

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

7 400 40 MADE IN SPAIN

R. 1125

ANNALES
ORDINIS
S. BENEDICTI

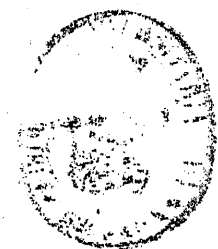
OCCIDENTALIUM MONACHORUM
PATRIARCHÆ.

In quibus non modo res monasticæ, sed etiam ecclesiasticæ historiæ
non minima pars continetur.

*Auctore Domno JOHANNE MABILLON, presbytero
& monacho ejusdem Ordinis è Congregatione S. Mauri.*

TOMUS QUINTUS,

Complectens res gestas ab anno Christi M L X V I I. ad annum M C X V I. inclusive;
cum Appendice, & Indicibus necessariis.

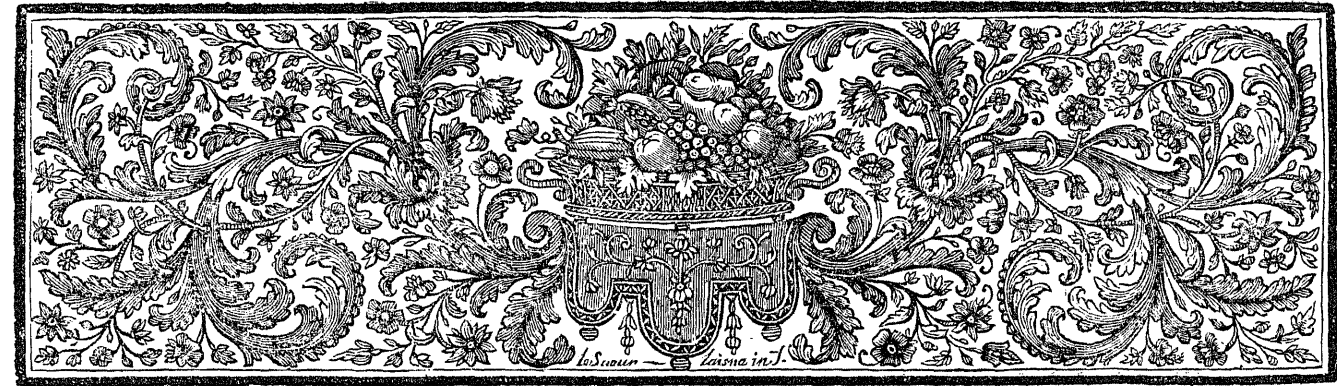

LUTECIÆ PARISIORUM,

Sumtibus CAROLI ROBUSTEL, via Jacobea, ad insigne
Arboris Palmæ.

M. DCC XIII.

CUM PRIVILEGIO REGIS ET SUPERIORUM FACULTATE.

IN TOMUM QUINTUM
ANNALIUM BENEDICTINORUM
PRÆFATIO
FR. RENATI MASSUET.

SI quintus hic Annalium Ordinis nostri tomus serius quam sperabatur, in lucem prodeat; causa omnibus nota legitimam habet excusationem. Nam præter inopinatam acerbamque toti Ordini nostro, immo & reipublicæ litterariæ, tum auctoris, inclytæ memoriæ domni Johannis Mabillon, tum discipuli ejus domni Theoderici Ruinart, mortem, quæ Annalibus nostris grave & irreparabile damnum intulit; ingraveſcente paullo post ex aſperiori hieme diuturniorique bello annona, interruptoque commercio, animum ſic deſponderant bibliopolæ, ut ingratis muſis ferias prælis ſuis imperaſſent. Aſt mentem cœptis dignam reſumente bibliopola noſtro, animoſque addente illuſtriſſimi abbatis Bignonii, litteris ſemper propitia, beneficentia, prodit tandem, qui diutius in ſcriniis delituerat quintus hic Annalium tomus. Is enim ipſe eſt quem jam typis paratum nuntiaverat Mabillonius in præfatione quarti voluminis: adeo ut talis fere detur, qualem reliquit vir clariffimus; paucis quibuſdam exceptis quæ tum à Ruinarto, tum à nobis poſtmodum addita ſunt, ex variis quæ per amicos nobiſcum communicata ſunt, monumentis.

Complectitur vero hic tomus annos quinquaginta, triginta ſcilicet & quatuor reſiduos undecimi ſæculi, & ſexdecim duodecimi. Haud ſcio an ulla pars hiſtoriæ noſtræ & jucundior & utilior eſſe poſſit. Huic enim tanta conjunctio cum eccleſiaſtica & civili, adeo cognata & colligata cum monaſticis eccleſiaſtica & civilia illius ævi eventa, ut alia ſine aliis enarrari non potuerint. Enarravit porro Mabillonius ea qua pollebat dexteritate & ſolertia, tamque conſerte & artiſcioſe intermiſcuit, ut generalem potius quam particularem hiſtoriam ſcripiſſe videatur. Deſcribenda ſiquidem illi erant geſta & inſignia virtutum exempla, quibus non modo Ordinem noſtrum, ſed & eccleſiam ac rempublicam illuſtrarunt Hugo ille magnus, Cluniaceniſis familiæ decus, Ber-

P R Æ F A T I O.

nardus Claravallensis, qui nascenti Cisterciensi congregationi tantum splendorem contulit, ut ab eo nomen deinceps acceperit; Petrus Damiani, Lanfrancus & Anselmus, uterque Cantuariensis archiepiscopus, ut omittam summos pontifices multos, primarum sedium episcopos, legatos sanctæ sedis, & alios plures, qui omnium fere rerum sui sæculi participes exstiterunt, tantaque apud principes, magnates, summos pontifices & episcopos gratia & auctoritate valere, ut humiles monachi legum & iudiciorum arbitri evasisse viderentur. Quam quidem gratiam & auctoritatem conciliavit, non ambitus, aulæ frequentatio, turpis assentatio, aliæque ejusmodi artes mundi gloriæ cupidis familiares; sed sola sanctitatis & eruditionis fama, quæ invariarum & inaccessarum solitudinum, studiosius quæsitaram, tenebras evincens, virtutem vel invitam prodebat, mundumque exosum licet ac contemptum ad fugientes retrahebat.

Non mirum proinde si Ordo Benedictinus fulgens undecimo ac duodecimo sæculo tot præclaris luminibus, ut nullo pæne alio aut plura protulerit aut majora, tam longe lateque eo ævo propagatus sit; certatim ac pia æmulatione contendentibus principibus, magnatibus, nobilibus, ipsis etiam plebeiis, vel de novis exstruendis monasteriis, vel de veteribus reformandis. Hinc tot novæ iis sæculis ortæ congregationes, quibus velut repullulascens Ordo, ramos in omnem terram emisit, fructusque protulit Ecclesiæ nec ingratos, nec inutiles. Absit ut ostentationis causa longam seriem hic texamus eorum qui e nostris assumpti ad primas Ecclesiæ dignitates, ecclesiastica munia summa cum laude obierunt: si quæ fuerint eorum in ecclesiam merita, eidem quod debere persolverunt. Ut enim fideles quique, sic & monachi in ecclesiæ gremio nati & educati, suam ei operam, cum opus fuerit, ipsaque vocaverit, præstare tenentur. Sed operæ forsitan pretium erit hoc loco, ad nostrorum documentum, accendendosque tum superiorum, tum inferiorum animos, majorum nostrorum studium commendare, qui de tuenda aut restituenda monastica disciplina sic solliciti fuere, ut sacrarum litterarum studia apud suos & per suos in ecclesia reflorescere simul curarent.

Existimabant illi, idque funesta decimi sæculi experientia didicerant, tantam esse pietati ac disciplinæ tum ecclesiasticæ tum monasticæ cum scientia necessitudinem, ut altera sine altera stare vix possit, neglectisque semel bonis studiis latissimus ad vitia quæque aditus cito pandatur. Præ oculis habebant clericorum conjugatorum ac simoniacorum, maleque institutorum monachorum dissolutos mores, quos sacrorum canonum regularumque monasticarum turpis ignorantia in mala præcipites egerat. Quare ne ad eum scopulum alliderent ii quos instituendos susceperant; scientiæ faciem præferendam esse, necessariumque pietatis & disciplinæ subsidium ac fulcimentum sacrarum litterarum notitiam advocandam esse censuerunt. Ea propter suis in monasteriis tanto cum labore academias instituerunt, in quibus excitata, quæ ubique pæne non sine magno ecclesiæ detrimento extincta erant, litterarum studia viam ad informandos ad pietatem adolescentium seu sæcularium seu regularium mores tutius aperirent, quo probe exculi juvenes, hausta

cum

P R Æ F A T I O.

eum virtutibus scientia, aut utilem sibi curam impendere, aut aliorum salutem, si sese daret occasio, fructuosam operam navare possent. Tales fuere in Galliis academia Cluniacensis, Beccensis, Fiscamensis, Cadomenensis, Floriacensis, Corbeiensis; in Germania Fuldensis, Hirsaugiensis, Corbeiensis-nova; in Anglia West-monasteriensis, Malmesburienensis, sancti Albani, ipsaque publica Cantabrigensis academia, quæ a Cruilandensibus nostris fundata, suam ordini Benedictino refert acceptam originem: e quibus omnibus prodire insignes viri non pauci, qui sanctitatis & doctrinæ laude commendandi, egregiis scriptis ecclesiam & rempublicam litterariam locupletavere, & cum ingenti utriusque fructu vel sui temporis hæreticos refellere, vel pravos hominum cupiditates coercere ac refrænare laborarunt.

Norunt eruditi quique, maximam veterum librorum partem monachorum curis atque diligentia ab interitu servatam fuisse: totque nunquam exscriptos fuisse codices atque sæculo undecimo in monasteriis. Is erat patrum nostrorum quotidianus labor: vel in veteres libros describendos, vel in novos edendos incumbabant; rati sibi non licere inter solitudinis otia diffuere otio, turpique languori ac desidiæ se dedere. Alii de veteribus chartis, quæ plerumque insignia erant fundatorum ac benefactorum pietatis monumenta, conservandis solliciti, eas in chartularia transcribebant: alii res in suis monasteriis vel in patria sua gestas litteris mandabant, ut vel sic de suis bene mererent. Quod utinam imitarentur posterum, aut saltem quæ à majoribus scripta sunt relegentes, operam suam paulo libentius accommodare vellent iis qui publicæ utilitati inservire student. *Absque monachis*, ait Joannes Marsham, *nos sane in historia patria semper essemus pueri*. Et revera, si quam habent Angli rerum suarum notitiam, monachis fere solis debent: quod idem, proportionem servata, de aliis gentibus dici posset, ut satis testantur tot chronica vel historica monumenta ab undecimi præsertim & duodecimi sæculi monachis elucubrata.

Singulare est, nec silentio prætermittendum, quod apud monachos Anglos statutum refertur, in singulis regalibus monasteriis deligendum esse peritum aliquem accuratumque scriptorem, qui præcipua regis gesta & regni eventa notaret, & in acta referret; omnia ad proximum generale capitulum, post obitum Regis, deferenda: ut ex omnium collatione, a sagacioribus quibusdam a capitulo designatis facta, accurata chronica conscriberentur, in archivis monasteriorum diligenter aservanda. Sic patriæ mortui, ei tamen utilius inserviebant, quam tot alii qui hac una ratione de patria sua bene mereri se posse putant, si monachis invidiam constantes, eos ceu inutiles ac otiosos homines traducant, quorum tamen laboriosis otiiis debent quidquid fere de patriæ suæ historia norunt. Si tanta fuerit patrum nostrorum in conscribendis historiis, quibus bibliothecas suas locupletarent, diligentia; non minor fuit de veteribus reparandis, aut novis comparandis libris cura: adeo ut certorum quorundam prædiorum annuos redditus ad bibliothecæ augmentum assignatos consecratosque voluerint. Præclaram ea de re constitutionem Udonis abbatis sancti Petri Carnutensis habemus, suo loco referendam. Plures alias similes exhibere liceret, quibus palam

Annal. Bened. Tom. V.

b

*Propyl. tom. 1.
Monast. Angl.*

*Præfat. ad
Matth. Paris.*

P R Æ F A T I O.

fit, majoribus nostris nihil antiquius fuisse, quam ut ignorantiam a claustris modis omnibus arcerent, bonas litteras foverent, bibliothecasque suas optimis quibusque libris instructas haberent. Qui etiam nunc superstitēs manent, temporum edacitati, ac tot incendiorum & vastationum calamitati subducti codices, eorum studium satis superque commendant, posterisque clamare videntur, ut piissimorum patrum vestigiis insistentes, quod cœperunt amplificent, & vanis ac inutilibus impensis parcentes, eas potius in desolatas bibliothecas conferant. Quid enim turpius, quam monachorum oculos frivolis ac nugatoriis ornamentis pascere, dum bibliothecæ libris vacuæ impastam mentem ad inutilia ferri cogunt?

Hæc & alia animo reputandi occasionem præbebit hic Annalium tomus, in quo eundem ubique Mabillonium, eandem eruditionem, diligentiam, modestiam ac pietatem suspiciet quisque. Optandum sane fuisset, hæcque erant piorum omnium vota, ut vir tantus, Ordinis nostri decus, totum opus absolvere potuisset. At cum mors, sera licet, immatura tamen, tantum bonum nobis inviderit, enitemur operi supremam manum imponere: ast longe dispari & dexteritate & successu & festinatione. Si lentior videatur gradus, quantumque hunc tomum paulo tardius sequatur sextus, quam vellent nostri; meminerint gradum viribus & eruditioni respondere, nobisque in hoc scribendi genere parum exercitatis satis esse, si id tandem pluribus annis absolvamus, quod paucioribus absolvisset Mabillonius, modo non infeliciter profus absolvamus. Interim operæ pretium facturos nos putamus, si brevem celeberrimi piissimique auctoris vitæ synopsis lectorum oculis hic subjiciamus. Quamvis enim id patria lingua jam præstitit piæ memoriæ domnus Theodericus Ruinart, pro ea qua valebat eruditione, ac in magistrum suum observantia & dilectione; quia tamen ex Ordinis alumnis multi Gallicum librum aut videre aut intelligere non possunt, haud ingratum illis erit, si præcipua quæque tanti viri gesta huic tomo præmittentes, ejus memoriam posteritati commendemus. Nec abs re erit, puto, discipulum cum magistro consociare, ipsiusque Theoderici Ruinart, de Annalibus nostris tam bene meriti, vitæ compendium breve Mabillonii vitæ synopsi subnectere.

DOMNI JOHANNIS MABILLON
VITÆ SYNOPSIS.

Domnus Johannes Mabillon honestis parentibus natus est die xxiii. Novembris anni M DC xxxii. in vico sancti Petri de Monte, vulgo *Saint Pierre-mont*, diœcesis Remensis, in Campaniæ finibus, duabus circiter Gallicis leucis a Mussiponte. Ruri primis grammatices elementis imbutus, postea Remos mature missus, liberalibus artibus in Academia gymnasio operam navavit. Progressus is fuit, qui parentum magistrorumque spem longe superaret. Quæ tum elucebant in juvene singulares animi dotes, ingenii sagacitas, judicii maturitas ætate major, utrique par modestia, nec pieras minor, quis qualisque futurus esset adultus jam portendebant: adeo ut doctrina & virtute cæteris prælucentem Mabillonium sine invidia suspicerent sodales, ipsique magistri non sine admiratione in exemplum aliis proponerent.

Tantæ spei adolescentem ut arctius diœcesi Remensi manciparent ejusdem rectores, locum ei concesserunt anno M DC L. in Metropolitanæ ecclesiæ Seminario, sed alium jam designaverat superna Dei providentia. Expleto quippe philosophiæ cursu, frequentatisque per annum sacre Theologiæ scholis, monasticam vitam in Congregatione sancti Mauri amplecti constituit. Admissus pro votis in celebre, quod exstat in urbe Remensi, sancti Remigii monasterium, ubi tum instituebantur novitii, ibique per annum probatus, sollempnem professionem emisit die vi. Septembris anni M DC L IV. Tantos autem in virtute progressus fecit juvenis monachus, tantæque animi dotes singulari cum pietate in eo relucebant, ut summam de eo spem jam tum conciperent Superiores Congregationis. Sed spem in arcto posuit contractus ex fervore nimio morbus. Dum enim fidei ardori magis quam corporis imbecillitati consulens Mabillonius acriori, quam par erat, studio in exercitia pietatis incumbit, in gravissimum, eumque continuum capitis dolorem incidit, quo diu conflictatus, sic defecit, ut qui aliis recte cogitandi exemplar futurus erat, vix cogitare ac ne vix quidem officium divinum recitare posset. Tentatis primum remediis morbus exasperabatur potius quam leniebatur. Unde cum spes exigua superesset, ad monasterium beatæ Mariæ de Novigento prope Codiciacum missus est: ut ruris otio & liberiori cælo afflictæ valetudo refici posset.

Grata quidem Mabillonio fuit Novigenti solitudo: at eadem semper corporis valetudo. Inter eas tamen nebulas, quibus velut offuscabatur nobile ingenium, se prodebat animus ad antiquitatis investigationem comparatus. Dum enim morbi pertinacioris evincendi causa rebus externis vacat; rudera omnia monasterii vicinorumque locorum, tristes Calviniani furoris reliquias, aliave, si qua nunciarentur, antiqua monumenta sollicitus perlustrabat, ut abditum quidpiam inde erueret, quo animum jam tum antiquarum rerum cupidum expleret. Missus

I.
Mabillonii
ortus.

II.
Ingressus in
congregatio-
nem S. Mauri.

Infirma valetudo.

III.
Prima studia
& officia.

initio Julii anni MDCLVI. Corbeiam-veterem, nobile agri Ambianensis monasterium, antiquis monumentis, manuscriptisque codicibus, rebus Mabillonio gratissimis, locuples; cum nec iis vacare pro votis, nec scholas quæ tum ibi habebantur assidue frequentare, immo nec regularibus exercitiis insistere, præ morbo, liceret, exterioribus officiis deputatus est. Viliora non refugit humilis monachus: sed ad præcipuum cellerarii munus promotus, suscepit quidem hortante obedientia, ægre tamen. Terrebat nempe in eo munere gravior ac multiplex rerum temporalium cura, frequentiorque cum sæcularibus hominibus consuetudo, in quibus modum tenere, nec umquam extra cancellos religiosi status egredi, arduum. Hæc Mabillonio, ad tranquilla solitudinis oria nato, molestissima cum essent, immo & periculosa viderentur, ab importuno munere absolvi petiit, obtinuitque.

I V.
Sanitatem recipit.

Inter ea sacer presbyteratus ordo, ad quem promotus est die XXVII. Martii an. MDCLX. novos pietati stimulos addit, cujus fovendæ gratia optimos quosque libros, quantum per valetudinem licebat, evolvit. Dum in tot sanctorum hominum, qui Corbeiam olim pietate ac eruditione sua illustrarunt, vitas & historiam, quo exemplis eorum accendi posset, animum confert; incidit in historiam Adalhardi, sanctissimi quondam Corbeiensis abbatis, cui præ cæteris impensius studuit. Cumque legisset, sanctum Gerardum, Corbeïensem undecimo sæculo monachum, eadem ferme corporis infirmitate laborantem, atque ipse tunc conflabat, Adalhardi precibus & meritis convaluisset; eadem spe & ipse fretus sanctissimum abbatem humilibus continuisque precibus rogavit, ut quod olim Gerardo præstiterat, sibi non denegaret. Nec vana fuit spes: quæ enim medicamenta tenacis morbi vis hæcenus vicerat, eadem effectum paulatim sortita, acerrimum ac diuturnum capitis dolorem levare primum cœperunt, ac demum penitus depulerunt. Reddito sibi Mabillonio prima cura fuit meritis Adalhardo gratias referre. Et ut in hoc etiam insisteret Gerardi vestigiis, qui ut gratum se præberet in beneficium sibi sanctum, ejus vitam, antiphonas & responsoria in ejus festo decantanda composuerat; ipse accepti beneficii memoriam significare studuit, editis in Adalhardi laudem hymnis, qui etiam nunc in abbacia Corbeïensi in illius festo cani solent. Hoc primum Mabillonii peritiæ specimen Corbeïensibus probatum cum fuisset, ab iis rogatus hymnos etiam in laudem sanctæ Bathildis reginæ composuit: tum ad alia ejusdem monasterii officia propria manum admovit, & vel nova edidit, vel vetera emendavit: quæ omnia in unum collecta typis edita sunt, ad usum ecclesiæ Corbeïensis. Et hic primus fuit factus confirmatæ à morbo valetudinis Mabillonii, uberiores posthæc & ampliores edituri.

V.
Parisiis venit.

Missus anno MDCLXIII. in regalem sancti Dionysii abbatiam prope Parisios, ibi per annum cimeliarchæ munus sic implevit, ut strenuam litteris operam navaret. Tum temporis degebat in suburbano S. Germani a Pratis Parisiensi monasterio domnus Lucas d'Acheri, qui in eruenda colligendaque summo cum delectu vetera monumenta indefessus incumbabat. Spicilegii nomen indiderat operi, cujus aliquot tomos, summo cum eruditorum omnium plausu, jam in lucem emis-

rat.

rat. Monente vero exacta jam & affecta ætate sarcinas colligendas esse, consilium fuit aliquem eximie spei adolescentem in partem operis vocare, qui & post auctoris mortem persequi posset. Oculos statim conjiciunt Superiores in Mabillonium, quem egregio ad litteras ingenio natum probe noverant. Vocatur itaque ut suppetias ferat venerando seni. Tulit ille, nec litterarias modo, sed & civiles quascumque potuit, in infirmum præsertim senem beneficus & officiosus. At angusti Spicilegii (cujus tamen posteriores septem tomi ipso juvante vulgati sunt) limitibus contineri non potuit vastissimum ingenium. curas in novam sancti Bernardi operum editionem conferre compulsus est. Eam quidem susceperat domnus Claudius Chantelou, qui delectos quosdam sermones uno volumine in 4.º comprehensos jam publicaverat. Sed dum novam omnium operum editionem parat, inopina mors piis conatibus intercedens, rem infectam vixque cœptam dimittere jubet, totumque onus in Mabillonium devolvit. Subit ille, nec invitus, pro innata sibi in Bernardum pietate, miss. codices undique conquirat, diligenter consulit, errata præcedentium editionum corrigit, genuina à spuris fecerit, plura hæcenus inedita luce donat, omnia denique doctissimis præfationibus, notis & observationibus illustrat. Prodiit ea editio anno MDCLXVII. tum duobus voluminibus in fol. tum novem minoribus in 8º. Opus eruditis omnibus acceptissimum celebritatem & nomen tota Europa fecit auctori, magna ex tam præclaris initiis constituta in eo spes omnium. Tam felici successu permoti superiores nostræ Congregationis, animum ad sanctorum Patrum, tum Græcorum, tum Latinorum editiones ad antiquorum exemplarium fidem expurgandas adjecerunt; quod factum hæcenus eo successu, quem non modo probi quique, sed & Ecclesiæ præfules, ipsique summi pontifices non semel gratulari haud dedignati sunt.

Novam editionem Sancti Bernardi adornat.

Distractis vero prioris Bernardi editionis exemplaribus, novam prælo subicere rogatus Mabillonius, eo lubentius annuit, quo studiis in Bernardum assidue collatis, auctiorem ac perfectiorem editionem ejus operum dudum meditabatur. Accurate igitur recognitis sancti doctoris operibus, secundam editionem duobus tomis in folio publicavit anno MDCCXC. auctam quinquaginta fere novis epistolis, pluribusque dissertationibus præviis & annotationibus illustratam: adeo ut secunda hæc editio numeris omnibus absoluta dici posset, nisi ea iterum brevi distracta, tertiam majori studio perpolire, novisque accessionibus locuplerare cogitasset vir doctissimus, si Deus vitam paulo diutius produxisset. Libros de Consideratione elegantioribus typis commodiorique forma separatim edi curavit anno MDCCCI. monitus acceptissimum munus fore Clementi XI. Romano pontifici, si opus à Bernardo scriptum ad Eugenium Papam, ejus successoris nuncuparetur, qui id in promptu, velut quoddam enchiridion, se habere velle declaraverat.

VI.
Eandem recognitionem revidi curat.

Aliud, nec minus operosum, maximique ad Ordinem nostrum, immo & ecclesiam momenti consilium mente dudum agitabant majores nostri, ut nimirum generalis & accurata Ordinis sancti Benedicti historia conscriberetur. Jamque materiam operis parari jusserant, missis varias in provincias ac regiones peritis monachis, qui monasteriorum

VII.
Acta sanctorum Ordinis in lucem emittit.

& ecclesiarum bibliothecis & archivis sollicitè perlustratis, ex iis colligerent quæcumque in rem facere viderentur. Eo loco res erant, cum Mabillonius Parisios venit. Ubi prima sui specimina dedit, omnium statim opinio fuit, nec vana, peritiorem nullum architectum tantæ molis operi præfici posse. Paruit ille superiorum mandatis; remque ut ab imis fundamentis duceret, a publicandis sanctorum Ordinis actis authenticis, e quibus præcipua historia nostræ capita petenda erant, incipiendum esse sibi merito censuit. Jam igitur collectis ab Acherio bene multis sanctorum actis, ad ea in unum corpus redigenda & in ordinem digerenda, habita sæculorum & temporum ratione, aggressus est Mabillonius, sincera a spuris, integra a vitiatis, certa ab incertis fecernendo, omnia vero criticis annotationibus & observationibus illustrando. Primum tomum vulgavit anno MDC LXVIII. quem paulatim secuti sunt alii octo: unus dumtaxat superest ad complendum opus, isque fere typis paratus. Omnibus porro nomen suum sic præfigi curavit, ut Acherii semper præponi, in posterioribus Ruinarti adjungi voluerit: quamquam cujus potiores essent in opere partes nullus nesciret. Quantum valeat ea actorum collectio non tantum ad informandos sanctorum exemplis mores, sed etiam ad illustrandam historiam tum civilem, tum ecclesiasticam, tum monasticam, immo & ad firmanda catholicæ religionis dogmata, norunt eruditi, quibus eorum actorum ope, ac faciem præferente Mabillonio, licet multa historiae capita obscurissima ac pæne impervia tuto pervadere, quæ nemo hæcenus nisi infeliciter tentaverat. Sed pretium augent quam maxime eruditissimæ illæ præfationes singulis tomis præmissæ, tanti visæ multis, ut eas separatim edere non semel cogitarint. In iis vero præfationibus selecta, eaque difficillima cujusque sæculi historiae capita, ac præcipua quæque quæ ad disciplinam, tum ecclesiasticam, tum monasticam pertinent, ipsaque dogmata sic pertractantur, ut miretur, quisquis legerit, summam auctoris eruditionem, nec minorem eruditione modestiam. Si quem enim interdum confutat, (plures certe, nec infimi nominis viros, ferit ejus censura) tam modeste, tam civiliter ac urbane confutat, ut confutantem vel invitum amet qui confutatur. Certe quantum lucis attulerit vir doctissimus controversiis quæ nono sæculo de rebus eucharisticis efferbuerunt, quantas difficultates secuerit, patefactis quorundam operum genuinis auctoribus; quantum rem catholicam juverit, hæreticam afflixerit, verum quæstionis statum aperiendo & restituendo, grati agnoscunt eruditi omnes. Nemo nescit, nomen & ætatem Anonymi Cellotiani per Mabillonium nobis innotuisse, Ratramno Corbeïensi monacho invicte assertum fuisse librum de corpore & sanguine Domini, de quo prius ambigebatur, Ratramni an Johannis Scotti Eri-genæ factus esset, utriusque demum auctoris catholicam de Eucharistia fidem a Calvinianorum objectionibus strenue vindicatam fuisse. Alia multa sileo, quibus eruditarum præfationum pretium commendari possent: hæc quippe usu & lectione notiora fient, quam verbis.

VIII.
Quo affectus
erat animo
dum scriberet.

Initio tamen non omnes, e Benedictina familia præsertim, collectioni Mabillonianæ æqui bonique consuluerunt. Quem enim modum tenuit vir recti amans, veritatisque studiosissimus, in deligendis sanc-

torum actis, nec nisi veris indubitatisque Ordinis alumnis Ordini vindicandis & asserendis, is displicuit pluribus, quos immodicum Benedictini nominis studium infuscaverat. Male actum cum Ordine existimabant illi, si Benedictinus eos albo sanctorum nostrorum expungeret, quos credula nimis majorum nostrorum pietas kalendariis nostris inscripserat. Hinc multiplices in auctorem querelæ, sparsaque scripta, interdum duriora. Ingrata quidem hæc illi fuere, scriptisque apologiis propositum suum approbare præpositis necesse fuit: sed quidquid egerint adversarii, flecti numquam potuit animus veri tenax, palamque contestatus est Mabillonius, malle se a scribendo penitus cessare, quam Ordinis gloriæ ultra modum studiosis gratificando quidquam scribere, quod a veritate & sinceritate, præcipuis historiae scriptoris dotibus, vel latum unguem declinaret. Ut æquitatis amor, aiebat ille in apologia ms. prima judicis dos est, sic & rerum ante actarum sincera & accurata investigatio historici munus esse debet. Judex persona publica est, ad suum cuique tribuendum constituta; ejus judicio stant omnes in rebus de quibus fert sententiam: maximi proinde criminis reum se facit, si pro virili sua parte jus suum unicuique non reddat. Idem historici munus est, qui & ipse persona publica est, cujus fidei committitur examen rerum ab antiquis gestarum. Cum enim omnibus non liceat eas per se investigare; sententiam ejus sequuntur plerique, quos proinde fallit, nisi æquam ferre conetur. Nec satis est tamen verum amet & investiget, nisi is insit animi candor, quo ingenue & aperte dicat quod verum esse novit. Mentiri si Christianis omnibus, à fortiori religiosam vitam professis nulla umquam ratione licet, longe minus cum mendacium exitiale & perniciosum multis evadit. Fieri vero non potest, quin historici mendacia vertant in perniciem multorum, qui verbis ejus fidem adhibentes decipiuntur, dum errorem pro veritate amplectuntur. Non levis proinde ejus culpa est, quæ tot alias secum trahit. Debet ergo, si candidus sit, procul studio partium certa ut certa, falsa ut falsa, dubia ut dubia tradere, neque dissimulare quæ utrique parti favere aut adversari possint. Hæc Mabillonii verba, quæ quo affectus erat animo, dum scriberet, probant: sed id scripta ipsa verbis omnibus luculentius demonstrant.

Cum vero in præfatione in primam partem tomi tertii actorum inter cetera disseruisset de materia sacrificii eucharistici, probassetque contra Sirmundum, perpetuum fuisse solius azymi panis in ecclesia Latina usum, nec a Photii tempore adhiberi cœpisse; quæ etiam oblique saltem feriebant sententiam eminentissimi Cardinalis Bona, contententis promiscuum & indifferentem fuisse, ante Photii schisma, azymi & fermentati panis apud Latinos usum: hic, pro innato sibi veritatis amore, non moleste tulit, immo ad Mabillonium litteras dedit, quibus hortabatur, ut rem accuratius & enucleatius pertractaret, residuosque scrupulos excuteret. Paruit ille, dissertationemque de pane eucharistico, azymo & fermentato edidit anno MDC LXXIV. in 8º. eminentissimo Cardinali Bona nuncupatam, in qua retractato toto argumento difficultatem plenius ac uberius expendit, sententiam suam novis rationibus & auctoritatibus munit, & adversariorum argumenta, dubia, scrupulos

IX.
De pane azy-
mo & fermentato scribit.

omnes discussit excussitque. Accepta perlectaque erudita dissertatione gratias egit Em. Cardinalis, & de victoria perinde Mabillonio gratulatus est, ac si ipse reportasset. Procul dissimilis ab iis qui disputationes æternare student, & quantumvis adversariorum argumentis obruantur, gravissimum pondus excutere non valentes, movere tamen utcumque nituntur, nihilque adeo reformidant, quam victos se silentio saltem suo fateri. Quæ vero disputatio doctissimis viris discordiæ fomes esse potuisset, eos potius sanctioris amicitia nexibus, sola morte solvendis, sic conjunxit, ut quidquid deinceps alteruter scripserit, alteri consilium suum approbaverit, emergentesque subinde difficultates proposuerit.

Paullo diversa fuit, tum argumento, tum certandi modo, controversia quam non multo post habuit Mabillonius cum uno e RR. PP. canonicis regularibus congregationis Gallicanæ, occasione libelli de Imitatione Christi. Eo fere devenerat cœpta dudum disputatio, ut causæ periculum ex scriptis codicibus penderet. Cum autem plures proferrentur à nostris, qui Johanni Gersen aperte faverent; adversarii, præeunte Gabriele Naudæo, qui ob susceptas Romæ cum Constantino Cajetano Casinensi inimicitias, iras deinceps per libellos suos ubique totis paginis adversus Benedictinos evomuit, nodum hunc secare conati sunt, falsi postulando codices; sicque majores nostros corruptorum exemplarium reos palam ac publice agebant. Fœda certe atque illiberalis nota, quam a piissimis patribus nostris amoliri officii nostri esse duximus. Facile fuit. Impetratis quippe iis ipsis codicibus qui falsi postulabantur, nec iis tantum, sed & illis omnibus qui ex Italia, Germania, Belgio & Gallia, quam maximo numero fieri potuit, corrogari potuerunt, Luteciamque Parisiorum adductis, exhibiti sunt peritis, si qui tunc temporis fuerint, perspicacibus, & a studio partium alienis iudicibus, ut decretoriam de sinceritate aut corruptione sententiam ferrent. Quibus vero? Clarissimis viris, Antonio Faure Doctore Parisiensi Sorbonico, Carolo le Cointe Oratorii Presbytero, Annalium Eccles. Francorum auctori, Antonio de Vion domino d'Herouval Rationum publicarum auditori, Hadriano Valesio Historiographo Regio, Stephano Baluzio Colbertinæ bibliothecæ præfecto, & Johanni Baptistæ Cotelero socio Sorbonico: quorum omnium agmen ducebat illustrissimus Parisiorum archiepiscopus Franciscus Harlæus, qui in causæ cognitionem descendere haud dedignatus est, conventumque in ædes suas hac de re indixit anno MDCLXXI. Prolatis codicibus & quam diligentissime potuit, excussis, & ad severioris criticæ leges exactis, comprobati sunt omnes, & ab iis falsi suspicio prorsus remota; quod solemni instrumento non solum peritissimi arbitri, sed etiam illustrissimus archiepiscopus declararunt. Cui quidem instrumento postea subscripsit, expensis seorsim codicibus, qui ad examen vocatus opportuno tempore adesse non potuerat, Carolus du Fresne dominus du Cange, regii ærarii Quæstor, vir in mss. codicum lectione versatissimus. Exacto dein biennio cum suos codices exponere non curassent adversarii, noster Franciscus Delfau instrumentum vulgavit, apologiamque pro Johanne Gersen edidit, instrumento maxime innixam. Toto triennio, quo superstes fuit Delfavius, nulla apologiæ Gersenianæ responsio opposita est: eo vero, dum Bri-

tannia

tannia inferioris fretum trajiceret, sæviente procella aquis obruto, jam inexpectata prodiit, sub hoc titulo, *Vindicia Kempenses a R. P. . . . Canonico Regulari Congregationis Gallicanæ, adversus R. P. Franciscum Delfau &c.* Nec id reprehensione dignum, si auctor a verbis temperasset, quæ in totius Benedictinæ familiæ redundabant injuriam. Eam dissimulandam non esse ratus Mabillonius edidit anno MDCLXXVII. *Animadversiones in vindicias Kempenses*, in quibus illatas Ordini Benedictino & Delfavio injurias solita moderatione propulsat, mss. codicibus & prædicto instrumento fidem & auctoritatem asserit, adversarii que præcipuas objectiones diluit.

Utrumque scriptum, Delfavii videlicet & Mabillonii, si legisset auctor bibliothecæ criticæ, quatuor tomis distinctæ, quæ Gallico idiomate cum omnium offensione prodiit annis MDCCVIII. & MDCCX. a referendis tum brevi quodam R. P. Du Molinet, Canonici Regularis, (si quæ critico fides) schediastate, tum Naudæi virulento calamo scriptis libellis forte abstinisset. Sed longe magis debuisset, si vel oculos iniecisset in ea quæ Mabillonius scripsit lib. III. de Re Diplomatica c. III. & in Supplemento cap. IV. & XIII. ubi singulas Naudæi, aliorumque Naudæo similibus criminationes valide refellit. Hæc dissimulanda non erant, nec ea iterum in os impingenda quæ jam turpis calumniæ convicta fuerant; longe minus audacter pronuntiandum erat, Parisiensibus omnibus probata fuisse Naudæi scripta, & ab eo jus omne stetit. Forte Parisienses non erant illustrissimus Parisiensium archiepiscopus, Johannes Launois, * Antonius Faure, Carolus le Cointe, alique peritissimi & integerrimi arbitri, qui præmissis diligenti examine a Gersenianis Benedictinorum codicibus omnem falsi suspicionem removerunt. Præstat certe ab ejusmodi iudicibus absolvi, quam a critico damnari, cuius jam notior fides, quam ut cuiquam imponere possit solita dicendi confidentia. Egregium sane iudicem, qui sententiam ferre ne lectis quidem litis instrumentis ausit; immo ex iis ipsis partis unius instrumentis, in quibus ingenium non minus quam eloquentiam desiderari fateatur ipsemet. Ast non admodum attendebat bonus ille Criticus, obviis quibusque modo libros inferciret, ut crescente librorum & numero & mole, accresceret & auctori merces. Sane legenda erant quæ ex erudito Societatis Jesu presbytero, Maximiliano Rallero, refert Mabillonius in Supplementi loco citato. Ille diplomatis Lindaviensis vindicias suscipiens adversus Hermannii Conringii censuram, sancti Benedicti familiam ab inusta per iniquum censorem confecti Lindaviensis diplomatis nota vindicat; * improbatque quod attexerit hic auctor censuræ suæ Gabrielis Naudæi satyram, an diras, contra totum amplissimum magni Patriarchæ cœtum, eamque ipse latinitate donaverit (idem facinus est in novam lucem protulisse, quod in oblivione dudum jacebat.) quod facere boni viri non fuisse dicit. Nam vel ea labes, inquit, adulterandi nimirum Pontificum, Cæsariumque decreta, vel mss. codices, vere adhæsit Ordini tam inclyto; vel ab homine irato, & sui præ vindictæ cupidine impote, ex toto, aut magnam partem per nefas conficta est. Si illud; profecto lex illa caritatis, tantopere in sacris oraculis inculcata, non faciendi alteri quod tibi fieri nolis, vulgari & propalari

Annal. Bened. Tom. V.

d

XI.
Iniquum auctoris bibliothecæ criticæ iudicium.

Biblioth. crit. to. I. p. 18. & segg. p. 89. & segg.

* vid. Animadvers. in vind. Kemp. 58.

* De cens. dipl. Lindav. c. I. n. 3.

X.
Animadversiones in Vindicias Kempenses.

arcanum non sinebat; tantoque minus sinebat, quod res non unum aliquem hominem, sed cœtum numero amplissimum, antiquitate venerabilem, & nullis non titulis hodieque præfugentem, tangebatur. nec enim vel privatus quisque æquo fert animo, quod nullus aut pauci sciebant, id unius loquacitate populi rumore fieri. Quid ergo necesse erat communi eruditorum lingua vulgari (dicerem ego, denuo publicare) quod soli Galli, & ex his non multi, (jam pene nulli) ad eam diem legerant & sciebant? At si commenta sunt ista hominis rancore & invidia tabescentis, ut sane existimo, quæ prudentiæ, quæ humanitatis, quæ caritatis jura ac leges sinebant, ne dicam jubebant, tenaci chartarum memoriæ eadem illini, & viros plane innocentes tam turpiter & ignominiose coram eruditis omnibus traduci? Quem igitur æstimabimus Conringium, (vel Criticum Conringio longe iniquiorem) qui istud facere non dubitavit? Quid fidei mereatur, qui nullo, vel suo vel publico emolumento famam alienam tam invidie allatravit; tam probe traduxit? Hoc omnino est artibus non bonis uti. Hæc religiosus Soc. Jesu presbyter ad hominem heterodoxum. Sed quid ad catholicum? Quid ad sacerdotem, qui in iis artibus, quas ille non bonas vocat, consenuit? Facinus horruisset vir pius, nec jam artes non bonas, sed pessimas, & characterem sacerdotalem dedecorantes vocare non dubitasset. Sed jam ad cœptum sermonem redeo.

XII.
Veterum Analectorum.
tomi quatuor.

Ex quo vulgandis Sanctorum nostrorum actis animum adjecerat Mabillonius, varias bibliothecas & archiva perlustrare necesse fuerat. Ex iis autem, præter Sanctorum acta, alia plurima monumenta litteraria eruit, hæctenus inedita, quæ in communem reipublicæ litterariæ usum publicare operæ pretium visum fuit. Huic collectioni inditum nomen *veterum analectorum*, quorum primus tomus prodiit anno MDCLXXV. in 8°. tres alii annis MDCLXXVI. MDCLXXXII. & MDCLXXXV. Antiqua monumenta sunt, non temere & prout fors offerebat, collecta & inserta, sed maturo examine selecta, qualia sunt opuscula theologica, fragmenta conciliorum, chronica, foundationes ecclesiarum & monasteriorum, epistolæ imperatorum, regum, summorum pontificum & episcoporum, inscriptiones, acta, formulæ, & alia ejusmodi, quibus pretium addunt collectoris notæ, observationes & dissertationes. Plura alia ejusmodi monumenta in scriniis reliquit, suo tempore publicanda.

XIII.
Libri de re diplomatica.

Sed fructum quem hæctenus ex Mabillonii peregrinationibus, plurimisque ab eo lustratis archivis ceperat respublica litteraria, vicit, eruditorum omnium judicio, is quem percepit ex libris *de re diplomatica*. Dum archiva perscrutaretur, plura in iis invenerat tum primorum regum nostrorum, tum imperatorum, tum veterum summorum pontificum, tum denique aliorum nobilium virorum diplomata, quorum pulverem excutere vix tentabat quisquam, quia vix legere poterat. Studiose vero collegit vir sagacissimus, rei pretii non ignarus. Alium quemvis deterruissent insolentes ac impliciti litterarum characteres, styli barbaries, sermonis ambages, ut alia bene multa fileam, crucem alteri cuivis figere nata. At difficultates improbo labore non tantum ipse superavit, sed & superandi viam alios edocuit, certas regulasque tradidit, quibus tota veterum instrumentorum ratio, usus, formulæ,

auctoritas, sinceritas aut falsitas dignosci potest. Ut tamen non minus novum, quam arduum ac salebrosus erat argumentum, nihil festinandum esse censebat vir prudens, donec maturitatem assecutum esset tantæ molis opus. At cœpta dudum, jamque satis meditata maturare compulsi Danielis Papebrochii, viri editis Sanctorum actis celeberrimi, tentamen. Is cum veterum chartarum nulla sibi fuisset parabilis copia, nullasque fere scripturas authenticas vidisset, quod nulla sibi archiva lustrare licuisset, ut modeste fateretur vir candidus; unius dumtaxat aut alterius chartæ inspectione in transversum actus, judicium omnibus iniquum tulit. Pronuntiare siquidem non dubitavit, in Propylæo ad Aprilis tomum secundum, chartas fidem habere eo minorem, quo majorem præferunt antiquitatem: in toto Franciæ regno nullam chartam sinceram ac genuinam reperiri ante regnum primi Dagoberti; paucissimas autem sub illo, ac post illum usque ad secundæ stirpis Reges scriptas haberi, quæ vel autographæ dici possint, vel ex autographis fideliter desumptæ: eodem modo ratiocinandum & de privilegiis apostolicis, quibus ab episcoporum jurisdictione exempta monasteria, & sub immediatam sedis Romanæ protectionem suscepta sunt: denique de Adeodati papæ privilegio pro Martiniano cœnobio, deque aliis aliorum pontificum pro Dionysiano, atque aliis porro omnibus, tempore primæ stirpis regni editis, illud omnino tenendum esse, tanto minus adhibendum eis fidei, quanto plus præ se ferunt antiquitatis.

Hæc & alia cum archivum Dionysianum velut officinam falsorum diplomatum traducerent, & in omnium aliorum, in uno confossum, immo totius Francici regni redundarent injuriam, æquo animo ferre non valens Mabillonius, falsis Papebrochii regulis veras opponendas esse duxit. Ad argumentum igitur dudum susceptum jam probe meditatatus accedens, quæcumque ad rem diplomaticam pertinebant accuratius & attentius expendit, digerit, explicat, archivorum fidem & auctoritatem ruetur, collatisque secum invicem infinitis propemodum, quas inspexerat, chartis, regulas eruit quibus genuinæ à spuris, integræ a vitatis discerni queant, veterum scripturarum varia specimina, in tabulis LX. accuratissime delineata, oculis exhibet; & ut verbo dicam, insignem illam de re diplomatica lucubrationem in lucem emittit, anno MDCLXXXI. in fol. maj. Ad novum illud antiquariæ artis genus, quod hæctenus aggressus erat nemo, obstupuit litteratus orbis, ac præter mentis acumen auctoris, ingenii sagacitatem, profundam eruditionem, immensam veterum recentiorumque lectionem, miratus est rem diplomaticam certis quibusdam regulis subjici potuisse, quibus coerceri posse desperabant omnes. Ea laus poterat esse hominis dumtaxat longo usu in ea arte contriti ac subacti. Plausere proinde antiquarii, forenses, omnis generis & nationis homines, novamque sibi viam aperiri & æquari gestierunt, quam imperviam, ancipitem & inexplicabilem esse putabant. Plausit in primis vir doctissimus Daniel Papebrochius, omnemque respectum sincero, quo flagrabat, veri studio postponens, non tantum non moleste tulit, se à Mabillonio confutatum fuisse, nec præpropere conceptam opinionem vanis rationibus & cavillationibus tueri studuit, ut juvenulus quispiam tyro fecisset; sed scriptis ad auctorem

XIV.
Eorum scopus
& argumentum.

litteris gratias egit, eique tropæum ipse ponere non detrectavit. Litteras ex autographo, quod penes nos est, vulgavit Mabillonius initio Supplementi ad rem diplomaticam, de quo inferius.

XV.
A quibusdam
impugnantur.

Hæc fuit Mabillonii gloria, tam diu mansura quam diu vigeat anti-
 quitatis studium, ad quam illustrandam quantum conferant veteres
 chartæ, norunt qui experti sunt. Ut tamen juncta semper invidiæ glo-
 ria, quam vir doctus merito consecutus erat, quidam post viginti &
 amplius annos quam prodierat opus de re diplomatica, imminuere
 conati sunt. Sed conatibus non respondit pro votis exitus. Quæ enim
 de auctore & opere fuerat apud eruditos existimatio, mansit incolumis;
 immo ex irritis conatibus crevit. Idque verissimum esse expertus
 est prudens quisquis rerum æstimator, quod initio libri primi de re
 diplomatica pronuntiaverat Mabillonius, ad id argumentum pro di-
 gnitate tractandum opus esse in primis eruditione non vulgari, tum
 multo veterum chartarum atque archivorum usu, quibus etiam mo-
 deratio & æquitas accedat. Qui vel uno horum destitutus id susceperit,
 timendum esse, ne aut falsas regulas pro veris obtrudat, aut incidat in
 temerariam præcipitemque censuram. Nam, ut addit in Supplementi
 cap. I. si de uno singulari instrumento decretorium ferre judicium diffi-
 cile est homini in hoc argumenti genere minus versato: quanto magis
 de universis statuere arduum & periculosum, si non adsit ea experien-
 tia, quæ non nisi longo hujusmodi monumentorum usu comparari
 potest? Nec sufficiunt ad hoc judicium humaniores artes, orationis po-
 litioris studium, nec denique lectio assidua melioris litteraturæ aucto-
 rum: immo hæc studia ad id plurimum obsunt, si eadem dicendi ele-
 gantia vel puritas in verustis illis instrumentis exigitur. Ad hæc enim
 improbanda vel rejicienda suoapte marte ducitur animus politioribus
 illis imbutus auctoribus, quorum leges aliquo modo dediscendæ
 erunt, ut his infimæ latinitatis monumentis animus assuescat. Et tamen
 plerumque accidit, ut qui illis studiis imbuti sunt, de his quoque sum-
 mo jure judicandi potestatem usurpent, rideantque alios qui secus sen-
 tiant. Quapropter qui se rei diplomaticæ arbitros profiteri volunt, de
 his idem exigendum est, quod de pædagogis exigebat Quintilianus:
 nimirum, ut aut sint eruditi plane, aut se non eruditos esse sciant.
 Hactenus Mabillonius.

Quintil. l.
I. c. I.

XVI.
Præmittitur
novæ eorum-
dem editioni
Supplementi.

Cum autem vir clarissimus adversariorum rei diplomaticæ objectio-
 nes jam plus satis vel confutasset, vel occupasset in opere de re diplo-
 matica, vel ea principia statuisset ex quibus omnes pæne à peritis facile
 solvi possent, nova scripta doctorum judicio permittere maluit, quam
 data opera refellere; ne refellendo, vel eadem cum tædio lectorum
 iteraret, vel lites cum temporis majorisque momenti laborum dispen-
 dio perennaret. Ne tamen & sibi & doctorum amicorum consiliis
 prorius deesse videretur, mediam hanc iniit rationem. Paratum du-
 dum habebat Supplementum, novæ librorum de re diplomatica edi-
 tioni ab omnibus expectatæ, quam tum meditabatur, subjungendum;
 separatim tamen imprimendum, ne qui priorem editionem sibi com-
 parassent, novam emere cogerentur. Huic illud præmittere consultius
 esse duxit, ratus (nec sefellit spes) id plus satis esse ad succutiendas
 inanes

inanes adversariorum objectiones; iis tamen, velut si nulli fuissent, ne
 nominatis quidem aut expresse confutatis. Prodiit igitur in lucem
 Supplementum anno MDCCIV. in fol. dilata interim in opportunius tempus
 nova editione, quæ demum vulgata est anno MDCCIX. In eo Supple-
 mento, retractata breviter Diplomaticæ totius argumento, archetypa
 pro regulis proposita, ipsæque regulæ denuo confirmantur, novisque
 specimenibus & argumentis asseruntur & illustrantur; diplomata plura,
 formulæ, veteraque monumenta hactenus invisâ in lucem emittuntur,
 ac demum objectiones omnes, quæcumque proponi poterant, aut pro-
 positæ hactenus fuerant, sedulo excutiuntur ac planissime diluuntur: ita
 ut nihil jam superesse confidens, quod lectorem æqui verique amantem
 remorari posset, a contentiosis scriptis abstinendum sibi merito cen-
 fuerit. Si quis, inquit, rixas & contentiones persequi & ingerere amet,
 nihil responsi a me expectet. Ut enim ab ejusmodi cavillationibus sem-
 per abhorruit animus; ita, nunc maxime, his tricis confici puderet
 reliquum hoc ætatis meæ ac temporis, quod melioribus studiis occu-
 pari decet. Fecit quod dixit vir pacificus: quidquid enim egerint qui-
 dam ut veteranum militem proritarent, a proposito dimoveri non po-
 tuit, non causæ suæ diffusus, quæ jam absoluta videbatur, sed paci ac
 tempori consulens.

Quibusdam tamen ex Mabillonii amicis cum major tanti viri mode-
 ratio videretur, quam res ferret; amici, veterumque diplomatum,
 adeoque venerandæ antiquitatis vindicias susceperunt. Inter eos excel-
 luit illustrissimus D. Justus Fontaninus, tunc in Romano archigymna-
 sio publicus eloquentiæ professor, vir non solo politiorum musarum
 studio, sed omnigena eruditione conspicuus, & ad ejusmodi pugnam,
 si quis alius, instructus & munitus. Is ergo librum edidit Romæ anno
 MDCCV. cui titulus, *Vindiciæ antiquorum diplomatum*, quem summo pon-
 tifici Clementi XI. nuncupavit, in quo singulas adversariorum obje-
 ctiones accurate expendit, ac solide & erudite refellit. Egregium opus
 non multo post exceperunt epistolæ duæ de eodem argumento: altera
 est *Domini Lazzarini ex nobilibus de Murro ad amicum Parisiensem, pro vindiciis antiquorum diplomatum Justi Fontanini Foro-Julienfis. Romæ MDCCVI.*
 Altera est *M. Antonii Gatti ad v. c. Jacobum Bernardum. Amstelodami MDCCVII.* Ea omnia continenter referre visum est, quia ad idem argu-
 mentum pertinent. Nunc ad inceptum redeo.

XVII.
Mabillonii
vindicias sus-
cipiunt dectif-
simi viri.

Opus suum de re diplomatica nuncupavit Mabillonius illustrissimo
 viro D. Johanni Baptistæ Colbert, generali ærarii moderatori, summo-
 que regionum ædificiorum præfecto, cui acceptissimum munus fuit,
 tum ob argumenti novitatem ac dignitatem, tum ob auctoris ipsius
 meritum. Is pro amore suo ac studio in bonas artes & scientias, quas
 ad regni decus & ornamentum modis omnibus promovere satagebat,
 eruditos homines quoscumque noverat, mira liberalitate fufis ex æra-
 rio donis recreare & accendere gestiebat. Mabillonium proinde inter
 eruditos non infimum tenentem locum, sibi que jam dudum & virtute
 sua & eruditione notissimum; inter beneficiarios Regis describi curavit;
 constitutaque ei ex ærario regio annua pensione, misit qui schedulam
 deferret. Sed qui repulsam ferre, in iis præsertim rebus, non solebat, mi-

XVIII.
Oblatas pen-
siones recusat.

ratus est regiae munificentiae dona a Mabillonio recusari. Ubi enim schedulam vidit humillimus & religiosa paupertatis amantissimus monachus, statim abnuit, nec ulla ratione flecti potuit ut acciperet. Id unum responsum elici ab eo potuit, se illustrissimo litteratorum Mæcenati pro liberalitate ac beneficentia, quam maximam posset, habere gratiam: cæterum se nullius rei indigere, ut pote cui necessaria omnia, pro statu ac conditione, affatim e monasterio & congregatione suppeditarentur; se id unum ab illustrissimo viro efflagitare, ut congregationi suae, quæ litteras litteratosque pro modulo colit, favere pergat; quod si obtineat, se opipare muneratum ac perbeatum existimare. Sic fuit piissimi viri animus, quam diu vixit: nec semel alias ejusmodi *pensiones* sibi ab amicis oblatas accepturum se constanter negavit, studio paupertatis utique, monasticarumque legum, quibus nihil potius umquam habuit.

Quod si a pensionibus annuis adeo abhorruerit Mabillonius, quod repugnare viderentur monasticis legibus, a quibus ne latum unguem deflectere volebat; quis fuerit ejus animus erga ecclesiastica vel monastica beneficia, quæ eum monastico statu penitus eduxissent, amplisque redditibus excusso obedientiae jugo ditassent, facile, me etiam tacente, probus quisque judicabit. Et tamen mox citatus Criticus palam asserere non erubuit, Mabillonium dignitatem abbatialem ambivisse, vel nullum non lapidem movisse ut exitum sibi e congregatione sancti Mauri pararet. Is nempe in bibliothecæ criticæ tom. 4. pag. 293. & seqq. fabellas pro more narrat, dignum bibliothecæ criticæ argumentum, quas referre nec juvat, nec decet. Id tantum ad institutum facit. Famam fuisse, Mabillonio graves cum monacho quodam simultates fuisse, quod hic, ut erat in mss. codicum lectione versatissimus, passim inveheretur in Mabillonii studia: aiebat enim sibi, dum Landeveneci in inferiori Britannia habitaret, plusquam mille & ducentas chartas videre licuisse, ex quibus saltem octingentas falsas deprehendisset. Nec inter illos dumtaxat iras fuisse, sed & inter alios omnes qui in monasterio sancti Germani a pratis litteris operam dabant; adeoque flagrasse, ut non solum foras erumperent, sed etiam Mabillonius, turbarum si non auctor, saltem incentor, earum tandem pertæsus nihil intentatum reliquerit, ut congregatione discederet: quod revera fecisset, si regularem abbatiam rex christianissimus ab illustrissimo præfule rogatus concedere voluisset. Hæc fabula, quam frigidis inficetiis identidem ornare studet auctor. Ubi quot fere verba, tot calumniæ sunt.

Falsum si quidem est, ullas umquam Mabillonio cum dicto monacho simultates fuisse; nisi quod Mabillonius, pro sua pietate & regularis disciplinæ studio, impatienter ferret illius mores, haud satis religiosos. Falsum est, hunc Landeveneci umquam habitasse: vix tota vita sua quatuor dies in eo monasterio moratus est, per quos monasterii chartarium vix evolvere licuit. Hæc leviora. Sed gravius & infusius, eum amplius mille & ducentas chartas ibi vidisse, quarum octoginta saltem falsæ essent, à monachis utique aut suppositæ aut vitiatæ: hac enim familiari criminatione delectatur in primis Criticus, illucque per fas & nefas, opportune importune semper revocat conceptum in monachos odium inexorabile: quamvis de injuriis lege postularus, mente

XIX.
Criminationes auctoris
bibliothecæ
criticæ.

XX.
Diluuntur.

male conscia timens, ne meritas dudum pœnas tandem daret, palinodiam sollemni scripto, dato die 19. Martii anno MDCC. coram eminentissimo Cardinale de Noailles archiepiscopo Parisiensi canere, quam causam adhibitis probationibus dicere sibi tutius esse censuerit. Levissima certe satisfactio, si injuriarum toties repetitarum ratio habeatur: quam tamen hortantibus tum christiana caritate, tum eminentissimo Cardinale, tum clarissimo quodam abbate, amico communi, accepere Benedictini, meliora deinceps de hoste sperantes. At si palinodia insuper habita ad ingenium redire christianæ leges sinant, artificiosius saltem instruenda erat criminatio, nec ita infabre cudenda, ut risum magis quam stomachum moveat. Ridiculum sane in exiguo satis & obscuro monasterio, censu tenui, in angulo Britanniae minoris ad mare sito, cui si quæ alia vicina sint monasteria, ea certe perpauca, modicique census, tantum occurrere potuisse chartarum seu genuinarum seu spuriarum numerum, quantum vix tota Britannia suppeditaret. Nisi contendat Criticus maximam partem illius provinciae chartarum, sive quæ in archivis publicis, sive quæ in monasteriis aliisque ecclesiis, sive quæ apud privatos asservantur, falsitatis aut corruptionis vitio laborare. Id certum, si quas umquam chartas illi monacho videre licuerit, paucissimas fuisse, quasdam nimirum ex iis quæ in historia Britanniae a nostro domno Alexio Lobineau conscriptæ aut citantur, aut integræ referuntur; quæ si falsi postulentur, falsitatis argumenta, si quæ sint, non calumniæ, convitia, falsi rumores, anilesve fabulæ proferantur; excipiet auctor, nec concertationem detrectabit. Sed mirum profus falsis chartis indefinenter repetitis aures nostras obtundi a garrulis illis, qui ne forte quidem unam authenticam tota vita sua viderint, legere vix possint, nec prima regularum elementa noverint, quibus genuinæ a spuris discerni queant. Verum calumniis citius quam argumentis res conficitur.

Quod addit Criticus, fictitiarum dissensionum vel auctorem vel incentorem fuisse Mabillonium, adeo insulsum est, ut si persuadere voluerit, iis certe scripserit, qui Mabillonium ne nomine quidem noverint: aliis, quibus perspecta est piissimi viri morum lenitas, humanitas, caritatis ac pacis studium, animus, non dicam à rixis, sed ab ipsis rixarum & contentionum umbris alienissimus, vesana calumnia videbitur. Hæc gravis quidem: sed longe gravior & intolerabilior ea, qua tanti viri famam adspargere non veretur Criticus, quasi regularem abbatiam ille ambiisset, ut à congregationis nostræ legibus solutus sibi deinceps viveret. Id enim constanter ac fidenter affirmamus, fidemque apud probos & honestos quosque habebit affirmatio, eam esse cogitationem quæ non tantum Mabillonii mentem numquam subierit; sed a qua, pro sua in Deum pietate, sincero in congregationem amore, tenaci in persolvendo officio constantia, scrupulosa in minimis quibusque regularibus exercitiis diligentia, abhorruisset tanti viri animus. Vacante quidem abbatia sancti Tiberii, quæ modici census regularis abbatia est nostræ congregationis, in Agathensi diocesi, ad quam nominandus jus penes regem Christianissimum est; hortati sunt Mabillonium Superiores majores, & tantum non jusserunt, ut opera & favore illustrissimi

XXI.
Alia critici
criminationes
rum in Mabil-
lonium, tum
in monachos
expeduntur.

Remensium archiepiscopi, Caroli Mauricii le Tellier, apud quem multum poterat, eam à Rege sibi impetrari curaret: non ut abbatali reddito frueretur, ac de eo arbitrato suo statueret; hoc numquam consilium fuit: sed ut eo cedente monasterio, res illius afflictæ hac accessione relevari possent. Eo animo paruit vir optimus, archiepiscopum adiit, hic regem. at negotium non successit ex sententia; damno utique, non Mabillonii, sed monasterii. Sed quam alienus fuerit ab ejusmodi dignitatibus humillimi viri animus, alia paulo post patefecit occasio. Defuncto abbate Mauri monasterii*, quæ regularis abbatia est in Alsatia, nulli congregationi addicta, liberaque eligendi sibi abbatis, annuente rege, facultate gaudens, de substituendo in ejus locum Mabillonio cogitavit amicus ejus, R. P. piæ memoriæ domnus Hiacynthus Alliot, abbas regularis Mediani monasterii, congregationis sancti Vitoni; eoque facilius obtinuisset à monachis, quo gratiæ & auctoritati, quibus apud eos plurimum valebat, accessisset candidati per se commendatissimi virtus. at eo adduci numquam potuit Mabillonius, ut huic rei assentiretur. Quidquid enim scriptis ad eum litteris egerit optimus abbas, ut consensum eliceret, adductis etiam in medium monasterii rebus non nihil confusus ac perturbatis, quibus pietate ac prudenti œconomia subveniret; hic constanter negavit, responditque se sua forte contentum, dignitates nec ambire, nec adipisci velle; abbatalem neque proposito, neque studiis, neque vivendi rationi convenire; gratis proinde amico actis rogare, ut ab incepto desistat, nec optatam quietem sibi invidet. Hæc fere Mabillonii epistola, cujus autographum penes R. Patrem Alliot vidisse se fidem facit testis omni exceptione major R. P. domnus Augustinus Calmet congregationis sancti Vitoni monachus, eruditus ac exquisitis in sacram Scripturam commentariis celeberrimus.

Hæc & alia si diligenti sciscitatione quærere voluisset Criticus, ab inofficiosa censura forte temperasset; temperare certe debuisset. Sed ejusmodi scrupulis dudum excussis, majorem ingenii fecunditatem, quam religionem & diligentiam in conscribendis historiis proderet voluisse videtur. In exemplum, inter sexcenta alia, proferri adhuc potest quod ait, Benedictinos sancti Germani a pratis, mortua Maria Moriset, relicta Ludovici Billaine, Typographi Parisiensis, ex solo mercimonio librorum ad usum congregationis sancti Mauri ab eo editorum, iniquis omnino rationibus sibi vindicasse summam viginti & novem millium librarum, fraudatis ea summa hæredibus; hæcque se didicisse ex ipsis instrumentis quæ secum communicavit D. Touret; dictæ viduæ hæres ex asse. Atqui tamen & D. Touret adhuc vivens & valens, cum id audivisset, palam protestatus est coram gravissimis viris, quorum fides, religio & auctoritas paullo minus nutant quam Critici, totam eam narrationem falsam esse & calumniosam: & ipsa authentica instrumenta & acceptilationes, quæ penes nos sunt, clamant, non Benedictinos a D. Touret, sed hunc potius a Benedictinis accepisse viginti mille & nongentas libras, pretium videlicet librorum ad usum congregationis sancti Mauri impressorum, puta Breviariorum, Diurnalium, Gradualium; & aliorum ejusmodi, quos in auctione publica mercimonii dictæ viduæ

licitati

licitati sunt. Sic instrumenta legit Criticus, summaque cum fide refert summam iis expressam. Eiusdem fidei est Calvinismi accusatio, quam in Benedictinos, novæ Augustini operum editionis auctores, moliri non veretur: cui tamen quatuor aut quinque vocolæ dumtaxat ansam præbuerunt. Nempe monuerunt, ab Apostoli verbis, Rom. 1. 20. *Ut sint inexcusabiles*, quæ citat Augustinus libro de Spir. & lit. cap. XII. particulam *ita*, quam præferunt editi, abesse tum in mss. Augustini codicibus, tum in ipsius Apostoli textu Græco, qualem utique exhibent libri cum editi publica auctoritate, tum ipsi etiam manu exarati. *Editi*, inquirunt, *ITA UT. Abest ITA à mss. & a Græco.* Paucissima verba, eaque purè historica. Ipsa tamen sunt quæ catholicæ fidei studio succensus optimus ille Catholicus acriter redarguit, quasi dedita opera scripta ut Calvinianorum impietas firmetur; hincque conjici posse audacter asserit, eodem animo ommissas fuisse in nova editione Lovaniensium annotationes, quibus Calvinianorum errores refelluntur. Sane præstat egregiis Dialectici illius argumentis Calvinianismi postulari, quam Episcoporum, doctissimorumque hominum, tum Catholicorum, tum Protestantium rationibus, ipsisque edictis publicis, Socinianismi, aliorumque gravissimorum errorum, ac flagitiosæ malignitatis palam argui.

Alia ejusdem furfuris plurima, quæ nec in bibliotheca critica, nec uspiam alibi locum habere debuissent, missa facimus. Sicubi vela dedit auctor ingenio mordaci, (primum hoc specimen non fuit) nullibi certe tam passa. Non mirum proinde si tantam habuerit apud omnes offensionem, ut querelis ad illustrissimum Cancellarium delatis, Regii consilii decreto suppressum fuerit opus, sub gravissimis pœnis prohibitum, & ad chartariorum pistillum damnatum. Et merito quidem. Tanta quippe comminiscendi lascivia est, ut pauca sint quibus sua ex omni parte constet veritas, plurima ex toto conficta, secum pugnancia, falsi sæpe convicta & confutata, iterum tamen incredibili audacia prolata: tantæ iræ, ut laxatis frenis in obvios quosque, vivos, defunctos, ipsosque sanctos, nullo discrimine habito, insiliat auctor, mordeat, laceret, discerpat; sed nullos crudelius quam monachos, Benedictinos præsertim, hominum genus injuriis opportunum. Si homini fides, falsarii, sunt, chartarum, diplomatum & manuscriptorum corruptores, prædones, fæneratores, impostores ex suppositis Sanctorum reliquiis quæstum facientes, Calvinianorum fautores, omnis eruditionis expertes atque ignari, quorum editiones, quibus a tot annis incumbunt, inutiles prorsus, nec aliud exhibent quam male congestas codicum mss. lectiones, absque judicio & eruditione; quorum claustra discordiæ sedes, & ut verbo dicam, dæmones sunt. Nihil hic verbis exaggeratur. Iis enim coloribus passim in tota bibliotheca critica delineantur monachi. Et tamen sacerdos fuit, isque fere octogenarius, qui hæc proferre, scribere, in vulgus efferre, & ad nauseam repetere non erubuit, quæ horresceret honestus quivis ethnicus. Pudet quidem tantas ineptias, calumnias & impietates retulisse; ast protulisse pudere debuisset magis. Sed, ut Sallustii verbis utar, *cum omnibus locis nos maledictis laceret Criticus, non placuit, occasione data, reticere: ne quis modestiam in conscientiam duceret.* Operæ saltem pretium fuerit hominis ingenium patefecisse,

Annal. Bened. Tom. V.

f

* Maurismunster.

Biblioth. crit. to. 3. p. 110.

Biblioth. crit. to. 4. p. 54.

To. 1. p. 22. 101.
109.
To. 2. p. 223.
To. 3. p. 101.
& seqq. 104.
105 & seqq.
110. 111. 115.
116. 331. &
seqq. 324. 335.
337. 339. 344.
353. 354. 360.
361. 365. To. 4.
p. 54. 207. 208.

non ut recens mortui (utinam satis expiata quæ viventem aduffit aliis invidiam constandi purigine) cineribus dolorem inurere videar: sed ne cui fucum faciat in scriptis semper manens affectata dicendi confidentia. Sed ad Mabillonium, a quo non nihil digredi coegerunt sapius iterata, hæctenusque dissimulata criminationes, redeat oratio.

XXII.
In Germaniam proficiscitur Mabillonius.

Anno MDCLXXXII. Burgundiam studiorum causa paragravit, ut illius provinciæ archiva & bibliothecas perlustraret. Occasione captata, illustrissimus D. Johannes-Baptista Colbert diplomata quædam ad regiam familiam spectantia per eum examinari curavit. Ex relatione sibi facta magis ac magis comperit vir illustrissimus summam esse Mabillonii iis in rebus peritiam, nec minorem sinceritatem & fidem. Quas quidem animi dotes cum eximias ac singulares esse cogitat, eas totas, dum liceret, in reipublicæ litterariæ utilitatem, regni que ipsius decus, quo nihil antiquius habebat, convertere statuit. Inter hæc subiit mentem cogitatio, si Mabillonius in Germaniam nomine & sumptibus regis mitteretur, amplissimas illius regionis bibliothecas & chartophylacia lustratum, magnum inde emolumentum, & in bibliothecam regiam, & in scientias redire posse. nec fallebat opinio. Re christianissimo regi per magnificum litteratorum patronum approbata, Mabillonius ad iter accingere se jubetur. Paret ille; & quamvis a solitudine monastica avelli in exterarum regionem ægre ferret: ea tamen dispendia abunde refarcitum iri sperabat, ex iis quæ ad illustrandam historiam nostram collecturus erat. Ubi doctissimi viri in Germaniam adventus proximi fama ad amicos, quos frequentes illic habebat, perlata fuit, cuncti gaudere, gratulari, & tantum non festos dies agere, nulli non ad se invitare. *Omnibus solatium erit, scribebat unus, vel conspexisse tantum virum.* Discedit ergo Parisiis anno MDCLXXXIII. mense Junio exeunte, socium itineris habens, qui & studiorum erat, domnum Michaëlem *German.* Quinque mensium spatio peragrat Burgundiæ comitatum, Alsatiam, Sueviam, Bavariam, Tirolium, Helvetiam, aliasque provincias. In Austriam cogitabat: sed iter interclusit Turcarum exercitus Viennam tunc obsidens, qui etiam redditum maturare coëgit, ne quæ suspicio oriri posset de Gallis monachis Germaniam suspitionis pleno tempore percurrentibus. Non morabor peregrinationis circumstantias, amplissimosque honores clarissimo peregrino ubique exhibitos: historiam ipse descripsit initio tomi quarti *Analectorum*; & quamvis præ innata sibi modestia maximam delatorum honorum partem reticuerit, ex iis tamen quæ scripsit satis conjicitur quod non scripsit, certatim videlicet contendisse ornatissimos omnium ordinum viros de excipiendo, quo maximo poterat honore, tam insigni hospite.

XXIII.
Quartum *Analectorum* tomum, & Liturgiam Gallicanam publicat.

Rediit porro Mabillonius ex ea peregrinatione non honoribus tantum cumulatus, sed, quod jucundius erat, pretiosis antiquitatis monumentis onustus, quæ ex archivis & bibliothecis, sibi ubique fere ultro referatis, eruerat. Haud contemnendam partem luce donavit in tomo quarto *Analectorum*, qui primus itineris fructus fuit: in quo præter iter Germanicum, operi præmissum, ubi narrat præcipua quæque quæ sibi occurrerunt, & quæ in Germaniæ bibliothecis visuntur, plurima reperiuntur hæctenus inedita, quæ quisque historiæ studiosus legerit,

laboris eum non pœnitēbit. Aliis vero multis, quæ publici juris facere operæ pretium non erat, usus est ad illustrandos *Annales Ordinis nostri*. Sed gratior forte Gallis nostris, immo & Germanis ipsis, itineris Germanici fructus fuerit eximium opus de liturgia Gallicana. Cum enim Germaniam adiret vir doctissimus, ad Luxoviense monasterium accessit, atque inter semilaceras veteris ejus loci bibliothecæ reliquias invenit antiquissimum *Lectionarium* litteris Franco-Gallicis seu Merovingicis scriptum, quod in sacris ad legendas prophetias & epistolas cum evangelis ante annos mille apud Gallos in usu fuerat. Re post reditum maturius expensa, accurateque digesta, hoc de argumento singularem edidit tractatum: in quo liturgiæ Gallicanæ, qualis ante *Carolus Magnum* apud majores nostros recepta erat, veram formam, genuinosque ritus explicavit. Opus in tres libros tribuitur. In primo tota liturgiæ Gallicanæ ratio, vetus sacræ supellectilis apud Gallos nostrates, ecclesiarumque forma & apparatus describitur, & illustratur. Argumentum hæctenus obscurissimum, & a nemine, nisi irritato conatu, tentatum; deficientibus quippe idoneis hujus rei monumentis. Quæ fuerit etiam majorum nostrorum per id tempus de eucharistia fides & persuasio, in exordio & fine libri exponitur. Secundus liber exhibet *lectionarium Gallicanum*, continens lectiones prophetiarum, epistolarum & evangeliorum per totum annum in missa, & in aliis majorum sollempnitatum officiis recitandas: quibus omnibus lucem afferunt Mabillonii observationes subjectæ. Tertium librum constituunt missalia tria antiquissima, Gothico-Gallicanum, Francorum, & Gallicanum vetus, quæ quidem licet a *Josepho-Maria Thomasio* jam edita, a Mabillonio probationum instar iterum vulgata sunt, ne ob raritatem exemplarium Romanæ editionis ea suo operi deesse nonnulli causarentur. Accedit denique doctissima & singularis disquisitio de cursu Gallicano, id est de divinis officiis quæ in ecclesia Gallicana jam inde a primis temporibus obtinuerunt. Hæc fere summa operis de liturgia Gallicana, quod prodit in 4°. anno MDCLXXXV. non minor certe fructus quem ex Mabillonii itinere Germanico retulit res christiana. Eidem itineri accepta referri debet *Trithemii annalium Hirsaugiensium* nova editio, triplo ut minimum auctior quam hæctenus fuerat. Cum enim inter mss. codices bibliothecæ sancti Galli pretiosum hunc thesaurum reperisset Mabillonius, mox *San-Gallenses* nostros hortatus est ut eum eruditibus cupientibus diutius non inviderent. Benigne concesserunt illi, suisque typis opus in duos tomos in fol. distinctum ediderunt anno MDCXC.

Reversus e Germania Mabillonius illustrissimum Colbertum, itineris auctorem, e vivis ereptum magno tum sui, tum eruditorum omnium mœrore reperit. Fore ut optata quiete frui diutius sibi liceret, spes erat; at non permisit qui litterarum promovendarum post Colbertum curam susceperat illustrissimus Remorum archiepiscopus *Carolus-Mauricius le Tellier*. Cum enim Mabillonio impense faveret, suoque & aliorum experimento didicisset quantum utilitatis ex itinere Germanico cepisset ecclesia; eum ad Italicam peregrinationem inducendum esse existimavit, tum ut aliquid utilitatis ecclesiæ, rei que litterariæ inde accederet; tum ut conquisitis regia bibliotheca libris fieret locupletior. Pro-

XXIV.
Iter Italicum.

positum Rex consilium laudavit, jussitque ut iter Italicum, quemadmodum & Germanicum, regiis impensis conficeretur. Mandata regia exsequi dum non jubetur modo, sed & urgetur Mabillonius ineunte vere anni MDCLXXXIV. iter in annum sequentem differre cogit superveniens morbus. Interim dum confirmatur valetudo, autumnum in perlustranda Normannia, studiorum causa, infumit. Sed tandem exacta hieme, longinquior ac diuturnior in Italiam peregrinatio suscipienda fuit. Discedit itaque Parisiis, cum D. Michaële *Germain*, prima die Aprilis MDCLXXXV. illuc reverfurus die II. Julii anni insequentis. Totis quindecim mensibus Italiae bibliothecas veteres ac novas, archiva & cimelia perlustravit, ipsasque adeo librariarum officinas: ex quibus omnibus magnam pretiosamque supellectilem, utilitati publicae consecrandam, secum retulit, bibliothecam regiam ter mille & amplius rarissimis libris, tum scriptis, tum editis auxit. Quas vero urbes, bibliothecas, ecclesias, monasteria, &c. inviserit, quidve in singulis observatione dignum invenerit, enucleate docet iter Italicum tomo primo Musæi Italici præmissum. Opus ab iis omnibus legendum, tum qui rei litterariae Italicae notitiam sibi comparare voluerint, tum qui eadem loca cum fructu peragrarere cupierint. Longum esset summos honores ubique locorum a Principibus, Ducibus, Cardinalibus, Legatis, Præfulibus, Abbatibus, eruditis omnibus, omniumque ordinum spectatissimis viris, Mabillonio delatos enarrare. Facilis usque ad viros principes aditus, theses publicae ei nuncupatae, laudes ejus frequenti auditorum cœtu stricta & soluta oratione celebratae, illustrissimi cujusque urbis viri turmatim in occursum ejus effusi, ac de excipiendo & retinendo apud se tam insigni hospite contententes, secretiora & pretiosiora quæque ei comiter & hilariter referata, satis superque testantur quanta esset tanti viri apud Italos fama & existimatio. At tantum abest ut honores ambiret humillimus monachus, ut potius studiose fugeret: adeo ut sæpius delituerit, amicorumque consilium frustratus fuerit, ne qui deferrentur; sæpe tamen & ipse ea in re deceptus ab amicis. Romæ dum moratur, ad congregationem Indicis inter consultores vocatus, sententiam pronuntiare suffragiumque suum promere jussus de quibusdam libris Vossianis de diluvio non universali, tanta cum eruditione & modestia protulit, ut mirati Cardinales secundum eum sententiam dixerint.

xxv.
Musæum Italicum.

Perlustratis demum præcipuis quibusque Italiae locis, quo duxerat non vana curiositas, sed illustrandae antiquitatis cupiditas, Parisios rediit, thesauros illic inventos & Italiae & orbi cum fœnore redditurus. Primitivæ fuerunt *Musæum Italicum*, in 4°. vulgatum anno MDCLXXXVII. in duas partes divisum. Prima continet Iter Italicum litterarium, in quo totius itineris seriem describit; Italicarum bibliothecarum, monumentorumque veterum, quæ occurrerunt, notitiam exteris hominibus, qui litteras amant, præbet, additis ubique criticis observationibus; ac denique viros litteratos, quos in Italia novit, in aliorum cognitionem venire curat. Altera pars complectitur vetera monumenta plura hactenus numquam vel imperfectius edita, qualis sunt virorum illustrium epistolæ & vitæ, episcoporum, ducum & abbatum indices, concilia, capitularia,

capitularia, libri diurni Romanorum Pontificum supplementum, antiquissima belli sacri seu expeditionis Hierosolymitanæ historia, a teste oculato scripta, varia de ritu Ambrosiano, quibus lucem afferunt Mabillonii annotationes non hic modo, sed & singulis monumentis præmissæ. Sed pretiosius nullum, quam vetus Sacramentarium ante mille annos scriptum, in Bobiensi monasterio repertum, quod ad liturgiam Gallicanam pertinere demonstrat vir doctissimus, & propter ea Gallicanum vocat; quod excipit antiquus liber pœnitentialis, in quo multa scitu digna occurrunt ad veteris disciplinae ecclesiasticae cognitionem. Biennio post, id est anno MDCLXXXIX. prodiit alter ejusdem Musæi Italici tomus, in quo continentur antiqui libri rituales S. R. E. qui Ordinis nomine comprehendi solent, plerique antea haud vulgati; et si qui jam editi, ob novas accessiones & notas quamdam novitatis gratiam præ se ferentes. Operi pretium addit præmissus in ordinem commentarius, in quo præcipuos Romanæ ecclesiæ ritus explicat Mabillonius. Plura alia ejusdem operis volumina in lucem edidisset, ex iis quæ in Italia collegerat, nisi consilio obices injecissent tum alia studia, quibus otium impendere necesse fuit, tum maxime turbatus rerum Europæ status, quo liberum commercium cum exteris interclusum fuit.

Inter ea Mabillonii auxilium implorantibus suis, ad alia calamum vertere compulsus est Ordinis monastici vindex acerrimus. In sollempnes ordinum ducatus Burgundiæ conventus ab hominum memoria non modo admissi sunt Benedictini præcipuarum & antiquissimarum provinciarum abbatiarum octo, sed & primum ex parte cleri regularis, ante cæteros omnes Regulares, locum semper tenuerunt. Ea prærogativa nemine contradicente gavisi sunt, donec Canonici Regulares circa annum MDCLXXXVII. litem movere eosque de possessione dejicere tentarent. Id ut obtinerent, scriptum obtulere tum Regi, tum ordinibus Burgundiæ, in quo auctor sic fere causam agebat, ut unam Ordinis sui antiquitatem ab Apostolis ipsis repetitam obtenderet, aliaque profferret argumenta quæ Benedictinorum possessionem nihil aut parum attingebant. Huic scripto aliud opposuit Mabillonius, in quo missis adversarii declamationibus, obiterque castigatis verbis in Ordinem monasticum probrosis, ad rem propius veniens, de antiquitate & clericatu utriusque Ordinis disseruit. Cumque Mabillonii scripto respondere conatus fuisset alter e Canonis Regularibus, sed priori moderatior, ejus responsionem altero scripto confutavit. Acta sunt ea omnia anno MDCLXXXVII. Erit forte qui litem hanc aliis ejusdem naturæ similem esse putans, totam consuetis litium ambagibus agi existimaverit. at judicium longe diversum tulerit, qui viri doctissimi scripta perlegerit. Totidem dissertationes sunt, omnigena eruditione refertæ, in quibus quidquid ad antiquitatem tum monastici, tum canonici Ordinis spectat, expenditur & illustratur, quas quisque partes in ecclesiæ officii, honoribus, dignitatibus & administratione obierit, exponitur; antiquorum canonum & auctorum testimonia elucidantur; uno verbo præclara historiae ac disciplinae seu ecclesiasticae seu monasticae capita solide pertractantur, adeo ut mirum sit tam brevibus scriptis, si rerum ratio habeatur, tanta congeri ac digeri potuisse. Ea postmodum suos

XXVI.
Disceptatio
cum Canonis
Regularibus
Burgundiæ.

in usus Latine converterunt, edique curarunt Benedictini nostri Helvetii & Germani, a Canonicis Regularibus similiter laceffiti.

XXVII.
Epistola de
primario Ro-
marici-montis
instituto.

* Remiremont.

Eodem anno scribere compulsus est Mabillonius epistolam ad amicum, de primario instituto Romarici-montis*, quæ ecclesia, olim nobile monasterium sanctimonialium Ordinis sancti Benedicti, nunc, lapsa regulari disciplina, conversa est in collegium Canonicarum sæcularium. Cum enim illius loci abbatissa Canonicarum suarum mores in melius reformare vellet; hæ novæ reformationis impatientes, abbatissæ litem intenderunt. In iis vero scriptis quæ in vulgus emisere, non tantum contendebant ecclesiam suam numquam monastico Ordini & regulæ sancti Benedicti addictam fuisse, sed & Mabillonium assertionis suæ vadem perperam omnino citabant. Is eo magis indignatus, quo contrarium aperte statuerat multis in locis, & in iis ipsis quæ allegabant; edidit anno MDCLXXXVII. epistolam, in qua accuratius retractato argumento, solita eruditione ac moderatione probat, abbatiam Romarici-montensem, in monialium dumtaxat gratiam conditam, regulæ sancti Benedicti ab ipsis primordiis addictam fuisse, nec illius loci monachas eam regulam profiteri destitisse, donec anno circiter M D. abjecto cum monasticis vestibus & nomine, in sæculares Canonicas, nullis contractas votis, evaserunt.

XXVIII.
Tractatus de
vocibus *Missæ*
& *Communio*
in Regula S.
Benedicti ad-
hibitis.

Biennio post alia difficultas Mabillonium cum doctissimis viris, quos impense venerabatur, commisit. Illustrissimus quidam abbas scripserat Gallico idiomate commentarios in Regulam sancti Benedicti, in quibus contendebat, nullam in tota Regula mentionem fieri sacrificii eucharistici, communionisque sacramentalis; ac proinde voces *Missæ* & *Communio sancta*, quibus utitur sanctus Patriarcha regulæ suæ capitibus xxxv. & xxxviii. a vulgata acceptione detorquendas esse, ut priori significetur divinorum officiorum conclusio seu finis; posteriori, pauculum panis & vini quod a lectore mensæ sumitur ante lectionem, in signum ecclesiasticæ communionis cum fratribus suis, quibuscum edere non potest. Violenta quidem & toti contextui repugnans videbatur hæc explicatio: cum tamen illustrissimi abbatis commentarius typis editus non esset, sed à multis exscriptus dumtaxat & lectus, facile dissimulari potuisset, nisi doctissimus auctor dissertationis Gallicæ de Hemina vini, quam suis indulget sanctus Benedictus, in secunda editione in abbatis sententiam, sua retractata, non modo ivisset, sed & pro ea decertasset: quem non multo post subsecutus est alter, qui Regulam e Latino in Gallicum sermonem convertit. Veritus Mabillonius ne nova hæc opinio, a constanti totius Ordinis traditione discedens, & communi interpretum Regulæ sententiæ repugnans, latius serperet, eam scriptis coërcendam esse sibi putavit. Tractatum proinde patrio sermone edidit anno MDCLXXXIX. in quo novam eorum auctorum explicationem confutat, nullaque solida ratione niti posse demonstrat. Argumenta vero petit tum a priorum monachorum, sancto Benedicto antiquiorum, praxi, tum a communi totius Ordinis disciplina, tum ab interpretum fere omnium sententiâ: ostenditque eum in monasteriis morem semper obtinuisse, ut singulis dominicis ac festis diebus monachi eucharistiæ sacrificio interessent, sacraque communionem Christi corporis refice-

rentur: eos vero fratres qui coquinæ & refectorio deserviebant, & lectorem mensæ, quibus indultum erat ut pauculum panis & vini (quod *mixtum* vocabatur) ante refectionem sumere possent, ne grave eis esset *jejunium sustinere*, *mixti* sumptionem iis diebus post *Missas* & *Communionem*, id est post missæ sacrificium & communionem eucharisticam, quæ a jejunis percipienda erat, distulisse: tum vero lectorem *mixtum* sumisse propter *Communionem sanctam*, ne ipsa lectione & contentione vocis periculo sacras particulas exspuendi objiceretur. Hæc fere tractatus summa, in quo auctor identidem alia affinia disciplinæ ecclesiasticæ & monasticæ capita illustrat. Hunc tractatum dominus Claudius de Vert, ex antiqua observantia Cluniacensi, quem nonnihil feriebat, confutare aggressus est, opposita dissertatione, sed verbis (sæpius parum urbanis & inofficiosis) ac confidentia, quam argumentis & rationibus graviori; in qua proinde refellenda a contentione semper abhorrens Mabillonius otium abuti noluit: quamvis justæ querelæ locus esse potuisset, quod auctoris tractatus nomen ideo sibi ignotum esse dissimulasset dissertationis auctor, ut incivilius appetere posset.

XXIX.
Tractatus de
studiis mona-
sticis.

Gravior ac paulo diuturnior exstitit quæ subinde exarsit Mabillonium inter & clarissimum abbatem Trapensem, ex strictiori observantia Cisterciensi, concertatio de studiis monachorum. Jam dudum Mabillonium hortabantur & urgebant non modo majores nostræ congregationis, sed & alii doctissimi viri, ut accurate differeret de studiis monachorum, quæ nimirum & qualia & quousque eis frequentanda essent, certamque studendi methodum præscriberet, qua cum ipse tam feliciter usus esset, alii, pro suo quisque sine ac ingenio, iisdem vestigiis insistentes similiter uti possent, & ad eam studia sua cum fructu exigere; rati videlicet, nihil periculosius esse junioribus, quam ut rectore ac duce destituti seipfos avidius quam consultius immensæ lectioni committentes, obvia quæque temere captarent, sicque incerti quo ferrentur, totam vitam in studiis, sed incasso labore, ducerent, sibi & ecclesiæ inutiles semper futuri. Re, ut par erat, expensa Mabillonius Superiorum & amicorum consiliis concedendum esse putavit; atque adeo tractatum edidit de studiis monasticis in 4.º anno MDCCXI. quem in tres partes distribuit. In priori ostendit, studia litterarum, ea etiam quæ consuetis jamque receptis scholarum exercitiis coluntur, monastico statui non tantum non repugnare, iisque monachis non interdici, sed adeo necessaria esse, ut monastica disciplina, rectusque monasteriorum ordo & œconomia sine iis consistere vix possint: quod eo verius esse demonstratur, quo jam monachi clericatu nobilitati, ea scientia, aliisque dotibus instructi esse debeant, quas sacri canones exigunt. Tum argumenta petit ab ipsius sancti Benedicti regula & praxi, ab exemplo tot illustrium Benedictinorum qui scientiæ laude floruerunt, a locupletissimis præcipuorum monasteriorum bibliothecis, & a constanti demum & perperua totius Ordinis traditione & disciplina; probatque tantum abesse ut a litterarum studiis monachos arcuerint concilia & summi pontifices, ut potius admoveri jusserint, longeque majoribus ac funestioribus malis objici monachos imperitos, quam litterarum studiosos. In secunda parte expendit ea omnia studiorum genera, quæ

monachis solitariis convenire possunt, ostenditque omnia illis permitti posse, quæ ecclesiasticis viris liceant. Tum, quod caput est, præcipuumque operis finis, ad singula particulatim descendens, quo quisque gradu ferri debeat, quibus subsidiis munitus ad studium sibi præscriptum, aut a se delectum accedere, quos auctores & quo ordine evolvere, qua ratione lectiones suas dirigere & digerere, qua arte collectanea conficere, & in adversaria redigere; uno verbo, qua certa methodo quisque procedere, ut ab errandi periculo tutus ad scientiæ, cui vacat, culmen pertingere valeat, fuse pertractat & docet. In tertia parte agit de sine quem sibi in studiis suis proponere debent monachi, eumque esse debere merito contendit, ut ad veritatis notitiam & caritatem referantur, nec a præcipuis, quibus monachus quisque tenetur, monasticæ vitæ officiis avocent; secus non inutilia modo, sed & noxia futura. Hanc partem excipit curiosa & ordine sæculorum digesta series difficultatum, quæ in lectione conciliorum, Patrum, & historiæ ecclesiasticæ occurrere possunt, subnotatis auctoribus qui eas solvere conati sunt: ut ad eas attendant legentes, & studiosius observent ea omnia quibus illustrari possunt. Accedit denique catalogus selectorum librorum quibus ecclesiastica bibliotheca instrui potest, indicatis, ubi opus fuit, melioribus editionibus.

X A X.
Multoties &
variis linguis
editus.

Nullus fere liber majori omnium plausu exceptus est, quam tractatus iste de studiis monasticis, qui non monachis dumtaxat, sed omnibus aliis, doctis juxta & indoctis, utilis, incipientibus tutam & expeditam ad scientias viam, provectioribus exemplar, omnibus vastissimum eruditionis campum aperit: adeo ut mirum sit, hominem qui in eruendis e pulvere & situ chartis veteribusque monumentis maximam vitæ partem egerat, de aliis omnibus scientiis sic differuisse, quasi in unaquaque totam vitam insumpisset. Tanta fuit operis fama, ut brevi distractis prioris editionis exemplaribus, alteram vix elapso anno curare necesse fuerit; quam eandem anno insequenti typis suis recudere Bruxellenfes. Et ne tanto munere defraudarentur exteri, librum in Latinum sermonem convertit, Campodunensibusque typis in Suevia edi curavit anno MDCCII. R. P. Udalricus *Staudigl*, monasterii sancti Angeli Andechs, e congregatione sanctorum Angelorum custodum Benedictino-Bavaria monachus: dubia historica etiam latine vertit, & in suorum usum apud sanctum Gallum in Helvetia edidit R. P. Hermannus *Schenk*, ejus monasterii bibliothecarius. Totam vero secundam operis partem quæ ad usum magis comparata est, cum difficultatum serie, Italico sermone donatam, Romæ vulgavit anno MDCCI. sub hoc titulo, *La scuola Mabilloniana*, R. P. Nicolaus Hieronymus *Ceppi*, Augustinianus. Hæc quo in pretio apud omnes esset Mabillonii tractatus, satis superque testantur.

XXXI.
Ab Trapensi
abbate impu-
gnatus.

Probatum tamen omnibus de studiorum monasticorum ratione opus displicuit viro clarissimo Amando-Johanni Butillerio abbati B. M. de Trappa, strictioris observantiæ Cisterciensis: adeo ut sententiam de eo suam dissimulare non potuerit. Jam enim edito tractatu vernaculo de *sanctis monasticæ vitæ officiis*; severioris disciplinæ zelo ultro metas abreptus, studia monachorum non modo vexare aggressus erat, verum illis

illis turbari monasteria, sanctiorem disciplinam enervari, monachorum animos a rebus seriis ad nugas avocari, superbiaque inflari, pietatem extinguere, ea tandem cum religiosa vitæ professione, sanctorumque patrum legibus & institutis constare non posse acerbè deploraverat. Non poterat Mabillonius, de studiis monasticis scribens, abbas illius testimonium, quod magni ponderis apud multos esse intelligebat, silentio præterire, & argumenta illius ad examen non revocare. Fecerat id, more suo, tam modeste, ut nihil contentiosæ disputationis haberet ejus oratio, quam ita temperaverat, ut nobilis ille adversarius ne verbulo quidem læsum se queri posset. Is tamen lecto tractatu de studiis monasticis, statim illum, ne monachis suis, ut aiebat, fraudi foret, (quibus tamen asceticos dumtaxat, non certe Mabillonianum legere permittebat) refellendum suscepit; sed stylo vehementiori, quasi actum foret de monastica disciplina. Causam porro non tam argumentis, quam vivida & variis figuris splendida oratione ita pertractat, ut non Mabillonius modo, sed congregationes religiosæ & personæ pietate conspicuæ ab inofficiosa censura intactæ non sint; quasi scilicet nihil tam abditum in profana etiam litteratura sit, quod non Mabillonius addiscere juberet; ipsas veteres inscriptiones, numismata, fabulas, linguas peregrinas, leviora tandem pabulum studii doctrinæque ascetarum esse vellent.

Tam sinistre accipi sententiam suam doluit Mabillonius. Et si quidem soli sibi, quamvis immerenti, facta fuisset injuria, corde facile pressisset: sed contumelias in totum Ordinem jactas, oblitosque studiis litterarum falsos colores dissimulari nec posse, nec debere, non ipse modo, sed & Superiores, virique alii clarissimi, inter quos illustrissimus Franciæ Cancellarius, censebant. Iis igitur hortantibus resumto calamo, abbas Trapensis responsioni animadversiones in eandem responsionem (is libro titulus) opponere festinavit: adeo ut octavo circiter mense quam prodierat responsio, (prodierat mense Februario anni MDCCXII. ineunte) animadversiones e prælo exierint, mense videlicet Septembri ejusdem anni ineunte, anno insequenti iterum recusa. Ubi in ipso limine plurima sibi ab abbate male impacta fuisse conquestus est, ostenditque; dissimulatum aut male constitutum quæstionis statum restituit; an videlicet studia litterarum, ea maxime quæ viros ecclesiasticos decent, monachis liceant, majora tamen aut minora, pro cujusque capiti & Superiorum judicio; non vero, ut falso exposuerat abbas, utrum scientiæ omnes, de quibus egerat Mabillonius in tractatu suo, monachis necessariæ sint; longe minus an monachi omnes promiscue, nulloque discrimine habito, in majora studia altius sese demittere debeant. Tam insulsa cogitatio Mabillonii mentem numquam subierat; & quam ab ea abhorreret, sic declaraverat, ut disertius non posset, tum in tractatus sui epistola nuncupatoria ad juniores monachos, tum alibi passim, ubi ea studia quæ ad mediocrem saltem litterarum sacrarum intelligentiam conferunt, omnium; majora & altiora, paucorum; certa quædam, ut mathematicarum, numismatum, inscriptionum, &c. fere nullorum esse scribit. Itaque restituto, quem deformaverat abbas, genuino quæstionis statu, totum argumentum instaurat, eaque vi & effi-

XXXII.
Abbas refel-
litur.

caria, soliditate & perspicuitate pertractat, adversarii objectiones solvit, criminationes diluit, nimium in omnibus zelum coercet, vehementiores impetus reprimit, male laceffitos plures illustres ac sanctos viros integrasque congregationes vindicat, ut si abbatem suscepti consilii non pœnituerit, saltem pœnitere debuisset constans omnium sententia fuerit. Sed si in tota ea disputatione Mabillonii eruditionem, præstantissimumque ingenium; moderationem non minus mirati sunt universi: quamvis enim inofficose & dure, immerens licet, exceptus fuisset, eum tamen modum tenuit, ut verbum nullum exciderit quod conviciam sapiat, causamque interdum infirmare malit, quam ea confutare, quæ non nisi inclementioribus verbis refelli possent. Et ne qua vel levissima recti in corde odii suspicio in aliorum animis oboriri posset, clarissimum abbatem, quem impense veneratus semper fuerat, a serenissima principe fœmina invitatus, ultro adiit, habiturus ei honorem, veteremque amicitiam, si forte disputatione refrixisset, renovaturus. Sic finita est controversia quæ diutius attentos tenuerat omnium animos.

XXXIII.
Annales Ordinis S. Benedicti scribit Mabillonius.

Eos labores eluctatus Mabillonius, totum se deinceps ad sanctius otium referre, convertereque se a turba in solitudinem meditabatur, ubi curis alienis vacuus, totus Deo sibi que vacans cogitaret dies antiquos & annos æternos jugiter in mente haberet. Piissimum quidem consilium, sed ecclesiæ damnosum, quæ ex tanti viri laboribus non modicum fructum adhuc collectura erat. Id ubi audierunt duo illustrissimi præfules, graviter improbarunt, rati, quod res erat, tanto viro non licere ingenii dotes sibi a Deo in aliorum commodum concessas obruere. Hortati sunt proinde ut novam sancti Cypriani operum editionem curaret. Assensit ille; jamque ad opus se accingebat, cum ab alio occupatum esse cognoscens, pristinum consilium repetere volebat. Sed acriter obstitere tum Superiores, tum amici, exposueruntque, suscepta hætenus studia, peregrinationes, opera, ad illustrandam Ordinis nostri historiam collimare cum debuissent, eandem ab eo solo conscribi & posse & debere, præter quem vix ullus alius umquam occurreret, qui tot subsidiis & dotibus instructus ad opus accedere posset: hanc esse omnium de eo spem, omnium vota, totius Ordinis expectationem, quæ si frustraretur, justum de eo apud posteros expostulationis locum fore; ex se quidem arduum esse opus, sed ei longe facilius qui tantam rerum monasticarum peritiam jugi studio, summamque scribendi facilitatem assidua exercitatione comparaverat; quod proinde aggredi si negaret, alios deinceps ejus exemplo deterritos ne tentare quidem aufuros, sicque opere utilissimo, immo & necessario Ordinem, ecclesiam & ipsam rempublicam defraudatum iri. His similibusque rationibus permovebatur quidem Mabillonii animus; una remorabatur caduca jam ætas affectaque valetudo: at Dei auxilio confusus rei tandem manum admovere constituit. Admovit revera medio mense Julio anni MDC LXXXIII. hucque deinceps studium omne contulit.

XXXIV.
Epistola encyclica de morte Marie de Blemur.

E maxima tamen occupatione tempus interdum eripuit vel caritas proximi, cui inservire studebat, vel promovendæ aut defendendæ religionis necessitas. Cum anno MDC LXXXVI. e vita cessisset Maria de

Blemur, e Benedictina Congregatione adorationi perpetuæ sanctissimi Sacramenti addicta, monialis, rogatus scripsit epistolam encyclicam de ejus morte ad cætera ejusdem instituti monasteria, animam piissimæ virginis sororum precibus commendaturus, ejusque laudes celebraturus. Eo lubentius fecit, quo eximia illius pietas, præclaraque in totum Ordinem, immo & ecclesiam merita justis laudibus dignissima essent. Ipsa est enim quæ Annum Benedictinum Gallice conscripsit, opus XII. voluminibus in 4°. distinctum, in quo præcipuorum Ordinis sanctorum vitas, prout in kalendario singulis anni diebus occurrunt, digessit; ac postmodum aliorum sanctorum in ecclesia notiorum acta descripsit, ediditque duobus voluminibus in folio, & aliis pluribus libris pietatem & scientiam suam posteris commendavit. Anno sequenti regulam sancti Benedicti cum statutis quæ Stephanus Poncherius, episcopus Parisiensis, ad reformanda monialium Ord. sancti Benedicti monasteria diocesis Parisiensis ediderat, Gallice denuo convertit Mabillonius in gratiam monialium inclyti parthenonis Calensis.

Regula sancti Benedicti cum statutis Poncherii.

Sed insignius fuit quod anno subsequenti MDCXCVIII. edidit opus, mole quidem parvum, sed argumenti dignitate magnum. Epistola est, quam sub nomine Eusebii Romani ad Theophilum Gallum, de cultu sanctorum ignotorum scripsit. Nomen si dissimulaverit Mabillonius, fecit prudentia; quod nimirum haud nesciret lubricum & invidiosum esse argumentum, pluribusque displicituram esse epistolam. At latebras frustra quærebat auctor, quem styli nitor, modestia, pietas, rationum pondus & efficacia, ac eruditio semper eadem sibi que constans, vel invitum satis prodebant; adeo ut Mabillonium ex iis dotibus facile agnoscerent periti. Conscribendæ vero epistolæ ea fuit occasio. Sæpius & aures & animum pulsaverat ea quæstio, an veri martyres habendi essent illi, sive anonymi, sive obscuri nominis, quorum corpora e Romanis cæmeteriis eruuntur: tum quibus indicis eorum sanctitas & martyrium discerni possint: quo denique cultus genere sancti illi incogniti sint honorandi. Dum Romæ versaretur, his de rebus viros Romanæ ecclesiæ peritos consulere, & subterranea urbis cum reverenter, tum accurate lustrare cæmeteria curaverat, ut ejusmodi quæstionibus aliquid lucis afferre posset. Reverfus statuit scriptis committere quæ hac de re didicerat, tum ut piorum hominum votis satisfaceret, tum ut cavillos refelleret hæreticorum, qui Romanam ecclesiam ea de re traducunt & infamant, quasi sanctos personatos fidelibus venerandos exponat; approbetque profusos illos cultus, qui ejusmodi reliquiis impenduntur nonnullis in locis. Sic omnino ille consilium exponit in postrema epistolæ editione. Exsequi vero distulit, aliis scilicet studiis occupatus, donec interrogatus quid sentiret de duabus duorum tumulorum inscriptionibus, quarum altera in agro Vesuntionensi, altera apud Ambianos nuper reperta erat; deque corporibus in illis tumulis inventis, essentne christianorum, an paganorum; & si quidem christianorum, an sanctorum dicenda essent, iisque cultus impendi posset, qualis corporibus sanctorum Roma advectis impendi solet; occasione hinc captata, rem altius repetens, epistolam de cultu sanctorum ignotorum scripsit, vulgavitque. In ea epistola tria sibi discutienda proponit,

XXXV.
Epistola de cultu sanctorum ignotorum.

expeditque, primo quid de Romanis cœmeteriis sentiendum sit, & utrum omnes qui in eis sepulti sunt, martyres, an saltē sancti habendi. Quod si non omnes, an certis notis & indiciis sancti ac martyres ab aliis secernantur. Ad hæc, an sanctos illos, sive proprio nomine præditos, sive anonymos, quos ob inditum recens nomen *Baptizatos* appellari mos est, profuso illo cultu, qualis in quibusdam Gallicanis ecclesiis impendi solet, honorari velit summus pontifex, cujus hac in re summa est auctoritas. Quo præstructo fundamento, de prædictis duabus inscriptionibus, duobusque tumulis apud Vefuntionem & Ambianos repertis differit.

XXXVI.
Quibusdam
duplicet.

Ea epistola eruditorum omnium favorem habuit, & quibusdam episcopis ita placuit, ut ad præscriptum ejus sanctorum ignotorum cultum in diœcesi sua exigere voluerint. Nec semel deinceps in Gallia & Belgiorum Latine tum Gallice recusa fuit. Ex Protestantibus qui candidiores erant, ea lecta confessi sunt, plura sæpe Romanæ ecclesiæ vel apostolicæ sedi perperam vitio verti, quæ privatorum hominum vel incitiam, vel immoderata pietas in cultum sacrum invexit; quæ tamen catholici peritiores palam damnant, nec Romana probat ecclesia. Quæcumque tamen fuisset auctoris circumspexio ut neminem læderet, vitare non potuit quin aliquorum offensionem incurreret. Quidam, quos bonus quidem, sed cæcus ac præposterus impellebat zelus, quidam, quos occultior quæpiam causa, quam palam efferre pudor erat, ægre ferebant severioribus regulis coërceri populorum pietatem, cujus remissionem non frustra timebant. Hinc Mabillonii lucubratiuncula libellis aliquibus impetita fuit, sed tam infeliciter ut vix quisquam legere dignatus sit. Alii ut invidiam auctori conflarent, epistolam ad Romanæ Inquisitionis tribunal detulerunt, nec felicius. Cum enim Mabillonius non ipsum cultum sanctorum ignotorum reprehendisset, sed abusum, qui aliquibus in locis, præter regulas a summis pontificibus constitutas, irreperat; hunc cum in modum excrevisse, qui ferri non deberet, ultro fassi sunt e Romanis doctiores. Quod & Mabillonius liquido ostendit in commonitoria epistola ad D. Claudium Estiennot, procuratorem generalem congregationis sancti Mauri in curia Romana, super epistola de cultu sanctorum ignotorum. Quam cum legissent utrique congregationi, Inquisitionis & Indicis, præfecti cardinales & prælati, sibi admodum probari contestati sunt, virique doctissimi epistolam de cultu sanctorum ignotorum ab omni censura tutam esse palam asseruere plures.

XXXVII.
Ad Congregationem
Indicis deferretur, sed
frustra.

Ut tamen repulsis accenditur potius quam extinguitur invidia, malevoli homines paucis interjectis annis ad solitas artes rediere, acriusque quam antea Mabillonii damnationem apud congregationem Indicis insistere cœperunt, bene sibi cessisse putantes si per latus doctissimi & celeberrimi viri, nostræ congregationis famæ aliquam infamiæ notam adspargere possent. Eo rem adduxerant, ut vix de lucubratiunculæ censura dubitaretur, cum sapientissimorum quorundam cardinalium consilio tota conspiratio diremta est. Ii quippe, pro suo in ecclesiæ, Romanæque sedis decus studio, summum pontificem Clementem XI. adierunt, exposituri, indignum probis omnibus visum iri, si Mabillonius,

billonius, vir doctus ac pius, præcipiti censura notaretur, quod profusum & interdum imprudentiorem sanctorum ignotorum cultum intra justos limites coërcere studuisset, quem ejus decessor & Rituum Congregatio reprimere decretis suis studuerant. Hæc, ut Mabillonio, cujus epistolam Cardinalis legerat, propitius erat pontifex, benigne excepit, statimque Congregationem Indicis ulteriori causæ cognitione interdixit; prudenter ratus, monitum Mabillonium, pro sua pietate intimaque in sanctam Romanam ecclesiam & apostolicam sedem observantia, haud repugnanter nullaque mora explicaturum quidquid in epistola sua obscurius videretur. nec spem pontificis fefellit vir optimus: nam ubi primum ejus voluntas innotuit, ilico novam epistolæ suæ editionem vulgavit ann. MDCCV. in qua retractato argumento, novisque accessionibus aucta lucubratione, si quid scrupulum injicere potuisset, explicuit; si quid durius, emollivit; si quid minus accuratum, emendavit; omnemque vel levissimam offensionis occasionem amoliri fategit. Romanis omnibus probata est nova hæc editio, summo pontifici in primis, qui ea lecta, laudavit, gratulatoriasque ad auctorem suo nomine scribi jussit litteras per procuratorem generalem congregationis sancti Mauri. Scripserunt & cardinales multi, in quibus Eminentissimus Otthobonius iis verbis usus est: *Ut, inquit, in sacra Indicis Congregatione comparuit, (nova editio) Eminentissimorum patrum unanimi consensu plenisque suffragiis commendata & approbata fuit.*

Nova ejusdem
epistolæ editio.

Paullo post editam primum epistolam de cultu sanctorum, alteram longe diverſi argumenti ea occasione scribere necesse fuit. Miser quidam religiosus, non nostri quidem Ordinis, sed cujus nomen ad Mabillonianum satis accedebat, abjecta cum monasticis vestibus fide, ad Protestantes defecit. Hinc sinister per Germaniam & Angliam dissipatus rumor, Mabillonium catholicæ fidei desertorem ad hæreticorum castra in Hollandiam perfugisse. Tam atrocem maleque structam excitari de se calumniam doluit ex animo vir pius, catholicæque fidei, si quis alius, studiosissimus; nec minus catholici, quos fictus ille tanti viri casus non parum conturbabat. Et quidem sparsa in Germaniam calumnia fidem, eamque timidam apud paucos habuerat, quam proinde scriptis illuc litteris ad amicos reprimere haud difficile fuit. Latius vero per Angliam vagabatur, sollicitè dissipantibus, sive gaudio, sive dolo, Protestantibus, indeque adversus afflictos catholicos superbius sese efferentibus. Id ubi Mabillonio renunciatum est postremis anni MDCCVIII. diebus, nec mora scripsit epistolam ad catholicos Anglos, qua infabre cusam calumniam falsi revincit, quid de catholica fide sentiat umquamve senserit, exponit, eosque demum, pro suo in eam fidem studio, hortatur ut in illa perseverent, quam solam veram & ad salutem necessariam esse probat. at epistola haud opus fuit ut reprimeretur fama, quam detecta nominis æquivocatio, perlataque in Angliam variæ, tum e Gallia, tum e Hollandia litteræ, satis compressere; adeo ut epistolam illuc mittere necesse non fuerit.

XXXVIII.
Epistola ad
catholicos Anglos.

Nondum summi pontificis prudentia & æquitate finitum erat negotium, quod Romæ facessere Mabillonio studebat aliquorum invidia, cum inde accepta occasione aliud non Mabillonio soli, sed toti Ordini

XXXIX.
Epistola ad
illustrissimum
episcopum Ble-
sensensem de ve-

teribus reli-
quii discer-
nendis.

Benedictino arcessere conatus est Johannes Baptista Thiers, vehementioribus scriptis notissimus. In abbatali ecclesia sanctissimæ Trinitatis Vindocinensi, diocesis alias Carnutenfis, nunc Blefensis, asservatur, maximaque fidelium veneratione & concursu colitur, jam ab ipsa monasterii fundatione, id est a sexcentis amplius annis, pretiosa quædam cistella vitream ampullam cærulei coloris continens, qua inclusa creditur una ex Christi lachrymis, quas in excitatione Lazari fudit Salvator. Hoc munere Vindocinensem ecclesiam donavere Gaufridus Martellus & Agnes ejus conjux, monasterii conditores, accepto, ut ferunt, ab Henrico rege, cui a Nitkero Frisingensi episcopo, allatum ex urbe Constantinopoli, donatum fuerat. Hanc historiam repræsentant tum ipsa capsula, tum arcuata rudi artificio structa fabrica, sub qua hæc capsula reclusa est, eodem fere tempore erecta, quarum specimen æri incisum exhibet Mabillonius tomo Annalium IV. p. 532. Cæteræ translationis circumstantiæ prorsus incertæ sunt, ut quas scriptis mandare neglexerint primi Vindocinenses monachi. Sæculo proxime elapso unus ex eodem cœnobio brevissimum quemdam libellum Vindocinensibus typis ad vulgi usum edidit, in quo quid ferret accepta populis ea de re traditio haud eleganti sermone, nec majori artis criticæ peritia, simpliciter tamen & bona fide exposuit, populi pietati magis, quam criticæ regulis consulens. Pierumque prostat libellus ad majores ecclesiæ valvas apud mulierculas infimæque fortis mercatores, victum sibi ex ejusmodi mercibus corradentes. Is ipse tamen est, quem litteratis prorsus ignotum serio sibi refellendum suscepit Joannes-Baptista Thiers, scripta dissertatione adversus sacram lacrymam Vindocinensem, anno MDCXCIX. Parisiis edita. Si quidem solum id fecisset, giganteos in fornicam elidendam conatus risissent omnes. Sed quod captata hinc ansa diras in totum Ordinem Benedictinum scripserit, Benedictinosque traduxerit, quasi turpissima omnium impostura falsas reliquias populis obtrudere gestiant; quod impios ac scurriles jocos ex profligatissimo omnium libro, apparatu ad apologiam Herodoti, haustos sermonibus admiscere non puduerit; quod demum eas regulas ad fecerendas veras reliquias a falsis statuerit; quæ si valeant, pessum eunt omnes reliquiæ, ullæque vix inconcussæ stare possunt; id dissimulari omnino non potuit, nec decuit. Veritus Mabillonius, pro sua pietate, ne hominis fama qualiscumque levissimis ac futilibus argumentis adderet pondus, indeque conturbati fideles sacras omnes reliquias promiscue & temere in dubium revocarent, immo & contemptui haberent; repressa hominis temeritate, causam non Vindocinensis modo, sed & omnium aliarum ecclesiarum, quæ per Vindocinensis latus configebantur, sibi agendam esse duxit. Scripsit proinde patrio sermone epistolam ad illustrissimum episcopum Blefensem, de veteribus reliquiis discernendis, ediditque anno MDC. In ea primum expendit regulas a dissertationis auctore propositas, & exempla quibus muniebantur; tum ostendit alias falsas esse, & in reliquiarum omnium perniciem ac fidelium conturbationem constitutas, alias vero nihil prorsus ad rem facere; tum alias, majori certe judicio, prudentia ac pietate, ipse constituit, ad quas in veterum reliquiarum habendo discrimine attendendum sit;

tum expostulat cum adversario, cujus impie scurriles & dicaces imperus identidem castigat, quod iniquo partium studio abreptus falsarum aut dubiarum reliquiarum, quales perperam fingebat, crimen Benedictinis solis affingat; cum tamen veteres omnes ecclesiæ cum sæculares, tum regulares, similibus gloriantur, gloriarique se merito posse existiment; tum denique ecclesiæ Vindocinensis traditionem ac bona cum fide junctam possessionem legitimis niti fundamentis, & ab adversarii similibusque telis tutam esse demonstrat.

Johannes Thiers dissertationem accurate legit Criticus alter, nec æquior, nec moderatior, auctor videlicet bibliothecæ criticæ superius memoratus, adeoque placuit, ut omnes quibus scatebat, injurias, probra, convitia, calumnias & ineptias, unis exceptis Herodotianis, quas tamen aliis ubertim compensavit, dignas censuerit, quas in adversaria sua, ejusmodi suppellectile, si quæ alia, ditissima, referret, ut iterum Benedictinis solita fide ingereret*. Mabillonius vero epistolam si viderit, vel ab ipso titulo statim fastidians, tanto viro indignam esse audacter pronuntiat; immo graviter reprehendit, quod dissertationi Thiersii respondere aggressus sit. Non quod invalida esse Mabillonii argumenta prober; ne quidem attingere audeat: ea quippe est ejus prudentia, ut scripta quibus obloquitur, eminus quidem adlatret, cominus numquam adoriatur. Sed id revera in Mabillonii epistola offensionem habet apud ejusmodi homines, quod vir pius præcipitem temerariamque audaculorum censuram coërceat, easque leges in habendo veterum reliquiarum discrimine constituat, quæ nihil imprudenti aleæ, nihil effrenatis animi levioris impetibus permittant, sed totum maturiori judicio & examine, maxima cautione, & circumspecta pietate fieri jubent. Hæc effreni criticæ molestiora, quam ut placere possint.

Cum anno MDCCI. regiam Inscriptionum academiam novo sociorum delectorum supplemento augeri, novisque statutis informari Rex Christianissimus jussisset, in spectatissimorum hominum cœtum merito & eruditione sua adscitus est Mabillonius, litterasque ea de re ad illum scribere dignatus est illustrissimus comes de Pontchartrain. Delatum honorem tantum refugit vir modestissimus, quantum alii ambiunt; accipit tandem, a clarissimo abbate Bignonio, majoribusque suis jussus. Tam inclyti nominis socio auctam se gloriata est academia, quantique illum faceret publicis argumentis, quoties occasio se tulit, demonstravit. Cui quidem existimationi pro virili sua parte respondere conatus est gratissimus Mabillonius, academiam, quantum per occupationes licebat, frequentando, eamque novarum lucubrationum lectione interdum recreandò.

Inter honores quibus undique cumulabatur humilis monachus, sua fortis numquam oblitus ad extrema semper respiciebat. Dumque ex sanctissimi patriarchæ sui præscripto, *mortem quotidie ante oculos suspectam haberet*, quæcumque inter legendum occurrebant piissimi sanctorum hominum obitus exempla, ab oculatis testibus, aut qui ab his acceperant, enucleate descripta; ea sibi eisdem omnino verbis studiose colligebat, identidem relecturus. Hanc collectionem cum legissent plures pietate & sapientia conspicui viri, dignam censuerunt quæ in fidelium

XL.
Iniquum de
ea epistola ju-
diciū aucto-
ris bibliothecæ
criticæ.

* Biblioth.
crit. tom. 3. p.
331. & seqq.

XLI.
In regiam
Inscriptionum
academiam
cooptatus
Mabillonius.

XLII.
Librum edit
de morte chri-
stiana.

usum patrio idiomate vulgaretur. Acquievit tandem Mabillonius, librumque edidit anno MDCCII. *De morte christiana*, reginæ majoris Britannia nuncupatum. Præmissa huic epistola nuncupatoria, cum admonitione, auctoris pietatem, mentemque cui jugi mortis meditatione fastidit mundus, pie affectis lectoribus produnt.

XLIII.
Annales Ordinis emittit in lucem.

Jam totum novennium in Annales Ordinis nostri conscribendos insumpserat Mabillonius: præcipua hæc ejus erat cura; cætera quæ cœpto majoris molis opere scripta memoravimus, horis subsæcivis elucubrata sunt. Quamvis autem rerum ecclesiasticarum & monasticarum, immo & patriæ historiæ scientia, miraque scribendi facilitate nulli secundus esset, opus tamen præfestinare noluit, donec maturitatem esset assecutum, duosque saltem tomos typis paratos haberet: ut dum hi prælo subjicerentur, cæteros parare liceret, citiusque prioribus subjungere. Iis igitur paratis, primum in lucem emisit anno MDCCIII. Insigne, si quod sit, opus historicum, eruditorum omnium laudibus merito commendatum, cui pretium faciunt styli nitor, scrupulosa diligentia, prudens critica, multa paucis complectens oratio, mira rerum varietas sapiensque delectus, singularis modestia, & identidem insperæ observationes, ex rebus ipsis natæ, quæ vel rerum aridarum fastidium minuant, vel lectoris animum ad pietatem accendant & a vitiis dehortentur. Hæc enim auctoris laus est, studiose semper, quotiescumque se sponte obtulit occasio, adnotasse, adnotarique a lectoribus curasse, unde primum vitia & virtutes ortum & incrementum acceperint, a quibus initiis labefactata vel instaurata regularis, vel ipsa etiam ecclesiastica disciplina: ut quisquis Annales legerit, non nudam & jejunam rerum historicarum notitiam referat, sed & egregia documenta & exempla inde colligat, ad quos mores instituat. Notius est opus, quam ut diutius in explicando & scopo & argumento immoremur. Sed si quis forte ab eo legendo deterritus fuerit, quod ex sanguinem rerum monasticarum, quæ nihil aut parum ad multos attineant, historiam complecti putet; is legitimam sibi operis ideam haud effingit. Nam historia monastica, ecclesiastica & civilis scite adeo & perite intermiscantur, ut historia generalis prope modum dici possit; nulla certe, quæ Francorum historiæ præcipua quæque eventa accuratius & certius exponat. Ad hæc, infinita pene eventa, aut eventorum circumstantiæ, e tenebris eructa & illustrata; chronologia, quæ prius in multis vacillabat, ex certissimis monumentis firmata vel restituta; concilia hæcenus ignota, ignoti episcopi, abbates, viri illustres, scriptores, &c. in lucem primum prodeuntes; eruditæ identidem, licet breves, dissertationes, selecta vetera monumenta quæ dictis fidem conciliant, & alia ejusmodi bene multa, quæ enarrare longum esset, omnium curiositatem accendere debent, vel morosiorum quorumque abunde explere poterunt.

XLIV.
In Ierusalem morbum incidit.

Secundus Annalium tomus prodiit anno sequenti MDCCIV. tertius anno MDCCVI. quartus anno MDCCVII. In iis idem semper Mabillonius, sibi quæque constans res eadem methodo, perspicuitate, diligentia, ac eruditione pertractat: omnes proinde eodem plausu ab omnibus excepti. Quintum prælo subjecturus erat, sextoque operam dare cœperat, cum ecce labori immoritur. Dum prima die Decembris anni MDCCVII.

Calam

Calam*, nobile virginum Benedictinarum agri Parisiensis cœnobium, octo circiter millibus à Lutetia distitum proficisceretur, stranguriæ morbo in ipso itinere correptus, gravissimosque dolores perpeffus, vix tandem illuc pedes adversa & iniqua omnino tempestate pervenire potuit. Remediis per octo dies nequicquam tentatis, quippe natura morbi haud satis cognita, Parisios revectus est, ubi opportunioribus adhibitis remediis nonnihil remisit se morbus, dubiique aliquamdiu inter spem & metum hætere focii & amici. Sed tandem gravissima interveniente febre, recrudescensque doloribus, salutis spes abiit. Iis diutius gravissimeque conflictatus, succubuit tandem ecclesiæ sacramentis munitus, die 27. Decembris sancto Johanni Evangelistæ patrono suo sacra, anno MDCCVII. hora quinta vespertina.

* Chelle.

Pie obit.

Sic cessit e vita præclarum Ordinis nostri lumen, immo & ecclesiæ, quibus inservire semper studuerat, hunc nec alium sibi laborum suorum finem proponens. Vita respondit morti, & hæc vitæ; utraque sanctissima, qualis piissimum monachum decebat, qui ad sanctorum exempla, quorum virtutes descriperat, mores instituere conatus fuerat. Quæ fuerit ejus pietas, quæ humilitas, paupertatis & pœnitentiæ studium, ac vitæ regularis amor, scripta satis produnt, in quibus animi sensus identidem emicant. nec dispar fuit animi sensibus vita. Quisquis ad tot & tanta, & tam exquisitæ eruditionis opera, & ad litterarum commercium, quod ipsi cum omnium ordinum & nationum ornatissimis viris intererat, animum adtenderit, dixerit sane Mabillonium studiis altius immersum nihil aliud vel cogitasse, vel egisse: sed quisquis in totam vitæ seriem oculos convertisset, dixisset numquam studuisse, aut scripsisse. Sic quippe studiis vacabat, ut a consuetis, immo etiam minimis, vitæ regularis exercitiis numquam discederet; sic regularibus exercitiis insistebat, ut studia non negligeret. Orationis præsertim studiosissimus fuit, cui cujusque diei intia & finem consecravit semper, & ad quam in ipso studiorum æstu mentem, ne plus æquo distraheretur, identidem revocabat. Tantum abest ut doctrina qua valebat, publicis honoribus, omnium laudibus, ipsorum etiam celsissimorum hominum existimatione ac benevolentia superbiret, ut potius sincera humilitate magis sese demitteret, ad vilissima quæque ministeria & officia, ubi licebat, sese abiciens, latebras quærens, lucem splendoremque fugiens, omnibus, ipsis etiam inferioribus & imperitioribus, cedens, omnibus ubi se offerebat opportunitas, inservire gaudens, nulli umquam molestus, nullum despiciens, effusa caritate omnes complectens. Interdum visus est eos homines adiiisse a quibus ipse graviter offensus fuerat, vel de quibus justa querela esse potuisset; eos veniam demississime rogaturus, qui rogare debuissent, ut sic exulceratum eorum animum mitigaret. Vir simplex & rectus ac timens Deum, toto corporis habitu modestiam spirans, in conversatione mansuetus, de rebus piis disserere festinus, de litterariis tardior; sententiam, cum rogabatur, promebat quidem, sed modeste, a vincendi, longe magis contendendi studio alienissimus; ea dumtaxat quæ ad rem quæsitam faciebant, proferens, cætera omnia humili silentio premebat. Ad regulam tum quam voverat, tum quam sibi ipse statuerat, actiones omnes sic exigebat, ut ab ea, sive

XLV.
Mabillonii mores & virtutes.

bona, five adversa valetudine, five intra, five extra monasterium degens, numquam, quantum licebat, declinaret; iisdem horis mane surgens, & lectum petens, iisdem orationi & lectionibus piis, quas numquam etiam in itineribus omittebat, vacans, & officia divina recitans. Peregrinationes vero quas identidem suscepit, ita confecit, ut pedibus, paupertatis & poenitentiae causa, quantum aetas & vires permifere, incedens, potius in cella degens, quam in itinere constitutus videretur. Eadem quippe mentis in Deum intentio, eadem lectiones piæ, orationes, preces, officia divina constitutis horis persoluta; itineris molestias psalmodum & hymnorum sacrorum cantu levare solitus. Ea loca adiit, non quo vana curiositas, sed quo iusta necessitas vocabat: illa præ cæteris invisere gaudens, quæ reliquiis sacris, & sanctorum tutela, miraculis & habitatione celebriora erant. Hæc dum primum eminere videre licebat, equo statim defiliens, si conscendisset, in genua procumberebat, loci tutelares supplex veneraturus; tum reliquum iter, interdum pedibus, & nudo capite, inter ipsos solis ardores, semper vero psalmos cantans, piissimasque orationes fundens, conficiebat. Quas orationes fundere non omittebat, quotiescumque novæ diœceseos fines subibat, ut tutelarium patrocinium imploraret. Nulli tamen molestus, si quibus extraneis itineris sociis adjungi necesse foret; eos in pia colloquia solerter inducebat; vana, multo magis mala, prudens semper avertebat. Ita in ipsis itineribus & in ipsa turba solitudinem extra solitudinem reperiebat aut sibi parabat pius ille solitarius. Quamvis tenuis & infirma esset corporis valetudo, nemo tamen sibi minus indulget, vix quidquam, majorum jussu, de consuetis jejuniis, abstinentiis, corporisque macerationibus remittens, nisi cum tanta erat morbi vis, ut alias succumbendi periculum fuisset. Uno verbo, si eruditissimus vir fuit Mabillonius, sanctissimus extitit monachus, qui pietatem cum scientia miro & individuo nexu sic conjunxit, ut illam tamen ista superiorem esse semper voluerit, quique monachorum studia, qualia esse debeant, dum in suo tractatu de studiis monasticis delineavit, sua ipsius, qualia fuerint, expressit.

XLVI.
Patientia in
extremo morbo.

Ut primum morbo tentatus est, extremum esse statim persensit; dudumque antea familiari suo Ruinartho, velut vaticinando, dixerat, se stranguria moriturum, & eodem ætatis anno quo S. Anselmus Cantuariensis archiepiscopus obierat, id est septuagesimo-sexto ineunte. Ut igitur fatalem morbum sensit, ilico curis omnibus terrenis abjectis, rotum se ad Deum convertit, spiritualibusque studiis addixit. Inter acutissimos, quibus vexabatur, dolores, ea erat vultus serenitas ac mentis tranquillitas, ut nihil fere pati videretur, nullæ aut paucissimæ erumpabant querelæ, nulla prorsus impatientia, sed divinæ voluntati se totum permittens, illud cum sancto Job frequenter ingeminabat: *Sicut Domino placuit, ita factum est; sit nomen Domini benedictum.*

XLVII.
Pietas & humilitas.

Cum divinis officiis interesse, solitisque spiritualibus exercitiis vacare jam non liceret; jacturam compensare studebat, satagens ut libri pii, ii præsertim qui ad mortem sancte obeundam juvare possent, sibi legentur, divinaque officia prope lectum recitarentur, sanctum vero sacrificium in sacello vicino, in quod e cubili prospectus erat, celebra-

retur: quæ attentis auribus, attentiori mente audiebat, quibusque pro modulo respondebat. Cæterum psalmodum, canticorum, & ecclesiæ precum recitatione, jugi oratione, cælestiumque meditatione, æternæ felicitatis gaudia prævenire nitebatur, & ad ea totus anhelabat; aliis omnibus insuper habitis. Hinc cum frequens esset singulis diebus viro- rum omnium ordinum spectatissimorum in abbatiam San-Germanensem confluxus, ut de Mabillonii valetudine sciscitarentur, de qua solliciti & anxii erant omnes; vix tamen ullos admittere voluit, nisi quorum verbis ad pietatem accendi poterat animus, de cæterorum adventu vel sollicitudine ne quidem moneri se passus est, ne quæ vanitatis aura animum afflaret. Vix exprimi potest quo fervore, amore, pietate ac humilitate divina sacramenta sibi allata suscepit, cui Deus id indulget, ut ipsa suprema die, Johanni patrono suo sacra, sanctissima eucharistia iterum summo mane passus fuerit. Nihil deinceps ex ejus ore erupit, præter sacra cantica, jaculatorias orationes, quibus mentem ad humilem fiduciam in Deum concipiendam excitabat. Sic demum animo pæne usque ad ultimum momentum præsentis, inter fratrum gemitus & selectorum amicorum suspiria piissimam mortem cum piissima vita commutavit magnus ille Mabillonius, in memoria æterna apud Deum & homines futurus. Id semper in votis habuerat, sapiusque humilibus a Deo precibus efflagitaverat, ut sibi Annales Ordinis usque ad obitum S. Bernardi perducere liceret. Piissimis votis & precibus annuit misericors Deus: Annales quippe non tantum usque ad mortem S. Bernardi, sed etiam ultra triennium perducere dedit.

Ubi primum tanti viri casus lugubri majorum campanarum sonitu per urbem dissipatus est, mæror omnium animos invadere, amici sibi dolere, nobis condolere, omnes in monasterium confluere, ut ejus vel mortui conspectu frui semel adhuc liceret. Die sequenti SS. Innocentium sepultus est in oratorio beatissimæ Virginis, ubi Superiores dumtaxat sepeliri solent, præsentibus omnium ordinum ornatissimis viris, cum infinita promiscui vulgi multitudine. Sed postera die, quo solemnia pro eo sacra facta sunt, longe major fuit concursus: quotquot enim fere Mabillonium noverant, (eccui ignotus erat tantæ famæ vir?) nobiles & eruditi, iis sacris interesse voluerunt, lacrymasque suas & preces cum nostris miscere. Deinceps in tanti viri laudes effusi oratores & poætæ laudationibus funebribus sepulcrum ejus certatim exornaverunt: adeo ut si omnes colligerentur, justum volumen ex iis confici posset. Sed in primis excelluit regia inscriptionum academia, cujus secretarius panegyricum, frequente ornatissimorum hominum cætu, socio quondam suo, immo & sibi dixit. Ea enim fuit oratio, quæ numeris omnibus ac partibus expleta, meritas laudes utrique conciliaverit. Id quidem pro more academici factum est: sed præter morem fuit, quod oratio typis confestim mandata fuerit, ut publicis omnium votis fieret satis; unico ac singulari hætenus exemplo. Nec ipsi exteri, ii etiam qui ab ecclesia Romana discissi sunt, a lacrymis & laudibus, ubi mortis nuntium fama detulit, temperarunt. Quotquot enim fuere quibuscum interfuit cum Mabillonio commercium, cardinales, episcopi, principes, in primis magnus Etruriæ dux, & eminentissimus cardinalis Mediceus, nobiles, eruditi,

XLVIII.
Omnium mæror de Mabillonii morte.

perceptum dolorem litteris suis significare dignati sunt. Acerbissime doluit & ipse summus pontifex Clemens XI. pro paterno quo Mabillonium fovebat affectu; litterisque ad eminentissimum cardinalem Coloredum missis, in quibus tota Mabillonii morbi & mortis series describatur, semel & iterum lectis, per eundem eminentissimum significari iussit, *jucundum sibi fore, si talem virum aliquo magis distincto loco humanus*; apposito ad sepulcrum lapide, cujus indicio moneantur litterati omnes, quotquot Parisios venerint, ibi Mabillonii cineres delitescere. at eam distinctionis notam, licet meritissimam, non ferunt Congregationis nostræ leges.

Mabillonii mortem vehementer dolentes tum socios, tum amicos una spes recreabat, fore ut domnus Theodericus Ruinart, tanti magistri præceptis, arte & veluti manu ad scientias informatus, cæptos Annales proficeretur, absolveretque. Eo major spes erat, quo magistri laborum socius & particeps dudum factus, in operum partem venerat, suis jam in lucem editis maximo cum successu notissimus. Sed ecce præpropere mors, quæ doctissimum virum florente ætate, elapso nondum a morte Mabillonii biennio eripuit, consolationem hanc nobis invidit. Descripta breviter magistri vita, licebit, re ipsa monente, in discipuli, de Ordine & Annalibus nostris tam bene meriti, præcipua saltem gesta excurrere.

Domni Theoderici Ruinart vitæ compendium

XLIX.
Ruinarti natalis & adolescentia.

Theodericus Ruinart honesto genere natus est Remis die decima Junii anno MDCLVII. A piis parentibus pie & liberaliter educatus, novennis collegium academiam Remensis, vulgo dictum *Bonorum puerorum*, frequentare cœpit, humanioribus litteris operam ibi daturus. Liberalium artium cursu feliciter ac naviter confecto, in clerum per tonsuram clericalem jam adscriptus, artium laurea redimitus est an. MDCLXXIV. Dehinc mundi vix sibi noti pertæsus, de sanctiori azylo, ubi innocentiam tutaretur, cogitare, monasterium sancti Remigii adire, ut admitteretur omnibus precibus contendere. Admissus tandem, pro votis, die secunda Octobris an. MDCLXXIV. veste monastica indutus est die 18. ejusdem mensis, sollempnem professionem emissurus die 19. Octobris anni insequentis, in monasterio sancti Faronis Meldensi, quo translatus fuerat novitiatus. Prioris ac monachorum utriusque monasterii conspirantibus suffragiis ad professionem facile admissus est; cujus morum puritas & vitæ innocentia, fervens pietas, egregiæ animi dotes, ingenium acre, judicium ætate majus, qualis in adulta ætate futurus esset, satis portendebant. nec fefellit opinio. Nam expleto, pro more congregationis S. Mauri, a professione biennio, cujus partem Meldis*, partem Latiniaci*, in spiritualibus exercitiis eadem semper pietate ac animi fervore egit; veterem Corbeiam consuetorum philosophiæ (quam iteravit) & theologiæ studiorum causa missus, inter primos sic excelluit, ut ingenium ad scientias egregie comparatum facile adverterint periti rerum æstimatores. Jam tum in lectione assiduus, scripturæ sacræ intentus, in evolvendis Patribus, bonisque auctoribus indefessus, quæcumque occurrerant vetera monumenta historica laudanda curiositate expendebat, observabatque. Sed quisquis esset in litteris progressus, major erat in pietate ac virtute. Sic studere solitus, ut de religione nihil decederet;

* *Maun.*
* *Lagny.*

morum

morum candore, humilitate, mansuetudine, sincera ac ferventi in Deum pietate, omnibus approbatus, ac condicipulis ut studendi, sic & vivendi exemplum factus.

Interim Mabillonius magnæ spei juvenem quærebat, quem in laborum partem vocare posset, ut ad ea, quibus ipse vacabat, studia a se informatus, iisdem ille insistere posset, eaque strenue persequi. Egregiæ Ruinarti animi dotes, quas ex fama didicerat, animo statim cum obvenissent, hunc sibi dari studiorum socium & participem Superiores rogavit, facileque obtinuit. Confectis igitur studiis, Parisios vocatus est Ruinartus anno MDCLXXXII. Mabillonio duce ac comite litteris operam navaturus. Prima magistri cura fuit discipuli ingenium & mores excolere; alterum certissimis regulis ad scientias, alios sanctissimis præceptis ad pietatem informare, tyronique viam inoffensam aperire, quam ipse dudum anticipaverat. Hanc facile iniiit optimi magistri discipulus optimus, eique ita institit, ut quem ducem assequi non valeret, saltem quam proxime liceret, sequeretur.

L.
A Mabillonio in studiorum societatem adsciscitur.

Quam feliciter se ad Mabillonii instituta & mores finxisset Ruinartus, brevi patefecit, in lucem editis jam ab anno MDCCXC. *Actis martyrum sinceris & selectis*. Liber est in 4°. continens authentica, quotquot reperiri potuerunt, primorum martyrum acta, eorum qui prioribus quatuor ecclesiæ sæculis pro christianæ fidei defensione passi sunt. Ea mire illustrant exquisita eruditione refertæ admonitiones in singula, & notæ in difficiliora loca. Operi præmissa doctissima præfatio, in qua primum recenset modos quibus sincera martyrum acta ad nos pervenerint; tum invicte probat infinitos prope modum martyres existisse, quorum acta vel perierint, vel descripta non fuerint; nec proinde martyrum numerum ex actorum numero repetendum esse. Id quidem voluerat Henricus Dodwellus edita anno MDCLXXXIV. Oxonii inter Cyprianicas dissertatione, *de martyrum paucitate* inscripta, in qua contendebat, paucos admodum martyres in primævis persecutionibus passos fuisse; tantamque sanctorum martyrum turbam, quam ecclesia catholica in martyrologiis, aut in officiis ecclesiasticis celebrat, nulla alia quam fabulorum, aut monachorum otiosorum auctoritate fulciri. Temerariam hominis sententiam, vanissimis conjecturis, ut solet, ac commentis potius quam argumentis sultam tam valide refellit Ruinartus, ut is ad incitas redactus ne mutire quidem deinceps ausus fuerit. Agit denique Ruinartus de honore quo martyres in ecclesia afficiebantur, ostenditque maximam semper & ab omni ævo fuisse totius ecclesiæ in eos reverentiam. Primus huic Ruinarti fœtus in pretio fuit apud eruditos, nomenque fecit auctori. Ut nostratium qui latine nesciunt, utilitati inservire posset, patrio sermone donatum duobus tomis in 8°. edi curavit anno MDCCIX. clarissimus D. Drouët de Maupertuis. Sed Latinam editionem jam rariorem, ab auctore ante mortem recognitam, elegantibus typis suis renovari curat, magno rei christianæ & litterariæ bono, D. Westein Amstelodamensis typographus.

Huic operi satis affinis est *Historia persecutionis Vandaliæ*, quam anno MDCCXIV. publici juris fecit Ruinartus in 8°. cum nulla fere persecutio

L I.
Acta martyrum sincera & selecta in lucem emittit.

L II.
Historia persecutionis Vandaliæ.

fit, quæ plures cælo martyres intulerit. Eam historiam descripsit Victor Vitenfis episcopus, cujus proinde aureum opusculum, cum variis codicibus accurate collatum & emendatum, notisque & observationibus illustratum præmittitur. Sed quia Victor multa prætermiserat, & narrationem suam intra solius Africæ fines concluserat, quamvis ad longe plures provincias persecutionem Genferici pervasisse fateatur; omissa ab eo supplere studuit Ruinartus, remque altius repetens totam historiam a tempore, quod a prima Vandalorum in Gallias impressione effluxit, usque ad extinctum eorum in Africa imperium, id est annos circiter centum & viginti-octo persecutus est. Et ut major ei lux affulgeret, de imperii vicissitudinibus, ac de illis principibus qui tunc temporis imperarunt, breviter egit, veteraque nonnulla interseruit scripta, quæ historiam confirmant & illustrent, filo tamen minime interrupto. Addidit alia quædam antiqua opuscula hætenus nondum, vel imperfectius edita, quorum potissimum est notitia ecclesiæ Africanæ, cui accedunt auctoris notæ & observationes.

LIII.
Nova editio
operum Gre-
gorii Turo-
nenfis.

Absoluta ea historia, stimulum addentibus pluribus viris clarissimis & amicis, novam editionem operum sancti Gregorii Turonensis aggressus est, eamque demum publicavit anno MDCXCIX. in fol. Hætenus quidem non semel prodierant ea opera, sed dispersa, & cum variis variorum auctorum operibus permixta, eaque mendis respersa, & pluribus in locis mutila. Hæc in unum volumen collegit vir doctissimus, & ad veteres codices accurate recognita pristino decori restituit, additis ad marginem brevibus notis quibus textus explicatur, rejectis vero ad calcem fusioribus, quibus ea quæ ampliorem exigebant adnadmersionem, elucidantur. Addidit Fredegarii scholastici epitomen Gregorianæ historiæ & chronicon, quod est ejus veluti continuatio, cum chronici continuationibus, & aliis antiquis monumentis. Totum editionis consilium & scopum exhibet præfatio, in qua, præter cætera, auctor plura pertractat quæ ad veterum Francorum historiam, mores & disciplinam ecclesiasticam spectant, quæ legisse non pœnituerit.

LIV.
Sextum sæcu-
lum Actorum
Sanctorum Or-
dinis.

Anno sequenti MDCC. Mabillonius in lucem emisit sextum sæculum actorum sanctorum Ordinis S. Benedicti, duobus tomis in fol. distinctum. Cum magnam partem in actis digerendis, in ordinem redigendis & illustrandis habuisset Ruinartus, hunc merita laude defraudare nolens modestissimus & æquissimus Mabillonius, utriusque nomen operi præfigi curavit.

LV.
Apologia pro
missione sancti
Mauri in Fran-
ciam.

Biennio post, missionem sancti Mauri, discipuli sancti patriarchæ Benedicti, in Franciam a criticorum quorundam cavillationibus vindicandam sibi suscepit Ruinartus. Jam illustrissimi Harlæi archiepiscopi Parisiensis temporibus, cum in reformandum Parisiense breviarium naviter incumberent delecti ab eo periti critici, lectionesque omnes breviario inferendas ad severioris criticæ leges expenderent, lis ea de re mota fuerat, sed facile sopita, prolatis quippe a nostris San-Germanensibus argumentis & auctoritatibus, quibus vetus & recepta hætenus in ecclesia Parisiensi, & toto Ordine Benedictino traditio nitebatur firmabaturque. Sic festum sancti Mauri abbatis, quod sollemni veneratione semper celebravit ecclesia Parisiensis, ex quo præsertim ejus

reliquiæ in monasterium Fossatense Parisiis vicinum illatæ sunt, pristinam sedem & dignitatem in novo breviario retinuit, cujus lectiones in eo festo legi solitæ missum à sancto Benedicto Maurum in Gallias palam asserere perrexerunt. Sed cum illustrissimus archiepiscopus Antonius de Noailles, nunc cardinalis eminentissimus, breviarium Parisiense accuratius recognitum & emendatum edere meditaretur, acrius recruduit sopita, non extincta, de missione sancti Mauri controversia. Qui enim missioni adversabantur, resumtis ea occasione animis, eam modis omnibus concurere conati sunt; non quidem prolatis rationibus & auctoritatibus, quæ rem factam negarent; nullæ erant: sed congestis difficultatibus & cavillationibus, quibus vulgata sancti Mauri acta in suspicionem vocarentur, infirmataque veteri traditione, nova opinio paulatim succresceret. Vocatis in commune consilium partibus, auditisque ac expensis utrimque rationibus, sententiam a decessore latam confirmavit illustrissimus archiepiscopus. Nec sic tamen a cœpto destitit adversarii, sed quæ viva voce protulerant, sparsis per urbem scriptis, immo & in Hollandiam missis, publicare cœperunt. Lectis iis scriptis Protestantes pro more exultare, triumphos agere, Catholicis, immo & sancto Mauro, quasi larvæ, insultare, Benedictinisque ipsis palam imponere, quasi adversariorum argumentis victi agnovissent tandem, fabulosam esse totam sancti Mauri historiam, sanctumque ipsum fictitium. Hætenus nulla ea de re scripta protulerant nostri, satis habentes adversariorum objectiones viva voce dissolvisse. Sed quod factum nondum fuerat, jam tum facto opus esse res ipsa monebat. Hanc provinciam cum suscepisset Ruinartus, edidit anno MDCCII. patrio idiomate *Apologiam missionis sancti Mauri, Benedictinorum in Francia apostoli*, in 8°. Ab ipso limine probat, existisse sanctissimum quemdam Benedicti discipulum, nomine Maurum, quem ipsum esse primum abbatem ac conditorem monasterii Glanfoliensis in Andecavensi comitatu, recepta jam ac constantissima nono sæculo traditio ferebat. Quam quidem traditionem a sancti Benedicti temporibus ad nonum sæculum, dehinc vero ad nostra usque tempora continuata serie manasse, certissimisque argumentis, auctoritatibus & monumentis fultam esse demonstrat vir doctissimus: & quamvis acta sancti Mauri interpolata fuerint, certos tamen in iis residuos esse characteres, quibus facta tecta maneat eorum auctoritas, ac secerni haud difficile valeant posterioris manus additamenta a primæ ductibus, qui missionis sancti Mauri testimonium ferunt, nullis argumentis, sive Basnagii, sive aliorum (quæ quam infirma sint, ostendit) concutiendum. Et quia Basnagius, & alii quidam cum eo critici modum omnem excedentes, non tantum acta vulgata, sed ipsum etiam martyrium, immo & personam sancti Placidi, sancti Benedicti discipuli, & sociorum ejus, meram esse fabulam contendebant; Ruinartus additamento ad calcem apologiæ suæ facto, morosiores illos criticos egregie refellit. Ingenue quidem fatetur, vulgata martyrii acta vix ullam fidem mereri; inconcussam tamen manere veterem traditionem, tum de missio a patre suo Benedicto in Siciliam Placido, tum de ejus illic ac sociorum martyrio, quam invictè confirmat inventio corporum sanctorum martyrum facta anno

xxxviii]

THEODERICI RUINART

MDLXXXVIII. in ecclesia sancti Johannis Baptistæ Messanensi. Hæc fere summa apologiæ sancti Mauri, quam latine conversam edidit Mabillonius ad calcem tomi primi Annalium Ordinis sancti Benedicti.

LVI.
Ecclesia Parisiensis vindicata.

In alterum postea certamen venit Ruinartus, pro magistri sui Mabillonii gloria, haud tamen periclitante, pugnaturus. Libros de re diplomatica scriptis publicis adorti fuerant, venerandumque senem aliis intentum ad certamen provocaverant quidam. Is rixas fugiens, publicato statim Supplemento quod dudum paratum erat, captos frustra conatus infringere satis habuit. Ne tamen causam Mabillonio tradere viderentur adversarii, nova scripta Supplemento opposuere. Veritus Ruinartus ne verborum pompa & apparatu, auctorumque confidentia imperitorum oculis pulvis ostenderetur, oppositam Supplemento disceptationem refellere sic aggressus est, ut tamen in omnibus excutiendis, quæ confidentius objiciebantur, tempus frustra terendum non esse merito censeret. Ex omnibus selecta una singulari charta, in quam majores fuerant impetus, hujus defensionem præ cæteris suscepit, ratus si tutam ab adversariorum telis facile servaret, ex hoc vel uno specimine facile intellecturos omnes, quo loco habendæ & quanti faciendæ essent aliæ in alia diplomata leviores objectiones. Testamentum Vandemiris est, viri illustri, & Erchambertæ uxoris ejus, quod insignis ecclesiæ Parisiensis veteres titulos seu basilicas spectat, a Vandemire magnificæ dotatas, quod proinde ab injuriosis ictibus illæsum servari multum illius ecclesiæ intererat. Srenue servavit Ruinartus, scripta an. MDCCVI. lucubratiuncula sub hoc titulo, *Ecclesia Parisiensis vindicata*, &c. in qua expensis singulis objectionibus, eas nullius roboris esse invictæ demonstrat.

LVII.
Præfatio in novam editionem librorum de re Diplomatica.

Mortuo anno insequenti Mabillonio, quam acerbus Ruinarti animum invaserit dolor, facile conjecerit, qui generosam ejus indolem, summam adversus magistrum reverentiam, intimum amorem, gratissimum ob accepta beneficia animum, mutuam demum amicitia conjunctionisque necessitudinem cognoverit. Sed qui prius magistri laborum socius & particeps erat, totum eorum pondus deinceps solus sustinere debuit. Novam editionem librorum de re diplomatica, viris litteratis ex variis Europæ partibus efflagitantibus, paulo ante mortem aggressus erat Mabillonius, præloque subjecerat, recognitam, auctam & emendatam: properabat ad finem, cum invidente fato, laboris fructum degustare non licuit. Una supererat præfatio, quam majori otio & cura conscribendam servaverat, cum appendice nova, in quam vetera aliquot monumenta relaturus erat. In præfatione accurate expendendam sibi proponebat sententiam clarissimi viri Georgii Hiccesii. Hic enim in suo *Linguarum septentrionalium thesauro*, qui prodiit e theatro Sheldoniano Oxonii anno MDCCV. postquam Mabillonii opus de re diplomatica summis laudibus extulit, plura ex eo decerpit, regulasque a doctissimo viro constitutas, si recte explicentur, calculo suo probavit; nescio quo fato in transversum actus, in Mabillonium ipsum paulo incivilius insurgit, quia regulis male explicatis abuti quispiam potest. Hæc sunt quæ Mabillonius expendere statuerat. At quod morte occupatus exsequi non potuit, supplevit Ruinartus, præmissa novæ editioni præfatione,

præfatione, in qua post explicatas novæ isti editioni factas accessiones, & commendatam artis diplomaticæ necessitatem & utilitatem, regulas a Mabillonio constitutas a præcipiti Hiccesii censura vindicat, ostenditque plerasque a Hiccesio nonnihil oscitanter lectas & expensas fuisse, unde imprudentius quam malignius Mabillonio plura imposuerit quæ verbis ejus & sensui aperte repugnant; omnes vero tanta cautione, diligentia ac circumspectione ab auctore ipso explicatas fuisse, ut nemo, nisi qui sponte cæcutire voluerit, abuti umquam possit. Quod vero spectat ad appendicem, præter ea vetera monumenta quæ paraverat Mabillonius, nonnulla addidit Ruinartus quæ ad se post ejus obitum venerunt.

Cum a multiplicibus curis, in quas conjecerat Mabillonii mors, paullo liberiores se sensit Ruinartus, primum consilium fuit egregia clarissimi viri gesta posterorum memoriæ tradere. Ad id non modo hortabatur gratissima in magistrum pietas, sed etiam accendebant nobilissimorum hominum vota & preces, veritorum scilicet ne dum æternum viveret libris satis commendata eruditio, multorum præclare ac pie gestorum, quæ paucis nota intra claustrum fines continuerat religiosa humilitas, interiret aliquando memoria. Obstabant dumtaxat Congregationis nostræ mores, a quibus id alienum esse videbatur; hæctenus saltem data opera factum non fuerat. At tanti meriti viro singularem prærogativam deberi monentibus iis, quorum monita præceptorum loco habenda erant; Mabillonii vitæ synopsis, quam vernaculo sermone paraverat Ruinartus, in lucem emitti concessere majores nostri. Edita est igitur, cum maximo bonorum omnium plausu, anno MDCCIX. sanctos Mabillonii mores, ac totius piissime actæ vitæ seriem accuratius, quam operum ac librorum historiam describens; hæc quippe satis nota, illa minus.

LVIII.
Mabillonii vitæ synopsis edita Ruinartus.

Totum se deinceps convertit Ruinartus ad Annales Ordinis nostri, quos tamen intactos brevi dimissurus erat alteri, nisi quod quinto tomo, quem paratum reliquerat Mabillonius, plura addiderit. Dum enim ad continuandos cæteros probe jam meditatus accessurus erat, prius in Campaniam, Galliæ provinciam, proficisci voluit, locupletissima illius regionis ecclesiarum & abbatiarum archiva iterum lustraturus. Jam quidem a Mabillonii morte, tum jugis assiduitas morienti nocte dieque exhibita, tum pressus, non extinctus, hærensque semper animo dolor, valetudinem sensim affecerat, fessumque corpus fatiscibat. Ut tamen sibi minus quam aliis parcebat Ruinartus, itineri se commisit sub mensis Augusti finem. Vix aliquo pervenerat, cum missa quietis & valetudinis cura, indefesso labore perquirebat, exscribebatque quæcumque ad rem suam opportuna videbantur. Sic Remos pervenit, commodiori tamen, quam cum hinc discesserat, valetudine. Sed cum peractis ex sententia rebus Parisios revertitur, ad Altivillarensis * sancti Petri *
*Hautvilliers

LIX.
Ejusdem fatalis morbus & mors.

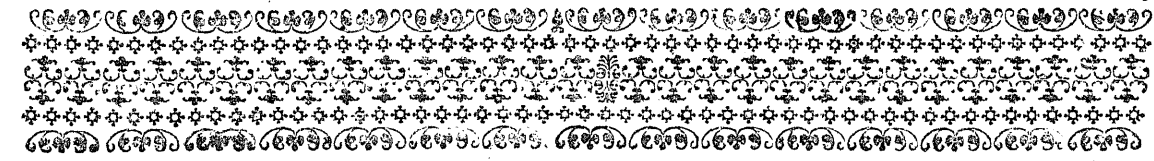
(sic spes est) quam imo pectore defixam semper habuerat, quamque moriens in ore semper habebat, evolavit, annum ætatis agens quinquagesimum tertium. Sic vitam finivit doctissimus ac piissimus noster Theodericus Ruinart, præclaris, quibus ecclesiam illustravit, ingenii sui monumentis toto orbe celebris, sed insigni pietate, morum puritate, regularis vitæ studio, animi candore, singulari comitate, humilitate sincera, aliisque christianis ac monasticis virtutibus magis adhuc quam eruditione commendandus, & ut verbo plura complectamur, totus ad Mabillonii magistri sui mores & præscriptum effectus. Sic enim litterarum studiis indefessus vacavit, ut nihil unquam optimi ascetæ officiis decesserit, de quibus vel inter ipsas itinerum molestias, aut valetudinis incommoda nihil quidquam, quantum licuit, remissum voluit. Extremo morbo oppressus, inter ipsos continuæ febris ardores, de pascendo solitis lectionibus piis animo sollicitus erat, consuetæque preces sibi ad lectum constitutis horis recitari volebat. Et quamvis in alterius Congregationis monasterio hospes decumberet, eadem tamen in monasterii Superiores reverentia ac obedientia erat, nihil vel minimum quidquam iis inconcussis agere volens.

L X.
Alcivillaren-
sium mona-
chorum singu-
laris in Rui-
nartum huma-
nitas.

Quæ fuerit RR. PP. Alcivillarensum in hospitem suum humanitas, cura, assiduitas, quæ caritatis officia ei certatim exhibita, vix exprimi potest. Pium erat inter eos de caritate certamen, quis ægroto majori studio ac impensiori cura ministraret; & cum unus noctu diuque satis fuisset ægroto ministraturus, plures tamen simul, de hospitis valetudine quam de sua sollicitiores, vigilias noctis, easque sæpius repetitas, agitare pertinaci, sed amico studio volebant, promptam & alacrem operam ad minimum quemlibet nutum oblaturi. Medici & chirurgi e diffitis etiam urbibus & opidis vocati; remedia quæcumque opportuniore visa sunt affatim & liberaliter ministrata; nullis denique sumtibus & impensis parsum. Hæc breviter commemorare libuit, ut meritam gratiam verbis saltem persolvamus iis, a quibus obtineri nulla ratione potuit, ut sumtus facti, ut par erat, refunderentur. Mortuum denique magno eorum & omnium nostrum mœrore Ruinartum honorifico loco in ecclesiæ suæ navi sepeliere, inscripto tumbæ lapideæ hoc epitaphio: *Hic jacet domnus Theodericus Ruinart, Remensis, presbyter & monachus S. Germani a Pratis, pietate, morum lenitate & doctrina conspicuus, qui in hoc monasterio hospes exceptus, gravi febre decumbens obiit die 27. Septembris anni MDCCIX. Requiescat in pace.*

L X I.
Alia quedam
Ruinarti ope-
ra nondum e-
dita.

Præter opera superius memorata, studiosè collegit Ruinartus epistolas omnes, quotquot inveniri potuerunt, Urbani II. papæ e nostris, quarum plurimæ nondum editæ sunt. Collectioni vero præmisit accuratam gestorum ejusdem pontificis historiam, quæ lucem afferat epistolis. Ejusmodi operibus iniquior cum sit turbida bellorum tempestas, tantisper expectandum donec reformata pace, tranquilliori luce donari possit. Plurimum etiam laboravit in conquirendis & colligendis Mabillonii epistolis, ut delectu facto eas in lucem emittere posset, quæ digniores viderentur. Sed eo labori immortuo, larga hæcenus non fuit messis. Largiorem reddere si dignentur ii ad quos scripsit Mabillonius, remissis ad nos epistolis, gratissimum certe & nobis & eruditis facient.

BREVIARIUM

TOMI QUINTI

ANNALIUM BENEDICTINORUM.

LIBER SEXAGESIMUS-TERTIUS.

Ab anno Christi 1067. ad annum 1071.

I. Florentini episcopi causa igne probata.	XXXIV. Petrus Damiani Henrici divortio restitit.
II. Petrus pseudepiscopus respicit. S. Petri monasterium Florentie.	Alexandri querelas patitur.
III. Willelmus Belli monasterium condit.	XXXV. Marianus Moguntia inclusus.
IV. Ejus reditus in Neustriam & gesta.	XXXVI. Willelmus electus Hirsaugia abbas.
V. Maurilio archiepiscopo succedere Lanfrancus recusat.	XXXVII. Augienses Abbates.
VI. Gervasius Remorum presul obit.	XXXVIII. Gorziensibus ecclesia Satanaci data.
VII. S. Martini de Campis dedicatio.	XXXIX. Odoni Tullensi episcopo succedit Pibo.
VIII. Gerardus episcopus Ostiensis.	Salvatoris monasterium Tulli.
IX. Balduino comiti succedit Balduinus alter.	XL. Selebiense monasterium conditur.
X. Floriaco asserta & data.	XLI. S. Dionysio data ecclesia in Anglia.
XI. Majori-monasterio data ecclesia S. Machuti.	XLII. Balduino abbas sancti Eadmundi.
XII. Wlgrimi episcopi obitus.	XLIII. S. Martini cenobium prope Pontisaram conditur. Galerius abbas.
XIII. Majori-monasterio alia donationes factæ.	XLIV. Monasterium-novum Pictavis conditur.
XIV. S. Florentio restituta ecclesia castri Salmurenensis.	XLV. S. Cypriani monachi ad id quid contulerint.
XV. Dolenses abbates & Kemperlegenses. S. Georgii abbatissa.	XLVI. Lanfrancus in Berengarium scribit.
XVI. Cluniaco datur Ajas insula & Excisum.	XLVII. Rivipullo cella B. Marie data.
XVII. Angeriaci monacha Senegundis, & filii monachi.	XLVIII. S. Gregorii monasterium in Italia.
XVIII. Robertus Casa-Dei abbas obit.	XLIX. Sigonius Cantuaria sede deicitur.
XIX. Ejus discipuli, successor & monasteria.	L. Lanfrancus ei suffectus.
XX. Henrici Germania regis male facta. Tegernsenses abbates.	LI. Anglia status per eum innovatus.
XXI. Joannis abbatis liber ad Agnetem.	LII. Glastonia turba ob cantum.
XXII. Anselmus Guibertum instituit. Quadam ejus virtutes.	LIII. Guimundus episcopatum recusat.
XXIII. Godefridi futuri episcopi Ambianensis natiuitas.	LIV. Westmonasterii abbas Vitalis. Osbermus abbas Bernaci.
XXIV. S. Vincentio Laudunensi data S. Gobani ecclesia.	LV. Guillelmus Cadomi abbas post Lanfrancum.
XXV. Vinlocinensium lis de cella Credonensi.	LVI. Odilo abbas Crucis litem movet de Gisors cella.
XXVI. Alia lis de S. Amiano.	LVII. Majori-monasterio donationes factæ. Odolina Belli-montis abbatissa.
XXVII. Agnes comitissa adhuc superstes. Loratorii cella.	LVIII. Bartholomæi abbatis epistola de Fivonio.
XXVIII. Burgulio cella S. Porcarii data.	LIX. Oratoria domestica monasteriorum.
XXIX. Concilia tria.	LX. Vinlocini sancti Columbae abbatis reliquia.
XXX. Clariacum monasterium.	LXI. Nucariarum & Cormeriaci abbates.
XXXI. Fratricida poenitentia.	LXII. Sigoni Salmuriensi abbati succedit Guillelmus.
XXXII. Cluniaco data ecclesia S. Stephani Nivernensis & Laudensis.	LXIII. Evenus abbas S. Melanii.
XXXIII. Ufrcenses abbates. Cella Barri ad Sequanam.	LXIV. Ansa concilium. Insula-barbara data sancti Laurentii cella. S. Teuderii abbas Abmannus.
	LXV. S. Benigno altaria confirmata. Wido abbas sancti Apri.
	LXVI. Farento abbas sancti Benigni. Gualterus Ferrariensis.
	LXVII. S. Amando facta donatio.
	LXVIII. Balduinus Montensis Hasnonii humatur.

- Baldwinus ejus filius sancto Gbislano infestus.
 LXXIX. Aurea-vallis monasterium. Bullionis cella & alia sancto Huberto data. Sigeburgensi monasterio reliquia data.
 LXXX. Roma mortuus reviviscit.
 LXXXI. Legerensis monasterii dotes confirmata.
 LXXXII. Alfonsi regis Castellæ in Cluniacenses benevolentia.
 LXXXIII. Cluniacensium gratitudo.
 LXXXIV. S. Pauli basilica porta ærea.
 LXXXV. Offæ abbatissa obitus.
 LXXXVI. Fruitiuaria privilegium.
 LXXXVII. Monasterium de Dunfermelin in Scotia eonditur, &c.
 LXXXVIII. Casnensis ecclesiæ dedicatio. Guaisferius Casini monachus.
 LXXXIX. Lanfranci iter Romam & lis cum Thoma Eboracensi.
 LXXX. Monachi cathedrali Wintonia asserti.
 LXXXI. Idem factum in ecclesiâ Cantuariensi.
 LXXXII. Anselmus Monologium scribit.
 LXXXIII. Lanfrancus, archiepiscopi nepos, Becci monachus.
 LXXXIV. Mauricius ibidem monachus.
 LXXXV. Herluinus abbas Lanfrancum adit.
 LXXXVI. Gerberti abbatis commendatio.
 LXXXVII. Gervino abbati lepra percusso nepos succedit.
 LXXXVIII. Herimarus abbas S. Remigii obit.
 LXXXIX. Willelmus ejus successor.
 XC. Ibricense monasterium conditur.
 XCI. Floriaco facta donatio.
 XCII. Vindocino asserta capella castri Oleronis.
 XCIII. Soricini abbas Raimundus.
 XCIV. Dalmaius Crasse abbas.
 XCV. Coxano facta donatio pro missis.
 XCVI. Romani ritus in Hispania recepti.
 XCVII. Aquilinus abbas ob id Romam missus.
 XCVIII. Cella Trecentis donatio firmata.
 XCIX. Malmundarium Stabulaco restitutum.
 C. Anno duo monasteria condit. Salefeldæ monasterium. Lambertus eo venit.
 CI. Fridiburga virgo Treviris sacras reliquias detegit.
 CII. Willelmi Hirsburgæ abbatis ordinatio & virtutes.
 CIII. Aldemmunster cella instauratur.
 CIV. S. Udalrici ecclesiæ dedicata.
 CV. Ekkehardus junior obit.
 CVI. Augiæ intrusi abbates. Einsidenses & Corbeia nove abbates.

LIBER LXIV.

Ab anno Christi 1072. ad annum 1076.

- I. Casinense monasterium renovatur.
 II. Johannes archipresbyter Casini monachus.
 III. Angeli ad Formam monasterium Casino datum.
 IIII. Sublacensis reformatio per Johannem abbatem.
 IV. Farfensium lis de Minione composita.
 V. Petri Damiani ultima legatio & obitus.
 VI. Agnes imperatrix Wormatiæ adit.
 VII. Rubertus abbas ob simoniam Angiæ pulsus. Udalricus abbas sancti Galli.
 VIII. Sigifridus archiepiscopus Cluniacum secedit. Ruthardus Hersfeldensis abbas.

- IX. Gruningæ cœnobium conditur. Item Gotpicensis.
 X. Pibo sancto Apro duo dat altaria. Herimannus episcopus Mettensis. Gemblacensis abbas.
 XI. Dervo facta donatio. Eidem quædam esserta.
 XII. Walterus ad sanctum Remigium sepultus.
 XIII. Lis de Credone rursus agitata. Parisiense concilium.
 XIV. Ebroilo datur ecclesiæ apud Rutenos.
 XV. S. Isidori monasterium in Hispania. Veremundus abbas Hiracensis.
 XVI. Anglicanum concilium.
 XVII. Glocestrenses & Elienses abbates.
 XVIII. Lanfranci epistola pro sancto Hilario.
 XIX. Anselmi quædam epistola.
 XX. Præclara ejus monita ad abbates.
 XXI. Galterius abbas Pontisara regimen deserit.
 XXII. Hugo Mellemi comes, Becci monachus.
 XXIII. Gandensia.
 XXIV. Heinrici mali mores.
 XXV. Lis de decimis. Oiblonus vitam sancti Bonifacii scribit.
 XXVI. Alexandro succedit Gregorius VII.
 XXVII. Desiderio abbati aliisque scribit.
 XXVIII. Willelmus abbas sancti Remigii ei scribit.
 XXIX. S. Remigii abbatiam vult abdicare. Gregorii hac de re epistola.
 XXX. Dominici abbatis Casauriensis & episcopi successores.
 XXXI. Anselmus Luccæ episcopus fit monachus.
 XXXII. Johannis Gualberti abbatis obitus.
 XXXIII. Gregorii papæ epistola ad Vallumbrosianos.
 XXXIV. Johannis vitæ scriptores & discipuli.
 XXXV. Gregorii epistola de variis abbatibus.
 XXXVI. Fraxineii & sancti Prosteri monasterium.
 XXXVII. Stephanus de Tigerno facultatem obtinet instituti sui Ordinis. Examinatur hac bulla.
 XXXVIII. Sancti Benigni corpus an translatum in Germaniam?
 XXXIX. Godefridus quinquennis fit monachus. Parentum ejus pietas. Odo ejus frater aliique monachi piissimi.
 XL. Tumulus apud sanctum Audoenum.
 XLI. Beccensium altera mutatio. Ainarus Divæ abbas obit.
 XLII. Vindocinensia.
 XLIII. Ebrardi vicecomitis donatio facta Majori-monasterio, ejusque conversio.
 XLIV. Lesaii & sancti Licerii monasteria Cluniaco subiecta.
 XLV. Dominicus Silensis obit. Placitum Hispanicum.
 XLVI. Simorra asserta cella sanctæ Dode in concilio Orreæ.
 XLVII. Rotense monasterium conditur.
 XLVIII. Civilia bella in Saxonia.
 XLIX. Hersfeldensis & Fuldenses res direptæ.
 L. Ruthardus & Arnoldus abbates mortui.
 LI. Colonia seditio.
 LII. Corbeia nova abbates.
 LIII. Augiæ abbati intruso succedit Echardus.
 LIV. Sancta Crucis Parthenon turbatur ob advocatiam.
 LV. Monasteria duo in Alsatia condita.
 LVI. S. Apro Baini-villa asserta.
 LVII. Lis fratrum sancti Michaëlis ad Mosam cum episcopo.

XLVIII.

- LVIII. Pibo Tailensis falso accusatus.
 LIX. Willelmus S. Remigii abbatiam abdicat.
 LX. S. Caloceri seu Mauri-montis abbatia instaurata.
 LXI. Theodoricus abbas Romam adit.
 LXII. Simon Crispiacensis de patre mortuo sollicitus. Bellum ejus cum Philippo rege.
 LXIII. Hugo abbas Cluniaci Romam vocatus. Odo item prior.
 LXIV. Odonis genus & prima facta.
 LXV. Figiacenses Cluniaco se subdunt.
 LXVI. Alia res Cluniacenses.
 LXVII. Condomenses abbates.
 LXVIII. Anianenses & Gellonenses abbates.
 LXIX. Willelmus abbas S. Theofridi.
 LXX. Gregorii VII. varia epistola pro monasteriis. Pultarienses exacti.
 LXXI. S. Sulpicii & Belliloci abbates.
 LXXII. Lis inter S. Sergii & S. Albini abbates.
 LXXIII. Vindocino illata injuria reparatur.
 LXXIV. Vindocinensium concordia cum Ebroliensibus. S. Maxemii abbates.
 LXXV. Donadus abbas Lemovicensis & successores.
 LXXVI. Jarento fit Casa-Dei monachus.
 LXXVII. S. Germani & S. Columbe abbates.
 LXXVIII. S. Adalhardi corpus refertur in Flandriam.
 LXXIX. Fontanellensium lis finita.
 LXXX. Hunfridus de Vetulis obit.
 LXXXI. S. Catharina abbates.
 LXXXII. Cantuariensis ecclesiæ reformatio.
 LXXXIII. Northumbria monasteria restituta. Turgoti Dunelmensis varia fortuna.
 LXXXIV. S. Theobaldi translatio Vangadiam.
 LXXXV. Placentina & Perusina monasteria.
 LXXXVI. Clusini ab episcopo Taurinensi vexati. Eporedienses contra beneficium affecti.
 LXXXVII. Beneventana synodi decretum pro S. Sophia monasterio.
 LXXXVIII. Benedicti abbatis sollicitudo.
 LXXXIX. Abbates a papa legati.
 XC. Herimannus Bambergæ episcopus fit monachus.
 XCI. Widerado abbati Fuldensi succedit Ruthardus.
 XCII. Laweshami abbates.
 XCIII. Anno archiepiscopus Colonienfis obit. Herimannus item prior Sigeburgensis.
 XCIV. Willelmus Hirsburgæ abbas Romam adit. Augiensis rixa.
 XCV. S. Vitoni, &c. jura advocatorum temperata.
 XCVI. Ivo abbas S. Dionysii simonia incusatus.
 XCVII. Galterii abbatis zelus & austeritas. Cecilia regia puella monacha.
 XCVIII. Simon comes bello & nuptiis renuntiat. Casa-Dei viri illustres.
 XCIX. Gervinus Centule abbas obit. Gervinus ejus nepos ac successor.
 CI. Molisni cœnobium condit Rotbertus. Latisco & Latiscoensis pagus. Sinemuri cella.
 CII. Floriaco duo altaria concessa.
 CIII. Miciaci abbas Christianus. Pontis-monachorum cella.
 CIV. Res Vindocinenses & Pontilevienses.
 CV. Pictavense concilium. Monasterii-novi abbates. Kemperlegiensibus data S. Mariæ ecclesiæ. Doli obfidio.
 CVI. S. Stephani de Vallibus abbatia conditur. Assi-lensis cœnobii jura asserta.
 CVII. Bulla castrum S. Luciano restituitur. Donatio eidem facta.
 CVIII. Roffenses episcopi.
 CIX. Londoniense concilium. Lanfranci caritas & prudentia.
 CX. Schisma in ecclesiâ. Kadalaus papa legatus.
 CXI. Godefridi ducis cades.
 CXII. Stephanus Mureti suum Ordinem instituit. Quodnam ejus institutum.
 CXIII. Regula peculiaris an ab eo scripta?
 CXIV. Magenciaco facta donatio.
 CXV. Bellilocense & Gigniacense monasteria Cluniacensibus commissa.
 CXVI. Monasterii-novi privilegia.
 CXVII. Evenus abbas fit Dolensis archiepiscopus.
 CXVIII. Rothonenses abbates.
 CXIX. Guirmundus & Durandus in Berengarium scribunt.
 CXX. Anselmus Guibertum erudit.
 CXXI. Gundulfus episcopus Roffensis creatur.
 CXXII. Anselmi ad eum epistola. Gundulfi exercitia.
 CXXIII. Belli abbates primi.
 CXXIV. Ingulfus fit abbas Crulandensis.
 CXXV. Gerardus jerosolymis reversus fit abbas.
 CXXVI. S. Medardi abbas Arnulfus.
 CXXVII. Abbatia cedit. Gerardus suffectus pel-liur.
 CXXVIII. Codiciacus ejusque Domini.
 CXXIX. S. Basolo data duo altaria.
 CXXX. S. Theoderici & S. Præjelli abbates atque Hunolarienses.
 CXXXI. Varia de Belgicis monasteriis.
 CXXXII. Gerardus I. episcopus Cameracensis.
 CXXXIII. Turba clericorum conjugatorum.
 CXXXIV. Varia de Aquitanicis aliisque monasteriis.
 CXXXV. Admontense monasterium conditur.
 CXXXVI. Thiemonis vita monastica.

LIBER LXV.

Ab anno Christi 1077. ad annum 1080.

- I. Henricus rex absolutus, rursus fidem fallit. Bernardus abbas captus.
 II. Lambertus Scafnab. nobilis historicus. Gerardi & Agnetis augusta obitus.
 III. Benedictus abbas Clusensis multa passus. Musinasæ & Caramania monasteria.
 IV. Warmundus abbas fit archiepiscopus Viennensis.
 V. Cluniaco auctus census à rege Alfonso. Carionis monasterium & alia eidem data.
 VI. Cluniaci & Hugonis abbatis elogium.
 VII. Aduense concilium. Jarento fit abbas Divionensis.
 VIII. Manasses Remorum archiepiscopus exauctoratus.

n

IX. Turba in S. Remigii monasterio. Henricus ejus loci abbas.
 X. Novigenensis monasterii primordia.
 XI. S. Nicolai in Bosco initia.
 XII. Simonis Crispiacensis conversio.
 XIII. Beccensis ecclesia dedicatio. Cadomensis item ecclesia. Paulus abbas S. Albani.
 XIV. Robertus abbas Carnutum postulator episcopus.
 XV. Huobertus & Eustachius abbates Carnutenses.
 XVI. Airardo Divensi abbati succedit Fulco. Hugo Lexovii episcopus obit.
 XVII. S. Symphoriani ecclesia Floriaco datur.
 XVIII. Res Vindocinenses.
 XIX. Anastasius monachus Sarracenis fidem predicat. Froardus S. Pontii abbas.
 XX. S. Johanni de Pinna facta donatio. Nobiliaci abbates. Mortanensis cella.
 XXI. Brunwillareses villam ablatam repetunt.
 XXII. Turba apud S. Gallum.
 XXIII. Schirensis cœnobii origo.
 XXIV. Concilia duo Romana. Berengarius denuo examinatur.
 XXV. Hugo Abbas Cluniacensis quanti habitus.
 XXVI. Evenus præful ab emulo vexatur.
 XXVII. Piëtavense concilium. Abbates in illo concilio.
 XXVIII. Vindocino asseritur Olona. Campionum oblatio.
 XXIX. S. Florentii cella prope Dolum. Johannes ejus auctor, qui?
 XXX. Cluniaco datur Avalonis ecclesia. Odo prior factus episcopus Osiensis.
 XXXI. Wido comitis conversio. Hugonis item ducis Molismo benefici.
 XXXII. Cluniaco & Moisiaco quadam subjecta monasteria. Hugonis abbatis ad Moisiacenses epistola.
 XXXIII. Elariaci parthenon.
 XXXIV. Casa-Dei datur S. Andulsi ecclesia.
 XXXV. Durando abbati facta episcopo succedit Sequinus. S. Illidii abbates.
 XXXVI. Adalelmus abbas in Hispaniam missus.
 XXXVII. Pontius Fraxineti abbas.
 XXXVIII. Floriaco data S. Gervasi ecclesia.
 XXXIX. Herluinus Becci abbas obit.
 XL. Anselmus abbas eligitur.
 XLI. Beccenses monachi sub Herluino.
 XLII. Johanni abbati Fiscamneni succedit Guillelmus II.
 XLIII. Wolstani episcopi constantia in Lanfrancum.
 XLIV. Abbates S. Michaëlis ad Mosam & S. Vitoni.
 XLV. Gemblaci abbates & viri illustres. Sigebertus monachus.
 XLVI. Thiofridus Epternacensis abbas.
 XLVII. Mediolacenses abbates & Laurisbamenses.
 XLVIII. S. Egidii abbatia in Hungaria.
 XLIX. Pinaroli abbates & benefactores.
 L. S. Theobaldi reliquia Latiniacum transata. Latiniaci abbates.
 LI. Stephanus abbas S. Urbani vitam scribit.
 LII. Synodus Romana in Berengarium. Albericus & Bruno ejus adversarii.

LIII. Bruno Signiensis episcopus.
 LIV. Gregorii in Berengarium versipellem caritas.
 LV. Falso accusatus a Berengario relapsus & aliis.
 LVI. Gregorii epistola ad Hugonem abbatem S. Martini de Campis ecclesia Cluniaco data.
 LVII. Johanni archiepiscopo Rotomagensi succedit Guillelmus.
 LVIII. Guitmundus Italiam petit.
 LIX. Anselmus Becci abbas ut se gerit. Lanfranci in Beccens caritas.
 LX. Anselmus in Angliam trajicit. Ejus sententia de Elfegi sanctitate.
 LXI. Beccenses in Angliam missi.
 LXII. Rodulfi Belvacensis conversio. Buriaci ecclesia Angeriaco data.
 LXIII. Corbeia vicecomitatus restitutus.
 LXIV. Majori-monasterio data ecclesia S. Nicolai de Roceo.
 LXV. Vindocinensibus remissa exactiones.
 LXVI. Cella S. Sepulcri de Balgenciaco.
 LXVII. S. Eutropii ecclesia instaurata.
 LXVIII. Baldricus abbas Burgulienis. Sabbato abstinentia à carnibus. Sancti Silvani monasterium.
 LXIX. S. Maria de Solaco ecclesia monachis S. Crucis asserita. Dolensium rixa componitur.
 LXX. Bernardus abbas Massiliensis, legatus.
 LXXI. S. Victori donatio facta.
 LXXII. Bernardus abbas obit. Richardus ejus frater succedit.
 LXXIII. Montis-majoris abbates. Ejus bona restitui jubet Gregorius.
 LXXIV. Aquicinctense monasterium conditur. S. Sepulcri abbatia.
 LXXV. Walo abbas Mettensem episcopatum occupat. Wido abbas S. Apri.
 LXXVI. Corbeia-nova abbates. Fritistar combustum.
 LXXVII. Leoni Cava abbati Petrus succedit.
 LXXVIII. Quedam ejus facta.
 LXXIX. Turba nova in ecclesia. Giselbertus monachus obit.
 LXXX. Decretum pro Cluniaco.
 LXXXI. Robertus monachus apud Gregorium male audit.
 LXXXII. Varia hujus anni concilia. Arnulfus Sueffionum episcopus eligitur.
 LXXXIII. Willelmo Floriaci abbati succedit Veranus. Galterius abbas Ferrariensis.
 LXXXIV. S. Dionysii de Nogiomo monasterium datur Cluniaco.
 LXXXV. Monasterium item S. Benedicti ad Padum.
 LXXXVI. Pitverensis cella facta donatio. Curvavilla cella.
 LXXXVII. Fulcherius de Turre monachus. Servi voluntarii oblatio.
 LXXXVIII. Johel Culture abbas.
 LXXXIX. Dolensium lis cum episcopo Lemovicensibus. Aviliacensibus cella Dalmaraci restituta.
 XC. Maimacum monasterium conditur.
 XCI. Abbates Oercenses, Tutelenses & Sollemniacenses.
 XCII. S. Fermerii monasterium S. Florentio subicitur.
 XCIII. Leothericus monachus Cormaricensis.
 XCIV. S. Cypriano privilegium datum.

XCIV. S. Eparchii Abbatia Angeriaco subjecta Brantofinum, Casa-Dei.
 XCV. Silva-majoris cœnobium conditur.
 XCVI. Ejus libertas probata in Concilio Burdigalensi.
 XCVIII. Monasterii conditi tempus, & socii S. Gerardi.
 XCI. Carroffenses & Nantoliacenses Abbates. C. Ebroilo facta donatio.
 CI. Bernardus ex monacho episcopus Aquensis.
 CII. S. Pontio Tomerianum facta donatio.
 CIII. Turba in Monte-majori.
 CIV. Montis-majoris & Crassa reformatio.
 CV. Dalmatii abbatis Savimacensis gesta & obitus. Ejus successores.
 CVI. Jarento abbas Mettensem episcopum absoluit. Rodulfus Virdunensem reconciliat.
 CVII. S. Vitoni monachi ab episcopo pulsati. Fulcradi abbatis facinora in S. Vitonum & S. Michaëlem.
 CVIII. Messinensis parthenonis statua.
 CIX. Pons lapideus Dionantensis. Evernei-curtis cella.
 CX. Scapusanum monasterium.
 CXI. Altmannus episcopus religiosissimus, Gorwicensis cœnobii auctor.
 CXII. S. Afræ monasterii incendium.
 CXIII. Res Beneventane.
 CXIV. Farfenses, Asculane & Regienses.
 CXV. Casini acta.

XXV. Turba nova apud S. Gallum. Corbeia nova privilegia renovata.
 XXVI. Meldensis concilii acta pro Dervo & aliis.
 XXVII. Cella Briegenis data Majori-monasterio. Fulcoius poeta.
 XXVIII. S. Celinia cella, aliæque item Majoris-monasterii. Concilia Exoldunense & Carroffense.
 XXIX. Vindocinenses abbates. S. Albini & S. Sergii abbates.
 XXX. Moritonii cella B. Maria.
 XXXI. Fontanellensium lis de exemptione. Beccensium immunitas.
 XXXII. S. Germani Pratenfis abbates.
 XXXIII. Augiensis cella Cluniaco subicitur.
 XXXIV. Hugo Graianopolitanus episcopus Casa-Dei fit monachus.
 XXXV. S. Agerici monasterio Theodericus episcopus munificus.
 XXXVI. Gislebertus abbas Westmonasteriensis.
 XXXVII. S. Trudonis monasterii status & abbates. Alexii Comneni bulla aurea.
 XXXVIII. Hirsaugia novum monasterium. Garstense conditur.
 XXXIX. Henrici regis nova facinora.
 XL. Monastica. Monasterium S. Benedicti in Tusculano.
 XLI. Pedemontana monasteria. Lis de sepultura.
 XLII. Warmundus archiepiscopus & abbas Dolensis obit. S. Andrea abbas Hunberius.
 XLIII. Cluniaco facta donatio. Hunaldus Moisiaci abbas. Saguntense privilegium.
 XLIV. Molismo & Reomao facta donationes.
 XLV. Castaneti & Nanciaci cella.
 XLVI. Floriacensium jura apud Moritonium.
 XLVII. Dongii cella & alia. Bartholomai abbatis miracula.
 XLVIII. Silva-maris cella.
 XLIX. S. Saturnini ecclesia monachis destinata.
 L. Ribodimontensis monasterii initia & primi abbates.
 LI. Affligemium conditur.
 LII. Luxemburgense item seu Monstereuse.
 LIII. Turba apud S. Trudonem. Egmondæ donationes confirmata.
 LIV. Marwardus Corbeia abbas.
 LV. Hirsaugiensis instituti propagatio.
 LVI. Laicorum fratrum institutio. Mariani Scotti chronicon.
 LVII. Glastonia seditio ob cantum. Matbildi regina obitus.
 LVIII. Schrobeshurienise monasterium conditur.
 LIX. Roma nova procella. Pontifex Salernum secedit. Berta Casinum adit. Farfensium bona confirmata.
 LX. Pistorii monasterium S. Michaëlis.
 LXI. Sueffionense concilium. Ventiliaci cella.
 LXII. Rainaldus Remorum archiepiscopus.
 LXIII. Brunonis canonici Remensis secessus. Quanam ejus causa.
 LXIV. Cartusia majoris initia.
 LXV. Cartusensium regula & instituta. Primorum mores.
 LXVI. Bruno an Robertum Molismi abbatem consuluerit? Planciaco monasterium & alia Molismo data.
 LXVII. Aldenburghense monasterium.
 LXVIII. Fulgentius monachus Affligemium venit.

L I B E R L X V I .

Ab anno Christi 1081. ad annum 1085.

I. Res ecclesiastica & civiles.
 II. Bernardus abbas Saguntensis.
 III. Archiepiscopus Tolitanus creatur.
 IV. Arnulfus Sueffionum episcopus consecratur.
 V. Simon Crispiacensis regem adit.
 VI. Confluentina Becci cella.
 VII. Gregorii pape epistola ad Anselmum. Anselmi ad Hugonem inclusum epistola.
 VIII. Godefridus fit econonus, tum presbyter.
 IX. S. Benigno cella Wangionis-rivi addita. Majori-monasterio & Vindocino facta donationes.
 X. Episcopi & abbates Andecavenses. Cenomanenses episcopi.
 XI. Turba in ecclesia Turonensi.
 XII. S. Petri de Sorziaco ecclesia S. Florentio data.
 XIII. Evenus Dolensis episcopus obit. Benedictus abbas fit episcopus Namnetensis.
 XIV. Cluniaco tributa monasteria.
 XV. Sithienses abbates. Adalberoni abbati S. Vindocinensi Laudunensis cella datur.
 XVI. Geroldi-montense monasterium conditur. S. Dionysii in Brocareia cœnobium.
 XVII. Eliensis monasterii status.
 XVIII. S. Eadmundi ecclesia monachis asserita.
 XIX. Res Germanica.
 XX. Rambonenise monasterium.
 XXI. Henrici nova Roma facinora. Farfa acta.
 XXII. Desiderium abbatem ad se vocat.
 XXIII. Canusinum & Fraxinovenise monasteria.
 XXIV. Simonis monachi Roma gesta & obitus.

LXIX. *Andrense monasterium conditur.*
 LXX. *Majoris-monasterii cella in Morinis. Bernardus abbas. Flamenſe monasterium.*
 LXXI. *Angeriaco ſubjicitur S. Luciani eccleſia.*
 LXXII. *Guibertus ſtudia proſequitur.*
 LXXIII. *S. Theoderici abbates.*
 LXXIV. *B. Maria de Campis eccleſia Pariſis.*
 LXXV. *S. Remigio Senonenſe eccleſia S. Baldi conceſſa. S. Germani Autifodorenſis abbates.*
 LXXVI. *S. Juliani & Nucariarum abbates.*
 LXXVII. *Silva-majoris inſtitutum apud Aragonas.*
 LXXVIII. *Mediani-monasterii & S. Apri abbates.*
 LXXIX. *Sigefridus archiepiſcopus obit.*
 LXXX. *Hirſaugienſes Anſelmum conſulunt.*
 LXXXI. *Abenlonia abbates ex Gemetico.*
 LXXXII. *S. Indalerii tranſlatio in Pinnatenſe monasterium.*
 LXXXIII. *Lirinenſes abbates.*
 LXXXIV. *Odo in Germaniam legatus.*
 LXXXV. *Reinardi-fontanum monasterium & alia.*
 LXXXVI. *Bellum novum in S. Gallum. Alia res Germanica.*
 LXXXVII. *Jarento abbas papam comitatur Salernum. Legatus cum Petro Igneo ad ſuos redit.*
 LXXXVIII. *Gregorii papa extrema facta, & obitus.*
 LXXXIX. *Roberti Guiscardi obitus, & dona Caſino facta.*
 XC. *Defiderius pontificatum refugit.*
 XCI. *Saxi-vivi cenobium conditur.*
 XCII. *Odo epiſcopus Oſienſis e Germania redit. Abbatia S. Dalmatii de Pedona.*
 XCIII. *Theodericus monachus in Gregorium ſcribit.*
 XCIV. *Nova turba apud S. Trudonem.*
 XCV. *Aſmantie capella data S. Michaëli ad Moſam.*
 XCVI. *S. Vitoni monachi apud S. Benignum recepti. Hugonis profeſſio.*
 XCVII. *Jarentonis eximia caritas.*
 XCVIII. *Pibo epiſcopus fit monachus Divione.*
 XCIX. *Robertus Moſiſmo ſecedit ad cellam Alſenſem.*
 C. *Obſervanda quedam de Alberico & Stephano.*
 CI. *Befuensis monasterii ſtatus. Stephanus abbas.*
 CII. *Novi-monasterii abbates.*
 CIII. *Udalricus ſcribit conſuetudines Cluniacenſis. Eximia caritatis exemplum.*
 CIV. *Willelmi Hirſaugienſis liberalitates. Ejus caritas in Haſungienſes.*
 CV. *Cluniacenſes conſuetudines qua occasione ſcripſit Udalricus. Bernardus hunc præceſſerat.*
 CVI. *Hirſaugie conſuetudines.*
 CVII. *Udalricus inique vexatus. Simoniacus preſbyter ad celebrandum non recte admiſſus.*
 CVIII. *S. Baudilli cella Caſe-Dei ſubjecta. S. Pontii res confirmata.*
 CIX. *Seguini abbatis prophetia de S. Illidii abbate. Mammacenſis monasterii privilegium.*
 CX. *Arnulfus Sueſſionum epiſcopatum abdicat. Hilgotus Petra-pontis cellam auget.*
 CXI. *Compendienſe concilium.*
 CXII. *Strumenſe parthenium conditum.*
 CXIII. *Res Anglicana. Paulus abbas S. Albani.*

CXIV. *Cella S. Sulpicii prope Aquilam.*
 CXV. *Alfani Salernitani archiepiſcopi obitus & ſcripta.*
 CXVI. *Monasterium Vallium Malliaco ſubjicitur.*

LIBER LXVII.

Ab anno Chriſti 1086. ad annum 1091.

I. **D**efiderius abbas papa renuntiat inuitus.
 II. *Hugonis archiepiſcopi de ea electione judicium reſellitur.*
 III. *Anſelmi Luccenſis obitus & ſcripta.*
 IV. *Cannaldulenſium ſanctimonialium primum monasterium.*
 V. *S. Victori datur eccleſia B. Maria de Monachia.*
 VI. *S. Savini Levitani reformatio.*
 VII. *Calmeliacenſes abbates.*
 VIII. *Gerardi prioris Caritatis obitus.*
 IX. *Caritatis cella.*
 X. *Girardi ſucceſſores.*
 XI. *Anaſtaſii monachi obitus.*
 XII. *Lis de cella Domna-Maria.*
 XIII. *S. Petro de Cultura facta donatio. Mille miſſe. Berno Vinocini abbas.*
 XIV. *Godefridus Novigeni abbas.*
 XV. *Nobiles femina ejus conſilium reguntur.*
 XVI. *S. Baſoli abbates. Valentianis baſilica B. Maria conditur.*
 XVII. *Affigemii & Aquicincti dedicatio.*
 XVIII. *Affigemii pax turbata.*
 XIX. *S. Trudonis nova turba.*
 XX. *Mettienſis quoque eccleſia turbata.*
 XXI. *S. Galli rerum quis ſtatus.*
 XXII. *Res Anglicana. Malmesburie abbates.*
 XXIII. *Victoris III. conſecratio, acta, & obitus.*
 XXIV. *Ejus ſcripta & diſcipuli.*
 XXV. *Aldemarii abbatis acta.*
 XXVI. *Oderiſus Caſini abbas.*
 XXVII. *Leo Marſicanus.*
 XXVIII. *Amatus, Conſtantine & Guaiſerius Caſinates.*
 XXIX. *S. Nicolai tranſlatio Barium, Barenſia monasteria.*
 XXX. *S. Jacobi de Pontida prior S. Albertus.*
 XXXI. *Grava cella conditur.*
 XXXII. *Amatus S. R. E. legatus, an monachus?*
 XXXIII. *S. Lupercii cella.*
 XXXIV. *Pontio Andanonenſi abbati ſuccedit Petrus.*
 XXXV. *S. Benigno facta reſtitutio.*
 XXXVI. *Arnulfus ſueſſionum præſul obit.*
 XXXVII. *Hariulfus ejus vita ſcriptor.*
 XXXVIII. *Aldenburgienſes abbates. Hariulfi ſcripta.*
 XXXIX. *S. Medardi monachi corpus S. Arnulfi ſubripere tentant.*
 XL. *S. Theoderici abbatis altaria data.*
 XLI. *Adalbero abbas Laudunenſis.*
 XLII. *S. Sergii & S. Albini quedam acta.*
 XLIII. *Monasterii-novi bona confirmata, & abbates.*

XLIV.

XLIV. *Willelmus Rex Anglorum obit.*
 XLV. *Cadomi humatur.*
 XLVI. *Becceſes libertatem ſuam ſtrenue defendunt. Nortmannie infelix ſtatus.*
 XLVII. *Abbatum mortes in Anglia. Turgotus prior Dunelmienſis.*
 XLVIII. *Apud S. Trudonem nova turba.*
 XLIX. *Cella in caſtro Porcienſi fundata, & data Andaginienſibus. Theoderici abbatis Andaginienſis obitus. Senonenſes abbates.*
 L. *Berno Oſnabrugi epiſcopus, duorum monasteriorum auctor. Marcardus ſucceſſor.*
 LI. *Ad S. Udalricum miſſa S. Felicis reliquia. Friederuna Geiſenfeldæ abbatiffa.*
 LII. *Urbanus II. eligitur. Bantini monasterii baſilicam dicat.*
 LIII. *Hugonis archiepiſcopi epiſtola ad Mathildem.*
 LIV. *Toletana eccleſia primatum reſtituit.*
 LV. *Petrus abbas fit epiſcopus Compoſtellanus.*
 LVI. *Hugoni abbati Cluniacenſi Urbanus electionem ſuam ſignificat.*
 LVII. *Cluniaci nova eccleſia conſtrui cœpta. Ejus deſcriptio.*
 LVIII. *Andanonenſibus facta donatio. Pueri oblatio Gellone.*
 LIX. *Pontonis monasterium. Burdegalenſe concilium.*
 LX. *S. Cypriano abbatia S. Romani data. S. Laurentii eccleſia Angeriaco data.*
 LXI. *Bernardi Tironienſis vite primordia, & monachatus. S. Cypriani monachi illuſtres.*
 LXII. *Andreas Vallumbroſanus in Gallia condit monasteria.*
 LXIII. *Befuenses reformat Stephanus abbas.*
 LXIV. *Reomaenſes & Noviomenſes abbates.*
 LXV. *Theodericus epiſcopus Virduni, a monachis abſolutus moritur.*
 LXVI. *Richerus ſucceſſor per Rodulſum abbatem reconciliatur.*
 LXVII. *Alaſti & Giſtelle parthenia.*
 LXVIII. *Fulgentius Affigemii abbas. Affigemienſes monachi illuſtres.*
 LXIX. *Witebienſe monasterium inſtauratur. Beata Maria Eboracenſis origo.*
 LXX. *Wigornie monachi inſtituti & aucti. Sedes epiſcopalis in monasterio Bathonienſi.*
 LXXI. *Halberſtatenſes epiſcopi.*
 LXXII. *Lambacenſis eccleſia dedicatur.*
 LXXIII. *Augienſes abbates.*
 LXXIV. *Lanfranci archiepiſcopi obitus, & apologia. Scripta ejus & diſcipuli.*
 LXXV. *Quedam in ejus ſcriptis notanda.*
 LXXVI. *Sagienſes abbates & Troarnenſes.*
 LXXVII. *Girberto abbati Fontanella ſuccedit Lanfrancus.*
 LXXVIII. *Anſelmus ſcribit in Roſcelinum.*
 LXXIX. *Fulco monachus fit epiſcopus Belvacenſis.*
 LXXX. *Anſelmi hortamenta ad vitam monaſticam.*
 LXXXI. *Ejus epiſtola pro abbate S. Wilmari.*
 LXXXII. *Fiscannenſes ab archiepiſcopo vexati.*
 LXXXIII. *Majori-monasterio facta donatio. Kemperlegienſi item monasterio.*
 LXXXIV. *Rainaldus archiepiſcopus in S. Remigium beneficus.*
 LXXXV. *S. Agerici abbates. Marcanis facta donatio.*

LXXXVI. *Melitana ſynodi ſtatuta.*
 LXXXVII. *Berardi Farſa abbatis obitus & ſtatuta. Rixa de ſucceſſore.*
 LXXXVIII. *Gregorius Farſa chartophylax.*
 LXXXIX. *Padolironi ſubjicitur S. Martini monasterium in collibus.*
 XC. *Mellicenſe monasterium Benedictinis datum.*
 XCI. *S. Bernardi Claravallenſis oris illuſtris.*
 XCII. *Bruno e Cartuſia Romam evocatur. Seguini Caſe-Dei abbatis epiſtola.*
 XCIII. *S. Nicaſii abbates.*
 XCIV. *S. Remigii renovata privilegia.*
 XCV. *S. Theoderici corpus in Flandriam delatum.*
 XCVI. *S. Clementis tranſlatio Metas.*
 XCVII. *S. Quintino Albani aſſerti.*
 XCVIII. *Capella monasterium conditur. Anſelmi monita ad Idam comitiſſam.*
 XCIX. *Vindocino facta donatio.*
 C. *Majori-monasterio privilegium ab Urbano datum.*
 CI. *Bernardus abbas præſecturam abdicare vetatur. Nammetenſem epiſcopum ſibi reconciliat.*
 CII. *Lis inter S. Sergii & S. Albini monachos.*
 CIII. *Rangerius ex monacho archiepiſcopus Regienſis ſecedit.*
 CIV. *Hilgotus epiſcopus ad Majori-monasterium ſecedit.*
 CV. *Glannaſatio facta reſtitutio.*
 CVI. *Tauziacenſe monasterium.*
 CVII. *Calmeliacenſe privilegium. Lis cum Cluniacenſibus.*
 CVIII. *Cræſte dua abbatis reſtituta, & c.*
 CIX. *Farſa novus abbas Beraldus II.*
 CX. *Palumbus monachus ſpecus Sublacenſis.*
 CXI. *Caſnates duo facti epiſcopi.*
 CXII. *Herrandus epiſcopus in ſchiſmaticos ſcribit.*
 CXIII. *Laureſhami incendium.*
 CXIV. *Theotgerus abbas S. Georgii.*
 CXV. *S. Felicis eremita Hiſpani tranſlatio.*

LIBER LXVIII.

Ab anno Chriſti 1091. ad annum 1094.

I. **B**eneventana ſynodus. Petri Cavenſis modeſtia.
 II. *Rainerus abbas Crispini Urbanum adit cum Arberio.*
 III. *Gervinus epiſcopus Ambianenſis; Urbani de eo epiſtola.*
 IV. *Serlo abbas Sagii epiſcopus creatur. Rogerius electus abbas Uicenſis.*
 V. *Pauliacenſe monasterium reſtritur.*
 VI. *Montis-burgi monasterium conditur.*
 VII. *Seditio apud Cenomannos.*
 VIII. *Nobiliaci abbates. S. Crucis abbatiffa.*
 IX. *Caſe-Dei donatio facta.*
 X. *Fontis-Gombaudi abbatia conditur. Angeriaci & Moſiſaci abbates.*
 XI. *S. Eugendi abbates. Cluniaco facta donatio.*
 XII. *Nova turba apud S. Trudonem.*
 XIII. *Heribrandi & aliorum converſio.*
 XIV. *Antonius fit abbas Senomenſis. Res Medienſes.*
 XV. *Wolſelmus abbas obit.*
 XVI. *Willelmus item Hirſaugienſis. Ejus diſcipuli.*

- XVII. *Thiemo archiepiscopus Saltzburghi.*
 XVIII. *Communis vita laicorum.*
 XIX. *Benedictus Clusensis obit.*
 XX. *Willelmus, ejus vitæ scriptor. Ermengaudus successor.*
 XXI. *S. Augustini Cantuariensis translatio.*
 XXII. *Crulanda incendium.*
 XXIII. *Dira machinatio in Crulandensibus.*
 XXIV. *Ingulsi abbatis historia.*
 XXV. *Compostellani episcopi.*
 XXVI. *Angerius episcopus Catana.*
 XXVII. *S. Cypriano concessa ecclesia. Ivonis episcopi ordinatio.*
 XXVIII. *Italica res turbata. Johannes abbas pacem dissuadet.*
 XXIX. *Canusi monasterium. Padolironenses & Fruentuarienses vexati.*
 XXX. *Aversano monasterio privilegium concedit Urbanus. Cavensis basilica dedicatur ab Urbano.*
 XXXI. *Matera monasteria.*
 XXXII. *Bruno in Calabria domum condit.*
 XXXIII. *Anselmus in Angliam æge trajicit.*
 XXXIV. *Cestrense monasterium ordinat. B. Mariae de Bono-nuntio cella.*
 XXXV. *Nicolao S. Andoëni abbati succedit Helgorus. Fulco Divensis abbas exsul.*
 XXXVI. *Bertoldi-curtis monasterium.*
 XXXVII. *Aldebertus archiepiscopus Bituricensis. S. Gundulfi monasterium Virzoni subicitur.*
 XXXVIII. *Corneliacensis cella aucta. S. Aviti parthenium.*
 XXXIX. *Bona-vallis abbates.*
 XL. *Dolensum dissenso.*
 XLI. *Blesenses abbates. Philippi regis copula cum Beria.*
 XLII. *Odo Aurelianensis celebris magister. Augustini libri de libero arbitrio lectione conversus.*
 XLIII. *Wolbodo in S. Laurentii abbatiam demum intrusus. Gemblacenses abbates.*
 XLIV. *Ruperti primordia & institutio.*
 XLV. *S. Vincentii abbatia Vesontionensis. Laiensis cellæ dedicatio.*
 XLVI. *Res Germanica. Marwardus episcopus Corbeiam repetit.*
 XLVII. *Qualis rerum civilium status.*
 XLVIII. *Anselmus Cantuaria archiepiscopus invitus eligitur.*
 XLIX. *Consentientibus omnibus consecratur.*
 L. *Anselmi hac de re epistola.*
 LI. *Willelmus in abbatia ei successit.*
 LII. *Canuarie abbates S. Petri. Ernulfus prior in ecclesia Christi. S. Albani & Elienses abbates.*
 LIII. *Anselmi epistola de cantoribus Parisiensibus successu.*
 LIV. *Concilium Suesstonense in Roscelinum.*
 LV. *S. Theobaldi de Basilicis monasterium.*
 LVI. *Gervino episcopo Ambianensi scripta littera.*
 LVII. *S. Theoderico altaria data.*
 LVIII. *S. Maglorii monasterium reformatum.*
 LIX. *S. Fara monasterii infelix status.*
 LX. *S. Martini de Valle cella.*
 LXI. *Goffridus Vindocinensis abbas electus.*
 LXII. *Collecta pro Urbano facta. Gervasi abbatis & Bernardi altercatio.*
 LXIII. *Bernardi Tironensis secessus in eremum.*
 LXIV. *Gervasi S. Savini abbatis varia fortuna.*
 LXV. *Prulliaci monasterium.*
 LXVI. *Eremita Credonenses. Rotbertus de Arbri-fello.*
 LXVII. *Vitalis & Radulfus.*
 LXVIII. *Herveus inclusus.*
 LXIX. *Eva reclusa, & Benedicta.*
 LXX. *Casale-Benedictum conditur.*
 LXXI. *Alfonfus Rex Cluniaco munificus. Hugo quoque vir nobilis Cluniaci monachus.*
 LXXII. *Ramirus Deo apud sanctum Pontium oblatus.*
 LXXIII. *Berengarii monachi obitus.*
 LXXIV. *Rainaudus abbas S. Stephani de Vallibus*
 LXXV. *S. Michaëlis cella Burgulienensis. Burde-galense concilium.*
 LXXVI. *S. Trudonis abbatia infelix status.*
 LXXVII. *Lacense monasterium inchoatur.*
 LXXVIII. *Satanaci cella Gorzia restituta.*
 LXXIX. *S. Nicolai monasterium in Lotharingia.*
 LXXX. *Bursfeldense monasterium conditur.*
 LXXXI. *Pegaviense item, aliaque Germania mo-nasteria.*
 LXXXII. *Udalrici Cluniacensis obitus.*
 LXXXIII. *Gigniaci & Novalisæ factæ dona-tiones.*
 LXXXIV. *Pomposia abbas Hieronymus, & infi-gnis bibliotheca.*
 LXXXV. *Rerum status anni sequentis.*
 LXXXVI. *Petrus eremita Urbanum excitat ad sacram expeditionem.*
 LXXXVII. *Anselmus libras de Incarnatione scribit.*
 LXXXVIII. *Regis indignationem incurrit.*
 LXXXIX. *Willelmus Becci abbas ordinatur. Mo-nachis vitandi discurfus.*
 XC. *Beccensium lis cum Molsimensibus de cella Pexei.*
 XCI. *Boso & Eadmerus Anselmi discipuli.*
 XCII. *Beccensium vestis alba.*
 XCIII. *Pratellenses benefactores.*
 XCIV. *Galeri abbatis Pontisarenensis poenitentia & obitus.*
 XCV. *Theobaldus ejus successor. Hildeburgis istuc secedit.*
 XCVI. *Ivoni S. Dionysii abbati succedit Adam. Sugerius monachus. Latiniacenses abbates.*
 XCVII. *S. Remigio satisfacit Hugo comes.*
 XCVIII. *Majoris monasterii libertas asserta.*
 XCIX. *S. Dionysii de Nogeno cella Cluniaco vin-dicata. S. Sergii abbates.*
 C. *Nobiles viri Cluniaci monachi.*
 CI. *Marciniacensium sanctimonialium mira fides & constantia.*
 CII. *Biliomi monasterium S. Lupi. Divertum à Bi-liomensibus canonicis.*
 CIII. *Seguino Casa-Dei abbati succedit Pontius. Viennensis S. Andreae abbatia Casa-Dei subjecta. Moisiacenses turba.*
 CIV. *Silva-majoris cella in Hispania.*
 CV. *S. Michaëlis ad Mosam abbates.*
 CVI. *Laubiensis abbas Fulcardus. Bulloni cella.*
 CVII. *Weingartense monasterium ditatur.*
 CVIII. *Campidonensis abbatis Eberhardi obitus. Vitembura casus.*
 CIX. *Formbacensis cella in abbatiam erigitur. Abrinsbergense monasterium seu Mons-sanctus.*
 CX. *S. Blasii monasterium augetur. Gorvicum colonia deducta.*

- CXI. *Liparensis & Patensis ecclesie Benedictinis data.*
 CXII. *Cartusia Squillacensis dedicatio.*

LIBER LXIX.

Ab anno Christi 1095, ad annum 1100.

- I. **U**Rbani papa acta Placentia & alibi. Alber-tus abbas Pontida obit.
 II. *Anselmus pallium accipit. Herbertus episcopus Norwicensis.*
 III. *Anselmi varia epistola.*
 IV. *Wolstanus episcopus obit.*
 V. *S. Dionysio ecclesia S. Goberti data. S. Vin-cenio data ecclesia Alimontensis.*
 VI. *Henrico abbati S. Remigii succedit Robertus. S. Petri Remensis abbatisse.*
 VII. *Novigenti res in synodo confirmata.*
 VIII. *S. Helena probata reliquia.*
 IX. *Resbaci abbates. S. Quintino de Monte facta donatio.*
 X. *S. Martini Tornacense monasterium instauratur. Alulfi monachi conversio.*
 XI. *Alto fugere volentes retinentur.*
 XII. *Sanctimonialia apud S. Marinum.*
 XIII. *Viri quidam illustres.*
 XIV. *Radulfi aliorumque conversio.*
 XV. *Conversarum duo domicilia.*
 XVI. *Alii viri insignes, & scriptores.*
 XVII. *Hugo abbas Elmonensis, S. Martini fratri-bus succurrit. Gisleberti monachi obitus.*
 XVIII. *Johanni abbati Sithiensi succedit Lamber-tus.*
 XIX. *Verano Floriaci abbati Joscrandus. S. Ser-gio facta donatio.*
 XX. *Geraldus abbas Silva-majoris obit.*
 XXI. *Urbani papa gesta ante concilium Claromon-tanum.*
 XXII. *Claromontanum concilium. Durandi episcopi obitus.*
 XXIII. *Concilii acta. Majoris monasterii & Vin-docinensis libertas demum asserta.*
 XXIV. *Gervino abbatia S. Richarii ablata.*
 XXV. *Statuta de redemptione altarium, & vicariis perpetuis.*
 XXVI. *Expediit sacra.*
 XXVII. *Jareno abbas in Angliam legatus.*
 XXVIII. *Guntardo Gemetici abbati successit Tan-cardus.*
 XXIX. *Urbani acta post concilium.*
 XXX. *Mauricius Burdinus an Userca monachus?*
 XXXI. *Urbani acta apud Lemovicis.*
 XXXII. *Humbaldo episcopo successit Guillelmus. Usercenses abbates.*
 XXXIII. *Neresheimense monasterium conditur.*
 XXXIV. *Urbani acta Pictavis, Andecavis & Vindocini. Natali S. Nicolai abbati succedit Lam-bertus.*
 XXXV. *Turonis acta ab Urbano. Majoris-mona-sterii dedicatio.*
 XXXVI. *Cruce signati iter aggressi.*
 XXXVII. *Urbani acta in Aquitania.*
 XXXVIII. *S. Georgii Olerontensis ecclesia Vindo-cino restituta.*
 XXXIX. *Auscultus Angeriaci abbas ab Urbano honoratus. Ejus lis cum Clusensibus. Aurea-vallis cellæ origo.*
 XL. *B. Maria de Solaco ecclesia S. Cruci asserta. Genrensensis ecclesia dicatur.*
 XLI. *Urgellense B. Mariae conobium instauratur. Tarasconensis cella.*
 XLII. *Urbani acta Tolosa & Nemausi. Juviniaco datum privilegium.*
 XLIII. *S. Antonii Ordinis Viennensis origo. Ur-bani reditus Romam.*
 XLIV. *S. Vigoris cella S. Benigno data. Robertus de Tunkalania abbas. Guisfredus abbas Pra-tellensis.*
 XLV. *Episcopi ab Anselmo ordinati. Willelmi epis-copi Dunelmensis obitus.*
 XLVI. *Benedicto Selebiensis abbati succedit Hugo.*
 XLVII. *Forestense parthenium conditur.*
 XLVIII. *Fulconi Corbeie abbati succedit Nicolaus. Odelricus an Corbeie abbas?*
 XLIX. *S. Martino à Campis data S. Gemme ec-clesia. Commerciacensis cella.*
 L. *Isuense monasterium conditur. Sigefridi & Liut-fridi abbatum obitus.*
 LI. *Reinhausense monasterium.*
 LII. *S. Petri vivi abbates.*
 LIII. *Latiniacensium lis cum episcopo Parisiensi.*
 LIV. *Fossatense vite laxioris.*
 LV. *Vindocinensium concordia cum comite. Ivonis hac de re epistola.*
 LVI. *Ebrardus ex canonico monachus; an demum possit esse canonicus? Quinciensium lis cum Ma-jori-monasterio.*
 LVII. *Sablotio & Burgulio factæ donationes.*
 LVIII. *Aldebertus archiepiscopus Bituricensis obit. Dolens abbates. Hoëlli episcopi, & Johelli abba-tis obitus.*
 LIX. *Hilbertus fit episcopus Cenomannensis; an monachus?*
 LX. *Abbates Bellilocenses.*
 LXI. *Bernardus Tironiensis a S. Savini monachis questus fugit.*
 LXII. *Naveses abbates.*
 LXIII. *Adelmuus abbas Burgis obit.*
 LXIV. *Samontensis concilii decretum pro Vindocino. Lis de monasterio S. Emiliani.*
 LXV. *Rotberti abbatis S. Remigii causa exami-nata.*
 LXVI. *Remensis synodi sententia rescissa. Rotber-tus Odomi cardinali commendatus à Baldrico.*
 LXVII. *Monachi emancipatio penes abbatem.*
 LXVIII. *Odo episcopus Ostiensis ex monacho.*
 LXIX. *Noveti cella conditur.*
 LXX. *Petri Abaelardi prima facta. Discidium cum Guillelmo de Campellis. S. Victoris abbatia origo.*
 LXXI. *An auctor epistola contra Roscelinum?*
 LXXII. *Hugo fit abbas Flaviniacensis.*
 LXXIII. *Alsense monasterium & Balernense con-duntur.*
 LXXIV. *Cluniacensium lites cum Trenorbio.*
 LXXV. *Saviniacensium judicium de vicariis. Niorii ecclesia eisdem data.*
 LXXVI. *Nivernense S. Stephani monasterium in-stauratur.*
 LXXVII. *Nivernensium episcoporum index emen-datur. Abbatia suburbana sancti Victoris Niver-*

- nenfis monasterio Caritatis subiecta.
LXXVIII. S. Amando altaria data.
LXXIX. S. Jacobi cella in Lotharingia.
LXXX. Bella-vallis cella, & alia Medianenses. Vaudant-montis comites.
LXXXI. Romaricensis monasterii status.
LXXXII. Angia Brigantina. Laureshamenses abbates. S. Eadmundi item abbates.
LXXXIII. Anselmus archiepiscopus in Galliam venit.
LXXXIV. Glannafolium Casinatibus restitutum. Casinensis monasterii prerogativa.
LXXXV. Casa-aurea monasterium sedi Apostolica commendatur & instauratur. Farfense monasterium in monte coepum.
LXXXVI. Cisterciensis monasterii & Ordinis primordia.
LXXXVII. Anselmus archiepiscopus Romam pergit. Telestam, deinde Capuam adit.
LXXXVIII. Hugonis abbatis discordia cum episcopo Eduensi.
LXXXIX. S. Remigii combustum monasterium. Anshoberus Cenulensis abbas.
XC. S. Michaëlis ad Mosam cœmeterium.
XCI. S. Quintini de Monte abbates.
XCII. Vindocinenses à comite vexati. Comitibus satisfactio.
XCIII. Goffridi abbatis egregia monita & facta.
XCIV. Placitum pro S. Nicolao apud Andecavos.
XCV. Burdegalense concilium.
XCVI. Vaurenfis ecclesia Tomericensi unitur.
XCVII. Anselmus cum Urbano Aversa.
XCVIII. Barenfi in concilio Græcis refellit. Rome pro eo acta. Cingla & S. Sophia monasteria Casinatibus asserta.
XCIX. Vindocinensium, aliorumque privilegia.
C. Bernardus abbas Majoris-monasterii exagitatus.
CI. Padolironensis abbates. Gausfredus Mala-terra monachus & historicus.
CII. Post concilium Romanum Anselmus Lugdunum redit.
CIII. Rotbertus Molisimum redire cogitur.
CIV. Albericus Cistercii abbas.
CV. Rotbertus an Cisterciensis congregationis auctor?
CVI. Levitatis immerito culpatus.
CVII. Urbani bulla pro variis monasteriis.
CVIII. Urbani II. obitus & instituta. Paschalis II. ejus successor.
CIX. Landuinus Cartusia prior Brunonem adit. Brunonis epistola.
CX. Baldricus Aurelianensis episcopus exclusus.
CXI. Leotherici monachi obitus. Res Uticensis.
CXII. Buxiensibus Cassanalis ecclesia data. Galterius eremita.
CXIII. S. Petri de Estancia monasterium instauratur.
CXIV. S. Michaëlis ad Mosam jus moneta concessum.
CXV. Rodulfus abbas S. Vitoni obit.
CXVI. Laurentius ejus successor; Romam missus.
CXVII. Hugo abbas Eduensis.
CXVIII. Guberti abbatis elevatio.
CXIX. Theodericus S. Trudonis abbas eligitur. Res Germanica.
CXX. Mediolanensis S. Proasii ecclesia monachis asserta.
CXXI. Berardi Farfensis abbatis successores. Mo-
- nasterium S. Michaëlis Monis-Caveosi.
CXXII. Paschalis prima facta.
CXXIII. Cistercii confirmatio per Paschalem.
CXXIV. Hugo abbas Flaviniacensis restituitur.
CXXV. Piſtavenſis ſynodi acta. Rotberti abbatis S. Remigii causa retractata.
CXXVI. Presbyteri incontinentis infelix exitus.
CXXVII. Wiberti antipape obitus, & successores.
CXXVIII. Landuinus Cartusia prior obit. Ejus successores.
CXXIX. Anselmus Rege mortuo in Angliam revocatur.
CXXX. S. Eadmundi abbates. Elienses & Abendonenses abbates.
CXXXI. Hugo abbas S. Germani Antistodorenſis. Commodolacii gesta ab Hugone abbate.
CXXXII. Monasteria Cluniaco addita triplicis generis.
CXXXIII. Paschalis privilegium pro Dervo. Humolarienses abbates.
CXXXIV. Bernardus abbas Majoris-monasterii obit. Hilgoius succedit.
CXXXV. Gervini episcopi donatio. Widonis comitibus restituitio.
CXXXVI. Bernardus Tironiensis fit abbas S. Cypriani.
CXXXVII. Piſtavenſi concilio interest.
CXXXVIII. Fontis-Ebraldi monasterii & Ordinis origo.
CXXXIX. Viri abbatissa subiecti.
CXL. S. Benedicti regula utrisque prescripta. Fontebaldensium quantus numerus.
CXLI. Goffridus abbas Vindocinensis, an auctor epistole ad Rotbertum?
CXLII. Marbodi ad eundem epistola.
CXLIII. Santonenses abbatissa. Casa-Dei subiecta monasteria S. Baudilii & S. Maria apud Nemausum.
CXLIV. Res Alemannica & Germanica.
CXLV. Montis Gargani xenodochium Casino datum. Paulus cæcus, monachus Casinensis, alique.
CXLVI. Mathildis comitissa litera pro Vallumbrosanis.
CXLVII. Piſtavenſe concilium.
CXLVIII. Cella-nova infestatio.
CXLIX. Ordinis nostri propagatio in locis sacris.
CL. Monasterii de Latina initia.
CLI. Ordinis militaris S. Johannis inde origo.

L I B E R L X X.

Ab anno Christi 1101. ad annum 1105.

- I. Cisterciensium prima statuta.
II. Cluniacensium propagatio. Sithiensium reformatio.
III. Albiacensium quoque & Bergensium.
IV. Anselmus ob regis conjugium immerito culpatus.
V. Ob investituram a Rege vexatus.
VI. Norwicense monasterium conditur. Monachis de Bello cœmeterium assertum.
VII. Westmonasterii abbas Gislebertus, & alii scriptores.
VIII. Johannes cardinalis missus in Angliam.

IX.

- IX. Mellentum introducti monachi Beccenses.
X. Gemeticenses & Cadomenses abbates.
XI. Gouffredo Pratellensi abbati succedit Richardus.
XII. Osbernus abbas Ulterioris-Portus, & alii.
XIII. Gaufridus anachoreta ob colloquia cum devota arguitur. Blesensis abbas factus, abbatiam Mauricio cedit.
XIV. Magnatum familiaritas monachis periculosa.
XV. Stephani comitis altera profectio ad loca sancta, & obitus. Adela comitissa monacha Marcimaci.
XVI. Marciniacenses priores. Harpinus monachus Cluniacensis.
XVII. Goffridus abbas ad successorem eligendum vocatus.
XVIII. Rothomenses abbates. Terrasonenses abbates.
XIX. Petri Venerabilis parentes, & fratres.
XX. Ejus ortus, educatio, & prima facta.
XXI. Sugerius apud S. Dionysium floret.
XXII. S. Marculfi corporis delatio.
XXIII. Henricus abbas S. Quintini de Monte.
XXIV. Bernerus abbas S. Nicolai de Bosco.
XXV. S. Benigno remissa exactiones. Molisimo facta donationes.
XXVI. S. Pontio, item & Crasse & Gelloni.
XXVII. Aldebertus abbas Livinensis. Pontius foris succedit.
XXVIII. Varia monasteria condita.
XXIX. S. Bruno Cartusiarum auctor obit. Brunonis scripta.
XXX. Dissensio in eligendo successore.
XXXI. Thiemonis archiepiscopi monasterium.
XXXII. Turba apud Cameracenses & Leodicensis.
XXXIII. Andaginenses monachi vexati.
XXXIV. Marwardus exsul. Laureshamensium dispersio.
XXXV. Hirsaugenses schismaticis odiosi. Monasticus habitus.
XXXVI. Varia monasteriorum consuetudines quantum probanda.
XXXVII. Garstense monasterium datum monachis.
XXXVIII. Valcidiorenses abbates, & viri illustres.
XXXIX. Aquicindenses abbates, & Vedastini.
XL. Londomensis concilii acta.
XLI. Anselmi varia scripta de variis Missæ ritibus.
XLII. Anselmus quam alienus à simonia. Malmesburia abbates.
XLIII. Anselmi egregia monita ad monachos.
XLIV. Sanctimoniales sacrata.
XLV. Carnutenses & Navenses abbates.
XLVI. Pontevium reliquia à locis sanctis allata.
XLVII. Pontius abbas Casa-Dei fit episcopus Ancienſis. Aymericus post eum abbas.
XLVIII. Hugonis Flaviniacensis varia fortuna, & successores.
XLIX. S. Walburgis ecclesia Molisimo data.
L. Montis-majoris privilegia renovata.
LI. S. Romani de Aquilia monasterium Psalmodio unitum.
LII. Didaci archiepiscopi iter Romam. Cluniacum adventus.
LIII. Landulfus episcopus Astensis.
LIV. Padolironi tributum hospitale Mantuanum.
LV. Lanuinus S. Brunonis successor monasteria visitat.
- LVI. Metauri cœnobium extruit.
LVII. Anselmus ex Anglia solvit.
LVIII. Milo legatus Cluniaci privilegia confirmat.
LIX. S. Theoderico data altaria. S. Nicasii abbates, & viri illustres.
LX. S. Germani Pratenſis abbates. Crispiaci priores.
LXI. Fosceranno Floriaci abbati succedit Simon. Cormaricum allata reliquia.
LXII. Ausculfo Angeriacensi succedit Henricus. Ludovicus cum patre regnat.
LXIII. Bernardus abbas S. Cypriani Cluniacensibus subiecti decrectat.
LXIV. Abdicata abbatia predicationi infisit.
LXV. Regula injustum teloneum remissum.
LXVI. Seveiraci monasterium. Bego Conchenſis abbas.
LXVII. Montis-Olivi varia nomina, & abbates.
LXVIII. Tomericensi monasterio facte donationes.
LXIX. Petrus archiepiscopus Aquensis. Saviniacensium controversia.
LXX. Livinensis clades. Hildebertus cupit esse Cluniaci monachus.
LXXI. S. Mauri Virdunenses abbatissa.
LXXII. Ambrosiana basilica abbatis. Vallumbrosa consulit Mathildis comitissa.
LXXIII. Gebehardus Constantia episcopus pulsus.
LXXIV. Erchemboldo abbati & aliis indulta privilegia.
LXXV. Trecentis concilium.
LXXVI. Godefridus abbas electus episcopus Ambianensis.
LXXVII. Novigentum redit. Consecratur episcopus.
LXXVIII. Guiberius fit abbas Novigenti.
LXXIX. S. Petri-vivi privilegium assertum. Ferrarienses abbates.
LXXX. Elisabeth conditrix parthenonis de Roseto. Fontis-humidi monasterii initia.
LXXXI. Casali-Benedictio privilegium datum, & alia. Duellum pro Nobiliaco.
LXXXII. Benedictus abbas S. Cypriani Romam petit. Piſtavenſe concilium. Angeriacenses abbates.
LXXXIII. S. Petri de Curte monasterium Molisiano subiectum.
LXXXIV. Moisiacenses & Lesatenses abbates.
LXXXV. S. Marcello Floriacus assertus.
LXXXVI. Monasteria quadam duplicia improbata in Hispania.
LXXXVII. Bruno episcopus Signiensis fit Casini monachus.
LXXXVIII. Theotgerus varia monasteria reformat. Feminarum cœnobium condit.
LXXXIX. Fulda magna lues.
XC. Thaviense monasterium.
XCI. S. Cariberti corpus incorruptum. Glocestrenſes abbates.
XCII. Res civiles anni sequentis.
XCIII. Anselmus Lugduno venit in Nortmanniam.
XCIV. Saviniaci & Novoburgi monasteria condit Vitalis, Marbodi due notabiles epistola.
XCV. Vitalis quale institutum.
XCVI. Mathildi abbatissa Cadomensi scribit Anselmus. Mathildi item comitissa.
XCVII. Hugo Cluniaci abbas Anselmo scribit Morandus Altkirk & Prior.

P

- XCVIII. *Lis de cella Credonensi.*
 XCIX. *Monasterium Berlaii, & alia data monachis S. Nicolai.*
 C. *Hilgote abbati Majoris-monasterii succedit Wilhelmus.*
 CI. *S. Maxentii & S. Maximini abbates. Res Lemovicenses. Tutelenses abbates.*
 CII. *Vallis-coloris cella Molisimensis.*
 CIII. *Columbenses abbates. Ivonis sententia de decimis monachorum.*
 CIV. *S. Fusciani monasterium.*
 CV. *Altimonis ecclesia S. Vincentii data.*
 CVI. *Odo abbas electus episcopus Cameracensis.*
 CVII. *Nicolai de S. Walarici privilegio narratio expenditur.*
 CVIII. *Viri comati arguuntur.*
 CIX. *Godefridi mira humilitas.*
 CX. *Gebehardus abbas fit episcopus Spirensis. Bruno in Hirsburgia ei succedit.*
 CXI. *Cuno fit abbas Sigeburgensis.*
 CXII. *Broburgense parthenium, ejusque prima abbatissa.*
 CXIII. *S. Albani & Isineburgenses abbates. Medianenses item abbates.*
 CXIV. *Petrus Anagnina episcopus obit.*
 CXV. *Casino facta donatio. Oderisio abbati succedit Otto.*
 CXVI. *Casimenses quidam ritus.*
 CXVII. *Res Casaurienses.*

LIBER LXXI.

Ab anno Christi 1106. ad annum 1110.

- I. **H**enrici IV. abdicatio & obitus. Paschalis iter in Galliam.
 II. Antipapa sub Paschali.
 III. *Farsensium abbatum series, & Berlandi acta.*
 IV. *Anselmus infirmatur in Nortmannia. Regis ac reginae de eo dolor.*
 V. *Præclara ejus monita ad sanctimoniales.*
 VI. *Pratellis facta donatio judiciaria potestatis. Abbas amissas possessiones revocare debet.*
 VII. *B. Virginis capilli Anselmo, aliisque dati.*
 VIII. *Fulconi Divensi abbati succedit Rodbertus intrusus. S. Taurini abbatia Fiscanno subiecta.*
 IX. *Guiberti abbatis mater obit.*
 X. *Mauriniacensis monasterii initia. Philippi & Ludovici regum beneficia.*
 XI. *Urso priori S. Martini a Campis succedit Theobaldus.*
 XII. *Manasse Remorum archiepiscopo succedit Rodulfus.*
 XIII. *Lambertus S. Bertini abbas ad id electus non acquiescit. S. Quimino de Insula data altaria.*
 XIV. *Latiniaci & S. Columba abbates.*
 XV. *Blesenses item abbates.*
 XVI. *Bernerius abbas Bone-vallis.*
 XVII. *Bernardus Tyroniensis S. Cyriani libertatem tenuit. Varias lustrat solitudines.*
 XVIII. *S. Albini abbates. Stephanus abbas Nivernensis. Pitavense concilium. Pamperonii cella.*
 XIX. *Hugoni archiepiscopo Lugdunensi succedit Joceramus abbas.*
 XX. *Salinensis ecclesia S. Benigno restituta.*

- XXI. *Aletha S. Bernardi mater sepulta apud S. Benignum.*
 XXII. *Vizeliacensis abbatis cades, ejusque successores. Goffridus abbas vexatus. S. Agerici & S. Michaëlis abbates.*
 XXIII. *Thiofridus abbas Epternacensis obit. Ejus successores. Buofonis-villa monasterium.*
 XXIV. *Lorsacensi monasterio Erminoldus presicitur.*
 XXV. *Corbeia-nova abbates, & eventus.*
 XXVI. *Paschalis iter, & gesta per Franciam.*
 XXVII. *S. Benedicti transpositio in novam thecam. Boso abbas Simoni succedit.*
 XXVIII. *Petri diaconi fabula refellitur.*
 XXIX. *Otto Casini abbas durior in fratres. Bruno ejus successor.*
 XXX. *Anselmus in Angliam redux res ecclesie curat.*
 XXXI. *S. Eadmundi & S. Augustini abbates ordinati. Ejus scripta & exercitia in morbis.*
 XXXII. *Guillelmo Fiscannensi abbati succedit Rogerius.*
 XXXIII. *Horum abbatum & Fiscannensium elogium.*
 XXXIV. *Organa musica an probanda? Cadomenenses abbates.*
 XXXV. *Anglie regnum Anselmo commissum. Vota facta ante professionem an tenenda?*
 XXXVI. *S. Amanadi parthenium Rotomagi. Ellenenses abbates.*
 XXXVII. *S. Eligii parthenium Fossatenisibus tributum.*
 XXXVIII. *Novigenti & Guiberti abbatis elogium. Plani-castelli cella erigitur.*
 XXXIX. *Bernardus Tyronium secedit.*
 XL. *Qualis ejus vita institutio & fama.*
 XLI. *Orbiterii monasterium conditur. Marolii & Brolii-Grolandi monasteria.*
 XLII. *Gordamica cella Aniana adjudicata. S. Severi abbates. Res Lemovicenses.*
 XLIII. *S. Benigno libertas ab Hugone duce firmata.*
 XLIV. *Willelmi Mariscensis comitis donatio facta Cluniaco. Alia res Cluniacenses.*
 XLV. *Turba in Tornacensi S. Martini monasterio. Quomodo sedata.*
 XLVI. *Dunensis monasterii initia.*
 XLVII. *Theoderico S. Trudonis abbate mortuo, nove ibi turbe.*
 XLVIII. *Fulcardo Laubiensi abbati succedit Walterius. Illic etiam turbatio.*
 XLIX. *Turba in Viridunensi ecclesia.*
 L. *Piboni Tullensi episcopo succedit Riquinus.*
 LI. *Levino facta donatio.*
 LII. *S. Modoardi reliquie translata in Saxoniam. Berengofus abbas Trevirensis.*
 LIII. *Cella Paulina initia. Gerungus primus abbas.*
 LIV. *Paschalis acta Beneventi & Capua. Capuana S. Benedicti ecclesia dedicata.*
 LV. *Johannes chronographus S. Vincentii ad Wulturnum.*
 LVI. *Philippus rex humatus Floriaci. Ludovicus coronatur.*
 LVII. *Nivernensium episcoporum index emendatur.*
 LVIII. *Ludovici colloquium cum rege Anglorum.*
 LIX. *Gundulfus episcopus Rossensis obit. Radul-*

- fus Sagiensis ei succedit.*
 LX. *Anselmi notabiles epistole. S. Neoti monasterium Becco datum.*
 LXI. *Turgotus electus episcopus S. Andreae. Priores Cantuarienses.*
 LXII. *Eliensis ecclesia in episcopalem erecta. Eliensis historia scriptores.*
 LXIII. *Tornetensis monasterii abbates.*
 LXIV. *Nogionis cella in Vilcassino.*
 LXV. *Godefridi episcopi modestia.*
 LXVI. *Baldricus episcopus Dolensis. Guibertus abbas ejus successor.*
 LXVII. *Majori-monasterio data ecclesie Insule Aaron & Dinanni.*
 LXVIII. *Hugonis abbatis Cluniacensis ultima statuta.*
 LXIX. *Richardus abbas S. Victoris fit archiepiscopus Narbonensis. Crasse abbates & S. Remigii.*
 LXX. *Rodulfus abbas S. Trudonis, ejusque prima facta.*
 LXXI. *S. Disibodi monasterium instauratur. Alia res Germanica.*
 LXXII. *Anselmus archiepiscopus Cantuariensis obit. Eadmerus ejus vite scriptor, & alii.*
 LXXIII. *Hugo quoque abbas Cluniacensis obit. Vita scriptores.*
 LXXIV. *Sanctitatis ejus varia argumenta. Cluniaci sub eo celebritas.*
 LXXV. *Pontius ei succedit.*
 LXXVI. *Albericus abbas Cistercii obit. Coloris mutatio ab eo inducta.*
 LXXVII. *Alberico succedit Stephanus. Pratenfes monachi in Cistercienses beneficii.*
 LXXVIII. *Mauriaci grande scandalum.*
 LXXIX. *Floriaci facta a rege manumissio. Alia ab episcopo.*
 LXXX. *Dolonensis ecclesia Majori-monasterio data.*
 LXXXI. *Contentio de perfectiori statu vitanda.*
 LXXXII. *S. Vitalis ecclesia Trenorchio astricta.*
 LXXXIII. *Adelimus eremita duo monasteria condit. Estivalis & Nidi-avis monasteria.*
 LXXXIV. *Guillelmus abbas Cormelienfis obit. Redonenses abbates.*
 LXXXV. *Alfonsi regis obitus, & beneficia. Monasteria ab eo condita.*
 LXXXVI. *Ingulfus Crulanda abbas obit.*
 LXXXVII. *Goisfridus ejus successor locum instaurat.*
 LXXXVIII. *Cantabrigiensem academiam instituit.*
 LXXXIX. *Aurelianensium scholarum celebritas. Mauriniacenses abbates.*
 XC. *S. Vedasti monasterium reformatur.*
 XCI. *Ottomis episcopi Bambergensis prima facta. Monasteria ab eo condita.*
 XCII. *Fuldenses abbates, & S. Udalrici.*
 XCIII. *Egino fit abbas S. Udalrici.*
 XCIV. *Res ecclesiastica & civiles.*
 XCV. *Fabariensium libertas astrictur contra episcopum Basileensem.*
 XCVI. *Arnaldo abbati Senonensi satisfact.*
 XCVII. *Floriacense concilium. Floriacensibus ecclesia confirmata.*
 XCVIII. *Hugo de S. Maria Floriacensis monachus doctus, ejusque scripta.*
 XCIX. *Robertus abbas Molisimensis Alpenses & Balternenses monachos reconciliat.*

- C. Robertus abbas obit.*
 CI. *Wido ejus successor. Roberto episcopo dat monasticum habitum.*
 CII. *Stephani Cistercii abbatis memorabile factum.*
 CIII. *Bernardi corporis & anime dotes, & pericula.*
 CIV. *Hinc mundum fugere cogitat.*
 CV. *Guigo Cartusia prior quintus. Statutorum ejus specimen.*
 CVI. *Cluniaco restituta ecclesia S. Columba. Confacio data ecclesia.*
 CVII. *Guibertus Lifsardo gesta Dei per Francos dicat. Lifsardi quedam scripta.*
 CVIII. *S. Angilberti miracula, & canonizatio.*
 CIX. *Guillelmus Rotomagi archiepiscopus obit.*
 CX. *Servis monachorum testificandi potestas astricta. Diogili cella.*
 CXI. *Bernardus Tyroniensis monasterium construit.*
 CXII. *Principum ac Regum in eum beneficia.*
 CXIII. *Monasteria Tyronio subiecta.*
 CXIV. *Bonifacius abbas Conchenfis. Petrus episcopus Pampilonensis. Lerinenses abbates, & S. Eugendi.*
 CXV. *Constantienses ad Rhenum episcopi.*
 CXVI. *Bertholus abbas Garstenfis, ejusque pia opera.*
 CXVII. *Cremifanenses abbates. Mellicio immunitas data. Alia res Germanica.*
 CXVIII. *S. Guiberti Gemblacensis elevatio.*
 CXIX. *Lescienfe monasterium instauratur.*
 CXX. *Fructuarie donatio Villa-nove confirmata.*
 CXXI. *Grimoaldo abbati succedit Albericus.*

LIBER LXXII.

Ab anno Christi 1111. ad annum 1116.

- I. **P**aschalis a Cesare capitur. Henrico investituræ cedere cogitur.
 II. *Id improbat cum multis Bruno abbas Casinas. Abbatiam abdicat.*
 III. *Ivonis hac de re sententia.*
 IV. *S. Vitoni monachi denno vexati & pulsi.*
 V. *Comradus quoque archiepiscopus exagitur.*
 VI. *Rupertus scribit libros de divinis officiis.*
 VII. *Adversarii ejus multi. Guillelmus à S. Theoderico.*
 VIII. *Guillelmus Campellensis, & Anselmus Laudunensis.*
 IX. *Gottis Augienfe monasterium conditur.*
 X. *Senonensi monasterio infestus Herimannus comes satisfact.*
 XI. *Metenses & Tullenses abbates. Dervenfisibus facta donationes.*
 XII. *Sugerius Tauriaci jura propugnat.*
 XIII. *Elmonensibus facta donationes a Roberto comite. Roberti Flandria comitis mors, & successor.*
 XIV. *S. Laurentii de Helliaco ecclesia varii status.*
 XV. *Nobiliaco astricta Frontiniaci ecclesia. Casa-Dei Gaenulienfes ecclesia.*
 XVI. *Amyericus abbas fit episcopus Claromontensis. Stephanus post eum fit abbas.*
 XVII. *Fontis-dulcis monasterii fundatio. Tenalis & Granateria monasteria.*
 XVIII. *Gerardi de Salis vite initia. Grandis-*

- filve monasterium.
 XIX. Raimundus monachus fit episcopus Massilienfis.
 XX. S. Benigni abbates.
 XXI. Paschalis concilium ad se purgandum cogit.
 XXII. Pontificatum abdicare vult. Ejus apologia per Hildebertum. An merito culpatus a Baronio?
 XXIII. Concilium Viennense ejus causa habitum.
 XXIV. Goffridus abbas hac de re graviter scribit.
 XXV. Leonis Ostiensis ultima facta, & obitus. Alberico abbati Casauriensi succedit Giso.
 XXVI. Fructuariensibus commissa ecclesia in locis sacris.
 XXVII. Clusensis abbas in Hispaniam missus.
 XXVIII. Cluniaco datur monasterium in Hispania. Pontius abbas Ivonem consulit.
 XXIX. Bernardus propinquus, aliosque Deo lucratur.
 XXX. Gualdrici episcopi Laudunensis, ac civium cedes.
 XXXI. Communitatum origo, & mala ex his secuta.
 XXXII. Guibertus tractatum in Judaeos edit.
 XXXIII. Manichaei haeretici judicio aqua probati.
 XXXIV. Radulfo S. Theoderici abbati succedit Gaufridus.
 XXXV. S. Nicasio Ruminaci ecclesia subiecta. S. Nicasii viri illustres.
 XXXVI. Helgote abbati S. Audoeni succedit Guillelmus. Cadomenfes abbatissa.
 XXXVII. Floriaco remissa exactiones.
 XXXVIII. Andreas abbas Casalis-Benedicti obit. Ejus successores.
 XXXIX. S. Sulpicii parthenon Redonis fundatur. Eius cella, & abbatissa.
 XL. Majori-monasterio facta donationes.
 XLI. Tucionis monasterium conditur.
 XLII. Saviniacense item monasterium.
 XLIII. Sithienfes Cluniacensibus subijci detrectant.
 XLIV. Aquicinctenses abbates. Alvinus abbas.
 XLV. Aquicinctenses abbates. Alvinus abbas.
 XLVI. Sigeberti Gemblacensis obitus.
 XLVII. Lacense monasterium conditur. Ejusque abbates.
 XLVIII. Apud S. Gallum schisma de eligendo abbate.
 XLIX. Robertus fit abbas Thorniensis.
 L. Bernardus Cistercium ingreditur. Novitius ut se gerit.
 LI. Juliaci partheni origo.
 LII. Illic Bernardi sociorum uxores se recipiunt. Juliacensium propagatio.
 LIII. Petrus prior Juliacensis.
 LIV. Bartholomaeus fit episcopus Laudunensis.
 LV. Guibertus abbas moralia in Genesim ei dicat.
 LVI. Abaelardus Laudunum adit Anselmum auditorum. Parisiis docet.
 LVII. Odo episcopus Cameracensis obit.
 LVIII. Alulfus monachus Gregorialem componit.
 LIX. Godefridus episcopus Ambianensis S. Dionysii cellam restituit.
 LX. Godefridus ob turbas in Cartusiam secedit.
 LXI. Firmatis monasterium conditur.
 LXII. Tironenses monachi in Angliam translati.
 LXIII. Borneti monasterium conditur. Ebalus abbas Tutelensis.
 LXIV. Beringerus abbas Rupertum Cunoni abbati commendat.
 LXXV. Rupertus Sigebergam se recipit. Gemblacenses abbates, & alia res Belgica.
 LXXVI. Goswinus fit Aquicincti monachus. Wirmo abbas Formbacensis. Incorrupta cadavera. Dedicatio ecclesiae Mellicensis. Eidemque facta donationes. Mellicenses abbates.
 LXXVII. Pontida Liprandus presbyter obit.
 LXXVIII. Sublaci gesta per Paschalem papam, & Johannem abbatem. Thaborenses monachi a Turcis caesi.
 LXXIX. Radulfus fit archiepiscopus Cantuariensis.
 LXX. Ernulfus post eum episcopus Roffensis.
 LXXI. Crulandensis novae ecclesiae fundamenta jacta.
 LXXII. Wifsi anachoretae vita compendium.
 LXXIII. Res Belgica. S. Georgii de Bachervilla ecclesia in abbatiam erigitur.
 LXXIV. Richardus Virdunensis electus obit. Laurentius S. Vitoni abbas restituitur.
 LXXV. Pontii abbatis Cluniacensis iter Romam.
 LXXVI. Molisnensium lis cum monachis S. Petri vivi.
 LXXVII. Pontiniaci monasterium exstruitur.
 LXXVIII. Dolonensis cenobii primordia.
 LXXIX. Liguriense parthenium conditur. Girardi de Salis elogium.
 LXXX. S. Martialis abbates.
 LXXXI. Varia de Kemperlegio & S. Sergio. Burgulienfium duellum pro Coliberto.
 LXXXII. Fontis-Gombaudi abbates, & monasteria combusta. S. Maxentii & S. Launomari abbates.
 LXXXIII. Paschalis decretum de cella Gordana pro Aniana.
 LXXXIV. Canigonense monasterium Crassensi subijciunt.
 LXXXV. Crasse & Saviniaci abbates.
 LXXXVI. Ceperanum concilium. Casinates a Saracenensibus caesi.
 LXXXVII. Belvacense concilium. Episcopum petunt Ambianenses. Judicium pro parthenone sancti Pauli.
 LXXXVIII. Erminoldus fit abbas Prufeningensis.
 LXXXIX. Monasteria imperialia & regia. Alia res Germanica.
 XC. Godefridus episcopus e Cartusia venit ad Remense concilium.
 XCI. Guibertus de eo sinistre sentit.
 XCII. Synodi Remensis littera pro S. Amando. Alia concilii acta. Catalaunense concilium.
 XCIII. S. Pauli cella altare.
 XCIV. S. Crispino facta restitutio. Odo S. Crispini abbas.
 XCV. Bernardus Claram-vallam construit. Abbas ordinatur.
 XCVI. Clara-vallis florens status.
 XCVII. Morimundi abbatia conditur.
 XCVIII. Robertus Cluniaco migrat Cistercium.
 XCIX. Molisimo Nanciaci cella B. Mariae data. C. Caesterniaci cellam S. Apro cedunt Molisnenses.
 CI. Paschalis epistola pro S. Albino.
 CII. Radulfo Cantuariensi pallium defertur. Turgotus episcopus obit.
 CIII. Placentia apud S. Sixtum monachi feminis substituit.
 CIV. Mathildis comitissa donatio facta S. Benedicto.

- CV. Pontius abbas Cluniacensis illic excipitur.
 CVI. Mathildis ultima facta, & obitus.
 CVII. Petri diaconi Casinensis genus, & fortuna.
 CVIII. Godefridus Ambianorum praesul obit apud Sueffonas.
 CIX. Nicolaus monachus, ejus vita scriptor, aliique.
 CX. Abaelardi lapsus, & varia fortuna.
 CXI. Adam abbas ab Ivone defensus.
 CXII. Caduni monasterium conditur. Castanea item cella.
 CXIII. Portarum domus Cartusienfium fundatur. Prioeres ejus primi.
 CXIV. Bernardi primi prioris scripta.
 CXV. Res Belgica & Germanica.
 CXVI. Lateranense concilium. Pontius abbas Cluniacensis interest.
 CXVII. Res Germanica. Fabariensis libertas asserita.
 CXVIII. Lingonense seu Lucense concilium.
 CXIX. Cisterciense primum capitulum generale.
 CXX. Hugo abbas fit episcopus Antistodorensis.
 CXXI. Gervasius in abbatia ei succedit. Hugo abbas Pratenfis.
 CXXII. S. Remigio satisfaci Ingelramnus.
 CXXIII. Mathildis abbatissa Sueffonensis, ejusque parentes.
 CXXIV. Ivonis epistola de Jotrensi abbatissa, ejusque obitus.
 CXXV. Probatum ex actis Rotberti de Arbriffellis.
 CXXVI. Turoldo abbati Columbenfi annuum miraculum S. Gratiani probatum. Columbenfes abbates.
 CXXVII. Nobiliaci abbas Radulfus, ejusque successores.
 CXXVIII. Donaldus abbas fit episcopus Aletensis. S. Melanii abbates.
 CXXIX. Monasterium S. Marie Elektenfe a Bera comite fundatum. Abbates Elektenfes. Lis inter Elektenfes & Crassenses de monasterio S. Polycarpi.
 CXXX. S. Johannis de Podio monasterium.
 CXXXI. S. Egidii miracula, & nova basilica.
 CXXXII. Rupertus in Willelmum & Anselmum scribit.
 CXXXIII. Anselmi epistola in Rupertum.
 CXXXIV. Rupertus scribit librum de omnipotentia Dei.
 CXXXV. Paschalis littera de monialium reformatione.
 CXXXVI. Siderstetense monasterium nostris datum.

A P P R O B A T I O.

JUSSU illustrissimi Franciæ Cancellarii, *Annalium Benedictinorum Tomum quintum, Jopus posthumum viri clarissimi Domni Johannis Mabillonii*, legi, editioneque dignissimum judicavi: cum non folius Benedictini Ordinis, sed Ecclesiæ totius historiæ explicandæ plurimum lucis afferat. Lutetiæ Parisiorum 19. Martii 1713.

EUSEBIUS RENAUDOT.

P R I V I L E G E D U R O Y.

LOUIS PAR LA GRACE DE DIEU ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE. A nos amez & feaux Conseillers les Gens tenans nos Cours de Parlement, Maîtres des Requestes ordinaires de nostre Hostel, Grand-Conseil, Prevost de Paris, Baillifs, Sénéchaux, leurs Lieutenans Civils, & autres nos Justiciers & Officiers qu'il appartiendra, S A L U T. Nostre bien amé CHARLES ROBUSTEL, Libraire à Paris, Nous a très-humblement fait remontrer qu'il a ci-devant fait imprimer, en vertu de nos Lettres de Privileges, les Livres qui ont pour titre, *Sermons des Missions*, par le Pere Lorient: *Prieres Chrétiennes en forme de Méditations: Exercices de piété pour les trois Consecrations: Vie des Saints tant de l'ancien que nouveau Testament, avec des Réflexions: Consolation interieure, ou l'Imitation de Jesus-Christ: Année Chrétienne, & Réflexions des saints Peres sur l'Eucharistie: L'Histoire Ecclesiastique du Sieur de Tillemont: Histoire des Emperours dudit Sieur de Tillemont: Jesus-Christ pénitent: Prieres tirées de l'Ecriture*, par le Sieur Treuvé: *Sermons sur les Dimanches: Vie des Riches & des Pauvres: Traité de la Flaterie & de la médiance: Les Ouvrages de Dom Mabillon*: mais que le temps que nous luy avons accordé par nos Privileges pour la vente & l'impression desdits Livres devant bien-tôt expirer, & qu'étant encore chargé d'un grand nombre d'Exemplaires, il auroit besoin de nos Lettres de continuation de Privilege, qu'il Nous a fait supplier de luy accorder, dans la crainte qu'il a qu'on ne les luy contrefasse. A CES CAUSES, voulant favorablement traiter l'Exposant, & ceux qui auront droit de luy, Nous luy avons permis & accordé, permettons & accordons par ces Presentes, d'imprimer ou faire réimprimer lesdits Livres autant de fois qu'il vouldra, de telles marges, caractères, & gran-

leur qu'il fouhaitera dans tout le Royaume, Terres & Seigneuries de nostre obéissance, pendant le temps de quinze années consecutives, à compter du jour & date des Presentes. Faisons défenses à tous Libraires, Imprimeurs, & à toutes autres personnes, de quelque qualité & condition qu'elles soient, de contrefaire ni imprimer lesdits Livres sous aucun prétexte que ce soit, en vendre ni distribuer aucuns Exemplaires contrefaits, en tout ou en partie, soit dedans & hors nostre Royaume, à peine de confiscation desdits Exemplaires, & de trois mille livres d'amende contre chacun des Contrevenans, dont un tiers à Nous, un tiers à l'Hôtel-Dieu de Paris, & l'autre tiers à l'Exposant, & de tous dépeas, dommages & interets, à la charge que ces Presentes seront registrées tout au long sur le Registre de la Communauté des Imprimeurs & Libraires de Paris, dans trois mois de la date d'icelles, & que l'impression sera faite dans nostre Royaume, & non ailleurs, en bon papier & de beau caractère, conformément aux Reglemens de l'imprimerie; & qu'avant de les exposer en vente il en sera mis deux Exemplaires dans nostre bibliothèque publique, un dans le Cabinet de nos Livres en nostre Chateau du Louvre, & un dans la Bibliothèque de nostre très-cher & feal Chevalier, Chancelier de France, le Sieur Phelypeaux Comte de Pontchartrain, Commandeur de nos Ordres; le tout à peine de nullité des Presentes, du contenu desquelles vous mandons & enjoignons de faire jouir l'Exposant ou ses ayans cause, pleinement & paisiblement, sans souffrir qu'il leur soit fait aucun trouble & empêchemens. Voulons que la copie desdites Presentes, qui sera imprimée au commencement ou à la fin de chaque Exemplaire desdits Livres, soit tenue pour dûment signifiée; & qu'aux copies collationnées par l'un de nos amez & feaux Conseillers-Secretaires, foy soit ajoutée comme à l'original. Commandons au premier nostre Huissier ou Sergent sur ce requis, de faire pour l'exécution d'icelles tous actes requis & nécessaires, sans demander autre permission, & nonobstant clameur de Haro, Charte Normande, & autres Lettres à ce contraires: C A R tel est notre plaisir. D O N N É à Versailles le vingt-unième jour de Mars, l'an de grace mil sept cens onze; & de notre regne le soixante-huitième. Signé, Par le Roy en son Conseil, LAUTHIER.

Registré sur le Registre numero 3. de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris, page 154. numero 163. conformément aux Reglemens, & notamment à l'Arrest du 13. Aoust, 1703. A Paris le 15. Avril 1711. Signé, DE LAUNAY, Syndic.

Permissio R. R. Superioris Generalis Congregationis Sancti Mauri.

Nos Frater Arnulfus de Loo, Superior Generalis Congregationis S. Mauri, Ordinis sancti Benedicti, facultatem concedimus charissimo fratri nostro Domino Renato Massuet, ejusdem Ordinis & Congregationis presbytero & monacho, in lucem edendi tomum quintum Annalium Ordinis sancti Benedicti, opus posthumum Domni Johannis Mabillon, a viro clarissimo & eruditissimo Domino Eusebio Renaudot, jussu illustrissimi Franciæ Cancellarii examinatum, & approbatum. In cujus rei fidem has litteras propria manu subscriptas, & a Secretario nostro subsignatas, dedimus. Parisiis in monasterio S. Germani a Pratis, die tricesima-prima Martii, anno Domini millesimo septuagesimo decimo-tertio.

F. ARNULFUS DE LOO.

*De mandato R. P. Superioris Generalis,
F. NICOLAUS DORÉ, Secretarius.*

ANNALS

ANNALS
ORDINIS
S. BENEDICTI
OCCIDENTALIUM MONACHORUM
PATRIARCHÆ.

LIBER SEXAGESIMUS TERTIUS.

Ab anno Christi 1067. ad annum 1071.

EFFERUIT usque ad annum insequentem millesimum sexagesimum septimum inter Florentinos a seditione; eoque prorupit, ut, civitate in duas factiones divisa, alii in alios mutuis caedibus conflarentur. Sed tandem inter eos convenit, ut e Vallumbrosano monasterio accerferetur venerabilis abbas Johannes, cujus judicio hæc contentio finiretur. Nec mora, vir sanctus Florentiam adit. tum pseud-episcopum convenit, urgetque ut crimen agnoscat, ut tanto scandalo finis demum imponatur. At ille factum negare pergit. ideo Johannes ignis probatione rem dirimendam censuit. Placet utrique parti sententia. Eligitur ad eam actionem Septimianum cenobium, septimo ab urbe milliario distans. Illic duæ struës lignorum, utraque decem aut duodecim pedum, altrinsecus juxta se in longum dispositæ extruuntur, relicta in medio intervallo unius brachii semita, & ipsa strata ficcis lignis, igni concipiendo maxime idoneis, per quam unus homo transire posset, ut veritas erueretur, si pertransiret illæsus. Mox utraque pyra succenditur: flammæ in multa volumina glomerantur. Tum Johannes Petro discipulo suo præcipit, sacra ut mysteria peragat, exutusque dein casula, Dei misericordiæ confusus, inter utramque pyram pertranseat. Ingreditur Petrus fide succensus ardentem rogam, transitque omnino illæsus. Quo facto stupefacti omnes, unanimi consensu simoniacum episcopum condemnant, & sede Florentina extrudendum conclamant. Epif-

ANN. CHR.
1067.

1.
Florentini episcopi causa igne probata.

a P. lib. 62.
n. 3. & 4.

Annal. Bened. Tom. V.

A

ANN. CHR.
1067.

tolam de toto hoc negotio scripsere Florentini ad Alexandrum papam, quam Baronius ad annum M LXIII. referendam putavit. Ast eam ad hunc annum differendam esse discimus ex codice bibliothecæ sancti Remigii Remensis, in quo hæc epistola habetur sub hac inscriptione: *Incipit textus miraculi, quod Dominus ad destructionem simoniacæ hæresis operari dignatus est in episcopatu Florentino, anno ab incarnatione sua millesimo LXVII. mense Februario, feria quarta prioris hebdomadæ in quadragesima.* Consentit epistola Florentinorum, in qua id factum legitur feria quarta primæ hebdomadæ quadragesimæ, sed mense haud designato. Johannes-Baptista Marus mensem Februarium itidem habet in notis ad librum tertium Victoris, sed fallit in assignando ejus mensis die decimo sexto, qui nec anno M LXIII. nec M LXVII. sed anno M LXV. convenit. Prima quadragesimæ hebdomada concurrebat cum mense Februario anno M LXVII. quo anno pascha in octavum Aprilis, non anno M LXIII. quo in vicissimum ejusdem mensis incidebat. Hanc historiam itidem retulit Victor III. in libro tertio Dialogorum.

Hinc multa in existimatione fuit Petrus ille monachus, Johannis abbatis discipulus, qui ex hoc facto Igneus cognominatus est, ac demum Albanensis episcopus creatus, clarus quoque legationibus in Germaniam & in Gallias, dum Henricus IV. & Rodolphus de imperio decertarent, eo ipso tempore superstes, quo Victor III. hæc scribebat. Post mortem, quæ vi. idus Januarii, anno M LXXXVII. accidit, apud suos Vallumbrosanos humari voluit.

Quod attinet ad Petrum illum simoniacum episcopum, auctor est Victor III. eum demum resipuisse, & poenitentia tactum *sub sanctæ conversationis regula* reliquum vitæ tempus exegisse. At quando Florentina sede cesserit, non ita exploratum. Si Ughelli^a tabulis fidere licet, post Petri simoniaci depositionem Alexander pontifex alteri Petro, viro venerabili & catholico, Florentinam ecclesiam regendam attribuit: verum quod ait post Baronium, illius Petri depositionem anno M LXIII. factam esse, falsum esse patet ex iis, quæ modo a me allata sunt. Veri similis est, alterum Petrum esse illum, qui donationes parthenoni sancti Petri, quem Majorem vocant, a Florentinis factas confirmavit, datis^b hoc anno litteris, quas Ughellus integras profert. Earum summa est, esse quamdam ecclesiam in honorem S. Petri, non longe a Florentina urbe positam, Florentinorum sumptibus innovatam & decoratam, quam ex canonicorum suorum consilio ancillarum Dei ordini committere cupiat, eamque munificentia sua juvare, ut illic progressu temporis ancillarum Dei accrescat numerus. Cum vero nec ipse ad id omnino sufficeret, divina miseratione contigisse, ut quædam potens ac nobilis matrona, Gissa nomine, multa de prædiis suis prædicto venerabili contulerit loco, in quo quatuor filias suas sanctimoniales omnipotenti Deo servituras obtulerit: cujus donationem in præsentia Gottifredi ducis & marchionis, atque Gregorii Vercellenis episcopi & regis cancellarii confirmavit. quod etiam ejus rogatu præstitit Alexander papa diplomate^c dato Laterani xi. kal. Junii, anno ab incarnatione M LXVII. indictione v. quod diploma *carissimo fratri Petro Florentino episcopo* inscriptum est. Post annos sex Rainerius Florentinus^d præsul ejusdem loci possessiones auxit; statuitque, ut de ejusdem monasterii congregatione abbatis eligatur. Hactenus idem monasterium perstat Ordini nostro addictum, nunc muris urbis inclusum.

Cum Willelmus dux Normannorum Angliam in potestatem suam redegisset, & Londoniæ in natali Domini coronatus fuisset; mox de exsequendo voto quod in procinctu pugnae de construendo monasterio fecerat, cogitare coepit, ejusque operis curam^e Willelmo Fabro, Majoris-monasterii monacho, qui olim in sæculo ipsi servierat, tumque in ejus comitatu erat, commisit, cujus consilio illud monasterium in honorem sancti Martini dedicari curavit. Nec mora conducti artifices monasterii fabricam aggressi sunt ipso in loco, ubi prælium commissum fuerat, illudque Belli vocabulo in rei memoriam rex insigniri voluit. Loci ariditatem causatus Willelmus Faber, monasterium in loco aptiori construendum suggesterit; at restitit princeps pollicitus se daturum operam, ut magis ei vini abundaret copia, quam aquarum in alia præstanti abbacia. Faber itaque opus acceleraturus, Majus-monasterium ocus adiit, indeque quatuor monachos, scilicet Tedbaldum cognomento Vetulum, Willelmum Coche, Rotbertum de Bolonia, & Rotbertum Blancardum, viros religione insignes, qui operis adjutores essent, secum in Angliam

I I.
Petrus pseud-episcopus resipiscit.
^a Ital. sac. tom. 3. p. 97.

S. Petri monasterium Florentinæ.

^b *ibid.* p. 98.

^c *ibid.* p. 100.

^d *ibid.* p. 101.

^e *Monast. Angl. tom. 1. p. 311.*

^f *ibid.* p. 100.

^g *ibid.* p. 101.

^h *ibid.* p. 101.

ⁱ *ibid.* p. 101.

^j *ibid.* p. 101.

^k *ibid.* p. 101.

^l *ibid.* p. 101.

^m *ibid.* p. 101.

ⁿ *ibid.* p. 101.

^o *ibid.* p. 101.

^p *ibid.* p. 101.

^q *ibid.* p. 101.

^r *ibid.* p. 101.

^s *ibid.* p. 101.

^t *ibid.* p. 101.

^u *ibid.* p. 101.

^v *ibid.* p. 101.

^w *ibid.* p. 101.

^x *ibid.* p. 101.

^y *ibid.* p. 101.

^z *ibid.* p. 101.

^{aa} *ibid.* p. 101.

^{ab} *ibid.* p. 101.

^{ac} *ibid.* p. 101.

^{ad} *ibid.* p. 101.

^{ae} *ibid.* p. 101.

^{af} *ibid.* p. 101.

^{ag} *ibid.* p. 101.

^{ah} *ibid.* p. 101.

^{ai} *ibid.* p. 101.

^{aj} *ibid.* p. 101.

ANN. CHR.
1067.

abduxit. Hoc monasterium positum erat in agro Suffexienti, in loco *Herbelande* dicto, Orderico *Senlac*, ubi prælium, ut dixi, commissum fuerat; idque non modo in facti monumentum rex institui voluit, sed etiam in memoriam eorum, qui in illa pugna occubuerant, ut scilicet pro eis in perpetuum preces & hostiæ salutares Deo illic offerrentur.

Dispositis ad construendum monasterium omnibus, rex ad componendum regni statum applicavit animum; & nobiles Anglos beneficiis sibi conciliare studuit. Tum in Neustriam reversurus, Willelmo^a Osberni filio rei bellicæ, Odoni episcopo fratri suo rerum ecclesiasticarum curam commisit. Dehinc oceano transmissio, in Neustriam venit ipsis quadragesimæ diebus, quos ejus adventus in paschalia gaudia commutavit. Ad Fiscamensē sanctæ Trinitatis profectus monasterium, pascha ibidem cum frequenti curia celebravit. Inde ad monasterium super Divam, quod jam dudum a Lescelina comitissa exstructum fuerat, accessit, interfuitque illius basilicæ dedicationi, quæ kalendis Maii in honorem beatæ Mariæ facta est. Non dubitem, quin tunc lustraverit utrumque Cadomense monasterium, quod nuper ipse cum Mathilde uxore construxerat. Altero post mense, id est kalendis Julii, ecclesiam sanctæ Mariæ apud Gemeticum dedicari curavit a Maurilio archiepiscopo, cui celebritati & ipse adfuit. Utraque ecclesia ab eo large dotata.

Non diu post hanc dedicationem superstes fuit Maurilius archiepiscopus e nostris, quippe qui insequenti mense, nimirum v. idus Augusti, ad Deum, cui diu piissime servierat, migravit. Is in extremo agone positus, dimidia fere die pro mortuo habitus, dum in ecclesiam jam jam deferendus esset, ad se reversus adstantibus dixisse fertur, se a dæmonibus territum fuisse, quod *veniales culpas confessione* non diluisset, hisque dictis spiritum emisisse. Hæc Albericus in Chronico. Corpus ejus in majori ecclesia, quam ipse ante annos quinque consecraverat, ante crucifixum honorifice conditum est, cum epitaphio cupri laminis litteris aureis insculpto, quod Richardus Herluini filius, ejusdem ecclesiæ canonicus, composuit in hunc modum.

*Humani cives, lacrymam nolite negare
Vestro pontifici, Maurilio monacho.
Hunc Remis genuit, studiorum Legia nutrix
Potavit trifido fonte philosophico.
Vobis hanc adem ceptam perduxit ad ænguem,
Letitia magna fecit & encenia.
Cum tibi, Laurenti, vigilat plebs sobria Christi,
Transit, & in calis laurea festa colit.*

Vir fuit, si quis alius, pietate & sanctitate insignis, qui in pontificali dignitate monachi modestiam & exercitia retinuit. Corpus ejus *miraculo, ut aiunt, divino*, tribus pedibus altius supra terram elevatum est. Ita Albericus. Locum habet in martyrologiis Gallicano & Benedictino: sed tamem neque in Rotomagensi ecclesia, neque Fiscamni, ubi monasticam professus est vitam, ullo publico cultu honoratur. Eo mortuo, Rotomagenses canonici Lanfrancum Cadomensē sibi præfulem elegerunt, ejusque electioni rex Willelmus cum suis optimatibus, & universo populo ultro assensus est. At vir modestissimus^b *tanti primatus sarcinam* refutavit, & sibi ad hunc apicem *Johannem Abrincatensum præfulem præferri satagit*. Inter ea Willelmus rex, dum in Neustria moraretur, ejus tranquillitati^c sollicitè prospiciebat, justis legibus ferendis, & rectis judiciis faciendis; optimosque duces & rectores per singulas provincias constituit. Monasteriis etiam paterna caritate providit, eaque regis privilegiis ab injustis exactionibus liberavit; & sub finem hujus anni in Angliam reversus est; ubi multos conflictus cum seditiosis & rebellibus sustinuit, de quibus hic agere non est nostri instituti.

Paulo ante Maurilium fato fundus est Gervasius Remorum archipræsul, in Ordinem nostrum munificus, qui eximium fidei suæ argumentum dedit in extremis, cum sacrum viaticum perciperet. Id ex codice ecclesiæ Remensis, conscripto ab Odolrico præposito, qui rei gesta interfuit, totidem verbis referre juvat. *Anno episcopatus domni Gervasii XII. nondum finito, sed in ipsis idibus^d Octobris, si viveret, finiendo, III. kal. Julii, festivitate sanctorum Petri & Pauli ad vespertinum aggravatus infirmitate, qua post sexto die mortuus est, prædictus domnus Gervasius archiepiscopus fecit*

Annal. Bened. Tom. V.

A ij

IV.
Ejus reditus in Neustriam, & gesta.
^a Orderic. lib. 4 p. 506.

V.
Maurilio archiepiscopo succedere Lanfrancus recusat.

b Orderic. lib. 4 p. 507.

c *ibid.* p. 509.

VI.
Gervasius Remorum præsul obit.

d V. *Supralib.* 60. n. 64.

ANN. CHR.
1067.

ad se fratres & canonicos convocari, qui tunc inveniri poterant. quibus accessit & presentibus credulitatem suam aperuit, & ut vere catholicus, confessionem suam fecit; sicque postea communicavit de sacrificio altaris Domini. Nobis quoque, ut ei ante Deum testes fuisset, quod idem vere corpus & sanguinem credidisset, injunxit, & postulavit. Post hæc, ut in eadem membrana legitur, admonitus, ut ecclesiam Remensi obdamna ab ipso illata faceret satis, vadum dedit Odolrico preposito, promisitque, se, si superviveret, omnia emendaturum. Idem etiam promissum fecit Herimaro sancti Remigii abbati. In eodem codice Gervasius multa Remensi ecclesiam ornamenta contulisse dicitur, quæ omnia recensentur; insuper fratribus ecclesiam Remensis ad anniversarium suum faciendum dedisse quatuor molendinos bene instructos ad Duos-pontes super Vidulam; & sancto Remigio cambutam auream ponderis trium & semis librarum. ad honorem Remensis archiepiscopi, semper ibidem mansuri*. In veteri necrologio, quod in eodem codice habetur, iv. nonas Julii decessisse perhibetur dominus Gervasius, archiepiscopus, qui dedit sancte Mariæ molendinos citra pontem, ad dividendum canonicis, quidquid inde exierit, in anniversario suo. Hic dies convenit iis, quæ modo de ejus obitu retulimus. Ex his patet falli Marlorum a qui eum iv. Aprilis obiisse dicit. Post ejus obitum Manasses simoniace pontificatum invasit, ex quo postea merito dejectus fuit. Unde in veteri indice archiepiscoporum Remensium, cujus prima manus in Gervasio definit, expuncto hoc Manasse, proxime subjicitur Rainoldus, & post eum Manasses secundus, qui prioris infamiam recte factis delevit. Manasses tamen ille prior à quatuor episcopis ordinatus fuit, sed tandem depositus anno M LXXIX. ut suo loco dicturi sumus. Guibertus malos ejus mores graphice depingit.

Hoc ipso anno Philippus rex ecclesiam sancti Martini de Campis, à patre suo Heinrico instauratam, dedicari curavit, & quidem iv. kal. Junii, ut recens schedula habet. Ad hanc dedicationem convenit cum rege magna pontificum & procerum multitudo. Hi omnes subscripti b reperiuntur diplomati, quo idem Philippus donationes, eidem ecclesiam à patre suo factas, confirmavit, addita nuper abbatia sancti Symphoriani & sancti Samsonis apud Aurelianos sita, cum media parte proventuum, qui ex nundinis, ab ipso in loco ipsius monasterii institutis, perciperentur. Actum Parisius publice anno ab incarnatione Domini M LXXVII. indictione v. anno regni Philippi regis VII. Subscribunt post regem Hugo frater regis, Balduinus comes Flandriæ, tum Richerus Senonensis archiepiscopus, Gaufridus Parisiensis, Guido Ambianensis, Gualterus Meldensis, Hugo Trecentis, Rogerus Catalaunensis, & Ivo Saxensis seu Sagiensis episcopi; dein multi clerici, in quibus Milo decanus sancti Dionysii de Carcere, Engelardus abbas ipsius loci, scilicet sancti Martini de Campis, & Gislebertus prior, an etiam sancti Martini, ubi necdum monachi instituti erant. His subjuncti sunt Balduinus comes junior, filius scilicet Balduini Pii comitis Flandrensis, qui tertius subscripsit; Hugo comes Mellendis seu Mellentis; Willelmus Sueffionensis & Rainaldus Turbulienfis item comites. Prætereo alios proceres, qui prædicto diplomati subscripserunt, in quibus Engelramus pedagogus regis locum habet; & post omnes Giraldus Ostiensis episcopus, & Rainaldus apostolicæ sedis legatus, qui aliquando post alios subscripsit.

Si Giraldus seu Gerardus ille Ostiensis episcopus hoc anno prædictis litteris subscripsit, in hac dignitate successerat Petro Damiani ante ejus obitum, qui non ante annum M LXXII. contigit. Certe Petrus hanc dignitatem longe ante c abdicaverat, etsi Ostiensis episcopi titulo deinceps insigniatur; potuitque Gerardus in ejus locum substitui, cum ille constanter in sua abdicacione perseveraverit. Gerardus porro, natione Germanus, patria Ratisponensis, monachus ac prior fuerat Cluniacensis, post Petrum creatus ab Alexandro papa II. cardinalis episcopus Ostiensis, in Galliam d primum ab eodem, tum à Gregorio VII. in Hispaniam, postremo in Germaniam legatus; quo in munere ab Heinrico IV. dire exagitatus, & in carcerem coniectus; demum vinculis excussus, Romam reversus excessit e vivis Gregorii VII. pontificatu.

Quod attinet ad Balduinum Flandriæ comitem, cognomento Pium, seu Insulanum, qui prædicto diplomati tertius subscripsit, is tutor ac moderator Philippi regis necdum adulti ab Heinrico rege designatus fuerat, eoque munere recte perfunctus, sub finem hujus anni decessit kalendis Decembris, Insulis in templo sancti Petri ab se condito sepultus. Paulo ante obitum, penuriæ sancti Winnoci monacho-

VII.
S. Martini de
Campis dedi-
cacio.

b Martin.
p. 14.

VIII.
Gerardus epis-
copus Ostien-
sis.
c V. lib. 61.
n. 39.

d V. lib. 64.
n. 13.

IX.
Balduino co-
miti succedit
Balduinus al-
ter.

ANN. CHR.
1067.
a Mirai Not.
p. 192.

rum compassus, suggerente conjugè sua Adela cum filiis suis Balduino atque Rotberto, totam decimam a Wormholti, aliasque sancto Winnoco, per manus Rumboldi abbatis concessit. Actum Bergis hoc anno in solemnè curia pentecostes, adstante Drogone Tervanensi episcopo, qui jussu comitis hanc donationem excommunicationis interminatione firmavit in præsentia corporis sancti Winnoci. Litteris hac de re scriptis subscripsit post comitem, ejusque uxorem ac filios Eustachius comes Bononiæ, Rogerius de S. Paulo, aliique. Adela vero ejus conjux, Rotberti Francorum regis filia, post mariti obitum Romam profecta, ab Alexandro papa sacrum velamen accepit; indeque reversa, in Messinensi parthenone, quem ipsa condiderat, reliquum vitæ piissime peregit, marito tantum quadriennio b superstes. Successit patri in comitatu Balduinus alter, dictus Montensis. Hic cum Rotberto Frisio patruo suo, qui Flandriæ tutelam sibi ex fratris testamento asserere volebat, acre bellum sustinuit, quo in bello Philippum regem habuit adiutorem.

Balduinus Pius ejus pater adhuc subscriptus invenitur litteris Philippi regis, quibus Floriacensium nostrorum composuit querelas adversus quemdam Widonem, qui multas eis vexationes intulerat, extorquendo varias consuetudines in terra sancti Benedicti. Guido vero demum pœnitenti ductus, in conventu procerum coram Philippo rege se contra Deum & sanctum Benedictum peccasse confessus est: *cujus humilitatem agnoscentes abbas & monachi, pro amore mei, ait rex, quidquid inde foris fecerat, dimiserunt ei.* Hugo tunc Floriacensis monasterii abbas erat. Philippi regis litteris subscribunt Wido episcopus Ambianensis, Gaufridus Parisiacensis, tum Carnotensis, cujus nomen in membrana lacera deest, & Hadericus Aurelianensis; tum post Widonem de Monte-Leuthero & Wazelinum de Chalnei, Anna regina; dein Balduinus consul, cujus regni providentia monarchia servabatur; & post multos alios Ingelramus magister regis, & Marcellinus magister Hugonis fratris regis. Actum publice Meleduno anno ab incarnatione Domini M LXXVII. regis Philippi VI. * Balduinus cancellarius subscripsit.

Eodem anno Willelmus rex Angliæ ac dux Nortmannorum pactum fecit cum Hugone Floriacensi abbate de ecclesia sanctæ Gemmæ & sancti Jacobi, quam olim Richardus dux Nortmannorum & Rotbertus ejus frater sancto Benedicto contulerant. Quia vero hæc ecclesia in confinio Nortmanniæ & Britannici sita erat, Willelmus sua interesse putavit, ut ad Nortmanniæ præsidium ibidem castellum extrueretur. Ejus rei causa leugam cum sanguine, & teloneo & mercato de Cruce, à Ramnolfo abbate sancti Michaelis de Monte comparavit, multaque alia fecit ad illius loci augmentum & commodum. Horum mediam partem Hugo abbas & monachi Floriacenses ab eo obtinuerunt, ea lege ut unaquaque hebdomada pro sua uxorisque ac filiorum salute & incolumitate missam unam celebrarent, & semper unum pauperem pascere; & post ejus obitum preces & eleemosynas pro illius animæ refrigerio, tam Floriaci, quam in omnibus ejus cellis, perfolverent. Actum publice apud Redolium super Auduram * surium, mense Aprilis anno ab incarnatione Domini M LXXVII. regnante Philippo rege anno VIII. His litteris prævio signo crucis apposita sunt signa Willelmi regis Anglorum & ducis Nortmannorum, Mathildis conjugis suæ, Rotberti & Richardi ejus filiorum, aliorumque.

Eadem sunt chronici notæ litterarum, quibus Rotbertus de Sabulio c & uxor ejus Hadvisa conferunt Majoris-monasterii monachis collegiatam sancti Machuti ecclesiam ejusdem castri, ita ut decedentibus quatuor ejus canonicis totidem monachi ibidem constituentur. Hanc autem eleemosynam faciunt pro animabus propinquorum suorum, signanter pro anima Gaufridi, scilicet comitis Andecavensis, fratris Hadvisæ; eamque fecit confirmari auctoritate Philippi regis Francorum, dum esset rex in obsidione castelli Calvi-montis, & Balduini cognati ipsius regis, filii Balduini comitis Flandriæ, & comitis Gaufridi, de cujus casamento erat; & uxoris ejus, nomine Julitte, & fratris ejus Falconis; tum etiam Bartholomæi Turonensis archiepiscopi, in cujus erat archiepiscopatu, & ad quem singulariter cura tunc pertinebat Cenomanensis episcopatus; in quo post Wlgrinum episcopum nondum erat alius substitutus. Testes adfuerunt Gaufridus episcopus Parisiacensis, Adhericus seu Hadericus Aurelianensis, Ivo Sagiensis, Baldricus æquilibrator, id est moderator regis, aliique majores regni officiales. Data VII. iduum Augustarum anno IX. Philippi gloriosissimi regis. Actum apud castellum Calvi-montis, indictione v. anno ab incarnatione Domini M LXXVII. Annus novus Philippi regis, in superiori & posteriori hoc instrumento notatus, desumendus est ab anno M LIX. quo rex a patre designatus fuit.

b V. Locium
p. 206. & seq.

X.
Floriaco affer-
ta & data.

* I. VII. vel
VIII.

* PEwe.

XI.
Majori monas-
terio data
ecclesia S.
Machuti.
c Spicil. to.
II. p. 294.
d V. Menage,
Sablé p. 98.

ANN. CHR.
1067.
XII.
Wlgrini episcopi obitus.
a Analoct.
to. 3. p. 512.

Ex hoc autem posteriori documento discimus Wlgrinum Cenomannensem episcopum, qui antea sancti Sergii apud Andecavos abbas fuerat, hoc anno defunctum fuisse: cuius depositio in necrologio Sergiano notatur vi. idus Maii. Sepultus est in capitulo monasterii sancti Vincentii in suburbio Cenomannensi. Post eum Arnaldus seu Ernardus episcopatum adeptus est, ex Abrincatenſi territorio a oriundus, nepos Rotberti celebriſſimo eo tempore grammatici, qui Cenomannensi eccleſiæ multa comoda doctrinæ & utilitatis contulit. Eo mortuo ſcholarum regimen habuit Arnaldus, primum Gervafii, dein Wlgrini pontificatu. Electus demum est episcopus a clero & populo, contradicentibus tamen nonnullis, propterea quod filius eſſet ſacerdotis. Conſultus hac de re Alexander papa reſcripſit, quod in Chriſto ſpiritualiter renato generatio carnalis non poſſet officere, quo minus ad ſacerdotium promoveri deberet, ſi nullus eo melior in eccleſia illa poſſet inveniri. Ejus tempore multæ rixæ fuerunt de comitatu Cenomannensi, qui ad Willelmum ducem Nortmannorum devolutus erat: quo in Angliæ rebus b occupato, Atto Italiæ marchio comitatum uſurpavit.

bibid. p. 314.
c seqq.

XIII.
Majori monasterio aliæ donationes factæ.
c Spicil. to.
II. p. 296.

Exſtat in Caſtro-Ledi apud Cenomannos eccleſia c ſancti Guingualoëi, ſeu Win-gualoëi, quam Gervafius, tunc Cenomannorum præſul, poſtmodum Remenſis archiepiſcopus, ejuſque propinqui pro canonicis conſtruxerunt, atque dotaverunt. Orto autem bello inter Gauſfredum Andecavorum comitem, & dominum prædicti caſtelli, cum idem comes cuncta circumquaque ferro & flamma devaſtaſſet, res quoque illius eccleſiæ diripuerat, ita ut plerique e canonicis inopia hac illacque diffugere coacti eſſent; ſicque divina illic officia negligentius celebrarentur: quod gravate admodum ferens Gervafius miles, ad quem ex parentum hereditate hæc eccleſia ſpectabat, eam in priſtinum ſtatum reſtituere ſtatuit. Adhibito itaque procerum & amicorum ſuorum, necnon Ernaldi episcopi mox laudati conſilio, hanc eccleſiam Bartholomæo Majoriſſimi monaſterii abbati commiſit, ut in ea monachos canonicorum loco conſtitueret, qui illic die noctuque divino cultui deſervirent: ut eorum precibus ſuffulti, tam Gervafius ipſe quam parentes ejuſ Rotbertus & Elifabeth, uxorque ſua
* Aremburgis, necnon ipſius avus Amelinus & avia Hildeburgis, ac Gervafius Remo-rum archiepiſcopus, qui locum illum fundaverant, peccatorum veniam a Domino conſequi poſſent. Hanc autem donationem Alexander papa, ejuſdem Gervafii militis rogatu, confirmavit, diplomate dato Luccæ ix. kal. Octobris anno M LXXVII. pontificatus ſui anno VII. per manum Petri ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſubdiaconi ac bibliothecarii.

Eodem anno Hugo de Roceto, qui ante aliquot annos eccleſiam ſancti Martini de Belifmo Majoriſſimi monaſterio, quibuſdam rebus exceptis, donaverat; idipſum, quod ſibi retinuerat, eidem dedit, cum illic monachus factus eſt. Actum in eadem eccleſia anno ab incarnatione Domini M LXXVII. præſidente Majoriſſimi monaſterio anno quarto domno Bartholomæo, menſe Decembri, VIII. idus ejuſdem menſis, præſentibus tunc ibidem atque hanc donationem ſuſcipientibus nonno Odone tunc priore, nonnoque Beraldo eccleſiæ ipſi præpoſito; præſente quoque atque favente domno Ivone Sagiensi episcopo, de cujus erant ea omnia fevo. Huic donationi eodem die obſtitit Herveus de Breviareo, prædicti Hugonis propinquus, hac ſcilicet ratione, quod ambo inter ſeſe pactum feciſſent, ut qui prior eorum obiret, alteri res ſuas dimitteret. Sed tandem Herveus ille, agentibus Odone atque Beraldo monachis, accepta quadam pecuniæ ſumma, ſub annuo cenſu factæ donationi acquievit, præſente eodem Ivone episcopo. quod etiam roboratum eſt ſignis Philippi Francorum regis, Hugonis Mellendis comitis, Balduini dapiferi, Galeranni camerarii, Guillelmi comitis Nivernendis, qui ipſo die ſuam ſuam donavit Wlberto vicecomiti Cenomannorum. Sicce reſcebat in dies, Bartholomæo abbate, res familiaris Majoriſſimi monaſterii cum religione, cujus fama circumquaque diffundebatur, Cluniaco quodam modo æmula, ita ut nulla fere eſſet eccleſia, quæ alterutrius loci monachos habere non cuperet. quod ex conſequentibus amplius manifeſtum fiet.

XIV.
S. Florentio reſtituta eccleſia caſtri Salmurenſis.
d Gall. chr.
3. 4. p. 395.

Hoc etiam anno ſancti Florentii monachis reſtituta fuit eccleſia caſtri Salmurenſis, quam ſeculares canonici occupaverant. Id quo pacto factum ſit, ex veteri notitia d ſic accipe. Glonnenſes ſancti Florentii monachi, deſtructo à Nortmannis ſuo monaſterio, cum hac illacque palabundi refugiſſent; demum in Salmurenſe caſtrum a Theobaldo comite cum ſancti Florentii corpore admiſſi, novum inibi mo-

ANN. CHR.
1067.

naſterium conſtruxerunt. Non multo poſt Fulco Andecavorum comes, cognomento Niger, obſeſſo Salmurenſi caſtro, novum illud cœnobium injecto igne conſumſit. Hinc ad proximam ſui juris eccleſiam ſecedere compulſi monachi, Salmurenſis caſtri eccleſiam, utcumque inſtauratam, ab Hucberto Andecavorum episcopo reconciliari curarunt, & à ſex monachis ſuis inhabitari, uſque dum Gaufridus Martellus, prædicti Fulconis filius, caſtrum illud dono patris accepit. Interim ſancti Florentii monachi cœnobium in alio quidem eidem caſtro proximo, ſed quietiori ac ſecretiori loco conſtruere cœperunt. Interceſſit Gaufridus, eoſque hortatus eſt, ut monaſterium denuo intra caſtrum reſtruerent. At illi ſibi nec ſalutiferum, nec tutum eſſe repoſuerunt, in medio ſcilicet turbarum verſari, ubi ſua omnia jam bis conſumſiſſet incendium: quod non probans Gaufridus, canonicos in caſtro loco monachorum conſtituit. Injuriam ſibi factam dolentes monachi, nihil tamen ab eo extorquere potuerunt, dum ille ad extrema perductus, ductuſque pœnitentia, ſi qua hujuſmodi errata commiſſet, partim ipſe correxit, partim ſuis corrigenda mandavit. Eo mortuo, ipſius nepotem & honoris heredem Gaufridum, cognomento Barbatum, itidem convenerunt monachi, placitoque publico coram Euſebio Andecavenſi episcopo, & eodem comite, aliisque illarum partium primoribus habito, factam ſibi conqueſti injuriam, jus antiquum ſibi reformari poſtularunt. Petitioni aſſenſere omnes; nec tamen aliud præter Mauniacum villam cum eccleſia, ejuſque adjunctis a comite obtinere potuerunt.

Poſt non multum tempus, & quidem hoc anno, Fulco Richinus, ejuſdem Gaufridi germanus, fratre comprehenſo, & in carcerem conſectus, Salmurenſis caſtri factus eſt dominus. Hunc adeuntes canonici poſſeſſionem ipſam, quam ſolam ex toto jure ſuo monachi tum receperant, eis rurſus auferri, ſibi reſtitui petunt. Evenit tunc temporis, ut apoſtolica ſedis legatus Stephanus cardinalis, ſummæ ſedis auctoritate Gallicanarum correctionem procurans eccleſiarum, ad prædictum caſtrum veniret. Adfuit etiam cum illo Bartholomæus Turonenſis archiepiſcopus, aliique complures utriuſque ordinis viri nobiliores. In eorum audientiam admiſſi monachi querelas denuo iterarunt. Tandem omnimoda eis adjudicata reſtitutio: ſed tamen exoratum, ut canonicis neceſſaria ſubſidia ſuppeditarent. quod facile illi annuerunt. Acta & pacta ſunt hæc apud cœnobium ſancti Florentii, anno ab incarnatione Domini M LXXVII. regnante Philippo rege anno VIII. præſidente eidem cœnobio domno abbate Sigone anno XII. menſe Martio & quinto ejuſdem menſis. Præmiſſo chriſtimo & litteris græcis A & Ω, Stephanus cardinalis & ſedis apoſtolice legatus ſubſcripſit cum Fulcone comite, qui hæc monachis reſtituit pro anima Gauſfredi avunculi ſui, & ſua, & parentum ſuorum. His litteris item appoſita ſunt ſigna Bartholomæi archiepiſcopi Turonenſis, W arechi episcopi Namnetenſis, episcopi Venetenſis, Sigonis abbatis, Rademundi abbatis Dolenſis, Vitalis abbatis ſancti Gildafii, qui ambo erant ex diœceſi Bituricenſi; Stephani abbatis Belli-loci, Frotmundi abbatis ſancti Amanti ſeu Amantii, diœceſis Ecolifmenſis. quod monaſterium Buxienſe dicitur, ab Arnaldo Ecolifmenſi comite inchoatum a, perfectumque eſt à Guillelmo ejuſ filio ſub finem ſæculi præcedentis. Perſtitit Sigo abbas ad annum circiter M LXX. unde conſequens eſt falſam eſſe chronologicam notam cujuſdam inſtrumenti, in tomo primo Galliæ-chriſtiane b relati, in quo Willelmus abbas, qui Sigoni ſucceſſit, anno M LXXIV. a Gaufrido Pariſiorum episcopo eccleſiam caſtri de Brueriis aliasque obtinuiſſe dicitur.

* de Boiſſe.
a V. Gall.
chr. to. 4. p. 37.

b to. 1. p.
422.

Rademundus abbas Dolenſis idem eſſe videtur cum Raymundo piæ memoriæ abbate, notato in brevi chronico c Dolenſi, ubi anno M LXXIII. obiſſe dicitur, forte legendum M LXXIII. illudque monaſterium magnopere exornaiſſe. Raymundo ſucceſſit d Petrus, Petro Guarmundus, creatus demum archiepiſcopus Vienneniſis.

XV.
Dolenſes ab-bates & Kem-perlegienſes.
c Labbe bibl.
to. 1. p. 316.
d id. to. 2.
p. 741.
e id. to. 1.
p. 288.

Eodem anno Conanus, Alani Britannia ducis filius, cum in Andecavos e armis irrupiſſet, ſubita morte interiit. quo item anno, poſt mortem Ingumarii abbatis Kemperlegienſis, factus eſt abbas Benedicte, frater Hoëli Cornubiæ comitis, poſtmodum episcopus Namnetenſis.

Eodem anno Adela ſancti Georgii apud Redonas abbaſſiſſa, de qua ſuperius f, ex hac vita migravit iv. nonas Martii, de qua hoc diſtichon ad ipſum diem:

S. Georgii abbaſſiſſa.
f lib. 56. n. 82.

Hoc Adela die ſua ſolvit debita terre:
Cum Genitrice Dei vivat per ſæcula felix.

ANN. CHR.
1067.

Ei successit Hodierna, soror vicecomitis de Dinanno, a Mainone Redonensi episcopo benedicta, cui post annos decem successit ad sexennium Theophania, e nomine prima, benedicta a Silvestro episcopo Redonensi. Haud scio an proxime ei successit fuerit Adela II. Hoelli comitis Namnetensis, postmodum Britanniae ducis, & Hadwisa filia, quae ultra medium saeculum duodecimum vixit. Hanc excepit Adela de Mathefelone, ex cujus stirpe tres aliae abbatissae processu temporis fuere in eodem cenobio, quod primae nobilitatis abbatissae & plurimas sanctimoniales illustres habuit, haecenus amplissimo virginum collegio nobilitatum.

XVI.
Cluniaco datur Ajas insula & Excisum.
* Chateilillon.
* Ais.

Paullo ante hoc tempus Isembertus filius Eblonis, dominus Castri-Alionis * una cum uxore sua Clariscia, assentiente eorum filio Eblone, insulam Ajas * apud Pictones Hugoni abbati & Cluniacensi monasterio largitus est. Eandem donationem Isembertus post mortem Clarisciae conjugis suae confirmavit una cum Gilberga secunda uxore & filio suo Eblone, eamque auxit, laudante Guidone Pictavorum comite, adductus fama Cluniacensis monasterii, quod *inter alias totius orbis ecclesiarum religionis observantia tunc florebat, tractusque odore unguentorum illius*, quae ejus verba sunt, *ut tantae ecclesiae beneficium*, id est communionem suffragiorum, *promereri possit*. Hujus rei testes recensentur ipse Hugo abbas Cluniacensis, Odo Angeriensis, Ademarus Lemovicensis seu sancti Martialis. Tunc etiam Willelmus quidam & uxor ejus Aimeruz cum filiis suis ecclesiam sanctae Geniverae virginis & martyris, cum subjectis ei ecclesiis, Cluniaco itidem contulerunt. His litteris praefenti anno datis apposita sunt signa Hugonis vicecomitis, Odonis abbatis incerti loci, & aliorum. Quo in loco sita fuerit haec ecclesia, non liquet.

* vulgo
Eiffes.
* la Lot.

Denique hoc ipso anno Fulco quidam, filiique fratris sui Willelmi conferunt Cluniaco monasterium Excisum, *Excis* * vulgo nominatum, cum suis appendicibus, situm in pago Aginnensi ad Oltum * fluvium prope Villam novam, in honorem sanctorum martyrum Gervasii & Protasii constructum, quod abbati & fratribus Moisiacensis cenobii regendum committunt, quamdiu in subjectione monasterii Cluniacensis perstiterint. Exiense monasterium modo est sub congregatione sancti Mauri.

XVII.
Angeriensis monacha Senegundis, & filii monachi.
* Elfovert.
a Bessy C. p. 45.

Dum Odo abbas Angeriensis monasterio praesert, Aimericus, ejusque mater Senegundis, domina Mare-vallis, Angeriensis cesserunt quidquid habebant apud Exolvantum * in manu Odonis abbatis, anno Domini M LXXVII. Jam ante id tempus haec donatio facta fuerat ab eadem Senegunde, quae, facto hoc dono, quoddam molendinum * ex ipso alodio suo, permisso Gaufridi abbatis, ad proprias necessitates retinuerat, ea lege, ut post ipsius obitum ad jus monasterii rediret. Tum *religionis habitum suscepit, & prope caenobium sancti Johannis mutata veste diu permanens, de stependiis monachorum assidue vixit*, & post decessum suum inter illos sepulta fuit. De hinc Aimericus ejus filius, qui donationem probaverat, res donatas invasit: at, agente Odone abbate, eas restituit, & cessionis chartam, acta in ea cruce, super altare posuit. Nihilominus idem Aimericus praedictum alodium denuo invasit: sed, cum apud Nobiliacum * gravi morbo decumberet, facti poenitens, vocato ad se Odone abbate, ablata rursus restituit, & factus ilico monachus, inter monachos sepultus est. Hanc restitutionem ratam habuit Hugo ejus filius, qui & ipse monastico indutus habitu, *in caemeterio monachorum humatus fuit*.

XVIII.
Rotbertus Casae-Dei abbas obit.

De anno, quo sanctus Rotbertus Casae-Dei abbas ad caelum migravit, variae sunt recentiorum sententiae. At rem aperte definit Bernardus monachus in opere de ejus vita tripertito, in quo ait, eum decessisse xv. kal. Maii, tertio die post octavas paschae, quod festum hoc anno M LXXVII. in diem octavum Aprilis incidebat. Certe Hugo Flaviniacensis, auctor illorum temporum, hoc ipso anno Rotbertum ad Deum migrasse, & successorem Durannum designasse discrete tradit. Feria sexta ante dominicam in ramis palmarum, cum *in orientali collocutorio Casae-Dei*, nonnullis fratribus sibi adstantibus, derebus monasterii sermonem haberet, locum sibi sepulturae ad portam monasterii caelitus designatum audivit. Insequenti hebdomada in vigiliis, aliisque divinis officiis peracta, sabbato sancto *infantes nobilium terrae illius virorum, ut mos eorum erat, illi ad baptizandum oblatis sunt*. Verum, uno vix baptizato, febre correptus, uni e fratribus alios sacro fonte lustrandos commisit, *ceterisque sacris ab eo peractis*, ad lectum defertur. Sacro paschae die nihilo minus, resumptis viribus, missarum sollempnia celebravit; iisque expletis, a fratribus imbecilla membra sustentantibus ad stratum suum deducitur. Ingravescente morbo, omnes fratres ad retinendam

ANN. CHR.
1067.

nendam hortatus est caritatem, quae eos in unum congregaverat. Propterea se majus altare *in praecipuo summi Dei nomine, quod est caritas*, consecrari curasse, ut istius cenobii, membrorumque ejus caritas obtineret principatum; nec ullus tenacitati atque avaritiae superesset locus. Si haec servaverint, bona eis temporalia, ac denuo gaudia aeterna repensanda: si vero contra his defuerint, tribulationem & rerum omnium penuriam eos manere. Dehinc mortis suae diem & horam praedixit: postea *inunctus*, in oratorium se portari fecit, ubi imago beatae Mariae, Christum infantem in gremio gestantis, aderat; ibique pastorem baculum in brachia Christi deposuit, in haec omnino verba: *Jesu-Christe, Domine meus & Deus meus, a te baculum regiminis hujus loci suscepi; tibi, tuaeque Genitrici eundem tradido, quos perpetuos rectores istius loci, in quantum ad me pertinet, volendo relinquo, & deprecando substituo*. His dictis, *divinis sacramentis* munitus, dato fratribus osculo, pueris in choro psallentibus & dicentibus, *Omnis spiritus laudet Dominum*, xv. kal. Maii, feria tertia post octavam paschae, hora diei tertia, uti praedixerat, ad societatem angelorum migravit, deductus a sanctissima Christi Matre, uti Radulfo cognomento Passerono, ejus discipulo, in quiete revelatum fuisse tradunt Marbodius Redonensis praeful & Bernardus monachus qui ejus acta in litteras retulere, post Geraldum de Venna Casae-Dei monachum, ipsius Rotberti capellanum. Humatus est octavo post obitum die in loco designato, corpore ejus vino prius abluto, & in corio cervino diligenter composito; retentis ejus vestimentis in gratiam praesentium & futurorum. Servatur adhuc in ecclesia Casae-Dei pars superior baculi ejus eburnei, in modum litterae T desinentis.

Mirum est, quanta fuerit Casae-Dei sub sancto Rotberto abbate celebritas; ut intra viginti circiter annos, quibus locum rexit, ad trecentos numerus ejus discipulorum excreverit. Hi tum in principe illo monasterio, tum in cellis & monasteriis ei subjectis habitabant, quae omnia *ordinem Casae-Dei*, instar Cluniacensis & Majoris monasterii, constituebant. His adde, quod saecularium non modicam multitudinem verbo & exemplo ad vitam pie instituendam adduxit, & quod quinquaginta circiter ecclesias, quae in solitudinem redactae erant, instauravit. Ex discipulis ejus praecipui fuere Stephanus, quem ex milite vir Dei ad Christum convertit. Alius fuit Radulfus Passeronus, ex villula sancti Silvani apud Arvernos, Murato opido proxima, oriundus, quem mimicae arti addictum Christo lucratus est, cujus opera multae possessiones monasterio provenerunt. Tertius existit Geraldus de Venna*, qui viculus est itidem apud Arvernos non longe a Budilione * castro. Hic beati Rotberti capellanus fuit, primusque ejus vitam & miracula, quod opus excidit, litteris mandavit, retulitque ad summum pontificem, Alexandrum II. an Gregorium VII. qui ejus memoriam solemniter cultu celebrari sanxerit. Tot vero ac tanta fuere sancti Rotberti miracula, ut; cum innumerabilem hominum turbam ad ejus tumulum adducerent; majores monasterii zelo ferventiores, eum deprecati sunt, ut a patrandis deinceps miraculis cessaret, ne in posterum divina officia, ut tunc fiebat, inturbarentur. Interim cautum fuit, ne quis ad sancti Rotberti tumulum accederet; nec eis ulterius valvae apertae sunt, nec obsequia exhibita: sicque paullatim desit inquietudo, & *succrevit sanctae quietis religio*. His ejus discipulis accensendi sunt Durandus seu Durantus, ejusdem Rotberti in abbatali regimine successor, & postmodum evehctus ad sedem Claromontensem, ubi *ex privato genere* hominum illius urbis ortus erat; tum Adelelmus, electus post Durandum abbas, qui statim in Hispaniam ad regendam Burgensem abbatiam missus, locum fecit Seguino abbati, qui unus ex insignioribus beati Rotberti discipulis fuit. Praeter hos omnes Casam-Dei in primis illustravit Petrus Rogerii ibidem monachus, post varios dignitatum gradus tandem promotus ad summum pontificatum, dictus Clemens VI. Inter varias cellas & abbatias, quae Casae-Dei subjectae fuere, eminent praeter ceteris Mons-Albanus in comitatu Tolosano, a Johanne XXII. erectus in sedem episcopalem; ac Mons-Pilosus in Basilicata provincia regni Neapolitani, in qua cum aliquamdiu stetit episcopalis sedes, extincto postea episcopatu, jurisdicatio ad abbatem Casae-Dei devoluta fuit; sed postmodum ibidem restituta episcopalis sedes.

Quaedam etiam virginum cenobia eidem abbatiae subjecta fuere, quorum unum, sancti Andreae de Cumis * olim, postea de Valle-Dei * appellatum, vivente sancto

XIX.
Ejus discipuli, successor & monasteria.* la Venne.
* Buillon.* de Comps.
* de Vaudruina

ANN. CHR. 1067. * Senoie. * de Lugeaca.

Rotberto condi cœpit. Situm est in diœcesi olim Claromontensi, modo sancti Flori, ad ripam Sinus-aurei * fluvioli. Primi ejus auctores Radulfus de Lauziaco *, filiique ejus Petrus & Bertrandus, necnon Radulfus abbas Brivatenfis, qui ecclesiam illam sancti Andree Deo & domno Rotberto Casæ-Dei abbati contulerunt; eodemque tempore prædictus Radulfus de Lauziaco filium suum Bernardum Rotberto dedit. Paullopost Rotbertus comes Arvernorum & filius ejus Willelmus quædam prædia eidem loco dederunt propter amorem Audetæ comitissæ, prædicti Rotberti comitis uxoris. Item Rotbertus comes, & Guillelmus frater ejus sanctimonialibus de Cumis terram, quæ Inter-mentes vocatur, contulerunt. Mitto alias donationes eidem factas parthenoni seu prioratui, qui hodie quoque subsistit, Casæ-Dei subjectus, in quo beati Simonis Crispiacensis sponfa a monasticum habitum videtur induisse. Mitto etiam alias cellas Casæ-Dei subjectas, de quarum plerisque in consequentibus agemus.

ANN. CHR. 1068. X X. Heinrici Germaniæ regis male facti.

ANNO insequenti M LXVIII. ut in chronico Saxonico necdum edito legitur, Heinricus Germaniæ rex lascivienti adolescentiæ laxatis frenis, Saxonia ceteris imperii partibus prælata, principes despiciatui habere cœpit, venationi ac ludicris, non justitiæ operam dare, omnia denique per fas & nefas agere. Unus apud eum in pretio & honore erat Adelbertus Bremensis archiepiscopus, qui in his omnibus adolescenti assentabatur, homo tantæ superbiæ, ut neminem sibi sanctitate parem existimaret, seque Petro apostolo potestate haud imparem diceret. Atque ut tantæ potestatis quoddam præberet argumentum, cuidam abbatissæ, quæ tunc ægrotabat, præcepisse dicitur, ut intra quindecim dies moreretur; non minorem ratus esse suam potestatem, quam Petri in Saphiram. Atqui tamen abbatissa intra quindecim dies illos convaluit. quod multum probrum archiepiscopo accersivit. Is erat consiliarius, quo Heinricus per abrupta vitiorum ferebatur, maxime in libidinem effusior, propria conjuge despecta. Quin etiam unicæ sorori suæ, quod flagitiorum pessimum est, haud pepercisse dicitur, cui non profuit, ait auctor, quod imperatoris filia, quod ipsius ex utroque parente soror unica, quod sacro capitis velamine Christo fuerat desponsata. Hæc videtur fuisse Adalheidis Gandersheimensis abbatissa, cujus paullo ante rogatu quamdam silvam b Heciloni Hildensheimensi episcopo concesserat. A stupris ventum ad cædes & homicidia, quæ ipsum toti imperio exosum reddiderunt. Talis fuit Heinricus quartus, quem adversarium infestissimum Gregorius VII. sustinuit, quem vero patronum ac fautorem simoniaci & incontinentes clerici habuere. Unde Fridericus palatinus comes, Adelberti archiepiscopi germanus, fratri regis gratiam plurimi faciendam esse suggerenti, respondisse traditur: Vere cognovi, quod qui hujus regis familiariter habet gratiam, habere non poterit æternam vitam.

b Annal. Paderborn. p. 555.

Tegernsenses abbates.

Tantis flagitiis ac male-factis id insuper addidisse dicitur, quod episcopos non pro meritorum qualitate, sed pro majori pecunia vel adulandi studio constitueret. Unde suspectum redderetur Bernardi abbatis Tegernsensis meritum, quem hoc anno post mortem Seifridi ei loco c præfecit, nisi ipsius Bernardi recte facta ejus meritum comprobarent. Fuit is nobilis Suevus, idemque monasterium laudabiliter ac pie administrasse traditur, vetera instaurasse ædificia, nova erexisse, claustrum muro cinxisse. Eo post annos regiminis tres ac viginti defuncto, subrogatus itidem ab Heinrico Udalscalcus, frater comitis Sibothonis. Alios successores apud Hundium videre licet. nam piget abbatum, qui nihil memoratu dignum gessere, nuda nomina his annalibus inserere.

c Hund. to. p. 392.

X X I. Johannis abbatis liber ad Agnetem. d. Anal. 1. p. 133.

Talia filii sui flagitia intolerabilia erant Agneti augustæ, quæ ut ne oculis ea propriis cerneret, jam dudum aula se subtraxerat, & Romæ plurimum versabatur, nempe in monasterio sanctæ Petronillæ. Hæc dudum a Johanne d abbate, & quidem, ut videtur, Fiscannensi, petierat, ut ex Scripturis & sententiis patrum colligeret breves quosdam sermones, in quibus ipsa facile disceret normam bene vivendi. Fecit ille quod rogatus erat: atque insuper sermonem addidit de vita & moribus virginum, ad instruendas sanctimoniales, quæ in tuo, inquit, monasterio congregatae sunt. Et quia eam actibus misericordiæ deditam compererat, illam monet, ut, non ecclesiasticis divitiis, multas possidentibus, sed viduis, orphanis, infirmis, peregrinis, illisque permaxime, qui vere sunt pauperes Christi, eleemosynas suas dispendet. Sub finem

ANN. CHR. 1068.

præfationis petit admoneri eos, si qui ipsius libellum habere cupierint, ut eum diligenter transcribere curent, nec aliquid addi, vel subtrahi, aut immutari patiantur. & in fine: Ego Johannes, ultimus servorum Christi, & qui mecum sunt fratres, beatitudinem tuam salutamus in Christo, pia mater pauperum, & nobile decus viduarum. Sequuntur libri duo, varias preces continentes, ex quibus nonnullas apud sanctum Anselmum videre licet.

X X I I. Anselmus Guibertum instituit. a Guib. lib. 1. vita sua c. 16.

Jam vero quando Anselmi incidit mentio, succurrit id, quod Guibertus, Flaviacensis tunc monachus, de eo a commemorat, nimirum se eum in studio sacrarum Scripturarum præcipuum habuisse incentorem, virum doctrina incomparabilem, & vita sanctissimum: qui, cum Beccensis cœnobii prior esset, ac deinde abbas, ipsum Guibertum in suam familiaritatem admiserat, & vixdum adolescentem super regimine corpusculi sui ac rationis informaverat, subinde Flaviacum accedere solitus, ut de religione ac doctrina cum eo sermonem conferret. Ab eo doctore subdit se didicisse modum commentandi sacros libros secundum triplicem aut quadruplicem sensum; ac primum experimentum fecisse in expositione Geneleos, quam postea Bartholomæo Laudunensi episcopo nuncupavit.

Quædam ejus virtutes.

Cum vero Anselmus foras progredi pro monasterii sui negotiis cogebatur, quibus ob decrepitam ætatem Herluinus abbas vacare non poterat; equos & alia equitaturis necessaria privatim Anselmo subministrari pius abbas præceperat. At ille ad nomen proprietatis inhorrivit, & quæcumque sibi ad iter faciendum parata fuerant, omnibus foras profecturis communia esse voluit. quod quidem tum ex concepta monastici voti religione oriebatur, tum ex innata quadam humanitate, qua ita, etiam in sæculo, comparatus erat, ut sua omnia in commune aliorum commodum libenter effunderet. Nec illud omittendum, quod oblata sibi quælibet, etiam auri & argenti, donaria numquam in proprios usus accipere voluit, sed abbati dari omnia ad communem fratrum utilitatem. Cum autem is, qui sua offerebat, ei soli concessa esse vellet: ille se talium opus non habere, nec a quoquam quidvis privatim se accepturum reponebat.

Hinc in tanta omnium æstimatione erat Anselmus, ut certatim ab aliorum monasteriorum abbatibus & monachis ad faciendum de rebus spiritualibus sermonem invitaretur, ejusque dicta pro sacris oraculis haberentur. Frendebat ad hæc invidia humani generis hostis, & quos occultis fraudibus ab ejus opinione avertere non valebat, manifesta increpatione id facere tentabat. Id patuit in quodam nobili milite, nomine Cadulo, qui plurimum viri Dei auctoritati defererebat. Hic quadam die, cum vigiliis & precibus institeret, diabolus audivisse traditur sub voce scutarii sui, quasi omnia sua a latronibus diriperentur, jamque asportanda, ni citius accurreret, fugerentem. at ille nequaquam his motus est, majus videlicet damnum deputans oratione cedere, quam sua perdere. Id cum dæmoni non successisset, vertit se ad alias artes: de quibus miles Anselmum consulendum censuit, nihil curans ejus voces, quibus Anselmum hypocritam esse suggerebat. Venit itaque ad Anselmum Cadulus, eoque audito, abnegato seipso & sæculo, religiosæ vitæ se devovit, moxque in Majori-monasterio cucullam induit. Is enim erat in Anselmo priorum commodorum neglectus, ut nulli unquam, qui monachus fieri vellet, suum alienis monasterium prætulerit; & quidem prudenter, ne, si aliquando in illo monasterio, quod ex alterius suggestione ingressus esset, male se haberet, id illius persuasioni imputaret.

X X I I I. Godefridi futuri episcopi Ambian. nati-vitas.

Ad hunc annum revocanda est nativitas Godefridi, futuri Ambianorum episcopi; siquidem anno M C XVII. quinquagenarius decessit. Ortus est parentibus maxime ingenuis & catholicis, Frodone & Elisabetha, qui in suo prædio pagi Sueffionensis, vocabulo Moulicurte, degere consueverant. Forte ad eos aliquando divertit venerabilis Godefridus, monasterii sancti Quintini de Monte abbas, cujus superius b meminimus: qui ab eis honorifice exceptus, post multa de rebus sacris colloquia, quæ illi ex ejus ore attentis animis excipiebant, percontatur, num aliquem e liberis suis Deo jam obtulissent. Tum vero illi non sine lacrymis reponunt, se id necdum fecisse: duos vero tantum sibi esse filios, quorum alter Fulco, alter Odo dicebatur, sed jam sæculari militia implicatos: ceterum sibi toto decennio nullam editam fuisse prolem; jamque ætate provectis nullam spem habendæ sobolis deinceps superesse. Si tamen viri Dei precibus filium obtinere possent, se eum monasticæ professioni mancipaturos. Ad hæc ille, se unum ad id impetrandum imparem esse respondit:

b lib. 61. n. 11.

ANN. CHR.
1068.

aliorum fervorum Dei preces ad id promerendum postulandas. Deum tamen illi precarentur, nec dubitarent, id quod cum certa fiducia peterent, se accepturos. His ultro citroque dictis, discessuro venerabili abbati duas vineas contulere, unam apud Morellicortem, alteram apud Cupheias, ad ejus monachorum usus: qui, momente abbate, pro duobus illis piis conjugibus preces & sacrificia cum jejuniis Deo offerre non destiterunt, donec Elisabeth filium enixa est. Ubi primum in lucem editus est infans, hunc parentes ad prædictum sancti Quintini monasterium deferunt, ab ipso Godefrido baptizandum, ejusque manibus e sacro fonte suscipiendum: cui ille nomen suum imposuit, dato parentibus mandato, ut eum sollicitè enutrent, utpote Deo aliquando ab ipsis offerendum.

XXIV.
S. Vincentio
Laudunensi
data S. Gobani
ecclesia.

Tunc temporis Laudunense sancti Vincentii monasterium quod Laudunensium episcoporum secunda sedes tum censebatur, eratque cœmeterium præfulum, canonicorum & nobilium, sub Reginero abbate ad egestatem ita redactum erat, ut monachorum solitum numerum minui necesse esset. Verum eorum inopiæ consulens Elinandus episcopus, ad Regineri abbatis preces, opportunum eis contulit subsidium, altare scilicet sancti Gobani: situm in Vadogiaca silva*, cum capella vici Selviaci*, alioque altari: ut ipsi monachi preces Deo fundant pro salute corporis & animæ suæ, suorumque successorum, necnon cleri sui, & omnium militum, omniumque illic humatorum & humandorum. Actum incarnationis dominicæ anno M LXVIII. indictione VI. epacta XIII. regnante Philippo anno IX. anno XVI. præfulatus Elinandi. Sancti Bobani* ecclesia conversa est in prioratum, qui locus vitrariæ artis officina nunc insignis est.

XXV.
Vindocinen-
sium his de cel-
la Credonensi.
a supra n. 12.

Cum Stephanus cardinalis in Gallia legati apostolici munere fungeretur, sancti Albini monachi eum adire apud Salmurum, ubi eum anno superiori^a versatum fuisse diximus, precati, ut causam de cella Credonensi, inter se ac Vindocinenses, jam non semel ventilatam, denuo expenderet. Respondit legatus se eos auditurum Burdegala, ubi proxime concilium esset habiturus. Convenere patres in illam urbem kalendis Aprilis. Prolata sunt, lectæque in synodo Hugonis Trecentis, & alterius Hugonis Nivernensis, necnon Walteri Meldensis episcoporum litteræ, quibus testabantur, rem in synodo Romana secundum Vindocinenses a Nicolao papa fuisse definitam. His auditis, legatus dixit non licere denuo retractari, quod Romanus pontifex semel definiisset. Hanc sententiam comprobare synodi patres, scilicet Goscelinus Burdegalensis, Goderannus Santonensis, Guillelmus Engolismensis, Isembertus Pictavensis, Ragemundus Vasatensis, Quiriacus Namnetensis, Mengis Venetensis, Iterius Lemovicensis, & Guillelmus Aginensis. Non tamen huic judicio acquiescere sancti Albini monachi, sed novam hac de re litem coram Gerardo^b Ostiensi episcopo, itidemque legato, excitarunt. Hunc itaque convenere apud Carnotum Odericus Vindocinensis & Otbrannus sancti Albani abbates, flagitantes, ut litem hanc tandem componeret. Hac de re inferius.

b V. supra
num. 8.XXVI.
Alia his de
S. Aniano.]

Ex superioribus colligitur, Archembaldum sancti Maxentii abbatem, jam tum dejectum fuisse sede Burdegalensi, ejusque loco promotum fuisse Goscelinum, qui prædictæ synodo Burdegalensi interfuit. Id amplius elucescit ex alio instrumento Vindocinensi, dato hoc anno mensè Octobri, quo tempore Odericus Vindocini abbas Guidonem Aquitanorum ducem & Pictavorum comitem apud castrum^c Surgerias* adiit, expostulaturus adversus comitis præpositum, qui terræ de sancto Aniano quæ cum omnimoda libertate Vindocinensibus concessa fuerat, varias exactiones imponebat. Impeditus alias comes, hanc causam Archembaldo archiepiscopo jam de-
posito atque Gosfrido de Rûpeforti discutiendam commisit. Post varias altercationes, re infecta, denuo ventum ad comitem: isque donationem ab Agnete matre factam, & à Guillelmo fratre suo roboratam omnimode confirmavit, omnemque terram Vindocinensis monasterii, ubicumque sita sit, ab omni consuetudine consulari, id est consuli seu comiti debita, liberam penitus & exemptam esse voluit. Testes Odo abbas sancti Johannis de Angeriaco, abbas sancti Michaelis de Hero seu de Heremo, ut scribebant, aliique viri nobiles, & post eos Archembaldus archiepiscopus de sancto Maxentio.

XXVII.
Agnes comi-
tissa adhuc su-
perstes.
a Bessy com-
tes. p. 448.

Vixit ad hunc annum Agnes comitissa Pictavorum, mater Agnetis imperatricis, uti discimus ex quadam charta monasterii Vindocinensis, cui illa mediam^a partem ecclesiarum & decimæ de Olona donavit. Litem hac de re intentavit Cadolo de Ta-

ANN. CHR.
1068.

lamonte: at mox lis sedatur. Actum est hoc castro Talamonte, in camera ipsius Cadalonis, tempore Philippi Francorum regis, & Guidonis Pictavorum comitis, præfulante Pictavis Isemberto pontifice, venerabili autem Oderico monasterium Vindocinense fideliter & prudenter administrante; Agnete vero comitissa adhuc vivente, sed jam veste mutata, anno M LXVIII. ab incarnatione Domini. Certe Agnes anno præcedenti superstes erat, præsensque aderat in curia Guillelmi Pictavorum comitis, filii sui, quando sententia lata est contra quemdam Wlgrinum, filium Ulgerii decani sancti Martini, exigentem iniquas consuetudines a monachis Majoris-monasterii apud Loratorium*, qui locus tunc ad illos pertinebat, positusque est in confinio Turonum & Pictorum. Id actum anno M LXVII. paschalis hebdomadæ feria quarta, quæ illo anno in tertium idus Aprilis incidebat. Testes Isembertus Pictavorum episcopus, Hildebertus comes de Marchia, Hugo de sancta-Maura, multique alii. Decennio post apud Loratorium rixa contigit, in qua nepos Hugonis de sancta-Maura cæsus fuit. Interveniante Bartholomæo Majoris-monasterii abbate, statutum est ut Loratorii homines pro multa decem libras denariorum Turonensium masculorum, id est fortium, Hugoni persolverent, & monachi pro anima occisi ejus nepotis preces Deo funderent. Nunc Loratorii prædium est abbatis Majoris-Monasterii. Ceterum prædictæ Agnetis obitus notatur in necrologio Vindocinensi IV. idus Novembris in hæc verba: *Obiit Agnes Pictavorum comitissa, post secularem maritum Deo meliori marito copulata, vivens mundo mortua, post mortem feliciter victura.*

Loratorii
cella.
* Loroir.

Cum Goscelinus Burdegalensis archiepiscopus in Pictavensi sancti Hilarii basilica quæ Major dicitur, thesaurarii officio fungeretur; ad eum accessit Raimundus^b Burgulienfis abbas, qui monasterio sancti Porcarii apud Pictones, non ut abbas, sed ut præpositus præerat; rogavitque Goscelinum ut hoc sancti Porcarii monasterium Burgulienfi abbatia conferret, ac cellæ nomine subjiceret. Annuit ille petenti, consensu & jussu domini sui abbatis Gosfredi Aquitanorum ducis, & Isemberti Pictavensis episcopi, necnon beati Hilarii canonicorum, eo pacto, ut solitas consuetudines canonicis & ecclesiæ beati Hilarii persolverent. Acta sunt hæc mensè Majo, anno VIII. regni Philippi regis Francorum, & XI. Gosfridi ducis Aquitanorum, & ab incarnatione Domini M LXVIII. anno. Subscribunt Goscelinus Burdegalensis archiepiscopus & thesaurarius beati Hilarii, Gosfridus dux Aquitanorum & Mathilda comitissa ejus uxor, Odo de Marchia, aliique permulti. Ubi observare convenit, Gosfridum ducem trinominem fuisse, dictumque Guidonem-Gosfridum-Guilelmum, qui abbatis sancti Hilarii titulo gaudebat, uti & alii Pictavorum comites, ex quo sancti Hilarii basilica a monachis ad seculares canonicos transit; eoque nomine reges Francorum eundem titulum retinent, eundemque pari jure in Turonensi sancti Martini basilica, a tempore Rotberti fortis. De sancto Porcario sancti Hilarii quondam abbate, cujus nomine prædicta cella insignita est, in primo horum annalium volumine^c egimus.

XXVIII.
Burgulio cella
S. Porcarii da-
ta.
b Bessy com-
tes. p. 451.

Tria hoc anno concilia in Gallia habita fuere, præsentibus Romanæ ecclesiæ legatis: unum Burdegala superius memoratum^d, cui Stephanus cardinalis ac legatus præfuit: alterum in urbe Aufciorum, præsentibus Hugone albo cardinali, tertium Tolosa sub eodem cardinale. Tolosani chronica notæ vitiata sunt in designando saltem anno Philippi regis. Hoc enim concilium habitum dicitur anno ab incarnatione M LXVIII. indictione VI. octavo anno Alexandri secundi, secundo vero anno Philippi regis Francorum, ac tuitione Balduini Flandrensis comitis, qui sub finem anni superioris decefferat, sed forte nuntium de ejus morte nondum ad illas partes pervenerat, quod argumento est istud concilium habitum fuisse initio anni M LXVIII. qui Philippi regis octavus a morte patris erat. In illo concilio decretum est, ut Lectorensis* ecclesia, quæ propemodum destructa erat, & in monasterium conversa, denuo in episcopatum reformaretur; ejusque conventus episcopus, nomine Raimundus, locum propriæ suæ sedis in illo monasterio poneret, & monachos ibi morantes religiose & secundum regulam sancti Benedicti vivere ut Dominus abbas constringeret, iisque mortuis clericos probos substitueret. Adfuere huic concilio cum Hugone cardinale Guillelmus Aufcienfis archiepiscopus, & Aimobituroensis, ex episcopis Durannus Tolosanus, Geraldus Caturensis, Godemartus Santonensis, Gregorius Lascurrensis, Petrus Adurenfis, Guillelmus Comvenensis, & ipse Raimundus Lectorensis, Bernardus Coferanensis, & Bernardus Aquisensis.

c lib. 7.
num. 55.XXIX.
Concilia tria.
d supra num.
22.

* Letours.

ANNO
CHR. 1068.

Ex abbatibus vero Hugo Cluniacensis, Ademarus de sancto Martiale, Beraldus de sancto Ægidio, Raimundus Condomensis, Odo de sancto Johanne Angeriaco, Bernardus Massiliensis, Constantius de Clayraco, Raimundus de sancto Papulo, & Frotardus de sancto Pontio. Episcopi e nostris erant Guillelmus, cognomento de Monte-alto, archiepiscopus Aufciensis ex monacho sancti Orientii, de quo mox agemus, & Durannus episcopus Tolosanus, præter alios forte, quorum professio nobis ignota.

a lib. 62.
num. 103.

Eodem anno celebratum est aliud concilium apud Aufciam civitatem metropolitaneam, tenuitque concilium prædictus Hugo-Albus cardinalis cum bonæ memoriæ Austindo archiepiscopo & omnibus suffraganeis suis episcopis, & abbatibus, atque magnatibus totius Wasconiarum. In hoc concilio statutum est, ut semper quartam partem decimæ unaquæque ecclesia suis sedibus persolveret. At Raimundus abbas sancti Orientii, de quo superius actum est, huic decreto intercessit pro suo monasterio, in quo sanctus Orientius confessor sepultus fuerat, asserens, ejus ecclesiam, quæ per tot tempora ingenua & immunis fuerat, tali jugo submitti non debere. Assensere omnes, decretumque est, ut pristina illius ecclesiæ immunitas inconvulsa permaneret.

XXX.
Clariacum
monasterium
* le Lot.

Clariacum vulgo Clairacum monasterium sancti Petri, situm in diocesi Aginensis ad Oltum * fluvium, in amœnissima valle pagi Nitrobrigum, incertæ est originis. Ejus primordia referunt ad Carolum Magnum, sed nullo fundamento. Nihil de eo comperti nobis occurrit ante hunc annum, quo Constantius abbas prædicto Tolosano concilio subscripsit. Hoc monasterium pessum dedere Albigenes; ac demum hæretici nostri temporis penitus solo æquarunt. Ejus reditus ecclesiæ Lateranensi attribuit Henricus IV. rex Francorum, annuente cum paucis, qui illic supererant, monachis Johanne abbate, qui Romæ in ecclesia Lateranensi sepultus est. Alia est Clariaci abbatia secularis apud Benearnos, cujus sæpe meminit Petrus de Marca in historia Benearensi.

XXXI.
Fratricidæ poenitentia.
b Alex.
ep. 33.

Per id tempus Alexander II. epistolam scripsit ad Guillelmum Petragoricensem ac Durannum Tolosanum episcopos, atque ad Hugonem Cluniaci abbatem, in qua poenitentia modum ei præscribit, qui fraternæ cædis, quamquam nolens, causa fuerat. Huic condignam poenitentiam prædicti episcopi imposuerant: at cum ille Romam adiisset, eam moderandam censuit pontifex. Sed vide qualis moderatio:

* f alteram.

Præcipit siquidem Alexander, ut, cum ille domum redierit, mediam partem totius patrimonii sui pro fratris animæque suæ remedio pauperibus tribuat; alterius vero hereditatis suæ portionem pro eadem causa distribuatur, usu-fructu suæ necessitati reservato: & sic ordinatis omnibus, liber in monasterium ingrediatur, ubi per unum annum ejusmodi poenitentia maceretur, scilicet ut a pentecoste usque ad festum sancti Michaëlis bis in unaquaque hebdomada jejuset in pane & aqua: dehinc usque ad quadragesimam tribus diebus jejuset similiter in pane & aqua, totaque quadragesima præter dies dominicos, & ut a corpore & sanguine Domini toto triennio abstineat, nisi periculum mortis imminet. Ad hæc ut arma nunquam per totam vitam suam portet; conjugio usque ad peractam septem annorum poenitentiam non utatur; ac demum sexta feria, donec vixerit, jejuset. Quis non hoc tempore crudelem vocet hanc moderationem? Vide sis aliam poenitentiam ab eodem pontifice impositam patri, qui filium non sponte occiderat.

c id. ep. 37.

XXXII.
Cluniaco datæ ecclesiæ S. Stephani Nivernensis & Laudensis.

Ex his apparet, quanta fuerit fama non tantum sanctitatis, sed etiam doctrinæ Hugonis abbatis Cluniacensis, utpote ad quem poenitentium crimina adjudicanda referebantur ab episcopis & ab ipso pontifice Romano. Unde non mirum quod tot ecclesiæ ejus tempore Cluniaco subjectæ fuerint. Ex his duæ hoc anno concessæ leguntur: una est sancti Stephani Nivernensis, quam ruinæ proximam Malguinus ejusdem urbis episcopus, Willemus comes, & Hugo ipse Nivernensis ecclesiæ decanus una cum Hugone vicecomite ac Leone, ejus fratre, necnon Gauzberto milite, dono Gerardi clerici, qui unus e canonicis ecclesiæ sancti Stephani superstes erat, Deo & sanctis apostolis Petro & Paulo ad locum Cluniacum, cui domnus Hugo abbas præerat, conferunt, remissis omnibus malis consuetudinibus, quas ab illa ecclesia exigere solebant. Hanc ecclesiam hæcenus possident Cluniacenses.

Eodem etiam anno Ingezo quidam, civis Laudensis in Lombardia, constructam ab se in ejus urbis suburbio, dotatamque sancti Marci evangelistæ ac sancto-

rum Fabiani & Sebastiani ecclesiam donat Cluniacensibus abbatibus, ut secundum ejus loci facultates monachos illic constituant, qui officium divinum regulariter viventes peragant, sicut ceteri monachi Cluniacenses: nec illius ecclesiæ reditus alio possint divertere; alias in potestatem heredum suorum reversuros.

Haud dubie Cluniacenses fuerint tres illi nominatissimi monachi, quos Ademarus vicecomes adduxisse traditur in Ufercense monasterium, quorum primus Guillelmus, cognomento Deva, Arnaci præpositus, tum Calesii prior & Figiaci abbas extitit: secundus Alcius, prior Lemovicensis: tertius Geraldus, quem Ufercenses abbatem elegerunt post obitum Constantini, de quo alias actum est. Hic, scilicet Geraldus, Ufercensem ecclesiam bonis temporalibus & spiritualibus auxisse dicitur, eamque viginti-octo annis laudabiliter rexisse: quibus exactis apud Lemovices in monasterio sancti Martialis fato functus est die festo sancti Mauri, ibidemque humatus. Ibidem etiam post duos regiminis annos decessit ejus successor Gaubertus Malafayda, vir nobilis: cujus nepos Stephanus Malafayda monachus, cæcus a natiuitate, qui in monasterio Soliacensi beatissimæ Virginis ope luce donatus est. Hæc fufius in chronico Gaufridi Prioris Vosiensis.

Hoc etiam anno Rainardus, cognomento Hugo, ex antiqua Barro-Sequanensium comitum stirpe ortus, parrochiam Barri-Sequanensis ecclesiam, a progenitoribus fundatam atque dotatam, in cellam erexit, eamque Tornodorensibus sancti Michaëlis monachis regendam commisit. Rem sacram facienti adfuerit archidiaconi sex, Ewardus decanus, & Gozelinus cancellarius, qui chartam conscripsit. Archidiaconorum princeps erat Gebuinus, Hugonis III. comitis Divionensis filius, post aliquot annos creatus archiepiscopus Lugdunensis. Hæc ex chronico Lingonensi, auctore Jacobo Vignero Soc. Jesu. Tunc Tornodorensis sancti Michaëlis monasterium rexisse videtur Angelbertus seu Engelbertus abbas post Rotbertum, cum hic Cellesis abbatie administrationem resumere coactus est.

Vix biennium erat, ex quo Henricus Germaniæ rex Bertam, Ottonis Italiæ marchionis filiam, uxorem duxerat, cum divortium facere decrevit; atque ut id facilius exsequeretur, Sigefridum Moguntinum archiepiscopum, decimis in totam Turingiam, quas ille magnopere cupiebat, ei concessis, ad indicendum super ea re Moguntia conventum induxit. Interim, dum rei eventus expectatur, Berta regina in Laureshamense monasterium secedere compellitur. Alexander papa, ea re comperta ex litteris ipsius Sigefridi, qui ab hoc divortio se abhorrebat, vere an simulante, significavit; Petrum Damiani, virum ætate & vitæ innocentia admodum reverendum, legatum in Germaniam ad impediendum divortium misit. Is Moguntinum archiepiscopum ab habendo concilio, Henricum a faciendo divortio deterruit, rem pessimam, & a nomine christiano nedum regio alienam esse causatus. Hæc fufius Lambertus, & alii. Constat post hæc reconciliatam utcumque reginam fuisse regi, qui ex ea Henricum filium, futurum regni successorem, suscepit.

Re feliciter perfecta reversus in Italiam Petrus, cui Eugubina ecclesia commissa erat, amaras super ea ab Alexandro litteras accepit, quarum causa non omnino explorata. Ad has rescripsit modestissime, sed tamen validissime Petrus, peccatis suis deputans, quod Eugubina ecclesia, velut area, quæ pedibus conculcatur, abjecta sit. Hocine esse, quod causæ pontificis perorator tot conciliis adfuerit; tot legationes obierit, in quibus, quasi quidam causidicus, pro eo declamaverat; quod in ejus hostes acriter invecus, eos represserit; denique quod tot pro eo labores ac pericula pertulerit? Agat ergo pontifex, ut is, qui læsit, condignam agat poenitentiam; ut is, qui læsus est, non compellatur debitam exaggerare querelam. Mitiget ergo pontifex aceti mordentis acrorem, ne ipsi quoque aliquid duriusculum excidat. Hæc pluribus Petrus.

Marianus Scottus de se ipse scribit, se hoc anno, jussu episcopi Moguntinensis & abbatis Fuldensis, feria sexta ante Palmas, III. nonas Aprilis, post decem annos reclusionis suæ in monasterio Fuldensi, inde Moguntiam venisse, & in festo sanctorum Septem-fratrum secundo inclusum fuisse; eodemque anno, & quidem IX. kal. Decembris, novum sanctæ Mariæ monasterium consecratum fuisse. Quodnam sit istud monasterium, an ecclesia sanctæ Mariæ in Campis, nunc sanctæ

ANN.
CHR. 1068.XXXIII.
Ufercences ab-
bates.a lib. 56.
n. 49.b Labbe ro. 2.
bibl. p. 288.
c segg.
Cella Barri
ad Sequanam.ANN. CHR.
1069.XXXIV.
Petrus Damiani
Henrici di-
vortio resistit.c Lambertus
in chron.Alexandri que-
relas patitur.
d Pet. Dam.
lib. 1. ep. 14.XXXV.
Marianus Mo-
guntia inclu-
sus.

ANN. CRR.
1069.

Crucis dicta, an sanctæ Mariæ ad Gradus, nunc collegium canonicorum, nobis incompertum est, uti & locus, ubi reclusus fuit Moguntia Marianus, qui post mortem in sancti Martini cathedrali ecclesia sepultus est, non in sancti Albani monasterio, ubi veri simile videri possit eum reclusum fuisse.

XXXVI.
Willelmus electus Hirsaugiae abbas.
a lib. 61.
n. 107.

Interim Hirsaugiense monasterium pastore destitutum erat, Friderico abbate exauctorato. Unde Hirsaugienses rectore diutius privari non ferentes, Willelmum sancti Emmerammi monachum, cujus superius^a facta mentio est, communibus votis eligunt. Id ubi per eorum nuntios rescivit Willelmus, Dei voluntatem precibus ac jejuniis consulendam censuit. Dein professus est, se non alio pacto electioni factæ assensurum, nisi prius eidem monasterio sua libertas restitueretur. Sub hac conditione Hirsaugiam venit v. kal. Junias hujus anni, nescius injuriarum, ait Trithemius, quæ Friderico abbati illata fuerant, quas ut rescivit, Adelbertum comitem, qui ejus exauctorationis auctor erat, exhortari cœpit, ut innoxium virum suæ dignitati restitueret, nefas esse ratus, ejus locum, dum viveret a quoquam occupari. Tergiversante comite, jam reditum ad suos parabat Willelmus: sed ab Hirsaugiensibus exoratus, in loco remansit, cum eo, ut, vivente Friderico, abbatialem benedictionem ab episcopo non susciperet. Is fuit Hirsaugiae status ad annum sequentem, quo defunctus est Fridericus: sed tamen ad alterum annum Willelmi dilata benedictio est.

XXXVII.
Augiensis abbas.

Longe alius animus, aliique mores erant Meginwardi abbatis Hildinesheimensis, qui Augiensis abbatiam post mortem Udalrici abbatis hoc anno invasisse dicitur apud Lambertum, patefacto in eam sibi per multam largitionem aditu. Verum, cum se contemptum, & quidem merito, animadverteret, post annum & aliquot menses abbatiam resignavit; sicque locum fecit Ruperto abbati Babengergerensi, sed ipso non meliori, qui ab Alexandro II. ob simoniae crimen exauctoratus est, ut in consequentibus videbimus.

XXXVIII.
Gorzienfibus ecclesia Satanaci data.
b V. lib. 17.
n. 2.
* Stenay.
c Mir. not.
p. 195.

Tunc temporis Lotharingiam superiorem & inferiorem administrabat dux Godefridus, cognomento Magnus seu Barbatas. Is ecclesiam sancti Ragoberti^b regis & martyris apud Satanacum*, quod nunc opidum est in confinio Lotharingiæ & ducatus Luxemburgensis ad Mosam, ejusdem sancti martyris corpore, multisque aliis sanctorum reliquiis illustratam dolens, omnino neglectam esse a canonicis, qui carnalem illic vitam agebant; virum^c boni testimonii & sanctæ conversationis Henricum Gorziensem abbatem, ejusque monachos, instinctu Beatricis conjugis suæ, cum consilio domni Cuonradi, sancte Treverorum sedis archiepiscopi, in cujus diocesi locus ipse situs erat, aliorumque fidelium, eo convocavit, amotisque canonicis monachos substituit. Actum Bulioni, anno dominice incarnationis M LXIX. indictione VII. regnante Henrico, filio imperatoris Henrici, anno regni ejus XIII. His litteris subscribunt cum Godefrido duce & Beatrice ejus conjugis Godefridus Barbatas filius, Heselinus & Fulco comites, aliique. Non diu post hæc superstes fuit Godefridus Barbatas, primum Gozeloni, patri adhuc viventi in ducatu Mosellano suffectus, tum eo spoliatus ab Henrico imperatore, profectusque in Italiam, ubi Beatricem, Bonifacii Tusciæ marchionis viduam, secundis nuptiis uxorem duxit; ac demum in Galliam reversus, & in ducatum restitutus, post mortem sepultus est Viriduni in monasterio sancti Vitoni. Ex priori conjugis habuit Godefridum Gibbosum, qui præmissis litteris subscripsit, Lotharingiæ inferioris ducem; & Idam Eustachii secundi Boloniensis comitis uxorem, Godefridi Bulionii matrem. Bulionius vero, Gibbosi avunculi sui honorem adeptus, ecclesiam sancti Dagoberti, ab Arnulfo comite occupatam, monachis Gorziensibus restituit. Porro ex priori illa donatione, quæ cum consilio Cuonradi Treverensis archiepiscopi facta dicitur, colligere licet, ipsum Cuonradum, de cujus nece superius^d actum est, ad hunc annum superstitem fuisse.

Non alienum erit ab instituto nostro hic emaculare mendum, quod in chronicon Lamberti Scafnaburgensis irrepsit ad hunc annum, in hæc verba: *Tolose episcopus obiit, cui Bibo cancellarius successit.* qui locus ita restituendus est: *Udo Tulli episcopus obiit, cui Bibo cancellarius successit.*

Salvatoris monasterium Tulli.

Udo Pibonis antecessor, memor beneficiorum, quæ a Brunone prædecessore suo acceperat, ab ipso quippe educatus & successor designatus, quoddam monumentum, id est monasterium, in ejus memoriam & animæ remedium erigere constituit. Erat in suburbio Tullensi quædam possessio ad Indense pertinetis monasterium, ecclesia

ANN. CHR.
1069.

ecclesia videlicet sancti Aniani, quam episcopi Tullenses jam pridem in suum dominium transferre cogitaverant nec potuerant: sed tandem Udo eam ab Henrico tertio imperatore per legalem commutationem rerum sibi a parentibus relictarum, laude & consensu Werrici abbatis Indensis fratrumque omnium ejus loci, & ejus advocati Henrici comitis palatini, in jus suum proprium vindicavit, ibique ad memoriam & venerationem Salvatoris mundi, ob remedium animæ sanctæ memoriæ Leonis noni apostolici cœnobium construere decrevit, & Salvatoris nomine abbatiam vocitari, ac ipsius loci præcipuam festivitatem celebrari voluit in octavis pentecostes, in festo summe Trinitatis. Dein successores suos obtestatur, ut ne alterius Ordinis congregationem ibi constituant, nisi monachorum sub regula S. Benedicti viventium. Stationes quoque festivas ibidem instituit, quinta feria paschæ & pentecostes, & in festo sancti Johannis Evangelistæ post natale Domini. Hæc litteræ, chronicis destitutæ notis, relatæ sunt in Appendice novæ historiæ Gallicæ R. P. Benedicti Capucini, qui ait, non diu monachos nostri Ordinis illic perstitisse, sed ecclesiam illam ante mortem ipsius Udonis ad priorem statum rediisse.

Pibo ejus successor natione Saxonicus erat, parentibus claris, patre scilicet Theomaro, & matre Duguerca* progenitus, ut in actis episcoporum Tullensium legitur; primum canonicus in ecclesia Halberstatensi, adeoque linguæ Tullensium ignarus. Hinc ingemiscens, quod populum sibi creditum patria lingua erudire non possit, divinitus linguam Tullensium sexagenarius didicisse traditur. Hic cum Conrado comite Jerosolymam profectus, voto se obligavit, se, si quando in Galliam rediret, monasticam vitam professurum. quod re ipsa executus est in Divionensi sancti Benigni monasterio, cui primo sui pontificatus anno altaria ab Udone concessa litteris suis confirmaverat.

* al. Ulica.

Tria hoc anno condita invenio nostri Ordinis monasteria. Primum Selebiense in Anglia, duo alia in Gallia, scilicet sancti Martini in pago Vilcassino prope Pontifaram, & Monasterium novum apud Pictavos. Selebiensis primordia discimus ex auctore^a anonymo, qui sub finem sæculi duodecimi libros duos de illius monasterii origine & progressu composuit. Sita est Selebia super ripam Usæ fluminis, ad australem plagam Eboracæ civitatis, ab eaque distans spatio miliarium circiter decem, silvis undique ac nemoribus coronata. Illuc se contulit Gallus quidam monachus, Benedictus nomine, ex Autisiodorensi monasterio sancti Germani ejusdem urbis episcopi, cujus digitum furtim secum asportavit. Cum aliquandiu illic sub tentorio constitisset, extruendo in honorem sancti Germani oratorio subsidia ei ministravit Hugo vicecomes Eboracensis, qui locum etiam a Willelmo Anglorum rege ad condendum monasterium obtinuit. Fratrum conventu illic adunato, Benedictus, volente ac jubente rege, a Thoma seniore Eboracensi archiepiscopo abbas ordinatus est, rexitque monasterium annis viginti-septem, quibus exactis, orta inter fratres discordia, loco cessit, ut fufius suo loco exponemus. Prædictus anonymus ait raros tunc fuisse in illis Eboracensibus partibus monachos, & fere nullos, præterquam in ecclesia^b Dunelmensi. Et tamen idem auctor memorat Durannum^c monachum sanctæ Mariæ Eboraci, cui haud dubie præerat Stephanus ille Eboracensis abbas mox laudatus, qui ad Benedictum comprehendendum a rege missus fuerat.

Dum in Anglia versamur, non omittenda Willelmi regis donatio, facta Parisiensi sancti Dionysii monasterio, cui ecclesia^d de Derhest, sita in territorio Glocestrensi data est, prout eam antea rex Edwardus Balduino ejusdem cœnobii tunc monacho, postmodum sancti Eadmundi abbati, in suos usus concesserat. Actum Wincestre in monasterio sancti Swithuni* secunda die paschæ, dum missa celebraretur. His litteris subscribunt cum Willelmo rege Mathildis regina ejusdem regis, & Richardus ejusdem filius; tum Stigandus Cantuariensis, & Aldredus Eboracensis archiepiscopi; dein episcopi novem, in quibus Odo Bajocensis frater regis, Goisfridus sancti Laudi seu Constantiensis, Balduinus Ebroicensis, Ernaldus Cenomannensis; ex laicis Rotbertus comes regis frater, Willelmus comes Osberni filius, Rotbertus comes Augensis castri, & alii. Tunc temporis Dionysiano monasterio præerat Rainorius abbas, qui privilegiorum confirmationem ab Alexandro II. e obtinuit, & a Philippo rege præceptum, quo rex auctoritate sua roboravit ejusdem pontificis judicium, verantis, ne generales^f ad monasterium accessus, & communes stationes ab episcopo & clericis Parisiensibus fierent. Idem abbas multa in diocesi Bituricensi amissa recuperavit.

X L.
Selebiense monasterium conditur.

a Labbe bill. to. 1. p. 594. & seq.

bibid. p. 601. & seq. cibid. p. 610.

X L I.
S. Dionysio data ecclesia in Anglia. d Doublet p. 839.

* ed. Spid-dun.

e id. p. 466. & 469. f Hist. Paris. r. 1. p. 721.

ANN. CHR.
1069.a *Doubler*
p. 469.

ravit, favente Richardo archiepiscopo, cujus hac de re litteris ^a testes adhibentur Warmundus abbas Dolensis, Walterius Millebeccensis, Sulpicius Masciacensis, Gerardus Exoldunensis, Humbaldus Virsionensis, omnes abbates; Emeno præpositus Cambonensis, & post canonicos Bituricenses Albertus monachus sanctæ Valeriæ, & Willelmus monachus sancti Dionysii. Actum apud Masciacum in vigilia Ascensionis, regnante Philippo.

X L I I.
Balduinus abbas S. Eadmundi.
b *Monast. Anglic. t. 1. p. 288. & 299.*

Balduinus seu Baldewinus mox laudatus, ex monacho sancti Dionysii abbas sancti Eadmundi monasterii, quod a Cnuto rege conditum antea diximus, hanc præfecturam adeptus est initio regni Willelmi conquæstoris, cujus favore ^b multa prædia & complures liberos homines, quos *Sokemannos* vocant, monasterio suo acquisivit. Tantarum possessionum copia cupiditatem proritavit Erfasti Tetfordensis episcopi, qui ob eam causam sedem episcopatus sui apud sanctum Eadmundum constituere molitus est. Ad hanc controversiam dirimendam Balduinus Romam profectus est ad Alexandrum papam, qui monasterii libertatem novo diplomate asseruit, ipsumque Balduinum sacerdotem ordinavit, eidemque altare quoddam, gestatorium scilicet, ex porphyretico lapide, ab se consecratum, donavit. Hanc monasterii libertatem postmodum rex Willelmus litteris suis roboravit, in quibus totam controversiam explicavit. Eandem postea redintegrarunt alii Tetfordenses seu Norwicensis episcopi, ut patet ex notitia, quam hac de re ad posterorum cautionem Willelmus *Curteys* abbas ^c scriptis mandavit, usque ad Alexandri III. pontificatum. De Roberto Balduini successore inferius.

c *ibid. p. 290.*X L I I I.
S. Martini cœnobium prope Pontifaram conditur* *la Vigne. d. Neufbrisa p. 550.*Galterius abbas.
* *Ainville.*

Alterum ex tribus illis monasteriis, quæ hoc anno condita fuisse diximus, cœnobium est sancti Martini prope Pontifaram, haud ignobile pagi Vilcassini opidum in finibus diœcesis Rotomagensis. Huic abbatiæ originem dedere duo illius opidi illustres viri, Warnerius & Amauricus, qui oratorium in honorem sancti Germani Parisiorum episcopi eo in loco, scilicet ad confluentes Bionæ * fluvioli in Isaram construxere: ubi pauci monachi principio inhabitarunt. Id discimus ex litteris ^d Philippi regis, apud Pontifaram hoc anno datis, quibus prima hæc monasterii rudia principia confirmat, subscribuntque Hugo comes, Walerannus, Balduinus dapifer, Rainaldus buticularius, Walterus constabularius, Wido de Monte-Lethario, Adam de Insula, & Hugo de Monte-morenciaco. Accitus est ad regendum monasterium ex Resbacensi Galterius seu Gauterius vir sanctus, ortus in Ambianensium finibus, pago Vinenacensi, & quidem in loco qui Andani-villa * nuncupatur. Parentum nomina reticent ejus vitæ scriptores. Litteris instructus adolescens, relicta patria fecerit ad Resbacense monasterium, ibique monasticen professus, ita in virtutis studio profecit, ut nullus eo dignior ad regendum novum sancti Germani monasterium visus sit, quod munus nonnisi ægre admodum subit. Memoriam proditum est eum, cum pastoralem baculum pro more illorum temporum in signum investituræ a rege acciperet, manum suam regis dexteræ superposuisse, ac dixisse: Non a te, sed desuper regimen ecclesiæ suscipio, quod generose dictum omnes, & rex ipse approbarunt. Non multo post Galterius in proximo colle novam exstruxit basilicam in honorem sancti Martini, cujus nomine hæcenus cum toto monasterio insignita est: tametsi sanctus Germanus Parisiorum episcopus ibidem primarius etiam nunc patronus habetur. Cum aliquamdiu hoc cœnobium rexisset vir sanctus, pastoralis officii pondus refugiens, ad Cluniacense monasterium fecerit, ut postea dicturi sumus.

X L I V.
Monasterium-novum Pictavis conditur.X L V.
S. Cypriani monachi ad id quid contulerint.c *Vita Bern. abb. Tiron.*

Duobus illis monasteriis tertium addendum est, scilicet Monasterium-novum, (sicut enim vocatur) quod Guido Willelmus dux Aquitanorum & Pictavorum comes hoc anno in suburbio Pictavensi ædificare cepit, testante chronographo Maxentiano seu Malliacensi, illudque magnifice dotatum in honorem beatissimæ Virginis, sancti Johannis Evangelistæ & sancti Andreæ apostoli dedicari curavit. Hujus monasterii constructio tribuitur quoque sancto Hugoni abbati Cluniacensi in ejus vita: sive quod ejus instinctu a Guidone comite exstructum sit: sive quod eidem abbati commissum fuerit, ejusque curis absolutum, fortè per Guidonem, quem primum illic abbatem instituit anno M LXXV. quo anno illud monasterium Hugoni abbati commissum fuisse dicitur, cum scilicet jam perfectum esset. Plura de hoc monasterio inferius.

Pictavensi sancti Cypriani monasterio per id tempus præfectus erat Rainaldus abbas, unus ex discipulis ^e beati Rotberti Casæ-Dei abbatis, qui Rainaldus rem præ-

ANN. CHR.
1069.

clare administravit. Cum ejus tempore surgeret Monasterium-novum mox laudatum, aliquid ad ejus dotem conferre voluit, ut probat ejus charta, cujus hæc verba sunt. *Ego in Dei nomine Rainaldus abbas, & fratres nostri cœnobii beati Cypriani, videntes humilitatem & devotionem Willelmi piissimi ducis circa adificationem sancte ecclesie, aliquod auxilium impendere optamus Novo-monasterio, quod ipse dux edificavit Pictavis, ut ibidem fratres monachibus habitus Deo deservirent. Dedimus itaque, & dando ipsi novo monasterio concedimus medietatem ecclesie de Livers, & de decimis, & de omnibus, quæ ad eam pertinent: quam ecclesiam totam, & omnia ad eam pertinentia ex integro dederat nobis Airaudus pius, quando factus est monachus cœnobii nostri sancti Cypriani.* Hic est Airaudus seu Airaldus de Montoiranno, qui prædictam ecclesiam & alodium suum de Bellefont, cum ecclesia sancti Hilarii, cœnobio sancti Cypriani donavit per manus Rainaldi abbatis, qui eum *monachum ordinavit, regnante Philippo rege*, ut in ejus charta legitur, cujus hoc initium: *Airaldus peccator de Montoiranno.* His adjungere licet restitutionem alodii Ludriaci, & ecclesiæ sanctæ Farcintæ, monasterio sancti Cypriani factam ab Isemberto episcopo, & quidem ut Bessio ^a videtur, ejus nominis secundo, qui patrem suum Manassen, matremque Ameliam vocat, & avunculum Sandebaldum, quorum corpora in eodem monasterio sepulta esse dicit. Quo tempore Rainaldus regimen cœnobii sancti Cypriani inierit, incertum: at certum est eum floruisse jam inde à pontificatu Gregorii VII. & ad Paschalem II. pervenisse. Cluniacensibus monachis qui ejus monasterium sibi subicere moliebantur, strenue restitit tribus in conciliis, faventibus sibi Amato legato, & Isemberto episcopo Pictavensi. Virum doctrinæ haud mediocris fuisse probant scriptæ ad eum epistolæ Lanfranci & Anselmi, ut inferius videbimus.

a *Bessy Evesq. p. 63.*

Non serius, nec forte prius hoc anno Lanfrancus opusculum adversus Berengarium composuit. Epistolam vocat, scribens ad Alexandrum II. qui illud opusculum petierat. Tempus scripti opusculi subindicat Lanfrancus, cum ait se illud composuisse, cum adhuc Cadomensis abbas esset. Hæc ipsa verba sunt epistolæ, quam ille jam Cantuariorum archiepiscopus scripsit. *Epistolam, inquit, quam Berengario schismatico, dum adhuc Cadomensis cœnobio præessem, paternitati vestre, sicut præcepistis, transmittere curavi.* quæ verba satis innuunt, hunc librum tum, cum hæc scriberet, novum fuisse: cum necdum in manus Alexandri papæ venisset, & quidem editum extremo tempore præfecturæ suæ in Cadomensis monasterio, quod ab anno M LXIII. rexit ad annum M LXX. quo anno creatus est archiepiscopus Cantuariensis. Ex his consequens est, ea, quæ de concilio Romano sub Gregorio VII. in capite secundo editionis Acherianæ dicta sunt, ab eodem Lanfranco postmodum, cum jam archiepiscopus esset, adjecta & inserta fuisse. Certe in antiquioribus editis tres illæ de concilio Romano capitibus secundi sectiones desunt.

X L V I.
Lanfrancus in Berengarium scribit.

Ad res Hispanicas quod attinet, hoc anno Ermengaudus comes & marchio, credens, ut ejus verbis ^b utar, adorans, ac metuens divinum judicium, monasterium in honorem sanctæ Dei-Genitricis Mariæ ex rebus suis propriis in loco, qui *Gualter* vocatur, juxta fluvium Sicoris, construere decrevit cum consilio uxoris suæ Lucie, & Bernardi Willelmi Urgellensis episcopi, qui locus *antiquitus ab incolis Mater-ecclesia honoris gratia vocatus est; sed tunc ex nimia vetustate magna ex parte consumtus.* Hunc vero locum ab se dotatum tradit comes in manibus domni Bernardi Rivipullensis abbatis, ejusque monachorum, quibus jure legali ac donatione Guifredi comitis proavi sui hic locus jam subiacebat. Facta hæc charta donationis iv. idus Junii, anno ix. regni Philippi regis. Post annos tres Rivipullense ^c monasterium subjectum fuit Massiliensi sancti Victoris monasterio, ex quo assumti sunt deinceps Rivipullenses abbates, quorum primus notatur Bernardus, qui alius videtur ab eo cujus in præmissis litteris facta mentio est.

X L V I I.
Rivipullo cella B. Mariæ data.
b *Marca Hisp. p. 115.*

Petro-Damiani ex legatione Germanica reverso Petrus Bennonis filius, nobilis Ariminensis, prædium obtulit ad construendum monasterium prope Marcianum ad Conchæ profluentem in Romandiola, Opizone episcopo probante; illudque liberaliter dotavit, ut ex ejus litteris ^d discimus. In his ait sibi jam dudum venisse in mentem, ut omnia quæ ex divina liberalitate acceperat, ad utilitatem servorum Dei conferret, & ex his unum elegisse, quem inter mortales magis idoneum ad hoc opus existimaverat, eique omnia commisisse, *videlicet domno Petro-Damiani sanctissimo anachoreta patri suo*, consentiente uxore sua Algunga, hoc est partem suam

c *Labbe to. 1. biblioth. pag. 340.*X L V I I I.
S. Gregorii monasterium in Italia.
d *Ital. sac. to. 2. p. 421.*

ANN. CHR.
1069.

de ecclesia sancti Johannis Evangelistae, palatium suum dominicum; casam hortisque suos in civitate Arimino, & in ejus suburbio; aliaque permulta, quae in illis litteris enumerantur. Actum anno M LXXIX. Alexandri papae octavo, die septimo-decimo mensis Junii. Post biennium Petrus Damiani monasterium illud submisit Opi- zoni episcopo, subscripsitque post eum litteris hac de re confectis *Ungarus presbyter, monachus atque abbas sancti Gregorii*. Petrus Damiani Urbano ejusdem loci ab- bati apparuisse dicitur. Haec abbatia, vulgo dicta sancti Gregorii de Concha, cœ- nobio sancti Laurentii in Monte, Ordinis Olivetani, a Martino V. unita fuit.

ANN. CHR.
1070.X L I X.
Stigandus
Cantuariae se-
de deicitur.
Roger. Hoved.

Ubi primum rex Willelmus Angliæ regnum quiete ac tranquille obtinuit, tum pri- mum componendo ecclesiarum & reipublicæ statui sedulam operam impendit, maxime instituendis, sicubi defecerant, episcopis, aut deponendis illis, qui vitio creati fuerant. Eam ob rem maximam synodum episcoporum in octavis paschæ Wintoniæ anno M LXX. celebrari curavit, præsentibus Ermenfredo Sedunensi episcopo, & presbyteris Johanne & Petro cardinalibus, Alexandri papæ legatis. In hac synodo quidam exautorati episcopi, in his Stigandus Cantuariæ archiepiscopus tum ob multa alia, tum quia Cantuariensem archiepiscopatum, vivente Rotberto archiepiscopo, retento Wintoniensi episcopatu, usurpaverat. Die autem Pentecostes altera item synodus Wintressoris habita est, in qua nonnulli itidem episcopi depositi sunt, & abbates, quorum dignitates Nortmannicis monachis dedit. Has duas synodos in unam Wintressorensis conflavit Milo-Crispinus in libello de vita Lanfranci, & post eum Ordericus-Vitalis^a: at præferenda videtur Rogerii-Hovedeni, aliorumque Anglicanorum scriptorum auctoritas, qui duas distinguunt, & in priori, scilicet Wintoniensi, depositum Stigandum tradunt. De hac depositione purgare se rex conabatur, præceptum papæ objectans, ut Willelmus Malmesburienensis auctor est. Non tamen opinionem affectatæ depositionis excludere potuit, vel ex hoc maxime, quod Stigandum toto vitæ ejus tempore Wintoniæ sub custodia detinuit: ubi ille tenui admodum victu vitam toleravit, quippe modicum annonæ ex fisco ei inferebatur: & ipse ingenita mentis duritia id de suo suppleri non ferebat, per omne sanctum peje- rans, se nec nummum repositum habere, etsi ingentem opum copiam, ut post ejus mortem compertum fuit, in subterraneis specubus reconditam servaret, cujus claviculam ex collo dependentem gerebat.

L.
Lanfrancus ei
efficitur.

Cogitanti regi, ac regni proceres consulenti, nullus ad vitia extirpanda & salu- berrimam doctrinam instillandam aptior visus est, quam Lanfrancus, tunc Cadomen- sis abbas, vir pietate & litterarum scientia insignis, quo in Nortmannia consiliario antea usus fuerat. Mox apud eum qua precibus, qua jussis institit rex, ut ad se accederet, oblatam accepturus dignitatem. Hanc vero constanter recusavit vir mo- destissimus, qui Rotomagensis archiepiscopatum paullo ante recusaverat. Rex tamen a cepto non destitit: sed ad eum expugnandum mittendos apostolicæ sedis le- gatos censuit. Ex his Ermenfridus episcopus, coacto Nortmanniæ episcoporum atque abbatum concilio, regis petitionem ac mandatum, simulque suam aliorumque legato- rum voluntatem Lanfranco exposuit. Ille vero inducias ad consulendum petiit. Instat regina cum filio, ut votis omnium cedat; jubet Herluinus abbas vel invitus, quippe qui optimi discipuli solatio ac consilio se destitui ægre patiebatur. In his angustiis mœs- tus Lanfrancus in Angliam excusatum ire statuit. Adventantem rex cum multo gau- dio, nec impari reverentia excipit, reluctantem expugnat. Victus itaque Lanfran- cus post paucos a suo adventu dies, in sede metropolitana IV. kalendas Septembris consecratus archiepiscopus a Willelmo Londoniensi, aliisque provincialibus episcopis.

Quantum violentiæ in subeunda illa dignitate passus sit Lanfrancus, testis est ip- sius ad Alexandrum papam epistola, in qua salutatione præmissa ita loquitur: *Cum de Beccensi congregatione, in qua habitum religionis assumpsi, a principe Nortmannorum Willelmo abstractus, Cadomeni præessem cœnobio, imparque existerem paucorum regimini monachorum; incertum habeo, quo judicio omnipotentis Dei factus sum, te cogente, spe- culator multorum, numeroque carentium populorum. quod cum præfatus princeps, jam rex Anglorum factus, multis variisque modis laboravit efficere; cassatis tamen laboribus suis, a me nullo modo potuit impetrare, quoad usque legati tui, Ermenfredus videlicet Sedunen- sis episcopus, atque Hubertus sancte Romanæ ecclesie cardinalis, in Nortmanniam venerunt, episcopos, abbates, ejusdemque patriæ nobiles convenire fecerunt, atque in eorum presentia,*

ANN. CHR.
1070.

ut Cantuariensem ecclesiam regendam susciperem, ex apostolica sedis auctoritate præcepe- runt. Adversus hoc imbecillitas mearum virium, morumque indignitas prolata in me- dium nihil profuit: excusatio incognite linguæ gentiumque barbararum, nullum apud eos locum invenire prevaluit. Quid plura? assensum prebui, veni, suscepi: in quo tot mo- lestias, tot tædiâ, tantumque ab omni fere bono defectum mentis quotidie sustineo, tot aliorum in diversis personis perturbationes, tribulationes, damna, obdurationes, cupidi- tates, spurcitiâs, tantumque sancte ecclesie casum incessanter audio, video, sentio, ut tædeat me vite mea, doceamque plurimum, me usque ad hæc tempora pervenisse. Post hæc pontificem rogat Lanfrancus, ut ab imposito munere se absolvat, vitamque cœnobialem, quam præ omnibus rebus diligere se dicit, repetendi licentiam concedat, commemorans officia quæ ejus consanguineis, aliisque ejus nomine ex urbe Roma ve- nientibus contulerat; simulque se vereri asserens, ne, si pontifex dimissionem neget, peccati periculum incurrat. Nullum quippe in ista terra sui profectum esse; aut, si ullus sit, tam exiguum esse, ut detrimentis suis comparari non possit. In fine addit, se Romam ire, & tribus, quatuorve mensibus in palatio hospitari, ut pontifex petierat, modo non posse. quod postea exsequi in votis habeat. Ceterum summopere optandum esse, ut Deus longam vitam, pacemque domino suo Willelmo regi Anglorum concedat. Eo enim vivente pacem qualemcumque habendam: at post ejus mortem, nec pacem, nec quodvis aliud bonum sperandum esse. quod in consequentibus probavit eventus.

Non tamen profectus expers Lanfranci labor in Anglia extitit, tametsi multa pas- sus sit adversa ab indigenis, qui extraneis ecclesiasticas dari dignitates indignanter ferebant. Quippe Lanfranci curis & studio innovatur institutionis ecclesiasticæ status: monasticus ordo qui ad laicalem dissolutionem multis in locis prolapsus erat, ad pro- batissimorum disciplinam monasteriorum reformatur: clerici canonica coercentur regula: denique populus, rituum barbarorum interdicta vanitate, ad rectam fidei, mo- rumque formam componitur. Hæc Milo-Crispinus in Lanfranci vita: quæ Ordericus^a Vitalis itidem Willelmo regi tribuit, cujus scilicet auctoritate hæc per Lanfrancum præstita sunt. Hujus quoque, ut credere par est, instinctu Willelmus, post mortem cujuslibet pastoris, ad orbatas ecclesias legatos mittebat, qui res ecclesie vacantis, ne a profanis diriperentur, describerent. Deinde præfules & abbates, alioque pru- dentes viros convocabat, eorumque consilio, quis melior ad regendam Dei domum & utilior esset, sollicitè ac diligenter indagabat, eumque rectorem constituerebat. quod per quinquaginta-sex annos, quibus in Nortmannia & Anglia regnavit, accurate ob- servavit. Ad hæc simoniacam, ut tum vocabatur, hæresim omnimodis abhorrebat; atque in eligendis episcopis & abbatibus præ omnibus sanctitatem & sapientiam ele- ctorum attendebat. Denique sub eo pax in Anglia regnabat^b & publica securitas, adeo ut nemo prædari auderet: instaurabantur veteres basilicæ, & novæ construe- bantur, atque in eis res divina cum decore per sacros oratores rite adimplebatur. Res ab eo gestas ad hunc usque annum scripsit^c Guillelmus, Pictavinus dictus, pro- pterea quod illic philosophiam didicisset, sed Nortmannus genere, ortus e vico Pra- tellensi, ubi sororem habuit in sancti Leodegarii monasterio abbatissam, forte Em- mam, quæ prima illic abbatissa fuit; demum ex archidiacono Lexoviensi creatus ejusdem ecclesie episcopus. Willelmi tamen regnum non ita gloriosum & innocuum fuit, ut in consequentibus testatur Ordericus, nimirum infestum per extraneos do- minos, scilicet Nortmannos, quos rex, prætermisissis indigenis, moderandis provin- ciis præficierebat. Verum hæc, utpote ab instituto nostro aliena, omitto.

Unum tantum addo, quod ad res nostras facit, de Turstino monacho Cado- menfi, quem rex Glastoniensi monasterio præposuerat. Hic, ^d ut protervus erat, suos Glastonios cantum, quem a beati Gregorii papæ discipulis acceperant, relinquere, sibi ignotum nec auditum antea cantum, a Flandrensis & Nortmannis^e edifi- cere coëgit. Hinc orta lis est acerrima, quam mox sacri ordinis contumelia subse- cuta est. Cum enim nova instituta recipere detrectarent monachi, & nihilominus con- tumacis pertinacis magistri persisteret; laici abbati suffragati monachis vim intulere: quorum alii crudeliter percussi, alii letaliter sauciati sunt. Hinc Turstinus Nortmannus vocatur in Monastico^f Anglicano, isque anno M LXXXI. Glastoniæ præfectus fuisse dici- tur, forte anno M LXXXI. ubi Willelmus rex illius monasterii res magnopere mutilasse perhibetur, easque militibus suis in feudum tradidisse. quam jacturam postea utcumque sarcire studuit. Eam vero fere ex integro reparavit Turstini successor Herlewinus ab- bas, qui novam ecclesiam inchoavit.

L I.
Angliæ status
per eum inno-
vatus.a Orderic.
lib. 4. p. 516.

b ibid. p. 520.

c ibid. p. 521.

L I I.
Glastoniæ tur-
bæ ob cantum.
d ibid. p. 523.
e V. Annal.
to. 4. p. 689.f Monast.
Anglic. to. 1.
p. 17.

ANN. CHR.
1076.L III.
Guitmundus
episcopatum
recusat.a Orderic. lib.
4. p. 524.
b V. supra
lib. 61. n. 94.

Secundum Lanfrancum Guitmundus seu Witmundus, monachus cœnobii, quod Crux-Eltonis^a seu sancti Audoëni, aliis sancti Leutfredi vocatur, præclarum itidem modestiæ specimen dedit. Is quippe ut erat ætate maturus, necnon pietate insignis^b & doctrina, quam probat ejus liber de corpore & sanguine Domini contra Berengarium, cum jussu Willelmi regis in Angliam transfretasset, oblatum sibi a rege & proceribus episcopatum constanter recusavit, scripsitque insuper gravem regi epistolam, in qua occupatum regnum rapinam deputat, eumque de cetero officii sui admonet. Integram epistolam refert Ordericus, ex qua quædam loca excerpere visum est ad demonstrandam viri religionem. Principio se ecclesiastico ministerio excusat. *Multe, inquit, causa me repellunt ab ecclesiastico regimine, quas omnes singulatim nolo, nec decet exprimere. In primis infirmitates meas, quibus in corpore & anima incessanter premor, considero: quibus diligenter perspectis, divinum examen vehementer pertimesco, mœrens, quod in via Dei quotidie laboro, & a veritate vacillo. Et dum me ipsum salubriter moderari nequeo, qualiter aliorum vitam ad salutis viam dirigere valeo? Omnibus vigili mente perlufratis, non video qua lege digniter præesse valeam illorum cuncto, quorum extraneos mores, barbaramque locutionem nescio: quorum patres, carosque parentes & amicos occidisti gladio, vel exheredatos opprimisti exsilio, vel carcere indebito, vel intolerabili servitio. Scrutamini Scripturas & videte, si qua lege sancitur, ut dominico gregi pastor, ab inimicis electus, violenter imponatur. Ecclesiastica electio prius debet ab ipsis subjectis fidelibus cum sinceritate fieri: ac postmodum ad stipulationem patrum & amicorum, si canonica est, reverenter confirmari. alioquin cum caritate debet emendari. Quod bello & effusione multi cruoris truculenter rapuistis, qua ratione mihi, aliisque contemptoribus mundi, qui sponte pro Christo nudati sumus propriis, sine culpa impartiri potestis? Hæc sunt rationes, quæ Guitmundum ab acceptando episcopatu deterrebant. Deinceps regem monet, ut ne eum decipiant fallaces adulatores, nec pro secundis eventibus insolescat; immo Dei judicia suspiciat: quippe regna pro ejus nutu mutari. proinde ne gloriatur victor de ruina comparis, certus, nec ipsum staturum, nisi quantum siverit dispositio Conditoris. Remotis legitimis heredibus, ipsi cessisse regnum Angliæ, ex divino judicio, quod quanto occultius, tanto terribilius exiget rationem commissæ villicationis. Ceterum se paratum esse cum ejus venia quantocius in Nortmanniam redire, & opimam Angliæ prædam amatoribus mundi, ceu quisquillas, relinquere. *Liberam paupertatem Christi amo, inquit, quam Antonius & Benedictus amplexati sunt, magis quam divitias mundi, quas Cræsus & Sardanapalus nimis amaverunt, & postmodum misere pereuntes hostibus suis deseruerunt. Hæc, aliaque plura Guitmundus in epistola ad Willelmum: qui adeo gravibus hisce monitis offensus non est, ut potius admiratus sit cum proceribus suis tantam insignis monachi constantiam, multumque reverentiæ ei exhibuerit, & condigne honoratum in Nortmanniam remeare permiserit, jusseritque, ubicumque vellent, se præstolari. Ille vero ad monasterium suum reversus est, multorum passus deinceps invidiam & oblocutiones, quod monasticam paupertatem episcoporum divitiis prætulisset; & quod obtentum Angliæ regnum rapinam appellasset; denique quod episcopos & abbates, qui Anglis invitis eorum ecclesiis prælati fuerant, rapacitatis redarguerit. Alter fuit^c Witmundus monachus sanctæ Trinitatis Rotomagensis, de quo superius egimus.**

c lib. 62. n. 21.

L IV.
Westmonasterii
abbas Vitalis.d lib. 61.
n. 83.

Mortuo vel amoto Eadwino, qui primus^d instaurato Westmonasterio præfectus est, successit in ejus locum Vitalis, tum Bernacensis abbas, agente Willelmo rege, & annuente Johanne abbate Fiscamnenfis monasterii, a quo Bernacense tunc pendebat. Willelmus hac de re litteras ad Johannem scripsit, quas ex codice Fiscamnenfi accepimus, hoc tenore.

Willelmus rex Anglorum Johanni abbati salutem. Diu mecum cogitanti, mi dilecte, in cuius manu & custodia possem mittere & commendare abbatiam sancti Petri de Westmonasterio, quam in maxima veneratione & habeo, & ex debito habere debeo; (ibi enim jacet vir beate memorie dominus meus & cognatus rex Ethwardus; ibi etiam tumulata est regina Etgith, uxor ejus inclita; ego etiam ibidem, Dei clementia providente, sceptrum & coronam totius regni Anglici suscepi:) tandem consilio Lanfranci archiepiscopi meorumque procerum, Vitalem abbatem, quamvis invitum ad hoc coëgi, ut illam assumeret. Cum enim abbatiam de Bernaco ex minimo multum, ut patet, sublimaverit, intellexi illum dignum esse abbatiam de Westmonasterio, & utilitate, & prudentia. Quapropter liceat mihi istud fieri, quod de eo communi consilio meorum providi procerum, licentia tua & bona volun-

tate, & conventus fratrum. Volo etiam tibi notum esse, me elegisse Osbernum, fratrem scilicet Vitalis abbatis, ut habeat abbatiam de Bernaco. Et hoc tua licentia mihi fieri liceat. Vale.

Ad has litteras Johannes respondit in hunc modum.

Willelmo, divina favente gratia, Anglorum regi in magna gloria, Johannes Fiscamnenfis cœnobii pater, victoriam de inimicis in gladio Domini & Gedeonis. Rex inclite gentis Anglica, & dux Nortmannorum bellicosa virtute, ecce ego Johannes, vester totus in Domino, humiliter vobis suggero, & litteris significo, quam moleste acceperim, quod frater noster dominus Vitalis sine licentia nostra de abbatia ad abbatiam migravit, nisi hoc quod vos diligo, & vestra consilia honorare volo. Idcirco laudo & confirmo, quod vestra regalis sancivit auctoritas. Jam vero quod Osbernum suum fratrem germanum, non Fiscamnensem monachum, in nostri juris loco elegistis abbatem; annuo libenter ad vestram fidelitatem; ita tamen, ut fiat secundum auctoritatem: videlicet ut, accepta licentia a suo abbate, noster fiat monachus & obediens secundum regulam sancti Benedicti & ordinem. His ita prælibatis, rogo dominum meum, ut memor mea senectutis, jam me ad terminum vite curvantis judicet causas nostras, & faciat nobis justitiam, ut ego letus in Domino moriar. Quæ sunt hæc causæ? Primum ex promisso, quod perdimus in Astingo, recompenfer in corde pleno, & animo benevolo. Sunt alia plures causarum nostrarum necessitates, quas rogo pius rex judicet & finiat, dum vivit & vacat, ad summam Trinitatis honorem & gloriam: quatinus ipsa Deus-Trinitas illum de Anglis provehat ad gloriam, quæ est in angelis. Valete.

His subjungenda videntur litteræ, quibus Johannes abbas Vitalem Bernaci abbatem permittit migrare ad Westmonasterii abbatiam. sic vero se habent.

Johannes Fiscamnenfis abbas confratri Vitali salutem. Scire te volo, utilis & honeste frater, quod pro amore regis & merito tua dilectionis, autorizo tuam promotionem, & fratris Osberni in nostro Bernaco ordinationem. Sed ego & totus conventus sanctæ Trinitatis rogamus & monemus; ut memor tua professionis, memor nostræ societatis, locum tuum melius recognoscas & honores, quam plures, qui de nobis exierunt, fratres, & per nostrum locum venerunt ad magnos honores. Vale.

Osbernus Vitalis frater, qui Bernaco post eum suffectus est, monachus erat Troar-nensis monasterii, cui tunc Durandus abbas præerat.

Ex longo diverticulo revertendum est ad Cadomense sancti Stephani cœnobium, cui post Lanfranci promotionem ad sedem Cantuariensem præfectus est Guillelmus, cognomento Bona-anima, quem Lanfrancus secum e Beccensi monasterio ad Cadomense adduxerat, ut novitios erudiret. Erat is Ratbodi^a Sagiensis episcopi filius, an ex legitimo ante episcopatum^b conjugio, & consobrinus Guillelmi Ebroicensium præfulis; primum quidem Rotomagensis canonicus & archidiaconus sub Maurilio archiepiscopo; tum ad sacrum Christi Domini sepulcrum profectus cum Theodorico Uticensi abbate, dein post reditum factus Becci monachus, postmodum Lanfranci adjutor in Cadomenfi monasterio informando, cujus secundus abbas fuit, futurus demum post novem annos archiepiscopus Rotomagensis.

Præerat hoc tempore Odilo abbas monasterio Crucis sancti Audoëni seu sancti Leutfredi diocesis Ebroicensis, quod Rotomagensi abbatia sancti Audoëni subjectum erat. Hic Odilo monachis Majoris-monasterii litem movit de cella sancti Audoëni de Gisortio, quam Bartholomæo Majoris-monasterii abbati ab Hugone de Calvo monte datam fuisse superius^c diximus. Tracta est causa incuriam Johannis Rotomagensis archiepiscopi: rationibus ultro citroque prolatis, Odilo juri cessit, assensitque Nicolaus abbas sancti Audoëni, ad quem abbatia de Cruce respiciebat. Nihilominus Majoris-monasterii monachi pacis & caritatis causa, Odiloni abbati *sex libras denariorum* concesserunt. Acta sunt hæc in curia archiepiscopi xiii. kal. Martii anno ab incarnatione Domini m. lxx. in præsentia multorum Nortmanniæ procerum & aliorum, adstantibus Nicolao abbate sancti Audoëni cum Gesleberto monacho & Rotberto camerlario abbatibus; necnon Odilone abbate de Cruce cum Witmundo seu Guitmundo & Bosone aliisque monachis. qui Guitmundus ille ipse est, qui episcopatum in Angliâ, ut mox dicebamus, recusavit. Postera die Nicolaus abbas in capitulo suo id confirmavit; & post quatuor dies idem præstitit Odilo abbas in capitulo de Cruce.

Eodem anno Gerardus, cognomento Brunellus, totam terram suam de Seon villa contulit sancto Martino & monachis Majoris-monasterii, qui et suffragiorum suorum societatem grati animi ergo rependerunt, insuper polliciti, se eum gratuito admissuros, si vellet fieri monachus; secus, post mortem eum apud se humaturos. Hoc pacto

ANN. CHR.
1070.Osbernus abbas
Bernaci.

L V.

Guillelmus
Cadomi abbas
post Lanfrancum.a Orderic.
lib. 4. p. 520.
b V. supra
lib. 65. n. 55.

L VI.

Odilo abbas
Crucis litem
movet de Gisortii cella.
c lib. 62.
n. 99.

L VII.

Majori-monasterio
donationes faciæ.

ANN. CHR. 1070.

affensere uxor Ermengardis & tres filii sui, acceptis viginti solidis, ut firmior & magis spontanea esset eorum concessio: quarto vero ejus filio datum psalterium, hoc addito, quod monachi eum pascerent duobus annis apud Castrum-dunum, si illuc mitteretur ad scholam. Actum per marum Odonis prioris & Herberti monachi, anno incarnationis Domini M LXX. domni Bartholomaei abbatis octavo. Paulo ante, id est, Bartholomaei abbatis anno septimo, Burchardus de Insula monachis Majoris-monasterii apud Tavennum Riperam contulit ad faciendum damnum, quod eis intulerat, quando bellum habuit cum Gaufrido Foaldo avunculo suo, qui ei honorem suum auferre volebat. Hunc Burchardus in Tavennensi monasterio inclusum, seque e turri ecclesiae defendentem cum capere non posset, totum monasterium injecto igne in favillas redegit. cujus facti postmodum poenitentia ductus, primo Riperam mediam partem loco reparando concessit; dein morti proximus alteram, annuente Gaufrido ipsius avunculo: ibique post mortem in capitulo humatus est, praesente Fulcone Andecavorum comite, qui praedictam donationem confirmavit. Tunc octodecim monachi erant apud Tavennum.

* Mantie.

Sub idem tempus Guillelmus miles de Madanta*, cognomento Rufinus, capellam sancti Aegidii, Madantae proximam, sancti Martini monachis concessit, ut in ea monastica religione Deo serviretur, cum eo spatium terrae adjunctae, quod construendis officinis & coemeterio sufficeret. quod donum rex Philippus manu sua & nominis sui characterem confirmavit, Simone de Nielfa sedente ad pedes regis, & Erchenaldo monacho chartam tenente, quando rex in ea signum crucis scripsit.

His addenda est ecclesia sanctae Mariae & sancti Lupi in castro Reliaco dioecesis Andecavensis, quam Airardus praepositus aedificaverat: ubi tum clerici sub titulo canonicorum negligentius res divinas tractabant. De his cum Gaufridus de Reliaco, cognomento Papabos, querimoniam apud Eusebium Andecavensem episcopum fecisset, consilium ab eo accepit, ut aliunde alios probatoris vitae clericos, vel monachos illic adsciceret. Monachos praetulit Gaufridus, adeoque Bartholomaeo abbati Majoris-monasterii, ejusque monachis praedictam ecclesiam concessit cum consensu Adoifae uxoris suae, suorumque fidelium. Hanc mutationem Eusebius episcopus litteris suis confirmavit; eo pacto, ut anniversarius ejus dies a fratribus Majoris-monasterii in perpetuum recoleretur.

Odelina Belli-montis abbatis.

Eodem tempore Odelina abbatissa Belli-montis parthenoni praerat, ut discimus ex litteris Bartholomaei abbatis & monachorum Majoris-monasterii, qui hoc anno aream molendini in fluvio Chaufilii apud Fraxinum sub annuo censu recipiunt ab Odelina abbatissa Deo sacrarum feminarum Belli-montis. Theophaniam ejus loci primam abbatissam in superioribus laudavimus: quam vero inter eam & Odelinam abbatissam fuerint, quaeve Odelinae successerint, nobis incognitum.

a lib. 52. n. 103.

LVIII. Bartholomaei abbatis epistola de Vivonio.

Sub idem tempus Bartholomaeus abbas litteras ad Ernaldum Cenomannensem episcopum scripsit, querelarum plenas, quod altare de Vivonio, sancto Martino ab Wlgrino episcopo ejus decessore concessum, revindicare tentabat, contra fidem ab eodem episcopo & canonicis datam, qui ob id in societatem totius benefacti monasterii admissi fuerant, facto hac de re scripto, quod ab ipso Ernaldo ante episcopatum compositum fuerat. Hanc porro molitionem in sanctae Cenomannensis ecclesiae injuriam redundare ait abbas: cum omnes ecclesiae totius Franciae & Aquitaniae, immo & totius Galliae, hanc obtineant dignitatem, ut quod semel in capitulo earum firmatum est, nullus posterorum violare presumat. In fine profitetur Bartholomaeus, se decrevisse, numquam hac de re, tanta auctoritate firmata, in iudicium venire. Hanc epistolam in elogio ipsius Bartholomaei abbatis integram retulimus.

c Sac. 6. parte 2. p. 387.

LIX. Oratoria domestica monasteriorum.

Hoc ipso anno Agoberto Carnuteni episcopo, de quo saepe in superioribus mentio facta est, successit Arraldus, ut discimus ex quodam instrumento Vindocinensis monasterii, in quo legitur, anno M LXX. indictione VIII. nonis Decembris consecrationem capellae, quae maxime propter pauperes & familiam monasterii sanctae Trinitatis in ejus coemeterio condita fuerat, factam fuisse per dominum Carnutensem episcopum anno primo ordinationis ipsius: quod de Arraldo interpretandum esse ex eo intelligitur, quod ipse Arraldus litem de Credone biennio post composuit, ut suo loco dicturi sumus. Eiusmodi domestica oratoria in bene moratis coenobiis tunc temporis fabricari mos erat, ut nos docet ejusdem monasterii chartaceus codex, in cujus charta CLII. haec legimus: *Ut moris est in ordinatis monasteriis professoris videri, capellam quamdam*

ANN. CHR. 1070. * i. c. intra.

quamdam capimus infra murum monasterii facere. Eiusmodi oratoria alia erant pro monachis, ubi secretius orare possent, ut alias observavimus: alia erant pro familiaribus & domesticis, qualis erat illa, cujus modo meminimus.

Praedicta capella dedicata fuit in honorem & venerationem gloriose Dei genitricis & semper virginis Mariae, & sanctorum Leonis papa, & Eutropii Santonenis episcopi & martyris, atque sancti Leonii Santonenis episcopi & confessoris, sancti quoque Columbae abbatis, & sanctae Brigide virginis, & aliorum. Horum sanctorum, scilicet Eutropii, & Columbae reliquiae in ecclesia Vindocinensi jam tum asservatae erant, & quidem radius brachii S. Columbae haecenus ibidem asservatur cum corpore sancti Eutropii, quod ab ipso Gaufrido Vindocinensis monasterii conditore istuc ex urbe Santonum translatum est. Sancti Columbae festum hoc ipso anno illic celebratum fuisse discimus ex quodam instrumento in haec verba: *Actum Vindocini in capitulo beate & individuae Trinitatis, anno dominicae incarnationis M LXX. indictione VIII. mense Junio, v. idusejusdem mensis, feria IIII. circa horam diei sextam, post missam in memoriam & honorem beati Columbae abbatis, eodem die sollempniter celebratam.* Haec obiter. Hic Columba abbas non alius videtur a sancto Columba Hiiensi abbate de quo in tomo primo nostrorum Annalium actum est.

LX. Vindocini sancti Columbae abbatis reliquiae.

Hoc eodem anno Rainaldus filius Rotberti Burgundionis, & uxor ejus Euroguena, filia Rotberti de Vitreo, nata de ipsius legali conjuge, filia videlicet Warini, naturalis heredis & domini Credonensis honoris, donationem ecclesiae sancti Clementis Credonensis, a Gaufrido Andecavorum comite factam, Vindocinensibus confirmavit, tamquam naturalis heres ex parte suae conjugis. Quam ob rem eidem Rainaldo Vindocinenses monachi dederunt quinquaginta denariorum libras; & uxori ejus septem, quibus acceptis, idem Rainaldus venit ad ecclesiam sancti Clementis, & donum illud super altare sancti Clementis per frustum ligni tradidit, confecta hac de re charta, cujus exemplum Romam transmitti, & super altare beati Petri imponi decrevit, ibique in testimonium in perpetuum reservari. Actum est hoc apud Credonem in monasterio sancti Clementis, anno ab incarnatione Domini M LXX. indictione VIII. regnante Philippo Francorum rege anno XI. & praesulante Eusebio episcopo anno XXII. patrocinante; & domno Oderico abbate anno XXV. Has litteras in appendice integras habes.

LXI. Nucariarum & Cormeriaci abbates. a V. lib. 61. n. 115.

Sub idem tempus Gaufrido Nucariensi abbati successit Rainerius seu Raginerius, vir admirandae pietatis & sollicitudinis. Hic cum Bartholomaeo Majoris-monasterii abbate concordiam in loco & ecclesia sancti Aegidii de Insula-Burchardi, quam Turonenses monachi, qui in obedientia Tarenti agebant, suam esse contendebant. Causam obtinuit Rainerius ipso Bartholomaeo iudice, quem apud Majus-monasterium convenit, a quo in signum amicitiae casulam dono accepit. Idem Rainerius cum aliquando Lemovicensem obiret pagum, ad sanctum Valericum pervenit: ubi ei occurrit Maingaudus miles pagi Turonensis, a quo pratorum census recepit, eo quod nutritus fuisset apud Nucarias, eoque impensas suppeditante claustra refecit, idem monasterii instaurator. Stephanum habuit successorem, de quo inferius.

b V. lib. 60. n. 58.

Tunc Cormaricensis monasterium post Rotbertum secundum regebat Guido seu Wido abbas, ejus nominis secundus. Ejus tempore Fulco Andium comes Cormaricensis cenobio largitus est villam & ecclesiam de Vedunta pro remedio animae suae, atque avunculi sui Gaufridi Martelli, donationem firmante Hugone fratre Amelini de Longeio, praesentibus ex baronibus comitis Rotberto Burgundione, Johanne de Caione, Gervasio de Ledio, Hugone de sancta Maura, & aliis. Data Turonis civitate, mense Augusto, die ipsius mensis XXVIII. regnante Philippo Francorum rege, anno ab incarnatione Domini M LXX. vacante sede Turonica ab episcopo, anno tertio post mortem Bartholomaei archiepiscopi. qui locus notandus est ad finiendum tempus obitus illius archiepiscopi, quod incertum relinquitur in editis libris.

* Vonte.

Vedunta locus est prope fluvium Agnerem, Cormarico mille passibus distans, ubi prioratus est seu capella regularis. De hoc loco non multo post litem movit Hugo de sancta Maura, causatus, se Fulconis comitis domini sui metu ac reverentia praedictam donationem confirmasse. Guidone abbate Cormeriaci floruit beatus Leotheoricus monachus, sanctitate & miraculis clarus, ut suo loco videbimus.

* VInare.

Jam venerabilis Sigo abbas Salmurenensis sancti Florentii monasterio annis tredecim ac mensibus fere septem praefuerat, cum jam amplius morum quam annorum maturitate canescens, plenus dierum decessit pridie idus Junii. Ejus corpus fratres, quos verbis & exemplis informaverat, juxta decessorem ipsius pone altare Crucis

LXII. Sigoni Salmurenensis abbati succedit Guillelmus. c V. lib. 60. num. 66.

ANN. CHR.
1070.

fixi cum honore debito humarunt, post multos annos repertum incorruptum ad indicium ejus sanctitatis. Subrogatus est in ejus locum quidam bonæ indolis adolescens, filius Rivallonæ de Dolo, nomine Guillelmus, natalium splendore clarus, sed morum probitate longe clarior, qui locum sanctitatis opinione adeo illustravit, ut ad ejus fratrumque orationum præsidia non modo vicini, sed etiam remotiores quique concurrerent. Exemplo est illustris Apuliæ dux G. (an Guiscardus) qui audita Guillelmi abbatis, ejusque monachorum fama religionis, pretiosa eis xenia submisit, eoque ab omni debito, quo erga ipsum tenebantur, absolvit; sicque meruit, ut anniversarium ejus quotannis a posteris recoleretur. Eadem fuit eorum existimatio apud Aimericum Thoarcii vicecomitem, qui *obedientiam*, ut vocant, de Casa^a beato Florentio contulit, cujus obitus anno M XCIII. notatur in chronico sancti Florentii. Non mirum itaque, quod ipsius Guillelmi abbatis germanus frater Johannes Dolensis dominus, præclaram eidem apud Dolum obedientiam concessit. Quin etiam ad transmarinas majoris Britannia partes diffusa est ejusdem patris fama, cujus merito Monevutam, aliasque ibidem possessiones monasterium acquisivit. Uterque abbas, Sigo scilicet ac Guillelmus, complures insignes habuit discipulos.

^a V. Gall.
chr. to. 4.
p. 396. & seq.

LXIII.
Evenus abbas
S. Melanii.

^b V. lib. 13.
num. 30.

^c Bolland.
Jan. to. 1.
p. 333.
* Argentré.

* Chateau
du Loir.

Ex discipulis Sigonis præcipuus fuit Evenus, primus instaurati sancti Melanii monasterii Redonensis abbas, quod Gaufridus Redonensis comes, cognomento Bastardus, instinctu Bertæ uxoris suæ, ruinæ proximum denuo excitavit. Hoc monasterium in suburbio Redonensi sæculo septimo ad tumulum sancti Melanii ejusdem urbis episcopi primitus^b conditum fuerat: sed post duo sæcula eversum a Nortmannis. qua tempestate monachi ejus loci cum sancti Melanii corpore ad castrum Turonensis agri Prulliacum confugere. Illic servatum sancti viri corpus usque ad pontificatum Julii de Mateselone, qui popularibus suis (quippe Britto Armoricanus erat) sacrum illud depositum restituit curavit. Præverat Gervasius Remorum archipræsul, ante episcopus Cenomannensis, qui quasdam sancti Melanii reliquias, quas a parentibus acceperat, *Eveno sancti Melanii venerando abbati* prius concesserat, scripta ad eum sub præmissis titulo^c epistola, in qua quædam miracula ad illas reliquias facta commemorat. Has reliquias primum possederat *felix memoria* Rorans avia sua, quæ cum in pago Cenomannensi in villa dotatium sui Argentrada^{*} moraretur, sacras illas reliquias exorto illic incendio opposuit, quod subito restinctum est. Rorans easdem reliquias suo ex filio nepoti reliquit, qui eas ad Castrum Ledi^{*} transtulit, ubi multa miracula, quædam etiam se præsentem facta Gervasius testatur. Denique idem præsul Eveno abbati petenti *ne tanti patroni pignore* ejus monasterium privaretur, easdem reliquias concessit, eo pacto, ut Haimonis & Hildeburgis Gervasii parentum, necnon domini sui Heinrichi memoria illic æterna servaretur. Ex his intelligitur sancti Melanii monasterium instauratum fuisse ante annum M LXVII. quo Gervasius decessit. Si non fallit Eveni epitaphium, hic abbatiam regere cepit ab anno M LIV. aut infrequenti, adeoque Sigonis Salmurenensis abbatis primo. siquidem post annos regiminis viginti-septem, anno M. LXXXI. obiisse dicitur. Et tamen in chronico Kemperlegiensi, edito in tomo primo Miscellaneorum Baluzianorum, monasterium sancti Melanii anno M LXXIII. inchoatum fuisse dicitur. Cum illud instaurare aggressus est Gaufridus comes, ad eas angustias redactum erat, ut vix uni monacho necessaria superessent. Perfectis ædificiis prædictus comes nuntios ad Sigonem abbatem misit, rogatum, ut illam abbatiam reformaret, eamque, tamquam propriam, in perpetuum possideret. Roganti acquiescens Sigo, *fratrem Evenum, illustrem genere, & summa religionis virum*, sancti Melanii monasterio præfecit, quod ille brevi probatissimis monachis, libris & ornamentis ditavit. Eo abbate monachorum illic numerus intra viginti-septem ejus regiminis annos ad centum crevit.

LXIV.
Ansa concilii.

* *al. mendose*
Gregorio.

Ansa opidum est agri Lugdunensis haud procul a fluvio Araris, ubi synodus episcoporum hoc anno habita est, præsidente Humberto Lugdunensi archiepiscopo cum Hugone Chrysopolitano seu Vesontionensi, quibus Agano seu Hagano Æduensis, Achardus Cabilonensis, & Drogo Matiscensis episcopi adjuncti; ex abbatibus *wenerandus abbas Saviniacensis cænobii Dalmatius, Arhanacensis Wicardus, Ambroniacensis quoque Rainaldus*. In illo concilio professus est Achardus Cabilonensis præsul, se cupere, antiquum monasterium, olim a beato Grato^{*} sedis suæ antistite in honorem sancti Laurentii contractum & dotatum, tunc pæne ad nihilum redactum, ut pristinum in statum restitueretur, ex consilio & assensu canonicorum ac fidelium suorum

ANN. CHR.

1070.
Insulæ-barbaræ data S. Laurentii cella.

donare monasterio sancti Martini Insulæ-barbarentis, cui tum Ogerius abbas præerat. Assensere patres, eo pacto, ut abbas Insulæ-barbarentis una cum fratribus sibi commissis in perpetuum illud possiderent, & regulariter ordinarent. Confectum hac de re instrumentum ab eodem Achardo episcopo, datum VII. kalendas Februarias hujus anni, indictione VIII. cui instrumento Achardus episcopus ejusque canonici subscribere, nimirum Sifridus abbas, & Anno itidem abbas: quos Roclenus decanus, tres archidiaconi, alique canonici subsequuntur. Ogerio seu Hogerio abbati successere apud Insulam-Barbaram Clemens, Guigo, & Girinus, quorum postremus locum rexit ineunte sæculo sequenti. Hæc ex libro gallice edito, cui titulus est, *Rudera Insulæ-Barbaræ*.

Tunc sancti Teuderii monasterium in pago Viennensi administrabat Almanus abbas, ut discimus ex quodam instrumento chartarii ecclesiæ Viennensis, in quo Hugo quidam & uxor ejus Elizabeth sacro-sancto monasterio sanctæ Mariæ & sancti Teuderii confessoris, ubi dominus Almanus monachorum inibi Deo militantium congregationi præerat, contulisse dicuntur ecclesias omnes, quas in pago Salmoriacensi possidebant, ac decimas, tam annonæ & vini, quam animalium, ad illas ecclesias pertinentes. Et quia, inquit, militibus jure non licet ecclesiarum decimas vel altarium oblationes possidere; annuunt prædictis monachis, ut eas ab illis militibus vel laicis, qui ejusmodi decimas vel oblationes ab ipsis in beneficium tenebant, acquirere possint. Actum anno ab incarnatione Domini M LXX. a resurrectione autem M XXXVIII. regnante Heinricho cæsare. Ex quibus patet, Hugonem illum virum fuisse primariæ dignitatis, quippe qui milites sub se habebat.

Ubi primum ad Tullensem ecclesiam regendam accessit Pibo episcopus, cujus mentio superius^a facta est, ipsum adiit Adalbero^b sancti Benigni apud Divionem abbas, petiitque, ut altaria, quæ in ejus diocesi sancto Benigno a suis decessoribus collata fuerant, eidem confirmaret adversus quorundam clericorum cavillationes, qui post mortem Udonis episcopi recens defuncti, de eis rixas Benignianis faceere ceperant. Petenti assensit Pibo, eaque altaria sancto Benigno reddidit *per pastoralem baculum*; concessitque ut alia etiam suæ dioceseos altaria acquirere possent. Testes Wido cœnobii sancti Apri abbas, Widricus prior, Walterus decanus & archidiaconus, Lambertus archidiaconus de Bar, Odelricus archidiaconus de Volferei-curte, Henricus advocatus urbis, alique. *Acta sunt hæc publice Tulli in capella sanctæ Mariæ, die festivitatis sancti Martini, anno dominice incarnationis M LXX. regnante Heinricho, filio Heinrichi imperatoris*. Wido sancti Apri abbas Widrico paullo ante successerat: cujus tempore Walterus de Hadonis-villa fratribus sancti Apri donat quiddam apud Hadonis-villam possidebat. quibus litteris subscripta sunt signa prædicti Walteri decani, archidiaconi & cancellarii, Odelrici præpositi & archidiaconi, Lamberti archidiaconi majoris, Hugonis archidiaconi majoris & quatuor aliorum archidiaconorum, Friderici comitis & aliorum.

Non diu post hunc annum superstes fuit Adalbero sancti Benigni abbas, cujus depositio notatur in necrologio IX. kal. Februarii. Huic subrogatus Jarento ex monacho Casæ-Dei apud Arvernos, vir pietate, scientia, eloquio & consilio præstans, principibus tam ecclesiasticis, quam sæcularibus acceptissimus, qui religionis cultum in pristinum^c splendorem illic restituit, amissas recuperavit possessiones, novasque acquisivit. Quin etiam ad exteras regiones profectus, in Hispaniam scilicet atque Angliam, multas inde opes, necnon ecclesiastica ornamenta convexit. Plura de eo inferius.

Per id tempus Ferrariensi monasterio præsidebat Gualterus abbas, ad cujus preces rex Philippus malas consuetudines, quas ejus antecessores in terris illius monasterii exigere solebant, liberaliter remittit, anno ab incarnatione M LXX. indictione VIII. & quidem XV. kal. Aprilis, feria V. anno XII. Philippi regis ab ejus coronatione vivente patre facta. Datum & actum *civitate Parisiaca*. Adscripta sunt regis litteris signa Hugonis fratris regis, Rodulphi comitis; tum Gualeranni *camberarii*, Adelelmi constabularii, Balduini dapiferi, & aliorum. Eidem Gualtero abbati Alexander II. monasterii privilegia confirmavit anno sequenti.

Florebat tunc temporis Anselmus de Ribodi-monte in Gallia, qui hoc anno villam Hertinium sitam in pago Tornacensi, quæ jam sancti Amandi erat, liberam concessit monasterio Elnonensi, constructo *in honorem sancti Stephani protomartyris & sancti*

S. Teuderii
abbas Almanus.

LXV.
S. Benigno
altaria confirmata.
^a num. 39.
^b Perard.
p. 192.

Wido abbas
S. Apri.

LXVI.
Jarento abbas
S. Benigni.

^c Spicil. to.
I. p. 473.

Gualterus
Ferrariensis.

LXVII.
S. Amando facta donatio.

ANNO
CHR. 1070.

» *Amandi confessoris*, ea lege, ut abbas & fratres jam dicti monasterii in festo sancti
» Remigii tres solidos denariorum Tornacensis monetæ ecclesiæ dominæ nostræ sanctæ
» Mariæ Tornacensi quotannis persolverent. Idem ejusdem villæ mancipia prædicto mo-
» nasterio tradit, eo pacto, ut in festo sancti Remigii, quod kalendis Octobris cele-
» bratur, duos denarios pro censu capitali unusquisque servus eidem loco persolvat;
» licentiam vero conjugia ineundi ab ejusdem monasterii abbate, vel ab ejus mini-
» stris accipiat, & pro mortua manu, si uxorem duxerit non de sua lege, quidquid
» habuerit vel possederit, in jus monasterii veniat. Et ut hæc traditio firmior sit,
» Agnes Anselmi mater huic traditioni interfuit, & consensit, præfente venerabili ab-
» bate Fulcardo, qui & Lambertus cognominatus. *Actum Elnone monasterio anno Verbi
» incarnati M LXX. regnante rege Francorum Philippo, tenente Flandriam marchione nostro,*
inquit ille, *Balduino, filio Balduini Barbat, presidente Noviomensi seu Tornacensi cathe-
» dre Balduino.* Per id tempus in monasterio sancti Amandi assignati erant certi quidam
census ad varia officia, puta ad lumen ecclesiæ & ornamenta, census capitalis, col-
ligi solitus in festo depositionis sancti Amandi, oblationes factæ in ecclesia, aliaque;
ad thesaurum ecclesiæ reparandum *Hertinium quod ex argenteo crucifixo emtum fuisse
» dicitur;* ad opera claustrii *Moniels,* & alia; ad vinum monachorum *Barisfacus,* &c.
ad panem fratrum, hospitum, & operariorum *Ferinium, Tipsisacus,* &c. ad cellera-
rium coquinæ fratrum *molendina supra Scarpum, furni,* &c. ad camerarium *Villemels*
&c. ad præpositum justitiæ villæ sancti Amandi, & alia. Hæc sunt claustralia, ut vo-
cant, officia, quæ sæculo nono jam in more fuisse, in tomo tertio nostrorum Anna-
lium vidimus.

LXVIII.
Balduinus
Montensis
Hannonii hu-
matur.

Hoc anno Balduinus Montensis, Flandriæ comes e vivis excessit, vir pacis & recti
ordinis amans, ac longiori vita dignus. Jacet in basilica Hannoniensis monasterii ab
ipso instaurata, & a Lietberto Cameracensi, Ratbodo Noviomensi, & Rainerio Au-
relianensi episcopis consecrata: ubi monachos loco sæcularium canonicorum resti-
tuerat. Duos ex Richilde filios reliquit, Arnulfum natu majorem, cui Flandriam;
& Balduinum, cui Hannoniam testamento assignavit, Arnulfi tutela Rotberto Frisio
commissa. quæ res funesti belli seminarium fuit inter ipsum & Richildem Arnulfi ma-
trem, quæ hanc ei tutelam denegavit in magnam sui & filii Arnulfi perniciem, cui
Rotberrus Flandriæ comitatum vi abstulit.

Balduinus ejus
filius S. Ghis-
tero infestus.

Ad Balduinum Hannoniæ comitem quod attinet, hunc esse puto, qui Cellam seu
monasterium S. Ghisleni dire vexavit. qua de re graviter conquestus est apud Hein-
ricum imperatorem Widricus, ut videtur, abbas, cujus hoc loco epistolam referre
non pigebit.

*Domino glorioso Romanorum imperatori cesari augusto H. W. Cellensis cœnobii abbas
cum grege sibi commisso, triumphare feliciter & regnare cum Christo. Summe priorum prin-
» cept, cui Deus regni commisit habenas, ut judicium pauperum quæras & oppressorum cau-
» sam discutias, tibi miseriarum nostrarum & oppressionis tyrannica, quam patimur, clamo-
» rem dirigimus; a te gemituum nostrorum solamen imploramus. Balduinus comes, in cujus
» exitiabili comitatu nostra pridem ecclesia in honore principis apostolorum & sancti patris
» nostri Gisleini munificentia regali fundata & regalis elemosina nuncupata, modo vero vix
» subsistit; nos per tres & eo amplius annos ita vastavit, attrivit & diripuit, ut penitus
» spem subsistendi non habeamus, nisi tu, gloriose imperator, cujus patres, avi, atavi nos
» fundarunt, & liberos regali jure fore constituerunt; tuæ defensionis manum exseras, &
» scutum protectionis obtendas. Neque nos frustra conqueri judicet pietas tua. Non enim ty-
» rannum miracula, quæ per patronum nostrum, sanctum videlicet Gisleinum, Dominus mul-
» toties operatur, quando pro perpetratis in nos rapinis & violentiis, ut ejus tepestat fu-
» ror, sanctum sibi corpus presentatur, ab incepto scelere revocant; non dominorum impe-
» ratorum decreta cohibent; non majestates sigillis impressæ deterrent; non bonorum virorum
» dehortatio, non illata christianitatis animadversio, non nostrorum solidorum, librarum,
» marcarum multiformis impensio, ad cumulum quam frequenter in villis, in mansis, in
» possessionibus, ob amorem Dei sanctorumque Petri atque Gisleini, largitate regum, ducum,
» pontificum, ceterorumque fidelium Dei, nobis collatis, imperiali libertate firmatis, de-
» moratur, jacet, ponit colloquia; postremo recedens diripit, vastat, prædatur omnia. Dum
» per quinque dies in Hornuto, Durno, Busuto, regia liberalitate concessis, regio jure fir-
» matis, moraretur; quinta die quæ S. Matthæi apostoli & evangeliste tunc temporis passione
» vernabat, quidquid prædæ invenit, abduxit: cumque sancti patris nostri corpus opponentes*

ANN. CHR.
1070.

*sibi, timorem Dei regiamque libertatem reclamaremus; quidam suorum nostros, sanctum
» corpus sustentantes, tantis verberibus affecerunt, ut locus sancti sanguine vulnerato-
» rum pollueretur. Heu! quot servos & fideles ecclesiæ nostræ plageariis suis captivos tra-
» didit, & omnia bona illorum diripuit! Heu! quot prædas non solum familiarum nostrarum,
» sed ex nostro peculio ducentis libris & eo amplius meliores nobis arripuit! quæ omnia
» qualiter distraxerit, ne regias aures offendamus, dicere timemus. In hoc adhuc præfenti
» anno ipsius rapacem furorem quoquo modo sedare gestientes, decem marcas argenti ex
» nostra paupertate pro nobis, nostrisque dedimus, quasi pacis ac tranquillitatis obsoles.
» quibus receptis, mox cuidam villæ nostræ, quæ Villare, insluit, necnon inter atrium ec-
» clesiæ totius villæ prædam diripiens abscessit. Post hanc sancti Johannis Baptistæ celebra-
» rem, quæ nuper celebrata est, in altera villa, quæ Erchana, centum solidorum prædam &
» eo amplius meliorem servis & ancillis ecclesiæ nostræ arripuit, & insuper uni monacho-
» rum nostrorum equum, quo in nostris necessariis utebatur, abstulit. Nunc jam, summe
» cesar, gloriose rex ac domine, quoniam honor regis judicium diligit, & teste Apostolo,
» non sine causa gladium portas; pro anima domini nostri duxæ memorie patris tui, cujus
» regia majestas nos libertati condonavit, aures pietatis ad clamorem nostrum aperi, dexte-
» ram justitiæ viriliter exere, ad instar evangelicæ regis mortem filii viduæ vindicantis, vin-
» dica nos de adversario nostro: ne sancta mater ecclesia reclamans invindicata venienti in
» judicio fugillet te. Regis regum misericordia & Domini dominantium in cujus manu sunt
» corda regum vel tempora, vestra imperia sic ordinet & disponat, ut & hostes pacatos &
» subiectos faciat, fideles & amicos multiplicet & custodiat. Vale, decus imperii.*

Hactenus epistola Widrici, ut puto, abbatis, qui Heribrando successerat, idem,
ut videtur ac Guidricus, qui Folcardi abbatis successor a quibusdam perperam, si
non fallor, ponitur. Folcardum excepit Alardus, qui concilio Claromontano sub
Urbano II. interfuit.

Exstat in Cimacensi seu Chinienfi comitatu insigne Cisterciensis Ordinis monaste-
rium, Aurea-vallis* nuncupatum, cujus initia & incrementa Johannes Bertelius fuse
commemorat in Historia Luxemburgensi hic compendio referenda. Anno M LXX.
monachi quidam Benedictini instituti ex Calabria in Lotharingiam prædicandi evan-
gelii causâ accesserunt. Cumque varia loca peragrassent, tandem in locum quem-
dam peramcenum silvæ Arduennæ, fontium limpidissimorum scaturigine irriguum,
ab hominum remotum consortio, adeoque christianæ philosophiæ aptissimum inci-
derunt. Loci commoditate illecti, ibidem consistere, & monasterium ædificare con-
stituunt, annuente Arnulfo Chinienfi comite, ad quem loci dominium pertinebat,
& cuncta necessaria liberaliter conferente. Forte accidit, ut Mathildis comitissa, Go-
defridi-Gibbosi Lotharingiæ ducis conjux, illuc diverteret. quæ monachorum pie-
tate recreata ex dolore, quem ex filio aquis submerso contraxisse fertur, oratorum
ibidem in honorem Deiparæ Virginis exstruxit, novi monasterii censum auxit, &
loci donationem ab Arnulfo comite anno M LXXX. confirmari curavit, magna insu-
per summa pecuniæ ad amplioris basilicæ fabricam collata. Nec mora monachi opus
aggrediuntur: verum, dum operi studiose insistent, præter spem a suo abbate in Ca-
labriam revocati, opus imperfectum & locum vacuum relinquunt. Post mortem Ar-
nulfi comitis, quæ anno M CX. accidit, ejus filius ac successor Otto inchoatum opus
abolvere statuit, locumque duobus sæcularibus clericis, assentiente Trevirensi ar-
chiepiscopo, concessit; qui illic sub præpositi regimine vixerunt usque ad annum
M C XXXI. quo Adalbero Viridunensis episcopus, e Chinienfium comitum stirpe ortus,
locum S. Bernardo Claravallensi abbati obtulit. Ante prædictum annum sollemni
ritu dedicata fuit ecclesia ab Henrico Viridunensi episcopo, anno scilicet M C XXII.
ut suo loco videbimus. Illic renovata nostro tempore Cisterciensium primigenia in-
stitutio, insigne religiosæ vitæ exemplum toti provinciæ, immo & Galliæ præbet.

Bullionem seu Bullonium, silvæ item Arduennæ castrum, tunc hereditario jure pos-
sidebat Godefridus Barbatus senior, Lotharingiæ dux, & post eum successores, &
quidem ex beneficio archiepiscopi Remensis, dum Rainaldus archiepiscopus, ejus no-
minis secundus, Alberoni Leodicensi anastiti, ejusque successoribus certis illud con-
ditionibus anno M C XXVII. dedit. Illic prædictus Godefridus hoc tempore monachos,
ex vicino sancti Hucberti cœnobio evocatos, concedente venerabili Theoderico abbate,
in ecclesia ejusdem castri, sancto Petro sacra constituit, annuifque censibus dotavit,
idque Alexandri papæ auctoritate confirmari curavit. Hæc constant ex litteris * Go-

LXIX.
Aurea-vallis
monasterium.
* Orvat.Bullionis cel-
la, & aliæ fan-
cto Hucberto
datæ.a Mir. cod.
donat. p. 220.

ANN. CHR.
1070.

defridi Bullionii, postea Jerofolymorum regis, qui avi sui prædicti Godefridi Barbarti donationem auxit, concessio eidem ecclesiæ Basilio, cum consensu Idæ ejusdem ducis filia, fratrumque suorum Balduini & Eustachii anno M XCIV. Theoderico secundo sancti Hucberti abbate. Hactenus ibidem cella est abbatia sancti Hucberti.

Præter illam cellam Bullionensem, quædam alia sancto Hucberto concessa ob famam venerabilis Theoderici abbatis primi: cujus gratia Arnulfus Warchensis comes, filius Ludovici comitis, homo licet multæ vanitatis & levitatis, una cum conjugæ sua Adelaide, ecclesiam seu abbatiolam sancti Sulpicii in villa, quam Piros* vocant, prope Macerias opidum & Warcum* sita sancto Hucberto dedit, ubi ejus rogatu idem Theodericus abbas monachos collocavit. Idem præstitum in ecclesia beatæ Mariæ apud Evernei-curtem*, quam Elinandus Laudunensis antistes eidem concessit. Porro altare prædictæ villæ sancti Sulpicii, quod Pirensi ecclesiæ vicinum est, itidem sancto Hucberto largitus est Gervasius Remorum archipræsul, vir optimis dotibus instructus, sed natura & moribus ferrox, qui ejusdem venerabilis abbatis consuetudine & monitis multum feritatis deposuit.

Sigebergensi monasterio reliquæ datae.

Per id tempus Anno Coloniensis archiepiscopus Romam profectus est. In reditu multis precibus flagitavit ab Adelhaida, tunc Alpium Cottiarum marchionissa, ut Thebææ legionis martyrum quasdam reliquias ex Agaunensi monasterio, quod ejus ditionis erat, sibi impertiretur. Annuente illa, hic donis ac promissis sacrarum ædium custodem ita flexit, ut, remotis arbitris, sancti Innocentii corpus una cum capite sancti Vitalis ipsi concederet. Utrumque reverenter extulit Anno, & Sigebergensi monasterio intulit III. idus Maii, qui dies Ascensionis hoc anno erat. Sigebergensis cœnobii fit mentio in epistola Walonis^a ad Widonem episcopum. Idem etiam beati Cæsarii martyris brachium contulit eleganti sacello ab se constructo, quod sancti Georgii templo contiguum erat. Cum vero illud in honorem sancti Jacobi ab ipso consecraretur, subito incendium ingens obortum toti civitati excidium allaturum videbatur. Verum id dæmonis arte factum intelligens sanctus pontifex, adstantes securos esse iussit; & quanti meriti esset sancti Cæsarii invocatio, sequenti exemplo declaravit.

^a Baluz. vo. 4. Miscell. p. 444.

LXX.
Romæ mortuus revivific.

Erat in urbe Roma vir quidam opibus & divitiis affluens, sed laxioris vitæ, Andreas vocabulo, qui præter nomen nihil christianæ religionis habere videbatur, nisi quod beato Cæsario martyri devotus, ejus ecclesiam cum cereis frequentare solebat. Hic generali mortis lege constrictus, sero pœnitens, animam exhalavit. Mox corpus in feretro compositum, dum sepultura in alterum differtur diem, protrahis ad medium noctis parentantium excubiis, moto repente feretro, caput erigere cepit. Tum, qui aderant, aliis præ metu diffugientibus, aliis, qui constantiores erant, illic remanentibus, & an mortuus fuisset dubitantibus; ille graviter suspirans: Non, inquit, simulate, sed vere mortis sortem subii; at perpetuæ damnationis pœnas luiturus, nisi Cæsarii martyris intercessisset supplicatio. Ad hæc multa intulit, quæ sibi in divini examine judicii contigerant, & adstantes ad pœnitentiam & cautelam adhortatus, super feretrum denuo se collegit, & obiit. Quo tempore id contigerit non expressit Anno, nec vitæ ejus scriptor, qui hæc ex eo refert: sed factum videtur non longe ante illud tempus, nec scio an sancti Brunonis conversioni, qui hoc ex Annone, utpote Coloniensi, rescire potuit, occasionem dederit.

LXXI.
Legerensis monasterii doctores confirmata.

^b Yepes. ap. pend. tom. 4. c. V. lib. 55. n. 29.

Quartus erat hic annus Sancii Ranimiri seu Ramiri, regis Aragonum & Montifonis, qui tunc insigne privilegium^b Legerensi sancti Salvatoris monasterio, ac Sancio abbati, ejusque successoribus indulgit, commemoratis superiorum regum privilegiis, & confirmatis. In primis refert privilegium Sancii regis^c avi sui, qui multa eidem cœnobio bona & amplissimam dignitatem contulit, misso ad sedem apostolicam Sancio abbate & episcopo, magistro suo, pro libertate ejusdem loci, asserens inter alia, quod hoc primum & antiquissimum, atque regium & præcordiale totius regni sui cœnobium haberetur. Illuc etiam translata ecclesiæ Iruniensis, nuper vastatæ, episcopalis sedes, cujus instaurandæ cura eidem Sancio abbati & episcopo commissa. Mortuo prædicto Sancio abbate & episcopo, qui in ecclesia Legerensi sepultus quiescit, Legerense monasterium rexit Sancius alter abbas & episcopus, minor dictus, cui prædictus rex Sancius omnes ejus loci possessiones confirmavit, & Ranimiro regi filio suo corroborandum privilegium obtulit. quo mortuo, Ranimirus iste patris sui decreta inviolabiliter conservavit; eaque Sancio-Ranimiro filio suo conservanda commenda-

ANN.
CHR. 1070.

vit. quod se præstitisse ait Sancius, primum quidem anno præcedente, qui tertius regni ejus annus erat, convocato in monasterio Legerensi concilio, cui Hugonem Candidum cardinalem presbyterum interesse contigit. Hic rogatu regis prædictum Sancium abbatem & episcopum, ejus nominis secundum, ad Alexandrum papam direxit, ut Legerense monasterium in suam tutelam reciperet. quod & obtinuit. Denique idem rex Legerensibus talia privilegia & jura concedit, qualia habet Cluniacense monasterium, de cujus sanctissimo fonte ordo beati Benedicti, id est restauratio disciplina regularis, in his partibus prius emanavit. Subscribunt post Sancium Petrus & Aldefonsus rex Aragonensium & Pampilonis, ejusdem Sancii regis filii. Facta charta era M C VIII. XIV. kal. Maii in sancto Salvatore, anno VIII. pontificatus domni Alexandri papæ II. anno ab incarnatione M LXX. indictione VIII.

Paullo ante, id est æra M C I. Sancius alter, Castellæ rex, dum fratrum suorum regna occupare pergit, in obsidione Zamoræ accepto vulnere extinctus est: cujus corpus Castellani ad Oniense^a monasterium cum multo planctu detulerunt: ubi illud pro regia dignitate sepulturæ mandarunt. Quia verò Sancius prolis expers decesserat, Castellani & Navarri Aldefonsum ejus fratrem, qui captus a fratre, monasticum habitum, non sponte, sed coactus, in cœnobio sanctorum Facundi & Primitivi induerat, indeque ad Almenonem regem Toletum confugerat; ad recipiendum regnum revocant, accepto prius sacramento, quod ipse fraternæ cædis minime conscius esset. Hic strenuissimus princeps fuit, idemque religiosissimus, qui Cluniacenses nostros in primis maxime honoravit. Is monachum quemdam ab Hugone venerabili eorum abbate postulavit ex sacro illo cœnobio. Missus primum Rotbertus monachus, cujus adventu rex adeo recreatus est, ut litteris ad Hugonem scriptis el gratias egerit, simul eum rogans, ut quosdam insuper alios ad se mitteret, pollicitus se duplicaturum censum, quem ipsius pater sanctissimo illi Cluniacensium loco dare solitus erat. Inscripta est epistola^b Hugoni venerabili & excellentissimo abbati Cluniacensium, virtutum floribus claro, fomite divino suffulto, atque cunctæ dulcedinis mellifluis seniori, quem suæ dignitatis clarificat gradus, necnon cunctæ nobilissime congregationi apostolorum Petri & Pauli. Epistolæ exordium sic habet: Quanta te, gloriosissime pater, devotione diligam, melius, ut depero, ipse cognoscis, quam aliquis doctor in charta scribere possit. Robertum quem super omnes monachos teneo excellentiorem & cariorem, vestrumque ex intimo corde fidelissimum confratrem, [ad te remitto] scientem qualiter tuus amor factus est mihi velut ignis, tota die & nocte ardens in corde meo. unde si omnia mihi dedisses, quæ in mundo habere potes, puto nihil esse ad comparationem illius boni, quod causa mei particulam tui gregis, quem spirituali fovisti manu, in nostris partibus misisti. Dein petit rex sibi quosdam alios mitti ejusdem sanctissimæ religionis monachos, ut illum nostrum, inquit, & vestrum locum, quem tuo sanctissimo fonte incepisti rigare, replent tua dulcedine, dum in hoc fragili corpore moveor. In fine postulat, ut census ille, quem forte per Rotbertum mittebat Cluniacum, ad comparandam annonam, unde illa sanctissima sustentaretur congregatio, expendere. Eo quippe tempore sterilitas Gallia incubuerat. Quam male postea se gesserit Rotbertus ille, inferius videbimus.

LXXII.
Alfonso regis Castellæ in Cluniacenses benevolentia. a Roderic. Tolet lib. 6. c. 19.

^b Spicil. to. 6. p. 445.

Acceptorum a rege beneficiorum memor Hugo abbas, statutum^c edidit, quo universis Cluniacensibus fratribus, tam præsentibus quam futuris, de domno Alfonso Hispaniarum rege, suo fideli amico, qui tanta ac talia bona ipsis fecerat, faciebaturque indefinenter, ut nullus regum vel principum, sive præcis seu modernis temporibus ei comparari posset, præcipiebat, ut eum omnium bonorum, quæ apud se fiebant, tam in vita, quam post mortem, participem facerent; psalmum Exaudiat cum sua collecta ad horam tertiam, dum viveret, pro eo decantarent. Ad hæc ut die cænæ Domini triginta pauperes pro eo ad mandatum, ut vocant, admitterentur; & die sancto paschæ centum pauperes pro eo reficerentur. Insuper quotidie præbendam in refectorio ad majorem mensam haberet, pauperibus erogandam. Denique ut in ecclesia nova majori, quam ipse de propriis facultatibus construxisse videtur, unum altare ex præcipuis ad celebranda pro eo divina mysteria deputaretur. Post obitum vero ejus, præter officia, missas & elemosinas, quæ pro eo faciendæ essent, integro anno divina pro illo mysteria in illo altari celebrarentur; & anniversaria ejus dies in perpetuum, sicut pro domno Heinricho imperatore augusto, solemniter celebrarentur. quod etiam de regina ejus conjugæ, cui nomen Urraca, fieri

LXXIII.
Cluniacensium gratitudo. ^c ibid. p. 447.

ANN. 1070.
LXXIV.
S. Pauli basilicæ portæ æreæ.
a V. Inscript. basil. S. Pauli p. 1. & 2.

mandat, cujus anniversarium diem, sicut imperatricis Agnetis, fieri constituit. Quod Baronius annalibus suis inferendum putavit; nostris haud indignum censendum videtur, nimirum quod ipse refert de januis aereæ portæ primariæ basilicæ sancti Pauli, extra urbis mœnia positæ via Ostiensi, quas consul Pantaleon Constantinopoli fabricari hoc anno curavit, egregium ipsius pietatis monumentum. Geminæ januæ sunt, quinquaginta-quadro partitæ æqualibus spatiis, in quibus Christi Domini, sanctæ Dei-genitricis Mariæ, necnon prophetarum quorundam & apostolorum imagines insculptæ sunt cum quibusdam inscriptionibus, quarum prima sic habet: Anno millesimo septuagesimo ab incarnatione Domini, temporibus Alexandri sanctissimi pape II. & domni Hildebrandi venerabilis monachi & archidiaconi, instructæ sunt portæ iste in regia urbe Constantinopolitana, adjuvante domino Pantaleone consule, quæ illas fieri iussit. Sequuntur quidam versus, quibus Pantaleon beatum Paulum sibi propitium fieri rogat, ubi se *Malsigenum* vocat his versibus.

*Paule beate, preces Domino ne fundere cesses.
Consule Malsigeno pro Pantaleone rogando,
Ductus amore tui qui portas has tibi struxit.*

Alios versus prætereo non magni momenti, quos ibi videre licet.

LXXV.
Offæ abbatissæ obitus.
b Paul. diar. lib. 6. c. 1.

Haud scio an ad hoc usque tempus pervenerit venerabilis Offa, sancti Petri intra Beneventum parthenonis abbatissa, ad montis Felicis radices positi, quod Paulus Warnefrida Theuderada, Romualdi ducis uxore, constructum fuisse dicit. Offæ gesta quædam Desiderius abbas Casinensis seu Victor tertius commemorat in libro tertio Dialogorum, ex relatu Bellæ amitæ patris sui, quæ cum fuisset desponsata viro, domo patris clam egressa, ad prædictum sancti Petri monasterium confugerat: ubi in sanctimoniali habitu a primævo juventutis flore usque ad extremam senectutem conversata, Offæ gesta didicerat. Hæc itaque Offa primum quidem in monte sanctæ Agathæ, juxta Capuanam urbem sito, diu eremiticam duxerat vitam, antequam prædicti monasterii regimen subiret, ex quo forte ad illam solitudinem fecerant. Accepto monasterii regimine, quadam nocte, sororibus adhuc quiescentibus, oratorium ingressa, accepit thuribulum, ut more solito thura adoleret altaribus: cumque thus in thuribulum immittere vellet, e manu ejus in terram thus cecidit, nec illud, lampade quippe extincta colligere potuit. Tum repente quemdam sibi adstare sensit, qui, manu ejus accepta, in thuribulum thymiana immisit tanti odoris, ut ex eo tempore ad horam usque nonam, non modo ecclesiam, sed totum monasterium sua fragrantia impleverit. Quo ex loco intelligimus, moris olim fuisse, ut in monasteriis virginum noctu altaribus thus adoleretur. quod etiam in virorum monasteriis usu receptum fuisse docent in primis ritus Floriacenses, in quibus præcipitur, ut ante matutinum altaria a sacrista thurificentur. Denique religiosissima illa abbatissa, cum jam morti proxima esset, cunctis, qui adstabant, videntibus, e lectulo suo ad mensuram trium fere cubitorum sursum erecta, expansis in cælum manibus sic stetit; factaque oratione cum se iterum in lectulo composuisset, ultimum spiritum exhalavit. Hæc cum infirma decumberet, rogata ut aliquantulo cibo corpus refocilaret, ut erat deliciis minime assueta: Si quid, ait, infusorum leguminum mihi attuleritis, forsitan aliquantulum ex eis potero degustare. *O abstinentia!* inquit Desiderius, *in femina prædicanda! que in infirmitate posita, infusis leguminibus pro summis etiam deliciis utebatur.* Quanta fuerit ejus sanctitas, probavit rusticus quidam, qui cum saccum frumento plenum super ejus tumulum irreverenter deposuisset, excusso cælitus sacco, frumentum in terram sparsum obstupuit: probavit & alter quidam vir nobilis, qui super eundem tumulum sedere ausus, tanto viscerum dolore repente correptus est, ut se ilico moriturum crederet. ast, intellecto cujus esset illud sepulcrum, petita venia, meritis Dei famulæ sanatus est. Hæc ex Victore, quæ Petrus Damiani etiam retulit.

c Pet. Dam. lib. 8. ep. 3.
LXXVI.
Fructuarie privilegium.
d Bibl. S. Jus. p. 298.

Exstat in Bibliotheca Sebustiana Alexandri pape privilegium, interventu Agnetis imperatricis & Annonis Colonienfis archiepiscopi indultum venerabili Alberto abbatii monasterii sanctæ Mariæ, siti in Ipporegensi loco, qui dicitur Fructuaria, ejusque successoribus regulariter promovendis. quo privilegio confirmat pontifex libertatem illius cœnobii, illudque sub tutelam sedis apostolicæ recipit, ita ut non liceat cuiquam servos Dei ibidem, vel in cellis suis degentes inquietare, vel de eorum substantia quidquam

ANN. CHR. 1070.

quidquam detrahere, & signanter Ipporegensi episcopo ibi hospitium facere. Datum Laterani anno Domini M LXX. Is erat abbas Albertus, ejus nominis secundus, qui cellam in Ripa-rubea erexit, atque in ea duodecim monachos cum priore collocavit, ad annum M LXXIX. superstes. Huic successit Ubertus seu Guibertus, factus demum episcopus Eoredienfis, cujus tempore, scilicet anno M LXXX. Taurini placitum a habitum est super controversia, quæ vertebatur inter abbates Fructuarie & Divionensem, quorum hic Fructuarie monasterium Divionensi subiectum esse contendebat. Hæc controversia ventilata fuit coram Hermanno S. R. E. cardinali, Hugone episcopo Diensi, Gratianopolitano, Sedunensi & Morienensi, atque Adelaide comitissa, ejusque nuru, scilicet Agnete, & Friderico marchione: at causa remissa ad papæ audientiam ad proximam synodum quadragesimæ.

a Guichen. 19. 2. hist. Sa. baud. p. 19.

Regnabat tunc temporis in Scotia Malcolmus hujus nominis III. qui monasterium Fermelodunum seu Dumfermilingense in honorem sanctæ Trinitatis una cum uxore sua Margarita condidit. Primas foundationis tabulas exhibet Marshamus in tomo 2. Monastici Anglicani, quæ nullam præferunt chronologiæ notam; at id hoc anno M LXX. contigisse dicimus ex chronicis Scotis, biennio scilicet postquam Malcolmus Margaritam in uxorem duxisset. Hæc enim fuit condendi monasterii occasio, ut testatur Turgotus in ejusdem sanctæ Margaritæ vita cap. 4. ubi sic habet: *Postquam culmen assenderat honoris Margarita, mox in loco ubi ejus nuptiæ celebratæ fuerant, æternum sui nominis & religiositatis erexit monumentum. Triplici autem salutis intentione nobilem ibi ecclesiam in sanctæ Trinitatis edificavit honorem, &c.* qui locus, ut ait Fordonus in chronico Scotia, *Dumfermelin* dictus, haud longe aberat a sinu maris quo Regina ex Anglia adventans applicuerat. Incertum est an huic monasterio tunc primum præfecti fuerint abbates. Certe tabulæ foundationis quas laudavimus, abbatiam semel & iterum appellant; nullus tamen ante Davidis tempora abbas hujus loci invenitur. Quin & libro v. historiæ Novorum Eadmeri, Alexander Scottorum rex anno M C XX. legatos ad Radulfum Cantuarie metropolitanum misisse dicitur, viros honoratos & strenuos, qui Eadmerum in sancti Andree episcopum peterent, ex quibus primus erat monachus & prior ecclesie Dumfermelina, Petrus nomine, clerici duo, & unus miles. Idem innuit auctor chronici sanctæ Crucis Edimburgensis, ad annum M C LIV. ubi *Gaufridus primus abbas de Dumfermelin* obiisse dicitur, *ejusque nepos Gaufridus in illius locum successisse.* Quare haud ægre iis assentimus, qui aiunt monasterium illud conditum quidem fuisse a Malcolmus rege, sed ex eo tempore ei præfuisse solummodo priores, ad annum M C XXVIII. quo, uti ex Florentii Wigornienfis continuatore discimus, *vir religionis eximie Cantuarie prior, Gosfridus nomine, rege Scottorum David petente, & archiepiscopo Guillelmo annuente, abbas eligitur ad locum in Scotia, qui Dumfermelin dicitur, ordinatus a Roberto episcopo sancti Andree.* Ejus ecclesia dedicata est anno M C L. ex chronico Edimburgensi, cujus abbates hoc ordine præfuisse ex chartis domesticis collegit amicus noster Thomas Innesius, presbyter Scottus, videlicet Gosfridus seu Gaufridus ab anno M C XXVIII. ad M C LIV. Gaufridus II. ad M C LXXVIII. Archimbaldus ad M C XCVIII. Willelmus ad M CC XXXVIII. Goffridus ad M CC XL. Robertus, &c. Extat tomo 2. Angliæ sacre Davidis regis charta, qua multa eidem loco conferuntur. Huic multi testes & assertatores subscribunt, idque non statim post datam chartam. Nam Johannes abbas de Kelchow, qui inter alios recensetur, nonnisi septennio post Davidis obitum hanc dignitatem accepit. Porro Scotia reges qui antea in monasterio Iliensi seu Ycolmkillenfi sepeliri consueverant, a Malcolmus III. & Margarita apud Dunfermelin tumulos habuere, ubi vestigia monumentorum regionum, inter celeberrima istius abbatie rudera etiam nunc visuntur. Quanta vero fuerit olim ejus loci celebritas & potentia, ex iis discere quæ refert Marthæus Westmonasterienfis in Floribus Historiarum, ad annum M CCC III. *Dux*, inquit, *erant in Scotia fumosissima abbatie, in facultatibus opulentissima & in edificiis munitissima, Aberbredok, videlicet & Dunfermelin.* Porro *Dunfermelin infra procinctum suum ampla erat nimis, continens tres carrucatas terre, palatia quasi regia continens in se multa, ita ut tres incliti reges cum eorum sequela, singuli sine alterius improbitate simul & semel hospitari poterant; idcirco propter nimiam capacitatem soliti fuerant majores natu regni scotie illuc convenire.* quæ omnia Eadgari Anglorum regis exercitus anno M CCC. III. solo adæquavit; *ecclesia duntaxat ab incendio reservata, & paucis domibus monachis regulariter competentibus.*

LXXVII.
Monast. de Dunfermelin in Scotia conditur, &c.

b Tom. 1. Angliæ sac. pag. 161.

ANN. CHR.

1071.

LXXVIII.

Casinensis ec-

clesiæ dedica-

tio.

a Chron. Ca-

sin. lib. 3. c. 30.

b ibid. c. 31.

c ibid. c. 32.

d ibid. c. 33.

Guaiferius Ca-

sini monachus.

e ibid. c. 61.

f Bolland. no.

2. Febr. p. 531.

LXXIX.

Lanfranci iter

Romam & lis

cum Thoma

Eboracensi.

g Alberic.

ex VII. Willelmo

Malmesb.

h ibid. VII.

Willelmi lib. 1.

de pont. Ang.

c. 1.

INsequens annus M LXXI. novæ Casinensis ecclesiæ dedicatione insignis fuit, maxime ob consecrantis dignitatem. Hanc basilicam intra quinquennium construxerat Desiderius abbas & cardinalis, cujus rogatu Alexander pontifex Casinum Septembri mensē profectus est, ut novam ecclesiam consecraret. Ea res kalendis^a Octobris, & quidem die sabbati, sollempni ritu peracta est. Adfuerunt plerique ulterioris Italiæ episcopi cum tota curia Romana; necnon frequentes vicinarum civitatum populi, tum etiam principes Richardus Capuanus, Gisulfus Salernitanus, Landulfus Beneventanus, atque duces Neapolitanus & Surrentinus. Tantam illic populorum multitudinem confluisse tradit Leo Marsicanus, ut non modo universæ monasterii officinæ, sed omnia ab imo ad summum montis itinera, domusque opidi sancti Germani & plateæ omnes, verum etiam omnia longe lateque camporum adjacentium spatia innumerorum hominum cuneis conferta essent. Novæ illius ecclesiæ quinque erant altaria: quorum duo mediana, unum in honorem beatissimi patris Benedicti, sancti Johannis-Baptistæ alterum pontifex ipse consecravit: tertium, quod in australi parte situm erat, Johannes episcopus Tusculanensis in honorem sanctæ Dei-genitricis: quartum, ad Aquilonem positum, sub patrocinio beati Gregorii, Hubaldus episcopus Sabinenfis: quintum sancti Nicolai Erasmus episcopus Segrinus consecravit. Ipsa die amplissima^b indulgentiæ ab apostolico indultæ, tam iis, qui præsentibus aderant, quam ceteris, qui per octo consequentes dies illuc convenirent, peccatorum, quæ confessi essent, absolutione concessa. Eo etiam accessit Agnes^c piissima imperatrix, ibique per medium fere annum commorata est, multis donariis sancto Benedicto oblatis. Quot vero, quantisque ornamentis novam illam basilicam decoraverit Desiderius, longum esset pericere, quæ omnia singillatim refert Leo Marsicanus. Addit idem auctor^d constructum fuisse de novo monasterium ab eodem abbate, quod anno sequenti reservandum.

Tunc temporis in Casinensi monasterio florebat Guaiferius, domo Salernitanus, vir sapientissimus ac facundissimus, teste^e Leone, qui Salerno Casinum conversionis gratia venit tempore Desiderii abbatis, a quo admissus, factusque monachus est. Hic inter alia libellum scripsit de inventione corporis sancti Secundini episcopi, cujus corpus Trojæ in Apulia, cum templum sancti Marci Evangelistæ construeretur, inventum est. Hujus inventionis historiam scriptis mandavit Guaiferius, præmissis prologo f ad Trojanum episcopum, quem *fratrem & coepiscopum* vocat. tamen episcopus ipse non fuerit, ut ex Leone Marsicano & Petro diacono intelligimus. Henfchenius opinatur, Trojanum illum episcopum esse Stephanum, qui hoc anno ecclesiæ Casinensis dedicationi interfuit. In prologo suo Guaiferius sic episcopum illum alloquitur. *Quæstisti a me per Casinensem abbatem, quem ego causa honoris Desiderium nomeno, virum inter honorum antistes operum & religionis laudatum, & moribus comprobatum, ut, si quid mihi otii tua posset amicitia suadere, ad scribendum potissimum historiam confessoris Secundini conferrem. Faciam rem difficilem, & causam felicem agam: neque illi hortanti deero, nec tibi roganti: cum & illi obedientiam, & tibi debeam caritatem.* In contextu libelli ait auctor, igne probatas fuisse sancti Secundini reliquias, de quarum veritate nonnulli dubitabant. Guaiferium falsis Benedictinis ut sanctum, sed incerto die, consignat Wion, & post eum Menardus, sed non satis solido, ut videtur, fundamento.

Initio hujus anni Lanfrancus anno superiore creatus Dorobernensis archiepiscopus, Romam profectus est, pallium ab Alexandro accepturus, quod absenti dari non posse Hildebrandus litteris suis significaverat, quæ inter Lanfranci epistolæ sexta est. Accedenti dignanter assurrexit pontifex, professus se illud insigne reverentiæ detulisse, *non honore & archiepiscopi, sed amore magistri.* Ob eandem causam, post concessum pallium dari consuetum, aliud superaddidit in signum amoris, illud ipsum scilicet, quo idem pontifex uti consueverat in celebratione missarum.

Eodem tempore Romam quoque accesserat Thomas, ex canonico Bajocensi electus Eboracensis archiepiscopus, petendi itidem pallii causa, simul ut de primatu Cantuariensi, coram pontifice cum Lanfranco disceptaret. Hujus controversiæ originem ac seriem fuse describit Willelmus^h Malmesburiensis, quam hic compendio referemus. Ubi primum consecratus est in sede Cantuariensi Lanfrancus, ad eum venit Thomas ab ipso consecrandus. Cum ab eo professionem obedientiæ exigeret Lan-

francus, negavit Thomas id se facturum, nisi prius scriptas hac de re antiquas auctoritates videret, quibus id juste, ac sine suæ ecclesiæ præjudicio fieri posse sibi constaret. quod potius hominis extranei & Anglicani moris expertis ignorantia, quam pertinaciæ ac superbiæ Willelmus tribuit. Abiit itaque Thomas minime consecratus: at paullo post reversus, melius consultus professionem fecit, qua se Lanfranco in omnibus quæ ad christianæ religionis cultum pertinent, se obtemperaturum absolute promisit; successoribus vero ejus non ita, nisi prius in frequenti episcoporum concilio manifeste probaretur, antecessores suos Dorobernensis ecclesiæ primatibus hanc professionem fecisse, & facere debuisse. Profectus itaque Romam Thomas eodem ac Lanfrancus tempore, litem movit de primatu Dorobernensis ecclesiæ coram pontifice, asserens, Cantuariensem ecclesiam atque Eboracensem pariter esse honoris, nec alteram alteri, secundum beati Gregorii constitutionem, debere ullatenus subiacere, sed tantum consecrationis^a ordinem inter utriusque archiepiscopos servari. Ad hæc respondit Lanfrancus, Gregorianam illam constitutionem, non de Cantuariensi & Eboracensi ecclesia, sed de Londoniensi & Eboracensi esse prolatam. quibus auditis, censuit Alexander, hanc causam in Anglia totius regni episcoporum & abbatum judicio definiendam. Ambo itaque archiepiscopi in Angliam reversi, in paschali sollempnitate regem convenere. In frequenti curia iustum est fieri transcriptum, totius causæ summam continens. Pro lata instrumenta refert Willelmus, quæ Cantuariensis ecclesiæ primatui suffragabantur: quibus Thomas unam beati Gregorii constitutionem opposuit, homo sermone non admodum eloquens, quem Lanfrancus ea, qua præditus erat dicendi arte facile superavit. Hæc controversia processu temporis non semel denuo ventilata fuit.

Eodem tempore gravis in monachos persecutio exoriri cœpta est in Anglia, molientibus cum rege quibusdam episcopis, ut monachi e cathedralibus ecclesiis expellerentur, eorumque loco canonici sæculares substituerentur. Jamque Walchelmus Wentanus antistes, vir cetera bonus, sed susurrorum flexus consiliis, quadraginta minimum canonicos *cappis & superpelliciis* ornaverat, in ecclesiæ suæ possessionem mox inducendos. Et quidem regem jam in suam traxerat sententiam, eo pacto, ut Lanfranci archiepiscopi consensum eliceret. At ille novum facinus exhorruit, & papæ auctoritate, ne id episcopi auderent, effecit. Vulgata est^b nuper Wintoniensium monachorum ea de re epistola ad Alexandrum papam, cujus hæc inscriptio & exordium. *Domino sancto, & in Christo semper venerabili, universali papæ Alexandro, humilis fratrum congregatio, in ecclesia sanctorum Birini, Swithuni, & Adelwoldi Deo deserviens in civitate Wentana, fideles orationes cum aeterno famulatu per omnia secula. Inter innumeras omnium contritorum Anglica ecclesiæ querelas, o omnium merentium unica respiratio, & periclitantium desiderabilis portus domine papa, extrema prolis vestra paterna aure incumbite querimoniæ; & qui omnium vos invocantium gemitibus compati debetis ex officio pastoralitatis susceptæ, singultibus quoque nostris & precibus, quaesumus, adestote pro Dei & beati Petri amore. Videatis nos humi prostratos coram majestate apostolica sedis vestra, supplicantes videlicet & obtestantes per viscera misericordiæ Dei nostri, & per pietatem beati Petri & hujus universalis matris ecclesiarum, qua sinu precellentissima benignitatis ad se confugientes protegere consuevit; ne patiamini nos, humilem Christi gregem, nativo professionis nostræ sepio violenter ejectos, irruentibus lupis exponi: in quo scilicet ecclesiæ sepio ab ipsa infantia plantati & radicati, & vicissim bonis usi & mala perpeffi, jam per multa annorum secula inolevimus: ita videlicet ut ipsa antiquitas jam nobis pro auctoritate esse posset, nisi nullum auctorem haberemus.* Subdunt deinde illi monachi, inclytum regem Eadgarum, patrem beati Edwardi regis & martyris, & sanctarum virginum Edithæ & Alfgivæ, cum per matrices ecclesias clericos a feminarum consortio non posset compescere, habito synodali concilio per sanctum Dunstanum Cantuariensem archiepiscopum & sanctum Adelwoldum Wintoniensem episcopum cum aliis totius Britannia episcopis, in tribus Anglorum ecclesiis, Cantuariensi scilicet, Wintoniensi & Wigornienfi, monachos instituisse, quo ex tempore per annos amplius centum tranquille, nullo episcopo interurbante, in sua ecclesia persisterint. Quapropter pontificem rogant & obtestantur, ut pro amore beati Benedicti & patronorum suorum, apostolica sua auctoritate ipsos tueatur, ut ne ab ecclesia avelli possint.

Ad has litteras respondit pontifex in hunc modum.

ANN. CHR.

1071.

a V. lib. 10.

n. 26.

LXXX.

Monachi ca-

thedrali Wintoni-

æ asserti.

b Angliæ sac.

to. 1. p. 320.

Alexander episcopus, servus servorum Dei, congregationi monasterii Wintonie, salutem & apostolicam benedictionem. Legati nostri, qui ad partes vestras missi concilium ibi celebraverunt, sicut a plerisque majoribus & antiquioribus gentis vestre se didicisse confessi sunt, ecclesiam vestram a vetusta constitutione in ordine & officio atque cultu monachorum existisse nobis indicaverunt. Sunt etiam nonnulli, qui asserunt, fere omnes majores ecclesias ejus terre consuetudinem monastici ordinis ex eo cepisse & tenuisse, quod S. Augustinus legatus beatissimi papae Gregorii & ejus terre predicator, quos percepta fide ad obsequium divini ministerii & ecclesiasticos ordines perducere potuit, in hac forma religionis & cultu precipue constituit & ordinavit. Quibus quoniam longe nos impares esse cognoscimus, statuta mutare vel infringere indignum esse ducimus, praesertim cum ea catholicae fidei eruditionibus obesse non invenimus. Unde per praesentia scripta statuimus & confirmamus, ut ecclesia vestra in eo statu monastici ordinis, quo hactenus mansit, deinceps sine omni lesione & perturbatione consistat. Vos autem ut carissimos filios admonemus, quatinus propositum vestrae professionis ea sinceritate & studio de die in diem, adjuvante Domino, in melius proficiendo peragatis: ut ex interiori conscientia vestra servitium & devotio divino conspectui placeat, & exterioris forma conversationis nulli reprehendendi vos occasionem tribuat; sed omnibus exemplum sanctitatis, & erga diligentiam vestrae religionis amorem & desiderium confirmandae dilectionis prebeat. Ceterum si quis audaci temeritate vel pravo studio hunc statum & ordinem ecclesiae vestrae mutare vel confundere attemptaverit, procul dubio sciat se iracundiam apostolicae sedis incurere, & nisi cesset, anathematis in se iudicium provocare.

Aliam ejusdem argumenti epistolam idem pontifex scripsit ad Lanfrancum archiepiscopum in haec verba.

Alexander episcopus, servus servorum Dei, in Christo fratri Lanfranco Cantuariorum archiepiscopo, salutem & apostolicam benedictionem. Pervenit ad aures nostras, quod monasterium Wintonie multis persecutionibus & indignas oppressiones ab his sustineat, quorum immoderata pravitas ordinem & officium monachorum inde ejicere ac prorsus expellere certat. Verum, quia nobis non leve videtur tam antiquas constitutiones, & ut dicitur, a beato Augustino predicatore ejus terra profectas & ductas, subita & inconsulta permutatione diruere, nec eas catholicae fidei eruditionibus obviare videmus: fraternitatem tuam rogando monemus, ut his qui talia conantur prudenti defensione resistat, & praesatum monasterium a statu & ordine monasticae congregationis labefactari aut destitui, quoad potest, nullatenus patiat, neque permittat. Praeterea de liberatione capti episcopi, quod experientiae tuae commisit, valde miramur, an hoc tua praetermiserit negligentia, an regis poenam adjiciens contempserit inobedientia. Per praesentium etiam latorem dilectionem tuam interpellare curavimus, ut quae apud te impetrare desiderat, dummodo concedenda sint, tua sibi benignitas pro nostra caritate concedat.

His apostolicis litteris cessit Wintoniensis episcopi molitio, quae alios etiam imitatores habuit.

Idem quippe tentatum in ecclesia Cantuariensi a nonnullis clericis, qui, adjuncto sibi quorundam praepotentium laicorum praesidio, monachos itidem inde exturbare conati sunt. Verum eorum molitiones dissipavit Alexandri papae auctoritas, scriptis hac de re ad Lanfrancum litteris, quarum haec sententia. *Accepimus a quibusdam venientibus de partibus vestris ad limina sanctorum apostolorum Petri & Pauli, quod quidam clerici, associato sibi terrena potestatis, laicorum videlicet, auxilio, diabolico spiritu repleti, moluntur de ecclesia sancti Salvatoris in Dorobernia, quae est metropolis totius Britanniae, monachos expellere, & clericos inibi constituere. cui nefario operi molitionis suae hoc adicere conantur, ut in omni sede episcopali ordo monachorum extirpetur, quae in eis non vigeat auctoritatis religio. Qua de re zelo Dei compulsi, scrutinium de privilegiis ecclesiarum fieri praecipimus: & venit ad manus nostras statutum praedecessoris nostri beatae memoriae Gregorii Majoris de ecclesiis Angliae, quo modo scilicet praecipit Augustino, gentis vestrae apostolo, ut ejusdem ordinis viros, cujus & ipse noscitur esse, poneret in praesata sede metropolitana. tum relatis Gregorii Magni & Bonifacii quarti ea de re litteris, ita pontifex concludit. Unde quia, ratione dictante, quieti ecclesiarum utile esse perpeximus, praesens decretum supra nominatorum patrum confirmamus, & vice apostolorum sub eodem anathemate eos constringimus, quicumque huic obviare contenderint. Ita repressa clericorum in Cantuarienses monachos licentia, quae subinde novos motus, sed frustra, excitavit.*

LXXXI.
Idem factum
in ecclesia
Cantuariensi.

Eodem tempore Anselmus, tum Becci prior, Monologium suum flagitatu quorundam e fratribus suis, rogantium, ut quaedam quae illis de meditando divinitatis essentia, & quibusdam aliis eidem argumento coherentibus, familiari colloquio differuerat, in scripta redigeret, eaque plano stilo & vulgaribus argumentis, philosophico more explicaret. Id vero, invitatus licet, executus est uno libro, cujus hoc potissimum argumentum est, dari quiddam optimum, & maximum, & summum omnium quae sunt, a quo & per quod est quicquid est. Libro praemissa est praefatio, in qua ait se nihil in illo dixisse opusculo, quod non catholicorum patrum, & maxime beati Augustini scriptis cohaereat. In eo vero quod scripsit, summam Trinitatem posse dici tres substantias; Graecos se secutum fuisse, qui tres substantias in una essentia eadem fide, qua nos tres personas in una substantia, confitentur. Ideo rogat, ut si quis istud opusculum transcribere voluerit, hanc praefationem ne omittat. Multum quippe prodesse puto, inquit, ad intelligenda ea quae legerit, si quis prius, qua intentione, quove modo disputata sint, cognoverit. Hoc primum Anselmus opusculum absque titulo, id est absque epistola nuncupatoria, composuit, illud nequam tanti existimans, ut in fronte insigniretur Lanfranci nomine, cui illud corrigendum a submittit per Rotbertum monachum. Id patet ex epistola ad Mauricum Beccensem monachum, qui Cantuariam cum Lanfranco versabatur, brevique Beccum reversurus erat: quem rogat, ut Monologii exemplar, Lanfranco ab se missum, aut confirmatum ad se & correctum deferat, aut destructum ipsi referat. In fine salutatur domnum Arnulfum Belvacensem, domnum Hulvardum Anglum, confobrinum domni Osberni, domnos Vitalem & Rogerum, ac fratrem Samuelem Cadomenfes.

Lanfranco archiepiscopo ex fratre nepos erat cognominis, cui per Rotbertum monachum eodem tempore scripsit Anselmus, amico suo dilectissimo, & dilectori fidelissimo Lanfranco. sic enim habet epistolae inscriptio. In hac epistola ejus absentiam se gravate ferre ait Anselmus: & in fine salutatur domnum & fratrem suum Guidonem, Becci monachum, quem secum esse per amorem desiderabat indefinenter, & per obedientiam secum non esse tolerabat impatienter, eum monens ac rogans, ut studiosae inter suas occupationes vitam suam discutiat, & in bonis quotidie proficiat; & si qua in eo adhuc veteris hominis supersint vestigia, ab his assidue deficiat. Non multo post idem Lanfrancus Becci monachus factus est, eo missus a Lanfranco archiepiscopo, cui Anselmus ob id gratias egit, quod Beccum potius, quam alio nepotem suum miserit, testatus, se multum relevari onere prioratus, cum sibi tale pignus commisit. inde fieri, ut cum imbecillus animus prius gemeret sub pondere, jam pene noluit quod premit deponere. Huc spectat Lanfranci archiepiscopi epistola ad Anselmum superiori respondens, qua ei gratias agit, quod dulcissimum fratris sui filium, quem sicut animam suam se diligere dicit, cum ingenti laetitia susceperit. Tum rogat, ut eum saepe colloqui sui participem faciat, de rebus spiritualibus contra tentationes, novitius accedere solitas, ab eo informandum. Ad haec significat, se ei discussuro praecipisse, ne primo anno aliquam vel in refectorio, vel in capitulo, vel in monasterio, id est ecclesia, lectionem faceret, quoadusque psalmorum scientiam, sui que ordinis aliquem usum haberet. Non parvi momenti Lanfrancus nepos: quae de re archiepiscopus eum graviter arguit in sequenti epistola, ipsi inscripta & Guidoni, qui cum eo Beccum se receperat, & postea magisterio puerorum additus est, ut patet ex alia Anselmi epistola ad Lanfrancum archiepiscopum, quem de nepotis sui sancto profectu, ejusque capitis dolore commonefacit. In fine ejusdem epistolae petit Anselmus, sibi mitti regulam vitae monachicae, quam sanctus Dunstanus instituit, quod forte intelligendum de Concordia regulari, quae Eadgari regis mandato a Dunstano condita, sancitaque est.

Quod attinet ad Mauricum, cui Monologium suum commendat Anselmus, eum non mediocri scientiae ac meriti fuisse oportet, quippe quem Anselmus tanti faciebat, ut ejus absentia aegre se privari testetur, eumque meritis dominum, conversatione fratrem, cura filium carissimum vocet in epistola ad Albertum medicum in Anglia degentem. cui Mauricum capite laborantem, ut ab eo curetur commendat. Idem in aliis epistolis quanti eum faceret, & quantopere ejus sanitatem optaret, satis superque testatur. Nec minori loco erat Mauricus apud Lanfrancum archiepiscopum, qui eum ad se in Angliam mitti petierat, eique Beccum redeundi veniam concedere volebat. Denique Mauricius ex praecipuis Anselmi discipulis erat, utpote

ANN. CHR.
1071.
LXXXII.
Anselmus Monologium scribit.

a Anselm.
lib. 1. epist.
63.
b ibid. ep.
65.

LXXXIII.
Lanfrancus archiepiscopi nepos, Becci monachus.
c ibid. ep.
66.

d ibid. ep. 19.

e ibid. ep.
22.

f ibid. ep. 37.

LXXXIV.
Mauricius ibidem monachus.

g id. ep. 28.

h ibid. ep. 24.
& seqq.

ANN. CHR.
1071.
a id. lib. 2.
ep. 8.
LXXXV.
Herluinus ab-
bas Lanfran-
cum adit.

cujus flagitatu Monologium scripsit, eique scriptum^a suum *de malo* misit. Eodem tempore Herluinus Becci abbas, tamen jam senio gravis, in Angliam trajecit, Lanfrancum archiepiscopum, discipulum quondam suum, invisurus. Cum vero ad eum pervenisset, dici non potest, *qua tunc inter eos summittendi se se ad invicem pia fuerit contentio*. Summus antistes, & in ecclesiis transmarinis vices apostolicas gerens, instar cujusvis monachi, suo quondam abbati se summittebat, secundus ubique ab eo, etiam ad missarum sollempnia, residendo, ejusque manum, cum ab eo aliquid acciperet, nisi raptim ille retraxisset, osculando. Illi sedes eminentior, ac jubendi auctoritas omnis deferebatur: nec id solum privatim, sed in quovis numeroso episcoporum & procerum conventu fiebat. quæ tanti archiepiscopi modestia maximam omnibus Anglis admirationem concitabat, & Herluini existimationem.

LXXXVI.
Gerberti ab-
batis commen-
dario.
b id. lib. 1.
ep. 9.

Non omittenda hoc loco Anselmi epistola^b ad venerabilem Gerbertum Fontanellensem abbatem, apud quem intercedit, cuidam viduæ dudum indultam, relaxato servitio quod abbati Fontanellensi debebat, gratiam jam filii sui morte afflictæ ne retraheret, quod ut obtineret Anselmus, ad sanctitatis, inquit, *vestra me vestigia mente proferno, intercedens, pro eadem vidua pauperula, cujus animam in tribulatione viduitatis & paupertatis misericorditer propter Deum refrigerastis, cum ei illud tantillum servitii quod a pauperula vestra magnitudinè solvebatur, me interveniente relaxastis*. Eiusdem Gerberti doctrinam commendat Anselmus in alia epistola^c ad quemdam Gualterum, qui ipsum de quæstione aliqua consuluerat. *Habetis vobiscum*, inquit, *dominum & patrem nostrum reverendum abbatem Gerbertum, qui vobis de ea quam scripsistis quæstione, & de aliis pro quibus vos velle meam adire parvitatem significastis, melius potest presens colloquendo, quam ego vel loquendo, vel scribendo satisfacere. Precor tamen, ne despicendo meam fatuitatem, contemnatis visere nostram caritatem*. Ex his verbis forsitan quis colligat, Gualterum illum, ad quem scripta est hæc epistola, fuisse monachum, & quidem Fontanellensem. at rem dubiam reddit inscriptio, *Domino sponte diligenti, merito dilecto, non ut ignoto, sed ut familiari amico Gualtero*, quem Anselmus dominum, non dominum; & fratrem, si monachus fuisset, dicitur fuisse videtur.

LXXXVII.
Gervino ab-
bati lepra per-
cussio nepos
succedit.

In Pontivo Gervinus Centulensis abbas, post vitam piissime exactam lepra percussus, eximium patientiæ atque constantiæ specimen dedit. Nam cum morbus ille vocis ei abstulisset facultatem, hic tamen solita pietatis officia non pratermittebat, id est, *prolixitate orationum, genuflexionum continuitatem, sacrarum adium circuitionem, sacrarumque canonum de sancta Trinitate, de Spiritu sancto, deque sancta Maria, ac de omnibus sanctis expensionem*: & cum ad sumendum cibum, & ad requiem capiendam pæne deficeret, ad hæc omnia divini officii obsequia deficere nesciebat. Etiam autem ob morbi qualitatem a coetu fratrum sequestrare se vellet, is tamen erat fratrum adversus eum amor, ut continuo eorum sedulitate vallaretur. In eo statu, videns se ad monasterii regimen sufficere non posse, illud nepoti suo cognomini, qui sancti Remigii apud Remos monachus erat, committi a Philippo rege postulavit obtinuitque. Itaque in ejus locum suffectus est Gervinus alter, ordinatus hoc anno, & quidem x. kal. Novembris.

LXXXVIII.
Herimarus
abbas S. Re-
migii obit.

Eodem anno aut insequente, rectore destitutum fuit sancti Remigii insigne monasterium, post mortem scilicet Herimari abbatis, quæ accidit die septima Decembris, cum annis viginti quatuor & mensibus octo sacrum illum locum rectissime administrasset. humatus ad dextram partem capituli, in aditu ad oratorium olim sancti Christophori, quod nunc eversum est. Optimo patri mœrentes filii insigni epitaphio parentarunt, quod lapidi insculptum, ne penitus obliteretur, hic apponendum duxi.

*Hic jacet Hermarus, cui se se conferat alter,
Si se per meritum conferat, alter erit.
Per meritum dico, per quod pater ordinis hujus,
Ordinis & rerum commodus auctor erat.
Nil sibi virtutum, nil sancta defuit artis;
Nec gravis incessus, sed neque sermo gravis.
Mille trecentenis decursibus hebdomadarum,
Appositis septem, rexit ovile suum.
Cum ruit, hac ipsa noster ruit ordo ruina,
Decidit & totus hoc moriente locus.*

ANN. CHR.
1071.

*Qui se non tantum, se quod facit, est aliquantum;
Credimus hoc per eum disposuisse Deum.
Exiit membris septena luce Decembris:
Sed peperit meritum vivere post obitum.*

Paullo ante obitum Herimarus eximium pietatis suæ specimen dedit, conferendo ad stipendium fratrum, ad usum infirmorum & pauperum, quod ipsis deesse videbatur. Hoc ejus pietatis monumentum ex codice Remigiano hic exhibere visum est ad tanti viri reparandam memoriam.

Domini favente clementia H* abbas, suis dilectis in Christo filiis. Divina bonitatis respectu & vestro omnium assensu ad regimen animarum vestrarum ascitus, licet tanto prelationis sim gradu indignus, & ad tantum opus minus idoneus, de vestra tamen salute sum valde sollicitus. Scio enim, quia a discipulis quidquid delinquitur, respicit ad magistrum, & peritescio justum judicem Deum, utpote de vobis omnibus rationem de me exacturum. Vobis igitur, fratres, qui Deo in hoc cœnobio militatis, ad conservandum vite regularis statum necessaria debeo ministrare, sicut scriptum est; DIVIDEBATUR singulis prout cuique opus erat. Nec vobis timentibus Deum aliquid timeatis deesse, memores promissi Veritatis dicentis: PRIMUM querite regnum Dei & justitiam ejus, & omnia adjicientur vobis. Cum ergo de quotidiano victu & reliquis necessariis merito conqueri possitis, sed pro Deo patientes estis; proposui in animo, quod hæcenus imperfectum & inordinatum, ad cœnam vestram aliquod certum assignare stipendium, ut sine murmuratione unanimes sitis in oratione; & deputari villam Tassiacum* cum molendinis & omnibus, que solvere consuevit. Adjeci etiam de decima ovium de Curte-ausorum*, sicut suis terminis persolvitur, ita in Curte ejusdem ville congregari, & ad vestram utilitatem ibi conservetur. Decrevi itaque, ut hæc cellerarius sub sua providentia habeat, ad hoc tantummodo deputata, ut ex his cœnam vestram præparet & disponat, & anniversario die depositionis meæ omnibus annis pro remedio anime meæ vobis refectorem faciat. His ita dispositis, quoniam infirmorum cura ante omnia & super omnia adhibenda est, utile duxi eis ministrare necessaria, minus sollicitè ab antecessoribus nostris procurata. Itaque ad eorum usum assigno ecclesiam sancti Juliani cum altari, ecclesiamque de Hilla* cum altari & molendinis, minutam decimam de Salice-sancti-Remigii* & de Villare-aleranni*; censum etiam de Ario, de Columnis, quodque comes Rodulfus dedit pro anima filii sui, videlicet terram & homines. Præterea pauperum & peregrinorum solatia procuramus, quia in ipsis magis Christus suscipitur. His decerno molendinos de sancto Martino, molendinum unum super fluvium nomine Py, molendinum Hugonis*, molendinum ad pontem ante portas monasterii, censum etiam de Exia & Valle-dominica* cum mulionibus, XVII. quoque jugera terre & vineam unam, quæ Richardus serviens noster Jerusalem iturus reliquit. Placuit hoc nostro consilio confirmare decretum, ne quis minuire vel immutare illud presumat in posterum. Auctoritate igitur summa & individua Trinitatis Patris & Filii & Spiritus-sancti ne quis hoc decretum violare audeat prohibemus. quod qui presumpserit, & a communione sancte Dei ecclesie ecclesiasticum statutum se separaverit, anathematis vinculo obligatus a communione celestis & perennis ecclesie in perpetuum separetur.

Ex ejus discipulis celebriores fuere Anselmus, is, qui historiam concilii Remensis, presente Leone IX. apud sanctum Remigii habiti, ejusdemque pontificis iter descripsit; Remigius sancti Nicasii primus abbas, Gervinus Centulensis abbas mox laudatus; Henricus sancti Remigii post eundem Herimarum abbas, Rotbertus itidem abbas, qui transmarinam expeditionem scriptis mandavit in cella sancti Oricoli, ubi relegatus degebat; & Erluinus ejusdem cellæ prior.

In Herimari locum non statim, sed aliquanto post suffectus est Willelmus jam tum Mettensis sancti Arnulfi abbas, omissus in vulgatis indicibus, etiam apud Marlotum^a, uti etiam in syllabo sancti Arnulfi abbatum. Certum ejus rei argumentum habemus ex ipsius Willelmi^b epistolis, quarum prima, anno M LXXIII. scripta, qua Gregorio VII. de ejus electione gratulatus, ita de se loquitur. *Scire autem te cupio, quorundam consilio me deceptum, abbatia sancti Remigii pondus pestiferum suscepisse. quod quidem tam impatienter, graviterque & iniquo animo fero, ut illud a me longius propellere cogitem, si tamen in hoc opus, tuum posero impetrare favorem*. Eundem porro sancti Arnulfi quoque abbatiam tenuisse perspicuum est ex Gregorii VII. epistola ad Hugonem Cluniacensem abbatem, in qua ait, admodum sibi placere hunc abbatem; "

* Herimarus.

* Tassiac.

* Courtois.

* Hilla.

* Saux-S.

* Villers-aleranni.

* de Huon.

* Vaux-de-mange.

Discipuli
ejus.

LXXXIX.

Willelmus

ejus succedior.

a Marlot. ro.

i. p. 352.

b Analeth.

ro. i. p. 247.

ANNALS

40

ANN. CHR. 1071.

& laudaturum, si posset ferre opus, ut utraque abbatias regeat, Mettensem & Remensem. Et quidem ad Remensem accersitus est a Manasse archiepiscopo, qui postea ejus admonitionibus & constantia in eum commotus, quod ipsi sancti Remigii rebus inhianti resisteret, id demum effecit, ut Willelmus sancti Remigii abbatia cederet, ut in consequentibus videbimus, & ad sancti Arnulfi remigraret monasterium, in quo eum monasticen professum fuisse veri simillimum est. Porro eum non statim abbatia Remigiana impositum fuisse patet ex Gregorii VII. epistola ad Manassem Remorum archiepiscopum, primo sui pontificatus anno data, in qua eum arguit, quod necdum abbatem illic ordinasset. quippe qui Willelmi abbatis promotionem nondum rescierat. Tunc ad Willelmum scripsit quidam abbas, Hugo, ut puto, Cluniacensis, se mirari eum sic decipi potuisse, ut in terra Francorum, quasi in lacu leonum, se passus esset tam temere, facileque contrudi. Ad quod responderet Willelmus, se quadam virtutis imagine deceptum, ut miseris monachis & afflicto loco confuleret, pollicente nimirum archiepiscopo, se vineam Domini, ut antea solebat, numquam depasturum, nec de ea quidquam ablaturum, nisi quod ei manus meae, inquit, spontanea largitio contulisset. At eum promissis non fterisse, alibi videbimus. Porro Willelmus preceptorem habuit, cujus nomen a littera A. incipiebat, ut patet ex ejus epistola septima, Preceptoris suo A. inscripta. quod de Adelmanno forsitan intelligendum, qui litteras apud Leodicum docuerat. Eundem, de sua ipsius conversione magnopere dolentem consolatur, & ad seculi contemptum hortatur hac epistola, in qua multa praeclare dicit de statu vitae monasticæ, & monasterii, in quo degebat. *Si nosse desideras, inquit, quali in castris ejus regula militemus, breviter tibi illam describimus. Sunt nobis cuncta communia, unum cor, una anima, unum idemque propositum. Virtus autem obedientie sic prepollet, ut, cum nobis incredibile sit studium legendi, nullus tamen obedientie preferre audeat lectionem. De gratuita vero paupertate quid referam? cum omne, quod corporeus sensus attingit, sit nobis omnino contemptui, animumque advocantes a corpore, consuescamus mori.* Plura de hoc abbate inferius.

a Greg. VII. lib. 1. ep. 13.

b Analect. pp. 2. p. 160. & seqq.

X C. Ibriacense monasterium conditur. * Iury. * l'Esuro.

Ad huac annum revocanda est origo monasterii beatæ Mariæ de Ibriacio * seu Ibreio, quod Rogerius de Ibriacio, Willelmi Nortmannorum ducis pincerna, a fundamentis exstruxit anno quinto, quam Willelmus Anglos in potestatem redegit. Ibriacum, munitissimum olim castrum, Henrici IV. Francorum regis parta in federatos rebelles victoria celebre, positum est ad Auduram * fluvium prope Anetum in diœcesi Ebroicensi. Illic pietatis suæ monumentum in honorem beatæ Mariæ excitavit Rogerius, collata congrua dote ad quindecim monachos cum abbate alendos. Primus abbas Petrus assumtus fuit ex proximo Columbenfi monasterio, ea lege, ut cum ipse, tum ejus successores in Columbenfium essent potestate, quam diu illi secundum ordinem Majoris-monasterii & Cluniacensium instituta vitam conformarent. quod Willelmus dux auctoritate sua roboravit. Eandem illic disciplinam fovit Petri successor Herbertus, & ipse eductus e Columbenfi monasterio: & sequentes abbates, quorum indicem in Neustria pia videre licet, alii ex Fiscannensi & Carnunensi monasteriis assumti sunt. Grave damnum pertulit sub finem undecimi hujus sæculi Ibriacense monasterium, cum adversus Guillelmum Britulienfem, Ibriaci dominum, rebellavit Ascelinus, cognomento Goellus, qui arcem a Guillelmo extorferat. Hanc munitionem in cœnobio monachorum, testante Orderico, militibus suis constituere coactus est Guillelmus: ad quam expugnandam Goellus ignem in locum iniecit, quo basilicam ædesque monachorum cum eorum suppellectili penitus consumpsit. Alterius Goelli mater piissima Hildeburgis quædam Ibriacensibus contulit initio sæculi sequentis. Multas alias subinde clades pertulit illud monasterium tum a Francis Nortmannisque bello contendentibus, tum novissime a Calvinistis, qui monasterium expilarunt, ecclesiæ navim everterunt, eoque locum redegerunt, ut actum foret de illo cœnobio, nisi Congregationis nostræ superiores subvenissent, quorum ope ac subsidiis nova loco forma & dignitas restituta est.

X C I. Floriacio facta donatio. * Piviers.

Necdum biennium erat, ex quo Hugoni successerat Guillelmus seu Willelmus Floriacensis abbas, cum Petverensis * seu Pitiverensis castri miles, sanctæ conversionis flagrans desiderio, & labentis sæculi transitoriam pompam ducens pro nihilo, res quasdam hereditatis suæ tradidit ecclesiæ sanctæ Dei-genitricis Mariæ & sancti patris Benedicti, ubi ipse sanctus pater humatus, veneratus divina predestinatione & sua electione habetur, ubi etiam dominus abbas Guillelmus pastoris officio fungitur. quæ res sitæ sunt non longe a Petverensi

a Petverensi castro diœcesis Aurelianensis in Belsia, super fluvium Exonæ *, id est manus-firma, quæ Baldrici-villa * dicitur, sicut eam possederat pater suus Tescelinus, cum ecclesia parochiali sancti Martini. Hæc autem omnia Hugo tradit sancto Benedicto, simul etiam donat ei seipsum ad serviendum, eo pacto, ut Floriacenses alteram ecclesiam in eadem villa cum officinis ad cohabitandum & Deo serviendum apertis sibi construant, & fratribus illic Deo servituris assignent quidquid apud Scotinas villam possidebant. Hæc autem donatio ab Hugone facta est, annuente matre sua Milefide & fratre suo Alberto cum filiis ejus. quæ ut firmior haberetur, ipse Hugo & frater ejus Albertus domino suo Philippo regi chartam istius donationis corroborandam obtulerunt: rex vero libentissime annuit, eamque chartam & sigilli sui auctoritate, & proprii nominis subscriptione corroboravit. *Actum Floriaco publice, anno ab incarnatione Domini M LXXI. regnante Philippo rege anno x.* His litteris appositum est signum Philippi regis cum cruce, tum signa Hugonis filii Tescelini Peteverensis. Verum, ut est versatilis mortalium voluntas, eodem anno Tescelinus & filius ejus Hugo nonnullas consuetudines possessionibus sancti Benedicti sitis in pago Petiverensi imposituere. Quæ de re cum Guillelmus abbas apud Philippum regem questus esset, preceptum regium adversus eos obtinuit. *Actum Mileduno publice, anno ab incarnatione Domini M LXXI. Philippi vero regis gloriosissimi anno xi.* Post monogramma Philippi regis apponitur signum Gualeranni magistri domus regis, & Hugonis fratris ejus, id est regis.

ANNO CHR. 1071. * Effonne. * Baudreville.

Eodem anno Goscelinus Basciacensis abbas litem Vindocinensibus movit de capella castelli Oleronis, quam Gaufridus Andecavorum comes, ejusque uxor Agnes, annuentibus ejusdem Agnetis filiis, Guillelmo Pictavorum comite & Guidone ejus fratre, olim Vindocinensi monasterio contulerant. Ast inita hoc anno concordia est, assensu Goscelini Burdegalensis archiepiscopi, & Bosonis episcopi Santonenfis in Basciaco monasterio. Hæc ex archivo Vindocinensi, in quo alia charta data dicitur die natalis sanctorum Gervasii & Protasii, festo sanctissimæ Trinitatis. quod argumento est, jam tum hoc festum, uti etiam modo, celebratum fuisse octava die post festum pentecostes. Idem constat ex multis aliis Vindocinensis archivi monumentis, eodem sæculo datis. quod in transcurfu adnotare visum est.

X C II. Vindocino afferta capella castri Oleronis.

Jam decimus erat annus, ex quo Soricinense monasterium, diœcesis modo Vaurenfis, rectore carebat: cum tandem diuturnæ orbitatis pertæsi monachi, divino disponente * consilio, fratrem quemdam, Raimundum nomine, virum monasticæ disciplinæ amantem, morum probitate & sacrorum librorum doctrina pollentem, eligendum constituunt, ejusque electionem approbante Froterio venerabili Nemaufensi episcopo, qui hunc locum magnopere diligebat præ magnitudine sanctarum reliquiarum, quæ illic asservabantur. Itaque electus est Raimundus, abbasque consecratus Tolosæ in basilica sanctæ Dei-genitricis Mariæ, consilio domni Alexandri papæ atque Hugonis Candidi cardinalis, consensu quoque domni Durandi Tolosæ civitatis antistitis, qui omnes ejusdem monasterii possessiones confirmavit. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXI. & quidem xviii. kal. Septembris, adstipulantibus Froterio Nemaufensi episcopo, Raimundo abbate sancti Papuli, aliisque. Ex quo intelligitur Durandum e nostris Tolosanum, cujus non semel facta mentio est, saltem ad hunc annum pervenisse.

X C III. Soricini abbas Raimundus. a Baluz. vo. 4. Miscell. p. 447.

Tunc Crassense monasterium regebat Dalmatius magni nominis abbas, Randalphi successor, cujus opera inter quatuor tribunos Malvienses, de ditione disceptantes, concordia inita coram Raimundo Barcinonensi comite & Aimerico Narbonensi. Eo abbate Berengarius-Raimundi, ejusque nepos Raimundus-Villelmi concessoribus & monachis ecclesiam sanctæ Mariæ & sancti Pauli de Alta-ripa, cum consensu domni Isarni Tolosani episcopi, qui Durando mox laudato successerat. In eadem charta Petrus-Bernardi & ejus uxor Stephania eidem monasterio donant filium suum Leonem, ad monachum, ut loquebantur, cum prædicta ecclesia. *Facta est hæc scriptura donationis pridie idus Februarii, regnante Philippo Francorum rege, immo regnante Domino nostro Jesu-Christo sine fine.* Postmodum idem Dalmatius abbas promotus est ad archiepiscopatum Narbonensem.

X C IV. Dalmatius Crassæ abbas.

Utrumque abbas Coxano monasterio præfesset, Willelmus Ceritanæ comes, pro remedio animæ suæ & Elizabeth uxoris quondam suæ, eidem cœnobio cessit

X C V. Coxano facta donatio promissa. b Marca Hist. p. 1162.

ANN. CHR. 1071.
a *ibid.*
p. 1163.

omnes census, quos in honore prædicti cœnobii percipere solebat, eo pacto, ut ejus loci monachi per unumquemque annum centum^a missarum sollempnia celebrent pro se & pro uxore sua prædicta, a nativitate Christi usque ad caput quadragesimæ; ipso vero anno, quo facta est donatio, trecentas missas usque ad pascha, & quolibet anno ipsius anniversarium faciant. *Facta hæc scriptura donationis XIII. kal. Januarii, anno XII. regnante Philippo rege.* Non diu superstes fuit Gauzfredus abbas: cujus successor Gerbertus ecclesiam beatæ Mariæ de Riquerio, a Bernardo Seniofredi fundatam & Coxano tributam, a Raimundo Elenensi episcopo post biennium^b dedicari curavit. Non multo post prædictus Willelmus Ceritanix comes pœnitentiam egit ob damna, quæ ejus milites Coxano intulerant.

XCVI.
Romani ritus
in Hispania
recepti.

Superius vidimus, Hugonem-Candidum cardinalem ab Alexandro in Hispaniam missum fuisse. Hujus legationis duplex causa, nimirum ut simoniæ labe omnino aboleretur, & ut Romani ritus in rebus sacris admitterentur. Ad hoc enim maxime intenti fuerunt Romani pontifices post Gregorium Magnum, ut aliorum regnorum ecclesiæ Romanos ritus susciperent, propriis abdicatis quos ab initio receptæ christianitatis acceperant. Eorum ratio hæc erat, ut omnes ecclesiæ, quarum una fides erat, iisdem etiam ritibus conformarentur. Non omnino eadem mens fuit Gregorii Magni, qui Augustino Anglorum apostolo, cur, cum una sit ecclesiarum fides, diversa sit nihilo minus in Gallicanis missarum consuetudo; respondit sibi placere, ut sive in Romana, sive in Galliarum, seu in qualibet ecclesia, aliquid inveniret, quod amplius Deo placere posset, illud in Anglorum nova ecclesia institueret. Non enim pro locis res, sed pro bonis rebus loca amanda esse. Verum non diu post Gregorium viguit Gallicanarum ecclesiarum in celebratione missarum peculiaris ritus, qui Pippini regis principatu abjectus est, ut Romano locum faceret. Idem ab Alexandro secundo in Hispania tentatum, agente Hugone-Candido cardinale, tandemque perfectum est a Gregorio VII. qui id demum evicerunt, ut Mozarabum ritus abrogarentur, Romanique cederent.

XCVII.
Aquilinus abbas
ob id Romanam missam.

Itaque Hugone cardinale agente, Sancius Aragoniæ rex, Alexandro pontifici gratam facturus, Romanos illos ritus in Pinnatensi primum monasterio suscipi curavit, & regni sui monasteria, ab ecclesia Romana dudum alienata, eidem restituit. quod per Aquilinum istius monasterii abbatem pontifici significavit. Hac occasione usus abbas, privilegium monasterio suo ab Alexandro obtinuit, inscriptum *Carissimo filio Aquilino, religioso abbati monasterii sancti Johannis-Baptiste de Pinna in Aragonia provincia: cujus privilegii hæc verba sunt: Apostolica sedi non nostris meritis, sed sola Dei misericordia præsentibus, accepimus, in partibus Hispaniæ, catholica fidei unitatem a sua plenitudine declinasse, & pene omnes ab ecclesiastica disciplina, & divinorum cultu interiorum aberrasse. Itaque, instigante nos commissa sanctæ & universalis ecclesiæ providentia, ad correctionem ecclesiarum Dei filium nostrum, Hugonem-Candidum & cardinalem presbyterum, in partes illas misimus, qui divina suffragante clementia, christianæ fidei robur & integritatem ibi restauravit; simoniacæ heresis inquinamenta mundavit, & confusos ritus divinorum obsequiorum ad regulam canonicam & ordinem reformavit. Dilectus ergo filius noster Sancius rex Hispaniæ, divina gratia preventus & accensus amore, cum omnibus quibus potuit, ad veram perfectamque fidem nobilitatis suæ gloriam convertit, & protinus semetipsum apostolica dignitati commisit ac subdidit, & monasteria suæ dittonis diu alienata, Romanæ ecclesiæ proprio jure tenenda reddidit. Hæc autem rex piissimus per te, dilectissime fili, prædicti monasterii sancti Johannis-Baptiste de Pinna abbatem & suum spiritualem patrem, mediante Hugone cardinale nostro, in nostram presentiam cum chartarum monumento deferri destinavit, & proprium restem suæ devotionis adhibuit: specialiter quidem hoc a nobis impetrare desiderans, ut præfatum monasterium, cui eo juvante serviendo præsidet, juxta votum & postulationis suæ desiderium, constituto censu, videlicet unius uncie auri per singulos annos, in tutelam & singulare patrocinium sanctæ Romanæ ecclesiæ susciperemus, & privilegio apostolicæ tuitionis idem monasterium cum omnibus sibi pertinentibus muniremus. Cujus oblationem & dignam petitionem. per te omni caritate & benevolentia suscipientes, pariterque religiosi desiderii suis libenter annuentes, (quoniam te apostolica dignitati devote subiectum, & ad regimen abbatiæ reluctantem & invitum adductum esse cognovimus) te, & monasterium tuum, cum omnibus sibi pertinentibus, in jus & defensionem sedis apostolicæ suscipientes, privilegii apostolici ornamentum præsidiumque tibi concedimus. Ad hæc statuit pontifex, ut abbas in*

eodem monasterio, sicut regula sancti Benedicti præcipit, non nisi communi fratrum consensu eligatur, & ab episcopo illius diœcesis, si catholicus fuerit, alias a quolibet alio episcopo ordinetur, qui nullatenus sine judicio sedis apostolicæ deponatur. *Datum Laterani XV. kal. Novembris, per manus Petri S. R. E. presbyteri cardinalis ac bibliothecarii, anno XI. pontificatus domni Alexandri II. pape, anno scilicet dominicæ incarnationis M LXXI. indictione IX.* Non tamen continuo abrogatus est Mozarabum cultus, non modo in Hispania tota, sed ne quidem in Aragoniæ regno, ut ex Gregorii VII. ad Sancium regem aliosque epistolis constat. Ad res Gallicanas revertor.

ANN. CHR. 1071.

Apud Trecas suburbano Cellæ monasterio tunc præerat Bernardus^a abbas. Is Philippum regem in urbe Senonum adiit, petiitque, ut ecclesiæ sanctæ Savinæ, suburbio Tricassino proximæ, donationem a Theobaldo Trecentium comite factam, regia auctoritate confirmaret. Petenti annuit rex consilio Richerii Senonicæ ecclesiæ metropolitani, aliorumque præsulum, qui regis litteris subscripti sunt, scilicet Hugonis Trecentis, Galterii Meldensis, Gaufridi Parisiacensis, Arraldi Carnotensis, Rainerii Aurelianensis, Gaufridi Autifiodorensis & Hugonis Lingonensis. *Actum publice in Senonico palatio, anno incarnati Verbi M LXXI. VII. kal. Maii, indictione IX. regnante Philippo rege anno XII.* Petrus cancellarius præceptum scripsit, eique subscripsit. Hugoni Lingonensi episcopo successit Rainaldus anno sequenti.

XCVIII.
Cellæ Trecentis
donatio firmata.
a Camuzat
p. 4.

Lambertus Scafna-burgen-sis auctor est, Stabulenses monachos cum sancti Remaccli corpore pro repetitione monasterii Malmundariensis hoc anno ad Heinricum imperatorem, qui tum Leodici versabatur, accessisse. quod ut intelligatur, altius repetenda res est. Stabulense monasterium & Malmundariense a sancto Remaclo abate, alterum in Tungrensi, alterum in Colonien-si diœcesi, ita condita & instituta fuerant, ut sub uno rectore essent seu abbate, qui tamen Stabulaci resideret, probante illius temporis archiepiscopo Colonien-si, scilicet Cuniberto. Id ægre tulerunt subsequentes archiepiscopi, quorum nonnulli Malmundarium subinde vindicare moliti sunt, assentantibus Malmundariensibus, qui Stabulensium jugum impatienter ferebant. Mortuo Heinrico imperatore administratio imperii & juven-culi regis Heinrici moderatio primo quidem commissa fuit Annoni Colonien-si archiepiscopo: ast, eo absente, Adalbertus Hammaburgen-sis archiepiscopus utrumque usurpavit. Hinc multa rixarum materia ejus cum Annone, hoc demum pacto utcumque sopita, ut Adalberto Corbeien-sis & Laurishamensis abbatix; Annoni Inda & Malmundarium a rege donarentur. Forte fortuna an consilio contigit, ut rex juven-culus Stabulaci curiam haberet, comitante cum aliis Annone; quem ut sibi demerentur Malmundarienses, corpus sancti Ailulsi seu Agilolfi quem ex abbate Stabulensi archiepiscopo Coloniensem factum tradunt, ei pollicentur, ut ipsos in libertatem assereret. Promisso firmato, dum curia Treviris haberetur, Anno perhumaniter apud sanctum Maximinum acceptus est a Theodorico abbate, qui etiam tunc Stabulensi monasterio præerat. Ubi pactum rescivit abbas, submonito Frederico duce, Stabulaci advocato, sibi-que adjuncto, Malmundarium munit. Anno Cuonradum comitem, Friderici nepotem, ejus loci advocatum constituit. In curiam citantur Fridericus & Theodericus abbas causæ suæ rationem reddituri. Ambo adsunt apud Triburias: ubi dux rem non bene cessuram prævidens, in periculo relinquit abbatem: qui jussu baculum reddere, constanter negat; & tandem inde post mensem evadit. Interim moritur dux Fridericus, & Stabulaci sepelitur. Mox ab Annone Cuonradum comes Malmundarium mittitur, ut abbatem eligendum curret. Electus Tegeni monachus ex cœnobio Brunwillaren-si. Ad supplicationes recur-runt Stabulenses, & sancti Remaccli loculum super pavementum ecclesiæ cum multo ejulatu deponunt. Abbas vero adit Godefridum Tuscæ du-cem potentissimum; ille promptam pollicetur opem. Abbas Goslarix apud regem se sistit cum Godefrido, cui Stabulaci advocatio data. Dein templi opes expendit, ut regem & aulicos sibi conciliet. Rex muneribus capitur, sed postea datam fidem sefellit. Tandem post multas tergiversationes, cum archiepiscopus nec precibus, nec lacrymis, nec ipsa perurgentium importunitate moveretur; Stabulenses inito consilio, corpus beati Remaccli Leodicum, ubi rex cum frequenti curia versabatur, deferunt, illudque, rege sollempne epulum agente, super mensam ipsam apponunt, obsecrantes per Deum, ut, si minus filiorum, saltem tanti patris respectu, ablata restitui jubeat. Hoc supplicationis genere insolito rex adeo flexus non est, ut contra supra modum

XCIX.
Malmundarium
Stabulaci
co restitutum.

efferatus, relicti epulis in palatium se proripuerit, irarum plenus, quas in abbatem coquebat. Sed ecce mensa, super quam sacrae reliquiae depositae erant, contracta corruit, ministroque regis, haud obscuri nominis viro, crura pedesque contrivit. qui paulo post, exorata per interventum beati Remacii pietate divina, integræ restitutus est sanitati. Huic miraculo multa alia succedere: nec tamen rex aut archiepiscopus flectitur. Sic Stabulenses frustrati, cum maximo mœrore discedunt. Non multo post, dum rex Fritislariae moras agit, interiori morbo torquetur, quod sibi ob injuriam sancto Remaclo factam accidisse credens, abbatem accersit, eique Malmundarium restituit. Mox abbas, allato sancti Remacii corpore, locum redigit in suam potestatem. Tum Romam petit, & loci possessionem ab Alexandro confirmari curat. Interim, eo absente Malmundarienses Annonem invitatum eunt ad locum denuo invadendum. Ejus rei causa Gerlasius ab Annone, qui tum Salaveldæ versabatur, Malmundarium mittitur, sed re infecta inde redire cogitur. Romam conveniunt archiepiscopus & abbas. Anno a pontifice increpitus, quod Parmensi amulo suo, scilicet Cadelao, communicasset; pro piaculo, consilio Beatricis marchisæ, nudis pedibus procedit in publicum. Purgatus demum se omnia Stabulensibus restitutum pollicetur. Totam hanc historiam quæ Triumphus sancti Remacii inscripta est, anonymus monachus Stabulensis scripsit duobus libris: quorum priorem suis Stabulensibus, posteriorem ipsi Theoderico abbati nuncupavit. Eandem compendio retulit Lambertus hoc anno, quo Leodici curia habita est. In illius restitutionis memoriam anniversaria sollempnitas VII. idus Maias instituta. De his omnibus silet Annonis vitæ scriptor, nisi quod ait, eum sancti Agilolfi corpus Malmundariensibus præripuisse, & ad ecclesiam sanctæ Mariæ ad Gradus transtulisse.

C. Anno duo monasteria condidit.

Si quid in his humani passus est Anno, id aliis piis operibus & suis in monachos benefactis abunde compensavit. Nam, præter duas collegiatas ecclesias, tria monasteria extruxit; primum Sigebergense, de quo superius actum est; alterum Grafscasense dictum, in honorem sancti Alexandri martyris & sex ejus sociorum apud Westphalos; tertium Salefeldense ad fluvium Salam, in confinio Turingorum & Sclavorum sub patrocinio beati Petri apostolorum principis, unde canonicos ejecit. Utrumque congruis ædificiis & prædiorum redditibus instruxit, & ad normam Sigeburgensium vivere instituit, ejusdem cœnobii fratribus inde adductis.

Salefeldæ monasterium.

De Salefelda opido, deque origine Salefeldensis monasterii, præter anonymum in libro de vita sancti Annonis, fuisse egit Christianus Schlegelius in Schediasmate de nummis Salefeldensibus, ubi tabulas refert Richezæ nobilis matronæ Ezonis seu Erenfridi comitis palatini filiae ac Polonorum reginæ, sed a marito rejectæ, quæ Salefeldam Annoni archiepiscopo cessit. In his litteris Anno secundus, ut se vocat, Colonienfis archiepiscopus, testatur, se in proprietate cujusdam nobilis feminæ Richezæ, in opido Salefeld sita, quam justa & legitima interveniente conditione obtinuerat, monasterium sanctis apostolis Petro & Paulo, omnibusque sanctis constituisse, eo ardentius, ut populum rudem & christiane religionis inscium, paganismi & vano errore vanitatis eliminato, ad gloriosum Dei nomen benedicendum induceret. tum enumerat possessiones omnes, quas dotando monasterium contribuit, cum libera eligendi abbatis facultate. Actum anno dominice incarnationis MLXXIV. indictione XII. quæ omnia cum suis augmentis Honorius II. Walthero abbati confirmavit anno M CXXVI. Hunc primum Salefeldæ abbatem fuisse volunt. Ezzonem Trithemius præfert, antea monachum sanctæ Felicitatis in Schwarzach, ac discipulum Egberti sanctissimi abbatis. Hoc Salefeldæ monasterium habuit jus cudendæ monetæ, cujus aliquot nummos prædictus Schlegelius præfert. Hoc jus senatui Salefeldensi Henricus abbas vendidit medio sæculo decimo quarto. Hujus monasterii ultimus abbas exstitit Georgius ex prænobili Thunavioꝝ stirpe, quo abbate pulsi e cœnobio monachi, cujus bona in manus Alberti comitis Mansfeldensis Lutherani devenerunt.

Lambertus eo venit.

Lambertus Scafnaburgensis testatur, se tunc temporis ad illa duo monasteria venisse, collationem habiturus cum illorum locorum monachis de ordine & disciplina vitæ monasticæ; propterea quod magna quædam & præclara de illis vulgi opinione jactarentur, novarum scilicet rerum avidi, qui ad insolita & incognita stupere solet, usitata nihili facit. Hac opinione imbuti populares, monachos illos non homines, sed angelos reputabant, alios vero penitus aspernabantur. Hæc autem opinio prin-

cipum quoque mentibus altius infederat: a quibus ad populum derivatus rumor, tantum terroris plerisque illius regionis monasteriis injecerat, ut ad ingressum illorum plerique alii monachi, austerioris vitæ metu conterriti, e monasteriis suis aufugerint. Hanc vero despectionem super illos monachos merito a Deo effundi fatetur Lambertus. quippe quorundam pseudomonachorum privata ignominia nomen monachorum vehementer infamaverat, qui omisso studio divinarum rerum, totam operam pecuniis & quæstibus infumebant. adeo ut pro abbatis & episcopatibus principum aures quotidie obtunderent, & ad honores ecclesiasticos, non via virtutum, ut majores nostri consueverant, sed ambitione & pecuniarum profusione viam sibi facerent, qui crucis scandalum & paupertatis titulum præferre debuerant, & præter simplicem victum & vestitum nihil rei familiaris habere. Ea re offensi principes, ad instituendam in Teutonicis monasteriis divinæ servitutis scholam, transalpinos monachos (nam e Fructuariensi monasterio Sigebergenses acciti fuerant) evocabant, & suos populares, quicumque in illorum instituta concedere nolissent, de monasteriis cum ignominia ejiciebant. Ego tamen, addit Lambertus, ad eos veniens, & per quatuordecim hebdomadas apud eos, partim in Salefeld, partim in Sigiberg commoratus, animadverti nostras quam illorum consuetudines regulæ sancti Benedicti melius congruere, si tam tenaces propositi, tamque rigidi paternarum nostrarum traditionum æmulatores vellemus existere.

Florebat per id temporis in Horreenfi apud Treviros parthenone piissima sanctimonialis, nomine Fridiburga. Hæc meridiano tempore in æde sacra cum inter precandum obdormisset, secundum quietem audire vocem sibi visa est, jubentis, ut bibliothecæ schedas, aureis exaratas litteris, perquireret. Expergefactam, reique incertam, iterum ac tertio vox eadem instantius monet, ut iussa exsequatur. Tum, forulis ac scriniis diligenter excussis, venit in manus hymnus de sancti Paulini illius urbis episcopi laudibus olim conscriptus, quo ejus sepulturæ locus indicabatur, ubi aliorum martyrum actus annotati essent. Ea re cum sancti Paulini collegio communicata, & ad Udonem archiepiscopum relata, effossa loci designati humo, tredecim martyrum inventa corpora, & paullo altius pretiosum beati Paulini corpus, & ad ejus loculum tabula reperta marmorea, jam inde a Nortmannorum illuvie terris obruta, atque alia item subter eam plumbea, quæ ceterorum corporum positionem, tum martyrum etiam certamina & nomina continebat, quæ apud Browerum a, fufius ista tractantem videre licet, a Trithemio etiam observata in chronico Hirsfaugienfi ad hunc annum, & a Lamberto anno sequenti.

C I. Fridiburga virgo Treviris sacras reliquias detegit.

a Brower. to. I. p. 547.

Post mortem Friderici Hirsfaugienfis abbatis, quam anno superiori accidisse diximus, Willelmus, eo vivente electus, abbatem demum se ordinari passus est. Id factum, non IV. idus Maii, ut ait Trithemius, sed IV. idus Junii, ipso dominicæ ascensionis die, ut in libro de Willelmi vita legitur; adeoque hoc anno, quo ascensio Domini in illum diem incidebat. Inita hac dignitate, eo majori cælestis studii fervore flagrare cæpit, quanto ceteris se superiorem esse noverat. Maxima ejus cura & sollicitudo fuit de religionis monasticæ observatione. Ardens & efficax erat in exhortando, severus in corripiendo, cum gravitate affabilis, quo discipulorum animis suaviter instuebat. Principio libertatem monasterii sui, quam Adelbertus comes advocati nomine pæne destruxerat, redintegrari satagit, rescisso chirographo, quod Adelbertus ab Heinrico tertio imperatore subripuerat, & novo obtento, quod Henricus quartus regio sigillo roboravit, & Gregorius VII. postea confirmavit. Eximia caritate præditus, neminem, Deo servire cupientem, sive ob paupertatem, sive ob imperitiam, a monasterio excludebat. In hospites, & maxime in pauperes liberalis; si quando rei familiaris penuria premebatur, eam non modo tolerabilem, sed gratam sibi, suisque reddebat, afferens hanc esse Christi amatorum probationem, & brevi consolationem successuram. Humilitate haud impar, pretiosis vestibus in re sacra uti nolebat, manus & genuum abbatis osculationem exosus. Ad mensam nihil singulare, sed omnia communia & mediocria sibi apponi volebat, cupedia & epularum varietatem, quæ sunt fomenta libidinis, abhorrens. Eadem in vestibus modestia. Si quando iter ei agendum erat, non superbo equo, sed equa, aut vilis aselli dorso vehebatur. Tantis virtutibus miracula non defuere: sed miraculis potior videtur reformatio morum in Germanicis monasteriis ab eo procurata, ut inferius videbimus.

C II. Willelmi Hirsfaugie abbatis ordinatio & virtutes.

ANN. CHR.
1071.
CIII.
Aldenmunster
cella instau-
rata.

Jam annus sextus-decimus erat, ex quo Laurishamenſi cœnobio præerat Udalricus abbas, cum ejus animo inſedit quamdam inſtaurare cellam in proxima inſula, Aldenmunſter dictam, id eſt Vetus-monasterium, a quo inſula Aldenmunſter appellata: quam cellam congruis prædiis dotavit, edito hac de re inſtrumento, cujus hæc verba ſunt. *Scientes nos in hoc vocatos, in hoc poſitos eſſe, ut decorem domus Dei diligamus; divina favente clementia animum induximus, non ſolum eccleſiæ noſtræ diſperſa congregare, verum etiam in his maxime, qua ſunt ad Deum, diruta reformare, & reformata propagare. Ea propter notum ſit omnibus Chriſti fidelibus, qualiter nos ob honorem Dei & beati Petri principis apoſtolorum, cellam Aldenmunſter, primitivam eccleſiæ noſtræ matrem, monitu & rogatu ſereniſſimi Henrici domini noſtri IV. regis, necnon fratrum miniſterialium ac fidelium noſtrorum conſultu & anniſu, diu deſolatam renovavimus, & ad divine religionis augmentum fratres noſtræ profeſſionis adunavimus, &c.* Deinde quædam ad uſus & ſuſtentationem fratrum aſſignat, ejuſque rei chartam ſigilli ſui inpreſſione ſe roboratſe dicit. quod argumento eſt abbates jam tum ſigillo uſos fuiſſe, ſive proprio, quod malim, ſive monaſterii ſui. *Actum in ipſa eccleſia Aldenmunſter, in feſto beati Petri, anno dominicæ incarnationis M LXXI. regni vero Henrici quarti Romanorum regis anno XV. introitus autem domni Udalrici abbatis anno XVI. ab eo quo primum per Rudgangum archiepiſcopum eadem conſecrata eſt eccleſia anno CCC IIII.* Id autem rex Henricus diplomate ſuo Lauriſhami eodem anno confirmavit, relato cum ſuperiori in chronico Lauriſhamenſi. Porro idem Udalricus abbatia quoque Murbacenſi præpoſitus fuit, nec multo poſt carne ſolutus ad Dominum migravit.

CIV.
S. Udalrici eccleſia dedicata.

Ex prædicto chronico eccleſia ſanctæ Afræ & ſancti Udalrici ab Embricone Auguſtenſi, Gunzone Aſtetenſi, & Ellenhardo Friſingenſi episcopis eſt conſecrata. Stengelius id factum dicit præſente Henrico IV. in vigilia nativitatſis ſanctæ Dei-genitricis, & eccleſiam ab Embricone episcopio inſtauratam. Quis tunc monaſterii abbas fuerit, non prodit iſte auctor, qui Adalberonem ſeptimum abbatem a civibus injuria affectum, quod Alexandri II. partibus faveret, eundemque Romam profeſtum, in reditu anno M LXXIV. obiſſe dicit. In chronico Auguſtano poſt Adalberonem octavus abbas nec clericus, nec monachus fuiſſe dicitur; unde nec memoria dignus. Notus Sigehardus, Fidelis dictus, de quo inferius.

CV.
Ekkehardus junior obit.

Obiit hoc anno Ekkehardus junior, ſancti Galli monachus, qui librum de caſibus monaſterii ſui poſt Hartmannum & Ratpertum compoſuit, initio ducto a Salomone tertio abbate, in quo Ratpertus deſierat. Hunc librum ſcribere aggreſſus eſt Ekkehardus ſub Nortperto, *cujus hodie ſub regimine*, inquit ille in ſua præfatione, *non prout ipſe & nos, ut inquitunt, volumus, ſed, prout poſſumus, vivimus.* Non tamen hiftoriam ſuam perduxit ad illius abbatis tempus, ſed tantum ad Notkerum, in quo deſinit, quam Burchardus continuavit. Erat Ekkehardus junior ſancti Galli præpoſitus, Moguntia mortuus, & apud ſanctum Albanum ſepultus. Id nos docet ejus epitaphium, cujus hic titulus in codice ſancti Galli: *Epitaphium Ekkehardi monachi, præſbyteri, præpoſiti, Moguntiaci ad ſanctum Albanum ſepulti.* In illo rudi epitaphio nihil notatu dignum præter diem ejus obitus, hoc diſticho expreſſum:

*In Maii decimis Galli ſymmifſta kalendis
Ekkear in requiem tendit, obitque diem.*

Annus ejus obitus notavit Goldaſtus initio tomi primi rerum Alamannicarum, ubi quinque Ekkehardos, omnes ſancti Galli monachos, diſtinguit, eorumque opera recenset. De aliis in ſuperioribus egimus.

CVI.
Augie intruſi abbates.

In Augienſi monaſterio Meginwardus Hildensheimenſis, quem ante biennium in Augienſem abbatiam irrepiſſe vidimus, ea dignitate hoc anno ſe ultro abdicavit, offenſus tum inſeſtatione quorundam militum ſuorum, qui eum gravibus contumeliis affecerant; tum importunitate regis, qui frequentibus eum edictis urgebat, ut prædia monaſterii, quæ tam ejus, quam ſuperiorum abbatum largitione dilapidata, vix fratrum uſibus neceſſariis ſufficere poterant, militibus ſuis in beneficium erogaret. In ejus locum ſimonia vitio irrupit Rubertus Babenbergienſis abbas, cognomento Nummularius, annueratis in ærarium regis mille pondo argenti puriſſimi. Hic ſordidiſſimis quæſtibus & uſuris factus ſupra modum locuples, quaſcumque dignitates infami commercio nundinari ſtudebat, eoque veſania evaſit, ut, præter

ANN. CHR.
1071.

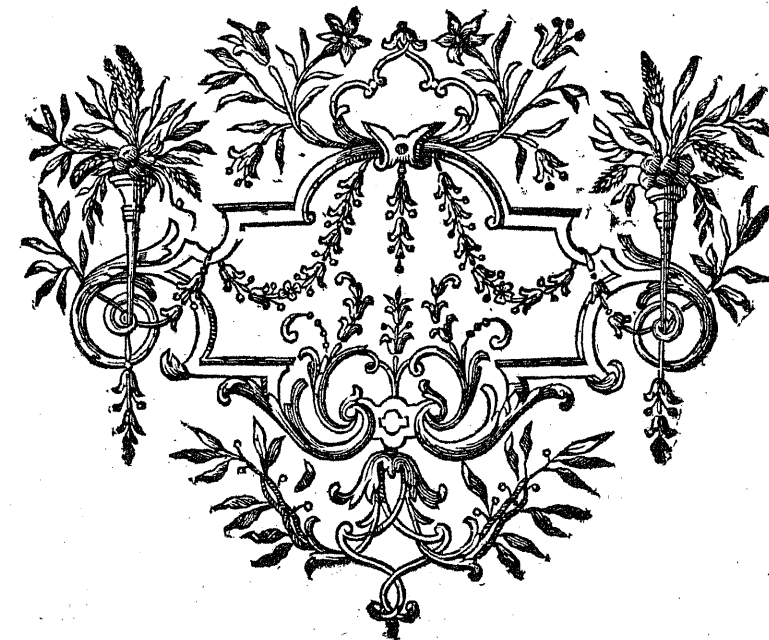
occulta munera, quibus auriculariorum favor redimendus erat, regi centum pondo argenti promitteret, ut, *ejecto* eximia ſanctitatis viro abbate Widerado, Fuldenſis abbatia ipſi traderetur. quod quidem obtinuiſſet, niſi pauci, quibus leges eccleſiaſtica pecunia cariores erant, in faciem regi, ne id faceret, obſtiſſent. Ita vero monachorum ſanctam & angelicam profeſſionem ſuo tempore Lambertus (quod jam ſuperius ex eo notavimus) in Teutonicis illis partibus infamatam & corruptam fuiſſe dicit, ut monachi non innocentia & integritate vitæ, ſed quantitate pecuniæ æſtimarentur; nec quæreretur in abbatibus eligendis, quis dignus præſſe, ſed quis carius abbatiam poſſet emere. quam ille labem, quæ viri optimi pietas erat, magno pere deſendam jure merito exiſtimabat. Sed ut ad propoſitum revertar, Augienſis advocatus, comperto quanta pecuniæ quantitate pecuniarius ille abbas, ceu lupus rapax, in ovile Chriſti aditum ſibi patefecerit, miſſis obviam nuntiis ſub interminatione ſalutis propriæ eum deterruit, ne in monaſterium accederet. alioquin accedenti cum armata manu ſe occuſurum, eoſque vindicaturum in libertatem, quos ipſe tam caro mercimonio in ſervitutem cœmerat. His ille minis deterritus, etſi primo rem armis dirimendam cenſuerat, tamen a ſuis melius conſultus, pedem retulit, & apud fratrem ſuum negotii eventum prætolaturus reſedit. Interim Babenbergienſem abbatiam obtinuerat Ecbertus, *Gorziienſis diſcipline monachus*: ad cujus adventum diſſugere monachi, quos prior ille nummularius abbas peſſimis uſurariae artis diſciplinis inſtituerat. Ruberto porro ſpes omnis obtinendæ Augienſis abbatia anno ſequenti ab Alexandro papa ademta: at nihilominus res inſecta permanſit uſque ad Gregorii VII. pontificatum.

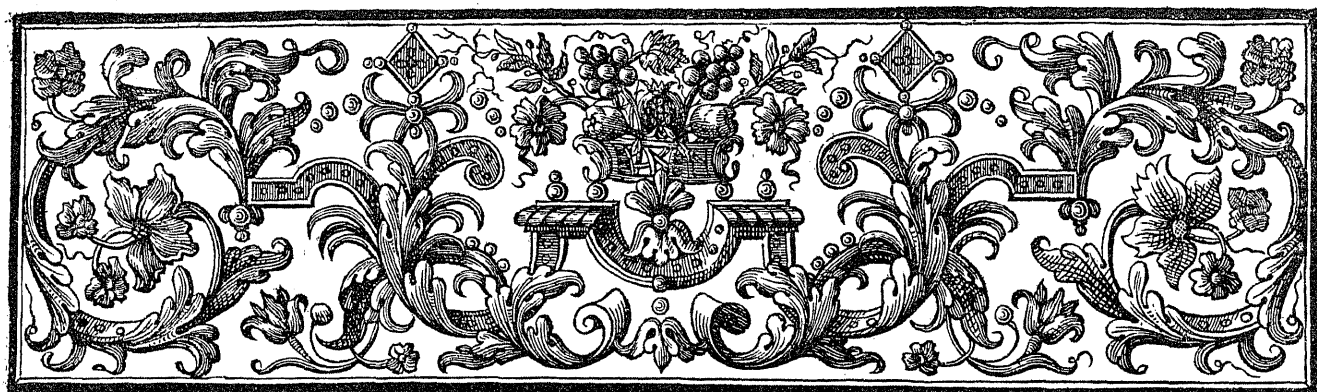
a ſupra num.
100.

Einfildenſes & Corbeia novæ abbates.

Hic annus primus erat Selingeri abbatis Einfildenſis, ſucceſſoris Henrici, qui anno ſuperiori, xiv. kal. Maii obiſſe dicitur. Anno præfecturæ ſuæ tertio Selingerus monaſterii ſui libertatem ab Henrico rege confirmari curavit. qua in re Utonem Trevirienſem & Gebehardum Saltburgenſem archiepiſcopos, necnon Ottonem Conſtantienſem episcopum cum Berta regina interventores habuit. Poſt annos præfecturæ viginti locum ceſſit Rudolfo ejus nominis primo, ex comitibus Raperſvillanis, qui Geronem initio ſæculi ſequentis ſucceſſorem habuit.

Apud Lambertum Saricho ſeu Saracho abbas Corbeia novæ hoc anno deceſſiſſe traditur, cui Werinherus ejuſdem cœnobii monachus ſucceſſit.

A N N A L E S O R D I N I S S. B E N E D I C T I.

LIBER SEXAGESIMUS QUARTUS.

Ab anno Christi 1072. ad annum 1076.

ANN. CHR.
1072.
I.
Casinense mo-
nasterium re-
novatur.
a lib. 63.
n. 77.
b Chron.
Casin. lib. 3.
c. 33.

PERFECTA nova Casinensi basilica, ut superius^a diximus, & dedicata, Desiderius abbas vetera monasterii aedificia, qua senio fatiscientia, qua suo situ inconcinna & incommoda, magna ex parte subruit, atque alia longe elegantiora & commodiora construere^b aggressus est. Et primo quidem peristylum seu claustrum, quod tantae congregationi angustius erat, amplificare volens, everso veteri refectorio, quod a latere templo, contra quam decebat, a fronte vero capitulo inhærebat, in ulteriori futuri claustri parte, juxta meridianum atrii ecclesiae latus, novum, & quidem amplissimum extruxit, cujus longitudo cubitorum nonaginta-quinque, latitudo viginti-trium erat, quindecim vero altitudo. Ejus ingressus ab orientali parte, ab occidentali absida, cui abbatis mensa, valde ampla, ex transverso præstituta cernebatur. Omnes fenestæ a meridiano latere quatuordecim; a septentrionali tantum duæ; totidemque in frontibus singulis rotundæ. Refectorio ab australi parte adjuncta coquina fratrum, ampla & pulchra, duobus fornicibus constans inter se se connexis, quos una tantum columna sustentabat. Hanc inter atque refectorium gradus & janua erat, qua quæque necessaria in refectorium conferebantur, atque inde referebantur. Ex altera coquinae parte cellarium, ex quo utriusque, id est refectorio & coquinae, necessaria inferebantur. Novum insuper dormitorium extructum cum domo infirmorum. Dormitorii longitudo ducentorum cubitorum, viginti latitudo ab uno muro interiori ad alterum, altitudo cubitorum triginta. Fenestæ amplæ ad meridiem viginti: quarum tres maximæ tribus columnellis marmoreis fulciebantur. His intra tres circiter annos absolutis, capituli aedes ab orientali parte per transversum ita constituit, ut interior ejus frontispicii angulus exteriori angulo basilicæ connexus, absida vero ejus dormitorio proxima esset. Habebat in longum cubitos quinquaginta tres, in latum viginti, in altum octodecim; a latere uno fenestras novem, ab altero totidem; a fronte aquilonari tres rotundas, ab australi duas æque rotundas. Laqueari superius, pavimento inferius, picturisque hinc inde exquisitissimis ornatum. Cum vero mons ad illius capituli spatium ampliandum suffoderetur, frequentes terræ motus facti sunt, quod Leo Marficanus ob sepulturas tunc necessario violatas, quæ sanctorum forte hominum fuerant, accidisse putat, tamen si confimiles illic non raro fiant. Denique, ut cætera præteream, ab occidentali parte claustri cellam novitiorum construxit.

struxit. Hinc ecclesiam beati Martini quæ sola fere ex veteribus aedificiis intra monasterii ambitum remanserat, magnifice itidem instauravit, ut fuse describit^a Leo Marficanus: cujus opus hoc loco definit, quod Petrus diaconus deinceps profectus est.

Hoc ipso anno Johannes, Marficanæ ecclesiae archipresbyter, Casini habitum monasticum a Desiderio abbate accepit, eodemque die codicem, continentem lectiones, quæ in vigiliis præcipuarum festivitatum leguntur, ipsius sumtibus a Leone quodam exaratum, sanctissimo patri Benedicto super ejus altare obtulit. In illo codice depicta est imago sancti Benedicti sedentis, & ad ejus pedes Johannes ipse in habitu novitii, capitium superiori tunicæ assutum gerens, utraque manu cucullam sancto Benedicto exhibens, sibi imponendam. In eadem tabella quam in æs incisam tomo primo^b nostrorum Annalium exhibuimus, depicti sunt Desiderius abbas cum veste sacerdotali, dextra amplectens eundem Johannem, (sic enim interpretor) veste monastica jam indutum, qui prædictum codicem sancto Benedicto offert, apposita sequenti inscriptione.

Anno dominice incarnationis millesimo septuagesimo secundo, indictione decima, cum post transiitum sanctissimi & eximii patris Benedicti in hoc ejus venerabili cœnobio Casinense, ubi sacratissimum ejusdem patris & legislatoris nostri, atque ipsius egregie sororis Scholasticae corpora honorifice humata quiescunt, septimo & tricesimo loco dominus Desiderius venerabilis abbas præfesset; inter cetera suorum monumenta magnalium, quibus pra omnibus suis antecessoribus mirifice floruit, hunc quoque pulcherrimum librum describi præcepit, continentem scilicet eas lectiones, quæ in vigiliis præcipuarum festivitatum, id est nativitatibus Domini, sancti Stephani, sancti Johannis-Evangelista, epiphaniæ, resurrectionis, ascensionis ac pentecostes, debeant legi. Quem videlicet librum ego frater Johannes, Marficanæ dudum ecclesiae archipresbyter, nunc autem ultimus ejusdem sancti loci famulus, ob meam meorumque salutem ex propriis sumtibus componere feci; ipsique sanctissimo patri Benedicto eo die, quo ejus habitum suscepi, super ipsius altare devote obtuli; contestans ut, si quis hunc quolibet obtentu ex hoc sancto loco auferre præsumpserit, cum illis mansionem sortiatur æternam, quibus in extremo judicio dicturus est Christus: Ite maledicti in ignem æternum, &c. Quisquis autem hæc legeris, subjectum quoque disticon legere ne pigriteris.

*Hujus scriptorem libri, pie Christe, Leonem,
In libro vite, dignanter supplico, scribe.*

An is sit Leo Marficanus, qui tum Casini junior monachus erat, adeoque ipsius Johannis concivis, aliis divinandum permitto. Hanc inscriptionem cum pictura ex Diario Italico nostri Bernardi de Montfaucon accepi. Ex tribus, quæ tabellæ in æs incisæ additæ sunt imagines, prima quidem videtur esse monachi, sola tunica & capitio induti; secunda abbatis cum humerali capuciatu & pedo pastoralis benedictentis monachum, qui parvam cucullam seu scapulare antiquæ formæ gestat. Ceterum totam illam inscriptionem, etiam ubi agitur de sanctissimi patris Benedicti sororisque sanctæ Scholasticæ corporibus, quæ Casini quiescere dicuntur, relatum volo absque præjudicio nostræ possessionis, quam in superioribus fati asseruisse mihi videor.

Hoc item anno monasterium S. Angeli ad Formam seu Formas apud Capuam Richardus princeps^c sancto Benedicto obtulit in manu Desiderii abbatis, qui illud restituit, assignata ei media parte mobilium Albanetæ cellæ Casinensis, ex qua etiam monachorum coloniam illuc deduci curavit. Hoc monasterium positum erat ad arcum Dianæ Tifatinæ, sic dictæ a Tifata proximo monte, ubi unus tantum monachus paullo ante medium sæculum decimum habitabat. Verum cum Sico episcopus illud inique invasisset; Marinus papa^d ipsum eidem monacho restitui jussit, & monasterium liberum esse sanxit sub custodia monasterii sancti Benedicti Capuani. Exstat apud Peregrinum^e in historia principum Longobardorum insignis formula judicati, data anno M C XLIX. in gratiam Johannis prepositi S. Angeli ad Formam.

Tunc temporis Sublacense monasterium ad miserabilem statum redactum erat, tum ob vexationes^f hominum sæcularium, qui possessiones monasterii diripiebant, tum ob dissolutionem monachorum, qui, etsi pauci, vix ex relictis bonis vivere poterant, peculium quique suum habentes, propriamque sequentes voluntatem. quos

Annal. Bened. Tom. V.

G

ANN. CHR.
1072.
a P. lib. 60.
num. 2.

II.
Johannes archipresbyter Casini monachus.

b Annal. Bened. to. 1. p. 120.

S. Angeli ad Formam monasterium Casino datum.
c Chron. Casin. lib. 3. c. 37.

d ibid. lib. 1. c. 57.
e Peregr. p. 251.

III.
Sublacensis reformatio per Johannem abbatem.
f P. lib. 60. n. 2.

Humbertus abbas, senio & infirmitate prægravatus, ad officium revocare non valebat. Forte aliquando illuc divertit venerabilis Hugo, Ostiensis & Veletrensis episcopus qui sacri loci statum miseratus, convocatis vicinis militibus, qui ad monasterii perniciem conjurati erant, eos ab iniquo sacramento absolvit, aliosque, qui deinceps talia aufuri essent, accensis candelis, pulsatisque campanis, tam sua, quam pontificis auctoritate, diris addixit. Tum reversus Romam, Alexandro papæ defolationem illius cœnobii exposuit. quo ex relatu commiseratione tactus pontifex, Hildebrandum archidiaconum cum Desiderio Casinensi abbate illuc direxit, ut tantis malis medicam manum adhiberet, & labenti sacræ domui succurreret. Itaque Roma profectus Hildebrandus, mense Junio, die dominica eo advenit; moxque capitulum ingressus, congregatis fratribus adventus sui causam explicavit. Cum ei assurrexissent omnes, & gratias egissent; Humbertus abbas in ejus manus virgam pastoralem resignavit, humique toto corpore prostratus, veniam de commissis erratis petiit, se ad abbatiale munus imparem esse confessus. Indulgentia supplici data, Hildebrandus eligendi abbatis copiam fratribus fecit. Illi vero Johannem Farfensem monachum, Johannis-Oddonis filium, qui præsens aderat, a se jam alias electum, unanimi consensu denuo elegerunt. quod archidiaconus probavit. Mox ille in ecclesiam cum cantico *Te Deum* deductus, in sede abbatis collocatus est. His peractis, missaque celebrata, archidiaconus ad sacrum Specum beati patris Benedicti causa devotionis ascendit; indeque reversus, super mulam in Urbem remeavit. Humbertus vero ex-abbas, fratribus salute data & accepta, apud Oderisium, Turelli filium, se recepit, & apud eum usque obitum permansit, ibique post mortem in ecclesia beatæ Mariæ de Quinque-milliaris sepultus est.

Itaque Johannes in ejus locum electus, sacri loci abbas tricesimus-secundus, non multo post ab Alexandro pontifice consecratus est. Mox de recuperandis monasterii castellis & prædiis quæ distracta & in beneficium data erant, consilium iniit, collecta militum manu, qua obsistentes subigeret. Et primo quidem ordinationis suæ anno Servariam, quem locum Ezulus, Humberti abbatis frater, precario tenebat, in potestatem redegit; & ut alia omittam, Sublacum opidum ordinationis suæ anno quinto recuperavit. ubi palatium cum præsidio & ecclesiam in honorem sancti Thomæ apostoli construxit, quam multis sanctorum reliquiis decoravit. Ab Adam Attenfi episcopo venerabilissimo dedicata est. aliquot miracula quæ in ea patrata sunt narrat Chronographus: inter alia sic habet de nescio quibus girovagis. *Venerant quodam tempore in Italiam ex Francia homines insani, qui dicebantur Confusi, qui circumquaque pergentes per Campaniam & reliquas provincias calamitatis tante incutiebant timorem. Contigit quod tres ex ipsis advenerunt Sublacum, agitando sine intermissione caput, insana facta agendo; cumque ibi per aliquot dies morarentur, primus eorum in præfata est sanatus, Deo juvante, ecclesia. postea vero reliqui duo ibidem adducti, gratia Dei sano capite exierunt laudantes & benedicentes Dominum, &c.* Quod attinet ad sacra & regularia instituta, in primis constituit, ut fratres quotidie *canticum graduum* ad missas dicerent, litanias quotidianis diebus facerent, & familiares psalmos super formas cantarent. Deinde, ut quotidie ad missam defunctorum omnes panem & vinum offerrent pro animabus omnium christianorum; ad majorem vero missam vicissim offerrent, id est die lunæ prior a læva cum aliis; die altera a dextra qui assisterent, & ad pacem irent qui offerrent. Ad hæc, ut quovis tempore pedes in claustrum lavarentur tribus pauperibus, qui *justitiam de pane & vino monachorum* acciperent defectu nummorum. Insuper ut certis diebus processionem per claustrum excalceati cum cruce & aqua sancta facerent. Præter ea, ut in festivitate sancti patris Benedicti sollempnem processionem cappis induti facerent ad sacrum Specum; ibique missarum sollempnia celebrarent. quam festivitatem cum octava peragi præcepit. Inde autem reversi, post cœnam vigiliis facerent pro animabus omnium ejusdem monasterii abbatum, & missam sequenti die cum sonitu campanarum. quo die duodecim pauperes in xenodochio reficerentur. In festivitate vero S. Gregorii consimile officium fieret pro animabus summorum pontificum. in secunda feria primæ hebdomadæ quadragesimæ pro parentibus & propinquis suis mortuis: in secunda feria sequentis hebdomadæ pro familiaribus: reliquis autem diebus pro omnibus communiter defunctis. quibus diebus præcepit, ut de cellis monasterii singillatim fratres ad refectionem pisces acciperent. Denique constituit ut Litania-major, quæ ante

ad sancti Laurentii ecclesiam fiebat, ad Specum sancti Benedicti fieret, Romana ecclesia exemplo; justum esse ratus, ut, sicut illa die Romani ad sanctum Petrum, ita Sublacenses ad sanctum Benedictum vota sua redderent. Idem abbas sub anathematis vinculo pro vestimentis & calceamentis fratrum assignavit castellum, Apollonium dictum, quod sanctus Gregorius olim concesserat. Idem ecclesias sancti Blasii & sancti Quintini dedit ad infirmorum procurationem, quibus etiam domum construxit, uti & domum ad susceptionem hospitem & peregrinorum, quibus reditus assignavit. Alia ejusdem abbatis facta in consequentibus referemus.

Eodem tempore renovata est contentio inter Farfenses & monasterium sanctorum Cosmæ & Damiani in Mica-aurea, de ecclesia sanctæ Mariæ in Minione. Hoc comperto, Hildebrandus S. R. E. archidiaconus apud Alexandrum papam satis egit, ut abbates utriusque monasterii coram pontifice se sisterent in Lateranensi palatio ad illam controversiam finiendam. Mox illi adfuere cum suis ambo præceptis & privilegiis. quibus perlectis, præfecto & iudicibus visum est, Farfensium causam potiorum esse, utpote quæ validioribus instrumentis fulciretur. Ideoque prædicta ecclesia his adjudicata fuit, ea conditione, ut adversæ parti centum denariorum libras ad emendam possessionem persolverent; sicque sanctorum Cosmæ & Damiani abbas juri cederet sub pœna viginti librarum auri, suæque hac de re privilegia refutaret. Assensit abbas sancti Cosmæ Odmundus, id ei nomen erat, moxque sua privilegia, *cum virgula in capite scripta*, reddidit, quæ tum *lecta fuerunt & incisa*; accepitque pactam denariorum summam, quæ præfecto & majoribus Transiberinæ regionis ad quinquennium deposita fuit, dum ex illa possessio a monachis sancti Cosmæ emta fuisset. cujus rei litteras cautionis abbati vel œconomofarfensi consignarent. His peractis, Johannes Portuensis episcopus & Petrus protoscriniarius, cum Berardo abbate Farfensi, necnon Durando scriniario, cum testibus in monasterium sanctorum Cosmæ & Damiani convenerunt, & fratrum conventu ante ecclesiam adunato hæc omnia a protoscriniario recitari fecerunt, quibus lectis, Odmundus abbas, ejusque monachi assensu subscriperunt. Actum Romæ Alexandri papæ anno pontificatus XII. die octava mensis Octobris, id est anno Christi M LXXII. indictione XI. a Septembri inchoata.

Paullo ante, sed eodem anno, Saxo comes, filius comitis Rainerii, mediam partem civitatis Vetulæ Farfensibus contulit *ex præcepto & iudicio patris sui*, qui dum viveret, & in camera civitatis Castellana infirmus jaceret, id fieri præceperat.

Mortuus est hoc anno Henricus archiepiscopus Ravennas, qui ob rebellionem communionem privatus, episcopalia nihilo secius officia obierat, & Ravennates in schisma pertraxerat. Eo mortuo, delectus ab Alexandro pontifice Petrus Damiani, ut per eum Ravennates Romanæ ecclesiæ reconciliarentur. Hanc vero legationem vir Dei, licet jam ætate & vitæ austeritate confectus, libenter suscepit, ac feliciter confecit. In reditu, prima statim mansione, Faventia* ex febre decubuit. qua invalescente, sub medium noctis, quæ festum cathedræ sancti Petri præcedebat, exitus sui horam proximam esse præsentens, nocturnum officium coram se recitari iussit. quo peracto, animam Deo reddidit in monasterio beatæ Mariæ suburbano, cujus in ecclesia ad gradus principis altaris honorifice humatus est. Vir eximie sanctitatis & rigidissimæ austeritatis, religionis ac morum integritatis studio cum paucis conferendus, ut ejus scripta testantur, in quibus aliquando fervoris æstu extra lineas abripi videntur, ceterum in historicis factis referendis non semper accuratus: sed tamen ob pietatem & doctrinam non vulgarem cum fructu ac studio legendus. Libellum de ejus vita scripsit Johannes monachus ipsius discipulus, eumque nuncupavit Liprando priori & ceteris senioribus eremi Fontis-Avellani, quod caput est ejus nominis congregationis ab eodem Petro institutæ sub regula sancti Benedicti, ut superius ^a probatum est. Ejus porro obitum hoc anno refert Bertholdus Constantiensis, cum insigni elogio in hæc verba: *Anno M LXXII. Petrus Damiani, pie memorie cardinalis-episcopus, jam dudum mundo crucifixus, migravit ad Dominum VIII. Kalendas Martii: cui dominus Geroldus, b revera monachus, scilicet Cluniacensis, scientia Scripturarum insignis, & moribus suo predecessori non impar, successit.* In necrologio Cluniacensi præscribitur, ut *fiat officium plenum, sicut de abbatibus Cluniacensibus, pro Petro Damiano episcopo, qui corpus beati patris nostri Odilonis relevavit, & in loco, in quo nunc requiescit, mira devotione collocavit.* Non omittendum illustrissimi cardinalis Baronii de Petro elogium, quem ait hoc deploratissimo sæculo, cum excrevisset ad eccle-

IV.
Farfensium lris
de Minione
composita.

V.
Petri Damiani
ultima legatio
& obitus.

* Faventia.

^a Tom. 4. lib.
58. num. 14.
15.

^b Lib. 63.
num. 8.

ANN.
CHR.
1072.

siam obruendam diluuium carnis, divinitus datum mundo tantum virum, qui austerissimæ vitæ exemplo, verbique prædicatione & scriptis exsiccaret tantam putredinem, pariterque pugnaret contra simoniacam hæresim, quæ ubique grassabatur impune. Petri discipuli insigniores fuere Dominicus Loricatus, Rodulfus episcopus Eugubinus, quorum gesta litteris mandavit Johannes Laudensis, sanctitate insignes. Beati Petri Damiani reliquiæ coluntur Faventiæ in prædicto sanctæ Mariæ monasterio extra-murano, quod ad Cistercienses translatum est. Eum patronum habent Faventini.

VI.
Agnes imperatrix Wormatiæ adit.

Eodem anno Agnes regina ex Italia Wormatiæ accessit ad filium suum regem Heinricum, qui cum Rudolfo Sueviæ duce discordiam habere cœperat. Jam annus minimum sextus erat, ex quo piissima illa regina, Germania relicta, in Italiam se receperat: ubi tanta austeritate vitam instituerat, ut communem humanarum virium mensuram, teste Lamberto, excederet jejuniorum ac vigiliarum patientia. Rudolfus apud regem novandarum rerum insimulatus, quamvis ab culpa remotissimum se sciret; conterritus tamen Ottonis Bajoariæ ducis, nuperrime exauctorati, recenti exemplo, Agnetem obnoxio precibus in Galliam (sic Lambertus a non semel Germaniam appellat) evocavit, ad prævertendam nascentis belli tempestatem. Hinc imperatrix, quamquam cuncta sæculi negotia religionis obtentu in perpetuum abjurasset; nec a proposito tamen suo nimium abhorrebat, nec ab ecclesiastica functione alienum fore iudicavit, si viro, erga se optime merito, & affini in angustiis rebus opem ferret, & filio juveniliter tumultuanti modum imponeret. Venit itaque Wormatiæ, amplissimo stipata numero monachorum & abbatum, in primis venerabilis Hugonis Cluniacensis abbatis, & prædictum ducem regi Heinrico utcumque reconciliavit: statimque compositis, propter quæ venerat, negotiis, a filio abcessit: ut non tam carnali affectione, quam communis commodi ratione ad hanc secularis negotii administrationem se adductam liquido cunctis patefceret. Mortuus fuerat tempore quadragesimæ Adalbertus Bremensis archiepiscopus, tumque regni procuratio Annoni Colonienfi denuo commissa erat, qui tanta industria & auctoritate rem tractasse dicitur, ut ambigeres, pontificali eum, an regio nomine digniorem iudicaret, uti Lambertus testatur. Reversa in Italiam Agnes, non multo post ad Sublancensem monasterium devotionis causa se contulit: ubi honorifice, ut par erat, a Johanne abbate, fratribusque excepta, pretiosum pallium ecclesiæ obtulit, seque in posterum longe plura largituram promisit. Verum mors ejus brevi subsecuta promissi effectum prævertit.

a V. Lamb. an.
1072. sub fin.

VII.

Rubertus abbas ob simoniam Augiæ pulsus.

Dum Hugo Cluniacensis abbas in Germania cum Agnete moraretur, Alexandri pontificis litteras & mandata Ruberto Augiensi abbati, quem per insignem simoniam eo intrusum vidimus, pertulit, quibus significabatur, eum anathemate percussum, eique omne ecclesiasticum interdictum esse officium, & ad abbatiam Augiensem & quamvis aliam ecclesiasticam dignitatem aditum interclusum: propterea quod simoniæ labis insimulatus, & ut objectum crimen purgaret, ad synodum secundo ac tertio vocatus, venire distulisset. Ita ille compulsus a rege, baculum pastorem, quem non ut pastor, sed ut mercenarius usurpaverat, multa cum animi ægritudine reddidit. Huic suffectus ab Heinrico rege Ekkehardus ex comitibus de Nellenburgo, qui contra ipsum Heinricum Rudolfo ejus æmulo favit, ac multa prælia cum Udalrico sancti Galli abbate gessit, tandemque a Welfone Bajoariæ duce designatus Augustæ Vindelicorum præsul, dum eo pergeret, in itinere periit.

Udalricus abbas S. Galli.

Hoc ipso anno decessit Nortpertus abbas sancti Galli, in pervigilio sancti Remacii, cujus festum sollempni ritu illic celebrari præceperat; eique subrogatus Udalricus secundus ex præposito monasterii, bonus œconomus, sed nulla alia re gesta insignis, quippe cui non toto quinquennio præfuit. Librum de sanctæ Wiburadæ vita eidem dicavit Hepidannus sancti Galli monachus, qui eum communi fratrum electione Nortperti successorem hoc anno factum dicit. Rudolfus ex duce Sueviæ rex Germaniæ contra Heinricum electus, Liutoldum sancti Galli monachum in abbatiam intrusit: sed eum monachi non diu sustinuerunt. Ekkehardus vero Augiæ abbas, Rudolfo addictus, nihil omisit, quod reducendo Liutoldo conduceret. Hinc origo consistuum, quos ille cum Udalrico secundo, ejusque successore Udalrico tertio habuit.

VIII.
Sigifridus archiepiscopus Cluniacum fecedit.

Inter ea Sigifridus Moguntinus archipræsul, in nativitate beatæ Mariæ Mogun-

ANN. CHR.
1072.

ria egressus, cum in Galliciam quasi orationis causa professionem simulasset, in Cluniacense monasterium secessit; dimissisque his, qui una secum venerant, abdicatissime omnibus quæ habebat, statuit illic deinceps privatus ætatem agere, atque ab omni secularium negotiorum strepitu sub voluntariæ paupertatis titulo in perpetuum ferari. Verum brevi a clero & populo Moguntiacensi revocatus, vix inde abtractus, in natali sancti Andrea Moguntiam rediit. Ita rem narrat Lambertus: paullo aliter Marianus, qui ait, Sigefridum orationis causa in Galliciam ad sanctum Jacobum perrexisse. cum autem Cluniacum dominica die ante missam seu festum sancti Michaelis venisset, eundo scilicet, non redeundo, claustrum intrasse ac sæculum respuisse. Sed, cum mercenarii Moguntinum episcopatum pretio comparare vellent, Sigefridum in obedientia sancti Benedicti, quam abbati deberet, violenter compulsus, Moguntiam VIII. idus Decembris rediisse.

Mense Januario ejusdem anni Ruthardus Hersfeldensis abbas ægrotare cœpit, sicque per totum annum continua ægritudine decoctus, cum evasurum se desperaret, abbatia & pastoralis dignitate, quam præ infirmitate administrare non poterat, III. idus Decembris ultro se abdicavit, anno tertio-decimo exacto, quam Meginhero abbati successerat. Hic post abdicacionem duos annos ac dimidium supervixit caduco per id tempus morbo vexatus, ex quo mentis deliquium incurrit. Harwicus ab eo successor designatus est: cujus nomen, prima dumtaxat littera in Lamberti editis expressum, Maderus ex alio ejusdem auctoris opusculo supplevit.

Ruthardus Hersfeldensis abbas.

Per idem tempus Gruningense monasterium in Brisgoia conditum est, & Cluniaco subiectum ab Heflone, pio & locuplete milite, qui ecclesiam de Rimesgum cum variis prædiis Cluniacensibus donavit: quam donationem Heinricus IV. hoc anno litteris suis confirmavit: ut monachi Cluniaco ad prædictam ecclesiam transmissi, ibique collocati, ex illis a rebus viverent. Actum Wormatiæ VI. Kal. Augusti, anno dominicæ incarnationis M LXXII. cum scilicet Agnes imperatrix filium in illa urbe convenit. Non tamen illic collocati sunt Cluniacenses, sed in alio loco, secundum nominis sui etymologiam ob adjacentium camporum, silvarumque amœnitatem Gruningem appellato: quem locum Heflo, facta cum duce Bertholdo commutatione, comparavit. Illic præpositus seu prior ab Hugone abbate institutus est Udalricus, Cluniaci monachus pietate insignis, jam superius laudatus b non semel: ubi dæmoniacam quamdam sua benedictione liberasse traditur, interventu Warinheri monachi, a quo anonymus vitæ sancti Udalrici scriptor hoc factum accepit. Non tamen diu Gruningæ subsistere Cluniacenses, qui ad locum Cellam dictum eodem Udalrico agente postea translati sunt.

IX.
Gruningæ cenobium conditur.a Bibl. Clun.
p. 526.b V. lib. 60.
n. 18. & 61.
n. 39.

Hoc etiam anno ædificari cœpit Gorwicense * in Austria inferiore monasterium, in prospectu Danubii, in editissimo & pane inaccessio monte situm, adeoque fontibus penitus carens. quod nullo medio Romano pontifici subiectum, inter illustres provinciæ status non mediocrem locum obtinet. Ejus auctor beatus Altmannus episcopus Passaviensis, qui illud in honorem beatissimæ virginis Mariæ dedicavit, ibidemque humatus magno honore colitur. Locus primo canonicis regularibus concessus, ad Benedictinos transit pontificatu Urbani II. ut suo loco videbimus.

Item Gorwicense. * Korvovin.

Plerique Tullenses episcopi in ordinem monasticum optime affecti fuere: quos inter Pibo non ultimum locum tenet, ut ex jam dictis patet, & ex dicendis inferius patebit. Is hoc anno suburbanum sancti Apri monasterium cum invisisset, quadam ad victum fratrum, ut eorum preces amplius sibi conciliaret, decessorum suorum exemplo augere cupiens, duo eis altaria concessit, scilicet altare de Bladenaco super Mosellam, cujus jam mediam partem habebant, & altare ecclesiæ de Fanis * ultra Mosam juxta Barrum castrum, ea videlicet lege, qua cetera ejusdem abbatiæ altaria antiquitus tenuerant, id est, ut decedentibus vicariis, quibus tantummodo curam animarum, ait Pibo, committimus, ipsi eadem altaria redimere non compellantur, sed solummodo, ut dictum est, succiduos vicarios exhibeant, qui de manu nostra curam animarum suscipiant. His addit alia dona idem præsul piissimus, & antecessorum suorum donationes confirmat, obsecratque successores suos, ut hanc ipsius oblationem ratam habeant, sicuti propria ipsorum decreta observari vellent. Data III. idus Octobris in plenaria synodo, anno ab incarnatione Domini M LXXII. indictione X. regnante Henrico III. Romanorum rege, anno regni ejus XVII. duce Teoderico. Hæc ex authentico, cui subscripta sunt post Pibonem signa Hugonis primicerii, Milonis

X.
Pibo S. Apro duo dat altaria.

* Fains.

ANN. CHR.
1072.

Virdunensis primicerii & Tullenensis sedis archidiaconi, tum octo aliorum archidiaconorum, dein Frederici hujus urbis comitis, Haimonis comitis & filii ejus Odelrici, Everardi comitis & filiorum ejus Gilleberti & Heinrichi, & post quosdam alios domni Widonis abbatis sancti Apri, & domni Grimbaldi abbatis sancti Mansueti. Idem Pibo biennio post, cellam Bainivilla sancto Apro restitui curavit.

Herimannus
episcop. Met-
tensis.a V. Meurisse
p. 370.
* La Foire.Gemblacensis
abbates.

Lambertus Scafnaburgensis scribit, Adalberonem Mettensem episcopum obiisse hoc anno, & quidem idibus Novembris, eique successisse Herimannum Leodicensem præpositum, qui monasterio sancti Arnulfi se munificum præbuit, ei restituendo a forum, * ut vocant, in sollempnitate sancti Arnulfi in perpetuum habendum. Id factum rogatu Walonis abbatis, necnon religiosissima atque virginis Deo consecrate inibi reclusæ domne Hodiernæ. quales reclusæ complures in monasteriis nostris illo ævo fuere. Postea tamen Herimannus multum infensus fuit Waloni abbati, qui in ejus sedem ab Heinricho imperatore intrusus est, ut postea videbimus. In additionibus ad Sigeberti chronicon Misac seu Mascelinus abbas hoc anno obiisse dicitur, eique Thietmarus successisse. Id non bene convenit cum chronico Gemblacensi, in quo Olberti obitus anno M XLVIII. ponitur, ejusque successori Mascelino anni viginti-octo regiminis tribuuntur. De Mascelino plura inferius.

X I.
Derivo facta
donatio.
b supra lib.
63. n. 98.
* Espulsi-
mont.
* De Brienne.

Qui regis Philippi litteris pro Cella Trecenti subscriptus invenitur Hugo b Lingonensis præsul, idem Rainardus cognomento dicebatur, quo nomine mediam partem alodii sui Epotemontis * Dervensi monasterio, ad preces Brunonis abbatis contulit, Walteri Breonenis * comitis heredis sui, ejusque uxoris & filiorum nutu & assensu. Rainaldi litteris adscripta sunt signa Evrardi decani, sex archidiaconorum ac trium abbatum, quæ Lingonensis ecclesiæ dignitates fuisse videntur, tum Walteri comitis Breonenis, Engelberti ejus filii, Eustatiæ comitiæ, Widonis comitis & Girardi ejus militis. Acta sunt hæc Lingonis anno ab incarnatione Domini M LXXII. indictione X. regnante Philippo rege Francorum anno XIII. ex quo rex vivente patre coronatus fuerat. Editæ sunt hæc litteræ in tomo secundo Gallia c christianæ, sed cum aliquot mendis.

c Gall. chr. to.
2. fol. 658. ver-
so.Eidem que-
dam asserta.

Eodem tempore Alexander papa Piboni Tullensi episcopo scribit, ad aures suas pervenisse, quod ecclesiam sancti Mauricii, sitam in loco, qui dicitur Villa, super Blesam, eadem libertate vellet destruere, qua dominus Leo papa Dervensibus concesserat, ut inibi habitantes monachi absque ulla emtione altare sancti Mauricii perpetuo possiderent, excepto quod capellanus, qui curam Villæ habuerit, synodum atque concilium visiteret, censumque persolveret; & post ejus decessum alter à monachis oblatu absque ulla servitute locum teneret. quod quia illum, inquit Alexander, sanctissima consideratione statuisse manifestum est; nec a te dissolvi; nec nos, ut solvatur, dissolvere convenit.

Sub idem tempus Rodulfus comes, & abbas Wandelgerus, cognomento Bruno, & cuncta Dervensium congregatio super quadam silva, juxta villam Losam posita contentionem habebant. quam mitigare ac finire cupiens comes, eam partem illius silvæ, quam tenebat, Dervensibus cessit, tam ipse, quam filii ejus, Walterus & Simon, ceterique ejus heredes, eo pacto, ut secunda feria cujusque septimanæ una missa celebraretur pro sua, heredumque suorum salute; & unus pauper in eodem monasterio victum & præbendam in perpetuum haberet. Hæc charta caret chronicis notis.

X II.
Walterus ad
S. Remigium
sepultus.

Hic est Rodulfus Crispiacensis seu Vadensis comes, cujus filius alter Walterus, cum ab expeditione Flandrica, ad quam una cum Philippo Francorum rege & patre suo Rodulfo, Arnulfi Flandriæ comitis auxilio contra Rotbertum Frisium profectus erat, reverteretur, prope Remorum civitatem occisus est, & in basilica sancti Remigii humatus, quod hoc anno contigisse rerum Flandricarum scriptores docent. Carissimi filii necem summopere dolens ac lugens Rodulfus, res quasdam sancto Remigio cui Walterus aliquantulum infestus fuerat, tum pro noxæ expiatione, tum pro sepultura concessit, ut ex authenticis ejus litteris discimus, quarum fragmentum ex editione Marloti d huc referre juvat. sic autem habent.

d Metrop.
Rem. to. 2. p.
232.

Notum sit universis catholica matris ecclesie filiis, tam presentis temporis quam futuri, quod ego Rodulfus comes de Crespeio filium habui Walterum nomine, quem maximo semper amore dilexi, plusquam omnes liberos meos, quos mihi Deus donare dignatus est. Contigit autem, ut dominus meus Francorum rex Philippus expeditionem equitatus sui

ANN. CHR.
1072.

duceret ad castrum Vitereium recipiendum, cui expeditioni ego & predictus filius Walterus cum principibus regni interfuimus. Verum idem filius meus Walterus, cum esset ingentis animi & totius semper militie deditus, in fidelitate & servitio domini sui regis Francorum Philippi, non longe ab urbe Remorum tunc interfectus est. Ego vero considerans quod beatus confessor Remigius populum nostrum, hoc est gentem Francorum, ad Deum converterit, & quod cum in die judicii, ante conspectum omnipotentis Domini presentabit, simulque cogitans quod filius meus, dum viveret, res ejusdem sancti aliquantulum inquietasset, & quod ego locum illum, ubi venerabile corpus prefati sancti requiescit, semper amavi, & maximo honore veneratus sum: has omnes causas mecum reputans, exanime corpus filii mei ad sanctissimam ejus ecclesiam deportari feci. De omnibus quoque, quibus filius meus contra eundem sanctum peccaverat, ego justitiam Deo, & beato confessori Remigio presentialiter feci; sicque animum & corpus filii mei sanctis ejus orationibus commendans, in camerario ejus, hoc est in claustrum monachorum ipsius, eum sepeliri feci, quatinus pro anima illius intercedat, atque in die judicii ductor & advocatus ante Deum existat, quem ad solam ejus misericordiam attuli, & in manu pietatis ejus deliqui. Pro hac igitur re, ego Rodulfus comes, accipiens de servis & ancillis meis, quos circa Buxitum castellum meum habebam; tradidi eos beatisimo Remigio Francorum apostolo, cum omnibus terris & domibus suis, cum filiis & filiabus, cumque omni substantia eorum, ita ut omnes consuetudines & totum servitium, quod mihi & castello meo, ministrisque meis debebant, totum omnino eis dimittam, quatinus soli beato Remigio ac monachis ejus deserviant. Nulla itaque persona, nullus omnino homo, clericus aut laicus, servus aut liber, in eis aut in terra eorum aliquam potestatem exerceat, &c. Hoc autem totum sicut supradictum est, ita statuo & confirmo, & laudare facio Simonem filium meum, duosque generos meos, quos de filiabus meis habeo, id est Heribertum comitem, & juvenem nobilissimum Bartholomæum. Præterea milites meos de Buxito, hoc est Odelricum, Widonem & Bosonem, fratremque ejus, alterumque Bosonem filium Widonis, & Warinum cum filiis suis, ministros etiam meos, quos in illo castello habeo, id est Andream & reliquos omnes tam liberos quam servos. Hoc itaque totum feci pro anima mei dilecti filii Walteri, atque pro remissione peccatorum meorum, ac pro animabus omnium parentum meorum. quod etiam volo esse firmum & stabile usque in sempiternum, qui autem infregerit aut destruxerit, iram Dei incurrat, & a regno ejus alienus fiat. Facta est vero ista largitio in ecclesia beati Remigii ante corpus ipsius, cum ibi adessent multi episcopi & comites & alii nobiles viri, quos ibi presentia regis contraxerat. Volui igitur atque rogavi, ut monachi in hac eadem carta scriberent nomina servorum ancillarumque, quos donaveram, & ad quos usus ecclesie eos vellent convertere: quatinus ipsi certi essent, quid ego pro anima filii mei beato Remigio largitus fuisset, & ego cognoscerem quid ipsi de elemosyna mea facturi essent. Placuit domno abbati Herimaro & omnibus fratribus nostris monachis beati Remigii, ut elemosyna, quam comes pro anima filii sui Walteri beato Remigio obtulit, ex hoc nunc usque in æternum ad servitium infirmorum fratrum pertineat, & solis usibus eorum deserviat, qui secundum præceptum sancti Benedicti pro reparatione in cella infirmorum commorantur. Hoc autem statutum est ut nullus abbas, nullus præpositus, nulla omnino persona audeat aliquando infringere vel mutare: sed quidquid de prefata elemosyna exierit, quantumcumque succreverit, sicut ordinatum est, ægrotis fratribus solummodo deserviat, & ad nullum aliud officium aliquid inde insectatur: sed integre ad cellam infirmorum pertineat. Qui aliter fecerit, iram Dei incurrat. Et hæc sunt nomina servorum, ancillarumque, &c.

Hanc donationem ratam habuit, auxitque Simon Rodulfi comitis filius, is qui postea monachus factus est in sancti Augendi monasterio, multisque virtutibus claruit. Nulla huic instrumento apponitur chronica nota, in quo laudatur Herimarus S. Remigii abbas, cujus obitum superius a retulimus, qui ad hunc annum differendus esset, si certo constaret, prædictum Walterum hoc ipso anno interiisse.

Hoc tempore lis de cella Credonensi, quæ inter Vindocinenses & sancti Albini monachos dudum agitata fuerat, denuo ventilata est. Ad hanc finiendam Odericus Vindocinensis & Otbrannus sancti Albini abbates Girardum b Ostiensem episcopum & apostolicæ sedis legatum apud Carnutas conveniunt. at, cum ea res illic finiri non potuisset, ad urbem Parisiorum, ubi concilium celebrandum erat, eum sequuntur. Sed neque illic quidquam promotum. unde Carnutas reversi abbates, agente Arraldo episcopo, in id conventum est, ut sancti Albini monachi, acceptis

a Lib. 63. n.
88.X III.
Lis de Credone rursus agitata.
b V. lib. 63.
n. 25.

ANN. CHR.
1072.

solidorum quatuor millibus, seu ducentis libris denariorum, jure suo cederent, quod ambo abbates litteris suis legato significarunt. Oderici epistola sic habet.

Giraldo Ostiensis ecclesie episcopo, sancte autem Romana sedis legato, Odericus sancte Trinitatis abbas, & qui cum eo sunt fratres, orationum fidelia. Notum vobis sit, veterem querelam, qua nos & sancti Albini monachos diu adversos fecerat, per manum domni Arraldi Carnotensis episcopi finem accepisse. Constituimus etenim, pro dimissa calumnia ecclesie Credonensis sancti Clementis, solidorum quatuor millia eis donare, ea quidem conditione, ut in capitulo sancti Albini cum consensu omnium fratrum ac totius familie id ratum faciant. Valete.

^a Baluz.
Miscell.
no. 2. p. 163.
Parisiense
concilium.

Ejusdem argumenti ac tenoris est epistola Otbranni S. Albini abbatis ad eundem legatum. De hac conventionem instrumentum ^a confectum est, in quo totius negotii series exponitur, datum anno *ab incarnatione Domini* M LXXII. quo proinde anno prædictum concilium Parisiense habitum est. Huic instrumento apposita sunt signa Arraldi episcopi, Otbranni abbatis, Ingelranni decani & aliorum; tum Orrici seu Oderici abbatis, &c.

^b Martene
Miscell. no. 1.
part. 2. p. 33.
^c P. lib. 63.
num. 8.

Adversus hanc conventionem reclamantur nihilominus monachi sancti Albini, litteris scriptis ^b ad P. nepotem Alexandri papæ, in quibus de injustitia sibi a legato ^c facta conqueruntur. In primis quod res primum ventilata fuerit *in curia pontificis Arraldi, Vindocinensium quondam monachi*, hominis versutissimi. Deinde, quod Remis in synodo testibus suis, ad jus suum affirmandum paratis, negatus sit audientia locus, & causa ad aliud concilium dilata. Denique, se Carnutas reverfos ab episcopo coactos fuisse accipere *ducentas libras propter ecclesiam Credonensem, contra canonum interdicta*, extorta a suo abbate promissione, id in capitulo sancti Albini confirmatum iri. quod quidem abbas præstiterit, *sed priore suo absente, nec vocatis decanis, nec viris majoris intelligentie & aetatis*, præsentibus tantum junioribus, quorum non pauci repugnaverint, cunctis pæne reclamantibus, se invitos & coactos tali pacto assentiri. Inde orta inter suos contentio peior, quam civilis seditio; nec parvum toti ecclesie detrimentum, nemine in posterum verituro ecclesias vendere, quippe qui auctoritatem ex apostolico legato habiturus sit. Postremo nullum deinceps, audito causæ suæ sine, *Romam petiturum causa justitiæ*. Ex his intelligitur, obductam fuisse, non sanatam diuturni mali cicatricem, quæ rursus Urbani II. pontificatu recruduit. In transfursu hic observo, in quadam charta Vindocinensi, data hoc anno initio quadragesimæ, mentionem fieri de Johanne Brittone litterato, apud Santonicos haud ignoto.

XIV.
Ebroilo datur
ecclesia apud
Rutenos.

Apud Arvernos Ebroileni sancti Leodegarii monasterio tunc præerat Guillelmus abbas, Gisleberti seu Gilberti successor: cujus loci monachus quidam, Hugo nomine, cum quodam clerico iter hoc anno aggressus est ad Conchensem sanctæ Fidis ecclesiam, quæ apud Rutenos sita est, Petro episcopo, secundum sæculum potentissimo, Rutenensem ecclesiam gubernante. Cum ad locum illius pagi, *Legagnac* dictum, tempore quadragesimæ pervenissent, ejus loci ecclesiam beatæ Mariæ dicatam, & frequentibus illustratam miraculis, admodum desertam videntes, (quippe illius presbyter Romam cum domino illius loci Gilberto Airaldo profectus erat) illic subsistere ad divina officia peragenda statuerant, dum reversi essent presbyter & loci dominus. Hic post reditum, comperta monachi religione, mediam illius ecclesie partem, quam a Raimundo & Berengario vicecomitibus in feodum tenebat, Deo & sancto Leodegario, atque Guillelmo abbati ejusque monachis concessit: alteram vero partem similiter dedit nobilissima quædam matrona, nomine Aldiardis, consobrina Bernardis, prædicti Gilberti uxoris, quæ Aldiardis in alio castro, quod Stagnum ^{*} dicitur, manere consueverat. Hanc vero donationem prædicti vicecomites, quorum hæc ecclesia alodium erat, agente Hugone monacho, in placito apud *Severat* habito ratam habuerunt.

XV.
S. Isidori monasterium in Hispania.

Hoc anno Aldefonsus, *rex Hispaniarum atque Leonensis*, Cluniacensi monasterio & domno Hugoni abbati donat monasterium sancti Isidori martyris, situm inter flumina Carrionem & Pisorgam. Actum iv. kalendas Junii æra M C XI. *regnante Aldefonso rege in Castella & Legionem*. Subscribunt Bernardus episcopus Palentinus, Scemenus episcopus in Burgos, Pelagius Leonensis, & Petrus Astoricæ episcopus; tum Gunfalbus comes & alii. Hic est Aldefonsus, quem ex monacho regem factum superius ^d diximus.

^d lib. 63.
no. 72.

In

ANN. CHR.
1072.
Veremundus
abbas Hira-
chenis.

In regno Navarrae florebat per id tempus Veremundus abbas Hirachenis monasterii, cujus loci ea religionis fama erat, ut in propriis controversiis vel unius monachi testimonium absque juramento valeret. Veremundus illi asceterio præfectus est ad annos quadraginta post Munionem avunculum, ibique maxime sanctitate floruit, dignusque habitus, qui annuo cultu octava die Martii honoretur in Hirachenis monasterio hæcenus celebri, in quo ejus reliquiæ asservantur. Magna in beatissimam Virginem ejus devotio fuisse traditur; idemque fame grassante, cum egenis annonam suppeditare non posset, missa celebrata omnes divinitus refecisse. Ex illo monasterio Romam delatum missale Mozarabum, quo Hispanicæ ecclesie utebantur: ut Romanis earum ritus, quos illi improbabant, approbarentur.

XVI.
Anglicanum
concilium.

In Anglia habitum est hoc anno concilium, primo quidem in Wentana civitate, deinde in villa regia, quæ Windlesora dicitur, in quo causa primatus Cantuariensis super Eboracensem ecclesiam, prout Alexander papa superiore anno mandaverat, agitata fuit. Post longam disceptationem, itum est a tota synodo in sententiam Lanfranci, definitumque, ut Eboracensis Cantuariensi subjaceret. Id factum præsentem Willelmo rege & Mathilde regina, qui actis concilii signa sua apposuere. Eisdem subscribere Hubertus sanctæ Romanæ ecclesie lector & Alexandri papæ legatus; tum Lanfrancus, & post eum tredecim episcopi & undecim abbates, scilicet Scollandus abbas cœnobii sancti Augustini, Elfwinus Ramesiensis, Elnodus Glastoniensis, Turstanus Certesensis, Elwinus seu Ailwinus abbas Eoveshamensis, Fridericus sancti Albani, Goisfridus seu Goffridus abbas cœnobii prope Londoniam, id est Westmonasteriensis, Baldwinus sancti Eadmundi, Toroldus Burgenis, Adelelmus Abbendonensis, & Rualodus abbas Novi-monasterii Wintoniensis. Has litteras integras retulit Willelmus ^a Malmesburienis. De rebus in synodo gestis Lanfrancus accuratam reddidit rationem Alexandro papæ, cui gratias in fine epistolæ agit ob humanitatem ipsi, dum Romæ esset, a pontifice exhibitam, duplexque pallium concessum; eidemque mittit *epistolæ* seu opusculi exemplum, quod contra Berengarium scripserat, cum adhuc Cadomeni cœnobio præfesset.

^a Willelm.
Malmesb.
lib. 3. de regib.
Ang.

Post obitum Westani Glocestrensis abbatis, successus est a Willelmo in ejus locum Serlo iv. kal. Septembris hoc anno, consecratus a Wolstano Wigorniensis episcopo, quem in prædicto concilio a Lanfranco exagitatum Labbeus perperam existimavit. Serlo, gente Nortmannus, primo quidem ^b Abrincatenis ecclesie canonicus, dein monachus fuit apud sanctum Michaëlem in monte Tumba. Quinto conversio- nis suæ anno, suggerente Osmundo, tunc regis Willelmi cancellario, post Sarisberienis episcopo, regimen accepit Glocestrensis cœnobii, ubi duos tantum maturæ ætatis monachos, & octo circiter juniores invenit. Is multa huic loco bona contulisse traditur, tum novis acquirendis, tum iis, quæ ad alienas manus devenerant, recuperandis, adjutore in primis Odone cellerario, postmodum ipsius successore, qui anno regiminis sui quinto habitum monasticum ab ipso accepit. Idem Serlo novam ecclesiam a fundamentis extruxit.

XVII.
Glocestrensis
& Eliensis ab-
bates.

^b Monast.
Anglic. no. 1.
p. 110. col. 2.

Eodem anno in locum demortui Turstani Eliensis abbatis subrogatus est a rege Theodewinus ^c Gemeticensis monachus, abbas ejus loci octavus, sed non consecratus, qui non prius promotioni suæ acquievit, quam rex ablata ^d monasterio restituit. Post annos duos & dimidium defunctus, Godefridum monachum, qui ei individuus comes adhæserat, vicarium reliquit. Hic monasterium septem fere annis procuravit, remque non minus recte gessit, quam si consecratus abbas fuisset. Sub finem suæ procurationis libertas ecclesie suæ discussa.

^c Anglia sac.
no. 1. p. 610.
^d P. lib. 62.
no. 91.

Sub idem tempus Lanfrancus archiepiscopus epistolam ^e scripsit Reginaldo seu Rainaldo Picavorum urbis apud sanctum Cyprianum abbati, necnon Sewino monacho & Henrico canonico, qui eum consuluerant de calumnia quadam Berengarii hæretici adversus sanctum Hilarium, quem de Christi domini passione male tenuisse calumniabatur. Respondet Lanfrancus; minime mirum esse, quod Berengarius, qui de ipso capite Christo Domino tam nefanda docuit, de ipsius capitis membro tam perniciose dicat. Quisquis Hilario hæreseos notam imponat, multos orthodoxos patres qui magnis eum laudibus extulerunt, ejusdem erroris macula involvere. Tutius esse lectori in difficillimis sanctorum patrum sententiis, quas ingenii sui imbecillitas capere non possit, ignorantiam suam fateri, quam pertinaci arrogancia fidei contraria definire. Ceterum Hilarium, si quando doloris sensum a Christo videatur excludere,

XVIII.
Lanfranci epi-
stola pro S. Hilario
adversus
Berengarium.
^e Lanfr.
ep. 50.

Annal. Bened. Tom. V.

H

AN. CHR. 1072. id de eo, ut Deus est, esse interpretandum. In fine Reginaldum & socios monet vigilare adversus schismaticos, eorumque fautores, qui circa eos & inter eos versabantur. Hinc in Pictavensi concilio tanto animorum æstu Berengarii causa agitata fuit, ut Berengarius ipse, qui præsens aderat, propemodum interemtus sit, testante chronographo Malliacensi seu Maxentiano, qui hoc concilium idibus Januarii anno sequenti habitum fuisse dicit. Ideo autem Berengarius sancti Hilarii auctoritatem elevare conabatur, quod ea se premi sentiret in asserenda Christi corporis vera præsentia in sanctissimo sacramento.

XIX. Anselmi quædam epistolæ. a Anselm. lib. 1. ep. 74. Prædicto Rainaldo abbati sanctus Anselmus, tunc Becci prior, Monologium suum a petenti misit, eum rogans, ut ne illud cuius vulgaret ob quosdam censores, qui nonnulla in illo opusculo carpebant, in eo scilicet, quod secundum Augustinum & secundum Græcos scripsisset, quod *illa summa & una Trinitas* sive trina unitas necessitatis ratione posset dici *una essentia*, & *tres persone sive tres substantie*, ita ut substantia non ponatur pro essentia, quæ minus proprie pro essentia videtur usurpari. Librum meditationum hoc tempore cum scripsisset Anselmus, earum lectione Durandus Casa-Dei abbas se in auctoris amorem vehementer accensum fuisse scripta ad eum epistola^b testatus est; ideoque cupere mutuam suffragiorum communionem cum Beccensi congregatione habere. Ad has literas respondet Anselmus cum magna animi demissione, se eum non esse quem putabat Durandus. *Rogo itaque*, inquit, *paternitatem vestram, agite sanctis vestris precibus, quatenus & quod ego noxie sum, a me auferatur; & quod nondum utiliter sum, mihi tribuatur: & vobis, quod misericorditer indigenti proximo impenditis, retribuatur.* Dein rogat obnixè, nomen suum *ultimum* eorum nominibus subscribi; sicque eos optat in Casa-Dei conversari, ut aliquando inter beatos Deum in sæcula sæculorum laudare mereantur.

XX. Præclara ejus monita ad abbates. a Ibid. ep. 71. Post Fredericum S. Albani abbatem, qui superiori concilio Anglicano subscripsit, promotus est in ejus locum Paulus monachus, genere Nortmannus, cui Anselmus^c gratulatur quod vita ejus Deo in occulto sic placuit, ut eam ad exemplum in aperto sublimaret. Etsi vero *barbaris* prælatus sit, quos verbis docere propter linguarum diversitatem non possit; eum tamen apud districtum judicem non omnino excusandum, si alios lucrari Deo negligat. Quod enim verbis docere non possit, id vita posse ostendere. Quippe efficacius exemplo, quam verbo bonum persuaderi. Plus studeat diligere ab omnibus mansuetudine & misericordia, quam timeri nimis austeri & nulli parcente justitia. Lætentur affines patrem & pastorem ad se venisse, non tyrannum; consultorem & adiutorem, non alienarum rerum invaforem. *Sunt enim multi prælati nostri*, inquit, *Ordinis, qui quasi solliciti, ne destruantur res Dei in manibus eorum, agunt ut dissipetur lex Dei in cordibus eorum*. Non tantum conantur esse prudentes, ne decipiantur ab aliis; [quantum] ut fiant astuti, ad decipiendum alios. Adeo sunt cauti, ne fiant prodigi, & que habent, irrationabiliter perdant; ut avari fiant, & que servant, inutiliter putrescant.* In alia epistola ad quemdam Fulconem^d electum abbatem, eum hortatur, ut oblatam sibi dignitatem subeat, quam sine inobedientia recusare non possit.

XXI. Galterius abbas Pontifarae regimen deseruit. Galterius seu Gualterius Pontifarensis abbas, monasterii regimen impatienter ferens, clam inde recessit, & Cluniacum se recepit, credensque secretum illic invenisse latibulum, abbatem se esse non indicavit. Interim fratres ejus absentiam moleste ferentes, comperto loco ubi lateret, litteris a Johanne Rotomagensi archiepiscopo ad Hugonem Cluniaci abbatem petitis & acceptis, ad cœnobium reverti eum coegerunt. Verum privatae & solitariae vitæ studio secessit in quamdam cryptam horridam, monasterio proximam, quæ nuper ad amplificandum abbatialem hortum destructa est: ubi corpus suum inedia, vigiliis, & acrioribus disciplinae verberibus mactabat. Neque hac latebra contentus iterum fugit ad insulam sanctorum Cosmæ & Damiani, in prospectu Turonica civitatis positam, ubi mirum est, quanta se ipse vitæ asperitate discruciauerit. At nec diu illic vir talis ac tantus latere potuit. Tum missa munuscula, & invito data, quæ ille pauperibus erogabat, vir adeo profusæ caritatis, ut egeno ab eo quiddam petenti, cum non haberet quod daret, libros suos donaverit; alteri vero cucullam & tunicam, quæ paulo ante Majoris-monasterii monachi ei dono miserant. Sed tandem, indicante quodam peregrino, nomine Guarino, detectus a suis, denuo ad proprium locum reducit. At non diu illic subsistit. nam paulo post Romam ad Gregorium VII. perrexit, ut pontifex ab eo

pastoralem sarcinam, quæ ipsi intolerabilis erat, amoliretur. Verum secus quam optaverat, accidit, & apostolica auctoritate ad locum suum redire compulsus, illic quietus perstitit. Non dubito quin is sit Gualterus, cui Anselmus^e scribit, ut ne contra omnium consilium, contra obedientiam sibi divina dispositione per archiepiscopum suum & regularem electionem injunctam, contra misericordiam & caritatem oves sibi commissas, pastorali cura destitutas, lupis infestantibus lacerandas deserendo exponat, quamdiu vel unam considerat sua cura ad salutem posse proficere. proinde ad monasterium suum redeat, curamque abjectam misericorditer resumat. Calumniam quippe, quæ eum terrere solebat, a sancti Arnulfi abbate, per communem ejus & fratrum monasterii sui consensum omnino esse extinctam. Quænam fuerit illa calumnia, ignoratur. Abbas ille sancti Arnulfi, haud dubie Crispeiensis, forsitan is est Hugo, ex monacho Resbacensi, laudatus sub finem libri primi de miraculis sancti Agili abbatis.

Hoc fere tempore Hugo secundus Mellenti comes cucullam induit in Beccensi monasterio sub Herluino abbate. certe aliquanto post annum M LXIX. quo anno mediam partem villæ Taxicurtis Beccensibus donavit. quam donationem Philippus rex in Pisciacensi procerum conventu confirmavit. Hugo iste filius erat Galeranni seu Waleranni comitis Mellentensis, eo nomine primi, sancti Nicasii ecclesiæ conditoris; nullisque ex Adelaïde conjugis susceptis liberis, comitatum Mellenti reliquit Roberto de Bello-monte, qui Adelaïde, ipsius Hugonis sorore, Rogerio de Bello-monte conjugio copulata, natus erat. Hic, abjecto Belli-montis domini titulo, Mellenti comes deinceps dictus est; comitatum quoque Leycestrensem in Anglia consecutus, & Beccensibus monachos in Mellentensem sancti Nicasii ecclesiam, pulsus clericis, induxit, utpote Guillelmi de Bello-monte Beccensis abbatis cognatus, qua de re plura initio sæculi sequentis.

Cum Rotbertus Frisus comitatum Flandrensem obtinuisset, omnes Blandiniensis cœnobii possessiones rogatu Folcardi abbatis, litteris suis hoc anno confirmavit. Idem Folcardus reliquias Bertulfi abbatis & aliorum in novam thecam inferri, novoque altari imponi curavit anno sequenti, Radbodo episcopo Noviomeni ecclesiæ præfidente, anno prædicti Folcardi abbatis regiminis tertio, qui hanc translationem peregit XIII. kal. Junii, absente episcopo, qui hunc diem litteris suis festivum deinceps esse sanxit. quæ omnia cum vita sancti Bertulfi fuisse litteris mandavit anonymus Blandiniensis monachus jussu ejusdem Folcardi abbatis.

INsequens annus millesimus septuagesimus tertius, Alexandri papæ II. ultimus, Gregorii VII. primus, magnis motibus initium dedit, auctore in primis Henrico IV. cujus flagitiosi & turbulenti actus totum fere occidentem perturbarunt. quod diserte in primis & sincere litteris mandavit Lambertus Scaffnaburgensis. Principio Romam citatus est ab Alexandro papa Henricus, responsurus ad accusationes, quæ adversus eum a Saxonibus perlata fuerant ad apostolicam sedem, de simoniaca scilicet hæresi, aliisque criminibus emendatione dignis. Hæc citatio facta est per Annonem, Coloniensem archiepiscopum, & Hermannum Babenbergensem antistitem, quos rex ipse Romam miserat ad colligendam pecuniam, quæ ipsi debebatur. Ille vero pontificis mandato insuper habito, nihilo secius agere perrexit. Unde Anno magnopere iis, quæ contra jus fasque in aula gerebantur, commorus, vacationem procurationis publicæ, quam nuper resumerat, a rege postulavit. quam is haud gravate concessit, ne Anno, quod facere solitus erat, pravis ejus consiliis & libidinibus obviam iret. Itaque rex hoc importuno, ut putabat, ac severissimo quasi pædagogo liberatus, refractis omnibus pudoris ac modestiæ vinculis, liberius dein omnibus flagitiis & sceleribus atque subditorum vexationibus frena laxavit. Tum vero Saxoniam ac Turingiæ colles castellis ac præfidiis cum firmasset, prædas passim ex proximis agris villisque a militibus suis agi permisit.

Ad hæc Sigefridum Moguntinum archiepiscopum ad decimas a Turingiæ sacerdotibus exigendas, ut longe ante animo proposuerat, adduxit. Ejus rei causa VI. idus Martii archiepiscopus Erfordiæ synodum indixit: ubi Turingis, maxime Fuldensi & Hersfeldensi abbatibus, Widerado & Ruthardo, Moguntinorum antistitem concessionem & Romanorum pontificum decreta opponentibus, & ni rex ab incepto desisteret, pontificem se appellaturos asserentibus, non solum cum archiepiscopo acer-

ANN. CHR. 1072. ibid. ep. 53.

XXII. Hugo Mellenti comes Becci monachus.

XXIII. Gandensia.

ANN. CHR. 1073. XXIV. Henrici regis mali mores.

XXV. Lis de decimis.

ANN. CHR.
1073.

rime repugnavit, verum etiam, si illi ad pontificem provocarent, extrema eis omnia intentavit. His conterriti abbates, eorumque exemplo ceteri Turingi sacerdotes, demum cedere coacti sunt, atque in hanc tandem pactionem archiepiscopus & abbates convenere, ut Hersfeldensis abbas in decem suis decimaribus ecclesiis duas partes decimarum, tertiam archiepiscopus acciperet: in reliquis vero ecclesiis (quod Fuldenensis quoque in cunctis suis decimaribus ecclesiis permisit) dimidia pars abbati, archiepiscopo altera contingeret. Hæc fusc apud Lambertum, qui etiam infecutam inde Saxonum & Turingorum defectionem enarrat, ex qua factum est, ut nulla deinceps fieret decimarum exactio.

Othlonus vi-
tam S. Bonifa-
cii scribit.

Dum hæc de decimis rixæ ferrent, rogatus est a Fuldenfibus Othlonus, Ratisponensis sancti Emmerammi, ut conjicere licet, monachus, ut vitam sancti Bonifacii episcopi & martyris, olim a sancto Willibaldo episcopo scriptam, alio stilo scriberet, quod tempore Leonis IX. jam tentatum fuerat. Flagitantibus tandem assensit Othlonus, duosque hoc de argumento libros composuit, insertis sancti Bonifacii, aliisque aliorum ad eum epistolis, cum præfatione ad Fuldenfes, in qua contra infautores decimarum Fuldenfium invehitur. Is, inquam, mihi videtur esse ille auctor, a me sub Anonymi a Ratisponensis titulo editus, qui anno M LXXI. e monasterio suo ob persecutionem egressus, Fuldam se recepit: ubi post quatuor annos b interpellatus est a fratribus ejusdem monasterii, ut *sancti Bonifacii vitam, difficili stilo editam, faciliore ederet.* cui petitioni ait se diu resistisse, sed tandem acquiescisse.

a *Analef.*
no. 4. p. 442.
b *ibid.*
p. 445.XXVI.
Alexandro
succedit Gre-
gorius VII.

Inter ea Alexander II. optimus pontifex, Ordinifque nostri studiosissimus, e vita migravit, cui statim Romani, inconsulto Heinricho rege, Hildebrandum archidiaconum, *virum sacris litteris eruditissimum*, ait Lambertus, & *in tota ecclesia tempore priorum pontificum omni virtutum genere celeberrimum*, unanimi consensu, quidquid Benno cardinalis schismaticus contra effutiat, substituerunt. Eorum judicium his verbis conceptum erat: *Nos sancta Romana ecclesia cardinales, clerici, acolythi, subdiaconi, diaconi, presbyteri, presentibus venerabilibus episcopis, abbatibus & monachis, consentientibus pluribus turbis utriusque ordinis, eligimus nobis in summum pontificem Hildebrandum archidiaconum, virum religione, doctrina, justitiæque præstantem, in adversis constantem, in prosperis moderatum, pudicum, sobrium, castum, hospitalem, domum suam bene regentem, in gremio hujus ecclesie a pueritia egregie educatum & eruditum; eumque posthac esse & dici Gregorium VII. pontificem volumus & consentimus.* Hanc electionem, se inconsulto factam, indigne tulit Heinrichus, missoque Romam Eberhardo comite, facti rationem exposulavit: at comperto, Gregorium ad eam dignitatem non ambitu, sed vi adductum, se ordinari passum non fuisse, donec in electionem suam tam regem, quam principes Teutonicos consensisse certo rescivisset; haud ilibenter satisfactionem accepit, suoque suffragio ordinationi ejus assensit, quæ anno sequenti in purificatione sanctæ Mariæ facta est, cum hoc anno in pentecoste presbyter ordinatus fuisset, indito ipsi Gregorii VII. nomine, quod ille grati in Gregorium VI. animi causa, qui se educaverat, ceteris prætulit. Non hic repeto quæ in superioribus dicta sunt de ejus ortu, patria, educatione, rebusque ante pontificatum gestis. Sunt qui eum in Coloniensi ecclesia educatum fuisse colligunt ex ejus epistola c ad Annonem archiepiscopum, in qua ait, se peculiari studio affectum esse in illam ecclesiam, *ob recordationem discipline, qua tempore antecessoris, inquit, nostri in ecclesia Coloniensi nutriti sumus.* Verum Gregorium in Romana ecclesia educatum & nutritum fuisse ex dictis constat; nec aliam ob causam se dicere in Coloniensi ecclesia nutritum fuisse ejus disciplina, quam quod eam, dum præfens illic, legationes obeundo, adesset, in transcurso didicisset.

c *Greg. VII.*
*lib. 1. ep. 79.*XXVII.
Desiderio
abbati alif-
que scribit.

A sua statim electione Gregorius scripsit ad Desiderium Casini abbatem, quæ prima in ejus registro epistola est, significans mortuum esse dominum suum papam Alexandrum, cujus mortem super se cecidisse dicit; & quodam Romanorum impetu vim sibi factam esse ad subeundum pontificatum. quales vero angustias patiat, se, utpote in lecto jacentem, enarrare non posse. *Te itaque, inquit, per omnipotentem Dominum rogo, ut suffraganeos fratres & filios, quos in Christo nutris, ad exorandum Deum pro me provocas, & ex vera caritate invites. quatenus oratio, qua me liberare debuit, ne incurrerem periculum, saltem tueatur in periculo possum.* In fine jubet, ut quantocius ad se venire non prætermittat; quippe Romanæ ecclesiæ ejus præsentiam & prudentiam esse necessariam. Tum dominam Agnetem imperatricem, quæ tunc

ANN. CHR.
1073.

Casini versabatur, & Rainaldum venerabilem Cumanum episcopum suo nomine salutare jubet, & quantum erga se dilectionis habeant, effectu ostendi cupit. Non multo post pontifex ipse Casinum adiit, ut inferius videbimus.

Ex alia ejusdem Gregorii epistola a ad Girardum Ostiensem episcopum, in Galliis legatum, per Hugonem-Candidum, quem in Hispaniam mittebat, perlata, intelligimus, nonnihil dissensionis inter prædictum Hugonem-Candidum & Hugonem Cluniacensem abbatem, quos Alexander papa jam in concordiam revocaverat, in qua eos per Girardum confirmari Gregorius cupit. Eundem vero abbatem rogari jubet, ut quosdam e suis monachos Hugoni-Candido, qui eum in Hispanica legatione comitentur & adjuvent, concedat.

a *Greg. VII.*
lib. 1. ep. 6.

Inter eos qui litteras gratulatorias Gregorio b de sua electione scripsere, unus fuit Willemus Mettenfensis abbas, cui sancti Remigii apud Remos abbatia c commissa fuerat a Manasse archiepiscopo, qui eum postea, quod suis pravis moribus adversaretur, infensum habuit. Principio Deo gratias agit Willemus, quod Gregorium jam olim disciplinis ecclesiasticis eruditum, ecclesiæ rectorem concesserit; eique gratulatur, quod electio unanimi omnium ordinum consensu facta sit. Ejus verba contra Bennonis schismatici commenta hic referenda videntur. *Tantus autem, inquit, ut nobis relatum est, totius populi tui electioni tua conspiravit assensus, ut nullus omnino ex tanta multitudine visus fuerit dissentire. Et unde, quæso, tanta unanimitas, tanta potuit esse concordia, nisi ex Spiritus illius instinctu, cujus olim adspiratione plebs primitiva credentium unum cor & unam animam habuisse describitur? Gratias ergo Deo, qui sic tue favit electioni, ut non pateret ecclesia scissioni.* Ideo ait neminem huic electioni tam unanimi repugnare, nisi qui respectu misere conscientie pondus sententia Gregorii sibi imminere formidaret. quo in numero ponit Gregorium Vercellensem, Cadaloi antipapæ fautorem cum suis asseclis, metuentem scilicet, ne illo zelo, quo in hostes ecclesiæ exardescere solebat Gregorius, ejus flagitia, dedecora & probra damnarentur. Dein pontificem hortatur Willemus, ut nullius metu, nullius minis ab hoc spiritali conflictu retardetur. Omnes quippe magna ab eo expectare, ex præteritis colligentes, quid in majori officio sit acturus, qui quondam positus in minor, non sine gloria militaverat.

XXVIII.
Willemus ab-
bas S. Remi-
gii ei scribit.
b *Analef.*
no. 1. p. 247.
c *V. lib. 63.*
n. 89.

Postremo idem Willemus, quem paullo ante Herimaro abbati Remigiano suffectum fuisse d diximus, asserit se quorundam consilio deceptum abbatia sancti Remigii pondus suscepisse. quod tam impatienter & iniquo animo ferat, ut illud abs se longius propellere cogitet, si tamen pontificis ad hoc favorem impetrare possit. Id vero duplici maxime ex causa se facere velle dicit: una, quod frustra laborare sibi videtur in corrigendis quorundam monachorum vitiis. *Scis enim, inquit, quia perversi difficile corriguntur, præsertim hi, qui in monastico proposito tenuerunt.* Alteram causam sic exprimit. *Huic autem calamitosa sterilitati, & sterili calamitati illius singularis feri accedit immanitas, cui se quid projecero, plus acuit dentes: se subtraxero manum, ictus non effugio savientes.* Id intelligendum de Manasse archiepiscopo Remensi, ejus nominis primo, qui monasterii rebus avide inhiabat; homo tam projectæ vitæ, ut in ordinem redigi meruerit. Quod attinet ad monachos illos, quorum vitiis emendandis frustra se operam dare ait Willemus; id de quibusdam tantum intelligendum videtur, (nam Herimarus ejus decessor monasterium recte instituerat) iis scilicet, qui Willemum, extraneum hominem, jamque ante Mettenfensis sancti Arnulfi cœnobii abbatem, sibi a Manasse impositum graviter ferebant.

XXIX.
S. Remigii ab-
batiam vult
abdicare,
d *ibid.*

Hanc Willemi in abbatia Remigiana præfecturam necdum rescierat Gregorius VII. cum duas hac de re epistolas hoc anno pridie kal. Julii scripsit. Una e est ad Manassen archiepiscopum, quem arguit, quod necdum rectorem monasterio sancti Remigii præfecisset, prout Alexander papa tum per epistolas, tum per legatos eum præmonuerat; immo non modo res monasterii devoraret, sed etiam religiosas ejus personas crudeliter divexaret. Altera f epistola scripta est ad Hugonem Cluniacensem abbatem: in qua ait, duos sancti Remigii monachos, conquerentes, quod Manasses archiepiscopus locum suum quotidie dissipet ac confundat, diu apud sedem apostolicam commoratos fuisse: quibus non aliud in præfens opportunius solatium exhibere potuisset, quam ut litteras ad eundem archiepiscopum scriptas ipsi Hugoni dirigeret, quas per idoneum nuntium mittat: quibus eum magnopere admonet, ut quantocius prædictum monasterium regulariter ordinet, & in quiete dimittat. Ve-

Gregorii hac
de re epistolæ
c *Greg. lib. 1.*
*ep. 13.*f *ibid. ep. 14.*

ANN. CHR.
1073.

rum, ubi pontifex Willelmum eidem abbatiæ præpositum esse ex ejus litteris comperit, jamque procurationis suæ vacationem obnixè flagitare; ejus precibus demum, tamen ægre annuit, ut anno sequenti videbimus.

XXX.
Dominici ab-
batis Casau-
riensis & epif-
copi succello-
res.
a lib. 58.
n. 87.

Vacabat tunc temporis Casauriensis abbatia & Valvensis episcopatus post obitum Dominici abbatis & episcopi superius^a laudati, qui piissime deceffit v. kal. Martii, postquam Casauriense monasterium annis viginti-octo & dimidio administrasset, sepultusque est, uti jusserat, in eodem sarcophago cum sancto Widone abbate, cujus successor exstiterat. Tum pastore orbatu Casauriensis, cum ob Teutonicum discidium & secessionem ab apostolica sede imperatorem convenire non possent, Gregorium papam una cum Valvensibus sancti Pelini clericis adire, ut ejus ad nutum rectorem obtinerent. His auditis, Trasmundus monachus genere nobilis, frater Oderisii Casinensis post Desiderium abbatis, monachis sancti Clementis abbas, & clericis sancti Pelini episcopus datus est. Idem pontifex in generali concilio Romæ tunc habito sententiam^b promulgavit contra pervasores prædiorum sancti Clementis, nominatim contra Nortmannos, uti Alexander II. ejus antecessor jam fecerat. Verum hæc sententia effectu caruit: immo Hugo Malmazettus, Casauriensium infestissimus hostis, cum munitiones a Trasmundo abbate construi animadvertisset, illum de improviso comprehendit, trussitque in carcerem, ac tam diu vinculis constrictum tenuit, donec omnia nova ædificia subruisset, & abbatia res omnes ac suppellectilem diripiisset. Quam ob rem Trasmundus, mœrore affectus, quod abbatiam sic nudam & spoliatam videret, eam abdicavit post annos octo regiminis, & ad episcopatum suum reversus, paucis post diebus mortis debitum solvit, sepultusque est in ecclesia sancti Pelini. Tunc dissipatis hac illac monachis, quatuor tantum ad sancti Clementis loculum perstiterunt, monasterii sui desolationem lugentes. Sed quia sine abbate esse non poterant, unum e suis, Adam nomine, monasterii præpositum, abbatem elegerunt: quo post sex annos mortuo, electus est, ægre permittente Malmazetto, Johannes, eo nomine tertius, & ipse triennio post creatus episcopus Valvensis: cujus dignitatis occasione, abbatia curam postponere cœpit, & de solo episcopatu curare. Hinc Malmazettus quemdam suum capellanum, Gilebertum nomine, commiserationis specie, at spe spoliandi monasterii, in ejus locum intrusit. Egit ille quod jussus erat, & quidquid supererat sacra suppellectilis, asportavit. In his angustiis Casauriensis Malmazetto hanc cladem, tamquam nescienti, gementes exponunt. Ille vero fingens se velle misereri, eis permisit, ut quem vellent, abbatem eligerent. Consultus Johannes episcopus mox laudatus, eis persuasit, ut Grimoaldum monachum sancti Vincentii eligerent, de quo inferius agendum.

XXXI.
Anselmus
Luccæ episco-
pus sit mona-
chus.

Luccensem episcopatum, quem ante pontificatum sub Anselmi nomine rexerat Alexander II. usque ad ultimum vitæ suæ annum (quod ante eum Leo IX. de Tullensi fecerat) retinuit, expectans scilicet, dum idoneum successorem inveniret. Tandem vero extremo vitæ suæ anno, Anselmum alterum ad illam dignitatem promoveri cupiens, utpote vitæ meritis ac scientia pollentem, eum ad Henricum regem investituræ causa direxit, dato ei comite religioso sanctæ Rufinæ episcopo, Megnardo seu Mainardo nomine, qui ex monacho Casinensi illius sedis episcopus & cardinalis creatus fuerat. Ivit ergo ille in Germaniam, ast investituræ horrore, quam postea graviter infectatus est, re infecta reversus est. Alexandro mortuo, Gregorius eum denuo ad capeffendum episcopatum impulit, eum tamen^c monens, ut ab accipienda investitura abstinere, dum Henricus pacem cum apostolica sede composuisset. Ea utcumque composita, investituram accepit Anselmus: quæ de re tanto dolore paullo post affectus est, ut relicto episcopatu, factus sit monachus *regula S. Benedicti & Cluniacensis consuetudini subiectus*. Locum, ubi monasticum induit habitum, vitæ scriptor haud obscure indicat, monasterium scilicet sancti Benedicti, quod est in ripa fluminis Eridani*, sub obedientia Cluniacensis cœnobii, Padolironense dictum, in cujus capitulo postmodum humari voluit. Verum inde Gregorii jussu revocatus, retento monachi habitu, Luccensis ecclesiæ regimen subire coactus est. Primum ejus studium fuit, ut ecclesiæ suæ canonicos ad communem vitam, quemadmodum olim præscriperat Leo IX. adduceret. qua in re multas procellas sustinuit. adeo ut unus ex illis seditionis, Petrus nomine, in ipsius locum intrusus sit. Non impar ejus zelus fuit ad monachos reformandos, malle se inquiens, nullos habere vel clericos, vel monachos, quam irregulares & irreligiosos. In omnibus porro factis suis magistrum suum

c Greg. lib.
I. ep. 21.
V. ep. 11.

* le Po.

ANN. CHR.
1073.

Gregorium papam imitari studuit, cujus meritis quidquid in ipso boni fuit, tribuebat. Nihil in ecclesia legi permisit præter scripta orthodoxorum patrum, & in cantu atque lectionibus uniformem ritum instituere conatus est. Psalmos non cursim, sed moderate cantari volebat; secus agentes asperere increpabat. Media nocte ad matutinum officium surgebat; in divinis officiis raro sedere solitus, & missarum sollempnia numquam sine lacrymis explevit. Mira ejus in victu parsimonia erat. Cibos delicatos, & exquisitos respuebat: vinum fere ut venenum fugiebat. In summa, corporis delicias & cuncta sæculi blandimenta, quibus ceteri frui gaudent, abhorrebat. Eidem Gregorius Mathildem comitissam in rebus spiritualibus dirigendam committit. Eamdem ipse ad cultum Deiparæ^a & ad frequentem sacrae Eucharistiæ perceptionem hortatur.

a id. lib. 1.
ep. 47.

Hic annus supremus fuit Johannis Gualberti abbatis Vallumbrosani, sanctitate insignis. Hunc paullo ante obitum Mediolanenses catholici, qui scilicet schismaticorum partes aversabantur, interpellarunt, ut ipsis succurreret, quippe qui per multos annos poenitentia & sacrae communionis expertes fuerant, defectu catholicorum sacerdotum, a quibus utramque acciperent. Erant apud Vallumbrosanos quidam Mediolanenses catholici, qui ad Johannem confugerant ad vitandum consortium schismaticorum, id est simoniacorum. Hos Johannes a Radulpho Tudertino præfule, eximia sanctitatis viro, cui post Petrum simoniacum Florentina ecclesia commissa fuerat, presbyteros ordinari curavit, eosque cum aliquot e suis Mediolanum remisit. Non multo post religiosissimus abbas Passiniani in suburbio Florentino, in morbum incidit. Mox ad eum multi ejus discipuli, vicinorum scilicet monasteriorum abbates, confluxerunt, de tanti patris instante morte supra modum mœrentes: quos ille ad observationem regularis disciplinae, & ad commissi sibi gregis sollicitam curam adhortatus, mox ad propria monasteria remisit, retento tantum penes se Lato Passinianensi abbate, & Rustico priore. Horum rogatu epistolam omnibus instituti sui fratribus de servanda concordia & caritatis unione scripsit, cujus hæc summa erat: nimirum tenendo caritatem omnia operiri peccata; absque ea ceteras virtutes inanes. nec sufficere, si unius loci spatio ea corpora contineantur, nisi corda caritatis glutino uniantur. Ad hanc porro servandam unitatem opus esse, ut omnes sub unius rectoris custodia constringantur. quare totius Ordinis generalem curam, qualem ipse hæcenus gesserat, se Rodulfo committere. Imminente obitu, in breviculo sequentem confessionem scribi curavit, secumque in tumulo apponi præcepit. *Ego Johannes credo & confiteor fidem, quam sancti apostoli predicaverunt, & sancti patres in quatuor conciliis confirmaverunt*. Post hæc, corporis & sanguinis Domini communionem munitus, ad Deum migravit iv. idus Julii. Corpus ejus post triduum Passiniani humatum est, ita illæsum ab omni foetore, quemadmodum illæsam fidem, quoad vixit, servare studuerat.

XXXII.
Johannis
Gualberti ab-
batis obitus.

Consolatoriam super ejus obitu epistolam Vallumbrosanis scripsit Gregorius papa, quam ex Baronio hic referre visum est.

XXXIII.
Gregorii papæ
epistola ad
Vallumbrosanos.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, clericis monachis, ac religiosis laicis, disciplinam sanctæ recordationis Johannis Gualberti abbatis imitantibus, salutem & apostolicam benedictionem. Licet veneranda memoria eundem Johannem patrem vestrum corporeis oculis non viderimus; quia tamen fidei ejus puritas in Tuscia partibus mirabiliter resplenduit, multo eum amore dileximus, cujus sanctæ conversationis studium, quamvis vos imitatores esse non ambigimus, ut vigor rectitudinis vestra ad extirpandam de agro Dominico zizaniam sollicitius invigilet, attentiusque ferveat, paternæ vobis exhortationis verba impendimus. Vos itaque, dilectissimi, in quantum humana possibilitas permittit, vitam illius sequentes, & vere filios ejus & heredes simili vos conversatione probantes, viriliter agite & confortamini in Domino, & in potentia virtutis ejus; documenta sanctarum Scripturarum, quibus hæreticorum argumenta destruantur, & fides sanctæ ecclesiæ defenditur contra membra diaboli, quæ diversis machinationibus christianam religionem conantur evertere, mens vestra quotidie medietur, & ea, qua solet, libertate in malorum confusione erigatur. Eos vero qui in vobis confidunt, & consilium religionis vestra sequi disponunt, more prædicti patris vestri suscipite, & de his, quæ ad salutem eorum pertinere videntur, sanctis exhortationibus instruite: ut non solum vestra, sed & vos sequentium circumpositi populi considerantes sancta opera, glorificent Patrem vestrum qui in calis est. Nos autem ipsum amorem, quem patri vestro & vobis olim impendimus, donec nostros spiritus re-

ANN. CHR.
1073.

xerit aris, exhibere desideramus, & tanto quidem deinceps majori vos caritate fovebimus, quanto vos in divinis negotiis ferventiores esse probabimus: quibus non solum spirituale, sed & seculare, si necesse fuerit, auxilium, Deo adjuvante, ministrabimus. Vos igitur omnipotentem Dominum exorate, ut ipse vires & facultates nobis tribuat; quatenus suscepti regiminis importabile pondus possimus tolerare, & sanctam ecclesiam in statum antiquae religionis reducere. Valete.

Hactenus Gregorius, qui compunctionis gratiam, quam in celebrandis sacrosanctis missarum sollempniis experiri solebat, triduo intermissum dolens, eandem sancti Johannis invocato nomine recuperavit.

XXXIV.
Johannis vitae
scriptores &
discipuli.
a Ital. sac.
no. 3. p. 94.

Vitam sancti Johannis primus litteris mandasse dicitur Andreas Januensis, cujus hac de re lucubrationem, etsi diligenter perquisitam, reperire nobis non licuit. Ejus fragmentum refert Ughellus^a. Eadem recensuit Atto, Vallumbrosani Ordinis generalis abbas quartus, natione Hispanus, patria Pacensis, qui anno M C LIII. decessit. Hunc in eodem munere post Johannem praecessere Rodulfus ejus successor ab ipso designatus, qui tantum triennio congregationem rexit. Rodulfum excepit ad sexdecim annos Rusticus, antea sub eo in Passiniano prior, successorem sortitus Attonem, cujus liber de sancti Johannis rebus gestis vulgatus est.

Praeter Rodulfum & Rusticum, praecipui Johannis discipuli fuere Teuzo Razolensis abbas & Petrus, cognomento Igneus, superius laudatus, cui Johannes primum custodiam vaccarum & asinorum, quam ille humiliter subiit, in Vallumbrosa commisit; tum apud Passinianum praepositi officium, dein abbatis munus gessit in Ficiclo: ac demum cardinalis & episcopus Albanensis creatus est.

XXXV.
Gregorii epistolae
de variis
abbatis.
b Greg. lib. I.
ep. 31.

Antequam ex Italia discedamus, non omittendae sunt quaedam Gregorii papae epistolae, ad res nostras attinentes. Una est ad Lanfrancum^b Cantuarum archiepiscopum de abbacia sancti Eadmundi, quam Arfastus episcopus graviter vexabat. quod ut intelligatur, observandum est quod jam superius praemisimus, subacta a Wilhelmo Anglia, Arfastum seu Erfastum, genere Nortmannum, Wilhelmi olim cubicularium, ad Helmanensem episcopatum promotum fuisse; indeque sedem Tetfordum transfulisse; ac demum, cum neque illic satis bene pro voto sibi esset, eandem voluisse transferre ad abbatiam sancti Eadmundi, cujus possessionibus inhiabat. Erfasti molitioni pro virili resistit Baldewinus seu Balduinus abbas, tandemque ad Alexandrum papam se contulit, ac monasterii libertatem apostolico decreto confirmari curavit. Cum nihilominus Erfastus eundem locum vexare pergeret, Gregorium adiere sancti Eadmundi monachi, & adversus novos Erfasti insultus ejus patrocinium imploraverunt. Haec fuit occasio scribendae ad Lanfrancum epistolae, in qua pontifex se mirari ait, qua fronte Arfastus Alexandri papae decreta contemneret; hortaturque Lanfrancum, ut ejus *nugas* vice sua compescat, & sancti Eadmundi abbatiam ulterius inquietari ne permittat, cujus injuria in se redundet; insuper suo nomine Wilhelmo regem admoneat, ut ne Arfasti vanis persuasionibus acquiescat. Si vero Arfastus denuo recalcitret, eidem & Balduino abbati praecipiat, ut ambo sedem apostolicam ad haec finienda conveniant. *Data ad sanctum Germanum, quod opidum est sub monte Casino XII. kal. Decembris, indictione XII.*

c ibid. ep. 32.

Altera epistola^c est ad Arraldum Carnotensem episcopum de sancti Launomari batia Blesensi, cujus abbate Isembardo Jerosolymam profecto, Guido monachus in ejus locum intrusus fuerat. Hoc intellecto, Isembardus apostolicam adiit sedem, injuriam sibi factam conquesturus. Litteras hac de re Gregorius scripsit ad Arraldum, cui injunxit, ut Isembardi *remotionem*, & Guidonis *ordinationem* examinet; & si quidem Guidonis ordinatio legitima sit, Isembardum ad se cum litteris remittat, & Guido in suo loco permaneat: si vero Guidonis promotio simoniaca sit, hic sine mora deponatur. *Data Argentea v. kal. Decembris, indictione XII. a mense Septembri inchoata.*

d ibid. ep. 33.

Ibidem etiam die sequenti scripta est alia Gregorii epistola^d ad fratres monasterii beatae Mariae dioecesis *Dordonensis*, in quo, post mortem Uberti seu Huberti abbatis, Benedictus in ejus locum electus fuerat. Hic ad Gregorium detulit quoddam monasterii sui privilegium, a pontifice confirmandum. quod Gregorius roborare supersevit, utpote sibi suspectum, tum *corruptione latinitatis*, tum *diversitate canonice auctoritatis*. Quia vero electus abbas, etsi honestis praeditus moribus, ad abbatis tamen officium, cum aetate, tum etiam corporis infirmitate, minus idoneus pontifici visus est;

ANN. CHR.
1073.

est; eum a praelatione desistere monuit, si se invalidum fratrum opportunitatibus non posse sufficere sentiat. Fratres tamen eidem reverentiam exhibere jubet, & in ejusdem religionis tenore perseverare, in qua eos defunctus instituerat pater, scilicet Ubertus: ceteros quoque monachos eorum confocios, qui in cellis ab eodem patre constructis habitabant, cum ipsis unanimes esse, & eidem abbati reverenter obedire. Quodnam sit illud beatae Mariae monasterium, non facile dixerim. Situm erat in parochia seu episcopatu *Dordonense*, cujus sedes tum vacabat, ut ex hac epistola constat. at quanam sit illa *Dordonensis* ecclesia, haereo. Mihi videbatur esse *Dertonensis*: at illud obstat, quod Petrus illi ecclesiae post longum pontificatum, ultra quatuor abhinc annos apud Ughellum praefuisse dicitur, id est ad annum M LXXVII. Ignotum quoque nobis est praedictum beatae Mariae monasterium.

Paullo minus obscura est abbatia, quam Beatrix marchisa, ejusque filia Mathildis hoc anno apud Fraxinetum in alpebus Apenninis fundasse perhibentur in chronico Alberici. An forte idem est monasterium sanctae Mariae & omnium Sanctorum, situm in loco Frassinorum dioecesis Mutinensis, cui eadem Beatrix quaedam^a praedia ante biennium contulit: Eadem etiam cum filia Mathilde munificam se exhibuit monasterio^b sancti Prosperi, nunc sancti Petri de Regio, ubi sancti Prosperi confessoris Christi cineres & ossa asservari dicuntur in diplomate Alexandri II. quod Giselferto ejusdem monasterii abbati inscriptum est. Hic quintus abbas censetur illius monasterii, quod saeculo octavo extra urbem conditum traditur a Thoma Regiensi episcopo, qui corpus sancti Prosperi illuc transtulit, a Tauzo episcopo intra civitatem saeculo decimo restitutum. Hujus loci primus abbas, qui quidem notus sit, Landulfus erat ineunte saeculo undecimo, cujus successores Ughellus^c refert. Petrus Gazadius historiam scripsit illius monasterii, hodie quoque insignis, quod congregationi sanctae Justinae unitum est.

XXXVI.
Fraxineti &
S. Prosperi
monasterium:
a Bullar. Ca-
ssin. no. 1. p. 102.b ibid. p. 104.
& seq.c Ital. sac.
no. 5. p. 1580.

Vix pontificatum inierat Gregorius septimus, cum eum adiit Stephanus de Tigerno, qui ab annis quatuor Romae in aula papae Alexandri versatus erat, rogavitque obnixè, ut monasticum Ordinem juxta regulam sancti Benedicti, quam inter fratres de Calabria, non tamen sumto habitu, diu exercuerat, instituire sibi liceret. Annuit demum ejus petitioni Gregorius, eique litteras hanc in rem concessit, a nobis editas in secunda praefatione ad sextum saeculum Benedictinum, ubi de origine Grandimontensis Ordinis egimus. Pontificis diploma inscriptum est *Dilecto filio Stephano vicecomiti Tierneo, ejusque fratribus regularem vitam professuris*. Stephanus quippe nobilis Arvernus, in opido inferioris Arverniae Tierno seu Tigerno, Stephano ejusdem loci vicecomite & Candida parentibus natus est. In Italiam voti causa cum patre profectus adolescens, Beneventum adiit: ubi hospitatus apud conterraneum & forte propinquum suum Milonem illius urbis archiepiscopum, in morbum incidit, curandusque apud eum a patre relictus est. Florebat tunc temporis in Calabria religiosa quaedam Benedictinorum congregatio, cujus alumnos archiepiscopus subditis suis commendare consueverat. Horum vitae genus & mores imitari cupiens Stephanus, aliquamdiu apud eos mansit; indeque Romam profectus, ibidemque apud Alexandrum papam quadriennio commoratus est, novi Ordinis, instar praedictorum monachorum, institutiendi facultatem a pontifice flagitans. at cum tenerioris videretur habitudinis, res dilata fuit ad pontificatum Gregorii VII. qui ei optatam demum facultatem dedit, litteris ei concessis in haec verba. *Quoniam religiosam vitam instituentes apostolico oportet uti iudicio & consilio, ne quidam post suum proprium sentire abeuntes, cum temeritate & inexpertis viribus aggrediantur penitentiae iter, quod non possunt perficere, ac deficiant in eo, ita ut a proposito resiliere cogantur, ad confusionem & injuriam ordinis ecclesiastici. Nos vero cognito, quod apud venerabilem fratrem nostrum Milonem archiepiscopum Beneventanum, cum frequentatione filiorum & fratrum nostrorum Benedictinensium de Calabria virtutis tirocinium sine habitu posueris, & sumto de solido tui desiderii fervore experimento, per quatuor annos in aula pontificali sanctissimi patris bonae memoriae Alexandri divina providentia papa hujus nominis secundi, praedecessoris nostri, dum coram ipso beatisimo pontifice archidiaconum cardinalem ageremus: cum tuis viribus a natura delicatis diffideremus, non tam cito manus super te imposuimus, sicut nos cum Timotheo docuit Apostolus, ad cujus tumbam confestim. Verum cum indefinenter ac indeficienter a sancta sede, in qua sedemus, licet indigni & inviti, postules potestatem auspicandi conceptum Ordinem monasticum juxta regulam beati Benedicti, quam diu expertus es in-*

XXXVII.
Stephanus de
Tigerno facultatem
obtinere
institutiendi sui
Ordinis.

ANN. CHR.
1073.

ter fratress de Calabria : nos nolentes extinguere spiritum, eo propensus ac benignius inclinati, nunc tibi concedimus & annuimus, quo majori spiritus-sancti flamma accensi desideramus agrum dominicum tam sanctis virtutum seminariis ditari. In consequentibus Stephano, ejusque coeptis bene precatur Gregorius, optatque ei adduci focios innumeros, & beatum patrem Benedictum in spiritualibus & temporalibus suffragari. Datum Romae in praesentia carissima filiae Agnetis augustae imperatricis, & sex fratrum nostrorum cardinalium, kalendis Maii, pontificatus nostri anno primo. Certe Gregorius tunc Romae usque ad kalendas Julii versatus est a sua electione, quae xi. kalendas Maii facta est, quo tempore Agnes imperatrix Casini, ut diximus, morabatur. sed inde Romam statim, audita Gregorii electione, reverti potuit. Huc referri potest quod scribit Bernardus Guido agens de origine ^a Grandimontensis Ordinis, ubi Stephanus Romanum pontificem, scilicet Gregorium, cui notus erat, adiisse dicitur, & ab eo instanter petiisse, tandemque obtinuisse, ut vitae eremiticae formam & ordinem, quem in Calabria viderat & didicerat, observari sibi in remissionem injungeret peccatorum. Ductus igitur, inquit, a sancto Spiritu, & Romani pontificis licentia & auctoritate suffultus, convolvit ad eremum, quae Muretum dicitur, in pago Lemovicensi. quae quidem verba satis innuere videntur, hanc licentiam & auctoritatem non voce dumtaxat, sed scripto etiam concessam fuisse.

Examinatur
hac bulla.

Hoc pontificum diploma viderat Ordinis Grandimontensis Annalista, qui ad hunc annum refert primam apostolicam confirmationem futuri Ordinis Grandimontis, factam a Gregorio VII. summo pontifice, qui sanctum Stephanum, multis oblatis beneficiis ecclesiasticis, sibi notum retinere volebat. Quin etiam ejusdem diplomatis initium & clausulam refert ^b idem auctor, quod apud prioratum de Francorio, Ordinis Grandimontis, inquit, dicitur servari, cujus initium & finem a Francisco Escouverta Caestino se accepisse asserit. Franciscus iste Grandimontensis Ordinis historiam aggressus erat, isque Lariaci prope Divionem prioratum adeptus, collectas a se chartas ibidem reliquit, ex quibus praemissi diplomatis exemplum e nostro sancti Benigni monasterio ad me transmissum est. Hujus tamen diplomatis validitati, ne quid dissimulem, quaedam haud levis momenti adversari videntur. Unum est quod Gregorius in ejus inscriptione dicitur servus servorum Dei. quam formulam ante suam ipsius consecrationem, quae anno tantum sequenti, in purificatione beatae Mariae facta est, non usurpavit, sed istam, Gregorius in Romanum pontificem electus, ut patet ex multis ejus epistolis anno praesenti scriptis. Verum aliae quoque ejusdem epistolae extant vulgari inscriptione ^c praeditae, Gregorius episcopus servorum Dei, a secundo kalendas Julii hujus anni, forte postquam rex Henricus ejus electioni assensisset. at integra remanet difficultas in praedictum diploma, cujus tamen inscriptio a librariis vitiata dici possit.

Altera difficultas majoris est momenti, scilicet quod Stephanus mansisse dicitur cum Milone archiepiscopo, ante quam praemissum diploma obtineret, & quidem annis duodecim, ut tradit vitae ejus scriptor Gerardus, septimus Grandimontensis prior, qui addit eum post Milonis obitum Romam adiisse, ibique quatuor annis deinceps permansisse ante sui Ordinis institutionem, quod etiam Bernardus-Guidonis ^d tradit, unde Bollandus ^e Milonis obitum anno M LXX. consignat. quae omnia longe repugnant instrumento ipsius Milonis apud Ughellum ^f relato, in quo Milo primum sui praesulatus annum cum anno Christi M LXXV. componit. Hic nodus insolubilis videtur, nisi dixeris aut Gerardum Stephani vitae seriem non bene assecutum, aut instrumenti ab Ughello relati chronicas notas vitiatas fuisse. Vodalricus seu Udalricus, Milonis decessor, archiepiscopus creatus est anno M LIII. a Leone IX. dum Beneventi pontifex versaretur; idemque anno M LIX. concilio Romano interfuit. Non potuit ergo Milo Beneventanam sedem inire ante annum M LX. Falsum proinde quod scribit Gerardus, Stephanum duodecim annis cum Milone archiepiscopo commoratum fuisse; dein, eo mortuo, quatuor annis Romae, ante acceptam a Gregorio instituenti novi Ordinis facultatem. Certe Milonem anno M LXXV. Beneventanae ecclesiae praefuisse ex actis synodi Beneventanae postea referendis constat; immo eundem anno M LXXVIII. superstitem fuisse intelligitur ex veteri instrumento de origine cellae sancti Florentii prope Dolum in Armorica extructi, quod Johannes ^g quidam construere cepit in honorem sanctae Mariae sanctique Florentii, per auctoritatem papae Gregorii VII. & per testimonium Milonis archiepiscopi, qui prius decanus Parisiacensis ecclesiae ab apostolico ordinatus est archiepiscopus Beneventana, quem de hac re intercessorem apud papam

^a Labbe to. 2.
bibl. p. 275.^b Annal.
Grandim.
p. 30.^c V. supra
n. 33.^d Labbe to. 2.
biblioth. pag.
275.^e Bolland.
to. 3. Feb.
p. 603.^f Ital. sac.
to. 8. p. 135.^g V. infra
lib. 65. n. 29.ANN. CHR.
1073.

habuit Johannes: cui constructioni Eventius seu Evenus archiepiscopus Dolensis annuisse dicitur. Ex quibus evincitur, Milonem praedicto anno in vivis fuisse, atque ab apostolico, & quidem, ut videtur, Gregorio VII. archiepiscopum ordinatum, cui calculo Ughellus suffragatur. Id si ita est, ut quidem constare videtur, consequitur falsum esse quod scribit Gerardus in vita sancti Stephani, & post eum alii, scilicet Stephanum duodecim annis cum Milone Beneventano archiepiscopo commoratum fuisse, eoque mortuo Romae quatuor annis apud Alexandrum II. siquidem non ante obitum Alexandri Milo archiepiscopus ordinatus est. Eodem telo configitur praemissi diplomatis auctoritas, in quo etiam idem Stephanus apud Milonem archiepiscopum Beneventanum demoratus fuisse dicitur, antequam istud diploma obtineret, quod non omnino sapit, ut verum fatear, stilum cancellariae Romanae. Haec fusius pertractare oportuit non tantum ad infirmandum istud diploma, sed ad corrigendos novos vitae sancti Stephani, quae ab auctore parum accurato scripta est.

Verum ex his nascitur aliud incommodum, nimirum quod hinc corruiere videatur quod legitur de Stephani consuetudine cum eremitis seu anachoretis Calabriae, quorum propositum dum apud Milonem Beneventi degeret, ex ejus relatu rescivisse ac didicisse perhibetur. Verum id forte conciliari potest in hunc modum, ut Milo Beneventi aliquamdiu versatus sit, antequam ad illam sedem proveheretur; tuncque Stephanum eum, utpote conterraneum, & forte propinquum suum, adiisse, & ab eo notitiam illorum anachoretarum accepisse. Certe parum veri simile est Beneventanos de eo eligendo cogitasse, nisi eum antea e propinquo novissent. Superest inquirendum quinam fuerint illi eremitae seu anachoretae, quorum vivendi institutum in Calabria didicit Stephanus, & ad quorum normam Ordinem suum instituit. Justorum religiosa congregatio dicitur a Gerardo, quae pecudibus, possessionibus & universis rerum mundanarum occupationibus penitus renuntiaverat: Bernardus-Guido eremitas seu anachoretas vocat. Florebat tunc temporis in illis partibus religiosa Uticensium nostrorum congregatio sub Rodberto abbate, qui complura illic monasteria, ut superius ^a vidimus, informaverat. Erant quoque in iisdem Cavenfes monachi, qui eremiticas illic cellas incolebant, de quibus inferius ^b agemus. Utri illorum, immo an alterutri fuerint, quos frequentaverit, sibi imitandos proposuerit Stephanus, non definitio, rem tantum propono, permisso aliis iudicio. Forte id melius conveniet Magellensibus eremitis, tunc temporis in Aprutio claris, apud quos Desiderius, is qui postea Casinensis abbas, ac demum summus pontifex creatus est, aliquamdiu mansit.

Hoc anno corpus sancti Benigni martyris in Sigebergense monasterium translatum fuisse dicitur in libro de vita sancti Annonis Colonienis archiepiscopi, scripta ab aequali auctore, qui quidem factae translationis alicujus idoneus testis est; at corporis sancti Benigni omnino falsus est, quod in Divionensi sancti Benigni ecclesia haecenus asservari constat. Prout tamen proditur res, quia quaedam historica facta haud spernenda continet, hic referenda videtur. Cellam sancti Viti in Suevia dux quidam Alemannorum & Burgundionum construxisse dicitur, & in ea monachos collocasse. Is Divionem profectus, inde corpus sancti Benigni sacerdotis & martyris cum reliquiis tergeminarum fratrum asportasse, & in praedicta cella reposuisse fertur. Post multos annos, cum haec cella regali Elewangenensi monasterio subiecta esset, fossoribus ecclesiae pavementum ob quoddam opus profcindentibus, illud sancti Benigni corpus cum aliis repertum. Elewangensibus tunc praerat Reingerus abbas, Annonis consanguineus: qui ad regis curiam in natali Domini Babenbergam profectus, ibidem Annonem reperit, eique sancti Benigni corpus se invenisse laetanter asseruit. Mox nomen martyris ex ore illius rapiens archiepiscopus, ejus corpus sibi concedi flagitavit, patroni quippe suorum Sigebergensium, qui ex Fructuariensi sancti Benigni coenobio educti fuerant. Assensit ille, modo ut pro sua apud regem auctoritate quoddam debitum sibi relaxari curaret. Conditione accepta, praesul concessum corpus Sigebergam transtulit, cui advenienti sanctae memoriae Erpho abbas cum monachis suis occurrit, sacrumque loculum in suam basilicam festiva pompa XIII. kal. Martii hoc anno transportavit. Haec fusius anonymus auctor, fide quidem dignus ad factum adstruendum, sed non ad veritatem corporis sancti Benigni asserendam, quod haecenus, ut jam dixi, possident nostri Divionenses.

Cum quinquennis esset Godefridus, futurus quondam Ambianorum episcopus, de cujus ortu superius ^c actum est, ad Godefridum Montis-sancti-Quintini abbatem,

Annal. Bened. Tom. V.

I ij

^a lib. 62.
^b n. 16.
^b lib. 65.
^c n. 78.XXXVIII.
S. Benigni corpus an translatum in Germaniam.XXXIX.
Godefridus quinquennis fit monachus.
^c lib. 63.
num. 18.

ANN. CHR.
1073.

Deo consecrandus adducitur. Ille vero puerum exosculatus, mox *habitum religionis* induit, disciplinisque tum liberalibus, tum monasticis diligenter erudit, quas puer a vide magistro audiebat, & in utriusque brevi perfectus evasit. unde factum est, ut ab illo monasterii patre impensius amaretur, & ab omnibus coleretur. Forte aliquando, cum solus in monasterii propatulo ambularet puer, grus annosa oblongum rostrum in ejus oculum alte infixit, ex quo maximum nedum amittendi luminis, sed etiam vitæ discrimen incurrit. At ille, signo crucis vulnere identidem impresso, non mortem, non oculi jacturam, immo nec minimum quidem dolorem perferens. Relicta tantum in rei monumentum absque ulla deformitate cicatrix. Erat is in vigiliis pernox, in precibus frequens, scripturæ divinæ non ad ostentationem, sed ad pietatem studiosissimus; in cibo & potu parcus, & sæpe pane & aqua contentus, ad obediendum promptus, ab omni obrectatione & otiosis sermonibus prorsus alienus. Infirmorum curam sibi impositam libenter subiit adolescens, nullum officii genus erga infirmos prætermittens.

Parentum
ejus pietas.

Interim Frodo ejus pater in monasterio beatæ Mariæ de Novigento sit monachus, ubi præclara virtutum exempla reliquit: mater vero in viduitate castissime perseverans, marito usque adeo supervixit, quoad filius suus Godefridus ejusdem monasterii regimen obtinuit.

Odo ejus frater,
alique
monachi piissimi.

Huic erat Germanus frater, Odo nomine, quem a sæculari militia ad monasticum propositum abstraxerat, ejusdem in monasterio Montis-sancti-Quintini factus collega, ubi annis amplius quadraginta, sobrie, pie, & juste versatus est, divinas quidem litteras ignorans, sed eas opere complere sollicitus. Decem & octo annis esu carniæ abstinuit, etiam infirmus: donec abbatis jussu communem monasterii regulam sequi vel invitus compulsus est. Quadagesimæ maxime tempore per annos decem silentii adeo tenax fuit, ut nullum omnino, *præterquam in confessione sacramentali*, verbum proferret. Nec solum iis quadagesimæ, sed etiam aliis anni diebus pane & aqua contentus, corpus multis affligebat modis, quotidianisque flagellationibus atterebat. Monasterii vero res, quæ sibi creditæ erant, tanta fide administravit, ut ne obolum quidem cuiquam abbatis injussu donaverit. Denique, instante obitu, dominicis munitis sacramentis, extensis inter preces manibus, hilari vultu animam Deo reddidit. Erant tunc in eodem monasterio alii quoque religiosissimi fratres non pauci, in his Richardus, vir in primis reverendus, qui vitam monasticam annis amplius quinquaginta piissime duxit: de quo illud memoriæ proditum est, quod, cereo ardente super altare incaute relicto, subiecta lintea omnino illæsa reversus invenit.

XL.
Tumultus apud
S. Audoeni.
num.
a Analect. 10.
2. p. 245. &
segg.

Apud Rotomagum in monasterio sancti Audoeni ingens tumultus hoc anno excitatus est. quod hac occasione accidit. Cum in expeditione Cenomannica rex Willelmus occupatus esset, inter reliquos a proceres ei adfuerit Johannes Rotomagensis archiepiscopus, & Nicolaus sancti Audoeni abbas. Imminente sancti Audoeni sollemnitate, quæ ix. kalendas Septembris recolitur, missione a rege petita, abbate apud regem occupato, Rotomagum concite revertit archiepiscopus, ut missarum sollemniis eo die in basilica sancti Audoeni pro more interesset. Festo die mature adsunt majoris ecclesiæ canonici, præmissusque nuntius, qui mox adfuturum archiepiscopum nuntiaret. Post aliquantam moram, communi consilio visum est, ut missa interim inchoaretur. Id factum magna canentium morositate usque ad hymnum angelicum, quem Richardus Sagienus abbas inchoavit. Tum intervenit antistes, factumque indigne ferens, monachos excommunicavit, abbatemque & monachos a proseguendo sacro cessare præcepit, quod canonicis proseguendum indixit; ipse vero ad complendum officium se parat. Hujus rei quidam impatiens, turri conscensa majorem campanam pulsavit. Hinc ocuis toto foro advolant turmæ, archiepiscopum sancti Audoeni loculum asportare velle vociferantes. Profiliunt omnes a domibus, ille gladium, hic bipennem, alii quidvis obvium arripiunt. Tum archiepiscopus circumfrentium turba se appeti veritus, ab altari ad monasterii valvas se recipit. Quidam suis candelabris, perticis, aliisque instrumentis armati, in monachos insiliunt: sed tamen, offusa cælitus e sanctuario caligine, nulla sanguinis effusione, totus ille turbo meritis sancti Audoeni dissipatur. Interim adfuit vicecomes, qui archiepiscopum periculo exemit. Postera die fratres unum e suis mittunt ad abbatem, qui factum ad regem referat: at præcesserat archiepiscopi nuntius, regisque animum in monachos

ANN. CHR.
1073.

exasperaverat. Rex tamen ecclesiam statim reconciliari jussit: at, reluctante archiepiscopo, loci reconciliatio Michaëli Abrincateni episcopo demandata. Hujus tumultus auctores crediti quatuor monachi, ad alia monasteria relegantur, Wrenmarus Fiscamnum, Benedictus Fontanellam, Rodulfus Gemeticum, alius ad alium locum: quos tamen archiepiscopus rogatu Nicolai abbatis postmodum suo monasterio restitui permisit. Ex his patet quam turpiter falsus sit Matthæus Parisius, ejusque sequaces, qui Johannem archiepiscopum tunc interfectum fuisse calumniantur, quem diu post hæc superstitem fuisse constat. Certe etsi alia nos hac de re argumenta deficerent, id lucè clarius demonstrarent a duæ Lanfranci archiepiscopi ad ipsum Johannem epistolæ, in quibus *temerariam superbamque temeritatem miserimorum hominum, & perditissimæ congregationis, adversus Dominum, & pontificale fastigium præsumtam merito damnat.*

a Lanfranc.
ep. 14. & 15.

Hoc item anno secunda Beccensium monachorum mutatio facta legitur, præter primam stationem, quæ fuit apud Burnevillam. Cum enim vetus apud Beccum monasterium loco humido & incommodo situm esset, illud inde ad unum lapidis jactum transferre Herluino visum est. Absolutis itaque ædificiis hoc anno in vigilia omnium Sanctorum, Beccenses monachi e veteri monasterio egressi, ad novum illud commigrarunt. Ad quatuor tamen annos dilata fuit novæ basilicæ dedicatio. Hoc item anno dedicata est basilica sancti Stephani Cadomensis, ut legitur in chronico ejusdem monasterii, edito ad calcem historiæ Orderici Vitalis.

XLI.
Beccensium
altera mutatio.

Sub idem tempus, ut ex hoc auctore discimus, Ainardus Divensium primus abbas ex hac vita migravit xix. kalendas Februarii, vir multa religione præditus, versificandi & canendi peritissimus, ut patet ex his, quæ de sancto Chiliano Wirziburgensi episcopo, & de sancta Catharina virgine composuit. Ejus funus curavit Durandus Troarnensis abbas, qui & ejusdem epitaphium composuit, ab Orderico b relatum, in quo vir magnus, probitate & doctrina conspicuus prædicatur. Post eum Divensis ecclesia Fulconi Uticensium priori ad regendum commissa, qui Fulco a Roberto *Salariensi* seu Sagienfi episcopo ordinatus abbas, multis annis istud monasterium recte administravit. Is quatuor ex Uticensi cœnobio monachos Divam secum adduxisse traditur, Bernardum scilicet, cognomento Matthaum, cognatum suum, Guillelmum de Monstero, & Turchetillum, peritissimos librarios, & Richardum, in divino cultu maxime exercitatos, qui Fulconi abbati magno adjumento fuerunt.

Ainardus Divensium abbas obit.

b Orderic. lib.
4. p. 545.

In Vindocinensi monasterio multi hoc tempore nobiles viri monachi facti sunt, etiam ex iis, qui monachi ad succurrendum tunc dicebantur. In his unus hoc anno vir clarissimus, Hamelinus nomine, cognomento Escherpellus, lecto decumbens, & morti, ut videbatur, proximus, monasticum petiit habitum: qui, sanitate contra spem recepta, egredi e monasterio recusavit, ubi *monachus inter monachos sanctissime vixit*, ut in Vindocinensi tabulario legitur. Eodem anno Hugo de Aloia miles, & uxor ejus Richeldis, quamdam Vindocinensibus decimam contulerunt, eo pacto, ut pro eis, quamdiu vixissent, una missa quotidie diceretur, pauper unus pasceretur, & post evangelium missæ majoris psalmus unus cantaretur, ac nomina eorum in canone missæ in perpetuum recitarentur, denique ut pro eis mortuis eadem, quæ pro monachis, fierent. Hic est Hugo de Castello*, quo apud Blefas captivo detento, uxor ejus Richeldis venit in Vindocinensē capitulum, pro more tunc recepto, ibique coram Oderico abbate, & fratrum conventu quamdam donationem fecit. Forte hæc est Richeldis, Fulcherii de Turre filia, de qua in eodem tabulario fit mentio.

XLI I.
Vindocinensia.* Chateau
en Anjou.

In superioribus actum est de Ebrardo Britoliensium comite, qui exemplo Theobaldi piissimi eremitæ, sæculo nuntium remisit, omnibusque pro Christo relicto, in longinquas partes clam discessit, ubi carbonariam artem exercuit; ac demum in Majori-monasterio factus est monachus. Idem erat Carnutensium vicecomes, uti nos docet notitia quædam Majoris-monasterii, in appendice integra relata, cujus quamdam pericopen hic referre juvat. *Illustris quidam Carnotensium vicecomes, Ebrardus nomine, audita Domini voce, qua dicit, NISI quis renuntiaverit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus; timens, ne ab ipsa Domini benignissima admonitione se faceret alienum, excogitare cepit qualiter ad ipsum Dominum propius accederet, ipsiusque servitio se familiariter manciparet. Et quia ad hoc magnum ei faciebat impedimentum præsens saculum, & quæque in eo possidere videbatur, nec facile illi erat adimplere quod volebat; salvis omnia relinquere, quam pro his in perpetuum infernales cruciatus sustinere. Igitur*

XLI II.
Ebrardi vicecomitis donatio facta Majori-monasterio, ejusque conversio.
c lib. 60.
n. 39.

ANN. CHR.
1073.

honorem suum & possessiones fratribus suis dereliquit: reliqua autem, quæ in auro & argento habere potuit, pauperibus erogavit. quatinus nihil jam sollicitus de rebus transitoriis, securus & expeditus inhiaret divinis. Inter illa quidem, quæ Domino per manus pauperum suorum condonavit, dedit nobis, monachis videlicet Majoris-monasterii beati Marini, sub regimine nunc agentibus domni abbatis nostri Bartholomæi, anno ab incarnatione Domini M LXXIII. quidquid in dominio habere videbatur in villa illa, quæ Nantulsi nuncupatur, quæ in Dunensi territorio consistit, & ecclesiam quamdam, quæ apud Averdonum sita est. Illius autem villæ hæc prerogativa esse dicitur, (sic ferebat mos illorum temporum) ut de proximis circumquaque villis ad iudicium calidi ferri portandum, & ad bellum campionum clypeo & baculo faciendum ex antiquitate semper illic accusatores & accusati convenirent, totaque causa ad ipsius domini referretur audientiam. Sed ut ad propositum redeamus, domnus Ebrardus, pauper & nudus effectus, patria & parentibus suis derelictis, peregre profectus est. Cumque de peregrinatione illa, in qua multo tempore demoratus est, revertetur, ad Majus-monasterium, habitum inibi monachorum suscepturus, devenit: ubi cum pro quibusdam uxoris suæ impedimentis aliquamdiu in laicali habitu moraretur, venit ad eum Hugo frater ipsius, qui et in honore vicecomitatus successerat. qui cum ab eo plurima salutis suæ monita audisset, compunctus timore divino, immo etiam commotus amore fraterno, dedit nobis, inquit notitiæ auctor, medietatem illius villa, cujus alteram medietatem jam supra diximus domnum Ebrardum nobis donasse; & insuper donum ipsius domni Ebrardi auctoritate sua in capitulo suo nobis libentissime confirmavit, & de utraque donum super altare beati Martini portavit. Eodem quoque modo gratantissime auctorizavit utriusque donationem Gualerannus dominus de Bretulio, frater ipsorum. quod auctoramentum a Gualeranno factum dicitur apud Puteolum, castellum domni Hugonis fratris ipsius, quando domnus abbas Bartholomæus querebat solutionem inter domnum Ebrardum & uxorem ejus.

His etiam accessit auctoramentum sive confirmatio Teibaldi comitis, de cujus casamento hæc erant, & filii ejus Stephani, ad preces Bartholomæi abbatis, qui forte tunc illum apud Blesum* castrum adierat. cujus rei gratia idem Tebaldus petiit a Bartholomæo abbate, ut pro hoc sibi centum missas a sacerdotibus monachis juberet celebrari. quod abbas libentissime promisit, audiente Guidone abbate & Guarino preposito, qui forte tunc aderant. Guido iste tunc abbas erat sancti Launomari, suffectus^a in locum Isemberti, qui Jerosolymam profectus, abbatia excidit. Factum est hoc, sicut diximus, apud Castrum Blesum intra curiam, retro palatium prope turrem, patulo inter caminatas quidem palatii suo, xv. kalendas Maii, die Dominico, post meridianam. quæ notæ anno M LXXVI. conveniunt. Ex præmissis intelligitur, Ebrardi secessum in Majus-monasterium ante hoc tempus non contigisse: ubi quam pie & religiose se gesserit^b, superius exposuimus.

Lefatense monasterium, ab Attone-Benedicti alias constructum, propemodum ad sæcularem statum hoc tempore prolapsum erat. quod ægre ferentes monachi, instaurandæ religionis studio accensi, una cum nobilibus viris, scilicet Rogerio comite, Raimundo Willelmi, Berengario de Alta-ripa, & Bernardo de Marca-fava*, quibus abbatis electioni interesse competebat, Hugonem Cluniacensem abbatem, ut locum istum ad rectum ordinem reduceret atque ordinaret, interpellarunt. Ille vero non ante acquievit, quam abbatis electio ei, ejusque successoribus committeretur, quamdiu Cluniacensis locus in religione monastica vigeret. quod quidem ideo facere solebat, ne in vacuum laborare videretur, & ne semel recuperatus locus iterum in pejora laboretur. Conditionem admiserunt monachi, necnon clarissimi illi viri, quos abbatis electio spectabat, ac Lefatense monasterium Hugoni abbati, ejusque successoribus in perpetuum subjecerunt, & abbatis electionem detulerunt, quamdiu Cluniacensis locus religionem monasticam secutus fuerit. quod apostolica auctoritate confirmari postulant. Facta est hæc charta die quarta post festivitatem omnium Sanctorum, anno incarnationis dominice M LXXIII. indictione XI. presidente domno Hugone abbate Cluniacensi, & domno Hunaldo abbate Moisiacensi, necnon & Auxienfi archiepiscopo Willelmo, sedem vero apostolicam domno Gregorio VII. tenente, regnante Philippo Francorum rege. Hanc abbatiam tenuerat paulo ante Bernardus-Raimundi de Pelet, simul episcopus Coseranensis & abbas: ex parte vero Cluniacensium eidem loco præfectus fuit Pontius, qui successor ad finem illius sæculi habuit Seguinum, Gaucelinum, & Gerardum, cui Odo de Bajeras successit.

* S. Lizier. Eodem fere tempore monasterium sancti Licerii* episcopi & confessoris, diocesis

Coseranensis Cluniaco unitum fuit, de quo intelligendum videtur vetus instrumentum archivi sancti Petri de Curte seu de Manso-garnerii, in quo legitur, quod Pontio palatino Tolosanorum comite & Durando piissimo ac eruditissimo præfule ecclesiam Tolosanam moderante, quidam Aimardus, sancti Petri monachus, antiquam sancti Licerii ecclesiam, in partibus Savienfium sitam, opem ferentibus dominis de Modlone, Willelmo-Unaldi, aliisque instauraverit.

In Hispania Dominicus Exiliensis abbas, diuturno morbo confectus ad immortalem vitam hoc anno transit. Ante diem quartum obitus sui, accito ad se monasterii preposito, omnia in adventum Regis & Reginae, necnon episcopi præparari præcepit. Cum hæc præter omnem opinionem viderentur, sub vesperam feriæ quartæ, in qua festivitas beatæ Mariæ pro more Hispanorum triduo ante natale Domini celebranda erat, supervenit Scemenius Ocenfis episcopus: cui, peracta sollempnitate, discedere volenti prædixit vir Dei, brevi eum reverfurum. Quod vero de adventu Regis & Reginae dixerat, id de Christo Domino, deque sanctissima ejus genitrice Maria intelligendum esse, ipsiusque Dominici obitum instare, postmodum patuit. Feria sexta episcopus denuo adfuit; tumque Dominicus, præmissis solitis precibus & officiis, percepta devotissime sacra dominici corporis & sanguinis communionem, ad cælum migravit XIII. kalendas Januarii, qua hora duæ coronæ super ipsius caput a quibusdam visæ sunt. Sepultus est ab eodem episcopo intra claustrum ante portas ecclesiæ. quo ex loco, crebrescentibus ad ejus tumulum miraculis, sacrum ipsius corpus consilio Fortunii abbatis ejus successoris, præfente Aldefunso Hispaniarum rege, Fredelandi regis filio, in ecclesiam ad altare sancti Martini honorifice translatum est xv. kal. Septembris, quo die festum sanctæ Helenæ, Constantini matris, illic celebrabatur, teste ejusdem cœnobii monacho æquali, qui librum de sancti Dominici gestis composuit, eumque Fortunio abbati nuncupavit. Hunc Griminicum vocant nonnulli, at quisquis ille sit, alius mihi videtur a Grimoldo sancti Emiliani monacho, qui translationem sancti Felicis eremitæ descripsit, Dominico Silensi longe posterior. Hujus sancti Dominici abbatis tempore vixit prope monasterium inclusa quædam virgo, Oria nomine, quam vir Dei ab infestatione demonis celebrata missa, & sacra communionem virgini porrecta liberavit. Infinita ejus miracula prædicantur: in quibus Petrus-Palagii Galliciae comes, morbo oculorum, & Garfias-Munionis, vir nobilissimus epilepsi exempti sunt. Hinc celebris per totam Hispaniam evasit sanctus Dominicus Exiliensis abbas, cujus meritis beatum Dominicum, Ordinis fratrum Prædicatorum institutorem, parentes a Deo impetrarunt.

Hoc ipso anno exorta est contentio inter fratres de Domnis-sanctis^a seu monachis sanctorum Facundi & Primitivi, & fratres sancti Petri de Exlonza in regno Legionensi, super parochiali ecclesia sancti Mammetis, sita in territorio Melgarenfi ad amnem Ceam, quam fratres sanctorum Facundi & Primitivi a trecentis annis pacifice possederant. Adversus eos prædicti fratres sancti Petri contendebant hanc ecclesiam ad se pertinere. Ventilata hac controversia coram Aldefonso rege, ejusque sorore domna Urraca, in id demum partes convenere, ut fratres sancti Petri juri cederent fratrum monasterii sanctorum Facundi & Primitivi, cui tunc Julianus abbas præerat, & ab eis vicissim duo acciperent monasteria, unum sancti Vincentii, situm inter amnes Pormas & Turium, & sancti Pelagii ad rivulum Parmam, assensu Urracæ Aldefonsi fororis, quæ facta hac de re instrumento subscripta.

Consimilis rixa fuit inter monasterium Simorræ & monachos cellæ sanctæ Dodæ, quam Guillelmus Asturicensis comes principatu Heinrichi Francorum regis extruxerat, & Ottoni Simorræ abbati, ejusque monasterio subjecerat. Processu temporis illius cellæ monachi, favente Sancio Guillelmi comitis filio, Simorrenfium jugum excutere moliti sunt. Inter ea contigit celebrari concilium apud sanctam Mariam Orreæ in territorio Bigorritano, convocatum a Guillelmo-Bernardi Aufciensi metropolitano, qui illud cum suis comprovincialibus episcopis celebravit. In hoc concilio adeo exarsit hæc controversia, ut absque lege seculari minime finiri potuerit. Decretum est itaque, ut verbis ipsius instrumenti utar, ut iudicio aquæ frigidae secundum morem patriæ res probarentur. quod postea ipse idemque memoratus archipræsul propria manu, vidente populo, sacravit & benedixit: tandemque victi monachi sanctæ Dodæ, cedentes juri sub regimine abbatis recepti sunt. Tunc quoque domnus Sancius, filius dicti Guillelmi comitis, & comes regionis illius, qui prius erat quasi adversarius, videns quod nihil proficeret, patris sui donum in æternum firmavit super altare sanctæ Mariæ Simorri-

ANN.
CHR.
1073.XLV.
Dominicus Si-
lensis obit.Placitum
Hispanicum.
a Daguirre
conc. no. 3.
p. 153.XLVI.
Simorræ af-
ferta cella san-
ctæ Dodæ in
concilio Or-
reæ.* f. propte-
rea.

ANN. CHR.
1073.

tana. Hoc factum est in festivitate beati Hyppolyti idibus Augusti, luna XXVII. regnante Philippo rege Francorum, Gregorio VII. prius Hildebrando dicto, Romanorum pontifice. Hujus vero rei testes sunt legitimi, Pontius Bigorrensis episcopus, Bernardus de Roca, Moyses monachus, & alii, anno Domini M LXXIII. Hactenus instrumentum. Prædictus Pontius episcopus tunc abbas erat Simorrensis monasterii, cui deinceps subjecta fuit cella sanctæ Dodæ usque ad sæculum XVI. quo ab hæreticis multas clades pertulit, dein ad simplicem redacta prioratum, qui demum Aufciensi collegio Societatis Jesu unitum est.

XLVII.
Rotense mo-
nasterium
conditur.
* Rot.
a Hund. 10.
3. p. 264.

In Bajoaria sub idem tempus Rottense * monasterium ad Oenum fluvium in diœcesi Frisingensi conditur in honorem sanctorum Marini & Aniani a Conone Wasserburgenfi comite, ejusque filio cognomine, necnon ipsius conjuge, qui liberorum expertes, bona sua Deo consecrarunt, & dotando monasterio contulerunt. Nurus quoque senioris Cononis Elizabeth dotem suam eidem loco tradidit, cum toto patrimonio, quod in Lotharingia habebat, si absque liberis decederet. Hoc monasterium beato Petro & sanctæ Romanæ ecclesiæ sub annuo censu tributum fuit, ejus autem advocatio imperatori reservata, quam nomine imperii aliquamdiu tenuit Conradus episcopus Ratisponensis. Bertrico abbati Innocentius II. privilegia monasterii confirmavit, idemque Lothario abbati præstitit Eugenius III. Fridericus abbas possessionum confirmationem a Friderico imperatore, cognomento Ænobarbo, impetravit. quæ omnia apud Hundium videre licet. Subsistit hactenus illud monasterium, quod aliquando in transcurso invisimus.

ANN. CHR.
1074.
XLVIII.
Civilis bella
in Saxonia.

ANno proximo M LXXIV. ineunte, cum dissensio inter Heinricum regem & Saxones late serperet, & in apertum bellum, ni rex castella in Saxonia erecta everteret, eruptura videretur; Corbeix post epiphaniam convenere Sigifridus Moguntinus & Anno Coloniensis archiepiscopi cum episcopis & principibus sibi addictis, hortatique sunt Saxones, ut ab oppugnatione castellorum abstinerent. Indignati ea re Saxones, se facturos negant. Interim rex, contractis quas licuit copiis, VI. kalendas Februarii, rigente hieme, Wormatia egressus, ubi natale Domini celebraverat, Hersfeldiam venit: cujus loci abbatem Hortvicum ad Saxones, tum quatuor episcopos de pace sciscitatum misit. Conenserent demum illi, modo ut castella everterentur, suisque affectis impunitas daretur. Post hæc, rege Wormatiam regresso, Saxones castella evertere aggressi, primo Harteburgum funditus destruunt, nec rebus sacris aut ecclesiis abstinent; nisi quod sanctorum reliquias, quæ effractis altaribus erutæ fuerant, abbas ex vicino cœnobio, an Fritislariensi, opportune superveniens, furenti vulgo eripuit, atque in suum monasterium honorifice transtulit. Rex tanta injuria exasperatus, legatos Romam misit, ut Gregorium papam contra sacrorum violatores interpellarent. Eodem tempore pontifex frequentem episcoporum conventum in Laterano convocaverat, in quo investituræ damnatæ, & de clericis sanctum dimitterent; nec quisquam deinceps sacris ante initiaretur, quam perpetuum cælibatum professus esset. Tum legati in Germaniam missi ad exsequenda concilii decreta, Girardus Ostiensis & Humbertus seu Hubertus Prænestinus, cum Curienfi & Comenfi episcopis. Hos subsecuta est Agnes augusta, Heinrici regis mater, ut filium ad obtemperandum pontificis decretis inflecteret. quam viventem *pie memorie* imperatricem vocat pontifex in litteris ad Heinricum regem, ubi scribit, *quod pie memorie Agnes* ejus mater cum legatis testificata esset, eum simoniacam hæresim de regno suo extirpaturum, & inveteratam clericorum incontinentiam pro virili correcturum. quod tamen minime præstitit, simoniaci & concubinariis clericis in suo scelere obfirmatis. Nec auditi ab episcopis sibi male consciis legati, qui concilium seorsim hac de re habere volebant. Quin etiam Moguntino archiepiscopo extrema pernicies ab eisdem pseudopiscopis intenta in synodo Erfordensi, in qua eos urgere cœpit, ut se aut sacerdotio, aut conjugio abdicarent. quod illi non ferentes, secessione facta consilium interficiendi archiepiscopi iniisse dicuntur. quo cognito, archiepiscopus ad questionem de decimis, jam ante agitatam, se convertit, pollicitus se quam primum ad pontificem scripturum, ut ab hac sententiæ austeritate decederet.

XLIX.
Hersfeldenses
& Fuldenfes
res direptæ.

Dum rex Henricus Hersfeldiæ cum suis copiis moraretur, ut necessario comiteu destitutus erat, miles prædæ quam pugna avidior, contiguas illius loci villas hostili more

ANN. CHR.
1740.

more devastabat, & sub prætextu necessarij victus, innocentibus præter miseram vitam nihil reliqui faciebat, rege non prohibente injuriam, ut militem sibi magis addictum redderet. Eadem clade accisæ sunt quoque Fuldenfis monasterii possessiones, adeo ut, ingravescente alimentorum penuria, fratres ægre in monasteriis continerentur. Eodem tempore, dum Spatenbergum a Turingis obsideretur, eo missus est Hersfeldensis abbas Hartwicus ad eripiendam inde prænantem reginam, quæ Hersfeldiæ filium peperit, tertio post die baptizatum ab Ezzone Altenburgenfi episcopo, qui tunc forte apud abbatem hospitabatur, & Conradum atavi sui nomine vocatum, quem abbas & fratres Hersfeldenses, deficientibus magis idoneis personis, e sacro fonte susceperunt. Hæc omnia fusius refert Lambertus, domesticus & gravis auctor.

In eodem monasterio Ruthardus senior abbas, qui ob affectam valetudinem ante biennium abbatiam Hartwico resignaverat, v. idus Junii decessit, vir, ut Lambertus tradit, in sacris scripturis apprime eruditus, & ita ad loquendum expeditus, ut nemo illa ætate verbum Dei copiosius, nemo subtilius, elegantiusve tractaret; ast *in observatione sanctæ Regule* paululum, quam mores & tempora expeterent, remissior fuisse dicitur. Is miro Dei judicio, qui quos diligit, corripit, & flagellat omnem filium quem recipit, biennio amplius ante obitum sensu defecit, phrenesi simul & caduco morbo gravissime vexatus; tandemque fato functus est, anno integro & sex mensibus exactis post abdicatam præfecturam. quod tamen factum postea luxisse fertur, quoties a stupore atque hebetudine mentis tantisper respiraret. adeo dominandi libido mortalium animis insita & infixata est, maxime cum ex diuturna præfectura altas radices egit. Ruthardo quædam tribuit opuscula Trithemius, in his unum de tranquillitate vitæ, alterum de miseria vitæ præsentis, itemque aliud de sacramento altaris contra Berengarium. quæ omnia, si quidem genuina sint, adhuc in tenebris latent. Eodem anno, ut tradit Marianus Scottus, obiit Arnoldus sancti Albani abbas, in cujus locum Godeschalcus substitutus est.

L.
Ruthardus &
Arnoldus ab-
bates mortui.

Lambertus auctor est, eodem tempore gravem Coloniae seditionem in Annonem archiepiscopum excitatum fuisse. Occasio nata est ex pontificis ministris, qui naviculam, a quodam cive Coloniensi occupatam, in usum domini sui conducere volebant. Tum civis ille, injuria, ut putabat, sibi facta exacerbat, plebem jam pontifici infensam ad arma concitat. Cum vero nec in templo sancti Petri tutus esset archiepiscopus, in proximam domum egressus, per posticum ex urbe effugit. Dein, portis ecclesiæ reclusis, cum eum illic non invenissent turbulenti homines, arreptum quemdam de turba super portam urbis ad ignominiam archiepiscopi suspendunt, parumque abfuit, quin monachos sancti Pantaleonis omnes trucidaverint, ob id scilicet, quod, expulsus ab archiepiscopo prioribus monachis, *novum illic inusitatumque religionis genus instituisset*. Nihil hac de re signanter legitur in actis sancti Annonis, nisi quod generatim omnes suæ curæ creditas congregationes monasticas, in quibus regularis disciplina refrixerat, ad meliorem frugem revocasse dicitur. Addit illorum actorum scriptor, ubi de prædicta seditione ipsis fere Lamberti verbis agit, seditiones illos homines induxisse animum, ut sanctæ Cæciliæ abbatissam perimerent, non aliam ob causam, quam quia sancto antistiti consanguinitate conjuncta erat. In iisdem actis mentio fit cujusdam puellæ, in eodem sanctæ Cæciliæ monasterio studiose educatæ: qua in extremis posita, *subito tactu segni notissimi sorores ad egressum animæ evocate*, intermisso quod inchoaverant completorio, non sine magna *prevaricationis audacia*, ad morientem concurrunt puellam, quæ dæmonis insultus se pati testata est, quod propter eam *detrimentum servitii sui* Christus habuisset. Nunc ibi collegiata est utriusque sexus ecclesia.

L I.
Coloniae sedi-
tio.

In Corbeix novæ monasterio post Sarachonis abbatis obitum, qui anno superiori contigit, electus est Wernherus abbas. Hic litem habuit cum Bennone Osenburgenfi episcopo, ut ex Gregorii VII. litteris intelligimus, qui hanc litem Annoni archiepiscopo finiendam commisit. Verum, cum a legatis suis Uberto seu Humberto Prænestino & Giraldo episcopis intellexisset, eam nescio qua de causa indiscussam remanere; Annonem urget pontifex ad eam quantocius definiendam: sin minus, utrasque partes ad proximam quadragesimæ synodum Romam adire jubet. Hanc litem ob decimas moram fuisse docent nos Corbeixenses annales, in quibus legitur, episcopum & abbatem ad synodum vocatos fuisse. Eadem controversia spectabat

L II.
Corbeix novæ
abbates.
a Greg. VII.
lib. 2. ep. 25.

ANN. CHR. 1074.

L VIII. Angiæ abbati intruso succedit Echardus. a lib. 63. n. 7. b Greg. VII. lib. 1. ep. 82.

L IV. S. Crucis parthenon turbatur ob advocatiam.

L V. Monasteria duo in Alfatia condita.

L VI. S. Apro Baini villa asserta. c V. supra n. 8.

L VII. Lis fratrum S. Michaëlis ad Mosam cum episcopo. d Greg. VII. lib. 1. ep. 81.

etiam quamdam abbatisam, in Gregorii litteris haud nominatam, forte proximi parthenonis Herifordensis.

Actum est superius a de Ruberto seu Roberto Babenbergensi abbate, in Augiensis abbatiam simoniace intruso, qui Alexandri II. decreto exauctoratus, male occupata præfectura demum cesserat. Eo amoto canonice electus Echardus seu Ekkehardus ex ipsa congregatione, quem Gregorius VII. a se diligenter examinatum b ac probatum consecravit. Verum, cum invalor ille hominibus sæcularibus, ut eos sibi conciliaret, monasterii possessiones contulisset, nec illi eas restituere vellent, eos excommunicatos denuntiat pontifex, ni male parta quantocius restituant.

Per id tempus in puellari sanctæ Crucis monasterio, quod a Leone IX. in Alfatia conditum fuisse diximus, gravis exorta perturbatio est ob rixas Hugonis & Gerardi, prædicti pontificis nepotum, qui de illius parthenonis advocatia contententes, ejus bona diripiebant. Ea re comperta, Gregorius papa Guarnerio seu Wernhero Argentinensi, ejus nominis secundo, & Burchardo Basileensi episcopis mandavit, ut illic se conferrent, & causa diligenter investigata, huic contentioni finem imponere secundum Leonis IX. constitutionem, qui hanc advocatiam ei, qui de sua progenie in castro Engesheim natu-major esset, assignaverat. Addit pontifex, potiorem videri causam Gerardi, quem ætate superiorem esse intellexerat. Id si ita esset, auctoritate apostolica & sua prædicti episcopi Hugoni interdicerent, ne ulterius ullo modo in illam advocatiam se intruderet, aut bona monasterii quoquo pacto impeteret; alias excommunicatione a se multandus.

Hoc item anno Theodericus comes Bellicardi monasterium sanctæ Waldeburgis, auctoribus Weiberto, Manico & Adelberto Ordinis nostri monachis, condere cepit in diocesi Argentinensi haud procul Hagenavio, idque pro monachis amplissime dotasse memoratur. Primus ejus loci abbas fuit Bertholdus, cui Fridericus dux Sueviæ cum uxore sua Juditha & coherede suo Petro comite, multa prædia ad Forestam sanctam contulisse traditur apud Guilimannum. Idem comes ad jactum bombardæ a prædicto monasterio aliud virginum cœnobium ædificavit, in quo filiam suam Gunthildem primam instituit abbatisam, cujus sanctitas miraculis illustrata dicitur.

Sancti Apri Tullensi monasterio cum præfesset Wido abbas, exorta est inter eum & Odelricum militem controversia de portione prædii Baini-villæ, quod idem miles cum matre sua Holdierde cellæ c ejusdem loci ad subsidium fratrum inibi Deo servientium contulerat tempore Widrici abbatis, ejusdem Widonis antecessoris. Eadem militi hujus loci mansionile ad vitam concesserat Widricus, ea lege, ut, si heres illi ex legitima uxore proveniret, ei relinqueretur: si vero non esset, ipse quidem illud vitæ suæ tempore ad usumfructum possideret. Postea vero idem miles rem datam denuo invasit, fratresque ejusdem loci cum eorum familia non modicis injuriis affecit. Id cum animadverteret Pibo episcopus, qui visitationis causâ ad eandem cellam diverterat, hanc litem diremit, & donationem factam prædictæ cellæ vindicavit, ut ex ejus authentica charta discimus. Acta Tulli publice in plenaria synodo, v. idus Octobris; anno ab incarnatione Domini M LXXIII. indictione XIII. a Septembri inchoata, regnante Henrico I V. Romanorum rege, anno regni ejus XVIII. duce Theoderico. Huic chartæ affixum erat sigillum Pibonis episcopi, & apposita signa cum ejus, tum Hugonis primicerii aliorumque canonicorum, in his etiam Hugonis cardinalis sanctæ Romanæ sedis. Eodem Widonæ abbate Walterus de Hadonis-villa fratribus sancti Apri donat quidquid in eadem villa possidebat.

Tunc temporis quædam simultas erat inter Theodericum Viridunensem episcopum & monasterium sancti Michaëlis ad Mosam, cui tunc Albertus secundus præerat. Discidii hæc causa erat, quod episcopus d exigeret, ut illius loci monachi cum litanis ad majorem seu episcopalem ecclesiam singulis annis omnes simul procederent. quod cum illi, utpote insolitum, recusarent, divinum apud eos officium episcopus interdixit. Interpellatus hac de re Gregorius papa, litteris episcopum commonuit, ut locum interdicto absolveret, ac nihil nisi canonicum a monachis exigeret. Illo autem non acquiescente, Udoni Trevirensi archiepiscopo mandavit pontifex, ut, Herimanno Mettensi & Popone seu Pibone Tullensi episcopis secum assumtis, Theodericum ad colloquium suum apostolica vice advocet, eique injungat, ut prædicto loco communionem sacrosancti & divini ministerii restituat, dum ejus causa, sive in conventu episcoporum, seu in præsentia Romani pontificis dijudicetur. quod si ne-

ANN. CHR. 1074.

L X V I I I. Pibo Tullensis falso accusatus. a id. lib. 2. ep. 10.

L I X. Willelmus S. Remigii abbatiam abdicat. b Lib. 63. n. 89. c Greg. lib. 1. ep. 52.

d ibid. ep. 53.

e Anale. 7. to. 1. p. 258.

f ibid. p. 259.

g ibid. p. 253.

L X. S. Caloceri seu Maurimontis abbatia instaurata. * Sainro-Menchould. h Marlot. to. 2. p. 168.

glexerit, interdictum ipsum relaxent, & episcopum ad reddendam suæ pertinaciæ rationem ad sedem apostolicam citent. Veri simile est, Theodericum Udonis monitis acquiescisse, suamque libertatem dimisisse monachis, quibus post annos quinque altare Troniaci concessit tempore Seyfridi abbatis, qui Alberto successerat. Prædicta Gregorii epistola scripta est pridie nonas Maii, indictione XII. quæ huic anno respondebat.

Non multo post Pibo Tullensis antistes & ipse male audiit apud Gregorium papam, ut intelligimus ex alia ejusdem pontificis epistola, eodem anno scripta a ad Udonem Trevirensis archiepiscopum XVII. kal. Novembris, ut cum Herimanno Mettensi, convocatis Tullensibus clericis, de moribus Pibonis inquirat, qui simoniæ aliorumque gravium criminum apud se insimulatus fuerat a quodam clerico, cui Pibo quamdam ecclesiam, quam ille sibi debitam esse asserbat, denegaverat. Verum hæc accusatio a malevolo clerico profecta videtur in Pibonem, cujus nonnisi laudabilia facta in actis Tullensium episcoporum leguntur. Hunc vero tanti fecerunt Tullenses, ut, cum post reditum ex Jerosolymitana peregrinatione monachus factus esset in Divionensi sancti Benigni cœnobio, apud Romanum pontificem institerint, ut ad suam ecclesiam reverteretur. Vir de profectu animarum adeo sollicitus, ut linguam Tullensium, quam ut pote Teutonicus nesciebat, jam sexagenarius addidicerit.

In superiori libro b egimus de Willelmo sancti Arnulfi abbate, cui Remensem sancti Remigii abbatiam commissam fuisse diximus. Id paullo ante resciverat Gregorius papa, cum litteras scripsit ad Manassem c Remensem archiepiscopum, quem laudat, quod tandem ibi honestum moribus & eruditum litteris hominem posuisset, scilicet prædictum Willelmum. Hunc sibi admodum placere ait pontifex, seque probaturum, si utramque abbatiam regere possit, quippe qui vir sapiens & religiosus esset. si vero pondus utriusque regiminis ferre non possit, Manassem hortatur pontifex, ut ejus consilio & consensu, per electionem congregationis, secundum regulam sancti Benedicti idoneum illic rectorem constituat. Jam vero pontifici significaverat Willelmus, se utrique oneri esse imparem, ut patet tum ex ejus litteris superiore anno relatis, tum ex aliis Gregorii litteris d ad Herimannum Mettensem episcopum itidem pridie idus Martii datis, in quibus inter alia scribit pontifex, quod abbas sancti Arnulfi, vir, ut sibi videbatur, religiosus, malit sub Herimanni regimine pauper vivere, quam alibi dives & potens; ac velle renuntiare abbatie sancti Remigii, & alia esse contentus. Ad Gregorii litteras rescripsit Manasses e, aiens Willelmum hominem esse pacificum, humilem & quietum, lectioni semper intentum; adeoque Francigenarum, suisque moribus non convenire: sed tamen se quadam opinionis ejus fragrantia, quam tamen in eo pax, non virtus pepererat, inductum fuisse, ut ei abbatiam sancti Remigii commendaret. Has Manassæ litteras risisse dicitur dominus apostolicus, ac Willelmo liberam reliquisse f potestatem abbatiam sancti Remigii vel retinendi, vel relinquendi; ac Manassæ mandasse, ut nihil citra ejus consilium ac consensum de illa abbatia statueret. Hæc aliaque plura Willelmus in epistola ad ipsum Manassem, in qua uti & in aliis, ejus moderatio desideratur. Etsi enim Manasses ob multa vitia culpandus esset, non tamen ab homine secundi ordinis tam dure & inciviliter tractandus erat tantæ sedis præsul. Tandem vero exasperatus in Willelmum Manasses, baculum pastorem sibi remitti minaciter jussit, comminatus, se potestatem subjectionis in illum exsecuturum. Ad quod Willelmus abrenuntiare s se dicit ejus baculo, abrenuntiare prælationi, non tamen dilectioni. Scimus enim, inquit, inspirante Domino, & illos amare, quorum animos ad dilectionem non possumus provocare. Quod vero potestatem subjectionis in nos exsecuturum te canonicè minitaris: prius ipse debes canonicè vivere, ut id canonicè prosequaris. quod effatum cum grano salis intelligendum est. In ejus locum suffectus est in Remigiana præfectura Henricus jam abbas Humolariensis, sed non sine turbis, ut videbimus in libro sequenti.

Exstat in confinio diocesis Catalaunensis & Viridunensis juxta opidum sanctæ Ma-nechildis * abbatia sancti Caloceri, vulgo Maurimontis dicta, quæ hoc tempore instaurata est, curante in primis Odolrico præposito ecclesiæ Remensis, ut discimus ex litteris prædicti Manassæ archiepiscopi, apud Marlotum h vulgatis. quod antequam expono, de illius abbatie origine quædam præmittenda sunt. Hæc a quodam comite, Nantero nomine, primitus constructa traditur pro duodecim canonicis in honorem sanctorum martyrum Caloceri & Parthenii, quos Decio & Grato consu-

ANN. CHR.
1074.a Frodoard.
lib. 3. c. 26.

libus passos fuisse eorum acta testantur, & cum omni possessione ad victum sanctæ Mariæ Remensis canonicorum tradita. Quo tempore vixerit comes ille Nanterus, (sic enim legitur in necrologio, non Nanceus, ut apud Marlotum) non est exploratum. Existimo hunc esse Nantarium illum, cui ut pote amico a suo fideli, scribit Hincmarus pro rebus sancti Remigii disponendis in Wormacensi pago. Hæc abbatia injuria temporum & violentia militum vicinorum, qui ejus bona invaserant, ad unius sacerdotis titulum redacta erat, qui raro accessu, ut in Manassæ litteris legitur, reliquiis sanctorum martyrum Calocerii & Paribeni ibi negligenter positis famulabatur. Id gravate ferentes Odolricus sanctæ Mariæ Remensis ecclesiæ præpositus, & Guido decanus ecclesiæ sancti Stephani Catalaunensis, hunc locum cuidam monacho, Galtero nomine commiserunt, ut eum procuraret ac relevaret. Egit ille pro virili quod sibi injunctum erat, paucosque illius ecclesiæ servos ac census recollectit. Obstitit miles quidam de vicino castello, dicto Vienna, Drogo nomine, & servos illos novis exactio- nibus vexare cœpit. Hoc comperto, Odolricus eum citavit coram duce Godefrido, Gozelonis filio, cujus ditioni prædictum Viennense castrum subiacebat. Convictus in præsentia ducis Drogo, de damnis loco illatis satisfecit, seque ejus custodem deinceps fore promisit, duodecim nummis de legibus tradens Odolrico, quos in præsentia illius perforatos idem Odolricus secum detulit in testimonium ipsius placiti conservandos. Ad hæc duci Godefrido, utpote qui res sanctæ Mariæ adjacentes vicario jure gerebat, certum censum renovavit in illo placito, cui Rogerius secundus episcopus Catalaunensis interfuit ad vicem Widonis Remensis archiepiscopi, cujus tempore id factum est. Gervasius Widonis successor monasterium illud commisit cuidam monacho, nomine Johanni, quem Manasses ibidem abbatem primum constituit cum monachis, ad quorum usum & victum canonici possessiones illas, quas olim illa ecclesia possederat, contulerunt. Manassæ hac de re charta data est anno ab incarnatione Domini M LXXIV. indictione XII. kal. Novembris, in generali synodo Remensi corroborata & confirmata. Accepti beneficii memores monachi, quotannis certam frumenti pensionem canonicis ecclesiæ beatæ Mariæ Remensis hæctenus persolvunt. In necrologio monasterii ad diem nonam Septembris fit commemoratio Nanteri comitis hujus ecclesiæ fundatoris, & die xx. Aprilis venerabilis Odolrici ejus reparatoris. Illic prædictus miles Drogo monasticum habitum in extremis expetiit; accitoque abbate, ac duobus filiis suis, Raginero & Gualtero, rursus ob damna illata, dato pignore, ipsi abbati satisfecit; interminans filiis suis, ne ullam sancto loco injuriam inferrent. Verum illi, patris monitis haud obsecuti, monasterium vexare ac diripere non dubitarunt: quod facinus Raginerus non multo post morte sua luit, veniam a Johanne abbate precatus. Gualterus ex fratris interitu nihilo melior factus, ab eodem abbate coram Manasse archiepiscopo, necnon Theoderico Virdunensi & Herimanno Mettensi, multisque nobilibus sistitur: ubi legaliter convictus, se nihil juris in eo loco habere palam confessus est. Primus ejus loci abbas Johannes notatur die secunda Julii in necrologio, in quo multi alii abbates, sed absque nota temporis notati sunt. Bernardus abbas sancti Caloceri anno M C XII. subscriptus invenitur litteris Rodulphi Viridis archiepiscopi apud Marlotum^b & anno M C XIX. Durannus^c abbas Mauri-montis. Ex quibus intelligitur, promiscue sancti Caloceri & Mauri-montis dictum fuisse primitus hoc monasterium, quod hæctenus persistit sub Benedictina Congregatione sancti Vitoni.

b ibid. p. 252.
c ibid. p. 239.LXI.
Theodericus
abbas Romam
adit.

Sub hunc annum Theodericus Andaginenensis seu sancti Hucberti abbas Romam cum Herimanno Mettensi episcopo profectus est: ubi, cum vota sua Deo ad limina Apostolorum persolvisset, perhumaniter acceptus est a Gregorio VII. cui jam pridem familiaris erat. Hinc facile privilegium a pontifice obtinuit sub gravi interminatione, ne ullus dux, comes, aut quisvis alius quidquam de monasterii possessionibus detraheret. quod privilegium pontifex Remensi vel Trevirensi archiepiscopo, necnon episcopis Laudunensi ac Leodicensi, cujus juris locus erat, cum litteris apostolicis direxit, eos rogans, ut id sua subscriptione corroborarent. Assensere omnes præter Theodericum Leodicensem episcopum, qui quorundam malevolorum consiliis impulsus, apostolicas rejecit litteras, repulitque a suo conspectu abbatem, alias sibi pro vitæ merito acceptum, indigne ferens, quod monasterium suæ ditionis apostolico juri mancipasset. Id vero longe ab animo suo fuisse reposuit abbas, qui hoc privilegium ob eam tantum causam a se postulatum dixit, ut monasterii sui possessiones intactas servaret. Plura dicere paranti episcopus silentium indixit, iratusque discessit; abbas

ANN. CHR.
1074.
a Greg. lib. 2.
ep. 61.
* Hug.

vero ad monasterium remeavit. quod ubi rescivit Gregorius, acriter^a reprehendit episcopum, quem Dictwinum vocat. quæ litteræ datæ sunt x. kal. Aprilis anni insequentis. Tandem vero post multas tergiversationes abbas auditus ab episcopo in conventu Hoyensi*, absolutusque est. Non multo post rebus humanis excessit Theodericus episcopus, anno scilicet M LXXV. cui Henricus successit, Theoderici nostri amicus præcipuus, cujus permisso denuo Romam petiit.

Hoc etiam tempore contigit obitus Radulphi Vadenfis* comitis seu Crispiacensis, cujus filius Simon Gregorium papam consuluit, quid pro patris animæ remedio ageret, quem sæcularibus rebus dum viveret, nimis implicatum fuisse sciebat, & qui in castello Montis-desiderii*, quod legitimo possessori vi abstulerat, humatus erat. Respondit pontifex, ejus corpus illinc efferendum, & pro ejus anima missarum sollempnia & elemosynarum erogationes fieri oportere. quod Simon post tres annos executus est. De majoribus Simonis superius^b egimus.

Parente utroque orbatu Simon, bello impetitur a Philippo rege, qui juvenem auxilii & consilii expertem, adeoque injuriæ opportunum ratus, ejus hereditatem se facili negotio invadere posse existimavit. Mox ejus prædia & municipia deprædari, igne & ferro devastare cœpit: cui Simon coacta suorum manu occurrens vim vi repellere properat, & regis vicissim ditiones armis laceffit. Sed tandem tantorum malorum commiseratione ductus, armis sepositis, Romam pergit, ut poenitentiam a summo pontifice petat & accipiat.

Interim Gregorius papa Hugoni Cluniacensi abbati^c scripsit, aitque se mirari, quod consolationem ejus visitationis toties quaesitam, necdum obtinisset. quod non tam ejus occupationibus imputat pontifex, quam quod ejus sanctitas labores fugeret, & graviora negotia, quasi pigritans, quibusdam occasionibus declinaret. Addit pontifex, se diutius ejus absentiam ferre non posse, eumque meminisse debere, quot & quanta negotia in ejus manu, & Giraldi Ostiensis episcopi possidisset, quæ propter ejus absentiam pessum ibant, absente itidem Giraldo, qui in servitio beati Petri ultra montes ad Germaniæ regem missus fuerat. In sine preces pro se postulat. Data Romæ XIV. kal. Aprilis, indictione XII. An tunc Romam profectus sit Hugo, ejus acta non produunt: at ex Orderico^d discimus, eum poscenti papæ Odonem monasterii sui priorem, cum aliis cœnobitis Romam misisse, quos papa, velut a Deo sibi missos adjuutores, grante excepit. Ex his Odonem præcipuum sibi consiliarium elegit, & Ostiensis ecclesiæ pontificem constituit: alios vero monachos ad varias dignitates promovit. Verum Odonis promotio ad episcopatum Ostiensem facta non est ante annum M LXXVIII. ut suo loco videbimus. quo forte anno ab Hugone abbate ad pontificem missus est.

Erat Odo ex provincia Remensi oriundus, quem Albericus in opido Castellione super Matronam natum^e, & quidem filium domini de Lageri, vici Remensis fuisse dicit. Ordericus civem Remensem vocat: Guibertus vero ex territorio & clero Remensi ortum esse. Odo ipse, cum jam summum pontificatum adeptus esset, in diplomate pro cella Bassionensi*, qui vicus est pagi Sueffionensis, hunc locum sibi ex parentum jure contingere asserit. Chesnius contendit, eum prænobili stirpe Castellionensi prodiisse. Denique certum est eum in ecclesia Remensi educatum, atque canonicum fuisse, immo & archidiaconum, si Guidoni apud Albericum credimus. Certe Odonem archidiaconum litteris^f Widonis archiepiscopi subscriptum invenio anno M LII. & litteris Gervasii^g anno M LXIV. an vero is sit Odo noster, hæreo. nam si ita esset, jam provectæ ætatis fuisset, cum promotus est ad Romanam sedem, quem tamen modicæ tunc ætatis fuisse constat. Ex canonico dein factus est Cluniacensis monachus, quo tempore, quave occasione, incertum. Cum Hugo abbas Nantoaci inter missarum sollempnia Orii obitum cælitus didicit, erat ibi Odo, qui fuit prior Cluniacensis, inquit Hugo monachus in vita sancti Hugonis. Jam prioris officium gerebat, cum Hugo miles ecclesiam sancti Georgii sub castro Vendoparæ cum ipso suburbio exemptam Cluniacensi monasterio donavit in manu priorum duorum, scilicet domni Warmundi & domni Odonis: sed hujus donationis instrumentum caret chronicis notis.

Tunc temporis Figiacenses seu Fiacenses monachi a recto disciplinæ regularis tramite prolapsi, de erratis suis corrigendis solliciti, Hugonis abbatis emendationi se subjecerunt. Principio hanc curam detrectavit Hugo, sed tandem victus precibus domni Hugonis monachi sui, cui olim, dum in sæculo esset, Figiacus subjacuerat,

LXII.
Simon Crispiacensis de patre mortuo sollicitus.
* du Valois.
* Mont-didier.b lib. 51.
n. 10.
Bellum ejus cum Philippo rege.LXIII.
Hugo abbas Cluniaci Romam vocatus.
c Greg. lib. 2. ep. 62.d Orderico. lib. 4. p. 531.
Odo item prior.LXIV.
Odonis genus & prima facta.
e lib. 65.
n. 30.
* de Binson.f Marloro. 2. p. 110. & 111.
g ibid. p. 124.LXV.
Figiacenses Cluniaco se subdunt.

AN. CHR.
1074.

» accedente etiam domni Geraldii cardinalis Romani & episcopi Ostiensis auctoritate, atque assensu Begonis prædicti domni Hugonis filii, tam loci quam patriæ procuratoris & domini, necnon domni Geraldii Caturcensis episcopi, sed & comitis Rutenorum Raimundi, ejusque fratris Willelmi comitis Tolosani, prædictum locum secundum regulam sancti Benedicti reformandum sanctus abbas suscipere constituit. Interim moritur Hugo monachus: sed tamen Bego ejus filius, patris voto satisfacere cupiens, rem exsequi maturavit, omnesque malas consuetudines, loco impostas, suo, suorumque posterorum nomine refutavit. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXIII. indictione XII. sabbato & quidem ipso die festo beati Lucae. Ex quo intelligitur, Hugonem abbatem, qui illic præfens adfuit, Romæ tunc non fuisse. Hic Figiaco abbatem sub se præposuit Willelmum, qui post biennium subscripsit litteris, quibus Bellilocenses in Lemovicibus se suumque monasterium Cluniaco subjecerunt.

LXVI.
Aliæ res Cluniacenses.

Eodem anno ineunte idem Hugo abbas obedientiam quamdam Cluniacensis monasterii, sitam in loco, qui dicitur, Adpontem, quæ ex elemosyna Berengarii vicecomitis Cluniaco provenerat, instaurandam, sub annuo censu decem solidorum ad urnam sancti Petri persolvendo concessit, eo pacto, ut post ejus obitum locus sic instauratus Cluniacensibus cederet, & idem episcopus in ipsa civitate Avenionensi monasterium sancti Agricolæ, aut aliam ecclesiam ipsis concederet. Facta est autem hæc charta, præcipiente domno Hugone venerabili Cluniacensi abbate, simul etiam domno Rostagno episcopo præcipiente & rogante, anno incarnationis dominicæ M LXXIII. indictione XII. feria v. ante purificationem sanctæ Mariæ, apostolica sedi præsidente domno Gregorio papa VII. regnante Henrico rege Provinciae, imperante autem domino nostro Jesu-Christo.

Eodem anno Willelmus Auxiensis episcopus & Raimundus Lecturensis, una cum Oddone vicecomite, ejusque nepote Viviano, donant Cluniaco in manu domni Hugonis abbatis, locum de sancto Genio cum suis appendicibus, ubi olim cœnobium monachorum fuerat, ut deinceps hunc locum possideant Cluniacenses, quamdiu monastica religio in supra dicto Cluniaco viguerit. Actum iisdem anno & indictione, regnante Philippo Francorum rege, imperante autem Domino nostro Jesu-Christo. Subscribit cum donatoribus Unaldus seu Hunaldus abbas Moisiacensis. Ejusdem abbatis signum appositum est litteris, quibus Rotgerius comes, ejusque uxor Sicardis castrum Lurdad eidem monasterio conferunt, aliasque res, sitas in comitatu Tolosano, in valle Savartenfi. Id vero factum dicitur hortatu & consilio domni Isarni Tolosani pontificis, die dominica, luna IV. in conversione beati Pauli, anno ab incarnatione Domini M LXXIII. Post donatores apposita sunt signa Rogerii abbatis, Unaldi abbatis Moisiacensis, & aliorum. Prædictæ chronica notæ anno M LXXIV. secundum veterem calculum conveniunt, anno sequenti secundum novum. Isarnus episcopus Tolosanus successerat Duranno seu Durando e nostris, episcopo & abbati Moisiacensi, quem prædictus Unaldus in regimine monasterii excepit.

LXVII.
Condomenses abbates.
a Spicil. 10.
23. p. 476.

Tunc Condomensæ sancti Petri monasterium administrabat Raimundus abbas, cujus tempore tres fratres in pago Fezentiaco ecclesiam a Villæ-novæ ad fluvium Ozam sancto Petro contulerunt, assentiente eorum matre, quæ tunc sanctimonialis facta est. Hanc vero ecclesiam in solitudinem redactam & pæne destructam, instaurarunt Condomenses. Hæc donatio facta est hoc anno M LXXIV. Gaufrido Wasconum duce, Aimerico comite Fezentiaco, & Guillelmo-Bernardo Aufciorum archiepiscopo, paullo ante laudato. Hujus loci ab instaurazione tertius abbas videtur fuisse prædictus Raimundus, quem Petrus & Verecundus præcesserant. Post annos abhinc duos Gregorius VII. b monasterii donationes confirmavit eidem Raimundo, quem subsecutus est Seguinus c, cujus mentio frequens in chronico Condomensi, in quo res absque ullo ordine referuntur. Seguino successisse videtur Aynerius Sancionis, qui Condomensibus præerat d pontificatu Innocentii II. & Raimundi-Bernardi episcopi Aginensis, qua in diocesi situm erat Condomum. Garfias abbatiam regebat tempore e Alexandri III. Peregrinum f sortitus successorem. Montasinus abbas obiit s anno M CC XLVII. quo anno Johannes magister Ordinis fratrum Prædicatorum societatem h inivit cum Condomensibus Augerius i de Andirano ejus successor, mortuus anno M CC LXXXV. Arnaldus-Odo k anno M CCC V. Raimundus de Galardo ultimus abbas, cujus tempore, id est anno M CCC XVII. Condomensis ecclesia facta est episcopalis sedes; idemque Raimundus primus episcopus Condomensis, ut suo loco videbimus.

b ibid. p. 444.
c ibid. p. 456.

d ibid. p. 469.

e p. 475.

f p. 494. &

g p. 502.

h p. 498.

i p. 503.

k p. 504.

ANN. CHR.
1074.LXIII.
Anianenses & Gellonenses abbates.a V. lib.
62. n. 105.

Jam annus fere tertius-decimus erat, ex quo Pontio Anianensi abbati successus erat Emmeno, antea Gellonensis monachus, dein prior cellæ sancti Petri de Salve in diocesi Nemaufensi, cum idem Emmeno litteras a Gregorio VII. scripsit, quibus conqueritur, quod Gellonenses, aliique aliorum locorum monachi, Anianæ olim subjecti, ejus jugum excusserant. In his ait quamdam cellam, Gellonis nuncupatam, a Ludovico Pio, cum consilio Willelmi comitis ejus conditoris Anianæ traditam ac subjectam fuisse, quam hætenus antecessores nostri, inquit, tenuerunt, donec prevalente simoniaca hæresi, monachi ejusdem celle præposuerunt sibi abbates contra jus & monasticum ordinem, quos non solum abbates, sed & pontifices, qui eos confirmarunt, tui antecessores, Nicolaus videlicet & Alexander, in privilegiis ab iisdem nobis traditis, sub anathematis vinculo posuerunt, quousque ordinatio & dispositio possibilitasque jam dicta Gellonensis in manu consistat abbatis Anianensis. Tunc Petrus abbatiam Gellonensem tenebat, electus haud dubie inconsulto abbate Anianensi, uti & subsequentes: sicque Gellonense monasterium sui juris factum est. Petro abbati jam anno M LXXIX. successerat Berengarius, quem Guillelmus eo nomine primus, ineunte sæculo duodecimo excepit. In fine epistolæ Emmeno Anianæ abbas queritur itidem de Casâ-Dei monachis, quod cellam Gordanicam diocesis Ucetensis a prædicto comite Willelmo sibi traditam, vi sibi auferrent. Emmenoni Anianæ abbati successus Petrus de Salve, de quo inferius.

Circiter hunc annum Guido b Calmiliacensis seu sancti Theotfredi abbas, eo nomine tertius, cum regendo monasterio imparem se sentiret, curam & baculum pastoralalem dimisit. Successus in ejus locum Willelmus, itidem tertius, qui decani officium in monasterio sanctæ Eugeniæ virginis recte gesserat. Ordinatus est abbas ab Hugone Diensi episcopo, quem anno superiori electum Gregorius VII. Romæ consecravit, & consecratum ad Diensem ecclesiam remisit, scriptis x. kal. Aprilis hujus anni litteris commendatitiis ad c Guillelmum Diensem comitem, cui excommunicationem interminatur, ni Diensi ecclesiæ & episcopo jura sua restituar. Ordinatus Willelmus abbas prolapsos mores ejus loci monachorum in primis reformare sollicitus, improbos & indociles e monasterio expulit, bene moratos ad meliora provexit, accitis aliunde probatis regularis vitæ magistris, ut pristinum splendorem, odoremque bonæ opinionis loco restituerent. Hinc factum est, ut multi sæcularium ex clericali & militari ordine istuc confluerent, qui non mediocrem monasterio utilitatem sanctioris vitæ conversatione attulerunt. Ne vero fratres ob indigentiam querendi occasionem haberent, Willelmus omnibus cellis & ecclesiis sancto Theotfredo subjectis indixit annum censum, ex quo vestes fratribus suppeditarentur, quippe quibus nihil proprium habere licet. Idem complures monasterii possessiones distractas recuperare fategit, novamque ecclesiam loco veteris, quæ ruinæ proxima erat, exstruere aggressus est: sed morte præventus absolvere non potuit. Non deerant qui alio loco ecclesiam fieri censebant, propterea quod vetus basilica ob fluxa fundamenta vix per centum annos subsistere potuerat. At prudentissimus abbas sacra loca majorum conversatione consecrata, non facile deserenda esse ratus, hac de re venerabilem Hugonem Cluniaci abbatem consulendum statuit. Is vero consultus respondit, non decere locum mutari propter antiquam ejus sanctitatem, & multorum ibidem quiescentium corpora fidelium; sed majorem adhibendam curam in jaciendis fulciendisque fundamentis. Neque tam sapienti consilio contentus sanctus abbas, non modicam auri summam ad pium illud opus submisit. Hoc salubri consilio & subsidio munus Willelmus, peritos ex aliis regionibus conduxit artifices, & solido ac stabili fundamento novam fabricam erigere aggressus est, quam ejus successor absolvit.

Complures hoc anno epistolæ pro variis monasteriis Gregorius papa scripsit. Una est ad Froterum Nemaufensem d episcopum, quem graviter arguit, quod monasterium sancti Aegidii, juri beati Petri ab ipso sancto confessore mancipatum, usque adeo affecisset injuriis, ut ejusdem abbatem, a Romano pontifice consecratum, comprehendere ausus esset, spreto rigore canonum, contemptisque privilegiis ab apostolica sede derivatis. quæ res in Romanæ majestatis contumeliam vertat. Adidit sibi displicere, quod prædictum cœnobium interdixerit; præcipitque, ut deinceps ejus loci fratres nullo modo perturbet. Data Romæ xi. kal. Aprilis, indictione XII.

Alia ejusdem epistola e scripta est ad Isembertum Pictavensem episcopum ob querelas sancti Hilarii canonicorum, qui Nobiliacense sui juris monasterium ab eo de-

LXIX.
Willelmus abbas S. Theotfredi.b V. lib. 53.
n. 71.c Greg. lib. 1.
ep. 69.

LXX.

Gregorii

VII. variaz

epistolæ pro

monasteriis.

d Greg. lib.

1. ep. 68.

e

f

g

h

i

k

l

m

n

o

p

q

r

ANN. CHR.
1074.Pultarienses
exacti.
a *Id. lib. 2.*
ep. 15.

tineri conquerebantur, nec aut rationem habuisse litterarum, quas ea de re Alexander II. ad ipsum scripserat. Data Romæ pridie idus Aprilis.

Tertiam quoque epistolam a scripsit idem pontifex ad Humbertum archiepiscopum Lugdunensem pro Pultariensi apud Lingones monasterio, cujus abbas Humbertus, diu Romæ pro sui monasterii necessitatibus commoratus, multas vexationes a clericis Lingonensibus se suosque passos fuisse querebatur. quod archiepiscopo examinandum committit. Data Romæ III. idus Novembris. Neque tantum Lingonenses clerici, sed etiam episcopus ipse Rainardus, cognomento Hugo, Pultariensibus maxime infestum se exhibuit. Eorum quippe immunitatem infringere molitus, dum illos repugnantes experitur, rem vi conficere aggressus est. nam adjunctis sibi Barro-Sequanensium & Tornodorensium copiis, quorum comitatus pro nepotibus suis nondum adultis administrabat, monasterii fores occlusas effringit, obvios quosque cecidit, ac demum monasterium ipsum atque opidum incendit. Id factum pontificatu Alexandri II. qui facti indignitate commotus, ecclesiasticis censuris terret præsumem, ni damna quamprimum resarciat. Pœnitenti compassus abbas, injuriæ immemor, pro ipso apud pontificem deprecator accessit, a quo demum facinoris veniam & anathematis relaxationem extorsit. Clericos nihilominus Lingonenses consimilis causa in Pultarienses excitaverat, cum Gregorius prædictam epistolam scripsit. Dum Humbertus abbas Romæ versaretur, in societatem admissus est Sublacenensium nostrorum, cum Burchardo priore inscriptus libro Sacramentorum Johannis abbatis Sublacenensis, quod modo in Vallicellana bibliotheca servatur.

LXXI.
S Sulpitii &
Belliloci ab-
bates.

Tunc temporis nescio quid litis vertebatur inter Dolensem pagi Bituricensis, & sancti Sulpitii abbatem, de quo Dolenses apud Pontificem querelas deposuerant. Gregorius causam in se recepit Dolensis monasterii, quod juris sancti Petri esse dicit, eamque dijudicandam Rodulfo Turonensi archiepiscopo committit una cum Richardo Bituricensi, ad quem ea de re scribitur epistola data XVII. kal. Novembris, uti & sequenti. Tunc sancti Sulpitii monasterium regebat Odo abbas, vir religiosus & in procurandis rebus temporalibus gnavus. cui Evrardus post aliquot annos successit. Dolensibus præerat Guarmundus abbas laudatus in chronico Dolensi, postea factus archiepiscopus Viennensis.

b *ibid. ep. 19.*c *Labbe bibl.*
20. 1. p. 316.

Horum æqualis fuit Stephanus Bellilocensis apud Turones abbas, qui discordiam quoque habuit cum prædicto Rodulfo Turonensi antistite. cui abbas nullam obedientiam impendere velle dicebatur, isque usuris, aliisque sceleribus implicatus esse, uti discimus ex Gregorii epistola ad abbatem Bellilocensem. Non constat an penitus fides habenda sit Rodulfo archiepiscopo, qui post septem annos exauctoratus, secessit ad Bellilocense monasterium, ubi reliquos vitæ dies exegit, abbatia per id vitæ tempus potuit. Eo mortuo Petrus monasterii regimen accepit, si is est, ut quidem Sirmundo videtur, cujus mentionem facit Goffridus abbas Vindocinensis. Bertrannus abbas præfuit tempore Urbani II. & Paschalis itidem secundi, qui ob amorem & reverentiam sancti Sepulchri, cujus titulo Bellilocensis ecclesia insignita erat; facultatem concessit omnes clericos & laicos Lochenses sepeliendi in ejusdem ecclesiæ cœmeterio; iussitque ut cœmeterium, quod canonici sanctæ Mariæ contra Romanam auctoritatem in eodem castro usurpaverant, irritum atque desertum haberetur. Hactenus de Gregorianis hujus anni epistolis pro variis nostri Ordinis monasteriis Gallicanis; de Italicis inferius.

d *ibid. ep. 21.*e *Goffrid.*
Vindoc. lib. 3.
ep. 1.LXXII.
Gregorii VII.
variae epistolæ
pro monaste-
riis.

Hoc anno gravis contentio excitata inter Dacbertum sancti Sergii & Otbrannum sancti Albini abbates apud Andecavos super curte & ecclesia Campiniaci, aliisque rebus: quæ contentio ex condito utriusque partis arbitrio abbatum provincie Turonicæ & Andecavensis concredita est. Itaque in Salmurensi sancti Florentii monasterio convenere Wilhelmus sancti Florentii, Bartholomæus Majoris monasterii, Haimo sancti Nicolai apud Andecavos, Evenus sancti Melanii Redonensis & Gumbertus Mil-lebecensis abbates cum monachis e suis sapientioribus: qui omnes, auditis utriusque partis rationibus pro sancto Albino sententiam protulere, cui sancti Sergii tunc acquievere monachi. Postea tamen iidem litem denuo redintegrarunt, querelis renovatis apud Hugonem, virum spectandæ virtutis & totius Gallie primatem, scilicet Diensem episcopum, ut suo loco videbimus. Sergianorum causa nitebatur concessione Gairardi comitis, qui approbante Carolo Calvo villam Campiniacum abbatie S. Sergii & S. Godeberti contulerant.

Interim

Interim magnam in Vindocinensi monasterio procellam excitavit Eudo^a quidam, dictus de Blazone. Is monachis Vindocinensibus rixam movit de ecclesia Caviriaci*, quam, data opportunitate, assensu Fulconis comitis extorto, invasit. Deplorato itaque comitis auxilio, monachi ad divinum confugere, adeo ut ipsam crucifixi Domini imaginem (sic mos illorum temporum ferebat) in pavementum deposuerint, ad quam quotidie supplices Deo preces prostrati effundebant. Forte accidit, ut comes Fulco ad prælium cum Willelmo Pictavenfi comite subeundum necessitate quadam constrictus esset. qui memor injuriæ Vindocinensibus a se permissæ, voto se obstrinxit, se, si victoriam ipsi Deus concederet, eis ablata restitui curaturum. Itaque, conferto prælio, victor existens, sospes ad sua reversus est. Tum accitum Eudonem ad tale pactum adduxit, ut, acceptis decem libris denariorum a monachis, ablatam eis ecclesiam cum damnis illatis restitueret. Sub hac conventionem ambo ad Vindocinensem ecclesiam convenerunt. quod donum simul & auctoramentum Eudo super altare imposuit per unum denarium Andecavinum & unum cultellum, quem ad hoc ipsum donavit quidam homo sanctæ Trinitatis, Garnerius scilicet, qui dicebatur Filius Mariæ. Deinde iidem Fulco & Eudo crucem Domini cum magno pœnitentiæ indicio e pavimento erexerunt, & spectante universo populo, qui frequens ad spectaculum illud confluebat, in proprium locum restituerunt. Hujus rei instrumentum Eudo fecit in camera comitis. Actum Andecavis, anno dominice incarnationis M LXXIII. indictione XII. mense Augusto, presulante domno Eusebio Andecavorum episcopo, anno pontificatus ipsius XXVI. domno quoque Oderico monasterii Vindocinensis tunc temporis dicto abbate.

ANN. CHR.
1074.
LXXIII.
Vindocino il-
lata injuria
reparatur.
a *Bessy com-*
ref. p. 457.
* *Chevivy.*

Sub idem tempus Odericus Vindocinensis abbas, causa orationis Romam proficiscens, ad Ebroliense divertit monasterium apud Arvernos, ubi a Willelmo abbate & monachis honorifice acceptus est. Erat inter utrumque monasterium controversia de ecclesia loci, qui Mons-revellis dicitur, quam Vindocinenses, uti Ebrolienses querebantur, injuste occupaverant. Hæc causa in multis synodis ventilata fuerat, sed ad id tempus indefinita. Cum itaque Odericus abbas Ebrolium venisset, cum consilio fratrum, qui secum erant, pro ipsa ecclesia villam Ruzacam Ebroliensibus concessit. Hanc commutationem confirmavit Wilhelmus præpotentissimus & nobilissimus dux Aquitanorum, accepta a Willelmo abbate optima mula, qua ad iter Romanum usus est. Id factum coram Bosone episcopo Santonensi, in cujus dioecesi prædictæ villæ sitæ erant. Hæc ex veteri notitia Ebroliensi, in qua Odericus abbas Auricus appellatur, nullis appositis chronicis notis. At id fieri non potuit ante hunc annum, quo defunctus est Goderannus Santonensis episcopus VIII. idus Augusti, idemque sancti Maxentii abbas: cui in episcopatu successit Boso mox laudatus, & Drogo in abbatia. Drogo vero, relicta non multo post abbatia, Cluniacum secessit, ubi bona morte obiisse traditur. Hæc ex chronico Malliacensi. Benedictus sancti Maxentii jam abbas erat anno M LXXVI.

LXXIV.
Vindocinen-
sium concor-
dia cum Ebro-
liensibus.S. Maxentii
abbates.b *Bessy com-*
ref. p. 463.
LXXV.
Donadeus ab-
bas Lemovi-
censis & suc-
cessores.

Apud Lemovicas in monasterio sancti Martini, post mortem Berengarii secundi abbatis, electus fuit Donadeus monachus Tutelensis, qui pœnitentiarius Lemovicensis fuisse dicitur, vir bonus & justus, & miracula quædam in vita sua fecisse. Tempore bellorum Anglicanorum ossa Hildoini primi abbatis & ipsius Donadei a quodam monacho e tumultis extracta & asportata sunt, sed facta pace in locum suum reportata, quæ Bernardus abbas honorifice sepeliri curavit, solidis decem ad anniversarium Hildoini assignatis. Itaque honor ambobus, ut viris piis habitus est, sed non cultus. Berengarius Donadei antecessor in dissensione obiisse dicitur in itinere, uti & Jordanus Donadei successor, mortuus extra monasterium, quorum anniversaria non fiunt. Quintus abbas fuit Geraldus, monachus itidem Tutelensis, cujus tempore tantam penuriam patiebantur fratres, ut ille per dioecesim pro eis victum quæreret. Sextus abbas fuit Ragenaldus ex Agedunensi monasterio: septimus Guillelmus ab anno M C XXXIV. cui Petrus successit, antea Saligniaci prior, de quo alias.

Hoc ipso anno Jarento^e monasticum habitum induit in cœnobio Casæ-Dei prima die Novembris, futurus abbas sancti Benigni Divionensis. Hic ortus fuit in territorio Viennensi, parentibus Arnaldo & Agnete genere claris, educatus & litteris eruditus apud Cluniacum sub sancto Hugone abbate. Ubi adolevit, in sæculum ingressus, acceptæ gratiæ ingratus, levitati animum adjecit, & canonice professioni militarem vitam prætulit, quietis impatiens, impiger laboris, ita sæculo deditus, ut ejus postea conversio pro miraculo habita sit. Ubi voluptati satisfecit, cœpit aliquando tædere

LXXVI.
Jarento sit
Casæ-Dei
monachus.
c *Labbe to. 1.*
p. 197.

Annal. Bened. Tom. V.

L

ANN. CHR.
1074.

quod liberat. Sed rursus inter ipsa conversionis primordia reverberatus animo, ad solitas ineptias relapsus est. at vicit tandem hominem metus mortis & gehennæ; & Christi munitus auxilio, omnia sprevit ac deseruit, & ad Casam-Dei se recepit, ubi tunc temporis nullæ divitiæ, nulla gloria; sola habitantibus inopia sufficiebat. Illic vasta erat eremus, ut pote quæ ante annos viginti, quam sanctus Rotbertus illam incoluisset, hominibus inaccessa erat. Ad hunc ergo locum, cui post obitum sancti illius patris Durannus seu Durandus abbas præerat, discipuli morigeri & bene morati animum ac formam protinus induit: sed mox compulsus est aliorum fieri magister, & prioris officium subire jussu abbatis, totiusque congregationis, quod per triennium exercuit, promotus interim ad ecclesiasticos gradus ab Hugone episcopo Diensi, tandemque factus sancti Benigni abbas, ubi multa laudabiliter gessit.

LXXVII.
S. Germani &
S. Columbæ
abbates.

Apud Autisiodorum Galterus abbas anno decimo præfecturæ obiit xii. kalendas Novembris, cui Rotlannus ad undecim annos successit. Hujus tempore incensa civitas, & multa ecclesiæ sancti Germani ornamenta amissa fuere. Hunc excepit Guibertus abbas, genere quam moribus nobilior, ut postea videbimus.

Apud Senonas in monasterio sanctæ Columbæ Wilenco ante biennium successerat Arnulfus abbas, ex stirpe comitum Campaniæ oriundus, idemque abbas Latinacensis, qui corpus sancti Theobaldi Vicentini eremitæ, fratris quondam sui, ex Italia in Galliam transtulit. Hujus rogatu Philippus rex omnes malas consuetudines, quas regii ministri in villa Sarmasia exigere solebant, monasterio sanctæ Columbæ relaxavit, diplomate dato Parisius anno M LXXIV. cui regii ministri, scilicet Fredericus dapifer, Hervæus magister pincernarum, Hugo camerarius & Adelerius constabularius subscripti sunt, & post eos Theobaldus & Burchardus comites, aliique. Willemus cancellarius litteras legit ac subscripsit.

LXXVIII.
S. Adalhardi
corpus refer-
tur in Flan-
driam.

Ante biennium Balduino Flandriæ comiti, Insulani filio, successerat Rotbertus frater, qui mox cum Philippo Francorum rege consanguineo suo discidium habuit. Rotberti mater Adela, Rotberti regis filia, quæ cum Balduino Insulano nupsit, Corbeiam in dotem a patre acceperat. quod gravate ferens Philippus, rupti fœderis occasione usus, hoc opidum in ditionem suam revocavit. Ea re offensus Rotbertus, Corbeiensis monasterii possessiones, quæ illis ex sancti Adalhardi patrimonio in Flandria provenerant, clarigationis jure occupavit. Injuriam conquesti Fulco abbas & fratres Corbeiensis, cum nihil eorum preces neque apud regem, neque apud comitem proficerent, sancti Adalhardi corpus in illas partes deferre constituunt, ut ejus præsentia flexus comes res occupatas sancto Petro restitueret. Et primo quidem sacer locus defertur ad villam Curbam*, ubi juris sancti Petri habebatur ecclesia: tum ad opidum pagi Tornacensis, Schelmas* vocatum, quod comes tum obsidione cinxerat. Is procerum, qui ei adhærebant, consilio, etsi repugnans, obviam sacro corpori processit, & sacro loculo in manus accepto, sublevantibus ejus aulicis, in proximam illud ecclesiam deportavit: ubi Corbeiensibus omnia ablata restituit. Sed mox aliud illis successit incommodum perquam molestum. Nam cum hi Corbeiam reversuri ad opidum Insulam declinassent; Adela comitissa, Rotberti mater, quæ illic tunc aderat, retinendi sacri corporis opportunitatem se habere gavisâ, Corbeiensibus dixit, se animo constituisse, ut sanctum Adalhardum, consanguinitate sibi propinquum, apud se retineret, eique vel novam construeret ecclesiam, vel ejus corpus ad Blandiniensē transferret cœnobium, ubi præ aliis sanctis, quorum illic reliquiæ inibi habentur, honor ei exhiberetur. Proinde se vetare, ne ejus corpus moveretur ab ecclesia S. Stephani, ubi depositum erat. Turbatus tam insperato jussu monachis, & quid agerent anxii, hoc demum eis consilium infedit, ut unus ex ipsis intempestæ noctis silentio sacras ex argentea theca reliquias subtraheret, easque Corbeiam clam reportaret. Id negotii commissum Everardo monacho, qui illud dextre omnino exsecutus est. quod ubi comitissa intellexit, ceteros monachos cum loculo argenteo abire permisit.

LXXIX.
Fontanellen-
sum lis finita

Per id tempus grandis rixa erat inter nostros Fontanellenes & Willelmum Ebroicensem comitem super silvis Caldebecchi & Gorvillæ, in quibus comes denegabat monachis quædam jura, quæ ex dono & munificentia Richardi Nortmannorum comitis acceperant. Jamque eo res devenerat, ut *campi pugna* seu duello dirimenda esset, cum Willelmus rex Anglorum, duxque Nortmannorum, veritus ne causa ecclesiæ humani sanguinis effusione finiretur, hanc litem composuit, & mona-

chis sua jura in illis silvis asseruit. *Actum castro Julio-bona*^a, anno ab incarnatione Domini M LXXIV. indictione XII. residente in sede Romana papa Gregorio anno II. qui erat gloriosus Anglorum Willelmi annus adepti regni VIII. Girberti abbatis in abbatia XII. Subscripta sunt post Willelmum regem signa Rotberti & Willelmi filiorum ejus, Willelmi Ebroicensis comitis, Eudonis dapiferi, Goiffredi filii Eudonis, Rogeri de Montgomery, & Rogeri de Belmont, filii Hunfridi de Vetulis, de quo nunc agendum.

Hunfridus de Vetulis, Pratellensis monasterii instaurator, hoc anno decessit in pervigilio sancti Michaëlis, iv. kalendas Octobris, Ansfredo primo loci abbate, cum paullo ante sanctæ religionis habitum induisset, ut in chronico Fontanelleni^b legitur. Humatus fuit primo in navi ecclesiæ, dein ad latus evangelii in chorum translatus, ac demum in medium chori, ubi hætenus ejus cineres asservantur. Ejus effigiem tumulo impositam hic repræsentari curarunt nostri Pratellenses, ipsius beneficiorum memores.

LXXX.
Hunfridus de
Vetulis obit.
b Spicil. co.
3. p. 267.

Hunfridus de Vetulis fund. Pratell.

Successit in patris honores Rogerus de Bello-monte, ejus filius natu-major, & post Rotberti fratris mortem ex assē heres, jam superius laudatus: qui unus^c ex præcipuis Willelmi regis optimatibus fuit, postmodum factus Brionæ comes. Is Adelinam, Waleranni Mellenti comitis filiam, in matrimonium duxit, ex qua duos filios habuit, Melletenensis comitatus heredes: ac demum patris pietatem ac munificentiam imitatus erga Pratellenses, monachus factus est in extremis, ut suo loco videbimus. Porro Alberadam, Hunfridi conjugem, ejusdemque Rogeri parentem, quam Arturus^d anno M XLIV. obiisse putat, marito suo supervixisse colligitur ex quadam charta parthenonis Pratellensis^e, (nam duo illic monasteria erant) in qua donationes recententur eidem parthenoni factæ post mortem Hunfridi, ex quibus Rogerus & mater ejus Alberada contulisse dicuntur duos mansos terræ in Corbello monte de^e

c Orderic. lib.
4. p. 686.d Neustria
pia p. 526.
e ibid. p. 522.

AN CHR. 1074. terra Turchetilli sui avunculi : qui Turchetillus sancto Leodegario, ejusdem parthenonis patrono quædam donasse memoratur pro anima uxoris suæ Durandæ, quæ in eodem parthenone monacha facta fuerat, & sepulta, uti & Alberada ejusdem cœnobii fundatrix, cujus obitus XII. kal. Octobris notatur.

LXXXI. S. Catharinæ abbates. Hoc etiam anno vel insequenti decessit Rainerius, montis sanctæ Catharinæ prope Rotomagum abbas secundus, Isemberti successor, cum annos quatuor & viginti monasterium rexisset, ut in ejus epitaphio legitur, in quo *sicut simplex eremita* vixisse dicitur, & in capitulo sepultus. In ejus locum subrogatus Galterus, abbas ordine tertius Caletio oriundus, assumtus ex Fontanellenfi sancti Wandregisili monasterio, ubi cantoris officio functus fuerat. Hic multa virtute & prudentia præditus fuisse dicitur, & majorem ecclesiam fere integram exstruxisse & ornasse, & quadraginta vel amplius annos monasterio præfuisse. De eo intelligendus Anselmus in epistola ^a ad Walchelmum episcopum Wintoniensem, de Stephano ejusdem cœnobii monacho scribens. Hunc sibi a Rainero abbate absolute concessum dicebat episcopus, negabat Galterus, qui illum repetebat, asserens episcopi precibus ea lege concessum, *ut quandoque ab ipso, aut post ipsum a priore sui monasterii revocaretur, absque excusatione rediret.* Walchelmus iste ex Cadomenfi monacho creatus fuerat episcopus Wintonensis.

LXXXII. Cantuariensis ecclesiæ reformatio. In Angliâ Cantuariensis ecclesiæ Salvatoris igne ita combusta fuit, ut parietes ceciderint, nec aliud quidquam ex monasterii officinis, præter dormitorium & refectorium, reliquum fuerit, teste Osberno in vita sancti Dunstani. Verum horum omnium ruina in melius commutata, agente venerabili viro Lanfranco archiepiscopo, omnium, qui *nostra*, inquit Osbernius, *etate in terra fuerunt, sanctissimo simul & sapientissimo.* Is, cum fundamenta novæ coloniæ ponenda essent, id absque translatione corporis sancti Dunstani fieri non posse advertit. Inducto itaque jejunio, sancti antistitis theca, intacto corpore, e tumulo sublata & in præparatum locum delata est. Tunc illius ecclesiæ decanus ^b erat Henricus, & quidem ultimus, e Beccensi monasterio accitus, qui, jussu Lanfranci illam ecclesiam reformare volentis, decani titulum in prioris nomen commutavit. Restituta magnificentius ecclesia, eam Lanfrancus centum-quingenta monachis replevit, ac prioris regimini subjecit, rejectis canonicis, qui ab aliquot annis permitti monachis erant. Ita per annos circiter CC L. decani locum rexere post abbates, qui primitus illic ^c sub archiepiscopo instituti fuerant. De Henrico priore mentio frequens in Anselmi epistolis, qui ei anno M C VII. Ernulfum subrogavit, non multo post ad abbatiam Burgensem promotum. Idem Lanfrancus in Cantuariensi ecclesiâ instituit archidiaconum ^d, cujus magna erat auctoritas.

Hujus reformationis causa Lanfrancus librum decretorum seu rituum monasticorum ex variis monasticis institutis composuit, eumque Cantuariensis ecclesiæ *dilectissimis fratribus suis Henrico priori & ceteris* inscripsit. In præfatione recte monet, eosdem ritus in universis monasteriis observari nec posse nec decere; ea vero sola, sine quibus salus æterna comparari nequit, id est fidem, caritatem, contemptum mundi, castitatem, humilitatem, obedientiam, erratorum poenitentiam, inviolata servari oportere. Longum esset recensere ritus illos a Lanfranco selectos. Tantum observo, monachos omnes in triduo ante pascha, adeoque ipso paschatis die, sacra communionem refectos fuisse; pauperes vero, quibus in cœna Domini pedes abluebantur, *de oblatis non consecratis* communicatos fuisse. Novitios denique, facta professione, tribus diebus *communione corporis & sanguinis Christi* percepisse, ac silentium tenuisse, capite involuto caputio, quod tertia die ad pacem missæ eis detrahebatur. Porro novitio illi professo, etiam si sacerdos fuisset, intra primum conversionis suæ annum missam celebrare non licebat, nisi probatæ fuisset castitatis in sæculo, & abbas ei speciatim permisisset. Cetera passim cum ritibus Cluniacensis monasterii conveniunt.

LXXXIII. Northumbriæ monasteria restituta. Jam ducenti & octo anni erant, ex quo Dani ecclesias & monasteria in provinciâ Northanibrorum ferro & flamma devastaverant: cum Aldwino priori monasterii Wincelcumbensis e provinciâ Merciorum, probatissima vita moribusque monacho, cælitus inspiratum est consilium, ut ad instaurandam illis in partibus monasticam disciplinam se conferret, quas multis sanctorum monachorum choris olim inhabitatas fuisse didicerat. Eo animo profectus ad Eoveshamenfè monasterium, duos in sui propositi societatem adjunxit monachos, quorum alter Elfwijs, tum diaconus,

postea presbyter; alter Reinfridus vocabatur, ignarus litterarum. Abbatis venia impetrata, pedibus iter illud aggrediuntur tres illi monachi, unum tantum secum ducentes asellum, quo ad libros necessarios, & sacerdotales vestes deferendas utebantur. Profecti primo ad locum, qui *Muncacestre*, id est civitas-monachorum appellabatur, recentioribus Novum-castellum, positum ad ripam Tini fluminis, illic aliquamdiu consistere, permittente Hugone Eboracensi vicecomite, ad quem locus pertinebat. Id ubi rescivit Walcherus Dunelmensis episcopus religiosissimus, in cujus parochia locus ille situs erat, eos ad incolendum sui juris locum, Girvum vocabulo, invitavit, ubi olim Benedictus, cognomento Biscopus, monasterium in honorem sancti Pauli apostoli exstruxerat, quod, stantibus adhuc parietibus, vix aliquod præcæ nobilitatis signum retinebat. Illuc adducti servi Dei, culmen e lignis informibus & feno parietibus superponunt, ac divina ibidem officia celebrare cœperunt; factaque sub ipsis parietibus parva casa in suos usus, fidelium eleemosynis pauperem vitam sustentabant, magnam rerum omnium penuriam tolerantes, qui in monasteriis ante suis rebus omnibus affluebant. Horum exemplo multi provocati, pauci ex Northumbrensis, ex australibus Anglis plures, eis se adjungi postularunt, & monasticum ab eis habitum acceperunt, religiosæ conversationis magistrum habentes Aldwinum. Tanto profectu Walcherus præsul summopere lætatus, quod extinctam illis in partibus monasticæ conversationis lucernam reviviscere suo tempore videret, omnem eis pastorem sollicitudinem & opem impendit.

Rebus illic recte constitutis, Aldwinus, relicto inibi Elfwio, viro multæ innocentie & compunctionis, ad alia loca informanda perrexit. Streaneshalam secessit Reinfridus, qui locus Witebi alio nomine postea dictus est; ibique monachorum habitationem constituit, qui post ejus obitum ad Eboracensè sanctæ Mariæ cœnobium commigrarunt. Aldwinus vero, Girvo egressus, Dunelmum adiit, comitante Turgoto, necdum monacho; amboque ad Malbrosensè quondam monasterium, tunc autem vastam solitudinem, progressi, secreta loci habitatione delectati, Christo ibidem servire cœperunt. Verum Malcolm Scottorum regis, ad quem locus pertinebat, injuriis divexati; Walcheri insuper episcopi interminatione excommunicationis, ni redirent, compulsi, ad eum reversi sunt. Ille statim locum Wiramutham incolendum eis concessit, olim monasterio insignitum, tunc vero in solitudinem redactum: ubi, casis factis ex virgultis, non paucos ad suam societatem attraxerunt. Illic Aldwinus Turgoto monasticum tribuit habitum, & ad ferendum Christi jugum verbo & exemplo animavit. Walchero magnopere placuit piorum virorum conversatio, quos ille sapius ad colloquium evocabat, & consiliis suis adhibebat, futurus aliquando & ipse monachus, ni funesta cædes effectum prævertisset. Hi autem veterem sancti Petri ecclesiam, cujus soli parietes semirutæ stabant, succis vepribus & spinis, quæ ejus aream occupaverant, expurgare, & culmine imposito, divinis officiis celebrandis habilem reddere maturarunt. Hic locus ad ostium Wiri fluminis positus, unde vocabulum accepit, a venerabili Beda celebratus, ejusque secessu illustratus fuit.

Hæc omnia litteris mandavit Turgotus ipse sub finem libri tertii de historia Dunelmensi, quæ Simeoni Dunelmensi perperam adscripta est. Idem argumentum retractavit idem Simeon in libro de gestis regum Anglorum, in quo ipsius Turgoti variam fortunam descripsit. Turgotus apud Anglos non infimo genere ortus, unus fuit inter alios, qui Willelmo Conquestori, subjugata Angliâ, obsides dati sunt. Is, custodibus pecunia emollitis, in Norwegiam ægre trajecit, deprehensus a Willelmi regis legatis eo missis. Vix illuc advenerat, cum ad notitiam venit Olavi regis, qui sacros codices tractare, & pios viros familiares habere amabat, eoque magistro ad discendos psalmos usus est. Rebus prospere fluentibus intepescere cœpit Turgoti pietas, qui post aliquot annos in patriam cum multa pecunia remigrare constituit. ast valida tempestate jactatus, rebus omnibus amissis, Dunelmum ad Walcherum se recepit: a quo benigne acceptus, vitæ monasticæ propositum, quod animo agitabat, ei aperuit. Id vero pergratissimum fuit episcopo, qui illum Aldwino mox laudato commendavit, futuro post eum Dunelmensi priori, ac demum ecclesiæ sancti Andreæ in Scotia episcopo, ut inferius videbimus.

Ad res Italicas quod attinet, cum S. Theobaldi eremite corpus Vicentiæ ^a aliquamdiu quievisset, Petrus Vangadicæ abbas, qui illud suo monasterio vi ablatum graviter ferebat, voti demum sui compos factus est. Id contigit hoc anno, agente Odone,

ANN. CHR. 1074.

Turgoti Dunelmensis varia fortuna.

LXXXIV. S. Theobaldi translatio Vangadicam. a V. lib. 62. n. 113.

ANN. CHR.
1074.

vir Dei olim ministro, qui prope ecclesiam, ubi sanctus Theobaldus sepultus erat, hospitatus, effosso intra tres hebdomadas & quatuor dies pariete, corpus sacrum subripuit, illudque intempeste noctis silentio Vangadicam detulit, comitante Petro abbate, qui hac de re Veronæ in cella sua sancti Salvatoris cælitus admonitus fuerat. *Ambo itaque pervenerunt cum sanctissimo corpore ad monasterium venerabile, quod est situm juxta flumen Adefis, ubi dicitur Vangadicia.* quod satis patet divinitus esse paratum, ait anonymus auctor, ut illic corpus ejus quiesceret, unde cælestis vitæ doctrinam a patre monasterii acceperat. Superstes erat ad id tempus sancti Theobaldi mater, quæ in proxima cellula inclusa manebat. Multa Vangadicæ miracula parata leguntur, in his quidam energumenus liberatus dicitur præsentem Azonem marchionem, illorum locorum domino: cui visum est, uti & Petro abbati, ut sacrum corpus in annum pietati fidelium expositum remaneret. Istius translationis fama pervenit ad aures Arnulfi abbatis Latiniacensis & sanctæ Columbæ, ejusdem sancti Theobaldi fratris, qui Vangadicam profectus, partem sanctarum reliquiarum ab Azone marchione obtinuit, & in Franciam asportavit, ut postea dicturi sumus.

LXXXV.
Placentina &
Perusina monasteria.

Inter varia Placentinæ urbis monasteria unum erat sancti Sabini seu Savini, cujus ecclesiam, cum ex Pannonica rabie conflagrasset, Everardus episcopus ineunte sæculo decimo instauraverat, collocatis ibidem monachis sub Grimalco primo abbate. Processu temporis abbatiam ejus loci *interventu pecunie* adeptus est Rigizo. quo comperto, Dionysius episcopus eum misit ad Gregorium VII. ut quid facto esset opus decerneret. Investigata causa, convictus Rigizo abbatiam refutavit in manus pontificis: qui tamen monasterium ei procurandum commisit, dum legitimus abbas electus fuisset. Hæc nos docent ipsius Gregorii litteræ ^a, tum ad Dionysium episcopum, tum ad monachos sancti Savini, quos hortatur ad faciendam electionem abbatis secundum regulam sancti Benedicti, *posthabita consanguinitatis & amicitie gratia; & ad fundendas preces pro statu ecclesiæ.* Ex prioribus ad Dionysium litteris intelligitur, inter ipsum & abbatem sancti Sepulcri, plebemve Placentinam motam fuisse controversiam, cui componendæ episcopus operam dare præcipit. Idem Dionysius hoc sancti Sepulcri monasterium excitaverat ^b anno M LVI. idemque in sanctum Savinum munificus fuerat, concessa quadam decima Alberico ejus loci abbati; ast anno sequenti depositus, ob id maxime quod Cadaloi antipapæ fautor esset. Porro sancti Savini abbatia nunc unita est collegio Anglorum urbis Romæ: at sancti Sepulcri monasterium Olivetanis concessum a Sixto IV.

^a Greg. VII.
lib. 2. ep. 27.^b V. lib. 60.
ep. 90.

Perusiæ tunc exstabat cœnobium sancti Salvatoris, cui præerat Sigebaldus abbas, cujus suavitate Gregorius papa quemdam Albericum monasterio sancti Anastasii a duobus episcopis amotum, restituerat. at, cum eum multis criminibus infamatum rescivisset pontifex, graves ad Sigebaldum litteras ^c scripsit, jussitque, ut vel Albericus abbatiam dimitteret, & alteri injuste ejecto restitueret: aut ambo Romam convenirent, causæ suæ rationem reddituri. Hactenus existit Salvatoris monasterium Perusinum: at sancti Anastasii monasterium nobis ignotum.

^c ibid. ep. 17.

ANN. CHR.

1075.

LXXXVI.

Clusini ab episcopo Taurinensi vexati.

^d Greg. VII.

lib. 2. ep. 33.

| ^e lib. 62.

no. 118.

Sub finem hujus anni Gregorius litteris ^d ad Cunipertum Taurinensem episcopum scriptis, eum arguit, quod sancti Michaëlis monasterio, Clusino scilicet, molestiam inferat, eumque citat ad futuram synodum cum illius loci abbate; mandans interim, ut ne ullum ei incommodum crearet, ejusve abbati, scilicet Benedicto, de quo superius egimus ^e. Id pollicitus est episcopus, at minime promissis stetit. nam vix Taurinum reversus erat, cum abbatem & monachos vexare instituit. qua de re admonitus Gregorius, graviter eum increpuit, litteris ad ipsum datis v. idus Aprilis, indictione decima-tertia, quæ sequenti anno M LXXV. respondet. In hac epistola scribit pontifex, clamorem fratrum sancti Michaëlis ad se pervenisse, quod contra quam ille promiserat, multo asperior atque crudelior in venerabilem illum locum, quam antea, esse diceretur, ita ut pacem, quam servis Dei provideri par esset, ille nec pati posset, nec vellet. Non ideo episcopis concessam esse pastoralis regiminis potestatem, ut monasteria quæ in suis parochiis consistunt, pro libito opprimant, & studium religionis, indebite potestatem suam exercendo comminuant. Ob ejusmodi infestationes episcoporum religiosam monasteria juri eorum subtrahita fuisse, & sedi apostolicæ tributa. Caveret episcopus, ne de sancti Michaëlis monasterio, quod iniquis vexationibus opprimebat, idem facere pontifex cogereetur. Interim eum ad proximi-

ANN. CHR.
1075.

mam synodum citat, jubetque, ut monachos illius loci ab interdicto absolvat: sin minus eos absolutos declarat pontifex. Nihilominus persecutio in eos perseveravit, non modo per Cunipertum, sed etiam per ejus successorem, fautores Henrici Germaniæ regis, qui hoc anno victoria de Saxonibus relata ferocior, secessionem a pontifice moliri cœpit.

Longe favorabiliorem se exhibuit Ogerius Eporediensis in sancti Stephani suburbanum monasterium, quod ab Henrico ipsius antecessore conditum superius ^a diximus. Is enim pro remedio beatæ ^b memoriæ domni Henrici imperatoris, proque exaltatione, vitæque productione invictissimi regis item Henrici tunc superstitis, & pro anima bonæ memoriæ domni Henrici episcopi prædecessoris sui, qui monasterium sancti Stephani in suburbio civitatis situm devote fundaverat, construxerat, pluribusque beneficiis dotaverat; tres eidem loco parochiales illius urbis ecclesias cum palatio ejusque adjunctis concedit, rogatu venerabilis Taurini abbatis, cui, ejusque successoribus donat duos canonicatus ex duodecim presbyterorum, ita ut tam ipse, quam sui successores sint in ordine canonicorum; insuper duas casas in suburbio Eporediensi prope monasterium Castanetum. *Datum Eporediæ anno M LXXV.*

Hoc ipso anno apud Beneventum synodus habita est, cui Milo archiepiscopus præfuit *primo anno præsulatus sui*, ut ipse litteris suis testatur, in illa synodo editis pro Beneventano sanctæ Sophiæ monasterio, cui tunc Madelmus abbas præerat. In eadem synodo, cui provinciales episcopi cum abbatibus & nobilibus Beneventanis interfuere, definita est controversia super duabus ecclesiis, videlicet sanctæ Mariæ in Alcino, & sancti Benedicti apud Beneventum, de quibus Campo Draconariæ episcopus adversus sanctæ Sophiæ monachos disceptabat. Auditus utrimque partibus, cum Madelmus abbas judicium protulisset Udalrici Milonis antecessoris, qui pro Amico sanctæ Sophiæ abbate in Leonem, tunc Draconariæ episcopum, sententiam jam protulerat; Campo sententiæ acquievit; sicque controversia secundum sanctæ Sophiæ monachos definita fuit. Id factum dicitur *anno dominicæ incarnationis M LXXV. domino Gregorio VII. summo pontifice Romano, secundo anno pontificatus sui*; & quidem *primo anno præsulatus* Milonis archiepiscopi, qui hanc synodum cum provincialibus, ut jam dixi, episcopis, abbatibus & nobilibus Beneventanis in basilica sanctæ Deigenitricis Mariæ habuit. Synodicis hac de re litteris, quæ apud Ughellum ^c & Labbeum ^d ex chronico sanctæ Sophiæ referuntur, subscribunt cum Milone undecim episcopi, Leopaldus abbas sancti Salvatoris de Telefia, & Albericus abbas, forte Albertus abbas sancti Modesti, qui cum Laurentio Neapolitano & Savino abbate sancti Lupi prædictæ synodo interfuere.

Inter ea Benedictus abbas sedulam regendo monasterio navabat operam, nec non visitandis ejus cellis, adeoque fratribus in eis residentibus, de quibus magna illi cura erat. In his discursibus non paucos deferebat libros, qui *ad pastum animæ* sibi comitibusque suis possent sufficere, nullum diem elabi sineis, quin per aliquot horas lectioni vacaret. Si autem obstaret sæcularium tumultus, qualis in diversoriis passim accidere solet; hic in locum remotum secedebat, ut absque strepitu huic exercitio vacaret. Ubi ad cellas ventum erat, fratrum mores & actus serio examinabat, curabatque, ut plures, quam bini, ternive in eis habitarent, eos admonens, ut ad princeps monasterium, vel ad cellas, in quibus major esset regularis disciplina, frequenter recurrerent. Denique eos obtestabatur, ut simoniam detestarentur, nec pro decimis vel ecclesiis, ut quorundam tunc mos erat, vel unius oboli pretium darent. Si quando ejus absentia prolixior esset, vix eam ferebant monasterii sui fratres, multo minus pauperes: qui omnes ad ejus reditum obviam effusi, in plausus ac jubilos erumpebant. Benedictum abbatem Gregorius VII. pacis ^e conciliatorem cum episcopo Astensi adhibuit, reformandæ inter Cunipertum Taurinensem præsullem & abbatem Clusinum, de quibus paullo ante egimus.

Ineunte hoc anno M LXXV. Gepizonem abbatem sancti Bonifacii, & Maurum sancti Sabæ in Urbe legatos suos instituit ad diversa negotia variis in locis peragenda, litteris datis tum ad universos fideles, ut eos congruo honore excipiant, eisque obedientiam præstent: tum ad Feretranos & Eugubinos ^g, ut idoneum eis pastorem eligerent. quæ litteræ datæ sunt Romæ iv. nonas Januarii, indictione decima-tertia, qua hic annus præditus erat. Prædictus Gepizo abbas postmodum Cæsenatis ecclesiæ præsul esse meruit. Ex eo tempore pontifex in magnas conjectus est angustias, tum ob-

Eporedienses
contra beneficiis affecti.
^a lib. 58.
^b num. 37.
^c Bibl. Sebust.
p. 241.LXXXVII.
Beneventanæ
synodi decretum pro S. Sophiæ monasterio.^c Ital. sac.
to. 8. p. 135.
^d Labbe conc.
to. 10. p. 1813.LXXXVIII.
Benedicti abbatis sollicitudo.^e Greg. VII.
lib. 6. ep. 6.LXXXIX.
Abbatem a papa legatum.^f Greg. VII.
lib. 2. ep. 40.
^g Ital. sac.
to. 2. p. 459.

ANN. CHR.
1075.

contumaciam & seditionem clericorum simoniacorum & incontinentium, qui ejus pro reformatione leges subire detrectabant; tum ob secessionem Heinrici Germaniæ regis, qui subactis Saxonibus ferocior, a pontifice deficere cepit, seque facinorosus clericis adjunxit. In ejusmodi angustiis Gregorius ad venerabilem Hugonem Cluniacensem abbatem scripsit, lugens miserrimum ecclesiæ statum suamque sortem, quippe qui inter Romanos, Longobardos & Nortmannos, Judæis quodam modo peiores, habitaret. Sed illud in primis dolendum, quod orientalis ecclesiæ deficeret a catholica fide; in occidentali vix *legales episcopi* invenirentur, & inter sæculares principes nulli, qui Dei honorem suo, & justitiam lucro præponerent. Ob has aliasque causas pontifex ab Hugone preces postulat, petitque, ut fideles omnes ad comprimendam impiorum savitiam adhortetur. Hæc epistola data est Romæ xi. kalendas Februarii, in qua ait, se in ea urbe coactum *jam a viginti annis* inhabitasse. Ibidem habita in quadragesima synodus, in qua simoniaci & incontinentes clerici rursus damnati, & in his Herimannus Babenbergensis episcopus ob simoniam episcopatu privatus. quod quibus incentoribus factum sit, non abs re erit hoc loco ex Lamberto exponere.

X C.
Herimannus
abbas Bam-
bergæ episco-
pus fit mona-
chus.

Herimannus episcopus ecclesiam in honorem sancti Jacobi extra muros Babenbergæ propriis impensis extruxerat, ibique clericos viginti-quinque, scientia & moribus haud obscuro congregaverat, suppeditatis affatim omnibus, quæ eis ad victum & vestitum necessaria erant. Non multo post facti eum pœnituit. nam, mortuo novæ illius ecclesiæ præposito, clericos inde expulit, nullo eorum crimine offensus; ipsumque locum cum suis appendicibus Egberto abbati suburbani sancti Michaëlis monasterii tradidit, ut illic congregationem institueret monachorum, quorum vitam clericali præferbat. Id graviter admodum tulere expulsi clerici, stipe ecclesiastica se sine causa destitutos causati: quibus adjuncti majoris ecclesiæ canonici, id in sui ordinis injuriam factum conquererentur. Junctis itaque precibus episcopus: adorti, eum obtestantur, ne clericos, congruo stipendio privatos, reique familiaris expertes, probro & ostentui sæcularibus fieri sineret; paucas esse in suo episcopatu clericorum congregationes, quibus ipsi magis opus esset quam monachis; ecclesiam recens extructam, in mediis huc illucque discursantium turbis positam, monachis parum idoneam esse. *Si Deo familiaris adhæreant monachi, tamquam honestior & sublimior portio corporis Christi; non idcirco clericos, tamquam membra putrida, penitus abscindendos ab ecclesia. quia licet stelle ab stellis differant in claritate, unam tamen cali faciem decentissime distinguant sua varietate; & licet membra disparia sint, & suis singula functa officiis, concordia tamen, licet dispari famulatu necessitatem expleant unius ejusdemque corporis.* His nequaquam a sententia dimotus episcopus, respondit, honorem, quem deferret monachis, nullum clericis detrimentum afferre; sui juris & arbitrii esse ecclesiam suis extructam impensis, quibus vellet, tribuere. Tum clerici rei familiaris inopia & rei indignitate exasperati, Romam se conferunt: ubi exposita pontifici suæ exactionis historia, episcopum jam dudum infamatum, simoniæ reum denuntiant. quibus auditis, pontifex eum diris affectit, propterea quod de gravissimis criminibus jam pridem accusatus, & Romam citatus non comparuisset; suamque clericis ecclesiam restitui præcepit. Ita exauctoratus episcopus, amici sui Sigefridi Moguntini archipræfulis opem imploravit. cujus patrocinio excommunicationis absolutionem ea tantum lege obtinuit, ut monasterium ingrederetur, ubi a sæculi actibus feriat, ecclesiæ malo ac pernicioso exemplo offensæ faceret satis. Suffecto a rege in ejus locum Rodberto, nequaquam meliore, cum nulla restitutionis spes superesset, in monasterium Suarzam seu Swarzacum diocesis Herbipolensis secessit, ibique sub Egberto seu Egberto abbate sanctæ conversationis habitum induit. Mox cum eo Romam profectus, factorum pœnitens, a pontifice absolutus, sacerdotalis ministerii facultatem, excepto pontificali, recepit.

X C I.
Widerado ab-
bati Fuldenfi
succedit Ru-
thardus.

Expeditioni Saxonica, quam rex Heinricus magno apparatu hoc anno suscepit, adeste compulsus est Wideradus Fuldenfis abbas, tamen jam per biennium ita paralyti affectus erat, ut nisi baculo aut ministrorum humeris ianixus, nusquam progredi posset. At, cum ad locum, ubi coadunandus erat exercitus, ferventissima ætate vehiculo sedens pervenisset; strepitu circumfusæ multitudinis fatigatus, & nube concitati pulveris suffocatus, pæne spiritum exhalaverat. Relatus itaque in monasterium, a stupore quidem mentis paullulum respiravit, sed nullum ulterius verbum proferre

ANN. CHR.
1075.

proferre potuit; sicque per sex hebdomadas gravissima corporis molestia decoctus, xvii. kalendas Augusti rebus humanis exemptus est. Vir plane ferventis in Deum fidei, teste Lamberto, suis tamen omnibus admodum invisus, propterea quod ejus tempore Fuldense monasterium multis calamitatibus vehementer attritum fuisset. Ubi ad eligendum successorem ventum est, grandis concertatio inter monachos & abbates, qui eo convenerant, exorta est, aliis aureos montes, aliis beneficia, si eligerentur, promittentibus, ita ut eos a cupiditate sua, non pudor nominis Christiani, non arctioris propositi sanctitas, non ipsum denique recens deterreret exemplum Babenbergensis episcopi, quem ob similem causam episcopatu & communione privatum novissime viderant. Horum impudentiam rex, ut par erat, detestatus, monachum quemdam Hersfeldensem, Ruthardum nomine, Lamberto Ruzelinum, qui pro causa monasterii jussu abbatis sui ad curiam venerat, nihil tale cogitantem advocat, eique baculum pastorem tradens, eum abbatem renuntiat, ceterosque ut ejus electioni assentiantur persuadet, reluctantem uno Ruzelino, qui nunc imperitiam suam, nunc malam valetudinem, nunc abbatis sui absentiam obtendens, vix tandem ut consentiret adduci potuit. Is utiliter præfuisse dicitur, & monasteria beatæ Mariæ & sancti Michaëlis instaurasse, monasterii reformator habitus. Non leve ejus pietatis argumentum est, quod Halberstatensem episcopatum recusavit.

Eodem anno deceffit Udalricus Laureshamensis abbas, præfecturæ anno vicesimo, idemque Murbacensis abbas, dignus laude, dignus memoria, inquit chronographus Laurishamensis, quippe qui lupo veniente non fugit, non oves dimisit, sed murum se pro domo Israël opposuit. Cum omnes præpositum ejusdem loci substituendum censerent, quem regi ob officia & merita gratum fore putabant, rex tamen alium quemdam ejusdem cœnobii monachum Adalbertum nomine, prætulit, eumque repente injecta manu (nam cum aliis ad curiam venerat) in medium protrahit, & rei novitate præ aliis attonito baculum pastorem tradit. Verum regimine vix biennio functus, incertum qua de causa, deponitur, eique alter, non meliori auspicio substituitur.

X C II.
Laureshami
abbates.

Annum hunc, multis cladibus insignem, in primis lugubrem fecit obitus Annonis archiepiscopi Coloniensis. Hic, post superius descriptam Coloniensium nefariam conspiracyonem, ex illa urbe levandi animi causa egressus, Saleveldam adiit, ut nascentis monasterii spiritualibus exercitiis recrearetur. Inde Hersfeldiam profectus, ubi festum purificationis beatæ Mariæ celebravit; dein Sigebergum, illic male habere cepit, instantisque mortis visione perterritus est. Ibidem singulis diebus ac noctibus singula frequentans altaria, prostratus ad singula, ecclesiæ statum, suamque ipsius animam Deo commendabat. Et quidem septuagesimæ dies, partemque quadragesimæ ibidem peregit. Eodem reversus ad celebrandam pentecosten, maximo mœrore affectus est ob mortem potissimum Hermanni Sigebergensis prioris, regularis vitæ observantissimi, unice ipsi cari, tantæque apud ipsum auctoritatis, ut, quidquid ille præciperet, haud secus ac divinum oraculum acciperet Anno, & incunctanter exequeretur. quem defunctum, *sumtis sacramentis*, id est celebrato missæ sacrificio, stans post feretrum, funebri oratione laudavit.

X C III.
Anno archie-
piscopus Co-
loniensis obit.Hermannus
item prior Si-
gebergensis.

Post hæc, instante festo sancti Michaëlis, denuo reversus ad suos Sigebergenses, sepulturæ suæ locum extra chorum designavit. Percontanti uni e suis, cur non in sacratori templi loco humani vellet; respondit, ideo se nolle, ne ille, ejusque similes ad ejus sepulcrum orandi causa venturi, fratribus divina persolventibus officia molestiam exhiberent; atque ut pauperibus feminis accessus illuc pateret. Denique Coloniæ reversus, tanto podagræ dolore affectus est, ut tandem ad extrema redactus sit. Toto illo tempore ei aderant quidam fratres Sigebergenses, interdum Erpho abbas, tum etiam Reginhardus prior, cui regularis disciplinæ observationem, quippe quem abbati successurum prævidebat, efficacibus verbis commendavit, obtestans, ne montem illum desereret, magnorum illi periculorum materiam subtrahere, *si peccandi licentiam, quæ religionem omnem evertit, in fratribus regulari severitate coerceret.* Tum primarios cleri & urbis viros accersivit, eosque, sumta ad collum stola, sub pœna excommunicationis adjuravit, ut corpus suum in Sigebergensi monasterio sepeliri sinerent. Quarta ante obitum hebdomada, Erphonem Sigebergensem abbatem, aliosque monasteriorum patres & fratres non minus duodecim sibi assidere jussit, omnemque vitæ suæ cursum perlustrare, confessione publica

ANN. CHR.
1075.

se reum proclamans; eisque stolam pastorem resignare voluit, ea se indignum confessus. At Erpho abbas, eam ut reciperet, ex obedientia injunxit. Crescentibus doloribus ad matrem ecclesiam se deferri præcepit, ubi, sacris reliquiis impenso cultu, sacris mysteriis interfuit, omnesque, quos quacumque ex causa ligasset, absolvit, dato mandato, ut debita creditoribus suis accurate persolverentur, & certa pecunia summa pauperibus erogaretur. Inde domum relatus, tandem post diuturnum morbum, sancta Maria ceterisque sanctis invocatis, hoc anno, episcopatus sui vicefimo primo, ex hujus sæculi tenebris ad ipsum lucis fontem feliciter emigravit pridie nonas Decembris, illucescente feria sexta. Nullum lapidem non moverunt Colonienses, ut sacrum ejus corpus in sua urbe humaretur: sed tandem, agente in primis comite Gerlaco, translatum est ad Sigebergense monasterium, ubi prout ille vivens mandaverat, condigno honore sepultus est.

Post beati viri obitum abbas Sigebergensis veritus ne fratribus, tam liberali patrono destitutis, deessent res necessariae, eis alimenta parcius administrare coepit. qua de re a viro sancto in somnis increpitus traditur, pollicente, se loco etiam post mortem non defuturum. Certe tot miracula ad ejus sepulcrum facta sunt, totque oblata donaria, ut, cum vix illic antea quadraginta essent monachi, brevi ad septuaginta vel octoginta accreverint. Paulo fufius egimus de morte sancti Annonis, quod præclara ejus in Ordinem nostrum merita postulare videbantur, utpote qui tria monasteria ex suo ære fundavit, aliisque multa beneficia præstitit. Librum de ejus vita scriptum anonymus monachus Sigebergensis, auctor gravis, jussu Reginardi secundi abbatis, qui Erphoni successerat. Multa ex eodem libro retulit Lambertus Scafnaburgensis, qui ait, sanctum Annonem in medio ecclesie Sigebergensis sepultum fuisse.

Cum Willelmus Hirsaugiæ abbas ab Heinrico rege libertatis a diploma obtinisset, apostolicam quoque sedem adire statuit, ut privilegium cœnobio suo secundum scita canonum a Gregorio papa compararet. Illic a pontifice benigne acceptus, id quod petebat impetravit, scilicet privilegium apostolica auctoritate plenum, cujus exemplum in scrinio sancti Petri repositum est. Utrumque privilegium, regium ac pontificium, sed mendosum, retulit Trithemius in chronico Hirsaugiensi. Romæ aliquamdiu demoratus Willelmus, in gravissimam infirmitatem incidit, horribili ventris inflatione ita oppressus, ut a medicis ejus salus desperaretur. Deplorato humano remedio, ad divinum confugit, seque ad altare beatæ Mariæ duci præcepit; tantaque fide preces suas animavit, ut subito contra spem omnem ope Dei genitricis convalescit, salvusque & incolumis ad sua reversus sit. Exorto per id tempus schismate, sedi apostolicæ constanter adhæsit, multosque ad unitatem ecclesie retinendam servandamque adduxit, ut inferius videbimus.

Eodem tempore simultas erat inter Ottonem Constantiensem episcopum & Eccardum Augiæ abbatem. Ab utroque interpellatus Gregorius, scriptis ad Ottonem litteris mandavit, ut communes utrimque amicos & sapientes viros seligerent, quorum consilio lis eorum dirimeretur. quod si non succederet, ambo ad apostolorum limina convenirent, pontificis hac de re judicium subituri. Interim concordiam servarent, temeritatis poenas daturi, si apostolicæ auctoritati reverentiam non exhiberent.

Viridunensi sancti Vitoni monasterio præerat Grimoldus abbas, cujus tempore dux Godefridus, cognomento Gibbosus, litem composuit de juribus advocatorum, qui exactiones indebitas majori ecclesie, ac monasteriis imponebant. Hac de re graves querelas ad ducem retulere cathedralis ecclesie canonici, abbates quoque monasteriorum sancti Vitoni, sancti Pauli, & sancti Mauricii seu Bellilocenſis, ac præpositus abbatiæ sancti Germani seu Montis-falconis, necnon abbatiſſa sancti Mauri. Horum gravaminibus auditis, dux Godefridus, Viriduni in palatio residens diebus pentecostes, uxoris suæ Beatricis hortatu, assensu quoque comitis Manassis, aliorumque nobilium, advocatorum & subadvocatorum jura temperavit, prout antea, vivente Gozelone patre suo, & Richardo episcopo definita fuerant. Subscribunt post Manassem comitem aliosque nobiles Grimoldus abbas sancti Vitoni, Folcradus sancti Pauli, Richardus sancti Mauricii abbates, & Giberga abbatiſſa sancti Mauri. Hoc instrumentum caret chronicis notis, at vix potest differri in annum sequentem, quo dux Godefridus cæsus est, ut legitur in libro de vita sancti Annonis archiepiscopi Coloniensis, qui morti proximus ducis necem prædixit. Grimoldus sancti Vitoni abbas

XCVI.
Willelmus
Hirsaugiæ ab-
bas Romam
adit.
a V. lib. 63.
num. 102.Augiensis
rixæ.
b Greg. lib. 2.
ep. 60.XCV.
S. Vitoni &c.
jura advocato-
rum tempera-
rata.ANN. CHR.
1075.

superstes fuit ad triennium; adeoque error est in vulgato chronico Hugonis Flaviniacensis, in quo ejus obitus notatur hoc anno. Folcradus seu Fulcradus abbas sancti Pauli in necrologio sancti Agerici laudatur kalendis Januarii. Catalogus abbatissarum sancti Mauri parthenonis apud Viridunum existat in tomo v. chronici Yepesii versionis gallicæ.

In percelebri sancti Dionysii apud Parisios monasterio post mortem Rainerii abbatis, quæ xv. kalendas Februarii accidit, jam ante aliquot annos in ejus locum successerat Guillelmus, hæcenus, etiam Boscio & Dubleto domestico auctori ignotus. Hunc tamen Dionysiano monasterio tunc temporis præfuisse fidem facit concordia anno M LXXI. inita inter eum, sancti Dionysii abbatem, & Johannem Rotomagi archiepiscopum, qui nonnulla altaria pagi Velocassium certis conditionibus monasterio sancti Dionysii dimisit. Post hunc Guillelmum electus est Ivo, contradicentibus æmulis nonnullis, qui eum simoniæ apud Gregorium papam insimularunt. Extant hac de re Gregorii epistolæ duæ, una ad ipsum Ivonem, altera ad monachos Dionysianos. In priori Ivoni præcipit, ut coram legatis suis, si tum in Galliis adsint, ipse se sistat, eisque causam diligenter exponat, & eorum judicio pareat. alias, Romam accedat ante festivitatem sancti Andreae, de objectis responsurus. Interim gregem suum sollicitè curet. Eadem fere monachis pontifex scribit, quos ad concordiam & obedientiam hortatur, dum abbas de simonia coram legatis suis, vel coram se purgatus sit. Hæc litteræ datæ sunt Romæ VIII. kal. Aprilis. Biennio post nondum omnino cessaverant hæc turbæ, ut ex aliis Gregorii litteris intelligitur. Purgatum fuisse Ivonem ex eo intelligitur, quod monasterii præfecturam retinuit, haud tamen absque æmulis, usque ad obitum, ut suo loco videbimus. Ejus tempore Willelmus rex Anglorum senior turrim in Dionysiana basilica, non satis firmis fundamentis, ex suis construi fecit. Ea ruente, nihil tamen detrimenti passa est basilica, quam Ivo abbas meritis beatæ Mariæ incolumem servatam fuisse testatus est, auctore Guiberto abbate sub finem libri III. de vita sua.

Per id tempus Galterius Pontifarenſis abbas Romam profectus erat, ut a pontifice muneri sui vacationem obtineret. Verum secus accidit quam speraverat. nam ejus virtute & prudentia comperta, pontifex non modo eum non absolvit, sed contra ne monasterii regimen dimitteret, sub anathemate interdixit. Roma itaque reversus vir Dei deinceps evadendi occasionem non quæsit, nec monachis tantum suis, sed extraneis etiam, & quibuslibet potestatis, immo ipsi etiam regi consulere studuit, quod ecclesiasticas dignitates sub pretio conferret, ex quo id mali oriretur, ut episcopi, quibus sacros honores vendiderat, ipsi sacros ordines & manuum impositionem aliis venderent; adeoque rex omnium illorum malorum caput esset. Eodem zelo animatus vir Dei in concilio Parisiis congregato Gregorii pontificis decreta constanter asseruit, restititque episcopis, qui ea intoleranda esse causabantur, eisque parendum non esse censebant. qua constantia exasperati episcopi, virum Dei, multis contumeliis affectum, e concilio expulisse dicuntur, & in custodiam extrussisse; unde a quibusdam magnatibus, quibus ejus sanctitas perspecta erat, ereptus est, & in monasterium suum restitutus. Illic de cetero durissimum vitæ genus sibi vir sanctus imposuit, in quamdam cellulam monasterio proximam secedere solitus, ubi sævis verberum cruciatibus atque cilicio continuo corpus suum divexabat, vilissimis passim cibis contentus & aqua pura, quam loco vini in poculo suo per fidum ministrum clanculum apponi curabat.

Hoc ipso anno, indictione XIII. Orderico testante, Willelmus Conquæstor Fiscamni sanctum pascha celebravit, filiamque primogenitam, Cæciliam nomine, per manus Johannis archiepiscopi Deo consecrandam obtulit. Jam tamen oblatam fuisse Cadomi, ipso die dedicationis ecclesie parthenonis Cadomensis, testantur litteræ Willelmi ducis & Mathildis, seu Notitia de dedicatione, fundatione & dotatione monasterii, cui instrumento potior videtur habenda fides, quam Orderico. Cæcilia summa cum diligentia in parthenone Cadomensi educata & erudita, in virginitatis proposito sanctæ Regulæ addicta permanſit sub venerabili Mathilde prima abbatiſſa, cui post annos quadraginta septem regiminis defunctæ in abbatiæ munere ad quatuordecim annos successit. Inde rex Willelmus Dolum castrum in Britannia obsedit, sed obsidionem solvere a Philippo rege coactus est, ut inferius videbimus.

Annal. Bened. Tom. V.

M ij

a chron. Yepes.
tom. 5. p. 539.XCVI.
Ivo abbas
S. Dionysii
simoniæ incur-
satus
b Felib. Hist.
S. Dionysii
lib. 3. n. 9.c Greg. VII.
lib. 2. ep. 64.
p. 65.d id. lib. 4.
ep. 22.XCVII.
Galterii abba-
tis zelus & au-
steritas.
c supra n. 22.Cæcilia re-
gia puella,
monacha.
f Orderic.
lib. 5. p. 548.g V. lib. 62.
n. 95.

Non possum præterire hoc loco versus, quibus Cæcilia suum in religionem fecerit & castum cum Christo connubium gratulatur Baldricus Burgulienfis, inscriptos *Cæcilia regis Anglorum filia*. Sic autem habent.

*Regia virgo vale, vale, inquam, regia virgo,
Virgo Romuleis tunc anteferenda puellis.
Virgo virginibus nunc anteferenda coevis:
Quam pater augustus aquavit regibus Anglis,
Quam species forme cum virginitatis amore,
Et morum probitas ingenti laude venustat:
Quam satis exornat sua sollicitudo legendi:
Quam patre nobilior sponsus sibi gratificavit.
Ergo placere tuo, virgo, contende marito.
Nam neque nupsisti quasi cuilibet e grege sponso:
Sed magis egregio, cujus te forma perennet:
Quod tibi, quæ multa est, librorum lingua loquetur:
Ecce tibi, virgo, si quid tamen ipse valebo,
Offero me pro posse meo, vel si placet ultra.
Audivi quamdam te detinuisse sororem,
Cujus fama meas aliquando perculit aures.
Nomen it elapsum, vidisse tamen reminiscor.
Bajocensis erat, sed tunc erat Andegavensis.
Quam, tibi si placeat, nostra de parte saluta,
Atque mihi nomen rescribe, tuumque summe.*

Tres præter Cæciliam rex Willelmus filias habuit, si rotulo Cadomenfi jam citato fides, Adela seu Adilidem, quæ Stephano Blefensi comiti nupta, eo mortuo Marchiniaci sanctimonialis facta est; alteram, Mathildem an Constantiam^a, Alfonso Galliciae regi desponsam, quæ precibus a Deo postulasse dicitur, quod obtinuit, ut salva & integra virginitate moreretur. De alterutra sine dubio intelligendi sunt illi versus, quam Cæcilia secum in monasterium traxerat, ubi & præmature obierit.

Interim Philippus rex Simonem Crispiacensem comitem bello laceffere non destitabat, fiebantque utrimque ingentes regionum vastationes. Harum commiseratione tactus^b Simon armis abstinere, & ad sanctorum Apostolorum limina pœnitentiæ causa proficisci statuit. Ubi Gregorio rem exposuit, non ante admissus est ad pœnitentiam, quam arma deponeret. quo facto, pontifex ei pœnitentiam indixit, cujus partem in se suscepit, partem duobus aliis religiosissimis peragendam assignavit. Dein eundem, armis restitutus, ad propria remisit, terramque suam gubernandam, donec cum rege pacem reformaret, iterum commisit, ipsumque Hugoni Dienti episcopo ac legato, atque Hugoni abbati Cluniacensi commendavit. Haud scio quorsum spectabat hæc pœnitentia. nam reversus ad sua Simon, denuo bellum cum Philippo redintegrat, nec ante destitit, quam parta victoria regem ad conditiones pacis adduxit. Facto itaque nobilium conventu, pax sancitur, & res Simoni ablata restituuntur, in his Vitriacum opidum agri Catalaunensis. unde ad hunc annum, teste Alberico, scriptum erat in annalibus, *redditio Vitriaci*. Pace igitur restituta, Simoni uxor offertur, filia Hildeberti Marchiæ comitis apud Arvernos. Data fide & accepta, sponsalia celebrantur. Verum mutæ continentiæ votum sponsæ suggerit Simon: cui illa statim acquiescit, & sanctimonialis habitum quantocius induere statuit. Nec mora, nocte insequente ad monasterium Casæ-Dei, duobus viris sibi propinquis comitata, clam pergit, ibique monastico habitu induitur cum duobus focis, quorum alter postmodum Bituricensis archiepiscopus esse meruit: alter usque ad finem vitæ humiliter in monasterio perstitit; Simonis vero sponsa in habitu sanctimonialis usque ad obitum perseveravit, sed nomen ejus & loci ignoratur; forte in parthenone sancti Andree de Cumis, de quo superius^c actum est. Primus ex ejus comitibus dictus est Aldebertus de Monte-Maurilonis*, ex monacho Casæ-Dei factus abbas Dolensis, ac demum archiepiscopus Bituricensis: cujus frater Garnerius, deposito militiæ cingulo, in monasterio Casæ-Dei vestem monasticam induit. His nuptiis extricatus Simon, parum abfuit quin aliis paullo post cum filia Willelmi Anglorum regis im-

^a V. Appendic.

XCVIII.
Simon comes bello & nuptiis renuntiat.
^b V. supra n. 63.

Casæ Dei viri illustres.

^c lib. 63. n. 19.
* Montmaurillon.

plicaretur: sed tandem iisdem expeditus, monasterii portum & ipse subiit.

Jam quartus erat annus, ex quo Gervinus Centulensis abbas ob lepræ morbum Gervino nepoti regimen cefferat, cum ille diutino morbo demum confectus est. Imminente obitu peccata fratribus confessus, ecclesiastica nihilominus officia coram se recitari curabat. Interrogatus, ubi se humari vellet, id fratrum reliquit arbitrio: at, urgentibus illis ut locum indicaret: Scio, inquit, vos mihi non obtemperaturos: sed tamen magnum mihi scelesto, si id faceretis, proveniret remedium. nimirum uno pede meo ad restim alligato, trahite me per plateas, & projicite in sterquilinum, quippe non meliori dignum sepultura. Ad hæc verba obstupere fratres in lacrymas effusi; quibus ille injunxit, ut instante ipsius obitu, se in sancti Richarii basilicam deferrent. Illic strato cilicio ante sancti Johannis-Baptistæ altare depositus, dum litanis finitis, preces continuarent fratres, ad hæc verba, *Suscipiat te Christus*, ad Christum ejus anima evolavit v. nonas Martii, feria tertia secundæ hebdomadæ quadragesimalis. Is ante altare beatæ Mariæ in crypta orientali sepultus est, pro sancto statim apud Centulenses habitus, ut probat index sollempnitatum ad Centulam proprie pertinentium, scriptus tempore Hariulfi, in quo fit ejus mentio v. nonas Martii. Eiusdem epitaphium composuit idem Hariulfus, retulitque in chronico suo, in quo proprii corporis martyrizator, regula virtutum, & corpore virgineo a puero fuisse dicitur. Centulensem bibliothecam triginta sex voluminibus auxit, quæ subtrahi sub anathemate vetuit. Idem corpus sancti Agilberti suo tempore invenit, incerto ad id tempus loco a Ribodone abbate ob metum paganorum occultatum; ejusque diem obitus didicit ex codice apud Gorziam reperto, in quo quædam gesta Centulensium abbatum continebantur.

Si quid carpendum in Gervini vita, illud est in primis, quod Gervinum alterum, ipsius ex sorore nepotem, sibi in abbatem substitui curaverit. Fuit quidem ille facundus lingua, sed moribus longe dissimilis; vanitati & oblectamentis totus additus, nisi monasterii seniorum monitis & hortamentis tantisper repressus fuisset. Ejus tamen tempore Centulæ admissi sunt viri quidam insignes, in his Hariulfus chronographus, & Anscherus, futurus ejus successor præ Casario ipsius nepote, ac sancti Remigii, ut Gervinus ipse, monacho, cui abbatiam cedere cogitabat. Id unum laudabile fecisse dicitur, quod basilicam Salvatoris, quæ ex lapsu turris subruta fuerat, instaurare cepit, Centulensibus expensas certatim conferentibus, ne corpus sancti Richarii de more ad subsidia conquerenda longius efferretur. Erant tum Centulæ multi monachi pietate insignes, qui degeneres abbatis mores redarguere non verebantur: quorum objurgationes cum ille impatienter ferret, quosdam sibi magis adversos e monasterio expulit. Eorum nomina Hariulfus notavit in chronico, quæ cum desint in editis, hic subijcere lubet. *Expulsoꝝ, quos recolo, a secundo Gervino nomina sunt hæc. Walterus, cognomine Ambrosius; Walterus, cognomento Samuël; Walterus, Germanus, Teudoldus, Wido, Bernardus, Willelmus, Herluinus, Hildemar.* Idem Gervinus episcopatum Ambianensem per ambitum adeptus est, retenta abbatia, quam Urbanus II. in concilio Claromontensi ei merito abrogavit, cum vanas spes emendationis, Rainaldo archiepiscopo Remensi, aliisque nobilibus viris datas sæpius fefellisset. Sed tandem respiciens, abdicato episcopatu, ad Majus-monasterium se recepit. Hæc fusius apud Hariulfum, qui longe optatius fore dixit, bona & laudabilia de Gervino secundo referre: sed ea idcirco ab se relata, ut successores ejus noverint, malos rectores æterno improperio subjacere.

Postea quam Colanensibus^a eremitis aliquamdiu præfuisset Rotbertus, antea Cellensis abbas, inde cum aliquot fratribus secessit ad quoddam nemus, cui Molisimus vocabulum erat. Positus est hic locus in finibus Lingonum, Montem-Barrum inter & Musciacum. Hic substitere viri religiosi: ubi proprio manuum labore ex arborum ramis sibi casus construxere cum oratorio, quod beatissimæ virginis Deiparæ nuncupatum est. Illic durissimam vitam instituere piissimi athletæ, leguminibus ad victum contenti, quæ ipsi sibi excoluerant, & paraverant. Hæc origo percelebris Molisimensis cœnobii, quod in declivi colle ad dextram Lagnis* fluvioli situm, in opidum tandem accrevit, meliori gaudens cœlo, quam solo. Prima loci Molisimi donatio facta legitur ab Hugone de Marlenniaco, ejusque fororibus ac propinquis, qui quidquid alodii apud Molisimum habebant, totum beatæ Mariæ & fratribus ibidem Deo

C I.
Molisimi cœnobium condidit Rotbertus.
^a V. lib. 62. n. 55.

* Leignes.

ANN. CHR.
1075.

servitutis contulere, excepta parte decimationum, quas a proxima Polliacensi ecclesia percipiebant; quarum decimationum partem Rainaldus de Molismo, alique prædictis fratribus cessere. Hæ litteræ datæ sunt Philippo regnante, Rotberto Burgundiæ duce, & Rainardo Lingonensium episcopo, sed absque distincto anno, nulla Rotberti facta diserta mentione. Quod attinet ad Polliacum, *cujus ecclesia hic memoratur, villa erat Molismo proxima, nunc excisa, quam Milo de Monte-Barro, laudante & assentiente Rainardo fratre suo, ecclesiæ Molismensi donavit. Annum conditi monasterii exprimit hoc distinctum.

Anno milleno quinto cum septuagena,
Sub patre Roberto crevit domus hæc in aperto.

In tanta vero rerum omnium inopia principio Molismenses Deo serviebant, ut, cum ad eos forte aliquando divertisset episcopus Trecentis, nihil habuerint, quod ei apponerent. cui penuriæ pius præsul postea succurrit, directa ad eos quadriga, panibus & pannis onerata. quod exemplum alii quoque subinde imitati, etiam ex remotis locis necessaria servis Dei submittebant. Omnibus autem præcelluit Rainardus, alio nomine Hugo Lingonum præsul, a Guilenco ejus successore dictus *ipsum abbatia primus constructor & fundator gloriosissimus*, cui sequens de Molismo versus tribuitur:

En quasi baptismus, quibus est in honore Molismus,

Istuc certatim confluebant etiam ex remotissimis regionibus nobiles viri, qui se suæ que illic offerebant Deo. Hinc inopiam secuta est rerum temporalium copia, quæ subinde Molismensium animos emollivit, rerumque spiritualium inopiam ac fervoris remissionem induxit. At Rotbertus rebus affluentibus cor non apponens, magis magisque ad profectum accendebatur, suosque animare conabatur. quod ubi non successit, ab eis recedere statuit, ne, dum in eis frustra quæreret spirituale lucrum, ipse salutis suæ detrimentum incurreret.

Lagnis fluviolus ad quem positum esse Molismum diximus, oritur ex opido Lagnico * duabus supra Molismum leucis. Ad eundem annum paullo supra Molismum visuntur veterum ædificiorum rudera, ubi stetit tradunt accolæ quamdam urbem, quam *Lens-sur-Leigne*, contracto vocabulo, *Lansuine* vocant: quo sanctum Lupum Trecentis antistitem, post emollitum Artilam, cum se suis suspectum animadvertisset, ad biennium secessisse asserunt. Latifconem vocat Lupi vitæ scriptor his verbis. *Reversus autem vir Dei, ut vidit se desperatione suorum turbatum, ad montis perfugium Latifconem ceteris saltentior festinavit. . . . Illud perfugium distat ab urbe milliaribus quinque & quadraginta. Manens illuc biennii spatio, offensus raritate suorum eo venientium, Matifconem sibi censuit expetendam.* Hæc si conferas cum vulgari illa traditione, eam urbem, cujus rudera prope Molismum ad Lagnem visuntur, ipsam esse Latifconem facile concedes. tamen si spatii intervallum ab urbe Tricassina non exacte quadrat. Verum non ita accurata esse solet ejusmodi scriptorum computatio. Porro Latifconem celebrem olim locum fuisse constat, & quidem comitatu insignem, a quo & Latifensis * pagus, & Lingonensis ecclesiæ archidiaconatus Latifensis nomen accepit. In pago Latifensi Lingonicæ diocesis locatur ab Herico monacho in libro de miraculis beati Germani episcopi Autisiodorensis * *fundus notissimus*, Ladriacus * nomine, sancti Germani basilica insignis, & villa non multum distans, unde nummi & numismata passim eruuntur. Hæc obiter dicta sint ad illustrandum locum alias celebrem, nunc omnino incognitum, beatissimi Lupi antistitis secessu, si quidem, ut mihi constat, Latisco est, consecratum.

Pervenit ad hunc annum ex præmissis Rotbertus Burgundiæ dux auctor ecclesiæ, beatissimæ virginis Deiparæ sacræ apud Sinemurum * opidum pagi Alexiensis *, ibidemque sepultus: quo superstitite Molismense cœnobium construi cœpit. Insignis est hæc ecclesia, cella seu prioratu insignis, Flaviniacensi abbatiæ subiecto, quem patrum nostrorum sæculo tenuit celebris noster Genebrardus, cujus ibidem tumulus visitur. Aliud est Sinemurum castrum ad Ligerim, in cujus territorio sanctus Hugo

Latisco &
Latifensis pa-
gus
* Leignes.

* Laffois.

* Labbe to. I.
Bibl. p. 546.

* Larrey.

* Marcenay.

Sinemuri
cella.

* Semur.

* de l'Assis.

ANN. CHR.
1075.

Cluniacensis abbas Marciniacense parthenium extruxit. Hujus castri dominus, Gaufridus nomine, Cluniaci monachus factus est, postea Marciniaci prior, ut alias videbimus. Rotbertum porro Burgundiæ ducem in ecclesia Floriaci ad Ofcaram * fluviolum dedecorose obiisse discimus ex quodam Hugonis placito. in quo Floriaci ecclesia Cabilonenfi sancti Marcelli monasterio restituta est, ut suo loco videbimus.

Haud alius fuisse videtur episcopus ille Trecentis, qui Molismensium relevavit inopiam, qui hoc anno suam in sanctum Benedictum pietatem, suumque in Floriacenses nostros studium & affectum testatus est, confirmata eisdem donatione duorum altarium, quæ eis olim a suis antecessoribus collata fuerant. Id patet ex ipsius litteris ^a, in hæc verba. *Beatum Benedictum cupiens mihi & ecclesiæ meæ patronum & intercessorem habere, fratribus ecclesiæ Floriacensis dicte, quæ est in honore beate Dei genitricis Mariæ, ubi requiescere dicitur beatus Benedictus corpore, concedo & laudo usque in perpetuum illa duo altaria episcopatus mei, quæ prius ab antecessoribus meis collata fuerant: unum scilicet proximum ville-Mauri, apud villam, quæ dicitur Curtis-Marni *: alterum vero vicinum civitati, apud villam, quæ dicitur Toriacum *, eo pacto ut episcopus & fratres ecclesiæ Trecentis haberent societatem Floriacensium, & ab eis honorifice apud Floriacum susciperentur. quod Hugo episcopus in concilio Senonensi, habito in ecclesia sancti Stephani, ratum haberi curavit ab episcopis, qui ejus litteris subscripserunt, videlicet Rocherius archiepiscopus, Rotbertus Carnotensis, Rainerius Aurelianensis, & Goffridus Altisiodorensis episcopi comprovinciales. Eisdem adscripta sunt signa Tetbaudi comitis, & Stephani ejus filii. *Factum est hoc anno M LXXV. incarnationis dominicæ, Philippo quidem regnante, monasterii autem beati Benedicti Wilhelmo abbate, postmodum confirmatum Senonis ab episcopis in concilio in ecclesia sancti Stephani.* Hugoni successit post annos septem Philippus, qui sancto Rotberto Molismensi itidem se munificum præbuit, constructo ac dotato prioratu de Insulis, ut suo loco dicturi sumus.*

Miciacense apud Aurelianos monasterium regebat eo tempore Christianus abbas, cui rex Philippus hoc anno donationes eidem loco factas confirmavit, præcepto dato Aurelianis anno regni sui XVII. quod Gaufridus episcopus Parisiensis atque cancellarius subscripsit. Miciacum rexit Christianus usque ad initia sæculi duodecimi, ut postea videbimus.

Exstat in Aurelianensi agro cella quædam ad pontem Ostantiæ seu Ustantiæ prope Castrum-novum, cujus cellæ originem ad hunc annum referendam esse Philippi regis litteræ nos docent. In his quippe rex testatur, fratres quosdam Cluniacenses ad suam serenitatem accessisse, postulantes ut quamdam terram de dominio suo, ad pontem Ostantiæ sitam, ipsis concederet, aliasque terras contiguas, quas tum Ingelbaldus miles, cognomento Mansellus, tum alii fideles eidem contulerant, a qualibet exactione immunes præstaret. quod rex petentibus annuit, *Actum publice Aurelianis, anno incarnati Verbi M LXXV. Philippo rege anno XVI.* Post regium monogramma apposita sunt his litteris signa *Hugonis fratris regis*, Frederici dapiferi, Hervei magistri pincernarum, Hugonis constabularii, Hugonis de Pitfiaco camerarii, Wiberti de Loisiaco, Warini de Belismo. *Godfridus Parisiorum episcopus, regis cancellarius relegendo laudavit.* Hæc cella modo vocatur Pons-monachorum.

Ineunte hoc anno Burchardus Vindocinensis comes, Fulconis filius, quam primum eum honorem adeptus est, adhuc puer, donationes Vindocinensi monasterio a Gaufrido comite ejus conditore factas confirmavit mense Januario, postridie octavæ epiphaniæ. Idem III. nonas Martias ejusdem anni, acceptis triginta solidis, malas consuetudines, quas Guido comes ejus antecessor relaxaverat, Vindocinensibus monachis itidem remisit, posito *custello fracto* super altare sanctæ Trinitatis, qui traditionis ritus in aliis instrumentis legitur.

Hoc ipso anno Gaufridus de Calvo-monte, filius Gelduini, conditoris monasterii Pontileviensis, regressus ex Anglia, ubi Willelmum regem comitatus fuerat, prædicti cœnobii confirmationem a Philippo rege obtinuit anno regni ejus sexto-decimo. Idem reversus in Angliam, Adelam Willelmi regis filiam Stephano Blefarum comiti petiit in uxorem, obrinuitque, eam sine dubio, quam Willelmus Simoni Crispeiensi comiti desponsare cupiebat, ut anno sequenti videbimus. Ceterum Gaufridus, conjugii & liberorum expers, centenarius obiit, & in Pontileviensi monaste-

C II.
Floriaco duo
altaria conce-
sa.

a Camuzant
fol. 169. verso.

* al. Morini.

* Tury, al.
S. Benoist sur
Seine.

C III.
Miciaci abbas
Christianus.

Pontis-mo-
nachorum
cella.

C IV.
Res Vindoci-
nenses & Pon-
tilevienses.

ANN. CHR. 1705. rio ad patrem sepultus est. Tunc locum illum regebat Wido abbas secundus, Ansberti successor, cui successisse videtur Giraldu. De Petro abbate inferius.

C V.
Pictavenſe
concilium.

Pictavis idibus Januarii habitum est concilium præſidente Giraldo ſedis apoſtolicæ legato, in quo actum de corpore & ſanguine Domini contra Berengarium, qui ferme interemtus fuiſſe dicitur. Aliud item concilium vii. kal. Julii apud ſanctum Maxentium, ubi adfuerunt Goſcelinus Burdegalenſis archiepiſcopus, Willelmus Petragoricus præful, aliique multi. Hæc ex chronico Malliacenſi, in quo Monasterium novum, quod Willelmus, cognomento Gaufridus, Pictavorum comes ante ſex annos inchoaverat, Hugoni abbati Cluniacenſi commiſſum fuiſſe dicitur. Verum Guillelmi comitis hac de re litteræ, quibus potior fides, id differunt in annum ſequentem, ut in appendice videre licet. Miſſi ſunt iſtuc octodecim monachi, eiſque præfectus Wido abbas, antea Cluniaci prior, qui poſt octo annos eodem ſe recepit, ubi & mortuus eſt. Wido ſucceſſit Girardus ad tres annos & dimidium: quem excepit Leraldus, ſancti Hugonis nepos, vir magnæ prudentiæ & religionis, qui locum annis quinque rexit, & poſt eum Marcus, de quo alias. Iſtud monasterium ampliffime dotavit idem comes litteris poſt biennium datis, quæ a Beſlio^a vulgatæ ſunt, teſte inter alios Odone abbate ſancti Johannis Angeriacenſis.

Monasterii
novi abbates.

a Beſly
p. 468.

Kemperlegienſibus data
ſ. Mariæ eccleſia.

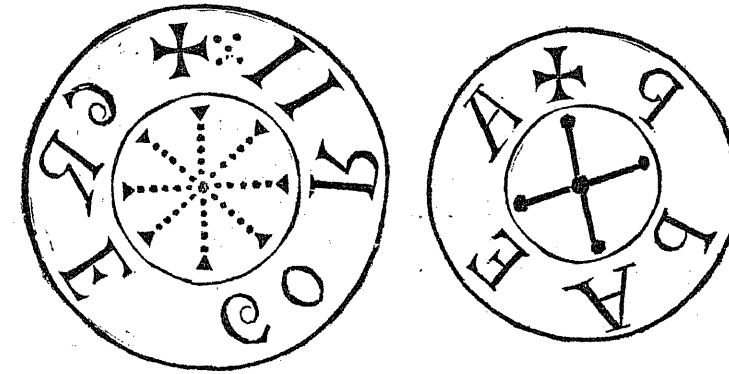
Dum Kemperlegienſi monaſterio ſanctæ Crucis Benedictus abbas præſeſt, Berta comitiſſa, Alani Redonenſis ducis uxor, pro redemptione animæ ejuſdem, necnon filia hædevis comitiſſa, Hoëlis Britannia ducis conjugis, & incolumitate eorum filiorum, ſuorum nepotum, Alani & Mathiæ, eccleſiam ſanctæ ſanctarum dominae noſtræ & virginis Dei-matris Mariæ infra muros Namneticæ civitatis ſitam, quæ ipſi a prædicto duce Hoëlo ejuſque conjuge & filio conceſſa fuerat, monachis ſanctæ Crucis Kemperlegienſis donavit in præſentia jam dicti conſulis & filiorum ejuſ, ejuſque fratris Quiriaci Namnetenſis epicoſpi, de qua eccleſia idem præful propria manu fratrem ſuum Benedictum, tunc Kemperlegienſem abbatem, inveſtivit pro redemptione animæ patris ſui Alani comitis, prædicti monaſterii fundatoris, &c. Factum eſt hoc in civitate Namnetica, anno ab incarnatione Domini M LXXV. Cum de hac eccleſia controverſa fuiſſet inter capitulum eccleſiæ Namnetenſis & Kemperlegienſes monachos, ex mandato Guillelmi cardinalis titulo ſancti Petri ad Vincula & apoſtolicæ ſedis legati, tribus ex utraque arbitris conſtitutis, ad concordiam demum ita convenerunt, ut canonici a monachis duodecim ſolidos quotannis acciperent. Ex parte canonicorum nominati ſunt David abbas de Buzcio, & Ernaudus abbas de Alba-corona cum uno canonico Andegavenſi: a monachis vero designati Guethenus abbas Ruienſis, & Mauricius abbas de Langonio, cum alio canonico, adjunctis duobus epicoſpis, Bernardo Namnetenſi, item Bernardo Coriſopitenſi. Actum Namnetis in capitulo ſancti Petri, anno ab incarnatione M C LXI. In hac eccleſia modo collegium eſt canonicorum ſecularium.

Doli obſidio.

Apud Rogerium Hovedenum rex Anglorum Willelmus mari trajecto, in minorem Britanniam expeditionem moviſſe, & caſtellum Rodulfi comitis, quod Dol nominatur, tamdiu obſediſſe dicitur, donec Francorum rex Philippus illum inde fugaret. Huc ſpectat quod legere memini in quodam exemplo bullæ Gregorii V. pro Turonica ſancti Martini eccleſia. cum duo canonici Turonenſes illud ad Bartholomæum Majoris-monaſterii abbatem detuliſſent, ut id ipſum ſibi legeret & tranſcriberet; id ille præſtitit appoſita ad bullæ tranſcriptum hac clauſula. *Ego frater B.* abbas notum volo fieri omnibus hoc privilegium legentibus, qualiter illud in manus noſtras devenerit. Hugo theſaurarius ſancti Mauricii, & Galterius archipreſbyter venerunt ad me, & attulerunt quoddam antiquum privilegium, dicentes ſe mitti ab archiepiſcopo ſuo Radulfo, & mandare mihi ipſum archiepiſcopum, ſe inveniſſe illud præceptum de rebus ſancti Mauricii. Sed quia erat Romana littera ſcriptum, non poſſe legi a ſuis clericis. rogare ſe, ut facerem illud legi, & ſibi tranſcribi. Legimus itaque illud, & inveniētes multo aliud in eo contineri, quam ille putabat, tranſcripſimus. In quo & ſigillum apoſtolicum, quod in illo erat, depinximus ita, ut inverſum, ſicut & in illo vetuſto erat. Erat autem mecum tunc prior noſter dominus Petrus, quando illi duo canonici illud privilegium mihi obtulerunt. Et factum eſt hoc in anno, & in ipſis diebus, quando ibat rex Francia Philippus in Britanniam ad pugnandum contra regem Anglorum, qui ibi obſidebat Dolum-caſtrum. Hactenus Bartholomæi teſtimonium de illo Gregorii V. privilegio, quo Martiniſianis canonicis*

* Bartholomæus.

ANN. CHR. 1075. nonicis jus habendi & eligendi epicoſpum confirmatur. Bullæ pontificiæ, ita ut inverſa eſt, typum hic referre viſum eſt.

In diceceſi Santonenſi condita eſt hoc tempore abbatia ſancti Stephani de Vallibus*, cujus primi auctores fuere duo nobiles fratres, Petrus Gammonis filius, & Arnaldus. Verum cum Petrus opere necdum inchoato deceſſiſſet, id exſequendum in ſe ſuſcepit Arnaldus, obtento prius aſſenſu Gaufridi Aquitania ducis & Goderanni epicoſpi Santonenſis, eidemque loco Martinum abbatem præfecit, e Malliacenſi aſceterio acceptum ab ipſo Goderanno epicoſpo, qui Malliacenſis itidem abbas erat. Eo mortuo, Boſonem ejuſ ſucceſſorem adiit Arnaldus tempore ſynodi generalis, petiitque, ut hæc abbatia ſynodali auctoritate confirmaretur, & ne ulli ex ſua progenie, ullive alteri eccleſiæ ſubjiceretur. quod ipſi conceſſum hoc anno M LXXV. datis ſynodicis litteris, quibus ſubſcripſere Goſcelinus archiepiſcopus Burdegalenſis, Guillelmus Engoliſmenſis epicoſpus, Boſo Santonenſis, & Guillelmus Petrocoricenſis; ex abbatibus vero Odo Angeriacenſis, Frovinus ſancti Eparchii Engoliſmenſis, & Joſcelinus Baſſatenſis. Non multo poſt prædictæ abbatia monachi Malliacenſi monaſterio ſe ſubjecerunt, ut poſtea videbimus.

C V I.
S. Stephani de
Vallibus abba-
tia conditur.
* S. Eſtienne
de Vaux.

Exſtat in diceceſi olim Tolofana, nunc Appamienſi, antiquum ſancti Stephani Afflienſe monaſterium, ad quod cum veniſſet hoc anno Dalmatius^a archiepiſcopus Narbonenſis, ibique honorifice, ut par erat, ſuſceptus fuiſſet; eodem quoque advenit Iſarnus Tolofanus præful. Hic rogatus ab eodem archiepiſcopo & abbate, fratribuſque ejuſdem monaſterii, omnia eorum jura confirmavit, eaque ſe pro virili ſervaturum promiſit, & ſuæ diceceſeos eccleſias eis ſubjectas ſua auctoritate eidem monaſterio aſſeruit. *Hoc totum factum eſt in generali capitulo, in præſentia ſupradicti archiepiſcopi & abbatis, & Pontii prioris, & Bernardi ſacriſta, & aliorum virorum nobilium, anno ab incarnatione Domini M LXXV.* Ex his intelligitur, Dalmatium archiepiſcopum tunc fuiſſe illius monaſterii abbatem.

Afflienſis
cenobii jura
aſſerta.
a Capitulum.
to. 2. p. 1554.

Apud Belvacos Hugo comes de Domno-Martino, pœnitentia ductus, quod eccleſias de Bubulis, ſancto Luciano quondam^b a Childeberto rege & Conſtantino Belvacenſi epicoſpo cum caſtro ejuſdem loci donatas, abſtuliffet, & canonicis tradidiffet, Widonem epicoſpum conſuluit, ejuſque conſilio Tetbaldum ſeu Theobaldum ſancti Luciani abbatem adiit, ſuam ſuorumque anteceſſorum injuſtitiã recognovit, ipſas eccleſias, laudantibus canonicis, quos ibi poſuerat, cum ſuis adjunctis ſancto martyri Luciano reſtituit. Verum, cum ſancti Luciani monachi in priſtinam earum poſſeſſionem regredi vellent, obſistere clerici, qui litem hac de re monachis intentarunt. Dum hæc diutius procederet, ab eodem Hugone comite prædictæ eccleſiæ conceſſæ ſunt Vizeliacenſibus monachis, abſque epicoſpi conſenſu. quæ res novæ litis materiam ſuppeditavit. Hæc anno M LXXXI. ventilata in concilio Exoldunenſi, in quo poſſeſſio Vizeliacenſibus adjudicata uſque ad tempus legitime diſcuſſionis, ſed abſque ulla finitiva ſententia, uti diſcimus^c ex Ivone, qui præſens eidem concilio interfuit, eaque de re ſcripſit ad Richardum epicoſpum Belvacenſem. Nihilominus Bullenſis cellæ poſſeſſio ſtetit penes Vizeliacenſes.

C V I I.
Bullæ caſtrum
S. Luciano re-
ſtituitur.
b Louvet
lib. 1. p. 632.

Hoc ipſo anno contigit, Widonem Belvacenſem epicoſpum adire caſtrum, quod Mõns-deſiderii^{*} vocatur, comitante ſancti Luciani abbate Theobaldo: ubi audito^d nobilem militem Goſcelinum, cognomento Infantem, Aſcelini de Bulis filium; gravi morbo decumbere, ad eum conſolanda cauſa divertit. quo ille mirifice recreatus, abbatemque Theobaldum, quem valde diligebat, prope aſtare videns, ad epicoſ-

c Ivo epicoſp.
181.
Donatio ei-
dem facta.
* Mons-de-
sider.
d Diplom.
p. 586.

ANN. CHR. 1075. pum conversus: Per manum, inquit, vestrae sanctitatis, trado ecclesiae beati Luciani ad usus fratrum, in memoriam anniversariae depositionis meae, postquam illic sepultus fuero, mediam partem feodi mei apud Howecurtem. Id factum praesentibus Hugone de Bulis & de Domno-Martino, necnon Matthaeo atque Pagano avunculis Goscelini, qui ipso die quo sepultus est Goscelinus, id est iv. idus Julii, hoc donum super altare sancti Luciani, uti ille mandaverat, posuerunt.

CVIII. Roffenses episcopi.

In Anglia, mortuo Siwardo, Roffensi episcopo, qui Certeseiae abbas ante episcopatum fuerat, successit Arnulfus seu Ernostus Beccensis monachus, qui paullo ante in Angliam trajecerat; sed paucis diebus supervivens, fatum explevit. Tunc ingens in illa ecclesia rerum omnium penuria erat, ubi quatuor tantum canonici erant, qui victu exili & plebeio indumento vitam tolerabant. Has miseras emendare cupiens Lanfrancus, Arnulfum loco episcopum dedit. sed is in episcopatu anno tantum dimidio vixit. Suffectus in ejus locum Gundulfus, ipse Beccensis monachus, agente Lanfranco, cui ejus sanctitas probe comperta erat: sed ejus ordinatio ad annum M LXXVII. dilata, ut annales^a Roffenses nos docent. Ad Arnulfum revertor, quem alii Ernulfum, & Hernostum vocant, in cujus consecratione, cum super altare inventus esset hic versiculus, *Cito proferte stolam primam* &c. Lanfrancus praedixit, eum brevi moriturum. Vaticinium probavit eventus. nam eodem anno e vivis excessit post acerrimos ac diuturnos morbi dolores, ad quorum constantem patientiam Anselmus^b eum hortatur, quem olim socium & peculiari familiaritate sibi conjunctum fuisse dicit, eique in hac vita integram incolumitatem, in futura perfectam felicitatem apprecatur. Haec in epistolae inscriptione, & in contextu ait, se humana ob frequentes & graves ejus molestias maestitia affectum esse, at spiritali letitia relevatum, quod per haec ejus anima nutritur ad aeternitatem. Tanto quippe amplius in tribulatione gaudendum, quanto per eam in filiorum hereditatem nitendum. *Cum enim semper gratum sit Deo*, inquit, *si numquam ab ejus ordinatione dissentimus; tunc utique valde illi placemus, si & in nostra adversitate ejus voluntati hilariter assentimus*

^a Angl. sac. tom. 3. p. 342.

^b Anselm. lib. 3. ep. 44. p. 201a.

CIX. Londonicum concilium.

Roffensis ecclesia jam vacabat, cum Londoniae habitum est hoc anno concilium, praesidente Lanfranco archiepiscopo, confidentibus Thoma Eboracensi archiepiscopo, aliisque episcopis. In eo renovata sunt nonnulla ecclesiastica instituta, quae ob intermissionem conciliorum neglecta fuerant. De monachis statutum, ut proprium non haberent: si quis vero in proprietate *inconfessus* obiisset, ut in coemeterio non sepeliretur. Quidam episcopatus e villis ad urbes translati. Cautum, ne quis in concilio, absque venia metropolitani, exceptis episcopis & abbatibus, loqueretur. Hujus concilii acta retulit Willelmus, qui in consequentibus Lanfranci caritatem mire praedicat, & in distribuendis elemosynis discretionem. Expendebat pauperibus panes, calceos & prorsus omnia, quae ad victum & vestitum necessaria erant. Eisdem ipse succinctus ministrabat. Clericis & monasteriis egentibus affatim nummos erogabat, veracundiores ad petendum invitans. Mirum est, quot refeetae ab eo ecclesiae, instaurata monasteria: quot ornamenta utrisque collata. Idem Cantuarienses monachos, qui, excepta pudicitia, vix laicis dissimiles erant, venationi, ludicris & genio indulgere soliti, ut magis consules quam monachi ex frequentia famulantium viderentur, ad meliorem frugem sensim revocavit, aliquamdiu patientiam tenens, nec indiscreta austeritate principio eos terrens, ratus, *repentina morum conversione teneriores exacerbari animos*. Quapropter blandis monitionibus per intervalla temporis nunc illa, nunc ista subtrahens, eos demum ab inolitis vitiis ad recta instituta reduxit. In illo concilio Wlketulus Crulandensis abbas amotus est a pastorali regimine, & in claustrum Glastoniae reclusus *sub cruentissimo tum abbate Turstano*, agentibus Nortmannis, qui eum exosum habebant, propterea quod Waldevi comitis ab ipsis occisi, & Crulandae sepulti, miracula praedicabat. Facta itaque in eum conjuratione, de idololatria & de monasterii incuria nequiter, teste Ingulfo, accusatur, ob idque deponitur. Tum monasterii thesaurus direptus, & in usus regios addictus. In ejus vero locum suffectus Ingulfus, de quo plura anno sequenti.

ANN. CHR. 1076. CX. Schisma in ecclesia.

Insequens annus funesto ac diuturno schismati principium dedit, auctore in primis Henrico Germaniae rege, qui nefariis actibus regnum infestare pergebat. Huic saepius benigne nequicquam admonito Gregorius denuo per legatos sub finem anni

ANN. CHR. 1076. praecedentis edixit, ut secunda instantis quadragesimae hebdomade ad concilium Romae indictum de criminibus, quorum argueretur, causam dicturus adesset. quod si facere neglexisset, se a communione ecclesiae se junctum iri pro certo haberet. Hoc nuntio rex supra modum offensus, legatos indigne a conspectu suo repulit, & Wormatiae conventum in septuagesimam indixit, in quo pontificatus Gregorio abrogatus, conspirantibus praeter duos viginti-quatuor episcopis, pontifici ob caelibatum & simoniae notam infensus, cum Hugone cardinale Blanco, quem pontifex ob Cadaloi sectam exauctoraverat. Re ad Urbem perlata, Gregorius litteras Henrici in synodo apud Lateranum habita recitari iussit. Earum lectione indignati omnes, ipsum regio Germaniae atque Italiae titulo, & jurato principum, populorumque obsequio & ecclesiae communione privandum censuerunt. Conditum ilico hac de re decretum: quod ubi Germanis innotuit, plerique ab Henrici societate recesserunt. Ea re commotus Henricus respicere visus est, & se vetera flagitia novis moribus delaturum spondit, ac demum facile omnes condiciones, a Saxoniae & Suaviae principibus sibi propositas, accepit: quorum ea potior fuit, ut ante annum se anathemate a pontifice solvi curaret. Principes legatis missis haec omnia mox pontifici nuntiarunt, obnixè orantes, ut ad tantam seditionem extinguendam Augustam-Vindelicorum* ad purificationem beatae Mariae accederet. quam conditionem pontifex libenter accepit. Verum Henricus in colloquio *Oppenheim* mense Octobri habito consultius esse duxit, ut pontifici in Italiam occurreret, atque ab eo anathematis absolutionem quoquo modo impetraret. Itaque sub finem anni Spira profectus, asperrima hyeme in Burgundiam venit, & natali Domini Vesontione celebrato, mox in Italiam contendit. Ad praedictum Oppenheimense colloquium *frater Kadalaus*, ut Bertoldus scribit, *ex seculari militia conversus, legationem papa detulit, quam eidem, multum egrotanti, papa in remissionem peccatorum omnium imposuit; idemque frater Kadalaus expleta legatione, suscepto monachi habitu, sub evangelica perfectione requievit in pace*. Nec plura de hoc Kadalao.

ANN. CHR. 1076.

* *Ausbourg.*

Kadalaus papa legatus.

Gozele seu Godefridus, cognomento Gibbofus, dux Lotharingorum, Antuerpiae hoc anno caesus est per insidias, ut tum putabatur, Rotberti Flandriae comitis, Viriduni ad patrem suum sepultus in monasterio sancti Vitoni. Lotharingiae ducatum Henricus Conrado filio suo concessit, marchiam vero Antuerpensem Godefrido, Gozelonis ducis ex sorore Ida nepoti, Eustachii comitis Boloniensis filio, Bullionio dicto, qui postea regnum Jerusalemorum sibi comparavit. Mathildis comitissa, orbata Godefrido viro suo, Walfoni Bajoariae duci postea nupsit, sed liberorum xpers.

CXI. Godefridi ducis caedes.

Pontificia, ut superius^a dictum est, auctoritate munitus Stephanus de Tigerno, nobilis Arvernus, ex urbe in patriam revertit, Ordinem suum, qui postea Grandimontensis dictus est, fundaturus. Parva apud suos facta mora, qui de ejus reditu admodum recreati sunt, clanculum recessit, variisque solitariis locis perlustratis, apud Muretum tandem consedit, situm prope Grandimontem in agro Lemovicensi, ubi, facto ex virgultis parvo tugurio, prima Ordinis sui fundamenta hoc anno jecit, jejuniis, vigiliis, precibusque assiduus insistens. Illic, inserto in digitum suum anulo, quem unum ex omni substantia sua reservaverat, se Deo totis vitae suae diebus servitutum promisit, concepto voto in hunc modum. *Ego Stephanus abrenuntio diabolo & omnibus pompis ejus, & offero atque reddo me ipsum Deo Patri, & filio ejus, & Spiritui sancto, uni & trino Deo, vivo & vero*. Et, scripta sua professione, capiti suo eam imposuit, in haec verba. *Omnipotens & misericors Deus, qui semper idem permanens, vivis & regnas trinus & unus Deus; ego frater Stephanus promitto tibi amodo me servitutum in hac eremo in fide catholica; & propter hoc pono chartam istam super caput meum, & anulum istum in digito meo: ut in die obitus mei sit mihi haec promissio & haec charta scutum & defensio contra insidias inimicorum meorum. Quaeso, Domine, ut mihi reddas vestem nuptialem, & in numero filiorum sanctae ecclesiae me annumerare digneris, & ad caenam nuptiarum Filii tui, sanctissime Pater, animam meam de corpore exeuntem, tuae charitatis veste indutam, in regnum tuum cum sanctis omnibus introducas*. Ad haec sanctae Mariae matri Domini Jesu-Christi, animam, corpus, sensumque suum commendavit; nec deinceps ad saeculum reversus est. Ab illa die pane tantum & aqua usus est usque ad tricesimum suae conversionis annum, quo modicum vinum adhibuit ad relevandum stomachum, quem ciborum ariditas, parcaisque omnino de-

CXII. Stephanus Mureti suum Ordinem instituit. ^a *Supra* n. 37. & seq.

ANN CHR. 1076.

bilitaverat. Lorica ferrea ad cutem indutus erat : lectus ei ex tabulis ligneis instar sepulcri confectis. Primo conversionis suae anno solus in illa eremo vixit : altero anno duos socios habuit. Hos multi alii subinde subsecuti sunt, paratis principio cellulis in diversis locis bini vel terni, qui omnes eremitarum more viventes, dominicis & festivis diebus Muretum conveniebant, ut rei sacrae & collationi spirituali interessent. Post haec vitam coenobiticam amplexi sunt, quibus modicum vinum Stephanus indulgit, suis longe benignior quam sibi. Solitudinis adeo amans, ut saeculares nequidem in monasterium & vix in oratorium admitteret, Deum precari solitus, ut se ab hominum conspectu absconderet. Hospitalitatem nihilo minus sedulo exercebat : sed hospites in domos regulares introduci haud sinebat. vir tantae humilitatis, ut, quamquam sacerdos, sacris tamen altaribus non alio quam diaconi officio fungi sustinuerit.

Quodnam eius institutum.

Quodnam primarium ejus Ordinis institutum fuerit, quaeve prima Regula, quam vir Dei discipulis praescripserit suis, disquirat Annalista Grandimontensis, variasque in partes se torquet, nescius quo se vertat. Illud in primis probabile, immo & certum putat, quod, si primam Grandimontensis Ordinis institutionem spectemus, non alia videatur, quam quidam rivulus coenobitarum Calabriae : sed cujus Ordinis illi fuerint, incertum esse putat. Benedictinos fuisse Yepesius, alique e nostris asserunt, ideoque Grandimontenses nostris accensent. Conjecturas hac de re meas superius a proposui, quas hic repetere non juvat. Reclamant Grandimontenses, saltem reformati, nec Benedictini esse, aut videri volunt. Ego vero, etsi Grandimontensem Ordinem plurimi faciam, absit tamen, ut ex eo contra fas velim crescere Ordinis nostri decora, qui alienis honorum titulis non eget. Certe sanctus Stephanus non aliam suis regulam, quam Evangelium proposuisse dicitur, qua ratione ejusdem instituti & regulae sumus omnes. Ut ut sit, primigenius eorum habitus, qualem describit Annalista, non multum a Benedictino differebat. Erat toga usque ad talos protensa cum superposito scapulari, ab utroque humero usque, ad talos pertingente, cui insutum erat caputium in acumen desinens versus extremum capitis verticem. De Grandimontensium habitu Johannes Iperius, qui ait eos suo tempore Cisterciensis Ordinis instituta sectari, quod etiam Jacobus a Vitriaco tradit. *Habitum, inquit ille, gerunt brunnum sive griseum, tunicam scilicet & scapulare; desuperque, non cucullam, aut frocum, sed cappam ante scissam; & sunt quasi reclusi.*

CXIII. Regula peculiaris an ab eo scripta.

Quod attinet ad vulgatam eorum regulam, haec, ut ipse ejus editor monet, non ab ipso S. Stephano conscripta fuit, sed verbo & exemplo per quinquaginta fere annos discipulorum cordibus insculpta, & postmodum ab ipsis, maxime vero a Petro Lemovicano, qui sancto Stephano primus successit, collecta; & deinceps a Gerardo, Grandimontis septimo priore, in eum ordinem, quo nunc habetur, redacta. Idem factum in sacro Ordine Cartusiano, cujus prima instituta, viva voce & usu primum tradita, postmodum venerabilis Guigo, Cartusiae quintus prior, in scripta redegit. Qui prima illa sancti Stephani instituta collegit, nulli Ordini aut Regulae addictus videri voluit. Unde inquiringibus, cujus Regulae vel Ordinis monachi sui essent, respondendum ait, se christianae religionis, quae prima ac principalis regula est, Evangelii scilicet, qualescumque observatores esse; ceterum nullarum Regularum sanctorum patrum, Basilii, Augustini, Benedicti expertes, quibus cor unum sit & anima una; omnia denique communia, nihilque proprium, praeter caritatem & obedientiam. Multa in illa Regula praclare instituta; gravia non pauca, quae processu temporis relaxata sunt. In primis inculcatur paupertas & obedientia, tamquam religionis praecipuum fundamentum. Quippe non est peritus religionis, quem terret paupertas. Nulla res enim tantopere securum reddit hominem in amore divino, quemadmodum paupertas, illum praecipue, cui placet ex corde. Terras extra metas monasterii possidere nefas, uti & apud Cartusios. Ecclesias quoque, & res ad ipsas pertinentes habere non licebat, nec quidquam pro missis oblatum recipere, nec judicia poenitentiae exercere in ceteris. Dominicis & festis diebus aditus in oratorium saecularibus interdictus, quibus convenit in ecclesiis suis divinis interesse officii. Pecorum verita possessio ad vitandam cupiditatem, omnisque questus vitandus. Deficientibus rebus necessariis recurrendum ad episcopum: qui si non succurrat, post bidui jejunium mittendi ad petendam ostiatim elemosynam duo fratres in religione firmiores. Nundinae, negotiatio ac lites prohibita. Mulie-

b Reg. 5. Step. prolog.

c cap. 1.

d cap. 4.

e cap. 5.

f cap. 6.

g cap. 9.

h cap. 13.

i cap. 15.

l. 139.

res ad illam institutionem non admittantur, nec viri alterius Ordinis: nullus saecularis infra vicesimum aetatis annum. Silentium in ecclesia, claustris, refectorio & dormitorio religiose servandum, & a completorio usque ad finitum capitulum. Aliud silentii genus aliis temporibus & locis, tacere inutilia, & loqui necessaria. Temporalium cura solis conversis commissa, quae res magnorum jurgiorum occasio fuit non semel, ut ex Jacobo Vitriaco discimus. Praeclara sunt, quae eadem Regula praescribit de infirmis, quibus relevandis ecclesiastica etiam ornamenta venditari praecipit. Carnium esus, tam volucrum quam quadrupedum, eis omnino interdictus. A sancto paschate usque ad exaltationem s. Crucis duplex refectio. Ab exaltatione vero ad pascha perpetuum jejunium, exceptis diebus dominicis & natali Domini, adeoque unica refectio; ab exaltatione quidem usque ad quadragesimam sumenda post nonam; a quadragesima usque ad pascha post vespuras. Denique a festo omnium sanctorum ad natale Domini, cibi tantum quadragesimales; ceteris vero diebus extra quadragesimam ova & casei permittebantur. Electioni prioris Grandimontensis bini fratres ex singulis cellis Grandimontem conveniebant: ex quibus duodecim eligebantur ad eligendum priorem, sex clerici & toridem conversi. Electio claustra Grandimontis, nisi urgente gravi necessitate, egredi non licebat. Haec ex regula Grandimontensi, quae subinde a Romanis pontificibus in plerisque temperata est. De istius Ordinis primordiis scripsit Bernardus-Guidonis, retulitque syllabum Priorum usque ad suum tempus: ex quibus Petrus Lemovicanus seu Lemovicensis, Mureto Grandimontem ad duo milliaria fratres transfulisse perhibetur, unde Ordo Grandimontensis deinceps dictus est.

AN. CHR. 1076. a. c. 39. b. c. 40. c. c. 47. d. c. 54.

e. c. 56.

f. c. 57.

g. i. d. d.

h. c. 60.

i. c. 62.

Quod vero Stephanus infirmis esum carnis interdixerit, quem S. Benedicti regula eis indulget, in causa fuisse videtur Graecorum schismaticorum objectio, qui pontificatu Leonis IX. monachis Latinis seu Benedictinis hunc usum improperebant, ut superius vidimus. cujus reprehensionis occasionem ut removeret Stephanus, abstinentiam a carnibus etiam infirmis, instar orientalium, praescripsit. Qua in re S. Bruno eum imitatus est.

CXIV.

Magenciaco facta donatio.

x. Sac. 4.

Bened. parte 2. p. 257.

Quo tempore Stephanus Ordinem suum instituit, Tiernensis princeps erat Willelmus, uti discimus ex chronico cellae Magenciensis apud Arvernos, cujus loci prior, Theotardus nomine, Guillelmum Tiernensem principem clarissimum adiisse dicitur, & exorasse, ut pro anima patris ejus Guidonis quosdam usus in silva, quae vocatur Borno, sancto Launomaro concederet. quod ille benigne annuit, idque ab uxore sua Adalaide, filiisque suis, Widone, Stephano, Willelmo & Theotardo confirmari voluit. Id factum anno sequente M LXXVII. praesente Hugone abbate Tiernensi, qui hanc chartam conscribere fecit, cui Ermengardis Willelmi soror, ejusque filii, Mauricius de Monte-Buxario, multique alii nobiles subscribere. Tunc Guido abbas praerat Blesensi sancti Launomari monasterio, a quo Magenciensis cella pendebat. Idem Willelmus ecclesiam sancti Porciani, in eadem silva sitam, contulit Mauricio Magenciensi priori, qui Theotardo successit. Is Jerosolymis rediens, Widonem apud Rhodas offendit, a quo patris ejus donationes confirmari fecit.

CXV.

Bellilocense & Gigniacense monasteria Cluniacensibus commissa.

Per idem tempus Bellilocense ejusdem pagi Lemovicensis monasterium ad magnas rerum, cum spiritualium, tum temporalium angustias redactum erat. Ejus statum miseratus Hugo de Castello-novo saecularis abbas, in cujus manus hic locus ex successione parentum devenerat, eum instaurare cupiens, domno Hugoni Cluniacensi abbati ordinandum commisit, annuente Widone Lemovicensi episcopo, assensu quoque Archimbaldi, Eblonis ac Bosonis vicecomitum, necnon Girberti ac Bernardi fratrum, dominorum Corbonicensium. His assensere in primis Bellilocenses boni testimonii fratres cum domno Frodino Tutelensi abbate, decano suo, & Bego de Calvomonte nobilissimus miles. Haec discimus ex litteris tum Bellilocensium monachorum, tum Hugonis de Castello-novo eorum abbatis, qui omnes illius loci census & possessiones sancto Hugoni abbati & Cluniacensibus tradidit, exceptis nonnullis, quae Bernardus episcopus, ipsius Hugonis de Castello-novo avunculus, in suo dominio tenebat. Hugonis litteris apposita sunt signa ejusdem Hugonis, Widonis episcopi Lemovicensis, Archimbaldi, Eblonis atque Bosonis vicecomitum, Girberti & Bernardi fratrum Corbonicensium, Frodini abbatis, scilicet Tutelensis & Bellilocensis decani, Willelmi abbatis Fiacensis. Altera charta facta dicitur in mense Aprili, anno ab incarnatione M LXXVI. Philippo rege, & domno papa Gregorio sacra religionis monarchiam regente, apposito signo Willelmi Tolosani comitis, & aliorum. Eodem anno Rogerius

ANN. CHR.
1076.

comes, & Sicardis ejus uxor, insignem ecclesiam, in castro suo pagi Tolosani ab ipsis constructam, eidem sancto Hugoni abbati & Cluniacensi monasterio contulerunt, presentibus Isarno Tolosano & Raimundo-Ebbo Lecturense episcopis.

^a Bullar. Clun. p. 18.
^b ibid. p. 20.

Sub finem ejusdem anni Gregorius papa Cluniacensi cœnobio confirmat^a omnia monasteria & loca eidem subiecta, quæ singulatim enumerat; aliisque litteris^b *carissimo filio suo Hugoni Cluniacensi abbati* inscriptis, *Gignense* seu Gigniacense monasterium, quod proprium beati Petri apostolorum principis esse dinoscitur, ubi olim mirifice floruerat religio, sed tunc propter abbatum prepositorumque remissioem sollicitudinem penitus vigorem & subsidia temporalium rerum amiserat; eidem Hugoni commendat, ut ejus studio ibidem religio postliminio reviviscat, & res temporales instaurentur: ita ut nullus illic abbas eligatur aut ordinetur, nisi præsentem per se vel per legatum suum Cluniacensi abbate, eodemque approbante. Datum Lateranis per manus Petri S. R. E. cardinalis ac bibliothecarii, anno xv. pontificatus domini Gregorii pape VII. indictione xiv. Iisdem anno & die idem pontifex, prædicto Hugoni abbati scribens^c, confirmat Monasterio-novo sancti Johannis, Pictavis a Wilhelmo comite fundato, donationes eidem loco factas; vultque ut abbas illic a Cluniacensibus abbatibus instituat, permittens ut ordinationes monachorum & clericorum a quocumque episcopo fieri possint.

^c ibid.

Paulo ante, id est iii. kal. Maii, cives Cremonenses suburbanam capellam sanctorum Gabrielis & Raphaelis Cluniacensibus donant, assignata dote, ut monasterium ibidem construeretur, sublata Cluniacensibus abbatibus facultate hæc convertendi in alios usus; aliis rebus omnibus ad heredes revocandis. Hujus loci traditio facta est per *cutellum & festucam nodatam, per wantonem & wasonem terra & ramum arboris seu wandiluc.*

CXVI.
Monasterii-novi privilegia.
^d Bessy Comtes. p. 465.

Præter superius diploma, quod Gregorius papa de Monasterio-novo Pictavensi sancto Hugoni concessit, rex Philippus eidem cœnobio donationes factas, faciendæ sive confirmavit rogatu^d Gaufridi Aquitanorum ducis, qui illud in suburbio Pictavensi, in loco dicto *Chassaigne* ædificaverat. Atque ut hoc privilegium ratum esset ac firmum, rex signum crucis in inferiori margine hujus chartæ propriis manibus fecit, defectu sigilli sui, propterea quod tunc cum magna festinatione Pictavim ad Gaufridum ducem Aquitanorum venerat, auxilium ab eo postulaturus contra *Guillelmum regem Anglorum, comitem Nortmannorum, qui tunc contra nos*, inquit, *in Britannia quoddam opidum obsederat.* Huic diplomati subscripta sunt signa Gaufridi Aquitanorum ducis, Hugonis Magni fratris Philippi regis, *Fulconis in Ambianensem episcopatum tunc electi, non adhuc consecrati*, Raginaldi sancti Martini thesaurarii, Galeranni Silvanectensis camerarii regis, Audeberti comitis de Marchia, & Guidonis Nivernensis. Acta sunt hæc Pictavis idibus Octobris anno ab incarnatione Domini M LXXVI. regni Philippi regis. xix*. Litteras a Wilhelmo-Gaufrido duce initio anni sequentis datas apud Bessium^e legere licet. quibus prædictum monasterium dotat, facta charta in manu *Willelmi filii sui*, audientibus & videntibus Odone abbate sancti Johannis, scilicet Angeriensis, Guidone Nivernensi, & aliis.

^e l. xvii.
^f ibid. p. 466.

CXVII.
Evenus abbas sit Dolensis archiepiscopus.

Dolensi ecclesiæ tunc temporis incubabat Johoveus quidam, facinoribus infamis, quem Dolenses ab illa ecclesia expellendum curarunt, scriptis litteris ad Gregorium papam, qui eum in ordinem redegit, & alterum ejus loco eligendum decrevit. Electus nobilis adolescens Gilduinus, cujus pater Rudalenus, cognomento Capra-cana, inter Dolenses potentissimus, mater ex Puteacensium apud Aurelianenses prænobili familia; statimque Romam se contulit, non tam ut ordinaretur, quam ut eam dignitatem a se amoliretur ob immaturam ætatem. Supplicanti assensit pontifex, ejusque loco Evenum seu Evantium sancti Melanii abbatem, qui in ejus comitatu erat, ipsiusmet rogatu, archiepiscopum ordinavit. Exstant ea de re duæ^f Gregorii epistolæ, v. kal. Octobris hoc anno datæ, una ad Dolenses, altera ad episcopos Britannia, quibus significat, se eorum petitioni satisfacere non potuisse ordinando juvenem illum electum, sed ejusdem juvenis rogatu Evenum^g sancti Melanii abbatem, quem Ivonem vocat, licet invitum & obedientia adstrictum, consecrassent. Intercessit ejectioni Johoveni Willemus rex Anglorum, ad quem hac de re Gregorius litteras^h dedit, quibus illius ejectionis causam retractandam Hugoni Dieni episcopo & Huberto Romanæ ecclesiæ subdiacono committit, pollicitus se illuc missurum Teuzonem monachum, (sic enim legendum, non Leuzonemⁱ) ubi ex morbo, quo Romæ

^f Greg. VII. lib. 4. ep. 4. & 5.

^g V. lib. 63. n. 63.

^h ibid. ep. 17.

ⁱ V. lib. 64. n. 24.

ANN. CHR.
1076.

detinebatur, convalesceret. In reditu e Romano itinere Gilduinus ad suos Puteacenses dominos divertit: apud quos morbo correptus, Carnutas se devehi curavit, beatissimæ Dei-genitricis Mariæ ecclesiam orationis causa aditurus, & sanctorum, quorum illic reliquiæ habentur, suffragia imploraturus: ubi *capsam, in qua ejusdem Domine nostre subtegmen contineri creditur, quod etiam multis sæpe probatum esse constat miraculis*, sæpius deosculatus ac veneratus est. Inde ad suburbanum sancti Petri monasterium deductus, ibidem piissime decessit, atque sepultus vi. kal. Februarii in medio ecclesiæ choro, ubi multis miraculis claruisse traditur ab anonymo ejusdem loci monacho, qui librum de ejus vita & miraculis Fulcherio abbate, id est medio sæculo duodecimo, composuit. Gilduini obitus contigit tempore Hucberti^a abbatis, & quidem anno M LXXVI. ut tradit ille anonymus, at secundum veterem calculum, ut ex litteris Gregorii papæ intelligitur, datis v. kal. Octobris indictione xv. a Septembri inchoata, id est anno M LXXVI. cum Romæ adesset Gilduinus, qui sub finem mensis Januarii insequentis mortuus est, id est vi. kal. Februarii, quo die in necrologio sancti Petri notatur *Gilduinus archiepiscopus.*

^a V. lib. 62. n. 83.

Tunc temporis Rothonenis sancti Salvatoris monasterio præerat Almodus abbas, cui Gregorius^b papa illius loci privilegia confirmavit, concessa facultate eligendi novi abbatis ex gremio monachorum, vacante abbatia, aut ex alio loco expetendi, si inter eos idoneus inveniri non possit, cum consilio Romani pontificis. Almodo abbate eremita quidam, Gundironus nomine, Rothonenibus se adjunxit, & stabilitatem suam apud eos firmavit, concessio loco, ubi prius habitabat, qui Juviniacensis cellæ fundus est. Bilius ejus successor elevationi corporis beati Gurloëii Kemperlegensis abbatis post annos quinque interfuit, Rotbertum fortitus successorem, dein Justinum, de quo alias.

CXVIII.
Rothonenfes abbatibus.

^b Martene Miscell. to. 1. parte 2. p. 31.

Interim Berengarius sæpius ejuratos errores disseminare pergebat, eo liberius, quo Lanfrancum, sibi olim adversantem, jam Cantuariæ archiepiscopum, aliis negotiis implicatum videbat. At vicem ejus supplevit insignis ejus discipulus Guitmundus cœnobii Crucis sancti Audoëni seu sancti Leutfredi in Neustria monachus, nuper reversus ex Anglia, ubi episcopalem dignitatem recusaverat. Is itaque Berengarianam hæresim impune serpere animadvertens, eam debellare constituit, editis tribus libris ad Rogerium consodalem suum, qui ipsum ad id operis, rem his temporibus necessariam, aggrediendum excitaverat. Hi libri dialogi more scripti sunt, interlocutoribus ipsis Guitmundo, & Rogerio, medicinae arte perito; scripti sunt, inquam, post concilium Romanum sub Nicolao II. habitum, in quo Berengarius errorem suum abjurare visus est, & quidem Gregorio pontifice, quem non semel laudat, sed ante concilium Romanum anni M LXXVIII. cujus nullam facit mentionem. Nullus eo vel accuratius Berengarii artes, & Berengarianorum varias sectas retexit, vel errores validius ac pressius revocavit. Hos *imparatores*^c dixit, quo nomine haud scio an ququam ante eum usus est. Plura de eo inferius.

CXIX.
Guitmundus & Durandus in Berengarium scribunt.

^c Guitmund. lib. 3.

Eodem fere tempore, sed longe dispari vi & facundia, Berengarium itidem impugnavit Durandus Troarnensis in Neustria abbas, cum vigeret

*Jam per Francorum fines & castra vagantium
Schismaticorum heresis, per quos cepit nova nostris
Temporibus, veneranda negans mysteria Christi,*

ut Durandus ipse canit in versibus operi suo præfixis, quod novem in partes distinxit. Ex prolixo carmine, quod initio præmisit, nongentos versus continente, cujus tantum proœmium noster Acherius, primus operis illius editor, retulit; ex illo, inquam, carmine discimus, compositum fuisse hoc opus ante annum M LXXVIII. quo decessit Ansfridus Pratellensis abbas, cui Durandus illud inscripsit, his versibus.

*Ansfrido patri, meritis & honore cluenti,
Durandus frater, quacumque salubria semper,
Si mihi suppeterent quæ vellem, scribere possem.
Sed tibi, non alii valeant, quæ juro referri
Contra schismaticos & eorum dicta modernos.
& infra: Hac, Ansfride pater, tibi divo munere proffer
Scribere non metui, nec mittere dissimulavi.*

ANN. CHR.
1076.

Et ne quis dubitet hæc de Ansfrido Pratellensi abbate interpretanda esse, sic in fine carminis legitur:

*Fam valeas felix, memorisque tui memor assis,
Et fratres nostra dominoque ex parte saluta,
Quos nutrit Christo tua dulcis sollicitudo
Intra cœnobium, quod Pratellense vocatum
Prisca ætas coluit, sed nostra hæc nobilitavit
Mœnibus & studiis virtutum, & rebus optimis.*

Hæc carptim ex illo carmine, quæ vir sagacissimus Pelehester ex veteri codice mihi communicavit. Pratellensis monasterii perantiqui abbas ab instauratione secundus fuit Ansfridus, ab ipso Berengario perperam tentatus, qui post triginta præfecturæ annos XVI. kal. Aprilis obiit anno M LXXVIII. atque adeo Durandus ante hunc annum librum suum de corpore & sanguine Domini scripsisse dicendus, decennio post eum superstes. Mirum est eum nullam Lanfranci facere mentionem.

Inter ea Anselmus Beccensis prior non tantum domesticis, sed etiam exteris erudiendis insistebat. Hos inter unus erat Guibertus monachus Flaviacensis, quem eundem Anselmus conveniebat, ut eum tum ad virtutis tum ad sacrum litterarum studium accenderet, ac deduceret. qua de re ita Guibertus a ipse loquitur. *In his præcipuum habui incentorem Beccensem abbatem Anselmum, postea Cantuariensem archiepiscopum, ex transalpinis partibus, Augustana videlicet regione oriundum, virum incomparabilem, documentis & vita sanctissimum; qui, cum in prioratu prælibati cœnobii ageret, sua me cognitioni adscivit, & omnino puerulum, & in summa & ætatis, & sensus teneritudine positum, qualiter interiorum meum hominem agerem, qualiter super regimine corpusculi rationis jura consulerem, multa me docere intentione proposuit. qui ante abbatiam, & in abbacia positus, cum ad Flaviacense, in quo eram, monasterium familiarem religionis & doctrinæ suæ gratia haberet adventum, adeo sedule mihi eruditionis indulgebant beneficia, tanta ad id elaborabat instantia, ut unica ac singularis sui ad nos adventus & frequentationis ego viderer solus esse causa.* Tali itaque ac tanto informatus magistro Guibertus, scripturas sacras juxta triplicem vel quadruplicem modum explicare & explanare didicit. unde factum est, ut is aliquando cum abbate suo ad quoddam illius provincie cœnobium profectus, die festo sanctæ Mariæ Magdalene sermonem in conventu vice abbatis sui habuerit, sumto argumento ex libro Sapientie in hæc verba, *Sapientia vincit malum &c.* qui sermo ita placuit auditoribus, ut eum scripto sibi tradi petierit loci illius prior. at Guibertus id excusavit; quoniam abbatem suum id ægre laturum sciebat. Quam ob causam commentarium suum in hexaëmeron, quod ille tunc temporis aggressus est, furtim composuit, *videns quod non nisi spinas scripta talia oculis ejus ingerebant.* Hic abbas Garnerius erat, cujus tempore Guiberti studia delituere silentio. quo decedente, prædictum opus explevit.

Anselmi uti & Lanfranci præcipuus amicus erat Gundulfus monachus Beccensis, qui hoc anno ad Roffensem episcopatum promotus est. Hic natus erat ex pago Villacassino, quem Nortmannicum vocant, Hatheguino & Adelesia parentibus. Clericus factus in ecclesia Rotomagensi, Maurilio archiepiscopo valde familiaris fuit, agente in primis Willelmo archidiacono, ipsius amico, qui-cum Jerosolymitanam peregrinationem aggressus est. In reditu ambo gravissima tempestate in mari jactati, votum ediderunt, se, si ex ea evaderent incolumes, vitæ monasticæ nomen daturus. Ex illo erepti periculo, in patriam redeunt. Voti executionem ad tempus differente archidiacono, Gundulfus Becci religiosa veste induitur, sub Herluino abbate & Lanfranco priore monasticis disciplinis informatus, ab eis factus dein sacrista; vir multæ abstinentiæ, obedientiæ, & orationis, tantæque compunctionis, ut ejus oculi duo lacrymarum rivuli esse viderentur. quam gratiam etiam in episcopatu retinuit. Eodem tempore Anselmus istuc ad conversionem venit, tanta deinceps necessitudine Gundulfo devinctus, ut se alterum Gundulfum, Gundulfum vero alterum b Anselmum diceret, & dici gauderet. Ejus rei testes sunt complures Anselmi in libro primo epistolæ, Gundulfo inscriptæ. Cum Lanfrancus Cadomeni monasterio c præfectus fuisset, eundem Gundulfum sibi in regimine adscivit adiutorem, qui matri suæ Adelsiæ persuasit, ut sanctimonialis fieret in Cadomeni sanctæ Trinitatis monasterio, ubi hæc in observatione sanctæ Regulæ, piisque operibus usque ad obitum perseveravit.

CXX.
Anselmus
Guibertum
erudit.a Guiberte.
lib. 1. vita
c. 16.CXXI.
Gundulfus
episcopus Roffensis
creatur.b P. Anselm.
lib. 1. ep. 33.
&c.
c P. lib. 62.
Annal. n. 25.ANN. CHR.
1076.

ravit. Subacta per Willelmum ducem Anglia, Lanfrancus Cantuariensis archiepiscopus creatus, Gundulfum secum duxit, eumque rei suæ familiaris procuratorem constituit, quod ille officium pie ac prudenter administravit. Interim idibus Julii hoc anno moritur Arnulfus seu Ernostus, ex Beccensi monacho Roffensis præful, vix dimidio episcopatus sui anno peracto. Volens autem Lanfrancus, ut pro veteri more monachus monacho in illa ecclesia succederet, non alium aptiorem invenit quam Gundulfum, qui illius ruinas refarcire posset. Hanc electionem comprobarunt rex & episcopi, quibus ille cedere invitatus coactus est. Ejus ordinatio dilata usque ad annum sequentem, facta XII. kal. Aprilis, qui dies sancto Benedicto sacer est. Tanta vero prudentia uti & sanctitate illam sedem rexit Gundulfus, ut intra triginta & unum regiminis annos non modo ecclesiam præ senio pæne dirutam instauraverit, sed etiam religiosos monachos amplius sexaginta ibidem instituerit, ubi vix quinque clericos invenerat.

Ejus promotione comperta, Anselmus, singularis ejus amicus, litteras eximie amicitie indices scripsit a olim dilectissimo fratri, nunc dulcissimo patri, partim ei congratulans, quod eum divina gratia dignum invenerit, ut inter principes ecclesiæ suæ connumeraretur; partim condolens, quod eo ipso, quo magis exaltatus est, majori tribulatione gravaretur. Sed item, inquit, cum considero, quoniam, teste divina scriptura, de tribulatione nascitur patientia, que opus perfectum habet; & probatio, que operatur spem, que non confundit; utique intelligo, non tantum condolendum esse vestre sanctitati in tribulatione propter laborem, quem ex illa suscipitis, quantum congratulandum propter perfectionem & spem, ad quas per illam proficiitis. & paulo infra eundem hortatur, ut nullo modo tribulationem putet, quod nec corpus nec animam lædit: ne, si adversitas earum rerum, quas servus Dei contemnere debet, vos, inquit, contristat, probetis vos; plusquam oportet transitoria diligendo, minus quam decet æterna diligere. Aperte enim unusquisque homo ostendit se ea diligere, quorum lesionem pati non potest sine tristitia. Hæc illa sinceri amici religiosa congratulatio, ab omni prorsus adulationis furo aliena.

Quodnam vitæ genus sibi præscripserit in episcopatu Gundulfus, pluribus exponit ejus vitæ auctor anonymus, missarum scilicet duarum quotidianam celebrationem, (quarum una erat de beata Maria, vel de sancto Andrea ecclesiæ patrono, aliove sancto; altera de defunctis;) ejus sollicitudinem in audiendo vel persolvendo divino officio, pietatem in passionem Domini, aliaque pia exercitia, quæ eum omnibus amabilem & venerabilem reddebant, ita ut reges ipsi eum in quoquam offenderent vererentur. Hinc multa multi, in primis Lanfrancus, ei ejusque ecclesiæ conferebant, quæ ille in alios, maxime in pauperes refundebat. Auctis itaque ecclesiæ possessionibus, visum est ei, ut pars episcopo, pars monachis cederet, ne quis ejus successorum monachos congruo stipendio fraudaret.

Interim absoluto Belli b monasterio, quod rex Willelmus eo in loco, ubi Haroldum devicerat, ante aliquot annos extruere cœperat; multis eo confluentibus; rex unum ex his, quos e Majori-monasterio acciverat, monachum quemdam & monasticæ disciplinæ servantissimum, Gausbertum c nomine, abbatem præfecit, ea tamen lege, ut nec ipse, nec successorum ejus ullus a Majori-monasterio penderet; & ut mortuo abbate, universa d possessio monasterii libera & integra in potestate prioris & monachorum esset, ob hanc scilicet causam, quod abbas de Bello proprios redditus non haberet, sed communes cum fratribus. Principio illic sexaginta monachos rex congregari statuit, monasterium tot possessionibus dotaturus, ut conventus ejusdem numero septies viginti monachorum existeret, quibus panes ex regia mensa, quorum singuli sexaginta solidos, seu tres libras penderent, suppeditari voluit. Eisdem monachis collata e fuit sancti Olavi regis apud Exoniam capella, quæ postmodum in monasterium accrevit, sancti Nicolai patrocinio insignitum. De hac cella intelligendus est Anselmus, in epistola f ad Osbernium episcopum Exoniensem, quem rogat, ut prohibeat clericos suos ab infestatione monachorum de monasterio, quod vulgo dicitur de Batailla, in ejus civitate commorantium; nec ipse impediatur, quo minus iidem monachi signa pulsant secundum ordinem suum pro divinis officiis. Ea denique Belli monasterii prærogativa & libertas fuit, ut tota in circuitu ad unam leugam possessio ab omni tributo & exactione immunis esset; & quisquis reus ad ejus ecclesiam confugisset, in nullo læderetur, sed liber & absolutus dimitteretur. Ab-

CXXII.
Anselmi ad
eum epistola.
cc a Anselm.
lib. 1. ep.
cc 69.Gundulfus
exercitia.CXXIII.
Belli abbates
primi.
b P. lib. 63.
n. 3.
c Monast.
Anglic. no. 1.
p. 314.
d ibid. p. 318.

e ibid. p. 315.

f Anselm.
lib. 3. ep. 209.

ANN. CHR.
1076.
a Orderic.
int. lib. 4.
p. 505.

b Anselm.
lib. 1. ep. 10.
c. 21.
c. id. lib. 2.
ep. 50.
CX XIV.
Ingulfus fit
abbas Crulan-
densis.
d V. supra
lib. 64. n. 109.

bati quoque per totum Angliæ regnum latronem vel furem, alteriusve criminis reum, a supplicio liberare concessum erat. De hoc monasterio agens a Ordericus, ait Willelmum multis opibus vel fundis, ut regalem decebat munificentiam, illud ditasse, ibique Goisbertum seu Gauisbertum, Majoris monasterii religiosum monachum, abbatem constituisse: quo monitore illic monasticus ordo & regularis disciplina comode vigerit: post cuius obitum Henricus, Cantuariensis prior, abbatis officium honorifice gessit; & post eum Rodulfus Roffensis prior, monachusque Cadomensis, qui studio sanctitatis & salutaris doctrinæ multis profuit, & in bona senectute, spiritalibusque studiis fervidus obiit anno Henrici regis vicefimo-quinto. Henricus abbas Anselmo perquam familiaris erat, ut jam vidimus, patebitque ex consequentibus, ubi etiam de Rodulfo agendum. Hunc puto esse Rodulfum monachum, ad quem duas Anselmus b epistolas scripsit, & quem jam abbatem in alia c salutat.

Amoto sub finem anni præcedentis Wilketulo abbate in synodo Londoniensi d, a præfectura monasterii Crulandensis, & in claustrum Glastoniæ relegato, successus in ejus locum Ingulfus, tum Fontanellæ in Neustria prior. Is natione Anglus, domo Londoniensis, primum in Westmonasterio, dein Oxonii litteris eruditus, Willelmo Nortmannorum duci, qui in Angliam ad colloquium cognati sui Edwardi trajece-
rat, adhæsit, ejusque scriba factus est, multæ in ejus curia auctoritatis. Inde Jerosolymam cum triginta sociis, plurimisque Germanicis episcopis & optimatibus profectus, & post multa pericula nudipes & macie confectus cum viginti dumtaxat sociis, reversus in Neustriam; ne de cetero, ut de se ipse scribit, mundi vanitatibus se involveret, domum suam scopis mundatam, deinceps mundam conservare volens, ad cœnobium Fontanellense convolvavit: ubi a Gerberto abbate monastico habitu indutus delicta juventutis suæ emundare & emendare indefessa vigilantia satagit. Post aliquot annos, mortuo venerabili priore domno Vitono, ab eodem abbate in partem sollicitudinis vocatus est. Dein ab eodem missus ad comitatum Willelmi ducis, qui post mortem Edwardi apud sanctum Walaricum trajiciendi in Angliam tempus aptum operiebatur, eidem abbatis sui nomine duodecim juvenes electos, equites & armatos cum centum marcis obtulit, a quo grati animi causa donationem totius villæ Cari-loci obtinuit. Denique Willelmus, Anglia in potestatem redacta, Ingulfi memor, vacante post Wilketuli depositionem Crulandæ abbatia, eum in Angliam accersivit, & prædicto monasterio abbatem imposuit. Hæc omnia fusius narrat Ingulfus ipse in chronico monasterii sui, ubi se in natali Domini a Lanfranco archiepiscopo, & ab episcopo Lincolnæ Remigio apud Londoniam benedictum, & in conversione sancti Pauli hoc anno ineunte Crulandæ installatum fuisse tradit. Illic monachos sexaginta-duos invenit, ex quibus quatuor fratres laici erant, præter multos alios ejusdem loci, ut ipse vocat, *comprofessos*, qui in aliis monasteriis versabantur. Statim atque præfecturam iniit novus abbas, monasterii possessiones distractas recuperare studuit; & antecessoris sui commiseratione tactus, eum e Glastoniensi ad Burgense monasterium, ubi humanius cum illo ageretur, transferri curavit, subinde eum Crulandam invitans, omnique honoris officio profectus ad decem annos, quibus ipse Wilketulus supervixit. Inter ea, quæ Ingulfus fecit, monasterii sui possessiones regia auctoritate recenseri curavit, prolatis chartis & instrumentis, quæ tum *Saxonica, tum Gallicana manu* conscripta erant. quæ Gallicana manus a tempore Alfredi regis, qui a Gallicanis doctoribus eruditus fuerat, frequentari cœperat.

In Gallia Gerardus Corbeix monachus & ædituus, cum sancti Petri ecclesiæ instaurandæ & exornandæ operam impendisset, sacra Jerosolymorum loca voti causa perfrustrare constituit. Petita & fere negata venia, Fulco abbas tandem flagitanti eam conditione annuit, ut ad monasterium post peregrinationem reverteretur. Discessit itaque vir Dei, lustratoque Domini sepulcro, aliisque sacris locis, ad sua remeavit. Post ejus reditum abbas sancti Vincentii apud Laudunum Reginerus, qui ipsius carnalis frater erat, ex hac vita migravit, & ut in ejus locum succederet Gerardus, postulatus est. Hic subiit onus non libenter: at cum illius loci fratres ad rescanda peculiaria, aliaque vitia minus obsequentes experiretur, abdicandæ præfecturæ propositum iniit. Consultus hac de re quidam piissimus ejus loci inclusus, auctor ipsi fuit, ut inde discederet, eique milites quosdam haud ignobiles, qui relinquendi sæculi consilium eodem auctore ceperant, sociavit, ejusque providentiæ commendavit. Tum Gerardus, resignato in manus Helinandi episcopi, a quo institutus fuerat,

CXXV.
Gerardus Jerosolymis reversus, fit abbas.

abbatis officio, cum sociis Lauduno discedit, ad exteras peregrinaturus regiones. Audiendus hac de re Gerardus ipse in notitia ab eo facta de origine monasterii Silvæ-majoris. *Ego Geraldus Deo largiente abbas, quamvis indignus, diu optaveram eripi de mundanis fluctibus, quibus contundebar acrius, quam fragilis ferre posset animus. Ceterum subjecti mihi minus obediebant, nec eorum ferrea molliri pectora quiverant, quos quidem secularia plus nimio negotia induraverant. Denique, monstrante divina clementia portum salutis, placuit animo antra petere solitudinis, ubi nulla esset secularis habitatio hominis. Itaque, commendata episcopo cura commisi gregis, egressus sum de monasterio comitantibus paucis, ignorans omnino quo cursus ferret itineris. Sed tandem, Domino ducente, quippe qui numquam abest sperantibus in se, pervenimus ad domum Willelmum Piclavensem comitem, virum adprime nobilem, totius quoque Aquitanie ducem, qui locum attribuit nobis congruum, Silva-major nuncupatum.* Hactenus Gerardus.

Paulo ante apud Sueffionas in monasterio sancti Medardi mortuus erat Rainaldus abbas, qui non semel exauctoratus fuerat. Post eum Pontius quidam pseudomonachus, a Philippo rege abbatiam pretio adeptus, cunctam loci substantiam cum ornamentis ita exhaustit, ut divina illic officia ob rerum omnium penuriam defecerint. Tanta indignitate commoti sanioris consilii fratres, consilio Terbaldi seu Theobaldi Sueffionensis episcopi, regem adeunt, ab eoque obtinent, ut, ejecto Pontio, novi fieret abbatis electio, qui intrusi damna repararet. Electus unanimi fratrum & loci *casatorum* seu feudatariorum consensu, concordante clero & populo, Arnulfus, tunc illic a tribus annis ac dimidio inclusus, & silentii strictissimus observator. Ubi id rescivit, scripto in tabella responso inducias petit in sequentem diem. Dolum advertentes fratres, noctu circum ejus cellam custodes disponunt. Verum, illis somno sopitis, Arnulfus scala conscensa e muro foras se proripit, & per densissimas noctis tenebras errabundus, demum ad quamdam villam, subtus montem Lauduni positam, diver-
tit, indeque ad remotiora loca fugere constituit. Verum errore viarum reversus ad urbem Sueffionum, in cavatam rupem se abdit, sed ab agricolis & cæforibus lapidum deprehensus, ad monasterium reducitur, demumque abbatis onus subire cogitur. Mox regulari disciplinæ reformandæ sedulus incumbit, ecclesiæ ornamenta reficit, ablataque possessiones recuperat. Ejus rei causa ad pagum Sambricum asello vestus perguit, ut quamdam monasterii villam, Hancenias* vocabulo, a Godefrido Florinensi, viro potenti, qui eam occupaverat, redimeret.

Dum his studiis insistit vir Dei, æmulum passus est quemdam ejusdem loci monachum, nomine Odonem, qui abbatix honorem affectabat. Ut vero Arnulfum a regimine removeret, regi suggerit, ut eum pro veteri more ad militarem expeditionem cogeret, certus fore ut religiosissimus & solitudinis studiosissimus abbas dignitati nuntium remittere mallet, quam sæculari militia implicari. Et quidem res ita successit, sed non omnino ad votum Odonis. nam conditione proposita, re vera maluit vir Dei præfecturam abdicare, quam militiam sectari. Hoc facto consternati fratres, eum consulunt, ecquem in suum locum substituendum censeret. Ille vero Gerardum suggerit, qui forte tum ad eos post abdicatam sancti Vincentii præfecturam in transcurso diverterat. Acquiescit Gerardus. quo audito, Pontius ille tyrannus, qui denuo abbatix inhiabat, Bertam reginam de expellendo Gerardo sollicitat. Ut id præverteret Arnulfus, e cella in quam denuo se recluserat, reginam adit, ut eam ab hoc consilio deterreret; abnienti repudium & malam mortem vaticinatur. quod ita non multo post accidit: siquidem Berta ob Bertradam a Philippo rejecta, in Pontivum cum dedecore relegata est, ubi multa calamitate affecta, more plebeio reliquum vitæ traduxit; ibidemque sepulta est. Gerardus vero ab ea pulsus, dedit locum iræ, & in Aquitanix partes cum sociis secessit, ubi a duce honorifice exceptus, illustre cœnobium in Silva-majori exstruxit. Ceterum Arnulfus in optatam cellam denuo se recepit, ubi in precibus, vigiliis, & jejuniis cum rigido silentio persistit, donec ad Sueffionensem episcopatum promotus est. Diebus dominicis & sollempnibus claustrales cibos edebat ad vitandam vanitatem. Auctores hac in re habuit Gregorium VII. Hugonem abbatem Cluniacensem & Girardum Silvæ-majoris abbatem, quorum litteris sæpe erudiebatur, ut ne plus saperet quam oporteret.

In eâ reclusione multa futura prædixit, in his prolem Bertæ reginæ ex Philippo nascituram; malam fortunam Albrici Codiacensis domini, ab Avelina conjuge de-

Annal. Bened. Tom. V.

O ij

ANN. CHR.
1076.

CXXVI.
S. Medardi
abbas Arnul-
fus.

*Hensienas.

CXXVII.
Abbatia ce-
dit.

Gerardus
suffectus pel-
litur.

ANN. CHR.
1076.

pravati, cujus captionem Ermengardi ejus sorori, quæ Guidoni Castellionensi to-
parchæ nupserat, prænuntiavit. Felicem quoque partum vir Dei asseruit eidem Er-
mengardi prægnanti, cujus filio absque oculis nato, saliva adhibita oculos patefecit.
is Petrus dictus est, factus suo tempore archidiaconus Sueffionensis. Denique,
ut alia taceam, Gericus nobilis militis, sui olim in sæculo consodalis, conversionem
a Deo precibus obtinuit; agente Judith ejus uxore, cui liberis orbatæ filium, no-
mine Lambertum, paterni honoris futurum heredem, cælitus impetravit. Nec illud
reticendum, quod venenum in pisce latens deprehendit, Adela sorore sua præfente,
cujus filio mortem ob matris superstitionem factum evenisse affirmavit.

CXXVIII.
Codiciacus
ejusque do-
mini.* Lully.
* Coucy.
* P. Aiglette.
a Frod. lib. 1.
cap. 14.b Id. lib. 4.
c 13.

Præmissum Arnulfi vaticinium de Albrici Codiciacensis dejectione nos admonet,
ut hic quædam observemus de Codiciaco, ejusque dominis, quorum frequens men-
tio in consequentibus occurret. Chlodoveus Magnus beato Remigio res quasdam
concessisse traditur Sueffionicæ civitati vicinas, quarum capita erant *Luliacus* & *Codi-
ciacus*, quæ loca ad fluviolum Aquilam* in pago Laudunensi posita, Remensis ec-
clesiæ possedit usque ad tempus Frodoardi^a, a quo hæc accepimus. Utriusque loci
ecclesiæ, Codiciaci scilicet ac Luliaci, qui in editis mendose *Juliacus* dicitur, sancto
Remigio sacræ sunt. Initio sæculi decimi Herveus Codiciacum præsidio^b munivit.
Non multo post sancti Remigii monasterium, quod ad id tempus in potestate Re-
mensium archiepiscoporum fuerat, proprios abbates habere cœpit, eique Codicia-
cum castrum concessum est. Verum illud non diu tranquille possedit. nam Viroman-
densis comes Heribertus nomine Hugonis filii sui, quem in episcopatum Remensem,
pulsio Artaldo, intruserat, tum Theobaldus Campaniæ comes, alique subinde princi-
pes, locum illum occuparunt. in his Rotbertus quidam, dictus *Cociaci* dominus, qui
multas sancti Medardi abbatiæ molestias intulit. Hunc excepisse videtur Albricus
laudatus in actis sancti Arnulfi, tunc sancti Medardi abbatis, qui Ermengardi Al-
brici forori, mariti sui Guidonis salutem ejus precibus commendantis, prædixisse
traditur, postmodum fore, ut Albricus ejus frater, Codiciaci dominus, conjugis suæ
Avelinæ consiliis depravatus, ab inimicis caperetur & castello suo privaretur. Id
factum ab Ingelranno, Drogonis Botvensis, ut videtur, filio, qui hoc castellum ab
ecclesiâ sancti Remigii advocatiæ nomine accepit sub annuo, ut prius, censu sexa-
ginta solidorum, quos diu persolvere detrectavit, sed tandem piorum virorum mo-
nitibus compunctus acquievit. sicque hic locus ad ejus posteros Codiciacenses præpo-
nentes dominos devolutus est.

CXXIX.
S. Basolo data
duo altaria.c Marlot
no. 2. p. 172.

Etsi Manassæ Remorum archipræfultis, eo nomine primi, fama sinistra fuerit apud
sui temporis homines, non tamen omnis pietatis expers erat. Argumento est inter
alia instrumentum illud, quo sancti Basoli monasterio duo altaria^c confert, Atteicæ
videlicet atque Caprillæ, eo animo, ut *manum caritatis porrigendo*, animæ suæ por-
tu tranquillissimum præpararet. Hæc vero altaria dedit ea lege, *ut ea fratres per-
petuo sine personatu teneant, tantum somniaticas*, id est procuraciones, *persolvant*; &
pro ipso, quoad viveret, duas singulis hebdomadis missas, *unam privatim, alteram
vero communiter* celebrent, atque per singulos annos in ejus anniversarii die ejusdem
loci fratres ex illorum altarium redditibus *in refectorio regulariter epulentur*. Actum
Remis anno dominicæ incarnationis millesimo LXXVI. regni autem Philippi regis XVII. ar-
chiepiscopatus vero domini Manassæ VII. indictione XIII. Post duos archidiaconos, præ-
positum, decanum, & cantorem ecclesiæ Remensis apposita sunt signa Heinrici ab-
batis sancti Remigii, Jotfelini abbatis Altivillarensis, Gibbuini abbatis Mosomen-
sis, Raimbaldi abbatis sancti Theoderici, & aliorum. Bruno cancellarius scripsit & subscri-
psit, idem, ut videtur, qui non multo post a Manassæ ob ejus facinorâ recessit, &
Cartusiensem Ordinem instituit. Authentico affixum est sigillum Manassæ archiepif-
copi, exhibens effigiem beatæ Mariæ, Christum puerum in sinistro brachio gestan-
tis, cum hac inscriptione, *Manassæ Remorum archipræsul.*

CXXX.
S. Theoderici
& S. Præjecti
abbates atque
Humolar en-
ses.

Qui in prædicto instrumento laudatur Rainaldus sancti Theoderici abbas, ex auro
argentoque exornavit sanctorum Theoderici & Theodulfi abbatum loculos, quos in
urbem Laudunum deportavit ad finiendam controversiam, quam super quodam
fundo clerici Laudunenses in ipsius monasterium intentaverant. Idem prædictorum
sanctorum reliquias per Manassæ archiepiscopum e loculis extrahi, & populo ostendi
curavit. Rainardi abbatis religione comperta, Ratbodus Noviomensium episcopus,
in concilio apud Sueffionas in ecclesiâ sancti Medardi habito, Manassæ archiepifcopi

ANN. CHR.
1076.

obtentu, altare villæ *Emmes* sancto Theoderico tribuit sub eadem libertate, qua
rex Lotharius altare & ecclesiâ Athciarum eidem sancto concesserat.

Tunc sancti Præjecti apud Viromandos monasterium regebat Waldricus abbas,
cujus precibus Heribertus^a comes, ejus nominis quartus, omnes exactiones eidem
loco relaxavit. Actum apud sanctum-Quintinum anno incarnationis Domini M LXXVI.
indictione XIV. regnante rege Philippo anno XVIII. Idem Heribertus cum matre sua Pa-
via confirmavit ea, quæ pater ipsius Otho, ejusque genitrix Ermengardis, ejusdem
Heriberti avia, Humolariensibus contulerant, præfente Waleranno abbate, cuncta-
que ejus congregatione, cui hoc tempore præerat Henricus, & ipse quoque sancti
Remigii apud Remos abbas. Eodem anno aut insequente mortuus est Heribertus
comes: cui successit Hugo comes Crispeiensis, ducta in matrimonium Adela, ipsius
Heriberti filia & herede, cujus frater Odo fatuus principatu indignus judicatus est.
Hic est Hugo, Magnus dictus, qui bello^b contra comitem Andecavensem Philippo
regi adfuit, indeque sancti Florentii reliquias e Salmurensi monasterio in Royensem
sancti Georgii ecclesiâ, quæ ob id sancti Florentii dicta est; reliquias vero sanctæ
Pecinnæ e Glonnenfi Augustam-Viromanduorum in ecclesiâ ejus nominis transtu-
lisse fertur. quod Salmurenses nostri pernegant de sancti Florentii reliquiis, nisi id
de quibusdam particulis intelligatur. Certe longe post istud tempus, id est anno
MCLIX. apud Salmurum exstabant.

a Hemerd.
probat. p. 37.
& seqq.b id. Hist.
p. 126.

Decessit hoc anno Lietbertus episcopus Cameracensis, ix. kal. Julii, sepultus in
sancti Sepulcri monasterio, quod ipse in eadem urbe condiderat, ubi sepulcrum suum
paraverat ante annos quinque, quam ex hac vita migraret. Vir multæ virtutis, di-
gnusque qui cælitum numero adscriberetur. Liber de ejus vita absque nomine au-
thoribus editus est in Spicilegii tomo IX. Nomen suggerit Aquicinctensis codex, in quo
post finem illius vitæ hæc clausula legitur: *Explicit vita domni Lietberti episcopi, edita
a quodam monacho, nomine Rodulfo*. qui mihi non alius videtur a Rodulfo monacho,
dein abbate sancti Trudonis, qui chronicon monasterii sui, & vitas sanctorum non
pauca conscripsit. Balderici chronicon Cameracense desinit in Lietberto, cujus suc-
cessori ac nepoti Gerardo inscriptum est.

CXXXI.
Varia de Bel-
gicis monaste-
riis.

Gerardus iste, eo nomine secundus, ortus erat ex territorio Alostensi, monachus
ac præpositus ad sanctum Vedastum sub Adolfo abbate, postremus episcoporum qui
Cameracensi & Atrebatensi simul ecclesiæ præfuerunt. Ejus electionem in concilio
examinandam Gregorius papa^c Hugoni Diensi episcopo committit, propterea quod
ille ab Heinrico rege investituram acceperat.

CXXXII.
Gerardus II.
episcopus Ca-
meracensis.
c Greg. VII.
lib. 4. ep. 22.

Gerardum porro nostrum ab Hugone Diensi ordinatum fuisse discimus ex epi-
stola clericorum Cameracensium ad Remenses, quorum opem implorant adversus
Romanos & suum episcopum, qui eos ad cælibatum adstringere volebant, & unica
præbenda contentos esse. In his potissimum fugillant Hugonem Lingonensem, alio
nomine Rainardum, *cujus vita*, inquirunt, *& mores satis omnibus innotuerunt; Hugo-
nem quoque Diensem, ut dicunt, episcopum, cujus præter nomen nulla nobis est cognitio*.
Dein conqueruntur etiam de suo episcopo, qui Romanorum adstipulationi consen-
tiens, *predictum onus* eorum cervici imponere moliebatur, & clericos conjugatos cho-
rum intrare, ibique ministrare prohibebat, eorumque filios ad sacros ordines provehi.
Ipsis autem ne id ageret humiliter orantibus, & ad metropolitani audientiam ap-
pellantibus, respondisse dicitur, *quod ab Hugone Diensi impostum sibi [mandatum]*
transgredi non audeat, a quo ei exhibita est benedictio. Hæc satis ad hunc locum:
epistolam integram in Appendice referemus. Eiusdem argumenti est Noviomensium
clericorum epistola^d ad ipsos Cameracenses, conquerentium, quod filii clericorum
sacris ordinibus arcerentur. Hæc epistola scripta fuit post exauctorationem Manassæ
archiepifcopi, quam potius per invidiam, quam per justitiam factam esse causantur.

CXXXIII.
Turba cleri-
corum conjur-
gatorum.d Mus. Ital.
no. 1. p. 128.

Walterus sancti Sepulcri primus abbas annis fere viginti Lietberto supervixit,
quem Colvenerius putat esse auctorem vitæ sancti Vindiciani episcopi ad Johannem
Montis-sancti-Eligii primum abbatem. Prædictum Cameracense chronicon scripsit
Baldericus, cum esset cantor Morinensis, quod^e Rainaldus Remorum archipræfult,
ipso petente, approbavit. Mortuus est quoque hoc anno venerabilis Fulcardus, qui
& Lambertus, abbas Elnonensis, idibus Decembris. Subrogatus est in ejus locum Bovo
senior, cujus tempore plurima pars thesauri direpta est, ex quo discordia inter fra-
tres orta est. Successor ejus Hugo ex proposito novam ecclesiâ consummavit.

e Marlot. no.
2. p. 202.

ANN. CHR.
1075.
a Spicil. 10.
6. p. 595.

b ibid. p. 598.

Tunc etiam obiit Adelardus^a abbas Laubiensis in senectute bona, sepultus ante gradus presbyterii veteris ecclesie sancti Ursuari. Substitutus Arnulfus agente in primis Oibaldo Cameracensi archidiacono, quem monasterii prepositum & administratorem constituit, qui ambo sacri illius loci bona dilapidarunt. qua de re Laubienses conquesti sunt, scripta epistola^b ad Otbertum Leodicensem episcopum successorem Henrici, qui Henricus Theodiuo seu Deoduino tum successerat, *religionis amulatoz non fictus presul*, ut legitur in libro de vita sancti Theoderici abbatis Andagiensis, ei admodum familiaris.

Ejus permisso piissimus abbas Romam septima vice profectus est: ubi a Gregorio papa officiosissime susceptus ac retentus per totam paschalis sollempnitatis hebdomadam, indeque cum apostolica benedictione dimissus, ad Remorum urbem accessit. Erat eo anno post rigidissimam hiemem tanta siccitas, ut arenis agris ingentem mortalibus & pecudibus perniciem minaretur. Rogatus a civibus Remensibus, quibus ejus sanctitas perspecta erat, ut periclitantibus opem suis precibus conferret, & pluviam cælitus impetraret; diu quidem negavit, sed tandem flagitantium importunitate victus, indicto unius diei jejunio, missa in majori Deiparæ ecclesia celebrata, profusum imbrem a Deo impetravit. Actum hoc anno ab incarnatione Domini M LXXVI. atque communi decreto annalibus Remensibus consignatum, tot habens testes, quot cives ex his, qui in urbe tunc erant, suo tempore superstitites fuisse tradit ejus vitæ anonymus scriptor æqualis. Theodericum laudat in primis chronographus^c Laubiensis monasterii, cujus ecclesie optimum pallium concessisse perhibetur.

c ibid. p. 607.

CXXXIV.
Varia de Aquitanicis aliisque monasteriis

Hoc etiam anno Gregorius papa Raimundo Condomensi abbati donationes, ab Hugone Aginensi episcopo factas, confirmavit. *Datum Lateranis VIII. idus Martii per manus Petri S. R. E. presbyteri cardinalis ac bibliothecarii.* quo item anno, & quidem idibus Augusti, Amatus apostolicæ sedis legatus, altare sancti Willelmi confessoris in Gellonensi monasterio consecravit. Gellonensi monasterio tunc præerat Petrus abbas anno M LXXIV. superstes; aut certe Berengarius, quem anno M LXXIX. abbatem fuisse domestica monumenta probant, cui Malefacti cognomen tribuunt. Ei successit Guillelmus ejus nominis primus ineunte sæculo duodecimo.

d Lubbe 10. 2.
bibl. p. 257.

Excessit e vivis hoc ipso anno Willelmus Ecolismensis episcopus, qui in extremis altare^d Angeriense pro remedio animæ suæ monachis Angeriensibus dedit: hi vero statuerunt, ut duo monachi pro ejus anima semper in ecclesia substituerentur. Ejus obitus contigit XII. kal. Octobris. Successit in episcopatu ipse frater, Ademar nomine, patre Gaufrido Ecolismensi *consule* seu comite, Petronilla matre, Stirpenis ecclesie abbas, monachorum amans, quos per Ecolismensem episcopatum, quoad potuit, propagavit, auditis aliquando dicere, se cupere, unamquamque sui episcopatus ecclesiam esse prioratum monachorum. cui Hucbertus sacrista respondisse fertur: Et nos, inquit, canonici in singulis ecclesiis Ecolismensis episcopatus singulos vellemus esse episcopos. Hunc excepit Gerardus episcopus, de quo mentio frequens occurret sæculo insequenti.

CXXXV.
Admontense monasterium conditur.
* *Ena.*

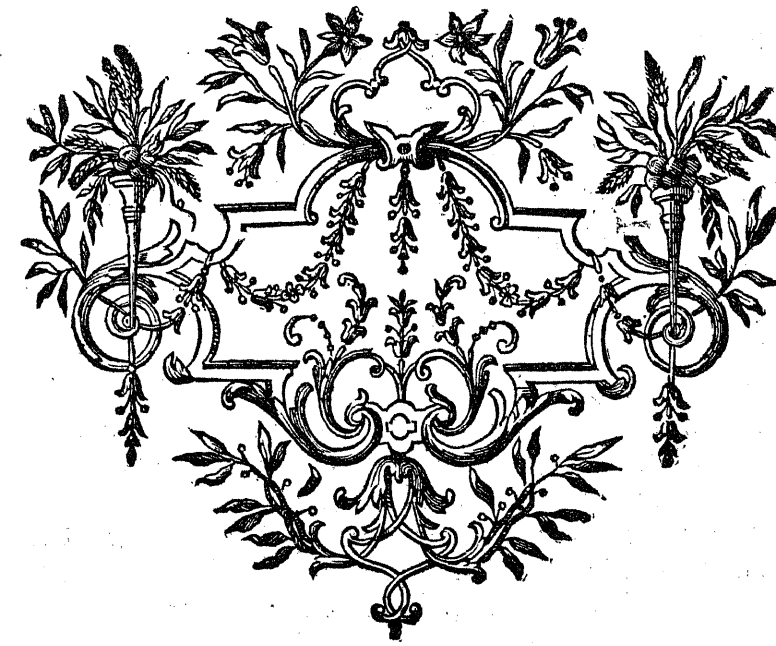
In Stiria Austriæ provincia nobilissimum Admontense monasterium ad fluvium Ansim seu Anassum^e conditur, dotaturque liberalissime a Gebehardo Saltzburgenfi archiepiscopo sub patrocinio beatissimæ Deiparæ virginis & sancti Blasii episcopi & martyris. Primus ejus loci abbas Isingrinus, e Saltzburgenfi sancti Petri assumptus cœnobio, annis sexdecim præfecturam tenuit. Multa passus est Gebehardus a schismaticis, pulsusque ab Heinrico IV. Bertholdum sustinuit sedis suæ inuasorem, qui Admontense monasterium non semel diripuit. Post novem annorum vexationes & exilia ærumnis confectus sanctus præsul anno M XCI. honorifice conditus est in suo monasterio. quo anno Isingrinus abbas multis itidem vexationibus ob eandem causam confectus, Gisilberto abbati locum fecit. In hoc monasterio aliquamdiu latuit sanctus Thiemo Gebehardi in sede Saltzburgenfi successor, de cujus primordiis nunc agendum est.

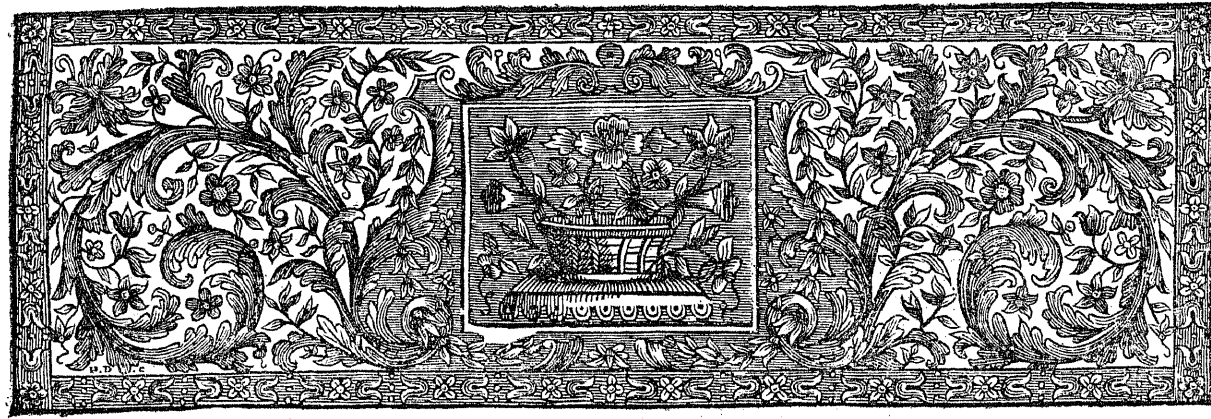
CXXXVI.
Thiemonis vita monastica.

Thiemo ingenuis parentibus apud Bajoarios ortus, adhuc puer in Altahenfi monasterio, Superiori an Inferiori, monasticis ac liberalibus disciplinis erudiendus traditur. Ubi aliquamdiu illic versatus est, deserendi propositi tentatione pulsatus, illinc recessit; sed mox remordente conscientia in monasterium reversus, cum omnes ei culpam gratuito condonarent, ipse desertoris poenam sponte subire voluit.

ANN. CHR.
1076.

Post multos in religiosa vita progressus contigit ut Irembertus, Juvavensis seu Saltzburgenfi sancti Petri monasterii abbas, propter adversam valetudinem, præfecturam resignaret, & in ejus locum Thiemo ex Altahenfi monasterio postularetur. Nec mora expetitus a venerabili Gebehardo archiepiscopo, ab eodem abbas ordinatur. Id factum sub annum M LXXIX. quo tempore Heinricus rex in omnes, qui Gregorio VII. addicti erant, atrociter sæviebat. Hac procella vexatus Gebehardus, & sede sua pulsus est, eique substitutus Bertholdus schismaticus. Hinc veritus Thiemo ne peccatis alienis communicaret, ad Hirsaugiense monasterium, tunc temporis religione celeberrimum, se recepit. Triennio illic exacto, ad sancti Petri monasterium revertit, ejusque administrationem resumit. qua de re gavisus est inuasor, eum suis partibus obsequentem fore sperans. At vir Dei ejus blanditias & contagionem pertimescens in Admontense monasterium secessit: ubi tam diu latuit, dum mortuo Gebehardo, legitimo Juvavensis ecclesie archiepiscopo, in ejus locum subrogaretur. Admontensis monasterii situm ita fere describit auctor, qui vitam Thiemonis litteris mandavit. Locus ille inter montana Bavariæ juxta Ansim fluvium situs, aditum difficilem viatoribus præbet, adeo natura undique munitus, ut altissimorum ambitu montium, qui fere ad cælum pertingunt, tamquam muris obsitus videatur. Nullus locus religiosæ solitudini & reclusioni magis idoneus, quem strenui quique monachi amant, expetuntque; alii horrent ac fugiunt. Illic religiosam vitam duxit nobilissima virgo Sophia, Belæ Hungariæ regis filia, de qua inferius.

A N N A L E S O R D I N I S S. B E N E D I C T I.

LIBER SEXAGESIMUS QUINTUS.

Ab anno Christi 1077. ad annum 1080.

ANN. CHR.
1077.
I.
Heinricus rex
absolutus, rur-
sus fidem fal-
lit.

PROGRESSUS Vefontione rex Germaniæ Heinricus, ubi natale Domini celebraverat, emensis alpibus, Gregorio Pontifici, in Germaniam, uti anno superiori conditum erat, accedenti, apud Canufium occurrendum censuit, veniam imploraturus. Post multa ultro citroque colloquia, flexus demum pontifex eum ad pœnitentiam admittit. Accessit ergo propius ad urbem, ut iussus erat, Heinricus, atque intra secundum murorum ambitum (nam triplici opidum cinctum erat) receptus, regio cultu abjecto, laneis indutus, sine calceis, sæviente hieme, jejunos usque ad vesperam responsum pontificis expectavit. quod cum iterum ac tertio fecisset, quarta demum die, Mathilde comitissa, Azzone marchione, atque Hugone Cluniacensi abbate deprecantibus, ad pontificem admittitur, eique reddita communio eo pacto, ut in Augustano concilio objecta crimina dilueret. Id factum v. kalendas Februarias. Non facile aliam illustriorem in speciem pœnitentiam invenias: at vix a pontifice recesserat Heinricus, cum a Guiberto Ravennate, aliisque ejusdem factionis episcopis in transversum actus, ad ingenium & pristinam contumaciam rediit, & adversus pontificem nova moliri cœpit. Qua re cognita, Moguntinus archiepiscopus, alique Germaniæ episcopi ac principes Forchemii in Alfatia conveniunt, atque Heinrico imperium abrogant, quod Rudolfo Sueviæ duci deferunt. His de rebus certior factus pontifex, adeundæ Germaniæ ad tot turbas componendas consilium cepit. Mox Bernardum, Massiliensem sancti Victoris abbatem, cum altero Bernardo cardinali diacono ad Teutonicas partes misit, eisque litteris præcepit, ut Heinricum & Rudolfum commonerent, ut ipsi tutum in Germaniam iter procurarent ad seipfos: quorum alter, qui id præstare nollet, communionem & regno privaretur; qui vero paruisset, in regno confirmaretur. Litteræ hac de re scriptæ sunt pridie kalendas Junii indictione decima-quinta, quæ huic anno M LXXVII. responderet. Bernardum Massiliensem abbatem in ea legatione captum fuisse testatur Gregorius ipse in epistola ad Udonem Trevirensis archiepiscopum: sed a quo captus sit, & quid ipsi tum acciderit, explicat Bertoldus Constantiensis scribens, Rudolfum regem apud Augustam pascha celebrasse cum legatis apostolicæ sedis: ex quibus unus, *religiosissimus scilicet abbas Bernardus* Romam dirigitur: sed ab Uldarico

Greg. VII.
lib. 4. ep. 23.
c. 24.

b id. lib. 5.
c. 27.

rico comite Lentzburgensi, Heinrici affecla, captus & spoliatus, annum pæne dimidium in captivitate detentus est; quem Hugo Cluniacensis abbas de manibus Heinrici vix demum eripuit. Addit idem auctor, Heinricum Uldarico duci beneficia contulisse, eo quod venerabilem abbatem Bernardum, apostolici legatum, adhuc in captione cruciaret. Hunc Bernardum Hirsaugense monasterium tunc adiisse, ibique in medio fratrum mensibus decem cum summa humilitate conversatum fuisse tradit Trithemius; ejusque consilio Willelmum abbatem duos ex suis monachos regularis institutionis perdiscendæ gratia Cluniacum misisse: quibus domum reversis, iterum alios duos, ac tertium duos alios istuc miserit, unde Cluniacensium consuetudines retulere.

Hic desinit Lambertus Scafnaburgensis, nobilis in primis historicus, relata electione Rudolphi regis, consequentia aliis scribenda consulto permittens, ne scilicet uni præ altero favere videretur. Fuit, ut superius vidimus, monachus Hersfeldensis, Scafnaburgensis a patria dictus, qui vestem monasticam anno M LVIII. idibus Martii induit Meginhero abbate, exeunte eodem anno a Lupoldo Moguntino antistite presbyter ordinatus, statimque Jerosolymitanam peregrinationem aggressus. Scripsit breves annales ab orbe condito ad annum M L. deinceps vero res potissimum Germanicas fuscè & accurate enarrat ad annum M LXXVII. in quo, ut mox dicebam, prudens desinit. Nemo eo politius res Germanicas, teste Barthio^a, litteris commisit; miraturque Scaliger^b, in sæculo tam barbaro tantam hominis & in loquendo puritatem, & in temporum putatione sollertiam fuisse, ut chronologis nostri, inquit, temporis pudorem aliquem exprimere posset, si aliquem sensum harum rerum haberent. Maderus Lamberto tribuendum suspicatur libellum de institutione Hersfeldensis monasterii ab se editum: at stilum Lamberti & ingenium non assequitur monachus ille Hersfeldensis, qui se novitium scriptorem esse fatetur, & exercendi causa ingenii suscepisse hoc opus, in cujus prologo monasterii sui infelicem statum describit. Quam diu post hunc annum supervixerit Lambertus, nobis incertum.

Eodem tempore obiit Gerardus cardinalis & episcopus Ostiensis e nostris, qui ad reconciliandos Mediolanenses una cum Anselmo Lucensi antistite a pontifice legatus, in Longobardia ab Heinrici hominibus captus est, testante Gregorio papa^c, & cum eo Anselmus Lucensis episcopus, ut scribit Bertoldus, qui Gerardi obitum eodem anno refert his verbis: *Geraldus venerabilis ostiensis episcopus, jam dudum seculo vivus, mundo crucifixus, de hujus vite ergastulo liberatus est VIII. idus Decembris*. Sic legendum videtur, aut IX. kalendas, non IX. idus, ut in editis. Fuerat is monachus ac prior^d Cluniacensis, antequam in Ostiensis episcopatu Petro Damiani succederet.

Relato ejus obitu, Bertoldus subdit, Agnetem religiosissimam imperatricem, *vinginti annis*, immo viginti duobus, in viduitate devotissime expletis, filio suo Heinrico contra apostolicam sedem nequaquam consentientem, Romæ in pacè requievit, ibidemque sepultam fuisse in ecclesia sanctæ Petronillæ. idem tradit Uspersgensis abbas. at in ejus epitaphio apud Baronium relato, Agnes imperatrix augusta, post mortem Heinrici II. viri sui anno XXII. die XIII. mensis Decembris, animam, bonis operibus secundam, Lateranis Salvatori suo atque omnium bonorum Deo auctori reddidisse dicitur; & hic, id est ad sanctum Petrum, ubi antea militaverat, clavigero cæli, pro cujus amore ibidem peregrinata fuerat, quinta die mensis Januarii membra carnis commendasse. Confer ea quæ superius diximus^e de religiosa ejus vita. Heinricus ejus filius Papiæ^f hoc anno versabatur III. nonas Aprilis, cum bona & privilegia suburbani Salvatoris monasterii confirmavit.

Heinrico assentabatur Cunibertus Taurinensis præsul, admodum infensus Benedicto Clusensi abbati, Gregorii papæ partibus addicto, quem ille ob hanc maxime causam plurimum exagitavit, ac demum adjuncto Petro marchione, expulit e monasterio. Dum in vico sancti Antonini exsul moraretur Benedictus, legendæ sancti Benedicti regulæ intentus, super quibusdam ejus sententiis scrupulos passus est: at earum sensum, monente in somnis ipso sancto Benedicto, ex lectione Cassiani assequitur. Exstant Gregorii litteræ^g de causâ, quæ inter Cunibertum & Benedictum vertebatur, quibus pontifex damna monasterio illata refarciri jubet, præcipiens, ut in proxima synodo episcopus se sistat, ut sancti Michaelis monasterium probet in proprietate & allodio episcopii sui, uti assererat, constructum esse. Idem a Gregorio Romam invitatus; cum inde ad Casinum montem tenderet, ab Heinrici satellitibus comprehen-

Annal. Bened. Tom. V.

P

ANN. CHR.
1077.
Bernardus
abbas captus.

II.
Lambertus
Scafnab. nobilis
historicus.

a Barth.
advers. 49.
c. 4.
b Scalig.
de emend.
temp.

Gerardi card.
& Agnetis
aug. obitus.
c Greg. VII.
lib. 5. ep. 5.

d V. lib. 60.
n. 13.

e lib. 61.
n. 102.
f Bullar. Ca.
sin. to. 2. p. 111.

II.
Benedictus
abbas Clusens.
sis multa pas-
sus.

g Greg. VII.
lib. 6. ep. 6.

ANN. CHR.
1077.

sus, multas passus est injurias, longe majores passurus, ni Adelaidæ marchisæ inter-
ventu liberatus fuisset. Reversus itaque ad monasterium, Petro marchione & Cuniberto episcopo mortuis, quietam illic vitam deinceps acturus videbatur. at nova ludibria passus est a Witelmo Cuniberti successore, necnon a Gregorio-Vercellenfi schismatico, cui aliquando missam in monasterio celebrare volenti constanter restitit, multis ob id injuriis ab eo affectus. Adelaida marchisæ, mox laudata, filia erat Manfredi Segusisæ marchionis, uxor quondam Odonis, quæ Pinarolensem, ut vidimus, abbatiam construxit, monachorum colonia Clusis adducta. Huic soror erat Immilla, quæ hoc anno sancti Petri ecclesiam apud Musinascum^a in monasterium convertit, eo pacto, ut quolibet anno, in missa seu festo sancti Martini uncis auri census Romanæ sancti Petri ecclesiæ solveretur. Eadem Immilla conditrix fuit parthenonis virginum Benedictinarum^b apud Caramaniam, quarum loco substituti ejusdem Ordinis monachi, ac demum Hieronymiani.

Musinasci & Caramaniam monasteria.
^a Ital. sac. 10. 4. p. 1455.^b ibid. p. 1457.

I V.

Warmundus abbas fit archiepiscopus Viennensis.

Viennæ in Gallia, post mortem Leodegarii archiepiscopi, in illam sedem subrogatus est Warmundus abbas Dolensis in pago Bituricensi, cujus electionem Gregorius papa laudavit, scriptis litteris ad clerum & populum Viennensem, gratulatus, quod haberent *ex dono divinae propitiationis ordinatum Warmundum, bonum & justum episcopum, virum religiosum atque prudentem*, cui eos obedientes esse jubet. Idem pontifex aliis litteris Warmundo ipsi confirmat Viennensis ecclesiæ primatum super septem provincias, eidemque ecclesiæ subiectas esse vult virorum abbatiam sancti Petri extra portam urbis sitam, atque virginum abbatiam sancti Andreae intra eandem urbem; necnon sancti Theoderii abbatiam, quæ ejusdem diocesis erat. Idem Gregorius eidem archiepiscopo mandavit, ut censuris compelleret sanctimoniales sanctæ Columbæ juxta Rhodanum ad præstandam abbatiam sancti Petri obedientiam. quod cum illæ exsequi differrent, illius negotii curam archidiacono Vapincensi commisit. Hæc ex Antiquitatibus Viennensibus Johannis a Bosco. Tunc Viennensem pagum regebat Geilinus comes, qui suburbanam sancti Victoris ecclesiam concessit, vel potius afferuit sancti Theofredi cœnobio pro animæ suæ & filiorum suorum remedio, maxime pro anima Willelmi filii sui, qui ejusdem cœnobia monachus, & postmodum abbas fuit. Huic donationi assensit Warmundus archiepiscopus mox laudatus. Eandem ecclesiam Lambertus Valentiniensis episcopus, jam pæne desertam, longe ante Guigoni abbati instaurandam commiserat, scilicet anno m. xi. Dolensem abbatiam cum archiepiscopatu retinuit Warmundus usque ad obitum, qui post sex annos contigit. De eo conqueritur Manasses Remorum archiepiscopus in litteris^c ad Gregorium papam.

^c Labbe to. 7. bibl. p. 203. & Greg. resp. V.

Cluniaco auctus census a rege Alfonso.

Hoc anno Adefonsus seu Aldefonsus, vulgo Alfonso, rex Leonum in Hispania, sanctis apostolis Petro & Paulo apud Cluniacum, & domno Hugoni, totique ejus congregationi annum censum, quem Fredenandus seu Ferdinandus ipse pater dare consueverat, duplo auxit pro anima ejusdem patris sui & matris suæ Sanciae reginæ, sed tamen eo pacto, ut, quod ille vestimentorum causa concesserat, emendo tritico inferviret, eo maxime anno, quo magna frugum sterilitas fuerat. *Data vii. idus Julii, æra m. c. xv. regnante rege Adefonso in Legionibus & Castella & in Pampilonibus.* Petrus Azuris & Didacus Azuris comites, Gondisalvus Salvatoris comes, Monius & Gonsalvus comites, & Sancius Ordonii itidem comes id confirmant; ex episcopis Pelagius episcopus in sancta Maria, Petrus Asturicensis, & Bernardus episcopus incertæ sedis; ex abbatibus Fredenandus, Julianus & Ramirus, non designatis eorum monasteriis. Ex his Julianus abbas erat monasterii sanctorum Facundi & Primitivi.

Carionis monasterium & alia eidem data.

Hoc item anno Tarasia comitissa uxor comitis Gomiz-Didaz, cum liberis suis, quoddam monasterium sub patrocinio S. Johannis-Baptistæ & S. Zoyli constructum juxta urbem sanctæ Mariæ, quæ dicitur *Carrionensis*, & corporibus sanctorum Cordubensium, Zoyli & Felicis decoratum, quod hereditario jure ipsi provenerat, *datum antiquitus supra ripam ejusdem fluminis, scilicet Carionis, ad ingressum & exitum porte*, quod prædictus comes & ipsa ejus conjux instauraverant, cum suis adjunctis confert sacrosancto cœnobio Cluniacensi æra m. c. xv. regnante Aldefonso rege in civitate Legionensi usque ad montes Pyreneos, *presidente episcopo Pelagio in eadem civitate, & Bernardo præfule in Palentia & domno Symeone in Burgos.* Carion nobile opidum est in regno Legionensi ad fluvium cognominem in ipso limine Castella veteris. Illic habetur sancti Zoyli monasterium Benedictini hætenus Ordinis, in quo

ANN. CHR.
1077.^a Elog. Memor. lib. 3. c. 9.

sancti martyris Felicis Complutensis corpus in argentea theca servatur, & magna religione colitur, teste Morale in notis ad Eulogium, ubi observat, illuc sancti Felicis corpus translatum tradi, tametsi ejus cadaver per ignem & aquam dissipatum fuisse testetur Eulogius^a. Verum potuit pia christianorum diligentia, inquit Morales, ossa non penitus consumta de flumine extrahere. quod utique facile fuit, cum igne de-ficcata supernarent. Idem *serenissimus princeps*, cum consensu sororum suarum Uracæ & Gelviræ, filiarum *magni ac gloriosissimi imperatoris Fredenandi*, parvum habitaculum, quod ad Eremitas vocant, situm sub alpe Cerratos procul amne Durio, cum monasterio sancti Petri de Campo-modo, Hugoni abbati concedit, *ut ordo & regula sancti Benedicti, & instituta Cluniacensium ibi studiose serventur*, ad honorem sanctorum Jacobi apostoli & fratris ejus Johannis, Petri & Pauli, Martini episcopi, & ceterorum, quorum reliquiæ illic reconditæ erant, eo pacto, ut Hugo ipse & frater ejus Rainerius abbas, & qui post eum fuerint cum fratribus suis, teneant ibi ordinem & consuetudinem Cluniacensium, & nullus homo super eos potestatem habeat nisi solus abbas Cluniacensis. Actum æra m. c. xv. & quidem xi. kalendas Junii. Subscribunt post Aldefonsum Agnes regina, Uracha & Gelvira filia Fredenandi principis, Bernardus episcopus Palentinæ sedis, & Simon Aucensis; Sisebudus Caridignæ abbas, Julianus abbas sanctorum Facundi & Primitivi, Vincentius abbas sancti Petri de Aslanza, & Rainerius abbas una cum fratribus, quos habebat in subjectione domni Hugonis abbatis.

Honorificum in primis est Gregorii VII. privilegium, Cluniaco datum hoc anno in concilio Lateranensi, in quo pontifex patres alloquens ait, inter ultramontana monasteria eminere^b Cluniacense monasterium, tutelæ apostolicæ sedis præcipue assignatum, quod sub religiosis & sanctis abbatibus ad id usque dignitatis & religionis pervenit, ut ceteris monasteriis, quamvis multo antiquioribus, in Dei servitio & fervore præcellat, & nullum in terra illa huic omnino adæquari videatur. Cujus rei causa fit, quod omnes ejus ad id tempus abbates sancti fuerint, nec ulli, eorumve monachi, Romana ecclesiæ filii, umquam degeneres exstiterint, aut genua suacoram Bahal curvaverint: sed ejus semper libertatem & dignitatem imitantes, quam ab origine traxerunt, auctoritatem nobiliter servaverint, nulli umquam nisi beati Petri potestati subiecti. His præmissis, pontifex ejus immunitatem confirmari censet: cui omnes assentiuntur.

VI.
Cluniaci & Hugonis abbatis elogium.
^b Bullar. Clun. p. 21.

His apprime convenit elogium, quod idem protulit^c de sancto Hugone Cluniacensi abbate in epistola ad Hugonem Dionsensem episcopum hoc anno scripta, ei præcipiens convocari synodum in Gallia ad examinandam causam Gerardi Cameracensis episcopi, anno superiore, ut vidimus, electi, qui investituram ab Heinricho rege imprudens acceperat; necnon causam Catalaunensis episcopi & Carnotensis ecclesiæ, Aniciensis, Arvernensis, aliarumque. Hæc autem omnia discuti jubet coram ipso Dionsensi episcopo, Manasse Remensi archiepiscopo, & Hugone abbate, quem laudat his verbis. *Volumus etiam ut fratrem nostrum Hugonem venerabilem Cluniacensem abbatem tecum synodo interesse ex nostra parte convitare rogando, & multum instando procuret, tam propter alia multa, tum maxime ut causa Arvernensis ecclesiæ competenti & firma determinatione cum Dei & illius adjutorio finiatur. Confidimus enim in misericordia Dei & conversatione vite ejus, quod nullius deprecatio, nullius favor aut gratia, nec aliqua prorsus personalis acceptio eum a tramite rectitudinis dimovere poterit.* quo elogio nihil magis honorificum afferri potest. Porro Aniciensis ecclesiæ causa erat Stephanus de Mercurio, cui propter simoniam episcopatus abrogatus. Hæc epistola scripta est iv. idus Maii, indictione xv.

^c Greg. VII. lib. 4. ep. 22.

Ad has causas dirimendas Gregorius synodum in his partibus haberi, *cum consilio & consensu regis Francorum*; si vero noluisset, apud Lingonas convocari iisdem litteris præcipiebat. Hanc apud Æduam celebrari consultius visum est, assentiente Hugone Burgundia duce: ubi multi ex Francia & Burgundia illustres viri, episcopi, abbates, monachi ac nobiles convenere, ut scribit Hugo Flaviniacensis. Tunc sancti Benigni Divionense monasterium, Adalberone abbate ix. kal. Februarii mortuo, rectore destitutum erat, & de successore deligendo monachi dissidebant. Movebat in primis antiquæ nobilitatis & religionis monasterium, quod a pristino fervore, Rotberti ducis violentia & incuria prælatorum, nonnihil deflexerat ex eo tempore, quo redi-viva illic religio beati Willelmi opera maxime refloruerat. Et quia labente inte-

VII.
Æduense concilium.

ANN. CHR.
1077.

rius religione exterius quoque cetera defluunt, *intus parum erat religionis, foris ca-*
mulus desolationis. Synodo aderat Jarento, Casæ-Dei prior, querimoniam facturus
de injuriis suo monasterio illatis; aderat quoque Rainardus Lingonensis præsul, co-
gnomine Hugo, cujus erat sancti Benigni monasterio prospicere, qui Jarentonem
ante ejus conversionem noverat, ejusque religionem compertam habebat. Concilio
inito, de multis ecclesiæ necessitatibus quatuor primis sessionibus actum est. Accu-
satus simoniæ Manassès archiepiscopus a suis clericis, & suspensus ab officio, quia vo-
catus ad concilium non venerat ut se purgaret. Quinta die in sede Lugdunensi
substitutus est Gebuinus archidiaconus Lingonensis in locum Humberti ob simoniam
expulsi, qui ad Iurense sancti Eugendi cœnobium secesserat, ibique monachus fa-
ctus erat.

Id ægre tulit Lingonensis præsul, conquestus quod patres dextrum ei eruisent
oculum, cui suum abstulissent archidiaconum, in quo suum ipsius consilium, totius-
que diocesis solatium residebat. Tum sancti Benigni monasterio idoneum rectorem
providendum monet, qui labentis religionis damna resarciat. Rogatus edicere, ec-
quem ad id aprum censeret; ille Casæ-Dei priorem manu designans: *Date mihi,*
ait, *hunc piscem de fonte Dei.* cui obtinendo Hugonis ducis preces adhibuit. Repu-
gnabat Hugo Diensis, qui eum Casæ-Dei necessarium judicabat: sed maxime recla-
mabant Casæ-Dei monachi, qui cum priore suo synodo aderant: nec minus prior
ipse resistebat. Jamque fugam clanculum parabat, cum patrum jussu capitur, tene-
tur, & Lingonensi traditur episcopo, quem legatus monet, ut Deo de concessio tali
viro gratias agat, ipsumque ea caritate foveat, quo olim Bruno episcopus Willel-
mum ejusdem loci abbatem. quod ille dignitatis suæ periculo pollicitus est. Id actum
sexta sessione. Mox Divionem missus nuntius, qui electum monachis nuntiaret. Ad-
sunt ilico monachi, & electioni assentiuntur. Nec mora uno die, id est xv. kalen-
das Octobris, Aduæ consecrati sunt Gebuinus in Lugdunensem archiepiscopum a
legato, & Jarento in abbatem ab episcopo Lingonensi. Hic statim Divionem per-
gens, die XXI. Septembris apud sanctum Benignum exceptus est. Observato loci statu,
cum languentem illic religionem, domum ære oppressam alieno, ecclesiam orna-
mentis spoliatam, ædificia denique semirutata vidisset; consilium & opem ab Hugone
Cluniacensi abbate querendum judicavit, ut ex eodem fonte resurgeret monaste-
rium, ex quo per Willelmum abbatem derivata erat ejusdem loci religio. Nec eum
sefellit vana spes. nam inde octo accepit religiosos monachos, ex quibus unum
priorem constituit, ceteris singula officia deputavit: ut eorum exemplo reliqui ino-
lita vitia corrigerent, & virtutes appeterent. Sic brevi factum est, ut in pristinum
statum inibi refloreret religionis cultus, & amissa recuperarentur, & nova ac-
quirentur, multique nobilium & mediocrium Deo militaturi eo confluerent.

VIII.
Manassès Re-
morum archi-
episcopus exau-
ctoratus.

Ad prædictam synodum citatus, ut diximus, Manassès Remorum archiepiscopus, ut
se de objectis criminibus purgaret, adesse recusavit. Aduere clerici Remenses ejus
accusatores, scilicet Manassès alter, Bruno & Pontius. Accusationum præcipua ca-
pita erant, simoniaca in sedem Remensem intrusio, sacre supellectilis direptio, spo-
liatio clericorum, ecclesiarum, abbatiarum, injustæ excommunicationes. Manassès
unus ex ejus accusatoribus is esse videtur, qui post Rainaldum, Manassæ archiepif-
cupo suffectum, illam sedem adeptus est: Bruno vir ille sanctus erat, ab ecclesia Co-
loniensi ad Remensem translatus, qui ejusdem Manassæ sceleribus offensus, postmo-
dum in solitudinem secessit, ubi sacri Ordinis Cartusienensis fundamenta jecit. Dam-
natus ab Hugone Diensi Manassès in concilio Aduensi, Romanum pontificem ap-
pellavit, obtinuitque ab eo, ut, quia legatum sibi infensum causabatur, non ille,
sed abbas Cluniacensis de se judicaret. Ita enim asserit idem ipse Manassès in Apo-
logetico, in quo Hugoni Diensi rationem reddit, cur ad Lugdunense concilium
ab eo vocatus non adesset. Excusandi causas referre non est nostri instituti, quas
cuivis in illo Apologetico a me edito legere licet, scripto ante concilium Lugdu-
nense anno M LXXX. celebratum. In illo scripto ait, se cum Manassè pro omnibus
sociis concordiam fecisse, exceptis duobus, *quorum unus, inquit, scilicet Bruno, nec*
*nosser clericus, nec nosser natus aut renatus est, sed sancti Cuniberti Colonien-
sis, in re-
gno Teutonorum positi, canonicus est: cujus societatem non magnopere affectamus, utpote*
*de cujus vita & libertate penitus ignoramus; & quia quando apud nos fuit, multis be-
neficiis a nobis in eum collatis, male & nequiter tractati sumus.* Hanc solam recusandi

a Mus. Ital.
eo. 1. p. 119.ANN. CHR.
1077.

Brunonis testimonii causam profert Manassès, alias graviores non prætermittiturus,
si inculpatæ omnino vitæ non fuisset Bruno. Quid ad Manassæ postulata responde-
rit pontifex, ipsius epistola probat, data apud sanctum Germanum subtus montem
Casinum, XI. kalendas Septembris, indictione prima, id est anno M LXXXVIII. Ex
qua intelligitur, præcessisse concilium Aduense, in quo Remenses illi clerici Ma-
nassèn archiepiscopum absentem accusarunt. Porro Manassèn canonicum cum Bru-
none ei adversari instituisse ex Gregorii VII. a litteris discimus, etsi contrarium ar-
chiepiscopus asserat.

a Greg. VII.
lib. 7. ep. 20.

In eodem Apologetico queritur Manassès, quod Hugo Diensis interdixerit Dro-
gonem Taruennæ episcopum, virum tantæ senectutis, ut, cum ante episcopatum in
ordine presbyteri diu permansisset, jam tunc *ultra tempus LX. annorum* gradum te-
nuerit episcopi. Id si ita esset, ejus episcopatus initium ab anno M XVII. repetendum
esset. at paullo serius statuendum esse superius b vidimus. Jam in locum Drogonis in
illa sede successerat hoc anno Hubertus, qui tunc litteris c pro erectione abbatia
sancti Johannis de Vineis in synodo Sueffionica subscripsit. Præter ea questus est
Manassès, quod duo suffraganei sui, Laudunensis & Sueffionensis, se inconsulto Am-
bianensem consecraverint. quod intelligendum de Radulfo, qui post mortem Ful-
conis electus est.

b lib. 56.

n. 95.

c Marlot. 10.

2. p. 173.

Ex eorum numero quos Manassès archiepiscopus excommunicavit, fuere duo
sancti Remigii apud Remos monachi, Robertus & Lambertus, qui ob id Roma-
num pontificem appellarunt. Excommunicationis hæc causa prætegebatur, quod
cuidam extraneo abbati, interventu pecunia, ut aiebant, & omnino contra regulam sancti
Benedicti & auctoritatem sanctorum patrum, indigne illis & præfato monasterio pro abbate
apposito, obedire & sub ejus regimine in eodem cœnobio manere noluerint. Idcirco se ab
archiepiscopo excommunicatos, & excæcato quodam eorum fratre laico, omni
miseria circumventos esse dicebant; nec eis quidquam profuisse, quod sedem apo-
stolicam appellaverint. Hæc cum ex eis rescisset Gregorius papa, scriptis d ad Jos-
fredum seu Gosfridum Parisiensem episcopum litteris, ei hanc causam discutiendam
committit, eique præcipit, ut archiepiscopum inducat ad relaxandam illam excom-
municationem, & prædictos monachos sine omni molestia in pace dimittendos; sin-
minus, ipse eos ab excommunicationis vinculo absolvat; abbatem vero illum, qui
prædictum sancti Remigii monasterium per ambitum occupasse dicebatur, commo-
neat, ut vel Hugoni Diensi episcopo, vel aliis apostolicis legatis, qui in Gallia sy-
nodum celebraturi essent, se sistat introitus sui rationem redditurus; aut certe ad
ipsum pontificem in proxima festivitate omnium sanctorum veniat cum fratribus
ejusdem monasterii, qui de ejus intrusione conquerebantur.

IX.

Tribus in san-

cti Remigii

monasterio.

d Greg. VII.

lib. 4. ep. 20.

Tunc sancti Remigii cœnobio præerat Henricus abbas, qui anno superiore Ma-
nassæ litteris pro sancto Basolo subscripsit, jam ante Humolariensis abbas. Is post
abdicationem Willelmi Mettensis abbatis, cujus superius e meminimus, sancti Re-
migii præfecturam adeptus, eam cum Humolariensi retinuit, adjuncta etiam No-
vigentensi, quam tamen postmodum dimisit. Huic recte convenit quod *extraneus*
abbas in præmissis litteris dicitur. at quod de ejus simoniaca intrusione refertur
obstare videtur Guiberti f abbatis testimonium, qui eum *magnificum virum* ap-
pellat; qui etsi *non litteris, non genere clarus esset, in rerum tamen forasticarum*
seu exteriorum sic fuit dispensatione conspicuus, ut interioris regula statui bona sollici-
tudine pariter redderetur intentus. qui his tribus monasteriis præsidens, ex ditiorum co-
piis duorum, Remigiani scilicet atque Humolariensis, tertii hujus, nempe Novigen-
tensis, quod coalescere cæperat, supplebat indigentia. Ejus porro in Remigiano cœno-
bio præfecturam Gregorio, ejusve legatis probatam fuisse ex eo intelligimus, quod
sancti Remigii abbatiam per viginti duos fere annos retinuit cum Humolariensi,
deposita Novigentensi, quam *ævo gravis & oculis captus, Godefrido sancti Quintini*
de Monte monacho resignavit, opulentiores retinens, quæ facilius regi poterant.
Hæc abbatiarum pluralitas Henrici abbatis religionem parum probat, cujus in ab-
batia Novigentensi successoris Godefridi longe defæcator fuit pietas, qui oblatam
sibi sancti Remigii abbatiam recusavit, pauperiore illa contentus.

Henricus ejus
loci abbas.

e lib. 64.

n. 59.

f Guibert.

lib. 2. de vita

sua c. 2.

Admoneor hoc loco agere de origine Novigentensis beatæ Mariæ monasterii,
quod eo tempore condi cœptum est, uti discimus ex Guiberto, ejusdem cœnobii
tertio abbate, qui initio libri secundi de vita sua fuse de ejus primordiis egit. No-

X.

Novigentensis

monasterii

primordia.

ANN. CHR. 1077.
* Coney.
* P. Aiglem.

vigentum locus est maxime solitarius subtus Codiciacum * castrum positus ad arenam Aquilam * in dioecesi Laudunensi: quantum ad habitationem monasticam novus, inquit Guibertus, quantum vero ad usum saecularem vetustissime cultus. Ejus antiquitatem probant innumera, quae illic Guiberti tempore eruebantur sepulcra, quae gentiliū fuisse putat Guibertus, hoc ordine disposita, ut circularim in modum chorulae, sepulcrum unius multa ambirent, in quibus quaedam vasa, seu urnae reperiuntur, quorum causam sive usum, ait ille, nesciunt christiana tempora. Illic vetustissimum templum erat, virgini paritura ante Christum conceptum, ut tum credebatur, dicatum, ubi quaedam litterae metro compositae legebantur: quibus rex quidam Britonum, paullo post Christi Domini passionem Jerusalem aditurus, illic divertisse ferebatur, & in reditu, visis apostolis eodem revertisse, ibidemque mortuum ac sepultum fuisse cum quadam capsula varias reliquias continente, quae ex ejus tumulo eruta Guiberti tempore ibidem visebatur. Illud certum, existisse illic ecclesiam ab antiquo sub nomine Dei-genitricis Mariae, quae villis vetuste memoria, & ditissimis conspiciatur, magno adjacentium populorum concursu ac veneratione frequentabatur, & miraculis, divinisque luminibus crebro illustrari dicebatur. Hinc ex devotorum consilio propositum est, ut ad frequentiam divini servitii inibi habendam monachis traderetur. Principio sex tantum illic collocati sunt monachi ob tenues redditus, iisque praefectus mox laudatus Henricus sancti Remigii abbas, qui jam dudum Humoburienſi monasterio praerat. Hic ecclesiam novam consecrari curavit ab Elinando Laudunensi episcopo, a quo privilegiis insignita, a plerisque vero aliis pensionibus & muneribus aucta est. Idem Elinandus altare Novigenti, rogatu Albrici Codiciaci domini, liberum fecit, ut superius vidimus.

a lib. 61.
n. 42.
X I.
S. Nicolai in
Bosco initia.

Novigenti monasterio, ut situ, ita & tempore proximum fuit cenobium sancti Nicolai, in saltu Vedogio seu Voëſta situm, vulgo sancti Nicolai in Bosco nuncupatum, quod a quibusdam eremitis originem habuit. De ea sic loquitur Ingelrannus Laudunensis episcopus in suis litteris pro eodem monasterio, anno M C III. datis. *Erat solitudo deserti in silva Voëſta, in qua devoti Deo eremite coeperunt de proprio labore suo vivere, & ecclesiam in honorem sancti Nicolai edificare. Deo autem bene inceptio eorum proventus tribuente, de incolis facta est terra cultibilis, de loco bestiarum ecclesia Domini, de solitudine religiosa congregatio monachorum. Erat autem locus ille in parochia sancti Petri de Crispeio.* Haec Ingelrannus, qui monasterii ecclesiam liberam fecit, ibidemque parochiam instituit pro devotis laicis, qui illic habitaturi convenerant. Primus ejus loci abbas fuit Letbaldus, de quo necrologium III. kal. Octobris: *Obiit dominus Letbaldus abbas & fundator hujus cenobii.* Nullum ejus instrumentum invenimus ante annum M LXXXIX. quo anno Ricuinus ac Warnerus germani fratres, liberiori exorti genere, abbatem & fratres S. Nicolai de saltu rogaverunt, ut ipsos in suum consortium admitterent, eisque habitum monasticum concederent. quod obtinere, toto alodio suo, quod in villa Choelniaci habebant, eidem abbati & fratribus collato. His litteris Clarembaldus dominus Vendolii, Wido frater ejus, alique subscribere.

X II.
Simonis Crispiacensis conventio.

Non ante praesentem annum M LXXVII. Simon Crispiacensis comes monasticae vitae propositum executus est. Ante triennium pontificem consuluerat, quid ageret pro remedio animae patris sui Radulfi, apud Ambianos in Montis-Desiderii castello humati, quod hic legitimo possessori vi abstulerat. Responderat pontifex, ejus cadaver inde efferendum, alibique sepeliendum, & pro ejus animae refrigerio missas celebrandas, erogandasque eleemosynas. Huic mandato Simon obsecuturus hoc anno parentis exuvias ex illo castello removit, & Crispiacum in ecclesiam beati Arnulfi transtulit, monasterio insignem, ubi illud ad uxorem ejus, Simonis matrem sepelivit, multasque eleemosynas pro eo erogavit. Insuper beati Arnulfi ecclesiae per anulum aureum tradidit terram Bohoocli*, & duo pretiosa candelabra, ut per merita beati Arnulfi martyris anima patris sui luce aeterna frueretur, litteris datis XI. kal. Aprilis hoc anno, indictione xv. Ex quibus intelligitur, Simonem necdum tunc sacculo nuntium remisisse. Paullo ante quam discederet, praedictam sancti Arnulfi abbatiam Hugoni abbati & Cluniacensi congregationi subjecit, litteris ad Hugonem scriptis, ad ejus vitam a nobis relatis, in quibus ait, se Hugonem praeter omnibus mortalibus diligere, eique tradere sancti Arnulfi abbatiam per abbatem unum e suis ordinandam. Hanc unionem postea confirmavit Hugo episcopus Silvanectensis, ad cujus dioecesim Crispeium pertinet. Guibertus^b abbas auctor est, Simonem, detecto viso-

b Guiber. lib. I. de vita sua c. 10.

ANN. CHR. 1077.

que lurido patris cadavere, ad tale spectaculum ita exhorruisse, ut jam tunc honores saeculi fastidire coepit. *Concepta itaque hac ipsa voluntate, fervente tandem desiderio, quod parturiebat emisit, & patriae suorumque fugax, fines excedens Francicos, Burgundiam ad sanctum Eugendum in territorio Iurenſi concessit,* inquit Guibertus.

Rem fusius narrat Simonis vitae scriptor anonymus. Is, ut superius vidimus, Hildeberti Arvernensis comitis filiam desponderat, eique perpetuae continentiae votum persuaserat, eodem & ipsi jam tunc animo affectae. Inde ad sua reversus, ut de re familiari statueret, a Wilhelmo Anglorum rege, a quo educatus fuerat, interpellatur, ut filiam suam ducat uxorem, forte Adelam, quae Stephano-Heinrico Campaniae comiti postea nupsit. Ille propinquitatis impedimentum obtendit, atque papam hac de re consulendum. Annuente Wilhelmo, Simon Romam se adire fingit: at in ipso itinere divertit ad sancti Eugendi monasterium, ubi cum sociis, nobilissimis viris, monasticum induit habitum, abjectis saeculi honoribus quam plurimis. Erat quippe non modo Crispiacensis seu Vadenſis*, sed etiam Medantensis* comes, necnon Vitriaci, Barri-super-Albam, aliorumque locorum dominus. Tantus vir jam monachus factus, totum se vigiliis, jejuniis, & orationi dicavit, obedientiae in primis addictus, tantae denique frugalitatis, ut deficiente tritico, pane avenae contentus esset. Non multo post ipsius conversionem annuente abbate (is Odo erat) in solitudinem cum aliquot sociis secessit, ubi proprio manuum labore sibi victum comparabat. Cibus ei panis cum aqua, legumen & poma silvestria, & quidem semel in die, exceptis dominicis & sollempnibus festis. Tam insigne exemplum complures illustres viros, in his Hugonem Burgundiae ducem, necnon Widonem comitem Matisconenſem, aliosque ejusdem ordinis viros ad conversionem adduxit, ut videbimus anno sequenti. Praemiserat ante se Simon, ut ex Johanne^b Besuensi chronographo discimus, duos illustrissimos viros, Rodulfum scilicet ac Franconem: secum vero duxit Rotbertum, Arnulfum & Walterium, aequae nobiles, qui Deo cum eo se consecrarunt. Hos brevi postea secutus est Stephanus, Arnulfi comitis de Risnel filius, clarissimi consulis seu comitis de Fontvenſis filiam matrem habens, factus demum abbas Besuensis monasterii, ubi disciplinam regularem restituit, de quo plura inferius.

a lib. 64.
num. 98.

* du Valois.
* de Mantz.

b Spicil. to.
I. p. 606.

Per id tempus Wilhelmus rex Anglorum in Gallia versabatur regni sui procuratore Lanfranco archiepiscopo commissa. Cum in his Gallicanis partibus versaretur, rei publicae necessitas postulavit, ut Lanfrancus ad eum accederet, de incidentibus regni negotiis cum eo acturus. Ordericus^c id factum dicit in reditu Lanfranci ex Romano itinere, ex quo cum Thoma Eboracensi & Remigio Lincolnienſi episcopo reversus erat. At certius videtur, quod ex actis Lanfranci mox retulimus: cum is non nisi serius Romam adierit, siquidem Gregorius VII. in epistola^d scripta post biennium ad ipsum, id est VIII. kalendas Aprilis, indictione II. queritur, quod ex eo tempore, quo ad summum pontificatum proventus fuerat, ad se venire Lanfrancus non multum curasset. Cum itaque in Galliam venisset Lanfrancus, prima ejus cogitatio fuit revisendi venerabilem abbatem Herluinum, & carissimos Becenses fratres, a quibus maximo cum gaudio & honore acceptus fuit. Nova necdum sacra erat ecclesia, quae ejus consilio inchoata fuerat. Rogatus ab amantissimis fratribus, ut eam dedicaret, id lubens praestitit X. kalendas Novembris hoc anno M LXXVII. Ejus rei gratia illuc convenere plerique illius provinciae episcopi & abbates, multique procures. Episcopos quinque adfuisse testatur Becensis chronographus, Odonem scilicet Bajocensem, Gislebertum Lexovienſem, Gislebertum item Ebroicensem, Rotbertum Sagienſem, & Ernaldum seu Arnaldum Cenomannenſem. Rex ipse adesse non potuit, urgentibus negotiis impeditus, nimirum revocandis, ut puto, ad suas partes Cenomannis, qui tunc temporis ab eo defecerant, ut in actis^e episcoporum Cenomannenſium legitur. Nova ecclesia in honorem beatae Mariae dedicata: cujus princeps altare Lanfrancus, alii episcopi alia consecrarunt. Veritas ecclesia, quae beati Herluini a posteris dicta est, substitit ad annum M CCCXVII. quo anno, dum Angli cenobium obsiderent, aequata solo est. Tertio post praedictam dedicationem die, discedendi missionem Lanfrancus a suis Becensibus poposcit, a quibus aegre avulsus est, maxime a venerabili patre Herluino, qui eum, ut carissimum filium, super omnes mortales amabat, nihil ulterius hujus mundi cupiens, utpote ejus praesentia recreatus, quem semel priusquam moreretur, videre peroptabat.

X III.
Beccensis ecclesia dedicata.

c Orderic. lib. 5. p. 548.

d Greg. VII. lib. 6. ep. 30.

e Analeth. to. 3. p. 286.

ANN. CHR. 1077. Cadomenfis item ecclesia.

Becco discedens Lanfrancus Cadomum se contulit, ubi Cadomensis monasterii basilica in honorem sancti Stephani dedicata, tum ab ipso Lanfranco, tum a Johanne Rotomagensi archiepiscopo, Thoma Eboracensi, aliisque episcopis, presentibus ipso Willelmo rege & conjugue sua Mathilde, ipsius monasterii conditoribus, cum infinita virorum illustrium & promiscui vulgi multitudine. Multis aliarum ecclesiarum dedicationibus interfuit Lanfrancus, qui in Angliam reversurus Mainerio Uticensi abbati ad instaurationem basilicæ & monasterii multam pecuniæ summam contulit.

Paulus abbas S. Albani. a V. lib. 62. n. 94.

Florebat tunc in cœnobio Cadomenfi Paulus monachus, natione Neuster, humili loco natus, ut Matthæus Parisius tradit. Post mortem Fretherici a sancti Albani abbatis, Paulus agente Lanfranco archiepiscopo, cujus propinquus falso dicitur, ad vacantem abbatiam hoc anno promovetur III. kalendas Julii, vir religiosus & litteratus, & regularis disciplinæ rigidus exactor, cautus tamen ne repentina mutatio tumultum generaret. Ejus rei causa Lanfranci consuetudines & statuta monastica illuc induxit, ex quo bonæ ejus loci famæ odor ad remotas regiones Romam usque dimanavit. Ad hæc reformata ab eodem sanctimonialia, quæ prope monasterium habitabant: quibus mantellum nigrum & silentium suo tempore, tempusque quietis & vigiliarum, ac terminos exspatiandi præscripsit. Idem abbas rem familiarem sollicitè curavit, novamque basilicam, aliaque ædificia ex lapidibus & tegulis veteris civitatis Verolamii exædificavit. Cetera ejus facta minutatim apud Matthæum Parisium videre licet. Exstat præclara ad eum Anselmi b epistola, qua ipsi de ejus promotione gratulatur, & præclara monita tradit, in his ut studeat plus diligi ab omnibus mansuetudine & misericordia, quam timeri nimis austera & nulli parcente justitia. quod tamen ille non omnino observavit, si vera sint quæ de eo scribit Willelmus Parisius.

b Anselm. lib. 1. ep. 71.

XIV. Rodbertus abbas Carnutum postulat episcopus. c Orderic. lib. 5. p. 583.

Cadomensis ecclesiæ dedicationi interfuisse ab Orderico traditur Rodbertus nobilis abbas, olim Uticensis, tunc vero sanctæ Euphemie in Calabria, qui in Galliam Philippi regis invitatus reversus, ad colloquium venit Willelmi regis, cui veniam petenti, quod ipsum olim in exsilium injuste extulisset, facile indulgit. Ideo vero hunc Philippus rex accerserat, ut Carnutensem episcopatum, qui post Araldi obitum vacabat, ei conferret. Sed Gallis, inquit Ordericus, Nortmannorum devotantibus magistrum, (Rodbertus quippe nobilis Nortmannus erat) Goisfredus, Eustachii Boloniensium comitis nepos, pontificatum occupavit. Hæc Carnutensis electio multis turbis obnoxia fuit. Primo quidem Robertus quidam monachus episcopatum illum nefanda ambitione occupasse dicitur, ideoque episcopali officio a Gregorio papa privatus, supra corpus beati Petri apostoli sacramento se obligaverat, in illam sedem se non ingesturum: sed tamen Roma reversus, illam invadere institit, eamque a legato apostolico licet admonitus, dimittere noluit. Hæc discimus ex duabus d Gregorii epistolis, IV. nonas Martii Carpinetæ datis: quarum una scripta est ad Carnutenses, altera ad Richerium Senonensem archiepiscopum, cui præcipit eundem Robertum & fratrem ejus Hugonem commonere, ut Carnutensi ecclesiæ ablata restituant, nec deinceps in eam se immisceant. Verum cum Robertus ille pertinaciter in illa sede permaneret, ab Hugone Diensi episcopo excommunicatus, depositusque est. Quam sententiam Gregorius confirmavit litteris e ad eundem Hugonem scriptis, in quibus ei significat, Philippum regem Francorum iterata postulatione legationem ad se direxisse pro Roberto abbate t monasterii sanctæ Euphemie de Calabria, qui hoc anno, inquit, cum in Longobardia eramus, per nos transiit in Franciam, ut eum ad regimen Carnotensis ecclesiæ episcopum probarem, & ordinarem. tum subdit. Reversus est etiam ille idem Robertus abbas ad nos, dicens, se donum episcopatus, offerente rege, refutasse, nec quidquam inde sine nostro consilio facere voluisse, vel facturum esse. Insuper nihilominus ejus postulationi Carnutenses clerici: ex quibus duo pontificem ejus rei causam adierunt. Sed quoniam absentium vota pontifici haud comperta erant, ejus rei cognitionem retulit ad Hugonem Diensem episcopum: at quid iste ea de re statuerit, non liquet. Certe Rodbertum abbatem ad suum monasterium revertisse, ibique post septemdecim regiminis annos idibus Decembris feliciter ad Dominum migrasse auctor est Willelmus g Gemeticensis.

d Greg. VII. li. 4. ep. 14. & 15.

e id. lib. 5. ep. 11. f V. lib. 62. n. 16. & seq.

g Willelm. Gemet. lib. 7. c. 30.

Ad Robertum superiorem illum monachum quod attinet, hic post latam in ipsum ab Hugone excommunicationis ac depositionis sententiam ad Gregorium papam

ANN. CHR. 1077. a Greg. VII. lib. 9. ep. 15. & 16. b Analect. tom. 2. p. 557.

pam denuo confugit: a quo diu detentus, ut se ipse canonicè purgaret, tandem absolutus fuit, ut ex sequentibus Gregorii a epistolis intelligimus. Verum in illo sive alio itinere, dum Roma rediret, in cella Cluniacensi apud Silviniacum decessit. De eo enim intelligendum videtur Carnutensis ecclesiæ necrologium b ad decimum kalendas Januarias, quo die Silviniaci obiisse dicitur Robertus episcopus, Roma veniens, quo ipse perrexit, ut ecclesiam istam diu inquietatam reduceret ad statum pristina tranquillitatis, quam toto corde diligens reddiderat ei, redimendo plurima ornamenta, male ab aliis distracta, eique nova quædam dedisse, multo plura & majora dare proponens, si Deus longiorem vitam sibi præstitisset. Hic est sine dubio Robertus episcopus, cujus sepulcrum et terra erectum visitur in ecclesia cellæ Silviniacensis apud Burbonenses. Hæc certiora videntur iis, quæ in veteri indice episcoporum Carnutensium leguntur, ubi Robertus episcopus sedis apostolicæ legatus in Aquitania fuisse dicitur, eamque propriis sumptibus visitasse. Hunc in sede Carnutensi præcesserat Araldus episcopus, ut in superioribus vidimus, qui in editis Roberto male postponitur. Gosfridus ab Orderico supra memoratus, simoniæ infamulatus apud Gregorium VII. c depositus fuit a Paschali II. In quadam charta Vindocinensi annus episcopatus ejus primus componitur cum anno M LXXIX. Huic successus anno M XCII. venerabilis Ivo, de quo multa erit in consequentibus dicendi materia.

c Greg. VII. lib. 5. ep. 17.

Tunc Carnutensi sancti Petri monasterio præerat Hucbertus abbas, cujus tempore Gaufridus illius loci monachus, totius congregationis assensu, atque Hucberti abbatibus præceptione rerum in Nortmannia sitarum custos & provisor factus, testatur, quod quidam Gerardus, prænomine Caper, quoddam prædium contulerit beatæ Mariæ de Plancis, quæ cella erat sancti Petri in dicecesi Sagienfi. Hoc donum prædictus Gerardus, bello impeditus, per Guarinum fratrem suum super altare beatæ Mariæ posuit. Huic donationi assensum præbuere Guillelmus de Molinis-castro, & uxor ejus Albereda, ad quos prædii illius dominium pertinebat. Actum Plancis publice, vivente Willelmo invictissimo Nortmannorum duce, Anglorumque rege; in Francia vero regnante serenissimo rege Philippo, indictione XV. Paulus monachus existit notarius. Hæc indictio convenit præsentis anno M LXXVII. quo proinde anno in abbatiam restitutus erat Hucbertus abbas, quem Araldus episcopus multum exagitaverat, & monasterio cedere atque Drocas se recipere coegerat, Eustachio Corbeie monacho in ejus locum substituto. Huic denuo cedere coactus est Hucbertus, agente Gaufrido seu Gosfrido episcopo mox laudato, cui Eustachius favebat, Romam cum eo ad Gregorium profectus. Quam ob rem Nogentum-Rotroci ad capeffendum sancti Dionysii monasterium pergit Hucbertus: at a Beatrice comitissa repulsam passus, ut Cluniacensibus d locum faceret, ad Bruerolensem cellam secessit. Hanc cellam Gaufridus episcopus Eustachio abbati ab omni synodi, circadarum, aliarumque consuetudinum onere liberam asseruit anno M LXXXIV. quo anno forte Hucbertus abbas jam decesserat. Eustachius ejus successor res temporales strenue procuravit, haud scio an eodem studio spirituales. Ad tot turbarum cumulum anno ipso M LXXXVII. incendio consumptum est hoc sancti Petri cœnobium IX. kalendas Septembris, antequam fratres ad nocturnas vigilias surgerent, sancti Hilarii basilica, quæ parœcialis est, manente illæsa, ut in brevi chronico e Andegavenfi legitur.

XV. Hucbertus & Eustachius abates Carnutenses.

d V. infra n. 84.

e Labbe bibl. to. 1. p. 288. XVI. Ainaro Divensi abbati succedit Fulco. f lib. 58. n. 103. g Orderic. lib. 4. p. 454.

Cum annum regiminis unum ac tricesimum ageret Ainarus Divensis abbas, superius f laudatus, is senex plenusque dierum, vitæ præsentis cursum complevit, obiitque XIX. kalendas Februarii. Ejus corpus in basilica sanctæ Mariæ sepelivit venerabilis Durandus Troarnensis abbas, qui ejus epitaphium composuit, ejus mausolei laminæ insculptum, & ab Orderico relatum g, in quo virtutum multis floribus & meritis redimitus dicitur, vir magnus, mitis instar agni, pollens prudentia & consilio. Hic quosdam versus de sancto Kiliano Wirziburgensi episcopo & de sancta Catharina composuit. In ejus locum subrogatus a Willelmo duce Fulco Uticensium præpositus seu prior, qui quatuor illuc Uticenses monachos secum duxit, Bernardum scilicet, cognomento Matthæum, cognatum suum, Richardum, Guillelmum de Monasterio, & Turchetillum, peritos librariorum, & in divino cultu ferventissimos, qui ad jugum Domini ferendum humeros ei avidè supposuerunt. Porro Fulco a Roberto Salariensi seu Sagienfi episcopo abbas consecratus est, postea a Willelmo rege Anglorum ad Bertam comitissam pro privatis causis in Brigiam* missus. Hunc

* la Brie

ANN. CHR.

1077.
a Anselm.
lib. 1. ep. 51.
b id. lib. 2.
ep. 51.

esse puto Fulconem, quem Anselmus^a ad subeundam oblatam dignitatem hortatur; & quem in alia^b epistola rogat, ut mitius agat cum monacho apostata, qui facti penitens erat. Post aliquot annos injuste exagitatus, & ex abbacia pulsus Fulco, solum vertere coactus est, in Italiam profectus: sed comperta ejus innocentia, in abbaciam restitutus.

Hugo epif.
copus Lexovii
obit.
c Orderic.
lib. 5. p. 550.

Mortuus est hoc anno Hugo Lexoviensis^c præful juxta opidum, quod Pons-epifcopi dicitur, quatuor leugis Lexovio distans. Ejus corpus in urbem relatum, ad octodecim dies infepultum fuit ob litem canonicorum, de ejus sepultura contendentium cum sanctimonialibus beata Mariæ parthenonis, quem Hugo una cum matre sua Lescelina comitissa construxerat. Illi episcopum suum esse dicebant, ac proinde in ecclesia sua humari debere: hæc contra respondebant patrem ac conditorem suum esse, qui ipsas in Dei obsequium aggregaverat, & sicut pater filias educaverat, in ecclesia ab eo constructa sepeliendum esse, prout ille vivens statuerat. Lite fervente, res ad Willelmum regem Rotomagum refertur. Jussus illuc ire Johannes archiepiscopus renuit, utpote Hugoni, dum viveret, infensus. Missus istuc Gislebertus Ebroicensis præful, defuncti corpus in choro sanctimonialium (sic enim rex mandaverat) honorifice sepelivit, præfente Roberto Aucensi comite, defuncti præfulis germano. In ejus locum subrogatus Gislebertus, cognomento Mamnotus, regis archiater & capellanus, consecratus a Michaële Abrincateni episcopo, in præsentia Johannis archiepiscopi, qui jam obmutuerat.

XVII.
S. Symphoriani ecclesia Floriaci datur.

Apud Æduam urbem suburbana sancti Symphoriani ecclesia, ejusdem sancti martyris nobilitata reliquis, varias, ut pleræque aliæ, passâ est vices. Principio monachorum erat, quorum abbas fuit sanctus Germanus, postmodum Parisiorum antistes. Sub finem sæculi septimi Anselbertus episcopus multa eidem ecclesiæ legavit, ejusque clericis, sæcularibus an monachis, non ita liquet. Post medium sæculum decimum illic canonici erant, quibus præerat Rodulfus *prælatus*; ita enim se dicit in litteris, quibus res quasdam sancti Symphoriani in beneficium sub annuo censu concedit canonicis ecclesiæ sancti Cyrici Nivernensis, interventu Natranni hujus urbis episcopi. At sæculo undecimo procedente hæc sancti Symphoriani ecclesia ita neglecta erat, ut fere in solitudinem redacta esset. Hanc in pristinum monastici ordinis statum restitui præcepit Gregorius papa. quod ut exsequeretur Pontius de Glana, ejus loci advocatus, eam Floriacensi monasterio in melius reformandam commisit, idque Philippus rex litteris suis confirmavit, in quibus legitur, Pontium de Glana ecclesiam sancti Symphoriani, in Æduensi suburbio sitam, ejusdem beatissimi Symphoriani martyris præsentia corporis ac spiritus sublimatam, sultamque patrocinio, in qua ordo monachilis beato Germano ejusdem loci fratre ac monacho, postmodum Parisiorum episcopo, floruerat, adnullatusque deinceps; nunc Deo propitiante ad formam & honorem ejusdem ordinis revocatam per auctoritatem sedis Romanæ præfulis, videlicet domini Gregorii, faciente idipsum & laudante duce Burgundiorum domino Hugone, concedente etiam & approbante ejusdem civitatis Æduæ episcopo Aganone, assensu quoque Adelidis ejusdem Pontii uxoris, eorumque filiorum, sanctæ Dei-genitrici, sanctoque Benedicto Floriacensi liberam contulisse. His litteris apposita sunt signa Philippi regis, Bertæ reginæ, Manassæ Remensis, Richerii Senonensis & Richardi Bituricensis archipræfulum; dein Aganonis Æduensis, Rainerii Aurelianensis, Roderici Cabilonensis, Widonis Belvacensis, Landrici Matifconensis, Radbodi Noviomensis, Tetbodi Sueffionensis, atque Hugonis Nivernensis episcoporum; postea Federici dapiferi, Hugonis constabularii, Gualeranni camerarii, & Hervei magistri pincernarum; ac demum Widonis Pictavenensis, & Stephani Campaniensis comitum. *Actum publice Aureliani in palatio nostro, celebrato regali concilio, anno incarnati Verbi M LXXVII. regni nostri XVIII.* Goffridus episcopus Parisiorum, regis cancellarius, relegit & laudavit. Conquesti sunt hac de re clerici illi Æduenses apud Gregorium^d papam, qui factum improbavit litteris scriptis ad Hugonem episcopum. Floriacensi monasterio ad id tempus præerat Guillelmus abbas, in superioribus laudatus.

d Greg. lib.
9. ep. 31.XVIII.
Res Vindocinensis.

Inter illustres Vindocinensis monasterii benefactores non ultimus censendus est Rotbertus Burgundio, vir eo tempore nominatissimus, qui hoc anno quamdam isti loco donationem fecit pro anima sua, & fratris sui Heinrichi, atque uxoris suæ, *illius, qua Blanca vocata est*, filiorumque suorum. Actum est hoc apud Andecorem, in capi-

tulo monasterii novi sanctæ Trinitatis anno M LXXVII. die festivitatis sancti Andreae apostoli. Huic filius erat inter alios Rainaldus, cujus uxor, nomine Ennoguena, *filia Roberti de Vitreio, nata de ipsius legali conjuge, filia videlicet Warini, naturalis heredis & domini Credonensis*, ut legitur in quadam charta Vindocinensi. Hoc dominium ad ipsum Robertum devolutum est: qua de re vide Menagium in historia Sabloliensi: ubi observat Blancam, Rotberti uxorem, alio nomine Hadvisam^a dictam fuisse, filiam quidem unicam Gaufridi domini Sabloliensis. Hæc obiter. Alia Vindocinensibus donatio hoc anno itidem facta est a quodam opidano, pro anima filii sui, qui nocte vigiliæ sancti Johannis-Baptistæ, cum ad ludos, *quos paganico more, quasi ex consuetudine, insaniter exercebant, cum aliis juvenibus exisset*, inter ludendum vulneratus, sine confessione & communione defunctus est. Actum anno M LXXVII. mense Junio, die natalis sanctorum apostolorum Petri & Pauli.

AN. CHR.
1077.

a Sablé p. 77.

Per id tempus Anastasius, ex monacho sancti Michaëlis in Periculo-maris factus Cluniacensis, jussu Gregorii VII. & trina Hugonis Cluniacensis abbatis admonitione, in Hispaniam profectus est, Christi evangelium Sarracenis prædicaturus: ubi, ad probandam fidem & Sarracenorum contumaciam emolliendam, per rogam ardentem celebratis missarum sollempniis, transire voluit: at Sarraceni conditioni acquiescere noluerunt. Verum, cum eos in errore ac cæcitate sua obfirmatos videret, excusso in illos pulvere pedum suorum, Cluniacum reversus est: indeque post septem annos in solitudinem ad Pyreneos montes, Hugone abbate ægre annuente, secessit, conscenso monte altissimo, quem Abriscolam vocant.

XIX.
Anastasius monachus Sarracenis fidem prædicat.

Hoc etiam anno Gregorius papa in Hispaniam misit Amatium Ellorensem seu Oleronensem episcopum, cui vices suas commisit, ad repetendam veterem pensionem, quam sancto Petro ab antiquo debitam esse dicit, & ad restituendam ecclesiasticam disciplinam; eique abbatem sancti Pontii adjunxit, *virum venerabilem, fide & morum honestate probatum*, ut scribit pontifex ipse in litteris^b ad Hispanos, Carpinetæ datis IV. kal. Julii, indictione xv. Hic est Frotardus, post Ademarus abbas sancti Pontii Tomeriarum ab anno M LXXVIII. *illustrissimus* dictus in charta, qua Pontius-Gauberti & uxor ejus Emma Deo & sancto Pontio, *ac illustrissimo abbati Frotardo* mediam partem ecclesiæ, quæ vocatur Capella, juxta flumen quod dicitur *Lanzat*, conferunt anno M LXXVIII.

Frotardus
S. Pontii abbas.b Greg VII.
lib. 4. ep. 23.V. Marca
Bearn. p.
331. & seq.

Tunc Bigorrensem comitatum procurabat Centullus comes, qui pro remedio animæ suæ, parentumque suorum & avi sui Centulli-Guastonis, monasterio sancti Johannis de Pinna in Aragonensi provincia sito, ad utilitatem fervorum Dei ibidem habitantium, donat unum rusticum, cui nomen Lupo-Garfias^c, cum uxore & liberis suis & omni alodio suo, in villa *Isvici*; ibidemque pascua porcorum suorum, quos idem rusticus procurare debebat, & in domo sua nutrire & custodire. Actum æra M C XV. anno incarnati Verbi M LXXVII. in atrio ejusdem sancti Johannis-Baptistæ, & in illius festivitate. His litteris post Centullum subscripsit Sancius rex Aragoniæ, donationem confirmans cum optimatibus suis, qui sequuntur, scilicet Garfias episcopus ecclesiæ Jaccensis, Garfias Legerensis monasterii abbas, Sancius prædicti sancti Johannis monasterii abbas, Grimaldus monasterii sancti Victoriani abbas, & hujus chartæ scriptor, id est monasterii Asanensis, cujus primus abbas sanctus Victorianus fuit, in tomo primo nostrorum Annalium laudatus. Hæc fortasse nonnullis minutiora videbuntur, quam ut in nostris Annalibus referri debeant. at eadem referre visum est post illustrissimum Petrum de Marca, qui hæc historiæ suæ Bearnensi inserere non dubitavit.

XX.
S. Johann de Pinna facta donatio.
c Marca
Bearn. pag.
324.

Ob similem rationem non omittenda videtur charta manumissionis^d, qua Petrus, Nobiliacensis apud Pictones abbas, quemdam Aimericum, ejusdem monasterii servum, in libertatem hoc anno asserit. Petro abbati Bertrannus successit, cujus nomen subscriptum est concilio Pictaveni, in quo clericorum filii a præbendis sancti Hilarii ecclesiæ deinceps arcentur. Ex quo intelligitur, hoc concilium non ante annum sequentem habitum fuisse.

Nobiliaci abbates.
d Bessy comp.
tes. p. 473.

Redeo ad Centullum, primum quidem Bigoræ vicecomitem, postea comitem, quem Gregorius sæpius tum litteris, tum legatorum suorum monitionibus pellegerat, ut ab illicita Gislæ consanguineæ suæ copula recederet. at ille, etsi alias vir admodum pius, faventem sibi patriæ consuetudinem salubribus monitis obtendebat. Tandem vero ad meliora conversus consilia, Gislam abjecit, & in facti piaculum

Morlanensis cella.

ANN. CHR.
1077.
a Marca
Beatis. lib. 4.
c. 13.

cellam apud Morlas^a in honorem sanctæ Fidis erexit, eamque Hugoni Cluniacensi abbati commisit in manu Hunaldi abbatis Moisiacensis, fratris sui germani. Id factum tum propter se, tum propter Gislam uxorem suam & filium Guastonem, & quidem consilio & assensu Willelmi Auscorum episcopi & Bernardi Lascurrensis atque Amati Oleronenfis episcoporum, necnon Bernardi Tumapalerii avunculi sui, olim comitis, tunc vero monachi in Monte-sancto, in comitatu Armeniaco. Gisla porro habitum monasticum Marciniaci induit; at Centullus Beatricem Bigorritanam comitissam secundis nuptiis sibi copulavit ante annum M LXXX. quo tempore jam Bigorra comitem se dicebat.

XXI.
Brunwillaren-
fes villam
ablatam repe-
tunt.

Dum Gregorius VII. in Gallia Cisalpina moraretur, Wolphelmus, Brunwillarenfis in pago Colonienfi abbas, legatos ad eum direxit, ut ejus auctoritate beato Nicolao, monasterii sui patrono, restitueretur villa Cloteno, quam Richeza Poloniæ regina, ejusdem cœnobii conditrix, ei contulerat. Hæc eo loci sepulturam suam olim designaverat: sed Anno archiepiscopus ejus corpus Coloniam humari curaverat in ecclesia sanctæ Mariæ Ad-gradus, cui prædictam villam ob id assignavit. Interpellatus hac de re idem præsul, se Brunwillarenfis eam restitutum pollicitus erat, at morte præventus, promisso non fecit satis. Iteratis apud Hildolfum ejus successoris querelis, cum ille restitutionem monachis negaret, & rex Heinricus suum hac de re iudicium in dies differret; Wolphelmo visum est per legatos adire summum pontificem, qui tunc in Gallia Cisalpina, ut mox dicebam, versabatur. Auditis Brunwillarensum querelis, pontifex scriptis litteris Hildolfum archiepiscopum ad restituendam villam hortatur. at ille ad pontificis monita obsurdescit, sed non multo post repentina morte pœnas luit, quod Hartmanno Tuitienfi abbati viso præ-nuntiatur fuisse traditur.

XXII.
Turbæ apud
S. Gallum.

Mortuo apud sanctum Gallum Udalrico abbate, ejus nominis secundo, Rudolfus Sueviæ dux, rex contra Heinricum electus, Liutoldum ejus loci monachum Udalrici loco substituit, reluctantibus ceteris monachis, qui Heinrico studebant. Interim Heinricus ex Italia redux venit ad sanctum Gallum, Udalricum, Marquardi Carinthiæ ducis filium, abbatem constituit. Inde fugatus Liutoldus, Augiam se recipit ad Ekkehardum abbatem, Rudolphi ducis factorem, qui Udalricum e sancto Gallo armis expellere constituit. Ille contra, collectis viribus, adversus eum se munit. Uterque juvenis, uterque nobilis & litteratus, sed parum recti & honesti, nedum religionis memor. Ad vim apertam prope ventum est: at amicis saniora consilia suadentibus, Ekkehardus, re infecta, ad sua rediit. Is dehinc Romanum iter aggressus, in opido sancti Domini captus a Cadaloo Parmensi episcopo schismatico, post longam captivitatem, Gregorii & Mathildis comitissæ interventu liberatus est. Dum in custodia detinetur, vulgato de ejus morte in Alamanniam nuntio, ejus abbatia Udalrico sancti Galli abbati ab Heinrico rege traditur, Bertoldo marchione infesto, qui in odium Heinrici rotam Brisgaugiam, in primis res sancti Galli, in illis partibus sitas, adjuncto cum aliis Welfone duce, diripit ac devastat. Hinc sancti Gallenses ad extremam redacti penuriam, sacram suppellectilem & pretiosa pleraque ecclesiæ ornamenta in subsidium divendere compelluntur. His injuriis commotus abbas, vicem adversariis retaliare pergit. Verum cum a suis militibus, ob quædam denegata beneficia, fere desertus esset, ad rupem *Ruchenstein*, natura & situ loci satis munitam, se recipit. Udalrico in his periculis mœsto & anxio quidam peregrini specie adstitisse ferunt, eique consilium dedisse, ut Agennum Galliarum Narbonensis civitatem adiret, orationis causa, sanctæ Fidis reliquias inde relaturus, ejusque in honorem sacellum erigeret, certus sibi ejus patrocinium adfuturum. quod ita, ut prædictum erat, evenisse inferius videbimus.

Inter ea Ekkehardus Augiensis abbas, e captivitate reversus, monasterii sui injuriam ultum ire properat, & collectis copiis, in sancti Galli monasterium quatuor vicibus hostiliter debacchatur, abbatis sedes solo prosternit, magnamque prædam inde abducit: insuper in supercilio proximi montis arcem construit, quæ ab Udalrico sancti Galli abbate brevi expugnata, everfaque est. Hæc aliaque, quæ consulto mittimus, furentibus militibus potius, quam abbatibus conveniant: sed nec sic deseruit abbatialis ille furor, ut in consequentibus dicari sumus.

XXIII.
Schirensis cœ-
nobii origo.

Exstat in superiore Bavaria Schirensis haud ignobile monasterium, ejus pro variis sedibus varia origo est. Prima ejus initia fuere in silva, quam Willingen vocant, in

ANN. CHR.
1077.

loco, qui modo Interior-cella nominatur: ubi duo viri nobiles, Otto & Adelprechtus, in illam solitudinem, ut Deo liberius vacarent, secessere, ibique ecclesiam in honorem sanctæ Margaretæ construxere, fundum & suppetias subministrante Haziga piissima comitissa, quam Conradus, Schirensis sæculo tertio-decimo cœnobita & chronographus, antiquo Schirensium genere ortam; recentiores vero regis Aragoniæ filiam dicunt. Hæc comiti Castellensii Hermanno primum nupta, dein Ottoni Schirensi comiti, ex quo tres filios, Ottonem scilicet, Bernardum & Echardum comites, procreavit.

Prima illius loci ecclesia hoc anno M LXXVII. ab Ellenhardo Polensi episcopo, qui ejusdem Hazigæ materteræ filius erat, consecrata fuit, annuente Meginwardo Frisingensi episcopo, in cujus diœcesi hic locus situs est. Crescente fratrum numero, prædicta comitissa hunc locum Willelmo Hirsaugiæ abbati commisit, qui duodecim illuc monachos, totidemque laicos fratres misit ad normam Hirsaugiensium victuros. Hi, propter viarum difficultatem, asperitatemque silvarum, victualia istuc comportare non valentes, apud comitissam, ejusque filios effecerunt, ut monasterium in commodiorem locum, *Vispach* nomine, transferretur: ubi ecclesia in honorem beatæ Dei-genitricis Mariæ anno M LXXXVIII. dedicata fuit. Non multo post eadem comitissa, videns in dies fratrum numerum ac religionem illic augeri, novum ibidem opus aggressa est, & locum in abbatiam erexit, ac monasterium sub patrocinio sancti Martini construxit. Id factum consilio Willelmi Hirsaugiensis abbatis, qui e monasterio suo nobilem ac religiosum monachum, Erchemboldum nomine, eo direxit, ibique primum abbatem instituit. Annum haud expressit Conradus: sed id factum oportuit ante annum M XCI. qui Willelmi supremus fuit. Hinc patet falsum esse Conradum, cum Willelmo ad annum M C XI. superstitem facit. Hujus monasterii fit mentio in actis sancti Willelmi abbatis. Sed nec ultima hæc monasterii sedes. nam sæculo duodecimo ineunte ejus translatio facta est in locum *Ufenhorven* dictum, ad fluvium Glanan; cujus monasterii consecratio anno M C I. facta dicitur, ac demum ad *Schiren*, ut suo loco videbimus.

Postero anno M LXXXVIII. Romæ duo habita concilia: unum v. nonas Martii, in quo ab episcopis fere centum Guibertus Ravennas, alique schismatici præfules excommunicati sunt; & quod ad res nostras attinet, abbati Farfensi, scilicet Berardo, octo dierum induciæ concessæ: quibus finitis, nisi ad emendationem venisset, excommunicatus denuntiatur, eique corporis & sanguinis Domini communio interdicitur, atque abbatis ordine privatur. Quid causæ fuerit, quod tam severa ei animadversio intentata sit, illius cœnobii monumenta non produnt. Non dubitem id ei contigisse, quod Heinrico regi schismatico adherere crederetur, maxime cum hæc abbatia ad id tempus imperatoribus subjecta & addicta fuisset. Certe Heinricus ipse post annos quinque perquam honorifice in illud monasterium admissus est. Ut ut sit, Berardum apud pontificem purgatum fuisse eo evincitur, quod longe post hunc annum abbatia potius est. In Nortmannos, qui in Casinatium terras grassabantur, statutum est, ut, si quis ex eis prædia monasterii sancti Benedicti montis Casini invaserit, vel quascumque res ejusdem monasterii abstulerit, post trinam admonitionem excommunicationi subiaceat.

ANN. CHR.
1078.
XXIV.
Concilia duo
Romana.

Altera Romana synodus in ecclesia Lateranensi habita est, non x. kal. Decembris, ut vult Bertoldus, sed in festo Omnium Sanctorum, teste Berengario, qui tum synodaliter conventus, ut ab hæresi sua toties jam ejurata, sed necdum ex animo deposita, refipisceret, brevem fidei suæ formulam edidit, qua profitebatur panem altaris post consecrationem esse verum corpus Christi, quod de Virgine natum est; & vinum esse verum sanguinem, qui manavit de latere Christi. Verum cum sub his veri corporis & sanguinis verbis æquivoça latere non immerito crederetur, alia confessio explicatio ab eo petita, ejusque rei causa inducias ad proximam futuram synodum, quæ anno sequenti celebrata est, obtinuit. Intermedio tempore Hugo Cluniacensis abbas de hoc hæresiarcho Gregorium papam missis ad eum nuntiis consuluit, quo pacto cum eo se gereret, utpote qui errorem suum fueri pergeret. Excidit illa Hugonis epistola, ad quam ita rescriptit a pontifex: *De Berengario, unde nobis scripsistis, quid nobis videatur, vel quid disposuerimus, fratres; quos tibi remittimus cum prædicto cardinali nostro, scilicet Richardo, nuntiabunt.* Veri simile est, Hugoni abbati injunctum fuisse, ut Berengarium Romam perducendum curaret, ut in prædicta Romana synodo denuo examinaretur.

Berengarius
denuo exami-
natus.

a Greg. VII.
lib. 5. ep. 21.

ANN. CHR. 1078.

quæ res in sequentem annum, ut dixi, dilata est. Subdit pontifex. Vos autem certa fide, immo & oratione, Dei omnipotentis misericordiam implorate, ut mentes nostras secundum suam voluntatem dirigat, & in magna tempestate nos gubernans, ad portum sue pietatis nos perducatur. Tot enim angustiis premimur, tantisque laboribus fatigamur, ut ii, qui nobiscum sunt, non solum pati nequeant, sed nec etiam videre possint. Hæc epistola data est hoc anno, nonis Maii, indictione prima.

X XV. Hugo abbas Cluniac. quanti habitus.

Ea porro erat venerabilis Hugonis abbatis in ecclesia existimatio & auctoritas, ut nullum fere in Gallia negotium absque eo tractaretur, nullum concilium haberetur, cui de pontificis mandato non interesset, adeo ut sedis apostolicæ legatus censeretur. Unde Gregorius in epistola ad Rainerium episcopum Aurelianensem, qui ecclesiæ suæ ornamenta dilapidaverat, aliaque errata commisisse dicebatur, præcipit, ut episcopus, restitutis omnibus, ad synodum his in partibus indicendam se sistat, ibique coram legatis nostris, inquit, videlicet Hugone Diensi & Hugone abbate Cluniacensi, necnon & Rogero subdiacono nostro, de his & aliis, quæ tibi intentantur, rationem canonicè exponas. Idem patet ex aliis ejusdem papæ epistolis, maxime in causa Eveni archiepiscopi Dolensis, cujus causam, uti & Manassæ archiepiscopi Remensis, qui itidem ecclesiæ suæ ornamenta consumserat, aliorumque episcoporum, Gregorius in concilio dijudicandam commisit Hugoni Diensi, adjuncto sibi abbate Cluniacensi, ut scribit pontifex in epistola ad Hubertum Romanæ ecclesiæ subdiaconum, & Teuzonem monachum, legatos suos, quos monet, ut ambo, vel eorum alteruter, eidem concilio adsit. Hic Teuzo monachus, in aliis etiam Gregorii epistolis celebratus, videtur esse ille magnanimus Teuzo, Johannis Gualberti discipulus, qui sic usque ad senectam caritate fervens existit, ut non solum animabus, sed etiam corporibus illuc venientium vellet ex corde præbere pro posse medelam, a Johanne Razolensis abbas institutus. Quamquam alter fuit Teuzo monachus, & inclusus Florentiæ in abbacia sanctæ Mariæ, in actis sancti Johannis itidem laudatus.

ibid. ep. 22.

* al. mendo- se Leuzo.

Quæ fuerit Eveni archiepiscopi causa, ex his, quæ superiori libro diximus, facile intelligitur. Expulso ex illa sede ob solutiorem vitam Johoveo, electus fuerat in ejus locum Gilduinus, vir cum primis nobilis ac pius, sed præmaturæ ætatis, qui Romam profectus, Eveno sancti Melanii abbati itineris sui socio locum cedit. Consecratus a Gregorio papa Evenus, ubi Dolum rediit, sedem illam invenit a Johoveo rursus occupatam, qui Willelmi Anglorum regis favore & auctoritate præsidebat. Inde Romam reversus Evenus, querelas apud pontificem de sua expulsionem deponit. His motus pontifex, litteras scribit ad Hubertum & Teuzonem, legatos suos, ut cum Hugone Diensi episcopo & Hugone abbate hanc litem dirimant, procurantes etiam, ut Anglorum rex ex sua parte illuc legatum dirigat. Alias quoque litteras ejusdem argumenti scripsit ad Gosfredum Redonensem duosque alios Britannicæ comites, quibus significat, se Hugoni Diensi episcopo curam demandasse convocandi concilii, in quo negotium istud, aliaque in regno Francorum exorta definirentur; eosque rogat, ut episcopos & religiosos Britannicæ abbates, clericos quoque & laicos idoneos ad illud concilium mittant, ut, diligenter explorata, ac demum decisa hac lite, Dolensis ecclesia pacem & tranquillitatem recipiat. Datum Lateranis xi. kal. Junii, indictione prima. Ad hæc idem Gregorius Willelmo regi Anglorum ea de re superiori anno scripserat, hanc causam ita finitam sibi visam esse, ut nihil super ea ulterius tractandum restare videretur, episcopo scilicet ab se in Dolensi ecclesia ordinato, & illo pro quo rex intervenerat, ob sua facinora legitime dejecto. Attamen, ne regis deprecationem insuper habere crederetur, se causam illam legatis suis commisisse in illis partibus retractandam, ubi totius negotii testes facilius adesse possint. Forte hæc causa examinata fuit in synodo Pictavensi hoc anno habita. Sententia dicta in gratiam Eveni archiepiscopi, qui deinceps Dolensem ecclesiam cum S. Melanii abbacia usque ad obitum pacifice rexit. Pulsus a Dolensibus Johoveus ad montem S. Michaelis se recepit, ibique munitus loci præsidio, multas Dolensibus intulit injurias.

XXVI. Evenus præful ab æmulo vexatur. c lib. 64. n. 117.

d Greg. lib. 5. ep. 20.

e ibid. ep. 22.

f id. lib. 4. ep. 17.

In prædicto concilio Pictavensi multæ turbæ ab archiepiscopo Turonensi & Redonensi episcopo excitatæ sunt, quas Hugo Diensis describit in litteris ad Gregorium papam, ab Hugone Flaviniacensi abbate relatis. In his abbas Bergensis ecclesiæ de Flandria, simoniæ convictus, depositus fuit. Is videtur esse Ermengerus, qui ab æmulis injuste & ejectus dicitur, postea restitutus: cujus successor Manasses, Roberti Frisonis Flandriæ comitis cognatus, a Gregorio VII. episcopalia insignia acce-

XXVII. Pictavense concilium.

g V. Sac. 4. Act. parte 1. p. 328.

AN. CHR. 1078.

piße fertur. In illa synodo sanciti decem canones, quorum tertius statuit, ut nullus abbas, monachus, vel quilibet alius poenitentias injungat, nisi quibus proprius episcopus hanc curam dederit. Quartus, ut abbates, monachi, canonici ecclesias, quas numquam habuerunt, non emant, nisi consentiente episcopo, in cujus fuerint diceclesi: in illis vero, quas hæctenus absque calumnia habuerunt, redditus beneficiaque obtineant. Legi quosdam versus Willelmi de Romanis ad Hugonem Diensem adversus eos, qui ecclesias emebant. Sextus canon est, ut abbates, qui presbyteri non sunt, presbyteri fiant, aut prælatione amittant. Hoc Pictavense concilium præcesserat alia Hugonis Diensis ad Gregorium papam epistola, ex codice Viridunensi a Labbeo edita, in qua Manassem suum in Christo amicum, canonicum scilicet Remensem, qui in Claromontano concilio Remensis ecclesiæ male acquisitam præposituram in manu sua dimiserat, pontifici commendat, sicut catholicæ fidei sincerum defensorem; & dominum Brunonem Remensis ecclesiæ in omni honestate magistrum, qui non multo post sacrum Ordinem Cartusiensem instituit, ambos Manassæ archiepiscopi ob ejus facinora adversarios, ut superius vidimus. In fine epistolæ de Teuzone monacho & legato hæc habet: Teuzo filius vester jam redisset ad vos, nisi ad convocandum concilium, xviii. kal. Februarii Pictavis, Deo annuente, celebrandum, detineretur. Hic vero in illius concilii tumultu pæne interfectus est, ut idem Hugo Diensis in alia epistola mox laudata scribit, eum ad pontificem remittere se innuens his verbis: Si quid vero minus scripsimus sanctitati vestre, Teuzo filius vester, fidelissimus cooperator noster in Domino, de Taruamensi episcopo cum Pictavensi quid statuerimus, plenius intimabit.

a Labbe conc. 10. 10. p. 364. & seq.

b Supra n. 8.

c Bedy Coma ref. p. 449.

Abbaties in illo concilio.

XXVIII. Vindocino affertur Olona.

d ibid. p. 459. & seq.

Campionum oblatio.

Paulo post istud concilium Gosfredus dux Aquitanorum & Pictavensis comes, & abbas, quantum laico licet, ecclesiæ sancti Hilarii, ejusque filius Willelmus, petentibus ejusdem ecclesiæ canonicis, & præcipue domno Gosleno, Burdegalensi archiepiscopo & ejusdem ecclesiæ thesaurario, assensu quoque Issembardi episcopi Pictavensis, edixit, ut secundum sanctionem Gregorii papæ ab Hugone Diensi in concilio Pictavensi recitatam, nullus clericorum filius, nullusque spurius deinceps in illa ecclesia canonicus admitteretur, qui vero ante admissi fuerant, non promoverentur ad ulteriorem gradum. His litteris post canonicos subscripta sunt signa Gosfredi Aquitanorum ducis & Willelmi ejus filii tum pueruli, dein Goscelini archiepiscopi Burdegalensis, Issemberti Pictavorum episcopi, Amati apostolicæ sedis vicarii; tum Guidonis abbatis Monasterii-novi apud Pictavos, Ademari abbatis sancti Martialis apud Lemovicas, Odonis abbatis Angeriensis, Gervasii abbatis sancti Savini, & Bertranni abbatis sancti Juniani Nobiliacensis, de quo superius egimus, qui omnes prædicto concilio haud dubie interfuerunt.

Tunc etiam in eadem urbe factum est placitum in rotunda domo Pictavensis episcopi, ante ducem Aquitanorum Guidonem-Gosfridum & archiepiscopum Burdegalensem Goscelinum, & Issembertum episcopum Pictavensem pridie nonas Septembris hujus anni, super ecclesiis de Olona, Vindocinensi monasterio ab Agnete comitissa olim datis, quarum mediam partem Ebrardus abbas sanctæ Crucis de Thalamonte contra Odericum abbatem & monachos Vindocinenses sibi arrogabat. Verum is coram iudicibus convictus, rem male usurpatam Vindocinensibus restituit. Huic placito ex parte Vindocinensium interfuerunt monachi Robertus de Olerone, Clarus de sancto Aniano, Arnaldus de Podio-rebelli. Hæc apud Bessium ex tabulario Vindocinensi, in quo Petronilla, mater Burchardi comitis, hoc anno kalendis Novembris obiisse dicitur, quæ duodecimo ante obitum die, cum in Castro-Rainaldi ægra decumberet, duos Vindocinenses monachos, Martinum & Hubertum, ad se visitandum accersivit, & per eos sanctæ Trinitati, favente Burchardo filio suo Vindocini comite, aliquot jugera terræ contulit.

Non omittendum quod legere memini in chartario Vindocinensi, quod Rainaldus castri Credonis dominus, ejusque uxor Ennoguena, cognomine Domitilla, scuta bellorum & denarios, qui mittentur in castello suo a jurantibus ad reliquias sacramentorum, reddiderunt & concesserunt sanctæ Trinitati & Vindocinensi monasterio in manu Oderici ejusdem loci abbatis. Actum est hoc apud Credonium in monasterio sancti Clementis vii. kal. Februarii, anno ab incarnatione Domini M LXXVIII. indictione i. regnante Philippo Francorum rege, anno xviii. & præsulante Eusebio episcopo anno pontificatus sui xxx. Ex quibus intelligas, victores pugiles, quos campiones vocant, arma

ANN. CHR. 1078.

fua & denarios ob acceptam victoriam in ecclesia offerre solitos fuisse ad reliquias sanctorum, quos duellum inuiti invocaverant. quod etiam sacramenta ad ipsas reliquias facientes prestabant.

XXIX. S. Florentii cella prope Dolium.

Hoc ipso anno condita fuit cella sancti Florentii prope Dolium in Armorica, in villa, quae Mesvoit tum vocabatur. Tunc temporis Salmurense sancti Florentii monasterium regebat Guillelmus abbas, nobilis Armoricus, qui ad monachatum veniens, multa sancto Florentio contulerat. Huic duo germani fratres erant, Johannes & Gilduinus, is forte, quem ad Dolensem archiepiscopatum electum, sed non consecratum fuisse superius diximus, ambo itidem in sanctum Florentium munifici. Hi quippe inter alia Salmurense monasterium dederunt willam Mesvoit prope castellum Doli, cum omnibus consuetudinibus, quas in ea habebant: subinde vero Johannes pro sua & pro fratris sui Gilduini anima villam Berthon, quae in parochia de Ros sita erat. Demum idem Johannes in praedicta villa Mesvoit coepit construere monasterium in honorem sanctae Mariae, sanctique Florentii per auctoritatem papae Gregorii VII. & per testimonium Milonis archiepiscopi, qui prius decanus Parisiensi ecclesiae ab apostolico ordinatus est archiepiscopus Beneventanae, quem de hac re intercessorem apud papam habuit Johannes. Evencius etiam seu Evenus archiepiscopus Dolensis, ut construere annuit, & cimiterium ipse benedixit. Hoc ipsum etiam confirmavit Gosfredus Redonensis comes; idque pariter Gosfredus Eudonis comitis filius, cum ad colloquium venisset cum Gosfredo Redonensi comite in regionem, quae Ploasna dicitur, petente Johanne, ratum habuit, teste Alano comite, ejus fratre, aliisque. Ad haec octavo post anno Alanus, cognomento Sergandus, comes Britanniae, eandem ecclesiam Doli in honorem sanctae Trinitatis, & memoriam sanctae Dei-genitricis, sanctique Florentii confessoris fabricatam, rogatu & ammonitione domni Johannis Dolensis, a quo ipsa res cepit exordium, monachis sancti Florentii concessit. Actum est hoc in Nannetica urbe, tertia feria, pridie idus Julii, anno ejusdem ecclesiae fundationis octavo, ab incarnatione vero Domini M. LXXXVI. Hujus rei testes fuere ex monachis Radulfus, frater domni Ginhenochi monachi; Johannes frater domni Guillelmi abbatis Salmurenensis, multique alii. Denique Baldricus archiepiscopus idem confirmavit, ut suo loco dicturi sumus. Johannes praedictae ecclesiae auctor, ex comite monachus; ex monacho electus est archiepiscopus Dolensis, sed ante ipsius consecrationem mortuus, quem carmine celebravit Baldricus, qui ei in illa sede successus est.

a lib. 64. n. 117.

b V. lib. 64. n. 37.

» cum Gosfredo Redonensi comite in regionem, quae Ploasna dicitur, petente Johanne, ratum habuit, teste Alano comite, ejus fratre, aliisque. Ad haec octavo post anno Alanus, cognomento Sergandus, comes Britanniae, eandem ecclesiam Doli in honorem sanctae Trinitatis, & memoriam sanctae Dei-genitricis, sanctique Florentii confessoris fabricatam, rogatu & ammonitione domni Johannis Dolensis, a quo ipsa res cepit exordium, monachis sancti Florentii concessit. Actum est hoc in Nannetica urbe, tertia feria, pridie idus Julii, anno ejusdem ecclesiae fundationis octavo, ab incarnatione vero Domini M. LXXXVI. Hujus rei testes fuere ex monachis Radulfus, frater domni Ginhenochi monachi; Johannes frater domni Guillelmi abbatis Salmurenensis, multique alii. Denique Baldricus archiepiscopus idem confirmavit, ut suo loco dicturi sumus. Johannes praedictae ecclesiae auctor, ex comite monachus; ex monacho electus est archiepiscopus Dolensis, sed ante ipsius consecrationem mortuus, quem carmine celebravit Baldricus, qui ei in illa sede successus est.

Johannes ejus auctor, quis.

» cum Gosfredo Redonensi comite in regionem, quae Ploasna dicitur, petente Johanne, ratum habuit, teste Alano comite, ejus fratre, aliisque. Ad haec octavo post anno Alanus, cognomento Sergandus, comes Britanniae, eandem ecclesiam Doli in honorem sanctae Trinitatis, & memoriam sanctae Dei-genitricis, sanctique Florentii confessoris fabricatam, rogatu & ammonitione domni Johannis Dolensis, a quo ipsa res cepit exordium, monachis sancti Florentii concessit. Actum est hoc in Nannetica urbe, tertia feria, pridie idus Julii, anno ejusdem ecclesiae fundationis octavo, ab incarnatione vero Domini M. LXXXVI. Hujus rei testes fuere ex monachis Radulfus, frater domni Ginhenochi monachi; Johannes frater domni Guillelmi abbatis Salmurenensis, multique alii. Denique Baldricus archiepiscopus idem confirmavit, ut suo loco dicturi sumus. Johannes praedictae ecclesiae auctor, ex comite monachus; ex monacho electus est archiepiscopus Dolensis, sed ante ipsius consecrationem mortuus, quem carmine celebravit Baldricus, qui ei in illa sede successus est.

XXX. Cluniaco datur Avalonis ecclesia. c Spicil. to. 6. p. 454.

Redeo ad Hugonem Cluniacensem abbatem, cui Hugo dux Burgundiorum hoc anno concessit ecclesiam beatam Mariam apud Avalonem, ubi novem canonici praebendas habebant. Actum xi. kalendas Martii, praesente Odone priore Cluniacensi, anno ab incarnatione M. LXXXVIII. indictione prima. His litteris apposita sunt signa Odonis fratris ducis Hugonis, Rotberti alterius ejus fratris clerici, Widonis comitis Matisconensis, Bernardi de Montfort, Eustachii filii ejus, Artaldi de Avalone, & aliorum, qui omnes in Cluniacensium societatem tunc admissi sunt. Ex his discimus, Odonem Cluniaci priorem, cujus superius meminimus, necdum tunc ad Ostiensem episcopatum a Gregorio promotum fuisse: quod tamen haud serius hoc anno factum videtur. siquidem Gerardus, ejus in illa dignitate antecessor ex Cluniacensi itidem priore sub fine anni praecedentis mortuus est, ut superius vidimus. Odoni in Cluniacensi prioris officio successit Ivo. Avalonis ecclesia, de qua hic mentio, sita est in dioecesi Eduensi, ubi ecclesia sanctae Mariae & sancto Lazaro jam tum sacra erat, ut alias vidimus. Aliud est castrum Avalonis in dioecesi Gratianopolitana, ubi cella est Cluniacensis, de qua non videtur intelligenda praedicta donatio, facta ab Hugone Burgundiae duce, ad quem Gratianopolitanus pagus non pertinebat.

Odo prior factus episcopus Ostiensis. d lib. 64. n. 64. e Supra n. 2.

» cum Gosfredo Redonensi comite in regionem, quae Ploasna dicitur, petente Johanne, ratum habuit, teste Alano comite, ejus fratre, aliisque. Ad haec octavo post anno Alanus, cognomento Sergandus, comes Britanniae, eandem ecclesiam Doli in honorem sanctae Trinitatis, & memoriam sanctae Dei-genitricis, sanctique Florentii confessoris fabricatam, rogatu & ammonitione domni Johannis Dolensis, a quo ipsa res cepit exordium, monachis sancti Florentii concessit. Actum est hoc in Nannetica urbe, tertia feria, pridie idus Julii, anno ejusdem ecclesiae fundationis octavo, ab incarnatione vero Domini M. LXXXVI. Hujus rei testes fuere ex monachis Radulfus, frater domni Ginhenochi monachi; Johannes frater domni Guillelmi abbatis Salmurenensis, multique alii. Denique Baldricus archiepiscopus idem confirmavit, ut suo loco dicturi sumus. Johannes praedictae ecclesiae auctor, ex comite monachus; ex monacho electus est archiepiscopus Dolensis, sed ante ipsius consecrationem mortuus, quem carmine celebravit Baldricus, qui ei in illa sede successus est.

f lib. 36. n. 74. g Bibl. Clun. pag. 279.

Non multo post, & quidem hoc ipso anno, Wido Matisconensis comes saeculo nuntium remisit, commotus exemplo Simonis comitis Crispiacensis, cujus conversionem superiori anno retulimus. Facturus vitae monasticae professionem apud Cluniacum Wido comes, quaedam ex amplissimis suis bonis sacro illi monasterio contulit, ut patet ex ejus litteris ab Acherio nostro editis, quarum exordium ejus pietatem sapit. sic autem habet. Notum sit omnibus Christi fidelibus, quod ego Wido, aliquando comes Matisconensis, perpendens quam inutilis est omnis honor hujus saeculi, immo quam nocuus & illecebrus ad aeternam damnationem, misericordia Christi me visitante & inspirante, pro ejus amore ex toto renuntiavi saeculo, & contuli me ad memoriam sanctorum apostolorum Petri & Pauli in monasterio Cluniacensi: ut de cetero ibidem regulari

h Spicil. to. 6. p. 457.

ANN. CHR. 1078.

lari disciplina subditus penitentiam agerem peccatorum meorum. Neque vero is solus sed tota ejus familia, multique viri nobiles monasticam cum eo vitam amplexi sunt, scilicet uxor ejus cum filiis suis & triginta militibus, eorumque uxoribus, quae Marciniaci sanctimonialia factae sunt, ut in chronico Cluniacensi legitur, ubi Wigo Albionensis comes itidem Cluniaci monachus tunc exstitisse perhibetur. sed id paullo post.

a Bibl. Clun. p. 1647.

Non minus illustis fuit ipsius Hugonis Burgundiorum ducis mox laudati conversio, qui ejusdem Simonis comitis animatus exemplo, abdicatis saeculi honoribus, cum Widone Cluniacum se recepit, ab Hugone abbate consanguineo suo peramanter acceptus. Id factum tertio post anno, quam Rotberto avo suo, Rotberti regis filio, cujus conjux erat Adeja Hugonis abbatis soror, in ducatu successerat. quo in munere omnes optimi ducis partes religiose implebat, bonis amicus, malis & injustis b terribilis. Unde Gregorius papa in Hugonem acriter increpuit, quod hominem rei publicae adeo utilem Cluniaci admisisset. Cur, inquit, frater carissime, non perpendis, non consideras, in quanto periculo, in quanta miseria sancta versatur ecclesia? Ubi sunt qui se sponse pro amore Dei opponant periculis, resstant impiis, & pro justitia & veritate non timeant mortem subire? Tulisti vel recepisti ducem in Cluniacensem quietem, & fecisti ut centum millia christianorum careant custode. Quod se nostra exhortatio apud te parum valuit, & apostolica sedis praeceptum apud te obedientiam non invenit; cur gemitus pauperum, lacrymae viduarum, devastatio ecclesiarum, clamor orphanorum, dolor & murmur sacerdotum & monachorum te non terruerunt? Haec ideo dicimus, quia, quod vix aliquis princeps bonus invenitur, dolemus: monachi vero, Deo miserante, sacerdotes & milites, & non pauci pauperes per diversa loca, qui Deum timent, reperiuntur: principes autem Deum timentes & amantes in toto occidente vix aliqui inveniuntur. Haec carptim ex Gregoriana epistola, ex qua intelligitur, Hugonem abbatem contra praescriptum pontificis Hugonem ducem Cluniaci recepisse. Jam vero quomodo pius ille dux in monasterio se gesserit, testatur scriptor anonymus in libro de miraculis sancti Hugonis abbatis Cluniacensis. Vidimus, inquit, & Hugonem ducem prius Burgundiae, & post militia spiritualis signiferum, qui solebat calceos ungere fratrum, seque ita despiciere & humiliare, ut omnes viles persona stuperent, cum sub se viderent talem principem sternere. Hic post certamen quod gessit, sustinendo etiam corporalem cecitatem, tandem obtinuit aeternam quam meruit lucem, & suave olentia nobis reliquit exemplum. Is Cluniaci annos fere quindecim in piis illis & humilibus exercitiis exegit, demumque obiit sacerdos, sepultus pone capellam sanctae Mariae de coemeterio.

Hugonis item ducis Molifino benefici.

b Orderic. lib. 13. c Greg. VII. lib. 6. ep. 17.

Antequam Cluniacum secederet, multa bona contulit Rotberto abbati nascentis coenobii Molifinensis; in primis presbyteratum ecclesiae Mercennacae * cum tota terra sancti Veroli *, aliaque. Actum apud Castellionem *, cujus honorem ex patrimonii successione se accepisse dicit. Testes Gerardus de Granceiaco, Bernardus de Monte-Barro, Stephanus de Nuccario, & alii. Post annos quinque dux Odo Hugonis frater, ipsam villam Mercennacum Molifinensibus donavit, assentientibus ejusdem fratribus Rotberto & Heinricho, necnon Beatrice & Helia. Tanti vero beneficii vice Molifinenses ei dederunt loriam pretii triginta librarum, quam Hugo frater ejus, priusquam saeculum relinqueret, beatae Mariae Molifinensi jam concesserat. Hanc donationem idem Odo, Jerosolymam profecturus, confirmavit, auxitque. Cum vero animadvertisset Rotbertus abbas, villam Mercennacum juris esse Bituricensis ecclesiae, & ad ecclesiam beatam Mariam de Salis pertinere, ne quid injuste possidere videretur, Bituricam adiit civitatem, cum litteris Rotberti Lingonensis episcopi, qui Rainardo successerat, rogaturus, ut praedicti loci donatio Molifinensi ecclesiae affereretur. Hujus petitioni communi consilio beatam Mariam de Salis prior & canonici, Molifinensium paupertati compatiens, sub annuo censu assensum praebuerunt.

* de Mercennay. * S. Vorle. * Chatillon sur Seine.

Hoc eodem anno Bernardus Bisuldunensis comes Cluniaco quaedam subjecit monasteria, quae a regulari tramite deflexerant, scilicet sancti Petri Campi-rotundi in Gerundenfi territorio, sanctae Mariae ad Arulas in Elenensi; sancti Pauli Vallosiae seu in Valle-olei in Narbonensi: ut haec monasteria secundum regulam sancti Benedicti ordinarentur. Et quidem Bernardus comes ait, se abbatiam de Arulis a Guifredo Narbonensi archiepiscopo centum unciis auri, totidemque ab Arnaldo-Arnaldi, & abbatiam sancti Petri centum quoque unciis auri a Petro vicecomite Fenollensium redemisse, qui quidem has abbatias in ferum tenebant; easque tradidisse in

XXXII. Cluniaco & Molifino quaedam subiecta monasteria.

ANN CHR. 1078.

manus carissimi sui confobrini Hunaldi Moisiacensis abbatis, de quo supra, ubi hoc monasterium Cluniacensi subjectum fuisse diximus.

Ad hæc Raimundus-Petri de instaurandis ecclesiis perquam sollicitus, animum adjecit restituendæ ecclesiæ, quæ olim constructa fuerat in honorem beatæ Dei-genitricis Mariæ in valle Cubaria*, sita in pago Narbonensi intra fines seu limites Petræ-Pertusensis* secus fluviolum Rivum-frigidum: ubi congregatio monachorum adeo floruerat, ut abbatiæ vocabulo etiam tunc indigaretur. Hæc vero ecclesia ex parentum successione prædicto Raymundo obtigerat, eratque sub potestate prædicti Bernardi comitis Bisuldunensis. Hi pari consensu, una cum Berengario Petri, locum illum in monasticum ordinem denuo erigerecupientes, cum consilio & assensu Wilfredi archiepiscopi Narbonensis, eandem ecclesiam cœnobii Cluniacensi & Moisiacensi reformandam ac regendam tradiderunt.

Per id tempus nescio quid adversi Moisiacensibus accidit, quos Hugo Cluniacensis abbas scripta epistola consolatus est, & ad vitam religiose transigendam hortatus in hunc modum.

Dulcissimis & amantissimis fratribus ac filiis, sub patrocinio beatorum apostolorum Petri & Pauli apud Moisiacum degentibus, fratri Hunaldo abbati, salutem animarum & corporum, & eternam benedictionem. Noveritis, filii carissimi, qualiter vos semper dileximus, quamque speciali amore locum illum præ omnibus Congregationis nostræ locis habuimus & honoravimus. Hoc namque privilegium vobis & loco vestro semper concessimus & concedimus, ut in amore & honore atque memoria Congregationis nostræ speciales sitis. Unde, filii, rogamus, ut nostri memores, Dominum super omnia diligatis, timeatis, honoretis, eique gratias super beneficiis suis agatis. Licet enim vobis plures supervenerint anxietates, ejus tamen misericordia non defuit vobis, in bonis augmentum præstans, & in necessitatibus solatium. Idcirco, carissimi, ipsum in omnibus & super omnia præ oculis habetote; dominis nostris summis apostolis servare non cessate; ordinem vestrum & sacram religionem, sanctamque obedientiam cum summa diligentia custodite. Pensate quam nihil sit quidquid in mundo cernitis. Cogitate cum quanto sudore laborandum, ut possit illud evadi terribile iudicium, & perveniri ad gaudium nunquam finiendum. Dominus abbas, quem vobis præfecimus, vir bonæ intentionis & religiosus, vobis & fratribus nostris non parum carus, satis se laudat de vobis. Unde gaudemus, & ut magis magisque ipsum diligatis, honoretis, eique devote obediatis, utpote tam glorioso viro, volumus & admovemus. De cetero commendamus vos omnipotenti Deo, qui vos benedicat, & adjuvet, & protegat, & ab omnibus peccatis absolvat, vobisque perseverantiam in sancta religione tribuat; & post hanc vitam, precibus & meritis summorum apostolorum, quibus deseruitis, vos ad eternam perducatur, amen. Et quia vos corporali aspectu videre non possumus, spiritali nos videamus. Orate pro nobis & pro fratribus nostris.

Hactenus Hugonis abbatis epistola non antehac edita, quam idcirco integram hoc loco referre visum est.

Elariacus* locus est in suburbio Divionensi; sancto Benigno a Guntchramno rege jam pridem collatus, ubi constitutæ longe serius Ordinis nostri sanctimoniales. Harum prima occurrit mentio in litteris Gregorii VII. a Jarentoni sancti Benigni abbati inscriptis, in quibus, postquam pontifex monasterii privilegia confirmavit, de Elariaco ita subdit. Ecclesiam quoque beati Germani de Laré, ubi sanctimoniales consistunt, vobis perpetuo confirmamus possidendam; & ut ipse sanctimoniales nunquam a subjectione ecclesiæ Divionensis se removeant, sub anathemate prohibemus, sed semper per vestram providentiam gubernentur &c. Data Lateranis per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis XIII. kal. Julii, anno ab incarnatione Domini M LXXVIII. indictione I. pontificatus autem domni Gregorii papa VII. quinto. Non absimilis veri est Petri Francisci Chiffleti b conjectura, censentis, sanctimoniales illic primum a Jarentone institutas, cum ex priore Casæ-Dei factus est Divionensis abbas, eoque deductam fuisse Hildeberti Marchiæ comitis filiam, Simoni Crispiacensi comiti desponsatam, quæ ipsius Simonis suavis sanctimonialis habitu apud Casam-Dei, sive in parthenone sancti Andreae de Cumis induta est, inde forsitan translata c cum Jarento Divionem migravit. Hujus parthenonis sæculo infrequente abbatissa existit Guidonis, sancti Bernardi senioris fratris, conjux, a Gaufrido monacho laudata. Ipsa est, quæ usque hodie, in monasterio Lairiacus, quod prope Divionem situm est, perseverat, mulier virtutis, & multarum in Christo virginum mater. Ibidem, & forte sub hac abbatissa, Hugo dux Bur-

XXXIII. Elariaci parthenon. * Laré. a Pevard. p. 191.

b Chifflet. opusc. p. 181.

c lib. 63. num. 19.

gundiæ, eo nomine secundus, filiam suam Aremburgem Deo consecravit.

Ad Casam-Dei quod attinet, eodem tempore Bertrandus quidam, vir nobilis, cognomento Dictus, Deo & beatæ Mariæ, sanctisque martyribus Vitali & Agricolæ, & beato Rotberto, & Casæ-Dei domno Duranto abbati, ceterisque ejusdem loci monachis, sancti Andulsi ecclesiam cum terra de Bernoira, in suo dominio sitam, cum appendicibus suis tradit pro redemptione animæ suæ, parentumque suorum, assentientibus conjugæ suæ & fratre suo Atone Claromontensi abbate, aliisque; eo pacto, ut post mortem illorum presbyterorum, qui tunc ecclesiam istam tenebant, per manum domni regatur Duranti abbatis. Bernardus ejusdem Bertrandi frater, Dictus itidem cognominatus, Deo quoque & beato Rotberto cessit quidquid in illa ecclesia habebat, presentibus Guigone monacho, fratre domni Hugonis Diensis episcopi, & Calisto monacho & camerario Casæ-Dei. Bertrandus porro, qui se devoverat atque promiserat in manu sanctæ memoriæ domni abbatis Rotberti monachum esse futurum, id a Casæ-Dei monachis obtinuit, ut, si in laico habitu, quamdiu viserit, voluerit in monasterio habitare, id ipsi liceret. Ex his litteris patet, Rotbertum, Casæ-Dei primum abbatem, jam tum pro sancto habitum fuisse.

Non multo post Durantus seu Durandus ad episcopatum Claromontensem promotus est, cum Casæ-Dei per decem circiter annos a sancti Rotberti obitu præfuisset. Futuram hanc ei dignitatem vaticinatus fuerat Rotbertus, cum ei prandenti frustum panis comedendum porrexerat, quem ille aperto ore statim comedit. Eo abbate Rotbertus comes Arvernorum, & Rotbertus Casæ-Dei prior, ei in regimine monasterii collaborarunt, hic contra invisibiles, ille contra visibiles hostes. Exstat Durandi abbatis epistola a ad Anselmum, tum Becci priorem, in qua ejus Meditationes laudat, petitque admitti in Beccensium societatem, a quibus pro pignore epistolæ beati Pauli sibi dari postulat, paratus ipse dare quod illi vellent. Ad hanc perhonorificam epistolam modestissime responderet Anselmus, suas pro eo preces, quod perviles essent, offerre se non audere professus; sed eas, cum ille postulare dignaretur, negare non debere. Ceterum quamvis minimum sit quod ipse concedit, aliquid magnum ab eo exposcere, prostratum mente ab eo ejusque sancta congregatione flagitantem, ut se servum suum, velut unum e suis accipiat, & suum nomen ultimo loco, ubi eorum scripta sunt nomina, adscribi faciat.

Durando in abbatali dignitate suffectus traditur Adalelmus: sed eo statim in Hispaniam misso, subrogatus Seguinus seu Siguinus vir illustris, ex castro pagi Lugdunensis Escotaico* oriundus, canonicus quondam Lugdunensis, testante Hugone Flaviniacensi, morum probitate conspicuus, nunc felici, inquit ille, beatus excessu. Ejus tempore Casæ-Dei monasterium & religionis fama, & amplissimis possessionibus excrevit; idem signis & virtutibus insignis. Hic cum aliquando in Carennacensi cella, quæ ad Dordoniam fluvium in Cadurcensi pago sita est, diem festum pentecostes celebraret, cuiusdam homini locum infestanti, nec ejus monitis respicere volenti, interitum prædixit. Idem Petro de Ponte-Gibaudi Casæ-Dei monacho abbatalem sancti Illidii Claromontensis dignitatem ominatus est, scilicet post Atonem abbatem, in superioribus Bertrandi litteris laudatum. Sub illius Petri præfectura, quem corporis imbecillitas attrivit, bellicus turbo comitis Claromontensis & canonicorum monasterium sancti Illidii oppressit, ut in libro de miraculis sancti Rotberti legitur.

Quod spectat Adalelmum, quem in Hispaniam missum modo dicebamus, erat is nobili genere natus, Lauduni* in confinio Pictavenis & Andecavensis pagi, pietate & liberalibus studiis apprime informatus. Militiam sectatus adolescens, re familiarum egenos expensa, dum Romam voti causa progreditur; apud Arvernos in Iciodorensi Benedictinæ familiæ cœnobium divertit: ubi a Rotberto Casæ-Dei abbate, qui forte illic versabatur, benigne acceptus, fidem dedit, se, peracta Romana peregrinatione, ad eum reversurum. Post reditum, a sancto patre apud Casam-Dei in cœtum fratrum admittus, ea sedulitate religiosa exsecutus est munia; ut non multo post informandis novitiis præfectus sit; ac demum ordinatus sacerdos, Durando abbate ad sedem Claromontensem promotus, electus in ejus abbatali successor: sed mox in Hispaniam missus, Seguinus abbati locum fecit, ob id omissus in vetustis indicibus Casæ-Dei abbatum. Ut vero in Hispaniam proficisceretur, effecit apud Alfonso regem Constantia ejus secunda uxor, Rotberti Burgundiorum ducis filia,

ANN. CHR. 1078. XXXIV. Casæ-Dei datur S. Andulsi ecclesiæ.

XXXV. Durando abbati factus episcopo succedit Seguinus.

a Anselm. lib. I. ep. 61. & 62.

* Escotaico.

s. Illidii abbates.

XXXVI. Adalelmus abbas in Hispaniam missus. * Lauduni.

ANN. CHR.
1078.

teste Glabro, proindeque Rotberti regis neptis: quæ Adalemi virtutum ac miraculorum rumore commota, eum ad se accersiri per regem curavit. Nec vana famæ fides. nam ubi ad Hispaniam pervenit, cum aulam & urbes miris in dies facinoribus illustraret, rex tam sanctum virum apud se retinere decrevit, eique sancti Johannis-Evangelistæ facellum cum monasterio quod ad portam Burgenfis urbis ad peregrinorum xenodochium & sepulturam condiderat, assignavit, fundis ac redditibus ad pium istud opus abunde collatis. Illic durissimam vitam duxit vir Dei, quotidie missas post matutinos celebrare solitus; reliquum diei in peregrinorum usus expendens. Ex variis miraculis ab eo patratis, Tagum fluvium exundantem, minimeque transabilem, vir Dei a fello insidens, signo crucis prætento, stupente rege, facile trajecisse memoratur.

XXXVII.
Pontius Fraxineti abbas.
a Labbe to. 1. bibl. p. 215.

Sub prædicto Seguino Casæ-Dei abbate, ut tradit Hugo Flaviniacensis, ordinatus est a papa Gregorio abbas Fraxinensis ecclesiæ Pontius, Casæ-Dei, ut videtur, monachus, qui post aliquot annos, infestatione Heinrici Germaniæ regis, abbatiam dimisit, quaesita ab Anselmo Luccensi episcopo & obtenta venia, immo extorta, ut satis ex ejusdem Anselmi epistola intelligitur, ab eodem Hugone relata, in qua ait se credidisse, *domni abbatis & sanctæ congregationis Casæ-Dei, necnon venerabilis patris Hugonis Lugdunensis archiepiscopi obedientiam cum benedictione apostolica beatissimi patris nostri Gregorii omnibus iniquitatibus majorem esse.* at Pontium non credendo se ea gratia indignum reddidisse. Se quidem eum in suam fidem olim suscepisse ea conditione, ut curam regiminis ipsi injunctam cum omni sollicitudine gereret, nec animæ suæ custodiam commissi sibi gregis necessitatibus præponeret: sed, eum a suo præposito & præconcepta dimittendi regiminis intentione nullo modo revocari possit; satius sibi visum esse, ut ardenti ejus desiderio cederet. tolerabilius reputanti, ut ille solus periret, quam ut sibi commissos omnes in discrimen adduceret. *Si itaque, inquit, alia via plus tibi placet, nostra licentia depone sarcinam, quam imposuit tibi sola sine caritate necessitas, & sanctis orationibus adjuva me in alia navi laborantem.* In fine salutari suo nomine jubet dominum Lugdunensem archiepiscopum, si tamen rationabilis necessitas a totius orbis necessitate excuset. *Si enim aut timore, aut negligentia, aut quietis noxia amore matrem suam, id est Romanam ecclesiam, visitare, & liberare de manu mortis distulerit, reus erit judicio, nisi sine mora venire, & in omnibus auxiliari studuerit.* Hæc scribebat Anselmus ante annum M LXXXVI. quo decessit, atque adeo Hugo Diensis ante illum annum ad archiepiscopatum Lugdunensem jam promotus erat. Fraxinensis illa ecclesia, cui Pontius abbas præfectus fuerat, videtur existisse Fraxineti*, quod opidum est Italiæ apud Insubres ad Padum fluvium in ducatu Montis-ferrati.

XXXVIII.
Floriaco data
S. Gervasii ecclesia.

Revertor in Galliam, ubi dum Floriacensi sancti Benedicti monasterio præesset Guillelmus abbas, ecclesia sanctorum martyrum Gervasii & Protasii, quæ extra muros urbis Aurelianensis ad orientalem plagam sita est, hoc anno Floriacensibus concessa fuit, quæ anno superiori adhuc sæcularium canonicorum erat. Id constat ex diplomate Philippi regis, qui eo anno canonicis illius ecclesiæ ecclesiam sancti Remigii de Cantoillo donavit, atque clausum vinearum in eodem loco, quod *nostra*, inquit, *procurator pueritie plantari fecit Balduinus Flandrensum comes &c. Actum publice Aurelianis anno incarnati Verbi M LXXVII. anno regni nostri XVIII. Goffrido Parisiorum episcopo cancellario nostro.* At sequenti anno idem rex monachis Deo ibidem fervientibus exactiones sui juris in solo Floriacensi remisit, adjecta insuper domo quadam, sita juxta forum ejusdem Aurelianæ civitatis. Actum itidem Aurelianis anno incarnati Verbi M LXXVIII. regni sui XVIII. Gislebertus ad vicem Rogerii cancellarii subscripsit. Destrueta fuit hæc cella Anglorum tempestate, & in simplex beneficium redacta sub titulo sancti Pharetrii*.

* S. Phalier.

XXXIX.
Herluinus
Becci abbas
obit.

Necdum annus integer a consecratione novæ Beccensis ecclesiæ elapsus erat, cum emeritus senex venerabilis Herluinus abbas, jam votis satisfactum suis videns, quippe qui & novum opus absolutum cernebat, & amantissimum Lanfrancum adhuc semel conspexerat; de cetero nil nisi dissolvi & cum Christo esse optabat. Deinceps omni membrorum officio destitui cœpit, & sensum ad exitum properare. Mense Augusto insequente, id est tertio-decimo kalendas Septembris, omnino lecto decubuit, & mortem sibi instare sensit, quod ubi fratribus innotuit, tantus universos pervasit mœror, quasi omnes morti jam addicti essent. Nulla eis de cibo, nulla de somno

ANN. CHR.
1078.

cura. Tertio die vir Dei absolvi se, & cetera quæ morientibus exhiberi solent, officia sibi exhiberi rogavit. Adfuit filii vale dicturi amantissimo patri, lacrymis ac singultibus preces interrumpentibus. Ventum ad agendam confessionem, ut extremam pii patris benedictionem & absolutionem perciperent. Ipse in lacrymas effusus, ne verbum quidem proferre valebat: sed vix tandem eluctatus in vocem, absolvit filios, & benedictionem omnibus impertiit. Ipsa die, qua moriturus erat, ubi primum ad matutinas insonuit signum, dominum Rogerum Exaquensem abbatem, qui ad caput ejus accumbebat, ilico excitavit, jussitque adesse Anselmum priorem, qui propius aderat. Prima luce omnes diei horas coram se recitari postulavit; tumque imminente exitu, viatico se muniri, ipsiusque animam Deo commendari. Ocius ad ecclesiam ivit Rogerius, *sed nullam in Eucharistia*, id est in pyxide, *hostiam invenit.* Forte unus e sacerdotibus tunc missam pro eo celebrans, fumendum adhuc in manibus tenebat corpus Domini. Sacræ hostiæ portionem accepit abbas, & morienti viaticum tulit. Ejus exitum commendaturi statim accurrunt fratres: quorum lacrymas ille sustinere non valens, sumto viatico inruit, ut in claustrum redeant. Tandem post vespertinam synaxim, nocte jam proxima, quæ in dominicum diem illucescebat, VII. kalendas Septembris, felix illa anima ex hujus sæculi tenebris migravit ad perpetuam lucem. Obiit anno ætatis octogesimo-quarto, monasticæ professionis quadragesimo-quarto, ac fere totidem abbatialis dignitatis; sepultus in capitulo, quod ipse recens extruxerat: ubi hætenus ejus tumulus visitur, nigro lapide absque ulla inscriptione ornatus. Epitaphium ejus duplex ad ejus acta retulimus, scripta primum a Gisleberto-Crispino ejus discipulo, ac dein Westmonasteriensis abbate; dein ab alio anonymo. Adfuit cum vicinis abbatibus Gislebertus Ebroicensis episcopus, qui funus curavit. Satis fuerit ad Herluini laudem dixisse, eum fuisse auctorem percelebris Beccensis monasterii, quod innumeros doctrina & pietate præstantes viros tulit. Præcipua Herluini, Beccensiumque monachorum devotio fuit erga beatissimam Virginem Mariam: ex quo factum putamus, ut illi veste alba præter morem nostrorum usi sint usque ad nostrum tempus, quo sancti Mauri congregationi aggregati sunt. Plura hæc de re inferius^b. Nullo adhuc publico cultu honoratus est beatus Herluinus, cujus corpus e tumulo elatum non fuit. Editæ sunt tamen de eo quædam collectæ seu orationes, sed numquam publico, ut credimus, ecclesiæ usu receptæ.

a V. lib. 62.
n. 61.b lib. 68.
n. 92.

Ubi de successore substituendo actum est, omnium suffragia in unum Anselmum priorem convenere. Ille solo prostratus id oneris a se deprecatur: at fratres contra humi procumbentes, ut illud subeat, instant. Elapsis in has vicissitudines aliquot diebus, fratrum demum constantia victus Anselmus, simulque confictus præcepto Maurilii quondam Rothomagensis archiepiscopi, qui eum ad subeundum non modo prioris officium, sed majorem quoque, si ei deferretur, præfecturam adegerat; quantumvis reluctans, electioni suæ acquiescere visus est. Hanc protinus Wilhelmo principi, qui tum in Neustria versabatur, significavere Beccenses: at ejus confirmationem distulit, dum Brionam ipse accederet. Ubi illuc venit, tres ex optimatibus suis Beccum misit, qui, an unanimi consensu facta esset electio, inquirerent. Ubi rem ita se habere rescivit princeps, electum ad se deduci præcepit. Electus denovo reluctatur: sed tandem suorum precibus expugnatus, ad duces accessit, baculumque pastorem, nullo tamen facto hominio, accepit. Tum cuidam episcopo injunctum, ut electum Beccum reduceret, & in sedili abbatis sollempni ritu collocaret. Verum Anselmus numquam adduci potuit, ut pastorem baculum portaret, nec alio modo se gessit, quam in prioratus officio fecerat. Dilata ejus benedictio ad octavam kalendas Martias anni sequentis, a Gisleberto Ebroicensi episcopo facta absque ulla mentione professionis, vacante Rotomagensi ecclesia. Hæc carptim ex libello de libertate Beccensis monasterii, quem in Appendice referemus. Anselmus prior sequentes libros composuit, scilicet Monologion, Prologium, Apologeticum contra Gaunilonem, libros de veritate, de casu diaboli, de libertate arbitrii, de grammatico, Meditationem, quæ incipit, *Terret me*, & alias.

X L.
Anselmus abbas
eligitur.

In Beccensi monasterio sub Herluino abbate admissi sunt monachi triginta sex supra centum, ex quibus duo archiepiscopi Cantuarienses, Lanfrancus & Anselmus; & unus Rotomagensis, Guillelmus Bona-anima, Johannis successor; episcopi tres; Gundulphus & Hermostus Roffenses; tertius Fulco Belvacensis; abbates quinque;

X L I.
Beccenses monachi
sub Herluino.

ANN. CHR.
1078.

nempe Rogerius Exaquensis, Guillelmus Corneliensis, Gislebertus-Crispinus Westmonasteriensis, Henricus de Bello, & Richardus sanctæ Walburgæ. In aliis monachis insigniores exstitero Rogerius Cadomensis, artis poetice peritus, qui carmen de contemtu mundi composuit, incipiens ab his verbis, *Quid deceat monachum &c.* Baldricus de Sarvavilla, Herluini abbatis cognatus, tertius Becci prior, & Hugo ejus filius; Willelmus-Crispinus, prædicti Gisleberti-Crispini pater; Lanfrancus Lanfranci archiepiscopi nepos, & Wido ejus socius, magisterio puerorum addictus; Osbernus pius & eruditus; Godbertus secretarius, qui beatum Anselmum luce circumfusum vidit; Herluinus ab Herluino abbate missus ad Gundulfum Roffensem episcopum, quem Anselmus Henrico Cantuariensi priori, qui & ipse Becci monachus erat, commendavit; Hugo Mellenti comes, alique complures.

X L I I.
Johanni abba-
ti Fiscamnen-
si succedit Guil-
selmus II.
a Labbe bibl.
no. 1. p. 326.

In monasterio Fiscamnenfi Johannes abbas, ob corporis exilitatem Johannelinus dictus, cum annis quinquaginta & uno locum rexisset, hoc anno decessisse traditur in brevi chronico^a Fiscamnenfi, & quidem VIII. kalendas Martii, ut notatur in necrologio sancti Benigni, ubi aliquamdiu abbas fuerat, & in altero sancti Germani a Pratis, rubeis litteris, quo die obitus Hugonis prioris sancti Benigni in eodem Pratenfi necrologio notatur. Sepultus est Johannes in capella beati Johannis-Baptistæ cum hoc epitaphio.

*Hic jacet ante omnes pius innocuusque Johannes,
Cujus corpus humum, mens tenet alta polum.
Rexit, Guillelmo primo moriente, secundus
Hoc nostrum parili stemmate cœnobium.*

Vir fuit tum eruditione, tum rebus gestis clarus, ut probant ea, quæ in superioribus de eo retulimus. Ei successit Guillelmus II. *de Roz* cognominatus, tertius Fiscamni ab instauratione abbas, quem locum per annos fere viginti-novem^b perquam laudabiliter procuravit. Is ante conversionem Bajocensis clericus, id est cantor, decanus & archidiaconus sub Odone episcopo; dein Cadomi apud sanctum Stephanum factus monachus, ac demum vix uno post professionem anno Fiscamnenfis abbas, ut mystica nardus, teste Orderico^c, in domo Domini caritate, largitate, ac multimoda probitate fragravit. Cum esset Bajocensis clericus, Uticenfibz nostris quadraginta libras Sterlingensium dono dedit unde nomen ejus inter benefactores adscriptum, & sollempnes pro eo preces, sicut pro monacho loci professo, institutæ. Eo abbate, multi sapientes & illustres viri, ejus amore & exemplo adducti, Fiscamnum confluisse perhibentur, & in schola divini cultus sub eodem sanctæ Trinitati religiose ministrasse. Idem præ decoræ & delicatæ formæ præstantia cognominatus Puella dicitur. De eo plura inferius. Anno ejus præfecturæ primo cella sancti Gabrielis, in pago Bajocensi super Sellam fluviolum, Fiscamnenfibz concessa fuisse traditur.

b Labbe 10.1.
p. 328.

c Orderic
lib. 4. p. 529.
& lib. 8. p. 332.

X L I I I.
Wolstani
episcopi con-
stantia in Lan-
francum.
d V. lib. 61.
n. 127. & 128.

Post Beccensis ecclesiæ dedicationem reversus in Angliam Lanfrancus, Londoniæ concilium habuit. In eo Wolstanus Wigornia episcopus^d, agente Willelmo rege, qui eum ob litteraturæ, ut prætendebat, insufficientiam & imperitiam Gallici sermonis, episcopatu privare volebat, baculum pastorem resignare jussus a Lanfranco est. Ille, nec vultu mutatus nec animo, se quidem episcopatu indignum, tantoque oneri imparem esse confessus est: at invitum ad illud subeundum a clero, rege, & apostolica sede adductum, non alteri baculum resignaturum, quam ei, a quo accepisset. His dictis ad tumulum sancti Edwardi regis accessit, ibique stans: Tu scis, inquit, domine mi, quam invitus & sæpe subterfugiens hoc onus susceperim. Factus sum equidem insipiens, sed tu me coegisti. Nunc ecce novus rex, novus pontifex, nova jura condunt. Te erroris arguant, qui jussisti, me temeritatis, qui consensisti. Nunc conjunctus Deo, pulsus ignorantia & erroris tenebris in plena luce versaris. Tibi resigno baculum cum ovium cura, quas mihi commisisti. Has ei trade qui dignus sit. Tum baculum tumulo infixit; mox episcopalibus exutus vestibus, inter monachos monachus ipse resedit. Id ubi rescivit Lanfrancus, missus ab eo Gundulfus Roffensis episcopus baculum e tumulo efferre tentavit, sed non valuit. Ea re stupefactus Lanfrancus, cum rege & episcopis ad tumulum accedit, factaque oratione baculum, sed frustra, inde evellere conatur. Ille impotentiam fallus, Wolstanum

ANN. CHR.
1078.

istuc adducendum censet. Victus precum instantia vir Dei, ad tumulum accedit, virgam apprehendit, nulloque negotio recipit. Tum vero Lanfrancus, ad ejus provolutus pedes, delicti veniam petit, ac deinceps eum cum maximo honore habuit, immo & rex ipse, præcipuus facti auctor. Hac in re quiddam humani passus videtur Lanfrancus, non tam ex eo quod Willelmo regi nimium obsequiosus fuerit, Anglicanas dignitates ad populares suos transferre satagenti, cui Lanfrancus restitit non semel; quam quod non satis forte attendit ad veræ ecclesiasticæ doctrinæ conditiones. Etsi enim Wolstanus fabulas poetarum, ut ait Willelmus, aliasque profanæ scientiæ subtilitates ignoravit; ad ea tamen, quæ muneris sui erant, exsequenda maxime sufficiens erat, nec erat ignarus ecclesiasticæ disciplinæ regularum: uti probavit Anselmus, Lanfranci in sede Cantuariensi successor, qui eum aliquando consuluit super contentione, quam cum Londoniensi episcopo de jure consecrandæ in Londoniensi dicecesi ecclesiæ habuit: ubi ejus sapientiam, uti & sanctitatem laudat.

In Lotharingia mortuus erat hoc anno Albertus abbas sancti Michaëlis ad Mosam, eo nomine secundus, notatus in necrologio ad diem XIV. mensis Aprilis, ubi *restaurator hujus ecclesiæ* dicitur. Successus in ejus locum Sigifridus seu Seifridus ex monacho sancti Agerici, ut ex ejusdem loci necrologio discimus. Seifrido abbati Theodericus Virdunensis episcopus confirmat altare sancti Cyrici, quod Alberto ejus antecessori ante annos undecim in renovatione ecclesiæ sancti Michaëlis concesserat; additque altare Troniaci. *Actum publice Virduni anno incarnationis M LXXVIII. indictione II.* forte a Septembri inchoata, si non legendus annus M LXXVIII. Theoderici episcopatus anno XXXVII. His litteris apponitur signum Rodulfi abbatis, scilicet sancti Vitoni. Sancti Michaëlis cœnobium rexit usque ad annum M XCVIII. Sigifridus abbas, cujus frequens mentio per id tempus in vetustis ejus loci instrumentis occurrit.

X L I V.
Abbas S. Mi-
chaëlis ad Mo-
sam & S. Vi-
toni.

Rodulfus mox laudatus in regimine sancti Vitoni monasterii anno superiore jam successerat Grimoldo abbati adhuc viventi, ut in brevi ejus loci chronico legitur, ubi Grimoldus hoc anno obiisse dicitur. Rodulfum biennio ante successisse tradit Hugo^a Flaviniacensis in chronico, in quo Grimoldus anno M LXXV. die sancti Nicolai abbatiam dimisisse perhibetur, eique Rodulfus successisse, ordinatus die sancti Urbani, adeoque mense Maio anni insequentis. Consentit idem auctor^b cum brevi chronico in assignando mortis anno Grimoldi abbatis, quem ait anno M LXXVIII. obiisse, dum Roma regrederetur, & Mantuæ in ecclesia sancti Andreae XIV. kalendas Julii sepultum fuisse, cum a tribus annis sancti Vitoni monasterium regeret Rodulfus abbas, *Grimoldo de prælatore abbatis excusato* ob nimiam simplicitatem. Ejus obitus in necrologio notatur VIII. idus Junii. Clarius hæc explicat Laurentius de Leodio in continuatione^c historiae Virdunensis, ubi ait, sub Grimoldo abbate, qui sancti Vitoni monasterio per sexdecim annos præfuit, religionem quorundam insolentia deperisse; & quia per illum emendari non poterat, eum a Theoderico episcopo amotum fuisse: cui venerabilem Rodulfum, sancti Agerici monachum, *religionem, scientiam & moribus insignitum*, substituit, qui per se, aliosque monachos secum ex sancti Agerici cœnobio adductos, *summam ordinis* restituisse, & plurima bona sancto Vitono contulisse dicitur, multis viris nobilibus & industriis ibidem aggregatis, quos bonus religionis odor eò attraxit, quorum probitate locus iste in pristinum decus restituit. Tunc vero ita religione florebat sancti Agerici monasterium, ut eo tempore duodecim abbates inde per diversa loca assumti sint, *omnes magnorum gestorum viri*, inquit Laurentius de Leodio.

a Labbe bibl.
no. 1. p. 197.

b ibid. p. 215.

c Spicil. 10.
12. p. 286.
& seqq.

Apud Gemblacum Mascelino abbati a sex annis^d jam subrogatus erat Thietmarus, qui antecessoris sui vestigia in omnibus sequens, monasterii substantiam adauxit, potius, quam minuit. Christi nihilo minus paupertatem imitari sollicitus erat, & mundi gloriam fugere, *vir columbina simplicitatis*. Hic commissam sibi familiam per annos viginti-tres rexisse dicitur: cujus tempore apud Gemblacum florere in primis Guiricus, quem alii Guerinum vocant, & Sigebertus. Primus, scilicet Guiricus, Olberti quondam abbatis consanguineus & discipulus; multis annis functus officio, tam religiose se gessit, ut *aurum multo meritorum igne probatum, & vas honori Dei aptum cognominaretur*. Intentus jejuniis & precibus, in celebrando missæ sacrificio ita assiduus, ut, si quando, quod raro accidebat, tam sacro operi deest

X L V.
Gemblaci ab-
bates & viri
illustres.
d V. lib. 64.
n. 10.
e Spicil. 10. 6.
p. 534. & seqq.

set, nullam requiem habere videretur. Ejus tumulo hoc epitaphium adscriptum est.

*Norma, decus, speculum, Guerinus honor monachorum,
Doctōr Gemblacus hoc tumulo tegitur.*

Sigebertus
monachus.

Sigebertus, haud ignobilis auctor, Gemblaci jam florebat tempore Mascelini abbatis. Hinc, fama ejus ad Mettenses perlata, a cœnobitis sancti Vincentii expetitur. Illic sub Fulcuino abbate diu conversatus, *sapientie fons patens erat*, ut loquitur Gemblacensis chronographus, *non solum monachis, sed & clericis ad se undique confluentibus*. Immo non solum christianis, sed & Judæis in eadem urbe commanentibus acceptus erat, utpote Hebraicæ veritatis peritus. Illic sanctæ Lucæ virginis & martyris passionem, cum metro, tum prosa celebravit, & quædam alia composuit. Demum post multum temporis, vix impetrata facultate, rediit ad suos Gemblacenses, quibus multa contulit ad ornatum ecclesiæ, ex iis scilicet, quæ a suis auditoribus in præmium acceperat. Non minor apud Gemblacum auditorum ejus frequentia erat. Si quid quæstionis occurreret, ad eum recurreretur. Eum præcipue consulebat Henricus archidiaconus & decanus ecclesiæ Leodicensis, cujus rogatu scripsit ad Trevirenses librum de jejuniis quatuor temporum, & alia, quæ ipse commemorat in libro de viris illustribus, ubi in fine opera sua recenset. In his, rogatu prædicti archidiaconi, respondit ad epistolam Hildebrandi seu Gregorii papæ, quam scripsit ad Hermannum Mettensem episcopum, *in potestatis regia calumniam*. Hinc apud Baronium male audit Sigebertus, uti & propter ejus responsonem ad epistolam Paschalis papæ, *qui Leodicensem ecclesiam, æque ut Cameracensem, a Roberto Flandrensi comite jubebat perditum iri*, propterea quod schismatico imperatori fuerent infensor. Prædicta Gregorii papæ epistola ad Hermannum episcopum scripta est VIII. kalendas Septembris, indictione XIV. quæ anno M.LXXXVI. respondet.

b Greg. VII.
lib. 4. ep. 2.

XLVI.
Thiofridus
Epternacensis
abbas.
c lib. 61.
n. 52.
d lib. 56.
n. 104.
e Bernal.
p. 166.

Florebat quoque per id tempus Thiofridus Esternacensis seu Epternacensis abbas, qui hoc anno M.LXXXVIII. Regimberto superius e laudato successit. Jam illic monachus erat anno M.LXXXI. quo sancti Willibrordi translatio d facta est, Humberto abbate Regimberti antecessore, ut ipse testatur in libro Florum capite VI. Regimberti adhuc viventis adjutor factus, eo mortuo, cum quidam competitor Henricum regem appellasset, ipse vicissim adiit Gregorium VII. quo iudice jus suum obtinuit, id est abbatiam, quam viginti-octo annis rexit. Bertelius e in historia Luxemburgensi ait, Thiofridum anno M.LXXXI. Regimberto successisse. Et tamen domestica instrumenta docent id triennio citius contigisse, ducto forte ejus præfecturæ initio ab eo tempore, quo Regimberti coadjutor factus est. Quanta in existimatione fuerit, illud argumento est, quod Bruno II. Trevirensis archipræsul suam ipsius animam, id est conscientiam suam curam ei commendavit. Nec illud minoris momenti, quod incolæ Walichrensis insulæ, quam olim sanctus Willibrordus prædicatione sua illustraverat, mutuis in se se cædibus debacchantes, Thiofridum abbatem ad reformandam pacem accersere. quam ille provinciam haud illibenter aggressus est, procedentibus obviam ei Antwerpensibus universis *cum sanctorum suorum pyxidibus*, eamque feliciter exsecutus est, comitante & interprete Ekehardo, *cœnobita egregio*, qui ante conversionem inter principes ejusdem insulæ nominatissimus erat. Id Thiofridus ipse litteris mandavit in libro de vita sancti Willibrordi, cujus scriniolum, in quo particula ejus costæ erat, in ea legatione detulit, ejusque virtute nonnulla miracula, & concordiam inter Walichrenses patravit. De cetero vir non modo pietate, sed doctrina insignis fuit, græcæ & hebraicæ pro tempore peritus.

XLVII.
Mediolacenses
abbates &
Laurishamen-
ses.

Inter cetera ejus opera scripsit librum de vita sancti Liutwini archiepiscopi Trevirensis, quondam assumti e cœnobio Mediolacensi, quod his verbis commendat. *Nostri quoque memoria tam clara mundi luminaria, tam magnifica ibi virorum claruerunt nomina, ut, qui minimus inter eos censeretur ordine, dignissimus haberetur summi honoris culmine; & quæcumque ecclesia ex eis nacta esset rectorem, ut mundus solis jubare, sic ejus doctrina ac virtutum illustraretur lumine*. Hæc tametsi hyperbolice dicta sint, id tamen saltem probant, Mediolacenses nostros ab antiqua religione haud omnino tum degenerasse. Hunc locum per id tempus regebat Mizo, eo nomine secundus, qui Everhelmi ob simoniam exauctorati, erratis castigandis, & dissipatis monasterii

sterii fortunis colligendis utilem operam navavit, templumque splendide exornavit. Hunc excepit Libo, cujus tempore Theodericus, Mosellanorum dux, quadriennium vitæ ultimum in Dei cultu illic exegisse dicitur.

Laurishami Adalberto abbati post bienni regimen, incertum quas ob causas, deposito, alter non meliori auspicio supponitur, scilicet Wintherus, non pastor, sed lupus, Sigehardi comitis frater, Adelberti Moguntini archiepiscopi patruus. Is nobilitatis fastu inflatus, monasterii possessiones fratri suo, aliisque in beneficium tradidit, ac demum W ormatiensem episcopatum simoniaco ambitu, & maximo Laurishamensium detrimento invasit. Præter ea, si ejus loci chronographo fides est, *ut fratrum disturberet concordiam, nova cujusdam sectæ nescio quas insolentias subinducere conatus est: sed, cunctis unanimiter obviantibus, proposito frustratus est*. Id dictum videtur a chronographo de Hirsaugiensium institutis, quæ Wintherus Laurishamum forte introducere conabatur. Illud argumento est, quod, exactis in episcopatu tribus annis, episcopatu & abbatia cessit; de cetero privatus vivere pollicitus in Hirsaugiensi monasterio, quod specie conversionis expetiit. Verum inde non multo post ab amicis revocatus, nihilo melior factus, Laurishami prædia denuo in beneficium exposuit. Sed tandem, abdicata rursus utraque dignitate, Hirsaugiam reversus, ibidem rebus excessit humanis, *miserabili sane exitu*, inquit chronographus, *quippe qui tanta rapuit, nec exsolvit*. Tenuit episcopatum annis tribus, abbatiam annis undecim. Eo Hirsaugiam secundo reverso, concordie fratrum electione subrogatur Anselmus, vir consilio & prudentia præditus, qui ablata monasterio recuperavit. Ejus tempore combustum monasterium, quod ille strenue instaurare curavit.

In Hungaria sanctus rex Ladislaus, Belæ pugilis filius, *nobilissimam abbatiam de Sentigis fundasse dicitur, in qua non solent recipi nisi Franci*, inquit Albericus. Quænam sit illa abbatia, discimus ex diplomate a Paschalis II. Inscriptum Hugoni abbati monasterii sancti Egidii, quod in valle Flaviana situm est prope Nemausum, Galliarum Narbonensis civitatem. In hoc enim diplomate legitur, quod Ladislaus, bonæ memoriæ Hungarorum rex, ad honorem Dei & sanctorum apostolorum Petri & Pauli, in memoriam sancti confessoris Egidii Semichensem fundavit ecclesiam, & eam per manus Odilonis, felicitis memoriæ prædecessoris ipsius Hugonis, prædicto sancti Egidii obtulit monasterio, ubi ejus venerabile corpus requiescit. Id vero confirmat Paschalis eo pacto, ut quicumque Semichenensis abbas fuerit, abbati monasterii sancti Egidii obedientiam profiteatur, & perseveranter observet: negotia vero, quæ monasterio Semichenensi acciderint, solius regis iudicio terminentur. Datum Parma per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis & bibliothecarii IV. nonas Novembris, indictione XV. anno dominice incarnationis M.C.VI. pontificatus autem domini Paschalis secundi papæ octavo. Hujus monasterii nullam mentionem invenio apud rei Hungaricæ scriptores, Bonfinium & Thwrocum, sed tantum monasterii b Waradiensis, quod Ladislaus in honorem sanctæ Mariæ construxisse dicitur: ubi & sepultus est.

XLVIII.
S. Egidii ab-
batia in Hun-
garia.
a Baluz.

cc Miscell. to.
cc 2. p. 183.

b Thwroc.
cap. 59.

Actum est superius e de origine Pinaroliensis in Pedemontana regione monasterii, cui Aginulfus seu Arnulfus primus abbas præfuit, pervenitque ad pontificatum Gregorii VII. a quo privilegium, Adelaidæ comitissæ rogatu obtinuit. Hoc privilegium, quod Anselmo abbati monasterii sanctæ Mariæ in Pinarolio inscriptum est, hunc locum in suam tutelam suscipit pontifex, ejusque possessiones confirmat, statuitque insuper, ut, defuncto abbate illius cœnobii, abbates monasteriorum Fructuariensis, Bremensis, sancti Solutoris Taurinensis, sancti Michaelis Clusensis, alique, si qui illis in partibus fuerint, in unum conveniant, & in eorum præsentia fratres unum ex sua congregatione, si quidem illic idoneum reperire valeant, in abbatem sibi eligant: sin minus aliunde adfiscant. Datum Laterani per manum Petri S. R. E. cardinalis. Defunt alie chronice notæ apud Guichenonem d qui hoc diploma retulit. Arnulfi abbatis successor Arduinus laudatur in litteris hoc anno scriptis, quibus Agnes comitissa, filia quondam e Willelmi Pictaviensis comitis, & relicta nobilissimi marchionis Petri, filii Adelaidæ comitissæ, donat monasterio quæcumque sui juris erant apud Pinarolium. Hujus Agnetis epitaphium legitur in abbatia sancti Petri de Ferrania, sita prope castrum Cairi, quæ ab origine fuit

XLIX.
Pinarolii abba-
tes & benefa-
ctores.
c lib. 62.
n. 67.

d Guichen.
to. 2. hist. Sa-
band. p. 16.
e V. Chron.
Pedem. p. 316.

ANN. CHR.
1078.
a. *ibid.* p. 316.

Ordinis nostri, postea canonicorum regularium, nunc abbatiali a titulo gaudens. Sic autem habet epitaphium.

*Hac recubant fossa maris venerabilis ossa,
Cujus erat patulum vita boni speculum.
Hac Pictavorum comitum spes nobiliorum,
Pulcra fuit facie, nurus Anastasia.
Defunctoque viro, longe post ordine mira
Mundum deseruit, sicque secuta fuit.*

Hæc Adalasia conditrix fuit monasterii Pinaroliensis, filia Manfredi Secusie marchionis & Bertæ comitissæ, uxor primo Humberti Maurianæ comitis, dein Ottonis marchionis Italiae, ex quibus Sabaudia duces originem trahunt. Ceterum Arduino abbate Pinarolio subiecta fuit abbatia sancti Petri de Musinascha, quam Immilla, soror Adalaidis comitissæ, paullo ante condiderat. Arduino abbati successit Ubertus abbas, cui Humbertus Maurianæ comes alter anno M XCVIII. donavit quicquid juris habebat in loco, qui dicitur Ferruciades. Nunc Pinaroliensem abbatiam occupant Fulienfes.

Post quatuor annos, quam corpus sancti Theobaldi Vicentini eremite Vangadicam b transfatum fuerat, Arnulfus Latiniaci, simulque sanctæ Columbæ abbas, ejus frater, hortatu Rodulfi ejusdem sancti discipuli, qui in Franciam venerat, in Italiam profectus est cum Ivone Latiniacensi monacho, tum ut partem reliquiarum sancti Theobaldi fratris sui obtineret, tum ut Willam matrem, adhuc superstitem, inviseret. Ejus votis annuit Azo marchio cum Petro Vangadicæ abbate, qui ei brachium sancti confessoris cum aliquot aliis reliquiis dedere, quas ille mox in Franciam advexit. Cum ad pagum Senonensem pervenisset, Richerio Senonensi archipræsule per nuntium præmonito, venienti occurritur a clero & promiscui vulgi multitudine infinita, & ad majorem sancti Stephani ecclesiam pervenitur. Inde Pruvinum sacræ deferuntur reliquiæ, ubi ecclesia in sancti Theobaldi honorem constructa. Tandem Latiniacum adveniunt, ibique magno tripudio excipiuntur. Non multo post ecclesia sancti Theobaldi nomine insignis, haud procul Latiniaco, in silva, quam Fagos vocant*, erigitur, hætenus cella monasterii Latiniacensis. Idem Arnulfus prope Senonas alteram eidem Sancto ecclesiam nuncupavit.

Ab instaurato Latiniacensi monasterio non ita rata est abbatum series, qui locum rexerunt. Primus fuit Herbertus ex Judæis ortus, sed a puero christianus, sancti Germani apud Parisios monachus, Fulberto & Gerberto magistris in litteris apprime eruditus, de quo non semel in superioribus facta mentio est. Hunc excepit Rogerius, cui Imbertus Parisiorum præsul anno M XXXVI. Curvisnarum ac Montis-Evrini altaria concessit. Anno M L. Radulfus abbas detectioni corporis sancti Dionysii interfuit. Ejus successor, haud scio an proximus, existit Arnulfus, sancti Theobaldi frater, Campaniæ comitum propinquus, qui sancti Florentini martyris reliquias Latiniacum transferri curavit, ut inferius videbimus. Idem sanctæ Columbæ apud Senonas abbas, a Philippo rege relaxationem a consuetudinibus, quas in villa Sarmasie regii ministri exigebant, obtinuit. *Actum publice Parisius, regnante Philippo rege anno XIV. anno incarnati Verbi M LXXIII.* Willelmus cancellarius legit & subscripsit, & ante eum præcipui regni officiales & ministri.

Antequam hunc annum claudamus, non abs re erit observare, Stephanum abbatem sancti Urbani monasterii in diocesi Catalaunensi, de cujus primordiis alias egimus, hoc tempore passionem sancti Urbani papæ & martyris, patroni sui, novo stilo scripsisse & exornasse, eique epistolam apologeticam præfixisse ad dominum Rogerium Catalaunensem episcopum: in cujus fine ait, eundem Rogerium ipsi auctorem fuisse, ut sanctorum ejusdem ecclesiæ pontificum, Memmii videlicet, Elasi ac Leudomiri acta expoliret. quod an præstiterit, incertum. Sancti Urbani passio, Stephano auctore, habetur in codice Cisterciensi. Cum vero tres fuerint sæculo undecimo Rogerii præsules Catalaunensis ecclesiæ; ad quem eorum referenda sit hæc Stephani apologetica epistola, non omnino exploratum. Post illam epistolam sequitur Præfatio ejusdem auctoris sub hoc initio: *Sæpius rei cujuslibet &c.* tum Pissio ab his verbis: *Urbanus igitur urbis Romæ episcopus &c.*

L.
Theobaldi reliquie Latiniacum transfata.
b *V. lib.* 64.
n. 84.

* Le bois des Fous.

Latiniaci abbaties.

L.I.
Stephanus abbas S. Urbani vitam scribit.

Post Romanam synodum anni M LXXVIII. ut diximus, in festo Sanctorum omnium habitam, in qua Berengarius brevem fidei suæ formulam, sed insufficientem, ediderat; altera insequenti anno in quadagesima, mense Februario convocata est. In hac Bruno monachus e nostris, postea Signienfis episcopus, & Albericus diaconus Casinas, contra ipsum Berengarium disputationem habuere; eisdemque agentibus factum, ut Berengarius novam, duabus aliis explicatiorem fidei formulam subscribere coactus sit, quam in Gallias reversus denuo refellit. Si Petro diacono ac monacho a Casinensi credimus, in hac posteriori synodo Romana, cum nullus Berengario resistere valeret, Albericus monachus, unius hebdomadæ acceptis induciis, adversus eundem Berengarium librum edidit, sanctorum patrum testimoniiis roboratum, in quo omnes ejus assertiones erroneas destruxisse, æternæque oblivioni tradidisse dicitur. Hoc *nimis glorianter, ac mendaciter* scriptum ait Baronius, id referens ad concilium Romanum anni M LIX. in quo Berengarium hæresim suam sponte damnasse putavit. Et quidem Petrus nonnumquam res suas nimium effert, ut forte hoc loco acciderit: at synodus illa cui Albericus vocatus interfuit, non illa, quæ prædicto anno sub Nicolao II. habita est; sed alia posterior intelligenda, Romæ itidem celebrata sub Gregorio VII. in qua infuit Albericus, ut formulæ professionis fidei, Berengario tum propositæ, vox *substantialiter* adderetur. Hujus rei testem habemus Berengarium ipsum, qui in refutatione novissimæ istius formulæ ab ipsomet facta, quam ex veteri codice Gemblacensi descriptam habemus, Albericum acriter, immo petulanter fugillat, quod vocem illam *substantialiter* prædictæ formulæ addendam curavisset, contra sanctos, ut hæreticus ait, patres, & contra ipsam veritatem. *Non enim REALITER, inquit ille, eorum quisquam, non SUBSTANTIALITER, quia nec ipsa veritas, addendum putavit. Erravit potius, facilius plane erravit Casinus ille, non monachus, sed demoniacus Albericus, (hæ sunt hæretici hominis amœnitates) mentitusque est errare me de mensa dominica, nisi, cum dicerem, PANIS SACRATUS IN ALTARI EST CORPUS CHRISTI, adderem SUBSTANTIALITER. Ex quibus, aliisque intelligitur, Albericum contra Berengarium decertasse in posteriori synodo Romana, anno M LXXIX. habita, in qua hæc vox *substantialiter* ultimæ Berengarianæ fidei professioni inserta est. Ceterum an Alberici scriptum illud, quod unius hebdomadæ spatio contra Berengarium composuisse dicitur, alibi existet, necdum rescire mihi licuit, certe nec Casini nec Florentiæ illud invenimus, tamen Johannes-Baptista Marus asserit, cunctas ejus lucubrationes haberi manu descriptas Florentiæ in bibliotheca conventus sanctæ Crucis fratrum Minorum conventualium, quam haud indiligenter revolvimus. Hunc cardinalem diaconum sanctorum Quatuor-coronatorum a Stephano X. creatum fuisse tradunt, ad quorum ecclesiam eum sepultum fuisse testatur Petrus diaconus, qui tamen ejus cardinalatus diserte non meminit. Alius fuit Albericus junior, domo Campanus, monachus itidem Casinensis, quem plerique cum altero confundunt. De eo in consequentibus agemus.*

Ad Brunonem quod attinet, in Liguria provinciæ villa Soleria natus est, Andrea & Willa parentibus. In sancti Perpetui monasterio diocesis Astensis educatus, dein studiorum causa Bononiam se contulit, postea Senas, ubi inter canonicos ab episcopo & canonicis majoris ecclesiæ cooptatus est. Inde Romam profectus, a Petro Igneo episcopo Albanensi acceptus hospitio, cum Romana illa synodus haberetur, contra Berengarium una cum Alberico disputavit; paullo post a Gregorio VII. factus episcopus Signienfis; ac demum, abdicato episcopatu, monachus Casinensis. Hæc ex ejus vitæ auctore, cui non concordat Petrus diaconus b. Hic enim scribit, Brunonem seu Brunum, non Senensis, sed Astensis ecclesiæ canonicum fuisse; eumque regni cælestis desiderio, patria parentibusque relictis, ad Casinense monasterium, ut sub monastico habitu Deo liberius serviret, properantem, ad Romanam urbem accessisse; atque ab Urbano II. creatum episcopum Signiensem. Verum, ut cetera omittam, in eo falsus est Petrus, quod eum ab Urbano II. creatum episcopum dicit, quem a Gregorio VII. ad eam dignitatem promotum fuisse constat, & quidem anno, ut videtur, proximo post illam cum Berengario concertationem. siquidem decessit anno episcopatus quadagesimo-quarto, Callisti II. quinto. De eo plura in subsequentiis.

Annal. Bened. Tom. V.

S ij

ANN. CHR.
1079.
LII.
Synodus Romana in Berengarium.

a Chron. Casin. lib. 3. c. 35. & lib. de viris illust.

Albericus & Bruno ejus adversarii.

LIII.
Bruno Signienfis episcopus.

b Chron. Casin. lib. 4. c. 35.

ANN. CHR.
1079.
LIV.
Gregorii in
Berengarium
versipellis
& caritas.

Ceterum, absoluta posteriori synodo Romana, Gregorius ex Urbe dimisit Berengarium, quem erroris sui vere poenitentem existimavit, concessis ei salvi-conducus litteris, *omnibus beato Petro fidelibus* inscriptis, quibus anathema intentat iis, qui ullam in ejus personam vel possessiones injuriam facturi, vel qui eum vocaturi essent haereticum. Addit pontifex, se ei comitem adjunxisse fidelem suum, Fulconem nomine, quem Berengarius *transmontanum clericum, & domini papae convictorem* vocat. Alias item litteras pontifex pro eodem scripsit Radulfo Turonum archiepiscopo, & Eusebio Andecavorum episcopo, quos monet suo nomine praecipere Fulconi Andecavorum comiti, ut Berengarium vexare desinat, & contra omnes ejus inimicos opem ferat. Has litteras refert Franciscus de Roya, antecessor Andegavenfis, in libro ab se composito de haeresi & poenitentia Berengarii.

L V.
Falso accusatus a Berengario relapsus & alius.

Verum tanta Gregorii indulgentia indignum se exhibuit haereticus versipellis, eumque mox delusit. Vixdum enim in Galliam reversus erat, cum ultimam illam fidei professionem iterum violavit, scriptoque edito refutavit, in quo Gregorii papae in ipsum indulgentiam in malam rapuit partem, quasi ejus erroribus favisset. quod triplici ex capite probare conatur. Primum, quod fidei professionem, ab ipso Berengario a editam, in priori synodo Romana, quae anno M LXXVIII. habita est, ad fidem catholicam sufficere dixisset Gregorius, si homini haeretico credimus. Alterum, quod igniti ferri judicium ad probandam Berengarii fidem in posteriori synodo Romana statuisset. Tertium, quod religiosum quemdam virum precibus & jejunii operam dare praecipisset, ut per eum caelesti oraculo disceret, quid de illa controversia esset definiendum: responsumque ab eo acceptum, nihil de Christi sacrificio cogitandum, nihil tenendum, praeter id, quod haberent authenticae scripturae, contra quas Berengarius nihil sentiret: ac demum jussisse pontificem, eum bono animo esse: sed tamen postea quorundam cardinalium improbitate ab illo consilio dejectum, aliam a Berengario confessionem, quae postrema est, exegisse. Eadem fere Gregorio imputat Benno cardinalis schismaticus in ipsius vita. nempe Gregorium indixisse jejunium cardinalibus, ut Deus ostenderet, quis rectius sentiret de corpore Domini, Romanae ecclesiae, an Berengarius: & mississe duos cardinales, Attonem & Cunonem ad sanctam Anastasiam, ut cum Suppone ejusdem ecclesiae archiepiscopo triduanum jejunium peragerent, & illic tribus diebus singuli per dies singulos psalterium & missas decantarent, ut supradictum eis signum Christi ostenderet. quod minime contigit. Hinc traducendi papae occasionem arripientes schismatici, numero triginta, incontinentes scilicet ac simoniaci, quos ille exagitabat, anno M LXXX. conventu Brixiae apud Noricos habito, pontificem abjecere, varias in eum struentes calumnias, quasi catholicam de eucharistia fidem in quaestionem poneret, & Berengarii antiquus discipulus esset. quod utrumque a vero prorsus abhorrebat.

Enimvero quam alienus a Berengarii errore fuerit pontifex, facile demonstrari potest, tum ex eo, quod Gregorius ante pontificatum in concilio Turonensi anno M LIV. lata sententia illum damnandum curavit: tum ex duabus synodis eo pontifice convocatis, in quarum posteriori dominus papa, ut acta synodi testantur, Berengario praecipit auctoritate Dei omnipotentis & sanctorum apostolorum Petri & Pauli, ut de corpore & sanguine Domini numquam ulterius cum aliquo disputaret, vel aliquem docere auderet, excepta causa reducendi eos, quos seduxerat. quae de verbo Lanfrancus refert. Etsi autem igniti ferri judicium pontifex indixisse dicitur: id, si verum est, eo consilio facere potuit, ut hominis versipellis, toties ad errorem relapsi, animum hoc modo probaret. Verum, ea probatione omissa, ad preces ac jejunium se convertit pontifex, ut futuri concilii exitum Deo commendaret, & praefractam haeretici hominis mentem emolliret. Sed, ut appareat quam male inter se se mendaces cohæreant, asserit Benno cardinalis, Deum nullo signo declarasse pontifici, quid tenendum aut definiendum esset: contra vero Berengarius asserit, a beata Maria id oraculi acceptum, *nihil de sacrificio Christi cogitandum, nihil esse tenendum, nisi quod haberent authentica scripturae, contra quas Berengarius nihil haberet.* Sic mutua comparatione utriusque mendacium confutatur. Neque porro ulla fides habenda est, sive Bennoni, utpote Gregorii hosti infensissimo; sive Berengario, qui toties fidei violatae reus, indignus fide est in propria causa. Fatendum est tamen, Gregorium forte censuisse, mitius tractandum Beren-

ANN. CHR.
1079.

garii ingenium, quippe qui realitatem admittere videretur: ne homo versipellis & turbulentus novas in ecclesia turbas & factiones concitare pergeret. Ad id vero inductus est pontifex, tum majori ecclesiae bono, tum suapte indole, quae ad commiserationem & indulgentiam propensior erat. quod forte non facile sibi persuadere plerique patientur, quos ejus facta in Henricum IV. in contrariam abduxere sententiam. At quisquis ejus epistolas & acta illius temporis attente perlegerit, haud aegre id quod dico intelliget. Certe qui partes Rudolphi tuebantur, nimiam Gregorii in Henricum, ejusque affectas facilitatem saepius incusarunt, ut fidem faciunt eorum epistola ad ipsum Gregorium. Sed de his satis superque satis pro loco, quae a me fusius disserta sunt in Praefatione ad partem secundam Saeculi sexti Benedictini.

Duas hoc anno epistolas Gregorius scripsit venerabili Hugoni abbati Cluniacensi: unam ^a, qua eum arguit, quod Hugonem Burgundiae ducem religiosissimum in suum monasterium admisisset: qua de re anno superiori ^b egimus. Alteram ^c, qua eum monet, ut bona Matisconensis ecclesiae, quae Landericus episcopus ab ipso usurpata dicebat, aut eidem ecclesiae restituar, aut facta commutatione compenset: sin minus, Diensi episcopo & abbati sancti Pauli litem inter eos finiendam pontifex committit. Id intelligendum videtur de abbate sancti Pauli in Urbe, cujus nomen ignoramus. Prima ex his epistolis data est Romae IV. nonas Januarii; altera ibidem XVIII. kalendas Maii.

LVI.
Gregorii epistola ad Hugonem abbatem.

^a Greg. VII. lib. 6. ep. 17.
^b V. supra n. 31.
^c Greg. lib. 6. ep. 34.

Hoc anno rex Philippus, cum in Floriacensi monasterio versaretur, ecclesiam sancti Martini ad Campos seu de Campis, ab Henrico patre suo, ut superius ^d dictum est, instauratam, & quae tunc canonicorum erat sub Engelardo abbate, Hugoni abbati Cluniacensi, ejusque successoribus donavit: ut Deus omnipotens, intervenientibus beatis apostolis suis Petro & Paulo, regnum & vitam suam cum pace & tranquillitate in praesenti saeculo disponderet, & in futuro sempiterna gaudia concederet. *Actum publice apud sanctum Benedictum de Floriaco, anno incarnati Verbi M LXXIX. anno regni nostri XIX.* Gislebertus ad vicem Rogeri cancellarii hoc diploma relegit & subscripsit. Regis litteris adscripta sunt post regem signa Aganonis episcopi Aduensis, Rainaldi comitis de Nivernis, Roberti dapiferi & aliorum. Mox in illam ecclesiam inducti sunt e Cluniaco monachi, quibus Hugo priorem praefecit Ursium seu Ursionem, virum pietate clarum, & regularis disciplinae studiosissimum: cui Theobaldus successit, ut alias videbimus.

S. Martini de Campis ecclesia Cluniaco data.

^d lib. 61. n. 55.

^e n. 55.

^f n. 55.

^g n. 55.

^h n. 55.

ⁱ n. 55.

Post annos tres, quam Rotomagi in ecclesia sancti Audoeni tumultus ^e excitatus fuerat inter Johannem archiepiscopum & illius ecclesiae cenobitas, paralyti ^f percussus archiepiscopus, nihilo minus ad sancti Audoeni ecclesiam, festo ejus die, se deferri praecipit; & quia per se missam celebrare non potuit, Gisleberto Ebroicensi episcopo vices suas commisit: ipse vero in medio cantorum specie praecentoris adstitit. Verum, urgente infirmitate, lecto evangelio, post fidelium oblationes ecclesia egredi coactus, tribus aliis annis eodem incommodo laboravit. Ordericus ^g scribit, eum subita passione percussus, turba spectante ad terram dejectum fuisse, & biennio quo supervixit, elinguem extitisse. Demum, resignato episcopatu, in villa sancti Filiberti duodecimo praefatus sui anno vitam explevit, in Rotomagensi ecclesia humatus quinto idus Septembris. Duobus ante ejus obitum mensibus in ejus locum suffectus fuerat Guillelmus ^h Bona-anima cognomine, ex archidiacono factus antea Becci monachus, jam tum Cadomensis abbas, vir generis nobilitate & probitate morum praepollens, qui tum communi electione, tum apostolica & regia auctoritate ad hanc dignitatem promotus est. Haec ex actis archiepiscoporum Rotomagensium: ex quibus patet longe falli Matthaeum Parisum, & Galliae christianae auctores, qui Johannem a sancti Audoeni monachis occisum criminantur. Guillelmi promotioni non statim assensit Gregorius VII. ut fidem facit ejus epistola ⁱ ad Hubertum S. R. E. subdiaconum, propterea quod *sacerdotis*, scilicet Radbodi Sagiensis episcopi, filius diceretur. *Audivimus etiam*, inquit, *Rotomagensem archiepiscopum sacerdotis filium esse. quod si verum deprehenditur, noveris promotioni illius nos assensum nequaquam tribuere.* Postea tamen ejus promotio ab eodem pontifice probata est, siue quod Guillelmus Radbodi ex legitimo ante episcopatum conjugio filius fuerit, siue quod cum eo Gregorius de hac irregularitate dispensaverit. In hac dignitate Guillelmus statum quidem, non animum mutavit, optime semper affectus in monachos, quorum instituta fovere ac tutari perseveravit, testante in primis An-

LVII.
Johanni archiepiscopo Rotomagensi succedit Guillelmus.

^e V. lib. 64. n. 40.

^f Analect. ro. 2. p. 453.

^g Orderic. lib. 5. p. 550.

^h V. lib. 62. n. 55.

ⁱ V. lib. 62. n. 55.

^j n. 55.

^k n. 55.

^l n. 55.

^m n. 55.

ⁿ n. 55.

^o n. 55.

^p n. 55.

^q n. 55.

^r n. 55.

ANN. CHR.

1079.

a Anselm.

lib. 2. ep. 33.

b Anselm.

lib. 2. ep. 44.

c 47.

L VIII.

Guitmundus

Italiam petit.

c Orderic.

lib. 4. p. 526.

d V. lib. 63.

e 53.

e Orderic.

lib. 5. p. 551.

L IX.

Anselmus

Becci abbas

et se gerit.

f Orderic.

lib. 4. p. 530.

Lanfranci in

Beccensis ca-

ritas.

L X.

Anselmus in

Angliam tra-

jit.

g Anselm.

lib. 2. ep. 9.

selmi^a epistola ad Urbanum II. Cadomenſe ſancti Stephani monaſterium poſt eum rexit Giſlebertus, Callidus cognomento, domo Conſtantiniſis, ad quem duæ exſtant Anſelmi epistolæ^b de acutiſſima febre, qua vexabatur, ex quo ab eo diſceſſerat.

Ordericus^c auctor eſt, mortuo Johanne archiepiſcopo, Guitmundum ad archiepiſcopatum a rege aliſque electum fuiſſe; ſed ejus æmulos, quos ille vituperaverat, ejus electioni obſtiſſe, & effeciſſe, ne archiepiſcopus eſſet, objicientes, quod filius eſſet preſbyteri. Ille autem, ait idem auctor, *ab omni avaritia purgari volens, & inter exteros paupertate premi, quam inter ſuos diſſenſiones fovere malens, Odilonem^d monaſterii ſui, id eſt Crucis ſancti Leutfredi, abbatem reverenter adiit, & humiliter ab illo licentiam peregrinandi petiit, & accepit. Porro illiteratus abbas metiri neſciebat, quantum ſapientie theſaurus in preſato doctore latebat. ideo deſiderabilem philoſophum de monaſterio ſuo facile dimiſit: quem Gregorius VII. papa venientem ad ſe gaudens ſuſcepit, cardinalem S. R. E. preſecit, & Urbanus papa, jam probatum in multis, metropolitanum Adverſis urbis ſolemniſter ordinavit.* Haec tamen Ordericus: qui alibi^e ejus in divinis officiis aſſiduitatem laudat, prædicandi uſum, patientiam & benignitatem adverſus omnes.

Eſt Anſelmus anno ſuperiore in locum Herluini Beccenſis abbatis electus eſſet, ejus tamen ordinatio, dum ille onus ſubire refugit, in hunc annum dilata eſt. Sed quia Rotomagenſis eccleſia tunc paſtore deſtituta erat, utpote Guillelmo in locum Johannis, qui episcopatu ceſſerat, necdum ſubſtituto, juſſu principis Giſlebertus Ebroicenſis episcopuſ Anſelmum abbatem in ipſa Beccenſi eccleſia VIII. kalendas Martias *absque ulla mentione profeſſionis* ordinavit. Ordinatus autem adeo nihil de priſtina converſatione remiſit, ut contra de quotidiano profeſſu longe magis ſollicitum ſe exhibuerit. Principio ſingula monaſterii officia ſingulis fratribus, de quorum fide & prudentia ſecurus erat, aſſignavit, ut monachis erudiendis & informandis totum ſe daret. Si quid tamen majoris momenti negotii emergeret, id ad ſe referri ſatagebat, ſollicite cavens, ne quiſquam quovis dolo malo vel arte circumveniretur. Erga hoſpites tanta caritate præditus erat, ut cum deeſſet quod eis apponeret, ex reſectorio fratrum ſuppleret. Sic tamen neceſſitati fratrum providebat, ut nihil deeſſet, nihil ſuperflueret. Ubi rei familiaris copia deerat, querentibus œconomis ſpem in Deum reponendam aiebat, cujus providentia nunquam ipſi deſuit. Sæpe enim poſtera die vel naveſ ex Anglia, rebus neceſſariis onuſtæ, ad proximum appellebant portum; vel vicini eis ſubveniebant, vel denique vitæ monaſticæ candidati ſe ſuaque monaſterio offerebant. Beccenſium in hoſpites caritatem prædicat Ordericus^f, conſeſſus eam verbis a ſe explicari non poſſe. Interrogandos potius hac de re Burgundiones, Hiſpanos, & quovis alios, e longinquo ſive e proximo iſtuc adventantes, qui quanta benignitate ab eis accepti fuerint, ingenuè proferant, eoſque in ſimilibus imitari ſincere ſatagant. *Janua Beccenſium, ſubdit ille, patet omni viatori, eorumque panis nulli denegatur caritative petenti.* Non mirum itaque ſi Deus eis affluenter rependebat, quod tam liberaliter in omnes expendebant.

Unus e præcipuis Beccenſium benefactoribus fuit Lanfrancus Cantuarienſis archiepiſcopuſ, qui, comperta Beccenſium penuria, quæ ex terræ ſterilitate ſtatim poſt Herluini abbatis obitum eoſ affligebat, viginti libras ad eoſ per Herbèrtum abbatem, aliæque eleemoſynas miſit, necnon aurum ad calicem conficiendum. Pro utriſque gratias ei agit Anſelmus duabus primis libri ſecundi epistolis, quarum in priori ſignificat, eam fuiſſe tunc Beccenſium egeſtatem, ut etiam leguminibus emendis impares fuiſſent.

Ipo ordinationis ſuæ anno Anſelmus in Angliam trajecit, tum ut quaſdam monaſterii ſui poſſeſſiones luſtraret, tum ut Lanfrancum inviſeret. Mare ingreſſus hora diei prima, intra ſex horas portum attigit, & in villa Limingis a Lanfranco exceptus eſt. qua de re Beccenſes litteris^g ſuis certiores fecit. Ubi Cantuariam advenit, perquam honorifice a conventu eccleſiæ Chriſti, quæ cathedralis erat, acceptus, multa coram monachis de caritate, rebusque moralibus præclare diſſeruit. Ejus ſermonis ſummam retulit Eadmerus, illius eccleſiæ jam tum monachus adoleſcens, qui in ejus familiaritatem ex eo tempore admiſſus eſt, futurus ejusdem in archiepiſcopali dignitate capellanus, & rerum ab eo geſtarum ſcriptor. Inter amica col-

ANN. CHR.

1079.

Ejus ſententia

de Elſegi ſan-

ctitate.

loquia Lanfrancus ſe quodam teneri ſcrupulo dixit erga quosdam, quos Angli colerent, ſanctos, de quorum ſanctitate nonnihil dubitabat. In his unus erat Elſegus, Cantuarienſis olim pontifex, vir bonus quidem, quem illi non modo inter ſanctos, verum etiam inter martyres numerabant, tamenſi non pro Chriſti nominis confeſſione, ſed quia ſe pecunia redimere noluit, ne videlicet ſubditos ſuos rebus ſuis ſpoliaret, a paganis caſum faterentur. Quamquam & alia ſuberat necis ejus cauſa, nempe quod paganis civitatem & eccleſiam Cantuarienſem, ejuſque cives ad mortem tradere noluiſſet. Ad Lanfranci ſcrupulum multis ſatiſfecit Anſelmus, in ſumma, Elſegum merito ſanctum, & quidem martyrem coli, quippe qui ſubditorum ſuorum commoda propriæ vitæ pretio redimere non dubitaſſet. quo reſponſo ita confirmatus fuit Lanfrancus, ut deinceps beatum Elſegum, ut vere magnum & glorioſum martyrem, impentè coluerit, ejuſque hiſtoriam, ab Osberno Cantuarienſi monacho editam & ad modulòs compoſitam, ſolemni decreto probaverit. Nullus in ea inſula fuit, qui Anſelmi monitiſ inſtrui non cuperet; nullus non melior ab eo recedebat, clerici, monachi, ipſique conjugati, principes & magnates. Monachos, ut ne minima ordinis ſui inſtituta contemnerent, admonebat, quod ex minimorum contentu omnium bonorum jactura & ruina oriretur. quod quidem ſub vivarii ſimilitudine exponebat, ejus clauſuram diſtrictioni ordinis monaſtici ſimilem eſſe inquiens: quando quidem ſicut piſces defluente vivarii aqua ſenſim moriuntur, ſi ipſius clauſuræ minutatim decidant, nec reſiciantur: ita monaſtici ordinis religio funditus perit, ſi per modicorum contentum vitiorum paulatim a fervore deficiat. His aliſque rebus vir Dei magnam ſui apud Anglos exiſtimationem & auctoritatem concitavit.

Ex omnibus Angliſ, qui Anſelmum in illo itinere coluere, unus fuit dominus Richardus cum ſua conjuge Rohaide, qui Beccenſes monachos ab eo expetere, ut eoſ in quadam poſſeſſione ſua inſtituerent. Reverſus ex Anglia Anſelmus id exſecutus eſt, miſſis illuc quibuſdam e ſuis, quos Gundulfo^a Roſſenſi episcopuſ, in cuius forte diœceſi collocandi erant, & Balduino, ſeu Baldewino ſancti Eadmundi abbati commendavit, ut eorum protegerentur auxilio, conſilio regerentur, eorumque judicio ac cenſura eorumdem monachorum vita diſcueretur. Balduinus iſte monachus fuerat ſancti Dionyſii in Francia, qui Leofſtano ſancti Eadmundi abbati^b a Willelmo vel ab Edwardo rege jam dudum ſuffectus fuerat. Alias ejuſdem argumenti epistolâs ſcripſit Anſelmus tum ad Henricum^c Cantuarienſis eccleſiæ priorem, tum ad prædictos Richardum & Rohaidem, qui hoſ monachos ad ſe mitti petierant. Poſteriore hanc epistolam ſcribit Anſelmus tum ſuo, tum Richardi *parvuli*, ut ipſe vocat, monachi nomine, id eſt novitii, qui Richardus Giſleberti ſeu Gilberti nobiliſſimi comitiſ ex filio Richardo nepoſ erat, factus poſtmòdum ultimus Elienſis monaſterii abbas.

Ex his, qui tunc in Angliam miſſi ſunt, unus fuit Richardus alter, poſtea ſanctæ Walburgæ abbas; tum Henricus de Gornaco, qui Beccum redire expetens, domni Richardi reditum exſpectare jubetur; inſuper Mauricius, ad quem ſcribit Anſelmus de quodam monacho, regis aulam ſæpius frequentante, quem ab aula revocari jubet; & præter hoſ Odo, Gualterus & Henricus camerarius, eo miſſus ad procuranda monaſterii negotia. qui cum minus religioſe ſe gereret, Beccum revocatus eſt. Ex his Gualterum Lanfrancus cœnobio Eoveſhamenſi abbatem præfecit. Lectu digna ſunt Anſelmi de his epistolæ^d duæ, quarum una *Richardo & aliis de Beccenſi congregatione in Anglia converſantibus* inſcripta eſt, quos monet, ut memoriam monachicæ religionis perpetuam habeant: ut quod habitus exteriſ profitetur, vita & moribus exhibeant; ut ſe non mundi, nec eorum quæ in mundo ſunt; ſed Dei tantum, & eorum quæ Dei ſunt, amatores oſtendant. Dein ſevere objurgandum præcipit Henricum camerarium, qui in multis inordinate ſe gerebat, & in gildis ſeu pœpinis cum ebriſis vino ſe ingurgitabat. Sequens epistola eſt de monacho diutius in curia morante: in quem, niſi ſe quantocius emendat, ſevere ſe animadverſurum aſſerit: malle tamen illius ſpontaneam correctionem, quam ullam ei inferre aufferioris diſciplinæ correptionem. Hæc epistola directæ eſt fratri Mauricio, ad quem ſcriptum ſuum de malo, an aliquid ſit, nuper a ſe compoſitum mittit.

Dum Anſelmus in Anglia moraretur, Beccum divertit Rodulfus nobiliſ adoleſcens, theſaurarius Belvacenſis, filius Lanſcelini, ſæculi amator immoderatus. Iſ

L X I.

Bec enſes in

Angliam miſſi.

a Anſelm.

lib. 2. ep. 3.

c 4.

b V. lib. 62.

n. 93.

c Anſelm.

lib. 2. ep. 5.

d 6.

d ibid. ep. 7.

e 8.

f 8.

g 8.

h 8.

i 8.

j 8.

k 8.

l 8.

m 8.

n 8.

o 8.

p 8.

q 8.

r 8.

s 8.

t 8.

u 8.

v 8.

w 8.

x 8.

y 8.

z 8.

aa 8.

ab 8.

ac 8.

ad 8.

ae 8.

af 8.

ag 8.

ah 8.

ai 8.

aj 8.

ak 8.

al 8.

am 8.

an 8.

ANN. CHR. 1079. Becco discessurus, subita Spiritus-sancti gratia mutatus, monachum se fieri postulavit. Ea re accepta, Anselmus gratulatorias ad eum litteras a dedit, quibus eum ad propositi constantiam hortatur, & contra dæmonis tentationes præmunit, Christo ipsum precibus commendans, qui eum ab amore sæcularis vanitatis abstraxerat, & sanctissimæ matri ejus, quæ ipsum ad se fugientem sub sua tutela susceperat. Eidem Rodulfo amicus erat, & olim in sæculo socius, nomine Lambertus, quem Anselmus, haud dubie instinctu Rodulfi hortatur, ut sæculum b relinquendo Christum sequatur, & per temporalem humilitatem & paupertatem, exaltationem & divitias æternas consequatur, paratum se esse dicens, ad ipsum obvius ulnis in Becco suscipiendum. Non videtur Lambertus hortanti assensisse. Nullum enim ejus nominis invenio in numero eorum, qui sub Anselmo abbate apud Beccum vixerunt. Prædicti Rodulfi exemplo utitur Anselmus c in epistola ad Guillelmum virum nobilem, ut eum a militia sæculi ad spirituales convertat, dehortans eum ab itinere Jerosolymitano, quod ille meditabatur, ut fratrem suum tenentem regnum Græcorum inviseret. Eidem scripta videtur & alia d epistola, qua eum hortatur Anselmus ut fugiat sæculum, & Beccum veniat.

Eodem anno Albertus canonicus ecclesiæ Belvacensis sancto Johanni & cœnobio Angeriensi dedit ecclesiam Buriacensem *, quæ olim parochialis sub titulo sancti Luciani fuerat, postmodum ab eo pro quatuor canonicis dotata, ejusque donationem confirmavit Wido episcopus Belvacensis, litteris datis Belvacii, die natali sancti Petri anno M LXXIX. indictione II. regnante Philippo rege, anno regni ejus XIX. His litteris subscribunt Petrus abbas monasterii beati Luciani, qui Theobaldo recens successerat, Garnerius abbas monasterii beati Geremari, Radulfus abbas sancti Symphoriani, Ivo abbas de sancto Quintino canonicorum regularium, qui postea Carnutum episcopus fuit; præter hos nobiles laici, Ivo comes de Bello-monte, Galerannus de Britolio, Adam de Insula, quæ ab eo Insula-Adami dicta est, Gislebertus de Merlo, Radulfus Delicatus *, Hugo de Autogilo, Bernardus de Monceio, & Gislebertus de Claro-monte. Postea vero idem Albertus, qui sub ordine canonico digne & laudabiliter vixisse traditur, cum consilio canonicorum fratrum suorum, in animum induxit, ut in eadem ecclesia districtiorem ordinem & Deo placentem instituerent. Horum itaque precibus pulsatus Odo Angeriensis abbas, Ausulfum priorem cum Gaufrido monacho illuc misit, quibus prædicta ecclesia inhabitanda, & monasticis ædificiis instruenda concessa fuit anno M LXXXIV. quod rex Philippus anno sequente confirmavit. Illic quatuor monachi fuere sub Gaufrido præposito, qui cum Ausulfo istuc venerat. Guillelmus de Monciaco eidem ecclesiæ tres frumenti modios annui redditus donavit, ut ipse fieret monachus sancti Johannis Angeriensis. Varios dominos subinde habuit hæc ecclesia seu cella, a Benedictinis primum translata ad canonicos regulares, tum ad Præmonstratenses; nunc redacta ad simplicem, ut vocant, prioratum. Præter hanc ecclesiam prædictus Albertus intramuranam sancti Luciani ecclesiam Angeriensibus concessit, ut inferius videbimus.

Hoc ipso anno Fulco veteris Corbeie abbas, pactum iniit cum Ingelranno Bovenfi comite super vicecomitatu Corbeienfi, quem iste invaserat. De hoc pacto Fulco scriptum edidit, in quo testatur, Corbeienfi monasterii ab ipsa origine absolutam fuisse libertatem usque ad tempus Maingaudi abbatis, quem rex Rotbertus a regimine expellere tentavit, & alium in ejus locum subrogare, sed non potuit, resistente abbate, qui in regno prævalidus erat, utpote summus in honore, nec inferior in genere. Hac tamen occasione usus Galterius Ambianorum comes, Corbeienfes vexare coepit, vicecomitatum & omnem tribunitiarum Corbeie potestatem invasit: Fulco vero ejus filius, ejusdem urbis episcopus, pari consilio in ipsum Corbeie locum ejusque clericos jus exercere institit, sed apostolica repressus auctoritate, a coepto destitit. Post Galterium Ingelrannus Bovenfi comes, qui Corbeienfi monasterii casatus seu cliens erat, vicecomitatum itidem usurpavit: at Corbeia e manibus Arnulfi Flandriæ comitis per Philippum regem redempta, vicecomitatum recuperarunt Corbeienfes, frendente Ingelranno, qui eos prædis & incendiis vexare non destitit, dum Franco abbas hanc cum eo concordiam iniit, ut quidquid infra prædictum Corbeia ad vicecomitatum pertineret, exceptis clericis & monasterii famulis, utriusque commune esset: at opidani in sola remanerent abbatis potestate.

Actum

Actum Corbeie sub die VIII. kalendas Martii anno ab incarnatione M LXXIX. indictione II. assentientibus ex utraque parte Effrido de Encra, Roberto fratre ejusdem Ingelranni, Lamberto de Ribodi-monte & aliis.

Eodem anno, cum Bartholomæus, Majoris-monasterii abbas, urbem Laudunum adiisset, societatem precum iniit cum Laudunensi ecclesia, eique Elinandus episcopus ecclesiam sancti Nicolai apud Roceium * sitam, concessit, cum ea prærogativa, ut monachi illic degentes divinum officium, etiam tempore interdicti, ibidem celebrare possent. Actum est hoc Lauduni, domnis archidiaconis Fulcrado & Ebalone laudantibus, atque thesaurario Manasse cum universa Laudunensis ecclesiæ congregatione, anno incarnationis Domini M LXXIX. indictione II. anno ejusdem Elinandi episcopatus XXVII. Tunc etiam Hilduinus comes de Roceio, & Adelais uxor ejus, cum filiis suis Eballo, Andrea & Hugone, beato Martino Majoris-monasterii & monachis ejus contulere monasterium, quod in honorem sancti Nicolai apud Roceium constructum est. Postea tamen comitissa illud monachis sancti Theoderici donare voluit in manus Reinaldi abbatis: at Hugo monachus Majoris-monasterii, qui apud Ventiliacum prior erat, huic donationi intercessit, effecitque ut prior valeret donatio. Id factum in curia Roceii coram ipsa comitissa, ejusque baronibus, & quidem in dedicatione illius monasterii, præsentate Elinando episcopo, qui illud consecravit.

Per id tempus Wido Picavorum comes, alio nomine Gaufridus-Willelmus, adiit Monasterium-novum, in pago Santonico infra terras sanctæ Trinitatis, id est Vindocinensis monasterii, situm, ubi ab ejus loci monachis honorifice, ut par erat, exceptus fuit. Post epulas parato ipse lecto in calefactorio, ubi paululum quievit, petiere monachi, ut ab injuriis & vexationibus, quas patiebantur, ipsos eximeret. Ille vero promisit se eis facturum satis, cum ex insula Aias, quo ob Cluniaci negotia pergebat, regressus esset. Missi nihilo minus ad eum monachi duo, Clarus & David, ad terram, quæ vocatur Maritima *, ubi ille in reditu ex illa insula morabatur. Tum, auditis monachorum rationibus, se in culpa esse confessus est, & terras cultas & incultas, quas ejus parentes, Gosfridus comes & Agnes, monachis sanctæ Trinitatis de Vindocino contulerant, confirmavit, malasque consuetudines, ab eis exigi solitas relaxavit, dato illis duobus monachis scirpo ex viridi junco, quo domus constrata erat, sicut solemus facere, inquit illius notitiæ auctor, quando aliquem persona potentis, vel dominum suscipimus, vel amicum. Actum x. kalendas Junii hoc anno, qui indictione secunda præditus erat. Hæc ex tabulario Vindocinensi, in quo alia charta eodem anno data dicitur de quadam ecclesia die festivitatis sancti Petri, quæ dicitur Gulaugusti. Eodem anno Burchardus comes in quadam charta testis notatur, qui tunc in sanctæ Trinitatis ecclesiam oraturus venit, regnante Philippo Francorum rege anno vicelesimo, præsulante Gosfrido Carnotensium episcopo anno primo, paternante Oderico abbate anno XXXIII.

Tunc temporis florebat Lancelinus miles de Balgentiaco seu Belgenciaco genere & militari virtute, nec minus pietate illustris, qui hoc anno ecclesiam quamdam, prope murum castri sui sitam, atque in honorem sancti Sepulcri Christi Domini & sanctæ Mariæ ejus genitricis, omniumque sanctorum consecratam, primitus a Christianis inchoatam, sed a se perfectam, Vindocinensi monasterio contulit cum filio suo Radulfo, ut eam sub nomine cellæ monachi illius loci jure perpetuo tenerent & possiderent, ac divinum inibi servitium die nocteque jugiter celebrarent. Hæc donatio facta est apud castrum Belgenciaco anno M LXXIX. III. * nonas Februarii, dominica die ab ipso Lancelino super altare quam dedit ipsius ecclesiæ, videntibus his & concedentibus Radulfo filio ipsius Lancelini, & sorore ejus; qui auctorizaverunt, Herveo fratre ipsius Lancelini de Lavarzano, Antelmo de Bello-monte, Archembaudo monacho. Postea idem Lancelinus hanc donationem ratam habuit apud Vindocinum in capitulo fratrum, eodem anno, XIV. kalendas Junii, die festo sanctæ Trinitatis. Subscripsit post Lancelinum Radulfus filius ejus, qui auctorizavit, & cum eo donum ligneum super altare posuit, alique, denique omne capitulum sanctæ Trinitatis, quod dominus Odericus abbas tenebat. Hujus Lancelini pater fuisse videtur Lancelinus vassus, dominicus de castro Balgentiaco, a quo Agnes comitissa, conditrix monasterii Vindocinensis, ecclesiam sancti Beati comparavit, pro qua eidem Lancelino dedit nummorum solidos mille, & suæ uxori duas muscas aureas in pretio duodecim librarum, & quædam alia, itemque a filiis ejusdem Lancelini, Johanne & Lancelino, quædam

Annal. Bened. Tom. V.

T

ANN. CHR. 1079.

LXIV. Majori-monasterio data ecclesia S. Nicolai de Roceio. * Roucy.

LXV. Vindocinensibus remissa exactiones. * a Bessy comite. pag. 477. & seqq.

* Maréne.

LXVI. Cella sancti Sepulcri de Balgentiaco.

* al. IIIII. sed male.

Buriaci ecclesia Angeriaco data.

* de Bury.

* Delieux.

LXIII. Corbeie vicecomitatus restitutus.

ANN. CHR.
1079.
a Sirmund.
p. 97.

apud Castrum-dunum. De Lancelino juniore & Radulfo ejus filio consule si vis Goffridi abbatis epistolas & Sirmundi^a notas, ubi Lancelinus de Balgenciaco Fulconis Rechini Andecavorum comitis foveri fuisse dicitur. Fuit & tertius Lancelinus de Balgenciaco, qui Vindocinensibus concessit *nundinas sancti Beati apud Balgenciaco in curia monachorum ante portam galilee sancti Sepulcri in presentia domini Roberti abbatis, domno abbate in palefrido suo sedente, anno ab incarnatione domini MCLII.*

LXVII.
S. Eutropii ecclesia instaurata.

b Bely com-
tes. p. 480.

Habitum est hoc anno Burdigalæ concilium, cui præfederunt Amatus Olorensis seu Oloronenſis episcopus, & Hugo Dienſis apostolicæ sedis legatus. Tempus discimus ex quodam^b instrumento tabularii Santonenſis, in quo Willelmus Pictavorum comes & totius Aquitanie dux prædictos episcopos supplex adiisse dicitur, consilium ab eis petiturus, quo pacto animæ suæ salutem consuleret, & quo in loco cœnobitas, qui pro suis suorumque parentum delictis Deum exorarent, constitueret. Visum est ut id fieret in ecclesia parochiæ Santonenſis, ubi corpus sancti Eutropii episcopi requiescebat, ita neglecta, ut nullus in ea regularis ordo teneretur, a Willelmo nuper erepta e manibus laicorum, qui eam in usum profanos converterant. Placuit Willelmo consilium, simulque Boloni Santonenſium episcopo, qui concilio aderat, assentientibus ejus archidiacono cum Goscelino Burdigalensi archiepiscopo, & Kalone vicecomite, de cuius jure ipsa ecclesia secundum secularem consuetudinem fuerat &c. *Actum Burdigale in concilio ibidem celebrato anno M LXXIX. pridie idus Octobris indictione II.* Huic concilio adfuerunt plures episcopi & abbates, in his Ademar Engolismensis episcopus, Raimundus Vasatenſis, Petrus episcopus de Area, Boso Santonenſis; abbates vero Odo sancti Johannis Angeriensis, Reginaldus seu Rainaldus sancti Cypriani, Arnaldus de Corac Burguliensis, multique clerici. Non tamen ante biennium illic instituti sunt Cluniacenses, ut inferius^c videbimus.

c lib. 66.
n. 14.

Eodem anno Willelmus dux Aquitanorum locum Silvæ-majoris Geraldo abbati ad construendum monasterium liberaliter concessit, eumque ab omni servitute exempt. quod anno sequenti in altero Burdigalensi concilio a patribus confirmari curavit, ut inferius videbimus. Utrique concilio dux Willelmus interfuit.

LXVIII.
Baldricus abbas Burguliensis.

d Neufria
p. 217.

Qui hic laudatur Arnaldus de Corac Burguliensis abbas, in vulgatis indicibus omiſſus, collocandus est post Raimundum, ac proinde Baldrici proximus antecessor. Nec fere serius hoc anno Baldricus Burgulio præesse cepit. siquidem annis fere triginta illud rexerat, & anno M C VIII. ad Dolensem episcopatum promotus est, ut suo loco demonstrabimus. Certe idem ipse Baldricus in^d epistola ad nostros Fiscamenſes abbatialis sui regiminis annos diserte exprimit his verbis. *Admirabar paradisum opimam, quæ me inter mala sua granata diu nutrierat, Burgulium & jucundabar: præsertim quoniam hortu illi ferme sex lustris custos & hortulanus existeram.* Jam si ab hoc anno M LXXIX. numeres sex fere lustra, id est triginta fere annos, utique pertinges ad annum M C VIII. quo Baldricus episcopus factus est. Fuit is haud incelebris suo tempore poëta, natus Magduni^e ad Ligerim paulo infra urbem Aurelianorum, unde Aurelianensis a nonnullis dicitur. Magduni se natum esse diserte asserit in carmine necdum edito ad Emmam abbatissam excusans, quod nulli flores urbani eloquii in suis versibus inessent. quippe; inquit,

*Rustica dicta mihi, quia rusticus incola ruris,
Magduni natus, incolo Burgulium.*

e Chesi.
no. 4. p. 268.

Illic magistrum habuisse videtur Hubertum, cujus lessum^e composuit, in quo hic *doctorem speculum, & Magduni clara lucerna* vocatur. Hinc Baldricus Burgulii factus monachus, dein abbas, poëticæ maxime deditus fuit, non tam gravis sententiis, quam verbis profusus, & aliquando pro more poëtarum liberior. In prædicto carmine ad Emmam queritur quod apud magnates vileſcant poëta, ipseque Marbodus, *varum spectabile sidus.* Eidem Marbodo, utpote *poëtarum optimo*, carmina sua corrigenda offert. Cujus loci abbatissa fuerit hæc Emma, necdum mihi comperit. Eo abbate abstinentiam a carnibus Burgulii non viguisse patet ex carmine, quod idem Baldricus scripsit in quemdam monachum apud suos commorantem, qui sabbato carnes edere detrectabat, unde ille ad eum:

f Sabbato abstinentia a carnibus.
* circumcissus.

Sabbata custodis, tamquam Judeus apella,
Cum tamen alterius legi iter teneas.*

ANN. CHR.
1079.

& infra: *Tu vero refugis per sabbata tangere carnes,
Nobis est licitum tangere quas volumus.
Ergo si nostra vis legi participare,
Amodo judaicum pone supercilium
Senti nobiscum, promittas ad faciendum,
Quod faciunt fratres, fratribus ipse favens.
Aut igitur veteris scilicet præcepta sequaris,
Aut carnes aliquas tangere non renuas.*

Ex quibus intelligitur, quod alia nos argumenta docent, sæculo undecimo abstinentiam a carnibus sabbato necdum ubique viguisse. Sed tamen Glaber^a Rodulfus auctor est, eam anno millesimo inductam fuisse in gratiarum actionem ob redditam abundantiam & pacem; præceptumque, *ut omnibus hebdomadibus sanctione perpetua, sexta die abstinere a vino, & carnibus septima, nisi forte gravis infirmitas compelleret, aut celeberrima sollempnitas interveniret.* Hoc statutum confirmavit Gregorius VII. in concilio Romano, addita exceptione *de majori festivitate vel infirmitate.* Tempore Petri^b venerabilis, Baldrico subæqualis, *abstinebant Dei causa ipsi mimi vel lina a carnibus omni sabbato*, forte ob honorem Deiparæ Virginis, cui sabbatum ex eo tempore jam præcipue dicatum erat, teste Petro^c Damiani. Unde mirari subit, hanc abstinentiam apud Burgulienses monachos necdum obtinuisse, quam violare ipsis mimis & laxis tunc religio erat. quod argumento est, laxatam apud eos tunc fuisse monasticam disciplinam, nec tam de abstinentia & severiori vita, quam de libris & versibus curam fuisse. Unde Baldricus ipse in carmine ad Gerardum Laufdunensem, quem hortatur ut monachus Burgulii fiat, non aliud ei illicitum proponit quam libros & optatum ad studia secessum.

a Glab. lib.
4. c. 5.

b Petr. Ven.
lib. 6. ep. 15.

c Petr. Dam.
opus. 33.
c. 3.

*Sed libri desunt fortassis & otia desunt.
Ipse locum novi, qui floridus otia gignit,
Libros & chartas, & cuncta studentibus apta.
Burgulius locus est, & Campio^{*} dicitur amnis,
Flumine perpetuo qui vitreus irrigat hortos.
Hocque loco locus est a turbis pene remotus,
Qui tutat fratres a sollicitudine mundi,
Et sovet in gremio diuturnos pacis alumnos.*

* Aushion.

Hortanti paruit Gerardus, factusque est Burgulii monachus, ubi & decessit: cujus epitaphium cecinit Baldricus^d. Cum vero nonnulli ei improperebant, quod studiis, & maxime poësi nimium addictus videretur; respondet in hunc modum in carmine ad Godefridum Remensem magistrum tunc percelebrem.

d Chesi.
tom. 4. p. 269.

*Ecce tibi dixi, mi Godefride, quid hoc sit,
Quod studeo, licet hoc nihil valeat studium.
Carmina confiteor nil in se nostra valere:
Sed valet id, quod me devocat a vitiis.*

& inferius: *Non mores nostros infecit carminis usus,
Nec nostros actus, ut reor, inficiet.
Denique si cura non sunt mea carmina cuique;
Qui vult rejiciat; cui placet, ipsa legat.
Si nulli noceo, si non exaspero quemquam,
Si nullus quatitur improbitate mea;
Dumque laboro studens, mecum quoque laborat;
Cur in me nequam quilibet invehitur?*

Alterum in Baldrico carpebant ejus censores, nimirum quod *rabulas* infectaretur, & quod *non demisso* incederet *supercilio.* Qua de re se ipse purgat in carmine^e ad Odonem episcopum Ostiensem, cujus favorem in obloquentes sibi propitium esse rogat, securus futurus, si ejus præsidio fulciretur, adeoque tutior Romam iturus, quo proficisci Odone favente cupiebat. In ejusmodi carminibus etiam multa sunt parum

e ibid. p. 275.

ANN. CHR.
1079.a Baluz.
Miscell. v. 2.
p. 175.s. Silvani
monasterium

utilia, non pauca tamen juvant ad illustrandam illius temporis historiam, præfer-
tim ad dignoscendos ejus ætatis viros illustres, quos, cum vivos tum mortuos, verfi-
bus suis Baldricus celebravit. Hic Batoricus appellatur in quadam charta a de con-
troverſia & duello, quod factum est in curia sancti Petri Burgulienſis pro prædio
Croiaci prope Peregrinam, quod Giraudus de Blanco-furno sancti Albini abbati
Girardo & monachis subtrahere volebat.

Dum Arſendis abbatissa Santonenſi beatæ Mariæ parthenoni præeſſet, sancti Sil-
vani monasterium eidem parthenoni concessum est. Hoc monasterium a Bosone Pe-
tragoricenſi comite primitus in honorem beatæ Mariæ & sancti Silvani conditum
fuerat in pago Petragoricenſi, ac monachis traditum, qui sub Adelberto ejus filio
illic perſtiterunt. Verum Elias, tertius ejus filius, locum monachis abstulit, quibus
reclamantibus, eum religiosissimis sanctimonialibus & abbatissa Santonenſis cœno-
bii in perpetuum concessit, præsentibus Lucretia, Garſendi & Adela sanctimonialibus,
multisque aliis clericis & laicis. Actum Gregorio VII. pontifice, Philippo regnante,
Willelmo comite, Bosone Santonenſi, Willelmo Petragoricenſi episcopo, Josce-
lino seu Goscelino archiepiscopo Burdegalenſi, & Santonenſis parthenonis Arſendi-
Bruna, ut in Eliæ litteris legitur. Hoc instrumentum, chronicis deſtitutum notis,
vix differri poteſt ultra hunc annum, poſt quem Boſo Santonenſis, & Willelmus
Petragoricenſis episcopi vix biennio ſua dignitate potiti ſunt, alter ſede pulſus,
alter morte exſtinctus. Willelmus Petragoricenſis episcopus, a prædicto Willelmo
quartus, id factum dicit dono & conſenſu Boſonis comitis & Audeberti ſeu Alde-
berti ejus filii: at præferenda ipſius Eliæ litterarum auctoritas. In hujus Willelmi
episcopi litteris anno M C XXXI. Willelmus comes prædictum locum sanctimoniali-
bus Santonenſibus abſtuliffe dicitur, & sancti Martialis monachis mille ſolidorum
pretio vendidiſſe. aſt Elias ejus ſucceſſor & Willelmus episcopus eundem locum
ſanctimonialibus reſtitui curarunt, ut ſuo loco videbimus.

LXIX.
S. Mariæ de
Solaco eccle-
ſia monachis
S. Crucis af-
ſerta.

Per id tempus lis erat inter sanctæ Crucis apud Burdigalam, & sancti Severi in
capite Waſconia monachos de eccleſia sanctæ Mariæ de Solaco, quam ambæ partes
ſibi competere contendebant. Hac de re jam diſceptatum fuerat coram Alexan-
dro II. ab Arnaldo Trencardi abbate sanctæ Crucis contra Gregorium sancti Severi
abbatem, & prolata ſecundum Arnaldum ſententia. Verum Arnaldus Deſtios, Gre-
gorii abbatis ſucceſſor, litem denuo hac de re movit, quam Gregorius VII. Amato
Olorenſi episcopo finiendam commiſit, litteris Romæ datis VIII. idus Martii, indi-
ctione II. in quibus ſe olim litteras ſuper hac re abbati sancti Severi tranſmiſſas in-
veniffe dicit, quibus abbas non paruerit. Sed tamen ne ſibi præjudicium factum que-
ratur, hanc cauſam coram ipſo Amato & Hugone Dienſi episcopo retractari jubet.
quod etiam Arnaldo abbati sancti Severi litteris eodem die ad eum datis idem pon-
tiffex ſignificat. Juxta pontifficis mandatum hæc cauſa in concilio Burdigalenſi hu-
jus anni iterum diſcuſſa fuit, eaque eccleſia monachis sanctæ Crucis aſſerta, ut
fidem faciunt ipſius Amati episcopi litteræ, quas in Appendice integras referemus.
In his litteris teſtatur Amatus, ſe juſſu ac vice domini papæ Gregorii VII. ob eccle-
ſiarum Dei correptionem in Aquitania partes directum, una cum Hugone S. R. E. le-
gato & Dienſium episcopo, in illa ſynodo finem demum impoſuiſſe controverſiæ illi
& altercationi, quæ inter Arnaldum Trencardi abbatem sanctæ Crucis, & Arnaldum
abbatem sancti Severi, eorumque monachos ſuper eccleſia sanctæ Mariæ de Solaco
dudum agitata fuerat, indicto penultimo concilii die ad illam controverſiam finien-
dam: quo die, auditis utriusque partis rationibus, ac diligenter diſcuſſis, ut Arnaldo
abbati sancti Severi, ejuſque ſucceſſoribus perpetuum ſuper hac re ſilentium impo-
neretur, ex decreto concilii juravit Arnaldus Trencardi abbas sanctæ Crucis in ſexta
manu monachorum ſuorum illud idem ſacramentum ſive juramentum, de veritate ſcilicet
ſui privilegii, quod dominus papa Alexander jam diu ante decreverat Romæ debere ante
ſe jurari ab ipſo Arnaldo Trencardi tertio tantum manu monachorum ſuorum, Gregorio
abbati sancti Severi. quo facto Burdigalenſis concilii patres Arnaldum abbatem sanctæ
Crucis de eccleſia sanctæ Mariæ de Solaco denuo inveſtierunt, quod Alexander II.
jam olim præſtiterat. Actum & deſinitum in concilio Burdegalenſi in ipſa matre eccleſia,
in honore beatorum apoſtolorum Andrea & Jacobi conſtructa, anno M LXXIX. ab incarna-
tione, indictione II. concurrente I. epacta XV. IV. idus Octobris, anno vero pontifficatus
domni papæ Gregorii VII. ſexto, aſtante & confirmante Guillelmo nobiliſſimo Aquita-

ANN. CHR.
1079.

norum duce & comite Waſconie cum ſuis principibus. Sed nondum illius controverſiæ
finis, quam iterum Suavius sancti Severi poſt Arnaldum abbas, inſtauravit. Actum
eſt in ſuperioribus de illa eccleſia beatæ Mariæ de Solaco, quæ in finibus terræ ad
litus Oceani ſita eſt. Quid ſit jurare in manu monachorum ſatis patet ex iis, quæ in
primo horum Annalium a volumine diximus.

Alia per idem tempus ſimultas exorta eſt in Dolenſi monaſterio apud Bituriges,
cujus ſimultatis hæc fuit origo. Ante biennium Warmundus ejus loci abbas pro-
motus fuerat ad archiepiscopatum Viennenſem. Hic, more illius temporis ſatis uſi-
tato, abbatiam ſimul cum archiepiscopatu retinere volebat. Obſtabant Dolenſes
monachi, & jus novi abbatis eligendi ad ſe devolutum eſſe præfraçte contendebant.
Re ad apoſtolicam ſedem relata, vetitum eſt monachis ſub excommunicationis
pœna, ne alium abbatem eligerent. Electus nihilo minus ab eis Gualterius, ſed in
Romano concilio depoſitus. Cum vero nec ſic a cœpto deſiſterent monachi, gra-
ves ad eos litteras b ſcripſit Gregorius, eiſque apoſtolica auctoritate mandavit, ut
Warmundo archiepiscopo, ſicut patri & abbati, in omnibus obedirent, ſeque Valen-
tiæ coram Hugone Dienſi episcopo ſiſterent dominica prima poſt pentecoſten, pœni-
tentiam ob inobedientiam ſubituri, ſecus excommunicationis latæ confirmationem.
Data Romæ VIII. kal. Aprilis, indictione II. Ejuſdem argumenti eſt ſequens epiſtola,
inſcripta Rodulfo, Odoni, Epponi, Umbaldo, Everardo, Boſoni, Giraldo, Adelardo &
ceteris principibus Biturica regionis. In primis præcipit Rodulfo, qui in his plus ceteris
auctoritate pollebat, ut Warmundum in abbatiam ſine ſimulatione & dolo reſtituat.

Bernardus Maſſilienſis abbas, vir religione & prudentia inſignis, itemtidem a mo-
naſterio ſuo aberat, a Gregorio papa ſubinde obeundis per magna diſcrimina le-
gationibus, tum in Germaniam, tum in Hiſpaniam occupatus. Hic initio hujus anni
Romæ detentus erat ob eccleſiæ negotia. quod cum gravate ferrent sancti Victoris
monachi, conſolatoriam ad eos epiſtolam ſcripſit c pontiffex in hæc verba. *Contri-
ſtavi vos, immo beatus Petrus commovit, turbavit; & ipſe ſanabit. Filius namque illius,
abbas veſter, venit ad nos, & pro ejus amore factus eſt obediens uſque ad corporis ca-
ptionem; & quia paratus fuit, ſi oporteret, mori, & ex hoc habebit retributionem.
Sed, ſicut ſciitis, fratres mei, rari ſunt boni, qui etiam Deo in pace ſerviant: ſed rariſ-
ſimi, qui pro illius amore perſecutiones non timeant, vel qui ſe contra inimicos Dei in-
dubitanter opponant, proinde chriſtiana religio, heu pro dolor! pene deperiit, & impio-
rum ſuperbia nimis accrevit. Prædictus autem pater veſter, re vera apoſtolorum princi-
pem diligens, in ejus acie nobis adheſit, & adjutorium, Chriſto gubernante, nobis im-
pendit. . . . ſed quia caritas, licet ratio vos conſoletur, ad dolorem vos impellit, eo quod
tantum patrem, tamque vobis dulcem quaſi longo tempore amiſeritis; regamus vos ex
parte omnipotentis Dei & amore beati Petri, patienter ſupportate nos: quia cito, Deo ad-
juvante, eum vobis letum remittemus.* Haſtenus pontiffex, quibus nihil magis hono-
rificum de Bernardo noſtro afferri poteſt. In conſequentibus addit ſe velle locum
B. Pauli & eorum monaſterium ita unire, ut ſicut jam ex longo tempore Cluniacum apo-
ſtolica ſedi ſpecialiter adhareat, & ſpeciali eccleſiæ hujus adjutorio & benedictione con-
gaudeat. Data IV. nonas Januarii, indictione ſecunda. Non multo poſt idem Bernardus
Amato Olorenſi episcopo legationis ſocius adjunctus eſt, uti nos docet ejuſdem
Gregorii d epiſtola ad Centullum Bigorra comitem & vicecomitem Bearnenſem,
quem licet ob juſtitiam aliaſque dotes laudet, in eo tamen reprehendit quod con-
ſanguineam habeat uxorem. quod ut ſecundum conſilium Amati episcopi, Elorenſis, &
Bernardi abbatis Maſſilienſis, ſiquidem ad ejus partes pervenire potuerint, emen-
dare curet, eum hortatur. Data Romæ V. idus Martii indictione ſecunda. Bernardus
cum Amato deſtinatus fuiſſe videtur ad legationem Hiſpanicam, qua Richardus
ejus ſucceſſor perfunctus eſt, ut mox videbimus.

Bernardo abbate abſente monaſterium sancti Victoris regebat Rainaudus ſeu Rai-
naldus præpoſitus, cujus tempore, & quidem hoc ipſo anno, Gauſfredus vicecomes
Maſſilienſis, ejuſque filii Aycardus Arelatenſis archiepiscopus, Gauſfredus, Hugo,
Raimundus, Pontius, Fulco & Petrus; necnon Guillelmus ipſius frater cum filiis
ſuis, Deo ac sanctæ Mariæ, ſanctoque Victori martyri, & præclaro fundatori cœnobii Maſſi-
lienſis Caſſiano, domnoque abbati Bernardo, ſive etiam abbatibus ac monachis præſentibus
& futuris, donationem faciunt aquæ ductus, qui vocatur Welna, cum omnibus
fontibus in eandem aquam deſcendentibus, omnemque terram, per quam itura eſt

a lib. 14.
num. 69.
Dolenſium
rixa componi-
tur.b Greg VII.
lib. 6. ep. 27.LXX.
Bernardus ab-
bas Maſſilienſis
legatus.

c ibid. ep. 15.

d ibid. ep. 20.

LXXI.
S. Victori do-
natio facta.

ANN. CHR.
1079.

ex apprehensione ipsius aquæ, quæ est ad ecclesiam sancti Melnæ, & omnem piscationem ipsius aquæ usque ad descensum ejus in mare &c. Acta hæc donatio in sollemnitate sancti Victoris in cætu omnium hominum illic astantium, episcoporum, presbyterorum, abbatum, monachorum, ex diversis provinciis congregatorum, ante altare sancti Petri principis apostolorum, in hoc ardentius & instantius laborante & insudante Rainaudo præposito ejusdem cænobii patre . . . . . anno incarnationis dominicæ M LXXIX. Eo dem anno idem vicecomes sancto Victori itidem contulit eam partem, quam habebat in castro vel in villa Sex-furnis, cum consensu uxoris suæ Rixendis & filiorum suorum: quam donationem fecit pro duobus filiis suis Fulcone & Petro, quos Deo tunc obtulit, ut in professione & habitu monastico regulariter servirent, in supradicto cænobio. Ex his Petrus monachus postmodum creatus est archiepiscopus Aquensis.

LXXII.
Bernardus abbas obit.
a Labbe bibl. to. I. p. 341.

Interim Bernardus abbas hoc ipso anno mortem oppetiit XIII. kalendas Augusti, forte in suo monasterio, vel in itinere ad prædictam legationem. Annum notat chronicon a Massiliensè his verbis: *Obit dominus abbas Bernardus, plenus Christi dilectione, rexit abbatiam annos xv.* Eadem fere habet Bertoldus, qui eum itidem plenum caritate vocat. Litteras super ejus obitu consolatorias ad Massilienses monachos scripsit idem Gregorius b, testatus, majus sibi, quam illis, aut certe æque magnam de ejus transitu incommodum evenisse, qui talem tantumque adiutorem sibi e latere subductum sentiret. in ipsius quidem prudentia & consilio, si quidem superfuisset, plurimum utilitatis non solum in transalpinis, verum etiam in Italiae partibus, cum multorum salute, sanctæ Romanæ ecclesiæ proventurum fuisse. Ejus vero causâ, quem in sinum Abrahæ incunctanter receptum non dubitat, se eorum monasterium peculiariter dilecturum, & contra quosvis adversarios tuiturum, quod sedî apostolicæ, uti Cluniacensè vult esse unitum. Ceterum, comperto quod ipsi filium suum cardinalem presbyterum Richardum, loco germani ipsius Bernardi, abbatem eligere vellent; se eorum electionem approbare, & apostolica auctoritate firmare; in hoc se ipsis esse obnoxium, & gemino quasi vinculo annexum, quod Romanæ ecclesiæ filium sibi rectorem expetierint. *Data Romæ quinto nonas Novembris, indictione tertia, a Septembri inchoata.*

Richardus
ejus frater
succedit.

Ex his dubitare forte quis possit an Richardus monachus fuerit. Verum hoc dubium resolvit idem Gregorius in alia epistola ad ipsummet Richardum, data quarto nonas Novembris, qua in epistola ait, fratres Massilienses, in litteris suis sanctæ memorie fratris ejus, nuntiantes obitum, novo ipsum dolore sauciâsse, petentes insuper contemplatione amoris sancti ejus fratris, eum, ut ipsam alterum futurum sperantes, sibi abbatem concedi, quod pontifex annuit, tum subdit. *Volo ergo, ut fratres tuos nullo modo pertinaciter resistendo contristes; sed voluntati Dei & sanctorum fratrum facile acquiescas. Volumus etiam atque monemus, ut, in quantum potes, spes tantorum fratrum de te vana non fiat, sed spiritum sanctum fratris tui viriliter induas; secularia ac juvenilia desideria ut mortem fugias; sanctæ Regule medullitus te adstringas: ne occasione tue juventutis monasterium sanctum, quod avertat Deus, patitur aliquod detrimentum religionis.* Ubi cum Massilienses monachos Richardi fratres vocat Gregorius, satis superque innuit, eum ejusdem loci monachum fuisse. Ex eadem epistola etiam intelligimus, Bernardum abbatem non Romæ, sed forte in monasterio suo, aut certe, ut mox dicebam, in procinctu vel ipso itinere ad suam legationem obiisse. siquidem ex Massiliensium relatu Gregorius didicit ejus obitum, quem tanti fecit, ut *sanctum & sanctæ memorie virum* appellet; nec dubitet, eum in sinum Abrahæ incunctanter receptum fuisse. Ad Richardum quod attinet, is hoc anno in Hispaniam ad Alfonsum Castellæ regem pro ecclesiasticis causis secundo missus a Gregorio est, tulitque ad regem *claviculam auream, in qua de catenis beati Petri benedictio continebatur.* Hæc epistola data est Romæ XVIII. kalendas Novembris; indictione tertia, ut supra. Hanc itaque legationem denuo aggressus, Pictavos diverit, & concilio illic habito, cum Hugone Diensi episcopo, ut legatus interfuit. In Hispaniam ubi venit, Mozarabicum ritum, quod ipsi mandatum erat, abrogari, ejusque loco Romanum admitti curavit. Reverso Montis-majoris & Crassæ reformationem eidem commisit Gregorius, cujus partibus constanti animo semper adhæsit. Postremo Richardus promotus est ad archiepiscopatum Aquensem, ut suo loco dicturi sumus.

c ibid. ep. 6.

Exauctorato, ut superius a diximus Eldeberto, Montis-majoris abbate, suffectus est in ejus locum a Raimbaldo Arelatensi archiepiscopo Rolandus seu Rolannus, quia postolicæ protectionis litteras anno M LXI. a Nicolao II. obtinuit. Idem Raimbaldum archiepiscopum placavit ob paludes monasterio circumjacentes infestum, earumque limites figendos curavit anno Christi M LXVII. ordinationis suæ nono. Eisdem se munificum præbuere Rostagnus episcopus Avenionensis, & Gausfredus Provinciae comes cum Stephanica uxore & Bertranno filio, ibidem sepultus in claustrum ad fores capituli, ubi ejus epitaphium implicitis litteris simulque connexis habetur.

Rolanno mortuo vacantem præfecturam occupavit Bermundus vir flagitiosæ vitæ, si litteris comitis Arelatensis fidem habemus, anno sequenti ad Gregorium missis. Hoc autem anno idem pontifex litteras b scripsit ad episcopos, principes, & quoscumque clericos & laicos, quorum aliqui cum illius monasterii, quod sanctæ Romanæ ecclesiæ speciali jure subjectum esse dicit, bona sacrilega manu invasissent, ac diripiissent; ea restitui præcepit pontifex sub gravi interminatione. Data est hæc epistola Romæ pridie kalendas Aprilis indictione secunda. Plura de hoc monasterio anno sequenti.

In Belgio inchoatum est hoc anno Aquicinctensè sancti Salvatoris monasterium, sic dictum a circumfluentibus aquis, quod ad Scarpum fluvium in diocesi Cameracensi positum est. Ejus auctores fuere illustres duo viri, Sicherus atque Walterus. Sicherus conjugem c habebat, Mathildem nomine, nobilem genere, sed moribus præcellentem; quæ virum suum ad pium istud opus aggrediendum exstimulabat, ob eam maxime causam, quod sanctus quidam eremita, Gordonius nomine, solitariam in illa insula vitam duxisse ferebatur. Hinc animati ambo illi viri, Ansellum, seu Anselmum de Ribodi-monte, virum nobilissimum, a quo hæc insula pendeat, simul adeunt, & ab eo locum exstruendo monasterio exposcunt, quod facile obtinent. Unde ex condito pariter Gerardum secundum, Cameracensis ecclesiæ præfulem, conveniunt, eique consilium aperiunt suum. Eorum votis benigne annuit episcopus, receptoque fundo de manu Anselmi, qui eum a Gerardo in beneficium tenebat, eundem cum arundinetum adjacente eis tribuit. Nec mora prædicti viri cænobium illic construere cœperunt, & de suis alodiis dotarunt. Mox ibidem aggregati Deo devoti homines, qui se cum suis facultatibus Christo consecrarunt, quibus ad vitæ monasticæ normam informandis idem præsul duos ex Hasnoniensi proximo asceterio probatæ vitæ monachos istuc adduxit, quorum unum, Alardum nomine, abbatem ordinavit. Hic miræ simplicitatis fuisse dicitur, qui cum fratribus in claustrum residere solitus, immodica venerationis obsequia, quæ aliis abbatibus exhiberi solebant, scilicet manuum vel genuum oscula sibi impendi prohibebat, ne successores eadem reverentiæ officia exigerent. Idem pontifex multa eidem loco beneficia contulit, necnon Hugo Cameracensis ecclesiæ decanus, qui omnem fere substantiam suam illo convexit, ex qua monasterium & habitacula fratrum primitus ædificasse traditur. Hic Lietberti episcopi, qui Gerardum præcessit, capellanus antea fuerat, ut nos docet Rodulfus d monachus in libro de ipsius Lietberti vitâ, in quo laudatur *Hugo capellanus, cujus sanctitatem, inquit Rodulfus, monstrant claustra canonicorum ecclesiæ matris; monstrat monasterium Aquicinctensè, cujus proinde inter fundatores Hugo censendus est.*

Quæ hætenus de origine Aquicinctensis monasterii retulimus, a Miræo fere desumpta sunt ex codice Gemblacensi, in quo Sigeberti chronicon, quibusdam accessionibus auctum, continebatur. Idem auctor edidit e Gerardi episcopi hæc de re litteras, in quibus duo milites ejus parochiani, genere & divitiis præclari, Walterus ac Sicherus, mundanæ militiæ cingulum deponere, omnemque hujus mundi proprietatem contemnere volentes, ut theoricæ vitæ se totos darent, se suaque omnia Deo dedisse, ipsique uni deinceps servituros promississe perhibentur; atque in loco, qui Aquicinctus dicitur, ecclesiam instaurasse, quam a sancto Gordano, ejusdem loci olim eremita, quondam ædificatam esse acceperant. Hoc autem consilium Walterus per matrem, Sicherus per uxorem Ansello aperuisse dicuntur. ipse vero Anselmus insulam illam Aquicincti, & arundinetum ad eam pertinens, cum villa Vedreto eidem insulæ contigua, quæ a Gerardo episcopo in beneficium tenebat, in ejus manus reddidisse, qui ea omnia in jus novæ illius ecclesiæ convertit. Actum anno ab

ANN. CHR.
1079.
LXXIII.
Montis-majoris
abbates.
a lib. 57.
n. 76.Ejus bona
restitui jubet
Gregorius.
b id. lib. 6.
ep. 31.LXXIV.
Aquicinctense
monasterium
conditum.
c Miræo orig.
Bened. p. 126.d Spicil. to. 9.
p. 702.e Mir. non.
p. 205.

* Anchin.

AN. CHR. 1079. incarnatione Domini M LXXIX. indictione II. præfulatus Gerardi episcopi IV. Ex his intelligitur, prædictos fundatores, Walterum & Sicherum, ibidem monasticam vitam professos fuisse. Insigne fuit, estque etiam nunc hoc monasterium, ex quo post annos quindecim nova colonia prodiit ad instaurandum Tornacensē sancti Martini perantiquum cœnobium.

S. Sepulcri abbatis. Idem Gerardus episcopus se munificum exhibuit in Cameracensē sancti Sepulcri abbatiam monachorum, ab antecessore suo Lietberto constructam, cui, & abari^a ejus Waltero, ac monachis decem pauperibus, altare de Liewe hoc ipso anno concessit, liberum ab omni consuetudine, excepto annuo censu decem solidorum. Hic Walterus, uti tomo superiori vidimus^b, primus ejus loci abbas, scripsit vitam sancti Vindiciani Cameracensis & Atrebatensis ecclesiarum episcopi, quam nondum editam vulgati auctores laudant. Ejus initium simul cum præfatione Johanni abbati, scilicet primo Montis sancti Eligii prope Atrebatum, & cunctis fratribus cum eo ad superna tendentibus, inscripta, præ manibus habemus; ex iis discimus Walterum ad id opus aggrediendum, agente ipso Johanne, episcopalis editis communitum fuisse; & quidem ut in anniversaria beati antistitis sollempnitate legeretur, uti conjicere est ex primis ejus verbis. Qui vero secuti sunt auctores Herveus & alii, ex ea compendia edidere; at Franciscus Doremsieux Montis sancti Eligii initio sæculi præcedentis abbas, collectis undequaque monumentis novam sancti Vindiciani vitam adornavit, quam habes die XI. Martii apud Bollandianos. Walterus obiisse dicitur anno M XCI. die XI. Martii. Initio sæculi sequentis Godefridus Barbatu Lotharingæ dux capellam Domini sepulcri & sanctæ Mariæ prope Bruxellam Parvino abbati & monachis sancti Sepulcri Cameracensis in eleemosynam dedit ea conditione, ut ibi fratres diu ac noctu Deo & beatæ Mariæ obsequia impendant.

Mira. orig. Bened. p. 263.

LXXV. Walo abbas Mettensem episcopatum occupat.

c. Meurisse p. 373. & 399.

Interim magis magisque flagrabat in dies schisma Henricianum, quod episcopus & principes in diversa partium studia scindebat, aliis Gregorio pontifici, aliis Henrico regi, aliis Rudolfo adhærentibus. Ex episcopis Herimannus Mettensis a partibus papæ constanter stabat. qua re exacerbatus rex, eum in conventu Moguntia habito hostem imperii declarari, & sede sua dejici curavit, ac Wallonem^c sancti Arnulfi abbatem in ejus locum intrudi. Hanc sedem occupabat Walo adhuc anno M LXXXV. ac sequenti. At videns se nihil proficere, tumque usurpatæ sedis poenitentia ductus, ad Herimannum accessit, perpetrati facinoris veniam petiit, & piaculi causa in Gortzenle monasterium secessit, factus ibidem custos puerorum, ut tum loquebantur. Demum tantæ modestiæ & poenitentia exemplo compulsus ad commiserationem Herimannus, eum in priorem restituit honorem. Non multo post idem præful iterum sede sua pulsus est, & Bruno quidam, comitis Salmenis filius, in eam intrusus: cujus insolentiam Mettenses non ferentes, intra puellare sancti Petri monasterium, quo confugerat, gladiis lanceisque confossum interemerunt. Tunc etiam Lanzo sancti Vincentii abbas multa ab Henricianis passus est.

Wido abbas S. Apri. d. V. lib. 61. p. 97. Tullensi S. Apri monasterio adhuc tum præerat Wido^d abbas, cujus rogatu Pibo episcopus hoc anno confirmavit res omnes, quas bona memoria Bruchardus, ad monachatum conversus, eidem cœnobio apud Roserias contulerat. Idem anno sequenti, ad preces ejusdem Widonis donationes, a Gauzelino & Brunone eidem loco factas, ratas habuit.

LXXVI. Corbeia novæ abbates. In monasterio Corbeia novæ Wernherus abbas IX. kalendas Januarii hujus anni obiisse dicitur, qui anno præcedente ecclesiam sancti Michaëlis archangeli in monte sancto construxerat, ut in annalibus Corbeiensibus legitur. Hæc ecclesia in monte haud procul Huxaria^e opido sita erat, quam Wernherus abbas, aliis Warinus, petente Humberto extruxerat, dotaveratque pro sustentatione ejusdem Humberti & Simonis conversi, cui idem abbas monasticum habitum imposuit. Eandem ecclesiam Poppo Patherbrunensis episcopus hoc anno dedicavit. Post Wernheri obitum electus est in ejus locum Frethricus in poenam & ruinam monasterii, homo nullius devotionis, luro, & vanitatum corypheus; ideoque post triennium non integrum merito depositus & ejectus. Sub eo Erchimbertus hospitalarius Erefburgi abbas factus est; Isibordus vero, vir doctus, claruit. Apud Trithemium laudatur Bernardus ejusdem loci monachus & scholasticus, qui hoc anno decessisse dicitur, & post eum Hermannus scholis præfectus fuisse, multoque sub se discipulos habuisse. At in catalogo ejusdem cœnobii monachorum, qui tunc numero paucissimi erant, nullus lector seu scholarum præfectus

ANN. CHR. 1079. factus notatur sub quatuor abbatibus, qui Marcwardum Frethrici successorem præcesserunt: at sub Marcwardo schola Corbeiensis refluuisse dicitur, quo abbate amplius fuit ac numerosus conventus, tresque sub eo lectores notantur. Idem Trithemius ait Bernardum illum scripsisse opus luculentum, sed mordaciori stilo, ad Harduinum Magdeburgensem archiepiscopum contra Henricum IV. Romanæ ecclesiæ rebellem & excommunicatum.

Hoc item anno Fritiflaris opidum cum monasterio, quod sanctus Bonifacius archiepiscopus quondam in Hassia extruxerat, combustum fuit in expeditione, quam Rodolphus rex in Hassiam movit, ut in Saxonibus annalibus nondum editis legitur.

In Cavenfi monasterio decessit hoc anno Leo^a ejus loci secundus abbas, resignato prius regimine Petro ejusdem loci monacho, qui Alferii, primi ejusdem cœnobii abbatis, nepos erat. Extremis vitæ suæ diebus Leo ad ecclesiam sancti Leonis de Veteri secessit, paullo ante ab se constructam: ubi, cum rebus divinis contemplandis aliquamdiu vacasset, glorioso fine quievit IV. idus Julii, anno præfecturæ vicessimo-nono. Dum funus ejus curaretur, cereus ardens in pallium, quo feretrum ejus opertum erat delapsus, nullum omnino detrimentum panno attulit.

Successor ejus Petrus, domo Salernitanus, venerabilis Alferii nepos, seu, ut alii scribunt, ejus ex nepte filius, antecessores suos sanctitate reddidisse traditur, lucro superasse. A Leone abbate monastica veste indutus vitæ religiosæ propositum tanto studio arripuit, ut rigiditate antiquos etiam patres æquare videretur. nam tantæ abstinentiæ fuisse dicitur, ut quinque aut sex modici panes illi ad totam quadragesimam sufficerent. quo tempore in præcelso monte sancti Eliæ, qui Cavenfi supereminet, sacros illos dies transigere solebat. Cum ad eum Cluniacensium nostrorum fama pervenisset, istuc cum aliquot e suis accessit, æmulandæ eorum religionis causa: ubi ab Hugone abbate perhumaniter acceptus, in claustro privatus quinquennium, & in capella abbatis triennium exegisse dicitur. Inde Cavenfis restitutus, cum virtutibus excelleret, ad Policastrensem episcopatum, petente clero & populo, ac Gifulfo Salerni principe, promotus est: ubi cum breve tempus expendisset, exterioris vitæ strepitum non ferens, relicta insula, ad Cavenfes suos denuo se recepit. Tunc Leo venerabilis abbas, timens ne tanto viro iterum privaretur monasterium, simul etiam se regiminis oneri ferendo præ gravi ætate imparem sentiens, in ejus humeros assentientibus fratribus sarcinam rejecit. Tanta vero ejus tempore Cavenfium religionis fama erat, ut tribus amplius virorum millibus, qui eo certatim confluebant, sanctæ conversationis habitum imposuisse referatur: quibus viri in sæculo potentes abunde necessaria subsidia conferebant. Ipse vero non solum de suis, sed etiam de externis sollicitus, ea caritate pauperibus & egenis catervatim ad se confugientibus subveniebat, ut etiam per vicos & opida quæreret, quibus vestes & alimenta præberet. Ipse contra in se asperior, lorica ferrea indutus ad cutem, vino sic abstinebat, ut, etiam debilitato stomacho, & voce jam fere amissa, vix a bonæ memoriæ Urbano secundo ad paucissimum ejus usum reduci potuerit. Hinc a magnatibus, qui multa ei promittebant, ob eximias virtutes expetitus, ad eos accedere omnino refugiebat, ratus, pro temporalibus rebus a Deo recedendum non esse.

Multa alia de venerabili Petro referuntur, ex quibus ea tantum facta, quæ aliquid majoris ædificationis continent, paucis commemorare visum est. Hic aliquando Calabros fratres invisurus, ad sancti Matthæi ecclesiam, quæ in Lucano litore ad ejus sepulcrum erecta erat, declinare, & missarum sollempnia ibidem celebrare statuit: at, viso ad navigandum opportuno tempore, rem in reditum differendam censuit. Verum cum in reditu, velut insalutato apostolo pertransire vellet, ad ejus ecclesiam subversa navicula, quod promiserat reddere coactus fuit. Hos Calabros fratres Cavenfis cœnobii monachos fuisse ex alio ejus facto intelligitur, relato in hunc modum. Cum frater quidam de cella quadam Calabria ad Cavense monasterium veniret, contigit, ut cujusdam sæcularis hominis hospitio exceptus, ad edendos communes cibos, id est carnes, invitaretur. Ille primum tergiversari, renuere; quippe id sibi per regulam monasterii non licere. Sed tandem invitantium importunis precibus victus, se esurum promisit. Interim dum prandium paratur, in soporem ob itineris laborem resolvitur monachus: cui venerabilis abbas Petrus dormienti apparuisse dicitur, eumque arguisse, eccur seductori suo tam cito assensum præbuisse? &, talisne est, inquit, ordo seu disciplina Cavenfis, ut in via directi fratres carnis vest

Annal. Bened. Tom. V.

V.

ANN. CHR. 1079.

Fritiflar combustum.

LXXVII. Leoni Cavæ abbati Petrus succedit a V. lib. 59. num. 108.

LXXVIII. Quædam ejus facta.

ANN. CHR.
1079.

cantur? Cumque ille culpam agnosceret, ac veniam peteret, exspoliari iussus est, ac flagellari. Ex quo expergefactus denuo invitantibus ut carnes ederet, respondit: si ob cibos nondum a se sumptos flagella meruisset, quid si jam comederet? Ex quibus patet, illam Calabriae cellam, ex qua profectus erat iste monachus, Cavenfi monasterio subjectam fuisse.

Erat in Cavenfi monasterio frater quidam ortu Amalphitanus, Fredericus nomine, qui extra monasterium in quadam cella manens, negligenter se habuit, & religionis splendorem malis actibus deturpavit. Is aliquando gravi morbo redactus ad extrema, culpas suas confiteri erubescibat, nec corpus Dominicum saepe sibi oblatum, fumere poterat. Tandem vero Petro abbati conscientiam aperuit suam: quem vir Dei, ne omnino *impurgatus* e mundo abiret, *corporali vindictae* subdi iussit. Ille porro paternae caritatis verbera patienter excepit, tumque corpus Dominicum facile percepit, & statim magna cum pace, non sine spe adeptae veniae, decessit. Quiddam simile alteri monacho aegrotanti accidit, quem ob nonnihil reservatae pecuniae, *tavernum* vocant, daemones sibi vindicabat: ille vero contra se purgare conabatur. Forte tunc quidam senior ex more monasterium perlustrans, monachum illum eminus quasi cum alio loquentem audivit, & solum inveniens, cum quo fuisset locutus, ab eo inquisivit. Aegrotus signo innuit, se sequenti die id ei renuntiaturum. Prima luce adfuit senior, cui infirmus erratum factus est, idque ut abbati suggereret rogavit. quod ut pater agnovit, eum, sicut alium, corporali poena expiatum absolvit, eodem die moriturum.

Alterum exemplum addere lubet de quodam milite Gallo, qui Cavam ad conversionem venit. Illic cum aliquamdiu religiose vixisset, relicto demum monasterio arma resumit, & saeculariter, ut prius, vivere coepit. Tum vero multa morte digna commisit: sed divina tandem misericordiae respectu compunctus ad monasterium rediit, & multas quas conquieserat opes, tamquam gratissima munera, secum attulit. At venerabilis pater prodigum filium ad se redeuntem peramanter complexus, quae attulerat, tamquam purgamenta in foveam projici, atque igne comburi praecipit, insigni posteriorum abbatum documento, ut fratrum personas diligant, & animabus damna inferri nullius lucris obtentu permittant. Is erat Petrus abbas, vir tantae modestiae, ut, cum ipsi in synodo nudo capite residenti sanctae memoriae Urbanus II. pontificalem insulam misisset, vir Dei eam quidem receperit, sed ea uti noluerit, damnans hoc exemplo, inquit auctor, quorumdam arrogantiam, qui indebitos sibi eiusmodi honores ambiunt.

ANN. CHR.
1080.
LXXXIX.
Turbae novae
in ecclesia.

ANno subsequente supra millesimum octogesimo habitum est Romae concilium generale nonis Martii, indictione III. quo in concilio Heinrico regi, Germaniam bello, armisque miscere pergenti, neque toties repetita sacramenta servanti, immo in pertinacia obstinatius persistenti, cum suis a seclis anathema dixit Gregorius, regnumque abrogavit, Rudolfum vero in regia dignitate confirmavit, professus, se invitum nec nisi post tentata in cassum alia remedia, ad haec extrema descendisse. Ea re amplius efferatus Henricus, coacto apud Brixinam Noricorum urbem triginta factiosorum episcoporum conventu, legitimum papam abjuravit, eique Guibertum, Ravennae archiepiscopum, antipapam sub nomine Clementis opposuit; atque ita totam non modo Germaniam, sed etiam Italiam conturbavit, ut nullus secure a ad apostolorum limina ire posset, nisi prius jurasset, quod Gregorium papam non adiret. Gregorii causam contra schismaticos Anselmus Luccensis, & Deusdedit cardinalis e nostris, scriptis suis propugnarunt. His actis, Henricus ferocior & erectior ad persequendas Germanici belli reliquias factus, Rudolfum summo congressus est praelio, in quo Rudolfus, licet victor, idibus Octobris occubuit, tertio anno quam rex dictus fuerat.

Giselbertus
monachus
obit.

Eodem die, teste Bertoldo, Giselbertus religiosissimus presbyter & monachus, ejusdem Rudolphi ad papam legatus, in Longobardia requievit in pace: at cujus loci monachus fuerit, ignoramus; nisi is sit Giselbertus ille vir doctus ac pius, cui Wilhelmus Hirsaugiensis abbas Erfodiensis monasterii praefecturam commisit.

LXXX.
Decretum pro
Cluniaco.
b Bullar.
Clun. p. 21.

In praedicto Romano concilio editum videtur insigne illud decretum, quod Gregorius b papa in gratiam Cluniacensis monasterii fieri curavit anno pontificatus sui septimo, in haec verba praefatus. *Novertis, fratres & sacerdotes nostri, immo tota haec*

ANN. CHR.
1080.

sancta synodus cognoscat & sciat, quia cum ultra montes multa sint monasteria ad honorem Dei omnipotentis & beatorum apostolorum Petri & Pauli nobiliter & religiose fundata, inter omnia quoddam illis in partibus habetur, quod quasi peculiare & proprium beato Petro & huic ecclesiae speciali jure adheret, Cluniacense videlicet, ad honorem & tutelam hujus sanctae & apostolicae sedis ab ipsis primordiis principaliter assignatum, & favente divina clementia, sub religiosis & sanctis abbatibus ad id usque dignitatis & religionis pervenit, ut ceteris monasteriis, quamvis multo antiquioribus, quantum ipse cognosco, in Dei servitio & spirituali fervore praecellat; & nullum in terra illa, quod ego sciam, huic omnino valeat adequari. Nullus enim abbas umquam ibi fuit, qui sanctus non fuisset. tum subdit pontifex, sacri illius cenobii abbates & monachos nullo modo de generes existisse, sed sanctae Romanae sedis libertatem, dignitatemque imitantes, quam ab origine traxerunt auctoritatem semper servasse, nec ulli potestati, praeterquam Romanae ecclesiae, colla subdidisse. Denique totius concilii assensu pontifex Cluniaci libertatem & immunitatem omnimodam sollempni decreto confirmavit.

Ab hoc studio tantisper refraxisse videtur Gregorius occasione Roberti Cluniacensis monachi, quem rex Castellae Alfonsus ante aliquot annos obnixae ad se mitti petierat. Hujus mutationis haec fuit causa. Miserat anno superiore in Hispaniam Gregorius Richardum cardinalem & abbatem Massiliensem, eam maxime ob causam, ut Hispani Ordinem Romanum in divinis officiis & missis, abrogato ritu Mozarabum, admitterent. quae res, saepius jam tentata, Gregorio in primis cordi erat. Huic novationi, quam Richardus pro suo munere urgebat, intercessit Robertus, ejusque suggestionem rex & populi obicem Richardo afferebant. qua re intellecta, pontifex gravem scripsit epistolam a Hugonem Cluniacensem abbatem, quem sic initio compellat. *Quanta impietas a monasterio vestro per Roberti monachi vestri praesumptionem exierit, ex litteris Richardi legati nostri, abbatis videlicet Massiliensis, potes cognoscere. qui nimirum Robertus, Simonis magi imitator factus, quanta potuit malignitatis astutia adversus beati Petri auctoritatem non timuit insurgere, & centum millia hominum, qui laboris nostri diligentia ad viam veritatis redire coeperant, per suggestionem suam in pristinum errorem reducere. cujus iniquitati non solum te consensisse non credimus; verum etiam pro immanitate sceleris nobiscum tristari, & ad exercendam debitam ultionem animum habere intelligimus; praesertim cum fidei nostrae antiquum praebes experimentum, de honore sanctae Romanae ecclesiae idem nobiscum sentire, & ad executionem justitiae, quae, frigescente caritate, jam pane terris excessit, libertatem rectitudinis reservasse. Quod Robertus in pristinum errorem reduxisse dicitur centum millia hominum, qui ad viam veritatis redire coeperant, non aliud intelligendum existimo, quam quod ille a recipiendo Ordine Romano Hispanos dehortaretur, suaderetque Mozarabum ritum, qui apud eos jam dudum in usu fuerat, esse retinendum. Subdit pontifex, se nihilo minus a concepta in Hugonem favorabili opinione nullo contrario adversantium & obmurmurantium rumore, nulla suggestionem abstrahi posse: tamen pane omnes, inquit, qui nobiscum sunt fratres, nisi freno rationis nostrae retinerentur, amorem, ab eis loco vestro exhibitum, in gravem inimicitiam convertissent. Tum Hugonem admonet, ut Robertum illum, qui supra dictae iniquitatis auctor exstitit, qui diabolica suggestionem Hispaniensi ecclesiae tantum periculum invexit, introitu ecclesiae & omni rerum suarum ministerio interdicat, donec Cluniacum redeat, & temeritatis suae dignas poenas luat. denique, ut regem ipsum, ejusdem monachi fraude deceptum litteris suis ad resipiscentiam hortetur; secus gravissimam in se beati Petri ultionem provocaturum, quod legatum Romanae ecclesiae indecenter tractaverit, & falsitati potius, quam veritati crediderit. In fine, Roberto excommunicationem, nisi erratum corrigat, comminatus, Hugonem monet ejus esse studii, ut monachi in iisdem partibus injuste dispersi, ad proprium redeant monasterium; & nulla ibidem ordinatio vires obtineat, nisi qua legati fuerit auctoritate probata. Ex quo intelligitur, non solum Robertum, sed alios quoque Cluniacenses monachos, qui in Hispaniam, reformandae monasticae disciplinae causa missi fuerant, praedictae novationi contrarios fuisse. Eiusdem argumenti sunt duae sequentes epistolae; una ad Alfonsum Castellae regem, altera ad Richardum legatum, quem ad patientiam hortatur, & in persequendo proposito confirmat. In utraque Robertum coercendum, & in monasterii sui claustra ad poenitentiam retrudi mandat; & eundem eandem esse Hugonis abbatis haec de re mentem. *Eadem enim via, inquit, eodem sensu, eodem spiritu ambulamus. Data est prima epistola, haud dubium**

LXXXI.
Robertus monachus
apud Gregorium male audit.a Greg. VII.
lib. 8. ep. 2.

ANN. CHR. 1080.
a *id. lib. 9. ep. 2.*
quin & alia duæ, v. kalendas Julii Ciperani, quod Campania opidum est, indictione tertia, quæ huic anno octogesimo convenit. Pontificis mandato in his aliisque rebus paruit rex Alfonsus, ut patet ex sequentibus ad eum Gregorii litteris; nec dubium quin etiam Hugo abbas Cluniacensis.

LXXXII.
Varia hujus
anni concilia

Præter Romanum alia etiam hoc anno concilia variis in locis habita sunt, quibus fere omnibus Hugo Diensis præfuit. In primis occurrit Lugdunense, in quo depositus Manassès Remorum archiepiscopus ab Hugone Diensi episcopo, cui ille trecentas auri uncias, aliaque munera, ut eum ab hoc concilio excusaret, clanculum obtulerat. Alterum est Avenionense, in quo electus dicitur præter alios Hugo Gratianopolitanus præsul. Tertium Juliobonense in Caletis, cujus tredecim decreta exstant, ex quibus duodecimum tantum monachos spectat, quo statuitur, ut presbyter, qui pro monachis ecclesiam habet, eam honorifice teneat, qui si cum monachis vivere non luerit, congruum ex illa ecclesia stipendium habeat: quæ vero superabundant, abbati cedant in usum monasterii. Quartum concilium est Santonense, in quo monasterium Regulæ, quod *Squires* vulgo tum vocabant, situm in diocesi Vasatensi ad Garumnam, Floriacensi S. Benedicti cœnobio asertum est adversus Raimundum episcopum Vasatensem, qui de eo contendebat. Huic concilio, præter novem episcopos, adfuerunt abbates quinque, scilicet Odo Angeriensis, Draco seu Drogo Malliacensis, Irenæus abbas sancti Stephani Pedaniæ, Ademarum Lemovicensis seu sancti Martialis, Arnaldus-Trencardus abbas sanctæ Crucis Burdigalensis. *Acta anno Domini M LXXX. regnante Philippo rege XXII. anno abbatis Wilhelmi, scilicet Floriacensis, cujus instinctu sopita est supra dicta calumnia, decimo. Data per manum Lamberti cancellarii vicarii seu legati Hugonis, nimirum Diensis VI. idus Januarii apud Santonas.* Hæc ex Johanne Bessio^b. Chronica ista notæ desunt in editis libris conciliorum, quas ad annum sequentem, secundum novum calculum, referendas persuaderet annus XXII. Philippi regis, ducto initio ab anno M LIX. quo rex vivente patre dictus est, nisi obfisteret Verani abbatis Floriacensis præfectura, qui prædicto Wilhelmo abbati hoc ipso anno M LXXX. successit, ut mox videbimus. Adfuerunt in illo concilio, præter duos legatos, videlicet Amatam, qui ei præfedit, & Hugonem Diensem, quatuor archiepiscopi, nimirum Joscelinus Burdigalensis, Guarmundus Viennensis, Richardus Bituricensis, & Rodulfus Turonensis. necnon tres episcopi, Ademarum Engolismensis, Hugo Lingonensis, atque Raimundus Vasatensis, prædictæ litis auctor. His omnibus conciliis adde Burdigalense, ineunte Octobri hujus anni habitum, in quo damnatus ultimo Berengarius, de quo nulla deinceps mentio in conciliis; adde etiam Meldense, de quo nunc agendum est.

Post mortem Tetbaldi Suesionensis episcopi, Ursio quidam, habitu monachus, litteris quidem a puero eruditus, sed ad pastorale officium moribus & animo nequam idoneus, hanc sedem occupavit favore Gervasii regis dapiferi, fratris sui germani, qui illam dignitatem ob palatina sua obsequia fratri suo apud regem procurare satis egit. Hoc intellecto, Gregorius papa rem dijudicandam commisit Hugoni Diensi episcopo, qui, convocato apud Meldas episcoporum cœtu, Ursionem abiecit, & de legitimo pastore eligendo patres consuluit. Pars sanior consensit in Arnulfum, tunc reclusum apud sanctum Medardum, de quo jam in superioribus egimus. Missi illuc statim e concilio nuntii, qui electum ad concilium sifterent. Ille haud sponte ad concilium venit, cui legatus ex obedientia subeundi honoris legem imposuit. Inde ad sancti Medardi cœnobium recessit, tempus expectaturus conditum ad suam consecrationem, quæ dominica ante natalem Domini, & quidem XIV. kalendas Januarii ab Hugone Diensi facta dicitur. adeoque anno sequenti, quo anno prædictus dies in dominicum incidebat. Forte Ursio ille non alius fuerit ab Ursione illo clerico, qui e Beccensi monasterio ad aliud migraverat, de quo Anselmus^c ad Petrum abbatem.

Non omittenda hoc loco electio Walteri episcopi Cabilonensis præsentis anno facta, cui non pauci interfuerunt illustres cœnobiorum patres, in his dominus Hugo, sacri cœnobii Cluniacensis abbas, simulque venerandus loci Trenorchiensis rector dominus Petrus, præsidens quoque abbatiæ beati Petri Cabilonica urbis dominus Rainardus. Hæc electio facta dicitur anno incarnati Verbi unigeniti M LXXX. præsidente divina dispositione Romana sedi excellentissimo papa Gregorio, sceptra quoque moderante regni nobilissimo regum Philippo, consulari urbis Cabilonica tunc temporis manente absque terreno principe.

Arnulfus
Suesionum
episcopus eli-
gitur.

c Anselm.
lib. 2. ep. 23.

Ex prædictis chronicis notis concilii Santonensis, discimus tempus initi a Wilhelmo^a Floriacensi abbate regiminis, cujus annus decimus cum anno M LXXX. ineunte componitur. Tortarius auctor est, eum sancti Benedicti reliquias in scrinium æneum transtulisse ex arca lignea, ex qua particula decerptæ & distributæ multis sanitatem contulerint. Non excessit huic annum idem Wilhelmus: cui Veranus hoc ipso anno successit, uti nos docet charta cujusdam Raugerii de Marsa-rotunda, qui relicta seculari militia, monachum professurus, sollemnem fecit donationem rerum suarum secundum regulam patris Benedicti in pleno capituli conventu, ante dominum abbatem Floriacensem Veranum; & quædam contulit monasterio Regulæ, pro quo monasterium facturus erat. *Actum Floriaco anno ab incarnatione Domini M LXXX. regni Philippi serenissimi regis Francorum anno xx.* Hic est Veranus, qui per aliquanta annorum curricula regimen Floriacensium obtinuisse a Tortario dicitur. quem, quia in vulgatis abbatum indicibus non reperitur, rectorem tantum seu curatum Floriacensis parochiæ fuisse cum sociis Bollandi opinatus eram. at vere abbatem fuisse tum ex hoc loco, tum ex aliis a me alias relatis constat. In libro sacramentorum monasterii Sublacensis, tempore Johannis abbatis, filii Johannis-Ottonis comitis exarato, inter nomina fratrum conscriptorum, hæc leguntur *de congregatione sancti Benedicti de Floriaco: VERANUS abbas & omnis congregatio, ejusdem cœnobii per manum Gualterii monachi eorum suscepti sunt in fraternitate & societate nostra.* Idem Veranus abbas decretum Brocardi seu Burcardi episcopi Wormatiensis describi curavit, præfixis in fronte his aliisque verbis.

*Abbatum lumen Veranus tale volumen
Fecit conscribi; dat, Benedicte, tibi.*

Is quartanis febribus per menses fere sex vexatus, cum medicorum artem omnem incassum adhibuisset, demum ad sancti Benedicti reliquias deportatus, integram sospitatem recepit, testante Tortario. Eiusdem abbatis tempore Gillebertus monachus quæsturam concionatoriam ad reficienda ædificia exercuit, ex eodem auctore.

Tunc Ferrariensi sancti Petri monasterio præerat Galterius abbas, qui synodo Senonensi hoc anno interfuisse dicitur. Idem ante decem annos a Philippo rege diploma obtinuerat ad removenda monasterii sui gravamina, & anno sequenti privilegium ab Alexandro II.

Ante aliquot annos Rotrocus Mauritaniæ comes, sancti Dionysii monasterium, quod pater ejus Gaufridus prope castrum Nogiomi^{*} condiderat, ipse autem rebus suis multum auxerat, Carnutensi sancti Petri cœnobio contulit rogatu Landrici abbatis. Mortuo Rotroco, qui quidquid in auro & argento, vino & tritico habebat, monachis donavit, filii ejus occasione usi depositionis Huchberti^b sancti Petri abbatis, cui vivens Rotrocus per Eustachium abbatem Nogiomensis ecclesiæ regimen commiserat, omnem annonam mutuarunt, & Beatrix uxor Gaufridi comitis, Rotroci filii majoris, quidquid auri & argenti in arce erat, præter unum calicem aureum, usurpavit. Compellentibus vero monachis ut ablata redderet, in tantam iram exarsit, ut eos inde expulerit, & Cluniacenses eorum loco substituerit, assentiente Gaufrido ipsius marito, cujus hac de re litteræ sic habent. *Ego in Dei nomine Gaufridus, castri Mauritaniæ comes, manifestum esse volo, quoniam ecclesiam sancti Dionysii, quam avus meus Gaufridus inter Gioginie fluvium, castrumque Nogiomi in Pertico fundavit, pater meus rebus suis magnifice auxit. Hanc autem ecclesiam ego Gaufridus dedi Deo & sancto Petro Cluniacensis cœnobii cum omnibus juribus suis &c.* His litteris adscripta sunt signa ipsius Gaufridi, qui hoc donum fecit, Richerii Senonensis archiepiscopi, Tetbaldi comitis, Beatricis uxoris Gaufridi, & Rotroci filii ejus. *Hanc vero chartam Gaufridus comes & uxor ejus Beatrix confirmavere in concilio Meldensi, cui dominus Hugo episcopus Diensis, domini papa Gregorii vicarius; & dominus Amatus Oleroniensis ecclesiæ episcopus, ejusdem domini papa vicarius præfuerunt.* His subscripta sunt signa Aganonis episcopi Aduensis, Hugonis Lingonensis, Walteri Cabilonensis, Landrici Matifconensis, & Hugonis Nivernensis. Hæc cella hodie quoque Cluniacensibus subjecta est.

Sub idem tempus Mathildis comitissa monasterium sancti Benedicti ad Padum, quod a Tedaldo viro illustri ipsius avo conditum fuerat, beato Petro & sedi apostolicæ subjecit in manu Gregorii papæ, qui illud venerabili Hugoni abbati Cluni-

ANN. CHR.
1080.
LXXXIII.
Wilhelmo
Floriaci abba-
ti succedit Ve-
ranus.
a *V. lib. 63.
n. 91.*

Galterius ab-
bas Ferrariensis.

LXXXIV.
S. Dionysii de
Nogiomo mo-
nasterium
datur Clunia-
co.
* *Nogent le
Rorrou.
b *V. supra
n. 15.**

LXXXV.
Monasterium
item S. Bene-
dicti ad Pa-
dum.

ANN. CHR. 1080.

centi, ejusque successoribus ordinandum commisit: Hugo vero illud Widoni abbati regendum dedit. Habes in Appendice hujusce voluminis Gregorianum hac dere diploma, Hugoni venerabili abbati Cluniacensis monasterii, suisque successoribus inscriptum, quibus curam prædicti monasterii, consistentis inter litora r'adi & Larionis fluminum, unde Padolironensis vocabulum accepit, & ordinationem in perpetuum committit, ea conditione, ut inde per singulos annos beato Petro & ejus apostolice sedi in presentia Romani pontificis, aut ejus archilegati, Romæ, aut ubi ipse jussit, octo diebus ante vel post kalendas Maii, una Romana uncia auri impensionem reddatur. tum subdit pontifex Hugonem alloquens. Verum quia tu dilectissime frater & abbas venerande, ad regendum illud monasterium de congregatione Cluniacensis monasterii, cui Deo auctore præesse dinoscere, fratrem Widonem nobis donasti, virum religiosum & prudenter doctum, qui ibidem sacra religionis formam atque doctrinam secundum regulam sancti Benedicti & vestrae conversationis consuetudinem edoceret, & Deo auxiliante institueret: ne hujus adificationis vestigia in posterum deleantur, aut tui, frater, spiritualis germinis fructus per subrogationem alicujus extraneæ conversationis & infecunde supplantationis aliquo deinceps tempore deficiat, vel occasione deperat; curam illius loci tibi, tuisque successoribus in perpetuum in nostra vice committimus, ut in ejus gubernatione atque custodia nostra sollicitudinis tu, omnesque successores tui & potestatem habeant, & studium procuracionis impendant. Denique decernit, ut mortuo ejusdem loci abbate, alius eorum diligentia subrogetur. Hoc diploma caret chronicis notis: at datum videtur hoc anno: tum quia Petrus abbas, qui Widonem præcessit, illi monasterio adhuc præerat anno M LXXVI. quo anno placitum a coram missis Beatricis comitissæ & filiæ ejus Mathildis super terris insulæ prædicti monasterii habitum est: tum quia Wido jam ejusdem loci abbas erat anno M LXXX. ut ex mox dicendis perspicuum erit. At non diu supervixit post hunc annum, siquidem Willelmus abbas jam anno M LXXXVIII. ipsi successerat.

Probatur hist. monast. Padolir. p. 27.

LXXXVI. Pitverensis cellæ facta donatio.

Widonis abbatis mox laudati avunculi vel patruj erant nobiles viri, Hardericus clericus ecclesiæ Aurelianensis, & Isembardus miles ejus frater, qui agente Widone abbate nepote suo, prædictum Sinaguus dictum, aliaque, Cluniacensibus contulere, facto hac de re instrumento jussu Philippi regis, necnon Richerii archiepiscopi Senonensis, & Rainerii Aurelianensis episcopi, qui ibidem cæmeterium consecravit, & ædificandæ ecclesiæ primum lapidem posuit. His litteris subscribunt Guido seu Wido abbas & Gaufridus donatorum nepotes. Tempus factæ donationis discimus ex diploma Philippi regis, qui hanc donationem confirmavit. notum faciens, quod quidam nobiles viri, Hardericus clericus sanctæ Aurelianensis ecclesiæ, & frater ejus Isembardus miles; & nepotes eorum, quidam videlicet Cluniacensis monachus, nomine Wido, abbas sancti Benedicti super Padum, & fratres ejus Gaufridus & Unibaldus, alii que petierint, ut sibi liceret, Cluniaco religioso monasterio, cui dominus Hugo abbas præerat, alodium suum Sinaguus aliaque donare ecclesiæ prædicti monasterii super Vadum* Pitveris. veris in honorem beatæ Mariæ & sanctorum apostolorum Petri & Pauli constructæ, & ab ipsis Cluniacensibus dotata, permittente Rainerio Flandrensi, qui tunc temporis ecclesiæ Aurelianensis episcopus erat. quam donationem rex confirmat. Data per manus Rotgerii cancellarii, VII. idus Aprilis anno incarnati Verbi M LXXX. indictione III. Eadem donationem Ludovicus VI. & Johannes episcopus sæculo sequenti ratam habuere.

Bibl. Cluniac. p. 529.

Curvæ-villæ cella.

Eodem anno Girogius quidam, Curvæ-villæ in pago Carnuteni dominus, Majoris-monasterii monachos in ecclesiam ejusdem castri, ab Ivone genitore suo in honorem sancti Nicolai constructam loco canonicorum induxit, assentientibus Philippa conjugæ sua, necnon Tetbaldo & Simone germanis suis. quod ratum habuit Hugo vicecomes, de cujus beneficio erant, & post eum Gaufridus seu Gosfridus Carnutenis episcopus, cum apud Pontem-Goëni versaretur.

LXXXVII. Fulcherius de Turre monachus.

Fulcherius de Turre, vir secundum seculum nobilis, amplaque terrarum possessione divitis, & quod his majus est, moribus ornatus probis, inter insignes Vindocinensis monasterii benefactores censendus, multa hoc anno, aliisque tum præcedentibus, tum subsequenter illius loci monachis concessit, tandemque se ipsum Deo ibidem consecravit sub annum M xc. monasticam vitam professus.

Servi voluntarii oblatio.

Sollemne erat illis temporibus, ut, qui se se alicui ecclesiæ servos mancipabant, fune ad collum alligato se ad altare sisterent, sicque servos se perpetuos profiterentur. Hujus rei exemplum nobis hoc anno suppeditat quidam Ingelbaldus, vir a na-

ANN. CHR. 1080.

ralibus liber & ingenuus, qui corporali morbo correptus, deplorata salute votum edidit, se, si convalesceret, Deo in Vindocinensi monasterio servum perpetuum adiditurum. quod recuperata sanitate devote præstitit: in cuius facti memoriam quatuor denarios de capitagio suo, sicut mos secularis est talibus facere, super altare dominicum prædicti loci gratanter imposuit; funem quoque signi seu campanæ collo suo devote circumplicavit, & cartulam scribi in testimonium postulavit, manuque sua firmavit. Actum Vindocini in capitulo sanctæ Trinitatis, anno dominice incarnationis M LXXX. decimo kalendas Octobris.

Tunc temporis Cenomannenſe sancti Petri monasterium, quod olim Cultura-Dei, nunc absolute Cultura vocatur, regebat Johel abbas. Hunc forte ad Meldense vel quoddam aliud concilium, in Francia hoc anno celebrandum, cum Arnaldo ejusdem urbis episcopo, aliisque Nortmannorum episcopis & abbatibus invitaverat Hugo Diefensis; sed cum illi non adfuissent, eos suspenderat Hugo. Interim Rainaldus quidam monachus Culturenfem abbatiam invaserat. His acceptis Gregorius papa Arnaldum episcopum & Johelem abbatem litteris ad ipsum Arnaldum scriptis restituit; aliaque hac de re scripsit ad ipsum Hugonem episcopum, quibus significat ad se perlatum fuisse, quod ejus religio omnes Nortmannorum pontifices, præter Rotomagenſem, ipsumque Culturenfem abbatem, quem pontifex ipse restituerat, ad concilium invitatos suspenderit: quos non tam inobedientia, quam metus regis Francorum, quia secure venire non poterant, abesse coegerat. tum eundem monet, ut mitius agat cum Willelmo Anglorum rege, qui, licet in quibusdam non ita religiose se habeat, tamen ecclesias non destruat nec vendat, immo pacem & justitiam colat. Quam ob rem jubet pontifex, ut Hugo prædictis episcopis & abbatibus, non prætermisso Culturensi abbate, litteras restitutionis mittat. Posterior hæc epistola caret chronicis notis, quæ ex priori ad Arnaldum episcopum supplendæ sunt, data Romæ octavo kalendas Maias, indictione tertia. Johel abbas is est, qui tum monachus librum de vita sancti Nicolai scripsit, ut superius vidimus.

LXXXVIII. Johel Culturensis abbas

Greg VII. lib. 7. ep. 22. id. lib. 8. ep. 3. V. lib. 9. ep. 5.

Paullo ante, id est ipsis kalendis Aprilis, idem pontifex scripsit ad Dolenses pagani Bituricensis monachos super querelis, quas de illis Guido Lemovicensis episcopus in Romana synodo fecerat, quod ecclesiæ suæ duo monasteria subtraxissent. qua de re ad duo concilia vocati ab Hugone Diefensi episcopo, suoque legato, non tamen comparuissent. Quapropter synodalis conventus decreverat, ut duo illa monasteria Lemovicensis ecclesiæ usque ad legati adventum possideret. quod pontifex observari præcipit. Quænam sint duo illa monasteria, & quid inde consecutum sit, nobis incompertum.

LXXXIX. Dolensium cum episcopo Lemovicensi.

Alia controversia eodem tempore agitata est Pezanenses inter atque Auriliacenses monachos super cella beatæ Mariæ de Dalmaraco seu Dalmairaco, quas utrique sui juris esse contendebant. Pezanense seu Pecianense antiquum monasterium est, de quo alias egimus, situm in suburbio Aufciorum, qua in dicecesi cella Dalmaraci* consistit. Auriliacense seu Aureliacense nobile cœnobium est apud Arvernos, sæpius quoque in superioribus laudatum. Hanc cellam ad se pertinere asserabant Pecianenses ex donatione Arnaldi-Willelmi vicecomitis, qui eam omnino destructam instauraverat, & Pecianensi monasterio sancti Michaelis, atque Raimundo abbati ejusque monachis contulerat. quo ex tempore Pecianenses eandem cellam per annos sexaginta, nullo reclamante, possederant: dum Aureliacenses eam in Burdegalensi concilio, in præsentia Amati S. R. E. legati illam repetierant. Verum Amatus, ratione habita multarum expensarum, quas Pecianenses in ejus instaurationem contulerant, ipsis hanc cellam adjudicaverat, eo pacto, ut Dodo abbas pro illa ecclesia quinque solidos quotannis Romanæ ecclesiæ persolveret, per quam eam teneret ac possideret, confirmante Aufcienſi archiepiscopo. Verum contra hoc judicium reclamaverunt Aureliacenses, qui hanc cellam ab antiquis retro temporibus sibi subjectam fuisse contendebant. Re ad legatos apostolicos denuo relata, Willelmo Aufciorum archiepiscopo hoc negotium commissum fuit, eique injunctum, ut justitiam faceret Petro abbati Aureliacensi contra Dodonem Pecianensem, qui ex longo tempore hanc ecclesiam occupaverat. quod cum Willelmus exsequi superfederet, acres ad eum litteras scripsit Gregorius, quibus hanc ecclesiam Aureliacensibus restitui sub interminatione interdicti præcipit.

Auriliacensibus cella Dalmaraci restituta.

Dalmeyrac.

ibid. ep. 18.

ibid. ep. 19.

Alia ejusdem pontificis litteræ exstant ad Bituricenses, Narbonenses & Burdi-

ANN. CHR.
1080.

galenses archiepiscopus in gratiam eorumdem Auriliacensium monachorum, con-
querentium de Berengario Carlatensi vicecomite, qui debitum servitium & fidelita-
tem abbati exhibere detestabatur, nisi beneficium, quod immerito detinebat, adhuc
de jure abbatiae augetur. Hinc ait pontifex se abbati injunxisse, ut nulli militum,
sive quibusvis aliis, praeter unum mansum ex illa abbatia in beneficium daret, nisi
communis utilitas fratrum postulasset. Insuper jubet, ut monasterium Maurzicense,
cum suis adjunctis, necnon ecclesiae Dalmairaci & Montis-Salvi, aliaque Aurelia-
censibus restituantur: monasterium vero Viacense, a principibus ipsius terrae in manu
abbatis restitutum, eidem confirmat; ac demum eis, qui ablata restituere noluerint,
signanter Berengario, Dei & beati Petri indignationem comminatur. Utraque haec
epistola data est Romae secundo idus Aprilis, indictione tertia.

X C.
Maimacum
monasterium
conditur.

Sub idem tempus conditum est Maimacum monasterium in finibus dicecesis Le-
movicensis versus Arvernōs prope Ventadorum, inter Vezerum & Dordoniam fluvios
situm. Ejus auctorem esse constat Archembaldum vicecomitem Comborensem in
piaculum, ut ajunt, caedis Tutelensium monachorum, & ab ipso conditore subje-
ctum abbatiae Uzercenti. Exstant in hujus abbatiae archivo testes hac de re litterae,
in quibus Archembaldus sic Maimacensis monasterii originem ac progressum descri-
bit. *Ego qualiscumque vicecomes Archembaldus, cognoscens cujus esset periculi res eccle-
siasticas possidere, adii Guidonem Lemovicensem pontificem, petiique tam clerum ejus quam
ipsum, ut ecclesiam de Maimac, quam de eo in fevo tenebam, liceret mihi ordini mona-
stico deputare: sed obtinere non potui, nisi ecclesiam de Orgiac, quam de ipsis similiter in
beneficium habebam in Castellania de Comborn, & quam multum appetebant, redderem.
quod & feci.* Maimacensis ecclesiae libertatem adeptus vicecomes, eam Geraldo
Uzercenti abbati, ejusque monasterio subjecit; Guido vero episcopus eandem eccle-
siam Geraldo abbati ordinandam commisit. Haec omnia consensu suo approbarunt
Rotberga Archembaldi mater, ejusque conjux Ermengardis, necnon Bernardus
ejusdem frater & filius Ebolus. Sunt & aliae ejusdem Archembaldi hac de re litterae,
anno M.LXXXV. datae, in quibus Archembaldum patrem suum vocat, fratres vero
Ebolus & Bernardus: quibus litteris Gauzbertus abbas Tutelensis describit. In
utrisque litteris Hermengardis uxor quondam ipsius dicitur, tametsi adhuc vivens,
quae quidquid juris in ecclesia Maimacensi habebat, totum sanctae Mariae, quae mo-
nasterii patrona est cum sancto Leodegario, liberaliter donavit. Hoc monasterium
non multo post in abbatiam conversum fuit, & peculiare abbatem habuit, habet-
que haecenus, congregationi nostrae subiectum, non vero Uzercenti, de quo in su-
perioribus egimus.

X C I.
Abbatem Uzer-
centis, Tute-
lensis & Sol-
lemniacensis.

De Richardo Uzercenti abbate actum est superius, cui Constantinus abbas pie-
tate insignis successit, Constantino Geraldus superius laudatus, qui sancti Martialis
monachus fuerat. Hic regulam a suis strictissime observari curavit, saeculari modo
videntes vicecomiti Seguriensi in vincula conjiciendos tradidisse fertur: quo exem-
plo caeteri territi, rectius mores composuerunt, adeoque excreverunt eo abbate,
ut ad centum fratres ibidem extitisse dicantur. Idem abbas monasterium aedificiis
ac possessionibus auxit, ecclesiam fere totam refecit, quam ab Urbano II. consecrari
rogavit; sed quid inde consecutum sit, suo loco videbimus.

a V. lib. 56.
#100.

Post Adacium abbatem, cujus alias mentio facta est, Tutelense monasterium
rexit Frudinus seu Frodinus, uti & Bellilocense, sub quo Tutela vigeat disciplina
regularis. Id argumento est, quod Hilduinus Lemovicensis antistes monachos inde
accesit, quibus cenobii sancti Martini Lemovicensis curam commisit, eisque ab-
batem Radulfum de Chantemoule, Tutelensem monachum praefecit. Frodino succes-
sit Gauzbertus abbas, qui Archembaldi litteris, ut modo vidimus, pro Maimaco
subscripsit. De Willelmo ejus successore alias agendum.

X C I I.
S. Fermerii
monasterium
S. Florentio
subjicitur.
* S. Ferme.

Geraldo Sollemniaci abbati, qui Lemovicensibus conciliis pro sancti Martialis
apostolatu interfuit, subrogatus est Adalfridus, laudatus in litteris Geraldi de Bona-
valle, anno M.LV. datis. Hunc excepit Guido seu Wido abbas, cujus tempore Gau-
celinus de Petra-Buferia monasterium sanctae Crucis ejusdem loci Sollemniacensibus
commisit sub annum M.LXX. Guidoni successit fuisse videtur Gauzbertus Uzercentis
abbas, cui Sollemniacense monasterium commissum fuisse dicitur. Abbatum ejus loci
obscura dein successio usque ad saeculum subsequens.

Extat in dicecesi Vasatensi sancti Fermerii * monasterium, haud longe a Droto flu-
vio

ANN. CHR.
1080.
* Libourne.

vio & opido Liburnae * positum, quod a quodam Fremundo Burdigalensi conditum
ferunt. Cum illic prolapsa esset monastica disciplina, & monachi solutius viverent;
Raimundus Vasatensis episcopus & Raimundus de Gentiaco hoc cenobium. cum
rebus suis tradidere Salmurensi sancti Florentii monasterio & Willelmo abbati ejus-
que monachis, *pro emendatione vitiorum monachorum in eodem loco male viventium,
ad cellam & quidquid voluerint agendum. quod donum Wido comes Pictavensium Burdi-
galis in turre sua concessit*, id est confirmavit. Actum anno ab incarnatione Domini
M.LXXX. Hoc monasterium ad hunc diem proprios habet abbates.

X C I I I.
Leothericus
monachus
Cormaricen-
sis.

Hoc fere tempore in Cormaricensi apud Turones monasterio florebat Leothericus,
patre Mainardo, matre Anseisa in vico Sanceiaco apud Senones natus. Militiam pri-
mo sectatus, dein ea relicta Romam orationis causa profectus est; indeque reversus,
in Lotharingia solitudinem secessit. Tum daemones insidiis ac dolis ex ea egressus,
denovo Romam adit, ac Jerosolymam proficisci statuit. Verum nave conscensa ex eo
itinere ob vitae discrimen revocatus, in patriam reverti cogitat. Inops rerum om-
nium, cum necessariae vitae subsidia in reditu emendicare cogeretur, Cormaricum
venit. Forte eo die Coena Domini celebrabatur, quo die Christi exemplo tribus pau-
peribus manus & pedes illic abluere mos erat. Ex tribus monachis, qui id officii pau-
peribus exhibebant, unus erat Christienus nomine, qui aliquando Leothericum no-
verat. Huic dum manus lavat (unus quippe ex tribus pauperibus erat) hominem
agnoscit. Id ubi Guidoni abbati renuntiavit, Leothericum hortatur abbas, ut illic
sacris beati Benedicti se initiaret. Id se facturum pollicetur, ubi primum patriam &
parentes revisisset. It, redit, monachum proficetur, professus eleemosynarii officium
exsequitur. Verum, cum totum se contemplationi dare vellet, ad vicum Anchiacum,
qui juris monasterii est, se recepit: ubi, subtractis sibi quibuslibet cupidus, nihil sibi
reliqui fecit, praeter fructus, crudasque herbas, & aquam, jejunio sibi perpetuo in-
dicto, cilicio corpori semper adhaerente, pro lecto nil nisi sagum & cilicium habens.
Veduntam * inde in villam a Guidone abbate accersitus venit, ubi templum beato
Petro nuncupatum erat. illic e vita excessit vir beatus XVIII. kalendas Octobris, anno
post Christum natum M.XCIX. humatus in cenobio Cormaricensi, in sacello beati Ni-
colai, quem miraculis claruisse testatur Joachimus Perionius, ejusdem loci doctissi-
mus cenobita, qui ex antiquiori auctore ejus vitam excerptit. Nullo cultu publico
haecenus honoratus est Leothericus: at locus ejus lapideus, qui in navi ecclesiae
pane concisus cernitur, a vicinis populis frequentari solet.

* Vento.

Dum Pictavense sancti Cypriani monasterium regeret Rainaldus abbas, saepius jam
a nobis laudatus, Gregorius papa hoc anno amplissimum ei privilegium indulisit,
quo monasterii privilegia, jura, & possessiones confirmantur, mala consuetudines
rescinduntur, praecipue epulae in festo sancti Cypriani a clericis illic non sine scan-
dalo fieri solitae, de quibus ita pontifex pronuntiat. *Insuper apostolica auctoritate in-
terdicentes licentiam clericis Pictavensibus auferimus exigendi illam pestiferam in festivi-
tate sancti Cypriani consuetudinem pastus, de qua saepe sanguinis effusionem natam esse
audivimus. Iniquum enim & monastice religioni omnino videtur contrarium, ut pro refe-
ctione unius diei tantum scandalum oriatur, & Deo servientium quies inturbetur mona-
chorum &c. Datum Laterani sexto kalendas Aprilis per manus Petri S. R. E. presbyteri
cardinalis ac bibliothecarii, anno septimo pontificatus domni Gregorii papae, indictione ter-
tia.* Ejus tempore Airaldus de Montoiron, monachum illic professurus, a lodum
suum, quod vocatur Bellefont, cum ecclesia ejusdem in honorem sancti Hilarii con-
structa, aliaque monasterio tradidit in manu Rainaldi abbatis, qui ipsum monachum
ordinavit.

X C I V.
S. Cypriano
privilegium
datum.

Circiter idem tempus Fulco Engolismensium comes concessit atque donavit Deo,
sanctoque Johanni Angeliacensi in manu Odonis ejusdem angelicae congregationis abbatis,
suisque successoribus abbatiam sancti Eparchii regulariter ordinandam, volente & annuente
abbate Cluniacensi domno Hugone, cui jam donum & chartam de eadem abbatia fecerat.
Id factum consilio & assensu fratris sui Ademari episcopi, necnon & procerum suo-
rum, Alonis scilicet de Monte-Morelli, Iterii Cogniacensis & aliorum, & quidem
eo pacto, ut primus illius loci abbas pro libito & voluntate praedicti Odonis abba-
tis eligeretur: subsequentes vero idem Odo ejusve successores cum consilio comi-
tis & episcopi, eorumque optimatum, e claustris sancti Eparchii eligerent, si quis
illic ad id idoneus repertus fuisset; sin autem, de cenobio sancti Johannis. Quod si

X C V.
S. Eparchii
abbatia Ange-
riaco subiecta

AN. CHR. 1080.

Angeliacensis congregatio a regulari disciplina excidisset, e Cluniaco abbas, aut quovis alio loco assumatur. Hujus rei confirmationem Ademarus episcopus ab Urbano II. postmodum obtinuit, eandemque abbatiam resignavit in manu Ausculfi abbatis Angeriensis, Odonis successoris, qui Ausculus in præsentia ipsius episcopi, omnique canonicorum, Hugonem Angeriensem monachum in monasterio sancti Eparchii abbatem ordinavit. Non diu tamen hæc unio duravit.

Brantofinum
Cafæ-Det.

Tunc temporis Brantofinense monasterium a pristina religione ita defecerat, ut fere ad nihilum redactum esset. quod animadvertens Helias Petragoricensium comes in cujus potestate erat, illud Seguino Cafæ Dei abbati in melius reformandum hoc anno commisit. Instrumentum hac de re confectum sic habet. *Ego Helias comes Petragoricensium, gehennales pœnas abhorrens, & electis Dei me optans sociari, monasterium sancti Petri apostolorum principis, sanctique Innocentii Sicarii, quod nuncupatur Brantofina, quod modo mea ignavia minime regulariter degit, sed abusione habitantium fere ad nihilum redactum est: sub meo jure retinere timui, ac vitis eorum favere. Ideoque consilio domni Guillelmi de Monte-Berulfo*, Petragoricæ sedis episcopi, & cleri ipsius, Seguino abbati Cafæ Dei & successoribus suis tradidi ordinandum, &c. Facta fuit donatio ista anno incarnationis dominicæ M LXXX. fortita effectum anno sequenti. Odo primus ab instaurata disciplina abbas videtur fuisse, qui cum Bosone abbate Stirpensis ecclesiæ societatem suffragiorum iniiit.*

XCVI.
Silvæ-majoris
cœnobium
conditur.
a lib. 64.
num. 125.
& seqq.

Idem annus insignis est ortu Silvæ-majoris monasterii, quod sanctus Gerardus abbas tunc construere cœpit. Hic abdicata, ut superius diximus, sancti Vincentii Laudunensis præfectura, pulsus dein ex abbacia sancti Medardi, lustratis obiter sancti Dionysii apud Parisios, & sanctæ Crucis apud Aurelianos ecclesiis, necnon tumulo sancti Martini apud Turones, Pictavorum urbem cum sociis adiit. Illic a Guidone-Guillelmo Aquitanix duce benigne acceptus, inde per Radulfum Burdigalæ præpositum deductus est ad locum, qui olim Altus-villaris seu Silva-major dicebatur, inter duo maria, id est Dordoniam & Garumnam, septem a Burdigala leucis, positum, ubi in amœno colle monasterium conditum est. Fundum Gerardo facile concessere ejus possessores, Autgerius de Riontio, Olivarius de Turre, alique: quos inter maritrona quædam, nomine Ermengardis de Giftris, partem quoque suam ei donavit. Hæc paullo ante cuidam Malliacensis cœnobii monacho, solitariam vitam ducere cupienti, ibidem habitandi spatium concesserat: sed cum ei locus displicuisset, hic alio fecerit, relicta capella, quam illic exstruxerat, is, comperto totum istum locum, ne excepta quidem sua particula, Gerardo collatum fuisse, ad Drogonem abbatem suum properat, eique rei gestæ seriem explicat. Mox abbas ad concilium, anno superiore Burdigalæ celebratum pergit, ac de Gerardo, tamquam possessionis suæ invasore, querimoniam facit. *At nos, inquit Gerardus ipse qui hæc refert, magis volentes omnia relinquere, quam quidquam cum lite retinere, quippe qui nostra dimiseramus; pro acquirenda pace rogavimus dominum Amatam Romanum legatum, ac dominum Guillelmum, magna memoria Aquitanie ducem comitemque Pictavensem, cujus consilio & auxilio in prædicto loco remanseramus, quatinus illi ab ipso abbate impetrarent, ut ipsam particulam nobis cum pace dimitteret, unde videlicet nihil proficui haberet; nec magis ibi ferarum, quam hominum ac Deo servientium habitationem diligeret.* Verum respondit abbas, se id citra fratrum monasterii sui consensum facere non posse. Tunc Amatus ipse Malliacum adit cum Letherio monacho, uno ex Gerardii sociis, fratresque rogat, ut jure suo cedant. Hi primum tergiversari, reluctari: sed tandem convicti ratione, quod a caritate abhorreret, id ad Dei servitium denegare, ex quo nihil proventus acciperent, assensum præbuerunt, & quidquid in illo prædio sibi competeret, agente Amato cardinale legato, liberum dimiserunt.

XCVII.
Ejus libertas
probata in
concilio Burdigalensi.

His actis, Goscelinum Burdegalem archiepiscopum, in cujus diocesi positus erat locus, convenit Gerardus; ut ab eo novi monasterii libertatem obtineret. Penitentia facile annuit antistes, eique amplissimum contulit privilegium, quod in concilio Burdegalensi hujus anni confirmari curavit. Rem totam itidem Gerardus ipse commemorat, ex quo ea, quæ magis in rem nostram faciunt, paucis referemus. *Obtento, ut mox dicebamus, Silvæ-majoris loco, cum ibi vellem, inquit Gerardus, incipere monasterium, perrexi ad dominum Goscelinum Burdegalem archiepiscopum, in cujus episcopatu prædictum erat alodium, ejus quidem rogaturus beneficium, qui, interveniente præfato duce, jam incæptum monasterium ita omni donavit libertate, ut nec ipse,*

ANN. CHR. 1080.

*nec alius post eum non archiepiscopus, non archipresbyter, non cujuslibet ordinis persona, aliquod in eo jus vel dominationem possit habere: quatinus ibi degentes monachi, absque ulla inquietudine libere possent Deo servire. Sed & hoc stabilitum est ab ipso, eodem præcante Willelmo, ut si quando, disponente Christo, villa creverit; nihilo minus in ea archiepiscopus, vel quilibet minister ejus, quidquam habeat juris nec in clericis, nec in laicis; sed omnia referantur ad abbatis dispositionem, vel congregationis: ita ut tamen ecclesiarum consecrationem, sacrosque ordines, vel chrisma ab archiepiscopo accipiamus, cum necesse fuerit. Hæc constitutio iterum ab eodem firmata est in proximo concilio, presentibus Romanis legatis, Hugone atque Amato, multoque aliorum episcoporum collegio. Hinc, consulente domino Amato constituimus, ut hoc cœnobium solummodo Romana foret ecclesie subiectum, obque sui tutelam domino apostolico singulos annos solveret munus quinque solidorum. Ad abbatis officium quod attinet, illud detrectabat Gerardus ob decrepitam ætatem, & minus utilis, ut ipse sentiebat, meliori cedere cupiebat. Verum dominus Amatus a nostris, inquit, rogatus fratribus, licet totis resisterem visibus, tamen mihi ex parte domni apostolici testatus obedientiam, eorum commendavit providentiam. Hæc ille. Acta est vero prædicta confirmatio Burdigalensi civitate in concilio, anno ab incarnatione Domini M LXXX. indictione III. pridie nonas Octobris, octavo anno septimi Gregorii pape, Philippo in Francia regnante. His adscripta sunt signa Willelmi Aquitanensis ducis, Amati & Hugonis apostolicæ sedis legatorum; Goscelini Burdegalensis, Rodulfi Turonensis, & Willelmi Auxiensis archiepiscoporum; ex episcopis, Bosonis Santonensis, Ademari Engolismensis, Willelmi Petragoricensis, Raimundi Vasatensis, Hugonis Bigorrensis, Donaldi Agennensis & Petri Adurensis; ex abbatibus, Odonis abbatis sancti Johannis Angeriensis, Drogonis Malliacensis, Rainaldi sancti Cypriani Pictavensis, Bertrandi sancti Juniani Nobiliacensis, Hildeberti Nantuliacensis, & Fulcradi sancti Salvatoris, scilicet Carroffensis. Eodem anno circumpositæ regionis viri nobiles civilem quoque libertatem, *Salvamentum* vocant, eidem asceterio concesserunt: ut scilicet nemo, præter abbatem & monachos, in toto alodio ad eandem ecclesiam pertinente, quidquam juris vel dominationis, sive advocacionis in ulla prorsus re habeat. quæ libertas denuo asserta est sub Gaufrido ejus loci abbate sexto. Unus e præcipuis Girardi fautoribus ac benefactoribus fuit Guillelmus-Guido Pictavorum comes ac dux Aquitanorum: cui ut gratum se præberet Gerardus, cum omni fratrum collegio decrevit, ut pro eo singulis hebdomadis specialis missa caneretur, & una quotidie præbenda, ut cuilibet fratrum, pro eodem pauperibus erogaretur. quod etiam post ejus mortem observari, quamdiu steterit Silvæ-majoris ecclesia, præcepit.*

a V. Sp-
pend.

Ceterum sancti Gerardii istuc adventus contigit superiori anno M LXXIX. altero vero anno monasterium construere cœptum est, non anno M LXXVII. ut fallit chronographus Maxentianus. Id enim diferte habet anonymus subæqualis in libro de ejus vita. *Anno ab incarnatione Domini M LXXIX. cum sociis suis venit dominus Gerardus in Silvam-majoram, in festivitate, ut fertur, apostolorum Simonis & Judæ: in secundo anno incæptum est monasterium, quinto scilicet idus Maii, in honore Domini & beatæ Mariæ virginis, & sanctorum apostolorum Simonis & Judæ. quod de anno M LXXX. intelligendum esse arguitur ex præmissa Gerardii noticia, qui incæptum monasterium dicit, antequam ejus libertatem in concilio Burdegalensi obtineret.*

XCVIII.
Monasterii
conditi tem-
pus, & socii
S. Gerardii.

Gerardi hoc in opere socii & adjuvatores octo fuere, qui eum e Francia in Aquitaniam secuti sunt. Ex his tres priores sancti Vincentii monachi sub eo fuerant: alii quinque adhuc laici, eum ut magistrum & patrem pro Dei amore comitati erant. Tres illi priores fuere Martinus, qui postea monasterium sancti Dionysii prope Montes Hannoniæ rexit: secundus Ebroinus, qui ex milite factus monachus, deinde inclusus usque ad mortem strenue pugnavit, VIII. idus Julii laudatus in Silvensi necrologio, ubi *bone memorie socius beati Geraldii dicitur*: tertius fuit Alerannus ipsius Geraldii nepos, & tertius Silvæ-majoris abbas.

Ex aliis quinque primus fuit Berlegius Francigena, ex urbe Noviomio nobili genere ortus, castellani ipsius civitatis germanus: qui relictis litterarum studiis, militiam secutus adolescens, diu in ea se exercuit: sed tandem divinæ gratiæ inspiratione afflatus, arma deseruit, & lacrymarum fonte ablutus, omnibus quæ possidebat, abdicatis, Gerardum, immo Christum secutus est. Alter fuit Wido, Monte-Lauduno* civitate oriundus, miles episcopalis ac prædives, vir multæ virtutis & probitatis. Tertius Tezzo, strenuus in sæculo miles, sed in Christi militia exercitior,

* Læon.

ANN. CHR.
1080.
* *Caucy.*

ex castro Codiciaco * in pago Laudunensi ortus. Quartus Valterus, & ipse Laudunianus, vir militaris in omnibus operibus suis valde moderatus. Quintus denique Litherius, itidem Laudunensis, promptus ad omne opus bonum & ad omnes beneficiis sibi demerendos. Hi omnes ea quæ sæculi sunt pedibus calcantes, de terra & cognatione sua egressi sunt, ut Christum sequerentur; ex strenuissimis militibus facti silvarum extirpatores; & qui prius pretiosis vestibus induti erant, postea vilissimis induti vestibus fordebant. His omnibus exemplo prælucebat vir Dei Gerardus, cujus fama ita per diversas regiones resperfa fuit, ut multa sub ejus magisterio cœnobii variis in locis condita sint, non modo in Gallia, sed etiam in Hispania: qualia fuere in Belgica secunda sancti Dionysii prope Montes Noveiensis, aliaque, de quibus agendum suis locis.

X C I X.
Carrofenfes &
Nantoliacenses
abbates.
a lib. 58.
n. 20. & 21.
b *Supra*
n. 97.

Post Fulcherium Carrofensem abbatem, qui Vindocinensis ecclesiæ dedicationi a anno M XL. interfuit, nullum invenio ejus loci abbatem ante Fulcardum seu Folcardum, quem concilii Burdigalensis actis subscripsisse paullo b ante vidimus. Idem quippe mihi videtur esse Fulcaudus abbas, cujus tempore, id est anno M LXXXVII. rex Philippus Carrofensum possessiones confirmat. Eodem Fulcardo abbate habitum est apud Carrofum concilium, in quo inventæ & demonstratæ dicuntur reliquiæ, & quoddam altare dedicatum, ex chronico Maxentiano, nimirum post instauratum monasterium, quod antea incendio corruptum fuerat. Ad annum saltem M LXXXVIII. pervenit Folcardus, quo Burdegalensem pontificatum iniit Amatus. Id vero discimus ex Carrofenfi chartario, in quo hæc verba: *Folcardus abbas Carrofenfis, & Alberius comes Marchiæ, defensor monasterii, sanctam Crucem diu rectam visitant. quo audito, eo veniunt Amatus Burdegalensis, Guido Lemovicensis, & Almarus seu Ademarus Engolismensis episcopi.*

Nantoliacense sancti Benedicti monasterium, prope castrum Rocæ-Fulcaldi apud Pictones itidem positum, jam exstabat ineunte sæculo undecimo, quo tempore Abbo Floriacensis abbas, Regulæ cellam aditurus, per Carrofense monasterium ad Nantoliacum devenit cœnobiolum, in honore sanctissimi patris Benedicti fundatum, inquit Aimoinus. Huic loco præerat Petrus abbas anno M XL. quo Vindocinensi dedicationi cum Fulcherio Carrofenfi interfuit. Hoc cœnobiolum primo commissum fuit Salmurenfi abbati c per Ademarum de Roca-Fulcaldi, qui ejus instaurator fuisse creditur; dein Pictavensi sancti Cypriani monasterio per Gumbaldum Burdegalensem archiepiscopum pontificatu Lucii II. in vulgatis indicibus omisum, ut suo loco demonstrabimus.

c *V. lib. 60.*
n. 66.

C.
Ebroïlo facta
donatio.

Præter Jerosolymitanam & Romanam celebris erat per id tempus peregrinatio ad templum sancti Jacobi, quod in Gallicia Hispaniæ provincia magno etiam tunc fidelium concursu frequentabatur. Illuc orationis causa profectus hoc anno quidam nobilis Arvernus Arno de Velcia cum aliquot focis, in reditu gravem in morbum incidit, seque in obvium sancti Severi monasterium, quod in capite Wasconia ob situm vocant, deferri præcepit. Cum se morti proximam sentiret, convocatis ad se militibus peregrinationis suæ focis, scilicet Claudio de Calviniano, Arnaldo a Lama & Rogerio de Calviniano, sancto Leodegario ac monachis cœnobii Ebroïlensis, quod in ejus patria situm erat, donationem fecit cujusdam silvæ ad se pertinentis prope villam Chambariacum & ecclesiarum Velciacensium, eisque hanc elemosynam commendavit, remissis insuper nonnullis consuetudinibus, quas in opido Ebroïlo exigere solebat. Hanc vero donationem post ejus mortem ratam habuerunt uxor ejus filique in capitulo Ebroïlensi coram Willelmo abbate, & tota congregatione: abbas autem & monachi beneficia loci & duos annuales mortuo concessere, ejusque nomen in martyrologio inter nomina fratrum adscribere, statuto insuper eidem anniversario perpetuo, cum erogatione panis & vini uni pauperi facienda. Jam non semel in superioribus laudatus d est Willelmus Ebroïlensis abbas, cujus successor, haud scio an proximus, Theodardus abbas, suo loco memorandus.

d lib. 64.
n. 14. & 74.

C I.
Bernardus ex
monacho episcopus
Aquensis.

* *de Macron.*
* *d'Acq.*

Quod attinet ad prædictum sancti Severi monasterium, ubi Arno ille decessit, in ejus loci chartaceo codice laudatur Bernardus de Mugronio * ejusdem cœnobii monachus, ex nobili Mugroniensium genere, qui hoc anno factus dicitur episcopus Aquensis *, vir magna probitatis, ex eodem chartario, cui consentit quodam modo charta Aquensis, in qua vir mira abstinentia dicitur, sed mollis & timidus in juris sui defensione, nempe quod quemdam ecclesiæ suæ fundum facilius cessit, idque etiam

ANN. CHR.
1080.

* *L'Adour.*

scripto confirmavit. quod in conventu episcoporum, apud monasterium Regulæ in Benearnia convocato, rescissum fuit. Litem quoque cum eo habuit Augerius, alterius Regulæ prior, super cella sancti Caprasii de Pontonio, quam Aquensis ecclesia, in cujus diocesi ad Aturim * fluvium sita est, injuste possidebat. Ejus rei querela post aliquot annos relata ad concilium Burdigalense, cui Bernardus episcopus intererat, hæc cella Floriacensi abbatiæ, ad quam Regulæ monasterium ad Garumnam pertinet, restituta judicio Amati sedis Apostolicæ legati, necnon archiepiscopi Burdigalensis, aliorumque episcoporum, qui eidem concilio interfuerunt. Charta synodalis hac de re facta, qualis penes nos est, destituta est chronicis notis; at referenda videtur ad annum M LXXXIV. ut suo loco videbimus. Hæc sancti Caprasii cella condita dicitur paullo post medium sæculum decimum a Torto seu Arre-forti vicecomite Tarticensi, & Amalberto Floriacensi abbati commissa, nunc redacta in simplicem, ut vocant, prioratum.

Postea quam ex Hispanica legatione a reversus erat Frotardus sancti Pontii Tomeniensis abbas, eidem monasterio munificum se exhibuit Guillelmus Tolosæ, Carcassonensium & Albigenensium comes & dux. Hic enim multa Deo, beatæ Mariæ & sancto Pontio martyri, ac domno abbati Frotardo, ejusque monachis contulit in episcopatu Albigeni pro anima Pontii comitis & patris sui Guillelmi & matris suæ Adelmudis, ut fusc legitur in charta donationis factæ anno ab incarnatione M LXXX. & quidem XVI. kalendas Julii: cui chartæ post donatores adscripta sunt signa Raimundi comitis, fratris ipsius Guillelmi, Bertrandi comitis, ejusdem Guillelmi ex Raimundo fratre nepotis, multorumque aliorum. Haud scio an is sit Raimundus Rutenensis, Gabalitanus, necnon Narbonensis, aliorumque locorum comes, qui universas sancti Pontii possessiones, in variis sui juris episcopatibus sitas, eidem Frotardo abbati post annos quinque confirmavit, promittens, se deinceps adiutorem & defensorem fore illius loci monachorum. Superstes fuit fere ad hujus sæculi exitum Frotardus abbas: cujus tempore multi nobiles filios suos Deo illic obtulerunt; in his Sancius Aragonum rex filium suum Ranimirum, ut suo loco dicturi sumus.

C II.

S. Pontio Tomeniarum facta donatio.
a *supra* n. 19.

Post scriptas anno superiori b a Gregorio papa litteras ad episcopos & principes Arelatensis provinciæ pro restitutione bonorum Montis-majoris monasterii, quæ quidam sacrilegi homines invaserant; ingentes motus ibidem exorti sunt occasione Bermundi abbatis, qui ejus loci præfectura privatus fuit, Guillelmo abbate in ejus locum substituto. Id discimus ex quadam epistola nondum edita comitis Arelatensis ad Gregorium VII. in qua totius negotii summa exponitur. Hæc epistola sic habet.

C III.

Turbæ in Monte-majori.
b *supra* n. 73.

Sublimissime domine & princeps totius orbis terre, si bene vales, congratulor valde; si autem, quod absit, aliter, conturbor vehementissime. Ego enim sum vestri servus, & de injustitia, quam hactenus passus estis ab iniquo iudice, ita sum afflictus, quasi corpore & mente flagellis maximis verberatus. De cetero, pater sanctissime, mando tibi, qualiter Bermundus abbas sancti Petri & Ri* Montis-majoris abbatia expulsus sit iuste, & qualiter ipse successerit, quem tibi mitto, Guillelmus nomine. Ille namque tanti erat flagitii & tante impudicitie, quod pudet me alicui honesto viro dicere. . . . & inde ab ullo vivente corrigi non poterat. Ego quoque & monachi supra dicti loci detestabilem hujusmodi rem agnoscentes, nequivimus diu pati: sed, consilio invicem habito, audivimus archipresulem* Lugdunensis urbis, qui ei benedictionem tribuerat abbatibus, & cujus consilio atque iudicio abbatiam, quam ab archiepiscopo* Arelatensi a te anathemate percussio, simoniace acceperat, amisit; & hic qui nunc præest, paullo ante memorati pontificis decreto regulariter subrogatus est ei, atque benedictionem ab eodem accepit. Nunc ergo supplex imploro tui clementiam, ut propria manu abbatiam a te suscipiat, & privilegia, olim loco illi, qui est tuae donationis, a patribus indulta, corroboret manu propria, & novum sibi privilegium tui ex parte attribuas. Nostis enim quemadmodum deliquerim, Dei & sancti Petri & Ri ac tui pro amore, omnes episcopatus & abbatias: & nolo ut hæc, quæ semper mansit libera, cuilibet viventi, nisi sancto Petro & Romanae ecclesie & tibi subiaceat. Valet.

* an Benedicti.

* Gebuinus.

* Aicardo.

Quid comiti rescripserit Gregorius, incertum: at ex consequentibus patebit, tenuisse Willelmi abbatis substitutionem. Hinc tamen occasionem sumsit Gregorius, ut Montis-majoris & Craffæ monasteriorum reformationem demandaret Richardo cardinali & abbati Massiliensi, de quo superius actum est; Pontificis hac de re verba observatione digna sunt. Quia ergo quadam monasteria, alterum in Provincia, videlicet sancti Petri, quod dicitur ad Montem-majorem; & alterum in Narbonensi archiepiscopo

C IV.

Montis-majoris & Craffæ reformatio.
c *supra* n. 73.

ANN. CHR.
1080.

patu sancte Marie de Crassa, quæ ad hujus sedis defensionem pertinere, propriique juris ejus esse noscuntur, jam dudum secularium monachorum culpa a religionis tramite deviasse intelleximus; ea reformare ad lapsi decoris speciem valde esse necessarium duximus. Scitis enim decentius atque convenientius esse, destructa restituere, & ad gradum suum collapsa reducere, quam in dilatandis, vel noviter edificandis operam dare. Quapropter ad predictorum locorum restaurationem religionis tue prudentiam perutilem arbitantes, licet tu quorundam proborum virorum precibus adhortatus, absque licentia nostra de eorum cura te nolueris intromittere; nos tamen censuimus per tuam, successorumque tuorum sollicitiam fratribus in eisdem cœnobiis deinceps mansuris perpetuam regularis vitæ circumspicionem providere. Proinde circa prefata monasteria sollicitudinis nostre vicem dilectioni vestre committentes, volumus atque precipimus, ut in eis quæ amputanda sunt amputetis, quæque corrigenda sunt corrigatis; & quæ disciplina tenori defuerunt, vestra vigilantia & labore conferantur, &c. Hæc epistola in editis caret chronicis notis: at in codice Montis-majoris sic definit. Datum Romæ XIV. kalendas Maii, pontificatus nostri anno VIII. qui præsentis anno incarnationis respondet.

CV.
Dalmatii ab-
batis Savinia-
censis gesta &
obitus.
* In Breffe.

In Saviniacensi agri Lugdunensis monasterio Dalmatius abbas, Duranti II. successor, in superiori tomo laudatus non semel, hoc anno vivendi fecisse dicitur. Hic Arbrevillam* monasterii prædium propter imminetia bella muris cinxit, ac turribus munivit. Ad hæc Saviniaci ecclesiam, qualis hodie quoque cernitur, ædificavit. Præclarum de eo ejusque monasterii religione testimonium tulit Lugdunensis ecclesiæ capitulum, cum ei concessit hospitalem in suo claustrum domum, in qua, si quando negotiorum causa Lugdunum adiret, cum suis hospitari posset. Hujusce concessionis instrumentum ex Johannis de Mura^a historia Lugdunensi hoc loco majori ex parte referre operæ pretium esse puto, resercto præludio, cui hæc subjunguntur absque chronicis notis.

a De la Mu-
re p. 401.

Novit igitur omne fidelium contubernium, quoniam Lugdunensis ecclesia generalis conventus sancto Martino, Dalmacioque abbati Saviniacensi cœnobiis, suisque successoribus cunctis propter sanctitatem atque reverentiam loci, necnon propter familiaritatem & nimiam amicitiam, utpote quem quasi intimum, immo canonici loco habebamus; ex propriis redditibus dominici peculii, quam cariorem deputabamus hereditatis portiunculam, domum videlicet quamdam infra muros claustrum sitam, dono firmamus, ac perpetuo possidendam decernimus: ut si forte pro qualicumque negotio ad urbem Lugdunensem veniendi opus fuerit, habeat ipse abbas cum suis monachis & famulis domum & qualemque nostri dono hospitium, opportunum tamen, ut decet tanti ordinis viros, & absque alicujus molestia incurfu debitam quietem capiant. Hoc autem tali tenore tradimus, ut nulli liceat hanc domum & dare & vendere, aut commodare alicui potenti laico; sed vicariis tantum atque mancipiis omnibus, qui ex prefati cœnobii familia fuerint, pateat domus. At, si forte abbate monachisque absissentibus, pro communi utilitate sive episcopos, sive quoslibet personas opus fuerit admitti; cum consilio abbatis aut custodis domus debere suscipi, ea insuper exacta pactione, ut & propriis utensiliis, vel ad domum pertinentibus vasculis quibuslibet effractis aut diminutis, aut etiam incuria perditis, iudicio canonitorum, aut fiat restitutio integra, aut ex jam dicto conventu clericorum cum abbate conveniens exigatur querela. Placuit denique & hoc inseri, ut, si fortuito aut ignorantia, sive negligentia quislibet successorum abbati Dalmatii superius adnotatum domum dare & vendere præsumpserit, seu etiam alio quolibet modo conventum hoc violaverit; vocatus ab omnibus veniat in capitulum canonicorum, & accepto quadraginta dierum spatio, aut emendet atque restituat damnum in pristinum statum, aut a dono antecessorum se noverit sequestratum, nisi cum venia beneficio sibi fuerit indultum. Ego Bovo, donum qui primus contuli, & juxta cujus domum illud habitaculum consistit, auctorizantibus omnibus canonicis primus subscribo. Riccho decanus, Fredaldus &c.

Nihil luculentius afferri poterat ad declarandam ecclesiæ Lugdunensis in Dalmatium abbatem & Saviniacenses monachos studium ac reverentiam. Excessit ex hac vita Dalmatius abbas hoc anno, idibus Julii, annis viginti in abbatali dignitate exactis, humatur in claustrum ad limen capituli, apposito epitaphio, in quo sapiens & moderator honorum dicitur. Successor ejus Wido post tres annos non integros abbatiæ cum Berardo vix uno anno rexit. Widonem excepit Iterius de Talaru, vir piissimus, qui privilegium a Gregorio septimo consecutus est. obiit quarto idus Aprilis. Successor ejus Girbaudus, partim sponte, partim coactus, abbatiæ Pon-

Ejus succes-
sores.

tio abbati cessit, viro memoria digno, de quo in consequentibus acturi sumus.

Inter episcopos, qui Gregorio VII. maxime addicti fuere, unus e præcipuis erat Herimannus seu Hermannus Mettensis antistes. Hic primo quidem adhæserat Henrico, a quo etiam investituram acceperat: sed postea eum facti tantopere pœnituit, ut episcopatum omnino abdicare statuerit, nisi pontificis voluntas obstitisset. Itaque ab eo postulavit absolutionem errati; mandatumque Hugoni Densi, ut eum vice pontificis aut per se, aut per alium absolveret. Hugo vero id officii commisit Jarentoni Divionensi abbati, qui Mettim profectus, Herimannum in pervigilio natalis Domini absolvit. Dein eidem Herimanno petenti, quo pacto schismaticis occurreret, prolixam^a scripsit pontifex epistolam, quam ei per Rodulfum Virdunensem sancti Vitoni abbatem ab Urbe misit. quæ omnia discimus ex chronico Hugonis abbatis.

ANN. CHR.
1080.
CVI.
Jarento abbas
Mettensem
episcopum ab-
solvit.a Greg. VII.
lib. 8. ep. 27.Rodulfus
Virdunensem
reconciliat.

Idem auctor in consequentibus agit de conciliabulo Ultrajectino, in quo anathema Gregorio dictum est: ex quo se clam proripuerit Theodericus Virdunensis & Pibo Tullensis episcopi, ne tam scelerati facinoris essent participes, quod unus Willelmus Trajectensis perpetrare ausus est, sed non impune. Tanta vero animi pœnitudo Theoderici animum invasit, quod schismaticis aliquamdiu adhæsisset, ut ob id paratam sibi Virdunum revertenti clericorum suorum processionem interdixit, excommunicatum se ratus, quod cum factiosis ad horam communicasset, bene secum actum existimans, quod cum Willelmo Trajectensi non periisset. Quam ob rem, misso ad Gregorium papam Rodulfo sancti Vitoni abbate, cum se omnino pro illa communionem excommunicatum affirmaret, & ob id sibi officium interdixisset, in manu ejus, scilicet Rodulfi, stolam reddidit & anulum, absolutione ejus Mettensi episcopo reservata. Verum non diu in proposito stetit Theodericus, sed ad vomitum reversus, denuo ad schismaticorum societatem rediit, & gravioribus deinceps vinculis & peccatis se implicavit, ita ut omnem religionis speciem exuisse videretur. quæ fufius apud eundem Hugonem videre licet.

Inter hæc Rodulfus abbas cum suis legitimo pontifici constanter adhæsit. Hinc soluta est^b vetus illa necessitudo, quæ inter Virdunenses episcopos & monachos sancti Vitoni semper intercesserat, adeo ut episcopus abbatem & monachos, plurimis affectos injuriis, suo loco exturbaverit. sed eis pro justitia ita pulsus contraria in bonum mox cessere. nam fratres in Burgundiam profugi, a Jarentone sancti Benigni venerabili abbate, tamquam angeli Dei accepti, per septennium, quo episcopus supervixit, ibidem perstitere. Hinc firmata inter utrumque monasterium societas, longe sanctior & validior, quam olim inter Sabinos & Romanos. Ea vero fuit Rodulfi abbatis apud pontificem existimatio, ut ei schismaticos reconciliandi facultatem dederit in tribus episcopatibus, Virdunensi scilicet, Mettensi ac Tullensi. Hæc monachorum expulsio post biennium facta dicitur in chronico Vitoniano.

CVII.
S. Vitoni mo-
nachi ab epis-
copo pulsif.
b Spicil. to.
12. p. 288.

Interim Fulcradus sancti Pauli apud Virdunum abbas, vacantem immo potius vacuum sancti Vitoni abbatiæ invadit, Theoderici episcopi auctoritate fultus, ibique nonnulla ornamenta & prædia diripuit. Tunc etiam eundem Fulcradum cum Richero decano idem episcopus misit ad sigillandum altare sancti Michaëlis ad Mosam, propterea quod ejus loci monachi a Virdunensi episcopatu ad Tullensem transire vellent, & ad Virdunensis episcopi audientiam accedere nollent. Verum ejusdem monasterii familia utrumque comprehendit, & vincetos apud Barrum custodiæ mancipavit. Quam ob rem ejusdem loci villa & ecclesia ab hostico, id est exercitu episcopali concremata est. Sigillare altare hoc loco idem esse videtur ac sigillo episcopali Virdunensis episcopi illud insignire in signum domini seu jurisdictionis. Tunc temporis sancti Michaëlis abbatiæ administrabat Sigfridus abbas, qui hoc anno Sophiam comitissam apud Montiacum adiit, conquesturus de quibusdam vexationibus quas Boso de Viocort nonnullis monasterii prædiis inferebat, quam controversiam comitissa mox composuit.

Fulcradi ab-
batis facinora
in S. Vitonum
& S. Michaë-
lem.

Biennio post mortem Adeliæ Flandriæ comitissæ, Rotbertus Frisus ejus filius confirmavit possessionem^c Messinensis monasterii ab ea conditi, ubi supremos vitæ dies in habitu viduali transegerat, atque humata fuerat. Erant eo loci sanctimoniales & canonici: utrisque subsidia secundum Adelæ institutionem assignavit comes, adductus, ut fertur, miraculorum signis, quæ in eodem loco patrabantur. Insuper statuit, quo pondere, quave mensura victualia fororibus, numero triginta, submini-

CVIII.
Messinensis
parthenonis
statuta.
c Mir. cod.
donat. p. 192.

ANN. CHR. 1080

strari debeant, nempe ut panis ex adipe frumenti penset quinque marcas. In dominicis & festis diebus quatuor fercula, in aliis vero tria concessa: singulis diebus justa cerevisie & dimidia: vinum in omnibus festis, quando sequentia cantatur: quibus diebus unaquæque soror quartam partem sextarii habeat; ad vestimenta vero sua triginta libras denariorum. Atque ut abbatissa hæc omnia sororibus suppeditare possit, certa ei assignantur prædia, quæ hospitibus quoque excipiendis sufficiant. Ad hæc statuit comes, ut ad sepulcrum matris suæ lucerna die noctuque in honorem Dei genitricis luceat, & in ejus anniversario abbatissa pauperibus sex libras distribuat. Addit insuper ut in anniversario filii sui Balduini, qui ibidem sepultus erat, triginta solidos ad calceamenta habeant sanctimoniales. Denique quancumque ipse istuc accesserit, vel quivis ejus heres, ut caritatis amore præbenda ipsi concedatur, scilicet unus tantummodo panis, & justa cerevisiæ. Acta hæc dicuntur Mecinis xv. nonas Februarii, anno ab incarnatione Domini M LXXX. in quibus nonnulla recentioris videntur institutionis.

CIX. Pons lapideus Dionantensis. a Mir. notit. p. 107. f. modii.

Eodem anno factus est pons lapideus Dionantensis super Mosam, assentiente Godescalco abbate Valciodorensis monasterii, cui navicula ad usum transeuntium competeat ab hoc tempore, quo Eilbertus comes illud condiderat. unde fratribus nonaginta quatuor denarii singulis annis, abbati vero quatuor vini sextarii veniebant. Cum autem placuisset Henrico Leodicensi episcopo, Alberto comiti Namucensi, Cononi comiti atque opidanis, ut illic pons ex lapide fieret, eo pacto assensit abbas, ut Valciodorenses a portorio essent immunes; & ut Albertus comes beneficium, quod ipsius atavus Robuoldus Valciodorensi monasterio concesserat, ratum haberet. quod ita inter eos convenit. Actum Dionanti kalendis Septembris anno M LXXX. indictione tertia. Godescalcus abbas Lamberto successerat, non bonus rei familiaris œconomus.

b Spicil. 10. 7. p. 563. & seqq. Evernei-curtis cella.

Sub id tempus cella Evernei-curtis in pago Porcensi condita fuit a Theoderico Andaginensi seu sancti Hucberti abbate, cui ejusdem loci altare ab Elinando Laudunensi præfule concessum. Istius villæ tertia pars sancto Hucberto collata fuerat a Joberto de Marla, quod est castrum pagi Laudunensis ad Somenam fluvium, viro nobili ac potente, qui rabidi canis morfu atrectatus, & sancti Hucberti meritis sanatus, eidem hoc donum fecerat in grati animi testificationem. quæ fusius videre licet in libro de miraculis sancti Hucberti episcopi, ubi quædam alia miracula, Theoderico abbate, illic facta memorantur. Ibidem prædictus Albertus Namucensis comes, veneratione loci divertisse dicitur cum uxore sua Idda ad ecclesiam beati Hucberti, poscente Theoderico abbate, eique comitatum Anseromiæ, quem vicecomites furripuerant, restituisse. In fine ejusdem libri fit mentio Lamberti ex Valciodorensi monacho abbatis Hasteriensis monasterii, quæ cella modo est abbatia Valciodorensis.

CX. Scafusanum monasterium. c lib. 62. n. 112.

Florebat per id tempus monastica religio in monasterio Hirsaugiensi sub venerabili Willelmo abbate, sæpe jam a nobis laudato: cui Scafusanum Sueviæ monasterium, de cujus origine superius diximus, regulari disciplina in melius informandum commissum est. quod Gregorius VII. hoc anno probavit. Exstant ea de re ejusdem pontificis litteræ Willelmo abbati Hirsaugiensis monasterii inscriptæ, in quibus ait pontifex sibi innotuisse, quod ipsius Willelmi religio curam monasterii sancti Salvatoris juris apostolicæ sedis, siti in villa Scafusa, in episcopatu Constantiensi, obsecrante comite Burchardo, virisque religiosis hortantibus, eo dumtaxat pacto susceperit; ut prædictus comes cederet quibusdam juribus, quæ in illud monasterium sibi vindicabat, & locum ipsum liberum esse permetteret. quod pontifex magnopere probabat, idque apostolica auctoritate firmat. Et quia locus ille, sicut audivimus, inquit, ad religionis statum: Domino miserante cepit assurgere; nos in quantum valemus, perpetuam illic sanctitatis stabilitatem providere cupientes, fraternitati tuæ super cœnobium illud sollicitudinibus nostræ vicem committimus, scilicet ut fratres ibi disciplinis regulariter instruere, mores eorum vitamque competenter instruendo, ea quæ ad salutem animarum pertinent, vigilanter providere, ac maxime, ut inibi abbas secundum Deum ordinetur, procuret. Ad hæc, ut fratres ibidem absque ulla inquietudine omnipotenti Domino deserviant, vetat pontifex, ut ne ullus sacerdotum, regum, vel ducum aut comitum, aut quivis alii, ullam eidem loco molestiam inferat: sed ita sit ab omni seculari potestate securus, & Romana sedis libertate quietus, sicut constat Cluniacense monasterium, & Massiliense manere: abbas autem advocatum, quem voluerit, eligat. quod si

is

ANN. CHR. 1080.

is postmodum non fuerit utilis monasterio, eo remoto alium constituat. Insuper privilegium quod Alexander II. Everardo comiti, ejusque posteris advocatiam, & præficiendi abbatibus potestatem, & totius rei administrationem concessit, omnino rescindit &c. Actum Lateranis, octavo idus Maii, indictione tertia.

CXI. Altmannus episcopus religiosissimus. a Greg. VII. lib. 9. ep. 3.

Quanti porro Willelmum nostrum fecerit Gregorius, non solum ex hac, sed etiam ex alia ejus epistola intelligitur, Altmanno Pataviensi episcopo, & venerabili Hirsaugiensi abbati directæ, quibus graviora ecclesiæ negotia, tamquam fidis & incorruptis ejus defensoribus, committit. Hic est Altmannus, incontinentium clericorum infectator acerrimus, cujus rei causa eorum in se odium adeo concitavit, ut illi Henricum regem ad ipsum sede sua extrudendum, proscribendumque adduxerint, effecerintque, ut in clerum ipsi restituerentur. Idem religiosus præful duo monasteria extruxit, unum canonicorum regularium sub titulo sancti Nicolai extra muros Patavienses; alterum Gotwicense nostri Ordinis in Comageno Austriæ inferioris monte, amœnissimo loco situm. Post ejus discessum sancti Nicolai clerici cælibes, propterea quod uxoratos clericos ab Henrico restitutos expulissent, ab imperatoris satellitibus cœnobio extracti, virgis publice cæsi fuere; & restitutis eorum loco clericis conjugatis, ignominiose non modo e monasterio, sed etiam ex urbe, totaque vicinia expulsi.

Gotwicensis cœnobii auctor. * Karweich.

Gotwicense monasterium, haud longe a Danubio in inferiori Austria, super editissimo & pæne inaccesso monte positum, in honorem beatissimæ virginis Mariæ condidit cœpit anno M LXXIII. quo anno Altmannus episcopus, ejus auctor, primum lapidem posuit. Consecratum vero est post annos novem: tumque canonicis regularibus concessum dicitur: quibus post beati Altmanni obitum substituti monachi auctoritate Urbani II. & Udalrici Passaviensis episcopi assensu, educi e Brisgovienfi sancti Blasii cœnobio, Hartmanno duce, qui primi illic abbatibus officium gessit ab anno M XCIII. Sub hæc Gotwico deducta est colonia monachorum in Garstense superioris Austriæ monasterium, conditum primo pro clericis anno M LXXXII. qui sub præposito Eberhardo eundem locum viginti annis tenuerunt: quo mortuo, monasterii conditor dux & marchio Styriensis, quem Otacherum vocant, monachos Gotwicenses subrogavit. Hæc omnia fusius prosequitur Stengelius.

* Garsten.

In chronico Augustensi, quod Marquardus Freherus vulgavit, Sighardus seu Sighardus abbas hoc anno sanctæ Afræ cœnobio præfectus dicitur; eodemque anno Henrici regis adversarii III. idus Junii suburbana Augustæ Vindelicorum vastasse & concremassæ perhibentur, & sancti Petri ecclesiam incendisse. Ex ædibus suburbanis processit ignis ad sanctæ Afræ & sancti Udalrici monasterium, torumque cum officinis fratrum & dormitorio absumsit, ecclesiam invasit, & in pulverem redegit. Hinc dispersi fratres palabundi, ac veluti proscripti & exules facti sunt: sed refuntis tandem animis, locum paullatim purgare ceperunt. Dum vero altius fundamenta effoderent, sancti Udalrici sepulcrum in tertio specu inventum est, ut legitur in chronico Augustano Pistoriano.

CXII. S. Afræ monasterii incendium.

Per id tempus Johannes quidam Armenus, Beneventum forte profectus, errores disseminare ferebatur. Hunc Roffrido Beneventano archiepiscopo & Desiderio abbati Casinensi examinandum committit Gregorius papa litteris Roffrido scriptis, qui ante triennium Miloni archiepiscopo successerat. Ejus tempore Madelmus Sicenolfi abbas successit, Beneventano sanctæ Sophiæ monasterio præerat, cui Gerardus comes ecclesiam sancti Benedicti prope Mabionam urbem sitam, concessit. quod Roffridus archiepiscopus probavit anno pontificatus sui secundo. Perstitit Madelmus abbas usque ad pontificatum Paschalis II. variaque privilegia obtinuit a Gregorio VII. Urbano II. ipsoque Paschali, quæ in chronico sanctæ Sophiæ videre licet: ex quo discimus, Madelmo abbati successisse Bernardum, qui a Gelasio II. privilegium impetravit.

CXIII. Res Beneventanæ. b Greg. VII. lib. 7. n. 28.

c Ital. sac. 10. 2. p. 138.

d ibid. p. 676. & seqq.

Dum in castello seu urbe Corgnito comitatus Tuscanensis coram Mathilde marchionissa & ducissa, aliisque iudicibus placitum haberetur; eo accessit Berardus Farsensis abbas, & adversus Luponem, ejusque consortes expostulavit super ecclesia sancti Petri, eidem castello proxima, quam ab eis injuste retineri querebatur. Contra Lupo reponebat, ecclesiam illam a parentibus suis concessam fuisse monachis sanctorum Cosmæ & Damiani, qui eam refutaverant, ob idque Lupo ipse, tamquam hereditario jure, sibi vindicaverat. Verum, cum Berardus abbas totum jus in illam eccle-

CXIV. Farsenses, Aculanæ & Re-gienses.

ANN. CHR.
1080.

siam, quod monachis sancti Cosimæ competebar, suo monasterio assertum fuisse iudicio Alexandri II. probasset; hæc ecclesia ei adjudicata est anno ab incarnatione Domini M LXXX. & quidem VII. kalendas Aprilis indictione tertia. Huic placito subscribit suo more *Mathilda Dei gratia, si quid est*, interposito signo crucis.

Eodem anno duo germani fratres, Aldo & Paganellus, una cum matre sua, eidem Berardo abbati ejusque monachis contulere *monasterium, quod vocatur sancti Benedicti, infra territorium Asculanum, in loco qui dicitur Sumati, & vocabulo Tres-case* cum suis adjunctis. Hoc monasterium condidisse traditur ^a sub finem sæculi decimi Adam episcopus Asculanus, quæ urbs est in Piceno seu Marca Anconitana: ibique primum abbatem Azonem ordinasse.

a Ital. sac.
to. 1. p. 494.

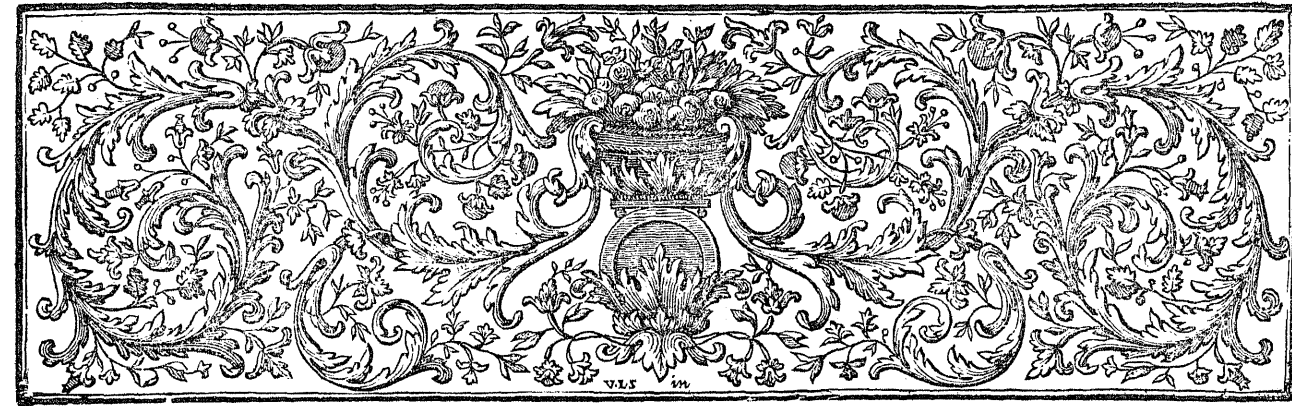
* Reggio.

Exstabat ab antiquo in suburbio Regii-Lepidi * ecclesia sancti Petri & sancti Properi episcopi, quæ hoc tempore a Mathilde comitissa modo laudata in nobilem nostri Ordinis abbatiam reformata fuit, & Giselberto abbati commissa: diplomate dato hoc anno, cujus fragmentum refert Margarinus in secundo tomo Bullarii ^b Casinensis: ubi etiam quædam donatio eidem monasterio facta eodem anno legitur. Perstat etiam nunc hæc abbatia, sed intra muros urbis, unita Congregationi Casinensi. Indicem ejus loci abbatum, variaque instrumenta refert Ughellus in appendice ad tomum secundum Italiæ sacræ, relata ad calcem ^c tomi quinti.

b Bullar.
Casin. to. 2.
p. 112.c Ital. sac.
to. 5. p. 1580.
Ep. segg.C XV.
Casini acta.
d Chron. Casin.
lib. 3. c. 47.
e id. 6. 46.

Hoc ipso anno Jordanus princeps Capuanus generale præceptum ^d Casinensi monasterio facit de universis donationibus, tam a patre suo Richardo, quam ab aliis ei factis. Respuebat quippe Jordanus amisso lumine oculorum ob subtractum haud exiguæ pecuniæ summæ depositum ^e, quod Rosellanensis ecclesiæ pontifex Casinensibus commendaverat. Id ubi rescivit princeps, per submissos milites hanc pecuniam, e secretario abstractam, ad se deferri mandavit. Fratres autem ad hæc, depositum, quod patri Benedicto creditum fuisset, se nulli mortalium daturus, constanter responderunt. At milites, nulla ejus responsi habita ratione, pecuniam e secretario vi abstrahunt, & ad principem deferunt. quod ubi Gregorius papa rescivit, divinum in Casinensi ecclesia officium cessare iussit, altariaque omnia denudari, Casinenses insuper nimie timiditatis arguens, quod tantum facinus passi fuissent. quippe tolerabilius esse, ut castella monasterii in prædam & direptionem darentur, quam ut tam venerabilis locus tantæ injuriæ subjaceret. Verum hoc facinus non diu inultum sivit Deus. nam princeps ejus auctor, ubi abstractam pecuniam accepit, oculorum lumine usque ad finem vitæ orbatum est. Gregorius vero in concilio residens constituit, ut, si quis Normannorum, vel quorumlibet hominum, possessiones Casinensium invaderet, & bis vel ter admonitus factum non emendaret, excommunicationi esset obnoxius. Sub idem tempus Michaël imperator Desiderio abbati dona quam plurima misit, poscens ut pro se ac liberis, & pro statu imperii sui Dei omnipotentis clementiam assidue supplicarent Casinenses. Insuper per præceptum ^f aurea bulla signatum constituit, ut singulis annis Casinense monasterium e palatio suo auri libras viginti-quatuor & pallia quatuor acciperet.

f ibid. c. 39.

A N N A L E S

O R D I N I S

S. B E N E D I C T I.

LIBER SEXAGESIMUS SEXTUS.

Ab anno Christi 1081. ad annum 1085.

POST mortem Rudolphi, Heinrici Germaniæ regis æmuli, non statim ad novam alterius regis electionem procedi voluit Gregorius papa, satius esse ratus, ut cum aliqua mora provideretur idoneus, quam nimium festinando in regem aliquis ordinaretur indignus, ut scribit in litteris ^a ad Altmannum episcopum Pataviensem & Willelmum Hirsaugiensem abbatem, quibus multum in illis partibus confidebat. Interim fundendas frequentissimas preces, largissimas dandas elemosynas, omnibusque modis Deum exorandum, ut inimici, inquit, nostri, quos suo præcepto diligimus, respiciant, & ad gremium sanctæ ecclesiæ redeant. At longe aliter, quam optaverat pontifex, res vertit. Henricus enim, magno delectu habito, primo vere in Italiam contendit, ut vel a pontifice absolutionem extorqueret, vel eum pontificatu dejiceret. Quam ob rem cum Clemente Ravennate deposito pridie pentecostes Romam accessit, urbemque Leoninam obsidere instituit. verum sagittis, lapidibusque a Romanis repulsus, ad suburbana succendenda convertitur, atque æde sancti Pauli violata, cum ne ita quidem urbis deditio succederet, re infecta Ravennam se retulit, proximo vere denuo Romam aggressurus.

ANN. CHR.
1081.
I.
Res ecclesiasti-
cæ & civiles.
a Greg. VII.
lib. 9. ep. 3.

Illius expeditionis accepto nuntio, pontifex litteras ^b scripsit Desiderio venerabili cardinali sancti Petri & abbati Casinensi, professus, se, si pravæ regis, ejusque affectuum voluntati favere vellet, nullum aliquando antecessorum suorum a quoquam rege adeo honoratum & cultum fuisse, quam ipse ab hoc rege honoraretur. Verum, quoniam illorum minas & severitatem pro nihilo, inquit, ducimus; magis si necesse fuerit mortem suscipere parati erimus, quam impietatibus eorum assensum præbere, aut justitiam relinquere. Hinc Desiderium hortatur, ut sibi adhæreat, & Romanæ ecclesiæ honorem pro virili tueri pergat. quod quidem strenue præstitit Desiderius, etsi ab Henrico tentatus litteris & promissis, ut ipsius partibus se adjungeret. Ad eundem scripta est alia ^c epistola, qua pontifex ei mandat, ut exploret, an Rotbertus Apuliæ dux per quadragesimales dies, quibus Normanni solent pugna vacare, aut certe post pascha, Romanæ ecclesiæ auxilium ferre velit.

b ibid. ep. 11.

c ibid. ep. 4.

Per id tempus, expugnata urbe Toletò, adeoque in Christianorum potestatem redacta, Alfonso Magnus eidem urbi pastorem idoneum postliminio sufficiendum curavit.

II.
Bernardus abbas
Saguntensis.

ANN. CHR. 1081. Hac de re scripsit ad Gregorium papam, eique quemdam a se designatum archiepiscopum suggessit. Verum ejus electionem non probavit pontifex, propterea quod, etsi ^a satis prudens & liberalis videretur, expers esset scientiæ, sine qua nec alios docere, nec se ipse defendere valeret. Quapropter regem monet, ut cum consilio legati sui Richardi abbatis Massiliensis, aliorumque religiosorum virorum, alius eligatur, sive indigena, sive extraneus. Neque enim respuendum extraneum, vel humilis sanguinis virum, dummodo idoneus sit ad regimen illius ecclesiæ. Si Gregorii epistola, ex qua hæc accepimus, cum hoc anno recte componitur, non serius expugnata fuit ab Alfonso urbs Toletum. quod tamen Rudericus ^b Toletanus, aliique, ad æram millesimam vicesimam-tertiam (sic legendum, non tricesimam-tertiam) differunt, adeoque ad annum Christi millesimum octogesium-quintum. quo anno urbs hæc capta dicitur, & quidem VIII. kalendas Junii, die festo Urbani papæ & martyris. quod sane probari non potest, siquidem ipso die Gregorius VII. mortuus est, qui tamen de eligendo Toletano pontifice, non nisi post captam urbem, prædictam epistolam scripsisse videtur.

Quis fuerit ille, quem Alfonso Toletanæ ecclesiæ præficiendum Gregorio suggererat, incertum: at certum est illi sedi Bernardum, nostri Ordinis monachum, tandem impositum fuisse. Is ex Aginnenfi oriundus territorio, opido scilicet Salvitatis*, testante Ruderico ^c Toletano, cum ab infantia litteris imbutus fuisset, sæculari militia nomen dedit; sed postmodum infirmitate coactus, in sancti Orentii Auxitano monasterio Benedictinæ regulæ sumto monastico habitu, se mancipavit. Inde vocatus Cluniacum ab Hugone abbate, cum eo laudabilem aliquamdiu egit vitam. Dein, cum rex Alfonso Saguntense sanctorum Facundi & Primitivi cœnobium, ubi aliquando, vitandæ ^d captivitatibus causa, monasticum habitum haud sponte induerat, augere & amplificare vellet; ab Hugone abbate religiosum virum postulavit, qui illic abbatis officio fungeretur: ut, sicut Cluniacum ceteris Galliæ monasteriis, sic etiam istud Hispanicis omnibus præcelleret. Hugo illuc Bernardum, quem ob sanctitatis meritum carum habebat, cum aliis monachis misit. Hic vero abbas factus, ita se omnibus amabilem & acceptum exhibuit, ut, Toletum in christianorum potestatem redacto, mox ipse illius sedis archiepiscopus electus sit. Jam ante aliquot annos hæc dignitate ornatus erat, cum eidem ecclesiæ primatum restituit Urbanus II. anno pontificatus sui primo. De prædicto sancti Facundi monasterio Gregorius in superiori ad Alfonso epistola ita scribit. *Ceterum quod de uxore tua, scilicet dimittenda, & de abbacia sancti Facundi postulasti, competentius responderi per filium nostrum Richardum, sancte Romanæ ecclesiæ cardinalem & legatum, & fratrem Simeonem episcopum arbitrati sumus. tum subdit de illa persona in archiepiscopum eligenda, cujus superius meminimus. An autem de præficiendo abbacia sancti Facundi Bernardo monacho locus iste intelligendus sit, an vero de concedendo eidem abbacia privilegio, non satis exploratum.*

III. Postquam abbacia sancti Facundi aliquamdiu magna cum prudentia & religione præfuisset Bernardus, eundem rex Alfonso in frequenti episcoporum, abbatum & procerum apud regiam urbem consessu electum xv. kalendas Januarii Toletanæ ecclesiæ archiepiscopum ^e & primatem ordinari curavit, eandemque ecclesiam liberaliter dotavit. quod etsi forte non statim post captam urbem, sed aliquanto serius factum sit; hic tamen consequenter exponere visum est. Ubi novam inivit sedem Bernardus, Sarracenicum fanum, quod Mezquitam ^f vocant, eliminata Muhammedis spurcitia, in christianorum templum, suadente Constantia regina, convertit. quod ubi rex accepit, tanto furore correptus fuisse dicitur, quippe qui fanum illud Sarracenis pacto firmaverat, ut e sancti Facundi cœnobio mox advolaverit, reginam & archiepiscopum, si credi fas est, igni traditurus, nisi Arabes ipsi obstitissent, veriti, ne id tandem in eorum caput redundaret.

IV. Jam tempus instabat, quo Arnulfus apud sanctum Medardum reclusus, quem anno superiore ^g electum fuisse Sueffionensem episcopum diximus, consecrandus erat. Hinc ille, quatuor monachis secum assumtis, ex suo monasterio, ubi conditum expectabat tempus, ad Hugonem Diensem pergit, ut ab eo consecraretur, Manasse archiepiscopo tunc in ordinem redacto. Inter eundem Theotbaldum Campaniæ comitem apud Virtutes, ^h opidum pagi Catalaunensis, adit, a quo perhumane acceptus est. Illic dum versaretur, unus e sociis, Ostremarus nomine, quiddam parum ci-

III. Archiepiscopus Toletanus creatur.

^e ibid. c. 24.

^f ibid. c. 25.

IV. Arnulfus Sueffionum episcopus consecratur.

^g lib. 65. num. 82.

* Verus.

ANN. CHR. 1081. vile in fratrem Everolfum, qui & unus comitum erat, protulit, propter quod Arnulfus eum a comitatu suo repulit. Mœstum ob id ac poenitentem vir Dei Parisios mittit ad Bertam reginam, ut ei futuræ prolis ortum, qui brevi subsecutus est, scilicet Ludovici, prænuntiaret. Inde iter persecutus Arnulfus, demum pervenit ad Hugonem Diensem, a quo consecratus est episcopus *dominica ante natalem Domini, quæ tunc accidit XIV. kalendas Januarii.* Ea vero fuit in illis partibus ejus existimatio, ut Viennenses illum sibi archiepiscopum vi rapere vellent. quippe tunc vacante sede, ut Hariulfus vitæ scriptor tradit. At ille reditum accelerans, Cluniacense obiter lustravit monasterium: ubi ab Hugone abbate & fratribus perquam honorifice acceptus fuit. Ubi Sueffionas advenit, urbem ingressuro Gervasius regius dapifer, Ursionis pseudepiscopi germanus, cum valida armatorum manu occurrit, eumque urbis aditu prohibuit. Quapropter quoddam ejusdem diœcesis castellum, Ulciacum ⁱ vocabulo, secedere coactus est, ubi pastoralis officii munia omnia sollicitè implere studuit. Illic dum versaretur, Everolfum monachum qui ipsi carissimus erat, jam pæne examinem, subito sanitati restituit, moxque eum in ecclesiam ad celebranda sacra misit. Multa alia vir sanctus miracula patrasse dicitur; in his cæcæ mulieri lumen oculorum restituisse apud Calvum montem ^k, Remensis diœcesis opidulum, cujus loci ecclesiam, quæ modo Præmonstratensium est, invitatu Rogeri comitis Porcensis dedicavit. Hujus miraculi testes fuere non modo comes ejusque conjux, sed etiam Angelrannus beati viri archidiaconus, Radulfus-Viridis, postea Remorum archiepiscopus, multique abbates & alii, qui ad dedicationis sollempnitatem convenerant. Quod scribit Hariulfus de vacante sede Viennensi, id non ante duos annos accidit, quo tempore decessit Warmundus archiepiscopus e nostris, idemque Dolensis abbas, cujus obitus anno M LXXXIII. consignatur in chronico Dolensi, ut inferius videbimus.

Per id tempus accidit, ut Rex Philippus quædam Cluniacensibus auferret. quod gravate ferens Hugo abbas, rogavit Simonem, tum sancti Augendi monachum, olim Crispiacensem comitem, ut, qua pollebat apud regem auctoritate, causam suam apud eum peroraret. Ille vero abbatis sui jussu regem adit apud Compendium eo tempore, quo *sudarium Domini* in basilica sancti Cornelii hætenus asservatum, e veteri theca efferendum erat, & in *capsa aurea decentius reponi* deberet, ea scilicet, quæ a Mathilde Anglorum regina concessa fuerat, etiam nunc in eadem ecclesia cum sacro illo sudario asservata. Illic cum preces fudisset Simon, regem convenit, itineris sui causam exposuit, & petita mox impetravit. Inde in Neustriam profectus, ut regem Willemum & Mathildem reginam, apud quos educatus fuerat, inviseret, regem ipsum filio suo Rotberto, qui cum eo dissidebat, reconciliavit. quo facto, ad monasterium suum reversus est, non diu illic moraturus, ut anno sequenti videbimus.

Tunc temporis ecclesia sanctæ Honorinæ virginis & martyris, quæ in Confluentio ^l opido diœcesis Parisiensis ad Isaræ & Sequanæ confluentes colitur, Beccensibus monachis concessa fuit ab Ivone domino Belli-montis ad Isaram, & Adelide ejus uxore, ut illic Beccenses monachi divina officia persolverent, assentiente Gaufrido episcopo Parisiensi. Mox nova constructa ecclesia, ad quam Beccenses præsentè Anselmo Becci abbate migrarunt cum corpore sanctæ Honorinæ, quod eum in locum e Gerardi-villa ^m, ad ostium Sequanæ posita, grassante Nortmannorum procella, translatum fuerat. Non multo post ad novam illam ecclesiam accessit vir nobilis Ingerrandus de Bova, pater Thomæ de Marla, *boiarum* seu catenarum tria paria afferens, Beccensibus contestatus, captum se ab hostibus, & tribus illis catenis in dolio constrictum, oratione Deo facta meritis sanctæ Honorinæ fuisse absolutum. cujus beneficii memor servum quemdam cum generatione sua, qui vice sua oblationes quotannis apud Confluentium afferret, perpetuo addixit. Existat sancti Anselmi tunc abbatis epistola, inscripta ⁿ *fratribus Beccensibus apud Confluentium commanentibus*, quibus litteras mittit, perferendas ad quemdam Bernardum monachum de sancto Petro super Divam, qui *apud Parisium in monasterio sancti Maglorii*, studiorum causa versabatur contra voluntatem abbatis sui, ei promittentis, se illum benigne recepturum, Anselmi gratia, si quantocius rediret.

Sub idem tempus Gregorius pontifex perquam honorificam scripsit epistolam ^o *Anselmo venerabili abbati Beccensi*, ejus precibus se commendans in hæc verba. *Quo-*

ANN. CHR. 1081.

* Onchy le Chateau.

* Chaumont.

V. Simon Crispiacensis regem adit.

VI. Confluentina Becci cella. * Conflans.

* Gravelle.

a Anselm. lib. 2. ep. 14.

VII. Gregorii papæ epistola ad Anselmum. b Inter Anselm. ep. 31.

ANN. CHR.
1081.

niam fructuum tuorum bonus odor ad nos usque redoluit, quam dignas grates Deo referimus, & te in Christi dilectione ex corde amplectimur, credentes pro certo, tuorum studiorum exemplis ecclesiam Dei in melius promoveri, & tuis, similibusque tibi precibus etiam ab instantibus periculis, Christi subveniente misericordia, posse eripi. Nosti, frater, si iusti apud Deum prevaluit oratio, quid iustorum? Prevalebit equidem, immo impetrabit sine dubio quod petierit. . . . Unde volumus tuam, tuorumque fraternitatem assidue Deum orare, ut ecclesiam suam & nos, qui ei, licet indigni, praesidemus, ab instantibus hereticorum oppressionibus eripiat. Anselmi ad hanc epistolam responsum desideratur.

Anselmi ad
Hugonem in-
clusum epi-
stola.
* *ibid.*
ep. 22.

Non omittenda hoc loco ejusdem Anselmi epistola^a ad Hugonem inclusum, qui, missis ad eum duobus laicis, ipsum consuluerat, quibus monitis homines, ad se causa pietatis accedentes, ad huius saeculi contemptum & aeterni regni desiderium incitaret. Ad quod modeste responderet Anselmus, Hugonem id tanto facilius per se ipsum sum praestare posse, quanto liberius in sua reclusionis vitae caelestis dulcedinem haurire & experiri poterat. Sed tamen, ut petentis voluntati quodam modo faceret satis, quaedam ei proponit argumenta, quibus saecularium animi ad aeternorum desiderium accenderentur. Eorum summa est, regnum caelorum esse venale, sed non alio pretio comparari posse, quam amore. *Si ergo vis, inquit, esse rex in caelo, ama Deum & homines, sicut debes; & mereberis esse quod optas. Hunc vero amorem non poteris habere perfectum, nisi evacuaveris cor tuum ab omni alio amore.* Plura scire cupientem remittit ad Prologium suum, in cuius fine de pleno gaudio disseruerat. In hac epistola *sanctitatis* titulo compellat Hugonem illum inclusum, qui non alius esse videtur ab Hugone incluso Cadomensi, cuius in alia epistola^b meminit.

^b *id. lib. 1.*

ep. 37.

VIII.

Godefridus fit

economus,

tum presby-

ter.

^c *V. lib. 64.*^b 40.

In monasterio sancti Quintini de Monte prope Perronam tunc florebat religio, Godefrido abbate. Unus e praecipuis ejus discipulis erat cognominis adolescens Godefridus, superius^c jam laudatus non semel, cuius industriam compertam cum haberet, id officii ei demandavit, ut vinum, quo regio illa caret, aliaque necessaria in usus fratrum & adventantium pauperum & hospitem compararet. Principio ille quidem id graviter accepit, sciens, aegre posse eorum animos in virtutibus proficere, qui rebus temporalibus distrahantur: sed tamen, ut erat eximia humilitatis, cuius obedientia comes est, abbatis voluntati paruit. Interim tamen sibi minime praesidens, fratrum & pauperum opera ac preces flagitare non cessabat, ut ne a sancto proposito rerum exteriorum tractatione avocaretur. Adeo vero divina illi adfuit gratia, ut res monasterii, antea valde afflictas & aere alieno obligatas, in integrum restituerit, & fratribus aliisque istuc adventantibus omnia necessaria abunde suppeditaverit, universis tam externis, quam domesticis acceptus & honoratus, per atrociam illa bella, quae in illis partibus Rotbertus Perronensis, Odo Namucensis & Clarembaldus Vendoilensis dominus excitaverant. Forte aliquando vir Dei ad Sueffionense sancti Crispini monasterium divertit ipso die, quo sanctorum Crispini & Crispiniani martyrum illic quiescentium sollempnitas recolebatur, ibique monachorum, clericorumque canentium frequentia se adjunxit, & ipse canendi valde peritus. Ingressus paullo ante missarum solemnia in refectorium, illic quosdam offendit monachos, poculis & carnibus edendis indulgentes. Eo viso, illi nonnihil verendum ccepere: sed tandem, detergo rubore, eum, ut simul cum eis reficiat, invitant. At ille id longe refutavit, aequum non esse inquiens, ante missarum sollempnia ventrem epulis infarcire. His dictis, illi minime, ut par erat, emendati, sed animis exulcerati, atra bile perciti, multa in eum probra & convicia regerunt. quibus nihil motus Godefridus, submissis capite, depressisque luminibus, ad ecclesiam mox rediit, precibus vacaturus. Hujus autem facti memoria fratrum illic habitantium animis adeo in posterum infixata fuit, ut mores in melius commutaverint, testante Nicolao monacho, qui haec refert. Cum vero vicesimum quintum aetatis annum attigisset Godefridus, ejus pietate permotus abbas, eum sacerdotio initiari voluit: at ille se ad ejus pedes abjicit, multisque lacrymis ne id fieret deprecatur. Verum in sententia persistens abbas, eum misit ad Ratbodum Noviomensem episcopum, a quo is presbyter ordinatus est, novo illo gradu deinceps humilior & sanctior. His meritis gradum sibi fecit ad praefecturam Novigentensis monasterii, ac demum ad episcopatum Ambianensem, ut inferius videbimus.

IX.

S. Benigno

cella Wangio-

nis-rivi addi-

ta

* *Vignory.*d *Perard.*

p. 194.

Paullo ante id tempus, Rotgerius, castri Wangionis-rivi^a advocatus seu dominus, ecclesiam sancto Stephano in eodem castro^d extruxerat, eamque Harduinus Lin-

ANN. CHR.
1081.

gonum episcopus dedicaverat. Haec ecclesia in cellam erecta fuit ab eodem Rotgerio, & sancto Benigno subiecta, probante ipso Harduino episcopo, qui anno M LXXV. decessit, successorem fortitus Rainardum, cognomento Hugonem. Hujus tempore, id est praesenti anno M LXXXI. & quidem XIII. kalendas Octobris, die dominica, Jarrento sancti Benigni abbas, illius donationis instrumentum^a mane ante Primam relegit, Widone principe, praedicti Rotgerii filio, & uxore filiiisque ejus in claustris Wangionis-rivi adstantibus, qui hanc donationem confirmarunt. His litteris apposita sunt signa domni Widonis principis, Helderardis ejus uxoris, domni Widonis infantis, filii eorum, Alberti pueri, Arnulfi pueri & aliorum. Ex quibus probatur id, quod alias diximus, puerorum olim & infantium nomina litteris donationum, quas ipsorum parentes faciebant, apposita fuisse. Domnus Gotefredus abbas Bellocensis seu Bellilocenensis cum tribus monachis suis huic confirmationi adfuisse dicitur. quod de Bellilocenensi Argonnae monasterio interpretor.

^a *id. p. 195.*

Habitum est hoc anno concilium Exolduni^{*} apud Bituriges xv. kalendas Aprilis, teste Clario monacho cum chronographo Autisiodorensi: sed quinam ei episcopi interfuerint, quidve in eo statutum sit, non explicant. Episcoporum nomina saltem habemus ex litteris Richardi Bituricensis archiepiscopi, in Spicilegii Acheriani tomo VI. & a Labbeo relatis, quibus ecclesiam sancti Martini de Campis, olim de Briva appellatam, juxta muros Bituricae urbis constitutam, quam de manu laica eripuerat, Majori-monasterio contulit, idque in concilio Exolduno a domno Hugone Diensi episcopo, & ceteris omnibus firmari rogavit. His litteris subscribunt Hugo Romanae ecclesiae legatus, Amatus Elleromenensis episcopus; & post eos Richardus ipse Bituricensis archiepiscopus, Richerius Senonensis, Rodulfus Turonensis & Gaufridus Burdegalenensis cum duodecim aliis episcopis, qui omnes praedicto concilio intererant.

Majori-monasterio & Vindocino facta donationes.
^{*} *Isidum.*

Superstes erat etiam tunc Odericus Vindocinensis abbas, cujus tempore Rotbertus, miles de Monte-contorio^{*}, omne dominicum, quod habebat apud villam de Colubaris^{*}, sanctae Trinitati Vindocinensi gratis contulit, solummodo pro salute animae suae, parentumque suorum. quae donatio ut rata & firma esset, ipse & duo filii ejus, Gervasius & Hamericus, cultellum unum propter recordationem hujus facti super altare Domini Dei manibus suis posuerunt, & chartam hac de re factam fidelium suorum manibus confirmandam tradiderunt. In his unus est Lancelinus de Balgentiaco cum filio suo Radulfo. Idem Rotbertus addit, monachos secum pepigisse, ut, si quando ipse monachus fieri vellet, nihil amplius illi ab ipso exigere: si vero monachus non foret, saltem nomen ejus, necnon filiorum, duarumque ejus uxorum nomina in martyrologio suo inscriberent. Hujusce donationis notitia facta est anno M LXXXI. indicatione quarta, Oderico abbate.

^{*} *Montcon-*
tour.
^{*} *Colu-*
^{*} *miers.*

Eodem anno Eusebius Andecavorum episcopus, cognomento Bruno, e vivis^b excessit iv. nonas Octobris: cui Goffridus successit, sed ordinatus tantum VIII. idus Maii anni insequentis. Hic eodem die Girardum sancti Albinus abbatem^c benedixit in locum demortui Otrbranni abbatis, qui anno M LXXXI. decesserat. Paulo ante Otrbranni obitum, Raginaldus Burgundio de Credone castro, Rotberti filius, una cum Domita conjugue, filioque Mauricio, confirmavit omnes sancti Albinus possessiones, quae in ipsorum dominio sitae erant, ejusque confirmationis instrumentum posuit in manu Otrbranni abbatis, dein super altare sancti Albinus. Aliquanto post mortem Otrbranni, electus est assensu Gaufridi episcopi & Fulconis comitis Girardus ex priore, eo nomine secundus abbas, cujus electioni centum & quinque monachi subscripti inveniuntur. In quodam chronico dicitur filius Higelli comitis, forte Hoelli comitis.

X.
Episcopi & abbates Andecavenenses.
^b *Labbe bibl.*
to. 1. p. 288.
^c *ibid. p. 276.*

Hoc item anno defunctus est dulcis memoria^d Arnaldus Cenomannorum episcopus III. kalendas Decembris feria secunda, sepultus in monasterio sancti Vincentii, in ipso monachorum oratorio ante gradus altaris; inde postea translatus in capitulum ejusdem monasterii, & locatus ad sinistram Hoelli episcopi, qui ei successit, sed non ante annum M LXXXV. sacratum, ut in actis^e episcoporum Cenomannensium legitur. Hic multa passus est ab Hilgoto presbytero, uti & Guicherus decanus, vir honeste conversationis, & litterarum scientia non mediocriter adornatus: qui in hoc peccavit quod monachus factus, fraterculum duodennem, necdum litterarum elementis eruditum, in suo ipsius constituerit loco; & contra ecclesiastica instituta, prudentibus puerulam senioribus praeposuerit. quod ipsius traducendi & vexandi occasionem & materiam praedicto Hilgoto praebuit.

Cenomannenses episcopi.
^d *ibid. p. 288.*^e *Annal. p. 288.*^f *ibid. p. 293.*

ANN. CHR.
1081.
XI.
Turbæ in ec-
clesia Turon-
nensi.
a Chron.
Turon.

In ecclesia Turonensi tunc ingentes exortæ sunt turbæ. Earum occasio & causa ex eo nata est, quod Radulfus archiepiscopus a faveret Amato & Hugoni Dienfi episcopo, sedis apostolicæ legatis, qui Philippo regi episcopatus regni sui auferre volebant. Hinc rex Fulconi Rechino comiti Andecavorum injunxit, ut archiepiscopum sede sua dejiceret. quo facto prædictus Radulfus Gregorium papam per nuntios interpellavit, ut comes Andecavenfis & canonici sancti Martini, qui ejus legatos in processione recipere noluerant, cum toto pago excommunicarentur. Fulconis etiam partes sectabantur Majoris-monasterii monachi, uti nos docent litteræ episcoporum provincie Lugdunensis, vacante tunc post mortem Gebuini archiepiscopi Lugdunensi ecclesia, cujus curam tunc gessisse dicitur episcopus Matiscenensis. Hæc autem epistola sic habet in codice sancti Albini Andecavenfis.

A*. Augustodunensis episcopus, R*. Lingonensis, G*. Cabilonensis, L*. Matiscenensis vice primatis curam gerens ecclesia Lugdunensis cum toto Lugdunensis ecclesia conventu: omnibus provincie Turonensis episcopis, abbatibus, clericis & monachis atque laicis obedientibus R. venerabili archiepiscopo Turonensi, divinam gratiam & suam.

Quam mira crudelitate Fulco comes Andegavenfis matris ecclesia Turonensis visceribus gladium sue persecutionis immerferit. quam superba presumptione adversus eandem matrem ecclesiam monachi Majoris-monasterii insurrexerint, nullum vestrum credimus ignorare. Nec vos latet Gaufrido Andegavenfi episcopo non deesse potestatem cogendi Fulconem ad tanti facinoris emendationem, si divinis quam tyrannicis præceptis obedire præligeret, & apud eum distinctionis ecclesiasticæ quantumlibet studium vigeret. Ipse vero propositum sue professionis violans, nec divinis mandatis, nec archiepiscopi sui monitis obediens cum fratribus in defensionem justitiæ desudantibus, cor suum in otio & deliciis nutriens fovit magis quam impugnavit supradicti Fulconis malitiam. Cum ergo super his omnibus clamor Turonensis ecclesia nostram pulsasset sollicitudinem, tam Fulconem comitem, quam episcopum Andegavensem & monachos ad sanctæ sedis Lugdunensis examen, justitiam facturos & accepturos invitamus. Quibus ad diem statutum, judicium per absentiam fugientibus, & in perveritate sua manentibus; episcopum quidem Andegavensem ab episcopali & sacerdotali officio, quod & suus archiepiscopus ei interdixerat, suspendimus: Fulconem vero cum monachis Majoris-monasterii ex auctoritate B. Petri atque domini Hugonis primatis & Romanæ ecclesiæ legati excommunicationis gladio percussimus. Omnes quoque fautores eorum, seu cum ipsis communicantes sub eadem excommunicatione conclusimus. Obsecrantes autem fraternitatem vestram hortamur ut matris vestre doloribus, sicut patri filii condolentes ipsi tota virtute solatiari studeatis & Radulfo ejus archiepiscopo, sicut patri vestro totaliter obediatis, nec cum supradictis excommunicatis communicetis, ne animas vestras alienis facinoribus aggravetis Valete.

Hactenus episcoporum litteræ, ex quibus obiter discimus necdum morem fuisse, ut episcopus Augustodunensis b curam ecclesiæ Lugdunensis vacantis gereret, quod officium olim Insulæ-Barbaræ abbati competeat. Sed ut ad rem sermo recurrat, huc spectat Gregorii VII. c epistola ad Turonenses & Andegavenfes, quibus communionem cum Fulcone interdicit; & in fine præcipit B. venerabili abbati sanctæ Mariæ, (an sanctæ Mariæ apud Nucarias diocesis Turonensis) ut litteras suas canonicis sancti Martini perferat, quæ litteræ quia desunt in registro Gregoriano, hic eas proferre juvat ex codice sancti Albini.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, canonicis sancti Martini Turonensis. Quia legatis nostris & archiepiscopo vestro non obedire, sed insuper eum expulisse audivimus, & ab eis vos esse excommunicatos ob culpam vestram didicimus; idcirco salutem & apostolicam benedictionem mittere ausi non fuimus: cujus rei indignos vos existere profecto plus vobis ipsi dolemus. Nam si animarum vestrarum curam gereretis, omnino nec illud presumere, nec post flagitium tamdiu in impenitentiâ manere consilium haberetis. Quapropter paterna vos allocutione monentes ex parte B. Petri præcipimus, ut de tanto facinore digne satisfacientes, prædictum fratrem nostrum archiepiscopum ad ecclesiam suam cum honore reducere procuretis; ac deinceps ei paternalem, sicut decet, obedientiam & reverentiam exhibentes obedire nullatenus detrectetis. Præcipimus etiam vobis, ut res tam ipsius archiepiscopi, quam canonicorum sancti Mauricii in integrum restituatis; atque legatis nostris de cetero debitam obedientiam exhibentes, & ab ipso comite excommunicato Fulcone & ab omnibus excommunicatis vos custodire vigilanter studeatis. Quod si nec his etiam mandatis salubriter obedire volueritis, sententiam anathematis in vos confirmantes apostolicæ ultioni vos subjacere decernimus.

Hæc

Hæc Gregorii epistola longe aliam de canonicis Martinianis inducit opinionem, quam quæ in Gallia christianæ tomo primo a ex chronico Turonensi ingeritur. Sed hæc non ad nos. Porro comes Fulco cum Radulfo archiepiscopo colloquium habuit apud Rupes, ut testantur sequentes litteræ cujusdam sacerdotis ad Radulfum archiepiscopum, qui eum ad reconciliandum Fulconem adhibuerat. Has litteras, etsi ad institutum nostrum proprie non pertinent, tamen ad illustrandam illius controversiæ notitiam ex eodem codice hic exhibere visum est.

Domino metropolitano R. G. sacerdos salutem.

Ad ea quæ nobis satis multa scripsit vestra paternitas saltem pauca respondi, cum possent plurima responderi, nisi quod vos propediem spero presentaneæ collocuturos. Porro comitem F. ad hoc tandem summo labore inclinavi, ut judicium vobiscum in crastina sancti Michaelis, vobis apud Rupes*, se autem & suis in adverso ripa Ligeris consistentibus; ita quidem ut prius se a vobis injuste excommunicatum denarret, nec debere se ulterius vobiscum placitare. Quod si hoc non potuerit, tunc eandem integrum secundum justitiam subeat. Sed hæc verba non mea sunt, sed sunt illius, ne forte & ex his contra me indignemini. Valete.

Quid inde consecutum sit, aliis exponendum relinquo. Ad nostra revertor.

Jam annus undecimus erat, ex quo Guillelmus b abbas Salmurenfi sancti Florentii monasterio præsidebat: cum ecclesia sancti Petri de Sorziaco diocesis Petragoricensis, quæ olim abbatia fuerat, eidem cœnobio collata est. Eam hereditario jure tenebat quidam Alquerius miles, castri Musidanii dominus, cui in mentem venit, ut eam absque ullo pretio, quod tunc insolitum erat, monachis sancti Florentii, Petro & Constantino, traderet. Hujus rei gratia in urbem Petrocoriorum accessit III. nonas Augusti, ut hanc donationem Willelmi episcopi & Helix comitis auctoritate firmari curaret. Postridie, quæ sancti Stephani, majoris ecclesiæ patroni, festivitas erat, post capitulum accessit ad dormitorium illius ecclesiæ clericorum: ubi, presentibus episcopo & comite, in frequenti hominum confessu, suum hac de re propositum exposuit; professus, se id gratuito pro sola animæ suæ, suorumque parentum salute, hanc donationem velle facere: sed tantisper expectandum fratrem suum Willelmum, qui ipso die ejusdem negotii causa istuc venturus esset. Ubi ille advenit, interpellatus est ab altero eorum fratre, Arnaldo tunc illius ecclesiæ priore, qui ibidem abbatis nomen tenuerat; rogatusque sub trecentorum solidorum munere, ut ne prædictam ecclesiam sancti Florentii monachis cederet. Verum Willelmus, qui Arnaldo primum suffragari videbatur, demum Salmurensem precibus victus, illam domno Natali priori, Frogerio, aliisque monachis concessit. Constitutis itaque illic sancti Florentii monachis, unus ex illis, Giraldu nomine, ad Karrosense monasterium profectus, sæpe dictam ecclesiam prodere voluit. Ejus machinationi nimium creduli Fulcradus Karrosensis abbas, ceterique fratres, Alquerium, ejusque fratres Willelmum & Arnaldum monachum muneribus pertentant. quo accepto, sancti Florentii monachi, ne id fieret, intercesserunt hoc anno, Philippi regis XXI.

Ex eodem Salmurenfi monasterio assumtus fuerat Evenus, primum sancti Melanii apud Rhedonas abbas, ac demum archiepiscopus, ut tum vocabatur, Dolensis, qui, ubi septem ac viginti annos abbatia præfuisset abbas simul & archiepiscopus, cum magno sui desiderio e vivis excessit, sepultus in eodem sancti Melanii monasterio, cujus strenuus instaurator fuerat. Post multum vero temporis, venerandæ memoriæ Guillelmo ejusdem monasterii abbate, accidit, ut ejus corpus e tumulo relevaretur, tumque revoluto sepulchrali lapide, plumbea tabula ad ejus caput inventa cum hac inscriptione: Anno dominice incarnationis M LXXXI. Romano pontifice Gregorio VII. consule Redonensi Gaufrido, & Silvestro episcopo, VII. kalendas Octobris obiit dominus Evenus Dolensis archiepiscopus & abbas sancti Melanii, vir strenuissimus, omniumque morum honestate præclarus, pater piissimus, cœnobiique hujus restaurator mirificus. Namque ut primum abbatiam suscepit, unum tantummodo in ea monachum reperit; infra vero XXXVII. annos, quibus monasterium præfuit in tantum congregatio crevit, ut die obitus sui perfectus numerus centum fratrum ibi remanserit. Idcirco credendum est, eum a Domino, non tricenis, nec sexagesimis, sed potius centesimis percepisse fructum. Hæc ex chronico sancti Florentii. Ex his corrigenda series archiepiscoporum Dolensium & sancti Melanii abbatum: ubi Gervasius, & ipse sancti Florentii monachus, post Eveni obitum sancti Melanii monasterii regimen accepit, Eveni studiosus imitator, ad annum

Annal. Bened. Tom. V.

Z

ANN. CHR.
1081.
a Gall. chr.
10. 1. p. 762.
& seqq.

* Roches-Cor-
bon.

XII.
S. Petri de Sor-
ziaco ecclesia
S. Florentio
data.
b V. lib. 63.
n. 62.

XIII.
Evenus Dolens-
is episcopus
obit.

b V. Spicil.
10. 3. p. 253.
& seqq.
c Greg. lib. 9.
ep. 23.

ANN. CHR. 1081. M C VIII. superstes. Gervasio successit Herveus ejus nominis primus ad octo annos, quem excepit Dontaldus abbas ex monacho sancti Michaëlis in Periculo-maris.

In brevi chronico^a Kemperlegienfi Benedictus abbas sanctæ Crucis, frater Hoëli comitis, Namnetensis episcopus hoc anno factus dicitur, retento monasterii regimine, ad quod, abdicato post triginta fere annos episcopatu, denuo remigravit, ut in consequentibus videbimus. In eodem chronico tunc quoque Johannes quondam abbas sanctæ Crucis obiisse traditur. Anno vero sequenti beati Gurloëfii corpus e terra levatur, & ecclesia sanctæ Crucis instauratur.

XIV. Cluniaco tributa monasteria. Habitum est hoc anno concilium apud Santonas, præsentibus sedis apostolicæ legatis, Amato Olorensi seu Oleronenfi & Hugone Diensi episcopis, quorum consilio & auctoritate Willelmus Pictavorum comes & totius dux Aquitanie, monasterium sancti Eutropii titulo & corpore insigne, quod de manu laicali eripuerat, in manus Hugonis Cluniacensis abbatis præsentis transfuit, ut ad Dei cultum reformaretur, & quidem omnino liberum, ita ut præter censum quinque solidorum, quos matri ecclesiæ persolveret, nulli hominum quidquam deberet. Hoc ratum habuere iidem legati, in prædicto concilio, cui interfuerunt ex abbatibus Ademarum Lemovicensis, Odo Angeriacensis, Seguinus Casæ-Dei & Rainaldus sancti Cypriani; ex laicis Calo vicecomes, Rotbertus-Burgundus, alique; ex ordine monastico dominus Teuzo de palatio domni papæ, dominus Wido monachus de Casa-Dei, frater comitis Nivernensis; Clunienses dominus Fulco, de Galliniaco olim dictus, dominus quoque Gerento & dominus Fontius, & multi alii. Actum anno incarnationis dominicæ M LXXXI. indictione IV. anno & hebdomada qua synodus Santonenfis est celebrata. Hac de re jam ante biennium actum fuerat^b in concilio Burdegalensi, sed res infecta fuerat ad hoc tempus, quo istuc inducti sunt Cluniacenses qui prioris ecclesiæ sedem mutarunt, nova commodiori in loco exstructa basilica, quam Urbanus II. dedicavit. Corpus tamen sancti Eutropii ex eo tempore se possidere contendunt nostri Vindocinenses, totum an potiores ejus partem, alii definiant.

Tunc temporis Rostagnus Aqueus archiepiscopus & germanus ejus frater Amelius cum filiis suis, sanctorum Gervasii & Protasii monasterium diocesis Arelatenfis, situm apud castrum Fossas, quod eorum parentes seu propinqui in proprio alodio fundaverant & construxerant, male ordinatum esse videntes, Hugoni Cluniacensi abbati ordinandum commiserunt. De hoc monasterio in consequentibus fusius agemus.

Eodem anno M LXXXI. Hugo comes de Domno-Martino sancti Lupi ecclesiam in villa, quæ dicitur *Esferrens*, ad Isaram, cum altari quod tenebat, reddidit in manus Guidonis Belvacensis episcopi diocesani. Idem vero episcopus hanc ecclesiam cum altari contulit beato Petro Cluniacensi & ejusdem monasterii monachis, *dominis*, inquit, & *fratribus nostris*, assensu clericorum suorum. Postea idem comes Hugo prædictam villam cum adjunctis suis, Cluniacensium ecclesiæ donavit, annuentibus Philippo rege & Hugone de Crispeio ejus fratre & uxore Hugonis Adela. Hoc donum laudarunt & confirmarunt præ aliis Rodhaidis uxor Hugonis de Domno-Martino, ejusque filius Petrus, atque filia, Basilia, Adela & Eustachia.

Ad hæc Adefonsus seu Alfonso, totius Hispanie imperator, Cluniacensibus donat sanctæ Columbæ monasterium, quod ipsi ex regali progenie obtigerat, situm Burgis in provincia Castellæ, juxta viam quæ ducit ad sanctum Jacobum. Scripta charta pridie idus Junii, id est Junii, æra M C XVIII. Subscribunt Huracha seu Uraca, filia Fredenandi regis & Sancia reginæ, Jelvira soror ejus, comes Petrus Ansuriz, comes Gunfalbus Salvatoriz, comes Nonninus Gunfalbus, comes Martinus Adfonso, comes Rodricus Monniz, & plures alii.

XV. Sithienfes abbas. In Belgio Heribertus Sithienfis abbas hoc anno carnem exuit, regiminis sui anno decimo-septimo; sepultus in medio basilicæ, quam ipse perfecerat. Huic successit Johannes monasterii prior, a puero ibidem educatus, humilis & mitis supra modum, ordinatus a Gerardo Cameracensi episcopo, ejus nominis secundo, cui Morinensis ecclesiæ cura tum commissa erat ob intestina Morinensium cum suo episcopo discordia, quæ a morte Drogonis episcopi semper in deterius creverant tempore trium episcoporum, Hucberti scilicet, Lamberti a Rotberto Frifone intrusi, & Gerardi, ut ex Gregorii VII. epistolis & Iperii chronico patet. Ex his Hucbertus, a quodam lancea vulneratus, relicto episcopatu sub Heriberto abbate Sithium se recepit, ibique ad tempus usque Lamberti abbatis Johannis successoris religiosissime vixit in Veteri-mo-

nafterio, professus se indignum esse, qui inter fratres in novo degeret. Non multo post Johannis abbatis ordinationem incendio conflagravit Sithienfe monasterium, quod ille instaurare statim aggressus est.

Laudunenfe sancti Vincentii monasterium post Rogerium tunc administrabat Adalbero abbas, *Suessionis oriundus*, teste^a Guiberto, & bene literatus, cujus rogatu Elinandus Laudunenfis præsul ecclesiam sancti Thomæ, subrus Vetus-Laudunum positam, hoc anno concessit, ut illic monachorum cella fieret. Eidem abbati post annos septem Radbodus Noviomensium antistes cellam sancti Johannis-Baptistæ de Vendolio, supra Faram opidum ad Isaram sitam, donavit. De cella sancti Goberti apud Altimontem inferius.

Paullo ante id tempus apud Declivium* Flandriæ vicum conditum fuerat asceterium: sed propter loci angustias non multo post translatum in opidum, quod Geroldi-montem* vocabant. Id discimus ex litteris Gerardi Cameracensis episcopi mox laudati, qui interventu Rotberti^b junioris comitis Flandriæ & Stephani de Boulario altare de *Huneghem*, cum adjunctis suis, eodem scilicet Gerardi-monte & Boulario, liberum sine persona & obsoniis, prædicto monasterio propter indigentiam concessit, ita ut monachi illic habeant quidquid juris parochialis est. Actum in eodem opido, anno Verbi incarnati M LXXXI. indictione IV. præsulatus vero Gerardi episcopi anno tertio. Hinc corrigas quæ Miræus in libro de monasteriis Belgicis scripsit de hoc cœnobio, quod etiam nunc religione, uti & sequens, florescit, scholarium academia insuper insignitum.

Eodem anno Richeldis Hannoniæ comitissa, mater Balduini comitis, filii Balduini Flandriæ comitis, eo nomine sexti, qui utrumque comitatum, Flandriæ scilicet atque Hannoniæ, tenuit, de animæ suæ salute sollicita, consilium inuit, ut quemdam locum, prope Montes-Hannoniæ positum, & sancto Dionysio^c antiquitus dedicatum, denuo erigeret, ibique fratres secundum regulam sancti Benedicti militaturos ad normam Silvæ-majoris monachorum institueret. Locus in Brocareia* seu Brocaria positus dicitur, indeque sancti Dionysii in Brocareia monasterium nuncupatur. Acta sunt hæc in Monte*, qui vocatur Castrilocus, anno ab incarnatione M LXXXI. Non tamen id executioni mandatum est ante annum sequentem, quo tempore Richeldis prædictum locum subjecit Silvæ-majoris monasterio, quod recentissime constructi cœperat a domno Gerardo abbate, ut in superiori libro vidimus. Itaque Geraldus comitissæ rogatu monachos illuc misit, primumque illic abbatem instituit, eo pacto, ut census duodecim auri denariorum quotannis initio quadragesimæ, sanctæ Mariæ, in cujus honorem Silvæ-majoris monasterium dedicatum est, persolveretur. Ejus rei diploma sequenti anno datum est, cui Balduinus comes cum Richelde matre sua, Gerardus Cameracensis episcopus, Anselmus de Ribodi-monte, alique subscripti sunt. Has litteras in observationibus ad vitam sancti Geraldii integras retulimus, in quibus cuivis, præterquam abbati & fratribus, quilibet juris, dominationis vel advocacionis ibidem interdicitur. unde ipse Gerardus episcopus omne jus episcopale, quod in illa ecclesia habebat, remittit, ut *ibi degentes monachi, omni prorsus inquietudine sint liberi*. Si vero aliquando contingeret, ut abbas sancti Dionysii contra regulam ageret, Silvæ-majoris abbatis correctioni subjicitur. quod etiam de monachis statuitur, qui abbati rebelles forent. Richeldis matris pietatem litteris suis post biennium profecutus est Balduinus comes, qui non modo illius loci libertatem monachis asserit, sed etiam servos & *albanos* seu advenas eis concedit, necnon sancti Petri ecclesiam apud Montes sitam inter monasteria sanctæ Waldetrudis & sancti Germani, ita ut illius ecclesiæ canonicis obeuntibus, eorum præbendæ monachis cedant. quod Gerardi episcopi consilio comes factum dicit. Biennio tantum supervixit Richeldis, mortua anno M LXXXV^d.

Primus S. Dionysii abbas fuit Martinus ex Silvæ-majoris monachis, qui anno M XCVI. concilio Claromontensi interfuit: sed vero successor Heribertus concilio Remensi sub Callisto II. Hi eorum quos successores Silvæ-majoris abbati ad duo minimum sæcula subiecti fuere, ita ut eorum electio a Silvæ-majoris abbate & conventu confirmari deberet, eique subjectionem post suam ordinationem profiteri tenerentur, ut in consequentibus videbimus.

In Anglia Godefridus Eliensis abbas, superius laudatus, a Willelmo rege ad Malmesburienfis^e abbatie regimen translatus est, ejusque loco substitutus in Eliensi

ANN. CHR. 1081.

Adalberoni Abbati S. Vincentii Laudunenfis cella datur.

^a Guibert. lib. 3. de vita sua c. 4. * Vendolium.

XVI. Geroldi-montense monasterium conditur.

* Dieklennic.

* Gramont.

^b Miræi notit. p. 108.

c

c

c

c

S. Dionysii in Brocareia cœnobium.

c ibid. & seq.

* Brocheroye.

* Mont.

c

c

c

c

c

c

c

c

c

c

c

c

c

d Spicil. no. 7. p. 589.

c

c

XVII.

Eliensis monasterii status.

c Angl. sce.

no. 1. p. 614.

ANN. CHR. 1081. Symeon prior Wintoniensis, frater Walkelmi ejusdem ecclesie episcopi. Benedictio- nem abbatialem a Remigio Lincolnensi episcopo accepit, contra privilegia regis Ed- wardi & Victoris papae II. qui abbates Elienses absque subjectionis obedientia a quo- cumque episcopo ordinari praeceperant. Nova monasterio aedificia condidit novus ab- bas: aut Eliensium in se concitavit indignationem, quod benedictionem a dioecetano episcopo accepisset, etsi cum ea conditione, ut nullum jus in sequentes abbates epif- copus sibi arrogaret. Hinc Symeon a rege obtinuit, ut decem Wintonia monachos accerferet, quibus rerum interiorum, exteriorumque providentiam commisit. quae res Eliensium animos amplius exasperavit. Unus ex illis Wintoniensibus monachis, Godricus nomine, vir erat eximia sanctitatis, inde ob exemplum istuc adductus. Post septem regiminis annos Symeon per reliquos septem in languorem incidit ob exactiones militares, coactus quadraginta milites suppeditare ad custodiam insulae, totidemque ad expeditionem. Cum se invifum Eliensibus cerneret, regni iudices ad se vocavit, qui, manu in thesauros injecta, brevem eis annonam constituerunt, sci- licet uno quoque anno ad vestimenta fratrum septuaginta libras, ad coquinam se- xaginta, ad sagimen ducentos porcos, certamque frumenti quantitatem & vini, quod in festis tantum duodecim lectionum & sabbato (*caritatem* vocabant) submini- strabatur. Ita saeculares rerum domini facti sunt usque ad obitum abbatis, gementi- bus sub eorum tyrannide monachis, experimento suo probantibus, quanti periculi sit saeculares in monasteria sic accerferere.

XVIII. S. Eadmundi ecclesia mona- chis aucta. a Monast. Anglie. 10. 1. p. 129. In monasterio sancti Eadmundi gravis controversia tunc fervebat inter Baldewi- num abbatem & Arfastum seu Erfastum Terfordensem episcopum, qui sedem suam in sancti Eadmundi ecclesia statuere volebat. Ea res in conventu Wintoniae habito hoc anno, praesente Willemo rege, ventilata fuit. Illic clamorem a fecisse dicitur episcopus, sed scriptis & testimoniis omnino vacuum. Abbas contra reposuit, Cnutum re- gem, cum consilio episcoporum & optimatum suorum, clericos male viventes ex illa ecclesia expulisse, eorumque in locum monachos substituisse, ubi per quinquaginta tres annos citra praedicti Arfasti antecessoris contradictionem perfluerint, quod praec- ptis regum & Cantuariensium archiepiscoporum auctoritate roboratum sit. Auditis utrimque partibus, regia & episcopali auctoritate sancitum est, ut ab Arfasti, ejus- que successorum dominatione ipsa ecclesia cum adjuncta villa esset immunis. Sub- scripsere post regem Mathildis regina, archiepiscopi duo, Lanfrancus scilicet Can- tuariensis, & Thomas Eboracensis; tredecim episcopi, quorum unus Arfastus Ter- fordensis erat; Robertus & Wilhelmus filii regis; abbates septem, nempe Scollan- dus sancti Augustini, Wlfwoldus Certesensis, Vitalis Westmonasteriensis, Aegel- nothus Glastoniensis, Aegelwinus Eoveshamensis, Aegelwinus Ramcsiensis, & Tu- roldus Burgensis; ac post eos comites & optimates. Data pridie kal. Junii, anno xv. regnante Willemo rege gloriosissimo, ab incarnatione autem Domini M LXXXI. indictione IV. Actum apud Wintoniam in palatio regio. Non tamen omnino repressa est Terforden- sium seu Norwicensium episcoporum insectatio, qui novas eidem loco molestias fa- cessiverunt tempore Willemi Curveys b abbatis, Baldewini successoris.

XIX. Res Germa- nica. c Greg. VII. lib. 9. ep. 10. Interim in Germania, cum Heinrichi regis irae longius procederent, non pauci ab ejus partibus recedentes, ad Gregorii communionem accedebant. Hos fraterne sus- cipiendos monet pontifex in epistola c ad Altmannum Pataviensem episcopum, in his Onasburgensem episcopum, scilicet Bennonem, quem pontifex sibi adherere vel- le intellexerat. Insuper Altmannum hortatur, ut litem, quam idem Benno cum Cor- beienfi abbate super decimis habebat, componere satageret. Corbeiae novae tunc ab- bas erat, sed nullius frugi, Frethricus, cujus tempore, & quidem hoc ipso anno, Er- chinbertus, ejus loci monachus, factus est abbas Heresburgensis, ut in annalibus Corbeiensibus legitur.

Eodem anno Moguntiae monasterium sancti Martini (cathedralis ecclesia est) cum tribus adjacentibus monasteriis, ac pene tota civitas conflagravit. Ita Marianus & additiones ad Lambertum: ubi etiam Heinricho regi natus dicitur filius cognominis, is scilicet, qui eum regno expulsus erat.

XX. Rambonense monasterium. Apud Italos in Piceno, haud procul Tolentino, exstabat per id tempus sancti Flaviani monasterium juxta locum, qui dicitur Rambona, a quo Rambonense mo- nasterium dictum est. Ei tunc praerat Gislerius abbas, cui Aldebrandus quidam, filius Hildebrandi, & Idelberga ipsius conjux, hoc anno quamdam sanctae Mariae

in Silva ecclesiam, sitam in comitatu Auximensi, contulerunt. Eiusdem loci abbas erat Albertus anno MCXIII. Nec plura de hoc monasterio.

VIX annus supra millesimum octogesimus-secondus inchoatus erat, cum rex Heinricus, milite ex hibernis educto, Romam reversus, urbem Leoninam acri obsidione premere institit; eaque in potestatem redacta, cum templum augu- stissimum sancti Petri igne violare frustra tentasset, veteris urbis oppugnationem aggressus est. Verum saevientium aestuum incommodis conflictatus, Romanis acriter resistentibus, ab oppugnatione recessit, exercitu per vicina loca disperso, cui Cle- mentem antipapam praefecit: ipse vero in Lombardiam se recepit. Ad hoc tempus referenda est ejusdem Heinrichi epistola ad Theodericum Viridunensem episcopum, in historia a Trevirensi relata, in qua ait, se die sancti Benedicti Romam intravisse, & eum incredibili modo, non sine miraculo, cum decem tantum homines secum haberet, (quod antecessores sui vix cum decem millibus facturi fuissent) a Roma- nis ultro receptum fuisse: adeo ut rota Roma ipsius esset, excepto castello, in quo reclusus habitabat Hildebrandus, scilicet domo Crescentii. Porro Hildebrandum legalis omnium cardinalium, ac totius populi Romani iudicio abjectum esse, & electum papam Clementem in sede apostolica sublimatum; seque consensu omnium Roma- norum in die sancto paschae consecratum fuisse imperatorem, in quibus etsi quaedam praeter veritatem jactanter dicta sint, visum est tamen saltem haec pauca in transcurso delibare.

Antequam Romam obsideret Heinrichus, ad Farfense accessit monasterium, cujus abbatem Berardum de castro Faræ, & de omnibus monasterii rebus investivit, seque in fraternitatem & societatem orationum adscribi postulavit. Inde ad praedictum Faræ castrum profectus, ex eo Rusticum, Crescentii quondam filium, qui illud invase- rat, expulit, ipsoque die castrum Farfensibus restituit. Tempus, quo Farfam acce- sit, diligenter notavit loci chronographus in haec verba. Anno dominica incarnatio- nis M LXXXII. indictione v. epacta XVIII. concurrente v. quinta feria, mensis Martii die XVII. prima videlicet hebdomada quadragesime, tertia hora diei, dominus Heinrichus IIII. gloriosissimus rex, a Deoque coronatus piissimus augustus imperator tertius, ad hoc Far- fense devotissime veniens canobium, a cunctis fratribus nobilissime, valdeque honorifice & amantissime susceptus est &c. Haec chronicae notae apprime huic anno, etiam secun- dum nostrum calculum, conveniunt.

Erant in Italia monasteria quaedam regia, quae imperatores jure proprio sibi tunc vindicabant, & quorum sibi arrogabant investituras: qualia fuere Farfense & Casau- riense, quale etiam fuit Casinense. Hinc est quod praedictus rex Heinrichus, dum Farfae versaretur, sive hoc anno sive sequenti, ut Baronio visum est, litteras b ad Deside- rium Casinatam abbatem, ut ad se veniret, misit. ad quas cum ille nihil respondisset, alteras subjecit terroris ac minarum plenas, mandans, ut Farfae sibi occurre- ret. Tunc rescripsit Desiderius, sibi integrum non esse ad eum accedere ob metum Nortmannorum. Attamen si rex cum Romano pontifice pacem inire vellet, se eum incunctanter aditurum. Hoc responso iratus rex, tertias ad eum litteras scripsit, pos- tulans, ut ad celebrandum secum pascha veniret. Ad haec anceps animi abbas, quid ageret haerebat. si enim ad regem proficisceretur, ne sacro anathemati subjiceretur, metuebat: si maneret, ne sibi aut suo monasterio detrimentum accerferet. Divino tamen praesidio, sanctique Benedicti patrocinio confusus, iter aggreditur, sollicitè cavens, ne sive in toto illo itinere, sive in mora apud regem, cum ullis episcopis aut honoratis regii comitatus viris preces haberet, cibumve sumeret. De- nique jussus ut regi fidem praestaret, atque ex ejus manu abbatiam susciperet; al- terum se praestitutum dixit, cum eum imperatorem legitime coronatum videret: alterum nec pro totius mundi honore facturum constanter asseruit. Hinc ira excan- descens Heinrichus, Jordano principi, qui ad ipsum transierat, praecipit, ut nuntiis suis Casinense monasterium tradat. Verum, cum multa de Desiderio praecleara retulisset princeps, mitigatus rex id unum ab inflexo abbatis animo extorquere po- tuit, ut suam apud Pontificem operam pro ejus coronatione interponeret.

His actis, rex ad obsidendam Urbem cum exercitu suo profectus, cum in burgo sancti Valentini maneret, ejus loci ecclesiam Farfensi monasterio asseruit, diplomate dato anno primo pontificatus domini Clementis III. papae, immo antipapae, die XXIII. mensis Maii.

ANN. CHR. 1082. X X I. Heinrichi nova Romae faci- nora.

a Spicil. 10. 12. p. 288.

Farfae acta.

XXII. Desiderium abbatem ad se vocat. b Chron. Ca- sin. lib. 3. c. 50. d. 49.

ANN. CHR.
1082.
X X I I I.
Can. sinum &
Fraxinorense
monasteria.

Hoc anno, cum ad extremas rei familiaris angustias redactus esset Gregorius papa, ut ei succurreret Mathildis comitissa, Canusinae abbatiae thesaurum, quem eodem loco cum progenitoribus contulerat, Romam perferri curavit. Exstat hac de re apud Tengenagellum relatio, cujus hoc initium. *Anno Domini M LXXXII. comitissa Mathildis cum episcopo Anselmo, scilicet Lucensi, qui & vicarius seu legatus erat Gregorii VII. in illis diebus in Longobardia, thesaurum ecclesie Canusinae postulavit abbatem Gerardum, qui tunc praerat praefate ecclesie, ad dirigendum papae pro defensione Romanae ecclesie, quae illo tempore persecutionem grandem habebat a Guiberto haeresiarcho.* Mathildis voluntati pro sua in pontificem & Romanam ecclesiam propensione obsequens Gerardus abbas, mox ecclesiae suae thesaurum misit, videlicet coronas viginti-quatuor, quarum duae aureae erant, (quales coronae tunc temporis in ecclesiis suspendi solebant ad ornatum) duas altarium tabulas argenteas; turibulum grande argenteum, quod decoratum Canusii septingentas libras argenti, novemque auri pendebat. In hujus vero thesauri compensationem abbatiae Canusinae quaedam capellae concessae. Hujus loci occasione de istius abbatiae origine hic agendum est.

Canosa locus est haud procul a Regio-Lepidi in Lombardia, ubi Atto Brixienfis marchio ecclesiam sub medium saeculum decimum extruxit, sanctorum martyrum Victoris & Coronae, nec non sancti Apollonii Regienfis episcopi & confessoris corporibus a Gothifredo episcopo Regienfi ipsius filio decoratam, quam saecularibus clericis commisit. Attonis ex filio Tedaldo nepos fuit Bonifacius marchio, qui ex Beatrice conjuge Mathildem comitissam suscepit. Mortuus est Bonifacius vi. kalendas Maii, anno Christi M LII. ut diserte tradit Domnizo, ex quo haec omnia de Canosa, & Canusina abbatia discimus. Bonifacio viginti-quinque annis supervixit Beatrix, quae una cum filia Mathilde Fraxinorense monasterium nostri Ordinis construxit, & Canusinam ecclesiam itidem Benedictinis attribuit: quod Domnizo^a testatur his versibus.

comitissa Beatrix

*Moribus in pulcris natam nutrita ab ulnis,
Scilicet excelsum Mathildem, mente modestam
Bina monasteria cum qua simul edidit ipsa.
Fraxinorense monasterium primum fuit illud.
Praedia multa satis dedit illic magna Beatrix.
Esse quia monachos plusquam clericos venerandos
Credebant ambe; Canusina quoque sancta
Ecclesie nomen mutaverunt & honorem
In melius, dudum cui praepositus fuit unus
Ufus cum cleris nonnis tantum duodenis
Deservire quidem: nunc abbas servit ibidem
Cum monachis Christo multis famulantibus illo.*

Canosae monachis haud dubie praepositus fuit Gerardus abbas primus, de quo superius facta mentio est. Monasterii de Canusio meminit Lucius II. cujus loci abbas commendatarius erat anno M D XIII. Ludovicus Tricaricensis episcopus. Nec plura de hoc celebri quondam monasterio, ubi Atto marchio, Gothifredus episcopus ejus filius, aliique ejusdem stirpis sepulti sunt.

Ad Fraxinorense quod attinet, aliis Frassinorum & de Frassinaria, situm erat^b in dioecesi Mutinensi, sub titulo sanctae Mariae & omnium Sanctorum; nunc vero unitum Romano collegio Maronitarum per Sixtum V.

Vix in sancti Claudii monasterium reversus erat Simon ex comite monachus, cum a pontifice iteratis litteris Romam accersitur. Ubi eo advenit, honorifice acceptus est, eique domus ad habitandum juxta beatam Theclae virginis ecclesiam assignatur. Illic dum moraretur, omnes ejus famuli aëris contagione absumti sunt, duobus tantum monachis relictis, quorum alter ad monasterium regressus est, alter vero, Rotbertus nomine, usque ad finem vitae Urbis inaequalitatem cum eo sustinuit. Contigit autem eo tempore, ut Rotbertus Guiscardus, Apuliae princeps, a Gregorio dissentiret: cui reconciliando Simon in illas partes a pontifice missus, rem pro voto executus est. Inde in Urbem reversus, cum repetendi monasterii sui veniam a papa sepius petiisset, Dei tandem voluntatem apud sanctum Petrum perferri jubetur:

ubi, cum pervigilem in precibus noctem exegisset, morbo corripitur. Tum ad domum micilium reversus suum, ut se inviseret, pontificem rogat, cui animae suae arcana aperit. Dein, ejus indulgentia & benedictione percepta, sacro viatico munitus, pridie kalendas Octobris spiritum Deo reddidit. Ejus obitum sanctus Arnulfus, Sueffionum tunc episcopus, ipsa hora caelitus didicisse traditur. Funus ejus perquam honorifice curatum, jussuque pontificis sepulturae locus inter apostolicos ei concessus. Regina vero Anglorum Mathildis, quae ipsum educaverat, ad tumulum ejus exornandum auri quam plurimum & argenti per quemdam monachum transmisit. Post ejus mortem Rotberto monacho, qui cum ipso Romae perstitit, ad sua reverso apparuisse dicitur, eumque objurgasse, quod duos aureos sibi relictos in pauperes non expendisset. Tum eum de sua gloria certiore factum jubet significare *Anselmo sanctae Mariae Becci abbati, prudentissimo & reverendissimo viro*, quod modicum ipsi in Deo contulisset auxilium, contra quam de ejus pro se suaque salute studio speraverat. His dictis, monachum ad prosequenda monasticam vitam, in primis obedientiam, officia hortatus est; moxque evanuit. Haec cum Anselmo Rotbertus retulisset, illacrymatus vir Dei culpam confessus est, seque elemosynis facturum satis promisit. Simonis gesta litteris mandavit anonymus ejus aequalis; epitaphium praeter alios composuit Urbanus II. quod pyramidi inscriptum ob meritum cum auctoris, tum beati Simonis, hoc loco exhibere visum est.

*Simon habens nomen, majorum sanguine claro,
Francorum procerum pars ego magna fui.
Paupertatis amans, patriam, mundumque reliqui,
Christum divitiis omnibus antefereus.
Post ad apostolicam caelestis principis aulam
Eximius tanti me patris egit amor.
Quo duce promerear tandem super astra levari:
Hospitor hic, sacras conditus ante fores.*

Praeter Crispiacense sancti Arnulfi monasterium, quod Cluniacensibus nostris concessit Simon, complures cellas seu prioratus erexisse dicitur: unum sub sancti Petri titulo apud Barrum-super-Albam Campaniae opidum: alterum sanctae Germanae in vicino monte: tertium in opido Firmitatis ad Albam: quartum Silvae-rubrae* seu Roboretae secundum Albam fluviolum, uti & quintum sancti Leodegarii: sextum apud Confinium* in eodem tractu, & quosdam alios: quos omnes sancti Augendi seu Eugendi abbatiae, ubi monachum induerat, attribuit.

Interim Hermannus Luciliburgensis, contra Heinricum anno superiore in festo sancti Laurentii rex electus, & post natale Domini in festo sancti Stephani coronatus, expeditionem in Italiam ad liberandum pontificem parabat. Hujus rei causa e Saxonia in Sueviam hoc anno, teste Bertoldo, accessit. quo tempore id sine dubio contigit, quod Burchardus monachus sancti Galli^a scribit, nempe quod Hermannus iste Liutoldo sancti Galli pseudoabbate, de quo superius^b actum est, deposito, quemdam Augiensis monachum, Verinharium nomine, in illum locum intruserit. Inde novae rixae inter Udalricum sancti Galli abbatem, eo nomine tertium, & Ekkehardum Augiae abbatem, qui monachi sui partes tuebatur. At victor non semel Udalricus, post eadem patriarchae Aquileiensis in ejus thronum promotus, novas ad resistendum vires habuit ex nova dignitate, cujus potentiam reveritus Werinharium, a praefectura sancti Galli male usurpata abstinere compulsus est, ut inferius videbimus. Ad Hermannum novum regem quod attinet, Ottone duce, quem in Saxonia reliquerat, mortuo, ab Italica expeditione animum avertit, in Saxoniam redire coactus.

Illic cum apud Goslare in frequenti procerum ac principum Saxonum confessu versaretur, ipsum adiit Marwardus Corbeiae-novae abbas recens electus, petitque, ut duorum cenobiorum^c sibi commissorum, Corbeienfis nimirum & parthenonis Herivordensis privilegia confirmaret, necnon decimarum possessionem adversus Brunonem Osnabrugensem episcopum, eas ex Heinrici regis decreto repetentem. Fecit novus rex quod rogabatur, diplomate dato in palatio regio Goslare coram multis principibus III. nonas Augusti anno ab incarnatione M LXXXII. indictione quinta. Itaque

ANN. CHR.
1082.

^a Domnizo
lib. 1. c. 17.

^b V. Lubn
p. 150.

X X I V.
Simonis monachi Romae
gesta & obitus.

* Stuarolle.

* Confinium.

X X V.
Turbae novae
apud S. Gallum.

^a Goldast. rev.
Alan. to. 1.
p. 121.
^b lib. 65.
n. 22.

Corbeiae-novae privilegia renovata.
c. V. Annal. Paderborn.
p. 607.

ANN. CHR.
1082.

ante hunc diem depositus fuerat eiectusque Frethricus Corbeia abbas, in cuius locum jam tum substitutus erat Marwardus, *bonus pater & doctus, doctorumque amator*, ut in annalibus Corbeiensibus legitur, in quibus hæc confirmatio perperam differtur ad annum sequentem. Vir frugi fuisse dicitur iste abbas, precibus, studiis & curæ monasterii semper intentus: sub quo numerus fratrum amplissimus fuit, & schola Corbeiensis refluuit. Idem ossa Liutolfi & Dietmari piissimorum abbatum eleuasse, & ante aram sanctæ Crucis cum summa reverentia posuisse memoratur, factus demum episcopus Onasbrugenfis. Ceteris rebus Germanicis hujus anni tantisper dilatis, ad res Gallicanas divertamus.

XXVI.
Meldensis
concilii acta
pro Dervo &
aliis.

* de Brienne.

Apud Meldas habitum est hoc anno concilium, præfidente Hugone Dienfi episcopo, sedis apostolicæ legato, cum Amato vicario Gregorii papæ, cui Richardus Biturigum archiepiscopus, & episcopi novem, cum Terbaldo seu Theobaldo palatino comite interfuere. Horum omnium nomina discimus ex duobus ejusdem concilii actis pro Dervensi monasterio. Unum est contra Breonensem * comitem, qui injustas consuetudines a prædicta abbacia exigebat contra decretum Theobaldi comitis, superius a nobis relatam. Eas vero in posterum sub anathematis pœna exigi ventant patres. Alterum est comitis Rosnacensis, qui, consilio habito cum Gregorio papa ut *moveretur mundo & viveret Leo*, Dervensibus alodia quædam concesserat apud Roserias, Muceium, & Tunchereium, eo pacto, ut Dervenses Cluniacensibus cederent quartam partem ecclesiæ sanctæ Margareta; ubi illos idem Guarinus collocaverat. quam donationem Meldensis concilii auctoritate confirmari petiit, obtinuitque. Utrique actis in Appendice relatis subscribunt cum duobus legatis & Richardo Bituricensi archiepiscopo novem, ut dixi, episcopi, scilicet Hugo Trecentis, Rogerus Catalaunensis, Roricus Ambianensis, Hugo Gratianopolitanus, Hugo item Lingonensis, Hugo quoque Nivernensis, Hagano Augustodunensis, Arnulfus Suesionensis, & Landricus Matiscensis. Post episcopos vero Terbaudus comes, Alais seu Adelais ejus uxor, & Odo eorum filius. *Actum Meldis civitate in concilio publico, ubi multitudo sacerdotum jussu Gregorii papæ, qui & Hildebrannus dictus est, convenerant.*

Diem & annum non exprimunt hæc acta: sed utrumque nobis indicat Clarius monachus in chronico Senonensi in hæc verba. *Anno M LXXXII. die XIV. kal. Novembris, obiit Walterius Meldensis episcopus; & in sequenti septimana Hugo Dienfis episcopus, Romana ecclesiæ legatus, congregavit concilium in eadem urbe, & ordinavit ibi episcopum Robertum abbatem ecclesiæ Resbacensis. quod quia sine presentia & assensu Richeri archiepiscopi Senonensis & coepiscoporum ejus factum est, excommunicaverunt eum*, scilicet Robertum, cujus loco Richerius post annos duos Walterium episcopum ordinavit. In duobus illis actis Hugo legatus adhuc Dienfis episcopus dicitur, tamen ante hoc Meldense concilium Gebuino Lugdunensi archiepiscopo jam successerat: at sub finem secundi instrumenti etiam Lugdunensis archiepiscopus vocatur. Ad eum jam archiepiscopum Gregorius papa scripsit * de lite Seguini abbatis Casæ-Dei adversus alterum incerti loci abbatem, quem Hugo interdicto supposuerat, propterea quod loco, ad discernendam justitiam constituto, non adfuisset.

Sub idem tempus Dudo Dervensis abbas, Brunonis successor, querimoniam itidem movit in Goffridum juniorem, Junvillæ dominum, sui monasterii advocatum, qui iniquas consuetudines in quibusdam monasterii prædiis exigebat. Hac de re proclamatio facta dicitur *ad magnanimum comitem Theobaldum*: a quo monitus est Goffridus, ut pro ejusmodi vexationibus Dervensibus satisfaceret *apud civitatem Meldis*.
 » Verum, cum die constituto illic adesse non potuisset comes, utpote vehementer
 » occupatus *ob captivum filii sui Stephani, carcerali custodia a rege Francorum mancipati*;
 » inde reversus Goffridus cum Dervensibus pactionem fecit, ne iterum a comite hac
 » de re corripere, pollicitus se contentum fore consuetudinibus, quas avus ejus Ste-
 » phanus, cum laude & consensu monachorum accipere consueverat. Hic Stephanus,
 » de Vallibus cognominatus, filia comitissæ Junvillæ seu Joviniaci ducta in uxorem, ejus
 » loci comitatum obtinuit, ut ex Alberico ^b discimus, fuitque pater Goffridi senioris.

b Alberic.
an. 1055.XXVII.
Cella Brigen-
sis data Majoris-
monasterio.* Le Grand
Moyn.

In prædicto concilio Meldensi statutum est, ut minores abbatia, in quibus duodecim monachorum numerus cum abbate sustentari non poterat, Cluniacensis vel Majoris-monasterii abbatum procuratori subjicerentur. Quam ob rem Hugo comes de Domno-Martino ejusque fratres, Ebalus & Andreas, quorum majores abbatiam sancti Petri, Cellam vulgo dictam, in pago Briegio prope Creceium ad Mucram * in suo

ANN. CHR.
1082.

suo alodio construxerant, eam religione fere destitutam, Terbaldo comite cum Adelaide probante hoc anno reformandam commiserunt Bartholomæo Majoris-monasterii abbati, qui ægre illam admisit, ac demum illic monachos suos cum priore instituit. Longe antiquior erat hæc ecclesia, *La-cella* dicta in litteris Walteri episcopi Meldensis, eo nomine primi, anno sexto-decimo Henrici regis datis, quibus fratribus monasterii *Lacellensis* altaria duo concessit, unum sub abbatali nomine in villa, nomine *La-cella*, alterum in villa *Wairat* nuncupata, ea lege, ut ipsi ejusque successoribus parerent abbas & monachi, & episcopum, cum illud diverteret, hospitio exciperent. quod Bernerius abbas vir religiosus, adhuc vivens implere statuit, sed morte præventus non potuit. Ex quo intelligitur monachos illic & abbatem existisse, antequam hæc cella Majori-monasterio subjiceretur. Horum omnium litteras in Appendice referemus, in quibus habetur confirmatio Rotberti Meldensis episcopi, qui se ab Hugone Dienfi consecratum fuisse dicit. Locum hunc versibus suis celebravit illius temporis poëta Fulcoius subdiaconus Meldensis in hunc modum.

*Fulcoius spatians paradysum per Briegensem,
Dum fontes, salus, dum Thessala Tempe reviso,
Delibans ut apis, quid in arbore, quid sit in herba,
Occurrit locus hic positus Mucram super amnem.
Insula parva situ, musis gratissima sedes,
Magna voluptati superans Heliconæ deorum:
Cui nomen Celle: Cellam dixere coloni.
Invitante loco, captus regione vesedi.*

Post hæc sequuntur versus de Dudone abbate, qui principatu Philippi primi floruisse dicitur.

*Cujus nobilitas sedes possedit avitas,
Imperio digna specie per idonea signa
Exstitit illustris, non ut plerique . . .
Longe tentatus, per tentamenta probatus
Abbas Dudo bonus.*

His versibus subjicitur carmen prolixum de sancto quodam Bladino porcorum pastore, apud Cellam sepulto in basilica sancti Petri.

*—Locus hic qui distat ab urbe
Meldis, millenis spatio propiore decenis.*

id est quatuor leucis. Hanc Cellam *abbatiam Celle-Briensis* vocat Manasses primus Meldensis episcopus, eamque *ad cellam* & ad prioratum confirmat fratribus Majoris-monasterii cum parochiali ejusdem Cellæ ecclesia. Cellam modo occupant Benedictini Anglicani.

Fulcoius poëta mox laudatus, ut id obiter notem, ortu Belvacensis, sed Meldensis subdiaconus, versibus suis celebravit sanctos Briegenfes; viros sui temporis illustres, Alexandrum II. & Gregorium VII. Romanos pontifices; Gervasium & Manassen Remorum archiepiscopos, necnon Richerium Senonensem; Hugonem Diensem multosque episcopos; Hugonem abbatem Cluniacensem, Ivonem Dionysianum, cujus & *titulum* seu epitaphium, multorumque aliorum composuit. Viros itidem sui temporis doctos prædicavit, Lanfrannum seu Lanfrancum, Anselmum & Hermannum magistrum, cujus epitaphium edidit. Denique idem auctor titulos quoque scripsit parentum suorum, Anselmi & Emonæ, duorumque fratrum suorum, Adæ & Tritici, necnon Escelinæ nutricis. Idem epitaphium scripsit Hugonis cujusdam ex milite monachi, qui

Conculcans mundum sumsit baptismum secundum.

Hæc satis ad internoscendum obscurum poëtam, cujus opera extant in bibliotheca regia, & Bellovacensi.

Eodem tempore in ipsa Meldarum urbe sanctæ Celinæ virginis ecclesia seu abbatia, quæ olim multos habuisse monachos dicitur, sed tunc in tantas redacta an-

Annal. Bened. Tom. V.

A a

XXVIII.
S. Celinæ cel-
la, alia que
item Majoris-
monasterii.

ANN. CHR.
1082.

gustias, ut vix unum aut alterum ministrum alere possent, Majori-monasterio itidem subjecta fuit. Primus ejus loci prior fuisse videtur Berno, ad cujus preces Galterus seu Walterus, eo nomine secundus, episcopus Meldensis, Bernardo Majoris-monasterii abbati confirmat predictam sanctæ Celinæ ecclesiam, & quatuor altaria, necnon ecclesiam beatæ Mariæ de Curte-Evroidi, & ecclesiam beati Jacobi apostoli Galliferi anno M XCVI. Non multo post eodem Bernone priore, Adela comitissa ejusdem loci monachis, qui tunc a præfecto comitis plurimum vexabantur, donat *totum consulum* seu jus comitis in terra sanctæ Celinæ, sicut habebat ultra pontem; & quidem pro anima Stephani comitis mariti sui, in Palæstina cæsi anno M C I. & filiorum suorum Guillelmi, Tetbaldi, Stephani & Odonis, quod donum Tetbaldus comes ratum habuit, præsentibus Manasse Meldensi episcopo, Urfo sancti Faronis & Galeranno sancti Petri Resbaci abbatibus atque Galfredo vicecomite. Denique Rainaldus episcopus Meldensis scripto testatum reliquit, Ansellum de Dangiolio, in extremis constitutum, monasticum induisse habitum inter sanctæ Celinæ monachos, quibus quædam donaria contulerit; eisdemque longe ante *usarium unius quadrige* in nemore suo, quod Moleium dicitur, concessisse eo tempore, quo *in viam Dei*, id est ad expeditionem sacram, cum comite Heinrico proficisceretur, scilicet anno M CXLVII. Hujus scripti testes duos abbates, Lambertum sancti Faronis, & Simonem sanctæ Mariæ, videlicet de Cagia, adducit Rainaldus episcopus, qui in Meldensium episcoporum indicibus Genoldus mendose appellatur.

Concilia
Exoldunense
& Carrofense.
a Spicil. 10. 7.
p. 17.
* *Issoudun.*
b Concil. 10.
10. col. 400.

Paulo ante Meldense concilium habitum fuerat aliud concilium ^a apud Exoldunum * Bituricensis pagi opidum, præfidente itidem Hugone Diensi episcopo cum Amato Ellerenfi seu Oleronensi, quo in concilio Richardus Bituricensis archiepiscopus donationem, fratribus Majoris-monasterii ab se factam ecclesiæ sancti Martini de Campis olim de Briva appellatæ, juxta muros urbis Bituricæ sitæ, confirmari curavit. Hugo & alii sexdecim episcopi ^b instrumento subscripserunt.

His conciliis adde Carrofense, hoc anno celebratum, in quo ejusdem monasterii reliquiæ ostensæ sunt III. idus Novembris, ut legitur in chronico Maxentiano, seu Malliacensi, quod potius de quodam conventu fidelium, quam de vero concilio intelligendum videtur. Eodem anno sancti Maxentii monasterium cum adjuncto opido flammis absumtum, uti & Malliacense, cui Gaufridus abbas tunc præfectus fuit, postmodum rector sancti Michaëlis de Clusa in Alpibus Cortiis. Eodem tempore præsidebat Wido abbas Cormaricensi monasterio, ubi tum monachus vivebat, nomine Litterius, jam a nobis laudatus ^c, vir tantæ abstinentiæ, ut per annos decem nec vinum, nec aquam, præterquam in sacrificio bibisse dicatur.

c lib. 63.
n. 61.

In brevi chronico Andegavensi apud Labbeum ^d ponitur hoc anno mors Oderici abbatis Vindocinensis, sæpius a nobis laudati, & Davidis ejus successoris electio his verbis. *Obiit Odericus hujus loci abba, vir famosus suis diebus in ordine monastice & disciplina, IV. nonas Octobris. Vixit autem in abbacia XXXVIII * annos & tres menses ac dies quatuor: cui successit sequenti anno dominus David abba pridie nonas Junii, non vivens in abbacia amplius quam duos annos, duosque menses.* Davidi, bonæ memoriæ abbati, VIII. idus Augusti, anno M LXXXV. mortuo, substitutus IX. kalendas Maii insequentis Berno, successorem sortitus Goffridum, virum doctrina & pietate insignem, de quo in consequentibus multa dicendi occasio erit.

S. Albini &
S. Sergii abba-
tes.

Ordinatus hoc anno Gaufridus Andecavorum præsul, Girardum sancti Albini abbatem eodem die, id est VIII. idus Maii, ordinavit. Eodem etiam anno Dacbertus sancti Sergii abbas decessit III. idus Aprilis: cui successit in annos undecim Acharus. Post biennium magna contentio emerfit inter duos illos abbates de donatione cujusdam terræ, in burgo sancti Sergii facta sancto Albino; eoque ventum est, ut rem duello dirimere constituerint. Verum dum pugiles in campum procederent, res amice composita est. Ab iisdem renovata est alia controversia de Campiniaco, quæ paucis ante annis ^e sollempni modo composita fuerat. Hanc litem redintegrarunt Sergiani, ut inferius videbimus.

c V. lib. 64.
n. 72.

XXX.
Moritonii cel-
la B. Mariæ.
* *Morvain.*

Exstat in inferiori Nortmannia, diocesi Abrincatenfi, Moritonium castrum * seu opidum haud ignobile, comitatus titulo illustre, quod Willhelmus Anglorum rex & dux Nortmannorum fratri suo ex matre Rotberto concessit. Illic duæ antiquitus erant ecclesiæ, una sancti Ebrulfi collegiata, altera sanctæ Mariæ minus præcipua, juxta castrum in *rocha* seu rupe posita, unde B. Mariæ de Rocheto vulgo appellata. Hanc

ANN. CHR.
1082.

ecclesiam quidam Norgodus in præbendam habebat a sancto Ebrulfo, a quo eam redemit Rotbertus Moritonii comes, eamque Deo & sancto Martino, atque Bartholomæo abbati, fratribusque Majoris-monasterii cum Mathilde conjugæ suæ donavit pro anima Willielmi Anglorum regis fratris sui & reginæ Mathildis, proque suæ & conjugis suæ salute. Ad hæc idem comes eidem ecclesiæ sanctæ Mariæ contulit præbendam in sancti Ebrulfi ecclesia, eo pacto, ut, si illa sanctæ Mariæ ecclesia in abbatiam erigeretur, ejus abbas hebdomadam suam peragat in sancti Ebrulfi *monasterio*, & ipsemet interfit in eadem ecclesia festivis diebus ad missam & vespas: si vero abbas non interfuerit, prior loci ejusdem id ipsum faciat. Priori donationi hoc anno factæ adscripta sunt signa Guillelmi regis Anglorum, Guillelmi & Rotberti comitum ejus filiorum, item Rotberti comitis Moritonii & Mathildis comitissæ, necnon Guillelmi eorum filii, tum Guillelmi Rotomagensis archiepiscopi, Michaëlis Abrincatenfis, & Gisleberti Luxoviensis seu Lexoviensis episcoporum, & aliorum. Posterior donatio post sex annos facta est. Post aliquantum temporis, id est anno secundo Stephani Anglorum regis, gravis exorta lis est inter canonicos sancti Ebrulfi & monachos Moritonenses de jure sepulturæ opidanorum, quod canonici sibi reservatum esse contendebant. Causa Rotomagi præfente rege discussa, Hugonis archipræfultis & Richardi Abrincatenfis episcopi judicio definitum est, ut quidquid intra muros opidi continebatur, ad parochiam canonicorum pertineret; cetera quæ foris essent, ad monachos, qui olim viginti numero illic erant.

Hoc ipso anno, in quo sistimus, alia non minus gravis controversia inter Willhelmum Rotomagensis archiepiscopum & Girbertum Fontanellensem abbatem agitata est super exemptione monasterii, quam archiepiscopus impugnabat. Causa hæc Rotomagi præfente Willielmo rege discussa fuit ab episcopis multisque abbatibus & nobilibus viris, in idque conventum est, non esse contra canonicam & apostolicam auctoritatem, ut insigniora monasteria quadam peculiari prærogativa immunita essent ab episcoporum & archidiaconorum exactione. Huic definitioni subscribere post episcopos Anselmus Becci abbas, Hugo de Cestra, Rogerus de Bello-monte cum filiis suis, Rotberto comite Mellenti, Guillelmo Crispino, multisque aliis nobilibus viris, qui præfentes aderant. Actum Rotomagi anno ab incarnatione M LXXXII. nonis Septembris, indictione v.

XXXI.
Fontanellen-
sium lis de
exemptione.

Hic est Willhelmus, Bona-anima cognominatus, ex archidiacono Rotomagensi Beccensis monachus, & post Lanfrancum sancti Stephani apud Cadomum abbas, qui eandem exemptionem Beccensibus concessit, nempe ut ipsa Beccensis ecclesia, ejusdemque loci parochia cum ejus parochianis libera esset ab omni episcopali exactione, præter ea quæ ad episcopalia munia speciètim pertinent, id est monachorum & clericorum ordinationes, ecclesiarum consecrationem, pœnitentium reconciliationem, ac determinationem illius occultæ pœnitentiæ, *quæ sine consilio episcopi dari non potest*; chrismatis denique & olei collationem. Quod si in illa parochia causa orta fuerit, quæ ferri judicio finienda sit; tunc pro arbitrio abbatis aut apud matrem ecclesiam causa finiatur; aut archiepiscopus *ferrum judicii* ad locum illum per ministros destinabit, ibique judicium coram archiepiscopi ministris fiet: pecunia vero, si qua inde obvenerit, semper abbatis erit. In ceteris autem Rotomagensis diocesis parochiis, quæ ad eandem abbatiam pertinent, hoc solum indulget archiepiscopus, *ut manus pastos suos laicos quietos habeat, illos tantummodo, qui terram vel domos nullo modo possident*: si quis vero ex his, qui liberi facti sunt, *contra christianitatem egerit*, & abbas ad corrigendum tardior fuerit, eo monito archiepiscopus reum emendabit. In hujus privilegii vicem si Beccensis abbas ab archiepiscopo invitatus esset, apud matrem ecclesiam in festo dedicationis adesse debebat, *sumtus archiepiscopi habiturus*, ut archiepiscopo missam celebrante chorum teneret; aut vice archiepiscopi missam festivam celebraret.

Beccensium
immunitas.

Ad hunc annum non pervenit Petrus abbas monasterii sancti Germani Pratenfis, Rotberti secundi successor, vir tantæ modestiæ, ut præfecturam diu subire detrectaverit, quam tandem præpositi majoris precibus expugnatus ægre admisit, tenuitque ad decennium. Ei subrogatus Issembardus, ineunte hoc anno Philippum regem, Pisciadi epiphaniorem residentem, adiit, conquesturus de quodam milite Hugone, cognomento Stavello, qui in possessione sancti Germani, quæ Dominus-Martinus nuncupatur, & in villulis ad eam pertinentibus, multa gravamina inferebat,

XXXII.
S. Germani
Pratenfis ab-
tes.

ANN. CHR.
1082.

prætextu advocacionis, quam ex parte conjugis suæ sibi competere contendebat. Is cum uxore vocatus ad regis iudicium, cum jus usurpatum probare non potuisset, causæ succubuit. *Actum Pisciaci castro, anno Verbi incarnati M LXXXII. regnante Philippo rege anno XXIII. Datum mense Januario die VI. indictione V.* Gislebertus clericus *nutu* Gaufridi Parisiorum episcopi & cancellarii subscripsit. Huic placito adscripta sunt post regem signa Richerii Senonensis archipræfulis, Gaufridi Parisiorum episcopi, Galterii Meldensium episcopi & Ursionis Silvanectensium, tum Hugonis Crispeii comitis, qui regis frater erat, Rotberti Mellensium, Odonis Campaniæ comitis, Garini Ridelli, aliorumque militum. Idem abbas duo altaria, unum sancti Germani subtrus Colliacum sub gravi pensione a Waltero Meldensi, ejus nominis secundo; alterum Novigenti ad Matronam, quod Artaldi cognominant, ab Hugone Sueffionensi episcopo obtinuit.

XXXIII.
Augiensis cella Cluniaco subicitur.
a lib. 15.
num. 56.

Actum est in primo tomo a nostrorum Annalium de Augiensis seu Oyensi monasterio, quod sanctus Godo in confinio Campaniæ & Brigenfis pagi, prope Sezanam opidum exstruxit. Lapsu temporis adeo attritum erat, ut non modo ædificiis, sed etiam religione fere destitutum videretur. quod cum animadvertisset Hugo Trecensis episcopus, ad cujus parochiam hic locus pertinebat, eum Hugoni Cluniacensi abbati restituendum in pristinum statum, ordinandumque commisit litteris hoc anno datis, quarum hic tenor. *Notum sit omnibus fidelibus, tam futuris quam presentibus, quod ego Hugo, sanctæ Tricassinæ ecclesiæ indignus episcopus, de Domino-Petro Dei indultu princeps ac dominus, venerabilium virorum, domni videlicet Widonis Cluniacensis prepositi, germanique ipsius Hugonis, principis castri, quod Plaiola vocatur, motus ratione & precibus, monasteriolum quod in Augia habetur, quod peccatis exigentibus, rebus, ædificiis, & quod magis dolendum est, religione imminutum, & pane nihilatum est, ecclesiæ Cluniacensi, cui venerabilis Hugo non tam præesse, quam prodesse videtur, habendum in posterum, & proprio jure regendum secundum sui voluntatem & loci utilitatem, in potestatem prædicti Hugonis abbatis ac successorum ejus transfundo, quatenus idem locus de cetero quietus & immunis ab omni perturbatione, Deo volente, in Christi servitio permaneat, & monasticus ordo reviviscat. Actum hoc anno ab incarnatione sempiterni Principis M LXXXII.* Nunc hæc cella Trecensi sancti Petri monasterio subiecta est.

* Robio.

Eodem anno monasterium sancti Valeriani de Rodobio*, diocesis Vercellenfis, a quibusdam civibus Vercellenfis recens constructum, cujus regulares ædes necdum consecratae erant, Cluniacensibus commissum est.

XXXIV.
Hugo Gratianopolitanus episcopus Casæ-Dei fit monachus.

Necdum duos in episcopatu a sua consecratione annos exegerat venerabilis Hugo Gratianopolitanus præful, cum pastoralis oneris pericula & rationes reformidans, & vitæ contemplativæ otium percipiens, ad Casæ-Dei monasterium, religionis fama tunc celebre, abdicato episcopatu, se recepit, ibique monachus sub Seguino abbate factus est. Erat Hugo filius Odilonis nobilis Valentinenfis, viri in militari habitu admodum religiosi, qui in provecissima ætate Cartusienfè institutum arripuit, annisque in eo circiter decem & octo exactis, fere centenarius inter manus filii sui Hugonis, qui ipsi unctionem & sacrum viaticum ministraverat, animam Deo reddidit. Non minus pia fuit Hugonis mater, quæ post mariti sui excessum, cum sæculum itidem deferere vellet, filii sui consilio, quia tunc rara erant feminarum religiosa monasteria, in privata domo reliquum vitæ suæ in pietatis officiis impendit. His parentibus ortus est Hugo, in pagi Valentinenfis loco, cui Castrum nomen est, juxta Isaram* sito. Scholis Valentiniæ adhibitus, studiis expletis cura ab omni contaminatione se immunem servare vellet, ab Hugone Diensi episcopo & sedis apostolicæ legato, in ejus familiam adoptratur, & ad extirpandas simoniæ, aliorumque ejus temporis vitiorum tum in clericis, tum in laicis propaggines adjutor adhibetur. Interim contigit, ab eodem legato concilium Avenione celebrari: ad quod Gratianopolitani canonici, qui præfule destituti erant, pastorem postulaturi convenerunt. His oblatus a legato Hugo, nihil non tentavit, ut hæc dignitatem declinaret. Sed tandem eam subire coactus, cum a Guarmundo Viennensi archiepiscopo, qui simoniæ insimulatus erat, consecrari nollet, cum legato Romam profectus est, ut a Gregorio papa ordinaretur. Inde pontificis consiliis gravi, qua vexabatur, tentatione relevatus, & Mathildis comitissæ, quæ ei pastorem baculum & quosdam sacros codices dono dedit, benevolentia honoratus, ad ecclesiam suam venit, in qua clericum & populum valde incompositum, sacerdotes incontinentes & simoniacos, laicos usuræ addictos & ecclesiarum

* P. J. J. J.

ANN. CHR.
1082.

invalores invenit, ex negligentia ejus antecessorum episcoporum, qui domus episcopalis substantiam devoraverant. His corruptelis emendandis quantum laboris & sollicitudinis impenderit Hugo, non facile est edicere. Verum, cum forte votis suis fructum non respondere animadvertisset, vitæ quietioris studio, necdum duobus post consecrationem expletis annis, ad Casam-Dei secessit: ubi factus monachus, sanctorum, quorum ibidem aderat copia, virorum successus exemplis, suisque eos vicissim succendens, cunctorum imitatione pariter & veneratione dignum se præbuit. Verum, post unius anni spatium, jussu Gregorii pontificis ad ecclesiam redire coactus est cum multo fenore virtutis ac fervoris, sicque deinceps vitam instituit, ut monachi vitam in episcopatu retineret, viris religiosis suo contubernio adjunctis, quos inter unus fuit vir venerabilis Guillelmus, tunc prior sancti Laurentii, postea sancti Theotifredi abbas. In episcopatu eam modestiam & sensum, maxime oculorum, castigationem præ se tulit, ut oculos in mulieres numquam defigeret; eam devotionem, ut excipiendis confessionibus penitentes profusis lacrymis ad compunctionem provocaret.

Juvat ad rerum consequentium illustrationem hoc loco disquirere, quo præcisè anno Hugo factus & consecratus sit episcopus. Hujus nodi solutio ex duplici capite pendet, ex anno scilicet habitus concilii Avenionensis, in quo electus fuit ad episcopatum; & anno fundatæ Cartusie majoris, quæ anno ejus episcopatus fere sexto facta est. Ad primum quod attinet, Avenionense concilium celebratum fuit post scriptam a Gregorio papa epistolam ad Arelatenfes, quos ad eligendum sibi episcopum hortatur, qui in prædicto concilio electus fuit, uti & Hugo, ut constat ex chronico Hugonis Flaviniacensis. Atqui hæc epistola scripta est kalendis Martii, indictione II. adeoque anno M LXXIX. Non ergo ante hunc annum aut insequentem utraque electio facta est. Ut vero potius anno M LXXIX. factam existimem, mihi duo persuadent argumenta. unum est, quod pro comperto habeam, Cartusie foundationem, quæ anno Hugonis episcopatus fere sexto facta est, collocandam esse anno M LXXXIV. Alterum est, quod Hugo decesserit, teste Guigone, anno M C XXXIII. kalendis Aprilis, etatis suæ anno ad minus octogesimo (erat autem annorum fere viginti-septem, quando electus fuit) consecrationis autem suæ ad minus quinquagesimo-secundo. Quos calculos si compares, ejus electionem anno M LXXIX. consecrationem incunte anno sequenti factam admittas necesse est.

a Greg. lib. 6.
ep. 21.

Apud Viridunum sancti Agerici monasterio tunc præerat Stephanus, religiosissimi ejus loci abbas tertius, sub cujus finem præfecturæ Theodericus illius urbis episcopus, exemplo antecessorum suorum Ramberti & Richardi, servis Dei inibi degentibus, opportuna subsidia procurare sollicitus, multa prædia, in his villam Balereis super ripam Mosæ in vicino positam, quam a duce Godefrido receperat, eis contulit. Data VI. idus Septembris anno dominice incarnationis M LXXXII. indictione IV. Verum, animum non multo post mutavit Theodericus, & a summo pontifice iterum diris addictus, Viridunenses monachos, qui ab ipsius communionem abstinebant, graviter exagitavit, vexavit, ac vagos & extorres fugere coegit. Post biennium obiit Stephanus abbas IX. kalendas Februarii, cujus tempore valde floruit disciplina regularis in illo monasterio, ex quo multi abbates ad alia loca assumti sunt, in his Godefridus abbas sancti Quintini de Monte prope Perronam & Ulricus sancti Michaëlis ad Mosam. Stephanus abbas libellum de vita sancti Agerici episcopi scripsit, sed parum accurate^b. Hunc excepit Boso abbas, pietate & doctrina insignis.

XXXV.
S. Agerici monasterio Theodericus episcopus munificus.

Londini in Anglia Vitalis Westmonasteriensis abbas mortem obiisse hoc anno ab Ufferio^c dicitur, ad quem Sulcardus, ejus loci monachus, librum de prima illius constructione scripsit, cujus fragmentum refertur in Monastico^d Anglicano. Humatus est Vitalis, primus a restitutione abbas, in australi chori parte cum hoc epitaphio.

*Qui nomen traxit a vita, morte vocante
Abbas Vitalis transit, hicque jacet.*

b Chron. Bened. 10. 6. ad an. 1037.
XXXV I.
Gislebertus abbas Westmonasteriensis.
c Uffer. antiq. Brit. p. 128.
d Monast. Angl. 10. 1. p. 57.

In ejus locum substitutus est Gislebertus-Crispinus, monachus Beccensis, curante Lanfranco, qui eum paullo ante in Angliam accerserat. Ejus absentiam ægre ferebat Anselmus^e, quem sibi quantocius restitui flagitabat. Verum aliter visum est Lanfranco, qui eum magis utilem in regimine Westmonasterii existimavit. Eidem ad hoc regimen assumpto nihilominus gratulatur^f Anselmus, qui de eo, quippe in

e Anselm. lib. 1. ep. 13.

f ibid. ep. 16.

ANN. CHR.
1082.a *ibid.* ep. 36.b *id.* lib. 4.
ep. 105.c *id.* lib. 3.

ep. 114.

XXXVII.

S. Trudonis

monasterii ita-

tus & abbates.

d *V. Spicil.*

no. 7. p. 358.

e *seqq.*c *lib.* 60.

num. 76.

sancta conversatione nutrito, longe meliora quam de se sui que similibus sperare se dicit. Eiusdem vitæ in præfectura institutæ rationem, qualem ille exposuerat, Anselmus a laudat. Non repeto hic quæ de Crispinorum nobili genere superius dicta sunt. Vir fuit pro tempore doctissimus ille Gislebertus seu Gilbertus, qui multa doctrinæ ac pietatis suæ monumenta reliquit, plerosque in libros sacros, quorum indicem apud Pitseum videre licet. Librum scripsit de vita beati Herluini abbatis primi Beccensis; necnon disputationem, quam ipse habuit cum Judæo, qui ad fidem conversus est, editam inter Anselmi opera novæ editionis. Eidem Anselmus inscripsit epistolam b de sacramento altaris. Fuit & alius Gislebertus, monachus itidem Beccensis, atque Anselmo jam archiepiscopo familiaris & acceptissimus, quem ad Henricum Anglorum regem c direxit, ut Paschalis II. electionem ei significaret.

In Hasbanio per id tempus fidelium frequens concursus erat ad tumulum sancti Trudonis ob famam miraculorum, quæ illic patrata circumferebantur; tantaque oblationum illic copia erat, ut per singulas hebdomadas centum libris d æstimari posset. Verum, præterquam quod hæc populorum frequentia monasticæ disciplinæ plurimum exitiosa erat, ut superius e vidimus; tanta opum ubertas principum avidos animos proritavit. Hos inter Herimannus Mettensis episcopus, ad cuius sedem locus ex conditoris voluntate spectabat, apud Leodicum ob Henrici regis vexationem profugus, monasterii facultates in suos usus convertibat; cetera emungebat Henricus Leodicensis præsul, qui Adelardum abbatem variis criminationibus & exactionibus vexare non cessabat. Inter hæc abbatem vitæ tædebat, secessissetque ad Sigebergensē monasterium, ni eum Gerardus præpositus retinisset. Sed tandem mœrore confectus occubuit sub finem hujus anni, id est VIII. idus Decembris, cum locum viginti-septem annis rexisset. Hic monasterium magnifice renovavit, longe amplius commendandus, si tantum studii adhibuisset in tuenda regulari disciplina, quæ sub eo plurimum detrimenti passa est. Quantæ turbæ in eligendo successore acciderint, in consequentibus exponemus.

Alexii Com-

neni bulla au-

rea.

Prædicta Trudoniani monasterii facultatum direptio revocat in memoriam Alexii Comneni imperatoris auream bullam hoc anno datam. Hic, strage suorum a Nortmannis accepta, prudentior ac religiosior factus, peccatis eam suis adscripsit, quod ex donariis ecclesiarum exhaustum ararium supplevisset; cavique, ne id unquam, quavis occasione urgente, a quovis imperatore tentaretur, edita constitutione aureo sigillo munita, quam veluti cælestē edictum observari jubet. Hanc dignam, quæ hoc anno suis Annalibus infereretur, judicavit Baronius; nos vero ad alia properantes omittimus.

XXXVIII.

Hirsaugie no-

vum monaste-

rium.

In Germania Willelmus Hirsaugie abbas, restituta in suo monasterio disciplina regulari, & præclaris constitutionibus firmata, novis ædificiis extruendis animum adjecit, novumque ex veteri monasterium facere hoc anno aggressus est, quod intra novem annos absolvit. Hujus operis præcipui fuere artifices ipsi monachi, maxime barbati, ut tum vocabant, fratres: sumtus vero suppeditarunt viri nobiles ac divites vicini. Hos inter in primis a Trithemio laudatur Hermannus marchionis conjux, postquam ille divino instinctus amore Cluniacum secessisset: ubi ignotus degens porcorum pastor fuisse, & in vili illo ministerio usque ad finem perseverasse dicitur. Tanta vero Hirsaugienis fama religionis erat Willelmo abbate, ut pii quique certatim ejus discipulos apud se habere cuperent, sive novis construendis, sive antiquis reformandis monasteriis, ut anno sequenti videbimus.

Garstense

conditur.

* *Sieyr-Gar-**sten.** *Ens.*

Interim Garstense * monasterium a Garste torrente sic dictum, in superiore Austria, ad dextram Anasi * ripam, paululum supra Stirensē urbem amœnissimo loco in honorem apostolorum Petri & Pauli hoc anno conditur ab Otachero marchione Stirensi, qui sacram ædem ab episcopo Pataviensi, haud dubie Altmanno, facta permutatione accepit. Hoc vero primum condidit pro clericis, qui sub præposito Eberhardo viginti annis eundem locum tenuere: quibus Benedictinos monachos fundator ipse post viginti annos substituit.

ANN. CHR.

1083.

XXXIX.

Henrici regis

novafaciōra.

Postero anno supra millesimum octogesimo-tertio, rex Henricus denuo Romam impugnare pergit ante pentecosten. Capta ab eo urbe Leonina, sancti Petri porticum magna ex parte destruxit, adjuncto sibi Guiberto Ravennate, quem solio pontificali apud sanctum Petrum imposuit. Inter ea Gregorius, nequaquam fractus

ANN. CHR.
1083.

animo, ad arcem sancti Angeli se recepit, atque synodum Romæ ad medium Novembris indixit, cui multi ex Francia & episcopi & abbates interfuerunt, non tamen Hugo Lugdunensis, Anselmus Luccensis, & Reginaldus Comanus, qui magis necessarii erant, utpote ab Henrico prohibiti. His ita gestis, Henricus, relicto præsidio in castello sancti Petri, ob æstivos calores in Lombardiam recessit.

In illa expeditione pauci ei adhæserē schismatici episcopi; & quidem unus ex Saxonia Lietmarus Hammaburgensis archiepiscopus, cui ille ad rei necessaria supplementum contulit Eltenensem abbatiam sanctimonialium virginum, haud procul Embrica ad Rhenum sitam, quæ ex liberalitate Meinwerci episcopi Patherbrunensis, ejusque sororis ac consanguineorum opulentissima erat. Henrici hac de re diploma refert ad hunc annum Nicolaus Schatenus a, datum x. kalendas Julii, hoc anno, indictione vi. *Actum Romæ post urbem captam.* Paulo ante, id est, XVIII. kal. Julii, Farfensi monasterio *campum illum, qui est in Kinzica, qui fuit vinea dominicata regis*, donavit, intervenientibus *Henrico patriarcha, Lietmaro Hammaburgensi archiepiscopo, & Diedaldo seu Thiedalo Mediolanensi. Actum itidem Romæ.* Burchardus episcopus & cancellarius *vice Siseguini* archicancellarii regias litteras recognovit. Ad hæc Guido quidam, Guidonis comitis filius, in loco Pusterula ad Pertusum prope urbem Romam, *intus tentorium domini regis Henrici*, per fustem quem in manu habebat, refutavit in manu domni Berardi abbatis, quidquid de bonis ecclesiæ beatæ Mariæ de Minione, & de Viterbo usurpaverat. Eidem vero Guidoni, in grati animi indicium, Berardus abbas dedit anulum aureum *in præsentia archiepiscopi Bremensis, episcopi Novariensis, episcopi Aureliensis & Tretonensis, & Saxonis comitis*, aliorumque. Actum eodem anno, IX. kalendas Junii, indictione vi. Itaque ad id tempus Henricus in oppugnatione Urbis hoc anno perstitit.

In ipso archivo Farfensi, ex quo hæc retulimus, Adam episcopus consilium iniisse dicitur, ut monasterium construeret ad ecclesiam sancti Benedicti in territorio Tusculano, loco qui vocatur Sumatii & ad Duas-furcas, seu Para-solem, ubi viri Deo famulantes pro eo preces Deo jugiter funderent. Quapropter, *ordinato ibidem ab-* *bate Azano presbytero, humili & honesto moribus*, eidem ecclesiæ concessit *terram modios mille juxta geometriæ rationem*, quorum dimensiones ipse commemorat. Si autem, ipse ejusve successores ad ipsum aliquando locum orationis causa, in quavis solemnitate accesserint, *celebrato peractoque divino mysterio, simplici ac sobria benedictione seu refectione percepta, absque ullo requisito dono* ad sua regredientur. Videretur hic Adam esse Tusculanus episcopus: at nullus ejus nominis apud Ughellum b invenitur.

Ejusdem Henrici favore Ragenerius seu Rainerius Vercellensem episcopatum adeptus est c post Wennericum, qui sub nomine Theoderici Virdunensis episcopi de discordia regni & sacerdotii ad Gregorium VII. scripsit, specie dolentis ei suggerens omnia, quæ contra leges civiles & ecclesiasticas eum fecisse & dixisse rumor vulgabat. Rainerius vero ejus successor, duo nostri Ordinis monasteria condidisse traditur: unum sancti Petri de Mulegio haud procul Vercellis, quod Innocentius IV, Vallumbrosanis monachis attribuit: alterum sancti Jacobi de Bexa seu Bexia in comitatu Bugellæ, diocesis Vercellenis; quod monasterium Innocentius II. sub apostolicæ sedis protectionem admittit litteris Nicolao abbati inscriptis, in quibus Rainerium *bonæ memoriæ* episcopum monasterii conditorem laudat. Nobilis hæc abbatia, teste Ughello, multis bonis juribusque spoliata, monachis quoque exturbatis, per abbatem commendatarium administratur, vel potius deglutitur. Nec plura de hac abbatia in Chronologia Pedemontana.

Haud scio an ad prædictum concilium Romanum profectus est hoc anno Amatus episcopus Oleronensis & legatus cum Odone sancti Petri Generensis abbate secundo: quo absente, grandis altercatio cujusdam sepulturæ occasione exorta fuit. Forte miles quidam, nomine Guillelmus-Ramo d de Batris, in monasterio sancti Petri se humari petierat. Dum ejus corpus efferretur a monachis, armata manu adfuit Bernardus Tarbiensis archidiaconus, assensu Dodonis episcopi, & defuncti cadaver, e manibus monachorum vi ereptum, Tarbiam deferri curavit. Hinc querelæ ad Willelmum Aulciorum archiepiscopum & ad Centullum comitem delatæ. Centullus ambas partes coram se in castro Lurdensi sisti jussit. Adfuit Odo abbas Roma reversus; adfuit etiam judicio Amatus episcopus cum Ebrardo sancti Savini & Gregorio Regulæ Bigorritanæ abbatibus. Auditis utrimque partibus, Centullus secundum mo-

XL.
Monastica.a *Annal. P. s. d. v. d. b. n. p. a. s. 609.*Monasterium
c S. Benedicti in Tusculano.b *Ital. sac. to. 1. p. 263.*
XLI.
Pedemontana monasteria.
c *Ital. sac. to. 4. p. 1070.*
e *seqq.*

Lis de sepultura.

d *Marca Bearn. lib. 4. c. 19.*

ANN. CHR. 1083. a V. lib. 55. n. 94. nachos sententiam pronuntiavit. Hic Odo sancti Petri abbas, cognomento de Benaco, Willelmi-Arioli de Benaco filius, sancto Petro a parentibus oblatum fuerat cum ecclesia Benacensi, liberalibus studiis instruendus sub Arrio a primo loci abbate, cui successit in annos triginta, quo tempore sancti Petri ecclesiam renovari & dedicari curavit.

XLI. Warmundus archiep. & abbas Dolensis obiit. In brevi chronico Dolensi hoc anno obiisse dicitur Guarmundus seu Warmundus decimus-quintus abbas Dolensis monasterii apud Bituriges, idemque archiepiscopus Viennensis, anno episcopatus sexto, qui ob simoniae crimen depositus fuisse dicitur. Post ejus obitum vacasse videtur abbatia Dolensis usque ad annum M LXXXVII. quo *adventus domni Aldeberti abbatis Dolensis* ponitur, nempe ex monasterio Casae-Dei, cujus monachus erat, futurus demum archiepiscopus Bituricensis. Hic est Aldebertus seu Audebertus, qui cum sponsa Simonis Crispiacensis ad Casam-Dei secessit, ut superius vidimus. Post Warmundi obitum Viennenses Anselmum sancti Medardi monachum, jam electum episcopum Sueffionensem, in archiepiscopum postularunt: at ille oblatam dignitatem fuga declinavit, deditque locum Guidoni Burgundiae comitis filio, non minus moribus, quam generis nobilitate insigni.

S. Andreae abbas Humbertus. b Spicil. 10. 13. p. 294. Tunc sancti Andreae monasterio, *intra moenia Viennae urbis posito*, praerat Humbertus abbas, ut patet ex litteris b Emmonis cujusdam, ejusque uxoris Elisabethae, anno superiore datis, quibus filium suum Richardum Deo inibi offerunt, & cum eo quartam partem matris ecclesiae sancti Petri, id est quartam partem oblationum altaris, coemeterii & decimarum conferunt praedicto monasterio, atque Humberto abbati & monachis ejus, tam praesentibus quam futuris. *Scripta per manum Borbonis monachi, in mense Januario, luna sexta in calendario.*

XLI. Cluniaco facta donatio. Tunc etiam temporis Teudbaldus, Cabilonensis comes, ab Hispania revertens, morte interceptus, apud Cluniacum se humari mandavit, eidemque loco quaedam contulit praedia, in his praedium Montis-sancti-Johannis in villa *Digoins*, quam donationem Hugo ejus filius post patris obitum confirmavit. Is filiam vel sororem habuit Ermengardem, quam Humberto Borbonio in matrimonium dedit, assignata ei in dotem terra illa apud *Digoins*: quam, mortua Ermengarde, demum Cluniacensibus concessit, eisque filium suum Humbertum, adhuc puerum tradidit, monasticis ritibus instruendum. *Actum anno M LXXXIII. indictione VII. epacta XI. concurrente I. mense Novembri. quo tempore inditio VII. a mense Septembri inchoata erat.*

Hunaldus Moisiaci abbas. c lib. 61. n. 121. Eodem anno post Durandum Tolosanum episcopum & abbatem Hunaldus Moisiacense monasterium rexisse dicitur in chronico, quod Aymericus abbas ejusdem loci composuit. De Hunaldo actum superius c, iterumque de eo in consequentibus agendum.

Saguntense privilegium. Hoc ipso anno Bernardus abbas sanctorum Facundi & primitivi in Hispania a Gregorio VII. privilegium ad preces Alfonsi VII. obtinuit, ab Yepesio relatum, quo monasterium illud e ximitur a jurisdictione episcopali eodem modo, quo Cluniacense exemptum est. Datum Laterani per manum Petri presbyteri cardinalis, & S. R. E. bibliothecarii. Unde electus abbas in benedictione sua professionem obedientiae, non episcopo, sed Romano pontifici praestabat, ut in aliis monasteriis fieri consueverat. Hujus rei fidem facit ritualis codex asservatus in eodem monasterio, quod ipsam immunitatem retinuit ad illud usque tempus, quo Wallisoletanae congregationi unitum est. Ad Galliam revertor.

XLI. Molifino & Reomaensi & cetera donationes. Inter praecipuos Molifmensis cenobii benefactores censendus est Rainardus, alio nomine Hugo, episcopus Lingonensis, qui ecclesiam ad honorem suae matris Lingonensis ecclesiae amplificare cupiens, parochiae suae quosvis clericos adhortatus est ad ferenda subsidia Molifmensi cenobio, quod in pago Lingonensi pullulare coeperat, & palmites suos dilatare. *Acta sunt haec Lingonis anno ab incarnatione Domini M LXXXIII. indictione VI. Ante hoc tempus quaedam eidem loco altaria idem praesul concesserat. Idem ipse quoque se munificum praestiterat erga nostros Reomaenses, quibus ecclesiam Barrensis opidi ad Sequanam in Tornodorensi tractu donavit, Hugone tum abbate ejus nominis secundo, qui Hugoni primo successerat. In Molifmensis etiam benevolam se exhibuit Richerius archiepiscopus Senonensis, concessa Senunae ecclesiae Molifmensibus monachis, ecclesiae Senunensi servientibus, ita ut abbas vel prior illius loci sacerdotem eligant idoneum ad curam animarum. Adjecit quoque ecclesiam Flacciaci, quam quidam Humbertus *Wisel*, uti & praecedentem ad*

ANN. CHR. 1083. ad id tempus tenuerat. Non minus bene affectus fuit in Molifmenses, immo etiam in Besuenses Rotbertus, Rainardi in sede Lingonensi successor, Hugonis Burgundiae ducis & Odonis frater, de quo in consequentibus mentio recurret.

XLV. Castaneti & Nanciaci cellae. * Chastenois. a Vignier p. 105. Per id tempus Hadwidis *dux*, ut tum loquebantur, Gerardo Alfatiae & Lotharingiae ducis, viro suo, ante annos tredecim orbata, ecclesiam sancti Petri & sanctae Mariae in castro Castaneti * sitam, multis praediis auxit, eamque domno Rotberto Molifmensi, ejusque successoribus commisit: cujus rei litteras Vignerius a retulit in probationibus Lotharingicis. Post mortem Hadwidis dux Theodericus ejus filius, Castanensem ecclesiam amplificare volens, favente Pibone Tullensium pontifice, in cujus parochia hic locus situs erat, a Rotberto abbate tot monachos obtinuit, quot necessarii erant ad regularem ordinem observandum, ex quibus unus esset abbas, qui baculum pastoralem ex altari sancti Petri, benedictionem vero a Tullensi episcopo acciperet, Molifmensis abbati correctioni obnoxius. quo mortuo, successor e gremio Castanensium, siquidem inter eos idoneus reperiri posset; sin minus, e claustris Molifmensis assumendus. De ecclesia vero, quae antea parochialis erat, ne fratres molestiam & inquietudinem paterentur, assentiente episcopo statutum est, ut alia ejus loco fabricaretur cum competenti dote & atrio, ut mos est ecclesiarum; eique ecclesiae abbas presbyterum provideat, cui animarum cura committatur.

Idem Theodericus locum in alodio suo apud Nanciacum b dedit Deo & sanctae Mariae Molifmensi, id est campum quemdam ad construendam ecclesiam. quae quamdiu sub titulo prioratus permanerit, Molifmensi ecclesiae annum censum marcae argenti reddat: si vero in abbatiam erigeretur, id consilio Molifmensis abbatis faciendum, qui unum e suis abbatem eligat, ipsius disciplinae & correctioni subiectum. Quod si aliquando ad hunc locum venerit Molifmensis abbas, ei locum cedat Nanceianus. Haec ecclesia modo occupatur a canonicis primatialis ecclesiae Nanceianae, tamen nullo legitimo titulo primatialis unita, ejectis tribus aut quatuor monachis abbatiae Molifmensis, illic residuis. quod initio praecedentis saeculi septimi-decimi factum est.

XLVI. Floriacensium jus apud Moritonium. c num. 30. Ad Floriacense monasterium pertinebat praedium quoddam apud Moritonium, inferioris Normanniae opidum, ubi duas ecclesias fuisse superius c diximus, unam sancti Ebrulfi collegiatam; sanctae Mariae alteram, quam Rotbertus comes Majori-monasterio donavit. Illic castrum sancti Hilarii nomine construere volens idem Rotbertus in praedio Floriacensium monasterii, monachis annuentibus, decimum quemque opidanum ejusdem loci eis concessit, ab omni exactione liberum & immunem, excepto hospitandi jure, quod sibi in necessitate reservavit. Id factum consensu & imperio domni Willelmi Anglorum regis ducisque Nortmannorum anno M LXXXIII. faventibus filiis suis, Rotberto & Willelmo, qui cum Willelmo rege his litteris subscripserunt, & cum eis Michael Abrincensis episcopus, qui *juste & legaliter* concessisse dicitur; Gillebertus quoque Lexoviensis praesul & Hugo abbas Cerasiensis signa sua apposuere.

XLVII. Dongii cella & aliae. In Armorica Frioldus vicecomes Majori-monasterio donavit locum ad construendam ecclesiam & cellam cum Burgo juxta castellum suum Dongium, probante comite Namnetensi, necnon Quiriaco episcopo, qui nihil a monachis & loci incolis, praeter paternam obedientiam, se exacturum spondit. Postea idem Frioldus Roma revertens, in Majori-monasterii capitulum venit, receptusque in societatem fratrum, praedictam donationem confirmavit, aliaque de suo addidit, postulans ut, si in pago Namnetico aut Andecavino moreretur, ejus corpus abbas ad Majus-monasterium, illic sepeliendum, deferri curaret. Sub hac Bartholomaeus abbas hoc anno petiit Namnetas infra octavas ascensionis Domini, illius provinciae cellas visitaturus; obtinuitque, ut Goffridus, Frioldi vicecomitis filius, donationem patris ratam haberet. Postera die vicecomes venit ad sanctam Radegundem, ubi abbas hospitabatur, ejusque loci donationem ei factam approbavit.

Tunc praedictus Quiriaco episcopus quemdam locum super fluvium Herdae, vocabulo *Henort*, in memoriam sancti Georgii constructum, Bartholomaeo abbati concessit. Cum vero idem abbas Comburnum accessisset, eum rogavit quidam Maino, ut ad villam *Guguen* descenderet, filios suos Haimonem & Gauterium, qui gravi morbo detinebantur, visitaturus. Ivit ille, & signum crucis eorum frontibus imposuit. Mox illis in somnum resolutis, post somnum integra sanitas restituta. quo viso,

ANN. CHR.
1083.XLVII.
Silvæ-majoris
cella.
a V. lib. 65.
n. 96.
* La Forest de
Legue.
b V. Miscell.
Labbe p. 581.

& audito, quod idem abbas leprosum osculo sanasset, prædictus Maino, & Theenus ejus pater, illius loci ecclesiam cum alia Bartholomæo concessit. quæ omnia Johannes dictus Dolensis, Comburnii dominus, scripto testatus est, in Appendice referendo.

Interim crescebat fama religionis Silvæ-majoris a monachorum Giraldo abbate, multique ad eos confluebant in dies, se vel sua, immo plerique se suaque Deo in eorum gratiam oblaturi. Inter primos fuit rex Philippus, qui sancto Giraldo ecclesiam sancti Leodegarii in saltu Lesgua *, diocesis Suesfionensis, cum suis appendicibus donavit, dato hoc anno diplomate, cujus exordium b huc referre juvat. *Audita fama, inquit, nobilium virorum, qui in Silva-majori nuper incæperunt monasterium, cogitabam quomodo me possem commendare orationibus eorum, sciens me secularibus impeditum non posse evadere interitum, nisi interventione justorum. Cum hoc sæpius mecum mente revolverem, & quo pacto id fieret mecum tractarem, disponente gratia Dei advenerunt monachi a domno Giraldo, primo ipsius loci abbate, mihi. Cumque de eorum conversatione multa inquirerem, & omnia, quæ de Deo famulantibus debent nuntiari, audissem, pulsavit animum meum mentio cujusdam ecclesie, sancto Leodegario in saltu, cognomento Lesgua, dedicate, quam eis obtuli in caritatis exhibitione. Sed eis diu multumque renitentibus, ne Dei munus quovis pretio viderentur impetiri, (jam enim eorum me precibus, sicut cogitavi, commiseram) vix tandem obtinui, quod hanc oblationem meam reciperent. & post multa inter testes primus adducitur Techo monachus, qui fuerat castellanus de Cocheio, & Rainaldus castellanus de Cocheio, prædicti Techonis filius. Quin etiam Gelduinus quidam de familia regis, ipso consentiente, omnem mundi gloriam despexit ac reliquit, & monasticum habitum in Silva-majori a domno Giraldo suscepit.*

* *Neroville.* Per idem tempus in ecclesia sancti Petri Neronis-villæ * diocesis Senonensis, cella erecta est Silvæ-majoris, probante Richerio archiepiscopo, ex dono Dimonis viri nobilis, ejusque conjugis ac liberorum. Non multo post quidam clericus, Garmundus nomine, filius Fulconis Faiei militis, cum in adolescentia sua vitæ solutioris fuisset, ex letali morbo resipiscens, prædictæ sancti Petri ecclesie se ipsum obtulit, ibique monastico suscepto habitu, pristinae sanitati ilico restitutus est.

* *Semoy.* Ad hæc quidam vir nobilis Tecelinus sancti Bartholomæi ecclesiam, prope Aurelianos sitam, Giraldo contulit in villa Sedis-meri *, ubi cella monachorum Silvensium erecta, cui Albertus, ejusdem Tecelini filius, quædam adjecit, aliique post eum. Denique ut ceteros mittam, Theodericus Anselmi cujusdam filius, despecta sæculi militia, ad Silvam-majorem secessit, ubi se ipsum Deo, beatæ Mariæ & sancto Benedicto obtulit, variasque possessiones, quas apud Aurelianos habebat.

XLIX.
S. Saturnini
ecclesia mona-
chis destinata.
c Cætel.
Langued.
p. 873.
d Greg. VII.
lib. 9. ep. 29.

Per id tempus Isarnus Tolosæ episcopus apud Guillelmum comitem, eo nomine IV. satis egit, ut Moisiacenses monachi in sancti Saturnini ecclesiam canonicorum loco inducerentur. Exstant hac de re ipsius Isarni c litteræ, quibus hic cum Hunaldo abbate Moisiacensi statuit, ut ista ecclesia domno Hugoni abbati Cluniacensi, ipsique Hunaldo sub certis conditionibus committatur, ut ibi Domino sub monastica regula omni tempore servietur. quod Guillelmus Tolosæ comes laudat, approbatque, ita ut quidem propter excommunicationem apostolici vel ejus legati Isarno id honoris auferret, quem in illa ecclesia ei concedebat. Iisdem litteris vetat Isarnus, ne in illa sancti Saturnini ecclesia instituantur abbas, sed semper teneat illam cum priore suo abbas Cluniacensis. Quam diu illic persistierint monachi, si tamen umquam exstiterint, incertum. Certe cum apostolicam sedem appellassent illius loci clerici, jussit pontifex monachos inde eliminari, ibidemque restitui canonicos, qui paulo post vitam regularem amplexi sunt ad normam regulæ Aquisgranensis, ut colligo tum ex litteris Arnaldi Petragoricensis episcopi, qui ecclesiam sancti Cypriani in sua diocesi tribuit præposito & clericis sancti Saturnini Tolosanæ ecclesie, ut illic regulariter vivant secundum institutiones beati Augustini, Gregorii, Hieronymi, & ceterorum patrum, ex quorum sententiis Aquisgranensis regulæ conflata erat. tum ex aliis litteris Geraldî Caturcensis episcopi, idem statuentis de Wiganiensi ecclesia. Porro hanc vitam regularem institutionem pontificatu Gregorii VII. factam fuisse constat ex ejus epistola d ad abbatem Massiliensem, scilicet Richardum, in qua scribit inter alia pontifex, regulares illos canonicos conqueri de Moisiacensibus monachis, qui quamdam ipsorum ecclesiam, contra definitivam Amati legati, aliorumque episcoporum sententiam occupare, per vim Willelmi comitis, pergebant. quod pontifex emendari præcipit.

In Belgica secunda duo hoc anno monasteria de novo condita fuere, scilicet Ribodi-montense, & Affligemense. Ribodi-mons castrum seu opidum est, ad Isaram positum in diocesi Laudunensi, Laudunum inter & Augustam Viromanduorum. Hujus castri dominus tunc erat Anselmus, de Ribodi-monte dictus, & Ribodi-montensis comes, qui ante quatuor annos a Aquicincti insulam ad construendum monasterium concessit. Hic, ut pius erat, salutis suæ serio consultum volens, aliud monasterium in honorem beatissimæ virginis & sancti Nicolai in prato castro suo adjacente construere statuit, cui sancti Nicolai-de-Prato vocabulum inditum est. Exstant Anselmi hac de re litteræ in Notis b Acherii nostri ad Guibertum, in quibus ait, se ecclesiam seu abbatiam illam ab omni servitute immunem ac liberam facere, salva reverentia & canonica subjectione sanctæ Remensis ecclesie & Laudunensis, eamque multis prædiis dotat, quæ in iisdem litteris enumerantur, abbatis eligendi libera facultate prædiis relicta: sed ita ut electus ad benedicendum ab se vel heredibus suis honorifice ducatur ad episcopum, a quo curam animarum per pastoralem virgam accipiat. Acta sunt hæc apud Laudunum, anno incarnati Verbi MLXXXIII. indictione VI. anno Philippi Francorum regis XXIII. quibus litteris apposita sunt signa Elinandi Laudunensis episcopi, Rainaldi Remensis archiepiscopi, Rainaldi Suesfionensis comitis, & aliorum. Has litteras diplomate suo roboravit rex Philippus, id ipsum postulante domno Elinando episcopo, ubi Anselmus de Ribodi monte appellatur. Actum apud Ribodi-montem anno MLXXXIV. indictione VII. anno regni Philippi XXIV. Diplomati adscripta sunt signa Elinandi Laudunensis episcopi, tum Rainaldi Remensis archiepiscopi, dein Rotgeri Catalaunensis episcopi, Rabodonis, aliiis Radbodi Noviomensis, Gerardi Cameracensis, Gerardi Taruennensis, Roriconis Ambianensis, Ingelramni Suesfionensis, & Widonis Belvacensis episcoporum; & post eos Hugonis comitis Pontivi, Eubali comitis de Rocceio, Rainaldi comitis Suesfionensis, Balduini comitis Valentianensis, & aliorum. Post annos viginti Godefridus de Ribodi-monte, Anselmi filius, patris opus & donationes e approbavit, adjecta sancti Germani ecclesia, quæ in ipso castro sita erat, ubi Bartholomæus episcopus monachos collocari voluit. Primus sancti Nicolai abbas fuit Rainardus, abbas & pater monachorum de Monte Ribodonis, ut se ipse dicit in charta anni MLXXXVII. Huic successit Mainardus, qui subscriptus invenitur litteris Godefridi mox laudati. Mainardo successisse videtur Warulfus, qui, relicto regimine, sub disciplinam Godefridi abbatis Novigentensis convolvassè traditur in libro primo de vita ipsius Godefridi. Willelmo ejus successore Bartholomæus episcopus litteras concessit, quibus prædictam sancti Germani ecclesiam in cellam monachorum convertit. Hoc sancti Nicolai monasterium a patribus congregationis nostræ nuper a fundamentis instauratum est.

Affligemium seu Afflegemium locus est, tribus a Bruxellis leucis positus, in diocesi olim Cameracensi, nunc Mechlinensi, ubi hoc etiam anno monasterium constructi cœpit, quod processu temporis celeberrimum evasit. Pio ejusmodi operi occasionem præbuit Wedericus d sacerdos & monachus sancti Petri Gandensis, vir nobilis genere, sed religione præstantior: qui apostolica roboratus auctoritate, per Flandriam & Brabantiam verbum Dei magno studio prædicavit, multosque ad penitentiam adduxit. In his præcipui fuere sex milites, rapinis non minus quam factis bellicis famosi, qui Wederici admonitionibus compuncti, suis omnibus relictis, magistro suo tribus fere mensibus adhæserunt. Verum, eo consulente, ad Annonem Coloniensem archiepiscopum pergunt, eique ante actæ vitæ facinora aperiunt. quibus ille persuasit, ut ad locum patrum facinorum redirent, ibique scandala prioris vitæ emendarent. Hi vero tam salubribus animati monitis, mox ad natale solum redeunt, & ad locum tunc desertum & latrociniis infestum, Afflegem vocabulo, in vigilia sanctorum Apostolorum Petri & Pauli hoc anno conveniunt, ut, secundum viri Dei mandatum, penitentiae labori deinceps se totos manciparent, tribus tantum panibus emendicatis & uno caseo secum allatis cum paucis ferramentis, quibus terram excolerent. Illic primo pro tenui facultate permodicum oratorium construxere, & tugurium sibi ad habitandum, cum duplici domuncula ad excipiendos pauperes & peregrinos. Hæc initia fuere percelebris illius monasterii, cujus primi exstiterunt auctores sex illi milites, scilicet Gerardus, cognomento Niger, Cinelinus, Hargerus, Wlbodo, Geldulfus, & Tibaldus. His paulo post se adjunxit Gerardus alter, cognomine Albus, sed ferocitate & vitiis deturpatus, qui post commissum

Annal. Bened. Tom. V.

B b ij

ANN. CHR.
1083.
L.
Ribodimon-
tensis monaste-
rii initia &
primi abbates.
a V. lib. 65.
n. 74.b Guibert.
p. 645.

c ibid. p. 646.

L I.
Affligemium
conditur.d Spicil. to.
10. p. 585.
& seqq.

ANN. CHR.
1083.

homicidium, viso humani generis hoste, tanto horrore perfusus est, ut salutem suam quantocius consulendum censuerit, nihil consultius ratus, quam ut ad prædictos fratres se reciperet: ubi ex lupo in agnum Dei gratia repente mutatus est. Hunc brevi secutus est etiam miles alter, Henrardus nomine, cui jam ex homicidii poenitentia sæculum omnino viluerat. Is, explorato loco & habitantium conversatione, reversus domum sua omnia abdicavit, & in proximo festo sancti Remigii se eis adjunxit. Horum omnium una cura & sollicitudo erat de salute animarum suarum: ceterum corpora tum corporeo labore, tum fidelium eleemosynis sustentabant. Novis loci colonis favere ejus domini, & Gerardus Cameracensis præsul, a quo Aquinctum missi sunt, ut vitæ monasticæ magistros inde adsciscerent. Assensit haud gravate Alardus primus ejusdem loci abbas, eisque priore suum, Titubaldum nomine, cum fratre Rodulfo concessit. Hanc constructionem inter alios confirmavit

a Mir. notit.
p. 207.

Heinricus Brabantensis comes, ejusque loci advocatus, litteris a suis post triennium datis notum faciens, quo pacto miles quidam suus, Gerardus nomine, cum aliis quibusdam, quos gratia Dei prævenit & subsecuta est, balteo militari deposito, ut meliorem invenirent hereditatem, militiam Christi professi sint, & in comitatu suo, loco ab antiquis *Hafflinghem* vocato, modo autem *Novo-monasterio* appellato, habitationem saluosam adhuc & desertam elegerint: ut quanto amplius remoti a secularibus, tanto sub regula beati Benedicti viverent familiarius. Hic vero, præter alia dona, capellam suam in *Wavera* eis confert: cujus loci præpositus fuit nostro tempore Benedictus Hæstenus, vir pietate, doctrina, scriptisque ac studio Benedictinæ professionis apud posteros æternum commendandus.

LII.
Luxembur-
gensis item seu
Monasteriense.

Duobus istis monasteriis tertium Belgicæ secundæ adjungendum est, haud longe a muris Luciliburgi seu Luxemburgi, in jugo montis, inter ruinas veteris castris & palatium Mansfeldicum, olim exstructum sub titulo sancti Petri, at temporis processu sanctæ Mariæ patrocinio ac nomine consecratum, quod ob excellentiam supra cetera illius tractus cœnobita vulgo *Munster* appellatur. Istud a Conrado Luciliburgensi comite, fratre Hermannis regis, assentiente Clementia ejus conjugæ, hoc anno conditum fuisse constat ex litteris a Miræo b relatis in hunc modum.

b Mirai
notit. p. 213.

Ego Conradus comes, licet sero, inspiratione divina gratia ad poenitentiam provocatus, eleemosynis & ceteris pietatis operibus peccata mea redimere statui. Cæpi itaque in monte hoc, ubi nullus parentum meorum prius adoravit Dominum nostrum, domum Domini in honore & veneratione apostolorum principis a fundamentis construere. que omnia ut magis rata essent, acta sunt annuente uxore mea Clementia cum filiis & filiabus nostris, in presentia domni Mettensis episcopi Herimanni anno M LXXXIII. pridie nonas Julii. Id confirmat Willelmus Conradi filius post mortem patris, in Jerosolymitano itinere post tres annos mortui, isque suæ confirmationis litteras cum Conrado filio super altare posuit. Primus ejus loci abbas Folmarus, incertum quo ex loco assumptus, successorem habuit Godefridum, religione ac pietate antecessori suo haud dissimilem: quorum successores, non sine hiatu relatos, videre licet apud Johannem c Bertelium, ejus loci abbatem doctrina & eruditione insignem, in historia Luxemburgensi, ubi sui monasterii fortunam accurate describit. Præcipua hæc fuit, quod, bellis inter Carolum V. imperatorem & Franciscum I. Galliarum regem sævientibus, hoc monasterium a Cæsarianis ipsis, ne a Gallis interciperetur, incendio absumtum est, locusque monachis intra urbem concessus, ubi novum cœnobium ædificarunt, cujus conspectum Stengelius cum brevi monasterii historia exhibuit in secunda parte *Monasteriologi* sui.

c Hist. Lu-
xemb. p. 123.
& seqq.LIII.
Turbae apud
S. Trudonem.
d Spicil. 10. 7.
p. 363. & seqq.

In monasterio sancti Trudonis post mortem Adelardi abbatis, quæ sub finem anni superioris accidit, convenere fratres III. idus Augusti insequentis in capitulo d ad novi abbatis electionem, presentibus episcopis Mettensi & Leodicensi, Herimanno & Heinricho, necnon Berengario sancti Laurentii apud Leodicum abbate, & Franccone magistro scholarum sancti Lamberti, admodum religioso. Electus Gerardus tum præpositus: at ejus electio ab episcopis rejecta. Tum vero proferuntur a nonnullis clericis delatrices litteræ, quibus infamabantur e fratribus ii omnes, qui eligi poterant, jussuque est, ut ex aliis monasteriis eligendus assumeretur. Repugnantibus fratribus, electique sui, qui ex Gumtramni abbatis discipulis unus superstes erat, meritum defendentibus, exsilium contumacibus intentatum ab Heinricho Leodicensi episcopo, cautumque, ne quis eos in suo episcopatu exciperet. Altera die

ANN. CHR.
1083.

ambo episcopi in monasterium introducunt Lanzonem, cœnobii sancti Vincentii Mettensis abbatem, eique sancti Trudonis præfecturam committunt ix. kalendas Septembris. Id cum gravate admodum ferrent Trudoniani, plerique voluntarium prætulere exsilium, per varias dispersi regiones; pars etiam mutato habitu ad clericorum ordinem redacti; pauci cum Lanzone abbate in monasterio remanserunt, quorum unus fuit Gerardus ille præpositus, qui a fratribus electus fuerat. Inter ea Lanzo duorum fultus episcoporum auctoritate, in temporalibus & spiritualibus strenue agere cepit: sed nescio quo occulto Dei judicio, præfecturæ suæ anno tertio, monasterium illud magnificum, quod multis curis impensisque Adelardus II. numeris omnibus absolverat, incendio penitus absumtum est VII. idus Martii, anno M LXXXV. Accessit & aliud infortunium, Liuponis scilicet monachi de abbacia disceptatio, ut in consequentibus exponemus.

Per id tempus Egmondense monasterium regebat Stephanus abbas, *bonæ memoriæ* dictus a adhuc vivens in litteris, quibus ejus rogatu Theodericus V. Egmondensis comes antecessorum suorum donationes monasterio factas confirmavit, auxitque. In his litteris enumerantur donationes omnes Egmondensium comitum ab origine monasterii, cujus ecclesiam ligneam Theodericus I. Walgeri frater, cum conjugæ sua Gena fecisse dicitur, ibique sanctimonialia instituisse. Eandem ex lapidibus magno sumtu refecit Theodericus II. monachis loco sanctimonialium substitutis. Dein Ecbertus, prædicti comitis filius, Trevisensis archipræsul, ipsum locum donis honoravit; prædiis vero dotavit Arnulfus comes; maxime Theodericus III. ejus filius cum uxore Othelhilde, uti & Florentius I. ejus filius ac successor, cujus filius fuit Theodericus V. qui has omnes donationes ratas habuit hoc anno, Conradi Trajectensis episcopi VIII. Stephani abbatis XXVI.

Egmondæ
donationes
confirmatæ.
a Mirai not.
p. 215.

In Saxonia Frethrico abbati Corbeie novæ deposito suffectus hoc anno Marwardus, *bonus pater & doctus, doctorumque amator*, ut in Corbeiensibus annalibus legitur, quo abbate reffloruit schola & ecclesia Corbeiensis, quæ sub regimine Frethrici b, hominis inutilis, magnopere neglecta fuerat. Sub novo hoc abbate auctus fratum numerus, antea valde imminutus; amplificata cum religione & doctrina res familiaris ob frugalitatem Marwardi, qui precibus, studiis, & curæ monasterii omnino intentus fuisse, denique Corbeiam, uti animam suam dilexisse traditur. Idem ossa Liudolfi & Dietmari piissimorum abbatum e tumulis extulit, & ante aram sanctæ Crucis cum summa reverentia posuit, factus demum episcopus Ossenburgensis.

LIV.
Marwardus
Corbeie novæ
abbas.
b P. lib. 65.
p. 76.

Postquam Hirsaugiense monasterium de novo restruxerat c Willelmus abbas, mirum est quantos sub eo progressus fecerit monastica disciplina, tum novis condendis monasteriis, tum antiquis ad meliorem frugem convertendis. Septem minimum recensentur cœnobita, in quibus institutum suum propagavit, præter varias cellas Hirsaugiæ subjectas. Unum est Richenbacense, quod hoc anno ab eo exstructum fuisse Trichemius tradit. Locus est in Nigra-silva, a rivo, qui in Murgam influit, *Richenbach* dictus, quem vir ingenuus ac nobilis Berno Willelmo abbati ad condendum monasterium donavit. Illuc missi tres monachi & quinque laici fratres locum dumis horridum extirparunt, eoque expurgato, monasterium sub titulo sancti Gregorii construxerunt, aut potius agrestes casas, in quibus non pauco tempore habitarunt. Horum provisor & sub Willelmo abbate pater secundus erat Ernustus nomine, vir in sæculo probus & curialis, qui se suaque omnia jam pridem Deo consecraverat. Hic ad silvam extirpandam, ad construendas officinas regulares, per se suosque impensas suppeditavit.

LV.
Hirsaugiense
institui pro-
pagatio.
c V. supra
p. 37.

Alterum monasterium, quod beato Willelmo suam debet originem, est sancti Georgii, itidem in Nigra-silva, diocesis Constantiensis. Hezilo vir nobilis, pius ac locuples, fundum contulit extruendo novo monasterio, cujus primus abbas fuit Heinrichus, & post eum alter minus ad regimen idoneus. Huic amoto suffectus Theotgerus, & ipse aliorum monasteriorum pater, demumque Mettensis episcopus, de quo inferius pluribus agendum. Hoc monasterium non ita pridem invasit dux Witembergensis Lutheranus: monachi vero Willingham confugere, ubi domicilium fixere. Illic vidimus aliquando dominum Georgium Geisserum, tum monachum, postmodum abbatem, doctrina & pietate præstantem, qui nostris studiis juvandis totus addictus erat.

In eadem Constantiensi diocesi prope Danubium in Suevia exstat Zwifaltense

ANN. CHR.
1083.

asceterium, sic dictum ob duplicem aquam, beatæ Mariæ nuncupatum, quod quidem antiquius est, ut suo loco vidimus, sed a Wilhelmo instauratum, cui Heinrichum abbatem gnavum ac pium præfecit. Liutulfum ex comite ejus loci monachum laudat Bertholdus, qui istius monasterii meminit.

His adde, ut alia præteream, Wilheimense, & in Carinthia Lavenſe, ubi duodecim monachos instituit Wilhelmus sub Wezilone probatæ virtutis abbate. Adde etiam Scafufanum, Petershausenſe, superius memorata, & Campergenſe, quæ tria, jam pane destructa, in pristinum statum restituit, uti & Erfordense, a sancto Bonifacio in honorem Deiparæ Virginis anno DCC LII. constructum, ex appendice ad Lambertum, contra quam Trithemius opinatus est, qui illud ante Wilhelmm nostrum exstitisse negat. His aliisque præerat Wilhelmus ut communis ac generalis pastor, magnopere sollicitus, ut idoneos singulis rectores provideret, id est pios & doctos: quorum alterum sine altero haud sufficere persuasum habebat.

LVI.
Laicorum fratrum institutio.

Præter monachorum monasteria Wilhelmus aliud Hirſaugiæ in honorem sanctorum apostolorum Petri & Pauli ad australem plagam construxit pro laicis conversis, quorum institutio erat, ut res exteriores administrarent sub monachorum spirituali disciplina. Hi vigiliis nocturnis, partimque matutinis seu laudibus, & completorio, non autem diurnis horis interesse debebant. Summo mane missam audiebant; & post capitulum, in quo de suis erratis veniam petebant, ad injuncta opera mittebantur. In tractandis negotiis non solum lites & jurgia, sed etiam otiosos sermones cavere solliciti, omnis proprietatis expertes. Dominica die pars una, sequenti pars altera corpus & sanguinem Domini reverenter percipiebant, at in summis festivitibus omnes simul. In coquina servientes, monachis & hospitibus cibos sua quique hebdomada parabant, una simul reficere soliti. Hæc fere disciplina erat ejusmodi conversorum laicorum, teste Heymone monacho, qui librum de gestis Wilhelmi, magistri sui, scriptis mandavit.

Mariani Scotti chronicon.

Mariani Scotti chronicon in hoc anno desinit, ejus ætatis quinquagesimo-quinto, quod chronicon ab orbe condito ad id tempus in editis productum est, in exemplari quo usus est Sigebertus tantum a Christo nato ad annum præcedentem, falsus quoque duobus annis in ætate Mariani, aut certe librarius, ut Vossius recte observavit. Superstes fuit Marianus ad tres annos, scilicet ad annum M LXXXVI. quo *Marianus Scottus inclusus* obiisse dicitur a Dodechino abbate sancti Disibodi, ejus continuatore, & apud sanctum Martinum Moguntia extra urbem sepultus fuisse. Idem etiam Pfalten regium commentariis illustrasse fertur.

LVII.
Glastoniae seditio ob cantum.

In Anglia seditio ingens in Glastoniensi monasterio exorta dicitur auctore Turstano abbate, ante Fiscamnenſi monacho, quem rex Wilhelmus illic instituerat. Is monasterii sui Fiscamnenſis cantum, qualem scilicet Wilhelmus abbas olim ordinaverat, Gregoriano relicto Glastoniae introducere cepit: monachos autem, Romano cantui aduefactos, voluntati suæ resistentes, armata militari manu usque ad ecclesiam persecutus fuisse dicitur, & duos quidem vel tres lancea confoslos interemisse, plerosque graviter vulnerasse. quod ubi rescivit Wilhelmus, indignum abbatem a præfectura removit, & Fiscamnum redire jussit: qui tamen rege mortuo, abbatiam denuo nundinatus fuisse dicitur. Hæc fuisse Rogerius Hovedenus, quæ paucis Heinrichus Huntindoniensis præstrinxit.

Mathildis reginae obitus.

Idem auctores & plerique alii Mathildis Anglorum reginae obitum hoc anno collocant. Variant Ordericus & Wilhelmus Gemeticensis: ast annus certus, sed incertus dies. Alii enim idibus Aprilis, alii III. nonas Novembris, alii denique, quibus ejus epitaphium aperte faver, ipsis kalendis Decembris eam obiisse scribunt. Omnes conciliat Arturus^a hoc modo, ut pia regina decesserit idibus Aprilis, ejus vero corpus Cadomum sollempni pompa delatum sit III. nonas Novembris, ac demum kalendis Decembris humatum in medio basilicæ monasterii sanctæ Trinitatis, quod ipsa construxerat. Funus ejus honorifice curarunt cum ejus loci sanctimonialibus monachi sancti Stephani aliique, & clerici cum multo pauperum agmine, quibus ipsa vivens necessaria contulerat. Ejus monumentum ex auro & gemmis mirifice constructum fuisse testatur Ordericus, qui ipsius epitaphium refert. Eodem anno rex Wilhelmus, qui sine dubio ejus exsequis interfuit, mense Julio, die festo sancti Arnulfi episcopi & martyris, controversiam composuit inter monachos sancti Stephani & sanctæ Trinitatis sanctimoniales exortam super fundo & burgo sancti Stephani, de quo litem movebant sanctimoniales: quibus Wilhelmus portionem burgi sui ad finiendam

^a Neufria p. 67. & seq.ANN. CHR.
1083.

litem concessit. Testes Gislebertus Ebroicensis, Michael Abrincensis & Gislebertus Luxoviensis, ut tum scribebant, episcopi; testes quoque Balduinus abbas sancti Eadmundi in Anglia, Robertus comes de Moritonio, Robertus de Belisimo & alii. Huic parthenoni tum præerat Mathildis pientissima abbatissa prima, cui Cæcilia Wilhelmi regis & Mathildis filia post annos octodecim successit.

Inter nobiles proceres, qui Wilhelmm ducem in Anglicana expeditione secuti sunt, unus e præcipuis fuit Rogerius de Monte-Gomerici comes, cui rex multos honores, in his comitatum Salopiensem, adeoque urbem Scroburiam seu Salopiam dedit. Illic ad orientalem portam urbis condita fuerat ab ejus consanguineo lignea capella, quam tunc Odelerius Aurelianensis, vir multa eruditione & facundia præditus, ejusdem comitis dono possidebat. Ille, ut Rogerio familiaris & auricularius seu fidus consiliarius erat, ipsum eleganti oratione, quam Ordericus^a refert, exhortari cepit, ut eo loci monasterium construeret. In illa oratione multa in laudem monachorum dixit Odelerius, quorum mores se apprime didicisse ait, utpote apud eos ab adolescentia educatus. Ceterum se ad fabricam monasterii symbolam suam, scilicet quindecim libras Sterilenses, collaturum, seque ipsum, ac Benedictum filium, suaque omnia monasterio traditurum. Erat Odelerius presbyter, sed conjugatus, pater utique Orderici Vitalis, quem litteris imbuendum ad Uticense Nortmannia monasterium miserat. Odelerii oratione permotus Rogerius monasterium in honorem sancti Petri eo in loco, ubi capella erat, ad Molam fluvium sita, ædificare aggressus est, cui totum orientale suburbium attribuit, & super aram per chirothecas suas donationem posuit. Evocati e Sagienſi sancti Martini cœnobio Rainaldus & Frodo monachi regularia ædificia disposuerunt. Primus abbas Fulcheredus fuit, cui Godfredus successit, docti & religiosi pastores, qui annis fere quadraginta locum rexerunt. Odelerius porro quod promiserat adimplevit, datisque ducentis libris argenti Benedictum filium suum primogenitum Deo ibidem obtulit, & ipse post obitum Rogerii comitis monasticum habitum induit, & post septem annos religiose exactos, ibidem piissime decessit. Hæc fusius apud Ordericum, cujus chronici de hac fundatione characteres non bene simul conveniunt. Hæc quippe a Rogerio comite in conventu procerum statuta fuisse dicuntur anno M LXXXIII. indictione IV. V. kalendas Martii feria VI. quo anno indictio VI. erat, & quintus dies ante kalendas Martii in sabbatum incidebat. Sed has minutias mitto. In chronico Johannis Bromtonis comes Salopiae Warinus anno Wilhelmi regis quarto-decimo duo cœnobia construxisse dicitur; unum in suburbio Salopiae in honorem apostolorum Petri & Pauli: alterum in comitatu Salopiae in villa *Wenloke* in honorem sanctæ Milburgæ. Primum ex illis duobus illud ipsum est, cujus fundatio Rogerio comiti Warini successori ab Orderico & Wilhelmo Malmesburienſi tribuitur. Forte Warinus haud alius sit a Siwardo Rogerii consanguineo, a quo prædictam capellam ligneam, ubi postea monasterium positum fuit, exstructam fuisse Ordericus tradit. Apud eundem Bromtonem Rogerus Belisimensis, illustris comes Salopiae, idem qui Rogerus de Monte-Gomerici; post annos quinque, cum ex gravi morbo decumberet, *ad succurrendum animæ suæ monachus factus* fuisse dicitur, Adelissa comitissa consentiente; & *mississe Reginaldum priorem Salopiae Cluniacum pro tunica sancti Hugonis induenda*. Ordericus tamen scribit, Rogerium anno M XCIV. defunctum VI. kalendas Augusti, & in basilica nova inter duo altaria sepultum fuisse. Idem tradit, Godfredo^b abbate subita morte prævento, Herbertum gubernaculum *rudis abbatia* usurpasse. Plura de hoc monasterio in Monastico^c Anglicano, ubi indifferenter Salopiense & Scrobefburienſe appellatur.

LVIII.
Schrobesburienſe monasterium conditur.^a Orderic lib. 5. p. 579. & seq.^b id. lib. 12. p. 873.^c Monast. Anglia. to. 1. p. 375. & seq.

ANno inſequente supra milleſimum octogefimo-quarto, Heinrichus iterum Romanam aggreditur, acceptusque a Romanis in urbem feria sexta ante dominicam palmarum, sequenti dominica Wibertum Ravennatem sub nomine Clementis III. in cathedra sancti Petri constituit, a quo se, Bertamque reginam die festo paschæ subsequenter imperatorio diademate coronari fecit. Id antequam faceret, hortantibus religiosis viris, in primis venerabili Hugone Cluniacensi abbate, qui eum e sacro fonte susceperat, suadentibusque, ut tandem toties excommunicatus resipisceret, se assentire simulavit, modo ut a Gregorio papa imperiali corona donaretur: atque ut rei fidem faceret, Odonem cardinalem Ostiensem, aliosque re-

ANN. CHR.
1084.
LIX.
Romæ novæ procellæ.

ANN. CHR.
1084.

laxari iussit, & cunctis, qui Romam adire vellent, securitatem pollicitus est. Verum Gregorius qui hominis versutissimi fraudes frequenti experimento noverat, id se facturum negavit, nisi ille prius Deo & ecclesie satisfecisset. qua conditione rejecta, Henricus se a suo pseudopontifice coronari haud gravate obtinuit. Hæc Pandulfus in historia nondum edita Romanorum pontificum. Interim Robertus Guiscardus, Apulie dux, per Desiderium Casinensem abbatem in auxilium pontificis adducitur. quo comperto, Henricus cum suo Clemente Urbe excessit, & in Germaniam rediit, ubi, Augusta-Vindelicorum ab adversariis capta, res suas male succedere intellexerat. Itaque Romani, cum Rotberto aliquamdiu restitissent, ad deditionem tandem compulsi sunt. Rotbertus inde Urbe sibi cedendum ratus, saluti Gregorii timens, cui insensos Romanorum animos ob rejectas pacis cum Henrico condiciones intelligebat, ipsum ex Urbe eduxit, & Casinum primum, inde Salernum perduxit. ubi pontifex usque ad obitum, qui anno sequenti accidit, demoratus est, comitante ipsum inter alios Jarentone, sancti Benigni apud Divionem abbate, ut scribit Hugo^a Flaviniacensis. In via Jarento, turba calonum, dum alios tardius subsequitur, persequente, Walterium monachum, qui eis resistere volebat, lancea perfoctum amisit, ut anno sequenti amplius exponemus.

Pontifex Sa-
lernum secedit.
^a Labbe bibl.
vo. 1. p. 229.Berta Casi-
num adit.
^b Hist. Me-
diani-mon.
ms. c. 73.

Si Johanni de Bayone^b credimus, Henricus in Germaniam reversurus, filium suum *sub stola*, id est custodia, *Mediolanensis episcopi* reliquit; Berta vero ejus uxor ad templum castri Casini, a quo omnis mulierum sexus perpetuo artatur, perveniens, cum a fratrum cœtu arbitrium concederetur introeundi, quoniam hoc asylum contemplari magne jocunditatis est; conditionis suæ non immemor, specieque regii habitus vim magis interius retinens, non ingreditur. Eandem modestiam exhibuit eadem regina, subdit idem auctor, cum a rege repudiata, in Lauriense cœnobium se recepit.

Farsensium
bona confir-
mata.

In illa porro expeditione novus imperator omnia Farsensis monasterii privilegia & universas possessiones cellasque confirmavit. In earum enumeratione recenset inter alia in urbe Roma cellam sanctæ Mariæ in crypta Agonis, & ecclesiam sancti Benedicti in loco qui dicitur Scorticlarii, cum cryptis earumque pertinentiis; ecclesiam sanctæ Mariæ in Formello cum fundis, quos Leo papa IX. bonæ recordationis sanctæ Mariæ contulerat; in territorio *Tuscano* cellam sanctæ Mariæ juxta fluvium Minionem; in comitatu Narniensi monasterium sancti Angeli & cellam sancti Antimi; in comitatu Perusino cellam sanctæ Mariæ in Diruta; in comitatu Firmano monasterium sanctæ Mariæ & sanctæ Victoriæ, positum in Matenano-monte; in comitatu Esculano monasterium Salvatoris juxta fluvium Aso; in comitatu Teatino monasterium sancti Stephani in Lucania; denique, ut alia omittam, in civitate Reatina monasterium puellarum sub titulo sancti Georgii. Hoc diploma datum est anno Henrici imperii primo. quo tempore Rainerius Vercellenis episcopus præfente Henrico cum pseudopontifice Clemente, Berardum Farsæ abbatem de ecclesia sancti Valentini, in burgo sancti Valentini diocesis Viterbiensis posita, *per ostium & clavem investivit mense Maio, die xxiv. anno primo pontificatus Clementis.*

LX.
Pistorii mona-
sterium S. Mi-
chaëlis.
^c Ital. sac.
vo. 3. p. 355.

Pistorii in Etruria vetus ecclesia sancti Michaëlis de Furculis, in suburbio tunc posita, nunc muris urbis inclusa, cum omnino cultu divino destituta esset, in monasterium hoc anno conversa est^c a Leone Pistoriensi episcopo, & Ficucensis apud Luccam cœnobii monachis commissa. Id factum voluit præful ea lege, ut, si quando in abbatiam erigeretur, nullus illic abbas institueretur, nisi quem monachi ibidem habitantes unanimi assensu elegerent, cum consilio tamen & adjutorio abbatis Ficucensis, & eorum, qui congregationes Vallumbrosanas pro tempore regerent. Verum, quia Ficucensis abbas primos illic monachos collocavit, per eum monachos illos vult regi episcopus, sed cum Vallumbrosanorum præpositorum conniventia: a quibus si aliquando discordent monachi, alios ibidem monachos instituere præpositis illis liceat. Id autem non multo post accidit, & quidem ante initium sæculi insequentis, quo ineunte Petrus, ex monacho Vallumbrosano Pistoriensis episcopus, multa largitus est sancti Michaëlis monasterio, quod in abbatiam jam tum erectum erat. Haud scio an primus ejus abbas fuerit Ildebrandus, ex comitibus Guidis de Romena, qui eidem Petro in episcopatu Pistoriensi successit. Hunc excepit beatus Atto octavus abbas Vallumbrosanus, de quo alias. Hactenus istud monasterium occupant Vallumbrosani.

LXI.
Suessionense
concilium.

In Gallia habitum est hoc anno concilium apud Suessionas, præfidente Rainaldo Remorum,

ANN. CHR.
1084.

Remorum pontifice, anno pontificatus sui primo, assistentibus septem comprovincialibus episcopis, quorum nomina inferius referemus. Hujus concilii notitiam accepimus ex litteris tum Rainaldi archiepiscopi, tum Tetbaldi seu Theobaldi Campanie comitis, quibus litteris altare villæ Ventiliaci^{*} Majoris-monasterii fratribus concedunt. Sita est hæc villa in diocesi Remensi, inter Axonam & Vidulam fluvios, haud procul a Roceo^{*} opidulo, & Ponte-varie^{*}, ubi cellam Majoris-monasterii primum extruxerat^a idem Tetbaldus Palatinus comes, eo nomine tertius, pro salute animæ suæ, atque patris sui *excellentiissimi comitis* Odonis. Hujus loci prior jam ante quinque annos erat Hugo, ut superius^b vidimus. Idem Tetbaldus prædictæ synodo Suessionensi adfuit, effecitque, ut quidam ejus *fidelis*, Selsqualo nomine, qui altare Ventiliaci *in fevum*, ut tum loquebantur, ab ipso tenebat, illudque filie suæ in dotem alias dederat, ipsum altare Majoris-monasterii monachis resignaret. Rainaldus autem Remorum archiepiscopus, rogatu Tetbaldi comitis, qui idem altare ab archiepiscopis *in casamento* tenebat, ob amorem sancti Martini, *dulcissimi domini ac protectoris sui*, prædictis monachis *ad opus ecclesie Ventiliaci*, in perpetuum *absque persona tenendum tradidit*. Rainaldi litteris adscripta sunt post eum signa domni Rogeri Catalaunensis, domni Elinandi Laudunensis, domni Gerardi Cameracensis, domni Ratbodi Noviomensis, domni Roriconis Ambianensis, Widonis Belvacensis, & Gerardi Teruacensis episcoporum; tum domni Manassæ Remensis ecclesie præpositi, futuri post Rainaldum archiepiscopi, aliorumque Remensis ecclesie canonicorum, inter quos non comparet Bruno, qui jam tum ab urbe Remorum recesserat. *Actum Suessionis in concilio, anno incarnationis dominice M LXXXIV. indictione VII. regnante glorioso Francorum rege Philippo anno XXIV. archiepiscopatus autem domni Rainoldi anno I. Godefridus cancellarius scripsit & subscripsit.* Defuit huic synodo Arnulfus Suessionum præful e nostris, qui tunc in Belgio versabatur, ut postea videbimus. Ex his patet, Tetbaldum comitem ad hunc saltem annum pervenisse.

Ventiliaci
cella.
^{*} Ventelay.
^{*} Roucy.
^{*} Pontaverre.
^a V. lib. 58.
^{n.} 8.
^b lib. 65.
^{n.} 64.

Observandum hoc loco initium pontificatus Rainaldi seu Rainoldi archiepiscopi Remensis, cujus annus primus in præcedenti instrumento hoc anno, sed incerto mense, consignatur. Jam illam sedem inierat anno superiori, quo litteris Anselmi comitis pro constructione monasterii Ribodimontensis signum ac nomen suum cum archiepiscopali titulo apposuit. Turonensis ecclesie thesaurarius erat ante suam electionem. unde in præmissis litteris pro Ventiliaco sanctum Martinum *dulcissimum dominum ac protectorem suum* vocat. Electus est non statim ab exauctoratione Manassæ antecessoris sui, anno M LXXX. facta. Cur tam diu dilata sit successoris electio, id in causa fuit, quod Manassæ post sententiam depositionis in se latam, & a Gregorio VII. confirmatam, nihil minus se pro archiepiscopo aliquamdiu gesserit. Ad hæc Elinandus Laudunensis episcopus, amoto Manassæ, Remensem archiepiscopatum nundinatum fuisse, & biennio tenuisse a Guiberto^c dicitur, sed tandem eo cessisse iustum a Romano pontifice, scilicet Gregorio, a quo audivit, homini jam conjugato aliam uxorem superducere non licere. Suffectus itaque tandem anno M LXXXIII. in Manassæ locum Rainaldus, ex illustri Berlaïorum genere progenitus, quo anno Bruno canonicus Remensis jam Remorum urbe, ut mox dicebam, excesserat.

LXII.
Rainaldus Re-
morum ar-
chiepiscopus.

De hoc eximio Cartusianorum institutore jam non semel facta mentio est: sed omnia hoc loco paucis recapitulanda. Bruno ex urbe Colonia haud obscuris ortus parentibus, ibidemque factus clericus, in civitatem Remorum accessit adolescens, ibidemque confedit:

^c Guibert. lib.
3. de vita sua
c. 2.LXIII.
Brunonis ca-
nonici Remen-
sis secessus.

Quem docuit tenerum mater Remensis alumnum,

ut statim post ejus obitum testati sunt canonici Remenses in titulo seu carmine, quo ejus funeri parentarunt. Dein pontificatu Gervasii canonicus & scholarum magister, seu *magnorum studiorum*, ut Guibertus^d loquitur, *rector*, moxque cancellarius factus est. quo nomine chartæ foundationis^e sancti Martini Gemellorum apud Ambianos anno M LXXIII. Bruno cancellarius subscripsit; idemque post tres annos quibusdam litteris Manassæ archiepiscopi pro sancti Basoli monasterio. Biennio post hoc munere fungebatur^f Godefridus, cum scilicet ab isto officio a Manassæ remotus esset Bruno, qui ejus facinoribus aperte se opponerebat, ejusdem exauctorationis præcipuus auctor. Godefridus iste Remis genitus erat, vir pro tempore doctissimus,

^d Guib. lib. 12
vita c. 11.
^e Martor. 104.
1. p. 154.^f id. 10. 1.
p. 173.

ANN. CHR.
1084.
a Præfat. 2.
ad fac. 6.
num. 85.

ad quem *examina discipulorum* concurrebant, testante Baldrico in carmine alias a me relato, qui & subdit:

*Et tunc Remis erat, Remis quoque Bruno studebat,
Bruno Latinorum tunc studii speculum.*

b *Analect.*
tom. 4. p. 385.

His adjunctus erat senex Herimannus, quem Gozëchinus^b scholasticus primum laudat inter illius temporis sapientes & auctoritate præstantes viros, qui, relicti inferioribus studiis, ad theologiæ otium concesserant. Porro Baldricus in prædicto carmine ait, Godefridum *ad studium*, id est studiorum magistratum, promotum fuisse a Manasse, qui anno M LXXX. exauctoratus, aliquamdiu pontificatum nihilominus retinuit, ut mox dicebam. Ex his non facile est definire, quo præcise anno Bruno Remis discesserit. Certe non serius anno M LXXXIII. siquidem anno sequenti majoris Cartusiae fundamenta jecit. Cum vero ante, quam eo adiret, *quemdam magni nominis eremitam*, de quo paullo inferius agemus consuluerit, aliquantum temporis ad hoc iter infumissè dicendus est.

Quenam ejus
causa.

Quæ causa Brunonem ad hunc secessum impulerit, ipse aperit in epistola ad Radulfum Viridem præpositum Remensem, quam ex Calabria scripsit, ut eum ad exsequendum monasticæ vitæ conceptum olim propositum adhortaretur. *Reminiscentur*, inquit, *dilectio tua, quod cum ego & tu, & Fulcius-Monoculus quadam die simul fuisset in hortulo adjacenti domui Ada, ubi tunc hospitabar, de falsis oblectationibus & perituris mundi hujus divitiis, necnon de perennis gloria gaudiis aliquamdiu, ut opinor, tractarem: unde divino amore ferventes, promissimus, ac vovimus Spiritui-sancto, in proximo fugitiva seculi relinquere, & æterna capere, necnon monachicum habitum recipere. quod & in vicino peractum esset, nisi tunc Fulcius Romam abiisset, ad cuius reditum peragenda distulimus. quo moram faciente, aliisque intervenientibus causis, divinus amor elanguit, refriguit animus, fervorque evanuit. Quid ergo superest, carissime, nisi à tanti debiti nexibus te citius expedire, ne pro tam gravi tamque diuturno mendacii crimine iram incurras potentissimi, & propter hoc cruciatus immanes?* Prima ergo istius secessus causa fluxit ex illo colloquio, quo animatus Bruno & duo illi amici, de relinquendo sæculo consilium inierunt. Præcessit & alia causa, quam Guibertus suggerit, nempe corrupti Manassæ archiepiscopi mores, quos Bruno strenue insectatus est: sed cum ille perverse agere pergeret, ejus vitæ horrore perfusus vir Dei, Remorum urbe relicta, *ad Gratianopolitanum processit territorium*, inquit Guibertus, ibique facultate ab Hugone episcopo accepta, *in arduo & admodum terribili promontorio, ad quod difficillimum & valde insolens iter intenditur, sub quo etiam præruptissima vallis vorago dehiscit, habitare deligenz, hujusmodi mores instituit*, quales in consequentibus describit idem auctor, & *sequaces ejus hodieque sic vivunt*. Aliam istius secessus causam post annos minimum ducentos quidam attulere auctores, nimirum Brunonem, dum Parisiis in scholis versaretur, prodigio redivivi canonici, qui se damnatum vociferatus sit, perterritum, in eremum secessisse, & adjunctis sibi fociis Cartusienfium Ordinem instituisse. quæ narratio, variis subinde aucta circumstantiis, sancto Antonino, ipsique Gersoni, solidæ doctrinæ ac pietatis viro, probata, non mirum si bona fide a totius sacri Ordinis alumnis admittæ & asserta sit, cui Cæsaricus Heisterbacensis videtur prælusisse. At in contrarium viros doctos magnopere movet antiquiorum auctorum silentium, qui de Cartusienfium origine scripserunt, in primis Petri Venerabilis, qui, cum de miraculis, ostensisque sui temporis ex professo agat duobus libris, quorum in secundo Cartusienfium primordia & instituta accurate describit, ubi & cujusdam fratris Cartusienfis visum mirabile fuisse commemorat, ne verbum quidem de redivivo illo canonico agit. Hinc est quod post diligens & accuratum doctorum virorum examen sensim adeo decrevit illius traditionis auctoritas, ut hæc narratio e Romano breviario expuncta sit. quod nequaquam sacri Ordinis estimationi præjudicare debet.

LXIV.
Cartusie ma-
joris initia.

Remis egressus Bruno cum fociis sex, consultis inter eundem spiritualibus viris, Hugonem eximie sanctitatis Gratianopolitanum episcopum adiit: qui, septem stellarum viso & indicio cælitus de eorum adventu præmonitus, accedentes paterno complexus amore, asperrimos Cartusiae montes eis ad habitandum concessit. Mox eo se contulerè generosi Christi milites paullo ante festum sancti Johannis-Baptistæ: ubi, exstructo in honorem Deiparæ Virginis oratorio, in separatæ cellis, totidem

ANN. CHR.
1084.

cavernis & speluncis, habitare; & cælestem vitam agere cœperunt, Brunone magistro ac duce, qui idemdem in alium locum maxime horridum secedere confueverat. Hæc initia & cunabula fuere sacre illius domus, quæ a situ Cartusia dicta est, ceterisque ejusdem familiæ locis nomen dedit, Major ad discrimen aliarum appellata. Hæc, inquam, origo, sacri illius Cartusienfium Ordinis, qui veterum anachoretarum orientalium fervorem in occidente excitarunt. Primi Brunonis in hoc sancto proposito focii & adjuutores exstiterunt Landuinus Italus, ejus in Majoris Cartusiae regimine proximus successor; Stephani duo, Burgenfis & Diensis, sancti Rufi canonici; Hugo sacerdos, & laici duo, Andreas & Guarinus. Hæ septem stellæ sunt, & prima lumina cælestis istius instituti.

In assignando anno, qui Cartusiae principium dedit, variant auctores, cum recentiores, tum antiqui nonnulli. Alii quippe annum M LXXXIV. alii insequentem; alii denique annum M LXXXVI. assignant. Postremam hanc sententiam, quæ Baronii est, propugnat Sirmundus^a in epistola ad Severum a Neapoli Cartusianum, qui ipsum hac de re consuluerat. His præverat ante annos fere quingentos Gerardus^b prior Vofiensis. *Hic Ordo*, subdit ille, *teste Bernardo, inter omnes ecclesiasticos Ordines primatum tenet, non ratione temporis, sed vigore sanctitatis, unde ipse vocat eum speciosissimam columnam ecclesie*. Hæc sententia, uti & præcedens, fundamentum habet in libro de vita sancti Hugonis Gratianopolitani episcopi, auctore Guigone, quinto Cartusiae priore, ubi scribit Brunonem ad eum accessisse anno circiter sexto Hugonis episcopatus, quem in concilio Avenionensi episcopum renuntiatum fuisse tradit Hugo, Flaviniacensis eo tempore abbas. Hoc autem concilium anno M LXXXIX. habitum fuisse ex iis, quæ superius^c diximus, facile confici potest, non anno M LXXX. ut plerique volunt, atque adeo Hugonis consecratio, si non eodem anno, saltem ineunte anno proximo facile fieri potuit. Verum Cartusiae-majoris foundationem anno M LXXXIV. factam fuisse antiqua Ordinis traditio est, cui multa suffragantur argumenta. In primis decretoria hanc in rem videtur charta Hugonis episcopi Gratianopolitani, ipso anno scripta presbyteris & laicis sui episcopatus, qua vetat, ne femina transeat per terram fratrum Cartusiae, qui Deo placere cupientes, mundum & turbas fugiebant; & ne quisquam intra terminos ipsorum possessionis, piscationem aut venationem exercent, & sua animalia pascenda deducat. *Datum mense Julii, anno M LXXXIV. proximo scilicet mense, quam Bruno cum fociis ad Cartusiam venerat, quem circa nativitatem sancti Johannis-Baptistæ eo accessisse docet libellus^d de institutione Ordinis Cartusienfis, desinens in Guigone priore quinto, ubi articulo quarto de Johanne Tusco id legitur. In eodem libello Bruno decessisse perhibetur undecimo plus minus anno post egressum e Cartusia, quam sex annis rexit. Itaque septimo-decimo a primo in eam ingressu decessit, & quidem anno M C I. ut omnes consentiunt. quo ex numero si annos septemdecim subduxeris, restabit annus M LXXXIV. qui primus annus erit ejus in Cartusiam ingressus. Idem calculus conficitur ex obitu Guigonis prioris quinti, anno M C XXXVII. defuncti, cum ab exordio Cartusienfis eremi annus quinquagesimus-tertius ageretur, ex eodem libello, qui paullo post ejus obitum scriptus fuit. Denique id ipsum evincit ipfius Brunonis epitaphium, in veteri codice repertum, cujus primi versus:*

*Anno milleno quarto quoque, si bene penses,
Ac octogeno sunt orti Cartusenses.
His ortum tribuit excelsus Bruno magister.*

Itaque non ita rigide, sed commode interpretandus est Guigonis calculus, ubi agit de primis annis Hugonis episcopatus, cujus anno quinto, secundum hanc sententiam, Bruno in Cartusiam accessit. Alias Guigo ipse non sibi constaret assignando summam annorum ejus ætatis, consecrationis & episcopatus.

Jam vero investigandum est, an certam Regulam suis alumnis vir Dei præscripserit, antequam prima illius Ordinis Statuta scriptis redigerentur. Non dubium quin sancti Benedicti Regulam, quatenus anachoretarum ferebat institutum, sibi suisque sectandam proposuerit. Illud argumento est, quod Guigo ipse statuta sua condidit ad mentem regulæ Benedictinæ, ut probat Cartusiae Portarum antiquus codex, in quo Statuta illa hunc præferunt titulum: *Statuta Guigonis Cartusiae prioris, & aliorum*

Annal. Bened. Tom. V.

C c ij

a Sirmund.
to. 4. p. 676.
b Labbe bibl.
to. 2. p. 289.

c supra n. 34.

d id. to. 3.
p. 638.

LXV.
Cartusienfium
regula & in-
stituta.

patrum, juxta Regulam sancti Benedicti. Unde Guigo ipse in sua præfatione ait, se hæc Statuta scribere distulisse, quod vel in epistolis beati Hieronymi, vel in Regula beati Benedicti, seu in ceteris scripturis authenticis, omnia pene, quæ hic religiose, inquit, agere consuevimus, contineri credebamus. Certe non aliam a Benedictina professionis formulam proponit. Ad hæc Paschalis II. Lanuino, Squillacii post sanctum Brunonem priori, indulget, ut in quadam ecclesia juris eremi, quæ apud Squillacium sita erat, monasterium constituat, ut fratres, austeritatem eremi ferre non valentes, juxta beati Benedicti regulam illic possint omnipotenti Domino deservire, ut suo loco amplius explicabimus, ubi observabimus, duplex apud Camaldulenses, omnino ad mentem sancti Benedicti. Quin etiam Eugenius III. in privilegio Montis-Dei Cartusie concessio, statuit, ut ordo monasticus secundum beati Benedicti regulam, normam quoque & institutiones fratrum Cartusensium, perpetuis ibi temporibus observetur. Denique ante S. Brunonis canonizationem Cartusienles S. Benedictum, recitando confessionem, patrem suum dicebant, retinentque etiam nunc dispositionem divini Officii ad normam regulæ sancti Benedicti, cujus diem festum sollempni, pro more suo, ritu semper observant.

Primi eorum mores.
a Guib. lib. 1. vita 6. 11.

Primos eorum mores accurate descripsit Guibertus^a, cujus summa saltem capita hic exhibere juvat. Et primo quidem ad ædificia quod attinet, eorum ecclesia non longe a crepidine montis posita erat, & circa illam in devexo & sinuato montis latere tredecim pro totidem monachis cellæ per gyrum dispositæ ac separatæ, in quibus operabantur, dormiebant & vescebantur. In ecclesia aurum, argentum, ornamenta ecclesiæ a nemine accipiebant, nec nisi unicum habebant calicem argenteum. Ad ecclesiam non horis solitis, uti apud claustrales, sed certis conveniebant, missas dominicæ tantum & sollempnibus festis audire soliti. Sub priore agebant: vices abbas episcopus Gratianopolitanus exsequebatur. Ciliciis induti erant ad cutem: ceterarum vestium multa apud eos tenuitas. Eorum victus hæc ratio erat. Dominica die ab œconomo panem accipiebant & legumina, quod unicum pulmenti genus in cellis suis singuli coquere poterant: aquam autem ad potum, ceterosque usus ex ductu fontis, qui singulorum cellis per occultos meatus influebat. Pisce & caseo dominico & sollempnioribus festis in communi refectorio utebantur; pisce inquam, non quem sibi emissent, sed quem ex piorum hominum liberalitate accepissent. Vinum, si quando bibebant, ita dilutum erat, ut vini saporem fere omnino amisisset. Terra illa, in qua degebant, sterilis & ingrata erat, ac proinde rei frumentariæ causâ parum ab eis culta. Verum ovium suarum, quas plurimas nutriebant, velleribus qualescumque suis usibus fruges comparare solebant. Infra montem laici fidelissimi, viginti numero habitabant, penes quos harum rerum cura & sollicitudo erat: alii vero divinæ contemplationi absque remissione vacabant. Paupertatis quam maxime amantes, locupletem nihilominus bibliothecam habebant, ut quo minus panis materialis copia exuberabant, tanto magis illo qui non perit, pane reficerentur. Ceterum quanto paupertatis studio flagrant, insigni probat exemplo idem Guibertus, quod ipso, quo hæc scribebat, anno evenisse testatur. Cum Nivernensis comes, ait ille, vir valde religiosus & potens, illos Dei servos causâ devotionis invisisset, eosque ad cavendam rerum sæcularium cupiditatem esset adhortatus; post suum reditum, horum monitorum immemor, eorum indigentiam compassus, argentea eis munera submisit. Illi vero, comitis monitorum haud obliti, munera sibi oblata respuerunt, effati, se neque in expensis propriis, neque in ecclesiæ ornamentis, pecuniis uti constituisse. quo intellecto, comes boum coria & pergamenta plurima, quæ ad scribendos libros eis necessaria cognoverat, ad eos misit. Certe primos illos Cartusie incolæ exarandis libris sedulam navasse operam, testis est Guigo in Statutis suis, ubi eos ad hoc exercitiū excitare volens: Quot enim libros scribimus, inquit, tot nobis veritatis præcones facere videmur. Tanta porro piorum illorum hominum religio omnes in eorum admirationem ita commovit, ut ad eorum imitationem certatim concurrerent virorum, seminarumque greges, immo decennes & undecennes infantuli, qui longe supra vires ardua quæque subire contendebant. Fiebat in illis conversionibus, inquit Guibertus, quod in antiquis fieri solebat martyribus, ut major in imbecillis, tenerisque corporibus inveniretur fidei vivacitas, quam in illis, in quibus grandævitas ac scientia floreret auctoritas. Denique qui se ipsos relicto sæculo consecrare Deo non poterant, facultates suas, operas ac labores in servorum Dei subsidia conferebant. Hinc

nova monachorum cœnobio construi cœpta, adeo ut in villis, opidis, urbibus, immo etiam in saltibus atque agris aliorum monachorum quaquaversum examina repente fervere viderentur. quod Cartusienfium pietati ac fervori adscribit Guibertus, ex quo hoc sacri Ordinis specimen attulimus. Unum est, in quo Cartusienfium ritum non videtur assecutus, ubi ait, eos nusquam pene locutos; &, si quid peti necesse esset, signo exigi potius quam verbis. Ut enim prius illud admittam, posterius repugnat Guigoni, qui ejusmodi signa non probat, sufficere arbitratus, linguam solam, non etiam ceteros artus reatibus implicare loquendi. Hic locus esset aliorum auctorum, puta Petri Venerabilis & ceterorum testimonia de Cartusienfibus afferre: sed jam longius progressi, ea tantum ex Petro Venerabili proferemus, quæ a Guiberto omiſsa sunt.

Scribit itaque Petrus, eorum vestes non modo vilissimas fuisse, sed breves & angustas, atque omnino hirsutas & horridas, ut nullam inde gloriandi occasionem haberent; cupiditatem vero eos ita radicitus amputasse, ut certos pro locorum fertilitate vel sterilitate terminos in circuitu cellarum suarum sibi præscripserint, extra quos, nec si totus eis mundus offerretur, ne pedis quidem terræ spatium acciperent. Eadem ratione certum quoque boum, asinarum, ovium & caprarum numerum ab eis præfixum: &, ne hæc augere cogenter, non ultra duodecim monachos, excepto priore, ab eis admitti cum octodecim conversis totidemque mercenariis. Ad hæc ad domandam carnem eos non modo ciliciis, sed etiam pane tantum fursureo semper uti, & ab omni carniū esu tam sanos, quam ægros in perpetuum abstinere. Denique tertia feria & sabbato, aut legumine, aut olere cocto velci; secunda vero, quarta, & sexta feria, pane solo & aqua contentos, semel in die semper comedere, exceptis octo diebus natalis Domini, totidemque paschæ & pentecostes, epiphania Domini, certisque festis sollempnioribus per annum. Ad officium divinum quod attinet, omnes ad vesperas & matutinas in ecclesiam convenire, ceteras horas in cellis perfolvere ad campanæ sonum; præterquam dominicis & festis illis diebus, in quibus bis comedeant, quibus diebus missas celebrabant. Hæc satis superque satis de sacro illo instituto, cujus bonam partem, post annos amplius sexcentos, cum perpetua reclusionem mirum est ad nostrum usque tempus potuisse retineri, quod etiam de Camaldulensibus licet dicere.

Quinam sit ille magni nominis eremita, quem Bruno adeundo Cartusiam confu- luit, nemo hæcenus, ne quidem divinando, assecutus est. Conjeciebam aliquando fuisse Stephanum Tiernensem, qui tum Mureti apud Lemovices non sine magni nominis fama eremiticam vitam cum suis agebat. at quibusdam monumentis adducor ut credam, illum magni nominis eremitam non alium esse, quam Rotbertum abbatem Molismensem. Existat in illius monasterii tabulario Rainardi de Barro, & Johannis de Laniaco charta, qua terram apud Siccam-fontanam, * labore hominum partim jam complanatam, laudante Valentio comite Brenensi & Barrensi, cujus hoc casamentum erat, ecclesiæ Molismensi conferunt. Cum vero ecclesia loci illius, quam edificaverant Petrus & Lambertus, discipuli magistri Brunonis, qui cum eo in territorio illo erant, & eremitice vixerant, a domno Roberto Lingonensi episcopo in honore beate semper virginis Mariae dedicaretur, atriumque benediceretur; prædictus comes & idem Rainardus & Acelinus cum multis aliis presentes fuerunt. Ex quibus intelligitur, Brunonem apud Siccamfontanam, qui locus est diocesis Lingonensis in archidiaconatu Barri-super-Albam, aliquatndiu eremitice vixisse cum prædictis Petro & Lamberto ipsius discipulis; & de proximo consulere potuisse Rotbertum Molismensem abbatem, magni tum nominis, qui eremiticam passim vitam agebat. Nulla prædicto instrumento apponitur chronica nota: sed ad marginem recentiori manu adscriptus est annus M LXXXI. qui temporis secessus Brunonis apprimè convenire potest. Nec obstat quod Rotbertus Lingonum præsul, & ipse Brunonis discipulus, qui Siccæ-fontanæ ecclesiam dedicavit, non ante annum M LXXXV. hanc sedem inierit. nam hæc dedicatio aliquanto post recessum Brunonis facta est. Certe Brunoni Remis Gratianopolim adeunti obvium erat Molismense monasterium, adeoque Rotbertus ejus abbas, quem nullus tum eremitarum aut monachorum, ad perfectionem illis in partibus contendendum, non rectorum ac ducem habere cupiebat.

Per id tempus nobilissima quædam matrona, Gilia nomine; insigne monasterium extruxit prope castrum Planciæ * ad Ulmos in diocesi Trecenti, ac liberaliter dotatum Molismensi ecclesiæ tradidit: ubi Rotbertus abbas monachos e suis, qui ejus

LXVI.
Bruno an Rotbertum Molismensem abbatem consuluerit.

* Saisse-fontaine.

Planciæ monasterium & alia Molismo data.
* Plancy.

ANN. CHR.
1084.

animam precibus Deo commendarent, constituit, quibus illa sedulo ministrabat. Hæc donatio facta est annuente Galterio comite Brivenfi, a quo hæc matrona illa tenebat. Eidem loco mediam partem hereditatis suæ apud Barriſvillam largita est, necnon crucem auro & lapillis ornatam, calicem aureum, multaque alia. quæ omnia Galterius de Capis, ejus filius, cum uxore comprobavit.

Tunc etiam Tecelinus de Maliaco, monastico habitu apud Molisium induendus, eidem loco ecclesiam Campaniolæ, cum assensu Rainardi Lingonum episcopi contulit, necnon possessiones quæ ipsi hereditario jure competebant, tam pro se, quam pro sorore sua, Odelina nomine, quæ fratris exemplo apud Molisium religioſe, quoad vixit, conversata est.

LXVII.
Aldenburgen-
se monaste-
rium.
a num. 60.

Superius^a diximus, Arnulfum Sueffionum episcopum abfuisse a præmiſſo Sueffionenſi concilio, cui Rainaldus archiepiscopus, Manassæ successor, præfedit. Causa ejus absentiæ hæc erat, quod jussu Gregorii papæ in Flandriam tunc profectus esset, ut Rotberto comiti apostolicas redderet litteras, quibus eum pontifex a vexatione Arnulfi Morinorum archidiaconi, aliorumque dehortabatur. Exstat hac de re Gregorii^b epistola: sed deest illa, quam pontifex ad Arnulfum scripsisse dicitur. Tunc temporis cædibus & rapinis tota Flandria miscebatur: quibus turbis componendis vir Dei strenuam navavit operam, quam Deus miraculis confirmavit. Id contigit in primis Aldenburgi, ubi duo milites, Conon & Robaldus, mutuis odiis pagum illum conturbabant. quos cum ad concordiam revocasset Arnulfus, Aldeburgensis ecclesia ipsi donata est. Aldeburgum^{*} seu Aldenburgum primæ olim notæ in Flandria opidum, Brugas inter & Ostendam positum, ab Attila excisum tradunt. Hujus loci dominus sæculo sexto quidam Aldo, quem beatus Ursinus ad fidem Christi convertit, ecclesiam in honorem beati Petri apostolorum principis exstruxit, eamque prædiis dotatam Laubiensium monasterio attribuit. Processu temporis collapsum longa ætate hoc templum Aldenburgenses instaurarunt, anno scilicet M LVI. quod ab eo tempore miraculis beatissimæ Virginis illustrari cœpit. Tunc illam ecclesiam Conon, vir nobilis, tenebat a Rotberto comite, qui eam ab episcopo Tornacensi acceperat. Erat Cononi pia uxor, Hufecca nomine, quæ religione tacta, viro persuasit, ut ecclesiam illam comiti redderet. quam ubi recepit comes, eam restituit Ratbodo Noviomensium & Tornacensium episcopo: Ratbodus vero eandem Arnulfo nostro contulit ad construendum monasterium, quod hoc anno ædificari cœpit. In his aliisque operibus in Flandria occupatus est vir sanctus per duos circiter annos. Tum Sueffionas regressus, denuo Flandriam adire coactus est, ubi & mortem oppetiit. Cum adhuc Aldenburgi versaretur, quidam peregrinus Jerosolymis reversus ei significavit, sororem suam Odam, quæ ad loca sacra profecta erat, magno ejus revisendi & consulendi teneri desiderio, antequam ille e vita migraret. At voto suo frustrata est pia mulier, quæ reversa fratrem suum ante dies octo Aldenburgi sepultum invenit.

LXVIII.
Fulgentius
monachus Af-
fligemium ve-
nit.
^c supra n. 51.

Cum Affligemienſe monasterium, ut superiori anno^c diximus, jam fere dispositum & ordinatum esset, eo accessit in pervigilio ascensionis Domini Alardus Aquicinctensis abbas, cui opus & situs loci magnopere placuit. Illuc etiam eadem die pervenit Fulgentius sancti Agerici apud Viridunum a duodecim annis religiosus & eruditus monachus, ex Brabantia oriundus, qui postea Affligemii abbas ordinatus fuit. Postera die, quæ Domini ascensione celebris erat, Alardus abbas duos fratres vestes monasticas induit, ibique duobus vel tribus diebus demoratus, inde ad suum monasterium revertit. Idem post dimidium fere annum monachos suos, quos illuc præmiserat, ad se revocavit: tum vero domnus Fulgentius, adscito socio suo Herimanno, cum illis fratribus remansit, eosque in rebus monasticis & spiritualibus informavit. Quod autem Fulgentius e suo monasterio discesserit, in causa fuit vexatio Theoderici Viridunensis episcopi, ob pertinaciam ad tuendas imperatoris partes excommunicati: a cujus communione cum sancti Vitoni, sancti Agerici & sancti Pauli monachi abstinerent, loco cedere coacti sunt. Idem etiam contigit monachis sancti Michaëlis ad Mosam, ut ex Alberici chronico discimus. *Inter hæc*, inquit Hugo Flaviniacensis, *Viridunensis fera, tota humanitatis facie eversa, hac illacque debacchabatur, ita ut omnis in eo religionis species immutaretur; & obsequium, quod prius viris religiosus, qui tunc a Leodio confluxerant, & ab aliis undique partibus; atque sub habitu monastico in cœnobiis suburbanis debebant, exhibuerat, verteret in arma furoris. Totus illi sermo de imperio Heinrici, de papatu Clementis erat: ita ut publice in ecclesiis nomen*

illius hæresarchæ nefandi in canone recitari præciperet. quod etiam faciebant plurimi alii episcopi, subdit idem auctor.

Tunc temporis apud Morinos Gifnensem^{*} pagum administrabat Balduinus comes, cognomento Jerosolymitanus. Is cum Ingelranno domino Lilleriensi & quibusdam aliis Flandriæ proceribus in Hispaniam ad S. Jacobum profectus, in reditu ad Carroſense monasterium, ad usus & consuetudines Majoris-monasterii informatum, divertit: ibique aliquamdiu infirmatus, loci religione & humanitate adeo captus est, ut ex sacro illo virgulto plantas aliquot fructiferas reportaverit. In his præminebat Gilbertus seu Gislebertus, ex vico territorii Ambianensis Uberio, juxta Corbeiam sito, oriundus, Everardus & Hentfridus de Bethberga, quos comes in Salvatoris & sanctæ Rictrudis collocavit ecclesia, quam ipse recens in vico Andernenſi seu Andrenſi haud longe a Gifnensi castro condiderat. quod Guillelmus abbas Andrenſis hac occasione factum narrat. Dum sanctimoniales in cœnobio Marcianensi, quod sancta Rictrudis sæculo septimo in Belgio ad Scarpum fluvium exstruxerat, ubi & humata fuerat, adhuc residerent; ædituus quidam, natione Anglicus, ejusdem sanctæ reliquias furtim abstulit, eas in patriam delaturus: at, cum ad Gifnense territorium pervenisset, morbo adeoque morte interceptus, sacras reliquias sub quadam spina occultatas reliquit. quæ post multum tempus supernis indicibus detectæ sunt. quod ubi rescivit Balduinus comes, eas ad Gifnense castrum transferre, sed frustra, conatur. Tandem plauſtro absque auriga impositæ, boum ductu ad quamdam sancti Medardi capellam prope Andernas superno nutu devehuntur. Illic novam ecclesiam construxit comes, baronum & optimatum donis locupletatam, favente Gerardo Teruanensi episcopo, qui sanctæ Rictrudis, ejusque reliquiarum cultum approbavit. Eo loci collocata est nova monachorum colonia, Carroſo a comite deducta, eisque concessum a Gerardo episcopo altare villæ, quæ vulgo *Andernes* tunc dicebatur, litteris anno M LXXXIV. Philippi regis xxxvi. præfulatus Gerardi primo datis. Primis ejus loci monachis præfectus fuit prioris nomine Gislebertus mox laudatus: qui hoc munere per novem annos rite perfunctus, dehinc quindecim annis abbatis officium gessit. Non multo post conditum monasterium mortua Balduini comitis uxor Adela, in capitulo monasterii humata fuit: ad quam post annos circiter septem Balduinus ipse honorifice sepelitur. Hæc aliaque multa Guillelmus Andrenſis abbas in monasterii sui chronico^a, quod ad annum M CC XXXIV. perduxit. Ejus tempore grandis controversia Andrenſibus intentatur a Carroſensibus, qui abbatis Andrenſis electionem sibi competere contendebant. Hanc litem Innocentius III. diremit, ut suo loco, Deo dante, videbimus.

Idem Gerardus Morinorum præful hoc anno, rogatu Lidiardis castellanæ & filii ejus Balduini castellani, altare villæ Nepegliſiæ, ab omni exactione immune, Majori-monasterio contulit, eo pacto, ut, si forte locus ille in abbatiam erigeretur, abbatis electio a capitulo Majoris-monasterii pendeat: electus vero ad Teruanensem episcopum benedicendus adducatur, eidemque subjectionem promittat. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXXIV. anno præfulatus Gerardi primo. Hoc ipso anno Bartholomæo abbati piissimo successit Bernardus abbas, cognomento de sancto Venantio, qui monasterium ad finem sæculi rexit non absque procellis, quas a fratribus quoque passus est. Eo abbate complurium cellarum accessio monasterio facta est. Ejus etiam tempore illuc se recepit Hilgotus Sueffionum præful, ejus in regimine futurus successor. Bernardo quoque abbate Urbanus II. Majoris-monasterii ecclesiam dedicavit. Prima donatio Bernardo abbati facta occurrit hoc anno, quo Albinus clericus Carnoti convenisse dicitur Bernardum abbatem, *redeuntem de placito de Medanta, anno ab incarnatione Domini M LXXXIV. eique ecclesiam Chamartii concessisse.*

Eodem quoque anno, ex Iperio, Hamense monasterium in pago Atrebatensi, inter Ariam & Lilleriam opida, conditum fuit a prædicto Ingelranno Lilleriensi domino, qui Balduini comitis in peregrinatione ad sanctum Jacobum socius fuerat, & cum eo diverterat ad Carroſense monasterium, unde primos, ut veri simillimum est, Hamensis cœnobiū monachos eduxit. Aliud est ejusdem nominis monasterium canonicorum regularium in pago Noviomenſi.

Ad usus & consuetudines Majoris-monasterii tunc informatum erat, ut mox vidimus, Carroſense asceterium, cujus Fulcaudus abbas erat. Vigebat eodem tempore

ANN. CHR.
1084.
LXIX.
Andrenſe mo-
nasterium con-
ditur.
^{*} de Guines.^a Spicil. to. 9.
p. 338. & 399.LXX.
Majoris-mo-
nasterii cella
in Morinis.Bernardus
abbas.Hamense
monasterium.LXXI.
Angeriaco
subjicitur
S. Luciani ec-
clesia.

A N N A L E S

208

ANN. CHR. 1084.

disciplina regularis apud Angerienses sub Odone abbate, cujus sæpe jam in superioribus meminimus. Id argumento est, quod Albertus, Belvacensis ecclesiæ canonicus, qui ante quinque annos ecclesiam Buriaci Angeriensis monasterio concesserat, assensu canonicorum fratrum suorum ecclesiam sancti Luciani apud Bellovacos eidem subjicere constituit, ut in ea monachi collocarentur. Itaque petitione ipsius Alberti & canonicorum, ut in Angeriensi chartulario legitur, Odo abbas beati Johannis Angeriensis multoties pulsatus & provocatus, priorem suum Ausculfum nomine cum alio monacho transmisit Bellovacum: Guido vero Bellovacensis episcopus per eos beato Johanni, deprecatione canonicorum, predictam ecclesiam, sicut canonici tenuerant, concessit, & ut ibi monachi secundum Regulam viverent, approbavit, tanto terra spatium juxta ecclesiam concessit, quantum ad construendas regulares officinas necessarium esset. Actum Belvacii vi. kal. Martii anno M LXXXIV. regnante Philippo Francorum rege, anno xxv. regni ejus, indictione VIII. quæ pro novo calculo ad annum sequentem referenda est. Hæc sancti Luciani ecclesia intra muros dicta, ad discrimen extramuranæ S. Luciani abbatiæ, primum quidem ex ligno tantum, dein ex lapide constructa fuerat a quodam nobili viro, Rodulfo nomine, & Belvacensi S. Petri ecclesiæ subjecta, eo pacto ut quotannis libram incensi abbatiæ S. Luciani persolveret, ut Louvetus testatur. Rodulfus iste Belvacicæ urbis castatus dicitur in litteris Guidonis, episcopi apud Louvetum, in aliis dapifer vocatus. Angeriensium in illa ecclesia institutionem Philippus regio diplomate confirmavit, Belvacii anno sequenti dato, cui apposita signa Galeranni camerarii, Gervasii dapiferi, Tetbaldi constabularii, Adelfardi buticularii, Ursionis Silvanectensis episcopi, & Frogerii episcopi Cabilonensis. An & quamdiu in illa ecclesia extiterint monachi, incertum. Certe sæculo insequenti jam collegiata erat, uti modo, hæc ecclesia sub nomine sancti Nicolai, qui secundarius ejus patronus initio fuerat.

^a Louvet an-
tiq. de B.
p. 490.

LXXII.
Guibertus st-
dia persequi-
tur.
^b V. lib. 63.
n. 22.
^c Guib. lib.
II. vita.

Inter ea Garnerius, Flaviaci seu sancti Geremari abbas, privatæ vitæ studio, præfecturam abdicasse dicitur ad undecim annos superstes. Vir fuit litterarum non multum amans, quippe cujus improbitate Guibertus inchoatum ^b in Genesim commentarium furtim persequi coactus est, quo decedente, inquit ^c, nactus occasionem, dum pastore locus ille vacaret, opus incœptum decem libris explevit, quos ipse jam Novigenti abbas, Bartholomæo Laudunensi episcopo dicavit. In hoc commentario moralem sensum tropologetico ideo prætulit, quod allegoricis moralia tunc utiliora crederet, fide ex Deo in integrum stante, moribus pene omnibus vitio profligatis. Alia quoque per id tempus in alios sacræ Scripturæ libros commentatus est. Post duos circiter vacationis annos Flaviacensibus præfectus est Hugo, melius in litteras ac litteratos affectus, quam ejus antecessor. unde eo abbate Guiberto licuit studia sua libenter explicare. Tunc temporis contigit id, quod idem auctor refert ^d de duobus proprietariis monachis: quorum unus, olim in sæculo flagitiosus, sed nobilis miles ad extrema vitæ perductus, dum pro mortuo terre distenditur, signo crepitante vocati fratres adfuerunt, psalmos & preces consuetas recitant. quo facto, hominem, ut monastici moris est, cilicio suppositum, ut videbatur, in extremis stridoribus vix efflantem relinquunt. His egressis, ille, resumto parumper spiritu, priorem absente abbate advocat, crimen confitetur, & absolutione accepta, post paullulum repetitis singulibus expirat. Alterum exemplum magis lugubre refert idem auctor de quodam alio, acediofo quidem, sed qui nihil inhonesti in sæculo commiserat, cui nihil levitatis præter equitandi aviditatem poterat imputari. Is, duobus solidis a quadam nobili matrona furtim acceptis, Belvacii apud sanctum Quintinum dysentericæ morbo correptus, Flaviacum jussu abbatis refertur. Hunc convenit abbas foras profecturus, ut conscientiam exoneraret. Ille rei necessariæ frequentia subinde implicatus, confessionem distulit. Interim abbas discedit: & ille ad lectulum reversus, mox a dæmone suffocatur. Interrogatus abbas absens, quid de mortui cadavere fieret, is, communicato cum prudentibus viris consilio, præcepit agrariam ei fieri sepulturam, & ab oratione & psalmis exsortem; & pectori ejus superponi pecuniam. Privatas nihilo minus pro eo preces fecerunt fratres. Ubi nunc talis invenitur zelus? Quam consultius plerisque videretur, ut dissimularetur culpa, & pecunia reservaretur! Recte hoc loco Guibertus observat, hoc phylargyriæ vitium in tantum apud monachos perniciosum esse, utpote minus naturale, ut vix aliquod crimen inveniat, cui tantopere diabolus surripiendo infidietur.

^d id. ibid.
cap. 20. & 21.

In monasterio sancti Theoderici prope Remos obiit hoc anno Raimboldus abbas, beate memoriæ dictus in necrologio, in quo ejus obitus notatur iv. kal. Aprilis. Hic paullo ante obitum anniversarium suum instituit, præfatus se thecas argenteas beatorum Theoderici & Theodulfi abbatum ex auro & argento decenter composuisse. tum ipso die obitus sui fratribus dari constituit generale unum ex piscibus, ac pitanciam, & panes subcinericios, quos libos vocant. Cujus rei causa eleemosynario altare de Somppe assignat. Electus in ejus locum Richerus, a Rainaldo Remorum archiepiscopo obtinuit novam donationem altaris de Summopi, quæ minus legitime antea facta fuerat, forte quod nonnihil pecuniæ Manassæ archiepiscopo pro hoc altari datum fuisset. Actum Remis anno dominicæ incarnationis M LXXXIV. indictione VII. regnante Philippo Francorum rege gloriosissimo anno XXIV. archiepiscopatus autem domni Rainoldi anno primo. Ubi observare convenit, annum regis Philippi hoc anno nunc vicefimum-quartum, nunc vicefimum-septimum dici, ut exempla non pauca hoc in libro allata probant, habita scilicet ratione anni & mensis, quibus vel patre vivente rex dictus est, vel patri mortuo successit.

ANN. CHR. 1084.
LXXIII.
S. Theoderici abbates.

Hæc observatio lucem affert chartæ Goffridi seu Gaufridi episcopi Parisiensis, qui monachis Majoris-monasterii, in ecclesia beatæ Mariæ de Campis apud Parisios commorantibus, concessit altare sanctæ Mariæ in villa quæ dicitur Incampus, altaria sancti Juliani de Verfallis*, sancti Dionysii in villa, quam Uncinas* vocant, & sancti Germani in Villa-pyrorum*. Actum anno Philippi regis xxvi. præfulatus Goffridi vicefimo-quinto. Hanc sanctæ Mariæ de Campis ecclesiam sub finem sæculi præcedentis incolere cœperunt Majoris-monasterii fratres, quo tempore Rainoldus Parisiorum antistes terram de altari sancti Stephani juxta sanctam Genovesam, quæ in feodo Burchardi comitis exsistebat, sitam, Majoris-monasterii monachis, apud sanctam Mariam de Campis degentibus, tradit anno Hugonis regis VIII. Rainoldi episcopi quarto. Haud scio an de hac ecclesia intelligenda sit alia charta, qua Guido Langobardus, ejusque filius Paganus anno M LXXXIV. Majus-monasterium adiisse dicuntur, & Bernardo jam tum abbati ecclesiam sanctæ Mariæ apud Parisios contulisse, facta hac de re charta, quam super altare posuerunt. Perstiterunt monachi in illa ecclesia usque ad annum M DC III. quo Carmelitæ sanctimoniales excalceatæ eis successerunt.

LXXIV.
B. Mariæ de Campis ecclesia Parisiis.
* Verfallis.
* Roncey.
* Villepreux.

Eodem anno M LXXXIV. Richerius, Senonum archipræsul, suburbano sancti Remigii monasterio ecclesiam sancti Baldi, ultra fluvium in monte sitam, cui unicus tum presbyter ministrabat, rogatu Guillelmi abbatis concessit, eo pacto, ut in ea plures monachi ad Dei servitium manerent. Et quoniam ista ecclesia ab antiquo Senonensis ecclesiæ thesauro attributa erat, hanc donationem probavit Daimbertus canonicus, qui thesauri munus ab ipso Richerio acceperat. Actum publice in ecclesia sancti Stephani. His litteris post Richerium & sancti Stephani canonicos adscripta sunt signa Gaufridi Parisiensis, item Gaufridi Carnotensis, Philippi Trecentis, Walteri Meldensis, & Arnulfi Aurelianensis episcoporum; & post eos Arnulfi abbatis sanctæ Columbæ, Isemberti* sancti Germani Parisiensis, Leowini sancti Petri Meldensis, Guiberti sancti Germani Autisiodorensis, Gualteri sancti Petri Ferrariensis, & Roberti sancti Florentini Bonæ-vallis abbatum. Data mensè Octobris, regnante Philippo rege anno XXIII. lege XXIV. aut XXVI.

LXXV.
S. Remigio Senonensi ecclesia S. Baldi concessa.

Si error non est in anno hujus instrumenti, Rotlanno sancti Germani apud Autisiodorum abbati jam successerat Guibertus abbas, qui ei subscripsit. Attamen in libro de gestis* illius monasterii abbatum Rotlannus post annos undecim regiminis xv. nonas Novembris obiisse dicitur, eique Guibertus anno M LXXXV. successisse. Erat is nobili genere, a puero illic educatus, sed pastorali officio impar, quod sæculari fastu, vita solutiori, luxu & ignavia inquinavit, tanto regularis vitæ detrimento, ut vix postea excitari potuerit. Sed tandem, cum insuper gravis culpæ infamia laboraret, ab Urbano II. in ordinem redactus est.

S. Germani Autisiodorensis abbates.
^a Labbe bibl. 10. 1. p. 574.

Cæsaroduni-Turonum Girbertus seu Gilbertus abbas sancti Juliani novam monasterii sui basilicam sollempni ritu per Radulfum archiepiscopum in honorem beatæ Mariæ sanctique Juliani & omnium Sanctorum iv. idus Novembris hoc anno dedicati curavit. De Johanne ejus successore inferius.

LXXVI.
S. Juliani & Nucariatum abbates.

Sub idem tempus Rainerio Nucariensi apud Turones abbati successit Stephanus, vir magnæ virtutis & auctoritatis: quo abbate miles quidam, Sulio nomine, cogn-

ANN. CHR.
1084.

mento Aridum-mare, filius Theachi de Rupibus, ipso purificationis die, monasterii cœmeterium homicidio polluit. Mox apud monachos divina cessarunt, & *prout moris est, justitiam fecit ecclesia*. Monitus hac de re archiepiscopus homicidam diris supposuit: ille vero die festo annuntiationis Nucarias venit facinus expiaturus. Tum humi prostratus, & ad altare nudatus, virgisque cæsus indulgentiam promeruit, flagitante uxore Tecelina cum eorum filio Guidone de Rupibus, qui monasterio non pauca beneficia contulerunt.

LXXVII.
Silvæ-majoris
institutum
apud Arago-
nes.

Per id tempus Gerardi Silvæ-majoris abbatis, ejusque monachorum fama late pervagata, Hispanias penetravit, permovitque Sancium Aragonum regem, ut ecclesiam villæ, quæ Tosta dicitur, Gerardi alumnis inhabitandam concederet, eisque subsidia necessaria conferret, variis donationibus, tum ab se, tum a Milone quodam eremita factis, quas rex cum Felicia regina & filio Petro confirmavit. His beneficiis haud ingratus Gerardus abbas statutum edidit, ut pauper unus in conventu Silvæ-majoris gratis admittitur, pro rege Sancio, ejusque progenie perpetuo preces funderet. qua de re Sancius litteris scriptis, Gerardo gratias egit. Consimile grati animi testimonium edidit idem abbas erga Willelmum Aquitaniam ducem, qui fundum extruendo monasterio dederat; scilicet ut singulis hebdomadis peculiaris missa pro eo, quoad viveret, celebraretur; & una pro eo præbenda pauperibus erogaretur.

LXXVIII.
Mediani-mo-
nasterii & san-
cti Apri abba-
tes.

Jam annus octavus erat, ex quo Bertricus Mediani-monasterii abbas Benedicto successerat, cum ille, scilicet Bertricus, basilicam sub balma seu rupe monasterio imminente, quæ nunc dicitur Alta-petra, a fratre Theoderico ipsius jussu constructam, a Pibone Tulli-Leucorum episcopo in honorem sanctæ Mariæ Magdalene dedicari curavit. Hic anno sui regiminis nono testamentum seu memoriale edidit, in quo rerum eidem monasterio eo abbate collatarum fit enumeratio. Principio laudatur dux Theodericus, qui hortatu Pibonis episcopi Medianæ ecclesiæ remisit summam quinque solidorum, qui singulis annis pro ecclesia Monemensi ab illa ecclesia exigebantur. Alias donationes prætereo.

Paulo ante Wido abbas sancti Apri, vir magnæ litteraturæ & simplicitatis, diebus pentecostes evivis migrasse dicitur a Johanne de Bayone. Post Widricum ejus loci abbatem, de quo sæpe facta mentio est, occurrit Richardus abbas eo nomine primus, qui anno M LXXVI. litteris Pibonis episcopi pro sancto Michaële ad Mosam, scilicet de capella sanctæ Mariæ sub Asmantia subscripsit. Widonem Richardi successorem excepit Evardus, qui litteris Sophiæ comitissæ pro eadem capella subscripsit anno sequenti M LXXXV.

LXXIX.
Sigefridus ar-
chiepiscopus
obit.

Hoc etiam anno Sigefridus, e nostris Moguntinus archiepiscopus, malorum ecclesiam affligentium dolore contabescens, defecit, mortuusque est, sepultus in monasterio, quod Hasungæ extruxerat; vir non satis in officio erga pontificem constans; cui tamen longe ante obitum se reconciliavit. Wecilo ejus successor ex clerico Halberstadenfi, Heinrici partium fautor, abbates & monachos sibi contrarios multum vexavit.

LXXX.
Hirsaugienfes
Anselmum
consulunt.

Ex his qui pertinacius Heinrici partes tuebantur, unus erat Bruno comes de Calba; filius Adelberti conditoris monasterii Hirsaugienfis: qui Bruno, ob contumacem illam Heinrico adhesionem, a Gregorio ecclesiæ fulmine percussus, cum nihilo minus divinis se officiis ultro ingereret, Hirsaugienfes monachos, pontifici quam maxime addictos, perturbavit. qua de re Willelmus abbas Anselmum nostrum censuit consulendum, quo pacto se cum Brunone comite excommunicato gereret. Hanc epistolam ad hunc annum integram retulit Trithemius sub hac inscriptione: *Domino & patri reverendo abbati Hirsaugienfium fratrum Willelmo, Anselmus Cantuariensis ecclesiæ minister indignus, in hac vita diuturnam prosperitatem, & in futura æternam felicitatem. At in editis Anselmi epistolis hæc ita inscribitur: Domino & patri reverendo abbati Willelmo, frater Anselmus in hac vita &c. suppresso archiepiscopi titulo, quo necesse*

a Anselm.
lib. 1. ep. 56.

dum insignitus erat Anselmus. In hac epistola Willelmum monet, comitem illum excommunicatum, qui eis divina celebrantibus se immiscet, humiliter ac modeste esse admonendum, quod si admonitionem contemnat, Deum plus timendum quam hominem, ideoque aut secundum prolatam in eum sententiam cum eo agendum; aut domnum apostolicum, seu aliquem ejus vicēs gerentem, hac de re consulendum. Dein respondet ad duo alia Willelmi consulta, de presbyteris publice concubinariis, & occulte lapsis secrete consentibus, quæ fufius persequi non est hujus loci:

ANN. CHR.
1084.

Si qua hic Trithemio fides, Anselmus in reditu e Romano itinere Hirsaugiam adiit, (quod parum veri simile est accidisse ante ejus pontificatum) ibique quatuordecim diebus commoratus, cum Willelmo abbate familiaritatem contraxit, multasque epistolas scripsit, & accepit. Apud Johannem de Bayone^a lego, Brunonem, comitis Alberti de Baltva filium, post Walonem sancti Arnulfi abbatem, in sedem Mertenfem ad breve tempus intrusum fuisse ab Heinrico, pulso Herimanno episcopo, qui Gregorio adhærebat.

a Hist. Me-
diani-mon.
ms. c. 76.

In Anglia post mortem Athelelmi Abendonensis abbatis, quæ hoc anno^b accidit, in ejus locum Rainoldus, & ipse, uti & ejus antecessor, monachus Gemeticensis subrogatur ad tredecim annos: quo mortuo, rex Willelmus, eo nomine secundus, abbatiam Abendonæ, pluresque alias in manu sua usque ad obitum retinuit. Hic Rainoldus abbas, Gemeticensis monasterii haud immemor, insignem librum evangeliorum istuc transmisit, hætenus ibidem asservatum, præmissa hac epigrapha: *Rainoldus, non proprii electione meriti, sed Dei gratia præveniente indignus abbas Abendonensis, hunc sancti Evangelii textum, sic auro argentoque ac gemmis ornatum, beate Dei genitrici ac semper virgini Mariæ, beatoque Petro Gemmeticensis cœnobii mittit, cunctisque fratribus inibi Deo servientibus, ad honorem Dei atque ejus matris perpetualiter in eodem loco servandum &c.* Tunc Gemeticense monasterium procurabat Guntardus abbas, ab anno M LXXII. ex Fontanellenfi assumtus, qui Willelmo Conquæstori morienti adfuit, mortuus in synodo Claromontensi.

LXXXI.
Abendonæ ab-
bas: es ex Geme-
tico.
b Anglis sac.
to. 1. p. 168.

In Aragonia præter id quod superius retulimus, facta est sancti Indaletii episcopi translatio ex urbe Almeria in Pinnatense monasterium, scripta hoc anno ab Hebrethmo Cluniacensi monacho, cujus non minus insolitum, quam Indaletii nomen, quem Vecitanum in Hispania episcopum fuisse ferunt. Hujus translationis historiam retulit Papebrochius^c, sed tam jejunam & male digestam, ut nihil observatu dignum contineat. Facta est principatu Sancii Aragonum regis, curante Sancio Pinnatensi abbate, per duos monachos, Evantium & Garsiam, qui in urbem Almeriam, tunc fere in villam redactam, ejus rei causa missi sunt, illasque reliquias in suum monasterium attulerunt. Id se videntem factum ait Hebrethmus, qui se indignum Cluniacensis cœnobii monachum vocat; & hanc translationis, ut ipse vocat, *paginam* jussu prædicti abbatis hoc anno scripsisse. Fides sit penes auctorem.

LXXXII.
S. Indaletii
translatio in
Pinnatense
monasterium.c April. 3.
p. 723.

Tunc Lirinensi monasterio Aldebertus seu Eldebertus abbas, ejus nominis secundus præerat ab anno M LXXVI. cujus jussu Daniel, ejusdem loci monachus, commentarium in Psalmos composuit, Eldeberto abbati inscriptum, & in bibliotheca Lirinensi asservatum, cujus prævia ad Eldebertum epistola, quæ penes nos est, non magnam injicit opinionem de auctore, ejusque commentario. Aldebertum præcesserat Aldebertus primus, Amalrici successor, qui sancto Odiloni Cluniacensi in regimine Lirinensis monasterii successisse dicitur. Aldebertus secundus superstes fuit ad initium sæculi sequentis.

LXXXIII.
Lirinenses
abbates.

Priusquam Roma discederet Gregorius papa, concilium habuit, in quo anathematis sententiam in Wibertum pseudopontificem, & Heinricum, eorumque fautores iterum protulit. Hoc decretum per legatos, Petrum Albanensem in Franciam, & per Ottonem Ostiensem episcopum in Germaniam perlatum est, ut Bertholdus testatur. Otto ipse est Odo noster, ex monacho Cluniacensi factus episcopus cardinalis, qui ante biennium ad Heinricum in Germaniam missus, ab eo comprehensus fuerat. Is, ubi in Germaniam venit, ineunte anno M LXXXV. id est XIII. kalendas Februarii conventum in Saxonia habuit, in quo sententiam in schismaticos iteratam vulgavit, quam Saxones probaverunt. Mox conventus alter in Turingia habitus, convocatis utriusque partis episcopis & proceribus, ubi pontificis partes defendente Gebhardo Saltzburgenfi episcopo; Heinrici vero causam agente Wecilone Moguntino, tanto animorum æstu res acta est, ut non sine sanguinis effusione discessum sit. Inde orthodoxi Quidelinburgum convenere, ibique denuo publicata in schismaticos sententia, multa ad faciendam ecclesiæ disciplinam constituta, in his ut ova & caseus in quadragesima non ederentur. Contra schismatici Moguntinæ conciliabulum habuere apud sanctum Albanum: cujus loci abbas Godescalcus, forte ab ipsis schismaticis, deponitur; ejusque in locum sufficitur Adelmanus, ut ex Dodechino discimus.

ANN. CHR.
1085.
LXXXIV.
Odo in Ger-
maniam lega-
tus.

ANN. CHR.
1085.
LXXXV.
Reinardi-
fontanum
mona-
sterium, &
alia.

Per hos nihilominus motus Reinhardbrunnæ in Turingia monasterium hoc anno ædificatum est a Ludovico Saltatore, ut legitur in appendice ad Lambertum. Reinhardi-fontanum vocat Franciscus Paullinus in appendice ad Annales Inacenſes, ubi Heinrici imperatoris diploma refert, illius monasterii constructionem, dotationem, & immunitates confirmantis. In illo diplomate hoc monasterium situm dicitur in » confinio Loibæ Silvæ; in honorem sanctæ Dei genitricis Mariæ, sanctique Johannis- » Evangelistæ magnifice constructum a Ludovico religioso comite, ejusque conjuge » Adélheida, ac centum-quinquaginta mansis dotatum, sanctæ Romanæ ecclesiæ sub- » jectum sub quinquennali censu decem solidorum, cum integra libertate eligendi » abbatis secundum regulam sancti Benedicti. Hoc diploma datum est ad petitionem prædicti comitis & Giselberti abbatis, qui tunc eidem cellæ Reginherisbrunnæ præfuisse dicitur. Actum Moguntiae anno sequenti. Subjuncta est ejusdem Heinrici donatio eidem monasterio facta anno M C III. Ernesto tunc abbate; dein altera donatio post annos quinque eidem facta a Ruthardo Moguntino archipræsule *pro adipiscendo consortio laboris & orationis monachorum, die noctuque Dei servitio devote insistentium*. De Ludovico Turingiæ comite, illius monasterii conditore, agens prædictus Paullinus in Annalibus^a Inacenſibus, scribit Ludovico I. seu Barbato hunc Ludovicum II. patri filium, successisse, eumque, repudiata priori conjuge, Udalrici Saxoniae ducis filia, Adalheidam, Ottonis marchionis Stadenſis filiam, & Friderici III. comitis Palatini Saxoniae viduam, duxisse; eundemque ab Adelberto Bremenſi archiepiscopo captum, & in custodia detentum ad biennium, demum sancto Ulrico voto facto, per fenestram in Salam se dedisse præcipitem, unde Salius seu Saltator dictus sit. tandem poenitentia ductum fundasse insignè monasterium Reinhardi-fontanum Ordinis sancti Benedicti, a Reinhardo figulo, prope fontem inhabitante, nuncupatum: ubi monachus factus beato sine quievit anno M C XXXI. Uxor vero ejus Adelheidis, peccata expiatura, itidem cum marito condidit Schiblicenſe monasterium pro sacris virginibus, prima earum abbatissa; necnon Oldenslebenſe prope Saxiburgum pro monachis, utrumque sub regula sancti Benedicti. Ratisponæ erat eodem anno Henricus v. idus Novembris, cum ad preces Irmingardæ abbatissæ omnia^b Brixienſis sanctæ Juliæ parthenonis jura & privilegia renovavit.

^a Annal.
Inac. p. 14.
& seq.

^b Bullar.
Casin. to. 2.
p. 113.
LXXXVI.
Bellum novum
in S. Gallum.

Inter ea Bertholdus marchio & Werinarius Augienſis abbas, veteres in sanctum Gallum iras denuo renovant, duabusque turmis ordinatis, sancti Galli prædia devastant. Non multo post Udalricus sancti-Gallenſis abbas, injurias ulturus, Augienſium terras hostiliter ingreditur, & talione reddita, nulli parcat: mox Diethelmum Tokemburgi militem, qui sancti Galli locum armis invaserat, armatis præſidiis superat, & sub jugum mittit. Inter hæc mala, quæ prædones potius, quam abbates & monachos decent, Gebehardus, Bertholdi marchionis frater, sancti Aurelii seu Hirſaugiæ monachus, duce Welfone suadente, ab Odone, ut tum putabant, Romanæ sedis legato, Constantienſem episcopatum obtinet, Ottone episcopo adhuc vivente, ac resistente in odium Bertholdi marchionis Udalrico sancti Galli abbate. Gebehardus ægre ferens, in sancti Galli domos sæviisse dicitur, vixque a monasterii incensione abstinuisse. quod de piissimo ceteroquin episcopo vix credi potest. Tandem vero, cum Udalricus abbas insperato Aquileienſis patriarcha factus esset, Augienſis abbatis ira tantisper deferbuit, ut anno sequenti dicturi sumus.

Alia res
Germanicæ.

Hoc item anno Volcmarus abbas Nienburgenſis obiisse dicitur in chronico Saxo-nico, cui Erembertus successit. Ad hæc Parthenopolitano seu Magdeburgenſi episcopo Hartwigo fugato Hartwigus Hersfeldenſis abbas substituitur. Reinhardo quoque Mindenſi episcopo, in Helmwardenſe monasterium *regulari professione ingresso*, æmulus ejus Volcmarus episcopatum obtinuit. Multæ aliæ per id tempus factæ sunt episcopatum & abbatiarum mutationes, vel nundinationes, ut patet ex epistola^c Stephani sive Herrandi Halberſtatenſis episcopi ad Waltramum, in qua Henricus abbatiam Fuldenſem inter alia *pro adulterio* pro pudor! dedisse perhibetur. Neque tantum abbatias virorum, sed etiam puellarum aſſeclis suis profundebar, ut Lietmaro Hammaburgenſi archiepiscopo abbatiam Fredenſis parthenonis, præter Eltenſem, quam eidem paullo ante contulerat. Exstat apud Schatenum^d hæc de re diploma pro abbatia Fredenſi, datum hoc anno W ormatiae v. kal. Januarii.

^c apud Do-
dechin.

^d Annal. Pa-
derborn. pag.
620.
LXXXVII.
Jarento abbas
papam comi-
tatur Saler-
num.

Sed, his scelestis actis omissis, venio ad alterum legatum, Petrum scilicet Albanenſem episcopum, quem Gregorius misit ad perferendum in Franciam excommu-

ANN. CHR.
1085.

nicationis decretum in Henricum ejusque fautores. Is est Petrus, cognomento Igneus, ex monacho Vallumbrosano factus episcopus Albanenſis. Huic in illa legatione adjunctus est comes Jarento, sancti Benigni apud Divionem abbas, qui Gregorium ad urbem Salernum secedentem secutus fuerat. Quid illi tum acciderit, ex Hugone Flaviniacenſi, qui hæc fusius refert, compendio accipe. Gregorium ex Urbe discedentem secutus Jarento, cum pontifex quadam die maturius processisset, celerius subsequens abbas, calorum turbam offendit, qui extrema hostium sequentes, mira currendi agilitate, ignaros doli trucidabant. Horum fraudes abbas haud ignorans, socios iter ocius accelerare monet, nil moratus prædonum illorum clamores, vociferantium, non esse eam viam, qua pontifex præcesserat. Verum abbatis monita nil cunctatus Walterius ejus monachus, substitit, viam ab eis quaeriturus. quod ille non tulit impune. nam letali vulnere ex lanceolæ ictu, dum serius fuga sibi consulere tentat, percussus interiit, homo alias pontificis partibus non satis addictus. Eo ruente, nequaquam a persequendo destitere nefarii illi homines, donec animal, quod sarcinas ferebat, aſſecuti, cursum ad implendam avaritiam interruperunt, nudatumque veste Walteri corpus reliquerunt. quod perquisitum, & in papæ præsentiam perlatum, ille, ut benigno erat animo, pluviali, quo indutus erat, mortui cadaver operuit, & absolutione ei impertita, missam pro eodem cecinit, tumque sepulturæ mandavit.

Tum consolatus abbatem, cui duo tantum fratres reliqui erant, eum apud se retinere voluit: at ille suos Divionenſes quantocius revifere cupiens, a quibus per annum integrum abfuerat, discedendi facultatem obtinuit a pontifice, qui *ei legationem Colimbriæ* imposuit, datis litteris ad Sifenandum illius provinciæ principem, ut ei, tamquam sibi crederet. Eidem adjuncti sunt Petrus Igneus mox laudatus, & Gifulphus Salernitanus princeps, quos cum eo Cluniacum mittebat, cum litteris ad omnes fideles scriptis, quibus eos ad sibi compatiendum & subveniendum hortabatur. Illi itaque mare ingressi ad vitandas hostium insidias, demum ad sancti Aegidii sanum appulere: ubi abbati animo fluctuanti, an Colimbriam, uti jussus erat, pergeret, filios ac fratres suos potius revifere visum est, & quidem opportune. nam, nisi id fecisset, fortasse e Colimbria reversus, nullos ex eis reperisset, sed omnes hac illac dissipatos; nec habuisset tot alumnos, qui ad ipsum eodem anno confluerunt. Venit igitur Divionem, & quos ante discessum infestos passus fuerat, toto sibi animo subjectos & obsequentes invenit; sarcivitque caritatem, quæ in quorundam cordibus scissa erat.

Legatus cum
Petro Igneo,
ad suos redit.

Interim instabat Gregorii papæ obitus, cujus ipse tempus ineunte hoc anno prædixerat circiter kalendas Junii eventurum. Imminente die vocationis suæ, longe ante, inquit Hugo Flaviniacenſis, convocatis cardinalibus-episcopis & ceteris concaptivis, diem obitus sui prædixit; consummatisque omnibus ecclesiasticæ institutionis officiis, xv. kal. Junii prædictos fratres sub districti judicii interminatione, & sanctæ obedientiæ præcepto constrinxit, ut, si qua in se corrigenda deprehendissent, nequaquam reticerent. quibus ejus facta, zelum & doctrinam collaudantibus, respondit^a: Ego, fratres mei dilectissimi, labores meos nullius momenti facio, hoc uno confusus, quod semper dilexi justitiam, & odio habui iniquitatem. Dein eosdem cardinales singillatim sibi dexteras dare jussit, ac polliceri, se neque Wibertum illum sedis apostolicæ invasorem, neque Henricum regem, eorumque fautores, nisi respicerent, in communionem umquam recepturos. Ex quibus redarguas Sigebertum & alios, qui dicunt, Gregorium in extremis indulgentiam illis omnibus impertiisse. Sub hæc rogatus, ut in tanta rerum perturbatione successorem designaret, trium dedit optionem, videlicet Desiderii cardinalis & abbatis Casinenſis, Ottonis, seu Odonis Ostienſis, & Hugonis Lugdunenſis episcoporum, qui ambo tunc aberant. Desiderio autem, qui, audito ipsius morbo, Salernum venerat, prædixit, eum suæ migrationi non adfuturum. qua de re attonitus & mœstus abbas, dicti veritatem brevi agnovit. nam subito admonitus, quoddam Casinenſis ditionis castrum a Nortmannis obsessum esse, suis auxilio adesse compulſus, a pontifice invitatus discessit. Sic, eo absente, finem vivendi fecit strenuus pontifex viii. kal. Junii, ipso die festo sancti Urbani papæ & martyris, obiitque *martyr & confessor*, ut loquitur Hugo Flaviniacenſis. Hic Urbani II. epistolam refert, in qua Gregorius, prætermisso Desiderio abbate, in successorem designasse dicitur cum Ostienſi & Lugdunenſi Luccenſem episc-

LXXXVIII.
Gregorii papæ
extrema facta
& obitus.

^a a vitæ num.
108.

ANN. CHR. 1085. copum, scilicet Anselmum. Verum Paulus Bernriedensis, qui res a Gregorio gestas scripsit, alique omnes, Desiderium præferunt.

» Legi in quodam veteri codice monasterii sancti Petri Catalaunensis, episcopum Augustodunensem (is sine dubio Agano erat) post biennium Jerosolymis redeuntem, » domni papæ Gregorii depositioni interfuisse, & asserere, pontificem ante octiduum prædixisse obitus sui diem & horam, nec omnino lectulo decubuisse, sed ipso sui transitu die adisse ecclesiam, allocutumque publice cum clero populum totius Sarnitanæ urbis primo de credulitate, id est fide, corporis & sanguinis Domini nostri; deinde de intentione totius sui operis; tum imposta sibi stola, absoluisse cunctos a se anathematizatos; (quod cum aliis auctoribus non convenit) ac post genibus & manibus incedentem ad altare accessisse, ubi viaticum corporis & sanguinis Domini sumsit; sicque domum reversum, hora qua prædixerat obiisse, superposito toto suæ sepulturæ officio, etiam divisione modicæ quam habebat, substantiæ. Paucis ante obitum diebus, id est VII. idus Maii Gregorius privilegium concessit Petro abbati monasterii Ficclensis, de quo superius egimus. Hic finis fuit magni illius pontificis, qui vivens mira & difficilia operatus est, restituendo calibatam sacerdotum, simoniam extirpando, & investituras moderando ecclesiasticarum dignitatum: qui denique magno spiritu vidit ultima, & inter sanctos pontifices adscribi meruit. Hujus sanctitatem prædicant non modo Paulus Bernriedensis, & Donnizo ejus vitæ scriptores, qui aliqua ejus miracula referunt, sed etiam Lambertus Scaffnaburgensis, Hugo Flaviniacensis & multi alii. Accedit, quod qui ei adversati sunt, homines malæ frugis & profligatæ plerique famæ existere, malaque morte perire: qui vero ei adhæserunt, plerique viri sanctitate insignes, ut Anselmus Luccensis, Petrus Albanensis, Gebhardus Saltzburgensis, Adalbero Wirzburgensis, aliique non pauci episcopi, omnes disciplinæ ecclesiasticæ studiosissimi. Porro si qua in re peccavit pontifex, ut difficile est in tot tantisque conflictationibus semper modum tenere; id potius adversariorum pertinaci insectationi & contumaciæ & rerum conditioni tribuendum est, quam nativo ejus ingenio, quod ad commiserationem & indulgentiam propensum fuisse patet ex ejus epistolis, in quibus magna in Henricum ipsum humanitas & placabilitas subinde elucet. Vixit in pontificatu annos XII. mensẽ unum ac dies tres.

LXXXIX. Rotberti Guiscardi obitus, & dona Casinensis facta.

Chron. Casin. lib. 3. c. 58.

Eodem anno ex anonymo Barensi, vel, ut Bertholdo placet, insequente, & quidem mense Julio, decessit Rotbertus Guiscardus Apuliæ dux, qui Gregorium ex urbe Roma eduxerat, perduxeratque Salernum. Obiit porro in expeditione, quam contra Michælem imperatorem susceperat. Ejus corpus in Italiam reductum, & in Apuliæ urbe Venusina conditum est. Filii ejus Rogerius & Boamundus paternam hereditatem inter se dividerunt. Rogerius dux Siciliæ, Boamundus Apuliæ princeps factus. Varias ejus donationes, Casinensi monasterio factas, recenset Petrus^a diaconus, quasdam etiam Sicelgaitæ ejus conjugis, qui ambo in sacrum illum locum optime affecti erant. Prima quidem vice, quando Regium ad Rotbertum profectus est Desiderius abbas, sexcentos ei byzantios, quinque pallia & unam naviculam auream dux largitus est: quando vero dux ipse primo Casinum venit, duodecim auri libras cum centum byzantiis in capitulo posuit, & super altare sancti Benedicti trecentos squifatos & tria pallia, necnon centum squifatos in fabricam monasterii, ac centum in refectorio, quadraginta in hospitali, duodecim libras denariorum pro domo infirmorum, & centum michalatos pro pictura capituli. Item secunda vice, quando in Tiburtinam urbem perrexit, posuit in capitulo duodecim libras auri, super altare vero centum squifatos, & unum pallium magnum. Tertia denique vice, quando ex Urbe Gregorium adduxit Casinum, obtulit in capitulo mille solidos Amalfitanos, centum byzantios super altare; cum vero inde discessurus erat, centum farganas fratribus in dormitorio contulit. Uxor vero ejus, cum ægrotavit, beato Benedicto misit quadraginta quinque libras argenti & pallium unum: & quando istuc venit post mortem ducis, in capitulo, duas auri libras & trecentos squifatos dedit, duas vero libras auri in domo infirmorum, unam pro expensis, alteram ad balneatorium construendum; omnesque refectorii mensas mantiliis operuit. Mitto multa alia utriusque donaria, necnon varia monasteria, quæ ambo conjuges sancto Benedicto contulerunt. Quin etiam ducis conjux anno sequenti assensu filii sui Rogerii per chartam aurea bulla signatam obtulit beato Benedicto locum in Calabria, qui dicitur Cetrarius, cum suo portu & adjunctis, reservato sibi usu-fructuario.

Brevi post mortem pontificis, episcopi & cardinales, Gregorii partibus addicti, post pentecosten convenere ad legendum successorem; omnesque in unum Desiderium abbatem consensere. Verum ille suæ electioni haud acquiescens, ad Casinense monasterium se retulit, universos interim, quibus res catholica cordi erat, ad eligendum idoneum pontificem litteris ac nuntiis incitans. Desiderii electioni favebat in primis Jordanus Capuanus princeps, qui, cum ætatis calores deferbuissent, cum Romam perducere conatus est eo animo, ut ipsum, etiam reluctansem, pontificem declarari & consecrari curaret. At ille consilii haud ignarus, illuc ire persuaderi non potuit: atque ita res toto illo anno infecta remansit. Hæc fusius in chronico^a Casinensi Petrus diaconus, Leonis continuator.

In Umbria, tribus ab urbe Fulginatæ^{*} milliariibus, conditum hoc tempore Saxivivi^{*} monasterium virorum, insignis quondam congregationis caput. Huic principium dedit piæ memoriæ Mainardus, monachus & eremita, postmodum illius loci primus abbas. Hic amore solitudinis cum uno socio, Dionysio nomine, secessit ad montem, qui *Vecli* dicitur in antiquis monumentis; ibique oratorium ad pedem montis in honorem beatissimæ Virginis Mariæ, pontificatu Alexandri II. exstruxit, assensu Bonfilii episcopi & comitis Ugonis seu Ugolini, illius fundi domini, qui una cum uxore sua Ugolina Mainardo monacho & eremita modiola sex terra ad mensuram cubitalem regis Liutprandi anno M LXXII. donavit. In chronico Novaliciensi Liutprandus rex Langobardorum tantæ longitudinis pedes habuisse dicitur, ut ad cubitum humanum metirentur. unde mensuram cubitalem, ut supra, seu pedem Liutprandi, vulgo *Aliprandi*^b appellant. quæ mensura in agris metiendis apud Insubres etiam nunc usui est. Plures aliæ donationes Mainardo subinde factæ, maxime a comite Gualterio, filio Ugonis comitis, qui palatium suum in proxima situm rupe, quam Saxum-vivum vocabant, eidem ad exstruendum monasterium dedit, in quo filius ejus Albertus, aliique monasticam vestem ab ipso Mainardo tum abbate susceperunt. Non ante hunc annum renuntiatus est abbas Mainardus, quippe qui anno superiori tantum præpositus ecclesiæ sanctæ Mariæ *Vecli* dicitur in litteris donationis, ipso anno factæ a Johanne, filio Attonis comitis: anno vero sequenti, id est M LXXXV. Johannes ejusdem loci prior in aliis litteris dicitur. quod argumento est, Mainardum tunc abbatem fuisse, adeoque conditi cæptum monasterium Saxi-vivi, a Bonfilio episcopo consecratum, sub titulo sanctæ Crucis & sanctorum Carpophori & Abundii martyrum, quorum reliquiæ ex prædicto sanctæ Mariæ oratorio in novum monasterium, uno tantum milliari distitum, translata fuere. Superstes fuit Mainardus ad annum M XCV. Ea vero fuit illius loci abbatum & monachorum ad multum tempus religio, ut multorum monasteriorum caput extiterit, scilicet abbatiarum viginti, & septuaginta duorum prioratuum, ut in chronico ejusdem monasterii videre licet, quod Ludovicus Jacobillus Fulginas, protonotarius apostolicus, Italicè composuit. Ex his in dicecesi Fulginatæ, præter ipsum monasterium Saxi-vivi & quatuor prioratus, una erat abbatia sancti Stephani de Gallano, quæ postmodum in cellam seu prioratum redacta est. In Saxi-vivo diu vixit disciplina regularis: sed tandem, ut sunt humanarum rerum vices, refrigerante ibidem religione, sub finem sæculi quinti-decimi transit hoc monasterium ad patres Olivetanos, qui hætenus illud possident, sed numero paucissimi ob tenuitatem reddituum, quos illis permittunt commendatarii abbates.

Sub autumnum hujus anni ex Germanica legatione revertens Odo episcopus Ostiensis, ad Cluniacensẽ monasterium quondam suum divertit, ibique ecclesiam infirmorum consecravit. Inde cum venerabili Hugone ad Nantuacensẽ monasterium, quod juris erat Cluniacensis, profectus, capitulo adfuit die dominica, quæ erat IX. kal. Septembris, egitque cum Hugone & fratribus de sancti Maximi Regensis, ut putant, episcopi corpore elevando & in decentiorem locum transferendo, quod in fossa quadam occultatum erat, ignoto in loco, cujus duo tantum monachi, Richardus scilicet ac Guillelmus conscii erant. Indicta die ad hanc sollempnitatem, Odo sermonem ad populum habuit; factaque translatio septimo kalendas Septembris, anno scilicet eodem, quo ecclesia infirmorum dedicata est ab eodem præfule Odone in monasterio Cluniacensi, ut testatur antiquus auctor; qui libellum de hac translatione, Odone jam Romano pontifice, composuit. Tunc sine dubio contigit id, quod Hugo monachus in libello de vita sancti Hugonis abbatis scribit, nempe Hugonem celebrando missam de defunctis cælitus didicisse Orium Caritatis monachum obiisse, non

ANN. CHR. 1085. X C. Desiderius pontificatum refugit.

a Chron. Casin. lib. 3. c. 65.

X C I. Saxi-vivi cœnobium conditur * Foligny. * Saffovico.

b V. Iternebrum Ital. p. 177.

X C I I. Odo episcopus Ostiensis e Germania redit.

ANN. CHR.
1085.

Wilencum priorem, uti nuntio falso vulgatum erat. cujus rei veritatem Odo, nuntio istuc missio, comprobavit. E monasterio Nantuaco Romam reversus est Odo, qui anno sequenti Victoris III. electioni interfuit.

Abbatia sancti Dalmatii de Pedona. a Chron. Pedem. p. 271.

Ad hunc saltem annum superstes fuit Adelfia, piissima Secusiae comitissa, siquidem hoc ipso anno abbatiam sancti Dalmatii a de Pedona, quae ab ipsa pendebat, episcopis Astensibus subjecit, postmodum Montis-regalis episcopali mensae unita, monachis ad alia loca dispersis. Tempus & auctor ignoratur illius abbatiae, quae ad vallis Gessii fauces, quatuor ab urbe Cuneo passuum millibus, posita erat.

XCIII. Theodericus monachus in Gregorium scribit.

Interim Egelbertus Trevirorum archipraefulus, Gregorio papae infestus, Theodericum monachum ac scholasticum Romam misit ad Clementem pseudo-pontificem, ut pallium ab eo obtineret, quod a Gregorio extorquere non potuerat. Hic Theodericus, a fingendis caenobitarum ingeniis ac moribus scholastici nomen adeptus, duobus effusis in lucem maledicentiae plenis libellis, Gregorii acta pontificis virulento b calamo infectatus, Clementinae factionis se vindicem tulerat, ob idque Egelberto fidem industriamque suam probaverat. Is, ubi Clementem adiit, facile id, quod petebat, impetravit; domumque reversus, ob praefaram praefuli navatam operam, sancti Martini abbatia, super litus Mosellae sita, defuncto beatae memoriae Sigeberto abbate, donatur: cujus facultates, quoad praefuit, sic decoxisse dicitur, ut rerum necessariorum copia vix monachis suppeteret. Alius fuit Theodericus, sancti Mathiae apud Treviros monachus ac scholasticus, qui Annales Trevirenses composuit, eosque Cunoni archiepiscopo inscripsit. laudatus a Trithemio in fusiori chronico Hirsaugiensi, ad annum M X I I. ubi ejus epitaphium retulit, in quo tantum monachus, non abbas dicitur, sepultus in caemeterio fratrum pone ecclesiam sancti Martini, ubi ejus epitaphium, lapidi insculptum, in muro cernitur. Post eum Golscherus, ejusdem caenobii monachus & scholae praefectus, ad historiam Trevirorum res sui temporis adjecit. Forfan haec est amborum historia, quae in tomo XII. Spicilegii a nostro Acherio vulgata est. Insuper id alijs facinoribus c adjecit Egelbertus, quod in Harreensi monasterio puellarum, defuncta Imisa summa strenuitatis ancilla Dei, matre caenobii, Liutgardam veneficam, fratris sui filiam, renitentibus sanctimonialibus, omnibus denique reclamantibus substituit. quod flagelli loco factum esse beatas virgines Itmina, Modesta & Anastasia, ejusdem caenobii quondam abbatissae cuidam sanctimoniali revelarunt.

b Spicil. to. 12. p. 233.

c ibid.

XCIV. Nova turbæ apud S. Trudonem. d V. supra n. 52. e Spicil. to. 7. p. 370. & seqq.

Instituto, ut superius d diximus, Lanzone abbate in sancti Trudonis monasterio, fratribusque hac illac dissipatis, unus ex illis, Luipo nomine e qui Leodici apud sanctum Laurentium se receperat, veritus ne a Leodicensi episcopo longius amandaretur, frustra tentato Lanzone, ut in monasterium suum reciperetur, animo constituit ejus loci abbatiam petere ab imperatore, quem Herimanno Mettensi episcopo, Lanzonis fautore, infestum esse non ignorabat. Res pro voto illi facile successit, & abbatiae dono de manu imperatoris accepto, per duos comites (nam & ipse nobilis genere erat) in ejus possessionem magna militum pompa, VII. kal. Junii, quae secunda erat rogationum feria, inducitur. His turbatus Lanzo, in turrim quamdam monasterii cum suis refugit, Leodicensem episcopum Henricum sibi auxilium adfuturum confisus. Inter ea quidam e fratribus, qui Lanzonis praelationem graviter ferebant, atque laici monasterio beneficiis addicti, Luiponi adjuncti, fidem ei obstringunt. Refractae monasterii fores versus claustrum, nec Lanzo e turri progredi sinitur. Quinto-decimo demum die missus a Leodicensi episcopo Berengarius sancti Laurentii abbas, Lanzonem astu e turri educit, & secum in suum adducit monasterium. Luipo vero nil moratus, ad urbem Mediomatricum pergit; & baculum pastorem a Walone seu Gualone, qui in episcopatum intrusus fuerat, accipit. Quo audito, Leodicensis episcopus eum cum suis asseclis excommunicat VII. kal. Julii, octavis scilicet pentecostes. Citatus ab Imperatore Henricus episcopus in natali Domini ad curiam Aquisgranensem, Luiponem absolvere cogitur, Trudonianis interim interdicto suppositis, donec eorum causa Leodici coram episcopo discussa fuisset. Dum illuc die condicto tendit Luipo, a ministris episcopi in itinere juxta Jupilam verberatur, spoliatur. Leodicum nihilo minus ille pergit: at nisi spoliato res suae sibi restituantur, ad episcopi audientiam, tertio licet monitus, se sistere abnuat, ob idque denuo excommunicatur. Quid inde consecutum sit, anno sequenti prosequemur.

Ante

ANN. CHR.
1085.
XCV.
Asmantia capella data sancto Michaeli ad Mosam. * Amanice.

Ante aliquot annos Lotharingiae dux Theodericus capellam sub Asmantia * in proprio fundo exstruere coeperat, sed morte praeventus perficere non potuerat. Hanc cum absolvisset Sophia comitissa, cujus ille avus erat, ejusque consecrationem procurare vellet; intercessit Hodierna, sanctae Glodesindis in urbe Mettensi abbatissa, hac inducta ratione, quod haec capella in territorio Domni-Martini, ad jus capituli sui pertinente, constructa esset. Sed tandem eo pacto assensit, ut certum censum comitissa sanctae Glodesindi persolveret. Tum haec capella in honorem sanctae Mariae dedicata a Pibone Tullensi episcopo: eamque Sophia sancto Michaeli ad Mosam in manu Sigifridi abbatis tradidit anno M LXXXV. Sophiae hac de re litteris a apposita sunt signa Albrici abbatis sancti Mansueti, & Evrardi abbatis sancti Apri. Eidem capellae libertatem concessit Pibo episcopus, qui ait, hoc pactum firmatum b fuisse illo anno, quo Jerusalem ipse iturus erat, scilicet anno ab incarnatione Domini M LXXXV. indictione VIII. Hanc peregrinationem aggressus est cum Conrado comite, & in reditu, uti voverat, monachus factus est in Divionensi sancti Benigni monasterio, ut postea dicturi sumus. Sophia comitissa uxor erat Ludovici comitis, mater vero Theoderici, qui Asmingiam * cellam dioecesis Mettensis sancto Michaeli tribuit. In praedictam Asmantiae ecclesiam forte se receperant tunc temporis monachi sancti Michaelis, profugi a facie Theoderici episcopi Viridunensium persequentis, a quo ecclesia c & abbatia sancti Michaelis super Mosam destructa * fuisse dicitur in Alberici chronico, pro eo quod ecclesia illa se a Viridunensi ad Tullensem episcopatum transferre vellet tempore schismatis.

a Baluz. Miscell. to. 4. p. 451. b ibid. p. 449.

* Esim.

c Alberic. an. 1084. * ed. male constructa.

XCVI. S. Vitoni monachi apud S. Benignum recepti.

Non humanius actum est cum sancti Vitoni monachis apud Viridunum, qui cum abbate suo Rodulpho refugere coacti sunt ad praedium sui monasterii, vocabulo Flavinicum dioecesis Tullensis, quod eis a duce Godefrido collatum fuerat. Qui apud sanctum Vitonum remanserant, cum improperio capti, in praesentiam Theoderici episcopi adducti fuere, ut pseudopapae Clementi & Heinrico imperatori, praestando juramentum super textum evangelii in medio positum, fidem suam obligarent. quod qui non fecisset, cum dedecore & ignominia, vestibus nudatus ex urbe pelleretur. Ex his unus fuit Rufus nomine, qui cum id facere constanter recusasset, spoliatus, caesus, per medium urbis, nudus in sola staminea ductus, per octo milliaria fugatus est, dum a quibusdam servis Dei veste donatus, Divionem adiit ad sancti Benigni monasterium, quo alii ejus fratres a Jarentone abbate invitati, immo e villa Flavinico sumtibus ab eo suppeditatis deducti, se se receperant. Haec fuisse describit Hugo, tunc sancti Vitoni a puero monachus, postmodum Flaviniaci in Burgundia abbas, qui locus confundendus non est cum villa Flaviniaco, cujus modo facta mentio est. Hac occasione eximium religiosae caritatis exemplum praebuit Jarento abbas, in suum admittendo monasterium illos Vitonianos monachos, numero quadraginta, sed ea tamen conditione, ut omnes stabilitatem apud sanctum Benignum firmarent: ut concordia & pacis unanimitas inter utraque turmas arrius servaretur. Id a Vitonianis graviter & moleste acceptum, in primis Hugone, qui haec scribit, quem tunc primum e saeculo Rodulfus abbas ad Christi militiam pertraxerat. Verebantur siquidem illi, ne primam fidem infringerent, quippe qui stabilitatis votum in monasterio sancti Vitoni professi erant. Consultus inter alios Lanfrancus Cantuariae archiepiscopus a Rodulfo abbate, respondit, eum perjurii reum non esse, qui salutis suae causa in aliud monasterium migrat. Id enim propter Deum fieri & propter ejus amorem, ut ei placeat. Porro qui sic transit, non ab ecclesia ad ecclesiam transire, cum una sit in toto orbe, non plures ecclesiae. Denique neque id contrarium regulae sancti Benedicti, qui monachum ab uno monasterio ad aliud venientem suscipi jubet.

Hugonis pro. fessio.

Huic sententiae, non nisi aegre, assensere omnes, & post omnes Hugo, quem tandem Jarento ad faciendam professionem adduxit, calcato serpente, qui ejus salutem insidiabatur. Tum ille: statim, inquit, Jesu bone! ut hoc in corde deliberatum est & assensum, dulcedo tua in me pie convulvit, & sensi amorem tuum quasi exstinxisse in me omnia venena serpentis, quae me ab implenda obedientia professionis impediabant. & infra: Precor, Domine Jesu, non me secernas a numero & consortio servorum tuorum, qui dereliquerunt gloriam mundi cum suis oblectationibus: quia & ego, cum tu inspirasses cordi meo, saeculum & quae ejus sunt, voluntate promptissima postposui & postpono, animam & corpus meum tibi Domino Deo, teste & mediatrice beata Maria, devovi & voveo, & in

Annal. Bened. Tom. V.

E c

ANN. CHR.
1085.XCVII.
Jarentonis
eximia caritas.

tuo servitio emori præopto, quia tibi servire regnare est. Ita Hugo & alia plura, quæ ejus pietatem aperte ostendunt, inferius compendio referenda.

Post hæc idem auctor laudat Jarentonis abbatis caritatem iis sane verbis, quæ hic referri merentur. *Vigebat, inquit, virtus caritatis in patre nostro abbate Divionensi, quæ tanta erat, ut, quamquam eo anno ubique tempestatis violentia matura segetes inspicis, & vinum in racemis, omnia prostrata & prorsus damnata essent; nihil tamen minus fieret in refectorio & eleemosyna: cum fratres centenarium fere excederent numerum; & his, qui de terra fertili & plenissima venerant, scilicet sancti Vitoni monachis, & nihil minus noverant quam penuriam pati, abundantissime in omnibus ministraretur. & tua pietas omnia supplebat, Domine Jesu; & quidem juste. Habenti enim caritatem dabitur, & abundabit. Quæ autem major potuit esse caritas, quam virum, anno integro a monasterio semotum, inde ad sua redeuntem, omnia invenisse confusa & prorsus adnullata, cum omnia deessent, panis, vinum, substantia, quadraginta fratres cum gratiarum actione suscepisse; & qui suis nullo pacto quibat in necessariis sufficere, hunc pro his, quos non noverat, deducendis ad terras extraneas isse, & suis eos expensis ad suum locum deduxisse? Hæc sunt tua, Jesu, mirabilia; hæc de tuo fonte procedunt. Noverat ille tuus famulus, te tuis non desere, qui consuesti cibos in deserto parare, & de paucis panibus multa millia hominum satiare. Hæc etiam ei tua omnipotentia providisti, qui & necessaria ei subministrasti, & insuper tanta in prædiis & fundis ecclesie eidem anno ipso & deinceps contulisti, ut duplicatus videretur census ecclesie; & insuper, te donante, benedictionem hereditate possidebit, quia in modico inventus est fidelis. Præclarum sane christianæ caritatis, & divinæ providentiæ exemplum: quod utinam omnium animis, qui res monasteriorum curant, tam alte infigeretur, ut eorum corda, quæ si non cupiditas, saltem fidei pusillitas contrahere solet, in tempore necessitatis explicaret, dilataretque. Ita se gessit beatissimus pater noster Benedictus, ut suo loco vidimus: ita nostri Hirsaugienfes, ut paullo post videbimus; & ut de aliis fileam, nostri Sithiensis seu Bertiniani, qui sanctum Thomam Cantuariensem archiepiscopum exsulem cum numero suo ecclesie monachorum cœtu effusis caritatis brachiis complexi exceperunt. Verum tamen Jarentonis factum non omnino probaverat Hugo Cluniacensis abbas, ratus impossibile a futurum, ut concordiam tenerent tres ejusmodi congregationes, nutriti scilicet seu alumni sancti Benigni, stabiliti & non stabiliti; consultius esse existimans, ut eos, qui stabilitatem firmare velent, suæ congregationi sociaret; renuentes emitteret. Sed tamen tanta prudentia se gessit piissimus abbas, ut nulla inter tam variæ professionis monachos discordia orta sit, nec Jarento, reformata pace, ægre dimiserit eos, quos tempore necessitatis retinuerat.*

Quæ hæcenus diximus, præcessere obitum, vel saltem nuntium de obitu Gregorii pontificis: quo nuntio fratrum corda magnopere turbata fuisse tradit Hugo, dolentium scilicet desolationem sanctæ Dei ecclesie; quamquam congaudendum illi scirent, quem multis tribulationibus probatum suo jam Dominus gremio confoveret.

XCVIII.
Pibo episcopus
fit monachus
Divione.

Eodem, ut jam dixi, anno Pibo Tullensis episcopus Jerosolymam devotionis causa cum Conrado Luciliburgensi comite profectus est: ubi voto facto se obligavit, se, si in patriam salvus & incolumis rediret, statim monachum futurum. quod re ipsa in reditu præstitit in Divionensi sancti Benigni cœnobio sub Jarentone abbate mox laudato. Verum facta professione a suis consideratus, jussu pontificis, scilicet Victoris III. ecclesie suæ curam resumere coactus est, cui veræ Crucis portionem, quam ab imperatore Constantinopolitano dono acceperat, auro gemmisque ornatam dedit. Conradus comes in illa peregrinatione fato functus est: cui Henricus ejus filius successit. Jam ad propriam sedem reversus erat anno M LXXXVIII. quo anno, & quidem kalendis Septembris, cellæ Barri-villæ constructionem, & donationem a Sophia comitissa sancti Michaëlis monasterio factam probavit, eidemque altare ejusdem loci, in honorem beatæ Mariæ consecratum dedit: cujus ecclesie donum in cœnobio sancti Michaëlis super altare quoddam parvulum consecratum fecit, præcepitque ut ad prædictam cellulam transferretur.

XCIX.
Rotbertus
Molifino fecerit
ad cellam
Alfensem.

Jam Molifmensium primitiva paupertas exuberaverat in magnas opes, quæ cum ex religionis fervore profectæ essent, ipsi demum religionis summam fere perniciem attulerunt. Hinc enim superbiendi, & lautius laxiusque vivendi occasionem arripientes monachi, regularis disciplinæ observatione postposita, cupiditati frenos

AN. CHR.
1085.

nonnisi octo vini carradas ad commeatum fratrum ipso anno collegisset, solitam nihilo minus vini mensuram fratribus non subtrahit, non modo monachis, sed etiam illis, qui extra claustrum positi, ex liberis & ingenuis ultro se devoverant, ut essent servi fervorum Dei. qui utrique non minus quam triginta erant. Tum vero præclara patrem inter ac filios æmulatio fuit. *Videres, inquit Udalricus, piam sanctamque contentionem domni abbatis, & illorum: domni abbatis de caritate, illorum de parcitate: ita ut, cum instaret eadem vice hypapante Domini, adhuc ipse viderem in cellario fratrum sex carradas superesse.* Hoc exemplum, tum abbatis, tum fratrum prætermittere nefas putavi, ut intelligant monasterii præfecti, qua caritate fratres suos, etiam urgente necessitate, tractare debeant: & qua frugalitate fratres illis temporibus vivere, subtrahendo sibi aliquid de solita annonæ, tum ut aliorum inopiæ consulatur, tum ut eorum, qui res domesticas procurant, sollicitudini & molestiæ parcatur.

Hic præterire non possum aliud insigne Willelmi caritatis & humanitatis exemplum. Per id tempus sedem Moguntinam post Sigifridum Wecilo schismaticorum signifer occupabat. Ejus ditioni subjectum erat Hafungenfè monasterium, cujus monachos, qua minis, qua blanditiis, ad suas partes pertrahere conatus est. at, cum eos communioni ecclesiasticæ addictissimos comperisset, omnes domo expulit. Cum sic extorres ac palabundi essent, in suum monasterium Willelmus invitavit omnes, (& erant numero septuaginta) eosque testis suis benigne excepit, & aliquamdiu apud se retinuit, postea vero cellam sancti Gregorii cum suis adjunctis, quanto tempore vellent, assignavit.

Ejus caritas
in Hafungen-
fès.

Qua occasione libros illos Consuetudinum Cluniacensium scripserit Udalricus, ipse aperit in proœmio ad librum primum. Missus ille in Germaniam ab Hugone abbate, quorundam negotiorum causa, divertit ad Willelmum abbatem, sibi a puero notum & amicissimum, cujus monasterium situm erat in pago Spirensi & in Insulanigra. Rogat ille, ut consuetudines sibi explicet Cluniacensis monasterii, cui nullum in illis partibus simile reputabatur in vita & disciplina regulari. Excusat se primo Udalricus ob linguæ barbariæ & experientiæ congruæ defectum, quippe qui usque ad tricesimum ætatis suæ annum nonnisi de rebus sæculi magnopere curaverit: sed tamen roganti obsecutus est, opere in tres libros distincto. Longius procederem, si horum librorum specimen hoc loco exhibere vellem: maxime cum ex editis libris cuivis id colligere liceat. Unum aut alterum hic tantum observo: nimirum quod electioni abbatis Cluniacensis nullus mortalium soleret interesse, præter eos solos, qui essent ecclesie Cluniacensis professi, & quod professio novitiorum, qui in cellis ejus erant, ad eundem locum, id est Cluniacum esset reservata, licet benedictionem in suis locis accepissent.

C V.
Cluniacenses
consuetudines
qua occasione
scripserit
Udalricus.

Udalricum in recensendis Cluniaci consuetudinibus præcessisse videtur Bernardus monachus qui suam hoc de argumento scriptionem Hugoni abbati sic inscripsit: *Reverentissimo, atque totius religionis informatori præcipuo, domno Hugoni abbati, frater Bernardus filiorum ejus ulimus.* Hoc opus ideo ab se susceptum dicit, quod prioribus Cluniacensis loci patribus mortuis, sæpissime orirentur de consuetudinibus suis controversiæ, aliis atque aliis alia sententibus; ideoque sibi in mentem venisse, ut eas ex iis, quæ jam scriptæ essent, vel quas ab aliis ipse discere potuerat, in unum volumen redigeret. Totum hoc opus auctor uno libro comprehendit, in capitula LXXXI. distincto. Eadem sententiæ eademque sæpe verba in Udalrico: sed ordo diversus, nec ita dilucidus in Bernardo. Udalrici liber primus est de officio divino: secundus de disciplina regulari: tertius de singulis obedientiis, ut ipse vocat, id est de abbate, aliisque officialibus. Bernardus vero hunc ordinem invertit, incipiens ab abbate, ceterisque ministris, & in officio divino desinit. Hi officiales post abbatem erant prior major, prior claustralis, decani, circatores, præcentor seu armarius, camerarius, apocriarius, seu thesaurarius, cellerarius, custos vini, hortulanus, refectorarius, custos hospitii, stabularius & infirmarius. Quis fuerit Bernardus ille, an Bernardus ille vir justus & sanctus, qui testimonium de beati Hugonis cælesti gloria tulit, & paullo post eum obiit, incertum.

Bernardus
hunc præcesse-
rat.

Ex his consuetudinibus, aliisque quas ex variis monasteriis colligere potuerat Willelmus, Hirsaugiæ abbas, librum edidit earum, quas monasterii sui positioni & fratrum suorum moribus aptiores judicavit, easque in duos distribuit libros, præmissio prologo, a me edito in tomo quarto Analectorum. Principio ait, se usum fuisse iis

C VI.
Hirsaugiæ
consuetudines.

ANN. CHR.
1085.

instituitis, quæ in monasterio sancti Emmerammi a puero didicerat. Deinde venerabilem virum, ac bonorum omnium memoria dignum Bernardum abbatem Massiliensem, dum apostolicæ sedis legatione fungeretur, ad se divertisse, ipsique auctorem fuisse, ut Cluniacensis cœnobii ritus ceteris præferret; ubi & perfectissimorum monachorum auctoritate, & temporis antiquitate, monastica eo roboris & gloriæ excrevit religio, ut, si qua adhuc sanctitatis vestigia in aliis videntur monasteriis, non dubium sit ex hoc, quasi ex vivo quodam & inexhausto fonte, singulos emanasse rivulos. Tum subdit Wilhelmus, quo pacto Udalricus senior Cluniacensis pro monasterii sui negotiis in Alemanniam missus, aliquamdiu Hirsaugiæ manserit, rogatusque; ut suas consuetudines redigeret, duos ex eis libellos conscripserit. atque inde patet, tertium ab Udalrico postmodum adjectum fuisse. Neque hoc contentus Wilhelmus, duos usque tertium e suis fratribus Cluniacum misit, ut penitus sacri illius loci arcana omnia rimarentur. quibus novissime revertentibus Hugo venerabilis abbas injunxit, suo nomine Wilhelimum monere, ut ex his consuetudinibus, seniorum suorum consilio seligeret, quæ secundum morem patriæ, situm loci, aërisque temperiem monasterio suo convenire judicaret, & ex eis, si quid esset superfluum, demeret; si quid mutandum, mutaret; si quid addendum, adderet. quod Wilhelmus duobus libris religiose executus est, idque ad perpetuam paulo post morituri senis memoriam accurate a suis observari cupit, in testimonium sinceri in ipsum amoris.

CVII.
Udalricus ini-
que vexatus.

Post annos abhinc duos Ulicus seu Udalricus mox laudatus, tum prior Gruningenensis, a Burchardo Basileensi episcopo acquisivit locum, qui Cella dicitur, situm in Silva-nigra, in comitatu Herimanni comitis, in pago Brisgoviæ, quem in locum nives per declivia montium dilabi solent. Id factum dicitur anno M LXXXVII. Testes dux Bertholfus, Herimannus comes, & alii. Udalrico in hac cella consistenti res molestissima accidisse dicitur. Erat in Brisgaugæ pago vir quidam, qui stuprum cum sua noverca commiserat. Hic, vulgato scelere, pudore simul & pœnitentiæ tactus, adiit venerabilem Constantiensem præfulem Gebehardum, pœnitentiæ remedium accepturus. Hunc vero misit episcopus ad Udalricum, petens, ut in numero fratrum, quos barbatos vocabant, reciperetur. Re cum fratribus communicata, non visus est ille admittendus, ob viciniam loci, ubi crimen patratum fuerat. Tum vero miser ille ac miserabilis, quo se verteret, incertus, demum suis ignorantibus ad Hirsaugiense secessit monasterium, ubi sæculo nuntium remisit, & strictioris vitæ disciplinæ se mancipavit. Non multo post, cum ille non amplius compareret, cum scirent omnes ad Cellam conversionis gratia venisse, rumor percrebuit, eum illic, arundine ori ejus imposta, subterraneo specu, quasi pro pœnitentiæ, obrutum fuisse, & triduo post mortuum inventum. Hinc populi furor in Cellenses accenditur, & messis incommoda, quæ tunc ex continuo imbre oborta sunt, eis imputata. Ad hæc Udalricus, in quem totius infamiæ pondus maxime redundabat, nihil non facit, preces, jejunia, eleemosynas, ut veritas patesceret, & scandalum exstingueretur. Cum vero nihil proficeret, a Bertholfo provinciæ duce obtinuit, ut ignis probatione sua innocentia cunctis innotesceret. Constituto ad id die, quo unus e monachis per extructi ignis rogam transire debebat, subito ille, cujus causa tota illa tempestatis procella fervebat, supervenit, & præsentia sua monachorum innocentiam probavit.

Simoniacus
presbyter ad
celebrandum
non recte ad-
missus.

Hic venit in mentem aliud factum, quod de Wilhelmo Hirsaugiensi refert Paulus Bernriedensis in vita Gregorii VII. Inter eos, qui venerabilem patrem spiritualis medicinæ causa expetebant, unus fuit presbyter, simoniaci criminis reus. Hunc a sacris altaribus secundum canonum sanctiones remove volebat religiosus abbas: sed, vim faciente monachorum importunitate, qui de sacris canonibus, ut auctor ille sentit, non satis curare solent, eum ab offerendo missæ sacrificio non compescuit. Verum, cum presbyter, inchoata missa, ad lectionem evangelii pervenisset; Christus Dominus scissis vestibus, & lurida facie ei apparuisse dicitur. quo viso ille stupefactus & attonitus, presbytero vicario prosequendæ missæ officium reliquit, & deinceps a sacerdotali munere semper abstinuit.

CVIII.
S. Baudilii cel-
la Casæ Dei
subiecta.

Apud Nemaufum, Galliæ Narbonensis nobilem civitatem, ab antiquo exstat sancti Baudilii martyris ecclesia, seu abbatia, extra mœnia urbis posita ad australem plagam, quam Nicolaus I. Isnardo episcopo Nemaufensi attribuit. Cum hæc ad modicum censum redacta esset, Petrum-Ermengaudi episcopum, ejusque clericos obnixè rogaverunt Raimundus comes & Hermengardis vicecomitissa, aliique quam plures

ANN. CHR.
1085.

laxare cœperunt. Hos ad officium revocare non desisteat piissimus eorum abbas Rotbertus: verum, ubi nihil sua monita proficere intellexit, statuit illos deserere; ne dum in eis frustra quæreret spirituale lucrum, ipse animæ suæ faceret detrimentum. Interim ad eum fama pervenit quorundam solitariorum, qui in magna distractione vivebant. Hic locus varie scribitur cum in libris editis, tum in manu-scriptis, in breviario monastico Hanz, in codice Cisterciensi Aux, apud Bollandinos Aurum, appellatus, de quo plura inferius. Ad hos solitarios divertit Rotbertus, ambabusque ulnis ab eis receptus, cum in oratione, vigiliis, labore manuum, aliisque piis exercitiis primus & antesignanus esset, omnium tamen se minimum reputabat. Verum longe alia mens solitariis illis erat, qui eum sibi rectorem habere voluerunt.

a lib. 69.
n. 73.

Interim pœnitentiæ ducti Molismenses, virum Dei Molismum revocare modis omnibus tentarunt, temporalium rerum damna & ruinam ex neglectu religionis sibi advenisse deplorantes. Verum, cum nec precibus, nec rationibus ille flecti sustineret, tandem mandato summi pontificis reverti cogitur. Tum vero sermone & exemplo ita omnes animavit, ut brevi disciplinæ monasticæ accurata observatio ibidem re-floruerit.

Qui librum de vita sancti Rotberti Molismensis abbatis scripsit sæculo tertio-decimo monachus, ait, inter Molismenses virtute præstantiores fuisse quatuor viros, scilicet Albericum, Stephanum, duosque alios, qui post claustrales exercitationes, majoris solitudinis studio ad locum, qui Vivicus nomen est, secesserint: at aliquanto post tempore, Molismensium flagitatu, sub excommunicationis interminatione revocatos fuisse a venerabili Joceranno Lingonensi episcopo, quem, si res ita habet, pro Rotberto episcopo perperam obrudit ille anonymus. quippe Rainardus, cognomine Hugo, post annos pontificatus viginti, anno reparatæ salutis M LXXXV. obiit. cui successit Rotbertus, Odonis I. Burgundiæ ducis & Hugonis germanus frater, ex schola sancti Brunonis profectus, qui sub finem vitæ Molismi factus monachus, non ante annum M C X. Jocerannum habuit successorem. Fallitur etiam idem auctor, cum addit, quatuor illos monachos, Vivico relicto, adiisse quamdam silvam, Cistercium ab incolis nuncupatam, quæ diocesis erat Cabilonensis; Rotbertum vero, audita eorum sancta conversatione, assumtis secum viginti & duobus fratribus ad eos perrexisse, ut sancti eorum propositi esset adjutor. Nam contra ex his, quæ inferius dicturi sumus, uno ante Cisterciensis monasterii originem anno, id est anno M XCVII. certum est, Albericum Molismi adhuc priorem fuisse; Stephanum autem ibidem etiam tum monachum resedisse. atque ideo non ante Rotbertum, aut certe paucis ante eum diebus, Cisterciensem silvam incolere cœpisse. Quod attinet ad prædictum Vivici locum, creditur esse vicus ille, quatuor a Molismo leucis positus prope Landerici-villam* in archidiaconatu Latiscensi*, diocesis Lingonensis, vulgo Vivier appellatus, ubi cella seu prioratus est abbatia Arremarensis.

C.
Observanda
quædam de
Alberico &
Stephano.* Landreville.
* de Lassois.

Albericus natione Gallus videtur fuisse, Molismi prior institutus a Rotberto, antequam in silvam Cistercium cum Stephano, aliisque secederet. Eidem novæ Cisterciensis familiæ abbati creato, successit priori loco Stephanus, ejusdem in regimine abbatiali successor. Hic origine Anglus, cognomento Hardingus, cum ex Romana peregrinatione reverteretur, Molismum divertit, ibique monasticen professus est sub Rotberto abbate. De eo, uti & de Alberico, plura suo loco.

Rotbertus Lingonum præsul, mox laudatus, non modo in Molismenses benevoluntiam ac munificum se præstitit, sed etiam in Besuenses. quod antequam exponam, quo in statu res hujus loci tum fuerint, explicandum est. Sub finem sæculi præcedentis Bruno Lingonensis episcopus Besuenses a regulæ observatione prolapsos, ad meliorem frugem revocaverat per Wilhelimum Divionensem abbatem. quo mortuo, Ulgerius seu Olgerius abbas regularem disciplinam accurate observari curavit, & a Leone IX. privilegium obtinuit. Hunc excepit Odo abbas, cui Arduinus Lingonum episcopus duas ecclesiæ suæ præbendas contulit. Post Odonis obitum ex monasterio Arremarensi assumtus Wido abbas, non multo post, dimisso regimine, ad suos rediit, locumque fecit Gauferio priori sancti Benigni Divionensis, cui Rainardus præsul anno M LXXX. ecclesiam sancti Remigii ab omni consuetudine immunem donavit. Non alius videtur esse Jobertus abbas, vir magnæ simplicitatis & religionis, qui, cum laxatam religionem restituere non posset, Cluniacum expetiit. ubi reliquum vitæ in magna pace, quam inter falsos fratres habere non potuerat,

C I.
Besuensis mo-
nasterii status.b V. Spicil.
to. 1. p. 565.
c ibid. p. 585.

d ibid. p. 604.

ANN. CHR. 1085. a ibid. p. 605 Stephanus abbas.

b V. lib. 65. n. 12.

CII. Novi monasterii abbates.

CIII. Udalricus scribit consuetudines Cluniacenses. c V. lib. 64. n. 9. d Spicil. 10. 4. p. 23. c lib. 60. n. 92.

Eximia caritatis exemplum.

CIV. Willelmi Hirsaugiensis libertas. f Udalric. prafat. in lib. 3.

g id. prafat. in lib. 2.

piissime exegit. Besuensis itaque monasterii deformatum statum non ferens Rotbertus presul, eidem loco virum strenuum ac maxime religiosum, Stephanum a nomine, ex sancti Eugendi monasterio accersitum, Besuensis presfecit. Erat Stephanus nobilissimi generis, Joffredo comite progenitus ex matre aequae nobili, Arnulfi comitis de Risuel filia, ex milite factus apud sanctum Eugendum b monachus, exemplo Simonis comitis Crispiacensis, ubi sub Hunaldo abbate per decem annos in Christi militia strenue se exercuit. Inde Cluniacum profectus, illic cum avunculo suo domno Widone priore magno per annum demoratus est. Dein Widonem, Novi-monasterii apud Pictavos pro sua religione & sanctitate abbatem factum secutus dicitur, novissime ad suum, id est sancti Eugendi, monasterium regressus, inde ad cellam Barri-super-Sequanam missus est: ubi a Rotberto episcopo agnitus, ad reformandum Besuense monasterium adducitur, ut postea videbimus.

Quae de Widone & Stephano scribit ille chronographus, non omnino accurata sunt. Wido Cluniaci prior ab Hugone abbate Pictavos anno M LXXV. missus est cum octodecim monachis ad regendum Novum-monasterium, cui cum annos quinque praefuisset, Cluniacum reversus est, ibique post mortem in capitulo humatus. Widoni Cluniacum regresso suffectus Geraldus annis tribus ac dimidio Novum-monasterium rexit. Huic successit anno M LXXXIII. Letaldus sancti Hugonis abbatis nepos, vir eximia prudentiae & religionis, qui per annos quinque praefecturam tenuit, Marcum fortitus successorem, de quo inferius agendum. Simon Crispiacensis comes ad sanctum Eugendum se recepit anno M LXXVII. Hunc secutus fuisse dicitur Stephanus, ibique per decem annos demoratus, atque adeo ad annum circiter M LXXXVII. factus Besuensis abbas anno sequenti. Itaque intra illud decennium Cluniaci Widonem priorem invisisse dicendus est. Sed haec minutiora.

Tunc in Cluniacensi monasterio florebat Udalricus, saepe jam c a nobis laudatus, qui hoc tempore consuetudines sacri illius loci tribus libris digessit, eosque Willelmo Hirsaugiensi abbati, cujus hortatu id operis susceperat, nuncupavit. Tempus exprimit in epistola libris praemissa, ubi ait, nondum esse annum d tricesimum, ex quo cellam Caritatis Gerardus prior in ipso pago nativitatis suae fundaverat. Hanc autem foundationem anno M LVI. factam fuisse superius e ostensum est. In praedicta epistola Udalricus Willelmum Hirsaugiensem abbatem, quem olim inviserat, ob hoc maxime laudat, quod pueros in monasterium suum non admittat, praecisa hoc nodo radice, ex qua sola praecipue omnia sunt monasteria destructa, qua destructa sunt vel in Teutonica, vel in Romana lingua. Contra vero tritum esse ait Udalricus, & usitatum, se qua districtio hujus spiritualis militiae inter has nostrorum temporum faces esse potest, non esse, nisi ubi major est numerus, & auctoritas majorum illorum, qui non aetate lasciva, nec imperio parentum, sed sponte sua, & majoris auctoritatis, solo Christo imperante, ad ejus se obsequium, rebus seculo abdicatis, contulerunt. Casinates nostros ob eandem rem laudat Petrus Damiani. Insuper Willelmum ob id commendat Udalricus, quod infirmiores sexum longius a monasterio ablegaverit, quales scilicet oblatae & reclusae haud longe a multis virorum monasteriis commorabantur: & quod tales famulos habeat, qui ex libera & ingenua conditione ad fratrum obsequium se se demittant, solo vitae caelestis intuitu. Unum tamen in his desiderat, nempe ut non permittat eos extra claustrum commorari, & detur eis habitus monasticus. Ad id vero quod opponi posset, sibi non suppetere tantas opes, ut tot monachos aggregare possit; reponit Udalricus exemplum Gerardi, cellae Caritatis fundatoris, qui, cum non minus quam centum fratres quotidie in monasterio alendos habeat, nullum tamen mortalium illac, quae via publica est, transire permittat; quin eos ad hospitandum non modo invitet, sed etiam trahat; nec dubitet iis, qui penuria laborant, usque ad tria, vel quatuor millia, solidorum, mutuari, divina providentia ei subsidia ministrante.

Consimilis fuit ipsius Willelmi abbatis caritas in ipsum Udalricum, qui in Alemanniam ad regem, & ad quemdam regalium pontificem aliquando profectus, deficiente viatico venit ad Willelmum, qui non expectavit, ut quidquam rogaretur, immo cuncta necessaria ultro etiam nescienti providit, & accipere coegit. Quin etiam quarenti tonsorem ad praecedendam caesariem ipse capillum torondit, & sacram hostiam oblaturo non alium quam se ipsum ministrum exhiberi voluit. Aliud ejusdem patris exemplum, non omittendum refert e idem auctor, scilicet quod cum

nobiles viri, ut hanc ecclesiam Seguino Casae-Dei abbati, ejusque successoribus in perpetuum conferrent. quod illi perlibenter annuerunt. Facta sunt haec v. kal. Januarii, die sabbati, id est exeunte anno praecedente. Haec Casae-Dei cella est conventualis, olim commissa Petro-Rogero Casae-Dei monacho, dein cardinali, qui demum summus pontifex creatus fuit sub nomine Clementis VI.

Anno insequente M LXXXV. idem Raimundus Nemaufensis, Rutenensis, Gabalitanus, necnon Narbonensis comes, monasterium sancti Pontii Tomerientense, a proavo suo Pontio Aquitanorum magno duce constructum, ac magnifice dotatum, augere & honorare cupiens, Frotardo abbati a, ejusque successoribus donat, confirmatque quiddam praedictum monasterium vel jam possidebat, vel acquirere poterat; seque adjutorem ac defensorem monachorum fore pollicetur. Superstes fuit Frotardus abbas ad annum M XCVIII. successorem fortitus Petrum, de quo inferius b.

Sub idem tempus Seguinus abbas Casae-Dei mox laudatus, ad Claromontense sancti Illidii monasterium profectus, cum ab oratione surrexisset, juvenem quemdam Casae-Dei monachum, Petrum de Ponte-Gibaudi cognomine, obvium habuit. cui ilico subridens dixit: Deum tibi adjutorem, frater, precibus multis conciliare satage, quia abbatalem hujus loci curam brevi suscepturus es. Et certe ille non multo post ejus loci abbas creatus, Dei adjutorio plurimum opus habuit, quippe quem non modo corporis infirmitas attrivit, sed etiam bellicus turbo comitis Claromontensis & canonicorum dire vexavit, ejusque monasterium fere oppressit. Verum his procellis infractus Petrus, Urbano II. in synodo Claromontensi vitae suae innocentiam contra aemulos egregie probavit. Idem sancti Illidii basilicam multis impensis absolvit, & per Paschalem II. dedicari curavit.

In dioecesi Lemovicensi paullo ante c conditum est Maimacense monasterium auctore Archambaldo vicecomite, qui loci illius ecclesiam ab episcopo & clero Lemovicensi in seivum tenebat, eumque liberum fieri a Guidone episcopo & capitulo Lemovicensi petiit, obtinuitque. Sic vero idem Archambaldus hac de re loquitur. Ego Archambaldus vicecomes, filius Archambaldi vicecomitis, qui fuit filius Eboli vicecomitis, imaginem * fugiens, magisque volens res ecclesiasticas adaugeri quam minui... pro remedio anime meae, patris mei seu matris meae, atque anime meae & fratrum meorum Ebali & Bernardi, necnon & filii mei Ebali, ut Dominus sit mihi propitius, rogavi dominum Guidonem episcopum Lemovicae sedis cum suo clero, ut in illa ecclesia, quam ab illis in sevo habebam, monasterium in honore sanctae Dei-genitricis Mariae edificare permitteret, quae ecclesia vocatur Maimac: in qua secundum sancti Benedicti regulam ordo monasticus habeatur, teneatur, & observetur: ea lege, ut sit condonatum altari ejus ecclesiae sine calumnia alicujus rei, & ut sit libera ab omni consuetudine, sicuti monasterium Uzerte, excepta synodo & parada. Et hoc rogando impetravi a domino Guidone &c. Inter testes subscribunt Geraldus abbas Uzercensis, Gauzbertus abbas Tutelensis, Stephanus praepositus, & Petrus de Porcaria monachi. Factum est hoc privilegium anno incarnationi Verbi M LXXXV. indictione VIII. tertio nonas Februarii, regnante Philippo rege Francorum. Perstat etiam nunc, ut jam alias dixi, hoc monasterium sub congregatione sancti Mauri.

Instituit, ut superius d diximus, in coenobio Aldenburgenfi monachis, & concordia inter Flandriae proceres confirmata, Arnulfus Sueffionum episcopus ad sedem suam revertitur. at turbatis ecclesiae rebus cum nullum per se remedium afferre posset, nec ullum a metropoli Remensi auxilium sperandum esset, episcopatum abdicavit, & ad pristinam reclusionis cellam in sancti Medardi coenobio denuo secessit.

Suffectus hoc anno in ejus locum Hilgotus seu Hilgodus, altare sancti Sulpicii de Petra-fonte *, qui locus Compendio proximus est, Majori-monasterio singulari quodammodo attribuit post Theobaldum beatae memoriae episcopum, qui hoc altare ante pontificatum tenuerat, illudque sancto Martino jam contulerat, nulla personae facta mentione. Ut vero aliquid de suo adderet Hilgotus, ita rem temperavit, ut sanctae matris ecclesiae Sueffionicae decanus perpetuo ipsius altaris persona semper existeret, & quotannis censum quinque solidorum in sollemnitate S. Gervasii ad usum canonicorum Sueffionicae ecclesiae ab illo altari perciperet. residuum vero usus-fruitus illius altaris cederet in usum monachorum. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXXV. Philippi regis xxv. Hilgoti episcopi primo. Post annos octo Nivelus de Petra-fonte c

ANN. CHR. 1085.

S. Pontii res confirmatae.

a V. lib. 65. n. 19.

b lib. 69. n. 96.

c IX. Seguini abbatis propheta de S. Illidii & abbate.

Maimacensis monasterii privilegium. c lib. 65. num. 90.

* sic.

CX. Arnulfus Sueffionum episcopatum abdicat. d supra n. 67.

Hilgotus Petrae-pontis cellam auget. * Pierrepont.

AN. CHR. 1085. » Majoris-monasterii monachis ecclesiam sancti Maximi, in eodem castro inter duas turre sitam, donavit hortatu & instinctu domni Hugonis fratris sui, Sueffionensis episcopi, antequam Jerusalem proficisceretur: eo scilicet pacto, ut post decessum ejus loci canonicorum quatuor aut quinque monachi in illa ecclesia substituerentur.

CX I. Compendiense concilium.

Eodem anno Rainaldus Remorum archipræful Compendium synodum indixit comprovincialium episcoporum & abbatum ad faciendam disciplinam ecclesiasticam, quæ tum magnopere labefactata erat. In hac synodo actum est de libertate sancti Cornelii ecclesiæ Compendiense, ejusque canonicorum, quam Hilgotus ab inito statim pontificatu impugnare aggressus est. Verum ejus conatus auctoritate patrum repressus est ac regia, ut patet ex diplomate Philippi Francorum regis, in Spicilegii tomo II. primum edito, in quo nomina patrum, qui concilio interfuerunt, recensentur scilicet Rainaldi Remorum archiepiscopi, Elinandi Laudunensis, Rogeri Catalaunensis, Ursionis Belyacensis, Ursionis item Silvanectensis, Roriconis Ambianensis, Ratbodi Noviomensis, Geraldi Cameracensis, Goisfredi Parisiensis & Gualteri Meldensis episcoporum, qui duo erant ex metropoli Senonensi. Subsequuntur nomina abbatum, Gervini de sancto Richario, Euradi Corbeiensis, Godefridi de Monte-sancti-Quintini, Burchardi de sancto Basolo, Ingelgeri de Foresteni monasterio, Walteri de sancto Joscio, Benedicti de sancto Crispino, Roberti de Hasnun, Henrici de sancto Remigio, Fulcardi de Trant, (legendum Gant) Wimandi de sancto Bavone, Petri de sancto Luciano, Arnulfi de Lobus, Huberti de sancto Winocio, Giraldi de Ham, Willelmi de Britolio, Hugonis..... Richerii de sancto Theoderico, Petri de Alto-villari, & Radulfi de sancto Symphoriano, apud Bellovacos. Erratum videtur in secundo abbate, scilicet Corbeiensis monasterii, cui tunc Fulco abbas jamdudum præerat, ad annum M xcvi. superstes.

CX II. Strumentum parthenium conditum. * Ebrun.

Qui prædicto concilio interfuit Gerardus Cameracensis simul & Atrebatensis præful, eo nomine secundus, Strumentum * virginum Benedictinarum cœnobium uno ab urbe Atrebatum milliario circiter hunc annum ædificandum curavit, multisque proventibus dotavit. Illic institutus puellarum numerosus conventus: quibus præfecta Fulgentia, prima ejus loci abbatissa, per annos quadraginta officio rite functa est. Lambertus Atrebatensis episcopus possessionem illius cœnobii ac statutorum confirmationem a Paschali II. impetrasse dicitur. Hæc ex Miræo.

CX III. Res Anglicanæ.

Hoc ipso anno, teste Simeone Dunelmensi, cui Rogerius Hovedenus consentit, eximia vir probitatis & venerationis Perschorensis abbas Eadmundus, xvii. kalendas Julii, die dominica, in senectute bona decessit, & a venerabili Glawornensi abbate Serlone sepultus est: cui successit Glawornensis monachus Turstinus ad biennium tantum superstes. De Perschorensis monasterii origine alias dictum. Glawornense Aldredus Wigorniensis episcopus in urbe Glaworna extruxit, ejusque ecclesiam in honorem beati Petri apostolorum principis anno M lviii. sollempniter dedicavit, ubi & Wlstanum Wigorniensem monachum instituit abbatem. Eodem anno in nativitate Domini rex Willelmus, e Nortmannia recens reversus, Glawornæ curiam suam habuit: ubi tribus suis capellanis, Mauricio Londoniensem, Willelmo Tetfordensem, Rotberto Castrensem episcopatum dedit.

a Hist. Angl. p. 242.

Non videtur omittendum quod Harpsfeldius * observavit, videlicet in more positum fuisse Cantuariæ hoc sæculo archiepiscopis, ut, postquam in matrice ecclesia criminum abolitionem sacra illa quinta feria, quæ pascha antecedit, pronuntiaissent, sequenti sabbato ad Augustinensium, id est suburbanum sancti Petri seu sancti Augustini, cœnobium mane irent, eandemque monachis indulgerent. Deinde ibant ad balneum, abbatis expensis comparatum. Inde egressi, novisque abbatis vestibus ex illius sumtu induti, equum ejusdem expensis paratum & instructum conscendebant; atque ita per abbatem & monachos deducti, domum revertebantur. qua de re nihil in Lanfranci decretis notatum invenio.

Paulus abbas S. Albani. b Anselm. lib. 1. ep. 72. c Harpsfeld. p. 258. ep. seq.

Florebat tunc temporis in sancti Albani monasterio Paulus abbas, e Cadomeni monasterio a Lanfranco accitus, cui Anselmus^b de ejus ad eam dignitatem promotione gratulatus est. Novum ille templum^c cum claustris & monasticis domiciliis ædificavit, locumque libris, ornamentis variis & nova possessionum accessione decoravit; & quod majoris momenti est, monasticam illic disciplinam pæne collapsam restituit. Ad hæc monachi e sancti Albani monasterio in Tinemuthensem ecclesiam, sancti Oswini regis insignem reliquii, quam Rotbertus Northumbriæ comes instauraverat,

raverat, ab eo inducti, ea lege, ut juri & potestati sancti Albani abbatis omnino subjeti essent, & in ejus arbitrio esset ejus loci priorem & monachos pro arbitrio mutare. Hanc cellam cum lustraret Paulus abbas anno M xciii. redeundo morte interceptur, ut suo loco videbimus.

Celebre tunc temporis erat monasterium sancti Sulpitii prope urbem Aquilam, in Neustria superiori. Quo præcisè anno conditum fuerit, non satis constat. Id tantum tradit Ordericus Vitalis, quod Ingenulfus Aquilæ dominus in propria possessione monasterium construxerat in honore sancti Sulpitii præfulis Bituricensis, in quo hoc anno M lxxxv. Richerius, & post aliquot annos Gisebertus, utriusque Ingenulfi loci conditoris filii, sepulti fuerunt. Prioris obitum ad annum M lxxxv. refert Ordericus, quem casu die xiv. kalendas Decembris ita evenisse scribit: Cum ille cohortem adversus Hubertum vicecomitem, qui in Willelmum regem rebellarat, duceret, puer quidam inter vepres absconditus sagittam emisit, qua Richerius sub oculo letaliter vulneratus est. Hoc facinore commoti Richerii comites puerum apprehensum jugulare volebant. sed eos ille impedit, quanto poterat conatu exclamans: *Sinite illum pro amore Dei; peccatis meis exigentibus sic debeo mori. Mox dimisso percussore legendus heros peccata sua sodalibus confessus est, & antequam urbem adduci potuisset mortuus est.* Ita Ordericus. Hactenus subsistit ecclesia sancti Sulpitii Aquilensis, sed calamitate temporum in simplicem cellam redacta, absque monachis. Pendet quidem a monasterio sancti Launomari Blefensis: sed eam hodie occupant Jesuitæ Aurelianenses, ejusque reditus collegio suo uniri curarunt.

CX IV. Cella sancti Sulpitii prope Aquilam.

Sub finem hujus anni obiit plenus dierum & virtutum Alfanus archiepiscopus Salernitanus, anno pontificatus sui vicesimo-octavo; obiit, inquam, vii. idus Octobris, sepultusque prope tumulum Gregorii VII. in sancti Matthæi ecclesia, ubi eundem pontificem paullo ante sollempni pompa humaverat. Multa metro & prosa scripsit, a Petro diacono recensita. quæ pleraque ab Ughello edita sunt in appendice ad tomum II. Italiæ sacra. In his poematiis nobis præcipue notanda sunt carmen de monte Casino, *Ode in laudem sanctæ Ursule*, cujus nomen haud scio an quisquam ante Alfanum commemoravit; versus ad Attonem episcopum Theatinum, quem *semivestitum genuisse cuculla* dicitur, Casini sepultum, cujus epitaphium idem auctor composuit; versus ad Transmundum puerum scholasticum; alii denique ad Guillelmum monachum grammaticum. In illis Transmundum in lectione Platonis & Aristotelis, necnon Virgilio versatum dicit: at in fine eum ab his studiis revocat hac strophæ.

CX V. Alfani Salernitani archiepiscopi obitus & scripta.

*Si Transmunde mihi credis amice,
His uti studiis desine tandem.
Fac cures monachi scire professum,
Ut vere sapiens esse puteris.*

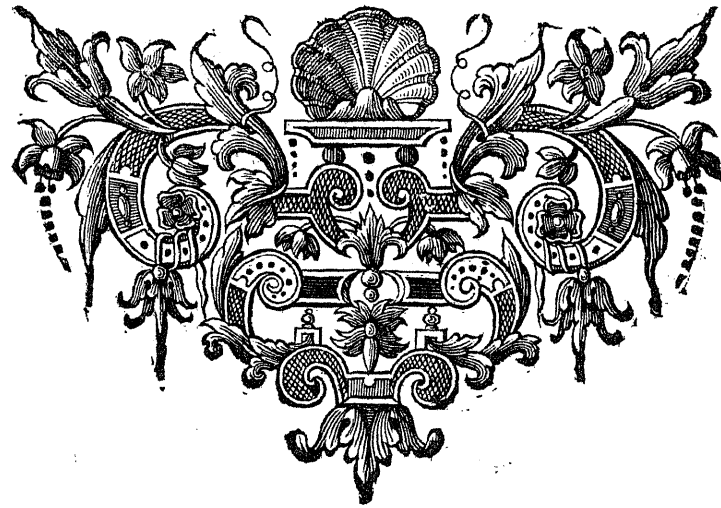
Idem Alfanus in carmine ad Guillelmum monachum percontatur, quid ipsum impulerit, ut, abdicatis sæculi opibus & honoribus, quæ sola olim in pretio ipsi erant, postmodum monasticam vitam, quam despectui habebat, prætulit. Ad quod Guillelmum respondentem inducit, sibi tandem fuisse perspectam mundi vanitatem, qui suos asseclas & amatores uno momento rebus suis spoliat. quod festivo lupi & vulpis apologo explicat. Alfano archiepiscopo, ejus nominis primo, successit Alfanus secundus ex presbytero ecclesiæ sancti Maximi custode, cujus pontificatus initio Leo Cavenis abbas, eo nomine secundus, monasterium sancti Nicolai de Palma, quod Lucius vicecomes considerat, monachis suis instituendum commisit.

Per illud tempus, haud tamen satis constat quo id anno factum fuerit, monachi sancti Stephani de Vallibus apud Santones se se ita monasterio Malliacensi subjecere, ut exinde abbatem assumere tenerentur; aut certe si quis inter eos tali honore inveniretur dignus, post ejus electionem perduceretur Malliacum, coram abbate & monachis in capitulo *de sua conversatione & sui ordinis observatione obedientiam* promissurus. Id factum post Doni abbatis Vallium secundi mortem, cui Reginaldus ex Malliacensi monasterio, concedente Gaufredo abbate, & Ramulfo episcopo Santonensi confirmante, substitutus est, ut fusius expositum habes in veteri notitia quam in Appendice proferemus. Vallium abbatem de proprii mona-

CX VI. Monasterium Vallium Malliaci subji-

ANN. CHR. 1085.
 a Gall. christ. 20. 4. p. 892.
 b Ibid. p. 892.

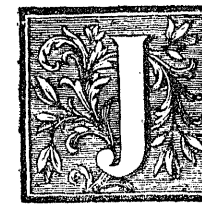
sterii gremio, aut certe ex Malliacensi assumendum esse confirmavit Alexander III. anno M C LXX. in bulla a Petro-Willelmi abbati & monachis Vallensibus inscripta apud Sammarthanos. At quo tempore Vallenses Malliaco subiecti fuere, ipsis quoque subjectus est Sulleiensis prioratus, eo pacto ut abbatiae titulo donaretur. Con-
 sensit Reginaldus Vallium abbas, Sulleioque abbatem statim praefecit. sed eo de-
 functo, cum resilire vellent Sulleienses monachi, Seguinus, qui tunc Vallibus praer-
 rat, Malliacensem abbatem Gaudinum interpellavit, ut sibi in domandis Sulleien-
 sibus opem ferret. quod ille praestare renuit, nisi ei & ipsi Sulleienses subicerentur.
 Atque ita lis post varias altercationes composita fuit, ut Sulleienses Seguino Val-
 lensi abbati, & ille abbati Malliacensi claves monasterii sui in signum domini com-
 mitterent b. Facta est haec conventio regnante in Francia Ludovico, & Bernardo
 ecclesiam Santonensem regente.

A N N A L E S
 O R D I N I S
 S. B E N E D I C T I .

LIBER SEXAGESIMUS SEPTIMUS.

Ab anno Christi 1086. ad annum 1091.

ANN. CHR. 1086.
 I.
 Desiderius abbas papa renuntiat in-
 vitus.

JAM fere annus erat, ex quo post mortem Gregorii sedes apostolica legitimo pastore carebat, Desiderio abbate electioni suae constanter resistente; cum episcopi & cardinales multi, ex diversis partibus Romam sub pascha profecti, eum Romam accersiverunt, postularuntque, ut secum omnes episcopos & cardinales, qui Casini erant, unaque Gisulfum Salernitanum principem adduceret, ut primo quoque tempore de constituenda ecclesia consultarent. Ille vero, omni de se suspicione post tot menses abjecta, mandato statim paruit. Tum, comitiis pridie pentecostes habitis, omnes ipsum orant, ut pontificatum suscipere ne gravaretur, neque ecclesiam Dei ab adulterino ulterius pontifice occupari sineret. At ille eadem, qua prius, constantia eorum preces repudiavit, professus, se omnia passurum potius, quam ut tantum onus subiret. Postridie rogatus, ut vel saltem eum designaret, quem pontificatu dignum censeret; Odonem Ostiensem episcopum suggestit. Plerisque in eam sententiam inclinantibus, tum vero cardinalis quidam: Ne siverit Deus, inquit, ut alium quam Desiderium pontificem habeamus: qua voce commoti ceteri, Desiderium uno consensu prehenderunt, & in aedem sanctae Luciae perductum sub nomine Victoris III. pontificem inaugurarunt, injecta in ejus humeros chlamyde coccinea, cum albam renitenti imponere non potuissent. Post quadriduum Victor Roma egressus, Ardeam adiit & Tarracinam; ibique pontificem esse nolle professus, pontificia ornamenta deposuit, & Casinum reversus, ab episcopis & cardinalibus ulla ratione reduci haud quaquam potuit.

II.
 Hugonis archiepiscopi de
 ea judicium
 refertur.
 a Labbe bibl.
 to. 1. p. 233.
 & 1622.

Haec omnia, quae ex chronico Casinensi retulimus, longe discrepant ab iis, quae de electione Desiderii commemorat Hugo Lugdunensis archiepiscopus in epistola ad Mathildem comitissam, ab Hugone Flaviniacensi a relata: in qua nescio quid humani passus videtur Hugo archiepiscopus, quod, se praetermissis, Desiderius electus fuisset. Scribit quippe, Casinensem abbatem, antequam ipse Hugo Romam advenisset, electum fuisse, seque uti & ceteros fratres, hominum magis quam Dei respectu, ejus electioni assensum praebuisse: ast ubi Casini eum convenisset, tam nefanda ex ejus ore se audivisse, ut assensus sui magnopere poenituerit. Eum quippe dixisse, (quod, nisi ipse audivisset, nequaquam crederet) se Heinrico dicto regi fidem dedisse, quod

AN. CHR. 1086. ad obtinendam imperialem coronam eum adjuvaret; eundemque suo ipsius con- filio adductum fuisse ad invadendas terras beati Petri. Ad hæc dixisse, Romanum electum, quisquis ille demum futurus esset, etsi a beatissimo papa Gregorio abso- lutum, tamen excommunicatum fore, nisi ipse Attonem cardinalem, Mediolanensem olim electum, quamvis a prædicto papa ipso abbate subscribente publice excommu- nicatum, & absque pœnitentia defunctum, beatum diceret. Denique eundem ab- batem passim decreta domini sui papæ Gregorii, aliorumque sanctorum patrum pa- lam improbare & factis destruere. Quæ omnia cum ipsum pontificatu indignum pro- bent, sibi aliisque visum esse, ut, electione toties ab eo refutata & ecclesiæ reddita, obtentu novi eligendi pontificis Capuam convenirent ad concilium, quod *illarum partium apostolicus vicarius* seu legatus convocaverat; seque re vera cum abbate Mas- siliensi, scilicet Richardo, & archiepiscopo Aquensi, aliisque ex urbe Salerno illuc convenisse: abbatem vero Casinensem suos asseclas perpulisse, ut se ad sumendum pontificatum compellerent. at se cum episcopo Ostiensi & Witmundo monacho, eo nimirum quem e monasterio sancti Leutfredi in Italiam profectum superius a di- ximus, & cum aliis, ejus restitutioni obtulisse, nisi de quibusdam, quæ contra ejus famam vulgabantur, se purgaret: eum vero negasse se id facturum; iterumque ele- ctionem suam refutasse; sicque conventum solutum fuisse. Interim Jordanum du- cem seu principem Salernitanum rogasse, ut abbatem Alfanum in episcopum Saler- nitanum consecraret. quod cum ille facere non auderet, Ostiensi contradicente, propterea quod Alfanus ambitus manifeste convictus esset, principem ob id indi- gnatum ab eis recessisse. Abbatem porro, veritum scilicet, ne ejus præsidio destitu- tus ad pontificatum pervenire non posset, revocato duce, Alfanum episcopum con- secrasse; & pluviali sibi imposito, Romam iter instituisse. quod ubi rescivit Ostien- sis, qui ei huc usque restiterat, ne abbas contra dignitatis suæ prerogativam ab alio consecraretur, propositi & sponsonis factæ immemorem, abbati reconciliatum, re- verentiam ei per omnia, uti papæ, exhibuisse. Hæc pluribus Hugo archiepiscopus, quæ semina fuere schismatis illius, quod prædictus Hugo, una cum Richardo Mas- siliensi abbate, excitavit, ob id ambo a Victore excommunicati, ut anno sequenti videbimus. Sane quam longe ab assentatione Heinrichi regis absuerit Desiderius, manifestum est ex iis, quæ superius b diximus: quippe qui Casinensem abbatiam de manu regis numquam se accepturum constanter asseruit, nisi eum legitime corona- tum videret; nec adduci potuit, ut ei fidem, uti ille postulabat, præstaret. Ceterum, si tantopere pontificatum ambiisset, quid necesse erat toties fugere, toties electionem sui factam refutare? Certe tota illa epistola Hugonis animum invidia exulceratum satis superque ostendit. Alteram ejusdem argumenti epistolam ad eandem Mathil- dem scripsit post mortem Victoris papæ, ut inferius videbimus.

III. Anselmi Luc- censis obitus & scripta. Hæc epistola scripta fuit post mortem Anselmi Luccensis episcopi, quem Hugo *reverentissima memoria beatus Anselmum* initio vocat. Post menses novem & dies vi- ginti-tres a transitu Gregorii papæ obdormivit in Domino venerabilis Anselmus, amicus ejus singularis: cujus exemplo *testamentum non fecit, quia unde faceret non habebat*. Mantuæ versabatur, cum extremo correptus est morbo. Discipulos in pri- mis monuit, ut in fide beatissimi papæ Gregorii constanter permanerent; rogavitque, ut in capitulo monasterii sancti Benedicti ad Padum, id est Padolironensis, ubi mo- nachum professus erat, sepulturæ mandaretur: quod tamen secus accidit, agente Bo- nizione Sutriensi episcopo & clamante, omnino decere, ut vir sanctissimus & humillimus in episcopali Mantuæ ecclesiâ perquam honorifice sepeliretur. Illic obiit xv. ka- lendas Aprilis, eidem ecclesiæ præsidente Ubaldo episcopo, ibique dominante nobilissima duce Mathilde, quæ a sancti Anselmi consiliis tota pendeat. Funus ejus sol- lemnis pompa curatum, præsentibus præter Ubaldum Mantuanum nonnullis episco- pis, scilicet Godefrido Magalonensi, Benedicto Mutinensi, Ariberto Regiensi, & Da- miano cardinali Romanæ ecclesiæ, qui & ipse Nonantulensis cœnobii abbas erat. Libellum de Anselmi vita & miraculis scripsit ejus *presbyter in pœnitentia*, ut se ipse dicit, cujus nomen a littera B. incipiebat. Alterum de ejusdem miraculis adjecit Hugo presbyter Mantuanus. Ad Anselmi scripta quod attinet, memorantur in ejus vita Apologeticum pro Gregorio VII. expositio in Lamentationes Jeremiæ, & alia in Psalmos imperfecta: quibus addenda collectio canonum, tredecim libris ab eo composita.

Hoc ipso anno primum Camaldulensis instituti sanctimonialium monasterium conditur in municipio Luci, territorio Mucellano, diœcesis Florentinæ, sub titulo sancti Petri, agente Rodulfo Camaldulensis eremi priore, qui illic Beatricem pri- mam priorissam, ut vocant, instituit. Hunc locum a ex donationibus Camaldulo factis idem Rodulfus dotavit, ea conditione, ut illæ sanctimoniales sacre eremo- semper subjectæ essent: secus vero, earum possessiones ad sacram eremum reverte- rentur. Hunc locum in primis illustravit Cunidia uxor Gothidii, Luci & Cantome- ruli comitis, ex cujus testamento hæc bona Camaldulo provenerant. Hoc institu- tum probavit Rainerius Florentinus antistes, eique decimas sibi debitas relaxavit. Eisdem sanctimonialibus munificam se præbuit Zabulina, Lundulfi comitis uxor, quæ & ipsa earum cœtui se se adjunxit.

Narbonensem ecclesiam tunc temporis regebat Dalmatius archiepiscopus, qui hoc anno suburbanam sanctæ Mariæ ecclesiam, vulgo de Monachia * dictam, cum suis adjunctis, a Simoniacis & Nicolaitis ad id tempus possessam, Deo b & sanctæ Ma- riæ, sanctoque Victori ac cœnobio Massiliensi, & Richardo abbati, ejusque mona- chis in perpetuum concessit: *ut monachi ibi possint Deo quiete vivere; & ut ipse Dal- matius possit habere adjutores & cooperatores religiosos viros, cum quibus ipse & suc- cessores sui opus Dei perficere possint.* quod ut ne a successoribus suis violetur, sub gravi interminatione vetat. *Facta carta donationis hujus, XIII. kal. Maii, anno ab incarnatione Domini M LXXXVI. indictione VIII.* His litteris apposita sunt signa Wil- lelmi episcopi Tolonenfis, Arnaldi abbatis Castrensis, & Willelmi abbatis Psalmo- diensis, Raimundi comitis Ruthenensis & Narbonensis. Dalmatii sigillum haud du- bie pro signo erat. Has litteras sequuntur aliæ, ab eodem archiepiscopo post bien- nium datæ, quibus ratam habet hujus ecclesiæ donationem sancto Victori factam, quam sub regimine & ordinatione Massiliensis abbatis vult in posterum consistere, maxime quia Massilienses fratres eam a summa paupertate & misera captivitate re- levaverant. Hæc ecclesia hætenus perstat sub congregatione sancti Mauri.

Ex eodem sancti Victoris cœnobio orta est restitutio disciplinæ regularis in mo- nasterio sancti Savini in Levitania *, diœcesis Tarbeienfis. Ejus rei auctor fuit Centul- lus Bigorritanus comes, qui hoc monasterium, a monastica religione prolapsum in pristinum statum reformare cupiens, Richardo abbati, & monachis Massiliensi- bus illud commisit, secundum consuetudines Massiliensis cœnobii regendum & cor- rigendum, assentientibus Bernardo episcopo Tarbeienfi, Odone tum sancti Savini abbate, aliisque istius regionis primoribus viris. Ejus rei litteræ datæ sunt anno M LXXX. kalendis Aprilis. Earum effectum retardarunt non modo rex Aragonensis, sed etiam circumjacentes accolæ, maxime Caldarenfes, qui Massilienses a recupe- ratione monasterii possessionum, quas invaserant, hostiliter arcebant. Sed tandem Ebrardus hoc anno electus abbas, apud Centullum comitem satis egit, ut finem his turbis imponeret. Vocati itaque ad iudicium invasores, cum nullum suæ inva- sioni colorem asserere potuissent, causa ceciderunt, & ablata sancto Savino restituere compulsi sunt. Deformatum bellicis hæreticorum tumultibus & fere eversum mo- nasterium instauraverunt monachi congregationis sancti Mauri, sub qua hætenus viget.

Sub finem hujus anni decessit in Calmeliacensi sancti Theotfredi monasterio Wil- lelmus abbas, ejus nominis tertius, cujus præclara in superioribus facta præstrinxi- mus. Morte imminente, fratres ad concordiam cohortatus, de substituendo quam- primum successore eos admonuit, eumque designavit. Ejus obitus idibus Septembris in chronico monasterii notatur. Mox accitus ille, qui abbas designatus ab eo fuerat absens, unanimi fratrum consensu eligitur, Willelmus itidem nomine; idemque se- quenti die, quæ sancti Thomæ apostoli festivitas erat, ad Aniciensem beatæ Mariæ ecclesiam confirmandus & benedicendus adducitur. Aberat tunc a sua ecclesiâ Ade- marus episcopus, utpote ad sacra loca profectus: cujus vice electum, ab Anicienfi approbatum capitulo, Hugo Gratianopolitanus præful ante altare beatæ Mariæ abbatem ordinavit anno M LXXXVII. Inde ad suos reversus Willelmus, commissi sibi gregis profectui, tam in temporalibus, quam in spiritualibus indefesse allaboravit. Ecclesiâ variis ornamentis ab eo decorata, bibliotheca libris instructa, totumque fere monasterium novis ædificiis instauratum, cellarium scilicet, capitulum & dor- mitorium, quod centum lectos separatim capiebat. Denique, cum animadverteret

ANN. CHR. 1086.

I V. Camaldulen- sium sanctimo- nialium primi- mum mona- sterium.

a Hist. Ca- mald. lib. i. c. 55.

V.

S. Victori de- tur ecclesia B. Mariæ de Monachia.

* N. Dame de la Mour- guie.

b Baluz. append. ad conc. Narbo. p. 80. c. seqq.

V I.

S. Savini Le- vitani reform- mario.

* La Vallée de Lavedan.

V II.

Calmeliacen- ses abbates.

ANN. CHR.
1086.

vir prudentissimus, quam necessaria sit veterum instrumentorum custodia ad afferendas monasterii possessiones, omnes chartulas in unum codicis corpus redigi curavit per unum e suis monachis, qui breve chronicon eidem codici inseruit, ex quo ea fere omnia, quæ hæcenus de eodem monasterio retulimus, accepta sunt. Compiler ille, cujus nomen ignoratur, collectionem suam in duos distinguit libros, resecta verbosa superfluitate quorundam instrumentorum, necnon imprecationibus adhiberi solitis, quas ex decretis canonum & Romanorum pontificum facile suppleri posse dicit. De pontificiis diplomatibus ab eodem Willelmo impetratis inferius agemus.

VIII.
Gerardi prioris
Caritatis
obitus.

Pervenit saltem ad hunc annum venerabilis Gerardus, prior & fundator monasterii Caritatis ad Ligerim sub congregatione Cluniacensi. Id colligere licet ex libro de miraculis sancti Nicolai episcopi, necdum vulgato, quem quidam Beccensis monachus & ædituus, haud dubie Nicolaus nomine, ineunte sæculo undecimo scripsit. Hic sub finem libri, de cella Caritatis & de Gerardo ejus auctore loquitur in hunc modum: *Cluniacensi cœnobio subest quedam cella, quæ dicitur Caritas, in qua primum prepositus constitutus est vir nobilis & religiosus, nomine Girardus, qui regimen ejusdem ecclesie tenuit plusquam triginta annos.* Hæc cella ^a, ut superius dictum est, condita fuit anno M LVI. adeoque Gerardus, ejus auctor ac primus prior, qui anni amplius triginta eam rexisset dicitur, ad hunc saltem annum pervenit. Ejus tamen obitus anno sequenti collocatur in chronico ^b Vizeliacensi. Eximiæ ejus caritatis exemplum jam ^c retulimus, qui cum non minus quam centum fratres quotidie in monasterio alendos haberet; nullum tamen mortalium illac, quæ via publica est, transire permittebat, quin eos ad hospitandum non invitaret modo, sed etiam pertraheret; & ad subveniendum iis, qui penuria laborabant, *ad tria vel quatuor millia solidorum mutuatus est.*

IX.
Caritatis cellæ.

Hæc cella alias non paucas sibi subiectas ab initio habuit, habetque etiam nunc quinquaginta-duas, quarum priores olim ad capitulum generale in pervigilio assumptionis eo conveniebant. In his cellis una fuit in quadam pagi Brigiensis possessione, *quæ Crux dicitur.* quæ possessio a quodam viro illustri data est venerabili Girardo, ut illic suorum monachorum cœtum institueret. Istuc complurium monachorum colonia ab eo deducta, quibus religiosum quemdam & ferventem in ordine suo virum præposuit. Adveniente sancti Nicolai festivitate, priorem illum interrogant fratres, an historiam sancti Nicolai propriam in vigiliis decantarent. Negavit ille, causatus apud Cluniacum, unde forsitan assumtus erat, eam non cantari. Hi vero reponunt eam cantari in monasterio Caritatis, ex instituto domini sui Gerardi prioris. Ille vero ad hæc respondit, eos esse Cluniacenses, nec aliud apud se, quam Cluniaci, cantandum. Instant nihilo minus fratres tertium usque, ut ritus Caritatis prævaleret: at prior a verbis ad verbera venit, eosque virgis ob contumaciam cædi fecit. sed id non tulit impune vir bonus. Nocte enim subsequente, cum se sopori dedisset, a beato Nicolao tam diu flagris cæsus fuisse dicitur, dum antiphonam, *O Christi pietas*, quæ de sancto Nicolao erat, cantare compulsus est. Hoc cantu excitati fratres, priorem dormientem & cantantem stupefacti circumstant. qui expergefactus, eis innuit, ut ad strata sua redirent. Tum prima luce, cum loquendi tempus adesset, rem totam eis exposuit, ac dubitantibus humeros vibicibus confisos ostendit. Postea cum aliquot fratribus ad Gerardum priorem profectus, petiit se officio prioris eximi. Et qua de causa inquit Gerardus. Nimirum, ait ille, quia fratres acriter me verberari fecerunt. Commoto hac de re Gerardo, factum enarravit prior, & verberum plagis dicto fidem fecit. quo audito, Gerardus prædictam antiphonam cantavit, & per omnes cellas suas historiam sancti Nicolai cantari præcepit. Hæc ex Beccensi illo monacho, præter quem nulla nobis superest notitia de cella illa Crucis, sita in pago Brigensi, ubi nulla alia est cella Caritati subiecta, præter Radoliensem, sancto Paulo apostolo sacram, & Sezannensem, quæ sanctum Julianum patronum agnoscit.

Alia Caritatis cella insignis est apud Longam-villam, opidum diocesis Rotomagensis in Caletis * ad Seiam * fluviolum, in qua olim viginti-sex monachi esse debebant. Conditorem agnoscit Gualterium-Gisfardum, ejus nominis primum, quo ad-jutore Willelmus dux Nortmannorum ad conquirendum Angliæ regnum usus est. Non confundenda hæc cella cum villa cognomine, quæ anno M XII. Gemeticensi

* le pais de
Caux.
* la Sie.

monasterio ^a tributa fuerat a Berno seu Bernone abbate Burgulienfis cœnobii, cui Emma comitissa hunc locum antea donaverat. Aliarum Caritatis cellarum indicem vide sis in Bibliotheca Cluniacensi.

Venerabili Girardo in regimine Caritatis successit Wilencus, cujus meminit Hugo monachus in actis sancti Hugonis abbatis Cluniacensis. Cum esset apud Nantuacum vir sanctus, venit nuntius qui diceret, obiisse Wilencum, qui fuit prior Caritatis. Mox pro defuncto missam celebravit piissimus abbas: cui inter sacra revelatum est, non Wilencum, sed Orium monachum obiisse. Ibi tunc aderat Odo episcopus Osiensis, ex Germanica legatione revertens, qui, nuntio ad monasterium Caritatis misso, rem ita, ut vir Dei dixerat, se habere intellexit. Id contigit anno præcedente ^b, quo Wilencus necdum prior erat, vivente adhuc Girardo. Rotbertus Nivernensis comes omnes donationes monasterio factas ex rebus suæ ditionis anno M XCIV. confirmavit; ob idque *equum unum optimum a priore domno Wilenco accepit. Actum publice apud Marchiam* castrum sub presentia domni Wilenci prioris, Ludovici quoque atque Giraldi monachorum.* Hoc castrum prope Caritatem ad Ligerim positum est. Wilenco successit Imarus seu Igarus, in litteris sacris maxime versatus, ex monacho sancti Martini de Campis factus Ordinis custos, dein prior Caritatis, inde Monasterii-novi apud Pictavos abbas, Oldrico in ejus locum apud Caritatem substituto; ac demum cardinalis, de quo plura suo loco. Oldricum priorem excepit Theotardus, cujus una exstat epistola ^c ad Petrum Venerabilem, qui duas ad eum rescripsit. Post Rainaldum Theotardi successorem Caritati præfuit Rodolphus de Soliaco, Theobaldi Campaniæ comitis agnatus, postea Cluniaci abbas, inde rursus Caritatis prior.

Jam annus fere tertius erat, ex quo Anastasius ^d monachus in eremo versabatur: cuius tanta sanctitatis opinio erat, ut circumpositi accolæ ad eum turmatim accederent, pœnitentiam & salutaria ab eo monita accepturi. at ille prædicandi ac pœnitentis facultatem sibi concessam non esse dicebat. Exacto in solitudine triennio, venerabilis Hugo abbas eum revocavit Cluniacum, scriptis ad ipsum litteris, quibus eum ad revisendos fratres hortabatur. Mox ille ad iter se accingit: sed febris in via correptus, in loco, quem Devotas * appellant, diocesis Rivenfis * morbo ingravescente cursum consummavit XVII. kalendas Novembris, ibidemque in basilica sancti Martini sepultus est, miraculis subinde illustratus.

Exstat in pago Belismensi, diocesis Sagiensis, cella de Domna-Maria, quam Albertus, pater Arnulfi Turonum archiepiscopi, monachum apud Gemeticum professurus, eidem abbatiæ contulit, Rotberti regis principatu factus demum abbas Miciacensis cœnobii apud Aurelianos. Post annos fere sexaginta ^e Fulco Miciacensis abbas litem de hac cella movit adversus Guntardum & monachos Gemeticenses. Ad hanc finiendam hoc anno convenerunt ad placitum Rotberti de Belismo ambo abbates, adstantibus multis abbatibus ac baronibus, quorum judicio decretum est, ut Gemeticenses antiqua possessione fruerentur. Huic placito interfuere Rotbertus abbas Sagiensis, Mainerus abbas sancti Ebrulfi, & Johel abbas sancti Petri de Cultura.

Dum Cenomannensi sancti Petri de Cultura monasterio præset Johelus abbas; quem a Gregorio VII. restitutum diximus, accidit, ut Patricius de Cadurcis * Gaufridum puerum, filium Gaufridi de Brullone, occideret. Is cædis expiandæ causa ecclesiam de Bernaio, necnon cœmeterium, decimam & terram altaris Gaufrido dedit. Gaufridus vero eam Deo & sancto Petro, ejusque monachis pro anima filii sui donavit, ita absolute, ut nullum alium, præter Deum, illic dominum agnoscerent, annuente Patricio de Cadurcis cum uxore sua Mathildæ. Monachi autem pro defuncto *mille missæ* cantasse dicuntur. Postea, cum idem Patricius mare trajicere vellet, ipse & filius ejus Hugo hoc donum confirmarunt, præfente Odone Cultura abbate, qui Johelo successerat. Haud scio an idem sit Patricius de Cadurcis, Hugonis de Matriniaco filius, qui, cum monachus apud Culturam factus est, parochiam & terram suam Lavarriaci * sancto Petro dedit, consentientibus filiis suis, Hugone & Goffrido; necnon comitibus Gaufrido Andecavensi & Fulcone Vindocinensi ejus nepote. Eodem tempore Rainaldus sacerdos, ipsius Patricii consanguineus, ibidem monachus factus est. His adjungendus Enoch, frater Helici comitis Conomannensis, qui Helias quædam prædia *pro monachatu Enoch fratris sui* sancto Petro largitus

ANN. CHR.
1086.
a V. lib. 53.
n. 68.X.
Girardi suc-
cessores.b V. lib. 66.
n. 92.

* les Marches.

c Pet. Ven.
lib. 2. ep. 5.
et seqq.XI.
Anastasi mo-
nachi obitus.
d V. lib. 65.
n. 19.* Doydes.
* Rieux.XII.
Lis de cella
Domna-Ma-
ria.
e Neustrin-
pia p. 311.XIII.
S. Petro de
Cultura facta
donatio.
cc * vulgo
Sourches.Mille
missæ.

* Lavarri.

ANN. CHR. 1086. est in præsentia Hoëlli Cenomannensis episcopi, & Juhelli abbatis Culturenensis, qui, quasi in materno gremio, fratrem meum, inquit comes, cum summo honore & jucunditate in monasterio suscepit.

Berno Vindocini abbas.

a Labbe bibl. 10. 1. p. 288.

Quod dicitur de mille missis pro defuncto celebratis, idem quoque non semel eodem tempore factum legitur in monasterio Vindocinensi, cujus abbas Berno, Davidis successor, ix. kalendas Maii hoc anno ordinatus memoratur: qui post annos septem baculum pastorem, ætate & ægritudine confectus, Goffrido resignavit. Ipso Bernonis ordinationis anno pridie kalendas Martii obiit Burchardus comes, bonæ indolis adolescens, filius Fulconis comitis, Anseruli cognominati.

XIV. Godefridus Novigenti abbas.

Novigentensem pagi Laudunensis abbatiam cum Remigiana & Humolariensi ad hunc usque annum retinuit Henricus abbas, cujus munificentia locus iste non parum crevit. Idem multa contulit ad ejus ecclesiæ dedicationem, quæ ab Helinando Laudunensi episcopo facta est. Verum, cum ætate gravis, & oculis præ senio captus esset abbas, hanc Novigenti abbatiam, quæ sine multa sollicitudine procurari non poterat, abdicare statuit, & cuidam nepoti suo committere tentavit. at monachorum vota in alium convenerunt, scilicet Godefridum, conterraneum suum, sancti Quintini apud Peronam monachum, de quo jam sæpius actum est. Eo abbate magno-pere aucta est monasterii res familiaris, donationes certatim conferentibus illarum partium incolis ob religionis studium, quæ illic amplius, quam in circumpositis monasteriis, vigeat. In primis simoniæ crimen perosus vir Dei, exclusis mercimoniis, inquit Guibertus, nimirum in suscipiendis novitiis, solam admisit gratiam, lucri turpis & opus & nomen execratus.

b 7. lib. 65. n. 10. & 66. n. 8.

c Guibert. lib. 2. de vita sua c. 2.

Godefridi abbatis electionem & præclara facta luculentius commemorat in ejus vita Nicolaus monachus in hunc modum. Ingelramnus comes, castelli Codiciaci dominus, pater Thomæ de Marla strenui comitis, necnon Helinandus præsul Laudunensis, cum animadverterent, Novigenti monasterium nec spiritalibus, nec temporalibus bonis ab Henrico abbate augeri, quantum vellent; eum magnopere interpellarunt, aut accuratius id efficeret, aut illius præfecturam abdicaret. quippe se nolle amplius ejus loci pati detrimenta, quorum studio & beneficiis fundatus esset. Ille vero tum adversa valetudine, tum ingravescente ætate compulsus, Novigentensibus liberam permisit eligendi abbatis facultatem. Mox illi, communicato cum Rainaldo Remorum archipræsule, & provincialibus episcopis consilio, Godefrido, compertæ integritatis ac virtutis viro, hoc onus communi sententia imponendum decernunt. quod rex Philippus probavit, missis ad Godefridum sancti Quintini de Monte abbatem litteris, quibus eum hortabatur, ut Godefridum monachum suum ejus rei causa illuc mitteret. quod ille ægre admodum exsecutus est, perducto ad urbem Laudunum Godefrido, ubi ab Helinando episcopo ordinatur. Cum Novigentum pervenisset novus abbas, non nisi sex monachos & duos puerulos illic invenit, nihil ibi vini aut annonæ, cellas admodum humiles & angustas, omnia fere dumetis & tribulis obsita. quibus succis & extirpatis, ædificia monachis opportuna & accommoda extruxit. Insuper domum ædificavit, in quibus pauperes & infirmi reciperentur, quibus fovendis terras & vineas assignavit; quotidie hanc domum frequentare solitus, ut pauperum pedes ablueret; vestes eis præberet, & defunctos sepulturæ mandaret. Tum multi ad eum confluere coeperunt, in his duo eximii patres, Lambertus scilicet cœnobii Floriniensis, & Waldradus sancti Nicolai de Ribodi-monte abbates, qui, nativo solo & monasteriorum regimine relicto, in ejus disciplinam concesserunt. Ea porro Godefridi abstinentia erat, ut solis herbis virentibus vel arborum fructibus corpusculum sustentaret, cum aliis congrua fercula exhiberi curaret; indignatus aliquando coquo, quod herbis præter salem & aquam, non nihil panis albi intrivisset. Ceterum ejus monita ad discipulos hæc fere erant, ut se-
 •• dulo cogitarent, unde vel qua causa venissent; quo tenderent, & qua irent. deinde,
 •• ut nihil sibi peculii vindicarent, voluntatem propriam frangerent; puritatem cordis, oris veritatem, & corporis munditiam momentis omnibus Christo exhiberent;
 •• & caritatis glutino inter se conjuncti, summopere curarent, ut ne quis in ipsos hostilibus insidiis pateret accessus.

XV. Nobiles femine ejus consiliis reguntur.

Neque vero viris tantum, sed etiam muliebri sexui profuit Godefridus. In primis Adelheidis, castri Codiciaci vicecomitissa, ejus sermonibus egregie instituta, facultates suas magna ex parte in egenos erogavit, & spretis sæculi pompis, Novigentum secessit,

secessit, ibidemque in magna sanctitate perstitit, quoad Godefridus ad episcopatum Ambianensem promotus est. Illic tabulam insignem in altari beatissimæ Virginis, & consimilem in Noviomeni sancti Eligii ecclesiâ fieri curavit.

Sed præ ceteris celebris fuit nobilis quædam matrona, Viveta nomine, illustris apud Flandros orta genere, quæ ad Sueffionensem beatæ Mariæ cœnobium, contentis sæculi honoribus & carnis illecebris, se recepit: ubi sumto velamine, annos triginta in magna vitæ districtione exegit, cilicio & inedia carnem domans, pane tantum & aqua ac leguminibus corpus sustentans. Erant autem ei tres filiæ, una Ida nomine, altera Helvidis, tertia Havidis: quarum natu major vix undecim ætatis annos attigerat. Omnes una secum Christo consecravit. Hæc vero ita se totam Godefridi submiserat directioni, ut nihil eo inconsulto ageret. Forte accidit, ut ad procuranda monasterii negotia mittendus esset quispiam ad Teutonum regionem. Beatæ Mariæ parthenoni tunc præerat post Ermengardem abbatissam Ogiva, quæ ad hanc provinciam nullam magis idoneam invenit personam quam Vivetam, utpote quæ Teutonicam linguam callebat. Hæc antequam istud iter aggrediretur, Godefridum adeundum & consulendum censuit. Inde, accepta benedictione, silvam ingressa, quæ Chirisiacum inter & sanctum Paulum interjacet, incidit in manus latronum: qui nulla sacræ professionis aut muliebris sexus reverentia, eam spoliavit, atque itineris comites in vincula conjiciunt. Mox illa ad magistrum suum reversa, eum obtestatur, per merita sancti Nicolai, cujus eo die festum recolatur, ut pro captivorum liberatione precibus insistere ne gravaretur. Ille vero non cum se ait, per quem Deus id genus miraculi operari dignaretur. Urget nihilo minus pia matrona, evincitque, ut ad oratorium Deiparæ preces fundat, dum ipsa pariter procumbit ad altare, in quo imago Christi Domini cernebatur. Ad eorum preces vinciti divinitus solvuntur, carceris ostia patefcunt, & captivi Novigentum advolant. qua re attoniti latrones, ad correptionem Godefridi resipiscunt, & ablata restituunt. Tandem Viveta Jerosolymam, qui mos tunc fervebat, profecta, dum nudis pedibus sacra loca perambulat, demum corporis adversa valetudine & longitudine itineris attrita, inde ad cælestem Jerosalem feliciter migravit.

Tunc temporis monasterio sancti Basoli post Stephanum abbatem præerat Burchardus primus, cujus rogatu Rainaldus Remorum archipræsul septem altaria sancto Basolo concessit, ac privilegia Lotharii regis, necnon Ebali, Odalrici & Manassæ archiepiscoporum confirmavit. Actum Remis anno M LXXXVI. indictione VIII. regni Philippi xxxvi. archiepiscopatus sui tertio. Idem abbas ab Urbano II. confirmationem omnium sui monasterii possessionum obtinuit, diplomate dato apud Sinuessam XVIII. kal. Septembris, anno ab incarnatione Domini M xc. Urbani pontificatus anno tertio. Idem pontifex post octo annos ejusdem loci fratribus jus eligendi abbatis confirmavit rogatu ipsius Burchardi abbatis, cui Richerius anno M c. subrogatus.

Per id tempus Balduinus Montensium comes, cognomento Jerosolymitanus, basilicam sanctæ Mariæ una cum matre sua Richilde apud Valentianas construxit, dotavitque, & clericis primum incolendam & administrandam commisit. Verum post Richildis obitum idem Balduinus Dei cultum ibidem amplificare, & locum sacre religioni artius consecrare cupiens, eum Hasnoniensi sancti Petri cœnobio sub manu Letberti abbatis tradidit, suggerente Gisleberto clerico, ejus loci provifore, & Gerardo episcopo Cameracensi annuente, ea nimirum conditione, ut abbas ibidem fratres sub habitu monachali & norma Deo dilecti patris Benedicti Christo militantes constitueret, & tamquam propriam cellam perpetuo jure possideret. Id factum hoc anno M LXXXVI. quo pariter anno Gerardus episcopus duo ibidem altaria, unum in honorem sancti Johannis-Baptistæ, alterum in honorem sanctæ Fidis virginis cum atrio consecravit, ipsamque ecclesiam ab omni episcopali & parochiali censu liberam & immunem fecit. His litteris præter alios subscripsit Anselmus de Ribodi-monte. Prædicta beatæ Mariæ ecclesiâ, olim extra, nunc intra muros, omnium aliarum ejusdem urbis ecclesiarum princeps, ob idque Major dicta est, hæcenus subjecta monasterio Hasnoniensi, ubi Balduinus & Richildis, Jerosolymitani parentes, humati sunt.

Jam annus ab inchoato Affligemiensi monasterio effluebat, cum locum adiit Gerardus Cameracensis præsul, eumque dedicavit in præsentia Heinrici comitis, qui eumdem & libertate donavit, & terræ viginti mansis auxit. Exstat apud Mi-

* Quierzy.

XVI. S. Basoli abbates.

Valentianis basilica B. Mariæ conditur.

a Mir. notit. p. 221.

b ibid. p. 220.

c ibid. p. 227. X VII. Affligemii & Aquicincti dedicatio.

d lib. 66. n. 51. c Spicil. 10. p. 594.

ANN. CHR. 1086. a Cod. do. nat. c. 65. ²³⁴ räum^a ipsius Heinrici comitis Brabantensis seu Lovaniensis diploma de loco, ab antiquis *Affligem* vocato, tunc autem *Novo-monasterio* appellato, quem idem Henricus, ejusque frater Godefridus, ejusdem loci fratribus conferunt, necnon capellam suam in Wavera subterius dictam, cum libertate eligendi, si quidem eis visum fuerit, abbatis, qui baculum, *super altare positum*, nullo contradicente accipiat. *Actum est hoc anno ab incarnatione Domini M LXXXVI. regni vero Heinrici regis tricesimo-quinto, presulatus Gerardi episcopi decimo.* Henrico comiti anno M XCV. in hastiludio apud Tornacum cæso, & Nivellis sepulto, successit Godefridus ejus frater, cognomento Barbatus, qui comitatu Lovaniensi Lothariensem adjunxit. Wavera municipium est Lovanium inter & Namucum, præpositura Affligemienfi insigne, ubi Haectenus Disquisitiones in Regulam Benedictinam commentus est.

b Mir. orig. Bened. p. 286.

Eodem quoque tempore Aquicinctensis ecclesia^b in honorem Domini nostri Jesu Christi & sanctissimæ ejus genitricis ab eodem Gerardo consecrata fuit, Alardo ejus loci abbate primo, qui anno sequenti obiit, Alelmum Becci monachum fortitus successorem, anno M LXXXVIII. mortuum non sine opinione sanctitatis: cui Hamericus Atrebatensis monachus, litteris eruditus, suffectus est. Hujus tempore Gelduinus, ex monacho Laudunensi abbas sancti Michaëlis in Teorascia, abdicata præfectura, profectus est Aquicinctum, ibique reclusus vixit, Haimericus successor futurus.

XVIII. Affligemii pax turbata. c. Spicil. to. 1. p. 591. & seqq.

Affligemienfis cœnobii læta initia Wlbodoni infelix lapsus turbavit. Erat is ex sex^c primis loci cultoribus unus, quem humani generis hostis perversis suggestionibus dementatum ad deferendos socios impulit. Ad sæculum itaque, ceu canis ad vomitum, reversus, non post multum tempus rediit ad monasterium, non pœnitentis animo, sed sextam ejus bonorum partem, quasi labore suo partam sibi debitam, repetiturus. Repulsam passus auctore Fulgentio monacho, qui ex sancti Agerici Viridunensi monasterio una cum socio Affligemium venerat; Theodericum Viridunensem episcopum adit, inculpans duos ex sua parochia monachos, in Brabantum profugos, multa convicia tam de ipso, quam de imperatore spargere. His calumnijs nimium credulus episcopus, Gerardo Cameracensi episcopo mox scripsit, ut duos illos monachos de suo episcopatu quantocius expelleret. Gerardus ad hæc, etsi duobus illis fratribus uti & loco faveret; tamen propter metum imperatoris, cujus favore episcopatum adeptus erat, simul propter episcopum, quem apud imperatorem plurimum posse sciebat, mandavit fratribus ut discederent, nec ulterius in sua diocesi remanerent. Hoc mandatum ægre ferentes duo illi fratres, ad Rainaldum Remorum archiepiscopum confugiunt, eique innocentiam suam exponunt. His auditis, Gerardo episcopo præcipit archiepiscopus, ut ab eorum infestatione absteat, eosque in loco quietos manere sinat. sicque optata securitate potiti fratres, nullam deinceps molestiam passi sunt.

Eodem anno quidam clericus, egregiæ indolis adolescens, Arnulfus nomine, instinctu divino tactus, pufillo Affligemienfium gregi adjunctus est: qui in sancta professione annis circiter sexaginta-quatuor fideliter persistens, exemplo & industria sua multum loco profuit. Ita sensim crescebat cum religione, tum numero Affligemienfis domus, in qua mira animorum concordia, patientia laborum & ærumnarum, victus ac vestitus austeritas vigeat usque ad annum inchoati monasterii sextum, quo ex tempore tantæ religionis odor multos, tum laicos tum clericos, eo traxit: tumque de eligendo abbate, qui eis præesset, actum est.

XIX. S. Trudonis novæ turbæ. d lib. 86. n. 94. e Spicil. to. 7. p. 373.

Dum hæc Affligemii gererentur, in monasterio sancti Trudonis turbæ magis ac magis fervebant in dies. Luipo quippe intrusus abbas, ab episcopo Leodicensi, ut diximus^d, denuo excommunicatus, ad imperatorem iterum pergit. Interim dum rediret^e, turrin ecclesiæ muniunt audacissimi juvenes ejus fautores, qui ecclesiæ ornamenta profanos in usus convertunt, & monasterii substantiam abliguriunt. His facinoribus provocatus Henricus Leodicensis præsul, exercitum movit ad expugnandam illam speluncam latronum, ipsumque sancti Trudonis opidum, cujus opidani seditiosis favebant. Hi obsessi frequentes in exercitum episcopi faciunt excursus, ita ut episcopum longe a loco repellerent. Sed tandem eos incepti pœnituit, invitisque illis, qui in turri erant, obsidibus datis, pacem cum episcopo componunt. Erat ab antiquo Trudonenfes inter & Bruftenienfes grave discidium, immo bellum quasi internecinum, quod ad mutuam utrorumque cædem sæpius vertebat. Itaque

ANN. CHR. 1086. Bruftenienfes, qui pars exercitus erant, de pace inter episcopum & Trudonenfes facta magnopere dolentes, postposita fide, qua episcopus obsides acceperat, eo minime conscio, per quosdam recessus in opidum irrumpunt, ibique ferro & igni obvia quæque devastant cum multa utrimque sanguinis effusione. Dein in monasterii sæpta perrupto muro irrumpunt: at qui intus remanserant, admissos & ingressos trucidant, & super ipsa altaria, horrendum dictu: ipsos immolant, eorumque congesta cadavera in ardentem rogam injiciunt. Sic tota die miserabiliter pugnatum est, nec una in toto opido vel minima domus incendio superfuit. Nocte insequente, qui de monachis supererant, fuga dilabuntur: pauci vero, qui in turri erant, tantorum malorum præcipui auctores, missis ad comitem Arnulfum *de Los* nuntiis, turrin ei tradiderunt. E paucis vero monachis, qui reliqui erant, duo viri, senectute & merito venerabiles, cum discederent, ab ipsis perfidissimis Trudonianis in via comprehensi, percutiuntur, spoliuntur, & ad Leodicensem episcopum plectendi transmittuntur. Horum unus erat Lietbertus, cujus studio bibliotheca multis libris aucta est: alter Stepelinus, qui librum de miraculis sancti Trudonis scripsit. Acta sunt hæc VIII. idus Julias hujus anni: quæ infortunia ex miraculis sancti Trudonis, & ex relaxatione regularis disciplinæ ex his consecuta, monasterio imminere olim Guntramnus abbas cum mœrore vaticinatus erat.

Tandem episcopus, sacri loci vastitatem miseratus, Gerardum venerabilem monachum, quem abbatem electum superius diximus, illuc remisit, ante mensem Augustum, ut fruges colligeret, templi ruinas repararet, & circa exustos monasterii parietes domunculas reficeret. qua re pro tempore & loci facultate peracta, cœperunt fratres bini & bini ad propria redire. sed illi tantum, qui Lanzonem Luiponi præferabant: Lanzo autem novissimus omnium rediit, invisus opidanis, qui eum, veluti omnium malorum causam, averfabantur. Egit tamen ille pro virili, ut monasterium cum in rebus spiritualibus, tum in temporalibus, instauraret. Tunc Arnulfi comitis milites, relicto turrin præsidio discesserunt.

Haud fere meliori in statu erat Mettenfis ecclesia, Herimanno legitimo episcopo ejecto ab imperatore, & Walone, sancti Arnulfi abbate, in ejus locum intruso, qui Luiponi illi pseudoabbati baculum pastoralis tradiderat. Hic cum animadverteret quod nihil proficeret, pœnitentia tandem ductus, ad satisfactionem coram Herimanno & primoribus episcopatus religiosioribusque viris venit; & in facinoris piaculum in Gorziense monasterium se recepit: ubi sub abbatis disciplina vivens, factus est puerorum custos. Postea tamen abbatiam recepit ex indulgentia Herimanni episcopi, qui ejus pœnitentia flexus, ad commiserationem compulsus est. Redacto in hunc modum ad ordinem Walone, nec sic tamen ira deferbuit imperatoris, qui statim alium intrusit in illam sedem episcopum, nomine Brunonem, hominemobilem, sed levissimum, cujus frater Godefridus postea comes fuit palatinus. Hic intrusus, invasionem suam obtegere cupiens, prædictum Lanzonem abbatem ad se venire rogat: at Lanzo minime acquievit. Verum incertus quid ageret, cum nec sancti Trudonis, nec sancti Vincentii abbatiam, Brunone sibi adversante, se retinere posse crederet, & Trudonianis se exosum sciret; clam Jerosolymam adire constituit, conflato ex sancti Trudonis rebus ad illud iter viatico, quod magnum monasterio detrimentum attulit. Quid inde consecutum sit, videbimus anno sequenti.

XX. Mettenfis quoque ecclesia turbata.

Apud sanctum Gallum res æque turbatæ ac turbulentæ erant, ut jam superius^a vidimus: at insperato Udalricus abbas quoddam laborum suorum levamen accepit. nam Aquileiensi patriarcha, Friderico scilicet, genere Sclavo, a suis occiso, Udalricus^b in ejus locum suffectus est hoc anno, præfecturæ suæ decimo. Hinc Werinharius Augiensis monachus Udalricum sublimatum videns, a sancti Galli infestatione destitit: contra vero Bertholdus marchio locum vexare non cessavit, immo irruptione facta, deprædatione, & igne eum vastavit, quosdam etiam e monachis per suos ferro vulneravit. Tanti furoris duæ causæ erant: una, quod Udalricus quamdam ejus arcem occupasset: altera quod Liutoldus ejus frater Carinthiæ ducatum, alter vero ejusdem frater marchiam Histriæ regio munere obtinuisent. Illud etiam Sancti-Gallenses Bertholdo invidios reddebat, quod Hirsaugienses monachi, & qui apud Scafusam & sanctum Blasium degebant eorum sodales, illos a regulari disciplina exorbitasse quererentur; atque etiam generale anathema incurrisse, a Gregorio pontifice prolatum in eos, qui Henrico regi adhærerent.

XXI. S. Galli rerum quis status. a lib. 66. n. 86. b Gold. to. 1. p. 122. & seq.

Interim cæso Hermanno Heinrici regis amulo, & mortuo Ekkehardo Augienfi abbate, Gallensibus semper infesto, hi tantisper respirare videbantur. at nova subito tempesta orta est, Arnolde sancti Galli monacho ab Heinrico rege, dum Mantuæ versaretur, in Constantiensem episcopatum promotus contra Gebehardum Bertholdi fratrem, quem Hermannus episcopum illic ordinari curaverat. Cum enim Arnoldum in illam urbem introducere vellet Udalricus, repulsus a civibus, quibusdam eorum ædificiis combustis recessit, quæ res cum Constantienses, tum Bertholdum marchionem in Gallenses denuo concitavit. At nihilo minus Arnolde a Clemente antipapa Ravennæ ordinatus est, & de episcopatu per annos duodecim a disceptavit cum Gebehardo: qui tandem pacis causa cessit. Huic constanter adhæsit Theodericus Petri-domus abbas, ob id multis affectus injuriis ab Heinrico Sanctimontis comite, Arnolde fratre: quæ damna Gebehardus, in sedem suam restitutus, compensare satagit, ipsumque Theodericum in confessarium suum elegit. Piget tot monachorum bella & pugnas recensere: at vitia notare paullo minus juvat quam virtutes, ut ex illorum consideratione similia posterius abhorreant.

^a Chron.
Constan.
V. lib. 62.
n. 46.

XXII.
Res Angli-
canæ.

In Anglia *Clito* Eadgarus, id est primogenitus, Edwardi scilicet quondam regis, permissu Willelmi regis, mari trajecto, in Apuliam cum ducentis militibus perrexit. Hujus germana foror, Christiana seu Christina nomine, secessit in Rumesiense agri Hantoniensis monasterium, ubi sanctimonialis habitum induit. Non confundendum hoc puellare monasterium cum Ramesiensi virorum.

Malmesbur-
iæ abbates.

Per id tempus Malmesburienfi cœnobio præerat Warinus abbas post Turolidum, quem rex Willelmus ad Burgensem abbatiam transtulerat, ut eam a latronibus, qui locum infestabant, protegeret, quippe qui magis militem ageret, quam abbatem. Huic substitutus Malmesburia Warinus, Lyræ in Neustria monachus, regulæ quidem magis assuetus, quam Turolidus, sed tamen monasterio parum utilis, immo potius dilapidator, si Willelmo^b Malmesburienfi credimus, qui eum merito reprehendit, quod sanctorum corpora & reliquias parum religiose tractaverit, & temere loco moverit. Verum, viso sancti Aldhelmi, qui cæco lumen restituerat, miraculo, ad ejus venerationem commotus, sacrum ejus corpus e lapideo tumulo, in quo Danorum ob metum inclusum fuerat, præmissis triduo jejuniis extulit, & accito Ofmundo venerabili Saresberienfi episcopo, in scrinio decenter componi curavit. Defuncto Warino successit Godefridus monachus Gemeticensis: cujus industria honor ecclesiæ adolevit, aucta religio, ornata ædificia, codices nonnulli conscripti, quasi quædam bibliotheca primitiæ, quam Willelmus longe amplius ab se auctam fuisse gloriatur. Ad hæc, cultus Dei optime institutus, officia divina rite persoluta: adeo ut monasteriorum in Anglia nullum Malmesburienfi præcelleret, multa que cederent. Aderat divinis officiis abbas ipse in primis, discedebat cum ultimis; humanitate demulcens bonos, severitate reos territans; frugalitatis amans, ita ut uno ferulo contentus esset; sed tamen lauticiæ nimis indulgens, ut qui nihil nisi exquisitum mensæ suæ inferri pateretur. Hæc ex Willelmo sub finem libri de vita sancti Aldhelmi episcopi, olim Malmesburienfis abbatis, cujus quædam miracula, Godefridi abbatis tempore patrata, commemorat.

^b Angl. sac.
60. 2. p. 40.

ANN. CHR.
1087.
XXIII.
Victoris III.
consecratio
acta & obitus.

Nemo unquam in recusando pontificatu constantior, ne dicam pertinacior fuit, quam Desiderius Casinensis abbas, qui, post frequentes per unum amplius annum recusationes, vix anno insequente M LXXXVII. se pontificem ordinari passus est. Hic enim, peracto Capuæ conventu, per biduum sollicitatus ut pontificatum resumeret, supplicibus tandem episcopis & cardinalibus cessit, & superiora comitia, cruce & chlamyde resumta, confirmavit. Inde, Casini paschate celebrato, ad Urbem progressus, ad sancti Petri, quam Clemens antipapa tenebat, in potestatem redacta, VII. idus Maii, dominica post ascensionem, ab Odone Ostiensi, atque a Portuensi & Albanensi episcopis consecratus, & in sede beati Petri collocatus est. Post octiduum Casinum revertit: at rogatu Mathildis, quæ colloquendi cum eo causa Romam venerat, Urbem repetiit, & ab ipsa ejusque exercitu officiosissime exceptus, per octo dies in Vaticano mansit. Dein festo die sancti Barnabæ rem divinam in basilica sancti Petri fecit, eodemque die auxilio Mathildæ Urbem recepit. In natali apostolorum cum Clemens in æde sancti Petri sacra facere frustra tentasset, in basilica beatæ Mariæ de Turribus, quam vulgus Rotundam vocat, celebravit. His actis,

Victor ingentem exercitum conduxit adversus Sarracenos Africam infestantes, de quibus insignis reportata victoria est, eodem die, quo patrata est, in Italia nuntiata. Inde adversus Clementem, ejusque affectas conventum Beneventum indixit, in quo antipapam cum suis fautoribus anathemate perculit, & insuper Hugonem Lugdunensem archiepiscopum, atque Richardum abbatem Massiliensem, qui ab ipso secessionem fecerant, a communione removit. Denique episcopatus & abbatias de manu laica accipi districtè prohibuit.

In eodem conventu pontifex graviter infirmari cœpit, indeque post triduum festinato rediit ad Casinense monasterium, cujus possessiones confirmavit. Tum Oderisum monachum religiosissimum, Romanumque diaconum, qui tunc monasterii præpositus erat, vice sui abbatem, consentientibus fratribus, constituit. Post hæc, urgente morbo, convocatis ad se episcopis & cardinalibus, Odonem Ostiensem episcopum successorem suum designavit, seque in abside capituli sepeliri iussit, ac post triduum hoc anno ad Dominum migravit XVI. kal. Octobris, apposto ad ejus tumulum epitaphio, quod apud Baronium videre licet, & in ejus actis a nobis relatis ex chronico Casinensi, ex quo hæc omnia retulimus. Hinc falsi convincitur Hugo Flaviniacensis, cum ait, Victorem, cum missas apud sanctum Petrum celebraret, infra actionem judicio Dei percussus fuisse, atque errato cognito, se ipsum deposuisse, accitisque qui secum erant Casinatibus monachis præcepisse, ut corpus suum eo deferrent, & in capitulo, non ut papam, sed ut abbatem sepelirent. quæ quidem falsi manifeste arguas, cum Victor, non Romæ, sed Casini mortuus sit, nec aliud de pontificatu statuerit, quam quod statuerat Gregorius ejus antecessor, designato scilicet successore, quem pontificatu digniorem censeret. Mitto apologiam Heinrici IV. Gregorio infensissimum, adeoque Victori, quem Sergium abbatem vocat, aitque eum ex dysenteria morbo solutum defecisse. Ejus ossa e capitulo in sacellum sancti Bertharii abbatis ante annos centum & quinquaginta translata sunt.

Nonnulla scripsit Desiderius cum abbas esset, quædam etiam pontifex. Habemus ex schedis nostris unam ejus epistolam A. imperatrici inscriptam, qua eam adhortatur ad relevandum tributum peregrinis impositum, qui ad sacra loca properabant. At fallor, si error in ejus epistolæ titulum non irrepserit; nec dubito, quin hæc litteræ Alexandria tunc temporis Constantinopolitano imperatori, non vero cuivis Orientis aut Occidentis imperatrici scriptæ fuerint. Certe nemo nescit Alexium, non modo exercitibus ad sacras expeditiones properantibus, verum etiam ipsis peregrinis ex Occidente adventantibus insidias tetendisse. Ejus autem avaritiam probat hæc ipsa bulla aureis litteris exarata, qua fatetur se in angustiis redactum donaria sacra e templis abstulisse. Verat quidem ibi ne id in posterum fiat; sed si ab ecclesiis spoliandis postea abstinuit, non tamen eum a vexandis peregrinis moderatiorem fuisse probant ea, quæ illorum temporum historici passim referunt. Ut ut fuerit, hanc epistolam in appendice, prout eam invenimus, referre visum est. Præcipua vero Victoris lucubratio est de miraculis sancti Benedicti & quorundam monachorum Casinensium, quæ quatuor libris scripsisse dicitur, tametsi tres tantum ad nos pervenerunt. Ex his monachis unus est Guinizo, qui ex ulteriori Hispania Casinum profectus, ibidem etiam præpositi officium gessit. Inde in vicinam silvam secessit, ubi solitariam non exiguo tempore vitam ducens, piissime decessit. Hujus discipulus Januarius nomine, ferrum candens illæsa manu tractavisse dicitur. Hæc aliaque in primo libro. In secundo laudatur Felix monachus, qui cæco lumen restituit; Gregorius, summæ religionis monachus, e cujus tumulo miri odoris fragrantia manavit; Azzo item religiosissimus monachus, a sancto Michaële, cujus ecclesiam in Valle-regis instauraverat, in cælum assumptus; Stephanus quoque Veneticus, qui cælum conscendere visus est, uti & Paulus sanctæ conversationis monachus; & Johannes, qui relicto regimine monasterii ad proximam silvam secessit. His adde Rainerium, eximie obedientiæ monachum, qui abbatis sui mandato ad Teanensè territorium quorundam negotiorum causa profectus, a latrunculis occisus est, ejusque tumulus miraculis illustratus. In tertio denique libro agitur de Alferio, Cavenis monasterii primo abbate, ac de Leone ejus successore, necnon de Offa sancti Petri apud Beneventum abbatissa, de quibus in superioribus actum est.

His adjungendus Aldemarius Capuanus, Sapiens cognominatus, ex monacho Casinate factus abbas monasterii sancti Laurentii in Capuana urbe, quod Aloara, olim

XXIV.
Ejus scripta &
discipuli.

XXV.
Aldemarii ab-
batis acta.

ANN. CHR. 1087. conjux Pandulfi principis, cognomento Capitis-ferrei, sub finem seculi decimi exstruxerat. Discordia orta inter Capuæ dominum & Casinensem abbatem, qui Aldemarium penes se habere volebant; ipse Bovianam * urbem petiit, ubi miracula quædam, uti Capuæ, patravit. Inde ad monasterium sancti Liberatoris, quod ad radicem montis Majellæ positum erat, discessit, ibique brevi tempore permansit. Postea ad locum, qui sanctæ Euphemie dicitur, profectus, monasterium condidit, ibique magnum monachorum numerum aggregavit, quos abbatis nomine rexit. Alia quoque cœnobia in Theatina provincia ædificasse perhibetur, unum etiam magnum in Boclanico a Aprutii citerioris opido, ubi vir sanctus religiose colitur. Tandem vir Dei, virtutibus & signis clarus, ad mœnia opidi, quod sanctus-Martinus dicitur, morbo interceptus, ad cœlum migravit: cujus corpus monachi ejus ægre ab opidanis obtentum, in monasterio suo extra muros ecclesiæ decentissime, ut par erat, humaverunt. *miraculorum patrator egregius* dicitur in chronico Casinensi. Alius fuit Aldemarius, itidem Capuanus, Richardi principis olim notarius, de quo mox agemus.

XXVI. Quod spectat Oderisium ejus nominis primum, quem Victor in regimine Casinensis monasterii sibi successorem institui curavit; erat is ex nobili Marforum comitum stirpe, Casini admissus a Richerio abbate, qui eum pietatis officiis, divinis lectionibus & regulari disciplinæ maxime intentum animadvertens, abbatialem ei dignitatem portendit. Jam Romanæ ecclesiæ diaconus cardinalis erat, cum abbas renunciatus est, eoque nomine Urbani II. electioni anno sequenti interfuit. Eo abbate multæ Casino donationes factæ. In his Alexius imperator vestem imperialem deauratam sancto Benedicto obtulit. Ejus tempore Sicelgacta, Rotberti Guiscardi conjux, Casini in atrio basilicæ sancti Petri humata est. Ibidem sepultus est Jordanus princeps Capuanus, uti & Ebalus b Ventadorenensis comes, qui Jerosolymis revertens, Casini morte interceptus, sepulturæ mandatur. Haud scio an ex illis crucifignatis erat, qui in Orientem profecturi, magno numero Casinense monasterium adierunt, ut sancto Benedicto, ejusque fratribus se commendarent; indeque Barim profecti sunt. Ex his fuere Rotbertus Flandriæ comes, Rotbertus dux Nortmannorum, Hugo Magnus, Philippi regis frater, & Guillelmus Marchisii filius, aliique plures, ut Petrus diaconus tradit in chronico Casinensi ab ipso continuato, quod Leo Marficanus Oderisii jussu inchoavit, & ad libri tertii caput tricesimum-quin-

tum profectus est.

XXVII. Dum hic sumus, de Leone Marficano agendum. Fuit is apud Marfos ortus, & forte ex ipsa urbe Marfia, quam *civitatem Marficam* non semel vocat, unde Marficani cognomen tulit. Cujus gentis fuerit, non liquet; at nobilem genere fuisse ex eo intelligitur, quod Johannem, *sanctæ memoriæ Soranum episcopum, avunculum* suum dicit. Hunc *vixit quatuor & decem annos* d egressum, Desiderius abbas in sacro Casinensi monasterio *suscipit, instruxit, enutrit ac provexit*. Illic in *conversione* magistrum habuit Aldemarium, *felicitis memoriæ*, ut ipse loquitur, *Capuane civitatis prudentissimum ac nobilem clericum, & Richardi principis olim notarium*; qui in Sardiniam cum fratribus abbatis nomine missus, postquam reversus ad monasterium est, ab Alexandro II. in extramurana sancti Laurentii ecclesia cardinalis simul & abbas sacratu fuisse memoratur. Mortuo Desiderio seu Victore III. Oderisius, ejus in regimine Casinensi successor, Leoni præcepit, ut *sanctæ memoriæ abbatis Desiderii magnifica gesta*, aliorumque Casinatium abbatum litteris mandaret. quod ille exsequi aliquamdiu distulit, utpote *in servitio domini apostolici*, scilicet Urbani II. jussu ipsius Oderisii & ab ipso Oderisio *in diversis negotiis occupatus*, ut Leo ipse commemorat in prologo chronici sui, quod *domino & patri sanctissimo, venerabilis cœnobia Casinensis abbati Oderisio, frater Leo, cognomine Marficanus*, inscribit: ubi ait, hoc opus olim Alfano archiepiscopo Salernitano, viro sui temporis sapientissimo, a Desiderio abbate injunctum fuisse; sed eum operosioris argumenti periculo se subduxisse. Hoc in opere Leo usus est quodam chronico Johannis abbatis, qui primus in Capua-nova monasterium Casinatibus exstruxit. Opus suum Leo dividit in tres libros secundum tres præcipuos abbates, qui Casinense monasterium instaurarunt, quasi totidem a sancto Benedicto ejus fundatores. Hi sunt Petronax, Aligernus, & Desiderius, in quo auctor desinit. attamen Desiderii acta omnia non absolvit, sed Petrus diaconus Leone longe gravitate & auctoritate inferior, qui librum tertium a capite xxxv. ut modo

ANN. CHR. 1087. dicebam, profectus est, & totum quartum adjecit. Hunc quidem Leo pollicitus erat, sed promissum non implevit, sive morte præventus, sive aliis distentus negotiis, postquam scilicet creatus est episcopus Ostiensis a Paschali II. Obitus ejus in necrologio Casinensi notatur his verbis: *xi. kal. Junii obiit venerandæ memoriæ dominus Leo Hofiensis episcopus*. Angelus a Nuce eum pervenisse putat ad annum M C XII.

XXVII. Petrus diaconus, ejus chronici continuator, ortu Romanus, ab Ægidio patre quinquennis beato Benedicto oblatu est sub Girardo abbate anno M C XII. ut suo loco videbimus. Chronici continuationem inchoat, ut jam dixi, a libri tertii capite xxxv. quo agit de Alberico, Alfano, Amato, & Constantino Casinensibus monachis. De Alberico & Alfano actum superius. Amatus episcopus & monachus fuisse dicitur, sed cujus sedis, non prodit Petrus, neque in chronico, neque in libro de viris illustribus; perinde incertum, an ex episcopo monachus, an ex monacho episcopus factus sit. Carmen de gestis sanctorum apostolorum Petri & Pauli quatuor libris ad Gregorium VII. scripsisse dicitur, necnon historiam Nortmannorum septem libris, qui non extant, uti nec carmen de sanctis apostolis, nec habentur, ut quidam putant, inter reliquos veteres codices monasterii Casinensis. Baluzius suspicatur a hunc esse celebrem illum Amatam Oleronensem primum episcopum, dein archipræsulem Burdigalensem, qui Gregorii VII. pontificatu legati apostolici munere functus est.

Notior est Constantinus monachus, natione Afer, ex urbe Carthagine oriundus, peritissimus medicus. Is patria egressus, Babylonem petiit, ubi liberales artes, id est grammaticam & dialecticam, tum geometriam, mathematicam, astronomiam, necnon physicam Chaldæorum, Persarum, Sarracenorum, Ægyptiorum & Indorum accurate didicisse perhibetur, & in his studiis triginta & novem annos infumissit. Reversus in patriam, ob tantam eruditionem invidiam incurrisse dicitur suorum popularium, qui eum ob id occidere voluerint. quo comperto, Constantinus in Italiam trajecit, & Salerni aliquamdiu in habitu pauperis latuit. Dehinc a fratre regis Babyloniorum, qui tunc forte illuc advenerat, agnitus, postmodum apud Rotbertum Apuliæ ducem magno in honore fuit. Sed tandem sæculi pertæsus, Casinum se recepit, ibique a Desiderio abbate in sacri illius loci cœtum monachorum admissus fuit: ubi ex diversarum gentium & linguarum scriptis libros de medicina quam plurimos transtulit, quorum indicem Petrus retulit. Ex his nonnullos in nostra bibliotheca habemus: plerique in Casinensi habentur.

His Desiderii discipulis annumerandus est Guaiferius, cognomento Benedictus, Salernitanus origine, qui, præter alia, scripsit librum de vita sancti Secundini Trojæ episcopi, rogatu Stephani ejusdem sedis episcopi, & jussu Desiderii abbatis, ab Ugello b editum: in cujus prologo Stephanum coepiscopum & fratris sui nomine compellat. Unde conjicere licet, ipsum Guaiferium episcopum fuisse. tamen Petrus diaconus eum tantum monachum vocat, tum in chronico Casinensi, tum in libro de viris illustribus.

XXIX. Constantis omnium auctorum sententia est, corpus sancti Nicolai hoc anno ex urbe Myra, quæ Lyciæ metropolis est, Barium seu Barim in Apuliæ civitatem translatum fuisse, dissentientibus tantum Venetis, qui partem saltem sibi vindicant, ut inferius dicturi sumus. Hujus translationis historiam scripsit Johannes Barenis archidiaconus, eamque Urso tunc temporis Barenis archiepiscopo inscripsit. Hæc translatio facta est a quibusdam Barenis mercatoribus, qui cum tribus navibus Antiochiam negotii causa profecti, cum Myram appulissent, quæ a Turcis vastata erat, a quatuor monachis locum, ubi sancti Nicolai corpus reconditum erat, exegerunt, indeque abstractum in patriam reportarunt. Ubi ad portum applicuerunt, incerti quo in loco sacras reliquias reponerent, missus est in urbem Trantum nuntius ad Ursum archiepiscopum, qui tum voti causa Jerosolymam profecturus erat, comitante Johanne archidiacono, qui hanc historiam scripsit. Interim nautæ sacrum loculum Eliæ abbati cœnobia sancti Benedicti, quod ad portum situm erat, custodiendum tradiderunt *nono die intrante mense Maio*. qui dies in posterum sollempnis evasit. Ubi archiepiscopus Barim advenit, omnibus demum visum est, ut sacre reliquiæ in ecclesia beati Stephani protomartyris, quæ ante tres fere annos intra curiam fabricata erat, reponeretur, ejusque custodia Eliæ abbati committeretur, dum nova sancto Nicolao ecclesia construeretur. Hic Elias c e Cavenis monasterio assumtus fuerat ad regendum prædictum sancti Benedicti cœnobium, quod jam ab ineunte sæculo nono

ANN. CHR. 1087.

XXVII. Amatus, Constantinus & Guaiferius Casinates.

a V. infra num. 31.

b Ital. sac. no. 7. p. 1363.

XXIX. S. Nicolai translatio Barium.

Barenis monasteria.

c Ital. sac. no. 7. p. 855. & segg.

ANN. CHR.
1087.s. *ibid.* p. 369.b. *lib.* 58.
n. 11.
c. *Ital. sac.*
no. 7. p. 906.
d. *ibid.* p. 922.e. *Orderic.*
lib. 7. p. 653.
f. *ibid.* p. 679.
g. *ibid.* 60. n. 51.
XXX.
S. Jacobi de
Pontida prior
S. Albertus.XXXI.
Grava cella
conditur.XXXII.
Amatus S. R. E.
legatus, an
monachus.

exstabat sub ditione Casinenfis. Inde translatus Elias ad novum S. Nicolai monasterium demum factus est anno M LXXXIX. Barenfis archiepiscopus post Ursium mox laudatum. Eliæ in abbatiæ præfectura successit eodem anno Eustachius, prius abbas in monasterio, quod in honorem Sanctorum omnium condiderat Andreas archiepiscopus, Ursi antecessor. Paschalis II. a in diplomate, quod Eliæ sancti Nicolai abbati concessit, insigne de hac translatione testimonium perhibet, eamque factam dicit *temporibus* antecessoris sui *sanctæ memoriæ Victoris III. quod totus pene orbis agnoscit*; sacrumque beati Nicolai corpus in crypta inferiori, ubi tunc servabatur, ab Urbano II. reconditum fuisse, & super illud altare consecratum, dum basilica eodem in loco exstrueretur: quæ absoluta sub tutela sedis apostolicæ, postulante Boamundo, Rogerii ducis filio, ab ipso Paschali pontifice suscepta est. Eustachio abbati in regimine illius monasterii subrogatus fuit Melus ex priore Omnium-sanctorum; eoque mortuo hæc basilica in collegiatam conversa. Longe ante id tempus exstructa fuit prope Barim sancti Nicolai ecclesia, de qua superius b actum est. Exstabat in eadem urbe puellare sanctæ Scholasticæ monasterium antiquissimum, quod Romana c abbatissa anno M CCC VIII. multis prædiis ditavit, ornavitque ædificiis; idemque incendio consumtum archiepiscopus & cives d Barenfes sub finem sæculi sexti-decimi instaurarunt, modo unitum ecclesiæ Barenfi.

Post prædictam translationem multæ ubivis locorum conditæ sunt ecclesiæ in honorem sancti Nicolai: cujus reliquias cum habere cuperent sancti Nicolai apud Andecavos monachi, Barim ejus rei causa profectus est Stephanus ejusdem cœnobii cantor, dimissoque cum permisso abbatis sui Natalis monastico habitu, ut melius dolum occultaret, brachium sancti Nicolai argento tectum surripuit. Verum, cum Venusii ægrotaret, censuque deficiente argentum, quo brachium tectum erat, dividere coactus fuisset, furto prodito Erembertus Venusii cœnobita, natione Nortmannus, brachium ab eo extorsit, illudque in suo sanctæ Trinitatis monasterio reposuit. quæ omnia Ordericus e fufe narrat. De hoc monasterio superius f actum est. In Bergomenfi comitatu, sed in diocesi Mediolanensi, conditum est hoc anno sancti Jacobi monasterium, de Pontida a loco, ubi positum est, nuncupatum, dotatum ex bonis, quæ Odo clericus eidem loco donaverat. Hoc monasterium Cluniacensi abbatiæ subjectum fuit, ejusque regimen Alberto priori commissum a venerabili Hugone abbate. Hic in atrio ecclesiæ sancti Romani haud procul Cluniaco existens, cum consilio monachorum & custodis cœnobii sancti Petri, in præsentia famulorum suorum, facultatem indulget Alberto priori sancti Jacobi de Pontida, disponendi de rebus ejus prioratus, ut ipsi consultius videretur, (attendendo tamen, ut bona fama Ordinis illæsa servaretur) & maxime de bonis ab Odone clerico & ordinario, ut vocat, *sancti Faustini Brixie* concessis. Hunc Albertum pro sancto habent Bergomenfes, teste Cælestino in historia Bergomenfi, qui eum perperam sæculo nono vixisse ait. Rectius Ferrarius ad hoc tempus refert; probatque, quod ex dictis constat, Albertum hunc sancti Hugonis Cluniacensis abbatis discipulum fuisse, additque eum anno M xcvi. kalendis Septembris obiisse.

In superioribus actum est de monasterio sancti Rigaldi Matifconensis diocesis. Hujus loci abbas Stephanus & Ermenaldus prior divino, ut fertur, instinctu tumultuosas sæculi procellas declinare cupientes, relicto proprio monasterio, in quamdam Oceani insulam, quæ Cluniacensium juris erat, Corda vocabulo, secesserunt, probante Hugone abbate. His adjunctus quidam Cluniacensis monachus, Willelmus nomine, ipsius Stephani germanus, piscandi peritissimus: qua arte sociis abunde omnia necessaria suppeditavit. Eorum bona fama permoti accolæ, eo frequentes conveniebant. Sed quia non sine grandi navigantium periculo hæc insula adiri poterat, monachis illis consultius visum est, ut se in locum, qui Grava dicitur, haud procul ab illa insula se conferrent. Ea re comperta illos invisit Amatus, sedis apostolicæ legatus & archiepiscopus Burdegalenfis, in cujus ditione situs erat locus, ibique pernoctavit, & eis ut monasterium inibi conderent, auctor fuit. quod illi cum suis omnibus Cluniacensi monasterio subdiderunt.

Celebre fuit per id tempus, ut sæpe jam vidimus, hujus Amati nomen. Hic primum Oleronensis in Novempopulania episcopus, legati apostolici munere diu, maxime in Aquitania functus, demum Burdegalenfis archiepiscopus factus est post Goscelinum, qui anno superiori, & quidem xlii. kalendas Julii deceffit, cui post duos circiter vacationis

ANN. CHR.
1087.
a. *Præfat. in*
*to. 2. Miscell.*b. *supra* n. 28.XXXIII.
S. Lupercii cella.

vacationis annos Amatus successit. Hunc monachum fuisse non sine fundamento putat Baluzius a, idque colligit, tum ex quibusdam Fulconis Andecavenfis comitis litteris, tum ex eo quod Amatus semper *domni* titulo, monachis familiari, insignitus invenitur. Comitibus Andecavenfis hæc verba sunt, occasione litis de cella Credonenfi, quæ inter Vindocinenses & sancti Albini monachos vertebatur, prolata: *quia si Amatus de hoc placito se ita intromitteret, ut aliquo modo Vindocinenses monachi sancti Clementis ecclesiam amitterent, procul dubio nec suus episcopus, nec monachus esset.* Hæc comes: ex quibus conjicit vir eruditus, hunc esse Amatam illum episcopum & monachum Casinensem, quem absque designatione sedis laudat Petrus diaconus, ut superius b vidimus. Obiit Amatus anno M c i. cujus obitus in necrologio Burdegalenfi notatur xi. kalendas Junii.

Præter cellam Gravensem, de qua modo agebamus, instauratum est hoc anno monasterium sancti Lupercii martyris, situm in pago Elisano, tunc diocesis Aufciensis. Illic olim monasterium construxerat Bernardus comes, ibique per multos annos monachi religiosissime vixerant: at processu temporis abjecta regulari disciplina, in tantam licentiam prolapsi erant, ut, votorum immemores, nefanda committerent, & propriis lucris, sæcularium instar, inhiarent. His motus Willelmus Aufciorum archipræful, Aimericum comitem, prædicti Bernardi pronepotem, sæpius interpellavit, ut locum illum, qui ejus ditionis erat, in pristinum statum restitueret. Ejus monitis flexus tandem Aimericus, Astenovæ comitis filius, se culpabilem ac reum agnoscens, quod monasterium illud a Bernardo proavo suo exstructum, tam negligenter habuisset, assensu conjugis suæ Æviernæ, ac filii Astenovæ, fratrisque sui Bernardi, prædictum locum domno Hugoni Cluniacensi abbati, ejusque successoribus in manu domni Willelmi archiepiscopi Aufciensis vice Hugonis abbatis tradidit, ab eodem abbate regendum & possidendum, uti & sancti Orientii monasterium, in suburbio Aufciensi positum, quod Aimerici itidem ditionis erat. Actum anno incarnationis dominicæ M LXXXVII. in Romana ecclesia præsidente papa Urbano, regnante Philippo rege Francorum. Si mendum non irrepsit in nomen Romani pontificis Urbani, id factum oportuit anno sequenti, quo Urbanus papa creatus est.

Apud Avenionem in Andaonensi sancti Andreæ monasterio ad immortalem vitam hoc anno migravit Pontius abbas, die vicesima-tertia Martii, ut disertis verbis in libro de ipsius vita testatur ejusdem loci monachus, cujus nomen, in veteri codice decuratum, a littera R. incipiebat. Hunc librum inscribit auctor *dilectissimis in Christo fratribus, Andaonensis cœnobii sancti Andreæ monachis*; aitque se eorum rogatu, sed in primis Rostagni de Venascha, discipuli ejusdem beati viri, necnon abbatis ipsius successoris, ad id scribendum impulsam fuisse. In hoc autem libello quædam Pontii miracula referuntur, quæ ejus sanctitati testimonium perhibent, uti & ejus præclaræ virtutes, paucis c a me jam commemoratæ, quæ in libro de ejus vita prolixius habentur. In veteri ejusdem monasterii necrologio ejus memoria his verbis celebratur vii. kalendas Aprilis: *Depositio domni Pontii abbatis nostri, cujus vita multis sacris miraculis commendatur.* Jam pridem sancti Pontii festum eo die ibidem celebratur.

Petro abbati ejus successori Raimundus IV. Tolosæ comes, dux Narbonensis & marchio Provinciae, podium Andaonense, ubi constructum est monasterium, & villam adjacentem, sicut ejus antecessores donaverant, confirmavit, ut patet ex litteris anno sequenti datis, quas Catellus d retulit. His litteris subscribunt ex parte abbatis Albertus Avenionensis episcopus, Rostagnus prior sancti Andreæ, Petrus Camardus decanus, Guillelmus de Aura-sicca sacrista, Guillelmus prior de Tolone, alique. Idem Petrus abbas Urbanum II. hospitio ibidem excepit, ejusdemque loci basilicam, ab se absolutam, per Gelasium II. dedicari curavit.

Hoc ipso anno Walterius Cabilonensis præful ecclesiam e sanctæ Mariæ, in suburbio Cabilonensi ad ripam Araris sitam, quam violentia quorundam tyrannorum a pristina religionis & ordinis honore detorserat, reformare cupiens; sancti Benigni monasterio, a quo antiquitus possessa fuerat, denuo instaurandam restituit, ad preces *confratris, inquit, Jarentonis venerabilis abbatis, cujus larga benignitas ampliora dignissime mereretur.* quibus verbis commendat eximiam Jarentonis caritatem, cujus præclara superioris f exemplum retulimus.

Jam tempus instabat obitus Arnulfi Sueffionum episcopi, qui post reditum e Bel-

d. *Catel.*
Comtes. p. 134.XXXV.
S. Benigno facta restitutio.
e. *Perard.*
p. 196.
f. *lib.* 66.
n. 97.
XXXVI.
Arnulfus Sueffionum præful obit.

ANN. CHR.
1087.
a V. lib. 66.
n. 67.

gio^a reclusus apud sanctum Medardum supremum vitae diem in jejunio & precibus praestolabatur, ingemiscens de malis in provincia excrecentibus: quibus medendis reclusio, si quidem continua erat, parum idonea fuisse videtur. Quamquam verisimile est, virum sanctum ecclesiae ac dioecesis suae necessariis nequaquam defuisse officiis, qui alienis, id est Belgicarum ecclesiarum, negotiis procurandis reclusionem suam postponebat. Unde, emergentibus novis in Flandria causis, vir Dei a viris primoribus Aldenburgenfis pagi interpellatus est per Everolfum monachum, ut ad res illius loci componendas denuo se conferre ne gravaretur. Nec mora eorum votis annuit sanctus praesul, divino certus oraculo, se inde non amplius reverfurum. Illuc octava-decima mensis Julii die cum pervenisset, septem dies incolumis Aldenburgi mansit, nempe usque ad festum beati Jacobi apostoli: quo die, celebratis missarum sollempniis, infirmari coepit, isque morbus ad viginti dies perseveravit. Vicefima ipsa die, feria sexta, sub mediam noctem, ejus cella usque tertium ita contremuit, ut a fundamentis corruiere videretur. Turbatus monachis, in primis Everolfo presbytero & monacho, eos bono animo esse iussit, nihilque pavere, haec quippe signa esse praesentis divinae majestatis. Sequenti die, quae assumptionis Deiparae vigilia erat, sacro se oleo perungi poposcit, factaque confessione coram omnibus, se postera die, quae dominica erat, ad Christum migraturum dixit: at sepulturam suam in proximum diem, sancti Arnulfi Mettensis antistitis depositione venerabilem, differri praecipit. Sub vesperam corpus & sanguinem Redemptoris summa cum devotione percepit, moxque, benedictione data & accepta, in pavementum cinere & cilicio stratum depositus, feliciter ad Christum migravit xviii. kal. Septembris, ipso die assumptionis. Postridie ejus exsequiae sollempni ritu a Bernardo praeposito Gualsteniensi & Richardo decano curatae, quibus nullus pontificum aut abbatum, uti olim praedixerat, interfuit. Sepultus est in Aldenburgenfi beati Petri ecclesia, apposito ad ejus sepulcrum epitaphio, in ejus vita relato.

XXXVII.
Hariulfus ejus
vita scriptor.

Hanc duobus libris scripsit Hariulfus, Aldenburgenfis abbas tertius, eamque anno M C XIV. absolvit. His duobus libris praemissae sunt tres ejus epistolae. Prima ad Lambertum Tornacensium episcopum, quem rogat ut hanc vitam approbet Lisardo Sueffionensi episcopo, amboque simul Remorum metropolitano offerant. Altera epistola est ad ipsum Lisardum, a quo id ipsum postulat. Tertia ad Radulfum Remensem archiepiscopum, cui hanc vitam offert. Eidem vitae praemittitur prologus ipsius Lisardi episcopi ad Radulfum archiepiscopum, quo in prologo hoc opus, quasi suum eidem Radulfo offert. His duobus libris adjectus est liber tertius de miraculis, a beato Arnulfo post obitum patris. Tres illos libros mutato stilo in unum librum contraxit Surius, eumque Lisardo episcopo tribuit. At Hariulfum duorum priorum librorum, qui sancti Arnulfi vitam continent, auctorem esse constat: tertius de miraculis, est Lisardi, qui duos alios adoptavit. Trium testium relatu ea se accepisse dicit Hariulfus, quae de Arnulfo scriptis mandavit. Primus est Everolfus monachus, sancti viri familiaris, qui cuncta, quae de eo noverat, Hariulfo in cera exaranti narravit. Alter est Arnulfus, sancti viri ex sorore nepos, primusque Aldenburgenfis abbas, qui eadem in membranas ab eodem Hariulfo referri curavit. Tertia denique fuit Adzela, ipsius sancti Arnulfi germana soror, ex qua multa idem auctor didicit.

XXXVIII.
Aldenburgen-
ses abbates.
b V. lib. 66.
n. 67.

Hariulfi scri-
pta.

e Spicil. to.
4. p. 616.

Primus, ut dixi, Aldenburgenfis monasterii abbas fuit Arnulfus, sancti Arnulfi ex sorore nepos. Duas vero sorores habuit vir sanctus, Adzelam, seu Ascelam mox laudatam; & Odam, quae Jerosolymam^b profecta, in reditu fratrem jam mortuum ac sepultum, contra quam in votis habuerat, invenit. Arnulfo abbati successit Gervinus, Gervino Hariulfus, antea Centulensis monachus, qui libros duos de vita sancti Arnulfi composuit, ejusque corpus e terra levare curavit. Anno M C XIV. absolvit librum secundum, cui Lisardus episcopus Sueffionensis tertium de sancti Arnulfi miraculis adjecit. Alia scripta edidit idem Hariulfus, in primis chronicon Centulense, quod a Saxowalo^c ante complures annos inchoatum, ipse quatuor libris absolvit anno M LXXXVIII. Philippi regis anno XXXVII. Widonis Pontivorum comitis anno XXXVI. adeoque longe antequam Aldenburgensem praefecturam adeptus esset. Quaedam tamen postea chronico suo addidit, ut ex editis patet, in quibus quaedam de Urbano II. referuntur. Idem Gervini abbatis antecessoris sui vitam scripsisse dicitur, ac libellum de miraculis, beati Petri apostoli intercessione patris in Aldenburgenfi

ecclesia. Vitam produxit ad annum saltem M C XXX. quo anno ejus epitaphium referemus.

Paullo post sancti Arnulfi obitum Odo sancti Medardi abbas ejusque monachi, auditis virtutibus & miraculis, quae ad tumulum beati Arnulfi episcopi fiebant, tanto thesauro, sibi quodam jure debito, se privatos graviter ferentes, de ejus corpore clam asportando consilium inierunt. Missi itaque e suis nonnulli specie civilis visitationis, furtim ejus tumulum aperiunt: at ubi sacra ossa e tumulo abstrahere tentarunt, tertium usque divinitus repulsi, id ulterius moliri non sunt ausi. Hujus rei, quod mirere, auctor fuit Arnulfus, ipsius sancti ex sorore nepos & abbas Aldenburgenfis, qui id patrare conatus est cum duobus monachis, Godeberto scilicet origine Aldenburgenfi, & Balrado Brugenfi, quorum relatu Lisardus id se didicisse testatur. Forte necdum abbas erat Arnulfus, sed tantum sancti Medardi monachus, cum id tentavit. Odoni sancti Medardi abbati anno M XCVII. jam successerat Radulfus, ejus nominis secundus, quo anno Ansellus Bellovacensis episcopus altare de Melli-loco pro ecclesia Caucaesensi ei donavit. Radulfum excepit Gaufridus, ex abbate Catalaunensis demum episcopus, de quo plura inferius.

Jam ab aliquot annis sancti Theoderici prope Remos coenobium regebat Richerus abbas, cujus tempore Elinandus Laudunensis episcopus duo suae parochiae altaria, in duabus villis pæne in solitudinem redactis, scilicet Domna-Maria^{*} & Aufonis-curte^{*} eidem coenobio concessit; eaque duobus fratribus, Lanfrido atque Tryphoni perpetuo habenda interim commisit, eo pacto, ut e laico & saeculari statu ad monasticum transirent, & sub monachico habitu vitam ibidem transigerent, labore manuum suarum vicariantes, & restituendis illis ecclesiis operam impenderent. Actum Lauduni anno Domini M LXXXVII. indictione X. His litteris post Elinandum & duos Laudunenses archidiaconos apposita sunt signa Adalberonis abbatis sancti Vincentii, ipsiusque Richeri sancti Theoderici abbatis: qui anno sequenti e vita migravit vi. idus Maii, anniversario suo instituto. Huic subrogatus Radulfus in concilio provinciali Remis celebrato.

Qui praemissis litteris subscriptus invenitur Adalbero Vincentinus abbas, monasterium optime rexit, ob idque Elinandi Laudunensis & Theobaldi Sueffionensis episcoporum benevolentiam sibi conciliavit, immo & Philippi regis, qui instaurandis monasterii aedificiis ligna ex silva Crispiniaca, agentibus praedictis episcopis, concessit. Eodem abbate prioratus sancti Thomae prope Laudunum-vetus ab eodem Elinando erectus. Nec defuit Adalberoni aliorum quoque praesulum munificentia. Ratbodus quippe Noviomensis sancti Johannis-Baptistae prioratum, supra Faram opidum ad Iaram positum sancto Vincentio dedit. Reginaldus vero Remorum archipraesul ecclesiam sancti Goberti apud Altum-montem in pago Regitefensi, assentiente Hugone comite, eidem donavit, ejectis inde clericis, qui loci curam neglexerant. Ejusdem abbatis tempore Anselmus de Ribodi-monte, ad sacram expeditionem profecturus, ad sancti Vincentii monasterium accessit, malorum poenitens, quae monachis intulerat, & in capitulo, nudatis scapulis, in piaculum se flagellari fecit. Idem abbas Bartholomaeo episcopo locum Praemonstratum ad construendum sancto Nortberto monasterium cessit, ut in consequentibus dicturi sumus.

Apud Andecavos sancti Sergii abbatiam hoc tempore administrabat Achardus abbas, cui Silvester Redonensis episcopus ecclesiam de Braelo, praesente inter alios Gervasio sancti Melanii abbate, concessit. Paullo post, cum de hac ecclesia litem movissent sancti Jovini abbas Simon, ejusque monachi apud Pertum commorantes, rem Achardus abbas retulit ad iudicium Silvestri episcopi, qui cum Johanne Dolensi, ut tum vocabant, archiepiscopo placitum de hac causa habuit. Adversariorum ratio haec erat, Pertum scilicet fuisse abbatiam, in gratiam sancti Martini Vertavenfis a Chlodoveo rege constructam, quae plures cellas & ecclesias, in his Braelum, sibi subiectas habuerit. Verum, hac ratione uti frivola rejecta, Braeli ecclesia Sergianis asserta est. Pertum^{*} haecenus cella est dioecesis Redonensis, subiecta sancti Jovini abbatiae apud Pictones. Post Achardum sancti Sergii abbatem, qui vi. kalendas Aprilis, anno M XCIII. decessit, abbatiam obtinuit Bernardus ad multos annos, de quo alias.

Hoc item anno M LXXXVII. Fulco Andecavorum comes quaedam consuetudines apud Chiriicum sancto Albino remisit, cum scilicet ab incendio Legionis^{*} reversus,

Annal. Bened. Tom. V.

H h ij

ANN. CHR.
1087.

XXXIX.
S. Medardi
monachi cor-
pus S. Arnulfi
subripere ten-
tant.

XLI.
S. Theoderici
abbatis alta-
ria data.
* Dama-Ma-
ria.
* Aufonis-curte.

XLI.
Adalbero ab-
bas Laudunen-
sis.

XLIH.
S. Sergii &
S. Albini quae-
dam acta.

* In Pertum.

* In Leon
d'Angers.

ANN. CHR.
1087.

* La Fleche.

(qui locus est pagi Andecavenſis ad Meduanam fluvium) graviffimum morbum incurrit, fame totam pæne regionem opprimente. Eodem tempore nobilis & egregius miles, Johannes de Fiſſa*, eccleſiam ſancti Audoëni cum capella, quæ in caſtello ſuo ſita erat, ſancti Albinii monachis largitus eſt, necnon *unam manſuram optime telluris, id eſt quantum quatuor immenſe fortitudinis boves arare poſſunt, juxta morem agricultorum.* Inter ejus rei teſtes numerantur Girardus abbas ſancti Albinii, Gaufridus ejus bajulus ſeu monachus domeſticus, & Herbertus prior. Actum apud Fiſſam anno incarnationis M LXXXVII. Idem Johannes non multo poſt apud Caſtrum-Gunterii morbo decumbens, monaſticum habitum accepit a monachis ſancti Albinii, quibus inter alia *totum preſbyteratum* de Luſdio* dedit. Ibidem mortuus apud ſanctum Albinum ſepultura donatur. Ejus vero ſepulturæ die Elias ipſius filius, tradito in manu Gerardi abbatis baculo, patris donationes cum Gaufrido fratre ſuo confirmavit: quas cum infirmare tentaret Gauzbertus, Johannis filius natu major, eaſdem tandem ratas habuit, acceptis decem libris denariorum Andecavenſium cum beneficio ſocietatis ſancti Albinii per manum Hoëlli epiſcopi Cenomannenſis.

XLIII.
Monasterii-novi bona confirmata & abbates.

a Be. ſty Com. p. 504.

Mortuo anno ſuperiore Gaufrido-Guidoni, alio nomine Willelmo, Pictavorum comiti, ſucceſſerat Willelmus ejus filius, eo nomine nonus, qui hoc anno univerſas donationes^a confirmavit, Monasterio-novo a patre ſuo & Aldearda matre factas. quod monaſterium pater ejus Gaufridus in ſuburbio Pictavæ civitatis a fundamentis ædificaverat, ubi ipſe humatus jacebat, & ipſe quoque Willelmus ejus filius cum tota progenie ſua ſepeliri volebat. Hæc autem omnia ab omni exactione & obſequio libera & immunia eſſe jubet, & ab omni expeditione, excepta illa, quæ nomine belli fieret contra ipſius inimicos. *Factum eſt hoc in manu Marci, prædicti monaſterii abbatis, Duranni prioris ſancti Nicolai, & Martini monachi, anno incarnationis dominicæ* M LXXXVII. Letaldo^b abbati ſucceſſerat hoc anno Marcus abbas, vir magnæ religionis, qui res monaſterii multum auxiſſe dicitur. Huic ſucceſſit Gerardus ſecundus, quo abbate Urbanus II. Novi-monaſterii baſilicam dedicavit. Gerardum ſecundum excepiſſe videtur Marcus alter, de quo alias, omnes e Cluniaco aſſumti.

b V. lib. 66. n. 102.

XLIV.
Willelmus rex Anglorum obit.

* Mant.

Per id tempus Willelmus rex Anglorum in Galliam trajecerat, & Rotomagi verſabatur. Ut erat obſeſ ventris ac prominentis, de eo Philippus rex Francorum per jocum dixiſſe fertur: ſe, ſi aliquando ille pareret, centum millia candelarum ad miſſam pro ejus relevatione ei libaturum. quo dieſterio Willelmus, qui jam in Philippum offeſus erat, vehementius exacerbatus, menſe Auguſto in Franciam cum infeſto exercitu irrumpit, ſegetes botroſque maturescentes proterit, omnia populatur; poſtremo Meduntam* opidum, ad Sequanam poſitum, injeſtis ignibus incendit, combuſtis illic omnibus eccleſiis, in his beatæ Mariæ eccleſia cum duobus reclusis ſeu anachoretis, & reclusa una uſtulata, quæ *ſpeleum ſuum*, teſtante Willelmo Malmesburienſi, deſerere noluit. Verum, dum ab hac infauſta expeditione regreditur, viſcerum dolore correptus, Rotomagi decubuit, morboque ingreſcente, vinctos omnes laxari juſſit. tum Willelmo filio ſuo, cognomento Rufo, Angliæ regnum tradidit; Rotberto primogenito, qui tunc in Gallia exſulabat, comitatum Nortmanniæ dedit; poſſeſſiones vero maternas cum ſuis theſauris Heinricho tertio filio legavit, mandavitque, ut combuſtæ eccleſiæ iſtaurarentur. Rebus ita ordinatis, eccleſiaſticis ſacramentis munitus, v. idus Septembris hoc anno deceſſit. Eadmerus in hiſtoria novorum auctor eſt, Willelmum ex morbo decumbentem Becco accerſiſſe Anſelmum abbatem, quem magnopere venerabatur, ut ipſi morienti adeſſet, virumque ſanctum, eſt infirmum, Rotomagum acceſſiſſe ad principem, qui eum juxta ſe hoſpitari juſſerit, eique ægrotanti e menſa ſua partem ciborum exquisitorum, qui ſibi inferebantur, quotidie deferri: at Anſelmum ſemel tantum eum vidiſſe, nec morienti præ infirmitate adeſſe potuiſſe. Ejus vices ſupplevit Guntardus Gemeticenſis abbas, qui prope regem ſedulo excubabat cum Giſleberto Lexoviienſi epiſcopo, eique ſalutaria monita dabat. Hæc omnia uſe & accurate refert Ordericus^c cum proluxa ipſius Willelmi oratione, in qua totius regni & adminiſtrationis ſuæ rationem idem princeps reddit.

c Orderic. ſub ſir. lib. 7.

XLV.
Cadomi humatur.

Vix exſpiraverat, cum ejus proceres ad ſua curanda mox diſceſſerunt: inferiores vero miniſtri ejus arma, vaſa, veſtes, linteamina, cunctamque ſupelleſtilem diripuerunt, aſportarunt, & mortui corpus fere nudum in area domus reliquerunt:

ANN. CHR.
1087.

ubi a prima hora, qua rex deceſſit, uſque ad tertiam *ſuper nudam humum* dereliſtum eſt. Cum nullus propinquorum aut familiarium de ejus funere curaret, ejus corpus Cadomum navigio deferri juſſit Willelmus Rotomagi archiepiſcopus, ibique in baſilica ſancti Stephani, quam ipſe condiderat, humari. Huic loco tum præerat Giſlebertus abbas, qui cum numeroſo ſuorum monachorum, necnon clericorum ac laicorum comitatu obviam feretro proceſſit: at, ſuborto Cadomi incendio, omnibus ad reſtinguendum ignem recedentibus, ſoli monachi cceptum officium compleverunt, corpusque ad ſuam baſilicam perduxerunt. Ad ejus ſepulturam omnes provinciales epiſcopi convenerunt, atque abbates, ſcilicet Anſelmus Beccenſis, Willelmus de Ros Fiſcannenſis, Gerbertus Fontanellenſis, Guntardus Gemeticenſis, Mainerus Uticenſis, Fulco Divenſis, Durandus Troarnenſis, Rotbertus Sagienſis, Osbernus Bernaïcenſis, Rogerius de Monte-ſancti-Michaëlis in Periculo-maris, ac duo Rotomagenſes archimandritæ, Nicolaus ſancti Audoëni, & Gualterius Montis-ſanctæ-Trinitatis abbates, alique plures. Expleta miſſa, cum regis corpus in preſbyterio, inter chorum & altare, humandum eſſet; interceſſit Aſcelinus Arturi filius, cauſatus, aream iſtam ſui juris eſſe, patri ſuo a rege vi abstractam, & conquerenti juſtitiam denegatam. quam ob rem Dei nomine obteſtari ac poſtulare, ne corpus raptoris in ſuo fundo ſepeliretur. quæ cum vera eſſe epiſcopi & proceres intellexiſſent, Aſcelino *pro loco ſolius ſepulture ſexaginta ſolidos* dari juſſerunt: pro reliqua vero area tantumdem terræ alibi assignari.

Ante patris mortem ejus juſſu in Angliam trajecerat Willelmus Rufus, rex ab eo designatus, atque Lanfranco archiepiſcopo patris epiſtolam detulerat. qua perleſta, idem præful cum eo Lundoniam proſectus, ipſum regem die feſto ſancti Michaëlis in Weſtmonaſterienſi baſilica ſacravit. Tum novus rex inſigne patri ſuo maſoleum, auro & argento gemmiſque ornatum, erigi curavit, inſculpto aureis litteris epitaphio, apud Ordericum^a relato, quod Thomas Eboracenſis archiepiſcopus compoſuerat. In illa oratione, quam rex inſtante morte protulit, inter cetera dixit, novem abbatias monachorum, ſe unam ſanctimonialium, quæ a majoribus ſuis in Nortmannia fundatæ erant, ſe adjuvante creviſſe, & multis opibus auctas fuiſſe. Ad hæc ducatus ſui tempore ſeptemdecim monachorum, ſanctimonialium autem ſex cœnobita conſtructa, ubi aſſiduæ preces & quotidianæ eleemoſynæ pro ſummi Regis amore fierent: quorum ipſe conditor aut fundator, aut certe adjutor & promotor fuerit. His caſtris munitam eſſe Nortmanniam.

a Orderic. cc. init. lib. 8.

Willelmo rege mortuo, Rotbertus Mellenti comes a Rotberto duce, Willelmi filio, caſtrum Brionenſe, quod Nortmannorum ducum hætenus fuerat, doſoſe obtinuit; eoque obtento, Beccenſem abbatiam in fiſco Brionenſi poſitam, ſibi ſubjugare molitus eſt. Ejus rei cauſa per quosdam e ſuis Anſelmi abbatis animum pertentat, pollicitus, ſe de rebus ſuis multa Beccenſibus collaturum. Ad hæc Anſelmus reſpondit, Beccenſem abbatiam non in ſua, ſed ducis eſſe poteſtate; ceterum comitem rem obtentu difficilem poſtulare. quo reſponſo accepto, comes Anſelmi prudentiam admiratur. Interim, ubi hæc res ad fratrum notiſiam venit, eam veluti monaſterii ſui deſtructionem exhorruere; & conſilio mature inito, ducem quam primum ſuper hac re adeundum cenſuere. His auditis, dux ira commotus, elata voce: Per mirabilia Dei, inquit, quæ infania eſt, quam audio? Scilicet Mellenti comes vult meam mihi auferre abbatiam; illam utique abbatiam, quam ſuper omnes diligo, vult iſte proditor mihi ſubtrahere: Per Dei mirabilia ita non fiet. Tunc forte ſuperverunt Willelmus-Criſpinus, Willelmus de Britolio, & Rogerius de Benefacta, qui ducis proſoſitum valde laudaverunt, profeſſi, ſe, ſi id fieret, quidquid eorum parentes ac propinqui Beccenſi eccleſiæ contulerant, in ſuum dominium revocatos. Poſt paucos dies comes Mellenti, hujus rei ignarus, cum paucis Beccum venit, Anſelmum per ſe ipſe exploraturus. quod ubi monachi reſcierunt, in comitem duris verbis inveſti ſunt, per ſuam eccleſiam affirmantes, ſe potius inde diſceſſuros, quam ut id fieri paterentur. Inde cum ira recedens comes, ad curiam pergit. at miſſi a Beccenſibus legati ducem precibus multis occupant, ut ne tantum eccleſiæ ſuæ damnum inferri ſineret. Inter hæc advenit comes, ad quem dux cachinnando: Domine Rotberte, quomodo inter vos & monachos Beccenſes? Tum comes demiſſo vultu: Bene, inquit, & quidquid juſſeris, illi benigne aſſenſuri ſunt. Mentiris, inſit dux, tuque falſo ſperas, me meam tibi abbatiam daturum. Diſceſſit itaque ſpe ſua

XLVI.
Beccenſes libertatem ſuam ſtrenue defendunt.

ANN. CHR.
1087.

frustatus comes, cui dux Brionæ castrum abstulit, illudque Rogerio de Benefacta seu de Bello-monte, qui hereditario jure hoc repetebat, concessit: sicque Beccenses comitis molestia liberati, in pace deinceps perstituerunt. Hæc fusius referuntur in libello de libertate Beccensi, quem in Appendice videre licet. Plura de hoc Brionæ castro, deque ducis cum Rotberto hac de re controversia narrat Ordericus^a, quæ ut referamus, nostri non est instituti.

^a Orderic.
lib. 8 p. 686.
Nortmanniæ
influx status.
bibid. p. 672.

Quanta mala sub hoc molli & ignavo duce, scilicet Rotberto, in Nortmannia per octo annos pullulaverint, patheticè exponit idem Ordericus. Prædones^b quippe catervatim per vicos, agrosque impune tunc grassabantur, nullo sacrorum locorum respectu. desolata gemebant monasteria; monachi & sanctimonialia ad extremam inopiam redacti erant. Ubique rapinæ, incendia, & cædes. Inter hæc luxuria effrenis ubique vagabatur. Episcopi anathema reis intentabant; sacri verbi præcones in eisdem invehebantur: furdis & induratis hæc nullius penſi erant. Sic ignavi ducis levitate brevi corruptum est, quidquid boni sollertia & studio priorum ducum in Nortmannia patratum propagatumque fuerat. Eodem duce agente, Fulco Andecavorum comes, quem ille ad domandos Cenomannos adiutorem habere volebat, infami exemplo duabus uxoribus viventibus tertiam superduxit, Bertradam scilicet, filiam Simonis de Monte-forti, Guillelmi comitis Eroïcensis neptem, quam postea rex Philippus eidem Fulconi cum insigni itidem scandalo subduxit. Hic Fulco, ut Ordericus^c tradit, quia pedes habebat deformes, longos sibi calceos, quibus pedum tubera operiret, fieri curavit, cum antea rotundi calcei & ad formam pedum compositi essent. quo ex tempore non modo laici, sed etiam clerici, immo etiam monachi nonnulli ejusmodi calceis usi sunt. Unde sutores, ait Ordericus, in calceamentis quasi canidas scorpionum, quas vulgo pigacias appellant, faciebant. Sic potentium hominum mores, quantumvis ridiculi & ridicula causa inducti, in subditorum consuetudinem propagantur. Pudet me, quod inter Rotberti ducis consiliarios Guillelmus de Archis monachus Molismensis ab Orderico referatur.

^c ibid. p. 682.

XLVII.
Abbatum mor-
tes in Anglia.
d V. lib. 66.
n. 113.

In Anglia tres nostri Ordinis abbates hoc anno deceſſiſſe memorantur, apud Simeonem Dunelmensem: nimirum Scolandus seu Scotlandus sancti Augustini prope Cantuariam abbas, Alsius Bathoniensis, & Turstinus Percorensis, de quo superius^d egimus. Mortuo Scotlando, Lanfrancus archiepiscopus unum e suis Beccensibus in demortui locum substitui modis omnibus tentavit: at rex Willelmus, Conquestoris filius, inspectis Augustinensium privilegiis, liberam eis electionem remanere voluit. Hi vero, Lanfranci promissis, ut Guillelmus Thornus tradit, insuper habitis, unum e suis Widonem monachum, moribus & doctrina insignem, elegerunt. quem Lanfrancus ordinare aliquamdiu recusavit: sed tandem regis flagitatu benedixit die festo sancti Thomæ apostoli, cum Scotlandus III. nonas Septembris obiisset. Plura de Widone abbate in consequentibus.

Turgotus
prior Duncl-
mensis.

Eodem quoque anno vita functus est Aldwinus prior Dunelmensis pridie idus Aprilis, qui quartus annus erat ab adventu monachorum Dunelmum. Fuit is vir bonus, modestus, & prudentia insignis, Dei offensam cavere in primis sollicitus, ut fidem facit Turgotus, qui ei in prioris officio successit, eoque viginti annis sub Willelmo episcopo perfunctus ad sancti Andreae in Scotia episcopatum promotus fuit. Is prior Dunelmensem parochiam, maxime exfulante in Nortmannia Willelmo episcopo, rexit, totumque monasterium cum ecclesia novis ædificiis, rege suppetias conferente, exornavit. Hæc constant ex libro quarto historiae Dunelmensis, quam integram idem Turgotus composuit, non vero Simeon Dunelmensis, qui eam insigni plagiaro sibi temere arrogavit, ut Johannes Seldenus diferte probat in præfatione ad decem scriptores Anglicanos.

XLVIII.
Apud S. Tru-
donem novæ
turbæ.
^e supra n. 19.
^f Specil. to. 7.
p. 383. & seqq.

In Belgio, Lanzone sancti Trudonis abbate, ut superius^e diximus, Jerosolymam profecto, non sic tamen sopitæ sunt turbæ, quæ illic ejus potissimum occasione ortæ fuerant: immo novæ deinceps electionis causa succreverunt. Itaque Trudoniani, missa de ejus discessu relatione^f ad Brunonem, qui Mettensem episcopatum post Walonem invaserat, eligendi abbatis facultatem petunt. Interim Gerardus præpositus, qui olim abbas electus fuerat, Heinricum Leodicensem consulit, an secundam sui electionem tentandam censeat. Dissuadet episcopus, tum ob fratrum indomitam inquietudinem, tum quod illi, accepto ab invasore Brunone pastorali baculo, benedictionem impertiri non posset. Ubi Trudonianorum relationem accepit Bruno, ad

ANN. CHR.
1087.

monasterium accessit, auditoque Gerardum ab ipso baculum accipere nolle; Herimanno monacho, qui Calvus & Senior cognominabatur, abbatiam multa pecunia recepta tradidit, quam vir quidam nobilis, nomine Engerrannus, ejusdem Herimanni germanus, magna saltem ex parte dedit. Id ubi rescivit Leodicensis præful, Herimannum a communione remove statuit: sed obstitit multis precibus Gerardus præpositus, eadem infortunia inde consecutura monens, quæ olim in simili causa sub Lanzone & Luipone monasterio acciderant. Discessit itaque multa pecunia onustus Bruno: at, ubi ad urbem Mettensem rediit, a civibus, qui eum ferre non poterant, armis impetitus, & in sancti Stephani inclusus ecclesia, ex eorum manibus vix evadere potuit: sic ab occupato male episcopatu penitus expulsus est, restitutusque in suam sedem Herimannus: qui ad sancti Trudonis monasterium profectus, quæstione de Herimanni electione habita, cum nihil de bonis ecclesiæ ab eo datum audisset, eum abbatiae dignitate frui permisit. Tunc ad sua reversi plerique fratres, in his etiam Luipo, qui abbatiam ambierat, cum de instauranda pace & religione serio agere debuissent, turbas fore perseverarunt, ventri tantum servire studentes, grandesque piscium & vini præbendas exigentes a misero illo abbate, quem absque ullo respectu convitiis & maledictis impune laceſſebant. Is erat tunc miserabilis sacri illius loci status, qui non statim in meliorem mutatus est, sed post annos septemdecim, a morte scilicet Adeldardi abbatis, quæ anno M LXXXII. contigit, usque ad electionem Theoderici, factam anno M XCIX. qui Theodericus pristinum loco splendorem & religionis cultum restituit.

Alius fuit per id tempus Theodericus eximius Andagenensis abbas, cujus obitus ad hunc annum referendus videtur. Haud scio an eo adhuc abbate, an proximo ejus successore Theoderico II. Rogerus comes Porciensis territorii, bonorum a summo & omnipotenti Deo acceptorum memor, in suburbio urbis castri Porcensis ecclesiam cum cella Deo ædificavit, sub invocatione sancti confessoris Theobaldi, pro remedio animæ suæ, & Ermengardis uxoris suæ, & filiarum suarum Sibiliae, ac omnium primogenitorum suorum. Cujus quidem ecclesiæ & cellæ, de consensu comitiſſæ uxoris suæ, & filiarum suarum carissimarum, vocatis ex monasterio sancti Huberti in Ardenna religiosi viris ejusdem monasterii monachis, proprietatem, dispositionem, regimen, nominationem, seu provisionem tradidit in perpetuum religiosissimo abbati Theoderico, & ejus successoribus, prædicti monasterii abbatibus; nihil juris in dicta cella, quam amplissime dotavit, sibi reservans, nec successoribus. vult tantum, ut propter omnem justitiam dicti suburbii, quam tradidit ecclesiæ sancti Huberti, qui vis abbas sancti Huberti, aut commissus ejus teneatur semel sibi & successoribus ejus præstare juramentum fidelitatis, in recognitionem donationis. Tenebuntur insuper, inquit, religiosi in dicta cella commissi, singulis diebus dominicis tantum, summo mane sacrum dicere, dum contingeret venatores ire ad venationem, & a nobis requisiti fuerint, & non alias. Et ob hoc tenebuntur comites, pro tempore existentes, dare prædictis religiosiſſis dolium vini, & mensura Remensis. Litteras integras, quas adstante & approbante Reginoldo Remensi archiepiscopo, adstantibus quoque nobilibus & ignobilibus, fecit Rogerus comes, videre est in Appendice. Hujus donationis testes fuerunt, quorum nomina subscripta sunt, Rogeri comitis, Reginoldi archiepiscopi Remensis, Alberti comitis Namurcensis, Ermengardis comitiſſæ, Sibiliae filiae, Hugonis Scotti, Pungardi, Odardi filii ejus, Erardi præpositi, & aliorum multorum. Actum publice anno incarnati Verbi M LXXXVII. indictione X. regnante rege Francorum Philippo XXVIII. anno.

XLIX.
Cella in ca-
stro Porcensi
fundata & da-
ta Andagenen-
sibus.

Si Theoderico primo facta fuerit hæc donatio, haud diu eidem superstes fuit piissimus abbas. Tribus ante obitum mensibus gravi pulsatus languore, non tamen lecto decumbebat, sed muneris sui officiis vacare pergebat. Forte res quædam postulavit, ut ad procuranda quorundam prædiorum negotia ad quindecim amplius milliaria proficisceretur, ubi pæne spiritus eum defecit. Tum gestatorio grabato impositus, ut domum rediret, promiscuæ multitudinis obsequiis & pauperum in primis gemitibus, qui optimum parentem brevi sibi subtrahendum dolebant, in via excipitur. Sub vesperam ad portam monasterii perlatus, exclusa turba, ne populi strepitus quiescentes jam in dormitorio fratres inquietaret, a solis domesticis monasterio est invecus. Languore ingravescente, non tamen eam, quam sibi a tenera ætate indixerat, semel in die comedendi abstinentiam solvit, nec consuetum precum & psalmodiarum pensum prætermisit; nisi quod paucis ante obitum diebus præ infir-

Theoderici ab-
batis Andagi-
nensis obitus.

A N N A L E S

248

ANN. CHR. 1087.

mitate missarum sollempnia celebrare desit. Quin etiam cilicium, quo corporis molliem tot annis attriverat, nec ad momentum deponere sustinuit, immisericorditer misericordes appellans fratres, qui secus suadebant, effatus, *quod servum Christi non nisi in cilicio & cinere decet mori*. Altera ante ejus obitum die adfuere Henricus Leodicensis episcopus & Berengerus sancti Laurentii abbas, ex clerico monachus ab eo consecratus & institutus, alique quam plures religiosi viri, ut ejus funus honorarent. Horum adventu non mediocriter recreatus venerabilis senex, episcopo sui ovilis curam commendavit, seque ab eo absolvi & sacro oleo inungi rogavit, precatus insuper, ut ipsius exsequias curaret. Inter crebros singultus mortis prænuntios, per totam nihilominus insequentem usque ad matutinales vigiliis noctem, ipsum proximam mortis stridorem in Domini laudes convertebat, totumque psalmum xc. & canticum trium puerorum, multaque alia cum simbolo fidei recitavit. tum *salutaris Eucharistia sacramenta sibi afferri præcepit, erectusque lectulo, Deo se commendans, solita humilitate & reverentia ea percepit*; benedictisque fratribus, anno ætatis suæ octogesimo nondum expleto, monasticæ professionis septuagesimo, abbatialis dignitatis tricesimo-tertio, incarnationis dominicæ M LXXXVII. & quidem VIII. kal. Septembris hora diei fere tertia, ad Deum migravit, cui a puero semper devotissime servierat. Ejus corpus tertia post mortem die ab Heinricho episcopo in sarcophago lapideo compositum, sepulturæ mandatam est ad altare beatissimæ virginis die xxvii. mensis Augusti. Librum de ejus vita rogatu Lamberti Andagenensis monachi scripsit gravis auctor anonymus, ejus æqualis, quem esse Heribrandum sancti Jacobi Leodiensis monasterii monachum, postmodum sancti Laurentii abbatem ait Bucelinus, penes quem sit fides. Certe nulla hac de re mentio in ejus elogio apud Fifenum^a. Theoderico Andagenensi abbati substitutus Theodericus^b secundus, libertatem ecclesiæ suæ invicta constantia defendisse dicitur, & anno M C IX. pedum posuisse, ut Rotberto abbati locum faceret. De Berengero sancti Laurentii abbate plura inferius.

^a Florus Leod. p. 263. & seq. ^b ibid. p. 438.

Senonienfes abbates.

In Vosago Bercherus Senonienfis abbas, testante Johanne de Bayone, hoc anno decessit, cum Senonienfe monasterium perquam laudabiliter rexisset. Ejus obitus in necrologio notatur iv. kal. Decembris, quo die *Bercher abbas hujus loci* laudatur. Eo mortuo, fere ad triennium vacavit abbatialis sedes, ad annum scilicet M XCI. quo Antonius ex cœnobio sancti Arnulfi ad illam dignitatem promotus fuit, ut suo loco dicturi sumus. Hæc vacatio contigit ob turbas Mettensis ecclesiæ, cui tunc Senonienfe monasterium in temporalibus subjectum erat. Erat Antonius natione Italus^c seu Longobardus, ortu Ticinensis, moribus non minus, quam genere illustis. Hic, relictis parentibus rebusque paternis, Galliam peragrarare instituit; factumque est, ut ad urbem Mettensem profectus sancti Arnulfi monasterium, fama celeberrimum, frequens inviseret. Hinc ejus loci monachis factus familiaris, in eorum societatem se admitti postulavit, idque facile obtinuit. Tum, probata ejus virtute ac prudentia, Læienfi^{*} cellæ præpositus fuit. quod officium strenue administrabat, cum ad Senoniensem abbatiam provectus est. Inter alia prædictæ cellæ ædificia omnia, quæ ruinæ proxima erant, instauravit, reditusque ita auxit, ut, cum ad ejus ingressum vix duo tresve monachi sustentari possent, ejus tempore deni, vel etiam duodeni alerentur.

^c Spicil. to. 3. p. 322.

^{*} de Lay.

L. Benno Osnabrugi episcopus duorum monasteriorum auctor.

Hoc ipso anno excessit e vivis vi. kal. Augusti Benno episcopus Osnabrugensis, in ecclesiæ communionem ante septennium restitutus, qua propter schisma Henricianum ab Altmanno, sedis apostolicæ legato, privatus fuerat. Duo ab eo monasteria nostri Ordinis condita, dotataque sunt, unum virorum, alterum puellarum. Illud Iburgense dictum a monte Iburgo Osnabrugi suburbano, quod monachis e Colonienfi sancti Pantaleonis cœnobio educis primum commisit. quos cum inter latomorum ædificantium strepitus laxius vivere advertisset, e Mindensi alios severioris instituti accersisse dicitur. Sic montem illum, in quo a Caroli magni ætate castrum exstitisse tradunt, divisit in episcopum sedem & cœnobium monachorum, quibuscum non raro conversari solebat. Alterum monasterium in monte sanctæ Gertrudis, urbisque conspectu extruere cepit: sed illud, morte præventus, successoribus absolvendum reliquit. Is honoratori tumulo conditus jacet in Iburgensi monasterio, quod inter hæreticorum procellas semper fidei catholicæ constanter adhæsit. Bennonis episcopi res gestas scripsit Nortbertus^d Iburgensis abbas tertius, quas Nicolaus Schatenus ad hunc annum in Annalibus Paderbornensibus compendiose retulit. Onasburgensem ecclesiam post Bennonem rexit Marcwardus Corbeicæ novæ abbas, cujus

^d V. Bucelin. Germ. sœc. 10. t. p. 398. Marcwardus successor.

cujus regimen cum episcopatu retinuisse videtur: sub quo prior & præpositus monasterii curam habuere, ut in Annalibus Corbeiensibus legitur, ubi Gumpertus prior factus abbas dicitur, sed cujus loci, non dicitur.

ANN. CHR. 1087.

Regebat hoc tempore Augustense sancti Udalrici & sanctæ Afræ monasterium Sigehardus, qui ante annos septem abbas ejus loci ordinatus fuerat. Hic reliquias habere cupiens sancti Narcissi episcopi Gerundensis & martyris, qui sanctam Afram virginem olim ad Christi fidem adduxerat, necnon Felicis ejus diaconi, nuntium ejus rei causa hoc anno Gerundam misit cum litteris ad Berengarium illius urbis episcopum, ut voti sui effectum consequeretur. Litteris ejus benigne acceptis, episcopus quasdam alterius sancti Felicis, Gerundensis scilicet apostoli, reliquias misit, non Felicis sancti Narcissi diaconi, *quoniam ipse, inquit, translatus a piissimo rege Francorum Carolo apud Parisorum civitatem honorifice requiescit*; insuper particulas vestimenti & stolæ beati Narcissi, cum quibus sepultus fuerat; at sibi non licuisse ait mittere de ejus corpore, quippe quod *hactenus Dei gratia, inquit, servatur incorruptum*, sicut ea die, qua mortuus fuerat. Exstat integra hæc Berengarii epistola in tomo secundo Martii^a apud Bollandi continuatores, sub hac inscriptione: *Carissimo patri domino Sigardo abbati, & universæ sancti Udalrici & sanctæ Afræ martyris congregationi, Berengarius sanctæ sedis Gerundensis episcopus, cum omni clero & fidelis populo, perfrui bonis omnibus semper in Christo*. Præter supra dictas reliquias eidem abbati de ossibus capitis atque manus sancti Romani martyris, focii prædicti Felicis apostoli Gerundensis, idem episcopus mittit cum ipsius Felicis passione, cujus natalis diem notat kalendis Augusti: at sancti Narcissi passionis librum amissum fuisse dicit strage paganorum, qui ecclesias Gerundenses vastaverant. Sacræ istæ reliquiæ Augustam-Vindelicorum illatæ sunt XII. kal. Augusti, ut notavit Velferus, qui hanc quoque epistolam retulit^b in commentario ad conversionem sanctæ Afræ.

L. I. Ad S. Udalricum missæ S. Felicis reliquiar.

^a Martii to. 2. p. 623.

^b Velfer. p. 475. Frideruna Geisenfeldæ abbatissa. ^c Grefser. p. 461.

Geisenfeldensi Bajoariæ parthenoni tunc præerat Frideruna abbatissa, quæ cum Udalrico Eistetenfi episcopo pactum iniit hoc anno pro decimis opidi *Gamersheim*: quod pactum retulit Grefserus^c in catalogo episcoporum Eistetenfium, factum inter venerabilem illum episcopum, & *honorandam Friderunam Geisenfeldensem abbatissam*: cujus obitus notatur VIII. kal. Februarii, in necrologio sancti Emmerammi. at in Murenfi VIII. eadē kalendas, utrobique *Friderun abbatissa*, absque loci designatione. De hoc Geisenfeldensi parthenone superius egimus.

J Am sextus fluebat mensis, ex quo post mortem Victoris III. legitimo pastore destituta erat Romana ecclesia, cum cardinales episcopi & abbates, in his Odericus Casinensis, Terracinæ VIII. idus Martii ad comitia celebranda convenerunt, præmissisque precibus ac jejuniis, Oddonem seu Odonem Ostiensē episcopum, quem alii Othonem vocant, virum mediæ ætatis, pietate & eruditione insignem, vi. idus ejusdem mensis pontificem renuntiaverunt, & Urbanum II. appellarunt. Hinc ille raptus ab omnibus, & *lanæa exutus veste*, purpurea cappa indutus, ad aram sancti Petri deducitur, & in pontificali folio collocatur, ut fusc tradit Petrus diaconus^d in continuatione chronici Casinensis. Mox ille, scriptis ad omnes ecclesias & principes epistolis, se in omnibus Gregorii VII. beatæ memoriæ pontificis vestigiis insistere velle denuntiavit. Ea vero ejus opinio & existimatio erat, ut omnes ejus electioni, uno fere Heinricho cum paucis assēclis excepto, ultro manus dederint. Inde post duodecim dies Casinum progressus, solito lateris dolore sancti Benedicti^e meritis relevatus fuisse dicitur, in argumentum, ut Petrus diaconus interpretatur, existentia apud Casinum corporis beatissimi Patris, cujus reliquias in Galliam asportatas fuisse jam tum ægre ferebant nostri Casinates, quod Paulus diaconus, & ipse Casinas, ante annos trecentos probaverat. Tum Johannem Cajetanum, sacri illius loci^f a pueritia monachum, patriarchii Lateranensis diaconum ordinavit, qui trium Romanorum pontificum, Victoris III. Urbani II. & Paschalis II. cancellarius, post multa præclare gesta, tandem summus pontifex creatus est, Gelasius II. appellatus. Nec multo post Odo Odoni successit, Baldrici versibus celebratus, quem ille Urbano in pontificatu successurum falso ominatus est.

ANN. CHR. 1088.

L. II. Urbanus II. eligitur.

^d Chron. Casin. lib. 4. c. 1.

^e ibid. c. 5.

^f ibid. c. 70.

Dum Casini resideret Urbanus, salutandi ejus causa eo advenerunt Rogerius Apuliæ dux, & Boamundus fratres, Rotberti Guiscardi filii, cum multis comitibus &

Bantini monasterii basilicam dicat.

ANN. CHR.
1088.

baronibus, & cum eis Urfo, Bantini prope Acheruntiam Apuliæ urbem monasterii abbas, precati, ut ad dedicandam ejusdem monasterii basilicam se pontifex conferre ne gravaretur. Postulatis benigne annuit pontifex, ejusque loci ecclesiam in honorem Deiparæ Virginis consecravit, ipsumque monasterium amplissimo immunitatis diplomate decoravit, a Baronio ad hunc annum relato, quod de Casinenfi monasterio conciliorum editores perperam interpretantur. Eandem immunitatem adversus pervasores auctoritate sua roborarunt Rogerius & Boamundus, hortatu Urbani II. cujus hac de re epistola extat, & pontificum diploma, quod cum pervasores illi abstulissent, suis litteris suppleverunt, idemque Paschalis II. postea confirmavit.

LIII.
Hugonis archiepiscopi epistola ad Mathildem.
a supra n. 2.
b Spicil.
to. 2. p. 405.
c seqq.

Post Urbani electionem Hugo Lugdunensis archiepiscopus epistolam ad Mathildem comitissam scripsit, præter eam, de qua superius ^a diximus. In primis ^b eam hortatur ad perseverandum in fide & obsequio Romanæ ecclesiæ, qua in re adiutores apud Deum & commendatores habitura sit sanctæ memoriæ papam Gregorium & beatum Anselmum Luccensem episcopum, quos, cum viverent, in omni pietate & justitia informatores habuerat. His præmissis, duo præstat, quorum gratia ^c hanc epistolam scripsit. Primo siquidem purgare conatur schismatis crimen, quod adversus Victorem III. excitasse accusabatur. Tum de Hugone abbate & monachis Cluniacensibus conqueritur. De priori: *Et nos quidem, inquit, licet de recuperatione electionis domni abbatis montis Casini a quibusdam sanctæ Romanæ ecclesiæ episcopis & cardinalibus presbyteris disenserimus; unde aliquibus illorum, cur nobis aliter videretur, etiam apud Capuam palam rationes reddidimus: tamen scire vos volumus, ab unitate eorum, qua in corpore sanctæ ecclesiæ ad serviendum beato Petro divina dignatione compacti sumus, nec discessisse, nec in perpetuum, Deo miserante, discessuros; immo habere propositum apostolicæ sedis profectibus modis omnibus deservire.* Deinde subdit sibi tantas a Cluniacensibus monachis injurias inferri, ut eas nullo modo æquanimiter sustinere valeat, nimirum quod illi eum schismaticum & schismatis auctorem haberent; adeoque ab ejus communione & Richardi Massiliensis abbatis abstinerent, præteritis quibusdam Urbani papæ litteris, quas ille ob futilem rationem suspectas reddere conatur. Ad hæc queritur de venerabili Hugone Cluniacensium abbate, quod anno præterito, die sancto parasceves, more solito pro imperatore orationem fecisset, quam Gregorius VII. pro ejus excommunicatione & depositione dici præcepisset. qua de re cum a se in judicium coram episcopis vocatus fuisset, judicium subire detrectaverit, visumque sit episcopis, ut ad mitigandam discordiam induciæ usque ad præfinitum tempus ei darentur. In fine Rotgerum cardinalem subdiaconum, qui brevi Romam aditurus erat, Mathildi commendat. Hactenus de illa epistola Hugonis archiepiscopi Lugdunensis.

LIV.
Toletanæ ecclesiæ primatum restituit.
c lib. 66.
n. 2.

Inter hæc Bernardus Toletanus præsul, de cujus promotione superius ^c actum est, Romam adiit, ut ecclesiæ suæ primatum a Romano pontifice restitui curaret. Hunc benigne excepit Urbanus, utpote Alfonso regis litteris & Hugonis Cluniacensis abbatis favore, ne quid de propriis ipsius meritis dicam, præcipue commendatum; ejusque ecclesiæ primatum honorem, per trecentos circiter septuaginta annos interpolatum, quamdiu scilicet Sarraceni Toletum potiti erant, in pristinum decus restituit. Extat hac de re Urbani pontificum diploma, a Baronio relatam ad hunc annum, quo in diplomate meminit Romanæ illius Bernardi profectio, quam ante electum Urbanum forte aggressus erat, & Bernardum nostrum sic alloquitur. *Igitur voluntate & consensu unanimi comprovincialium populorum, pontificum atque principum, & Ildesonsi excellentissimi regis, te, frater carissime Bernarde, primum illius urbis post tanta tempora præfulem eligi divine placuit examini majestatis. Et nos ergo miserationi supernæ gratiæ respondentes, quia per tanta terrarum, mariumque discrimina Romanæ auctoritate ecclesiæ suppliciter expetisti, ut auctoritatem christianam Toletanæ ecclesiæ restituere non negaremus; gaudemus, & etiam corde letissimo magnas, ut decet, Deo gratias agimus, quod tantam nostris temporibus dignatus est christiano populo donare victoriam, statumque ejusdem urbis, quoad nostras etiam facultates, stabilire atque augere, ipso adjuvante, peroptamus. Quare pontifex eidem Bernardo pallium concedit, & in totis Hispaniarum regnis primatum denuo instituit. Datum Anagninæ hoc anno, idibus Octobris, per manus Johannis diaconi S. R. E. & præsignatoris domni Urbani secundi papæ, ipsius scilicet Johannis Cajetani, quem Lateranensis patriarchii diaconum ab Urbano ordinatum mox dicebam.*

Jam ab aliquot annis Compostellana sedes translata fuerat ad Iriensem ecclesiam, cujus loci episcopus Didacus *Pelaiz*, Alfonso regis offensam, incertum quam ob causam, incurrerat, & ab eo in custodiam retrusus fuerat. Hinc consilium cepit alterius episcopi in ejus locum substituendi; coactoque apud sanctam Mariam de Fuffellis concilio, cui Richardus Massiliensis abbas & apostolicæ sedis legatus præfuit, eidem Dudaco persuasum est, ut, si liber e vinculis abire vellet, se ipse episcopatu indignum in synodo palam fateretur. quod cum fecisset, statim virgam & anulum resignavit in manus legati, qui eum mox depositum pronuntiavit, & alterius in ejus locum substituendi facultatem concessit. Verum nec sic libertatem consecutus est infelix præsul; immo in carcerem denuo conjectus est. Rex vero auctor fuit, ut Petrus Cardiniensis abbas in ejus locum sufficeretur. At vix Petrus Compostellanam ecclesiam biennio rexerat, cum a Rainerio apostolicæ sedis legato in Legionensi concilio exauctoratus est.

Ex his, quibus Urbanus electionem suam litteris significavit, unus fuit venerabilis Hugo Cluniacensis abbas, cui peculiarem hac de re epistolam scripsit, dignam certe, quæ hoc loco integra referatur, quippe quæ totam istius electionis historiam, ipsiusque Urbani de Hugone abbate, atque intimos pietatis sensus præclare repræsentat. Sic autem habet.

Urbanus episcopus servus servorum Dei Hugoni reverendissimo abbati Cluniacensi, omni que ejus sancto conventui salutem & apostolicam benedictionem. Quoniam sanctitatem vestram satis avidam exaltationis Romanæ ecclesiæ novimus, ea que circa nos acta sunt compendio vobis notificare curamus. Notum itaque facimus dilectioni vestre, quod apud Terracinam Campaniæ civitatem sanctæ Romanæ ecclesiæ episcopi & cardinales, Portuensis videlicet, Sabiniensis, Tusculanus, Albanensis & Signensis, cum aliis episcopis numero sexdecim, & abbatibus quatuor, aliisque quamplurimis viris religiosis convenientes; cum Portuensis episcopus omnium Romanorum clericorum catholice parti faventium se legatum diceret; abbas vero Casinensis cardinalis diaconus ceterorum diaconorum; P. quoque cardinalis tituli sancti Clementis omnium cardinalium; præfectus autem Urbis laicorum omnium se ferre assereret legationem, cumque post triduanum jejunium, supplicationibus multis, magnisque ad Deum precibus vehementer insisterent, quod ego quidem omnino dignus non fui, tandem me sibi quarto idus Martii in pontificem elegerunt. Quibus, Deum testor, non ambitionis causa, nec alicujus dignitatis desiderio assensum prebui: sed quia tot tantisque viris inobediens esse verebar, talique quali tempore si quantum ad me periclitanti ecclesiæ non subvenirem, Deum me offendere metuebam; præsertim cum prædecessores meos viros omni veneratione dignos, Gregorium scilicet atque Victorem, hoc sibi divine precepisse asserunt. Rogo igitur, desiderantissime, nimiumque te deprecor, ut, si qua tibi sunt pietatis viscera, si qua filii & alumni tui est tibi memoria, me multum id cupientem tua presentia consolari; sanctamque matrem tuam Romanam ecclesiam, si unquam possibile fuerit, tuo multum nobis optabili adventu visitare digneris. At vero si id fieri nequit, ut tales de filiis tuis, confratribus meis te ad nos mandare non pigeat, in quibus te videam, te suscipiam, tue consolationis in immensis perturbationibus positus verba cognoscam, qui tuam caritatem, tuæ dilectionis affectum mihi representent, qui qualiter & in omniumque fratrum nostrorum se habeat congregatio mihi denuntient. Precor autem, ut omnem sanctorum fratrum congregationem commonere facias, ut apud omnipotentis Dei clementiam preces effundant, quatinus & nos & ecclesiam suam sanctam, que tantis videtur subjacere periculis, in pristinum restaurare statum dignetur. Noveris enim omnibus specialius hoc negotium super te pendere. Vale. Datum III. idus Martii apud Terracinam.

Hæc epistola scripta videtur postredie ejus electionis, adeoque forte legendum III. idus Martii, nisi si post dedicationem Bantini monasterii Terracinam revertit, unde in Siciliam transmisit. Quamquam haud veri simile est, Urbanum tam sero electionem suam amantissimo patri significasse. Eidem confirmavit privilegia & immunitates Cluniacensis monasterii & loca ei subjecta, litteris ^a Hugoni sanctissimo abbati Cluniacensi inscriptis, qui sanctissimi titulus in consequentibus repetitur his verbis: *Tibi ergo, sanctissime, reverendissime ac dilectissime frater &c.* quo elogio usum fuisse pontificem mirari subit, cum in aliis suis litteris, immo & in prima mox relata, cum tantum reverentissimum dicat. Ut ut est, hoc diploma datum fuit Romæ hoc anno kalendis Novembris per manus Johannis diaconi S. R. E. præsignatoris domni Ur-

Annal. Bened. Tom. V.

Ii ij

ANN. CHR.
1088.
LV.
Petrus abbas
fit episcopus
Compostellanus.LVI.
Hugoni abbati
Clun. Urbanus
electionem
suam significat.a Bill. Clun.
p. 514.

ANN. CHR.
1088.

bani II. papa, quo *prosignatoris* titulo usus est Johannes duobus primis Urbani pontificatus annis, cum nondum cancellarius esset, quod officium deinceps semper exercuit, Urbani in omnibus angustiis adjutor.

LVII.
Cluniaci nova
ecclesia con-
strui coepit.
a Bibl.
Clun. p. 457.

Hic annus erat Hugonis abbatis ætatis sexagesimus-quintus, præfecturæ quadragesimus, quo novam Cluniaci ecclesiam ædificare coepit, adeoque amplificare, ut mille fratribus capiendis idonea esset, testante Alberico, qui ejus initia non recte anno M LVI. consignat. Tempus accuratius indicat anonymus in libro ^a de vita sancti Hugonis, aitque, cum ad aggrediendum tantæ molis opus inductum fuisse monitu sanctorum apostolorum Petri & Pauli, ac beati Stephani, qui Gunzoni, Balmenfis quondam monasterii abbati, tunc vero claustrali Cluniacensi & paralytico, ejus rei mandatum Hugoni abbati perferri jussèrunt, novæque basilicæ specimen dederint. Gunzonis dictis fidem fecit sanitas ei protinus restituta. Nec mora venerabilis Hugo illud stupendæ molis opus aggressus est, beatorum apostolorum patrocinio & ope, uti sponderant, confusus; illudque intra viginti annos absolvit, suppetias conferente in primis Aldefonso seu Alfonso Hispaniæ rege, ut inferius videbimus. Novæ illius ecclesiæ fundamenta pridie kalendas Octobris hujus anni jacta fuisse legitur in chronico Cluniacensi. Superest ad hoc usque tempus amplissima hæc basilica, ab aliis dein abbatibus aucta, cujus ichnographiam & conspectum in adjuncto folio, brevemque descriptionem qualem ante aliquot annos oculis conspeximus, hic exhibere injucundum non erit.

Ejus descri-
ptio.

Cum ex abbatali aula in augustam illam basilicam ingrederis, post excelsum lapideam crucem se se offert atrium, inter duas turres apertum, ex quo in basilicam per quadraginta gradus fit descensus. In turri meridionali justitiæ sedes, in aquilonari archivum. Atrio succedit amplissimum vestibulum, justæ ecclesiæ haud impar, ad majorem basilicæ portam porrectum, cujus longitudo pedum CX. latitudo LXXXI. altitudo C XVIII. quod opus est Rollandi abbatis sub annum M CC XX. Hucusque totam Cluniaci ecclesiam lustrasse tibi facile persuadeas. at non nisi vestibulum est, ut jam dixi, basilicæ ingentis, quæ quadragesimæ ac decem pedibus in longum constat, centum viginti in latum, opus sancti Hugonis abbatis. Hæc duas collaterales porticus habet, duas item transversales cruces, totidemque rotunda arcuatæ fastigia structuræ, quæ lucernæ instar totam basilicam illustrant. Ad orientem tota grandissimæ illius fabricæ moles absidæ paullo depressiori incumbit, octo columnis, quarum singulas homines duo facile complectantur, ad miraculum suffulta. Fenestræ omnes angustæ, adeoque basilica tota subobscura: quales amabant majores nostri, quod immodica luce cogitationes dispergi, parviori ac veluti dubia colligi animos, intendique pios sensus persuasum haberent. Hinc est quod amplificatis sæculo sequenti ecclesiarum fenestris opaca & colorata vitra adhibita sunt, quæ lucem temperarent. Nunc longe alii mores apud nos, qui non nisi perlucida vitreamina amamus, ad oblectandos oculos quam ad augendam pietatem aptiora. Ceterum tanta basilica, commoda, sonora, nulla lignorum contignatione, sed solis tegulis fornici impositis cooperta, opus est, ut dixi, annorum viginti, tam solide constructa, ut post sexcentorum amplius annorum spatium nullas agat ruinas. In maximo choro sedilia CCXXV. monachi nunc minimum sexaginta; pueri chorales ex ingenuis ac nobilibus familiis numero sex, monastico habitu induti: quorum, ut olim, maxima cura est etiam nunc. Communio sub utraque specie ad majus altare omnibus ministris præbetur singulis diebus dominicis & festis. Sub altari matutinali, sancti Hugonis abbatis, immensi illius operis auctoris, tumulus visitur, ab hæreticis violatus; uti & monumentum Petri Venerabilis, quod ad australem parietem extra sanctuarium positum est. Ex adversa parte jacet Pontius abbas, sancti Hugonis successor, qui, propterea quod ecclesiæ anathemate ob dilapidatum Cluniaci thesaurum inflicto, nec soluto, mortuus sit, pedes præfert panni figura irretitos. Gelasius papa, eo nomine secundus ex Cluniacensi monacho, ad parietem chori versus meridiem humatus est in ea transversa parte, per quam monachi in chorum conveniunt. Ejus palatii veteres parietinæ ad portam monasterii cernuntur. Refectorium, stupendæ itidem molis, ad austrum e regione basilicæ positum, sex mensarum ordines habet. Infirmerum ædes magnitudine non impares: cetera ædificia nihil observatu dignum exhibent.

LVIII.
Andaonensibus
facta donatio.

Hoc ipso anno Raimundus Tolosæ comes, idemque dux Narbonæ, & marchio Provinciæ, Andaonensē seu Avenionensē sancti Andreæ monasterium adiit, & inspecta

ANN. CHR.
1088.

fratrum Deo ibidem servientium regulari vita, ad sanitatem corporis obtinendam, animæque salutem, eidem monasterio, ejusque abbati Petro ac fratribus donat *Podium^a de Todone*, aliaque in ipsius litteris expressa, hoc anno datis. Petrus Andaonensis abbas Pontio successerat anno præcedente.

Tunc Gellonenfi monasterio præsidebat Berengarius abbas, cujus tempore, & quidem hoc ipso anno, vir nobilis Ademarum-Guillelmi ^b ipsiusque uxor Garfundis filium suum Geraldum, & cum eo ecclesiam sancti Martini apud Lundras, ad altare sancti Salvatoris Gellonenfis cœnobii, & dominicæ Crucis, sanctoque confessori Christi Willelmo & abbati Berengario, universisque monachis obtulerunt *ad monachilem habitum*, eo pacto, ut jam dictus Geraldus semper monachus existat; & si ipse mortuus fuerit, pro hac ipsa donatione alius filius loco illius subrogetur; & *si unus succedat alteri, donec aliquis missam canet ex his sub monachili habitu jam dicto loco serviens.*

Conditum fuit medio fere sæculo decimo monasterium in honorem sancti Caprafi a Torto seu Arreforti vicecomite Artacensi in pago Lannensi*, diocesi Aquisi*, ad ripam fluvii Aturis*, in loco Pontonis dicto, subjectumque Floriacensi cœnobio & Amalberto abbati; & Regulæ agri Burdegalensis monasterio, quæ cella est Floriacensis abbatia, attributum. Processu temporis Bernardus Aquisiensis episcopus locum invasit. quod gravate ferens Augerius Regulæ prior, rem detulit ad concilium Burdegalense, cui Amatus archiepiscopus & apostolicæ sedis legatus præsidebat, adstantibus Guillelmo-Bernardo, aliisque episcopis. Causa ventilata, prædicti monasterii restitutum Regulæ adjudicata; quod Bernardus haud multum reluctans executus est. Interfuit huic synodo, præter Amatam & Guillelmum archiepiscopos, Simon Aginnensis, Rainaldus Petragoricensis, Ademarum Engolismensis, Odo Bigoræ, Bertrannus Convenarum, Petrus Adurenfis, Stephanus Vasatenfis & Bernardus Aquisiensis, episcopi: quorum postremus is est, cum quo hæc causa discussa fuit. In litteris hac de re confectis, quibus omnes signum suum apposuerunt; non exprimitur annus, quo hæc synodus habita est. At vix ante hunc annum celebrari potuit: siquidem Amatus non nisi anno superiori successit Goscelino in sede Burdegalensi. Tortarius sæculo duodecimo Floriacensis monachus, in libro ^c de miraculis sancti Benedicti mentionem facit illius monasterii, cujus vulgare vocabulum *Pontons* barbarum dicit, aitque situm esse *in pago Ausciensi, supra flumen Adurcium*, quod in Aquisi pago situm esse constat: ubi alterum brachium sancti Mauri martyris a Floriacensibus positum sit, alterum Diaci in territorio Tornodorensi. Quid Mathildi uxori Guillelmi VIII. Pictavorum comitis & Aquitaniæ ducis apud Pontones acciderit, docet idem auctor. quippe, Guillelmo ad sacram expeditionem profecto, cum ejus conjux provinciæ lustraret militum stipata comitatu, contigit ut Pontones adiret. Horum comperto adventu, incolæ præ metu res suas in ecclesiam inferunt. Militibus religio fuit ob loci reverentiam eas attingere, uno excepto, qui sæcum frumento plenum inde abstulit: sed paullo post misere periit. Lege quæ de hujus cellæ incendio superius ^d diximus.

Apud Pictones exstabat ab antiquo abbata sancti Romani, de Castro-Heraldi*, in clericali ordine olim formata & instituta. Hanc Boso vicecomes & Adenors ejus conjux, quorum juris hæc abbata erat, consilio & assensu Isemberti primum Pictavenfis episcopi, dein Petri ejus successoris, consentientibus etiam ejusdem loci canonicis, monasterio beatæ Mariæ semper virginis & sancti Cypriani per manum Rainaldi abbatis contulerunt. *Actum hoc incarnationis dominicæ anno M LXXXVIII. rege Philippo, duce Willelmo, Petro episcopo.* Subscribunt post donatores Stephanus-Sicci abbas prædictæ sancti Romani abbatia, Aimericus decanus, alique canonici. Rainaldo abbati Petrus episcopus mox laudatus amplissimum indulget privilegium, quo, habita ejus humilitatis & pietatis ratione, omnes donationes eidem monasterio factas confirmavit, enumeratis cunctis ecclesiis, quæ eidem subjectæ erant. Rainaldo abbati successit venerabilis Bernardus, multis deinceps a nobis commemorandus, de quo hic quædam præmittenda sunt.

Angeriacensi monasterio tunc præerat Odo abbas, cujus tempore Otbertus, Ambianensis ecclesiæ celeberrimus frater seu canonicus, ecclesiam sancti Laurentii, prope Heliacum in Corbeiensis territorio sitam, sancto Johanni-Baptistæ Angeriacensium patrono contulit, ut illic monachorum cella fieret. Id factum tum ^e

a Spicil. ro.
8. p. 159.Pueri oblatio
Gellone.
b *Analec.*
cc. 3. p. 470.LIX.
Pontonis mo-
nasterium.
* *les Lannes.*
* *d'Acqs.*
* *P. Adour.*Burdegalense
concilium.c *Tortar.*
capp. 22. § 23.d *lib. 60.*LX.
S. Cypriano
abbatia S. Ro-
mani data.
* *Charulle-
rault.*S. Laurentii
ecclesia Ange-
riaco data.

ANN. CHR.
1088.

famam religionis Angeriacensium cœnobarum, tum in gratiam Rotberti ejus loci monachi, nepotis Raimundi Ambianensis canonici: quorum hortatu prædictus Otbertus hanc donationem fecit, quam Wido decanus, Anselmus archilevita & totus clerus Ambianensis ecclesiæ litteris suis hoc anno datis confirmarunt, quas in Appendice videre licet. Tetbaudus seu Theobaldus, Otberti frater, adjacentem silvam suam in usus fratrum concessit. Non tamen diu hæc ecclesia stetit in possessione Angeriacensium, quippe non multo post data canonicis regularibus sancti Augustini, ut suo loco dicturi sumus. Odoni abbati jam successerat Ansculfus anno M XCVI. quo pepigit de ecclesia Varezæ cum Petro abbate Carrofeni.

LXI.
Bernardi Tironensis vitæ primordia & monachus.

Bernardus, Tironensis monasterii & congregationis futurus auctor, quem deinceps ad aliorum cognominum discrimen Tironiensem appellabimus, in Pontivo, Abbatis-villæ territorio, honestis & religiosis parentibus ortus est. Ab ineunte ætate litterarum studiis adhibitus, juvenilibus spectis, totum se ad informandum pietate & liberalibus disciplinis animum convertit. Dein sacrarum scripturarum intelligentiam assécutus, cum annum ætatis fere vicesimum attigisset, divino instinctu patriam deseruit, & cum tribus sodalibus, pari sanctioris vitæ desiderio flagrantibus, Aquitaniam ingressus, ad Pictavorum urbem pervenit. Illic sollicitè inquirunt, ubi regularis vitæ disciplina vigeret, *ut melioribus se sociarent, & sanctioribus vitam suam regendam committerent.*

S. Cypriani monachi illustrcs.

Florebat tum e propinquo sancti Cypriani monasterium, cui mox laudatus Raimaldus præerat, vir apprimè litteris eruditus, multaquè sapientia & eloquentia præditus, non modo in Aquitania, sed etiam in curia Romana celebris, sancti Rotberti Casæ-Dei conditoris, ut superius diximus, olim discipulus: sub quo complures monachi genere nobiles, sed vitæ sanctimonia & morum gravitate nobiliores, ibidem conversabantur. Ex his præcipui erant Hildebertus, postea Dolensis monasterii apud Bituriges abbas, ac demum Bituricensis archiepiscopus; Gervasius dein sancti Savini abbas, vir summæ abstinentiæ & virtutis in libro de vita Bernardi; & Garnerius, Montis-Maurilionis olim dominus, qui solitudinis amore anachoreticam vitam cœnobiticæ prætulit. Tantorum virorum contubernio Bernardus se adungere non dubitavit, eorumque exemplo per decem annos informatus, is demum evasit, ut omnes eum uti virtutum ac regularis vitæ speculum suspicerent. Unde, cum Gervasius mox dictus ad regimen sancti Savini monasterii postulatus fuisset, non prius electioni suæ acquiescere sustinuit, quam Bernardus sibi adjutor concederetur, ut postea videbimus.

LXII.
Andreas Vallumbrosanus in Gallia condidit monasterium a Orderic.
lib. 3. p. 714.

Per id tempus venerabilis Andreas, prior Vallumbrosani in Tuscia monasterii, in Franciam accessit, *vir genere Italus*, inquit Ordericus^a, litteris non mediocriter instructus, & *lucrandis Deo animabus per ejus gratiam maxime idoneus*. Occasionem narrat scriptor patriarchii Bituricensis, qui vulgo Benedictus Vernerius esse creditur, at verius Christophorus Ulierdenus, monachus, ut ille, Sulpicianus. Sic autem hic rem commemorat. Sedente Leodegario primo ejus nominis Bituricensi archiepiscopo, immo Richardo II. nobilissimus quidam comes Jerosolymis in Galliam revertens, Romam adiit, & a summo pontifice sanctorum martyrum Cornelii & Cypriani reliquias obtinuit. Tum vero impetratis etiam ex florentissima monachorum Vallis-Umbrosæ congregatione aliquot devotis fratribus, quorum prior erat Andreas, vir religione insignis, comes voti compos in patriam revertit, eisquè fecit potestatem eligendi in sua ditione quemlibet locum ad monasterium suis impensis ædificandum. Delectus ab eis locus in confinio diocesis Aurelianensis & Bituricensis, & quidem in dominio hodierni ducis sancti Aniani, ubi celeriter extructum monasterium, a prædicto comite dotatum, sacrisque instructum beatorum Cornelii & Cypriani reliquiis, & Corneliacum^{*} appellatum. Hactenus fere prædictus auctor, qui addit, complures alias ab eodem Andrea priore constructas fuisse cellas & monasteria: quorum præcipuum est illud, quod olim Casale-malanum, modo Casale-Benedictum appellatur, non hoc anno, ut in chronico Maxentiano legitur, sed post annos quinque ædificatum: cui hactenus subest cella Corneliacensis, de qua inferius iterum mentio recurret.

* Cornilly les Contres.

LXIII.
Besuenses reformat Stephanus abbas.
b lib. 66.
num. 101.

Quo in statu eo tempore fuerit Besuense in Burgundia monasterium, in superiori libro exposuimus, ubi de venerabili Stephano sancti Eugendi monacho actum est, qui cellæ sancti Stephani diocesis Lingonensis in monte, qui Barrus dicitur, in

ANN. CHR.
1088.

comitatu Tricassino ad Sequanam positæ, tum præerat. Ejus comperta virtutis fama, Rotbertus Lingonum præsul, de reformanda Besuensium conversatione perquam sollicitus, eundem instinc ad instaurandam illic regularem disciplinam accersivit. Ubi primum advenit, ab ipso venerabili episcopo hoc anno, quamvis renitens, abbas ordinatur. Jam vero quanta cura, quanto studio Besuense monasterium emendare & amplificare studuerit, etsi cessent verba, ipsa testantur opera, inquit Johannes^a ejus loci chronographus. Quamvis enim monasterium istud a quingentis amplius annis primitus constructum fuisset, certe a Stephano abbate sic innovatum, sic in melius immutatum memoratur, ut initium ab eo summissè videretur. Quocumque ille pergebat, quidquid vel in ædificiis concinnum, vel in moribus honestum, vel in ritibus congruum deprehendebat; id totum Besuæ exhiberi satagebat. Unde ita refloruit ibidem religio, ut ejus fama non modo per Gallias, sed Romam usque diffunderetur. Ex quo factum est, ut, cum antea vix viginti monachi illic habitarent, eo abbate numerus ad sexaginta excreverit, quibus necessaria abunde suppetebant. Si vero computentur ii, qui in cellis extra Besuam debebant, omnium numerus ad centenarium confurgebat. Ex his porro assumti fuerunt non pauci ad regimen aliorum monasteriorum, quales existere abbates, Wido sancti Michaelis Tornodorensis, Henricus sancti Sequani, Eustasius sancti Eligii Noviomensis, & Godefridus sancti Johannis Reomaënsis, qui licet primo Besuæ monachus non fuerit, inde tamen assumtus est. Mitto varia ecclesiæ ornamenta & decora ab eodem procurata; auctam bibliothecam, remque familiarem, ut probant plurimæ donationes eidem loco tunc factæ, quarum plerasque chartas refert Johannes chronographus, qui Stephano abbate ibidem floruit, ut inferius dicturi sumus. Superstes fuit Stephanus ad annum saltem M C XIX. cujus elogium metricum, simulque prædicti Johannis, ex chronico Besuensi referemus.

a Spicil. 10. 1.
p. 606.

Godefridus Reomaënsis abbas, modo laudatus, Theoderico successit, *pacis amicus*, ut in veteri abbatum catalogo legitur. Successorem habuit sub finem undecimi sæculi Bernardum abbatem, ejus nominis secundum, de quo plura inferius. Non ante sæculi duodecimi initia præfecturas adepti sunt tres alii superius laudati, Wido sancti Michaelis Tornodorensis, Henricus sancti Sequani, Eustasius sancti Eligii Noviomensis abbates. Certe Eligiano monasterio eo tempore, quo hic sistimus, præerat Johannes, cui Radbodus episcopus anno sequenti ecclesiam Susannæ & Vallis altaria in frequenti synodo concessit anno sui episcopatus XXII. ad annum usque M C II. superstes, quo anno litteris Balduini episcopi, eo nomine secundi, cœnobio de Monte-sancti-Quintini datis, subscripsisse invenitur. Johannem excepit Fulgentius abbas, qui immortalem ex hoc mundo triumphum sancti Anselmi archiepiscopi & sancti Hugonis abbatis suspexisse traditur; Fulgentium Eustasius seu Eustachius mox laudatus.

LXIV.
Reomaenses & Noviomenses abbates.

Excessit e vivis hoc anno Theodericus episcopus: qui, quod Heinrico regi schismatico præfractè adhæssisset, communionem privatus fuerat, & sancti Vitoni monachos, Romano pontifici constanter addictos & sibi adversantes, e monasterio expulerat. Hunc senio & annis^b gravem, cum ad extrema pervenisset, nec adesset qui eum sedis apostolicæ reconciliaret, Rodulfus Vitonianus abbas reconciliandum curavit. Duos quippe e suis monachis, Gerardum quondam archidiaconum, & Gerbertum postea sancti Mauricii seu Bellilocensis monasterii abbatem, ad eum misit: quos cum ille suo lecto assistentes vidit, nutibus quibus potuit, (nam loquendi expers erat) mox salutavit, & reconciliari petiit, eisquè offensas ejus in sedem apostolicam per capitula proponentibus, ipse ad singula supplicibus ac demissis oculis, tunc fione peccatoris culpam fateri, & veniam petere videbatur; at, ubi culpam de monachis ab eo expulsis proposuerunt, tum vero duobus pugnis crebrius pectus tundens, altius ingemuit: ita ut omnes, qui præsentés aderant, in lacrymas prorumperent. Hinc ab illis duobus monachis absolutus, (quod postea Hugo Lugdunensis præsul in synodo approbavit) post paullulum exspiravit, scilicet IV. kal. Maii, ut in sancti Agerici necrologio legitur, cui loco multa beneficia contulit, vir in multis laudabilis, nisi schismaticis macula extremos vitæ suæ annos dehonestasset.

LXV.
Theodericus episc. Viriduni a monachis absolutus, moritur.
b Spicil. 10. 12.
p. 289.

Huic successit Richerus, Mettensis ecclesiæ decanus, qui, contra interdictum apostolicæ sedis, ab Heinrico pastorem baculum accepit; ob idque septem annis episcopalis benedictionis expers fuit: donec Rodulfus abbas, quem cum omnibus ejus

LXVI.
Richerus successor per Rodulfum abbatem reconciliatur.

ANN. CHR. 1088.

monachis e Divionensi sancti Benigni monasterio, quo se receperant, statim a sua electione revocaverat, eum ad Hugonem Lugdunensem episcopum duxit: qui cum, abjuratae facta, sabbato sancto presbyterum, ipsoque die festo episcopum ordinavit. Inde Virdunum reversus, a Poppone Mettensi & Pibone Tullensi coepiscopis suis, agente Rodulfo abbate, & a tota urbe honorifice susceptus est. Id factum ipso anno, quo apud Clarum-montem synodum celebravit Urbanus II. cui Richerus dona per legatos transmisit. Ita rem narrat Laurentius a Leodio, monachus Vitonianus; at paullo aliter Hugo^a, & ipse ejusdem loci cenobita, testis rerum oculatus, qui sancti Vitoni monachorum reditum differt ad annum M XCI. quo anno, cum jam Virdunensi ecclesiae Richerus praelatus esset, Mettenses Herimanno orbatu episcopo, Poppone clericum Trevirensis elegisse perhibentur; eumque, quia Trevirensis archiepiscopus Wiberti antipapae communionem contaminatus erat, ab Hugone Lugdunensi archiepiscopo consecrari curavisse, agente ad eorum preces Jarentone Divionensi abbate, qui domnum Lugdunensem cum duobus ejus suffraganeis, Matificonensi scilicet ac Lingonensi, per bella & gladios in urbem Mediomatricum deduxit, ubi Poppo prima hebdomada quadragesimae ab archiepiscopo consecratus est. Sequenti autem anno Richerus Lugdunum profectus, simonia purgata, die sancto paschae ab eodem consecratus. Is sancti Agerici monasterio res amissas restitui fecit, eidemque nova beneficia contulit, ut in ejus loci necrologio legitur ad septimum idus Octobris. Idem etiam in alia monasteria munificum se exhibuit, maxime in cenobium sancti Michaelis ad Mosam, ut inferius videbimus.

^a Labbe bibl. to. 1. p. 240.

LXVII. Alosti & Gistellae parthenia. ^b Mirai cod. donat. c. 63. * Vorst.

In Belgio Letbertus abbas Hasnoniensis cum suis monachis hoc anno vendit Giselberto, Balduini Gandensis filio, quaedam cenobii sui alodia, quae Balduinus^b marchio, ejus reformator, olim ei contulerat, in his Alostum: ubi idem Giselbertus, ad terram sanctam profecturus, virginum Benedictinarum monasterium extruxit, inde Forestum* prope Bruxellas per Odonem Cameracensem episcopum postea translatum.

Hoc item anno conditum est prope Ostendam puellare nostri Ordinis cenobium, eo videlicet in loco, ubi Godoleva, Bertulfi uxor, a furente marito ante annos octodecim strangulata fuerat. Ejus vero corpus hoc anno M LXXXVIII. a Drogone Teruanensi episcopo e terra levatum, in idem cenobium translatum est.

LXVIII. Fulgentius Affligemii abbas. ^c V. supra num. 19. ^d Spicil. to. 10. p. 194. c. seqq.

Necdum tunc abbatem^c super se statuerant Affligemenses, quorum una mens demum fuit, ut ne diutius rectore carerent. Consulendus hac de re visus est^d Rodulfus, sancti Vitoni apud Virdunum abbas, vir inter sui temporis abbates praecipuus, qui brevi Leodicum ad sancti Lambertii festivitatem venturus erat. Illuc itaque missi duo e fratribus, Herimannus, e sancti Vitoni monasterio cum Fulgentio educatus, & Gerardus Niger, Rodulfi consilium expetunt. Ille vero Fulgentium eligendum suadet, & ne is obsistat, obsequat ad eum litteras scribit, quibus ad id oneris subeundum compellit. Hujus rei negotium ad festum omnium Sanctorum dilatum est: quo die Fulgentius, cui Rodulfi consilium incompetum erat, unanimi omnium consensu abbas eligitur. Tum ille resistere, gemere, se hoc munere indignum vociferari, ratus se fratrum electioni posse resistere. At illi in sua sententia constanter perseverantes, litteras abbatis ei tradunt, eumque demum pia violentia ad altare pertrahunt, & in sede abbatis statuunt. Ille vero nullum pertinaciae suae fructum esse perpendens, timensque ne perturbationis causa fieret, tandem importunitate eorum victus acquievit, onusque impositum, etsi aegre, reverenter subiit.

Affligemenses monachi illustres.

Interim ad conversionem eo venit quidam clericus, probitate, scientia, & genere conspicuus, Hugo nomine, cum quo Fulgentius, qui nondum pontificali benedictione confirmatus erat, Cameracum ordinandus ire a suis compulsus est, curavitque Hugonem ad diaconatum, ac paullo post Tornaci ad sacerdotium promoveri: quem mox priorem monasterii instituit, regularis disciplinae ad annos fere trigintaquinque columnem cum ipso futurum. Illuc etiam ad conversionem accessit Heribrandus princeps cum Adela uxore, divini iudicii timore adductus, & post eum quinque ejus filii, ut fufius suo loco^e dicturi sumus. De Francone, doctissimo Fulgentii discipulo, alias.

^e lib. 68. n. 12.

LXIX. Witebiense monasterium instauratur.

In Anglia antiquissimum Streaneshalense monasterium varias non modo casuum, sed etiam nominum pertulit vices. Primo enim Streaneshalense ab Hilda abbatissa ejus conditricem dictum est, deinde Prestebienfe, ac postmodum Witebienfe appellatum.

latum. Eo a Danis everfo, cum per annos amplius ducentos ruinis confepultum fuisset; contigit ut Reinfridus, strenuissimus miles, qui in obsequio Willelmi Conquerstoris erat, ad illum locum diverteret^a. Hic non multo post Eoveshami monachus factus est. Dein ubi monasticis disciplinis apprime instructus fuit, divino instinctu cum Aldwino priore Winchecumbensi in provinciam Northanimbriorum ad suscitandam monasticam religionem profectus, Willelmum de Percy, virum nobilem, qui cum Willelmo duce in Angliam trajecerat, adiit, atque ab eo praedictum locum, sibi a Willelmo concessum, instaurandum accepit, quem prioris nomine in magna humilitate, paupertate & caritate rexit, ibidemque ad breve tempus multos discipulos congregavit. Forte dum iter ageret negotiorum causa, artifices offendit, qui pontem trans Darwentiam construebant. Hos ut adjuvaret equo delapsus, trabes super illum incaute cecidit, quo ex casu confracto cerebro exspiravit. Ejus corpus delatum ad Hakanos^b monasterium, sepultumque in coemeterio sancti Petri apostoli in medio parietis orientalis contra altare. Eo mortuo, locum regendum suscepit Serlo Willelmi de Percy germanus frater, qui paullo ante illic monasticam professus erat. Idem Willelmus ecclesiam sancti Petri & sanctae Hildae abbatissae Witebiensem Serloni^c fratri suo & fratribus Deo ibidem fervientibus ad fundandam abbatiam concessit pro anima domini sui Willelmi regis & dominae suae Mathildis, qui jam obierant, & pro Willelmo eorum filio, eorumque heredibus regibus Anglorum, & pro domino suo Cestrensi comite, qui eandem ecclesiam aliaque Reinfrido^d priori, ejusque conventui jam contulerat; necnon pro semetipso & Emma de Port uxore sua, eorumque filio Alano, assentientibus Thoma Eboracensi archiepiscopo, & praedicta Emma, cum filiis suis, Alano, Waltero & Willelmo: ex quibus Willelmus post Serlonem priorem patruum suum ejusdem loci abbas factus est. Ejus vero pater cognominis Jerosolymam profectus, in loco ejusdem regionis, qui Mons-Gaudii dictus est, decessit, ibidem a suis honorifice humatus.

ANN. CHR. 1088. ^a Monast. Anglic. to. 5. p. 73.

^b V. lib. 148. n. 39.

^c ibid. p. 72.

^d ibid. p. 73.

B. Mariae Eboracensis origo. ^c Monast. to. 1. p. 324. c. seqq.

Eboracense sanctae Mariae monasterium originem habuit a Witebiensi, qua de re audienda Stephani abbatis^e relatio. Anno duodecimo Willelmi Conquerstoris Stephanus ille, abdicatis pro Christo saeculi voluptatibus, sacrae religionis habitum induit apud Witebiam, ubi quidam fratres eremiticam vitam ducebant, & ipsum locum, olim virorum ac sanctimonialium conversatione insignem, sed tunc paene ad nihilum redactum, instaurare coeperant. His fratribus praerat Retfridus superius laudatus, qui apud Gervam seu Girvum, ubi olim floruerat venerabilis Beda, aliquamdiu subsisterat, & quosdam fratres ibidem congregaverat: quos regularibus disciplinis satis instructos postea reliquit, & Witebiam se recepit. Adunatis illic discipulis se adjunxit Stephanus, a quibus demum abbas electus est. Mox locum illum recens inceptum ac censu destitutum in pristinum statum cum restituere tentaret, quemdam ex regis ministris, nomine Willelmum de Percy, qui locum eis donaverat, & maris piratas adeo infestus habuit, ut illinc discedere cum suis compulsus sit. Erat non longe a Witebia in ipsius regis dominio praedium quoddam, *Leffingham* vocatum, ubi olim monachorum habitatio fuerat. Hunc locum a rege datum instaurare aggressi Stephanus abbas & focii, ejusdem Willelmi sibi dudum infesti violentia, simul praedonum injuriis vexati, quo se verterent, anxii fluctuabant. Erat tunc temporis in Anglia comes Alanus, Eudonis Britanniae-minoris comitis filius, cui Stephanus abbas, cum in saeculo esset, valde familiaris & acceptus erat. Is, cum Stephani ejusque monachorum anxietatem rescivisset, eis quamdam ecclesiam, quam juxta Eboracum in honorem sancti Olavi condiderat, inhabitandam rege annuente concessit cum quatuor terrae jugeribus ad regulares aedes construendas. Sed huic dono intercessit Thomas archiepiscopus, qui hoc spatium juris ecclesiae suae esse contendebat. quam litem ut componeret Alanus, tantumdem terrae, alio in loco archiepiscopo dedit. Mortuo Willelmo Conquerstore, cum filius ejus Willelmus Rufus Eboracum venisset, & novam illam ecclesiam adiisset; videns eam angustiorem esse, terram ad jaciendum amplioris ecclesiae fundamentum primus aperuit, quam in honorem beatae Mariae consecrari voluit: & praedia monachorum usibus necessaria consulit ab omni regali exactione libera & absoluta. Acta haec anno ab incarnatione Domini M LXXXVIII. Eboracensi sanctae Mariae cenobio ab hoc tempore annis viginti-quatuor praefuit Stephanus abbas, cui successit Richardus, tum Godfridus seu Gaufridus, cujus tempore ex illo cenobio egressi sunt duodecim

ANN. CHR.
1088.

monachi cum priore ad condendam abbatiam beatae Mariae de Fontibus, quae ad Cistercienses migravit, ut suo loco videbimus.

LXX.
Wigorniae
monachi insti-
tuti & aucti-
a Monast.
Anglic. to 1.
p. 135.

Hoc anno monachi in novum Wigorniae monasterium, quod Wolstanus episcopus in honorem sanctae Dei genitricis Mariae condiderat, introducti sunt. Hujus rei fidem facit ipsius Wolstani^a diploma, quo idem praesul cathedrae sanctae Mariae monasterium, a beato Oswaldo, uno ex antecessoribus suis, constructum, amplificare cupiens, non solum de reparanda & ornanda ecclesia, verum etiam de augendo monachorum Deo istic famulantium numero sollicitus, cum antea vix amplius duodecim invenisset, eos ad quinquaginta auxit, eisque congruos proventus suppeditavit anno dominicae incarnationis M LXXXVIII. indictione XII. regni Willelmi junioris tertio, episcopatus sui XXVII. ingressione vero in novum, quod extruxerat in honorem Dei genitricis monasterium primo, die sancto pentecostes. His litteris post Wolstanum subscribunt *Thomas prior cum omni congregatione Wigorniensis ecclesiae, Agelricus archidiaconus, Colemannus monachus & cancellarius episcopi, Frithericus capellanus cum omnibus clericis episcopi, Ursio vicecomes cum omnibus militibus vicecomitatus ejus, Ordricus dapifer episcopi, Alwinus similiter dapifer episcopi, Ordricus praepositus ipsius villa, & plurimarum villarum episcopi.* Ex quibus intelligitur, qualis fuerit episcoporum familia in cathedralibus illis monachorum ecclesiis, in quibus nullus abbas praeter episcopum, prior post episcopum primus censebatur. Indictio XII. in hoc diplomate emendanda est ex autographo, in quo recte *indictio XI.* assignatur, uti discimus ex Hickefio^b, qui illud, affervari dicit Oxonii in bibliotheca Cottoniana. Idem auctor^c refert ex bibliotheca Corporis Christi, *sodalitatem Saxonice scriptam*, quae inita est inter Wolstanum episcopum Wigorniensis, Agelwigum abbatem Eofeshamiensem, Wulfwoldum abbatem de Ceortefige, Aelfigum abbatem Bathoniensem, Eadmundum abbatem Percorensis, Ravulfum abbatem Wincelcumbensem, Serlonem abbatem Glowecestrensem, & Aelftanum decanum Wigoraceastrensem. quam societatem ultra annum M LXXXVII. differre non licet, cum hoc ipso anno Aelfigus, seu Alfius aut Elsius, ut alii scribunt, e vivis excesserit. post cujus obitum Johannes Wellensis episcopus a Guillelmo rege abbatiam Bathoniensem eo pacto impetravit, ut ibi sedes episcopalis institueretur. sed hoc non nisi anno M XC. factum est, uti patet ex ejusdem regis diplomate, quod ab eodem Hickefio^d refertur. Ei, praeter Lanfrancum & Thomam metropolitanos, tredecim episcopi, e quibus nonnulli e Gallia erant, cum totidem abbatibus & aliis viris nobilibus subscripserunt. Exinde Johannis successores Bathonienses episcopi dicti sunt, nec alius praeter ejus sedis episcopos abbas fuit; ecclesiaque Bathoniensis cathedralis esse coepit, cujus monachi a praeposito sub *prioris* nomine regebantur. quod usque ad Henrici VIII. infausa tempora perseveravit.

^b Theaur.
Ling. Septent.
to. 2. p. 263.
^c ibid. p. 149.
et seqq.Sedes episco-
palis in mona-
stero Batho-
niensi.
^d ibid. dissert.
epist. p. 47.LXXI.
Halberstaten-
ses episcopi.

In Saxonia Burchardus seu Bucco Halberstatis episcopus hoc anno a seditiosis caesus, sepultusque in medio chori monasterii Ilfenburgensis seu Ilfenburgensis, quod ille dudum religione destitutum ad monasticae disciplinae normam reformaverat. Ejus caedem fuisse describit chronographus Saxonicus nondum vulgatus. Dietmarus in ejus locum electus per discordiam, sexdecim tantum diebus illam sedem occupavit. Suffectus ejus vice Herrandus, qui & Stephanus, monachus primum Reinhartsbornensis, dein Ilfenburgensis abbas. Ejus consilio & hortatu Udo Stadenensis comes, alio nomine Liutgerus, una cum matre sua Oda, fratreque suo Rodolfo, & cum marito sororis ipsorum Friderico comite palatino, apud Herseveldam monachos restituit loco clericorum, quos inde expulit. Sic quae tantum praeposita tunc erat, abbatia facta est, ut initio fuerat. Distinguendus hic locus ab Hersfeldensi seu Herveldensi Hassiae celebri monasterio, cujus in his annalibus frequens mentio. Plura de his apud chronographum Saxonicum.

LXXII.
Lambacensis
ecclesia dedi-
catur.
^{*} Lambach.

Exstat in archiducatu Austriae haud incelebre Ordinis nostri coenobium, Lambacum^{*} nomine, supra fluvium Anasum in Pataviensi dicecesi ad Trunam positum, cujus loci ecclesia ab Altmanno dicecesano episcopo hoc anno facta est, rogatu Adalberonis Wirziburgensis episcopi, qui ab Henrico rege aliisque schismaticis exagitatus, illuc se receperat. Erat is filius Arnoldi comitis ex Regila uxore, ex Francia orientali oriunda, ex qua plures alios liberos suscepit. Verum his omnibus praeter Adalberonem morte sublatis, Deum bonorum suorum heredem facere cupiens, in castro suo Lambaco monasterium duodecim clericorum in separatis domiciliis commorantium, instituit, quibus sufficientem annonam suppeditavit. Inter ea

ANN. CHR.
1088.

fervente Heinriciano schismate, Adalbero ejus filius, qui Wirziburgensem ecclesiam strenue regebat, & a schismaticis abhorrebat, sede sua pulsus, in paternum praedium, id est Lambacum se recepit, ejusque loci clericos in monachos convertit, adnuente Gregorio VII. cum consilio Altmanni episcopi Pataviensis, qui cum novam ecclesiam hoc anno dedicavit XVII. kal. Octobris, anno episcopatus sui XLV. & tertio, quam locum renovaverat, ut idem Adalbero litteris suis testatur. *Et quoniam, inquit ille, communis vita monachorum plus indiget, quam secularis vita clericorum;* ad illorum supplementum quatuor silvas, aliaque adjecit. Haec fusius referuntur in actis ejusdem Adalberonis, ab anonymo Lambacensi monacho saeculo tertio-decimo scriptis, & a Johanne Lambacensi abbate in lucem editis. Primus Lambaci abbas fuit Ekkebertus, vir venerabilis, tantae modestiae, ut, abdicata praefectura, alium sui loco ordinari flagitaverit. Huic suffectus Becemannus, locum pie & laudabiliter rexit.

Per id tempus Augusta-Vindelicorum ab Henrici regis aemulis capta, Sigefridus episcopus in custodiam conjicitur: in cujus locum Eggebertus seu Ekkehardus Augiensis abbas substituendus accersitur: at in itinere morbo correptus, Augiam rediit, ibique decessit, ut in chronico Augustensi legitur. Post eum Udalricus ex praeposito abbas electus, ab Urbano II. praesente Gebehardo episcopo Constantiensi ordinatus est in concilio Placentino, si Bucelino credimus. Verum apud Bertholdum legitur, Urbanum anno sequenti episcopalem potestatem Gebehardo Constantiensi episcopo super clerum & populum Augiensis insulae, praeter monachos, concessisse, *data etiam auctoritate, ut abbatem inibi vice sua ordinaret.* Ekkehardi morte, simulque Liutoldi Augiae advocati, Sancti Gallense monasterium infestis adversariis liberatur: at novas non multo post turbas patitur ob intrusionem Arnoldi ejus loci monachi, quem Udalricus abbas & Aquilegiensis patriarcha auctoritate regia in Gebehardi locum introducere tentavit. Verum Constantienses, oclusis portis, armis eum ab incepto discedere cogunt; moxque sancti Galli villas praeda & igne late devastant. His accessit Bertholdus marchio, Gebehardi germanus, qui ob injuriam fratri suo illatam, multam itidem stragem edidit. His non sine sanguinis effusione Sancti Gallenses resistere. Misera sane monachorum conditio, quos longe magis decuisset poenitentiae arma, quam bellica tractare.

LXXIII.
Augiensis ab-
bates.

ANno insequenti M LXXXIX. Cantuariensis, immo & Anglicana ecclesia magno lumine orbata fuit, Lanfranco scilicet archiepiscopo, per quem litterarum scientia in Galliis, in Anglia religio & disciplina ecclesiastica refluuit. Cantuariensem ecclesiam cum annos fere novemdecim rexisset, eam ad quatuor annos morte sua vacantem reliquit: Annus ejus obitus certus, dies non ita exploratus, nequidem mensis. Alii quippe IX. kal. Aprilis, alii pridie nonas Junii, alii vero V. kal. Julii, alii denique V. nonas Julii eum decessisse scribunt. At praeferenda videtur sententia Gervasii prioris Dorobernensis, qui ejus obitum statuit *V. kal. Junii, feria secunda post octavas pentecostes, hora diei prima:* cui sententiae subscribunt Milo ejus vitae scriptor, Johannes Bromton, & tabula^a ecclesiae Cantuariensis. Hunc *sanctissimum patrem* Lanfrancum vocat Osbernus in epistola ad Anselmum, *virum antiquis scientia & religione comparandum* Willelmus Malmesburiensis; alii alia sapientiae & sanctitatis elogia ei tribuunt. at necdum sanctorum catalogo inscriptus est, praeterquam in fastis Benedictinis, qui auctoritatem legitimam non habent. Beatum dicere satis est, dum ecclesiae accedat auctoritas. Res ab eo gestas litteris mandavit Milo Beccensis monachus & cantor, ex nobili Crispinorum genere ortus, qui nonnulla de eo a beato Anselmo se accepisse dicit. Petrus Divenensis monachus, rogatu ejusdem Milonis, metro cecinit laudes Herluini, Lanfranci, Anselmi, & subsequenter quinquae abbatum usque ad Rogerium, sub quo proinde Milo vixit. Breve Lanfranci elogium habetur in codice obituarii archiepiscoporum Cantuariensium, editum in tomo primo^b Angliae sacrae, & hic in Appendice relatum, in quo Lanfrancus inter alia Cantuariensem ecclesiam insigni copia librorum ornavisse traditur, *ex quibus quam plurimos per semetipsum emendavit.* Ad quem locum editor animadvertit, virum doctum Edwardum Brown grave crimen Lanfranco nuper intentasse, quasi vero sacrae scripturae & sanctorum patrum scripta ab illo vitata fuerint, argumento criminis defumto a nota brevi Matthaei Parkeri ad marginem textus Rossensis, ubi Lanfrancus

ANN. CHR.
1089.
LXXIV.
Lanfranci ar-
chiepiscopi
obitus & apo-
logia.^a Angli. sac.
to. 1. p. 55.^b Angli. sac.
to. 1. p. 55.

ANN. CHR.
1089.

libros omnes, tam veteris quam novi testamenti, scriptorum vitio nimium corruptos, necnon etiam scripta sanctorum patrum, secundum orthodoxam fidem corrigere studuisse dicitur. quod quidem Milo ejus vitæ scriptor totidem verbis scribit, idemque verbis paulo immutatis Matthæus Parisius & Matthæus Westmonasteriensis testantur. Hinc a Lanfranco *vitata, adulterata, abrasa* priscorum scriptorum monumenta prædictus Edwardus suspicatur. Immo vero *laudabile sane studium*, inquit mox laudatus editor, & *si quis cæcam latinæ linguæ in clero Anglicano ante-Normannico ignorantiam perspexerit, cum primis necessarium*. Hinc intelligas quam temere nonnulli nostri temporis hypercritici Lanfrancum calumniantur, quasi ob laudabilem emendandis sanctorum patrum scriptis navatam operam, eorum corruptor censendus sit, eoque nomine ab eis impune traducatur. quod quidem commentum ejusmodi est, ac si quis dixerit recognitores sacrorum bibliorum, qui plurima errata, librorum inducta vitio, secundum orthodoxam fidem sustulere, eorum esse corruptores. Verum non dubito, quin aliter de Lanfranco sentiant quotquot sunt æqui rerum æstimatores, eumque de republica christiana hoc facto bene meruisse confiteantur.

Scripta ejus
& discipuli.

Scripta ejus a nostro Acherio in unum collecta corpus, typisque vulgata sunt, quorum præcipuus est liber de sanctissimo Eucharistiæ sacramento contra Berengarium. In illa collectione genuinus ejus commentarius in epistolas Pauli, quem præ manibus habemus, desideratur. nam qui in editis habetur, alterius auctoris est. Præcipui ejus discipuli in Beccensi academia fuere Alexander II. summus pontifex, Anselmus Cantuariensis archiepiscopus, Guitmundus Aversanus, Willelmus Rotomagensis, Hernoostus & Gundulfus, episcopi Roffenses, Fulco Belvacensis, & Ivo Carnutenensis, teste Roberto de Monte.

LXXV.
Quædam in
ejus scriptis
notanda.

In vulgatis ejus epistolis, numero LX. quædam de rebus monasticis observanda occurrunt præter ea, quæ suis locis notavimus. Unum est in epistola xxvi. de presbytero, qui in claustris monachorum sine benedictione seu professione veste religionis accepta nutritus fuerat: quem ad sæculum redire non debere dicit. Idem censet in epistola xxxii. de sanctimonialibus, quæ ad altare oblata fuerint, quamvis adhuc professe non sint. Quæ vero non amore religionis, sed timore Francigenarum ad monasterium confugerunt, si hoc firmo meliorum sanctimonialium testimonio probare possunt, liberam eis recedendi concedendam facultatem. Rem explicat Eadmerus in historia novorum, initio libri tertii, ubi ait, Mathildem, filiam Malcolmi Scottorum regis, quæ inter sanctimoniales in monasterio ab infantia nutrita fuerat, ac velata, Anselmum consuluisse, an monasticæ professioni obnoxia haberetur, quod minime putabat, quippe quæ tantum servandi corporis sui causa contra furentem, & cujusque pudori ea tempestate insidiantem Nortmannorum libidinem, nigrum panniculum capiti suo superposuisset. Hærens ad hanc quæstionem Anselmus, concilium episcoporum & abbatum convocat, qui eam voti ream non teneri Lanfranci auctoritate probant. Idem Lanfrancus librum decretorum pro sancti Benedicti Ordine jam archiepiscopus inscribit Henrico priori & ceteris fratribus ecclesiæ Cantuariensis, quibus se mittere ait sui Ordinis consuetudines scriptas, ab ipso excerptas ex consuetudinibus eorum cœnobiorum, quæ suo tempore majoris auctoritatis erant in Ordine monachorum, additis vel mutatis paucis, quæ in celebrandis quibusdam festis excellentius in sua ecclesiâ oporteret agi propter primatam sedem. Tum subdit, varias esse diversarum ecclesiarum consuetudines, quæ mutari vel augeri possunt pro doctorum auctoritate: at postquam semel constitutæ fuerint, ab iis, quorum tota vita in obedientia est, sine culpa minime violari. Hæ Lanfranci consuetudines magna ex parte cum Cluniacensibus conveniunt.

LXXVI.
Sagiens abbas
& Troarnensis.
a Orderico.
lib. 3. p. 678.

Eodem anno e vivis excessit Rotbertus Sagiensis abbas primus. Hic mense Januario lecto decubuit, & perceptis dominicis sacramentis, xviii. kal. Februarii e sæculo migravit, vir bonus & simplex ab Orderico a dictus. Huic successit Radulfus, ejusdem cœnobii monachus, genere illustris, litteris apprime instructus, qui ante annos decem illuc ad conversionem venerat, a Girardo Sagiensi præfule abbas ordinatus. Is, cum inter sævos bellorum turbines monasterium strenue rexisset, Rotberti Belisimensis sævitia vexatus in Angliam confugit, quem rex Henricus honorifice accepit, & post Gundulfum episcopum Roffensi ecclesiæ præficiendum curavit. Idem post aliquot annos Cantuariensem pontificatum adeptus est.

Haud minus Troarnensēs vexabat Robertus Belisimi dominus ac Sagiensēs, quod

ANN. CHR.
1089.

ægre ferret vir omnium Dei famulorum, uti passim ab Orderico describitur, insectator sævissimus, hæc duo monasteria a suo patre condita fuisse ac multis bonis locupletata. Troarno tunc præerat Arnulfus e Sagiensi priore anno præcedenti Durando suffectus, cui sanctus Anselmus epistolam scripsit a ut illum infirmitatibus & multis angustis pæne attritum ac de abicienda præfectura cogitantem, ad patientiam adhortaretur. Aliam jam antea ad eum scripserat vir sanctus occasione professionis, quam ab illo extorquere conabatur episcopus Bajocensis, cum esset eum in abbatem benedicturus. Is enim est ipse *Ernulfus*, cui epistola quinquagesima secunda libri secundi inscripta est, in qua Anselmus, tunc adhuc Becci abbas, probat haud necessarium esse, ut episcopi ab abbatibus obedientiæ promissionem in benedictione exigant, cum illi jam prima sua professione sint adstricti Regulæ Benedictinæ, in qua sanctus pater præscripsit, ut obedientia omni majori, proindeque etiam episcopis, debita reddatur. Eidem abbati anonymus quidam monachus commentarium in Ecclesiasten a se editum nuncupavit, præmissa epistola sub hoc titulo, *Arnulfo venerabili viro, abbati Troarnici cœnobii, frater quidam habitu monachus, propositi religiosi transfessor &c. Quidam fratres sæpe & multum me quidem postulavere, uti secundum pauperulam ingenio mei facultatem, librum Ecclesiasten ardentem eis explanare &c. Prologus incipit. Salomon humanam naturam paternæ traditionis*. Divisum est istud opus in libros octo, quod habetur in codice ms. ejus ætatis in bibliotheca ecclesiæ metropolitanæ Turonensis.

a lib. 3. ep. 147.

Mense Septembri currentis anni ad immortalem vitam migravit quoque Gerbertus seu Girbertus Fontanellæ abbas, præfecturæ suæ anno vicesimo-septimo, quem inter præcipuos sui temporis archimandritas, & cum eo Ainardum Divensem & Durandum Troarnensem, quasi tres stellas in cælo radiantes, Ordericus b laudat. Obiit quarta die Septembris, uti nos docet ejus epitaphium, a Deodato monacho compositum, a nobis alias jam non semel relatam, in quo ex urbe Maguntia ortus dicitur. Sancti elogio donatus passim occurrit apud auctores, maxime recentiores: sed tamen eum piacularibus pœnis post mortem addictum vidisse fertur Gualchelmus presbyter cum multis aliis, quos humana opinio, inquit Ordericus c, sanctis in cælo jam conjunctos adstruit. Gerbertum excepit Lanfrancus abbas, Beccensis monachus, Anselmi dictus nepos, cujus in illam abbatiam promotionem haud legitimam fuisse idem Anselmus d scribit, nempe quod Anselmus ipse, ejus abbas, eam non approbasset. Graves hac de re litteras ad illum scripsit vir sanctus, eique obtendenti, Anselmum non prohibuisse, ne abbatiam acciperet, ita respondet: *Verum est quia non dixi, Prohibeo, aut precipio ne facias. Videbam enim intelligenti sufficere, quia incessanter dicebam: Non vult, non approbat cor meum; non consulit, non precipiet os meum. Si acceperis sine mea jussione abbatiam, numquam habebis ab archiepiscopo benedictionem. Non enim debet monachus expectare oris imperium, si novit voluntatem abbatis sui aut consilium*. Hanc epistolam ut semel & iterum, immo & tertium usque Lanfrancus perlegat, præcipit Anselmus & obtestatur. Ex sequenti vero epistola discimus, eundem Lanfrancum abbatem durius egisse cum Fontanellensibus, quos hac de re consolatur Anselmus, litteris Gualtero priori, aliisque monachis ejusdem loci scriptis. Quam diu hanc abbatiam Lanfrancus tenuerit, incertum. Si is est *dominus Lanfrancus*, ut quidem videtur, qui Anselmi promotioni ad archiepiscopatum cum Beccensibus subscripsisse e invenitur, sine dubio pervenit ad annum M xcii. Verum an abbatiam ante id tempus abdicaverit, non liquet; nec quidquam lucis huc affulget ex actis Girardi abbatis ejus successoris, cui epistolam scripsit Ivo Carnutenensis episcopus, ab eo consultus, *utrum tabula altarium aliquando consecrata, cum translata fuerint, de novo sint consecrandæ?* ad quod affirmative respondet.

LXXVII.
Girberto abbati
Fontanellæ
succedit
Lanfrancus.
b id. lib. 4.c id. lib. 3.
p. 694.d Anselm.
lib. 2. ep. 47.e id. lib. 3.
ep. 6.

Per id tempus turbas in scholis excitabat famosus quidam magister, Roscelinus nomine, domo Britto-Armoricus, canonicus Compendiensis, quem sectæ Nominalium præcipuum institutorem fuisse tradunt. quam opinionem Abaelardus, ejus contrarianus & discipulus, postea propagavit. Roscelini error is erat, in Deo tres personas esse tres res; aut Patrem & Spiritum sanctum cum Filio esse incarnatum. Anselmo hanc temerariam assertionem, Roscelino haud nominato, proposuit Johannes quidam, forte is, quem Nominalium antesignanum fuisse nonnulli existimant. Anselmi responsio f in summa hæc est. *Quod dicit tres personas tres res, aut vult intelligi secundam tres relationes, aut secundum id quod Deus dicitur*. Si primum, *superflue hoc*

LXXVIII.
Anselmus scribit
in Roscelinum.f id. lib. 2.
ep. 35.

ANN. CHR.
1089.

dicit. Nullus enim negat hoc modo tres personas esse tres res: sic tamen ut diligenter intelligatur, quomodo ipsa relationes dicantur res, aut cujusmodi res. Quod si dicit tres personas esse tres res, secundum quod unaquaque persona est Deus: aut tres Deos vult constituere, aut non intelligit quod dicit. Cum vero accepisset Anselmus, Roscelinum prædictæ assertionis esse auctorem; & jaçitare in eadem sententia fuisse Lanfrancum, venerabilis memoria archiepiscopum, ipsumque Anselmum ita sentire; atque ea de re concilium a venerabili archiepiscopo Rainaldo quamprimum esse colligendum: tum hac de re litteras scripsit^a Anselmus Fulconi Belvacensi episcopo, amico & discipulo quondam suo, ut Lanfrancum, nuperrime mortuum, & se ipse ab hac calumnia purgaret; eique anathema dicit, quicumque hanc blasphemiam, quam a Roscelino dici audierat, pro veritate asseruerit. Tum subdit, contra eum, qui ita sentiat, si quidem christianus est, non ratione agendum, sed auctoritate. *Fides enim nostra*, inquit, *contra impios seu infideles ratione defendenda est, non contra eos qui se christiani nominis honore gaudere fatentur. Ab his enim juste exigendum est, ut cautionem in baptismate factam inconcussè teneant: illis vero rationabiliter ostendendum est, quam irrationabiliter nos contemnunt.* Has vero litteras ad prædictum concilium a Fulcone aut ab alio portari rogat. Hoc concilium post annos quatuor apud Sueslionas celebratum est.

LXXIX.
Fulco monachus sit episcopus Belvacensis.
^b Chron. Becc.

Fulco iste, ut mox dicebam, Anselmi discipulus, Beccique monachus fuerat ante episcopatum, ad quem hoc anno promotus est invitus, renitente Anselmo, sed postulante clero, cujus missi Anselmo dixisse^b dicuntur: *Nos eligimus eum, non se ingerit: quare non vultis concedere quem petimus?* Ad quos Anselmus: *Si ipse Deus*, inquit, *me eligeret, adhuc timerem: quia ipse per prophetam elegit Saulem, & per semetipsum Judam traditorem, qui ambo reprobatii sunt.* His tamen demum assensit Anselmus, ad quem hoc anno Urbanus papa de Fulcone ita scribit. *Religionis ac scientie tue prerogativam scientes, Belvacensi episcopo quæ in ejus ordinatione injusta videbantur, indulgimus; & in tua studio industria confidentes, curam ei episcopatus invito, renitenti que injunximus. Nunc ergo tibi eum commendamus attentius: quatenus ei in omnibus, ut filio tuo, adjutor, monitor, corrector, atque consultor adstilas; & cum ipse nequivoveris, quemlibet ei fratrum tuorum, qui super ipsum spiritali zelo sollicitus sit, presentem esse mandabis: ut, quod in ejus initiis minus canonicum cernitur, bonis in posterum profectibus valeat operari. Quis fuerit ille defectus, ignoramus. In eadem epistola pontifex scribit de Johanne Beccensi monacho, Romanæ quondam ecclesiæ filio, qui de Anselmo querebatur, quod eum absque suo consultu monachum fecisset; & ad altiores gradus promovisset. Hunc, forte cum Fulcone Romam profectum, secum retinuerat pontifex: sed ipsius Fulconis rogatu ad Anselmum ea lege remittit, ut ante exactum a presenti quadragesima annum, aut illum ad se remitteret, aut Anselmus ipse veniens secum adduceret, & si quem alium pontifici utilem nosset. Porro sedem apostolicam ipse visitare ne differat: *ut dilectionis*, inquit, *mutue presentia, devotione debita persruamur.* In fine postulat, ut, si quæ res ab Huberto Romanæ ecclesiæ subdiacono, & in Angliam a Gregorio pontifice legato, qui Becci mortuus dicebatur, apud Beccenses relictæ fuissent, eas quantocius ad se mittat.*

LXXX.
Anselmi hortamenta ad vitam monasticam.
^c ibid. ep. 23.

Tunc temporis cum abesset Anselmus, duo ejus consanguinei, Haimo & Rainaldus, Beccum accesserunt, eum invisuri. Ubi id rescivit abbas sanctus, litteris^c eos adhortatus est, ut Becci monasticam professionem amplecterentur. *Desideravi*, inquit, *mei, nihil tam bene potestis, quam monastica vita propositum arripere. Nusquam melius hoc potestis, quam cum illo, qui vobis in hoc desiderat, & potest, Deo dante, servire & consulere. Utique non fallo, quia amicus sum; certe nec fallor, quia expertus sum. Simus ergo monachi simul, serviamus Deo simul, ut de invicem nunc & in futuro gaudeamus simul una caro, unus sanguis, una anima, unus spiritus simus.* Ejusdem argumenti est epistola sequens ad Henricum quemdam, amicum suum, quem ad sæculum quantocius relinquendum efficacibus verbis adhortatur, ex quibus hæc referre non abs re fuerit. *Pensa igitur, dulcis amice, quantalibet mundi gloria potitus fueris, quis sit finis, & in fine quis fructus, quod primum: & e contra quæ sit expectatio mundi gloriam calcantium. Si dicis, Non soli monachi ad salutem perveniunt: verum est, sed qui certius, qui altius, illi, qui solum Deum conantur amare; an illi, qui amorem Dei & amorem sæculi simul volunt copulare? Sed forsitan dicet aliquis, quia & in ordine*

ANN. CHR.
1089.

monachorum est periculum. O homo qui hoc dicit, quare non considerat quid dicit? An hoc est rationabile consilium, ut, quia ubique est periculum, ibi eligas manere, ubi majus est periculum? Denique, si ille, qui solum Deum nititur amare, servat propositum usque in finem, certa est salus: si vero ille, qui mundum vult amare, non deserit suum propositum ante finem, aut nulla, aut dubia, aut minor est salus. Et certe satis probat, quia nullatenus, aut parum aliquod bonum diligit, qui illud, ubi certius & melius cognoscit, non eligit. Sed dicunt multi: *Gravius irascitur Deus peccanti monacho, quam alii, quia de proposito altiori cadit. Hoc verum est quam diu est in peccato. Sed certe benignius & familiarius suscipit Deus monachum penitentem, si ad suum propositum redit, quam non monachum, qui ad idem propositum non venit.* Hæc iis non ingrata fore puto, qui monasticum propositum amplexi sunt, vel amplecti cupiunt.

Post Alfridum monasterii sancti Wlmari apud Morinos abbatem, qui anno M LXXII. translationi sancti Bertini interfuit, postulatus est in ejus loci rectorem quidam Becci monachus, vir quidem exactæ disciplinæ, sed mitior ac pacatior, quam ut illius loci monachos, qui laxioris vitæ & duri cordis erant, ad officium revocaret. Videns itaque abbas suam operam inutilem esse, Girardum Morinorum episcopum rogavit, ut se ab illius monasterii regimine abolveret. At, cum nihil rogando proficeret, Anselmum induxit, ut pro se Girardum litteris interpellaret. Assensit bonus pater, exstatque ejus epistola ad prædictum episcopum, ut Remensi archiepiscopo persuadeat, ipseque efficiat, ut *hic frater noster*, inquit, *diutius non vexetur, nec ecclesia sancti Wlmari, ejus occasione, convenienti consilio & ordinatione privetur.* Impossibile quippe esse eum amplius in eadem ecclesia ob multa, quæ longum esset narrare, in pace consistere, aut ad aliquam utilitatem vel cum nimio labore proficere. Proinde obsecrare, ut ne amplius agnum fugientem ad lupos reducant, ovi catulos leonis domandos committant, & innocentem & reclamantem in fornacem Chaldæorum ad nullius boni effectum impellant. Permittant ut alius in loco ejus constituatur, cujus mens paratior sit interiora & exteriora bella circa pravos mores tolerare. Quod si in sua sententia persistant, quod quidem minime optet, prius in prædicta ecclesia pacem & bonam monachorum voluntatem ædificent, & sic pacatum & benevolam in bonum pacis inter benevolos revocent. Ex hac epistola intelligitur, non bene moratos tunc fuisse sancti Wlmari monachos. Prædicti abbatis nomen haud exprimit in illa epistola Anselmus: at non dubito quin is sit Lantfridus sancti Wlmari-abbas, quem vir sanctus alia epistola^a hortatur, ut ne gregem deferat ob varias, quas patiebatur angustias. quippe, si ejus presentia malitiam non omnino reprimeret, saltem efficere, ne regnaret, nec libere exerceri sine reprehensione posset. Certe in serie Beccensium monachorum, qui sub Anselmo abbate vixerunt, invenitur *Lantfridus abbas*, haud dubie sancti Wlmari. Superstes fuit Lantfridus iste usque ad pontificatum Paschalis II. cujus tempore nescio quid negotii habuit cum Heriberto abbate de abbacia sancti Wlmari: quod negotium Lamberto Atrebatensi episcopo discutiendum commisit pontifex. qua de re exstat ipsius Lamberti epistola^b Lantfrido sancti Wlmari abbati inscripta.

Magna per id tempus perturbatio in Nortmannia orta est occasione belli, quod inter fratres, Willelmum Anglorum regem & Rotbertum Nortmannorum comitem deflagravit. Eo res devenit, ut Feritatem-regis castrum Willelmus obsideret. Rotberto auxilio adfuit rex Philippus, cui ut se gratum exhiberet comes, Gisfortum, pagi Vilcassini opidum, quæ possessio erat ecclesiæ Rotomagensis, regi contulit. Id graviter tulit Willelmus, ex abbate Cadomensis factus archiepiscopus, & comitem restituendi sibi castrum serio admonuit: at eo in sententia persistente, ecclesias per totam provinciam a divinis cessare jussit. Interdictum observare Eiscannenses renuerunt, prior & monachi (nam Willelmus abbas tunc in Anglia versabatur) immunitatis privilegium obtinentes; quo soli apostolicæ fedi & vicario beati Petri, suoque abbati obedientiam præstare deberent. Eo quippe libertatis jure se semper potitos fuisse, quoties provincia excommunicationi supposita fuerat. ceterum abbatem suum abesse; nihil eo inconsulto, ut regula præcipit, sibi agere licere. Denique, quod in se esset, libenter impensuros preces, jejunia, elemosynas, quibus ira divina placaretur. His nequaquam flexus archipræsul, monachos diris addixit. nec sic tamen monachi divina intermiserunt. Inter ea ex Anglia reversus abbas, convenit archiepiscopum, eumque ut a sententia lata desisteret, enixe rogavit: at nihil apud eum effecit. Id

LXXXII.
Ejus epistola pro abbate S. Wlmari.^a Anselm.
lib. 3. ep. 31.^b Baluz.
Miscell. no. 5.
p. 325.
LXXXII.
Eiscannenses ab archiepiscopo vexati.

ANN. CHR. 1089.

ubi rescivit Urbanus papa, sua & antecessorum suorum statuta violari non est passus sed per legatos suos, Herbertum Tetfordensem episcopum & Rogerium cardinalem archidiaconum pallii usum archiepiscopo interdixit. quo quidem diu caruit, donec, agente comite, ejus usus a pontifice ei restitutus est ea lege, ut ipse per missos suos factum emendaret. Id ubi praestitit, litteras sigillo apostolico munitas Fiscammen- sibus indulget Urbanus, quibus eorum immunitatem denuo asseruit.

LXXXIII. Majori monasterio facta donatio.

In pago Carnutenfi vir nobilis Raherius, *seculari militiae deditus*, Majori monasterio quaedam praedia hoc anno contulit, alodem videlicet in pago Dunensi positum, qui vocatur sanctus Peregrinus, & Umberias in pago Carnoteno, pro anima patris sui Ratherii, matrisque suae Frohelinae, favente domino suo Theobaldo comite, atque assensu sororum suarum Milesindis, Rainfandis & Adalaidis. Hujus donationis scriptum in curia Theobaldi comitis editum est, cui post donatorem ejusque sorores adscripta sunt signa Theobaldi comitis, Ermengardis comitissae, Hilduini de Bretulio, & aliorum. Is ipse videtur esse Raherius, cujus adhuc juvenis necem versus a profecutus est Baldericus, qui eum audacissimum & inter saeculi sui heroas praestantissimum dicit, lancea confossum, cum suorum auxilio in confertissimos hostes rueret. huic erat

ibid. p. 265. & seqq.

*Robustum pectus, flavusque per ora capillus,
Et gena pubescens, rarus & annus adhuc.*

quae bene conveniunt praedicto Raherio militi in Majus-monasterium benefico, qui liberorum tunc expers erat, cum praedictam donationem fecit. Raherium quadruplici epitaphio celebrare non contentus Baldericus, quintum superaddidit *ad scutum ejusdem*.

Kemperlegiensis item monasterio.

Et si Benedictus Kemperlegiensis abbas promotus esset ab annis septem ad episcopatum Namnetensem, monasterii regimen nihilo minus ad hoc tempus retinebat. nam hoc anno Alanus Britannorum, ut se ipse vocat, consul, Hoeli consulis filius, S. Catwodi confessoris de Broverec monasterium cum oblationibus & decimis, sanctae Crucis Kemperlegiensis ac Benedicto abbati contulit. Aldroeno Judhaeli filio, ejusdem loci post Alanum domino & herede, simul cooperante cum Benedicto abbate ejusque monachis, atque ambo, Alanus scilicet ac Aldroenus hoc donum super altare sanctae Crucis posuerunt: quibus Benedictus abbas octingentos Redonenfis monetae solidos (sic etiam sacra venalia erant) de ejusdem abbatis censu tribuit. *Acta sunt haec in anno ab incarnatione Domini M LXXXIX. indictione XII. epacta VI. terminus paschalis III. kal. Aprilis, dies pasche kal. Aprilis.* Illud sancti Catwodi monasterium videtur esse prioratus sancti Cadoci* vulgo dictus, dioecesis Venatensis.

* S. Cadoc.

LXXXIV. Rainaldus archiepiscopus in S. Remigium beneficus.

Unus ex his quibus electionem suam Urbanus papa litteris significaverat, Rainaldus fuit Remorum archipraeful, sibi olim familiaris, ejusque videndi desiderio se teneri testatus est. Ille vero hoc anno, cum primum ipsi per occupationes licuit, Romam proficisci, & pontificem adire constituit. quod iter ut prospere ipsi succederet, sancti Remigii patrocinium sibi demereri studuit. Quam ob rem in procinctu itineris, inclyti illius tutelaris adiit ecclesiam, ubi ad tumulum ejus fuis precibus iter suum Domino commendavit. tum in fratrum capitulum ingressus, altare Vici-sancti Remigii, Heinricho abbate totaque congregatione postulante, eis concessit, ea lege, ut quotannis ipsius anniversarium celebrarent. Actum Remis hoc anno, ipsius Rainaldi sexto, indictione XI. cujus rei litteras a Marloto^b relatas scripsit & subscripsit Godefridus cancellarius, quem Baldericus versibus suis celebravit.

^b Marloto. 20. p. 130.

LXXXV. S. Agerici abbates. c. V. lib. 66. 20. 35.

Tunc Virdunensi sancti Agerici monasterio praerat Boso^c abbas, cujus tempore, & quidem hoc ipso anno, facta est IV. nonas Aprilis dedicatio ecclesiae sancti Salvatoris, nunc parochialis, ab Heinricho Leodicensi episcopo, qui fuerat canonicus ecclesiae sanctae Mariae Virdunensis, ut in veteri sancti Agerici martyrologio legitur. Vitam produxit Boso ad annum M C VI. cujus obitus in necrologio notatur pridie idus Aprilis. Rotfridus ejus successor ad annos undecim, mortuus v. kal. Decembris; & post eum Richardus abbas, cujus tempore monasterium cum tota urbe incendio conflagravit. Ejus loci vetus martyrologium cum Regula descripsit ante annos quingentos Ludovicus monachus, & sancto Agerico dicavit, multosque alios codices armario recondidit, ut ejus versus in fine Regulae testantur.

Marcianis facta donatio.

Marcianense monasterium tunc regebat Adelardus abbas, cujus tempore Theodericus

ANN. CHR. 1089.

Theodericus miles, divino instinctu permotus, alodium^a suum, Vestinum vocabulo eidem ecclesiae contulit, in qua sanctarum Richrudis & Eusebiae corpora cum multis aliis sanctorum pignoribus requiescere dicuntur. Hanc vero donationem Balduinus comes, Balduini junioris ac Richildis filius, Jerosolymitanus dictus, hoc anno confirmavit.

^a Mirai not. p. 234.

Eodem anno Urbanus papa, mense Septembri, apud Melfim Apuliae urbem synodum celebravit, in qua quaedam statuta condita sunt ad mores & ecclesiasticam disciplinam spectantia, maxime contra simoniam & de ordinibus sacris. In his canone IV. statuitur, ut nemo ante annos quindecim aut quatuordecim subdiaconus, nemo ante tricesimum presbyter. Quia vero tunc temporis laici decimas & ecclesias, quas possidebant, pro suo nutu quibusvis ecclesiis conferebant; decretum est canone V. ut nullus deinceps laicus decimas suas aut ecclesiam, seu quidquid juris ecclesiastici est, absque consensu episcopi, vel Romani pontificis concessione, monasteriis aut canonicis conferat. quod explicans Johannes Cajetanus diaconus cardinalis & cancellarius in epistola^b ad Guidonem Molisimensem abbatem, istius synodi actis subjuncta, ait hujus statuti hanc sententiam esse, ut quae ad illud concilium per principes data monasteriis fuerant, firma & integra permanerent: de cetero abbatibus ab ejusmodi acquisitione abstinerent, absque consensu videlicet praedicto. Canone VII. praecipitur, ut nullus abbas pretium exigat ab eis, qui ad conversionem veniunt. Huc spectat praecleara epistola^c Rodulfi abbatis Trudoniani ad Sibertum sancti Pantaleonis priorem contra eos abbates, qui pretium a pueris, qui Deo in monasteriis offerebantur, exigebant. Ad Urbanum redeo, qui post illud concilium Barim profectus est, ubi ecclesiam dedicavit, atque Eliam^e nostris archiepiscopum consecravit. Idem sub finem anni Romam reverfus, Balmenfi apud Sequanos monasterio privilegium v. kal. Decembris indulget.

LXXXVI. Melfitanae synodi statuta.

^b Labbe cont. 10. p. 479.

^c Analect. 2. p. 499.

Sub finem hujus anni decessit pia memoriae Berardus Farfensis abbas, eo nomine primus, post annos praefecturae amplius quadraginta, rebus gestis spectabilis, cujus obitus notatur hoc anno in chronico Farfensi, & in necrologio pridie kal. Novembris his verbis: *Obiit Berardus religiosus abbas bonae memoriae ex monasterio sanctae Victorie in Piceno, Farfensi abbatis subjecto. quo ex loco Berardus abbas assumtus fuerat. Statuta quaedam edidit, quorum uno omnino interdixit, & sic ordo noster, inquit, Cluniensis praecipit, ut nullus e fratribus praesumat confiteri sua facinora illis monachis, qui non habent factam professionem in ipso loco ubi degunt; neque illis, qui ex alio monasterio venerunt pro aliqua legatione vel sua necessitudine, quamvis nostram societatem habeant. secus facientes, nisi regulariter penituerint, gravissima excommunicationi subjacere decernit.* Morte ejus instante, fratres per vestem principalem altaris *B. Mariae, in capitulum allatam, tactu omnium sancte affirmarunt, se nullum pro abbate suo habituros, nisi quem tota ejusdem coenobii religiosa congregatio, consentiente imperatore, canonice elegisset. qui secus attentaturus esset, irrevocabiliter ab ipsis abjiciendum.* Hac cautione usi sunt Farfenses, quod animadverterent nonnullos malae famae homines abbatis inhiare, in quibus erat Teuzo Sabinensis episcopus, qui apud omnes male omnino audiebat. Nec vana eorum cautio erat. Vix enim Berardus animam egerat, cum monasterii primores pro Teuzone intrudendo conspirarunt. at restitit sanior, quamvis minima, pars fratrum, qui contra canones, necdum sepulto abbate, Rainaldum elegerunt, tamen hic, licet regularis disciplinae studiosus, ad regimen prorsus inhabilis, & ad temporalia penitus ineptus erat. Sed tamen hunc qualemcumque abbatem habere, quam tyrannum admittere prudentes quique maluerunt, obsistente quantumvis antipapa Clemente, qui alium abbatem eligendum suadebat. Verum non diuturna fuit Rainaldi praefectura, quam nonnisi septem menses cum aliquot diebus tenuit, dejectus a quodam Berardo Florentino, ut anno sequenti videbimus, qui se defuncti abbatis consanguineum dicebat.

LXXXVII. Berardi Farfae abbatis obitus & statuta.

Rixa de successore.

Haec omnia fuse commemorat Gregorius monachus & chartophylax Farfensis, qui universa monasterii instrumenta in tria majora volumina redegit, quorum in uno abbatum gesta compendiose digessit, favente Berardo seniori abbate, cui opus suum, fane quam maxime laboriosum, dicavit hoc titulo: *Excellentissimo, magnisque honoribus Dei nutu accumulato patri, reverentissimo abbati Berardo, cunctisque senioribus*

LXXXVIII. Gregorius Farfae chartophylax.

ANN. CHR. 1089.

ribus Farfensis sanctissimi conventus, infimus omnium, & cunctorum utinam monachorum ulimus Gregorius, quidquid in hoc evo sublimius & in Christo felicius. Erat is in castro Casinensi nobilissimis parentibus progenitus, & Farfensis cœnobii fere ab infantia alumnus, ut testatur Johannes grammaticus in prologo super tertium chartarum volumen, quas per manus confratris sui magna sagacitatis Gregorii, se in illud volumen accurate transtulisse, nulla vitiosæ latinitatis facta mutatione, asserit. Habuit Gregorius fratrem natu-majorem, nomine Donadeum, ambosque pater beatissimæ Virginis Mariæ obtulit in Farfensi monasterio cum non modica pecuniæ summa. Hæc Gregorius ipse testatur in versibus volumini tertio præmissis, in quibus ait, fratrem suum anno M LXVIII. obiisse; se vero hoc volumen scripsisse jussu Berardi secundi, paullo post mortem Berardi senioris. Thodinus monachus, ipsius Gregorii consanguineus, prædictam chartarum collectionem, quam Gregorius præcaligine oculorum persequi non potuit, ab anno Mxcviii. continuavit. Magno mihi usui fuere in his Annalibus hæc volumina, quæ reverendissimus Severinus ab Aculo, tunc Farfe abbas, nobis utenda humanissime commodavit.

LXXXIX. Padolironi subicitur S. Martini monasterium in collibus. a Hist. Padolir. probat. p. 31.

Padolironensi sancti Benedicti cœnobio cum præfset Willelmus abbas, monasterium sancti Martini in collibus prope Luccam, pastore ac rectore destitutum, Padolironensi abbati ordinandum subicitur a fundatoribus ipsius loci, Sigismundo & Ugone, uti nos docent eorum litteræ, editæ in probationibus historiæ a Padolironensis. In his litteris aiunt iidem fundatores, ne prædictum S. Martini monasterium rectore destitutum fluctuaret, utilius ac salubrius sibi visum esse, ut ipsius ordinatio & omnimoda potestas committeretur abbati monasterii sancti Benedicti, siti inter Padum & Larionem. quapropter communi consilio, & voluntate monachorum ibidem commorantium, suorumque heredum se subjecisse ac commississe venerabili Willelmo abbati sancti Benedicti, ejusque successoribus prædictum monasterium cum suis rebus, emendandum atque regendum secundum regulam & instituta sancti Benedicti, juxta morem Cluniacensis monasterii, donec monasterium sancti Benedicti in Cluniacensi ordinatione permanserit. Si vero a Cluniacensi ordinatione aliquando separaretur, supra dictum monasterium in ordinationem Cluniacensis abbatis deveniat. Ita pii illi fundatores, qui se in illo sancti Martini monasterio sepeliri volunt. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXXIX. indictione XIII. kalendis Decembris. Nec plura de hoc monasterio invenio.

Xc. Mellicense monasterium Benedictinis datum. * Molek.

In inferiori Austria visitur insigne monasterium B. Petro apostolo sacrum, ad Danubii ripam, medium inter Linzium superioris Austriae metropolim, & Viennam, in editiori loco situm; quod ab opido adjuncto Medlicum seu Mellicum* vocant, inter omnia illius provinciae monasteria hætenus principatum tenens. Prima illius monasterii origo refertur ad Leopoldum Austriae marchionem, eo nomine primum, dictum Illustræm, qui ejus loci arce, exacto Geyssa Hungarorum duce, in suam potestatem sub annum DCCCXXXIII. redacta, collegium duodecim canonicorum sæcularium paullo post illic instituit. Is protracto in sexagesimum-septimum annum regimine, mortuus est anno M. Mellicii sub tumba marmorea in ecclesia prominente sepultus, una cum conjugè Richarda, Ottonis ducis Brunswicensis filia, Heinrici primi imperatoris sorore, relictis duobus filiis, Heinrico marchione & Poppone postea Trevirensi archiepiscopo. Porro Heinrici marchionis anno duodecimo, Christi M XII. contigit ut B. Colomannus e regio Scottorum sanguine ortus, post susceptam ad loca sancta peregrinationem, e Palæstina rediens & Austria transiens, ab indigenis captus fuerit, & quasi exploratorem ageret, crudeliter necatus, cultus postmodum ut martyr. Cujus corpus Stokeraviæ primum sepultum, ob frequentia miracula, quibus illustrabatur ejus sepulcrum, dictus Henricus Mellicium transferri curavit, triennio post ejus cædem. ex qua translatione Mellicio accessit multa celebritas. Heinrico successit Albertus filius, qui partem veræ crucis contulit Mellicensi ecclesiae, jam Austriacorum marchionum sepultura insigni. Addidit Ernestus, paternæ dignitatis successor & heres, sancti Mauricii martyris lanceam, altera sanctæ crucis particula decoratam, cum cratere sancti Udalrici, novisque prædiis ecclesiam Mellicensem ditavit. Denique Leopoldus tertius, Ernesti filius, ejusdem loci canonicis ob solutiorem vitam inde remotis, monachos nostri Ordinis e Sublaco accitos, si Mellicensibus monumentis fides, in ipso festo S. Benedicti, ut fert chronicon quoddam, Australe dictam, a Marquardo Frehero vulgatum, ibidem anno M LXXXIX.

ANN. CHR. 1089.

substituit, sub primo abbate Sigiboldo. Moniales etiam prope Mellicium instituisse fertur idem Leopoldus, quamvis nulla supersint ejus institutionis monumenta: nisi quod ad sanctum Georgium trans Danubium, prope ejusdem sancti Martyris sacellum, sub Mellicensium cura hodiernum remanens, fornices quidam superstites cellarum formam exhibere videntur. In ipso etiam monasterii speciem exhibentia. E Mellicensi asceterio prodire complures illustres abbates, quos inter enituit sæculo xv. Nicolaus Austriacus, auctor & institutor reformationis Mellicensis, quæ in multa Austria, Bajoaria & Sueviæ monasteria propagata fuit, de qua plura inferius. Superest in illo monasterio codicum non parva supellex, tamen bibliotheca anno M CC XCVII. incendium passa sit, a atque ex eo loco Rabani librum de oblatione puerorum, in appendice tomi secundi Annalium editum, accepimus. Brevem Mellicensium monasterii historiam Stengelius composuit cum catalogo abbatum; fusiorem & accuratorem R. P. Anselmus Schramb, ejusdem monasterii cœnobita, Vindobonensibus typis editam in folio, anno M DCC II. e qua deinceps plura in rem nostram eruemus.

a Schramb. Chron. Mellic. p. 133.

ANN. CHR. 1090.

XCI. S. Bernardi Clarae vallensis ortus illustris.

b V. lib. 52. n. 28.

c Alberic. an. 1109.

d Spicil. 20. 2. p. 764.

e ibid. p. 743.

f Chifflet de ill. generis S. Bernardi.

Annus supra millesimum nonagesimus, aut certe proxime subsequens, magnum ecclesiae universae, non tantum Gallicanae lumen protulit, videlicet sanctum Bernardum, futurum suo tempore Clarae-vallensis monasterii percelebris auctorem & primum abbatem; Cisterciensis, immo totius monastici Ordinis eximium ornamentum. Nativitatis ejus annum ex eo colligimus, quod Cistercium ingressus est anno M C XIII. ætatis suæ vicesimo-seculo evoluto, ex Johanne Eremita; adeoque annos natus circiter viginti-tres, ut scribit Guillelmus a sancto Theoderico. Natus est Fontanis^b in Burgundia prope Divionem patre Tescelino, matre Aletha seu Aalide, quam nonnulli Elizabeth vocant, non minus pietate, quam genere præclaris. Tescelini nobilitatem probat in primis Guillelmus a S. Theoderico, a quo Tescelinus, cognomento Sorus, quod subrufum significat, vir antiquæ & legitime militiæ appellatur. quo nomine veteres primam post duces & comites nobilitatem, veluti equestrem designabant. Non minus illustris fuit matris profapia, utpote quæ erat filia Bernardi, Montis-Barri domini, viri potentis & magni secundum sæculi dignitatem, & ex antiqua (sicut asserunt multi) Burgundiae ducum generositate trahentis originem, ut tradit Johannes, cognomento Eremita, mox laudatus, prior, ut videtur, Clarae-vallensis, Bernardo æqualis. Guido de Acro-monte, teste Alberico^c, fuit ex parte matris frater Tescelini Sori de Fontanis, qui fuit pater beati Bernardi abbatis Clarae-Vallensis. Bernardi avus paternus fuit Rainardus, dominus Montis-Barri, cujus frater Milo de Monte-Barri ecclesiae Molisimensi contulit paterni sui juris fundum seu villam & alodium proprium de Poilliaco cum omnibus suis adjunctis, laude & assensu prædicti fratris sui Rainardi & uxoris ejus: atrium vero prædictæ villæ quod hætenus, inquit, injuste possedi, quia laicorum non est talis possessio, dono sancto Mammeti & ipsius ecclesiae, cujus juris esse cognoscitur. Hæc charta caret chronicis notis. Et tamen abbas Molisimensis villam, quæ vocatur Pauliacus, emissit dicitur^d de Milone, filio Bernardi de Monte-Barro, datis pro pretio centum quinquaginta libris denariorum, quæ villa una erat ex illis, quas abbatiæ sancti Petri contulerant sæculo-septimo Ingoara & Leotheria, sorores S. Ebbonis archiepiscopi Senonensis: qui in sæculo comes Tornodorensis exstiterat. Sed forte non totam illam villam, sed tantum quamdam ejus partem S. Petro donaverant duæ illæ sorores, cujus aliæ partes ad suos heredes transferint, ac demum ad Milonem de Monte-Barro, qui in præmissis pro Molismo litteris ait hanc villam paterni sui juris fuisse. Certe hujus villæ quartam partem Bernardus miles, Montis-Barri dominus, & Humberga ejus uxor anno M LXV. a Gerberto sancti Petri abbate recepisse dicuntur, teste Clario^e monacho in chronico sancti Petri. Horum filii exstiterunt prædicti Milo & Rainardus, quorum alter, scilicet Rainardus, ait hanc villam paterno jure sibi obvenisse. Hinc firmatur Petri Francisci Chiffletii^f conjectura, censentis, S. Bernardi maternam originem ex comitibus Tornodorensibus repetendam esse, ex quibus villa Pauliacus ejus avo & proavo paterno jure obtigerat. Ex his habemus S. Bernardi proavum Bernardum Montis-Barri dominum, cujus nomen ipse retinuit; & proaviam Humbergam, quæ nomen suum transmisit Humbelinæ S. Bernardi sorori, quæ Humberga vocatur a Johanne

ANN. CHR.
1090.

Eremita. Bernardi & Humbertæ filii Rainardus & Milo sororem habuere Aalcidem S. Bernardi matrem, quæ Teicelino nupta septem liberos peperit, quorum tertius fuit S. Bernardus. Porro Rainardo S. Bernardi avunculo filius fuit nomine Bernardus, Montis-Barri dominus, uti nos docet vetus charta Molismensis, in qua Bernardus dominus Montis-Barri, filius domni Rainardi, & soror ejus, quæ comitissa vocatur, & Rainerius ejusdem comitisse maritus, & Andreas predicti Rainardi avunculus, interventu domni Bernardi abbatis Clare-vallis, & fratris ejus Girardi atque Nirvardi laudaverunt donationem vel venditionem Poiliaci, quam Dominus Milo de Monte-Barro, frater predicti Rainardi, laudante eodem Rainardo, fecerat Molismensi ecclesie. Ex quibus intelligitur, primam illam Pauliaci donationem abbatia Molismensi, non gratuito factam esse a predicto Milone, cui Rainardus ejus frater in dominio Montis-Barri successerat. Acta sunt hæc apud castrum Montis-Barri anno ab incarnatione Domini M C XXIX. tempore domni Guidonis, secundi Molismensis cœnobii abbatis. Plura de S. Bernardi stirpe qui volet, legat Diatribam Chiffletii de illustri genere sancti Bernardi, quod ex tabulario Molismensi illustrare conatus sum.

Septem, ut jam dixi, liberos peperit Aletha, nimirum sex mares, & feminam unam, omnes monastica vitæ ante mortem addictos. Fecit hoc illustris genitricis eximia pietas, quæ simul ut ex utero eos effuderat, Deo mox offerebat, nec alienis lactandos aut educandos, ut nobilium mos est, committebat, sed propriis eos uberibus lactatos ipsa informabat, cum lacte materno pietatem eis instillans, & jam grandiores factos non delicatioribus assuefaciens cibus, sed communibus, quasi eos potius cremo, quam curiæ destinaret. Post Guidonem & Girardum, quos primos genuit, tertius fuit Bernardus noster, futurus omnium in via Dei dux & antefignanus. De eo gravida mater somnium habuit præfagium futurorum, quasi catellum in utero haberet totum album, in dorso subrufum, & latrantem: cujus rei faustum omen quidam Dei servus matri hoc somnio territæ aperuit. Id in causâ fuit, ut majori, quam ceteros, cura Bernardum educaret, & quam citius potuit, erudendum traderet canonicis sæcularibus ecclesiæ Castellionensis, quibus canonici regulares ipsius Bernardi opera suffecti sunt. Ejus loci indigena fuisse dicitur Teicelinus, sed dominus minoris castri seu opiduli, cui Fontaine nomen est, quod Divioni supereminet, in excelsa rupe locatum. Illic Bernardus in lucem editus est in ædibus paternis, quæ in domum Fulienfium nostro tempore conversæ sunt. Adhuc puer cum capite graviter laboraret, accedentem ad eum mulierem, ut eum carminibus sanaret, ilico repulit. Apud Castellionem dum litteris operam daret, vigilia nativitatis Domini per soporem viso nascentis Infantis recreatus, sicque deinceps eo affectus fuit, ut toto vitæ suæ tempore in amorem tanti mysterii penitus exarscerit, primosque ingenii sui fetus in laudem Virginis-matris ediderit.

Eodem tempore quo natus est Bernardus, Bruno, Cartusie-majoris primus institutor, ab Urbano II. qui ipsius apud Remos discipulus fuerat, Romam evocatur, ut ejus consilii in ecclesiæ moderamine uteretur. Ægre hanc discessionem tulit novellus grex, tanti pastoris solatio destitutus; cunctisque eo absente intolerabilis visa est Cartusie habitatio & vitæ asperitas. Sed tandem parendum fuit summi pontificis auctoritati, qui locum Seguino abbati Casa-Dei commendavit. Recessit itaque Bruno e Cartusia post annos sex, quam eam incolere cœperat. Ejus discessu conturbati fratres, quæ humana tentatio est in rebus arduis, deficiente magni meriti duce, locum deserunt. quod ubi Bruno rescivisset, litteris ad Seguinum Casa-Dei abbatem scriptis Cartusiam ei, ejusque monasterio concessit. Postmodum vero pontificis hortatu ac Brunonis monitis fratribus revocatis, & a Landuino, quem Bruno discessurus priore eis præposuerat, in proposito confirmatis, idem Seguinus locum sibi datum restituit, assentiente capitulo suo in præsentia Hugonis episcopi Gratianopolitani, scripto cessionis instrumento, quod hoc loco referre visum est. Sic autem habet.

Ego frater Signinus abbas Casa-Dei notum fieri volo presentibus & futuris, quod frater Bruno a domno papa Urbano Romam evocatus, videns loci destitutionem fratribus recedentibus propter absentiam ejus, dedit locum Cartusie nobis, & Congregationi nobis commisse. Postmodum vero rogatus predicti patris nostri papæ Urbani, & precibus præmemorati fratris Brunonis eisdem fratribus ut ibidem remanerent a priore eorum Brunone plurimum confortatis; fratre Landuino, quem magister Bruno discedens ceteris fratribus præposuit,

XCII.
Bruno e Cartusia Romam evocatur.

Seguini Casa-Dei abbatis epistola.

ANN. CHR.
1090.

ipsi & ceteris fratribus sub eo degentibus, & eorum successoribus, donum, quod nobis predictus Bruno fecerat, coram congregatione nobis commissa in capitulo nostro sub presentia Gratianopolitani episcopi Hugonis, ego ipse frater Signinus, predictæ Case abbas, cum assensu fratrum nostrorum, reliqui, & eis & successoribus eorum locum predictæ Cartusie pro voluntate eorum omnino liberum feci, & juri eorum omnino tradidi. Sed charta, quam predictus Bruno nobis fecerat, ideo non est reddita, quoniam a fratribus nostris in capitulo sub interdicto requisita, non potuit inveniri; & si umquam inventa fuerit, eorum ipsa charta sit juris. Factum est hoc anno ab incarnatione Domini M XC. XV. kal. Octobris. Ego Signinus Casa-Dei abbas subscripsi, & in presentia archiepiscopi Hugonis hanc chartam ex integro confirmavi.

Ex his intelligitur quanta fuerit Seguini abbatis existimatio, tum apud Urbanum papam, tum apud Brunonem, quippe qui Cartusiam absente Brunone ei commiserint, immo & donaverint.

Hanc de Seguino ejusque monasterio opinionem confirmat Rainaldus Remorum archipræful, qui hoc anno ex Urbe, quam anno præcedente adierat, revertens, Casa-Dei monasterium inivit, & ex eo monachum a Seguino abbate obtinuit, nomine Johannem, quem sancti Nicasii apud Remos abbatia præfecit. Post Remigium istius loci primum abbatem, quem ex sancti Remigii cœnobio assumptum diximus, quidam Albericus sancti Nicasii monasterio præfuisse dicitur in quodam libello de controversiis Remigianorum cum Nicasianis, multasque lites cum sancti Timothei capitulo super ecclesia sancti Sixti habuisse. at in veteri catalogo abbatum sancti Nicasii, post Remigium nullus abbas interponitur ante Johannem, qui in predicto libello abbas fuisse falso dicitur nonnisi post concilium Claromontanum anno M XCVI. habitum: cum constet eum anno M XCIII. jam abbatem fuisse, quo anno indictione VI. Elinandi Laudunensis episcopi litteris pro sancto Theoderico subscripsit. In predicto catalogo post Johannem, nullo intermedio, ponitur tertio loco Jorannus; & tamen litteris Manassæ archiepiscopi pro S. Theoderico, datis anno M XCIII. indictione II. a Septembri scilicet inchoata, apponitur signum Seguini abbatis sancti Nicasii. quod interpretandum puto de Seguino Casa-Dei abbate, cui forte a Rainaldo commissa fuerit abbatia, ita ut Johannes ejus discipulus tantum ejus vice abbas, id est proabbas, censeretur. Duos Johannes sancti Nicasii unum post alterum abbates recenter Marlotus, sed non solido, ut mihi quidem videtur, fundamento. De hoc Johanne abbate mentionem facit Guibertus* Novigenti abbas in libro secundo de vita sua, ubi agit de quodam canonico regulari apostata, qui monasticum habitum in delictorum expiationem a Johanne sancti Nicasii abbate ægre obtinuisse dicitur, multumque a dæmonibus vexatus, absolutione accepta, & sacro oleo inunctus pie decessisse. Tandem Johannes iste relicta præfectura Jerosolymam profectus est, quod Ordericus a multis abbatibus ejus temporis non sapienter factum haud immerito ait. Suffectus in ejus locum Guido abbas. Ceterum S. Nicasii monasterium exigui census tunc fuisse & ad paucos redactum monachos patet ex charta Manassæ II. archiepiscopi ad Guidonem abbatem, cujus loci paucis fratribus religiose famulantibus^b quædam largitur ad relevandam eorum inopiam.

Remigianæ abbatia ultra hunc annum præfuit Henricus grandævus abbas, obtinuitque privilegium a Philippo rege, qui perquam honorifice de sancto Remigio, ejusque monasterio loquitur. Ait^c quippe rex, domnum & venerabilem Henricum abbatem sancti Remigii regiam suam celsitudinem adiisse, ac petiisse, ut immunitates, tam nobili & glorioso loco ab antecessoribus suis concessas, sua auctoritate confirmaret. quod ipse perlibenter præstiterit ob amorem & venerationem erga sanctum Remigium, quippe qui Francorum apostolus est electus a Deo, & coronæ suæ patrocinatur & regno. Hinc est quod sancti Remigii castro & burgo adjacenti omnimodam impertit immunitatem, omnesque sacri ejus loci possessiones confirmat, obtestaturque suos successores, ut id illibatum servant ac tueantur, & patronum regni semper habeant sanctum Remigium, cujus apostolatu pervenimus ad fidem catholicam. Actum Parisius anno M XC. Regio diplomati apposita sunt signa Philippi regis, Ludovici ejus filii, Joffridi Parisienfis episcopi, Odonis comitis, Gervasii dapiferi & aliorum.

Apud sanctum Theodericum Rodulfus abbas tertium præfecturæ annum agebat, cum Adela Danorum regina, post necem Canuti regis in Franciam a fratre suo

XCIII.
S. Nicasii abbas.a Guibert.
p. 495.b Marlot
to. 1. p. 645.XCIV.
S. Remigii renovata privilegia.
c Marlot
to. 2. p. 181.XCV.
S. Theoderici corpus in Flandriam delatum.

ANN. CHR.
1090.

Rotberto Flandriæ comite reducta, ad sancti Theoderici monasterium divertit. Illic perquam honorifice excepta, auditis sancti Theoderici virtutibus, partem silvæ Harlebecensis ejus monasterio donavit, petiitque, ut sacrum ejus corpus in Flandriam deferretur, ubi tunc *sacer ignis, quem Greci herispilam vocant*, sæviebat. Accedentibus Harlebecam cum sacro loculo fratribus regina cum suo comitatu obviam processit, & donationem ab se factam *per chirothecam unam* confirmavit, scripto diplomate, dato a apud Harlebecam iv. kalendas Octobris, anno ab incarnatione Domini M xc. Philippi regis xxxi. Rainaldi archiepiscopi vii. Rodulfi abbatis tertio. Multa in illo itinere patrata per sanctum Theodericum miracula, ut scribit Adalgisus monachus, testis oculatus. In his quidam Cutraci clericus, Egarus nomine, dira illa tabe contractus & pane confectus integram sospitatem recepit. qui ob sanitatem receptam sancto Theoderico se devovit; factusque ibidem sacerdos, cum quindecim annis parœciali sancti Hilarii ecclesiæ ministrasset, suscepto monachi habitu anno M cxxiii. pie decessit. Ejusmodi lues, teste Sigeberto^b, in occidentali parte Lotharingiæ præcipue grassabatur: *ubi multi sacro igne interiora consumente putrescentes, exessis membris instar carbonum ardentium moriebantur*. Post annos sex idem Robertus Flandrensis comes, Jerosolymam proficiscens, sancti Theoderici monasterium iterum adiit: ubi ab eodem Rodulfo abbate fratribusque sollempni processione susceptus, donationem ab Adela sorore factam denuo confirmavit, atque hac de re litteras Clementiæ uxori suæ direxit, forestariis suis interdicens, ne ullam sancti Theoderici monachis molestiam facerent. Hujus confirmationis instrumento, dato in monte Or, ad sanctum scilicet Theodericum, adscripta sunt signa Rotberti comitis, Ebali comitis, scilicet Rocciensis, Balduini *de Gant*, Rogeri de Insula, & aliorum.

XCVI.
S. Clementis
translatio Met-
tas.

Apud urbem Mediomatricam translatio corporis sancti Clementis, primi illius civitatis episcopi, facta est ab Herimanno antistite, ab anno superiore in sedem suam restituto quarto post anno, quam ab ea ejectus fuerat. Ubi primum in urbem rediit, cuidam vitæ innocenti adolescenti, Hugoni nomine, revelatum est Herimannum ut adiret, eumque de transferendo sancti Clementis corpore admoneret, & de instanti ejus obitu, qui tertio post translationem die subsequendus esset. Visum ad sancti Felicis abbatem, ubi sanctus Clemens quiescebat, retulit adolescens, cælitus commonitus & ipse, ut vitæ genus mutaret, & monachus fieret. Unum episcopo aperuit abbas, alterum, quod ejus obitum spectabat, reticuit. Non statim visis fidem habuit, sed tandem morbo correptus, rem exsecutus est, quantumvis infirmus, vi. nonas Maii, ac tertio post die piissime decessit, prout adolescenti revelatum fuerat. Hic vero monachum induit in Virdunensi sancti Vitoni cœnobio, ubi duos fratres jam monachos habebat. Hæc fusius retulit Hugo Flaviniaci abbas in suo chronico, atque ex eo tempore sancti Felicis monasterium nomine sancti Clementis insignitum est. Exstat hac de re diploma^c ipsius Herimanni, omnia distincte referentis, scilicet multis multorum visionibus & revelationibus sibi innouisse, ut

^c Meuriss.
p. 378. c. 199.

» a loco, quo a bonæ memoriæ Deoderico episcopo, quondam ad sedem propriam
» illum transferre conanti, sed Dei virtute prohibente non valenti, repositus fuerat,
» sancti antistitis corpus levaretur. at se visis incredulum rem distulisse: sed tandem
» cælitus castigatum exsecutum fuisse. Itaque vi. nonas Maii, cum multa clericorum,
» monachorum, ac fidelium frequentia, corpus sanctissimum, scrinio aureo & argen-
» teo decenter composuisse, & ad cathedralem sancti Stephani ecclesiam transtulisse,
» ubi nocte insequente quieverit; indeque *ad locum Basilicas dictum, unde pridie as-
sumtum fuerat*, id est ad sancti Felicis retulisse monasterium, cui multa contulit ad
» stipendium monachorum, qui ad sancti Clementis corpus Deo ministraturi essent.
» Hic vero dies, quo facta translatio est, ut sollempnius in perpetuum observare-
» tur, nundinas ibidem per octo dies instituit Herimannus: ubi, si sæculares, ut tum
» mos erat, cursu equorum se se exercitare voluissent, victori dimidium præmii, re-
» siduum sancti Clementis ecclesiæ assignari jubet. His litteris subscribunt Hagano
» abbas loci, tresque alii abbates, scilicet Henricus Gorziensis, Lanzo sancti Vin-
» centii, Durandus sancti Symphoriani; & post canonicos monachi ejusdem loci, Ri-
» cherus prior, Odilo, alique; tum e laicis Theodericus dux, Folmarus comes, &
» multi alii. Authentico appensum est sigillum, ipsius Herimanni effigiem referens,
» qui biduo post juxta vaticinium decessit. Funus ejus curavit Hagano abbas, eumque

ANN. CHR.
1090.

in ecclesia sancti Petri ad Arenas sepultura mandavit. Erat Hagano, uti & ejus antecessores, natione Scottus, qui citra episcopi & fratrum consilium quædam monasterii prædia in feudum laicis dedisse dicitur in bulla Paschalis II. cujus auctoritate ad communem usum fratrum revocata sunt. Locus ad Basilicas suburbium erat ad portam, quæ hodie sancti Theobaldi vocatur. ubi in declivio collis positum erat sancti Felicis seu sancti Clementis monasterium, nunc translatum in urbem. In illo suburbio complures basilicæ erant, unde nomen loco inditum: in his basilica sancti Petri ad Arenas a sancto Clemente, ut tradunt, extructa: ubi Herimannus episcopus sepultus est. Illic theatrum erat, quod nuper destructum fuit ad construendam arcem, uti & multæ aliæ ecclesiæ & monasteria. Herimanno mortuo, post aliquot turbas ab Heinrico super electione successoris excitatas, tandem prævalentibus clericis electus est vir catholicus Poppo archidiaconus Trevirensis, qui nonnisi post tres annos ordinatus fuit, nempe vi. kal. Aprilis, media quadragesima, ut scribit Bertholdus, id est anno M xciii. a Gebhardo Constantiensi episcopo, sedis apostolicæ legato, a rege schismatico, uti ejus antecessor, subinde vexatus.

Apud veteres *Albani* vocabantur adventitii homines, qui scilicet ex alienis dominiis in aliorum dominorum prædia vel dominia commigrabant, & in iis sedes suas figebant. In monasterio sancti Quintini de Monte prope Perronam ea vigebar consuetudo, ut advenæ illi, qui sancto Quintino primum se addixissent, ejus juris ac dominiis censerentur. Hac de re litem contra Godefridum abbatem movit Odo castri Perronæ dominus, ejusmodi homines ad suum dominium pertinere asserens, prohibensque, ne ad sancti Quintini dominium confugerent, neve *census capitalicios* ei persolverent. Sed tandem abbatis & monachorum rationibus acquiescens, ab illa contentione destitit, ea videlicet conditione, ut, si advenæ sancto Quintino prius se dederent, quam a suis ministris præventi essent, nullum eis servitutis jugum posset imponere. qua de re scriptum confici præcepit præsentem Ratbodo Noviomorum episcopo, anno Christi M xc. Ratbodi episcopi vicesimo-tertio, qui scriptum illud suo sigillo roboravit, tertio anno ex quo prædictus Odo in paternum honorem successerat. Insuper idem Odo dona quædam adjecit, quædam etiam Ivo clericus ejus frater & Adela ejus soror, necnon Robertus pater eorum, alii alia, ut in litteris fusius refertur.

XCVII.
S. Quintino
Albani asserti.

Hoc ipso anno Eustachius Boloniæ comes & Ida ejus uxor, Godefridi Bullonii parentes, monasterium B. Mariæ de Capella construxerunt in prædio Merkeni*, ex quo Merkense appellatum, secundo lapide ab opido Caleto: ubi monachos Hamenses instituerunt, ut ex Iperio discimus. quod monasterium postea Morinensi sancti Johannis abbatiæ adjunctum fuisse Miræus testatur. Plura de Capellæ abbatiæ apud Malbrancum^a.

XCVIII.
Capellæ mo-
nasterium con-
ditur.

* Merck.

^a Malbr. lib.
8. c. 80.

Tunc Hamensi monasterio præerat Gerardus abbas, qui una cum Johanne sancti Bertini abbate, aliisque nuntiis a Remensi concilio missus est, ut Rotbertum Flandriæ comitem, qui multa ecclesiis damna intulerat, ad emendationem sub excommunicationis pœna compelleret. quod & præstitit comes. Exstat in Spicilegio^b tomo xi. diploma Rotberti Flandriæ comitis, omnia bona confirmantis, quæ Ingelrannus castri Lilleriensis dominus & Sara ejus conjux Hamensi monasterio contulerant. Ravengarius abbas Capellæ cum Gerardo Hamensi anno M xcvii. subscribit chartæ Manassis comitis pro monasterio Andrensi. Meingerus ejus successor in chronico Andrensi^c non semel laudatur.

^b Spicil. to. ix.
p. 314.^c Spicil. to. 9.
p. 289. c. 290.
Anselmi moni-
ta ad Idam co-
mitissam.
A Anselm.
lib. 2. ep. 37.

Idæ comitissæ pietatem & munificentiam maxime in Beccenses monachos prædicat variis in epistolis Anselmus, eique præclara dat monita, in his ut magis magisque ad profectum quotidie contendat. *Nullus enim*, inquit^d, *gradum bonæ vitæ, quem jam conscendit, custodire sufficit, qui semper ad altiorem proficere non appetit. Semper igitur necesse est ut nitatur ad profectum, qui semper vult vitare defectum*. Eadem aliis verbis repetit in alia^e ad eandem epistola, asserens eam numquam securam fore se in numero electorum computandam esse, donec ita vivat, ut pauci sint, quibus ipsius vita debeat comparari; immo & cum se in numero paucorum esse cognoverit, ad huc ipsi timendum, quia adhuc dubium erit, an inter paucos electos fuerit. Qui enim dixit, *Pauci sunt electi*, non utique dixit quam pauci: *ut quantumcumque nobis videamur profecisse, semper judicemus, nos nondum nisi ad initium proficiendi pervenisse*.

^e id lib. 3.
ep. 18.

ANN. CHR.
1090.
XCIX.
Vindocino facta donatio.

Tunc temporis Vindocinensis comes erat Goffridus cognomento Jordanus, dictus etiam Prulliacensis, qui Burchardo, Fulconis Richini filio, successerat. Is, cum adeptus esset comitatum, animo proposuerat quiddam de suo prædio Prulliacensi Vindocinensibus conferre. quod tamen exsequi distulit, donec a Lancelino Balgentiaci domino captus est. Tunc vero uxori suæ, Eufroniæ nomine, mandavit, ut Bernoni Vindocinensi abbati pro suorum antecessorum salute, suaque ipsius liberatione Saviniaci ecclesiam cum sepultura & presbyterio Vindocinensibus donaret. quod ipsa præstitit, etiam si in dotem locus iste ipsi concessus esset, posito super altare cultello, quem abbas manu propria accepit. Actum apud Saviniacum, annuente Hoëllo Cenomannorum episcopo, qui multa cœnobio Vindocinensi contulisse dicitur. Verum postea, Goffrido Jerosolymis defuncto, eadem Eufronia prædictam ecclesiam Vindocinensibus abstulit. qua de re a Simone apostolico legato & ab episcopo Cenomannensi excommunicata, cum a Goffrido Vindocinensi abbate factæ injuriæ convicta fuisset, ecclesiam illam restituit. Testes in multis Hildebertus episcopus Cenomannensis & Gosbertus sancti Carilei abbas. Multas subinde lites Goffridus abbas cum prædicto comite habuit, ut inferius videbimus.

Hoc ipso anno Bernardus, Majoris-monasterii abbas, amplissimum ab Urbano II. privilegium obtinuit. In eo præfatur pontifex, cum universis ecclesiis debitor sit; illis tamen locis atque personis, quæ ampliori religionis gratia eminent, se propensiori caritatis studio consulere debere, adeoque sancti Martini monasterio, cum pro beati confessoris devotione ac reverentia, tum pro religionis prærogativa, qua sacri illius loci monachi præcellerant. Quam ob rem ait, se omnes ejus possessiones confirmare, eundemque locum in suam tutelam suscipere; vetare ne missæ illic publicæ ab episcopis celebrentur, neu monachi ad externas stationes aut exsequias, præter ipsorum abbatis voluntatem compellantur, aut a quovis excommunicentur; sed præcipere, ut omnes eorum causæ graviores ex apostolicæ sedis judicio pendeant. Ut libera sit abbatis electio, qui ab archiepiscopo Turonensi, si communionem sedis apostolicæ habeat, consecrationem gratis accipiat, absque ulla professionis exactione: sin minus, aut ad Romanum pontificem consecrandus accedat, aut a quocumque episcopo consecrandum se offerat. Idem sancit pontifex de sacro chrismate, de consecratione altarium seu basilicarum, & de ordinationibus sacris. tum subdit monachos alloquens: Vos igitur, filii in Christo dilectissimi, oportet regularis discipline institutioni sollicitius & devotius insudare: quatenus quanto ab secularibus tumultibus liberiores existitis, tanto amplius placide Deo devotius mentis & animæ virtutibus anheletis. Denique pro hac libertate singulis annis unam auri unciam persolvi jubet. Scriptum per manum Gregorii scriptarii atque notarii sacri palatii. Datum Romæ per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis, anno dominicæ incarnationis M. XC. indictione XIII. pontificatus domni Urbani papæ II. tertio, sexto-decimo kal. maii.

CI.
Bernardus abbas præfecturam abdicare vêtatur.

Haud scio an eodem tempore Bernardus abbas, quorundam fratrum oblocutionibus lacessitus, abjiciendæ pastoralis curæ consilium inierit, qua de re ad pontificem scripsit, qui id fieri vetuit, ei rescribens in hunc modum.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, venerabili filio B. Majoris-monasterii abbati salutem & apostolicam benedictionem. Sic apud bonos viros est servanda humilitas, ut veritatis ac justitiæ non deseratur auctoritas. Ita ergo humilitatem tuam suscipimus, ut veritatem ac justitiam teneamus. Te siquidem per omnipotentis Dei gratiam catholicum ac vere religiosum habemus. Si quid vero in ordinationis tue primordiis, vel per ordinantis culpam, vel per tuam negligentiam deliquisti; nos tibi, beati Martini meritis confidentes, beati Petri vice & auctoritate dimittimus. Hanc autem tibi pœnitentiam indicimus, ut de cetero commissorum fratrum saluti vigilantius ac ferventius instare non desinas. In hac siquidem parte omnibus adversus te oblocutionis vocem auferimus, & perpetuum silentium imperamus. Universis autem vestri cœnobii fratribus presentium litterarum auctoritate præcipimus, ut devotione plenissima debitam tibi reverentiam, obedientiamque persolvant: quatinus, annuente Deo, & ipsi de tua sollicitudinis gratia, & tu de ipsorum obedientia pariter gaudere possitis.

Hactenus Urbani epistola, quæ mihi digna visa est, ut hic integra referretur.

Namnetensem episcopum sibi reconciliat.

Forte hujus lætionis epistolæ stimulatus Bernardus, suæ ditionis cellas & obedientias, in Britannia positas, perlustrare aggressus est. Obedientiæ prædia erant insigniora, quibus procurandis unus, alterve monachus deputatus erat: cellæ vero parva

parva monasteria seu abbatia, in quibus aliquot monachi cum præposito seu priore residebant, omnes revocabiles ad nutum abbatis. Ubi Britannicæ partes attingit abbas, Benedictum Namnetensem episcopum, suis tunc infensum, adiit, eum sibi reconciliaturus. Erat Benedictus germanus frater & successor bonæ memoriæ Quiriaci Namnetensis episcopi, Majoris-monasterii amici quondam munificentissimi, ex monacho Kemperlegiensi in locum defuncti fratris substitutus. Hic principio episcopatus monachis Majoris-monasterii favere visus est: at postea multas eis molestias intulit, rixas intentando super illis rebus, quas in diocesi Namnetensi tempore fratris sui tranquille possederant. Cum primum Namnetas advenit Bernardus, episcopum convenit, eumque qua precibus, qua rationibus ita flexit, ut nullam deinceps monachis molestiam facerent. Acta anno a passione Domini M. XC. intra ruinas veteris ecclesie sancti Petri, scilicet Namnetensis, quæ a Nortmannis subversa fuerat. ubi passionis nomine incarnationem Domini interpretari oportet. Quasdam alias a monachis suis molestias passus est Bernardus, ut inferius videbimus.

Per id tempus sancti Sergii apud Andecavos monachi litem de Campiniaco, alias jam ventilatam, contra sancti Albini ejusdem urbis monachos redintegrarunt, de injuria sibi illata conquesti apud Hugonem, virum spectandæ virtutis & totius Gallie primatem, scilicet Diensem, qui tunc Lugdunensis archiepiscopus erat, & Salmurum advenerat. Is, auditis Sergianorum querelis, Giraldum sancti Albini abbatem, ut eis faceret satis, minacibus verbis admonuit. Quam ob rem hæc causa denuo agitata in ecclesia sancti Mauricii apud Andecavos coram Radulfo Turonum archiepiscopo, Baldrico Burgulienensi, & Natali sancti Nicolai abbatibus; necnon Ansergio & Hilgodo Majoris-monasterii monachis: quorum primus, scilicet Ansergius archiepiscopus in Apulia fuisse dicitur, haud dubie Rangerius archiepiscopus Regiensis: alter, nimirum Hilgodus seu Hilgotus, Successionum episcopus post Arnulfum, relicto episcopatu anno circiter M. LXXXVIII. ad Majus-monasterium secesserat. His adjuncti Marbodius archidiaconus, & quidam alii. Ab eis sancita demum concordia est, Sergianis a lite desistentibus, receptis sanctorum Sergii & Bacchi reliquiis a monachis sancti Albini, qui eas olim a Sergianis acceperant. Tunc sancti Sergii monasterio præerat Achardus abbas.

Qui hac in Notitia laudatur Ansergius, dictus in Apulia archiepiscopus, is est sine dubio, ut jam dixi, Rangerius, qui ex Majoris-monasterii monacho creatus est archiepiscopus Regiensis sub annum M. XC. ex Ughello^b. quo nomine diplomati Urbani II. pro Caveni monasterio anno sequenti subscripsisse invenitur, factus paullo ante S. R. E. cardinalis; idemque anno M. XCIII. Caveni dedicationi, & anno M. XCV. concilio Claromontensi interfuisse: quo in concilio Urbanus papa confirmavit Majoris-monasterii privilegia, quæ ipse papa eidem cœnobio prius ab urbe Roma miserat per manus reverendorum fratrum nostrorum domni Bernardi Remensis, cognomento Pontii, tunc prioris nostri, domnique Rangerii, qui postea presbyter cardinalis S. R. E. ac deinde Regiensis archiepiscopus fuit, ut scribit monachus Majoris-monasterii in textu de suæ ecclesie dedicatione, anno M. XCV. facta ab Urbano. Vixit saltem usque ad annum M. C. VI. Rangerius, quo anno Vastallensi concilio interfuit.

Quænam Hilgodo abdicandi episcopatus causa fuerit, discimus ex Ivonis epistola ad Urbanum II. apud quem hic purgat Hilgotum, quem nonnulli temere infamabant, quasi pro certis criminibus depositus, ad monasterium confugisset. Nulla enim, inquit Ivo, infamia notatus, nulla criminali accusatione pulsatus, sed propter prælatorum pericula, quæ jam expertus fuerat se salubriter ferre non posse, episcopatu renuntiavit, & ad portum monasterii confugiens, de naufragio hujus mundi nudus evasit. Addit Ivo eum probe sibi notum esse, quippe qui sibi, dum Belvaci adhuc presbyter in regulari sancti Quintini ecclesia resideret, conscientiam suam aperuisset, ac secedendi propositum; a quo eum revocare frustra tentaverat, opponentem, se malle in loco humili sabvari, quam in alto periclitari. Visa itaque, ait Ivo, ejus animi constantia, quod vir tante nobilitatis & tante felicitatis ita mundum calcaret, & sub leve Christi jugum confugeret, approbavi intentionem ejus; & qui me fecerat conscientia judicem, habuit de cetero sui propositi laudatorem. Hæc scribebat Ivo anno M. C. quo tempore cum Hilgotus, mortuo Bernardo Majoris-monasterii abbate, successor electus fuisset, eum infamabant nonnulli, ut ejus electionem cassam redderent.

Eodem anno, in quo stamus, Fulco Rechinus Andecavorum comes Glannafolio

Annal. Bened. Tom. V.

M m

ANN. CHR.
1090.

CII.
Lis inter S. Sergii & S. Albini monachos.
a V. lib. 64.
n. 72.

CIII.
Rangerius ex monacho archiepiscopus Regiensis.
b Ital. fasc.
10. p. 435.

CIV.
Hilgotus episcopus ad Majus-monasterium secessit.
c Ivo. ep. 88.

CV.
Glannafolio facta restitutio.

lienſe ſancti Mauri monaſterium adiit : ubi dum in clauſtris monaſterii una cum filio ſuo Goffrido, multiſque aliis nobilibus viris reſideret, interpellatus eſt a monachis, ut monaſterio ſuo inſulam, *non longe ab eodem loco, inter Ligerim fluvium & Vigen- nam, exiſtente redderet, ac proprio munere redditam* confirmaret, utpote quam certa veterum relatione beatum Maurum habuiſſe conſtaret, ob idque ejus nomine cogno- minatam fuiſſe, in qua ſanctæ Mariæ Magdalena capella exſtabat. Poſtulatſi mox aſſenſit Fulco, & ſancto Mauro inſulam reddidit. quod Bertrada ejus uxor & Gof- fridus filius gratanter conceſſerunt. Integras litteras retulit Menagius ^a, ſed cum vi- tiatis chronicis notis, quas ex earum compendio ab eodem relato ^b corrigere licet : falſo exiſtimans duas eſſe chartas, adeoque alterutram eſſe falſam. *Actum anno M XC. indi- ctione XIII. VIII. kal. Maii, regnantibus principibus iſtis, in Gallis rege Philippo, Pic- tavis comite Willelmo, Turonibus Radulfo archiepiſcopo, Andegavis Goffrido epiſcopo, monaſterii Foſſatensis abbate Wilferio, cui Glannafolienſe ſubjectum erat, per Manbertum ejuſdem cœnobii priorem.* Ex his porro litteris, aliſſque monumentis colligit Menagius, Vigennam fluvium, qui Ligeri apud Candatenſem vicum tempore ſancti Martini, qui illic obiit, atque hodie quoque Ligeri miſcetur, medio illo tempore infra Glanna- folium in Ligerim inſuſiſſe, adeoque inſulam, de qua hic agitur, prope Glannafo- lium effeciſſe.

CVI.
Tauniacenſe
monaſterium.

* Taunzy-
Charente.

Dum Angeriacenſi monaſterio præſeſt Odo abbas, Tauniacenſis eccleſia, quæ ca- nonicorum erat, Angeriacenſi abbatiæ ſubjecta fuit, ſicque monachorum habitatio facta, quibus Odo abbas Fulcherium rectorem præfecit. Hujus converſionis auctor Goffridus, caſtri Tauniaci * ad Carantonam dominus, id fuſe explicat in litteris ea de re ab ipſo editis. Illius eccleſiæ primus conditor fuerat ejus atavus, Maſcelinus nomine, qui ſe nobiliſſimum principem dicit in quibuſdam litteris donationis Ange- riacenſibus ab ipſo factæ; ibidemque canonicos poſuerat. Eccleſia B. Mariæ dicata ſancti Hippolyti reliquias ſe habere gloriabatur. Proceſſu temporis licentius viven- tes illi canonici, cum ſæpe admoniti mores emendare nollent, Ramnuſo Santo- nenſi epiſcopo eccleſiam ſuam reſignant, eo pacto, ut illa monachis Angeriacenſibus traderetur. Ea res Gaufrido non minus admirationis quam gaudii attulit, quippe id jam dudum cupienti, & facti difficultatem haud ignoranti. Mox ille Angeriacum properat, Odoni abbati rem exponit, precaturque ut ſuos illic monachos inſtituat; canonicos quippe id optare. Cum id Odoni incredibile videretur, mox adſunt ca- nonici, qui dictum confirmant, & eccleſiam ſuam abbati reſignant, ut monachorum abbatia fieret. Aſſenſit tandem Odo ea lege, ut abbas illic inſtituendus, ejuſque ſuc- ceſſores, Angeriacenſi ſubjectus eſſet, virgamque paſtoralem in Angeriacenſi capitulo acciperet; removendus ab Angeriacenſi, ſi minus religioſe ſe gereret. His conditio- nibus acceptis, monachorum Angeriacenſium colonia Tauniacum deducitur, qui- bus Fulcherius abbas præfectus eſt, ab epiſcopo Santonenſi ordinatus. His ita geſtis, Gaufridus Romam profectus, rem Urbano papæ nuntiat, cui id gratiſſimum fuit, maxime quod Hildebrandus papa jam antea id annuiſſet. Facta ſunt hæc anno M XC. multis præſentibus teſtibus, in quibus primi recenſentur Ramnuſus epiſcopus, Odo abbas, & Auſcuſus prior, qui non multo poſt Odoni in abbatis officio ſucceſſit.

CVII.
Calmeliacenſe
privilegium.
c V. lib. 67.
n. 7.

Cum tertium annum in Calmeliacenſis ſeu S. Theotfredi cœnobii regimine ageret Willelmus abbas ^c, eo nomine quartus, Romam profectus eſt, ut novum ab Urbano II. privilegium, novamque bonorum confirmationem monaſterio ſuo obtineret. Annuit pontifex, ſed ea lege, ut regularis diſciplinæ inſtitutioni ſollicitius ac devotius inſti- darent, & Romanæ eccleſiæ decreta ſtudioſe obſervarent. *Datum Romæ kal. Aprilis per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis, anno dominice incarnationis M XC. in- dictione XIII. pontificatus domni Urbani II. pape anno tertio.* Reverſus ad ſuos Willel- mus totum ſe monaſterii ſui rebus, tum ſpiritalibus, tum temporalibus promovendi, augendiſque impendit, quaſdam etiam eccleſias ab Ademaro Anicienſi, & Leot- gerio Vivarienſi epiſcopis impetravit; ab Ademaro autem Ruthenenſi Salvatoris monaſterium feminarum, ſitum in caſtro Severiaco. qua de re privilegium a Paſ- chali II. obtinuit.

Lis cum Clu-
niacenſibus.

Eodem abbate gravis contentio Calmeliacenſes inter & Cluniacenſes orta eſt ſu- per Vigilienſi ſancti Laurentii eccleſia, ſeu cella diceceſis Gratianopolitanæ, quam eccleſiam Humbertus epiſcopus quondam Guigoni Calmeliacenſi abbati contulerat. Hanc tamen poſtea obtinuerant Cluniacenſes: ſed eam ipſis abſtraxit Hugo epiſ-

copus, eamdemque ſuæ eccleſiæ vindicavit, & Calmeliacenſibus reſtituit interventu Hugonis Dienſis epiſcopi, & ſedis apoſtolicæ vicarii ſeu legati, ut in ipſius Hugonis Gratianopolitanæ litteris legitur: ſive quod juſtiorum Calmeliacenſium cauſam exi- ſtimaret, ſive quod Cluniacenſes, privilegii ſui obtentu, Gratianopolitanæ eccleſiæ minus obſequentes viderentur. Hinc injuriam ſibi factam arbitrati Cluniacenſes, ea de re expoſtulant apud Urbanum II. qui litteras Hugoni Gratianopolitano epiſ- copo direxit per Petrum monachum, ei mandans, ut Cluniacenſes de Vigilienſi eccleſia denuo inveſtiret. *Et quidem prudentiæ tuæ ſollicitudinem, inquit, fervore ju- ſtitie eandem cellam Cluniacenſibus extorſiſſe minime dubitamus: ſed ego ipſe meum aſſer- tionis teſtimonium fero, quoniam eos quondam in ejuſdem cellæ poſſeſſione nos vidimus: que poſſeſſio juſta licet aut injuſta fuerit, non debuit ſine judicio apoſtolicæ ſedis, ad quam eadem cauſa relata fuerat, extorqueri.* Quapropter jubet pontifex, ut ejuſdem loci inve- ſtitura Cluniacenſibus reſtituatur, & poſt quadraginta a reſtitutione dies hæc cauſa per ipſum Hugonem Gratianopolitanum, & per Magalonenſem epiſcopum diſcutiatur, monito priore Cluniacenſi, abſente ſcilicet Hugone abbate, *qui in longinquam re- gionem profectus erat*, ut intra dies quadraginta coram ipſis cauſam ſuam perora- turi ſe ſiſtant Cluniacenſes. Non tamen ſtatim finita fuit hæc cauſa, necdum com- poſita pontificatu Calliſti II. qui eam eidem Hugoni epiſcopo, & P. Dienſi dijudi- candam commiſit. Sed tandem Cluniacenſibus adjudicata fuit hæc cella, in qua olim tres monachi, priore computato, eſſe debebant.

Habitum eſt hoc anno apud Narbonam concilium, in quo Rotbertus Craſſenſis abbas conqueſtus eſt, quod Dalmatius archiepiſcopus, qui cum in abbatiæ regi- mine præceſſerat, duas monaſterio abbatias, unam ſancti Polycarpi, alteram ſancti Laurentii, ſuper fluvium Nigellæ ad oram maris poſitam ſubtraxiſſet, ſuaſque eccle- ſias interdico ſuppoſuiſſet. Contra vero Dalmatius prædictas abbatias eccleſiæ ſuæ ſubjectas aſſerebat, & cum Rotberto expoſtulabat, quod ipſius interdico non paruiſſet. Verum, prolatis Craſſæ privilegiis, Dalmatius eandem abbatias ſub annuo cenſu Craſſenſibus ceſſit: abbas autem Dalmatio violati interdico culpam agnovit, & archiepiſcopo fecit ſatis. Acta hæc apud Narbonam XIII. kal. Aprilis, edita ^a pri- mum a Baluzio.

CVIII.
Craſſæ duæ
abbatiæ reſti-
tuta, &c.

Idem Dalmatius eodem anno ſancti Grifanti ^b eccleſiam, haud longe a Narbonæ ſuburbio diſtantem, funditus deſtructam cum ipſe inſtaurare non poſſet, Maſſilienſi ſancti Viſtoris monaſterio & Richardo abbati reſtruendam tradit cum ſuis adjun- ctis, ea conditione, ut Narbonenſi eccleſiæ libram unam incenſi quotannis reddat.

a Conc. Nar-
bon. p. 18.
& ſeq.
b ibid. probat.
p. 86.

In Italia, Rainaldo Farfæ abbate electo, homine ad id officium, ut ſuperius ^c vidi- mus parum idoneo, monaſterii regimen languere, adeoque regularis diſciplina prolabi cœpit. Tum vero ejus loci primores, qui ejus electioni contrarii exiſtite- rant, eidem blandiri & aſſentari, ad ſe omnia transferre, ac de omnibus pro ſuo arbitrio ſtatuerent. Hinc illi commoda quiſque ſua ſectari, fratrum neceſſaria nihili pendere, monaſterii denique rem familiarem prodigere inſtiterunt. Hinc aſſidui gemitus fratrum, & ſollicitæ ad Deum & beatiffimam Virginem obſecrationes, ut tantæ miſeriæ ſinis quam cito imponeretur. Nec irritæ ſupplicum preces, nam intra annum ganeones illi, alii ſubita morte exſtincti, alii procul abacti, alii denique ad extremas anguſtias redacti ſunt. Unum poſt Deum in tam infelici ſtatu opportunum viſum eſt fratribus remedium, imperatorem ut adirent, cujus providentia cuncta emendarentur, & melius ordinarentur. At facultas ad itineris ſumptus deerat. Interim quidam, nomine Berardus, cognomento Florentinus, qui Berardi abbatis recens defuncti conſanguineus dicebatur, cum in quadam Marchiæ præpoſitura degeret, a nonnullis Farfenſium impuſus, imperatorem convenit, & abbatiæ inveſtituram ab eo accepit: moxque Farſam ſe conferre maturavit, quo audito, Rainaldus electus a monaſterio receſſit, ſequæ in quoddam monaſterii præſidium recepit. Ubi Berar- dum accedere fratres intellexerunt, obviam ei profecti ſunt *uſque Teramnenſem ur- bem*, & exacto ab eo ſacramento de ſervanda regulari diſciplina, boniſque mona- ſterii tuendis & in legitimos uſus impendendis, eum abbatem elegerunt, indeque cum multo equitum comitatu ad monaſterium deduxerunt die quinta Junii hujus anni. Ille ubi abbatiæ poſſeſſione ſe confirmatum vidit, mox præſtiti ſacramenti haud quaquam memor, aut certe nil curans, monaſterii uſus & conſuetudines mu- tare cœpit, veſtes exoticas & peregrinas inducere, corradendæ pecuniæ dare ope-

CIX.
Farfæ novus
abbas Berar-
dus II.
c ſupra n. 87.

ANN. CHR.
1090.
a supra n. 88.

ram, monasterii possessiones vel profundere, vel abalienare, cunctos denique sibi adversantes dure tractare. Nec ipse, qui hæc scripsit, Gregorius^a monachus ab hac communi vexatione immunis fuit. nam, licet in speciem humanius cum eo ageretur, nihilo minus pleraque ipsi necessaria deerant, maxime in componendo insigni illo chartarum volumine, cui perficiendo nihil ab illo tenacissimo homine exprimere poterat. Quæ vero postea consecuta sint, inferius dicturi sumus.

CX.
Palumbus monachus Specus Sublacensis.

Longe melius se gerebat in proximo Sublacensi monasterio Johannes abbas, cujus studio cum res familiaris, tum regularis disciplina non parum incrementi ac splendoris accepit. Hinc factum est, ut illic confluerent multi nobiles, qui in sancto se propositio optime construngebant, ut Johannes ejus loci chronographus tradit. Idem quædam Johannis abbatis statuta refert ad divinum officium amplificandum, quorum summam superius^b retulimus. Hoc ipso anno Palumbus monachus a Johanne abbate petiit, ut ad Specum beatissimi patris Benedicti secessu olim consecratum, sed a centum amplius annis desertum, secedere sibi liceret. Assentiente Johanne, illic se recepit, ubi summa inedia & afflictatione corpus maceravit. Post aliquantum temporis illinc egressus, ad locum postea non revertit. Ejus legendam laudat Johannes chronographus, additque ejus corpus in capella palatii abbatialis, sancto Nicolao sacra, requiescere.

CXI.
Casinates duo facti episcopi.
e Chron.
Casin. lib. 4.
c. 7.
d ibid. c. 8.

Per id tempus duo Casinensis cœnobii monachi ad episcopatum promoti sunt, nempe Rainaldus^c ad Caietanum post mortem Leonis episcopi, & in Sardinia insula Benedictus, cujus nulla alia nobis deinceps memoria occurrit. Ad Rainaldum quod attinet, ipso promotionis suæ anno, dominicæ incarnationis M xc. Casini adfuit jam episcopus dedicationi^d ecclesiæ sancti Martini, a Desiderio abbate restructæ, cujus præcipuum altare Johannes episcopus Tusculanensis in honorem sancti Martini: dextrum ipse Rainaldus episcopus in honorem sancti Erasmi: sinistrum vero Honestus episcopus Verulanus in honorem sancti Ambrosii consecravit. Tunc etiam Sicelgaita, conjux ducis Rotberti in atrio^e basilicæ sancti Petri Casinatis humata fuit. Ibidem quoque Jordanus^f princeps Capuanus sepultus, cum Piverni decessisset. Ad hæc dux Rogerius prædicti Rotberti donationes sancto Benedicto factas confirmavit, novasque adjecit, diplomate dato anno ab incarnatione M xc. ducatus ejus anno quinto, mense Augusto. Idem præstitit Boamundus ejus frater per præceptum aureo sigillo bullatum, in quo Marcus alio nomine & Abbamonte vocatur. Godescalcus presbyter & monachus, eo tempore legatus apostolicæ sedis, hoc præceptum scripsit Tarenti eodem anno, xiv. kal. Septembris. Ambo iidem fratres amplissimum Bantino monasterio privilegium, a Baronio relatam, hoc anno concesserunt.

CXII.
Herrandus episc. in schismaticos scribit.

In chronico Saxonico Herrandus abbas, qui & Stephanus, Halberstadenensis episcopus electus memoratur. Is erat, quo usus est Ludovicus comes ad respondendum epistolæ Waltrani Magdeburgensis episcopi schismatici, Ludovicum a partibus catholicis avertere molientis: quam epistolam Dodechinus ad hunc annum refert. Herrandus ante episcopatum monachus fuerat Reinhardisbornensis apud Turingos, ubi & post mortem, quæ accidit anno M ci. sepultus est. Quod attinet ad Ludovicum comitem, hic monachus factus beato sine quievisse dicitur in appendice ad Lambertum Scaffnaburgensem ad annum M cxxiii. Henricus, Corbeia-novæ decanus, anno M xc. fit abbas Herefburgi in Saxonia.

CXIII.
Laureshami incendium.

Eodem anno Laureshamensis basilica fortuito incendio tota conflagravit. Id infortunium XII. kal. Aprilis sub vesperam accidit occasione cujusdam ludi, quo discus, in extrema marginis ora pro more patriæ accensus, militari manu per aëra vibratur. Forte a quodam infeliciter intortus, ad summum ecclesiæ fastigium imprudenti jactu evolavit: ubi inter tegulas & cariosos asseres arctius insidens, animante vento fomitum incendio præbuit. Tum ignis castellum mira arte fabricatum, ex quo signa seu campanæ ecclesiæ dependebant, funibus exustis, ne quis sonitu excitari posset, corripuit: dehinc totam superiorem fabricam, turres quoque cum porticibus flamma victrix obtinuit, ad extremum fusi plumbi, quo tota ecclesia tecta erat, stillatione ingrediendi, subveniendi, & quidpiam illinc eruendi omnimodam abstulit facultatem. Sic tam præclara tam ecclesiæ, quam totius monasterii ædificia & ornamenta rot annis instructa & collecta, una nocte flammis absumta sunt, paucis admodum cum ingenti labore & periculo subductis.

Post tam grave infortunium primo, ut se habent humana, maximus dolor; de-

ANN. CHR.
1090.

hinc ex dolore querelæ & obloquia per totam provinciam sparguntur, asserentibus accolis in cœnobio non haberi S. Nazarii corpus, cujus in tanto periculo patrocinium monachi non sensissent. Hic rumor Anselmi abbatis in primis animum penitus lancinavit, veriti, ne ex hoc falso rumore instaurandi loci omnis spes sibi adimeretur. Ut ergo falsum illum rumorem aboleret, præmissis triduo jejunio, sacri martyris loculum, humo pone altare infossum, eruendum censuit. Egesta altius humo, duo sarcophaga inventa, sed vacua: at ubi altius fossum est, reperta tumba marmorea insignis decoris, sigillis ac nodis ferreis artius obsignata: qua referata, inventa est arca plumbea, quæ sancti Nazarii pretiosum corpus serico involutum continebat, cum lamina plumbea pectori martyris apposita, cui ipsius nomen inscriptum erat. Tum vero reperti pretiosissimi thesauri rumor circumquaque resperfus infinitam populorum multitudinem ad istud spectaculum excivit, quibus Ebbo Wormatiensis episcopus, qui & ipse illuc accurrit, in editiori loco ante S. Martini ecclesiam consistens, caput sancti martyris omnibus spectandum & venerandum exhibuit. Id factum nonis Junii. quo ex tempore tanta fuit fidelium in sanctum martyrem devotio, tanta oblationum affluentia, ut ex iis brevi instaurata fuerit ecclesia, etsi non ea, qua olim erat elegantia, sed ea, quam rei status exigebat, diligentia. Principalis tamen ecclesia non nisi post annos quadraginta & unum dedicata fuit, sub Diemone abbate, qui quinque episcopos ad id præstandum invitavit anno M cxxx. Resuscitata autem utcumque ex cineribus Laureshamensis ecclesia, Anselmus abbas ibidem sacra religionis vigorem roborare studuit, quin etiam propagare, nova cella in monte Abrinsbergensi in honorem sanctorum martyrum Stephani & Laurentii exstructa, ubi decem fratres collocavit. Cum vero monasterii possessionibus recuperandis, & de manu præcipue Bertholdi advocati eripiendis insisteret, captus ab eo, retrususque in custodiam est. Ebbo Wormatiensis episcopus ante episcopatum monachus fuerat Laureshamensis, in cujus nomine si non falsus est prædictus chronographus, emendandus esset Bruschi catalogus, in quo episcopus factus dicitur anno M c x. quo tempore Anselmus abbas non amplius in vivis erat.

Sub idem tempus Theotgerus seu Theogerus monachus Hirsaugienfis a Wilhelmo abbate ad præfecturam monasterii sancti Georgii in Hercinia silva positi promovetur. Fuerat is in sæculo nobilis genere, Folcmari comitis Mettensis frater, quem adhuc adolescentem Gerungus Marbacensis canonicus regularis ad Wilhelmm abbatem sub percipiende ab eo pœnitentiæ specie olim destinaverat. Tum Hirsaugia admissus, ab ipso Wilhelmo habitum monasticum suscepit. Cum humanis, divinisque litteris apprime instructus esset, post prima vitæ monasticæ tirocinia strenue absoluta, id officii ei injunxit abbas, ut cum altero monacho æque docto, Herinone nomine, in toto tam novo quam veteri testamento, quæcumque scriptorum vitio depravata erant, corrigeret. Cum diaconus tantum esset, prioris munus ei commissum est in Reichenbacensi sancti Georgii cella; nec multo post sacerdotio initiatur. quo munere tanta cum reverentia fungebatur, ut cum stolam collo imponeret, præ nimio tremore pæne deficeret. Illic dum versaretur, Herlucam virginem Berndriedensem salutaribus monitis ad vitam spiritualem informavit. Paullo ante id tempus conditum fuerat in Hercinia silva sancti Georgii monasterium, auctore Hezilone, viro nobili & religioso, qui ad id operis consilio & auxilio nobilis æque ac religiosi viri Hessonis usus erat. Illic monasticam disciplinam instituerat Wilhelmus Hirsaugienfis abbas; jamque duos eidem loco abbatès imposuerat. At, cum secundus ad id muneris parum aptus videretur, eum ab officio removit, inconsulto Gebhardo episcopo Constantiensi, ejusque loco Theotgerum substituit. Id gravate tulit episcopus, noluitque Theotgerum ordinare abbatem, nisi prius Wilhelmus obedientiæ suæ vinculis eum absolveret. quod vix tandem ille assensit. Benedictione accepta, Theotgerus ad construendum templum & claustrum manum admovit, nec minorem de rebus spiritualibus curam habuit, qua in re ceteris exemplo prælucebat. Sacras vigiliis anticipare solitus, vix quidquam somni corpori suo indulgebat, tam rigidus in seipsum, ut etiam fratres durissimis plerumque oneribus prægravaret. Sed tandem equo lapsus, cum infirmitatem incurrisset, aliis compati & misereri didicit. Multa passus ab accolis, eos demum patientia & mansuetudine ita flexit, ut plerique ejus disciplinæ in monasterio se subdiderint. Non solum autem virorum, sed

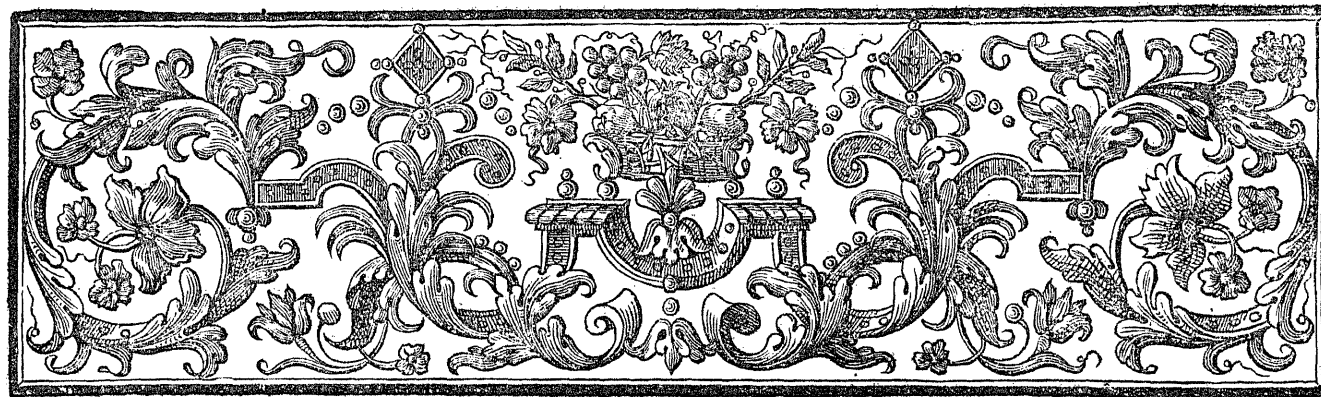
CXIV.
Theotgerus abbas S. Georgii.

ANN. CHR.
1090.C X V.
S. Felicis ere-
mitæ Hispani
translatio.

etiam mulierum curam gessit piissimus abbas, adeo ut septingentæ utriusque personæ se se ejus magisterio commiserint, quorum in gratiam varia monasteria instituit, ut ex consequentibus patebit.

In Hispania sanctus Æmilianus abbas, de quo in primo volumine egimus, de in vita monastica & institutorem habuit Felicem eremitam, virum sanctum, qui in castro Bilibienfi humatus fuit. Ejus reliquias absque debito cultu illic jacere indifferentes sancti Æmiliani cœnobii monachi, Blasium abbatem impulerunt, ut ad suum transferret monasterium. Verum ille id citra regiam auctoritatem non posse ratus, Aldefonsum regem adiit, ejusque assensum obtinuit. Hic neminus ad rem exsequendam segnior, a suis demum compulsus est, ut eam exacte amplius cunctaretur. Itaque Lupi comitis, in cujus ditione positus erat locus & Theclæ ejus conjugis consensu impetrato, hæc translatio sollempni ritu peracta est VIII. idus Novembris, æra M CXXVIII. quæ huic anno respondet. Hujus translationis historia prolixius scripta est a Grimaldo monacho, qui tempore translationis posterior esse videtur ex his, quæ in fine scribit de Garfia Alai episcopo & Garfia rege; adeoque distinguendus ab eo, qui vitam sancti Dom Exiliensis in litteras retulit.

A N N A L E S

O R D I N I S

S. B E N E D I C T I .

LIBER SEXAGESIMUS OCTAVUS.

Ab anno Christi 1091. ad annum 1094.

ANNO post millesimum nonagesimo primo Urbanus papa ab Urbe, quæ Heinrico regi schismatico & Guiberto antipapæ a perfidis prodita erat, in Campaniam discedere cogitur, malens cum mansuetudine, inquit Bertholdus, causam suam agere, quam Romam cum exercitu intrare, & rebellium contumaciam cum multa sanguinis effusione domare. Ubi in Campaniam advenit, ab omnibus catholicis reverenter

acceptus, Beneventi synodum habuit, in qua Guibertum, eique adherentes denuo anathemate multavit. In hac synodo id contigisse putat Baronius, quod de Petro Cavenfi abbate in ejus vita legitur, cui in synodo capite nudo assidenti Urbanus pontificalem infulam seu mitram misisse dicitur: quam ille quidem reverenter accepit, sed ea numquam uti voluit, hoc modestiæ exemplo damnans quorundam abbatum arrogantiam, qui ejusmodi honores ambiabant.

Cum pontifex Beneventi versaretur, eum convenit Rainerus, Crispiniensis in pago Hainoenfi abbas, & ab eo munimentum monasterii sui, quod petebat, facillime adeptus est, id est, pontificium diploma, quo monasterii possessiones & jura confirmata sunt. Hoc iter aggressus est Rainerus cum Aiberto & Johanne, quorum alter ob virium imbecillitatem, alter ob morbum, Roma lustrata, ulterius progredi non valentes, consilio abbatis ad Vallis-umbrosæ monasterium secesserunt, ejus reditum prætolaturi. Illic monachos miræ continentiæ & eximiæ vitæ invenerunt, regulæ Benedictinæ observantissimos, labore manuum victum comparantes, in peregrinos & pauperes mira caritate affectos, qui ipsos summa humanitate exceperunt. Peracto negotio, Rainerus abbas socios Vallumbrosæ revisit, & cum eis in patriam rediit: Aibertus vero cum Johanne ad solitudinem reversus est, sancti Domitiani secessu quondam illustratam, ubi antea multo tempore conversati erant. Hic Domitianus socius quondam fuerat sancti Landelini, qui Crispiniense monasterium sæculo septimo condiderat, ut suo loco vidimus. Hoc monasterium injuria temporum ad sæculares canonicos transferat, sed postliminio monachis restitutum, cujus primus a restitutione abbas erat prædictus Rainerus. Sub eo cum aliquamdiu illic vixisset Johannes monachus, remotioris vitæ desiderio ad prædictam solitudinem secesserat, non longe a monasterio distatam, ubi durissimam vitam agebat. Huic se adjunxit Aibertus,

ANN. CHR.
1091.
I.
Beneventana
synodus.Petri Caven-
fis modestia.I I.
Rainerus ab-
bas Crispini
Urbanum adit
cum Aiberto.

ANN. CHR.
1091.

honestis parentibus ortus in pago Tornacensi, sed nonnisi post suum ex Italia reditum factus Crispinii monachus: ubi præpositi primum, dein cellerarii officio functus est; iis sane præditus dotibus, quas sanctus Benedictus ad cellerarii munus exigit. Cum in cœnobitica vita per annos viginti-quinque se exercuisset, demum in solitudinem pristinam rediit: ubi reliquum vitæ piissime confecit, asperrimo cilicio, præter ceteras vivendi asperitates, a capite ad pedes indui solitus. Presbyter factus, duas quotidie missas celebrabat, unam pro vivis, alteram pro defunctis; in vigiliis totum psalterium recitabat, centies salutationem angelicam genibus flexis vel prostratus. Pecuniam manu vel tangere abhorrebat: at si quis importune ingereret, Crispiniensi monasterio dari suadebat. Si qui causa confessionis ad eum accedebant, eos primum ad episcopos remittebat: sed ire pertinaciter nolentes tandem audiebat. quod Paschalis II. & post eum Honorius & Innocentius II. litteris suis probaverunt. Paschalis ad eum litteras attulit Oduinus abbas sancti Gislei; at solæ Innocentii litteræ exstant, quarum summam alias referemus.

III.
Gervinus episcopus Ambianensis.
a V. lib. 64.
p. 100.

Eodem fere quo Rainerus abbas tempore Urbanum papam adiit Gervinus abbas Centulensis, eo nomine secundus, de cuius moribus superius actum est. Hic post mortem Roriconis Ambianensis episcopi illam sedem occupare nisus est non sine contradictione amulorum: sed tandem pars ejus prævaluit, tumque ad Urbanum pontificem proficisci statuit, ut ipsius electio auctoritate apostolica confirmaretur, favente in primis Rainaldo Remorum archiepiscopo, qui per suos nuntios Gervinum electum litteris commendavit. Hinc favorabiliter acceptus ab Urbano, apud quem duobus mensibus demoratus est, litteras ab eo impetravit ad clerum & populum Ambianensem, quibus ejus electionem ab se approbatam, & vitia, si qua in ea intervenerint, condonata significat. Has litteras hoc loco referre juvat.

Urbani de eo epistola.

Urbanus episcopus, servus servorum Dei, clero & populo Ambianensi salutem & apostolicam benedictionem. Reverentissimus frater noster Gervinus, vester episcopus, ad sedem apostolicam veniens, causam suam cum testimonio litterarum reverentissimi confratris nostri Remorum archiepiscopi Rainoldi & legatorum ipsius nobis notificavit. Nos autem electionem ejus canonicam approbantes, & illum, qui ex transverso se injecit, reprobantes, simulque diu nobiscum eum retinendo, & si qui contra eum venire vellent attendendo, postquam in duorum mensium spatium, quo nobiscum deguit, nemo contra eum quicquam attulit; & condescensione misericordie rigorem justitie temperantes, in loco eum & officio suo confirmatum vobis remittimus. Propter quod fraternitatem vestram auctoritate apostolica commonemus, ut omnem ei obedientiam, velut idoneo pastori, exhibeatis, omnem consilio & auxilio ad retinendum & regendum episcopatum sollicitudinem impendatis: ut cum ipso tam de doctrina sua, quam de obedientia vestra gaudere valeatis. Quod si post hanc commonitionem quisquam ei de episcopatu contradicere presumpserit, eique sicut episcopo suo subdi recusaverit, sententiam, qua ipse pro inobedientia eum multaverit, nos apostolica auctoritate confirmamus. Data XIII. kal. Januarii.

His litteris non tamen cessit adversa pars, simonia vitium Gervino, tum in abbacia, tum in episcopatu adipiscendo, opponens. Verum cum hæc accusatio idoneo testimonio fulta non esset, Gervinus iterum ad Urbanum profectus, tactis sacrosanctis evangelii sacramento se purgavit, novasque litteras a pontifice obtinuit ad clerum & populum Ambianensem, quibus eidem Gervino debitam obedientiam impendi præcipiebat, atque a clericis continentiam servari. Data epistola xv. kal. Augustas anni subsequentis. Legati illi, de quibus in superiori epistola fit mentio, videntur esse Burchardus abbas sancti Basoli, & Dudo capellanus, qui tunc Romam profecti, litteras Rainaldi archiepiscopi pontifici detulerunt. Prævaluit demum Gervini causa, qui abbaciam simul cum episcopatu retinuit, dum Urbanus papa eam ipsi abjudicavit.

IV.
Serlo abbas Sagii episcopus creatur.

Post mortem Girardi Sagiensis episcopi, quæ x. kal. Februarii hoc anno accidit, Serlo abbas Uricensis, qui Mainerio ante biennium successerat, in ejus locum substitutus est. Nempe Guillelmus archiepiscopus post pentecosten Rotomagi synodum comprovincialium episcoporum & abbatum habuit, in qua de sufficiendo vacanti ecclesiæ episcopo actum est. Communicatis omnium consiliis, tandem Serlonem Uricensem seu sancti Ebrulfi abbatem proclamavit, eique *Salariensem* seu Sagiensem episcopatum *valde renisenti* commisit, quem x. kalendas Julii Rotomagum accitum consecravit. Hanc vero ecclesiam triginta-duobus amplius annis strenue rexit Serlo,

b Orderic.
lib. 8. p. 497.

Serlo, multa passus a duris & protervis suis parrochianis, scilicet Rotberto Belifmensi, & Rotrone Mauritanienis, eorumque asseclis, qui atrociter secum dissidentes, pacem illius ecclesiæ turbare non cessarunt.

Sic vacante Uricensi abbacia de eligendo a successore, triduo præmissio jejunio, agi coeptum xii. kal. Augusti. Huic electioni adfuit Serlo jam episcopus, & cum eo abbates, Fulco Divenfis, Arnulfus Troarnensis, & Radulfus Sagiensis. Lecto Regulæ capitulo de ordinando abbate, omnium vota in Rogerium de Sappo, ejusdem cœnobii monachum, virum peritia litterarum, multaque honestate & comitate præditum, conspirarunt. Absente Rotberto duce, electus in Angliam, ubi tunc dux versabatur, transfretavit ad obtinendam confirmationem. Dux electo facile assensum præbuit, eique per baculum pastorem, ut tunc mos ferebat, cœnobii curam in exterioribus commisit, ac litteris suis Lexoviensi episcopo, ut novum abbatem canonicè proveheret, mandavit. Quin etiam Willelmus Angliæ rex eidem electo gratificatus est, & omnia, quæ pater suus ejusque proceres Uricensibus contulerant, confirmavit. Reversus ad suos abbas, & a fratribus honorifice susceptus, triginta quatuor annis cœnobium optime rexit: quo tempore centum & quindecim discipulos veste monachos admisit. Ex his sex variis in locis ad abbatialem dignitatem assumpti: quorum e numero Guarinus ei successit in regimine Uricensi: Ludovicus vero, expulsus judicio majorum e Balcheri-villa canonicis, decem monachorum coloniam in sancti Georgii martyris basilicam deduxit.

ANN. CHR.
1091.Rogerius electus abbas Uricensis.
a ibid.

Pauliacense agri Rotomagensis monasterium in Caletis, de cuius origine in primis duobus Annalium tomis egimus, a Danis eversum, ad hoc usque tempus ruinis consulptum jacuerat. Hoc restituerè cupiens Thomas miles, ejus loci dominus, Galterium abbatem sanctæ Trinitatis de monte sanctæ Catharinæ prope Rotomagum impulit ad id exsequendum, eoque pacto *ecclesiam & monasterium de Paviliaco*, quod ab antecessoribus suis pro virginibus Deo sacratis sub regimine sanctæ Austrebertæ primitus constructum fuisse dicit, monachis sanctæ Trinitatis numero quatuor, Deo ibidem famulaturis, tradit, assentiente Willelmo archiepiscopo, qui litteris hac de re confectis subscripsit, testibus Gualeranno Thomæ fratre, Reginaldo de Bello-monte, aliisque. Accessit confirmatio Urbani II. qui in literis Willelmo archiepiscopo inscriptis factum non modo probavit, sed etiam fideles omnes ad ejusdem cœnobii reparationem & augmentum cohortatus est, quarta pœnitentiæ parte iis condonata, qui ad id de rebus suis aliquid collaturi essent. Utræque litteræ hoc anno datæ. Nunc locus in prioratum monachis destitutum redactus est: abbacia vero sanctæ Trinitatis seu sanctæ Catharinæ Cartusianis Rotomagensibus cessit.

V.
Pauliacense monasterium restituitur.

Sub idem tempus conditum est Montis-burgi* monasterium in honorem beatissimæ Virginis Mariæ, qui locus est diocesis Constantiensis, a Valloniis una fere leuca distans. Hujus monasterii auctor vir illustis Balduinus de Redvariis, vulgo de *Revers*, qui in Stephanum Angliæ regem armis decertavit. Multas eidem cœnobio possessiones contulit Willelmus tertius Angliæ rex, ob id ejus fundator a posteris habitus, uti & Rogerius primus loci abbas, assumtus e monasterio Crucis sancti Audoëni seu sancti Leufredi, a quo ædificatum fuisse monasterium Montis-burgi Robertus de Monte scribit. Hic est Rogerius vir religiosus, ait idem auctor, & socius Witmundi, postea episcopi Aversani, cui idem Witmundus librum de corpore & sanguine Domini inscripsit. Rogerio abbati successit Urfus Gemetici subprior, qui *ordine* seu disciplina regulari, & ædificiis eundem locum nobilitasse traditur. Addit Robertus, hanc abbaciam ab Heinricho Angliæ rege commissam & creditam fuisse Richardo de *Reviars*, ut eam custodiret, augetetque tamquam propriam, quod ille præstare curavit. Is est Richardus de Ridvariis, quem *apud Montis-burgum in Normannia* humatum fuisse Ordericus^b tradit. Plura de hoc monasterio in Neustria-pia.

VI.
Montis-burgi monasterium conditur.
* Montibourg.

Per idem tempus gravis seditio apud Cenomannos orta est^c inter Hoëllum episcopum & Gaufridum de Meduana, qui, absente Rotberto Nortmannorum & Cenomannensium comite, totam regionem perturbavit, effecitque, ut Hugo, filius Attonis quondam comitis, cujus ipse tutor erat, in urbem reciperetur, accepto a proceribus sacramento, qui Rotberto fidem prius obstrinxerant. Cum id sibi non licere arbitrareretur Hoëllum, Rotbertum adiit, verum, ut ille totus voluptati deditus erat, nihil responsi ab eo retulit. Interim Hugo communi assensu in urbem receptus,

b Orderic.
lib. II.VII.
Seditio apud Cenomannos.
c *Annal.*
20. 3. p. 292.
& seqq.

ANN. CHR.
1091.

in episcopalibus ædibus manebat. unde episcopus e Nortmannia revertens, divertit ad suburbium sancti Vincentii monasterium, indeque cum Hugone per internuntios tractabat. Episcopatum ut de manu sua Hoëllus acciperet, postulabat Hugo: cui cum episcopus acquiescere nollet, sibi insidias parari intelligens, relicta urbe *in castris circumpositis* morabatur. Tum vero comes vinum & annonam, cunctamque episcopi suppellectilem invasit, ac res sanctuarii in proprios usus convertere non dubitavit. Horum facinorum incentores erant multi ex clericis episcopo infesti, in primis quidam Hilgotus, ab eo presbyter ordinatus, qui modo clanculum detrahendo, modo apertis contumeliis debacchando, virum mansuetissimum laceffere non cessabat. Ejus porro vafania novam vexandi episcopi occasionem præbuit factum Guicherii, ecclesie Cenomannensis decani, viri honestæ conversationis, & litterarum scientia non mediocriter adornati. Hic sæculi vanitates perosus, monasticæ professionis habitum susceperat: cui a nonnullis, qui ejus famæ detractum volebant, amicitie specie suggestum est, ut *fraterculum duodennem, qui necdum perfecte litterarum elementa didicerat*, in decani loco substitueret, & contra ecclesiastica instituta, puerulum senioribus anteferebat, episcopo haud reclamante. Hinc, arrepta occasione, Hilgotus in episcopum fremere, clericos in eum commovere, denique nullum non movere lapidem, ut ad injuriam episcopi puerum illum deponeret, & quemdam nobilem juvenem, Gervasium nomine, nepotem scilicet illius nominatissimi Gervasii, ejusdem ecclesie quondam episcopi, in loco ejus constituerent. quod facile obtinuit: nec sic tamen episcopum ejusque amicos vexare destitit. Unde quidam eorum, cum jam dictum comitem sacris ecclesie vasis inhiare cernerent, iis asportatis ad episcopum, qui ad castrum Sablolum * se receperat, confugerunt. Qua re cum se delusos cernerent Hilgotus, eique adhærentes, furore amplius succensit, familiares episcopi persequi, & tum contumelias, tum pecuniarum exactio- nibus gravare instituerunt. Cum vero episcopus se illic tuto consistere non posse intelligeret, ad Anglorum regem se contulit, a quo benigne acceptus est. Interim post mentes fere quatuor illinc reversus, cum illos sacrilegos in sua tyrannide contumaciter persistere videret, litteris eos commonet, ut a sua contumacia desistant; alioquin officia divina sibi interdicta esse sciant. Cum vero nec sic a vafania respicerent, necdum remedii tempus adesse prudens antistes videret, veritus ne, si rem acrius persequeretur, gravioris discordie causa emergeret, divertit ad vicum, quem veteri vocabulo Solemnas * appellant, ubi monachi sancti Petri de Cultura in cella regulari degentes, eum hospitio reverenter acceperunt. Rebus tandem cum comite compositis, episcopus a civibus desideratus ad eos revertit: cui quarto ab urbe milliario innumerabilis utriusque sexus occurrit multitudo, quæ ipsum ad monasterium sancti Petri de Cultura deduxit, ubi festum Apostolorum celebravit; demumque a clericis matris ecclesie post legitimam satisfactionem honorifice susceptus est.

Bertrando Nobiliacensi apud Pictones abbati successit hoc anno * Goffridus seu Gaufredus, cujus tempore Petrus Pictavorum episcopus sancto Juniano loci patrono ecclesiam sanctæ Mariæ de Capella, sitam apud Mortuum-mare extra castrum, tradidit *in manu Gaufredi abbatis Nobiliacensis*. cujus rei testes fuere Gaufredus abbas Malliacensis, & Gumbaudus abbas sancti Benedicti de Quinciaco. Aetum in camera domni episcopi in festo sanctæ Praxedis virginis, Philippo rege Francorum, Wilhelmo Aquitanorum duce.

S. Crucis abbatissæ.

Pictavenfi sanctæ Crucis nobilissimo parthenoni post Petronillam abbatissam præfuit Adelais, quæ ab Urbano II. sedis apostolicæ tuitionem & confirmationem possessionum obtinuit, diplomate dato Beneventi per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis, iv. kal. Aprilis, anno dominicæ incarnationis M xci. pontificatus Urbani anno iv. Sub finem diplomatis abbatissam & sorores commonet, ut apostolicæ sedis benignitati sanctis actibus respondeant, regularis disciplinæ institutionibus studiosius dent operam, & ad æternam gloriam totis viribus anhelent. Eodem diplomate statuit pontifex, ut collegiata B. Radegundis ecclesia sanctæ Crucis regimini in perpetuum, uti antea, subjaceat. quod jam prius desinierant Amatus Ellorensis & Hugo Dientis episcopi, apostolicæ sedis legati, in concilio Santonenfi; idemque Gregorius VII. litteris suis confirmaverat; Hugoni & ceteris clericis ejusdem ecclesie inscriptis. Adelaidi abbatissæ successit Sibylla, domno Rotberto de Arbrissellis & sororibus de Fontè-Ebraudi quædam apud Bornum donavit anno M c iv. ad petitionem

VIII. Nobiliaci abbatissæ. a Labbe bibl. 10. 2. p. 213.

ANN. CHR.
1091.

Herfendis prioris. Sub medium sæculi duodecimi Sarra sanctæ Crucis abbatissa quæstæ est coram Aimerico sedis apostolicæ legato, de Gisleberto Porretano Pictavorum episcopo, quod per eum sibi non liceret priorem seu decanum sanctæ Radegundis, ut ipsa loquitur, *intronizare*. Editæ sunt hac de re ab Aimerico litteræ in concilio Pictavenfi, assensu Gaufridi Burdegalensis archiepiscopi, Lamberti Engolismensis & Bernardi Santonenfis episcoporum, quibus præverant litteræ Bernardi Claræ-valensis & Macarii Floriacensis abbatum.

Per idem tempus Petrus Pictavorum episcopus, mox laudatus, ecclesiam sancti Felicis de Silare B. Rotberto Casæ-Dei & fratribus ejusdem cœnobii contulit, assensu canonicorum sancti Petri, ea lege, ut sui semper memoriam habeant, & *in suo memoriali* nomina defunctorum conscribant. Insuper ratum habet episcopus, ut quisquis aliquid in illa ecclesia juste vel injuste possidet, eidem fratribus concedat. Hinc Aldebertus quidam, forte Dolensis apud Bituriges abbas, eis cedit *medietatem cerei paschalis* & oblationum, quas in natali Domini & in festivitate sancti Felicis ibidem percipere solitus erat. Testis domnus Adelbertus Dolensis abbas, *in cujus manu ista donatio ad opus Casæ-Dei facta est*, quippe qui monachus Casæ-Dei fuerat; anno sequenti promotus ad archiepiscopatum Bituricensem. Testes quoque Rainaldus abbas sancti Cypriani, & Gervasius abbas sancti Savini. Hæc donatio facta dicitur in dedicatione ecclesie Salgiacensis.

Hoc anno cœnobium sanctæ Mariæ, dictum Fons. Gombaudo in confinio Pictorum & Biturigum, ad Crosam * amnem, inceptum fuisse dicitur a beato Petro abbate, cognomento de Stella, qui primus locum rexit, ibidemque anno M c xiv. decessisse, *morbo arpetæ* seu igne inexstinguibili consumtus. Ejus successor Guillelmus, & post eum Airaudus. Ita in chronico Malliacensi seu Maxentiano. Paulo tamen serius illud monasterium conditum fuisse colligitur ex vita Bernardi abbatis Tironiensis, qui, veritus ne abbas sancti Savini post Gervasii abbatis decessum, qui non ante M xciii. contigit, a monachis eligeretur, ad Petrum de Stellis, qui non longe a sancti Savini monasterio eremiticam agebat vitam, se recepit; dein, eodem Petro duce, ad Rotbertum de Arbrissello, Vitalem de Mauritania, & Radulfum de Fusteia, qui in confinio Cenomannicæ & Britannicæ regionis vastam solitudinem incolebant. quæ omnia contigere, antequam Petrus de Stella seu de Stellis monasterium Fontis-Gombaudo exstrueret, ut in eadem Bernardi vita diserte legitur.

In prædicto Maxentiano chronico Odo abbas S. Johannis, scilicet Angeriensis, hoc ipso anno M xci. obiisse dicitur, eique Aufulfus, dein Ainricus seu Henricus successisse. In necrologio Angeriensi Odonis obitus xi. kal. Septembris notatur. Ejus epitaphium composuit Baldricus in hunc modum.

*Qui properus transis hujus monumenta sepulcri,
Ut relegas titulum, comprime quæso gradum.
Hic jacet abbatum decus & specialis honestas,
Pauperibus saties, indignus Odo sibi.
Qui pietatis amans, monachorum forma, decenter
Ingeriacensi profuit ecclesia.
Tandem pace bona sopitus morte quievit,
Ecclesie robur, Ordinis Odo vigor.
Qui legis hæc, duo fac: Odoni fac pia vota,
Deque metu mortis sollicitare tibi.*

De Aufulfo & Henrico ejus successoribus inferius.

Hoc item anno Hunaldus a Moisiaci abbas decessisse dicitur, & Alairiaci * sepultus fuisse in monasterio sancti Martini ab se condito & dotato, ubi cella est Ordinis Cluniacensis, hodie quoque conventualis, in dicecesi olim Aginnesi, nunc Condomienfi. Illic ad ejus tumulum lampas olim ardebat. Ei successit in abbacia Moisiacensi Asquelinus, qui claustra monasterii refecit, multaque alia præclare gessit.

S. Augendi seu Eugendi monasterio præsidebat hoc tempore Hunaldus seu Unaldus abbas, quo abbate Wido Genevensis præful hoc anno sanctæ Mariæ ecclesiam, sitam in villa Seiffiacensi *, Aimone Genevensium comite rogante, contulit *cœnobio sancti Eugendi, quod Condatiscense vocatur*. Idem comes Aimo eidem cœno-

Annal. Bened. Tom. V.

N n ij

IX. Casæ-Dei donatio facta.

X. Fontis-Gombaudo abbacia conditur. * La Cruisæ.

Angeriaci & Moisiaci abbatissæ.

a V. lib. 661 n. 43. * Leyrac.

XI. S. Eugendi abbatissæ. b Bist. Sobus. p. 229. * Seyssi. c ibid. p. 325.

ANN. CHR.
1091.

bio, cui venerabilis abbas Unaldus tum præfuisse dicitur, concedit *alodos illos, quos ab ingenuis hominibus in potestate Sciſſiacenſi* monachi ſancti Eugendi hæcenus obtinuerant, & in poſterum obtenturi eſſent. Has minutias referre cogit penuria monumentorum majoris momenti, ne tam celebris monaſterii hiſtoria a nobis neglecta videatur. Idem Hunaldus abbas multa alia beneficia ab Hugone Lugdunenſi & Widone Viennenſi archiepiſcopis, necnon a Rotberto Lingonenſi & Philippo Catalaunenſi epicoſis, ejuſque fratre Hugone Campaniæ comite accepiſſe dicitur. Hunaldi ſucceſſor Humbertus privilegium a Paſchali II. obtinuit anno M C. ſucceſſorem fortitus poſt annos quinque Hunaldum ſecundum, qui anno M CX. complures eccleſias a Widone Genevenſi antiſtite, ſuperius laudato, obtinuit.

a *ibid.* p. 182.
Cluniaco facta donatio.

Hoc ipſo anno M CX. Gilbertus comes Clari-montis, ejuſque frater Hermannus atque uxor Leutgardis, Cluniacenſi monaſterio tradunt mediam partem eccleſiæ ſancti Symphoriani cum adjunctis, advocacione tantum ſibi retenta. Hæc eccleſia ſita erat in Leodicenſi epicoſatu, ut ex ſequentibus intelligetur, ubi donatores illi obtinuiſſe dicuntur apud Leodicenſem epicoſum *Henricum, ut prædicta eccleſia per ſe ſtet, nulli obnoxia ſervituti, juſque proprium habeat abbas baptiſmi atque ſepulcri, nullique quidquam ſolvat, niſi quatuor tantum denarios epicoſo Leodicenſi, in cujus parochia ſita eſt.* Hiſ litteris ſubſcribit primus inter multos alios nobiles Arnulfus d' *Eſtrées*. Hanc vero donationem gratam habuit Hermengardis amita Gilberti comitis Clari-montis. quod de Claro-monte diœceſis Leodicenſis interpretandum, non de Claro-monte apud Bellovacos, quod Guichenoni viſum eſt. Clarimontis caſtellum b *Orbertus Leodicenſis epicoſus, Heinrici ſucceſſor, multo pretio acquiſivit, forte a Lamberto comite de Claro-monte in diœceſi Leodiænſi, ut in magno chronico Belgico legitur, qui Jeruſolymitanæ expeditioni interfuit.*

b *Gesta Leod. epicoſ. to. 2. p. 51.*

XII.
Novæ turbæ apud S. Trudonem.
c *Spicil. to 7. p. 390.*
d *V. lib. 67. n. 48.*

Non diu poſt hanc donationem ſuperſtes fuit Henricus Leodicenſis præful, mortuus anno M CXI. cujus obitus IV. nonas Novembris notat necrologium Leodicenſis eccleſiæ: at præferendus *Ægidius Aureæ-vallis monachus, qui cum pridie kal. Junii defunctum fuiſſe ſcribit, adſtipulante Rodulfo c in chronico ſancti Trudonis, auctore æquali, apud quem Henricus epicoſus in diebus pentecoſtes defunctus traditur. Eo mortuo, novæ turbæ d in monaſterio ſancti Trudonis, ubi Henricus Lovaniænſis comes Luiponem in abbatiam reſtituit, expulſo Herimanno, qui deinceps illic privatus abſque ſcandalo vixit in ſumma rerum ob loci deſolationem penuria, qua confectus, tandem confeſſus, unctus & communicatus interiiit. Tunc Henricus rex in Longobardia verſabatur, Mantuæ obſidione occupatus: ad quem Luipo ſtatim contendit, ut in abbatia confirmaretur. Eundem adiit Orbertus * præpoſitus eccleſiæ ſanctæ Crucis Leodicenſis, ut vacantem epicoſatum obtineret: quem & adeptus eſt, agente apud regem Wolbodone ſancti Laurentii in eadem urbe abbate, qui ab Henrico epicoſo depositus, in regis gratiam e ſe ſe inſinuaverat, in abbatiam poſtmodum reſtitutus per Orbertum epicoſum, Berengero ejus æmulo expulſo, ſed denuo poſtea revocato a monachis, Wolbodonis prodigalitatem rurfus expertis. Non tam facile regis gratiam Luipo ſibi conciliavit, ſed graviffimæ pecuniæ pretio infamis ſimoniacus eam mercatus, apud regem tandem effecit, ut Orbertus factus epicoſus ipſum abbatem conſecraret, immo, ut Bernardi verbis utar, exſecraretur. Tam abnormi principio ſucceſſus reſpondit. nam, re familiari in malos uſus proſtigata, neglecta regulari diſciplina, cum ex agro ſub veſperam reverſus multo vino cum ſuis familiaribus ſe ingurgitaſſet, lætuſque ſtrato compoſitus, ſub mediam noctem pæne exanimis inventus eſt; vixque uſque ad Primam ſpirans, prima luce tandem exſpiravit kalendis Auguſti, *neque confeſſus, neque unctus, neque communicatus*, inquit Rodulfus, cum vix poſt conſecrationem annis duobus abbatiam tenuiſſet.*

* *al. Olbertus.*

e *Gesta Leod. epicoſ. to. 2. p. 41.*

XIII.
Heribrandi & aliorum converſio.

Longe meliori loco erat monaſtica res in Affligemiænſi monaſterio, quo nobilis vir Heribrandus, viſo divini judicii territus, hoc anno ad converſionem veniſſe dicitur apud Albericum in chronico, triceſimo ſtatim die a Deo in cælum vocatus. Hunc ſecuti ſunt quinque ejus filii, ipſuſque frater, vir magni nominis & potentiæ, nomine Ingelbertus, qui omnes tonſura monaſtica inſigniti, ad cæleſtes theſauros terrena patrimonia tranſtulerunt. Rem fuſius explicat chronographus f *Affligemiænſis, cujus ſummam hic referemus. Degebat haud procul Affligemio princeps quidam vicini caſtelli, nomine Heribrandus, vir genere opibuſque inclytus. Is nocte quadam tale divini judici viſum habuit, ut ad ſupremi judici tribunal raptus,*

f *Spicil. to. 10. p. 598.*

NN. CHR.
1091.

atque damnatus ſibi videretur, ſed beati Petri interventu liberatus. Tum expergefactus, converſuſque ad conjugem, gravi ſe ſomnio, cujus ſpecies alte animo inferat, territum vix ſpirans affirmabat, ſeque deinceps vitam ita velle inſtituere, ut terribilem illam ſententiam evitaret; & ne quid eam celaret, ſibi proſitum eſſe, ut ſæculo nuntium remitteret, ſi ipſa conſentiret. Adela vero, (id conjugi nomen) ut pientiffima erat, non modo non contradixit, immo facile aſſenſum præbuit, & ipſa virum ſubſecutura. Lætuſ tam facili conjugis aſſenſu Heribrandus, ſub militariſ habitus pompa, erecto vexillo, contra ſpirituales inimicos pugnaturus, cum magno amicorum & cognatorum comitatu, Affligemium properat; ingreſſuſque beati Petri eccleſiam, cum Adela, non jam uxore, ſed ſorore, depoſita veſte militari, ſe ſe omnipotenti Deo & beato Petro apoſtolo æternum ſervum mancipat. Verum, quia filii eorum necdum adultæ erant ætatis, ſed adhuc parentum conſilio, auxilioque indigebant; mater ſubinde permiſſu abbatis ad eis conſulendum deſcendebat; pater vero in Dei obſequio immotus Affligemii perſiſtebat, ſed non diu victurus. nam intra viceſimum a converſione diem febre correptus, celere pietatis ſuæ mercedem conſecutus eſt. Eo mortuo conjux in proſito confirmata, reliquum vitæ in Dei cultu ſub ſanctæ religionis habitu peregit.

Parentum exemplum ſecuti ſunt quinque filii: quorum duo primi, Ingelbertus videlicet ac Sigerus, ſprete ſæculi oblectamentis, conjugii expertes, Affligemium convolarunt. Hos ſecutus eſt Folcardus, fratrum maximus natu: ejus converſioni frater ejus Onulfus, cum plurimum reſtituiſſet, affirmans ſe numquam monachum fore; graviffimo correptus morbo, eorum numero demum acceſſit, ſeque cum uxore ſua Gertrude, duobuſque filiis, Godefrido & Waltero, Deo ibidem conſecravit. Reſtabat quintus frater, Arnulfus nomine: qui & ipſe divini timoris ſalubri jaculo percuſus, cum binis itidem filiis, totidemque filiabus, iſtuc ſe recepit. Tam illuſtribus athletis ſocium ſe adjunxit Ingelbertus de Calſterto, Heribrandi mox laudati germanus, qui tantæ humilitatis fuiſſe traditur, ut aſinos annona onuſtos ad moletrinam ducere, fratrum calceamenta tergere, omnia denique humilia officia exſequi amaret.

Poſt mortem Bercheri Senoniænſis abbatis, cum per triennium abbatia vacaſſet ob turbas Mettenſis eccleſiæ, cui hoc monaſterium in temporalibus ſubjectum erat, electo poſt Herimanni epicoſi obitum Poppone, ejus juſſu Antonius, tunc Laienſis cellæ prior, ut ſuperius a diximus, in vacantem locum inductus eſt, quem recte per annos quadraginta-octo adminiſtravit. nam clauſtrum, reſectorium, dormitorium, ceteraſque ejus loci regulares ædes reſecit; plurima eccleſiæ ornamenta contulit, & complures cellas exſtruxit, aut comparavit. In hiſ eſt cella juxta caſtrum Danubrii*, quam Stephanus Mettenſis epicoſus conſtruxit, cujus eccleſia poſtmodum a Trewino cardinali in honorem ſancti Stephani dedicata eſt. Ad hæc, cella Leonimontis* prope caſtrum Lunaris-villæ b, prioratus de Suris, cella ſancti Chriſtophori, in clivo collis prope portam Vici* ſita, & cella Lorchingæ ejusdem abbatis tempore Senoniænſi monaſterio acceſſerunt. Hæc omnia diſcimus ex Richerii chronico, qui in eo fallitur, quod Antonium abbatem inſtitutum fuiſſe dicit a Stephano Mettenſi epicoſo, qui non ante annum M C XX. ſedem illam iniit; & tamen triginta regiminis annos Antonio tribuit, quem anno M C XXXVI. obiſſe dicit.

XIV.
Antonius ſit abbas Senoniænſis.
a *lib. 67. num. 49.*

* *Daneuvre.*

* *Leonmont. b V. lib. 69. n. 80. * Vic.*

Cum Senoniænſi eccleſiæ Antonius præſſe cœpit, annus erat ſextus-decimus Bertrici Mediani-monaſterii abbatis, quo anno eccleſiæ ſanctorum Bonifacii, Hildulfi, Spinuli, Johannis & Benigni, necnon ſancti Manſueti, variis in locis, teſtante Bayone, a Pibone Tullenſi epicoſo, Bertrici abbatis ſtudio conſecrantur.

Res Mediæ-nenſes.

Hoc anno tres noſtri Ordinis illuſtres abbates ad ſuperos migrarunt, nimirum Wolphelmus Brunwillarenſis, Willhelmus Hirſaugienſis, & Benedictus Clufenſis. Ex hiſ primus Wolphelmus uno ante obitum anno cæleſti monitu ſinem ſibi inſtare intelligit. Per totum illum annum exhortandis, erudiendiſque fratribus ſedulam navavit operam: & licet conſectæ jam eſſet ætatis, nihil tamen de proſiti ſui rigore detraxit. Imminente obitu adſuit Herimannus cœnobii ſancti Pantaleonis apud Coloniam venerabilis abbas, a quo ſacro ſe oleo perungi petiit. Paucis poſt diebus, prima luce ad cæleſtem patriam migravit X. kalendas Maias hujus anni, ejuſque funus Herimannus Colonienſis archiepiſcopus, ejus nominis tertius curavit, adſtantibus Herimanno S. Pantaleonis abbate mox laudato, & Reginhardo Sigebergenſi bonæ

XV.
Wolſelmus abbas obit.

ANN. CHR.
1091.

memoriae abbate. Inter alia miracula, quae post ejus mortem patrata dicuntur, Heribertus Brunwillarensis monachus, qui in Daciam seu Daniam cum aliis fratribus, religionis monasticae gratia, missus fuerat, dum reditum pararet, piratis mare per novem dies infestantibus, interventu beati Wolphelmi, liberum transitum obtinuit. Nondum publico cultu honoratur beatus Wolphelmus, cujus acta Conradus monachus ejus discipulus in litteras retulit, librumque suum Everhardo Wolphelmi successori & Herimanno sancti Pantaleonis abbati dicavit. Idem integram retulit ejus epistolam de sanctissimo Eucharistiae sacramento, ob quam Wolphelmus inter scriptores Eucharisticos locum habet.

XVI.
Willelmus
item Hirsaugien-
sis.

Non multo tempore Wolphelmo supervixit venerabilis Willelmus abbas Hirsaugien-
sis. Is post novem annos quam novum *monasterium*, seu templum Hirsaugiae pro fratribus laicis construxerat, illud per Johannem Spirensis episcopum in honorem sanctorum Petri & Pauli, sanctique Aurelii confessoris XII. kal. Maii consecrari curavit, die vero sequenti B. Mariae oratorium, quod *retro capitulum* (sic capitulum vocabant) positum erat. Post illam dedicationem novem tantum hebdomadis supervixit, jamque instante natali apostolorum Petri & Pauli languor eum invasit. Nocturnis nihilo minus vigiliis, diurnisque officiis interfuit, ipsoque die festo privatam missam ad majus altare celebravit. Prima luce diei subsequenti, cum gressum vix movere posset, in oratorium se deduci iussit, & ad sacrum faciendum omnia parari, quod inter manus fratrum utroque latere sustentatus ultimum peregit. Quarto die ad capitulum deportatus, quidquid haecenus eis inculcaverat, de ferventi studio regularis disciplinae, de mutua dilectione, de hospitalitate & eleemosyna facienda, eis in memoriam revocavit, & ad haec sectanda graviter eos adhortatus est. tum gemebunda voce intulit, unum esse, quo magnopere sauciatus fuerat
» ipse animus, nimirum quod fratres ex eis quidam secundum prudentiam carnis
» potius, quam secundum simplicitatem spiritualem se gessissent, quos tandem Deus
» a suo consortio praeciderat. His dictis adjecit: Amodo, carissimi, nullum capitulum
» vobiscum habiturus sum. idcirco ultima patris verba & monita mente infixata retinere
» fatagite. Dehinc tertio die in oratorio B. Mariae se deferri praecipit: ubi, conventu
» fratrum pro eo missam celebrante, *unctione olei infirmorum, & perceptione corporis*
» *& sanguinis Domini exitum suum munivit*; ab omnibus indulgentiam petens, & ipse
» omnibus impertiens; singulosque amplexatus, & vale dicto, omnes adhortatur, ut
» in unitate ecclesiae & subjectione sedis apostolicae, uti haecenus fecerant, ad mortem
» usque inviolabiliter persisterent. Inde ad cellam suam reportatus, cum omnes ad
» eum confluentes gemerent, his verbis eos consolatus est: Justi hominis obitus non est
» mors dicenda, sed mutatio, quia transit de mortali vita ad immortalem, de terra
» ad caelum. Postera die in domum infirmorum deportatus, fratribus illic congregatis,
» sub meridiem, universis ejulantibus, IV. nonas Julii animam Deo reddidit. Sepultus
» est post quinque dies, praesentibus cum infinita clericorum & promiscui vulgi mul-
» tudine duobus episcopis, Gebehardo scilicet Constantiensi, ejus quondam disci-
» pulo, & Johanne Spirensi; necnon quinque abbatibus, quorum duos tantum nomi-
» nat Trithemius; nempe Theotgerum sancti Georgii in Silva-nigra, & Notkerum
» Zwifaltensem. Aberat a monasterio Gebehardus tunc prior, ejus in abbatiali di-
» gnitate futurus successor, ab eo missus antea Cluniacum, ut reliquias beati Petri
» apostoli, scilicet de capillis ejus, a venerabili Hugone abbate, quem veluti patrem
» & institutorem suspiciebat, acciperet, & Hirsaugiam afferret, quod re vera praestitit.

Hos vero capillos Cluniacum attulerat Oddo abbas, qui ante conversionem eos ex urbe Roma acceperat. Hic finis fuit eximii abbatis Willelmi, qui monasticae disciplinae in Suevia potissimum instaurator censendus est, ubi septem nova monasteria condidit, & totidem saltem vetera ad meliorem frugem revocavit. De his actum in superioribus. Praeclara ejus facta primus litteris mandavit Heymo ejus discipulus, monachus Hirsaugien-
sis, & post eum Trithemius in chronico Hirsaugien-
si, ubi quaedam Willelmi scripta commemorat, post Bertholdum, qui, enumeratis ejus scriptis, haec subdit: *Sed ante haec omnia in illo studium monasticae disciplinae prevaluit; in quo totus adeo efferbuit, ac si numquam aliud aliquid studii habuerit. Erat enim mirae sanctitatis, sanctae simplicitatis, ferventissima caritatis, Deo vivus, & saeculo crucifixus.* quo nihil illustrius ab historico extraneo dici potest. Ex iis duo ejus opuscula vidi, scilicet duos libros consuetudinum Hirsaugien-
sium, quarum prologus extat in

ANN. CHR.
1091.

romo IV. nostrorum Analectorum, & libellum de Musica, quem in membrano codice Villingenfi legimus.

Ex ejus discipulis celebriores fuere Gebehardus Constantiensis episcopus & sedis apostolicae legatus, & Gebehardus alter, Willelmi in Hirsaugiae regimine successor, ac demum post Johannem episcopus Spirensis: necnon Theotgerus ex abbate sancti Georgii in Silva-nigra episcopus Mettensis. His accenseri potest S. Tiemo archiepiscopus Saltzburgen-
sis & S. Erminoldus abbas Prufeningensis. De Gebehardo Constantiensi actum superius non semel; de altero Gebehardo agendum inferius ad annum MCV. quando ad sedem Spirensis promotus fuit: de Theotgero actum anno superiore, agendumque iterum in consequentibus, maxime cum ad Mettensem episcopatum raptus est. De Erminoldo quoque suus erit dicendi locus: de Thiemone modo scribendum.

Thiemo, Bertholdo Dimo, monachus primum Altahensis, dein abbas S. Petri apud Saltzburgum, ne Bertholdo in illius urbis sedem intruso, communicare videretur, secessit ad Hirsaugien-
se monasterium, ut superius a diximus, ubi triennio delituit. Inde reversus ad sancti Petri monasterium, mortuo anno M LXXXVIII. Gebehardo beatae memoriae archiepiscopo, & sepulto in monasterio Admontensi ab se constructo, in ejus locum successus est, obsistente incassum Bertholdo intruso, aliisque nonnullis, qui Adalberonem Frisingensis ecclesiae decanum praeferebant. Verum dum in conditum locum ad finiendam causam navigio pergeret decanus, medio amne submersus perit; sicque omnium vota in Thiemonem concurrerunt. In illa vero sede, quam undecim tantum annis tenuit, ut pote non ante annum M XC. sacratu, multas, ut ipsius antecessor, procellas & persecutiones itidem a schismaticis sustinuit, in hoc forte non probandus, quod partes suas armis tueri tentavit. Verum ab adversariis victus, captusque, & capitali sententia damnatus, ferientis licoris ictibus cervicem subjecit: at semel, iterumque percussus divinitus servatur. Dehinc ex inimicorum manibus ereptus a quodam religioso fratre Hirsaugien-
si, nomine Conrado, ex eorum numero, qui apud canonicos & monachos exteriores fratres in cappa vocantur, cum in ecclesia sua pacem habere non posset, in Sueviam se contulit, ubi cum Gebehardo Constantiensi episcopo aliquamdiu commoratus, proximis servorum Dei monasteriis multa beneficia contulit. Sed tandem cum Welfone duce, Gisilberto abbate, multisque aliis ad sacra loca profectus, martyrio affectus est. Is est Gisilbertus abbas, qui assignatam sibi in Turingia Reinefsprunensem abbatiam zelo catholicae communionis olim reliquerat, seque receperat in Hirsaugien-
se monasterium, unde Thiemo, jam archiepiscopus, qui ibidem cum illo militaverat, eum ad instaurandum Admontense monasterium, tunc religione destitutum, & fere in solitudinem redactum, eduxerat, ibique abbatem constituerat, ut tradit monachus Admontensis anonymus in libro de vita sancti Gebehardi archiepiscopi Saltzburgen-
sis.

Hoc tempore in regno Teutonicorum, ut scribit Bertholdus, communis vita multis in locis florere coepit non modo in clericis & monachis, sed etiam eorum exemplo in laicis utriusque sexus, qui se suaque omnia in communem usum contulerunt, & saeculi rebus abdicatis, congregationibus tam clericorum, quam monachorum regulariter viventium sub eorum obedientia se manciparunt. Haec institutio initium duxisse videtur ab exemplo fratrum laicorum, quos Willelmus Hirsaugien-
sis abbas in suis monasteriis admisit, & ad certas leges adstrinxit. Laudabilem hanc apostolicae vitae restitutionem cum carperent invidi censes, eorum institutum probavit Urbanus II. litteris ad monasteriorum praelatos scriptis in hunc modum. *Quosdam accepimus, inquit, morem vestrorum canobiorum corrodes, quo laicos saeculo renuntiantes, & se, suaque ad communem vitam transferentes, regendos obedientia suscipitis. Nos autem eandem conversationem & consuetudinem, sicut oculis nostris inspicimus, laudabilem, & eo perpetua conversatione dignissimam, quo in primitiva ecclesiae formam impressa est, judicantes, approbamus, sanctam & catholicam nominamus, & per praesentes litteras apostolica auctoritate confirmamus.* Pia haec institutio a summo pontifice approbata sic effloruit, ut etiam ad conjugatas propagata sit mulieres, quae religiose vivere, & viris religiosis cum summa devotione obedire non cessarunt. Ea vero ejusmodi laicorum obligatio censetur, ut, si quis ab illo proposito defecisset, apostata haberetur. Unde, cum quidam eorum, Schafusensi Salvatoris mancipatus monasterio, ab eo recessisset, seque & sua praedicto monasterio abripisset, Urbanus papa

XVII.
Thiemo archiepi-
scopus
Saltzburgi.
a lib. 64.
n. 136.XVIII.
Communis vi-
ta laicorum.

ANN. CHR.
1091.

missis ad Gebehardum Constantiensem episcopum litteris, auctoritate apostolica præcepit, ut eum apostatam declararet, & anathematis vinculo multaret, nisi quantocius resipisceret, ut ex Bertholdo ad annum sequentem discimus. Qui Willelmo in Hirsaugiensi regimine successit Gebehardus, natalium splendore illustris, ex canonico primum Argentinenfi factus Hirsaugiæ monachus sub Willelmo, dein prior, ac postmodum abbas, etiam Lareshamensis, demum Spirensis episcopatum adeptus est.

XIX.
Benedictus
Clusensis obit.

Medio Wolphelmum inter & Willelmum Hirsaugiensem intervallo mortuus est venerabilis Benedictus Clusensis abbas, præfecturæ anno vicesimo-quinto, cum annos quinquaginta-octo attigisset. Hunc vitæ suæ terminum cuidam familiari suo ait sibi divinitus innotuisse, cum salutari baptismi lavacro mergeretur trium annorum puer. Jam vero sexagenario paullulum minor, toto fere ante obitum anno gravi & dubia pulsatus infirmitate, aliquantulum quidem medicorum consiliis obsequens, nonnihil de consueta severitate aliquando remittebat: sed mox ut tantisper melius haberet, præ animi fervore quietis impatiens, ad solitum disciplinæ regularis & abstinentiæ rigorem recurrebat, & ad nocturnas etiam vigilias, trium fratrum auxilio subnixus procedebat. Novissime autem regio morbo gravius affectus, quod histericus & atrinus prodebat color, cum hunc morbum delicatis cibis curari posse dicerent nonnulli, instarentque ut carnes ederet, respondebat: En ego morior, & comedam carnes? Quid ad hæc nos delicatuli, quibus si tantillum obvenit morbus, vix ulla fomenta & solatia sufficiunt! Tandem de instante obitu factus certior vir Dei, totum se spiritualibus addixit studiis, multis lacrymis expiare sollicitus peccata sua, quæ Aurasiaco episcopo confessus est. Postremo sacra unctione perunctus, & dominica communione eucharistia, cum ter illam beati Andreæ antiphonam, Domine Jesu, magister bone, suscipe spiritum meum in pace &c. pro modulo cantasset, in vigilia pentecostes spiritum Deo reddidit. Funus ejus cum multo honore a vicinis abbatibus & monachis triduo curatum. Obitus ejus in necrologiis Benigniano & Nemaufensi notatur pridie kalendas Junii, & in epitaphio, necnon in versibus vitæ præfixis. & recte quidem, cum obierit in vigilia pentecostes, quod festum anno M XCI. in primam diem Junii incidebat.

XX.
Willelmus ejus
vitæ scriptor.
Ermengaudus
successor.

Librum de ejus vita scripsit Willelmus Clusensis cœnobita, ejus discipulus, flagitante Geraldo ejus loci armario seu bibliothecario, cui istius libri prologum inscripsit, in quo ait se diu roganti restitisse, hoc prætextu, quod complures ipsius Benedicti alumni in Clusino cœnobio existerent, qui scribendi peritia & merito sibi præcellerent. Idem auctor senioris Benedicti, ejusdem loci abbatis, gesta in litteras retulerat, quæ hæcenus latuerunt. Mirum est utrumque Benedictum a Francisco Augustino in syllabo abbatum Clusensium prætermisum fuisse. Hymni de Benedicto juniore compositi leguntur: at nulla de eo in ecclesiasticis officiis hæcenus memoria. Ejus in abbatali dignitate successor fuit Ermengaudus a Willelmo laudatus in suo prologo, uti & Geraldus armarius, cujus studium in conquirendis libris & amplificanda bibliotheca prædicat, his verbis: *Tuum quoque nihilominus, o Geralde, studium appulit animum meum ad scribendum, qui multos annos, cum apes prudentissime, circumvolitando loca quæque ac monasteria, non cessas deflorare melleas patrum sententias ac volumina, unde nostra compleas armaria, potioribus videlicet thesauris Cræsi opibus, seu gazis opulentis Arabum, quibus augendis incubas, & sedulo custodis, quasi cellas aromatum.* Claromontensi concilio interfuit Ermengaudus abbas, de quo inferius, eidemque Paschalis I I. diploma concessit, quo universæ Clusini monasterii, possessiones confirmantur.

XXI.
S. Augustini
Cantuariensis
latio.
a lib. 67.
num. 47.

In Anglia Wido Cantuariensis S. Petri abbas, de quo jam superius actum est, inchoatam ab antecessore suo basilicam absolvit, & de transferendo seu elevando S. Augustini corpore, quod ad id tempus in tumulo jacuerat, serio cogitavit. Hujus translationis historiam verbosius pro more suo descripsit Gocelinus, Sithiensis primum, tum vero Cantuariæ monachus, ex quo eam in pauca transferemus. Obtentâ a Willelmo rege efferendi e tumulo sacri corporis facultate, rem aggressus est Wido abbas, elevationi præsidente Gundulfo Roffensi episcopo, vacante ad id tempus a morte Lanfranci archiepiscopali sede. Rex ipse huic elevationi interesse animo confituerat, at propter Scotiæ expeditionem ad diem conditum adesse non potuit, scilicet ad octavum idus Septembris. quo die facta translatio est. Eodem tempore translata

ANN. CHR.
1091.

translata sunt etiam corpora sanctorum Deusdedit, Justi, Honorii archiepiscoporum, aliorumque, & in variis basilicæ locis disposita post Augustinum, qui frontem ecclesiæ obtinebat. De sancto Laurentio archiepiscopo id obiter scribit Gocelinus, erectam ipsi esse in Scotia ecclesiam, cujus aditu muliebris sexus arcebat: quam cum Margarita regina Scotiæ ingredi tentasset cum oblationibus, subito percussa fuisse dicitur ac repulsa, sed clericorum prece restituta. Willelmus Thornus quædam addit, nempe omnia ossa majora beati Augustini reposita fuisse in quadam saxea tumba, ferro & plumbo valide obsignata. Verum ob timorem tam Danorum, quam Nortmannorum, qui illas Cantia oras nonnumquam infestabant, Widonem abbatem in muro ecclesiæ sub orientali fenestra, paucis admodum fratribus consociis, clanculum hæc ossa, paucis exceptis, recondidisse, ibique ea latuisse ad tempus usque Hugonis abbatis, eo nomine tertii, id est ad annum M CC XXI. Fallitur idem Thornus, cum ait Widonem abbatem ipso anno M XC. & quidem VII. idus Augusti mortuum fuisse; nec rectius in chronologia Augustinensis cœnobii anno M XCIX. differatur Widonis obitus, quem verius Simeon Dunelmensis anno M XCIII. statuit.

XXII.
Crulandæ incendium.

Hoc ipso anno M XCI. totum Crulandense monasterium in favillas omnino redactum est. Tanti infortunii causa accidit ex imprudentia plumbarii, qui dum fartitectis reficiendis in turri ecclesiæ occuparetur, cœnatus e turri descendit, igne suo non extincto, sed tantum cineribus operto; quo paratior esset die sequenti ad opus. Omnibus lecto decumbentibus, ventus aquilo subito exortus, cineribus dissipatis, ignem vivum in proxima turris tigna impulit: ubi aridam materiam, tum crassiorum corripens, ipsas quoque campanas liquefecit. Inde in basilicæ corpus grassatus, dein dormitorium, refectorium, domum infirmorum, ac cameram abbatis eodem involvit incendio, vixque monachi e lectis suis per fenestras evadere potuerunt. Eadem clade tota bibliotheca, quæ septingentis amplius codicibus constabat, consumta: archivum quoque ipsum, licet arcu lapideo munitum, igne per fenestras ligneas illapso, eandem pertulit sortem, adeoque omnia privilegiâ & monumenta, quæ in eo continebantur, penitus concremata fuere, restantibus dumtaxat quibusdam chirographicis Saxonis, quæ Fulmaro cantori abbas conservanda tradiderat ad exercendos juvenes in lectione scripturæ Saxonice, quæ ab adventu Nortmannorum jam neglecta ita viluerat, ut a senioribus legi non posset. Tam miserabile infortunium graviter describit Ingulfus abbas, qui instaurando monasterio sedulam operam & industriam impendit, subsidia conferente in primis Remigio Lincniensi episcopo, multisque aliis, quos Ingulfus singillatim commemorat, ne omissa quidem quadam Juliana pauperula, quæ de sua penuria multum filium reortum ad consuenda fratrum vestimenta contulit. Mitto varias constitutiones, quæ ab eodem abbate post illud incendium factæ sunt. renovata item statuta Turketuli, ejusdem loci quondam abbatis clarissimi, qui monachis in tres gradus divisas quædam privilegia concesserat. At præterire non possum, quod refert idem auctor de Waldevo comite, a paganis olim interfecto, & in capitulo sepulto, cujus corpus omnino integrum inventum, in ecclesiam translatum est, positumque ad latus sancti Guthlaci, illius monasterii patroni. Priusquam e tumulo efferretur, os ejus osculatus abbas, tantam ex eo fragrantiam se sensisse asserit, quanta nec in ipsis regum palatiis vel ex odoriferis quibusque Syriæ aromatibus sentiri posset.

XXIII.
Dira machinatio in Crulandensibus.

Ad tantæ calamitatis cumulum illud insuper accessit, quod Ivo Talbois, monasterii hostis implacabilis, cum rescisset omnes ejus chartas igne combustas fuisse, monachos ad judicium traxit, ut ostenderent, quo titulo terras in ejus dominio existentes possiderent. Ad diem advit Trigus monasterii procurator, & Saxonicas illas chartas, quas ex incendio superfuisse diximus, juris sui testes protulit. Tum Ivo ad cavillationes divertens, inanes prorsus & nullius momenti seu roboris esse dixit, utpote barbære scriptas, & risu potius quam auctoritate dignas. At eas a Willelmo patre & filio confirmatas probavit Trigus, sicque malevolo homini silentium imposuit. Dein easdem chartas convolvens, eas clerico suo consignavit, egressusque de curia, ad monasterium reversus est, receptis prius clam illis chartis, quas omnibus videntibus clerico tradiderat: clericus vero in curiam rediit, observaturus, si quid fraudis Ivo denuo machinaretur. Tandem sub vesperam ad monasterium itinere arrepto, a tribus Ivonis satellitibus, qui in insidiis erant, in via interceptus, cum in ejus mantica illi chartas non reperissent, multis verberibus acceptis, pæne exani-

ANN. CHR.
1091.

mis relictus est, vixque Crulandam ipsa nocte pervenit. quæ res in causa fuit, ut chartas in loco, tam contra incendia, quam contra ejusmodi machinamenta hostilia tutissimo, reposuerit Ingulfus abbas, qui Ivonem post quindecim dies lætæ majestatis reum declaratum, & in exilium actum fuisse dicit, & adhuc exsulè apud Andecavos versari, cum hæc scriberet.

XXIV.
Ingulfi abbatis
historia.

Hic desinit Ingulfus in continuanda Crulandensi historia, prout ex archivis loci colligere, & ex majorum relatu condiscere potuerat. Ante eum hanc historiam a monasterii constructione ad ejus destructionem a Danis factam scripserant quinque *sempectæ* seu seniores: ab instauratione vero gesta domni Turketuli abbatis, ejus reparatoris, litteris mandaverat Egelricus abbas junior, ipsius Turketuli cognatus: & ab eo ad hunc tantum annum M XCI. res Crulandenses persecutus est Ingulfus abbas ex monacho Fontanellensi, tamen si superstes fuerit usque ad annum M CIX. Eandem historiam persecutus est Petrus Blesensis, rogatu Henrici de Longo-campo abbatis, ad quem annum incertum. nam ejus continuatio in editis mutila est, desinitque in anno M C XVIII. in nova editione Anglicana historia Crulandensis.

XXV.
Compostellani
episcopi.
a V. lib. 67.
n. 55.

Vix biennium in Compostellanæ ecclesiæ regimine absolverat Petrus^a episcopus ex abbate Caradinensi, cum Urbanus II. improbata Didaci ejus antecessoris dejectione, Richardum cardinalem & legatum, ejus auctorem, graviter increpavit, Petrique ordinationem, inconsulta sede apostolica factam, rescidit. In ejus locum suffectus Didacus Gelmirides: at, vix elapso unius anni spatio rex Aldefonsus, ejusque gener Raimundus, cum uxore sua Urraca, amoto Didaco & retruso in custodiam, consilio cleri & populi, auctoritate sanctæ Romanæ ecclesiæ, *quemdam monachum Cluniacensis religionis*, Dalmacium nomine, *pudicum & religiosum virum*, ejus abbatis assensu, Compostellanæ ecclesiæ episcopum imponi sategerunt. Hic sedem illam, quasi incultam vineam nactus, ardentissimo studio, quippe qui formam sanctæ doctrinæ probe noverat, ecclesiæ sibi commissæ utilitati se totum impendit, & in concilio Claromontensi ejus jura & prerogativas ab Urbano II. confirmari curavit. Verum, vix anno revoluto naturæ debitum solvit Dalmacius, isque moriens fluctuantem per quatuor annos Compostellanam ecclesiam reliquit, donec tandem Didacus Gelmirides in ea stabilitus est.

XXVI.
Angerius epif-
copus Catanæ.

In Sicilia Catanensis ecclesia, quæ per annos CC XLVIII. Sarracenicam tyrannidem perpeffa fuerat, in pristinam libertatem & christianam religionem restituta est, opera Nortmannorum principum Rotberti & Rogerii fratrum. In primis Rogerius, Calabria, Apuliæ totiusque Siciliæ comes, pro suo in christianam fidem studio, episcopalem in illa urbe thronum restituit, erecto in honorem Deiparæ Virginis & sanctæ Agathæ templo, cui & monasterium adjunxit, eique Angerium episcopum & abbatem præficiendum curavit, probante Urbano pontifice, ut ex ejus litteris à Roccho Pirro relatis discimus. Angerium vero, ante adeptam episcopalem dignitatem, S. Euphemie in Calabria priorem fuisse eadem litteræ nos docent, in quibus Rogerius ait, se illam ædificasse a ecclesiam, *collaudante apostolico viro, & consecrante ad titulum hujus ecclesiæ, in Catanensium civitate existentis, quemdam sanctæ Euphemie priorem, catholicum & honestissimum, in abbatem & episcopum, vocatum Angerium: cui Urbano II. concedente, qui hunc sacravit, donat Cataniam civitatem, ut sedes sit abbatie & episcopatus*. Hæc litteræ datæ sunt vi. kal. Maii, indictione xv. anno dominicæ incarnationis M XCI. quibus subscribunt prævio signo crucis Rogerius comes, Adalasia ejus uxor, Jofridus & Jordanes filii comitis, & alii. Eadem scribit Gaufridus Mala-terra tacito Angerii nomine, quem *natione Britonem* dicit. Is monachus primum fuisse dicitur monasterii sancti Florentii Salmurenfis, cui pretiosa ornamenta dono dedit.

Hanc Catanensis ecclesiæ restitutionem laudavit probavitque Urbanus papa his verbis. *Nos itaque tanti viri devotionem, prout dignum est, approbantes, monasterium quidem illic perpetuo permanere presentis pagina auctoritate sancimus. Sed enim quia, ut prædiximus, episcopali quondam prerogativa Catanensium civitas illustris agnoscitur, adjicimus, & presentii decreto statuimus, ut nostro quoque tempore ad eandem prerogativam redeat; & quicumque in prædicta ecclesia a monachis electus fuerit in abbatem, idem populo quoque præesse debeat in antistitem, idemque abbas & episcopus & monasterium regulariter, & clerum & populum universum canonice, Domino opitulante, procuret*. Hæc & alia plura pontifex in diplomate, quod Angerio episcopo & abbati hoc anno inscriptum est, a Roccho Pirro relatum.

ANN. CHR.
1091.

Neque vero solam Catanensem ecclesiam restituit piissimus comes, sed etiam omnes alias Siciliæ ecclesias, a Sarracenis destructas aut violatas, quibus omnes fere præfulles e celebri illo sanctæ Euphemie monasterio accersivit, ut notavit Rocchus. Itaque ab hac restitutione sub disciplina regulari Ordinis sancti Benedicti, ait idem auctor, constituta est Catanensis ecclesia, in qua ad nostra fere tempora perduravit, uti & Paftenfis & Monteregegalensis, de quibus inferius: ne quid de Syracusana, aliisque nonnullis dicam, quas Rocchus Benedictini Ordinis olim fuisse opinatur. Nec minus sollicitus fuit Rogerius de monasteriis, quæ ut *ab omni persona libera* essent, ab Urbano pontifice obtinuit, ut ipse testatur in suis litteris pro monasterio Boicensi dicecesis Panormitanæ.

Urbanus initio Novembris Alatrii in Latio versabatur, ubi Rainaldo, Pictavenfis sancti Cypriani monasterii abbati, litteras iv. nonas illius mensis concessit, eidem confirmans *quidquid juris & canonice potestatis* habebat in ecclesia sanctæ Crucis de Engla. Hanc cautionem adhibuit pontifex suggerente Ivone, qui tunc ab ecclesiæ Carnutenfis clericis, rejecto ob scelera Gaufrido, electus episcopus, in comitatu pontificis erat, causam suam acturus in Richerium Senonensem archiepiscopum, qui eum ordinare detestabatur, propterea quod Gaufridus, se prætermisso, a pontifice depositus fuisset. Hanc porro cautionem suggestit Ivo, ne, si omnimodam absque ulla exceptione in illa ecclesia potestatem S. Cypriani monachis tribuisset pontifex, clerici tandem ab eis ex ea expellerentur. Id discimus ex ipsius Ivonis epistola LVI. ad Petrum Pictavensem episcopum, in qua graviter adversus eum queritur, quod monachos in illa ecclesia, rejecto clerico ad eam postulato, instituere vellet præter Urbani papæ mentem ejus litteris expressam, cui eas *distanti Alatri* (mendose apud Juretum *a latere*) se adfuisse dicit. Ivonis porro ordinationem anno M XCI. non vero sequenti, ut cum Baronio plerique etiam veteres existimant, ab Urbano factam fuisse, id præter cetera demonstrare videtur, quod idem Ivo in epistola LXVII. paullo post natale Domini ad ipsum Urbanum scribens, quem contra se commotum rescierat, eum rogat, ut, *jam transacto septennio*, ex quo *vineam sibi commissam pro suo posse excoluerat*, liceret tandem ipsi octavo anno eam dimittere. quod sane dici non posset, si anno M XCII. & quidem mense Novembri, ordinatus fuisset; siquidem octavus ejus episcopatus annus pervenisset ad finem saltem anni M XCIX. aut certe insequentis, quo tempore Urbanus e vivis excesserat, mortuus iv. kal. Sextiles anni M XCIX. Quæ vero turbæ Ivonis ordinationem consecutæ sint, apud Baronium aliosque legere licet: mihi ad alia properanti his immorari non licet. Unum tantum hic observo, Ivonem episcopum, virum sui temporis in rebus canonicis versatissimum, vitæ canonicæ & communis in Gallia veluti parentem, ecclesiasticæ porro disciplinæ studiosissimum assertorem, in Beccensi monasterio sacris litteris, Lanfranco præceptore, operam dedisse, ut in ejus vita legitur.

XXVII.
S. Cypriano
concessa eccle-
sia.Ivonis episco-
pi ordinatio.

JAm biennium erat, ex quo Henricus in Longobardia morabatur, cum terras Welfonis Italici ducis, Mathildis comitissæ mariti, devastare pergit, ut eum cum Mathilde ad suas partes pertraheret: ast ambo conjuges constanter perstiterunt in fide pontificis: qui extra Urbem manere coactus est, Wiberto juxta basilicam sancti Petri præsidio vallato. Transacta inde hyeme Henricus, trajecto Pado, infestum exercitum in agrum Mutinensem induxit, & quibusdam castris ex Mathildis ditione receptis, Montem-bellum circumvallavit, & per totam ætatem obsedit. Tum vero, Mathildis, verita ne tandem castrum illud ad deditionem compelleretur, accitis præfulibus, abbatibus, & monachis non paucis, de pace tractandum censebat, eique Regiensis præful Heribertus assentiebat, ut ex Domnizone discimus. Verum huic sententiæ restitit Johannes, quem idem auctor modo eremitam, modo abbatem vocat. Sic enim de eo^a canit.

*Respondit tandem dicens eremita Johannes,
Abst ne fiat, quia pax hæc est inimica
Spiritu sancto, Patri, proprio quoque nato.
Ergo sudores amittes atque labores
Tantos, pro Christi quos nomine sustinisti?
Ne titubes, pugna, quoniam victoria multa
De prope de celo veniet tibi.*

Annal. Bened. Tom. V.

O o ij

ANN. CHR.
1092.
XXVIII.
Italica res
turbata.Johannes ab-
bas pacem dis-
suadet.
a Domnizo
lib. 2. c. 7.

Prævaluit Johannis sententia; pugnatum ex utraque parte acriter, Johanne abbate cum suis monachis preces pro armis fundente: & tandem, offusa hostibus atra caligine, pars Mathildis superior evasit, fufisque adversis copiis, ipsum etiam Heinriciani exercitus vexillum gestanti ereptum est. Audiendus iterum hac de re Domnizo.

*Cumque tube magna reboant, abbasque Johannes
Cum monachis psalmos psallebat, cordeque sanctos
Deposens omnes, locus ut tueatur ab hoste:
Adstitit atra satis caligo maxima statim.
Abbas orabat, pugnabat plebs memorata:
Vulneribus ferri jaculatur concio regis.
Vexillum regis gestabat natus Oberii:
Ad se qui rectum cum vidit tendere ferrum,
Evitans ictum, lorica nimis trahit ipsum.
Nam cecidit terra. Currit quidamve pedester,
Accipiens hastam, vexillum tollit ad astra.*

Tam læto successu ovans pars Mathildis, clamorem cum vexillo ad astra tollit, quod Canosæ seu Canusii in templo sancti Apollonii suspensum est in victoriæ monumentum. Id mense Octobri factum tradit ipsemet Domnizo, unus earum rerum historicus, cujus versus hic denuo adscribere lubet.

*Pars Mathildis ovans, Christum veneranter adorans,
Ad sanum defert Apollonii reverenter
Vexillum regis, quod adhuc ibi constat haberi.
Hæc dum fiebant, October rura colebat.*

XXIX.
Canusii monasterium.
a Lubin
p. 79.

Canosa seu Canusium locus est diocesis & territorii Regiensis, non longe ab ipsa urbe Regio-Lepidi, novem scilicet a passuum millibus versus occidentem hiemalem, ubi abbatia nostri Ordinis sub medium sæculi decimi condita fuit ab Attone, ut quidem puto, marchione, cujus filius Gothifredus Brixienfis episcopus, Mathildis comitissæ proavus, complures eidem abbatia reliquias contulit, in his partem reliquiarum sancti Apollonii, quinti Brixienfis episcopi, cujus corpus referata capsula cum fecaret, vividum ex eo cruorem effluxisse Domnizo tradit. Hinc sancti Apollonii nomine ejusdem loci basilica insignita, ad cujus vestibulum Atto sepeliri voluit, ibidemque Gothifredus, ejus filius, sepulturam elegit. Illius monasterii rector fuisse videtur abbas Johannes, de quo mox egimus, ejusdemque commendatarius abbas anno MDXIII. Ludovicus Tricaricenfis episcopus, testante Ughello.

Padolironen-
ses & Fructua-
riens vexati.

In his procellis multum agitati & vexati sunt Padolironenses monachi, & ad magnas redacti angustias: quorum abbas Willelmus, ob persecutionem Heinrici regis e monasterio fugere compulsus, in montanis sustentatus est a Mathilde comitissa, quæ commiseratione ducta, palatium castri Ariani & quasdam ecclesias ad sustentationem fratrum largita est litteris b Carpenetæ datis hoc anno, indictione xv. die Martis, & quidem quinto die intrante mense Septembris. Non melior conditio fuit Fructuariensis monasterii, cui rex Henricus multa mala intulit, teste Bertholdo, in odium Friderici comitis Taurinensis piissimi, legitimo pontifici addictissimi, quo mortuo ejus filium paterna hereditate privare constituit Henricus, adeoque ejus terras hostiliter cum filio suo Conrado invasit.

b Hist. Pa-
dolir. probat.
p. 32.

XXX.
Aversano mo-
nasterio privi-
legium conce-
dit Urbanus.
c lib. 61.
n. 78.

Anagninæ versabatur nonis Maii Urbanus papa hoc anno, quo tempore apostolicæ protectionis gratiam impertit Guarino abbati monasterii sancti Laurentii martyris, quod juxta urbem Aversanam situm, juris beati Petri esse dicitur, & iidem temporibus de parvo ad magnum excrevisse. qua de re consule quæ de hoc monasterio superius c diximus. Ad hoc vero privilegium indulgendum ideo se inductum ait pontifex, quod illius monasterii fratres Romana ecclesie tribulationibus & angustiis fideliter communicaverant. Inter alias ejus loci prærogativas, Guarino abbati ejusque successoribus concedit usum mitræ ubilibet in celebrationibus divinarum; anuli vero tantum in celebratione missarum præcipuarum festivitatum, & confessu conciliorum. Datum Anagninæ per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis, indictione xv. nonis Maii, anno

dominicæ incarnationis M XCII. pontificatus anno quinto. Eodem anno Boamundus princeps, Boamundi Antiocheni principis filius, eidem Guarino abbati ejusque monasterio confert ecclesiam sancti Petri de Babaneo cum flumine, sitam in provincia Hydruntina juxta Casale-novum seu Manturiam. Post annos quinque Richardus II. princeps Capuanus, sancti Laurentii monasterium Capuanum Aversano attribuit.

Autumni tempore Urbanus papa in provinciam Picentinorum profectus, novam Cavenfis monasterii basilicam consecravit nonis Septembris. Aderant in ejus comitatu inter alios Bruno Signienfis, & Rangerius Regitanus, seu Regienfis episcopus, supra laudatus: ex quibus Bruno capellam abbatis, Rangerius vero ecclesiam Cafalis, eidem monasterio adjacentem & eminentem, ipso die dedicarunt. Concessæ fidelibus indulgentiæ, qui contriti & confessi has ecclesias certis diebus visitarent. Vocatus ad hanc celebritatem Alfano Salernitanus archiepiscopus, eo nomine secundus, qui Cavenfis monasterium sibi subiectum esse contendebat, ut causam suam ageret, adesse noluit. quam ob rem pontifex ab ejus ditone locum absolvit. Eidem dedicationi interfuit dux Rogerius, multaque beneficia Cavenfis indulfit, quibus id singulare concessit, ut quacumque parte sui ducatus Petrus abbas, ejusque successores extiterint, si forte unus, vel plures homines ad mortem vel ad quoddam supplicium essent damnati, eos ab hac capitali sententia liberare possent. Hæc omnia referuntur, probanturque in amplissimo privilegio, quod Urbanus Petro abbati largitus est, ad id potissimum inductus, tum ob venerationem Gregorii VII. qui locum illum in primis coluerat, eidemque Petrum abbatem, Cluniaco accessitum, præfici curaverat; tum ob laudabilem vitam ejusdem loci monachorum, qui specialius ac familiarius Romana adhaerant ecclesie, quique amplioris religionis gratia tunc eminebant. Hoc privilegium, quod integrum retulit Baronius, datum est Salerni xviii. kal. Octobris hujus anni, indictione i. a Septembri inchoata.

Cavenfis ba-
silica dedica-
tur ab Urbano.

Salerno digressus Urbanus, adiit Materam*, quæ urbs tunc episcopalis erat regni Neapolitani in provincia Hydruntina*, ibique in monasterio sancti Eustachii nostri Ordinis hospitatus est. Illius monasterii ecclesia a Stephano a abbate condita, ab Arnaldo Acheruntino episcopo anno M LXXX. consecrata traditur, cujus solæ ruinæ nunc cernuntur prope ecclesiam cathedralem. Nunc sedes episcopalis in Acheruntinam migravit. Stephanus vero obiit anno M C II. mense Novembri, cui successit Simon, ut habet Lupi Protospathæ chronicon. Materæ quoque jam tunc exstabat puellare monasterium sanctarum Lucie & Agathæ, cujus loci abbatissa Eugenia hoc ipso anno defuncta est. Hæc discimus ex chronico Lupi Protospathæ, qui id refert ad annum M XCIII. more satis usitato illius regionis auctorum, qui novum annum, uti & indictionem, a Septembri ineunt. Illius auctoris hæc verba sunt. Anno MXCIII. indictione i. Obiit Eugenia abbatissa S. Benedicti monasterii Materiensis mense Octobris; & eodem mense Urbanus pervenit in Materam & applicuit ad cænobium sancti Eustachii cum grandi plebe hominum. Hoc modo etiam perseverat. at exstabant in illa urbe tria alia puellarum nostri Ordinis cænobia, unum Salvatoris, secundum de Armenis, & tertium sanctæ Mariæ de Picciano, nunc destructa b. Hoc sanctæ Mariæ asceterium distinguendum est a monasterio itidem puellari sanctæ Mariæ de Marina in Calabria sito, ubi Urbanus papa versabatur, cum litem de controversia Credonensi inter monachos sancti Albini & Vindocinenses eodem anno diremit, ut patet ex litteris c a Sirmundo relatis in notis ad Goffridum Vindocinensem.

XXXI.
Materæ mo-
nasteria.
* Matola.
* Terra d'O-
tranto.
a Ital. sac.
to. 7. p. 39.

b ibid. p. 15.

c Sirmund.
p. 81.

Jam in Calabriam secesserat Bruno, Cartusie auctor, cum Urbanus ad illas partes profectus est. Paulo ante vir sanctus e Cartusia in Italiam a pontifice accersitus fuerat: at curiæ turbas non ferens, in Calabriam secessum petierat, ubi novam Cartusiam condidit in loco, qui Turris dicitur, diocesis Schillacensis seu Squillacensis. Certe jam illic cum sociis morabatur vir Dei pridie idus Octobris hoc anno, quo tempore Urbanus ei privilegium indulfit, inscriptum dilectis in Christo filiis, Brunoni & Lanuino, eo tenore, ut locus ille ab omni sæculari & ecclesiastica potestate sit immunis: concessio insuper, ut, si quid episcopalis officii indigerint, ad quem vicinorum episcoporum voluerint, recurrere valeant. Datum per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis pridie idus Octobris, indictione i. anno dominicæ incarnationis M XCII. Lanuinus iste illius domus primus prior fuit post sanctum Brunonem, distinguendus a Lanuino, qui majorem Cartusiam post Brunonis discessum rexit. Præter Lanuinum alios jam tum socios illic habebat Bruno, ut docent nos lit-

XXXII.
Bruno in Cala-
bria domum
condit.

tera Rogerii ducis, qui locum illum Brunoni concessit. Hæc donatio sine dubio jam hoc anno facta erat, tamen litteræ donationis anno sequenti datæ sunt, ex archivo Cartusiae-majoris mihi communicatæ sub hac forma.

Rogerus, divina favente clementia comes Calabriae & Siciliae. Notum sit omnibus Christi nostrisque fidelibus, tam futuris quam presentibus, quoniam miseratio divina sanctæ religionis viros, Brunonem videlicet ac Lanuinum, cum sociis suis ad nos usque transmissit, sancto suo proposito aptum solitudinis locum quærentes. Quorum nos desiderio congaudentes, meritisque talium ac precibus apud Deum adjuvari confidentes, multis eos exhortati sumus precibus, ut in terra nostra locum sibi habitabilem eligerent, in quo ad servandum Deo qualia vellent habitacula prepararent. Elegerunt itaque quemdam solitudinis locum, situm inter locum, qui dicitur Arena, & opidum, quod appellatur Stilum. Hunc ergo locum & omnia undique in circuitu adjacentia in spatium unius leucæ Deo & B. Mariae, ac ipsius eorumque successoribus, in proprietate, sicut nostra fuerunt, sub omni immunitate atque libertate donavimus. Rogavimus insuper venerabilem virum Militensem episcopum Gofredum super hac donatione nostra confirmationis chartam conscribere, quam & sigillavimus. Hanc autem donationem nostram tam dominus apostolicus noster Urbanus, quam Squillatinus episcopus Theodorus, in cujus episcopatu ipse locus situs est, laudarunt, privilegiis confirmaverunt, atque terribili anathemate munierunt. Data in pratis Squillacii, ubi tunc collecto morabamur exercitu, anno ab incarnatione Domini M. XCIII. indictione I. nonis Maii. Et hi sunt testes, Rogerius comes, Adelaïs comitissa, Gofredus filius comitis Rogerii, Guillelmus de Alta-villa, Bastardus Josbertus de Luciaco &c.

Ex his litteris præcisè discimus illius Cartusiae situm, cujus dedicatio anno M. XCIV. facta est, ut inferius videbimus.

In eodem loco non multo post conditum fuit monasterium, in quo fratres, qui eremi austeritatem ferre non valerent, cœnobiticam vitam agerent juxta beati Benedicti regulam, uti Paschalis II. præscribit suis litteris, quas inferius referemus cum statutis, quæ Lambertus prior utriusque loco, id est anachoretis & cœnobitis, imposuit.

In Anglia jam quartus erat annus, ex quo Cantuariensis ecclesia, a morte scilicet Lanfranci archiepiscopi, pastore orbata remanebat, multæque aliæ Anglicanæ ecclesiae, quibus Willelmus junior pastores sufficere supersedebant, specie, quasi idoneos ad id muneris viros non inveniret; re, ut vacantium ecclesiarum redditus in suos usus profligaret. Inter ea Hugo Cestrensis comes, Rotberti de Abrincis^a filius, in quadam ecclesia sua monachos instituere cupiens, missis Beccum nuntiis, Anselmum abbatem rogavit, ut in Angliam trajiceret, locum monasterio destinatum inspecturus, eumque per suos monachos regulari disciplina informaturus. Renuit Anselmus, ne ambitu archiepiscopatus, ad quem quodam veluti præfagio nonnulli eum, si in Angliam iret, promovendum ominabantur, eo profectus videretur. Interim contigit comitem ipsum acri languore pulsari. quod ille Anselmo significare non distulit, magnopere flagitans, ut pro antiqua necessitudine se quantocius inviseret, animæ suæ salutem consulturus. Quod si archiepiscopatus timor eum retinet, quo minus ad se veniat, in sua fide certus sit, vanum esse hunc timorem. Verum, cum nec sic assentiret Anselmus, urget comes usque tertium, animæ suæ periculum, ni veniat, ingerit, ejus rationem ab ipso Anselmo exigendam. Ad hæc anxius hærens vir Dei, malignam de se hominum ex una parte affectatæ dignitatis suspicionem, ex alia caritatis debitum ac leges perpendens, cedendum tandem caritati judicavit, hominum de se opinionem Deo committendam. Ivit itaque quo vocabatur, & concito gressu ad comitem pervenit, quem ab infirmitate jam convaluisse invenit. Detentus est tamen in Anglia mensibus quinque, antequam de substituendo archiepiscopo ageretur, detentus, inquam, tum pro constituendo monasterio, quod comes fundaverat, tum pro cœnobii sui negotiis, quæ illius itineris altera causa erat. Hinc intelligitur, Anselmum in Angliam trajecisse sub finem mensis Julii hujus anni, vel ineunte Augusto, quinto scilicet mense ante nativitatem Domini, quo tempore de creando novo archiepiscopo primum agi ceptum est.

Monasterium illud, quod Anselmus ordinandum suscepit, Cestræ situm erat, sanctæ Walburgis titulo insignitum, olim virginum, tunc paucorum clericorum, qui monachi facti sunt. Primus eis abbas Richardus Beccensis monachus præfectus, monachorum gregem inter belluinos cætus, uti Ordericus^b loquitur, nutrit. Ibidem primum humatus fuit Rotbertus de Rodelento, Hunfridi filius, cæsus in

XXXIII.
Anselmus in
Angliam ægre
trajicit.

^a Orderic.
p. 670.

XXXIV.
Cestrense ino-
nasterium or-
dinat.

^b Orderic.
p. 671.

prælio contra Guallos; cujus ossa dein post aliquot annos Ernaldus ejus frater, Uticensis monachus, assentiente Rotberto de Limosia Merciorum episcopo, in suum monasterium transtulit, ubi sub arcu honorifice condita sunt. cujus epitaphium Vitalis Angligena, ipsius Ernaldi rogatu, composuit. De Ernaldo id memoriæ prodidit Ordericus^a, eum cum quatuor nobilibus sociis, Widone, Rogerio, Drogone & Odone, relicta sæculari militia, Christo nomen dedisse in Uticensi monasterio, ibique per annos quinquaginta strenue laborasse, variis itineribus in Angliam susceptis, atque in Apuliam, Calabriam, Siciliamque, & a fratre suo Willelmo sanctæ Euphemie abbate, aliisque consanguineis suis, qui illis in partibus locupletissimi & potentissimi erant, multa illinc monasterio suo commoda retulisse. Redeo ad Cestrenses monachos, quibus scribens^b Anselmus, sibi de eorum profectu in primis lætandum dicit, quoniam per me, inquit, Deus congregationis vestre est dignatus instituere primum abbatem, dominum scilicet Richardum, carissimum filium nostrum. Tum eos hortatur ad ampliorem profectum, ne, si proficere desinant, omnino deficient. Certissimum namque est, inquit, quod in nostris ecclesiis experimento didicimus, quia in monasterio, ubi minima disricte custodiuntur, ibi rigor ordinis monachorum inviolabiliter permanet. Ibi pax inter fratres, & in capitulo proclamationes conquiescunt. Ubi vero minimi excessus negliguntur, ibi totus ordo paulatim dissipatur & destruitur. Dein obedientiam necessitatem inculcat, in qua totus vigor bene vivendi constituitur; denique otiositatem maxime vitandam monet. Ad eisdem scripta est epistola sequens, in qua probat, majoris esse meriti, cum monachus in capitulo ex præcepto prælati vapulat, quam cum se ipse verberat, aut ab aliis verberari postulat: quorum alterum monachicum, alterum regale vocat, quippe quod reges & superbi divites sibi fieri præcipiunt. In Monastico Anglicano^c habentur variæ donationes tum Hugonis comitis ejusque conjugis, tum etiam baronum eidem monasterio factæ, quod sub finem sæculi sequentis in episcopalem sedem conversum est.

Hoc item anno ecclesia beatæ Mariæ de Prato, vulgo B. Mariæ de Bono-nuntio, juxta Ermentrudis villam prope Rotomagum, Sequana interfluente sita, Beccensi monasterio, in cujus prædio erat, attributa est a Rotberto principe, ut cella monachorum Beccensium esset, ex voto ejus parentum, qui eam ædificare ceperant. Non tamen statim in hanc ecclesiam inducti sunt Beccenses monachi, sed ab Heinrico rege Nortmannorum, prædicti Rotberti ducis fratre, qui illam ecclesiam absolvit, eique nonnulla in usum Dei servientium monachorum assignavit, ut Willelmus Gemeticensis restatur. Nonnulli ex Orderico^d male intellectu colligunt, Molismenses monachos locum illum incoluisse ante Beccenses, propterea quod Rotbertus dux Nortmannorum anno M. XC. orta Rotomagensium seditione, trajecto Sequanæ fluvio, ad Ermentrudis villam se recepisse dicitur, ubi a Guillelmo de Archis Molismensi monacho susceptus sit, ibique in basilica sanctæ Mariæ de Prato finem seditionis expectaverit. Verum Guillelmus ille Molismensis unus e Rotberti ducis consiliariis^e erat, & forte tantum ex occasione illic erat, aut certe solus illic absque sociis residere consueverat. Ceterum hanc cellam B. Mariæ de Prato, uti & Mellentensem, monachis destitutam, nostro tempore instauravit Nicolaus Davanne, vir avitæ religionis & pietatis studiosissimus, atque observantissimus, eamque nostræ Congregationi addidit, cujus vivendi rationem absque monachi voto, dum vixit, servare studuit, Mellenti mortuus, in sancti Nicassii cella, ibidemque humatus in habitu monastico, quo ante mortem indui voluit.

Apud Rotomagum in sancti Petri seu Audoëni monasterio pie deceffit Nicolaus abbas quinquagesimo suæ præfecturæ anno, postquam e Jerosolymitana peregrinatione reversus esset. Ordericus sex supra quinquaginta regiminis annos ei tribuit: at præferendum ejus epitaphium, plumbeæ insculptum laminæ in ejus loculo inventæ, quod ita habet: *Hic jacet Nicolaus abbas hujus cœnobii, filius Richardi Nortmannorum junioris, & fratris Rotberti comitis, qui rediens e Jerosolymis apud Niceam urbem moriuus est. Hic autem Nicolaus cœnobium istud L. annis rexit, pater monachorum eximius. Obiit autem anno incarnationis dominicæ M. XCII. IV. kal. Martii.* Eundem assignat diem Ordericus^f, aitque eum, adorato in Jerusaleme sepulcro Domini reversum, obiisse, & in ecclesia sancti Petri apostoli, quam ipse a fundamentis inceperat, ante altare sanctæ Dei genitricis Mariæ sepultum fuisse, erecta super ipsius tumulum lignea umbella,

^a ibid.

^b Anselm.
lib. 3. ep. 49.

^c Monast.
Anglic. to. 1.
p. 200.

^d B. Mariæ de
Bono-nuntio
cella.

^d Orderic.
lib. 8. p. 690.

^e ibid. p. 681.

XXXV.
Nicolao S. Au-
doëni abbati
succedit Hel-
gotus.

^f Orderic.
lib. 8. p. 710.

ANN. CHR. 1092. *cujus in culmine Mauricius monachus hos versus aureis litteris scripserat:*

*Hic amor & pietas, monachorum flos & honestas,
Deponens artus, Domino vivit Nicolaus.
Rexit amore gregem, quam cernis condidit adem.
Hæc lux occubuit, dum Pisces phæbus adurit.*

Idem vitam sancti Audoëni metricè scribi curavit per Theodericum monachum, qui opus suum ei dedicavit. Quo tempore Nicolaus huic loco præerat, Odo Bajocensis antistes, iteratis litibus contendit ecclesiam Ros in sua diœcesi sitam, sed a jure episcopali liberam, sibi subjici debere. Verum, cum postea animadvertisset hanc immunitatem ab ipso sancto Audoëno olim assertam fuisse, non modo ob tanti pontificis reverentiam a cœptis destitit, sed etiam successores suos adjuravit, ne quid umquam contra hoc privilegium molirentur. Chartam ea de re ab eo editam ex authentico descripsimus, quam in Appendice invenies, at sine chronicis notis, non tamen ultra hunc annum differri potest, ob Nicolai abbatis hoc ipso anno defuncti mentionem. Eam vero novo diplomate confirmavit Hugo archiepiscopus anno M C LVIII. cui cum eo subscribere Galterius abbas sancti Wandregesili, Hugo abbas sancti Victoris, cum decano & aliis primoribus ecclesiæ Rotomagensis. Et quidem hæc Rosensis immunitas hodieque illæsa subsistit.

a id. ibid. Subrogatus in Nicolai locum Helgotus Cadomensis prior, eruditione ac pietate insignis, monasterium sancti Audoëni viginti annis rexit. *cujus tempore religio ibidem multum incrementi accepit, & basilica admirandæ magnitudinis, cujus fabrica diu intermissa fuerat, multum promota fuit, suppetias in primis conferente quodam Gisleberto laïco, ibidem monacho facto, ex pecunia dominæ suæ Alberadæ Grossæ, quæ in Jerosolymitano itinere moriens, thesaurum ei suum commendaverat.*

Fulco Diven- Hoc tempore Fulco Divenfis abbas, cum viginti annis monasterium optime, sed *is abbas exsul.* rigide rexisset, orto dissensionis vehementi turbine calumniam passus, ob idque *b V. lib. 65.* solum vertere coactus, Urbanum pontificem adiit, & causa necdum finita, in monte *n. 16.* Casino diu refedit. quo temporis intervallo ejus locum tenuit Benedictus prior sancti Audoëni, eoque mortuo Galterius Gemeticensis monachus: qui Fulconi post septem exilii annos cum pontificis litteris reverso, magistratum sponte cessit, & ad conversionis suæ locum rediit, ubi ad decrepitam usque ætatem vitam produxit. Fulco vero Divensem deinceps septem annis prospere administravit.

XXXVI. Per id tempus Galterius Pontifarenfis abbas Deiparæ Virginis monitu ad pagum *Bertoldi-curtis* Ambianensem profectus est, ut locum sacris virginibus aptum in vico, qui Bertoldi- *monasterium.* curtis dicitur, quinque leucis infra urbem Ambianorum posito, construeret. Verum, ubi id exsequi parat, quædam prædives matrona ejus loci, verita ne quid detrimenti ex hoc caperet, virum Dei e suis finibus, infecto opere, exire coëgit. At, morte illius matronæ brevi subsecuta, mulieres duæ, piæ ac nobiles, Godelindis & Helwidis, se se Domino devotentes, ad eundem locum cum magnis opibus & possessionibus convenerunt: ubi arbuta propriis manibus extirpantes, monasterium & ecclesiam in honorem beatissimæ Virginis Mariæ construxerunt, & amplissime dotarunt. Illuc brevi multæ confluxere virgines, sub regula sancti Benedicti Deo servientes, quibus tertio post beati Galterii obitum anno Godelindis abbatissa præfecta est.

XXXVII. Post mortem Richardi secundi, archiepiscopi Bituricensis, quæ accidit v. kalendas *Albedertus archie-* Maïas hujus anni, cooptatus est in ejus locum Albedertus Dolensis apud Bitu- *pus* riges monasterii abbas, sed non integro quinquennio illam sedem occupavit, mortuus *Bituricensis.* anno M XCVII. ut legitur in chronico Dolensi, non anno sequenti, ut in Patriar- *c Labbe to. 1.* chio Bituricensi, in quo ejus obitus pridie nonas Septembris notatur. Fuerat is Casæ- *bibl. p. 316.* Dei monachus, ut alias diximus, antequam ad abbatiam Dolensem promoveretur.

S. Gundulfi Hoc ipso anno Stephanus Bituricensis vicecomes monasterium S. Gundulfi, assensu *monasterium* sororis suæ Hildeburgis, Geilonis, castri Soliacensis domini, uxoris, Virzionensi ab- *Virzióni subji-* batia contulit. At reclamavere Salmurenses monachi, quibus hoc monasterium jam *citatur.* dudum a Francorum regibus concessum fuerat. Sed tandem triennio post Willelmus sancti Florentii Salmurensis abbas & Humbaudus Virzionensis pactum hoc modo inierunt, ut Virzionenses illud monasterium retinerent, & quotannis duas auri legi- timi uncias Salmurensibus ad festum S. Florentii v. nonas Maïi perfolverent. Sed, cum forte

ANN. CHR. 1092. forte pactum non servassent Virzionenses, sancti Gundulfi monasterium Salmurensibus demum restitutum est.

Exstat in confinio pagi Blesensis & Bituricensis cella Corneliacensis, quam a venerabili Andrea, priore olim Vallumbrosano, ante quatuor annos erectam diximus apud Silvaniacum, in luco, qui Corneliacus vocatur. Hujus luci dominus Rainaudus Paganus, annuente uxore sua Hodierna cum filiis Dadone & Rainaudo, prædictæ cellæ monachis necessaria quæque ex ipso luco ad domos faciendas, aliisque domesticos usus tribuit in manu Andreae illorum prioris hoc anno, bis-sexto kalendas Martii. Paulo post idem Andreas duos ex suis fratribus ad Urbanum papam misit, ut ab eo privilegium apostolicæ tutelæ & confirmationem possessionum sibi collatarum impetraret. Annuit pontifex rogantibus, tametsi necdum sibi notis, ut ipse testatur suis litteris, quarum hæc inscriptio & tenor. *Dilectis filiis in loco, qui Silvaniacum dicitur, ad omnipotentis Dei servitium & monasticæ disciplinae militiam congregatis, salutem & apostolicam benedictionem. Duo ad nos ex vestris fratribus venientes, apostolicæ sedis suppliciter expetivere suffragium, ut videlicet loco vestro apostolicæ tuitionis privilegium mererentur. Nos, licet congregatio vestra & locus adhuc nobis incognitus sit, quia tamen magnis ad nos laboribus pervenerunt, pro solita apostolicæ sedis misericordia petitioni eorum & vestra omnino deesse nolumus. Per presentis igitur decreti paginam concedimus & confirmamus quicquid vobis & loco vestro usque in hanc horam juste & rationabiliter concessum est, & quicquid in futurum juste & legaliter concedetur. Quin etiam, ut annuente Domino monasticæ religionis vigor, qui illic jam triennio inolevit, & promoveatur & crescat, vicinos & longe positos adhortamur, ut locum ipsum, ad salutem animarum suarum, bonorum suorum collationibus honorare, ditare & exaltare procurent, &c. Datum per manum Johannis diaconi cardinalis III. idus Aprilis, indictione xv. Anagninæ.* Hæc cella hæctenus subiecta est abbatiaë Cafalis-Benedicti, cujus primordia anno sequente referemus.

Sub hunc annum scripta est ab Ivone epistola *b Virginibus in Dunensi monasterio* sancti Aviti Deo devotis, quod virginum Benedictinarum monasterium est diœcesis Carnutenfis in suburbio Castridunensi, cujus origo mihi incomperta. In hac epistola Ivo ait, gloriosum esse nomen virginitatis, sed gloriosorem fructum, cujus quanto superior gradus, tanto gravior est casus. Tum monet eas sæcularium hominum colloquia devitare. *Ad hoc enim, inquit, vobis septa monasterii facta sunt, ne mundi amatores intra castra mundum fugientium recipiatis; ne ad publicum prodeatis, ac de corporali mundi visione tractis introrsum fœdis imaginibus atque expugnata intus virginitate, corpus quoque corruptioni subjici permittatis. Quomodo ergo pudicitiam servare valebitis, que cum impudicis hominibus miscere colloquia publica, vel privata quotidiano usu laboratis?* Ex quibus patet, tunc solutionem illic fuisse disciplinam. Dein eas hortatur ad humilitatem, mortificationem, silentium, orationem, lectionem, & opus manuum, non tam propter necessitatem, quam propter vitandam otiositatem. Neque dixerint, *Non potest talia pati nostra ætas, non potest ferre nostra ingenuitas.* Neque enim eas nobiliores esse beata Cæcilia, quæ cilicio membra domabat: neque beata Agnete, multisque aliis religiosis personis, quæ similia fecerunt. Nec est quod opponant, si sæcularium colloquia devitent, fore ut sæculares solita ipsis obsequia & subsidia subtrahant. Ad quod respondet Ivo, si id fecerint, pro sæcularibus amatoribus Deum eis procuraturum *spirituales amatores*, per quos eis necessaria ministraret, & res monasterii tutas & incolumes conservet. In fine *in summa obedientia* eis præcipit, ut qualibet hebdomada semel in earum conventu hæc epistola legatur. Perstat etiam nunc hoc monasterium sub regula sancti Benedicti.

Haud semel actum est in superioribus tomis de monasterio Bonæ-vallis apud Carnutes, ejusque abbatibus, sed nusquam mentio occurrit Godonis abbatis, quem tamen huic loco circa sæculi decimi finem præfuisse colligimus ex codice manuscripto ejus monasterii, nuper a nobis viso, qui modo in bibliotheca Colbertina adservatur. Hic codex, in quo vetusta collectio canonum continetur, oblatu dicitur fuisse sanctis Petro & Marcellino a Godone abbate Bonæ-vallis, quod versus sequentes ad ejus marginem litteris uncialibus exarati indicant.

*Godo Bonæ-vallis humilisque monasticus abbas,
Codicis hujus opus sanctorum canone factum,
Annal. Bened. Tom. V.*

*Donat habere Petro Marcellinoque beatis.
Ejus & ablator pœna plectatur acerba,
Cum reprobis pariter baratri retrusus in imo,
Ni prius ablatum digna emendatio reddat.*

Ex his certum est, Godonem Bonæ-vallis abbatem fuisse, & quidem Bonæ-vallis Carnutensis; nam alia ejus nominis monasteria in aliis regionibus condita nondum erant sæculo decimo labente, aut sæculi undecimi initio, quo tempore hunc codicem scriptum fuisse certum videtur. Deinde sancti Petrus & Marcellinus martyres Bonæ-vallis Carnutensis, non aliorum istorum patroni fuere. At quo loco inter ejus monasterii abbates Godo sit recensendus, haud ita facile est definire, cum anonymus, qui chronicum Bonæ-vallis sæculo decimo labente conscripserit dicitur, memoratis aliis abbatibus nusquam istius meminerit. quod sane mirum videretur, si reipsa Godo istis temporibus huic monasterio præfuisset. Quid igitur? rejicienduse est Godo ad sæculi undecimi initia post anonymi illius ætatem; id sane faciendum est, aut certe fateri oportet ipsum anonymum parum accurate monasterii hujus historiam descripsisse. neque id verisimilitudine caret; nam aut ipse falsus est, aut aliquis post eum chronicum ab illo scriptum vitavit, in iis saltem, quæ de translatione reliquiarum sanctorum Hilarii & Florentini ibi referuntur. Etenim in chronico illo vulgato horum martyrum reliquiarum traditæ dicuntur a sancto Aureliano tunc Athanaceni abbate, ad Bonam-vallem transferendæ per monachos, quos Ingelarius Bonæ-vallis abbas Athanacum transmiserat. quod fieri nequit: siquidem Aurelianus dimissa Athanaceni abbatia jam throno Lugdunensi impositus fuerat sub Caroli-Calvi principatu, cum Ingelarius Bonæ-valli præfectus fuit, qui non nisi Ludovico-Balbo Caroli filio regnante factus est abbas. Sit itaque penes lectorem, ut Godo sæculo decimo, vel initio sequentis Bonæ-valli præfuisse credatur, siquidem hoc unum ex codice Colbertino certum est, eum circa illa tempora exstitisse. Ceterum hæc de Godone abbate, quæ suo loco referre non licuit, hic inferere visum est occasione Bonævallenfium abbatum, qui hoc sæculo undecimo labente & sequentis initio floruerunt. Ineunte autem anno M XCI. in quo versamur, Gualterius seu Gauterius ejusdem loci abbas, abdicata præfectura, se receperat ad Majus-monasterium, ex quo ad regendum Bonævallenfem monasterium assumtus fuerat. Tempus dimissæ ab eo præfecturæ colligimus tum ex placito Stephani Blesensis comitis, hoc anno habito contra quemdam præpositum Blesensem, qui jura quædam indebita in possessione Majoris-monasterii apud Rosdonium sibi arrogabat, cui placito Stephanus comes, Adela comitissa, Bernardus Majoris-monasterii abbas, Robertus Bonæ-vallis Gualterii successsor, & Bernardus sancti Launomari Blesensis abbas, necnon Hilgodus Sueffionensis episcopus, ejusque frater Andreas subscribere: tum ex epistola Ivonis^a episcopi Carnutensis ad Bernardum abbatem Majoris-monasterii, in qua conqueritur, quod quosdam fratres semel ad custodiam animarum dimissos apud se retineat; petitque, ut, omni occasione remota, domnum Gauterium, quondam monasterii Bonæ-vallis abbatem, ad caput jejunii transmittat, *quatenus, audita ab eo sua discessionis causa, solutio ejus a nobis, inquit, approbetur: vel, si approbata non est, consilio & auxilio cooperatorum nostrorum in officio & loco suo plenissime reformetur.* Hæc epistola scribi non potuit ante hunc annum. siquidem Ivo sub finem anni præcedentis ad episcopatum promotus fuit: nec serius hoc anno, quo prædictum placitum habitum est.

^a Ivo ep. 4.
^b ibid. ep. 78.

Quanam causa Gualterium impulerit ad abdicandam præfecturam, discimus ex alia ejusdem Ivonis^b epistola ad Dolenses monachos, nimirum perturbatio illius monasterii, quam ille nec sedare, nec ferre valens, ad Majus-monasterium, in quo ad conversionem venerat, compulsus rediit. Eadem ratio Bernerium Bonæ-vallis monachum ad eum ad Dolenfem agri Bituricensis monasterium secederet: ubi is postea ad abbatialem dignitatem postulatus est. Ejus electionis occasione dissensio ibidem, nonnullis adversantibus, exorta est. Illi mox Ivonem adeunt, qui, convocatis quibusdam de melioribus ecclesiæ suæ fratribus, de Bernerii moribus quæstionem habuit, cui omnes favorabile testimonium perhibuere. Hoc solum abbas Bonæ-vallis & monachi objiciebant, quod sine permisso fratrum e monasterio discessisset. At veniabilem discedendi causam Ivoni habere visus est, nempe sui monasterii perturbationem, ob quam etiam Gualterius abbas illinc discesserat. *Quapropter illa discessio, ait Ivo,*

que illi fratri & multis aliis pie sentientibus visa est in melius mutatio, nullum nobis videtur ei facere præjudicium, si vota omnium, vel meliorum in eo conveniant; & mores monastico regimini non congruentes non impediant: maxime cum summus pontifex, cujus est de omni persona & de omni ecclesia judicare, eum ab hoc vinculo absolverit, missas etiam ab eo audierit, & in omnibus sacramentis ecclesiasticis coram religiosis personis sepe communicaverit. Tum profert quædam religiosorum exempla virorum, qui, relictis probabili causa monasteriis suis, ad Cluniacense monasterium, vel ad alia monasteria secesserant: qui tamen ad ecclesiasticas dignitates vel monasteriorum præfecturas promoti sunt: *ex quibus, inquit, duo de monasterio Crucis seu S. Leutefredi, litterati & religiosi, Guimundus & Robertus, alter ad episcopatum Aversensem, alter ad gubernationem monasterii Aversensis auctoritate apostolica assumti sunt. Arnulfus, Belvacensis monasterii sancti Symphoriani monachus, vir prudens & religiosus, simili de causa relicto monasterio, nunc Cantuariense monasterium regit.* Hæc Bernerii electio facta videtur anno M XCVII. post mortem scilicet Aldeberti Bituricensis archiepiscopi, qui cum archiepiscopatu Dolensẽ abbatiam retinuit. Per id tempus floruit in Dolensi monasterio Petrus prior seu decanus, cujus epitaphia Baldricus composuit, in quibus ait, eum disciplinæ regularis studiosissimum exactorem fuisse, & strenue restitisse Richardo archiepiscopo, qui Dolenses magnopere infestabat.

Ex præmissis placito pro Majori-monasterio intelligimus, Bernardum abbatem Blesensis monasterii sancti Launomari hoc anno jam præfuisse, post Isembardum scilicet atque Guidonem, qui de magistratu sub Gregorii VII. pontificatu disceptaverant. Bernardus, primum *evangelius domini abbatis*, ut in veteri chronico legitur, id est, si bene conjicio, capellanus, jam abbas factus, abbatiam plurimis honoribus seu possessionibus auxisse traditur. Exstat Goffridi^a Vindocinensis abbatis ad eum epistola, qua ei remittere se dicit quemdam monachum, qui diu apud Vindocinenses moratus, mores suos corrigere noluerat. Ad quam epistolam Sirmundus notat, Bernardum Mauricii sibi videri successorem, quem antecessorem fuisse constat, & quidem intermedio Goffrido seu Gaufrido, qui Bernardo proxime successit ineunte sæculo sequenti. Idem Bernardus interfuit synodo Augustodunensi, in qua controversia de monasterio sancti Dionysii de Nogento, Cluniacenses inter & Carnutenses monachos agitata fuit.

Nolim omittere hoc loco, tametsi res in speciem parvi momenti est, donationem Majori-monasterio factam a Radulfo, filio Lancelini de Balgentiaco, qui Radulfus sancto Martino, ejusque monachis contulit ecclesiam sancti Johannis de Camarciaco cum suis adjunctis, traditione facta *per cavillam Caisuinam domno abbati Bernardo in domo monachorum apud Chiziacum mense Maii, ipso anno, quo Philippus rex Francorum accepit uxorem Bertream nomine, uxorem Fulconis Andegavensium comitis, anno videlicet ab incarnatione Domini M XCI.* quæ res multorum motuum occasio & causa fuit. Testes recensentur ex monachis domnus abbas Bernardus, Hilgodus episcopus & Andreas frater ejus, Martinus abbas de Ribomonte, & alii.

Multi hoc tempore florebant apud Gallos viri litterati, quorum plerisque verbis suis celebravit Baldericus abbas Burgulienfis, in his præceptorem suum Hubertum, qui Magduni litteras docebat, Frodonem Andegavensem, Audebertum Cenomannensem, & Godefridum Remensem: at mirum est ab eo prætermisum fuisse Odonem popularem suum, utpote domo Aurelianensem, qui publice litteras in urbe Tullenf, dein Tornaci per quinquennium magna cum fama & discipulorum frequentia docuit. Hujus viri commemoratio non strictim facienda est, quippe qui Tornacense sancti Martini monasterium, monachus & abbas illic factus, instauravit. Erat is clericus, oriundus ex urbe, ut modo dicebam, Aurelianensi, patre Gerardo, matreque Cæcilia progenitus, Odoardus vulgo vocatus, a pueritia ita instructus litteris, ut nulli secundus inter Francorum sui temporis magistrum haberetur. Hic primo Tulli-Leucorum scholas tenuit, inde a canonicis ecclesiæ Tornacensis adscitus, quinque annis tanta cum existimatione litteras docuit, ut non modo e Flandria, proximisque regionibus, sed etiam ex remotissimis provinciis, Burgundia, Italia & Saxonia discipuli certatim ad eum confluerint, ad numerum usque ducentorum clericorum. Cum vero liberales artes omnes maxime calleret, præcipue tamen in dialectica excellebat, veteri sectæ eorum, qui Reales vocantur, adhærens præ nova secta Nominalium, quam Raimbertus quidam, famosus magister, tunc in opido

ANN. CHR.
1092.

Infulensi discipulis suis prælegebat. Cum rixæ hac de re fierent, unus e Tornacensis ecclesiæ canonicis, nomine Gualbertus, qui postea Tornaci monachus, ac demum in Catalaunensi sancti Petri monasterio abbas exstitit, quemdam pythonicum, furdum & mutum, nutibus super hac re consuluit, atque ex eo præferendum Odonem intellexit.

Augustini libri de libero arbitrio lectio-
ne conversus.

Cum Odo scholæ Tornacensi fere per quinquennium præfuisset, oblatum est ei a quodam clerico liber sancti Augustini *de libero arbitrio*, quem magister comparavit quidem in suæ bibliothecæ supplementum, sed in scrinium cum ceteris libris projecit, quippe qui profanæ litteraturæ totus addictus, magis delectabatur lectione Platonis, quam Augustini. Forte accidit, ut post duos fere menses Boethii libros *de consolatione philosophiæ* discipulis prælegeret: ubi vero ad quartum librum, in quo de libero arbitrio agitur, pervenisset, recordatus emti libri, eum sibi afferri iussit, si quid forte in eo hac de re observatione dignum reperiret. Tum, lectis duabus tribusve ejus pagellis, sic ea lectione affectus est, ut protinus convocatis discipulis, inventi thesauri volens eos esse participes: Vere, inquit, hæcenus ignoravi, quantæ facundiæ & doctrinæ esset Augustinus. moxque librum ipsum a capite exorsus, ipso ac sequenti die discipulis legit, & explanavit. Cum vero ad librum tertium pervenisset, in quo sanctus Doctor miseram exponit peccatorum conditionem, qui mundum, fœtidæ cloacæ similem, cælesti gloriæ anteponunt; præ intimo dolore alta suspiria ex imo pectoris trahens: Heu, inquit, quam stricte ista nos tangit premitque sententia! qui omnia studia nostra in vanæ scientiæ acquisitionem conferimus, divini cultus omnino immemores & cælestis gloriæ, ea post mortem indigni futuri! quibus dictis surrexit, totusque lacrymis perfusus ecclesiam ingressus est. Ad hæc tota turbatur schola, & canonicorum cœtus admiratione percellitur. Deinceps Odo paulatim scholæ se subtraxit, ecclesiam solito amplius frequentavit, nummos congregatos in egentes, maxime clericos, erogavit, jejuniis denique ita carnem attrivit, ut brevi præ macie a multis vix agnosceretur. Non multo post quatuor clerici ei se adjungunt, scilicet Odo abbas, Gerbertus, Rodulfus & Willelmus, præter Lanfridum, qui fuga lapsus misere periit. Verum dubii hærebant, quem statum amplecterentur, canonicorum an monachorum. Utrorumque variis locis exploratis, interim in suburbana sancti Martini ecclesiola, ubi quondam abbatia monachorum fuerat, sed a paganis destructa, & fere in solitudinem redacta, simul habitare cœperunt. Tali exemplo recreati cives Tornacenses Rabodum episcopum rogant, ut ne Odonem, ejusque socios alio migrare permittat. Ea res grata episcopo, qui ea de re Odonem interpellat: sed, cum ille nullo certo responso reddito ab episcopali domo recessisset,

a V. lib. 69.
n. 17.

religiosum a presbyterum, nomine Gisleburtum, qui in illis partibus tunc temporis velut propheta habebatur, in Elnonensi sancti Petri ecclesia postea humatus, adhibet piissimus præsul, ut ad suum, civiumque assensum Odonem flectat. Gisleburti sermone victus Odo, se illic remansurum pollicetur, si modo liberum sibi locum præstaret episcopus. Hinc ille magnopere exhilaratus, canonicorum assensum expetit: illi quasi futurorum conjectores, negant ac pernegant. Tum vero episcopus ea, qua pollebat, auctoritate, prædictam sancti Martini ecclesiolam, quæ sui juris erat, Odoni ejusque sociis absolute tradit, eosque sollempni processione in eam deducit vi. nonas Maii, quæ dies dominica erat, anno dominicæ incarnationis M XCI. eosque ibidem sub regula sancti Augustini in habitu clericali Deo servituros dimisit. Hæc omnia fusc commemorat Herimannus abbas b in libro de restauratione abbatia sancti Martini Tornacensis. Quomodo autem Odo, ejusque socii monasticam vitam professi sint, inferius exponemus. Tunc temporis sacro igne tota fere provincia contacta est, in primis urbs Tornacensis, ubi non solum ex urbe, sed etiam e remotis regionibus plurimi igne illo adusti, ad ecclesiam B. Mariæ gregatim deferebantur. Tunc episcopus ex illa principe ecclesia ad sancti Martini ecclesiolam in die exaltationis sanctæ Crucis sollempnem indixit processionem, quæ nudis pedibus facta est, deinceps ad nostrum usque tempus, inquit Herimannus, ipsa die continuata. Ceterum præter ea, quæ ille auctor de Odone habet, nonnulla etiam discimus ex Godefridi Remensis magistri, ejus amici, versibus in quibus Odonis natalium nobilitas, & excellentia ejus ingenii ac doctrinæ summopere prædicantur. Inter alia vero ejus opuscula laudat libellum de bello Trojano, quem ab eo editum esse scribit. Hoc Godefridi opus, *somnium de Odone Aurelianensi* inscriptum, hæcenus, ut reor, ineditum invenimus in

b Spicil.
20. 12. p. 398.
& seqq. V. lib.
12. n. 25.

codice collegii societatis Jesu Parisiensis ante annos quingentos scripto. Ex quo, cum libellum integrum referre supervacaneum forte videretur, aliquot versus excerptimus, in Appendice exhibendos. In eodem codice vidimus aliud carmen haud exiguum de primis Geneseos versibus, seu opere sex dierum, quod etsi *Odonis episcopi Aurelianensis* nomen præferat, nostri Odonis esse suspicamur, quod nullus ejus nominis antistes in toto Aurelianensium episcoporum catalogo occurrat, aliundeque Odo & Aurelianensis, & episcopus fuerit. De aliis ejus operibus a inferius agemus, istud vero sic incipit.

ANN. CHR.
1092.a V. lib. 72.
num. 57.

Omnipotens in principio calumque solumque.

Jam ab aliquot annis Leodicense sancti Laurentii monasterium recte administrabat Berengerus seu Berengerus abbas, & damna a Wolbodone dilapidatore illata sarciebat, cum in locum demortui Heinrici episcopi Obertus ab Heinrico rege subintroductus, in mandatis accepit, ut, ejecto Berengero, quem sibi haud assentari noverat, Wolbodonem abbatem restitueret. Citatus ad novi episcopi audientiam Berengerus, innocentiam suam in cassum exposuit. Rex jubet, ait Obertus, ut abscedas. Nempe id unum crimen quod ei non faveret. Ubi nec innocentia, nec æquitas apud Obertum valere vidit Berengerus, in optatam Andaginenfis monasterii, unde primum prodierat, solitudinem se retulit. Illic eum excepit humanissime Theodericus abbas, ejus nominis secundus, eique cellam Everni-curtis in dicecesi Remensi incolendam assignavit. Restitutus in pristinum locum Wolbodo susque deque vertit pro suo more omnia, dum tandem ejus pravitatem diutius ferre non valentes monachi, nobilium virorum, in primis Godefridi Bullionii, qui forte Leodii tum ad sacrum bellum se comparabat, auctoritate implorata, lupum illum denuo removeri curarunt, & ab episcopo revocari Berengerum, qui regularem disciplinam in pristinum nitorem, & rem familiarem brevi restituit ad annum usque M C XIII. superstes.

X L I I I.
Wolbodo in
sancti Laurentii
abbatiam
denuo intru-
sus.

In additionibus ad Sigeberti chronicon Thietmarus Gemmelacensis abbas hoc anno obiisse traditur, & Lietardus ei successisse. Hic a pueritia sub disciplina Olberti abbatis, cujus superius meminimus, probe b institutus, regularis vitæ studio excelluit. Cum sibi ipse nihil indulgeret, fratribus pia discretione condescendebat. Erat tunc jam a multo tempore illic consuetudo, ut quarta & sexta feria, maxime diebus adventus Domini, & quadragesimæ, jejunium usque ad vesperam protraheretur. Hunc morem ille servare instituit: at fratribus congruam temporis refectioem exhiberi jubebat, malens eos voluntarie proposito quiddam superaddere, quam præcepto suo coactos abstinere. Raro, aut numquam in camera sua prandeat aut cænabat, nisi alicujus præcipui hospitis ad id eum cogeret necessitas.

Gemblacensis
abbates.b Spicil. n. 10.
p. 537.

Illud maxime cedit in laudem Berengeri abbatis, quod sub ejus disciplina Rupertus, ille quondam piissimus & pro suo tempore doctissimus Tuitiensis abbas, prima vitæ monasticæ & litterarum studia posuerit. De ejus patria nihil dum compertum. Eum tamen ex Leodicensi urbe vel pago ortum fuisse suadet ejus institutio a puero in monasterio sancti Laurentii in monte Leodii exacta, ubi Berengerum abbatem in religione monastica, Heribrandum, qui Berengero postmodum successit, in litteris præceptorem habuit, ut ipse testatur in epistola ad Cunonem Sigebertensem abbatem, libris de Trinitate præmissa. Cum tardioris esset ingenii, & improbo labore parum in studiis proficeret, ad Sapientiæ increata matrem confugit, atque ad ejus marmoream imaginem, quæ hodie quoque apud sanctum Laurentium visitur, in genua profusus, se divinarum litterarum scientia donandum cælitus intellexit. Ubi multum cum in pietate, tum in litteris progressum fecit, eum sacerdotio insigniri voluit Berengerus. Varias ille causas opponebat, sed tandem cælesti ostento victus jubenti paruit. Factum ipse narrat libro XII. in Matthæum, ubi ait, sibi in lectulo diebus antiquos & æternos meditantem, & postea dormienti, visum fuisse Christum Dominum, qui ipsi osculum impresserit. quo viso expergefactus intellexit, se divinorum sacramentorum profunda deinceps clarius intellecturum. *Inter ea, inquit, paulatim amor illius sacerdotalis officii menti se se infudit, tantumque excrevit, ut mox die facto dicerem patri meo spirituali, scilicet Berengero, me non velle amplius reniti, immo velle ire cum primum juberet, & suscipere jugum Domini, causa tamen tacita, quæ acciderat. Gratulatus est, & ut primum adfuit tempus ordinationis, hunc sacrum, licet indignus, ordinem suscepi.* Quibus verbis ipse nesciens satis declarat, quanta jam tum fuerit ipsius

X L I V.
Ruperti pri-
mordia & in-
stitutio.

ANN. CHR.
1092.

sanctimonia. Præter conscientiam indignitatis suæ, quæ eum a sacerdotio deterrebat, idem ipse aliam ibidem affert causam, nempe quod eatenus ecclesiam vexaverat discordia propter sedis apostolicæ conturbationem, quæ tamen mortuis auctoribus paullulum conquieverat. Hinc est quod schismaticos episcopos devitabat, & ab illis sacerdotium suscipere nolebat. tamen quislibet, ait ille, ecclesie sacramentorum Christi minister, quamdiu in concione universitatis manet, quidquid administrat ratum est. Ex quibus colligi potest, Rupertum nonnisi postmortem Wiberti antipapæ, quæ anno M. C. accidit, sacerdotio initiatum fuisse.

XLV.
S. Vincentii
abbatia Vefontionensis.

Exstat apud Vefontionem insignis sancti Vincentii abbatia, quam Hugo archiepiscopus, ejus nominis secundus, ædificare cœpit, sed morte præventus omnino perficere non potuit. Piis ejus cœptis insistentis Hugo tertius ejus successor supremam operi manum imposuit, & monachis jam ab antecessore institutis primum abbatem, nomine Achardum, venerabilis vite virum præfecit, ut ipse in suis litteris ^a loquitur, benignissima illud adimplens affectione, ad quod ejus antecessor bonæ memoriæ secundus Hugo archiepiscopus omni aspiraverat studio. Idem multa eidem abbatia beneficia confert, & quia matri ecclesie vicinior adhæret, eam honore & dignitate insigniri volens, ipsius abbatem in ecclesia sancti Johannis-Evangelistæ inter ejus canonicos dignitate & numero cœteri constituit. Ad hæc districtè vetat, ne prædicta sancti Vincentii ecclesia in prioratum umquam redigatur, alterive ecclesie subjiciatur, sed tantum Bisontino pontifici subiaceat; statuitque, ut in synodo & in aliis, quæ ad suum ipsius officium pertinent, abbas in ecclesia Bisontinensi vicarius suus existat, & in consensu præ omnibus abbatibus primum post Bisontinum pontificem locum obtineat. Acta v. kal. Novembris, anno quarto ordinationis domini tertii Hugonis Chrysolitani archiepiscopi, regnante Heinrico tertio Romanorum imperatore Augusto, anno ab incarnatione Domini M. XCIX. indictione xv. Perstat etiam nunc sub Benedictina sancti Vitoni congregatione hoc monasterium, cujus abbates Chiffletius in sua Vefontione exhibet.

Latiensis
cellæ dedicatio.
^a supra n. 14.

Jam actum est non semel de cella sancti Chlodulfi apud Laïum, cujus monasterium, id est ecclesiam, Antonius, tunc ejus cellæ præpositus, postmodum abbas ^a Senoniensis, multum amplificavit. Ea perfecta, placuit sancti Chlodulfi corpus e veteri in novam transferre ecclesiam. quod dum fieret, tres lapides ex novo ædificio in medium turbæ, quæ illuc multa confluerat, deciderunt, nec quemquam læserunt, ut ex veteri sancti Arnulfi codice discimus. Id sine dubio contigit post novi templi dedicationem, quam hoc anno a Pibone Tullensi episcopo factam fuisse constat ex litteris cujusdam nobilis viri Matfridi, & uxoris ejus Cunegundis, qui hoc ipso anno Deo & B. Chlodulfo ecclesiam, quæ in alodio suo Wissa exstabat, contulerunt, pro animabus Evononis & Marthæ antecessorum suorum, sed in primis pro anima domnæ Marthæ, prædictæ Cunegundis matris, cujus corpus in medio chori sepultum esse dicitur, & ex cujus parte ipsa cella venit. Hoc totum factum est Laio publice & legitime xv. kal. Novembris, ipso die consecrationis monasterii, præsentem domno episcopo Tullensi Pibone. Idem episcopus paulo post Beatricem, sororem Friderici marchionis, & uxorem quondam Bertholdi ducis, quæ post diuturnam infirmitatem vii. kal. Novembris hoc anno decesserat, in civitate Leucorum, sepelivit, ut Bertholdus tradit.

XLVI.
Res Germanicæ.

Eodem anno, ex eodem auctore, Cuno comes de Wifelingem strenuissimus miles sancti Petri diem clausit extremum idibus Octobris, & in monasterio, quod ipse cum fratre suo Liutolfo in proprio alodio fundaverat, scilicet Zwifalteni, honorifice sepultus est. Ad ipsum tempus idem auctor refert quod superius diximus, nimirum quod Udalricus, qui abbatiam sancti Galli & Aquileiensem episcopatum non legitime obtinebat, per quemdam ^b sui monasterii monachum, scilicet Arnoldum, expellere conatus sit, Heinrico rege favente, Gebhardum Constantiensem episcopum; sed quod in vasor ille a civibus repulsus sit.

Marcwardus
episcopus Corbeiam repetit.

Vix annum quartum Osnabrugensi in episcopatu exegerat Marcwardus, Corbeianovæ quondam abbas, cum ad matrem suam, id est Corbeiam, rediit, cui denuo præfuit. Ejus discessus causa, uti nos docent Annales Corbeianenses, fuit odium regis Heinrici, cui minus addictus erat quam papæ. Hinc factum est quod ait Bertholdus ad hunc annum, ut post sublatum anno sequente Wernherum Merseburgensem episcopum, vix ullus in tota Saxonia repertus sit catholicæ communionis episcopus. Ille Corbeiam optime rexit, sollicitus cum de regulari disciplina, tum de studiis ac de libris, unde legem edidit, ut quivis novitius die professionis suæ librum utilem & ali-

ANN. CHR.
1092.

quanti pretii bibliothecæ conferret. Ad hæc constituit, ut quilibet cellarum præpositus, aut quivis alius historiarum peritus, monasterii sui chronicon colligeret, ipseque mitteret ad futuram posterorum memoriam. Denique eo in abbatiam restituto, colonia e nova Corbeia deducta est in Bursfeldense monasterium, ut inferius dicturi sumus. In prædictis Annalibus ad hunc annum Waramundus, Corbeianus monachus, dicitur factus abbas, & anno sequenti Thiatmarus; sed ubi, non dicitur. Forte alteruter Bursfeldensis monasterii primus fuit abbas. Tunc Becelinus bibliothecæ custos erat, cui sub meridiem in eam ingresso quidam Ansgarii archiepiscopi specie ad mensam sedens, & psalmos Davidicos legens visus est, qui bono animo eum esse iussit.

Insequente anno M. XCII. res Heinrici regis in Italia & in Germania pessum abire cœperunt. In primis quippe Conradus ejus filius in patrem rebellavit, ob eam, si Dodechino credimus, causam, quod matris honori, ut pater suadebat, vim inferre detrectantem, ira odioque accensus pater spurium dixisset. Hinc regina, quam Dodechinus Adelheidem, nonnulli Praxedem, chronographus Saxonicus nondum editus Bertam vocat, e custodia elapsa, ad Mathildem comitissam confugit: Mathildis vero benigne exceptam pontifici commendavit, qui ei ut in monasterium secederet auctor fuit. Conradus & ipse a patre captus, sed mox fuga elapsus, ad Urbanum itidem se contulit, cujus auctoritate regnum adversus patrem in Lombardiam suscepit, idque summa cum omnium gratia per novem annos administravit, ac Rogerii Siciliae ducis filiam sibi matrimonio copulavit. Nec meliori loco erant Heinrici partes in Germania. Gebhardus quippe Constantiensis episcopus e nostris & apostolicæ sedis legatus, conventu apud Ulmam ^{*} habito, cum Welfone duce Bajoariæ & cum proprio fratre Bertholdo Alemanniæ duce, ceterisque ejusdem regionis principibus compactum in duos annos contra Heinricum sub jurejurando iniri curavit, uno excepto Arnolde Constantiensis ecclesie in vasore. Inter hæc rex Heinricus Veronam se recepit: Urbanus vero sub finem hujus anni Romam adiit, ubi nativitatem Domini sollempniter celebravit, permissis in Urbe Wiberti affectis non paucis, malens eorum injuriam ad tempus tolerare, quam Romanos cives armorum tumultu perturbare.

ANN. CHR.
1093.
XLVII.
Qualis rerum
civilium status.

In Gallia quoque res turbatissimæ fuerunt ob divortium Philippi regis, qui Berta uxore legitima repudiata, Bertradam, Fulconis Andecavorum comitis uxorem, Turonis ^a in vigilia pentecostes abstraxit, thoroque sociavit; ob idque Francia interdicto supposita, & Philippus ipse sacris absentus. Nullus Francorum præsulum, testante Orderico ^b, hanc execranda desponsationem celebrare voluit, uno excepto Odone Bajocensi episcopo, qui pro mercede infaustæ copulationis ecclesias Medanti opidi aliquamdiu habuisse dicitur. Non desuit officio hæc in re Urbanus papa, etsi gravibus implicatus negotiis; sed, missis in Galliam legatis; regem redarguit, obsecravit, increpavit; at nihil profecit: attamen toto illo tempore nec diadema, nec purpuram portavit, nec ullam sollempnitatem regio more celebravit. Permissu tamen præsulum privatam missam a capellano suo audiebat. Hæc aliaque plura Ordericus, qui Bertradam regi usque ad ejus mortem adhæsisse scribit.

^{*} Ulme.^a Chron.
Turon.^b Orderic.
lib. 3. p. 699.

In Anglia necdum res bene compositæ erant, plerisque ecclesiis & abbatibus pastore destitutis, cum necdum Cantuariensis ecclesia rectorem haberet: sed tandem diutina illa quatuor annorum vacatio hoc anno finita est.

Actum est superius ^c de itinere Anselmi Beccensis abbatis in Angliam, ubi quinque menses, tum ordinandi Cestrensis monasterii causa, tum pro abbatia suæ negotiis moratus est, priusquam de sufficiendo Cantuariensi ecclesie, quæ jam a quadriennio vacabat, archiepiscopo ageretur. Jam vero fere securus a timore, qui eum ab illo itinere diu revocaverat, ne scilicet vel ad hanc dignitatem promoveretur, vel saltem adspirare videretur, reditum in Neustriam parabat, cum ei regrediendi facultas a rege negata est. Interim regni primores, Cantuariensis ecclesie desolationem diuturnam gravate ferentes, cum gratia dominice nativitatis ad curiam regis pro more venissent, communi consilio regem interpellant, ut saltem publicas preces fieri sinat, quo Deus ecclesie jam dudum orbatae dignum regi pastorem suggereret. Id nonnisi ægre permisit rex: tumque rogatus ab episcopis Anselmus, modum ac formam publicarum precepcionum ordinavit, quæ per omnes Anglorum ecclesias factæ sunt. Interim die

XLVIII.
Anselmus Cantuariæ archiepiscopus invitatus eligitur.
^c V. supra n. 33.

quadam unus e regni principibus regi suggestit, nullum tantæ sanctitatis hominem sibi notum esse quam Anselmum, quippe qui nihil præter Deum amaret, nihil transitorium cuperet. Ad quod rex cachinnans: Nec archiepiscopatum Cantuariensem scilicet, inquit. Nec illum quidem, ait aulicus, uti mea multorumque opinio est. Et ego, rex inquit, in amplexus ejus ruam, si eum a me extorquere poterit, nam, me invito, nec illi, nec ulli alteri dabitur. Hæc ubi dicta, gravissimus e vestigio morbus regem corripuit, & crescens in dies ita vexavit, ut jam de ejus vita desperaretur. Tum vero de ejus animæ salute cura adstantes sollicitat, ob idque ægro suggeritur, ut carceres aperiat, captivos solvat, debita relaxet, sed in primis ecclesiis desolatis, maxime Cantuariensi pastores præfici ne diutius differat. Tunc Anselmus horum infcius, in quadam villa morabatur haud longe a Glocestria, ubi rex infirmabatur. Mandatum ergo illi, ut quantocius ad regem veniat, morienti adfuturus. Mox ipse adest, ingressusque ad regem suadet, ut peccata confessione expiet, satisfactionem & emendationem promittat, ceteraque exsequatur, quæ prius ei suggesta fuerant. Rex omnia spondet, vades offert episcopos, atque hac de re diploma scribi jubet, regioque sigillo munitum super altare poni in promissorum fidem.

Primum omnium communi totius regni matri ecclesiæ pastorem præponendum suadetur: Anselmum tali honore dignissimum omnes concordia voce acclamant. rex ipse annuit. Ad hoc nuntium vir modestissimus expavit, expalluit, reclamavit, seque ad regis præsentiam trahi non sustinuit. Ad quem episcopi: Quid agis, quid Deo restitas? Vides quo in statu sint res Anglicanæ. Omnia in confusionem versa; licentia & sceleribus omnibus fræna laxata. Ecclesia Cantuariensis, cujus oppressione omnes oppressi sumus, fere destructa & pessum data, te vocat, te liberatorem, te sospitatorem quærit, exoptatque. Rex ipse, cujus ferocia in has miseras devenimus, dat manus: tunc solus matri ecclesiæ subvenire renuit? Ad hæc reponerat vir Dei: Multas quidem & magnas esse Anglicanæ ecclesiæ miseras ac labe: at se jam senem, utpote sexagenarium, tantis malis medendis, tanto oneri imparem esse; se, ex quo monachus factus sit, rebus sæcularibus nuntium remisisse, quibus, ea saltem ætate, denuo implicari nolit. Nos vero, inquit illi, rerum sæcularium curam in nos suscipiemus: tantum spiritualibus intendas. Atqui impossibile est ait, quod dicitis. Unum spectat duplex hæc sollicitudo. Deinde abbas sum monasterii, cui me ipsum sub archiepiscopo, cui obedientiam; & sub terreno principe, cui subjectionem, debeo. Illi vero se facile omnium assensum impetraturos regerunt. Nec mora, hominem ad regem lecto decumbentem vi pertrahunt. Visa ejus in negando perveracia, rex pæne ad lacrymas tristitia affectus, obtestatur, ut ne se pœnis æternis cruciandum exponat. recordetur constantis amicitia, quam ipse parentes ipsi, suisque Beccensibus semper exhibuerant. ne patiat eorum filium corpore simul & anima perire. *Certus sum enim*, inquit, *quod peribo, si archiepiscopatum in meo dominio retinens vitam finireo*. His verbis commoti omnes præter Anselmum, cui mortem regis, Angliæ perturbationes, omnia denique crimina, quæ deinceps consecutura essent, imputatum iri affirmant, ni archiepiscopatum subeat. In his angustiis conversus ad duos, qui se comitabantur monachos, Balduinum & Eustachium; Ecce, inquit, mihi non subvenitis? professus se, si Deus sinat, mori malle, quam talem subire sarcinam. Ad quod Balduinus: Si Dei voluntas est, ut id ita fiat, quales sumus nos, ut ei contradicamus? Ad hæc verba lacrymæ ex oculis, sanguis e naribus, veri doloris certa indicia, Anselmo ubertim eruperunt. Tanta demum obstinatione fatigatus rex, fatigati omnes, virgam pastorem afferri jubent, eamque, velit, nolit, ejus digitis, quos volæ infixos tenebat, rege porrigente, vi aptant; moxque *Vivat* acclamantibus omnibus, canticum *Te Deum* inchoatur. & dum continuatur, Anselmus ad ecclesiam portatur potius quam ducitur. Ritibus solitis in ecclesia peractis, ille ad regem redit, prædicatque eum ex hac infirmitate non moriturum. tantum ut infectum esse jubeat, quod de se factum est. His dictis, ab eo discessit, multaque ad eos, qui se comitabantur, de sua ad tantæ dignitatis molem sustinendam impotentia, præsertim sub eo rege, lacrymans peroravit. quod perinde esset, atque taurum indomitum, & vetulam debilemque ovem in aratro sub eodem jugo conjungere. Acta sunt hæc, teste Eadmero, anno incarnationis dominicæ M C III. pridie nonas Martii, prima dominica quadragesimæ. Mox præcepit rex, ut Anselmus de omnibus ad archiepiscopatum pertinentibus incunctanter investiretur, speciatim de abbacia sancti Albani, quam

Lanfrancus

Lanfrancus, ejusque antecessores jam habuerant. quod executioni statim demandatum est, Gundulfo Roffensi episcopo Anselmum per omnes villas deducente, & amico necessaria procurante.

Inter ea missi a rege in Neustriam nuntii, comitis, archiepiscopi, & Beccensium super hac electione consensum eliciunt. Assensit in primis Willelmus archiepiscopus, scriptis tum ad regem, tum ad Anselmum litteris. Quæ ad Anselmum missæ sunt, hanc præferunt inscriptionem: *Frater Guillelmus archiepiscopus domino & amico Anselmo, Dei benedictionem & nostram*. Epistolæ hæc summa est, ut divinæ voluntati hac in re se subiciat. Eiusdem argumenti epistolæ a comite & Beccensibus datæ, quibus acceptis, rex Anselmum per se suosque convenit, petitque, ut Cantuariensis ecclesiæ prædia, quæ post mortem Lanfranci suis pro eorum obsequiis dederat, sui causa cederet. At nullo pacto rex ejus consensum extorquere potuit. quæ res prima discidium fuit occasio, Anselmo gaudente, quod hac occasione prælationis onere se exonerandum speraret, non modo archiepiscopalis, sed etiam abbatialis. Jam enim virgam abbatialem ad Beccenses remiserat. Verum contra accidit. Rex enim, auditis omnium hac de re querimoniis, adunato Wintoniæ conventu, Anselmum eo accersivit, multisque promissionibus illecto, ut primatum Anglorum ecclesiæ suscipere, tandem persuasit. Post hæc Cantuariam adiit Anselmus VII. kal. Octobris summa omnium, monachorum, clericorum, totiusque plebis jubilatione acceptus; ibique tandem a Thoma Eboracensi archiepiscopo, præsentibus præter duos omnibus Anglorum episcopis, pridie nonas Decembris consecratus est. quæ omnia fuscè ac distinctè commemorat Eadmerus. Nec illud omittendum, quod ipsa die, qua decessit Anselmus alter Mediolanensis archipræsul, Urbani partibus tunc addictissimus, eadem etiam consecratus est Anselmus Cantuariæ archiepiscopus & Angliæ primas, qui Urbano quoque ab initio se obsequi palam professus est, cum rex ipse & episcopi plerique Anglicani necdum Wiberto Urbanum absolute prætulissent. Dein octavo a consecratione die peracto, ad curiam regis instante nativitate Domini profectus, festive ab eo, cunctisque aulicis exceptus est. Verum hæc lætitia non diu tenuit. nam ubi rex, ut vir sanctus prædixerat, convaluit, ecclesias, totumque regnum malis artibus exactionibusque vexare ac turbare institit. quod multas viro Dei molestias fecerunt.

De hac electione complures exstant tum Anselmi, tum aliorum epistolæ initio libri tertii ejus epistolarum. Prima est ipsius Anselmi ad suos Beccenses, quibus significat factam de se invito electionem, cui ut consentiant suadet, quando id aliter fieri nequit. Secunda est Osberni Cantuariensis monachi, Anselmum hortantis ad suscipiendum archiepiscopatum, ad quem tot divinis indicii vocatus sit. *Quid namque insignis*, inquit, *ad te eligendum ostenderet Deus, quam, ut tu promovereris, regem triumphis nobilem, severitate cunctis formidabilem, lecto decubuisse, ad mortem usque agrotavisse; te autem provento statim eundem respiravisse, convaluisse, atque ex ferro & immuni missimum pariter ac mansuetissimum redditum fuisse? Quid, inquam, aut ad effectum dulcius, aut ad innocentiam præstantius, quam te ante lectum agrotantis violeuter pertractum, dextram aliorum dextris impudenter de sinu extractam; sinistram, ne sororem juvaret, fortiter retentam; virgam, ceteris digitulis pertinaciter oclusis, pollicis atque indicis crudeliter impactam; post hæc toto corpore e terra te elevatum, episcopalis brachiis ad ecclesiam deportatum, ibique, adhuc te reclamante, & importunis minis obsistente, TE DEUM LAUDAMUS esse cantatum? Quid, inquam, vel ad divinas laudes magnificentius, vel ad humana spectacula gaudentius, quam quod in tua electione, exclusis omnibus transacta tempestatis afflictionibus, omnia ad proprii juris possessionem, veluti jubileo termino cucurrerunt: dum vincit ad expeditionem, carcerati ad lucem, captivi ad libertatem, oppressi dirissimis exactorum furoribus, redierint ad erectionem? Omnia hæc te loquantur, tibi famulantur, tuis meritis adscribuntur. Hæc, pluraque alia Osbernus, omnino conformia his, quæ de hac electione tradit Eadmerus, æqualis, ut ille, auctor. Tertia ejusdem libri tertii epistola est Gundulfi Roffensis episcopi ad Beccenses, ut ne tristentur de erepto sibi abbate. Quartâ Anselmus ipse Beccenses monet, ut sibi, regique consensum suum litteris testentur. Quinta est prædicti Osberni, Anselmum hortantis ad accelerandam suam consecrationem. *Recuperemus in te*, inquit, *quod in mortuo sanctissimo patre Lanfranco perdidimus: quem mortuum semper dolebimus, quoad usque illum in te viderimus*. Sexta est ipsorum Beccensium ad Anselmum, qua ei significant, quosdam e suis ejus electioni, tamen gravate, consen-*

Annal. Bened. Tom. V.

Q9

X L I X.
Consentientibus omnibus consecratur.L.
Anselmi hæc de re epistolæ.

ANN. CHR.
1093.

fisse; quosdam se numquam consensuros testatos fuisse.

Septimam scripsit Anselmus ipse ad eosdem Beccenses, a quibus se abstractum ægerime ferre asserit, nec ficta humilitate, quæ quorumdam malevolorum calumnia erat, recusasse diu archiepiscopatum. *Quibus nescio, inquit, quomodo possim persuadere, quæ sit in hac re conscientia mea, si illis non satisfacit vita & conversatio mea. Sic enim vixi jam per triginta tres annos in habitu monachico, tribus scilicet sine prelatione, quindecim in prioratu, totidem in abbacia annis, ut omnes boni me diligere, qui me noverunt, non mea industria, sed gratia Dei faciente; & magis illi, qui me interiorius & familiariter noverunt: nec aliquis in me videret aliquod opus, unde me prelatione delectari cognosceret.* Ideo autem vir sanctus ab illa calumnia se purgat, ne amicis & fratribus suis hæc scandalum & offendiculum ingeneraret; Deumque testem invocat, se, si salva obedientia & caritate ipsi liceret, malle sub prælato monachum vivere & obedire, atque ab eo necessaria accipere, quam aliis hominibus præesse ac dominari, terrenisque opibus affluere. Tum subdit: *Domine, si fallit me conscientia mea, ostende mihi me ipsum, & corrige me, & dirige in conspectu tuo viam meam; & seve mihi placeat, ut quod incæptum est ab hominibus de mea electione fiat, seve potius ut non fiat; dirige me in via tua, & ingrediar in veritate tua. Domine, tu vides, sicut dixi, conscientiam meam: tu esto mihi testis ad eos, qui aliter de me suspicantur, & ostende illis eam, ne ledant suas aut aliorum animas, male eam judicantes.* Dein Beccensibus facit satis, quod, cum se ipsis tradidisset in servum in nomine Domini, electioni tamen suæ in archiepiscopum consensisset. quæ omnia ideo a se scripta dicit, ne falsi calumniatores sui alios veneno suæ calumniæ inficiant. In fine Beccenses consolatur, quod ab eis avulsus sit, rogatque ut hanc epistolam amicis suis episcopis & abbatibus ostendant ad diluendam, si quæ in ipsis esset, sinistram de se opinionem. qua de re peculiare litteras Gisberto Ebroicensi, & Fulconi Belvacensi episcopis scribit.

L I.
Willelmus in
abbacia ei sus-
ceptus.
a Anselm.
lib. 3. ep. 15.

b ibid. ep. 8.

* Poissy.

Hac eadem epistola Beccenses insuper hortatur, ut abbatem quantocius eligant. Antequam fieret electio, Anselmo scripserat Rotbertus dux Nortmannorum, ejusque hac de re consilium expetierat, uti Anselmus ipse in litteris a ad suos Beccenses testatur, eosdem monens, ut, cum ad ipsum epistolam sibi soli legendam scripturi essent, *non nimis sit gracilis scriptura. Postquam enim, inquit, illud, quod de me incæptum esse mecum doletis, contigit; multe diurnæ & nocturnæ lacrymæ visui meo nimis nocuerunt. Non enim celsitudo, aut opulentia archiepiscopatus eas tantum valuerunt sua consolatione reprimere, quantum timor & radium ejus eas potuerunt sua perturbatione exprimeret.* Quemnam sibi in abbacia successorem Rotberto duci suggererit, discimus ex alia ejus epistola b ad Baldricum priorem aliosque Beccenses, quibus eligendum proponit Willelmum, qui prior fuit apud Peceium; præcipitque Baldrico priori, ut ipse, quicumque sit abbas, locum suum ne deserat, nisi ejus ipsiusque Anselmi consensu. Eundem rursus Willelmum eligendum suggerit in epistola XIV. ad amicum suum Eudonem, Nortmanniæ ducis dapiferum, *quamvis plures alii sint inter eos, inquit, scilicet Beccenses, hac prelatione non indigni.* Willelmus iste ex nobili Nortmannorum prosapia originem ducebat, in castro Montis-fortis super Rillam natus clarissimis parentibus, Turstino & Albereta, quæ Rogerii de Bello-monte, patris Rotberti comitis, neptis erat. Post litterarum studia in Beccense monasterium anno ætatis vicesimo-quinto admissus est ab Anselmo abbate, quo magistro insignem in virtutibus progressum fecit, ab eodem institutus prior apud Peceium * in diocesi Carnutensi, de quo infra. Anselmi litteris a Girardo monacho Beccum allatis, quibus Willelmum sui in abbaciali dignitate successorem designabat, lectisque in Beccensi capitulo die festo assumptionis B. Mariæ, in sequentem Octobrem dilata electio est. Adfuit ad conditum diem Anselmi rogatu Rogerius ex monacho Beccensi primus abbas Exaquensis. Assensere omnes, aut fere omnes Anselmi sententiæ, & Willelmum abbatem dixerunt. Probata a Rotberto duce electio, electusque ab eo gratiose acceptus; moxque Beccum reductus a Rotberto filio Anschitilli, ejusdem Willelmi consobrini, agente Rotberto comite Mellenstensi, qui omnibus ministris suis mandavit, ne quis suorum novo abbati, ejusque hominibus ullam molestiam inferret. Rediit itaque Beccum Willelmus pridie festi dedicationis illius ecclesiæ, quod x. kal. Novembris celebratur, totumque ipsius festi officium complevit: at vero sedem abbacialem non infedit ante acceptam benedictionem ab archiepiscopo Rotomagensi, quæ in pro-

ANN. CHR.
1093.

imum mensẽ Augustum dilata est. Hic tertius est abbas percelebris Beccensis monasterii, ubi sub Anselmo abbate monachi octoginta supra centum in veteri scheda recensentur.

In suburbano sancti Augustini apud Cantuariam monasterio e vita migravit Wido abbas hoc anno, ut tradit Simeon Dunelmensis, Willelmo Thorno præferendus, qui ejus obitum triennio prævertit. Eo mortuo, Augustinenses monachi regem Willelmum adeunt, eligendi successoris facultatem impetraturi. Ille vero abnuvit dicens, se velle omnes baculos a pastorales per totam Angliam in potestate sua habere, & de eis pro libito agere. Tunc enim ecclesiæ in toto regno sub licitatione venales erant. Itaque spe sua frustrati monachi, domum tristes & anxii redeunt. Erat tunc temporis in illo cœnobio quidam novitius monachus, sed ætate jam & moribus gravis, natione Nortmannus, regisque Willelmi consanguineus, nomine Hugo de Floriaco, qui Willelmo Conquestori ejusque filio æquivoco strenue militaverat. Is quondam cum Willelmo Rufo Cantuariam profectus, sancti Augustini monasterium adiit, ubi monachorum conversatione mirifice delectatus, se in eorum consortium admitti postulavit, rege non tantum annuente, sed etiam flagitante. Postulati compos, in patriam rediit, rebusque in consanguineos & egenos distractis, prædictum monasterium repetiit, ibique a Wido abbate monastica veste indutus est. Vix annum probationis tunc expleverat, cum fratres ut regem emollirent, de eo eligendo consilium iniere, rati Willelmum regem ejus electioni haud ægre assensurum. Et quidem ut ille consanguineum suum vidit, olim sibi, tunc Christo militantem, animo consternatus in has voces cum lacrymis erupit: Hunc meum consanguineum vobis abbatem concedo, quem nisi susceperitis, monasterium vestrum in favillas redigam. Tum vero monachi haud gravate regis voluntati paruerunt, unusque obsistebat Hugo, suam cum in litteris, tum in religione monastica imperitiam obtendens. At regi & monachis obtemperare coactus est, sicque in præfectura se gessit, ut neminem ejus electionis pœniteret. Diu ejus ordinatio dilata fuit, propterea quod nondum sacros ordines haberet, teste Eadmero b, qui eum Beccensem vocat.

Ubi primum in sede Cantuariensi constitutus est Anselmus, Ernulfum in ecclesia Christi priorem instituit, ut scribit Willelmus Malmesburiensis, ex quo quis, qualisve fuerit Ernulfus discimus. Sic enim ille in libro primo de pontificibus Anglorum, ubi de Rossensibus episcopis agit. *Ernulfus natione Gallus, apud cœnobium sancti Luciani in Bellovaco non paucum tempus monachus egit. Sed, cum nonnulla plena insolentia videret, quæ nec emendare posset, nec pati vellet; discessum intendit, quæsto prius a Lanfranco consilio; incunctanter facturus quidquid ille iuhendum putasset. Ille qui hominis industriam calleret, (nam & apud eum diu Becci studuerat) persuasit ut ad se veniret, quia ibi animam suam salvare non posset. Venit ergo, & toto tempore Lanfranci monachus apud Cantuariam, ab Anselmo prior ibidem, mox apud Burgum abbas, a Radulfo episcopus apud Rosam constitutus est, ut inferius videbimus. Prior factus, dejectam priorem parietem ecclesiæ, quam Lanfrancus edificaverat, adeo splendide erexit, ut nihil tale in Anglia possit videri in vitrearum fenestrarum luce, in marmorei pavimenti nitore, in diversicoloribus picturis, quæ mirantes oculos trahunt ad fastigia lacunarum.* Complures ad eum epistolas scripsit Anselmus, quas inferius data occasione commemorabimus. Virum non modo pium ac religiosum, sed etiam doctum fuisse probant Lanfranci, Anselmi, aliorumque de eo judicia, & relicta ab eo, pauca licet, ingenii monumenta. Dum Cantuariæ maneret, eum consuluit Walchelmus, Wentanæ ecclesiæ episcopus, de incestis conjugii: cui scripta epistola respondit Ernulfus, *sub veste religiosa*, ut de se ipse dicit, *virventium minimus*: in cujus sine epistolæ arguit quoddam factum Lanfranci circa matrem quamdam, quæ filia maritum sibi usurpaverat: qua in re Lanfrancus fecisse dicitur quod debuit, sed non perfecisse. Altera est ejusdem Ernulfi epistola ad quemdam Lambertum, qui ipsum consuluerat de variis dubiis circa sanctissimum eucharistiæ sacramentum. Prima quæstio est, cur tunc alio ritu porrigeretur corpus dominicum, quam a Christo in cæna fuerat institutum? Ad quod respondet Ernulfus, necdum episcopus, modum conferendi sacramenta in potestate ecclesiæ a Christo relicta fuisse. Hinc morem tunc receptum porrigendi corpus Domini intinctum approbat, idque factum dicit, ne sanguis Domini effunderetur. *Quo pacto, inquit, evenit, ut, secundum Salvatoris præceptum, ejus carnem edat fidelis, sanguinem bibat, periculum evadat, quem in tanta re offendere oppido formidat.* Mitto alias de hoc

Annal. Bened. Tom. V.

Q 9 ij

L II.
Cantuarie ab-
bates S. Petri.a Thorm.
p. 1704.b Eadm. hist.
nov. lib. 4.
Ernulfus
prior in eccle-
sia Christi.

ANN. CHR.
1093.

sacramento quaestiones Ernulfo propositas, qui suam de eucharistia fidem sub finem epistolae sic exponit: *Credimus, & certum tenemus, substantiam panis verborum virtute esse mutata in substantiam dominicae carnis. Certissime tamen scimus, & sensibus corporeis comprobamus, qualitates panis immobiliter permanere, cujus substantiam, quia caro facta est, credimus non manere.* Nihil ad catholicam fidem expressius. Hæc Ernulfi epistola cum altera edita est in Spicilegii tomo secundo, ubi auctor inutiles circa fidei mysteria quaestiones non probat: *Quoniam de sua, inquit, salute dubitare videtur, qui de mysteriis salutis quaestiones facere cognoscitur.*

S. Albani & Eliensis abbatibus.
a V. lib. 65.
n. 13.

Hoc ipso anno Paulus ex Beccensi monacho sancti Albani abbas mortuus est in reditu e Tinemuthensi ecclesia, quam Dunelmensibus abstulerat, ut Simeon Dunelmensis tradit. De eo plura superius^a. Successor ejus de Albineio cognominatur a Radulfo de Diceto. Hic ab egregia Nortmannorum stirpe trahens originem, ut Mathæus Parisius de eo tradit, Willelmi secundi & Heinrici primi regum amicitia usus, multos ab eis honores & census adeptus est. Ejus tempore, id est anno M C X V. nova basilica, quam Paulus aedificaverat, dedicatur v. kal. Januarii, quæ festivitas tam in sollempniis, quam in conviviis, usque ad epiphaniam protracta est.

b Angl. sac.
10. I. p. 612.

Eodem quoque anno Simeon Eliensis abbas, multis licet^b constrictus angustiis, centum nihilominus ætatis annos supergressus, naturæ debitum solvit, regiminis sui anno tertio-decimo: post cujus obitum abbatialis sedes per septem annos vacavit, nimirum usque ad obitum Willelmi Rufi, qui vacantium ecclesiarum redditus in suos usus expendere consueverat. Hæc ex Thoma Eliensi.

L III.
Anselmi epistola de cantuaris Parisiensis secessu.c Anselm.
lib. 3. ep. 12.

Necdum consecratus erat archiepiscopus Anselmus, cum ad eum nuntius pervenit, Walerannum, Parisiensis ecclesiæ cantorem, amicum suum, ad monasterium S. Martini de Campis secessisse, & monasticum habitum studiosissime & intentissime petere: ast a Goffrido episcopo illinc vi abstractum esse. Id indignè ferens, Goffrido epistolam^c scripsit *frater Anselmus*, ut de se ipse inscribit, *Dei disponentis omnia dispositione electus archiepiscopus Cantuariæ.* In hac epistola Goffridum amice & modeste monet, ut ne Walerannum a proposito abducatur. *Mi pater, inquit, si omnia facienda sunt cum consilio; cujus magis consilio, quam ejus, qui admirabilis consiliarius, Deus fortis dicitur? Ipse quippe consulit ad perfectionem nitentibus, ut omnia relinquunt, & se sequantur. . . . Hoc consilium magis in monachico, quam alio vite proposito impleri sancti patres intellexerunt.* Tum prolatis Gregorii Magni ad Desiderium Viennensem episcopum & concilii IV. Toletani, quæ alias^d retulimus, testimoniis, hæc subdit: *Horrendum est etiam auditu, ut, quos Christus elegit de mundo, episcopus religet in mundo: ut, quos Christus trahit ad portum de procellis & tempestatibus mundi, hos episcopus retrahat a portu in naufragios turbines mundi: & quos abscondit in ovili a multitudine infidantium luporum, hos episcopus rapiat de ovili, & exponat multitudini luporum.* In fine excusat quod sigillum hæc epistola non habeat: *quia & abbas, inquit, jam non sum, nec me delectat pingi quod non sum.* Epistola sequens directa est ipsi Waleranno, ut eum in proposito confirmet. Sub finem superioris ad Goffridum epistolæ, ejus precibus commendat consecrationem suam, quæ faciendâ erat in dominica, qua cantatur *Populus Sion*, hoc est dominica secunda adventus, quæ eo anno incidebat^e in dominicam post festivitatem S. Andreae, pridie videlicet nonas Decembris, ut ipse ad Baldricum priorem & fratres Beccenses scribit. Walerannum in proposito non perstitisse indubitanter asserit Gerardus^f a Bosco, factumque Goffridi episcopi multis argumentis probare conatur. Goffridum quippe potuisse reposcere clericum, qui sine licentia in monasterium fugerat, cum præsertim id ecclesiæ necessitas postulareret. Neque modo, cum res exigit, fas esse retinere clericum, sed etiam monachos accersere, qui munera clericorum gerant. De clericis quidem id verum esse potest, cum dubia est eorum ad monasticam vitam vocatio: at si certa sit, nec clericus ille in clericali statu facile salutem suam operari possit, quis Deo vocanti resistere audeat? Ad monachos quod attinet, eos e monasteriis abstrahere non licet, absque permisso abbatis, ut Gregorius VII. in epistola docet.

d lib. 10.
n. 21. & lib.
35. n. 62.e Anselm.
lib. 3. ep. 15.f Hist. Paris.
p. 701.L IV.
Concilium Sueffionense in Roscelinum.g V. lib. 67.
n. 78.

Convocatum hoc anno apud Sueffionas concilium episcoporum a Rainaldo Remorum archiepiscopo adversus Roscelinum, qui ut superius^g vidimus, tres sanctissimæ Trinitatis personas, non unam tantum, sed tres esse res contendebat. Ubi primum hunc errorem in vulgus spargi intellexit Anselmus tunc Becci abbas, epistolam hac de re scripsit ad Fulconem Belvacensem episcopum, tum ut catholicam fidem assereret,

ANN. CHR.
1093.

tum ut Lanfrancum vindicaret, quem Roscelinus in hac sententia fuisse calumniatum, suamque hac de re epistolam ad proximum Sueffionense concilium per Fulconem perferri postulavit. Citatus ad concilium Roscelinus, errorem abjurare simulavit: at, ut est hæreticorum genius, post concilium pristinam sententiam clandestinis disputationibus studiosissime defendere perseveravit, uti Ivo Carnutensis episcopus nos docet in epistola, quam eidem Roscelino scripsit, eum monens, ut palinodiam scribat, & recantatis opprobriis vestem Domini a se publice conscissam publice resarciat. Hinc Beccenses Anselmum jam Cantuariensem episcopum impulere, ut, quod jam brevi epistola inchoaverat, accurata disputatione perficeret. quod vir sanctus statim aggressus est, edito insigni libro de fide Trinitatis & de incarnatione, quem Urbano summo pontifici examinandum obtulit. Initio hujus libri exponit, quo pacto a fratribus suis ad eum scribendum adductus sit, ad solvendam scilicet quaestionem, illam, qua Roscelinus ita irretitus erat, *ut nullo modo se expediri ab ea posse crederet, nisi aut incarnatione Dei Patris aut Spiritus-sancti, aut eorum multitudine se impediret.* Porro prædictæ novitatis auctorem in sua perseverantem sententia dicere, *se non ob aliud abjurasse quod dicebat, nisi quia a populo interfici timebat.* quæ Berengarii, aliorumque ejusdem farinae novatorum frivola excusatio est. In capite secundo sanctus Doctor graviter redarguit temerarios ejusmodi homines, qui contra catholica dogmata disputare audent, quod ea intellectu & ratione assequi non valeant; id esse non posse rati, quod nequeunt intelligere: unde contingit eos in multos errores ire præcipites. nec mirum, quippe qui antequam per soliditatem fidei habeant spirituales alas, in altissimas de fide quaestiones assurgere præsumunt. Fide itaque assurgendum esse ad intellectum rerum divinarum, non intellectu ad earum cognitionem. Cum errori pertinaciter hæreret Roscelinus, exilio deportatus est in Angliam, ubi novas conciviti turbas, in academia scilicet Oxoniensi, asserens sacerdotum filios ad sacros ordines promoveri non posse. qua de re Thomas Stampensis, qui illa in academia theologiam docebat, contra eum scripsit. Cum vero temerarius ille novator calumnias nescio quas in venerabilem Cantuariæ archiepiscopum Anselmum spargeret, pulsus ex Anglia est. Alias itidem rixas habuit Roscelinus cum quodam theologo, nomine Petro, cujus hoc de argumento epistolam Petro Abaelardo nonnulli perperam tribuere, ut suo loco videbimus.

Hic primus erat annus episcopatus Hugonis de Petra-fonte episcopi Sueffionensis, qui sine dubio prædicto Sueffionensi concilio cum Rainaldo Remorum archiepiscopo interfuit: sed aliorum, qui interfuerunt, nomina, quæ ignorantur, legere mihi videor in litteris, quibusidem Hugo res omnes, quæ ad monasterium sancti Theobaldi de Basilicis pertinebant, ratas habet. Situm erat hoc monasterium prope Basilicas* ad Vidulam* fluvium supra Branam opidum. quod monasterium Gervasius Basilicarum dominus condidisse traditur: Manasses vero de Basilica Majori-monasterio contulisse, probante & laudante Rainaldo tunc temporis Remorum archiepiscopo, & Hilgodo Sueffionensium episcopo, adeoque non ante annum M XC. quo Hilgodus, abdicato episcopatu, ad Majus-monasterium secessit. Sub ejus successore Heinrico, cum prædictus Manasses quædam illius cellæ bona invasisset, postmodum facti pœnitens, apud Sueffionas hæc relaxavit. Post Heinricum, qui dimisso episcopatu Cluniacum secessit, ubi & monachus factus est, ut postea^a videbimus, ejus successor Hugo episcopus, ut mox dicebam, ea omnia, quæ sui antecessores monachis illius cellæ concesserant, sua quoque auctoritate roboravit, facta insuper donatione cuiusdam prædii, quod ad ditionem Sueffionensis episcopi spectare dicebatur. His litteris apposita sunt signa primo quidem ipsius Hugonis episcopi, tunc temporis decaniam & cancellariam in manu sua tenentis; deinde Sueffionensium canonicorum; tum Rainaldi Remorum archiepiscopi, Elinandi Laudunensium episcopi, Gervini Ambianensium, Ratbodi Noviomensium, & Gerardi Morinensium episcoporum; postremo abbatum, scilicet Heinrici sancti Remigii, Odonis sancti Medardi, Johannis sancti Nicasii, Nocherii sanctæ Helenæ seu Altivillarensis, Burchardi sancti Basoli, & Baldrici Burgolii, quos omnes prædicto concilio interfuisse conjicio ex chronicis notis eidem chartæ subjunctis, quæ sic habent: *Actum anno incarnationis dominicæ M XCIIII. indictione I. regnante Philippo anno XXXIV. episcopante domno Hugone anno I. Ego Hugo episcopus tunc temporis, & cancellarius scripsi, & subscripsi. Confirmatum in concilio Remis celebrato hebdomada tertia quadragesimæ; & ut irrevocabile permaneat, anathematis est*

L V.
S. Theobaldi de Basilicis monasterium.* Basiles:
* la Velle.

a infra n. 71.

ANN. CHR. 1093.

apposita sententia. Hinc discimus præcise tempus concilii Remensis, quod anno sequenti præfente Richerio Senonensi archiepiscopo, in causa Philippi regis & Bertradæ habitum est. Postmodum eidem Theobaldi monasterio unita fuit collegiata ecclesia sanctorum martyrum Rufini & Valerii, qui apud Basilicas sanguinem pro Christi fide profuderunt.

Jam fere biennium erat, ex quo Ambianensera episcopatum obtinebat Gervinus, qui præmissis litteris subscripsit. Exstat ad eum Anselmi Cantuariensis archiepiscopi epistola de quodam fratre Normanno, ipsius Anselmi ecclesiæ professo, qui in quodam Ambianensis diocesis monasterio abbas electus fuerat; cujus ordinationi ut assensum præberet Anselmus, a Gervino rogabatur. quod ille renuit, propterea quod se inconsulto in Galliam trajecisset. Forte agebatur de eligendo abbate in monasterio sancti Fusciani martyris, ad cujus reliquiarum transpositionem in novum feretrum, quod cujusdam fratris labore & sumtu auro, argento, gemmisque paratum erat, idem Gervinus seu Gerwinus litteris invitavit Lambertum episcopum, Atrebatensi proprium ecclesiæ hoc anno datum, quam a multis annis Cameracenses episcopi hucusque rixerant. Consecratus fuit Romæ Lambertus ab Urbano papa, qui varias pro eo epistolas scripsit tum ad Rainaldum Remorum archiepiscopum, tum ad Cameracenses, qui Lamberto adversabantur, tum ad abbates diocesis Atrebatensis, Aloldum sancti Vedasti, Richardum Marcianensem, Albertum Hasnonensem & Hamericum Aquicincensem seu Aquicinctensem, necnon ad abbatissas sanctæ Ragenfredis atque Strumensem. quæ omnes epistolæ, ceteraque, quæ ad Lamberti electionem pertinent, in tomo quinto Miscellaneorum Baluzianorum edita sunt.

Inter præcipuos monasterii sancti Theoderici Remensis benefactores censendi sunt Laudunenses episcopi, in his Elinandus, qui hoc anno tria eidem loco altaria absque personis tenenda concessit. Hujus rei litteris adscripta sunt signa cum ipsis Elinandus Rainaldi archiepiscopi, Hugonis Sueffionensis, Fulconis Belvacensis, Ratbodi Noviomensis, & Girardi Morinensis episcoporum; dein Henrici abbatis sancti Remigii, Nocheri Altvillarensis, Rodulphi sancti Theoderici, Burchardi sancti Bafoli, Johannis sancti Nicasii abbatum. Actum xi. kal. Aprilis hoc anno, indictione i.

Verum insignis est in primis charta Rainaldi Remorum archiepiscopi, qui eodem tempore altare Hermundi-villæ sancto Theoderico donavit his verbis memoratu dignis. Cum ad Remensis ecclesiæ curas, oneraque portanda infirmitatis nostre imbecillitatem divine vocationis dignatio accersivit, circa hoc potissimum nostræ desiderii intentionis efficacia, ut ecclesiis, fideliumque cœnobis altaribus, quæ in jura nostra manciparentur, auferemus: ne penuria afflictæ, in divinis cultibus repidiores redderentur. Verum, quia sancti Theoderici ecclesiæ hæcenus munificentia nostræ una inter ceteras inexperta remanserat; cum primum nobis altare, quod eidem ecclesiæ contiguum, finitimumque adjaceret, accessit, oppido gavisi sumus, opportunum habentes, ut imperse ceteris liberalitatis nostræ ecclesiam hanc alienam diutius minime relinqueremus. His præmissis, Rainaldus prædictum Hermundi-villæ altare impersonaliter sancto Theoderico tradit, eo pacto, ut suum patrisque ac matris anniversarium ibidem peragatur. Actum Remis in archivo pontificali, anno incarnationis dominicæ M. XCIII. indictione II. (forte a Septembri inchoata) regnante gloriosissimo Francorum rege anno XXXIII. archiepiscopatus autem domni Rainoldi anno X. Subscribunt iidem, qui supra, abbates, Henricus sancti Remigii, Nocherus Altvillarensis, Burchardus sancti Bafoli, & Seguinus sancti Nicasii, idemque Casæ-Dei abbas, cujus vice Johannes superius laudatus, sancti Nicasii abbatiam regebat.

Duo in Galliis celeberrima in primis erant monasteria, Cluniacense nimirum & Majus-monasterium, ad quorum normam pleraque Galliarum monasteria vel informabantur, vel reformabantur. Hinc est, quod rex Philippus, cognito Parisiense sancti Maglorii monasterium ad tantam cum in spiritualibus, tum in temporalibus desolationem devenisse, ut ad paucos fratres redactum esset, qui omnino sæculariter viverent, eundem locum Bernardo Majoris-monasterii abbati commisit in meliorem statum restituendum. Hanc vero depravationem incuria & culpa Haimonis ac superiorum abbatum accidisse testatur Philippus, litteris hoc anno datis, quarum hæc verba. Notum sit omnibus habere nos capellam dominicam, in honore beati Bartholomæi apostoli, & beati Maglorii confessoris constructam, sicut in Parisiorum civitate juxta aulam regiam, quæ hæcenus a propriis abbatibus non tam gubernata, quam desolata vide-

LVI. Gervino episcopo Ambianensi scriptæ litteræ. a V. supra n. 3. b Anselm. lib. 3. ep. 32.

c Baluz. Miscell. to. 5. p. 283.

LVII. S. Theoderici altaria data.

* Hermonville.

d V. lib. 67. num. 93.

LVIII. S. Maglorii monasterium reformatum.

ANN. CHR. 1093.

batur, maxime tempore Haimonis abbatis per cujus incuriam in tantum adnihilata erat primo monastici ordinis religione, dein vero exteriorum depopulatione, ut pauci fratres, qui adhuc ibi remanserant, de rebus ecclesiæ, prout monachos decet, sustentari non valerent, & jam pene ad secularitatem redacti, unusquisque de proprio suo, prout poterat, cum magna necessitate & ordinis transgressione sibi procurabat. De hac ergo desolatione cum supra dicto abbate Haimone rationem ponentes, cum se excusare non posset, & per negligentiam suam omnia hæc accidisse cognosceret, assensione ejusdem & supplicatione fratrum loci ipsius habitatorum, admonitione quoque optimatum nostrorum, & suggestionem quorundam religiosorum virorum, hoc consilium salubre reperimus, ut ecclesiam ipsam in manus ordinate & monastice viventium, abbatis videlicet Bernardi & monachorum sancti Marini Majoris-monasterii, ad restaurandum traderemus. quod & fecimus pro redemptione animæ nostræ &c. Actum est hoc Parisius publice in aula regia, coram subscriptis testibus, anno ab inc. Domini M. XCIII. indict. i. epacta XXVI. x. kal. Martii, regnante Philippo rege, anno ordinationis sue XXXVI. His litteris apposita sunt signa ipsius Philippi regis, Ursionis Silvanectensis episcopi, Hugonis fratris Philippi regis, Widonis dapiferi regis, Adelmi constabularii regis, Simonis de Nielfo, Gouilini regis camberlarii, Gauterii camberlarii regis, Willemi camberlarii reginæ, & Harduini camberlarii reginæ, & aliorum. Ex monachis huic sanctioni præsentibus fuerunt Hilgodus, qui fuit Sueffionum episcopus, & Andreas frater ejus, Robertus Parisiensis prior supra dicti cœnobii, & Robertus de Castella, qui fuit dapifer supra scripti regis Philippi. Hubertus cancellarius scripsit & subscripsit. In Pratenfi necrologio Haimo abbas sancti Maglorii Parisiensis v. kal. Junii obiisse dicitur.

Mirum est Philippum regem pristinae disciplinæ in monasteriis restitutionem eo tempore, quo licentius & solutius vivebat, tanto studio curasse. Id vero non tantum superiori exemplo, sed etiam aliis constat. In his alterum suppeditat ipsius Philippi epistola ad prædictum Bernardum Majoris-monasterii abbatem, quem hortatur ad reformandos perditissimos Farenfis parthenonis mores. quod etsi referre quodammodo vetat celeberrimi ac religiosissimi modo cœnobii reverentia, tamen reticere non sinunt historiæ leges. Hæc epistola sic habet, ex autographo desumpta.

Philippus Dei gratia Francorum rex, Bernardo venerabili Majoris-monasterii abbati, omnique congregationi sibi commissa, salutem. Quamvis sanctitatem vestram in multis me exasperasse cognoverim; tamen volo vobis manifestum esse, ecclesiam vestram super omnes alias monastici ordinis ecclesias dilexisse, & propter humilitatem & patientiam vestram amodo diligendam disposuisse. Verum quia multis & magnis præpeditis negotiis, peccatis meis, fateor, exigentibus, vestrae sanctitati satisfacere neglexi; nunc obnixè deprecor, ut me, licet immeritum, deinceps in orationibus vestris suscipiatis: quatinus per eas in presenti & in futuro merear adjuvari. Confido enim quod magnam apud Deum habent fiduciam. Nunc igitur sequendo vestigia prædecessorum nostrorum, monasterium sanctæ Mariæ semper virginis sanctæque Farae, in quo ex infirmitate & incuria inhabitantium omnis religio & monasticus ordo penitus est annullatus, & (quod miserabilis est) prostibulum factum esse condolemus; pro salute animæ meæ per præsentem cartam in cellam vobis jure perpetuo possidendam tradimus, concedimus, & auctoritate regia confirmamus. quatinus per sanctitatis vestre prudentiam, & orationum vestrarum instantiam ordo monasticus ibidem reformetur: & ecclesiæ Dei, quæ ætenuis (pro dolor!) adulterinis sædata est complexibus, & tanto tempore a servitio Dei privata est, cum ecclesiæ vestre filiis de valle lacrimarum ascendere, & canticum graduum se cantare congruuletur. Confortamini itaque in Domino nihil hæsitantes, scientesque auxilium meum vobis in nullo defuturum. Valete.

Tam enormis probri rumor aures & animum perculit Ivonis episcopi Carnutensis, ex relatu Turonensium monachorum & Adeleidis comitissæ, eumque permovit ad scribendum Galterio Meldensi episcopo, ut aut prædictas mulieres in loco suo & ordine corrigeret, aut, si id fieri non posset, ut religiosus monachis locum illum cum suis possessionibus committeret, accepta prius ab eis cautione, ut illas mulieres sub arta disciplina coercerent, eidemque necessaria ex rebus monasterii, quamdiu vixissent, providerent. Perstitit eo in loco muliebris sexus, & salutari conversione jamdudum facta, illic floret etiam nunc regularis disciplinæ stricta observatio, virgineo fragrans odore.

Eodem tempore Ivo Adela Trecenti & Carnutensi comitissæ scripsit, eamque

LIX. S. Farae monasterii infelix status.

a Ivo. ep. 70.

LX. S. Martini de Valle cella.

ANN. CHR. 1093.
a Diplom. p. 369.

LXI.
Goffridus Vindocinensis abbas electus.

b Goffrid. lib. 5. ep. 27.
c ibid. ep. 16.
d ibid. ep. 12.
e ibid. ep. 16.
f id. lib. 1.

laudat, quod ecclesiam a sancti Martini de Valle apud Carnutas, quæ olim monasterium fuerat, in antiquum statum reformare vellet. quod celeri effectu exsequendum suadet, ne antiquus hostis bonum ejus consilium præpediat. Hæc suburbana S. Martini ecclesia tunc tradita fuit Majoris-monasterii monachis, nostro tempore Capucinis data, prædiis monasterio beatæ Mariæ de Bono-nuntio Aurelianensi attributis.

Hoc anno Berno Vindocinensis abbas, ætate & ægritudine confectus, baculum pastoralem fratribus in capitulo resignavit, & in ipso capitulo dominus Goffridus, juvenis ætate, moribus maturus, forma modesta, litteris maxime instructus, ceterisque bonis adornatus, ut in chronico Andegavensi legitur, cum diaconus tantum esset, electus est abbas XII. kal. Septembris, & ab Ivone episcopo IX. kal. ejusdem mensis honorifice consecratus abbas ejus loci quintus. Hac in consecratione Ivo professionem a Goffrido exegit. quæ res discidioli inter illos seminarium fuit, ut postea dicturi sumus. Goffridus claro in primis & nobili apud Andecavos genere natus, Rainaldum b Credonis dominum, ejusque filium Mauricium, c consanguineos suos vocat. Rainaldus iste Rotberti Burgundionis filius erat, isque amore Goffridi abbatis cognati sui quasdam consuetudines apud Credonem Vindocinensibus relaxavit. Garnerium d archidiaconum Andecavensem nutritorem e habuit Goffridus & Guillelmum f magistrum, ut ejus ad eos epistolæ testantur.

Primo suæ ordinationis anno Romam adiit, ibidemque sacerdotio initiatus est ab Urbano summo pontifice, cui quanta præstiterit, quantumque honoris ab eo accepit, explicat ipse non semel, maxime in epistola ad Paschalem II. his verbis. *Inter cetera, quæ mea humilitas Romana ecclesia in sua necessitate fecit servitia, unum, quia celeberrimum fuit, nec possum, nec debeo silere. quo audito, qui catholicam fidem diligit, me nunquam poterit non amare. Primo anno, quo, Deo volente vel permittente, nomen abbatis suscepi, audivi pie recordationis dominum papam Urbanum in domo Johannis Frisca-panem latitare, & contra Guibertistam heresim viriliter laborare. Licet locus noster pauper esset, Romam tamen veni, illius persecutionum & laborum volens particeps fieri, & suam pro posse meo desiderans supplere inopiam, quod & Dei gratia feci. Mala, quæ in itinere & in civitate passus sum, nostrorum per omnia, ne agnoscerer, factus famulus famulorum, longum est enarrare. Quasi alter Nicodemus ad dominum papam in domum prædicti Johannis nocte veni: ubi eum pene omnibus temporalibus bonis nudatum, & alieno are nimis oppressum inveni. Ibi per quadragesimam mansi cum illo; &, si fas est profiteri veritatem, ejus onera, in quantum potui, caritatis humeris supportavi. Quindecim vero diebus ante pascha Ferrucius, quem Lateranensis palatii custodem Guiberius fecerat, per internuntios locutus est cum domino papa, querens ab eo pecuniam, & ipse redderet illi turrim & domum illam. Unde dominus papa cum episcopis & cardinalibus, qui secum erant, locutus, ab ipso pecuniam quaesivit. Sed modicum quid apud ipsos, quoniam persecutione & paupertate simul premebantur, invenire potuit. Quem ego, cum non solum iristem, verum etiam præ nimia angustia lacrymantem conspexissem; cepi & ipse flere, & stens ad eum accessi, dicens, ut secure cum Ferrucio iniret pactum. Ibi aurum & argentum, nummos, mulas & equos expendi; & sic Lateranense habuimus & intravimus palatium: ubi ego primus osculatus sum domini papæ pedem, in sede videlicet apostolica, in qua longe ante catholicus non sederat papa. In his mirari licet hinc moderationem Urbani pontificis, qui in tantis angustis armorum vim non adhibet: inde Goffridi generosum peccus, omnia in usus papæ expendentis. Idem in eadem epistola ad Paschalem scribit, tredecim millia solidorum suæ monete in Romana ecclesia servitium expendisse. Neque porro tanta munificentia sine fructu. nam Romæ presbyter ordinatus, investituram ecclesiæ beatæ Priscæ per manum domini papæ Urbani recepit, quam prædecessores sui longe ante possederant; sed inde ejecti, quia Guiberto obedire noluerant, ut ipse in epistola s ad Honorium papam fatetur. Hæc fuere initia præfecturæ Goffridi abbatis, de quo sæpe recurret in consequentibus dicendi occasio. Ad Bernonem ejus antecessorem quod attinet, superstes fuit usque ad annum M XCIX. quo is obiisse traditur h, vir magne integritatis & innocentia, pater omnibus dulcissimus, & in monachatu annis sexaginta vixisse.*

LXII.
Collectæ pro Urbano factæ.

In tantis angustis Urbanus Rainoldo sancti Cypriani apud Pictavos abbati, qui Romam tunc profectus erat, litteris scriptis mandavit, ut, adjuncto sibi Gervasio sancti Savini abbate, collectas in Gallia, maxime in Aquitania faceret ad sublevandam Romanæ ecclesiæ inopiam. Scriptæ quoque a pontifice litteræ episcopis & abbatibus

batibus per Aquitaniam, Wasconiam, & inferiorem Burgundiam constitutis, quos omnes hortatur, ut ecclesiæ Romanæ in illis angustis succurrant, & per Rainaldum hortatem erogationes suas, adscripto nominis sui titulo, submittere non cunctentur.

Ex his intelligitur, magna in existimatione apud pontificem fuisse Rainaldum abbatem, de quo superius actum est non semel. Gervasius quoque magnopere laudatur in libro de vita Bernardi Tironiensis, in quo *vir summe abstinentiæ, omniumque virtutum ornamentis præclarus* dicitur: sed tamen haud absque nævo fuit. Is ex monacho sancti Cypriani ad sancti Savini præfecturam postulatus, non prius acquiescere voluit, quam Bernardus, ejusdem loci monachus, ipsi a in socium & præpositum concederetur. Sed inter eos non multo post dissensio exorta, occasione cujusdam ecclesiæ, quam cœnobii sui amplificandi ac locupletandi gratia Gervasius acquirere percupiebat: Bernardus contra resistebat, id citra simoniæ crimen fieri non posse ratus. Unde factum est, ut idem Gervasius, ubi se minime prævalere vidit, illamque ecclesiam sancti Cypriani abbati cedere; in Bernardum vehementer indignatione commotus, dimissa præfectura, ad sancti Cypriani monasterium se receperit, ibique sumtibus S. Savini domum sibi construxerit, ubi deinceps multo tempore habitavit. Interim sancti Savini procuratio in Bernardum devoluta est, qui locum prudenter ac religiose, tam in temporalibus, quam in spiritualibus administravit.

Ast ubi monachos id moliri intellexit, ut ipsum sibi abbatem eligerent, e monasterio clam recessit, & ad virum venerabilem Petrum de Stellis, qui non procul a monasterio eremiticam vitam agebat, se recepit, ab eo multa cum caritate susceptus. Verum, cum non satis tutus a sancti Savini monachorum interpellationibus sibi videretur, eodem Petro duce ad quosdam eremitas, qui in confinio Cenomannicæ & Britannicæ regionis perquam religiose vivebant, secessit: quos inter principes ac magistri erant Rotbertus de Arbrifello, Vitalis de Mauritania, & Radulfus de Fusteia. Novo socio applaudunt omnes, eique certatim cellas suas offerunt. Vitali primum se adjunxit Bernardus: qui, ut melius apud eos incognitus lateret, proprio dissimulato nomine, Guillelmi nomen assumpsit. Ubi aliquamdiu illic mansit, ex synodi auctoritate ei auctor fuit Vitalis, ut perlustratis illius eremi silvis, singulorum eremitarum cellas exploraret, & quæ ipsi amplius placuerit, præferret. Omnibus exploratis, cellam & contubernium prætulit Petri eremite, qui in cujusdam sancti Medardi ecclesiæ parietinis degebat, ibique tornandi artē & arborum cultura vitam sustentabat. Guillelmi optione multum exhilaratus Petrus, Guillelmo ejusque sociis refectioem parat. At in cellario suo tam tenuem invenit annonam, ut ea vix uni reficiendo sufficeret. Hinc ille festinato silvam ingressus, spineta rubetaque convellit, corylos ceterasque silvestres arbores excutit, suisque exspoliat fructibus; ad hoc apum examen in trunci arboris concavitate invenit, & ex eo mel exprimit. Reversus domum, his mensam dapibus onerat, suisque hospitibus opulentum, nisi panis, pars epularum potior, defuisset, convivium exhibet. quo peracto, reversis ad suas cellas ceteris, Guillelmus cum Petro remanet, a quo tornandi artem didicit. Dum Petrus ex silvestrium arborum fructibus & suæ artis commercio victualia quæritat, Guillelmus domi remanens, agrestes herbas in pulmentum conficiebat, quas ut delicatiores redderet, festivis diebus sale condiebat: post vespertas semel in die reficiebant. Petro recumbenti Guillelmus ministrabat. De cetero precibus & contemplationi adeo indefesse insistebat, ut in corpore degens, angelicam vitam agere videretur. Sic per triennium cum Petro eremita vixit.

Interim Gervasius sancti Savini abbas, dimissa præfectura, Pictavis apud sanctum Cyprianum, in domo ab se constructa degebat: ubi non ita religiose se gessit, ut simoniæ labem non incurreret. De eo enim intelligenda videtur Amati Ellorensum episcopi & sedis apostolicæ legati epistola ad Radulfum Turonensem archiepiscopum, qua eum invitat, ut veniat ad concilium Burdegalæ in octavis sancti Michaelis celebrandum. tum subdit. *Ceterum fraternitati tuæ notum fieri volumus, nos in ecclesia sancti Savini, quæ sita est in pago Pictavensi, nuper fuisse, & ejusdem ecclesiæ abbatem in capitulo monachorum simoniacum comprobasse. cui apostolica auctoritate præcepimus, ut Pictavum iret, quatenus in presentia nostra illius heresis Pictavensi episcopo manifesta fieret. qui reatus sui terrore percussus, Pictavum ire renuit, & reverentia sui ordinis atque officii postposita, arreptis quibusdam ecclesiæ suæ reliquiis & ornamentis*

ANN. CHR. 1093.

Gervasio abbatibus & Bernardi altercatio.

a V. lib. 67. no. 61.

LXIII.
Bernardi Tiron. secessus in eremum.

LXIV.
Gervasio S. Savini abbatis varia fortuna.

ANN. CHR.
1093.

more furis aufugit. Proinde tibi precipiendo mandamus, ut si huiusmodi hominem in diœcesi tua invenire poteris, capi facias, & Pictavensi episcopo cum prædictis ecclesiæ suæ spoliis reddas. Si vero illum cum spoliis non poteris reddere, saltem, si poteris, spolia redde. Hæc vero non de alio, quam de Gervasio abbate intelligi posse videntur, qui dimissa præfectura, sancti Savini sumtibus apud Pictavos sibi domum construxisse dicitur in vita Bernardi Tironiensis, a quo excogitata simoniæ, ut mox vidimus, infirmulatus fuerat. Denique anno M C XVI. Jerosolymam proficiscens, in itinere a leone cum asino cui insidebat, cæsus, membratimque discerptus fuisse traditur in libro de vita Bernardi Tironiensis. Addit in illa epistola Amatus, Gaufridum de Prulliaco, cognomento Jordanum, comitem Vindocinensem, a se commonitum fuisse, ut intra festivitatem sancti Petri in kalendis Augusti se coram ipso Amato sisteret, de uxore sua, quam contra Deum tenebat, rationem redditurus; sed venire noluisse. qua propter Radulfo mandat, ut illum ad præsentiam suam citer, quod si uxorem dimittere noluerit, eum excommunicatum esse sciat,

L X V.
Prulliaci monasterium.
* Prully.
* la Claye.

Prulliacum * locus est pagi Turonensis ad Clayam * fluviolum, ubi conditum fuit ineunte sæculo XI. monasterium ab Ecfrido Prulliaci & Rupepozæ domino in honorem Salvatoris & sancti Petri principis apostolorum, cuius loci primus fuit abbas Amblardus. Illic sepultus Ecfridus seu Effredus, ex cuius stirpe Vindocinensium comitum secunda series originem traxit. In epitaphio, a Sancta-Marthanis, aliisque relato, Effredus genere & probitate inter nobiles Gallos insignis, tutor patriæ, duxque militiæ fuisse dicitur. Ex ejus genere prodiit prædictus Gaufridus seu Goffridus de Prulliaco, cuius conjux Euphrosia erat ex stirpe comitum Andecavensium, quibus antea Vindocinum parebat. Goffridus iste multas Vindocinensibus monachis intulit molestias, ut inferius videbimus. Pater ejus Goffridus vocatur in libro de gestis a consulum Andegavensium; mater Amelina, uxor Euphrosia dicta erat. Ejus tempore Prulliaci abbas erat Otho, cui Gosbertus quidam ecclesiam S. Martini de Bociaco, scilicet omnem offerendam & exitum ipsius ecclesiæ, donavit cum consilio Gaufridi comitis Vindocinensis. quæ donatio facta dicitur III. kal. Decembris vivente Urbano papa Romano, Philippo Francorum rege, & Radulfo Turonica civitatis archiepiscopo secundo, super fluvium Wartimpæ. Idem Gosbertus eidem Othoni abbati, quem fidelem amicum suum vocat, burgum Bociaci donat; pro quo Otho abbas & monachi dederunt illi caritatem, id est centum solidos.

L X V I.
Eremitæ Credonenses.
* de Craon.

Non leviter prætereunda est recordatio prædictorum eremitarum, quos in confinio Andecavensium & Britannicæ regionis, id est in saltu Credonensi *, religiose vixisse mox dicebam. In his præcipui erant Robertus de Arbrifello, Vitalis de Mauritania, & Radulfus de Fusteia, necnon Petrus ille eremita, cui Bernardus Tironiensis se adjunxit. Hi omnes quo pacto ad nostram historiam spectent, inferius videbimus.

Robertus de Arbrifello.
* vulgo Arbrifec.

Robertus ortus est in Britannicæ pago Redonensi, in quadam villa, quam Arbrifellum * vocant. Pater ejus Damaliochus, mater Orguendis, mediæ conditionis. Post prima litterarum elementa Parisios adiit studiorum causa, Gregorio summo pontifice. Illinc a Silvestro Redonensi episcopo revocatus, quatuor annis ei adhæsit, archipresbyter ab eo factus, incestas sacerdotum & laicorum copulas, simoniam, aliaque ejusmodi vitia persequi non cessans. Clericis obid exosus, Silvestro mortuo, Andecavos venit, scholaribus studiis operam daturus; ibique duobus annis moratus est, lorica ad cutem indutus, ut carnem domaret. Verum, cum in turba salutis suæ non satis consulere sibi videretur, in silvam Credonensem, tunc temporis vastissimam, cum altero presbytero secessit, ubi rigidissimam vitam duxit. Cibo agresti utebatur, a vino perinde atque a sagimine abstinens. Lectisternium humus, jube ad cutem cilicium. Hinc multi ad eum confluere cœperunt, quibus ille salutaria monita dabat. Ex his porro nonnulli se ejus magisterio subdiderunt, quos ad præscriptum regulæ sancti Augustini informavit, extructa ecclesia beatæ Mariæ de Rota in loco, quem ei Reginaldus seu Rainaldus, Rotberti Burgundi filius, in illo saltu Credonensi concessit. Id factum anno M C XVI. quo anno Robertus de Arbrifellis, Andecavos ab Urbano II. accersitus, prædicandi ubique verbi divini facultatem ab eo accepit.

L X V I I.
Vitalis & Radulfus.
* Mortain.

Eodem tempore in eadem silva degebant alii etiam eremite, suos quoque habentes socios & discipulos. Ex his unus erat Vitalis nomine, in villa Tigerii apud Bajocassas oriundus, & quidem in pago Moritonii *, aliis mēdofe Mauritanicæ, ex quo cognomen de Mauritania habuit. Parentes ejus Reigfridus & Rohardis eum studiis

ANN. CHR.
1093.

adhibuere. Reversum est studiis Moritonienfis comes capellanum suum statuit. Post hæc Vitalis in solitudinem Credonensem se recepit: sed tandem regressus in patriam, Saviniacense monasterium ædificavit, ut suo loco dicturi sumus. Locus ille, ubi eremiticam vitam duxit, Domni-Petra vocatur in ejus vita, ibique septemdecim fere annis degisse dicitur.

Tunc etiam in eodem saltu florebat Radulfus de Fusteia, qui post legitimam cœnobiticæ vitæ in monasterio sancti Jovini de Marnis exercitationem, ad anachoreticam vitam, uti sancti Benedicti regula permittit, se transtulerat. Hic auctor fuit parthenonis sancti Sulpicii apud Redones, ut in consequentibus videbimus. Sic duo illi non modo virorum, sed etiam mulierum salutem consulere, maxime Robertus de Arbrifello, quod etiam de Vitali probat Marbodi episcopi Redonensis epistola ad eum scripta.

Idem quoque studium fuit Hervei & Salomonis, qui in iisdem partibus solitariam vitam duxere, & muliebris sexus curam gessere, quorum alter nempe Salomon Niddi-avis parthenium exstruendum curavit, ut suo loco exponemus. Ad Herveum quod attinet, Vindocinensis primum cœnobii monachus fuisse traditur, unde Herveus de Trinitate dictus; inde permissu abbatis, an Bernonis, in Andegavensium pagi locum, Calonnæ vocabulo, quatuor leucis ab urbe distantem, se recepit, ubi inclusam vitam egit. Sane eo nomine Goffridus Vindocinensis abbas tres ad eum scripsit epistolas, quæ postremæ sunt libri quarti. In penultima *Herveo incluso amico suo* inscripta, de duobus clericis agit, qui, referente Herveo, monachi esse volebant. Hos ut ad se mittat Herveus, & quoscumque honestæ vitæ clericos invenerit, Goffridus rogat, « professus, se in ejusmodi candidatis honestam paupertatem præferre superbis divitiis; nihilque pro faciendis monachis quærere; sed, si quid oblatum fuerit, quia regula id permittit, se accipere. *Ordo siquidem noster, inquit, exigit ut tales simus, qui non lucris temporalibus, sed lucrandis animabus operam demus.* quod nostrorum animis alte infixum esse pervelim. Turpissimum quippe est homines, qui semel omnia reliquerint, & quidem satis dotatos, exigere dotem ab eis, quos Christus ad se vocaverit. Sequenti epistola, *dilecto suo Herveo* inscripta, eum hortatur, ut ne curet cujusdam Vindocinensis monachi querimoniam, qui dixisse ferebatur, Vindocinensem congregationem ab eis, quos de Britonibus *monachandos* Herveus miserat, dedecoratam fuisse. Tertia denique epistola, quæ has duas antecedit, *servo & ancille Dei, Herveo & Eva inclusis* directæ est, quos ut semper in melius proficiant, & assidue vigilent, « graviter hortatur, certi de mercede; incerti de mortis die. Tanto quippe graviora « apud Deum esse delicta, quanto majora erga nos ejus beneficia. Frustra quosdam « sibi blandiri de promissionibus misericordiæ, si contemnant vires justitiæ. Sicut « certum est quod Deus promittit, ita certum esse quod ipse minatur.

L X V I I I.
Herveus inclusus.

Quænam sit illa Eva inclusa, docet nos poeta quidam Anglus, Hilarius nomine, qui ex Anglia in Galliam accesserat audiendi Petri Abaelardi gratia, in cujus æmulos, qui eum a docendo compefcere fecerant, vehementer invehitur. Idem prolixum rythmum edidit de sanctimoniali Eva, nobilibus Anglis nata, cujus genitrix, Oliva nomine, illi auctor fuit, ut filia ab infantia sub monastico habitu Deo consecraretur in celebri quodam beatæ Mariæ monasterio, cui vocabulum Clintonia erat. Cum diu in illo parthenone piissime vixisset, mare trajecit, venitque Andecavos, ubi locum solitariam quæsit, ut soli Deo absque turbis serviret. tum subdit Hilarius:

L X I X.
Eva reclusa & Benedicta.

*Tandem legit sibi locum ad sanctum Eutropium,
Quem prævidit sibi boni totius initium.
Ibi quodam in reclusu mansit Christo dedita,
Et placebat ei multum hæc vivendi semita,
In qua cuncta Dei dono vitabat illicita.*

Hæc sancti Eutropii ecclesia sita erat Calonnæ, ubi Eva illa degebat cum Herveo, ita enim subdit Hilarius.

*Ibi vixit Eva diu cum Herveo socio.
Qui hæc audis, ad hanc vocem te turbari sentio.
Fuge, frater, suspicari, non sit hic suspicio.
Non in mundo, sed in Christo fuit hæc dilectio.*

ANN. CHR.
1093.

Certe si quid suspicionis in illos fuisset, non reticuisset Goffridus Vindocinensis abbas, qui non semel ad Herveum scripsit. Herveus Evæ supervixit, quæ morti proxima, psalmos decantare cœpit.

Et hos duos Augustini versus de Sequentia:

» *Beata illa patria, quæ nescit nisi gaudia.*

» *Nam cives hujus patriæ non cessant Deo canere.*

Omnes circumstantes, sed in primis Herveum contristasse dicitur Evæ obitus, cujus

*Corpus terræ juxta morem mandaverunt clerici:
Moniales adfuerunt, monachi canonici.*

In fine Hilarius preces poscit pro Herveo, qui sanctus habetur Calonnæ, ubi sacra ejus adicula cernitur, in cujus altari habetur icon sancti Eutropii episcopi, ut videtur, Andecavensis, qui Glannafoliensem basilicam primus dedicavit. Hæc etsi forte paullo serius acciderint, tamen hoc loco referenda visa sunt. Eodem fere tempore florebat, & quidem, ut puto, apud Andecavos, Benedicta reclusa, cujus epitaphium scripsit Baldricus, qui ait, eam modico carcere per multos annos reclusam fuisse, & vitæ contemplativæ operam dedisse.

LXX.
Casale-benedi-
ctum conditur.
a V. lib. 67.
n. 61. & lib.
68. n. 38.
* Ifoldum.

Hactenus apud Silvaniacum in cella Corneliacensi a substiterat Andreas Vallumbrosanus: sed tandem hoc anno novum in pago Bituricensi monasterium extruere cœpit in loco, qui tunc Casale-malanum, a posterius Casale-benedictum appellatum est. Positus est hic locus septem leucis ab urbe Biturigum, tribus ab Ifolduno* seu Exolduno. Hujus castri dominus, Gaufridus nomine, fundum illum sui juris, in densissima silva, ædificando monasterio donavit VIII. kalendas Sextiles hujus anni venerabili Andrea Corneliacensi priori, cui Petrus præpositus & canonici sancti Cyrici Ifoldunensis, ad quos parochialia jura pertinebant, probante Aldeberto e nostris Bituricensi archiepiscopo, ecclesiæ cum cœmeterio in honorem sancti Petri construendæ potestatem fecerunt. Ex parvis initiis paullatim crevit res familiaris ex donationibus Ifoldunensium in primis dominorum, & Linerensium, multorumque deinceps fidelium. Insuper Radulfus princeps Dolensis cum fratre suo Ebone quosdam servos Andreae priori concessit in castro Radulfi, & in unoquoque castro suo unum ex suis hominibus, ut singuli cum tota sua progenie serviant monasterio, quod vocatur Casalis sancti Petri. Hoc donum factum est in capitulo sanctæ Mariæ Dolensis in præsentia Johannis abbatis Dolensis, domni Erverii abbatis Virzionensis, domni Umbaudi abbatis sancti Sigranni, & domni Andreae abbatis Casalis sancti Petri. Hoc monasterium nulla alia re illustrius est, quam congregatione Casalis-benedicti, cui sub initia sæculi sexti-decimi originem dedit. ob idque abbate regulari hæctenus cum quatuor sibi adjunctis monasteriis gaudere meruit, cum suis membris modo subjectum congregationi sancti Mauri.

LXXI.
Alfonfus rex
Cluniaco mu-
nificus.b Spicil. ro.
3. p. 122.Hugo quoque
vir nobilis,
Cluniaci mo-
nachus.

Jam annus quintus erat, ex quo Cluniacensis basilica a venerabili Hugone inchoata erat, cum Aldefonfus seu Alfonso Hispaniæ rex, in conservatione Cluniacensis abbatis obedientiarius, ut loquitur Bertholdus, Cluniaci majorem ecclesiam a fundamentis edificavisse perhibetur, & ad istius ecclesiæ dedicationem infinitam pecuniam Cluniacum direxisse, qui etiam jam dudum se ibidem monachum fecisset, se dominus abbas eum sub seculari habitu retinere non satius judicaret. Ita Bertholdus ad hunc annum. Ea porro erat principum Hispanorum in Hugonem reverentia, ut Raimundus Galliciæ & Henricus Portugallia comites exemplar b fœderis & pacti inter se se initi, cujus ille sequester & veluti arbiter fuerat, ad eum miserint.

Tunc temporis Hugo vir nobilis, Luperciaci in pago Nivernensi dominus, cellam & ecclesiam sanctorum Gervasii & Protasii, castro suo subjunctam, & a suis fundatam majoribus, post mortem conjugis & unicæ filia suæ omnium bonorum suorum ex assè heredem fieri voluit. idemque hoc anno monastica veste indutus est. Actum in Luperciaco-veteri anno incarnationis M XCIII. indictione I. anno xxxiv. Philippi regis. His litteris adscripta sunt signa ipsius Hugonis Luperciacensis, qui hoc donum fecit: Ivonis prioris Cluniacensis, Henrici, olim Sueffionensis episcopi, tunc Cluniensis monachi, & Joceranni Grossi monachi. Notandus hic locus de Henrico Sueffionum episcopo, quem dimisso episcopatu, Cluniaci monachum factum esse, exemplo scilicet Helgodi antecessoris sui, qui ad Majus-monasterium secesserat, ex hoc loco discimus.

ANN. CHR.
1093.
LXXII.
Raimirus Deo
apud S. Pon-
tium obla-
tus.
a Castel.
& Blanca.

Insigne tunc pietatis exemplum præbuit Sancius Aragonensium rex, cum Raimirus seu Ranimirum filium suum impuberem, in Tomerienti sancti Pontii monasterio, cui tunc Frotardus abbas præerat, Deo obtulit. Exstat præclarum ejus facti monumentum, regium scilicet ipsius Sancii a diploma, quo testatur, se Spiritus-sancti instinctu, ob immensa sibi a Deo collata beneficia, amabile pignus, Raimirum filium suum, in perpetuum offerre Deo & gloriolæ semper Virgini Mariæ, necnon glorioso martyri Pontio atque abbati Frotardo & monachis ibidem degentibus, ea lege, ut monachus fiat secundum regulam sancti Benedicti, & imploret Dei bonitatem pro se ejusque genitrice, cunctisque propinquis suis. Præter hanc oblationem, amplissimas eidem loco donationes facit una cum dilecto filio suo Petro, regnante in Suprarbio, Riparcurcia, & Montefono, pro remedio animæ suæ, parentumque ac filiorum suorum, necnon avi sui Sancii, omniumque propinquorum suorum: ut ipsi monachi sancti Pontii, quos speciali amore se præ ceteris diligere ait, Domini pietatem pro se deprecetur, ut ipsi det victoriam contra inimicos nominis christiani, & ipse ex hoc regno ad regni cælestis gaudia transire valeat. Tum subdit: Vos igitur, confratres mei de sancto Pontio, miseremini amanti filio meo Raimiro, quem dono & offero Deo & prædicto cœnobio, ea videlicet devotione & fide, qua obtulit Abraham filium suum Isaac Deo, & Anna Samuel filium suum sacerdoti Heli in conspectu Dei: quatenus in templo Dei semper deserviat; atque ejus exemplo & vita & doctrina provocatus, necnon precibus prædicti filii mei ac vestris adjutus, valeam pervenire ad virentis paradisi gaudia &c. Facta ista charta vel scriptura v. nonas Maii, æra M C XXXI. in anno dominice incarnationis M XCIII. regnante me Sancio rege in Aragonie & in Pampilona; Petro autem filio meo prælibato regnante in Suprarbio, & in Riparcurcia, & in Montefono. Vixit in illo monasterio annis amplius quadraginta Raimirus seu Ramirus, indeque postmodum eductus jam sacerdos ad capeffendum Aragonum regnum, ut suo loco, Deo dante, dicturi sumus. Non diu post hanc filii oblationem superstes fuit rex Sancius. Cum enim urbis Osca, quam Abderames rex Maurorum obtinebat, situm & mœnia exploraret, sagitta latus confixus interiit anno sequenti, in Montaragonis cœnobio, quod ipse construi curaverat, tumulo illatus; sed ob Maurorum incurfiones in Pinatensis conditus. Petrum filium habuit successorem.

Hoc anno excessit e vivis Berengarius, sancti Papuli in Septimania monachus sanctus, nobilis Tolosanus, cujus pater Bernardus, mater Hilloardis vocabatur. Is, relicto omnibus, quæ in sæculo habere poterat, divino cultui se mancipavit: ubi varia monasterii officia religiosissime obivit. Completis in sancta conversatione vitæ suæ diebus, ipso die sacre Cænæ dominicæ, cum in quodam castello, quod Lauticum vocatur, pro sui monasterii negotiis versaretur, morbo correptus, ad monasterium defertur: ubi diu cum morbo luctatus, tandem ipsa nocte dominicæ ascensionis, quæ illo anno in septimum kalendas Junii incidebat, ecclesiæ sacramentis munitus, piissime decessit, miraculis ante & post obitum celebratus, adeoque pro sancto habitus. Libellum de ejus vita scripsit quidam Beccensis monachus, Anselmus nomine, alius sine dubio a sancto Anselmo, rogatus a Raimundo sancti Papuli abbate, cum apud illum diversaretur.

LXXIII.
Berengarii
monachi ob-
itus.

Jam anni fere octodecim a erant, ex quo sancti Stephani de Vallibus abbatia condita fuerat, cum ejus loci monachi, orbatu pastore, memores sanctæ memoriæ Goderanni Malliacensis abbatis & Santonenfis episcopi, qui primum ipsis abbatem concesserat, Gaufridum abbatem fratresque Malliacenses convenerunt, rogaturi, ut unum ex eis abbatem sibi concederent, cujus doctrina & magisterio secundum instituta sancti patris Benedicti regulariter vivere possent; se seque domni Gaufridi abbatis, ejusque successorum ordinationi submiserunt, eo pacto ut, quotiescumque pastore destituti essent, abbatem e Malliacensi monasterio pro nutu abbatis acciperent. Si quis tamen in suo Vallensi monasterio ad illud munus idoneus haberetur, ductus ad Malliacense monasterium, factaque inibi abbati & monachis obedientiæ promissionis, Vallensis abbas constitueretur. quibus conditionibus acceptis, Gaufridus abbas rogatu monachorum & Ramnulfus episcopi Santonenfis, necnon Helia de Didona nobilis viri, fratrem quemdam, Rainaudum nomine, Vallensibus abbatem dedit. Hoc monasterium sancti Stephani de Vallibus hæctenus existit.

LXXIV.
Rainaudus ab-
bas S. Stephani
de Vallibus.
a V. lib. 64.
n. 106.

Hoc ipso anno vir nobilis Aimericus, Machelli Santonenfis filius, sancti Michaëlis ecclesiam ad Ligerim a majoribus suis fundatam ac dotatam pro quatuor canonicis,

LXXV.
S. Michaëlis
cella Burgu-
liensis.

ANN. CHR.
1093.

negligentius cultam animadvertens, quod avus suus Ingelgerius jam facere volebat, Burgulienſibus monachis commiſit, uti pater poſtulaverat ipſius Machellus qui Burgulii monachus factus erat, & Richeldem Ingelgerii filiam, quæ & ipſa id flagitabat, in matrimonium duxerat. Hæc donatio facta eſt in capitulo Burgulienſi, ubi Aimericus ſuffragiorum beneficium obtinuit, eique ac fratri ipſius Carbonello conceſſum, ut ambo mortui ibidem humarentur; aut, ſi vellent, viventes illic monachi admitterentur. Hæc ipſa donatio a Radulfo Turonum archiepiſcopo & a Fulcone Andecavorum comite, Goffredi Martelli nepote, confirmata fuit. Perſtat etiam nunc hæc cella, ſed exigui cenſus, Burgulienſi abbatiæ ſubjecta. qui locus, vulgo ſancti Michaëlis absolute appellatus, medio fere itinere Burgulium inter & urbem Turonum ad Ligerim poſitus eſt.

Burdegalenſe
concilium.

In chronico Malliacenſi legimus, habitum fuiſſe hoc anno Burdegalæ concilium, ſed quid in eo actum ſit, quive epiſcopi illi interfuert, nuſquam legitur. Tantum ex chartario monaſterii Regulæ in Waſconia diſcimus & nomina epiſcoporum, & reſtitionem Floriacenſibus in illo concilio factam cellæ ſancti Capraſii de Pontonis, in pago Auſcienci ſuper Adurcium * ſita, quæ a quibuſdam inſaforibus occupata erat. Hanc inſaſionem graviter ferens Otgerius de Landorrone, Regulæ prior, adiit Burdegalenſe concilium coram domno Amato, legato ſedis apoſtolice & Burdegalenſi archiepiſcopo, necnon archiepiſcopo Auſcienci Willelmo-Bernardo, ceteriſque concilii epiſcopis & abbatibus, in his Bernardo Aquenſi epiſcopo, qui tunc prædictam cellam inſte retinebat. Proclamatione in eum ab Otgerio facta, cum rem negare non poſſet, eandem cellam Benedicto in ipſo concilio reſtituit. Huic reſtitioni ſubſcribere concilii patres, videlicet Amatus Burdegalenſis & Willelmo-Bernardus Auſcienciſis, archiepiſcopi; tum epiſcopi Simon Aginnenſis, Rainaldus Petragoricenſis, Ademarſ Engoliſmenſis, Hodo Bigoræ, Bertrandus Convenarum, Petrus Adurenſis, Stephanus Vaſatenſis, & Bernardus Aquenſis, qui hanc reſtitionem fecit, uti fuſius in Appendice leges. Hujus cellæ meminit Tortarius ^a in libro de miraculis ſancti Benedicti.

^a Tortar.
capp. 22. & 23.LXXVI.
S. Trudonis
abbatiæ infelix
ſtatus.
^b ſupra n. 12.
^c Spicil.
no. 7. p. 392.
^d ſe 77.

Apud Belgas in monaſterio ſancti Trudonis priſtinis procellis novæ ſuccedunt. Mortuo quippe Luipone, per quem ^b abbatia in graviſſimas calamitates redacta fuerat, dux Godefridus, qui non multo poſt Jeruſolymitanam expeditionem aggreſſus eſt, totam abbatiam ^c ſibi vindicavit. Necdum reparata erant templi & monaſterii ædificia, ſed fratres veluti in tuguriis, ad ambuſtos parietes habitabant, diſciplinæ fere ac conſilii expertes. Hos inter unus erat, Herimannus nomine, illius Herimanni quondam abbatis nepos, nobili genere natus, & a puero illic educatus, homo ſine litteris, ſed multæ audaciæ, tacitus & patiens ad diſſimulandas injurias, ſed promptus ad eas ulciſcendas: qui laicorum quorundam pravis corruptis conſiliis, a duce Godefrido abbatiam centum marcarum pretio nundinatus eſt. Sic, exhaustis penitus monaſterii facultatibus, pauci, qui reliqui erant, fratres in ſumma vivebant inopia, a propinquis, vel etiam a quibuſvis illuc inſtantibus ſtipem emendicare coacti. Interim Herimannus nunc apud Otbertum Leodicenſem epiſcopum ejuſque familiares, nunc apud Popponem Mettenſem, a quo abbatia in temporalibus pendebat, nihil non tentabat, quo abbatiam ſibi aſſereret; idque tandem, prævalente pecunia, reclamantibus nequicquam monachis, a Poppone extorſit. Hinc monachorum graves querelæ apud Otbertum epiſcopum. Citatus Herimannus, cum non adfuisset, excommunicatur; metuensque ne ab epiſcopo militari manu ejiceretur, ad comitem Lemburgenſem Henricum, qui monaſterii major advocatus erat, confugit. Aliunde, durante inter Henricum regem & Mettenſem epiſcopum veteri diſidio, rex partem illam dominicalem, quam epiſcopus in ſancti Trudonis monaſterio habere debebat, Arnulfo *de Los* comiti in beneficium dedit. quod indigne ferens Henricus comes, loci advocatus, cum aliquot equitibus eo ſe contulit, adducto ſecum Herimanno, ut eum in abbatia vi reſtitueret: at fratres nec minis, nec blanditiis ad eum recipiendum adduci potuerunt, immo nec divinum officium celebrare voluerunt, quamdiu ille intra ſæpta monaſterii verſatus eſt. Dum hæc agerentur, Arnulfus comes, collecta ſuorum ingenti multitudine, illuc advolat, eum occiſurus, niſi comes Godefridus de Lovanio, qui poſtea dux exſtitit, eum ab ejus manibus eripuiſſet. Hac itaque repulſa Henricus graviſſime efferatus, quæcumque de febus ſancti Trudonis ſurripere & invadere potuit, vaſtat, conſumit, proſtigit, fuiſque ut

ANN. CHR.
1093.

idem faciant præcipit. Ex alia parte dux Godefridus Bullionius, quidquid ſanctus Trudo in Haſbania & Teſtrebant poſſidebat, in ſuos uſus convertit, dum Henricus comes, quæ citra & ultra Moſam, & in Ripuaria & circa Rhenum erant, depopulabatur. Quin etiam ipſi villici pro libito res ſibi creditas impune uſurpabant. Inter hæc, aliaque innumerabilia mala, cum pæne ad nihilum redacta eſſet nobiliſſima iſthæc abbatia, tandem corda Leodicenſium tetigit miſeratio divina, eoſque movit ad querendum tantis malis opportunum remedium, ſcilicet idoneum paſtorem, qui afflictæ eccleſiæ ſubvenire poſſet. Nullus ad id aptior repertus eſt, quam Theodericus ejus loci monachus, qui illinc ad Gandenſe monaſterium ſub contentione abbatum Lanzonis & Luiponis ſe receperat. qua de re inferius ſuo loco.

In diœceſi Trevirenſi condi cæptum hoc anno monaſterium ad Lacum, uno ab Antonnaco ſeu Andrenaco, tribus a Confluentia milliariibus. Ejus conditores fuere Henricus comes Palatinus & Adelheida ejus conjux, liberorum expertes, qui ex patrimonio ſuo monaſterium in honorem beatæ Dei-genitricis Mariæ, ſanctique Nicolai, probante Egilberto ſeu Hilberto Trevirenſi archiepiſcopo conſtruere cœperunt, quod Siſridus Henrici privignus, Adelheidæ ſcilicet ex priori marito filius, perfecit. Tempus inchoati monaſterii diſcimus ex litteris Henrici comitis a Miræo ^a relatis. Trithemius hanc conſtructionem triennio prævertit in chronico Hirſaugienſi, ubi ait, Henricum morte inſtante Siſridum privignum, Brabantia comitem, bonorum ſuorum heredem inſtituiſſe, ea lege, ut Lacenſe monaſterium quantocius perficeret. At ille promiſſi tardus exſecutor, Jeruſolymitanæ expeditioni prius nomen dedit. Verum in mari periclitatus, voto facto liberatus, ubi primum domum revertit, monaſterium a vitrico inceptum perfecit, eique abbatem Giſelbertum, e grege Affligemienſium cum colonia monachorum aſſumtum, præfecit, cum eo, ut Lacenſe monaſterium Affligemienſi ſubjectum eſſet. Henricus Lemburgius comes, de quo mox agebamus, ſubſcripſit primariis litteris comitis Palatini, qui non multo poſt in ſchiſmate deceſſit, ſcilicet anno M XCV. teſte Bertholdo, ſepultus in monaſterio Lacenſi, primo ante capitulum, ubi etiam nunc viſitur ingens lapis ejus ſepulcro olim impoſitus, licet corpus ejus, monaſterio abſoluto, in navim eccleſiæ poſtea tranſlatum fuerit. Hoc tandem ſub organo in maſoleo affabrè pro tempore extructo conditum eſt, addito epitaphio, ex quo diſcimus hanc ultimam translationem curante Thirrico ſeu Theoderico abbate, primo hujus nominis aut ſecundo, qui ſæculo duodecimo vixerat, factam fuiſſe. Carolus Ludovicus Tolnerus hæc omnia refert in historia Palatina, Francofurti edita anno M D CC IX. in cujus capite undecimo figura ejuſdem maſolei æri incifa repræſentatur. Idem auctor in codice diplomatico Palatino, ibidem vulgato, duo diplomata de Lacenſis monaſterii fundatione integra exhibet, quorum initia ſolummodo Miræus in notitia eccleſiarum Belgii retulerat. In priori, quod eſt Henrici comitis Palatini loci conditoris, anno, ut jam dictum eſt, M XCV. dato, multæ conditiones præſcribuntur, quibus monaſterii advocatos obligari imperat comes, ſtatuitque ut ubicumque ſe mori contigerit, corpus ejus in Lacenſi monaſterio ſepeliatur, quod idem de ſua ipſius uxore & ſucceſſoribus ſuis loci advocatis conſtituit. tum recenſet prædia a ſe in dotem novi monaſterii data, & ne quisea temerare aggreſſiatur, præter *Heilbertum* Trevirenſem archiepiſcopum, in cujus diœceſi monaſterium ſitum eſt, alii quoque plurimi viri nobiles, e quibus nonnulli ipſi conſanguinitate conjuncti erant, ſubſcripſerunt. In altero diplomate Sigefridus, Adheleidis tum uxoris Henrici, ex altero Henrico, ſcilicet hujus nominis ſecundo, Brabantia comite filius, teſtamento ipſius Henrici comitis Palatini ejus in comitatu heres & ſucceſſor factus, Lacenſe monaſterium, quod a privigno ſuo inceptum fuerat, ſe abſolviſſe dicit, pænitentia ductus, quod juvenili animo opus illud, a ſuo deceſſore ſibi commendatum, aliquamdiu diſtuliffet. tum bona ab eodem Henrico jam collata confirmat, eiſque nova ſuperaddit, advocatis etiam præſcribit leges, aliaque fere omnia, quæ in ſuperiori diplomate habentur reperit, hoc addito, ut Lacenſe monaſterium cum ſuis omnibus appendiciis ſub cura Affligemienſis abbatis & ejus ſucceſſorum ita conſtitutum ſit, ut hiſ duobus monaſterii unicuique præſit abbas, *quia*, inquit, *uterque locus in alodio meo ſitus erat*. ad hæc vult, ut deſuncto abbate aliquot fratres idonei e Lacu Affligemium mittantur, qui electioni ſucceſſoris interſint, eumque in proprium paſtorem ſuſcipiant. Plurimi viri nobiles huic chartæ ſubſcripſerunt, ſed ſine notis chronicis. Trithemius

LXXVII.
Lacenſe monaſterium inchoatur.^a Mir. notit.
p. 238.

ANN. CHR.
1093.

monasterii ædificia anno M C X I. absoluta fuisse tradit. Henricus IV. imperator multa prædia recenset in privilegio a se concessio, quæ a Sigefrido huic monasterio tradita fuerant. An vero hæc duorum monasteriorum unio diu perstiterit, haud liquet. negat Trithemius, & quidem si abbatum Lacensium catalogo, quem Bucelinus refert, fidem adhibeamus, post duos aut tres abbates ignotos, qui præcessisse creduntur, Gislebertus seu Gilbertus præfuisse dicitur, qui obiit anno M C I I I. duodecimo regiminis sui anno; Trithemius vero in chronico Hirsaugiensi a novæ editionis Gislebertum ex monasterio Affligemiensi adductum primum abbatem absolute appellat, procul dubio quod ante eum Affligemii abbates, quos anonymos laudavit Bucelinus, Lacui quoque præfuisent. Fulbertus Gisleberti successor suo antecessori & magistro simillimus & claris illustris actibus, moribus ornatus, sapiens &c. ab eodem Bucelino dicitur, qui bibliothecam multum adauxit, uterque ob relicta ingenii monumenta commendatus. Perseverat etiam nunc hoc monasterium, quod ob reliquias sanctorum multas, quæ ibi asservantur, & viros plurimos doctrina & pietate insignes celeberrimum evasit.

a Trib. 10.1.
p. 293.LXXVIII.
Satanaci cella
Gorziæ resti-
tuta.b V. lib. 63.
n. 38.

Ex variis cellis, quæ Gorziensi quondam celebri abbatæ parebant, duæ haud ignobiles erant: una Satanaci ad Mosam infra Viridunum, sancti Dagoberti regis ac martyris reliquiis & nomine illustrata: altera in Lotharingia in Warengisi-villa ad Mortam fluvium supra Nanceium. Priorem cellam Gorziensibus contulit b Godefridus Barbatus, dux utriusque Lotharingiæ, ejectionis solutioris vitæ clericis, qui illi ecclesiæ negligentius inserviebant. Is fuit parens Godefridi Gibbosi, qui ei in ducatu successit, & Idæ, quæ Eustachio Boloniensi comiti nupta, peperit Godefridum Bullionium, cujus paullo ante facta mentio est. Hic Godefridi Gibbosi avunculi sui, absque liberis mortui, honores adeptus, Satanacensem sancti Dagoberti ecclesiam, quam Arnulfus comes occupaverat, Gorziensibus restitui curavit. Exstant hac de re litteræ, hoc ipso anno Bullionii datæ, anno decimo pontificatus Eilberti seu Egilberti Trevirorum archiepiscopi, in cujus dioecesi Satanacum situm est. Præfuit ad hunc usque annum Gorziensi monasterio Henricus abbas, qui obiit hoc ipso anno kalendis Maii, ut in ejus epitaphio legitur, in quo pia memoria abbas & sacerdos dicitur. Successit Warnerus, cujus rogatu Poppo episcopus altare sanctæ Crucis & martyris Gorgonii sacravit.

LXXIX.
S. Nicolai
monasterium
in Lotharingia.
* la Meurte.
c V. lib. 24.
num. 26.d Chron.
Senon. lib. 2.
c. 23.

Altera Warengisi-villæ cella in pago Calvomontensi posita, ad dextram Mortæ* ripam, duabus supra Nanceium leucis, ab Angilramno Mettensi e episcopo Gorziensi monasterio, novissime constructo, attributa fuerat. Huic intermedio fluvio adjacebat locus, Portus vocabulo, ubi antiquitus sacra beatissimæ virginis Mariæ ædicula erat, Warengisi-villæ subjecta. Percelebris hic locus evasit ex depositione reliquiarum sancti Nicolai, quas ex Bari urbe miles quidam, Albertus nomine, hoc circiter anno istuc attulit. Ab eo tempore tanta fuit eo in loco peregrinorum ac miraculorum frequentia, ut ex tenui villa insigne opidum accreverit, sancti Nicolai nomine nuncupatum. Hanc sancti Nicolai reliquiarum, id est unius ejus articuli translationem eodem fere tempore, quo ejus corpus e Myrrhea urbe Barim illatum est, factam fuisse tradit Richerius in chronico d Senoniensi, ubi quidam miles ex illis Lotharingiæ partibus, Barim adiisse dicitur, indeque ejusdem sancti articulum digiti retulisse, quem in loco, qui Portus dicitur, reposuerit, ad villulam tunc admodum parvam, que nunc, inquit, ad instar magni opidi per merita beati Nicolai aucta cernitur: ubi idem sanctus tantis claret miraculis, ut captivorum, febricitantium, aliarumque infirmitatum laborantium frequentatione adeo repleatur, ut, si quis boiarum & catenarum velit considerare in ea pondus innumerabile, miraculis potius fidem dare poterit, quam narrationi. Addit idem auctor hunc locum frequentari a Burgundionibus, Francis, Alemannis, & ab universis circumquaque regionibus, quod hodie quoque fieri videmus. Scribebat hic auctor principatu sancti Ludovici, qui ex imminente naufragio, dum ad expeditionem sacram mare trajiceret, ereptus est, voto a Margarita regina ejus conjugæ facto sancto Nicolao de Warengisi-villa, admonitu Joinvillæ, qui naviculam ex argento fabricatam ad illam sancti Nicolai ecclesiam, uti regina voverat, reversus detulit. Eadem fuit multorum Galliæ regum ac principum in sacrum illum locum pietas, quem Warengisi-villæ monachi a principio excolere. Verum, cum tantæ peregrinorum multitudini vetus templum non sufficeret, Simon Monceus Warengisi-villæ prior, aliud amplissimum, quo nullum in tota illa provincia augustius, construere aggressus est anno M C C C C X V. quod ex Lotharingiæ principum munificentia

ANN. CHR.
1093.

nificentia & fidelium oblationibus intra quadraginta & novem annos absolutum est. Ad Warengisi-villæ cellam quod attinet, Gorziensi abbatia in sæcularem statum mutata, illius cellæ omnes possessiones Nanceianæ primatiali ecclesiæ Pauli V. auctoritate attributæ sunt, ne minimo quidem censu sancti Nicolai ecclesiæ relicto, quæ a patribus congregationis sancti Vitoni tanto studio exulta est, ut non solum ecclesia, quæ igne Suecico violata fuerat, penitus instaurata sit; sed etiam insigne eidem adjunctum monasterium, cujus fabrica reverendi patris Caroli Georgii, multoties illic prioris, curis & industriæ potissimum tribuenda est.

Ad hunc annum revocanda sunt initia monasterii Bursfeldensis in Saxonia positi, quod percelebris ejusdem nominis congregationi originem dedit. Ejus conditores existere Henricus filius Ottonis ducis, & inclyta ejus conjux Gertrudis, filia Ekkeberti marchionis, qui a quodam nobili viro Alberto locum construendo in honorem sancti Thomæ apostoli & sancti Nicolai monasterio compararunt, illudque amplissime dotarunt. Locus Miminde appellatur in antiquis monasterii tabulis, regia olim villa, ubi nobile illud cœnobium conditum est, intra Wernæ & Fuldæ confluentes in sinibus Patherbrunnensis diocesis, ubi archiepiscopi Moguntini jurisdictionio desinit. Istuc nova monachorum colonia deducta ex Corbeia-nova, cui tunc Marwardus abbas, olim episcopus, præerat. Hæc omnia discimus ex litteris Ruothardi Moguntini archiepiscopi, a Nicolao Schateno a ad hunc annum relatis, quibus monasterii constructionem, dotationemque ratam habuit. Ex hoc monasterio sub finem sæculi quinti-decimi orta est insignis congregatio Bursfeldensis, cujus primordia vidit, illustravitque Johannes Trithemius, ejusdem præcipuum ornamentum: cujus tempore jam ultra centum monasteria eidem congregationi aggregata erant. Centum & quindecim numerat Bucelinus.

LXXX.
Bursfeldense
monasterium
conditur.a Annal. Pa-
derborn. p. 634.

Hoc etiam anno dedicatum est Pegaviense in Saxonia monasterium VII. kal. Augusti, cujus fundamenta biennio ante jacta fuerant, testante Siffredo presbytero Misnensi, qui ejus auctorem Wipertum marchionem laudat. Ejus loci abbas jus ferendi suffragii in comitiis imperialibus habebat.

LXXXI.
Pegaviense
item aliaque
Germaniæ
monasteria.

Bertholdus auctor est, Sigefridum abbatem Scafusensem eodem anno cellam Nobiliacum dictam a Richardo Massiliensi abbate impetravisse, locumque sibi, suisque fratribus præparavisse, quo ad tempus secedere posset, si forte in suo monasterio propter excommunicationem persistere non posset, nam veteriosa illa excommunicatio, quam Gregorius VII. in Wibertum eique adhærentes tulerat, jam adeo majores & minores in Alemannia contaminaverat, ut religiosi quique inter eos, salva catholica communione, se perdurare posse desperarent.

Nonnihil etiam contulit idem Sigefridus abbas ad sancti Petri in Nigra-silva monasterii ornatum, quod hoc quoque anno dux Bertholdus a fundamentis exstruxit; multisque prædiis dotavit, collatis eidem cœnobio rebus omnibus alterius monasterii, quod ejus pater alio in loco ædificaverat. Novum hoc monasterium ejusdem ducis frater Gebhardus, Constantiensis episcopus & apostolicæ sedis legatus consecravit, kalendis Augusti, die festo sancti Petri ad Vincula, quorum magnam partem venerandus abbas Sigefridus de cella salvatoris, inquit Bertholdus, id est Scafusensis, eidem loco cum multis aliis reliquiis contulit. Eidem committitur regimen & ordinatio ejusdem loci, qui sedi apostolicæ peculiari jure subicitur.

Tunc etiam Hartmannus comes, ejusque frater Otto novum monasterium in proprio prædio, haud procul ab Ulma Sueviæ præcipua urbe, in loco, ubi Danubius Illaris fluvii aquas haurit, in honorem sancti Martini construxerunt, Wiblingense seu Biblingense nuncupatum, quod prædictus Constantiensis episcopus consecravit. Otto vero, sancti Blasii abbas, regularem illic vitam instituit, Wernhero abbate ex suis eidem loco præfecto. Quin etiam idem Otto aliud monasterium, non multum illinc distitum, informavit, quod in honorem sancti Georgii quidam Cuonradus cum suo fratre excitaverat, idemque episcopus dedicaverat. Hæc ex Bertholdo.

Eodem anno Udalricus in cella, quam in Nigra-silva exererat, cum a duobus annis utroque oculo orbatus fuisset, ad æternam lucem migravit. Per biennium illud, cum nulla alia re occupari posset, psalmodiarum cantu & auditu sacrarum lectionum, ablati luminis tædium relevare consueverat. Ejus orationi compatiens venerabilis Hugo abbas, eum per venerabilem virum Cunonem, Cluniacum revocare curavit, ut ei congrua & opportuna solatia impenderentur. at ille in sua soli-

LXXXI.
Udalrici Clu-
niacensis obi-
tus.

tudine persistere maluit. Quam ob rem Hugo coram Cunone prostratus veniam eratorum, si qua in re Udalricum offendisset, humiliter petiit, vicissimque Udalrico, si quid in se deliquisset, ex animo remisit. Post duos cæcitatibus annos, cum in morbum incidisset vir Dei, virum vitæ venerabilis Widonem, qui ad recitandas regulares horas sibi deputatus erat, rogavit, ut sibi in extremis posito hanc Apostoli lectionem, *Sancti per fidem vicerunt regna*, recitari curaret. Eo in agone posito, vir multæ religionis Eberhardus, qui tunc eidem congregationi invigilabat, ad eum accessit, petiitque an se audiret. tum ille: Audio, inquit, & audiris. Postera die prædictus Wido, qui sancto patri per tres dies assidue adstiterat, ad illum post primæ horæ celebrationem ingressus, eum in extremis agentem reperit, eique mox dictam Apostoli sententiam recitavit: cujus inter verba vir sanctus, qui fide regnum mundi vicerat, & iustitiam, dum viveret, operatus erat, fratribus in lacrymis, precesque effusus, sanctitate non minus quam ætate provectus, spiritum Deo reddidit pridie idus Julii, sicque æternæ beatitudinis repromissionem est adeptus, uti ejus & apparitio Cunoni facta, & miracula subsequuta testantur. Libellum de ejus vita composuit anonymus ejusdem cellæ in Sylva-nigra monachus subæqualis. Sancti Udalrici festum Cluniacenses nostri celebrant vi. idus Julii, quo die in monasticis martyrologiis & in catalogo Ferrarii colitur: tametsi ejus obitus pridie idus ejusdem mensis acciderit. De ejus scriptis actum superius.

a lib. 66.
n. 103.
LXXXIII.
Gignacio &
Novallise factæ
donationes.
* Belleuans.

Per idem tempus quidam vir illustrissimus, Nantelmus nomine, laudantibus Humberto Sabaudia comite & Widone Genevensi episcopo, ecclesiam in honorem beatissimæ Dei-genitricis Mariæ ædificavit in quodam prædio, ab eodem Humberto sibi concessio, in loco, qui tum Bellæ-valles* dictus est, sito supra villam Boggarum, quæ Schola nuncupatur; eundemque locum Gigniacensibus monachis ad cellam exstruendam contulit. Actum est hoc in eadem ecclesia, dum a Bosone Tarentasiensi archiepiscopo, Bosone Augustensi & Conone Maurianensi episcopis consecraretur.

Prædictus Humbertus, Maurianensis comes atque Italiae marchio, ejus nominis secundus, præfente Conone Maurianensi episcopo mox laudato, & domno Eraudo Bremensi abbate, donat, offertque beato Petro apostolorum principi de Novalesia, in superiori Lanceo incensum, quod dicitur Sabainum, cum suis adjunctis. Insuper confirmat omnes donationes, quæ eidem dilecto monasterio ab avia sua Adelaide collatæ fuerant. Hæc ex Guichenone in historia Sabaudia.

LXXXIV.
Pomposia abbas Hieronymus & insignis bibliotheca.

Florebat tunc temporis in Pomposiano agri Ravennatis monasterio illustris abbas Hieronymus nomine, qui inter ceteras animi dotes, miro litterarum amore flagrabat. Testis hac de re bibliotheca locupletissima ab eo instructa, de qua audiendus Henricus clericus ejus temporis in epistola ad quemdam Stephanum, quam noster Bernardus de Montfaucon in Diarii sui Italici capite vi. retulit. Præmissis nonnullis, Stephanus de Guidone Pomposiani monasterii primo abbate, tum de Hieronymo, ejusque bibliotheca ita differit.

Pomposiana ergo basilica, sicuti ego accepi, ex tempore Guidonis, mira sanctitatis primi ejusdem colendi loci patris, mirifice honestari ac augeri cepit. Cujus sanctitate viri gens afflata atque exhalata, quam plures undique ad hoc venerabile, intumque properabant certatim effugium, cupientes tam sancti magistri instrui disciplinis, vitamque sub monastica castigare trutina: inter quos etiam quidam marchionum, comitum, procerumque filii deliciis omissis pompaque seculari posthabita, convenerunt, Deoque operante usque hodie non desistunt. Quo in tempore iste dominus meus, de quo nobis sermo, Hieronymus abbas a puero advectus, sufficienter didicit monasticam normam: deinde in grammatica studuit fundamento, sed & dialectica aliquando libavit acumina, in brevique, Deo magistrante, multum profecit tempore. Tunc ex priore abbas a fratribus gratanter ordinatus est. qui quoniam erat ingenio promptus, animo placidus, fratrum amator, morum longe politus honestate, mente providus, cernens tantam se gentem sine vomere ac marra divini cultus minime fructificare posse; illico data opera curiose ubique querere cepit diversorum volumina doctorum, quæ presentibus posterisque documenta relinqueret, ut, sicut genere studioque diversi erant, sic in his unusquisque specularetur quid imitandum, quidve aspernandum sibi foret. Difficile mihi videtur, quempiam virtutes ac vitia discernere libere posse ignorantem ænigmata & sententias Scripturarum. Quis enim agrato antidotum dare novit, nisi qui didicit? quisve remigii ignarus ratem committere fragilem

sevo andeat ponto? Sed quoniam bonos lividorum aculei stimulare acriter solent; nonnulli, quibus mens insana fuerat, dissidere, dissentire, ac objurgare ex hoc præclarum ceperunt abbatem. Alii eum frustra in nugis bona monasterii dissipare; alii autem illum hoc ob id agere, ut aliquando cum totis libris fugiens, aliquem acquireret episcopatum sibi instanter asserebant. a quibus mens mea longe aliena fuit, semperque quod bonum & æquum sub hoc credidit negotio. Cui operi ex abbatis jussu Bonus nomine & exemplo monachus ex eremita præerat, omnium dogmate artium peritus, qui etiam æstuans ut tantum librorum exempla colligeret, non curabat distinctas & decoras litteras, sed quoquomodo formatas. Decreverat enim prædictus abbas eosdem rescribere & in unum bibliothecæ corpus colligere. unde quosdam ex fratribus adversos habeo ob nimiam titulationem non valentes legere libros a me scriptos. Nulla autem ecclesia, nec urbs, neque provincia, tandem nec ipsa Roma orbis caput, certet laudibus Pomposia copia sanctorum fortunatae librorum. Quis igitur tam ferreus, quis tam immitis, tamve bestius & excors, qui non optet quiescere in Pomposiano claustrum a strepitu mundanae pestis, ubi jugiter ædificationis & salvationis meretur intelligere verba? Sicut enim probos mores colloquia corrumpunt prava: sic e converso bona colloquia malos destrunt mores, immittuntque bonos. Sed ne tibi parum sufficere videatur quod de libris memoravi, libet etiam titulum unusquisque libri scribere: ut quod puris non credis verbis, saltem fidelibus subjectum credas oculis. Nec enim hoc in vanum conati sumus. quoniam accidere potest, ut errore aliquis ex his subtractus latenter liber oblivioni tradatur: sed perlecta hac pagina, fidelis librorum custos eum diligenter inquireat, si forte vel ex fratribus, vel advena sustulit, armario restituatur continuo.

Post hæc Henricus ponit amplissimum catalogum librorum, qui tunc in bibliotheca Pomposiana asservabantur; & in fine subdit, sagax Hieronymi abbatis ingenium numquam quiescere, sedulo rogitando & percunctando sicubi alii latent libri, quos suo armario addere valeat: ut inter Italicas, Pomposiana mire fulgeat ecclesia. Denique idem auctor sibi objicit quosdam superstitionis & malevolos, qui ut sancto loco detrahant & optimo abbati, forte arguent, cur idem venerabilis abbas Hieronymus gentiliū codices fabulasque erroris, sacris divinisque inserat codicibus. *Quibus respondendum est, inquit, apostolicis verbis, quia in domo potentis non solum vasa aurea & argentea, sed & fictilia sunt. quippe hoc egit piissimus abbas, ut pro studio & merito suo habeat unusquisque in quibus oblectetur, & proprie exerceat ingenium. Hæc forte paullo longius persecutus sum: at hæc, si qua est, digressio mihi necessaria visa est ad reparandam quodammodo vastati & deserti nobilissimi quondam cœnobii memoriam.*

Postero anno M xciv. Heinrico rege in Germaniam reverso, res in Italia & in Urbe quietiores esse ceperunt: sed tamen Guibertini, turrim Crescentii adhuc obtinentes, liberum per pontem Tiberis non permittebant transitum ad Papam, qui prope sanctam Mariam-novam demorabatur. Unde factiosi illi abbatem quemdam de cella sancti Petri in Alemannia, id est Petroburgensi (si bene conjicio) prope Constantiam, a Gebehardo Constantiensium episcopo, ejusque fratre duce Bertholdo ad papam missum, cum per illum pontem transfret, comprehensum retinuerunt. Hæc Bertholdus, qui addit, Gebehardum episcopum Constantiæ magnam synodum episcoporum, abbatum, & clericorum hebdomada majore ante pascha habuisse, & in ea multa correctione digna emendasse. In illa synodo Sigefridus abbas cellæ Salvatoris, scilicet Scafusenensis, de Dudone obedientiarario suo conquestus est, quod, cum se suaque bona alteri monasterio tradidisset, non multo post sacrilege se cum rebus suis illinc subtraxerat. Unde sancta synodus juxta statuta canonum præcepit, ut Dudo ille ad obedientiam abbatis sui rediret, sui que errati meritam poenam subiret. quod & factum est. Ejusmodi obedientarii laici erant, qui se suaque monasteriis devovebant, ut superius observatum. Per id tempus pestilentia ingens in Germania, Gallia, Italiaque grassata est, quæ plerisque mortales ad poenitentiam commovit, & animos ad expeditionem sacram disposuit.

Interim nuntius Jerosolymis Romam advenit, Simonis patriarchæ litteras afferens ad Urbanum papam, quibus eum ad subveniendum locis sacris, eaque e manibus Saracenorum, qui jam dudum ea occupabant, & christianos illuc proficiscentes direxerant, eripienda excitaret. His litteris lectis, simulque Petri eremita, qui eas attulerat, sermone eadem in majus orante commotus pontifex, statuit pro virili rem

exsequi, uti rogabatur. quod sequenti anno in concilio Claromontano ad effectum perductum est. Sed quia de Petro eremita sæpius in consequentibus dicendi erit occasio, quis ille, qualisve fuerit, hoc loco præmittendum est.

Guibertus, illius temporis gravis auctor, in libro secundo de bello sacro, de eo agit, quem ex urbe, ni fallor, inquit, *Ambianensi ortum, in superiore nescio qua Galliarum parte solitariam sub habitu monachico vitam duxisse comperimus*. Tum ejusdem Petri vestes describit, aitque, eum *tunica ad purum cucullo super, utrisque talaribus, birroque desuper indutum fuisse*. Quod Guibertus de loco ejus nativitatis dubitanter scribere videtur, id tantum de ipsa urbe Ambianorum intelligendum est. Petrum enim in territorio saltem Ambianensi ortum fuisse omnes consentiunt, præter quosdam recentiores, qui nullo fundamento eum Hispanum dicunt. Albertus Aquensis canonicus eum ex ipsa civitate Ambianorum ortum dicit. Eremitæ appellatio non professionem tantum, sed etiam cognomen ejus notat. Unde a Willemo Tyrio, qui de eo accuratissime scripsit, *re & nomine Eremita* vocatur. Idem cognomen erat per id tempus, uti & nomen, Petro Eremitæ priori sancti Quintini de Monte prope Peronam, de quo notatum legitur initio necrologii Corbeiensis: *Concessimus domno Petro, cognomine Heremita, priori sancti Quintini de Monte, plenariam societatem in vita & in morte, tamquam uni ex fratribus nostris professis*. Non desunt, qui putent non esse famosum illum Petrum Eremitam, quod ex nomine & loco probare conantur. Sed, mea quidem sententia, absque idoneo fundamento. Petro, de quo hic agimus, aliud cognomen *de Acheris* ab Orderico tribuitur, forte a loco nativitatis, quo nomine locus quidam habetur in pago Laudunensi: ast id veri similius esset, si quis ejus nominis locus in territorio Ambianensi extaret. quod aliis inquirendum permitto. Erat is statura pusillus, exteriori forma contentibilis, ut Willemus Tyrius tradit, sed vivaci ingenio præditus, oculo perspicaci gratoque, & sponte fluens non deerat ei eloquium. Ceterum omnes eum sacerdotem fuisse tradunt.

De monastica quoque ejus professione nullus dubitandi locus. Id enim diserte affirmant illius temporis scripores, in primis Guibertus, qui monasticas ejus vestes describens, tunicam talarem ad cutem, cucullam exteriorem ei assignat. Unde ob cucullam *Κουβερτιος* ab Anna Comnena in Alexiadis libro x. vocatur, id est *Petrus cucullatus*, quo nomine Petrus Abaelardus a Fulcone priore Diogili appellatur in epistola, quæ inscribitur *Petro cucullato*, ut vir eximius Cangius in hunc Annæ locum observavit, ubi de Petro Eremita pluribus disserit. Quo in loco monasticam vitam Petrus professus sit, non dilucide exprimit Guibertus, cum ait se comperisse, eum *in superiore nescio qua Galliarum parte solitariam sub habitu monachico vitam duxisse*. quod explicatur in chronico canonici Laudunensis apud Cangium laudato, in quo narratur Petrum Eremitam *de territorio Ambianensi, primo monachum apud sanctum Rigaudum in Foresio existisse, postea predicatorem effectum tanta cepisse populorum multitudine vallari, tot cali muneribus donari, tanteque sanctitatis præconiis acclamari, ut multa ætatis homines non meminissent honore simili hominem habitum*. De sancti Rigaudi monasterio diocesis Matisconensis actum est superius. Forte ex hoc loco Petrus Eremita profectus est ad sacra loca, indeque reversus miserabilem eorum statum exposuit Urbano papæ, qui commiseratione tactus, illa e profanorum manibus eripere in animum induxit. Hæc de Petro in antecessum dicta sufficiant.

LXXXVII.
Anselmus li-
bros de incar-
natione scribit.

Hoc anno Anselmus Cantuarie archiepiscopus librum de incarnatione Verbi Urbano papæ obtulit, ejus censura castigandum, si quid in eo corrigendum esset, vel ejus auctoritate approbandum, si regulam veritatis teneret. Hujus libri argumentum est de fide Trinitatis & de incarnatione Verbi contra Roscelinum, qui perverse de utroque sentiebat. Ejus errorem jam impugnare cœperat Anselmus, cum adhuc esset Beccensis abbas, scripta ad Fulconem episcopum Belvacensem epistola: sed quia id argumenti leviter tantum delibaverat, illud in præsens dedita opera fusius persequitur. Eodem quoque anno scripsit libros duos, inscriptos *Cur Deus homo, quos in Anglia rogatus incæpit, & in Capuana provincia peregrinus perfecit*. In priori libro infidelium christianam fidem respicientium objectiones exponit, & ad eas respondet, probatque rationibus, impossibile esse ullum hominem salvari sine Christo. In posteriori demonstrat, hominem ad hoc institutum esse, ut aliquando immortalitate beata totus homo, id est in corpore & anima frueretur.

LXXXVIII.
Regis indigna-
tionem incur-
rit.

Eadem tempestate rex Anglorum Willemus, fratri suo Rotberto Nortmanniæ

duci, ob pensionem haud solutam bellum illaturus multam undequaue pecuniam ad hanc expeditionem colligebat. Amicis suadentibus Anselmus quingentas regi libras sponte offerre constituit, ut eum in rebus Dei fautorem sibi conciliaret. Hoc comperto, rex id gratum habuit, sed, malignis hominibus suggerentibus, hanc summam, quasi leviolem, postea respuit. Tu, inquebant illi regi, *eum præ ceteris Angliæ principibus honorasti, ditasti, exaltasti: & nunc, cum tua necessitate considerata, duo milia, vel certe, ut levissime dicatur, mille libras pro agendis munificentia tue gratis, tibi dare deberet, quingentas pro pudor, offert. Sed paullulum sustine, faciemque tuam super eo commuta: & videbis, quod consueto aliorum ductus terrore, ovans, ad tuam benignitatem recuperandam quingentis quas offert, totidem libras adjiciet*. Id ubi Anselmo nuntiatum fuisset, regem adiit, sciscitaturus an tale mandatum a rege processisset; factusque ea de re certior, regem rogavit, ut oblatam summam acciperet. Exiguam quidem munus esse, sed non ultimum fore. Porro honestius esse pauca cum libertate, & sæpe accipere, quam vi plura extorquere. Ad quæ rex iratus, *Sint*, ait, *cum iurgio tua tibi; sufficient mea mihi. Vade*. Recessit igitur Anselmus, gratias agens Deo, quod ita res cessisset, ne pro episcopatu hæc pecunia promissa, & sub callida oblatione reddita fuisset a malignis hominibus, qui in aulis principum numquam desunt, putarentur. tum rejectam a rege pecuniam pauperibus erogandam vover.

Post aliquot dies regis mandato episcopi omnes apud Hastingham conveniunt, eidem transfretaturo benedictionem impertituri. Adfuit quoque Anselmus, qui, dum illic rex ob ventum adversum moras ageret, eum rogavit, ut, ad emendanda, quæ in regno grassabantur, flagitia concilium generale episcoporum, quod a multis retro annis factum non fuerat, congregari permitteret. Ad quem rex: *Cum*, inquit, *mibi visum fuerit, de his agam, non ad tuam, sed ad meam voluntatem*. Instanti viro Dei, ut id pro Deo & pro rege fieret; *Sufficiat*, dixit ille, *nolo inde ultra loquaris*. Nec plura de his Anselmus; sed vertit sermonem ad aliud malum, cui remedium a rege adhiberi suadebat. quippe complures abbatias pastoribus esse destitutas: ex quo fiebat, ut monachi pro libito impune vagarentur, & quidvis agerent in animarum suarum perniciem. Unde consulere, rogare, monere, ut quantocius in viduatis monasteriis idoneos abbates instituat rex, ne monachorum perditio ipsi imputaretur. Hic animum suum princeps cohibere non potuit, sed supra modum ira inflammatus, dixit! *Quid ad te? nonne mea sunt abbatia? Hem tu quod vis agis de tuis villis; & ego non agam quod volo de abbatibus meis? Ad quod archiepiscopus: Tua quidem sunt, ut illas, velut advocatus, defendas atque custodias; non ut invadas aut devastes. Dei scimus eas esse, ut sui ministri inde vivant, non quo expeditiones & bella tua inde fiant. Denique villas & quam plures redditus habes, unde pleniter administrare tua potes: ecclesiis, si placet, sua dimitte*. Hæc sibi primum displicere testatus est rex, nec ullum Anselmi antecessorum talia patri suo loqui ausurum fuisse; ceterum se nihilo secius deinceps acturum. Hæc ubi in ventum a se proferri intellexit Anselmus, a regedigressus est.

Verum animo reputans pius antistes, rege offenso nec pacem rebus dari posse, nec se bonum ecclesiæ promovere; per interpositos episcopos regis gratiam sibi reddi studuit, paratus ad satisfactionem, si qua in re eum offendisset. At ille nec se culpæ Anselmum dixit, nec suam ei gratiam indulgere velle respondit. quod ubi Anselmo episcopi retulissent, mysterium hoc esse dixerunt. Ceterum, si pacem cum rege habere vellet, quingentas ei libras daret, totidemque quam primum se additurum promitteret. sic brevi in regis gratiam restitutum iri. Absit vero, inquit Anselmus. nam eadem arte similes passim exactiones per fictas iras exprimerentur. Exhaustos esse suos homines; nec decere, ut regis gratiam nummulis emeret. adeoque nec ipsas, quas ante obtulerat, quingentas libras modo dare velle, quas egenis magna ex parte jam erogasset. His auditis, rex amplius exasperatus, acriori eum odio se habiturum dixit, ejusque benedictione rejecta in Nortmanniam trajecit: sed, eam sibi nequaquam subigere valuit; sicque infecto negotio, in Angliam reversus est.

Electus jam erat ab anno superiore, ut superius vidimus, Willemus de Bello-monte, ut Becci abbatiam post Anselmum regeret: sed ejus ordinatio in hunc annum dilata fuerat. Ubi tempus instabat, rogatus ab Anselmo Willemus Rotomagensis archiepiscopus, ut novum abbatem benediceret, libenter annuit, diemque passionis sancti Laurentii futuræ benedictioni designavit. Tum die conducta, Rotomagum accessit novus abbas: submonitusque a clericis, archiepiscopum velle ab eo

LXXXIX.
Willemus
Becci abbas
ordinatur.
a supra n. 52.

ANN. CHR.
1094.

professionem exigere; consternatus est animo, incertus quid ageret. Ad quem Baldricus prior: Ne turberis, inquit, tantum sine nos agere quod consultius videbitur. Statim prior cum aliquot monachis ducem Rotbertum convenit. quos dux ut vidit, benigne percontatur: *Quid rei vobis est?* tum causa audita: *Per mirabilia Dei*, inquit, (sic jurare consueverat) *nullo modo volo, ut abbas Becci faciat professionem*, quod mox per Ernulfum cancellarium, Willelmum de Britolio, & Willelmum filium Richardi archiepiscopo denuntiari iussit. Illi vero, ut prudentes & callidi homines, non ante id denuntiarent, quam archiepiscopus altari adstitisset. Interim Baldricus prior abbatem vestibus Rotomagensis ecclesie (is enim mos erat) indui fecit. Cum ante evangelium sequentia, ut vocant, cantaretur, accesserunt ad archiepiscopum qui missi a duce fuerant, eique domini sui mandatum significarunt. Ille vero, videns se interceptum, etsi non modice turbatus, id tamen prudenter dissimulavit, & ducis mandato paruit. Postera die abbas privatim convenit archiepiscopum, qui eum humanissime excepit, nec posthac quidquam simultatis cum eo habuit. Cum vero abbas discessurus eum salutarer, Willelmo Cormeliensi abbati, qui Becci monachus erat, & novissime Rogerio successerat, præcepit archiepiscopus, ut novum abbatem vice sua in sede collocaret. Susceptus cum sollempni processione a Beccensibus abbas, nudis pedibus pro more ecclesiam ingressus est. Finita oratione abbas Cormeliensis canticum *Te Deum laudamus* exorsus est, tuncque in abbatiali sede constituit. Dein eum in cameram deduxit, ejusque pedes a proprio cubiculario lavari præcepit. Denique ipsa die novus abbas cum fratribus cibum sumit in refectorio. Hæc aliaque ex libello de libertate Beccensis monasterii, quem in Appendice referemus.

a Anselm.
lib. 3. ep. 16.

Ex variis epistolis, quas Anselmus Willelmo abbati scripsit, una^a est ad ipsum & Beccenses, qua eum monet, ut in omnibus moderatum se exhibeat: *ut neque justitiam gratia, neque gratiam justitia qualibet umquam privata subreptione excludat*. Tum omnes hortatur, ut memores sint, qua ratione ipse semper ecclesie amicos acquirere studuerit, *hospitalitatis bonum sectando, benignitatem omnibus impendendo, &, ubi facultas operis defuisset, affabilis sermonis gratiam porrigendo*. *Nec umquam satis, inquit, vos habere amicos credatis; sed, sive divites, sive pauperes, omnes vobis in amore fraternitatis conglutinate: quatenus hoc, & ad vestre ecclesie utilitatem proficere, & ad eorum, quos diligitis, salutem valeat pervenire*. Præclara sane admonitio, & omnibus monasteriorum rectoribus maxime necessaria, in quam non pauci morositate innata peccant, sicque exterorum animos abalienant, in christianæ caritatis & monasteriorum sæpe detrimentum. In alia epistola eundem Willelmum ac Beccenses hortatur, ut pro se assidue preces fundant, & in sancto proposito constanter perseverent; in primis vero ut ne facile foras progrediantur, denique ut suam de elemosyna pauperum constitutionem nullo modo minui permittant, immo potius, si fieri possit, augeant. Observatu digna sunt verba, quibus eos a vagis *discuribus* dehortatur. *Occasiones, inquit, equitandi claustrales, nisi cogente obedientia, non solum non exquirant, sed nec occurrentes suscipiant. Qui enim claustra monasterii libenter exeunt, non solum sibi, sed & aliis suo exemplo noxii sunt; quoniam aut murmurationis, aut vagationis illis auctores sunt. Nec dominus abbas ullatenus hoc concedere debet, si rigorem ordinis vult servare*. Quod attinet ad prædictam constitutionem de eroganda pauperibus elemosyna, ab Anselmo & Beccensibus factam; incertum quænam illa fuerit: at certum est Beccenses nostros in pauperes & egenos semper profusæ caritatis fuisse: cujus rei præclarum monumentum ad annum M CCC VIII. videri poterit.

Monachis vitandi discurfus.

XC.
Beccensium lris cum Molismensibus de cella Pexei.
b V. supra.
n. 51.

c Ivo ep. 39.

d id. ep. 9.

Per id tempus orta est controversia Beccenses inter ac Molismenses ascetas de cella Pexiacensi, quæ controversia hoc anno ab Ivone Carnuteni episcopo, in cujus dicecesi hæc cella sita erat, composita est. Nata porro fuisse videtur post electionem Willelmi de Bello-monte, qui ante abbatalem dignitatem, ut^b superius vidimus, hanc cellam prioris nomine rexerat. De istius litis compositione Anselmo recens archiepiscopo scribit Ivo^c in hæc verba. *Adsumus hoc anno, pro multa in te benivolentia, monachis Beccensibus contra Molismenses, quantum ratione & auctoritate suffragante potuimus: & jam de Pexiacensi monasterio plenam per nos consecuti fuissent justitiam, nisi quod prius affectant regis captare benivolentiam*. Hanc litem principio in favorem Molismensium definierat Ivo. quæ res cum Philippo regi multum displicuisset, eum alia epistola placare^d conatus est, dicens, mirari se, quod a sua serenitate nullum audiat nuntium bonum, nihil audiat nisi verbum asperum. *Quod enim,*

ANN. CH.
1094.

inquit, *inter Beccenses & Molismenses monachos quantumcumque pacem pro tempore feci, nullam Beccensibus in hoc violentiam intuli. Sed abbas Beccensis, cognoscens & erubescens inordinatam spoliationem factam Molismensibus a quibusdam neophytis monachis suis, multum me rogavit, ut vel pacem inter eos componerem, vel juste inter eos decernerem. Sed ego propter reverentiam vestram judicium interim distuli, & gratis oblata portione victualium suorum ab ipso abbate, quæ Molismenses repetebant, jurgia quæ inter eos erant, pro ipsius abbatis caritate mitigavi*. Parum interest scire, quæ istius litis materia fuerit: sed ex his locis patet, Pixiaci cellam tunc fuisse Beccensium. Porro Pixiacum seu Pexeiium (sic enim varie scriptum invenio) non aliud est quam Pisciaticum^{*} seu Pinciaticum in finibus Carnutum ad Sequanam, ubi modo collegiata ecclesia est, quæ forte olim Beccensium cella erat. Ivo^a quamdam epistolam scripsit clericis Mellentinis & omnibus in Pixiacensi archidiaconatu de Mellentino comite, qui filiam Hugonis Crispeiensis comitis uxorem contra fas ducere volebat. Tunc temporis idem Ivo Mellentensem^b sancti Nigasi ecclesiam Beccensibus confirmavit.

* Poissy.
V. Valesii notit. p. 450.
a id. ep. 45.

b id. ep. 287.

XCI.
Boso & Eadmerus Anselmi discipuli.
c Anselm.
lib. 3. ep. 25.

Ad hunc annum referenda videtur Anselmi^c epistola ad Bosonem Beccensem monachum, qui post Willelmum de Bello-monte Beccensis abbas factus est. In hac epistola Bosoni gratias agit sanctus præsul pro ejus litteris ad se missis, adeoque pro consilio, consolatione, & pro desiderio ipsius Anselmi videndi, qui non minori se ejus desiderio teneri testatur. tum excusat, quod litteras ei rarius scribat, ne scilicet offendiculum regi pariat, qui se, suosque odio habeat; idque in causa esse, quod domno abbati Beccensi non scribat. Non multo post eundem Bosonem in Angliam advocavit, eumque vice sua misit ad concilium Claromontense.

Tunc vero librum, *Cur Deus homo*, absolverat Anselmus, cum hæc scriberet, ut patet ex his ejusdem epistolæ verbis. *Librum, quem edidi, cujus titulus est, CUR DEUS-HOMO, domnus Edmerus, carissimus filius meus & baculus senectutis meæ, monachus Becci, cui tantum debent amici mei, quantum me diligunt, libenter ecclesia Beccensi, ut filius ejus, transcribit*. Nihil expressius ad commendandam Anselmi erga Edmerum seu Eadmerum benevolentiam & familiaritatem. Hunc Anselmus secum in Angliam duxerat, quem in suo retinuit obsequio omniumque consiliorum participem fecit, variæ quoque fortunæ suæ socium futurum. Tanta porro Anselmi de eo confidentia erat, ut eum spiritualem sibi patrem, cui in omnibus etiam archiepiscopus obediret, ab Urbano dari petierit. Post mortem Anselmi, non minor fuit Eadmeri cum Radulfo archiepiscopo ejus successore familiaritas & necessitudo, a quo Alexander rex Scottorum postulavit, ut Eadmerum viduatæ sancti Andreæ ecclesie episcopum præficeret: at ille oblatam sibi dignitatem recusavit. Plura de eo in consequentibus.

XCII.
Beccensium vestis alba.

Antequam a Beccensi monasterio discedamus, juvat disquirere hoc loco, quo tempore Beccensium nigrum habitum in album commutaverint. nam principio eos nigro usos fuisse, nec vivente Herluino hanc mutationem factam fuisse ex eo intelligitur, quod Cadomenses sancti Stephani monachi, quorum primi institutores existere Lanfrancus aliique monachi ex Becco assumti tempore venerabilis Herluini, numquam alium, quam atrii coloris habitum gestaverint. Sunt qui hanc mutationem sancto Anselmo, dum Becci abbas esset, tribuunt, idque ab eo factum aiunt ob eximiam ejus pietatem in beatissimam Virginem, cujus singularem integritatem albi coloris veste honorare voluerit. Ejus rei argumentum est, quod in monasterium sancti Neoti in Anglia, ubi primitus monachi nigri fuerant, Anselmus archiepiscopus introduxit ex Beccensi cœnobio *monachos albos*, ut in Lelandi collectaneis^d legitur. Addunt Radulfum Beccensem monachum in Lyrense monasterium circiter annum M C XXX intulisse candidam vestem; cum ad illius cœnobii præfecturam assumtus est. Neque id absque fundamento dicitur. Et quidem Astorgius Lyrensis abbas a Clemente VII. obtinuit, ut sibi liceret nigrum habitum resumere & abjicere album, quem Radulfus abbas ex Becco-Helluini assumtus, in Lyrense monasterium induxerat. Hæc mutatio albi coloris in nigrum a Lyrensibus facta est anno Domini M CCC XCIII. die XXIII. Novembris.

d Monast. Anglic. vo. 1. t. 368.

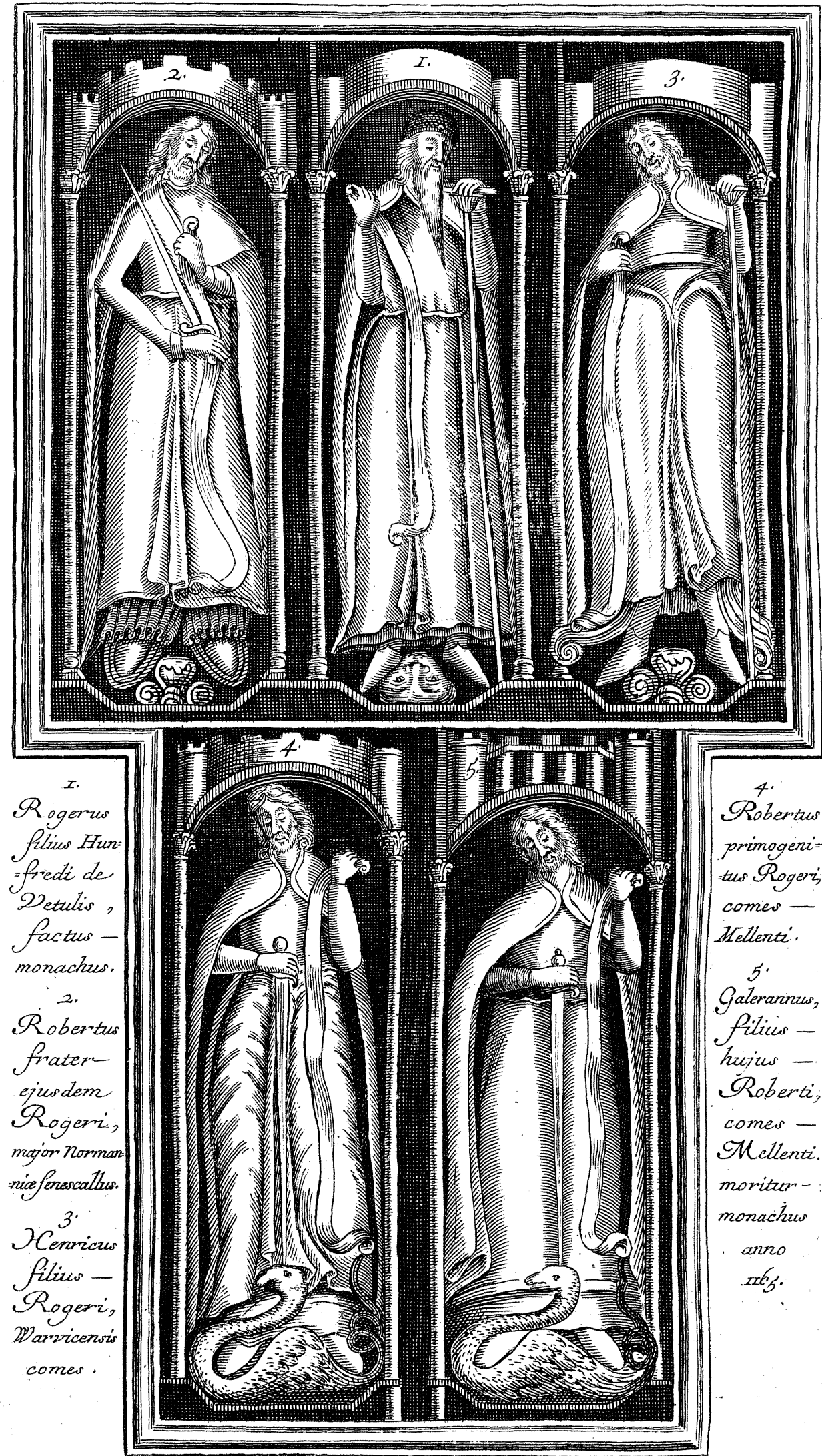
Verum vix mihi persuadeam, hanc mutationem sive auctore Anselmo, sive ejus tempore Becci factam fuisse. Illud in primis me movet, quod Ordericus Vitalis agens de novis Cisterciensium institutis, qui decennio ante Anselmi obitum exorti sunt, eos maxime fugillat, quod nigro vestium colori, quem ad id tempus Benedictinæ regulæ sectatores gestaverant, album novo exemplo prætulissent, quod eis etiam

ANN. CHR. 1094.
 a Pet. Ven. lib. 4. ep. 837.
 b Orderic. lib. 8. p. 711

Cluniacenses exprobrabant, ut ex Petri Venerabilis ^a ad Bernardum epistola discimus. Orderici verba ^b refero. *Albedine in habitu suo precipue utuntur Cistercienses, qua singulares ab aliis notabilesque videantur. Nigredo in plerisque locis sacrae scripturae humilitatem designat: quem idcirco colorem religiosorum fervor hactenus gratanter gestat. Nunc autem nigredinem, qua prisci patres, iam regulares clerici in cappis, quam monachi in cucullis, ob humilitatis specimen usi sunt; moderni tamquam ob majoris justitiae ostentationem, abjiciunt: inusitata quoque pannorum sectione suorum, ab aliis discrepare appetunt.* quae verba sane in Cistercienses nequaquam prolaturus fuisse videtur Ordericus, si hunc colorem jam tum admisissent Beccenses, qui ei omnino vicini erant, (nam Uticensis monachus erat) adeoque notissimi erant. In his Orderici verbis obiter observa, eum loqui de veste tantum exteriori, scilicet cuculla, non de interiori, id est tunica vel toga, quam albi coloris primitus apud majores nostros fuisse alias non semel observavimus. Si conjecturis in re obscura uti licet, crediderim hanc mutationem a Beccensibus factam post natam controversiam de festo conceptionis beatissimae Virginis, id est post medium saeculum duodecimum, cum scilicet sancto Anselmo, ex supposito libro de conceptione B. Virginis tributa est illius festi institutio: in cujus rei monumentum atro colori album praetulerint.

XCIII.
 Pratellenses benefactores.

Ad hunc annum Ordericus refert conversionem Rogerii de Bello-monte, qui a Longa-barba cognomen accepit. Hic sapiens & modestus heros, cum Nortmanniae ducibus semper fidelis exstitisset, post emeritae militiae tempus, monasticae professioni colla submitit in Pratellensi monasterio, quod Humfredus de Vetulis ipsius pater prope Pontem-Audomari in proprio fundo extruxerat, & ipse Rogerius post patris obitum multis possessionibus & ornamentis ditaverat. Illic Robertus de Bello-monte, Humfredi quoque filius, quem Rogerius de Clara occiderat, humatus est; uti & Rogerius ejus frater, qui jam senex post aliquot conversionis suae annos bono fine quievit, mortuus III. kal. Decembris, filiis suis Rotberto & Henrico honoris sui hereditibus relictis. Ex his duobus Robertus comitatum Mellentensem hereditario jure, post Hugonem Adelinæ matris suae fratrem possedit, & in Anglia comitatum Legestrensem. Henricus vero, ejus frater, strenuitate sua Warwicensem comitatum ab Henrico Angliae rege promeruit. Uxorem duxit magnae religionis & nobilitatis feminam, scilicet Margaritam, Goisfredi Moritoniae comitis filiam. Hi omnes in Pratellense monasterium munificentissimi fuerunt. *Ibi monachi, inquit Ordericus, ad laudem & cultum omnipotentis Dei divinitus convocati sunt, & a religiosis ac sapientibus pedagogis regulari disciplina pie instituti sunt.* Ex his Rogerus Longobarbus medius inter fratrem Rotbertum ad dextram, & Henricum filium suum ad sinistram, in capitulo Pratellensi humati jacent; & ad eorum pedes Rotbertus filius Rogeri cum filio suo Gunderanno comite Mellentensi, qui & ipse, post variam fortunam, sumto monastico habitu pie decessit. Horum omnium effigies lapide sculptae sunt in hunc modum.

1.
 Rogerus
 filius Hun-
 fredii de
 Vetulis,
 factus —
 monachus.

2.
 Robertus
 frater
 ejusdem
 Rogeri,
 major Norman-
 niae senescallus.

3.
 Henricus
 filius —
 Rogeri,
 Warwicensis
 comes.

4.
 Robertus
 primogeni-
 tus Rogeri,
 comes —
 Mellenti.

5.
 Galerannus,
 filius —
 hujus —
 Roberti,
 comes —
 Mellenti.
 moritur —
 monachus
 anno
 1167.

ANN. CHR.
1094.
a V. lib. 64.
n. 32.

Ex his tres ensēm, non ad latus, ut eorum pater, sed manu gestant in signum equestris dignitatis & recte factorum. qua ratione duo armigeri, qui Carolo Calvo in picturis tum Appendicis capitularium, tum Itineris nostri Italici assistunt, ensēm manu gestant. Ad hæc observa in his statuis nulla existare symbola gentilitia: & Rogerium a Longa-barba, ejusque ex fratre nepotem Robertum, etsi monachi decesserint, non tamen habitu monastico indutos representari.

XCIV.
Galteri abbatris Pontifaren-
sis penitentia
& obitus.

In Pontifarenfi sancti Martini monasterio Galterus abbas sanctus ex hac mortali vita ad immortalem vitam migravit. Paulo ante obitum singulari humilitatis ac poenitentiae exemplo convocatos discipulos magnopere hortatus est, ut ipsum singuli virgines cæderent in expiationem errorum suorum, maxime quod eos durius subinde tractasset: ut ita æternas pœnas sibi debitas posset evadere. Nullus, inquit, praelationi meæ hoc in facto a vobis servetur honor, sed potius in me vitia feriantur. Seniores primi, tum singuli ex ordine usque ad juniores me cædant. omnes ad nutum præsentis. Qui durius me flagellaverit, is mihi carior fuerit: qui vero mollius, hic me minus amare convincetur. Ad hæc stupefacti ad rem inauditam exhorruere omnes, sed tamen ejus precibus superati, ægre demum assensere. Ventum est itaque in capitulum; tum ille nudis pedibus, prostratus humi, vigiliarum jejuniorumque maceratione, non tantum senio confectus, nudatos humeros flagellis exponit, omnibus in lacrymas & ejulatus effusus, (ecquis enim tam durus & excors, qui ad tale spectaculum temperasset a lacrymis?) Postquam diu lacrymatum est, venerabilis senis, molles effeminatosque increpantis, tandem voluntati obtemperatum est; cæsusque est ille ab omnibus & singulis, (erant autem numero triginta) idque passus est ea constantia, ut languidas eorum manus incusaret. Post hæc omnibus gratias egit, eaque die gratulabundus omnibus convivium exhibuit. In quadragesima, quamdiu vixit, durissimam vitam agebat: at in ultima, quæ ejus obitum præcessit, solis fabis & aqua, & quidem parcissime usus est. Dominica palmarum ad fratres sermonem habuit teneris adeo verbis, ut eis vale dicere videretur. Postridie, dum missam cantaret, gravi febre correptus, cuidam fratri, qui ejus jussu membranas ad conficiendum ipsi brevium inciderat, præcipit ut opus omitteret, quippe haud sibi profuturum. Morbo ingravescente, more ecclesiastico oleo sancto petivit se injungi. Inunctus absolvit omnes & absolvitur. Dein omnes osculatur; tum sacramentorum nostræ redemptionis participes efficitur. Postremo fratribus denuo congregatis, caritatem, concordiam, & in sancto proposito constantiam commendavit, acceptoque baculo pastorali omnes absolvit. Feria quinta in cæna Domini se postera die moriturum prædixit. Et quidem ipsa die parasceves, percepto vivifico corpore & sanguine Domini nostri Jesu-Christi, incumbente nocte, spiritum Deo reddidit.

Annus ejus obitus non omnino exploratus, cujus definitio ex die obitus maxime pendet, & ex pontificatu Urbani II. quo pontifice decessisse perhibetur. Ad diem quod attinet, ejus obitus in plerisque codicibus vi. idus Aprilis, quo die festum ejus celebratur, in quibusdam vii. eisdem idus notatur. Hoc discrimen ex eo natum est, quod vir sanctus obiit die sancto parasceves, jam incumbente nocte, quæ sabbatum sanctum antecedit, adeoque nocte inter feriam sextam & sabbatum media. Qui sabbatum prætulere, ejus obitum vi. idus Aprilis assignarunt; qui feriam sextam, vii. idus, quo die parasceve anno M XCV. recolebatur. Sane ante annum M XCV. quo anno parasceve in sextum idus Aprilis incidebat, Galterium obiisse inferre licet ex donatione ecclesiæ beati Jacobi prope Beri-ecclesiam, Theobaldo abbati ejus successori facta forte ante illum annum, ut mox videbimus. Sancti Galterii res gestas litteris mandavit anonymus ejus discipulus cum miraculis, quæ post mortem patravit. Sepultus fuit in ipsa sancti Martini ecclesia, quam ipse construxerat: ubi hætenus ejus cenotaphium visitur. Inde ejus corpus levatum est ab Hugone Rotomagenfi archiepiscopo anno M C LIII.

XC V.
Theobaldus
ejus successor.

Galterium in præfectura excepit Theobaldus seu Theobaudus, sancte memorie abbas dictus in libello de vita venerabilis Hildeburgis matronæ, quæ ejus tempore ad illud monasterium secessit. De Theobaldo nihil peculiare nobis relictum præter varias donationes, quæ ejus tempore sancto Martino & sancto Germano loci patronis factæ sunt. Ex his tamen intelligimus, virum fuisse magnæ existimationis, quippe qui a multis, qui morti proximi erant, accitus memoratur, ut morientibus succurreret, eisque officium christianitatis (sic loquebantur) exhiberet. Ex eorum numero fuit Bal-

duinus de Lissula, qui extremo morbo decumbens, domnum Theobaldum rogavit, ut ad se veniret ad Insulam* castrum, in quo jacebat. Cum vero eum adisset Theobaldus abbas, multis precibus ab eo flagitavit, ut se deferri faceret ad monasterium, quo monachus fieret. quo facto, censum duodecim denariorum sibi debitum monachis relaxavit, quod ejus gener Robertus & Maria filia, Roberti uxor, ratum habuerunt. Ex aliis donationibus unam tantum refero in præsens, nempe cujusdam Lecelini, qui Theobaldo abbati ejusque monachis contulit ecclesiam beati Jacobi apostoli ab se ædificatam in consilio Beri-ecclesie*, & alia nonnulla. Quando autem ecclesia illa dedicata fuit ab Anselmo seu Anselmo Belvacensi episcopo, ea omnia, quæ a Lecelino collata fuerant, coram se recitari præcepit. Hoc instrumentum caret chronicis notis, sed datum est saltem anno M XCV. quo exeunte Anselmus episcopus decessit.

Theobaldo abbate, Hildeburgis, nobilis matrona, ex castro pagi Carnutenfis Galardone* oriunda, filia Hervei ejusdem castri domini & Beatricis, ad Pontifarense monasterium, ut mox dicebam, secessit. Hæc Roberto Ibriacensi seu Ibricensi nupta, tres ei filios peperit, Ascelinum scilicet, cognomento Goëllum, Wiltinum nobiles milites, & Robertum clericali ordine insignitum. Cum Robertus ejus maritus senesceret, ea consentiente monachus in Beccensi monasterio factus est. Eo mortuo, cum ipsa adhuc juvenis esset, suadentibus filiis & amicis ut alteri viro nubere, in prociectu nuptiarum e gradu ligneo lapsa, toto pæne corpore debilitata, nuptiis nuntium remisit. Tum vero virorum ac puellarum monasteria frequentare cepit, & in eis aliquamdiu mansit, præsertim in Carnutenfi sancti Petri, in Columbenfi, Beccensi, Ebroicensi sancti Taurini, & in Ibriacensi, ex quo recedere coacta est ob bella, quæ inter filium suum Goëllum & Guillelmum Britoliensem comitem exardebant, ut Ordericus* tradit. His omnibus monasteriis plurima beneficia contulit, & ab eis suffragiorum communionem accepit. Postremo ad Pontifarense sancti Martini cœnobium se recepit: ubi sanctimonialis habitu suscepto a Theobaldo abbate, exiguam sibi domunculam ad septentrionalem ecclesiæ partem fabricari curavit, ibique reliquum vitæ in magna districtione exegit, ornamenta ecclesiæ, fratribusque vestimenta conficere solita. Infirmorum quoque domum suis impensis, necnon pauperum xenodochium ædificavit. Denique ejus rogatu filius Goëllus prædium suum apud Gaudiacum*, qui locus a monasterio non multum abest, Pontifarenfi monasterio largitus est. Ibidem piissima illa matrona, plena dierum & operum bonorum, decessit III. nonas Junii sub annum M C XV. sepulta in sancti Martini ecclesia, ad murum cellulæ suæ adherentem: ad cujus tumulum miracula patrata fuisse tradit ejus vitæ scriptor anonymus. Nullo tamen cultu hætenus honorata fuit, nec ejus reliquiæ e tumulo levatæ.

In brevi chronico sancti Dionysii domnus Ivo^b abbas hoc anno obiisse dicitur, ejus nominis primus. Non dubito quin is sit Ivo abbas, qui ab inimicis occisus est, cujus duo epitaphia extant in quodam codice sancti Remigii apud Remos. Primum sic habet.

Quid genus & forma valeat, quid gloria rerum,
Clarus in hac vita, nunc cinis, Ivo docet.
Moribus & factis exemplar agens pietatis,
Occubuit zelo, passus ab hoste necem.
Lampade bis-sena radiat dum phœbus in urna,
Corporis occidui pondere liber abit.

In altero epitaphio dies mortis clarius exprimitur, at in neutro causa ejus necis, quæ tamen injusta fuit, affertur.

Ivo gravis sorte, crudeliter obrute morte,
Quem tegit hæc petra, felix habeatis in æthra.
Heu! dum vixisti, quam recta columna fuisti,
Plenus honestate, præpollens strenuitate,
Nec scelus egisti quod acerba morte luvisti.
Vita fuit clara, sed mors vehementer amara,
Hostis agens dirus rabido sub pectore virus,
Ferreus extinxit dum telum corpore fixit.

Annal. Bened. Tom. V.

T t ij

ANN. CHR.
1094.
* Viste-
Adam.

* Belleglise.

Hildeburgis
istuc secedit.
* Galardone.

a Orderic.
lib. 8. ad an.
1090.

* Joly.

XCVI.
Ivoni S. Dionysii abbati
succedit Adam.
b V. lib. 64.
n. 96.

O decus abbatum, sic te patet esse necatum,
Octo dies bisque denos Jano faciente.

Cum hæc jam typis parata essent, mihi aliud in ms. codice collegii Societatis Jesu Parisiensis quærenti occurrerunt nonnulli versus in Ivonem Dionysianum abbatem exarati, quem hujus opusculi auctor non modo simoniæ, sed aliorum etiam multorum criminum accusat. Et quidem primum animus erat ejusmodi versus non referre, cum ob styli duritiem, tum maxime quod in illis viro, quem alii ob pietatem & religionis studium commendant, multa & gravia exprobrentur, quæ vera non esse certum videtur. at cum illustrandis illius abbatis gestis, ac potissimum ejus necis causæ detegendæ conferre possint, visum est illos, nonnullis prætermisissis, in appendicem rejicere. Ex his enim constat Ivonem ad finem usque vitæ æmulos passum fuisse, a quibus tandem, ut ex duplici epitaphio patet, impacto ei falso crimine crudeliter est occisus. Versus crimen exprimunt, & mortis minitationes; quin & cum in illis Algisi mentio occurrat, quem ab Ivone primo Romam esse missum ex Gregorii VII. epistola constat, nemo infitari potest eos, sicut & ambo epitaphia, quæ eis maxime concordant, ad Ivonem primum, non vero ad secundum, ut de epitaphiis quidam suspicabantur, esse revocanda. Certe duo hæc epitaphia Ivoni secundo tribui non possunt, quippe quem naturali morte decessisse constat, ut suo loco videbimus. Porro in eodem codice referuntur Nicolai cujusdam poetæ satyræ duæ, quarum prima est in abbates, uti ait, in ovile Christi aliunde ascendentes, in eaque summo-pere laudat Hugonem Dionsensem episcopum, quod eos auctoritate apostolica vehementer insequeretur; secunda vero inscribitur adversus abbatem Cadumensem, in quem multa impudenter deblaterat; quod sane argumentum est, poetam hominem fuisse sui impotem, adeoque nullius ponderis; forte eundem cum illo anonymo, qui Ivoni maledixit. Ceterum in necrologio Dionysiano, circiter medium sæculum duodecimum scribi cæpto, notatur prima manu *domnus Ivo abbas & monachus beati Dionysii*, cum anniversario; & secunda manu xvi. kal. Martii *domnus Ivo pia memoria abbas beati Dionysii*, itidem cum anniversario. quod intelligendum de Ivone secundo, cujus obitus in brevi chronico ad annum M C LXXII. refertur. Notatur quidem in eodem necrologio nonis Novembris & alius Ivo abbas, sed absque designatione loci. Ivonis primi tempore sancti Goberti prioratus in dicecesi Laudunensi, annuente Elinandæ episcopo, subjectus fuit monasterio Dionysiano, ut ibi monachi canonicis substituti officium divinum peragerent. Eundem abbatem laudat Fulcoius subdiaconus Meldensis, eique versus suos in *titulis* seu epitaphiis, ab se compositis, dicavit. Ivoni primo successit Adam abbas, de cujus genere nihil, pauca de ejus factis scimus, tametsi sancti Dionysii monasterium viginti annis rexit. Ad ejus elogium referri potest, quod a puero finxerit, aut certe fingi curaverit Sugerii animum & mores, de quo nobis multa erit dicendi materia sæculo sequenti. Eum vix e cunis egressum in monasterium admiserat Ivo, uti colligimus ex fragmento apud Chesnium * relato, in quo Sugerius obiisse dicitur ineunte anno M C LII. ætatis suæ septuagesimo, a *susceptione monastici habitus fere sexagesimo*. quod proinde ad annum M XCII. referendum est. Plura de ejus ortu & natalibus initio sæculi sequentis.

Sugerius monachus.

a Chesn.
no. 4. p. 280.

Latiniacenses abbates.

* quarto.

Hic annus erat Arnulfi Latiniacensis abbatis vicimus-octavus, uti discimus ex historia translationis sancti Florentini martyris in illud monasterium, in cujus fine hæc leguntur: *Acta sunt hæc anno ab incarnatione Domini millesimo nonagesimo-quarto, regnante Philippo rege, anno imperii sui tricesimo-tertio*, presidente quoque in urbe Parisiorum Gaufrido episcopo, Arnulfo abbate regente ecclesiam Latiniacensis cœnobii, anno sequidem introitus ejus vigesimo-octavo*. Gaufridus episcopus anno sequente decessit kalendis Maii, successorem fortitus Guillelmum. Arnulfus vero abbas superstes fuit ad annum M CVI. quo anno confectus senio extinctus est pridie kalendas Martias. Is vitam sancti Fursei ad Peronenses scripsisse traditur. Huic successit Gaufridus nulla re gesta memorandus: quo mortuo Theobaldus Campaniæ comes, *consilio domni Norberti*, ut loquitur Herimannus, *quemdam* monasterii sancti Nicolai in silva Vedogia monachum, nomine Radulfum, ab abbate Simone susceptum, Latiniacensi ditissimo monasterio prefecit abbatem, anno scilicet M CXXIV. quo anno de illo agendum.

XCVII.
S. Remigio
satisfacit Hugo
comes.

Dum Remigiano apud Remos cœnobio præesset Henricus abbas, multa ejus villis gravamina intulit Hugo Registensis comes, ob idque ecclesiæ communionem privatus est. Sed tandem malefactorum poenitens, ad Rainaldum archiepiscopum ac-

cessit, a quo supplex ab excommunicationis vinculo se absolvi flagitavit, exactio-nibus, quas a sancti Remigii hominibus extorquebat, coram Henrico abbate remissis & abdicatis, Manasse ejus filio laudante. Tum idem comes Remigianam basilicam nudis pedibus adiit, & ad sacrum beati Remigii tumulum prostratus, capite intromisso hujus pactionis instrumentum super ipsum sacratissimum corpus imposuit. Exstant apud Marlotum * Rainaldi archiepiscopi hac de re litteræ, datæ Remis anno incarnati Verbi M XCIV. indictione secunda, ipsius Rainaldi anno decimo. Hujus loci occasione Marlotus fuse differit de urbe & pago Registensi; tum exhibet Registensium comitum seriem, quorum primum esse existimat Hugonem illum, de quo mox egimus. In tumulo Rainaldi archiepiscopi, apud sanctum Remigium sepulti, representata cernitur ipsius Hugonis poenitentis effigies, ut inferius videbimus.

Habitu est hoc anno concilium Augustodunense, quod Bertholdus ex vulgari vocabulo *Ostionense* * vocat. In eo actum est inter alia de causa discidii, quod inter Rodulfum Turonensem archiepiscopum & Majoris-monasterii monachos vertebatur. Hujus discidii originem fuse describit monachus anonymus libello singulari, cujus hæc summa est. Cum sacri illius asceterii monachi libertatis prerogativam a prima sua per sanctum Martinum institutione accepissent, eamque pro virili tueri ac conservare studerent; ex adverso Turonenses archiepiscopi & clerici in id maxime intenti erant, ut illud monasterium redigerent ad *mensuram ceterorum dia-celsis suæ cœnobiorum*, ubi pasci & convivari consueverant. Id tamen ex quadam consuetudine, forte pro loci religione & quadam societatis communionem, archiepiscopis concessum erat, ut in illo monasterio paschalem stationem celebrarent. Hoc prætextu archiepiscopus Rodulfus insueta exigere coepit. Cum super his gravaminibus monachi archiepiscopum in jus vocarent, nec ei pro voto res succederet; excommunicationis in monachos & interdicti sententiam protulit, eamque diversarum provinciarum episcopis probandam direxit. Hinc monachi ludibrio habiti; possessiones eorum a quibusvis impune direptæ, qui auctoritate pontificali & clericorum instinctu animati, majus se Deo, ipsisque obsequium præstare non posse arbitrabantur. Quin etiam in monachos insurrexere falsi fratres, in religione ceteroquin & in habitu similes, qui nec eis communicare, nec mensa vel colloquio participare volebant. His accedebat, quod monachis illis sic vexatis, sic afflictis, necesse erat frequentare concilia, curias principum adire cum maximo damno religionis, rei que familiaris, denique in peregrinis regionibus vagari absque fraterna consolatione, ex quo fiebat, ut sæpe in illis discursibus deficerent. Denique in tantum ludibrium venerat monasterium, alias cunctis venerabile, ut quisquis se ejus loci monachum profiteretur, non secus exciperetur, quam si Judaïsmum professus esset. In his angustiis unum erat ad Deum perfugium; tandemque adfuit auxilium Amati apostolicæ sedis legati, qui eundem Rodulfum archiepiscopum certis ex culpis antea excommunicaverat, monachisque id merito accidisse aiebat, quod excommunicato communicassent. Sed tandem venia monachis data, injunctaque ob id poenitentia, eis quam primum opem laturum pollicitus est. Id factum in Brivatensi concilio, quod tunc temporis convocatum est. Illuc missi e fratribus Bernardus prior, Hilgodus Suesionum episcopus & Andreas ejus frater cum Jacobo medico. Tum causa eorum ventilata & accurate discussa, reprehensionis expers ab universis judicata fuit, præsentem ipso Rodulfo archiepiscopo, cujus factum ab omnibus improbatum. Huic synodo cum Amato adfuerit Hugo Lugdunensis archiepiscopus, idemque S. R. E. legatus, necnon Aufciensis & Narbonensis archiepiscopi, multique diversarum provinciarum episcopi & abbates. Verum nec sic emolliiri aut reprimi potuit adversariorum in monachos inveterata & obstinata conjuratio.

Non multo post aliud habitum est Augustoduni, de quo dicere inceperam, concilium, cui Hugo Lugdunensis primas mox laudatus præfedit. Adfuit Rodulfus Turonensis archipræsul cum Hoello Cenomannorum episcopo, ejus fautore; adfuerit quoque iidem qui supra monachi. Horum causa denuo discussa, quanto diligentius examinata, tanto justior & probabilior visa; tandemque interventu patrum, qui aderant, compositæ lites & querelæ, & concordia inter partes inita est, ast, ut ex eventu patuit, minime sincere ex parte adversariorum. nam ubi a concilio discessum est, illi, quasi accepto ictu laceffiti, acerbius in monachos insurrexerunt. Unde factum est, ut in colloquio Dolensi tunc temporis habito coram prædictis legatis,

XCVIII.
Majoris-monasterii libertas asserta.
* Antun.

a Marlot
no. 2. p. 185.

Amato & Hugone, multis presentibus episcopis, assistente etiam Bernardo Majoris monasterii abbate, cum suis, causa utrimque denuo retractata, iterum in gratiam monachorum definita sit.

Interim mortuus est in sua excommunicatione Rodulfus archiepiscopus: cui alius cognominis successit, monachis non minus infensus, licet initio favorabilem se simulaverit, forte ne monachi ejus ordinationi obsisterent. at, ubi primum in sede confirmatus fuit, antecessoris sui infestationes persequi cepit. quare monachi ad Urbanum pontificem confugere, qui eorum privilegia novo diplomate asseruit, eademque paulo post in Claromontensi concilio confirmavit, postquam Rodulfus archiepiscopus nihil solidi opponere potuisset. Privilegii hæc summa erat, quod nullus episcoporum in domo Majoris-monasterii publicam stationem celebraret, nullus professionem ab ejus abbate exigeret, nec excommunicationem in abbatem, monachosve proferret; cetera vero ecclesiasticæ disciplinæ sacramenta illi a Turonensi archiepiscopo, si catholicus esset; sin alias, a quocumque episcopo acciperent. Sic tandem diutina illa quievit altercatio, quam anonymus ejus loci monachus stilo concitato descripsit.

X C I X.
S. Dionysii de
Nogento cella
Cluniaco vindicata.
a Bibl. Clun.
pag. 546.

In eodem Aduensi concilio abbas sancti Petri Carnutensis (Eustachius is erat) questus est a de Cluniacensibus monachis, quod monasterium sancti Dionysii de Nogento seu Nogento ipsi abstulissent, ejusque restitutionem sibi fieri postulavit, affirmans hanc cellam sibi a comite Rotroco datam fuisse. Aderat huic concilio legatus Gaufridi comitis, Rotroci filii, falsumque esse probavit, quod Eustachius assererat, eandemque causam coram Gaufrido Carnutum episcopo, ejusque avunculo Parisiorum episcopo jam pridem discussam fuisse, & abbatem convictum a lite destitisse. Verum quidem esse, Rotrocom sub finem vitæ suæ, facta cellæ dedicatione, a Carnutensi abbate petiisse quemdam e suis monachum, quem in illo sancti Dionysii monasterio abbatem constitueret: sed ea lege, ut nihil subjectionis in illo loco exigeret; & re quidem vera illi monasterio præfuisse Hubertum, qui antea sancti Petri abbas fuerat, sed synodali auctoritate exauctoratus. Porro mortuo Rotroco, rebus illic in deteriora labentibus, Gaufridum ejus filium Huberto auctorem fuisse, ut, si abbas fieri non posset, loco cederet. Post ejus vero discessum, eundem Gaufridum, missis Cluniacum Ascelino monacho, hanc cellam Deo & sancto Petro Cluniacensi tradidisse in manus domni abbatis Cluniacensis, scilicet Hugonis; duosque illuc ab eo missos monachos, Robertum & Hubertum, qui prior ejusdem loci factus sit, confirmatusque in concilio Meldensi ante quindecim annos, quam Aduense istud concilium celebraretur. His auditis, Hugo cardinalis, qui synodo præsidebat, idemque Meldensi concilio præfuerat, rem sibi bene compertam dixit, & prædictam cellam Cluniacensibus confirmavit: cujus judicio demum abbas Carnutensis melius consultus acquievit coram Hugone Cluniacensi, Lamberto Atrebatensi episcopo, Bernardo abbate sancti Launomari Blefensis, & Roberto abbate sancti Florentini Bonævallis, qui concilio præsentibus aderant. Biennio ante duo isti abbates, Bernardus Blefensis & Robertus Bonævallis interfuerant placito, quod in curia Stephani comitis Blefensis habitum fuerat super Rosdonii prædio, quod Radulfus de Balgenciaco Majori-monasterio contulerat. Verum, nec sic tamen sopita fuit Carnutensium de cella Nogentensi altercatio, etsi Urbani II. decreto compressa videretur: sed excitata denuo a Guillelmo abbate Carnutensi pontificatu Paschalis II. qui eam demum auctoritate sua penitus extinxit.

b *ibid.* p. 548.
S. Sergii ab-
bates.
c *V. lib.* 66.
n. 29.

Non prætergressus est hunc annum Achardus c sancti Sergii apud Andecavos abbas, cujus depositio in necrologio notatur vi. kal. Aprilis. Bernardus, ex priore illi successit, cujus tempore Fulco-Rechinus Vitreariam seu Vitreacam sylvam, modo Boscum-abbatis dictam, sancto Sergio donavit, eam maxime ob causam, quod major pars parentum, id est propinquorum, & procerum ejus in Sergiano cœmeterio humati essent. Hæc litteræ datæ sunt anno sequenti, indictione III. Francia ex adulterio Philippi indigni, ut Fulco ait, regis fœdata. Exstat Goffridi d abbatis Vindocinensis ad Guillelmum sancti Florentii, & Bernardum sancti Sergii abbates epistola, in qua eos excitat ad insurgendum contra Rainaldi episcopi electionem, quam simoniacam esse existimabat. Obiit Bernardus viii. idus Aprilis ineunte sæculo sequenti, cui Walterius seu Gauterius ex priore subrogatus. Hic Guillelmum de Vernecia, virum nobilem, qui Torinniacensis cellæ monachos divexabat, eo adegit, ut tum judicium

d Goffrid.
lib. 4. ep. 8.

decreto, tum animi poenitentia ductus, virgarum fasciculum præferens, Torinniacensis ecclesiæ altari accederet, sicque a sancti Sergii abbate & monachis veniam impetraret. Vivere desit Bernardus abbas v. idus Januariæ M C XIII. quem Petrus ejus nominis primus excepit. His temporibus monastica disciplina in Sergiano monasterio magnopere florebat.

Hoc ipso anno duo nobilissimi milites Arverni, Warinus scilicet ejusque frater Heldinus de Monte-Pancerio *, monasticam vestem ac professionem militari prætulērunt, seseque venerabili Hugoni Cluniacensi abbati regulari disciplina informandos subdiderunt, & domum suam apud Thiernum, aliaque prædia Cluniacensibus contulerunt. Ex his unus conjugii expertus, nimirum Heldinus; Warinus conjugatus erat, cujus uxor Marciniaci sanctimonialem habitum induit. Hæc discimus ex illorum fratrum duabus litteris, quarum unas, utpote breviores, ex chartario Cluniacensi hic referre juvat.

Notum sit amantibus veritatem & pacem, & præcipue Arvernensibus fidelibus, quod ego Warinus & Heldinus frater meus, homines ingenii & milites, nominati de Monte-Pancerio, miseratione divina visitati, & admoniti seculum relinquere, sanctumque monasticum habitum induere, hoc in Cluniaco proposuimus facere, & auctore Deo fecimus sub reverendo domno Hugone abbate. Ego siquidem Warinus uxorem habebam, sed liberos habere non potui: & uxor mea similiter apud Marciniacum sanctimonialem suscepit habitum: Heldinus frater meus nec uxorem habebat, nec liberos. Igitur communi consensu dedimus loco Cluniaco domum nostram in Thierno, & quidquid in Thiernensi territorio habebamus; quidquid in Salviniaco, quidquid apud Gelsam, apud Busserulas &c. Actum anno domini M XCIV.

In aliis litteris, quæ prolixiores sunt, aiunt se has donationes Cluniacensibus facere, ut qui conversionis suæ primordia sustinerent, aliquid emolumentum ex ipsis perciperent. Id porro se facere pro salute cum sua, tum propinquorum, tam vivorum quam defunctorum, utiliores sibi & illis fore censentes, fratres & filios spiritaliter adoptatos, quam perverse viventes & carnaliter propagatos &c. Facta donatio hac anno ab incarnatione Domini M XCIII. indictione II. regnante in Francia Philippo rege. Hinc origo abbatia Thiernensis diocesis Claromontensis, ubi debent esse cum abbate viginti monachi secundum definitionem capituli generalis anni M CCC XXIV.

Eodem tempore Girardus miles de Turre, quod castrum situm est in valle Taleves, in episcopatu Arvernensi, habitum sacra religionis apud Cluniacum sub Hugone abbate induturus, quartam partem ecclesiæ sancti Pardulfi, aliaque multa sancto Petro contulit, subscribentibus cum eo Stephano, Bertrando monacho fratribus suis, necnon Durando episcopo Arvernensi, aliisque. De hoc Girardo intelligenda videtur convenientia, quam fecit Hugo prior & ceteri seniores loci Celsniensis Alterio militi cuidam de castro, quod Turris dicitur, ut quemdam filium ejus, nomine Gerardum, faciant erudire in loco de Talvis a senioribus in ipso loco habitantibus, usquequo de canobio Celsniensi duo pueri a scholis emittantur. quibus egressis e scholis, eorum loco parvulus iste in scholis recipetur; aut, si ipse ante id tempus moriatur, Alterius ipse, vel aliquis ex ejus filiis aut propinquis recipetur. Pro hac vero convenientia donat Alterius centum solidos Lemovicenses & quædam prædia. Ex quibus intelligitur, in illo monasterio scholas fuisse, in quibus nobilium filii pro more nostri Ordinis erudiebantur.

Per id tempus res admiratione digna contigit in Marciniacensi parthenone, de cujus primordiis in superioribus a actum est. Ibi tunc nobilium mulierum multitudo, & regii sanguinis puellæ consuebant, teste Petro b Venerabili, quæ omnes muliebrem mollitiem supergressæ, corpus animo, animum Deo penitus subigebant, opere manuum, psalmodiarum cantu, oratione assidua, fletuque continuo, aut præteritæ vitæ nævos abluentes, aut meritorum cumulos augere certantes. Illud autem apud eas singulare erat, quod perpetua & inviolabili se clausura constringerent, interdicta sibi ex præcepto Hugonis abbatis & fundatoris sui foras progrediendi licentia: ne quavis occasione vel mundus in eis videat quod concupiscat, vel ipsas aliquid noxium vel in excursu videre contingat. Eadem ratione, ut numquam a quoquam conspici possent, ab ipso in religionem ingressu oculos velo penitus obvelatos & facies circumtectas habebant. Sic mundo mortuæ, & vitali, ut ita dicam, inclusæ sepultura, prius mori, quam limen suæ reclusionis transgredi malebant. quod sequenti exemplo manifeste patuit. Forte incendium in proximis illius villæ domibus subortum est, quod venti impulsu monasterii habitacula corripere cepit. Fit ab omnibus concursus

C.
Nobiles viri
Cluniaci mon-
achi.
* de Mont-
pensier.

Thiernensis
abbatia.

C I.
Marciniacensis
sanctimo-
nialium mira-
fides & con-
stantia.
a *lib.* 61.
n. 89.
b *Per. Ven.*
lib. 1. de mi-
rac. 6. 22.

ad repellendam vel restinguendum ignem: at, cum irriti essent conatus, una omnium vox & sententia erat, ancillas Dei simul cum monasterio perituras, nisi e claustris egredierentur. Forte Marciniaci tunc aderat venerabilis Hugo Lugdunensis archiepiscopus & apostolicæ sedis legatus, ad quem omnes accurrunt, rogantque, ut inclusis sanctis mulieribus exitum persuadeat. Mox ille claustrum ingreditur, omnemque hortatur, ut imminente periculo cedant. At illæ potius se mori velle, quam propositum suum & abbatis sui præceptum infringere constanter affirmant. Legatus vero auctoritate beati Petri & domini papæ, cujus vice fungebatur, earumque abbatis eis præcipit, ut egrediantur, nec se cum suis habitaculis incendio concremari sinant. Ad hæc quædam magnæ nobilitatis & sanctæ conversationis soror, Gista nomine, quam Petrus Venerabilis se multoties vidisse asserit, fide succensa respondisse traditur, se ex timore Dei & præcepto abbatis sui, ut ignem æternum evaderent, in hæc claustra in perpetuum reclusisse, nec ullo pacto præfixos sibi poenitentiae limites saltem vel uno pedis passu transgredi velle, nisi ab eo, qui ipsas recluserat, solverentur. Noli ergo, domine, inquit, si placet, hoc injungere, quod nobis agere non licet: sed potius igni, ut a nobis fugiat, virtute Christi domini nostri armatus præcipe. Miratus legatus fidem mulieris, & ipse mox fide repletus, lacrymis ora perfusus, ad flammam conversus dixit: *In nomine Domini & per virtutem fidei hujus, que nunc locuta est, mulieris, recede ignis pestifer ab ancillarum Dei habitaculis, nec damna aliqua ultra inferre presumas.* His prolatis, mirum dictu in flammarum globi, velut ferreo muro obstante, ultra progredi non valuerunt, & absque ullo humano subsidio, absque vel modica pluviae aqua, incredibili celeritate ignis penitus extinctus est, obediente igne voci hominis. quod Petrus ab iis ipsis, qui viderant, se accepisse testatur. tum rem concludit: *Sic magnifico atque insperato miraculo sanctarum propositum mulierum sibi bene acceptum esse divina pietas comprobavit; & vere fidei merito omnia esse possibilia credenti, sicut in evangelio promiserat, demonstravit.* Attendant infigne hoc exemplum non solum Marciniacenses, sed etiam omnes aliæ nostri Ordinis sanctimoniales, discantque quanta cum severitate intra monasterii sui claustra se continere debeant.

C I I.
Biliomi monasterium sancti Lupi.
* Billom.
* Mont-boisier.

Direptum a Biliomensibus canonicis.

Biliomum * opidum est apud Arvernos in comitatu Tolornensi, ubi collegiata est ecclesia, atque sancti Lupi monasterium suburbanum, quod vir nobilis Hugo de Mercuriolo, seu de Palerios, Petroni filius condidit, & Odiloni Cluniacensi abbati informandum commisit. Cum autem hæc sancti Lupi ecclesia sita esset in alodo Mauricii de Monte-buxerio*, ab ipso ejusque confortibus sancto Petro Celsiniensi & sancto Odiloni sollempniter tradita est, concedente domno Rencone episcopo Arvernorum; eademque ab ipsis Celsiniensibus a fundamento restructa, & ab omni dominio exempta. Hanc ecclesiam sic liberam diu possederunt Celsinienses: at processu temporis Biliomenses canonici, invidiæ livore instigati, eam vi invaserunt, & sacra quæque diripuerunt, nequidem sacrosanctæ Eucharistiæ, quod dictu horrendum est, parcentes. quod cum Urbano papæ innotuisset, Durando Arvernorum episcopo litteras dedit in hunc modum.

Urbanus episcopus, servus servorum Dei, Duranno carissimo fratri Arvernorum episcopo, salutem & apostolicam benedictionem. Adversus fraternitatem tuam pro Biliomensibus canonicis, qui tua ditionis habentur, non exigua querela provenit. Hi nimirum beati Lupi cœnobium, quod sub Cluniacensis cœnobii jure multis jam ultra nostram memoriam temporibus est retentum, invasione horrenda, & catholicis auribus non ferenda, contra omne jus & fas usurpantes, altare ipsius cœnobii diruerunt, reliquias in eo latentes diripuerunt, quodque dictu & auditu nefas est, ipsum quod super altare ad infirmorum usus repositum fuerat corpus dominicum, ipsis supercaelestibus virtutibus reverendum, humo dispergere minime timuerunt; & cetera ornamenta, omnemque monasterii suppellectilem in usus proprios asportaverunt. Hæc quam gravia, quam horrenda, quam catholicis auribus importabilia videantur, fraternitatis tue non credimus latere prudentiam. Quomodo igitur inulta hæc pati sollicitudo tua poterat, non minimum, si ita se rei veritas habeat, admiramur. Presentibus ergo litteris officii tui debitum admonemus, ut prædictum locum, & ex eo direpta utensilia universa, Celsiniacensibus restitui facias: quibus reinvestitis, si quam in loco illo justitiam se habuisse canonici Biliomenses confitentur, tempore congruo cum Celsiniacensibus monachis nostro se conspectui representent. Si autem nostræ huic jussioni Biliomenses canonici obedire contempserint, divinum iis officium interdictio, quo ad usque respicientes,

respicientes, Celsiniacensi preposito & fratribus que diripuerunt, restituant. Quod si episcopalis auctoritatis judicium neglexerint, nostra se a divinis officiis auctoritate noverint interdictos, ut nec ipsi usquam, nec alii in eorum ecclesia id exhibere presument, quo ad usque hæc a nobis precepta perficiant.

His litteris non statim a Duranno præfule obtemperatum est, qui dum moras trahit, tempore concilii Claromontensis anno sequenti e medio sublatus est. Hunc excepit Guillelmus Basiensis, isque demum, auditis partibus, prædictam ecclesiam Celsiniacensibus liberam adjudicavit; at Biliomenses canonici ablata restituere non potuerunt. Sed tandem hanc ecclesiam Aimerico Claromontensi episcopo Petrus Venerabilis cessit cum aliis ecclesiis.

Cum venerabilis Seguinus Casæ-Dei abbatiam antea fere quindecim religiosissime administraffet, vitæ privatæ studio præfecturam abdicavit, & ad Avenionensem prioratum secessit, ubi idibus Junii mortuus sepultusque est. Ejus tempore Casæ-Dei religionis fama inclaruit, & amplis possessionibus excrevit. Tantæ religionis fama per motus Hugo Gratianopolitanus episcopus, abdicato episcopatu, Seguii disciplinæ & magisterio se subiecit, ut superius * diximus: at dignitatem resumere coactus est. In Seguii locum successit Pontius de Turnone, non de Monte-Buxerio^b, ut quidam volunt, Casæ-Dei abbas quintus, primusque ejus nominis & stirpis abbas, qui nequam ab antecessorum suorum religione degeneravit. Ejus rei fidem facit Urbanus II. in bulla anno sequenti data post dedicationem ab ipso factam ecclesiæ Casæ-Dei. Hæc bulla sic incipit. *Urbanus episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Pontio abbati monasterii, quod Casæ-Dei dicitur, & universæ congregationi salutem & apostolicam benedictionem. Cum omnipotentis Dei gratia vestrum monasterium per nos videri, & in honore ac nomine sanctorum martyrum Vitalis & Agricolæ ipsius cœnobii basilicam dedicare disposuit; dignum duximus, ut tam pro beati Roberti meritis, qui cœnobium suam quondam opera fundavit, & nunc suis meritis protegit, quam pro religionis vestre reverentia, vobis vestrisque successoribus in regularis discipline observatione mansuris spiritualia sedis apostolicæ dona largiremur. Vos igitur in speciales Romana ecclesiæ filios suscipientes &c. Datum apud burgum sancti Egidii per manus Johannis S. R. E. diaconi cardinalis VIII. idus Septembris, anno dominicæ incarnationis M. XCV. pontificatus autem domini Urbani II. pape anno VIII. Idem Pontius Casæ-Dei abbas quartus, non quintus dicitur, expuncto scilicet Adelelmo, in charta Guillelmi comitis Forensis, qua ecclesiam sancti Juliani de Mondonio, quam comites Forenses per multa tempora in sevo ab ecclesia sancti Stephani Lugdunensis tenuerant, anno M. XCVI. resignat in manus Hugonis archiepiscopi Lugdunensis: Hugo vero dedit eam in manu Pontii abbatis quarti Casæ-Dei, hocque donum confirmavit Lugduni in conventu canonicorum, præsentem abbatem Pontio cum quatuor monachis, Calixto, Guidone, Otone & Garnerio; idemque confirmarunt Willelmus Arvernenis episcopus & abbas sancti Irenæi, Bernardus Matifconensis episcopus & archidiaconus Lugdunensis, Armandus camerarius, aliique, teste Guigone abbate Insulæ-barbaræ.*

Non multo post Guido Viennensis archiepiscopus, is qui post Paschalem summus pontifex creatus est, dictus Callistus II. Viennensem sancti Andree abbatiam, multa olim dignitate præditam, sed tunc omni penitus monastica disciplina inhabitantium pravitate desolatam, & temporalibus beneficiis prorsus attenuatam animadvertens, ne id sibi in negligentia crimen verteret, habito cum suis canonicis consilio, eam Pontio Casæ-Dei in pristinum statum restituendam commisit, ab ejus successoribus deinceps ordinandam, sic tamen ut abbatia dignitate non excidat, ut fusius legitur in ipsius Guidonis litteris in Appendice referendis: in quibus Guido, *Brullelmi comitis Burgundia filius*, sigilli sui impressione hanc donationem obsignasse dicitur.

Moisiacense monasterium per id tempus perturbatum est factione Hunaldi, qui abbatiam usurpaverat & inde expulerat Ansqulinum abbatem, ab Urbano papa ordinatum. Hanc injuriam haud impune passus est pontifex, scripsitque ad Guillelmum Tolosanum comitem litteris, ei congratulatus est super religione & elemosyna, quas erga Deum ejusque famulos exhibere dicebatur, maxime quod Moisiacensis & Lezatensis cœnobiorum abbates injuste expelli & in eorum locis inique alios subrogari nullo modo pareretur. Dein eidem significat, se Ansqulinum in Moisiacensem abbatem consecrasse; Hunaldum autem in valorem ex eodem cœnobio recedebat jussisse; idque Cadurcensi episcopo, in cujus diocesi situm monasterium, signifi-

ANN. CHR.
1094.CIV.
Silvæ-majoris
cellæ in Hispania.

caste. In fine, quia petierat Guillelmus comes, ut ad ecclesiam beatæ Mariæ beati- que Petri apostoli, quam veteres Fabricatam, recentiores Deauratam vocant, cœ- meterium exstruere sibi liceret; annuit pontifex, ejusque consecrandi facultatem episcopo Tolosano concedit.

Ea erat Geraldus Silvæ-majoris abbatis, ejusque discipulorum fama religionis, ut in Hispaniam quoque penetraverit, regemque Aragonum Sancium, Ranimiri filium, permoverit, ut eis ecclesias & monasteria illis in partibus attribuerit. Is, adjecta re- gno suo Navarra, ecclesias non paucas in illis regionibus exstruxit, dotavitque, & Geraldus nostri discipulos in opido Rosta seu Arosta instituit: ubi cum magnam penuriam paterentur, varias ei possessiones in subsidium assignavit. Ejus verba, quia in Geraldus ejusque discipulorum decus multum faciunt, ex chartario Silvæ-majoris proferre juvat. *Hactenus*, inquit, *in Hispania raro fuit christiana religio servata: sed postquam lex Romana, a sanctis patribus constituta, nostris temporibus introducitur, ac nebulosus error veniente luce propellitur, advenientibus a partibus diversis clericis & monachis ecclesia Christi dilatatur. Itaque quidam monachi ad me venerunt, qui se missos a domno Geraldo Silvæ-majoris abbate dixerunt. Erat autem iste abbas, ejusque discipuli dif- famati late per Hispaniam, qui de patria progressi, in Silvæ-majori dignam Deo exercebant militiam. His igitur monachis prius ecclesiam in villa, nomine Rosta, donavi, quam illis om- nium dominatione liberavi: sed ex ea minus necessario capiebant, quo tamen contenti, satis artam ducebant vitam. Sed, cum postea ad eos gratia visendi venissem, eorumque nimiam cognovissem paupertatem; aliam non longe dedi eis ecclesiam, sancto Jacobo dedicatam, illo- rum suffragio vel precibus sperans meam apud Deum adjuvari animam.* Dein recenset varias donationes a se, & ab Hugone quodam eremita illis monachis factas, quas rex ipse cum filio suo Petro confirmasse dicitur. Idem Meschitas * de Esfoya, Sarra- cenis ereptas, Silvensibus quoque monachis contulit, Felicia regina cum filio Petro probante. Insuper multa alia adjecit paullo ante suum obitum, qui hoc anno con- tigit in Aucæ obsidione, ubi occisus fuit. Tot beneficiis Geraldus ut se gratum ex- hiberet, statuit, ut pro rege Sancio unus pauper gratis monachus fieret in Silvæ- majori, qui pro rege oraret; eoque mortuo alter in ejus locum subrogaretur. quod ubi Sancius accepit, litteris suis Geraldo gratias egit, seque in posterum plura collatu- rum promisit. Et quidem Arosta donum eleemosynarium condidit, eamque illius loci monachis regendam commisit, litteris æra M xxxi. datis. His subscripsit pri- mus post regem ejusque filium Petrum episcopus Pampilonensis nomine Petrus, ex- Tomerienti monasterio, ut vult Tamayus, assumtus, qui Argilalensem beatæ Mariæ ecclesiam, aliasque Geraldo abbati *ad serviendum Deo* concessit.

* Mosques.

CV.
S. Michaelis
ad Mosam ab-
bates.
a V. lib.
67. n. 66.

Pervenit ad id tempus Sigefridus abbas monasterii sancti Michaëlis ad Mosam, cui hoc anno Richerus Virdunensis præsul, jam superius a nobis laudatus, Theode- rici antecessoris sui tam benefactorum, quam dignitatis successor & imitator esse cu- piens, altaria duo, ab eo sancto Michaëli data, litteris suis confirmavit, unum sci- licet S. Cyrici in ipso S. Michaëlis burgo, ut vocat, alterum in villa Troniaco. Actum Virduni publice pridie nonas Februarii anno M xciv. indictione II. quibus litteris ap- posita sunt signa Rodulfi abbatis sancti Vitoni, & Folcradi abbatis, sancti Pauli sci- licet in ipsa urbe Virduno. Sigefrido non multo post successit Odelricus seu Udalri- cus, antea prior, cui idem Richerus capellam sancti Petri in suburbio Virdunensi, quam Ludovicus comes abstraxerat, ac militibus in beneficium dederat, restitui cu- ravit, ejusdemque capellæ altare concessit. *Actum Virduni in majori ecclesia anno ab incarnatione M xcvi. indictione VII. XIII. kal. Novembris, anno episcopatus domni Ri- cheri x. ordinationis IV. & quidem in præsentia domni Odelrici, tunc ejusdem cœnobii ab- batis, Rodulfi abbatis mox laudati, Lanzonis abbatis, Rosfredi abbatis, & Alberti mona- chi & prioris ejusdem loci.* Eodem anno Udalricus abbas litteris ad Urbanum II. scri- ptis obtinuit, ut monachorum cœmeterium, quod ad id tempus in veteri monaste- rio fuerat, ad novum transferretur, ut inferius videbimus. Superstes fuit Udalricus ad annum M c xv. ex charta Riquini episcopi Tullensis.

CVI.
Laubiensis ab-
bas Fulcardus.
b lib. 64.
n. 133.

Jam ab octodecim annis b gemebant Laubienses sub jugo durissimo Arnulfi abba- tis, & Oibaldi pseudopræpositi, qui monasterii rem familiarem in profanos usus pro- digebant: sed tandem fratres hoc anno respirare cœperunt. Mortuo quippe Arnulfo abbate, electus Fulcardus, vir singularis modestiæ & pietatis, loci damna refarcire pro virili conatus est. Huic opitularem manum præbuit Otbertus Leodicensis episcopus,

ANN. CHR.
1094.a Spicil. to.
6. p. 601.

* de Tuim.

Bulonii cella.

b Mirai
cod. donat.
p. 220.CVII.
Weingartense
monasterium
ditatur.c V. lib. 21
n. 77.d Bucel. 10. 12
Germ. p. 92.

eique auctor fuit, ut ad recuperanda bona, quæ in alienas manus Arnulfus & Oi- baldus diftraxerant, cum sancti Urfinari corpore ad Heinricum imperatorem per- geret, ejus patrocinium imploraturus ad recuperandam cum possessionibus pristinam libertatem. Exstat a hac de re libellus supplex Fulcardi abbatis, imperatori porrectus, in quo miserabilem sui monasterii statum describit. *Ecclesia nostra*, inquit, *in angulo regni tui penultimo fundata, sub titulo apostolorum beatorum Petri & Pauli dedicata, jam quingentis annis optima libertate potita est, priorum regum auctoritate firmiter con- cessa, necnon amplissima prædiorum ac possessionum munificentia: pro quibus omnibus sibi subtractis clamat ad te, utpote vidua: quoniam alias, si non coram te, ô Cesar, non ob- viant sibi veritas & misericordia; neque ullatenus justitia & pax ruunt in oscula.* Deinde subdit Fulcardus, tales fuisse in abbacia Laubiensi leges majorum, quæ usque ad Theoduinum episcopum inviolatæ perseveraverant, ut castellanus vicini-castrî Tu- dinienfis præfecturam abbatiæ solus teneret. Nunc multiplicatos pro numero vil- larum advocatos, qui omnes fere illarum redditus consumant; immo plures aliquando in una eademque villa existere, qui, præter tria generalia placita consuetæ, alia pro suo arbitrio indicant, suisque exactionibus subditos opprimant. Jam ab annis triginta hæc infortunia grassari. quibus ut subveniat imperator, abbas supplex cum suis ob- secrat. Ille vero supplicantibus fecit satis, dato diplomate, quo ambitum mona- sterii, quem *procinctum* vocant, secundum antecessorum imperatorum privilegia con- firmat, insuper eligendi advocati facultatem, & decimas indominicatas, ceterasque loci possessiones. Id concessum interventu Otberti episcopi, qui non solum tempo- ralia Laubiensibus restitui curavit, sed etiam regularem disciplinam: adeo ut, si quis contra eam delinqueret, id quantocius vel per se ipse, vel per alios emendaret.

Nonnihil tamen detrimenti ab Otberto passa est Laubiensis abbacia. Cum enim castrum Bulonium seu Bulionem a Godefrido duce ecclesiæ suæ comparare vellet, & pretio conficiendo impar esset; tabulam argenteam altaris Laubiensis, quæ sola ex tot pressuris intacta remanserat, abstulit, ut argentum ad summam perficiendam ex ea exprimeret. Hic est Godefridus, Bulonius dictus, qui ad Jerosolymitanam expeditionem profecturus, hoc castrum Otberto vendidit. Idem sancti Petri ec- clesiam, in eodem municipio sitam, quam Godefridus Barbatus, ipsius avus, An- duginensibus sancti Huberti monachis contulerat, eisdem hoc anno confirmavit, dato diplomate b Bulonii, præsentem Theoderico Anduginensi abbate, ejus nominis secundo.

Bertholdus auctor est, hoc anno Juditham, uxorem Welfonis Bajoariæ ducis, longa infirmitate expurgatam & meliorem factam, diem extremum clausisse IV. nonas Martii, & in monasterio quod ejus maritus in honorem sancti Martini in proprio allodio construxerat, a Gebehardo Constantiensi episcopo honorifice sepultam fuisse: cui monasterio capellam ipsius, quæ auro, argento, pretiosissimisque ornamentis constabat, mille fere libras valentem, contulerit. Quin etiam idem monasterium plurimis possessionibus, scilicet *centum pene mansis* seu prædiis auxisse traditur ab eodem auctore; sicque locupletatum, & de sua potestate emancipatum, sancto Petro vectigale fecisse, sedique apostolicæ subjecisse. Hoc est sancti Martini monasterium diœcesis Constantiensis, in Suevia positum, & a vineis Weingartense appellatum, cujus originem in tomo secundo c paucis præstrinximus. Ibi dictum est, sanctum Al- tonem, nobilem Scottum, monasterium in pago Frisingensi condidisse, ex ipsius no- mine Alto-monasterium nuncupatum, quod non multo post a quodam Sueviæ co- mite seu duce direptum sit: dein Altorfium sæculo decimo translatum, ubi Benedi- ctinarum virginum cœnobium erat, quod illæ Altomonasteriensibus monachis ces- serunt. Hi vero, Altorfio in parœciale ecclesiam mutato, in novum Weingartense monasterium translati fuere, quod a Welfone Bajoariæ duce constructum, & ma- gnifice dotatum fuisse mox ex Bertholdo retulimus. Quo præcisè anno hæc transla- tio facta sit, non ita exploratum. Bucelinus d eam refert ad annum M LV. primumque in monte Vinearum abbatem ait fuisse Beringerum, illustri generis virum, qui ulti- mus Altorfii abbas fuerit. Verum paullo serius hæc transmigratio facta videtur, quando quidem Welfo, novi monasterii conditor, anno tantum M LXXI. dux Bajoariæ factus est, teste Bertholdo. In veteri calendario, quod libro evangeliorum Weingartensi præmissum est, memoratur IIII. nonas Augusti Juditha dux. quod forte intelligendum de Juditha conjugem Welfonis ducis, tametsi hæc IV. nonas Martii obiisse a Bertholdo

ANN. CHR.
1094.

dicitur. In alio codice prior illa Judita regina Angliæ dicitur, ibidemque sepulta, quæ eidem ecclesiæ dederit *pretiosissimum thesaurum*, id est, *sanguinem Domini, cum reliquiis sanctorum, palliis & plenariis* missalibus libris. quæ videtur esse ipsamet Judita capella, quam Welfo sancti Martini monasterio donavit, testante Bertholdo. Ex quo intelligitur, unam eandemque esse Juditham, quæ dux in prædicto calendario recte dicitur, in alio codice perperam regina Angliæ. Perstat etiam nunc floretque hætenus insigne illud Weingartense monasterium, a nobis aliquando lustratum, cujus abbatum seriem exhibet Bucelinus, ejusdem loci cœnobita, multis editis libris notissimus. Ex ejus loci bibliotheca antiquissimas formulas Andecavenses descripsimus.

CVIII.
Campidonensis
abbatis Eberhardi
obitus.

Aliud percelebre visitur in Suevia monasterium princeps, Campidona, cujus abbas Eberhardus, qui in syllabo abbatum apud Bucelinum desideratur, non contentus abbatia sua, tamen si satis opulenta; Augustensem episcopatum, adhuc vivente Sigefrido episcopo, invadere voluisse dicitur in chronico Augustensi, ob idque Italiam ingressus, morbo Italico hoc anno consumtus fuisse.

Uttemburæ
casus.

Inter alia prodigia, quæ Bertholdus in Teutonicis partibus hoc anno facta commemorat, unum accidisse tradit in monasterio apud *Utenburzon*, ubi crucifixi statua & sedilia monachorum, utpote non regulariter viventium, fulmine dissipata fuere. sed forte de Uttemburano seu Ottemburano Sueviæ monasterio intelligendum.

CIX.
Formbacensis
cella in abbatiam
erigitur.
a *Metrop. Sa-*
lib. to. 2. p. 317.

In Bajoaria exstabat ante id tempus cella apud Formbacum in dicecesi Pataviensi, beatæ Mariæ sacra, quam pia matrona Hilmedrudis^a dotaverat, eique Thiemonem comitem in advocatum, ejusque posteros dederat. Processu temporis Eckpertus comes, ad quem quarto loco ab avo suo Thiemone hæc procuratio provenerat, hanc cellam, multis prædiis attributis, in abbatiam erexit, eique primum abbatem Berngerum seu Perngerum præficiendum curavit, quem Udalricus episcopus Pataviensis sub finem hujus anni, id est xvi. kal. Januarii abbatem consecravit, concessa ejus loci monachis libera eligendi abbatis facultate, eo pacto, ut electus baculum ex altari sui monasterii sumat. Si vero monachi in eligendo abbate non concordarent, tunc Pataviensis episcopus cum advocato illuc conveniat, & sanioris partis sententiam prævalere curet. quæ omnia fusius ipse Berngerus abbas litteris mandavit. Eidem etiam abbatia multa bona contulere comites Udalricus & Hermannus ejus frater, Eckberti cognati, eaque Lotharius imperator litteris suis confirmavit. Alios benefactores apud Hundium videre licet, uti & seriem abbatum, in qua Perngerus primum locum tenet, secundum Wirnto, mendosè Brinto dictus, cujus vitam Gerohus præpositus Reicherpergensis composuit. Ex hac autem vita discimus, Perngerum novem decem annis locum rexisse; adeoque pervenisse ad annum tertium-decimum sæculi sequentis. In illa vita Perngerus factis & exemplo monstrasse dicitur, quod verbis docuit, viduarum & orphanorum consolator, pauperumque recreator appellatus.

Abrinsbergense monasterium,
seu Mons-sanctus.
b *Chron. Lauresh.*

Jam non semel dictum est de Abraham-monte, seu, ut vocant, Abrinsbergeni monasterio prope Hildebergam, quod ex parvis initiis sub Laureshamensium abbatum cura & subjectione in locum celeberrimum accrevit. Prima monasterii fundamenta posuisse dicitur^b Tiodrochus Laureshami abbas post noni sæculi medium. Ludovicus III. Germaniæ rex paullo post locum cum suis appendiciis Walthero abbati concessit; ac deinde Herigerus quidam Gerharto abbati totique congregationi Laureshamensi nonnulla adjecit, ea ratione, ut ad basilicam, quæ structa est in monte nominato *Abraham-mons*, in honore sancti Michaelis archangeli, servitium confet. Charta data est vi. idus Januarii anno iv. regis Arnulfi, quo item anno Ruotfwindis eidem loco contulit aliquot *terre jurnales*. Anno cmlxii. hunc montem incolebat Sigolfus monachus, cui tunc Conradus primo regni sui anno multa cum illius abbatis licentia concessit ad locum sanctum *Aberinesburg*, constructum in honore sancti Michaelis. quæ omnia post Sigolfi mortem ad Laureshamensis monasterii potestatem devenire jubet. Ejus, medio Henrico Aucupe, successor Otto Magnus permisit Gerbodoni Laurishamensi abbati anno cmlxv. ut mercatus apud Wezenloch institueretur ad servitium S. Michaelis in *Aberinesburg*. At eo loci monachorum cœtum saltem numerosum non exstitisse putaverim ante Regimbaldum abbatem, qui, ut ex chronico Laurishamensi^c jam observatum est, monasterium a fundamentis incæptum edificavit, & monasticis mansionibus congrue circumaptatis, fratribus ibidem *Deo militantiibus necessaria affatim procuravit* &c. Ne vero quis, vel etiam abbas, ea quæ constituerat violare possit, possessiones a se & ab aliis

c *V. lib. 54. num. 28.*ANN. CHR.
1094.

collatas auctoritate imperiali eidem loco asserere curavit, uti patet ex beati Henrici diplomate, quod anno m xxiii. Triburiæ datum est. Ugo abbas anno m xxvi. nonnulla suo servitio pertinentia eidem loco dimisit in presentia primatum suorum ad servitium sancti Michaelis, quatenus inibi regularem disciplinam juxta fratrum sancti Nazarii consuetudines ejusque loci constitutiones ad plenum firmaret. Hic erat montis illius status, cum anno m xciv. Anselmus abbas post resarcita, ut suo loco dictum est^a, damna, quæ incendium in basilicam & totum monasterium Laurishamense intulerat, cellam novam in excelsiori montis Abrinsbergenis cacumine construxit juxta ecclesiam sancti Stephani, quæ ab Arnaldo præposito jam antea ædificata fuerat; assignavitque sufficientes reditus, ad sustentationem fratrum, qui ibi divina officia persolverent. quæ omnia Henrici auctoritate firmari impetravit. Charta Anselmi abbatis ea de re data est hoc anno in ipso monte Abrinsbergeni; in altera vero, quæ chronicis notis destituta est, recenset omnia, quæ huic cellæ a se collata sunt. Verum Henrici diploma non nisi post ejus abbatis obitum, qui in ecclesia sancti Stephani cellæ sepultus est, Geroldo ejus successore rogante, datum fuit ad petitionem regni principum, videlicet Brunonis Trevirensis, Friderici Colonienfis & aliorum episcoporum, ac Stephani Wizeburgensis abbatis, Friderici, Sigefridi palatinorum comitum & aliorum, Spira anno m ciii. Exinde licet abbas utriusque loco præfesset, sua tamen bona separata habebant, uti ex commutatione bonorum patet, quæ facta est inter fratres Laurishamenses & fratres sancti Stephani anno m cxxx. sub Diemone abbate. Laurishamensis autem sancti Nazarii dicebatur major ecclesia, sancti vero Stephani minor; Mons vero ipse Abrinsbergenis seu Heiligenbergenis, vulgo Mons-sanctus, aut sanctorum appellatus est. quæ omnia ex instrumentis patent, quæ tum a Tolnero in codice diplomatico Palatino, tum a Marquardo Frehero in appendice ad Origines Palatinas referuntur. At mirum est Freherum^b, recensitis tot principum & virorum priorum benefactis, adeo religioni avitæ insultasse, ut principibus suis gratularetur ob disjecta eorum tempore, pulvere pyrio, tam insignia sanctuaria, ex quibus nihil superesse ait nisi ruinas & ædificiorum cadavera, quæ fidem historiæ facere possint.

a *lib. 67. n. 113.*b *Orig. Palat. cap. 8.*

Jam dudum conditum fuerat, ut alias vidimus, sancti Blasii in Nigra-silva monasterium, quod cum angustius esset, quam ut plurimis hominibus ad conversionem concurrentibus capiendis par esset, hoc anno a fundamentis amplificari cœptum est iii. idus Septembris, ut ex Bertholdo discimus. Ipso die Odo, ejus loci venerabilis abbas, Hartmannum priorem suum in orientale regnum, ut Bertholdus loquitur, id est in marcham Ungaris collimitaneam, cum aliis fratribus direxit, ad novam abbatiam in episcopatu Pataviensi in loco, qui Cotewich dicitur, instruendam: ubi cœnobium erat clericorum regulariter viventium, qui tamen hoc a domino papa, & per papam a proprio eorum episcopo impetrarunt, ut, deposito habitu clericali, fierent monachi. Quapropter sancti Blasii abbas jussu papæ & postulatione episcopi, fratres illos ad instituendam illic monachorum abbatiam misit. Hoc est Gorwicense monasterium, quod a beato Altmanno Pataviensi antistite conditum fuisse superius^c diximus. Stengelius scribit, Gorwicenses clericos, qui, vivente Altmanno, sub duobus primis præpositis religiose vixerant, eo mortuo solutiori vitæ laxasse habenas; ob idque a Johanne, insigni pietate Scotto, admonitu beati Altmanni, graviter increpitos fuisse; sed tandem, licet ægre, hortante Johanne, vitæ ex præscripto sancti Benedicti instituendæ consilium cepisse. Hinc e sancti Blasii monasterio accitum Hartmannum, qui novum jus, novosque mores istuc inexit; eumque auctoritate Urbani II. & assensu Udalrici Pataviensis episcopi primum illic abbatem institutum fuisse. Ibidem in cella disparata sub sanctimonialis habitu vixisse traditur Wilwurga, alio nomine Heltopirgis, Leopoldi Austriae marchionis piissimi foror, & Borivoii Boëmorum ducis quondam uxor, eoque loci sepulta. Gorwicense monasterium post varios casus, cum tempore belli Turcici sæculo, sexto-decimo procedente, fere in solitudinem redactum esset, a Michaële abbate strenuissimo instaurari cœptum est anno m d lxxiv. ab ejus successore Georgio Falbio, tum Ordinis, tum catholicæ religionis studiosissimo, promotum, ac demum absolutum a Davide-Gregorio-Cornero, quem Stengelius in reformatione Austriae superioris commissarium, & concionatorem egregium, denique virum vere apostolicum fuisse dicit, & aliquot libris in publicum editis clarum.

c *Stengelius
S. Blasii monasterium
augur.*Gotwicum
colonia dedu-
cta.c *lib. 64. n. 9.*

Redeo ad Siciliam, ubi dux Rogerius, ejectis Sarracenis, rem christianam instaurare pergit, erigendo monasteria & ecclesias etiam cathedrales, quarum pleraque

CXI.
Liparenfis &
Pactensis ec-
clesiæ Benedi-
ctinis date.

ANN. CHR.
1094.

monachis nostris regendas tradit. Ex his Catanensem Ansgero & monachis instituti nostri assignavit, ut superius vidimus. Idem factum paullo ante de Liparenfi, idem de Paçtenfi ecclesia, quam Rogerius hoc anno exædificavit. Ejectis e Lipara Siciliae insula Sarracenis, dux Rogerius templum & monasterium sancto Bartholomæo erexit, præfecto Ambrosio abbate, cui hoc anno terragia, ut vocat, illius insula concessit. Ante triennium Urbanus II. idem monasterium toti insulae præfecerat, ut vicem teneret antiquæ cathedralis ecclesiæ, quæ a Sarracenis destructa fuerat. In eadem tamen insula remanserant Benedictini monachi, eremitarum more illic viventes, ubi christianorum reliquias servaverant. Hæc discimus ex diplomate Urbani papæ, quod dilecto fratri Ambrosio abbati inscriptum est, a Roccho Pirro^a relatum, in quo Liparis insula, beati Bartholomæi corpore quondam insignita, eremi instar^a a Sarracenis redacta fuisse dicitur: *quam multis annorum curriculis evolutis, cum Sarracenorum vires divinae misericordiae potentia repræssisset, religiosi fratres eandem ingressi insulam, monastica illic domicilia construere curaverunt, & plurimos in eandem insulam colonos sua industria constituerunt. Nos itaque, ait pontifex, quibus ex divina arbitrio voluntatis, per apostolica sedis culmen, cunctarum sollicitudo imminet ecclesiarum, licet in eadem insula episcopatum quondam fuisse in sanctæ Gregoriane pagine registris agnoscamus: quia tamen episcopi dignitatem nunc ipsius loci exiguitas, & accolarum raritas non meretur, monasterium tamen illic haberi, & totius insulae ambitum possidere, presentis pagine auctoritate sancimus &c.* Datum Militi III. nonas Junii, indictione XIV. anno ab incarnatione M XCI.

* Dani.

Hoc autem anno M XCV. apud Paçtas*, urbem Siciliae maritimam, prædictus Rogerius aliud ejusdem nominis & instituti cœnobium exædificavit, dotavitque liberalissime, & eidem Ambrosio Liparenfi abbati commisit. Horum omnium acta authentica a Rocco^b referuntur. Ambrosio abbati in regimine Paçtenfi successit Johannes, qui Liparenfis episcopus dictus est. Post eum erecta est Paçtenfis abbatia in episcopatum sub archiepiscopo Messanenfi, sed avulsa demum ab Ordine Benedictino. In illa Paçtenfi ecclesia sepulta fuit Adalasia, Rogerii comitis uxor.

b ibid. p. 386.
c V. supra.CXII.
Cartusiae
Squillacensis
dedicatio.
c V. supra
n 32.d Roc. ubi
supra p. 17.

Cum Bruno, Cartusiae-majoris parens, ecclesiam in eremo Squillacensi^c, quæ Turris dicta, ædificasset, eam hoc anno dedicari curavit in honorem beatæ Mariæ & sancti Johannis-Baptistæ per venerabilem patrem Alcherium Panormitanum archiepiscopum, in præsentia Militensis, Tropiensis, Catanensis, atque Squillacensis episcoporum, necnon Rogerii comitis, magistro Brunone, Lanuino, ceterisque fratribus eremitis assistentibus, ut legitur in litteris a Rocco^d Pirro editis, in quibus idem Rogerius beato patri Brunoni magistro, ejusque successoribus monasterium beatæ Mariæ de Arlasia cum suis adjunctis se concessisse testatur, dato diplomate anno M XCV. mensis Augusti, in festo beatæ Mariæ assumptæ. Fallitur Roccus, qui Lanuinum cum Brunone confundit in notis ad prædictum diploma; nec minus errarent, qui hunc Lanuinum Squillacensis eremi priorem post Brunonem, eundem esse putarent cum Lanuino priore Cartusiae-majoris, jam a nobis laudato, de quo iterum mox acturi sumus. Ejusdem Brunonis ac Lanuini Squillacensis consilio, uti & multorum in illis partibus episcoporum, Rogerius comes dolens^e & ingemiscens, quod in tam nobili civitate, scilicet Squillacensi, ubi tot christicolæ, tanta Nortmannorum copia erat, nullam esse Latinam pontificalem ecclesiam, Latinum illic episcopatum fundavit ac dotavit, eique Johannem de Nicephoro, canonicum & decanum Militensis ecclesiæ, Latinum episcopum præficiendum curavit. Johannes vero eidem Brunoni, socioque ejus Landuino multa beneficia^f contulit ab Urbano II. confirmata.

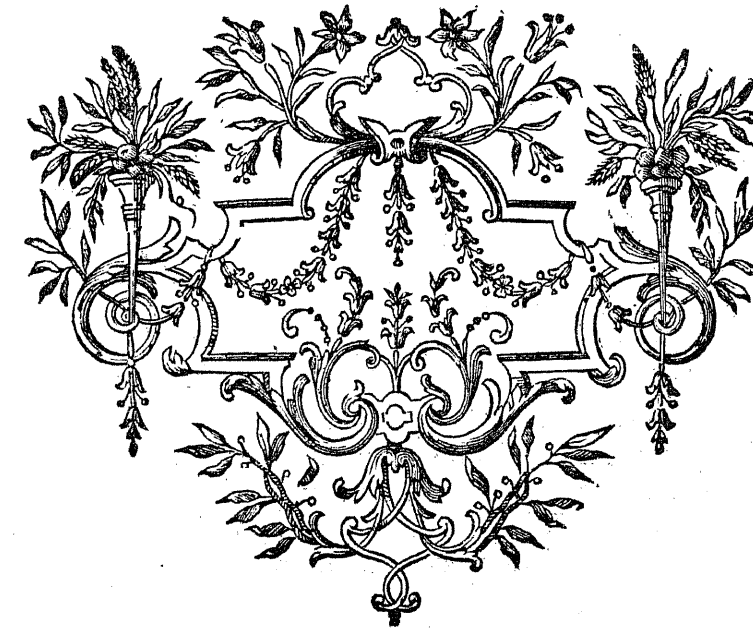
e Ital. sac.
10. 9. p. 591.

f ibid. p. 593.

Ex illa solitudine vir Dei epistolam scripsit ad Radulfum Viridem, tunc præpositum ecclesiæ Remensis, postmodum archiepiscopum, qua in epistola ei in memoriam reducit colloquium, quod ante suam conversionem simul habuerant Remis de relinquendo sæculo, deque arripiendo monastico instituto: tum solitudinis suæ situm & delicias describit in hunc modum. *In finibus Calabriae cum fratribus religiosi & aliquot bene eruditus, qui in excubiis persistentes divinis, expectant reditum Domini sui, ut, cum pulsaverit, confestim aperiant ei, eremum incolam, ab hominum habitatione satis remotam: de cujus amenitate, aërisque temperie & sospitate, vel planitie ampla & grata inter montes in longum porrecta, ubi sunt virentia prata & florida pasqua, quid dicam? aut collium undique leniter se erigentium prospectum, opacarumque vallium recessum, cum amabili fluminum, rivorum, fontiumque copia, quis sufficienter explicet?*

ANN. CHR.
1094.

Nec irrigui desunt horti, diversarumque arborum fertilitas. Verum quid his diutius immoror? Alia quippe sunt oblectamenta viri prudentis, gratiora & utiliora valde, quia divina. Verumtamen artiori disciplina, studiisque spiritualibus animus infirmior fatigatus, sæpius his relevatur ac respirat. Arcus enim, si assidue sit tensus, remissior est, & minus ad officium aptus. Quid vero solitudo, eremique silentium amatoribus ejus utilitatis jucunditatisque conferat, norunt hi solum qui experti sunt. Hic namque viris strenuis tam in se redire licet, quam libet; & habitare secum, virtutumque germina instanter excolere, atque de paradisi feliciter fructibus uti. Hic oculus ille conquiritur, cujus sereno intuitu vulneratur sponsus amore, quo mundo & puro conspicitur Deus. Hic otium celebratur negotiosum, & in quietâ pausat actione. Hic pro certaminis labore repensat Deus athletic suis mercedem optatam, pacem videlicet, quam ignorat mundus, & gaudium in Spiritu-sancto. Hæc fufus retuli, tum ut ex iis appareat, non austeram & agrestem viri Dei fuisse mentem, ut qui grata solitudinis suæ imagine solitariorum animos aliquando recreari posse concedit: tum ut ex hac religiosæ solitudinis descriptione accendantur animi nostri ad experiundas sacras illas delicias, quæ veris solitariis reservantur. quibus ii frustrantur, qui sub monasticæ tonsuræ fallaci imagine, mentem sæculo implicatam retinent.

A N N A L E S O R D I N I S S. B E N E D I C T I.

LIBER SEXAGESIMUS NONUS.

Ab anno Christi 1095. ad annum 1100.

ANN. CHR.
1095.
I.
Urbani pape
acta Placentiæ
& alibi.

ANNUS insequens nonagesimus-quintus supra millesimum, amplissimam scribendi materiam suppeditat. Si enim vel sola Urbani II. acta singillatim persequamur, longius progredi necesse erit. Verum ea paucis contrahere nobis sat fuerit.

Post natale Domini anni præcedentis, quod Urbanus in Tuscia celebravit, Placentiam versus, ubi concilium celebraturus erat, iter instituit. In transcurso Cremonam adiit, ac illic epistolam scripsit xii. kal. Martii ad universos Gothiæ fideles in gratiam S. Ægidii monachorum, quibus Raimundus comes quædam, ab antecessoribus suis ablata, restituerat. Ibidem privilegium tunc indulgisse videtur Gisliæ abbatissæ monasterii S. Johannis Evangelistæ, quod Bernardus comes, ejusque conjux Berta prope eandem urbem construxerant Gregorii VII. pontificatu.

Inde Placentiam profectus pontifex, concilium in illa urbe celebravit, inchoatum iv. nonas Martii, dominica post mediam quadragesimam, intra octo dies absolutum, cui ducentos episcopos interfuisse in chronico Saxonico inedito legimus, præter infinitam abbatum, clericorum, & laicorum multitudinem. Unde in campo patenti convenire necesse fuit, cum nulla ecclesia tantæ multitudini capiendæ sufficeret. In hoc concilio multa præclare sancita: in his, ut nullus presbyter quemquam ad confessionem reciperet, nisi is, cui proprius episcopus hanc curam commisisset. Ad hæc Berengariana hæresis, jam sæpius anathemate perculsa, denuo damnata, & catholica fides contra eam asserta: *videlicet quod panis & vinum, cum in altari consecrantur, non solum figurate, sed etiam vere & essentialiter in corpus & sanguinem Domini convertantur.*

Huic synodo interfuit Udalricus Augiensis electus, quem Urbanus ipse abbatem consecravit, interdicta ei omni potestate in clerum & populum Augiensem, Constantiensis episcopo dudum ab ipso concessa: quam cum postea usurpare voluisset idem abbas, missis a pontifice litteris increpitus, repressusque est. Eidem etiam concilio adfuisse videtur Gothardus, beati Willelmi in Hirsaugiensi abbacia successor, quippe qui privilegium suo monasterio tunc obtinuit, datum Placentiæ viii. idus Martii.

Placentia digressus pontifex, rursus Cremonam iv. idus Aprilis adiit, cui in eam urbem

urbem venienti Conradus, filius Heinrici, jam ante pro rege habitus, obviam progressus est, eique fratris officium exhibuit, & sacramento fidem suam obstrinxit. Idem Mathildi comitissæ se adjunxit, sibi que totum fere paterni exercitus robur attraxit. Ita Henricus omni fere regia dignitate privatus est. Inde, Iustratis Lombardiæ & Liguriæ variis locis, transscensis alpibus pontifex Galliam ingressus, Valentiniæ a Gontardo episcopo exceptus est. Hic est Gontardus episcopus, qui ecclesiam^a sancti Madriani, aliasque Divionensi sancti Benigni monasterio contulit rogatu Jarentonis abbatis, ob id maxime quod hic quondam in sæculo Valentiniæ ecclesiæ canonicus fuerit. Gontardi hac de re litteris primus subscribit Ademarum Ancienensis episcopus, Valentiniæ ecclesiæ præpositus, & post eum alii ejusdem ecclesiæ canonici. Inde digressus pontifex, Ancii festum assumptionis celebravit; ibique concilium in proximum Novembrem apud Claromontem indixit, de quo inferius.

a Perard.
p. 207.

Interim Albertus seu Adelbertus Bergomas, vir sanctus, monasterii Pontidenis in diocesi olim Mediolanensi, nunc Bergomensis, conditor & abbas moritur kalendis Septembris hujus anni; eique beatus Henricus Cremonensis subrogatus. Sancti Alberti vita a Cælestino scripta dicitur in historia Bergomensis, eumque sancti Hugonis abbatis Cluniacensis discipulum fuisse tradunt. Falluntur itaque qui eum sæculo nono vixisse putant. Rectius Ferrarius & Sigonius ejus obitum hoc anno reponunt. Attamen ejus loci ecclesiam sæculo nono jam existisse fatendum esset, si constaret id quod asserit Ughellus^b, Theutbergam, Lotharii regis uxorem, illic humatam esse. Huic abbatiæ multa bona contulit Gregorius Bergomensis ex Ordine Vallumbrosano; ibidemque vitam monasticam professus erat Lanfrancus ejusdem sedis episcopus. Unita fuit aliquamdiu hæc abbacia Congregationi sanctæ Justinæ, sed tandem extincta.

Albertus abbas Pontidæ obit.

b Ital. sac.
to. 4. p. 591.

Hactenus Anglia nec Urbanum, nec Wibertum pro pontifice agnoverat, eoque in statu res Anglicanæ fuerant a pontificatu Gregorii VII. ut nec legitimus pontifex, nec antipapa ab Anglis reciperetur. Non tulit hanc fluctuationem Anselmus: sed mox ut electioni suæ acquievit, professus est, se Urbanum pro legitimo pontifice semper habuisse, ac porro deinceps habiturum. Quam ob rem statim post suam consecrationem, a Willelmo rege facultatem petiit adeundi Urbanum, ut ab eo pallium acciperet. Audito Urbani nomine infremuit rex, jam in Anselmum male affectus, aitque, se nondum Urbanum pro apostolico agnovisse, nec sui nec paterni moris esse, ut quisquam in suo regno pro pontifice haberet, quem ipse prius non approbasset. Urgente nihilominus Anselmo, ut adeundi pontificis sibi venia daretur, nec regi subjectionem, nisi salva sedis apostolicæ obedientia, præstare acquiescente, res ad sollempnem episcoporum & magnatum conventum delata; at infecta, sicque post triduum solutus conventus est. Tum vero laici & episcopi plerique, cum regem Anselmo infensum viderent, & ipsi obedientiam Anselmo denegare cœperunt. In his angustiis vir sanctus Hugonem Lugdunensem archiepiscopum sibi consulendum^c existimavit, num inter tot turbas archiepiscopatum abdicare satius non esset, quam sine fructu retinere. Interim duo clerici, Romam a rege missi ad exploranda legitimi pontificis jura, in Angliam reversi sunt, regique Urbanum papam approbandum censerunt. Hos comitatus erat Walterus cardinalis Albanensis, qui pallium Anselmo attulit, sperans nonnihil lucelli pro tali munere ab eo accepturum, aut saltem a rege, cui suavit, ut ipse pallium Anselmo imponeret. Verum nec unum quidem legato nummulum Anselmus dare, nec a rege pallium accipere voluit. Unde, post multas ultro citroque altercationes, in id demum conventum est, ut pallium super altare poneretur & ex altari Anselmus acciperet, sibi que ipse imponeret. quod iv. idus Junii, die dominica factum esse Willelmus Malmesburiensis tradit. His peractis, vir Dei pro accepto pallio^d gratias egit Urbano papæ, qui deinceps ab universis Anglis agnitus fuit.

II.
Anselmus pallium accipit.

c Anselm.
lib. 3. ep. 24.

d ibid. ep. 37.

Hinc in regis gratiam rediit Herbertus, ex monacho Fiscamnenis abbas Ramefienensis, dein ad episcopatum Therfordensem promotus, non sine simoniæ labe, cujus purgandæ causa Urbanum adierat, in ejus manus dignitatem resignaturus, ob idque a rege increpitus, & pastorali baculo, quem ei pontifex restituerat, a rege privatus. Itaque in ejus gratiam restitutus, sedem suam Norwicum transtulit, & ecclesiam deinceps tranquille rexit. De eo plura initio sæculi sequentis.

Herbertus episcopus Norwicensis.

Haud scio an propter negatam sibi mercedulam Walterus Anselmo nonnihil
Annal. Bened. Tom. V. X x

III.
Anselmi variæ epistolæ.

ANN. CHR.
1095.a *ibid.* ep. 36.
V. ep. 35.
b *ibid.* ep. 20.c *ibid.* ep.
30.d *ibid.* ep. 39.e *Ivo* ep. 19.
I V.
Wolstanus
episcopus obiit.f *Anselm.*
lib. 3. ep. 19.
g *id.* lib. 4.
ep. 3.V.
S. Dionysio ec-
clesia S. Go-
berti data.

offensus fuit, & varias de eo querelas composuit, quasi res Anglicanæ ecclesiæ non satis curaret, favissetque schismaticis, qui Urbanum pontificem non agnoscebant. His querelis Anselmus litteris ^a ad ipsum Walterum scriptis fecit satis. Tunc etiam Osbernus Exoniensem episcopum ^b monuit, ut Exonienses clericos ab infestatione monachorum *de Batailla*, ut tum vulgus loquebatur, seu de Bello, compelleret. quibus hoc tempore Urbanus concessit facultatem sepeliendi monachos suos, qui Exoniæ morabantur, in suo ipsorum monasterio. qua de re haud dubie clerici Exonienses contra eos litigabant. Tunc Wintoniensi parthenoni præerat Mathildis abbatissa, quam ejusque sorores ^c sanctus præsul hortatur, ut semper ad meliora contendant; non minima ulla ordinis sui negligant. *Tanto enim vigilantius*, inquit, *a minimis excessibus debemus cavere, quanto eos frequentius cognoscimus se nobis ingerere; & quanto callidius deceptor vester nullam in eis esse culpam; aut contemnendam, si qua est, nititur nobis persuadere.* quod non solum de exterioribus operibus, sed de intimis etiam cogitationibus servandum monet. Atque ut id fiat, consilium dat, ut cor earum semper & ubique, dum vigilant, aut lectione, aut oratione, aut psalmis, aut aliqua utili cogitatione sive intentione sit occupatum. Nec omittenda ejusdem sancti præsulis epistola ^d ad suos Beccenses, sic inscripta, *Dominis & fratribus in Beccensi cænobio commorantibus, frater Anselmus, voluntate Beccensis monachus, necessitate vocatus Cantuariensis archiepiscopus, presentis vite continuam sanctitatem, & future eternam felicitatem.* His congratulatur, quod in studio bene vivendi ferveant, & in paupertatis pressura rigorem sui ordinis inflexibiliter teneant. quo in studio ut perseverent, eos hortatur: atque ut id efficacius adimplere valeant, & corde, & voluntate prælato suo obediant, nec facta ejus aut dicta dijudicent; sed quasi divinitus inspirata suspiciant. Id intelligendum videtur de hoc anno, quo fames validissima terris incubuisse apud Albericum dicitur. Fiscamneni monasterio tunc præerat Willelmus de Ros, qui Ivoni Carnuteni episcopo congratulatus est, quod Johannis-Baptistæ & Eliæ exemplo, persecutiones pateretur ob improbatum Philippi regis cum Bertrada contubernium. qua de re Ivo ^e ei gratias agit, ejusque ac suorum preces ab eo exposcit.

Priusquam Anglia discedamus, hic agendum de Wolstano episcopo, qui ineunte hoc anno, id est xiv. kal. Februarii, mortalis vitæ cursum explevit. Mira fuit ejus caritas in pauperes & egenos, quibus sæpissime, maxime in quadragesima, pedes abluabat, cibosque ac vestes subministrabat. Extrema, quam celebravit, pentecostes sollempnitate, gravi morbo per omnes artus tentari cœpit. Mox accito Roberto episcopo Herefordensi, conscientiæ suæ arcana patefecit, & in piaculum, ætate licet ac viribus confectus, disciplinæ, ut vocant, flagellis nudum corpus cædendum exposuit. Ab eo tempore usque ad circumcisionem Domini lente processit morbus, aliquando gravior, aliquando remissior. Post illud festum Robertus episcopus mox laudatus, & venerabiles Wigorniensis diocesis abbates, Serlo Glocestriæ & Geraldus Theokesbericæ, eum decumbentem visitarunt: quibus ipse benedictionem extremamque salutem impertit. Interim morbus ingravescebat in dies, virumque sanctum urgebat in mortem: at ille, veterum non oblitus studiorum, orabat passim verbo, semper animo. Octavo ante obitum die a Thoma loci priore sacro se oleo inungi fecit, quotidiano post hæc sacræ eucharistiæ viatico exitum suum munire sollicitus. Denique supremum efflavit spiritum quarto-decimo kal. Februarii paullo post mediam noctem, quæ sabbatum antecedebat. Postera die & nocte insequente ad ejus corpus oratum est, quod die dominica honorifice humatum est in nova, quam construxerat, ecclesia ab eodem Roberto episcopo, cui in regis curia posito vir sanctus in somnis apparuisse traditur, eumque monuisse, ut exsequiarum honorem ipsi impenderet. Res ab eo gestas Willelmus Malmesburiensis monachus scripsit tribus libris, quos venerabili Guarino priori, totique conventui Wigorniensis dicavit. Eum inscientiæ aliquando insimulaverat Lanfrancus: at vir fuit, teste Eadmero, *in omni religione conspicuus, & antiquarum ecclesiæ Anglicanæ consuetudinum scientia apprime eruditus.* Unde Anselmus archiepiscopus, Lanfranci successor, eum de suæ ecclesiæ juribus ^f consulere non erubuit. Exstat ejusmodi Wolstani ad Anselmum epistola, inter ipsius Anselmi epistolas. Ejus festum olim percelebre erat in Anglicana ecclesia. Hactenus de rebus Anglicanis.

In Gallia Dionysiano prope Parisios monasterio tum præerat Ivo abbas, cum Elinandus episcopus Laudunensis quamdam suæ diocesis ecclesiam sancto Dionysio

ANN. CHR.
1095.a *Doublet*
p. 41.

b

c

d

e

f

g

h

i

j

k

l

m

n

o

p

q

r

s

t

u

v

w

x

y

z

aa

ab

ac

ad

ae

af

ag

ah

ai

aj

ak

al

am

an

ao

ap

aq

ar

as

at

au

av

aw

ax

ay

az

ba

bb

bc

bd

be

bf

bg

bh

bi

bj

bk

bl

bm

bn

bo

bp

bq

br

bs

bt

bu

bv

bv

contulit. Hæc erat ecclesia sancti Goberti confessoris, sita in silva Vedogienfi, quæ a prioribus Laudunensibus episcopis olim canonicis attributa fuerat. Verum, cum ^a eorum incuria & divinum obsequium, & exteriora quæque fere ad nihilum redacta essent; Elinandus episcopus hanc ecclesiam sancti Dionysii monasterio conferre statuit, ut amotis canonicis abbas quosdam e fratribus suis illic subrogaret, qui Deo & tanto confessori digne & laudabiliter deservire, & exteriora fideliter atque prudenter ordinare possent. Id factum assensu Christiani militis, qui ejus loci advocacionem habebat. *Recitatum est hoc & confirmatum in capitulo beati Dionysii in audientia domni Ivonis abbatis & fratrum.* Huic instrumento subscribere Laudunenses canonici post Elinandum, qui pro se vivente preces a Dionysianis fieri, & mortuo anniversarium persolvi petiit, ecclesiæ vero suæ solidos duos annui census. Actum Lauduni hoc anno, III. idus Martii.

Eodem anno idem omnino factum est in Altimontensi ecclesia diocesis Remensis, a canonicis itidem male administrata, quam Rainaldus archiepiscopus Laudunensi sancti Vincentii monasterio, rogatu Adalberonis abbatis, in melius restituendam concessit, assentiente Hugone Regirestensi comite, in cujus ditione hæc ecclesia posita erat, & Milesinde ejus uxore. Id autem factum est ea lege, ut domnus ^b sancti Vincentii abbas eum monachum, quem eidem ecclesiæ priorem deputaret, in Remensis archiepiscopi adduceret præsentiam, Remensi ecclesiæ sibi ac successoribus archiepiscopis subjectionem & obedientiam promissurum; & ut in eadem ecclesia presbyter substitueretur, qui & synodis interesset, & archidiacono ac decano solitas pensiones redderet. His litteris adscripta sunt signa post Rainaldum Elinandi Laudunensis episcopi, Henrici abbatis sancti Remigii, Nocheri Altovillarenfis, Burchardi sancti Basoli, & Radulfi sancti Theoderici; & post eos Rogeri archidiaconi, Manassii præpositi, qui Rainaldo archiepiscopo successit anno sequenti, & aliorum canonicorum. Actum Remis anno incarnationis M xcv. absque die & mense.

Marlotus id factum dicit post Rainaldi reditum e concilio Claromontano: at factum oportuit ante illud concilium, cui interfuit Robertus sancti Remigii abbas post mortem Henrici abbatis, qui prædictis Rainaldi litteris subscriptus invenitur. Obiit Henricus ætate confectus xvii. kal. Aprilis, ut in necrologio notatur, isque annis xxxiii. ac tribus mensibus sancti Remigii archimonasterio præfuisse dicitur, ducto scilicet calculo a morte Herimari abbatis ejus antecessoris, qui anno M lxxi. decessit, septima die Decembris; & expuncto Willelmo sancti Arnulfi abbate, quem Remigianis aliquamdiu præfuisse ex dictis ^c constat. Neque accuratior est index-abbatum, in quo numerus monachorum, qui sub uno quoque abbate vixerunt, recensetur. In illo enim non modo expunctus est Willelmus abbas, sed etiam Azenarius præmittitur Roberto, quem Henrico successisse certa nos argumenta docent. Henrico quippe mortuo, e Majori-monasterio postulatus est Robertus monachus, ut vacanti abbatiæ præesset. Ejus vero postulationi ea conditione consensit Bernardus Majori-monasterii abbas, ut, si aliquando fecus quam par esset se gereret, ipsius correctioni subiceretur. Post concilium Claromontanum, cui Robertus abbas interfuit, apud Bernardum abbatem insimulatur, quasi *inordinata & irregularia ab eo multa fierent.* Quam ob rem ab eo citatus, ut ad Majus-monasterium sub excommunicationis pœna veniret, gestioni suæ rationem redditurus, ad diem præfixum adesse renuit; ob idque excommunicatus a Bernardo, cujus sententia in concilio Remensi tunc habito confirmata. Ab hoc judicio Robertus ad sedem apostolicam appellavit, cui totius negotii & judicii rationem reddidit Lambertus episcopus Atrebatensis, scripta epistola ad Urbanum papam, qui Bernardi abbatis & concilii sententiam infirmavit, ea scilicet ratione, quod monachus, ad alterius monasterii regimen legitime assumptus, prioris loci abbatis jurisdictioni non amplius obnoxius esset. Hæc omnia, quæ sub uno conspectu referre visum est, manifesta sient ex iis, quæ suis locis proferemus. Non tamen in abbatiæ possessionem restitutus fuisse videtur Robertus, qui in cella Senucensi libros novem de expeditione Jerosolymitana, cui adfuerat, composuit. Veri simile est, Robertum Manassæ archiepiscopo invisum fuisse, ob idque infamatum apud Bernardum abbatem, cujus sententiam excommunicationis in synodo Remensi confirmari curavit. Marlotus exauctoratum Robertum ob eam causam dicit, quod pro sumtibus itineris ad bellum sacrum bona monasterii dilapidasset. Verum ad loca sacra profectus est nonnisi post suam exauctoracionem, quippe qui

S Vincentio
data ecclesia
Altimontensis.b *Marlot*
10. 2. p. 210.

VI.

Henrico abba-
ti S. Remigii
succedit Ro-
bertus.c *V. lib. 63.*
n. 89.

ANN. CHR.
1095.
VII.
S. Petri Remensis abbatissae.
a V. lib. 57.
n. 55.

Jerosolymorum adfuit expugnationi, quæ anno M CXCIX. contigit. Tunc temporis puellari sancti Petri apud Remos nobili monasterio præsidebat Fredefindis^a abbatissa, cujus interventu Elinandus episcopus Laudunensis altare Gundelani-curtis monasterio contulit, eo pacto, ut anniversarius ejus dies illic celebraretur. Actum Lauduni VI. idus Novembris anno M XCV. Elinandi hac de re litteris subscribit post Elinandum episcopum & Odonem cantorem Adalbero abbas S. Vincentii Laudunensis. Eadem Fredefindis ante annos quinque altare Vallis-monstuoſæ a Rainaldo archiepiscopo obtinuerat. quo anno id est M XC. Sibyllæ abbatissæ eo nomine primæ, quæ eam præcessit, obitus ponitur. Hæc videtur esse, cujus epitaphium & effigies ad sedem abbatialem hodie quoque cernitur, at nobis legere non licuit epitaphium integrum, cujus pars sub abbatissæ sedili latet. hæc sunt, quæ explicari potuimus.

*Hic pia, magnifica, matrum matrona pudica,
Singular per gesta prudens, patiens . . . . .
. . . . . abbatissa Sibylla
Domna Merigaude, de qua dignissima laude
Orta fuit domina morum, virtutis
. . . . . hanc salvet ab ore leonis.*

Super tumulum exstat ipsius Sibyllæ effigies cum exiguo velo & cucullæ manicis valde strictis, baculum pastorem manu gerens. Fredefindis epitaphium in choro sanctimonialium prope cancellos legitur in hunc modum.

*Gloria, laus perpes, decus ecclesie Fredefindis,
Martha, Maria, Rachel, Lia sepulta jacet.
Nobilitate vicens, quam sanguinis ornat origo,
Pauperiem dives, pauper amavit opes.
Pauper amavit opes, sed non que summa putantur
Rebus in humanis, pauper amavit opes.
Desinit esse quod est homo, fitque cinis Fredefindis,
Cum sol frisca signa reliquit ovis.*

id est cum sol signum arietis egrederetur. In necrologio Odelardi præpositi Remensis, qui tunc vivebat, & in Remigiano Fredefindis abbatissa sancti Petri XVII. kalendas Maii obiisse traditur. Præmissum epitaphium Marlotus Fredefindæ, ejus nominis primæ abbatissæ tribuit, quod potius secundæ (si qua prima fuit) tribuendum esse characteres lapidi inscripti probare mihi videntur. Fredefindæ abbatissæ successit Elifabeth, eo nomine secunda, de qua suo loco.

Novigenti
res in synodo
confirmatae.
* Fines.

b V. lib. 61.
n. 42.

Hoc anno in Monte-sanctæ-Mariæ prope Fines^{*} Remorum habitus est episcoporum ac procerum conventus, cui rex Philippus interfuit. Id nos docent ipsius regis litteræ pro abbacia sanctæ Dei-genitricis Mariæ de Novigento, cujus libertatem, quam pater^b ejus Henricus probaverat, Philippus in illo conventu confirmavit. *Est quedam abbatia, inquit, sanctæ Dei-genitricis & Virginis Mariæ nomine insignita apud Nonjandi villam sub monte Cociaci castri, quam pater meus bonæ memoriæ Henricus rex anno ætatis meæ x^o. liberam faciens, etiam sigillo regia imaginis confirmaverat, & privilegiis quibusdam muniterat. Loco igitur, Dei gratia & bonorum virorum adjutorio, in melius cotidianis incrementis proficiente, rogatu domni Ingelranni & optimatum prædicti castri decrevimus, ut quidquid idem Ingelrannus, aut ipsius castri milites eidem abbacie de beneficiis ejusdem castri, quod regio fisco adinet, dare voluerint, liberam habeant facultatem concessione nostra, ea lege, ut post ipsius obitum ejus anniversarium a fratribus illius loci heret. Actum est decretum hoc in Monte-sanctæ-Mariæ, anno dominicæ incarnationis M XCV. indictione III. regni autem ejusdem regis XXXIII. & corroboratum sigillo regia imaginis XVIII. kal. Julii. His litteris apposita sunt signa Rainaldi archiepiscopi Remensis, Elinandi episcopi Laudunensis, Radbodi episcopi Noviomensis, Hugonis Sueffionensis, Hugonis item Silvanectensis episcoporum; Adalberonis abbatis, scilicet sancti Vincentii Laudunensis, Godefridi abbatis ejusdem loci, nempe Novigenti; Ingeranni militis, Hugonis de Brenna, Nivelonis de Petra-fonte, Frogerii de Cathalaunis, Widonis filii Godefridi, Stephani vicecomitis, & Rainaldi de Cociaco, qui hanc confirmationem obtinuit. Hic conventus ideo habitus fuisse videtur ante concilium Claromontanum, ut regi adversus sententiam, quam Urbanus in eum ob adulterinum cum Bertrada connubium meditabatur, a Belgicæ secundæ*

provideretur episcopis, quorum nonnulli regis connubium probaverant, ut ex Ivo- nis Carnutenſis episcopi litteris discimus.

Hoc ipso anno, quem præ manibus habemus, Philippus, Stephani comitis palatini frater, in Catalaunensem episcopum Remis a Rainaldo seu Raginaldo archiepiscopo consecratur, presentibus Remensis metropolis suffraganeis, Hugone Sueffionensi, Girardo Morinorum, & Gervino Ambianensi episcopis. Adfuit quoque cum aliis Nocherus Altivillarenſis abbas, rogavitque archiepiscopum, ut sanctæ Helenæ capsa referretur, ad asserendam ejus corporis in suo monasterio possessionem & veritatem, de qua nonnulli Francigenæ dubitabant. Assensit archiepiscopus communi episcoporum consilio, diemque huic celebritati indixit ad festum sanctorum Simonis & Judæ apostolorum, si modo annueret Philippus rex, qui ad Montem-sanctæ-Mariæ, diocesis Sueffionensis, propediem cum proceribus venturus erat, de urgentibus regni negotiis tractaturus. Re ad regem, ejusque proceres relata, in eam confenserunt omnes, quos inter, præter Rainaldum Remensem, duo alii metropolitæ cum aliquot suis coepiscopis & abbatibus aderant, Rodulfus scilicet Turonensis, & Richerius Senonensis. Interim Urbanus papa in Galliam ingressus, concilium in urbe Claromontana celebrandum indixerat, & ad illud metropolitæ omnes cum suis suffraganeis convocaverat. Præter hanc causam alia insuper ratio Rainaldum archiepiscopum ab indicta sanctæ Helenæ reliquiarum assertione abesse coegit, nimirum quod Philippo regi apud Cabilonem ipso die apostolorum Simonis & Judæ occurrere iustus erat. Quapropter vices suas Hugoni Sueffionensi & Philippo Catalaunensi delegavit, qui rem condita die exsecuti sunt. Convenere ad hanc celebritatem Burhardus abbas sancti Basoli, Petrus Orbacensis, Rodulfus sancti Theoderici, Humbertus sancti Petri Catalaunensis, Philippus Reſbacensis abbates; ex laicis Stephanus comes palatii, & uxor ejus Adelaïdis seu Adela, filia Willelmi regis Anglorum, & Constantia filia Philippi regis Francorum, uxor Hugonis comitis Tricassensis, prædicti Stephani fratris, & Dudo vicecomes Marogienſis, & multæ aliæ personæ spectabiles. Celebratis ab Hugone episcopo sacris mysteriis, sacra theca in locum, qui Montiscola dicitur, deportata, depositaque est super eminentius tabulatum; aperta- que urna argenteæ arcæ, reperta cum sacris ossibus hæc scriptura: CORPUS SANCTÆ HELENÆ REGINÆ, MATRIS CONSTANTINI, SINE CAPITE. tum sacra pignora in alio vase reposita. Post hæc Stephanus comes, assentiente Constantia fratris sui Hugonis conjuge cum Philippo episcopo & Dudone vicecomite, mercatum illic qualibet feria sexta instituit. Hæc omnia, & consecuta inde miracula Nocherus abbas litteris mandavit.

Qui huic celebritati interfuit Philippus Reſbacensis abbas, Roberto abbati x. kal. Februarii mortuo paullo ante successerat: cujus tempore Adela comitissa, mox laudata, cum februm diutino ardore vexata fuisset, nec medicorum arte sanari potuisset, Reſbacum se deserri jussit: ubi, cum sub capsa beati Agili abbatis duabus noctibus pernoctasset, optatam sanitatem recuperasse traditur. cujus beneficii causa pallium pretiosissimum super altare obtulit, quod suo tempore servatum, & in præcipuis festis retro lignum dominicæ crucis apponi solitum fuisse testatur anonymus monachus, qui librum primum de miraculis sancti Agili profectus est. Liber secundus continet miracula patrata tempore Briccii, tertii post Philippum Reſbacensis abbatis. Philippo quippe successit Garnerius, eo nomine primus, qui societatem inii cum Odone abbate Remigiano. Is videtur esse Guarnerius Reſbacensis abbas, qui cermen de sancto Vincentio Cæsaraugustano martyre haud inelegans composuit, hætenus ineditum, cujus aliquot versus alias retulimus^a ex codice Gemblacensi. Garnerio successit Natalis abbas, de quo alias.

Hoc anno Rotbertus, dictus Perronæ princeps, una cum Adeleide conjuge, abbatissæ sancti Quintini de Monte villam Alaniam^b, monasterio proximam, cum suis appendicibus confert, testibus Odone castellano Perronensi, Gerardo ejus filio, Drogone milite, aliisque; confirmante Ratbodo episcopo Noviomensi coram altari basilicæ Montis-sancti-Quintini, principatus Rotberti uxorisque sue anno L. Godefridi abbatis anno xxxvii. Post annos septem Ada Viromandensis comitissa, filiorum suorum Radulfi & Hugonis assensu, hanc donationem confirmavit, & post eos Ludovicus Crassus, Adeleidis mox laudata, marito mortuo, sancti Quintini basilicam complevit.

ANN. CHR.
1095.

VIII.
S. Helenæ probatæ reliquie.

IX.
Reſbaci abbas.
tes.

a Sac. 4. Bened. part. I.
p. 644.
S. Quintino de Monte facta donatio.
* Alanie.

ANN. CHR.
1095.
X.
S. Martini
Tornacense
monasterium
instauratur.
a lib. 68.
n. 42.
b Spicil. 10. 11.
p. 394. & seq.

Alulfi monachi
conversio.

XI.
Alio fugere
volentes retin-
entur.

Jam tertius annus erat, ex quo famosus ille magister Tornacensis Odo una cum quatuor sociis^a in exigua sancti Martini ecclesia conversabatur in habitu canonico, cum monasticum propositum arripere constituerunt. quod hac occasione factum est. Post suum istuc secessum, domo quadam lignea^b a provivore sancti Amandi comparata, & ecclesiola ibidem ab eis constructa, eorum numerus paullatim crescere cepit, ita ut altero anno ab eorum adventu jam octodecim omnino ibi essent, in magna paupertate degentes, quibus religiosi laici necessaria vicatim emendicabant. Interim adolescens quidam, Alulfus nomine, Sigeri sanctæ Mariæ præcentoris filius, rebus omnibus abdicatis, se illis adjunxit. quod ubi rescivit pater, ad locum furibundus accessit, & filium capillis apprehensum graviterque casum domum reduxit. Postridie, cum ad sanctæ Mariæ ecclesiam ire putaretur, ad sanctum Martinum denuo confugit, iterumque domum a patre reverti cogitur, & compedibus retinetur. Sed tamen ex his se extricans, tertio ad sanctum Martinum recurrit. Cum id sæpius factum esset, forte contigit, Haimericum Aquicinctensem abbatem Tornacum adire, & novos illos Dei servos invisere. Consultus ab Odone venerabilis abbas, quid super illo adolescente sibi agendum^c ipsi videretur, ei auctor fuit, ut non modo iste adolescens, sed ejus socii omnes monachi fierent. Cum enim unus vestrum, inquit, & canonicorum sit habitus, si quis ex eis ad vos se receperit, facile a secularibus clericis abducetur. si vero semel indutus fuerit habitu monastico, quem horrore habent, numquam eum deinceps socium habere volent. Dicitis fidem habuit Odo, omnesque uno consensu postera die, finito capitulo, ad altare sancti Martini pergunt, numero duodecim: ubi, veste clericali deposita, *monasticam cum benedictione & triduo silentio* per manum HaimERICI abbatis suscipiunt, ac deinceps canonicas horas monastico ritu decantaverunt. Non sefellit magistrum abbatis consilium. Ubi enim filium suum monachum factum rescivit Sigerus, non modo eum ultra retrahere non tentavit, immo ad perseverandum magnopere hortatus est; & ipsemet non multo post, una cum fratre suo Hermanno majoris ecclesiæ præposito, monachus factus est. Post triduanum silentium, Haimericus novis monachis suasit, ut abbatem sibi eligerent: cumque magister Odo unum e suis designaret, omnes in eum irruunt, & abbatem eligunt, electumque Radbodo episcopo confirmandum & consecrandum offerunt. Nec mora sequenti die dominica Tornaci consecratus est in ecclesia sanctæ Mariæ quarto nonas Martii, anno a conversione sua tertio, id est hoc ipso anno M XCV. quo hæc dies in dominicam incidebat. qui proinde annus instaurati sancti Martini primus censendus est. Porro Alulfus ille junior monachus, cujus modo facta mentio est, postea in eodem cœnobio *Armarii seu cantoris officium* quadraginta-septem annis exercuit, idemque ex beati Gregorii libris, quos sæpe lectitabat, quatuor collectionum libros sub Gregorialis titulo composuit, ut in consequentibus videbimus. Odo itaque abbas institutus, munus suum strenue exsequi cepit, instituta & collationes patrum, vitasque eorum assidue legere, suisque legenda præscribere, & lecta opere adimplere. Postmodum brevi auctus est eorum numerus, adeo ut ad triginta jam excrevisset *tertio adventus sui anno*. quo tempore nova eos tentatio exagitavit. Tunc enim, cum locum, in quo degebant, clamoribus circumstrepentium juvenum, cantilenisque puellarum, aliisque incommodis obturbari ægre ferrent; in alium quietiorem secedere constituunt, moxque post nocturnas vigilias, libris ac vestibus suis plastro impositis, omnes Noviomum, ubi tunc Radbodus episcopus morabatur, se conferunt, veniam alio migrandi ab eo petitori. Eorum discessu consternati Tornacenses, non secus ac si urbis interitus immineret, Everardo castellano, cunctisque majoribus urbis convocatis, communi consilio decernunt, festinato mittendum Noviomum legatum, quo monachos abisse didicerant ex sanctimonialibus, quæ prope S. Martini ecclesiam commorabantur; obsecrandumque episcopum, ut ne urbem suam talium Dei servorum patrocinio privari pateretur. Legatus itaque citato equo Noviomum monachos prævenit, episcopo rem & civium vota exponit. Ad hæc episcopus reponit se non passurum, ut servi Dei alio se reciperent; statimque præmissis clericis, qui eos pedibus venientes equos conscendere facerent, ipse obviam progressus est. Illi vero, equos conscendere nolentes, pedites usque ad portam Noviomii perveniunt, ibique ad episcopi pedes prostrati, abeundi facultatem exposcunt. Tum præsul & ipse in genua non sine lacrymis procumbit, sancte affirmans, se numquam id passurum. Mox eos ad domum suam adduxit, & triduo recreatos sub obedientiæ vinculo

ANN. CHR.
1095.

Tornacum redire, ibique remanere jussit. Parent illi imperanti, quibus urbi appropinquantibus canonici cum sacris pignoribus, turba hominum fere sexaginta millium comitante occurrunt, eosque cum ingenti gaudio ad sancti Martini ecclesiam reducunt. Tunc primum Tornacenses de eorum stabilitate certiores facti, terras, quæ ad antiquam sancti Martini abbatiam olim pertinebant, eis ab episcopo restitui deposcunt. Harum magnam partem in beneficium acceperat Radulfus advocatus Tornacensis post fratrem suum Balduinum, qui Becci monachus sub Anselmo abbate factus fuerat, easque episcopo libenter resignavit: episcopus vero sancto Martino liberas reddidit. Hæc fusius retulit Herimannus, ejus loci monachus, dein abbas, qui in consequentibus scribit, qua diligentia veteres chartas recuperare studuerint primi illi Martiniani cœnobitæ. His ita constitutis, Radbodus episcopus Odoni suasit, ut alicujus monasterii consuetudines sibi sectandas eligerent, ne incerti de suo statu fluctuarent. Ille vero prætulit instituta Aquicinctensium, qui Cluniacenses consuetudines observabant. Unde maxima semper inter Aquicinctenses & Tornacenses illos monachos necessitudo & societas deinceps intercessit.

Non solum autem viri, sed etiam nobiles matronæ ad eundem locum se receperunt, & in disparatis ædibus in sanctimonialis habitu vitam duxerunt. Prima earum fuit Ida, illustris matrona, olim conjux Fastradi de Oisfaco advocati, qui illius monasterii instaurationem videre vehementer cupiebat, sed morte præventus videre non potuit. Hæc, cum esset nobilissima, inter illas tamen sanctimoniales uti omnium ancilla semper haberi, & ancillæ officio fungi voluit. Hæc fuit germana nobilis illius principis Theoderici de Avesniis, qui Latiense monasterium a fundamentis cum Adâ uxore sua construxit, ibidemque in capitulo sepultus est. Idem avunculus erat Gosceguini, prædictæ Idæ filii, qui extremo se morbo gravari sentiens, in eodem Latiensi cœnobio monachus fieri expetiit, ibidemque humatus fuit prope avunculum, in cujus honores successerat. Ejus vero uxor Agnes, Anselmi de Ribodimonte filia, post mortem mariti, relicta sæculari pompa ad idem cœnobium, scilicet Latiense secessit, & ex suo censu vivens, calices aureos, candelabra, multaque ornamenta illi ecclesiæ contulit. Porro ejus maritus, cum nullam ex ea prolem suscepisset, dignitatis suæ successorem instituit Walterum, filium germani sui Fastradi, qui filius erat Idæ mox laudatæ, & Tornacensis per multos annos advocatus, ac demum in extremis factus monachus apud sanctum Martinum, ubi & mortuus est. Richeldis vero ejus conjux, Idam mariti sui matrem imitata, relicto sæculo sanctimonialis habitum illic induit, ibidemque per viginti annos in magna humilitate perseveravit.

Ex eorum numero, qui sancti Martini monasterium & vitæ sanctitate & censu illustrarunt, duo præ ceteris insignes fuere milites^b, quorum unus, Walterus nomine, filius Huberti, in potentioribus provinciæ habebatur: alter vero Radulfus *de Osmont*, nulli civium Tornacensium inferior: qui ambo apud sanctum Martinum monachi facti, plurimum ad ejus profectum & incrementa contulerunt. Walterus una cum uxore sua veniens ad conversionem, se suaque monasterio donavit. Jam vero monachus factus, vilia quæque officia exercere vir nobilis non erubuit, aquam scilicet ad coquinam deferre, scutellas ollasque abluere, farinam cribrare, equorum stabula mundare; multosque exemplo suo convertit. Denique hic ex donis fidelium novam ecclesiam ædificare cepit, quæ centum monachis sufficeret.

Ad Radulfum quod attinet, conjugem habebat Mainfendem ex militibus provinciæ progenitam, filiam scilicet Hermanni præpositi sancti Amandi Elnonensis; genuitque ex ea tres filios, Theodericum videlicet, Walterum, & Hermannum, qui hanc historiam scripsit. Primum ex his Theodericum quinquennem litteris erudiendum tradidit, & in ecclesia beatæ Mariæ præbendam ei unam a Radbodo episcopo impetravit, promissis ei triginta marcis argenti. quod ubi puero in schola renuntiatum est, ille domum reversus, tristis admodum cœnare noluit. Patri vero tristitiæ causam sciscitant: Nonne merito, inquit, contrister, cum te sciam hodie propter me inferno esse obnoxium? Audivi quippe, excommunicatos esse omnes, qui præbendas emunt, vel vendunt. Vide quid de te statuas: ad me quod attinet, ex hac provincia migrare malim, quam quidvis attingere ex ista præbenda. Ad hæc admiratus pater, puerum bono animo esse jussit, moxque episcopo præbendam resignavit. Simile quid de Guiberto puero superius^c retulimus.

XII.
Sanctimonialis
apud S. Martini.
a Spicil.
p. 12. p. 413
& seq.

XIII.
Viri quidam
illustris.
b ibid. p. 369.
& 417. &
seq.

c P. lib. 60.
n. 37.

ANN. CHR.
1095.
XIV.
Radulfi alio-
rumque con-
versio.

Eodem anno Radulfus gravissima febre pæne ad mortem usque vexatus, ubi convalevit, Walterum Elnonensem monachum ac præpositum, conjugis suæ germanum, de sua salute consulere cœpit, eum in Dei nomine obtestans, ut salutem animæ suæ consilium daret. Nuper enim, inquit, ægrotans & mori timens, a canonicis sanctæ Mariæ quæsi, quid mihi ad salutem agendum esset: illi vero id consilii mihi attulerunt, ut sincere peccata mea sacerdoti aperirem, corpus Domini fumerem, & oleo sancto ungerer. quo facto, me certo salutem consecuturum. Feci quod illi suaserunt: sed, ubi convalevi, in eadem peccata mea relapsus sum. Ex quo intellexi, non bonam esse confessionem, quam non subsequuta esset vitæ emendatio. Rogo itaque propter Deum, ut mihi quid agere debeam sincere aperias. Ad hæc monachus: Si sic, inquit, in sæculo vivere pergas, quo pacto salvari possis non video. quod si salutem tuam consulere cupis, superest ut sæculum relinquant, & monachus fias. Et quomodo, ait miles, id exsequi possim absque consensu sororis tuæ, conjugis meæ? Absit, inquit monachus, ut causa sororis meæ animam tuam perdas. tantum ab ea pete veniam: quam si denegat, ea relicta, parteque substantiæ tuæ ei concessa, ad Deum confuge. His auditis, gratias Waltero actis, miles domum revertit, & lectulo affidens in lacrymas erupit. Mainfendis adveniens, fletuum causam obnixe rogat. Tum ille ægre quid consilii ipsi dederit ejus germanus exponit. Ad quod pia mulier: Ne fleveris, inquit, ego idem pro animæ meæ salute facere pervelim. Tunc miles exhilaratus: Et quid faciemus de tribus filiis nostris? Ad quod illa: Nobiscum eos cum nostris opibus Deo offeramus. Tum ambo de loco statuunt: mulier eligit sancti Amandi monasterium, ubi pater ipsius præpositus fuerat, & tunc frater ejus idem officium gerebat: sed tamen postea consilium mutavit. Radulfus vero, audito Ododem ejusque socios Noviomum consulendi episcopi causa pergere, eis se adjunxit: cum prius Theodericus ejus primogenitus, vix septennis, se ipse loco constanter addixisset, & cum clericis ab Haimérico Aquicinctensi abbate monasticum habitum suscepisset. Novio homo reversus cum Odone sociisque Radulfus non prius in eorum societatem admittitur, quam vilia quæque exercitia etiam publice gessisset. Ille, omni rubore postposito, omnia lætus exsequitur. quo viso, Mainfendis ad sanctum Martinum pergit, filios suos Deo cum suis omnibus offert, quorum minimum, qui adhuc in cunis erat, super altare ponit; sicque omnibus rebus spoliata, ad pedes abbatis prostrata, rogat, ut & ipsa suscipiatur. Negat ille id fieri licere, nisi prius illa per urbem, nendo, texendo, lanam pectendo, frustula panis ostiatim petat. quod illa incunctanter explevit. Talis fuit piorum illorum conjugum conversio, quos plurimi imitati sunt. Sic ex unius Odonis conversione universa Tornacensium civitas, immo & provincia, in moribus renovata est. Videres, inquit Hermannus, mirum in modum juvenes & virgines, senes cum junioribus, de tota provincia, sæculo relicto, ad conversionem venientes; ita ut, sicut in Actibus apostolorum legitur, venditis omnibus quæ habebant, redactam ex eis pecuniam domno Odoni abbati deferrent: quam ille in egenorum necessitates expendebat, ratus id longe Deo gratius esse, quam ex eis cruces aureas & vasa pretiosa ad usum rei sacræ conficere.

Ex illis conversis fuit quidam Henricus Tornacensis, vir ditissimus, qui una cum uxore sua, Berta nomine, & filio Johanne adhuc lactente, duabusque filiabus, eodem fore modo quo Radulfus, ad conversionem venit, probatusque est ac demum admittitur: qui post viginti duos a sua conversione annos, cum multis annis cellerarii officio functus esset, paschali tempore xvii. kal. Maii Deo spiritum reddidit. Berta vero, ejus conjux, cum duabus filiabus in sanctimonialium numerum recepta. Ex canonicis quoque sanctæ Mariæ conversi sunt non pauci: in his Amandus, qui multis annis apud Aquicinctenses prior exstitit, dein abbas Marcianensis, cujus loci monasterium tam in regulari disciplina, quam in ædificiis renovavit; Walbertus, apud sanctum Martinum prior, & postmodum abbas in Monte-sancti-Martini, in Cameracensi episcopatu; Gonstardus denique & Bernuinus, quorum ille prioris officio multis annis apud sanctum Martinum functus est. quos omnes Odo non ante admisit, quam in vilissimis quibusque officiis eos probasset. cujusmodi probationes jam suo tempore neglectas fuisse Hermannus queritur. Ad sustentandos porro tot monachos Odo nihil de rebus ecclesiasticis accipiebat; sed præter donationes eorum, qui ad conversionem veniebant, solummodo de labore manuum suarum, de agricultura quadrigarum,

ANN. CHR.
1095.

XV.
Conversarum
duo domicilia.

quadrigarum, nutrimentisque pecorum eos vivere volebat. Unde factum est, ut magnam aliquando penuriam sustinuerint, solo pane avenaceo refecti.

Ad mulieres quod attinet, cum earum numerum supra modum crescere videret, eis monasterium in urbe construi curavit, in domo scilicet Mainfendis Radulfi conjugis, ubi mulieres conversas ad sexaginta constituit, sorore sua Ermengarde eis præfecta, totidemque in alia urbis parte collocavit. In priori illa domo cum maneret Mainfendis jam sanctimonialis, morbo correpta, petiit viaticum sibi dari. quod, Odone permittente, quia locus a sancto Martino nimium distabat, a parochiano presbytero ei datum est, eo pacto, ut illa ne verbum quidem, nisi de peccatis suis loqueretur. *Confessa est igitur Mainfendis presbytero, & corpus dominicum suscepit, adstante magistra, & quidquid dicebatur, audiente.* Recedentem presbyterum tantum rogat, ut sui memor esset, & Deum pro se precaretur. Cujus dicti causa mater ut inobediens ream, pro excommunicata haberi iussit, & sub gradu ligneo jacere, ubi ad triduum mansit, in Domino gaudens, quod in domo quondam sua, velut sordes, ut sanctus Alexius quondam, haberetur. Post triduum, cum Henricus modo laudatus, jam monachus factus, iussu abbatis magnam lini fascem ad nendum illuc deferret, factum rescivit, retulitque abbati, qui statim Mainfendam in pristinum locum reportari præcepit.

Hic est Henricus, quem Odo cellerarium instituit, Radulfo commissa præpositura, cui Walterum filium Huberti socium adjunxit. His tribus exteriorum curam commisit Odo: ceteris, ut secum regulari disciplinæ & silentio vacarent, indixit. Fuit & Radulfus alter, gente Nortmannus, qui præ corporis infirmitate laborem conventus sustinere non valens, missus est ab Odone in pagum Noviomensem, & quamdam sancti Amandi ecclesiam prope castrum Torotam a Balderico episcopo impetravit, ubi monasteriolum ædificavit: ibidemque canonici quidam Noviomenses solitarie Deo servire cupientes, monachi facti sunt, emissa tamen apud sanctum Martinum professione. Ex his præ ceteris eminebat Petrus, aliorum canonicorum velut pater habitus, qui, relicto sæculo, tantæ religionis fuisse traditur, ut ejus consilia, velut divina oracula, a multis quærentur; tantæ vero humilitatis, ut ad presbyteratus ordinem suscipiendum numquam adduci potuerit; tantæ denique caritatis, ut tempore grassantis famis etiam sibi necessaria in egenos erogaverit. quod Deus aucti in arca panis miraculo comprobavit. Porro prædictus Radulfus Nortmannus tres apud sanctum Martinum germanos habebat, Guillelmum scilicet, Godefridum & Rogerum, qui cum domno Odone abbate a primo tempore conversi fuerant, paupertatisque onus cum eo sustinuerant. Ex his Godefridus scriptor peritissimus erat, multosque libros manu sua descripsit. Hic adhuc juvenis, cum Odonem abbatem ægrotantem invisisset, subito ipse morbo correptus, post triduum oleo sancto unctus est; tum ab Hermannus, qui hæc narrat, super cilicium exemplo sancti Martini se deponi petiit, & symbolum Athanasio adscriptum sibi recitari; moxque convocatis ad tabulæ sonitum fratribus, dum litanie recitarentur, cum magno omnium desiderio exspiravit. Hujus in scribendis libris socius fuit Gislebertus, ab Odone abbate cum Theoderico Radulfi Tornacensis filio in schola nutritus & eruditus, qui in purificatione beatæ Mariæ obiit cum maximo luctu totius fratrum conventus. Alii quoque tunc temporis scriptores ibidem erant, non minus quam duodecim, qui in claustris sedentes in cathedris, *super tabulas diligenter & artificiose cum silentio scribentes* cernebantur: qui sancti Martini bibliothecam sacris & sanctorum patrum libris locupletarunt. Hinc magni nominis tunc erat sancti Martini cœnobium, in quo accurate servabantur ritus Cluniacenses, uti & in Affligemensi & Aquicinctensi. *Cluniacense siquidem cœnobium, inquit Hermannus, tunc in toto regno Francorum erat excellentissima religionis: quoniam nondum germinaverat rigor Cisterciensis, nec de domno Northerto aliqua mentio erat.*

Tot illustrium virorum exemplis permotus venerabilis Hugo abbas Elnonensis, maxime Radulfi Tornacensis & Mainfendis ejus conjugis, qui Elnonensium opibus paupertatem sancti Martini prætulerant, convocatis in capitulum fratribus eorum exemplum proposuit, & ad sublevarum sancti Martini fratrum inopiam eis dari suasit mediam partem molendini, quod Radulfus Elnonensi monasterio donaverat. Conferere ad unum omnes; moxque Hugo abbas ad sanctum Martinum profectus, hanc donationem fecit, atque humi prostratus in capitulo *fraternitatem*, ut tum

XVI.
Alii viri infir-
mnes & scri-
ptores.

XVII.
Hugo abbas
Elnonensis
S. Martini fra-
tribus succur-
rit.

ANN. CHR.
1095.

vocabant, obnixè petiit, accepitque; ac deinceps in eos paternam semper caritatem exhibuit. Is est Hugo abbas, qui sancti Amandi ecclesiam, ante paucos annos casu combustam, quam præpositus inchoaverat, abbas absolvit cum claustris, turribus & officinis, eamque a Radbodo Tornacensi & Gerardo Cameracensi episcopis consecrari curavit. Erat is Fulchardi nepos, antecessoris Bovonis primi, cui Hugo ante annos novem successerat. De hoc ita canit anonymus poëta in elogio abbatum.

*Hugo tuus, Fulcharde, nepos sibi nominis amplum
Splendorem eximia religione parat.
Erigit ingenti qui tecta jacentia sumtu,
Antiquum templo restituitque decus.
Præfulis Andrea, Elnoni qui præfuit, ossa
Inventa ad valvas condit, humatque chori.
His ita confectis, metuens ne alienus ovile
Intret, & evertat post sua facta gregem;
Expetit insignes Treceas, summique sigillo
Communita patris scripta verenda refert.*

Ex his verbis discimus, Hugonem non solum sancti Amandi monasterium restructurasse, sed etiam beati Andreae ossa e tumulo levasse, & privilegium a summo pontifice apud Treceas obtinuisse, nimirum a Paschali II. datum anno M C VII. qui Hugonis abbatis extremus fuit. Andreas iste præpositus Barisiaci fuerat, sancti Amandi discipulus, & post eum Elnonenfis abbas, de cujus elevatione hos versus lego.

*Hunc tumulum quique non irreverenter adite,
Andreae sancti loculum quia condidit artus,
Qui pius & prudens, humilis fuit, & venerandi
Discipulus patris, simul & successor Amandi
Hunc pastor caula, presentis conditor aule,
Hugo levans, lymphaque luens, thecaque recondens,
Mundato tumulo sollempniter hic relocavit.
Febre fatiscientes ibi convalescere frequenter.*

Gisleberti
monachi obi-
tus.

Hugonis abbatis tempore obiit venerabilis Gislebertus, primo sancti Andreae apud Elnonem decanus, postea monachus, qui de incendio & miraculis sancti Amandi quatuor libellos composuit. Mortuus est VII. idus Decembris, ab Hugone abbate humatus in medio ecclesie apostolorum, cujus tumulus cum epitaphio in crypta ante martyrum sacellum postea repositus est. Hic in illis partibus *velut propheta* suo tempore habitus est, ut tradit Hermannus, & contra vitia pro virili dimicavit, in clero & populo concionator eximius: cujus suavis Odo magister apud Tornacenses perstitit, ut superius ^a vidimus.

^a lib. 63.

no. 42.

XVIII.
Johanni abba-
ri Sithienfi suc-
cedit Lamber-
tus.

Hic annus extremus quoque fuit Johannis abbatis Sithienfis, qui ad augendam sui monasterii bibliothecam multos codices describi curavit. Is quodam die, cum *sanguine minutus fuisset*, Flandriae comitem apud Bergas convenire compulsus fuit. In reditu brachio intumescente, mortem sibi imminere intellexit, statimque dominicis sacramentis se munivit. Interrogatus an quid peculii haberet; respondit, ne obolum quidem penes se restare. Tum crucem afferri iussit, moxque humi prostratus ante crucem devotissimas fudit preces. Cum vero advertisset, quemdam e fratribus alteri offensum esse, ambos reconciliavit; sicque pacis auctori animam reddidit IV. nonas Martii, postquam annis quatuordecim Sithienfis præfuisset, sepultus in septentrionali parte claustris ad ingressum capitulo cum epitaphio, quod Iperius refert.

Lambertus ejus successor, a puero illic regulariter educatus, ad varia Galliarum auditoria studiorum causa missus, post reditum puerorum factus magister, eos in grammatica, philosophia & theologia, necnon in musica erudit. Dein prioris officio aliquamdiu perfunctus, cum honori cessisset, demum in locum Johannis abbatis subrogatur, & a Gerardo Morinensium præfule consecratur ejus loci abbas quadragesimus primus. Tanta ejus fuit industria, tanta in rebus agendis solertia & sagacitas, ut nihil esset tam intricatum, quod suo iudicio non expediret. Hinc factum est, ut eo abbate Sithiense monasterium in spiritualibus & temporalibus magnopere

ANN. CHR.
1095.

floruerit, maxime postquam Cluniacenses monachos istuc introduxit. qua de re postea dicturi sumus, & de turbis inde consecutis ob illius loci subjectionem, quam Cluniacenses sibi debitam esse contendebant.

Vix ad hoc tempus pervenit Veranus ^a Floriacensis abbas, cujus successor Joscerandus hoc ipso anno abbas ponitur. In necrologio Floriacensi Veranus abbas VIII. idus Septembris obiisse dicitur. Jam decefferat cum Floriacense opidum, & tantum non monasterium, incendio conflagravit. quod hoc anno M XCV. Tortarius accidisse tradit, & quidem ipsa nocte, *qua sacratissimum diem dominicum pascha subsequuta est*. Casualis an furtivum incendium fuerit, incertum. Primo vehemens ignis unam corripuit domorum, quæ a parte septentrionali extra opidum erant, paleis & feno referatam; dein ceteras, quæ proximæ erant, domos absumsit. Inde flatibus aquilonis ad opidi domos impulsus, ecclesiam sancti Dionysii attingit, ex qua, tamquam ex eminentiori loco, circumquaque diffusus est. Jamque monasterio imminerebat, quod innovari cœptum, palea tantum opertum erat. Vociferantibus ad focum opidanis, excitati fratres, ornamenta ecclesie ad festum diem apposita, bibliothecæ codices, chartasque & vetera instrumenta, & diplomata, (quæ in turricula, alias bene tuta ac munita, sed ex priori incendio rimarum plena erat) & quod his omnibus pretiosius erat, sancti Benedicti corpus in gazophylacium, fornice lapideo relictum, comportant. Dein toti ad preces conversi, quidam sancti Mauri martyris reliquias, aureamque dextram, in qua dominici sudarii pars inclusa erat, foras efferentes, incendio opponunt. Joscerandus vero, *beate memorie vir*, qui tunc abbatis officium strenue exsequeretur, cum pueris, qui adhuc sub artiori disciplina tenebantur, monasterium circumeundo litanias decantabat. Tandem divino nutu conversus ad austrum ventus, incendii flammam & scintillas a monasterio avertit. quod gloriosæ Dei-genitricis & sancti Benedicti meritis, necnon *pii patris* Joscerandi precibus tribuit Tortarius. Duravit illud incendium ab hora tertia noctis usque ad primam sequentis diei horam, cunctaque a porta septentrionali versus orientem usque ad portam australem consumsit, paucis domibus ad solis ortum extra opidum relictis. Aurea illa dextra, qua sudarii dominici portio inclusa erat, occasionem dedit pro Floriacensis monasterii insignibus pingendi dextram manum instar benedictentis cum hac inscriptione, DEXTERA DOMINI, ut Johannes a Bosco notavit. Quamdiu post hoc incendium superstes fuerit Joscerandus, incertum. Jam anno M C III. ei successerat Simon, ut suo loco videbimus.

Tunc temporis Andecavensi sancti Sergii monasterio præfidente Bernardo abbate, Fulco Andium comes, in memoriam Gaufridi comitis avunculi sui, ejusque procerum, quorum nonnulli in cœmeterio monasterii humati erant, quamdam partem nemoris ^b sui de Verreria Sergianis monachis dedit, eo pacto, ut unum pauperem pasceret, & missam unam qualibet hebdomada pro venia peccatorum suorum, necnon Gaufridi & Fulconis comitum persolverent. Hoc autem donum Gaufrido tunc temporis electo Andecavorum episcopo, multisque aliis hoc anno fecit in manu domni Bernardi abbatis. Prædictus Gaufridus episcopus, Hugonis de Meduana ^a filius, post septem annos, dimisso episcopatu, factus est monachus Cluniacensis, excessitque e vivis, non XXI. Januarii, ut in Gallia christiana tomo II. legitur, sed XI. kal. Martii, quo die in necrologio Sergiano laudatur his verbis. *Obiit Gaufridus Cluniensis monachus & Andecavensis episcopus.*

Postquam Geraldus Silvæ-majoris abbas religionis suæ fama totam Aquitaniam & finitimas regiones impleverat, & institutum suum ad Hispanias usque propagaverat; tandem laborum suorum præmium recepturus, in morbum incidit. Tum, fratribus convocatis salutaria dedit monita, ut videlicet post suum decessum contentiones & schismata caverent, solliciti servare unitatem in vinculo pacis; tum ut ne institutiones eis ab se traditas ulla superstitione inquinari sinerent. Mox sibi *adhiberi fecit remedium unctionis-extreme, & sacrosanctis dominici corporis & sanguinis sacramentis* se munivit. Dein, dato omnibus osculo cum benedictione, eos tantisper abscedere iussit, ut sanctorum sibi assistentium præsentia frueretur. Post paullum Dei miles emeritus, in senectute bona, ad sanctorum consortium migravit hoc anno, nonis Aprilis. Ejus obitus maximum non tantum monachis, sed & clericis & laicis luctum & mœrorem attulit, qui eum velut patriæ lumen extinctum summopere dolebant. Ejus corpus in septentrionali basilicæ parte sepultum, processu temporis, crebref-

XIX.
Verano Floriaci abbati Joscerandus.
^a V. lib. 63.
num. 83.

S. Sergio facta donatio.

^b Gall. christ.
to. 2. p. 129.
& seq.^a de Mayene.X X.
Geraldus abbas Silvæ-majoris obiit.

ANN. CHR.
1095.

centibus miraculis, a Petro septimo abbate, ejus quondam capellano, alio translatum fuit, ubi secretius & tutius servaretur, donec vir Dei in sanctorum numerum a Cælestino III. relatus est. Viram ejus litteris mandaverunt duo Silvæ-majoris monachi, unus fere æqualis, Christianus nomine, alter subæqualis: sed neuter res ab eo in Silvæ-majoris monasterio gestas accurate scripsit. Quinque ejus epitaphia composuit Baldricus tum Burguliensis abbas, ipsius amicus, in cujus primo ait, non preces pro eo fieri, sed ab eo peti oportere. Ecclesiasticum de eo officium composuit Stephanus Tornacensis episcopus.

X X I.
Urbani papæ
gesta ante con-
cilium Claro-
montanum.
a supra n. 1.
b V. lib. 68.
n. 103.

Jam tandem revertendum est ad Urbanum papam, quem Anicii substituisse superius a diximus. Anicio digressus, adiit Casæ-Dei monasterium, cujus basilicam a sancto Roberto inchoatam, & a Pontio, tertio post eum abbate, absolutam, xv. kal. Septembris dedicavit^b sub titulo sanctorum Vitalis & Agricolæ, quorum reliquias olim Renco episcopus illic collocaverat, amplissimumque eidem monasterio privilegium indulxit, datum in monasterio sancti Ægidii in valle Flaviana VII. idus Septembris, ubi pontifex jam versabatur kalendis ejusdem mensis, quo die sancti Ægidii sollemnitate ibidem celebravit. Ejus loci tunc abbas erat Odilo, cui privilegium concessit, in quo se beati Ægidii amore Nemausensem episcopum, qui monachis illis infensus erat, auctoritate sua eis reconciliasse testatur.

Dum apud Casam-Dei moraretur, privilegia Blasiliensis parthenonis, ab Ermenegarde comitissa conditricem sancto Petro subjecti, rogatu Florentiæ abbatissæ confirmavit. quo tempore eadem abbatissa, ejusque sanctimonialia adversus Casæ-Dei monachos graviter conquestæ sunt apud pontificem, quod sancti Stephani protomartyris & sancti Leonis papæ ecclesiam, *violentia cujusdam potentis Stephani Mercorien- sis*, sibi abstulissent, & *auxilio domni Durandi Claromontensis episcopi* tenuissent, *quandiu vixit prædictus Stephanus*. quo mortuo, *judicio prepositi & abbatis Claromontensis*, post septem presbyterorum suorum juramenta, cum hanc ecclesiam sui juris esse definitum esset, monachi nihilo minus eam præfracte retinuerant. Quapropter pontifici supplicat, ut suorum antecessorum exemplo monasterium suum ab invasione prædictorum monachorum eripiat, & a servitute omnium protegat & defendat. Hæc epistola, quam in Appendice referemus, hanc inscriptionem præfert: *Summo domino papa Romana ecclesie Urbano, humilis grex monialium seu clericorum monasterii Blasilia.* qui clerici, uti hodie quoque, sanctimonialibus illis sacra ministrabant.

A sancti Ægidii monasterio Tarasconem, qui locus est infra Avenionem ad sinistram Rhodani ripam, profectus Urbanus, prædium quoddam monasterio sancti Victoris a Stephania comitissa donatum, in ecclesiam convertit; atque adeo aqua lustrali adpersit, manu propria benedixit, ibique crucem erexit, collata iis indulgentia, qui aliquid ad illius ecclesie constructionem conferrent, edixitque, ut hæc ecclesia cum adjuncto monasterio in honorem sancti Nicolai consecraretur. Id factum III. idus Septembris.

Die sequenti, cum esset Avenione, privilegium illud, de quo superius mentio facta est, concessit Odiloni abbati & monachis sancti Ægidii, apud quos hospitatus fuerat, eosque, *tamquam oculi sui pupillam*, vult haberi. Dein, lustrata obiter Viennensi provincia, variisque actis in itinere editis, Matiscōnem accessit, indeque Cluniacum, ac novæ basilicæ, ab Hugone abbate inchoatæ, sed nondum perfectæ, majus altare & matutinale, ut vocant, tria vero alia altaria ab Hugone Lugdunensi, Daiberto Pisano & Brunone Signiensi præfulibus consecrata sunt. Tunc etiam sacri illius monasterii libertatem novo diplomate^c sancivit, quod VIII. kalendas Novembris hujus anni datum est. quo die consecrata sunt prædicta altaria novæ basilicæ, quam Innocentius eodem die anno M CXXX. dedicavit.

c Bibl. Clun.
p. 518.

Cluniaco egressus pontifex, Silviniacense adiit monasterium, ubi sancti Majoli corpus in decentiorem locum transtulit, & Archimbaldum super tumulum patris sui jurare fecit, se omnes malas consuetudines, quas ipsius pater monasterio imposuerat, relaxaturum. quod tamen non omnino executus est, qua de re multæ citationes & actiones in eum factæ sunt, ut in Appendice videre licet. Dein pontifex apud Monticulum eidem monasterio apostolicæ sedis protectionem suis litteris impertit. Demum subsequenti aut altera die Clarum-montem advenit.

X X I I.
Claromonta-
num concilium.
c Orderic.
init. lib. 9.

Convenerunt ad illam urbem ex omnibus christiani orbis partibus episcopi & abbates, innumerique laici. Ordericus^d auctor est, archiepiscopos tredecim, episcopos

ANN. CHR.
1095.

ducentos ac viginti-quinque eo convenisse cum magna multitudine abbatum (nonaginta numerat scriptor gestorum Lamberti episcopi Atrebatensis,) aliorumque virorum ecclesiasticorum. Huic concilio interfuerunt e nostris, ex Italia quidem Johannes Cajetanus, papæ cancellarius, Johannes Portuensis episcopus, Adalbertus^a monachus & cardinalis, Bruno Signiensis, Milo ex monacho sancti Albini, ab Urbano ex urbe Placentia in Galliam missus cum Henrico Siculo ad præparanda concilio necessaria; ex Sicilia Rangerus archiepiscopus Rhegiensis; ex Hispania Bernardus Tolertanus, & Petrus Pampilonensis episcopus ex monacho sancti Pontii Tomeriarum. Ex Gallia Adelbertus archiepiscopus Bituricensis, & Durandus Claromontensis, qui tempore concilii obiit. Ex Remensi provincia Gervinus episcopus Ambianensis, Hilgodus Sueffionensis, qui, abdicato episcopatu ad Majus-monasterium secesserat. Eidem quoque synodo adfuit Rogerius Belvacensis, successor Fulconis e nostris, qui paulo ante obierat. Ex Rotomagensi metropoli, Serlo Sagienensis; Ex Viennensi Hugo Gratianopolitanus, alique ex aliis locis nobis ignoti.

a Townius
p. 334.

Ex abbatibus qui nobis noti sunt, hi fuere: Richardus abbas sancti Victoris Massiliensis & cardinalis, Hugo Cluniacensis, Bernardus Majoris-monasterii, Jarento sancti Benigni, Rotbertus S. Remigii Remensis, Lambertus Sithienensis, Guntardus Gemeticensis, Guibertus S. Germani Autifiodorensis, Goffridus Vindocinensis, Baldricus Burguliensis, Guillelmus S. Florentii Salmurensis, Natalis S. Nicolai apud Andecavos, Stephanus Nucariensis, Rainaldus S. Cypriani apud Pictavos, Gervasius S. Savini, Petrus Carrofenensis, Ademar S. Martialis Lemovicensis, Gerardus Ufercensis, Petrus Auriliacensis, Petrus S. Illidii Claromontensis, Pontius Casæ-Dei, Petrus Anianensis, Gaufridus Cellensis, & Lanzo S. Vincentii Mettenensis. His adjungendi Aloldus abbas S. Vedasti Atrebatensis, & Haimericus Aquicinænsis, qui cum Lamberto episcopo Atrebatensi ad concilium profecti sunt. Addendus quoque Ermenegaudus abbas Clusinus, cui Ramulfus Santonum episcopus pollicitus est, se controversiam de ecclesia Vallis, quam Clusineses contra Angeriacenses habebant, compositurum.

Ex episcopis Durandus Claromontensis, dum omnia ad concilium necessaria pararet, in letalem morbum incidit ipso die quo concilium inchoatum est; tumque a pontifice *visitatus & absolutus cum jam extremum spiritum traheret, nocte sequenti spiritum Creatori reddidit*, ut scribit Hugo Flaviniacensis. Funus ejus curarunt Hugo Gratianopolitanus episcopus, Jarento abbas S. Benigni Divionensis, & Pontius abbas Casæ-Dei, qui omnes eo abbate apud Casam-Dei monachi fuerant. Nullæ umquam celebriores fuere exsequiæ, quibus pontifex ipse cum universis episcopis, abbatibus, & clericis interfuit, præter innumeram laicorum multitudinem. adeo ut funus illud instar triumphi fuerit, ut loquitur Baldricus Burguliensis abbas, qui & ipse adfuit, & Durandi epitaphia duo composuit. Primum sic habet.

Durandi
episcopi obi-
tus.

*Nomine Durandus jacet hic presul venerandus,
Quem commendavit vita benigna Deo.
Exsequias celebres, quæ forma fuere triumphi,
Dispensavit ei gratia summa Dei.
Urbanus synodo generali papa vocata,
Patres bis-centum movit ad obsequium.
Tertia qua decimam lucem præt ante Decembrem
Vita presentis lumen ademit ei.
Arvernus sanctos cineres reverenter habeto,
Atque patrocinio tutior esto suo.*

In altero epitaphio Durandus temporibus luteis aurea secula restituisse dicitur, & digna Deo fecisse homo religiosus, ac tertia-decima die ante Decembrem obiisse, cujus anniversaria dies e luctu in festam conversa sit.

In reditu luctus est modo festa dies.

Quidam alii e nostris tempore concilii, vel statim post concilium mortui sunt. Paullo ante quam e vita migraret Durandus, id est die duodecima mensis Septembris ejusdem anni, ecclesiam Bredonii* dedicavit in honorem sancti Timothei martyris & sanctæ Crucis, præsentibus Raimundo Lectorensi episcopo & Hugone abbate Clu-

* Bredon.

ANN. CHR.
1095.
a Bibl. Clun.
pag. 534.
b ibid.
f. 533.

niacensi, Roberto comite Arvernensi, aliisque. Idem quoque Durannus seu Durandus Mauziacense monasterium Cluniacensi monasterio^a subjecit, ut deinceps esset in potestate & ordinatione domni Hugonis abbatis, ejusque successorum. quod Philippus Roberti Arvernorum comitis rogatu, filiique ejus Willelmi regio diplomate^b confirmavit, dato Mauziaci, hoc anno, incerto die, præsente & confirmante sedis apostolicæ legato Hugone archiepiscopo Lugdunensi, cum aliis episcopis, multisque nobilibus, quorum adscripta sunt signa post Hugonem, nimirum Ademari episcopi Aniciensis, Willermi de Basia, Aganonis episcopi Æduensis, Ademari abbatis Lemovicensis, & aliorum. Qui post episcopum Aniciensem, sed ante Æduensem subscripserunt. Willelmus de Basia, ipse est qui Durando successit in sede Claromontensi. Ex quo conjicere licet, hanc confirmationem factam fuisse post Durandi obitum, Willelmo de Basia jam episcopo saltem designato, tametsi absque episcopi titulo subscriptus est in editis.

X X I I I.
Concilii acta.

In concilio Claromontano vetera decreta in clericos incontinentes & simoniacos, in concubinarios & incestuosos laicos renovata; complurium ecclesiarum & monasteriorum jura discussa, in primis Lugdunensis primatus in quatuor Lugdunenses, causa Turonensis ecclesiæ de subjectione ecclesiæ Dolensis, Atrebatensis episcopatus restitutio; & quod res nostras spectat, Majoris-monasterii & Vindocinensis libertas asserta; & variæ controversiæ compositæ, qualis fuit controversia Hugonis abbatis Cluniacensis & Pontii abbatis Casæ-Dei, quæ auctoritate Urbani papæ, Hugonis Lugdunensis, & Aldeberti Bituricensis archiepiscoporum composita fuit: qualis etiam contentio Bertrandi episcopi Magalonensis adversus Petrum Anianæ abbatem, qui, prætermisso diocesano episcopo, extraneos præfules ad consecrandas suæ ditionis ecclesias accerfebat. Denique unio Conchenfis & Figiacensis monasteriorum ibidem facta est, quæ tamen non diu duravit.

Majoris-monasterii & Vindocinensis libertas denuo asserta.
c V. lib.
68. n. 98.

Jam ante concilium Majoris-monasterii libertas novo diplomate confirmata fuerat ab Urbano pontifice contra infestationes Rodulfi archiepiscopi, eo nomine secundi, qui concordiam ab antecessore^c suo cognomini initam infringere tentabat. Novum hoc privilegium pontifex in concilio coram omnibus legi præcepit, concessa Rodulfo archiepiscopo, ejusque affectis facultate opponendi ea, quæ e re sua esse viderentur. Cum vero ex his alii obstinate oblatrarent, alii qui sanioris consilii erant, acquiescerent, erectus in pedes pontifex, imperato silentio, ex apostolica auctoritate & pontificalibus decretis sibi competere dixit, ut ex uno episcopatu duos, & ex duobus unum faciat; abbatias, ceterasque congregationes, ubi æquitas & ratio postulare, aut coadunare, aut disjungere; & quidquid in patrocinium sanctæ Romanæ ecclesiæ suscipere vellet, nullus suæ auctoritati repugnare posset. quibus præmissis, Majoris-monasterii privilegium nodo indissolubili firmavit. Aderant illic e nostris Bernardus Majoris-monasterii abbas, & ex ejus monachis Rangerius cardinalis, idemque Rhegiensis archiepiscopus, Hilgodus, qui Sueffionensis episcopus fuerat, & Andreas ejus frater; insuper Gaufridus abbas sancti Petri Insulæ-Germanicæ apud Trekas, & Stephanus abbas Nucariensis in pago Turonensi. Mitto alios episcopos & abbates, qui omnes communi acclamatione privilegio assensu sunt, ut tradit illius temporis scriptor anonymus, qui libellum hac de re scripsit.

In eadem quoque synodo definitum, ut nullus episcoporum quidquam attentaret in Vindocinense monasterium, ejusque monachos, quod suis litteris Urbanus postea roboravit, a Goffrido^d abbate relatis.

d Goffrid.
lib. 2. ep. 27.
X X I V.
Gervino abbati
S. Richarii
ablata.

Eidem concilio interfuit Gervinus Ambianorum episcopus, qui abbatiam Centulensem factus ex abbate episcopus retinuerat. Graves in eum querelæ Centulensium per interpositos amicos delatæ fuere, quod ejus abbatia bona dilapidaret. Rei veritate comperta Urbanus abbatiam ei abstulit, prolata in hunc modum sententia. *Tu abbatiam sancti Richarii, quæ nobilis & dives fuerat, tam pessime tractasti, ut suis ecclesiam ornamentis spoliaveris, & monachos multos, tuis vitis resistentes, exsules feceris. Unde dignus eras, ut omnem gratiam ecclesiastica dignitatis ex toto perderes, veluti ovium Christi mactator, & sanctæ ecclesiæ dissipator. Sed, ne bina te ultione ferire videamur, esto contentus Ambianensi episcopatu, quem tam dure acquisisti; monachis autem sancti Richarii sit copia eligendi abbatis, cui tu contraire nulla ratione præsumas. quod in virtute Spiritus-sancti te observare jubemus.* Id occasionem præbuisse videtur condendi decreti, ab Orderico & Willelmo Malmesburiensi laudati, ut ne quis episcopus

ANN. CHR.
1095.

simul & abbas esset. Non tamen statim abbatiam abdicavit Gervinus, immo ex concilio reversus, efficere conatus est, ut pontificis de ipso sententia ad Centulensium notitiam non veniret. & quidem per unum annum eis incognita fuit, sicque Gervinus abbatia rebus potitus est. at, ubi a Remensis ecclesiæ clericis pontificis decretum rescierunt Centulenses, eum ad capitulum valde renitentem adeste compulerunt, ejusque auctoritatem & subjectionem refutarunt, professi, se ad papam denuo reclamatorios, nisi loco prorsus cederet. Tum ille baculum deposuit, humi prostratus veniam petiit, sibi que errata indulgeri obsecravit. Verum monachi, præteritorum ac præsentium malorum excessibus irritati, nullam ejus pœnitentiæ fidem habuerunt, immo conviciis infectati sunt, donec loco egressus, Abbatis-villam adiret. Suffectus post annos tres ejus in locum, repugnante quantumvis Gervino, Anscherus ejusdem monasterii cœnobita, nobili genere ortus, patre scilicet Waltero, cognomento Seniorato seu Senioratore, vicini prædii domino, quod postea, ob castellum illic constructum, Firmitatis seu Feritatis vocabulum accepit. Ad Gervinum quod attinet, deficiente sumtuum materia, omnibus clericis in ejus contumeliam effusis, sedem Ambianensem relinquere compulsus est; sicque clam secessit ad Majus-monasterium: ubi ab Helgaudo abbate perhumane acceptus, & ad expurganda excitatus errata, paucis supervixit mensibus, & iv. idus Januarii ex hac vita recessit, successorem in sede Ambianensi fortitus Godefridum Novigenti abbatem, ut suo loco videbimus. Hic definit Centulense chronicon a Saxowalo ante multos annos inchoatum, quod absolvit Hariulfus ejusdem loci monachus, dein Aldenborgensis in Belgio abbas, de quo jam superius actum est.

Jam ad duos canones, tertium nimirum & quartum, qui monachos spectant, veniendum est. In illo concilio querela facta est de episcopis Gallicanis, qui altaria ecclesiarum parochialium, monachis data, redimi pecunia compellebant, mortuis nimirum aut mutatis clericis seu vicariis earum rectoribus, quos personas vocabant. Id vero, ut pote simoniacum, ulterius fieri canone tertio prohibetur. tum subditur: *Porro quæcumque altaria vel decimas, ab annis triginta & supra, hujusmodi redemptione monasteria possedisse noscuntur, quiete deinceps & sine molestia qualibet eis possidenda firmamus, salvo utique episcoporum censu annuo, quem ex eisdem altaribus habere soliti sunt, scilicet episcopi.* Hujus clausulæ occasione quidam episcopi pecunias illas, quas ad singularum personarum mutationes antea exigere solebant, ad hunc censum annum revocare, sicque veterem annum censum augere tentarunt. cui exactiioni obstiterunt abbates & monachi, qui hujus annui census nomine synodicum tantum & jus procurationis intelligendum merito contendebant. Huc spectat Goffridi Vindocinensis abbatis epistola^a ad Ulgerium Andecavensem episcopum, qui annuam ejusmodi pensionem a Vindocinensibus exigere moliebatur pro ecclesiis, quas in ipsius diocesi possidebant, & solvere detrectantes rebus suis spoliaverat. qua de re modeste queritur Goffridus, asserens id esse contra mentem Arvernensis concilii, cui ipse, non Ulgerius interfuerat. Plura hac de re qui volent, legat caput tricesimum libri sexti de concordia sacerdotii & imperii.

X X V.
Statuta de redemptione altarium & vicariis perpetuis.

Quarto canone concilii Claromontensis statuitur, ut ne monachi in parochialibus ecclesiis, quas tenent, absque episcoporum consilio presbyteros collocent: sed episcopi parochiæ curam cum abbatis consensu sacerdoti committant. qui sacerdos de plebis quidem cura episcopo rationem reddat: abbati vero pro rebus temporalibus ad monasterium spectantibus debitam subjectionem reddat. Huc revocari potest Urbani II. epistola ad Ingelrannum Laudunensem episcopum, qui altare Corbiniaci sancti Remigii monachis abstulerat, quibus illud restitui præcipit ad mentem synodi Claromontensis. *Idcirco, inquit, ab infestatione fratrum beati Remigii fraternitas tua cæset, & altare, quod in villa, quæ Corbiniacus dicitur, idem fratres habuisse noscuntur, eis restituas.*

a Goffrid. lib.
3. ep. 12.
V. Annal. lib.
75. n. 13.

Abolutis concilii variis negotiis, Urbanus infelicem Terræ-sanctæ statum exposuit, & gravi oratione, in patenti loco facta, adstantes ad sacram expeditionem excitavit, tam efficaciter, ut statim omnes una voce sæpius iterata conclamaverint: *Deus illud vult.* quæ verba vernacule reddita, *Deu lo wolt,* in tesseram cruce-signatorum deinceps accepta sunt. Robertus abbas Remigianus auctor est, Gregorium cardinalem, qui postea summus pontifex Innocentii II. nomine creatus est, post Urbani orationem, pro omnibus terræ prostratis confessionem dixisse, & absolutionem

X X V I.
Expeditio sacra.

ANN. CHR. 1095. de commissis peccatis a pontifice petiisse & accepisse; moxque omnes ad sua rediisse, ut necessaria ad illud iter prępararent, aliosque ad illam expeditionem adhortarentur. Mirum est tanta facilitate, ad unius pontificis orationem, rem tam arduam & difficilem, & antea inexpertam, tantaque celeritate susceptam fuisse, quasi tuba quadam cęlesti ad hoc iter universi excitati fuissent. Delectus in synodo Claromontana dux sacrę expeditionis Ademarus episcopus Podiensis. Qui nomen dabant, crucis signum e purpureo panno vestibus super dextram scapulam affixum gerebant. Multi etiam, teste Baldrico, ferrum calidum instar crucis sibi adhibuerunt, vel jactantię animo, vel bonę suę voluntatis ostentatione. Omnes Cruce-signati appellati, quibus pœnitentia de peccatis relaxata, & rebus eorum, dum absentes essent, publica securitas indulta. Factę ex omnibus, qui ad trecenta millia convenerant, tres turmę: una duce Godefrido Bulonio & fratre ejus Balduino, ac Balduino comite Montenfi, cum Petro eremita superius ^a laudato, qui pręcipuus illius expeditionis incensor fuerat, per Hungariam in urbem Constantinopolim iter instituit: altera cum Raimundo comite sancti Ēgidii & Podiensi episcopo, per Sclavoniam: tertia pars cum Roberto comite Flandrię & altero Roberto Nortmannię comite, necnon Hugone Magno, Philippi regis fratre, per Italiam: cujus turmę omnes Casinense ^b monasterium, ubi se sancto Benedicto ac fratribus plurimum commendarunt; indeque Barium adiisse memorantur. Hujus porro belli rumore excitus Boamundus comes, Rotberti Guiscardi filius, cum patruo suo Rogerio, aliisque militibus Nortmannis, qui in Apulia & Sicilia erant, & ipsi Cruce-signatis se adjunxere. Tanti belli apparatus quis exitus fuerit, docent varii auctores, qui de hac expeditione scripserunt: omnes fere editi in volumine, quod *Gesta Dei per Francos* inscribitur. Ex his auctoribus tres sunt e nostris, videlicet Robertus abbas sancti Remigii apud Remos, qui expeditioni interfuit; Baldricus ex Burgulienfi abbate tunc Dolensis archiepiscopus, quem Ordericus ^c secutus est; & Guibertus abbas beatę Marię de Novigento. De hujus expeditionis successu nonnulla, quę in rem nostram facient, referemus. Sic Urbano agente, teste Fulcherio, refloruit orbis. nam pacem renovans, ecclesię jura sua restituit, & paganos de terris christianorum expelli fecit. Et quoniam res Dei curavit, effecit vicissim Deus, ut omnes ultro ei se subjecerint.

XXVII. Tempore concilii, ut scribit Hugo Flaviniacensis, in Angliam missus est Jarento abbas sancti Benigni Divionensis, ut Willelmum regem fratri ejus Rotberto Nortmannorum duci reconciliaret, & apud eundem regem efficeret, ut vacantibus ecclesiis & abbatibus pastores sufficerentur, multaque alia emendarentur. Paulo ante rex ipse cum Albanensi episcopo, qui primus ad ipsum legatus missus fuerat, pactus erat, ut nullus injussu regis legatus in Angliam mitteretur, nullusque cujusvis status & ordinis ex parte papę litteras accipere auderet. At Jarento tanta libertate & constantia regem convenit, ut ejus monitis & consiliis acquiescere videretur: sed tamen, nuntio ad pontificem clam misso inducias impetravit, ut ad nativitatem Domini anni insequentis nihil novaretur, Jarentone interim usque ad pascha apud se retento & honorifice accepto, dum nuntius a pontifice rediret. Si Hugoni credimus, nuntius ille non vacua manu papam adiit, a quo missus ad regem dicitur sororis suę filius, homo laicus, ut per eum *debita beato Petro caritas*, id est, si bene capio, annuus census, saltem ex parte mitteretur. Id factum putat Hugo in injuriam Jarentonis, qui re infecta, sed magna sui opinione in regno relicta, in Nortmanniam trajecit: ubi componenda inter fratres concordia substitit, donec pace facta, Nortmannorum dux Jerosolymam profecturus, fratri suo, decem millium marcharum pensione accepta, terram suam ad trium annorum spatium custodiendam traderet; isque ab eodem abbate usque ad vicum, qui Pons-Arlię dicitur, Stephano comite Francię & comite Flandrię Rotberto comitantibus, deductus est.

XXVIII. Tempore quoque concilii mortuus est apud Clarum-montem Guntardus Gemeticensis abbas vi. kal. Decembris, cum monasterium annis circiter tribus ac viginti optime rexisset. Cum aliquamdiu abbatia vacasset, in ejus locum Tancardus prior Fiscamenfis, qui & ipse concilio interfuerat, subrogatus est, agente Willelmo rege, qui tunc, absente, ut modo diximus, fratre, Nortmanniam moderabatur. Tancardus *ferus ut leo* ^d fuisse dicitur ab Orderico; adeoque non diu Gemeticensibus pręfuit. Non enim diu tolerari potest nulla humanitate temperata severitas. Unde orto inter ipsum Tancardum & monachos *probrosus tumultus* ^e, cum infamia recessit; eique

Ursus,

Ursus, ab infantia ejusdem cœnobii monachus, ad annos viginti successit.

Soluto Claromontensi concilio iv. kal. Decembris, ibidem nihilo minus remansit Urbanus per aliquot dies. quo temporis intervallo quędam diplomata variis ecclesiis concessit. In his monasterium sancti Dionysii de Nogento Cluniacensibus confirmavit iii. kal. Decembris; eademque die Molifmensē in sedis apostolicę tutelam suscepit, salvo Lingonensis episcopi jure, cujus interventu hoc privilegium indulfit.

Claromonte digressus secunda die Decembris, sequenti Celsinianensis monasterii ecclesiam sollempni ritu dedicavit. Inde Brivate profectus, Cluniacensium ecclesias & altaria venerabili Hugoni abbati pridie nonas Decembris confirmavit. Post aliquot dies, cum apud sanctum Florum versaretur, ecclesiam sancti Martini de Calidis-aquis, rogatu Stephani prioris, monachis sancti Flori asseruit, ejusdemque monasterii basilicam dedicavit vii. idus Decembris. quo die duo privilegia, unum Marcinienfi parthenoni, alterum Celsinianensibus monachis, concessit. Ex eo loco Urbanus Auriliacum adiit, ubi a Petro Soliacensi abbate, qui concilio Claromontano interfuerat, honorifice exceptus est.

Inde Lemovicensem pagum ingressus, die festo sancti Thomę Userchię hospitatus est, invitante Geraldo abbate, ejus loci ecclesiam consecraturus, ni Humbaldus Lemovicum episcopus eum ab hoc proposito avertisset. Usercę tunc degebat Mauricius-Burdinus: quem cum Bernardus Toletanus archiepiscopus, qui in pontificis comitatu erat, pertentasset, eumque litteris & industria pręditum, atque ad magna gerenda idoneum agnovisset, secum in Hispaniam perduxit: ubi primum Conimbricensis episcopus, dein Bracarenfis archipręsul factus est, ac demum in sedem Romanam, ut omnes norunt, intrusus. Ejus vitam eleganter scripsit ^a eruditissimus Baluzius, ipsius conterraneus, in qua eum Usercę monachum fuisse probabilibus argumentis suadet, & a probris ejus famę iniustis vindicat. Argumenta pro Benedictina ejus apud Usercam professione hæc sunt: unum quod ab ipsis ejus in sede Romana initiis, cum nondum ea fama pervenire potuisset ad Lemovicas, proprio motu ejusdem monasterii privilegia confirmavit: alterum, quod postea quam a Callisto II. captus est apud Sutrium, inde in Cavense monasterium ad agendam pœnitentiam conjectus, monasticum habitum coactus est suscipere, id est ad eum statum redire; in quo fuerat, antequam in Hispaniam proficisceretur. Adde quod jam Conimbricensis episcopus cum esset, ubi Jerosolymis reversus est, pretiosissimam quamdam thecam misit ad Cluniacensē monasterium, memor videlicet veteris conversationis suę. Certe Prudentius Sandovallius, vir doctus & accuratus, eum fuisse monachum Ordinis sancti Benedicti disertè scribit.

Lemovicas dein adiit pontifex x. kal. Januarii, ubi primam dominicę nativitatis missam, quam *de Galli cantu* vocant, in ecclesia puellarum sanctę Marię de Regula, quod nobile Benedictinarum virginum cœnobium est, celebravit; missam vero de luce seu de aurora, *in basilica regali* ^b apud sanctum Martialem. Inde sollempni pompa coronatus, *ad sedem apostolicam seu episcopalem* rediit, ubi reliqua sollempnitatis officia peregit. Tum ipsa die, quę festum Innocentium sequitur, cathedralem ecclesiam in honorem beati Stephani consecravit: denique pridie kal. Januarii *basilicam regalem* sancti Martialis, ab Ademaro abbate renovatam, in honorem Salvatoris mundi dedicavit, ejusque antiquam libertatem & pręrogativam novis privilegiis roboravit, multis pręsentibus episcopis, qui aqua a pontifice benedicta basilicam lustrarunt: ipse vero propriis manibus majus altare aqua benedicta lavit, chrismate & oleo sancto perunxit, & in eo pignora sanctorum reposuit, ac demum super ipsum altare missam sollempniter celebravit, quem diem deinceps sollempnem & celebrem esse pręcepit. In eodem monasterio perstitit pontifex octiduo; quo tempore Ausculfo abbati Angeriensi scripsit, eique Baziacensē monasterium, quod juris erat sanctę Romanę ecclesię, ubi monastici ordinis religio deperierat, ordinandum ac regendum committit, prout jam ante eadem ab Amato Burdegalensi episcopo commissum fuerat. Datum hoc ipso anno apud Lemovicas iv. kal. Januarii, indictione iii.

Dum apud Lemovicas moraretur, in ordinem redactus est Humbaldus ejus urbis episcopus. quod qua ratione factum sit, paucis explicandum. Guidone episcopo mortuo, electus fuerat ^c Humbaldus, non vocato ad electionem Ademaro sancti Martialis abbate, contra quam ab antiquo fieri consueverat. Questus est hac de re abbas apud Urbanum, qui absque abbatis voluntate Humbaldum non esse decla-

ANN. CHR. 1095. XXIX. Urbani acta post concilium.

XXX. Mauricius-Burdinus an Usercę monachus.

^a V. Miscell. 10. 3. p. 471. ^b Jéqq.

XXXI. Urbani acta apud Lemovicas. ^b Gaufrid. Vofiens. c. 27.

XXXII. Humbaldo episcopo suffraganeus Guillelmus. ^c id. c. 26.

^a lib. 68. n. 86.

^b Chron. Casin. lib. 14. c. 11.

^c Orderic. lib. 9. p. 723.

XXVII. Jarento abbas in Angliam legatus.

XXVIII. Guntardo Gemeticensi abbati suffraganeus Tancardus.

^d Orderic. lib. 4. p. 529.

^e id. lib. 10. p. 765.

ANN. CHR.
1095.

randum pontificem edixit. Reversus Lemovicis abbas, in quadam sollempni processione publice significavit, si Humbaldum susciperet, se reum fore sanguinis omnium civium, qui in charta, quam mox ostendit, descripti erant. Hinc ortum praelium inter burgenses castri, in quo situm erat sancti Martialis monasterium, ac cives Lemovicenses; multique in illo conflictu occubuere. Interim papam adiit Humbaldus, at ipsum praevenit abbas, quem Lemovicis reliquerat, cum iter aggressus est. Tum stupenti & attonito de ejus adventu Humbaldo abbas inquit: Pulverem, qui super hanc cappam apud Lemovicis in tua electione cecidit, veni excussurus Romae. Regresso abbate, remansit praesul, at nihil a pontifice obtinere potuit praeter litteras deprecatorias, quibus significabatur, Humbaldum, si abbatem propitium habere posset, in sedem episcopalem sollempniter recipiendum. Verum in itinere apostolicas litteras vitavit Humbaldus consilio Heliae de Gimel archidiaconi, arte Matthaei-Vitalis aurificis Lemovicensis, corruptasque litteras exhibuit abbati. Hic fraudis ignarus miratur mutatum a pontifice consilium, retentisque litteris, praesulem sollempni processione, prout in litteris continebatur, suscepit. Id vero gravate admodum tulit populus, & nisi abbatis prudentia ei comperta fuisset, in episcopum & abbatem irruisset. Ubi rescivit Urbanus receptum episcopum, graviter abbatem increpuit, quod se inconsulto id fecisset. Ille continuo protulit litteras. His visis obstupuit pontifex, & veritate comperta, fraudis ministros anathemate perculit, ac lege perpetua inhibuit, ne quis umquam, qui nomine Heliae de Gimel censeretur, ullum honorem, ullamve dignitatem in illa urbe obtineret. Ad episcopum quod attinet, is apud sanctum Martialem, praesente Ademaro abbate, quo contradicente electus fuerat, ab Urbano exauctoratus fuit; tumque ad S. Severam in pago Biturico secessit apud fratrem suum ejusdem castri dominum, ibique inter laicos laicaliter multo tempore vixit.

Ufercenses
abbates.

Eo deposito, non statim suffectus est in ejus locum Guillelmus prior S. Martialis, ex stirpe nobilium virorum de Ureico apud Bituriges ortus: qui basilicam Ufercensem xi. kal. Februarii biennio post consecravit tempore Gauberti abbatis, qui Geraldo superius laudato successerat. Geraldus quippe, peractis in capella sua missarum sollempniis, ipsa die natalis Domini, quorumdam negotiorum causa Lemovicis adiit; nec multo post ex morbo decubuit, & in festo S. Mauri apud S. Martialem, cujus loci monachus fuerat, animam exhalavit, postquam viginti-octo annis abbatiam recte administrasset, sepultus in sacrario beati Petri. Ejus successor Gauzbertus, cognomento Malafaida, Vosensis monachus ac sacrista, oriundus ex genere militum de vico S. Vincentiani ad Viseram fluvium, abbatiam per annos duodecim rexit, & pro virili augere studuit. Quod spectat Guillelmum episcopum, cum zelo Dei animatus, pravorum mores emendare conaretur, ab iisdem veneno per manus cujusdam Martini interimitur, humatus in basilica Salvatoris apud sanctum Martialem. Lemovicis relictis, Urbanus post epiphaniam anni sequentis in pagum Pictavensem ingressus est.

XXXIII.
Neresheimense
monasterium
conditur.

De rebus Germanicis hujus anni, nobis commemoranda venit constructio monasterii Neresheimensis, quae ad hunc annum ab omnibus refertur. Positum est in diocesi Augustana, in peramceno colle, tribus a Nordlingiaco miliaribus, in illo Sueviae tractu, quem ob soli admodum arenosi sterilitatem Hartfeldensem vocant. Monasterii conditores censentur Hartmannus comes Kiburgensis & Dillingensis, necnon Adelheidis ejus conjux. Illuc primum acciti ex monasterio Zwifaltensi duodecim monachi: quibus praefectus Ernestus, ex Dillingensium comitum prosapia ortus, qui uno tantum anno praefuit, successorem fortitus Hugonem ad annum Christi M C I. quo anno novi illius monasterii aedificia perfecta & absoluta fuere. Ecclesiae tamen dedicatio in annum M C XIX. dilata est, ut suo loco videbimus, sub quarto loci abbate Henrico, Theodorici successore. Hoc ipso anno, in quo sistimus, Adelmanus abbas S. Albani apud Moguntiam obiisse a Dodechino traditur.

ANN. CHR.
1096.
XXXIV.
Urbani acta
Pictavis, Andecavis, & Vindocini.

Anno proximo nonagesimo-sexto supra millesimum, Urbanus papa Lemovicis adhuc versabatur iv. nonas Januarii, quo die Willelmo abbati Tutelensis monasterii privilegium apostolicae tutelae indulgit, bona eidem ablata restitui praecipit, & libertatem eligendi abbatis asseruit, prohibuitque, ne pro malefactis militum, in Tutelensi castro habitantium, monasterium ipsum excommunicetur, ea tamen conditione, ut iidem milites, si excommunicati fuerint, ad divina illic officia non admittantur.

ANN. CHR.
1096.

Cum octiduo apud S. Martialem hospitatus esset pontifex, Lemovicis egressus, in pagum Pictavensem, ut diximus, ingreditur: tum a Petro Carrofeni abbate rogatus, majus altare illius monasterii dedicat iv. idus Januarii. Post triduum Pictavis festum sancti Hilarii ab eo celebratum, ubi Monasterium novum a tribus archiepiscopis in honorem beatae Dei-genitricis Mariae, & beatorum apostolorum Johannis & Andreae dedicatur xi. kal. Februarii, quo die pontifex majus altare in honorem sanctorum martyrum Stephani & Laurentii, aliorumque consecravit.

Inde Andecavorum urbem petiit, agente Milone S. Albini monacho, ipse legato, quem postmodum ad Praenestinum episcopatum promovit. Milonis consilium erat, ut pontifex S. Albini ecclesiam dedicaret: at monachi, nescio quo instinctu, id fieri noluerunt. Hac occasione usi Natalis abbas & monachi S. Nicolai papam ad suam ecclesiam consecrandam invitarunt. quod praestitit iv. idus Februarii; rogatusque a Fulcone comite, ossa Gaufridi Martelli, qui in habitu monastico defunctus, in capitulo humatus fuerat, in navim ecclesiae transtulit. Non diu post hanc dedicationem supervixit Natalis abbas, cui Baldricus non uno funebri carmine parentavit. In secundo sic de eo canit.

Abbas Natalis has ades amplificarat,
Et noviter factus Urbanus papa sacrarat,
Cum, Nicolae, tuum Deus accesserit alumnus,
Cui dedit aeternum sollempni funere somnum.

Natali successit eodem anno Lambertus, S. Nicolai abbas septimus, cui Fulco Andecavorum comes eodem anno silvam Catiam donavit

Natali S. Nicolai
abbati successit
Lambertus.

Dum apud Andecavos moraretur papa, nuntium accepit de morte Rainaldi archiepiscopi Remensis, qui xi. kal. Februarii decesserat, & de Manassa, eo nomine secundi, electione, quam approbavit. Electum Urbano plurimum commendavit Ivo Carnunensis episcopus epistola XLVIII. in qua Remensis ecclesiae, quam olim ejus matrem, nunc filiam esse dicit, praerogativas laudat, nimirum quod habeat regni diadema, & ceteris ecclesiis in ruina vel resurrectionis exemplum esse consueverit. Manassa consecratio iv. kal. Aprilis facta est in basilica Remigiana.

Andecavorum urbe egressus pontifex divertit ad Glannafoliense sancti Mauri monasterium, quod tunc Fossatensi subjectum erat. Ea de re conquesti sunt non modo ejus loci abbas & monachi, sed etiam provinciae illius proceres & incolae: at rem ad proximum Turonense concilium differendam censuit pontifex, atque auditis partibus definiendam. Tunc illic abbas erat Girardus, qui hoc anno cum Girardo abbate S. Albini, & Ebrardo S. Carilei subscriptus invenitur in placito, quod Ramulfus sancti Vincentii habuit in curia Hoelli episcopi Cenomannensis super ecclesia de Laboratorio*, contra canonicos S. Zilmii.

Inde, lustratis Cenomannis, Vindocinum adiit, ubi a Goffrido abbate perhonorifice acceptus, monasterii privilegia confirmavit, ipsumque Goffridum redarguit, quod in sua benedictione Ivoni* episcopo, contra sui monasterii privilegia, professionem fecisset, quam irritam & nullam esse decreto sancivit, relato^b ab ipso Goffrido, tunc etiam Urbanus Crucifixum sanctae Trinitatis, id est altare sanctae Crucis, iv. kal. Martias consecrasset dicitur, cunctisque, qui ad anniversariam ejusdem consecrationis diem illuc convenirent, septimam injuncta sibi poenitentiae partem relaxasse.

* Mange des
Loivroit.a Goffrid.
lib. 2. ep. 7.
c. 11.
b ibid. ep. 27.

Exactis Vindocini octo diebus, Caesarodunum Turonum accessit, primum hospitatus, ut videtur, apud Majus-monasterium, cujus ecclesiam vi. idus Martii, & die sequenti coemeterium dedicavit. Inde ad urbem processit, idemdem invisens sancti Martini basilicam, cui modum praescripsit recipiendi apostolici legati, ob turbas, quae olim ejus occasione illic exortae fuerant, & suppresso proprii episcopi privilegio, Romano pontifici peculiari jure hanc ecclesiam reservavit. Habitum est tunc temporis in eadem ecclesia concilium tertia quadragesimae hebdomada, in quo varia negotia pertractata. In his discussa & examinata Glannafoliensium causa in Fossatenses, a quibus illi suam sibi libertatem ereptam causabantur. Auditis utrimque partibus, Fossatensium jugo exempti sunt Glannafolienses, scriptis hac de re pontificis duabus litteris, unis Gerardo novo abbati Glannafoliensis, alteris Oderisio abbati Casinensis monasterii, cui Glannafoliense restitutum. Actum est etiam de Cormaricensi monasterio, quod a S. Martini subjectione avulsus fuerat, eidemque

XXXV.
Turonis acta
ab Urbano.

Annal. Bened. Tom. V.

Z z ij

assertum; statutumque, ut ejus loci abbate defuncto, ejus baculus super S. Martini tumulum deferatur, ex quo illum novus abbas accepturus esset. Mitto varia diplomata ibidem edita, quorum unum est pro monasterio Trenorchienfi, cui quasdam adjudicat ecclesias, quas Salmurenses S. Florentii monachi sui juris esse contendebant. Hoc Turonense concilium terminatum fuisse videtur celebri illa processione, in qua pontifex coronatus a cathedra S. Mauricii ecclesia ad basilicam S. Martini processit, ubi florem aureum, quem manu gerebat, Fulconi comiti donavit.

Quo ritu facta sit Majoris-monasterii basilicæ dedicatio, discimus ex libello, qui hac de re ab anonymo illius temporis monacho scriptus est. Hæc dedicatio facta fuit, ut dixi, hoc anno, vi. idus Martii, octavo die, quam illic hospitatus erat pontifex. Pridie ejus diei, confenso gradu ligneo, in littore Ligeris sibi ad loquendum parato, ad populum, qui illuc frequens cum Fulcone comite ejusque proceribus convenerat, sermonem habuit, in quo multa præclare de sacri ejus loci monachorum religione, innocentia & immunitate peroravit, omnibusque, qui se eis favorabiles præstarent, benedictionem; adversantibus maledictionem imprecatus est. quo facta, ipsa die in communi refectorio cum duobus archiepiscopis, & uno episcopo, suisque cardinalibus cibum sumit. Eadem die capella infirmorum a Brunone Signiensi episcopo jussu papæ dedicata: in qua reliquiæ sanctorum ad diem subsequenter positæ sunt, postera die in majorem basilicam deportatæ, & a Rodulfo Turonum archiepiscopo *sub dominico altari*, jubente papa, collocatæ. qua die idem cum Rangerio archiepiscopo Rhegiensi duplex alphabetum, græcum & latinum, in basilica descripsit, & ipsius basilicæ parietibus crucis signum ex oleo imposuit, atque altare Crucifixi sacravit. Denique pontifex ipse *dominicum altare*, in quo *ineffabile corporis Christi sacramentum* cum multis sanctorum reliquiis collocatum est, ipsamque basilicam consecravit in honorem sanctæ Crucis, ac beatissimæ Dei genitricis Mariæ, & sanctorum apostolorum Petri & Pauli, necnon beati Martini, præsentibus Fulcone comite, Roberto de Rupibus atque Hugone de Calvo-monte, multisque aliis proceribus, qui auxilio, tuitione, & consilio suo locum *dotaverunt*. Huic sollempnitati adfuerunt plerique pontifices & cardinales, qui concilio Claromontano interfuerant, excepto Amato archiepiscopo Burdegalenfi & legato, qui ibidem *in camera* ægrotabat. Ex abbatibus, præter Bernardum Majoris-monasterii abbatem, Ortho Prulliacensis (sic legendum puto) adfuisse memoratur. Ipsa die sacratum fuit cœmeterium extra murum cœmeterii monachorum a Rangerio archiepiscopo & Brunone episcopo Signiensi: postera die pontifex ipse cœmeterium sancti Nicolai, sparsa aqua benedicta, sacravit: Hugo vero primas & Rangerus undique per marginem Ligeris sacraverunt. Tunc Bernardus, cognomento Pontius, ortu Remensis, prior erat Majoris-monasterii. Sed de his satis.

Inter ea Cruce-signatorum exercitus mense Martio movere cœpit, cum vix quatuor mensium spatium ad contrahendas copias habuissent. Primus iter aggressus est Walterus, cognomento *Sine-habere**, id est census expers, hortante Petro Eremita, qui se ei adjunxit. Petrus de Acheris, testante Orderico^a, *monachus & doctrina & largitate insignis*, cum Galterio de Pexeio*, ejusque nepotibus Galterio, cognomento *Sine-habere*, Guillelmo, Simone, & Matthæo, aliisque Francigenis quam plurimis, peditibus fere quindecim millibus, sed equitibus tantum octo, ut tradit Petrus Aquensis, sabbato paschæ Coloniam adiit, totaque paschali hebdomada ibi substitit: ubi cum sæpe sermonem ad populum faceret, duodecim millia ad sacram expeditionem pertraxit: Franci vero, moræ impatientes, eum in Hungariam præcesserunt, usque ad Cappadociam, ubi Petrum cum Alemannis subsequenter prætolati sunt. His adjunctus erat Godefridus Bulionius dictus, cum fratribus suis Eustachio & Balduino & magna militum manu: qui Godefridus in procinctu itineris Affligemium adiit invitatus Godefridi Nigri, tunc ejusdem loci monachi: ubi honorificentissime exceptus, quinque prædia Affligemienfibus, assentientibus fratribus suis, contulit.

Mense Septembri Robertus Nortmanniæ comes idem iter aggressus est: cui se se adjunxere Stephanus Blefensis & Robertus Flandriæ comes. In procinctu itineris Stephanus Blefensis comes, silvam Logniam seu Lonnam*, quæ inter castrum Fractæ-vallis* & Frigidum mantellum juxta fluvium Ledam seu Lidum* sita est, Majori-monasterio contulit, ubi Odo ipsius avus, & frater ejusdem Odonis cum eorum matre humati jacent. Id factum in castro Columbario* in Briegio, ubi necessaria

itineri suo parabat; ejusque rei causa duos Majoris-monasterii monachos sibi familiares illuc accersivit, Bernardum scilicet cognomento Flagellum, & Gaubertum Ludovici, in quorum manibus hæc donatio, probante Adela comitissa ejusdem Stephani conjuge, facta est *post annos circiter sex* a morte patris sui Tetbaldi, ut ex notitia in Appendice referenda colligitur, quæ mors proinde anno M. xc. accidisse dicenda est.

Baldricus auctor est, multos eremitas, reclusos & monachos, *domiciliis suis non sapienter relictis*, idem iter arripuisse; quosdam orationis gratia, facultate a suis abbatibus concessa; sed plures non accepta profectos fuisse. Quin etiam abbates nonnulli, monasteriis relictis, eandem viam aggressi sunt: quos inter Robertus S. Remigii apud Remos abbas, quod ipsi male vertit, ut in consequentibus videbimus. De Godefrido id memoriæ prodidit Willelmus^a Tyrius, quod adduxerit vir Deo amabilis, peregrinationem ingressurus, *de claustris bene disciplinatos monachos, viros religiosos & sancta conversatione insignes, qui toto itinere, horis diurnis & nocturnis, ecclesiastico more divina ibi ministrabant officia: quos, postquam regnum adeptus est, juxta eorum postulationem, in valle Josaphat locavit, amplissimumque loco, eorum gratia, contulit patrimonium*. Plura de his inferius. In chartario Cluniacensi laudatur Acharus miles castri de Monte-merulo, Wichardi filius, qui profecturus ad bellum sacrum, Bernardo camerario & Gaufrido priori Montis-Bertaldi donat in convadium seu pignus quiddam possidebat in villa Luerciaci pro quatuor milibus & duobus millibus solidorum Lugdunensium. Actum Cluniaci anno M. xcvi. indictione iv. *Frater Hugo medicus magni Hugonis scripsit*. Ex illis principibus insignis in primis fuit Raimundus S. Ægidii comes, qui Jerosolymam profecturus, ob amorem S. Ægidii, cujus monasterium multis injuriis^b affecerat, ejus festum in Aniciensi ecclesia, ceterisque ecclesiis ei subjectis, quotannis celebrari curavit; statuitque, ut *candela*, quamdiu victurus esset, incessanter die ac nocte pro se *ante Dei genitricis venerandam imaginem* super altare arderet; & ut post ipsius obitum defunctorum officium in eadem ecclesia, ceterisque aliis, annuatim celebraretur. Quam ob rem eidem ecclesiæ prædia quædam assignavit. Idem in procinctu illius itineris ad Casam-Dei^c accessit, S. Rotbertum veneraturus, cui paullo ante Tolosæ comitatum, si per eum adipisci posset, vestigalem fecerat; ejusque scyphum ad illud iter pro reliquiis accepit, adducto secum in terram sanctam Arberto Privazacensis* apud Ruthenos cellæ priore, qui postmodum Tripolitanae urbis episcopus factus est; idemque scyphum illum, Raimundo prope Tripolim mortuo, cum multis donariis ad Casam-Dei remisit.

Ex urbe Turonum egressus Urbanus, Pictavos denuo adit, inde profectus ad sancti Maxentii monasterium, ubi Glannafoliensi monasterio amplissimum privilegium concessit. Hinc ad Angeriacense divertit monasterium, ubi in Eblonem, qui sancti Georgii in insula Oleronensi ecclesiam Vindocinensibus abstulerat, renovata excommunicatio est. Postea Santonas perrexit, ibique sanctum pascha celebravit. Illic varia diplomata variis ecclesiis & monasteriis indulta: in his Ademaro sancti Martialis abbati, quo privilegio id sancitum, ut, absente Lemovicum episcopo, abbas cum majoribus Lemovicensis ecclesiæ canonicis totius diocesis curam gerat, ac præcipua, etiam eo præsentem, illius ecclesiæ negotia ejus consilio peragantur; utque episcopi electio ad ejus potissimum arbitrium disponatur. In eadem urbe pontifex denuo diras in Eblonem protulit; injunxitque Amato Burdegalenfi episcopo, ut Willelmum Aquitanorum ducem compelleret ad illius ecclesiæ restitutionem. quod executioni mandatum est, ut mox dicturi sumus. Exstat in illa urbe sancti Eutropii nomine titulo insignitum monasterium, cujus cryptam cum renovassent Cluniacenses, a pontifice impetrarunt, ut unum ex duobus ejus altaribus consecraret, quorum alterum Rammulfus Santonum episcopus sacravit. Burdegalam inde profectus Urbanus, majorem S. Stephani ecclesiam kalendis Maii dedicavit; itidemque Neraci ecclesiam in honorem S. Thomæ & S. Nicolai, ubi Arsinus de Albione collocavit monachos Condomienfis monasterii, cui frater ipsius Raimundus abbas præerat. Nonis Maii Leiraci in cella Cluniacensi versabatur pontifex, cum cellam S. Michaëlis de Monte, Cluniacensibus datam a Willelmo, cum monachus factus est; postmodum Ausciensi archiepiscopo, confirmavit, moxque Tolosam se contulit.

Dum Tolosæ moratur, paullulum reflectenda est oratio ad ea, quæ superius vel omiffa, vel leviter delibata sunt. Cum Santonis versaretur pontifex, Amato Burde-

ANN. CHR.
1096.

galensi archiepiscopo injunxerat, ut Willelmum Aquitaniæ ducem compelleret ad restituendam Vindocinensibus sancti Georgii Oleronensem ecclesiam, quam cum suis adjunctis Ebloni de Castro Allionis olim tradiderat. Excommunicatus hac de re Eblo a pontifice non semel, nec sic tamen ad restitutionem adigi potuit. Tandem ad Willelmum ducem scripsit ^a Urbanus, se eandem in eum sententiam laturum, ni quam primum hanc restitutionem fieri curaret. Nec mora, agente Amato, id præstitit Willelmus, litteris ^b hac de re hoc anno datis, in quibus ait, se, cum puer in paternos honores successisset, hanc ecclesiam Ebloni dedisse, ut eum sibi devinceret contra suos barones, qui ab ipso defecerant. Tunc itaque culpam agnovit Willelmus, & ab Amato conventus, animæ suæ periculum metuens, monachis prædictam ecclesiam reddidit, ita liberam, sicut Goffridus Andecavorum comes & Agnes comitissa quondam illis contulerant. Actum iv. idus Decembris hoc anno indictione iv. His litteris subscribunt post Willelmum uxor ejus Mathildis, ejusdemque comitis mater Hildegardis, Gosfridus de Prulliaco Vindocinensis comes, Petrus episcopus Pictavenfis, aliique optimates; tum abbates Gosfridus Malliacensis, Guarnerius sancti Maxentii, & Goffridus abbas Vindocinensis. Hanc autem restitutionem litteris suis confirmavit Amatus ad Goffridum abbatem datis, quas hic in Appendice videre licet. Exstant duæ de illo Eblone epistolæ, una ad Urbanum ^c, qua eum rogat, ut Ramnulfo Santonenfi episcopo præcipiat, ne Eblonem absolvat; altera ^d ad ipsum Ramnulfum, qua eum commonefacit concordiam cum Eblone ejus opera inita, ea lege, ut, si Eblo a promissione desisteret, a sancta ecclesia alienus haberetur. Verum ab hoc pacto resiliisse Ivetam, Eblonis uxorem filiumque Isembertum, ob idque a Ramnulfo divinum eis officium merito interdictum; sed tandem Ivetam, quæ totius mali causa erat, ab ipso absolutam, ut ex fama inaudierat. quod de ipsius constantia vix credat; rogatque suppleri ab eo, quod in causa sua minus pro justitia fecerat.

XXXIX.
Ausculfus Angeriaci abbas ab Urbano honoratus.
^c V. lib. 67. num. 106.
^d lib. 65. n. 62.

Ejus lis cum Clusensibus.

g. V. lib. 68. n. 19.

Jam fere quinquennium erat, ex quo Ausculfus Odoni abbati ^e in regimine Angeriacensis monasterii successerat, cum Urbanum papam illic hospitio excepit. Hujus rei memor pontifex, Buriacensem ^f ecclesiam, quam Wido Belvacensis episcopus cum Alberto canonico Angeriacensibus contulerat, eidem pontificio diplomate confirmavit; idque a se idcirco factum dicit in litteris ad Ausculfum abbatem, quia locum vestrum, inquit, per nosmetipsos visitare meruimus; ideoque dignum duximus quieti vestre nostræ auctoritatis litteris providere.

Litem habebat Ausculfus abbas cum Ermengaudo Clusensi abbate super ecclesia Aureæ-vallis diocesis Santonenfis, quam Clusenses ad se pertinere contendebant, sibi que ab Angeriacensibus subtraham queriebantur jam inde a tempore Benedicti Clusensis abbatis, cui Ermengaudus ^g successerat. Hic ea de re in superiori concilio Claromontensi exposulaverat, ejusque causam post concilium examinandam Ramnulfo episcopo receperat. Id ut exsequeretur antistes, postulat Ermengaudus litteris ad eum scriptis in hunc modum, nominibus propriis primis dumtaxat litteris pro more temporis expressis.

Venerabili patri R. Santonenfi episcopo frater Er. sancti Michaëlis Clusensis abbas, cunctaque congregatio sibi commissa, salutem. Meminit sanctitas vestra, quotiens beate memoria antecessor noster Benedictus abbas de ecclesia Aureæ-vallis apud pietatem vestram querimoniam habuit, quam frequenter quoque multi fratrum nostrorum, tam in conciliis quam in synodis, super hac re clamaverunt. Nos quoque, quoniam Angeriacensis abbas adhuc in injuria perseverat, & placitum a vobis inde datum audivimus, vestre pietatis januam pulsamus: ut hujus ecclesie causam, sicut olim nobis in Clarimontensi concilio promissistis, diligenter & canonicè examinatis, justo & irretactabili judicio diffiniatis. Quidquid enim paternitas vestra & synodi majestas juxta jura canonum in hoc placito decreverit; nos quoque fratresque nostri diffiniendum judicamus, & harum litterarum auctoritate comprobamus. Vale.

Aureæ-vallis cellæ origo.

*Talemont.

Ad hanc controversiam illustrandam observare juvat, monachum quemdam Clusensis abbatiæ, Willelmum nomine, magna religione & optimis moribus præditum, vitæ solitaria causa secessisse in locum diocesis Santonenfis juxta castrum Talamonis*, tunc omnino incultum ac desertum, ibique cellula exstructa, vitam anachoreticam duxisse. Cum illic septem annos religiose vixisset, Wibertus Talamonis dominus, in cujus ditione locus ille positus erat, assentiente Bernardo fratre suo, locum illum Willelmo donatione facta contulit, & quamdiu vixit, honoravit ac ditavit.

ANN. CHR.
1096.

Erant & Wiberto duo alii fratres, Elias & Ramnulfus, qui a quodam Bernardo de Partella seu Pardeilla, aut saltem ejus nutu occisi fuere. Postea pacem cum fratribus, Wiberto & Bernardo, fecit homicida, datis in piaculum possessionibus, quas fratres illi Willelmo pro uno caballo dare constituerant; ille vero altari sancto quod est Karrof, senioribusque inibi Deo servientibus, pro animabus occisorum dari volebat. Assensit demum Wibertus, idque domni Arnulfi Santonenfis episcopi auctoritate roboratum est, teste ipso Willelmo monacho, qui subscripsit. Locus, in quo hic cellam exstruxerat, dictus est Aurea-vallis*, quem postea Willelmus, Bernardus, Ramundus, fratres cognominati, forte ejus loci post Willelmi obitum monachi, Angeriacensibus monachis concesserunt assensu Willelmi vicecomitis Oniaci, cujus dominio tunc locus ille obnoxius erat. Testes Goderannus Santonenfis episcopus, Gofredus de Mauritania, Wibertus de Talamone. Acta sub annum M. LXXIV. Philippo rege, Widone duce Aquitaniæ, Goscelino Burdegalenfi episcopo, & domno Odone Angeriacensi abbate, antecessore Ausculfi abbatis, sub quo hæc controversia ventilata est. sed in cujus gratiam definita sit, non lego. Ex his, & ex præmissis libris intelligitur, quatuor minimum esse locos in Gallia, olim Aureæ-vallis nomine prædictos, unum in pago Aurelianensi, ubi situm est Floriacense sancti Benedicti monasterium: alterum in Carolenfi*, ubi cella Patriciacensis, eidem monasterio subjecta: tertium in Luciliburgensi seu Luxemburgensi, in quo Aureæ-vallis monasterium, redivivo primitivi Cisterciensis instituti fervore celeberrimum: quartum denique in pago Santonico, de quo modo actum est.

Antequam Burdegalam adiret Urbanus, conventus nobilium in illa urbe, præfidente Willelmo Aquitaniæ duce, habitus est. Hac occasione usus Fulco sanctæ Crucis abbas, ducem interpellavit, ut donationem altaris beatæ Mariæ de Solaco, a Willelmo-Gaufrido ejus patre sanctæ Crucis monasterio ^a factam, sua auctoritate confirmaret, suumque monasterium cum loco sancti Macarii in suam tutelam acciperet. quod dux consilio suorum procerum benigne annuit. Actum & concessum anno M. xcvi. incarnationis dominicæ, viii. kal. Aprilis, indictione iv. Data per manum domni Willelmi comitis ante altare sancti Andreæ Fulconi abbati viii. kal. Aprilis: prima concessio in turri castellari xi. kal. Aprilis. Subscribit Mathildis uxor domni Guillelmi ducis Aquitaniæ, & comitis Guasconie, Hugo frater comitis Guillelmi, multique alii.

Eodem anno Odo Generensis abbas tertius, ejus nominis secundus, idemque episcopus Oleronensis, sui monasterii ecclesiam dedicari ^b curavit. Ejus rei gratia illuc convenerunt Willelmus Aufsciorum episcopus cum prædicto Odone, Bernardus præful Bigorrensis, Sancius Lascurrensis & Bernardus Aqueus, qui ecclesiam in honorem sanctorum Petri & Pauli consecrarunt. Eorum quoque hortatu totius Wasconie principes salvitatem seu immunitatem monasterii, a Sancio comite ejus constructore firmatam, quæ pæne in oblivionem venerat, facto juramento renovarunt, in primis Beatrix comitissa Bigorrensis, Gasto vicecomes Miramontis, multique alii. Ille Odo cum Amato Burdegalenfi archiepiscopo Romam adiit. Petrus de Angulis, ejus successor, multa monasterio acquisivit.

Tunc temporis nobile & antiquum cœnobium, beatæ Mariæ Dei-genitrici, & sancti Michaëli, Johanni-Baptistæ & Vincentio ad Nochariam fluvium, in Urgellitana diocesi, dicatum, a regulari ordine ad sæcularem conditionem omnino devolutum erat. Id ubi adverterunt Artaldus Palliarenfis comes & Eilsonia ejus conjux, non minus pietate, quam dignitate opibusque insignes, qui sacra delubra, sicubi interissent, instaurare studebant, prædictum cœnobium in pristinum statum restituunt, & Richardi S. Victoris Massiliensis abbatis consilio ad pristinam vivendi formam regulamque revocant; atque ab eo, ejusque successoribus informandum committunt. Ita legitur in Indiculo rerum Aragonensium. Zurita scribit, universim datam fuisse Richardo potestatem redigendi monasteria comitatus Urgellitani ad regularem normam, ex qua longe prolapsa erant; adeoque abbates & monachos in illis pro arbitrio instituendi, ejiciendique rebelles & contumaces.

Eidem sancti Victoris monasterio Urbanus II. hoc anno, iii. idus Septembris Tarafcone transiens, quoddam prædiolum confirmavit, ante portas ejusdem castri positum, quod comitissa Stephania, cognomento Dulcis, pro anima filii sui Bertranni comitis, sancto Victori martyri & Richardo abbati, ejusque successoribus ad construendam ecclesiam & cœmeterium concesserat. quem locum Urbanus ipse, assisten-

*Orlac.

*le Charolois.

XL.
B. Mariæ de Solaco ecclesia S. Crucis asserita.
^a lib. 65. n. 68.

Generensis ecclesia dicatur.
^b Hist. Bearn. p. 356.

XLI.
Urgellense B. Mariæ cœnobium instauratur.

Tarafconensis cella.

ANN. CHR.
1096.XLIII.
Urbani acta
Tolosæ & Ne-
mausi.a Catal.
Occit. lib. 5.
p. 375.b Sac. 3. Be-
ned. parte. 2.
p. 448.Juviniaco da-
tum privile-
gium.

tibus sibi tribus cardinalibus, & abbatibus sancti Victoris & Montis-majoris, aqua lustrali adpersit, manu propria benedixit, atque in eo crucem erexit, multas eis gratias concedens, qui aliquid subsidii ad illius ecclesie constructionem promovendam conferrent.

Dum Tolosæ moraretur pontifex, Moisiacense obiter lustravit cœnobium, ubi venerabili Hugoni abbati Cluniacensi litteras III. idus Maii dedit in gratiam sancti Orientii prope Ausciam monachorum, quibus jus cœmeterii confirmavit. Inde Tolosam reversus, Bellilocense apud Lemovices monasterium, ubi disciplina regularis penitus defecerat, eidem Hugoni reformandum commisit. Tunc etiam sancti Saturnini ecclesia consecrata fuit ab ipso pontifice IX. kal. Junii, assistentibus Bernardo Toletano, Amato Burdegalensi archiepiscopo, aliisque præsulibus. Ibidem agitata fuit controversia de ecclesia sanctæ Gavellæ a opidi, quam Clusenses monachi tunc possidebant. Reclamarunt præfente Urbano sancti Stephani majoris ecclesie canonici, opposcentes donationem illius ecclesie sibi factam ab Hugone episcopo & Lupone præposito: quibus mortuis per incuriam canonicorum ecclesia illa devenisset in manus laicorum, qui eam Clusensibus monachis contulerant. Hinc canonici monachis litem intenterunt, quæ res Benedictum abbatem Tolosam venire coëgit: sed nihil tunc definitum. Postmodum vero, cum Urbanus Tolosæ versaretur, proclamationem hac de re fecerunt canonici; tandemque consilio Bernardi Tolosani archiepiscopi in manu Isarni Tolosæ episcopi statutum, ut monachi viginti solidos annui census canonicis redderent: at monachis detrectantibus, in id demum ventum est, ut, si censum denegare pergerent, ecclesia canonicis cederet.

Tolosæ egressus pontifex, variis Septimaniæ locis perlustratis, Nemausum venit, ubi concilium habuit, in quo statuta Claromontensis, aliorumque confirmata. In eo quoque actum de variis monasteriorum causis. In his VII. idus Julii composita controversia Figiacensium b & Conchensium monachorum, statutumque, ut suus utriusque loco abbas concederetur. Triduo post Raimundus comes coram pontifice ac frequenti concilio, vallem Flavianam cum omnibus honoribus & consuetudinibus, a se quoquomodo ablatis, Odiloni S. Ægidii abbati restituit. Ad hæc Berengarius Tarraconensis præsul Bernardo Rivipullensi abbati satisfecit pro violatis illius monasterii privilegiis, quæ in posterum se observaturum promisit. In eodem concilio Guibertus sancti Germani Autisiodorensis abbas ab Humbaldo ejusdem urbis episcopo variorum criminum insimulatus est, & convictus; ideoque dignitate privatus: cujus pastorem baculum Urbanus episcopo dedit, tradendum futuro abbati, quem ex Cluniacensi vel ex Casæ. Dei vel Majori-monasterio assumi præcipit ad restituendam eo in loco regularem disciplinam, ea lege, ut electus superiorum ditioni eximeretur. cui conditioni cum refragarentur Cluniacenses, triennio vacavit abbatialis sedes, dum tandem sanctus Hugo se exorari permisit, ut inferius videbimus. Pridie idus Julii pontifex monasterium sancti Martini a Campis Cluniacensi monasterio asseruit; eodemque die ad proximum sancti Ægidii cœnobium divertit, ubi Rivipullensium & Balneolensium monachorum privilegia confirmavit.

Ex urbe Nemauso pontifex ad monasterium sancti Ægidii in valle Flaviana se contulit. Illic versabatur XIV. kal. Augusti, cum apostolicæ protectionis privilegium concessit Galburgi abbatissæ monasterii sanctæ Scholasticæ Juviniacensis: de cujus origine in secundo tomo egimus. Privilegii hæc verba sunt. *Apostolica sedis auctoritate debitoque compellimur pro universarum ecclesiarum statu satagere, & earum maxime, quæ ejus sedi specialius adherent, & tamquam proprio jure subiectæ sunt, quieti auxiliante Domino providere. Quapropter, filia in Christo carissima Galburgis, devotionis tuæ precibus clementer annuimus, & beatæ Scholasticæ virginis monasterium, cui Domino auctore præfides, apud villam, quæ Juviniacum dicitur, constitutum sub apostolicæ sedis protectionem specialiter conservandum præsentis decreti auctoritate suscipimus. Quod videlicet monasterium egregie memorie Bonifacius marchio & ejus uxor Beatrix cum insigni filia sua domina Matilde, beato Petro & ejus sanctæ Romanæ ecclesie obtulerunt.* Deinde enumeratis & confirmatis illius parthenonis possessionibus, liberam concedit eligendæ abbatissæ facultatem secundum Deum & beati Benedicti regulam. Ad hæc canonicos regulares vicinæ sancti Montani ecclesie, ut ejusdem loci sanctimonialibus in rebus sacris ministrant, idem pontifex deputat. Integrum privilegium in Appendice referendum. *Datum in monasterio sancti Ægidii apud vallem Flavianam per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis*

ANN. CHR.
1096.XLIII.
S. Antonii Or-
dinis Viennen-
sis origo.Urbani redi-
tus Romam.XLIV.
S. Vigoris cel-
la S. Benigno
data.
a Spicil. 10. 1.
p. 474.Robertus de
Tumbalenia
abbas.
b Orderic.
lib. 8. p. 665.

cardinalis XIII. kal. Augusti, indictione IV. incarnationis dominica anno M. XCVI. pontificatus autem domni Urbani secundi pape IX. Galburgis abbatissa, quæ hoc privilegium obtinuit, superstes fuit usque ad annum M. CVI. post cujus obitum abbatia octodecim annis vacavit, quibus elapsis Hadvidis abbatissa electa est, ut videbimus ad annum M. C. XXVIII. quo Hadvidis jam ab annis quatuor litem habuerat cum abbate sancti Michaëlis ad Mosam de villa Spiregio. Galburgis abbatissa sine dubio ipsa est, cujus obitus in necrologio sancti Agerici Virdunensis ita notatur: VIII. idus Martii Walburgis abbatissa sanctæ Scholasticæ, quæ quondam exstitit inclusa sancti Agerici, quo ex loco promotâ fuerat ad abbatiam Juviniacensem.

Variis dein Provinciæ locis transcurfus Cabellicum venit Urbanus, ubi Guillelmi Montis-majoris prope Arelate abbatis rogatu privilegia illius monasterii & possessiones diplomate roboravit, in quo inter alia monasterium sancti Martini de Alamonte & monasterium Stablioni; necnon ecclesiam sancti Antonii exprimit. Hæc est sancti Antonii ecclesia de Mota prope Viennam, ad quam magni illius S. Antonii corpus sæculo XI. translatum tradunt: ubi erecta a Montis-majoris monachis cella cum adjuncto xenodochio, recipiendis Antoniano igne laborantibus infirmis deputato. Huic additi primum laici ad ministrandum infirmis, qui, cum nullis principio votis adstricti essent, & a monachis Montis-majoris penderent, sensim religiosam societatem conflaverunt, & tandem, excusso Montis-majoris jugo, Ordinem sancti Antonii Viennensem constituerunt post multas lites, quibus referendis superfedemus. Nec etiam immoror exponendis narratiunculis, quibus S. Antonii reliquiarum translationem ex urbe Constantinopoli in Galliam factam tradunt tum Antoniani, tum Lezatenses monachi, qui magnam earum partem se habere gloriantur.

Ex urbe Cabellico Urbanus Aptam-Juliam profectus, S. Eusebii monasterii suburbani ecclesiam nonis Augusti consecravit, Guilafredi abbatis tempore a fundamentis renovatam. Tum, Philippo rege ecclesie reconciliato, rebusque in Gallia bene ordinatis, alpihus transscensis, Italiam repetiit, & sub finem anni Romam rediit, ubi natalitia Domini celebravit.

Hunc pontificem cum aliquando adiret Odo Bajocensis episcopus, forte ad Claromontanum concilium profecturus, Divionem accessit, ibique in sancti Benigni cœnobio a Jarentone abbate a honorifice acceptus est. Huic beneficio ut aliquam rependeret vicem, adhortante insuper Willelmo Bajocensis ecclesie decano, pariterque Richardo Rotomagensi archidiacono, monasterium sancti Vigoris in monte Christatis prope Bajocas situm, cum suis adjunctis S. Benigno donavit, secutus exemplum majorum suorum Nortmanniæ comitum, qui in eundem sanctum semper impense affecti fuerant. In eadem quoque sancti Vigoris ecclesia statuit fieri suam, & omnium post ipsum Bajocensium præsulum, canonicorumque Bajocensium sepulturam. Ad hæc, si quando hic locus adeo crevisset, ut abbas ibi esset instituendus, ejus electionem a sancti Benigni abbate in ipsius capitulo fieri, & electum eidem subesse voluit. Hæc omnia Odo ad sua reversus scripto roboravit, ejusque donum confirmavit Rotbertus Nortmanniæ comes, Odonis ex fratre nepos, anno M. XCVI. indictione IV. anno principatus XIX. Roberti ducis. Actum apud Bajocas die XXIV. Maii. Eadem donationem Urbanus papa biennio post litteris suis apud Lateranum comprobavit, & post eum Paschalis II. Non multo post idem Odo cum Rotberto duce ad sacram expeditionem profectus est.

Hujus sancti Vigoris monasterii originem Ordericus b tribuit Odoni episcopo, qui monachos ibidem posuit, eisque religiosum & sapientem virum, Robertum de Tumbalenia, abbatem præposuit. Verum, cum Odo in carcerem a fratre suo Willelmo conjectus fuisset; prædictus abbas Romam profectus, a Gregorio papa ibidem honorifice detentus est usque ad mortem ipsius pontificis: quo mortuo, ad Montis-sancti-Michaëlis monasterium, unde assumptus fuerat, reversus est. Fundatore itaque vinculis mancipato, & abbate ad Latias partes profecto, novellus grex monachorum hac illac dispersus est, nec ullus ex eis ad idem monasterium reversus. quod fuit in causa, ut Odo Jarentoni abbati committeret hunc locum, qui deinceps cella fuit Divionensium monachorum, nunc monasterium nostræ Congregationis.

Quod attinet ad Robertum de Tumbalenia, sic dictum a quodam monte, qui Monti-sancti-Michaëlis adjacet, is est qui brevem & luculentam in Cantica canticorum

ANN. CHR. 1096.
a *Anal. tit.*
10. 1. p. 125.
b *Ordin.*
lib. 8. p. 709.

expositionem rogatu Anastasii monachi, ut in superioribus diximus, composuit, cujus prologus, a me olim editus, *Ansfredo servo Dei dilectissimo*, Pratellensi, ut quidem puto, abbati inscriptus est. Certe Richardus de Furnellis, qui Pratellense monasterium post Goisfridum rexit, e schola prodierat Roberti Tumbaleniensis, qui eum ad monachatum^b in monasterio sancti Vigoris admiserat. Idem Robertus prolixam epistolam fratribus Montem-sancti-Michaëlis habitantibus de quodam monacho epileptico scripsit, quam epistolam in Appendice referre visum est. Tunc in monasterio sancti Vigoris quinque monachi erant ex Monte-sancti-Michaëlis, quos epilepticus ille, quasi ex caelesti oraculo serio monuit, ut ne ad suum monasterium redirent, quamdiu abbas ille, qui tunc erat, viveret. quod de Rogerio Montis abbate intelligendum puto, qui rixas cum monachis suis habuit, ac demum abbatia cedere compulsus est.

Goisfredus abbas Pratellensis.

Eodem tempore Pratellensi monasterio post Willelmum præpositus erat Goisfredus mox laudatus, abbas ejus loci tertius. Eo abbate, *regnante scilicet Willelmo magno regis Willelmi in Anglia filio, & fratre ejus Roberto ducatum Normanniæ obtinente, quidam baro, nomine Durandus, cognomento Lepusculus, agnitione & amore venerabilis Goisfredi abbatis, venit Pratellum cum uxore sua, nomine Gurblat; fecitque inibi filium suum monachum, nomine Bosonem; deditque unam salinam & ecclesiam sancti Michaëlis de Catburgo &c.*

X L V.
Episcopi ab Anselmo ordinati.

Tunc temporis, defuncto bonæ memoriæ Donato Dublinæ civitatis episcopo, a rege Hiberniæ, Murchertacho nomine, necnon a clero & populo electus est in ejus locum Samuël sancti Albani monachus; isque *cum communi decreto* electionis ad Anselmum accessit, ut ab eo episcopus ordinaretur. Electioni & petitioni annuit Anselmus: at electum apud se aliquamdiu detinuit, ut eum diligenter ad episcopalis officii munus institueret; sicque eruditum, accepta ab eo pro more antiquæ canonicæ subjectionis professione, Wintoniæ octava die paschæ ad episcopatum promovit. Idem Hiberniæ rex cum Dofnaldo episcopo, aliisque episcopis & nobilibus viris, litteras misit ad Anselmum, quibus eum rogabat, ut episcopum institueret in urbe Watafordia, quæ jam dudum providentia & cura pastoralis destituta erat; simulque ad id muneris ad eum dirigebat Malchum presbyterum, Walchelini Wintoniensis episcopi monachum, quem ab eo ordinari flagitabat. Annuit Anselmus, electumque v. kalendas Januarii Cantuariæ sacravit. Eadmerus in libro secundo historiæ novorum has litteras retulit, quibus rex & dux Dermethus ejus frater, quatuorque episcopi subscripti sunt, multis aliis omiſſis.

Willelmi episcopi Dunelmensis obitus.

Horum episcoporum postremus est Samuël Dunelmensis episcopus, quem prætermisſum invenio in historia Dunelmensi, in qua Willelmus, illius sedis piissimus episcopus, ineunte hoc anno decessisse traditur. Hic sub finem anni præcedentis ipso die nativitatis dominicæ Windexoræ letali morbo correptus, per octo dies gravi dolore vexatus est. Interim multi ad eum veniebant, alii ut consilium ab eo quærerent; erat enim vir magni consilii: alii ut solatium aliquod impenderent. Ex his unus fuit Anselmus, qui cum de animæ suæ salute secretum colloquium habuit. In illa morbi gravissimi conspectatione totum se divinæ permittebat voluntati, nec longiore vitam, nec mortem petens, sed id solum, quod animæ suæ salutem conducebat. Ast, ubi se ad mortem urgeri sensit, ecclesiæ sacramentis se muniri postulavit, eaque a Thoma venerandæ memoriæ Eboracensi archiepiscopo, Walchelino Wintoniensis & Johanne Bathoniensis episcopis percepit: quibus Dunelmensis ecclesiæ monachos, quos semper tenero amore dilexerat, quam maxime commendavit. Eo in extremis posito, cum de ejus sepultura ageretur, eumque in Dunelmensi ecclesia humandum episcopi censerent; ea re audita, ille id fieri vehementer prohibuit, nolens antiquam mutari consuetudinem, ad id tempus religioſe observatam, ut in illa ecclesia, in qua sancti Cuthberti corpus incorruptum quiescebat, ullius defuncti hominis corpus sepeliretur. Mutata itaque sententia, placuit illis, ut in capitulo fratrum sepeliretur. Mortuus est iv. nonas Januarii, feria quarta. Ejus corpus monachi, qui cum eo erant, Dunelmum transtulerunt, & in capitulo, uti statutum fuerat, congruo cum honore sepulturæ tradiderunt. Obiit anno Mxcvi. exactis in episcopatu quindecim annis & duobus fere mensibus, anno vero tertio-decimo, ex quo Dunelmi instituti fuerant monachi. Post ejus obitum hæc sedes triennio vacasse dicitur, tumque Ramnulfus electus; eoque mortuo eadem sedes quinquennio pastore

ANN. CHR. 1096.

caruisse usque ad annum M c xxxiii. quo Gaufridus regis cancellarius electus est, & post eum ecclesia ab invasore occupata & misere vexata tempore Willelmi episcopi, eo nomine secundi, quem Hugo Eboracensis thesaurarius excepit. Insigne de nostrorum Dunelmensium religione testimonium exhibet Hildebertus episcopus Cenomannensis in epistola xi. inscripta *toti conventui fratrum monasterii S. Cuthberti*: qua in epistola innuit, se apud eos olim hospitarum fuisse; adeoque optare rursus eos videre. Interim Jesu-Christo gratias agere, quod sanctæ eorum conversationis odor ex adventantium relatu ad se pervenerit. eoque confidentius ab eis orationum suffragia exposcere, quo eos supernæ Jerusalem propiores esse noverat.

X L V I.
Benedictus Selebiensis abbas succedit Hugo. a *V. lib. 63.*
n. 40.
b *Labbe 10. 1.*
p. 605. & seq.

Selebiensæ agri Eboracensis monasterium rexit ad hoc usque tempus Benedictus, ejus loci primus^a abbas, qui, orta inter fratres simultate, illinc recessit. quod qua occasione factum sit, ex anonymo^b Selebiensis historiæ scriptore hic exponendum. Ad communes monasterii usus octoginta ferme libras argenti congregaverat Benedictus: quo cognito, duo monachi, cupiditate impulsus, hanc argenti summam furto sustulerunt. Ex hoc facinore tantum iracundiæ concepit abbas, ut eos cum valida manu infecutus sit, & comprehensos infami supplicio multaverit. qua ex re adeo indignati sunt plerique fratres, ut eum, ut crudelem tyrannum, apud omnes infamaverint, ac demum ad regem ipsum Willelmum ejus crimen detulerint. Hinc merito commotus rex, Stephano Eboracensi abbati districtè præcepit, ut Benedictum comprehenderet, comprehensumque custodiret, donec rex ipse aliud statuisset. Hac lege constrictus Stephanus, cum domum reverteretur, Benedictum obvium habuit, eoque salutato: Mallem, inquit, domine Benedicte, te alibi quam hic invenisse. Urget quippe regis imperium ut te capiam, & ad ejus nutum custodiam. quo ille audito resistit, & baculo pastoralis de manu famuli ocuis arrepto, neminem ad se impune accessurum minatus est. Ad hæc Stephanus, ut erat vir prudens & gravis, subridens pedem retulit, & alia via ad sua rediit. Verum Benedictus plurimorum animos in se commotos, nec facile sedandos intelligens, e monasterio discessit, reclamantibus e fratribus non paucis, & Roveestriam, ut quidam dicunt, se recepit: ubi usque ad obitum honestissime conversatus, ibidem honorifice, sicut abbatem decebat, humatus est. Præfuit Selebiensi monasterio, quod extruxerat, annis viginti-septem.

Post ejus discessum susceptus est *p. recordationis* Hugo, monasterii præpositus, favente rege & Girardo archiepiscopo approbante, vir pius, Deum timens, multa caritate & humilitate præditus. Hic regularia ædificia, quæ prius non nisi lignea erant, ex lapidibus refecit: quibus ædificandis ipse, *cucullo indutus operario*, lapides, calcem, & alia necessaria propriis humeris cum ceteris operariis ad murum advehere solebat. De caritate ejus & pietate id refert anonymus, quod aliorum infortunium suum esse reputabat, & penuriam sæpe passus sit, ut aliorum inopiam sublevaret. Si quando fratrem veste minus idonea indutum videret, seorsim eum advocabat, suamque ei tradebat. Sic de cibo & potu, sic de ceteris facere solitus. Ad hæc ei moris erat, ut ante prandium ingressus refectorium, primum pulmentum per omnes mensas circumferret & apponeret. Insuper singulis diebus duorum pauperum cibum de coquina acceptum ad suam ipsius mensam afferebat, ut facta cum suo cibo comparatione, districtiorem sibi cibum indiceret. Denique, matutinis officiis expletis, domum infirmorum lustrare solebat cum uno clerico infirmorum famulo, ibique psalmos & litanias recitare. quod etiam in itinere facere consueverat.

X L V I I.
Forestenſe parthenium conditur.

Actum est superius non semel de Affligemiensi apud Belgas monasterio, deque Fulgentio primo ejus abbate, cujus loci monachorum ea erat apud populares existimatio, ut non modo viros, sed etiam mulieres ad eorum imitationem accenderit. Ex earum numero fuit Oda, nobilis matrona, quæ cum filia sua Lutgarde condendo prope Bruxellas parthenonem, & ad normam Affligemiensium instituendo occasionem dedit. Giselbertus quippe seu Gillebertus miles, Odæ & Balduini Alostani filius, Jerusalem profecturus, Fulgentio^c abbati prædium suum prope Alostum, Merchten vocabulo, concessit, ut eo loci monasterium in honorem beatissimæ Virginis Mariæ sub regula sancti Benedicti & Affligemiensium regimine construeretur, ubi mater ejus Oda cum filia sua Lutgarde religiosam vitam duceret. Actum hoc ipso anno, quo ad sacram expeditionem profecti sunt occidentales, & cum ipsis Giselbertus. Extant hæc de re litteræ^d Fulgentii abbatis, in quibus ait, prædictum Giselbertum ab Hafnoniensi abbate comparasse alodium illud, & Affligemiensi ecclesiæ tradidisse, eo pacto,

ANN. CHR. 1096. ut illic ecclesia & claustrum in honorem beatæ Mariæ Virginis construeretur pro matre sua Oda & filia Lutgarde; & ut fratres ætate & moribus maturi ex Affligemio ibidem collocarentur, ut ea quæ ad divina officia & res temporales pertinent, sanctimonialibus illis procurarent. His ita dispositis, statuta eidem loco præscripsit Fulgentius, in his, ut sanctimonialia illæ ordinem Marciniacensium, ab Hugone Cluniacensi abbate institutarum, observarent, ita ut ibidem reclusæ degerent sub clave, quam abbas fervaret, vel monachus maturus, cui eam crederet; & illæ numquam e claustris exirent; professiones suas coram abbate facerent, nullique mortalium absque permisso loquerentur. Post discessum Giselberti ad loca sancta, cum Fulgentius abbas locum illum sanctimonialibus non satis aptum & commodum advertisset, eas in locum Bruxellis proximum, Forestum * nomine transtulit, sibi traditum a Francone castellano Bruxellensi & ab Odone Cameracensi episcopo, primamque ejus loci præfectam instituit domnam Bertildam, quæ annis amplius triginta ei præfuit. Processu temporis a Guidone Cameracensi episcopo avulsam est hoc monasterium ab Affligemienfi, sed tamen permittitur abbati, ut quovis anno bis illud visitaret; & si quid illic emendandum esset, episcopo suggereret.

XLVIII. Fulconi Corbeia abbati succedit Nicolaus. Sub finem anni M. xcvi. e vivis excessit Fulco abbas Corbeiensis in Gallia, qui rebus strenue & præclare gestis Magni cognomen consecutus est. Mortuus est nonis Decembris sepultusque in sancti Andreae sacello, quod ad construendam novam ecclesiam jam eversum est. Eo moriente Corbeienfe monasterium ab avita nobilitate non parum decidisse testatur in martyrologio Nevelo monachus illius temporis hoc disticho:

*Ut Corbeia bono caruit Fulcone patrono,
Cæpit destitui nobilitate sui.*

Non tamen impigre vices suas explevit Nicolaus ejus successor, ex præposito creatus abbas. Is quippe ab Urbano II. confirmationem privilegiorum sui monasterii obtinuit, dato diplomate Turonis viii. kal. Aprilis, anno M. xcvi. & post a Paschali II. ejusque jura contra Rotbertum Flandriæ comitem super præpositura Walnensi * propugnavit. Ejus quoque caritas enituit erga leprosos, quibus domum exstruxit, redditusque assignavit.

Odelricus an Corbeia abbas. Hariulfus in actis sancti Gervini abbatis Centulensis mentionem facit de quodam adolescente castri Augensis in Neustriæ limine, nomine Odelrico, qui litteris discendis cum daret operam, gravi febrium morbo vexabatur eo tempore, quo Gervinus illuc accessit. Hoc comperto, petiit adolescens ab ejus familiaribus, ut aqua, ex qua sanctus abbas lavisset manus, sibi ad bibendum concederetur. qua infirmus percepta & bibita, statim convaluit. tum subdit Hariulfus: *Sane hic Odelricus hodieque vivit, & apud Corbeiam monachi & abbatis habitu vel honore potitur.* Hæc scribebat Hariulfus tempore Fulconis abbatis Corbeiensis, vel Nicolai ejus successoris; nec ullus invenitur per id tempus Corbeia-veteris aut novæ abbas Odelricus. Hic proinde alterius cujusdam loci abbas fuisse dicendus est, sed, abdicata forte præfectura, Corbeiam se recepisse, ubi monachi & abbatis habitu & honore potitus sit, cum Hariulfus hæc scriberet.

XLIX. S. Martino a Campis data S. Gemmæ ecclesia. b Hist. S. Martini p. 398. Apud Parisios sancti Martini a Campis monasterio præerat ad hoc tempus Ursio seu Ursus, primus ejus loci prior, sub quo regularis disciplina apprime florebat. Ejus odore incitatus Hugo Sueffionum b episcopus, toto illius ecclesiæ canonicorum capitulo deposcente, mutuam confederationem cum sancti Martini monachis pepigit. Ejus rei gratia eis concessit Hugo in personatum duo altaria, unum sanctæ Gemmæ sine ulla exactione, quæ vulgo *sonniata* dicitur; alterum *cum sonniata*. Quam ob rem Martiniani eis promissere, se canonicos vivos, ubique suis in locis, tamquam suos suscepturos, & pro mortuis eadem, atque pro suis officia persolutores. *Sed & ipsi*, inquit episcopus, *quo sublimiores sunt, eo humilior nostræ fraternitatis participationem poposcerunt, quod nos quoque eis contulimus, ejus rei utilitatem non de nostris meritis, sed de eorum fide & Dei misericordia præsumentes. Actum in urbe Sueffionica, in basilica sanctorum martyrum Gervasii & Protasii. Datum anno dominice incarnationis M. xcvi. indictione iv.* In illa sanctæ Gemmæ ecclesia erecta est cella, cujus cellæ fratres & Simon prior sancti Martini de Campis c cum Guerrico abbate & monachis Igniacensibus concordiam inierunt super quibusdam decimis, agente Josleno episcopo Suef-

ANN. CHR. 1096. a ibid. p. 148. sionenfi. Urbanus II. Hugoni a Cluniacensi abbati, postulante Ursione priore, confirmat omnes sancti Martini possessiones, diplomate dato Nemausi pridie idus Julii, indictione iv. quæ anno M. xcvi. respondet. tametsi diploma præfert annum sequentem. quod etiam in aliis Urbani II. bullis observatur. Certe anno M. xcvi. mense Julio, Urbanus Nemausi versabatur, non anno sequente.

Eodem anno Pibo Tullenfi episcopus renovavit donationem Molifmensi abbatia ab se paullo ante factam altaris, *quod situm est in Commarceio* seu Commarciaco, ad utilitatem monachorum inibi, id est Molifmi, *Deo famulantium.* Quia vero cœnobium illud sui juris non erat, præter solitum censum Pibo Tullenfi ecclesiæ sex denarios persolvi jubet. Hoc donum renovatum dicitur anno M. xcvi. indictione iv. duce Theoderico, comite Reinardo. Eadem donationem post annos viginti confirmavit Richinus Guidoni abbati Molifmensi, ea lege ut *prior de Commarceio sex nummos* Tullenfi ecclesiæ quotannis solvat. Itaque eo in loco a tempore Pibonis episcopi creata est cella, quam nunc possident patres Congregationis sancti Vitoni.

In Suevia hoc item anno conditum legitur apud Bruschiom Isenfe monasterium intra muros Isnæ imperialis opidi ad ejusdem nominis fluviolum, in honorem sanctorum Jacobi ac Georgii. Monasterii conditores censentur Mangoldus pater, Walcherus & Wolfradus ejus filii, comites Weringenses, quorum genus exhibet Bruschius. Primus ejus loci abbas fundator ipse Mangoldus post annos quatuor a diacono suo trucidatus dicitur. Wernerum ejus successorem excepit Marquardus, qui bellum contra Fridelocum Campidonensem abbatem gessisse traditur, & cœnobium sanctæ Hildegardis (sic Bruschius Campidonense vocat, ab Hildegarde regina fundatum) in ditionem ac potestatem redegit, sed post sex horas ab eodem abbate cum dedecore inde ejectum fuisse. Hæc parum religiosa illius cœnobii initia, quod adhuc existit. Et tamen idem Marquardus primum Ursinenfi monasterio abbatem dedisse perhibetur.

Hoc etiam anno duo nostri Ordinis abbates pietate insignes obiisse memorantur a Bertholdo; Sigefridus scilicet Scafufenfi abbas, vir *magnæ prudentiæ & admirabilis benevolentia*, qui ad Dominum migravit v. kal. Novembris, magno sui omnibus relicto desiderio: cui venerabilis Gerhardus successit, Bertholdo alias Gebehardus dictus, haud scio an typographi errore. Hic anno sequenti, Urbani papæ permisso, præfecturam abdicavit, ut cum Cruce-signatis ad loca sancta proficiceretur: cui demum sepulcri dominici custodia commissa. Is est Gerhardus abbas, cui Beraldus presbyter librum de vitandis excommunicatis & lapsis reconciliandis, deque conciliorum & pontificum auctore, a Tegnagello editum, inscripsit. Paulo ante Sigefridum decesserat Liutfridus sanctæ recordationis abbas de monasterio sancti Martini, an Weingartenfi, *jam pene triginta annis mundo crucifixus, & Deo vivus*, qui plenus dierum pridie kal. Maii diem clausit extremum.

Trithemius in fusiori historia Hirsaugiensi refert ad hunc annum originem monasterii Reinhaufenfi*, quod in Saxoniam partibus, non longe ab opido cognomini, in diocesi Moguntina constructum fuisse scribit, ubi multi deinceps monachi religiosissimi claruerint: sed monasterii conditores reticet. Primus ejus abbas Reinhardus in divinis scripturis veratissimus fuisse dicitur ab eodem Trithemio, qui quosdam ejus commentarios in Isaiam, in Ezechielem, in Job & in omnes beati Pauli epistolas se vidisse testatur. Insuper addit, eum non solum in omni scientiarum genere eruditum fuisse, sed etiam sanctitate coruscasse & miraculis, quæ usque ad Trithemii tempus in illius monasterii ecclesia fiebant, maxime in eos, qui caduco morbo laborabant.

Sub finem hujus anni, id est vi. kal. Januarii obiit Richerius episcopus Senonensis, cum annis fere triginta quinque illam ecclesiam rexisset. Paulo ante obitum fratribus suburbani sancti Petri monasterii, cujus abbas Hermuinus eodem anno apud Mauriacum b v. idus Julii decesserat, significari curavit, ut se vivente abbatem eligerent. Electus ab eis Arnaldus omnium minimus, humili ortus genere, quem Richerius admonuit, ut sibi commissos bene regeret, quorum unus ipse esse volebat; eique corpus suum in eadem abbatia humandum commendavit. quod tamen aliter, quam ipse jusserat, evenit. nam prævalente, inquit Clarius, ecclesiæ sancti Petri æmulatorum invidia, in ecclesia sancti Stephani humatus est, postquam sua omnia clericis & monachis atque egenis distribuisset. Eo mortuo post dies octo electus est Daimber-

ANN. CHR.
1097.

tus, ipsius ecclesie vicedominus, nobilis & clarus: at pastorali benedictione anno uno & duobus mensibus caruit, Romae demum ab Urbano pontifice consecratus: cujus anno undecimo haec scribebat Clarius sancti Petri monachus, qui Deum testatur, numquam abbatiam sancti Petri quietiorem & tranquillioem fuisse. Cur tam diu Daimberti consecratio dilata sit, docet nos Ivonis epistola LXV. ad Urbanum papam: nimirum quod impediretur ab Hugone Lugdunensi archiepiscopo, quia ei jure primatus sui, qui in concilio Claromontano assertus fuerat, ante consecrationem suam, obedientiam profiteri recusaret.

L III.
Latiniacensem
episcopum Parisiensem

In hac epistola Ivo Guillelmum Parisiensem episcopum, Simonis de Monte-fortis filium, & Bertradæ fratrem, qui recens Gaufrido successerat, pontifici commendat; eumque rogat, ut Guillelmum episcopum apostolicis litteris muniat contra Latiniacensem abbatem, ejusque monachos, qui nescio qua, inquit, libertate suos excessus tuentur, & subjectionem Parisiensi ecclesie debitam, & haecenus exhibitam, contra canonicam institutionem de cervice sua excutere moliantur. Tum subdit, monachos illos hujusmodi esse, quibus magis necessaria sit subiectio quam libertas: quibus si decem milia pedagorum in Christo ad custodiam deputarentur, vix tamen sic regularis continentiae legibus ligarentur. Ex quibus intelligitur, Latiniacenses monachos (si rem non auget Ivo, ut non raro solet agendo de monachis) vitæ solutioris tum fuisse. Sic tamen pontificis moderandam, temperandamque cupit sententiam Ivo, ut nec Parisiensi ecclesie suo jure minuatur, nec Latiniacense monasterium aliquod gravamen a Parisiensi ecclesia indebite patiat. Qua in re sita esset hæc controversia, nobis incomperum. Latiniacensi monasterio adhuc præerat Arnulfus abbas, de quo non semel in superioribus actum est.

L IV.
Fossatenfes vi
tæ laxioris.

Melioris conditionis non erat Fossatenfe agri Parisiensi monasterium, cujus abbas Walterius cum pravos monachorum suorum mores emendare frustra conaretur, præfecturam abdicare animo constituerat. Huic frater erat Raimbertus monachus, qui Ivoni episcopo fratris sui propositum, quod forte non probabat, aperuit, ipseque, ut fratri hac de re scriberet, persuasit. Huc spectat Ivonis epistola xxvi. qua Walterium admonet, ut ne quid agat imprudentius, neu pietatis ac religionis specie facile præfecturam abiciat, immo verbis & exemplis bonos ad meliora provocet; improbos corripiat, ac patienter toleret, omnesque amet. Quod si omnes penitus disciplinam non recipiant; tunc demum exemplo sancti patris sui Benedicti gregem indocilem deserat. *Audivi*, inquit, *a fratre tuo, monasterii nostri monacho, quod exteriorum tribulationum crebra infestatione vexatus, & propter indisciplinam monasterii tibi commissi conversationem quodam radio tabefactus, onus tibi impostum disponas deponere, & in otium te conferre, magis eligens in imo salvari, quam in summo periclitari. Et hac forsitan bona intentio est, sed summa & frequenti deliberatione pensanda: ne angelus satana, transfigurans se in angelum lucis, sub hoc pallio pie intentionis te a rectitudinis tue statu dejiciat, & sic paulatim ad perpetranda aliqua inordinata latenter inducat. Nam si aliquibus ibi prodesse potes, non est sanum consilium, ut fratres tibi ordinate commissos inordinate relinquant: sed omnem sollicitudinem tuam intus & foris illis impendens, bonos verbo & exemplo ad meliora provocas, malos corrigendo tolere; omnes communiter ames. Sicut enim ait beatus papa Gregorius: Ibi equanimiter portandi sunt mali, ubi aliqui reperiuntur boni. Si autem apud te omnes ita sunt sue salutis inimici, ut penitus sit inutilis labor tuus; consulo fraternitati tue, ut, relicta terra maledicta, ad terram benedictam te conferas, ubi est non alterius, tue saltem salutis provideas.* Raimbertum illum, Walterii fratrem, Souchetus alique canonicum regularem fuisse putant Belvacensis sancti Quintini abbatiae, cui præfectus fuerat Ivo, antequam ad episcopatum promoveretur; propterea quod Raimbertum monasterii sui monachum fuisse dicit. At si ita esset, vereor ut monachum appellaturus fuisset; crediderimque potius eum sancti Petri apud Carnutas monachum existisse. Sed id parum interest.

L V.
Vindocinensem
concordiam cum comite

Hoc ipso anno idem Ivo episcopus controversiam composuit, ortam inter Gaufridum Vindocinensem abbatem, & Gaufridum de Pruliaco comitem Vindocinensem, qui quasdam indebitas exactiones a Vindocinensibus extorquebat. Cum eo res devenisset, ut in apertam discordiam verteretur, Ivonem diocesanus episcopus ad eam componendam invitavit Goffridus abbas, quod ille feliciter executus est, ut ejus litteræ testantur, quæ sic habent.

Ivonis hac de re epistola.

Ivo Dei gratia Carnotensem episcopus, universis sancta Dei ecclesia filiis pacem & quietem.

ANN. CHR.
1097.

Quotiens ecclesiarum cause a quibuslibet terminantur, oportet & necesse est ut episcopus in cujus diocesi ecclesie sunt de quibus agitur, testis advocetur, quatinus ejus judicio & testimonio cause ipse finiantur, & finite prorsus sopiantur. Hujus rei Goffridus Vindocinensis abbas non immemor, in quibusdam causis, quas adversus Gaufridum de Pruliaco, comitem scilicet Vindocinensem, habebat, presentiam nostram, prout decebat, advocavit, ut videlicet concessione ac voluntate nostra causis suis finem imponeret. Gaufridus siquidem comes a terris monasterio Vindocinensi pertinentibus contra apostolica privilegia consuetudines exigens, & in eisdem terris contra fas exactiones imprimens, quas predecessores suos tenuisse assererat, multis modis abbatem & monachos infestabat. Goffridus igitur abbas non solum mala facientes, sed & mala facientibus consentientes qualiter Scriptura extereat non ignorans, sibi que animæ periculum imminere non dubitans, si temporibus suis ecclesiam sibi commissam servitute deprimi sub silentio pateretur; multorum etiam apostolicorum privilegiorum, quæ nihil omnino subjectionis ecclesiam Vindocinensem potestati seculari debere prohibent, auctoritate securus, contra comitem placitari disposuit. Sed nos, ne per placitum ad aliquod malum devenirent, metuentes; ipsius, ut superius dictum est, vocatione abbatis Vindocinum venimus cum quibusdam clericis nostris, aliis etiam prudentibus viris; comitem super hoc ad rationem misimus, monentes scilicet ne ecclesiam, quam predecessores sui, viri prudentes, ab omni prorsus consuetudine liberam extruxerant, & B. Petro apostolorum principi in proprium alodium obtulerant, in servitutem vellet redigere, nec in ea Deo servientes inquietare; sed potius de bonis suis studeret ampliare. His itaque monitionibus nostris comes cum diu obstitisset, tandem acquiescens, & libertatem ecclesie, sicuti continetur in privilegiis quæ coram ostentabantur, recognoscens, quidquid consuetudinis vel exactionis antea in terris sancte Trinitatis reclamaverat, nobis presentibus nihil omnino retinens, in manu nostra totum dimisit. Hoc enim quod injuste exigebat, justitia prevalente obtinere non poterat. Huic consuetudinum vel exactionum dimissioni & privilegiorum concessioni hi quorum nomina subscripta videntur, affuere. Ipse Ivo episcopus, ipse comes Gaufridus, Robertus archidiaconus &c. De monachis S. Trinitatis dominus Goffridus abbas, dominus Cartaldus monachus &c. De monachis S. Launomari Bernardus abbas, Haimericus de Aquile monachus &c. De militibus Bartholomæus de Insula, Petrus Chotardus &c.

Tunc temporis decanus Carnutensis ecclesie erat Gaufridus, ad quem prædictus Ivo scripsit de quodam Ebrardo, ejusdem ecclesie canonico, qui factus Majoris monasterii monachus, denuo ad canonicalem statum reverti volebat. Interrogatus hac de re Ivo respondit in hunc modum. *De Ebrardo hoc tibi respondeo, quia cum morum acerbitate, & tam actuum suorum, quam verborum importabili presumptione confratres suos frequenter offenderet, hoc modo licentiam ab eis promeruit, & hoc tantum, ut monachus Majoris monasterii maneret, obtinuit. Qui ergo contempto clericatu ad monasterium confugit, & e converso contempto monasterio iterum ad clericatum aspirare contendit, non mihi facile suscipiendus videtur ab his, quibus vita & doctrina & moribus nondum fuit manifestus. Si ergo hujusmodi persone intrusione te sentiris prægravari, libera est tibi facultas refutandi. Hoc tamen consulo tibi, ut abbatem Majoris monasterii, cujus adhuc monachus est, commonefacias: quatinus prædictum Ebrardum a tali ambitione compefcant, ac regulari severitate, se sit necesse, coercant. Licet enim cum abbatem fieri consenserit, non tamen eum a jugo monastica discipline liberavit.*

L VI.
Ebrardus ex
canonico mo-
nachus; an de-
nuo possit esse
canonicus.
a Ivo ep. 52.

Erat tunc temporis Ebrardus prior de Castro-Ledi, sub Bernardo Majoris monasterii abbate; erat quoque Ebrardus de Puteolis* monachus Majoris monasterii, uti discimus ex quadam controversia, quæ tempore Bernardi abbatis agitata fuit inter Majoris monasterii & Quinciaci in pago Pictavenfi monachos de cella sancti Benedicti de Aſenaio diocesis Lucionensis, tempore Alberti abbatis ab Arnulfo & Techilde conjugibus constructa, eique tradita, quam Quinciacenses sui juris esse contendebant; seque eam possedisse tempore abbatum suorum Gualterii, dein Johannis viri sanctissimi, qui tunc eremiticam agebat vitam; & in ea posuisse particulam corporis sancti Benedicti confessoris, cujus corpus apud se quiescebat. Hæc controversia primum ventilata est in curia episcopi Pictavenfis, agentibus pro Majori monasterio Hilgodo ex episcopo Sueffionensi, Guillelmo ex archidiacono Namnetensi, Ebrardo de Puteolis olim domino, Majoris monasterii monachis, & Radulfo priore. Hæc disceptatio dilata fuit ad proximam synodum circa pentecosten, quæ, absente Petro episcopo, & necdum reverso a concilio Romano, quod Urbanus papa cele-

Quinciacensem
lis cum
Majori mona-
sterio.
* de Puteolis

ANN. CHR.
1097.

bravit, coram Amato Burdegalensi episcopo habita est in festo sancti Petri: sed nihil in ea definiti voluerunt canonici, donec episcopus rediisset. Hic demum reversus, Bernardum abbatem citavit ad causam dicendam ad festum sancti Lucæ. Adfuit abbatis vice Bernardus prior cum Hilgodo mox laudato, & Radulfo antea priore; adfuere quoque Stephanus abbas Nucariensis & Garnerius abbas, forte Quinciacensis. Hilgodo facta potestas perorandi pro Majori-monasterio, cujus in gratiam episcopus sententiam dixit. Goffridus Vindocinensis abbas in quadam ad Ivonem epistola^a mentionem facit de domno Ernaldo, quem decanum, inquit, vestrum dicitis, apud Vindocinenses itidem facto monacho, sed ad priorem statum reverso, qui se sibi secundum justitiam placuisset, teste floccello de capite suo, potius in nostra sorte, quam in vestra manere debuisset. Nimirum qui ex canonicis facti fuerant monachi, uti observat hunc in locum Sirmundus, hi, si ad canonicos redibant, cucullam deinceps ad memoriam ex Urbani II. decreto deferebant. unde cucullam illam *memorialem* appellabant, notante Cangio.

LVI.
Sablolii &
Burgulio factæ
donationes.
* Sablé.

Hoc ipso anno Robertus Burgundus, Sabloli^a castri apud Cenomannos dominus, Jerusalem ad sacram expeditionem profecturus, ad Majus-monasterium divertit: ubi honorifice a monachis exceptus est. Postera die in capitulum ingressus, ut se fratrum precibus commendaret, domno Rodulfo Carnuteni, tunc Majoris-monasterii priore, loco Bernardi abbatis absentis presidente, in memoriam revocavit quasdam donationes, quas nuper Sabloli^a monachis, partim per manus Bernardi abbatis, partim per manum domni Alfredi prioris Sabloliensis, annuente filio suo Roberto & Berta conjuge sua fecerat; easdemque confirmavit per anulum quemdam aureum, quem in manu Rodulfi prioris posuit, & sequenti die idem donum super altare iteravit. His assensit Rainaldus de castro Credonio, ejusdem Roberti filius.

Tunc etiam Ademar^{us} Ecolifinensis episcopus ecclesias Graciaci, & beatæ Mariæ de Bello-loco monasterio sancti Petri Burgulienfi tradidit per manum Baldrici abbatis, eo pacto ut monachi die ordinationis suæ, quæ est idibus Maii, dum ipse viveret, annum censum quinque solidorum Engolismensis monetæ persolverent; & post ipsius mortem eandem summam singulis annis redderent anniversario ejus obitus die. *Actum Engolismæ in capitulo sancti Petri, anno ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi M. XCVII. indictione v. eodem videlicet anno, quo pene universa christianitas in Turcos commota, pars ejus innumera ad expugnandum paganismum Jerusalem cucurrit, regnante Domino nostro Jesu-Christo sine fine & sine principio.* Nulla hic mentio facta Philippi regis, qui tunc excommunicatus censebatur.

LVIII.
Aldebertus archiepiscopus
Bituricensis
obit.

In chronico Dolensi obiisse traditur Aldebertus decimus-sextus abbas Dolensis & archiepiscopus Bituricensis, cum annis quinque Bituricensis ecclesiam rexisset, Dolensis abbatia regimine retento. Dies ejus obitus non omnino exploratus in Patriarchio Bituricensi, ubi pridie nonas Septembres, alias v. idus ejusdem mensis vivendi finem fecisse dicitur. Varia ejus epitaphia composuit Baldricus, qui eum virum sanctum dicit, & utriusque loco, Bituricensi & Dolensi, regendo sufficientem; ac demum juvenilibus annis obiisse. Eo mortuo in monasterio Dolensi orta dissensio de successore deligendo. Tunc enim id accidisse videtur, quod superius ex Ivone retulimus de Bernerio Bonæ-vallis monacho, quo ad Dolensem abbatiam electo turbæ illic excitatæ. Verum ejus electio non tenuit, sed prælatus Geraldus^b decimus-septimus abbas Dolensis: cui post biennium successit Hugo tantum ad tres annos, quem Johannes excepit, eo nomine primus: cujus tempore Dolensis ecclesia a Paschali II. consecrata est.

Dolenses ab-
bates.^b Labbe bibl.
10. 1. p. 476. &
10. 2. p. 741.Hoëlli episco-
pi & Johelli
abbatis obitus.

Multos alios eodem fere tempore mors sustulit, quos funebri carmine idem Baldricus commemoravit. In his commemorandi nobis sunt Hoëllus Cenomannensis episcopus, & Johellus seu Joëllus abbas sancti Petri de Cultura-Dei apud Cenomannos, qui hoc anno e vivis excesserunt. Primus obiit Johellus abbas, cujus memoria vi. nonas Julii in necrologio ponitur. Eodem mense, eodemque anno decessit Hoëllus episcopus, qui in extremis agens, post unctionem in lecto decumbens, encaustum ad crucem faciendam postulasse dicitur, quo Johanni abbati sancti Juliani Turonensis villam Boanam, quæ ecclesiæ suæ feudum erat, confirmavit. Obiit iv. kal. Augusti, ut in actis^c episcoporum Cenomannensium legitur, sepultus in capitulo monasterii sancti Vincentii ad lævam Wlgrini episcopi. Ambos simul versibus in rotulo Cenomannensi celebrat Baldricus in hunc modum.

^c Analect.
10. 3. p. 302.

Singularis

ANN. CHR.
1097.

*Singultus duplex rotularis pagina profert:
Primum namque Johel, denique flevit Hoël.
Abbas alter erat, alter fuit ordine præsul:
Hi Cenomannus sol scilicet exstiterant.
Hos quoque morte pari modico Deus attigit ambos,
Ut sint translati sidera magna poli.
Amborum pariter nobis exempla resurgunt:
Ambo nunc nostras irradiant tenebras.*

Alia quæ sequuntur prætereo, atque duo Hoëlli epitaphia eodem auctore. Bernardus Majoris-monasterii abbas societatem ante triennium inierat cum Johello abbate, cujus successor ignotus.

Longe illustrior fuit Hoëlli successor in sede Cenomannensi, scilicet Hildebertus, alii scribunt Ildebertus, eruditione & scriptis non minus quam dignitate insignis. Hic ex Lavarzinenfi castro, mediocribus quidem, sed honestis ortus parentibus, ab Hoëlo episcopo Cenomannensis ecclesiæ scholarum magister & archidiaconus factus, communi cleri populique assensu in ejus locum substitutus est, vir utique moribus placidus, verbo & actione modestus, qui in episcopali munere nihil de studio litterarum detraxit, immo sacrarum litterarum lectioni propensius incubuit. Ita fere de eo auctor, qui de gestis episcoporum Cenomannensium scripsit. Minus favore de eo præjudicium habuit Ivo episcopus in epistola a Baronio ex veteri^a editione relata, *Hildeberto Cenomannensis ecclesiæ electo* inscripta, in qua accepisse dicit ab eis, qui antea eam ejus vitam noverant, quod ultra modum luxuriæ fræna laxasset etiam post acceptum archidiaconatum. quæ si vera essent, periculosa hæc esse & infinitum laborem paritura. Consulat itaque sibi secundum testimonium conscientiæ suæ, ut vel honeste & caute cœpta perficiat, vel salutis suæ consulens, sponte ipse deficiat, id est electionem de se factam refutet. Ut Hildebertum ab hac calumnia purget Souchetus, observat hanc epistolam in codice Victorino, non Hildeberto, sed Aldeberto inscriptam esse; aliasque Ivonis epistolas ad Hildebertum in quibusdam codicibus præcedere, quæ subindicant hanc posteriorem vix posse eidem recte inscribi. Verum, ut ingenue fatear, hæc epistola non alii quam Hildeberto inscribenda mihi videtur; idque persuadet ratio temporis, & archidiaconi dignitas, quæ Hildeberto competeat. Certe qui de Hildeberto scriptam epistolam pertinacius neget, is, Sirmundi^b judicio, clausis oculis sibi credi velle censendus est. At nihilominus falsam esse hanc criminationem credere par est, utpote ab eis allatam, quorum *ne consilio fuerat electus, nec consensu*, ut ipsemet Ivo testatur. Horum antesignanus fuit Helias comes, qui Goisfredum Britonem, decanum ejusdem ecclesiæ ad episcopatum promovere volebat, ex Orderico^c. Nondum quadraginta ætatis annos excefferat Hildebertus, cum ad honorem episcopatus promotus est. Unde metuens, inquit vetus ejus gestorum scriptor^d, ne caro, more suo semper adversus spiritum concupiscens, vigorem spiritus sui blanditiis emolliret; cœpit corpus suum cibi & potus parsimonia, stratus duritia, ac cilicii asperitate domare, vigiliis & orationibus insistere, & secundum Prophetam, per singulas noctes lectum suum lacrymis rigare; & si quæ fuerant juventutis delicta, elemosynarum largitione redimere. Cum vero ad altare sacrosancta mysteria celebraturus accederet, totus compungebatur in lacrymis; sicque in spiritu humilitatis & in animo contrito salutarem hostiam divinis conspectibus offerebat. Mensæ quoque ejus pauperes & peregrini semper fuere participes: quibus quolibet sabbato, Salvatoris nostri exemplo, pedes lavare consueverat. Hunc *beate vite* episcopum prædicat Goffridus Vindocinensis abbas^e in titulo epistolæ secundæ ad eum scriptæ. tamen in aliis epistolis de eo queritur. Primo sui pontificatus anno Hildebertus Lamberto sancti Nicolai apud Andecavos abbati confirmavit ecclesias ad suam diocœsim spectantes, & cum ejus loci monachis societatem iniit. Idem etiam obtinuit a Goffrido^f Vindocinensi abbate, qui eum huic beneficio parum gratum fuisse conqueritur. Hæc dicta sint, ut qualis fuerit in episcopatu Hildebertus, omnes intelligant.

LIX.
Hildebertus fit
episcopus Ce-
nomannensis.^a Ivo. ep.
279. al. 277.^b Sirm. in
Goffrid. d. lib. 3.
ep. 13.^c Orderic.
lib. 10. p. 77.^d Analect.
10. 3. p. 304.^e Goffrid.
lib. 3. ep. 14.^f Ibid. ep. 27.An mon-
achus.
g Bibl. Clun.
p. 1641.

Non desunt qui eum Cluniacensem monachum fuisse existimant; quo in numero chronographus^g Cluniacensis ait, eum fuisse discipulum & monachum sancti Hugonis, dein promotum ad episcopatum, ac scripsisse vitam ejusdem S. Hugonis magistri

ANN. CHR.
1097.

& abbatis sui. Verum vix mihi persuadeam eum fuisse monachum sive ante, sive post episcopatum. nam ante episcopatum Cenomannensis ecclesie scholarum magister, dein archidiaconus tantum fuisse dicitur, non monachus; & in Turonensi archiepiscopatu vitam finivit. Illud certum & exploratum, eum habuisse in votis, ut, abdicato episcopatu, fieret Cluniacensis monachus sub sancto Hugone, si per summum pontificem ipsi licuisset. quod ipse diserte testatur in epistola xxiv. ad eundem Hugonem: *cujus sinum*, inquit, *quasi reus jamdudum complexus essem, si consultus papa pontificis onus amoliri permisisset.* Verum id nec permisit papa, nec Hildebertus executus est. Certe in prologo ad vitam sancti Hugonis, quam Pontio Cluniacensi abbati ejus successori dicavit, ne verbum quidem de monastica sua professione dicit; neque in ipsa vita, ubi agit de congressu & colloquio Hoëlli antecessoris sui apud Cluniacum, ubi sanctus Hugo Hoëlli archidiaconum episcopum fore prædixit. *Nos hoc audivimus*, inquit Hildebertus, *nos presentes vidimus, nos beati illius viri orationum participes in illo fuimus colloquio*: nusquam vero se ejus monachum fuisse dicit.

I. X.
Abbatibus Belli-locensis.

a Goffrid. lib. 5. c. 1.

Sub id tempus in Belli-locensi apud Loccas pagi Turonensis monasterio electus est abbas, Petrus nomine, cujus electioni, haud scio quo jure, interfuit Goffridus de Maduana episcopus Andecavensis. Hic etiam eum consecraturus erat, cum ad eum scripsit a Goffridus Vindocinensis abbas, qui Petri electionem minime probabat: propterea quod Guillelmo cuidam, ab se ob bona monasterii sui abstracta excommunicato, communicaverat. Petri itaque ordinationem tantisper suspendi postulabat Goffridus abbas, dum cum episcopo hac de re colloquium habuisset. Quid exinde consecutum sit, ignoramus, nec quidquam aliud de illo electo habetur in tabulis monasterii Belli-locensis, cui Bertrannus præerat initio pontificatus Paschalis II. a quo privilegium obtinuit, uti & Fulco ejus successor.

LXI.
Bernardus Tiron. a S. Savini monachis que sitis fugit. b lib. 68. n. 63.

Cum Bernardus Tironiensis sub Guillelmi nomine apud sanctum Medardum in pago b Andecavensi cum Petro eremita latuisset; missi a sancti Savini monachis exploratores, qui eum per silvarum latibula & montium recessus perquirent, tandem locum, ubi latebat, comperiunt, idque sodalibus suis renuntiant. Tum vero a Pictavensi episcopo & sancti Cypriani abbate mandata sigillis munita exposcunt, ut Bernardum ab illa eremo abstraherent, sibi que abbatem præficerent. quod ubi per Hugonem monachum Bernardo innotuit, mox ille ad marinas insulas fugere constituit, ut saltem pelagus occultaret, quem terra celare & abscondere non poterat. Fugit itaque cum nonnullis sociis, quorum uni quidam eremita, eorum inopiae compatiens, decem & octo nummos ad viaticum dedit. quo cognito, vir Dei non mediocriter indignatus: Aut meus, inquit, socius non eris, aut hos nummos ferre defines. An vero pauperiem sub divite Christo metuas? Certus sis, nihil tibi ex necessariis defuturum, si regnum Dei primum ex animo quaesieris. His dictis, nummos illos pauperi, qui obvius factus est, dari præcepit, ex hoc lætior, quod pauperem Christum sequeretur. Tum vir Dei coeptum iter persequitur, & ad quamdam Britannici maris insulam, quam veteres Causeum * vocant, Constantiæ urbi ad decem fere milliaria objacentem, trajicit: ibique ab hominum penitus consortio remotus, absque foco, sine socio, tribus annis in summa rerum mortalium oblivione degit, solis herbarum crudis radicibus vitam sustentans. Forte quidam pirata ex Aremorica Britannica cum tribus armatis ratibus duas Anglicanas naves, mercibus onustas, navali prælio expugnaverant, & mercatoribus captivis abductis, in prædictam insulam ventorum procella deportati erant. Captivis compassus Bernardus, eos a prædonibus relaxari rogat: at nihil obtinet. Illis discedentibus ardentes pro captivis preces ad Deum & ad beatissimam virginem fundit Bernardus. Jam fere ad portum appulerant, cum, reflante ventorum tempestate, horrendis jaçtati procellis, quæ instantem mortem intentabant, tandem votis Deo factis ad Causeum insulam reportantur, & ad nutum Bernardi captivos liberos dimittunt, ejusque precibus vento secundo ad propria redeunt. Inter ea sancti Savini monachi, dum Bernardum nusquam reperiunt, alium sibi rectorem præponunt: sed tandem Petrus de Stellis, comperto loco, ubi Bernardus lateret, eum ab illa insula abstrahit, ut inferius dicturi sumus.

LXII.
Navenfes abbatibus. c V. lib. 64. num. 71.

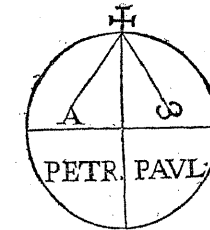
Post Evrardum abbatem, cujus superius c facta mentio est, Navenfi sancti Sulpicii monasterio præfuit Theduinus seu Tuinus abbas, cujus tempore, & quidem anno M. xcvi. quidam vir nobilis ac dives, nomine Sarlo, filiique ejus Achardus & Sarlo, ac filia Maria S. Sulpicio ecclesiam Monestelli, quam idem Sarlo ejusque frater Eumenus

ANN. CHR.
1097.

clericus jam donaverant, denuo contulerunt, ut spiritualium illius monasterii beneficiorum essent participes, & in claustrum fratrum honorifice humarentur. Idem Sarlo paullo post, Jerosolymam profecturus, quasdam vineas & alia prædia Deo & S. Sulpicio ac dulcissimis, ut ipse loquitur, *monachis*, in elemosynam dedit. Hoc ipso anno Constantinus quidam, ejusque frater Salvaticus eidem loco quasdam res tribuunt, accepto pretio quadraginta solidorum, ea tamen lege, ut *mille missas* pro anima fratris sui Aimerici celebrent monachi, & unum e filiis suis & heredibus in perpetuum ibidem monachum pro ejusdem animæ salute admittant. Adscriptum est inter alia signum *nobilissimæ & prudentissimæ domine Nantildæ, uxoris Arpini*, quæ hanc donationem confirmavit. Arpinus seu Harpinus iste princeps erat urbis Bituricæ, quam rex Philippus ab eo redemisse dicitur. Eidem instrumento subscribit etiam Stephanus Maidunensis, qui sub Eudone Theduini successore monachus factus, se suaque omnia S. Sulpicio dedit, ut suo loco videbimus. Eodem quoque Theduino abbate Arnulfus S. Sulpicii monachus eremiticam vitam in ecclesia sancti Johannis de Calmis duxit cum Ebrardo eremita, qui locum illum ab Odone abbate incolendum acceperat, Jerosolymam profectus non semel, relicto in illa ecclesia Anselmo.

Actum est superius a de Adelelmo Casæ-Dei monacho & ad breve tempus abbate, qui in Hispaniam a Constantia Alfonsi VI. conjuge evocatus, Burgis * in suburbana ædicula sancti Johannis Evangelistæ confedit, ibique extremos vitæ dies absolvit. Morti proximus, Petro Pampilonensi episcopo, qui ex monacho sancti Pontii Tomeriarum ad illam promotus fuerat, conscientiam aperuit suam, ceterisque sanctæ ecclesie munitis sacramentis, ad oratorium S. Johannis se deferri præcepit: ad cujus ingressum, hunc Psalmistæ versum protulisse dicitur: *Deus, in nomine tuo saluum me fac, & in virtute tua judica me.* tum vili ad corpus exomide seu cilicio cinctus, & in cinerem provolutus, osculo cruci impresso, animam Deo commendavit, sicque obdormivit in Domino; post triduum sollempni ritu sepultus in sancti Johannis oratorio, ubi miraculo ad ejus tumulum patra referuntur. Eum ut patronum colunt Burgenfes III. kal. Februarii, eodemque die nostri in monasterio Casæ-Dei. Ejus corpus usque ad annum M. cccc. lxxx. jacuit in prædicto sancti Johannis oratorio, quo anno translatum est in novam ecclesiam, quam Burgenfes extra urbis muros sub ejus nomine construxerunt. Illud autem oratorium conversum est in parochialem ecclesiam, subjectam S. Johannis * monasterio, quod a monachis Casæ-Dei possessum fuit ad annum usque M. cccc. xxxvi. quo tempore Congregationi Vallisletanæ ab Eugenio IV. unitum est; ejusque loci prior abbas demum titulo insignitus. Libellum de vita S. Adelelmi * scripsit Rodulfus Casæ-Dei monachus ejus æqualis.

Apud Santonas habitum est hoc anno concilium, præfidente Amato Burdegalensi episcopo & sedis apostolicæ legato, in quo Oleronensis S. Georgii ecclesie restitutio, Vindocinensibus anno superiori b facta, synodali decreto confirmata est. Hæc autem confirmatio facta dicitur in concilio apud Santonas anno ab incarnatione Domini M. xcvi. secundum veterem calculum, *indictione IIII. (lege V.) VI. nonas Martii.* Subscribit Amatus in hunc modum: *Ego Amatus Burdegalensis archiepiscopus, sanctæ Romanæ sedis legatus, subscripsi, & per presentis crucis signum hoc privilegium monasterio Vindocinensi confirmavi in concilio apud Santonas, & ibi omnes hujus sancti privilegii violatores excommunicavi; & mecum pariter abbates, qui affuerunt quædam nomina*

archiepiscopi, episcopi, numero XLIII. quorum subscribi volumus.

Subscribunt post ipsum Raimundus Ausciensis archiepiscopus, Rotlandus Dolensis archiepiscopus, Ramulfus Santonensis episcopus, Hildebertus Cenomannensis, Goffridus Andecavensis, Marbodus Redonensis, Simon Aginensis, & Petrus Pictavensis: ex quibus Raimundus Ausciensis & Marbodus Redonensis anno superiore post mensem Martium ad pontificatum promoti sunt. Unde recte inferas, hoc concilium ab editoribus conciliorum male referri ad annum M. xcvi. Certe prædicta restitutio, quæ hoc decreto ante pascha confirmatur, eo anno c post pascha sancita fuerat ab Urbano apud Santonas.

Annal. Bened. Tom. V.

Bbb ij

LXIII.
Adelelmus abbas Burgis obit. a lib. 65. n. 36. * Burgos.

* S. Juan de la Voga.

* Vulgo S. Elème. LXIV.
Santonensis concilii decretum pro Vindocino. b V. supra n. 38.

c supra n. 39.

ANN. CHR.
1097.
Lis de mona-
sterio S. Emi-
liani.

In eodem concilio ventilata est controversia inter canonicos S. Æmiliani prope Burdegalam, & Nantoniacenses monachos, uti discimus ex canonicorum litteris ad Urbanum papam datis, conquerentium, Nantoniacenses, qua vi, qua pretio, monasterium suum invadere moliri. Hoc monasterium, olim monachorum, temporum lapsu in laicorum manus devenerat; sed anno M LXXX. Goscelino archiepiscopo ab eis restitutum, sæcularibus canonicis commissum fuerat. Paulo post quidam Nantoniacensis monachus, ut prædicti canonici in litteris ad pontificem narrant, Petri vicecomitis consanguinei sui auctoritate fretus, locum pecuniæ pretio comparare tentavit; sed, re infecta, abbas sancti Benedicti Nantoniacensis, adhibito sancti Florentii monacho, cujus germanus frater proconsulatum tenebat, multo pretio prædictum monasterium acquisivit, pulsisque canonicis, monachos suos illuc induxit. Hoc comperto, Burdegalensis archiepiscopus, monachos & Petrum proconsulem, simoniæ reos, anathemate multavit; præcepitque ibidem restitui canonicos, qui Fronciacum, asportato sancti Æmiliani corpore, se receperant. Restitutis eo loci canonicis, forte contigit, ut unus eorum ad monasterium sancti Dionysii orationis causa tenderet. qui a Nantoniacensibus in itinere comprehensus, & in carcerem conjectus est, tam diu detentus, quoad illi sexcentos solidos ab eo extorsérunt. Cum hac de re præsentis synodo Santonenfi proclamassent canonici, a patribus constitutum est, ut canonicis Nantuacenses facerent satis. Inducias ad sequentem diem petiit Nantoniacensis abbas, obtinuitque. Verum postera die fuga evasit. Tunc, judicante Aufcienfi archiepiscopo, omnis cujusvis placiti locus ab episcopis ei interdictus est. Rem ita narrant canonici in litteris ad Urbanum, penes quos sit fides. Demum Arnaldus-Guiraudus, Burdegalensis post Amatam archiepiscopus, canonicos regulares sancti Augustini ex Stirpenfi abbacia in eum locum induxit, quibus Aimonem abbatem præfecit. Nunc locum occupant canonici seculares. Ex his emendanda sunt nonnulla, quæ de illo sancti Æmiliani monasterio in secundo tomo ^a dicta sunt.

^a lib. 24.
n. 16.
L X V.
Rotberti ab-
batis S. Remi-
gii causa exa-
minata.

Ad hunc annum M XCVII. revocanda est causa Rotberti abbatis sancti Remigii apud Remos, in synodo Remensi a Manasse archiepiscopo agitata. Quæstio erat an Bernardo Majoris-monasterii abbati, cujus antea monachus fuerat, subiectus esse deberet nunc abbas, ejusque correctioni obnoxius, uti contendebat Bernardus, qui multa ab eo inordinate gesta fuisse causabatur. Re ad synodum Remensem delata, secundum Bernardum sententia dicta est a Manasse archiepiscopo, qui Bernardo favere, & in Rotbertum non bene affectus esse videbatur. Ab hac sententia Rotbertus provocavit ad Urbanum papam: cui Lambertus Atrebatensis præsul lata in synodo sententiæ rationem reddidit, scripta ^b ad eum epistola, qua pontifici significat, convenisse Remis provinciæ coepiscopos & abbates a metropolitanis convocatos, ubi inter cetera negotia reclamaverit dominus Bernardus Majoris-monasterii abbas adversus Rotbertum sancti Remigii abbatem, contestans se eum nec per se, nec per alium, Remensi ecclesiæ liberum, nisi salva professione & subiectione Majoris-monasterii contradidisse. quod ita constare dominus archiepiscopus asseruerit. Adjecisse insuper Bernardum abbatem, quod cum multa de prædicto Rotberto abbate perperam fieri comperisset, eum primo per epistolam, postmodum per idoneos homines submonuisset, ut condicto die ac tempore in capitulo Majoris-monasterii se sisteret; alias Bernardus ipse sententiam in eum proferret, tamquam violatæ professionis reum, & sanctæ Regulæ contemtorem. Ipsum autem Rotbertum, consulto archiepiscopo, hoc ab eo responsum accepisse, Bernardo ut obtemperaret: sin minus, qualem in eum sententiam ferret, eandem ab se confirmandam. Cum vero ad præfixum diem in Majori-monasterio non adfuisset Rotbertus, excommunicationis sententiam in eum fuisse prolatam. quibus in synodo expositis, *judicatum est ab episcopis & abbatibus, alterius monachum ab archiepiscopo non esse retinendum, sed prorsus in potestatem abbatis sui redigendum.* In fine rogat Lambertus, ut, si forte inobediens & excommunicatus ille, qui apostolicam sedem appellavit, pontificem adierit, ne audiatur *contra judicium episcoporum, contra religionem abbatum*: sed ut synodalis sententia pontificali auctoritate confirmetur.

L X V I.
Remensis syno-
di sententia
rescissa.

Post episcoporum judicium Rotbertus ad Urbanum profectus est, sine dubio commendatitiis amicorum litteris munitus. Supplicantis preces & rationes benigne audiit pontifex, synodique Remensis sententiam cassam & irritam declaravit, scriptis ad Manassem archiepiscopum litteris, quibus hoc decretum pronuntiat, emanci-

patum semel a suo abbate monachum, ut ad abbatiam promoveatur, ejus deinceps dominationi & correctioni non esse obnoxium. Hoc autem pontificis judicium Lambertus Atrebatensis episcopo significavit ^a Rotbertus S. Remigii abbas, ut se ipse dicit, *expulsus*; contestaturque, se absolute a Majoris-monasterii abbatis dominationis jugo absolutum fuisse. Cum vero nec sic Rotbertum restituere vellet Manasses, Baldricus Burgulienfis abbas, quem forte præceptorem habuerat, eum Odoni Ostienfi episcopo & cardinali, cujus magna erat apud papam auctoritas, versibus commendavit. Is, præmissis Odonis laudibus, magnopere eum rogat, ut Rotbertum sancto Remigio reddat, perperam vexatum ab archiepiscopo Remensi, qui Philippo regi, adulterii reo, contra fas die festo coronam imposuit. Sic enim Baldricus Odonem compellat.

AN. CHR.
1907.

^a ibid. 15

Rotbertus
Odoni cardina-
li commen-
datus a Bal-
drico.

*Unicus est, Odo, mihi filius, immo coabbas,
Pro quo devotus adsto tuis pedibus.
Namque manum super hunc nimis aggravat ille Remensis,
Iram qui papa funditus emeruit.
Imposuit siquidem regi diadema ^b Philippo:
Nunc & in hoc papa negligit imperium.
Propterea fundo mea viscera, funditus, Odo,
Ut mihi perficias hanc tibi rem facilem.
Abbas partem sustentens ordine recto,
Ut restauretur filius ille meus.
Quod confirmavit in eo Romana potestas,
Inconvulsam sit, permaneatque ratum.
Et potes, & debes, nisi me contemseris, Odo,
Abbatem sancto reddere Remigio.*

^b V. Ivo.
ep. 84.

Hæc scripsisse videtur Baldricus post Urbani judicium, quod Romæ hoc anno latum fuisse discimus ex tabulario Remigiano in hæc verba: *Anno ab incarnatione M XCVII. postquam de Galliis Urbanus papa Romam redierat, misit litteras Manassi Remensi episcopo, non priori simoniaco deposito, sed successori (post Rainaldum) Manassi catholico, pro Roberto abbate S. Remigii, qui monachus fuerat S. Martini Majoris monasterii, in quem diocesani episcopi Remensis ecclesiæ præjudicium fecerant, dicentes eum de judicio & justitia abbatis sui pendere, & ejus obedientia & disciplina subesse debere, & de eo in capitulo suo, sicut de monacho suo tractare. quod his verbis cassavit Romana ecclesiæ, & Romana sedis apostolicæ. URBANUS episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri M. Remensi archiepiscopo salutem & apostolicam benedictionem. Abbatis sancti Remigii causa in præsentia nostra & confratrum nostrorum episcoporum & cardinalium diligentiori discussa est inquisitione, & ad hunc tandem finem perducta. Judicium episcoporum prolatum super eum cum hac ratione reprobatum noveris: quia postquam filius a patre emancipatus est, sub curam & dominationem patris redire distinctione legum non cogitur, nisi sponte ipse rogaverit. Promotionem ^c enim abbatis emancipationem accipimus; & ideo sub potestatem abbatis redire non debere judicamus. Hinc est, quod monachus ad episcopalem & abbatialem dignitatem promoveri non potest nisi cum sui abbatis consensu & emancipatione (quam emancipationem non ad capitulum, sed ad solum abbatem pertinere docet Bernardus in epistola CC LII.) qui emancipatorias litteras electo concedere debet, quarum formulam in probationibus ^d ad Pœnitentiale Theodori videre licet. Cum vero abbas ipse ad episcopatum assumebatur, totius conventus requirebatur consensus, qualem Anselmo Cantuariensi electo concesserunt ^e Beccenses. Plura hac de re apud eruditissimum Cangium in Glossario, ubi de emancipatione. Tanta licet auctoritate munitus, in abbatiam non fuit restitutus Rotbertus, obstitente indubie Manasse archiepiscopo: cujus aversum animum reformidans Rotbertus, Jerosolymam profectus est, ejusque expugnationi se interfuisse testatur in libris, quos de expeditione Jerosolymitana composuit in cella Senucensi, ubi privatus degebat, eosque B. abbati, an Burchardo, qui in ejus locum in abbacia Remigiana suffectus est, dicavit. De ejus nihilominus restitutione & destitutione Burchardi abbatis actum est anno M C. in concilio Pictavenfi: ast, utroque rejecto, abbatialis dignitas Azenario meritisimo pastori cessit.*

L X V I I.
Monachi
emancipatio
penes abba-
tem.

^c V. S. Bern.
ep. 87.

^d Pœnit.
Theod. ro. 1.
p. 143.
^e Anselm.
lib. 3. ep. 6.

Quod attinet ad Odonem episcopum Ostiensem & cardinalem, is ad illam dignitatem promotus fuerat post Urbani electionem, qui eam tenebat. Monachus fuerat,

L X V I I.
Odo episcopus
Ostiensis ex
monacho.

ANN. CHR.
1097.

ut iste, Cluniacensis, teste Baldrico, a quo multis elogiis oneratur, dictus ab eo *pontificam decus, regula morum, consilium papæ, regula justitiæ, ecclesiæ robur, & columna*, cujus notitiam se accepisse dicit Baldricus per amicum suum Widonem, per quem hos versus ad Odonem mittit. Hunc Odonis seu Urbani in summo pontificatu, ut in episcopatu, successorem futurum falso vaticinatus est poëta, uti ambo Cluniaci monachi fuerant. Sic enim canit falsus vates.

*Odoni factus heres in pontificatum,
Mox in papatum substituendus eris.
Hoc locus, hoc nomen, hoc signat copia linguae.
Hoc alti sensus præcinit integritas.
Innuat hoc habitus tunicate religionis:
Vos ambos idem Cluniacus genuit.
Ambos vos fovit, vos Ostia sustulit ambos:
Alter papa fuit, nec minus alter erit.*

Exstant ipsius Odonis versus ad Baldricum abbatem, ex quibus intelligitur, eum poësi delectatum & pro tempore instructum fuisse. Nec plura de Odone, quem ejusdem cum Urbano generis fuisse nonnulli opinantur, sed nullo fundamento. Certe id non omiffurus fuisset Baldricus, qui eum in ceteris cum Urbano data opera comparat.

LXIX.
Novem cella
conditur.* Novy.
* Retel.a Marlot.
20. 2. p. 219.* de Chateau-
Porcien.
* Stonne.

Ea erat Silvæ-majoris monachorum fama religionis, ut non modo ad vicinas, sed etiam ad longius positas regiones, Hispaniam & Angliam pertingeret. Non mirum proinde si pervenerit ad Belgicam secundam, ex qua sanctus Geraldus Silvæ-majoris institutor & primus abbas ortus erat. Hac fama incitatus Hugo Regiteftris comes cum Milefide uxore & filiis suis alodium Novemii*, duabus leucis ab urbe Regiteftri* situm, aliaque prædia Silvæ-majoris monachis contulit, ubi cella ejusdem instituti constructa est. Hujus donationis litteras refert Marlotus* datas *Regiteftri castello*, anno ab incarnatione Domini M XCVII. indictione v. quibus apposita sunt signa *Godefridi comitis castelli Porcensis**, ut in sinceris exemplaribus legitur, *Othonis comitis de Warch, Didonis de Setona*, Alberici filii Haëri, Manafedis filii comitis Hugonis testis & auctoris hujus donationis, & Walteri præpositi de Balbe*, quem locum Hugo iisdem quoque monachis largitur. Huic cellæ præerat anno M CXLVI. Arnaldus prior, quo tempore Guiterius seu Witerius Regiteftris comes Braquensis ecclesiæ ad Mosam præbendas cum ipsa ecclesia per manum Samsonis archiepiscopi eidem Arnaldo priori & cellæ ejusdem loci tradit, assentiente Beatrice ipsius conjuge, suisque filiis. qua de re cum orta esset controversia pontificatu Alexandri III. eam pontifex Hugoni Sueffionensium episcopo & Petro abbati sancti Remigii dirimendam commisit: qui, auditis utrimque partibus, Braquensem ecclesiam monachis adjudicaverunt, restituentes eis præposituram & præbendam, quas Goffedus de Maceriis & Johannes filius ejus occupaverant. Hanc cellam modo possident Patres Congregationis sancti Vitioni, qui novum loco splendorem, novaque ædificia reddiderunt.

LXX.
Petri Abaelar-
di prima facta.
* de Cham-
peaux.

* Palais.

Diffidium
cum Guillelmo
de Campellis.

Hoc tempore Guillelmus de Campellis*, sic dictus a cognomine Briegenfis pagi opido, ex quo ortus erat, dialecticam in urbe Parisiorum docebat, multosque habebat auditores, in his Petrum Abaelardum, de cujus vitæ primordiis hic quædam præmittenda sunt ad res subsequentes illustrandas. Is se ipse depingit in historia, ut ipse vocat, calamitatum suarum, ex qua sequentia depromemus. Natus est Petrus Abaelardus in opido Palatio*, quod in aditu minoris Britanniae octo ab urbe Namnetica milliariis orientem versus remotum est. Patrem habuit Berengarium, militaris seu nobilis generis, litteris utcumque imbutum, antequam militari cingulo insigniretur, qui demum sub finem vitæ monachus factus est; Luciam matrem, quæ & ipsa secuta est mariti exemplum. Hi Petrum primogenitum suum litteris priusquam armis instrui curarunt: ille vero litterarum studia militari prætulit gloriæ, quam cum hereditate & primogenitorum prærogativa fratribus suis reliquit. Dialecticæ in primis studiosus, varias perambulavit provincias, ubicumque illius artis studia vigere intellexit; sed tandem Parisios pervenit, ubi Guillelmum de Campellis, qui tunc in hac urbe excellebat, magistrum habuit. Ut erat acris ingenii & in argutando petulantis, cum magistro primum acceptissimus fuisset, brevi ejus indignationem & condiscipulorum æmulationem & invidiam in se concitavit. Tum ingenio suo nimium confi-

ANN. CHR.
1097.
* Melun.
* Corbeil.

sus, scholarum magisterium adhuc *adolescens*, obnitente incassum Guillelmo, apud Melidunum* opidum obtinuit; nec multo post scholas transtulit ad castrum Corbolium*, quo Parisiæ urbi vicinior esset. Illic cum frequentes haberet discipulos, ex immoderato studiorum labore infirmitate contracta, in patriam regressus est: at ubi convaluit, Parisios reversus, dialecticæ discendæ causâ, iterum se contulit ad scholas Guillelmi, qui, regularium clericorum habitu suscepto, in suburbio sancti Victoris Martyris scholas tenebat. Inter disputandum frequens cum eo Petri confictus erat de Universalibus, de quibus Guillelmus ita sentiebat, *ut eandem essentialiter rem totam simul singulis suis inesse adstrueret individuis*. quæ sententia Petro haud probabatur, qui Nominalium sectam præferebat. unde Otto Frisingensis eum Roscelini fuisse discipulum scripsit, tamen Petrus nusquam id diserte dixit. Si ei credimus, ex his confictibus sententiam suam Guillelmus correxit. quæ res adeo ejus existimationem imminuerit, ut illius discipuli, eo relicto, ad Petri scholas convolverint. Hinc nova in Petrum invidia, qui Melidunum denuo scholas transferre coactus est: at, cum Guillelmus ad villam suburbanam se contulisset, reversus ille Parisios, in monte S. Genovefæ docere coepit. quo audito, Guillelmus in urbem regressus est: sed a discipulis relictus, non post multum tempus, *quasi jam ulterius de mundana desperans gloria, ipse quoque ad monasticam conversus est vitam*: sive id intelligendum sit de monachorum instituto, ita ut istud Guillelmus canonicali, quod jam professus erat, prætulit: sive de regularibus S. Victoris exercitiis, quibus se totum, relicto scholarum magistratu, mancipaverit. Hildeberti prima epistola *Willelmo de Campellis* in libris manu exaratis inscripta est, cui gratulatur quod, ecclesiasticis dignitatibus omiffis, elegerit abjectus esse in domo Dei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum: at non probat, quod ipsi a quibusdam persuasum fuisse dicit, *ut ab omni lectione*, id est docendi munere, *penitus abstineat*. Quod tamen resumissè non videtur, paullo post promotus ad episcopatum Catalaunensem, id est anno M C XIII. ut scribit Albericus, & forte paullo citius.

Hic non levis occurrit difficultas, quo pacto Willelmus, qui episcopus anno saltem M C XIII. factus est, canonici regularis habitum in suburbano sancti Victoris monasterio induisse dici possit, cum illud monasterium ipso tantum anno a Ludovico VI. conditum fuerit. Certe id diserte attestantur versus ab ipsis canonicis regularibus antiquitus editi, & vulgati apud Chesnium*: ubi hoc monasterium a Ludovico VI. conditum fuisse dicitur.

S. Victoris
abbatiz origo.a Chesn. 10. 4.
p. 327.

In cella veteri trans flumen Parisiorum.

quod veterem traditionem confirmat, scilicet hic ante id tempus extitisse cellam sancti Victoris Massiliensis. Annus porro diserte exprimitur hoc disticho.

*Christi centeno cum mille decem & tribus annis,
Templum hoc Victoris struxit regalis honoris.*

Certe Sugerius in libro de ejusdem regis vita, sancti Victoris monasterium a fundamentis^b ab eo constructum fuisse asserit, sed annum non exprimit, quem tum ex præmissis versibus, tum ex illius loci vetustis documentis certo discimus. Quo igitur pacto, inquam, Willelmus illic habitum canonicalem induere potuerit longe ante illum annum, quo jam Catalaunensis episcopus erat? Sed hæc forte ita conciliari possunt, ut Rex Ludovicus eo loci monasterium anno M C XIII. a fundamentis construxerit, ubi ante id tempus canonici regulares illa *in veteri cella* degebant; eundemque locum in abbatiam erexerit, præposito illic primo abbate Gilduino, cui, teste Sugerio, *familiaris consuebantur*. Huc spectare possunt prædicti versus, qui sic incipiunt:

b ibid. p. 320.

*Illustris genitor Ludovici rex Ludovicus,
Vir clemens, Christi servorum semper amator,
Institui fecit pastorem canonicorum
In cella veteri trans flumen Parisiorum.*

De his hætenus.

Interea Berengario Petri Abaelardi parente facto monacho, mater ejus Lucia, quæ monasticum quoque institutum amplecti volebat, eum in patriam reverti compulit. quo facto, ille in Franciam, ut theologicam doctrinam addisceret, iterum

ANN. CHR.
1097.

LXXI.
An auctor epi-
stolæ contra
Roscelinum.

rediit. quo tempore Guillelmus Catalaunensem episcopatum adeptus est, scilicet anno M C XIII. quo loco cetera Petri facta persequemur, ubi cum ad Anselmi Laudunensis auditorium profectum ostendemus.

Ex his dubitare licet, an Petrus Abaelardus auctor sit vulgatæ inter ejus opera epistolæ cum hac inscriptione: *G. Dei gratia Parisiæ sedis episcopo, unaque venerabili ejusdem ecclesie clero, P. debite reverentia subjectionem sempiternam.* In illa epistola auctor, quisquis sit, sibi relatum fuisse ait a quibusdam suorum discipulorum, catholice fidei hostem illum antiquum, cujus hæresis in concilio Sueffionensi damnata fuerat & exsilio punita, multas in se contumelias & minas evomuisse viso quodam opusculo suo de fide sancte Trinitatis, quod auctor ipse contra ejus hæresim composuerat; eumque ipsius Parisiensis episcopi reditum expectare, ut hoc opusculo latentem hæreses demonstraret. quod si ita sit, rogat epistolæ auctor, ut statuto loco & tempore, se præsentem, coram episcopo res dijudicetur. Interim addit Deo se gratias agere, quod summum Dei inimicum & fidei labefactorem, in fide contrarium perferat; & quod in numero bonorum hominum habeatur ex ejus infestatione, quem solis bonis semper infestum esse constat. Quippe qui contra egregium illum præconem Christi Robertum de Arbrifello contumacem ausus est epistolam confingere, & contra illum magnificum ecclesie doctorem Anselmum Cantuariensem Archiepiscopum adeo per contumelias exarsit, ut ad regis Anglici imperium ab Anglia turpiter impudens ejus contumacia sit ejecta, & vix cum vita evaserit. Hæc epistola Petro Abaelardo tributa est, tum quia ejus nomen a littera P. incipiat, tum maxime quia nullus ejus nominis ac temporis auctor inveniatur, qui de sancta Trinitate scripserit præter Petrum Abaelardum, cujus Introductio ad Theologiam ab ipso inscribitur, ^a *Tractatus de Unitate & Trinitate divina.* Verum hæc epistola scripta videtur longe antequam Abaelardus theologiæ studisset, nedum antequam prædictam introductionem composuisset. Hæc quippe inscripta est Parisiensi episcopo, cujus nomen a littera G. incipiebat, adeoque, vel Goscelino, qui anno M XCV. decessit, vel Guillelmo, qui non ultra annum M CI. superstes fuit, & Fulconem successorem habuit ad tres annos. Saltem ex his argumentis patet, falsum fuisse Chesnium, qui in notis ad hanc epistolam ait, eam ad Gosfridum episcopum scriptam esse: certumque est eam Guillelmo inscribi non posse, qui anno M CI. mortuus est, cum necdum rebus theologicis dedisset operam Abaelardus. Verum dubitare licet, num Galoni episcopo, qui Fulconi episcopo anno M C IV. successit; an Gerrico, qui anno M C XVI. Galonem excepit, inscribi possit. Quocirca observandum est, Abaelardum non ante annum M CXVIII. suum illum de Trinitate tractatum composuisse, cum jam monachus esset Dionysiani monasterii, ad quod anno circiter M CXVI. se recepit. Hinc locus Galoni præcluditur, qui ipso anno e vivis excessit, eodemque anno Rotbertus de Arbrifello. Superest ut hæc epistola Gerberto inscripta dicatur. Verum cum superstite Rotberto de Arbrifellis edita sit, & forte vivente Anselmo archiepiscopo, ut ex textu mox relato colligi potest, qui anno M CXIX. decessit, hæc epistola vix Abaelardo ac ne vix quidem tribui posse videtur. Accedit quod Abaelardi opusculum de Trinitate nequaquam scriptum videatur contra Roscelinum, quem nusquam nominat, & cujus sectam, id est Nominalium doctrinam videtur adoptasse. Hanc epistolam Abaelardo affirmative adjudicant Bulæus in tomo I. historiae Universitatis Parisiensis, & Gerardus a Bosco in historia Parisiensis ecclesie.

LXXII.
Hugo fit abbas
Flavinianensis
b V. supra
n. 27.

In Burgundia Flavinianense monasterium jam septem annis pastore destitutum erat post mortem Rainaldi, Burgundiæ ducis Fratris, qui ultimus illam abbatiam obtinuerat. Tunc contigit, Jarentone Divionensi abbate in reditu ex Anglia^b adhuc in Nortmannia morante, in cujus comitatu Hugo monachus erat, ut Berardus archidiaconus Lugdunensis consecraretur in episcopum Matisconensem ab Hugone Lugdunensi archiepiscopo, assistentibus Haganone Aduensi & Walterio Cabilonensi episcopis, qui ad exsequias Landrici Matisconensis episcopi convenerant. Illic conquestus est Hagano de Flavinianensis ecclesie desolatione, petiitque ab Hugone archiepiscopo, ut prædictus Hugo monachus, qui ipsi familiarissimus erat, illic abbas institueretur. quod vix obtinuisset, nisi canonicorum & laicorum preces accessissent. Ubi archiepiscopus assensit, missus est Cabilonensis episcopus ad Jarentonem abbatem, qui jam Divionem redierat, ut apostolica auctoritate ejus consensum & Hugonis obedienciam eliceret. Confirmata electione, & condito ad consecrationem

ANN. CHR.
1097.

orationem die, electus adiit archiepiscopum, qui ejus anxietatem plurimum consolatus, eum ad Haganonem episcopum, consecrandum remisit, scriptis ad eum litteris, quas ipse Hugo refert, in quibus hæc verba. *Quæstis a nobis multa sedulitate & instantia carissimum fratrem nostrum, Divionensis ecclesie monachum Hugonem, quem nobis assumeramus, cujus nos sedulitati credebamus, immo cujus lingua vox nostra erat; & quod quæstis, ab invito & nolente quasi extorsistis. Electionem igitur ejus a vobis factam apostolica auctoritate confirmantes, consecrationem ipsius pro debito vestro vobis imponimus; certum habentes, quia, & si corpore absentes sumus, spiritu presentes ad honorem Dei per Christum in Spiritu sancto consecrationi eidem interverimus, & fideles vobis cooperatores erimus.* His litteris Haganoni redditis, Hugo electus Flavinianum profectus est hoc ipso anno, X. kal. Decembris, die festo sanctæ Cæcilie, & postera die abbas consecratus anno ætatis tricesimo secundo. Hic est Hugo monachus, qui cum Rodulfo sancti Vitoni abbate, ceterisque ejusdem loci fratribus, a Theoderico Viridunensi episcopo pulsus, Divionem^a cum illis se recepit ad Jarentonem abbatem, cujus hortatu stabilitatem suam ibidem firmavit. Is statim a sua ordinatione monasterii rebus faciendis ac recuperandis animum adjecit, quæ omnia fuscè in chronico suo commemorat: in his Brutinus dominus castri, *quod olim Sedunum*, rectius Pseudunum, *nunc Blismurus* * dicitur, reddidit ecclesiam ejusdem castri cum suis adjunctis. quo de loco alias egimus. * Bremur.

a lib. 66.
n. 96.

* Bremur.

Inter varias donationes, quæ Molismensi ecclesie tempore sancti Rotberti ejusdem loci abbatis primæ factæ sunt, censendus est fundus Alensis seu Alpenis, cujus donatio in veteri instrumento Molismensi ecclesie facta fuisse dicitur ab Humberto comite, Giraldo de Alingia, & Gislone milite, ut ibidem cella fieret. Tum ejus loci religiosi fratres, *sancti patris nostri Benedicti præceptis artius inhaerere volentes*, a Molismensibus postulasse abbatem sibi ex eorum cœtu præponi, qui eos secundum regulam præscriptam regeret, & Molismensis abbatis correctioni obnoxius esset. Si quando vero ejus loci monachi a regula defecissent, hic locus denuo in cellam converteretur. Id porro definitum legitur a domno Roberto Molismensium abbate primo in præsentia subscriptorum, *domni scilicet Widonis, in eodem loco primitus in abbatem constituti, Alberici Molismensis prioris, Walteri monachi, Liescelini monachi, Stephani quoque monachi*, cujus manu id scriptum est; confirmatum a domno Roberto Lingonensi episcopo, & a Guidone Genevensi episcopo; eidemque pacto assenserunt *Humbertus comes & Girardus de Alingia, & Gislone miles, a quibus nobis*, inquit Molismenses, *est ille locus attributus. Actum est hoc anno ab incarnatione Domini millesimo XCVII. indictione IV. (lege V.) pontificatus domni Urbani secundi papæ anno nono.* His litteris apposita sunt signa Roberti Lingonensis episcopi, & Guidonis Lingonensis. Hoc est Alpense monasterium, diocesis Genevensis, ad cujus monachos Alpenes existat sancti Bernardi epistola C XLII. qui tum recens ab ordine nigrorum monachorum ad Cistercienses transferant.

LXXIII.
Alpense mona-
sterium & Bal-
lense con-
duntur.

Eodem fere tempore conditum fuit Balernense Vefontionensis diocesis cœnobium, ad Cistercienses quoque processu temporis translatum: cujus loci monachi cum Alpenibus anno M CX. controversiam habuerunt, quam Rotbertus Molismensis abbas eodem anno composuit, ut suo loco videbimus. In libro de vita ejusdem sancti Roberti vir Dei ad locum *Hauz* profectus dicitur, ut quosdam eremitas, qui illic degebant, inviseret, & consiliis suis instrueret. Dubitavi aliquando an id intelligendum sit de Alpeni loco; an potius de alio loco, disito a Molismo quinque tantum leucis, *Hauz* etiam nunc dicto, ubi tres solitarii, Boso, Johannes & Milo, habitasse perhibentur; quod prædium est hætenus cœnobii Molismensis. Porro ex prædicto instrumento manifestum est, quod alias^b observavi, Albericum priorem & Stephanum monachum adhuc Molismi hoc anno resedisse, cum idem instrumentum in præsentia Alberici prioris Molismensis factum sit, & a Stephano monacho scriptum: ac proinde illi nondum Cistercium hoc anno migraverant.

b V. lib.
66. n. 997.

Duplex fuit hoc tempore controversia Cluniacensium cum Trenorchiensibus: una de Arboniaco, quam venerabilis Hugo Cluniacensis abbas cum Petro abbate Trenorchienfi hoc anno composuit: altera de piscatione in fluvio *Segone* seu Araris, & in *horario fluminis*, quod vocatur *Sallia*, quam a Trenorchiensibus temere usurparam fuisse Cluniacenses contendebant. Rem ad curiam comitis Matisconensis detulit Hugo Cluniaci cellerarius, ubi, arbitro cum aliis proceribus Humberto de Bello-

LXXIV.
Cluniacensium
lites cum Tre-
norchio.

ANN. CHR. 1097.
* de Devanjen.
a Tournus, p. 337.
* Doay.
LXXV. Saviniacensium iudicium de vicariis.

joco *, sententia secundum Cluniacenses lata est. Verum, cum ei nollent acquiescere Trenorchienfes, interpellatus ab Hugone cellerario Urbanus papa, Hugoni Lugdunensi archiepiscopo mandavit, ut Trenorchienfes ad iustitiam compelleret, abbatemque sede sua interdiceret, dum Cluniacensibus fecisset satis. Paruit tandem sententia Petrus abbas, pacto inito cum domno Gauceranno, cognomento Grosso, domno Ilio Cluniacensis villæ decano, domno Hugone cellerario, & domno Adalardo decano de Perrona. Hic est Petrus Trenorchii abbas, cui Gaufridus Andecavorum præful anno superiore contulit ecclesias a Doadi* castelli cum iure monachos in eis substituendi in locum canonicorum: cujus rei litteris appositum est inter alia signum Marbodi archidiaconi & episcopi Redonensis, qui tunc primum ad illam sedem promotus fuerat.

Humbertus seu Umbertus de Bello-joco, mox laudatus, arbiter quoque fuit alterius controversiæ, quæ orta est inter obedientiales monachos cœnobii Saviniacensis, diœcesis Lugdunensis, eorumque vicarios, qui vicarii stipendium suum augeri volebant ex terris, quas de novo illi obedientiales in suis cellis acquisierant. Querela hac dere ad Iterium Saviniaci abbatem relata, placitum indixit abbas in aula Saviniacensi, cui Umbertus de Bello-joco, alique viri nobiles convocati interfuerunt. Causa utrimque discussa, a domino Umberto definitum est, cassam & irritam esse vicariorum postulationem; obedientiales vero monachos rebus acquisitis pacifice frui debere.

Hoc ipso anno Ramulfus Santonum episcopus prædicto Saviniacensi monasterio & Iterio abbati contulit ecclesiam S. Martini, sitam prope castrum Mirebelli, in vico, qui vocatur Niortus, ea conditione, ut nulli alii ecclesiæ sive cellæ subdita esset, præterquam abbatia S. Martini de Saviniaco: propterea quod illa ecclesia parochialis principatum obtineret super alias parochiales ecclesias.

LXXVI. Nivernense S. Stephani monasterium instauratur. b V. lib. 62. n. 34. c Bibl. Clun. p. 175.

Apud Nivernum vetus erat quondam puellare monasterium, beatæ Mariæ & S. Stephano sacrum, cujus primus auctor S. Columbanus existisse traditur, in suburbio positum, quod vetustate collapsum Willelmus Nivernensis comes ante annos viginti quatuor b instaurare aggressus erat, & canonicis quibusdam regularibus, qui S. Silvestri regulam sectarentur, tradere constituerat. Ast hoc consilium effectu caruisse videtur, siquidem subsequenti tempore ejus animo c infedit, instigante & exhortante domno Hugone, prius quidem decano, postea vero Nivernensi episcopo, jam dictum beatæ Dei genitricis, necnon & gloriosæ protomartyris Stephani monasterium jam-jam dirutum & omnino pessumdatum, funditus reedificare, & religiosus monastici ordinis viros inibi constituere, quos inter ipsum & Deum haberet mediatores, & apud supremum Judicem pro peccatis suis indefessos intercessores. Atque ut id opere completeret, primum quidem locum ipsum valido murorum ambitu cinxit, ac tribus turribus nobile monasterium instruxit. Hinc claustra, aliaque regularia ædificia cum capella infirmorum ab eo ædificata, ecclesia vero congruis ornamentis decorata. Ad victum vero aliosque usus necessarios fervorum Dei ibidem commemorantium, suorum in cœlesti curia advocatorum, totum burgum, quod S. Stephani appellari voluit, eidem contulit, nihil omnino sibi reservans. Ad hæc ejusdem suburbii homines liberos esse statuit à quavis exactione & ab expeditione militari, ita ut semper in pace remaneant. Sufficit enim mihi, inquit, ut domini eorum monachi fortiter pro me ad Dominum intercedant. Mitto alias donationes à munifico illo comite eidem loco factas, quem domno Hugoni sanctissimo Cluniacensi abbati, domnoque Petro priori, & ceteris fratribus Cluniacensibus, eorumque successoribus, laudante Willelmo nepote suo, concessit. Acta sunt hæc idibus Decembris hujus anni, quo die ejusdem loci ecclesia ab Ivone Carnutenfi episcopo consecrata est, præsentibus venerabilibus episcopis, Guidone Nivernensi, Galterio Cabilonensi, & Humbaldo Altissiodorensi.

LXXVII. Nivernensium episcoporum index emendatur.

Ex hoc loco Galliæ christianæ fusoris auctores Guidonem hoc anno Nivernensem episcopum statuunt loco Hugonis, qui in vulgatis indicibus notatus erat: cujus obitum anno M LXXXV. reponunt, ejusque successorem Robertum, Willelmi comitis Nivernensis filium, quem in aliis catalogis deesse fatentur. Verum Hugonem istum ad annum saltem M LXXXIX. vixisse, ac sedem tenuisse constat: nec Robertus Nivernensis post eum episcopus fuit, sed Autissiodorensis; & ipse Hugo successorem habuit Guidonem, successeratque Hugoni episcopo patruo suo, ejus nominis secundo, qui Willelmo comiti primus auctor fuerat instaurandi S. Stephani monasterii,

ANN. CHR. 1097. a V. lib. 62. n. 33.

in quo Hugo ejus nepos monachos instituit. Hoc postremum patet, tum ex primis Hugonis eo nomine secundi litteris, a me superius a laudatis, in quibus ait, quod quidam clericus nomine Hugo, nepos, inquit, meus, nostræque ecclesiæ decanus, mediam partem illius ecclesiæ habuisse dicitur: tum ex præmissis diplomate Willelmi comitis, asserentis, se hoc monasterium restruxisse, exhortante domno Hugone, prius quidem decano, postea vero Nivernensi episcopo, qui in chartario Nivernensi anno M LXXXIV. inthronisatus dicitur, in kal. Novembris, feria VII. quo die testamentum de bonis quæ sibi de episcopatu proventura sunt, instituens, quartam eorum partem monachis in monasterio sanctæ Mariæ sanctique proto-stephani in suburbio suæ civitatis servientibus erogari precipit. In quo scilicet monasterio sibi sepulture locum elegit, si quidem in hoc vel Autissiodorensi episcopatu sibi obitus contigerit. Idem porro adhuc episcopus erat anno M LXXXIX. ut testantur ejus litteræ, in chartario Nivernensi a nobis lectæ, quibus prædium quoddam in villa territorii Augustodunensis Poliaco situm, Patriciacensibus S. Benedicti monachis sub annuo censu quinque solidorum impertitur: cujus concessionis litteræ hoc modo incipiunt: *Notum fieri volumus ego tertius Hugo Nivernensis episcopus, & cuncta congregatio nostra omnibus sanctæ matris ecclesiæ filiis, tam presentibus quam eorum posteris, quod Petrus prior & monachi de Patriciaco cum quibusdam laicis venerunt ante presentiam nostram in capitulo S. Cyrici, humo-tenus postulantes, ut ego & canonici nostri quamdam terram, in Augustodunensi territorio sitam, in villa scilicet, quæ dicitur Poliaco, quæ de beneficio canonicorum esse videtur, Deo & sanctæ genitricis ejus Mariæ & S. Benedicto, & fratribus ibidem Deo servientibus ad censum concederemus.* quod Hugo episcopus cum canonicis annuit, modo ut mutua inter utrosque fraternitas & hospitalitas servaretur. Actum Nivernis publice anno M LXXXIX. Jam anno M LXXXV. subscripserat Hugo tertius chartæ, qua Willelmus Nivernensium comes abbatiam sancti Victoris martyris, in suburbio Nivernensi sitam, subjicit monasterio beatæ Mariæ de Caritate ad Ligerim. Eam quidem abbatiam Henricus Francorum rex penitus fecerat liberam, & ab omni requisitione de se & de suis successoribus reddiderat absolutam, vidente & audiente Odone milite de Albiniaco, in loco qui capella Hugonis appellatur*, dum ad Podium sanctæ Mariæ* exercitum duceret. At cum eam Willelmus Nivernensium comes de prædicto rege teneret; laudante atque volente tertio Hugone Nivernensis civitatis præfule, tradidit & concessit Deo & ecclesiæ sanctæ Dei genitricis Mariæ de Caritate, quatenus monachi ejusdem loci eam in perpetuum teneant & possideant, & monachos, quos & quot voluerint, inibi absque ulla inquietudine Domino servire faciant. Acta est Nivernis publice anno Domini M LXXXV. indictione VIII. regnante Philippo. Rainerius cancellarius dictavit, & Fulcherius Levita vice ejus scripsit, VII. kal. Julii, feria IIII. subscripta sunt nomina Willelmi comitis, & Hugonis præfulis. Idem Hugo anno M LXXXIII. monasterio S. Stephani terram sancti Agricolæ*, in burgo S. Stephani sitam, concesserat, permutatione facta cum Willelmo comite, qui prædictum locum sancti Stephani, destructum atque pauperimum reedificare nititur. cujus rei litteris subscribit Willelmus comes cum filiis suis, Reginaldo, Willelmo, & Roberto Autissiodorensi episcopo, quem Sancta-Marthani falso Nivernensem episcopum dicunt, & Hugoni substituunt ex male intellectis ejus litteris, ab eis in sententiæ suæ fundamentum allatis, quæ eum quidem episcopum fuisse probant, sed non Nivernensem. Itaque Hugo tertius proximum habuit successorem Guidonem seu Widonem jam inde ab anno saltem M xcvi. ut ex præmissis litteris constat; idque confirmant litteræ canonicorum Nivernensium, anno M c. data, quibus ecclesiam sanctorum confessorum Lupi & Geldardi, quam dominus tertius Hugo episcopus ipsis dederat; illi postmodum, existente Widone præfule prædicti Hugonis successore, conferunt ecclesiæ S. Laurentii de abbatia per manum domini Dongionis primi abbatis ejusdem loci, ut regulares inibi clericos instituat. quæ S. Martini abbatia est, hætenus canonicorum regularium. Denique idem Hugo tertius quintum se a Rocleno episcopum in quadam charta dicit. Hæc digressio haud inutilis visa est ad restituendam seriem episcoporum Nivernensium.

In synodo Atrebatensi hoc anno habita, cui diœcesani abbates interfuere, Lambertus episcopus S. Amandi Elnonensi monasterio confert duo altaria, Scaldinii scilicet ac Lurcii, quæ ad id tempus personaliter, id est ad singularum personarum seu pastorum mutationem, cum certo censu tenerant monachi, deinceps impersonaliter obtinerent: ea conditione, ut defunctis presbyteris alii eorum loco idonei ab abbate ad episco-

Abbatia suburbana S. Victoris Nivernensis monasterio Caritatis subiecta.

* La Chapelle-Hugon. * Norre-Dame du Puy.

* S. Aigle.

LXXVIII. S. Amando altaria data.

ANN. CHR. 1097. a V. supra n. 17. pum deducantur, eisque animarum cura ab episcopo gratis concedatur. Id factum rogatu Hugonis abbatis Elnonensis, qui Hugo, ejusque successores, si ad synodum Atrabatensem ab episcopo invitati fuerint, per se ipsi aderunt, aut per quemdam monachum se excusabunt: *obediensarius vero altarium supra dictorum monachus synodis semper intererit.* Subscribunt his litteris Aloldus abbas S. Vedasti, Johannes de Monte-S. Eligii, Albertus Hasnoniensis, Richardus Marcienfis, Hamericus Aquicinctensis, Reinerus Cameracensis abbas de S. Sepulchro, Goiffridus sancti Andreae de Novocastello Cameracensi, Geroldus Hamensis de territorio Taruanensi abbates. *Actum Atrabati in synodo, in basilica beate Marie, anno Christi M XCVII. indictione v. XII. kal. Novembris, anno pontificatus Lamberti episcopi iv.*

LXXXIX. S. Jacobi cella in Lotharingia. In Lotharingia prope Novum-castrum exstat cella S. Jacobi in monte Sionna, quae hac occasione condita perhibetur. Ursus quidam, ortu Beneventanus, post varias peregrinationes, in Lotharingiam accessit, substititque prope Novum-castrum dicecesis Tullensis, ubi oratorium ex tempore construxit in honorem S. Jacobi apostoli, cujus reliquias, quas secum habebat, ibidem reposuit. Dein praedictum oratorium a Pibone Tullensi episcopo, interventu Grimaldi abbatis, cui Ursus se suaque commendaverat, consecratum: ad quod locorum illorum accolae, loci ac reliquiarum novitate, ut sit, incitati, gregatim confluerunt. Demum cella eidem oratorio adjuncta, quam Pibo episcopus, praedicti Ursi rogatu, S. Mansueti monasterio contulit, ut monachi in ea collocarentur: eisque altare S. Germani de Sionna, consentiente Riquino archidiacono & Hugone ejus loci presbytero, concessit; statuitque, ut omnes montem illum inhabitaturi, ad cellam illam convenirent pro baptismo & sepultura, caeterisque animae & corporis subsidiis. Acta haec anno M XCVII. indictione v. iv. kal. Martii, in majore S. Stephani ecclesia. His Pibonis litteris adscripta sunt, praeter alia, signa domni Thiemari abbatis S. Mansueti & Widrici abbatis S. Apri, eo nomine secundi. Post multum tempus, id est anno M CC XXIII. Odo Tullensis episcopus Olrico priori S. Jacobi in monte, ejusque successoribus, curam animarum confirmavit.

LXXX. Belle-vallis cella, & aliae Medianenses. Tunc temporis in Mediano monasterio religiosissime vivebat Hugo monachus, qui solitudinis amore ad locum, qui Belle-vallis dicitur, secessit, ibique cellam hoc anno aedificavit, a Gerardo comite Vaudanimontis, Gerardi Lotharingiae ducis filio & Theodorici ducis fratre, ejusque posteris liberaliter dotatam, quorum plerique ibidem humati sunt; Gerardus scilicet ipse cum uxore sua Helvide; Hugo filius ejus, qui patris donationes ratas habuit; hujus quoque filius aequivocus. Hic ejusdem nominis filium habuit tertium Hugonem, qui cum uxore sua Margareta Mediani-monasterii societatem obtinuit. Henricus vero tertii Hugonis filius, cum Helvide conjuge & filiis suis Hugone & Olderico, itidem Belle-valli se munificum praebuit, ejusque possessiones novis litteris asseruit anno M CC LII. Locum hunc celebrem reddidere S. Spinuli miracula, cujus corpus anno M C IV. eo translatum est. Porro praedictus Hugo monachus non tantum Belle-vallis cellam, sed alias quoque condidit, nimirum Romonensem cellam seu Leonis-montem* juxta castrum Lunarivillae*, cellam de Suris, & cellam Clari-montis super S. Deodatum. quae omnia ex historia Johannis Bayonis discimus. Plura de praedicto Henrico, tertii Hugonis filio, tradit idem auctor. nempe eum post varia in Lotharingia bella, demum cogente inopia, in Siciliam se recepisse: ubi Caroli regis stipendiarius factus, multisque possessionibus acquisitis, filiam Atheniensium ducis in conjugium duxerit, ex qua tres genuit filios, Henricum, Jacobum & Guidonem: ex quibus Henricus natu-maximus, recepto Vaudanimontis comitatu, ducta in uxorem domini Vergiacensis sorore, aequivocum filium, comitatus haereditatem, ex ea suscepit, tresque filias: quarum primo-genita Johanni de Johannis-villa nupta fuit; duae aliae sanctimoniales factae. secunda quidem, ut Bayonis verbis utar, in Romarico monte velo sanctimonialis insignitur, quae postmodum ejusdem loci abbatissa exstitit: tertia in Suesionensi beatae Mariae parthenone sacrum itidem velamen suscepit. Harum nomina haud exprimit auctor: at Johanna vocabatur secunda, quae abbatissa Romaricensis erat anno M CCC XXXIII. Eo tempore, quo nunc sistimus, Mediano-monasterio praerat Bertricus abbas, jam superius^b laudatus, a quo Thierbertus quidam, bonae spei juvenis, ipso die parasceves, sub balsamum seu rupem Altae-petrae, monasterio incumbentem, xiv. kal. Maii, cum sanctimoniali, cui nomen Gisebors, divisit

* Leomont. a V. lib. 68. n. 14.

* Lumeville.

^b ibid.

ANN. CHR. 1097. parietum cellis reclusus fuit subter sancti Mansueti cancellum, uti praedictus Bayon testatur.

LXXXI. Romaricensis monasterii status. Sub finem hujus saeculi, Aegidia Romarici-montis abbatissa, cum ad laxiorem vitam declinarent ejus loci sanctimoniales, nec ad pristinam vivendi normam revocari se paterentur; ab eis recessere monachi, qui earum curam ab origine sacri illius monasterii habuerant, & ad sacrum Montem se receperunt, unde illi cum sanctimonialibus superiori saeculo ad transmosellanam planitiem transmigraverant. Id suis litteris vicarii apostolici testantur, anno M DC XIII. ad Paulum V. summum pontificem datis, in quibus haec verba. *Hinc post ducentos fere annos a condito parthenone, sive temporum, sive operum injuria, religiosi peritissimi monialium curam relinquentes, ab eis recesserunt. Haec vero seculares sacerdotes ad spiritualium curam, & syndici unius loco officiales nobiles ad temporalium regimen acciverunt. unde regularis vivendi norma sensim dilapsa est.* Non diu hanc mutationem impune tulere Romaricensis illa, quarum monasterium sub initia saeculi subsequenter incendio conflagravit, ut suo loco dicturi sumus.

Tunc etiam illinc recesserunt quidam clerici, qui in Castelleto (id loco nomen) interposita inter monasterium Mosella, residebant, & ad Calmociacensem ecclesiam, quae ab anno M XCIII. condita coepit, se receperunt. Non multo post Seherus, qui eorum dux erat, praepositus fuit sancti Leonis Tullensi abbatiae, quam venerabilis Lutolfus decanus sub finem hujus saeculi aedificavit.

LXXXII. Augia Brigantina. Sub idem tempus in Alamannia Udalricus comes, causae beati Petri contra schismaticos strenuissimus ac ferventissimus propugnator, monasterium ad lacum Acroniatum prope Brigantium condidit, cui Augia-major seu Brigantina vocabulum: ubi post mortem immaturam, quae hoc anno accidit, vi. kalendas Novembris honorifice sepultus est, teste Bertholdo. Haec tenus persistit hoc monasterium sub instituto Benedictino.

LXXXIII. Laureshamenses abbates. Circiter hunc quoque annum Anshelmus Laureshamensis abbas, post annos tredecim praefecturae, cum monasterium incendio deformatum reparasset, vii. kal. Julii ad Dominum migravit miles emeritus, & in Abrinsbergensi oratorio, quod ipse exstruxerat, humatus est. Huic subrogatus Geroldus, incertum an ex ipsa congregatione, an aliunde assumptus, quo post annos sex mortuo, Hugo Gingenbacensis abbas, non electione fratrum, sed imperiali auctoritate institutus, statim destituitur. Tunc Laureshamensem abbatiam adeptus est Gebehardus, Hirsaugiensis post sanctum Wilhelum abbas, tum natalium splendore conspicuus, tum etiam consilii sagacitate in palatio acceptus: cujus in Laureshamensem abbatiam ingressus multas turbas concivit, ut inferius videbimus.

S. Eadmundi item abbas. a Monast. Anglic. p. 295. In Anglia Balduinus Gallus, sancti Eadmundi ex monacho Dionysiano abbas, hoc anno decessit octogenarius iv. kal. Januarii, anno regiminis sui tricesimo-secundo. Eo mortuo abbatia vacavit usque ad mortem Willelmi regis: cujus frater ac successor Henricus eam Rotberto S. Ebrulfi in Nortmannia monacho, filio Hugonis comitis Cestrensis, dedit. Verum is tertio post anno in generali concilio per Anselmum archiepiscopum exauctoratur, quod abbatiam illam absque canonica electione usurpare ausus fuisset: ejusque loco Rotbertus prior Westmonasteriensis ad id munus electus est.

LXXXIII. Anselmus archiepiscopus in Galliam venit. * de Douvre. Eodem anno Anselmus Cantuariensis archiepiscopus Romanum iter, aegre obtenta a Willelmo rege venia, aggressus est feria v. idibus Octobris. Cum ad portum Dofrensem* venisset, Willelmum clericum a rege missum offendit, qui eum veluti fugitivum, vel immanis cujusdam sceleris reum, in litore detinuit per multos dies, donec ejus sarcinulas omnes perscrutatus esset. Rebus omnibus revolutis, cum nihil eorum quae perquirebat invenisset; Anselmus demum cum suis abire permissus, Oceani fretum trajecit. Ubi in Galliam appulit, ad sancti Bertini divertit canobium, ibique per quinque dies cum debita reverentia hospitatus est. quo tempore a canonicis S. Audomari ad eorum ecclesiam invitatus, ibidem altare in honorem sancti Laurentii dedicavit. Inde, Francia pertransita, Burgundiam ingressus, occurrente sibi spe praedae provinciae duce, tantam sui venerationem ei concivit, ut, qui archiepiscopum plurimo auro argentoque, ut fama vulgabat, suffarcinatum spoliaturus advenerat, sua omnia ad ejus obsequium praesto esse jussit. Gratiis duci actis, Cluniacum adiit tertio die ante nativitatem Domini: ubi a tota illa congregatione cum summa reverentia & gratu-

ANN. CHR.
1097.

latione acceptus est. Inter ea præmissus ab eo nuntius Lugdunum, Hugoni archiepiscopo, jam dudum amicitia sibi devincto, ipsius adventum significavit. Ille vero magno se hujus videndi desiderio teneri per digniores ex suis familiaribus indicavit, & ut quantocius ad se veniret, exoravit; mandavitque Matisconensi episcopo, ut venienti cum debito honore occurreret, & officiosissime deserviret. quod episcopus diligenter exsecutus est. Ubi vero Lugdunum attigit vir Dei, incredibile dictum est quanta cum veneratione acceptus sit. Illic remorari coactus, tum ob corporis infirmitatem, tum ob insidias, quæ ipsi etiam a religiosi ordinis hominibus in via parabantur, litteras ad summum pontificem scripsit, quibus suas in episcopatu angustias, inutilemque in curandis Angliæ malis operam significabat, & abdicandæ curæ pastoralis facultatem postulabat. Interim rex Willelmus in Anglia, post ejus e regno discessum cuncta quæ illius juris erant, in suum transcripsit dominium, & ea omnia, quæ ab eo statuta vel mutata fuerant, irrita & cassa declaravit. Aliunde, cum fama vulgata esset, Britannia primatem multo auri argentique pondere onustum Romam pergere; Germanici regis & Wibertinae factionis exploratores insidias in via tendunt ad eum comprehendendum. quod multis aliis, qui idem iter tenebant, exitio fuit. Denique langore tantisper sedato, Anselmus Lugduno discessit, & anno sequenti Romam iter profectus est.

LXXIV.
Glannafolium
Casinatus re-
stiturum.
a V. lib. 25.
n. 61.

Ad Urbanum quod attinet, medio mense Martio Terracinae versabatur, cum litem de monasterii Glannafoliensis subjectione, in Turonensi concilio indecisam, tandem in Casinensium gratiam diremit, quibus primum illud nostri Ordinis in Gallia cœnobium, uti a Hadrianus I. & Carolus M. definierant, deinceps subiectum esse voluit. Pontificiarum hac de re litterarum, quas integras in Apologia Missionis S. Mauri in Galliam, a Ruinaro nostro scripta, pag. 142. & seqq. videre licet, partem huc revocare non pigebit.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, reverentissimo & carissimo fratri Oderisio, nostris per Dei gratiam manibus, & in cardinalem S. R. E. sacerdotem, & in abbatem Casinensis monasterii consecrato, ejusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum. Pater & princeps monachice institutionis, gratia & nomine Benedictus, discipulum suum beatissimum Maurum ob religionis studium docendum & augendum in Gallias destinavit, sicut in eorum gestis luce clarius reperimus. qui ad loca destinata perveniens, monasterium, quod Glannafolium dicitur, in Andecavensium diocesi, divina gratia prosequente, construxit, quod Casinensi cœnobio unde prodierat, ipse commisit: ubi cum plurimis virtutum insignibus, cooperante Domino, effulsisset, Bertulfum discipulum suum abbatem substituens, monachis Casinensibus qui una secum venerant, super cum sollicitius invigilare precepit, ne in aliquo a rectitudine regularis tramitis deviares, sicque temporalis vite finem sortitus est, ac sepultus. Post nonnulla igitur annorum curricula, peccatis exigentibus, idem monasterium a Gaidulfo quodam destructum, sed postmodum religiosorum est virorum studio reparatum. Eo itaque tempore venerande memorie Adrianus papa, simul cum Karolo rege Francorum & Patrio Romanorum, presatum monasterium Glannafoliense venerabili Theodemario Casinensi abbati super hac re querimoniam facienti, cognita ratione, restituit, atque auctoritate apostolica confirmavit. Verum quia Dei judicia abyssus multa, jam dictum cœnobium barbarorum incursum vastatum iterum & destructum asseritur. Depopulationis ergo illius barbarice solitudine permanente, illustrium principum studio provisum fuit, quatenus Glannafoliensis locus, monachice tunc quieti incongruus, per Fossatenses monachos disponeretur. Quæ quidem dispositio usque ad tempora nostra immobiliter perduravit. Ceterum cum Fossatensis etiam locus a religionis observatione desisset, Glannafoliensis ecclesia per loci illius prepositos, non tam disposita, quam dissipata diutius videbatur. Contigit autem divina dispositione clementia, cum pro ecclesiasticis causis in Gallias transissemus, nos locum illum cum confratribus nostris episcopis, & Romane ecclesie cardinalibus visitaſse. Fratrum igitur Deo servientium illic, & circumhabitantium nobilium virorum nos turba circumstetit super dissipatione multimoda conquerentium, quæ ab his inferebatur, quorum eos oportuerat industria gubernari. Adjectæ his sunt communis filii nostri Johannis sanctæ Romane ecclesie diaconi cardinalis & vestri Casinensis cœnobii monachi pro parte tua, & venerabilis fratris nostri Goffridi Andecavensis episcopi, & filii nostri Fulconis Andecavensis comitis preces, proprium loco illi abbatem sub ditione Casinensis ecclesie auctoritate sedis apostolicæ restitui postulantium: nec parum in brevi profectus loco eventurum sperabant, & de tricesimo, qui tunc inerat, monachorum nu-

pr...
quem pu.
ferre non va.
& ad suum ep.
cujus capellanus.
Denique consultus
dum monachum sanc.
turam tenebat, abbate.
rebus temporalibus induti
cum Urbanus Theate * mora.
mitate & desolatione, sedis apu.
res ad id tempus non exquisierat.
primus consecratus, baculum past.
quod superiores abbates pro ferula
quam Johannes chronographus in hi

subito interiisse traditur. Qua re perterrita ejus conjux, quædam monasterio restituit, filiumque serio admonuit, ut sacro loco nihil nocimenti inferret. Paruit ille consilio vivente matre: at post ejus obitum, ipsius monitis insuper habitis, patrem suum malitia superasse fertur.

Per id tempus cum Farfense monasterium, in valle positum, jam ruinæ proximum esset, fratribus & plerisque Romanorum magnatibus visum est, ut in ipso monte restitueretur. Horum monitis & adhortationibus acquiescens tandem Berardus^a abbas, constitutum hac de re cum toto conventu edidit, fretus subsidiis nobilium Romanorum, aliorumque fidelium, quibus si id fecerint, remissionem peccatorum & suffragiorum communionem pollicetur. Actum in Farfensi claustrum, anno Domini M^{CC}CVII. indictione v. Subscribunt post Berardum abbatem Romanus prior, aliique monachi fere centum, omnes adjuncto sui ordinis & monachi titulo. Hujus constitutioni occasione usus Berardus, universis monasterii prædiis & hominibus tributum imposuit: at nulla constituti habita ratione, illud in proprios & consanguineorum usus prodegit; nec eo contentus, bona monasterii dilapidare institit. qua re offensus fratres, plerique a loco recesserunt, querelas de tot gravaminibus ad imperatorem & ad Romanorum magnates amicos delaturi: ceteri Dei præpotentis opem & sanctæ Dei-genitricis Mariæ patronæ suæ interventum implorabant. His tandem flexus Berardus, constitutum exsequi in animum induxit, & magnam ecclesiæ fabricam in monte ædificare cœpit, artificibus insistens, ut opus perficere maturarent. Verum occulto Dei judicio inchoatum opus ejus interitus brevi subsecutus abrupit, ut inferius videbimus.

ANN. CHR.
1097.

Farfense monasterium in monte cœptum.
^a V. lib. 67. n. 87.

Insequentem annum millesimum nonagesimum-octavum, in primis insignem, totique non modo sancti Benedicti Ordini, verum etiam ecclesiæ suspiciendum reddidit origo percelebris monasterii Cisterciensis & Ordinis, ex quo tot fructus & ornamenta in nostrum Ordinem & in ecclesiam promanarunt. Primus ejus auctor & institutor fuit S. Rotbertus Molismensis abbas cum viginti amplius sui cœnobii monachis, quorum duo præcipui existere Albericus Molismi prior, & Stephanus cognomento Hardingus, Anglus natione, qui paullo^b ante ad locum, Vivicum nomine, cum aliquot sociis secesserant, sed a Lingonensi episcopo, fratrum flagitatu, Molismum revocati fuerant. Illic numerosus monachorum cœtus erat, quorum alii mediam tenere viam, & regulam cum aliquo temperamento observare volebant: alii ferventiores, quorum e numero Albericus & Stephanus cum Rotberto abbate hac mediocritate nequaquam contenti, ad sublimiora contendebant, & regulam sanctam absque ulla mitigatione tenere decreverant. Verum, eorum absentiam & secessionem, quasi quoddam suæ inertix opprobrium, alii non ferentes, quos verbis non poterant, hos episcopali auctoritate apud se retinebant. Hinc eo magis accendebatur ardor in ferventiorum animis, ignis instar, qui quo magis conclusus, eo vim facit amplius, ut foras erumpat. Ut ergo ab episcopali auctoritate se tutos præstarent, Hugonis archiepiscopi Lugdunensis & sedis apostolicæ legati potestatem episcopali opponere constituunt. Hinc Molismo profecti hoc anno septem viri, scilicet Rotbertus, Albericus, Odo, Johannes, Stephanus, Letaldus, Petrusque, Lugdunum petunt, atque Hugoni archiepiscopo exponunt, se Molismi regularem disciplinam pro modulo instituere conatos fuisse, nec superesse quid ulterius illic faciendum sit, cum nec locus, nec plerorumque mores & ingenia majorem perfectionem patiantur. sui propositi esse, locum quærere servandæ ad amissum regulæ omnino accommodatum, sine indulgentia & laxamento. Orare tantum, ut pio proposito, & divinitus sibi, ut credebant, inspirato, auctoritatis suæ præsidium & favorem impendat. His auditis archiepiscopus non statim acquievit, sed assensum tantisper suspendit, ut illi maturius rem expenderent; ceterum, si eos in proposito constantes fore intelligeret, suum illis auxilium & robur non defuturum. Tali responso læti ad sua redeunt septem viri, quibus complures alii brevi se adjungunt. quod ubi ex eorum litteris Hugo intellexit, eis respondit^c in hunc modum.

ANN. CHR.
1098.
LXX XVI.
Cisterciensis monasterii & ordinis primordia.

^b V. *supra* n. 73.

^c *Exord. mag. Cist. c. 12.*

Hugo Lugdunensis episcopus & apostolica sedis legatus, Roberto Molismensi abbati, & fratribus cum eo secundum regulam S. Benedicti Deo servire cupientibus. Notum sit omnibus de sancte matris ecclesie profectu gaudentibus, vos & quosdam filios vestros, Molismensis cœnobii fratres, Lugduni in nostra presentia adfuisse, ac regulæ beatiissimi Benedicti

nas
Comple-
rret; mox-
um fratribus
it pecora & ani-
otuerunt inveniri,
dēs tyranni adducit,
erculæ illæ mulieres cum
ancti Clementis in vastita-
as velim, si quod postulas ha-
offensam incurreremus. At his
elinquit, quo miseræ matres cum
n Deus inultam sivit. Reversus ad
s., quam de proprio damno, coram
nam opem supplex imploravit. Nec
edictus comes ex præda male parta
a Clemente percussum vociferans,
subito

dicti, quam illuc usque tepide ac negligenter in eodem monasterio tenueratis, artius deinceps ac perfectius inherere velle professos fuisse. Quod quia in loco predicto pluribus impediens causis constat adimpleri non posse; nos utriusque partis saluti, videlicet inde recedentium, ac illic commorantium, providentes, in locum alium, quem vobis divina largitas designaverit, declinare, ibique salubrius ac quietius Domino famulari utile duximus fore. Vobis ergo tunc presentibus, Roberto abbati, fratribus quoque Alberico, Odoni, Johanni, Stephano, Letaldo & Petro; sed & omnibus, quos regulariter & communi consilio vobis sociare decreveritis, hoc sanctum propositum servare ex tunc consulumus, & ut in hoc perseveretis precipimus, & auctoritate apostolica per sigilli nostri impressionem in perpetuum confirmamus.

His acceptis litteris alacres viri piissimi, extemplo ad quaerendum opportunum locum se accingunt: sed, antequam Molifino discederent, Rotbertus abbas fratribus remansuris consilium suum approbare conatus est, ostenso legati apostolici rescripto, quo eis alio secedendi facultas concedebatur. Se quidem ægre ab eis avelli & porro permansurum fuisse, si eos ad majora provehi posse speraret: sed quando ad id se impares esse caufarentur; non gravate ferrent, si hi, qui se ad districtiora calitus vocatos crederent, alio secederent, ut vocationi divinæ obsequerentur. His dictis, abbatia munus abdicavit, fratribusque alterius abbatis eligendi potestatem fecit. Obstupere ad hunc sermonem etiam remissiores, levitatem, inconstantiam, imprudentiam recedentium inculcantes: alii vero, quibus mens sanior, suam ipsi inertiam ac sortem deplorabant, quod optimi patris regimine, piissimorum fratrum consortio, exemploque privandi essent: omnes denique in lacrymas effusi, recedentes socios amplexi sunt & cum dolore amiserunt, quorum praesentiam atque censuram ferre non poterant.

Sic Molifino discedentes generosi athletæ, omnes viginti & unus, ad locum destinatum pergunt, Cistercium antiquitus dictum, locum tunc horroris & vastæ solitudinis, nemoribus ac vepribus obsitum, in Cabilonensi positum dioecesi & in Belnensi comitatu. Pertinebat iste locus ad Rainaldum Belnensem vicecomitem, qui novorum hospitem pietate commotus, domno Rotberto, ejusque fratribus, qui eo regulam S. Benedicti artius ac perfectius observare cupiebant, annuente uxore sua Hodierna filiisque, contulit de praedio suo, quod antiquitus Cistercium vocabatur, quantumcumque ipsis & eorum successoribus Dei famulis conducebat ad monasterium, ejusque officinas construendas, ad arandum quoque & ad omnem usum necessarium. Irriguus est hic locus fluviolo, qui a Fonte sine fundo* (sic vulgus appellat) una leuca a Divione profluens, hoc habet instar miraculi, quod sicca anni tempestate intumescit; contra vero decrevit, minuiturque pluviis caelestibus, qualis quoque fons in majori Cartusia non sine admiratione visitur, quasi uterque documento esset, caelestium gratiarum influxum vix ac ne vix quidem obtineri ac conservari posse cum terrenarum rerum copia, nisi hæc in pios, maxime egentium usus profundatur. Hoc itaque in loco servi Dei consistentes, extemporaneas ex virgultis casas construxere una cum oratorio beatissimæ Virginis Mariæ sacro: ad cujus exemplum ceteræ deinceps ejusdem congregationis ecclesiæ in ipsius Deiparæ honorem Deo consecratæ sunt. Rebus itaque utcumque compositis, Rotbertus omnium consensu abbas electus est, Albericus vero praepositus seu prior, & Stephanus subprior; omnesque stabilitatem in loco promiserunt, in quo regula sine ulla mitigatione ad apicem servaretur. Prima hæc Cisterciensis domus institutio hoc anno facta est XII. kal. Aprilis, sollempni die natalis sancti patris Benedicti, quæ tunc in dominicam palmarum incidebat.

Interim Hugo archiepiscopus legatus illorum solitariorum sanctimoniam commendavit Odoni Burgundia duci, qui eam per se ipse expertus, permutatione cum Rainaldo Belnensi vicecomite facta, reliquum fundi Cistercii servis Dei concessit, & ad fabricam novi monasterii amplissimas contulit suppetias, ob id fundator a posteris habitus. Unde fit, ut Cisterciense monasterium pro insignibus gerat parmam bicolorem, distinctam transversis fasciis, in majori parma inclusam coloris cærulei, aureis liliis gallicis sparsis decoratam, quæ Burgundia ducum antiqua insignia sunt. De hac Cisterciensis domus & congregationis origine apud Cisterciensis Ordinis scriptores, maxime apud Manriquez plura videre licet: quæ deinceps subsecuta sunt, majoris momenti, pro nata occasione persequemur, ne tam illustri Benedictini Ordinis portioni

* Sans-fond.

& ornamento defuisse videamur. Non diu Rotbertum apud Cistercium remorari passi sunt Molifinenses: sed litteris a summo pontifice obtentis eum ad se reverti coegerunt, ut anno sequenti videbimus. Ex his intelligitur, S. Rotbertum non immerito censeri Cisterciensis non tantum monasterii, verum etiam Ordinis fundatorem, quippe qui tum per se, tum per discipulos suos hunc Ordinem instituit, qui etiam Molifinum reversus per totos, quibus superstes fuit, duodecim annos novi illius monasterii incolae consiliis juvit, monitisque ad profectum & perseverantiam animavit.

Lugduni remanserat sub finem anni M. XCVII. Anselmus Cantuariensis archiepiscopus tum ad valetudinem reparandam, tum ad expectandum reditum nuntiorum, quos Romam miserat ad summum pontificem, ut ab eo abdicandi episcopatus facultatem obtineret. Verum illi ex Urbe reversi papæ mandatum ad eum afferunt, ut, omni excusatione remota, quantocius ad ipsum ire pergat. Unde ex languore tantisper recreatus, via periculis nequaquam deterritus vir Dei, ad iter se accingit. Postero itaque anno M. XCVIII. Lugduno discessit tertia feria ante dominicam palmarum, pervenitque subsequenti sabbato ad villam quamdam, quæ Aspera dicitur, in qua cum refectus fuisset, visum est illi magis decere, ut inter monachos, qui in illa villa degebant, quam inter rusticos nocte illa versaretur, tum propter religionem monachici ordinis, tum propter officium imminens noctis & diei. Sed, ne hospites suos nimium gravaret, relictis in diversorio aedibus, ipse cum duobus tantum monachis, Balduino scilicet & Eadmero, qui hæc scripsit, ad monachos illos divertit incognitus, nulla dignitatis nota retenta. Percontantibus illis monachis quo tenderent, responderunt se Romam, si Deus sineret, ire velle. At illi viarum pericula exaggerant, aiuntque Cantuariensem archiepiscopum, quem praesentem non agnoscebant, Urbis adeunda causa Placentiam usque perrexisse, at, intellectis periculis, iter reflexisse Lugdunum, ubi hactenus remoretur. Prudenter, inquit Baldericus: nos vero patris spiritualis iussu adacti, iter nostrum, quoad nobis licebit, Deo duce prosequemur: si non licuerit, salva obedientia revertemur. Celebrato itaque noctis, ipsiusque diei dominicæ officio, in qua natalis dies S. Benedicti incidebat, viæ se reddunt, ac prospero demum itinere Romam perveniunt: ubi a pontifice benigne & honorifice accepti, decem diebus in palatio Lateranensi remanserunt. Interim pontifex litteras scribit ad Willelmum regem Anglorum, ut res Anselmi in regno integras servet: quibus litteris suas quoque ejusdem argumenti Anselmus ipse adjungit.

Præerat tunc temporis Johannes abbas cœnobio Salvatoris, quod prope Telesiam* urbem in Campania-Felice situm est. Is Romanus genere, discendarum litterarum studio jam olim in Franciam accesserat, ibique fama permotus Anselmi, tunc Becci abbatis, monachus illic factus fuerat: sed ab Urbano in Italiam revocatus, prædicti monasterii abbas erat institutus. Hic, audito Anselmum Romæ versari, litteris eum compellavit, ad se ut veniret ad vitandas Romanæ urbis ægritudines, quæ ætatis tempore in Urbe frequentes esse solent. Id placuit summo pontifici, tametsi virum sanctum penes se retinere cuperet; sicque Anselmus locum sibi oblatum petit, ubi à Johanne abbate summo cum honore nec impari lætitia susceptus est, paullo post ob torridos calores ab eo in villam proximam, monti altissimo impositam, deductus, quæ sano aëre prædita erat. Tunc temporis urbs Capuana obsessa erat a Rogerio Apuliae duce, qui Anselmi audita fama, missis nuntiis eum rogavit, ut ad ipsum accederet, de his, quæ salutis suæ conducerent, ab eo informandus. Assensit archiepiscopus, quem incredibili reverentia dux excepit, concessit ei territoriis procul a tumultu bellico, ubi cum suis demoratus est, dum Urbanus illo adventavit.

Apud Æduos mortuus est hoc anno Hagano seu Agano episcopus VII. kal. Julii, eique substitutus Norgaudus, illius ecclesiæ præcentor, cujus electio sine contentione facta non est, adeoque diu protracta, sæpiusque agitata. Ejus causa Æduam sæpe adiit Hugo Flaviniacensis abbas, qui primas partes in illa electione habere debebat; sed tandem ad eam finiendam in sequenti festo ascensionis invitatus, cum externis negotiis esset occupatus, adesse non potuit, unum tamen e suis misit, qui vicem suam suppleret. Facta electione ad sua reversus, electum solus ex abbatibus Lugdunum comitatus est, ut ejus consecrationi interesset. Verum id electi in ipsum rancorem, quem ex ejus absentia conceperat, mitigare non valuit, licet ei apud Coltias*, quæ Flaviniacensium cella erat, in reditu duobus diebus ipsum cum suo comitatu

LXXXVII.
Anselmus archiepiscopus
Romam pergit.Telesiam,
deinde Capuam adit.
* Telesi.LXXXVIII.
Hugonis abbat
discordia
cum episcopo
Æduensi.

* Concher.

ANN. CHR.
1098.

excepisset. Postea idem episcopus, cum Flaviniacum adiisset, illic honorifice susceptus est ab Hugone abbate: sed cum forum venale ante domum episcopalem de more fieret, ejus famuli mercatorum tabulas partim fregerunt, partim asportarunt. Cum locus censualis esset, tabulas ibidem restituerunt censuales, baculos in promptu habentes, ut se adversus insultus tutarentur. Id per insultationem factum reputans episcopus, etsi nullus e suis percussus esset, supra modum excaudit. quod ubi intellexit abbas, cum suis & loci nobilioribus viris fecit quod in se erat, ut eum placaret. Verum non sic mitigatus præful, christianitatem ei abstulit, id est rebus sacris ipsum interdixit, quasi prædicti, ut putabat, insultus auctor exstitisset, eique diem quo Aduæ se sisteret, præfixit, cum eo, ut homines illo duceret. quod se facere non posse respondit, quia nec usus eras ecclesie. Institit abbas, ut episcopus ipsi christianitatem redderet, ac fidei iustiores obtulit: nec sic eam obtinuit. Ivit Aduam ad placitum: sed favorabile iudicium non habuit, per sex dies illic detentus cum multis expensis, centum equos absque famulis ibidem retinere coactus. Quin etiam volebat episcopus interdiceret omnes Flaviniacensium cellas & ecclesias: sed ei obstitit integritas capituli Aduensis. Iterum citatus Aduam abbas, cum illuc proficisci coepisset, viginti-quinque hominibus comitatus, consilio monachorum & nobilium vallatus est ne eo pergeret. Perrexit tamen cum tribus tantum famulis, seque ad capitulum stetit, ubi adfuere præter alios quidam e suis, qui eum accusarent excitatae seditionis; at rejecti accusatores. Rem componere tentarunt Cabilonensis episcopus & præpositus Aduensis hoc pacto, ut abbas per quemdam e suis hominem sacramento probaret, se illius seditionis conscium non fuisse: fecit abbas, nec missam, ut ipse loquitur, obtinuit. Insuper episcopali auctoritate ei præcepit Aduensis, ut fratres Divionenses, qui ad solatium laboris & ordinis custodiam Hugoni dati fuerant, Divionem remitteret, aliosque e suis ejectos domum revocaret, alias nullum in ecclesia officium fieret. quo facto, postera die Romam profectus est, ut nullus esset de missa recipienda, vel fratribus retinendis deprecationis locus. Utrumque præstitit abbas, quod Jarentonis Divionensis abbatis & Flaviniacensium animos offendit, nec sic tamen episcopi gratiam obtinuit. Tandem, cum res longius, absente episcopo, abiret, absolutionem a Lugdunensi archiepiscopo recepit. Duravit hæc controversia a festo apostolorum Petri & Pauli hujus anni usque ad festum S. Nicolai anni sequentis. quo temporis intervallo Hugo septies Aduam ire coactus est. Reverso demum Roma episcopo apud Sedelocum occurrit, a quo benigne exceptus, & osculo donatus est atque gratiis. Inter hæc nihilominus multa in monasterii utilitatem fecit Hugo, & tribus annis non integris solidorum duo millia pro eo contulit, præter solitas fratrum expensas. Non multo post episcopus novas ei lites intentavit. adeo difficile est exasperatos semel, jure an injuria, potentium animos ad concordiam redire.

In his omnibus qualis fuerit Hugonis abbatis animus, pie & diserte explicat ipse, agnoscens in his flagellis medicam Dei miserantis manum, quibus ipsum a rerum prosperarum torpore, quibus indormierat, excitavit. unde sic Deum alloquitur. *Quis enim ego tuus, vel qualis eram? Utrique homo, cui omnia ad votum suspectabant, singula pro voto erant: ut mihi ipsi palam daretur intelligi, si tibi adhæsissem, nec vita remissiori frena laxassem, succedentibus utrimque prosperis rex essem, & vere rex. At sordes mee fœtere fecerunt odorem meum, ut fructus pœnitentiæ darent odorem suum, te illuminante tenebras meas, & emundante conscientiam nostram. Unde non in longum prosperitate malorum meorum frui sum.* Idem auctor deinde commemorat, sibi, cum choro adefset aliquando ad horam tertiam, subrepisse hanc cogitationem, se arborem esse infructuosam, quæ succidi digna esset. Non esse filios sanctorum, qui tenent loca eorum, sed qui eorum opera exercent. Tum sibi voce interna trium datam fuisse optionem, aut famem, qua, populo in mortem ruente, tota pessum daretur abbatia: aut oppressionem vicinorum, ita ut vix superessent terræ habitatores: aut denique persecutionem inimicorum tam gravem, ut nullus ipsum amicum agnosceret. Ad votum illam se obstupuisse dicit, sed tandem se divinæ voluntati totum commisisse; tantum orasse, reservari sibi aliquos amicorum, quorum consiliis protegeretur. nec obtinuisse nisi gratiam patris sui, scilicet Jarentonis abbatis Divionensis, quam etiam novissime habiturus non esset: sed tandem fore ut infamia cessaret, gratia rediret, tribulatio evanesceret, consolatio succresceret. Ceterum totam hanc persecutionem tribuit calumniæ monachorum suorum, quæ pestis ita generali tabe omnia illius temporis monasteria corrupisse dicitur, ut jam pæne nullus sit in eis filius, qui patris

benedictionem mereatur. Quæ inde consecuta sint, inferius videbimus.

Ex eodem Hugone, qui hæc omnia in chronico retulit, discimus, expulso ex Remensi S. Remigii abbacia Rotberto suffectum primo fuisse Burchardum abbatem, alium, ut videtur, ab ejusdem nominis S. Basili abbate, ubi auctor ille agens de concilio Pictaveni post tres annos celebrato, ait, in eo actum esse de expulsiōne abbatis S. Remigii injusta, & Burchardi substitutione illicita. Burchardi tempore, & quidem hoc ipso anno, incendio deformatum fuit S. Remigii monasterium, quod Guido Trimoliensis anno M. C. suis impensis instauravit, ut sequens inscriptio docet. *Anno Domini millesimo nonagesimo-octavo, cum incendio consumptum fuisset magna ex parte monasterium nostrum; ob servatam ecclesiam nostram novam, quæ non multo ante dedicata fuerat a domino papa Leone, & restauratum monasterium sumptibus fortissimi ducis Guidonis Trimoliensis, cognati abbatis nostri, & Ordinis S. Benedicti pii defensoris, reducis ab expugnatione sanctæ Jerusalem, quò navigaverat in auxilium Gottofredi regis; dominus abbas noster, ut singulis sabbatis gratiæ Deo redderentur, hanc Deiparæ virginis effigiem in oratorio novitiorum posuit anno millesimo centesimo.* Abbas iste erat Azenarius, qui in locum Burchardi ipso anno suffectus est. Hæc vero beatæ Mariæ lignea effigies, Christum parvulum in gremio gerens, ad nostrum usque tempus servata est cum præmissa inscriptione in membrana scripta longe post annum, ut videtur, millesimum centesimum, quo tempore Guido dux Trimoliensis dictus non fuisset.

Amoto a Centulensi abbacia Gervino Ambianensi episcopo, suffectus est hoc anno in ejus locum Anscherus ejus loci monachus, genere nobilis, cujus pater Walterius, cognomento Senioratus seu Seniorator, vicini prædii dominus erat, quod ob castellum illic constructum Firmitatis seu Feritatis nomen accepit. Primo suæ præfecturæ anno Anscherus omnes monasterii sui chartas, quæ post varias loci clades superfuerant, recensuit, ut in Appendice videre licet. Idem librum de miraculis S. Angilberti composuit, obtulitque cum ejus vita Radulfo Remorum archiepiscopo, ut ejusdem sancti corpus e tumulo levaretur. Multa alia ab eodem abbate facta, in carmine relata, cujus auctorem esse non dubito Hariulfum S. Richerii monachum & Aldenborgensem abbatem, cujus chronicon in Anscherō definit. Hoc carmen in Appendice videre licet. Plura de Anscherō inferius.

In monasterio S. Michaëlis ad Mosam ad hoc usque tempus is mos obtinuerat, ut defunctorum monachorum corpora ad Vetus-monasterium, una amplius leuca distantia a novo, humanda deferrentur. quod cum valde onerosum esset, ac disciplina regulari contrarium; Udalricus abbas Urbanum litteris interpellavit, ut in novo monasterio sepelirentur. In his litteris Udalricus pontifici testatur, se cum illo in Christo diligere quod diligit, respuere quod respuit, denique se cruciari in quocumque pro Christo cruciatur. Unde & pravitate erroris tyranni Heinrichi, ejusque sequacium se respuere: qua in re paucos in sua patria socios habeant. Omnes quippe, qui Urbani præceptis hæcenus obedire videbantur, metu persecutionis ad tyranni communionem defecisse. *Nos autem, inquit, quoniam te verba vita habere cognovimus, tecum in terra laboriose vivere, vel gloriose mori non abhorremus.* His præmissis exponit, jam a longo tempore consuetudinem apud ipsos inolevisse, quæ valde sibi onerosa, frequenter subvertendæ religionis occasionem generaverit, dum mortuorum suorum corpora ad quamdam cellulam suam, Vetus-monasterium dictam, a cœnobio longe miliario disjunctam, humanda efferuntur non sine gravi labore, sive per fervorem ætatis, sive in hieme per varias aëris inæqualitates, non sine religionis detrimento. Porro sanctitati suæ notum esse, quam sit utile servis Dei septa monasterii frequenter exire, seculares personas obviam habere, locum verbositatis & scurrilitatis invenire. Quapropter religiosi abbatibus sui ordinis visum esse, ut circa novi monasterii ecclesiam fratrum sepultura deinceps constituatur. Licet vero id ab episcopo concedi posse dicatur, se tamen absque pontificis auctoritate facere noluisse. quod sibi per apostolicas litteras vel per sigillum concedi precatur. Supplicanti annuit pontifex apostolico rescripto, vii. kal. Aprilis hujus anni dato, in quo Udalrico gratias agit, quod venerabilibus fratribus & coabbatibus, Rodulfo scilicet S. Vitoni apud Viridunum, & Lanzoni S. Vincentii Mettensis, fraternæ caritatis sinum expandat, & persecutionis æstu laborantes suæ quietis umbraculo protegat, uti eorum relatu accepit. Itaque ab eo tempore fratrum sepultura fieri desiit in Veteri monasterio, quod modo prædium est novi monasterii.

ANN. CHR.
1098
LXXIX.
S. Remigii
combustum
monasterium.Anscherus
Centulensis ab-
bas.
a supra n. 24.
* 14. Fenté.XC.
S. Michaëlis
ad Mosam cœ-
meterium.b Baluz.
Miscell. no. 4.
cap. 452. &
p. 99.

ANN. CHR.
1098.
XCI.
S. Quintini de
Monte abba-
tes.
a supra n. 9.

Superstes fuit ad hunc annum Godefridus, Montis-S. Quintini prope Perronam abbas, pietate insignis, quo anno altare de Bus a Manasse Cameracensi antistite obtinuit, anno abbatialis sui regiminis quadagesimo, ut ex dictis colligitur. In necrologio monasterii obiisse dicitur VII. kal. Martii hoc ipso anno, haud scio an secundum veterem calculum. Necrologii hæc verba sunt. VII. kal. Martii obiit dominus abbas Godefridus hujus congregationis, M. XCVIII. incarnationis Christi anno, vir nobilissimus & litteris peritus, omnique religione adornatus. & in necrologio S. Agerici Verdumensis, VIII. kal. Martii Godefridus abbas S. Quintini, monachus S. Agerici. Henricus ejus successor, ab instaurato monasterio abbas quintus, Henrici nobilissimi viri & Gerbergæ matronæ filius dicitur, qui disciplinam regularem, ab antecessore suo institutam, accurate observari curavit, monasterii prædones acriter insectatus est, multasque a Romanis pontificibus, regibus, & episcopis litteras suo monasterio obtinuit. Inter alios Baldricus Noviomensis antistes videns in monasterio sancti Quintini de Monte honestam monachorum vitam & Deo dignam conversationem, eis remisit personatum aliquot altarium, ut ex ejus charta patet, data Noviomiano MCII. Hanc de eorum honestate morum opinionem in tota Remensi provincia invaluisse discimus ex bulla Paschalis II. data Laterani die XVII. kal. Maii anno MCVI. sic enim pontifex in ea Henricum abbatem alloquitur: *Commendat devotionem tuam suggestio venerabilium fratrum atque cœpiscoporum nostrorum, Manassis Remensis & Baldrici Noviomensis, cui se copulavit petio etiam filii nostri Roberti Peronensis & uxoris ejus Adelidis, per assensum sive præceptum Viromandensis comitis Adila, & ejus filiorum Radulphi atque Henrici, quorum dignitati Peronensis honoris possessio attinet, per assensum etiam Philippi Francorum regis & ejus filii Lhudovici, quem Viromandensis comitatus contingit.*

XCII.
Vindocinenses
a comite ve-
xati.

Goffridus Vindocinensis eo tempore multas vexationes passus est a Goffrido de Prulliaco Vindocinensi comite, qui plurimas consuetudines ab hominibus opidi Vindocinensis injuste exigebat. Res eo usque processit, ut abbas monasterium deserere coactus sit, & ad Ivonem Carnutensem episcopum refugere, qui omnem honorem, id est comitatum Vindocinensem interdicto supposuit. Inter hæc quidam monachus, Daniel nomine, e congregatione Vindocinensi fugiendo discessit, & quidquid in quadam obedientia, ad quam missus fuerat, invenire potuit, secum asportavit. Hic, comperta comitis cum abbate discordia, Vindocinum adiit, & quidquid contra domnum abbatem comminisci potuit, comiti & comitissæ, aliisque omnibus, quos illi adversari noverat, temere effudit. In his seditiosus ille monachus Goffridum abbatem infamavit apud Ivonem episcopum, quasi Danielelem, tam contumeliis verborum, quam injuriis verberum affecisset; talisque existeret in omnes, aut pæne omnes, cui criminationi nimium credulus Ivo, Goffridum admonuit, ut zelum suum ita moderaretur, ut nec tumori parceret, nec in sanas partes ferrum mitteret, & quos corripere, cum caritate corripere. Verum brevi patuit, qualis esset illius monachi impudentia; ille quippe comitem cum turba multa secularium in capitulum adduxit, & locum, quem ante diripuerat, sibi vindicavit, seque ita contra suum abbatem armavit, ut, quodam fratre ex illa obedientia expulso, per violentiam comitis eam sibi arriperet. Tandem vero, cum Deus tantæ discordiæ finem imponere vellet, comitissam induxit, ut ad urbem Turonum proficisceretur: ubi pacem & concordiam coram Ivone episcopo fecit, fide data, se nullum deinceps damnum abbati illaturam.

Comitis satisfactio.

Non multo post comes ipse, auctoritate Johannis & Benedicti S. R. E. legatorum constrictus, nudis pedibus cum quibusdam suis, qui cum eo capitulum violenter intraverant, prostravit se ante altare dominicum, & domni abbatis pedibus, ibique promisit coram Deo & sanctis ejus, se numquam deinceps personæ domini abbatis, vel cujuslibet monachi sui damnum ullum illaturum. Tum quatuor denarios super caput suum posuit, quos inde super altare cum quodam cultello misit: quatinus non solum præsentibus, verum etiam homines post futuri, quam firmiter hoc actum fuerit, plenius agnoscere possent. Cum vero prædictus Daniel fugitivus patrocínio sic destitutus esset, a domno abbate indulgentiam petiit, obtinuitque: sed, ne ejus rebellio inulta remaneret, hanc in eum sententiam in capitulo protulit, ut nulla in posterum obedientia vel cella ei committeretur, & infamis semper haberetur.

XCIII.
Goffridi abba-
tis egregia mo-
nita & facta.

Ex variis cellis, quæ Vindocinensibus subiacebant, una erat beatæ Mariæ de Castello, quilocus est diocesis Andecavensis in confinio Turonum, Castellum Andecavorum vulgo appellatus. Illic debebant quidam fratres sub Guillelmo priore,

ANN. CHR.
1098.
a Gaufrido.
lib. 4. ep. 41.

quorum unus, Bernardus nomine, ob errata nescio quæ a Goffrido abbate Vindocinum cum priore citatus est. Respondit prior, Bernardum venire non posse. Ad hæc Goffridus: *Si venire non potest, inquit, deferri potest; præcepitque priori auctoritate sanctæ Regule, ut intra quatuor dies post acceptas litteras, ad se veniret, & Bernardum, si equitare non posset, afferri faceret. Si vero aliter feceris, ait, & te perpetue infamiae nota damnamus, & Bernardum ita excommunicamus, ut nec communionem percipiat vivus, nec sepulturam defunctus.*

In alia epistola b Goffridus eundem Guillelmum ejusque fratres admonet se relatu accepisse, quod contra regulam, quam coram Deo & sanctis ejus se observaturos promiserant, carnes sollemniter & generaliter comedant. quod si ita sit, eorum inemperantiæ se vehementer condolare dicit, & ne ulterius fiat, regulæ auctoritate eis prohibet. quippe *carnis comestio, sicut monachis pro corporis infirmitate conceditur, ita eis in carnis voluptate negatur. Infirmi, etiam si a carne penitus abstinerent, non propter hoc regulam violarent. Carnibus namque vesci in regula non est præceptum monachis infirmis, sed permissum. Sed quia paucorum, vel nullorum istam virtutem esse cognoscimus, ut videlicet a carne omnino abstineant; cum alicui carnem comedendam tribuimus, rationabilis est consideranda necessitas, non carne carnis nutrienda cupiditas.*

In sequenti epistola c eisdem admonet, ut a sæcularium hominum, & quod periculosus est, mulierum frequentia, qua eos delectari ipsi nuntiatum fuerat, omnino caveant, ne forte ordini suo, quod absit, accersant infamiam, & se contra eos ad id puniendum provocent. Huic epistolæ affinis est alia d ejusdem auctoris ad Bernerium priorem cellæ Credonensis, quem graviter objurgat, quod infame peccatum præpositi sui ipsi non indicaverit: præcipitque, ut *camerulam illam, in qua fordidus ille scelus commiserat, quantocius destruat, eumque a claustris & curte sancti Clementis, qui loci patronus erat, extraneum faciat. quod quamdiu exsequi distulerit, tamdiu ab introitu sanctæ ecclesiæ ipse excludatur. Haud scio cujus cellæ prior fuerit Andreas ille, quem etiam e arguit, quod generalem seu communem refectorii panem & vinum respuat, & alium sibi panem, aliudque vinum a cellerario sibi dari procuret. quod emendari jubet Goffridus, si res ita habeat, ne fratribus sibi commissis scandali, vel murmuris justam occasionem præbeat. Hæc minutiora forte nonnullis videbuntur, sed ab instituto nostro haud aliena, nec leviter a superioribus animadvertenda.*

Cum ante duos annos Urbanus papa basilicam monasterii sancti Nicolai Andecavensis dedicasset, Fulco junior, Andecavorum comes, Rechinus cognomento, filvum Catiam, sicut Brionellus eam dividit, sancti Nicolai monachis f contulit cum pro se, tum pro animabus propinquorum suorum, in primis Fulconis avunculi & Gaufridi Martelli patris sui, qui ipsum nutrierat, & a quo comitatum habuerat. In hujus vero donationis memoriam sanctæ crucis signum chartæ hac de re scriptæ apposuit in capitulo sancti Nicolai, coram Lamberto abbate qui recens Natali successerat, & coram ejus monachis ac multis optimatibus; eandemque chartam super altare sancti Nicolai posuit cum cultello Roberti monachi, quem ibidem fregit, ut sic hac possessione se se exuere testaretur. De hac silva litem sancti Nicolai monachis postea intentarunt S. Albini cenobitæ, quæ hoc anno M. XCVIII. composita fuit in placito, pridie idus Martii, indictione VI. celebrato in ædibus episcopalibus: ubi Girardo sancti Albini, & Lamberto sancti Nicolai abbatibus dati sunt judices Gaufridus episcopus Andecavensis, Hildebertus Cenomannensis, & Marbodus Redonensis; necnon Bernardus abbas Majoris-monasterii, Willelmus sancti Florentii, Ebrardus sancti Carileffi, & Bernardus sancti Sergii abbates. Aderant quoque comes Fulco, ejusque filius Gaufridus.

Habitu est Burdegalæ hoc anno concilium, præfidente Amato Burdegalensi archiepiscopo & legato, cui adfuerunt Raimundus Aufcensium archiepiscopus, Rolandus episcopus Dolensis, Simon Aginnensis, & Rainaldus Petragoricensis episcopi cum suis abbatibus & canonicis. Hujus concilii notitiam habemus ex synodicis ejus litteris, in quibus Aufcillus abbas sancti Johannis Angeriensis & Garnerius abbas sancti Maxentii disceptarunt de ecclesia sancti Petri Marestasii*, sita prope Mastacium* castrum in diocesi Santonenfi, quam Ramnulfus Santonum episcopus, ejusque capitulum, cujus erat censualis & propria, Angeriensis monasterio contulerant. quæ ecclesia, eodem Ramnulfus episcopo ejusque canonicis agentibus, Ange-

b ibid. ep. 41.

c ibid. ep. 43.

d ibid. ep. 44.

e ibid. ep. 38.

XCIV.
Placitum pro
S. Nicolao
apud Andeca-
vos.
f Hist. S. Ni-
colai p. 30.

XCXV.
Burdegalense
concilium.

* Marestasii
in Viennæ
* Mastacii.

ANN. CHR.
1098.

riacensibus adjudicata fuit hoc anno, indictione vi. iiii. nonas Octobris, Urbani papæ anno xi. ex quibus præcisè tempus habiti concilii facile intelligitur. Verum nec sic penitus sopita fuit hæc controversia, quæ post annos sex denuo in concilio Pictavensi agitata est.

XCVI.
Vaurensis ec-
clesia Tome-
riensi unita.
a lib. 15.
n. 13.

Egimus in primo volumine ^a de Vaurensi monasterio, quod a sancto Alano episcopo primitus conditum tradunt. Ejus ecclesia sæculo undecimo fere destructa erat, quam Isarnus Tolosæ episcopus, in cujus diocesi tunc posita erat, nunc episcopalis sedes, Frotardo abbati sancti Pontii Tomeriarum instaurandam commisit. Exstant hac de re ipsius Isarni litteræ apud Catellum in libro secundo historiæ Occitanie

* V. Agout.

capite ii. quibus Isarnus episcopus ejusque fratres ac nepotes testantur, se donare ecclesiam sancti Elani (ita scribunt) quæ est sita in pago Tolosano secus litus Agoti * fluvii, cum omni jure ecclesiastico, Deo & sanctæ Dei-genitrici Mariæ, sanctoque martyri Pontio, & domno abbati Frotardo Tomerensis cœnobii, quod est situm in pago Narbonensi, ejusque successoribus, necnon monachis ejusdem cœnobii. Hanc vero donationem eo pacto faciunt, ut prædicta sancti Elani ecclesia, quæ olim a fidelibus constructa fuerat, & tunc per negligentiam destructa, instaretur juxta castrum, quod est situm in allodio sancti Elani, & in parochia ejusdem ecclesiæ. Actum anno M XCVIII. feria v. mensis Augusti. Ab eo tempore hæc ecclesia cella fuit sancti Pontii Tomerensis. Non diu post hanc donationem superstes fuit Frotardus abbas: cujus successor Petro Bernardus vicecomes sancto Pontio ecclesiam de Salleyras anno sequenti dedit; & anno M C III. Aimericus vicecomes Narbonensis, ejusque conjux Maralda cum filiis suis, donationes ab antecessoribus suis factas confirmarunt, approbantibus Bertrando archiepiscopo, Bernardo vicecomite de Minerba & aliis. Eidem Petro Bertrandus archiepiscopus abbatiam sancti Aniani * ad Vernodubrum instaurandam commisit. Haud scio an proximus Petri abbatis successor fuerit Raimundus, qui anno M C LXXVI. concilio apud Vaurum contra Albigenses habito interfuit.

* S. Chinien
sur Vernodubrum.XCVII.
Anselmus cum
Urano Aver-
se.
b num. 83.

Dum Rogerius dux Apulie Capuam obsideret, essetque cum eo Anselmus archiepiscopus Cantuariensis, ut superius ^b dictum est, illuc etiam autumno insequente accessit Urbanus papa, cujus una cum Anselmo familia esse videbatur. Interim nullum non movebat lapidem Willelmus Angliæ rex, quo Anselmum non modo pontifici, sed etiam sæculi principibus invisum, qua litteris, qua legationibus, redderet. Verum, nihil ex his Anselmi opinioni detractum: immo Rogerius multis precibus eum apud se retinere conatus est, dignitatibus quibuslibet ei oblati. Obsidione soluta, vir Dei cum papa profectus est ad urbem Averfanam, ubi in abbacia sancti Laurentii hospitatus, satis egit apud pontificem, ut episcopali munere absolveretur, in quo suam operam fere infructuosam esse noverat. At preces rejecit pontifex. Nondum cædes, nondum vulnera eum passum esse, & jam dominici oculis curam velle abjicere. Non decere hæc tantum virum, non decere Anselmum. Tantum abesse ut dimissionem petenti assentiri velit, ut contra ex obedientia vice beati Petri ipsi præcipiat, ne curam Anglici regni abjiciat. Ad hæc Anselmus: non cædes, non vulnera, non denique mortem ipsam, si sua se conscientia non fallat, pro Christi ovibus subterfugere. at, ne quid de rege dicat, quem sibi infestum esse norunt omnes; illi ipsi, quos oves; ipsi episcopi quos adjuutores habere deberet, nihil non agunt, ut justitiæ obtentu injuriam committant, scilicet obedientiæ beati Petri abrenuntiando, ne fidem regi terreno violare videantur. Quid inter hæc faceret? Reponit pontifex, ratione niti ea quæ ille dicebat: sed ne ejus causam non curare videatur, ad concilium se sistat, quod apud Barium coram sancti Nicolai corpore kalendis Octobris celebrare constituerat, ut, quid de rege Angliæ ejusque similibus, qui contra ecclesiæ libertatem se erigunt, statuendum sit, præsens discat.

XCVIII.
Barenfi in con-
cilio Græcos
refellit.

Cum tempus instaret concilii, Barium cum pontifice profectus est Anselmus. Adfuere quoque concilio Græci, a quibus quæstio de processione Spiritus sancti mota est. His satisfacere tentavit pontifex, prolatis testimoniis, maxime ex epistola, quam olim Anselmus hoc de argumento scripserat. Verum urgentibus nihilo minus Græcis, imperato silentio, pontifex alta voce dixit: *Pater & magister Anselme, Anglorum archiepiscope, ubi es? Mox præsto fuit Anselmus, qui inter primos concilii patres sedebat, & ad ejus pedes Eadmerus, qui hæc refert. Tum pontifex ad eum: Cur agis? cur files? accede huc, & pugna pro matre ecclesia. Ad hoc enim divinitus huc missus*

ANN. CHR.
1098.

missus es. Illo autem ad respondendum parato, nonnullis satius visum fuit, ut in crastinum concertatio differretur. quod tanto argumentorum pondere, tanta loquendi vi & efficacia præstitit, ut nemo esset, qui adversariorum objectionibus omnino satisfactum esse non fateretur. Ubi finem dicendi fecit, conversus ad eum pontifex, inquit: *Benedictum sit cor & sensus tuus, & os & sermo oris tui sit benedictus.* Totam hanc disputationem litteris mandavit Anselmus in libro de processione Spiritus sancti.

His finitis, actum est de Willelmo Anglorum rege, deque oppressione ecclesiarum & injuriis Anselmo illatis: de quibus sæpius a pontifice admonitus rex non tamen respiciisset. Omnium sententia fuit, ut anathematis gladio feriretur. Verum Anselmus, flexis coram pontifice genibus, intercessit ne id fieret. quod omnium in se amorem & admirationem auxit. Hujus concilii ordinem & confessum Eadmerus, ut erat a puero rerum ecclesiasticarum studiosissimus, accurate se observasse ait; in his insolitum sibi visum, quod archiepiscopus Beneventanus cappa præ ceteris pretiosiori uteretur, cum papa ipse non cappa, sed casula & pallio amictus concilio præsideret. Tum ipsi in mentem venisse, quod puer a senioribus ecclesiæ suæ, scilicet Cantuariensis, acceperat: scilicet archiepiscopum quemdam Beneventanum, fame in Italiæ partibus grassante, in Angliam venisse cum brachio sancti Bartholomæi, Cnuti regis tempore, & ab Imma regina copiosa eleemosynarum largitate donatum fuisse: cui prædictus archiepiscopus illud brachii sancti Bartholomæi in grati animi signum donaverit, præstito prius de ejus veritate sacramento super Christi Domini corpore sacrisque reliquiis; & pretiosam illam cappam accepisse ab ipsa regina, quæ os illud Cantuariensi ecclesiæ concesserit. *Illis quippe diebus*, inquit Eadmerus, *hic mos* Anglis erat *patrocinia* seu reliquias sanctorum omnibus sæculi rebus anteferre.

Romæ pro eo
acta.

Finito concilio, ex urbe Bario pontifex Romam revertit, & cum eo Anselmus sub finem mensis Novembris. Tunc illuc advenit Willelmus ille, qui Anselmo ex Anglia discessuro occurrit, missus a rege ad papam, ut ejus pro Anselmo litteris responderet. Responsonis hæc summa erat, immerito de rege queri archiepiscopum, cum ei de regno discedere volenti a rege intimatum sit, si e regno exiret, archiepiscopatum in regis dominium transiturum. Ergone, inquit pontifex, quia eo tantum animo discessit, ut sanctam matrem omnium ecclesiam Romanam visitaret, suis omnibus spoliari debuit? Quis umquam tale quid audivit? Id vero adeo iniquum & injustum est, ut, nisi ante concilium, quod tertia paschæ hebdomada celebraturus sum, archiepiscopo ablata restituerit, noverit se anathematis sententia, quam meruit, in concilio ferendum. Nec plura legatus, qui secretiora ad privatum colloquium reservavit. Interim aulae principes tum donis, tum verbis ad fallendum compositis pertentavit, ut per eos Urbanus ad inducias regi dandas saltem ad festum sancti Michaëlis anni insequentis induceretur; idque pro voto successit: certe nec facile recusari poterat, ut sufficiens tempus ad informandum regem, & responsum ab eo recipiendum haberetur. Verum ad id tempus Urbanus non pervenit, sub finem Julii præcedentis extinctus. Acta sunt hæc in ipsis sollempniis nativitatis Christi Domini, teste Eadmero.

Gravis & diutina ad id tempus controversia excitata fuit Casinenses inter & abbatissam beatæ Mariæ de Cingla, quam Casinenses ex illa cella, ejusque sanctimonialia expulerant. Hæc cella primitus Casinatibus concessa fuerat, eorumque dein permisso sanctimonialia cum abbatissa illic instituta: quæ cum forte Casinatum jugum excutere vellent, inde ab eis expulsæ sunt, agente Rotberto comite, qui eandem cellam Oderisio Casini abbati restituit. Querelas hac de re abbatissa pertulit ad Urbanum, qui ei ante causæ discussionem hanc cellam restituit. Post accuratum rei examen prædictam cellam pontifex Oderisio demum adjudicavit, sed ea lege, ut semper illic ancillarum Dei congregatio remaneret. Datum Romæ vi. idus Decembris hoc anno, indictione vii. Eidem Oderisio tunc quoque asserta subjectio Beneventani sanctæ Sophiæ monasterii, quam ejus loci abbas detrectabat. Utriusque judicii litteras videre licet in Appendice.

Cingla &
S. Sophie mo-
nasteria Casi-
natibus asserta.

Dum pontifex Romæ versaretur, ipsum adiit Goffridus Vindocinensis abbas, & ab eo monasterii sui privilegiorum confirmationem obtinuit. Ex his unum rescriptum ad Vindocinenses ipse Goffridus refert in epistola ^a ad Ivonem Carnutensem episcopum, quo in rescripto Urbanus improbat Ivoni episcopo factam a Gof-

XCIX.
Vindocinen-
sum aliorum-
que privilegia.
^a Goffrid.
lib. 2. ep. 27.

ANN. CHR.
1098.
a Goffrid. lib.
1. ep. 27.

b Marca
Hisp. p. 1103.
c ibid. p. 1105.

C.
Bernardus ab-
bas Majoris-
monasterii
exagitatus.

d V. lib. 67.
n. 101.

e Ivo ep. 73.

f lib. 49.
n. 111.

CI.
Padolironen-
ses abbates.

g Hist. Pa-
dolir. probat.
p. 45.

h Bibl. Cim.
p. 1405.

Gaufredus
Mala-terra
monachus &
historicus.

* ed. male
agonem.

i V. lib. 68.
n. 26.

frido abbate professionem, quam nullam & irritam esse decernit. Huc referenda videtur ejusdem Goffridi epistola ^a ad Hugonem Lugdunensem archiepiscopum, in qua gratis se notari dicit, quasi Gaufridum Andecavorum episcopum apud pontificem, dum Romæ esset, accusasset. Et quidem Gaufridus ille, agente Urbano, postea episcopatu cessit, & Cluniacensis monachus factus est. Tunc temporis Berengarius abbas monasterii sancti Cucuphatis prope Barcinonem, quod Octavien^b dicitur, amplissimum suo monasterio privilegium obtinuit, datum hoc anno, prima die Decembris. Ipso anno Fulco Barcinonensis episcopus & comes Conchen^c sanctæ Fidis monasterio, cui tunc Bego abbas præerat, ecclesiam quamdam tribuit, eodemque anno Pontius episcopus Rotensis ecclesiam sancti Justi de Miliare Rodensi sancti Petri monasterio, & Regimundo abbati, ejusque monachis contulit.

Sub id tempus novas a fratribus procellas sustinuit Bernardus Majoris-monasterii abbas, eo prætextu, quod ab eo, qui excommunicatus esse dicebatur, benedictionem accepisset, & subjectionem metropolitanæ sedis ante benedictionem promississet. Jam quidem ea de re, jure an injuria, culpatus fuerat; ideoque pastorem curam deposuisset, nisi Urbani papæ intercessisset auctoritas ^d, qui defectus ejusmodi, si qui fuissent, purgavit. Verum, ut sunt irrequieti monachorum animi, præsertim erga prælatos, qui disciplinæ severitatem ab eis exigunt; novas ea de re turbas denuo passus est Bernardus. quod cum rescivisset Ivo episcopus litteris ^e ad eum scriptis significavit, fratres illos fortasse habere zelum Dei, sed non secundum scientiam; putantes quod promotionem abbatis faciat episcopalis benedictio, & non potius fratrum communis electio: cum tamen ipsam benedictionem conferat Dominus, non secundum meritum dantis, sed secundum fidem & puritatem benedictionem accipientis. Adeoque non disceptandum de benedictione abbatis a quocumque episcopo eam fuerit consecutus: in qua nec sit manus impositio, nec consecratio, sed simplex oratio; in qua accepta vel non accepta salus subditorum nec minuitur, nec augetur. Legimus tamen complura privilegia summorum pontificum pro monasteriis, quorum abbates a schismaticis ordinari vetant. Nec absolute valet in hac causa, quod subdit Ivo de professione abbatum, quam sedi metropolitanæ deberi contendit. Id enim ad summum habet locum in monasteriis non exemptis; secus in exemptis, quale erat Majus-monasterium, de quo agebatur. Plura hoc de argumento alias ^f diximus. Bernardus abbas altero abhinc anno decessit.

In Italia hoc tempore ad meliorem vitam transit Willhelmus Padolironensis abbas. Eo mortuo, cœnobium illud Cluniacenses ritus accepit sub Alberico abbate ordine Cluniacensi. Is Padolironense monasterium apostolicæ sedis tutelæ ac protectioni submisit sub Urbano II. qui locum ab omni laica & ecclesiastica potestate exemptum. Id testatum facit Urbanus ipse in litteris ^g ad Mathildem comitissam, quibus eam hortatur, ut sancti Floriani ecclesiam, a Bonifacio ejus patre monasterii fundatore, ei concessam, & a monachis regi solitam, per Mantuanum episcopum, qui eam Padolironensibus abstulerat, restitui curet, ut ne monasterium, quod suum vocat, ullam imminutionem sub sua ditione patiatur. Non exstat ullum aliud Urbani diploma, quo Padolironense monasterium Cluniacensi subjiatur. Id a Gelasio pontifice factum tradit Innocentius II. in litteris ^h, quibus litem componit ortam Cluniacenses inter & Padolironenses, qui obedientiam & reverentiam Cluniacensi abbati tunc denegabant, ejusque jurisdictioni se subtrahere moliebantur, quos Innocentius repressit, ut S. Bernardus in epistola ^{cl}. testatur.

Definit in hoc anno historia Gaufridi Mala-terræ monachi, qui res a Rotberto Wiscardo & Rogerio ejus fratre in Apulia & Sicilia gestas quatuor libris accurate perscripsit. Hos autem libros Catanensi episcopo inscripsit in hunc modum: *Beate memorie Georgio Catanensi episcopo frater Gaufridus, ab antecessoribus Mala-terra agnomem* trahens, infelici cursu cum Martha habito, ad felicitatem quietis Maria cum Lazaro fratre resuscitari.* Ubi primo advertas, quod jam sæpe observatum, beata memorie elogium homini viventi tribui. Hunc Georgium Catanensem episcopum hoc tempore non habet Rocchus Pirrus in notitia Catanensium episcoporum, sed Angerium, quem hoc loco in editis restituendum puto. Fuit Angerius ⁱ Britannus nostri Ordinis monachus, uti & Mauricius, qui ei anno ^{m c xxiv}. in episcopatu successit. Id recte quadrat his verbis, quibus episcopum Catanensem ita compellat Gaufridus. *Quando quidem, sanctissime pater, quadam peculiari familiaritate a ceteris episcopis,*

qui, quantum ad habitum, alterius institutionis esse præfigurantur, habitu religionis, quo concingimur, quamvis indignus, vobis me uniri cognosco, peculiari etiam spe a ceteris de vobis præsumens fruor, & vos mihi in omnibus negotiis tutorem exposco. Ex quibus manifestum est, episcopum illum & Gaufridum, ejusdem habitus & propositi fuisse. Illius patrocinio se defendi postulat Gaufridus tum adversus æmulos, tum erga principem, scilicet Rotbertum, cujus mandato hanc historiam plano sermone scribere aggressus erat. Is se a transmontanis partibus in illas partes profectum, noviter Apulum, vel certe Siculum esse dicit. Vossius eum Hispanum vocat. Ejus historiam cum alia Alexandri Telefina abbatis Hieronymus Surita anno ^{m d lxxiix}. typis vulgavit, eamque summo viro Antonio Augustino archiepiscopo Tarraconensi dicavit, non offensus impolita illorum historicorum oratione, ratus verborum jacturam tolerabilem esse; cognitionis vero rerum, causarum & eventorum, quæ ex illis auctoribus percipitur, inestimabilem.

ANN. CHR.
1098.

ANN. CHR.
1099.
CII.
Post concilium
Romanum
Anselmus
Lugdunum
redit.

Insequens annus millesimus nonagesimus-nonus magnum toti orbi christiano gaudium ob expugnatam Jerosolimam attulit; maximum Urbano sacræ expeditionis auctori allaturus, nisi mors tanti gaudii usuram ei præripuisset. Hic ad tertiam post pascha hebdomadam concilium Romæ celebrandum indixerat, ut illam expeditionem denuo confirmaret; statueratque in eo agere de Anselmi causa adversus Willhelmum Angliæ regem: at regis legatus inducias ad festum sancti Michaelis, ut supra diximus, impetravit, ad quod tempus pontifex non pervenit. Cum nihil auxilii ex hoc speraret archiepiscopus, discedendi veniam a pontifice petiit: at eum pontifex Romæ ad tempus concilii remorari jussit. Cum ad illud ventum est, episcopis, qui ex Italia & Gallia venerant, suas de more sedes sibi vindicantibus, cum nemo illic esset, qui archiepiscopum ullum Cantuariensem Romano concilio interfuisse vel vidisset, vel audivisset; adeoque qui sciret, quo in loco Anselmus sedere deberet, papæ jussu in corona sedes illi posita est, ut scribit Eadmerus. Statutis in illo concilio editis, tum contra Guibertinos, tum contra laicas investituras, Reingero Luccensi episcopo, sonoræ vocis homini, a pontifice mandatum est, ut in medio ceteris eminentior staret, alta voce decreta lecturus. Paruit ille jubentis imperio: at, nonnullis lectis capitulis, vultu, voce ac gestu mutatis, oculis ad adstantes conversis, exulcerati animi dolorem premere non valens, lectionis ferie interrupta, non ab alio quoquam impulsus, sponte in hæc verba prorupit: Quid facimus? reverendissimi patres. Præceptis subditos oneramus, & iniquis tyrannorum vexationibus non occurrimus: Querelæ de oppressionibus ecclesiarum & ecclesiasticarum personarum ad hanc sedem referuntur in dies, & ab ea, tamquam ab omnium capite, consilia & auxilia requiruntur: sed quo effectu? heu totus orbis christianus novit & ingemiscit. En vobis ante oculos e remotissimis partibus ejus rei testis unus, modestus ac silens, cujus silentium, quavis voce altius clamat: cujus humilitas & patientia quo magis oppressa, eo sublimior est apud Deum, & in nos efficacior. Ille, inquam, quam atrocissime vexatus, tam injustissime suis omnibus spoliatus huc refugit, sedis apostolicæ opem efflagitans. Jam annus secundus est ex quo huc venit: sed quid hucusque præsidii invenit? Si virum, de quo loquor, ignoratis, ipse est Anselmus archiepiscopus Cantuariensis. His dictis, virgam pastorem, quam manu tenebat, ter pavimento illisit, ut rei indignitatem exprimeret. Ad quem pontifex: Frater Reingere, sufficit, sufficit: hac de re bonum consilium erit. Et quidem expedit, ait ille: alias qui justa judicat, id non feret impune. Tum reliqua concilii decreta legere institit; iisque lectis, iterum, ne parvi penderet Anselmi injuria, denuo inculcavit. Hæc omnia tacens auscultavit Anselmus: cui permirum visum est, sic de se & pro se locutum fuisse Reingerum, quem nec a se, nec a quoquam e suis ab hæc dicenda impulsus fuisse probe sciebat. Postera die Roma discessit vir Dei, nullo reddito de ejus causa judicio, & per mille pericula Lugdunum tandem incolumis rediit: ubi non sicut hospes aut peregrinus, sed velut loci dominus ab archiepiscopo habitus est, episcopalia munia, ita enim volebat Hugo, non secus ac in propria ecclesia exercens. Huc spectat ipsius Anselmi epistola, quæ nona est in Spicilegii tomo ix. ad Hugonem archidiaconum Cantuariensem, cui testatur, se, ex quo ex Anglia exierat, nullam passum esse rerum temporalium indigentiam; nec ullius mali violentiam tantum ei nocere potuisse, quantum Dei benevolentia eum juvare voluit; tan-

AN. CHR.
1099.

tam quippe gratiam se invenisse apud episcopos, abbates, & principes ac divites hujus sæculi & minoris ordinis homines, a mari Barenfi usque ad mare Bononienſe, ut amplius timeret eos offendere præsentiam suam subtrahendo, quam eos frequentando. *Inter quos*, inquit, *venerabilis archiepiscopus Lugdunensis gaudet ad præsens se suam mihi munificentiam copiose & honorifice exhibere, & desiderat me semper secum, quamdiu exsul ero ab ecclesia nostra, manere.* Ita vir sanctus, acceptorum beneficiorum gratiam Deo acceptam referens, ut par erat. In fine salutatur abbatissas de Scephtheria, de Wintonia & de Wintuna cum suis ancillis conversantibus, eisque benedictionem suam impertit.

CIII.
Rotbertus
Molismum re-
dite cogitur.

Inter ea Molismenses monachi Rotberti abbatis sui absentiam impatienter ferentes, Urbanum adierunt tempore concilii Romani, ejusque auctoritate eum sibi restitui flagitarunt; eo absente religionem apud se pessum ire, seque apud principes & accolæ despectui & odio haberi causati. Hæc pontifici, hæc concilii patribus omnibus ac singulis supplices exponebant. Hæc non nihil pontifex, an eorum votis assentiret, ne recens plantata vineæ cultorem auferret: at contra, veterem illum agrum incultum deseri duriusculum videbatur. Rem itaque propius dispiciendam censuit pontifex, eamque Hugoni Lugdunensi archipræsuli dijudicandam commisit, scriptis ad eum litteris in hunc modum.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri & cœpiscopo Hugoni, apostolicæ sedis vicario, salutem & apostolicam benedictionem. Molismensium fratrum magnum in concilio clamorem accepimus, abbatis sui reditum vehementius postulantium. Dicebant enim religionem in suo loco everſam, seque pro illius abbatis absentia odio apud principes & alios vicinos haberi. Coacti tandem a fratribus nostris, dilectioni tuæ per præsentia scripta mandamus, significantes nobis gratum existere, ut, si fieri possit, abbas ille ab eremo ad monasterium reducat. Quod si implere nequiveris, curæ tibi sit, ut & qui eremum diligunt conquiescant, & qui in cœnobio sunt, regularibus disciplinis inserviant.

His litteris obtentis, missi alacres rediere Molismum: tum, consilio cum suis habito, primo quidem Lingonas ad Rotbertum diocesanum episcopum, cujus haud dubie instinctu abbatem suum repetebant, profecti sunt, litteras ab eo ad legatum accepturi. His munitus Gaufridus, qui absente Rotberto abbas creatus fuerat, cum aliquot fratribus ad legatum pergit, negotium profecuturus, locum redeunt Rotberto cedere paratus. Utrisque litteris acceptis, legatus ad Petram-scissam*, quæ modo Lugdunensis urbis arx est, cum aliquot episcopis aliiſque religioſis viris colloquium hoc de negotio habuit. Post maturam discussionem visum est ut Rotbertus Molismum rediret, quod legatus Lingonenſi episcopo litteris significare curavit. Venisse scilicet ad se cum ejus litteris Molismenses monachos, loci sui desolationem ac destructionem, quam ob remotionem Rotberti abbatis incurrebant, vehementer deplorantes; ipsumque patrem reddi sibi magnopere postulantes. nec enim ullo alio modo pacem & quietem Molismensi ecclesiæ posse restitui, vel monastici ordinis vigorem in pristinum illic statum revocari. Adfuisse quoque cum eis Gaufridum, quem eidem loco abbatem episcopus ipse ordinaverat; profectum, se libenter Rotberto, tanquam patri suo, locum daturum, si Molismum remittendus videretur. Audita itaque ipsius episcopi, ac Molismensium petitione, relectisque papæ litteris, tandem multorum virorum religioſorum, tam episcoporum, quam aliorum consilio, supplicantibus Rotbertum restituere se decreviſſe, eo videlicet pacto, ut prius in manum Cabilonenſis episcopi, cui more ceterorum abbatum professionem fecerat, virgam & curam abbatiae reddat, ac monachos Novi-monasterii a professione obedientiae sibi promissæ liberis & absolutos dimittat. Insuper facultatem cum eo redeundi Molismum se dare fratribus novi monasterii, quotquot eum sequi voluerint, dummodo neutri neutros deinceps sollicitent, vel recipiant, nisi juxta præscriptum regulæ S. Benedicti de monachis noti monasterii recipiendis. His ita constitutis, licere episcopo Rotbertum restituere Molismensi ecclesiæ: sic tamen, ut, si denuo illam deseruerit, nullus ei substituatur vivente abbate Gaufrido, citra suum ipsius, ejusdemque Gaufridi assensum. quæ omnia apostolica auctoritate confirmat. De capella vero, aliisque rebus, quas prædictus Rotbertus Molismo discedens secum tulerat, omnia Novi-monasterii fratribus cedant, præter breviarium quoddam, quod usque ad festivitatem S. Johannis-Baptistæ retinebunt ad transcribendum, assensu Molismensium. Huic definitioni interfuerunt episcopi, Norgaldus seu Norgaudus Aduensis, Gualterus

* Pierre-scisse.

ANN. CHR.
1099.

Cabilonenſis, Berardus Matifconenſis, & Pontius Bellicenſis; necnon abbates, Petrus Trenorchienſis, Jarento Divionenſis, Gaucerannus Atanacensis; Petrus quoque papæ camerarius, multiſque alii. His litteris paruit Rotbertus, virgam pastoralem Cabilonenſi episcopo resignavit, monachos Novi-monasterii (sic principio vocabatur) a promissa sibi obedientia liberis fecit, & cum duobus tribusve, qui ipsum sequi voluerent, fratribus ad Lingonenſem episcopum profectus est, cui litteras obtulit Cabilonenſis episcopi, quibus ipsum obedientia sibi debita, & a Novi-monasterii pastorali cura exemptum declarabat. Inde Molismum reversus, ubi cum summa omnium gratulatione acceptus est, Gaufrido locum cedente, Molismensium denuo curam relinquit, & usque ad obitum demum retinuit.

Itaque Cisterciensis pusillus grex, optimo pastore destitutus, unum e suis Albericum, qui & apud Molismum, & in Novo-monasterio prioris officio functus fuerat, abbatem sibi elegit, virum divinis humanisque litteris apprime instructum, & regulæ studioſissimum: qui Stephanum priorem instituit, futurum postea ipsius in abbatiae regimine successorem. Tum vero durissimum vivendi genus illic observatum, ad accuratissimam regulæ praxim compositum: ut nihil minus ab antiquis illis Aegypti patribus, quorum non sine stupore facta legimus, novi illi Cistercienses fecisse videantur. Si Michaëli Buchingero Colmariensi credimus, nec certe id supra fidem, quatuor tantum horis in nocte dormiebant, quatuor psallebant, & quatuor operabantur. Deinde usque ad nonam lectioni & scindendis palmarum foliis vacabant. tum victum sibi ex herbis parabant: denique palmarum foliis vestiebantur. Hæc ille in vita Urbani II. Sub hæc dedicata in honorem Deiparæ Virginis ecclesia Gualtero Cabilonenſi episcopo: cui dedicationi Odo dux Burgundiæ cum filio Hugone, Rainardus vicecomes cum Hodierna uxore, multiſque alii proceres interfuerunt.

CIV.
Albericus Cisterciensis abbas.

Hoc loco Manrique, clarissimus Cisterciensis ordinis annalista, vitæ S. Rotberti scriptorem arguit, quod ipsum sanctum utriusque cœnobii post suum in Molismum reditum præfuisse dicat, & primo quidem Albericum præfuisse Cistercio, mox Alberico defuncto Stephanum ab eodem substitutum. quod utrumque falsum vir doctus arbitratur: cum nec Albericus a Rotberto præfectus sit monasterio, cujus curam dimiserat: nec Stephanus, qui anno M C IX. ordinatus est, institui potuerit a Rotberto, qui anno M C. obierat. Verum longe ultra annum millesimum centesimum, immo ultra centesimum nonum vitam produxit Rotbertus, ut in consequentibus demonstrabimus: & quamvis Novi-monasterii præfecturam cessisset, non tamen paternam illius curam omnino abjecisset censendus est, cum monachos illos ut filios haberet, & illi ut patrem semper eum suspicerent. Albericum itaque abbatem, eoque mortuo Stephanum ejus consilio elegerit videntur, & novi instituti formam, quam ipse per unum annum illic excoluerat, stabilivisse: adeo ut non tantum Novi-monasterii, sed etiam nascentis Cisterciensis congregationis primus auctor merito habendus sit. Unde Petrus a Cellensis ad Molismenses scribens. *Gallina illa Molismensis, inquit, plena plumis & bene-pennata, quot & quales de utero suo fetus protulit, dum ex se collegium Cisterciense originario germine pullulavit?*

CV.
Rotbertus an Cisterciensis congregationis auctor.

Rotberti factum maligne interpretatur Willelmus Malmesburienſis^b, cum ait, eum primo *ingenti impetu* hæc apud Cistercium fecisse, & alios ad hæc faciendam compulsiſſe: at processu temporis consilii poenituisse hominem delicate nutritum, ægre ferentem tantam ciborum parsimoniam. cujus voluntatem monachi apud Molismum residui cognoscentes, verbis quibusdam an epistolis, per obedientiam papæ, *astu quodam eum* ad monasterium retulerint, volentem cogentes. Sic de viris piis & sanctis temere judicant, loquunturque homines, qui eorum facta ex suis moribus metiuntur. Sane Rotbertum non sua sponte, sed invitum & apostolica auctoritate inductum rediisse Molismum ex dictis satis superque patet, eumque ad austerum vivendi genus quam maxime propensum fuisse tota ejus vitæ ratio persuadet. Certe si quid vitii Rotberto imputari potest, maxime cujusdam levitatis, quippe qui tam sæpe locum mutaverit, tam sæpe Molismum deseruerit. Verum id majoris perfectionis ac solitudinis causa actitabat, præsertim cum monachos suos non satis ad accuratam regulæ observationem dociles experiebatur; nec nisi majorum auctoritate coactus ad eos revertebatur. Equidem quam parum ad suam voluntatem faciles, etiam post ultimum in Molismum reditum expertus sit vir Dei, vel hoc unum probat exemplum. Die quadam duo clerici præ foribus ecclesiæ alimoniam a Rotberto petunt.

a Pet. Cell. lib. 7. ep. 24.

CVI.
Levitatis im-
merito cul-
pat. b Malmesb. de gestis reg. lib. 4.

ANN. CHR.
1099.

Vocatus illico frater œconomus, iussusque ut aliquid petentibus impertiret, respondit, panes in monasterio prorsus nullos haberi. Unde igitur, ait vir sanctus, fratres reficies? Nescio, inquit ille. Peractis missarum sollempniis, ad cymbali sonitum fratres ad mensam conveniunt: adest cum omnibus Rotbertus, sciscitaturque unde œconomus panes haberet? Paucos, inquit ille, reservavi; ne fratribus hora refectiois cibus deesset. At vir Dei zelo accensus, ingressus refectorium, panes mensis appositos in sportam coniecit, eosque e colliculo ecclesiæ proximo, in subterfluentes aquas per præceps abiecit, ut hoc factò ostenderet, quanta esset hæc inobedienciæ culpa. Verum statim Deus servis suis annonam providit per pias Castellionis feminas, quæ illis tres quadrigas panibus onustas suppeditarunt. Tum convocatis fratribus, diffidentem illum & inobedientem monachum coram omnibus graviter objurgavit, cunctosque ad bene de Dei misericordia in necessitatibus sperandum animavit.

CVII.
Urbani bullæ
pro variis mo-
nasteriis.
a. V. lib. 64.
n. 63.b. Maron
Hist. p. 1208.

Nunc veniendum ad extrema Urbani papæ facta, qui paullo ante obitum quædam nostri Ordinis monasteriis privilegia indulgit. Unum est concessum pro Anianensi monasterio, cui tum præerat Petrus de Salve abbas, Emmenonis^a successor. Ad Petri abbatis preces Urbanus Anianense monasterium, exemplo antecessorum suorum Johannis, Nicolai & Alexandri, sub apostolica tutela confirmat, suaque auctoritate roborat donationes, quas Carolus, Ludovicus, aliique Francorum principes eidem loco fecerant. Datum Laterani xviii. kal. Maii, indictione vii. hoc anno, Urbani papæ xii. Idem pontifex triduo post, privilegium indulgit Petro^b abbati monasterii S. Saturnini, siti prope amnem Valeriæ in parochia Urgellensi, quod in eadem libertate manere decernit, quam egregia memoria Carolus imperator instituerat, & Leo venerabilis sanctæ sedis apostolicæ pontifex firmaverat, & provinciales episcopi afferuerant. Ad hæc ejusdem loci bona omnia confirmat, præsertim quæ venerabilis memoriæ Erimbaldus Urgellensis, & Arnulphus Riparcociensis episcopi in dedicatione ejusdem monasterii tradiderant. Datum Romæ in porticu beati Petri xiii. kal. Maii, indictione vii. hoc anno, Urbani xii. Tertium diploma datum est itidem Romæ v. kal. Maii, inscriptum Fulconi abbati monasterii Sanctæ Crucis apud Burdegalam, cui omnes ejus possessiones confirmat rogatu Amati Burdegalensis archiepiscopi. Quartum denique concessit pontifex Andreæ abbati monasterii Casalis S. Petri, quod in episcopatu Bituricensi recens ab Andrea ædificatum erat; statuitque, ut in loco illo ea semper disciplinæ regularis institutio conservetur, quam juxta Vallumbrosanorum fratrum consuetudinem ab ipsis illicinitis Andreas stabilierat. Datum Romæ apud beatum Petrum vi. kal. Maii, iisdem anno & indictione. Idem privilegium iisdem verbis renovavit Paschalis II.

CVIII.
Urbani II. obi-
tus & instituta.c. Guib. lib.
2. de gestis
Frano. init.

Post hæc tribus tantum mensibus superstes fuit eximius pontifex, qui demum post multos labores pro ecclesia Dei summa cum moderatione toleratos, post domitos patientia potius quam armis adversarios, pace ecclesiæ conciliata, Romæ piissime decessit iv. kal. Augusti, postquam sedi apostolicæ annos xi. menses iv. dies xviii. præfuisset. Eximia ejus pietas fuit in beatissimam Virginem, cui diem sabbati sacrum esse voluit; eodemque auctore horariæ preces, quod parvum beatæ Mariæ officium vocant, non modo a clericis, sed etiam a laicis frequentari cœperunt ad opem cælestem adversus infideles impetrandam. Eum in primis laudat Domnizo, in carmine de Mathilde comitissa, ubi non rector tremulus ad omnem ventum, sed inflexus pro justitia fuisse dicitur, aureus antistes, ac demum sanctis merito sociatus: ideoque Romæ digno conditus honore, in basilica scilicet Vaticana. Annum & diem ejus obitus notat idem auctor. De ejus sanctitate ac virtutibus insigne testimonium præbet Guibertus^c abbas, ejus fere æqualis, in hæc verba. *Attestatur statui mentis finis ejus splendens miraculis. Defuncto enim & sepulto eo, sicut succedens ei Ostiensis scripsit episcopus, cum plurima signa jam fierent, adstitit quidam sepulchro illius juvenis, & membrorum damnum sibi imprecatus est, si per Urbani merita, qui Odo diceretur, signum unquam factum fuerit, ac fieret. Necdum pedem a loco extulerat, cum officio sermonis amisso, & altero laterum paralyti intercurrente correpto, postridie Urbani virtutum testimonia mortuus ipse perhibuit.* Hactenus Guibertus.

Paschalis II.
ejus successor.

* Bieda.

Sexta decima post ejus obitum die a clero & populo electus est Rainerius seu Raingerius, ex monacho presbyter cardinalis, ac Paschalis secundus appellatus. Id divina revelatione factum ubique divulgabatur, teste Bertholdo. Hic originè Tuscus, natus Bledæ*, quæ urbs olim episcopalis, nunc diocesis Viterbiensis, patre Cres-

ANN. CHR.
1099.
* Baron.
Alfata.

centio, matre Alfata*, vitæ monasticæ studio ad percelebre Cluniacense monasterium se contulit adolescens. Inde negotiorum causa Romam ab Hugone abbate missus anno ætatis xx. Gregorio VII. notus acceptusque ob egregios mores, ab eodem postmodum presbyter cardinalis tituli S. Clementis creatus est, ac demum factus abbas monasterii sanctorum Laurentii & Stephani extra muros. Hæc fere Pandulfus in libro de pontificibus Romanis, Baronio Anonymus dictus, cujus copiam ex Vallicellana bibliotheca habemus. Pergit idem auctor agere de ejus electione, quæ cum ipsi comperta fuisset, fugit latuitque: sed non diu latere potuit, divino proditus consilio in multorum salutem. Invenitur itaque, trahitur in conventum, & ab omnibus Paschalis secundus acclamatur; ac die altera, Augusti scilicet quarta decima, ab Odone Ostiensi episcopo consecratur. Dum hæc Romæ agerentur, Alberto Alatrino episcopo quædam religiosa persona apparuisse dicitur, quæ interroganti, quis domno Urbano successurus esset; respondit, Rainerius, & quidem propter fidem & constantiam. Ad hæc episcopus: Putasne diu viveret? Vivet, ait illa, sedebitque quater quaternos, ternosque annos. Sic enim scriptum erat in schedula, quæ episcopo ostensa est. Urbani obitum, & suam ipsius electionem Paschalis Hugoni Cluniacensi abbati litteris significavit, quas ex codice Moisiacensi accepimus hoc tenore.

Paschalis episcopus, servus servorum Dei, reverendissimo fratri Hugoni Cluniacensi abbati salutem & apostolicam benedictionem. Domini & patris nostri Urbani papæ doctrina & vita quam sancta, quam grata Deo exstiterit, exitus profecto melior, & ipsa [totius ecclesiæ] protestatur tristitia. Unde & nos, & vos omnipotenti Deo communibus votis dignum est gratias agere. Scitis autem ejus obitum iv. kalendas Augusti completum, totius urbis Romane luctu & tristitia celebratum. die vero post ejus transitum xvi. nos, licet indigni, totius cleri & catholici populi assensu in ejus locum successi sumus.

Mitto alias Paschalis ad catholicos principes, aliosque de sua electione epistolas, eorumdemque ad ipsum gratulatorias litteras; ex quibus Ivo Carnutensis episcopus ita ad eum scribit. *Paternitatem vestram apostolici calminis gradum ascendisse, & in locum beate memoriæ papæ Urbani successisse nostra parvitas gratulatur, & summe providentiæ gratias inde referens, ut de bonis principibus meliores exitus proveniant, pro modulo suo Dominum quotidianis orationibus deprecatur. Credimus enim religionem vestram zelum Dei hæcenus habuisse, & decorem domus Dei non fite dilexisse, &c.*

Hoc anno Landuinus majoris Cartusie prior, ad Brunonem in Calabria degentem profectus est, tum ut eum inviseret, tum ut de variis instituti sui dubiis consuleret. Ejus adventus tam gratus ac jucundus fuit venerabili patri, ut eum secum retinere tentaverit. Verum non tulit Landuinus fratres suos, quos in majori Cartusia reliquerat, & de suo reditu certiores fecerat, ejus præsentia & directione fraudari. Tam justo ejus proposito acquiescens pater sanctus, eum a se discedere passus est, datis ad fratres majoris Cartusie litteris, quarum priorem partem huc afferre lubet.

CIX.
Landuinus
Cartusie prior
Brunonem adit.

Fratribus suis unice dilectis in Christo, frater Bruno salutem in Domino. Cognito rationalis & vere laudandæ discipline vestre inflexibili rigore ex crebra ac dulci relatione beatissimi fratris nostri Landouini, necnon audito sancto amore vestro & incessanti studio erga ea, quæ integritatis & honestatis sunt, exsultat spiritus meus in Domino. Vere enim exsulto & feror in laudem & gratiarum actiones Domino; & tamen amare suspiro. Exsulto quidem, ut justum est, pro incremento frugum virtutum vestrarum; me autem doleo & erubesco, inivertem & socordem jacere in sordæ peccatorum meorum. Gaudete ergo, fratres mei carissimi, pro sorte beatitudinis vestre, & pro larga manu gratiæ Dei in vos. Gaudete, quia evasistis fluctuantis mundi multimoda pericula & naufragia. Gaudete, quia quietam & tutam stationem porius secretioris obtinivistis, ad quem cum multi venire desiderant, multi quoque nonnulli conatu contendunt, non perveniunt tamen. multi vero, postquam potiti fuerint, exclusi sunt, quoniam nulli eorum desuper concessum est. Ideo, fratres mei, certum ac probatum sit vobis, quod quicumque optabili hoc usus est bono, si quocumque modo id amisserit, usque in finem dolebit, si quis respectus vel cura salutis animæ sibi fuerit.

Brunonis epi-
stolæ.

Hactenus prior pars epistolæ Brunonis, qui in posteriori fratribus laicis gratulatur, quod, cum scientiæ litterarum expertes sint, Deus eorum cordibus non solum amorem, sed etiam notitiam legis suæ inscripserit. quod opere ostendant, cum obedientiam veram ac sinceram toto studio observent. tum subdit: *Ergo, fratres mei, permene in eo ad quod pervenistis, & morbidum gregem quorundam vanissimorum laicorum ut*

ANN. CHR.
1099.

pestem vitæ: qui chartulas suas, forte obedientiales, ut vocant, litteras, circumferunt, missantes qua non intelligunt nec amant, quibus verbis & factis contradicunt, qui otiosi & gyrovagi, quotquot bonis & religiosis detrahunt, & se in hoc laudabiles putant, se laudandos infamaverunt. quibus obedientia & omnis disciplina odio est. Addit se voluisse retinere secum fratrem Landwinum propter graves & crebras sui ipsius infirmitates: sed multis lacrymis postulasse, ut ad eos rediret. Denique eosdem hortatur, ut sedulam caritatem in priorem & patrem suum ostendant, benigne & provide ministrando ea, quæ ipsi pro multimoda valetudine necessaria sunt. quippe qui malit periclitari de salute & vita sua, quam aliquid de disciplinæ corporalis rigore remittere. quod profusus, inquit, improbandum est. quæ subsidia si renuerit, licere ipsis reverenter eum cogere ad ea, quæ ipsius saluti commoda & necessaria sunt. In fine testatur vir sanctus, unicum sibi post Deum esse desiderium eos revivendi; & primo quoque tempore se id opere executurum, si fieri possit. At neque Brunoni datum est in Galliam reverti, neque Landuino ipsi, qui in reditu a Guiberto antipapa comprehensus, inflexusque ad ejus minas & promissiones, tam diu in carcere detentus est, quoad schismaticus superstes fuit, scilicet usque ad annum sequentem.

CX.
Baldricus Aurelianensis episcopatu exclusus.a Ivo ep. 66.
b 67.

Post mortem Sanctionis Aurelianensis episcopi, quam anno superiori accidisse constat, de episcopatu contentio fuit inter Johannem, ejusdem ecclesiæ archidiaconum & Radulfi Turonensis archiepiscopi nepotem, atque Baldricum Burguliensem abbatem. Johanni rex Philippus favebat, Baldrico regina, haud dubie Bertrada, ambo non sine præmio. Pudet referre quæ Ivo Carnutensis episcopus de Johanne scribit, tum in epistola ad Urbanum, tum in alia ^a ad Hugonem archiepiscopum Lugdunensem. In epistola ad Urbanum ait, Johannis electionem factam fuisse in natali Innocentium; adeoque anno M XCVIII. nam Urbanus mortuus est mense Julio anni subsequenti. De utroque contendente ita scribit Ivo ad Hugonem archiepiscopum. *Sciat vestra sollicitudo, quia cum abbas Burgulienensis ore patulo, manibus apertis, cum multa securitate ad curiam in natale venisset ad accipiendum episcopatum, sicut ei illa prædicta regina promiserat; quia animadversum sunt plures & pleniores sacculi nummorum in apothecis amicorum istius, quam apud abbatem, ille est admittus, iste est exclusus. Et cum abbas quaereretur apud regem, quare sic eum deluisset, respondit: Sustinete interim, donec de isto faciam proficuum meum. postea querite ut iste deponatur, & tunc faciam voluntatem vestram.* Itane venalia erant sacra? Pudet quod Baldricus his sordibus inquinatus videatur. Meliori, ut puto, conditione ad Dolensem episcopatum post aliquot annos promotus est.

CXI.
Leotherici monachi obitus.
b V. lib. 65.
n. 93.
* Vonte.

Non excessit hunc annum Leothericus Cormeriacensis ^b monachus, qui in villa Vedunta *, quo Guidonis abbatis permisso secesserat, piissime decessit XVIII. kal. Octobris. Ejus corpus Cormeriacum relatum, in sacello beati Nicolai humatum fuit, ejusque sepulcro arcus additus probat, quantum venerationis ei majores nostri detulerint. Libellum de ejus vita scripsit Joachimus Perionius, ejusdem loci asceta, qui eum miraculis claruisse testatur: quod etiam tumultu exesus, ait ille, derasusque declarat.

Res Uticenses.
c V. lib. 68.
n. 4.
d Ordevic.
lib. 10. p. 776

Jam annus octavus erat, ex quo Rogerius abbas ^e Uticensi monasterio præerat, sed episcopalis benedictionis expers, quam Gislebertus Lexoviensis ^d episcopus, tamen sæpius rogatus, ei conferre detrectabat, nisi professionem subjectionis ipsi faceret. Sic Serlo, Rogerii antecessor, post Mainarium ad abbatiam regimen electus, Uticensibus duobus annis absque benedictione præfuit, quia ejusmodi professionem, Uticensi ecclesiæ insolitam, facere recusavit. Serlone porro ad Sagiensem episcopatum assumpto, Rogerius abbas per annos fere octo pastoralem baculum non gestavit, propterea quod benedictionem a Gisleberto episcopo extorquere non potuit. Hac de re Willelmus rex a monachis interpellatus, episcopo mandavit, ut antiquas consuetudines haud novaret, & Rogerium absque ulla novitatis exactione consecraret. Paruit vel invitus episcopus, & Rogerio abbati, a Radulfo Sagienfi abbate Lexovietum deducto, benedictionem impertit die festo decollationis sancti Johannis-Baptistæ. Postera die Uticum reversus abbas, honorifice susceptus est, moxque de ecclesia dedicanda consilium iniit. Id factum idibus Novembris insequentibus a tribus episcopis, ad eam celebritatem invitatis, Gisleberto scilicet Lexoviensi, Gisleberto Ebroicensi, & Serlone Sagienfi; & septem altaria ab eis dedicata. Ad hanc dedicationem convenere multi Nortmannorum proceres, necnon abbates, in his Willelmus Bec-

censis

censis, Radulfus Sagienfis, & Arnulfus Troarnensis. quæ omnia fufe narrat Ordericus.

ANN. CHR.
1099.

Hoc anno Petrus Pictavorum episcopus, eo nomine secundus, ecclesiam sancti Clementis villæ, quæ dicitur Cassanolum, sita ad fluvium Clennem * seu Clenum, monasterio sancti Amandi de Buxia contulit in manu Rannulfi abbatis: ea lege, ut presbyter, qui hanc ecclesiam a monachis obtinuerit, duodecim denarios Pictavenfis monetæ quotannis sanctæ matri Pictavenfis ecclesiæ ad pentecosten persolverat. *Actum secundo kal. Aprilis, anno ab incarnatione Domini M XCVIII.* secundum veterem calculum, indictione VII. Processu temporis, id est anno M CC XXVI. Philippus Pictavenfis episcopus hanc Cassanoli ecclesiam alia permutavit. Fallitur Belforestius, cum villam Cassanolum * pagi Pictavenfis cum Cassanogilo palatio confundit.

CXII.
Buxienfis Cassanoli ecclesia data.
* le Clain.

Dum Rannulfus abbas Buxienfis monasterio præesset, vir quidam bonæ opinionis, Galterius nomine, nobilis & fortis miles, e Franciæ partibus ad pagum Pictavensem se contulit, & in silva Buxienfis, annuentibus opitulantibusque abbate & monachis, cellulam extruxit cum oratorio in honorem sanctæ Mariæ, & sancti Saturnini, sanctique Amantii. Cum vero prædictus locus crederet, idem Galterius, Rannulfo abbate & monachis inconsultis, eum tradidit Carrofenfis monachis, quibus cum amicitiam inierat. quo comperto, Rannulfus abbas in jus vocavit Carrofensem abbatem, qui ejus rationibus convictus, locum cessit. Dein Ademarus Ecolifmensis præsul, Rannulfi abbatis rogatu, eamdem ecclesiam consecravit, eamque in illius manu per chyrothecam plenam avellanis confirmavit.

* Jazeneuil.
Galterius eremita.

Exstat in regno Legionensi apud Hispanos insigne sancti Petri de Efloncia monasterium, quod a Garfia, Alfonsi Magni filio, paullo post sæculi decimi initium conditum ^a fuisse diximus. Processu temporis cum illud monasterium fere interiisset, & ad clericorum seu laicorum manus devenisset; id instaurandum aggressa est Urraca, Fredinandi seu Ferdinandi regis & Sanciæ reginæ filia, in cujus possessionem postremo devolutum erat, illudque monachis nostris restituit, quibus Christophorum abbatem præficiendum curavit. Præclarum est hac de re ejusdem Urracæ diploma, cujus hæc verba ^b eximiam ejus pietatem exprimunt. *Suscipe jam, Domine pie, qui immensus es in minimis, suscipe a me parva, & hæc tam fac placabilia, ut, cum ante te fuero presentata, in regno tuo reddas gaudia immensa. Offero itaque tibi, bone Deus, cœnobium in honore principis apostolorum Petri & vas electionis Pauli constructum, in valle Elifonça situm, quod cœnobium tritavus meus Garfeas rex, in culmine regni positus, construxit, etiam & collegio monachorum, sub regula sancti patris Benedicti Deo militantium, decoravit, cum benedictione abbatis Adjuvandi, qui regio sumtu ecclesiam raro opere edificavit, quam supra factus rex in honore prædictorum apostolorum consecrari fecit. sicque, multis annorum curriculis substituit. Sed, quia in creaturis nihil immutabile, quoniam tu solus es incommutabilis, Domine, hoc cœnobium, nescio qua causa urgente, versum est in clericorum seu laicorum habitationem, donec ad me est devoluta hæc possessio hereditaria sorte; quam, ut supra facta sunt, a me separo, & tamen ea Deo offero, ac redivoivo honore ordino: scilicet monasterio ea redono, abbatemque in ea, nomine Christophorum, concordia fratrum simul & mea, benedictione pontificali consecro, eamque monachis deservientibus semper servitutam confirmo; talique tenore eam tibi, Deus meus, offero, ut, postquam ultimum diem vite sumpto ^c mortali clausero, nullus de traduce mea, nullus de extranea, nemo de regali dignitate, nemo de populari universitate, ab hoc loco sancto aliquod obsequium requirat, vel aliquod in eo domini exerceat, nisi præsens dominus & germanus meus rex gloriosissimus Adefonsus, & qui post eum scepra ejus ex semine obtinuerit. Mihi autem, quamdiu viva fuero, hanc caritatem abbas & monachi exhibeant, ut, cum eos videndi, vel causa orandi ibi venero Deum, servientibus meis annonam alimentorum præbeant; nullusque post mortem meam existat, qui hoc requirere præsumat. Sic sic, dilecte redemptor meus Christe, pro expiandis criminibus nostris tibi hoc cœnobium consecro, & pietatem supplicans adoro, ut me exiguum, quam precioso redemisti cruore regni tui facis participem esse. Tantæ Urracæ pietatis monumentum non aliis, quam ejus verbis exprimendum erat. Ad hæc offert his sanctis altaribus alia tria monasteria, ut monachis illic degentibus nulla indigentia foret: monasterium scilicet sancti Johannis intra munitationem muri Legionensis, juxta aulam S. Mariæ, quæ est sedes episcopalis, sibi à patre Ferdinando datum post rebellionem comitis Ferdinandi, cujus olim erat; tum monasterium sancti Adriani in montanis, Balneare dictum; denique monasterium sancti Jo-*

CXIII.
S. Petri de Efloncia monasterium instauratur.
a V. lib. 41.
num. 79.b Yepes.
to. 4. script. 35.* f. confusio.
pto.

ANN. CHR.
1099.

hannis in Asturiis, Vetulum appellatum. Postremo eidem monasterio varia offert ornamenta, *velum ante altare apponendum, candelabrum cum septem lucernis argenteum ante altare illuminandum, & capsulam argenteam, plenam sanctorum reliquiis*; atque undecim codices, tum subdit: *Accipe, Christe, hæc munera, a me tibi & apostolis tuis oblata, nomini tuo & eorum consecrata; & concede, ut, cum iudex adveneris, & cum eisdem apostolis orbem judicaveris; eorum precibus pulsatus, mihi sis iudex mitissimus, eruatque me oratio eorum de flammis erebi ulterioribus, & purgatam ab omni culpa introducat in paradisi celi gloriam.* Acta sunt hæc pridie idus Martii, æra c xxxvii. post millesimam, regnante Adefonso rege una cum Bertha regina in Toletto & Legionem, in Galecia Raimundo comite una cum prædicti principis Adefonsi prole Urraca conjugæ. His litteris subscribunt Adefonsus princeps serenissimus, Bertha regina, Urraca donatrix, Ferdinandi regis & Sancia reginæ filia, Gelvifa ejus soror, Tharasia Adefonsi regis filia, multique proceres. Has litteras sequitur apud Ypesium pontificium diploma Urbani III. Martino abbati S. Petri de Eßonça confirmantis omnes ejusdem loci possessiones anno M C LXXXVI. Ex eo tempore hoc S. Petri monasterium perstitit sub ordine S. Benedicti, Vallisoletanæ congregationi unitum auctoritate Julii II. anno M D XII.

CXIV.
S. Michaëli ad
Mosam jus
monetæ con-
cessum.

In Lotharingia Richerus Viridunensis episcopus monasterio sancti Michaëlis ad Mosam, precatu domni Udalrici abbatis, jus fabricandæ monetæ concessit, intervenitu Rodulphi S. Vitoni & Lanzonis S. Vincentii abbatum, aliorumque, ea lege, ut loci ipsius abbas quemcumque voluerit monetæ præficiat, qui ab ipso vel ejus nuntio Viridunum perductus, coram camerario fidelitatem tam de pondere, quam de exagio, id est de metalli sinceritate, rite faciat; & sic ab eo vestituram & instrumenta percussuræ, id est cuneos, suscipiat, eique singulis annis in natali Domini quinque solidos pro eulogiis, & nihil aliud cuiquam pendat. Hic vero monetarius, si de pondere vel exagio infamatus fuerit, Viriduni causam suam coram camerario prosequatur. Quod si monetam mutari, atque renovari contigerit, quod quidem abbatis consilio & assensu faciendum erit, prædictus monetarius Viriduni bullas & cuneos a camerario accipiet. Acta sunt hæc anno dominicæ incarnationis M XCVIII. indictione VII. Testes ex canonicis Theodericus primicerius, Richerus decanus, & alii: ex monachis Albertus prior, Wadulfus &c. Idem jus monetæ Henricus episcopus Lanzoni abbati anno M CXXIII. confirmavit.

CXV.
Rodulfus ab-
bas S. Vitoni
obit.

Non multo post, & quidem hoc ipso anno, ex hac mortali vita ad immortalē transit Rodulfus, sancti Vitoni apud Viridunum abbas, post multas vexationes & angustias, quas tum a schismaticis, tum ab aliis passus erat. Paulo ante obitum ad cellam monasterii sui Flaviniacum secessit, ut adventantium molestias vitaret, ac rebus spiritualibus attentius vacaret. In quadragesima graviter infirmari cœpit nec tamen a sacris exercitationibus animum relaxabat, pernox in precibus, in divinis officiis assiduus, ad missam semper in oratorio adesse solitus. Ubi ejus morbi fama vulgata est, certatim ad eum confluxere non modo vicini, sed etiam longius remoti, mediocres quique ac primores, comites, duces atque præfules, quos omnes saltem gestu corporis benigne recipiebat, ut nullus ab eo non recreatus, non ad pietatem magis instructus recederet. Instante obitu fratres accersiri jussit, eosque qua poterat voce, ut in recta fide persisterent, admonuit: tum stola collo imposita, prostratos absolvit, & ad osculum admisit, uti & nobiles quosdam qui præsentibus erant. Illic etiam aderant nobiles feminae, & ipsæ a sæculo conversæ, in his soror Richardi Albanensis episcopi, quibus manum osculandam præbuit. Omnibus itaque in commune admonitis, *corpus dominicum sumsit*, & totus ad Deum conversus, se & omnes ejus pietati commisit. Post hæc suis præcepit, ut quem nominaret dominus Godezo, qui sibi assistebat, vir utique boni testimonii & religiosæ conversationis, sibi successorem eligerent, cui omnes assenserunt. Interim passionem Domini ante eum legebantur, & cum recitaret lector, quot & quanta Christo Domino fecissent Judæi, crebro vox dicentis audiebatur: *Ut quid hæc fecerunt Dei inimici? Non agnoscebant Deum vera dicentem, mira facientem. Ah quales pœnas modo luunt! Venit tandem hora, quam semper optaverat; & cum paullulum siluisset, oculis clausis, velut dormiens, spiritum efflavit. Corpus ejus lotum, sacrisque indutum vestibus, ad altare sancti Firmini delatum est. Præmissis Viridunum qui mortem ad sanctum Vitonum nuntiarent, & ad ejus sepulturam omnia pararent; corpus ejus primo Tullum delatum est, ab episcopo & abbate sancti Manfueti honorifice exceptum; tum ad monasterium*

ANN. CHR.
1099.

sancti Michaëlis ad Mosam, cujus abbas Odelricus seu Udalricus, vir vitæ religiosissimæ & innocentis, ejus quondam in monasterio socius & amicus, obviam cum suis venerabundus processit, & postera die navicula impositum terrestri via cum psalmis & canticis Viridunum usque deduxit: ubi a canonicis beatæ Mariæ cum magno honore exceptum, & sacris procuratum, demum ad monasterium sancti Vitoni perductum est: ibique ad altare sancti Benedicti, juxta Dadonem episcopum, & Humbertum, primum ejus loci abbatem, ibidem, ut creditur, sepultum, perquam honorifice humatur. Ejus obitus in necrologio sancti Benigni notatur v. kal. Aprilis his verbis: *Obiit Rodulfus abbas sancti Vitoni, nostra congregationis monachus.* illic quippe prior aliquamdiu vixerat. Idem iisdem verbis legitur in necrologio sancti Agerici, cujus loci monachus primum fuerat Rodulfus, uti & Laurentius ejus successor.

CXVI.
Laurentius
ejus successor.

Expleto funeris officio, Richerus episcopus fratres in capitulum convocat, eosque ad dignum successorem eligendum hortatur; moxque e capitulo egressus est, ut liberam eligendi facultatem haberent. Post solitas preces Godezo monachus, cui Rodulfus moriens secretum suum de sublegendo successore commiserat, omnibus significavit, ut Laurentium priorem pro abbate haberent. Acclamaverunt omnes præter electum, qui ægre adduci potuit, ut onus sibi impositum subiret, sequenti dominica ordinatus. Erat is nobilis genere in Leodicensi episcopatu ortus, eodem tempore, quo & Rodulfus, monachus factus in eodem cœnobio; eoque ex priore creato abbate prior institutus; tum apud Divionem claustralis prior, cum sancti Vitoni monachi illuc commigrassent; iisque Viridunum reversis apud S. Vitonum quoque prior. Quantas vero persecutiones, uti & Rodulfus, ab episcopo Viridunensi sustinuerit, in consequentibus videbimus. Hæc omnia fuscè prosequitur sub finem sui chronici Hugo abbas Flaviniacensis, qui primo apud sanctum Vitonum monasterium professus erat, antequam stabilitatem suam in Divionensi sancti Benigni monasterio firmaret.

Romam mis-
sus.

Inter ea rex Henricus, quia Richerus episcopus, ipso abjurato, ad apostolicam sedem se contulerat, indignatus obsides ab eo repetiit, quorum unum Johannem nomine, in vincula conjecit. Mox alii obsides episcopum conveniunt, ut obsidatus jugo ipsos liberaret. Ille quadam necessitate constrictus, curiam adit, cæsari fecit satis, cum eo communicavit, ac de cetero fidem ei obstrinxit. Id ubi rescivit Paschalis papa, eum divinis interdixit, suspensionemque ad triennium habuit. quo temporis spatium sancti Vitoni monachi ab ejus communione abstinerunt. Ille vero adeo patienter id tulit, ut quibusdam ad invidiam eum proritantibus hoc responsum dederit: *Sinite servos Dei, finite: meliores enim sunt me.* Demum Laurentium abbatem & Widonem archidiaconum pro se legatos Romam misit, per quos communionem & gratiam apostolicæ sedis recepit, ac demum absolutionem ab archiepiscopo Lugdunensi. Hæc Laurentius ipse pluribus commemorat in historia episcoporum Viridunensium, quam post Bertharium presbyterum continuavit usque ad pontificatum Alberonis de Ghisneio, cui eam dicavit. Multa passus est, uti ejus antecessor, adversa per quadraginta amplius annos, quibus monasterio præfuit.

a Spicil. to. 12.
p. 293. & seqq.

Non multo post Rodulfum excessit e vivis Hugo abbas sancti Martini Aëduensis, eo nomine secundus, qui, teste Hugone Flaviniacensi^b, e Divionensi monasterio rap-
tus, & apud S. Martinum abbas institutus, idem monasterium in pristinum statum ordinis & religionis restituit. Id ut exsequeretur, quosdam e cœnobio sancti Benigni monachos secum illuc adduxit. Verum, idem ipsi contigit atque Hugoni abbati Flaviniacensi, e sancti Benigni abbati itidem assumpto, qui quos secum adduxerat monachos, pii operis futuros adjutores, eos domum remittere coactus est. Ast in pio proposito nihilo minus perstitit generosus pastor, licet securi percussus in capite fuisset: sed demum *novissime, ut dicitur, veneno vitam finivit, bravium beatæ perennitatis adeptus: in cujus obitu omnis illa religiositas cepta deperit.* Ita loquitur Hugo ejus æqualis & consodalis, qui de ejus successore dicere superfeddit, ne id ad injuriam & notam cederet archiepiscopi Lugdunensis, qui quem ipse, vivente adhuc abbate, rectorem fieri vetuerat, eundem postmodum abbatem ordinari sciens ac volens passus est. Hic videtur esse Bernardus abbas, ejus nominis primus. In necrologio sancti Benigni iv. idus Junii notatur obitus Hugonis abbatis Aëduensis, qui ejusdem congregationis monachus fuisse dicitur.

CXVII.
Hugo abbas
Aëduensis.
^b Labbe to. 1.
p. 264.

Post annos centum & triginta-septem quam Guibertus seu Wibertus, Gemblacensis monasterii conditor, in tumultu jacuerat, Sigibertus ejus loci monachus

CXVIII.
Guiberti ab-
batis elevatio.

ANN. CHR.
1099.
a lib. 68.
n. 43.

CXIX.
Theodericus
S. Trudonis
abbas eligitur.
b lib. 68.
n. 76.
c Spicil. n. 7.
p. 396. & seqq.

Lietardo a abbati persuasit, ut ejus corpus e sepulcro levare curaret. Approbante abate, missus est Leodicum Sigibertus, ut Olberti episcopi super hac re consilium & consensum exquireret. Non ægre assensit antistes, ejusque jussu ab Heinrico archidiacono causa deferretur ad Fredericum archiepiscopum Coloniensem, qui ea in synodo generali discussa, Gemblacensium votis annuit. Rebus ita dispositis, futuræ celebritati indicitur dies ad nonum kal. Octobris, quo die, præmissis jejunio, sollempni ritu facta elevatio est; atque ex eo die Guibertus inter sanctos relatus haberi cæpit.

Post funestissimas illas procellas, quas sancti Trudonis monasterium sustinuisse superius b diximus, tandem Leodicensium animos permovit bonus Deus, ut tantis malis demum finem imponere curarent, instituto illic bono pastore, qui nobilem abbatiam ab interitu vindicaret. Verum, quoniam locus iste in temporalibus c pendeat ab ecclesia Mettensi, in spiritualibus a Leodicensi; nonnulli, qui de relevando monasterio minus solliciti erant, aiebant ad ecclesiam Leodicensem pertinere tantum abbatis ordinationem, non electionem, quæ Mettensem ecclesiam spectabat. At contra religiosiores asseriebant, utrumque Leodicensi ecclesie tunc incumbere, cum Mettensis, ob episcopi cum Heinrico imperatore discidium, monasterio subvenire non posset. Erat tunc temporis in Gandavenfi sancti Petri monasterio Theodericus Trudonenfis quondam monachus, qui, fervente contentione Lanzonis & Luiponis de abbatia decertantium, illuc se receperat. Nullus eo magis idoneus visus est ad regendam abbatiam, utpote pius & litteris apprime instructus, atque utraque lingua, Teutonica nimirum & Gualicana seu Walonica præditus. Placuit ejus electio Olberto episcopo, qui litteris & jussis vix tandem eum a cœnobio sancti Petri abstraxit, abstractum duxit Aquisgranum, ut abbatiam de manu imperatoris pro more illius temporis acciperet. Itaque datus est ei baculus Aquisgrani III. kal. Februarii, idemque abbas simul & sacerdos nonis Martii hoc anno consecratus. Erat tunc miserabilis illius monasterii, cum in temporalibus, tum in spiritualibus status. Illic nihil nisi parietinæ, nihil tectum præter turrim, nihil clausum: omnia omnibus pervia & aperta. Ex tota basilica nihil integrum præter vilissimam capellam, superstitem super sanctorum Trudonis & Eucherii sepulcrum. Hinc non mirum si regularis ordo & disciplina illic omnino defecerant, cum locus utrique sexui pateret. Prima itaque Theoderici cura fuit instaurandi pro modulo facta tecta templi, ceterorumque ædificiorum. Atque ut suppetias ad tantum opus ab exteris eliceret, diebus paschæ & pentecostes in ecclesia beatæ Mariæ sermonem ad populum habebat, indeque non raro decem aut duodecim marcas argenti referebat. Verum dum hæc ageret, idem illi evenit, atque Israëlitis e Babylonica captivitate reversis, persecutio scilicet in primis comitis Gisleberti de Duram, monasterii advocati; tum Henrici Lemburgensis, majoris advocati, qui Herimannum pseudoabbatem, in abbatiam denuo intrusit, cui monachi omnes, Theoderico addicti, strenue adversabantur. Interim tertio citatus Herimannus, cum non paruisset, excommunicatur ab episcopo, frendente Henrico duce, qui privato odio episcopum averfabatur. Henrico restitit Gislebertus comes, Theoderico jam reconciliatus, adjuncto sibi Godefrido comite Lovaniensi, qui non multo post dux exstitit. Tunc loco cedere coactus est Herimannus. quod ubi rescivit Henricus, extremam monasterio, ejusque possessionibus perniciem minitabatur; & vix tandem argenteo malleo emollita est ejus durities. His omnibus interfuit, qui hæc fusius refert, Radulfus seu Rodulfus, tunc ejus loci prior, postmodum abbas, qui & addit, ritus Cluniacenses, ad restituendam regularem disciplinam, illuc introductos fuisse kalendis Martii, quæ fuit eo anno sexta feria in capite jejunii; adeoque anno M C VII. quo pascha in quartum decimum Aprilis incidebat.

In Alamannia, Gerhardo Scafusensi abbate ad loca sancta, ut superius diximus d, profecto, post multa pericula, teste Bertholdo, ordinatus est Adalbertus, qui de antecessoris expulsionem infamatus, ita se iudicio sanctæ ecclesie purgavit, ut a Gebardo Constantiensis episcopo, qui ipsum in nativitate sancti Johannis-Baptistæ ordinavit, per obedientiam, quam sanctæ regulæ debebat, interrogatus, se illius criminis infontem professus sit. Eodem anno Hildiboldus Magdeburgensis abbas ordinatus est, qui ordinem seu normam Hirsaugiensem illic instituisse memoratur.

Eodem etiam anno, ex Bertholdo, Liutolfus comes bonæ memoriæ, causæ S. Petri contra schismaticos propugnator indefessus, ex sæculari tandem dignitate ad monasticam religionem conversus, ad Dominum migravit xv. kal. Septembris in

Res Germanica.
d V. supra
n. 50.

monasterio, quod ipse fundaverat, & in quo monasticen professus erat, ibique sepultus est. Idem tradit prædictus auctor de Adelberto comite piæ recordationis, S. Petri causæ itidem addictissimo, qui ex comite monachus factus, feliciter diem clausit extremum, & in monasterio Hirsaugienfi, quod ipse ex propriis construxerat, & in quo monasticum habitum susceperat, honorifice humatus est, præsidente domno Gebardo abbate.

Mediolani magna tunc temporis altercatio nata est inter quosdam cives & monachos suburbani S. Simpliciani monasterii super ecclesia a S. Protasii intra muros sita, quam monachi sui juris esse contendebant, at illius ecclesie vicini denegabant. Hi quippe aiebant, S. Protasii ecclesiam olim monasterium fuisse; basilicam vero sancti Simpliciani canonicorum collegium: sed abbatem & monachos, solitaria vitæ studio, populi frequentiam, quam canonici non recusabant, vitare cupientes, hanc cum eis permutationem fecisse, ut abbas & monachi cum omnibus rebus ad suum monasterium pertinentibus ad S. Simpliciani basilicam; canonici vero ad S. Protasii ecclesiam migrarent. Ob hæc rationes vicini nullos deinceps monachos apud S. Protasium restare volentes, Gualdonem S. Protasii officialium præpositum elegerunt, abbate huic electioni invito consentiente, ne forte tumultus in populo oriretur. Ad hæc reponebat abbas, monachorum cœnobium dudum fuisse apud S. Protasium: sed, cum propter loci angustiam monachi, quorum numerus succrescebat in dies, illic non possent absque gravi incommodo consistere, translatam fuisse abbatiam ad basilicam S. Simpliciani, relictis tamen quibusdam apud S. Protasium monachis cum aliquot clericis, qui abbati S. Simpliciani subjecti essent. Cum longius ferperet altercatio, jamque civitas ex ea perturbaretur; tandem inter partes convenit, ut litis iudicium committerent Anselmo archiepiscopo, e sacris locis nuperrime reverso: qui, auditis utrimque rationibus, favorabilem abbati S. Simpliciani sententiam protulit, assistentibus sibi episcopis & abbatibus, scilicet Armano Brixienfi & Bono Regiensis episcopis; Guillelmo S. Ambrosii, & Arialdo S. Dionysii abbatibus. Tunc S. Simpliciani abbas erat Johannes. Utrumque porro S. Simpliciani & S. Protasii monasterium etiam nunc sub Casinensi S. Justinæ congregatione persistit.

Vix novum monasterium in monte b construere cœperat Berardus Farfensis abbas, eo nomine secundus, cum vehementi febre correptus est: qua per dies quinque conflictatus, factorum poenitens, hoc anno, feria sexta post caput jejunii interit absque sacro viatico, quod in os immisum retinere non potuit. Ipso die, sepulto ejus corpore, absente Romano loci priore, electus est Oddo, ejusdem cœnobia monachus, gente Langobardus, homo litterarum & scribendi peritus, sed honoris avidus, & prodigus; fuitque abbas Farfæ quadragesimus. Mox a fratribus interpellatus, præstito sacramento promisit, se monasterii consuetudines & res omnes religiose servaturum: sed non diu promissum tenuit. nam non multo post a pravis consiliariis seductus, res monasterii contra fidem datam profundere cœpit; atque ut adversus fratres se tutum præstaret, virorum præpotentium favorem & patrocinium nundinatus est multa pecuniæ pretio, pro qua ecclesie ornamenta distraxit & oppignera vit. Ea de re a fratribus increpitus, cum facinora emendare differret, in gravem morbum incidit. quo ingravescente, unctionem infirmorum petiit; sed Romanus prior nec unctionem, nec sepulturam in cœmeterio fratrum ei datum iri dixit, nisi factam ecclesie beatæ Mariæ injuriam emendaret. Sed quia id præstare non valuit, sacramento expers obiit ipso anno in vigilia dominicæ ascensionis.

In ejus locum subrogatus est Berlandus, aliis Berardus, eo nomine (si quidem id genuinum sit) tertius, Farfæ a puero monachus & diaconus, nobilis viri Aschari filius, qui tunc in Ophida monasterii cella præpositus erat. Electus est x. kal. Junii hoc ipso anno abbas Farfæ quadragesimus-primus, edito prius sacramento, se nihil muneris cuiquam dedisse, & omnes loci consuetudines ac leges religiose observaturum: Indiculum hujus promissionis edidit sub hac forma.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis, ego frater Berlandus diaconus & exiguus Farfensis monachus, ab annis pueritæ in hoc sancta Dei-genitricis & domina nostre semper virginis Mariæ cœnobia nutritus, quem, omnipotente Domino disponente, communi assensu, relictæque concordia cum omni populo electum ad hujus regimen monasterii habetis, vobis senioribus & dilectissimis confratribus, vestrisque in perpetuum sociis & successoribus, filiisque istius gloriose regali que supra scriptæ ecclesie & famulis, coram Deo, ejusque genitri-

ANN. CHR.
1099.

CXX.
Mediolanensis
S. Protasii ecclesia monachis asserta.
a Ital. sac.
10. 4. p. 161.
& seqq.

CXXI.
Berardi Farfensis abbatis successores.
b supra n. 85.

ANN. CHR.
1099.

cis & perpetue virginis Mariae dominae nostrae praesentia, sanctorumque omnium, veraci spon-
deo promissione, quod deinceps hanc abbatiam cum omnibus membris suis, id est monaste-
riis, ecclesiis, terris & castellis ubique constitutis, ad honorem Dei omnipotentis, ejusque
integerrimae matris & dominae nostrae Mariae semper, salva serenissimi domini nostri Heinrici
semper augusti imperatoris fidelitate, ipsique placentis prolis retineam, & ad omnium ves-
trum hic, & quocumque loco, nostro juri commissio, commemorantium monachorum, sive fide-
lium famulorum, orphanorum etiam, & quam maxime viduarum, totiusque populi utili-
zatem congruam fidelissime regam & conservabo.

Haecenus Berlandi sponsio, quam pro virili praestare studuit. De eo id memoriae proditum est, quod beatus Christi confessor Euticius per bonae memoriae avum suum Adam ei mandaverit, ut idola destrueret, lucos succenderet; id est vitia intus & foris resceret. quod ille strenue praestitisse dicitur. Sanctus ille Euticius haud alius forte fuerit ab Euticio, in vita beati Odonis Cluniacensis abbatis laudato, quem ipsum esse Benedictum Anianensem abbatem alias diximus. Monasterii bona contra pervasores strenue tutatus est Berlandus, maxime contra Oddonem comitem Sabinensem, qui armata manu castrum, vocabulo Caput-Farfæ, occupavit, indeque multas monasterio, ejusque hominibus injurias intulit, eo scilicet praetextu, quod ab imperatore accepisset comitatum Sabinensem, adeoque Farfense monasterium, quod eo continebatur. Asserebat contra Berlandus abbas, integram monasterio libertatem concessam fuisse a Johanne papa VI. & regibus Langobardis, ab imperatoribus subinde omnibus confirmatam. Multa quoque adversa passus est Berlandus a Morico & Carbone, de quorum gravaminibus apud Guarnerium ducem & marchionem conquestus est. qua de re inferius.

Monasterium
S. Michaelis
Montis-Ca-
veosi.

Priusquam Italiam dimittamus, paucis agendum de monasterio sancti Michaelis in monte Caveoso, congregationis Casinensis, cujus ecclesia hoc anno solemniter dedicata fuit, uti patet ex Radulfi cognomento Machalei charta, qui hac occasione nonnulla bona monasterio contulit. Illud situm est in Lucania seu Basilicata, provincia regni Neapolitani, haud procul ab urbe Matera, in loco ubi olim Severianam seu Civitatem-veterem, alias Montem-Scabiosum & Petrosium existisse putant. Mons hodie Caveosus appellatur, cujus monasterii primordia nonnulli ad saeculum sextum referunt, quamvis tantam antiquitatem nulla afferant proba documenta. Et quidem vix quidquam certi de eo loco occurrit ante Nortmannorum in Italiam adventum, quo tempore Unfredus vir ex illa gente illustris, Montis-Scabiosi comes, hoc caenobium dotasse legitur in variis ejusdem loci monumentis. Antiquius annum M LXXV. praefert, quo Stephanus Materiensis antistes Stephano abbati & monachis sancti Michaelis confirmat donationes jam antea a Gualterio vicecomite & Unfredo comite Civitatis-veteris factas. qui idem Unfredus seu Unfreda instrumento dato anno M LXXVIII. terminos praefigit quarundam possessionum, quas monasterio, cui tunc praerat Simeon abbas, contulerat. Eidem abbati & ejus fratribus item Unfredus anno M LXXXIII. donavit ecclesiam Avenæ cum illius pertinentiis, & plura addidit annis sequentibus, quæ in variis ejus loci instrumentis recensentur. Raho seu Radulfus Unfredi filius, ejusque non modo dignitatis, sed & in sanctum Michaellem pietatis heres, sicut & Emma illius uxor, soror Rogerii Regis, eundem locum variis donationibus locupletarunt, cum ibi Crescentius abbas praesset. Hunc abbatem laudat ipsa Emma in charta, haud dubie post mariti mortem, anno M CXV. data. & in altera, quam anno M CXIX. concessit, Guarinus abbas monasterio praesse dicitur, quem ad annum saltem M CXXVII. perseverasse discimus in charta Constantiae Boamundi principis relicta, quæ data est anno M CXXIV. & in una Rogerii, tunc Siciliae comitis seu ducis, anno M CXXVII. indulta. Idem Rogerius assumpto Regis nomine variis diplomatibus ea quæ ipse aut ejus soror Emma monasterio sancti Michaelis contulerat, confirmavit, aliisque concessionibus ampliavit. In his, quæ annum M CXLV. & sequentem praferunt *Rau* seu Radulfus abbas sancti Michaelis appellatur. Sequenti saeculo ineunte Fridericus imperator & Siciliae rex, ea quæ a superioribus principibus collata fuerant, ad preces Johannicii abbatis confirmavit duobus diplomatibus anno M CXXII. datis, quorum primum mense Martio Averfæ, alterum vero Neapoli mense sequenti indulsit. In secundo non modo Emmæ, quam suam amitam appellat, donationes, sed etiam ea quæ ab Umberto, Radulfo & Rogerio collata aut confirmata fuerant, rata habuit. Horum principum beneficentiæ accessit pontifi-

ANN. CHR.
1099.

calis auctoritas, ut probant praeter alias duæ bullæ, ut aiunt consistoriales, in Bullario Casinensi relatae. prima est Alexandri III. anno M CLXXIV. Ferentini data, in qua pontifex, recensitis monasterii possessionibus, additisque aliis privilegiis, usum mitræ & anuli Alferio abbati ejusque successoribus indulget. Idem in altera praestat, Reate data, Gregorius IX. anno M CCXXXI. quo tempore Johannes abbas monasterio praerat. Hæc in praesenti sufficiant, nonnulla adhuc in posterum, si Deus dederit, de hoc monasterio proferemus, quæ omnia nobis suppeditavit dominus Seraphinus Tanfius a Matera, Casinensis monachus, in ejusdem loci historiae compendio, quod ad nos transmisit cum nonnullis diplomatum exemplis. Ex iis aliquot selecta in appendice integra dabimus, ceteris, quod multum ad rem non faciunt, omittis.

ANno centesimo post millesimum Paschalis papa, Gebehardo Constantiensi episcopo e nostris vices suas in Teutonicis partibus, quo munere antecessorum suorum tempore rite perfunctus fuerat, denuo commendavit. Mox Johannem & Benedictum cardinales in Galliam legatos misit, maxime ut Philippum regem, qui post Urbani mortem, quasi ruptis frænis, Bertradam iterum reduxerat, ab illicito commercio pœnis ecclesiasticis revocarent. Ab his primo concilium Valentia institutum pridie kal. Octobris: alterum in urbe Pictavorum in octava sancti Martini: in quo anathematis sententia denuo in Philippum prolata, & quædam alia sancita sunt ad reformandos mores.

ANN. CHR.
1100.
CXXII.
Paschalis pri-
ma facta.

Ante Valentinum concilium cardinales Novum-monasterium (id tum Cistercio nomen) adierunt, sive novæ institutionis fama, ut religiosissimi erant, adducti, seu tempus opportunum celebrando concilio praestolaturi. Favorabilem hanc occasionem nancti Albericus abbas sociique, sedis apostolicæ patrocini per legatos se facile obtenturos in animum inducunt. Piiſſimorum hominum votis ultro annuentes legati, Alberico auctores fuere, ut ejus rei causa quosdam e suis mittat ad pontificem, cui eos litteris se commendaturos spondent. Electi ex his duo, Johannes & Ildeboldus, quos pertractando negotio aptiores Albericus existimavit, hoc iter aggrediuntur, legatorum litteris muniti, primo Cabilonem, tum Lugdunum, commendatitias ibidem litteras tum a Gualtero Cabilonensi antistite, tum ab Hugone archiepiscopo accepturi. Omnium litterarum, quæ apud Manricum referuntur, idem argumentum erat, nempe ut religiosos illos fratres, qui majoris perfectionis causa Molifmo recesserant, jam Urbani papæ auctoritate approbatos, novo protectionis privilegio pontifex dignaretur. Eo confidentius de illis Dei servis testimonium ferebant legati, quod ipsi eos viderent, ut in fine epistolæ suæ testantur. Hugo archiepiscopus in suis litteris hæc speciatim suggerebat. *Sciatis eos esse de quodam loco, qui Novum-monasterium vocatur, ad quem de Molifmensi ecclesia cum abbate suo exeuntes, propter arriorem & secretiorem vitam secundum regulam beati Benedicti, quam promiserant, tenendam, habitandum venerunt, depositis quorundam monasteriorum consuetudinibus, imbecillitatem suam ad tantum pondus sustinendum imparem judicantium. Unde Molifmensis ecclesie fratres, & quidam alii adjacentes monachi, eos infestare & inquietare non desunt: astimantes se viliores & despectiores haberi apud saeculum, si isti, quasi singulares & novi monachi, inter eos habitare videantur. Quapropter desideratissimam nobis paternitatem vestram humiliter & cum fiducia deprecamur, quatenus fratres istos, totam spem suam in vobis post Deum ponentes, & idcirco ad apostolatus vestri auctoritatem confugientes, benigne pro more vestro recipiatis, & eos, & locum ipsorum ab hac infestatione & inquietudine liberando, auctoritatis vestre privilegio munitis.*

CXXIII.
Cistercii con-
firmatio per
Paschalem.

His omnibus litteris acceptis pontifex, qui Trojæ in Apulia tum versabatur, exoptatum indulſit privilegium Alberico Novi-monasterii abbati, ejusque successoribus inscriptum, in quo ait se eorum religioni paterno congratulari affectu, & locum istum, quem pro quiete monastica inhabitandum elegerant, ab omnium mortaliu moleſtiis quietum & liberum se sancire, apostolicæ sedis tutela deinceps protegendum, quamdiu ipsi ac successores sui in ea, quam tunc observabant, disciplinae ac frugalitatis observantia permansuri essent. Tum subdit. *Ut ergo hac semper gratia digniores censamini, Dei semper timorem & amorem in vestris cordibus habere satagite, ut, quanto a secularibus deliciis & tumultibus liberiore estis, tanto amplius placere Deo totius mentis & anime viribus anheletis &c. Datum Trojæ per manum Johannis S. R. E. diaconi*

ANN. CHR.
1100.

cardinalis IV. kal. Maii *indictione* VIII. *incarnationis dominice anno* M. C. *pontificatus autem domini Paschalis secundi papae anno secundo*. Ut istud privilegium mense Aprili a pontifice obtinere potuerint missi illi Cistercienses, necesse fuit ut Cistercio discesserint saltem mense Martio, ut in Apuliam ante mensis Aprilis finem pervenire potuerint. Itaque hoc anno ineunte Cistercium adiere legati, inde Aduam profecti ad celebrandum concilium, quod Valentia cogere postea satius visum est.

CXXIV.
Hugo abbas
Flavinianensis
restituitur,
a. num. 88.

Habitu illud concilium Valentinum pridie kal. Octobris, cui archiepiscopi, episcopi & abbates, numero quatuor & viginti, cum cardinalibus interfuere. Illuc convenit Hugo Flavinianensis abbas, quem a Norgaudo Aduensis episcopo, suisque monachis abbatia pulsam fuisse superius a diximus. Imminente concilio Hugo Gerardo priori & omnibus, qui se profitebantur filios ecclesiae Flavinianensis, monachis scripserat, ut ad concilium se sisterent, accusationum in se capita allaturi, & si possint, probaturi. Adfuit concilio Aduensis episcopus, sed a canonicis de simonia, & aliis quibusdam accusatus: Flavinianenses vero unum pro se sceleratum monachum ad concilium miserunt. Non difficilis fuit Hugonis purgatio, ad quam se paratum esse palam professus est: at deficientibus accusatoribus, ei abbatia iudicio concilii reddita est, & a legatis scriptae pro eius restitutione litterae monachis, clericis, & laicis ad abbatiam Flavinianensem pertinentibus, quibus injunctum erat, ut Divionem abbati suo occurrerent, & in manu Divionensis abbatis promitterent, se eum paterne tractaturos, & cum honore debito ad monasterium reducturos; obedientibus benedictionem, inobedientibus iram Dei imprecari. Hae litterae missae quidem sunt, sed non receptae, tamen a quibusdam lectae: sed nihilo minus VIII. idus Novembris duo ex fratribus Flavinianensibus missi Divionem Hugoni mandarunt ut rediret; se ad ei obsequendum esse paratos. Verum ubi is Flavinianum advenit, nullus ei honor, nulla reverentia exhibita, immo etiam his, qui cum ipso erant, panis negatus, nec ulla decreto concilii obedientia impensa: vano praetextu, quasi Hugo Flavinianensem abbatiam Divionensi subicere voluisset. Hinc ad Pictavense concilium res delata, sed in eo non legitur discussa, in quo Norgaudus depositus, nihilo minus episcopatum retinuit, & in Flavinianense monasterium Girardum priorem loco Hugonis abbatem intrusit. An Hugo postmodum in abbatiam restitutus fuerit, nec ipse, nec vetera ejus loci monumenta nos docent.

CXXV.
Pictavensis synodi acta.

Non multo post Valentinum concilium ad urbem Pictavorum convenerunt legati cum episcopis, aegre assentiente Willelmo comite, cui rex Philippus scripserat, ut ne concilium in illa urbe in suam injuriam haberi sineret. Praevaluit tamen legatorum constantia, qui nec donis, nec minis a ferenda in regem sententia revocari potuerunt. In illo concilio alia quoque in rem ecclesiasticam opportuna nuncia sunt, maxime contra simoniacos & incontinentes clericos; statutumque, ut nullus abbas vel monachus, vel quilibet alius poenitentias injungat, nisi quibus proprius episcopus hanc curam dederit. Ad haec, ut abbates & decani, qui presbyteri non sunt, presbyteri fiant, aut praelationes amittant. Huic concilio interfuisse dicuntur episcopi centum & quadraginta in libro de vita Bernardi abbatis Tironiensis, qui & ipse adfuit, ut inferius videbimus.

Rotberti abbatis S. Remigii causa retractata.
b. V. supra n. 29.

In eodem concilio actum est de expulsiōe Rotberti sancti Remigii apud Remos abbatis, & de substitutione in ejus locum Burchardi, quae illicita visa est, Rotberti vero expulsio injusta, quippe cujus conversatio sancta, introitus legitimus, promotio & ordinatio authentica & canonica, litteris insuper Urbani papae roborata. Et quidem ejus restitutioni non magnopere obstitabant ejus adversarii: sed pro quibusdam litteris dubiis, quasi a sede apostolica directis, in quibus *cardinales nec stilum, nec pergamenum agnoscebant, maxime cum in fine earum subscriptum foret VALETE, quod Romana non habet auctoritas*, ut scribit Hugo abbas Flavinianensis; visum est, ad adversarios confutandos, ad sedem apostolicam causam referre. An Rotbertus ad Paschalem se contulerit, non ita exploratum: sed tamen certum est eum tunc Odoni Ostiensi episcopo commendatum fuisse a Baldrico abbate Burgulienensi; ut superius retulimus. Non tamen restitutus fuit in abbatiam Rotbertus, sed in cella Senucensi privatam vitam agere coactus est, prioris titulo contentus: ubi historiam Jerosolymitanam composuit. Quin etiam postea Callistus II. eum ab illa cella, quae sancti Oricoli dicitur, amoveri iussit. Neque etiam perstitit in abbatia Remigiana Burchardus: cujus loco Azenarius successus, vir nobilis ex Trimo-

c. supra n. 66.

ANN. CHR.
1100.
a. supra n. 89.
CXXVI.
Presbyteri incontinentis infelix exitus.
b. Pet. Ven. lib. 1. mirac. c. 25.

moliensium a dominorum stirpe, qui abbatiam recte & pacifice rexit. Occasione canonis in synodo Pictavensi conditi contra clericos incontinentes, Baronius ex Petro b venerabili refert infelicem exitum cujusdam presbyteri ex castro Liziniaco pagi Pictavensis, qui libidinis caeno immersus, nihilo minus sacra contingere non verebatur. Is tandem territus conscientiae stimulis, ut aliquando malis ad horam evenire solet, familiaritatem bonorum hominum expetiit, in primis abbatibus & fratrum Bonae-vallensis monasterii diocesis Carnutensis, ut scilicet probrosae vitae infamiam eorum consuetudine temperaret. Hi longo tempore de vitae emendatione eum commonescentes, nihil ab eo praeter inanem spem impetrare potuerunt. In flagitiis itaque perseverans, in morbum tandem incidit, & ad extrema redactus est. Brevi adfuit monasterii prior, & aliquamdiu cum eo rogatus permansit. Nocte quadam, cum is lecto solus assideret, aeger ad priorem clamare coepit, sibi ut succurreret adversus duos leones, qui ipsum hianti ore discerpere volebant. Tum vero ad preces procumbit prior, discedunt leones. Non multo post idem vociferatur, ignem de caelo in ipsum descendere, ut se consumat. Iterum orat prior, & ignis non comparat. Denique extra se raptus presbyter, ubi ad se rediit, se Dei iudicio aeternis cruciatibus damnatum testatus est horrendis ululatus, in quibus flagitiosam animam evomuit.

Auctor est Hugo Flavinianensis, medio illo Valentinum inter ac Pictavense concilio intervallo Wibertum antipapam interiisse, vigesimo anno, ex quo sedem apostolicam invaserat. Viginti-tres annos numerat Domnizo, & quidem post annos binos, quam Urbanus obierat. Quam ob causam nonnulli Wiberti mortem differunt ad annum sequentem. Verum standum videtur sententiae Hugonis, auctoris aequalis, qualis etiam erat Domnizo, sed qui de annis binis inchoatis commode explicari potest. Certe Wibertus fato functus dicitur mense Septembri, cum Urbanus IV. kal. sextiles anni superioris obiisset. Wiberto extincto non statim schisma compressum, nam ejus loco surrexerunt, sed ad breve tempus, primo quidem Albertus Attellanus ad quatuor menses, dein ad S. Laurentii Averlanum monasterium retrusus; post quem Theodoricus Romanus ad tres menses, mox relegatus in Cavense monasterium, ubi sponte factus monachus, religiose vixit; tertius denique Maginulfus, qui Latio fugatus, ex animi moerore brevi interiit.

CXXVII.
Wiberti antipapae obitus & successores.

Septimo a Wiberti obitu die decessit Landuinus Cartusiae prior, quem ille ex Calabria redeuntem intercepterat, & in custodia ad id tempus tenuerat. Ejus obitus quarta decima die Septembris notatur, ex quo intelligitur, septimo ante die Wibertum interiisse. Humatus est Landuinus in sancti Andreae monasterio d ad pedem montis *Sirapis* seu Soractis, cui proximum erat castrum, in quo captivus detentus fuerat. Petrus Franciscus, ejus in regimine Cartusiae successor, origine Flandrensium, uno tantum anno praefuit: qui praelationis pondus & sollicitudinem graviter ferens, amore silentii & quietis misericordiam, ut loquuntur, petiit, obtinuitque. In ejus locum successus Johannes, natione Tuscus, ex castro Moriana, litteris quidem non multum instructus, sed in his, quae ad religionem pertinent, nulli antecessorum secundus, magistratu annis octo prudenter administrato decessit. Huic successit venerabilis Guigo, quintus Cartusiae-majoris prior, de quo in consequentibus non una dicendi occurrer occasio.

CXXVIII.
Landuinus Cartusiae prior obit.
c. supra n. 109.
d. Labbe bibl. 10. 1. p. 639.
Ejus successores.

Lugduni ad hoc usque tempus substiterat Anselmus Angliae primas, dum forte Willelmi regis in se ira deferveret. Dum illic otio frueretur, a Bosone monacho interpellatus, librum de conceptu virginali & de peccato originali composuit, aliudque opusculum, cui titulus, *Meditatio redemptionis humanae*. Jam tertius agebatur annus, ex quo Anglia egressus erat, cum Lugduno ad Marciniacense monasterium, invisendi causa Hugonis abbatis Cluniacensis, accessit, ubi abbas sanctus factam sibi de morte regis Willelmi revelationem ei aperuit. Inde reversus Lugdunum Anselmus, quarta die Augusti multis precibus invitatus profectus est ad Casam-Dei. Illic cum versaretur, ortum ex igne caelesti ingens incendium facto crucis signo restinxit. Tum duo ex suis, Beccensis alter, alter Cantuariensis monachi, regem Willelmum inter venandum ex fortuito sagittae istu secunda die Augusti interiisse nuntiarunt. Mox Lugdunum reverso litterae afferuntur ab ecclesia Cantuariensi idem asserentes, quibus rogabatur, ut reditum suum ad matrem Cantuariensem ecclesiam maturaret. Jamque Cluniacum pervenerat, cum ad ipsum litterae deferuntur

CXXIX.
Anselmus rege mortuo in Angliam revocatur.

novi regis Heinrici, defuncti Willelmi fratris, qui se ab Anglis regem electum, & quamvis invitum propter ipsius absentiam, coronatum fuisse significabat, mandans ut quantocius in Angliam, non per Nortmanniam, sed per Witlandum Galliarum portum rediret. Iter itaque accelerans archiepiscopus, ix. kal. Octobris Dofras appulit, ubi ingenti omnium gaudio & plausu exceptus est. Paulo post Angliarum regem adiit, qui se excusavit, quod eo non expectato regiarum dignitatis benedictionem, quam ipse iuris esse sciebat, ab alio accepisset. tum postulavit, ut clientelam sibi profiteretur, & archiepiscopatum ab ipso acciperet. Respondit vir Dei id vetitum fuisse novissimi Romani concilii decreto, quod si rex observare vellet, firma inter ipsos pax foret: alias ab eius communione sibi abstinendum, ne Romano pontifici non obediens videretur. His auditis, rex magnopere conturbatus est, cui grave admodum videbatur ecclesiarum investuras, veluti regni sui dimidium, cedere: nec minus periculosum, se necdum in regno bene confirmato, Anselmum discedere ex Anglia, ne fratrem suum Rotbertum, qui tunc Ierosolymis in Nortmanniam reverfuserat, adiret, eumque regem Angliarum diceret. Consultius itaque visum est inducias petere usque ad pascha insequentis anni, dum utriusque Romam mitteretur, si forte apostolica decreta in pristinum regni usum reformari possent, & interim prædia Cantuariensis ecclesiarum, quæ rex Willelmus invaserat, Anselmo restituerentur. Hæc tamen ad fallendum tempus excogitata sciret archiepiscopus, annuit, ne novo regi principibusve ullam de se suspicionem injiceret, quasi de regno ad Rotbertum transferendo aliquid moliretur. Hæc scilicet artes erant novi regis Heinrici, qui tamen se magis Anselmo benevolum præstitit quam Willelmus-Rufus.

CXXX.
S. Eadmundi
abbates.
a Monast.
Anglic. 10. 1.
p. 295.
b Anselm.
lib. 3. ep. 392.
c lib. 4. ep. 20.
c ibid. ep. 23.

Priusquam Anselmus reverfus esset in Angliam, rex Henricus, ipso die^a coronationis suæ, scilicet nonis Augusti, abbatiam sancti Eadmundi, invitis monachis, tradidit Rotberto, filio Hugonis comitis Cestrensis, sancti Ebrulfi monacho. quod Anselmus magnopere improbavit. Exstant tres ejus hac de re epistolæ, duæ^b quidem ad Guillelmum archiepiscopum Rotomagensem, quibus eum interpellat, ut abbatem sancti Ebrulfi compellat ad revocandum monachum suum ex illa abbacia, quam temere, absque electione canonica, usurpaverat: tertia^c est ad ipsos sancti Eadmundi monachos, quibus compatitur, quod ab intruso vexationem sustineant, eosque ad constantiam hortatur, quippe qui pro justitia patiantur. *Justitia enim est, inquit, quia non est contra ordinem vestrum, nec contra regulam sancti Benedicti, non contra auctoritatem aliorum patrum, nec sine consilio eorum, a quibus religionis regimen & consilium expectare debetis, [quod] abbatem vultis accipere.* Cum vero nec abbas sancti Ebrulfi Rotbertum intrusum, quem non suum, sed sancti Severi monachum esse dicebat, revocaret, nec Rotbertus ipse abbacia cedere vellet; tandem biennio post Anselmum in concilio Londoniensi eum amovit; ejusque in locum canonicè suffectus est Rotbertus alter, Westmonasterii prior: cui post annos quinque regiminis successit Alboldus prior sancti Nicasii de Mellento, successorem fortitus Anselmum sancti Anselmi nepotem, ut suo loco videbimus. Ex duabus ad Guillelmum archiepiscopum epistolis prior est tempore, quæ in editis posterior est.

Elieufes &
Abendonienfes
abbates.
d Angl. sac.
10. 1. p. 612.
e seq.

Eodem quoque die, quo Henricus coronatus est, id est nonis Augusti, & quidem die dominica, rex abbatiam^d Elieufensem, quæ ab annis septem vacabat, contulit Richardo monacho Beccensi, Gilberti comitis filio, cujus parentes, e regia stirpe procedentes, eum a puero sub veste monastica apud Beccum Deo consecraverant. Eidem abbati multas successit molestias Rotbertus Lincolnienfis præful, qui sui juris esse aiebat, ut eum benediceret, uti ejus antecessor Simeon Remigium abbatem benedixerat. At violentam indebitamque fuisse hanc benedictionem Richardus causabatur. Post episcopalem conflictum, regis quoque iram sustinuit Richardus instinctu æmulorum, qui eum de tribus accusabant, nempe quod nimia cum pompa ad regem accessisset; quod regis mandatis parere nollet; & quod quemdam ejus mimum sibi conviciantem turpiter de domo sua ejecisset. Propter quæ rex eum ex abbacia expulit, sibi que baculum reddi iussit. Verum abbas Romam appellavit, & a Paschali papa restitutus est. Post hæc ecclesiam, ab antecessore suo inchoatam, perfecit, & in eam reliquias S. Etheldritæ & S. Sexburgæ cum corpore S. Witburgæ, quod integrum repertum est, e veteri ecclesia transtulit. Denique Richardo post annos septem defuncto, Elieufensis ecclesia in episcopalem mutata est.

c ibid. p. 168.

Hoc ipso anno rex Henricus Faricum^e Malmesburiensem monachum, origine

Italum, litteris & medicinarum arte instructum, Abendonienfi monasterio præficiendum curavit per Rotbertum Lincolniensem episcopum, qui eum, utpote quovis alio utiliore futurum, monachis approbavit. Et quidem eorum expectationi ille optime respondit, tantamque sui opinionem excitavit, ut Anselmo archiepiscopo mortuo rex eum substituturus fuisset, nisi obtitissent quidam episcopi, qui ejus inflexibilem æquitatis normam metuebant. Tuscus genere, & domo Aretinus, arte medicus dicitur a Willelmo Malmesburienfi, qui Petri sodalis sui versus in Faricii abbatis laudem compositos refert in libro secundo de pontificibus Anglorum.

Ante annos fere quatuor Guibertus sancti Germani Autifiodorensis abbas in concilio Nemaufensi præfectura^a motus fuerat ab Urbano papa; mandatque Humbaldo episcopo, ut selectum e Casa-Dei, vel Cluniaco, vel e majori monasterio virum probum & idoneum in ejus locum substitueret, ea tamen lege, ut qui ad id muneris designatus esset, superiorum jure eximeretur. Huic conditioni cum refragarentur Cluniacenses, alique eorum exemplo, per annos amplius tres, frustra nitente Humbaldo, abbatia rectore caruit: sed tandem venerabilis Hugo Cluniacensis abbas Humbaldi episcopi, Stephani Campaniarum, & Guillelmi Autrici comitum precibus se exorari passus, Hugonem Montacutum, nepotem suum, a puero substantissimam avunculi disciplinam Cluniaci educatum, vacanti abbacia suffecit. quo in munere ita se gessit, rebus tum spiritualibus, tum temporalibus faciendis & provehendis, ut post annos quindecim regiminis abbatialis ad episcopalem dignitatem Humbaldo mortuo promoveri meruerit. Ejus tempore nihil non tentarunt Cluniacenses, quo sancti Germani monasterium contra Urbani papæ decretum Cluniaco subjicerent. Id potissimum curavit Ivo Cluniaci prior cum quindecim monachis, qui illic ab Hugone missi fuerant, ut novo abbati in restituenda regulari disciplina, quæ omnino neglecta erat, essent adjutores. Verum eorum conatibus restitere sancti Germani monachi, nec monasterii sui libertatem minui passi sunt. Hugonis abbatis anno quarto, Hugo Trecentium comes sancti Germani monasterium adiit, & quasdam donationes fecit, ut ejus loci societatis particeps esset. Ad hæc Paschalis II. anno MCVII. cum Silviniaci versaretur, Hugonis abbatis institutionem confirmavit, quippe qui monasterium illud, regulari disciplina & religione penitus destitutum, & sæcularium injuriis ad summam redactum inopiam, in pristinum splendorem restituisset.

Postquam Willelmi junioris mortem, & oraculum^b Hugoni abbati de ea factum retulit Hildebertus, mox subjungit, servum Dei, dum esset in Aquitania, ad ecclesiam beati Juniani (sic legendum, non Viviani, ut in editis) sanctorum locorum visitandi studio accessisse. Positus est hic^c locus in pago Lemovicensi ad Vigennam^{*} fluvium, ubi sæculo sexto conditum diximus Commodoliacense monasterium ab Amando monacho, qui solitariam ibi vitam duxit. Illic cum sancti Juniani confessoris actus & vitam legeret Hugo, ejusdem Amandi factam in ea reperit mentionem: cujus patriam, propositum & locum sepulturæ a clericis ejusdem ecclesiarum, qui jam tunc canonici erant, sciscitatur. Responsum est, beatum Amandum magistrum fuisse sancti Juniani, meritis insignem, doctrina conspicuum, vita clarum; corpus autem, ut fama ferebat, in Gallis habere sepulturam. Postera die, ejus loci decanus xenodochium constructurus, suscepti operis fundamentum ab Hugone designari postulat. Tum ille locum indicat: ubi, humo altius effossa, inventum est mausoleum, beati Amandi nomine insignitum, quæ magnam clero & populo lætitiā, nec minorem de Hugonis sanctitate opinionem excitavit.

Quæ ritus Cluniacenses admittebant monasteria, triplicis generis erant. Alia enim ita Cluniacensi abbati subjecta erant, ut proprii abbatis facultate carerent: alia proprio abbate gaudebant, sed sub disciplina & correctione Cluniacensis abbatis: alia denique consuetudines quidem Cluniacenses, sed citra ullam subjectionem, recipiebant. quale fuit prædictum sancti Germani monasterium, quale etiam fuit, præter alia multa, Sithiense, quod Cluniacenses magno molimine sibi subjicere tentarunt. Duo prioris generis monasteria commemorat Paschalis in diplomate, quod Hugoni abbati^d hoc anno indulgit, in primis statuens, ut in omnibus prioratibus & cellis, quæ tunc sine proprio abbate Cluniacensium regimini subjectæ erant, nullus umquam deinceps abbatem ordinare ausit, neque in aliis locis, de quibus tempore Arvernensis concilii investiti erant. quæ omnia singillatim enumerat; & post ea ab-

Annal. Bened. Tom. V.

Ggg ij

CXXXI.
Hugo abbas
S. Germani
Autifiodorensis.
a supra n. 42.

Commodoliaci gesta ab
Hugone abbate.
b supra n. 129.
* la Vienne.
c lib. 4.
n. 31.

CXXXII.
Monasteria
Cluniaco addita
triplicis generis.

d Bibl. Clu.
p. 522.

ANN. CHR.
1100.

batias, quas Cluniacensis abbatis ordinationi Gregorius VII. commiserat: quibus Paschalis addit monasteria sancti Germani Autisiodorensis, & sancti Bertini Turannensis, quæ Cluniacensis abbatis subjectionem semper detrectarunt. Huic diplomati subscribunt Oddo Ostiensis episcopus & Milo Prænestinus e nostris, aliique, quo ex tempore cardinales pontificis litteris subscribere consueverunt.

CXXXIII.
Paschalis privilegium pro Dervo.

Id etiam patet ex aliis ejusdem Paschalis litteris Rogerio Dervensi seu sancti Bercharii abbati concessis, quibus monasterium illud apostolica tuitione munit, ejusque possessiones confirmat, statuens insuper, ut nullus secularium aut ecclesiasticorum abbatem, ejusve successores ad secularem curiam trahat, neque episcopus ullus ad synodum, nisi ob causam fidei, ire; nec denique monasterii sui sollempnitates relinquere, & urbanis interesse cogat. His litteris post Paschalem subscribunt Albertus cardinalis sanctæ Sabinæ, Augustinus cardinalis sanctorum quatuor Coronatorum, qui ambo se indignos cardinales dicunt. Datum Lateranis III. idus Aprilis, indictione VIII. per manum Lanfranci scriptoris palatii, anno dominice incarnationis M. C. pontificatus autem domini Paschalis secundi pape anno I.

Huic privilegio occasionem dedit Philippus Catalaunensis episcopus, qui Dervensem abbatem ad synodum & ad sollempnitates urbis suæ cogere volebat. qua de re litteras ad eum Philippum scripsit pontifex in hæc verba.

Paschalis episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri & cœpiscopo Philippo Kathalaunensi salutem & apostolicam benedictionem. Cum neminem episcopum liceat canones ignorare, multum miramur quod abbatem sancti Bercharii ad civitatis tue festivitates cogendo non dubites invitare. quod quam absurdum sit, quamque officio tuo contrarium, nemo dubitat, qui novit quod sacri canones etiam ad synodum abbatem cogi prohibeant. Clericum quoque alienius vel monachum ab aliquo suscipi, quomodo sanctorum patrum sanctiones inhi-beant, fraternitati tue ignotum esse non credimus. quod te de monachis prefati abbatis facere non sine admiratione audivimus. Presentium igitur auctoritate dilectioni tue precipimus, ne prefatum abbatem ad festivitates tuas ire cogas, neve monachos ejus contra eum suscipias.

Hoc rescriptum, quod ex chartaceo codice Dervensi eruiamus, caret chronicis notis: est hoc anno datum fuisse intelligitur, tum ex præcedenti diplomate, tum ex eo, quod Philippus episcopus hoc ipso defunctus est, ut discimus ex Hugone a Flaviniacensi, & ex chronico sancti Petri Catalaunensis.

Labbe bibl.
20. 1. p. 254.
& 296.
Humolarien-
ses abbates.

Tunc Humolariensi apud Viromandenses monasterio præerat Matzelinus abbas, uti discimus ex litteris Werrici militis, cognomento Satrapæ, qui se suaque omnia cum filio Gerardo, postposita sæculi pompa, Deo & beatæ Mariæ obtulit, Matzelino tunc temporis ejus loci abbate, Philippi regis anno sexagesimo, Baldrici Noviomensium episcopi octavo. Matzelinum præcesserat Erleboldus, mendose Ercemboldus apud Hemeræum, apud quem Humolariensium abbatum series habetur, sed non omnino accurata. Matzelino successit Aldo, Aldoni Hugo, de quo inferius.

CXXXIV.
Bernardus ab-
bas Majoris-
monasterii
obit.

In Majori-monasterio ex hac turbulenta vita ad cælestem requiem migravit piissimus abbas Bernardus, postquam sacrum hunc locum annis amplius quindecim per varias turbas rexisset, ejusque regularem disciplinam & libertatem strenue conservasset. Encyclicam de ejus obitu epistolam scripsere de more Majoris-monasterii fratres, in Appendice nostra relatam, in qua orbitatis suæ intolerabilem dolorem testantur. *Orbati sumus etenim, inquit, patre nostro Bernardo, viro admodum venerabili, utpote vere, quod primum est, catholico, dulci, sapienti, pio, &, ut quid de eo sine errore sentire debeatis, breviter pandamus, actu & habitu veræ religionis & sanctitatis reverendo. Unde absque dubitationis hesitatione confidimus, quod ei sit præclarus quietis locus in sanctorum beatifica mansione preparatus.* Sed, quia nullus in hac fragili vita ita circumspecte se gerit, ut nihil humanæ contagionis ei inhæreat; pro eo preces & solita suffragia postulant, rogantque, ut, qui rotulum suum missuri sunt, abstineant a ludicris veruum naniis, quæ mortuis potius obfunt quam profunt; tantumque simpliciter annotent locorum suorum nomina, & quid pro defuncto fecerint, quidve pro suis fieri velint; tum in fine Bernardi tempus sic notant: *Obiit autem hic piissimus pater noster anno ab incarnatione Domini M. C. indictione VIII. epacta VII. concurrentie VII. idibus Aprilis, in ipsa hebdomada paschæ, sabbato quod est in albis, in ipso diei exortu, tamquam qui de tenebris egrederetur ad lucem.*

Hilgotus suc-
cedit.

In ejus locum electus est Hilgotus, episcopus olim Sueffionensis, qui ab aliquot annis, dimisso episcopatu, ad Majus-monasterium secesserat. Ut eum abbatem

ANN. CHR.
1100.

eligerent ejus loci monachi, hac in primis ratione inducti sunt, ut ne benediceretur a Turonensi archiepiscopo, quippe qui episcopali benedictione, quæ abbatiali major est, jam præditus erat; nec proinde ab eo professio exigeretur. Hinc frustratus spe sua Turonensis archiepiscopus, ejusque clerici, querelas de Hilgoti electione sparserunt in vulgus, quasi ob crimina episcopatu dejectus fuisset; & quasi episcopali dignitati fieret injuria, si ex episcopo fieret archimandrita. Utrumque refellit Ivo in epistola a ad Paschalem papam, ad primum asserens Hilgoti mores sibi probe notos esse, nec ob aliam causam episcopatu cessisse, quam ut ejus pericula vitaret. Ad alterum quod ejus adversarii opponebant, nimirum episcopali dignitati indignam fieri injuriam, si qui episcopus fuit, fiat archimandrita; & quod non possit esse abbas sine benedictione, ex qua episcopali benedictioni vehemens irrogetur injuria; Ivo ait expectari pontificis hac de re censuram & sententiam: qui utrumlibet decreverit, nullam episcopali sacramento facturus sit injuriam: *cum abbas benedictio nulla sit sacramenti repetitio; vel hujus benedictionis abstinentia non impediat virum ad hoc electum ad procuranda bona spiritualia vel temporalia.* Non reperendam esse benedictionem haud dubie censuit pontifex, siquidem Hilgotus ab archiepiscopo non fuit benedictus, ut constat ex libello de professione abbatum Majoris-monasterii. *Nam quia episcopus fuerat consecratus, nec benedici potuit, nec subscribere debuit,* ut in illo libello legitur. Quid in benedictione Willelmi abbatis, qui Hilgoti post quatuor annos successit, acciderit, suo loco videbimus. Ubi primum abbas renuntiatus est Hilgotus, monasterii sui privilegia a Paschali confirmari curavit, & in Angliam profectus, triginta marcas argenti, quas quotannis ex illo regno percipiebant fratres, a rege & regina accepisse dicitur. Ejus tempore prioratus de Alvertonia a Thoma Leporario, ejusque uxore Emma conditus est in diocesi Eboracensi, ejusque donum, præfente Hilgoti abbate, super altare positum. Primæ illius donationis testis in primis Hermarus tunc prior sanctæ Mariæ Eboracensis, quæ cella Majori-monasterio subiecta erat.

a Ivo ep. 88.

b Guiberr.
p. 588.

Hilgoti abbatis anno primo ad Majus-monasterium divertit Gervinus episcopus Ambianensis, a legatis sanctæ Romanæ ecclesie ad Pictavense concilium cum ceteris Gallicanis presulibus convocatus. Illic amplissimis caritatis visceribus a fratribus ejusdem loci susceptus, dedit eis personatum ecclesie sanctæ Mariæ de villa super Alveiam site, quæ Villeris dicitur. Testes inter alios Anscherus abbas S. Richarii, Robertus & Galterius ejusdem loci monachi, aliique. *Actum in Majori-monasterio die dominico octavarum sancti Martini, regnante rege Philippo, presidente eidem loco abbate Hilgoti anno ordinationis ejus primo.* Ad Pictavense itaque concilium profectus est cum Gervino episcopo Anscherus abbas S. Richarii, cui Wido comes Pontivorum, ejusdemque monasterii advocatus, cum multa damna ei intulisset, in extremis positus, urgente conscientia, eidem ablata restituit, testes invocans cælum & terram, proceres quoque Pontivorum, Simonem, Hugonem Senioratum, Godardum Areniensem, abbatem Anscherum, & priorem Warinum, a quibus in restitutionis infractores prolata excommunicatio.

CXXXV.
Gervini epif-
copi donatio.
c supra n. 125.
* Autho.Widonis co-
mitis restituti-
o.

Cum triennium in insula d Causeo exegisset Bernardus Tironiensis, tandem sancti Savini monachi alium sibi pastorem constituunt. quod ubi rescivit Petrus de Stellis, superius laudatus, mox ad perquirendum Bernardum se accingit, quem indice Vitali eremita in prædicta insula latere cognovit, ipsisque eremitis pergratum fore, si eum ad suum consortium revocaret. Mox ille, assumto itineris duce miræ simplicitatis & innocentie viro, nomine Christiano, ad illam insulam properat. quos ut vidit Bernardus, miro perfusus gaudio, eos humanissime excepit, & quo in statu res ecclesie & monasteriorum in Aquitania essent, inquisivit. Petrus ad hæc consistere in pace omnia respondit; ac tandem sancti Savini monachos sibi abbatem elegisse. qua de re gavissus est Bernardus, qui prius metuebat ne eorum abbas esse cogeretur. tum adjecit Petrus, socios suos eremitas magnopere cupere ut ad ipsos rediret, & eorum consortia ne penitus relinqueret. Ille vero, ut caritate totus affluebat, eorum votis non ægre assensit. Erant in illa insula duo eremite simul habitantes, quorum unus, Albertus nomine, jam grandævus, abstinentie & orationi jugiter insistebat: alter dictus Adelelmus, mansuetudinis & obedientie virtute pollebat. Hic Bernardum sequi, ejusque doctrina informari cupiebat: at Bernardus eum seni adhærere jussit. Tum assumpta sua suppellectile, non multum ambitiosa, transmissa freto,

CXXXVI.
Bernardus Ti-
ron. fit abbas
S. Cypriani.
d supra n. 62.

ad silvas eremitarum, sociorum quondam suorum, rediit: a quibus cum gaudio susceptus, in loco, qui Fons-Goyhardi vocatur, sibi cellam extruxit. Illic eum invisit Reginaldus seu Rainaldus abbas sancti Cypriani, finxitque ideo se ad eum divertisse, ut ille in reditu ad suos per vastas illas silvas se contra prædones tutum præstaret. Fecit ille quod rogabatur: at silvis egressus, abbatem ad sanctum Cyprianum sequi compulsus est. quem monachi gratulantes suscipiunt, hominemque hirsutum & pro more eremi barbatum & incultum, suis vestibus induunt, tondentque, & post paucos dies repugnantem præpositum instituunt. Inter ea, post quatuor admodum menses, Reginaldus ætate & morbo confectus, cum ad extrema pervenisset, Bernardum successorem designavit, quod jam Petro Pictavensi episcopo approbaverat. Sic tandem pastorale munus, quod dudum effugiebat, subire coactus est: quo in munere ita se gessit, ut inculpatis moribus occasiones detrahentibus præcluderet, & doctrina contumaces retunderet. Non illum rerum affluentia, non laudes extollabant. Tanta quippe humilitate præditus erat, ut qui eum vidisset, ultimum omnium esse facile crederet, tanta caritate, ut quotidie sexagenos, vel centenos & eo amplius clericos ad mensam admitteret. Porro rerum temporalium procuracionem idoneis fratribus commisit; ipse vero contemplationi, orationi, silentio, & regularis vitæ exercitationibus se totum impendebat. Nolim hoc loco prætermittere Rainaldi ejus antecessoris epitaphium, quod Baldricus Burguliensis scripsit in hunc modum.

*In sibi dilecto requievit philosophia
Rainaldo, quem vas fecerat esse suum.
Hic igitur sancti Cypriani floruit abbas,
Ecclesiam ditans ordine, rebus, agris.
Pene loci quæcumque fuit possessio primum,
Hanc duplicem peperit sollicitudo patris.
Tandem Rainaldi pars promptior astra petivit:
Hic quæ terra fuit portio, terra fuit.*

CXXXVII. Hoc ipso anno Bernardus jam abbas cum Rotberto Arbriscellensi interfuit concilio Pictavensi, quod duo cardinales Johannes & Benedictus, apostolicæ sedis legati, in octava sancti Martini convocaverant, in quo centum quadraginta episcopi adfuisse dicuntur. In illo concilio anathema dictum est Philippo regi ob adulterinam copulam cum Bertrada, Fulconis Andecavorum comitis uxore. Si Gaufrido in libro de vita Bernardi abbatis nostri credimus, hac excommunicatione comperta Guillelmus Pictavorum comes, qui ob ejus generis flagitia similem in se ferri sententiam metuebat, furore succensus iussit omnes illos episcopos spoliari, flagellari & occidi. quod ubi fieri cœptum est, pontifices & abbates, ut vitam servarent, diffugerunt, & tuta latibula quæsierunt, præter Bernardum & Rotbertum, qui immobiles & constantes in asserenda excommunicationis sententia perstiterunt. At vereor ut id in omnibus verum sit. Rem accuratius narrat Hugo Flaviniacensis, scribens comitem Pictavensem ibi adfuisse, multaque prece depoposcisse, ut ne dominum suum excommunicarent; idem quoque fecisse quosdam episcopos; & cum non impetrarent quod volebant, a confessu concilii cum minis recessisse; solosque remansisse eos, qui zelum Phinees imitari gestiebant, tumultuante turba, pro domini sui regis excommunicatione insaniente: cum quidam e populo e superioribus ecclesiæ locis lapidem jecit, cardinales ferire volens, cujus ictu quidam clericus capite illiso prostratus sit. Interim mansisse columnas immobiles, scilicet cardinales, ad mortem, si Deus siveret, comparatos, & ad saxa volantia mitris ablatis capita nuda retegentes, sententiam suam sanguine, si necesse esset, confirmare gestientes. Hæc vera & sincera facti narratio, tametsi non dubitem Bernardum & Rotbertum cardinalibus constanter ad hæsisse. Istius concilii canones, qui ad res nostras spectant, in fine hujus libri referemus. Ceterum quod de Guillelmi comitis stupris scribit prædictus Gaufridus, etsi Willelimum Malmesburiensem suffragantem habet, meliori testimonio adstrui vellem. Certe Guillelmus ipse a Goffrido^b Vindocinensi abbate *optimus princeps, & dux vite laudabilis* appellatur; & anno sequenti ad expeditionem Jerosolymitanam profectus est. Postea cum rex Philippus apud Senonas cum Bertrada per quindecim dies versatus esset, *clausis tota urbe ecclesiis, nulla facta est ei christianitas*, ut scribit Hugo Flaviniacensis; donec effracta ecclesiæ porta, regina sibi missam a suis dici coëgit.

^b Goffrid. lib. 5. ep. 19. 20. & 21.

Post quatuor aut quinque annos quam Rotensem abbatiam pro canonicis regulis condiderat Rotbertus de Arbriscello, cum ex ferventi ejus prædicatione plurimi utriusque sexus ad conversionem commoverentur, & ejus disciplinæ se subicere vellent; multa pro utroque sexu extruxit monasteria, quorum princeps & caput est illud, quod Fontis-Ebraldi appellatur. Locus est in confinio Turonum & Andecavorum, diocesis Pictavensis, tunc quidem incultus & squallidus, spinetis obitus & dumis, ab antiquo Fons-Ebraldi seu Evraudi, aliis Ebraudi nuncupatus, a Condantensi opido duobus millibus distans. Illic paullo post Pictavense concilium duplex monasterium ædificavit Rotbertus, unum mulierum in honorem sanctæ Mariæ Virginis; alterum virorum: quem locum nobilis quædam matrona, Eremburgis nomine, cum filia sua Riveria, eidem Rotberto donavit. Tantus porro fuit converforum numerus, ut servi & ancillæ Dei ad duo, triave circiter millia, teste Baldrico, ad Rotbertum confluerint. Ex feminis illustriores fuere Herfendis de Campania seu de Claris-vallibus, quæ mortuo viro suo^a Guillelmo Seniore de Monte-Sorelli, Rotberto adhæsit, & prima loci magistra exstitit; Petronilla, uxor quondam domini de Camiliaco, prima Fontis-Ebraldi abbatissa; Agnes ejusdem Petronillæ soror, Milefina, utriusque consanguinea, tum alia Agnes, Urfanensis apud Bituriges monasterii præfecta; denique, ut ceteras præteream, Ermengardis Britannia comitissa, ad quam extant duæ^b epistolæ Goffridi abbatis Vindocinensis, in quarum priori eam arguit, quod mundo iterum se sociasset, unde semel recesserat.

Qui de Fontebraldensis ordinis primordiis scripsere auctores recentiores, illum ita a Rotberto institutum aiunt, ut viros abbatissæ, seque ipse omnino subjecerit, exemplo Christi domini, qui beatum Johannem-Evangelistam sanctissimæ virgini Mariæ commendavit, eique tamquam matri subiectum esse voluit. Verum apud veteres illius temporis auctores unum invenio Petrum Abaelardum^c qui id asserat, improbetque. neque hoc mirum, quando quidem nec probet abbatissam præesse feminis, quibus ejus loco præpositum^d eis præsidere in regula sua statuit. Ad Rotbertum quod attinet, tantum abest ut se ipse abbatissæ subjecerit, ut contra, tam mulieres quam viri, eum *prælatum & magistrum* suum vocarent. *Prælatum suum*, inquit Baldericus, *magistrum tantummodo vocabant. nam neque dominus, neque abbas vocitari volebat.* Sane vix mihi persuadere possum, apud Fontem-Ebraldi aliud vivendi genus primitus institutum fuisse ab eo, quod olim in duplicibus nostri ordinis monasteriis receptum erat. Duplicis generis erant duplicia tunc monasteria: una, in quibus binæ justæ congregationes, virorum ac puellarum, sub abbate & sub abbatissa degebant: altera, in quibus sanctimonialium cœtus sub abbatissa vivebat, paucos habens in disparatis ædibus sine abbate monachos, quot scilicet ad sacra eis ministranda sufficiebant. Prioris generis monachi abbati omnino subiecti erant, non abbatissæ: secus in monasteriis posterioris classis, in quibus non erat justa congregatio, nullusque abbas, sed pauci tantum monachi, qui ad nutum abbatissæ & sanctimonialium ad earum arbitrium admittebantur, eisque ministrabant, quales erant in puellaribus monasteriis Gallicanis, sancti Petri apud Remos, sanctæ Mariæ apud Sueffionas, sanctæ Crucis apud Pictavos, atque in Farenfi & Jotrenfi, aliisque, quibus succedere canonici sæculares, abbatissæ & sanctimonialibus quodam modo subiecti. Sic apud Sardenacum, qui Palæstina locus est sexto milliari a Damasco, ubi quædam sanctimonialis oratorium beatæ Mariæ construxerat, monachi Græci erant, in quadam parte ecclesiæ ministerium divinum agentes: attamen dignitas & magistratus sanctimonialium erat, pro reverentia illius sanctimonialis, quæ prima locum inhabitaverat, ut legi in manuscripto codice Renati Vallini canonici Namnetensis. Ejus generis haud dubie monasteria illa erant, quorum abbatissæ, principatu Caroli Magni, viros benedicebant, aliaque munia exercebant, quæ sexui suo haud conveniebant, quod improbat religiosissimus princeps in Capitulari anni DCC LXXXIX. articulo LXXVI. episcopis & abbatibus directo, qui sic habet. *Auditum est aliquas abbatissas, contra morem sanctæ Dei ecclesiæ, benedictiones cum manus impositione & signaculo sanctæ crucis super capita virorum dare, nec non & velare virgines cum benedictione sacerdotali. quod omnino a vobis, sanctissimi patres, in vestris parrochiis illis interdendum sciote.* Hic universim agitur de viris, non de presbyteris. quod multo minus Carolus probaturus fuisset. Hæc dixerim absque præjudicio Fontebraldensis instituti, in quo monachi abbatissæ obedientiam, quam voto professi sunt, persolvere debent.

ANN. CHR.
1100.
CXXXVIII.
Fontis-Ebraldi
monasterii &
ordinis origo.

^a V. lib. 61.
n. 6.

^b Goffrid.
lib. 5. ep. 23.
& 24.

CXXXIX.
Viri abbatissæ
subiecti.

^c Abael. oper.
p. 38.

^d ibid p. 151.
& 159.

A N N A L E S

424

ANN. CHR. 1100. CXL. S. Benedicti regula utriusque præscripta. a Jacob. a Vit. hist. ocid. c. 20. b Bolland. 20. 3. Febr. p. 606.

Nullam peculiarem regulam Rotbertus suis præscripsit, qui regulam sancti Benedicti hæcenus servaverunt, servatque etiam nunc. Hinc Jacobus^a a Vitriaco Fontebaldenses sanctimonialia monachis nigris seu Benedictinis accenset, uti & Cluniacenses, monachos Cantuarienses, & Affligemenses in Brabantia, quos omnes in religionis districtione, ad suum tempus, id est ad finem sæculi tertii-decimi, perseverasse testatur. Fontebaldensium primos ritus describit Baldericus^b in vita beati Rotberti, qui mulieres ab hominibus segregavit, easque claustris continuit, & psalmodiæ orationique deputavit; homines vero laboribus mancipavit. Laici & clerici simul permixti erant: sed clerici psalmodiæ & missis celebrandis vacabant; laici labore occupati erant. Omnibus certis temporibus silentium indictum. Flexo collo, demisso vultu omnes incedebant, a garrulitate & vaniloquio abstinentes. Hæc fere lex & norma erat, sub qua militabant. In his Rotbertus sibi modicum, fratribus & sororibus multum indulgebat, in vigiliis pernox, in jejuniis assiduus, a vino & cibis exquisitis abstinens, pedibus nudis incedens.

Fontebaldensium quantus numerus.

Ejus tempore adeo crevit Fontebaldensium cœtus, ut numerus pæne fuerit innumerus, & vix tria vel quatuor claustra tantis mulierum collegiis, teste Balderico, sufficerent. In claustro majori sorores amplius trecentæ; in aliis centena vel sexagena erant: homines quoque in discretos divisos manipulos, seorsim a mulieribus in remotioribus locis. Sororibus præfecta erat seu *magistra* Herfendis, magnæ religionis, magnique consilii femina, eique adjuncta Petronilla, quam Rotbertus post mortem Herfendis primam loci abbatissam instituit. Non multo post Rotberti obitum sic auctus erat illic sanctimonialium numerus, ut ad quatuor aut quinque millia excrevisset, testante Sugerio^c abbate in epistola ad Eugenium III. relata a Sirmundo in notis ad Goffridi abbatis Vindocinensis epistolam ad Radulfum priorem & fratres Vindocinenses, apud quos se excusat, quod cum eis in paschate non fuerit, atque in causa fuisse corporis infirmitatem, gibbum scilicet in dorso, quem secari oportuit; idque factum *inier manus & lacrymosas voces dilectarum Deo sanctimonialium de Fontebaldidi*, apud quas tunc versabatur.

CXLI. Goffridus abbas Vindocin. an auctor epistolæ ad Rotbertum. d Goffrid. lib. 1. ep. 24. p. 26.

Ex hac epistola, aliisque^d patet, Goffridum illic admodum familiarem fuisse. quod testatum facit societas cum eo inita, relata in chartulario Fontis-Ebraldi, cujus charta xxvii. notum facit, *quod dominus Goffridus abbas Vindocinensis, ante omnes & super omnes abbates, Fontis-Ebraudi familiaritatem habeat & beneficium*; & cum ipse obierit, per singulos annos ejus celebrandum sit anniversarium: de fratribus autem Vindocinensibus tantum faciendum, quantum pro ipsis Fontebaldensibus. *Facta sunt hæc in capitulo Fontis-Ebraldi, presentibus domno Goffrido abbate Vindocinensi, & domno Roberto magistro nostro, anno M C xiv. indictione vii.* id est tertio anno ante Rotberti obitum. Ob has aliasque rationes nonnulli recentiores, vulgatam Goffridi ad Rotbertum epistolam^e, in qua Rotbertus nimiam cum feminis familiaritatis arguitur, esse ipsius Goffridi negant, eamque tribuendam censent Roscelino, quem contra Rotbertum scripsisse superius diximus. In hac sententia sunt Bollandus & Gerardus a Bosco, hic sub finem tomi i. historice Parisiensis, ille in commentario ad vitam beati Rotberti, ubi in suæ sententiæ argumentum affert, quod in codice Vindocinensi, in quo Goffridi epistolæ simul compactæ continentur, vulgata hæc epistola non habetur. Verum qui id Bollandus scripsit, optimo & erudito viro fucum fecit, & clarissimo Sirmundo injuriam, qui hoc codice usus est ad imprimendam illam epistolam cum ceteris Goffridi epistolis. Dicam quod res est. Exstabat in illo codice integra hæc epistola, cum eo usus est Sirmundus: sed homo nescio quis folium illud abscondit, in quo hujus epistolæ initium continebatur: sed tamen ad rei fidem restat etiam nunc in illo codice amplius quam media pars, ab his scilicet verbis, *tibi videris, ut asseris, Domini Salvatoris digne bajulare crucem*, & cetera usque ad finem epistolæ. Ex quo evincitur, eam integram ibidem existisse, antequam præcedens folium avulsam fuisset. Verum non tantum in illo Vindocinensi codice, qui Goffridi tempore scriptus est, sed etiam in alio ejusdem fere temporis, quem Florentiæ in bibliotheca sanctæ-Crucis asservatum vidimus, eadem epistola habetur cum aliis Goffridi epistolis, quem ejus genuinum auctorem esse constat.

CXLII. Marbodi ad eundem epistola.

Ejusdem argumenti est alia epistola ad eundem Rotbertum, sub nomine Marbodi episcopi Redonensis jam pridem vulgata, quæ in codice Victorinæ apud Parisios bibliothecæ inter Hildeberti epistolas habetur, sed sine nomine ejus ad quem scripta est,

est, sub hoc lemmate, *Reprehendit quemdam, cujus religio suspecta habebatur, & cum hac inscriptione, Servo Dei, non solum recte offerre, sed etiam recte dividere.* At vulgata sub nomine Marbodi Redonensis epistola hanc præfert epigraphen in editione Redonensi anni M D xxiv. *Minimus episcoporum Roberto servo Dei, non solum recte offerre &c.* quam inscriptionem, *minimus episcoporum*, omnibus suis epistolis adhibet. In utraque ad Rotbertum epistola, scilicet Marbodi, quem verum hujus epistolæ parentem esse non dubito, & Goffridi abbatis, illud commune, quod ambo Rotbertum arguunt ob liberiores cum mulieribus conversationem, & quod ex rumore tantum & aliorum relatu id se accepisse dicunt. at in Marbodi epistola Rotbertus etiam ob vestis singularitatem notatur. De primo uterque observat, quam periculosa & noxia sit viris mulierum cohabitatio, & minus cauta cum illis conversatio. unde Marbodus: *Remove, obsecro, a te, inquit, hujusmodi tentamenta, quæ etsi animam tuam per consensum non vulnerant, sine dubio famam tuam commaculant, religionem infamant.* Ad secundum quod attinet, idem Marbodus ait, eundem Rotbertum *de pannosi habitus insolentia* plurimis non immerito redarguendum videri, quippe qui *nec canonicæ professionis, sub qua, inquit, militare cepisti, nec ordini sacerdotali, in quem promotus es, convenire videtur.* & infra. *Quo igitur tibi, abjecto habitu regulari, opertum ad carnem cilicio, cum atrio pertusoque byrro, seminudo crure, barba prolisa, capillis ad frontem circumcisis, nudipedem per vulgus incedere, & novum quasi spectaculum præbere videntibus?* Tertium denique in Rotberto notat Marbodus, quod in omnibus, quibus vulgares turbas & imperitos homines docere solebat sermonibus, non tantum præsentium, ut decet, vitia reprehenderet; sed etiam absentium quoque ecclesiasticorum non solum ordinum, sed etiam dignitatum crimina non decenter enumeraret, carperetque: cum nulla ex absentium reprehensione possit esse utilitas: immo potius auditoribus idiotis peccandi quodam modo licentia dari videatur, cum eis exempla proponit majorum, quorum se possint auctoritate tueri. *Hæc est enim, inquit, conditio superiorum, ut quidquid faciant, præcipere videantur: absentes vero indignari magis possunt & conqueri, quam ad emendationem tua provocari detractio.* Sic desinit Marbodi epistola, quæ in codice Victorino nihil amplius habet quam editio Redonensis, in qua post primum caput de cohabitatione mulierum, inseritur hæc parenthesis, & cetera in hunc modum &c. quæ in codice Victorino deest, in quo continue de pannosi habitus insolentia agitur. Hæc epistola in optimæ notæ codice sancti Taurini Ebroicensis inter Hildeberti epistolas locum non habet.

Supereft inquirendum, quo tempore utraque hæc epistola scripta est. Mihi vero perquam veri simile est, utramque scriptam fuisse; antequam Rotbertus Fontis-Ebraldi monasterium exstruxisset, cum scilicet ad ejus conciones, quæ vehementissimæ erant, ad conversionem non modo plurimi homines, sed etiam innumeræ mulieres concurrebant, quæ ipsum, varias plagas prædicationis causa percurrentem, sequebantur. sic enim de eo Marbodus. *Hæc peregrinationis tuæ loquuntur esse pedisequas, & disputanti tibi jugiter adherere. sed & diversis in locis & diversis regionibus non parvum te asserunt habere numerum seminarum, per xenodochia & diversoria divisarum, quas maribus non impune permixtas, quasi ad pauperum & peregrinorum obsequia deputasti.* Quamquam Goffridus inchoatum fuisse Fontis-Ebraldi monasterium, cum hæc scriberet, non obscure innuit his verbis. *Audivimus enim quoniam circa sexum feminæ, quem regendum cepisti, duobus modis, altero alteri prorsus contrario, te ita sollicitum reddis, quod modo in utroque modum discretionis penitus excedis &c.* At sive ante, sive post conditum Fontebaldense monasterium ambo scripserint, id nihil omnino Rotberti famæ & sanctitati obesse debet: tum quia uterque id refert ex incerto vulgi rumore, cujus judicia in ecclesiasticos viros, cum eis ob pias quantumvis causas cum mulieribus conversari incumbit, plerumque iniqua sunt, ut ex sancto Hieronymo, aliisque compertum est: tum quia Rotberti intaminatæ famæ & probitati indubitata testimonia perhibent ejus temporis auctores: tum denique quia Goffridus ipse de Rotberti inculpatis moribus certior factus, favorabilem de ejus vita & conversatione opinionem postmodum habuit, ut ex dictis patet: nec dubito quin Marbodus quoque eidem sententiæ accesserit.

Santonensi beatæ Mariæ parthenoni hoc anno Herfendi^a abbatissæ successit Florentia, uti nos docet charta Aicardi de Borno militis, eidem monasterio confirmantis quidquid eidem ipsius pater contulerat apud sanctum Julianum. Ejus rei litteræ.

Annal. Bened. Tom. V. H h

CXLIII. Santonensis abbatissæ. a V. lib. 65. n. 68.

ANN. CHR.
1100.

* de Soubize.

Cafa. Dei sub-
jecta monaste-
ria S. Baudilii
& S. Mariæ
apud Nemaus-
tum.CXLIV.
Res Aleman-
nicæ & Ger-
manicæ.

a supra n. 50.

CXLV.
Montis-Gar-
gani xenodo-
chium Casini
datum.Paulus cæcus,
monachus Ca-
siniensis, alii-
que.
b Petr. diar.
de vir. illust.
Casin. c. 36.

rae datae sunt anno M C. ordinationis domnæ abbatissæ Florentiæ primo. Idem Ai-
cardus eidem loco silvam quamdam donavit anno M C VII. *Willelmo comite, filio Gui-
donis comitis, ducatum Aquitaniæ regente, Petro de Sulbisa * episcopante, abbatiſſa Flo-
rentia conventum sanctimonialium administrante.* Eadem Florentia in suam congrega-
tionem suscepit Sibyllam, Agnetis Santonenſis comitiſſæ materteram, futuram ejus-
dem loci abbatissam, post eandem Florentiam, cui jam successerat anno M C XIX.
Sibylla, quo anno Callistus II. monasterii privilegia confirmavit. Sibyllam excepit
Agnes abbatissa, amita reginæ Alienordis, quæ tunc conjux erat Ludovici Junioris.

Apud Nemausum Septimaniæ urbem variæ erant ecclesiæ, de quibus discepta-
tio erat inter Raymundum episcopum & Pontium Casæ-Dei abbatem: sed tandem
inter eos concordia hoc pacto inita est, ut Pontius abbas Raymundo episcopo, ejus-
que successoribus cederet capellas sancti Martini & sancti Petri, in castello sitas ad
Arenas, ecclesiam sancti Thomæ, & sancti Stephani ecclesiam juxta capitolium: epif-
copus vero Pontio abbati, ejusque successoribus cederet ecclesiam S. Baudilii, quæ
Seguino abbati a Raymundo comite & Ermengarde vicecomitiſſa olim concessa fue-
rat; & parthenium Salvatoris & sanctæ Mariæ, positum intra muros ejusdem civi-
tatis ad scaturiginem mirabilis fontis juxta templum Dianæ. Hæc definitio laudata est a
Pontio Casæ-Dei abbate, confirmantibus Roberto abbate Craſſenſi & Stephano mo-
nacho ejus fratre, Mauricio priore Casæ-Dei, & Petro-Guidonis priore sancti Bau-
dili, aliisque; laudata itidem a Raymundo episcopo, ejusque canonicis. *Facta est
carta ista anno ab incarnatione Domini millesimo CXVIII. secundum veterem calculum, an-
no primo Paschalis papæ, VIII. idus Januarii, regnante Philippo rege Francorum, per consilium
& diffinitionem Gotafredi Magalonensis episcopi, & Fulconis abbatis Psalmodienſis, & Le-
bertii abbatis sancti Rufi, qui istam cartam firmaverunt & laudaverunt.* Prædictum sanctæ
Mariæ monasterium regi consueverat a sancti Baudilii priore sub Casæ-Dei abbatis
providentia. quod a Calvinistis solo æquatum, nunc refarcire conantur Benedictinæ
sanctimoniales, ut & sancti Baudilii monasterium monachi nostræ Congregationis.

In Allemannia Manegoldus venerabilis abbas sancti Georgii monasterii in Nigra-
silva a nefario quodam monacho cæditur xv. kal. Martii, sed tamen supervixit us-
que ad XII. kal. ejusdem mensis, *cum magna devotione*, inquit Bertholdus, *suum am-
plectens martyrium.* Eodem quoque anno venerabili Gebehardo, abbati olim Scaſu-
ſenſi, quem jussu Urbani papæ Jerosolymam cum cruce signatis profectum esse supe-
rius a diximus, sepulcri dominici custodia commissa fuit, ut scribit Bertholdus
presbyter Constantiensis, cujus appendix ad Hermanni chronicon in hoc anno defi-
nit; auctor accuratissimus, qui de rebus nostris, non secus ac si monachus esset, dili-
genter agit. Eodem anno a Marcwardo Corbeie novæ abbate e tumulis levata sunt
corpora Liudolfi & Drutmari abbatum, qui miraculis claruisse dicuntur in annalibus
Corbeie nsibus. Wintolfus, ejusdem loci monachus, eodem anno factus est abbas in
Bigau, cujus chronicon laudat Paullinus, quod non vidimus.

In Monte-Gargano exstabat hoc tempore xenodochium extra urbem ad exci-
piendos pauperes & peregrinos, quod Johannes abbas de Curte construxerat. Huic
postea visum est, ut illud Casinatibus administrandum committeretur, probante
Heinrico civitatis Montis-sancti-Michaëlis comite, Rotberti comitis filio, qui Jo-
hannem abbatem *zianum* seu patrum suum vocat. Heinrici comitis hac de re litteras
habemus ex archivo Casinensi, in præsentia Guillelmi uterini germani sui factas,
quibus idem comes prædictum xenodochium cum rebus suis ad regendum & guber-
nandum tradit sancto monasterio Montis-Casini in manibus domni Oderisii venera-
bilis abbatis, ad remedium animæ suæ & pro redemptione animæ Richardi comitis
germani sui, parentumque suorum. Actum anno ab incarnatione Domini millesimo
centesimo, mense Aprili, indictione VIII. Idem comes anno sequenti quamdam sancti
Nicolai ecclesiam eidem xenodochio attribuit.

Hoc anno Paulus, e Liguria Romanorum provincia ortus, ab ipsa infantia oculo-
rum lumine orbatus, tantum nihilo minus progressum fecerat in sacris maxime lit-
teris, ut ab hominibus sui sæculi alter Didymus^b appellaretur. Hic, postquam Ro-
manorum & Græcorum, quæ Constantinopoli facta est, altercationem scripſisset,
Casinense monasterium adiit, Oderisio abbate, temporibus Paschalis papæ & Alexii
imperatoris. Petrus diaconus ejus commentarios in Prophetas & in novum Testa-
mentum recenset, sed hi excidisse videntur. Ad hæc libellum composuit de vita Ge-

ANN. CHR.
1100.a Ital. sac.
eo. 1. p. 967.

b ibid. c. 32.

c ibid. c. 33.

Monast. san-
ctæ Mariæ de
Pistitio.d Ital. sac.
eo. 7. p. 41.CXLVI.
Mathildis com-
itiſſæ litteræ
pro Vallum-
broſanis.

bizonis monachi Casinensis, Colonia oriundi. Inter discipulos habuit Berardum,
postmodum Marforum episcopum sanctum, qui Pandulfi episcopi mandato, ut scri-
bit Johannes^a Signienſis in ejus vita, Casinense monasterium studiorum causa adiit,
*ibique per sex annos a quodam prudenti viro, Paulo nomine, corpore tamen cæco, gram-
maticam discens feliciter mansit.* Obiit Paulus apud Tiburtinam civitatem.

Tunc etiam Casini floruit Gregorius monachus, sancto Benedicto a pueritia obla-
tus, creatus a Paschali II. episcopus Tarracinenſis, quo nomine Gualtallenſi con-
cilio anno M C VI. interfuit. Varia ejus scripta commemorat Petrus^b diaconus. Alius
eodem fere tempore Gregorius, monachus itidem Casinensis, factus est episcopus^c
Sueſſanus.

Eo tempore celebris erat in istis partibus sub Johanne abbate monasterium sanctæ
Mariæ de Pistitio seu Pistitio, in dicecesi Acheruntina situm, cui Rau, alias Ro-
dulfus, de quo jam supra actum est, Montis-scabiosi aliarumque urbium dominus,
ecclesiam sancti Michaëlis hoc anno contulit. Hanc donationem novis beneficiis
auxit idem princeps post quinquennium, uti discimus ex duabus ejus chartis quæ
apud Ughellum^d editæ sunt. Johanni anno M C XV. Gaudius abbas jam successerat,
nam, & quidem primus post episcopos, etiam ante donatores, subscripsit chartæ
Emmæ comitiſſæ pro monasterio sancti Michaëlis Montis-Caveosi, hoc anno datae.
Illum vero ad annum saltem M C XXXIII. perveniſſe probatur ex Rogerii regis insigni
charta, qua hoc ipso anno multa eidem loco concessit, atque inter alia monasterium
sanctæ Trinitatis de Monte-Finesio. Porro monasterium sanctæ Mariæ de Pistitio
post varias fortunas tandem anno M CCCC LII. unitum est a Nicolao V. summo ponti-
fice Cartusiæ sancti Laurentii de Padulo, ubi etiam nunc pleraque ejus possessionum
authentica instrumenta asservantur.

Hoc ipso anno Mathildis comitiſſa insigne pietatis suæ testimonium dedit, cum
patrocínio suo Vallumbrosanæ congregationis monachos muniit adversus eos, qui
ipsorum *sanctissima loca* infestabant. Exstant in archivo Vallum-brosano Mathildis
hac de re litteræ, in quibus ait, dignum esse circa universas Dei ecclesias summæ
venerationis studium ab omnibus exhiberi: sed tanto singularius venerationem eis
impendi oportere, in quibus religioſas virorum personas cognoscimus conversari,
quanto credimus eorum patrocinia orationum nobis singularius suffragari. *Unde
nostra*, inquit, *potestatis provincias ad Dei honorem, quantum possumus, & ejus ecclesias
circumeundo comperimus, venerabiles congregationes Vallumbrosæ a quorundam nostrorum
fidelium præſumptione conculcari ac despici, eorumque habitationum sanctissima loca ni-
miis iniquorum assiduitatibus conveniri: quorum vitam, quia nostro tempore præ
excellentiùs fulgere cognovimus, eorumque laudabilem sanctitatis famam ubique redolere
non surda aure perſenſimus; aliquod eis, ut decuit, nostræ benevolentie signum, nostræque
devotionis memoriale perpetuum, ad animæ nostræ proſectum impendere dignum & necessa-
rium duximus.* Hinc piissima comitiſſa, in Florentino palatio cum suis fidelium resi-
dens, suæ protectionis litteras prædictis monachis indulſit, cavitque, ne quisquam
deinceps ullam eis molestiam faceſſeret, ullamve exactionem ab eis extorqueret.
His litteris subscribit solito suo more *Mathildis Dei gratia si quid est;* & post eam Pe-
trus Pistoriensis episcopus, Paganus Romanæ ecclesiæ diaconus cardinalis, Guido
comes, ejusque filius Guido dictus de Guerra. Hic vero post tres annos totum flu-
vium Vicanum, aliaque contulit *ad sustentationem fratrum, qui erant in Vallembroſa
congregatione, & præcipue eorum, qui in sancto loco illo, a quo eadem congregatio nomen
accepit, habitabant, aut in posterum habitaturi essent, ad retinendam monasticam religio-
nem & bonam consuetudinem sanctæ memoriæ domni Johannis abbatis majoris, qui universæ
sanctæ congregationis ipsius bonus inceptor & ordinator fuit: ut secundum dispensationem
& ordinationem domni Bernardi abbatis & sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, qui universæ
congregationi modo præſe videtur, & Teodorici prepositi, qui ab eodem Bernardo &
ab universa Vallembroſana congregatione in regimine totius congregationis ordinatus est,
administrantur.* Actum anno M C III. in monasterio sancti Salvatoris, in comitatu
Aretino. Huic instrumento itidem subscribit Mathildis; Guido vero donator, quia
scribere nesciebat, signum crucis apposuit; Bernardus abbas, modo laudatus, ab
Urbano II. creatus presbyter cardinalis tit. sancti Chryſogoni, ac demum factus
episcopus Parmensis. Hic quartus fuit rector Vallumbrosanæ congregationis post Ru-
sticum, qui Rodulfum Johann. Gualberti successorem exceperat.

ANN. CHR.
1100.
CXLVII.
Pictavenſe
concilium.
a V. ſupra
n. 137.

Sub finem hujus anni ex præcepto Paſchalis II. habitum eſt Pictavis concilium, u jam ſuperius^a diximus, ix. kal. Decembris, per venerabiles Romanæ eccleſiæ cardinales, Johannem & Benediſtum; ſancitque in eo canones ſexdecim, quorum primus eſt, ut nullus, præter epiſcopum, clericis coronas benedicere, id eſt tonſuram clericalem conferre, præſumat, exceptis abbatibus, qui illis tantummodo coronas faciunt, quos ſub regula beati Benediſti militaturos ſuſceperint. Quinto cavetur, ut nullus monachorum deinceps manipulis utatur, niſi fuerit ſubdiaconus ordinatus. Sexto, ut nullus abbatum utatur chirothecis, ſandalis, anulo, niſi quibus fuerit per privilegium a Romana eccleſia conſeſſum. Ubi nulla mentio de mitra, quam in ſuperiorum temporum privilegiis necdum nominatam invenio. Canone XII. ut ſanctorum reliquias cauſa pecuniæ & quæſtus circumferentes, ad prædicationem non admittantur. Huc referri poteſt concilii Londinenſis eodem anno celebrati canon xxvi. de nulla mortuorum corporibus exhibenda reverentia ſanctitatis, abſque epiſcopi auctoritate. quod confirmat Anſelmi epiſcopi Cantuarienſis^b epiſtola, Stephano diacono mandantis, ut ſe conferat ad Rumeſienſe puellarum monaſterium, dominæ abbatiffæ & ſanctimonialibus ſuo nomine præcepturus, ut ſub pœna interdiſti prohibeant, ne ullus honor, alicui ſancto exhiberi ſolitus, impendatur ab illis, aut a quovis alio impendi permittant mortuo cuidam, qui pro ſancto ab illis habebatur; ejuſdem vero mortui filium a villa ſua propellant.

b Anſelm.
lib. 3. ep. 51.

CXLVIII.
Cellæ-novæ
infeſtatio.
c lib. 43.
n. 64.

Per id tempus Cellæ-novæ^c in Gallicia monaſterio præerat Pelagius bonæ memoriæ abbas, cujus tempore infans Jelvira ſeu Geloïra, aliis Elvira, Ferdinandi regis filia, Alſonſi VI. ſoror, monaſterium illud magnopere infeſtavit & afflixit. Hinc ejus tyrannidem effugere coactus Pelagius, cum paucis e ſuis in inſulas Evigii ſe recepit. Inter ea Jelvira Petrum Gundisalvi apoſtatam præpoſuit monaſterio; ille vero ſtatim monachos claſtro expellere, & in cellas, quæ ſancti Michaëlis eccleſiam attinebant, recludere; Jelviram vero cum militibus & matronis in monaſterii adyta introducere decrevit. Tum ad ſancti Rudeſindi epiſcopi tumulum confugiunt monachi, ſientes & ejulantes: quorum unus decrepita ætatis, eo quo ſuſtentabatur baculo monumentum percuffit, querelas ingeminans, cur ſe, ſi ſanctus eſſet, tantis injuriis expoſitos non eriperet? Nec irritæ fratrum preces. nam proxima nocte Petrus ille pſeudabbas, cum poſt canam in lecto quieſceret, repente crepuit medius, quo intellecto, Jelvira extemplo illinc diſceſſit ad Villam-novam, Pelagium abbatem revocavit, eumque omnibus redintegratis in monaſterium reduxit. Hæc eſt Geloïra, quæ anno ſequenti mortua, in Legionenſi S. Iſidori monaſterio cum multis aliis regibus, reginis ac principibus ſepulta eſt, quorum epitaphia Yepesius retulit ad annum D cccc LXIII. Pelagius Cellæ-novæ abbas, mox laudatus, eo nomine ſecundus, alius eſſe videtur a Pelagio abbate, Ficani abbatis ſobrino, qui Cellæ-novæ bona, bello Luſtanico amiſſa, meritis ſancti Rudeſindi recuperavit, ut in libro de ejus miraculis legitur.

CXLIX.
Ordinis noſtri
propagatio in
locis ſacris
d ſupra n. 36.

e V. lib. 73.
n. 77.

f Jac. a Vitr.
hiſt. occid.
c. 38.

Ubi primum Jeruſolyma expugnata rex Palæſtinæ dictus eſt Godefridus Bullionius, id in primis curavit, ut in ſacris locis monaſteria conſtruerentur, quæ religioni præſidio eſſent, & exemplo. Huc ſpectat quod ex Guillelmo Tyrio^d ſuperius de eodem Godefrido obſervavimus, eum ſcilicet multos ſecum abduxiſſe probatos monachos & religioſa converſatione inſignes, qui diebus ac noctibus per illud iter divina officia celebrarent; eiſque ubi rex creatus eſt, monaſterium ſtatuiſſe in valle Joſaphat, quibus ampliffimum patrimonium aſſignaverit. Hos vero non alios, quam noſtri inſtituti fuiſſe diſcimus, tum ex eo quod Gelduinus Cluniacenſis abbas in valle Joſaphat ſepultus erat ante annum M c xx. ut inferius^e dicturi ſumus; tum ex Jacobo a Vitriaco, qui utriuſque ſexus noſtri Ordinis perſonas ſuo tempore illic perſeveraſſe docet^f his verbis. *In eccleſiis ſeu monaſteriis de Latina & valle Joſaphat, ſunt abbates cum monachis nigris ſecundum regulam beati Benediſti Domino ſervientes. In Bethania vero, quæ eſt caſtellum Mariæ & Martiæ & Lazari fratris earum, & diſtat ab Jeruſalem ſtadiis quindecim, ultra montem Oliveti, in declivi ejuſdem montis eſt abbatia ſancti Lazari, in qua eſt abbatiffa nigra & moniales, ſancti Benediſti regulam & inſtituta profitentes. Ejuſdem autem Ordinis & profeſſionis eſt abbatia ſancta Anna genitricis matris Domini, juxta portam, quæ dicitur Joſaphat, juxta probaticam piſcinam ſita, in quo loco beata virgo Maria nata fuiſſe perhibetur. in qua eſt abbatiffa cum monialibus nigris. Abbatia inſuper ſancta Maria monialium in Jeruſalem cum abbatiffa & monialibus*

nigris, ſub ſancti Benediſti regula Deo ſervientibus, tamquam cella aromatica, ſanctis & caſtis & Deo devotis perſonis erat reſerta, quæ religionis diſtinctionem, vitæ honeſtatem & caritatis fervorem, nulla compellente adverſitate vel paupertate, retinuerunt. Denique in monte Thabor, addit idem auctor, eſt abbatia nigrorum monachorum ſub metropolitano Nazareno. Jacobi de Vitriaco teſtimonium fidem adſtruit Roccho-Pirro^a, aſſerenti, principes Nortmannos in civitate Jeruſolymitana templum & cœnobium Benediſtinorum nobiliſſime conſtruxiſſe, ſcilicet beatæ Mariæ de Latina, quæ prima Latinorum in ſacra illa urbe ædes fuerit: cui Rogerius Siciliæ comes Meſſanenſis duo alia ſanctæ Mariæ de Latina ſubjecit. Certe Buamundus, Antiochiæ princeps ex Nortmannis, teſtante^b Orderico, quædam monaſteria, ex quibus crudeles Turci religioſos habitatores fugaverant, monachis ſeu clericis aſſignavit, eiſque ampliffimas poſſeſſiones liberaliter tribuit: ut ſecundum latinæ uſum divine majeſtatis ſervitium perſolverent.

ANN. CHR.
1100.

a Sicil. ſuc.
ce 10. 3. p. 105.

b Orderic.
lib. 10. p. 779.

Quin etiam indigenæ monachi ſua ſponte ritus Latinos ſuſceperunt, & Cluniacenſi congregationi ſe addixerunt. qua de re Petrus^c venerabilis gratulatorias eiſ litteras ſcripſit, quod non ſolum communi fide, non ſolum monaſtica profeſſione, ſed inſuper Cluniacenſis ordinis ſeu normæ ſollicita obſervatione ipſius corpori nuper uniti fuiſſent, ut per quemdam illorum reſciverat. Eodem fere tempore Amalricus rex Jeruſolymorum, ut ſuo loco dicemus, litteras ad Alexandrum papam tertium miſit, poſtulanſ, ut Cluniacenſes monachos inſtitueret in Palmareæ monaſterio, pæne in ſolitudinem redacta.

c Pet. Ven.
lib. 2. ep. 44.

Monaſterii de Latina originem Willelmus^d Tyrius tribuit Amalſitanis, qui ex occidentalibus primi cum orientalibus commercium inierunt. Hi, cum ſubinde loca ſancta voti cauſa frequentarent, petiere a Calypha Ægypti, cui ob ejuſmodi commercium acceptiſſimi erant, ut locus ipſiſad conſtruendum Jeruſolymis domicilium concederetur. Aſſenſit Calyphas, ſcripſitque Jeruſolymorum præſidi, ut viris Amalſitanis, amicis & utiliſum introductoribus, locus Jeruſolymis ampliffimus pro eorum libito ad conſtruendum ejuſmodi domicilium designaretur. Tunc autem civitas in quatuor partes diſtributa erat: ex quibus ſola quarta, in qua ſepulcrum Domini ſitum eſt, chriſtianiſ conſeſſa erat ad habitandum; reliquas cum templo Domini occupabant infideles. Amalſitis ergo de mandato principis aſſignatur locus ante januam eccleſiæ dominicæ reſurrectionis, quantum lapidis jactus eſt: ubi illi monaſterium erigunt in honorem ſanctæ Dei-genitricis virginis Mariæ, ſimul cum officinis & ædificiis, quæ ad uſum monachorum & hoſpitem ſuſceptionem ſufficerent. quo facto, e patria ſua, id eſt ex Italia, & quidem, ut plerique volunt, e Monte-Caſino, monachos cum abbate accerſitos illic conſtituunt. Et quoniam omnes, tam Amalſitani negotiatores, quam monachi, Latini erant, Monaſterium de Latina placuit appellari. Verum, quia per illa tempora mulieres ad ſacra loca paſſim conſuebant, quibus ſeorſim hoſpitiū procurari conveniens erat; tandem in earum gratiam conditum eſt ibidem parvum monaſterium ſub titulo beatæ Mariæ-Magdaleneæ; & ſoroſes certo numero ad earum obſequium illic inſtitutæ.

C L.
Monasterii de
Latina initia.
d Willel. Tyr.
lib. 18. c. 4.
p. 597.

Quin etiam ibidem xenodochium pro egentibus & miſeris peregrinis procuratum eſt a beatiffimis viris qui monaſterium Latinorum incolebant, ut miſericorditer proprio victui & tegumento detrahentes, in eorum gratiam intra ſpatium ſibi designatum xenodochium erigerent, ubi ejuſmodi peregrini colligerentur, & de reliquiis fragmentorum utriuſque monaſterii ſuſtentarentur. Utrique porro monaſterio quotannis Amalſitani collectas aſſerebant, quibus omnium neceſſitatibus utcumque provideretur. Hæc facta ſunt ante ſacram expeditionem, de qua ſuperius actum eſt. Quis primus monachorum abbas fuerit, Willelmus non dicit: in conventu mulierum abbatiffæ fungebatur officio devota & ſancta mulier, Agnes nomine, nobilis ſecundum carnem, natione Romana, quæ etiam poſt expugnatam a chriſtianiſ Jeruſolymam aliquot annis vixit: xenodochio præerat quidam Geraldus, vir probata converſationis, qui pauperibus in eodem loco, tempore hoſtilitatis, id eſt antequam Jeruſalem chriſtianiſ reſtituta eſſet, de mandato abbatis & monachorum multo tempore ſervierat. In chronico Maxentiano Giraudus hoſpitalis de Jeruſalem anno M c xx. in ſancta converſione obiiſſe traditur. Huic ſucceſſit Raimundus, cujus tempore & inſtinctu prædicti xenodochii fratres prius a juriſdictione ſe ſubſtraxerunt abbatis (quemadmodum factum Viennæ^e in domo ſancti Antonii:) deinde multiplicatis in immenſum divitiis per

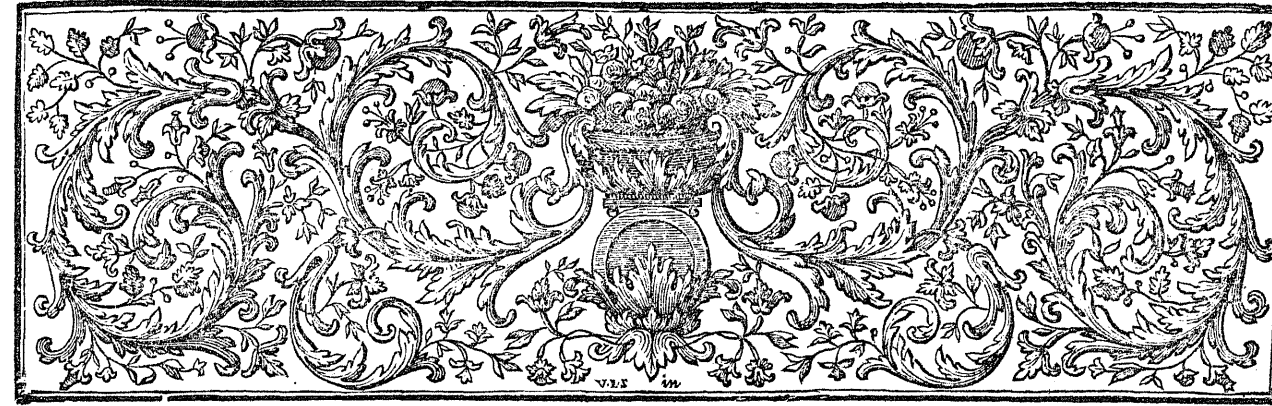
C L I.
Ordinis mili-
tariſ S. Johan-
nis inde origo.

e V. ſupra
n. 43.

ecclesiam Romanam a manu & potestate domini patriarchæ sunt emancipati : qua perniciofa, inquit Willelmus, libertate impetrata, nullam prorsus ecclesiæ pralatis deinceps exhibentes reverentiam, decimas ipsis ex quibuscumque prædiis, quocumque jure devolutis, negant. Hæc est origo militaris Ordinis sancti Johannis in Jerusalem, quem a monachis nostris, id est a monasterio beatæ Mariæ in Latina, ortum habuisse ex dictis manifestum est. tametsi, excusso abbatis & monachorum jugo, ad regulam sancti Augustini se transtulerint, postmodum cum Melitenfibus equitibus confusi.

De prædicti Ordinis sancti Johannis origine diserte agit Johannes Iperius, aitque abbatem & monachos nigros Ordinis sancti Benedicti in limine sui monasterii construxisse hospitale & capellam in honorem sancti Johannis Eleemosynarii, ad Latinos advenas & peregrinos recipiendos, quibus de bonis sibi collatis & fidelium elemosynis per certos famulos sæculares necessaria subministrabant. aliud quoque simile hospitale & capellam pro mulieribus. idque ante Godefridi tempus factum esse. Dein Gerardum quemdam, qui in illo sancti Johannis hospitali diu servierat, habitum religionis nigrum ab eisdem loci abbate suscepisse, multosque alios ad eundem habitum & professionem admissos, sub abbatis obedientia nigrum mantellum gestantes. Cum vero latrunculi & Sarraceni peregrinis fidelibus insultarent; eos jussu abbatis contra ejusmodi prædones arma gestasse, quibus abbas consilio fratrum *armorum insignia* dederit, id est cruces albas nigris mantellis superaffutas, uti & vexillis impressas, dictosque fratres sancti Johannis in Jerusalem, qui quamdiu pauperes fuere, abbati de Latinis ut fratres laici subjecti fuerint: sed tandem ditati in imensum, excusso obedientiæ jugo, postposito abbate, *soli capitaneo militari sui Ordinis* paruerint; pulsisque per infideles e terra sancta christianis, in insula Rodensi præcipuum sui Ordinis domicilium statuerint. Eorum porro exemplo institutos fuisse alios Ordines, Templariorum scilicet, Teutonicorum, de Calatrava, & sancti Johannis de Spata. Hactenus ex Iperio.

ANNALIS ORDINIS S. BENEDICTI.

SÆCULUM CHRISTI XII. ORD. VII.

LIBER SEPTUAGESIMUS.

Ab anno Christi 1101. ad annum 1105.

NON sine quadam animi voluptate aggredior, atque utinam perficere liceat, Annales sæculi duodecimi, in quo nova Cisterciensis congregatio cum Cluniacensi uberrimam historiæ nostræ materiam supeditat. Etsi enim accuratam & absolutam de rebus Cisterciensibus narrationem instituere nequaquam sit animus, utpote quæ peculiarem tractationem & singularem historiam postulet, habeatque jam nobile hoc argumentum nobilem in primis historicum*; nobis tamen minime licet prætermittere illustriora saltem Cisterciensis familiæ acta & eventa, quæ & ad posterorum exemplum utilissima, & ad totius Benedictini Ordinis decus ac splendorem præclarissima esse constat. Et primo quidem nobis occurrunt hoc anno statuta, quæ Albericus abbas, accepto Novi-monasterii privilegio, condidit, & suis alumnis servanda præscripsit. Principio id infixum animo, ut a se rejicerent quidquid Regulæ^a vel tantillum refragaretur. Hinc rejecti flocci seu cucullæ illæ amplissimæ & panni pretiosioris; pellicæ vestes, stamineæ seu interulæ ex panno subtiliori, caputia quoque illa ampla a cucullis separata, quæ humeros ambiabant; ad hæc femoralia saltem ex lino; necnon stramenta lectorum & exquisita coopertoria. Denique varia ciborum in refectorio fercula & condimenta ex sagimine, & cetera omnia resecta, quæ Regulæ sinceræ observationi adversabantur, ut possessio ecclesiarum, altarium, oblationum, decimarum. Quin etiam feminis in monasterium suum, & quidem in ecclesiam interdictus aditus. Tum inter se se deliberare cœperunt, quo exercitio vel artificio ea compararent, quæ ad suos ipsorum usus, ad hospitem susceptionem & pauperum refectionem necessaria erant. Et quoniam monachi, divinis officiis, aliisque occupati exercitiis, ad ea præstanda non sufficiebant; ab eis definitum est, ut conversos laicos, seu *barbatos*, ut tum vocabant, fratres in suam familiam admitterent ad prædia sua regenda, & terras excolendas, *eosque in vita & morte, excepto monachatu*, id est monastica professione, *ut semetipsos tractarent*. His insuper adjuncti homines mercenarii, quia sine eorum adminiculo se regulæ præcepta noctu & inter-

ANN. CHR.
1101.
I.
Cisterciensium
prima statuta.

* *Antiquæ
Annales Cist.*

^a *Exord. par-
vum c. 15.*

ANN. CHR.
1101.

diu omnino & ad amissum exsequi non posse intelligebant. Denique, cum beatum Benedictum non in civitatibus aut in villis, sed in locis ab hominum frequentia remotis, monasteria sua exstruxisse scirent, idem se quoque facturos promittebant, si quando nova cœnobio conderent, ejusque exemplo duodenos per singula monachos cum uno patre seu abbate collocaturos. Hæc prima fuit novi illius monasterii, informatio, quæ sensim ad eam perfectionem, qualem postea suscepimus, perducta est.

II.
Cluniacensium
propagatio.
a Bullar.
Clun. p. 32.

Interim Cluniacenses novos progressus facere pergebant, tametsi paullo quam ante rariores. Ad hoc tempus Paschalis II. jam triginta quinque præcipua monasteria eis subiecta in litteris suis anno superiore datis^a enumerabat, præter multas alias cellas & ecclesias, præterque undecim alias abbatias, quæ quidem Cluniacensium ritus receperant, sed eis subijci detrectabant. Hujus generis erant monasteria Vizeliacense, sancti Aegidii apud Nemausum, sancti Johannis de Angeriaco, sancti Petri de Moisiaco, Malliacense, sancti Martialis apud Lemovicas, Novum monasterium & sancti Cypriani apud Pictavos, Fiacense seu Figiacense, quæ Gregorii VII. pontificatu a Cluniacensibus jam ordinata fuerant: quibus Paschalis tria alia addit, sancti Germani Autisiodorensis, sancti Austremonii de Mauziaco, & sancti Bertini Sithiensis.

b Spicil. to.
II. p. 443.

De hoc Cluniacensium progressu agens Hermannus in libro^b de instauratione abbatie sancti Martini Tornacensis, testatur, tres tantum tunc temporis in archiepiscopatu Remensi fuisse ecclesias seu abbatias, quæ consuetudines Cluniacenses servarent, nimirum Aquicinctensem, Affligemensem & sancti Martini Tornacensem. tum subdit, ea tempestate domnum Lambertum^c sancti Bertini abbatem, cum videret ecclesiam suam præ nimia dissolutione sic destitutam, ut vix pauci monachi in ea subsistere possent, adiisse domnum Hugonem, cœnobii Cluniacensis tunc temporis celeberrimum abbatem, ejusque magisterio se ipsum cum abbatia sua commisisse, professionem publice Cluniaci fecisse, & acceptis ab Hugone duodecim monachis domum rediisse, quibus ecclesiam suam regendam commiserit, tantumque brevi eos profecisse, ut, *ubi prius vix duodecim monachos invenisses, postmodum centum-quinquaginta cum omni abundantia reperisses.* Adeo verum est, quærentibus primum regnum Dei & justitiam ejus ex abundanti res quoque temporales accrescere. Id cum advertisset Rotbertus Flandrensis comes, qui Jerosolyma capta in patriam redierat, e monasterio sancti Martini monachos eduxit, eosque in monasteriis sancti Vedasti Atrebatensis & sancti Petri Gandensis posuit, ut ea emendaret. Idem in suo cœnobio præstitit Odo venerabilis abbas sancti Remigii Remensis, acceptis e monasterio sancti Bertini monachis; idemque rex Ludovicus, cognomento Crassus, in Sueffionensi sancti Medardi cœnobio fieri curavit. *secque per Dei gratiam, inquit Hermannus, vix jam invenitur in Francia vel Flandria aliquod cœnobium, in quo non videas Cluniacenses consuetudines servari.*

c V. lib. 69.
n. 18.

Sithiensium
reformatio.

Rotberti Flandriæ comitis reditum & prædictam sancti Bertini cœnobii reformationem hoc anno collocat Johannes Iperius, Lamberti abbatis tertio, quam hoc modo factam esse tradit. Lambertus graviter infirmatus, nocte quadam seu vigilia Dominici Adventus fratribus in capitulo congregatis sermonem fecit de eorum salute; dixitque se de vita periclitari, suamque conscientiam ex hoc valde gravari, quod eos dissolute vivere permisisset; eisque sub gravi mandato interdixit, ne quis eorum deinceps quidquam peculii haberet, nec quidquam daret aut acciperet absque nutu abbatis: neu proprios famulos haberet, neve illis aut aliis reliquias ciborum, quæ pauperum essent, inconsulto abbate, conferret. Tum Rotberto comiti & Constantiæ comitissæ; consilio Johannis Morinorum episcopi, supplicavit, sibi ut liceret Cluniacenses illuc adducere ad restituendam loci religiosam disciplinam. Facultate obtenta, cum Johanne episcopo, qui Romam proficiscebatur, se quoque in Urbem ire velle simulavit: at Cluniaci se sistens, professione facta ibidem remoratus est usque ad reditum episcopi. quo reverso, monachi usque tertium Lambertum abbatem interpellant ut redeat. Reverso quidam obediunt: at major pars obedire detrectat. Tum ille adductis militibus rebelles cepit, & in diversas ecclesias dispersos recludit. Mox e diversis Cluniacensium monasteriis monachos accersivit, tumque novo religionis fervore multi, rebus suis venditis, eo confluxerunt, ita ut brevi plures quam centum & viginti fratres exstiterint: ex quibus tamen quosdam indifcrete

indifcrete receptos fuisse fatetur Iperius, qui postmodum oneri magnopere fuerunt. Quid ex illa reformatione consecutum sit, postea videbimus.

ANN. CHR.
1101.

III.
Alchiacensium
quoque & Ber-
genisium.

Idem Lambertus abbas sibi subditum Alchiacense monasterium ad meliorem frugem revocari curavit. Rotberto quippe ejus loci abbate mortuo, Odonem religiosissimum monachum Cluniaco accersivit, eumque Alchiacensibus præfecit. qui multa ibidem a monachis immorigeris perpeffus, ipse nihilo minus cum paucis sibi adherentibus constanter persistens, annis fere viginti monasterium optime rexit.

Eodem quoque tempore Ingelbertus abbas sancti Winnoci apud Bergas, postquam abbatiam triginta & uno annis, pulso Ermengero, tenuisset, ad extrema redactus palam confessus est, Ermengerum a se injuste expulsus fuisse. Eo itaque mortuo, restitutus in locum Ermengerus. Verum, cum triennio tantum supervivisset, consultu Johannis episcopi, favente comite, in ejus locum substitutus est Hermes sancti Bertini prior, invitis Bergensibus. quibus eliminatis, Hermes eundem locum religione & monachorum numero, necnon rebus temporalibus reflorescere fecit.

IV.
Anselmus ob
regis conju-
gium immeri-
to culpatus.

E Belgio in Angliam transeundum, ubi Anselmus quorundam æmuloꝝ censuram passus est, hac scilicet occasione. Heinricus novus Angliæ rex, adhuc conjugii expers, Mathildem, Malcolm Scottorum regis & Margarete reginæ filiam, uxorem expetebat, quæ ab infantia in monasterio, velo non sponte suscepto, inter sanctimonialia educata fuerat. Quæsitum est, an ei matrimonium contrahere liceret. Consultus hac de re Anselmus, non prius sententiam dicere voluit, quam ab ipsa Mathilde rei veritatem sciscitatus fuisset. Hæc vero se velum quidem gestasse confessa est, sed ab amita sua Christiana, cum adolescentula esset, minis & verberibus coactam, servandæ pudicitie causa contra furentem tunc Nortmannorum libidinem, suscepisse, & tantum ea præsentem gessisse, sed absente rejecisse. Denique patrem suum, cum eam velatam forte vidisset, furore succensum, manu velum arripuisse & dissipasse, male precando ei, qui velum ipsi imposuerat. His auditis, nec sic tamen matrimonio ejus acquievit Anselmus, sed convocatis episcopis, abbatibus & viris doctis, quid hac de re sentirent, quæsit. Omnium porro sententia fuit, Mathildem non legitime velatam licite matrimonium posse contrahere; atque ita sensit in simili causa Lanfrancum Anselmi antecessorem, cujus tempore cum multæ matronæ ac virgines, ut se ab eorumdem Nortmannorum furenti libidine tutarentur, in monasterium se recepissent, velumque suscepissent; nulla tamen servandæ continentie lege eas teneri in generali concilio sancitum est. Sic Mathildis cum rege connubium probatum & ab Anselmo administratum, quem ob id nonnulli, sed immerito, culpant. Non nihil dissimile factum in superiori volumine^a retulimus de quadam virgine, inter sanctimonialia Wiltonienses educata, quam cum Edgarus rex, ejus specie captus, ad privatum colloquium adduci jussisset, hæc pudicitie suæ timens, velum capiti suo imposuit. at rex nihilo minus eam conjugio sibi copulavit. qua de re a Dunstano graviter increpitus fuit, & septenni penitentia addictus. Confer ea, quæ anno sequenti dicturi sumus^b de quadam domina ad quam Anselmus scripsit.

a lib. 46.
n. 53.

b infra n. 42.

Verum longe gravior anxietas Anselmum tunc sollicitavit. Jam aderat tempus, quo Paschalis papæ responsio de investituris ecclesiarum, quas rex usurpare volebat, expectabatur. Afferuntur tandem pontificis litteræ eas interdicentis. Perstitit nihilo minus princeps in sua contumacia; & cum nec minis, nec blandimentis Anselmum ad suam sententiam flectere posset; in id demum inter eos convenit, ut nova hac de re legatio ad pontificem mitteretur. Delecti ex parte Anselmi monachi duo, Balduinus scilicet Beccensis, & Alexander Cantuariensis: ex parte autem regis tres episcopi, Girardus nimirum Herefordensis, nuper ad Eboracensem archiepiscopatum translatus, Herbertus Tetfordensis, & Rotbertus Cestrensis: ex quibus Herbertum alia etiam causa ad illud iter impellebat, scilicet consilium recuperandi abbatiam sancti Eadmundi, cujus libertatem Balduinus abbas paullo ante ab Alexandro II. impetraverat. Eunt itaque Romam utriusque partis legati; sed papa in negandis ecclesiarum investituris constanter perstitit, ut ejus litteræ ad regem & ad Anselmum ab Eadmero relata testantur. Verum, cum regi hæ litteræ nequaquam faverent aut placerent, falso ejus legati commenti sunt, papam contrariam litteris sententiam verbo-tenus ipsis suggessisse. quod cum Balduinus acriter refutaret, responderunt aulici episcopi, se testimonium legatorum episcoporum præferre testi-

V.
Ob investitu-
ras a rege ve-
xatus.

ANN. CHR.
1101.

monio *monachellorum*. Ad hæc Balduinus : Et de litterarum , inquit , testimonio quid ? At illi : Testimonium , inquit , monachorum non recipimus , & ovinae pellis reciperemus ? Væ væ , reponunt monachi , nonne & evangelia pellibus ovinis inscribuntur ? Sic fere in seditionem concio versa est. Verum , ubi id rescivit pontifex ; legatorum calumniam litteris suis refutavit , eosque excommunicavit. Has litteras inter Anselmi epistolae ^a legere licet. Nec sic tamen ab incepto rex destitit.

Quis , qualisve fuerit Herbertus ille Tetfordensis episcopus , ex Willelmo ^b Malmesburienfi discimus. Is ex priore Fiscannensi Ramesiæ abbas , & ex abbate factus episcopus , aut potius episcopatum nundinatus , patrem quoque suum Rotbertum in abbatiam Wintoniensem intrusit , vir non modo simoniae labe , sed etiam adulandi arte infamis , ob id *Lofinga* cognominatus. Verum juveniliu errorum tandem ipsum pœnituit. nam Romam profectus , baculum & anulum in manus pontificis resignavit : sed tamen *indulgentia clementissima sedis* , ut loquitur Willelmus , denuo recepit. Ita domum reversus , sedem episcopalem transtulit ad insignem mercimoniis & populorum frequentia vicum , Norwicum vocabulo : ubi percelebrem monachorum numero & religione congregationem instituit , omnia eis necessaria ex proprio sumtu largitus , non ex episcopatu , ne querelis locum apud successores præberet. qua de re eum laudat Willelmus , quod tam nobile monasterium homo non multum pecuniosus fecerit , in quo nihil , inquit , frustra desideres , vel in ædificiorum specie sublimium , vel in ornamentorum pulchritudine , tum in monachorum religione , & sedula apud omnes caritate. Sexaginta monachos illic posuisse traditur , multaque eidem loco privilegia tam a rege , quam a summo pontifice impetravisse , in his , ut totius dioceseos princeps esset illud monasterium , cujus primus abbas fuit Ingulfus , quem secuti sunt Elias , Richardus , & alii ab Harpsfeldio ^c recensiti. Ad hæc apud Teot-

fordum monachos Cluniacenses instituit , quod sint illius cœnobii professores , ubique gentium pæne dispersi , locupletes in sæculo , & splendidissimæ religionis in Deo. Sic Herbertus præteritorum errorum labem absterfit , illud Hieronymi dictitare solitus : *Erravimus juvenes , emendemus senes*. vir alias disertus & litteris instructus. Ad Norwicensem diocesim , quæ orientalium Anglorum est , pertinebat sancti Edmundi abbatia , quam suæ sedi vindicare tentavit Herbertus , ut mox diximus , nimirum ut Norwicensis ceteris præsideret.

Tunc temporis Excecestrensi seu Excestrensi apud West-saxones ecclesiæ præerat Osbernus episcopus , successor Lefrici , apud Lotharingos ^d aliti & eruditi , qui sedem episcopalem transtulit in urbem Excestram : ubi , ejectis sanctimonialibus e sancti Petri monasterio , episcopatum statuit & canonicos , qui , contra mores Anglorum , ad formam Lotharingorum uno triclinio comederent , uno cubiculo cubitarent , nimirum ex præscripto regulæ Chrodegangi episcopi Mettensis. Lefrici successor Osbernus , genere Nortmannus , frater Willelmi comitis , nescio quo animo , monachos sancti Martini de Bello , quod monasterium a Willelmo rege eo in loco , ubi Angliam debellaverat , conditum alias diximus , apud Excestram conversantes , in claustris suis mortuos suos sepelire non sinebat. Querelis hac de re ad Paschalem papam perlatis , Osberno episcopo rescripsit pontifex , patrum auctoritate sancitum , & ecclesiæ consuetudine firmatum esse , ut sicut in claustris suis viventes religiosi monachi conversantur , ita & defunctorum corpora infra ^e monasteriorum suorum ambitum requiescant. Quapropter ei præcipit ac prohibet , ne ulterius prædictis monachis cœmeterium ad sepeliendos suos interdicat , immo secundum Urbani papæ mandatum , eis concedat. Hæc epistola refertur ab Eadmero in libro tertio historiæ Novorum , intelligenda , non de ipso sancti Martini monasterio , quod in Selesiensis diocesi positum erat , sed de quadam ejus cella apud Excestram.

Per idem tempus Gislebertus , Westmonasteriensis apud Londoniam abbas , disputationem habuit cum quodam Judæo , apud Moguntiam litteris educato , qui ipsum idem idem invisebat. Qui disputationi præsentis interfuerant , abbatem rogaverunt , ut eam scriptis mandaret. Fecit ille quod rogabatur , Dialogi in morem , quem Anselmo archiepiscopo inscripsit *frater Gislebertus , Westmonasterii procurator & servus* , ejus censura illum subjiciens. In fine epistolæ ait , quemdam ex Judæis , qui Londonia erant , ad fidem christianam conversum , & in suo monasterio monachum factum esse. Haud scio an is sit Robertus ille , a Judaismo ad fidem conversus , quem Anselmus ^e Ernulfo priori Cantuariensi & Willelmo archidiacono commen-

Monachis de Bello cœmeterium assertum , d' Willel. lib. 2. c. 6.

* intra.

VII.
Westmonasterii abbas Gislebertus & alii scriptores.

c Anselm. lib. 3. ep. 117.

dat. Eundem librum Gislebertus postea direxit Alexandro Lincolniensi episcopo , qui quarto-decimo ab Anselmi obitu anno eam dignitatem adeptus est : adeoque ad id tempus pervenit Gislebertus auctor illius Dialogi , qui in nova sancti Anselmi operum editione a nostro Gerberonio vulgatus est. Gisleberti tempore vixit in eodem Westmonasterio Warnerius insignis concionator , qui propter conciones ab ipso habitas Homiliarius dictus est.

Hoc ipso anno Johannes Tusculanus episcopus , ut ex Hugonis Flaviniacensis chronico discimus , a Paschali papa missus est in Angliam ad colligendum censum beati Petri. Huc spectat Paschalis epistola ad Anselmum archiepiscopum , edita inter ipsius Anselmi ^a epistolae , in qua pontifex eum monet , ut ecclesiæ Anglicanæ restitutus , de ejus statu secundum Romanæ ecclesiæ sanctiones componendo sollicitus sit , censuque beati Petri restituendo ; & de conciliando Heinricho rege cum Rotberto Nortmannorum comite ejus fratre , ad compensandos labores , quos in *Asiane ecclesiæ liberatione* passus erat. tum subdit , se pro his omnibus mittere ab ipso Anselmo quondam educatum tunc filium , nunc fratrem ejus & coepiscopum Johannem , & Tiberium familiarem suum , quos Anselmo commendat. Fuerat Johannes primum sancti Quintini Belvacensis canonicus regularis , dein professione violata , ut scribit Hugo , habitu deposito ad sæculum rediit : sed cum facti improprium ferre non posset , Becci monachus factus est. Is , natione Romanus , & jam abbas , cum Urbano papa in Gallias venisset , defuncto Lavicano episcopo , in ejus locum promotus est. Idem Hugonem Lugdunensem archiepiscopum offendit Jerosolymam euntem cum Norgaudo Aduensi episcopo , quem secum reduxit Aduam , & cum eo apud sanctum Martinum hospitatus est , ejusque patrocinium papæ gratia fretus suscepit , contra judicium cardinalium , qui eum deponendum censuerant. At vero cardinales in sua permanentes sententia , factum improbarunt , quod non esset canonicum , sed ab aequitate Petri alienum , & ob id a familiaritate & consilio papæ se subtraxerunt. Hinc Johannes , Roma relicta , Papiæ etiam nunc , inquit Hugo , *remoratur , regulariter degens cum fratribus in ecclesiâ , de qua ad palatium raptus erat* , nimirum in monasterio , ut quidem puto , sancti Petri in Cælo-aureo.

Sub idem tempus Rotbertus de Bello-monte , Mellenti comes eo nomine tertius , Rogerii de Bello-monte & Adelaidis de Mellento filius , idemque Leicestrensis in Anglia comes , Beccenses monachos in Mellentensem sancti Nicasii ecclesiam clericis substituit. Mellentum castrum est septem-circiter leucis infra Lutetiam-Parisiorum ad Sequanam , comitatus olim titulo insigne : ubi ecclesiam in honorem sancti Nicasii , Rotomagensium apostoli & martyris , erexit Galerannus , seu Walerannus Mellenti comes , sub annum M xxxiii. ibidemque sæculares clericos instituit. Is ex Oda conjuge tres filios , Hugonem , Fulconem & Galerannum , duasque filias , Adelaidem & Odam , procreavit. In paternum honorem successit Hugo filiorum natu-maximus , sed nullis liberis ex Adelaide conjuge susceptis decessit , & ante eum duo ejus fratres , prolis itidem expertes. Itaque ad Adelaidis eorum sororis natu-majoris liberos transtulit comitatus , adeoque ad Rotbertum de Bello-monte ejus filium , qui , relicto Bello-montis titulo , Mellentensis comitis nomen prætulit , Leicestrensis comes subinde appellatus. Ejus cognatus erat Willelmus de Bello-monte Beccensis abbas , cujus gratia Beccenses monachos in Mellentensem ecclesiam induxit , non paucis subsidiis ad ecclesiæ & monasterii fabricam collatis. Jam illic collocati erant Beccenses monachi anno M c iv. quo Paschalis II. Willelmo Beccensi abbati ecclesiam sancti Nicasii de Mellento cum ecclesiis sancti Petri de Ponte-Isaræ , & sanctæ Honorinæ de Confluentio confirmavit. Rotbertus comes conjugem habuit Elizabetham Viromandensem , quæ uno partu Gualerannum & Rotbertum peperit , quorum alter , scilicet Gualerannus , Mellenti ; alter Leicestriæ comitatum post patrem obtinere. Gualerannus porro , ejus nominis secundus Mellenti comes , S. Nicasii ecclesiam absolvit , & per Gaufridum Carnutensem episcopum anno M cxx. dedicari curavit , tantaque eidem ecclesiæ contulit , ut a Beccensi chronographo S. Nicasii Mellentensis ecclesiæ fundator appelletur. Plura de eo inferius. Primus ejus loci prior fuisse videtur Albaldus , factus ^b ante Guillelmum anno M cxv. abbas S. Eadmundi in Anglia ; cujus successores priores ignoti sunt. Hujus rogatu Guillelmus Senonum archipræsul , & sedis apostolicæ legatus , ecclesias S. Johannis de Greva & S. Gervasii

ANN. CHR.
1101.

VIII.
Johannes cardinalis missus in Angliam.
a Anselm. lib. 3. ep. 13.

IX.
Mellentum introducti monachi Beccenses.

b Monast. Anglic. 10. 1. p. 295.

ANN. CHR.
1101.

* *Muraux.*

X.

Gemeticensis

& Cadomenfis

abbates.

a *V. lib. 69.*

n. 18.

b *Ivo ep. 160.*

c *V. lib. 65.*

n. 57.

d *Perard.*

p. 205.

c *Neustria*

pia p. 652.

X I.

Goisfredo Pra-

tellenfi abbati

succedit Ri-

chardus.

f *V. lib.*

69. n. 44.

g *Neustria*

pia p. 509.

h *Orderic.*

lib. 2. p. 709.

apud Parisios, S. Petri de Murellis* & S. Martini de Frefnis S. Nicasio confirmavit.

Vix annos sex Gemeticensem abbatiam tenuerat Tancardus^a, cum illinc non sine infamia discessit, omnibus ob feritatem gravis & intolerabilis. Suffectus in ejus locum Ursus Rotomagensis, ejusdem loci ab infantia monachus, Gemeticenses per annos viginti rexit. Ad eum scripsit Ivo^b episcopus Carnutensis, hortatusque est, ut monachum fugitivum paterno more in monasterium reciperet.

Hoc ipso anno decessisse dicitur Gislebertus^c sancti Stephani apud Cadomum abbas, postquam annis circiter viginti duobus cœnobium rexisset. At pervenisse videtur ad annum sequentem, quo Paschalis papa permutationem quamdam^d inter Jarentonem abbatem & monachos Divionenses, atque Gilbertum Cadomensem abbatem factam confirmavit diplomate dato pridie idus Martii, indictione x. anno ab incarnatione M C II. pontificatus ejus tertio, nisi dixeris, permutationem anno præcedente factam, mortuo Gilberto a Paschali confirmatam fuisse. Successorem habuit Rotbertum, cujus præfectura brevis, & nulla re gesta memorabilis fuit. Obiit incunte anno M C VIII. In ejus locum subrogatus Odo longe diutius monasterium rexit, nempe ad annum M C XL. sed nulla ejus facta memorantur, uti nec successorum ejus, quorum seriem in Neustria pia^e videre licet. nam nuda tantum abbatum nomina referre piget.

Pratellense monasterium Goisfredus seu Gaufridus abbas, ordine quartus, septem^f annis administravit, cujus loci ecclesiam dedicari curavit xvi. kal. Novembris, quo die in veteri calendario notatur *dedicatio ecclesie sancti Petri de Pratellis*. In eodem calendario Gaufridus III. kal. Septembris obiisse dicitur, non Decembris, ut in Neustria pia, ubi^g ejus obitus hoc anno consignatur. Ejus successor Richardus, vir eximie pietatis & non mediocri pro tempore doctrinæ, de Furnellis nuncupatus, in Bajocensi sancti Vigoris monasterio in monastica disciplina & in litteris primum institutus fuerat sub Roberto Tumbaleniensi, ejus loci ultimo abbate, qui, Odone episcopo monasterii sancti Vigoris conditore^h in vinculis detento, ad Montem sancti Michaëlis, cujus cœnobita erat, reversus est. Post ejus discessum nova illa monachorum congregatio, rectore orbata, brevi dispersa est. In his Richardus, ut erat sciendi avidus, doctos & religiosos viros in aliis monasteriis quaesivit, Anselmum Beccensem, Gerbertum Fontanellensem, & Gontardum Gemeticensem, in quorum contubernio aliquamdiu habitavit. Mortuo demum Gaufrido Pratellensi abbate ad regimen illius abbatiae cooptatus, sacrarum litterarum studium non intermisit, ut restantur variae ejus in plerisque divinæ Scripturæ libros commentationes morales necdum editæ, quas composuit inter molestas præfecturæ occupationes, in quibus se his studiis relevari passim testatur. Jam annos viginti octo in sacris illis studiis infuserat; cum suos in Genesim commentarios dedicavit *Anselmo Cantuariensis ecclesie archiepiscopo quidam*, ut se ipse passim dicitur, *dominice crucis servus*, tamen Ordericus ait, illos commentarios, forte illorum partem, Mauricio S. Launomari Blefensium abbati inscriptos fuisse. In illa ad Anselmum epistola quis fuerit ejus studiorum scopus explicat his verbis. *Ceterum Dominus inopiam meæ scientiæ novit, cui non fide loquitur testimonium meæ conscientie vel intentionis, quia nec presumo viribus meis, nec ad plausum mortalium, nec ad fructum transitorie remunerationis operam impendo, ad explanandum perplexa mysteria Mosæica legis; in cujus si quidem amabili contubernio & contuberniali amore, ferme jam sunt transacti viginti & octo anni, totum me retrusi; in cujus nimirum mandatis prosequendis dum desudo, valde requiesco; cumque ab illius amplexibus importunitate negotiorum mundanorum prevalente frequenter avellor, non modicum laborem incurro. Eundem animi sui sensum fufius explicat in prologo commentarii super librum Numerorum, editi post expositionem ab ipso factam Deuteronomii, qui prologus inscriptus est Adelelmo, *eruditissimo presbytero*, ut Ordericusⁱ testatur, & *Flaviacensi monacho, qui cum Fiskanensibus sancte Trinitatis reverenter militans consensuit*. Patiantur lectores, ut illius prologi initium hic referam ad illustrandum pium auctorem, cujus opera numquam, ut quidem opinor, prodibunt in lucem. *Post sollicitudinem*, inquit, *curæ pastoralis, post strepitualem dispensationem forensium rerum, post importunissimam altercationem rusticana multitudinis ferme ratione carentis, visdum ego revisens penetral meæ mentis, & dispendium vite meæ perpendens, nec uspiam exitum aliquem reperiens; valde, fili Adelelme, conqueror atque contristor, quoniam ubi prius tranquillitatem animi & claritatem assidue lectionis solitus fueram intueri, ibi procul du-**

i *ibid.*

ANN. CHR.
1101.

bio in intimo cordis mei tumultuantem cogitationum turbam & pulverem mundanæ commotionis compellor perpeti. Novit enim ille, qui renes & corda cunctorum rimatur, quia gestare mallem austeritatem prælati, quam virgam pastoralis regiminis &c. Quod attinet ad alios Richardi commentarios, Proverbia Salomonis Pontio Cluniacensi abbati, expositionem in Cantica-canticorum filio suo Mauricio dedicavit. In his porro aliisque commentariis se morosos censors passum esse testatur.

Tunc temporis monasterium Ulterioris-portus post Aluredum^a procurabat Osbernus abbas, nobili baronum de Frealvilla genere ortus, cujus parentes Richardus & Gala, necnon ejus fratres eidem monasterio se munificos præbuerunt. Illuc profectus hoc anno Henricus Augensis comes, Willelmi comitis filius, antecessorum suorum donationes eidem loco factas cum additamento confirmavit, teste Rotberto fratre suo, multisque aliis. Eundem etiam locum adiit Stephanus Albamarlensis^b comes cum uxore sua Havisa, rogationum tempore mare trajecturus, rataque omnia habuit, quæ monachis in territorio Albamarlæ & in comitatu Vimnacensi^c collata fuerant. Osberno successit Fulcherus, cui Hugo Rotomagensis archiepiscopus ecclesias & decimas, quas monachi in sua diocesi possidebant, anno M C XLV. confirmavit. Fulcheri successor Guillelmus abbas sextus in necrologio dicitur, Recardus septimus. De prædicto Willelmo Augensi comite intelligendum videtur Guibertus^b Novigenti abbas agens de Helifense Augensi comitissa, sibi ita familiari, ut ipsum *filius*: suum diceret, quæ puerum quemdam Judæum neci a quibusdam christianis ei imminenti, subduxerat, instructumque fidei christianæ mysteriis baptizari curaverat, ac Guillelmum de filii sui nomine vocari, & pietate ac litteris imbuendum commendavit Flaviacensi monasterio, ubi postmodum factus monachus, non minimam a cunctis reverentiam consecutus est. Eidem Guibertus ipse libellum quemdam suum, quem contra Sueffionum comitem judaizantem & hæreticum scripserat, legendum direxit, ex cujus lectione ille multum profecisse dicitur.

Per id tempus quidam Gaufridus, anachoreticam vitam cum quibusdam fratribus agebat in diocesi, ut videtur, Carnutensi. Is frequens habebat colloquium cum devota quadam muliere, quæ oculis fratrum, incompetentibus horis & locis, sæpe occurrebat, & cum eis curiose & otiose verba miscebat. quæ res iisdem fratribus offencilulum erat, ejusdemque Gaufridi famæ officiebat. Id cum rescivisset Ivo episcopus Carnutensis, graves ad eum litteras^c scripsit, eum monens, castæ religionis professorem tam salutem proximorum, quam suæ providere debere; atque adeo duo præcipue appetere, puram conscientiam, & bonam famam: conscientiam propter se, famam propter proximum. *Qui enim negligit famam suam, crudelis est: occidit enim proximum, quantum in se est. Qui ergo vult famam suam conservare, non tantum debet quæ bona sunt facere, sed etiam quæ probabiliter fingi possunt, mala evitare.*

Is est sine dubio Gaufridus seu Goffridus, qui post mortem Bernardi, sancti Launomari monasterii Blefensium abbatum, hoc circiter anno successor electus fuit. Verum non diu hanc abbatiam tenuit. nam non multo post in præsentia Brunonis Romanæ ecclesie tunc legati præfecturam abdicavit, & domnum Mauricium ab se electum, & suis manibus in locum, quem ipse tenuerat, deduxit, & in eo collocavit, ut Goffridus abbas Vindocinensis, qui præfens interfuit, testatur in epistola^d ad Ivonem Carnutensem. Brunonis legatio a Baronio refertur ad annum M C IV. biennio serius a Sir-mundo in notis ad prædictam epistolam. Verum, quæ Gaufridi inconstantia erat, vix ad suam solitudinem reversus est, cum acres adversus Mauricium abbatem litteras dedit, in quibus aiebat, se impulsu malorum fuisse ejectum, vilissimumque omnium factum; & prædictum Mauricium ab iniquis in ipsius locum superinductum fuisse. quæ verba Ivo merito arguit in epistola inscripta^e *Gaufrido sancte solitudinis cultori*; aitque ea non congruere ejus proposito & gestis, quippe qui in manu Romani legati, nullo cogente, immo legato dissuadente, abbatiam dimisisset, & in electione ipsius Mauricii primam vocem dedisset. Denique videri hæc verba nonnihil redolere vanitatis, quasi cum amore relictam abbatiam tenuerit, & cum dolore amiserit. Exstat & alia ad eundem ipsius Ivonis^f epistola ejusdem argumenti, qua eum arguit, quod monachos vagos & rumigerulos, Mauricio detrahentes, libenter susciperet, audiretque. Perstitit nihilo minus in abbatia Mauricius, qui videtur esse Mauricius ille, quem puerulum Rotbertus de Magentiaco ejus pater, Astorgii viri nobilis ac præpotentis filius, sancto Launomaro obtulerat, processu temporis a Bernardo abbate

X II.

Osbernus ab-

bas Ulterioris-

portus & alii.

a *V. lib. 61.*

n. 49.

* *d'Aumale.*

de Vimoux.

b *Guiber. lib.*

3. vite c. 5.

X III.

Gaufridus ana-

choreta ob col-

loquia eum de-

vota arguitur.

c *Ivo ep. 240.*

Blefensium ab-

bas factus ab-

batiam Mauri-

cio cedit.

d *Goffrid. lib.*

2. ep. 14.

e *Ivo ep. 164.*

f *id. ep. 208.*

ANN. CHR. 1107.

XIV. Magnatum familiaritas monachis periculosa.

a Goffrid. lib. 5. ep. 13.

b ibid. ep. 22.

XV. Stephani comitis altera profectio ad loca sancta & obitus.

c V. lib. 69. n. 35. de Sologne.

Adela comitissa monacha Marciniaci.

d Pet. Ven. lib. 1. de mirac. c. 26.

XVI. Marciniacenses priores. c. id. ibid.

factus prior in cella Magenciensi, quam prudenter administravit, ut in chronico Magenciensi a nobis edito legitur, antequam ad abbatis gradum promoveretur.

Qui favorem & familiaritatem principum & magnatum aucupantur monachi, non raro in grande salutis suae periculum incurrunt. Id exemplo suo in multis nos docet Rainaldus-Quartaldus monachus Vindocinensis. Is, cum ad quamdam sui monasterii obedientiam seu cellam a Goffrido abbate missus fuisset, in Guillelmi Aquitanorum ducis, eo nomine octavi, gratiam se insinuavit: sed cum illic non recte se gereret, a Goffrido abbate in monasterium revocatus est. Postulanti deinde duci ut Rainaldus sibi utilis illuc remitteretur; respondit Goffridus^a, id principis dignitati non convenire, quod Deo & sanctae regulae contrarium esset. Nullum ei profectum ex missis & orationibus suis proventurum, si regulam, quam ipsi promiserant, violarent. Profectus temporales animae fratris sui postponendos. Denique se malle quidvis temporale amittere, quam consentire, ut cujuslibet fratris sui anima pereat. Nihilominus institit dux, evicitque ut monachus illuc reverteretur, & quidem injussu abbatis, ut intelligitur ex alia Goffridi epistola^b ad Mathildem comitissam, ipsius Guillelmi conjugem, quae epistola hoc tempore scripta est, cum scilicet Guillelmus in sacra expeditione versaretur. Mathildem itaque obtestatur Goffridus, & pro timore Dei, & pro amore ejus mariti, quo Deus eum sanum & incolumem reverti faciat, ut ne diutius fratrem illum retineat; alias a domino papa & a se cum omnibus ei consentientibus excommunicandum. Exstat & alia ejusdem Goffridi epistola ad Jordanum & Rainaldum-Cartaldum, quos ad obedientiam hortatur.

Hoc anno Stephanus Blefensis comes, qui praenimia levitate e Terrae-sanctae expeditione redierat, denuo ad eandem se retulit, ut praecipitis reditus maculam dilueret. Meminit secundae hujus profectiois Adela comitissa, *Guillelmi senioris Anglorum regis filia, conjux autem Stephani incliti comitis palatini*, in litteris suis pro monachis Majoris-monasterii, quos inter & sancti Carilefi Blefenses canonicos concordiam fecit super decimis Franciae-villae, *cum nobilissimus comes Stephanus vir ejus isset secunda vice in Jerusalem, anno videlicet ab incarnatione Domini M C I*. Alia item concordia ipso anno ab eadem facta inter eosdem, Hilgodo tunc Majoris-monasterii abbate, super decima silvae ab ea concessae, in qua monachi obedientiam construxerant, *quam ipsa Franciam-villam appellavit*. Cum vero Stephanus ejus sponsus anno sequenti in obsidione Ramulae obisset, eadem comitissa ad augendam elemosynam, quam vir ejus^c comes Stephanus in procinctu primae suae ad Terram-sanctam profectiois fecerat, partem quamdam silvae-Lonniae* seu Longiae, praedictae obedientiae Franciae-villae contiguam, iisdem monachis donavit assensu filiorum suorum Willelmi & Terbaldis, pro anima viri sui, *quem jam obiisse in secundo suo itinere Jerusalem contigerat*. In charta hujusce donationis, Adela apud Chamartium posita anno ab incarnatione Domini M C IV. hanc elemosynam se facere ait *per manus eorumdem spontaneorum pauperum, qui relicto saeculo & rebus propriis Deo inibi famulantur, & quorum religionis opinio percelebris habetur*. Sita est haec Franciae-villae obedientia seu cella in dioecesi Carnutensi. Haec ex chartario Dunensi, scripto ineunte saeculo duodecimo, in quo primum invenio quemdam *Franciscum* absolute nominatum, & Martinum cognomine *Picardum*.

Non statim post mariti obitum, sed longe serius, Adela sanctimonialis habitum Marciniaci induit, postquam scilicet liberos suos ad aetatem adultam provexisset. Ad eam jam viduam, & saeculo renuntiantem, scripta videtur Hildeberti epistola xxxi. in codice Ebroicensi ad A. viduam inscripta, in qua eam praecipue ad retinendam superbiam hortatur. Eidem jam Marciniacensi monachae epistolam LXIII. quae tantum sexagesima-secunda esse debet, idemauctor direxit. Marciniaci monacha erat Gaufrido ejus loci priore, S. Hugonis fratre, olim Sinemuri domino, de quo mortuo Petrus Venerabilis^d visionem refert Alberae sanctimonialis valde religiosae, *quae dominam Adellam, regis Anglici Henrici sororem, prius Blefensem comitissam, nunc, inquit, humilem Christi ancillam, adiens, ei universa narravit*, nempe mandatum filio suo Gaufrido, Sinemuri domino factum, ut quasdam exactiones vestibus ac telis illic impositas relaxaret.

Gaufridus ille Sinemuri dominus, postquam in saeculo per multum tempus magnifice conversatus fuerat, tactus divino spiritu mundo nuntium remisit, atque *cum filio & tribus filiabus*^e apud Cluniacum religionis habitum induit. Cum illic sanctissime & honestissime diu conversatus esset, religionis ac prudentiae merito Marcinia-

acensum sororum prior factus est, quarum curam per aliquot annos recte gessit. Eo mortuo, prioris officium ibidem administravit venerabilis Hugo, qui post Pontium Cluniaci abbas ad breve tempus renuntiatus est.

Eodem tempore, quo Stephanus comes, ad loca sancta profectus est Harpinus nobilis Bituricensis, qui Bituricam urbem Philippo regi^a vendidit. Is apud Ascalonem a Sarracenis captus, ductusque Babyloniam, ab Admirali^b in carcere detentus est. qui per Byzanteos negotiatores infortunium suum Alexio imperatori significavit, eodemque agente in libertatem assertus. Sic Constantinopolim reversus, ut liberatori suo gratias ageret; inde Romam adiit, & laboriosis casibus suis Paschali papae expositis, vitae in posterum incunda consilium ab eo petiit. Ad quem pontifex: Summopere cavendum est, inquit, ne quis balneis ablutus, & mundis nitidisque ac sericis vestibus indutus, obscuro noctis tempore per lutulentas incedat vias: ne in coenum corruat, & maculis respersus a spectantibus rideatur. Id pro exemplo tibi sit, fili; & jam poenitentia & confessione expurgatus, necnon laboriosa peregrinatione & dura captivitate expiatus, cave ne denuo in tenebrum & cenosum vitam saecularis iter te inferas, ne rursus polluaris, & repostam tibi coronam perdas. His dictis alter animo impressis, Harpinus in Galliam, accepta papae benedictione, rediit, paucisque diebus apud suos moratus, saeculo vale dixit, & Cluniacum profectus, ibidem monachum induit, & in divino usque ad mortem obsequio perseveravit.

Hoc etiam anno Goffridus seu Gaufridus de Meduana Andecavensis episcopus, abdicata dignitate Cluniacum secessit, ibique pontificalia ornamenta vestibus monasticis mutavit, postquam septem fere annis illam sedem tenuisset. Ejus secessus causam afferunt querelas de ipsius ordinatione ad Urbanum papam perlatas, scilicet quod junior & illitteratus ordinatus fuisset. Verum, si monitu Urbani factus est monachus, ut in chronico sancti Albini legitur, non coacte sed sponte id fecit, mortuo quippe ante triennium Urbano, qui cum Andecavis anno M xcvi. versaretur, nullum ejus ordinationi vitium opposuisse dicitur.

Post ejus abdicacionem actum est de successore eligendo. Tunc ad comitia illa vocatus Goffridus abbas Vindocinensis, tametsi alterius parochiae & provinciae. Exstant in tabulario Vindocinensi canonicorum Andecavensium hac de re ad ipsum litterae, hoc anno scriptae, ut fidem facit earum inscriptio in haec verba: *Anno incarnationis dominicae M C I. indictione VIII. miserunt has litteras G. abbati Vindocinensi canonici S. Mauricii Andegavis, isti praecipue, Stephanus decanus, H. cantor, W. archidiaconus.*

Dilectissimo patri suo & amico karissimo G. Vindocinensium abbati venerando, S. decanus, H. cantor, & G. archidiaconus, salutem & orationem. Supplicamus paternitati vestrae, ut ecclesiae Andegavensi succurrere, sicut discretissimus pater, sicut catholicus, sicut Romanae ecclesiae filius, & consilium & auxilium vestrum exhibere non differatis. Volumus enim, Deo juvante, de electione pontificali in crastino sancti Petri cum vicinis episcopis & abbatibus & religiosissimis viris colloqui & tractare, & quantum poterimus, diffinire. Huic ergo colloquio vestram praesentiam interesse exoptamus, & consilium & auxilium vestrum nobis non subtrahi supplicamus, sed exhiberi. Confidimus namque, quod, Deo propitiante, rem ad finem perducemus. Valete. Quod rogamus facite.

Et quidem electioni interfuit Goffridus abbas, sed Rainaldi de Martiniaco electionem non probavit, utpote vulgi conspiratione factam, ut ipse pluribus testatur in epistola^c ad ipsum Rainaldum, qui de Goffridi abbatis oppositione querebatur: qua in epistola Hildebertum Cenomannensem episcopum eidem electioni restituisse dicit. Rainaldi partes tuebatur Marbodus Redonensis. Causa maximis contentionibus Romae agitata, tandem Rainaldus cathedram pontificalem obtinuit. Fortè ejus rei gratia Romam profectus est Hildebertus, qui in reditu Lirinum adiit, ut inferius videbimus.

Inter eos qui ad Jerosolymitanam expeditionem profecti sunt, censendus est Alanus Fergentius dux Britanniae, Rotberto Nortmanniae duci adjunctus cum Rioco milite, Judicaelis filio, fratre Walterii de Loheiaci, qui cellam Salvatoris in ipso praedio instituit. In reditu Riocus morte interceptus, quasdam reliquias e locis sanctis accepit, scilicet vivificae crucis & sepulcri dominici frustra, Simoni ac Ludroni familiaribus suis credidit, Walterio fratri suo consignanda. Eorum receptioni praesentes adfuere Judicael Macloviensis episcopus, Willelmus abbas sancti Mevennii, Robertus de Arbrifello, *sanctissimus homo* cum grege fratrum suorum, Justinus ab-

ANN. CHR. 1107.

Harpinus monachus Cluniacensis. a Orderic. lib. 10. p. 789. b ibid. p. 795.

XVII. Goffridus Andium episcopus fit monachus Cluniacensis.

Goffridus abbas ad successorem eligendum vocatus.

c Goffrid. lib. 3. ep. 11.

XVIII. Rothomenses abbates.

ANN. CHR.
1101.

bas Rothonenſis, & alii quamplures, quæ receptio hoc anno contigit III. kal. Julias. Juſtinus abbas duobus circiter annis ſupervixit, ſucceſſorem ſortitus Walterium, quem Herveus poſt quatuor annos excepit. Is Alanum Fergentium Britannia ducem, ob damna Rothonenſibus illata diris addictum, demum poenitentem abſolvit, & monaſtica veſte lætus donavit.

Terraſonen-
ſes abbates.a Labbe bibl.
to. 2. p. 297.

Apud Lemovices hoc ipſo anno Ademarus de ſancto Riberico poſt duos Geraldos abbas Terraſonenſis monaſterii, quod ſanctus Aredius ſæculo ſexto condiderat, & nepoti ſuo Aſtidio Voſienſi abbati tradiderat, ſe ſuique monaſterii a ordinationem Ademaro abbati ſancti Martialis, ejuſque ſucceſſoribus ſubjecit, Raimundo de Turenna laudante. Id Terraſonenſibus proſpere ceſſit, qui bonis omnibus exinde afſuere cœperunt. At, cum id irritum poſtea feciſſent, abundantia illa in magnam inopiam vertit. Per id tempus Ivo prior Cluniacenſis, vir ſcholasticus, Lemovicas proſectus, rogatu ſancti Martialis monachorum vitam ſancti Pardulfi abbatis, inculto ſtilo antiquitus ſcriptam, expolivit, hymnumque de eodem ſancto, & alterum de S. Martiale compoſuit. Ivo iſte ſub ſancto Hugone major prior erat anno M LXXXI. cui Hendricus ſeu Henricus, dein Bernardus in eodem munere ſucceſſere.

XIX.
Petri venerabilis
parentes &
fratres.

Nunc locus poſtulare videtur, ut de ortu & primis factis Petri, quem Venerabilem poſteri merito dixere, ſermonem inſtituamus. Natus eſt apud Arvernos nobiliſſimo genere, Mauricio & Raingarda parentibus, pari nobilitate claris. Unde Petrus Pictavenſis monachus in carmine panegyrico eum comparare non dubitat cum ſancto Hugone Cluniacenſi abbate nobiliſſimo, ita ſuos Cluniaceneſes alloquens.

*Plaudite felices, hilareſcite Cluniaceneſes:
Redditus eſt vobis moribus aliter Hugo.
Nobilis ille fuit, magniſque parentibus ortus:
Hunc quoque præclarum reddit origo patrum.
Ille ſuper cunctos, quos excolit ac veneratur
Gallia Lugduni, nobilitate nitet:
Hunc Latia gentes regum de ſtirpe potentes,
Arverni populi progenere duces.*

b Cheſn. no. 1.
in Bibl. Clun.
p. 101.

Andreas Cheſnius b non audeſt aſſerere, Petrum ortum eſſe ex ſtirpe de Monte-Buxerio. quod tamen omnino certum eſt, idque diſerte teſtatur Gauſfredus prior Voſienſis, ejuſdem ſæculi ſcriptor, qui agens de Petro noſtro, ejuſque fratribus: *Hi fuerunt*, inquit, *de viris nobilibus de Montboiſſier, quod eſt caſtrum in Arvernia.* & paullo infra ſubdit, Pontio abbati Cluniacenſi ſucceſſiſſe Petrum per triginta-quinque annos, *qui deſcendit de ſtirpe illius Hugonis, cognomento Deſconfut*, id eſt Diſlutus, *qui cenobium ſancti Michaëlis de Cluſa condidit primus.* Porro Hugonem iſtum ex illa ſtirpe fuiſſe teſtantur Cluſenſis abbatis litteræ, anno M cccc xiv. datæ Ludovico de Monte-Buxerio, qui ſequens progenitorum veſtigia, & præſertim glorioſa memoria domini Hugonis, domini quondam Montis-Buxerii, fundatoris, inquit abbas, noſtri, a cujuſ clara progenie per rectam lineam noſcitur genus traxiſſe, donavit nobis octies centum aureos. At qui Radulſus monachus, ipſius Petri diſcipulus, in libello de ejus vita, ait *proavum* ejus fuiſſe eum, *qui revelatione divina eccleſiam ſancti Michaëlis de Cluſa ædificavit.* qua de re in tomo tertio c. egimus. Incertum quo nomine præditus fuerit Mauricii pater, Petri avus.

c lib. 47.
n. 4.d Cheſn.
ubi ſupra
p. 102.

Octo ex Raingarde mares d & duas filias Mauricius ſuſcepit. Horum primus Otto, ante omnes mortuus, qui totus in fratribus vivere dicitur a Petro Pictavenſi. Secundus fuit Hugo, qui duas habuit filias, Marciniaci cum avia Raingarde ſanctimoniales, nempe Pontiam & Margaretam. Tertius Pontius abbas fuit Vizeliacenſis. Quartus & quintus Jordanus & Armannus monachi. Sextus Eraclius ſeu Heraclius primum canonicus, dein archiepiſcopus Lugdunenſis. Septimus Euſtachius in ſæculo remanſit. Octavus denique fuit Petrus, de quo in præſens agimus.

XX.
Ejus ortus,
educatio & prima
facta.

Hic ſub finem ſæculi undecimi natus eſt, ſiquidem anno M cxxii. quo Cluniaceneſis abbas poſt Hugonem ſecundum creatus eſt, annorum erat circiter triginta, ut in chronico legitur, ſeu, ut alia lectio habet, annorum viginti-octo. Ab ipſis infantia cunis a parentibus Deo, ſub monaſtica obſervatione militaturus, oblatuſ fuiſſe traditur, & a ſancto Hugone ſub extremum ejus vitæ, *monachali benedictione inſignitus*, id

ANN. CHR.
1101.
a Conſuetud.
Clun. lib. 3.
c. 3.

id eſt ad profeſſionem monaſticam admiſſus, quod ante annum ætatis quintumdecimum a fieri non ſolebat. Radulſus in libello de ejus vita ſcribit, ſanctum Hugonem matri ejus gravidæ prædixiſſe, maſculum eam parituram, quem Deo conſecrare deberet. Mox ut litteris diſcendis habilis fuit, in monaſterio Celſinienſi, ubi pater ejus ſepultus eſt, ſancto Hugone jubente, nutriendus erudiendusque traditur. Illic brevi magnum in litteris progreſſum fecit. Vix ſerulæ manum ſubdlexerat, cum in Vizeliacenſi monaſterio *ſeniorum doctor & cuſtos ordinis* conſtitutus eſt: dein cellæ de Domena, diœceſis Gratianopolitanae, præpoſitus. In his officiis tam religioſe & prudenter ſe geſſit, ut poſt mortem Hugonis abbatis, eo nomine ſecundi, Cluniacenſis abbas electus ſit.

XXI.
Sugerius apud
S. Dionyſium
floret.
b V. lib. 68.
n. 96.

Paullo ante id tempus, id eſt anno circiter M xcii. in ſancti Dionyſii monaſterium admiſſus fuerat Sugerius b ſeu Suggestus, Petri noſtri in primis amicus, cujuſ genus magis obſcurum, ſed vita & facta ſplendidiffima exſtiterunt. Ortus videtur ex ipſo ſancti Dionyſii opido, ubi in Dionyſiano monaſterio ſe a *mamilla uſque in ſenectam* dulciſſime ſotum fuiſſe ipſe teſtatur initio libri de rebus in adminiſtratione ſua geſtis: in cujuſ ſine ſe ibidem *ſub præceptione ſanctæ regule a puero* oblatum fuiſſe dicit. Unde in capite xxviii. ait, ſe nihil malle in celo, *quam proſequi matris eccleſiæ illius honorem, quæ puerum materno affectu lactaverat, juvenem offendentem ſuſtinerat, atate integrum poterit roboraverat, ac demum inter eccleſiæ & regni principes ſollemniter locaverat.* Pater ejus Elinandus vocabatur, uti diſcimus ex necrologio Argentogilenſi, in quo pridie nonas Septembris notatur *Elinandus pater Sugerii abbatis*, in Dionyſiano *Elinandus*, nullo addito. Duos habuit nepotes, Guillelmum ſcilicet ac Girardum, quem ipſe nepotem c ſuum vocat. Guillelmus canonicus fuit eccleſiæ Pariſienſis, probante illius eccleſiæ necrologio, in quo ad xvii. kal. Februarii hæc leguntur: *Obiit Sugerius abbas ſancti Dionyſii, pro cujuſ anima Guillelmus nepos ejus, concanonicus noſter, dedit nobis LX. libras Pariſienſes.* Tertium quoque nepotem habuit Johannem, qui ab ipſo miſſus ad Eugenium papam pro negotiis ſuæ eccleſiæ, in itinere mortuus eſt: de cujuſ obitu pontifex ipſe d Sugerium conſolatur. Forte iſt eſt frater Johannes, de quo ſanctus Bernardus in epiftola ccc xxx. ad Sugerium, qui eum cum magiſtro Templi ad Bernardum direxerat. Idem Sugerius e modeſte de ſuis parentibus loquitur, agens de fabrica eccleſiæ a ſe ſuſcepta. *Quis enim ego ſum, inquit, aut quæ domus patris mei, qui tam nobile, tam gratum ædiſcium vel inchoaſſe præſuſerim, vel perfeciſſe ſperaverim, niſi divine miſericordiæ & ſanctorum auxilio martyrum fretus, totum me eidem operi & mente, & corpore me applicuiſſem?* Clarius id exprimit in ſuo ipſius teſtamento, ubi divina in ſe beneficia commemorans, *quomodo*, inquit, *valida Domini manus me pauperem de ſtercore erexit.* Denique Sugerium de plebe humili creatum fuiſſe legitur in fragmento hiſtorico apud Cheſnum f. Unde Radulſus quidam phyſicus, qui carmen de nobilitate domni Sugerii abbatis & operibus ejus ipſo vivente compoſuit, in codice Gemblacenſi a nobis repertum, ita de eo canit:

c Cheſn.
no. 4. p. 332.

d ibid. p. 493.

e ibid. p. 343.

f ibid. p. 282.

*Qui proprie gentis decus eſt, & forma parentis,
Muneribus divinis Deus hunc erexit ab imis.*

In Dionyſiano monaſterio educatus fuit cum Ludovico, Philippi regis filio, cui acceptiſſimus fuit. Poſt navatam litteris operam in monaſterio, ad confinia Turonum & Pictonum ſe contulit, forte ad Gaufridum de Loratorio, qui magiſter eo tempore famoſiſſimus erat, teſte Bernardo in epiftola cxxv. Huc ſpectat ipſius Sugerii epiftola pro ſororibus Fontis-Ebraldi ad Eugenium g papam, quem rogat, ut protegat *tantum tanta religionis locum, quem, cum in partibus illis, inquit, in ſcholis eſſemus, noviter inceptum eſſe vidimus.* Adhuc adoleſcens antiquas armarii poſſeſſionum chartas h revolvere ſolebat, præſertim quæ monaſterii immunitates ſpectabant, *propter multorum calumniarum improbitatem.* Unde, cum Paſchalis papa in Galliam anno M c vii. veniſſet, contra Galonem Pariſienſem eccleſiæ ſuæ libertatem coram pontifice ſtrenue propugnavit. Eidem adhuc juveni commiſſa fuit Tauriaci * præpoſitura, quæ *famoſa beati Dionyſii villa* eſt, medio fere itinere Pariſios inter & Aurelianos: ubi multum deſudavit, ut locum a Puteolenſium dominorum infeſtatione vindicaret.

g ibid. p. 522.

h ibid. p. 332.

* Toury.

XXII.
S. Marculfi
corporis delatio.

Per id tempus cella Corbiniacenſis in pago Laudunenſi, ſancti Remigii archimonaſterio ſubjecta, ad tantas redacta erat anguſtias, tam communi animalium peſte,

quam infestatione & deprædatione Thomæ Montis-acuti tyranno potius quam domino, ut illius cellæ præpositus ad monasterium sancti Remigii reversus, præposituræ officium dimiserit. Electus ad id muneris Andreas monachus, qui & Sigebertus, agre acquievit; &, cum nihil subsidii a monasterio Remigiano, quod nuper incendio consumtum fuerat, sperare posset; sancti Marculfi corpus per diversa loca, ad querendas in tantis angustiis suppetias, deferre statuit, exemplo scilicet sancti Quintini nobilium clericorum, necnon sancti Martini canonicorum Turonensium, qui ante sex annos corpus sancti Briccii hac illac ob similem causam deportaverant. Probato a Remigianis Andree consilio, corpus sancti Marculfi primo ad urbem Remorum defertur, honorifice receptum in metropolitana ecclesia, tum in basilica sancti Remigii. Illinc per cœnobium sancti Basoli Catalaunum; indeque Sparnacum, Castellionem, Branum & Sueffionas devehitur; postea Noviomum & Perronam, ubi in basilica sancti Fursei, tum in sancti Johannis-Baptistæ ecclesia aliquamdiu substitit. Illic varia miracula edita referuntur, quibus opidani & accolæ circumpositi ad relevandam Corbiniacensium inopiam excitati sunt. In primis Adelidis, Rotberti illius castri principis conjux, erga eos se munificam præbuit occasione miraculi cuiusdam puellæ, a nativitate surdæ & mutæ, cui linguæ & auditus officium concessum est.

XXIII. Non minus erga eosdem liberalis fuit Henricus, proximi sancti Quintini de Monte cœnobii abbas, Remigianorum amicissimus, qui cum suis ad venerandas sancti Marculfi reliquias accessit. Is Godefrido abbati ante triennium a successerat, quintus ab instaurato monasterio abbas, cui anno sequenti Baldricus Noviomensis præsul, videns honestam monachorum ejus loci vitam, & Deo dignam conversationem, septem altaria dedit; & paullo post Ada Viromandensium comitissa, probantibus filiis suis Radulfo & Henrico, Rotberti Perronæ domini & Adalidis ejus conjugis donationem de Alanis* factam confirmavit. Post annos octo, id est, anno M C IX. Ludovicus rex Perronam profectus, ad preces Adelidis tum viduæ, & carissimi patruelis nostri, inquit rex, Radulfi, Vermannorum futuri comitis, eandem donationem ratam habuit. Ex opido Perrona sancti Marculfi reliquias per Humolarias, Ribodi-montem, & Laudunum revectæ sunt in proprium locum.

XXIV. Tunc temporis Vedogienfi sancti Nicolai monasterio, de Saltu seu de Bosco nuncupato, præerat Bernerus abbas, Letbaldi b primi ab instituto monasterio abbatis successor, cujus rogatu Philippus rex quoddam sui domini prædium, Wariacum nomine, Deo & sancto Nicolao, & monachis in eodem monasterio, quod dicitur Vedogium, servientibus hoc anno contulit. Anno sequenti Ingelrannus Laudunensis episcopus ecclesiam sancti Nicolai liberam declaravit. Et quia ibidem aliqui laici Deo devoti convenerant, sine quorum exteriori administratione spiritualis quies monachorum non potest consistere; placuit nobis, inquit, ibidem parochiam constituere, in qua continetur de territorio parochiæ S. Petri de Crispeio, quidquid est ultra rivulum, qui in valle sancti Nicolai fluit, & super rivum, & citra rivum, totam vallem & clivum usque ad verticem montis &c. Subscripta sunt post Ingelrannum episcopum, ejusque canonicos & Petrum presbyterum de Crispeio, signa Godefridi abbatis de Noujando, Berneri abbatis sancti Nicolai, Stephani abbatis de sancto Michaële in Teoraschia, Rainardi abbatis de Ribodimonte, Radulfi abbatis de Fidemiis, & Theoderici monachi. Actum Lauduni in synodo, nonis Novembris, anno incarnationis dominicæ M C III. epacta xxii. indictione xi. concurrente III. Ansellus cancellarius sanctæ Mariæ relegit & subscripsit.

XXV. Divionensi sancti Benigni monasterio multas consuetudines præter jus imposuerat Rotbertus Burgundiæ dux, quas Odo ejus nepos exigere pergebat. Facti reatum tandem agnoscens Odo, cum Jerosolymam ad sacram expeditionem profecturus esset, sancti Benigni capitulum cum multis nobilibus viris adiit, de factis injuriis a Jarentone abbate & monachis veniam & absolutionem petiit, eaque obtenta iniquas illas consuetudines, quas avus ejus Rotbertus extorserat, relaxavit, pollicitus, ea reverentia, qua ipsius frater Hugo terras & homines sancti Benigni tractaverat, se tractaturum. Hujus rei diploma retulit Perardus c ex authentico, cui appensum est sigillum Odonis ducis Burgundiæ cataphracto equo insidentis. Hugo ejus filius anno sequenti easdem consuetudines apud Plumbarias cum fratre suo Heinricho remisit pro anima patris sui in itinere Jerosolymitano defuncti.

c Perard.
p. 202.

XXV.
S. Benigno remissa exactiones.

XXIV.
Bernerus abbas S. Nicolai de Bosco.
b V. lib. 65. num. 11.

* Alanis.

XXIII.
Henricus abbas S. Quintini de Monte.
a V. lib. 69. n. 21.

Ea erat tunc Molisfensium nostrorum sub Rotberto abbate fama religionis, ut ad eos invisendos hoc anno ipsis paschalibus festis Hugo Campaniæ comes, Theobaldi tertii filius, ejusque conjux Constantia devotionis simul & orationis causa a cum multis nobilibus viris illuc convenirent. Et ne vacuis manibus eo accessisse viderentur, mediam partem villæ Rumiliaci eidem ecclesiæ contulerunt. Quædam etiam de suo adjecit Constantia, quæ Philippi Francorum regis filia erat. Actum apud Molisimum hoc anno, indictione nona, in editis male octava, tempore Philippi episcopi Trecorum, Roberti episcopi Lingonensis ecclesie, & Roberti primi cœnobii Molisfensium patris, ut in ipsis litteris legitur, quibus subscribunt Hugo comes Risnelli, Hugo comes de Rameruco, multique alii nobiles, qui in Hugonis comitatu erant. Post quatuor annos idem comes prædictam donationem approbavit, aliisque rebus auxit, ut inferius videbimus.

Sub idem tempus Willelmus Tornodorensis comes ecclesiam sancti Aniani, in Tornodorensi opido sitam, sanctæ Mariæ Molisfensi, ejusdemque loci abbati Rotberto & fratribus donavit, & cuncta ad eandem ecclesiam pertinentia, sicut canonici, quos in eadem ecclesia constituerat, antea obtinebant, annuente Rotberto Lingonensi pontifice, laudante quoque patre suo Willelmo Nivernensi comite, eo scilicet pacto, ut Molisfenses anniversarium fratris sui Rainaldi & matris suæ in perpetuum celebrarent. Post aliquod tempus, cum Willelmus comes, filius Rainaldi comitis, qui Willelmo avo suo in honorem successerat, Jerosolymam adire constitisset; Rotbertus abbas ad ejus curiam perrexit, & in Nivernensi sancti Stephani monasterio hospitatus est. ad quem accessit Willelmus comes, & ejus, fratrumque Molisfensium precibus se commendavit. Tum de villæ Molisfensis incendio, cujus auctor erat, veniam petiit, & fecit satis; atque donationem ecclesiæ sancti Aniani, ceteraque donationes, Molisfensibus a majoribus suis factas, confirmavit. Testis inter alios Walterius vicecomes de Clamiccio, cui præcepit comes, ut res Molisfensis ecclesiæ tueretur.

Narbonensi ecclesiæ præsidebat hoc tempore Bertrandus archiepiscopus, isque pro amore Dei, & ad preces Berengarii monachi sancti Pontii Tomerensis, & pro amore patris sui domini Aimerici vicecomitis Narbonensis, & uxoris ejus, nomine Matæ, eorumque filiorum Aimerici, Gisardi & Bernardi, donavit sancto Pontio Tomerensis monasterii, & abbati Petro, ejusque monachis complures suæ diocesis ecclesias. quæ donatio hoc anno facta est vii. idus Februarii. Paullo post, scilicet xiv. kal. Aprilis ejusdem anni, idem Bertrandus archiepiscopus S. Pontio subjecit monasterium S. Aniani*, quod est juxta fluvium Vernazoubre, a pravis hominibus suis possessionibus privatam, & ab omni honestate seclusam sanctæ Regule, ut illud ad regularem normam reformaret. Tunc sancto Aniano præfectus est Ermengaudus abbas, quem ex Tomerensi monasterio assumtum fuisse veri simile est, si tamen prædictæ Bertrandi litteræ effectum habuerint.

Tunc etiam Ermengardis Biterrensis vicecomitissa & Carcaffonæ cum filio suo Bernardo-Attone, qui erat in procinctu itineris ad sepulcrum Domini, contulit Deo & beatæ Mariæ Crassensis monasterii, & domno Roberto abbati ejusque monachis villam de Casilbag in comitatu Carcaffensi, cum ejusdem loci ecclesia sancto Hilario sacra. Actum xii. kalendas Julias ejusdem anni. Robertum abbatem, eo nomine secundum, post octo circiter annos excepit Leo abbas: cui successit Berengarius de Narbona, vir nobilissimus, de quo inferius. Idem qui supra Bernardus vicecomes Biterrensis, Jerusalem profecturus, sancti Pontii ecclesiam in diocesi Agathensi concessit Gellonenfi monasterio, cui tunc Guillelmus abbas præerat. Ejus successor Ugo, & Petrus, quorum præfectura nulla re gesta insignis. Petro subrogatus Willelmus secundus, cujus tempore, id est anno M C xxiv. Bernardus de Mesua vir nobilis, Guillelmi de Mesua militis filius, morti proximus, & apud Gellonem sepeliendus, Deo & sancto Willelmo filium suum in monachum obtulit, nomine Bernardum, qui variis in Gellone munis functus, abbas tandem ibidem factus est anno M C lxx. scilicet post Richardum de duabus Virginibus, qui prædicto Willelmo successit, & post Richardum & Petrum ipsius Bernardi decessorem.

Superstes fuit ad hunc usque annum Aldebertus seu Eldebertus Lirinensis abbas, eo nomine secundus, superius b laudatus, qui monasterium & ecclesias reparasse, arcem turris Lirinensis construxisse, aliaque egregia fecisse memoratur. Ejus tem-

ANN. CHR.
1101.
a Chron. Li-
vin. parte 2.
p. 156.

quidam nobilis ^a Antipolitanus, Petrus cognomento Signarius, se ipsum, filiosque suos Deo & sancto Honorato cum omni honore suo obtulit; idemque præstitit ejus filius Guillelmus. Tandem Aldebertus sub finem hujus anni, ætate & meritis gravis, ad superos migravit, sepultus Lirini, apposito ad ejus sepulcrum epitaphio, quod Baralis refert, ex quo quatuor tantum versus huc afferō, qui merita ejus ætatemque probant, & præfecturæ annos sex & triginta.

*Ipse fuit norma monachis, via, semita, forma;
Nec quis plus quarat, omnia solus erat.
Ex septem denis quos vixit, ter duodenis
Annis, ut decuit, pastor & abba fuit.*

Pontius For-
tis succedit.

Eo abbate Lirini florebat Daniel monachus, qui commentarium in Psalmos ad Eldebertum abbatem composuit. Aldeberto succedit Pontius cognomento Fortis, qui anno primo susceptæ administrationis privilegium a Paschali II. obtinuit. Ad ejus tempus revocanda est clades Lirinensis, de qua sequenti anno agemus. Eo quoque abbate Augerius Regienfis episcopum ecclesiam sancti Petri sancto Honorato cum suis appendicibus donat, quam donationem Grossolanus Mediolanensis archiepiscopus & Petrus episcopus Venciensis, post Augerium ejusque canonicos firmant; necnon Pontius abbas Lirinensis & Ugolenus prior.

XXVIII.
Varia mona-
stera condita.

b Ital. sac.
to. 4. p. 1071.

c ibid.

Apud Vercellas extra muros civitatis condita est hoc tempore abbatia sancti Petri de Mulegio, quam sæculo sequenti Innocentius IV. monachis Vallumbrosanis attribuit. Processu temporis hoc monasterium, bellorum injuria solo æquatum, Gaspar Astenfis ^b episcopus, ejus loci abbas commendatarius, in integrum restituit anno M D XLVII. monachosque illuc revocavit. Abbates ejus loci a sæculo tertio-decimo in chronologia Pedemontana cap. xxxv. recensentur. Hæc abbatia originem habuit Ragenario Vercellensi episcopo, qui in sua diocesi, comitatuque Bugellæ ^c aliud nobile ac locuples Benedictinorum cœnobium exstruxisse perhibetur in honorem Salvatoris & sancti Jacobi, haud longe a monte Bexia seu Bessa, a quo vocabulum monasterii inditum est. Innocentius II. monasterii possessiones anno M C XL. confirmavit, cujus diploma Nicolao abbati monasterii sancti Jacobi de Bexia inscriptum est. Nobilis hæc abbatia omnino pessumdada est, monachisque exturbatis in prædam abbati commendatario cessit. Hæc in Italia.

d Annal.
Paderborn.
p. 652.

In Saxonia quoque duo nostro Ordini accessere monasteria, scilicet Flectorpense, & Rossenveldense. Prioris auctor Erpo seu Erpho Paderbergensis ^d comes, qui illud ad honorem Domini nostri Jesu-Christi & sancte Dei-genitricis Virginis Mariæ, super ossa beati Landolini confessoris, quæ sanctæ memoriæ Baturadus episcopus Paderbornensis, e ²² diocesi Cameracensi transtulerat, & in loco, qui dicitur Boka, deposuerat, *novellam plantationem religionis sancti Benedicti*, favente Henrico episcopo Paderbornensi, ad Lippiam fluvium primo inchoaverat; sed prohibentibus comitibus, qui locum ²³ illum post mortem Beatricis, Erponis conjugis, ad se reverti debere contendebant, ad villam suam Fletorpiam transtulit. Litteræ hac de re vulgatæ, tum Erponis comitis, tum Henrici episcopi, non videntur omnino sinceræ. Henrici litteris hoc anno datis testis subscriptus invenitur Erkenbertus Corbeiensis abbas, qui non ante annum M C VII. Marcwardo succedit. Primus Fletorpiensis abbas existit Fridericus, cujus successores, a Schateno recensiti, locum rexere usque ad Balthafarem, qui exuto habitu monastico, ductaque uxore, ad hæresim transiit, & miseram in ditione Corbeiensis vitam clausit.

Ad Rossenveldense monasterium quod attinet, erant illic ante hoc tempus sæculares clerici, quibus expulsis, congregatio monachorum ibidem instituta est, primusque abbas electus Werinherus, libertate concessa ab Udono marchione, ejusque matre & fratre, qui monasterium illud Romanæ ecclesiæ subjecerunt. Hæc ex chronico Saxonico.

XXIX.
S. Bruno Car-
tustianorum
auctor obit.

In Calabria Cartusia, quæ Turrus vocabatur, hoc anno, pridie nonas Octobris, dominica die ad immortalem vitam transit eximius Cartustiani Ordinis institutor Bruno, anno circiter undecimo ab ipsius egressu e majori Cartusia, quam sex annis rexerat. Instante obitu, convocatis fratribus totius vitæ suæ ab infantia cursum exposuit, seque divina animadversione dignum proclamavit. Tum suam de sanctissima Trinitate fidem exposuit, & de Sacramentis, quæ credit ac veneratur ecclesia, & speciatim se

ANN. CHR.
1101.
a V. Analeth.
to. 4. p. 400.

credere professus est, *panem & vinum, quæ consecrantur in altari, post consecrationem verum corpus esse Domini nostri Jesu-Christi, veram carnem & verum sanguinem, quæ & nos accipimus in remissionem peccatorum nostrorum, & in spem salutis æternæ.* quæ quidem omnia testantur fratres Turritanæ eremi in encyclica epistola, quam de ejus obitu ad Italicas & Gallicanas atque Anglicanas ecclesias miserunt, ut preces & suffragia pro illius animæ refrigerio de more expeterent.

Exstant in fine ejus vitæ, quæ tempore Leonis X. edita est, variarum ecclesiarum tituli, ut vocabant, id est lugubres versus, qui in defuncti memoriam ab eisdem ecclesiis in rotulo ad se misso describebantur. Ex his omnibus quosdam tantum, qui in rem nostram faciunt, seligere lubet. Titulus Clusini cœnobii sic habet. *Clusinum cœnobium satis humile & exiguum, pro Brunone religionis socio, insignisque fidei magistro eximio, ac suis orationibus in vita sanctissimi viri patris nostri Benedicti dedito, mærens se fore destitutum tanti viri solatio, dictum exorabat Dominum, &c.* Post Gratianopolitanæ ecclesiæ titulum sequitur titulus eremi Cartusiæ prope Gratianopolim, in quo gemunt se tanti patris solatio destitutos, incerti quid pro sancta ejus anima facere debeant. *Vincunt enim, inquit, merita beneficiorum ejus erga nos quidquid possumus & valeamus. Itaque sicut pro unico patre ac domino nostro nunc & sine fine orabimus &c.* Succedit titulus fratrum Case-Dei subtus Cornelianem prope Gratianopolim & Cartusiam, promittentium se pro sanctitate tanti viri, *cujus doctrina & exemplo stirps tanta in Christo fructificavit, septem diebus celebraturos officium & missas, & panem ac vinum cum ceteris ferculis pro eo pauperibus daturos.* In titulo ecclesiæ Lingonenfis Robertus episcopus, qui ejus discipulus Remis fuerat, ait se rogaturum ejusdem ecclesiæ canonicos & sacerdotes, monachos & eremitas, *ut orent pro anima carissimi magistri sui Brunonis, & elemosinas pauperibus largiantur.* quod fratres Molifmensis ecclesiæ se facturos pollicentur pro suo familiarissimo Brunone, & missarum sollempnia diebus triginta persolutores. Sua item suorumque suffragia promittit Lambertus abbas Pultariensis, qui se hujus eximii magistri Brunonis a primordio sue conversionis a seculo discipulum fuisse gloriatur. Idem spondet Lambertus abbas sancti Nicolai monasterii Andegavenfis; idem quoque fratres sanctæ Mariæ Lucionensis, *domno Reginaldo abbate imperante.* Sed præ ceteris Mainardus Cormaricensis abbas, ortus ex urbe Remorum, se gratum profitetur erga sanctum Brunonem, magistrum quondam suum, ut fidem facit ipsius hac de re epistola, quam in Appendice referemus. Eodem animo in Brunonem affectus fuit Petrus sancti Johannis Suelionensis canonicorum regularium abbas, qui ejus itidem discipulus fuerat. At præ ceteris ejus memoriam celebravit ecclesia Remensis, cujus alumnus ipse fuerat. Sepultus est vir Dei in sancti Stephani ecclesia, quæ post medium sæculum duodecimum, cum a fervore ^b Ordini insito degenerasset, Cisterciensibus ad trecentos amplius annos tradita, tandem ad legitimis heredes Leonis X. pontificatu rediit.

Quod attinet ad scripta sancti Brunonis, expositionem in Psalmos composuit, & commentarium in Pauli epistolas, in cujus fine hæc subscriptio legitur in veterrimo codice: *Explicit glosarius Brunonis heremite super epistolas beati Pauli apostoli.* Cetera opuscula, quæ vulgo ei tribuuntur, sunt Brunonis Astenfis episcopi, qui aliam expositionem in Psalmos composuit, dicavitque Hugoni ^c Astenfi episcopo, qua ex urbe oriundus erat, falso tributam Brunoni Cartusiensi præposito in codice Silviniacensi, quæ cella est Cluniacensis in pago Burbonensi prope Molinas, quo in codice sic incipit nuncupatoria hujus expositionis epistola: *Domino suo Hugoni Astenfi episcopo Bruno ubique suus.* Sic vero incipit expositio: *Beatus vir qui non abiit &c. Quid est ambulare in concilio impiorum &c.* quod exordium aliud est ab editis inter opera Brunonis Astenfis.

Post mortem sancti Brunonis orta est dissensio super electione successoris in eremo Turris: cui componendæ missus est a Paschali II. Richardus episcopus & cardinalis Albanensis ex decano Mettensi, qui pacem & concordiam illic reformavit, & Lanuinum in Brunonis locum substitui curavit. Hæc discimus ex ipsius Paschalis litteris, quas ab amico quondam nostro domino Leone Vassorio Cartusiano, docto & in primis pio, accepimus. Sic enim habent primæ pontificis litteræ ad ipsum Lanuinum. *Revertente si quidem fratre R. Albano episcopo, pacem & concordiam eremi reformatam, & in locum sancte memoria magni Brunonis te successisse cognovimus. Sit ergo in te ejusdem viri spiritus, idem sit & eremitica discipline vigor, eadem morum & gravitatis constantia:*

K k k iij

XXX.
Dissensio in
eligendo suc-
cessore.

* Richardo,

ANN. CHR.
1101.

quia nos, optulante Domino, quidquid auctoritatis & potestatis ipsius magistri probabilis sapientia & religio ab apostolica sede promeruit personaliter; hoc tibi, te eodem spiritu comitante, concedimus. Volumus autem, ut in proxima quadragesima nos visitare debeas, quatenus cordis secreta os ad os plenius loquamur &c. Datum Roma VI. kal. Decembris. Idem pontifex aliis litteris eidem Lanuino de sarcita pace gratulatur his verbis. Repletum est gaudio os nostrum & lingua nostra exultatione: quoniam quod fractum fuerat, consolidatum; & quod dissolutum fuerat, audivimus alligatum. Cavete ergo, ne iterum vos satanas circumveniat, & in idipsum, quod Deus avertat, revertamini. Nolite de jejniis & orationibus presumere: Deum, qui caritas est, amplectimini. &c. Orate pro nobis. Alias ejusdem pontificis litteras ad eundem Lanuinum, Turris priorem, inferius proferemus, quem cave confundas cum Landuino majoris Cartusie priore secundo, quem anno superiori obiisse a vidimus.

a lib. 69.
n. 128.
XXXI.
Thiemonis
archiepiscopi
martyrium.
b lib. 68.
n. 17.

Hoc ipso Thiemo Saltzburgenis archiepiscopus, quem cum Welfone duce, Gisilberto Admontensi abbate, multisque aliis ad loca sacra profectum fuisse superius b diximus, a barbaris apud Corozaim interceptus, gloriosum pro Christo agnomen, obruncatione membrorum consummavit IV. kal. Octobris, cujus martyrium anonymi duo ex aliorum relatu longiori verborum circuitu descripserunt. Humatus fuit in ejus loci ecclesia, ejusque sepulcrum multis miraculis illustratum fuisse traditur. Evasis ex illa persecutione Gisilbertus abbas, quem Bucelinus perperam martyrem dicit, quasi qui Thiemonis in peregrinatione socius erat, ejus quoque martyrii particeps fuisset.

ANN. CHR.
1102.
XXXII.
Turbæ apud
Cameracenses
& Leodicenses.

Postero anno post millesimum centesimo secundo Romæ in quadragesima habitum est concilium, ad quod Henricus imperator, secus quam pollicitus erat, nec perse, nec per legatos suos adfuit. Hinc est quod pontifex antiqua contra schismaticos decreta ex episcoporum sententia confirmavit, ipsumque Henricum, eique adherentes diris execrationibus denuo condemnavit. Cum vero Cameracenses & Leodicenses clerici ab Henrici communione nequaquam desisterent; Rotbertum Flandriæ comitem, qui recens e locis sacris reversus erat, litteris instigavit Paschalis papa, ut in Cameracenses primo, tum in Leodicenses arma converteret, eosque ad officium vi reduceret. quod cum aggressus esset comes, bellumque Cameracensibus intulisset; mox auxilio advolavit imperator, sed comite in tutiora compulso, paullo post in Germaniam recessit. Sic redintegrato bello, Cameracenses nihilo minus Henrico adherere perseverarunt, uti & Leodicenses, Otberto episcopo auctore, qui graves in Paschalem litteras, tamquam belli auctorem tum scripserunt, causati novum hoc esse ac minime probandum exemplum. Contra barbarorum quidem, Deique inimicorum assultus concedi clericis per canones arma ad defensionem urbis & ecclesie: bella vero indici per ecclesie auctoritatem canonicam, in nullis se scripturis legisse. Suum porro episcopum communicare suo regi & imperatori, cui ex regalibus ejus acceptis juraverat fidelitatem: at jam dudum hanc vigere consuetudinem, sub qua sancti & venerabiles episcopi migraverant a sæculo, reddentes cæsari quæ erant cæsaris, & quæ sunt Dei Deo. Non diu protractum est Rotberti comitis bellum. nam anno sequenti, generali conventu apud Leodicum habito, in gratiam imperatoris receptus est.

XXXIII.
Andaginenſes
monachi ve-
rati.

Verum nec sic composita fuit apud Leodicenses diffensio, aliis Henrico adherere pergentibus cum Otberto episcopo, aliis ab ejus communione averſis. In priorum numero fuit Sigebertus Gemblacensis monachus, qui aculeatas in Paschalem litteras scripsisse traditur. Contra vero Andaginenſes seu sancti Hucberti monachi ab ejus communione recesserunt, ob idque graves a Leodicensi episcopo procellas passi sunt. Id autem discimus ex epistola Jarentonis Divionensis seu sancti Benigni abbatis ad Theodericum sancti Hucberti abbatem, eo nomine secundum, quem gravibus verbis hortatur ad fugiendam schismaticorum communionem, & ad perferendas quas-cumque pro Christi causa injurias. qua in epistola durius in Otbertum episcopum invehitur. Epistolæ inscriptio sic habet. *Theodorico abbati de sancto Huberto, viro Dei gratia religione venerando, & toti congregationi sub eodem patre Deo militanti, Jerunio Divionis abbas & sancti Benigni tota congregatio, spiritum Moysi in Pharaonem & in omnes servos ejus.* Tum multis in Otbertum præmissis, quem Cherinto hæretico tantum non deteriore facit, ita prosequitur. *Ergo, quia nunc tempora periculosa, quæ præ-*

ANN. CHR.
1012.

dixit Apostolus, instant, omnes quod professi sunt esse contendant. Si tuba satanae graviter intonat, & temporalium bonorum minatur dispendia, carnis etiam quandoque moriturae admovet pœnas; totum libenter excipit Christi caritas, ut neque mors, neque vita, neque aliqua creatura terreat nos a defensione veritatis, & zelo justitiæ a gremio matris ecclesie nequeamus avelli, & a semita Romane exorbitare sedis. Quapropter vos, o amici Dei, & usque modo veritatis & sanctitatis amatores, locum vestrum, id est fidem catholicam nolite deserere, in castra Domini lupos irruentes cum furore, in quantum potestis, exturbate: armati fide & spe celestis gloriæ corroborati, omne pro nomine Jesu improprium maximam dignitatem reputate: rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscipite: contumelias & corporum vestrorum cruciatus certissimum peccatorum vestrorum medicamentum existimate. Gloria & divitiæ Christi sint in corde vestro. Bonum conscientia vestra testimonium sit vobis indeficiens consolatio: & si aliquantulum pro veritate sustinetis, fidelis est Deus, qui non patitur vos tentari supra id quod potestis, sed veniens veniet, & non tardabit, facietque proventum, ut sustinere possitis. Si vero molas leonum, quas Dominus in ira sua confringet, timeatis, ne vos devorent, & simplicitatis vestrae cursum aliquo modo perturbent, sancti Benigni domus filiorum ecclesie in Christi gratia benigne suscipiet, & paupertatulam nostram voluntati vestre non dicam dare, sed quasi vobis reddere, vel ministrare sumus parati. Quapropter, fratres carissimi, virilem animum in causa Dei tenete; & a veritate, quæ Christus est, ne excidatis, omnino satagite, videlicet in exitu Israël de Ægypto, sanctificata est per Dominum vera confessio. Sic desinit Jarentonis epistola in codice sancti Vitoni; veritatis zelo & caritate referta, sed paullo durior in Otbertum episcopum, qui alias non ita malus fuisse videtur episcopus. Quid ex hac Andaginenſium persecutione consecutum sit, ignoramus.

Eadem tempestate turbata est congregatio Corbeie novæ, expulso ob similem causam Marcwardo abbate per Guntherum Hersfeldensem abbatem, qui forte abbatiam invadere moliebatur. Verum Guntherum altero mox anno ultio divina e medio sustulit, uti & Erponem, qui Holtesium a Corbeienſibus restituere volebat. Sic in gradum restitutus est Marcwardus religiosissimus abbas, & catholicarum partium studiosissimus, qui ob eandem causam ab episcopatu Osnabrugensi dejectus fuerat a schismatico imperatore. Post biennium ab ejus restitutione schola monasterii ruisse dicitur in perniciem omnium, sed causa incerta, certe non Marcwardi culpa, qui in litteras bene affectus erat.

Haud abſimilis procella, sed ob dissimilem causam, Laureshamense quoque monasterium afflavit. Destituito quippe Hugone Gingenbacensi abbate, qui in Laureshamensem abbatiam, non fratrum electione, sed regio nutu ingressus fuerat; eadem quoque auctoritate in eandem se se insinuavit Gebehardus c jam Hirſaugienſis abbas, qui tum natalium splendore, tum etiam consilii vivacitate in palatio non parum acceptus erat. Ubi primum abbatiam adeptus est, si chronographo Laureshamensi fidem habemus, rebus abbatie plurimum proſtigatis, fratres ejus loci, quorum odia in se conciverat, propulsare statuit, specie religionis, ut Hirſaugienſium novas consuetudines per adventitios monachos, quos barbaros & larvas potius quam personas seu homines vocat chronographus, introduceret. Verum illius loci alumni pro defensione Gorziensis seu Cluniacensis ordinis, quem ab antiquo traditum hæctenus servaverant, acris obſistentes, Hirſaugienſium factione pæne omnes domo propulsi, hac illacque ad tempus dispersi fuere. Hinc factum est, inquit idem auctor, ut deinceps commissura rudis panni in vestimentum vetus immissa, neutram scissuram fecerit, & utraq; consuetudines, insimul permixtæ & confusæ, neutram illic ex integro retinuerint observationem. Sed tandem Laureshamenses in proprium locum restituti sunt, ut inferius dicturi sumus. Non dubito quin acerbius in Gebehardum & Hirſaugienſes invectus sit chronographus, ex insita laxiorum monachorum alienatione in strictiores; idque manifeste probant versus, ab eodem relati auctore, quos Laureshamenses Henrico V. ad obtinendam suam restitutionem porrexerunt. Sed tamen ex Trithemio constat, Gebehardum quædam Hirſaugie perperam egisse, & annonam a beato Willelmo pauperibus statutam ad tempus subtraxisse. qua de re correptus factum postea emendavit. Quin etiam in episcopatu rem ecclesie suæ negligentius administrasse dicitur. Hanc vero dignitatem anno M C IV. iniit, retenta, ut videtur, Laureshamensi abbatia, sed non Hirſaugienſi, quæ Brunoni ejus loci monacho commissa fuit. De correptione Gebehardi cælitus facta per

XXXIV.
Marcwardus
abbas extul.

a Annal.
Corb.

Lauresha-
menſium dif-
perſio.
b lib. 69.
n. 82.
c lib. 68.
n. 16. & 17.

ANN. CHR.
1102.

Burchardum piissimum monachum ob subtractam egenis annonam plura habet Tri-
themius hoc anno, quo Burchardus Hirsaugienſis monachus abbas monasterii ſancti
Petri in Erfordia Turingiæ opido creatus dicitur. Perſtat etiam nunc hoc monaste-
rium, quod Stengelius delineari curavit.

XXXV.
Hirsaugienſes
ſchiſmaticis
odioſi.Monasticus
habitus.

In Hirſaugienſes quoque monachos multis invehitur Walramus in apologia Hein-
rici IV. imperatoris, ob eam maxime cauſam, quod Gregorio VII. ejuſque legitimis
ſucceſſoribus adhærerent, fauerentque contra Heinricum IV. & quod in eum epi-
ſtolam ſcripſiſſent, ad quam apologiſta reſpondebat. Eos vero in primis exagitat,
quod contra inſtituti ſui rationem rebus ſe civilibus immiſcerent, & regiæ poteſtati
reſiſterent. Eoſdem etiam ſugillat, quod pueros vel adoleſcentes ſuos in monaſterio
non ſinerent habere ſtudio ſcientiæ ſalutaris, ut ſolas conſuetudines humanas addi-
cerent; quod ſe ſolos regulares monachos eſſe jaſtitarent, & quod laxas & amplas
veſtes præferrent. Idem auctor paſſim laudat ſancti Benedicti regulam, veſtesque
monaſticas deſcribit, ſcilicet cucullam, quæ eſt tunica talaris, cucullata & mani-
cata, habens ſpeciem crucis per quatuor partes extenſæ; & ſcapulare, quod caput
tantum & ſcapulas tegit, ut expeditum ſit ad opera manuum; idque deſcribit in
hunc modum. Vidimus nos, inquit, aliquando veſtem cucullatam, parvam quidem,
ſed ita moderatam, ut deſuper uſque ad renes tantum deſlueret, & utrimque uſque
ad humerorum conſinia pertingeret. qualis certe forma atque meſura proprie dici-
tur ſcapulare, quod monachis propter opera tantum aſſignatur ex præcepto regulæ:
quia ibi exprimitur utrumque, ut & monachus ſingularitatis ſuæ cuſtodiam per
veſtem cucullatam attendat, & per brevitatem ejuſ ſimul & per brachiorum nudita-
tem magis explicitus & impiger ad opera fiat. Ejuſmodi cucullæ formam videre licet
in Præfatione ad tomum ſecundum noſtrorum Annalium, qualem geſtarunt Ful-
denſes noſtri, uti & Caſinenſes. Longiora ſcapularia induxere Cluniacenſes, ut ar-
gumento eſt ſancti Mayoli ſcapulare Silviniaci aſſervatum: cujuſmodi ſcapularia
tunc in uſu habemus.

XXXVI.
Varia mona-
ſteriorum con-
ſuetudines
quatenus pro-
bandæ.a Anal. 4.
p. 462.

Huc ſpectat Caſinenſium epiſtola^a ad fratres ejuſdem Ordinis per Alemanniam &
Franciam: in qua conſulti a Germanis, quid de variis variorum monaſteriorum con-
ſuetudinibus ſentirent, reſpondent, varietatem illam non improbandam, ſi illæ con-
ſuetudines a regula non diſcordent, quales ex utraque parte maris receptæ ſunt. *Aliam
enim Teutonici monachi, aliam Italici, aliam Franci, aliam alii ex iſta parte maris habent
complurimi. Similiter ex illa parte aliam jam Conſtantinopolitanam, aliam Antiochenam, aliam
Alexandrinam, aliam illi & illi: omnes tamen bonæ ſunt & utiles.* Ex quibus intelligitur,
eo tempore quo hæc epiſtola ſcripta eſt, ſancti Benedicti regulam in Orientem jam
 fuiſſe propagatam. Porro hæc reſponſio eſt ad epiſtolam Germanorum, ut videtur,
monachorum, qui Caſinenſes conſuluerant potiſſimum de tonſura & habitu Clunia-
cenſium, quos ab ipſis diſcrepare gravate videbant. Reſpondent Caſinenſes, neu-
trum ſibi placere, uti nec illis. quippe contra regulam videri. *Si vero de noſtra*, in-
quunt, *tonſura & habitu queritis, nos in utroque vobis concordare ſciatis.* Et certe hæc-
tenus Germanorum Benedictinorum habitus Caſinenſi omnino ſimilis eſt. Ad hæc
petierant a Caſinenſibus illi monachi, ut eorum conſuetudines ad ſe perſcriberen-
tur. Reſpondent Caſinenſes id longioris fore operæ: conſultius videri, ut unum e
ſuis ad ſe mittant, qui Caſini maneat per integrum annum, ut omnibus perſpectis
ad ſua de his inſtructus redeat. quod a Corbeix-novæ monachis ſuperiori ſæculo
factum eſt.

XXXVII.
Garſtenſe mo-
naſterium da-
tum monachis.
b P. lib. 66.
n. 38.

Cum Garſtenſe^b Auſtriæ ſuperioris monaſterium per annos viginti a ſæculari-
bus clericis occupatum fuiſſet, Ottachero Stirenſi marchioni ejuſ fundatori ſa-
tius viſum eſt, ut eorum loco monachi ſubſtituerentur. quod vitæ Bertholdi abbatis
ſcriptor hac occasione factum memorat. Mortuo Eberhardo ejuſ loci primo præpo-
ſito, dum clerici in fluvio præterlabente balnearent, quidam eorum aquis ſubmerſi
ſunt. quorum levitate ſeu infortunio mutatus eſt fundatoris animus, & in monachos
converſus. Hic frequenti clericorum cœtui, qui ad anniverſarium Elizabethæ ipſius
conjugis diem convenerant, ex eminenti ſuggeſtu ſignificaffe dicitur, ſe induxiſſe
animum, locum in melius tranſmutare, & per monachos, quorum bona opinio vi-
ralem circumquaque ſpirabat odorem, huic novellæ plantationi novum providere
ornamentum. Quam ob rem deſinerent boni viri ad hunc anniverſarium diem dein-
ceps congregari, propterea quod ejuſmodi frequens concurſus monachorum ſolitu-
dini

ANN. CHR.
1102.
a lib. 65.
n. 111.

dini minime conveniret. Itaque Gotwicum^a profeſtus marchio, monachorum co-
loniam cum Wirundo priore illinc adduxit. Ad monachorum adventum receſſere
clerici, per quos in Garſtenſi eccleſia divinus cultus initiatus fuerat: at quidam
eorum, qui ad marchionem jure proprietario pertinebant, ibidem remanere coacti
ſunt, dicente marchione, ſe nolle eos dimittere, ſed potius velle, ut ſecum, utpote
amici, & permanerent, & monachi fierent. Hi fuere Oudalricus ſeu Udalricus,
poſtmodum apud ſanctum Lambertum abbas, ejuſque cognominis apud Clunicum
abbas futurus; & Eberhardus, qui, cum ſponte remanere nolle, verberibus ad con-
ſentiendum compulſus eſt: ſed tam ſerio demum converſus, ut omnes in profeſtu re-
ligionis ſuperaverit, Bertholdi primi ejuſ loci abbatis factus capellanus & fidelis in
vinea Domini collaborator. His ita geſtis, Gotwicenſes priore deſtituti, Berthol-
dum e ſancti Blaſii monaſterio, ubi tunc *armarii* pariter & prioris fungebatur offi-
cio, acceſſerunt, & priorem in locum Wirundi ſeu Wirntonis ſibi conſtituunt, vi-
rum ab omnibus ob morum probitatem honoratum: qui poſtmodum, Wirundo ad
Formbacenſem^b Bajoariæ præfecturam tranſlato, primus Garſtenſis cœnobii abbas
creatus eſt, ut inferius dicturi ſumus. Plura de Wirntone ſeu Wirundo ſuo loco.

b lib. 63.
n. 109.XXXVIII.
Valciodoren-
ſes abbates &
viri illuſtres
c Spicil.
no. 7. p. 568.

Redeo in Belgium, ubi per id tempus deceſſit Godeſcalcus^c Valciodorenſis ab-
bas, in cujuſ locum communi omnium aſſenſu Widricus ſubrogatur, vir nobili
ortus genere, ſed moribus nobilior, qui vix tandem fratribus flagitantibus acquie-
vit. Ejuſ tempore Valciodori florebat accurata vitæ monaſtica diſciplina cum ma-
gna rerum copia, quæ monaſteriorum Deo placitos mores comitari ſolet. Ejuſ loci
fama addacti quidam litterati viri, Widrici abbatis magiſterio ſe ſubmiſerunt, in his
Wilbaldus & Richerus: quorum prior, ſcilicet Wilbaldus, primum Valciodorenſi
ſcholæ præfuit, dein Stabulenſi, ubi poſtmodum abbas exiit, ſimulque Corbeix-
novæ & Caſinenſis. Richerus vero Valciodori toto vitæ ſuæ tempore ſub magiſterio
perſiſtens, magis doceri volens quam docere, ibidem beato ſine quievit, relictis qui-
buſdam ingenii ſui monumentis, ſcilicet libello de tranſlatione corporum ſanctorum
martyrum Candidi & Victoris, & ſanctarum virginum Colonienſium, quorum om-
nium corpora Valciodorum tranſlata ſunt tempore Theoderici abbatis, eo nomine
ſecundi, qui Widrico ſucceſſit, ſucceſſorem ſortitus Rotbertum, de quo in conſe-
quentibus agemus.

In monaſterio Aquicinctenſi obiit hoc anno Haimericus abbas, ſuperius^d lauda-
tus; cui ſucceſſus Gelduinus abbas, de quo nihil dignum memoratu accepimus, præ-
ter unam ſancti^e Anſelmi ad eum epiſtolam, *Gelduino reverendo abbati Aquicinctenſis
cœnobii inſcriptam*, qui eum de quibuſdam dubiis conſuluerat. Unum eſt, utrum ipſi
liceret decimas ad eccleſiam ſuam pertinentes de manu laïcorum redimere. quod
licere ait Anſelmus. Aliud eſt de depositis propter ſimoniacum crimen, quos reſti-
tuere nulli abbati fas eſſe reſponder, etiamſi illi, qui erant depositi, ad monachi-
cum ordinem converſi fuiſſent. Poſtremo, ut alia omittam, non probat excom-
municatos fieri monachos, niſi præmiſſa abſolutione ſui epiſcopi. Ita vir ſanctus ad
Gelduinum abbatem. Ejuſ tempore tanta inter Aquicinctenſes orta eſt diſſenſio, ut
a fratribus abjectus ſit, coactusque ſe recipere ad Sithienſe monaſterium, uti ex
Iperio^f diſcimus, qui eum demum in Angliam tranſfretaſſe, illicque obiſſe tradit.
De ejuſ ſucceſſoribus inferius agendum.

XXXIX.
Aquicinctenſes
abbates & Ve-
daſtini.
d lib. 67.
n. 17.
e Anſelm.
lib. 3. ep. 163.f V. lib. 72.
n. 48.

Tunc ſancti Vedasti monaſterio præerat Aloldus abbas. Hic ſuper eccleſiis ſibi
ſubjectis cum Lamberto Atrebatenſi epiſcopo controverſiam habuit, quæ demum
hoc anno compoſita fuit, & a Paſchali II. confirmata Rotberti Flandrenſium co-
mitis rogatu, uti nos docent pontificis litteræ *Aloldo abbati Nobiliacenſis cœnobii inſ-
criptæ*, quibus omnes monaſterii poſſeſſiones confirmat, uti & conſtitutum, epiſco-
pum inter & ipſum ſancitum, ea conditione, ut in eccleſiis monaſterio ſubjectis, de-
functis præſbyteris locorum illorum alii idonei ab abbate deducantur ad epiſcopum,
eiſque animarum cura gratis impendatur, ſalvo in omnibus jure & cenſu Atrebatenſis
epiſcopi & archidiaconi, ejuſque miniſtrorum. Datum Laterani per manum Johan-
nis diaconi cardinalis, *indictione x. anno dominice incarnationis M C II. pontificatus au-
tem domini Paſchalis pape ſecundi tertio.* Aloldo abbati poſt biennium ſucceſſit Hen-
ricus, qui anno M C VI. ſubſcripſit litteris, quibus Lambertus epiſcopus Guiſendi ab-
batiffæ Malbodiienſi altare Hercinii confirmat, eo pacto, ut abbatiffa veniat ad ſy-
nodum Atrebatenſem, niſi legitime impedita eſſet. Remiſſior fuit Henricus abbas in

ANN. CHR.
1102.XL.
Londoniensis
concilii acta.

conservanda regulari disciplina, quæ a Lamberto Sithienſi & Alviſo Aquicinctenſi abbatibus reformata eſt.

Interim habitum eſt hoc ipſo anno generale Anglicanorum epiſcoporum, abbatum & regni primatum concilium ad feſtum ſancti Michaëlis Londoniæ in eccleſia beati Petri, præſidente Anſelmo archiepiſcopo, quo in concilio multa ſarciendæ eccleſiaſtica diſciplinæ neceſſaria ſancita ſunt, referente Eadmero. Primo ſimoniaca hæreſis, ut vocabant, damnata, propter quam quidam noſtri Ordinis abbates depoſiti ſunt, ſcilicet Guido abbas Perſcorenſis, Wimundus Taſtſtorenſis, Ealdwinus de Rameſeia, aliique nondum ſacrati remoti a ſibi deſignatis abbatibus, nimirum Godricus de Burgo, Haimo Cernelienſis & Egelricus Mideltunenſis; alii vero ſimoniæ expertes ob varias cauſas exauctorati, videlicet Richardus Elienſis, a Paſchali poſtea reſtitutus; Robertus a de S. Eadmundo, & qui erat Micelenæ. De abbatibus & monachis ſtatutum inſuper, ut ne abbates faciant milites, & ut in eadem domo cum monachis ſuis reſciant ac dormiant, niſi neceſſitate aliqua prohibente. Ad hæc ne monachi pœnitentiam cuius inſungant abſque abbatis ſui permiſſu, & quod abbas hanc facultatem eis dare non poſſint, niſi de eis, quorum animarum curam gerunt; & quædam alia, quæ apud Eadmerum & in libris conciliorum videre licet. Abſoluto concilio, Anſelmus epiſcopos a rege inveſtitos conſecrare detrectavit. quæ res novorum cum rege diſcordiarum materiam præbuit, atque Anſelmuſ e regno rurfus exire coëgit. Roberto ſancti Eadmundi abbate remoto, ſuffectus in ejus locum Robertus alter, prior Weſt-monafterienſis, qui eccleſiam quinque tantum annis rexit. quo mortuo, vacavit abbatia ſeptem annis. Poſt Londinenſe concilium non ſtatim præſbyteri omnes concubinas dimiſerunt, immo non pauci maluerunt dimittere quicquid pertinet ad præſbyteri officium, quam feminas, ut Herbertus Terfordenſis epiſcopus ſcripſit ad Anſelmuſ, qui nihil relaxandum vult de his quæ conſtituta ſunt in concilio. Eorum vero munia committi præcipit præſbyteris caſtis, ſi qui ſint: alias monachis provectioris ætatis, donec iſta duritia præſbyterorum molleſcat. *Non enim diu durabit*, inquit, *ſi in incæpto perſeveraverimus*. quod revera probavit eventus. Hæc epiſtola ſexta eſt ex eis, quæ editæ ſunt in Spicilegii tomo IX. Henricus rex viſus eſt favere concilio Londonienſi, cujus violatoribus multas canonicas imponebat. quod Anſelmus non probat.

a V. lib. 69.
n. 130.b Monast.
Anglic. p. 295.c Anselm.
lib. 3. ep. 109.XLI.
Anselmi varia
ſcripta de variis
miſſæ ritibus.

Ex multis Germaniæ epiſcopis Henrico IV. adhærentibus, qui ad catholicam redire communionem, unus fuit Walerannus Nuemburgenſis epiſcopus; qui antequam ad Paſchalis papæ communionem revertiſſet, Anſelmuſ archiepiſcopum conſuluit de tribus quæſtionibus, nimirum de proceſſione Spiritus ſancti; de uſu panis azymi & fermentati in ſacro miſſæ ſacrificio; & de connubiis cognatorum. De his quæſtionibus librum ſcripſit Anſelmus, inſcripſitque *Waleranno Nuemburgenſi epiſcopo*, præfatus, ſe eum *amiciffimum & reverendum* appellaturum fuiſſe, ſi certus eſſet, eum non favere *ſucceſſori Julii-Cæſaris & Neronis & Juliani apoſtate contra ſucceſſorem & vicarium Petri apoſtoli*. De prima quæſtione, remittit Walerannum ad librum, quem Anſelmus ipſe de proceſſione Spiritus ſancti olim ſcripſerat. De ſecunda reſpondet, quod Græci fermentato utantur, multis catholicis rationibus videri id non eſſe contra fidem. ſiquidem non differunt panis azymus & fermentatus ſubſtantialiter, ut quidam putant, ſed tamen convenientius eſſe, ut in azymo ſacrificium fiat. quæ omnia multis probat. De tertio, ſcilicet de connubiis Latinorum cum cognatis in certis gradibus, quod Græci improbabant, paucis facit fatiſ.

Idem porro Walerannus, ad catholicam reverſus communionem, eundem Anſelmuſ denuo conſuluit de ſacramentorum, id eſt ſacrificii, diverſitate, cur, cum una ſit fides & una eccleſia, hæc diverſitas permittatur, quæ videtur admodum unitati contraria. Hanc autem diverſitatem in tribus arguit, videlicet in uſu fermentati & azymi; in eo quod alii unicum, alii multiplex crucis ſignum ſuper oblata faciunt; & quod calix a quibuſdam velo ſeu palla operiatur principio, ab aliis non operiatur. De ſacramentis, inquit, *eccleſia, aliud Palæſtina, aliud Armenia, aliud noſtra Romana, & tripartita ſentit Gallia. Dominici etiam corporis myſterium aliter Romana, aliter Galliana eccleſia, ac diverſiſſime noſtra tractat Germania*. In fine Anſelmuſ monet, ſe ad communionem eccleſiæ rediſſe, & Paſchali papæ acceptiſſimum cardinalium ſecretarium factum eſſe. Ad hæc reſpondet Anſelmus, librumque inſcribit *Domino & amico Waleranno gratia Dei Nuemburgenſi epiſcopo*, de cujus ad eccle-

ANN. CHR.
1102.

ſiæ communionem reditu gratulatur. De hac diverſitate univerſim ita loquitur. *Queritur*, inquit, *veſtra reverentia de ſacramentis eccleſiæ, quoniam non uno modo ſunt ubique, ſed diverſis modis in diverſis locis tractantur. Utrique ſi per univerſam eccleſiam uno modo & concorditer celebrarentur, bonum eſſet & laudabile. Quoniam tamen multe ſunt diverſitates, quæ non in ſubſtantia ſacramenti, neque in virtute ejus aut fide diſcordant, neque omnes in unam conſuetudinem colligi poſſunt: æſtimo eas potius in pace concorditer tolerandas, quam diſcorditer cum ſcandalo damnandas. Habemus enim a ſanctis patribus, quia ſi unitas ſervatur caritatis in fide catholica, nihil officit conſuetudo diverſa. Si autem queritur, unde iſte nata ſunt conſuetudinum varietates; nihil aliud intelligo, quam humanorum ſenſuum diverſitates: qui quamvis in rei veritate & virtute non diſſentiant, in aptitudine tamen & decentia adminiſtrationis non concordant. Cetera prætereo.*

Quantum vero a ſimoniæ crimine abhorruerit Anſelmus, præter ſtatutum ab ipſo editum in concilio Londonienſi, unum aperte demonſtrabit exemplum. Vacante Malmesburienſi abbatia, regina Mathildis eam Edulfo Wintonienſi monacho, olimque ſacriſtæ, commiſerat, Anſelmi favore freta, eique quæ ipſius juris erant reſervans, ut ſcilicet tam virgæ, quam curæ paſtoralis commiſſio ejus diſcretionis arbitrio contraderetur. Hæc in ſuis litteris Mathildis: ad quas præſul integerrimus reſpondit, ſe de abbatia Malmesburienſi & de fratre illo facturum eſſe quod regina petebat, ſi id ſibi liceret. *Vos enim*, inquit, *quantum ad vos ſpectat, bene & ſecundum Deum feciſtis quod inde feciſtis: ſed fecit ipſe in hoc quiddam valde inſipienter quod non debuit. nam per eodem legatos, qui mihi litteras veſtras & aliorum de ſuo negotio attulerunt, miſiſt mihi ſcyphum unum, quem quidem ſcyphum nullatenus retinere volui, ſed inde dolui, quia non video, quomodo in hoc poſſit a culpa excuſari*. Ea erat ſancti antiſtitis integritas.

XLII.
Anselmus
quam alienus a
ſimonia.a Anselm.
lib. 3. ep.c 119.
b ibid. ep.

c 120.

c

Certe Edulfus ille abbatiam affectus non videtur, ut colligi poteſt ex Willelmo Malmesburienſi, qui in libro de vita & miraculis ſancti Aldhelmi feriem & geſta ſui monafterii abbatum proſecutus eſt, uti promiſerat in libro ſecundo de geſtis pontificum Anglorum capite LV. Sed ne longius hanc feriem repetam, poſt Turoldum Fiſcamenſem monachum, quem Willelmus, ex comite Nortmanniæ rex Angliæ factus, Malmesburie abbatem impoſuerat, ſed poſtmodum ad Burgenſem abbatiam tranſtuleraſt, Malmesburie pedum adeptus eſt Warinus Lyræ monachus, vir ad regulam efficax, ſed ad temporalia parum utilis. Huic deſuncto ſucceſſit ſtatim ad quindecim dies (legendum videtur annos) Godefridus monachus Gemeticenſis, cujus tempore & induſtria auctus loci honor, aucta religio, aucta & bibliotheca, cujus laudabili cœpto Willelmus ipſe ſe non deſuiſſe gloriatur. In eo deſinit Willelmi liber, qui eum ſe ſcribere ait anno ab incarnatione Domini M C XXV. Quamquam ad eum annum non videtur perveniſſe Godefridus: at ſucceſſores ejus in obſcuro ſunt.

Malmesburie
abbates.c Angl. ſac.
10. 2. p. 25. &
ſeqq.

Ex multis epiſtolis, quas ſcripſit Anſelmus de rebus moralibus, duæ in præſens commemorandæ ſunt ad informationem ſanctimonialium. Una eſt ad Mabiliam ſanctimonialem, quam vir ſanctus dehortatur a viſitandis propinquis. *Nolo*, inquit, *te amare ſecularium conſervationem, ſed clauſtralem. Nihil tibi & huic mundo. Si vis eſſe monacha & ſponſa Dei, dic cum Paulo apoſtolo: Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo... Filia mea, in quo indiges viſitare aliquos propinquos tuos, cum ipſi nullo modo egeant conſilio & auxilio tuo? Nec tu aliquod conſilium aut auxilium accipies ab illis ad propoſitum & profeſſionem tuam, quod non invenies in clauſtro tuo. Diviſum eſt propoſitum ſanctæ vite tue a conſervatione illorum. Nec illi ſent propter te monachi, nec tu redibis propter eos ad ſecularem vitam. Quid ergo, dilecta mea in Deo, tibi & illis, ſi nec tu prodes illis ad vitam quam ſequuntur, nec illi tibi ad hoc quod maxime debes diligere? Si ipſi volunt te videre, aut egent aliquo modo conſilio tuo aut auxilio, veniant ad te: quia illis licet vagari & diſcurrere per diverſa: tu noli ire ad eos, quia tibi non licet exire de clauſtro, niſi ea neceſſitate, quam Deus reſtetur*. Hæc monachos æque ſpectant ac monachas.

XLIII.
Anselmi egregia
monita ad
monachas.d Anselm. lib.
3. ep. 127.

Præclara eſt in primis ejuſdem Anſelmi epiſtola ad quamdam ſanctimonialem, quæ, abjecto religioſo habitu, quem diu geſtaverat, non tamen ab epiſcopo conſecrata, ad ſæculum redierat. Eam monet vir Dei ut conſideret, quali e ſtatu exciderit, qualem ſponſum dimiſerit. Si de lapſu doleat, ſe ei condolendo gaudere, & de ejus ſalute ſperare: ſi non doleat, actum eſſe de ejus ſalute. Impoſſibile enim eſſe, ut

e Anselm. lib.
3. ep. 157.

c

c

salutem consequatur, nisi ad habitum & propositum abjectum redierit. *Quamvis enim, inquit, ab episcopo sacrata non fueris, nec coram ipso professionem legeris; hoc solo tamen est manifesta professio, quia publice & secreta habitum sancti propositi portasti, per quod omnibus te videntibus Deo dicatam te esse, non minus quam professionem legendo, affirmasti. Nam antequam fieret ista nunc usitata monachici propositi professio & sacratio, multa millia utriusque sexus hominum solo habitu se ipsos esse propositi profitentia, celsitudinem & coronam consecuta sunt: & qui nunc habitum sine ipsa professione & sacratione assumptum rejiciebant, apostatae judicabantur. Inexcusabilis ergo es, si deseris sanctum propositum, quod diu habitu & conversatione professus es: quamvis professionem nunc usitatam non legeris, & ab episcopo consecrata non fueris.* Hactenus sanctus præsul ad illam virginem lapsam, quæ conferenda cum factio Anselmi superius a relato erga Mathildem, quæ post velum, non sponte in monasterio gestatum, regi Heinricho nupsit.

a supra n. 4.

X L I V.
Sanctimoniales sacratae.

Hujus epistolæ occasione, in qua de sacratione seu consecratione sanctimonialium fit mentio, paucis agendum de illa consecratione, prout a religiosa professione distincta est. Olim in ecclesia mos obtinebat, ut puellæ, quæ virginitatem profiteri volebant, non statim velo, quod ejus insigne erat, donarentur, sed postquam multis annis pudicitiam religiose servassent, quæ probatio primum annos ætatis sexaginta, tum quadraginta, denique annos viginti quinque exigebat. In monasteriis, etsi velum in sua professione suscipere sanctimoniales, non omnes tamen sollempni illo ritu, qualem describit Pontificale Romanum, consecrabantur, sed illæ tantum, de quarum integritate constabat. Sed quoniam hoc discrimen aliis, quæ hujus prærogativæ expertes erant, molestiam & quamdam opprobrii notam ingerebat, in plerisque monasteriis in desuetudinem abiit hæc consecratio, cujus ritus apud Cartusianas etiam nunc obtinet, & in quibusdam saltem Italiæ locis, cujus exercitium Venetiis in sancti Zachariæ Benedictino parthenone a patriarcha fieri quondam vidimus. Hæc porro consecratio a solo episcopo fit, uti præscribunt canones & Ordo Romanus, & quidem in missa, consimilibus aliquo modo ritibus qui in ordinatione sacrorum ecclesiæ ministrorum observantur. Peculiares ritus addunt Cartusienfes. nam præter velum, anulum & coronam, episcopus Cartusianis virginibus manipulum & stolam cum sollempnibus precationibus imponit, ac demum breviarium tradit in hæc verba: *Accipite librum ut incipiatis horas canonicas, & legatis officium in ecclesia in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti amen.* Virgines ita consecratae toto consecrationis suæ die manipulum, stolam & coronam gestant, & mortuæ cum iisdem ornamentis sepeliuntur. Consultus aliquando Rupertus^b abbas, an illa possit consecrari, quæ in sancto virginitatis proposito, vel in sæculo corrupta est; duplicem distinguit consecrationem, aitque nonnihil differre consecrationem ejus, quæ virginitatis sigillum custodit, in eo scilicet, quod velamen suscipit nudato capite, signumque primæ fidei anulum accipit, cum voce publica ei dicitur, *Anulo suo subarravit me* &c. at corrupta in sæculo, sacrum velamen accipit operto capite & absque anulo. Sed hoc discrimen nostris temporibus non servatur. Verum ex hoc diverticulo ad ordinem revertor.

^b Rupert. to. 2. p. 42.X L V.
Carnuteses & Navepises abbates.

In Gallia duo nostri Ordinis abbates decessere, nimirum Eustachius sancti Petri apud Carnutas, & Eudo Abbas Navenfis apud Biturigas. Eustachius paullo ante obitum morbis & senio confectus, præfectura cessit, & post menses circiter octodecim vi. nonas Maii expiravit. Suffectus in ejus locum Guillelmus, nobili toparcharum de Brajaco* stirpe ortus, monachus Majoris-monasterii, qui abbatiam recte administravit per annos triginta. Ejus tempore Guillelmus-Goëtus cessit quidquid in Brajacenti cella sibi deberi contendebat; ejus vero uxor Eustachia Guillelmum abbatem, consanguineum suum, ad eam instaurandam incitavit, assentiente marito ea lege, ut quæcumque in Brajacenti territorio sancti Petri monachi possidebant, eidem cellæ attribuerentur. Cella itaque reparata, monachorum colonia istuc a Guillelmo inducta fuit, eisque præpositus Moyses monachus, qui tunc in cella Gesiaci residebat. Per id tempus Gualterius quidam cum aliquot sociis eremiticam vitam ducebat apud Revillonem villam, quam Geroldus-Burgundus, Mali-Stabuli dynasta, sancti Petri monasterio contulit, cum illic monachus factus est. Ejus conversione & exemplo permotus Gualterius, se suaque eidem monasterio subdidit. Mirto bullas pontificias, regiasque litteras, quas idem abbas obtinuit.

Mortuo Theduino Navenfis monasterii abbate, Eudo abbas locum regendum suscepit. Eo, ut videtur, abbate, Stephanus Maiduni dominus, Spiritus-sancti

instinctu monasticum illic habitum induturus, convocatis Maidunum propinquis & heredibus suis, videlicet Humbaldo Borboniensi genero suo, Hugone de Mota, Arnulfo Virizionensi, & Umbaldo Maidunensi fratre suo, aliisque, sancto Sulpicio contulit mediam partem nemoris Mariacensis. Actum Maiduni anno ab incarnatione Domini M C II. mensè Decembri. Eudonem post annos quindecim excepit Fulco abbas: cujus successor Helias, Savarico pedum cessit.

Tunc Pontelevisi beatæ Mariæ cœnobio præerat Drogo abbas, cujus tempore Robertus quidam, Nantoliaci ecclesiæ presbyter, se illius monasterii clericum professus est, eique se mancipavit. Postea ad loca sancta profectus, pro vitæ suæ honestate sic acceptus fuit, ut in Bethleemica ecclesia præpositus factus sit. Dum illic moraretur, Pontelevisensis nihilo minus ecclesiæ memor, crucem ex auro & argento, lapillisque fabricari curavit, variis sanctorum locorum reliquiis instructam, eamque cuidam presbytero, Petro nomine, Pontelevisium deferendam sub sacramento consignavit, scripta ad Drogonem abbatem epistola, quam in Appendice videre licet. At Petrus ad suos reversus, crucem illam Nantolii diu retinuit: sed tandem Drogo abbas, qui donum illud suæ ecclesiæ designatum aliunde rescierat, non nisi ægre, etiam data mercede, eam ab illo presbytero extorquere potuit. Drogoni sub annum M C X. subrogatus Walterius, post aliquot annos successorem habuit Fulbertum *piæ memoriæ* abbatem, qui præfecturam abdicavit, & locum fecit Fulcherio, qui possessionem confirmationem obtinuit a Lucio II.

Hoc ipso anno, ut diserte tradit Hugo Flaviniacensis abbas, Pontius Casæ-Dei abbas^a promotus est ad episcopatum Aniciensem, & abbatiam Casæ-Dei Aymericus procurandam suscepit. quo item anno Richardus Albanensis episcopus, qui olim Mettensis ecclesiæ decanus fuerat, legatus in Burgundiam & Franciam directus est. Sic definit chronicon Hugonis abbatis Flaviniacensis. Pontius in episcopatu milites quosdam, qui *monetarii* vocabantur, per provinciam illam grassantes, repressisse memoratur, eorumque turres & munitiones solo æquavisse. Jerosolymam profectus est pro more illorum temporum, indeque reversus obiisse dicitur in castro quodam Arvernæ, & in pago Diensi, quam modo apud Rocam-Baulam Casæ-Dei cellam patres Minimi incolunt, sepultus est. Illic ejus sepulchrum in honore erat, antequam ab hæreticis violaretur.

Aymericus Pontii successor, in ferie abbatum Casæ-Dei sextus, duas Paschali II. bullas obtinuit, unam, qua privilegia Casæ-Dei a Gregorio VII. & Urbano II. indulgentiorantur: alteram, qua monasteria quædam eidem subjicit pontifex, laudatque Casæ-Dei monachorum bonum odorem, *quem sentientes per Dei gratiam plurimi in Domino salutem consequuntur.* Quam ob rem Aymerico abbati ejusque successoribus quorundam monasteriorum, quæ a pontifice longius aberant, ordinationem committit, scilicet sancti Martini in civitate Papiensi; Fraxinorensis, quod a Mathilde comitissa, ejusve *parentibus* ædificatum est, in quibus abbates ordinari curet Casæ-Dei subiectos; ut in Brantolmiensi, Galliensi, & sancti Theodardi. Ad hæc sancti Quiriaci ecclesiam in Lucanæ civitatis suburbio sitam, sicut ab Anselmo bonæ memoriæ Lucano episcopo Casæ-Dei tradita fuerat, eidem confirmat, necnon prioratum sancti Baudilii apud Nemausum, & prioratum de Valle-transversa*. Datum Laterani nonis Decembris anno ab incarnatione M C VII. uno videlicet anno, antequam Aymericus ad episcopatum Claromontensem eveheretur, vir pius, prudens & pudicus, ac beatissimæ Virginis in primis cultor.

Quod attinet ad Hugonem abbatem Flaviniacensem, cujus chronicon in hoc anno desinare mox dicebam, non videtur in abbatiam restitutus fuisse, ex quo Gerardus^b factione monachorum in ejus locum intrusus est. Post ultimam expulsionem in Angliam trajecit Hugo, ubi versabatur anno M C XIX. quo tempore quædam illic portentosa^c se vidisse scribit. Si ejus scripta consulamus, dignus meliori fortuna censeretur potest, utpote cui nec pietas, nec eruditio defuisse videntur. Acres tamen habuit adversarios, jure an injuria, Norgaudum scilicet episcopum & proprios monachos: at patronos etiam multos, & quidem omni exceptione majores. Ceterum ejus chronicon, quod duobus libris constat, plurima scitu digna continet, præsertim in libro secundo, ubi res sui temporis scribit. Hugoni archiepiscopo suo, id est Lugdunensi, favet præ Desiderio abbate Casinensi, dein summo pontifice sub nomine Victoris III. in quem paullo iniquior est. Nonnihil moderationis in adversarios præ se

X L V I.
Pontelevisium reliquie e locis sanctis allatae.X L V I I.
Pontius abbas Casæ-Dei fit episcopus Aniciensis.
a V lib. 68. n. 103.

Aymericus post eum abbas.

cc * Valtrug. verso.

X L V I I I.
Hugonis Flaviniacensis varia fortuna & successores.
b V lib. 69. n. 124.
c Labbe to. I. bibl. p. 263.

ANN. CHR.
1102.

tatus ad Bernardi cardinalis audientiam Daniel sancti Andreae prior, vacante abbacia, in praesentia Pagani diaconi cardinalis, Ugonis Mantuani episcopi, necnon Alberici Padolironensis & Arialdi sancti Dionysii Mediolanensis coenobii abbatum, aliorumque, respondit, se illius hospitii curam Mathildi comitissa jam dudum integram resignasse: sicque sibi non incumbere, ut de illa dilapidatione responderet. Verum, cum frivola excusatio visa fuisset, in id demum conventum est, ut praedicti hospitii cura committeretur venerabili Alberico sancti Benedicti abbati, in cujus coenobio religionem principuam, & conversationem fratrum singularem se invenisse testatur Bernardus cardinalis. Actum hoc anno, pridie idus Maii apud sanctum Benedictum, ut fufius legitur in litteris ab erudito Benedicto Bacchino editis, in quibus pro indictione viii. restituenda est indictio X. quae anno M C II. convenit. Idem Bernardus cardinalis eodem legati munere adhuc in Italia fungebatur anno M C IV. quo anno Mathildis comitissa praedicto sancti Benedicti monasterio mediam partem insulae, quae Gurgo vocatur, assensu ipsius cardinalis & legati, contulit.

L V.
Lanuinus S.
Brunonis suc-
cessor monaf-
teria visitat.

Post mortem sancti Brunonis, de qua superiori anno egimus, successor ejus apud Squillacium in eremo Turris Lanuinus tam religiose se gessit in demandata sibi praefectura, ut Paschalis papa vicinorum ei monasteriorum, quae sedi apostolicae subiecta erant, curam commiserit, litteris ad eum missis, quarum hic tenor.

Religionis tua sinceritas & ministerii sollicitudo, quam in monasteriorum & ecclesiarum reparationem exerces, plurimum nos ad dilectionem tuam impellunt, & magnas omnipotentis Deo gratias agere faciunt. Unde super religione tua congaudentes, & de tuo multum fervore, fili carissime, confidentes, hortamur & precipimus, ut nostri juris monasteria, quae circa te sunt, sollicito requiras, & quae illic adversus monasticae regule disciplinam praesumpta sunt, cum omni discretionis & moderatione studeas emendare; & eos, qui haecenus pravus sunt moribus conversati, coercere non negligas. Praecipimus etiam ut fratrem nostrum Miletensem* episcopum adeas, eumque super querela illa, quam gerit adversus monachos sancti Angeli, fraternae convenias, & si pacem inter eos concordiamque comparare nequiveris, opportune utraque pars ad nostrum destinetur examen.

* de Mileto.

Hoc sancti Angeli seu sancti Michaelis nostri quondam Ordinis monasterium, a Rogerio comite medio saeculo xi. fundatum, unitum est Romano Graecorum monasterio a Gregorio XIII.

L V I.
Mentauri
coenobium ex-
struit.

Idem Lanuinus eremi austeritatem multis suorum importabilem esse animadvertens, coenobium apud Mentaurum pro illis aedificare constituit, ubi coenobiticam vitam ducerent, ejusque rei facultatem a Paschali obtinuit in haec verba.

Paschalis episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Lanuino salutem & apostolicam benedictionem. Quoties a fratribus nostris illud exigitur, quod sanctorum patrum regulis consonat, dignum est ut eorum petitiones libentius audiantur. Ex igitur praesentis auctoritate in ecclesia illa juris eremi, quae apud Squillacium sita est, monasterium constitue; ut fratres, austeritatem eremi ferre non valentes, Juxta beati Benedicti regulam illic possint omnipotentis Deo deservire, quam nimirum habitationem per praepositum & decanum gubernari, disponique precipimus, sic tamen ut eremi praepositus semper praefertatur, & major habeatur: & sicut idem monasterium eremi dispositioni subjacet; ita ejusdem loci praepositus & decanus subjiciantur magistro eremi. Data Lateranis vi. kal. Februarii.

Haec institutio coenobitarum facta est ad instar Camaldulensium, qui anachoretas & conventuales habebant, habentque etiam nunc. Lambertus, Lanuini successor, illis coenobitis statuta praescripsit, quae suo loco referemus.

ANN. CHR.
1103.
L V I I.
Anselmus ex
Anglia solvit.

Anno insequente centesimo-tertio supra millesimum rex Angliae Henricus Anselmo novam iterum molestiam fecerit. nam media quadragesima Cantuariam profectus, denuo generosum sancti antistitis pectus minis pertentavit, ut eum ad permittendas sibi ecclesiarum investituras adduceret. at cum minas parum valere intellexisset, mitius cum eo egit, ut rursus Romam adiret, cum pontifice hac de re tractaturus una cum suo legato, si quo modo pontificem ad sententiam suam posset flectere, ne ipse antecessorum suorum jura ignaviter prodidisse videretur. Hujus itineris propositum Anselmus ad pascha differendum censuit, ut episcopos ea de re consuleret. Omnium sententia fuit, ut hoc iter denuo susciperet. quod ille, quamvis imbecillus corpore, utpote septuagenarius, statim post festa paschalia aggressus est, professus, se nihil contra libertatem ecclesiarum relaxaturum. Mare itaque ingressus

ANN. CHR.
1103.
a Anselm.
lib. 4. ep. 55.
b ibid. ep. 296.

ingressus v. kal. Maii^a, Bononia in Nortmanniam venit, & Becci cum dilectissimis quondam filiis suis aliquamdiu substitit. Inde Carnutas venit in festo pentecostes, ubi Ivo episcopus cum Adela comitissa ei auctor fuit, ut coeptum iter ad autunnum differret, ne aestivis per Italiam caloribus nimium gravaretur. quod ipse Gundulfo^b Roffensi episcopo litteris significavit. Amicorum itaque consilio acquiescens, Beccum revertit, ibique demoratus est usque ad medium Augusti, monachorum aedificationi indefesse insistent. Denique post festum assumptionis iter persecutus, Romae a Paschali papa honorificentissime acceptus est. Die dehinc constituto, Willelmus regis legatus, cum ejus causam multis perorasset, ad extremum minacibus verbis ita conclusit, regem nec pro quovis regni amittendi periculo, ecclesiarum investituras relaxaturum. Ad quod papa. Nec quovis, inquit, capitis mei periculo eas regi impune dimisero. Conventu in hunc modum soluto, Anselmus Roma egressus, sub finem Novembris, Lugdunum demum pervenit, festum nativitatis Domini, quod instabat, ibidem celebraturus. Illic a venerabili Hugone archiepiscopo summo cum honore, ut alias, susceptus, apud eum anno integro & mensis quatuor hospitatus est. Haec fufius apud Eadmerum, quae nos pro longioris operis instituto in pauca contrahere cogimur.

Dum illic moraretur, varias scripsit, accepitque epistolas. ex his unam accepit ab Ernulfo priore ac monachis Cantuariensis ecclesiae, qui de ejus incolunitate ac reatu solliciti erant. Ad quos^c respondet, se in Angliam redire non posse, donec rex ad litteras respondisset, quas ei miserat per episcopum Roffensem. Ceterum, quid quid respondeat, vel quidquid sibi accidat, meminerint, quod sive vivimus, sive morimur, Domini sumus. Sic igitur vivite, inquit, ut & illi vivatis, & cum moriemini, ad illum transeat. Non vos perturbent tribulationes hujus vite, quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Dein pueros & adolescentes monet, hortaturque, ut memores sint doctrinae, qua eos de cordis & cogitationum custodia instruere solebat. Interim rex, qua nuntiis ad papam, qua litteris ad Anselmum, nihil non tentabat, ut sanctus praesul in Angliam reverteretur. quod cum ille exsequi differret, nisi rex papae acquiesceret judicio, rebus suis a rege spoliatus est.

^c lib. 3.
^e p. 82.L V I I I.
Milo legatus
Cluniaci pri-
vilegia confir-
mat.

Hoc ipso anno Milo cardinalis & Praenestinus episcopus a Paschali pontifice missus est in Galliam pro causis ecclesiasticis, praesertim ad dirimendam controversiam, quae Norgaudum inter Aeduensem episcopum & Hugonem abbatem super Cluniacensium privilegii excitata erat, cui Bernardus quoque Matiscensis episcopus se immiscuerat. Et primo quidem legatus Cluniacum accessit, iussitque partes condicto die Massiliae adesse. Illic convenere ad praefixum diem utriusque partis venerabiles viri in praesentia Milonis, aliorumque episcoporum: quo in conventu legatus conditiones, Cluniacensibus privilegiis a duobus illis episcopis oppositas, reproboavit, eaque ex integro confirmavit. In eodem etiam placito Norgaudus omnes suae parochiae ecclesias, quae Cluniacensibus ab antecessoribus suis concessae fuerant, eidem asseruit. De Vizeliacensi quoque monasterio, cui tunc Artaldus abbas praerat, statutum est, ut Aeduensis episcopus a Vizeliacensi abbate professionem vel obedientiam non exigeret: fratres vero Vizeliacenses sacros ordines ab eo susciperent, si is canonicè ordinatus esset, si vero eos ordinare nollet, a quocumque canonicè ordinato episcopo eos recipere possint. Acta sunt haec apud Massiliae hoc anno, praesidente Milone legato, in praesentia Berardi Matiscensis episcopi, qui tunc cum episcopatu suo Lugdunensis archiepiscopi domni Hugonis vices agebat, praesente etiam Norgaudo Aeduensi episcopo, aliisque, scilicet Gerardo Eboracensi seu Eboracensi archiepiscopo, Herberto Tetfordensi, Roberto Cestrensi, & Pontio Belensi seu Bellicensi, episcopis: ex quibus tres illi Anglicani praesules haud dubie ad invisendum Anselmum, qui tunc, ut mox vidimus, Lugduni versabatur, in Galliam venerant. Sane eos Anselmi absentiam impatienter tulisse testantur^d in epistola, quam tunc ad eum scripserunt. Milonem vero, qui Cluniacensium negotiorum occasione a Paschali pontifice missus in Gallias dicitur, jam antea legatum Urbani in his partibus fuisse supra observatum est^e; idque diserte habet chronicum Andegavense sancti Albini apud Labbeum^f. Idem etiam, uti refert Hugo Flaviniacensis in chronico^g, Norgaudum Aeduensem episcopum, qui eum Massiliae & Cluniaci comitatus est, cum Aeduensis ecclesiae canonicis reconciliavit, effecitque ut in urbem reciperetur. Quin & eodem procurante in capitulo Cluniacensi, ubi ejus causa agitata fuerat,

^d Anselm.
lib. 3. ep. 121.^e lib. 69. n.
³⁴
^f Bibl. 10. 2.
^g p. 283.
^g ibid p. 262.

ANN. CHR.
1103.

uti episcopus susceptus & acclamatus est, facta aliquot ecclesiarum monasterio Cluniacensi cessione. Quam autem severus fuerit & invictus simoniacorum & flagitiosorum clericorum infecutor Milo, ex Marbodi versibus, quos in ejus jam demortui laudem exaravit, discimus; quos, ut pote qui etiam in novissima ejus auctoris opusculorum editione desiderantur, in Appendice proferemus. Eodem anno Herbertus de Castellione, frater Berardi episcopi Matisicensis, præsente Hugone abbate, cum Henrico priore majore, Bernardo camerario, & Hugone cellerario, remittit malas consuetudines, quas apud Cavariacum usurpaverat. Tunc etiam Balduinus Flandriæ comes ecclesiam a sancti Salvii prope Valentianas Cluniacensibus concessit.

a Marlot to.
2. p. 233.
LIX.
S. Theoderico
data altaria.

Hoc item anno Manasses Remorum archiepiscopus, sancti Theoderici monachorum inopiæ consulere cupiens, quædam eis altaria donavit, *providentijs ma sollicitudine satagens, ut illuc cum manibus deportata pauperum terrena precederent beneficia, ubi tempore sibi profutur essent.* Actum Remis hoc anno, regnante Philippo rege Francorum anno XL. archiepiscopatus autem domini Manasse anno VIII. His litteris post Manassæ apposita sunt signa Azenarii abbatis sancti Remigii, Hugonis Altvillarensis, Rodulfi Mosomensis, Richeri sancti Basoli, Joiranni sancti Nicasii, & Richardi sancti Calocerii abbatum. Eadem chronica notæ, tum Philippi regis, tum Manassæ archiepiscopi, habentur in litteris authenticis Azenarii sancti Remigii abbatis super controversia, quam de Viriliaco habebat cum Guidone Manassæ-Calvi militis filio, fratre Manassæ archiepiscopi, & cum Cyrico ipsius Guidonis filio, cujus proinde patruus erat idem archiepiscopus. In charta ejusdem Manassæ archiepiscopi, sancto Remigio conferentis altaria Taisnaci & Baironis anno M C VI. Philippi regis XLVI. iidem abbates, qui supra, subscripti inveniuntur præter Burchardum abbatem sancti Basoli, qui Richero, & Emmonem abbatem sancti Calocerii, qui Richardo successerat. Ipso anno M C III. Ingelrannus episcopus Laudunensis sancto Remigio altare Corbiniaci^b confert. His litteris apposita sunt post Ingelrannum signa Manassæ archiepiscopi, & episcoporum Manassæ Sueffionensis, Hugonis Catalaunensis, Waldrici Noviomensium, Johannis Morinorum, Lamberti Atrebatensium, & Huberti Silvanectensium; tum abbatum Azenarii sancti Remigii, Hugonis Altvillarensis, Rodulfi sancti Theoderici, & Godefridi Novigenti.

b Marlot to.
2. p. 232. &
seq.

S. Nicasii ab-
bates & viri il-
lustres.

Quod attinet ad Jorannum sancti Nicasii abbatem, is eodem circiter anno Guidoni successerat, ejusdem loci a puero monachus, & ex præposito creatus abbas. Ejus tempore floruit apud Nicasianos regularis disciplina, ut fidem faciunt illustres pietate & doctrina viri, Gaufridus, abbas primum sancti Theoderici, dein sancti Medardi, & postmodum episcopus Catalaunensis; Drogo abbas sancti Johannis Laudunensis, postea cardinalis; Guillelmus sancti Theoderici post Gaufridum abbas, Simon ejus frater, abbas sancti Nicolai de Nemore, Arnulfus, aliique. Omnibus exemplo prælucebat Jorannus abbas, qui demum abjecta pastoralis curæ sarcina, ad Montis-Dei cartusiam secessisse memoratur. Quia vero de Guillelmo seu Willelmo a sancto Theoderico non semel recurret dicendi occasio, hic pauca de eo præmittenda sunt. Is Leodii nobili genere ortus, cum fratre suo Simone Remos studiorum causa se contulit. Illic dum versarentur, comperta S. Nicasii monachorum religione, ambo ibidem monasticum institutum amplexi sunt: ubi tanta cum districtione mores composuerunt, ut Guillelmus ad proximum sancti Theoderici, Simon ad sancti Nicolai de Nemore administrandum monasterium assumpti sint, ut in consequentibus videbimus.

LX.
S. Germani
Pratenfis ab-
bates.

Apud Parisios in Pratenfi sancti Germani monasterio decessit hoc anno Isembar-
dus abbas xv. kal. Augusti: cujus successor Rainaldus anno regiminis sui quarto Romam profectus, monasterii privilegia a Paschali papa confirmari curavit. Roma reversus Rainaldus, a fratribus magna cum exultatione recipitur, ægre ferentibus Parisiensis ecclesiæ canonicis, quibus hæc Pratenfis cœnobii libertas invisâ erat. His gratificari cupiens Guillelmus quidam ejusdem loci monachus, spe adipiscendi post Gualonem episcopatus a canonicis insecutus, Rainaldo abbati miræ simplicitatis & innocentie viro, persuasit, ut ad sedandam cleri Parisiensis invidiam, cavendaque mala, quæ ex ea monasterio obvenire poterant, dignitate cederet, quod ubi ab eo impetravit, ut erat magnæ apud suos auctoritatis, in Rainaldi locum sufficitur. Tum vero ille ad episcopum pergens, benedictionem ab eo suscepit, eique professionem fecit. quod ubi rescire fratres, redeunti portas monasterii occluserunt, & Rainaldum

ANN. CHR.
1103.

in pristinam dignitatem restituerunt. Sic homo ambitiosus & versipellis, dum simul duos insectatur lepores, neutrum asscetus est. Rainaldo susceptus anno M C XVI. Hugo ejus nominis primus, per quem libertas ecclesiæ Pratenfis restituta, ordo reformatus, & facta recta refecta. Hic a Romanis pontificibus Callisto II. Innocentio item II. Lucio II. & Eugenio III. monasterii privilegia renovari curavit.

Crispiaci hoc item anno facta est sancti Arnulfi reliquiarum translatio e veteri theca in novam, auro argentoque decoratam, præsente Theobaldo Pontifarenfi abbate, & Stephano sancti Arnulfi priore. quæ translatio facta est v. kal. Octobris, ipso videlicet die, quo ejusdem martyris corpus a Radulfo comite illuc advectum fuerat. Paschalis papa scribit Stephano, quem a venerabili Hugone Cluniacensi abbate Crispiaci priorem institutum dicit, confirmatque pontifex monasterii fundationem a Galterio Ambianorum comite, ejusque conjuge Adela factam. Hugo anno M C XVIII. prioris officio fungebatur, cum Henricus, filius Adelæ comitissæ, donationes a genitrice factas approbat. Ymarus prior anno M C XXX. monasterii possessiones confirmari curat. Hic distinguendus videtur ab Ymaro, primum monacho sancti Martini a Campis, dein Caritatis priore, tum abbate Monasterii-novi apud Pictavos, qui demum ab Innocentio II. cardinalis & episcopus Tusculanus creatus est. Ymaro Crispiaci priori successit Theobaldus, inde assumptus ad abbatiam Cluniacensem.

Crispiaci prio-
res.

In Floriacensi monasterio Josceranno^a piæ memoriæ abbati jam tum successerat Simon, cujus præfectura non admodum diuturna fuit. Mortuus est Joscerannus VII. idus Aprilis, sepultusque in claustris, quem ob virtutes & merita *Romano orbi* claruisse docet ejus epitaphium quod sic habet.

LXI.
Josceranno
Floriaci abbati
succedit Si-
mon.
a P. l. 69.
n. 19.

*Nomen, forma, manus, sermo, crux, scientia, virtus,
In Joscerando, Christe, fuere tuo.
Iste tibi vixit, tua pastor ovilia rexit,
Dignus pro meritis solvere vincla gregis.
Quis, vel quid fuerit, Romano claruit orbi:
Quare fucato non eget eloquio.
Idus septenas, Aprilis aprice, tenebas,
Cum subit celsæ dyndima celsa poli.*

Simon ejus successor pontificium diploma hoc anno obtinuit, datum Beneventi; & concordiam inivit de quibusdam colibertis cum Hugone-Gregario milite, a Philippo rege approbatam.

Hoc anno sacræ quædam reliquiæ e locis sanctis Cormaricum a Guillelmo, cognomine Ludovico, ejus loci quondam monacho, allatæ perhibentur. Erat is e castro Turonis proximo, quod Rupes vocatur, oriundus, qui factus Cormarici monachus, æmulorum exagitatus invidia, Constantinopolim abiit, ubi Alexio imperatori notus & carus evasit. Inde semel & iterum ad loca sacra profectus, plurimas ex eis reliquias retulit. Postmodum Salpinæ civitatis in Apulia creatus episcopus, Cormariceni monasterii haud immemor, sacras illas reliquias istuc attulit, in his de ligno sanctæ Crucis, quod per ignem probavit. quæ reliquiæ anno M C III. sollempni ritu Cormarici susceptæ sunt, XIV. kal. Augusti, die dominico, regnante Philippo, Fulcone juniore comite Andegavensium, Radulfo archiepiscopo Turonum, qui fuit Francigena, Guidone abbate Cormaricensi. Hic recens successerat Mainardo, cujus titulum de sancti Brunonis obitu^b in Appendice retulimus, quem Guidoni alii perperam substituunt. Guidoni successit Theobaldus, beati Leotherici patruelis.

Cormaricum
allatæ reli-
quiæ

b supran. 29.

Eo spectabant tunc temporis Cluniacensium consilia, ut quæcumque monasteria reformarent, ea sibi subjugare conarentur, ita ut vel abbatia titulo illa orbarent, vel saltem abbates subjectos habere vellent. Quid ab eis erga Sithienfæ sancti Bertini, & Autisiodorensis sancti Germani cœnobii actum sit, jam superius vidimus: nunc quid in Angeriacensibus & sancti Cypriani monasteria moliti sint, exponendum. Mortuo Ausculfo Angeriaci abbate, orta est c Cluniacenses inter & Angeriacenses de eligendo successore contentio. Henricum e suis abbatem volebant Cluniacenses, aut Angeriacenses rejiciebant. Ad componendam hanc litem convenere in Angeriacense capitulum Ramulfus Santonenfis episcopus, Arnaldus Burdegalensis electus, necdum consecratus, & Willelmus Pictavensis comes cum Hugone Lizi-

LXII.
Ausculfo An-
geriacensi suc-
cedit Henri-
cus.

c Besty Com.
p. 525.

ANN. CHR.
1103.Ludovicus
cum patre re-
gnat.
a Anselm.
lib. 4. ep. 51.LXIII.
Bernardus ab-
bas S. Cypria-
ni Cluniacen-
sis subjeci
detrectat.
c lib. 69. n. 136.* Paschalis.
* Petro.LXIV.
Abdicata ab-
batia prædica-
tioni infisit.LXV.
Regulæ in-
justum teloneum remif-
sum.

niacensi. Auditis utrimque partibus, in id demum conventum est, agente comite Pictavenfi cum Santonenfi episcopo, qui vices Cluniacensis abbatis exsequebantur, ut Henricum sibi præfici sinerent Angerienses, eo pacto, ut post ejus decessum integra penes eos remaneret libertas eligendi vel ex suo gremio, vel ex Cluniaco successoris. quæ res Angeriensibus placuit. Sic Henrici electio approbata est. Actum anno ab incarnatione Domini M C III. papa presidente Paschali, rege regnante Philippo cum Ludovico filio. quæ chronica nota nos docet, Ludovicum, qui Grossus a posteris dictus est, jam tum cum patre regnasse, ut alia quoque instrumenta confirmant. Certe Ludovicus ipse ad Anselmum^a archiepiscopum Cantuariensem anno sequente scribens, hunc titulum præfert, *Ludovicus Francorum rex designatus*. Eundem regem tantum designatum dicunt Ivo in epistola cxxvii & Sugerius in vita Ludovici Grossi. sed vide quæ de eo inferius^b referemus.

Verum longe gravior & diuturnior fuit Cluniacensium controversia de abbacia sancti Cypriani apud Pictavos, quam sibi mancipatam esse contendebant Cluniacenses, quibus strenuissime restitit Bernardus, nuper abbas^c ibidem institutus, Cluniacensibus inconsultis. Cum ille se suamque abbatiam illis subicere detrectaret, Paschalem papam adire Cluniacenses, atque ab eo obtinere, ut Bernardus vel abbatiam eis subjiceret, vel abbacia cederet. Ille vero abbas honorem abdicare maluit, quam ecclesiam suam indebitæ servituti subicere. Exstant in notis ad vitam beati illius Bernardi litteræ pontificiæ, anno millesimo centesimo datæ, in quibus inter abbatias, quas Paschalis post Gregorium VII. ordinationi venerabilis Hugonis Cluniacensis committit, sancti Cypriani abbacia censetur. Neque his contentus pontifex, ad Petrum Pictavensem episcopum objurgatorias scripsit litteras, quod Bernardum, *illic repente electum*, non obstantibus Romanæ ecclesiæ privilegiis, consecrasset. Has litteras, quia breves sunt, ex ipso authentico hic referre juvat.

P. * episcopus, servus servorum Dei, dilecto fratri P. * Pictavensium episcopo, salutem & apostolicam benedictionem. Cum Romane ecclesie membra sitis, miramur, quod vestro capiti scienter contra itis. Neque enim ignoratis sancti Cypriani monasterium per sedis apostolicæ dispositionem Cluniacense monasterio esse commissum. Tu vero, ut audivimus, abbatem illic repente electum adversus Romane ecclesie privilegia consecrasti. Unde precipimus, ut idem frater abbas officio careat, donec Cluniacensi abbati satisfaciatur, & ecclesia ipsa juxta Romanas constitutiones in abbatis Cluniacensis ordinatione persistat. De Malliacensi quoque abbate precipimus, ut juxta domini Urbani præceptum abbati Cluniacensi satisfaciatur. alioquin vide, ne tu pro eis sedis apostolicæ indignationem experiaris, & ipse condignam sententiam non effugiant.

Pontificis itaque auctoritati cessit Bernardus, & ad optatam solitudinem ex qua pia fraude abstractus fuerat, rediit. Tum Roberto de Arbrifello & Vitali de Mauritionio, sociis quondam suis, adjunctus, per vicos & castella nudis pedibus incedens, verbum Dei prædicare cœpit, multosque errantes ad viam rectam revocavit. Inter hæc ad maritimas Nortmanniæ partes profectus, in primis presbyteros exagitavit, quos publice uxores ducere non pudebat, fide prius coram parentibus data, se nunquam ab earum, quas ducebant, consortio recessuros. Non levis Bernardo subeundus fuit labor, ut pravam illam consuetudinem emendaret: & quosdam quidem ab ea abstraxit; at plerique indomita ei cervice restiterunt. Quin etiam ipsæ presbyterorum concubinæ vitæ illius insidias per conductitios homines struere non dubitarunt. In his quidam archidiaconus Constantiensis, ejusdem criminis reus, cum magno presbyterorum & clericorum comitatu virum Dei adortus est, sciscitatus, cur ipse, qui monachus, adeoque mundo mortuus esset, viventibus prædicaret? Ad hæc ille reposuit, prædicatores vitis mortuos esse debere, *ut per auctoritatem mortificationis viventes adhuc in peccatis & vitis possint castigare, & castigatos sibi conformes efficere. Itaque quia sum monachus*, inquit, *& mundo mortuus, non mihi facultas prædicandi aufertur, sed multo melius conferitur*. His aliisque dictis populo acclamante, & ipse archidiaconus cedere compulsus, animi ferocitatem & arrogantiam deposuit, & presbyteros eorumque uxores ab inferenda viro Dei injuria compescuit.

Tunc temporis Bernardus vicecomes Regulæ opido pagi Burdegalensis insolitum teloneum imponere molitus est. Ut ab hac injuria desisteret, multis precibus apud eum egit Raimundus Regulæ prior: at ubi nihil obtineret, ad Willelmum Pictavorum comitem & Aquitaniæ ducem querelas hac de re detulit: comes vero eum com-

ANN. CHR.
1103.
* al. Tiouza-
num.

a supra n. 62.

b Bessy Com.
p. 526.LXVI.
Seveiraci mo-
nasterium.
* Severac.Bego Con-
chenis abbas.c La Muze
p. 298.LXVII.
Montis-Olivi
varia nomina
& abbates.Petrus ex ab-
bate episcopus.LXVIII.
Tomericensi
monasterio
factæ donatio-
nes.

pulit ad satisfactionem, quam ille apud portum, qui Rivannum^{*} dicitur, spondit, præsentibus Vasconiæ principibus, Astanona scilicet comite de Fedenzac, aliisque, necnon Girardo Aginnenfi episcopo, & Stephano, qui tunc in loco præsulis Vasatenfi^a sedi præerat. Id factum dicitur anno ab incarnatione Domini M C III. Philippo rege Francorum superstite, Ludovico tamen filio suo, indolis & probitatis memorande juvene, Franciæ timonem obtinente. qui locus id diserte confirmat, quod paullo ante^a de Ludovici regno cum patre diximus. Ejus rei chartam retulit Bessius^b ad annum sequentem, quam hoc anno datam lego in exemplo, quod penes me habeo. Sed id parum^c interest.

Exstat in pago Rutenico castrum Seveiracum^{*} ad cujus plagam australem a quodam nobili ac præpotenti viro, nomine Guidone, in honorem Salvatoris ac beatissimæ Virginis Mariæ conditum est puellare monasterium, in quo duas filias suas virgines obtulit Deo. Harum natu-major Adalburgis ejus loci prima fuit abbatis, cui altera successit. Post tres alias abbatissas, cum nulla regendo cœnobio idonea inveniretur, jamque locus ille ob inhabitantium sordes malæ esset opinionis, ejusdem castri dominus, Deodatus nomine, eum Willelmo sancti Theotfredi abbati emendandum & in melius reformandum commisit, assentiente uxore Ermengarde cum filiis suis, Ademaro quoque Rutenensi episcopo probante, & Richardo comite cum fratre suo Girberto. Assensere etiam ejus loci moniales, quibus ad alia ejusdem pagi loca translatis, monachi ibidem substituti sunt. Actum hoc anno, mense Martio.

Eodem tempore Bego abbas Conchenfi apud Rutenos monasterio sanctæ Fidis præsidebat, cui Hugo Lugdunensis archiepiscopus, ecclesias sanctæ Fidei de Castello, & sancti Victoris, quarum unam ab altera Ligeris fluvius dividit, sub annuo censu contulit. Hic est Bego abbas, qui hoc anno Conchenfis abbatiæ claustrum ædificavit, ut fidem facit inscriptio, quam Johannes de Mura^c cum prædictæ donationis instrumento retulit.

Montis-Olivi monasterium diocesis Carcaffonenfis varia sortitum est nomina, primitus sancti Johannis in castro Malasti, dein Vallis-Sigerii, postremo tandem Montis-Olivi appellatum. Ei præerat hoc tempore Petrus abbas, qui litem habuit cum quodam Guillelmo de quadam sancti Petri ecclesia, in qua corpus sancti Gode-rici jacere dicitur: sed eam tandem idem Guillelmus cum filia sua Adelaide monasterio cessit, acceptis quadringentis solidis denariorum monetæ Carcaffonenfis. In litteris hac de re editis Guillelmus, ejusque filia Adelais aiunt se donare & dimittere illam ecclesiam Domino Deo & sancto Joanni-Baptiste monasterii Vallis-Sigerii, & ad Petrum abbatem. Facta hac de re charta kalendis Novembris, regnante Philippo rege; eique subscripsit Raimundus episcopus, scilicet Carcaffonenfis, cujus proinde pontificatus ad Philippi regis principatum revocandus est. Haud scio an is sit Petrus, ex abbate Montis-Olivi factus incerti loci episcopus, de quo ita legitur in necrologio: *kal. Septembris obiit Petrus episcopus, qui fuit abbas istius monasterii*. Petro abbati jam subrogatus erat anno M C VI. Berengerius, cujus tempore Arnaldus-Raimundi, ejusque conjux Garfindis honorem suum, id est quidquid habebant, in villa sancti Gode-rici & apud Urfancium conferunt Domino Deo & sancto Joanni-Baptiste monasterii Vallis-Sigerii, sive abbati Berengerio monachi que ejus loci cum filio suo Petro; quem tradunt ad monachi habitum suscipiendum, ibidemque Deo serviendum. Actum anno M C XI. kalendis Maii. Post Bernardum, qui Berengerio successit, obscura est abbatum Montis-Olivi series usque ad sæculum XIII. quo tempore plerique ejus abbates ex illius provinciæ familiis eidem loco præfuerunt.

Hoc ipso anno Aimericus viccomes Narbonensis monasterio sancti Pontii Tomeriarum, quod a domno Pontio comite Tolosano, Aquitanorum duce ac primate, in honorem Salvatoris, beatæ Mariæ & sancti Pontii constructum dicit, universas ejus possessiones, quæ in suæ ditionis locis sitæ erant, confirmat. Ad hæc assentiente uxore sua Maralda cum filiis suis, alodium in parochia sancti Saturnini de Bisato tradit eidem monasterio, cui tunc Petrus abbas præerat, pro anima patris sui Bernardi, avi Berengarii, & Petri-Berengarii avunculi seu patru sui, & pro filio suo Almarico, quem eidem abbatiæ offerebat, ut illic monachus fieret. quæ donatio facta legitur anno ab incarnatione Domini M C III. & quidem III. kal. Maii feria quinta, regnante Philippo Francorum rege. ubi legendum feria quarta, quæ illo anno in tertium kalendas Maii incidebat. Subscribunt cum Aimerico vicecomite, Maralda

ANN. CHR.
1003.

ejus conjuge ac filiis, Bertrandus archiepiscopus Narbonensis, Bernardus vicecomes de Minerba & Petrus ejus filius, aliique. Eadem Maralda multo post, id est anno M CXXI. ipsimet Petro donat ecclesiam de Cauna, quam cave confundas cum monasterio Caunenfi. Iste Petrus abbas, eo nomine secundus, Frotario successerat anno M CXCIII. Raymundum fortitus successorem, haud scio an proximum.

LXIX.
Petrus archiepiscopus Aquensis.

Sub id tempus Petrus monachus sancti Victoris, Josfredi Massiliæ vicecomitis ex Rixende filius, Aicardi Arelatensis pontificis frater, ad Aquensem archiepiscopatum sublimatur, anno sequenti a Paschali summo pontifice pallio donatus, qui eodem anno donationes, sancto Victori in Aquensi pago factas, Richardo abbati confirmavit. Is Aquensem ecclesiam rexit ad annum M C XVII, quo Fulco ei successit, qui Guignonem Forcalcarientem comitem ob abstractum Montis-majoris cœnobio castrum Pertusum excommunicavit, & ad restitutionem compulsi.

Saviniacensium controversia.

Tunc etiam gravis controversia inter Pontium Saviniacensem abbatem & ecclesiam Lugdunensem hac occasione exorta est. Olim Saviniacenses parochianum quemdam habuere, Iterium de Bulliaco appellatum, qui cœmeterium quoddam eis injuste abstulerat, sed facti pœnitens demum restituerat. Post hæc Stephanus de Varennis, ejus gener, non modo cœmeterium illud denuo invasit, sed etiam munitionem haud longe a monasterio exstruxit, & ex ea ejus colonos vexare cœpit, immo & sex monachos in vicina cella degentes expulsi. Cum longius procederet rixa, Hugo Lugdunensis archiepiscopus se mediatorem interposuit, ac munitionem Pontio abbati reddendam censuit. Archiepiscopi judicio acquiescere visus est Stephanus, sed fraudulentè. nam in ipsa munitione cum armatis hominibus perstabat, & monasterii homines minis & injuriis affectos ad pugnam provocare non cessabat. Cum res ita haberet, abbas amicorum consilio vim vi repellere statuit, ac demum munitionem evertit. Ea re commotus archiepiscopus, abbatem & monachos excommunicavit, & earum ecclesiis interdicto suppositis, obsides insuper ab eis accepit, dum scilicet munitionem instaurasset. Querelis hac de re ad Paschalem delatis, pontifex, suppresso archiepiscopi nomine, Lugdunensis capituli canonicos increpavit, castelli destructionem probavit, obsides monachis restitui jussit, & sententiam Matiscensis episcopi ad concordiam faciendam latam tenere præcepit, ut videre licet in ipsius Paschalis decreto, quod in Appendice referemus. Incertum quo anno decesserit Pontius abbas, qui gesta superiorum abbatum describi curavit, ut in Appendice videre licet. Ejus obitus notatur vi. idus Maii. Milo abbas ei successisse videtur.

LXX.
Lirinensis clades.

Ad hoc tempus revocanda est clades Lirinensis inflicta monasterio a barbaris pyratibus, haud dubie Sarracenis, qui monasterium penitus everterunt, plurimosque monachorum gladio percusserunt. Ejus rei testem habemus unum Hildebertum in epistola xxiv. ad Hugonem Cluniacensem abbatem, cujus precibus acceptum refert, quod in reditu ex urbe Roma dispositas sibi insidias, & illorum barbarorum manus effugisset. *Iti, inquit, catholica religionis expertes & hostes, in insulam beati Honorati sacratissimo die pentecostes in multis navibus delati sunt. Ibi, ad fundamenta monasterii penitus everso, plurimi monachorum gladio percussi ceciderunt: reliquis, & latibulis, & turre proxima consultum. Eadem die de præfata insula felix me ventus expulerat; & ita ex ipsis pene leonum faucibus avulsus, auspiciato cursu Magalonam navigavi. Hac ideo, sanctissime pater, exposui, ne quis ignoret, quantis oratione vestra periculis ereptum me confitear. Habeo igitur atque ago vestra gratias religioni, cujus sinum, quasi reus aram, jam dudum complexus essem, si consultus papa pontificis onus amoliri permisisset.*

Hildebertus cupit esse Cluniaci monachus.

Ex his intelligitur, Hildebertum pontificatum abdicare voluisse, & Cluniacum secedere: sed papam hac de re consultum non permisisse. tum subdit: *ille dum me remisit ad laborem, invidit gloriam: non illi imputet Dominus. Interim in umbra alarum tuarum sperabo, donec educar de lacu miserie & de luto facis, atque dicam; Ecce venio ut faciam voluntatem tuam, Deus meus.* quibus verbis innuit, idem nihilo minus propositum animo suo hæsisse. In fine epistolam ita concludit: *De cetero redundantis opera est, super Andecavensē episcopo, tironē scilicet beati Benedicti, vos rogare, cujus affectus & singularis est in universis, & universus in singulis.* Id intelligendum de Gaufrido de Meduana, qui, dimisso episcopatu, anno superiori Cluniaci monachus factus est. Notandum est tironis vocabulum, quod argumento est Gaufridum tunc tironem seu novitium fuisse, cum hæc epistola scripta est. Ejus epitaphium

ANN. CHR.
1103.
a Goffrid.
lib. 3. ep. 11.

composuit Marbodus episcopus Redonensis. Electus in ejus locum Rainaldus de Martiniaco, cujus electionem alii probarunt, alii improbarunt. Ex his unus fuit Goffridus^a Vindocinensis abbas, hac maxime ratione, quod Stephano decano, aliisque invitis, arreptus fuisset a vulgo. quod perniciose seditioni deputat Goffridus; atque Hildebertum virum religiosum, qui post metropolitanum in provincia primus est episcopus, ab ejus consecratione recessisse. Ex altera parte stetit Marbodus Redonensis episcopus; & agitata Romæ hac causa, Rainaldi tandem obtinuit electio.

Quod attinet ad Lerinensem illam cladem, nulla ejus mentio apud Vincentium Baralem, nisi forte id intelligatur de illa everfione, quæ Aldeberto^b abbate, ejus nominis primo, facta dicitur, quam Baralis negat. Quamquam huc referri possunt Honorii II. c litteræ ad omnes fideles, quos hortatur pontifex ad suppetias Lerinensibus ferendas ad construendam contra Sarracenorum impetum munitionem, exponens labores persecutionis, damna & pericula, *quæ religiosi fratres Lerinensis monasterii sancti Honorati longo tempore^d Sarracenorum tyrannide passi sunt.* Tunc Lerino præerat Pontius abbas, cognomento Fortis, successor Aldeberti, ejus nominis secundi, cujus obitum anno superiori retulimus.

b Chron. Lerin. parte 2. p. 152.
c ibid. p. 159.

d supra n. 27.

Dum Viridunensi sancti Mauri parthenoni præfesset Girberga abbatissa, nobilis quadam femina ejus propinqua, Richildis nomine, apud Arelatem nupta erat. Hæc orbata viro, natalis soli & amicorum studio patriam repetiit, in primis Girbergæ abbatissæ amore, cujus in monasterio non paucis diebus habitavit. Interim secundis nuptiis animum adjecit: sed cum multam illi basilicæ reverentiam, tum propter suffragia sanctorum, quorum corpora ibidem requiescunt, tum propter inhabitantium religionem haberet, placuit ipsi, ut de se ipsa potius, quam de rebus ceteris & alienis *victimam Deo & sancto Mauro solveret.* Ad altare igitur sancti Mauri, pridie quam secundo nubere disposuerat, accessit, seque ipsam, & liberos ex se nascituros Deo & sancto Mauro vovit, ea lege, ut unaquaque proles annum censum ad altare sancti Mauri offerret, mas quidem denarios duos, femina tres obolos. Ita pia illa matrona statuit edito hac de re instrumento anno M C III. *presidente Viridunensi cathedra venerabili Theoderico episcopo, presente præfata abbatissa Gyrb. & Petro ejusdem ecclesie advocato, & Milone, cui nubere debebat.* Verum non cohærent hæc chronologica notæ. nam prædicto anno ecclesiæ Viridunensi præsidebat Richerus, successor Theoderici, qui anno M xc. decesserat, idemque quasdam ecclesias dederat Alix abbatissæ, quæ forte Girbergam præcesserat. In his postremis litteris, quæ sunt absque chronicis notis, Theodericus *sancti Johannis monasterium vocat, ab Heymone episcopo divæ memoriæ prædecessore suo inceptum & exaltatum, ubi corpus sancti Mauri confessoris permultis adornatum quiescit miraculis.* Girbergæ abbatissæ successit Ida, cujus tempore, id est anno M C xxv. Henricus episcopus ratum habuit commissum, factum inter Manassem abbatem sancti Pauli & conventum sancti Mauri de cursu Scantiæ rivuli, qui ad utrumque locum influit.

LXXI.
S. Mauri Viridunensis abbatissa.

Mediolani in basilica Ambrosiana post Heribertum abbatem locum rexit Johannes, qui hoc anno privilegium a Paschali^c obtinuit, quo propter amorem sancti Ambrosii & sanctorum Gervasii & Protasii, quorum honori dicatus est locus, Johanni abbati confirmat usum dalmaticæ, sandaliorum & chirothecarum, atque facultatem ferendi tintinnabulum capellæ; necnon dominium totius ecclesiæ post archiepiscopum, multaque alia, quæ in pontificiis litteris recensentur, quarum chronica notæ non bene simul conveniunt. In his litteris confirmat *ecclesiam sancti Augustini cum parochia sibi pertinente.* quam Puricellus haud aliam esse putat ab ea, in qua sanctum Augustinum a beato Ambrosio baptizatum fuisse tradunt, eo scilicet in loco, ubi in hanc usque diem visitur sacellum sancto Augustino inscriptum, quod quinquaginta circiter passibus distat a basilica Ambrosiana. Non multo post Johanni abbati successit Guillelmus, qui ob intestina Grossolani & Jordani, qui de archiepiscopatu contendebant, discordia & bella locum deseruit, & ad Taurinensē S. Solutoris^f monasterium se recepit, eidemque præfuit, alterum Johannem in Ambrosiano fortitus successorem.

LXXII.
c Ambrosianæ basilicæ abbat. c Puricell. p. 509.

f ibid p. 546.

Hoc item anno Mathildis comitissa illustra duo suæ pietatis documenta dedit pro monachis Vallumbrosanis, quorum florentem religionem laudat, illosque auctoritate sua munit contra vexatores, ac beneficis auget. In primis dignum esse ait

Vallumbrosæ comitissa Mathildis comitissa.

ANN. CHR. 1103. a Ital. sac. 20. 3. p. 307. Cr. segg. a circa universas Dei ecclesias summæ venerationis studium ab omnibus exhiberi; sed tanto singularius erga eas, in quibus religiosæ virorum personæ conversantur, quanto credimus eorum orationibus patrocinia posse nobis singularia suffragari. Cum itaque suæ ditionis lustrando provincias comperisset, venerabiles congregationes monasterii Vallumbrosæ a quibusdam subditis suis vexari & proculcari, & sanctissima loca, quæ præ ceteris religione fulgebant, & laudabilem sanctitatis famam redolebant, ab iniquis hominibus nimium atteri; id deinceps ne fiat, districtè prohibet. Actum in palatio Florentino XIII. kal. Decembris. Subscribunt Petrus Pistoriensis episcopus, Guido comes, ejusque filius cognominis Guerra vocatus, Paganus Romanæ ecclesiæ cardinalis, & alii. Ad hæc omnes illius congregationis possessiones confirmat, maxime eorum, qui in sancto loco illo, a quo sancta illa congregatio nomen accepit, conversantur, eorumque qui in posterum eo conventuri essent, ad retinendam monasticam religionem & bonam consuetudinem sanctæ memoriæ domini Johannis abbatis majoris, qui universæ sanctæ congregationis istius bonus inceptor & ordinator fuit; ut secundum dispensationem & ordinationem domini Bernardi & sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, qui universæ sanctæ congregationi modo, inquit, præesse videtur, & Theoderici præpositi, qui ab eodem Bernardo abbate, & ab universa Vallumbrosana congregatione in regimine totius congregationis ordinatus est. Actum in monasterio sancti Salvatoris Aretino. His litteris appositum est signum Guidonis comitis, qui scribere nesciebat.

LXXIII. Gebehardus Constantiæ episcopus pulsus. * Petershan-sen. Hoc ipso anno Gebehardus Constantiæ ad Rhenum episcopus e nostris sede sua expellitur, intruso in ejus locum a schismaticis Arnolfo, seu Arnaldo, sancti Galli monacho, fratre Heinrici comitis de Sancto-Monte, agente Uodalrico seu Udalrico abbate sancti Galli, qui Heinrici imperatoris partes, ut alias diximus, sectabatur. Tunc suburbani sancti Petri* abbas erat Theodericus, in Gebehardum optime affectus, qui multas ab Heinrico comite intrusi fratre injurias passus est, quod legitimo pastori constanter adhereret. Sed tandem restitutus in sedem ab Heinrico V. Gebehardus, illatas Theoderico, ejusque monasterio injurias compensavit. Superstes fuit ad annos septem optimus præsul, legati dignitate ab Urbano honoratus, mortuus anno MCX. cum illi ecclesiæ annis viginti-septem per multas tribulationes præfuisset, ut in chronico Constantiensi legitur. Udalricus ejus successor, quod episcopalis honoris insignia ab Heinrico V. accepisset, consecrationem obtinere non potuit a Paschali papa, ad quem Theodericus abbas non semel ejus rei causa missus est. Curavit nihilo minus, ut Conradus ejusdem sedis episcopus, prædicti sancti Petri monasterii auctor, in sanctorum numerum referretur, & Brigantinum monasterium, quod Ruodolfus comes ejus consanguineus fundaverat, consecravit. Udalricus alter, prioris successor, abdicata dignitate, monachus in sancti Blasii monasterio factus est.

LXXIV. Erchemboldo abbati & aliis indulta privilegia. b lib. 65. n. 23. c ibid. In superioribus actum de origine Schirensis monasterii, quod ob varias sedes varia nomina fortitum est. Secunda ejus sedes fuit apud Vispacum, quo nomine Paschalis papa Erchemboldo abbati venerabili monasterii sancti Martini, quod in loco Vispaco situm est, apostolicæ tutelæ privilegium indulgit cum libera eligendi abbatis facultate. Datum Beneventi XI. kal. Decembris hoc anno, indictione XI. Idem pontifex anno sequenti consimile aliud privilegium concedit eidem Erchemboldo Visinbovensi abbati, quæ altera sedes est monasterii, ut alias observatum. Supervixit ad annum MCXI. Erchemboldus seu Erchemboldus abbas, post annos quatuordecim præfecturæ: cui successit Bruno, vir nobilissimus, filius scilicet materteræ Heinrici imperatoris, quem Brunonem vetus chronographus Schirensis a beato Wilhelmo abbate adhuc superstitè missum perperam dicit. Is in secunda monasterii sede mox dicta per octo annos sedisse numeratur, sub quo tertia demum mutatio in Schiram facta est, ubi totidem annos perstitit.

ANN. CHR. 1104. LXXV. Trecense concilium. Am veniendum est ad annum millesimum centesimum quartum, quo Richardus Albanensis episcopus a Paschali in Galliam missus est ad impertiendam Philippo regi absolutionem, quam postulabat. Primum omnium concilium habuit legatus apud Trecas, cujus mentionem facit Ivo episcopus in epistola ad ipsum Richardum, aliique: sed quo præcisè tempore hoc concilium celebratum sit, docet nos diploma Hugonis Campaniæ comitis pro Molisimense cænobio, cui donationem S. Walburgis ecclesiæ,

ANN. CHR. 1104. ecclesiæ, anno superiori factam, in eodem concilio confirmavit. Episcoporum quoque, qui eidem concilio interfuerunt, pleraque nomina uti & abbatum discimus ex eodem diplomate, cujus hæc verba. Acta sunt hæc apud Trecas v. nonas Aprilis, anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo quarto, indictione XII. Epacta XXII. concurrente v. in sede Romana vicem apostolicam gerente domno papa Paschali, Richardo Albanensi episcopo, apostolica sedis legato, de negotiis ecclesiasticis in generali concilio Trecis tractante, Philippo episcopo eidem ecclesiæ presidente, Francorum regnum Philippo & filio ejus Ludovico regente, Hugone comite filio Theobaudi Campaniæ comitatum Dei gratia retinente: cujus largitione præscriptarum rerum donatio concessa, auctoritate corroborata, petitione in ecclesia Trecensi coram omni synodo recitata, a præfato Richardo cardinali approbata, & a considentibus archiepiscopis, episcopis, abbatibus collaudata, immo tam clericorum, quam laicorum judicio est generaliter confirmata: de quibus aliquos nominamus, & ad corroborationem hujus cartule hic inscribendos judicavimus. Daimbertus archiepiscopus Senonensis, Rodulfus Turonensis; Ivo episcopus Carnotensis, Humbandus Autissiodorensis, Herveus Nivernensis, Marbodius Redonensis, Robertus Lingonensis, Norgaudus Eduensis, Hugo Catalaunensis, Philippus Trecensis, & clerici ejus... Abbates hi interfuerunt, domnus Robertus primus Molisimensis cænobii abbas, Hilgoldus Majoris-monasterii abbas, Lambertus Pultariensis, Rodolfus S. Petri Insula-Germanica, Otto Adremarenensis. Laicorum nomina hic prætereo, quæ in Appendice videre licet, ubi hoc diploma integrum referemus.

Post concilium Hugo comes Molisimum profectus est cum Guillelmo comite Nivernensi, ibidemque sollempni pompa exceptus a Rotberto, cui alteram partem villæ Ruminiaci, cujus unam prius jam dederat, liberaliter contulit. quæ omnia anno MCVIII. rata habuit, cum Jerosolymam profecturus esset. Eandem Rumiliaci donationem Adela Blefensis comitissa, Stephani comitis conjux, Rotberto abbati apud Sparnacum, & postmodum cum filiis suis, Guillelmo, Theobaldo & Stephano, apud Columbarium confirmavit.

Inter ea vacabat Ambianensis sedes, post Gervini scilicet episcopi abdicationem, qui rebus adversis vexatus, dimissa dignitate ad Majus-monasterium secesserat, muneris haud bene gesti poenitentiam acturus. Post ejus discessum, præmissis jejuniis ac precibus, de eligendo successore actum est. Tandem electus Godefridus Novigenti in pago Laudunensi abbas, cujus sanctitatis fama illas oras penetraverat. Probata ejus electio a Philippo rege, cui jam dudum Godefridus pro sua sanctitate acceptissimus erat. His muniti suffragiis Ambianorum legati ad Trecense pergunt concilium, cui Godefridus ipse aderat, eumque a clero & populo electum, rege quoque assentiente, testantur. Placuit omnibus hæc electio, præterquam ipsi Godefrido, qui fugam meditabatur. Verum interceptus a Richardo cardinale & episcopis in medium adducitur, & ab omnibus Ambianorum episcopus acclamatur. Hæc Nicolaus monachus in ejus vita. Rem paullo aliter refert Guibertus Novigenti post eum abbas, in ejus causa nonnihil suspectus. Ait quippe Godefridum, cum sedes Ambianensis biennio vacasset, ut erat in rebus gerendis versutissimus, procuratorem factum fuisse cujusdam illius urbis archidiaconi, cujus electioni quidam e clero & populo suffragabantur: sed cum alteri id peteret, ipsum expetiturum fuisse; & cum ab omnibus, etiam ab iis, qui ipsi præerant, pontificibus, veluti totius religionis speculum, spectaretur, repente ad id, quod utrum affectabat, an verebatur, novit Deus, emeruisse. Verum hæc Guiberti suspicio nonnihil maligni redolet, uti & quod addit ad insinuandam lectoribus suspicionem affectati a Godefrido episcopatus, sumto inde argumento, quod ejus initia solita plena laudis fuerint; cui extrema nequaquam responderint. cujus rei contrarium ex Godefridi factis, etiam postremis facile evincitur.

Post hæc Trecis Novigentum revertit Godefridus, tempus consecrationis suæ, & reditum Manassæ archiepiscopi, qui & ipse Trecensi concilio interfuerat, ipsumque consecraturus erat, prætolaturus. Absert a Novigento vix duobus miliaribus vicus, Guniacus* vocabulo, ubi residebat pia matrona, Emma nomine, castissimam vitam & piis operibus exercitam ducens, quæ Godefridi consiliis regi consueverat. Hæc futuram ejus absentiam ferre impatiens, Deum precata est, ut se ante ejus discessum e vita eriperet, quo a viro Dei sepulturæ mandaretur. Factum est ut petierat. Annal. Bened. Tom. V. N nn

ANN. CHR. 1104.

LXXVI. Godefridus abbas electus episcopus Ambianensis.

a Guibert. lib. 1. de vita sua c. 2.

LXXVII. Novigentum redit.

* Gung.

ANN. CHR.
1104.

Mox e febre decumbit, morbo invalescente a Godefrido ungitur, *sacramenta dominica* ex ejus percipit manu; tum moritur, & in ipso monasterio ab eodem honorifice humatur.

Consecratur
episcopus.

Interim Remos reversus est Manasses archiepiscopus, moxque a proceribus Ambianorum Godefridus illuc perducitur. Magnus eo totius regionis episcoporum fit concursus, in quibus erant Lambertus Atrebatensis & Johannes Morinensis antistites, pietate & eruditione insignes, Godefrido in primis addicti. Dum ille consecraretur, atque de more capiti ejus imponeretur evangeliorum codex, eo explicato statim occurrit ex Luca hic versus: *Elisabeth impletum est tempus pariendi, & peperit filium.* quod ab omnibus non casu, sed caelesti quodam indicio factum creditum est. Ut enim Johannes-Baptista, sic Godefridus matrem habuit Elisabetham, decem annis sterilem & senescentem, & ut ille, viam Domino paravit. Peracta consecratione novus praesul Ambianos proficiscitur: adventanti urbs tota obviam ruit. Ubi ad beati Acheoli martyris aedem extramuranam pervenit, e jumento desiliit, & per asperam viam, stipantibus hinc inde Lamberto & Johanne mox dictis episcopis, ad beati Firmini martyris ecclesiam nudis pedibus processit: ubi concionem habuit, cui qui praesentes adfuerunt testati sunt, numquam se a quoquam tam divina, tam sublimia audivisse. Et re quidem vera Godefridus eximia facundiae erat, ipso Guiberto testante, ejus tempore homines Novigento laetius sua impendisse, quam filii eorum ipsi Guiberto bona verba impenderent. Idem asserit, Godefridum in prima illa concione protestatum fuisse, se ardua semper sectaturum. Certe, ut scribit Nicolaus, plus factis quam dictis suos instituere studebat, ita ut etiam tacente lingua, moribus & exemplis eos erudiret. Eadem illi, quae ante, modestia; non cultior aut pretiosior habitus. Monastico cucullo indutus, pallio non valde ambitioso opertus erat. Ad mensam quotidie tredecim pauperes admittebat, cum pedes eorum prius lavisset. Denique orphanorum & miserorum maxima illi cura erat. Ad missae sacrificium, quod quotidie celebrabat, vultum angelicum cum summa gravitate praeferebat, quam angelica itidem puritas comitabatur. Primo suae ordinationis anno ecclesiam sanctorum Viti & Modesti de Ligniaco contulit monachis sancti Martini a Campis, ad supplenda eorum necessaria. *Actum in ecclesia Ambianensi anno M C IV. dominica incarnationis, indictione XII. rege Francorum Philippo, duce exercitus filio suo Ludovico, consule Ambianensi Engelranno, episcopatus Godefridi anno primo.*

a ibid

LXXVIII.
Guibertus fit
abbas Novigenti.

b ibid. c. 3.

Godefrido itaque ad Ambianensem ecclesiam translato, in abbatis locum electus est Guibertus, ejus loci monachis antea, nisi forte ex fama, prorsus incognitus. quod nullo suo ambitu, immo se minime concio, nulla propinquorum suorum sollicitatione factum ipse asserit. Ipso die quo illic susceptus est, quidam ex eis monachus, eventum curiosus conjector, cum obviam novo abbati procederetur, textum evangelii de industria super altare eo consilio posuit, ut quod in capitulum oculos primum defigeret Guibertus, pro ejus praefecturae auspicio esset. Erat autem liber, inquit, manu scriptus, non paginis, sed columnis. Aperto itaque libro, in columnae tertiae medium ille conjecit oculos, ubi locus sic habebat: *Lucerna corporis tui est oculus.* quod conjector ille postmodum Guiberto retulit, & rem ad mentem suam bene successisse dixit. Guibertus vero Deum contestatur, se, quamvis peccatis sordidum, tamen inter adversa, quae a suis passus est, semper bonam erga eos voluntatem habuisse, & de eorum profectu & salute perquam sollicitum fuisse. Tempus porro quo susceptus est ipse indicat: *Erat autem dominicum praesto natale, cum Isaias legitur, scilicet, Apprehendet vir fratrem suum, domesticum patris sui &c.* quod in vigiliis nocturnis feria quinta dominicae primae Adventus legitur. qua occasione Guibertus sermonem de hoc capitulo ad fratres habuit. Quo animo ad abbatialem dignitatem accesserit, ipse multis ad Deum fuis sermonibus exponit in haec aliaque verba. *Tu scis, cordium renunquae praecognitor, quia tale quid nullatenus affectabam: respui tamen aut reprobare fuisse nolebam; teque praecordialiter exorabam, ut sic immunis a capto fierem, quatinus & verendum, & quod immodice extimescebam onus non subirem; nec, utpote fragilis, ex mei refutatione descirem. Non te latuit, Deus meus, quam egre tulerit mater mea delationem quae videbatur honoris, sibi autem intolerandi mororis: nec mihi quippiam tale contigisse volebat, in quo periculum aetatis adhuc nescia metuebat: praesertim cum ignarus rerum forensium penitus essem, nimirum quas solis litteris*

c id. lib. 1.
c. 18.

quondam intentus nullatenus addiscere curavisssem. Addit matrem bona & mala sibi eventura, quae tum, cum haec scriberet, experiebatur, praedixisse.

Prædicto Trecenti concilio interfuit Arnaldus abbas sancti Petri apud Senonas, qui monasterii sui privilegii confirmationem a patribus obtinuit, & Gausbertum decanum cellae Mauriacensis, Casae-Dei monachum, praecipis suis inobedientem & rebellem deponi fecit, & Petrum de Sancto-Balderio e suis in ejus locum substituit. Haec ex Clarii monachi chronico, in quo praedictum concilium recte v. kal. Aprilis habitum dicitur, uti superius notatum est: sed in anno erratum. Neque enim anno M C V. ut ibi legitur, sed anno praecedente celebratum est. Similis error in eodem chronico, ubi Arnaldus abbas anno M C IV. Romam petiisse dicitur, & privilegium de omnibus monasterii sui rebus impetrasse iv. idus Novembris a Paschali papa, ibique invenisse Richardum (legendum Anselmum) archiepiscopum Cantuariensem, quem anno M C III. Romae exstitisse; & sequenti anno Lugdunum reversum fuisse ex dictis constat. In reditu et concilio Arnaldus abbas a *Robertinis*, ut vocabant, militibus, instinctu Petri-Armari militis, qui iniquas cellae Mauriacensis consuetudines imponebat, comprehensus, retrususque in carcerem in castro pagi Lemovicini Venraduro, demum a Petro Claromontensi episcopo liberatus est.

Gualtero abbati Ferrariensi suffectus est Otgerius hoc anno, quo ei Paschalis papa apostolicae tutelae privilegium indulgit, datum Laterani III. idus Novembris, indictione XII. pontificatus anno v. In hoc diplomate monasterium Ferrariense a quodam sanctae memoriae duce Wandelberto antiquitus conditum & dotatum fuisse dicitur. Inter alias vero ejus possessiones fit mentio de cella S. Judoci, quae ad Ferrarienses etiam tunc pertinuisse dicitur: de qua nulla deinceps mentio in Ferrariensibus monumentis. Otgerio abbati successerat Henricus anno M C XXVII. seu potius M C XXXII. quo Ludovicus Crassus Ferrariensibus apud Loricum confirmat omnes immunitates, quas Philippus ejus pater eis concesserat. Eidem Henrico abbati Henricus Senonum archiepiscopus confert ecclesiam de Braulis anno M C XXXIII. pontificatus anno decimo, cujus in litteris mentio fit sanctimonialium de Roseto, de quarum origine in praefens agendum est.

In ipso pago Wastinensi, ubi situm est Ferrariense monasterium, exstat vicus de Roseto, duabus fere a Curtiniaco leucis, ubi saeculo duodecimo ineunte puellare monasterium conditum est. Ejus auctor fuit Elisabetha, a loco Rosa cognominata, primum sanctimonialis in Calensi monasterio agri Parisiensis, Rodulphi comitis, ut creditur, Crispiacensis & Adelae Barri ad Albam comitissae filia, adeoque beati Simonis Crispiacensis soror. Sane Radulfus Crispiaci comes duas habuit filias, unam Adela nomine, Theobaldo Campaniae comiti primum, dein Heriberto IV. Viromandensi comiti nuptam: alteram, cujus nomen reticent historici, quam non aliam ab Elisabetha nostra esse verisimile est. Id argumento esse potest, quod Radulfus Viromandensis comes, Strenuus dictus, Franciae Senescalcus sub Ludovico VI. filius Hugonis Magni Viromandensis comitis ex Adela Heriberti IV. filia, regiae protectionis litteras a Ludovico VI. postulavit pro Calensi monasterio, cui forte in Elisabethae propinqua suae gratiam benevolus erat. Haec porro Elisabetha, facultate a Calensi abbatis aegre obtenta, majoris solitudinis, arctiorisque vitae studio e monasterio egressa cum duabus sanctimonialibus primo Milidunum, dein Castrum-Nantonis petiit, & in proximo loco, Roseto nomine, deserto & inculto sedem cum illis fixit, & humiliter construxit casas. Sed cum locus iste ob paludes valde incommodus esset, vixque illis necessaria suppeterent; duae illae Elisabethae sociae animo deficientes, ad pristinum monasterium reverti constituunt. Sola ergo cum esset Elisabetha, in cavam quercum se abdidit, pomis silvestribus crudisque radicibus vitam utcumque sustentans, ludibria subinde a rusticis pastoribus perpeffa, quibus nequaquam a proposito deterreri potuit. Auxit sanctitatis famam tanta constantia, cujus rumore animatae duae sanctimoniales Calenses, Constantia & Acvis, quae ejus soror dicitur, eam conveniunt, seque eidem sociam adjungunt. Tum vero earum religione animati accolae, ludibria & jocos in venerationem convertunt, monasterio condendo opem conferunt: ubi plurimae virgines Elisabethae disciplinae se subjecere, & magna vitae disciplinae ibidem florere. Denique virgo sancta, plurimis miraculis editis, ad caelum migravit idibus Decembris sub annum M C XXX. cujus cor-

ANN. CHR.
1104.LXXIX.
S. Petri-Vivi
privilegium
asseritum.a supra
m. 75.Ferrarienses
abbates.
b lib. 63.
m. 66.

* Lory.

LXXX.
Elisabeth con-
ditrix parthe-
nonis de Ro-
seto.
* Rosoj.
* Courtenay

ANN. CHR.
1104.

pus post aliquot annos integrum repertum est. Aliquanto post ejus obitum Petrus de Curtiniaco, Philippi-Augusti Francorum regis patruus, pro remedio animæ suæ Deo & ecclesiæ beatæ Mariæ de Roseto villas Hervavillæ, Marefvillæ, aliaque contulit, laudantibus Elisabeta ejus conjuge, & Petro Nivernenfi comite eorum filio, qui ecclesiam de Roseto, Adam abbatissam, & Adam priorissam, totumque conventum de hac elemosyna investierunt, ut fusius legitur in ipsius Petri litteris in historia Wastinenfi^a relatis cum charta Petri comitis ejus filii, qui parentum donationem anno M C C III. ratam habuit. Ibidem etiam Lucii III. & Martini IV. bullæ referuntur pro monasterio de Roseto: quod Anglorum bello penitus eversum est, sanctimonialia vero translata ad prædium suum Villæ-cassonis*, ibidem monasterium condidit, ubi hætenus consistunt: quo in loco sancta Elisabeta annuo festo colitur. Eadem in necrologio Paraclitensi memoratur his verbis: *Idibus Decembris Elizabeth Rosetis cœnobii fundatrix.* quod forte argumento est, eam pervenisse saltem ad annum M CXXIX. quo Paraclitense monasterium a sanctimonialibus Argentoilensibus inhabitari cœpit.

Fontis-humidi monasterii initia.

* Fontemoui.
b Foug.
* Noyers.

Hoc anno construi cœpit Fontis-humidi* monasterium, quod Regniacensi abbatiæ Ordinis Cisterciensis originem dedit. Positus est iste locus in diœcesi Æduensi circa fines diœcesis Autisiodorensis juxta opidulum, quod Juga^b vocatur. Illic duo presbyteri eremitæ, Girardus & Warinus, monasterium construere statuerunt, quibus fundum suppeditarunt Ansericus miles de Avalone, & Wido de Nuceriis* in prædio, quod tunc sancti Petri dicebatur, postea Fons-humidus, corrupte *Fontis-mus* appellatus. quæ donatio confirmata est a domno Odone de Avalone & Milone de Nuceriis, a quibus milites illi prædictum locum in feodum tenebant. Eamdem donationem Hugo dux Burgundiæ, cum Avalonem venisset, anno sequenti confirmavit, præsentibus Rotberto Lingonensi, & Henrico Æduensi episcopis. Illic itaque prædicti eremitæ, ab hominum consortio remoti, terram excolere cœperunt, ut labore manuum suarum sibi victum compararent. Aucto monachorum numero præpositus est eis prædictus Girardus, abbas ejus loci primus, cujus tempore Petrus de Monte-regali, Æduensis canonicus, monasticum inibi habitum anno M C XV. induit, in cujus gratiam ejus propinqui multa eidem loca beneficia contulere. Triennio post Landricus de Prajaco cum conjuge Elisabeta, accepto in manus fragmento marmorei lapidis, quod forte ibi inventum est, venit ad altare, & simul cum illo fragmento donum prædii sui Ulduni super altare posuit, quod Stephanus Æduensis præsul ratum habuit, cum illic sacros ordines sabbato hebdomadæ pentecostes celebraret. Quin etiam Humbaldus Autisiodorensis præsul cœnobium beneficium suis, quantum potuit, sublimavisse traditur. Post annos duodecim monasterium istud translatum est Regniacum* diœcesis Autisiodorensis, ut suo loco dicturi sumus.

* Regny.

LXXXI.
Casali-benedicti privilegium datum & alia.c lib. 69.
n. 107.

Interim crescebat monachorum numero & censu Casalis-benedicti cœnobium Andrea primo ejus abbate, cui hoc anno Paschalis papa privilegium indulgit, *Dilecto filio Andrea abbati monasterii S. Petri* inscriptum, statuens, *ut in ipso monasterio disciplina regularis conservetur, quam juxta Vallumbrosanorum fratrum consuetudinem ab ipsis illic initiis* idem Andreas instituerat, quod iisdem verbis Urbanus II^c. statuerat. *Datum Laterani v. kal. Decembris per manum Equitii agentis vices cancellarii, indictione XII. anno dominice incarnationis M C III.* pontificatus autem domni Paschalis II. anno v. Eodem anno Leodegarius Biturigum archiepiscopus dedit per manum Andreae abbatis monachis ejusdem loci ecclesiam de Polinis cum suis adjunctis. Biennio post Gaufridus Isoldunensis castri dominus, annuente Adelisia uxore, eisdem donavit pro anima parentum suorum Odonis & Beatricis mediam partem salis, quem in castro Suldunensi percipiebat. Anno sequenti Radulfus dominus castri Dolensis & alii viri nobiles qui ad festivitatem sancti Petri in Vinculis occurrerant, nonnulla Andreae abbati fratribusque ejus contulerunt in silva Boscontale. *Quæ donatio facta est anno M CV. indictione XIII. in clastro Casalis-sancti-Petri kalend. Augusti, cum convenissent cum archiepiscopo Leodegario maxima turba hominum ad festum beati Petri apostoli.* In alia charta *Aldeburgis fieri volens monacha* tribuit Andreae abbati & ejus fratribus, quantum ad se attinebat, capellam sancti Leodegarii cum medietate terræ arabilis totius mansi, quod ibi habebat &c. Alias minutiores donationes, eidem monasterio Andrea abbate factas, prætereo.

ANN. CHR.
1104.
Duellum pro Nobiliaco.

Hoc ipso anno, quo Willelmus Aquitanie dux Jerosolymis rediit, cum eo itidem illinc reversus Willelmus quidam, Theotbaudi grammatici filius, duci acceptissimus, qui ab eo Pictaviensis præpositus factus est. Hoc ille inflatus honore, Nobiliacensibus monachis non modicam intulit injuriam, moletrinas duas eis auferendo apud Cassannas. qua injuria tacti Nobiliacenses, rati id sibi ob peccata evenisse, Deum poenitentia flectere constituunt. Tum delatæ querelæ ad Hugonem de Liziniaco, monasterii defensore, qui itidem ipso anno Jerosolymis redierat. Hugonis & Nobiliacensium querelis pulsatus dux, ægre demum acquiescens ad causam dirimendam duellum indixit. Conditionem, licet repugnanter, admisere Nobiliacenses. Conductus ex utraque parte pugil: locus duelli assignatus in Pictavensi insula, in qua id genus duella fieri consueverant. Adfuere utrimque spectatores, scilicet filius comitis cum suo pædogogo, aliique in ipsa insula: extra insulam Gunbaudus abbas sancti Benedicti Quinciaci, Hugo de Liziniaco, & innumeri Pictavenses. Præmissa oratione, manus conferunt pugiles: sed tandem Nobiliacensibus victoria cessit. Actum anno ab incarnatione M C IV. idibus Junii, indictione XII. Id contigit Gaufrido seu Goffrido Nobiliaci abbate, cujus tempore Jordanus de Castro-Achar-di, annuente Amelia conjuge, filium suum Jobum ibidem cum aliis donis obtulit, ut sub monachi habitu pro parentum, propinquorumque suorum excessibus Deo ferviret. Gaufrido abbati successit Radulfus, de quo infra. Ejusmodi monomachie ab Ivone^a aliisque merito improbatæ.

a Ivo ep. 24.

Inter ea Pictavenses sancti Cypriani monachi, cum pro libertate per annos ferme quatuor cum Cluniacensibus decertassent, Bernardum abbatem, quem in Nortmanniam anno superiore migrasse diximus, cum litteris Petri episcopi sui compellunt ut redeat, & laboranti ecclesiæ suæ succurrat. Reversus ille sanctum Cyprianum, post aliquot dies, paucis secum assumtis ex eremo sociis, a fino vestus cum paupere amictu Romam petit, & ad Paschalis audientiam admittitur, cur se abbacia privasset sciscitatur. Pontifex vero, qui multa de ejus sanctitate & constantia in concilio Pictavensi per Johannem & Benedictum cardinales rescierat, ipsum benigne auscultavit, eique interdictum munus restituit. Inde vir Dei, percepta pontificis benedictione, Pictavos reversus est: ubi aliquamdiu in pace perstitit: sed tandem ejus loci monachorum, qui exactam ejus disciplinam ferre non poterant, occultis fraudibus, & Cluniacensium iteratis molitionibus exagitatus, denuo Romam adire cogitur.

LXXXII.
Benedictus abbas S. Cypriani Romam petiit.

Si non fallit charta monasterii Angeriensis, habita est hoc anno altera synodus apud Pictavos per Johannem & Benedictum Romanæ ecclesiæ cardinales, qua in synodo sententia Burdegalensis concilii^b de Marestasio lata pro Angeriensibus monachis contra Maxentianos, reclamante Garnerio sancti Maxentii abbate, denuo in judicium revocata dicitur. Ad hoc examen deputati cum Petro archidiacono Burdegalensi Ramnulfus Santonensis, Petrus Pictavensis, Ivo Carnotensis, Engelrannus seu Ingelrannus Laudunensis, & Hugo Sueffionensis episcopi: qui, auditis Maxentianorum rationibus, nihilo secius Burdegalensis concilii sententiam confirmarunt. Atque ut omnis occasio litis præcluderetur, quarundam possessionum, quas apud Gorvillam Marestasio vicinam habebant Maxentiani, permutatio facta est, in capitulo Angeriensis confirmata præsentibus Garnerio sancti Maxentii abbate, & Archimboldo ejus suppriori, Ramnullo Santonensi episcopo, Fulcherio abbate Talniacensi^c, Goffredo Baciacensi, Petro archidiacono, & Willelmo priore sancti Johannis Angeriensis, quod argumento est, Ausculsum ejus loci abbatem tunc defunctum fuisse. Actum anno incarnationis M C IV. indictione XII. non XI. ut in excerptis nostris lego. Ausculsi abbatis successor Henricus anno sequenti cum Willelmo comite pactum iniiit super quibusdam consuetudinibus, quas comes in Angeriensium obedientiis seu cellis exigebat. De Hugone Henrici successore alias.

Pictavense concilium.

b lib. 69.
n. 95.c P. lib. 67.
n. 106.
Angerienses abbates.

Dum Moisiacensium cœnobio præflet Asquelinus abbas, abbacia sancti Petri de Curte a Lesatenfium ditone ad Moisiacensium jus translata fuisse perhibetur. De origine utriusque monasterii, Lesatenfium scilicet ac sancti Petri de Curte in tomo tertio^d egimus. Exstat in bibliotheca Colbertina codex mendose scriptus, continens gesta summorum pontificum & imperatorum, & sub finem chronicon monasterii Moisiacensium, auctore Aymerico de Peyrato abbate Moisiacensi, in quo, ubi de Asquilino abbate, refertur epistola Odonis abbatis Lesatenfium ad Paschalem II. cui

LXXXIII.
S. Petri de Curte monasterium Moisiaco subjiçitur.
d lib. 44.
n. 13.

ANN. CHR.
1104.

significat, quo pacto sancti Petri-de-Curte abbatiola, ut vocatur, quæ *justitia exigente* Lesatensium regimini subiecta erat, in jus & ditionem Moisiacensium transierit. Nimirum, cum ejus loci monachi a recto morum tramite aberrantes ad viam reducere tentasset, sed incassum, obstitentibus scilicet Clusensibus, qui abbatiolam illam invaserant, eam *magistrali ecclesie* Moisiacensi subdere coactus est, ut per Moisiacenses reformaretur. Hanc epistolam, etsi impolite scriptam, hic exhibere visum est.

" Odo.

Universali patri domino Paschali papæ frater O. * Lesatensis abbas suus servus. Clareat majestati vestre, pater generalissime, quod Geraldus abbas Lesatensis prædecessor noster abbatiolam de Curte, quæ justitia exigente sub nostro degebat regimine, nisus est orthodoxe ordinare, quatenus spurcicia eliminaretur inde, ac calculus Deo debitus redderetur, & ad unguem perduceretur, nisi invasores Clusenses monachi sinistra manu obstitissent, atque fratribus loci illius apprehendere disciplinam prohibuissent. Et ut persensit conventus Lesatensis, valde condoluit, & superius inde conquerens, metuensque ne sibi, cui loci illius cura pastoralis commissa fuerat, fratrum perennis perditio a districto iudice exigereur, tandem tale invenit consilium, quod causam & curam illius abbatiola, sibi commendate, magistrali sue ecclesie Moisiacensi tribueret: ut, quod ipsa Lesatensis ecclesia sua impotentia implere minime valebat, Moisiacensis famosissima ecclesia suppleret. Tali merito consilio a fratribus nostris altioris consilii, veniunt in capitulum, ibique revelato, ut movis est, negotio, communi assensu omnium fratrum præfatus abbas Geraldus Lesatensis privilegium nostrum de Curte Moisiacum detulit, atque jus nostrum ac regimen de abbatiola de Curte domino abbati Asquilino, successoribusque ejus cessit in perpetuum. Hujus rei ego supra taxatus, ut ceteri consodales, gratus laudator existi, & adiutor atque cooperato in omnibus assidens fui. quod si forsitan dubitatur, legendo compendiose cognoscatur: quia quod tunc patri spirituali laudavi monachus, nunc longe melius laudo, modisque omnibus adimplulans confirmo illa, in honore regiminis positus. Sed quia me idem testimonium corroborandum vestra sibi presentari iussit paternitas, hoc libens gaudensque fecissem, nisi carnis obstitisset infirmitas.

Hactenus Odonis epistola, quam Paschali papæ misit, cum præ corporis infirmitate Romam proficisci non posset, ubi scilicet adversus hanc subjectionem coram pontifice litem moverant Clusenses: sed tandem, illis evictis, tenuit illa subiectio, ut in illo chronico Moisiacensi legitur.

LXXXIV.
Moisiacensis
& Lesatensis
abbates.
a lib. 68.
n. 10.
* Senac.

Ad Asquilinum Moisiacensem abbatem quod attinet, is Hunaldo a successerat anno M xci. Hic majorem ecclesie portam & claustrum ab se constructum præclaris statuis ornasse traditur, & cellam de Senaco* in dicecesi olim Petragoricensi, nunc Sarlatensi, erexit: cujus in ecclesia Christi domini crucifixi statua posita fuit, tam affabre sculpta, ut non humano, sed divino artificio facta videatur, prædicto Moisiacensi chronographo testante, eam duabus aliis, quæ tum in Lucana Italia civitate, tum in Carrofeni monasterio celebrantur, præcellere. Mitto aliam ejusmodi præclaram statuem, quæ hactenus in Ruensi ecclesia dicecesis Ambianensis visitur. Præter hæc idem abbas multa eidem monasterio acquisivit. adeo ut inter præstantes ejus loci abbates censetur. Ei successerat anno M c xv. Rogerius abbas, sub quo nihil memoratu dignum occurrit. De ejus successore Guillelmo in consequentibus egendum.

De Odone Lesatensi abbate, cujus epistolam mox retulimus, duo tantum addo: unum, quod Guillelmus comes Tolosæ & Pictavorum, eo nomine IX. Lesatensibus concessit aream Tolosæ ante portam castri Narbonensis anno M c xv. alterum, quod Rogerius Fuxi comes, assensu filiorum suorum Rogerii, Bernardi & Petri, eidem omnimodam immunitatem apud Lesatum indulit anno M c xx. in castro de Saverdun, in secundo anno quando fuit edificatum. Odonis abbatis successores fuere Atto seu Antonius, Guillelmus de Castro-novo, antea prior Tolosæ in ecclesia beatæ Mariæ Deauratæ, & Vivianus.

LXXXV.
S. Marcellio
Floriacus affertus.
* Ponche.

Ex variis donis, quæ rex Guntchramnus Cabilonensi sancti Marcelli basilicæ contulit, non minima fuit villa Floriacus, ad Oscaram* fluvium in Divionensi pago sita, ubi a posteris cella monachorum erecta est. Illic servos contra jus usurpaverat Otto Burgundiæ dux, & post eum Hugo ipsius filius idem jus retinebat. Conquesti sunt hac de re sæpius, at incassum, sancti Marcelli prior & monachi, donec prioris dignitas devenit ad dominum Hugonem venerandum Lugdunensem archiepiscopum, Hu-

ANN. CHR.
1104.

gonis nepotem: qui cum ad prædictam villam causa placitandi venisset, illic ducem hospitio excepit. Dum ibidem dux versaretur, ipse Hugo prior apud eum interventorem adhibuit *Joscerandum cantorem Cabilonensis ecclesie, Rainerium ducis dapiferum, Tescelinum cognomine Sorum*, Bernardi postea Clara-vallensis abbatis parentem; *Bernardum de Monteforti, Warnerum de Sombornone*, atque *Milonem de Frolles*, aliosque ducis familiares, rogans, ut prædictam villam hac servitute liberaret. Horum consilio dux persuasus, suum ipsius & patris erratum agnovit, servitutem remisit, eo pacto, ut prior ipsi palefridum daret cum ducentis solidis monetæ Divionensis, & anniversarium patris sui in perpetuum illic institueret. Hoc pactum postea ratum habuit idem dux Hugo, fratre suo Heinricho assentiente; & chartam ea de re confectam in camera Divionensis abbatis, nomine Jarentonis, posuit in manu venerabilis Hugonis archiepiscopi Lugdunensis supra nominati, laudantibus & consentientibus Hugone ducis dapifero, *Widone & Rainaldo de Grancey, Waltero conestabulo, & pluribus aliis, in presentia reverendorum episcoporum Roberti Lingonensis, Berardi Matificensis, & Hugonis Autisiodorensis abbatis, in presentia Hugonis Trecentis comitis, & multorum canonicorum Trecentium*, anno ab incarnatione Domini M c iv. indictione XII. ut fusius apud Chiffletum a videre licet. Ex his litteris intelligitur, Hugonem Diensem primo antistitem, dein Lugdunensem, ex stirpe Burgundiæ ducum prodiisse, & sancti Marcelli priorem fuisse, forte etiam monachum. Neque enim veri simile est, tunc temporis sæculares monachorum priores existisse.

a Chifflet. de
gen. S. Bern.
p. 425.

In Hispania & in Anglia novum duplicium monasteriorum genus sæculo sexto inventum est contra regulas canonicas & monasticas, ut conjugati cum liberis suis communiter habitarent. quod merito improbavit concilium Ilerdense, tum sanctus Fructuosus abbas in Hispania, qui regulam communem longe diversam composuit; & in Anglia venerabilis Beda, ut in tomo primo b Annalium nostrorum dictum est. Illorum monasteriorum reliquias etiam sæculo duodecimo superfuisset discimus ex epistola Paschalis II. ad Didacum Compostellanum episcopum hoc anno scripta, in qua hæc verba. *Illud omnino incongruum est, quod per regionem vestram monachos cum sanctimonialibus habitare audimus. ad quod rescandam experientia tua imminet: ut & qui in presentiarum simul sunt, divisim longe habitaculis separentur, prout arbitrio & religiosorum virorum consilio melius visum fuerit, neque in posterum consuetudo hujusmodi præsumatur.*

LXXXVI.
Monasteria
quædam duplicia impro-
bata in Hispania.
b V. lib. 13.
n. 40. & 41.

In Italia per id tempus Bruno c Signiensis episcopus, in Apuliam cum Paschale pontifice profectus, in morbum incidit: eaque usus occasione, redeundi facultate obtenta, Casinum adiit, & quod diu optaverat, dimisso episcopatu, monasticum induit habitum. Id ubi rescivere Signiensis, tanti pastoris non ferentem absentiam, pontificem interpellarunt, ut ad ecclesiam suam regredi compelleretur. Tum missi Casinum a papa nuntii, apostolicæ sedis auctoritate præcipiunt, ut ad ovium suarum curam redeat. Ad hæc Bruno ad amicos cardinales, ut pontifici suam dimissionem approbent, scripsit in hunc modum. *Cuncti procul dubio sciunt, qui in Romana ecclesia sunt, quia, nisi contra ecclesiam schismaticorum secesserint insania, quod modo egi, multis jam annis implesem. Nunc vero quia Romana ecclesia, Petro claves regente, tota per orbem Christi Dei nostri gratulatur ecclesia, ventorum jam turbines silent, maria pacata quiescunt: quod Deo semel voveram, reddere cogor. Melius est enim non vovere, quam vovere & non reddere. Quod si quis objiciat, me semel acceptam episcopatus sarcinam non debuisse deponere; respondebo liberius, multos, qui pontificatus jura non deserunt, a sinistris esse statuentes, dicente Domino: Principes fuerunt, & non cognovi: duces exstiterunt, & non per spiritum meum. Porro qui recta intentione episcopatum dimiserunt, certum est eos de æterna felicitate perenniter in Christo gaudere. Mihi quidem exempla non desunt, quorum auctoritate subnitatur, eorum scilicet, qui relictis turbibus sæculi quietam vitam delegere. Unde, quæso, summum pontificem orate, ne mihi ultra molestus sit, tranquillumque portum, in quem Christo duce perveni, ne me deserere cogat.* His Brunonis litteris accessere Oderisii abbatis Casinensis preces, ut virum Dei in suo monasterio militare permetteret. quibus demum pontifex cessit ad tempus. Verum non multo post cum Boamundo Antiochiæ principe, qui Constantiam Philippi Francorum regis filiam in conjugium petiturus venerat, in Galliam missus, synodum habuisse dicitur, sed quid in ea statutum sit ignoratur. Alias quoque obivit legationes: sed tandem Casinum reversus, post mortem Oderisii abbas eligitur.

LXXXVII.
Bruno episcopus
Signiensis
hic Casini monachus.
c V. lib. 65.
n. 53.

ANN. CHR.
1104.
LXXXVIII.
Theotgerus
varia monaste-
ria reformat.
a V. lib. 67.
n. 114.

b Buccelin.
to. 1. topogr.
Germ. part. 2.
p. 1.

Feminarum
cœnobia con-
ditis.

LXXXIX.
Fuldae magna
lues.

X C.
Tharientis mo-
nasterium.

* Teris.

Inter ea Theotgerus^a sancti Georgii in Hercinia silva abbas. varia illius regionis monasteria ad meliorem frugem reducere satagebat, scilicet Uttemburanum in Suevia, cui Robertum seu Rupertum, virum eximie sanctimonie, abbatem præfecit. Idem præstitum in monasterio, quod a possessore Hugonis-curia vocabatur, idem etiam in Augustensi S. Afræ cœnobia: cujus loci abbas, qui abdicata dignitate artioris vitæ studio Theotgeri institutis informandum se tradiderat, petente episcopo & clero ad eundem locum regendum remissus est. Is videtur esse Eginus, qui ab Hermanno episcopo exagitatus Paschalis II. pontificatu, Pisis vita piissime excessit anno M C XXII. Sub ejus successore Hezilone Conradus Augustensis episcopus monachum induit. Ad hæc, Theotgerus Admontensi monasterio notæ sanctitatis virum præposuit, haud dubie Gisilbertum, qui Jerusalem^b profectus, apud Corozaim a Sarracenis martyrio affectus est. Denique missis in Gengenbacense monasterium discipulis, pristinum illic ordinem restituere cœperat, cum ad Mettensem episcopatum proventus est.

Verum non tantum de virorum, sed etiam de feminarum salute sollicitus, monasteria illis ædificavit, in quibus exactam reclusionem servabant. Ex his unum erat Amptenhausense, a cella sancti Georgii quinque fere millibus disparatum, in quo centum circiter sanctimoniales congregavit. Ex his una illustris genere virgo, Beatrix nomine, piissime vixit, cujus corpus post aliquot annos incorruptum repertum est in ædícula ecclesie sancti Georgii foribus adjacente, ubi sanctimoniales illæ humari consueverant. Sed eximia in primis erat viri sancti caritas in egenos, maxime tempore famis, cui sublevandæ alienum æs grande conflavit, ita ut sexcentas argenti libras, mutuo acceptas, in quotidianos usus expenderit. Nec mirum proinde, si tam efficax ejus sermo fuerit, tum in conversione hominum, tum in dissidentium reconciliatione, quæ peculiaris ejus gratia esse videbatur.

In chronico nostro Saxonico magna hoc anno aëris inæqualitas in Fuldensi monasterio fuisse perhibetur, ita ut in natali Domini multi ecclesiam petere non poterint, petentes quidam Fulda flumine submersi sint. Huc spectat quod refert Willelmus Malmesburiensis libro tertio de gestis regum Anglorum, nimirum tunc temporis in cœnobia Fuldensi exitalem luem grassatam fuisse, quæ primum quidem abbatem corripuerit, mox complures monachos exstinxerit. Superstitibus primo sibi quisque timere, preces & elemosynas largiores facere: sed, remittente lue ac metu, ut est natura hominum, pedetentim remittere cœperunt, præsertim cellerarius, qui palam clamitabat, non posse penum tot expensis sufficere. Sperasse se ex tot funeribus quoddam alleviamentum: at nihil spei esse, si quod vivi relinquerent, mortui confunderent. Is quadam nocte, cum in dormitorium pergeret, in capitulo omnes, qui illo anno decesserant, ex ordine conspexisse dicitur; a quibus, cum tremens effugere vellet, retractus, increpitus, & more monastico flagellatus sit, abate in hunc modum loquente: Stultum est de morte alterius emolumentum querere, cum eadem fors omnes maneat: at impium est, cum monachus totam vitam in Dei consumserit obsequium, ut careat saltem unius anni post mortem stipendio. Noveris ergo te brevi moriturum: sed quidquid pro te fiet, ad aliorum, quibus abstulisti, referetur commodum. Modo vero alios corrigere exemplo, quos corrupisti verbo. Abiit ille, & visum non fuisse vanum, tam recentibus plagis, quam morte brevi subsecuta demonstravit. Ita fere Willelmus, quod Vincentius in Speculo historiali ad hunc annum refert. Tunc Fuldae præerat Godfridus seu Gottfridus abbas ab anno M XCVI. quo Ruthardo successerat, depositus ad annum M C IX. ut scribit Browerus, cum Breviario Fuldensi, mortuus Coloniae. Non itaque Fuldae ex pestilentia obiit anno M C IV.

In prædicto chronico Saxonico ad hunc annum Boto comes, cognomento Fortis, Erbonis Carinthie principis, & quondam palatini comitis germanus, jam plenus dierum non longe a Ratispone defunctus memoratur, & ad monasterium Tharientis* quod ipse suis opibus & prædiis large dotaverat, delatus, ibique humatus fuisse. Tharientis monasterium vocat Trithemius, a quo Boto comes in Bavaria vocatur, qui hoc monasterium in diocesi Herbipolensi juxta Moganum seu Mœnum fluvium extruxit, quinque ferme ab urbe Babinberga in descensu fluminis milliaribus: ubi monachos e vicino Swarzacensi sanctæ Felicitatis monasterio posuit, quibus Embricum abbatem præfecit. Hæc Trithemius in historia Hirsau-

gienti ad annum M LXIV. qui Rutgerum e discipulis sancti Willelmi abbatis Hirsau-giensis eidem loco postea præpositum fuisse dicit. Idem auctor ad annum M CV. Botonem, & capite præcedenti Bottonem comitem palatinum de Witelsbach in Bavaria, cognomento Fortem, laudat, monasterii Tharientis in diocesi Frisingensi fundatorem. At monasterium Tharientense, ut alias illud appellat ipse Trithemius, in Herbipolensi diocesi situm erat, quod, erecta in sedem episcopalem Bambergæ, ad ejus urbis diocesim exinde pertinuit. Hujus loci abbas fuit Wigandus tempore Othonis Bambergensis episcopi, de quo plura inferius. Hoc item anno monasterium Alesevense incendio deflagavit, ut in eodem chronico Saxonico legitur.

In Anglia dubitantibus nonnullis de præsentia corporis sancti Cuthberti episcopi in ecclesia Dunelmensi, & de ejus incorruptione, ad removendam dubitationem Turgotus ejus loci prior & monachi, præmissis jejuniis & precibus, ix. kal. Septembris hoc anno rei veritatem explorarunt. Ea re accepta conquesti sunt vicini abbates, quod eis haud monitis & invitatis id factum esset; flagitaruntque, ut ipsis etiam sacrum corpus ostenderetur. Post multas altercationes altera tandem ostensio facta est a Rannulfo Dunelmensi episcopo, præsentibus Radulfo Sagienti in Nortmannia abbate, postmodum Roffensi, ac demum Cantuariensi pontifice, Richardo sancti Albani, Stephano sanctæ Mariæ Eboracensis, & Hugone Selefbienfi abbatibus; necnon Alexandro Eadgari Scottorum regis fratre & postea successore, atque Willelmo tunc clerico Dunelmensis episcopi, & post Radulfum facto Cantuariensi archiepiscopo, quibus quadraginta tam monachi, quam clerici accesserunt. Facta est hæc incorrupti corporis manifestatio post annos ab ejus depositione quadringentos decem & octo, repertumque ad ejus caput extra loculum codex evangelii sancti Johannis, ab ipso Cuthberto & Boifilo præposito in septem quaternionibus scriptus; & intra loculum corpus omnino corruptionis expertum ac flexibile, & cum eo caput sancti Oswaldi regis & martyris, ossa quoque sanctorum Aidani, Aidaberti, Eadfridi & Ethelwoldi atque venerabilis Bedæ, ut in libro de translationibus & miraculis sancti Cuthberti, apud Turgotum & Willelmum Malmesburiensem, fufius legitur. Quin etiam tempore Henrici VIII. sub annum M D XXXVII. cum in Anglia sanctorum reliquiæ ab hæreticis effoderentur, & ipsa diriperentur, sacrum itidem beati Cuthberti corpus omnino integrum repertum est, atque alte humo infossum, ut Harpsfeldius testatur.

Hoc eodem anno Serlo Glocestrensis abbas post conquestum primus, e vivis excessit v. nonas Martii, feria quinta post cineres, anno ætatis circiter sexagesimo octavo, præfecturæ^a vicesimo-tertio, monachis centum in conventu relictis. Eo cadente illius ecclesie murus, virtutis & justitiæ vindex cecidisse dicitur in versibus de eo editis, quos Willelmus Malmesburiensis^b retulit, & Godefrido priori tribuit. Hic auctor Serlonem laudat, quod Glocestrensem locum ex humili & pæne nullo ad gloriosum statum provexerit: ubi discreta religio, quam suspicere possit infirmus, nec fortis possit contemnere. Porro Serlo ut bonis humilis, ita superbis minax atque terribilis fuisse dicitur. Ei successit Petrus ejusdem loci prior, de quo nihil memoratu dignum occurrit.

ANNO subsequente post millesimum centesimo quinto, Germaniæ plerique principes, Henrici imperatoris in schismate contumaciam diutius ferre non valentes, filio ejus cognomini persuadent, ut a patre ad pontificem deficiat, & ad suscipienda regni insignia compellunt. Id factum inconsulto pontifice, ut colligitur ex patris epistola & nuntio ad Paschalem papam postea missis, quem ita compellat. *Quia audivimus te hominem discretum, Deum timentem, caritati insudantem, sanguinem hominum non sifire, rapinis & incendiis non gaudere, unitatem ecclesie super omnia diligere; consilio & suggestionibus principum nostrorum minime tibi nuntium istum cum legatione nostra. Per hanc quippe volumus cognoscere, si est tibi voluntas, te nobis in caritate & amabiliter & nos uniri tibi, salvo nobis honore regni & imperii & rotius nostre dignitatis.* Hæc & alia plura Henricus pater. Quin etiam Henricus ejus filius non sponte, sed invitum, ad capeffenda regni insignia se adductum fuisse contestatus est, palam professus, si pater agnito errore ad ecclesie unitatem rediret, haud gravate se illi cessurum, ac debitum obsequium & observantiam præstiturum. Et quidem eo in statu res fuere hoc anno, sed paullo post, cum pater in contu-

Annal. Bened. Tom. V.

000

ANN. CHR.
1104.

XCI.
S. Cuthberti
corpus incor-
ruptum.

Glocestrenses
abbates.
a V. lib. 64.
n. 17.

b Malmesb. l. 5.
de regib. Angl.
& Monastie.
Anglic. to. 1.
p. 112.

ANN. CHR.
1105.
XCII.
Res civiles an-
ni sequentis.

ANN. CHR.
1105.

macia obfirmatus, arma in filium movisset, a filio tandem comprehensus, graves insuper passus contumelias, anno sequenti Spiræ misere vitam finivit, mansitque insépultus, pontifice vetante, per annos quinque. Sub finem quoque hujus anni Philippus rex Francorum absolutionem excommunicationis, ob Bertradam sibi inflicta, a Lamberto Atrebatensi episcopo suscepit. Hæc de rebus civilibus.

XCIII.
Anselmus Lugduno venit in Nortmanniam.a Anselm.
lib. 4. ep. 50.

b ibid. ep. 51.

Interim dum Anselmus Cantuariæ archiepiscopus Lugduni moraretur, varias ex Anglia epistolas ab amicis, a Mathilde regina, immo etiam ab ipso rege accepit, quibus se ejus absentiam gravate admodum ferre testabantur. Ad eum etiam litteras humanissimas scripsit Philippus Francorum rex, necnon filius ejus Ludovicus. Philippus a ait, se de ejus oppressione valde contristari; auxilium ipsi pollicetur, rogatque, ut, quia locus, in quo exsulabat, corporeæ ejus sanitati non conveniebat, Galliam adventu suo & præsentia dignetur, animi sui affectum experturus. Ejusdem argumenti est epistola, quam sancto pontifici scripsit b Lodoicus, ut se ipse vocat, *Argumentum rex designatus*.

c ibid. ep. 73.

Inter ea Paschalis papa, habito apud Lateranum concilio, Robertum Mellenti comitem, aliosque Angliæ proceres, qui regem a relaxandis investituris dehortabantur, excommunicationis sententia multavit, idque litteris Anselmo significavit, addens se distulisse sententiam in regem, cujus nuntios expectabat. Ex his litteris, Laterani vi. kal. Aprilis datis, intellexit Anselmus, se frustra Lugduni Romanam opem prætolari: ideoque Lugduno discessit, dolente archiepiscopo cum toto populo, in Franciam accessurus. Cum per Cluniacum ad monasterium Caritatis venisset, intellecto Adelam Blesensem comitissam, majoris regis Willelmi filiam, Blesis infirmari, consilium adeundi Manassem Remorum archiepiscopum, qui ipsum invitaverat, distulit, Blesas profectus, ut comitissam, de se optime meritam, quæ eum ut patrem ac vitæ suæ institutorem agnoscebat, consolaretur. Cum illa convalesceret, virum Dei secum duxit Carnutas; missisque nuntiis ad Heinricum regem, qui ex Anglia Nortmanniam procerum flagitatu, quibus dux Robertus erat invisus, occupaturus venerat, Anselmo colloquendi cum eo facultatem obtinuit. Colloquii loco ad castrum Aquilam indicto, eo convenere Heinricus & Anselmus xi. kal. Augusti. Rex, feritate deposita, perhumane Anselmum accepit, eique rerum suarum possessionem restituit, potestate facta redeundi in Angliam, si modo cum eis, qui investituras a rege acceperant, & cum eis qui illos consecraverant, communicaret, quod cum Anselmus inconsulto pontifice sibi non licere assereret, missi utrumque Romam legati, Willelmus de Warewasto a rege, ab Anselmo Balduinus de Tornaco monachus, qui papam hac de re consulere. De hoc colloquio Paschalis papæ rationem reddidit Anselmus. Interim vir Dei Beccum profectus, inde Remos multis precibus invitatus est a Manasse archiepiscopo & canonicis ejus ecclesiæ, ibique maximo cum honore, festivoque occurso exceptus, singulari caritate per multos dies detentus est, dum Beccum reverteretur. Rex vero in Angliam rediit, anno sequente in Nortmanniam denuo trajecturus.

XCIV.
Savinia & Novoburgi monasteria condit Vitalis. d lib. 68. n. 67. * Fougeres.e Orderic.
lib. 3. p. 715.f Spicil.
10. 13. p. 298.g Miscell.
10. 2. p. 310.h lib. 72.
n. 41.

Postquam Vitalis de Moritonio, cujus superius d facta mentio est, eremiticam in silva Credonensi vitam septemdecim fere annos duxisset, plurimosque suis sermonibus convertisset; visum est ei, ut ad multorum salutem monasterium ædificaret. Exstat in consinio Nortmanniæ, Britannicæ & Cenomannicæ regionis castrum Fulgeriacum* cum adjuncta silva, in qua Radulfus de Fulgeriis locum condendo monasterio aptum ipsi concessit. Savineium seu Saviniacum veteres dixerunt, ubi veterum ædificiorum parietinas superfuisse Ordericus e tradit. Nec serius hoc anno statuenda videtur ejus fundatio: quando quidem ipso anno Guillelmus comes Moritonii, filius Rotberti fratris Guillelmi regis Anglorum, abbatiam sanctimonialium construxit in honorem sanctæ Trinitatis in Novo-burgo Moritonienfi, *adjuvante fratre Vitali, tunc temporis abbate Saviniacensi existente*, ut in ipsius Guillelmi litteris f legitur; eidemque abbati multa prædia ad opus Dei & ad sanctimonialium usus assignavit. Iisdem etiam facultatem concessit constituendi domos, stagna, *molendina ad aquam & ventum* in episcopatu Ebroicensi, Constantiensi & Bajocensi, ad augendos monasterii proventus. In chronico tamen Saviniacensi apud Baluzium g illius monasterii constructio, forte absoluta, ad annum M C XII. revocatur, quo anno Radulfus de Fulgeriis litteras suas dedit, ut inferius h videbimus. Ad Vitalem abbatem epistolam scripsit Marbodus Redonensis episcopus, agitque de hoc parthenone, in

quo quendam puellam, dote carentem, admitti rogat. Brevis epistola hic exhiberi meretur.

Marbodus minimus episcoporum Vitali servo Dei, boni operis perseverantiam. Audivimus religionem tuam lucrandis animabus studiose insistere, & non quæ sua sunt querere, sed quæ aliorum, ut salvi fiant. adeo ut monasterium feminarum, Deo cooperante, instituisse te asserant, ut & infirmiori sexui muliebri tua non desit compassio. Propter eam sanctitatem tuam, dilectissime frater, suppliciter interpello, ut in illo tuo grege recipere digneris pupillam quamdam, in virginitate Deo servare cupientem, humano ad præsens auxilio destitutam: cujus carnalis pater in monasterio conversus, saculo renuntiavit: mater vero ad comparandum eidem puelle in divitiis monasteriis locum pro sua paupertate adspirare non potest. Nam, licet eadem puella litteras partim didicerit, prava tamen consuetudo in antiquis monasteriis apud nos obtinuit, ut pecunia scientiæ præferatur. Ideo ad tuam religionem in hac petitione confugiendum putavi, quam ab ista contagione immunem esse non dubito. Fac ergo quod peto, dilectissime frater, non tam pro meo, quam pro illius amore, qui pater est orphanorum & judex viduarum, ea tamen conditione, ut & ego tibi libenter indulgeam, si quid a mea humilitate petendum putaveris.

Succurrit hoc loco alia ipsius Marbodi a epistola, qui consultus ab Hildeberto Cenomannorum episcopo de muliere, quæ viro ex gravi morbo decumbenti, atque monachi postulanti habitum, non solum præstiterat assensum, sed etiam voto continentiæ oblato, ipsa eum tonsurandum tradiderat; sed postea, cum vir ejus convalesceret, facti pœnitens, eundem ad thori debitum reverti postulabat: respondet ex auctoritate Augustini ad Eccidicum scribentis, quod Domino pari consensu venerant, perseverantes usque in finem servare debere. Nec valere quod mulier optinebat, se per ministros ecclesiæ assensum viro dedisse, nec promississe castitatem. tametsi id ordinatius fuisset.

Redeo ad Vitalem, quem laudat in primis Ordericus b, quamvis ei nonnihil detrahat, quod antiquis monasteriorum consuetudinibus novas neophytorum institutiones prætulerit. quod sine dubio de novellis Cisterciensium ritibus intelligit; idque in Gaufrido abbate Vitalis successore etiam carpit. Sic idem auctor c agens de Cisterciensium propagatione, *quæ novæ institutionis emulatores* suo tempore dispersos fuisse per diversas Galliarum regiones; & in consequentibus omnes illorum temporum modernos præceptores d vocat, qui *novas traditiones* priscorum patrum ritibus præferabant. Nihilominus Vitalem magnopere laudat idem Ordericus, dicens eum litterarum eruditione apprime eruditum fuisse, insigni facundia & ad quidvis persuadendum efficaci præditum, qui nec potentibus, uti nec infirmis parceret. Unde reges ac duces eum reverebantur, & ad eum audiendum omnes certatim prima luce conveniebant. Hinc factum est, ut non minima ad eum multitudo confluerit utriusque sexus personarum, scilicet plusquam septies viginti, ut in ejus vita legitur. In hoc porro a Cisterciensium moribus dissensisse videtur, quod non modo in suo monasterio, sed etiam per provincias verbum Dei prædicavit, tum in Gallia, tum etiam in Anglia. tametsi Bernardus Clarævallis abbas idem præstitit. Ceterum etsi *Romana*, id est Gallica, lingua verba faceret ad populum in Anglia, ab iis tamen, qui hanc linguam minime callebant, intellectum fuisse ipsius vitæ scriptor tradit. Idem auctor asserit, eum in his sanctis operibus per decem & septem annos deservisse, a condito scilicet Saviniacensi monasterio; ac demum anno M C XXII. decessisse. Ex quo intelligitur, illius monasterii originem, ut diximus, esse referendam ad annum M C V.

Per id tempus Mathildis abbatissa monasterii sanctæ Trinitatis Cadomensis Anselmum consuluit de proposito quod habebat dimittendæ abbatissæ, *propter infirmitatem & ætatis imbecillitatem*. Respondet Anselmus e id fieri non posse nisi per comitem & archiepiscopum Rotomagensem atque proprium episcopum cum consensu sanctimonialium ei commissarum. Tentaret proinde, si per eos id efficere possit: sin minus, iis fororibus, in quibus majorem prudentiam & religionis fervorem inesse cognosceret, earum rerum, quas præ infirmitate exsequi non posset, curam injungeret. Quod si contingeret, non esse tales in suo monasterio personas, quibus plene confideret; saltem ex ipsis meliores & aptiores eligeret. quo facto eam apud Deum excusabilem fore credit. Perstitit illa tandem in abbatiali dignitate, ut videtur, usque ad obitum.

Annal. Bened. Tom. V.

O o o ij

ANN. CHR.
1105.

Marbodi dux notabiles epistolæ.

a ibid. p. 298.

XCV.
Vitalis quale institutum.b Orderic.
lib. 8. p. 715.
c ibid. p. 714.

d ibid. p. 716.

XCVI.
Mathildi abbatissæ Cadomensis mensi scribit Anselmus. e Anselm.
lib. 3. ep. 84.

ANN. CHR.

1105
Mathilditem
comitiſſæ.
a id. lib. 4.
p. 37.N. lib. 44.
n. 54.XCVII.
Hugo Clu-
niaci abbas
Anſelmo.Morandus
Altkirkæ
prior.

* le Charvois.

c V. ſupra
n. 17.d Bibl. Clun-
p. 536.* Montbe-
liard.
* Altkirch.c Bibl. Clun.
p. 501. & ſeqq.
XCVIII.
Lis de cella
Credonenſi.

Hujus Mathildis occasione venit in mentem alia ſancti Anſelmi epiſtola * ad Mathildem illuſtrem illam comitiſſam, quæ tam conſtantem ſe præſtitit in tuenda ſedis apoſtolicæ auctoritate. Gratias primo ei agit Anſelmus, quod ſe in Romano itinere contra inimicorum inſidias tutum præſtitiffet. Deinde eam hortatur, ut eccleſiæ cauſa, quam eo uſque defenderat, deſiderium, quo ad mundi contemptum anhelabat, ne tunc exſequatur, ſed exſpectet aliud tempus ad id magis opportunum, quando ſcilicet eccleſia tranquillitate fruereſſet. Denique ei conſulit, ut velum ſemper paratum penes ſe ſecreto habeat, ut illo ſe induat, ſi quando ſenſerit ſibi de improviſo mortem imminere. Sic Willelmus dux Nortmannorum, Rollonis filius, ſtamineam ^b & cucullam monaſticam in ſcriniolo circumferabat, eo animo, ut ſaltem inſtante obitu monachus fieret. quæ illorum temporum pietas erat. In fine epiſtolæ Anſelmus addit, ſe Mathildi Meditationes ſuas mittere, quas petebat.

Sub idem tempus venerabilis Hugo Cluniacenſis abbas Anſelmo litteras amoris ſucco referatas ſcripſit, ſignificans quanto affectu ipſi adhæreret, maxime ex eo tempore, quo apud Cluniacum ejus præſentia recreatus fuerat: Deumque rogat, ut quos ita junxit in vita, non permittat ſeparari in æterna gloria. quod ipſis pro voto ita contigit, ut eodem anno, & intra unum menſem ambo ad cæleſtem gloriam tranſierint, ut ſuo loco videbimus. Ad hæc viro Dei condolet ſanctus abbas, quod multas & graves, ex quo ab ipſis diſceſſit, anxietates pertulerit, ac demum Goffridum ſacriſtam, epiſtolæ bajulum, commendat, ad illas partes, Nortmanniæ an Angliæ, negotiorum cauſa proficiſcentem.

Hoc ipſo anno Paſchalis papa Hugoni abbati & Cluniacenſibus concedit exemptionem a decimis ex illis terris, quas ipſi excolebant. Eodem anno Norgaudus Æduenſis epiſcopus Roma revertens, & apud Cluniacum exiſtens, accepto Hugonis abbatis baculo ſancti Juliani eccleſiam in Brienneniſi territorio contulit Marciniacenſi monaſterio xviii. kalendas Septembris. Idem præſul eodem anno cum Hugone archiepſcopo & Walterio Cabilonenſi antiſtite, domno Hugoni abbati ad monaſterium beatæ Magdalenæ de Quadrella * confirmavit ejuſdem pagi eccleſias, de quibus Leotbaldus Digenienſis & filius ejus cognominis litem movebant. Teſtes ex monachis Cluniacenſibus Goufredus olim ^c epiſcopus Andegavenſis, Bernardus Groſſus camerarius, Seguinus de Paredo *Camberlanus* Hugonis abbatis, Hugo celerarius, & Agano prior Quadrellæ. Tunc etiam Burchardus Baſileenſis præſul, propter antiquam cum Hugone abbate familiaritatem ^d & amicitiam, ſuburbanum ſancti Albani monaſterium ei ſubjecit, ſub regulari diſciplina ordinandum, ea intentione & conditione, ut merita & orationes univerſæ Cluniacenſis eccleſiæ ipſi, totique ſanctæ Mariæ eccleſiæ proficerent ad ſalutem æternam. Actum Baſilæ feria ſecunda paſchæ hoc anno, epiſcopatus ejus triceſimo-tertio. quo item anno Fridericus, filius Theoderici comitis de Monte-Biligardis *, impatienter ferens Altkirchenſem * ſancti Chriſtophori eccleſiam a ſimoniacis poſſideri, laudante Hermentrude matre ſua cum Burchardo Baſileenſi epiſcopo, in cujus diœceſi hæc eccleſia ſita erat, eam ſancto Petro & Hugoni venerabili abbati ejuſque monachis tradit per manum Hugonis *de Diurnach*, prioris de Mortua-aqua. In libro de vita ſancti Hugonis, Gilone monacho auctore, vir Dei apud *Aldechiarcam* hoſpitiſ exceptus dicitur a comite Ludovico & Sophia ejus uxore: ubi, cum eis in viridario menſa pararetur, Hugo factò ſigno crucis imminentem diſpuliffet tempeſtatem perhibetur. Primus ejus loci prior ab Hugone abbate inſtitutus eſt Morandus. Hic nobiliſſimis in Germania ortus parentibus, in Wormatienſi eccleſia in pietate ac litteris eruditus fuit. Sacerdotio initiatus, peregrinationem aggreſſus ad templum ſancti Jacobi in Gallicia, in itinere Cluniacum divertit: ubi adeo Hugonis abbatis ejuſque loci monachorum religione captus eſt, ut ſe futurum illic monachum promiſerit, ſi ex illa peregrinatione ſoſpes & incolumis rediret. quod re vera in reditu exſecutus eſt. Illic tantum brevi in virtutibus progreſſum fecit, ut quos admiratus venerat ut imitaretur, iſdem ipſe admirandus, imitandusque exiſteret. Poſt aliquantam apud Arvernos commorationem, cum ſancti Chriſtophori cella beato Hugoni commiſſa fuiſſet, coloniæ monachorum illuc deductæ præpoſitus eſt: ubi ejus meritum Deus variis ſignis declaravit, ante & poſt ipſius obitum editis, quæ in anonymi libello de ejus vita ^e recenſentur.

Nulla res, ut puto, tantum negotii Vindocinenſibus faceſſivit, quantum cella

ANN. CHR.
1105.

Credonenſis, cujus occasione multas ſubinde lites exortas jam vidimus. Nova inſuper hoc tempore excitata a Mauricio domino caſtelli Credonenſis, qui novas & indebitas prædictæ cellæ exactiones imponebat. quod Goffridus abbas Vindocinenſis, licet *conſanguineus Mauricii eſſet*, minime ferens, Rainaldum Andecavenſem epiſcopum interpellavit, ut inſaſoris obſtinata malitia eccleſiaſtica cenſura reprimereſſet. Aſſenſit præſul, & toti illi terræ divinum officium interdixit. At, cum nec ſic a cœptis deſiſteret Mauricius, ad Fulconem primo comitem, cognomento Rechinum, deinde ad filium ejus Gaufridum-Martellum II. cauſa delata eſt, & præſente Rainaldo epiſcopo, multiſque baronibus coram Gaufrido agitata. Lecta charta Gaufridi-Martelli comitis Vindocinenſis, & monaſterii fundatoris, qui Credonenſem ſancti Clementis eccleſiam cum omnibus ad eam pertinentibus conceſſerat, antequam Rotberto Burgundioni, Mauricii anteceſſori, Credonenſem honorem ſub hac exceptione dediſſet. Ad hoc teſtimonium, aliaque obmutuit Mauricius, & iudicio in ſe lato acquieſcere viſus eſt: ſed tamen illud exſequi diſtulit, donec a comite denuo compulſus, factam injuriam emendavit; ſicque interdicti vinculo ſolutus eſt. Illa ſententia in eum lata eſt apud Andecavos in majori camera comitis Andecavenſis anno ab incarnatione M C V. indiſtione XIII.

Eodem anno, Lamberto ſancti Nicolai ejuſdem urbis abbate, conventus duodecim^a monachorum, petente & ſtipendia conferente Berlaio dynaſta, inſtitutus fuit in eccleſia ſancti Petri apud Monaſteriolum, quod a fundi domino Berlaui appellatum eſt. Anno ſequenti vi. idus Novembris rex Franciæ Philippus civitatem ^b Andegavam adiit *cum regina Bertrada*, ubi a Fulcone comite maximo cum honore acceptus, ſancti Nicolai monachorum omnes poſſeſſiones confirmavit, & capellano ſuo, nomine Stephano, ut quibuſlibet eorum chartis regium ſigillum imprimeret, præcepit, & ipſe quibuſdam *ſigillum ſanctæ crucis* pro confirmatione impreſſit. Ex eodem ſancti Nicolai monaſterio monachi ſubinde a vita cœnobotica, ex Regulæ ^c noſtræ ritu, tranſibant ad eremiticam, uti diſcimus ex litteris ^d Adelæ comitiſſæ Bleſenſis, quæ ſancto Nicolao, & Aſcelino, Botaldo, & Tigerino monachis quemdam in ſilva locum, quem Guillelmus eremita tenebat, contulit pro ſalute animæ ſuæ, & pro anima Stephani comitis mariti ſui, necnon parentum ſuorum Willelmi regis & Mathildis reginæ, ita ut prædicti monachi, qui eremiticam illic vitam, permiſſu abbatis & capituli, ducebant, ibidem Deo ſervirent. Lamberto ſancti Nicolai abbati ſucceſſit Johannes, abbas loci octavus, ſub annum M C XVIII. Johanni Nigellus, de quibus eorumque ſucceſſoribus, quos in hiſtoria ſancti Nicolai videre licet, nihil ad memoriam inſigne referitur.

Cum annos circiter quinque Majori-monaſterio præſuiſſet Hilgotus, olim Sueſſionum epiſcopus, & ex epiſcopo monachus, tum abbas, locum fecit Willelmo, quem de Cambornis nonnullæ chartæ cognominant. Hujus primus ordinationis annus hoc anno diſerte conſignatur in actis cellæ de Joſſelino, quod ſequentia quoque inſtrumenta confirmant. Ex his unum eſt de cella Cameliacenſi, quo Radulphus Achardus quamdam decimam Cameliacenſibus monachis confert anno M C VI. in quadrageſima, præſente Willelmo abbate Majoris-monaſterii, anno ejus ordinationis ſecundo. Idem Willelmus eodem anno, ordinationis ſuæ ſecundo, teloneum in fluvio Ligeris ad caſtrum *Langey* recuperaffe dicitur: cujus rei charta primaria facta eſt *in Galilea monaſterii*, id eſt navi eccleſiæ, & tranſcripta in libro notitiarum. Alias chartas, quæ Willelmi annum ordinationis probant, in præſens mitto. Hunc Romæ ordinatum fuiſſe legitur in quadam notitia donationis factæ a Roberto de Belifino in quadrageſima, anno ab incarnatione M C V. ſeu primo domini Willelmi abbatis *ordinati, quo etiam Buamundus*, Antiochiæ ſcilicet princeps, *deſcendens Jeruſolymis viſitavit hunc locum, petivitque tam ſibi, quam omnibus conchriſtianis, quos in illis partibus in Dei ſervitio reliquerat, orationum noſtrarum ſuffragia.* Idem Boamundus Lemovicas ad ſanctum Martialem proſectus dicitur, ut ei gratias ageret pro ſua ereptione e manibus Sarracenorum; ſanctoquo Leonardo ob eandem cauſam compedes argenteas attulit, ut ſcribit Gaufredus prior Voſienſis.

Eſt Guillelmus Romæ a Paſchali abbas ordinatus eſſet; profeſſionem tamen ab ec exigebat Radulphus Turonum archiepſcopus. Hanc ore præſtitit Guillelmus: at ſcripto eam præſtari volebat Radulphus. qua de re magna inter eos controverſia

XCIX.
Monaſteriolum
Berlaui & alia
data monachis
S. Nicolai.
a Hiſt. S. Nicolai.
p. 40.
b *ibid* p. 90.c S. Bened.
Reg. c. i.
d *ibid* p. 59.C.
Hilgotæ abbati
Majoris-monaſterii ſucceſſit
Willelmus.

ANN. CHR.
1105.
a Ivo ep. 234.
b 235.

fuit, quam Ivo episcopus componere tentavit scriptis ad utrumque litteris, quas apud eum videre licet. Eo abbate prior erat Majoris-monasterii Willelmus alter, qui fuerat archidiaconus Redonensis. Paschalis II. Majoris-monasterii omnes possessiones & immunitatem confirmat Guillelmo abbati, quem reverentissimum filium appellat, pontificatus anno VIII. indictione XV. cui facultatem concedit calices & ornamenta benedicendi. qua de re nihil antiquius legere memini. Idem abbas totum cœnobium muris cinxisse, ejusque officinas extruxisse traditur, ac multos prioratus instituisse.

C I.
S. Maxentii &
S. Maximini
abbates.
b Bessy Com.
p. 516.

Cometes apparuit hoc ipso anno, quo Simon de Verruca quoddam prædium, quod pater suus Gervasius sancto Maxentio in manu Adæ tradiderat, Garnerio abbati confirmavit. Actum anno ab incarnatione Domini M C V. quo cometa apparuit, regnante Philippo rege, & Guillelmo in Aquitania. quod idem Simon postmodum ratum habuit in manu domni Goffridi abbatis, qui Garnerio successit.

* La Ferrière-Oignons.

Tunc Miciacensi sancti Maximini apud Aurelianos monasterio præerat Christianus abbas. cujus tempore Sancio Firmitatis Huberti* dominus duas ejusdem castri ecclesias, unam sanctorum Gervasii & Protasii canonicalem, alteram sancti Sulpicii parochialem sancto Maximino contulit. quod Johannes Aurelianorum episcopus, eo nomine secundus, litteris suis confirmavit hoc anno, præfulatus sui octavo. Eodem abbate Balduinus abbas Burgulienfis Miciacensibus sancti Marcelli ecclesiam in suburbio Aurelianensi ultra Ligerim sub certis conditionibus cessit, cum reditu dimidiæ prebendæ in ecclesia beati Lifardi Magdunensi, ita ut monachi sancti Maximini tantum canonici vocarentur. Alius fuit Christianus abbas sancti Petri Carnutenfis, in vulgatis indicibus desideratus, qui sermones in totum annum dominicales composuit, sed quo præcisè tempore vixerit, incertum.

Res Lemovicenses.

Hoc ipso anno urbs Lemovicum ab hominibus castri sancti Martialis injecto igne v. kal. Julii combusta fuisse dicitur, eoque incendio mater ecclesia sancti Stephani consumpta cum omnibus suis officinis, pariterque puellare monasterium sanctæ Mariæ, quod de Regula vocant, necnon multæ aliæ ecclesiæ. Consimiles editiones inter opidanos & castrenses Lemovicenses non raro per ea tempora contingere.

Tutelenfes abbates.

Triennio ante, similem cladem ex fortuito incendio pertulerat Tutelense monasterium, quo tempore Gaufero abbati successit Willelmus. Hic monasterium instaurare cœpit, suppetias conferente Bernardo Torennæ vicecomite, eidemque litteras hoc anno indulfit Paschalis papa, quem illi Paschasium passim appellabant. Willelmo abbati successit Ebalus de Torennæ, de quo inferius. De primis ejus loci abbatibus scriptum exstat in Appendice hujusce tomi.

C II.
Vallis-coloris
cella Molif-
mensis.
* Vaucouleur.

Exstat castrum Vallis-coloris* ad Mosam in dicecesi Tullensi, inter Novum-castellum & Commercium positum, ubi cella Molifmensis cœnobii hoc tempore condita est, fundum conferente Josfrido nobilissimo principe, cujus litteræ insigne de sanctitate Rotberti abbatis adhuc viventis testimonium reddunt in hæc verba. *Suavissimi odoris fama Molifmensis cœnobii longe lateque redolente, multi devoti religionis viri beneficia contulerunt, monachosque a predicto loco ad cœnobium adificanda in suis prædiis & possessionibus postulaverunt. quæ sanctitatis postulatio postquam auribus senis Josfridi nobilissimi principis & sanctæ ecclesiæ fidelissimi intonuit, monachos a domno Roberto, ejusdem loci primo abbate, moribus ornato, conversatione vite probato, fulgore virtutum illuminato, humilitate, patientia, justitia, fortitudine, temperantia, prudentia decorato, similiter exinde petivit, & impetravit. qui monachi cœnobium in castro, quod dicitur Vallis-coloris, adificaverunt, ibique sanctæ conversationis vitam duxerunt, & ducunt. Ubi hæc cella edificari cœpit, monachis ejus loci litem movit Bertreda seu Bertrada Laudunensis sancti Johannis-Baptistæ parthenonis abbatissæ, contendens ejus fundum ad suum monasterium pertinere, haud dubie ex dominio sanctæ Salabergæ, illius parthenonis conditricis & primæ abbatissæ, quæ aliud olim monasterium in confinio Tullensis & Lingonenfis diceceson extruxerat. Demum inter partes ita convenit, ut quidquid illic acquisierant monachi, possiderent, præter rectos redditus abbatissæ, sed eo pacto, ut quotannis duodecim nummos Tullensis monetæ ei persolverent. Actum anno ab incarnatione M C V. indictione XIII. quibus litteris apposita sunt signa Pibonis Tullensis episcopi, ejusque archidiaconorum, tum Bertrada abbatissæ Laudunensis, Mentia sanctimonialis ejusdem loci, filia comitis*

ANN. CHR.
1105.

Theobaldi Risnelli, & Winandi actoris abbatissæ, qui ejus redditus in Lotharingia colligebat. Eodem anno Bertreda abbatissæ litteris suis hoc pactum firmavit, inquit, ut ipsa dicit, inter Robertum abbatem Molifmensis ecclesiæ primum, & Hugonem priorem Vallis-coloris. Eidem cellæ se beneficium præstitit Gaufridus senex Jonivillæ tempore Philippi regis & Pibonis Tullensis episcopi, laudante filio Gaufrido, & uxore ejus Hodierna.

C III.
Columbenfes
abbates.

Columbenfi in agro Carnutenfi monasterio tunc præerat Tuoldus abbas, cujus tempore Guillelmus Rotomagensis archiepiscopus Elvisæ ecclesiæ donationes confirmavit. Eidem abbati Gualterius miles ecclesiam sancti Remigii cum decimis contulit ob sepulturam Gastoni filio suo concessam. quod donum prædictus miles super altare sanctæ Mariæ posuit, per quemdam cultellum Richardi Novigenti præpositi, quem fregit in conspectu omnium Tuoldus abbas in monumentum presentibus & futuris. In donationibus quæ per id tempus monasteriis fiebant, non raro munuscula donatoribus, eorumve conjugibus aut liberis fiebant. quo in genere mulieri cuidam datus est pannus ad caput cooperiendum, qui vulgo guimpla vocatur, sæcularis eo tempore feminæ ornamentum, Vuimpla a sancto Bernardo^a appellatum. Tuoldo abbati successit Rogerius, cui idem Bernardus librum suum de præcepto & dispensatione direxit, Carnutenfis sancti Petri monachis, quorum flagitatu eum composuerat, consignandum.

a Bernard. ep.
114.

Eo tempore, Tuoldo an Rogerio abbate, turbæ quædam excitatæ sunt inter Columbenfes monachos instinctu quorundam præconum, id est clericorum, monachis suadentium, ut monasteria sua desererent, & ad vitam anachoreticam se conferrent propter abbates & procuratores suos, qui decimas monasteriis suis acquirerant, quasi iis uti non liceret monachis. Hos vero graviter redarguit Ivo Carnutum episcopus epistola^b scripta Columbenfis monachis, quibus in monasterio sub præpositorum suorum obedientia permanere longe salubrius esse dicit, & ibi vivere de decimis & fidelium oblationibus, quas ecclesia lege caritatis communicare potest non tantum monasteriis, sed etiam xenodochiis; infirmis & peregrinis; quam Sarabaitarum more in privatis locis proprio jure vivere, & victum sibi de substantia pauperum accipere. Licet enim, inquit, decime & oblationes principaliter clericali debeantur militiæ, potest tamen ecclesia omne quod habet, cum omnibus pauperibus habere commune. Quanto magis cum his pauperibus, qui relictis facultatibus propriis non in angaria bajulantes Christi crucem, sequuntur pauperem Christum? Est tamen, subdit ille, in quo abbatibus & præpositis monasteriorum parcendum esse non estimo, si ab illis, ad quos non pertinent, id est a laicis, decimas & oblationes accipiant: si inordinate eas a quibuscumque personis acquirant: si terminos transgrediantur antiquos, id est se stipendia presbyterorum antiquis instituta minorent, ac sibi usurpent. Nec tamen, inquit, monachi, qui hæc ignorant, aut non probant, debent suam collectionem deserere, aut abbatibus minus obedientes existere. Ex his omnibus manifestum est, Ivonis hanc fuisse mentem, licere monachis decimas possidere legitime partas, nimirum ex concessione ecclesiæ, ad mentem scilicet concilii Toletani IX. statuentis canone V. ut quisquis episcoporum in parochia sua monasterium condere voluerit, quinquagesimam ejus partem dare possit. Denique hanc epistolam ita concludit Ivo. Hæc scripsi vobis, fratres, ut non terreamini tonitru vanarum comminationum, neque moveamini a vestro sensu: sed secundum statuta præcedentium patrum vitam vestram dirigatis, & obedientiam, quam prælati vestris debetis: & stabilitatem, quam monasterio vestro professi estis, firmiter teneatis, ne damnationem eorum, qui vota sua irrita faciunt, incurrat. Quod tamen dictum vellet, non improbandum vitam eorum monachorum, qui in cœnobiis regularibus instructi disciplinis, ordinabiliter ad eremum secedunt, sed eorum, qui in melotis per vicos & castella, & urbes gyrando vagantur. Plura alia omitto, quæ Ivo contra illos gyrovagos in eadem epistola scribit.

C IV.
S. Fusciani mo-
nasterium.

Jacuerat ad id tempus ruinas conspultum sancti Fusciani monasterium apud Ambianos, de quo in primo volumine egimus: sed tandem ab Ingelranno Bovenfi comite instauratum est, ut probant litteræ a Godefrido Ambianorum episcopo, hoc anno, pontificatus ejus anno secundo editæ in hæc verba. *Frater Godefridus, Dei gratia Ambianensium episcopus.* Vides ut se fratrem dicit, quippe ex monacho episcopus, ut privatos monachos non pudeat se fratris nomine indigitare. tum ille pergit post aliqua scripturæ sacræ testimonia. *Hujus itaque divina exhortationis & pro-*

ANNALS

480

ANN. CHR.
1105.

missionis vocem aure cordis percipiens Ingelrannus comes, cum monasterium martyris Christi beati Fusciani primum cepisset edificare, totum montis ipsius territorium venerabili viro Odolrico, primo loci illius abbati & edificatori, monachisque magisterium ejus secuturis devote concessit: quatenus ibi domo Dei constructa, locus antea incultus fieret habitatio hominum, liber & absolutus ab omni seculari potestate, consuetudine sive exactione. Hoc etiam laudavit & evidenter concessit Ingelrannus de Mondislerio, ad cujus dominium sub Ingelranno comite pars territorii illis jure hereditario pertinebat. Multa deinde Godefridus recenset tum Ingelranni comitis, tum aliorum beneficia, in quibus Ingelrannus inter alia donasse dicitur *mediam villam de Sanctis*, qui locus est haud procul a sancti Fusciani monasterio, sancti Gentiani martyrio & sanctorum Fusciani & Victorici hospitio insignis. Hæc omnia in synodo Ambianensi probavit Godefridus, anno Verbi incarnati M C V. indictione XIII. His litteris subscribunt inter alios Gualterius abbas sancti Judoci, Robertus abbas Forestensis monasterii, Johannes sancti Geremari, & Willelmus sanctæ Mariæ Britulienfis abbates. Idem Godefridus, agente Ingelranno comite, suburbanam sancti Remigii ecclesiam sancto Fusciano concessit, idque anno M C VII. in synodo Trecenti confirmari curavit. Non diu superstes fuit Odolricus abbas, in necrologio Corbeienfi, unde forte assumtus fuerat, notatus x. kal. Februarii: cujus successor Radulfus laudatur in diplomate, quo Paschalis papa ecclesiam sancti Remigii sancti Fusciani monasterio in prædicto concilio Trecenti confirmavit. Hic gravi morbo affectus, Ivonem Carnutensem episcopum rogavit, ut sibi succurreret. Verum quo minus id efficeret Ivo, locorum intervallis ^a se impediri respondit, monens, ut corporales molestias patienter ferat, quas pro purgatorio igne divina ei misericordia contulerat. quod si viderit se regendo monasterio sufficere non posse; hortatur, ut det locum alicui de fratribus, quem congregatio regulariter elegerit. In fine censet, unctiorem, quam ille semel acceperat, iterandam non esse, ne sacramentis injuriam ingerat. Atqui tamen unctio infirmorum antiquitus sæpius in eodem morbo repetebatur, ut ex vetustis ritualibus libris constat. De Radulfi successoribus Eustachio, Wigomaro, Simone, aliisque subsequenteribus ejus loci abbatibus nihil memoria dignum occurrit. Perstat ad hoc tempus sancti Fusciani monasterium, recens a fundamentis, ut & multa alia, instauratum a monachis Congregationis sancti Mauri. In actis sancti Godefridi episcopi laudatur *pie memorie* Nicolaus abbas Corbeie Gallicanæ, ad cujus preces ille oratorium sancti Thomæ ab eo conditum, quæ parochialis modo ecclesia est, dedicavit.

^a Ivo. ep. 255.^b Ivo. ep. 255.^c Ivo. ep. 255.^d Ivo. ep. 255.^e Ivo. ep. 255.^f Ivo. ep. 255.^g Ivo. ep. 255.^h Ivo. ep. 255.ⁱ Ivo. ep. 255.^j Ivo. ep. 255.^k Ivo. ep. 255.^l Ivo. ep. 255.^m Ivo. ep. 255.ⁿ Ivo. ep. 255.º Ivo. ep. 255.^p Ivo. ep. 255.^q Ivo. ep. 255.^r Ivo. ep. 255.^s Ivo. ep. 255.^t Ivo. ep. 255.^u Ivo. ep. 255.^v Ivo. ep. 255.^w Ivo. ep. 255.^x Ivo. ep. 255.^y Ivo. ep. 255.^z Ivo. ep. 255.^{aa} Ivo. ep. 255.^{ab} Ivo. ep. 255.^{ac} Ivo. ep. 255.^{ad} Ivo. ep. 255.^{ae} Ivo. ep. 255.^{af} Ivo. ep. 255.^{ag} Ivo. ep. 255.^{ah} Ivo. ep. 255.^{ai} Ivo. ep. 255.^{aj} Ivo. ep. 255.^{ak} Ivo. ep. 255.^{al} Ivo. ep. 255.^{am} Ivo. ep. 255.^{an} Ivo. ep. 255.^{ao} Ivo. ep. 255.^{ap} Ivo. ep. 255.^{aq} Ivo. ep. 255.^{ar} Ivo. ep. 255.as Ivo. ep. 255.^{at} Ivo. ep. 255.^{au} Ivo. ep. 255.^{av} Ivo. ep. 255.^{aw} Ivo. ep. 255.^{ax} Ivo. ep. 255.^{ay} Ivo. ep. 255.^{az} Ivo. ep. 255.^{ba} Ivo. ep. 255.^{bb} Ivo. ep. 255.^{bc} Ivo. ep. 255.^{bd} Ivo. ep. 255.^{be} Ivo. ep. 255.^{bf} Ivo. ep. 255.^{bg} Ivo. ep. 255.^{bh} Ivo. ep. 255.^{bi} Ivo. ep. 255.^{bj} Ivo. ep. 255.^{bk} Ivo. ep. 255.^{bl} Ivo. ep. 255.^{bm} Ivo. ep. 255.^{bn} Ivo. ep. 255.^{bo} Ivo. ep. 255.^{bp} Ivo. ep. 255.^{bq} Ivo. ep. 255.^{br} Ivo. ep. 255.^{bs} Ivo. ep. 255.^{bt} Ivo. ep. 255.^{bu} Ivo. ep. 255.^{bv} Ivo. ep. 255.^{bw} Ivo. ep. 255.^{bx} Ivo. ep. 255.^{by} Ivo. ep. 255.^{bz} Ivo. ep. 255.^{ca} Ivo. ep. 255.^{cb} Ivo. ep. 255.^{cc} Ivo. ep. 255.^{cd} Ivo. ep. 255.^{ce} Ivo. ep. 255.^{cf} Ivo. ep. 255.^{cg} Ivo. ep. 255.^{ch} Ivo. ep. 255.^{ci} Ivo. ep. 255.^{cj} Ivo. ep. 255.^{ck} Ivo. ep. 255.^{cl} Ivo. ep. 255.^{cm} Ivo. ep. 255.^{cn} Ivo. ep. 255.^{co} Ivo. ep. 255.^{cp} Ivo. ep. 255.^{cq} Ivo. ep. 255.^{cr} Ivo. ep. 255.^{cs} Ivo. ep. 255.^{ct} Ivo. ep. 255.^{cu} Ivo. ep. 255.^{cv} Ivo. ep. 255.^{cw} Ivo. ep. 255.^{cx} Ivo. ep. 255.^{cy} Ivo. ep. 255.^{cz} Ivo. ep. 255.da Ivo. ep. 255.^{db} Ivo. ep. 255.^{dc} Ivo. ep. 255.^{dd} Ivo. ep. 255.de Ivo. ep. 255.^{df} Ivo. ep. 255.^{dg} Ivo. ep. 255.^{dh} Ivo. ep. 255.^{di} Ivo. ep. 255.^{dj} Ivo. ep. 255.^{dk} Ivo. ep. 255.^{dl} Ivo. ep. 255.^{dm} Ivo. ep. 255.^{dn} Ivo. ep. 255.do Ivo. ep. 255.^{dp} Ivo. ep. 255.^{dq} Ivo. ep. 255.^{dr} Ivo. ep. 255.^{ds} Ivo. ep. 255.^{dt} Ivo. ep. 255.^{du} Ivo. ep. 255.^{dv} Ivo. ep. 255.^{dw} Ivo. ep. 255.^{dx} Ivo. ep. 255.^{dy} Ivo. ep. 255.^{dz} Ivo. ep. 255.^{ea} Ivo. ep. 255.^{eb} Ivo. ep. 255.^{ec} Ivo. ep. 255.^{ed} Ivo. ep. 255.^{ee} Ivo. ep. 255.^{ef} Ivo. ep. 255.^{eg} Ivo. ep. 255.^{eh} Ivo. ep. 255.^{ei} Ivo. ep. 255.^{ej} Ivo. ep. 255.^{ek} Ivo. ep. 255.^{el} Ivo. ep. 255.^{em} Ivo. ep. 255.^{en} Ivo. ep. 255.^{eo} Ivo. ep. 255.^{ep} Ivo. ep. 255.^{eq} Ivo. ep. 255.er Ivo. ep. 255.^{es} Ivo. ep. 255.^{et} Ivo. ep. 255.^{eu} Ivo. ep. 255.^{ev} Ivo. ep. 255.^{ew} Ivo. ep. 255.^{ex} Ivo. ep. 255.^{ey} Ivo. ep. 255.^{ez} Ivo. ep. 255.^{fa} Ivo. ep. 255.^{fb} Ivo. ep. 255.^{fc} Ivo. ep. 255.^{fd} Ivo. ep. 255.^{fe} Ivo. ep. 255.^{ff} Ivo. ep. 255.^{fg} Ivo. ep. 255.^{fh} Ivo. ep. 255.^{fi} Ivo. ep. 255.^{fj} Ivo. ep. 255.^{fk} Ivo. ep. 255.^{fl} Ivo. ep. 255.^{fm} Ivo. ep. 255.^{fn} Ivo. ep. 255.^{fo} Ivo. ep. 255.^{fp} Ivo. ep. 255.^{fq} Ivo. ep. 255.^{fr} Ivo. ep. 255.^{fs} Ivo. ep. 255.^{ft} Ivo. ep. 255.^{fu} Ivo. ep. 255.^{fv} Ivo. ep. 255.^{fw} Ivo. ep. 255.^{fx} Ivo. ep. 255.^{fy} Ivo. ep. 255.^{fz} Ivo. ep. 255.^{ga} Ivo. ep. 255.^{gb} Ivo. ep. 255.^{gc} Ivo. ep. 255.^{gd} Ivo. ep. 255.^{ge} Ivo. ep. 255.^{gf} Ivo. ep. 255.^{gg} Ivo. ep. 255.^{gh} Ivo. ep. 255.^{gi} Ivo. ep. 255.^{gj} Ivo. ep. 255.^{gk} Ivo. ep. 255.^{gl} Ivo. ep. 255.^{gm} Ivo. ep. 255.^{gn} Ivo. ep. 255.^{go} Ivo. ep. 255.^{gp} Ivo. ep. 255.^{gq} Ivo. ep. 255.^{gr} Ivo. ep. 255.^{gs} Ivo. ep. 255.^{gt} Ivo. ep. 255.^{gu} Ivo. ep. 255.^{gv} Ivo. ep. 255.^{gw} Ivo. ep. 255.^{gx} Ivo. ep. 255.^{gy} Ivo. ep. 255.^{gz} Ivo. ep. 255.^{ha} Ivo. ep. 255.^{hb} Ivo. ep. 255.^{hc} Ivo. ep. 255.^{hd} Ivo. ep. 255.^{he} Ivo. ep. 255.^{hf} Ivo. ep. 255.^{hg} Ivo. ep. 255.^{hh} Ivo. ep. 255.^{hi} Ivo. ep. 255.^{hj} Ivo. ep. 255.^{hk} Ivo. ep. 255.^{hl} Ivo. ep. 255.^{hm} Ivo. ep. 255.^{hn} Ivo. ep. 255.^{ho} Ivo. ep. 255.^{hp} Ivo. ep. 255.^{hq} Ivo. ep. 255.^{hr} Ivo. ep. 255.^{hs} Ivo. ep. 255.^{ht} Ivo. ep. 255.^{hu} Ivo. ep. 255.^{hv} Ivo. ep. 255.^{hw} Ivo. ep. 255.^{hx} Ivo. ep. 255.^{hy} Ivo. ep. 255.^{hz} Ivo. ep. 255.^{ia} Ivo. ep. 255.^{ib} Ivo. ep. 255.^{ic} Ivo. ep. 255.^{id} Ivo. ep. 255.^{ie} Ivo. ep. 255.^{if} Ivo. ep. 255.^{ig} Ivo. ep. 255.^{ih} Ivo. ep. 255.ⁱⁱ Ivo. ep. 255.

ANN. CHR.
1105.

sunt ad nostrum usque tempus, scilicet ad annum M DC LIII. quo anno ab episcopo Ambianensi hæc immunitas, quæ ad opidum sancti Walarici extensa erat, ad solum monasterii ambitum restricta fuit a senatu Parisiensi, non decretorio iudicio, sed in rem tantum præsentem constituto. Tunc ad illius causæ examen eruditam dissertationem edidit noster Robertus Quatremarius, in qua falsum esse concilium illud Remense, nullius fidei hac in causa Nicolaum contendit. At illud saltem pro certo habeo, Nicolaum, etsi alias sincerum, bona fide retulisse quæ acceperat ab aliis, quippe qui hanc vitam scripsit ex aliorum relatu, qui ut colorem & gratiam quamdam argumento affingerent, hanc de Walariciana lite, quam in concilio Remensi agitatam infirmari nolim, narrationem festivis circumstantiis exornarunt.

CVIII.
Viri comati
arguantur.

Iverat aliquando vir Dei ad opidum sancti Audomari, ubi Robertus Flandriæ comes cum multa procerum turba Christi Domini natalia celebraturus convenerat. Aderant quoque non pauci episcopi, in his Godefridus, qui rogatus a comite, nocte illa sacratissima de more sacra celebravit. In ipso sacrificio post lectionem evangelii, omnibus ad altare munera offerentibus, vir Dei citra personarum acceptionem omnium dona rejecit, propterea quod instar muliercularum intonsa essent coma. Ea re permoti proceres, simul etiam præsulis sanctitate, certatim gladiis & cultris, cum ad manum non adessent forfices, pilos sibi præcidunt, tanti viri benedictione ob prolixas comas fraudari nolentes, quæ res magnum apud comitem aliosque auctoritatis augmentum ipsi conciliavit. Eodem tempore Serlo Sagiensis episcopus e nostris, cum Henricus Angliæ rex, cui ob vexationes Rodberti Belisimenfis adhærebat, apud Carentonum die sancto paschæ a hospitaretur, cum sacra sollempnia celebraturus esset, vidissetque basilicam varia rusticorum suppellectile ob prædones occupatam, de Rodberti Belisimenfis, alicorumque similibus rapacitate sermonem habuit, atque etiam contra barbato & comatos, quod effeminatorum hæc essent indicia, cujus monitis rex, ceterique omnes acquievissent memorantur. moxque episcopus, extractis e mantica forficibus, primo regem, tum ceteros optimates attondissit. Quid modo dicturi essent sancti illi præfules de exemtilibus nostri temporis capillitiis?

a Ordovic.
lib. II. p. 815.
c. seqq.CIX.
Godefridi mira
humilitas.

* Pequinny.

Post hæc Nicolaus insigne refert Godefridi patientiæ & humilitatis exemplum. In reditu ex sancti Audomari opido, vir sanctus Adamum ejus civitatis principem secum adduxit. Cum Ambianensium fines ingressi essent, eis cum multo equitatu occurrit Guermundus Pinquiniaci * vicedominus, & salutato episcopo, manus iniecit in Adamum, quocum perpetes habebat discordias & pugnas. Mox Adamus equo imponitur, & reclamante ac supplicante pro eo incassum episcopo, injectis catenis Pinquiniacum abducitur. Nihil non tentavit vir Dei, quo Adamus e vicedomini manibus eriperetur. Ubi preces nihil obtinent, sacras beati Firmini martyris aliorumque reliquias humi deponit, vicedomini ecclesias interdicto subjicit, eumque anathemate plectit. Hinc furens ille regionis agros vastare, cuncta diripere, incendiis domos & universa complere. Tum vero lugebat gemebatque pius antistes, memor pristinæ quietis, qua in monasterio potitus erat. In his angustiis id consilii in animum induxit, ut, depositis episcopi insignibus, cilicio simplicique monachi habitu indutus, nudis pedibus vicedominum conveniret. In hoc itaque habitu tendens Pinquiniacum, quod octo fere millibus Ambianis abest, ad sancti Remigii monasterium in nemore situm divertit, ubi a monachis honorifice exceptus est, tum ad vicedominum profectus, ad ejus pedes se abjicit, rogatque ut vinculum sibi reddat. At ferus homo nihil motus, virum sanctum a se facessere jubet, ne cum ignominia expellatur. Tum ecclesiam ingressus præsul, in vicedominum, omnesque ei adhærentes excommunicationis sententiam vibrat. His actis, reversus in urbem, dum preces & lacrymas ingeminat, a Wilhelmo Pontivi principe viro capitur, & in vincula conjicitur ipse vicedominus: qui a nullo alio se salutem obtinere sperans, quam a Godefrido, de singulari ejus benignitate præfidens eum obtestatur, ut miseretur sui, pollicitus se dirutas ecclesias instauraturum, Adamum dimissurum, ac deinceps emendatius & humanius victurum. Hæc ubi accepit piissimus antistes, lætatur se a Domino exaudiri: dolet vicem miseri hominis, & bona pro malis rependere volens, eum adire non cunctatur. Eo conspecto, Guermundus ad ejus pedes accidit supplex, quem antea ad pedes suos abjectum superbus contemferat. Denique, ut paucis absolvam, extrahit pius episcopus vicedominum

ANN. CHR.
1105.

a Ivo ep. 253.

CX.
Gebehardus
abbas fit episcopus
Spirensis.

in carcere, reducit Pinquiniacum, & secum abducit Adamum suum. Has aliasque calamitates cum pateretur pius antistes, consilium & opem quaerivit ab Ivone Carnuteni episcopo, qui Ludovici VI. patrocinium pro eo litteris a imploravit.

Ad Spirensis episcopatum promotus est hoc anno Gebehardus Hirsaugiensis abbas, a Ruthardo Moguntiacensi episcopo consecratus kalendis Novembris, testante præter Trithemium chronographo Saxonico necdum edito, in quo Henricus V. civitate Spira, patrisque ibidem reconditis thesauris potitus, in die omnium Sanctorum virum venerabilem Gebehardum, Hirsaugiensis abbatem, in episcopum Spirensis sublimasse dicitur. Ea in dignitate adeo ejus fama mutata est, teste Trithemio, ut quem abbatem venerabantur omnes, eundem episcopum ludibrio haberent. Et ille quidem abbatiam simul cum episcopatu retinere cupiebat; idque nonnulli fratrum monasterio conducturum putabant, utpote cui aucta dignitas plus potentia conferret ad ipsos defendendos. At reliqui seniores, quibus sanior mens erat, contra censuere, id nihil momenti ad suam defensionem allaturum, immo regularis disciplinae & rei familiaris maximum detrimentum: propterea quod episcopus, affectu circumspectus, sæpius ad monasterium ventitans regularem disciplinam inturbaret, resque monasterii in suos, suorumque usus effunderet, quod in multis Germaniæ monasteriis acciderat. Quapropter longe consultius visum est, ut alter abbas in ejus locum substitueretur.

Bruno in Hir-
saugia ei suc-
cedit.

Itaque Hirsaugiensis pridie kalendas Decembris in unum convenientes, Brunonem ejus loci monachum, patria Suevum, qui in sæculo Spirensis canonicus fuerat, elegerunt. Hunc a Richardo Albanensi episcopo & sedis apostolicæ legato, Theotgero sancti Georgii in Nigra-silva abbate aliisque adstantibus, VII. kal. Januarii ordinatum fuisse Trithemius tradit, eumque ad magnos labores perferendos parum idoneum, cum per se ipse negotia pauca expedire posset, omnia pæne cellarariis & converfis commisisse, at rebus interioribus sedulo vacasse.

CXI.
Cuno fit abbas
Sigebergensis.
b lib. 62.
n. 109. & 110.

In superioribus actum est de primordiis Sigebergensis b monasterii, in Colonienfi diocesi ab Annone archiepiscopo constructi, cujus duo primi abbates fuerunt Erpho sanctæ memoriæ abbas, & Reginhardus ejus successor, quorum nomina vitata sunt apud Bucelinum. Reginhardo successit hoc anno venerabilis Cuno seu Cono, postmodum Ratisponensis episcopus, cui Rupertus pleraque sua opera, utpote patrono ac defensori suo, dedicavit. Fuit is, teste ipso Ruperto, *venerabilis abbas, & venerabilium studiosissimus litterarum, quodque eo majus est, monachicæ columnæ religionis*, qui jam inde ab hoc anno abbas, *Christo fideliter obsequendo, bono implebat odore domum Domini*. Ita de illo Rupertus in epistola ad ipsum Cunonem, libris de sancta Trinitate, ejusque operibus præfixa, quam scribebat anno M C XVII. cum Cuno *in monte Sigebergensi, ad memoriam S. Michaelis archangeli, annum ab ordinatione sua duodecimum* ageret. Eundem plurimum laudat in libro XII. de gloria Filii-hominis, eique in primis congratulatur, quod omnia propter Christum & evangelium reliquerit. *Dominam quippe unam, nescio quantum, & propinquos aliquos, ut percepi, non infimos, nonnihil agrorum habentes, in una civitate reliquisti. . . Quod te non qualicumque tempore, sed in ipso ingressu ferventis adolescentiæ vocavit citâ vocatione, ut eum, quem quasi in ingressu mundi posueras, retraheres pedem; & relictis omnibus, patria quoque seu provincia natiuitatis tuæ longe post tergum dimissa, peregrinus ad monachicam vitam confugeris, in montem spiritualis victoriæ suo nomine presagum. vocatur enim Sigeberch.* Hac de causa Rupertus addit, se illi efflagitanti scripsisse opusculum *libellorum duodecim de victoria Verbi-Dei, quod admirationi esse multis, etiam sapientibus, & ab ipsis libentissime, fateor, inquit, ipse gaudens audivi.* Ex præmissis verbis intelligitur, Cunonem ex longinqua provincia oriundum fuisse, & forte ex regione Ratisponæ proxima, quæ occasio fuerit eum eligendi illius urbis episcopum. In consequentibus subdit Rupertus, quanta fuerit Cunonis in abbatiali dignitate existimatio, ut omnes, quibus simplex oculus erat, longe lateque manentes, *maximeque in domo magna, quæ est Agrippinensis ecclesia,* ejus sapientiam, auctoritatemque suspicerent, ac revererentur. Eo tempore Norbertus, Præmonstratensium institutor & archiepiscopus Magdeburgensis, in Sigebergensi monasterio educatus fuisse traditur, haud dubie sub Reginhardo vel Cuno abbate, & fortasse sub utroque. Argumento est donatio ab eo facta Sigebergensi monasterio, de qua inferius, cum de origine Urstembergensis monasterii acturi sumus.

ANN. CHR.
1105.
CXII.
Broburgense
parthenium,
ejusque primæ
abbatissæ.

In Flandria occidua prope Gravelingam, maritimam urbem, exstat Broburgum opidum, cui haud ignobile Benedictinarum virginum cœnobium adjacet, quod a Clementia uxore Rodberti comitis, cognomento Jerosolymitani, conditum, donatumque est. Legimus Paschalis papæ diploma *Godildi abbatissæ venerabilis monasterii sanctæ Mariæ, quod est in castro Broburg*, inscriptum, quo donationes ab eadem Clementia, consentiente viro suo Rodberto factæ, confirmantur; idemque monasterium, sicut a Johanne Teruannensi episcopo confirmatum est, ab omni episcopalis exactionis debito liberum & immune esse sancitur. Datum Laterani nonis Aprilis, Paschalis pontificatus anno vi. Godildis adhuc ejus loci abbatissa erat anno M C XIX. quo Callistus II. Remis ad preces Clementiæ comitissæ ejusdem argumenti privilegium eidem Godildi indulget. Godildi successit Ogiva, cui ab Innocentio II. aliud consimile privilegium anno M C XXXVIII. concessum est. Guibertus Novigenti abbas in libro tertio^a de Pignoribus sanctorum honorificam mentionem facit de *monasterio Broburgensi, quod multæ*, inquit, *religionis sanctarum est virginum*. Illic duæ adolescentulæ clarissimæ indolis sanctimoniales erant, quarum altera cum ante dominicæ resurrectionis diem moribunda esset, a sodali conventa est & multis obstationibus obstricta, ut post obitum, si Deus sineret, ad se rediret, & quid boni vel mali secum ageretur, renuntiaret. Mortua itaque puella post aliquot paschalis festi dies ex condito amicæ apparuit gratioso aspectu, asseruitque sibi bene esse cum Erlebaldo Cameracensi decano. Dixit, statimque discessit. Fuit autem Erlebaldu in scripturæ scientia maxime versatus, & amicitia valde conjunctus cum Guiberto, qui hæc refert, eaque a domino suo Bartholomæo Laudunensi episcopo se accepisse dicit. Superest etiam nunc floretque Broburgense parthenium sub Ordine Benedictino.

a Guiber.
p. 333.

CXIII.
S. Albani &
Inneburgenses
abbates.

Cum Henricus filius Spiræ moraretur, ejus pater ex urbe Moguntia Theodericum abbatem S. Albani ad eum misit, filium obtestans, ut recordaretur se patrem ipsius esse, & ne tam pertinaciter eum a regno pellere moliretur. Ille vero exaudire distulit, sed patri suggestit, ut ab urbe egredi festinaret, ne occuparetur ab inimicis. Hæc in prædicto Saxonico chronico, in quo etiam legitur, Inneburgenses monachos, qui Fredericum episcopum Halberstadtensem declinantes, jam per quinquennium exfulaverant, regio jussu, scilicet Henrici filii, honorifice reverfos, Martinum abbatem elegisse.

Medianenses
item abbates.
b V. lib. 66.
n. 78.

Eodem anno Bertricus^b Mediani-monasterii abbas, postquam triginta-tribus annis locum rexisset, fato functus est, teste Bayone, & quidem VII. kal. Januarii, quo die in necrologio Senoniensi notatur. Milo ejus successor omnium monasterii possessionum confirmationem obtinuit ab Innocentio II.

CXIV.
Petrus Anagninæ
episcopus
obit.

Ad res Italicas quod attinet, incidit in hunc annum obitus Petri Anagninæ episcopi e nostris, de quo ad hunc locum agere distulimus. Is nobili Salernitanorum principum ortus genere, primum in Salernitano sancti Benedicti cœnobio, cui tunc ipse patruus præerat, monasticis institutis informatus, inde ab Hildebrando archidiacono Romam perductus, demum ab Alexandro II. Anagninensi ecclesiæ præpositus fuit. Post decem episcopatus annos, legatio Constantinopolim ad Michaëlem Ducam eidem imponitur ab eodem pontifice: quo mortuo in suam ecclesiam revertit. Verum, cum ad sananda suorum vitia frustra operam contereret, variisque ab eis insectationes pateretur; Jerosolymam cum cruce-signatis iter aggreditur, eo animo, ut illic reliquos vitæ dies absolveret. quod secus contigit. nam beati Magni Anagninæ patroni viso a proposito revocatus, expleta peregrinatione ecclesiam repetiit, & in ea sanctissime devixit III. nonas Augusti hoc anno, episcopatus quadragésimo tertio: quem miraculis illustratum Paschalis II. in sanctorum numerum retulit. Ejus vitam scripsit Bruno episcopus Signiensis, quæ necdum integra typis vulgata est.

CXV.
Casino facta
donatio.
c Chron.
Casin. lib. 4.
c. 25.

Tunc Casinensi monasterio præsidebat Oderisius abbas, cui Rodbertus^c Calacianorum comes, filius Rainulfi comitis, interventu atque rogatu domni Johannis venerabilis abbatis sancti Gabrielis & aliorum, donavit opidum Pontis-curvi, quod partim dono Richardi principis, partim pretio acquiserat. Hanc vero donationem fecit per manus Brunonis Signiensis episcopi & domni Amici sacerdotis & monachi Casinensis hoc ipso anno, comitatus sui octavo-decimo, idibus Januarii, indictione tertia-decima, in civitate Calacia. Hujus donationis authentico appositum sigillum

cereum, Rodberti effigiem fere nudam exhibet. Hæc porro donatio non fuit gratuita, ut patet ex litteris Oderisii abbatis, qui quingentas^a libras eidem Rodberto, & principibus Rodberto & Richardo longe plures se dedisse dicit. Bruno Signiensis episcopus nondum a sua legatione reversus erat, siquidem in Gallia versabatur adhuc anno sequenti, quo Pictavis concilium habuit.

Sub finem hujus anni M CV. decessit Oderisius abbas ejus nominis primus, & quidem IV. nonas^b Decembris, quo die in fastis Benedictinis memoratur. Successit Otto, Fundensium consulum profapia ortus, Deo ab infantia oblatu Casini sub Desiderio abbate, post aliquot annos factus præpositus in monasterio sancti Nicolai de Pica, ac demum Casinensis non integro biennio abbas: cui cum solita obsequia Richardus princeps ob gravem infirmitatem exhibere non posset, e latere suo viros misit qui id præstarent, mortuus anno sequenti, cui frater ejus Rotbertus in principatu successit. Non unanimi, sed sanioris partis fratrum suffragio electus est Otto abbas, qui Oderisii obitum Alexio^c imperatori Constantinopolitano significavit: Alexius vero per aprocrifarios suos beato Benedicto pallium purpureum pretiosum transmisit, ex quo pluviale & tunica facta sunt. Non omnino tranquilla fuit Ottonis præfectura. Quidam enim fratres, qui ejus electioni non assenserant, de eo conquesti sunt, quod eis necessaria^d minime suppeditaret. qui ab eo pulsi querelas suas ad Paschalem papam detulerunt. Ea re commotus pontifex, eos apud sanctum Paulum remanere præcepit, donec de Ottonis electione cognosceret: sed Ottonis obitus id prævertit.

ANN. CHR.
1105.
a V. notas in
lib. 3. c. 52.

Oderisio ab-
bati succedit
Otto.
b Chron.
Casin. lib. 4.
c. 25.

c ibid. c. 26.

d ibid. c. 27.

In domo institutionis Patrum Oratorii apud Parisios servatur Breviarium divini officii ad usum monasterii Casinatis, tempore Oderisii abbatis primi scriptum, in cujus rubricis sub finem multi peculiare ritus habentur, ex quibus paucos hic delibare visum est. In ritu professionis monasticæ novus professus tribus diebus silentium servare debet, & in illo triduo quotidie ad missam offerre & communicare. Tertio die ad missam, cum ad pacem ventum erit, abbas de capite ejus caputium aufert, datque ei pacem; tumque professus prosternit se ad pedes abbatis, ac deinde omnium fratrum, qui dant ei pacem.

CXVI.
Casinenses
quidam ritus.

In unguendo infirmo post ministrum sacramenti omnes sacerdotes præsentés imponunt manus super infirmum. Unctio fit modo indicativo. Unctionem sequitur communio, *etiamsi comederit ipsa die infirmus*, cui porrigitur viaticum sub hac forma: *Corpus & Sanguis Domini nostri J. C. custodiat animam tuam in vitam æternam, amen*. Deinde leguntur ante eum passiones Domini. Imminente exitu deponatur in terram super cilicium, conspersum cinere, & dicantur psalmi pœnitentiales.

In nativitate Domini post tertiam ordinatur processio in hunc modum. Præcedit unus frater ferens crucem, quem cuncti fratres bini subsequuntur. Deinde alius, *indutus imperatoria veste*, fert auream crucem, post quem septem acolythi albis induti subsequuntur, ferentes totidem candelabra accensa; & post eos tres acolythi cum turibulis. Deinde sex subdiaconi, induti tunicis, libros evangeliorum portantes; totidemque diaconi, induti dalmaticis, bini procedunt, ita ut duo subdiaconi præcedant, & duo diaconi subsequantur; septimus autem subdiaconus, qui lecturus est epistolam, ferens librum, in quo legendum est ipso die evangelium; & post eum diaconus evangelium lecturus; postremo dominus abbas, vel sacerdos qui missam celebraturus est, pluviali indutus, quem acolythus ferens manutergium sequatur. Pauca hæc e multis sufficiant.

Per id tempus cum Augustinus cardinalis & apostolicæ sedis legatus ad Casauriense monasterium divertisset, dubitaretque, an corpus sancti Clementis papæ & martyris illic haberetur; ad removendam ejus suspicionem Grimoaldus^e abbas, effossa humo, ubi sacrum corpus jacebat, illud reperit in vase alabastris, in quo tempore Ludovici II. imperatoris repositum fuerat; tum referata theca repertus est titulus, qui de existentia corporis sancti Clementis faciebat fidem, & omnem cardinali dubitationem abstulit. Id factum VIII. kalendas Decembris anno præcedente. Anno autem sequente Gualterius Valvensis abbas, qui Johanni episcopo & Piscariensi abbati in pontificatu successerat, sacrum loculum deposuit in altari, quod Grimoaldus abbas erexerat; illudque rite clausum, & plumbo ferroque obfirmatum dedicavit XV. kalendas Novembris. quæ dies deinceps festiva fuit, & adventibus indulta unius anni remissio de pœnitentia criminalium, & quadraginta dies de venialibus.

CXVII.
Res Casaurienses.
e V. lib. 69.
n. 85.

ANN A L E S O R D I N I S S. B E N E D I C T I.

LIBER SEPTUAGESIMUS-PRIMUS.

Ab anno Christi 1106. ad annum 1110.

ANN. CHR.
1106.
I.
Henrici IV.
abdicatione &
obitus.

INSEQUENTE anno post millesimum centesimo-sexto Henricus IV. novo post Ludovicum Pium exemplo exauctoratus, imperii insignia filio cognomini resignavit, quæ missi episcopi ab eo extorserunt, iisque filium investire. Post hæc Henricus senior Leodium se recepit. ubi tum acceptæ ignominie dolore, tum sibi adhaerentium instinctu stimulatus, ad recuperandam dignitatem copias contraxit. Id ubi filius accepit, continuo illuc cum copiis ipse suis contendit, & cum patre prælium conferuit, in quo pulsus fugatusque est. Tum redintegratis copiis, cum rursus in aciem descendisset, pater victus comprehensusque a filio & multa indigna passus est. qua de re lugubrem ad Philippum Francorum regem epistolam scripsit. Demum ad eas redactus est angustias, ut rerum necessariorum penuria simul & mœre confectus Spiræ interierit, ubi ejus corpus jussu pontificis insepultum ad quinquennium mansit.

Paschalis iter
in Galliam.

Interim Paschalis pontifex, posteaquam Henricum senem exauctoratum, ejusque filium in ejus locum sublimatum cognovit, ex Urbe in Germaniam, quo a novo rege & principibus invitabatur, iter instituit, eoque in itinere Parmæ Bernardum cardinalem in demortui episcopi locum instituit. Mutinam inde profectus, S. Geminiani episcopi sollempni translationi interfuit cum Mathilde comitissa, quæ ipsi Bononiam accedenti obviam progressa fuerat. Inde Guastallæ ad Padum generale ab eo concilium VIII. idus Octobris habitum, in quo ex indulgentia episcopis & clericis, qui a schismaticis ordinati fuerant, restituta communio est. Ibidem adhuc morabatur VII. kal. Novembris, cum litteras ^a ad episcopos Galliarum scripsit contra interfectores abbatis Vizeliacensis, de quo infra. Demum intellecto, Henricum juniorem a remittendis, ut sperabat, ecclesiarum investituris patris exemplo abhorre; mutato adeundæ Germaniæ consilio in Franciam iter flexit, & conventum Treca indicto, alpibus hieme asperrima superatis, natale Domini apud Cluniacum celebravit. In villa sancti Hyppoliti ^b versabatur VI. idus Februarii hoc anno, ubi Hugoni abbati confirmavit omnes possessiones & cellas Cluniacensium, quibus id elogii tribuit, quod eorum studio in plerisque Galliarum locis, ubi defecerat, restituta

^a Spicil. 10. 13.
p. 471.

^b Bibl. Clun.
p. 137.

ANN. CHR.
1106.
esset religio. Transeundo per urbem Lugdunum, consecravit altare majus novæ Athanacensis ecclesiæ, quam Jaucerannus abbas recens ædificaverat, paullo post creatus archiepiscopus Lugdunensis. Hinc est quod juxta majus altare Paschalis ipse musivo opere depictus cernitur cum hac inscriptione: *Altare sacrum Paschalis papa dedicavit.* Ad cornu autem evangelii leguntur hi versus:

*Huc huc flecte genu, veniam quicumque precaris.
Hic pax est, hic vita, salus, hic sanctificaris.*

& ad latus epistolæ:

*Hic vinum sanguis, hic panis fit caro Christi.
Huc expande manus, quisquis reus ante fuisti.*

Amedeus archiepiscopus Lugdunensis anno M CXLVI. ecclesiam sancti Petri Athanaci dedicasse perhibetur. Athanacensium abbatum indicem habes in Appendice.

Inter hæc, ut in chronico nostro Saxonico inedito legitur, Wernerus ministerialis Henrici regis senioris, marchie Aquinensi præfectus; Clementis pseudopapæ factionem excitaturus, collectis undecumque per Italiam copiis, corruptis pecunia Romanis nonnullis, dum Paschalis in partibus Beneventanis moraretur, *quemdam pseudoabbatem de Farfara* seu Farfa, cathedræ sancti Petri sub Silvestri nomine imposuit. at ille paullo post a catholicis expulsus, vesaniæ & temeritatis suæ præmium retulit, profusæ scilicet pecuniæ jacturam. Hæc totidem verbis retulit Conradus Urspergensis abbas seu potius Ekkhiardus monachus, & post eos Trithemius. nisi quod vulgatus Conradus *Farfa* mendose habet, Farfa recte Trithemius.

II.
Antipapæ sub
Paschali.

Tres Paschali pontifici antipapæ post Guibertum seu Clementem III. oppositi memorantur, Albertus Attelanus, Theodericus & Maginulfus, quem Johannes Saresberienensis ^a Theoderico anteponit, Onufrius postponit. Hic Theodericum Silvestri III. nomine antipapam, monachum & abbatem Farfensem fuisse dicit; quod Chesnius Maginulfo tribuit. At nullus per id tempus sive Theodericus, sive Maginulfus, Farfensis abbas occurrit. Certius est quod de his antipapis scribit Pandulfus, illius temporis æqualis, in libro necdum edito de vitis pontificum. Guiberto de medio sublato, *alter post alterum*, inquit, *duo statim eliguntur papa*, id est antipapæ. & *unus eodem, alter post centesimum electionis suæ diem a fidelibus captus.* Primus, qui *Albertus vocabatur, apud S. Laurentium Aversa retrudi*; & secundus, qui *Theodericus, apud S. Trinitatem in Cava eremiticam vitam addiscere, patrum judicio adjudicati sunt. secque dejecit eos Dominus, dum alleverentur. Eligitur & tertius, Maginulfus nomine. Hic quia negromantia fabulis simplicem populum, illos maxime qui conscientia scelerum vel ambitus, spe futuri successus ad eum refugium fecerant, allucuerat, gravem in ecclesia calcem impressit: sed dum auguriis fesus, pontificium adipisci nititur, quod ex diabolo dari non potuit, divinis destitutus auxiliis, merito amisit; & sacerdotium, quod sine Deo arripuit, tenere non licuit; miser amisit & Urbem: ut exsul gravi inopia, miserisque afflictus, cariosa, ut aiunt, lingua vitam cum carne finiret. Sic uno, altero, & tertio impie succedentibus, deficientibusque confessis hæresim suam, qui pie præerat, immo qui erat Dominus, Paschalis papa convuluit, quievitque.* Hactenus Pandulfus, qui superstitie Paschali hæc scribebat. Ubi vides, nullum hic dici monachum abbateve Farfensem. Certe Maginulfum Silvestri nomine donatum fuisse, eumque Romæ archipresbyterum fuisse, non Farfæ abbatem, palam facit excerptum epistolæ Henrico imperatori scriptæ a Guarnero principe Anconitano, a Sigiberto relatum ad annum M CV. Post hæc prædictus Pandulfus mentionem facit Petri de Columna, qui Cavas opidum de jure beati Petri invaserat, quod Paschalis recepit; simulque Columnam & Zagarolam, opida juris Petri de Columna expugnavit. In consequentibus ait Pandulfus, Ptolomeo quodam auctore Anagninam, Præneste, Tusculanum, aliasque urbes a pontifice defecisse, eique *adscriptisse Petrum de Columna abbatem Farfensem Romanorum copiam*; at eorum molitiones a Paschali repressas fuisse. Verum nullum inter Farfenses abbatem Petrum de Columna per id tempus invenio.

^a Jo. Saresb.
ep. 48.

Berardus quippe ejus nominis primus, domo Hortanus, Farfæ præfuit ab anno M XLVIII. ad annum M XC. cui successit ad breve tempus Rainardus, quem expulit Berardus Florentinus. Hunc anno M CXIX. excepit Berlandus ^b diaconus, alii dictus Berardus seu Beraldus, ad annum usque M C XIX. superstes: cui Guido abbas successit.

III.
Farfensium
abbatum series
& Berlandi
acta.
^b V. lib. 67.
n. 87.

ANN. CHR.
1105.

Certe Berlandum Paschali semper addictum fuisse constat, cujus patrocinium adversus perverfos implorat his verbis. *Sanctissime pater, summeque pontifex apostolice sedis, proclamamus ad vestram beatitudinem, & intimamus vestre venerationi, & hujus sanctissime synodi religioni, quoniam nostrum monasterium, scilicet Farfense cœnobium, subscriptas res olim acquisivit juste, & possidet proprietatis jure: quas quidam, nobis amulantes, aut vi abstulerunt, aut callide subripuerunt a nostro monasterio, de quibus nostra ecclesia justitiam suppliciter fieri postulamus. quoniam munimina & instrumenta, legaliter olim nostro monasterio edita, offendere valemus &c.* Idem Berlandus Guarnerii marchionis opem poposcit contra ejusmodi perverfos, in primis contra Moricum & Carbonem, qui eo usque Farfensem ecclesiam divexabant, ut nullus, sive paganus, sive Judæus, deteriora inferre potuisset. quæ omnia fuse & graviter describit idem abbas in libello supplici ad Guarnerium marchionem. Ad hæc marchio respondet datis regie tutelæ litteris, in quibus abbas *Berlandus, virutibus & nobilitate clarissimus, zelo justitie & ultionis divine accensus*, prædictos tandem prædones devicisse, & ad restitutionem compulisse dicitur; vetarque Guarnerius sub gravi interminatione, ne ullus marchio, comes, vicecomes, aut quisvis alius, Farfensibus ullam molestiam aut injuriam inferat. Utrumque scriptum, scilicet libellum supplicem & Guarnerii marchionis litteras in Appendice referemus. Non dubitem quin Guarnerius iste idem sit cum prædicto Guarnerio principe Anconitano & cum Wernero illo ministeriali Heinrici IV. marchie Aquinensi præfecto, qui pseudoabbatem Farfensem Paschali papæ antipapam opposuisse dicitur a Conrado Urspergensis. Ceterum, si constaret, antipapam illum, quisquis demum sit, abbatem fuisse Farfensem; id intelligendum de quodam æmulo, qui de Farfensi abbatia contenderit cum uno ex prædictis abbatibus: qualis fuit Teuzo ille, quem Clemens pseudo-papa^a Berardo primo substituere molitus est. Jam ad res Gallicanas & Anglicanas redeamus.

a lib. 87.
n. 87.IV.
Anselmus in-
firmatur in
Nortmannia.

Dum Anselmus in Nortmannia moraretur, reversis ex Urbe nuntiis Balduino & Willelmo, quos pro negotio investiturarum Romam jussu regis Heinrici & Anselmi ad Paschalem anno superiore missos diximus, Willelmus regi in Angliam responsum retulit, statimque Beccum ad Anselmum reversus, regis nomine eum rogat, ut jam sopitis querelis quantocius in Angliam regrediatur. Mox sanctus antistes, qui recens ex morbo tantisper convaluerat, iter aggressus, Gemeticum adiit: sed, ne ulterius progrediretur, recrudescente infirmitate illic detentus est. qua mitigata Beccum revertitur, regem brevi transfretaturum inibi præstolaturus. Ubi nuntius de proximo ejus reditu in Angliam perlatus est, mira omnes invasit exultatio: quæ subito in mœrorem conversa fuit, cum eum in gravem morbum relapsum fuisse intellexere. Tantum vero doloris rex ipse concepit, ut diceret, se quælibet damna æquanimis toleraturum, quam Anselmi obitum. quod satis testatur rex ipse in epistola^b ad eum tunc scripta, qua eum rogat, ut paullo amplius corpori suo indulgeat, & pro nutu suo per omnes suas Nortmanniæ possessiones, uti per proprias imperet. Ingravescente in dies morbo, ita ut jam de ejus vita desperaretur, ad ejus exsequias convenerunt episcopi & abbates: sed omnipotens Deus eum contra omnium opinionem sanitati restituit. Ex his, qui Beccum ad ejus funus convenerant, unus fuit Radulfus abbas Sagiensis, cujus familiaris quidam, cum in reditu Anselmo detraheret, quasi vir Dei ex jactantia cedere noller, excussus equo in devexum montem, meritis maledicentiæ poenas dedit. Hic est Radulfus abbas, qui non multo post in episcopatu Roffensi Gundulfo successit. Dehinc ipso die festo assumptionis beatissimæ Virginis rex Henricus trajecto oceano Beccum accessit, & cum sancto antistite omnibus controversiis finem imposuit, pollicitus se cuncta Anselmo restitutum.

Regis ac re-
ginæ de eo
dolor.
b Anselm.
lib. 4. ep. 75.

Præter regem, Anselmi morbum & longam absentiam graviter tulit Mathildis regina. Huc spectat ejus epistola^c, edita inter Anselmianas, *Domino suo & patri carissimo inscripta*, qua ei significat tantum se mœroris ex ejus adversa valetudine concepisse, quantum lætitiæ ex proximi ejus reditus nuntio antea conceperat. Quapropter eum enixe obsecrat, ut si sui cura eum adhuc tangat, suam de ipsius valetudine sollicitudinem & anxietatem aliquo internuntio quantocius relevare curet. Quam vero impatienter ejus absentiam ferret pia regina, & quanto desiderio ejus in Angliam reditum exoptaret, alia ejus epistola^d palam declarat.

d ibid. 74.

Non

Non minor fuit Eulaliæ S. Eaduardi abbatissæ ejusque fororum de Anselmi reditu impatientia, ut facile ex duabus Anselmi ad eas epistolis intelligitur, quarum una^a eis gratias agit, quod pro ipso preces fuderint, cum in exilio esset, ejusque reditum expetierint: nunc enixius rogare, ut Deum precentur, quo fructuosus sit reditus suus. Tum abbatissæ filias hortatur, ut matri obedientes sint ex animo, non tantum ad humanum, sed ad Dei oculum, cui nihil secretum est. Studeant esse templum Dei sancte vivendo. *Sancte autem vivitis*, inquit, *si ordinem & propositum vestrum diligenter custoditis: diligenter vero hoc facitis, si minima non contemnatis. Vestrum enim propositum semper debet nisi ad perfectum, & toto corde horrere defectum.* Plura de his ille in hunc modum.

Cum Pratellensi monasterio præfesset venerabilis Richardus abbas superius^b laudatus, multæ factæ sunt eidem loco donationes. Una est Rotberti comitis de Melento, qui hoc anno sedens in capitulo Pratellensi, toto monachorum conventu circumfledente, donavit monasterio *libertatem terrenarum possessionum & consuetudines judiciarie potestatis apud Salernam, salvo ordine monachorum.* Prædictum vero comitem Pratellensibus multum favisse testatur Ivo episcopus in epistola c XLIII. ad ipsum, qua eum laudat, quod domnum Richardum, Pratellensis monasterii abbatem, virum religiosum & prudentem, honeste, prout dignus erat, tractaret, & in negotiis ei assisteret; hortaturque, ut id facere pergat, ad servandas videlicet monasterii possessiones, & recuperandas amissas. *Quod enim*, inquit, *in revocandis monasterii sibi commissi possessionibus elaborat, professionis suæ debito coactus facit: quia ab unoquoque abbate, quando benedictionem accepturus est ab episcopo, hoc exigitur, quatenus profiteatur, res monasterii sui hætenus male dispersas recollecturum, & ad usum fratrum pauperumque fideliter dispensaturum.* Hinc est quod strictioris disciplinæ monachi, cum ad reformanda monasteria, in quibus cum relaxatione vitæ regularis dissipatæ sunt plerumque possessiones, accedunt, ad recuperanda amissa lites habere cogantur. qua de re male audiunt apud sæculares homines, sed immerito, si debitas honestatis, æquitatis & modestiæ leges servent.

Illis diebus Boamundus dux Apuliæ, quem Jerosolymis in Galliam accessisse superius diximus, cum Philippi regis filiam Constantiam, post ejus divortium ab Hugone Tricassino comite, apud Carnutas sponsam^c duxisset, Rotomagum adiit, comitante Brunone cardinale & episcopo Signiensi. His etiam adjunctus erat magister militum, Ilgyrus nomine, vir strenuus & celebris apud suos famæ, Anselmo ab infantia notus, multisque ab eodem beneficiis affectus. Is varias e locis sacris reliquias secum attulerat, in quibus pluris faciebat capillos beatissimæ Virginis duodecim, quos sibi datos aiebat ab Antiocheno patriarcha, cum magistratum militum illic sub Buamundo ageret. Ex his duos metropolitanæ ecclesiæ, totidemque basilicæ sancti Audoëni: binos quoque Beccensi monasterio, in quo educatus, adulterque fuerat, binosque Anselmo dare constituit. Tum missi Carnutas, ubi eos reliquerat, religiosi ordinis viri, qui eos deferrent. Rotomagum appropinquantibus, qui illi urbi destinatos afferebant, Willelmus archiepiscopus cum suo clero & sancti Audoëni monachis obviam processit, magno cum honore in ecclesiam detulit, ac decenti loco reposuit. Quatuor etiam Beccum delati, ibidem pari reverentia excepti sunt: quorum duos Anselmus accepit, eosque Eadmero familiari suo, qui hæc in historia Novorum refert, religioso custodiendos commisit.

Tunc temporis Fulco Divenis^d abbas III. nonas Aprilis Wintoniæ in Anglia defunctus est: cujus in locum Rodbertus quidam, sancti Dionysii pseudomonachus, datis Rodberto duci c XL. marcis argenti, intrusus est, non pastor, sed dissipator factus dominici gregis. Cœnobitæ siquidem a facie ejus, tamquam voracis ac furentis lupi, fugientes, in varia monasteria, ut saluti suæ consulere, se receperunt. Ipse vero supra Divam fluvium in cœnobio castellum exstruxit, & militibus in eo positis speluncam latronum effecit. Quin etiam ecclesiæ ornamenta vendidit in subsidium suorum satellitum. Atque ut Simonis crimini Judæ proditorem adderet, Henricum Anglorum regem, qui tunc Cadomi versabatur, hac fraude circumvenit. Cum Rotberto^e duce ejus fratre, qui tum bello invicem dissidebant, Falesiæ pactus est, se regem cum paucis repente adducturum, quem dux cum suis paratus facile comprehenderet. Disposita fraude, proditor Cadomum pergit, regique suggerit, se municipium, quod supra Divam habebat, si secum venire velit,

Annal. Bened. Tom. V.

Q99

ANN. CHR.
1106.V.
Præclara ejus
cermonia ad
sanctimonia-
les.
c a id. lib. 3.
e ep. 125.VI.
Pratellis facta
donatio judi-
ciarie potesta-
tis.
b lib. 70.
n. 11.Abbas amif-
sas possessiones
revocare de-
bet.VII.
B. Virginis ca-
pilli Anselmo
aliqui dati.
c Orderic.
lib. 11. p. 817.VIII.
Fulconi Di-
venis abbati
succedit Rod-
bertus intru-
sus.
d id. ibid.

e ibid. p. 819.

ANN. CHR.
1106.

ei redditurum. Placuit regi conditio : at , magnum, inquit ille , exercitum ducere necesse non est , ne strepitu multitudinis consilium impediatur. qui illic in praesidio sunt pauci milites , mihi prorsus parent. Rex itaque cum septingentis tantum militibus nocte illuc properat , & prima luce ad locum pervenit. Inter ea milites a duce missi Divense municipium praecipue occupaverant : quibus multi alii e Falesia adjuncti. Tum vero fraude comperta , rex injecto igne castrum & coenobium comburi iussit , quo incendio , multi , qui in ecclesiam confugerant , perierunt. Tunc cum aliis Rodbertus proditor captus est , & transversus super equum velut saccus , ad regem adductus. cui rex inquit : Perfide , e terris meis quantocius abi. nisi tui Ordinis , cujus habitum exterius geris , rationem haberem , continuo te membratim discerpi juberem. Pulsus itaque proditor , in Franciam , unde ortus erat , cum dedecore confestim aufugit , & Argentolii praefecturam , quia monasterii solitudinem & parsimoniam ferre non poterat, obtinuit. Cumque a quodam Johanne nescio quas consuetudines exigeret , ab eo percussus sine poenitentia interiit. In Rotberti locum successus est Radulfus , vir simplicis & innocentis vitae : cui post quatuor annos totidemque menses successit Richardus de Aquila , cujus tempore Divenses multa passi sunt a Gaufrido Andium comite , qui Nortmanniam infestabat. Nihil notatu dignum occurrit in sequentibus abbatibus , quorum nuda nomina in Neustria pia videre licet. In illo monasterio servabatur olim Christi-Domini effigies , Luccensi & Ruenfi consimilis , quae a Calvinistis combusta est.

S. Taurini
abbatia Fiscamno subje-
cta.
a lib. 57.
n. 48.

Hoc etiam anno post mortem Rodulfi abbatis de electo successore controversia orta est in Ebroicensi sancti Taurini monasterio , quod per ea tempora Fiscamnensi abbatiae subjectum fuisse alias a diximus. Illic cum alium a Fiscamnensibus abbatem elegissent monachi , eos in causam traxerunt Fiscamnenses. Hoc autem discidium Henricus rex Anglorum & Willelmus Rotomagensis archiepiscopus composuerunt in hunc modum , ut Willelmo Fiscamnensi abbati liceret Sancti Taurini abbatiam , tamquam propriam cellam sibi vindicare , abbatem tum eligendo , tum , ubi res exigeret , deponendo , ejusque loci monachos pro arbitrio mutando. Haec ex codice cellae sancti Gabrielis , ubi praedicta electio VII. idus Novembris facta dicitur. Hujus compositionis testes fuerunt Willelmus archiepiscopus Rotomagensis , Turoldus Bajocensis & Gislebertus Ebroicensis episcopus , Hilgotus abbas sancti Audoeni , Arnulfus Troarnensis , Ursus Gemeticensis , Walterius sanctae Trinitatis de Monte abbates , & Willelmus prior Fiscamnensis , qui tunc sancti Taurini abbas electus est. De subsequenter abbatibus ejus loci consulenda Neustria pia , quorum plerique Fiscamnenses erant.

IX.
Guiberti abba-
tis mater obiit.
b lib. 70.
n. 78.
c Guibert.
lib. 3. de vita
sua c. 4.

Post biennium quam Novigentensem praefecturam adierat Guibertus b , pientissima ejus mater bonae vitae cursum meliori sine conclusit , annis non magis quam meritis plena. Haec Flaviaci , ut superius diximus , in privata cella monasterio adhærente degebat , dierum suorum finem expectans , cum fatiscente c corpufculo , per noctes , quas praestomachi infirmitate insomnes ducebat , centies Dominum Jesum in oratione replicans , demum morbis omnino victa decubuit. Aberat cum Guiberto alter ejus filius , qui ambo Novigenti versabantur. Itaque cum illi moribundæ adstaret Guiberti magister , ei suggestit ejus filios abesse ; forsitan eam ægre laturam , illos ægrius , si morienti praesentes non adessent. Immo vero , ait illa , oculis magistrum reverberans , si hic in ipso claustrum commaneret , neque hos , neque meorum quemquam obitui meo interesset vellem. Ceterum unum sibi morienti adesse velle , qui utinam solus adsit. Haec illa dicebat ea nocte , qua Gabriel angelus ad Virginem missus cantatur , quo die ad suam illam , quam praecordiali affectu colebat , Dominam migravit. Ante paucos vero quam decederet annos , sacrum suscipere velum valde exoptaverat ; sed prohibuerat Guibertus , ei sufficere inquiens continentissimam sine exteriori habitu vitam. quod & ipsum Anselmus , tum Becensis abbas , postmodum Cantuariensis archiepiscopus , olim vetuerat. Verum illa nihilo minus in proposito persistens , velum sibi in extremis dari voluit a Johanne Flaviaci abbate , quem ipsa parvulum nutrierat. Sic pia illa matrona die festo annuntiationis migravit ad Dominum , & ad Dominam illam suam , sacro illo velamine induta , quod ante triennium ab ea se accepisse aiebat.

X.
Mauriniacen-
sis monasterii
initia.
* Estampes.
* la Junne.

Dum Flaviaci haeremus , agendum est de primordiis Mauriniacensis monasterii , quod paullo infra Stampas* in Senonibus ad Junnam* fluvium positum , Flavia-

centibus originem suam acceptam refert. Initium habuit a Stirpiniaco* , cujus loci mediam partem vir nobilis Ansellus filius Aremberti , alteram Haimo filius Senchildis de Firmitate-Bauduini , Flaviacensibus monachis ad construendam cellam donavit. Non multo post idem Ansellus Mauriniacum illis concessit , probante Hugone de Pusiaco* seu Puteolo , cujus dominio hic locus subjectus erat. Cum praeter alio hic situs arrisisset , eo migrare statuerunt monachi , ibidemque novi monasterii fundamenta jecerunt , superpetias ad ejus constructionem conferentibus Stampensibus opidanis ; perfectoque opere ecclesiam in honorem sanctissimae Trinitatis consecrari curarunt , & in abbatiam erexerunt , cujus abbas primus fuit Rainaldus monachus Flaviacensis. Quo praecise anno haec transmigratio facta sit , ignoramus , ob defectum libri primi chronici Mauriniacensis , quem Teulfus monachus , postmodum abbas , scripserat , cujus libri extrema tantum pars exstat , cum duobus sequentibus aliorum auctorum libris , a Chesnio editis in tomo IV. veterum historiae Francicae scriptorum. Prima nobis illius abbatiae occurrit mentio in litteris conventionis factae inter Rainaldum abbatem & monachos Mauriniaci , & inter Hadvisam* abbatissam & sanctimonialia parthenonis sancti Eligii apud Parisios , super quodam loco , quem Mansiones* vocant , quem illae Mauriniacensibus monachis sub certis conditionibus , assentiente Guillelmo Parisiensi episcopo , cesserunt. Haec cessio necdum scripto consignata erat , cum Guillelmus episcopus Jerusalem profectus est : sed eo absente instrumentum hac de re confectum anno M C II. confirmantibus Stephano archidiacono , Fulcone decano , & Rainaldo archidiacono , in quorum manu Guillelmus episcopus curam & providentiam rerum episcopaliu dimiserat. Subscribitur ex parte sanctimonialium inter alios Herluinus pedagogus Ludovici regis filii , Galterius filius suae matris , quo nomine spurii designabantur , & alii , quos in historia Stampensi , auctore Basilio Fleureau Barnabita , videre licet cum aliis instrumentis , quae mox compendio referemus.

ANN. CHR.
1106.
* Esprechi.

* du Puits.

* Sic ms. al.
Alvisiam.

* Meisons.

a Antiq. d'E-
Estampes p. 499.

Benefactorum nomina , qui ad monasterii constructionem subsidia contulere , Teulfus in fine libri primi recenset , ex quibus Ermauricus Stampensis opidanus contulit ecclesiam sancti Juliani , ubi olim sanctimonialium abbatia fuerat , nunc simplex capella , in agro Stampensi , antiquae fabricae , Brunehildi reginae tributa , in qua sub exiguo fornice capsula nuper b reperta est , continens inter alia caput sancti Juliani martyris , quod Severinus attulit de Antiochia civitate temporibus Brunegildis reginae , ut vetus inscriptio praeferebat. Idem Teulfus laudat Bauduinum quemdam , qui in monasterii & dormitorii opere multum laborasse dicitur , locum diu incultum verpibus , tribulis , filicibus & dumis expurgasse , hospites oblatarios pane octoginta inibi congregasse , ac multas ab accolis vexationes & calumnias pertulisse. quae quidem illi , uti & omnibus loci exstructoribus , provectoribus & tutoribus , a Deo retribui auctor precatur. *Mihi quoque Teulfo* , inquit , *qui haec dictavi , qui nescio utrum aliquid unquam huic loco profecerim , excepto quod rotam bibliothecam hanc a Genesio usque ad ultimam Pauli epistolam , Augustinum de Trinitate Dei , de verbis Domini super Johannem , Moralia Gregorii , & quosdam alios , prout melius potui , emendavi , & accentus distinxi. qui diu praecentor fui , postea vero prioratum regere tentavi : sed ita regere , ut dignum foret , partim ignorantia , partim incuria , partim infirmitate , non corporis , sed morum , praepediente non potui.* qua de re a lectoribus preces , ut Deus ipsi ignoscat , exposcit vir modestissimus , qui demum Rainaldo abbati successit.

b bibl. p. 17.

Praecipuus ejus loci benefactor fuit rex Philippus , & post eum Ludovicus ejus filius. Primo enim Philippus , ut monasterii libertati consuleret , Mauriniaci feodum emit ab Ebrardo Puteoli Domino , qui tum Jerusalem profecturus erat. Deinde ecclesiam sancti Martini de Veteribus-Stampis , in qua duodecim canonici erant , abbati & monachis hoc anno attribuit. quod a filio suo Ludovico rege designato confirmari voluit. Hinc Ludovicus , assumtis secum Emmaurico Montis-fortis domino & Simone Nealfæ , in capitulum Mauriniaci venit , participium beneficiorum nostrorum , inquit Teulfus , *petiit & accepit* , litteras istius donationis super altare posuit ; & ita donum patris confirmavit. Mitto varias lites super hac donatione , tum a canonicis , tum ab archiepiscopo Senonensi excitatas , cujus rei litteras , quas compendio suis locis referemus , in secundo libro chronici Mauriniacensis , & in praedictis Antiquitatibus Stampensibus videre licet. Tandem vero Daimbertus archiepiscopus & canonici regiae donationi assenserunt , eaque ecclesia in conventualem cellam redacta.

Philippi & Lu-
dovici regum
benefacta.

ANN. CHR. 1106. XI. Urfo priori S. Martini a Campis succedit Theobaldus.

Si attigit hunc annum, certe non exceffit Urfus a monasterii sancti Martini a Campis primus prior, cujus quanta fuerit religio & existimatio, satis superque declarat constitutum de ejus anniversario, quod Theobaldus ejus successor, Hugone Cluniacensi precipiente atque confirmante, instituit. Eo die, qui in historia monasterii b non exprimitur, vesperae, matutinae, & missa sollempni ritu celebrari debent. Ad missam sacerdos auratus & pretiosis vestietur indumentis: armarius pretiosa cappa indutus chorum tenebit. Seniores ipso die refectioem in refectorio habebunt. Dum missa matutinalis cantabitur, duodecim pauperes pane, vino & carne reficientur: ceteris vero pauperibus panis & vinum dabitur. Insuper a domno Pontio abbate, assensu Theobaldi prioris & conventus, statutum est, ut per cuncta succedentia tempora unus frater monachus pro anima domni Urfi prioris in hoc monasterio suscipiatur; eoque mortuo, unus pauper praebendam ejus tam diu habeat, donec in ejus locum alius subrogetur.

ibid. p. 286.

Quod attinet ad Theobaldum, hoc ipso anno Hubertus c Silvanectensis episcopus, post Letaudum ipsius antecessorem, rogatu Theobaldi prioris confirmavit donationem, quam Robertus vicedominus beato Petro Cluniacensi & sancto Martino de Campis fecerat ecclesiae sancti Nicolai de Aciaco, ubi cella monachorum erecta est. Actum publice in capitulo sanctae Mariae Silvanectensis anno incarnati Verbi M C VI. episcopus autem domni Huberti episcopi anno VII. regnante rege Philippo, & filio ejus Ludovico jam juvene. Hujus tamen cellae seu monasterii fundator censetur Guido de Turre, cujus sepulchrum & epitaphium ibidem visitur. Paschalis papa anno sequenti Theobaldo priori omnes sancti Martini d possessiones confirmavit.

d id. p. 153.

XII. Manasse Remorum archiepiscopo succedit Rodulfus.

Quantae vero auctoritatis fuerit Theobaldus, illud argumento est, quod post mortem Manasse archiepiscopi Remensis, quae hoc anno accidit xiv. kal. Octobris, cum de eligendo successore turbae inter canonicos e ortae fuissent, aliis Rodulfum-Viridem majoris ecclesiae praepositum, aliis Gervasium Hugonis comitis Regitestenis filium, aliis denique Lambertum sancti Bertini abbatem praferentibus, Ivo Carnutensis episcopus & Theobaldus beati Martini Parisiensis prior, qui Rodulfo favabant, regem f interpellarunt, ut, expulso invasore Gervasio, pacem Remensi ecclesiae restitueret, & Rodulfum, in suam gratiam receptum, eidem ecclesiae praefecti concederet. quibus rex acquievit, eique Rodulfus Aurelianus in natali Domini anno M C VIII. sacramentum fidelitatis praestitit. quod Ivo a Paschali papa, cui hac de re scribit, aequi bonique consultum cupit. Multos tamen Gervasio fuisse patet ex clericorum Remensium epistola haecenus inedita, quam ex cod. ms. erutam ad calcem hujus voluminis referemus. Unum ex ultimis Manasse factis fuit donatio altarium Taisnaci * & Baironis * facta ecclesiae beati Remigii hoc anno, pontificatus sui decimo: cui donationi subscripsere Azenarius abbas sancti Remigii, Hugo Altivillarensis, Rodulfus Mosomensis, Rodulfus item sancti Theoderici, Burchardus sancti Basoli, Jorannus sancti Nicasii, & Emmo sancti Caloceri seu Mauri-montis abbates. Ad Rodulfum seu Radulfum quod attinet, ubi primum in sede Remensi stabilitus fuit, Paschalem pontificem, qui ipsi succensuerat ob fidem regi sacramento firmatam, per Godefridum Ambianensem episcopum & Matthaum canonicum placari curavit; ob idque in litteris suis hanc formulam adhibere solet, ad Remensis ecclesiae culmen sola pietate divina proventus, ut illius sacramenti invidiam removeret. Matthaus canonicus modo laudatus, is est qui postea monachus fuit Cluniacensis, tum sancti Martini de Campis prior, demum cardinalis & episcopus Albanensis, de quo inferius acturi sumus. Ceterum Rodulfo in sede stabilito, Gervasius ejus aemulus archidiaconatum Remensis ecclesiae aliquamdiu retinuit, sed postmodum abdicavit, factus post obitum fratrum comes Regitestenis.

c Marlot 20. 2. p. 342. & seqq. f Ivo ep. 206.

* Taisnacy. * Bairon.

XIII. Lambertus S. Bertini abbas ad id electus non acquiescit. g Anselm. lib. 3. ep. 139.

Electionem porro ad archiepiscopatum Remensem Lamberto sancti Bertini abbati fuisse delatam, probat Anselmi rescriptum g ad ipsum, qui eum consuluerat, anxius an oblatum sibi honorem suscipere deberet. Anselmi consilium est, ut nihil dicat faciatve, quo ad eam dignitatem ineundam adducatur, nulla eum necessitas ad id cogat praeter obedientiam; nullamque obedientiam admittat, nisi a domno abbate Cluniacensi, cui nuper se subdiderat. Ceterum non probat sanctus praeful, quod Lambertus ipsi scripserat, se malle inobedientiae culpam incurrere, quam tam operosum onus suscipere. Periculosior namque est, inquit, inobedientia, quam non sequitur poenitentia; quam sit obedientia, quae in spe misericordiae Dei aggreditur etiam ea, quae

ANN. CHR. 1106.

videntur impossibilia. Virtus enim & meritum obedientiae, cum sola hominem impellit in pericula, aut defendit hominem a peccato, aut, si forte peccat, valde veniale est, si comitatur semper poenitentia. Qui autem vivit in inobedientia, nullum bonum opus facit sine macula. Tam pretiosa effata hoc loco referre operae pretium visum est. Non mirum, si non praevaluerit Lamberti electio, qui nihil de se contulit ad hunc honorem adipiscendum, immo eum subterfugit.

Cum Ingelbertus abbas monasterio sancti Quintini de Insula praefect, regularem illic disciplinam ac pietatem floruisse testatur Baldricus Noviomensium ac Tornacensium episcopus in litteris suis, quibus altaria quaedam eidem loco absque personatu hoc anno concedit rogatu Ingelberti abbatis, praefatus id se facere, ut sanctorum ac religiosorum virorum orationibus vitam suam commendaret, ac bene viventibus & Deo devote servientibus subveniret. Idem post quatuor annos, ejusdem abbatis ac fratrum deprecationibus varia suae parochiae altaria eidem confirmat, omnesque eorum possessiones. Actum Noviomi anno dominicae incarnationis M C X. indictione III. regnante rege Ludovico anno II. episcopante domno Baldrico anno XI. Idem Ingelbertus post quatuor annos, privilegium a papa Paschali obtinuit, usque ad Innocentii II. pontificatum superstes.

S. Quintino de Insula data altaria.

ec ec ec

XIV. Latiniaci & S. Columbæ abbates.

Pervenit ad hunc annum Arnulfus abbas Latiniacensis, qui senio confectus pridie kal. Martii e vita migravit, idem sanctae Columbæ apud Senonas abbas. Ejus successor in Latiniacensi monasterio fuit Gaufridus, anno M C XXII. laudatus in chartario sancti Martini de Campis. quo post biennium mortuo, Theobaldus, Campaniae & Briegii comes, quemdam sancti Nicolai in silva Vedogia monachum, consilio domni Norberti, a Simone abbate acceptum, Latiniacensibus praefecit, ut Hermannus Laudunensis monachus tradit. Fuit is Radulfus II. de quo inferius.

Post Arnulfum sanctae Columbæ praefecturam adeptus est Roscelinus, qui genere nobilis & sapientia insignis fuisse dicitur, an Roscelinus ille Nominalium antesignanus, de quo in superioribus actum est. Eo abbate sanctae Columbæ monasterium ad tantam redactum erat penuriam, ut vix necessaria fratribus suppeterent: at ejus industria in meliorem statum floruit. Hoc autem anno sancti Lupi episcopi corpus a Daimberto translatum est die festo sanctorum Simonis & Judae apostolorum. Roscelino successit anno undequadragesimo Theobaldus abbas, de quo alias.

XV. Blesenses item abbates.

Cum Gosfridus seu Gaufridus Blesensi sancti Launomari monasterio aliquamdiu praefuisset; praesente Brunone Romanae ecclesiae legato, dignitatem hoc anno abdicavit, sive solitariae vitae, quam prius excoluerat, desiderio, seu potius inconstantiae vitio, cujus statim non dubium dedit argumentum. Nam non multo post quam in solitudinem regressus erat, abbatiam repetere, & Mauricium, quem ipse a in abbatiali sede collocaverat, deturbare in animum induxit. Consultus hac de re Gosfridus Vindocinensis abbas, qui rei gestae praesens interfuerat, Ivoni episcopo b respondit in hunc modum. De depositione domni Gosfridi, olim Blesensis abbatis, & de promotione domni Mauricii, qui contra nos diu injustas exercuit inimicitias, & parum fructuosas sibi egit querelas, sicut audivimus & vidimus, veritatis testimonium perhibemus. Vidimus itaque domnum Gosfridum in praesentia domni Brunonis, Romanae ecclesiae tunc legati, abbatiam suam relinquere, & domnum Mauricium in abbatem propria voce eligere, eumque electum, & suis manibus deductum, in locum, quem ante ipse tenuerat, collocare. Hoc vidimus, & coram Deo & hominibus testificamur palam ita factum fuisse. Sed, si quid aliter actum est in occulto, constitemur nos prorsus ignorare. Fieri enim potuit, ut aliud lingua domnus Gosfridus pronuntiaret, & aliud occultaret in pectore. Perstitit in abbatia Mauricius, qui cum Gosfrido abbate Vindocinensi litem habuerat super capella quadam, quam permisso Ivonis episcopi exstruxerat intra terminos parochiae de Ulca, quae forte ad Vindocinenses pertinebat. Unde Gosfridus Vindocinensis abbas ait, eum inimicitias in se exercuisse. Blesensium partes defendebat Ivo episcopus, ut ex ejus litteris c manifestum est. Eidem Mauricio Adela comitissa donationem fecit cujusdam partis Silvae-longuae, & trium modiorum falis ad portum, pro anima carissimi sponsi sui Stephani comitis & pro animabus parentum suorum ac sua, eo pacto, ut monachi singulis hebdomadis unam missam pro ipsa decantarent, & pauperem unum quotidie reficerent; post mortem vero ipsius anniversarium celebrarent. Mauricio successerat anno M C XXX. Rainaldus abbas, quo anno Gaufridus Carnutum praeful, & apostolicae sedis legatus, Gaufridum comitem ad restituen-

a V. lib. 70. n. 13.

b Gosfrid. lib. 2. ep. 14.

c Ivo ep. 72.

ANN. CHR. 1106. XVI. Bernerius abbas Bonæ-vallis. a 100 ep. 147. b id. ep. 284. c id. ep. 226. d id. ep. 169. e id. ep. 216. f Goffrid. lib. 4. ep. 16. g id. ibid. ep. 17. XVII. Bernardus Tiron. S. Cypriani libertatem tuetur. h P. lib. 71. n. 82.

dam sancto Launomaro villam Romanæ compulit. Rainaldum excepit Gaufridus II. cui successit Ernaudus Petri Blesensis nepos.

Tunc temporis Bonævallenſe apud Carnutas monasterium post Rotbertum administrabat Bernerius abbas, alias jam a me laudatus, tanti ab Ivone episcopo habitus, ut eum Romam negotiorum suorum causa miserit ad Paschalem, cum ipse præ infirmitate iter illud conficere non posset. Unde ^a *misi vobis*, inquit, *Bernerium Bonævallenſis monasterii abbatem, boni testimonii virum, Romanæ ecclesiæ bene notum, qui & necessaria nostra vobis insinuat, & ea, quæ ei commisimus, a sanctitate vestra reportet.*

Ejus quoque rogatu idem Ivo ^b beati Petri ecclesiam, in Castro-dunenſi sitam, Bonævallenſi monasterio contulit, ea lege, ut ejus clerici præbendas, quam diu viverent, si tamen caste vixerint, retinerent, & post eorum obitum monachi illic viverent, eas obtinerent. Eundem Ivo ^c hortatur ad benigne recipiendum monachum apostatam, qui ad ovile reverti cupiebat, & ad dandam alteri facultatem ^d migrandi e vita cœnobitica ad eremiticam, ne ex invidia impedire videretur, quasi in fraternæ famæ imminutionem cederet. Nonnihil tamen similitatis habuit Bernerius, aut certe Rotbertus ejus antecessor, cum Ivone & Blesensibus monachis, ut ex aliis ejus epistolis ^e liquet. Verum Bernerium extulit præ aliis Goffridus abbas Vindocinensis, qui hunc *virum æterna memoria ^f dignum, & Spiritus sancti igne succensum* dicit, quippe qui ab increpatione simoniacæ impietatis spiritum, quo agitabatur,

reprimere non valens, multos in se adversarios concitaverit, aliis frustra id fieri aientibus, quia in hominibus qui hoc vitium corrigat non invenitur. *Tu vero*, inquit Goffridus, *desiderio repletus prophetico, tibi suaderi nullatenus potest, quin semper inquiras, qui tecum assurgat contra regnantem in sancta ecclesia abominationem. . . . Clama itaque tu, organum Dei, tuba Spiritus sancti: ne sileas, egregie præco veritatis. . . . Noli, vir sancte, noli credere illis, qui te loqui asserunt sine utilitate, quoniam eos, contra quos loqueris, revocare non potes a scelere. Qui talia dicunt, tecum pariter Johannem, sanctum Domini præcursores, redarguunt.* Hæc & alia plura Goffridus, qui dimidium ^g anime suæ, & si non sufficit, animam totam ei vovet. quibus nihil magis honorificum de Bernerio afferri potest. Vir tantus cum esset Bernerius, insectationes nihilo minus a suis passus est, ita ut Cluniacum fecedere cogitaverit.

Dum Bernardus, sancti Cypriani apud Pictavos abbas, fratres suos ad accuratam regulæ observationem adducere niteretur, illi assuetis abstinere non ferentes, varia ei incommoda ^h inferunt. quæ cum a proposito eum abducere non valerent, novum in eum commentum struunt. Cluniacensibus quippe suggerunt, se eis manus duros, si sancti Cypriani monasterium suis legibus subicere velint. quod si fieret, Bernardum illinc discessurum minime dubitabant. Probato consilio, Cluniacenses papam iterum adeunt, obtinentque, ut Bernardo abbatis officium interdiceretur, nisi monasterium ipsis subderet. Id ubi Bernardus accepit, mox Romam denuo pergit, & coram pontifice causam discuti flagitat. Verum cum nihil impetraret, papam ad divinum judicium provocavit. Ea libertate offensus pontifex, virum Dei a conspectu suo repulit: sed postea, cum a Johanne & Benedicto cardinalibus, quantæ sanctitatis esset, quod illi in concilio Pictavensi probaverant, rescivisset, eundem ad perorandam causam revocavit. Tum ille sic orsus est. Jam ab aliquot annis, beatissime

pater, vestra sanctitas, & quam plures qui hic adsunt honorabiles viri non ignorant, quo pacto sancti Cypriani ecclesia, quæ mihi indigno commissa est, multorum annorum curriculis sua fruens libertate, magna religione floruerit, antequam Cluniacensē monasterium conderetur. Nunc vero Cluniacensis abbas, juxta Isaïæ vaticinium, *ad uxorem meam hincire* non desinit, & mihi qualicumque abbati subperba tyrannide dominari appetit, archiabbatis nomen contra Regulæ edictum usurpans. Ego vero ad vestrum tribunal accessi, ut ecclesiæ nostræ libertatem defendam, precorque, *ut vestra majestatis præcellens sublimitas*, more capitis membro patienti condoleat, & succurrat, atque utriusque partis causa discussa, justum nobis judicium reddat. Ad hæc cum inania tantum verba reponerent Cluniacenses, sancti Cypriani libertas judicio apostolico asserta est, & abbatis officium Bernardo restitutum. Quin etiam pontifex eum creare cardinalem, & apud se retinere voluit: at cum vir Dei utrumque recusaret, ecclesiastica ei munia injunxit, potestatem scilicet prædicandi populis, confessiones excipiendi & baptizandi. quo facto, Bernardus ad sua rediit.

ANN. CHR. 1106. Varias iustrat solitudines. * Fougeres. * le Pevebe. * Arçiffes.

Verum non diu in suo monasterio perstitit. nam vitæ solitariæ studio abreptus, primo quidem cum paucis discipulis ad Causeum insulam, ubi olim aliquamdiu delituerat, denuo secessit: inde a piratis spoliatus, ad locum qui Quercus-docta dicitur, se recepit: ubi multi ad eum discipuli confluere cœperunt, ex labore manuum viventes, quibus ob id prolixiores monasteriorum psalmodias contraxit. Sed quia hic locus Fulgeriarum * castro nimis vicinum erat, Radulfus Fulgeriensis sex milliariis longius locum eis concessit, in silva Saviniacensi, ubi domnus Vitalis monasterium extruxerat. Verum quia duo tam magna luminaria simul cohabitare non decebat, a Rotroco Perticensis pagi * comite locum a Novigento castro uno tantum milliario sepositum, quod Arcifias * vocant, obtinuit: at Beatrix comitis mater, longius a Novigento, ubi Cluniacensium cella erat, Tironum Bernardo a principe conferrī curavit, ubi deinceps Bernardus cum suis constitit, ut in consequentibus videbimus.

XVIII. S. Albini abbas. a Labbe bibl. to. 1. p. 276.

Sub hujus anni initio obiit Girardus ^a abbas sancti Albini apud Andecavos, cum illud monasterium annis viginti-quatuor administrasset. Ejus obitus notatur v. idus Januariæ. Eo mortuo facta est contentio de successore, aliis Paganum quemdam, aliis Archembaldum præferentibus. Pagano favebat Paschalis papa, sed tamen Archembaldi prævaluit electio. De hac contentione extant duæ Goffridi Vindocinensis abbatis epistolæ, quinta nimirum & sexta libri primi, utraque ad Paschalem. Sexta videtur prius scripta, in qua scribit, domnum Paganum, beati Albini electum, quem pontifex ipsi Goffrido commendaverat, multa gravamina passum esse; ejuſque electionem absque judicio & audientia ei ablatam, & Archembaldum subrogatum, qui prius in capitulo suo, ipso Goffrido præſente, inter manus Andegavensis episcopi cum regula S. Benedicti porrecta episcopo, in signum dimissionis, abbatiam penitus dimiserat: quia sicut ipsemet, & tota congregatio confitebatur, præ animi & corporis infirmitate tantum onus ferre non poterat. Paganum itaque, cum se nec auditum, nec vocatum, quasi damnatum videret, ne id in sui infamiam verteret, episcopum Andegavensem & Engolismensem legatum apostolicum convenisse, & audientiam ac justitiam ab eis petiisse; sed utramque ei negatam. Quam ob rem justitiam pro eo Goffridus postulat a Paschali, qui ejus causam litteris ipsi commendavit, sed absque fructu, obſistentibus scilicet quibusdam monachis, ut ex quinta epistola intelligitur, in qua necessarium esse dicit, ut ne hæc tanta præſumptio monachorum inulta remaneat. Exstat in Appendice Paschalis epistola & Radulfum Turonensem archiepiscopum, Ildebertum Cenomannensem episcopum & Marbodum Redonensem, quibus causam Pagani-Alerici (sic eum cognominat) adjudicandam committit. Nihilo minus Archembaldi, ut dixi, prævaluit electio, qui ordinatus fuerat VIII. idus Februariæ, ut legitur in brevi chronico ^b Andegavensi, in quo Gaufridus Martellus comes eodem anno apud Candæum * occisus dicitur XIV. kal. Julii, cum scilicet illud castrum obsideret, & juxta avunculum suum in ecclesia sancti Nicolai sepultus fuisse. In libro de gestis ^c consulum Martellus Landæ castro occisus dicitur. In præmissa Goffridi epistola mentio fit de Engolismensi legato, scilicet Girardo, qui legati apostolici honore longe ante concilium Romanum anni M C XII. donatus est, ut ex sequentibus annis patebit.

Stephanus abbas Nucariensis.

Is aliquando venit ad Nucariensē monasterium, cui tunc præerat Stephanus, Rainerii successor, vir potens opere & sermone, & magnæ auctoritatis apud omnes. Eo abbate, Gofcelinum & Hugonem, Hugonis de S. Maura filios, cum proditor nefcio quis, incautos & inermes occidisset, Stephanus eorum cadavera in atrio suæ ecclesiæ sepelivit. Non multo post cum Nucarias accessisset Girardus Romanæ fedis legatus, & Engolismensis episcopus, rogatus a Stephano abbate ad tumulos fratrum se contulit, fufisque pro eis precibus, illos apostolica auctoritate absolvit. Eodem abbate miles quidam, scilicet Sulio de Rupibus, monasterii cœmeterium homicidio polluit. qua de causa excommunicatus ab archiepiscopo Turonensi, facti pœnitens Nucarias adiit, ubi coram altari prostratus ac nudatus, virgisque cæsus, indulgentiam obtinuit. Idem abbas ab Huberto Petrosello viro nobili de Montebafonis tunc infirmo invitatus, eum invisit, ac monastica veste donatum ad monasterium deferri curavit. Is convalescens monachus Nucariæ vixit, & assentientibus ejus uxore & liberis ecclesiam Marthaici monasterio dedit, cujus donationi complures viri nobiles subscripserunt. Stephano abbati sub annum M CX. successit Gaudi-

ANN. CHR.
1106.
Pictavenſe
concilium.

nus de Poento, vir religioſiſſimus & magna itidem gratia præditus apud optimates, qui monaſterium viginti-tribus annis rexit.

Pamperovii
cella.

Interim apud Pictavos concilium hoc anno habitum eſt, præſidente Brunone Signienſi epiſcopo & cardinale, cui Boamundus Antiochiæ princeps, poſt celebratas cum Conſtantia nuptias, interfuit, ſuppetias ad ſacram expeditionem poſtulaturus. *Plenum & celebre concilium* vocat Sugerius, qui & ipſe concilio interfuit, recenſent *a ſtudio reverſus*, ut de ſe teſtatur in libro de vita Ludovici Groſſi, aſſerens Boamundum ad Jerolymitanum iter multos animafſe: *quorum freſi comitatu multo, multaſque militia, tam ipſe Boamundus, quam domina Conſtantia, necnon & ipſe legatus, ad propria proſpere & glorioſe remearunt.* Hoc ipſo anno Radulphus de Garda, habitum monaſticum in Maxentiano cœnobio ſuſcepturus, terram Ribleriæ & Pamperou, quam pretio dato comparaverat, ſancto Adjutori-Maxentio contulit in manu Garnerii abbatis, conſentiente Tetbaudo filio ſuo. Non multo poſt apud Pamperovium erecta eſt cella ſub titulo ſancti Maxentii, quæ demum patribus Soc. Jeſu Pictavenſibus tradita eſt.

XIX.
Hugoni archiepiſcopo
Lugdunenſi
ſuccedit Jocerannus
abbas.
* Suzz.

Hic annus extremus fuit celebris illius Hugonis, ex epiſcopo Dienſi archiepiſcopi Lugdunenſis, qui cum ad concilium, haud dubie Guafſtallenſe, ex mandato pontificis proficiſceretur, Seguſii * ad Alpium radices fato functus eſt, ſepultuſque ibidem in abbacia ſancti Juſti. Ejus obitum venerabilis Hugo Cluniacenſis abbas Anſelmo Cantuarienſi litteris ſignificavit, quas hic referre juvat.

Reverendiſſimo patri & dulciſſimo amico, Anſelmo Cantuarienſi archiepiſcopo, ſuiſque omnibus, frater Hugo peccator, Cluniacenſis abbas, ſalutem, & ſine fine gaudium. Quoniam noveramus, quanta inter vos & dominum Hugonem Lugdunenſem archiepiſcopum, Deo volente, exſiſterit familiaritas, dignum duximus vobis ſignificare ejuſdem obitum, nobis & omnibus bonis viris gravem, & irrecuperabiliter dolendum, quatenus & per vos, & per veſtros, veram quam vivens exhibuit dilectionem, nunc ei deſuncto repenſare ſtudeatis. Obiit enim in pace nonis Octobris apud Seuſiam, dum iret ad apoſtolice vocationis concilium; ſepultuſque eſt ibidem ſatis honeſte in abbacia ſancti Juſti &c.

a Anſelm.
lib. 4. ep. 87.

Ejus epitaphium compoſuit Baldricus Burgulienſis abbas in tomo I. Gallia Chriſtiana relatam, ubi duplex erratum eſt, nimirum & quod Salamina obiſſe dicatur, cum conſtet tum ex ſuperiori Hugonis epiſtola, tum ex ejus epitaphio, eum Seuſia ſeu Seguſii deceſſiſſe, & quod Johannem in archiepiſcopatu ei ſucceſſiſſe referatur: ſiquidem Hugonis ſucceſſor fuit Jocerannus ſeu Gaucerannus abbas Athanacenſis. quod probat Anſelmi a epiſtola ad eum ſcripta, haud dubie ante finem menſis Aprilis anni M C IX. quo menſe & anno Anſelmus e vivis exceſſit. Certe hæc epiſtola, quæ Joſeranno jam archiepiſcopo directa eſt, ſcripta videtur reſtituto in ſede Cantuarienſi Anſelmo, adeoque anno M C VII. utpote cui gratularum fuerat Joſerannus, quod Deus pro diebus, quibus Anſelmum humiliaverat, ſua eum conſolatione lætificafſet. qua de re gratias hac in epiſtola eidem agit Anſelmus, ſimulque condolet, quod novus archiepiſcopus multis & immenſis tribulationibus pulſaretur ab iis ipſis, a quibus auxilium & conſolationem ſperare debuerat. Exſtant duæ apud Ivonem b epiſtolæ, quarum priorem Ivo cum aliis ſcripſit, ſi qua libris editis fides, *Joanni Dei gratia Lugdunenſis primæ ſedis archiepiſcopo & Daimberto Senonenſi: poſteriore ipſe Johannes primæ Lugdunenſis ſedis archiepiſcopus* ad Daimbertum. Ex quibus Sirmundus c in notis ad quãdam epiſtolam Goffridi Vindocinenſis ad Ivonem mirum eſſe ait, Johannem ab iis, qui antiſtitum Lugdunenſium catalogos texuere, præteritum fuiſſe; eumque ſucceſſiſſe Hugoni, & rexifſe eccleſiam illam ante Gaucerannum, uti inferit ex duabus illis Ivonianis epiſtolis, quas ſcriptas fuiſſe conſtat anno M C XI. Et recta quidem hæc conſecutio, ſi Johannis nomen non eſſet intruſum pro Joceranno, quod quidem ita eſſe ad prædictum annum oſtendemus.

b Ivo. ep. 236.
& 237.

c Sirmund.
in Goffrid. lib.
2. ep. 18.

XX.
Salinenſis ec-
cleſia S. Beni-
gno reſtituta.

Septimo ante obitum menſe prædictus Hugo archiepiſcopus judicium tulerat de Salinenſi eccleſia pro Divionenſi ſancti Benigni monaſterio adverſus Hugonem Biſontinenſem archiepiſcopum, qui illam eccleſiam ſancto Benigno abſtulerat. qua de re citatus ad Meldenſe concilium Hugo, cum nec comparuiſſet, nec canonicam excuſationem attuliſſet, eamdem eccleſiam cedere compulſus fuerat. Sed cum judicio non paruiſſet, auctoritate apoſtolica ab Hugone Lugdunenſi juſtus eſt eam reſtituere. quod Lugdunenſis ei ſignificavit litteris in Appendice referendis. Tandem ex mandato papæ Biſontini clerici & Jarento Divionenſis abbas Lugduni venerunt

venerunt coram Hugone archiepiſcopo, aliſque epiſcopis; ibique auditis utrimque partibus facta ſub certis conditionibus compoſitio eſt de illa Salinenſi eccleſia, cujus litteras referit Perardus a, datas Lugduni pridie kal. Aprilis, ſabbato in albis, hoc anno: a Perard. p. 209. quibus appoſita ſunt ſigna Hugonis Gratianopolitani, Iſiminonis Dienſis, & Roberti Lingonenſis epiſcoporum, Jarentonis abbatis, Joffredi prioris, & aliorum.

Sub idem tempus piſſima ſancti Bernardi mater Aletha ſeu Adelaſ ad Chriſtum migravit, & in ſancti Benigni eccleſia ſepulta eſt. Quam pie deceſſerit, accuratius referit Johannes eremita in Bernardi vita. Huic religioſiſſimæ matronæ conſuetudo erat quotannis in feſto ſancti Ambroſiniani confeſſoris, Fontanenſis eccleſiæ patroni, univerſos clericos, quotquot invenire poterat, ad feſtum illum diem, qui kalendis Septembris celebratur, convocare, eiſque epulam exhibere. quo die ſe morituram eſſe divinitus præſcivit. Imminente feſti vigilia febriliter correpta, ipſo die feſto poſt miſſam corpus Domini ſibi afferri enixe petiit. Deinde ſacroſanctæ unctioſiſſimi ſacramenti, cum accepſſet euchariftiam, univerſos clericos de more ad cenam convocari fecit. quibus recumbentibus, Guidoni primogenito filiorum ſuorum præcepit, ut clericos ſtatim poſt refectionem coram ſe convenire curaret. His congregatis nuntiat diſſolutionem ſui corporis imminere, & ut pro ſe Dominum precetur, obſecrat. Mox illi recitare litanias, & ipſa cum illis. Ubi ad illum verſum ventum eſt, *Per paſſionem & crucem tuam* &c. in manus Domini ſpiritus commendavit, & poſtquam ſigno crucis ſe munifſet, exſpiravit, lugentibus non modo filiis, ſed etiam egenis, orphanis, viduiſque communem matrem. Ubi ejus obitus Divionem vulgatus eſt, mox Fontanas acceſſit Jarento ſancti Benigni abbas, Gerannus Johanni eremite dictus, ſacrumque corpus ad ſancti Benigni baſilicam tranſtulit, ibique ſepelivit, & ſuper ejus ſepulcrum ſex imagines filiorum ſuorum fabricari curavit. Illa vero ſæpius per quinque annos filio ſuo Andreæ apparuit, & cum de ſua converſione tractare inciperent fratres, Bernardo itidem apparuit, eum admonens, ut propoſitum ſtrenue exſequeretur. Ex quo facile colligitur tempus, quo pia illa matrona deceſſit, ſexto nimirum circiter anno antequam Bernardus ejuſque fratres Ciſtercium ingrederentur. Ejus corpus poſt aliquot annos Claram-vallem tranſlatum eſt.

ANN. CHR.
1106.
a Perard.
p. 209.

XXI.
Aletha S. Bern-
ardi mater ſep-
ulta apud
S. Benignum.

Vizeliacenſe monaſterium tunc adminiſtrabat Altardus ſeu Artaldus, qui multas perfecutiones & monaſterii ſui direptiones a prædonibus paſſus, demum ab iſdem interfectus eſt. Complures ad eum & de eo epiſtolas b ſcripſit Paſchalis papa: una, quibus eum, ejuſque monaſterium apoſtolica tutela munit; alteras ad Guillelmum illuſtrem comitem Nivernenſem, ut nullas ei moleſtias cum per ſe, tum per ſuos facere pergat: tertias quoque ad vicinos epiſcopos, ut ei ſe benevolos exhibeant. His accedit quarta ejuſdem pontificis epiſtola ad epiſcopos Galliarum, quibus exprobrat, quod qui *facinoroſas perſonas* pro ſuis criminibus perſequi deberent, eas contra fovere dicantur, & *interfectores Vizeliacenſis abbatis* in quibuſdam eorum c parochiis impune habitare patiantur. Unde eis illarum litterarum auctoritate præcipit, *ut eos, qui dominum ſuum preſbyterum & abbatem tam nequiter occiderunt, ſecundum dignum penitentiæ modum in exſilium detrudant; & ſi noluerint obedire, excommunicationi ſubſciant* &c. Datum apud Guardastallum VIII. kal. Novembris, quando ſcilicet ab eodem Paſchali c concilium ibidem habitum eſt. Ex quibus intelligitur, hanc cædem ab iis, qui abbati ſubditi erant, perpetrata fuiſſe.

XXII.
Vizeliacenſis
abbatis cædes,
ejuſque ſucceſ-
ſores.
b Spicil. to. 3.
p. 469. & ſeqq.

Hujus cædis mentionem facit Goffridus Vindocinenſis abbas in epiſtola d quadam ad Girardum Engoliſmenſem epiſcopum & apoſtolice ſedis legatum, in qua ſcribit ſe cupere ad eum pergere, ſi neceſſitas, ſeu infirmitas corporis & quorundam perverſitas hominum pateretur. *Sunt enim, in itinere quidam eccleſiæ noſtræ inimici; quorum injurias, quia res beati Petri nobis commiſſas eis relinquere nolumus, uſque ad proprii corporis captionem jam ſumus experti: qui nunc etiam nobis captionem ſolummodo non minantur, ſed mortem; Vizeliacenſis abbatis nobis obitum exprobrantes, quem ſine vindicta capite dicunt fuiſſe truncatum.*

c ſupra n. r.

Goffridus ab-
bas vexatus.
d Goffrid. lib.
1. ep. 18.

In tertia epiſtola Paſchalis papæ in Spicilegio e edita, mendoſa eſt inſcriptio Roberto abbati Vizeliacenſi, ubi legendum Artaldo, quem hoc anno interfectum fuiſſe conſtat ex epiſtola f Lucii II. ad Pontium ejuſdem loci abbatem, in qua laudat antecceſſoris ſui Paſchalis ſcripta, quibus mandaverat epiſcopis Gallicanis, ut *interfectores abbatis Artaldi Vizeliacenſis* in exſilium detruderent. Artaldo interfecto

e Spicil.
to. 3. p. 469.
f ibid. p. 473.

subrogatus Raynaldus, sancti Hugonis Cluniacensis abbatis germanus frater, *repa-*
ANN. CHR. 1106. a Spicil. to. 3. p. 510. & seqq.
b Perard. p. 212.
 rator dictus monasterii Vizeliacensis. Ordinatus est Guarstalla a Paschali papa, te-
 stante Gerardo a priore Alborensi, qui antequam monachus factus esset, interfuit
 concilio, quod Paschalis papa ibidem celebravit, & Raynaldi benedictioni ab eo
 factæ præfens fuit. Hic confirmationem omnium ejus loci possessionum & privile-
 giorum ^b impetravit a Ludovico VI. qui eum *carissimum*, sibi que amantissimum
 vocat. Hoc diploma datum est Silvanecensis anno ab incarnatione Domini M C XIX. in
 editis male XII. Ludovici regni anno XI. Adelaidis V. Demum Raynaldus promotus
 est ad sedem Lugdunensem.

Virdunense sancti Agerici monasterium rexit ad hunc usque annum Boso ^c abbas,
S. Agerici & S. Michaelis abbates. c V. lib. 66. n. 35.
 cujus obitus notatur secundo idus, ut tum loquebantur, Aprilis, non secundo ejus
 mensis, ut Retellius legit. Ejus successor Rofridus genere ac pietate illustris fuisse
 dicitur: cujus obitus notatur v. kal. Decembris. Hunc excepit Richardus, qui mo-
 nasterium incendio deformatum instauravit, mortuus kalendis Aprilis anno M C
 xxxv. ut diserte in necrologio notatur. Ægidius ejus successor, cujus electioni san-
 ctus Bernardus interfuisse fertur. In necrologio xvi. kal. Martii *Ægidius abbas hujus
 loci* laudatur. De ejus successoribus Henrico & Simone nihil notatu dignum occur-
 rit; nec fere de aliis, quos in additionibus Retellianis ad Chronicum Benedicti-
 num ^d videre licet.

Hoc anno Udalricus seu Odelricus, abbas sancti Michaëlis ad Mosam, a Paschali
d Chron. Be- ned. cent. 6. p. 63. & seqq.
 papa obtinuit confirmationem omnium ejus loci possessionum ac cellarum, quas
 pontifex enumerat. Cellæ istæ sunt Rooldi-curtis, Merodorum, Asmingia, Vetus-
 monasterium & Salona. Idem redemit a Rainoldo comite castellum, quod ad tute-
 lam non erat, sed potius ad direptionem. Litteris subscribit Ermentrudis comitissa,
 Rainoldi mater, datis apud Commarceiacum anno M C VI. Superstes fuit Udalricus
 saltem usque ad annum M C XV. cui Lanzo successit.

Ad hunc annum pervenit Thiofridus Epternacensis abbas, de quo ejusque scri-
XXIII. Thiofridus abbas Epternacensis obit.
 ptis superius actum est. Præcipuum ejus opus, quod *laboris sui primitias* vocat, est
 illud, quod *Flores epitaphii sanctorum* inscribit. *Libellum* appellat, tametsi quatuor
 libris constat, in quibus sanctorum mira opera prædicat, quæ Deus per eorum cor-
 pora, cineres, vestes, suppliciorumque instrumenta operatur. Editum est hoc opus
 Luxemburgi anno M DC XIX. a Johanne Roberto Soc. Jesu, dicatumque Brunoni
 Trevirensi archiepiscopo, qui ipsi *animam* suam commendaſſe dicitur. In hoc com-
 mentario auctor eruditionem suam, pro tempore non vulgarem, eximiamque pie-
 tatem & modestiam prodit. Stylus salebrosus, græcismis resperſus, sed pietatem
 spirans. Exemplo sit quod in capite IV. libri secundi scribit de illis, qui sanctorum
 reliquiis exornandis opes impendunt. *Non quidem appetunt aurum*, inquit, *sancti*,
sed propitiari religioſe dispensantibus aurum. Non appetunt in altum exstructa oratorio-
rum ædificia, non ex auro fabricata columnarum epistylia, non splendentia divitiis la-
quearia, non crebro maculis distincta smaragdo altaria; non ut membrane purpureo co-
lore insciantur, non ut aurum liqueſcat in litteras; non ut gemmis codices vestiantur;
& ministrorum Christi aut minima, aut nulla diligentia habeatur, & nudus ante fores
eorum Christus moriatur. In fine libri IV. idem auctor se ad hanc lucubrationem ag-
 grediendam impulsam fuisse ait a Regimberto piissimo abbate, antecessore suo,
 qui sanctorum amore flagrans, eorum miranda opera celebrari cupiit, & anno
 M LIX. ordinationis suæ nono, communi fratrum consilio decrevit, ut XIII. kal.
 Decembris celebris in sua ecclesia fieret commemoratio omnium Sanctorum, quo-
 rum illic reliquiæ habebantur: ad quam instituendam viſo quodam animatus sit,
 dum custodis ecclesiæ officio quondam fungeretur. Thiofridi obitus pridie nonas
 Aprilis notatur a Bertelio, qui ejus mortem differt ad annum M C X. quam Ro-
 bertus hoc anno reponit, uter rectius non definiat.

Gerardus, Thiofridi successor, segnus, morosus & idiota fuisse dicitur; ob idque
Ejus successores.
 amotus, Godefrido, viro strenuo & gnavo locum fecit, qui ob industriam & virtu-
 tem singularem patriæ dictus est pater, idem postea factus Prumiensis monasterii
 rector.

Tunc Buofonis-villæ præerat Rennarus abbas a Poppone Mettensi episcopo insti-
Buofonis-villæ monasterium.
 tutus, sub cujus regimine monasterium ab iis, qui defensores esse debuerant, ita
 rebus suis spoliatum est, ut vix quidquam monachis residuum esset, rusticis etiam,

qui terras excolebant, ob prædonum illorum vexationes abeuntibus. Ea de re mo-
 nitus Theodericus dux Lotharingæ, sub cujus patrocinio locus erat, ad monaste-
 rium accessit; atque coram se, aliisque principibus, qui eum comitabantur, char-
 tas progenitorum suorum, monasterii conditorum, simul cum Leonis IX. privilegio
 legi jussit; imperavitque, ut ne deinceps advocati plusquam quod in illis chartis
 constitutum erat, ex monasterii redditibus sibi attribuerent. Exstat vetus instrumen-
 tum, in quo Theodericus, habito consilio cum Simone filio suo, rogante piissima
 Gertrude uxore sua, dicitur *benevolentiam animi sui erga monasterium sanctæ Crucis
 in Buofonis-villa demonstrasse*, confirmando liberalitatem parentum suorum, novaf-
 que gratias adjiciendo &c. Datum anno M C VI. procedente XIV. indictione.

Sub id tempus conceptum est Lorfacense * monasterium in diocesi Augustana,
 in ducatu Wirtenbergico, cujus auctor Fridericus, Sueviæ & Franconia dux, una
 cum uxore Agnete, filia Heinrici IV. imperatoris. Eo mortuo, cum necdum recto-
 rem haberet nobilis abbatia, favore Heinrici ejus patris accerſitus est ad eam pro-
 curandam Erminoldus, a puero educatus in Hirsaugiensi monasterio sub Willelmi ab-
 batis disciplina. Mox eo confluxere complures vitæ monasticæ candidati, ita ut in-
 tra unius anni spatium quadraginta illic monachi numerarentur. Forte ad curiam
 Heinrici venerat Erminoldi germanus, cui per jocum rex dixit, se ejus causa ditem
 & opulentam fratri suo abbatiam contulisse. quid ergo regiæ munificentia repen-
 sare? Tum frater nihil non debere se imperatori fatetur; nec mora muneribus eum
 honoravit. quod cum Erminoldo compertum fuisset, mox ille, ne simonia crimine
 contaminatus videretur, abbatiam dimisit, & cum quadraginta discipulis Hirsau-
 giam repetiit, non multo post Prufeningensis prope Ratisponam cœnobii primus
 abbas futurus. Illustre fuit Lorfacense monasterium, multorum regum ac principum
 tumulis illustratum, quod nonnulli perperam confundunt cum monasterio Laures-
 hamensi diocesis Wormatiensis.

In monasterio Corbeia-novæ mortuus est hoc anno Marwardus abbas, qui rem
 monasticam sedulo administravit per annos tres & viginti, de litteris secundum pieta-
 tem perquam sollicitus. Eo abbate septem ejus discipuli ad aliorum monasteriorum re-
 gimen assumti: ex quibus Gumbertus, qui prioris officioungebatur, Abdinghovensem
 præfecturam adeptus est; Henricus decanus Eresburgensem: & ex quatuor Corbeia
 lectoribus Waramundus & Hillinus aliis in locis abbates facti sunt: Thiatmarus vero
 seu Thietmarus Helmwardusensi præpositus, de quo plura anno sequenti. Marwardo
 in nova Corbeia subrogatus Erchenbertus, cui rex Henricus anno sequenti, cum
 Corbeia versaretur, decimas ab Hezilone ablatas monasterio restituit: cujus rei
 diploma Schatenus refert, datum Corbeia anno M C VII. pridie kal. Octobris. In
 ms. chronico nostro Saxonico Marquardi Corbeiensis abbatis obitus refertur anno
 sequenti, cui rex Erkenbertus Merzburgensem abbatem illuc adveniens substi-
 tuisse dicitur. Eo abbate Erhardus, monachus valde doctus, claruisse dicitur; at
 schola in deterius lapsa vitio præpositi, qui ob id divinitus punitus sit.

Postquam Paschalis natale Domini Cluniaci celebraverat, ibidem perſtitit us-
 que ad mensem Februarium anni sequentis, quo tempore Aymerico Casæ-Dei
 abbati diploma concessit, quo Gregorii VII. & Urbani II. exemplo omnia mona-
 sterii jura & bona confirmat, necnon monasteria & cellas eidem subjectas, scilicet
 monasterium sancti Andreæ Viennæ, a Guidone archiepiscopo concessum; eccle-
 siam sancti Treverii, quam *venerabilis memoria* Hugo Lugdunensis archiepiscopus
 recens contulerat; & cellam de Veriano, a Bernardo episcopo Agathensi collatam.
*Datum apud Cluniacum per manum Johannis S. R. E. diaconi ac bibliothecarii secundo
 nonas Februarii, indictione XV. incarnationis dominice anno M C VI. secundum veterem
 calculum, pontificatus autem domini Paschalis II. anno VIII.*

Cluniaco discedens ad Caritatem, insignem Cluniaci cellam, venit, testante Su-
 gerio in vita Ludovici Grossi, sed qua via hoc iter confecerit, nullus hætenus,
 neque veterum, neque recentiorum docuit. At certum mihi videtur & exploratum
 ex variis Paschalis diplomatibus, eum Cluniaco Matisconem profectum; inde sur-
 sum ascendendo, Divionem, Lingonas, Autisiodorum progressum, demum ad
 cellam Caritatis pervenisse. Certe apud Divionem versabatur XIV. kal. Martii ^a anno
 dominice incarnationis M C VI. secundum veterem calculum, cum Divionensem sancti
a Perard. p. 210.

ANN. CHR.
1107.a Spicil. to. 1.
p. 638. & seq.b Guibet.
lib. 3. c. 4.c Abbe to. 1.
p. 316.
* Buzançay.d Goffrid.
lib. 2. ep. 18.

Benigni ecclesiam consecravit, adhaerentibus & obsequentibus ipsi Richardo Albanensi episcopo, Aldone Placentino, Leodegario Vivariensi, Roberto Lingonensi & Norgaudo Aduensi. Divione Besuam adiit, ubi a Stephano abbate a honorifice susceptus, ibidem tribus diebus demoratus est, & in capitulum ingressus, sermonem ad fratres de patientia habuit, ac demum altare sanctorum Petri & Pauli consecravit. Acta sunt hac anno ab incarnatione Domini M C VII. indictione xv. & quidem XII. kal. Martii. Illic etiam adfuere praeter episcopos Henricus abbas Angeriensis, Lambertus Pultariensis, Henricus sancti Sequani & Wido sancti Michaëlis, scilicet Tornodorensis, abbates. Apud Lingonas versabatur, cum Mettense sancti Clementis monasterium, rogatu Altolini abbatis, sub suam protectionem admisit. Datum Lingone per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii VI. kal. Martii, iisdem anno & indictione. Illic Galdricus electus Laudunensis pontifici occurrit cum Adalberone sancti Vincentii abbate, Guiberto Novigentesi, & abbate Ribodimontensi, multisque clericis; ibique a Paschali examinatus est, referente Guiberto, qui ad singula de electo capitula, junior licet, respondit, ut ipse fuisse in libro tertio b de vita sua testatur. Adfuit etiam huic examini Ansellus seu Anselmus, vir totius Francia, immo Latini orbis lumen in liberalibus disciplinis ac tranquillis: qui licet electo contrarius, cum omnes ei favere vidisset, obistere superfluum duxit. Ex urbe Lingonum pontifex venit Autisiodorum, uti discimus ex diplomate, quo Azenario sancti Remigii apud Remos abbati confirmavit jus mercati, quod in burgo sancti Remigii XII. kal. Novembris fieri consueverat; abrogavitque cœnam, quam in duabus sancti Remigii sollempnitatibus Remenses archiepiscopi in eodem cœnobio immoderate accipere soliti erant. Datum Autisiodori per manum ejusdem Johannis diaconi, iisdem anno & indictione, sed absque designatione mensis.

Autisiodoro itaque profectus est ad cellam Caritatis, ubi in celeberrimo archiepiscoporum, episcoporum, & monastici ordinis conventu idem nobile monasterium dedicavit, teste Sugerio, qui adfuit, & Parisiensem episcopum Galonem, sancti Dionysii ecclesiam multis querimoniis agitantem, in conspectu papæ confutavit. Huic dedicationi interfuere nobiliores quoque regni proceres, inter quos & dapifer regis, nobilis comes Wido de Rupeforti domino papæ occurrit, ut ei tamquam patri spiritali, per totum regnum ejus beneplacito deserviret. Tunc Odo prioris officio illic fungebatur.

A Caritate Cæsarodunum Turonum pontifex petiisse dicitur a Sugerio; quo itinere transit per pagum Bituricensis, ubi Dolensem ecclesiam consecravit, cujus jussu Placentinus episcopus, scilicet Aldo, altare beatæ Mariæ sacravit, præsentem Leodegario archiepiscopo Bituricensi, qui consecravit altare beatæ Mariæ; ipse vero pontifex altare beatorum apostolorum Petri & Pauli. Id tempore Johannis abbatum factum dicitur. in chronico c Dolensi. Willelmus Majoris-monasterii abbas pontifici Turonos accedenti obviam profectus est, cui per castrum Busentiacum * in Biturigibus transeunti Robertus, Castrum-Rodulfi dominus, pedagii exemptionem rebus omnibus Majoris-monasterii per ditionem suam concessit pro anima fratris sui Odonis, qui in Jerosolymitana expeditione obierat.

Turonis pontifex apud sanctum Martinum, phrygium, ut mos est Romanus, id est tiaram, ferens, dominicam Letare Jerusalem, quadragesimæ scilicet quartam, quæ illo anno in nonum kalendas Aprilis incidebat, celebravit. Paulo post divertit ad Majus-monasterium, ubi diploma indulget Mauricio abbati sancti Launomari, quo ipse monasterium, penes opidum Blesense situm, tam a Rodulfo quondam rege, quam a Carolo & Ludovico Francorum regibus, multis possessionibus & bonis ditatum confirmat. Datum apud Majus-monasterium IV. nonas Aprilis, per manum Equitii, agentis vicem cancellarii, indictione xv. hoc ipso anno, Paschalis VIII. Ex urbe Turonica processit Vindocinum, ubi in ejus loci monasterio undecim dies substitit, teste Goffrido d abbate. Inde ad sancti Dionysii monasterium, tamquam ad propriam beati Petri sedem, devote accessit: ubi perquam honorifice, ut par erat, susceptus, hoc unum memorabile, inquit Sugerius, & Romanis insolitum, posteris reliquit exemplum, quod nec aurum, nec argentum, nec pretiosas monasterii margaritas, quod multum timebatur, non tantum non affectavit, sed nec respicere dignatus est. Tantum de vestimentis episcopalis beati Dionysii sanguine madefactis portiunculam sibi dari flagitavit. Illic ei occurrit rex Philippus, & filius ejus Ludovicus, amore Dei majestatem regiam pedibus ejus incurvantes,

ANN. CHR.
1107.a Hist. S.
Maurini,
p. 154.

* f. propece.

b Bibl. Clun.
p. 550.

* Aiguebelle.

c Per. Ven.
lib. 1. mirac.
c. 10.XXVII.
S. Benedicti
transpositio in
novam the-
cam.

* le chevot.

quemadmodum consueverunt ad sepulchrum piscatoris Petri reges submissis diademate inclinari. quos dominus papa erigens, tamquam devotissimos apostolorum filios, ante se redire fecit. Dein de statu ecclesiæ colloquium cum eis habuit, & ad ferendam ei opem hortatus est, exemplo Caroli Magni, aliorumque ejus antecessorum. quod cum illi polliciti essent, pontifici archiepiscopos, episcopos & Adam sancti Dionysii abbatem cum Sugerio adjungere, qui cum eo Catalaunum imperatoris legatis occurrerent. Illic adhuc versabatur Paschalis pridie kal. Maii, cum sancti Martini de Campis possessiones Theobaldo priori confirmavit apud S. Dionysium hoc anno M C VII. non sequenti, ut libri a editi fallunt, nisi id intelligas de calculo Pisano, qui vulgarem mensibus novem antevertit. Egressus e Dionysiano monasterio pontifex, hospitatus est in Latiniacensi, ubi Crispiacensis asceterii possessiones asseruit, dato diplomate Latiniaci super Marnam, v. nonas Maii, cujus mentionem facit Clarembaldus episcopus Silvanectensis in suis litteris pro eodem monasterio.

Ubi Catalaunum advenit pontifex, imperatoris legati multo fastu se gessere, in primis dux Welso, cui gladius ubique præferrebat. Præ ceteris elegans & urbanus erat archiepiscopus Trevirensis, Bruno scilicet, qui causam imperatoris de investituris exposuit. cujus condiciones cum pontifex rejecisset; Teutonici freudentes tumultuari coeperunt, parumque abfuit, quin ad convicia & injurias venirent; dixeruntque, hanc causam non illic, sed Romæ gladiis dirimendam. quas minas non vanas esse declaravit eventus. Legatis digressis, pontifex Treas perrexit, jam dudum indictum illic universale concilium circa festum ascensionis celebraturus: eoque absoluto, plenus amore Francorum, qui multo cum honore ipsi servierant, & odio Teutonicorum, ad sancti Petri sedem, inquit Sugerius, prospere * remeavit. Tempus habitum Trecentis concilii præcisè indicat Paschalis diploma, Hugoni Elnonensi abbati concessum, de quo infra, datum Treas VIII. kal. Junii, indictione xv. hoc anno, pontificatus ejus VIII. Forte illic adhuc versabatur III. kal. Junii, quo die litteras Anselmo Cantuariensi archiepiscopo de presbyterorum filii scripsit, ab Eadmero relatas in historia novorum. Exstat in Bibliotheca b Cluniacensi bulla ejusdem pontificis, qua cella sancti Dionysii de Nogento Cluniacensis asseritur, quæ in editis Silviniaci data legitur VIII. kal. Junii ejusdem anni & indictionis. At nullus dubito, quin legendum sit VIII. idus Junii. Cum enim Treas adhuc versatus sit Paschalis IX. kal. Junii, ut ex authentico ejus diplomate Elnonensi constat; fieri non potuit, ut sequenti die jam fuerit Silviniaci. qui locus pagi Burbonensis trium ad minus dierum intervallo Treas distat. Illud evincitur ex alio ejusdem papæ diplomate, inscripto Hugoni abbati sancti Germani Autisiodorensis, quod datum est Silviniaci v. idus Junii iisdem anno & indictione. Apud Celsinianas erat in vigilia apostolorum Petri & Pauli, quo die Gerardus de Sallent miles ac nepotes ejus, cum ad sepeliendum illic avunculum suum convenissent, donationem ecclesiæ sancti Juliani ab eo factam confirmarunt. Apud Valentiam deinde Anianæ & Casæ-Dei monachorum causa de cella Gordiniaca judicata est mensè Julio, præsentem pontifice, ut postea dicturi sumus. Denique Aquæ-bellæ * in Sabaudia hospitabatur pridie nonas Augusti, cum Hugoni Cluniacensi abbati, ad preces Johannis Morinorum episcopi & Eustachii comitis, abbatiam sancti Wlmari ordinandam commisit. Parmam pervenerat III. nonas Novembris, quo die privilegium concessit Hugoni sancti Ægidii apud Nemausum abbati, successori illius Stephani-Blanci, qui post mortem c pœnas acerbis passus fuisse dicitur, quod in multis & ante abbatiam, & postmodum deliquisset, ob idque preces ab Hugone Cluniacensi abbate poscebat. Postquam autem Romam reversus est pontifex, novum privilegium Aymerico Casæ-Dei abbati concessit, datum Laterani nonis Decembris hoc anno, pontificatus nono, indictione prima a Septembri inchoata. Hæc continenter referre visum est, ut Paschalis iter per Franciam uno conspectu perspici posset.

Habitus est hoc ipso anno conventus episcoporum, abbatum & procerum in monasterio Floriacensi, in quo sancti Benedicti corpus, præsentem Ludovico rege designato, in feretrum auro gemmisque fabricatum translatum fuit ex metallino quodam & cupreo scrinio, in quo tunc repositum fuisse creditur, cum e Casino monte allatum est. Hæc translatio qua occasione facta sit, tradit Clarius ejus loci monachus, testis rei oculatus. Nimirum cum capitium *, ut vocant, seu caput ecclesiæ restruendum esset, sacrum beatissimi Patris corpus interim in navi ecclesiæ collocatum erat:

ANN. CHR.
1107.
a V. lib. 70.
n. 61.

quo capitio perfecto, Simon^a abbas constituerat hanc translationem facere, ipso die transitus sancti Benedicti, scilicet XII. kal. Aprilis: at morte præventus id exsequi non potuit. Hæc translatio nihilo minus facta est eodem anno, XIII. kal. Aprilis, adstantibus Johanne Aurelianensi & Humbaldo Autisiodorensi episcopis, qui eadem die altare majus in honorem sanctæ Mariæ consecrauerunt, & altare matutinale in honorem sancti Benedicti, sub quo ejus corpus repositum est, anno MCCVII. majori altari impositum a Guillelmo archiepiscopo Bituricensi.

Boso abbas
Simoni succedit.

Eadem die Floriacenses monachi Simonis abbatis successorem elegerunt Bosonem, ejus nominis secundum, cujusdam cellæ olim priorem, annuente Ludovico designato rege, & patris consensum promittente, præsentibus prædictis episcopis, & abbate sancti Launomari Blesensis, scilicet Mauricio, & Clario, qui se ejusdem loci, nimirum Floriacensis, monachum esse dicit. Ex his constat, abfuisse Philippum regem, quem Hugo monachus Autisiodorensis prædictæ translationi interfuisse perperam scribit.

XXVIII.
Petri diaconi
fabula refel-
litur.
b Chron.
Casim. lib. 4.
c. 29.

Fabulam narrat Petrus diaconus, Casinensis chronici continuator, ubi ait^b Paschalem papam Floriacum adiisse, cum celebritas ageretur translationis sancti Benedicti, quam *falsissimam* temere dicit contra expressam Pauli diaconi & monachi Casinensis, tribus sæculis ipso Petro antiquioris, auctoritatem; & monachos quidem cum nonnullis episcopis & cardinalibus Gallicanis translationis officium celebrasse; pontificem vero, qui eam *falsam* esse sciebat, non illius festivitatis, sed ipsius diei officium cum cardinalibus Italicis peregrisse; & preces ad Deum fudisse, ut aliquo indicio veritatem ostendere dignaretur. Celebrantibus porro monachis nocturnalem synaxim, tantam eos invaluisse mentis hebetudinem, ut omnino quid dicerent ignorarent. quo comperto, papam Deo gratias egisse, quod hoc signo veritatem propalasset, & accersitis mane abbati & prioribus præcepisse, ut altare de loco tolleretur, ne quis deinceps de corpore beati Benedicti eorum ambagibus deciperetur. Illos autem ad pedes papæ prostratos obsecrasse, ne altare effoderetur, ex quo monasterii ruina sequeretur, ceterum se nihil certi de corpore beati Benedicti, nisi fama tantum ex majorum relatu accepisse. Tunc papam illorum precibus descendisse, at omnino interdixisse ne ulterius eandem translationem celebrarent. Post hæc, apostolicum, ordinatis in Gallia negotiis, Romam reversum fuisse. Hæc fere Petrus diaconus, quæ simpliciter retulisse refutare est. Falsum est, Paschalem toto illo tempore anni millesimi centesimi septimi, quo fuit in partibus Gallicanis, Floriacum adiisse. Non quidem eo itinere, quo ex urbe Turonum ad sanctum Dionysium accessit, tum quia hoc iter confecit tempore quadragesimæ, longe ante festum translationis, quæ mensè Julio celebratur; tum quia non per Aurelianos, sed per Vindocinum & Carnutas ex urbe Turonum ad sanctum Dionysium iter instituit, testante de Vindocino Goffrido abbate in epistola ad Cunonem^c legatum, ubi ait, Paschalem in ecclesia Vindocinensi monasterii sui privilegia vidisse & legisse. Denique mensè Julio Floriaci non adfuit pontifex. siquidem a sancti Dionysii monasterio Catalaunum, inde Treca profectus est, ubi concilium celebravit. quo peracto, propere ad sedem beati Petri remeavit, ut paullo ante ex Sugerio retulimus. Certe longe alia ab hac Petri fabula, persuasio fuit Philippi regis, qui amore sancti Benedicti, cujus corpus Floriaci haberi non dubitabat, ibidem humari voluit, ut anno sequenti videbimus.

c Goffrid.
lib. 1. ep. 18.

XXIX.
Otto Casini
abbas durior
in fratres.
d Chron.
Casim. lib. 4.
c. 29.

Cum de Petro diacono sermo incidere, referendum hoc loco est quod ille narrat^d de Ottone Casini abbate, quem Oderisio anno superiore successisse diximus. Is statim ab initio præfecturæ fratres durius tractare cœpit, ac necessaria eis denegare. Tum illi conqueri, rogare, ut juxta regulæ præceptum ipsis necessaria suppeditaret, memor querelarum, quas ipse de suo decessore in simili causa facere conueverat. At ille faretur, se in hoc deliquisse, quod Oderisio hac in re obstiterit: atque fratres in Deum & in regulam peccare, quod corporis necessitates animarum saluti præferrent: reminisci illos debere, primum querendum esse regnum Dei & justitiam ejus; & hæc omnia adjicienda esse. Hoc responso amplius exasperati fratres, alii rancorem animo taciti coquunt, alii litteris ad Paschalem clanculum missis, sua ei gravamina exponunt, inquires, Ottonem non unanimi fratrum consensu, non canonice, sed seditiose ad abbatis dignitatem promotum fuisse. quod ubi rescivit abbas, fratres illos e monasterio expulit. Mox illi ad papam confugiunt,

ANN. CHR.
1107.

querelas in abbatem aggravant. quibus auditis, pontifex fratres illos in monasterio sancti Pauli manere præcepit, dum ipse e Gallia, quo profectus erat, reversus esset. Ubi primum rediit in Urbem, fidos sibi monachos abbas ad eum direxit; afferentes ejus electionem, non seditiose, sed canonice factam fuisse. quibus papa respondit, eum canonice electum non esse, qui sibi devotis & addictis *obedientias* & beneficia conferat, repugnantes de monasterio ejiciat. Redirent illi ad monasterium suum, ubi primo quoque tempore rem per se ipse examinaturus esset. Hinc adversæ partis fratres, cum apostolicum in abbatem commotum intellexissent, quasi- bet ei molestias inferre non cessabant. Verum ille non diu supervixit, mortuus kalendis Octobris, sepultusque in cœmeterio fratrum: cujus loco electus Bruno seu Brunus, ex Signienfi episcopo factus Casini monachus, tum creatus apostolicæ sedis legatus in Galliam. Ejus electionem, uti & Ottonis mortem, hoc anno factam esse Peregrinius & Angelus de Nuce censent. Hic abbatiam iniiit quadragesimo quarto ab Ottonis depositione die, eamque tenuit non integris quatuor annis: qua abdicata rediit ad suam ecclesiam. quod qua occasione factum sit, suo loco exponemus.

Bruno ejus
successor.

Interim Anselmus archiepiscopus, cum ex morbo convaluisset, ex Nortmannia in Angliam revertit, ubi cum summa omnium ordinum gratulatione receptus est. Eodem tempore Heinricus, devicto Rotberto fratre & comprehenso, Nortmanniam in potestatem redegit. quam victoriam ob restitutum in suam sedem Anselmum regi obtigisse multi palam testati sunt. His actis, rex in Angliam, præmissis fratre cum aliis captivis, reversus est. Mox conventus in pascha habitus, sed dilata ecclesiarum ordinatio ad festum pentecostes, donec Willelmus & Balduinus, a rege & archiepiscopo jussu papæ ad Trecentis concilium missi, rediissent. Soluta conventu, archiepiscopus ad abbatiam sancti Eadmundi profectus est, crucem magnam illic consecraturus, & alia quædam episcopalia officia peracturus. quibus expletis, cum reditum pararet, in gravem morbum incidit, & ad extrema redactus. Illic itaque cum diu ex infirmitate detineretur, concilium quod ad octavas pentecostes indictum erat, ad kalendas Augusti dilatum est. Interim litteras a Paschali papa, III. kal. Junii datas, accepit, quibus causam de clericorum filiis ejus dispensationi committebat, & Richardo Eliensi abbati communionem reddi permittebat, adeoque abbatiam, si ad ejus regimen utilis & idoneus videretur. Itaque kalendis Augusti conventus episcoporum, abbatum & procerum habitus, in quo per tres continuos dies de investituris ecclesiarum, absente Anselmo, quæstio in utramque partem ventilata est. ac demum, præsentem Anselmo, annuit rex, ut deinceps nullus per baculum pastorem vel anulum episcopatu vel abbatia per regem vel quamlibet laicam manum in Anglia investiretur; concessit quoque Anselmus, ut nullus ad prælationem electus, ob fidem regi datam, consecratione accepti honoris privaretur.

XXX.
Anselmus in
Angliam red-
dux res eccle-
siæ curat.

Soluta conventu, Anselmus ad suam reversus ecclesiam, Robertum Westmonasteriensem monachum ad abbatiam sancti Eadmundi sacrauit. Paulo post Hugonem Beccensem monachum, qui in abbatem^a sancti Augustini electus, necdum sacris ordinibus initiatus erat, ad diaconatum in jejuniis septimi mensis ordinavit, eundemque Willelmus Exoniensis præsul, cum Anselmus infirmaretur, in archiepiscopali capella presbyterum in jejuniis decimi mensis sacrauit. Post hæc, cum ordinationem ipsius abbatis accelerare vellet Anselmus, propterea quod res illius abbatie pessum irent, cuperetque ut prædictus episcopus eum ad altare Christi in majori ecclesia, se præsentem, ordinaret: obstitere sancti Augustini monachi, obtendentes cœnobii sui privilegia, quibus cautum erat, ut ne abbas suus extra ecclesiam suam ordinaretur. Verum, rejectis hisce privilegiis, quippe quæ nec a rege, nec ab archiepiscopo confirmata erant, consuetudinem demum opposuerunt, eorumque suggestu rex per Willelmum Wintoniensem, Rogerium Sarisberiensem, & Willelmum Exoniensem episcopos cum Gisleberto Westmonasterii abbate mandavit Anselmo, ut pro antiqua consuetudine abbatem in ecclesia sancti Augustini ordinaret. Respondit Anselmus, se regis causa & amore libenter id facturum pro sua in totam Angliam auctoritate; at cum rex consuetudinis titulo id fieri mandaret, id consuetudini & auctoritati suæ contrarium esse. Cantuariensem quippe archiepiscopum, cum sit totius Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ primas, pro nullius, nisi folius regis consecratione, sedem suam egredi. Videret ergo rex, an eundem ac sibi honorem

XXXI.
S. Eadmundi
& S. Augustini
abbates ordi-
nati.
a V. lib. 68.
n. 52.

AN. CHR.
1107.

abbati sancti Augustini exhiberi vellet, eumque sibi parem in regno suo facere. Ad hæc reponunt legati, saltem in capella regis per alium episcopum abbatem ordinari permitteret, aut tandem ipse ordinaret. Atqui *si hoc fecero*, inquit Anselmus, *nonnullam injuriam faciam ipsi domino meo. Meum quippe non est in capella ejus missam celebrare, nisi quando ipse debet a me coronari.* Sed tandem assensit, ut in capella hospitii sui abbatem illum ordinaret. quod factum est anno sequenti iv. kal. Martii apud Lambetham in capella Roffensis ecclesiæ, ubi tunc Anselmus hospitabatur. Hæc constant ex Eadmeri historia novorum, ad quam redigendus est Willhelmus Thornus, aliique, qui Hugonis ordinationem multis annis prævertunt, & a Mauricio Londoniensi episcopo, exsulante Anselmo, factam dicunt.

Ejus scripta
& exercitia in
moribus.

Inter hæc sanctus doctor librum *de concordia prescientiæ & predestinationis & gratiæ Dei cum libero arbitrio* composuit, non uno tenore, ut solebat, sed per intervalla temporis, quatenus infirma ejus valetudo patiebatur. Ex quo enim apud sanctum Eadmundum infirmatus fuerat, usque ad obitum imbecillior fiebat in dies. Unde quoties de loco in locum migrare volebat, lætica deinceps, non equo vehebatur. Exinde omnes cibi in fastidium ei versi sunt, ita ut vim sibi ad quidvis sumendum facere cogereetur. In his tamen infirmitatibus numquam pristini vitæ generis obliviscatur, sed invictus animo semper aut sacris meditationibus, aut exhortationibus sanctis, aut piis operibus occupabatur, *consecrationi dominici corporis, quod speciali quodam devotionis affectu venerabatur*, singulis diebus interessere solitus. Hæc fuere piissimi antistitis exercitia toto illo triennio, quo supervixit.

XXXII.
Guillelmo Fiscamni abbati
succedit Rogerius.
a lib. 65.
n. 42.
b Orderic.
lib. 11. p. 832.

Redeo ad Nortmanniam, ubi Guillelmus *de Ros* Fiscamnenfis abbas mortem optavit. Qualis, quantum vir fuerit, superius^a ex Orderico & Baldrico probavimus, confirmatque ejus epitaphium, quod Hildebertus composuit, necnon lugubres versus, quos de eo edidit Adelelmus monachus Flaviacensis, divinis humanisque instructus litteris, qui^b, testante Orderico, ardenti amore ipsi usque ad ejus obitum constanter adhæsit. Ejus epitaphium auctore Hildeberto sic habet.

*Pauperibus locuples & sacri nominis abbas
Willhelmus, solo corpore cultor humi;
Liber ab Ægypto rediens, deserta reliquit,
Jamque Jerusalem victor oransque tenet.
Cum vitiis odium, cum moribus ille perennem
Pactus amicitiam, firmus utroque fuit.
Luce gravi nimum quæ sexta præibat Aprilem,
Redditus est patriæ spiritus, ossa solo.*

id est die xxvi. Martii, qui ejus vitæ supremus fuit.

Rogerius ejus successor, ortu Bajocensis, electus est cum adhuc levita esset, a Guillelmo metropolitano presbyter consecratus in festo sancti Thomæ apostoli, & xii. kal. Januarii ordinatus abbas monasterii quartus. Primus enim fuit Willhelmus Divionensis sub Richardo duce. secundus Johannes Italicus, qui per annos LI. monasterium rexit: tertius prædictus Guillelmus *de Ros*, Puella item cognominatus, a quo in monastica disciplina eruditus successor Rogerius, regimen annis xxxii. tenuit.

XXXIII.
Horum abbatum
& Fiscamnenfium
elogium.
c Neustria
pia p. 227.

Ambos illos abbates, in primis Guillelmum, ipsumque Fiscamnenfem monasterium miris laudibus effert Baldricus Dolensis archiepiscopus ex abbate Burguliensi, in epistola^c ad Fiscamnenfes, in qua iter suum per Britanniam minorem & majorem, & per Nortmanniam describit. De minori Britannia parum honorificè loquitur, eique longe præfert Angliam, cujus comparatione Britanniam reputavit exsilium. Illic magna cum caritate se exceptum fuisse testatur. In Nortmannia non eosdem omnino, sed dissimiles se invenisse mores dicit. In quibusdam enim monasteriis primo die adventus sui homines bonos & humanos, altera die ita mutatos, ut nisi vultus recognovisset, omnino alteros crederet. In Beccensi monasterio *totius religiositatis plenitudinem* se deprehendisse ait. Nulla illic fictio, nulla mutatio, sed quædam sincera temperies naturalis honestatis, ut de hoc loco dici posset, *ne quid nimis*. Ibi postquam pernoctaverat, cum discedere vellet, remanere compulsus est a venerabili abbate, scilicet Willhelmo, vixque tandem ab eo avulsus est. Dehinc Fiscamnum adiit, in cujus laudes prolixæ epistolæ magnam partem infumit.

AN. CHR.
1107.

infumit. Quanta cum humanitate abbas & singuli monachorum ipsum susceperint, multis explicat. Adductus in claustrum invitatur *in animarum fornacem purgatoriam*, scilicet capitulum, ubi cum sermonem haberet, omnes ab ejus ore pendebant. Tum ipsi dux & custos deputatus & minister Adelelmus, litteris liberalibus apprime eruditus, Flaviacensis nimirum ille monachus, quem Guillelmo abbati constanter adhæsisse mox dicebam. Hunc de rebus monasterii percontatur Baldricus: ille vero inter alia de abbate superflite & recens sublimato cum multa insinuasset, de nuper mortuo longe plura, non sine singultibus, disseruit in hunc modum. Ecclesia ista, domine, memorandos habuit rectores: sed bonæ memoriæ abbas Guillelmus antecessoribus ac provincialibus suis tantum antecellit, quantum sol astris ceteris. Is quippe magna litterarum peritia præditus, primum Bajocensis archidiaconus, postea monachus Cadomenfis, demum Fiscamnenfis abbas, domum hanc morum suorum exemplo informavit, ædificiis decoravit, auxitque numerofo fratrum conventu. Multi siquidem nobiles laici & clerici, ejus religionis odore attracti, huc ad conversionem venerunt, & sanctis ipsius institutis informati sunt: quos inter ego ipse, in longinquo positus monasterio, abbatis mei permisso, Fiscamnum adii, ubi perhumaniter admittus sum, nullius momenti homuncio. Omnes nos, quotquot hic vides, ipse aggregavit: sed longe plures eo vivente fuimus, ex quibus duces fuimus, post ipsius obitum, fere centum subsecuti sunt. His dictis, Adelelmus boni patris recordatione in lacrymas prorumpens, orationem ad eum convertit, ejusque vigilantiam & caritatem in omnes, misericordiam in peccantes & egenos celebravit. Cujus enim pauperis necessitas manum ejus sterilem sensit? Circuibat angulos & compita leproforum; tuguriola subintrabat, ut omnium necessitatibus adesset. Post hæc Baldricus, interpositis nonnullis de organis Fiscamnenfium, novum abbatem laudat, quem sibi in colloquio pæne assiduum fuisse dicit, de animarum salute frequenter disputantem, gementemque de gravi onere abbatæ, quam, si inculpare sibi liceret, dimitteret libenter. Discedendi veniam postulanti Baldrico vix tandem assensit, & interim seorsim accito ejus cubiculario, manticam largitate sua implevit. Id ubi rescivit archiepiscopus, cur ita fecisset conquestus est. Ad quem ille: Hujus, inquit, monasterii consuetudo est, a majoribus ad nos usque transmissa, ut nemo indonatus hinc recedat. Ceterum sensisses largius, nisi in hac dignitate novus essem. Nec his finem fecit, nam post refectorem recedens Baldricus, in itinere onerariam *birotam* reperit, victualibus refertam, quæ ad proximum hospitium ducebatur jussu abbatis, qui nepotem suum cum aliis deducendo hospiti comitem adjunxerat. Ubi nunc similem in hospites caritatem & munificentiam videas! Quamquam similem in quibusdam Germanicis monasteriis humanitatem aliquando experti sumus. Addit Baldricus, se post biennium semel & iterum rediisse Fiscamnum, ubi non minori quam ante humanitate acceptus sit. Sub finem epistolæ laudatur quidam Robertus, unus e prioribus, adhuc imberbis, canus anima, capellanus abbas, vir summæ castimonie, qui Baldrico in re sacra ministrare certatim studebat.

Non omnittendum hoc loco est, quod idem auctor in eadem epistola scribit de instrumento illo musico, fistulis æreis compacto, quod follibus excitum fabrilibus, suavem reddebat melodiam, graves, acutas & medias uniens voces, ut quidam concinentium chorus putaretur. Organa, uti & nos vocat ille, quod instrumentum sibi non mediocriter placuisse, & in Fiscamnenfi ecclesia *certis temporibus* usitatum fuisse asserit. tamen si fatetur, multos esse, qui ejusmodi organa in suis non habentes ea damnant, nescientes quid illa innuant aut significant, nec attendentes chordarum modulatione animi motus mitigari, ut Davidis in Sathem, & Elisæi in seipsum exemplis probat. *Non igitur aberramus*, inquit, *si tantorum patrum vestigia, ut possumus, imitatur . . . Ego siquidem in modulationibus organicis non multum delector: sed per hoc ad intelligendum excitior, quod sicut multimoda fistule varii ponderis & diversæ magnitudinis in unam vento agitata conveniunt cantilenam: ita homines in unam debent convenire sententiam a spiritu sancto inspirati, & in unam convenire voluntatem.* Denique post multa similia ita concludit. *Si igitur organa habemus, eis uti ecclesiastica consuetudine permittitur: sin autem, sine sacrilegio eis carere possumus.* Vide quæ de prima organorum in Franciam advectione in secundo^a volumine diximus.

Ordericus^b eodem anno reponit obitum Rotberti Cadomenfis abbatis, qui

Annal. Bened. Tom. V.

Sff

XXXIV.
Organa musica an pro-
banda.^a Orderic.
lib. 11. p. 832.
Cadomenfis
abbates.
^b lib. 23.
n. 29.

ANN. CHR.
1107.

menſe Januario Faleſiæ, ubi *confefſio procerum*, id eſt, ſi bene capio, fidelitatis profeſſio, *coram rege* Heinrico fuit, *ſubita egritudine percuffus* interiit. Ejus vices Eudo ſeu Odo, ejuſdem loci monachus, per multos annos ſupplevit, ſcilicet uſque ad annum M C XL. quo Alanus ei ſucceſſit, nulla re geſta memorabilis, uti nec ejus ſucceſſores, quos vide ſis in Neuftria pia^a. nam nuda tantum abbatum nomina recenſere piget.

^a Neuftria
pia p. 652.
& ſeqq.
X X X V.
Angliæ re-
gnum Anſelmo
commiſſum.

^b Anſelm.
lib. 3. ep. 125.

Florebat tunc temporis in Rotomagenſi ſancti Audoëni monaſterio Helgotus abbas, Anſelmo amicus & familiaris. Hic viro Dei gratulatorias ſcripſit litteras, tum ob proſperum ejus in Angliam reditum, tum ob regis favorem, qui, dum in Nortmannia cum fratre bello contenderet, Anſelmo regni curam commiſerat. Helgoti epiſtolam non habemus, ſed tantum Anſelmi reſponſionem^b in hæc verba. *Gratia Dei diſponente, & veſtris, & aliorum fervorum Dei amicorum noſtrorum orationibus ſuſfragantibus, in Angliam nuper reverſus ſum; cum magno gaudio & honore, quantum in hominibus fuit, ſuſceptus ſum a majoribus & minoribus, a prælatis & ſubditis. Quod audiviſtis, quia Dominus meus rex mihi commendavit regnum ſuum & omnia ſua, ut voluntas mea in omnibus que ſua ſunt fieret, verum eſt. in quo benignitatem voluntatis ſue & magnam dilectionem ſuam erga me monſtravit.* Addit Anſelmus ſe ſperare, ſi rex incolumis redierit, multa ad honorem ſuum facturum. Ad ſe quod attinet, omnia ipſi & in corpore, & in aliis rebus, Deo dante, proſpera eſſe, præter corporis imbecillitatem, quam quotidie creſcere ſentiebat. Certe ex quo in Angliam reverſus eſt, afflicta ſemper fuit valetudine. nec mirum ſane poſt tot labores & tribulationes, & quidem in illa ætate. nam hic annus ejus ætatis, ut meæ cum hæc ſcribo, ſeptuagenarius-quartus erat. Unde præceperat ipſi Paſchalis papa, ut corporis ſui majorem curam haberet, ne cito deſiceret. qua de re pontifici vir Dei gratias agit in epiſtola relata libro IV. hiſtoriæ novorum, qua ei ſignificat, Robertum comitem de Mellento & Richardum de Redveris inſtituiſſe apud regem, ut in eligendis perſonis ad eccleſiaſticas dignitates religioſorum ſe penitus committeret conſilio.

Vota facta
ante profeſſio-
nem an tencen-
da.

^c ibid. ep. 154.

Dum hic fumus, non omittenda videtur alia Anſelmi epiſtola ad Willelmum Becci abbatem, qui ipſum conſuluerat, de voto cujuſdam monachi, qui antequam ad monaſterium veniſſet, voverat ſe numquam amplius vinum bibiturum. Ad quod reſpondet *ſanctus præful*, hoc ſibi videri eſſe faciendum, *quod ſit a majoribus noſtri Ordinis, & maxime apud Cluniacum; videlicet ut hujusmodi vota, que ſunt ſine promiſſione fidei & ſacramento ſeu juramento, in voto monachi Ordinis, in quo homo quidquid ad ſe pertinet, & ſeipſum totum Deo offert, judicentur eſſe completa; & ſit in diſpoſitione prælati, vel ea ſervare immobiliter, vel mutare. Vos autem, inquit, huic monacho, de quo loquimur, poteſtis, ſi placet, ad tempus concedere, ut quod incæpit faciat. Quod ſi quando intellexeritis non expedire; præcipite illi ut faciat ſidenter, quod faciunt communiter fratres.* Hæc fortaiſſe non otioſa.

X X X V I.
S. Amandi par-
thenium Ro-
tomagi.

^d lib 56.
n. 76.

Rotomagi exſtat nobile ſanctimonialium Benedictinarum cœnobium, quod inter antiquiora illius regionis monaſteria computat Guillelmus Gemeticenſis: ſed quem auctorem habuerit, incertum. Certe hunc locum antiquiſſimum eſſe ex eo colligitur, quod ſanctus Amandus, Trajecti ad Moſam epiſcopus, illic miſſas celebrare conſueviſſe traditur, cum Rotomagi verſaretur. In ſuperiori volumine^d egimus de inſtauratione hujus parthenonis, deque Emma ſeu Emmenia prima ejus abbatiffa, cui Marſilia ſucceſſit, cujuſ tempore, & quidem hoc ipſo anno M C VII. inſigne in illa eccleſia miraculum ſancti Amandi meritis patratum eſt excitatione mulieris, quæ ſibi ipſi mortem ſuſpendio intulerat. Factum fuſe commemorat ipſa Marſilia abbatiffa in epiſtola ad Bovonem Elnonenſis cœnobii abbatem, cui, uti & illi parthenoni, communis patronus erat idem ſanctus Amandus. Hujus epiſtolæ inſcriptio ſic habet. *Deſideratiſſimo, & in Chriſti membris valde venerando Bovoni, Elnonenſis cœnobii abbati, totique beato a Deo ſibi credito conventui, Marſilia abbatiffa, ancillarum Chriſti ultima, & univerſa ſororum congregatio in urbe Rotomagenſi Deo & ſancto præfuli Amando ſerviens, ita de virtute in virtutem provehi, ut Deum deorum in Sion merito valeat contemplari.* Hæc epiſtola reſertur integra^e in Neuftria-pia, quam, ne nimius ſim, in pauca contraho. Erat hoc anno in Nortmanniæ pago Liſiacenſi* quædam illuſtris femina, falſis rumoribus ex zelotypiæ vitio ita dementata, ut ſingulis momentis mortem ſibi conſciſcere moliretur. Cum eam maritus ad ſanam mentem

^e Neuftria-pia.
p. 185.
* de Liſiacenſi.

ANN. CHR.
1107.

revocare fruſtra tentaveſſet; tandem viſum eſt, ut mulier Rotomagum adduceretur in eccleſiam ſancti Amandi, cui ſingularis in damones poteſtas collata fuiſſe traditur. Poſt varias preces & complures exorcifmos, cum nec ſic ſanaretur, demum coram altari, *in quo ſanctus Amandus miſſas celebrare conſueverat*, ſtatuitur, ibidemque per ſeptem dies pernoctat. Denique cum ſe dormire velle ſimularet, cuſtodesque ſeorſim receſſiſſent, parietem, qui ſuperior videbatur, ſurtim aſcendit, & partem pepli, quo caput tegebat, in ſummitate columnæ ejuſdem parietis connexuit; tum facto ex reliqua parte laqueo cursorio, collum in eum iniecit, & cum impetu proſiliens tanta vi collum preſit, ut ſanguinis radius in parietem profluere. Poſt aliquot horas reverſi cuſtodes eam ſuſpenſam, & corpus rigidum magno cum horrore ſpectarunt. Conſultus quid factum opus eſſet archidiaconus, mulieris cadaver in profanam foveam projiciendum cenſuit. Inter ea dum quædam ſanctimoniales propius ad eam acceſſiſſent, una earum palpitantem & redivivum in pectore ſpiritum ſenſit; interdum paullatim rubere faciem, interdum paullatim oculos aperire, & ima ſuſpiria trahere intellexit. Mox geminatæ preces: tumque animam in corpus rediſſe compertum eſt. Deum omnipotentis virtute & interventu beati Amandi, cujuſ meritis ſe a mortuis excitatam fuiſſe mulier ipſa teſtata eſt. Prædicti miraculi mentionem facit Philippus Bonæ-ſpei abbas in libro de vita ejuſdem ſancti Amandi.

Hæc epiſtola ſcripta non eſt ipſo anno, quo illud miraculum accidit, ſcilicet M C VII. quo anno Hugo abbas Elnonenſi monaſterio præerat. Eodem anno Hugo abbas a Baldrico Noviomenſium & Tornacenſium epiſcopo altaria libera, & ut tum loquebantur, imperſonata ſibi concedi petiit, obtinuitque. cujuſ rei litteris ſubſcribit inter alios Gulvericus ſeu Wlfricus abbas S. Bavonis. Idem Hugo diploma a Paſchali papa impetravit, quo univerſæ monaſterii poſſeſſiones confirmantur. *Datum Trevis per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii VIII. kal. Junii, indictione XV. anno incarnationis dominice M C VII. pontificatus autem domini Paſchalis ſecundi pape VIII.* Ex quo præciſe tempus habiti concilii Trecentis intelligitur. Non diu ſuperſtes fuit Hugo abbas, anno ſequenti, ut videtur, mortuus menſe Decembri. Suſceſſorem habuit Bovonem juniorem, ſenioris nepotem, ad quem præmiſſa Marſiliæ abbatiffa epiſtola ſcripta eſt.

Elnonenſer
abbates.

Apud Parisios ſancti Eligii puellare monaſterium, quod a ſancto Eligio in gratiam Aureæ virginis conditum fuiſſe alias diximus, in tantam corruptelam prolapſum erat, ut puellæ Deo devotæ omnem exuiſſe pudorem viderentur, nec ullis Galonis epiſcopi monitis ad ſanam mentem revocari poſſent. Id ubi reſcivit Paſchalis papa, qui hoc anno Parisios venerat, Galoni mandavit, ut monaſterium vel emendaret, vel penitus aboleret. Ubi vero puellas in malo obfirmatas re ipſa probavit epiſcopus, communicato cum Philippo rege conſilio, ut ſcandalum removeret, hanc abbatiam, pulſis feminis, in cellam erigere conſtituit, eamque Foſſatenſi abbati & monaſterio ſubjicere iuſdem omnino conditionibus, quibus abbatiffa ejus loci monaſterium hætenus tenuerat. quod rex Philippus diplomate ſuo confirmavit. Conditiones illæ explicantur in litteris Galonis epiſcopi, hoc anno, epiſcopatus ejus tertio datis, quæ cum regio præcepto ſub ſinem tomi primi Hiſtoriæ eccleſiæ Pariſienſis referuntur. Erat tunc temporis Foſſatenſis abbas Theobaldus, iſque duodecim illic monachos cum priore collocavit. Verum poſt aliquot annos Theobaldi abbatis & Foſſatenſium animis religio injecta eſt, hanc mutationem non omnino canonice factam eſſe, nec formam judiciorum in illo negotio obſervatam; puellas quidem malæ famæ fuiſſe, ſed nec citatas in judicium, nec auditas. quam ob rem Theobaldus Eligianum monaſterium Stephano epiſcopo reſignavit. Verum cum illud aliquamdiu tenuiſſet Stephanus, ipſummet Aſcelino Foſſatenſi abbati, Theobaldi ſucceſſori, anno M C XXXIV. reddidit cum inſigni elogio modetiæ Theobaldi abbatis in hæc verba. *Quod ſiquidem donum, monaſterii ſcilicet Eligiani, quia inordinate, nec ita ut oporteret ſecundum Deum actum eſt; abbas eccleſiæ Foſſatenſis Theobaldus, vir quidem diſcretus & honeſtus, ſue & ſubditorum famæ conſulens & ſaluti, prædictum beati Eligii monaſterium nobis in noſtra manu reddidit & dimiſit, & ſe & monachos Foſſatenſes prædictum monaſterium nec ſecundum Deum adeptos eſſe, nec bene poſſediſſe cognovit. Cum vero idem monaſterium in manu noſtra diu tenuiſſemus; tandem miſericordia, quæ omnis humilitatis amica eſt, oculis noſtris ſe offerens;*

X X X V I I.
S. Eligii par-
thenium Foſ-
ſatenſibus tri-
butum.

ANN. CHR.
1107.

visa est nobis exigere, ut, quod prædictus abbas nobis dimisit timore Dei & humilitate compunctus, ecclesie Fossatensi misericorditer donaremus. . . . Amore itaque misericordie inclinati, & petitione domini papæ Innocentii & prece domini Ludovici illustris & gloriosissimi Francorum regis inflexi. . . prædictum S. Eligii monasterium cum omnibus ad illud pertinentibus Ascelino abbati & ecclesie beati Petri Fossatensis perpetuo habendum, salvo quidem in omnibus jure nostro & successorum nostrorum, & salvo in omnibus & per omnia consuetudinibus ecclesie Parisiensis, donamus & concedimus &c. Actum publice in capitulo sancte Mariæ anno incarnationis Verbi M C XXXIV. regnante Ludovico rege anno XXVII. Ludovico rege in regem sublimato anno III. anno episcopatus Stephani XI. Ceterum hoc sancti Eligii monasterium Fossatenfis monachis sæculari toga donatis, ad regulares clericos Barnabitas tandem devolutum est, redditibus archiepiscopali mensæ Parisiensi unitis.

XXXVIII.
Novigenti &
Guiberti abba-
tis elogium.

Novigentensi pagi Laudunenſis monasterio & Guiberto abbati luculentum dedit existimationis suæ testimonium hoc anno Manasses Sueffionum episcopus, cum eidem loco altare Creciaci concessit, testatus suum in monachos studium & affectum. *Horum igitur quidam, inquit, illi videlicet fratres, qui in monasterio sancte Mariæ apud Noujandum monachicam & religiosam agunt vitam, ita nobis & majoribus nostris sua devotione & sinceritate carissimè existerunt, ut eos, quamvis intra episcopium nostrum minime consistant, non minus quam nostros proprios honoraverimus, beneficiis quoque & donis auxerimus. Quod ergo eis nostra beneficentia contulit pro amore Dei, memoria placuit litteris assignare, ne posteritati quidquam vel ignorantia, vel malitia, liceat demutare. Præerat siquidem illi monasterio dominus Guibertus abbas, qui sapientia & innocentia sua nos sibi valde conglutinavit: a quo rogatus sum, ut altare de villa, quæ dicitur Crecis, quod quidam potentum, nomine Guido, Guidonis de Cociaco filius, ex majorum beneficio a nobis & a nostra ecclesia tenebat, eidem monasterio conferrem. Idem enim abbas religioso quo pollebat consilio cum prædicto Guidone tractaverat, ut altare illud possidere laicus periculum crederet; egeratque, ut præfato monasterio pro salute sua redderet, si tamen ego, ex cujus beneficio erat, annuerem & efficerem. Ego latus ac libens id feci. Neque enim hoc intellexi beneficii nostri minorationem, sed utilem commutationem, & quasi de leva transferrem ad dextram. Actum anno Domini M C VII.*

Plani-castelli
cella erigitur.* Plain-châ-
tel.

Eodem tempore quidam sacerdos & monachus Novigenti, Ulbertus nomine, qui ibidem prioris officium gesserat, divinitus animatus, ut solitariam & sub inclusione vitam ageret, eidem Manassæ episcopo votum suum significavit; elegitque ejus rei causa locum, qui dicitur Planum-castellum*, non longe a prædicto monasterio & quidem in episcopatu Sueffionensi positum, quem ipsi concesserant Ingelrannus de Cociaco & Guido castellanus & vicecomes, materque ejus; Oidela quoque uxor Evrardi decimam ejus loci remiserat. Illic itaque Ulbertus exstruxit ecclesiam in honorem beatæ Mariæ, sanctique Nicolai, rogavitque eundem episcopum, ut eam benediceret, & circa eam atrium, ubi fratres ibidem commorantes & sine proprietate liceat sepeliri. *Congratulantes igitur, inquit Manasses, piissimo ejus studio, approbantes maxime hanc potissimam quærentium Deum conversationem, in loco episcopii nostri eum consistere velle valde gavisi sumus, & quod a nobis petiit libenter fecimus. Hactenus in Plano-Castello simplex, ut vocant, prioratus est sub titulo sanctæ Mariæ-Magdalene.*

XXXIX.
Bernardus Ti-
ronium sece-
dit.
a supra n. 17.

Vixdum apud Arfcias sedem fixerat Bernardus abbas concessione Rotroci comitis, cum Beatrix comitis conjux a verita ne cum Cluniacensibus, qui in proxima Novigenti Rotroci cella residebant, novas rixas haberet, marito suasit, ut locum paullo remotiorem Bernardo tribueret. Itaque vir Dei cum suis illinc recedens, ad silvam Tironiensem se recepit, ubi monasterium exstruere cœpit, immo potius extemporaneas monasterii casas in loco, qui modo sanctæ Annæ dicitur. Annum M C VII. præcisè assignat Chronicon sancti Albini Andegavensis. Locum Bernardo concessit Rotrocius comes, cujus donationem Ivo Carnutenſis episcopus ratam, gratamque habuit, ut testatur epistola CCLXXXIII. qua fidelibus, tam præsentibus quam futuris, notum facit, quod Rotrocius, nobilis & strenuus Mauritanie comes, ab ipso postulaverit, ut consecraret cujusdam cœnobii cœmeterium, quod situm est super fluvium, qui Tiron vocatur, ad usum quorundam religiosorum monachorum, qui in eodem loco eremiticam vitam ducere elegerant, & monasterium ibi pro loci & temporis opportunitate construxerant. quod quidem præstitit Ivo, ea conditione, ut nulla ibi de

ANN. CHR.
1107.

cetero sæcularis potestas aliquas sæculares consuetudines acciperet, nullas exactiones extorqueret. cui conditioni assensit comes. Non tamen locus ad inhabitandum utcumque habilis fuit ante annum M C IX. quo anno Bernardus, aggregatis discipulis, acceptaque benedictione ab Ivone diocæsano episcopo, primam missam celebravit in die sancto pasche in monasterio ligneo edificato, ut scribit Gaufridus monachus in ejus vita. Verum cum novas ei rixas struerent monachi Novigentenses, Bernardus ab Ivone episcopo & canonicis Carnutenſibus obtinuit fundum unius aratri secus fluvium, qui Tironius dicitur, ad construendas monasterii officinas. cujus rei litteræ III. nonas Februarii, anno M C X. datæ, ut suo loco videbimus.

Hic locus Bernardo magnopere arrisit, tum quia remotior erat ab hominum societate, tum quia incultus & ingratus, reputanti non parum conducturam ad solitudinem suorum loci asperitatem, quæ delicatos & falsos fratres, quod genus hominum pravis colloquiis & exemplis bonos corrumpere solet, non modo non alliceret, sed deterreret. Illic itaque durissimam cum suis vivebat vitam Bernardus, labore manuum & ædificiis construendis occupatus, sicut tamen, ut nihil psalmodiæ, orationi & silentio detraheret. Omnes autem sanctitatis fervore succenssi, paupertatis onus lætenter ferebant, habitu inculti & ad spectu horridi, ita ut regionis illius incolæ eos pro Sarracenis haberent, qui per occultos cuniculos illuc, fines suos exploraturi, advenissent. Verum, ubi quidam ex illis exploratores eos propius inspexerunt, nihil mali machinantes, parvo contentos, non castra, turreſve, sed exiguas cellas ex virgultis texentes, denique psalmos & hymnos die nocteque canentes; illi redire ad suos, meliora de illis sentientes & sperantes, servosque Dei non jam ut Sarracenos, sed ut prophetas novos a Deo missos habuere. Sic paulatim eorum moribus assuefacti, certatim ad eos confluere cœperunt, alii ut Bernardum de rebus divinis loquentem audirent; alii ut sub ejus disciplina militarent. Hinc fama Bernardi, Tironensiumque monachorum longe lateque diffusa, non modo per Galliam, sed in exteras etiam regiones, ad quas ejus institutum propagatum est: ita ut undecim abbatie principi Tironensi monasterio subjectæ fuerint: ex quibus octo in Gallia, duæ in Anglia, & una in Scotia recensentur, de quibus inferius agemus. Non parum etiam ad loci celebritatem contulere miracula, quæ Deus per famulum suum Bernardum operatus est. Sane quanta de illo divinæ providentiæ cura erat, illud argumento est, quod urgente annonæ penuria, quæ ex pluviarum eluvie orta erat, ille qui Danieli per prophetam ex Judæa in Babyloniam cibaria transmisit, idem ipse tunc Willelmi Nivernensium comitis animum impulit, ut viro Dei Bernardo, in abditissima Pertici solitudine latitanti, cujus fama necdum resperſa erat, ingens vas aureum e Burgundia emitteret, cujus pretium comparandæ cum suis; tum egenis annonæ sufficiens fuit. Hæc annonæ penuria & fames contigit ab anno M C IX. per septem annos continuos, ut ex chronico Mauriniacensi, aliisque discimus. Non omittam hoc loco, quod Ordericus sub finem libri VIII. de Tironensi monasterio tradit. *Illuc, inquit, multitudo fidelium utriusque ordinis abunde confluit, & prædictus pater omnes ad conversionem properantes caritativo amplexu suscepit, & singulis artes, quas noverant, legitimas in monasterio exercere præcepit. Unde libenter convenerunt ad eum tam fabri lignarii, quam ferrarii, sculptores & aurifabri, pictores & cementarii, vinitores & agricolæ, multorumque officiorum artifices peritissimi. Sollicite, quod eis jussu senioris injungebat, operabantur, & communem conferebant ad utilitatem qua lucrabantur. Sic ergo, ubi paullo ante in horribili saltu latrunculi solebant latitare, & incautos viatores repentino incurſu trucidare; adjuvante Deo, in brevi consurrexit monasterium nobile. Huc usque Ordericus. Hactenus celebre est hoc monasterium sub congregatione sancti Mauri, ubi insigne sæcularium adolescentum seminarium est, in quo illi sollicitè litteris ac pietate informantur a nostris.*

Eodem tempore conditum est in pago Pictavensi Orbisterii monasterium in honorem sancti Johannis, cujus auctor Willelmus Pictavorum comes, dominusque Talemundi. Is Fulcherio servo Christi, qui, relicto sæculo, se totum Deo mancipaverat, & cella orationis carebat, concessit locum Orbisterii* ad id tempus incultum & desertum, ad ædificandum locum orationis agenda penitentia causa, & ad faciendam abbatiam; multaque eidem prædia & privilegia contulit. Datum & actum publice anno ab incarnatione domini M C VII. mensè Julii. Has litteras retulit Beslius, sed mendose, ubi annus M VII. pro M C VII. legitur: tum quia Willelmus Pictavorum

XL.
Qualis ejus vi-
tæ institutio &
fama.XLI.
Orbisterii mo-
nasterium con-
ditur.

* Orbister.

ANN. CHR.
1107.

comes dominium Talemundi obtinuit tantum post mortem Willelmi & Pipini filiorum primi Willelmi Talemundi principis: tum quia Fulcherius, Orbisterii primus abbas, inter testes numeratur in litteris Aymerici de Bullio pro constructione monasterii de Brolio-Grolandi, quod circiter annum M C IX. conditum est. Perstat etiam nunc Orbisterii monasterium in diocesi modo Lucionensi prope Talemundum seu Talemontem opidum ad oram oceani.

Marolii & Brolii-Grolandi monasteria * Bois-Grolandi * de Marolii.

In eadem diocesi positum est monasterium de Brolio seu Bosco-Grolandi modo laudatum, quod cum Aymericus de Bullio ædificare vellet, rogavit Meschinum abbatem sancti Salvatoris de Marolio *, ut aliquot monachos ad informandum eo loci asceterium cum abbate mitteret. quod Meschinus præstitisse dicitur. Testes Fulcherius Orbisterii, Meschinus Marolii, & Petrus Brolii-Grolandi abbates. quæ litteræ editæ sunt in tomo IV. Gallia-christianæ, ubi de Brolii-Grolandi monasterio, quod modo Cisterciensium est: monasterium vero Salvatoris de Marolio cella sancti Michaëlis in Eremo.

X L I I.
Gordanaica cella Anianæ ad-judicata.
a supra
n. 16.

Dum Paschalis papa Valentia * in Delphinatu versaretur, delata est ad eum causa monachorum Casæ-Dei & Anianæ, qui de ecclesia seu cella sanctæ Mariæ de Gordanaico simul disceptabant. Delegati a pontifice iudices, Richardus Albanensis, Girardus Engolismensis, Albertus Avenionensis, Eustachius Valentinus, & Gaugerius Magalonensis episcopi; necnon presbyteri cardinales Rufus, Landulfus & Divizo; atque diaconi cardinales Johannes, Ugo & Berardus. Hi omnes, auditis utrimque partibus, censuerunt, prædictam ecclesiam ab Anianensibus diu possessam, injuste a Casæ-Dei monachis usurpatam fuisse; adeoque Anianensibus restituendam. Relata arbitratorum ad pontificem sententia, abbatem Casæ-Dei, scilicet Aymericum, ad se sisti iussit, & cum cereo, quem tenebat in manu sua, refutare fecit; & ipsamet papa, suscepta eadem refutatione, ilico Anianensem abbatem & monachos cum eodem cereo & quodam lapide investivit, salvo tamen jure Casæ-Dei, si quod ibi habere videbitur. Facta sunt hæc apud Valentiam temporibus domni Paschalis II. papæ & coram eo, dominice incarnationis anno M C VII. mense Julio, indictione XV. Hoc placitum integrum in Appendice referre visum est. Nec sic tamen quievit Casæ-Dei monachorum altercatio, ut b inferius videbimus. Qui hic inter arbitros habetur Divizo presbyter cardinalis, postea legatus in Germaniam missus est ad componendas diffensiones Augustensium contra Hermannum schismaticum episcopum, Divitius dictus c ab Udalscalco, qui totam historiam fusc exposuit.

b ad an. 1114.

c Canis.
se. 2. p. 122.
S. Severi ab-bates.

In hunc annum incidit mors Suavii abbatis sancti Severi in capite Wasconia, cujus obitus idibus Februarii notatur. Ejus tempore ecclesia beata Mariæ de Solaco, quæ sancti Severi monasterio a Guillelmo-Sancio duce olim data fuerat, Burdegalensi sanctæ Crucis cœnobio a pontificiis ministris tributa est: qua de re apud Paschalem conquesti sunt Suavius abbas, Willelmus Aquitania dux, & Gasto proconsul Bearnensis litteris ad pontificem scriptis, quas in Appendice referemus. Suavii abbati successit Raimundus-Bernardi, abbas sextus, cujus ordinatio IV. nonas Julii facta traditur. Is postmodum factus videtur episcopus Aginensis, ut in sancti Severi necrologio legitur idibus Januarii, & quidem anno M C XXVII. quo Petrus de Goz abbas sancti Severi electus est, cui post triennium Robertus successit, mortuus anno M C XXXVII. idibus Augusti. Suffectus in ejus locum ad annos quatuor Arnaldus de Trajecto *, quibus abbatibus Hugo clericus de Puihana hagiologium & necrologium scripsit, desinens in anno M C XXXIX. Arnaldi successor Raimundus-Sancius ad unum dumtaxat annum obiit VIII. kal. Martii. Hunc excepit Raimundus tertius, paullo post electus episcopus Aginensis, de quo necrologium VII. idus Aprilis: *Doposio domni Raimundi episcopi Aginensis, monachi & abbatis istius loci, anno M C XLVIII.* De ejus successoribus in abbatia nihil singulare dicendum occurrit.

* An Treje.

Res Lemovicenses.
d lib. 69.
n. 32.

Apud Lemovices Gauzbertus d Ufercensis abbas, cum ad reconciliandum cum Willelmo comite Eustorgium episcopum, quem Willelmus in vinculis tenebat, Lemovicas se contulisset, ibidem IV. kal. Octobris obiit, & in regali basilica Salvatoris seu sancti Martialis humatus est honorifice ad tumulum Guillelmi episcopi. Hujus abbatis nepos exstitit Stephanus ille monachus, cognomento Mala-faida, quem a nativitate cæcum beatissima virgo Maria in monasterio Soliaco mirabiliter illuminavit, testante Gaufrido e priore Vosciensi, qui subsequentes abbates comme-

e Labbe bibl.
no. 1. p. 198.

morat. Primus post Gauzbertum fuit Petrus, cujus tempore, & quidem anno M C X. Guillelmus de Alba-roca Petragoricensis sancto Petro Ufercæ ac Petro abbati, ejusque monachis committit monasterium Exidolii * diocesis Petragoricensis, cuius monasterii initia & auctores ignorantur.

ANN. CHR.
1107.
* Exidolii.

Cum Paschalis papa Divionensem sancti Benigni ecclesiam, ut superius a diximus, consecraret, Hugo Burgundia dux hortatu pontificis promissit b in sacra ejus manu, se Divionensem illam ecclesiam in eadem libertate dimissurum, quam ejus patruus bonæ memoriæ Hugo dux & monachus ei concesserat. Insuper injustas quasdam exactiones, quas ipsius ministri extorquebant, relaxavit, & justitiæ exercendæ in burgo, quod claustrum dicitur, jus & facultatem monachis eorumve ministerialibus, aliaque concessit. Hoc autem donum, laude magnatum suorum factum, in manu domini papæ posuit, & frater ipsius Henricus laudavit. Testes Savaricus Verziacensis, Valo abbas de Latona *, Rainerius dapifer, Josbertus vicecomes, Hugo de Poliac, Tecelinus-Sorus, pater sancti Bernardi abbatis Claravallensis, & alii. Observanda sequens apud Perardum charta Rotberti Lingonensis episcopi, qui ad preces Guidonis Wangionis-rivi * domini confirmat donationem, quam almo martyri Benigno Divionensis cœnobii & sancto Stephano Wangionis-rivi, in manu domini beate memoriæ Gerentone abbatis Divionensis fecerat. ubi noranda hæc verba bonæ memoriæ de Gerentone seu Jarentone abbate adhuc superstite, qualia jam sæpius alias observavimus. Sane Jarentonem in vivis tunc fuisse sequentia ejusdem chartæ probant, ubi idem Guido ait se eadem denuo donare in manu domini Gerentonis abbatis, quem quatuor saltem annis supervixisse videbimus.

X L I I I.
S. Benigno libertas ab Hugone duce firmata.
c a supra
n. 16.
b Perard.
c p. 110.

* de S. Jean de Lono.

* Vignory

Insignis est charta Willelmi Burgundionum & Matiscensium comitis hoc anno data, qua donationes antecessorum suorum Cluniaco factas confirmat, aliasque de suo addit, commemorans progenitores & antecessores suos in hæc verba. *Notum sit cunctis amantiibus veritatem & pacem, quod ego Willelmus Burgundionum comes & Matiscensium laudo & confirmo ad Cluniacum omnes donationes quas antecessores mei Burgundionum comites & comites Matiscensium loco illi venerabili usque hodie contulerunt: videlicet Rainaldus pater meus, filius Willelmi; & ipse Willelmus, filius alterius Rainaldi; & ipse Rainaldus, filius alterius Willelmi; & que illic dedit Stephanus comes, patruus meus. Possessionem quoque in pago Leodiensi, quam Aymalliam vocant, quam mater mea Regina, que fuit uxor Rainaldi Matiscensium comitis dedit ad Marciniacum, ubi & ipsa multis jam annis in sanctimoniali habitu servit Deo sub disciplina domni ac venerabilis Hugonis abbatis. Nam de mea parte dono ad præfatum locum Cluniacum, quicquid jure hereditario a majoribus meis mihi obvenit apud Bellum-montem, qui locus est in episcopatu Lausanensi, & insulam proximam, quam dicunt Insulam-comitum, quantum ad me res ipsa pertinet, in hominibus, in terris, in vineis, in piscariis, vel ceteris redditibus. Sic laudo, sic offero res nominatas pro redemptione anime mee, & avi ac nutritoris mei Cononis comitis & reliquorum parentum meorum &c. Actum publice apud Berziacum * villam in manu domni Hugonis Cluniacensis abbatis, anno dominice incarnationis M C VII. indictione XV. anno domni Paschalis papæ secundi VIII. anno II. Henrici regis quarti, anno vero ordinationis domni Hugonis abbatis Cluniacensis LVIII.* In hac comitum Matiscensium ferie observare licet morem apud veteres non raro usitatum, ut nepos avi nomen referret, ut in eo avus quodam modo reviviscere videretur.

X L I V.
Willelmi Matiscensium comitis donatio facta Cluniaco.

* Verzy.

Eodem anno monasterium Vallis-clusæ, diocesis Vefontionensis, in manu prioris de Mortua-aqua Cluniacensis tradit Theobaldus de Rubeo-monte, quod Pontius archiepiscopus Vefontionensis ratum habet litteris venerabili Hugoni abbati Cluniacensi scriptis.

Alize res Cluniacenses.

Tunc sancti Wlmari monasterium in pago Boloniensi ita deformatum erat, ut Eustachius c comes, cum diu ad illud reformandum in cassum laborasset, litteras ea de re cum Maria conjuge scribere coactus sit ad Hugonem abbatem mox laudatum, ut id per se suosque efficeret, maxime quod ipsius pater illic sepulturam suam elegisset. Illud itaque monasterium Hugoni ordinandum committit, optimatibus suis assentientibus in præsentia Johannis episcopi Taruennensis & Lambertii abbatis sancti Bertini. Actum apud sanctum Wlmarum anno Verbi incarnati M C VII. indictione XV. quod Paschalis papa litteris suis confirmat, datis hoc ipso anno apud Aquam-bellam * in Sabaudia, III. nonas Augusti, cum e Trecenti concilio in Urbem rediret.

c Bibl. Cluni.
p. 539.

* Aigue-belle.

ANN. CHR.
1107.
XLV.
Turbæ in
Tornacensi
S. Martini mo-
nasterio.
a lib. 70.
m. 106.
b Spicil. 10.
12. p. 448.
c segg.

Postquam Odo Tornacensis abbas ad Cameracensem episcopatum^a promotus fuisset, & Segardo priori monasterium regendum reliquisset, tunc monachis magna^b persecutio a canonicis Tornacensis ecclesiæ excitata est. Hi siquidem monachis interdicere cœperunt, ne ullum extraneum sepelirent in sua ecclesia, quippe quæ non abbatia esset, sed sui juris ecclesia; nec eos in ea remansuros, nisi quamdiu ipsi vellent. Hac molitione commoti duo archidiaconi, Anselmus & Radulfus filius domni Tetbaldi, qui Odonem episcopum adhuc illic commorantem frequentabant, cum supplicibus litteris Odonis Romam adeunt, & a Paschali pontifice privilegium obtinent, quo monachis jus sepeliendi extraneos asseritur, & exemptio a decimis, quas a laicis tantum, adeoque non a monachis persolvi debere Leo IV. synodali constitutione decrevit. Ubi hoc privilegium canonicis innotuit, ilico contra insurgunt, omnesque adversus monachos concitant, denique incendiis & rapinis monasterium infestant. His acceptis, Paschalis monachorum causam Baldrico Tornacensi episcopo gravibus litteris commendavit: at nihilo minus canonici incendiis in monachos grassari pergunt, suisque militibus res eorum diripiendas permittunt. Cum ad quoddam monasterii prædium deprædandum missos satellites accepisset Segardus abbas, eo præmissus est ad eos reprimendos Gerulfus monachus, qui in sæculo strenuus miles fuerat, optimatum illius regionis cognatus. Ubi advenire satellites, curtem deprædantur, monachumque ipsis resistere volentem tam graviter sauciant, ut eum in lectulo ad monasterium referri necesse fuerit. Ea injuria commoti Gerulfi cognati, cum valida manu canonicorum ministros aggressi, octodecim ex eis occidunt, quorundam pedes obtruncant, ceteros in fugam convertunt. De hac victoria cum quidam monachorum exultarent; contra Segardus abbas, ea re, ut par erat, supra modum mœrore affectus, ingressus ecclesiam, coram altari prostratus amare flere cœpit, tam pro animabus interfectorum, quam pro peccato fratrum, qui ea de re exultaverant: iisque in capitulum convocatis præcepit, ut postera die totus conventus in pane & aqua jejunaret, & sicut in pasche totum psalterium recitarent, & processionem facerent, & in capitulo etiam omnes^c disciplinas susciperent. quæ devotio, quantum Deo placuerit, protinus effectus demonstravit.

Quomodo
se latæ.

Adhuc enim sedentibus in capitulo monachis, supervenit Everardus castellanus, totius regionis princeps, rogavitque se in capitulum admitti. Ingressus cum quibusdam viris sapientibus, in hunc modum verba fecit. De instauratione hujus ecclesiæ quantum latati sumus, tantum nunc de ejus destructione, cum necdum ab instauratione completus sit vicesimus annus, tristitia afficimur. Scimus quidem injuste vobis a clericis interdici extraneorum sepulturam: at vos eis injuste decimas suas auferre vultis. Licet enim prædia nostra pro animarum nostrarum salute vobis contulerimus, decimas tamen dominæ nostræ Mariæ vobis dare nobis non licuit. Quod ergo vobis dedimus, tenete: & quod sanctæ Mariæ dedimus, ne auferatis. Si vero jus suum, quod a quingentis annis tenuit, sanctæ Mariæ auferre pergatis: quid vobis sæculum reliquisse proderit, qui aliena rapitis. Itaque rogo vos, ut ab incepta pertinacia recedentes, pro insolita libertate provinciam non perturbetis, sed vicinarum abbatiarum, quæ vobis antiquiores sunt, morem & exemplum sequamini: nos vero efficiemus, ut clerici jus sepulturæ vobis cedant. Hæc ubi perorasset castellanus, totus conventus protinus assensit: sicque concordia sancita est, ex qua tanta inter utrosque amicitia secuta, ut mutuis in sese beneficiis certarent.

XLVI.
Dunenſis mo-
nasterii initia.

Dunenſis in Flandria monasterii originem ad hunc annum refert Iperius, ut in exemplari nostro legimus, quod alii ad præcedentem revocant. Primus ejus auctor vir sanctitate famosus, Ligerius nomine, monachus de ordine sancti Benedicti nigrorum monachorum, qui, relicta patria notisque, ut liberius Deo serviret, in Flandriam accessit, & in Furnensî territorio inter arenosa & montosa maris litora, quæ Dunas vocant, substitit; ibique ex elemosynis ipsi collatis victitans, oratorium beatæ Mariæ virginis ædificavit, quod in conventiculum nigrorum monachorum paullo post accrevit, ac demum in nobilissimum monasterium, beatæ Mariæ de Dunis vocabulo insignitum. Hunc locum viginti & uno annis rexit Ligerius abbas: cui successit Fulco abbas secundus, ex monasterio Saviniacensi, forte eo ipso, ex quo Ligerius prodierat, istuc profectus, qui novum monasterium haud procul a priori inchoavit, eique decem annis in nigro habitu præfuit: sed tandem florente Cisterciensium

cienſium instituto, se suaque Cisterciensî Ordini sub linea Claræ-vallis subjecit. Hoc monasterium, lapsu temporis arenis maris obrutum, Brugas nostro tempore translatum est.

In monasterio sancti Trudonis decessit hoc anno Theodericus abbas^a VII. kal. Maii, ipso anno quo ritus Cluniacenses admiserat, exactis in abbatia novem annis, & tribus fere mensibus, post infirmitatis dies tantum quinque, quam ex minutione sanguinis contraxerat. Post ejus mortem novas denuo turbas & persecuciones cum suis affectis excitavit Herimannus, jam rejectus a præfectura, & propter malefacta excommunicatus. Hæc omnia fuse^b describit Rodulfus seu Radulfus, tunc prior, in suo chronico, qui ad declinandam Herimannitarum, qui eum sibi contrarium noverrant, invidiam prioratu se abdicavit. Sepulto post triduum Theoderico, designati fratres de futura electione nuntium ad Olbertum Leodicensem episcopum perferunt, inde ad Mettensem (is tunc Adalbero erat) profecturi. Verum, ubi Leodium advenerunt, illic nuntios imperatoris offenderunt cum litteris imperialibus, episcopo præcipientes, ut ne ulterius Herimanno molestus & contrarius esset. Cum vero episcopus, qui Heinrici senioris partes contra filium tenuerat, recens novo imperatori reconciliatus esset, nuntiis imperatoris non omnino contradixit, nec tamen omnino assensit, sed in summa respondit, suum non esse sancto Trudoni dare abbatem, sed eum benedicere, quem Mettensis episcopus prætulisset. At Stephanus, sancti Jacobi apud Leodium abbas religiosissimus, multa fiducia & libertate nuntiis probavit, Herimannum, jam pridem ecclesiastico judicio damnatum pro invasione abbatiae, & pro indurata in emendatione excommunicatum, non posse mereri absolutionem, nisi a cœptis desistat, & promissam toties emendationem & pœnitentiam factis exsequatur. Verum nihilo secius nuntii ad sanctum Trudonem deducunt Herimannum, & per comitem Gislebertum in abbatiam introducunt, repugnantibus monachis, quos ille modis omnibus vexavit, in tantum, ut die festo sancti Petri ad Vincula kalendis Augusti, & inventione sancti Stephani protomartyris patroni sui, nihil omnino haberent, quo reficerentur. Quæsitus inter ea nuntius, qui de tantis malis relationem ad Mettensem episcopum perferret. Electus ad id muneris Rodulfus, qui ut adversariorum insidias in itinere evitaret, junxit se copiis Friderici Colonienſis archiepiscopi & Godelfridi ducis Lovaniensis & Arnulfi Lomenſis comitis, tendentium Viridunum ad imperatorem, in cujus comitatu erat Adalbero episcopus Mettensis. Hic Rodulfo audientiam distulit, dum ad urbem Mediomatricum rediisset. Mox eo profectus est Rodulfus, episcopi jussu deductus a priore sancti Clementis, nomine Azelino, qui postea Gorziensis abbas creatus est. Ubi in urbem revertit episcopus, duas Rodulfo epistolâs dedit, unam ad Herimannum pseudabbatem ambigui sensus, alteram ad fratres Trudonianos, quos bono animo esse jussit, pollicitus, se iis invitis Herimannum in abbatiam non inducturum: ceterum se brevi ad eos profecturum, ut quid e re ipsorum esset statueret.

His litteris acceptis reditum ad suos per mille anfractus & discrimina maturat Rodulfus, in itinere benigne exceptus, primo quidem in abbatia canonicorum sancti Petri nuper incepta, tum in cellula fratrum sancti Hucberti in castello *Cuns*, dehinc in ipso sancti Hucberti monasterio, inde in cella Cluniacensium ad sanctum Symphorianum, sita inter Hoyum* & Leodium; postremo in Leodienſi sancti Jacobi monasterio, ubi Stephanus abbas omnimodam ei humanitatem exhibuit. Illic omnes eum dehortabantur, ne ad sanctum Trudonem rediret ob conjugationem in ipſius caput factam ab Herimannitis: sed arte placavit Gertrudem uxorem Gisleberti comitis, Herimanni fautoris, quem illa in Rodulfum proritabat; effecitque ut per illam salvus sibi conductus daretur. Redit ergo ad suos Rodulfus, mirantibus stupentibusque quo pacto ex tot adversariorum insidiis evasisset incolumis. Reditæ litteræ non minus Hermannus, qui sensum suarum non capiebat, quam fratribus placuerunt. Interim Leodicensis episcopus monasterium & forenses ecclesias interdico supponit, dum Herimannus in abbatia moraretur. Acta sunt hæc mense Maio. Julio inſequente Leodium, inde ad sanctum Trudonem venit Mettensis episcopus, cujus consiliarios & familiares Herimannitæ pecunia & amplioribus promissis corrumpunt. Hi pro Herimanno allegant, ei a Poppone Mettensî episcopo datam fuisse abbatiam: at fratres reponunt id non canonicè, sed simoniace factum, resistitibus fratribus, quos ille flagellis cædi jusserit; hominem per vim intrusum, "

Annal. Bened. Tom. V.

T r r

ANN. CHR.
1107.

XLVII.
Theoderico
S. Trudonis
abbate mor-
tuo novæ ibi
turbæ.
a V. lib. 69.
n. 119.
b Spicil.
10. 7. p. 417.
c segg.

* Hoy.

bona monasterii profigasse; denique eum necdum monachum esse, quippe qui ad nullius ecclesiæ titulum adhuc professionem fecisset, nec benedictionem monachi suscepisset; adeoque abbatis benedictionem percipere non posse. Neque fratrum constantiam emollire potuit episcopus Mettensis. Post ipsius discessum cum omnia pejus irent, Leodium se recepit Rodulfus in monasterium sancti Laurentii, ubi sub magisterio sapientis viri abbatis Berengarii stabilitatem suam tertia hebdomada mensis Septembris firmavit.

Interim Leodium accessit imperator medio Decembri, cum e Flandria rediret. Mox eo se conferunt Trudoniani, adversus Herimanni, ejusque fautorum vexationes proclamantes. Adfuit quoque cum suis Herimannus. Die ad eorum audientiam indicta in capitulum sancti Lamberti, illic convenit seditque imperator cum suis episcopis & principibus; sedit etiam Olbertus Leodicensis episcopus cum suis canonicis, & abbates urbis, Berengarius sancti Laurentii, & Stephanus sancti Jacobi. Causa utrimque ventilata, cum nihil sani afferret Herimannus, ei auctor fuit imperator, ut ex adstantibus quosdam seorsim consuleret. Ex his quidam cum eo egressi e conventu, ad hoc tandem eum perpulerunt, ut regressus in medio omnium se graviter peccasse & errasse fateretur, & toto corpore humi prostratus, absolutionem peteret, promitteretque se posthac numquam talia commissurum. Fecit ille quod ei suggestum erat, absolutusque est ac iustus abire. quo facto, eum deseruere omnes ejus satellites, & ad ejus hospitium præcurrentes, universa, quæ ipsius erant, diriperunt: ita ut quo se verteret, non haberet. *Sic agunt laici*, inquit Rodulfus, *erga stultos & nimium credulos monachos, quos ad talem honorem perducunt, honoris cupidos, sed honoris indignos.* His actis, imperator Aquisgranum petiit, & cum eo inter alios Mettensis episcopus, a quo tandem fratres eligendi abbatis facultatem vix extorsere. qua de re anno sequenti. Hæc paullo fufius persecutus sum ad cautionem posterorum.

XLVIII.
Fulcardo Laubienfi abbati succedit Walterius.
a Spicil. to. 6. p. 609.

Hic etiam annus supremus fuit Fulcardi Laubienfi abbatis, qui anno præfecturæ tertio decimo plenus dierum^a excessit e vivis, vir in omnibus vitæ monasticæ exercitiis, maxime in celebrandis divinis officiis sedulus ac devotus. Sepultus est ad antecessorem suum in ecclesia sancti Ursuarii. Ejus in locum substitutus Walterius, cujus anno secundo Laubienfi ecclesia tertium dedicata est III. kal. Octobris, ob motionem scilicet altaris. Ea enim tunc omnium persuasio erat, ut moto altari, cujus gratia ecclesia fit, de novo consecratur ecclesia, ut ex litteris Anselmi & Ivonis superius^b ostendimus. Eodem abbate ecclesia seu cella, quæ *Monasterium* dicitur, auctoritate & assensu Burchardi Cameracensis episcopi & archidiaconorum, pro clericis monachos admittit.

b V. lib. 68. n. 106.

Illic etiam turbatio.

Walterii quoque abbatis tempore magna apud Laubienfes turbatio & antiquarum consuetudinum mutatio facta est. quod hac occasione contigit. Per id tempus cum quædam renovatio monastici fervoris & ordinis in cunctis fere provinciæ monasteriis fieret; inculantur Laubienfes, quod nomen quidem haberent honestatis, sed antiquam religionis & scientiæ formam amississent. Vulgabatur hic rumor in primis per Herlefrandum Cameracensis ecclesiæ archidiaconum, instigante Avifo Aquicinctensi abbate, qui postmodum Atrebatensis episcopus factus est. Tentata Laubienfium reformatio per Leodicenses sancti Jacobi & sancti Laurentii monachos: sed non bene successit. adeo difficile est inveteratas consuetudines immutare. Denique res eo devenit, agente præ aliis Remensi archiepiscopo, ut amoto Walterio abbate, alter in ejus locum substitueretur. Abbatia itaque cessit ille, & in quamdam monasterii villam secessit, ex cujus redditibus necessaria ei vitæ subsidia conferebantur. Ejus cessione usi abbates vitæ districtioris studiosiores, urgent Cameracensem episcopum, ut abbatem, qualem ipsi volebant, Laubienfibus præponerent. Hi vero electionis libertate se privati non ferentes, unum e suis eligunt. Electus Romam pergunt, confirmaturque a summo pontifice, qui, nisi propter cavendam *suffraganeorum injuriam*, eum ordinaturus fuisset. Sed, dum electus ille ad suos reversus esset, ante benedictionem morte interceptus est. Tandem, indicto ad novam electionem loco, qui Bona-spes dicitur, omnium suffragia convenerunt in Leonium monachum Aquicinctensem, tunc in cella Haldiniensi triginta fere monachorum priorem, quem divinitus electum fuisse Laubienfis chronographus testatur. quod probant ejus facta suo loco referenda.

Post mortem Richeri Viridunensis episcopi, quæ hoc anno contigisse^a traditur, electus est ad supplendum ejus locum Richardus, illius ecclesiæ archidiaconus, qui hunc episcopatum sedi Remensi, ad quem mortuo Manasse archiepiscopo postulatus erat, prætulit. Hinc Mettas profectus, de manu Heinrici regis *baculum pontificii* suscepit. Quod ubi Paschalis papa rescivit, eum excommunicatum denuntiavit. Quam ob rem Richardus Romam profectus, absolutionem petiit: sed, nulla satisfactione data, ligatus ut erat Viridunum reversus est. Mox pontifex litteras direxit Laurentio sancti Vitoni abbati, ut tam ipsum Richardum, quam omnes ei adherentes, excommunicatos denunciaret. Fecit ille quod iustus erat, nec ab illa die cum Richardo, clerove Viridunensi, qui ei assentabatur, ullam communionem habuit. quæ res magnam ipsi, suisque persecutionem concitavit, ut inferius dicturi sumus.

ANN. CHR.
1107.
X L I X.
Turbæ in Viridunensi ecclesia.
a Spicil. to. 12. p. 294. & segg.

Eodem anno Pibo Tullenfi episcopus vivere desiit, mortuus VIII. kal. Decembris, aliis nono, quo die in necrologio sancti Benigni, ubi jam episcopus monasticæ professioni nomen dederat, laudatur his verbis: *Deposito domni Pibonis Tullenfi, & hujus ecclesie monachi.* Tullenfi ecclesiæ præfuit annis XXXVIII. sepultus in Tullenfi ecclesia, in capella sanctæ Mariæ-Magdalænæ. Ejus tempore condita fuit in fundo sancti Mansueti abbatia sancti Leonis papæ prope muros urbis ab Anglehero decano illius sedis pro canonicis regularibus. Primus ejus abbas Seherus anno M C X. litteras a Paschali papa obtinuit, in quibus Pibonis in illam ecclesiam beneficia memorantur. Vixit ibidem pontificatu Innocentii II. Hugo Metellus, cujus epistolæ necdum editæ sunt, præter epistolam ad Gerlandum de sanctissimo eucharistiæ sacramento, in tomo tertio nostrorum Analectorum editam, ubi aliarum epistolarum mentio facta est.

L.
Piboni Tullenfi episcopo succedit Riquinus.

Paullo ante obitum Pibonis detecta^b sunt in monasterio sancti Mansueti tria feretra, quorum duo continebant ossa primorum Tullenfi ecclesiæ episcoporum, Amonis scilicet, qui sancto Mansueto proxime successit, Alchæ, Celsini, Auspicii & Ursi, cum eorum sandaliis, aliisque pontificalibus indumentis: in tertio reperta tria capita & ossa trium corporum, sub quibus capitibus nummus æreus inventus fuit, & numisma L. Veri. Ex quibus indicium quibusdam visum est, hæc esse corpora regis & reginæ, eorumque filii, qui sancti Mansueti interventu ex undis divinitus erepti sunt. Hæc porro feretra posita in veteri cancello monasterii, ubi crypta erat *opere cementarii in modum arcus triumphalis curvata & rotunda*, in qua tria hæc feretra detecta sunt anno M C VII. a Theomaro sancti Mansueti abbate, cum novo operi infisteret: ad quod dedicandum Richardum Albanensem episcopum invitavit. Mitto aliam eorumdem feretrorum translationem, quæ Eugenii IV. pontificatu facta est. Piboni successit in episcopatu Riquinus illius ecclesiæ primicerius, nobili & antiquo genere de Commarceio procreatus, qui non pauca sancti Mansueti monasterio beneficia contulit.

b Analec. to. 3. p. 459.

Inter varia Andrea Valladerii abbatis opera, quæ in Mettensi sancti Arnulfi monasterio vidimus, exstat historia urbis Avenionensis, & in ea diploma Arberri ejusdem urbis episcopi, pro monasterio Lerinensi. Hic sæpe rogatum se fuisse dicit a Lerinensi abbate & monachis, ut illorum ecclesiæ, quæ in Castro-Raynardi constituebatur in honorem sancti Honorati, aliquam donationem faceret. Respondet episcopus, se diu distulisse illorum desideriis satisfacere: *quia cum prædecessor illius abbatis Lerinensis, qui postea factus est episcopus in Italia, prædictam ecclesiam Castro-Raynardi dedisset episcopo Avenionensi coram Gebuino archiepiscopo Arelatensi, & ejusdem ecclesiæ ei clavem reddidisset, iste abbas, illius successor, de dicta ecclesia molestare dictum episcopum Avenionensem non erubuerat. Sed quia nunc rediisset ad cor, & reliquisset ex toto dictam ecclesiam ipsi episcopo; ille ejus preces exaudiens, donat ad obsequium ipsius ecclesiæ sancti Honorati, construendæ in castro-Raynardi, decimas dominaturæ, quas habebat juxta illud castrum, & decimas animalium. Datum apud Forum Julii in conspectu Berengarii ejusdem civitatis episcopi, anno ab incarnatione Domini M C VII. indictione xv.* Id factum tempore Pontii-Fortis abbatis Lerinensis, cujus proximus antecessor Aldebertus^c non fuit episcopus: sed neque video, cuinam abbati Lerinensi id tribuendum sit.

L I.
Lerino facta donatio.

In Saxonia sub finem sæculi decimi conditum est ab Ekkeharde comite Helmwardeshusense monasterium, quod ad extremam redactum penuriam beatus Mein-

c V. lib. 70. n. 27.
L II.
S. Modaldi reliquie translatae in Saxoniā.

ANN. CHR.
1107.

werus Patherbrunnensis episcopus, in cuius diocesi positum erat, in alium locum frustra transferre tentavit. Saeculo duodecimo ineunte praerat illi coenobio Thietmarus abbas sextus, qui nihil praetermisit, quo semiruta instauraret aedificia, & animarum salutem procuraret, adeoque ut corpus cuiusdam sancti martyris vel confessoris obtineret. Hujus rei causa missus unus e suis ad Trevirorum civitatem, brachium S. Auctoris episcopi, aliasque sacras reliquias a Brunone archiepiscopo impetravit. Verum his non contentus Thietmarus, nullum lapidem non movit, quo aliquod corpus integrum ipsi concederetur. Quapropter anno M C VI. cum Heinrico episcopo suo in Italiam ad Guastallense concilium proficiscens, dum iret ac rediret per Treviros, Brunonem archiepiscopum denuo pertentavit, quo votis suis annueret. Sed re infecta ad suos reversus, denuo hoc anno ipse Treviros adiit, hospitatus in sancti Maximini monasterio, ubi venerabilis abbas Berengofus, ejusque praepositus Arnulfus dignae memoriae, cum congrua veneratione exceperunt. Admissus ad archiepiscopi audientiam die dominica palmarum, itineris sui causam cum multa supplicatione exponit. Re in crastinum dilata, Trevirensium consensu aegre impetrato, sancti Modoaldi archiepiscopi corpus ei conceditur, in sancti Paulini ecclesia tumulatum, quod die sancto Parasceves e tumulo effossum, feria secunda Paschae, celebratis missae sollempniis, quibus inter alios abbas sanctae Mariae ad Martyres, Folcuinus an Petrus, cum suis interfuit, ex illa ecclesia sollempni pompa effertur. Egressis e choro sancti Paulini occurrit cum crucibus, & multo apparatu sancti Maximini congregatio; inde progressis obviam procedunt majoris ecclesiae canonici, alique; tum abbas sancti Martini cum suis, quorum quanto minor apparatus, tanto major erat devotio, sub haec ad pontem Everwinus abbas sancti Eucharrii, nunc sancti Matthiae, ejusque fratres cum festivo apparatu. Transmisso demum Mofellae fluvio reditum ad suos instituit cum sacro loculo Thietmarus, deducuntibus sancti Maximini tribus monachis, qui in praedio suo, Evena dicto, sacri corporis aliarumque reliquiarum bajulos exceperunt. Eadem humanitas in Prumiensi monasterio eis exhibita, cujus loci abbas venerabilis Wulframnus accedentibus obviam cum suis processit. Coloniam perductis occurrere sancti Pantaleonis monachi, qui eos, absente suo abbate Herimanno, multa cum humanitate exceperunt. Antequam ad suos perveniret Thietmarus, litteris illos commonuit, ut se ad suscipiendum tantum thesaurum praepararent. Accedenti obviam processit Gumbertus abbas Abdinchofensis: tandemque magno cum plausu & triumpho sacrum corpus ab Helmwardicis excipitur VI. kal. Maii, qui deinceps sollempnis habitus est. Totam hujus translationis historiam uberius descripsit Stephanus sancti Jacobi apud Leodium abbas, jam saepe a nobis laudatus, opusque suum Thietmaro abbati, ejusque fratribus inscripsit, ut apud Bollandi continuatores ad duodecimum Maii videre licet. Demum totus ille sacrarum reliquiarum thesaurus, postquam fatali Lutheri aetate postremus Helmwardeshufanus abbas, ducta uxore, transiit ad haeresim, Erici a episcopi Paderbornensis industria substractus, servatusque cessit Paderbornensi ecclesiae: ipsum vero, celebre quondam, monasterium jacet nunc inter rudera ab Hassis disiectum, ex quo primum Lutherana, mox Calviniana haeresis omnia turbare coepit.

Qui in praedicta historia laudatur Trevirensis sancti Maximini abbas Berengofus, is esse creditur, qui tres libros de inventione sanctae Crucis, in bibliotheca patrum editos, & quosdam sermones composuit. Certe in libri tertii capitibus primo & secundo se apud Treviros vixisse satis declarat, maxime capite secundo, ubi ait, beatae Helenae nobilitatem testari apud Treviros relicta ejus aedificia, ubi *pavimentum domus illius variis marmoribus & Pario quondam lapide stratum* etiam tunc cernebatur. Berengofus S. Maximini abbas laudatur in diplomate Heinrici V. pro abbacia monasterii, & in necrologio S. Arnulfi Mettensis IX. kal. Octobris. Hic est Berengofus abbas, cujus rogatu Heinricus V. S. Arnulfi possessiones anno M C XV. confirmavit.

Exstat apud Turingos in diocesi Moguntina monasterium Cella-Paulinae dictum ab ejus fundatrice Paulina, quae mortuo marito illic reclusa, religiosissimam vitam duxit, & quarta-decima mensis Maii hoc anno ibidem sancte obiisse a Trithemio traditur. Filius ejus Wernherus, Hirsaugiae monachus, cum se perfectum regularis disciplinae observatorem exhibuisset, cum fratribus novem eo missus est cum Gerungo, qui primus ejusdem loci abbas exstitit. Imminente obitu matrona piissima

a *Annal.*
*Paderborn.*Berengofus
abbas Trevi-
rensis.LIII.
Cella-Paulinae
initia.

Gerungum cum filio aliisque accersivit, ut ejus transitum precibus & ecclesiasticis sacramentis munirent. Corpus ejus ad altare sanctae Crucis honorifice conditum est. Gerungus, ejus loci primus abbas, patria Suevus, ex familia Buchaugensium progenitus, Augustae-Vindelicorum prima litterarum & morum elementa didicit. Ex ephebis egressus Hirsaugiam se recepit sub Willelmi abbatis disciplina, eximiosque brevi in virtute & regulari disciplina progressus fecit, ob musicae peritiam cantor ab eo institutus. Post haec ad Cluniacense monasterium missus est, ut sacri istius coenobii ritus & consuetudines exploraret atque addisceret, indeque Hirsaugiam reportaret. Erat in scripturis mediocriter versatus, sed scribendi peritissimus, multa volumina sua manu exaravit. Ex priore veteris Hirsaugiae monasterii ad Cellam-Paulinae missus, ibidem abbas a Ruthardo Moguntinensi archipraefule ordinatus est, quod munus strenue adimplevit.

ANN. CHR.
1107.
Gerungus
primus abbas.

Anno ejus saeculi octavo Paschalis papa, rebus in Urbe utcumque compositis, ad partes Beneventanas autumnum profectus est. Florentiae tamen versabatur VIII. kal. Octobris, quo die Johanni abbati Florentini a beatae Mariae monasterii possessione confirmavit. Ipso mense Octobri Casinum b adiit; indeque, assumpto secum Brunone abbate, Beneventum perrexit, synodum ibidem celebraturus. Dum illic moraretur pontifex, ad eum accessit pro monasterii sui utilitatibus Benedictus sancti Vincentii ad Vulturum abbas, & cum eo Johannes monachus, qui tunc monasterii sui chronicon scribebat. Hujus chronici principium cum vidisset Johannes cancellarius, is qui postea Gelasius II. dictus est, opus laudavit atque auctorem; eoque conspecto, itidem pontifex scriptorem ad prosequendum laborem adhortatus est. Bene, inquit, o fili, magnum opus coepisti: sed bene coepa melius perficere stude. Beneventi IV. idus Octobris scriptae sunt litterae Paschalis ad Anselmum, qui ipsum praemonuerat, Thomam Eboracensem electum, qui consecrationem suam in dies differebat, ne professionem Anselmo pro more facere cogere, fortasse tenenturum obtinere pallium a pontifice ante suam ab ipso consecrationem. quod ne fiat, Anselmus intercedit: simulque Paschali suggerit, regem Angliae conqueri, quod regem Teutonicum investituras dare impune patiat. ad quae pontifex respondet.

ANN. CHR.
1108.
LIV.
Paschalis aeta
Beneventi &
Capua.
a *Ital. Sac.*
20. 3. p. 115.
b *Chron.*
Cassio. lib. 4.
c. 33.

Finita synodo, Benevento Capuam se contulit Paschalis, ubi, rogatus a Brunone abbate, ecclesiam c sancti Benedicti, quam Desiderius abbas in eadem urbe renovaverat, sollempniter dedicavit, & in ea particulas vestium sanctissimi patris Benedicti recondidit. Hanc ecclesiam saeculo decimo d primum construxerat Johannes abbas cum adjuncto monasterio, dum Casinense eversum jaceret: eandemque instaurare coeperat Desiderius abbas, quam Odericus absolvit. Cassisti II. pontificatu, cum Capuana civitas incendio conflagraret, illius monasterii fratres, sumto corporali, quo calix in sacrificio tegi solet, illud igni opposuerunt, qui mox averfus, monasterium intactum, uti & corporale ipsum, reliquit. Simile in superioribus exemplum ex Glabro retulimus. Ceterum Capuanum illud sancti Benedicti monasterium, cum monachis destitutum esset, Leo X. Patricio e Capuano, ex familia de Angelis, in jus patronatus concessit, annuo tamen censu Casinatibus reservato; ibique constitutus abbas secularis cum collegio duodecim canonicorum. Tandem Clemens VIII. abbati concessit cardinali Bellarmino cum archiepiscopatu Capuano: quo dimisso, cardinalis a Paulo V. obtinuit, ut canonici in aliam transferrentur ecclesiam: ipsa vero sancti Benedicti ecclesia suae societatis patribus traderetur. Post praedictam dedicationem Paschalis papa Casinum, indeque Romam reversus est.

Capuana S.
Benedicti ec-
clesia dedicata.
c *ibid.*
d *V. lib.* 41.
n. 96.e *S. m. Ca-*
puan. p. 165.

Redeo ad Johannem sancti Vincentii chronographum, quem modo laudabam. Hic Benedicto ejusdem monasterii abbati chronicon suum dedicavit. In epistola chronico praefixa, quam ex codice Barberinae bibliothecae descripsimus, ait, sibi olim id operis injunctum fuisse a venerabili patre Girardo, a quo septennis in illo monasterio susceptus, & in via mandatorum Christi eruditus fuerat: at se immaturae aetatis id aggredi refugisse, quod postmodum Benedicti abbatis imperio aggressus sit. Totum opus, quod ab ipso mundi exordio pro more ejusdem aetatis chronographorum exorditur, in septem tribuit partes. Prima incipit a Paldone ejusdem loci abbate primo, desinitque in Josue. Secunda a Josue usque ad ipsius mo-

L V.
Johannes
chronogra-
phus S. Vin-
centii ad Vul-
turnum.

ANN. CHR.
1108.

nafterii defolationem, quæ a Sarracenis, Majone nono-decimo abbate, facta est, porrigitur. Tertia passionem continet multorum monachorum, qui a Sarracenis martyrio affecti sunt. Quarta & quinta ejusdem loci excidium & omnimodam monasterii subversionem, transmigrationemque monachorum. Sexta ipsius monasterii instaurationem per venerabilem Girardum abbatem. Septima denique res gestas per Benedictum abbatem, cui Johannes chronicon suum inscribit, quod a Chesnio partim in tomo secundo Franciæ scriptorum vulgatum est.

LVI.
Philippus rex
humatus Flo-
riaci.

In Gallia rex Philippus Miliduni ad Sequanam supra Parisios decessit III. kal. Augusti. Corpus ejus in Floriacense sancti Benedicti monasterium, uti mandaverat, deportatum, honorifice humatum est. Cur sancti Dionysii ecclesiæ, ubi jam pridem reges Francorum humari consueverant, Floriacensem prætulit Philippus, hanc proceribus, amicisque suis, si Orderico^a credimus, rationem reddidit. *Francorum*, inquit, *regum sepulturam apud sanctum Dionysium esse scio: sed, quia me nimium esse peccatorem sentio, secus tanti martyris corpus sepeliri non audeo. Admodum vereor, ne peccatis meis exigentibus tradar diabolo, & mihi contingat, sicut scriptura refert, olim contigisse Martello Karolo. Sanctum Benedictum diligo, pium patrem monachorum suppliciter exopto, & in ecclesia ejus super Ligerim tumulari desidero. Ipse enim clemens est & benignus, omnesque suscipit peccatores propitius, qui emendatorem vitam appetunt, & secundum disciplinam regule ipsius Deo conciliari satagunt.* Ita loquentem Philippum inducit Ordericus, subditque illum anno regni sui XLVII. & quidem IV. kal. Augusti mortuum fuisse, & in cœnobio sancti Benedicti apud Floriacum, sicut ipse optaverat, inter choram & altare sepultum esse, ubi etiam nunc statua ex lapide videtur. Ludovicus ejus filius, qui ipso vivente ante sex annos rex designatus fuerat, Aurelianus III. nonas Augusti inunctus coronatusque est a Daimberto Senonensi archiepiscopo, contra prærogativam Remensis ecclesiæ, ad quam tunc ob civiles principum dissensiones liber ac facilis accessus non erat. Ea de re nihilo minus graviter conquesti sunt Remenses clerici: quibus pro Daimberto respondit Ivo^b

Ludovicus
coronatur.

b Ivo ep. 189.

episcopus Carnutenensis. Ex urbe Aurelianorum Ludovicus Bituricus profectus est, ubi Floriacensi monasterio quædam largitus est pro animæ patris sui remedio, qui ibidem sepultus erat. *Notum esse volumus*, inquit, *quia patre nostro Philippo viam universæ carnis ingresso, ex ejus mandato sancte Floriacensi ecclesiæ, quæ beati Benedicti dicitur, jam sepulio, pro ipsius animæ remedio ea, quæ in villis sancti Benedicti, Maisnilis videlicet atque parrochia de Bolziaco, necnon in parrochia de Veteribus domibus... S. Benedicto & ipsius abbati Bosoni, ceterisque fratribus ejusdem ecclesiæ perpetualiter possidenda donavimus... Actum publice Biturico in palatio, anno ab incarnatione Domini M C VIII. anno vero regni nostri primo.* His litteris apposita sunt ante datam signa quatuor primorum regni officialium, scilicet *Anselmi de Warlanda seu Garlanda dapiferi, Hugonis, dicti Strabonis, constabularii, Pagani Aurelianensis buticularii, & Widoonis Silvanectensis camerarii*; & post datam signa episcoporum, *Walonis Parisiensis, Johannis Aurelianensis, Humbaudi Autifiodorensis, Hervei Nivernensis, Manassæ Meldensis, & Huberti Silvanectensis*; postremo Guillelmi comitis Nivernensis, Rodulphi Dolensis, aliorumque procerum.

LVII.
Nivernensium
episcoporum
index emen-
datur.c Gall. christ.
to. 3. p. 801.d lib. 69.
n. 77.

Ex his episcoporum subscriptionibus satis intelligitur, erratum esse in Gallia-christianæ tomo III. c. ubi Hugo tertius, Hervei successor, sacro Ludovici Crassi adfuisse dicitur. siquidem Herveus post sacrum illud cum rege Bituricis aderat, cum prædictæ litteræ pro Floriacensibus editæ sunt. Deinde Hugo Hervei successor, non tertius, sed quartus ejus nominis fuit, ut ex chartario Nivernensi didicimus, patetque ex iis, quæ superius^d dicta sunt. Certe Hugo iste quartus dicitur in charta cv. ipsius chartacei codicis, & in charta c VIII. ex *eremo assumtus* perhibetur. Sic enim huic instrumento, in quo laudatur Willelmus comes, quod post mortem Hervei præfulis spolia non abstulerit, apponitur *signum domni Hugonis, quem ex eremo assumtum dignatio divina voluit esse Nivernensem episcopum.* In prædicta charta cv. Hugo quartus episcopus Nivernensis cum suis canonicis instituit duos præbendarios, qui sacrificium offerant pro defunctis: *quatenus pro illis, quorum quotidiano, inquit, beneficio sustentamur, quotidianum sacrificium corporis & sanguinis Christi ibidem Deo offerretur.* Non constat ex chartario, quo præcise anno Hugo iste Herveo successerit.

LVIII.
Ludovici col-
loquium cum
rege Anglo-
rum.

Non multo post suam inaugurationem rex Ludovicus cum Heinricho rege

ANN. CHR.
1108.a Anselm.
lib. 4. ep. 92.

b ibid. ep. 93.

LIX
Gundulfus
episcopus Ros-
senfis obit.c Angl. sac.
to. 2. p. 273.
& seqq.
Radulfus Sa-
giensis ei suc-
cedit.d Neufria pin
p. 581. & seqq.

Anglorum colloquium habuit super quibusdam discidiis, quæ, dispositis utrimque militum copiis, tandem composita sunt. Hac de re Heinrichus non sine fastu, quem Ludovico ipse affingit, litteras scribit^a Anselmo archiepiscopo Cantuariensi, quem Heinrichus ex Anglia recedens regni moderatorem reliquerat. In fine epistolæ, Rotomagi scripta, Anselmo totius regni negotia committit, jubetque, ut ejus voluntati cuncta pareant, ipsiusque nutu disponantur. Ad hæc eidem significat, se justitiam suam mandasse, quod filium suum & filiam ipsi commiserit, ut paterna dilectione eos foveat, & de iis *filialino amore* curam agat. qua de re Anselmus^b regi gratias agit. Hoc colloquium, teste Sugerio in vita Ludovici Grossi, habitum est in pago Vilcassino super fluvium Ettam sive Eptam, qui Franciam a Nortmannia disternat; & quidem in loco, quem Plancas-Ninfeoli vocant, exercitibus super amnis ripam hinc inde constitutis; ibique actum est de castro Gifortio, quod rex Francorum repetebat; & de hominio ob ducatum Nortmanniæ, quod Heinrichus Ludovico præstare detrectabat; sed tandem filius ejus Willelmus præstitit.

In Anglia hoc anno Gundulfus Rossensis episcopus e nostris ex hac vita migravit. Uno ante obitum anno, gravi infirmitate oppressus, & capitis dolore ex nimia lacrymarum effusione, nonnihil de missarum celebratione & precum assiduitate remittere coactus est, adeoque non duas, ut solebat, sed unam tantum missam quotidie celebrare. Tunc eleemosynas largiores per episcopatus sui villas jussit, successori tamen, uti Anselmus monebat, aliqua reservans. Ingravescente infirmitate, eum convenit Anselmus, eique absolutionem & unctionis sacramentum impertit. Sub hæc ut monachus, non ut episcopus, mori cupiens, in domum infirmorum se deferri jussit, ut inter monachorum manus spiritum redderet. Eodem animo vestes suas omnes fratribus & egenis distribuit, ne reservato quidem anulo, quem cuidam fratri sibi ministranti commendavit. Rogatus, ut eum abbati de Bello, qui præsens aderat, traderet, respondit: Monachus est, nihil ipsi & anulo. Non multo post eum invisit *vir magni nominis & religione famosus*, Radulfus scilicet Sagiensis in Nortmania abbas, ejus amicus, infestatione Rotberti Belismentis comitis monasterio suo pulsus, cujus in manum prædictum anulum immisit. qua re ille obstupefactus, ait, sui ordinis non esse, quippe qui monachus esset, anulum habere. ad quod episcopus: Sume illum, inquit, ita volo; erit enim tibi necessarius. Ille vero supra modum rem admirans, accepto anulo recessit. quod omen erat futuræ dignitatis. Is enim ipse est, qui Gundulfo mortuo successit. Urgente morbo, quadam die Gundulfus totam congregationem convenire jussit, & ut eorum manibus in peccatorum expiationem corporalis ipsi disciplina infligeretur postulavit. Verum fratres id facere horrentes, eam pro illo se suppleturos polliciti sunt. Sabbato sub vesperam loqui desiit, & usque ad mediam noctem sine voce, sed non sine sensu jacuit. Dicitis coram eo matutinis omnibusque horis de sancta Maria, tunc demum extremum spiritum trahere cœpit. Mox tabula de more percussa, ipsoque super cilicium posito, convenientes monachi, fidei symbolo præmissis, psalmos, litaniam, aliasque preces recitant: & cum ad psalmum LXXIX. perventum esset, in hunc versum, *Deus virtutum convertere*, &c. spiritum Deo reddidit, VIII. idus Martii, dominica tertia quadragesimæ, in qua canitur, *Oculi mei semper ad Dominum*, anno Domini M C VIII. ætatis suæ circiter octogesimo-quinto, monachus quinquagesimo-primo, episcopatus tricesimo-primo. Ubi ejus obitum rescivit Anselmus, ad funus ejus celebrandum Rossam adiit, quo peracto res illius ecclesiæ ordinavit: baculus vero pastoralis ab Arnulfo monacho Rossensi, qui defuncti episcopi capellanus fuerat, Cantuariam pro more delatus est, positusque in præsentia fratrum super altare Salvatoris, teste Eadmero^c. Librum de Gundulfi vita scripsit monachus Rossensis anonymus, qui partim a se visa, partim ab aliis accepta se scripsisse testatur.

Aliquanto post Gundulfi obitum Anselmus nullum, qui ei succederet, magis idoneum reperit, quam Radulfum Sagiensem abbatem modo laudatum, eumque v. idus Augusti sacravit. Tunc demum intellexit Radulfus, quid ille anulus in ejus digitum immisus portenderit. Idem post sex annos ad Cantuariensem ecclesiam promotus est, ut suo loco videbimus. Radulfo successit in Sagiensi præfectura Hugo ejusdem cœnobii monachus, sub quo ejusque successoribus Gilberto, Johanne, aliisque^d nihil notatu dignum invenio: nisi quod tempore Johannis abbatis alter Johannes, ejusdem loci cœnobita, factus est episcopus Monæ insulæ, quæ Angliam inter &

ANN. CHR.
1108.

Hiberniam sita est, Eboracensi metropolitano subiecta. Hæc porro Sagiensis sancti Martini abbatia Casalinae congregationi anno M D XI. unita fuit, ac demum ad congregationem sancti Mauri translata.

L X.
Anselmi nota-
bilis epistolæ.

Paullo ante quam Radulfus consecraretur episcopus, ad eum scripsit Arnulfus Troarnensis abbas, rogans, ut Anselmum consuleret, num propter continuas infirmitates & angustias præfecturam abdicare deberet. Arnulfo dilecto amico suo respondet a Anselmus, se quidem ei plurimum condolere, sed id ipsi solatio esse debere, quod nusquam legimus ægritudines sanctorum illis fuisse ad detrimentum, sed semper ad meliora profecisse. *Nam etsi bona opera, inquit, aliquando impediuntur in languoribus; gratia tamen Dei non minuitur, sed augetur, si bona voluntas in tribulatione non decrevit.* De proposita vero quaestione id sibi videri, quod curam ecclesiæ, quam per obedientiam & caritatem eorum, ad quos hoc pertinuit, sine propria voluntate susceperat, sola voluntate sua non debeat rejicere, sed obedientiam usque ad mortem servare. Si autem archiepiscopus (quia tunc episcopum non habebat) consenserit, tunc licite possit dimittere. In fine ejus monachos hortatur, ut, quanto magis ipsi tunc abbatis sui nequeunt uti auxilio & consilio, tanto magis solliciti sint, ne religio, quæ eo bene valente vigeat, deficiat. Ex hac epistola intelligitur, Bajocensem episcopatum, in quo Troarnense monasterium situm est, tunc vacasse, nimirum post secessum Tuoldi de Euvremodio, qui, abdicata dignitate, in Beccense monasterium se receperat, quem in suo proposito Anselmus litteris suis b confirmat. Tuoldus frater erat Hugonis Euvremodiensis, qui in suo fundo cellam sancti Laurentii de Euvremodio extruxit, & Beccensibus subjecit.

ibid. ep. 137.

ibid. ep. 148.

Non omittenda hoc loco alia sancti doctoris epistola c ad Odonem monachum & cellerarium Beccensem, qui propter ingravescentem ætatem hoc officium dimittere volebat. Hunc ad perseverantiam hortatur sanctus præsul, quamdiu abbas jussit; certumque reddit, quod, quanto majori difficultate id officii exsequitur, tanto majus præmium a Deo recepturus sit. Optandum esset, ut monachi plerique, qui ejusmodi munia diu exercere, eodem scrupulo tenerentur, maxime illi, qui non tam obedientiæ causa, quam propria voluntate ea susceperunt, & in eis non tam obedientiæ meritum, quam majoris libertatis occasionem quarunt, qui si alterum Anselmum consulerent, sine dubio respondentem audirent, eos id officii quam primum debere deserere, quod temere usurparunt, & sine merito, immo cum magno animæ suæ periculo tractant.

S. Neoti mo-
nasterium Bec-
co datum.

d lib. 38.
n. 70.

e Monast.
Anglic. ro. 1.

f lib. 68.
n. 92.

L X I.
Turgotus ele-
ctus episcopus
S. Andreae.

Cum eversum fuisset a Danis sancti Neoti d monasterium, illud nobilis matrona, Bosa nomine, principatu Heinrici primi instauravit: tumque Anselmus archiepiscopus albos monachos, id est Beccenses, nigris illic substituisse e fertur. At verò, ut Beccenses eo tempore albi coloris habitum gestaverint, qua de re superius f actum est.

Interim Turgotus Dunelmensis prior ab Alexandro Scotiae rege, necnon a clero & populo ad episcopatum sancti Andreae apud Edinburgum cooptatur: sed ejus consecratio dilata ob tergiversationes Thomæ Eboracensis electi, necdum consecrati, ad quem hæc ordinatio pertinebat. Ut ea quam citius fieret, id consilii proposuit Ranulfus Dunelmensis præsul, ut ipse Turgotum in præsentia Thomæ apud Eboracum consecraret, adjunctis sibi episcopis Scotiae & Orcadarum insularum, ubi, scilicet apud Orcadas insulas, episcopus nuper s institutus erat. Verum hoc consilium non probavit Anselmus, egitque, quantum in ipso erat, ut Thomas consecrationem suam ne diutius differret. At dum ille moras de die in diem de industria trahit, Anselmus re infecta mortuus est. quæ omnia fuse ab Eadmero referuntur. Mortuo Anselmo Thomas a Richardo Londoniensi sacratus, Conrado priori Cantuariensi professionem præstare coactus est, *suscipiens a ministro*, inquit Eadmerus, *quod suscipere decrevit a magistro.* Non multo post Turgotus Eboraci ab ipso Thoma consecratus est III. kal. Augusti, seditque per annos septem, post obitum sepultus Dunelmi in domo capitulari. Ab eo tempore totum jus Keledeorum per totum regnum Scotia transiit in episcopatum sancti Andreae, ut in historia Dunelmensi recentiori legitur. Keledei h seu Kuldei, id est, ut interpretantur, cultores Dei, non alii quibusdam videntur quam illius regionis monachi, præsertim Hiienses, in insula Hiiensi habitantes, quæ, teste Beda h, habere solebat rectorem semper abbatem presbyterum, *cujus juri & omnis provincia, & ipsi etiam episcopi, ordine iniustato, debeant esse subiecti juxta exemplum primi doctoris illius, qui non episcopus, sed presbyter existit*

h V. præfat.
ad x. Scrip.
Angl.

h Beda lib. 3.
c. 21.

existit & monachus. quod jus an usque ad Turgoti tempus vigerit, indequæ sancti Andreae ecclesiæ tributum, fortasse dubitare licet. Sunt qui malint prædictum locum ita interpretari, ut Scottorum episcopatus, qui prius nulli certæ ecclesiæ affixus erat, deinceps sancti Andreae ecclesiæ cesserit. Scripsit Turgotus historiam Dunelmensis ecclesiæ a libro primo usque ad finem quarti, quam continuavit Simeon Dunelmensis, cui tota illa historia perperam tribuitur. Idem Turgotus vitam Malcolmi regis & Margaretae reginae vernacula, id est Anglicana lingua, & alia quædam scripsisse dicitur.

ANN. CHR.
1108.

Conradus prior Cantuariensis, modo laudatus, tertius erat, ex quo hæc ecclesia a Lanfranco innovata fuerat. Primus ab eodem prior institutus fuerat Henricus monachus Beccensis, ad quem complures existant Anselmi epistolæ, quarum una a eum ad ferendas patienter malevolorum calumnias hortatur. Henrico suffectus Ernulfus, cui litteras etiam non paucas scripsit Anselmus, qui eum ad Burgensem abbatiam promovit anno M C VII. Prioris vices supplevit brevi tempore Antonius monachus, teste Eadmero b in historia novorum: sed tandem Conradus monachus tertio loco prior hoc anno ab Anselmo institutus est, qui professionem obedientiæ, a Thoma Eboracensi anno sequenti præstitam, accepit, postmodum factus abbas S. Benedicti de Hulmo in agro Norfolkensi. Ejus elogium habes in tomo primo c Angliæ sacræ, ubi ejus successores recensentur.

Priores Can-
tuarienses.

a Anselm.
lib. 1. ep. 54.

b Eadmer.
lib. 4. p. 79.

c Angl. sac.
to. 1. p. 137.

Per id tempus cum nimium protenderetur parochia Lincolniensis, regi & Anselmo visum est, e re christiana esse, ut in duos episcopatus divideretur, & in Eliensi monasterio erigeretur nova episcopalis sedes, quæ monachos retineret. Sed quia inconsulto Romano pontifice id fieri non licebat, ad Paschalem ea de re scripsit d Anselmus. *In Anglia, inquit, est quidam episcopatus, scilicet Lincolniensis, cujus diocesis tam ampla est, ut ad ea, quæ non nisi ab episcopali persona fieri queunt, unus episcopus plene sufficere non possit. quod cum consideraret rex, & episcopi, & principes, & alii rationabiles & religiosi viri regni Anglorum, ad utilitatem ecclesiæ visum consilium est episcopatum præfatum in duos dividere, ita ut sedes episcopalis in quadam abbatia, quæ sita est in insula vocata Heli, & est intra præfatam dioccesim, constituatur, monachis ibidem permanentibus, sicut sunt multi episcopatus, qui monachos in matre ecclesiâ habent, non canonicos. quod libenter concedit ipse episcopus Lincolniensis, Robertus nomine: quia pro iis, quæ assumuntur de sua ecclesia ad instaurandum novum episcopatum in Heli, tantum ecclesiæ Lincolniensi restauratur, ut ipse sufficiens & gratum sibi esse fateatur.* Nimirum Roberto episcopo in compensationem pagi Cantabrigiensis, qui novo episcopatu tributus est, villa Spullinges concessa fuit, ut scribit Willelmus Malmesburiensis, quæ episcopi damnum sarciret, & querelam compesceret. Primus novæ illius sedis episcopus dictus est Herveus, Bancornensis ante in Wallia episcopus, qui sedem majorem divitiarum dimiserat, causatus quod sibi & Wallis non conveniret. Hic regis & archiepiscopi litteris munitus, Romam perrexit, & pontificis consensum facile obtinuit, præfuitque Eliensi ecclesiæ annis viginti-duobus. Historiam Eliensem primus scripsit Thomas ejusdem loci monachus, qui a prima illius monasterii origine exorsus, in Richardi abbatis ultimi obitu definit anno M C VII. Hoc opus dividitur in duas partes, quarum prior a me edita est in sæculo secundo Benedictino: posterior in tomo primo Angliæ sacræ, in cujus præfatione generalis illius historiæ prologus vulgatus est. Hanc historiam profectus est Richardus, ejusdem loci monachus, usque ad Thomam Arundel episcopum vicesimum-primum, id est fere usque ad finem sæculi quarti-decimi. quam continuationem in eodem tomo Angliæ sacræ videre licet.

L X I I.
Eliensis eccle-
sia in episcopa-
lem erecta.

d Anselm.
lib. 3. ep. 182.

Eliensis histo-
riæ scriptores.

In illo Eliensi pago situm erat Torneïense seu Thorneïense monasterium, quod a S. Ethelwoldo Wintoniensi episcopo conditum fuisse alias e diximus. Primus ejus loci abbas, Godmannus f existit: sed incertum quinam ejus successores fuerint usque ad Folcardum seu Fulcardum, S. Bertini monachum pro tempore eruditum, quem rex Willelmus post conquestum Torneïæ abbatem præposuit. Ortis postmodum quibusdam s inter ipsum & Lincolniensem episcopum simulatibus inde recessit, ejusque in locum suffectus Gunterius de Bello monachus ex archidiacono Salesburiensi, ortu Cenomannensis, qui regularem Torneïæ disciplinam ritu Majoris monasterii instituit, & insignem a fundamentis basilicam cum officinis monachorum diligenter construxit. Hæc basilicæ innovatio in Monastico Anglicano h facta dicitur anno

L X I I I.
Torneïensis
monasterii ab-
bates.

c To. 3. lib.
47. n. 60.

f ibid. lib. 46.
n. 79.

g Orderic.
lib. 11. p. 835.

h Monast.
Angl. to. 1.
p. 243.

M LXXXV. & ab Herveo primo Eliensi episcopo dedicata tempore Rotberti abbatis, Gunterii successoris, anno Domini M C XXVII. qui a condito monasterio centesimus quinquagesimus sextus numeratur. Robertus iste primus antea prior fuerat cellæ Nogionis in pago Vilcassino, de cuius origine mox acturi sumus. Gunterius in epitaphio apud Ordericum relato sex & viginti annis Torneicæ rector fuisse dicitur, & xv. kal. Augusti decessisse. Pulcra sunt quæ de hoc monasterio scribit post Willelmum Malmeburiensem Ordericus^a. *Torneia*, inquit, *spinarum-insula nuncupatur Anglice, quia diversarum saltus arborum copiosis aquarum gurgitibus circumluitur undique. Ibi monachale habetur monasterium in honore sanctæ Dei genitricis Mariæ, quod in cultu summa deitatis grata pollet religione, & ab omni semotum est secularium cohabitatione. Nulla mulier insulam nisi causa orationis ingreditur, nec aliqua ibi commorari pro qualibet occasione permittitur: sed muliebris habitatio prorsus usque ad novem miliaria religioforum studio elongatur.* Utinam idem studium solitudinis & a muliebri colloquio abscessionis nostris ac posterorum animis altius infixum esset, quod potius nostris temporibus, pro dolor! versum est in contrarium.

^a Orderic.
ubi supra
p. 835.

LXIV.
Nogionis cella
in Vilcassino.
^b id. ibid.

Qui mox laudatus est Rotbertus seu Rodbertus primus Torneicæ abbas, antea, ut modo dicebam, prior exstiterat cellæ Nogionis, cuius auctor fuit Guillelmus^b Ebroïcensis comes, instigante conjuge sua Helvisâ, filia Guillelmi comitis Nivernensis. Ad id exsequendum ambo conjuges usi sunt consilio & ope Rogerii Utricensis abbatis, qui duodecim monachos ad construendum apud Nogionem cœnobium eis suppeditavit. Positus erat hic locus in pago Vilcassino. Illic ingentem basilicam in honorem sanctæ Dei genitricis Mariæ prædictus comes cum conjuge sua hoc anno ædificare cepit, sed imperfectam reliquit, solum vertere coactus non semel, & ad Andecavos confugere ob offensam Heinrici Anglorum regis, ejusque optimatum, præsertim Rotberti Mellenti comitis, quos ejus conjux audacioribus factis & feminea procacitate in odium sui concitaverat. Helvisâ nihilo minus apud Nogionem humata est, comes vero cum patre apud Fontanellam. Porro quia sine liberis ambo mortui sunt, Amalricus comitis nepos pro sua temeritate privatus est Ebroïcensi comitatu, quem rex sibi vindicavit. Ob eam causam Nogionis monasterium imperfectum restitit sub tribus primis prioribus, Rotberto, Rogerio, atque Rannulfo: quorum primus Rotbertus Prunerienis, Haimonis de Prunereto equitis filius, eruditione litterarum inter sui temporis philosophos & grammaticos insignis exstitit; postmodum translatus ad abbatiam Torneicensem, ut modo dicebam. Rogerius, ejus in Nogione successor, basilicam absolvit, in cuius constructione & in subditorum profectu multum laboravit. Obiit vicesima die Decembris, ut in ejus epitaphio legitur, in quo annis quater-denis monachus fuisse dicitur, & bis duodenis prior, & quidem quartus secundum epitaphium. tamen ab Orderico proximus successor ponitur Rotberti, quem primum Nogionis priorem fuisse asserit. Destructa est hæc cella, ad fluvium Andelam in Vilcassino posita, eo, ut creditur, in loco, ubi modo Caroli-vallis* opidulum cernitur.

* Charleval.
LXV.
Godefridi ep. f.
copi. modestia.

Apud Ambianos Godefridus episcopus, cum pietatis & pastoralis sollicitudinis argumenta edebat in dies, tum monastici propositi studium & modestiam retinere pergebat, longe abhorrens ab eorum moribus, quos provecio ad honores superbos facit, & prioris status immemores. Hinc est quod se fratrem Godefridum etiam episcopus passim dictitabat, & monasterium S. Quintini, ubi monasticæ professioni nomen dederat, suas reputabat delicias. Id patet ex ejus epistola hoc anno scripta ad Baldericum Noviomensem episcopum, quem rogat, ut quemadmodum Cameracensis & Atrebatensis ecclesiarum chronicon scripserat, ita etiam res in Ambianensi diocesi gestas litteris mandaret, ne perantiquæ ecclesiarum foundationes, & jam injuria hominum diruta pleraque claustra oblivioni perpetuæ traderentur. Et in fine: *Scripti ad Sanquintinum, meas delicias, juxta Perrone villam, anno M C VIII. in Maio.* Illic tunc abbas erat Henricus, quo abbate rex Ludovicus anno sequenti Perronam adiit, & rogatus Adelidis, Roberti olim principis conjugis, & carissimi patruelis nostri, inquit rex, *Radulfi Vermannorum futuri comitis*, Alaniæ donationem, aliasque monasterio factas confirmavit. Idem abbas regis nomine missus est ad Carusiam Gratianopolitanam, ut inde Godefridum reduceret. Inter illa claustra seu monasteria, quæ injuria temporum in Ambianensi diocesi tunc diruta erant, unum erat sancti Fusciani in nemore haud procul ab urbe, quod Godefridus episcopus

instaurari curavit, ut superius diximus. Hic non solum suæ dioceseos ecclesiis se munificum exhibuit, sed etiam externis monasteriis, quibus altaria pro more illorum temporum concessit, scilicet Crispiacensi sancti Arnulfi monasterio, & sancti Luciani Bellovacensi tempore Girardi abbatis. In his vero, aliisque litteris ita nomen suum inscribit, *Frater Godefridus gratia Dei Ambianorum episcopus*, quod modestiæ exemplum multi alii nostri Ordinis episcopi secuti sunt. Godefridi instrumentum pro sancto Arnulfo datum est hoc anno, indictione I. die Novembris octava, Ingelranno Ambianensi consule seu comite.

Post mortem Rollandi Dolensis in Britannia episcopi, ab ejus ecclesiæ clero & populo in successorem postulatus est anno præcedente Wlgrinus, cancellarius ecclesiæ Carnutenis, apud Paschalem papam, dum esset in concilio Trecensi. Verum ille electioni suæ omnino repugnans, Ivonis episcopi auctoritatem apud pontificem interposuit, evicitque, ut ne oblatam sibi dignitatem suscipere cogeretur, etsi bene litteratus & bonis moribus ornatus esset; malens scilicet *in loco humili salvari, quam in alto periclitari*, ut in Ivonis ad Paschalem epistola^a legitur. Eo recusante, non ita munus sibi oblatum subterfugit Baldricus Burgulienis abbas, qui jam Aurelianensem episcopatum expetierat. Ejus porro electionem ad archiepiscopatum, ut tum vocabant, Dolensem ineunte saltem hoc anno factam esse intelligitur ex ipsius Baldrici charta^b pro Salmurensi sancti Florentii monasterio, qui Roma rediens cum pallio *in secundo ordinationis suæ anno, pridie nonas Martii Salmuro apud sanctum Florentium hospitatus est*; & postera die, *que dominica erat*, capitulum ingressus, a fratribus rogatus est, ut ea omnia, quæ in ejus episcopatu possidebant, sua auctoritate confirmaret. quod post triduum præstitit. Testes Johannes episcopus sancti Brioci, qui cum eo venerat, Guillelmus sancti Florentii abbas, Orgerius prior & alii. *Actum est hoc anno ab incarnatione Domini M C IX. indictione Romanorum II. cyclo lunari VIII. termino paschali XIV. kal. Maii, die ipsius pasche VII. kal. Maii, luna ipsius diei vigesima-prima.* Ex his litteris patet, nonis Martii anni sequentis animum secundum fuisse ordinationis Baldrici, qui proinde hoc saltem anno M C VIII. ordinatus fuisse censendum est, postquam *ferme sex lustris Burguliense monasterium* c rexisset, ut de se ipse testatur in epistola ad monachos Fiscamenfes. In hac epistola^d manifeste declarat, sibi non bene fuisse sive cum Burgulienibus, sive cum Britonibus; ideoque extera monasteria perlustrasse. Sic enim in illa epistola loquitur. *Occasione accepta non inhonesta, scilicet episcopatus, ultroneus migravi minorem ad Britanniam; & præcipue quia rosato, nempe Burgulio, plerumque, ut assolet, adulterina suboriebantur fructuæ, que cum evellere, vel dissimulare non possem, aufugi: quia malui transmigrare, quam vepribus exuendis insistere. Timebam siquidem sub fasce laborioso desicere: & jam inquietus Pictaviensis turbo inchoaverat nequiter efflare. Altius igitur sublatus, & in cathedra pontificali collocatus ego olim Burgulienis abbas, & in Dolensi sede pallio archiepiscopali decoratus, Britannorum citeriorum fines cæpi deambulare: sed rosas Burgulienibus assimilés illis in campestribus nequaquam potui reperire. Seu enim aliquantulum emarcuerant, seu penitus aruerant, seu radicitus extirpata; nulla signa, quod saltem præfuerint, præferebant: sed deserta, inculia, & squalidas salugines solitudo illa prætendebat. . . . Institi paulisper agris exosandis, oleis plantandis: sed terra marissime barbara mephita devictus substiti; & quia incassum laboraveram, vehementer erubui. Rubore confusus in Angliam velivolus remigravi, si forte illuc possem invenire, quod operibus derelictis, haud dissimile rerum amissarum imagine me saltem posset recreare.* Inde ex Anglia in Nortmanniam rediit, & varia perlustravit monasteria: & utrobique quid boni, quid mali repererit, fusc in illa epistola persequitur, ex qua nonnulla superius delibavimus. Consultius certe fecisset, si vel in suo Burgulio, vel saltem in Dolensi episcopatu expurgando perstitisset. In episcopatu tamen monachatum servasse ab Orderico^c dicitur, & cum monachis plerumque habitasse, indomitos Britones tolerare non valens. Unde in Nortmannia frequens erat, ubi Dolensis ecclesia super Riselam* fluvium a temporibus sancti Samsonis fundos habebat. Ibi scriptis & sermonibus auditores suos ad Dei cultum incitabat, & vicina cœnobia, Fiscamnum scilicet, Fontanellam & Gemeticum, aliaque visitabat, & monachos in timore Dei suis adhortationibus confirmabat. Hæc Ordericus, qui eum bene sibi cognitum fuisse dicit. De Baldrici scriptis alias.

Baldrico in Burgulienfi abbatia successit Guibertus ejusdem loci prior, quo

Annal. Bened. Tom. V.

V u u ij

LXVI.
Baldricus episcopus
Dolensis.

^a Ivo ep. 176.

^b Spicil.
to. 7. p. 196.

^c V. lib. 65.
^{n.} 68.
^d Neustria
p. 227.

^e Orderic.
in fine lib. 9.
^f La Rille.
^g V. lib. 6.
^{n.} 20.

Guibertus abbas
ejus successor.

ANN. CHR.
1108.

abbate commissum est duellum ab Alone Burgulii milite, qui clientelaris fidei testimonium dare detrectabat. Duelli formula relata est in tomo iv. Gallia-christiana, sed cum vitiosis chronicis: ubi etiam duo ex uno abbates post Baldricum ponuntur, Humbertus scilicet, qui & Wibertus dicitur, & Guitbertus, quod genuinum nomen est abbatis, qui Baldrico successit, Guibertus & Wibertus dictus, non Umbertus: De Bernardo ejus successore alias.

LXVII.
Majori-monasterio data ecclesie Insulae Aaron & Dinanni.

Tunc temporis Aletensi in Armorica ecclesie praesidebat Benedictus episcopus, qui sancti Maclovii de Insula Aaron ecclesiam Majoris-monasterii monachis concessit; idemque non multo post, scilicet hoc anno, aliam sancti Maclovii ecclesiam, in castro Dinanni sitam, quae illius membrum est, divino destitutam servitio, eisdem administrandam tribuit. quod Gaufridus castri Dinanni dominus probavit, confirmavitque Paschalis II. anno sequenti. Cum vero monachi capellanos suos in illa sancti Maclovii apud Dinannum ecclesia instituere vellent; restitere, nescio quam ob causam, Benedictus episcopus, & Guericus archidiaconus. quibus ad se invitatis, at venire nolentibus, Girardus Engolismensis episcopus & apostolicae sedis legatus eosdem monachos auctoritate apostolica de illa ecclesia investivit, ita ut in ea, & in capellis ad eam pertinentibus, capellanos suos ponant & amoveant secundum tenorem munimenti ejusdem episcopi. Haec tandem omnia litteris suis comprobavit Benedictus episcopus & post eum Donoaldus ejus successor. Itaque sancti Maclovii in Insula Aaron ecclesiam quiete possederunt Majoris-monasterii monachi sub Benedicto Aletensi episcopo, tribusque sequentibus episcopis. At Johannes, ex Cisterciensi monacho episcopus, qui sedem episcopalem ex urbe Aleta in sancti Maclovii de Insula Aaron ecclesiam transtulit, ab Eugenio III. tandem obtinuit, quod a Lucio II. impetrare non potuerat, ut loco monachorum canonici regulares sancti Victoris illuc introducerentur.

LXVIII.
Hugonis abbas Cluniacensis ultima statuta.
a Bibl. Clun. p. 491. & seqq.

Cum beatus Hugo Cluniacensis abbas annos fere sexaginta praefecturae, aetatis octoginta-quatuor attingeret, de suorum Cluniacensium futuro statu, necnon sanctimonialium Marciniacensis parthenonis, quem fundaverat, perquam sollicitus, duplex scriptum edidit; unum a pro Marciniacensibus fororibus, alterum pro Cluniacensibus. Utrumque hic integrum libenter exhiberem, nisi lectoris patientia abuti vererer. Primum ita inscribitur: *Dulcissimis filiabus, sororibusque amantissimis, saeculi pompa exutis, & Marciniaci ad honorem & laudem sanctae & individuae Trinitatis sub patrocinio beatae Mariae semper virginis & sanctorum apostolorum Petri & Pauli congregatis, frater Hugo abbas Cluniacensis, salutem, gratiam & benedictionem, & nunc & in perpetuum.* In primis Deo gratias agit, quod locus iste spiritualibus & temporalibus incrementis brevi praeter spem suam floruerit, multaque ibidem sorores congregatae sint, ex quibus nonnullae jam ad aeterna praemia migraverint. Tum superstitibus hortatur, ut illuc suspirent & contendant; quidquid in saeculo cernitur, tamquam nihilum & inane, ac veluti nebulam pertransientem reputantes. Cogitent quid fecerint, quid Deo voverint; & si quid propria remordet conscientia, priori humiliter manifestent & confiteantur. Porro quidquid boni operis agunt in dies, eis injungit in remissionem peccatorum, eisque absolutionem impertit. Et quoniam forte eas numquam visurus sit, earum flagitatu commonitorium eis scribit, quod in quinque praecipuis festivitibus in earum capitulo legi praecipit. Ante omnia humiliter agnoscit, quam indignus, ut ipse ex animo sentiebat, pastorale officium susceperit. Deinde quo pacto Marciniaci puellare monasterium erexerit, non de nostris, inquit, sumtibus, nec de nostris facultatibus, qui Christi pauperes nihil proprium habuimus; sed de hoc tantum, quod ipsius largitudo dignata est impertiri. Haec tenus quidem, quantum in se fuit, paternam eis sollicitudinem & providentiam non defuisse: jam vero deinceps nullum a se decrepito sene subsidium expectandum. Hinc successores suos rogat, ut vicem sui suppleant, ut quod ipse plantavit, rigare non negligant; curentque, ut locus iste in eadem permaneat conditione, ita ut in ipso numquam ad habitum sanctitatis puerilis aetas recipiatur, nec ulla, quae saltem usque ad vicesimum annum non pervenerit. quod decretum ut religiose observetur, sub gravibus imprecationibus inculcat.

Alterum scriptum, quod prioris veluti appendix est utrisque commune, inscribitur in hunc modum: *Carissimis, amantissimisque fratribus & filiis, filiabusque, praesentibus absensibus, frater Hugo peccator abbas, in Domino Jesu sempiternum gaudium.*

ANN. CHR.
1108.

Principio insigni modestiae testificatione agnoscit eximiam Dei erga se benignitatem, qui ipsum post juveniles annos prave transactae religionis habitu induerit; & licet indignum ac reluctantem Cluniacensi ovili opilionem praeposuerit; & locum ipsum tam possessionibus ditaverit, quam fratribus: ita ut non solum in hac regione, sed etiam in Italia, Lotharingia, Anglia, Normandia, Francia, Aquitania, Guasconia, Provincia atque Hispania ordo dilatatus sit. Verum, quanto major sit locorum, fratrumque numerus, tanto majorem sibi peccatori pro suis excessibus incuti terrorem, nisi Dei miserantis pietas, & fratrum eleemosynae sibi subveniant, quippe qui tot propriis oneratus delictis, de tantorum sibi commissorum negligentis Deo rationem redditurus sit. Alios quippe e suis morte praeventos fuisse abique confessione & viatico; aliorum errata se nimium dissimulasse, alios denique variis casibus interiisse: de quibus omnibus sibi reddenda sit ratio. Ceterum in hac gravi obedientia jam sexaginta annorum cursum & eo amplius confecisse; rogare, quamdam *obedientiumculam* seu possessiunculam, scilicet Berziacum, in usum fratrum impendant, ut ex ipsa in die anniversarii sui cunctis fratribus, tam in conventu, quam in domo infirmorum cuncta ad cibum & potum necessaria abunde subministrantur. Se quidem olim statuisse, ut ex obedientia sancti Hippolyti refectio fratribus in cathedra sancti Petri, qui fuit consecrationis suae dies, dum viveret, quotannis praeretur, sed post ipsius decessum anniversario suo deputaretur: at nunc se velle, ut semper in cathedra sancti Petri haec procuratio fratribus exhibeatur. Tum successori ac fratribus Marciniacensibus sorores enixe commendat; & in fine omnes absolvit, & facta Deo fidei suae professione & confessione peccatorum, divinae misericordiae & sanctissimae Dei-genitricis Mariae sanctorumque apostolorum Petri & Pauli meritis ac precibus se commendat. Haec forte fusius persecutus sum: sed tanti viri hoc veluti testamentum non leviter visum est praetereundum.

Post mortem Bertrandi Narbonensis archiepiscopi ad illam dignitatem promotus est Richardus cardinalis & abbas sancti Victoris Massiliensis, a Paschali II. eodem anno confirmatus die xix. Julii. Non multo post, Aymericum Narbonensem vicecomitem res ecclesiae invadentem anathemate percudit. Hanc sedem tenuit annis xiv. cum tribus mensibus & diebus decem, obiitque die xv. Februarii. Post ejus promotionem ad archiepiscopatum vacavit abbatia per annos circiter quinque, aut forte per illud intervallum abbatis nomen retinuit, dum tandem electus est Otto abbas, natione Germanus, e stirpe Francorum regum procreatus, cui Richardus comes Rutenensis anno m c xii. donationem monasterii S. Petri sui juris, a patre suo Berengario factam confirmavit. Denique idem Otto anno m c xvii. episcopatu Genuensi donatus est. Haec omnia confundit Guesnaius in suo Cassiano illustrato. In chronico sancti Victoris Otto abbatialem dignitatem anno m xciv. iniisse dicitur, & annis quinque tenuisse, dum scilicet legationis munere in Hispania fungeretur Richardus, qui ad suos reversus praefecturam resumpsit.

In Urbionensi seu sanctae Mariae de Crassa monasterio mortem oppetiit hoc anno Rotbertus II. cui subrogatus Leo, filius Petri-Bernardi & Stephaniae, qui eum adhuc puerum beatae Mariae de Crassa in monachum cum ecclesia de Alta-ripa obtulerunt. Anno sequenti Agnes comitissa Rossilonensis Suredense sancti Andreae monasterium, quod sui juris erat, cum consilio Ermengaudi Elenensis episcopi, Leoni abbati instaurandum a commisit, eo pacto, ut, si Girardus vir ejus ex sancto sepulcro rediret, hanc donationem ab eo confirmari curaret. Eodem abbate viri nobiles, Guillelmus-Bernardi de Arviniano cum uxore Beatrice filium suum Rogerium, & Unaldus de Podio-Laurentii aequae filium suum Unaldum, ut monachi fierent, Deo & beatae Mariae obtulerunt. Leoni abbati successit Berengarius, de quo inferius.

Hoc etiam anno Barcinonenses a Sarracenis impetiti, Ludovici Francorum regis opem implorarunt. qui bellis civilibus implicatus cum rege Anglorum, qui contra jus & fas hominum ipsi denegabat, & cum comitibus Pictavorum & Burgundionum, nihilo minus ut Barcinonensibus subveniret, inducias cum adversariis pactus est. Haec pluribus apud Clarium in chronico; qui ait, Willelmum abbatem sancti Remigii apud Senonas xiv. kal. Junii hoc ipso anno decessisse; eique successisse in abbatia Willelmum sancti Petri-Vivi monachum, expetitur a fratribus ejusdem loci & a Daimberto archiepiscopo & a clero Senonensi in capitulo sancti Petri,

LXIX.
Richardus abbas S. Victoris fit archiepiscopus Narbonensis.

Crassa abbas & S. Remigii.

a Marca Hist. p. 1234.

ANN. CHR.
1108.L X X.
Rodulfus abbas
S. Trudonis
ejusque prima
facta.

* La Sambre.

præfente cum suis fratribus Arnaldo; eundemque ordinatum fuisse idibus Junii, quo die celebratur depositio sancti Agricii archiepiscopi & confessoris, cujus corpus in ecclesia sancti Petri requiescit. Eodem anno turris sancti Petri perfecta, & chorus reclusus fuisse dicitur, & magna rei frumentariæ inopia.

Post multas turbas in sancti Trudonis monasterio a morte Theoderici abbatis, quæ VII. kal. Maii anno superiore accidit, ab Herimanno ejusque affeclis excitatas, electus est tandem III. kal. Februarii insequentis Rodulfus ejusdem loci chronographus, qui libro octavo res a se gestas sub aliena persona fuisse commemorat. Is in pago Namucensi natus est parentibus plebeiis quidem, sed piis, in loco, qui Monasterium dicitur, posito ad Sabim * paullo supra Namucum, ubi jam tunc habebatur *abbatia sacrarum monialium nigras vestes ferentium*, in honorem sancti Petri apostoli constructa a sancto Amando episcopo, & sancti Fredegandi confessoris reliquiis insignis. Post annos pueriles Rodulfus usque ad annum ætatis decimum-octavum Leodii studio litterarum navavit operam. Factus subdiaconus cum alio clerico, nomine Lamberto, Thermas Aquisgranenses lustrare cupiens, ad Porcetum sancti Johannis-Baptistæ monasterium Aquis proximum, quod modo Cisterciensium virginum est, divertit, non alio consilio, quam ut locum obiter videret. At, cum ad completorium collationes patrum de more legerentur, ex earum lectione, quam clanculum audivit, ita exarsit ejus animus, ut se illic admitti cum socio postulaverit. Itaque die conversionis sancti Pauli habitum mutavit, ac monasticen ibidem professus est sub Azelino abbate. Sed cum Regulam illic a paucis accurate observari animadverteret, religiosa Colonienfis episcopatus cœnobita frequentare cœpit, & in Gladbacensi aliquamdiu substitit regularis vitæ studio, quæ ibidem sub pio abbate Adalberone observabatur ad normam Sigeburgensium, tunc temporis nominatissimorum monachorum. Interim moritur Azelinus Porceti abbas, cujus nimia simplicitas & gravis senectus spirituale & temporale bonum defluere siverat; nec ullum remedium expectandum videbatur a Johanne decano qui ei successerat, utpote homine sene, & ad tale ministerium parum apto. Rodulfus itaque de loci & ordinis emendatione desperans, ubi multas injurias in variis officiis passus fuerat, veritusque ne Gladbacensis disciplina Adalberone sene abbate mortuo corrueret; in Flandriam tendens, ad sancti Trudonis monasterium divertit, ibique detentus est a Theoderico abbate, qui cum erudiendis in litteris & in musica pueris præposuit.

Post mortem Bosonis decani in ejus locum prioris nomine successit, pro virili fategit, ut mores fratrum & irregularem cantandi rationem secundum Guidonis Aretini artem emendaret, ipseque propria manu libros, quos Graduales vocant, aliofque perite & eleganter scripsit. Vestium formam itidem reformavit, resectis capitibus, quæ tunicis, præter veterem usum, illic annexa erant. Unde siebat, ut, cum tunicas induerent monachi, absque cucullis erant, & viceversa. Alium quoque abusum correxit, in processionibus rogationum inductum, ut quidam monachorum ad locum processioni indictum equitando pergerent, indeque similiter redirent. Quin etiam pravus illic mos inoleverat, ut sæcularium clericorum magna turba in sollempnibus festis sanctorum Trudonis, Eucherii & Remigii eo convenientes, parum modeste in ecclesia & in refectorio fratrum se gererent. quapropter a Theoderico statui curavit, ut illi deinceps non nisi albis induti fratrum choro jungerentur, & in privata camera extra refectorium eis refectio pararetur; idemque de laicis statutum. quod usque adeo utrosque offendit, ut in posterum plerique his festis adesse renuerint. Denique Theodericum abbatem induxit, ut illic introducerentur Cluniacensium usus, quos recens Leodii apud sanctum Jacobum Stephanus abbas, alio nomine Stepelinus, & apud sanctum Laurentium Berengarius abbas admiserant. quæ res apud sanctum Trudonem, repugnantibus monachis, non nisi ægre admodum peracta est. Hæc omnia per Rodulfum priorem.

Jam vero ubi factus abbas, regularis disciplinæ adeo studiosum se exhibuit, ut nulla alia res quemlibet fratrem apud eum commendare possit, quam *dilectio ordinis* seu disciplinæ monasticæ, & *fidelitas rerum ecclesiæ sibi commissarum*. Præcipue vero ab hoc vitio abhorrebat, si quando ullus fratrum de residuis cibariis sibi in refectorio appositis aliquid distraheret, quæ per manus eleemosynarii pauperibus erogari volebat. Nullum e fratribus, qui cum sæcularibus familiaritatem contra-

ANN. CHR.
1108.

zisset, ad quamlibet *obedientiam* promovebat, nec foras progredi sinebat. Sic restituta rerum spiritualium disciplina, mirum est quantum ad reparanda vetera damna, & ad ædificia farcienda insudaverit. quæ ille fuisse in chronici sui libris nono & decimo commemorat. Perfecto tandem monasterio non sine grandi novi incendii periculo, quod a duce Lovaniensi in odium advocati in opidum illatum est, ipsum monasterium ab Olberto episcopo III. nonas Octobris anno M C XVII. dedicari curavit.

Per id tempus S. Disibodi monasterium, de cujus origine in primo volumine egimus, fere in solitudinem redactum erat, & a paucis sæcularibus clericis occupatum: dum Ruthardus Moguntia archiepiscopus illud instaurandum curavit per Burchardum a S. Jacobi b prope Moguntiam abbate, qui ex Hirsaugiensi familia una cum Erkenbaldo a beato Willelmo abbate illuc missus fuerat. Nec mora Burchardus novum monasterium in monte, ad cujus pedem vetus positum erat, construere cœpit, & monachis e suis ibidem institutis, utriusque monasterii curam habuit, & boni pastoris officium utrobique implevit. Dodechinus auctor est, *pie memorie* Burchardum abbatem pridie kalendis Julii primum fundamenti lapidem jussu prædicti præfulis posuisse, & anno M C XIII. obiisse, eique successisse ad annos quindecim Adelhunum, opere strenuum, & morum probitate conspicuum, qui idibus Julii anno M C XXVIII. decessit. Fulcardus abbas tertius annis octo regimen tenuit.

Idem Ruthardus archiepiscopus novam Ordinis nostri præposituram e sive cellam in Ringavio non procul a Vini-cella sub titulo sancti Johannis-Baptistæ in monte * condidit, & sancti Albani abbati commisit. Ad ejus vero dotationem Richolfus Rheni comes multa prædia contulit, & ad occidentalem ecclesiæ plagam aliud monasteriolum pro sacris virginibus, in quarum numero Wertrudis ejus filia erat, extruxit. Utrique loco præpositus necessaria providebat. Erat eidem comiti filius Ludovicus, qui sororis exemplo sæculi vanitatibus nuntium remisit, & in prædicto sancti Johannis monasterio se Deo consecravit. Haud scio an is sit Ludovicus comes, qui sanctum Hugonem d Altkirkæ, ut superius vidimus, excepit. Hæc præpositura postmodum in abbatiam est commutata. Non diu post hæc superstes fuit Ruthardus archiepiscopus, fato functus anno sequenti: cui successit Albertus Heinrici cancellarius.

ANno subsequente post millesimum centesimo nono duo præclara Ordinis nostri luminaria extincta sunt, immo cælis inserta, ut luceant in perpetuas æternitates, Anselmus scilicet Cantuariensis ecclesiæ archiepiscopus & totius Britannia primas, & venerabilis Hugo abbas Cluniacensis: quibus adjungendus Albericus Novi-monasterii seu Cisterciensium abbas secundus. Anselmus tribus extremis vitæ suæ annis, ex quo a secundo exilio reversus erat, sensim deficiebat in dies, ita ut vix quidquam cibi sumere valeret. Missæ tamen sacro sacrificio quotidie interesse cupiens, singulis diebus se in sella deferri ad oratorium volebat usque ad quintum ante sui obitus diem, quo ad preces fratrum sibi ministrantium id intermisit. Sic perseveravit in eo usque ad finem vitæ invictus vigor, & pietatis fervor. Exinde itaque lecto assidue decubans, anhela voce omnes, quotquot ad ipsum accedebant, suo quemque ordine recte vivere hortabatur. Dominica palmarum cuidam adstantium dicenti, eum ad paschalem Domini sui curiam relicto sæculo tendere, respondit: Equidem si voluntas ejus ita ferat, ei libens parebo: at, si mallet me adhuc inter vos aliquamdiu superesse donec quæstionem, quam de animæ origine mente æ revolve, absolvere possem, gratiosè acciperem: quia nescio utrum quispiam, me defuncto, eam absoluturus sit. Sub vesperam feriæ tertiæ, cum nulla jam verba, quæ intelligi possent, proferre valeret, rogatus a Radulfo Roffensi episcopo, ut adstantibus, regi quoque ac reginæ, eorumque liberis ac populo terræ absolutionem ac benedictionem impertiret; dexteram erexit, & signo sanctæ crucis edito, demisso capite sedit. Instante exitu, cum fratres matutinas horas in majori ecclesia decantarent; unus fratrum passionem ejus diei, id est feriæ quartæ, legit, & ubi ad hæc verba ventum est, *Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis* &c. lentius solito spiritum trahere cœpit. Mox e lecto super cilicium & cineres depositus est; adunatoque circa eum universo filiorum suorum agmine, ultimum spiritum emisit illucescente aurora quartæ feriæ ante cœnam Domini, scilicet XI. kal. Maii anno

L X X I.
S. Disibodi
monasterium
instauratur.a Trithem. in
chron. Hir-
sug.
b V. lib. 60.
n. 6.Aliæ res Ger-
manicæ.
c ibid.
* Bischofsberg.d V. lib. 70
n. 97.

ANN. CHR.

1109
L X X I I.
Anselmus ar-
chiepiscopus
Cantuariensis
obit.

ANN. CHR.
1109.a Orderic.
lib. 11. p. 839.Eadmerus
ejus vitæ scri-
ptor & alii.

dominicæ incarnationis M C IX. pontificatus ejus XVI. vitæ vero LXXVI. Corpus ejus lotum & balsamo unctum cum vestibus sacris sepulturæ mandatum est sequenti die per Radulfum Roffensem episcopum, qui ei post quinque interpontificii annos successit. Ordericus^a scribit, Anselmum in basilica sanctæ Trinitatis ante crucifixum sepultum fuisse: at Willelmus ait, eum sepultum fuisse primo ad caput antecessoris sui Lanfranci, postea dignius mausoleum in orientali porticu accepisse.

Res ab Anselmo gestas accurate scripsit ejus familiaris Eadmerus monachus, tum in libro singulari de ejus vita, tum in historia novorum in sex libros distincta: quorum quatuor primi res ab eo gestas cum multis epistolis continent: quintus ejusdem apologiam contra eos, qui ei detrahebant, quod nec sæcularibus nec ecclesiasticis ædificiis extruendis, more antecessorum, res suas impendisset; successoris quoque sui electionem & ordinationem complectens; necnon electionem ipsius Eadmeri ad Scotiæ episcopatum, de quo etiam in sexto, qui Heinrici regis secundas nuptias cum Adeleide filia Godefridi Lotharingiæ ducis, Turstani Eboracensis electi ordinationem, legationem Petri-Leonis cardinalis, & alia nonnulla continet. Plura de Eadmero infra. Anselmi quoque acta fuscè persecutus est Willelmus Malmesburiensis monachus, Eadmeri æqualis, qui in fine ejus virtutes compendio refert, in primis mansuetudinem & obedientiam. Mansuetudinem quidem, quæ ea fuit, ut viro veracissimo, quem sibi notissimum Willelmus ait, aliquando dixerit, numquam sibi ex quo monachus fuit, iræ motum & convicium, nisi semel tantum excidisset. Obedientiæ vero tam pertinax fuisse traditur, ut factus archiepiscopus ab Urbano papa petierit sibi aliquem præponi, ad cujus nutum vitam componeret; eique datum Eadmerum, cujus injussu nihil agebat. Indicem ejus operum supervacaneum est hic attexere, quæ omnia in novissima eorum editione a nostro Gerberonio adornata videre licet. Horum pleraque pro nata occasione in superioribus indicavimus. In eis porro elucet eximia subtilitas conjuncta, quod rarum est, cum insigni pietate & soliditate doctrinæ.

LXXIII.
Hugo quoque
abbas Cluniacensis obit.

Anselmo vix octo diebus supervixit præcipuus ejus amicus beatus Hugo abbas Cluniacensis, cui datum est quod olim ad eum scribens optaverat, ut simul ad cælestem patriam transirent. In natali Domini ejus obitum præcedente a fratribus in capitulum deductus venerabilis senex, eos ad constantem in proposito perseverantiam & luctam adversus principes tenebrarum hortatus est. Quadragesima sequente, cum depositionis ejus diem imminere defectus virium testaretur, pluribus jejuniis, vigiliis longioribus, & lacrymis uberioribus se ad Dei judicium sustinendum præparavit. Dominica palmarum processioni cum fratribus interesse voluit, sed non valuit. In cæna Domini capitulum ingressus, largiorem solito elemosynam pauperibus fieri mandavit. Tum a fratribus rogatus ut eos absolveret: Egone, inquit, vos absolvam, quem propria ligat conscientia? Fecit tamen quod rogabatur, ac fratribus absolutionem benedictionemque impertiit. Hora mandati, ut vocant, in capitulum rediit, & fratrum pedes lavit. Sequenti sabbato sacris interfuit officiis, ipsoque die paschæ in ecclesia paschalem sollempnitatem celebravit, spiritualibus refectus alimentis. Vespere facto decubuit, nihil aliud quam laborum suorum finem & præmium expectans. Tertia feria cum caligantes oculi, lingua deficiens, & cetera sensuum officia præsentem mortem indicarent, interrogatus, an vivificatricem Domini carnem agnosceret: Agnosco, inquit, & adoro. Oblatam quoque crucem cum multa devotione veneratus est. Atque ut sollicitudinem suam in illo etiam agone testaretur, anniversarium Gaufridi archiepiscopi, nempe Lugdunensis^b, & Guidonis seu Widonis abbatis, scilicet Balmensis, adesse nuntiavit, quo nimirum id religiose persolveretur. Instante exitu beati Marcelli capsam sibi afferri jussit, eaque allata, pium lacrymis interpellavit advocatum, ut ejus ductu patriæ redderetur. Advesperascente die delatus in ecclesiam beatæ Mariæ, cilicio & cineri impositus expiravit III. kal. Maii, relinquens filii gaudium de corona, exemplum de vita, spem de intercessione, ut loquitur Hildebertus in libello de ejus vita, qui eam post Ezelonem & Gilonem monachos se scribere dicit in prologo ad Pontium abbatem Cluniacensem, beati Hugonis successorem. Ezelo iste seu Hezelo ex canonico Leodiensi factus erat monachus Cluniacensis, qui *singulari scientia, & prædicabili lingua non solum audientium mores instruxit, sed corporalem novæ ecclesiæ fabricam plus cunctis mortalibus, post reges Hispanos & Anglos construxit.* Gilo ex monacho factus est cardinalis

b V. lib. 60.
n. 67.

Vite scriptores.

ANN. CHR.
1109.

dinalis & episcopus Ostiensis, de quo inferius. Gilonis libellum habemus, non Ezelonis, nisi is sit liber de miraculis sancti Hugonis, qui ejus vitæ per Hugonem subjicitur in bibliotheca Cluniacensi. Præter hos auctores, sancti Hugonis acta prosa & metro celebravit Rainaldus ejus nepos, Vizeliacensis abbas ac demum archiepiscopus Lugdunensis, qui in fine carminis ita canit:

*Hec pater Hugo tui Rainaldi dicta nepotis
Suscipe queso pie, meque tuere pater.*

Insuper brevior de sancto Hugone libellum scripsit Hugo monachus mox laudatus, quem sanctus Hugo necdum natus, Cluniaci futurum monachum prædixit, & quem Pontius abbas, Hugonis successor, una cum Landrico, Alberti de Gornaco filio, convertit, & e pago Belvacensi Cluniacum adduxit. Hugo iste propinquum habuisse videtur Rorigonem Ambianensem, qui alodium Grandis-villaris sancto Luciano contulit una cum ipsius Hugonis matre, quæ postmodum monacha facta est, ut Hugo ipse testatur in epistola ad Godefridum Ambianensem episcopum, in appendice referenda. Hugo iste in fine sui libelli ita sancti Hugonis vitæ seriem comprehendit: *Hugo iste anno vite quintodecimo monachus factus, vicesimo-quinto abbas sacratus, octogesimo-quinto defunctus; III. kal. Maii quievit in Domino, anno Verbi incarnati M C VIII.* Sepultus fuit in majori ecclesia, quam ipse in honorem sanctorum Petri & Pauli extruxerat, & quidem pone altare matutinale; inde postea elatus super majus altare. Eum vero pro veteri more primitus sepultum fuisse pedibus Orienti obversis testis est Gilo, a quo *filius Orientis versis versus Orientem vestigiis in mausoleo digne repositus* perhibetur. Optarem cum Baronio, ut vir tantus suum habuisset Eadmerum, qui res ab eo gestas, ut ille Anselmi, accuratius scripsisset.

De cælesti ejus gloria multa indicia habita sunt. Erat tunc Cluniaci Bernardus quidam, vir sanctus, Nogenti olim prior, cui in somnis beatus Hugo apparuit, ad paradisi januam tantisper subsistens, dum e pedibus pulvis excuteretur, quem multiplici viarum circuitu contraxerat, mox transiturus ad cælestem mansionem, quam Deus ipsi præparaverat; præcepitque Bernardo, Pontio successori diceret, ut ab humilitate nequaquam declinaret, misericordiæ operibus insisteret, suarum immemor injuriarum, condolens alienis; zelo disciplinæ ferret; erga delinquentes nec indulgentior, nec severior. Ad hæc ea nocte, qua beatus Hugo ex hac vita migravit, Fulgentio^a abbati duo sæculi visi sunt, ab angelis in cælum delati, quorum in uno Anselmus Cantuariensis archiepiscopus, in altero Hugo abbas collocandus esset. Hunc Fulgentium Hildebertus & Gilo sancti Eligii abbatem vocant; Rainaldus vero sancti Hugonis nepos, Cameracensis pagi abbatem, quod intelligendum de Fulgentio primo Affligemienfi abbate, cui hæc visio tribuitur in chronico^b Affligemienfi. Forte utriusque loco præfuit idem Fulgentius, nimirum sancti Eligii monasterio post Johannem, qui sub finem sæculi undecimi illic abbas erat. Verum id obstare videtur, quod Fulgentius Affligemienfis vixit usque ad annum M C XXI. cum Eustachius abbas sancti Eligii monasterio præfuerit saltem anno M C XV. quo anno Lamberti Noviomensis episcopi litteris pro S. Crispino subscripsit. Eadem nocte, qua Hugo abbas exspiravit, Godefrido Ambianensi episcopo, qui tunc in Italia, & quidem Papiæ^c versabatur, in somnis visa est sollempnis beatorum processio. Percontanti, e quem tantæ triumphus gloriæ spectaret? responsum est, festivum illud agmen deducendo in cælum Hugoni Cluniacensium abbati obviam procedere. Ita Hugo monachus in epistola ad Pontium abbatem, in qua Godefridus episcopus, *doctrina præclarus & sanctitate conspicuus* dicitur. Paulo aliter rem narrat Hildebertus, nempe Godefrido visum fuisse quod Cluniaci esset, & Hugoni abbati sacrum viaticum præberet; idque mane retulisse Matthæo itineris sui socio, venerabilis Radulfi Remorum archiepiscopi legato; dieque & hora notatis postea intellexisse, id eadem hora contigisse, qua beatus Hugo ad superos migraverat. Hic est Matthæus, Remensis ecclesiæ tunc canonicus, qui postmodum monachus factus Parisiis apud sanctum Martinum de Campis, demum cardinalis & episcopus Ostiensis creatus est, de quo plura in consequentibus. Denique in Jotrensi monasterio Sabina, sanctimonialis meriti singularis, videre sibi visa est Matrem misericordiæ cum multo agmine beatorum, & audisse, Hugonem Cluniacensem illi agmini mox adjungendum. Nec multo post nuntius allatus est de obitu beatissimi abbatis, ut testatur

LXXIV.
Sanctitatis ejus
varia argu-
menta.a V. lib. 67.
n. 68.b Spicil. 10.
no. p. 609.c Bibl. Cluni.
p. 463.

ANN. CHR.
1109.
Cluniaci sub
eo celebritas.

a Orderic.
lib. 11. p. 839.

b Pet. Ven.
lib. 4. c. 38.

LXXV.
Pontius ei suc-
cedit.
c Pet. Ven.
lib. 2. mirac.
c. 12.
* de Malguel.

* Jalogny.

* de Luzi-
gnan.
* S. Gelais.

d Labbe bibl.
no. 2. p. 298.

monachus, qui præter libellum de vita sancti Hugonis, epistolam de eo scripsit ad Pontium ejus successorem.

Ante Hugonem abbatem jam quidem pietate ac religione magnopere floruerat Cluniacensis familia, nec mediocriter propagata erat: at per eum longe amplius dilatata fuit non modo per Galliam, sed per exteras etiam regiones: adeo ut amplius quam decem millia monachorum, si Orderico^a credimus, ad Christi militiam admiserit. In his complures fuere pietate insignes & genere illustres, quales fuere Odo postmodum pontifex maximus sub nomine Urbani II. beati Udalricus & Morandus, & ut alios omittam, Guigo seu Wigo comes Albionensis, de quo illud memoriam proditum est, quod cum mollius in sæculo educatus fuisset, nec vestes etiam fericas ad nudum tolerare posset; eidem monacho factus pius pater indulserit mollium indumentorum usum sub habitu regulari. cujus indulgentiam tantopere ipsum Guigonem postmodum puduit, ut abjecto interiori illo, quod ipsi per indulgentiam concessum erat, indumento, novas sibi cruces præter vestium monasticarum asperitatem indixerit, certansque bono certamine, beatæ vitæ donativum meruerit. Inter alia statuit beatus Hugo, ut die festo pentecostes hymnus *Veni creator* ad tertiam diceretur. Aliud ejus statutum laudat Petrus^b Venerabilis, ut ne libri e bibliotheca sine *vadimonio* cuiquam commodarentur. De ejus canonizatione suo loco.

Sancto Hugoni, *nullo interjecto* abbate, successit Pontius, a Cluniacensibus *spe bone indolis ejus electus*. Hic Petri Mergulienis* in Septimania comitis filius, primum in monasterio sancti Pontii Tomeriarum monasticen professus, dein *nova facta professione* Cluniaci admissus est. Is primis præfecturæ suæ annis, satis modeste ac sobrie se gessit: at processu temporis mutavit mores, multisque ac variis de causis universonum pæne fratrum animos exasperando in se concitavit, maxime quod nullis bonorum consiliis acquiesceret, ac res monasterii pessum dare diceretur. Conquerebantur ea de re inter sese fratres, sed eorum murmur & offensio fere usque ad decennium ad sæcularium aures non pervenit. Prorupit tandem eo usque domestica hæc dissensio, ut ad remotissimos quosque, adeoque ad Romanam curiam perlata fuerit. His rumoribus offensus Pontius, non in eorum auctores indignationis suæ impetum convertit, sed in se ipsum retorfit, profectusque Romam, ut curiæ pastoralis onere relevaretur, Callistum papam exoravit. Hæc fere Petrus Venerabilis: quid inde consecutum sit, suo loco exponemus.

Principio Pontius abbas animadvertens, vinum, quod Cluniaci ad missarum mysteria adhibebatur, ex communi vino esse; ab amita sua Judith Arvernorum comitissa, Rotberti comitis uxore, obtinuit centum aureos, quibus Bernardus prior & Wicardus camerarius vineam de Peronna, Cluniacum inter & Galoniacum* sitam, compararunt, unde *vinum pro sacrificio altaris optimum colligeretur*. Idem ab Adalberto episcopo in ecclesia Mimatenſi hoc anno institutum. Eam ob rem prædictæ Judith comitissæ & filio ejus Willelmo anniversarium decretum est. Hinc patet, quantæ nobilitatis fuerit Pontius, qui in litteris societatis inter ipsum suosque Cluniacenses ac Petrum Anianensem abbatem inita, consanguineos habuisse dicitur eos, qui Ananiæ monasterium maxima ex parte fundarunt; adeoque Benedictum primum abbatem Anianensem, qui comitem Magalonensem patrem habuit. Ad hæc, Hugo de Liziniano* Pontium consanguineum suum vocat in quodam instrumento, quo villam de sancto Gelasio* Cluniacensibus hoc anno donat, in manu Pontii abbatiss, laudantibus filiis suis Hugone-Bruno & Rogone. Testis inter multos alios Marcus Novi-monasterii apud Pictavos abbas. Idem Pontius abbas statuit, ut in vigilia sanctorum omnium generale officium fieret Cluniaci, & in omnibus monasteriis & cellis pro animabus fratrum & parentum ipso anno defunctorum, quo die generalem fratibus refectionem de suo daturus esset. quod argumento est, abbatiss portionem a communi jam tunc distinctam fuisse. Ad hæc statuit, ut pauperes pane & carne reficiantur die sequenti post festum omnium sanctorum. quod si hæc dies in feriam sextam incidisset, hæc refeccio in sabbatum (necdum enim sabbato abstinentia a carnibus vigeat) vel in dominicam sequentem differatur.

Falli videtur Gaufridus^d prior Vossensis, ubi ait sancto Hugoni in abbacia successisse *paucissimis diebus* Hugonem, deinde Pontium virum clarissimum, *qui pridem existerat prior monasterii sancti Marialis*. nam ut posterius istud verum sit, constat ex præmissis Petri Venerabilis testimonio, Pontium sancto Hugoni, *nullo interjecto*

ANN. CHR.
1109.

LXXVI.
Albericus ab-
bas Cistercii
obit.

a Exord. par-
vum c. 18.
b Exord. mag.
lib. 6. c. ult.

Coloris mur-
tatio ab eo
inducta.

c Orderic.
lib. 8. p. 711.

d Manric. ad
an. 1103. c. 2.

e Reg. c. 55.

f Willel. lib.
5. de Henrico.

LXXVII.
Alberico suc-
cedit Stephanus.

g Exord. mag.
lib. 1. c. 18.

abbate, successisse. Hic primis præfecturæ suæ annis ad professionem admisit Mathæum Remensis ecclesiæ canonicum, de quo præclara dicendi materia in consequentibus erit.

Sanctos Anselmum & Hugonem præcessit in cælum Albericus Novi-monasterii seu Cistercii abbas secundus, qui VII. kal. Februarii obiisse dicitur in necrologio Cisterciensi. De anno lis est inter recentiores, quorum alii ejus obitum uno, alii duobus annis anteverunt. Ast eum hoc anno decessisse ita recte conficitur. Cisterciensi monasterio mensè Martio anno M XCVIII. inchoato unum annum præfuit Rotbertus Molismensis abbas: Albericus ejus successor annos fere decem, id est *novem annos & dimidium*^a, mortuus die XXVI. Januarii, *decimo anno ab instituto*^b Cisterciensi ordine, adeoque ineunte anno M C IX. Sepultus est Cistercii a Stephano futuro ejus successore, cujus sermonem in ejus funere habitum refert de suo Bernardus Britto. Albericum plerique omnes beatum merito vocant, quidam sanctum, tametsi nullo publico cultu in divinis officiis honoratum, certe nec relatum in numerum sanctorum sollempni illo ritu, qualis in ecclesia jam tunc a sæculo decimo obtinebat. Recte de eo parvum Exordium: *Vir Domini Albericus in schola Christi per novem annos & dimidium regulari disciplina feliciter exercitatus, migravit ad Dominum, fide & virtutibus gloriosus, & ideo in vita aeterna a Deo merito beandus*.

Alberico tribuitur admissio parvi officii beatissimæ Virginis, quod in concilio Claromontensi probatum legitur, hætenus in Cisterciensi Ordine religiose retentum; eodemque auctore mutatus creditur color cucullæ nigræ in album. quod antiquiores monachi improbarunt, quasi hoc colore se singulares & spectabiles ostentarent Cistercienses contra omnium retro monachorum uium ac morem, qui nigro illo colore humilitatem & pœnitentiæ propositum melius exprimerent. Verum colorem album Manricus^d a parentibus suis, non singularitatis affectu, ut eis obiectum, sed dono aut jussu B. Virginis inductum asserit, quasi tesseram devotæ ipsi familiæ. tametsi traditione magis quam scripturis commendatum fateatur. Retentus tamen in scapulari priscus color, & in viatorio pallio, ex quo *grisei* aliquando dicti sunt Cistercienses. Ad reprimendas illas de vestis colore rixas sufficere poterat illud communis omnium patris sancti Benedicti^e effatum, *De colore non causentur monachi*; maxime cum exemplo prævissent Camaldulenses, qui uno ante sæculo atrum colorem in album mutaverant. Verum hi pauci erant, & necdum noti in his partibus Gallicanis, in quibus ejusmodi rixæ occasione Cisterciensium ortæ sunt. Quamquam non sola coloris mutatio eas excitavit, sed maxime severioris Benedictinæ disciplinæ restitutio, quæ numquam facta est, neque fiet absque murmuratione & indignatione imperfectorum & laxiorum monachorum, qui id probro sibi verti putant, quod alii secus quam ipsi vivant. Non raro etiam contingit, ut, qui severiores illas sequuntur leges, alios despectui habeant. quæ res modestiæ & caritati contraria, aliorum æmulationem & invidiam auget. Mihi maxime placet in simili causa dictum Willelmi^f Malmesburienſis, qui ubi nascentem Radingensium monachorum religionem insigniter extulit. *Ego non erubescio, inquit, si sanctis viris blandiar, & bonum quod in me non habeo, in aliis admirer*. Sed de his plura dicendi recurret occasio.

Electus est in Alberici locum Stephanus, Anglicus natione, qui & ipse cum aliis illuc migraverat e Molismensi monasterio, ubi prioris gesserat officium, vir eximia virtute & gravi judicio præditus, religiosæ disciplinæ & sanctæ paupertatis ardentissimus cultor & æmulator, denique illorum temporum decus, ut scribit Willelmus Malmesburienſis, qui eum absentem electum fuisse dicit. Principio interdixerunt cum eo fratres, quod in parvo Exordio legitur, ut ne Burgundiæ dux, seu quivis alius princeps curiam suam quovis tempore in sua ecclesia tenerent, ut in sollempnitatibus agere consueverant. Dein ne quid in domo Dei remaneret, quod magnificentiam aut superfluitatem redoleret: unde rejectæ aureæ & argenteæ cruces, & tantum lignæ admittæ; non candelabra, nisi unum ferreum; non turibula, nisi cuprea vel ferrea; non casulæ aut albæ pretiosæ; calices vero non aurei, sed argentei admitti, uti & fistula argentea ad sumendum Christi sanguinem. Ob hæc aliaque id genus statuta Cistercienses ab omnibus^g vicinis monachis, tamquam novarum rerum inventores, & scandali schismaticisque inceptores reputabantur. qua de re Stephanus abbas conquestus est. Eodem abbate illud quasi pro miraculo observatum,

quod prædiis ac rebus temporalibus ecclesia Cisterciensis creverit, nec decreverit religio.

ANN. CHR. 1109.
a Exorū. paro. c. 17.

Pratenfes monachi in Cisterciensibus benefici.

b lib. 70. n. 60.

Longe aliter evenerat in Molifmo, ubi ex rerum copia lascivire cœperant monachi & monita spernere optimi patris Rotberti, qui ab eis recedere ad tempus coactus est, dum ex ejus absentia respiciissent. Usque adeo difficile est in magna rerum temporalium affluentia religionem illibatam servare. Nescio enim quo pacto crescente abundantia crescat & cupiditas, qua nihil religioni perniciosius: cupiditati vero succedit malus rerum usus, qui religionem inprimis dehonestat. nam bonus divitiarum usus a Deo est, qui cupiditati merito negatur. Ex his qui Novi-monasterii censum auxerunt, inter primos fuere sancti Germani Pratenfes monachi, ut patet ex litteris in Appendice relatis ex archivo Cisterciensi, quibus Rainaldus abbas, superius ^b laudatus, ejusque fratres domno Stephano abbati & monachis pauperibus Novi-monasterii quædam in fundo Gominiaco & in territorio Gilliacensi *causa Dei magnæque sue misericordie communi consilio capituli sui contulerunt*. Et ut esset perpetua memoria hujus doni, monachi sanctæ Mariæ decem solidos ob recordationem obtulerunt. Ejus rei instrumenta habes in Appendice, simul & Stephani Aduensis episcopi chartam, quam eorum *bono odore delectatus* concessit. Plura in consequentibus dicenda recurrent de Stephano abbate, quem Cisterciensis Ordinis post sanctum Rotbertum fundatorem merito posterius agnoscunt, ut probat Charta-caritatis, ut vocant, quæ ab eo edita est.

LXXVIII. Mauriaci grande scandalum.
c V. lib. r. n. 30.
d Spicil. 10. 2. p. 555. & seqq.

Hoc anno grande scandalum in ecclesia Mauriacensi, qui decanatus ^c est abbatia sancti Petri Senonensis, apud Arvernos ^d patratum est per Petrum decanum. Is nocte subsequente nativitate beatissimæ Virginis per suos satellites eruit oculos cujusdam capellani, propterea quod ipsum apud Arnaldum sancti Petri abbatem citasset pro quibusdam damnis ab ipso decano sibi illatis. Cum ille citatus non comparuisset, illuc pergere statuit abbas, & Cluniaci festum omnium Sanctorum peregit, ejusdemque loci societatem obtinuit. Illic tunc versabatur cum sex abbatibus Richardus Romanæ ecclesiæ legatus, qui, accepto decani facinore, Petro Arvernorum episcopo scripsit, ut tantum scelus vindicaret; & si quidem rebellis esse pergeret decanus, eum excommunicaret. His litteris acceptis, episcopus finxit se abbati & capellano facturum satis: at promissis non stetit. Inde Mauriacum profectus abbas, decani causam examinavit, præsentibus duobus abbatibus, scilicet Petro Auriliacensi & alio sancti Martini de Tutela, scilicet Willelmo, necnon Rodulfo priore Casæ-Dei. At decanus fretus militari manu & episcopi favore, negavit se de objectis, nisi coram episcopo, responsurum. Quapropter abbas eum eique adhærentes excommunicavit. At illi, abbatis judicio spreto, per totum adventum & festa natalis Domini & epiphaniæ mille insultus abbati ejusque sociis fecerunt. Unde abbas decanum exauctoravit, & Robertum Urticidi priorem ejus loco instituit, quam ob rem exdecanus in furorem ac rabiem versus, armata manu in monasterium irrupit, ecclesiam cruore foedavit, parumque abfuit, quin abbatem & novum decanum trucidaret. Hæc omnia episcopo per duos e suis renuntiavit abbas, petiitque, *ut ad reconciliandam ecclesiam sibi aquam benedictam & concessionem reconciliationis mitteret*. quod episcopus facere noluit, tantum concedens, ut monachi divinum officium in oratorio sancti Benedicti facerent absque sonitu campanarum. Denique abbas, cum a Mauriacensibus specie compositionis se delusum vidisset,

^e supra n. 75.

consilio comitissæ, an Judith ^e, cujus filius Romam ierat, archiepiscopum Bituricensem, episcopi Arvernensis metropolitanum, & ipsum episcopum, necnon Burdegalensem archiepiscopum atque Girardum Engolismensem Romanæ ecclesiæ legatum apud Evaonium *in Lemovicino* convenit: qui abbatis querimonia audita, episcopum culparunt, quod Richardi legati litteris non paruisset; eique injunxerunt, ut abbati plenariam justitiam faceret. quod ille se facturum promisit. Quid exinde consecutum sit, anno sequenti videbimus. Locus, in quo hic conventus habitus est, vulgo *Evaou* dictus, in editis mendose *Evan*, positus est in Combraliæ ^{*} tractu, Arvernensis & Lemovicibus finitimo, *Evaunensis* seu *Evaonensis vicus*, Gregorio ^f Turonensi episcopo appellatus, monasterio quondam insignis, nunc canonicorum regularium.

^{*} La Combraille.

^f Greg. Tur. de gl. conf. c. 81.

LXXIX. Floriaci facta a rege manumissio.

Dum hæc agerentur, in Floriacensi sancti Benedicti monasterio versabatur rex Ludovicus, ubi quamdam feminam sollempni illo ritu, qui in Marculfi formulis

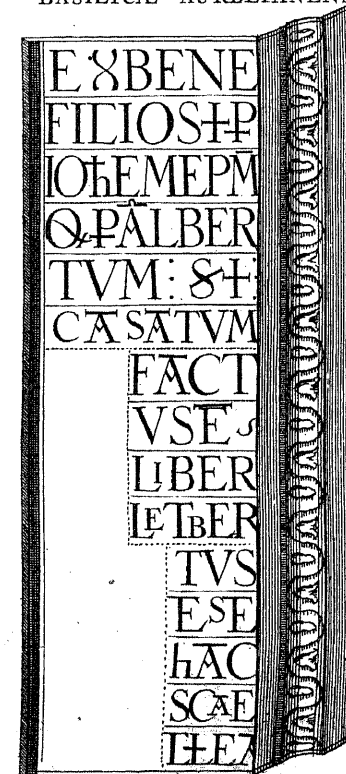
notatur, in libertatem asseruit. quod ipsis regis verbis sic accipe. *Ludovicus Dei gratia Francorum rex universis sancte Dei ecclesie cultoribus, tam posteris quam & instantibus, notum fieri volumus, quia feminam quamdam ex familia nostra, filiam Gisleberti majoris, Matheiam nomine, quam debito servituti, & ex dono maxime Bosonis Floriacensis possidebamus, petitione prefati Gisleberti, necnon & assensu Bosonis predicti cum benevolentia totius capituli sibi commissi, excussis denariis, regio more in presentia eorum libertate donavimus, & ab omni respectu servituti, qua deienta fuerat, perpetualiter immunem concessimus &c. Actum publice in capitulo S. Benedicti anno incarnationis dominice M C IX. consecrationis nostre primo. Stephanus cancellarius relegendo subscripsit. Ansellus dapifer, Hugo constabularius, Wido Silvanectensis buticularius, Wido camerarius.*

ANN. CHR. 1109.

Hujus loci occasione succurrit memoriæ manumissio a Johanne Aurelianensi episcopo eodem fere tempore facta, cujus instrumentum sinistro post principis portæ ecclesiæ sanctæ Crucis Aurelianensis insculptum est sub hac forma. *Ex beneficio sanctæ Crucis per Johannem episcopum & per Albertum sanctæ Crucis casatum factus est liber Leibertus, teste hac sancta ecclesia.* En tibi hujus instrumenti cætypum ex typo eruditissimi Nicolai Toinardi Aurelianensis, qui hoc ipso anno M DCC VI. quo hæc scribebam, e vivis excessit.

Alia ab episcopo.

MANUMISSIONIS INSTRUMENTUM,
Insculptum sinistro Posti principis Portæ
BASILICÆ AURELIANENSIS.

Pes Regius 12. Digitorum.
Ab imâ lineâ ad solum Ped. 5. Dig. 3.

Hæc inscriptio Johanni ejus nominis primo tribuitur, qui sub finem sæculi undecimi sedebat.

E Floriacensi monasterio rex Ludovicus Parisios reversus est: ubi cum versaretur, Willelmo abbati & monachis sancti Petri Carnutenensis *quamdam terram desertum, Niz* vocabulo, cum territorio adjuncto, contulit pro Dei amore & pro redemptione animæ regis Philippi patris. *Actum Parisius anno incarnationis dominice M C IX. consecrationis sue secundo.* Paulo post, cum eandem terram excoluissent, iisdem Aurelianensis ecclesiæ canonici ejus decimas sub certis conditionibus contulere, quarum una est, ut ibidem ecclesiam construerent. *Hoc pactum factum est in capitulo sanctæ Crucis in presentia domini Ludovici regis anno regni sui tertio, presente Johanne episcopo.*

Tunc temporis Namnetensi ecclesiæ præsidebat Benedictus ex abbate Kemperlegiensi episcopus, qui, cum regulares canonicos S. Augustini, in Dolonenfi ecclesia

LXXIX. Dolonenfis ecclesia Majori-monasterio data.

XXX iij

ANN. CHR.
1109.a Martene
Miscell. to. 1.
part. 2. p. 48.

* Londun.

ibid. p. 46.

c ibid. p. 48.
& seqq.LXXXI.
Contentio de
perfectiori sta-
tu vitanda.

ab se constitutos, incomposite se gerere, nec admonitos se emendare vidisset, Willelmum Majoris-monasterii abbatem interpellavit, ut monachos eorum loco substitueret. Unde abbas illuc misit domnum^a Willelmum, prius archidiaconum Redonensem, tunc priorem monasterii, & cum eo domnum Milonem monachum, prius Mettensem canonicum: quibus presentibus idem episcopus in manu domni Willelmi prioris per quemdam cultellum tradidit predictam ecclesiam cum suis adjunctis. Actum hoc anno ante capitulum Namnetensis ecclesie. quo facto episcopus perrexit ad concilium, quod domnus Gerardus, legatus Romane ecclesie & Engolismensis episcopus, celebravit Lofduni^{*} xv. kal. Novembris; & ab eo donum confirmari curavit, presente Willelmo abbate, ut in notitia hujus rei legitur. Sed prestat audire ipsummet episcopum, qui in litteris hac de re editis^b sic loquitur. *Ego Benedictus Namnetensium episcopus constitui in ecclesia S. Medardi de Dolon, quæ est prope mœnia urbis Namnetice, quosdam canonicos ad serviendum ibi Deo secundum regulam S. Augustini. sed heu! contra spem & voluntatem nostram in parvo tempore canonicalis ibidem cepit religio miserabiliter destitui. quod cum ego vidissem, in capitulum eorum aliquoties veni: sepe eos de correctione sui commonui: & cum nec sic proficerem, ad ultimum etiam comminatus sum eis, nisi se corrigerent, me eos ab ecclesia emissurum, & alios ferventiores ad Dei servitium immisurum. Illi autem nec sic se corrigentes, & res loci per se posse detineri diffidentes, & hoc etiam affirmantes; tandem acceperunt ad abbatem S. Nicolai Andegavensis, dicentes se velle fieri monachos, & locum S. Medardi ei & ejus monachis subdituros. Quod cum ad me perlatum esset, & advocatis eis requisissem, si sic fecissent; & respondissent rem ita se habere: Ego autem, inquam, illi ecclesie providebo. Nisi itaque ad venerabilem abbatem Majoris-monasterii, nomine Willelmum, & mandavi ei, quod illam ecclesiam decrevissem beato Martino & ejus monasterio condonare. Unde ille, accepto consilio, transmisit ad me duos e monachis suis, domnum Willelmum priorem & domnum Milonem. Presentibus igitur & concedentibus archidiaconis nostris, Rivallonio & Gaufrido, & Harcodio de S. Petro, de quo illa ecclesia movebat secundum secularem potestatem, qui eam in manu nostra reliquerant; dedi beato Martino & monachis ejus in manu domni Willelmi prioris ecclesiam illam cum omnibus ad eam pertinentibus, salva justitia & auctoritatis nostre canonice reverentia. . . . Parvo post tempore domnus Girardus legatus apostolice sedis celebravit concilium Lofduni, ubi & ego interfui, & in ejus presentia confirmavi presatum donum, ipso mihi inde magnas gratias referente. . . . Actum anno dominice incarnationis M C VIII. indictione III. & regnante in Francia rege Ludovico.*

Finito concilio, episcopus domnum abbatem Namnetas secum duxit ad recipiendam illam ecclesiam. Interim quatuor^c ex illis canonicis domnum abbatem convenere, eum obsecrantes, ut ne ipsos ex illa ecclesia expelleret. Assensit abbas, & episcopo per Willelmum priorem & Andream de Gomez monachum renunciavit, se nequaquam adduci posse, ut illi canonici ex illa ecclesia emitterentur, quamdiu viverent, & honeste se haberent, sed consentire, ut illis obeuntibus, vel ad monasticam vitam se convertentibus, veniret ecclesia in beati Martini potestatem, quod totum episcopus annuit. Paulo post canonici, accepto inter se se consilio, veriti ne post ipsorum decessum locus ille ad secularem statum redigeretur; domnum Gaufridum inclusum, vitæ laudabilis virum, hac de re consuluerunt. Quibus ille respondit, eos parum consulte egisse, quod istam ecclesiam in potestate Majoris-monasterii non dimisissent. Huic consilio obsequentes canonici, duos ex suis ad Majus-monasterium anno M C X. direxerunt, & per illos se suamque ecclesiam beato Martino subjecerunt, traditione facta per quemdam baculum, quem super majus altare posuerunt, eo pacto, ut ipsi in canonicali ordine, quam diu vellent, remanerent; & si quis eorum monasticam vitam elegisset, in Majori-monasterio susciperetur. Quod si quis alius voluerit inter eos fieri canonicus, non admitterent eum absque consensu domni abbatis, nisi forte ad succurrendum. De illo etiam, qui factus fuerit canonicus ad succurrendum propter timorem mortis, ita erit. Ubi vides duplicis generis canonicos ad succurrendum, unum active ad serviendum: alterum passive propter timorem mortis, ut ei succurratur.

Hic in memoriam recurrit epistola cujusdam canonici regularis ad priorem de Caritate supra Ligerim, qui canonicum regularem sancti Johannis, apud Senonas in monasterium suum admiserat, & monastica veste induerat. Hunc cum repeterent abbas & canonici regulares sancti Johannis, dura quædam eis respondisse

ANN. CHR.
1109.

dicatur prior Caritatis, & quidam e suis jactare, monasticam vitam canonicæ præferendam, utpote meliorem. Id contra humilitatem dictum esse contendit canonicus ille regularis, & contra præscriptum Christi Domini. *Ille dixit: Qui voluerit major esse inter vos, erit vester servus: & tu impudenter clamas, Ego melior sum. Adtendis post speciem tuam, & in ipsa gloriaris: respicis nigredinem tuam, & candorem meum non adtendis? Quare? quia nigredo species est humilitatis? Et ego dico, quia candor species est puritatis. Tu gloriaris in nigredine, ego in candore. Tu in humilitate gloriaris, & utinam bene gloriaberis. Si enim de humilitate bene gloriaberis, numquam superbires de humilitate, contrariis contraria miscens. . . . Monachi dicunt, Nos meliores sumus: Canonici dicunt, Non, sed nos meliores sumus. Ego dico, nec vos, nec nos, quia omnes mali sumus. Ubi autem omnes mali sunt, nemo melior est. Veniant, inquit monachi, canonici ad nos, ut boni fiant, quia nos meliores sumus. Si vos meliores estis, ergo & illi boni sunt. quomodo ergo apud vos boni fient, qui & sine vobis jam boni sunt? Sed dicitis, Boni sunt; sed veniant ut meliores fiant. Nulli prohiberi potest quin melior fiat, si vult. Audite: Dicitis quod licet canonico, posthabita & sprete professione sua ad vestram conversationem transire, quia, ut vos dicitis, melior est. Ergo licet mulieri nuptæ, contempta matrimonii lege, ad continentiam se transferre: quia, quod negare non potestis, continentia matrimonio melior est. Demum post alia idem canonicus ita concludit: Qui me interrogaverit; si canonicus sum, dico monachos meliores: si monachus sum, dico canonicos potiores. Hoc est mandatum Christi, & regula christiani. Si hæc regula servaretur, non tot & tantæ essent de perfectiori statu inter religiosos viros rixæ & contentiones, quæ contra caritatem pugnant & contra humilitatem, cujus præceptum est, ut alios nobis superiores reputemus. Hanc epistolam, quia necdum, ut puto, vulgata est, integram in Appendice referemus. Primo conspectu hæc epistola Stephano sanctæ Genovefæ apud Parisios abbati, postmodum Tornacensi episcopo, tribui posse mihi videbatur ob litteram S. quæ auctoris nomen indicat. at alia fuit ipsius Stephani sententia de translatione canonicorum regularium in nostra monasteria, eorumque admissione, quippe qui cuidam e suis canonicis regulari facultatem concedit transeundi ad sancti Dionysii monasterium, scripta ad sancti Dionysii abbatem^a epistola, ut vobiscum, inquit, fructum capiat beatus Benedictus, cui sacra religionis primitias sanctus contulit Augustinus.*

In predicto Lofdunenfi seu Laufdunenfi concilio agitata est controversia, quæ inter ipsum Benedictum Namnetensem episcopum ejusque canonicos, atque Trenorchienfes monachos orta erat de ecclesia sancti Vitalis, quam Trenorchienfes Cunaldensi^{*} monasterii sui cellæ legitime tributam fuisse contendebant, & ab episcopo ejusque canonicis injuste subtractam. Querelæ hac de re perlata sunt ad Girardum^b Engolismensem episcopum & legatum in Laufdunenfi concilio, quod in basilica Dei-genitricis ipso præside tunc celebrabatur. Postera die, cum Girardus in refectorio ejusdem ecclesie cum coepiscopis, Burdegalensi scilicet archiepiscopo, necnon Pictavensi, Andegavensi, Cenomannensi & Redonensi episcopis; abbatibus quoque Angeriacensi & S. Eparchii, aliisque, convenisset; auditis utrimque rationibus, illius ecclesie possessio Cunaldensi priori, ejusque monachis sollempni judicio asserta est, salvo canonico jure, si quod esset, Namnetensi ecclesie. Nomina episcoporum & abbatum, qui huic concilio interfuere, in Girardi litteris non exprimuntur, nequidem in subscriptionibus, in quibus præter jam dictos apposita leguntur signa Dolenfis archiepiscopi & Venetensis episcopi; necnon abbatum Vindocinensis, Malliacensis, Majoris-monasterii, & sancti Florentii. at in alio ejusdem Girardi instrumento^c, quo capella sancti Stephani monachis Majoris-monasterii in eodem concilio adjudicatur contra Camiliacenses canonicos, hujus definitionis cum legato judices fuisse dicuntur Ernaldus archiepiscopus Burdegalensis, Petrus Santonenfis episcopus, Petrus Pictavensis, Marbodus Redonenfis & Hildebertus Cenomannensis.

Apud Cenomannos storebat per idem tempus Adelelmus eremita, quem puto eumdem esse, qui in Bernardi Tironiensis actis^d ejus in solitudine socius fuisse dicitur, mansuetudine atque obedientiæ virtute insignis. Is tunc degebat apud Cenomannos, ut dixi, in silva de Carneta^{*}, quæ juris erat Radulfi vicecomitis & domini Belli-montis. In hujus notitiam cum venisset Adelelmus, locum, qui sancti Nicolai dicitur, ad inhabitandum ab eo accepit, eumque vicissim ad pietatem flexit. Unde

a Steph. Tornac. ep. 193.
V. ep. 152.LXXXII.
S. Vitalis ecclesia Trenorchio asserta.

* de Cusauld.

b Labbe to. 10.
conc. p. 762. &
Tourneusp. 339.c Labbe ibid.
p. 763.LXXXIII.
Adelelmus eremita duo monasteria condidit.
d cap. 18.
* Charnie.

ANN. CHR.
1109.Eftivalis &
Nidi-avis mo-
nasteria.

idem vicecomes non modo illum locum, sed etiam subsidia & prædia ad construendum, dotandumque virorum monasterium Adelelmo contulit. Et quia non modo de virorum, sed etiam de mulierum salute vir Dei sollicitus erat, alium locum aquaticum in eadem silva ab eodem vicecomite impetravit, cui Stivalis seu Estivalis vocabulum est: ubi puellare asceterium ædificavit, eique Godehildem, quæ Caritatis apud Andegavos monacha erat, abbatissam præfecit. In litteris hac de re confectis

» Radulfus Adelelmu mirifice laudat, quem magnæ sanctitatis virum dicit, clara

» stirpe natum, sacrisque virtutibus clariorem, proprium corpus duro fræno doman-

» rem, vigiliis denique & orationibus assidue vacantem. Richardi litteræ datæ sunt hoc anno, Radulfo archiepiscopo Turonensi, Hildeberto Cenomannorum episcopo, Fulcone comite, Rechini filio, Cenomannis dominante. Hactenus perstat Stivalense, seu Estivalense parthenium sub regula sancti Benedicti, quinto ab urbe Cenomannica milliari, de Carneto, vulgo de Charnia cognominatum: ubi sanctus Bertichramnus^a Cenomannensis episcopus sub finem sæculi sexti puellare monasterium jam exstruxerat. Adelelmi nulla mentio in fastis Benedictinis vel Gallicanis.

^a V. lib. 7.
» 34.^b V. lib. 68.
» 68.
* Poudon.
* Nioysean.

Eodem tempore Salomon anachoreta^b solitariam vitam apud Andecavos prope vicum sancti Serenici ad Uldonium^{*} fluvium agebat, qui quædam ancillarum Dei monasteria ædificasse dicitur. Horum præcipuum est Nidi-avis^{*} monasterium in silva Credonensi positum, cui construendo Gauterius de Nido-felli seu Nido-avis fundum contulit, ut patet ex ejus litteris in appendice vitæ Rotberti de Arbriffellis a Pavillone relatis, quarum hæc verba. *Ego Gauterius de Nido-felli, Dei providentia, & admonitione Salomonis cujusdam religiosi viri, qui erat exstructor & edificator cœnobiorum & locorum ad opus ancillarum Dei utilium, dedi quamdam terram desertam supra Uldonium, cum aqua & cum omni utilitate sua, quæ erat mei juris & potestatis, ad ecclesiam construendam, ubi virgines devota possent caste & religiose, juxta facultatem loci, deservire. Hoc autem feci intuitu divina pietatis & spe retributionis æterna & parentum^{*} meorum, videlicet Bernardi de Bulleio & filiorum ejus, de quorum feodo erat. . . Et ad corroborationem hujus doni & concessionis, adii episcopalem sedem, & reverendi domini Marbodum Redonensem episcopum, qui tunc jura episcopatus loco episcopi nostri (Reginaldi seu Rainaldi II.) qui Romam ierat, obtinebat, & Fulconem Andegavorum comitem, quidquid juris in illis terris habebat, concedere feci. &c. His ita gestis, Gauterius ipse & Mathildis uxor ejus monasticum illic habitum induerunt, & postquam illic religiosissime vixerunt, ambo uno die defuncti dicuntur. Reginaldus episcopus, Roma reversus, ejus loci ecclesiam sub patrocinio beatæ Mariæ dedicavit. Prima loci abbatissa fuit Eremburgis, cujus obitus xv. kal. Novembris notatur. Salomonis vero depositio ix. kal. Novembris in hæc verba: *Obiit dominus Salomon, qui primus edificator loci Nidi-avis & congregationis sanctimonialium pius exstitit, & luce sapientiæ & scientiæ mirabiliter effulsit, cunctisque virtutibus patienter effloruit.* Hoc monasterium hactenus est ordinis sancti Benedicti.*

* id est pro-
pinquorum.LXXXIV
Guillelmus ab-
bas Corme-
liensis obit.
c lib. 61.
» 58.
d Orderic.
lib. 11. p. 839.

In Cormeliensi Neustriæ monasterio decessit hoc anno Guillelmus seu Willelmus secundus abbas Cormeliensis monasterii, de cujus origine superius^e actum est. Hunc inter *venerabiles cœnobiorum rectores*, qui hoc anno e vivis migrarunt, tertium numerat Ordericus^d, primum locum tribuens Hugoni abbati Cluniacensi, secundum Gervasio Redonensi, tertium Willelmo Cormeliensi, cujus obitus die xxvii. Julii in Neustria pia notatur. Hic magna necessitudine conjunctus fuit cum beatis Herluino Beccensi abbate & Lanfranco, ut testatur ejus epistola ad Willelmum Beccensem abbatem, qua Herluino & Lanfranco mortuis secretum ei propalavit, quod a Lanfranco ipsi concreditum fuerat sub silentii religione, dum

» ambo illi viverent. Ea res hæc erat. Cum Lanfrancus Becci scholas teneret, cer-

» nens fratrum inertiam & pravitatem, simulque quorundam in se invidiam animad-

» vertens, qui eum sibi præponendum esse prævidebant; e monasterio in eremum se-

» cedere apud se constituit. Verum, ut sui experimentum faceret, simulata infirmi-

» tate petiit ab hortulano sibi quotidie afferri carduorum radices, quas curandæ vale-

» tudini salubres esse fingebat. Cum ad fugam de nocte se præpararet, Herluino ab-

» bati nihil tale suspicanti, dum in lecto quiesceret, apparuit egregiæ indolis puer,

» qui nuperrime obierat, ipsius nepos, filius Baldrici de Auvervilla; eique Lanfranci

» consilium aperuit. Prima luce, *ut hora loquendi se dedit*, Lanfrancum accersit Her-

» luinus, eumque cum multis lacrymis sciscitatur, cur se deserere velit, tamdiu a Deo

expetitus,

ANN. CHR.
1109.^a Anselm.
lib. 2. ep. 41.
^b Neustria pia.
p. 597.Redonensis
abbates.

expetitus, tantopere necessarius, quem novæ familiæ columnen & rectorem fore sperabat. Prostratus ad ejus pedes Lanfrancus rogat, quo pacto id resciverit. Quod ubi accepit, rem confitetur, veniam petiit, seque numquam ab Herluino recessurum promittit. Hanc visionem Guillelmo aperuit Lanfrancus, adjurans eum, ne eam quoad ipse & Herluinus viverent, cuiquam proderet: quibus mortuis eam rexit Willelmo Beccensi abbati scripta ad eum epistola, quæ in Picardi notis^a ad Anselmi epistolam integra relata est. Guillelmi abbatis Cormeliensis successores^b in Neustria pia videre licet, ubi nuda fere nomina solummodo referuntur.

Gervasius Redonensis S. Melanii monasterii abbas, qui ab Orderico inter venerabiles patres proximo post sanctum Hugonem loco laudatur, hoc etiam anno defunctus est, sed quo die incertum. Eo præsidente quidam monachus refractarius, colorandi vitri peritus, cum locandæ specularis vitræ causâ in altum ascendisset, ruente mox tabulato & ipse corruit semianimis: sed invocato Dei nomine, invocatoque sancto Melanio servatus incolumis, deinceps mitior & obsequentior fuit. Gervasio successit Herveus, Herveo Donoaldus ex monacho sancti Michaëlis-de-Monte, postmodum factus Aletensis seu Macloviensis episcopus. Ejus successor in abbacia Radulfus, apostolicæ sedis litteras protectionis a Callisto II. obtinuit. Radulfo successit Herveus II. qui Donoaldum episcopum ut patrem coluit.

In Hispania Alfonso VI. rex Legionensis, & Castellæ rex ejus nominis primus, imperator dictus, hoc anno ex hac vita migravit kalendis Julii, *plenus gratiæ & dierum*, postquam annis quadraginta & uno regnavisset, relinquens *luctum populo suo, periculum patriæ, gaudium hostibus, lamentum pauperibus, suspiria religiosis*. Bernardus Toletanus primas, cum magnatibus & aliis qui aderant, *viginti dierum exsequias celebravit*. Corpus ejus ad monasterium sanctorum Facundi & Primitivi, quod ipse dotaverat, delatum, ibidem cum uxoribus suis quinque humatus est, ubi Bernardus mox laudatus, primus a reformato per Cluniacenses monasterio abbas a sancto Hugone institutus fuerat. Hic reverfus e locis sanctis monachos in Toletana ecclesia induxit canonicorum loco, qui pro eo, dum illuc profectus esset, alium archiepiscopum substituerant, rati eum illinc non reverfurum. Non solum in sancti Facundi abbatiam, & in Najarensi se munificum præstitit Alfonso, sed etiam in Cluniacensem, cui censum a patre concessum duplicavit. Ad hæc tria^e alia monasteria Toleti exædificasse vel instaurasse traditur, scilicet sancti Servandi & sancti Germani virorum, duo alia puellarum, nimirum sancti Petri, quod Dominarum vocant, & sancti Dominici Silensis. De primo exstat ipsius Alfonso diploma in Yepesi Appendice^d ad Centuriam vi. in quo *monasterium servorum Dei Servandi & Germani extra Toletanam urbem fundatum* fuisse dicitur, *Tago flumine discurrente inter civitatem prædictam & sancti Germani ecclesiam*. quod monasterium multo a se sudore liberatum & denuo fundatum Alfonso omnimoda libertate donat. Sed timens ne sæcularium cupiditate, aut quavis alia occasione monasterium illud, regali fisco sic exemptum, a Dei servitio deficiat, illud sancto Petro apostolorum principi tradit per manum Richardi S. R. E. cardinalis & Massiliensis abbatis, ut illius cura ejusque successorum monasterium in Dei servitio crescat: ut nec Romana ecclesia hereditatis suæ censum perdat, nec Massilienses abbates monasterio sancti Servandi aliquando careant. Actum æra M C xxxiii. idibus Februarii. His litteris post Alfonso regem & Bertam reginam subscribit *Raymundus gener regis & totius Gallitiæ comes*, qui Uracam regis filiam in matrimonium duxerat, tum *Henricus gener regis cum uxore sua Tarasia*; dein Bernardus Toletanæ ecclesiæ archiepiscopus, & Romanæ ecclesiæ legatus; & quatuor alii episcopi, videlicet Petrus Legionensis, Martinus Ovetensis, Garfias Burgenfis, & Petrus Nagarenfis. Prædicti Raymundi comitis filius in avi regno, post Alfonso VII. cognomine Præliatorem, successit sub tutela patris, dictus Alfonso VIII. cognomento Bonus. Denique, ut paucis multa complectar, Alfonso VI. is est, qui *pene mortuum monasticæ religionis fervorem ex parte in Hispania reparavit, & sibi hoc studio, post regnum temporale, regnum etiam sempiternum, ut dignum est credere, comparavit*, ut scribit Petrus^e venerabilis qui ad hoc probandum affert cujusdam Petri-Engelberti visionem, asserentis, Alfonso regem piacularibus pœnis a Cluniacensibus monachis liberatum fuisse. quod ab ipso Petro se audivisse dicit in Najarensi monasterio, ubi idem Petrus habitum monasticæ professionis suscepserat.

LXXXV.
Alfonsi regis
obitus & bene-
facta.Monasteria
ab eo condita.
c Fr. de Pifa
Descript. Tolet.
lib. 3. c. 34.d Tepef.
script. 39.e Petr. Ven.
lib. 1. de mi-
rac. c. 28.

ANN. CHR.
1109.

Eidem quoque Alfonso ab Yepesio tribuitur constructio nobilissimi S. Clementis parthenonis, loco amœnissimo in suburbio Toletano ad Tagum fluvium positi, nunc Cisterciensis ordinis sanctimonialium, quem ab origine nigri habitus puellarum fuisse colligit Yepesius ex charta Bernardi Toletani archiepiscopi, data æra M C XLVII. quæ huic anno respondet. quo tempore vixit ortus erat Cisterciensis Ordo, nedum in Hispanias propagatus erat. In hac charta Bernardus Toletanus sancti Clementis monasterio, omnibusque ejus loci sanctimonialibus confirmat quoddam prædium, in suburbio Toleri situm ad ripam fluminis Tagi. Amplissimum est hæcenus illud monasterium sub Ordine Cisterciensi, in quo erant olim ducentæ sanctimoniales, ad hunc usque diem centum octoginta, omnes genere, uti & pietate illustres, quarum præcipuas Yepesius laudat. Sed hæc ad Cisterciensis Ordinis scriptores pertinent.

LXXXVI.
Ingulfus Crulandæ abbas obiit.

In Anglia Ingulfus Crulandensis abbas sub finem anni præcedentis obiit grandævus, non hoc anno, ut legitur in continuatione ejus historię per Petrum Blefensem, ex quo hoc mendum emendare licet, siquidem Joffridus Ingulfi successor receptus dicitur *in dominica palmarum, C. littera dominicali*, quæ huic anno M C IX. convenit. adeoque Ingulfus decesserat sub finem anni præcedentis, sive XVI. kal. Decembris, ut Ordericus^a scribit, sive XVI. kal. Januarii, ut Petrus Blefensis. Erat Ingulfus natione^b Anglicus, regisque Willelmi scriba fuerat, postea Jerusalem profectus. Inde reversus, Fontanellam secessit, ubi a Gerberto monasticum habitum suscepit, & sub eo prioris officium gessit. Hinc amoto Wlfketulo ad abbatiam Crulandæ a Willelmo rege cooptatus, eam viginti quatuor annis per multas adversitates administravit. nam pars ecclesiæ cum officinis, vestibis & libris, multisque aliis rebus incendio combusta; & ipse podagræ morbo diu ante obitum affectus est, sed tamen vaci animo subditis prodesse non destitit. Hæc fere Ordericus, qui ait eum XVI. kal. Decembris defunctum fuisse: at Petrus Blefensis scribit, eum ad paradisi gaudia assumptum fuisse XVI. kal. Januarii, & quidem anno M C IX. sed mendose, ut modo notabam. Sane si eo anno Ingulfus obiisset, Joffridus seu Goisfredus ejus successor, qui dominica palmarum insequente Crulandæ receptus est, non ante annum M C X. abbatiam iniisse dicendus esset. quod pugnat non modo contra Ordericum, diserte asserentem, eum anno M C IX. jussu Heinrici regis Anglorum Crulandiensis ecclesiæ regimen suscepisse: sed etiam contra ipsum Petrum Blefensem, qui ait, Joffridum Crulandæ sollemniter receptum fuisse *in dominica palmarum, C. littera dominicali*, quæ, ut jam dixi, anno M C IX. non sequenti competeat. Addit Petrus, Ingulfum in capitulo sepultum fuisse die festo sancti Thomæ. ex quo intelligitur probabilius esse, eum obiisse XVI. kal. Januarii, quod Petrus ex domesticis tabulis addiscere potuit, quam XVI. kal. Decembris, ut Ordericus scribit.

LXXXVII.
Goisfredus ejus successor locum instauravit.
c Orderic.
p. 543.

Goisfredus seu Joffridus genere^c Francigena ex urbe Aurelianensi, liberalibus disciplinis a puero affatim imbutus, sæculum perosus, studioque monasticæ vitæ flagrans, monasticen in cœnobio sancti Ebrulfi sub Mainerio abbate professus est. Illic in vita privata per quindecim annos rite exercitatus, dein ad prioris officium promoveri meruit; postmodum anno M C IX. jussu Heinrici assumptus ad regimen monasterii Crulandensis: ubi dominica palmarum, testante Petro Blefensi, sollemniter receptus est; statimque missus ad Rotbertum Lincolnensem episcopum, a quo benedictus est, & dominica in Albis in possessionem abbatie inductus. Ab ipso præfecturæ exordio non tantum domesticis, sed etiam externis prodesse studuit: atque, ut erat litteris humanis divinisque optime instructus, magnates privatim officii admonebat, populumque subiectum hortari, & sanctum evangelium ubique presbyteris ad eorum preces exponere non gravabatur. Ad hæc cernens suum monasterium adhuc semiustulatum & quasi torrem ex igne erutum, necdum pro dignitate instauratum, novam ecclesiam exstruere statuit, totumque monasterium muris lapideis pro luteis, & fundo marmoreo, si facultates suppeterent, instaurare. Verum, quia ad tot tantosque sumtus monasterii opes non sufficiebant, ab episcopis Anglicanis indulgentiam tertie partis poenitentiarum impetravit pro iis omnibus, qui ad tantum opus suppetias conferrent; eamque indulgentiam per quæstos per totam non modo Angliam, sed etiam per Scotiam & Hiberniam, immo & per Flandriam & Franciam prædicari curavit, missis ad illas partes monachis cum sanctorum reliquiis & litteris encyclicis, quibus fideles quosque ad conferenda in hoc opus subsidia hortabatur. quod tam feliciter successit, ut non modo magnam pecuniæ summam quæstos illi

ANN. CHR.
1109.
LXXXVIII.
Cantabrigiensem academiam instituit.

attulerint, sed etiam multos ad monasticam vitam adduxerint.

Quin etiam ad quoddam prædium suum, *Cotenham* dictum, quod prope Cantabrigiam situm erat, Gislebertum monachum, sacre theologiæ professorem, misit cum tribus aliis monachis, qui ipsum in Angliam secuti fuerant, philosophicis, aliisque primitivis scientiis instructissimis: qui quotidie Cantabrigiam adeuntes, & conducto quodam horreo publico scientias suas palam profitentes, brevi grandem discipulorum numerum contraxerunt. Anno vero secundo ab eorum adventu illorum numerus adeo crevit, ut nec illud horreum, nec quælibet domus maxima, immo nec ulla ecclesia illis capiendis sufficeret. Quam ob rem diversis in locis a se se divisi, ad instar Aurelianensis studii, prima luce frater Odo grammaticus & fatyricus grammaticam juxta Prisciani doctrinam & Remigii interpretationem prælegebat: hora prima frater Terricus, acutissimus sophista, logicam Aristotelis juxta Porphyrii & Averrois isagogas commentatam adolescentibus tradebat: ad horam tertiam frater Willelmus rhetoricam Tullii & Quintiliani explicabat: magister vero Gislebertus singulis dominicis & festis diebus in diversis ecclesiis verbum Dei, rudis in Anglicana lingua, sed expeditus & disertus in Latina & sua Gallicana, prædicabat; & contra Judaicum errorem maxime disputabat: ferialibus autem diebus litteratis ac sacerdotibus, ad ipsius auditorium specialibus confluentibus, sacre paginæ textum exponebat. Ad hos porro idemtidem accedebat Joffridus abbas, & sermonem suo more ad populum habebat, concurrentibus ad eum ex vicinis etiam locis viris ac mulieribus: qui licet latine vel gallice loquentem minime intelligerent, tamen in illum intendentes, virtute verbi Dei & vultus ejus gratia ad lacrymas passim ita compuncti erant, ut finito sermone ad instaurationem ecclesiæ innumeras eleemosynas conferrent; & ex laicis ac litteratis tres quatuorve singulis vicibus se se dederent monasticæ vitæ initiandos, quos ille vel suo conventui, vel aliis monasteriis aggregabat. *Ex isto itaque fonte parvo*, inquit Petrus Blefensis, *qui crevit in fluvium jam magnum, videmus nunc letificatam civitatem Dei, & totam Angliam factam frugiferam per plurimos magistros & doctores de Cantabrigia exeuntes ad similitudinem sancti jmi paradisi*. Simile quid etiam tentatum apud Stanfordenses per Elfinum, Fregistum & Haroldum monachos, genere Anglicos, qui in vicino Crulandæ prædio sub Elino priore valde litterato manebant: quibus Joffridus abbas non modo verbi Dei prædicandi, sed etiam fidelium atque etiam sanctimonialium confessiones audiendi facultatem concessisse dicitur. His aliisque similibus adjumentis, quæ Petrus Blefensis fufe persequitur, Joffridus abbas necessaria subsidia comparavit, quibus Crulandensē monasterium instauraretur.

Antequam hinc discedam, observare licet, tres aut quatuor magnos viros ex urbe & scholis Aurelianensibus per ea tempora ortos esse, per quos litteræ & ecclesiastica doctrina longe propagata. Primus fuit Abbo Floriacensis monachus, ac demum abbas, Remigii monachi Autisiodorensis in schola Remensi discipulus, per quem litteræ in Anglia potissimum sæculo decimo restoruerunt. Secundus fuit Odo seu Odoardus, iidem Aurelianensis, qui primum Mettis, dein Tornaci studia litterarum magnopere excoluit, factus postea monachus & abbas, atque instaurator monasterii sancti Martini Tornacensis, ac demum episcopus Cameracensis. Tertius Joffridus seu Goisfredus abbas mox laudatus: quibus addi potest Baldericus Burgulienensis abbas, postmodum Dolensis archiepiscopus, *civis Aurelianensis* ab Orderico^a dictus, tamen si Magduni natus erat, ut superius vidimus. In versibus Marbodi episcopi Redonensis extat epitaphium Roberti Andegavenis, *qui Andegavis ortus in studiis Aurelianis mortuus est*.

LXXXIX.
Aurelianensium scholarum celebritas.a Orderic.
lib. 10. in fine

Anno Ludovici regis secundo, qui partim huic anno, partim anno sequenti convenit, e vita migravit Rainaldus Mauriniacensis prope Stampas monasterii primus abbas, in capitulo sepultus. Mox convenere in unum fratres, de eligendo successore acturi, qui Teulfum tum priorem, *hominem bonæ famæ & satis litteratum, ex prioratu promovent in abbatem*. Verum *solita facilitate* quidam illorum contumelias eum afficiunt, & ab electione deficiunt, antequam ille consecraretur. Hic vero, ut erat modestus & ambitionis expers, non repugnavit, sed sponte cessit, factus postea prior, tum abbas sancti Crispini apud Sueffionem, ut suo loco videbimus. Iterata itaque electione, aliis alia sentientibus, tandem in juvenem quemdam fatis elegantem, & post regionis primores claris natalibus oriundum, nomine Hugonem, omnes conve-

Mauriniacenses abbates.

ANN. CHR.
1109.a *Chesin.*
no. 4. p. 362.X C.
3. Vedasti mo-
nasterium re-
formatur.b *Spicil.*
no. 12. p. 444.X C I.
Ottonis epis-
copi Bamber-
genfis prima
facta.

niunt, & Senonas consecrandum perducunt. At ille, anno necdum revoluto, contradicentibus sibi amicis & familiaribus, abbatiam sponte abdicavit, & ecclesiam prope *Turrim-Brunichildis* sitam sortitus est, ubi privatam agebat vitam, dum chronographus a Mauriniacensis hæc scriberet. Interea fratres non minus inopia omnium rerum, quæ ob famem per septem continuos annos in Gallia tum grassantem, quam abbatis abscissione conturbati & anxii, unum e suis Thomam nomine, olim sub Alberto abbate scholis sæcularibus abnegatis monachum factum, qui in Columbenfi monasterio, vitæ claustrali & litterarum studio deditus, per annos decem demoratus fuerat, veluti quodam jure a Columbensibus reposcunt. Benedictione itaque post epiphaniarum dies sollempniter suscepta, magno fratrum omnium totiusque populi favore & plausu excipitur. Mox ad relevandam loci summam inopiam applicatus, primo consecrationis suæ anno in Stampensi beatæ Mariæ ecclesia *divinum sermonem*, cujus rei maximam gratiam habebat, ad populum fecit. Huic interfuit vir magnificus Ansellus, regis dapifer & consiliarius, cum multis nobilibus & Stampensium primoribus, qui monasterio summa penuria laboranti suppetias contulerunt. Eodem Ansello agente, rex a Daimberto Senonum archiepiscopo vix obtinuit, quod abbas summopere optabat, ut donationem ecclesiæ de Veteribus Stampis a Philippo rege & Ludovico ejus filio factam confirmaret. quod etiam Romam profectus a Paschali pontifice roborari curavit.

Florebat per id tempus in Sithiensi sancti Bertini monasterio disciplina regularis, ibidem restituta per Cluniacenses monachos, quos Lambertus abbas istuc accersiverat. at longe aliter res se habebat in Atrebatensi monasterio: ubi orta discordia inter Henricum abbatem, sanctæ simplicitatis virum, ejusque monachos: ad quam sedandam Henricus Lambertum Sithiensem abbatem consuluit, amboque simul Rotbertum Flandrensem comitem: eorumque commune consilium fuit, ut Sithienses monachi Atrebatum mitterentur ad ordinem reformandum. quod hoc anno factum tradit Iperius. Statuta itaque die conveniunt comes & Lambertus abbas cum Sithiensium *flor electo*, inter quos præcallebat Alvisus, quem Henricus abbas consilio Lamberti priorem illic constituit. Tunc in capitulo Lambertus abbas sermonem ad fratres habuisse traditur, proposito paradigmate asinæ loquentis, & prophetæ vesaniam increpantis, prophetæ nomine significans monachos, qui litterarum doctrinam habere debebant, per brutum animal comitem, qui venerat ut eos increparet, & ad rectam veritatis viam eos reduceret. quo quidem exemplo plerique monachorum pudore affecti & compuncti sunt: alii contra, salutare consilium destruere molientes, ad Hasprensium cellam secedendi facultatem obtinuerunt, & abbatem ibi de suis sibi proponi postularunt. Ast, ubi se nihil proficere viderunt, ad monasterium reversi, inchoatæ reformationis jugo humiliter colla supposuerunt. Idem in Gandensi sancti Petri monasterio Rotbertus comes præstitisse dicitur in historia restorationis abbatiæ sancti Martini Tornacensis, ubi de hac sancti Vedasti emendatione itidem fit mentio. Qualis quantusve vir fuerit Alvisus Vedastinus ille prior, ecclesiasticæ dignitates ab eo recte administratæ probant, nempe Aquincinctensis præfectura ad restituendam disciplinam ei commissa, & Atrebatensis episcopatus, ut inferius videbimus. Quod attinet ad Rotbertum comitem, is post triennium Meldis lapsus ex equo interiit, & apud sanctum Vedastum sepultus. Jam ad res Germanicas veniamus.

Ex innumeris episcopis, qui erga nostrum Ordinem se munificos exhibuerunt, haud scio an ullus sit, qui plura monasteria condiderit quam Otto Babenbergensis episcopus, qui duodecim amplius instituti nostri monasteria cum multis cellis vel condidit, vel instauravit, vel saltem ditavit, ex quibus Prufeningense hoc anno ædificare cepit. Hic in Suevia parentibus liberis progenitus, post litterarum studia, emensisque adolescentiæ annos, Judithæ Heinrici IV. imperatoris forori, quæ Boleslao Polonorum duci nupsit, primum adhæsit, ejusque capellanus factus est. Cum Juditha ad imperatorem idemtidem mitteretur, Wirziburgum sæpius pertransibat, & in illius urbis monasterio ab Henrico abbate hospitio excipiebatur. quapropter ibidem xenodochium pauperum instituit. Post obitum Judithæ ad Teutonicas partes reversus, Ratisponam se contulit, venitque in notitiam Inferioris monasterii abbatissæ, imperatoris neptis, quæ eum sui monasterii œconomum constituit. Interea, cum Ratisponam venisset imperator, viso Ottone, ut sibi a cognata

ANN. CHR.
1109.

concederetur, obtinuit, eumque variis in negotiis probatum, demum cancellarium fecit. Sunt qui aliter Ottonis promotionem narrant, eum scilicet primum adisse Henricum Wirziburgensem abbatem, qui postmodum factus in Polonia archiepiscopus, Ottonem secum in Poloniam duxerit, ubi perspecta ejus probitate, Juditha illum in suum adsciverit obsequium. Per id tempus Henricus imperator de construenda Spirensi ecclesia consilium inuit, cujus operis inspectorem Ottonem adhibuit. Denique mortuo Riuperto Babenbergensi episcopo non alius magis idoneus, qui vicem ejus suppleret, inventus est quam Otto, cujus electio a Paschali pontifice confirmata: qui eum Romam evocatum, ipse propriis manibus Anagninæ consecravit, eidemque pallii honorem, ejusque successoribus concessit anno M C II.

Ubi primum illam sedem inuit Otto, quatuor monasteria ædificare cepit, duo scilicet in episcopatu Herbipolensi, unum Uraugia, cui Eggehardus abbas præfectus, de quo infra, alterum Ura dictum: in Babenbergensi vero Michelvendense sub patrocínio sancti Johannis-Evangelistæ, & Lancheimense in honorem sanctæ Mariæ: quorum tria ordinis Cluniacensis, id est nigrorum monachorum, quartum Cisterciensium erat. Michelvendense a Lutheranis occupatum. Ad hæc monasterium sancti Michaëlis in monte urbi proximo instauravit, eique præfecit Wolframum abbatem, de quo inferius. Præter ea in episcopatu Ratisponensi sex monasteria ab eodem constructa, quinque nimirum Ordinis nostri, sextum Norbertinorum. Præcipuum ex illis quinque Prufeningense* agri Ratisponensis sub patrocínio beati Georgii martyris ab eo conditum hoc^b anno, situm ad confluentes Danubii & Nubi, hodie quoque superstes, quod olim invisimus. Primus ejus loci abbas Erminoldus, de quo in consequentibus acturi sumus. Ab eo quoque erecta dicuntur duo ejusdem diocesis monasteria Biburgense* & Madeldorfense*, quod postremum etiam obiter iustravimus: tamen alii eorum fundatores in metropoli Salisburgensi assignantur. Denique præter varias cellas ab eo erectas, aliaque aliorum ordinum cœnobia, in episcopatu Halberstadeni Regensdorfense* nostri Ordinis monasterium sub titulo sancti Johannis-Baptistæ extruxisse traditur. Siffridus Mindensis presbyter scribit, monasterium *Reinsdorf* a Viperto marchione consilio Ottonis episcopi Babenbergensis anno M C X. fundatum fuisse. Primus ejus loci abbas fuit Ludigerus, e Corbeia: novæ monasterio assumtus. Idem Vipertus marchio fundator fuit monasterii Pegaviensis, ubi monachus factus, sepultusque est, teste eodem Siffrido. Ex prædictis cellis præcipua est Clunicensis*, sub patrocínio sancti Andreae primitus condita in diocesi Passaviensi ad Anisum fluvium, ut in sancti Ottonis actis legitur: quæ sæculo duodecimo in abbatiam conversa est, cujus conspectum & seriem abbatum Stengelius in Monasteriologi sui parte secunda exhibuit, atque eam constructam fuisse in honorem beatæ Mariæ Virginis, quæ forte altera monasterii patrôna fuerit. Interrogatus aliquando vir Dei, cur tot opes in ejusmodi opera profunderet, cum monasteriis mundus plenus esset, sic respondisse traditur: Mundus, ait, iste totus exsilium est, & quamdiu vivimus in hoc sæculo, peregrinamur a Domino. unde stabulis egemus atque diversoriis, qualia esse dicebat monasteria, peregrinis opportuna. Ad hæc, novissima hora est, inquiebat, & mundus totus in maligno positus est. unde propter eos, qui ab illo fugere, & salvari cupiunt, cœnobia multiplicare licet. Denique id se facere dicebat, ut in omnibus honorificaretur Deus, & proximis adjuvaretur. Denique ut testaretur vir sanctus, quanti monachos & monasteria faceret, sub exitum e vita monasticum habitum induit, ut suo loco videbimus. Exstat ejus epistola consolatoria inscripta omnibus suæ curæ commissis Ordinis nostri monasteriis, scilicet Wolframo abbati sancti Michaëlis, Wigando Tharisiensi, Baldewino Bantzenfi, Eggehardo Uraugiensi, Imbrichoni Michelvendensi, Walchuno Entsdorfensi, Eriboni Pruveningensi post Erminoldum, Friderico Gengenbancensi, Eberhardo Seuturenfi, Ottoni Steinenfi, Liugero Regensdorfensi, Arnolde Arnolsteino, necnon præpositis Clunickenfi, & Hofterhovenfi. quorum pleraque vel instauravit, vel de novo erexit: in omnibus vero regularem disciplinam, quæ in plerisque defecerat, refluere curavit.

In conventu Francofurtenfi, quem Henricus imperator hoc uno habuit, Godefridus Fuldenfis abbas præfectura dejectus ab eo est, subrogato in ejus locum Wolstefmo ejusdem cœnobia monacho, quod negligenter res monasterii curaret, ut in Breviario Fuldenfi legitur, Coloniam relegatus, ubi naturæ concessit. Nec rebus pro-

Y yy iij

Monasteria
ab eo condita.a *lib. 72.*

n. 9.

* *Priveling.*
b *Metrop. Sa-*
lis. lib. 3. p. 124.* *Biburch.*
* *Malastorf.** *Reinsdorf.** *Clunick.*X C II.
Fuldenfes ab-
bates & sancti
Udalrici.
c *V. lib. 70.*
n. 89.

curandis melior visus Wolfelmus, post annos quinque ob bona monastica male expensa exauctoratus, eodemque anno defunctus. Huic successit ab Heinrico Erlolfus, abbas Murbacensis, vir pius & doctus, non sine obmurmuratione fratrum, qui id factum contra monasterii sui jura querebantur. Romam missus est cum Brunone Spirensi episcopo ad Callistum papam ad schisma componendum.

Fluctuabat per id tempus Augustensis ecclesia ob turbas Hermannii pseudopiscopi, qui hunc episcopatum per simoniam ab Heinrico IV. adeptus erat, eundemque stupris & male factis conspurcabat. quam ob rem à tribus Romanis pontificibus, Paschali, Gelasio & Callisto anathemate percellitur. Inter has tempestates sancti Udalrici & sanctæ Afræ monasterium sub intrusis abbatibus gemebat. nam a tempore Sigehardi legitimi rectoris, de quo superius ^a egimus, sacrum hunc locum tres occupaverunt abbates; quorum primus Hartmannus, jam Gotwicensis abbas, a schismatico episcopo intrusus, sponte cessit, & ad sua reversus est, qui Campidunense monasterium postea rexit, ac demum Danubii aquis periit. Secundus fuit Beringurius Fuldenis cœnobita, homo rudis & illiteratus, fratris sui beneficii & officii apud Heinricum in abbatiam intrusus, qui & ipse locum male partum deseruit. Huic tertius supervenit Wissenbrunensis seu Wisbrunensis abbas, haud dubie Albero seu Adalbero, qui, abdicato canonicorum habitu, monasticum induit, abbas Wissenbrunensis creatus anno M LXXV. ad annos sex & quadraginta.

Post hos intrusos canonicè tandem hoc anno electus est venerabilis Eginus, genere Noricus, ejusdem loci a puero monachus, a Diemaro abbate susceptus & educatus. Is ubi juveniles attigit annos, cum predicto patre sanctissimo jam orbatu esset, consilio meliore locum mutavit, ne schismatico commisceretur episcopo, intrusisque abbatibus subderetur. Ex quo intelligitur, Diemarum abbatem præcessisse tres illos intrusos abbates, tametsi in chronico Augustano in catalogo abbatum eum notatum non invenio. Et tamen Udalscalcus in vita Eginonis, ubi Diemarus abbas laudatur, defuncto Sigehardo abbate, Hartmannum Gotwicensem abbatem sancti Udalrici monasterio proxime præfectum fuisse dicit. adeo ut Sigehardus binominis fuisse videatur. Successit itaque Eginus ad sancti Blasii monasterium in Nigra-silva situm, ubi in ministerium bonæ memoriæ Gebehardi Constantiensis episcopi, sede sua ^b pulsi, assumitur, donec, fugatis illis pseudabbatibus, ad sancti Udalrici monasterium a suis revocatur, unanimi consensu abbas electus, cujus institutioni abbas ille Gotwicensis interfuit, assensitque contra omnium expectationem. Sic in abbatiâ dignitate constitutus Eginus, velut alter Jeremias, vitiorum spinas, quæ inibi ultra modum succreverant, tota virtute evellere, & virtutum germina, religiosis viris aliunde adscitis, excolere studuit. Unde brevi contigit, ut locus ille, qui ex incolentium pravitatis jam pridem abjectus & despicibilis erat, per Eginonis abbatis, ejusque novorum discipulorum bonum odorem cunctis honorabilis haberetur. Non parum quoque ad loci commendationem contulere miracula, quæ in sancti Udalrici ecclesia tunc patrata sunt, testante Udalscalco. Interim Herimannus pseudopiscopus in nequitia sua obfirmatus persistebat, & in eos, qui ei communicare detrectabant, sæviebat. Unde ejus furor acrius exarsit in Eginonem abbatem, qui ab ejus communionem non modo se subtraxit, sed etiam Augustenses, in eum jam commotos, auctoritate sua confirmavit. Mitto varias hac de re tum a Paschali papa aliisque, tum ab ipso Eginone scriptas epistolas, quas in ejus actis, auctore Udalscalco, videre licet. Demum eo devenit Herimanni persecutio, ut Eginonem e monasterio exturbaverit, qua de re inferius.

Anno subsequente M C X. Heinricus V. in die epiphaniæ Ratisponæ conventum principum habuit, quibus significavit, se in Italiam proficisci velle, tum ut a pontifice pro more coronam imperialem acciperet, tum ut vetera discidia componeret. dein profectionem ad proximum mensem Julium indicit. Ea re cognita, Paschalis papa mala ejus consilia præsentens, in Campaniam profectus, ducem ac principem, atque Apuliæ comites, ut sibi auxilio adsint, sollicitat; indeque reversus in Urbem, Romanos proceres sacramento sibi adstringit. Heinricus, ubi dies profectionis adfuit, exercitu triginta millium in duas partes diviso, in Italiam per Montem-Jovis & Vallem Tridentinam contendit. Cum Parmam versus tenderet, Mathildis comitiſſæ potentiam veritus, fœdus cum ea sanxit, ac demum Floren-

tiam sub natale Domini pervenit, ibique substitit, dum milites ex itineris labore essent refecti. Interim legationes ultro citroque missæ, & conditiones pacis cum pontifice in eundem utrimque missæ, obsidesque dati. Verum hæ cautiones adversus Heinrici fraudem parum valuerunt, ut videbimus anno sequente. Una ex conditionibus ab Heinrico propositis erat, ut patris sui corpus in ecclesia sepeliri permetteret pontifex. at sanctarum scripturarum auctoritatem, sanctorumque miracula obsistere papa respondit, nec se mortuis communicare posse, quibus viventibus non communicasset.

Cum Spiræ versaretur Heinricus, litteras mundeburdi seu regiæ protectionis Fabariensis Curienſis diocesis monasterio, ad preces Geroldi abbatis, impetravit adversus infestationes Rodulfi episcopi Basileensis. Is Heinrico arcem *Rapolsheim*, in finibus Alſatiæ superioris sitam, valli Gregorianæ confinem, tradiderat, modo ut Fabariensis abbatia ipsi concederetur. Assenserat Heinricus, idque regiis litteris confirmaverat. Hac nundinatione lætus, statim nuntios cum his litteris Fabariam ablegat, & Gregorium abbatem, clientelaris solvendi obsequii causa, Basileam quantum venire jubet. Ad hæc respondit generosus abbas, se Fabariense monasterium, juxta regum & imperatorum privilegia liberum, divino nutu moderandum suscepisse, nec committere posse, ut aliena & indebita servitute opprimatur. Recessere nuntii hoc responso non parum offensi: abbas vero cum Wicramno monacho cum primis litterato Spiram contendit, Heinrico regi antecessorum regum & imperatorum, ejusque patris Heinrici privilegia exhibet. quibus inspectis, rex eadem novo diplomate confirmat, dato Spiræ VI. kal. Junii anno M C X. quod *Albertus cancellarius vice Moguntine ecclesie, quæ nunc*, inquit ille, *archicancellariatum obtinet, recognovit.* Moguntina quippe ecclesia hanc dignitatem obtinebat, vacante sede post mortem Ruthardi archiepiscopi, cum necdum in ejus locum subrogatus esset prædictus Albertus cancellarius, qui in archiepiscopatu ei successit.

At Rudolfus episcopus regio edicto minime coercitus, ab iniqua & violenta Fabariensis monasterii invasione non temperabat. quam ob rem Wicramnum monachum Romam mittit abbas, ut Paschalis papæ protectionem adversus episcopum impetraret. Supplicantis preces benigne accepit pontifex, gravesque scripsit litteras Basileensi episcopo in hunc modum. *Tibi, carissime in Christo frater Rudolfe episcope, præcipimus, ut locum illum cum omnibus rebus suis dimittas ab occupatione tua liberum & quietum. alioquin nos te, ut ab ecclesia alienum, habebimus, donec ecclesie præceptis obedias, & ab illa penitus invasione & occupatione secedas.* Nec sic tamen iniquis cœptis desistit præsul, immo cum numeroſo satellitum globo Fabariam petiit, ut armis rem dirimeret. Fama est abbatem ei cum ministerialibus suis armatis obviam occurrisse paullo infra monasterium, vim vi repulſurum, eumque sagitta lauciatum fuisse. at nihilo minus episcopus, viribus superior, in monasterium irrupit, ejusque bona & suppellectilem diripuit, & abbati Geroldo ad causam dicendam vel componendam diem Tigurum ^{*} indixit, quo itidem vicinos principes & episcopos, in primis Widonem Curienſem amicum suum, convocavit. Ad diem dictum illic adesse detrectavit abbas, rarus, bene fundatam monasterii sui libertatem dubiæ litis alæ, ubi rationi & æquitati prævaleret auctoritas, non esse committendam.

Hinc celeres Romam nuntios mittit episcopus: nec seignior fuit abbas cum suo Wicramno. Ubi Romam pervenit, pontifici, sacroque cardinalium cœtui spretam ab episcopo sedis apostolicæ majestatem, rejectas litteras, violentam in monasterium factam irruptionem gravibus verbis exposuit. His intererant præsulis oratores, qui mox ob causæ iniquitatem rejecti sunt; statimque, suadente universo patrum senatu, pontifex iteratas Rudolfo litteras scripsit sub hac forma. *Quia pro quere la fratrum Fabariensium nuper tibi litteras misimus, ut ab eorum infestatione desisteres, quas te nullatenus accepisse mirati sumus. Nos igitur pro sedis apostolicæ mansuetudine contemnus nostri patientiam agentes, secundas ad te litteras misimus, rogantes ac præcipientes, ut ab illorum fratrum oppressione omnino desistas, & Fabariense monasterium cum locis suis ac possessionibus dimittas. Si vero aliquam confidis te habere justitiam; ante medium proximæ quadragesimæ, videlicet kalendis Aprilis, anno ab incarnatione M C XI. nostræ te audientie præsentato. Interim quæ monasterii bona abstulisti, reddere ne differas.* Verum, ut harum litterarum effectum denuo eluderet vaſer homo, Scaſulii conventum agendum abbati proponit, specie, ut in eo controversia illa componeretur; re vera

ANN. CHR. 1110.

ut abbatem ab audientia Romani pontificis retraheret. At præteritorum memoria cautus abbas, Romam pergit, tandemque decretoriam a pontifice obtinuit sententiam, quæ funesto discidio demum finem imposuit. Fabariensium causam non parum juvit Gualfredus, pontificis ex sorore nepos, non ita pridem in aula⁷ Heinrici regis obses, qui tum in Urbem reversus erat, cui totum hoc negotium probe cognitum erat. Hæc uno tenore referre placuit. Geroldi abbatis constitutionem de victu & vestimentis fratrum aliisque ritibus in Appendice referemus, ex qua intelligitur, carniem esum certis diebus jam tum Fabariensibus concessum fuisse. Geroldo abbati, quem beatum vocant, uno intermedio successit Wicramnus sæpe laudatus, cujus successores apud Bucelinum videre licet. Jam tandem rerum hujus anni series repetenda.

XCVI. Arnaldo abbati Senonensi fatiſit.

Alia fuit Arnaldi abbatis sancti Petri apud Senonas controversia cum Petro Claromontensi episcopo, orta ex rebellione decani Mauriacensis, de qua egimus anno superiori. Injunctum fuerat episcopo, tum a Richardo Albanensi episcopo & legato, tum a Gerardo Engolismensi episcopo itidem legato, necnon a Leodegario Bituricensi metropolitano, ut decanum ejusque facinoris confcios excommunicaret, eosque ad satisfaciendum abbati compelleret. quod ille exsequi tergiversando subterfugiebat. Institit nihilo minus abbas, ut id præstaret episcopus, missis ad eum nuntiis, qui nihil evicerunt. Bituricas pergit abbas, iteratasque litteras ab archiepiscopo impetrat. Inde profectus Floriacum, ubi pascha celebravit, tum Aurelianum, ubi regia tum curia erat, regis mandatum a rege obtinet. Quin etiam Richardum Albanensem apud Lingonas convenit, qui novas ad Petrum episcopum litteras scribit, amicas quidem, sed graves, eum culpæ socium fore asserens, nisi quantum facinora emendari curet. *Quorum enim, inquit, culpas corrigere est, & non corrigunt; hi profecto malitiæ illorum participes sunt.* Has omnes litteras per Rigaudum monachum mittit abbas ad episcopum, qui tandem tot jussionibus ex parte paruit, excommunicans scilicet decanum depositum, ejusque asseclas; sed non eos, qui Roberto novo decano insultaverant. quod moleste ferens Rigaudus, Senonas reverti volens, Richardum Albanensem in abbatia Mauzaci offendit, cum eo Clarum-montem rediit; tandemque ab episcopo plenam justitiam extorsit. quæ omnia Clarius monachus cum litteris in chronico retulit.

XCVII. Floriacense concilium.

Addit, ipso anno Richardum Albanensem kalendis Octobris in Floriacensi sancti Benedicti monasterio concilium celebrasse, præsentibus Daimberto Senonensi, Rodulfo Remensi, Radulfo Turonensi, & Leodegario Bituricensi archiepiscopis, cum suis coepiscopis & abbatibus; & in fine concilii, præfente episcopo Arvernensi, excommunicasse omnes illos, sive clericos, sive laicos, qui in posterum abbatibus sancti Petri-Vivi calumniam seu molestiam facerent de ordinatione & mutatione decani Mauriacensis. Digressus e concilio Petrus Arvernensis seu Claromontensis, in ipso itinere ægrotare cœpit, & ubi ad urbem suam pervenit, e vita migravit, ibidemque in ecclesia sua sepultus est. In illo Floriacensi concilio actum est de quadam controversia excitata inter monachos Blesenses & Bonævallenses, de qua duæ existant Ivonis^a epistolæ ad Richardum Albanensem.

2 Ivon. ep. 216. & 217. Floriacensibus ecclesiæ confirmatæ.

Dum Leodegarius Floriaci versaretur, ubi honorifice a Bosone, ejusque fratribus susceptum se fuisse dicit, in capitulum ingressus, quasdam suæ parochiæ ecclesias Floriacensibus confirmavit, nempe ecclesiam Salensem cum suis adjunctis, ecclesias sancti Petri de Castello-novo, sancti Martini apud sanctum Satyrum, sancti Mauricii de Castellione, sancti Mauricii apud sanctum Bricium, sancti Martini de Valliaco, sancti Petri de Poliac super Nostrusam fluviolum, & sancti Martini de Monasteriolo super Saldriam* fluviolum. Testes ex ejus parte Petrus episcopus de Claro-monte, Guarinus Masciacensis abbas, aliique: ex parte Bosonis Odo cubicularius & alii. *Actum publice Floriaco, anno dominicæ incarnationis M C X. regnante Ludovico Francorum rege, jam anno tertio.*

XCVIII. Hugo de S. Maria Floriacensis Monachus doctus, ejusque scripta.

Tunc in Floriacensi monasterio florebat Hugo monachus, de Sancta-Maria cognominatus, qui ecclesiasticam historiam quatuor libris hoc anno compilavit in gratiam Adelæ comitissæ Blesensis, uti discimus ex veteri codice Dionysiano, in quo hæc historia sic inscribitur: *Incipit ecclesiastica liber historie, quem Hugo de Sancta-Maria monachus sancti Benedicti Floriacensis, a diversis destoravit historie locis anno ab incarnatione Domini M C X. gratia domne Adelæ Carnotensium, Meldensium, atque Blesensium comitissæ.*

ANN. CHR. 1110.

comitissæ. tum præmittitur epistola ad Ivonem Carnutensem episcopum. Primus liber incipit a Nino Assyriorum primo rege: quartus definit in Carolo Calvo rege Francorum. In codice Dionysiano his quatuor libris subjicitur historia de gestis regum Francorum, compilata ex Gregorio Turonensi, Fredegario aliisque; sed non videtur esse ejusdem auctoris. Hugonis historia absque divisione librorum typis vulgata est Monasterii-Westfaliæ anno MDCXXXVIII. præmissa post epistolam ad Ivonem prologo metrico ad Ludovicum regem, cognomento Crassum. Idem auctor scripsit librum de vita sancti Sacerdotis episcopi Lemovicensis, editum a Bollandio in tomo secundo Januarii.

At præcipuum Hugonis opus est de regia potestate & sacerdotali dignitate duobus libris, in tomo IV. Miscellaneorum Baluzianorum vulgatis, in quibus quedam observatu digna continentur. His libris præmittitur *prologus Hugonis de Sancta-Maria, monachi sancti Benedicti Floriacensis, quem Henrico Anglorum regi gloriosissimo dicat frater Hugo, monachorum omnium extremus, sanctissimi Benedicti Floriacensis monachus.* Hoc opus se aggressum esse dicit auctor contra errorem eorum, qui regiam dignitatem a sacerdotali dividunt, putantes, *quod terreni regni dispositio, non a Deo, sed ab hominibus sit ordinata sive disposita: & ideo sacerdotalem dignitatem majestati regia præferunt, cum ei subesse ordine, non dignitate debeat.* In priori libro Hugo demonstrat, utramque potestatem esse a Deo: in posteriori utramque institutam non absque magno & saluberrimo sacramento. In hoc libro Gregorii VII. decretum de investituris non probat. Sed hæc aliorum examini permitto.

Orta est hoc tempore discordia inter monachos Alpensis & Balernensis monasteriorum, de quorum origine superius^a egimus. Discordiæ causa erat, quod Balernenses Alpensibus subijci detrectabant, quod Alpensibus exigebant. Wido Alpensium, David Balernensium abbas erat. Verum, in id demum convenere, ut controversiam suam ad judicium Rotberti Molismensis abbatis referrent. Præsidente itaque domno Rotberto abbate, Lamberto quoque Pultariensi abbate cum toto conventu fratrum assistente, concordia in hunc modum composita est, ut, si abbas Alpensium Balernam adeat, primam occupet sedem, & quidquid cum consilio fratrum statuerit, ratum habeatur. Quod si Balernensis in aliquo sanctæ regulæ contemtor fuerit, vel in eam graviter deliquerit, ab Alpenſi usque quartum admoneatur: si se non emendaverit, in Alpenſe capitulum invitetur, ejusque causa honeste tractetur. Si vero talis sit causa, quæ non possit emendari; tunc demum abbatis & ecclesiæ Molismensis judicio referretur. Porro in temporalibus neutra alteri ecclesiæ ullam exactionem imponet. Quod si domnus David Balernensis abbas, forte hoc judicio non contentus, abbatiam suam relinquere voluerit, libere ad Molismensem, vel, si maluerit, ad Alpensensem ecclesiam, non ad aliam, se recipiet. Actum in capitulo Molismensi anno ab incarnatione Domini M C X. indictione III. agente domno Rotberto, primo ejusdem loci abbate, præfente domno Lamberto Pultariensi. Testes Willelmus prior Molismensis, Girbaudus subprior clauſtralis, Teobaudus cantor, Walterius secretarius, Richerius camerarius, Rotbertus cellerarius, & totus conventus, pusilli & magni. His litteris, quas integras in Appendice videre licet, apposita sunt signa Widonis abbatis Alpensis, & Andreæ monachi ejus; David abbatis Balernensis, & Stephani ejus monachi. Utrique postmodum, id est Alpensibus & Balernensibus, Cisterciensibus se adjunxerunt.

XCI. Rotbertus abbas Molismensis Alpensibus & Balernensibus monachos reconciliat. a lib. 69. n. 73.

Hoc unum ex postremis factis est venerabilis Rotberti Molismensis abbatis, qui non diu supervixit. Optarem ut præmissis instrumentis cum anno incarnationis appositus fuisset dies, qui conducere potuisset ad statuendum ipsius Rotberti obitus annum, de quo lis est inter recentiores, quorum alii crasso errore anno M C V. novum Cistercii monasterium instituit; alii aliis annis eum reponunt. At certum videtur eum hoc anno deceſſiſſe, ut in veteri chronico Molismensi legitur. Et quidem Wido ejus successor in quibusdam instrumentis anno M C XII. notatur. De die quoque Rotberti obitus non una est omnium sententia. Plerique veterum, etiam Molismenses, ejus obitum collocant III. kal. Maii: at Cistercienses, quibus consentit perverus necrologium Benignianum, præferunt xv. kal. ejusdem mensis. Huic sententiæ favet liber de ejus vita in codice Cisterciensi, in quo ita legitur: *Anno ergo ætatis suæ octogesimo tertio, decimo-quinto kalendas Maii, corpus terra reddidit, spiritum vero ad Deum, cujus servitio indefessus adhaererat, terra plorante, calo gaudente, remisit.*

C. Rotbertus abbas obit.

ANN. CHR.
1110.

Ex quibus verbis nascitur alia difficultas de ætate Rotberti, cui chronicon, aliaque monumenta Molisimensia annos ætatis nonaginta tres tribuunt, non tantum octoginta-tres, ut codex Cisterciensis. tametsi nonnihil veri similior forte videri potest sententia posterior, secundum quam Rotbertus annos tantum septuaginta habuisset, cum Cisterciense institutum aggressus est, quæ ætas suscipiendo tam arduo proposito habilior est quam alia. Quamquam naturæ vires superat ardens etiam in effeto corpore divinæ gratiæ virtus. Sane in chronico Molisimensi natus dicitur Rotbertus anno M XVIII. & anno M C X. obiisse, postquam Molisimense monasterium re-xisset triginta-quinque annis cum octodecim hebdomadibus & tribus diebus, sub quo frater Gaufridus abbas fuit uno anno, dum ipse Rotbertus Cistercii moraretur: quo revertente, cessit Gaufridus, nec multo post Molisimi piissime obiit. Sepultus est honorifice Rotbertus abbas in ecclesia beatissimæ Virginis, quam ipse condiderat, multisque miraculis claruit. quibus cognitis, Honorius III. eum in sanctorum catalogum retulit. quo tempore anonymus quidam, præcipiente Molisimensi abbate Odone, ejus nominis secundo, libellum de sancti Rotberti vita & miraculis composuit.

C I.
Wido ejus successor.
a supra
n. 99.

In Rotberti locum electus est Wido seu Guido, monachus, ut veri simile est, Molisimensis, nisi is sit Wido, quem Alpenis monasterii abbatem fuisse superius a vidimus. Certe mirum fuerit, si Wido tunc Molisimi erat monachus, eum non fuisse unum ex illis præcipuis monachis, qui superiori Alpenis & Balernensium concordia subscripti sunt. Sed id parum interest, quando quidem Wido Alpenis abbas ex Molisimensi & ipse monasterio assumtus fuisse videtur.

Initio præfecturæ Wido Molisimensis Rotberto Lingonensi episcopo, e regia Burgundiæ ducum stirpe nato, habitum monasticum imposuit. Rem sic narrat chronographus^b Besuensis. Cum multis annis Rotbertus Lingonensem ecclesiam rexisset, gravissimo correptus morbo apud Castellionem, abbates suos, Stephanum Besuensem, Widonem Molisimensem, item Widonem Tornodorensem, accersiri jussit, iisque præsentibus humiliter coram Deo se reum confessus, venia peccatorum petita, a domno Widone abbate Molisimensi monasticum habitum suscepit: nec multo post, sumto corporis Christi Domini viatico, decessit, nimirum XIV. kal. Novembris, sepultusque est in capitulo monasterii Molisimensis, cui multa beneficia contulerat. Substitutus in ejus locum Jocerannus. Rotberti episcopi exsequiis inter-

* Vignory.
c Gall. christ.
to. 2. fol. 659.
versio.

fuit Beatrix ejus soror, conjux Widonis domini de Wangionis-rivo*, deditque^c Molisimensi ecclesiæ pro anima fratris sui duas ecclesias, scilicet sancti Marcelli de Monte-Lasconis, & sancti Desiderii de Monte-Leulsi. Testis inter alios Jofferannus Lingonensis ecclesiæ electus. Rotberti episcopi obitum hoc anno reponit Vignerius, ex quo consequens est, Rotberti abbatis eodem anno contigisse. Exstat Ivonis epistolâ^d ad Guidonem abbatem Molisimensem, qui ipsum consuluerat de quodam monacho, qui vera celando, & falsa profitendo, sacerdos ordinatus fuerat. quem Ivo censet ob vitam in melius mutatam licite posse sacerdotale ministerium exercere: quia *mutata intentione, quod deerat integritati sacerdotali, ei gratia divina contulit, & sanctitati sacramenti novitatem vitæ addidit.*

C II.
Stephani Cistercii abbatis memorabile factum.
e Exord. mag.
lib. 2. c. 23.

Interim, ingruente per hos annos, ut ex Clario monacho, aliisque discimus, terræ sterilitate, Cisterciensis familia, jam censu tenuis, ad extremam inopiam redacta est. Huic incommodo ut occurreret venerabilis abbas Stephanus, cum nihil ei superpetere, quo fratrum vitam sustentaret, duos asinos^e sterni præcepit. uno conscenso, alterum fratri converso conscendendum dedit, eique præcepit, ut in proximo vico panem ostiatim mendicaret, quod in Ordine insolitum, nec nisi semel actum, dum ipse in alio idem faceret. In reditu cum saccum conversi suo multo plenior advertisset, subridendo sciscitatur, ubi tantum annonæ collegisset? tum conversus: Presbyter, inquit ille, quem tu nosti, saccum meum implevit. quo audito, pius abbas ingemuit, & conversum increpuit, quod a tali presbytero, qui simoniace ordinatus fuerat, aliquid accepisset, utpote rapina comparatum. Absit vero, ait, ut vel tantillum ex eo degustemus, & peccatum illius edendo in nos convertamus. Mox convocatis, qui non longe erant, ovium pastoribus, conversi saccum in eos effudit. Insigne hoc factum Albericus & Vincentius Bellovacensis præter alios retulere. Nec dubium, quin servis suis Deus alio modo providerit. quod alio tempore accidit ipso die penrecostes. Tunc enim, cum fratribus^f sufficientes panes domi non suppeterent;

f Ibid. lib. 1.
c. 31.ANN. CHR.
1110.

nihilo minus *fratres vehementer exhilarati, tamquam si de ipsa paupertate sua, quam propter Deum sustinebant, saginarentur, missam tantæ sollemnitatis cum summa devotione, in jubilo cordis, cantare ceperunt*, quod alii, minori fide & fervore præditi, in angustiis cordis præstitissent. Nec defuit tantæ fidei sua merces. nam necdum finita missa, e promtuariis gratiæ Dei largam benedictionem repente, unde non sperabant, sibi transmissam cum multa gratiarum actione susceperunt. Sed ecce tibi aliud eximæ fidei in Stephano exemplum. Cum aliquando ad magnas penuriæ angustias redacta esset domus Cisterciensis, ita ut fratres fame, frigore, aliisque necessitatibus periclitarentur; uni e fratribus præcepit abbas, ut iret ad proximas nundinas Vezeliacenses, ibique compararet quadraginta-tres quadrigas, easque pannis & alimentis, aliisque rebus necessariis onustas Cistercium adveheret. Obsequor, ait ille, si modo pretium mihi suppedites. Sed, Vade, inquit plenus fide & confidentia sanctus abbas, habeasque pro certo, Deum tibi adfuturum. Ivit quo jussus erat vacuis manibus bonus frater, & Vezeliaci a quodam viro fideli & timorato exceptus hospitio, sciscitanti sui itineris causam & fratrum extremam necessitatem exposuit. Mox bonus ille hospes homini locupletissimo, affini suo, gravi morbo decumbenti, qui res suas in pauperes erogabat, fratrum angustias suggestit, quibus ille sufficientem pecuniam ad quadrigas, omniaque necessaria comparanda suppeditavit. quo intellecto, Stephanus ordinatæ sollemnem processione in vestibus sacris cum pastoralis virga usque ad portam revertenti fratri occurrit, & liberalem illam elemosynam, non tamquam ab homine, sed ab ipso Deo missam, cum multa gratiarum actione suscepit.

Jam Bernardo Tescelini filio adolescente, crescebant simul cum ætate tum animi, tum corporis gratiæ & dotes: sed neutra sine periculo. Inerat illi cum elegantia corpore liberalis facies, mores suavissimi, acre ingenium, gratum eloquium, omnia denique ad placendum composita. Hinc, veluti sæculum ingredienti plures se viæ sæculi offerebant, & magnæ undique spes aridire videbantur. Ad hæc obsidebant benignum adolescentis animum sodales moribus dissimiles, amicitia procellosa, similem sibi facere gestientes. Sic non deerant laquei tentationum, quos humani generis fraudulentus hostis in ejus via spargebat, ut ejus animum ab amore castitatis, quæ cordi ejus inhæserat, irretiret. Forte aliquando curiosius spectando, defixos in quamdam mulierem oculos aliquamdiu tenuerat: at mox ad se reversus, tantopere in se ipsum severissimus vindex exarsit, ut in stagnum rigens usque ad colulum se immerferit, & in eo perstiterit fere usque ad exanimationem, dum carnalis concupiscentiæ calor penitus in eo refrixisset. quo ex tempore pepigit foedus cum oculis suis, ut ne cogitaret quidem de virgine. Notum est quid illi acciderit in domo impudicæ illius hospita, quæ incomparabilem ei thesaurum auferre non semel tentavit.

C III.
Bernardi corporis & animæ dotes & pericula.

Inter hæc animo reputans generosus adolescens, non esse tutum inter tot laqueos assidue versari, fugam meditari coepit. Videbat mundum ejusque principem exterius sibi multa offerentem, magnas in speciem res, spes majores, sed fallaces omnes & vanas. Veritatem vero ipsam interius jugiter audiebat, interius clamantem, ad se ut veniret, & super se jugum suum tolleret, animæ requiem inventurus. Hinc sæculum penitus relinquere deliberans, coepit inquirere & investigare, ubi certius ac purius inveniret animæ suæ requiem sub jugo Christi. Hæc animo agitanti occurrit nova Cistercii institutio, sed maxime ardua, ad quam nulli fere conversionis gratia declinabant ob nimiam vitæ austeritatem. Sed, ut erat acrioris & generosi animi, quod alios deterrebat, id ipsum ejus desiderium magis inflammabat. Illuc itaque intentionem suam defixit, inibi se posse omnino delitescere existimans, & abscondi in abscondito faciei Dei ab omni conturbatione hominum & sæculi vanitate. Verum, ubi ejus consilium adverterunt fratres sui & propinqui, nihil non tentarunt, ut eum ab hoc proposito averterent, & ejus animum diverterent ad studium litterarum, parumque abfuit, ut ipse postea confessus est, quin ipsius propositum saltem retardaverint. Sed importune, immo opportune ejus animo instabat matris ejus sanctæ memoria, conquerentis & impropertantis, se non eum ad ejusmodi nugas tam tenere educasse, non ea spe erudiisse. Demum cum aliquando ad fratres pergeret, in obsidione castri Granceii* cum duce Burgundiæ constitutos, cum has cogitationes anxie animo versaret, in ecclesiam, quæ in itinere occurrit, ingressus, Deum precatus est cum multo imbre lacrymarum, expansis in cælum manibus, & ef-

C IV.
Hinc mundum fugere cogitat.

* Granceii.

ANN. CHR.

1110.

C V.

Guigo Cartu-
siae prior quin-
tus.a Labbe bibl.
to. 1. p. 639.

fuso instar aquæ corde suo ante conspectum Domini: & ex illa die ejus propositum penitus firmatum est.

Opportune hoc loco agendum occurrit de Bernardi eximio amico, Guigone scilicet majoris Cartusiae priore quinto, qui hoc anno Johanni Tusco in illo munere successit, ab exordio a Cartusiae vicesimo-quinto. Is in castro S. Romani, diocesis Valentiniensis, claris parentibus ortus, litteris sæcularibus & divinis apprime eruditus, ut ejus lucubrationes testantur; primus Cartusienfis propositi institutiones scripto digessit, & exemplo monstravit. Sub eo multum incrementi accepit sacrum illud institutum, ut testantur domus Portarum, Excubiarum, Durbonis, Silvæ-majoris, Alvariae, & domus Montis-Dei, quæ penultimo ejus vitæ anno condita est, fundum suppeditante venerabili Odone abbate sancti Remigii Remensis. Domus quoque Portarum Ambroniensibus nostris originem suam acceptam refert. Idem Guigo Cartusiae ædificia fere omnia vel renovavit, vel de novo construxit. Libris quoque authenticis perquirendis, scribendis, & emendandis studium indefessum adhibuit. Ad hæc librum de vita sancti Hugonis Gratianopolitani episcopi jussu Innocentii II. papæ composuit, necnon Meditationes & epistolas, quas in Appendice sancti Bernardi operum videre licet.

Statutorum
ejus specimen.

b Stat. c. 7.

Ut quamdam Guigonis statutorum, adeoque primarii Cartusienfis instituti notitiam habeamus, præcipua ex eis capita in specimen hoc loco exhibenda videntur, servato ordine, quem in Guigonis compilatione tenent. Quolibet sabbato b fratres post nonam in claustrum conveniunt, ut lectiones & cetera necessaria recolant. Et quia tota hebdomada, inquit Guigo, in cellis silentium tenemus, peccata nostra priori, vel quibus ab eo injunctum est, confitemur. Dominica post primam tenetur capitulum. Inde fratribus ad cellas redeuntibus, statim signum missæ pulsatur, si sacerdotes vel sacerdotes rationabili de causa tunc non impediti sint: alias post tertiam differtur, quod spatium, quantum infirmitas permittit, spiritualibus profectibus tribuitur. Post nonam in claustrum conveniunt, de utilibus locuturi. In hoc spatio incaustum, pergamenum & pennas, cretam & libros, seu legendos, seu transcribendos a sacrista, a coquinario autem legumina, sal & cetera hujusmodi petunt & accipiunt. Post cænam singulas *torias*, tamquam Christi mendici, accipiunt, mox que cellas repetunt. Idem fere in aliis festis.

c cap. 9.

Sexies per annum raduntur c fratres servato silentio, scilicet in vigiliis paschæ, pentecostes, assumptionis, omnium sanctorum, natalis Domini & in capite jejunii. In vigiliis beatorum Jacobi, Laurentii, Bartholomæi, Matthæi, Simonis & Judæ, atque Andree, semel quidem reficiunt, sed coquinam faciunt, missasque non cantant. In ceteris duodecim lectionum festis, quibus capitulum non dicunt, nec missam dicunt: in vigilia tantum post nonam in claustrum conveniunt.

d cap. 10.

In chorum hospites d tantum religiosi introducuntur, cum quibus in claustrum communem licet habere sermonem.

e cap. 12.

Cum frater ægrotus e morti propinquare videbitur, congregatur conventus ad eum visitandum, & dicit sacerdos, *Pax huic domui* &c. spargens aquam sanctam. Tunc ægrotus confitetur peccata sua, & post absolutionem dicit idem sacerdos, *Salvum fac servum tuum* &c. Deinde dicitur psalmus *Domine ne in furore* primus, quo finito inungitur visus, dicendo, *Per istam unctionem* &c. atque ita post singulos psalmos poenitentiales fiunt singulæ unctiones. Postea tergitur os ægroti, & ab omnibus tamquam profecturus osculum accipit, tum communicat, cantantibus qui adsunt,

f cap. 13.

Hoc corpus &c. Cum jam mori f videbitur, ab eis qui ei serviunt signo dato, postposita omni occupatione accurrunt omnes, nisi cum divinum in ecclesia officium contigerit celebrari. Tunc enim prior, vel cui ipse injunxerit, cum duobus aut tribus ad morientem festinat, depositoque super benedictum cinerem, litaniam, prout res patitur, longam vel brevem facit. Eo die quo defunctus s sepelitur, cellas fratres te-

g cap. 14.

nere non coguntur, & consolationis gratia bis (nisi præcipuum jejuniu fuerit) simul vescuntur. Per singulas hebdomadas tam pro benefactoribus, quam pro omnibus hujus loci habitatoribus, & universaliter pro cunctis fidelibus defunctis ab hebdomadario, æstate ante primam, hieme post, missa una cantatur. Raro quippe, ait Guigo, hic missa canitur: quoniam præcipue studium & propositum nostrum est silentio studere, & solitudini cellæ vacare. . . . Nihil enim laboriosius in exercitiis disciplinæ regularis arbitramur, quam silentium solitudinis & quietem. Unde &

beatus Augustinus dicit, Amicis hujus mundi nihil esse laboriosius, quam non laborare.

Pueros a, ait idem Guigo, sive adolescentulos non recipimus, quia per eos monasteriis multa contigisse dolemus & magna, spiritualia simul & corporalia pericula formidantes: sed viros, qui, juxta præceptum per manum domini Moyfi, viginti ad minus annorum, sacra possint ad bella procedere.

Libros b, tamquam sempiternum animarum nostrarum cibum, cautissime custodiri & studiosissime volumus fieri: ut quia ore non possumus, Dei verbum manibus prædicemus. Quot enim libros scribimus, tot nobis veritatis præcones facere videmur.

Ad lectos c post matutinas nullo reditur tempore. . . . A tertia usque ad sextam hieme, & a prima usque ad tertiam ætate manuum deputatur operibus: quæ tamen opera brevibus orationibus vult interrumpi. Quod nonam vespersque disternat, manualibus occupatur operibus, semperque in operando ad breves & quasi jaculas licet orationes recurrere. Post completorium, oratione dominica finita, statim decumbitur: nec moventur solum, sed jubentur horis ad quietem deputatis dormitationi impedire, quo temporibus ceteris alacriter vigilare possint. Generaliter in ecclesia matutinas & vespers, in cellis vero semper completorium dicunt.

Cum soli d degant, signis, ut sit in cœnobiis, aut paucis, in nullis utuntur, solum ad loquendum linguam sufficere putantes. ideoque si qua necessaria dicenda, paucissimis verbis dicunt.

Secunda, quarta, & sexta e feria pane & aqua, & sale, si cui placet, contenti sunt: feria tertia, quinta & sabbato legumina vel aliquid ejusmodi sibi ipsi coquunt. A coquinario vinum accipiunt, & feria quinta caseum vel aliquid cibi lautioris accipientes. Ab idibus Septembris usque ad pascha, exceptis sollempnitatibus, non nisi semel manducant: a pascha vero usque ad prædictum terminum, tertia & quinta feria, necnon sabbato iterato reficiunt. Ad cænam vel ad prandium, cum semel edunt, herbas crudas vel fructus, si adsint, accipiunt. quæ apud se retinentes, quamdiu sufficiunt, alia ejusdem generis non accipiunt. De caseo vero seu piscibus aut ovis, vel si quid ejusmodi, quæ *pitancias* vocant, semel sumunt, quod superest reddunt: quod autem panis & vini superest, sabbato reddunt. Cum in refectorio reficiunt, caseus, vel aliqua ejusmodi pitantia, oleribus vel leguminibus superaditur. & in cæna vel fructus, vel herbæ crudæ apponuntur. In adventu nec ovis, nec caseo utuntur.

Vino f puro non utuntur: panis, quamvis sit de tritico, *toria* est. album enim panem non faciunt.

Licet multa g sint quæ observant, uno tamen & solo obedientiæ bono cuncta sibi fructuose futura sperant.

Pro episcopis h & abbatibus & cunctis in religioso habitu constitutis, (tales enim a priore ad mensam admittuntur) si hora refectionis venerint, jejuniu ab eodem, nisi sit præcipuum, solvitur. Gyrovagi, vel a religione refugæ, vel laici, ad ejus mensam admitti non solent. In superiori domo non nisi religiosi hospites jacere consueverunt.

Si quid magnum vel grave tractandum i fuerit, prior omnes in unum convocat, ibique, cum omnes quod sentiant dixerint, quod melius rectiusque existimat, exsequitur.

Medicinis k, excepto cauterio & minutione sanguinis, perraro utuntur. Minutio autem fit quinquies quolibet anno, scilicet post octavas paschæ, post festum apostolorum Petri & Pauli, secunda hebdomada Septembris, septimana ante adventum, & hebdomada ante quinquagesimam. quo tempore per tres continuos dies bis reficiunt, aliquid cibi melioris accipientes: primaque die, ne quid adversi ex minutionis occasione contingat, ad colloquium refectionis conveniunt: post prandium etiam vinum bibendi licentiam habent, & in cæna tria ova accipiunt. Qui non l minuitur, eandem, quam minuti, compellitur accipere refectionem. Propter infirmiores pisces emi solent.

Ornamenta m aurea vel argentea, præter calicem & calamum, quo sanguis Domini sumitur, in ecclesia non habent. Abstinencias n, vel disciplinas, vel vigiliis, vel quælibet alia insolita religionis exercitia nulli absque nutu prioris facere licet.

ANN. CHR. 1110. Fratribus laicis a permittitur signis uti. Hi in^b adventu & quadragesima singuli
a cap. 45. singulas accipiunt disciplinas, si domi sint. alias, septies pro disciplina *Pater noster*
b cap. 65. cum veniis dicunt,
c cap. 77. Fugitivi^c vel pulsi, si resipiscentes redierint, admitti possunt, & ad probatio-
nem humilitatis in ultimo recipiuntur loco: sin autem, datur eis licentia ad ali-
quam aliam transeundi domum, in qua suam possint animam salvare.
d cap. 78. Numerus^d habitatorum illius eremi, monachorum quidem tredecim: laicorum
autem, quos conversos vocant, sexdecim statutus est.

Hæc de statutis Guignonis, in quibus nihil legere memini de carniū esu infirmis interdicto: at in statutis, quæ Rufferius anno M CC LIX. compilavit, hæc de infirmis leguntur cap. XLIV. *Esus carniū, cui Ordo renuntiavit, nulli nostrum conceditur, etiamsi sit leprosus.* & in capite XLVI. de visitatione ægroti. *Porro si ea die infirmus non communicavit, (quod notandum) portat sacerdos corpus Domini, quod, quanto securius poterit, ad infirmum deferatur; & calicem argenteum habeat, qui poterit, ad eum communicandum. Portatur etiam vinum & aqua, & preparatur cinis benedicendus.* In tertia collectione Statutorum Francisci de Puteo prohibetur, ne infirmus morti proximus ponatur super benedictum cinerem, *propter periculum accelerande mortis.* Hæc satis superque satis de Cartusensium statutis, quæ cum non cuiusvis obvia sint, paulo fusius referre visum est. Eorum præclarum compendium retulit Petrus^e Venerabilis, ubi eorum modestiam^f in occultandis suorum miraculis commendat. Venio ad res Cluniacenses.

e Pet. Ven. lib. 2. mirac. c. 28. f ibid. c. 29. C V I. Cluniaco restituta ecclesia S. Columbæ. g Bibl. Clun. p. 578.

Cum jam Cluniacensi monasterio præset Pontius abbas, Amelius Tolosanus episcopus, pro antiqua & necessitudine, quæ inter ecclesiam suam & Cluniacensem intercedebat, & pro sincera, vereque germana amicitia, quam cum prædicto abbate habebat, cupiens insuper particeps fieri Cluniacensis fraternitatis in cunctis eorum benefactis, ecclesiam sanctæ Columbæ, in Tolosano sitam, & quidem in territorio Cercorbeni juxta fluvium *Herz*, Cluniaco restituit in manu Pontii abbatis. Sed & ipsius Amelii frater Raimundus, & uxor ejus Adila, *que prædicti abbatis soror erat*, quidquid de bonis illius ecclesiæ habebant, reddiderunt, simulque filium suum puerum Willelmum nomine, in Cluniaco futurum monachum, donaverunt. His litteris adscripta sunt signa Raimundi Aufciorum archiepiscopi, Isarni Frigidilensis prioris, Bernardi-Attonis vicecomitis, & aliorum. Actum apud sanctam Eulaliam prope Carcaffonam, anno ab incarnatione Domini M CX.

Consiaco data ecclesiæ. * Coincey.

Heinrico Sueffionum episcopo mortuo, & in cella Cluniacensis Ordinis Consiaco* sepulto, suffectus est Lifiardus præpositus, qui hoc anno, episcopatus sui primo, amorem suum in Cluniacenses, & in cellam suæ diocesis Consiacum testatus est, professus se, cum religiosos omnes diligeret, familiarius tamen complecti & quasi in visceribus gestare veros Dei cultores monachos Cluniacenses, tam eos, qui in illo excellentissimo loco, ut vere castris Dei, conjuncti, & quasi densata acie contra hostes invisibiles consistunt; quam eos, qui extra, ut de terrenis spiritualia lucra reportent, directi sunt. Quapropter se pleno affectu amare fratres suos monachos apud Consiacum in suo episcopatu manentes; ob idque se religioso viro Wichero, eorum priori, facultatem dedisse, & persuassisse, ut quædam altaria, multis temporibus a laicis indigne possessa, liberaret, & ad ecclesiasticam possessionem & usum Deo ferventium reduceret. quod ille de quibusdam præstiterit, quæ Lifiardus ei confirmat. *Actum Sueffionis anno incarnationis M CX. episcopatus domni Lifiardi primo, XVI. kal. Aprilis, indictione III.* adeoque non ante annum præcedentem M CX. Heinrico episcopo Lifiardus successit.

CVII. Guibertus Lifiardo gesta Dei p. t. Francos dicat.

Idem Lifiardus in Novigentensem quoque abbatiam se beneficium præbuit, ut intelligimus ex Guiberto abbate, qui libros octo de gestis Dei per Francos, a se compositos, Lifiardo episcopo, utpote *perpetuo suæ liberalitati debitor*, dicavit. In epistola prævia eum laudat, quod ejus *vetustissima nobilitati scientia litteralis, serenitas specialis, modestiaque moralis accederet.* Hanc autem historiam composuit Guibertus tum ex quodam libro impolite scripto, tum ex aliorum relatu, qui rebus gestis interfuerant. In libri primi capite quinto refert Alexii CP. imperatoris epistolam ad Rotbertum seniore Flandriæ comitem, in qua inter cetera scribit, apud se sancti Johannis-Baptistæ caput haberi, etiam tunc capillis & cute insignitum. quo ex loco Guibertus vellicat Angeriacenses, qui ejusdem sancti Johannis caput

se habere gloriabantur. *Et considerandus etiam, inquit, sub hac occasione plurimus quidem, sed non perniciosus error, qui Gallicanas præcipue de sanctorum corporibus obsedit ecclesias: istis illum, illis eundem, seu martyrem seu confesorem, se habere jactantibus, cum duo loca non valeat occupare integer unus. quod totum contentionis malum inde sumit originem, quod sancti non permittuntur habere debite & immutabilis sepultura quietem. Et plane ex pietate descendisse non ambigo, quod eorum corpora argento cooperiantur & auro: sed jam evidenti & nimium turpi avaritiæ militant & ossium ostensiones, & feretrorum ad pecunias corrogandas circumlationes, quæ omnia destruxissent, si eorum, ut ipsius domini Jesu, forti opposito obice, immobili clauderentur membra sepulcro.* Verum id genus argumenti fusc & data opera pertractat idem Guibertus in quatuor libris de pignoribus sanctorum, quos Odoni sancti Symphoriani apud Bellovacos abbati inscripsit. Prædictum opus de expeditione Jerosolymitana composuerat Guibertus ante annum M C XII. ante necem scilicet Galdrici Laudunensis episcopi, qui cum illud videre gestuisset, eique allatum fuisset, *tanopere exosum habuit*, ut scribit Guibertus^a ipse, quoniam Lifiardi Sueffionum episcopi nomine procemium insignitum erat, ut deinceps illud legere non dignatus sit, etsi cetera Guiberti opuscula plurimi faceret. Ad hæc tractatum contra Judæos composuit, & Bernardo Sueffionis ecclesiæ decano dicavit, qua de re inferius.

ANN. CHR. 1110.

a Guib. lib. 3. de vita sua c. II.

Hariulfus, ex monacho Centulensi, Aldenborganensis in Flandria abbas, librum de vita sancti Arnulfi episcopi Sueffionensis nuncupavit prædicto Lifiardo episcopo, qui librum de miraculis ipsius sancti Arnulfi composuit, non ipsam vitam, quam fortasse recognovit.

Lifiardi quædam scripta.

Centulensi monasterio jam a tredecim annis præerat Anscherus abbas, cum de Angilberto abbate in sanctorum classem referendo cogitare cœpit, instaurandisque beatæ Mariæ & sancti Benedicti oratorii & opidi muris animum adjecit. Jam semel & iterum mutata fuerat Angilberti sepultura, qui in limine basilicæ Salvatoris humilitatis causa humari voluerat, ut ab ingredientibus in eam calcaretur. Post octodecim annos Ribbodo abbas, non ferens viri sancti corpus eo in loco diutius jacere, illud integrum repertum e tumulo levavit, & in ipsam basilicam intulit.

CVIII. S. Angilberti miracula & canonizatio.

Elapsis dein ducentis amplius annis, cum locus ubi quiescebat ignoraretur, eum sollicitè perquisivit Gervinus abbas, tandemque invenit, sanctique viri memoriam celebrari instituit. Verum Anscherus abbas, visis miraculis, quæ ad ejus tumulum fiebant, venerabilem Godefridum Ambianorum episcopum, ut eorum testis esset, illuc invitavit. Præmissus ejus rei testis Ingutio laudabilis vitæ sacerdos: tum Godefridus ipse adfuit: ac demum Anscherus librum de Angilberti vita Paschali papæ, tum librum de miraculis, a se compositum, Radulfo metropolitano hoc anno obtulit: sicque factum est, ut Angilbertus in sanctorum classem relatus sit, ejusque depositionis festus dies deinceps XII. kal. Martii celebratus, translatio vero nonis Novembris, prima scilicet, quæ a Ribbodone abbate facta est.

Hoc ipso anno Guillelmus Rotomagensis archiepiscopus, ex monacho Becceusi abbas olim Cadomensis, cum Rotomagensis ecclesiam annis triginta-duobus recte administrasset, naturæ debitum solvit v. idus Februarii, sepultusque est in capitulo canonicorum, quod ipse cum claustrum construxerat. Ejus epitaphium pro tempore insigne retulit Ordericus^b in hunc modum.

CIX. Guillelmus Rotomagi archiepiscopus obiit.

b Orderic. lib. II. p. 839.

*Religio tua, larga manus, meditatio sancta,
Nos, Guillelme, tuum flere monent obitum.
Quod pius antistes fueris, clerique benignus,
Interiora docent, exteriora probant.
Ecclesiæ lumen, decus, & defensio cleri,
Circumspectus eras, promptus ad omne bonum.
Fratribus hanc adem cum claustrum composuisti:
Nec tua pauperibus janua clausa fuit.
Contulit ad victum tua magnificentia fratrum
Ecclesias, decimas, vura, tributa, domos.
Exemploque tuo subjectos dedocuisse
Verba pudenda loqui, turpia facta sequi.
Fine bono felix biduo ter solveris ante,
Quam pisces solis consequeretur iter.*

ANN. CHR.
1110.

Subrogatus in ejus locum Goiffredus seu Gaufridus Brito, Cenomannorum decanus, cui post septemdecim regiminis annos successit Hugo Radingensis abbas, ut suo loco dicturi sumus.

CX.

Servis monachorum testificandi potestas asserta.
a *Hist. S. Martini*, p. 22.

b *Annal. Fr.*
10. 2. p. 563.

c *ibid.* p. 561.

Diogili cella.
* *Dezil.*
al. *Dueil.*

d *Abael. oper.*
p. 217.

CXI.
Bernardus Tironiensis monasterium construit.
e *V. supra*
n. 39.

Moris erat per id tempus, ut in causis monachorum servi eorum testificandi & duello rem dirimendi potestatem haberent. Id cum infra se reputarent liberi homines, indignum rati cum servis decertare, eorumque pro dominis testimonium & sacramentum recipere; complura diplomata Ludovicus Crassus edidit ad afferendam monachis hanc facultatem. Unum est pro sancto Martino de Campis^a hoc anno datum *pridie nonas Februarii, anno unctiois Ludovici regis secundo*. Alterum pro Fossarensi monasterio^b post octo annos obtinuit Theobaldus abbas, iisdem omnino verbis conceptum. Non dubito quin aliis quoque ecclesiis consimilia privilegia concessa fuerint, quale fuit illud, quod Gaufridus II. episcopus^c Carnutensis ecclesie sue obtinuit. Id ea ratione fiebat, quod monachi non modo decertare, sed etiam jurare sibi non licere tum existimabant. quapropter in suis causis, ubi res exigebat, servos seu subditos suos pro se pugiles & juratores adhibebant.

Exstat in pago Parisiensi in valle Montis-Maurenciaci cella sancti Eugenii de Diogilo^{*} seu Duelio, Salmurensi sancti Florentii abbatiæ subjecta, cujus origo non omnino explorata. Prima ejus mentio nobis occurrit in diplomate Ludovici VI. hoc anno dato, quo ratam habet donationem eidem cellæ ab Herveo de Monte-Maurenciaco factam. Hic *monasterium de Duelio, atrium quoque & censum, & justitias hospitem in atrio commanentium, partes etiam decime, quas in ecclesia sancti Petri apud Gonesam de feodo Parisiensis episcopi obtinebat; omnia, inquam, ista monachis sancti Eugenii de Duelio*, perpetuo jure possidenda concessit. quod Burchardus Hervei filius regio diplomate confirmari curavit. Idem Burchardus *dominium & potestatem, quam habebat, ponendi presbyteros in ecclesia sancti Petri de Gonesa & in ecclesia sancti Marcelli de sancto Dionysio*, prædictis monachis contulit, probante Gualone Parisiorum episcopo cum suo capitulo, ejus episcopatus anno quinto. Hujus cellæ prior fuit hoc tempore Fulco, cujus exstat^d epistola ad Petrum Abaelardum, tunc sancti Dionysii monachum, quem super corporis ejus mutilatione consolatur. Eidem cellæ præfuit Daniel pontificatu Alexandri III. qui eidem cellæ apostolicæ sedis protectionem impertit. Ex eodem loco oriundus erat Odo, de Diogilo cognominatus, monachus, dein abbas Dionysianus, qui librum de expeditione & profectioe Ludovici VII. ad loca sancta composuit. Olim duodecim erant monachi in illa cella, quæ modo ad simplex beneficium, ut pleræque aliæ, quæ posteriorum temporum religio, redacta est.

Necdum biennio in loco, qui modo sanctæ Annæ^e dicitur, cum suis substiterat Bernardus Tironiensis, cum illinc migrare coactus est ad vitandas rixas, quas ei Novigentenses monachi excitare moliebantur. Hinc venerabilem Ivonem episcopum adiit, ab eo petiturus alium proximum ad inhabitandum locum, qui ab ecclesia Carnutensi pendebat. Admissus in capitulum exposuit, se cum sua congregatione malle in beatæ Mariæ territorio, quam principis terreni degere. ideoque a canonicis sibi dari rogavit fundum unius aratri ad cœnobium ædificandum. quod illi perlibenter concesserunt ob quasdam visiones, quæ eis *ab nudius tertius*, ut ipsi aiunt, factæ fuerant. *Data Carnoti manu Wlgrini cancellarii III. nonas Februarii, anno ab incarnatione M C X. regnante in Francia Ludovico-Philippi*. Hic fundus positus est super fluviolum Tironum infra Gardiensem parochiam, ut legitur in aliis Ivonis episcopi litteris, triennio post datis, quibus hanc donationem denuo cum suis canonicis confirmavit. Priores illius litteras hic in Appendice videre licet: posteriores Souchetus in notis ad vitam beati Bernardi vulgavit. Cum hunc locum obtinuisset Bernardus, Adela Blesensium comitissa eidem ampliorem, uberioremque fundum ad construendum alio in loco monasterium obtulit: at ille refutavit, *malens*, inquit Gaufridus vitæ scriptor, *cœnobii sui sedem locare sub patrocinio beate Mariæ Virginis*, Carnutensis ecclesie patronæ, *quam sub advocacione secularis cujusque persona*. In illo itaque beate Mariæ fundo Bernardus monasterium ædificare cœpit *in honore Salvatoris*, ut scribit Ordericus; quod postmodum celeberrimum existit sub titulo sanctissimæ Trinitatis. Illic Bernardus *plures quam centum monachos insimul habuisse* dicitur in chronico Andegavensi, in quo monasterium in honorem sanctæ Mariæ constructum fuisse dicitur. Ut vero monachi illic degentes plena & integra pace & quiete fruerentur, ultro concessere

ANN. CHR.
1110.

concessere in perpetuum canonici, ut ipsum monasterium, ejusque cellæ, domus & administrationes, præsentis & futuræ, atque in eis habitantes præsentis & futuri, subsint soli episcopo Carnotensi, non vero capitulo & canonicis; nec per alium, quam per Carnotensem episcopum jurisdictionis spiritualis, sive civilis exerceatur: ea tamen conditione, ut episcopus abbatem Tironensem ad synodum venire non compellat, & abbas, si quando veniat, primum post episcopum obtineat locum. Denique concedunt canonici, ut in omnibus suis dominiis prædia possent acquirere, & *in manu mortua* libere possidere. quod tamen postea certis conditionibus limitatum est.

Multa illic miracula patravit Bernardus, multisque futura prædixit, quorum unum est, quod Rotrocom comitem sæpe laudatum, a Fulcone Andegavorum comite, dein Jerosolymitanorum rege, Rotberto Belismentis inimico ejus traditum & in vincula conjectum, brevi liberandum ejus matri prædixit, ipsum autem Rotbertum captivum futurum. quod utrumque non multo post accidit. nam Rotroco liber evasit, & Rotbertus ipsis, quæ Rotroco paraverat, vinculis jussu Heinrici regis in Angliam transportatus, usque ad diem mortis suæ perpetuo carcere constructus est. quo ex tempore ea fuit Rotroci in Bernardum veneratio, ut ejus monitis vitam in melius reformaverit, & infinita ei beneficia contulerit. Beatrix vero ejus mater, comperta viri Dei sanctitate, relictis castri sui ædibus, Tironium se recepit, ibique quoad vixit habitavit, & ingentem basilicam multo sumtu ædificavit. Post ejus obitum Juliana ipsius filia, maternæ pietatis heres, eidem successit, & regularium ædificiorum non modicam partem consummavit.

Ex eo tempore Bernardi fama circumquaque diffusa est, ita ut etiam in Anglorum & Scottorum regiones penetraverit, omnesque eum videre optarent, aut saltem ejus discipulos apud se habere. Ex his unus fuit Henricus rex Anglorum, duxque Nortmannorum, qui per Theobaldum Blesensium, & Rotrocom Perticensium comites, Bernardum ad se in Nortmanniam deduci rogavit, eumque honorificentissime excepit; tantoque in honore deinceps habuit, ut præter annum censum quindecim marcarum argenti, eidem quinquagenas aut sexagenas alias per sæpe transmiserit, & dormitorium regis expensis construxerit. Sed & rex Francorum Ludovicus, eodem in virum Dei affectus animo, postquam cum eo colloquium habuit, prædium Cintriacum monasterio pro munere contulit. Bernardi quoque successoribus maxime exhibuit reverentiam, ita ut filios suos, Philippum ac Ludovicum, postea reges, ab eis *de sacro fonte* suscipi voluerit, multaque Tironiensibus beneficia contulerit.

Denique universi fere principes plurima ei beneficia contulerunt, totque cellas in ejus discipulorum gratiam construxerunt, ut centum numeraret Gaufridus^a ejus discipulus, cum res ab eo gestas scriberet. Neque vero tantum in Galliis accidit, sed & in exteris quoque regnis. nam Rotbertus quidam, vir nobilissimus, sanctum virum ab oceani partibus adiit, assumtisque secum duodecim ejus discipulis, in finibus Gallensium seu Wallensium, ad oram maris Hibernici juxta Tevi^{*} fluvium primo quidem cellam, postmodum autem aliis totidem cum abbate impetratis cœnobium construxit. Quin etiam David dux Lothoniensium atque Northantonensium, postea rex Scottorum, servi Dei sanctitatis fama ad se perlata, per internuntios non modicum ejus discipulorum cœtum ad se perducere curavit, eisque in Lothonia juxta Tuidam fluvium monasterium beatæ Mariæ de Carneis seu Cameis ædificavit, quod amplis possessionibus ac redditibus dotavit. Neque hoc contentus, Bernardi videndi desiderio flagrans, ab arctois oris Tironium accessit. Sed quia beatus pater jam ad superos migraverat, eum videre non potuit. Verum, postquam ad ejus tumulum multa cum reverentia preces fudit, duodecim monachis cum abbate impetratis, ad sua reversus est. Hoc monasterium vocabatur beatæ Mariæ de Roca-burgo, diœcesis sancti Andree in Scotia. Præter has duas abbatias, in Gallia octo aliæ erant, de quibus inferius acturi sumus, præter plurimas cellas, quarum indicem apud Souchetum in notis ad vitam beati Bernardi videre licet. Ex his constabat congregatio, veluti quidam Ordo, cujus caput erat abbatia Tironiensis.

Tunc temporis Bonifacius abbas regebat Conchenſe apud Rutenos monasterium, ex quo assumtus fuerat Petrus episcopus, qui Pampilonensi ecclesie eo tempore præsidebat. Utrumque discimus ex litteris^b cujusdam Raimundi, qui hoc anno ecclesiam de Fornils cum fevo presbyterali & parte sua decimarum sanctæ Fidi donavit

CXII.
Principum ac regum in eum beneficia.CXIII.
Monasteria Tironio subjecta.
a *Gaufrid.*
c. 52.* *Tyry.*CXIV.
Bonifacius abbas Conchenſis, Petrus episcopus Pampilonensis.
b *Annal. Fr.*
10. 3. p. 472.

ANN. CHR.
1110.

in manu Bonifacii abbatis pro salute animæ suæ & pro amore *Senioris* sui domni Petri Pampilonensis episcopi, de quo in litteris suis hæc præmittit; *quod dominus Dido de Andeca, offerens Deo & beata Fidi de Conchis unicum filium suum, nomine Petrum, postea per Dei gratiam factum Pampilonensem episcopum, etiam insuper cum uxore sua Stephana monasticum sumens habitum, dedit sancto Salvatore & sanctæ Fidi gloriose virgini locum & ecclesiam de Plancaas pro remedio anime suæ & omnium parentum suorum, in perpetuum possidendum.* Huic chartæ adscripta sunt signa domini Petri Pampilonensis episcopi, Guidonis nepotis ejus, & aliorum. *Facta charta anno ab incarnatione Domini M CX. regnante Ludovico rege Francorum.*

Lerinenfes
abbates & S.
Eugendi.

Post mortem Pontii-Fortis Lerinenfis abbatis, communi consensu electus est Petrus ejus nominis primus, qui lites cum Manfredo Antipolitano episcopo composuit, multaque beneficia accepit a Martino Ventimiliensi episcopo, & Imberto Gladatenfi, aliisque nobilibus viris. Peracto administrationis suæ quinquennio mortuus, locum fecit Fulconi abbati, quem post annos quinque Petrus, eo nomine secundus, excepit.

a *Bibl. Sebust.*
p. 182.* *Croiffieu.*

Hoc ipso anno Wido Genevensis præful venerabili Hunaldo abbati cœnobii sancti Eugendi litteras ^a inscripsit, quibus significat, se ad ejus postulationem ac domni Humberti præpositi, dictante caritate sui capituli, monasterio sancti Eugendi donare quasdam ecclesias, in his sancti Petri, & sancti Eusebii ecclesiam in villa Craciaco ^{*} sitam, aliasque jam datas confirmare, ecclesias videlicet Nividuni & alias. Has minutias persequi cogimur, ne de hisce nobilibus monasteriis omnino sileamus. Hunaldo abbati post biennium successit Ado.

C X V.
Constantienfes
ad Rhenum
episcopi.

Eodem anno Gebehardus Constantiæ ad Rhenum episcopus e nostris & sedis apostolicæ legatus, post multos pro ecclesia Dei exantlatos labores, præsertim adversus schismaticos, ad æternam, ut credere par est, requiem migravit pridie idus Novembris. Ejus successor Udalricus Theodericum Petri-domus abbatem ad Paschalem misit obtinendæ consecrationis causa: sed eam impetrare non potuit ante Gelasii pontificatum, propterea quod episcopatus insignia a cæsare accepisset. Hic Brigantium nostri Ordinis monasterium a comite Ruodulfo consanguineo suo fundatum consecravit. Ruodulfus iste Brigantiæ comes ingentes habuit rixas cum Udalrico II. Udalrici mox laudati successore, ob quasdam, ut tradunt, possessiones, quas S. Gebehardus episcopus Petri-Domus monasterio quondam contulerat. quibus rixis & consecutis inde injuriis tandem cessit Udalricus, & ad S. Blasii monasterium, annuente summo pontifice, se recepit.

C X V I.
Bertholdus abbas
Garstenfis,
ejusque pia
opera.
b *lib. 70.*
n. 38.
c *ibid.*

Post annos circiter novem, quam monachi nostri Ordinis ^b in Garstense monasterium introducti fuerant, Wirundus prior in Formbacense asceterium assumptus est, Mox a Garstensis & ab Otachero marchione in abbatem electus Bertholdus, quem loco Wirundi priorem apud Gotwicum constitutum fuisse superius diximus. Eo abbate Garstense monasterium mirum est quantum in spiritualibus & temporalibus accreverit. Principio Eberhardum, cujus in superioribus ^c mentio facta est, capellanum sibi assumit, immo individuum in Dei opere socium & spiritualium laborum adiutorem. Abbas vero patrem se verbo & opere exhibebat: at severum magistrum experiebatur, quisquis patris clementia abutebatur. Cum necessaria fratribus & hospitibus extra claustrum abunde suppeditaret, ipse vix quidquam cibarii præter panem sumebat. Missam quotidie cum magna devotione celebrare consueverat. Somno parcissime, & quidem cuculla indutus, indulgebat. Exterorum confessionibus excipiendis intentus, omnibus absque personarum discrimine flagellationes imponebat. Fratribus extra monasterii septa progredi vix facultas concedebatur. Obedientiarum, ut vocant, & rerum exteriorum officia per illiteratos monachos & fratres barbatos disposita erant: litterati vero & sacris ordinibus sublimati divinis officiis addicti. Singulis obedientiis bini præerant fratres, tam propter testimonium, quam propter exemplum. Eximia erat ejus caritas in egenos, quibus per camerarium necessaria suppeditari curabat. Nihil enim ipse in marsupio *præter breves defunctorum* ferebat. Jusserat aliquando œconomus, ut cuidam pauperi tres denarios daret. Ille se non habere semel & iterum asseruit. Tum abbas sibi claves dari præcepit, & inventum est labrum plenum denariis, quod ille in flumen projici jussit, fratribus incassum causantibus denariorum jacturam. Camerarius dure increpitus, & amorus ab officio. Idem alias factum de panibus, & frater inobediens verberibus

ANN. CHR.
1110.

castigatus. Multa alia præclare facta de eo referuntur, quæ singillatim recensere non sinunt historiæ leges. Ex his unum est, quod in oratorio nihil unquam præter confessiones loquebatur; & si quid cuivis dicendum erat, eum extra oratorium ducebat. Ea erat sacri loci reverentia, cujus exemplum utinam imitarentur omnes.

C X V I I.
Cremifanenfes
abbates.

In hac Bertholdi vita duo laudantur Cremifanenfes abbates, Adelramnus scilicet atque Oudalricus. Duo fuere Adelramni seu Alrami ejus loci abbates. Prior ab anno M CX. usque ad annum circiter M CXXII. Hunc Adelramnum, duobus abbatibus intermediis, præcessit Theodericus de *Gorze* vocatus, & ab Altmanno Passaviensi episcopo institutus, qui collapsam ^a disciplinam ad normam Cluniacensium institutionum restituit, & ecclesiam cum regularibus ædificiis incendio deformatam instauravit. Ejus successores Hoholdus & Bertholdus, nulla re gesta memorabiles, abbatis munus resignarunt Adelramno ejus nominis primo, qui necdum abbas, energumenam quamdam apud Garsten de Erchengero & Diemarum monachis recens mortuis, deque eorum statu interrogasse dicitur. Adelramno subrogatus Hermanus, anno M CXXV. successores habuit Udalricos duos, & post eos Albertum, sub quo monasterium iterum conflagravit, dein Martinum & Adelramnum II. cui successit Udalricus seu Oudalricus III. beati Bertholdi Garstensis abbatis ex fratre nepos, & sub eo a puero apud Garsten educatus, qui pede ex lapsu fauciatus ad patris sepulchrum sanatus est. Adelramno seniori abbate Heinricus ad regendum Admontense monasterium Cremifanio educatus est.

a *Annal.*
Cremifan. p.
146. & seqq.

Haud procul a Cremifanio distat Mellicium, cujus primum abbatem fuisse diximus ^b Sigiboldum. Hic post constitutam in recenti monasterio regularem disciplinam, animum deinceps convertit ad arcendas ab eo exterorum injurias. Ad quod nihil efficacius esse duxit, quam ut apostolicæ sedis patrocinium implorans, Mellicense monasterium ipsi offerret commendaretque, ejus præsidio regendum. Deprecatorem igitur agente apud Paschalem II. Leopoldo IV. piissimo Austriæ marchione, consentienteque Udalrico Pataviensi episcopo, in cujus parochia situm erat Mellicium, monasterium sub tutela apostolicæ sedis suscepit pontifex, concessio privilegio, quo prædia omnia, possessiones, ecclesias, decimas aliaque quæ hæcenus monasterium liberalitate principum aut fidelium, vel aliis justis modis acquisivisset, aut deinceps acquirere posset, confirmat: data libera eligendi abbatis facultate, qui a solo Romano pontifice *consecrari* posset, nec aliorum *circummanentium abbatum* subire judicium cogi, nisi forte illorum qui ad sedis apostolicæ proprietatem pertinent, cum ecclesiasticæ necessitatis causa exegerit. Christina quidem, oleum sanctum, consecrationes altarium sive basilicarum, & ordinationes monachorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a Pataviensi episcopo accipi debere, si quidem gratiam atque communionem apostolicæ sedis habuerit, & si ea gratis & sine pravitare voluerit exhibere: alioquin licere iis catholicum quem maluerint antistitem adire, & ab eo consecrationum sacramenta suscipere. Laicos seu clericos sæculariter viventes ad conversionem suscipi, fidelesque omnes, qui voluerint, in monasterio sepeliri posse: cujus quidem monasterii advocati maneat Austriæ marchiones. Ad indicium autem susceptæ a Romana ecclesia exemptionis, aureum unum annis singulis Lateranensi palatio a Mellicensibus persolvendum esse. Hæc fere summa privilegii Paschalis II. quod integrum refert Schrambius ^c. *Datum Laterani per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis, ac bibliothecarii, XVI. kal. Maii, indictione III. incarnationis dominice anno M CX. pontificatus autem domini Paschalis II. pape. anno XI.* Idem privilegium a Callisto II. & Innocentio II. postea confirmari curavit Erchenfridus abbas Mellicensis.

Mellicio immunitas data:
b *lib. 67.*
n. 90.c *Chron. Mel.*
p. 51. & seqq.

In veteri chronico Saxonico præpositura in Hildisleve in abbatiam hoc anno mutata dicitur, ubi primus ordinatus abbas Alvericus. Eodem anno Corbeia-novæ duo monachi, Hillinus & Liudigerus, unus Oltensevæ, alter Reinisdorfii abbates creati. De Reinisdorfio actum superius ^d.

Alia res Germanica.

d *supra n. 91.*

Extremis Liethardi abbatis Gemblacensis annis beatus ^e Guibertus, illius monasterii conditor, signis ac miraculis per annos duodecim inclaruit. His permotus Sigebertus monachus doctrina tum celebris, qui vitam scripserat, de ipsius elevatione cogitare coepit. Eadem sententia fuit Liethardi abbatis, qui ejus rei causa Sigebertum ad Otbertum Leodicensem episcopum misit ad impetrandam

C X V I I I.
S. Guiberti
Gemblacensis
elevatio.
e *V. lib. 46.*
n. 58.

ANN. CHR.
1110.

super hoc negotio ejus auctoritatem. Eorum votis perlibenter annuit episcopus, & per Heinricum archidiaconum Friderici Colonienſium archiepiscopi conſilium, & conſenſum poſtulavit. Re in ſynodo generali ventilata, aſſenſum præbuit archiepiscopus. His ita diſpoſitis, dies elevando ſacro corpori indicitur ix. kal. Octobris, quo die hæc elevatio ſolemni ritu facta eſt. quo ex tempore ſancti Guiberti conſeſſoris cultus frequentari cœpit.

CXIX.
Leſcienſe mo-
naſterium in-
ſtauratur.
* Aveſnes.

Sub idem tempus Leſcienſe ſeu Letienſe Hannoniæ monaſterium inſtauravit Theodericus de Aveſniis* cum Ada conjuge, quæ eo mortuo illuc ſe recepit, ibidemque uſque ad obitum religioſe vixit. Erat hæc Manaffæ Remorum archiepiscopi germana, primum Hilduino comiti Rocienſi, dein Aathenſi domino, ac demum Theoderico de Aveſniis nupta, uti diſcimus ex Hermanno monacho^a Laudunenſi, qui eo tempore vivebat. Porro Hilduinus avus erat venerabilis Bartholomæi episcopi Laudunenſis, cui Hermannus libros duos de miraculis ſanctæ Mariæ Laudunenſis dedicavit. Hic Theodericum cum Ada uxore monaſterium de Leſciis *in propria poſſeſſione* conſtruxiſſe dicit. quod argumento eſt, monaſterium illud, quod octavo ſæculo primitus conditum alias^b diximus, tunc ædificiis monaſticis deſtitutum fuiſſe, & locum in ſæcularium manus deveniſſe. quod quemadmodum factum ſit, ſic accipe. Guericus ſeu Wericus, cognomento Sorus, prolatandæ ditionis plus æquo cupidus, apud Lutofas* præſidio erecto, totum pæne Brabantum cum Nervienſi comitatu invaſit, & pleraſque Brabanti poſſeſſiones in feudum accepit a comite Montenſi, necnon agrum inter duas Helpras conſiſtentem, in quo totum ſanctæ Hiltrudis patrimonium, adeoque Leſcienſe monaſterium continetur. Ab hoc Guericus exordium cepit dominorum Aveſnenſium, cujus ditionis quartus ab eo heres fuit Wedricus Barbatuſ, & poſt eum Theodericus mox laudatus, ejus filius, qui Leſcienſe monaſterium denuo exſtruxit, ejectionis clericis, qui locum occupabant, & monachis eorum loco reſtitutis. Horum primus abbas fuit Reinerus, jam abbas Crispinienſis monaſterii, quod per Balduinum Hannoniæ comitem, ejuſque matrem Richildem ab annis circiter triginta inſtauratum fuerat. Porro idem Reinerus baſilicam Leſcienſem a Bartholomæo Laudunenſi episcopo dedicari curavit, & diſciplina regulari ordinata Gunterum priorem in abbatis locum ſubſtitui. quo facto Crispinium reverſus eſt. Gunterus abbas poſt præſeſſuræ annos duodecim ſubrogatus Reinerus prior, de Carneriis cognominatus, qui cæco cuidam lumen oculorum reſtituiſſe traditur, aqua adhibita, qua manus in miſſæ ſacrificio abluerat. De Wedrico ejus ſucceſſore inferius agendum.

CXX.
Fructuariæ
donatio Villæ-
novæ confir-
mata.
c Hiſt. de Sa-
voje 18.2. p. 24.

Fructuarienſi apud Taurinenſes monaſterio tunc præerat Almeus abbas, qui donationem mediæ partis Villæ-novæ, nunc Solariorum, ab Agnete comitiſſa, Petri Segufenſis comitis filia, factam pontificia^c auctoritate confirmavit. *Agnes ſiquidem comitiſſa*, inquit pontifex, *Petri marchionis filia, quæ, dereliſto ſæculo, monaſterii quietem elegit, medietatem Villæ-novæ monaſterio veſtro contulit cum omni integritate ac libertate, qua eam ipſa contulerat. quam collationem noſtra petiit auctoritate firmari.* quod ſe libenter præſtare ait pontifex ad preces Mainardi Taurinenſis episcopi & Fructuarienſis abbatis, ejuſque monachorum, quibus etiam confirmat villam Falœ, cujus mediam partem unam ex oblatione Arditiſſis marchionis, qui per Dei gratiam in veſtro, inquit, monaſterio converſus eſt, alteram ex venditione fratris ejus Manfredi comitis obtinuerant. *Datum Laterani per manum Johannis diaconi cardinalis III. idus Martii, indiſtione III.* quæ huic anno reſpondet.

d Chronol.
Polem. p. 265.

Agnes illa Frederico^d Lotharingico ſeu de Moncione comiti nupta fuerat, quæ poſt mariti obitum monaſticum habitum induit, ſed quo in monaſterio, mihi non liquet, forte in ipſo Fructuarienſi, ubi in diſparatis ædibus aliæ quoque feminæ illuſtres vitam monaſticam duxere. Quod attinet ad Almeum abbatem, ejus opera monaſterium Buzzani in Fructuarienſium poſſeſſionem tranſiſſe dicitur. Petrus ejus ſucceſſor, ex comitibus Valpergiæ, episcopus Albenſis factus eſt. Alios ejuſdem loci abbates apud Franciſcum-Auguſtinum^e ab-eccleſia videre licet.

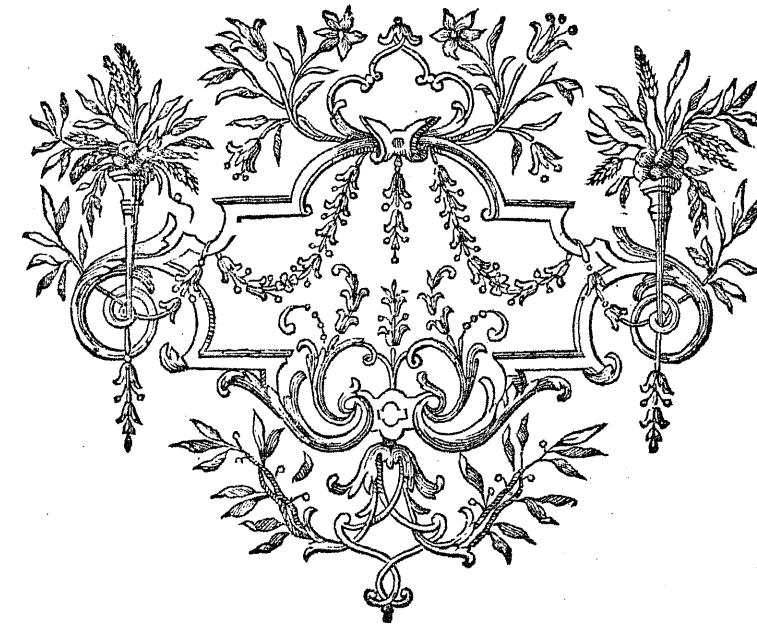
e ibid.
CXXI.
Grimoaldo
abbati ſuccedit
Albericus.
f Spicil.
10. 5. p. 478.

Cum Heinricus imperator Romam tenderet, ei obviam ire maturavit Grimoaldus Caſæ-aureæ abbas: at in ipſo itinere morbo interceptus, in monaſterio^f

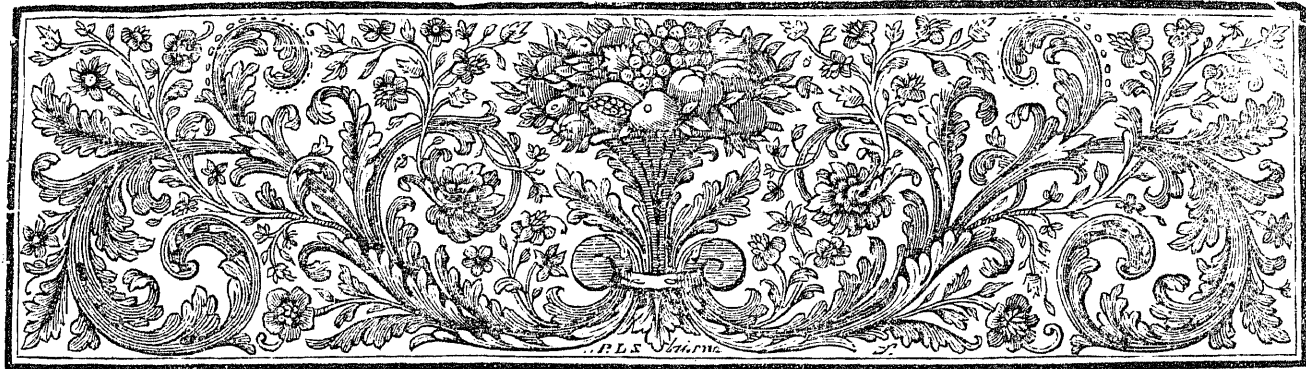
ANN. CHR.
1110.

ſancti Vincentii ad Vulturum, unde aſſumptus fuerat, fato functus III. nonas Septembris, ibidemque ſepultus eſt, poſtquam Piſcarienſe ſeu Caſaurienſe monaſterium annis ſeptemdecim, menſibus octo, ac diebus undecim rexifſet, multa que feciſſet ad ornatum eccleſiæ ac monaſterii. Virum ſanctum vocat Johannes chronographus: at minus probandum videtur, quod *palatium ad habitationem abbatum*^a a ibid. p. 477. fecit a ſeptentrionali parte monaſterii juxta latus eccleſiæ, contra præſcriptum concilii Francofurtienſis^b, in quo ſtatutum eſt, quod abbates cum ſuis monachis habitare & dormire debeant ſecundum regulam ſancti Benediſti. ^b Annal. lib. 26. n. 30.

Grimoaldo abbati ſucceſſit Albericus ejuſdem cœnobii monachus, Giſone ob ferociam reſecto, qui ſæcularium fretus potentia, abbatiam invaſerat. Albericus pro ſua honeſtate & ſapientia ad episcopatum Theatinenſem prius electus fuerat: ſed, quoniam adverſarios quosdam habebat, abbatialem dignitatem episcopali prætulit. Sancti Johannis in Arclano abbatiam tenebat quando electus eſt, hoc ſcilicet anno, conſecratus a Paſchali ſummo pontifice, a quo curam paſtorales traditione baculi ſuſcepit. Eo abbate ſtatim monaſterii bonorum invaſores, abbatis animum ſtrenuum & imperatoris adventum reveriti, ablata caſtella & prædia in manus abbatis reſtituerunt, eademque ſub fide clientelari ab eo receperunt, eo pacto, ut illa retinerent uſque ad tertiam generationem: qua finita, pro more patriæ, hæc ad plenum jus monaſterii reverterentur. Alberico poſt biennium mortuo ſubſtitutus Giſo modo memoratus, qui moderatior ex abjectione & melior factus, multa ad monaſterii ornatum & profectum contulit.

A N N A L E S O R D I N I S S. B E N E D I C T I.

LIBER · SEPTUAGESIMUS-SECUNDUS.

Ab anno Christi 1111. ad annum 1116.

ANN. CHR.
1111.
I.
Paschalis a ca-
fare capitur.

INSEQUENS annus, post millesimum centesimus undecimus, prodicione Heinrici imperatoris & captivitate Paschalis papæ insignis, immo infamis fuit. Natali Domini apud Florentiam celebrato, Heinricus ad Urbem procedens, certas conditiones, quas ejus legati Romam missi cum pontificiis ministris constituerant, quarum præcipua erat, ut cæsar investituris cederet, sacramento sancivit. Accedenti ad Urbem Romanus clerus cum effusa populi multitudine sollempni pompa obviam processit,

*monache quoque centum
Lampadibus multis cum claro lumine sumtis,*

ut Domnizo testatur. Id factum pridie idus Februarii. Cum ad basilicæ Vaticanæ superiores gradus pervenit, ubi pontifex cum cardinalibus & tota cantorum schola sedebat, ad ejus pedes se venerabundus projecit: dein erectus, in ore, fronte & oculis osculum ei præbuit. Inde in basilicam introductus, a pontifice rogatus est, ut, quod promiserat, ecclesiarum investituris renuntiaret. Ea voce perculsus Heinricus surrexit, & cum Germanicis episcopis seorsim deliberabundus secessit. Summa consilii fuit, pactum illud juste servari non posse. Verum, ut pontificem arte deluderet Heinricus, se velle dixit, ut lis, quæ inter eum & Stephanum Nortmannum intercedebat, ante finiretur. Interim pontifex ad altare sancti Petri procedit sacra facturus. quibus peractis, tandem ad hospitium extra templi atrium captivus est deductus; capta quoque clericorum, laïcorumque ingens multitudo, quibus vestes detractæ, & multæ inflictæ injuriæ, uno id improbante ex Germanis episcopis Conrado archiepiscopo Saltzburgensi, qui Henrico cuidam militi stricto gladio necem minitanti, ultro jugulum obtulit, & se potius moriturum quam tam indignum facinus probaturum asseruit. quod generosum factum multas illi posthac molestias accersivit. Dum hæc fierent, Johannes Tusculanus & Leo Ostiensis episcopi, sumto plebeio habitu, in urbem se proripuerunt. Ubi captum cum cardinalibus pontificem rescierunt Romani, dolore elati repente in Germanos sævierunt, multosque

ex iis, qui Urbem ingressi erant, occiderunt. Tum in Heinricum ipsum arma converterunt, multæque utrimque cædes patrata.

Post biduum Heinricus inde castra movit, versus Albam tendit, pontificem sacris vestibus nudatum cum clericis & laïcis vincis secum adducens, eumque apud castrum Trebecum in Sabinis, cardinales vero apud Corcodisum custodia tradidit. Heinricus inter ea, anxius animi, ut eis metum injiceret, sancte affirmat, se, nisi pontifex sibi obtemperaret, omnes, quotquot habebat, captivos aut occisurum, aut truncatis membris multaturum. Ubi nihil minæ proficiunt, additæ preces a Germanis episcopis. Absit vero, inquit pontifex, ut homini interfectorum sanguine cruentato tantisque flagitiis execrando, consecrationem impertiam. quibus ad se relatis, vehementius excaudit Heinricus, atque ut pontificem amplius moveret, captivos omnes in ejus conspectum ad necem produci jussit. At nihilominus infractus pontifex, singulos ad mortem pro Dei causa oppetendam hortatus est; se ipsum ad necem paratum esse constanter asserens. Verum, cum illi ad ejus pedes provoluti, ut sui misereretur, obtestarentur; tandem in id consensit, ut imperator episcopos & abbates libere electos absque simonia anulo & baculo investiret, sicque investiti consecrari possent. Heinricus vero se Romano pontifici fidem servaturum spondit, & possessiones ac patrimonia Romanæ ecclesiæ restitutum. His actis, postera die idibus Aprilis ambo in urbem Leoninam ingressi sunt, portis, ne quis civium interveniret, obseratis, & in æde sancti Petri ante confessionem, Heinricum imperatoria corona redimivit, atque augustum consecravit: tum ad rem divinam faciendam processit, cumque ad hostiæ confectionem venisset, partem hostiæ sub terribili adjuratione, si fidem umquam violaret, ei porrexit. quibus actis, pontifex in Urbem, imperator ad castra se recepit, Germaniam repetiturus. Totam hanc historiam paullo aliter refert chronographus Saxonicus nondum editus, quem in Appendice proferemus. Eamdem jussu imperatoris tribus libris scripsisse a Trithemio dicitur David magister scholarum ecclesiæ Herbipolensis, natione Scottus, qui postmodum factus est monachus in cœnobio sancti Jacobi Herbipolensi, cui tunc præerat Trithemius ipse, cum hæc scriberet.

Ubi Paschalis in Urbem ingressus est, reliqui cardinales, qui cum eo captivi non fuerant, pactum illud magnopere improbarunt. at pontifex necessitatis articulum in facti excusationem obtendens, cum eos non facile placari posse intelligeret, dedit locum iræ, & in Campaniam secessit. Interim prædicti cardinales, Romæ comitiis habitis, simul cum Johanne episcopo Tusculano factum rescindunt, utpote superiorum pontificum decretis omnino contrarium. quod ubi rescivit pontifex, qui tunc Terracinæ versabatur, scriptis ad eos litteris, zelum quidem laudavit, sed id non canonicè, non ex caritate, sed ex æmulatione factum videri dixit.

Quocumque tamen modo, inquit, factum sit, nos tamen confisi de misericordia divina pro anime nostre salute cogitamus, & commissum, quod pro fratribus atque filiis, pro excidio Urbis & universe provincia fecimus, emendare curabimus. Ex his qui pactum illud non probarunt, unus fuit Bruno Casinensis abbas, Signiensis episcopus; relatumque est pontifici, eum illius discidii & scandali ducem ac signiferum fuisse. quo accepto, Bruno scripta ad Paschalem epistola, se eum ut patrem diligere testatus est, nec alium habere velle pontificem: ac fœdus illud tam fœdum, pietati ac religioni tantopere contrarium, laudare non posse, quo scilicet violetur fides, & ecclesiæ libertas amittatur. & in fine epistolæ: *Miserere ecclesie Dei, inquit, miserere sponse Christi, & per tuam prudentiam suam recuperet libertatem, quam modo per te amisisse videtur.* Idem Bruno aliam scripsit epistolam ad Petrum Portuensem episcopum, qui primus post pontificem pactum illud subscripserat, qua in epistola hæreticos notat eos, qui hoc pactum defendebant. Utramque epistolam ita inscribit, *Brunus peccator episcopus, beati Benedicti servus.* Ob eam causam Brunoni in tantum succensus pontifex, ut vetuerit, ne deinceps episcopus simul abbasve haberetur, fratribusque Casinatibus per Leonem Ostiensem episcopum scripserit, ut alium abbatem eligerent. Fecit quod in se erat Bruno, ut alius pro se eligeretur: at fratribus constanter renitentibus, Nolo, inquit ille, ut propter me inter vos & Romanum pontificem scandalum oriatur. tum posita super altare virga pastorali: *Accipite, inquit, virgam quam mihi tradidistis. quo facto, & absolutione fratribus data, ad episcopatum suum reversus est, ubi in sancta conversatione usque ad finem vitæ*

ANN. CHR.
1111.

Heinrico investituræ cedere cogitur.

II.
Id improbant
cum multis
Bruno abbas
Casinas.

Abbatiam
abdicat.

ANN. CHR.
1111.

permanfit. Pontificis factum improbasse quoque dicuntur Cluniacenses, ob idque Romanæ curiæ cardinalium animos exasperasse, quos postea lenire studuerunt, ut suo loco videbimus.

III.
Ivonis hac de
re sententia.

Ceterum sic comparatus erat pontifex, ut factum potius excusaret, quam defenderet, immo postmodum etiam condemnaret, ut anno sequenti videbimus. Unde reversus in Urbem litteris ad Ivonem Carnutensem episcopum scriptis excusatur, quod ad vitanda imminencia mala & redimendam ecclesiæ pacem ita cedere coactus sit, ut testatur Ivo ipse in epistola ^a ad Henricum abbatem Angeriacensem, qui ipsum hac de re consuluerat. Memoratu digna est hæc Ivonis epistola, qui de investituris ecclesiarum sententiam Gregorii VII. & Urbani II. quantum in se est, laudat & confirmat: sententiam vero eorum, qui investituras per laicos defendunt, schismaticam iudicat. tum subdit. *Nec ista contra dominum papam dico: quia quibusdam litteris mihi scripsit, se coactum fecisse quod fecit; & adhuc se prohibere quod prohibuit, quamvis quedam nefanda quibusdam nefandis scripta permisisset. Et quia verenda patris debemus potius velare, quam nudare; familiaribus & caritatem redolentibus litteris admonendus mihi videtur, ut se iudicet, aut factum retractet. Quod si fecerit, agamus Deo gratias, & gaudeat nobiscum omnis ecclesia, quæ graviter languet, dum caput ejus laborat tanta debilitatum molestia. Si autem in hoc languore insanabiliter egrotaverit, non est nostrum iudicare de summo pontifice.* Cetera, quæ sane lectu digna sunt, prætereo, ne nimis sim in hoc negotio pertractando, quod tamen a proposito nostro non est omnino alienum. Eandem modestiam & prudentiam spirat alia ejusdem Ivonis epistola ^b nomine Daimberti Senonensis archiepiscopi & comprovincialium episcoporum scripta ad archiepiscopum Lugdunensem, qui eos invitaverat ad concilium apud Ansam celebrandum, in quo Paschalis factum examinare proponebat. Hæc epistola in vulgatis inscripta est *Joanni Dei gratia Lugdunensis primæ sedis archiepiscopo.*

^a Ivo ep. 233.^b id. ep. 236.^c id. ep. 237.^d lib. 71.
n. 19.^e V. Chifflet.
in Paulino
illust. p. 84.

Sequitur alia ^c ad Daimbertum, quam *Johannes primæ Lugdunensis sedis archiepiscopus* ad Daimbertum scripsisse dicitur in editis: ubi ad oram notat Souchetus, alias pro Johanne scriptum *Joscerannos*, mendose haud dubie pro Josceranno, quem Hugo archiepiscopo in sede Lugdunensi successisse superius ^d ostendimus, & annis M C XIII. & M C XV. adhuc sedisse inferius patebit. Nullus itaque locus in serie Lugdunensium archiepiscoporum Johanni relinquitur, quem veteres indices ^e non habent, primusque induxit Sirmundus, & ex eo Galliæ christianæ auctores, rati id quod vero proximum videbatur, duas illas Ivonianas epistolas esse interpretandas de Johanne, quem libri editi præferbant. Verum Johannis nomen pro Joceranno intrusum esse non dubito errore quorundam notariorum, qui cum Joceranni nomen prima dumtaxat littera J. designatum forte vidissent, Johannis nomen pro Joceranno temere intruserunt. Certe, ut Souchetus in notatione ad epistolam CC XXXVII. observat, *in prisco quodam libro prima nominis littera tantum designata habetur in hunc modum, J. prima Lugdunensis* &c. quo nihil opportunius ac luculentius afferri potest ad probandum id quod modo dicebam, errore notariorum, qui primam tantum litteram Joceranni nominis in illis epistolis viderant, Johannem pro Joceranno intrusum fuisse. Epistolam ea de re ad illustrissimum archiepiscopum Lugdunensem datam proferimus in Appendice.

IV.
S. Vitoni mo-
nachi denuo
vexati & pulsi.^f Spicil. 10.
11. p. 301. &
12. p. 302.

Heinricus imperator ubi prædictum a pontifice privilegium extorsit, mox illius exemplum per totum regnum misit, idque ab universis observari mandavit. Hoc autem omnibus episcopis, qui investituras a rege susceperant, maxime acceptum fuit, in primis Richardo Virdunensi episcopo, qui statim illud ad monachos ^f sancti Vitoni detulit, eisque legit, atque exprobrando intulit: En quo tribulationes vestræ, quo exilia, quæ per annos fere triginta passis estis, ceciderunt; en hæc omnia in cœnum devoluta sunt. His auditis, fratrum conventus (nam Laurentius abbas venerabilis aberat) expalluit, ingemuit, quod Romanæ fidei propugnaculum cessisset; nec quisquam eorum mutire ausus est. Inter ea Richardus Albanensis & Guido tunc archiepiscopus Viennensis, aliæque columnæ ecclesiæ transalpinæ contra hanc cæsaris iniquitatem erecti conclamaverunt, & ad tuendam ecclesiæ libertatem se se mutuo adhortati sunt. Cum sic utrimque adversæ partes in varia studia scinderentur, Richardo & clero Virdunensi regias partes plus iusto defensione, tota tempestas in abbatem Laurentium ejusque fratres incubuit, qui soli inter eos Romanæ ecclesiæ adhærebant, & adversæ parti communicare detrectabant. Unde laici qui devotionis

ANN. CHR.
1111.

devotionis causa ad eos accedebant, palam cædebantur: clerici vero eorum *fraternitatem* seu societatem abnegare cogebantur; & si qui in extremis viaticum ab eis accepissent, ecclesiastica sepultura privabantur.

Interim adfuit beati Vitoni festivitas, v. idus Novembris celebrari solita, in qua ad primas vesperas & missam *collecta cleri* ex more, pulsatis signis, convenire consuevit. Huic ne communicarent monachi, vespertinum officium celebrare occupaverant; quibus adhuc cantantibus supervenerunt canonici, qui clausum chori ostium sibi aperiri vociferantes jubent; cunctantibus monachis, per suos referant; ingressi unum e conversis, qui ne eis aperiretur obstiterat, propellunt, distrahunt, barba & capillis vellicatis atrociter verberant, monachis spectantibus nec subvenire ausis; ac demum illinc, non celebratis vespere, ad sua redeunt. Hinc ira inflammatus Richardus, tandem Laurentio abbati divinum interdixit officium, in crimen ei imputans, quod imperatori, sibi que esset rebellis, insuper eorum communionem sperneret; adeoque dignus esset, ut temporalia omnia, quæ ab imperatore & per eum ex se tenebat, amitteret. Hinc potestas omnis in rebus abbatæ intus & extus Laurentio detracta; claves ararii & bibliothecæ *rusticis ecclesiæ concessæ*; custodia claustris clericis commissa; forum denique & viæ ad episcopium abbati, ejusque monachis interdictæ. adeo ut quidam in illis deprehensi injuriis affecti fuerint. Tantæ violentiæ Laurentius cedere coactus, loco excessit, quibusdam e suis secum assumptis, aliis vero ut sequerentur præcepit, qui fuga dilabebantur in dies, clericorum custodiam frustrati. Solum remanere juniores, quos ad sibi communicandum clerici omnimodis compellebant, oblata Trevirensis archiepiscopi Brunonis epistola, qui eos ad communionem clericalem hortabatur. quod etiam Robertus sancti Hucberti abbas multique alii suadebant; idque tandem evicere. Ubi factum rescivit Laurentius, indoluit, litteris missis ut resipiscerent, sibi que obtemperarent, eos admonuit. Nec mora, nocte sequente Hugo fervidæ & bonæ indolis, cui reliqui multum deferebant, jam de fuga semel & iterum retractus, demum cum Riozone evasit: reliqui altera die, prælata cruce, procedentes, monasterio exeunt, & per mediam urbem transeunt, ubi quendam monasterii cellam, quæ ad Pauli crucem dicitur, evadunt, tota urbe lamentante & episcopi facinus detestante, ipsoque jam graviter dolente. Sic omnes ad Laurentium se recipiunt, qui seniores in opportunis cellis collocavit; juniores vero ad Divionensem sancti Benigni cœnobium misit, ubi a Jarentone abbate, quod jam alias ^a factum fuerat, humanius quam dici possit, recepti sunt; & per triennium, quo Richardus supervixit, ibidem commorati, multum illic se in omnibus profecisse testati sunt. Toram hanc historiam accurate describit Laurentius de Leodio Vitonius in historia ^b Virdunensi; ipseque Laurentius abbas fufus in epistola ad clericos Virdunenses, a Wasleburgo primum edita, sed in Appendice sublatis mendis recusa, ex qua discimus, quod Laurentius de Leodio siluit, Hugonem Flaviniacensem abbatem, de quo sæpe in superioribus egimus, abbatia sua pulsus, in sancti Vitoni præfecturam, absente Laurentio abbate, intrusum fuisse, & a Richardo episcopo virgam pastoralem suscipere præsumpsisse, *cujus præsumptionis*, inquit Laurentius abbas, *se participes effecerunt, & illi qui tam infami persone curam pastoralem commiserunt, & qui ei se committi perpeffi sunt.* Hugo iste, ut superius dictum est, olim sancti Vitoni monachus fuerat, sed in alia persecutione, permissu Rodulfi abbatis, ad sancti Benigni monasterium translatus, demum factus abbas Flaviniacensis; sed postmodum repudiatus: quem tamquam fugitivum a Divionensi abbate excommunicatum fuisse asserit Laurentius abbas, cum virgam pastoralem abbatæ a Richardo accepit. Sed de his fati.

^a lib. 66.
n. 96. & 97.^b Spicil.
10. 12. p. 300.

Tunc etiam valde exagitatus est ab Heinrico cæsare Conradus Saltzburgenfis archipræsul, qui vim Paschali factam improbaverat. Hinc odium imperatoris, ejusque fautorum incurrit, qui omnes in eum conjurarunt, adeo ut nullus ei fere superesset locus ubi lateret, dum ad eum perquirendum omnes commoverentur. Tunc in valle Admontensi dimidium pæne annum in quadam spelunca delituit: postea in ipsius Admontensis monasterii cellario subterraneo sexdecim hebdomadibus latitavit. Ad hæc in quemdam amnem usque ad mentum immersus, diem integrum exegit. Inde clam in Saxoniam profectus, ubi a venerabili Adilgozo Magdeburgensi archiepiscopo humanissime acceptus est ac retentus. Sed tandem, redintegrata ecclesiæ pace, a Liutpoldo Stryrensi marchione cum valida manu ad suam

V.
Conradus quæ-
que archiepiscopus
exagitatus.

ANN. CHR.
1111.VI.
Rupertus scribit libros de divinis officiis, 2 P. lib. 68. n. 44.
b Rupert. lib. in Math.

post novem annos reductus ecclesiam, eidem informandæ totus incubuit, e jusque clericos ad communem vitam adduxit.

Florebat per id tempus in Leodicensi sancti Laurentii monasterio Rupertus, de cujus vitæ primordiis ac sacerdotio superius actum est. Non amplius quam triginta dies a suscepto sacerdotio exegerat, cum tanta Spiritus-sancti gratia & cælesti rerum divinarum scientia perfusus est, ut, nisi illa repentina sanctæ voluptatis inundatio, ut ipse loquitur, cito se continuisset, animam velociter in sua de corpore in modum torrentis abstraxisset, secumque detulisse potuisset. Sed cito substitit inundans illa vis amoris, paulatimque decessit. Ego autem ex tunc, subdit ille, os meum aperui, & cessare quin scriberem nequaquam potui; & usque nunc, etiamsi velim, tacere non possum. Ab eo itaque tempore ad scriptionem animum applicavit, primumque omnium libros duodecim de divinis officiis scribere aggressus est, ut ipse testatur in epistola prævia ad Cunonem, tunc Ratisponensem episcopum, in qua hos libros vocat primitias cunctorum operum suorum. Hæc epistola scripta fuit longe post editos hosce libros, quos sine splendore cujusquam tituli dimiserat, sub nullius obiulerat præsentia sacerdotis. Librum octavum scribebat hoc anno, ab incarnatione millesimo centesimo undecimo, quo anno miraculum refert in Leodicensi sancti Laurentii ecclesia tunc factum die sancto parasceves, ubi extinctis de more sub finem matutinorum cunctis

c il. lib. 8. de divinis officiis c. 14.

luminaribus, dum eorum ultimum exstingueretur, & ad canticum evangelii a domno abbate Berengario imponeretur antiphona, *Mulieres sedentes ad monumentum*, repente ante pedes illius projectum cecidit ipsius, quo firmiter substrictus erat, cingulum. tumque audivit sibilo tenui factam sibi hanc vocem:

Sic potuit clauso Christus prodire sepulcro.

quæ res sæpe mentem ejus admiratione defixam tenuerat, tametsi nequaquam de ea dubitaret. Mox illi simile quid ad memoriam recurrit, quod Augustinus de Pertronia clarissima refert in libro xxii. de civitate Dei, capite viii.

VII.
Adversarii ejus multi.

Non defuere Ruperto obtrectatores, qui primis ejus studiis obstreperent, & adversus eum hæc effutirent: *Iste scribit quod necessarium non est. Sancti scripserunt: sanctorum scripta sufficiunt & superabundant. Non sufficimus legere que sancti scripserunt, nedum que isti ignoti sine auctoritate de corde suo scribunt. Hæc & alia*, inquit ille, multo graviora surda aure præteriens, ut totus eram possessus ab ea, que me tacere non sinebat, dilectione verbi Dei, & primitias ista, & alia nonnulla in cartallo meo congesti, donec venires tu, amicus & patronus fidelis, sic Cunonem alloquitur, per quem ego innotescerem sacerdoti Domini ecclesie Agrippinensis, scilicet Friderico archiepiscopo, qui Rupertum auctoritatis suæ præsidio texit.

Guillelmus a sancto Theoderico.

Præcipui ejus adversarii exstiterent, videlicet Guillelmus a S. Theoderico, Guillelmus seu Willelmus Campellensis, & Anselmus decanus & magister ecclesie Laudunensis. Guillelmus a S. Theoderico cum multa civilitate & caritate in quædam loca libri secundi de divinis officiis, ubi de sacra eucharistia agitur, animadvertit, scripta eidem Ruperto epistola, cujus exordium sic habet. *Fratri in Christo carissimo*, illuminatos oculos cordis. *Lego & relego, carissime, opus vestrum de Officiis, multumque me delectat ejus lectio, tum pro sui utilitate, tum pro auctoris dulcissima mihi caritate. Sed quoniam veritas caritatis & caritas veritatis, adulationis odit fucum; videor mihi videre in facie pulcri operis nævum unum: qui est inter nos interim benevola quadam dissimulatione regatur, vel coloretur; si opus hoc exierit in manus eorum qui carpere amant aliorum etiam bene dicta; futurum est in signum, cui a multis contradicetur.* Unum est quod notat Guillelmus ex libro secundo: nimirum quod in sacra

d Bibl. Cisterc. to. 4. p. 130.

eucharistia corpus sacrificii dicat, cum ait, non aliam vitam esse in corpore Domini quam spiritualementem, quæ sic est in corpore sacrificii, quomodo lux solis absque calore ejus in corpore lune: adeoque animale vitam, quæ in quinque corporis sensibus consistit, non esse in corpore sacrificii. quæ verba ambiguum sensum efficere, ait Guillelmus, qui non aliud vult intelligi in corpore sacrificii, quam ipsum quod mortuum est & resurrexit, sedetque ad dexteram Patris: quod non corpus sacrificii, sed, sicut vere est, appellatur corpus Christi: quod quidem motum & sensum habet, & per omnia nostræ est nature, licet alterius gloriæ; denique in mensa altaris solum adest corpus Domini, in quod vere mutata est vera panis substantia, remanente sola specie visibili, in qua stultus & ineptus esset ille adversarius, quem sibi obji-

ANN. CHR.
1111.

ciebat Rupertus, si ea requireret in specie, quæ propria sunt viventis corporis, id est vitam, sensum & motum. *Ecce hoc est*, ait Guillelmus, *quod in opere vestro me offendit, & nonnullos fratrum nostrorum . . . quod utrum corrigere indigeat, vestro legitimumque iudicio derelinquo.* Nunc plerique Theologorum sentiunt, Christum in eucharistia nullas exercere sensuum externorum functiones, sed sacrum ejus corpus mortuo modo in sacramento exsistere. quod forte volebat Rupertus. In fine epistolæ Guillelmus Rupertum obsecrat, ne se id animadvertisse putet, quasi de ejus fidei integritate dubitarem; sed fraterna caritate & sollicitudine amica id fecisse, ut ejus opus omnino exquisitum esset ac circumspectum, priusquam exiret in manus eorum qui foris sunt: ut qui rodere illud vellet, non inveniret. Ex quibus intelligitur, novum fuisse Rupertus opus istud, cum hanc epistolam scripsit Guillelmus, cum necdum esset sancti Theoderici abbas, quo in munere Gaufrido successit anno m c xx. Qui hanc epistolam sancto Anselmo tribuunt, ex eo revincuntur, quod libri de divinis officiis nondum editi essent anno m c ix. quo mortuus est S. Anselmus. siquidem Rupertus librum octavum biennio post scribebat, ut modo vidimus.

Duo alii ejus adversarii fuere Willelmus a Campellis, Catalaunensis episcopus, & Anselmus Laudunensis magister ac decanus ecclesie Laudunensis, quos ille scriptis aggressus est, quod illi docerent, quod Deus malum fieri velit, voluntate scilicet permittente. Hanc sententiam, quam omnes theologi docent, primo impugnavit Rupertus, edito libro uno de *voluntate Dei*, quem librum ad eos scripsit, cujus initio eos magistros illorum temporum *inclutos*, Anselmum *luciferum* vocat. Hæc disputatio non modo Willelmum & Anselmum in Rupertum commovit, sed maxime eorum discipulos, qui eum rudem & indoctum dicebant, quippe qui e monasterio pedem non extulisset, ut famosos illos magistros docentes auscultaret. Sic enim ille libro primo in regulam sancti Benedicti. *Ex eo pauper ego reputatus sum apud cogitationes illorum, quod a puerilibus annis monachus, & cænobii claustris contentus sive detentus, & non circumvi mare & aridam, sicut divites negotiatores illi, quorum apud cogitationes pauper sum . . . Ierunt enim in longinquum, & apud magistros inclutos peregrinati sunt . . . Hoc ego non feci, sed tamquam simplex Jacob cum matre Rebecca, domi habitavi. Hinc ego apud cogitationes illorum pauper & contemibilis. Et dixerunt: Quis est hic? Scribit enim & loquitur, loquitur & scribit, qui magistros & præceptores nostros saltem videre nusquam dignus fuit. Inde etiam pauper ego, quia saltem chartulas, quibus ipse inscriberem, habere vel acquirere vix potui.* Hæc ille in libro primo super quædam capitula regulæ sancti Benedicti, scripto ad Cunonem, tunc abbatem Sigebergensem, patronum ac protectorem suum, cui pleraque scripta sua nuncupavit. In hac scriptione super Regulam fere totus est in impugnanda prædicta Willelmi de Campellis & Anselmi sententia, ut amplius suo loco videbimus; eandemque rursus in libro de *omnipotentia Dei* refellere conatus est. Tota hæc controversia versatur in verbis *voluntas & vult*. quæ non nisi de voluntate positiva intelligenda esse contendeat Rupertus, qui cum Augustino verbum *scit* in Deo circa malum admittebat.

VIII.
Willelmus Campellensis & Anselmus Laudunensis.

a infra n. 125.

Trithemius in historia Hirsaugiensi, tradit Bertholdum comitem Hennenbergensem assentiente conjuge sua Luca, extremam imposuisse manum monasterio beate Mariæ, quod nuncupatur Augia-Dei, Teutonice *Gottisau*, sito in Spirensi episcopatu ad ripam fluvii Albæ, illudque magnifice dotasse, & privilegiis pontificiis & imperialibus muniisse. Illuc ex Hirsaugiensi congregatione deducta colonia duodecim monachorum per Brunonem Hirsaugiæ abbatem, qui Wolpotonem novi Gottisaugiensis asceterii primum rectorem instituit. Hoc monasterium Bursfeldensi congregationi sæculo quinto-decimo labente unitum est.

IX.
Gottisaugiensis monasterium conditur.

In annalibus Corbeix-novæ Erchinbertus abbas multa monasterio acquisivisse dicitur, eique rex magnam crucem argenteam dedisse; Egghardus vero abbas chronicum suum eidem inscripsisse. Paulinus ad hunc locum notat hoc esse chronicon, quod a Browero vitæ sancti Godehardi Hildensheimensis episcopi subjunctum est sub titulo *Chronicorum Egghardi Uragiensis abbatis ad Egbertum Corbeixensem abbatem.* Hæc chronica haud dubie desinebant in Bernardo, Bertoldi successore, quibus sequentia adjecta sunt ab aliis. Uragiense seu Uragiense monasterium illud ipsum est, quod ab Ottone Babenbergensi episcopo conditum fuisse superius diximus.

Res Corbeixenses.

b P. lib. 71. n. 91.

X.
Senoniense monasterio infestus Herimannus comes factificat.

Per id tempus Herimannus comes Senoniensi in Vosago monasterio advocati nomine multa gravamina inferebat. De his querelas movit Antonius venerabilis

ANN. CHR.
1111.

abbas apud Adalberonem Mettensem episcopum, ejus nominis quartum, monasterii protectorem, sapius conquestus de injuriis sibi illatis ab Herimanno contra preceptum regis Childerici, qui hoc monasterium in magna quiete fundaverat, & contra auctoritatem Adalberonis secundi, Mettensis episcopi, qui sub anathemate staturerat, ut advocatus possessiones monasterii in beneficium suæ advocacionis ita haberet, ut tamen in abbatiam nullo pacto se intromitteret, nisi ab ejus abbate invitaretur. Citatus ad episcopi audientiam comes, reatum agnovit, seque anathema incurrisse confessus est; & ab episcopo & abbate absolutionem accepit, seque in posterum monasterii privilegia observaturum spondit. Testes plurimi clerici ac laici, in his abbates sancti Vincentii, & sancti Arnulfi, quorum nomina in nostro exemplo defunt, Walo abbas Novillarensis; tum Folmarus, Godefridus & Fridericus comites. *Actum Mettis publice 111. nonas Martii, anno ab incarnatione Domini M C XI. indictione IV. regnante Heinrico V. gloriosissimo rege, juniore comite Gelmaro prefecturam urbis agente, judice Borcharo, Theodorico scabione.*

XI.
Mettenses &
Tullenses ab-
bates.

S. Arnulfi monasterio tunc præerat Odo abbas, successor Walonis. In necrologio XI. kal. Martii notatur *domnus Walo abbas*, cujus jussu Ambrosius monachus Hieronymi commentarios in Prophetas minores manu descripsit, ut testantur versus ejus codici præmissi in bibliotheca sancti Arnulfi. Eodem tempore sancti Vincentii monasterium administrabat Arnulfus abbas, Lanzonis successor, quem excepit Landulfus, tum Isembardus assumtus ex monasterio sancti Hucberti in Arduenna.

Excitata hoc tempore controversia inter Pontium abbatem & Cluniacenses, atque Mediani-monasterii Bertricum abbatem & monachos super Frodonensi cella, vulgo Frovilla, diocesis Tullensis, quam utrique sibi competere asserebant. Litem dirimit Riquinus a Tullensis præsul secundum Cluniacenses, qui chartam Pibonis episcopi sigillo munitam proferebant, qua constabat, Odvinum, virum illustrem, hanc cellam sancto Petro Cluniacensi contulisse. Riquini litteris, quæ insigne Cluniacensium elogium continent; adscripta sunt signa Theomari abbatis sancti Mansueti, & Widrici abbatis sancti Apri, eo nomine secundi. Acta sunt hæc Tulli in plenaria synodo hoc anno, Riquini episcopi quarto. In illa cella olim quinque monachi esse debebant.

a Bibl. Clun.
p. 179.Dervenfibz
factæ donatio-
nes.
* de Brienne.
* Avenay.
* de Bar-sur-
Seine.

Eodem tempore Airardus Breonensis * in superiore Campania comes apud Avenacum * gravi correptus infirmitate, & ad extrema redactus, comitem Barrensem * Milonem fratrem suum rogavit, ut se in Dervenfi monasterio humari curaret, eademque loco aliquid pro munere conferret. Fratris votum exsecutus est Milo. consultis Breonensibus optimatibus, consensu & laude Walteri nepotis sui, filii Airardi, consuetudines, quæ apud Dreïam, Breonensi comitatui debebantur, Dervenfi ecclesiæ concessit pro fratre suo, ibidem honorifice sepulto. His litteris adscripta sunt signa Milonis comitis, Widonis filii ejus, Arnulfi Rijnellensis & Airardi fratris ejus, atque, ut ceteros omittam, Widonis abbatis Molismensis. Has litteras nomine suo scripsit Rogerus Dervenfis abbas, sed absque chronicis notis: at eas hoc anno vel infrequente datas fuisse colligitur ex diplomate Hugonis Trecensis comitis post triennium edito, in quo commemorat vexationes Dervenfibz factas a Gualtero Breonensi comite, filioque ejus Airardo mox dicto, tum mortuis, ut inferius videbimus.

XII.
Sugerius Tau-
riaci jura pro-
pugnat.
* Toury.
* La Beausse.
* du Puiset.

Tauriacus * *famosa beati Dionysii villa est, caput aliarum*, teste Sugerio, ac *specialis sedes beati Dionysii*, sita in Belsiæ * pago, via regia, quæ Stampis ducit Aurelianos. Hanc variis exactionibus & gravaminibus infestabant vicini domini Puteolenses *, & opprimebant. Eorum rapacitatem ut reprimeret, ei præpositus est ab Adamo abbate Sugerius monachus adhuc juvenis, sed animosus: qui cum illic per biennium nullo fructu perstitisset, omnes illarum partium dominos, qui ab Hugone Puteolensi eadem damna patiebantur, ad vindicandas communes injurias excitavit. Hi erant Ivo episcopus & capitulum ecclesiæ beatæ Mariæ Carnutensis, abbas sancti Petri & ecclesiæ sancti Johannis de Valleia ejusdem urbis, archiepiscopus Senonensis, episcopus Aurelianensis, abbas sancti Benedicti, & quidam alii. Omnes regem Ludovicum Miliduni conveniunt, supplicantque, ut ecclesiarum & pauperum oppressiones reprimat. Rex, ut erat pietate plenus, promptam opem pollicetur, idque brevi factò perficit. Puteolum castrum expugnat, cunctam Hugonis supellectilem publicat, castrum incendio consumit. Hæc omnia fusè refert qui huic expeditioni præfens aderat Sugerius, tum in vita Ludovici Grossi, tum in libello de rebus in administratione sua

ANN. CHR.
1111.

gestis. Adfuit quoque eidem expugnationi Theobaldus Carnutensium comes, qui marchiam suam amplificare volens, castrum in villa Alona Puteolo proxima, quæ de feudo regis erat, extruere voluit. quæ res novi inter eum ac regem belli materia fuit, in quo Robertus Flandriæ comes, regis avunculus, interiit, ut mox videbimus. Postea Sugerius abbas Tauriacum propugnaculis firmavit, & præpositum Puteoli *priora mala reciprocantem cepit*, & ad sanctum Dionysium cum dedecore victum perducere curavit.

Robertus Flandriæ comes, cognomento Jerosolymitanus, paullo ante obitum curtem, quam Elnonenses in villa Samionis habebant, rogatu Hugonis abbatis, ad usum fratrum liberam fecerat ab exactione illa, quam *songeiam* vocant, id est procuracionem seu jus hospitii. Postea vero cum eandem exigeret quidam comitis miles, nomine Stephanus de Landast; Bovo abbas, Hugonis successor, eandem immunitatem ab ipso comite denuo obtinuit. *Data nonis Augusti anno ab incarnatione Domini M C XI. indictione IV. apud Insulam.* Sugerius a auctor est, Robertum comitem, a Ludovico Francorum rege, cujus avunculus erat, auxilio advocatum contra Theobaldum Campaniæ comitem, cum rex in Meldensem urbem exercitum induceret, cum multis regni optimatibus *ponte decidente fluctibus involutum fuisse*. Iperius paullo aliter scribit, Roberto per pontem Meldensem cum magna militum multitudine equitante, equum fortuito super eum cecidisse, & totum conquassavisse. Ejus corpus Atrebatas delatum, in basilica sancti Vedasti humatum est. Successit in ejus honores filius Balduinus, cognomento *Haphin*, ait Iperius, seu Securis, vix pueritiæ annos egressus, qui a Ludovico rege balteum & ordinem militarem accepit, probitate & justitiæ laude insignis, malis adeo terribilis, ut etiam thesauros in via inventos nullus attingere auderet.

XIII.
Elnonensibus
factæ donatio-
nes a Roberto
comite.a Suger. in
vita Lud.
Grossi.
Roberti Flan-
driæ comitis
mors & suc-
cessor.

In superioribus b actum est de ecclesia sancti Laurentii de Helliaco, sita in territorio Corbeiensi, quam Orbertus Ambianensis canonicus Angeriensibus monachis ante annos triginta-tres attribuit, ut illic cella fieret Angeriensium monachorum. Si id executioni demandatum est, non diu inibi consistere monachi; quandoquidem hæc ecclesia canonicis regularibus sancti Augustini non multo post collata est. Id factum videtur hoc tempore, quo Theobaldus de Helliaco, assentiente uxore sua Mabilia, *de consilio venerabilis & bone memorie Godefridi Ambianensis episcopi*, ecclesiam sancti Laurentii, quolibet servitio emancipatam, libertate donavit, deditque *de proprio nemore fagum & quercum ad edificia fratrum in prædicta ecclesia Christo famulantium componenda*, ut legitur in litteris Roberti episcopi Ambianensis, quibus Hugoni priori, ejusque successoribus & fratribus regulam sancti Augustini professis, confirmat donationes, quas vir nobilis Gauterius, filius Gauterii de Helli, ecclesiæ sancti Laurentii fecerat, & donationes ejus avi Theobaldi. *Sextantum fratres, quatuor scilicet canonicos & duos conversos*, initio illic exstitisse tradit chronographus Corbeiensis. Primus ejus loci prior ex canonicis mihi occurrit Olricus anno M C XLVIII. cui successit Hugo de Foliaco mox laudatus: tertius Simon anno M C LXXIV. quartus Milo anno M C LXXXIV. Post quem canonici illi regulares cum sua ecclesia transferunt ad Lehunenses monachos Cluniacenses, uti & canonici regulares sancti Nicolai de Regniaco: sed tandem utraque cella Corbeiensi monasterio cessit. Prædictus Hugo de Foliaco postulatus est ad Remensem sancti Dionysii abbatiam, isque auctor est librorum de claustrum animæ. quæ omnia in consequentibus illustrabuntur.

XIV.
S. Laurentii
de Helliaco
ecclesiæ varii
status.
b lib. 67.
n. 60.

Nobiliacense apud Pictones monasterium tunc regebat Goiffredus seu Gaufridus abbas, qui hoc anno litem habuit cum abbate & monachis Casæ-Dei super ecclesia Fronteniaci, qui illam ecclesiam sibi a Nobiliacensibus subtractam querebantur. Causa ad Petrum Santonensem episcopum, in cujus parochia sita erat ecclesia, cum delata fuisset, eam episcopus Nobiliacensibus adjudicavit. Verum huic sententiæ non acquievit Casæ-Dei abbas, sed Romanum pontificem appellavit. Data Santonis in camera episcopali, præsentibus Marco abbate Novi-monasterii Pic-tavenfis, abbate Brantofmensi, aliisque

XV.
Nobiliaco
asserit Fron-
teniaci eccle-
sia.

Casæ-Dei abbatem ad hunc usque annum fuisse Aymericum probat judicium Gerardi Engolismensis episcopi & legati, latum contra Gaufridum sancti Maxentii abbatem, qui tres Gazenolii * ecclesias juris sancti Maxentii esse asserbat: tum quia Hugo Liziniacensis eas in feudum a Benedicto abbate acceperat, quod tamen

Casæ-Dei Ga-
senolienfes ec-
clesiæ.
* Gazenol.

ANN. CHR.
VIII.

Hugo ipse negabat : tum quia scriptum quoddam habebat , in quo enuntiatum erat, Gazenolium sancto Maxentio à Ludovico rege datum fuisse. Aymericus vero Casæ-Dei abbas obtendebat , ecclesias illas monasterio suo collatas fuisse a Petro Picaviensi episcopo. quod Petrus ipse , qui præsens aderat , confirmavit. Itaque Gerardus sententiam tulit secundum Casæ-Dei monasterium , cujus diffinitivæ sententiæ judicio Leodegarius Bituricensium archiepiscopus cum aliis interfuit. Adum Picavis in camera episcopali anno ab incarnatione Domini M C XI. indictione IV.

XVI.
Aymericus abbas fit episcopus Claromontensis.

Ex his manifestum est falli eos , qui Aymericum Casæ-Dei abbatem ad episcopatum Claromontensem ante triennium promotum fuisse dicunt , quippe qui in præmissis litteris non episcopus , sed tantum abbas appellatur. Longe aliter Claromontensium episcoporum series statuitur in fusiori Gallia-Christiana , ubi Petrus anno M C VI. decessisse dicitur , eique Stephanus successisse : Stephano vero Aymericus post annum M C XXVI. Atqui tamen Petrus usque ad annum M C XI. vitam produxit , ut ex Clario monacho superius ostendimus. Ad hæc , Stephanus Aymerico in abbatali dignitate successerat longe ante annum M C XXVI. nam hic , jam abbas , de visitandis sanctorum apostolorum liminibus cogitavit anno M C XVIII. sed audito Gelasium papam in Franciam accedere , ei occurrit apud Viennam , ubi concilio tunc habito interfuit , & postmodum papæ exsequiis. Itaque non dubito , quin Aymericus abbas Petro episcopo anno M C XI. mortuo subrogatus sit.

Stephanus post eum fit abbas.

Qui Aymerico in dignitate abbatali successus est Stephanus , ex illustri Mercoriæ gentis stemmate progenitus , sanctus & miraculis clarus fuisse dicitur , ejusque *legenda* seu vita laudatur in prologo libri tripartiti Bernardi monachi de gestis sancti Rotberti Casæ-Dei primi abbatis , cujus e præcipuis discipulis unus existit. Hunc virum egregium appellat Marbodius episcopus in libro , quem de eodem sancto Rotberto scripsit. Ceterum Aymericus episcopatum tenuit , saltem usque ad annum M C XXXVI. quo ecclesias Montis-Ferrandi Stephano abbati & monachis Casæ-Dei concessit ; immo usque annum M C XLII. quo anno Stephanus Obazinensis ejus consilio monasticam vitam canonicali prætulit.

XVII.
Fontis-dulcis monasterii fundatio.

* Font-douce.

Quæ mox diximus de tempore , quo Stephanus abbatis officium apud Casam-Dei exercebat , amplius innotescit ex ipsiusmet litteris , quibus Fontis-dulcis locum Willemo de Concampo , ejusque fratribus ad construendum monasterium cessit anno M C XVII. Fons-dulcis locus * est apud Santones medio fere itinere inter Mediolanum-Santonum & Angeriæ , ad scaturiginem fontis , qui loco nomen indidit. Illic condi cœptum hoc tempore monasterium , cujus originem chronicon Malliacense S. Gerardo de Salis ; domestica vero loci monumenta Willemo de Concampo tribuunt , idque hoc modo contigisse tradunt. Locum illum eremita , Aymarus nomine , primus inhabitare cœpit. Ad eum jam senem se recepit anno M C XI. Willemus de Concampo , vir humanis divinisque litteris apprime exercitatus , qui , relicta litterarum studiis , totum se cœlesti sapientiæ cum collega suo Petro mancipavit. Cum uno anno illic demoratus esset , proximum in densissima silva locum ædificando monasterio ab ejus possessoribus obtinuit. Mox , extirpato condendæ fabricæ spatio , humiles casas pro paucis fratribus extruxit , qui numero aucti , eum anno M C XVII. abbatem communi consilio elegerunt , secundum regulam sancti Benedicti & instituta Cisterciensium victuri. Verum primis illis monasterii initiis intercessere Casæ-Dei monachi , qui locum sibi ab Aimaro datum fuisse dicebant. ast , agente Gerardo Engolismensi episcopo & S. R. E. legato , Stephanus abbas assensu capituli Casæ-Dei hunc locum Willemo cessit , eo pacto , ut , quamdiu Willemus ejusque focii ac successores in proposito monachorum sive canonicorum regularium illic perseverarent , liberum locum haberent : alias locus ad jus Casæ-Dei reverteretur. *Facta est hæc concessio anno dominice incarnationis M C XVII. indictione X. regnante Ludovico rege Francorum , anno regni ejus X. Nonnihil juris etiam in hoc loco habere videbatur Robertus de Bruissello , seu de Arbrifellis , eo quod Rotgerius quidam ejus discipulus , sed apostata , illic cellam ædificaverat , quam Aimaro concesserat. Quin etiam Angerienses eundem locum sibi itidem arrogabant : sed tandem integra loci cessio Willemo facta est. Denique , monasterii ædificiis absolutis , Gerardus Engolismensis episcopus mox laudatus , & Guillelmus Santonensis ecclesiam in honorem beatæ Mariæ anno M C XXVII. consecrarunt. Superstes fuit ad decem*

ANN. CHR.

LII.
Tenalia & Granateriæ monasteria.
* La Tenaille.
* La Grenetierre.

annos Willemus , anno M C XXXVII. mortuus XIV. kal. Junii.

Idem abbatiam de Tenalia erexisse dicitur , & locum , qui Granateria dicitur , a Gisleberto de Casa obtinuisse , ubi postea monasterium extruxit Gerardus abbas secundus Fontis-dulcis , quem eundem esse volunt cum Gerardo de Salis. Ceterum Fons-dulcis hæc abbatia est nigrorum monachorum , uti & aliæ duæ modo laudatæ , quarum una , id est Tenalia * , sita est in diocesi Santonensi , Granateria * vero in Lucionensi.

XVIII.
Gerardi de Salis vitæ initia.

Gerardus seu Geraudus de Salis , sic dictus a loco natali pagi Petrocoriensis , nobilibus parentibus , Fulcone & Aldearda , natus est. Post navatam studiis operam , Rotberti de Arbrifellis consilio canonici regularis habitum induit adolescens in monasterio sancti Aviti , quod non longe a Salis aberat. Ubi ad virilem pervenit ætatem , Rotberto mox laudato in prædicationis munere se adjunxit , cappa & cilicio indutus , & asperum vivendi genus sectatus. Multis ad eum confluentibus discipulis , septem monasteria sub regula sancti Benedicti construxisse traditur , Caduinum videlicet , quod primum dicitur , Grandem-Silvam , Dalonem , Bornetum , Alloodiam , Absiam-Gastiniæ , & Castellariam , ubi post mortem sepultus est : de quibus omnibus in consequentibus agemus. Quin etiam ejus exemplo pater ejus ac mater , duoque ejus fratres natu-minores , Grimoardus & Fulco , monasticen amplexi sunt. pater quidem adhuc juvenis in extremis ; mater in matura jam ætate : Grimoardus primo apud Tucionem * , inde ad Castellariam translatus : Fulco denique , postremus fratrum , eremiticum habitum apud Boscanium suscepit. Hæc carptim ex libello de vita ipsius sancti Gerardi , quem quidam Cisterciensis monachus haud impolite scripsit. Parum verisimile est , Gerardum , quem idem auctor anno M C XXI. obiisse dicit , per septem annos sancto Bernardo Clara-vallensi abbati familiarem fuisse. Neque omnino certum est , an Gerardus omnes illas septem abbatias extruxerit. quod suis locis examinandum.

a V. infra p. 40.

Primum , ut mox dicebam , quod Gerardus condidisse dicitur , monasterium est Grandis-silvæ in finibus Tolosanae diocesis & Montalbanensis , ejusque primus abbas Stephanus fuisse. Primi ejus loci incolæ vocantur eremitæ in antiquis monumentis Silvæ-majoris & Mansi-Garnerii. Hæc abbatia recens ad Cistercienses migraverat , cum Bernardus b ad Tolosates scribens , Bertrandum ejus abbatem atque domum illis commendat his verbis : *Sit vobis commendatus lator epistole , venerabilis abbas Grandis-silvæ , & domus ejus , quæ & nostra est , nuper nobis & nostro Ordini ab ipso tradita , & ecclesie Clara-vallis specialiter associata.* Plura de hoc monasterio inferius , ubi de ejus translatione a monachis nigris ad albos acturi sumus.

Grandis-silvæ monasterium.

b Bernard. ep. 242.

In ecclesia Massiliensi post Bertrandi episcopi obitum electus est hoc anno Raimundus , abbatiae sancti Victoris monachus , præsul pietate insignis , eo nomine secundus , qui *sub monachali habitu & regula* in episcopatu vivere perseveravit. Is cathedralis ecclesiam libris & ornamentis pretiosis decoravit , plurimasque sanctorum reliquias in arca recondidit die festo Assumptionis , anno decimo sui pontificatus , non diu post hæc superstes : cujus obitus notatur VII. idus Novembris. Tunc sancti Victoris monasterio præerat Otto abbas , superius laudatus , post annos sex promotus ad episcopatum Genevensis. Ei successus in abbatia Rodulfus , de quo inferius.

XIX.
Raimundus monachus fit episcopus Massiliensis.

Pervenit saltem ad hunc annum Jarento sancti Benigni abbas , qui anno superiore monachos sancti Vitoni , a Richardo episcopo pulsos , benigne excepit. Idem hoc anno pactum societatis iniiit cum Walterio episcopo c & ecclesia Cabilonensi , in qua episcopus domno abbati Jarentoni , ejusque successoribus *unam canonicalem præbendam integram & cottidianam contulit , quam idem domnus abbas concessit monacho Divionensi apud sanctam Mariam commanenti , & ut monachus ipse apud sanctum Vincentium , qui cathedralis ecclesie patronus est , septimanam faciat.* Sanctæ Mariæ cella est diocesis Cabilonensis , Benignianæ abbatiae subiecta. Ex his patet , quod jam alias d observatum , graviter allucinari continuatorem chronici d sancti Benigni , qui Jarentonis obitum sex minimum annis antevertit. Non diu post hanc confederationem vixit Jarento , quem initio anni sequentis obiisse non dubito , & quidem IV. idus Februarii , quo die in necrologio loci notatur *depositio domni Jarentonis abbatis hujus cenobii.* Sepultus est in ecclesia cum hoc epitaphio :

XX.
S. Benigni abbates.
c Perard. p. 211.

d lib. 71. p. 43. e Spicil. 10. 1. p. 476.

*Dormit Jarento venerandus in hoc monumento ,
Qui tibi tam digne servivit , sancte Benigne.*

ANNALIS

568

ANN. CHR. 1111.

a Persrd. p. 213.

b ibid. p. 214.

Ejus pietatem, caritatem, auctoritatemque probant ea, quæ in superioribus de eo retulimus. Ei in regimine successit Ademar, inter benefactores a chronographo numeratus. Ademaro successit, non Henricus, ut fallit chronographus, sed Petrus, cui Odo^a Burgundiæ dux donationes antecessorum suorum confirmavit anno M C XIII. Petro jam successerat Henricus anno M C XIX. ut ex charta apud Perardum^b relata manifestum est. Plura de Henrico inferius.

ANN. CHR. 1112.

XXI. Paschalis concilium ad se purgandum cogit.

Post coronatum Heinricum imperatorem, & institutiones episcoporum & abbatum ei permissas, Paschalis papa, qui hætenus summa gloria pontificatum administraverat, ob id factum, etsi violentia extortum, apud multos male audire cœpit, quasi ecclesiæ causam prodidisset, quam Gregorius VII. & Urbanus II. tanta constantia propugnauerant. Quam ob rem, diluendæ hujus infamiæ causæ, postero anno M C XII. concilium in Laterano vocavit, cui centum viginti-quinque episcopi interfuisse perhibentur. His omnibus v. kal. Aprilis congregatis, factum excusare tentavit: quippe se, quod egisset, necessitate adactum fuisse, ut imminentem captivorum cædem, stragem populi, exitium urbis averteret. Tum, ne quis de fide sua dubitaret, fidei professionem edidit, sacras scripturas, & quatuor œcumenica concilia, decreta pontificum, speciatim Gregorii VII. & Urbani II. se suscipere ac venerari professus est. Postremo Gerardus Engolismensis episcopus nomine totius concilii promulgavit, inausum illud privilegium, a Paschali pontifice pro liberatione captivorum vi extortum, ab universo concilio reprobari & damnari. cui decreto centum ferme episcopi & cardinales subscripserunt, necnon octo diaconi cardinales, quorum tres primi recensentur, abbas Sublacensis, scilicet Johannes, tum Johannes abbas Cajetanus & abbas sancti Andree.

XXII. Pontificatum abdicare voluit.

Gotfridus Viterbiensis notarius imperatoris auctor est, Paschalem in illo concilio patres hortatum fuisse, non modo ut acta cæsaris abrogarent, & contrarium decretum ederet; verum etiam ut ei pontificatum abrogarent, quod ipse suapte fecerit, mitra & manto depositis. De hoc concilio loqui videtur Sugerius abbas in vita Ludovici-Grossi, ubi se ei adfuisse satis innuit, & de privilegio per imperatorem vi extorto agens, hæc habet. *Aliud etiam de manu domini pape, ut deinceps investiret, surreptitium privilegium extorsit: quod idem dominus papa in magno concilio trecentorum & eo amplius episcoporum judicio ecclesie, nobis audientibus, conqussavit, & perenni anathemate irritum esse duxit.* tum subdit quod ad propositum facit. *Verum si queris quis, quare dominus ita trepide fecerit; noverit, quia ecclesia percusso pastore & collateralibus langueret, & pene eam tyrannus ancillans, quia non erat qui resisteret, tamquam propriam occupabat. Cui certum factu dedit experimentum, quod, cum fratres, ecclesie columnas, ad tuitionem & ecclesie reparationem quomodocumque solvi fecisset, pacemque ecclesie qualemcumque reformasset, ad eremum solitudinis confugit: moramque ibidem perpetuam fecisset, si universalis ecclesie & Romanorum violentia coactum non rediisset.*

c Spicilo. 4. p. 251. Eius apologia per Hildebertum.

Idem quoque non obscure testatur Hildebertus in epistola^c ad quemdam amicum, qui ecclesiæ præsentem statum lugebat. *Captus est, inquit, dux exercitus christiani, dum armatus hostibus occurrisset. Quisquis es amulus veritatis, fortunam argue, non arma. Tribuum legem quam iulerat, alligatus absolvit dissimulandi necessitate, non voluntate. Liber factus, quod ante reciderat resarcivit. Fortis athleta post vulnera, post cruores, surgit acerbior; & cautius postmodum ictus excipere, & fortius reddere consuevit. Præformatas leges & jura conscripta . . . renuntians omnibus ad secreta migravit. Hæc est iustitia perfectorum. Reportatur in cathedram vocibus subditorum.* Paschalis itaque pontificatum abdicare voluit, & ad eremum solitudinis seu ad secreta confugit: at revocatur violentia & vocibus seu plausibus subditorum, id est universalis ecclesie & Romanorum. His concinit Gotfridus modo laudatus his verbis, quibus episcopos concilii ita Paschali loquentes inducit.

*priscum tibi conciliamus honorem
Tolle, pater, mantum: curia tota manet.*

d ibid. p. 248.

Præclara sunt, quæ in Paschalis laudem, ejusque defensionem scribit Hildebertus^d in prædicta epistola, in qua inter alia sic loquitur. *Si papa Paschalis pro jure, pro patria, pro testamento apostolorum, pro republica Jesu-Christi, sponte se manibus obtulit impiorum; si cervicem ad securim, quid sanctius, quid melius potuit, debuit? quid utilius*

utilius proximo, quid honestius sibi? . . . Quod si postmodum cessit injuriæ, & tamquam fugiens, ut a sanctorum sanguine & civium strage jam jamque vibrantis aciem dextræ revocaret, vel ad horam his qui rogabantur assensu, & tamquam datis induciis & sedere collato, donec Urbis instrueret muros, machinas collocaret, convocaret exercitum, anticiparet angustias, acies ordinaret, ictus suspendit in aere ferientis; quid prudentius? Et infra. Si vero . . . populi vocibus & cardinalium lacrymis revocatus in cathedram, apostolici culminis iterum moderatur habenas, voces exercet: si sanctorum synodum cogit, ecclesiam convocat, cætum facit, & a domo Dei omnium vult assensu falce judicii scandala refecare; quod æquum & bonum est, ex iustitia confirmare; quod differens est, ex misericordia tolerare, vel mutare; quod contractum est, discretionis fasciis alligare; si se cleri, plebisque judicio sic commisit, ut ex eorum sententia pendeat, an nova capitula cudad, an vetera destruat; aut quæ constituit roborat, aut temporum ratione sic inconvulsa permaneant; in cathedra commoretur, aut deportetur exsilio; numquid hæc quoque lingua pravorum sermonis aculeis non formidabili incessere, persequi, condemnare? Hæc fusius fortasse persequor, sed nondum hæc in re, ut puto, observata.

Etsi vero tam religiose ac modeste in Lateranensi illo concilio se gessisset pontifex, non tamen penitus sopita discordia est, propterea quod in suæ fidei professione addidisset, se numquam Heinricum imperatorem anathematizaturum, numquam de investituris inquietaturum, ne scilicet fidem ei sacramento firmatam falleret: sed tamen concessum ei privilegium a concilio damnari permittere. qua in re Paschalem magnopere improbat Baronius, quod scilicet is, qui hætenus tam præclara perpetraverat, tunc visus sit languescere & hebescere; nec in Heinricum sacrilegum infurrexit nec eum anathemate perculerit. Quamquam illud ipsum Paschalis religionem probare videtur, & quod contra præstitum, etsi non sponte, juramentum nihil agere voluerit, & quod concilio potestatem dederit damnandi quod ipse invitus fecerat. qua in re causæ ecclesiæ satis consuluisse sibi videbatur.

An merito culpatus a Baronio.

In Gallia tamen non omnes ejus factum excusavere. In his Johannes Lugdunensis archiepiscopus concilium in eum celebrare voluit, ad quod Ivo Carnutensis episcopus invitatus, ne irer, se excusavit, & papæ factum non laceffendum rescripsit, ut superius^a vidimus. Hinc Johannes a celebrando concilio abstinuisse videtur. At Guido Viennensis archiepiscopus, is qui postea Callistus II. dictus est, multos etiam aliarum provinciarum episcopos Viennam congregavit, ut pontificis factum discuteret. Habitum fuit xvii. kal. Octobris istud concilium, cui adfuit Hugo Gratianopolitanus, qui præ cæteris effecisse dicitur, ut Heinricus, qui sic enormiter in papam peccasset, excommunicaretur. Adfuit etiam Godefridus Ambianorum episcopus, cui, licet ægrotanti, Guido, si Nicolao Godefridi vitæ scriptori credimus, eo quod impeditoris esset linguæ, concilio præsidendi honorem detulit. In illa porro synodo reprobata investituræ, anathemate damnatus Heinricus, & censura percussus privilegium, quod is a pontifice vi extorserat. quæ omnia Guido archiepiscopus, ceterique episcopi & abbates synodici litteris Paschali significarunt, postulantes, vt eorum decreta confirmaret, & ab Heinrici communionem penitus abstineret, si se deinceps filios ac fideles habere vellet. alias fore ut ab ejus subjectione & obedientia repellerentur.

XXIII. Concilium Viennense ejus causa habitum. a supra n. 3.

Hæc quidem fortia, sed fortiora videtur scripsisse ad ipsum Paschalem Goffridus Vindocinensis abbas, qui superiorum pontificum pro ecclesia agones Paschali^b proponit, tum subdit. *A quorum sorte beata qui in eorum sede residens, & aliter agens se privavit, factum suum ipse dissolvat, & velut alter Petrus, lacrymando corrigat quod fecit. Si metu mortis titubavit ad horam carnis infirmitas, in corrigendis carnis operibus mentis integritas perseveret, & emendare non erubescat, causans de carne, velit nolit, moritura, quod acquisita immortalitate vitare potuisset. Si vero timore mortis filiorum suorum potius, quam suæ, ea fecisse, vel facientibus assensum dedisse convincitur, quæ Christus per semetipsum correxit, & beatus Petrus abominatus est, atque sacri canones penitus execrantur, nullo velamine regi potest vulnus tam manifestum: quia pater sic filiis propitiare non potuit, sed salutem impedire filiorum. Mortem siquidem, quæ fructum facit meliorem, differre subito morituris, & in æternum victuris vitam a Deo paratam auferre, nulla nos docent exempla sanctorum. & infra. Et quoniam culpa hæc inexcusabilis nullatenus dubitatur, & excusando augeri potest, non minui; relicto errore scienter commissio, sine dilatione corrigatur: ne mater nostra spiritualis, quæ quasi novissimum*

XXIV. Goffridus abbas hæc de re graviter scribit. b Goffrid. lib. 1. ep. 7.

ANN. CHR.
1112.

spiritum trahit, omnino moriatur. tum sub finem. Et quia luciferum, inquit, nostris temporibus e celo lapsum indubitanter agnoscimus, non ei qualibet occasione, illius impietatem dissimulantes, inhereamus, ne in puteum desperationis cum eo, quod Deus abnuat, corrnamus. Si minus dixi quam debui, ignorantie depuretur: si amplius, quia de odio iniquitatis, & equitatis amore processit, ignoscatur. Sic definit hæc Goffridi epistola, qua nulla gravior & fortior in hac causa scripta est. Alia ad eundem Paschalem epistola^a excusat, quod ad prædictum concilium ab eo vocatus, non profectus sit, & quod cum Willelmo Pictavorum comite, ob illicitam copulam excommunicato, aliquando communicet ex necessitate, propterea quod monasterium suum meliores proventus in terra ejusdem comitis haberet. Alias tamen Romam adiit

ibid. ep. 9.

b id. lib. 2.
ep. 18.

Goffridus, quo tempore, ut Ivoni episcopo^b significat, *dominus papa & Romam & Romanam ecclesiam cum magna pace possidebat & tranquillitate.* quod ad annum M C VIII. refert Sirmundus, sed forte serius differri potest, ad annum scilicet M C XIII. quo Romæ omnia pacatiora erant. In reditu Goffridus Lugduni humanissime exceptus fuit à *domno primato Lugdunensi*, non Johanne, sed Joceranno, qui Hugoni successerat, ut superius^c demonstravimus.

c lib. 71. n.
19. & sup. n. 3.

X X V.

Leonis Ostiensis ultima facta & obitus.

* f. malidius.

Hoc ipso anno M C XII. paulo ante concilium Romanum, & quidem vi. kal. Februarii, idem Paschalis craticulam, super quam sanctus Laurentius assatus est, e quodam veteri altari extraxit *cum duabus ampullis vitreis mediis* sanguine ejusdem martyris.* quæ craticula, postquam aliquot diebus Romano populo ostensa fuisset, per manus Leonis Ostiensis episcopi sub novo altari recondita est, nimirum in sancti Laurentii basilica extra muros Urbis, ubi hætenus asservatur. Hoc autem altare ab eodem Leone Ostiensis episcopo dedicatum est kalendis Februarii, & multæ reliquæ ibidem repositæ, ut Baronius ad hunc annum fusius refert. Quidam Leonis obitum ad hunc annum referunt: at Ughellus^d eum pervenisse ait ad annum M C XV. quo anno bullæ Paschalis II. pro ecclesia Marforum subscripsisse invenitur. Plura de eo superius^e. Scripsit inter alia chronicon Casinense quatuor libris, sed quartum dumtaxat ad caput xxxiv. inclusive, quem Petrus diaconus & monachus ab eo loco usque ad finem libri quarti continuavit, merito & auctoritate longe inferior, tametsi multa scitu digna contineat, ab aliis auctoribus haud observata. Ab eo laudatur Leo Ostiensis in libro de viris illustribus Casinensibus, capite xxx. & capite sequenti alter Leo S. R. E. diaconus cardinalis & monachus itidem Casinensis, qui nomine Urbani II. quam plures epistolas scripsisse, ejusque registram fecisse dicitur.

d Ital. sac. 10.
1. p. 264.e lib. 67. n.
27.

Alberico abbatu Casaurienfi succedit Giso.

f lib. 71. n.
118.g Spicil.
10. 5. p. 481.

Post mortem Alberici Casauriensis abbatis, quæ xii. kal. Novembris accidit, revocatus est in abbatiam Giso, qui ob ferociam^f ante repulsus fuerat, ex hac repulsa factus humanior & moderandior. Eo abbate, & ipso quidem agente, magna cura & sollicitudo fuit de renovandis^g ecclesiasticis libris: in quo scribendi studio præcipue excellere domnus Johannes, vir litteratus & boni exempli, domnus Maurus, necnon domnus Oldrius, qui in hac arte in primis assiduus erat, Gisonis abbatis futurus successor post quindecim annos, quibus Giso multum ad profectum monasterii, ad observationem regulæ & ad morum correctionem laboravit.

X X V I.
Fructuariensis ecclesia in locis sacris.
h Bibl. Sebust.
p. 378.

Hoc ipso anno Arnulfus Jerosolymitanus patriarcha cum toto sancti Sepulchri capitulo litteras^h scripsit Almeo Fructuariensi abbati, ejusdemque loci congregationi, quibus gratias agit ob munera per unum ex ipsis transmissa, eisdemque propter eximiam eorum sanctitatis religionem committit ecclesiam de Commisago, a primo ejus conditore, Ambrosio nomine, sancto Sepulchro commissam. Tum eorum mortuos sibi renuntiari postulat, simulque notum facit, quod *domnus Gibellinus, pater pastorque atque patriarcha ipsorum, vir piissimus* obierit viii. idus Aprilis. Hoc scriptum confirmatum est in capitulo sancti Sepulchri Jerusalem vi. kal. Martii, anno dominice incarnationis M C XII. indictione v. captionis Jerusalem a christianis anno XIII. domni Arnulfi patriarchæ anno i. presidente in Jerusalem domno Balduino rege invictissimo anno XII. regnante Domino nostro Jesu Christo. Ex his intelligitur, Gibellinum patriarcham anno M C XI. obiisse, idque diserte habet Willelmusⁱ Tyrius, qui malis artibus quæsitum ab Arnulfo ejus successore patriarchatum tradit.

i Voellelm.
Tyr. lib. 11.
c. 4.

X X V I I.

Clusensis abbas in Hispaniam missus.

k lib. 71.
n. 85.

Mortuo, ut superius^k diximus, Alfonso Legionensium & Castellensium rege, cum Urraca unica ejus filia, quæ unicum filium ex priori marito Raymundo Provincie comite habebat, Alfonso Aragonensium regi secundis nuptiis illicite copulata

ANN. CHR.
1112.

esset; idem Aragonius Castellæ regnum, privigno adhuc puero debitum, invasit, multasque strages in illis partibus patravit. quam ob rem Urraca ab ejus societate recessit. Quin etiam idem rex in præfules, etsi ejus moderationem prædicat Rudericus Toletanus, favere cepit. Hinc Burgenfis & Legionensis sedes pulsæ: Palentinus captus: sancti Facundi abbas præfectura dejectus, atque in ejus locum Ramiris monachus, ipsius regis frater, inductus: Bernardus denique Toletanus pontifex in exilium actus. His rebus commotus Didacus Gelmirius Compostellanus, simul illicita regis copulatione cum consanguinea, quod malorum caput esse sentiebat, Paschalem papam sæpius interpellat, mitteret quantocius in Hispaniam quempiam ex cardinalibus, aut quemlibet alium ecclesiastici ordinis insignem virum, apostolica munitum auctoritate, qui tot malis occurreret. Missus tandem Clusensis abbas cum litteris apostolicis, quibus mandatum erat, ut Hispaniarum episcopi cum nuntiis Alfonsi regis ac reginæ ad papam convenirent, quo, utriusque causa plenius indagata, tantis demum cladibus finis imponeretur, & Hispaniæ pax tranquillitas restitueretur. Ab illo tamen episcoporum numero pontifex Compostellanum excepit, quem moderandis Hispaniarum afflictis rebus necessarium credebat. Ubi occidentales Hispaniæ partes attigit abbas, res multo deteriores, quam audierat, visu comprobavit. Mox Aragonium adit, eique sedis apostolicæ auctoritate Urracæ copulam penitus interdicit, jubetque, ut ab Hispaniæ infestatione desistat. Si id facere pergat, excommunicationem intentat. At nihil apud eum preces, nihil minæ profuere. Eadem reginæ intimata: quæ se ad parendum pontificis mandato paratam esse respondit, quippe se invitam, ut Castellæ proceribus assentiretur, ad illicitam cum Aragonio nuptias descendisse. Tum Compostellanum episcopum adiit abbas, rei gerendæ consilium ab eo quæsiturus: cujus sententia fuit, non alio pacto, quam illicitæ copulæ dissolutione, res Hispaniarum in pristinam pacem & tranquillitatem reformari posse. Hæc pluribus differit Gelmirius ipse episcopus in historia Compostellana, cujus fragmentum, ab erudito viro Joachimo *Le Grand*, dum in Hispania versaretur, accepimus, in Appendice referendum. Quid tandem effecerit abbas, ex hoc fragmento non liquet. Tantum apud Marianam^a lego, obfesso a Castellanis intra Carrionem Aragonio, abbatis Clusensis opera & auctoritate pactas aliquot dierum inducias; nec multo post obsidionem dissipatam fuisse. Sed nusquam Clusensis abbatis nomen invenio, nec ex imperfectis abbatum Clusensium indicibus certo addiscere licuit.

a Mariana
lib. 10. c. 8.

Exstabat tunc temporis in Asturicensi episcopatu monasterium Salvatoris in Valle- viridi*, quod in manus laicas redactum Alfonsus Urracæ pater Isonciæ comitissæ abstulerat, sed ipsa Urraca eidem monasterio restituerat. Cum vero ad illas partes *Cluniacensium patrum fama* pervenisset, eadem Isoncia, filia Gomitii-Didaci comitis, cum filia sua Gelvira illud monasterium Pontio Cluniacensi abbati donavit pro anima mariti sui Fernandi-Munionis defuncti. *Hæc descriptio facta est iv. feria kalendis Maii, æra M C L. & anno incarnationis M C XII. regnante Ildefonso cum matre sua Urraca, in Galecia.* His litteris subscribunt *Bernardus archiepiscopus in Toletis, Pelagius episcopus in Asturia, Petrus in Palentia episcopus, Petrus comes de Galecia, nuntius filii reginæ Urracæ, & comes Rodrigo-Velit, apud Asturicam civitatem testes.*

X X V I I I.
Cluniaco datur monasterium in Hispania.
* Valle-Viridiales.

Anno sequenti Petrus Galiciæ comes, modo laudatus, monasterium sancti Martini diocesis Mindunensis Pontio abbati committit, ea lege, ut Cluniaco ipsi, non alteri abbatie sit subjectum. Testes Bernardus archiepiscopus Toletanus, Didacus Compostellanus, Munio Mindunensis ecclesiæ episcopus, & Petrus prior sancti Jacobi. Actum xix. kal. Januarii, anno XII. Didaci episcopi ecclesiæ sancti Jacobi seu Compostellanæ, æra M C LI. Mauricius Burdinus id postea confirmavit.

Idem Pontius abbas per id tempus Ivonem Carnutensem episcopum de quibusdam dubiis consuluit, quorum id præcipuum est, *cur inter verba sacramentorum in consecratione dominici calicis positum sit, MYSTERIUM FIDEI, cum dominus inter mystica cæne verba, dans discipulis corpus & sanguinem suum, hæc verba non posuerit, nec aliquis evangelistarum evangelicis verbis a se dictatis interseruerit.* Respondet^b Ivo, hæc verba satis exprimi his Domini verbis, *Verba quæ ego loquor vobis, spiritus & vita sunt*, quæ eandem sententiam continent. In fine epistolæ Ivo ait se Pontio mittere *collectiones canonum*, quos ille postulabat, & opuscula quædam ipsius Ivonis, *quæ in monumentum dilectionis per domnum Ernaldum, modo monachum vestrum*, inquit,

Pontius abbas Ivonem consulit.

b Ivo ep. 262.

olim clericum nostrum, transmisit vobis. Mitto aliam ejusdem Ivonis^a epistolam ad Laurentium monasterii Caritatis ad Ligerim monachum, qui eum consuluerat de variis quaestionibus, quarum pleraeque eo spectant, an & quo pacto habenda sit communio cum excommunicatis: ubi eorum, qui nominatim excommunicati sunt, vitandam communionem docet.

Inter ea Bernardus adolescens, monasticae vitae desiderio flagrans, conceptum animo ignem ferre & continere non valebat. Ab illa si quidem hora, qua hoc propositum^b mente fixerat, sicut ignis qui comburit silvam, & sicut flamma comburens montes hinc inde primum viciniora quaeque corripit, postmodum in ulteriora progreditur: sic ignis, quem miserat Dominus in cor servi sui volens ut arderet, primo fratres ejus aggreditur, excepto solo Nivardo omnium natu-minimo, ad conversionem necdum habili, seniori patri ad solatium relicto; dein cognatos & amicos, & alios quoscumque, de quorum conversione spes aliqua esse poterat. Primus omnium Galdricus, ejus avunculus, mox ei sponte se adjunxit, vir saecularis militiae gloria clarus, & dominus Tuillii*, quod castrum est territorii Aduensis. Continuo etiam Bartholomaeus, junior ceteris fratribus uno excepto Nivardo, necdum miles, salutaribus monitis assensum praebuit. Porro Andreas, Bernardo natu-minor, novus tunc miles, difficiliter Bernardo hortanti adhaesit, sed tandem visa matre, quae fratrum proposito gratulabatur, statim manus dedit. Jam vero Guido primogenitus fratrum, qui jam conjugio alligatus erat, primo paullulum haesitans, sed rem altius perpendens, conversioni tandem consensit, modo conjux annueret. Verum cum illa, quippe juvenula nobilis & filias nutriens, omnino renueret; vir ejus virile consilium, Deo inspirante, concepit, abjectis omnibus, quae in saeculo habebat, ut vitam ageret rusticam, laborans scilicet propriis manibus, unde suam sustentaret vitam & uxoris, quam invitam dimittere non licebat. Tum ejus conjux gravi infirmitate flagellari coepit. quae agnito errore, accersito Bernardo veniam deprecatur, & ipsa prior conversionis petit assensum, & in coetum sanctimonialium Benedictinarum apud Elariacum* in suburbio Divionensi transit, ubi religiose vivebat adhuc, cum Guillelmus sancti Theoderici abbas haec scriberet. Supererat Gerardus, secundus natu post Guidonem, qui ut erat militiae addictus, & ab omnibus dilectus, obstinato animo fratris monita repellebat: sed accepto ab inimicis, uti Bernardus praedixerat, vulnere, & in carcerem coniectus, se monachum esse Cisterciensem clamavit: & paullo post a carcere divinitus instar Petri eductus, votum fideliter exsecutus est. Itaque Bernardus jam spiritualis pater factus regenerantium in Christo fratrum suorum, dehinc praedicationi coepit insistere, & quoscumque poterat aggregare. Hos inter ei adjunctus est Hugo Matiscenensis, nobilitate, probitate, opibusque insignis, qui, audita conversione socii & amici carissimi Bernardi, flebat quasi perditum, quem saeculo mortuum audiebat. Verum ubi ad ejus colloquium venit, subito mutatus est, & datis dextris in sodalium novae vitae, longe dignius veriusque facti sunt cor unum & anima una, quam in saeculo ante fuissent. Idem post paucos dies subversus ab aliis sociis, a Bernardo iterum conventus, foedus renovavit, ac propositum confirmavit, quod non potuit deinceps violari. Hic est Hugo, qui ob vitae meritum factus est abbas Pontiniacensis monasterii, quod ipse condiderat. Ita piissimi adolescentis sermonibus omnes cedebant; ideoque eo publice & privatim praedicante, matres filios abscondebant, uxores detinebant maritos, amici amicos avertabant, ne ab eo converterentur. Crescente in hunc modum recens conversorum numero, per sex menses simul cohabitabant in domo communi apud Castellionem, in saeculari habitu monastice viventes, dum tandem anno sequenti Bernardus cum sociis amplius triginta Cistercium ingressus est.

Tam piis & heroicis exemplis piget attexere lugubrem historiam, quae hoc anno, in ipsis paschalibus diebus, accidit in urbe Lauduno, prout describitur a Guiberto^c Novigenti abbate, teste oculato. Horresco referens horrendum facinus; immo multorum facinorum, congeriem, caedem videlicet Gualdrici, indigni certe vita, nedum dignitate episcopi, si Guiberto credimus; multorumque civium interitum, indeque consecutum ecclesiarum, & fere ipsius urbis incendium. Tantorum malorum originem refundit Guibertus in pravae moris episcoporum, qui illam sedem a centum annis occupaverant, Adalberonis scilicet, alio nomine Ascelini, Helinandi, & Ingelranni, quo mortuo, cum biennium vacasset illa sedes, Gualdricus, Heinrici

XXX.
Gualdrici episcopi Laudunensis ac civium caedes.
c. *Guib. lib. 3. de vita sua*

* *Larré.*

* *Tuillon.*

XXXIX.
Bernardus propinquus a liolque Deo lucratus.
b. *lib. 71. n. 103. & 104.*

ANN. CHR.
1112.
a. *id. ep. 186.*

regis Anglorum referendarius, electus est, cujus electioni unus restitit Ansellus seu Anselmus canonicus, vir totius Franciae suo tempore lumen tum in moribus, tum in liberalibus ecclesiasticisque disciplinis: sed tamen electus a Paschali pontifice apud Lingonas confirmatur: ubi Guibertus ipse, qui id fufius refert, se, quamquam juniorem, ad interrogata pontificis super electi persona latine respondisse scribit. Tunc temporis Ingelrannus Botvensis* comes, Ingelranni ultimo defuncti episcopi propinquus, infamem consuetudinem habebat cum uxore Godefridi comitis Namuensis, Rogerii comitis Porcensis filia, quae marito in Lotharingia degente, apud Tornum Porcensis pagi castrum morabatur. In eam quaedam dicitia & convicia clanculum jaciebat idem tunc probus alioqui vir nobilis Gerardus de Chirifiaco*, Laudunensis sancti Johannis parthenonis castellanus; nec de Galdrico episcopo, ejusque contubernalibus tacebat. Hinc ira frendens in eum episcopus, de ejus nece cum eis tractat; & ne ejus conscius videretur, Romam iter instituit. quo absente Gerardus in principe beatae Mariae ecclesia inter orandum infra octavas epiphaniae obruncatus est. Tum vocatus Laudunum Hucbertus episcopus Silvanectensis, licet ob simoniam excommunicatus, ecclesiam reconciliavit: tumque a magistro Anselmo & canonicis rogatus Guibertus, sermonem habuit, quem ipse integrum refert. Interim domus episcopalis spoliatur, & episcopus jussu regis, qui eum Gerardi caedis auctorem noverat, regressus ad suam sedem interdicitur. Roma reversus ille Codiciacum* venit, Guibertum e proximo Novigenti monasterio ad se vocat, auxilium ab eo petit, denique in urbem se armata manu intraturum minatur.

Inter ea, cum perditis hominibus plena essent in illa urbe omnia, clerici ac proceres, causas exigendi a populo pecunias aucupantes, de *communione* seu communitate statuenda consilium ineunt. Communio, novum ac mali ominis nomen, sic se habet, ait Guibertus, ut capite-censi omnes solitum servitutis debitum dominis semel in anno solvant; & si quid contra jura deliquerint, pensione legali emendent. Facta itaque inter clerum ac proceres mutui adjutorii conjuratione, episcopus ex Anglia, quo nuper ad corradendas pecunias abierat, Laudunum reversus, monetas corrumpit; Thomae Ingelranni filio, omnium mortalium nequissimo, eruit oculos; denique communionem, quam ipse juraverat, regemque jurare compulerat, (tunc enim redierat in ejus gratiam) ipse a rege abrogari machinatur, obtinetque. Id factum in caena Domini, eodem die, quo Adalbero quondam episcopus regem suum prodiderat. Rupto communionis foedere, furentes opidani de necando episcopo conjurant, vixque ab ejus caede in ipso sanctissimo die paschae manus abstinent. Feria secunda paschae, qua ad suburbanam sancti Vincentii basilicam de more procedebat clerus, impium consilium exsequi constituunt. at, cum episcopus submonitus processioni non interfuisset, post multas civium caedes ipse demum feria quinta paschae in cellario ecclesiae, qua se abdiderat, maetatur, & membratim conciditur. Id ubi comperit Adalbero sancti Vincentii abbas, illo ire voluit. ast aperta fronte ei dictum est, eandem illi sortem certo imminere, si se insanienti turbae infereret. Sabbato insequenti episcopi cadaver ad sanctum Vincentium, ubi Laudunensium episcoporum conditorium est, vix deferri sinitur: ubi absque ullis precibus inhumane humatur. His acceptis, Radulfus Remorum archiepiscopus Laudunum adit, ecclesiam reconciliaturus, & apud sanctum Vincentium sollemnes episcopo exsequias persolvit, atque inter missarum sollemnia sermonem habuit *de execrabilibus communitis illis, in quibus contra jus & fas violenter servi a dominorum jure se subtrahunt.* Haec communitatum seu communiarum, ut vocant, origo, quae multis in locis plurimorum malorum causa existere, ut ex his quae in Ambianensi ecclesia paullo post contingere, inferius ostendemus. Ad tot tantorumque scelerum expiationem divino nutu defaevit ignis, quo princeps beatae Mariae ecclesia cum suis ornamentis consumpta fuit; & titione sive carbone ad sancti Johannis monasterium devolante, ipsius basilica, necnon altera sanctae Mariae, quae Profunda dicitur, sanctique Petri ecclesiae concremantur. Addit Hermannus^a monachus, non modo ecclesiam beatae Mariae cum aliis propinquieribus decem fere ecclesiis, sed etiam domos episcopi atque canonicorum, multorumque civium igne supposito concrematas fuisse. *Facta sunt haec, inquit Guibertus, anno incarnationis dominica millesimo centesimo duodecimo, feria quinta paschali, septimo kalendas Maii.* quae chronicae notae in editis vitatae sunt, emendatae apud Albericum. Haec pluribus Guibertus abbas, qui ait,

ANN. CHR.
1112.

* *de Boue.*

* *de Quierzy.*

* *Coucy.*

XXXI.
Communitatum origo & mala ex his secuta.

a Hermannus lib. 1. de mirac. S. Mariae Laudun. c. 1.

ANN. CHR. III.

unum e proceribus illis occisis Rainerium nomine, virum innocuum, cui ipsius Guiberti consobrina nupserat, cum palatium episcopale intrare acceleraret, lancea a tergo percussus fuisse, & episcopalem capellam subire nitentem igne media ex parte concrematum fuisse. De Galdrici episcopi nece agens Sugerius in vita Ludovici Grossi, cum *venerabilem ecclesie defensorem* vocat, eundemque nonnulli alii laudant, non ita male de eo sentientes atque Guibertus, qui cum quidem optime noverat, sed vir erat censuræ non satis moderatæ. Quid ex illa clade consecutum sit, tædet referre, quippe quæ extra propositum nostrum, & apud eundem Guibertum legenda. Unum tantum addo, nimirum scelestissimos illos cives, ut se regis iudicio & meritis pœnis eximerent, perditissimum illum advocasse Thomam de Marna, vulgo de Marla, ut se contra regios impetus defenderet; eum vero priora facinora novis & horrendis sceleribus cædibusque cumulasse. Tunc sancti Johannis-Baptistæ parthenoni præerat Rainsendis abbatissa, genere clarissima inter Laudunenses, & monasterii provectrix, quæ eodem tempore a seruo quodam suo nefarie occisa est. Hæc mihi videtur esse *Reiscendis venerabilis abbatissa*, cujus obitus VIII. idus Augusti notatur in necrologio sancti Vincentii.

Non multo post Gualdrice necem electus est Hugo ex decano Aurelianensi, cui post sex menses mortuo successit Bartholomæus, non minus sanctitate quam genere clarus episcopus, de quo dicendi occasio sæpius recurret. Ad Hugonem quod attinet, hic donationes sancti Nicolai in castro Roceo ecclesie factas hoc anno confirmavit monachis Majoris-monasterii inibi Deo servientibus, præsertim eas quas comes Ebalus morti proximus per Sibyllam conjugem fieri mandaverat. Hugonis litteris adscripta sunt signa Adalberonis abbatis sancti Vincentii, Wiberti seu Guiberti abbatis Nouganni, & Mainardi abbatis sancti Nicolai, easque Anselmus cancellarius sanctæ Mariæ relegit & subscripsit.

XXXII. Guibertus tractatum in Judæos edit. a Guibert. lib. 3. vita c. 15.

Ad cumulum tot malorum hæretici & perverse doctrinæ homines in Sueffionum partibus impia dogmata disseminabant. In his Johannes Sueffionum comes, vir malitia follers, cujus mater cujusdam Judæi a studio fratrem suum cupiditate comitatus veneno necaverat, & ipse Judæorum errores ac perfidiam sectatus est, dira morte ob id, cum ab expeditione regia rediret, divinitus multatus. Adversus hunc pestiferum hominem Guibertus librum satis amplum edidit contra Judæos impulsu Bernardi Sueffionensis ecclesie decani, cui eundem librum dedicavit. Initio præmittit, tolerabile utcumque fore, si fidei nostræ ab his detraheretur, qui ejus dogmata non susceperunt: at intolerabile esse, ut, qui christiani dici & haberi velint, dentes & linguas suas in eam exacuunt. In epistola dedicatoria non video quid sibi velit Guibertus cum eam ita inscribit: *Patri & domino Sueffionensis ecclesie decano Bernardo, indignus admodum prænominis suo*. Neque enim ullum Guiberti prænomen usquam legi, nisi forte prænominis voce abbatis titulum intelligat. In fine illius epistolæ ait, se, cum puer sub pædagogo ageret, a dictitandis quibusdam admodum sæcularibus litterulis cælitus deterritum fuisse. In fine opusculi refert, se a quodam Judæo accepisse, clericum quemdam Lauduni cum Judæo disceptantem, ut ejus pervacitatem emolliret, titionem ardentem e foco longe extra domum illæsa manu extulisse, sed nihil profecisse, & Judæum id præstigiis tribuisse.

XXXIII. Manichæi hæretici iudicio aque probati. b. ibid. c. 16. * Bussy le long.

Præter Johannem comitem, quidam hæretici in proxima Sueffioni villa Buciaco commanebant, Clementius scilicet cum Ebrardo fratre suo, homo illiteratus, sed tamen inter suæ hæreseos primores reputatus, de quo jactitabat impurissimus ille comes, se neminem eo sapienterem comprobasse. Manichæorum errores sectabantur illi hæretici, unde corpus Christi Domini phantasticum fuisse asseriebant, mysterium, quod sit in altari exhorrebant, baptismum parvulorum non intelligentium, & conjugium damnantes. Citati a Lisardo Sueffionum pontifice, viro clarissimo, & interrogati quid crederent, & cur conventicula haberent: conventicula quidem minime negarunt, sed se *christianissime* credere dixerunt. Sed quia talium hæreticorum mos est errores suos tegere, & simplicium animos clam seducere, additæ sunt iudicio *exorcizate aque*. In ipso apparatu Guibertum rogavit episcopus, ut ab eis secreto quid sentirent eliceret: at nihil sinceri ab eis elicere potuit. Quia vero testes aberant, qui eos dogmatizantes audissent; episcopo suggestit Guibertus, ut iudicium aque perficeret. Missas itaque egit episcopus, de cujus manu sub his verbis sacra sumserunt. *Corpus & sanguis Domini veniat vobis ad probationem hodie*.

ANN. CHR. III.

Tum ad aquas proceditur. Episcopus cum multis lacrymis litaniam præcinit, dein exorcismum fecit. Mox illi sub sacramento testati sunt, se numquam contra fidem credidisse, aut docuisse. Clementius tamen in dolium missus ac si virga supernatatur. quo viso, qui præsentibus aderant, de divino iudicio lætantur. Ebrardus vero confessus errorem, cum fratre convicto in vincula conjicitur. Duo autem alii e Durmantis villa non dubii hæretici pariter comprehensi sunt. Inter ea *perreximus*, inquit Guibertus, ad *Belvacense concilium, consultiuri episcopos, quid facto opus esset. Sed fidelis interim populus clericalem verens molliem, concurrat ad ergastulum, vincos rapuit, & subjecto eis extra urbem igne pariter concremavit*, iusto, ut Guibertus putavit, zelo, ne propagaretur carcinus. Prædictum Belvacense concilium anno M C XIV. habitum est. Jam ad alia pergamus.

* Dormans.

In monasterio sancti Theoderici prope Remos Radulfus abbas, rebus bene gestis insignis, fato functus est hoc anno pridie idus Junii, forte ex pestilentia, ad quam sedandam sancti Theoderici reliquie anno præcedente ad villam *Chalor* dictam delatæ sunt. Radulfo subrogatus est ex proximo sancti Nicasii monasterio Gaufridus seu Joffridus tunc prior, vir vitæ venerabilis ac meriti non vulgaris; qui post annos octo translatus est ad Sueffionense S. Medardi cœnobium, promotusque demum ad episcopatum Catalaunensem. Is tres præbendas fratrum assignavit instituendo anniversario Adalberonis archiepiscopi, qui clericis monachos apud sanctum Theodericum restituerat. Idem Walchero Rocciensi, qui Vidulæ piscaturam usurpare moliebatur, strenue restitit, eumque pertinaciter cœptis insistentem excommunicari curavit, ac tandem effecit, ut ille in ultimo agone respiciens, ab ipso Gaufrido absolutionem petierit, quam obtinuit.

XXXIV. Radulfo S. Theoderici abbati succedit Gaufridus.

Tunc S. Nicasii monasterio jam ab annis novem præerat Jorannus abbas religiosissimus, cujus tempore ecclesia S. Petri de Ruminiano, quæ villa est diocesis Remensis in Teorafcia, in cellam erecta est. Hanc ecclesiam jamdudum, usu quidem pravissimo, sed valde inveterato, invaserant prænobiles Ruminiani toparchæ a tempore Odonis-Fortis. sed tandem Nicolaus a *Domisus*, alterius Nicolai filius, grande piaculum reputans retinere contra fas patrimonium Christi, eam Nicasianis resignavit, ea conditione, ut pauculis, qui illic erant, clericis monachi subrogarentur, & anniversarium parentum suorum celebraretur. quod Rodulfus-Viridis archiepiscopus litteris suis confirmavit, datis Remis hoc anno, archiepiscopatus ejus quinto. His litteris apposita sunt signa Azenarii abbatis S. Remigii, Hugonis Alti-villarensis, Harderici Mosomensis, Hugonis S. Basoli, Joranni S. Nicasii & Bernardi S. Caloceri abbatum, atque dignitatum ecclesie metropolitanæ. Hoc loco Marlotus ingemiscit de miserabili illius cellæ statu, quam numquam adeunt priores sæculares, quibus in prædam data est. unde ruunt ædificia, gemunt pauperes, nec amplius quidquam utilitatis accipiunt incolæ ex sacris illis ædibus, quas summo studio veteres archiepiscopi & nobiles etiam ad ornatum provincie instituerant. Hæc Marlotus, qui elenchum veterum dominorum de Ruminiano ibidem subdit. Joranno abbate magnopere floruit in S. Nicasii monasterio disciplina regularis, ex quo viri pietate & doctrina insignes prodire, in his Gaufridus S. Theoderici abbas mox laudatus, Guillelmus ejus successor, Simon abbas S. Nicolai de Bosco, & Drogo abbas primus sancti Johannis apud Laudunum post ejectas moniales, creatus demum cardinalis, ut inferius videbimus: quibus addendus Arnulfus, Gemblaci factus abbas, qui postmodum, uti & Guillelmus, ad Signiacense monasterium secessit. Denique Jorannus ipse abbas, dimissa præfectura, ad Cartusiam Montis-Dei se recepit, quem *virum suæ sanctitatis merito omnibus bonis imitabilem* prædicat Rainaldus II. Remorum archiepiscopus in litteris anno M C XXXV. datis, quibus res quædam ab eo comparatas confirmat.

XXXV. S. Nicasii Ruminiani cella subiecta.

a Marlot. to. 2. p. 251. & seq.

S. Nicasii viri illustres.

Rotomagi in S. Audoeni monasterio Helgotus abbas supremum diem absolvit XI. kal. Decembris, postquam illud cœnobium viginti annis recte administrasset, & basilicæ fabricam, a Nicolao abbate inceptam, valde promovisset. Sepultus est ante altare S. Stephani protomartyris, quod tunc in vestibulo ad aquilonarem plagam positum erat. Eidem subrogatus ad quatuordecim annos Guillelmus Balotensis, ejusdem loci a pueritia monachus, cujus tempore basilica illa ingens, vix annorum sexaginta spatium absoluta, a Goisfredo archiepiscopo dedicata fuit anno M C XXVI. sed post decem annos incendio deformata. Hanc utcumque repararunt monachi,

XXXVI. Helgotus abbas S. Audoeni succedit Guillelmus. b. Orderic. lib. 8. p. 720.

c. Pommeroye lib. 2. hist. S. Audoeni c. 21.

ANN. CHR.
1112.

donec tandem Johannes abbas, cognomento Marca-argenti, augustissimum illud, quod hodie spectantibus admirationem affert, templum anno M CCC. XVIII. inchoavit, ut in continuatione horum Annalium, Deo favente, dicitur.

Cadomenses
abbatissa.

Cadomense sanctissimæ Trinitatis monasterium rexit ad annum usque M C XII. Mathildis abbatissa, quam Anselmus dehortatus est a proposito abdicandæ abbatissæ, cui annis quadraginta-septem laudabiliter præfuit. Hanc tamen obiisse anno prælationis suæ quinquagesimo-quarto, pridie nonas Julias, aperte tradit epistola encyclica statim ab ejusdem morte variis tum Galliarum, tum Angliarum ecclesiis a Cadomensibus sanctimonialibus missa. quod & idem habetur in titulo, ut vocabant, sancti Martini Turonensis, iisdem sanctimonialibus postea misso. At id conciliari nulla ratione potest neque cum Orderico Vitali & Willelmo Gemeticensi^a, auctoribus coævis, scribentibus Mathildem Cadomensi abbatissæ præfuisse annis dumtaxat quadraginta-septem, aut fere quadraginta-octo, neque cum ipsa rerum serie. Constat enim ex Orderico Cæciliam, quæ Mathildi successit, fere XIV. annis sanctimonialium regimen laudabiliter gessisse, annoque dominicæ incarnationis M C XXVII. tertio idus Julii de hoc seculo migrasse, anno XXVI. regni fratris sui. Quo quidem ex numero si subduxerimus quatuordecim annos, incidemus in annum Christi M C XII. quo regimen abbatissæ inire debuit Cæcilia. Si vero ex anno Christi M C XII. subducamus quinquaginta-quatuor annos regiminis Mathildis, incidemus in annum M LVIII. quo nondum fundata erat abbatia S. Trinitatis Cadomensis. Nulla difficultatis istius solvendæ ratio suppetere videtur, nisi forte Mathildis per sex circiter annos præfuerit monialibus apud Cadomum congregatis, nondum constructo monasterio S. Trinitatis: vel præfuisse monasterio S. Leodegarii Pratellensi, antequam ad Cadomense vocaretur, cujus tamen Pratellensis regiminis nulla prorsus exstant documenta. Assumptam enim fuisse Mathildem ex monasterio Pratellensi, docet hujus monasterii titulus, in quo de Mathilde abbatissâ sic canit poetâ:

*Dum sic polleret, super hoc dum fama volaret,
Abstulit hanc nobis gemmam regina Mathildis,
Tradens cœnobium sibi matris jure regendum,
Quod sub honore Dei construxerat ipsa Cadomi.*

Discimus insuper tum ex rotulo parthenonis Cadomensis, tum ex titulis ecclesiarum sanctæ Radegundis Pictavenensis, S. Petri Santonicæ sedis, & S. Dionysii Novigenti castri Pertici, regum sanguine (quorum incertum) ortam fuisse Mathildem. Eorum omnium titularum, ad ducentos quinquaginta quatuor, in unum rotulum longum decem circiter & septem ulnas assutorum, archetypum ipsum Mathildis ætatem redolens, vidimus, asservatum in insigni abbatia sanctæ Trinitatis Cadomensis. Certe scriptos fuisse plures ex iis titulis ante ipsam Cæciliæ electionem, probat titulus S. Petri Namnetensis, Cadomensibus sanctimonialibus suadens, ut *Cæciliam filiam regis* loco Mathildis faciant. Modo citatos in Appendice referemus cum epistola encyclica parthenonis Cadomensis, cujus primæ quatuor lineæ, lacera jam & vetustate consumpta superiori parte membranæ, legi non potuerunt. Mathildi successit, ut diximus, Cæcilia, Willelmi Conquæstoris filia, quam pater Fiscamni anno M LXXV. per manum Johannis archiepiscopi Deo consecrandam obtulerat. Tum in partheno S. Trinitatis sub Mathilde abbatissâ diligentissime educata, in virginitatis proposito fidelis, & sanctæ regulæ tota mancipata, abbatissæ officium post Mathildem annis fere quatuordecim optime administravit.

XXXVI.
Floriaco remissa exactio-
nes.* Marigny.
* Велице.

Per id tempus Fulco, Wastiniensis in Burgundia vicecomes, varias Floriacensibus nostris molestias & vexationes in eorum prædio Matriniaco* inferebat. Querelas hac de re Boso abbas detulit ad Ludovicum regem, tunc Belnæ* in Burgundia degentem. Auditis utrimque partibus, rex litem composuit sub certis conditionibus, quas hic referre parum interest. Regiis litteris apposita sunt signa quatuor primorum regni tunc ministrorum, scilicet Anselmi de Garlanda dapiferi, Hugonis constabularii, Widonis Silvanestensis buticularii & Guidonis Waleranni camerarii. Actum Loriaci* in palatio publice anno incarnati Verbi M C XII. anno vero consecrationis nostræ III. Stephanus cancellarius relegendo subscripsit. Post hæc adscripta sunt signa Daimberti Senonensis archiepiscopi & Leodegarii Bituricensis; tum Ivonis Carnotensis episcopi, Walonis episcopi S. Pauli Leonensis, & Johannis Aurelianensis. De

* Lory.

De palatio Loriaci, quod opidum est pagi Wastiniensis, vide quæ protulimus in secunda editione librorum de re diplomatica. Plura inferius de Bofone Floriacensi abbate, qui superstes fuit ad annum M C XXXVIII.

Apud Casale-benedictum in Biturigibus ad cælestem patriam migravit venerabilis Andreas, illius monasterii conditor^a & primus abbas, qui ex Vallis-umbrosæ cœnobio jam pridem in Galliam accesserat, ubi loca non pauca monasticis institutis decoravit. Exstat de ejus obitu Casalis-benedicti monachorum encyclica^b epistola, in qua annus & dies ejus obitus, necnon præcipua ejus facta compendio præstringuntur in hunc modum. *Hic beatus vir anno ab incarnatione Domini nostri Jesu-Christi millesimo centesimo duodecimo, indictione quinta, XII. kalendas Februarii, explevit natura jura, mortis persolvens debita. Pro cujus anima fundere Deo preces non sit vobis desidia, quia illum credimus regnare in cælesti gloria, & pro nostris excessibus supplicare Deo in superna curia. Iste enim vite admirabilis, cilicinis vestibus & laneis post conversionem suam super propriam carnem semper usus fuit; eandem quoque multis macerans jejuniis, viginti & octo annis quadragesimalem vitam duxit. Præter ea pietate, misericordia, caritate ineffabili plenus, multis subvenit egenis, quibus consilium, quibus auxilium, quibus refugium fuit. Primus quoque abbatiam nostram, que vocatur Casale-benedictum, construxit, pluresque cellulas sibi suppositas, scilicet Corneliacum, Contras, Altaria, S. Benignum, Beesgam, Polinas, S. Anianum, Cambonum, Salviniacum: in quibus locis dumtaxat pro Dei amore monachos, sub norma beati Benedicti victuros & divina pietati quotidie militaturos, coadunavit: quos verbis divinis spiritualiter, & temporalibus cibis corporaliter, prout potuit, pascere non destitit. Saepè etiam cum fratres paupertatis onere nimium gravarentur, non habentes unde humanam naturam, ut deceret, reparare valerent; iste non ad modum mercenarii, sed ad similitudinem pii & boni pastoris, semetipsum periculo mortis tradens, pro eorum utilitate non solum per loca vicina mendicando ibat; sed etiam mare transiens, in Anglicam terram pergebat, unde gratia Dei cum ornamentis pluribus & maris argenti redibat, quibus ecclesiam suam honorifice decorabat, & fratrum suorum inopiam sustentabat. Ad hæc ei mos inerat celebrando missas quotidie se in holocaustum Domino mactare: quin etiam multoties totum ex ordine psalterium legendo offerre Deo, antequam cibum sumeret, conabatur. In fine monachi de tanti patris obitu inconsolabiliter lugentes, non parem, non similem ulterius, inquiunt, habituri, pro eo preces obnixè deposcunt. Ejus translatio in domesticis tabulis notatur XII. kal. Martii, quo scilicet die ejus corpus e primario tumulo translatum fuit ad latus evangelii prope majus altare, ubi hæctenus cernitur.*

Andream beatum non immerito vocant, cui in regimine monasterii unanimi fratrum calculo substitutus est Geraldus seu Geraudus, cujus tempore Casalenses gravis scrupulus torfit, ob eam scilicet causam, quod prior & canonici sancti Cyrici Suldunensis seu Exoldunensis*, qui Andream abbatem ejusque monachis locum ædificando cœmeterio & oratorio contulerant, postea construendi *burgi*, ut vocant, facultatem & parochialia jura hac conditione contulissent, ut eis annuum censum quinque solidorum monachi persolverent. quod cum isti non sine simoniæ crimine factum crederent, locum deferere deliberarunt. Verum consultus ab eis Paschalis papa censuit, placitum illud *simoniaci flagitii nihil habere*, mandavitque, ut ne monasterium suum desererent, sed in eo, sicut promiserant, stabiles manerent in sancta religione. Quamquam Leodegarius Bituricensis, qui ea de re Remensis concilii patres consuluerat, eos ad cautelam absolvit, vetuitque ne deinceps clerici sancti Cyrici censum illum exigerent. Instrumentum ea de re ex authentico habes in Appendice. Giraldo abbati Gaufridus Carnotensis episcopus ecclesiam S. Germani de villa Emblonis tradidit anno M C XVIII. laudantibus Gosleno archidiacono, Gosleno de Leugis, aliisque canonicis, qui Goslenus Gaufridi episcopi nepos ac successor fuit. Geraldo successit Isembertus, Isemberto Radulfus anno saltem M C XXXV. ut suo loco videbimus.

Apud Redonas Britanniarum civitatem duo sunt celeberrima virginum Benedictinarum cœnobio: unum sancti Georgii, de quo in superioribus egimus: alterum sub titulo S. Sulpicii extra muros urbis, quod hoc anno ab Alano Fergentio duce conditum est in prædio *Merle* appellato, agente Radulfo^d de Fusteia, S. Jovini de Marnis monacho, qui in vita eremitica Rotberti de Arbrifello, Bernardi Tironiensis, & Vitalis focus fuerat. Prima ejus loci abbatissa existit Maria, Stephani

Annal. Bened. Tom. V.

D d d d

ANN. CHR.
1112.XXXVIII.
Andreas abbas
Casalis-benedicti obit.
a V. lib. 70.
n. 82.
b Spicil. co.
2. p. 512.

Ejus successores.

* d'Issoudun.

XXIX.
S. Sulpicii parthenon Redonis fundatur.
c lib. 56.
n. 82.
d V. lib. 67.
n. 67.

ANN. CHR.
III.

Campaniæ comitis, postmodum regis, & Bertæ Britannicæ ducissæ filia, quam Marbodius Redonensis episcopus anno M C XVII. benedixit. quo anno Fulco Andecavensium & Cenomannensium comes, ejusque conjux Aremburgis seu Ereburgis prædium Fontis-S. Martini novo sancti Sulpicii monasterio tradidit in manibus Radulfi monachi magistri sanctimonialium, & eum de hoc dono investivit cum aureo anulo in aula sua Cenomannis. Idem Radulfus de Flageio cognominatur in charta Willelmi episcopi Pictavenfis, qui eodem anno M C XVII. Radulfo de Flageio*, sanctissimo viro & religiosissimo, ecclesiam Dei & S. Mariæ Magdalene, quæ sita est in parochia Fulgerosæ*, ad opus sanctimonialium S. Sulpicii, videntibus & audientibus Roberto episcopo de Cornugallia, aliisque, concessit. Idem post annos duodecim aliam donationem fecit Mariæ abbatissæ totique conventui virginum ecclesie beatissime Virginis Mariæ & S. Sulpicii Nidi-merli, sub monastico ordine uni viro Christo desponsatarum. Ad hæc Conanus comes cum matre sua, sorore & uxore, monasterium S. Mariæ Magelone*, quod Britannicæ Locmaria vocatur, Radulfo priori atque Mariæ abbatissæ necnon & sororibus ibidem Domino fervientibus cum suis adjunctis contulit. quod Robertus Corisopitensis episcopus anno M C XXIV. confirmavit.

X L.
Ejus cellæ &
abbatissæ.

In tribus prædictis locis erectæ sunt tres cellæ seu prioratus conventuales sub ditione & subjectione S. Sulpicii principis monasterii, nimirum prioratus Fontis S. Martini in diocesi Cenomannensi; prioratus S. Magdalene de Fulgerosia in diocesi modo Rupellensi; prioratus S. Mariæ, Locmaria dictus, in Corisopitensi, cui addendus Locmaria minor in Venetensi, præter duos in Anglia prioratus in diocesi Roffensi.

Mariæ S. Sulpicii prima abbatissa locum rexit usque ad annum M C LIX. cui Nina abbatissa successisse dicitur apud Albertum, & anno M C LXXI. decessisse, Ninæ vero Ennoguendis, Ennoguendi porro Amelina, anno M C LXXXVII. ad annum M CCX. Et quidem certum est Ninam abbatissam jam loco præfuisse anno M C LXII. quo anno Alexander III. dilectis in Christo filiabus Nina abbatissæ monasterii beata Mariæ, quod in silva Nidi-merli situm est, ejusque sororibus confirmat omnes illius parthenonis possessiones & ecclesias atque cellas. At constat eandem Ninam adhuc superstitem fuisse anno M C LXXXI. quo anno Philippus Redonensis episcopus Ninæ S. Sulpicii abbatissæ, dilectæ filie sue in Christo, atque cunctis fratribus & sororibus ibidem Deo famulantibus, ecclesiam de Erceio, quam dono & concessione antecessorum suorum felicis memoriæ domini Alani & Stephani Redonensium episcoporum jam possidebant, litteris suis confirmavit, ita ut ipsis liceat unum ex confratribus suis, si voluerint, aut quemlibet alium idoneum presbyterum illuc mittere ad ejusdem ecclesiæ administrationem. Ex quibus intelligitur, duplex S. Sulpicii monasterium fuisse, fratrum videlicet sub priore, & fororum sub abbatissa. quod etiam probat charta cujusdam Bardoli, Juhelli-largi filii, qui Jerusalem profecturus, suscepta cruce, venit ad ecclesiam beatæ Mariæ & S. Sulpicii, ibique coram multitudine fratrum & sanctimonialium, & in præsentia Mariæ abbatissæ, donationes eidem loco a patre suo factas confirmavit. Dehinc ex sacris locis reversus, infirmitate cogente, ad abbatiam S. Sulpicii accessit, easdemque donationes denuo ratas habuit; ac demum habitu religionis suscepto decessit. Hoc instrumentum chronicis notis destitutum est, ideoque incertum utri ex duabus Mariæ abbatissæ tribuendum sit. tamen potius convenire videatur posteriori, quæ labente sæculo tertio-decimo præfuit, quam priori, cujus tempore tanta illic multitudo fratrum non erat. Insigne est hodie quoque S. Sulpicii monasterium, non magis numerofo virginum cœtu celebre, quam religione & disciplina regulari, quam ibidem Margareta d' Angennes abbatissa superiori sæculo decimo-septimo inchoatæ restituit. Illic pro sancto habetur, sed nullo ecclesiastico officio colitur Radulfus, prior & primus ejusdem loci institutor, mortuus anno M C XXIX, & quidem XVII. kal. Septembris, quo die ita de eo legitur in necrologio, Obiit S. Radulfus monachus S. Jovini, servus & pater fratrum & monialium sanctarum abbatissæ S. Sulpicii anno Domini M C XXIX. Eundem annum assignat Landvenecense necrologium, sed alium diem, nempe ipsas kalendas Februarii. Hæc ex S. Sulpicii monumentis, quæ mihi communicavit noster Alexius Lobineau, historiæ Britannicæ scriptor.

X L I.
Majori monasterio factæ
donationes.

Per id temporis Papinus quidam, civis Namnetensis, ecclesiam sanctæ Crucis, intra muros urbis Namneticæ sitam, Majori-monasterio contulit, hocque donum

ANN. CHR.
III.

fecit in manu Willelmi abbatis. quod Alanus comes cum Ermengarde ejus conjugere ratum habuit, primo quidem in aula ejus ad caput tabule, vidente & probante comitissa; deinde ipsa quoque comitissa per quemdam cultellum in capella juxta bufetum, quas formulas in aliis ejusdem comitis actis legi; postremo Conanus, filius prædicti Alani comitis & Ermengardis, per pannum mantelli sui in manu domini Willelmi prioris, qui & ipse donum comitissæ receperat. Porro parvo post tempore idem Conanus, rediens a sorore sua Agnete scilicet, quam nuptui tradiderat comiti Flandriæ Balduino VII. una cum prædicta matre sua, adiit Majus-monasterium; ingressusque capitulum, illius ecclesiæ donationem denuo confirmavit, aliaque adjecit præsentibus Lamberto abbate sancti Nicolai apud Andecavos, Stephano abbate Nucariensi cum Willelmo Majoris-monasterii abbate & toto conventu multisque aliis. Hic est Balduinus comes, cognomento Securis* sive Securicula, qui scuto ejus fronti per infortunium illiso fauciatus, sumto in extremis habitu monastico xv. kal. Junii anno M C XVII. interiit, & in sancti Bertini monasterio sepultus est, testante Iperio, nullis liberis ex Agnete susceptis: cui Carolus, Canuti Daniæ regis & Adelæ Flandricæ filius, Bonus cognomine, in comitatu successit.

* à la Hache.

Sub hunc annum ædificari cœptum est Tucionense* monasterium apud Pictones in vastissima silva Tucionensi, ubi veteris oratorii rudera erant, quod quidam eremite olim construxisse perhibentur. Hunc locum Fulcaudus Francardi, Rotberto de Arbriffellis contulit ad monasterium ædificandum, quod caput illius Ordinis aliquamdiu exstitit. Huic donationi obstitere primum vicini Nantolienfes monachi, qui hunc fundum sui juris esse contendebant: sed tandem assensum præbuit Gaugerius seu Galterius abbas cum toto conventu. quod Petrus Pictavenfis episcopus & Girardus Engolismensis episcopus, apostolicæ sedis legatus, litteris suis comprobant. Petri episcopi litteræ anno M C XII. indictione v. Girardi vero triennio ferius datæ sunt. Illic monasticum habitum induit Grimoardus frater Gerdaldi de Salis, superius a laudatus, dein factus prior apud Castellariam, & post mortem fratris abbas Allodiensis; ac demum Pictavorum præsul. Perstat etiam nunc Tucionense monasterium in archiepiscopatu Ruffiacensi sub ordine Fontis-Ebraldi.

X L II.
Tucionis monasterium con-
ditur.
* le Tousson.

Rotberti de Arbriffellis in vita eremitica socius fuerat beatus Vitalis, qui hoc anno Saviniacense monasterium exstruxisse traditur, tamen paulo ante hoc monasterium exstitisse videtur, ut superius b diximus, habita scilicet ratione temporis, quo construi cœptum est. Primariæ tamen litteræ, quibus Radulfus Fulgeriensis condendo monasterio locum Vitali concessit, hoc anno datæ c sunt, quarum hæc verba Radulfi pietatem testantur. Ego Radulfus Fulgeriensis, universorum consummationem & finem attendens, & in futurum saluti meæ providens simul ac consulens, quod propriis meritis obtinere non possum, a pauperibus spiritu regnum celorum, quod ipsorum est, emendum paravi. Eos enim in illa caelesti curia semper advocatos habere desiderans, utpote cujus ipsi sunt concives simul & presules, ad eosdem, tamquam ad sanctæ munitionis asylum, confugio: ut eorum saltem merear opitulatione salvari, qui de meis meritis non nisi mortem & damnationem invenio. Dono igitur ego Radulfus cum uxore mea Avitia, & filiis meis, Mainone, Fransgalone, Heirico & Roberto, Deo & domino Vitali eremite in possessionem & cœnobiale domicilium monachorum, videlicet forestam de Savigneio, sicut ex una parte fluvius, qui vocatur Chamba, ipsam forestam a Cenomania disternat; & ex altera parte Chambenesia fluvius ab ipso vico separat, qui Savigneium appellatur. Atque ut nemo servos Dei inibi commorantes inquietare audeat, Turgisus Abrincensis episcopus, in cujus parochia locus situs est, eum ab omni consuetudinum episcopaliū exactione immunem esse voluit. Hæc donatio confirmata est & signata apud Savigneium anno ab incarnatione Domini M C XII. indictione v. epacta XXI. & quidem VIII. kal. Februarii, anno regni primi Henrici regis Anglorum & ducis Normannorum XIII. anno vero archiepiscopatus Gaufridi Rotomagensis archiepiscopi III. Turgisii quoque Abrincensis episcopi anno præsulatus xviii. Ubi notanda hæc verba, quibus donatio confirmata dicitur, quæ fortasse ante aliquot annos facta fuerit, ut alias observatum. Quamquam in chronico Saviniacensi d beatus Vitalis, optimus seminiverbius anno Domini M C XII. monasterium istud, quod dicitur Savigniacum, in confinio Normanniæ & minoris Britannicæ ædificasse traditur, & modernas institutiones, in aliquibus Cisterciensibus similes monachis suis imposuisse, ibidemque virtutibus & miraculis claruisse, inter quæ quemdam militem mortuum, populo presente, suis sanctis precibus resuscitavit. Vitalis porro hanc abbatiam annis decem

a lib. 72.
n. 18.X L III.
Saviniacense
item monaste-
rium.
b V. lib. 70.
n. 94.
c Martene
Miscell. 10. 1.
part. 2. p. 530.d Baluz.
20. 2. Miscell.
p. 310.

ANN. CHR. III. a Martino ubi supra p. 55. rexit. Exstat ad eum Paschalis II^a. epistola, dilecto filio *Vitali abbati sancte Trinitatis de Savignio* inscripta, in qua scribit se audivisse, *in nemore quodam deserto & in via ecclesiam adificatam, & religiosos fratres per ejus industriam congregatos esse*: quorum quieti providens concedit, ut pro interdicto communi parochiæ, in qua manent, eorum ecclesia nullo modo careat divinis officiis.

X L I V. Sithiensis Clunienfibus subijci decretant.

Sub hunc annum, referente Iperio, Pontius Cluniacensis abbas, monasteriis suis per Franciam & Hispaniam lustratis, S. Bertini quoque monasterium adire constituit. Itaque Abbatis-villam magno comitatu *cum centum mulis* profectus, Lamberto abbati significavit, se pascha in Sithiensi monasterio celebrare velle: & illic, tamquam in proprio, curiam suam tenere. Hoc nuntio exhilarati Cluniacenses, qui ibidem principem locum tenebant, dictitare cœperunt, Sithiensem abbatem præfente Cluniacensi solita reverentia & potestate privandum, ejusque sedem Cluniacensi cedendam, utpote abbatum abbati, qui pro nutu & arbitrio quos vellet, institueret, ac deponeret. Hæc graviter ferentes Sithienses, Clementiam Flandriæ comitissam ejusque filium comitem Balduinum perpulerunt, ut Pontio abbati mandarent, opportunum sibi non esse venire ad S. Bertinum. Id Sithiensium instinctu factum Pontius facile conjiciens, Lambertum flectere nititur. At ille veritus fortiorum conflictum, & nominis sui apud suos infamiam, si nobilem abbatiam Cluniacensem jugo ac servituti subiceret, ad Pontii nutum nequaquam flecti sustinuit. Interim comes & comitissa ad tuendam monasterii libertatem animantur. Non tamen animum abjicit Pontius, sed per Abbatis-villæ priorem urget Lambertum, ut cum eo comitissam conveniat, efficiatque Pontio conductum dari, accessuro ad sanctum Bertinum, *quasi in propria*. His verbis offensus comitissa & comes, nullum Pontii nuntio responsum dederunt. Hæc omnia Lamberto imputabat Pontius, qui ei mandat, ut suos Cluniacenses, qui in Sithiu demorabantur, Rumiliacum ad se mittat. quod Lambertus exsecutus est. Inde Pontius ad Lihunensem digressus cellam, duobus Sithiensibus monachis, dudum Cluniaci professis, sed Atrebatii commorantibus, submissis equis præcipit, ut ad se veniant. quod ubi rescivit Lambertus, Atrebatum pergit, & Gelduino dudum Aquicinctino abbate, tunc vero in Sithiu incluso, atque ædituo Morinensi ad Pontium præmissis, monet, suos ut quantocius reddat: sin autem, Romam ad papam eum citari jubet. Hoc facto, quamvis non ignoraret rem arduam esse Cluniacensem auctoritati resistere; sed tamen animo reputans difficilium esse *Flandrorum superbiam Burgundionum dominationi subijcere*; Romam properat, in curia causam exponit, sicque ejus votis fortuna arrisit, ut curiæ judicio quidquid vellet, impetraret. Invenit quippe Romanos curiales offensos in Cluniacenses, quod hi duriora in papam & cardinales scripsissent ob privilegium investiturarum, etsi per vim, imperatori concessum. Itaque Lamberto abbati pontificium diploma indultum est a Paschali papa, quo diplomate ea omnia, quæ Lambertus Cluniaci contra Sithiensium libertatem fecerat, etsi a comite & episcopo approbata, irrita declarata sunt, maxime quod absque assensu capituli, cum Sithiensis, tum Morinensis, episcopus & abbas id fecissent. Hoc diploma datum est anno sequenti, idque denuo postea ab eodem Paschali confirmari curavit Lambertus. Hæc omnia ex Iperio retuli. Nihilominus tamen hæc controversia deinceps iterum excitata est, ut in consequentibus videbimus.

X L V. Aquicinctinenses abbates b P. lib. 70. n. 39.

Addit Iperius, Gelduinum, Aquicinctinum olim abbatem, cum efficere non potuisset, ut Pontius ad sanctum Bertinum veniret, transfretasse in Angliam, ubi non multo post obierit. Actum est superius b de Gelduino, ejusque depositione. In vulgatis indicibus ejus successor ponitur Rotbertus, & post eum Alvisus: sed de Rotberto nihil nisi nomen, præterquam in additamentis ad Sigeberti chronicon ad annum M C XI. quo Robertus Aquicinctinus cœnobii abbas, ægre ferens infestatione quorundam sæcularium vexari ecclesiam sibi creditam, idque ipsi imputari, abbatiam dimississe dicitur, *succedente ei domino Alvisio*. At, si quidem Robertus Gelduino suffectus est, non Alvisum sed Simonem ei successisse constat. In chartario quippe sancti Quintini de Insula invenio, Simonem abbatem Aquicinctinensem, ut tum scribebant, concordiam hoc anno fecisse cum R. abbate Cisoniensi inter beati Quintini ecclesiam & Balduinum majorem Senginensem super quibusdam rebus, quas in villa *Sengin* major ille sibi competere contendebat. *Actum apud Sengin, anno incarnati Verbi M C XII. mense Septembri*. Itaque nonnisi post id tempus Alvisus

Alvisus abbas.

ANN. CHR. III. promotus fuit ad illam abbatiam, & quidem post Simonem, anno sequenti, non proxime post Rotbertum.

Erat Alvisus monachus Sithiensis, quem Lambertus abbas mox laudatus cum aliis e suis miserat ad reformandum sancti Vedasti cœnobium, cujus tunc prior erat, cum idem Lambertus Aquicinctinensis auctor fuit, ut ad faciendam in monasterio suo concordiam & disciplinam regularem Alvisum abbatem postularent, virum utique pietate & doctrina insignem, qui postmodum ad episcopatum Atrebatensem assumptus est.

In hoc anno desinit chronicon Sigeberti monachi Gemmelacensis seu Gemblacensis, qui ipso anno deceffit III. nonas Octobris, de quo ad ejus chronici calcem hæc leguntur in Miræi editione, sed rectius in codice Joliano: *Domnus Sigebertus, venerabilis monachus Gemblacensis cœnobii, vir in omni scientia litterarum incomparabilis ingenii, descriptor præcedentium in hoc libro temporum, III. nonas Octobris obiit, & suis gravissimum marem absentia sue reliquit. qui etiam librum illustrium virorum, & multa utilia doctrinae suæ & librorum monumenta nobis reliquit*. Hic in fine libri sui *de illustribus suis*, ut ipse eum inscribit, seu de scriptoribus ecclesiasticis, indicem operum suorum contexit. Gemblacensis chronici scriptor a² anonymus, qui se ab eo eruditum fuisse dicit, multos se meliores illius discipulos ante eum præmissos ait, paucos post eum relictos. *At vir prudens, inquit, cum esset multe gravitatis, non erat indistincte austeritatis, sed erat ad omnes, ut res poscebat, discrete mediocritatis. Scripturarum, maxime divinarum, lectio & meditatio eum occupabat: sed tamen quotidiana missarum celebratio & devota ad Deum oratio semper eum preoccupabat. Longa confectus senectute, cum decubisset extrema agritudine, nihil amittens suæ prudentiæ, fratrumque voluntas esset, ut post obitum intra monasterium, id est ecclesiam, sepeliretur; ille contra obnixè petiit, se in cœmeterio fratribus omnibus conspeli. Obiit ergo, subdit ille anonymus, III. nonas Octobris, tempore domni Lietardi abbatis, qui Lietardus cum anno M C XIII. mortuus sit pridie nonas Februarii, ut anno sequenti videbimus; hinc colligitur Sigebertum mense Octobri anni præcedentis obiisse. Plura de eo in superioribus b, cujus chronicon Arnulfus Gemblacensis monachus, factus anno sequenti post Lietardum ejusdem loci abbas continuavit; necnon Robertus abbas de Monte in suis Accessionibus ad Sigebertum. Verum observandum est, duplicem circumferri Roberti de Monte appendicem ad Sigebertum: unam, quæ a Johanne Pistorio, alteram a nostro Acherio omnino diverfam.*

X L V I. Sigeberti Gemblacensis obitus.

a Spicil. to. 6. p. 136.

b lib. 65. n. 45.

Exstat in diœcesi Trevirorum, qua Coloniam spectat, id est apud Ripuarios, lacus insignis, a quo Lacensi nostri Ordinis monasterio nomen inditum est. Cinctus est undique c montibus hic lacus, depressus intra montes: passuum quatuor millibus patens in ambitu, forma pæne ovali; tantæ altitudinis, ut quadringenos-vicenos pedes, qua maxima est, habere dicatur. Ceterum limpidiissima sunt ejus aquæ, & piscibus abundantes, sed qui vix, nisi hamo, propter altitudinem capi possunt. Ad hunc locum Sigefridus palatinus comes monasterium, ab Henrico palatino vitrico suo jam ante inchoatum, hoc demum anno, præclara ad posteros munificentia, absolvit. Nec suam operi deesse voluit firmitatem. Etenim sæctis durissimi saxi quadris, cum turres ipsæ, tum parietes & crypto-porticus, & ambientes undique cœnobium muri affurgunt. Templum senis constans spectandi operis turribus, in beatæ Mariæ Virginis, sanctique Nicolai tutela positum est. Denique monasterium ipsum, in acclivi positum colle, ab occasu montem respicit silvis horrentem, ipsumque lacum; ad orientem atque meridiem colles spectat itidem silvosos; ad aquilonem ipsius lacus partem. Illuc deducta prima monachorum colonia ex Affligemienfi Brabantia monasterio, tunc temporis, uti & modo, religionis fama celeberrimo, quod in palatini ditone positum erat, uti & Lacense. Ideoque communes utrobique placuit esse magistratus, & abbate vita functo, convenire utriusque cœnobii monachos ad ferenda communiter suffragia. Illic sepulturæ locum elegit vitrici exemplo Sigefridus comes, qui monasterium liberaliter dotavit, eoque satagente Henricus imperator amplissimo diplomate omnes loci possessiones confirmavit, testibus Brunone Trevirensi, Friderico Colonienfi & Adelberto Moguntino. Primi quinque Lacensis monasterii abbates iidem fuere, qui & Affligemienfis, scilicet Fulgentius, Franco, Albertus, Petrus & Godescalcus: post quem Lacenses habuere peculiares abbates, quorum indicem refert Bucelinus in parte altera Ger-

X L V I I. Lacense monasterium conditur, ejusque abbates. c Broquer. Annal. Trevir. lib. 13. to. 2. p. 7. & seq.

ANN. CHR.
1112.

manā sacre. Horum primus est Giselbertus sive Gilbertus, eruditione præstans & sanctitate, ut loquitur Bucelinus, qui ait eum anno M C LII. decessisse: cui per omnia simillimus Fulbertus successit. Mirum est nullam hujusce monasterii mentionem fieri in chronico Affligemensi. Quæ de origine Lacensis cœnobii, hodie quoque celeberrimi, retulimus, accepta sunt ex Browero, qui post hæc agit de quibusdam Berengarianis hæreticis, apud Eposum sive Ivodium Luciliburgensis pagi castrum, pestiferum errorem disseminantibus, quos Bruno Trevirensis archiepiscopus in iudicium vocatos repressit.

XLVIII.
Apud S. Gal-
lum schisma
de eligendo
abbate.
a Ital. sac.
no. 5. p. 57.
b lib. 67.
n. 21.

Ughellus ^a ad hunc annum refert obitum Vodalrici seu Udalrici Aquileiensis patriarchæ, qui & abbas sancti Galli erat, ut superius ^b vidimus. Eo mortuo novum inter fratres conflatum certamen de substituendo abbate. Pars quippe Henricum Twielensem cum prope elegisset, Henrico imperatori præsentavit, quem ille sceptro porrecto confirmavit. Verum altera pars fratrum indigne ferens absque suo consensu electum Henricum, secreto alium electioni diem indixit, ad quam Conradum Zaringium, Bertholdi occisi ducis fratrem, invitavit. Adfuit ille condito die cum ducentis militibus, nobilem juvenem Manegoldum *de Boljein* monachum secum adducens, præmissis nuntio qui fratribus intimaret, ut adveniēti electo obviam occurrerent. Territus hoc nuntio Henricus cum suis affeclis, transmissis lacu Acronio, Cilia arce se tueri constituit. Manegoldus vero a ceteris acceptus ducitur ad caesarem, qui Henrici electionem vitio factam intelligens, simulque duci gratificari cupiens, Manegoldum electum confirmavit. Id ubi rescivit Henricus, ad Zwifaltense monasterium se recepit. unde postmodum a Werinhero Manegoldi successore ad sanctum Gallum revocatus, ibidem præpositus factus est. Manegoldus vero undecim annis abbatiam rexit, cujus dissipatas possessiones recuperare pro virili laboravit.

Difertinensi percelebri in Rhætia monasterio tunc præerat Adam abbas, quo efflagitante Henricus augustus ejus loci jura & libertates confirmavit. Idem pontificia auctoritate præstitit Honorius II. Bulla data anno M C XXVII. ad Walterium abbatem. Alteri Walterio privilegium indulgit Lucius III. anno pontificatus sui tertio. Saeculo sequenti Gregorius IX. idem monasterium sub speciali sedis apostolicæ tuitione suscepit.

XLI.
Robertus fit
abbas Thor-
neiensis.

In Anglia, mortuo Galtero Thorneiensis abbate, Josephus Crulandensis abbas apud Henricum regem satis egit, ut ipsius frater Robertus, qui S. Ebrulsi in Northmannia monachus erat, in defuncti locum subrogaretur. quod Alani de Credona interventu impetravit. Missis itaque a rege nuntio ad S. Ebrulsi monasterium, adductus est Thorneiam, ubi fratris sui Joffridi testimonio & favore a toto conventu unanimi omnium consensu electus, a diocesano episcopo Herveo Eliensi sollemniter benedictus est. Inde Thorneiam reversus, in festo assumptionis beatæ Mariæ in sede abbatali constituitur, ibique munus pastorale triginta & sex annis strenue administravit, acceptusque Deo & hominibus multa eidem cœnobio commoda & decora contulit. In his novam basilicam, ab antecessore suo inchoatam, magnis sumptibus absolvit, & cum maxima sollemnitate dedicari curavit. Hæc omnia discimus ex Petro Blesensi in continuatione Ingulsi abbatis Crulandensis. Apud Ordericum ^c Rodbertus Prunerienensis dicitur, isque Guntardo strenuo abbati defuncto, non Galtero, *quia bene litteratus & eloquens ac honestus erat*, subrogatus dicitur.

^c Orderic.
lib. 12. p. 273.ANN. CHR.
1113.
L.Bernardus Ci-
stercium in-
greditur.
^d supra n. 9.

Nullus, si non fallor, a tempore sancti Benedicti fortunatior fuit annus, quam millesimus centesimus tertius-decimus, quo Bernardus cum triginta sociis, quos Christo lucratus erat, veluti totidem triumphati sæculi manubias Cistercium ingressus est. Hactenus pusillus grex Cisterciensis ^d cum Stephano abbate omnem fere spem posteritatis desponderat, jamque eis tædio esse cœperat paucitas sua, admirantibus cunctis venerantibusque eorum vitæ sanctitatem, sed austeritatem refugientibus. At Bernardi ejusque sociorum exemplo omnis ætatis, regionis, & dignitatis homines, videntes non ultra humanas vires esse quod ipsis impossibile visum erat, illuc magno agmine undique concurrere, tantumque brevi excrevit familia Cisterciensis, ut ex ea nata sit amplissima congregatio, Benedictini Ordinis portio nobilissima, immo amplissimus Ordo, cujus initium repetit Manricus a Bernardi adventu Cistercium, utpote a quo propagatio ejus incœpit, atque ex uno cœnobio, eoque

ANN. CHR.
1113.

exiguo, transit in plura, quæ in unum Ordinis corpus coaluere. Ab illa ergo die, ut cum Willelmo loquar, dedit Dominus sterili hactenus solo benedictionem, & vinea illa Domini Sabaoth dedit fructum suum, extendens palmites suos usque ad mare, & ultra mare propagines suas. Bernardum vero cum sociis sub initia hujus anni Cistercium adiisse, ex eo colligi potest, quod Firmitatis monasterium, cujus construendi consilium Stephanus non nisi post Bernardi ad se accessum concepit, mense Maio *fundatum*, id est perfectum & absolutum, & basilica dedicata memoratur, ut inferius videbimus.

Ingressus itaque Cistercium Bernardus anno ætatis suæ vicesimo-tertio jam inchoato, vitam angelicam sic agere institit; ut nemo enarrare possit, qui non vivat de illo spiritu, de quo ille vixit. Ingressus est, inquam, domum illam pauperem spiritu, & tunc fere incognitam, animo penitus moriendi memoriæ & cordibus hominum, & spe delitescendi & latendi tamquam vas perditum: sed aliter se habebat Dei consilium, qui eum sibi vas electionis aptaverat, non modo ad monasticum Ordinem excitandum ac dilatandum, sed etiam ad nomen suum portandum coram regibus & gentibus, & usque ad extremum terræ. Tirocinii sui principio, mente semper recogitans ad quid venisset; totus intentus erat ad custodiam cordis & sensuum suorum, totusque absorptus in spiritum & in Deum, rerum exteriorum sensu nequaquam afficiebatur, ita ut videns non videret, audiens non audiret, gustatui ejus nihil saperet; adeoque nihil earum in memoria ejus remaneret. Neque vero ad id violentia ulla ipsi opus erat, quippe qui corpus haberet omnis labis expertus, ad serviendum spiritui in Dei cultu a natura comparatum. Verum, cum caro in eo, ex dono prævenientis gratiæ & usu bono spiritualis disciplinæ, vix jam aliquid concupisceret adversus spiritum; spiritus contra supra vires ac virtutem carnis tanta ab ipsa carne exigebat, ut cadens sub onere fere omnino defecerit. Ejus enim vigiliæ ultra possibilitatem humanam, quarum is modus apud eum erat, non totam noctem ducere insomnem. Ad sumendum cibum accedebat quasi ad tormentum solo timore penitus deficiendi. Unde factum est, ut cum delicatissimæ complexionis esset, corrupto stomacho nihil fere digerere valeret. Nihil tamen de corporali labore sibi remitti patiebatur: sed, si quod opus fratribus injungeretur, quod ipse vel ob imperitiam, vel ob imbecillitatem facere non posset, id vel aliis laboribus, vel ob humilibus quibusve officiis redimebat. qua in re, insigni privilegio gratiæ singularis, simul & totus exterius laborare videbatur, & totus interius Deo vacabat: *in altero pascebat conscientiam, in altero devotionem*. Ubi porro ab opere feriatum erat, jugiter aut orabat, aut legebat, aut meditabatur. Ad orandum, ubicumque esset, sive solus, sive cum aliis, solitudinem cordis ipse sibi efficiens, semper aptus erat. Canonicas scripturas ex ordine sæpissime legebat, nec ullis magis quam ipsarum verbis eas se intelligere dicebat, earumque sensum sibi magis in fonte, quam in rivis expositionum sapere testabatur. Sanctos tamen & orthodoxos earum expositores humiliter legebat, eorumque sensibus suos sensus nequaquam æquabat, sed subjiciebat formandos. Hinc est quod plenus sacrarum scripturarum spiritu & sapore, eas ita sibi proprias effecerat, ut non nisi ipsis scripturarum verbis in scriptis & sermonibus suis passim uteretur. Ita fere Bernardi tirocinium describit Guillelmus sancti Theoderici abbas, singularis ejus amicus, quo nemo melius ejus mentem affecutus erat, aut exprimere poterat.

Tunc temporis apud Molisimum debebant religiosæ mulieres, in disparatis ædibus habitantes, ut superius probavimus ex charta Hugonis de Velenosa, qui beato Rotberto abbati quamdam donationem fecit, ea conditione, ut si ipse mater aliquando, *relictæ seculari habitu*, Molisimi habitare, ibique *vitam suam præteritam cum ceteris religiosis mulieribus emendare* vellet, ibidem admitteretur. Cum vero cresceret religiosarum ejusmodi mulierum numerus, convenientius visum est, ut in remotiori loco monasterium eis construeretur. Ejus rei causa Milo Barri comes castrum Juliacum, vix tribus leucis Molisimo distitum, cujus olim habitatores, sacrilegis dæmonum sacris dediti, extincti fuerant, a Milone comite antecessore suo acceptum, Deo & beatæ Mariæ Molisimensi donavit cum adjunctis suis, sicut ea continebat sancti Andreæ parochia subtus olim exstructa, & quidem *ea ratione & devotione, ut idem locus religiosus deserviat feminis, & cuncta eis data a me vel ab aliis, ut prædicimus, facta earum utilitatibus & victui deputata permanent; eademque mulieres sub*

Novitius ut
se gerit.L I.
Juliaci parthe-
nii origo.

ANN. CHR. 1113.

ordinatione Molismensis abbatis Deo servire quiete valeant. Ad hæc earum victum & conversationem per dominum Guidonem Molismensem & ejus conventum ita institui cupit, ut de proprio nutrimento & labore, boumque suorum cultura & elemosynis fidelium, in commune victum, vestitumque recipiant; servos vel ancillas, ecclesias aut decimas, villasque non habeant: sed, si ab aliquo hæc eis data fuerint, Molismensi ecclesie permaneant.

» Insuper ad earum regimen quatuor vult deputari monachos per Molismensem abbatem, qui eas ab omni peculiaritatis vitio atque vagatione secundum Dominum tucantur. Denique silvatica eis indumenta, præter coopertoria, in perpetuum eis prohiberi jubet.

LII. Illuc Bernardi sociorum uxores se recipiunt. a Chifflet. de gener. S. Bern. p. 440.

Hoc instrumentum, a Chifflerio a editum, destitutum est chronicis notis: at hæc donatio, adeoque Juliacensis parthenonis constructio, vix ultra hunc annum differri potest. Illud argumento est, quod Bernardi sociorum, eorum scilicet qui in sæculo conjugati fuerant, uxores Juliacum seu, ut scribit Guillelmus, Julleium se receperunt, quod per Bernardi sollicitudinem ædificatum fuisse idem auctor tradit. Quia vero, inquit, ex prædictis sociis ejus uxorati aliqui fuerant, & uxores quoque cum viris idem votum sacre conversationis inierant; per ipsius sollicitudinem ædificatum est eis cœnobium feminarum, quod Julleium dicitur, in Lingonensi parochia, quod Domino cooperante satis excrevit, usque hodie religione celeberrimum, & personis ac possessionibus dilatatum, sed & propagatum jam per loca alia, & non cessans adhuc ampliorem facere fructum. Istuc etiam secessit Humbelina ipsius Bernardi soror, postquam ab eo conversa fuit. Non viderant prædictas Milonis comitis tabulas Manricus, & plerique alii rerum Cisterciensium scriptores, qui illud monasterium a primis Cistercii patribus conditum fuisse, primumque sui Ordinis pro sequiori sexu esse aiunt. At Juliacum numquam pertinuit ad Cistercienses, sed semper sub regimine Molismensium perstitit usque ad ipsius destructionem, uti & monasteria, quæ ex illo parthenone propagata sunt, qualia jam nonnulla erant, cum Guillelmus librum primum de vita sancti Bernardi scriberet, uti ex præmissis ejus verbis satis intelligitur, adeoque vivente ipso Bernardo. Ex his unum est Pratum-longum*, quod fuit, estque hæcenus Ordinis sancti Benedicti, etsi ejus loci donatio facta sit per manum venerabilis abbatis de Clara-valle. Hinc etiam ortum habuit Tartense* monasterium, uti Chiffletius^b censet, quod primum fuit cœnobium puellarum Ordinis Cisterciensis, ut suo loco videbimus. Utrumque positum est in diocesi Lingonensi. At saltem certum est, Juliacensium monacharum coloniam Innocentii II. pontificatu deductam fuisse Crisenonem, quod est monasterium diocesis Autisiodorensis, de quo alias. Certum est etiam sanctimonialia Vallis-Onæ diocesis Catalaunensis existisse sub tutela Molismensis ecclesie Girardo abbate ejus loci quarto, qui anno M CXLVIII. decessit. Ad hæc tempore Giroldi abbatis, id est anno M CCXII. apud Pratellum, juxta Ecceium in diocesi Remensi institutum est sanctimonialium collegium, quæ essent sub ecclesia Molismensi, sicut & cetera moniales Juliacensis Ordinis, earumdem Juliacensium regulam & consuetudines servatura.

Juliacensium propagatio.

* Pralon.

* de Tart.

b ibid. p. 403.

LIII. Petrus prior Juliacensis.

c ibid. p. 136. & seqq.

In illis locis instituebantur a Molismensi abbate priores, qui sanctimonialium curam in temporalibus & spiritualibus haberent. qualis fuit beatus Petrus, quem Guido tertius Molismensis abbas Juliaci priorem instituit. Librum de ejus vita edidit Chiffletius^c, ab auctore anonymo parum accurate scriptum, in quo Petrus, natione Anglus, cum Stephano itidem Anglo, qui tertius Cistercii abbas existit, ad Molismense monasterium accessisset, ibique monasticen professus fuisse dicitur, atque post varios discursus, cum Juliacenses sanctimonialia patre spiritali orbatæ essent, ab eis in pastorem expetitus, & à Guidone abbate eisdem præpositus. Ex quo intelligitur, eum non fuisse primum priorem Juliacensis parthenonis. Non pauca ejus miracula referuntur a prædicto anonymo. Is Humbelinæ Bernardi forori ibidem morienti adfuit. adeoque Humbelina non pertinet ad Ordinem Cisterciensem. De utriusque obitu inferius.

LIV. Bartholomæus sit episcopus Laudunensis. d supra n. 31.

Mortuo Hugone^d Laudunensi episcopo, qui vix sex menses a Gualdrici episcopi cæde illam ecclesiam rexit, electus est Bartholomæus, vir illustris generis, ortus avo Hilduino Rocceiensis comite & avia Adelada, germana Manassæ II. Remorum archiepiscopi, matre Adelada, Hilduini & Adeladæ filia, quæ ex Falcone Jurenensi principe Bartholomæum genuit. Hic adhuc puer ab avunculo Manassæ archiepiscopo in Franciam evocatus, atque ab eo educatus, primo canonicus Remensis ecclesie

ANN. CHR. 1113.

ecclesie, dein thesaurarius factus est, nec multo post Laudunensis canonicus, & thesaurarius sancti Quintini; ac demum unanimi totius cleri & populi assensu ad episcopatum Laudunensem electus est, desolati gregis solamen & restitutor futurus. Tum consecratus a Radulfo Remorum archiepiscopo, qui Manassæ ipsius avunculo successerat, Laudunum ingressus, non ecclesiam, non domum episcopalem, immo nihil præter favillas & cineres invenit, dolebatque suam vicem, sed tamen quodammodo gloriabatur, se non ad honorem, sed ad immensos labores vocatum. Mox itaque velut ad quoddam desertum venisset, ecclesiam simul & ædes episcopales revocare, & tamquam a fundamentis instaurare institit. At præcipua de reformandis moribus illi cura fuit, ob idque decem monasteria in sua diocesi per sanctos Bernardum abbatem & Norbertum construi curavit, multisque aliis Ordinis nostri monasteriis plurima beneficia contulit. Ejus tempore delatæ sunt per Laudunenses canonicos sacre reliquiæ per Galliam & Angliam ad faciendas collectas pro instauracione ecclesie. qua occasione multa per beatam Dei-genitricem Mariam miracula patrata tribus libris referuntur ab Hermanno monacho, qui eos eidem Bartholomæo dicavit, ejusque illustre genus accurate descripsit. Plura de his inferius.

LIV. Guibertus abbas Moralia in Genesim ei dicat.

Initio Bartholomæi pontificatus Guibertus Novigenti abbas commentarios suos morales in Genesim ei dedicavit. In proemio ideo id a se factum dicit, tum ob ejus genus, & omnimoda vetustate, & sanguinum regionum cognatione clarissimum; tum ob ingenuitatem liberalitatem, & purissimum cælibatum, profundamque humilitatem: cui pro magna sibi indulga ab eo familiaritate se prorsus obnoxium esse fatetur. Sane ad regiam ejus cognationem quod attinet, Hildefonsus Hispaniæ rex, filius erat Feliciæ Bartholomæi materteræ, quæ Sancio Hildefonsi patri nupserat; idemque potentissimos quosque Galliarum principes propinquitate & affinitate contingebat, teste Hermanno & post eum Alberico. unde merito ab eodem Hermanno & generis nobilitate, & morum probitate, & divitiarum opulencia famosus prædicatur. In eodem proemio Guibertus ait, Deum tanto capiti duos oculos sideribus clariores indicisse, a dextris scilicet Anselmum, totius Latini orbis magisterio prædicatum, cujus sincera in scripturarum ac fidei expositione doctrina multos fecerit catholicos: altrinsecus Radulfum ejus fratrem, cujus ingenium ac doctrina a fratre non discreparet. Ab his duobus commentarios suos dispici rogat Guibertus: quorum judicium, inquit, tanto animo securiore subsidam, quanto eos comperi partem claudicaturus in neutram. Hi commentarii in Genesim libris decem constant, ad mores formandos ideo compositi, quod beatus Augustinus litterarum satis explicasset. Ex his patet illos commentarios editos fuisse ante annum M C XVI. quo Anselmus ille Laudunensis magister, jam a nobis antea laudatus, e vivis excessit.

LVI. Abaelardus Laudunum a dicit Anselmum auditorus. a V. lib. 69. n. 70.

Longe aliam, sed iniquiorem, de Anselmo opinionem habebat Petrus. Abaelardus, a qui e patria, id est e minori Britannia, reversus in Franciam, ut theologiæ studeret, magistro Guillelmo de Campellis facto episcopo (quod hoc anno contigit) adiit Anselmum Laudunensem, qui maximam ex antiquitate auctoritatem tunc tenebat. Accessi igitur, inquit, ad hunc senem, cui magis longævus usus, quam ingenium vel memoria nomen comparaverat. ad quem si quis de aliqua questione pulsandum accederet incertus, redibat incertior. . . Arbor ejus tota in foliis aspicientibus a longe conspicua videbatur; sed propinquantibus & diligentius intuentibus instructuosa reperiebatur. Præterea cetera, quæ nimium viri venerabilis contemptum spirant. Subdit Abaelardus, se non diu eum docentem audivisse, ad cujus lectiones cum rarius accederet, id in magistri sui contemptum fieri præcipui ejus discipuli non immerito censebant, atque agre ferebant. Hinc altercatio nata inter eos & Abaelardum, qui eo magistro sibi opus non esse dicitabat ad similes glossas componendas: cujus rei periculum fecit non semel, tantamque sui, si ipsi credimus, opinionem apud auditores peperit, ut Anselmus invidia extimulatus, simulque suggestionibus Alberici Remensis & Lotulfi Lombardi, qui duo præcipui Anselmi discipuli erant, non minus ipsum in sacra lectione persequi cœperit, quam Guillelmus olim in philosophia; tandemque glosandi opus ipsi interdixit. Itaque paullo post Parisios reversus, scholas jam dudum sibi oblatas aperuit, & glosas in Ezechielem, Lauduni inchoatas, absolvit, tanto successu, ut non minorem gloriam in sacra lectione adeptum jam omnes crederent, quam in philosophia olim habuerat, ut ipse de se testatur. Eum vero in claustris sancte Genovefe publicas scholas aperuisse discimus ex libro I. de vita

Parisios-do- cet.

ANN. CHR.
1113.
a *W. infra*
n. 66.

Gosvini^a Aquicinctensis abbatis, qui cum esset adhuc laicus, & Parisiis dialecticæ daret operam, Abaelardum, inauditarum inventorem & assertorem novitatum, palam impugnavisse dicitur: tamen repugnaret magister Joslenus, qui Gosvini diligebat, factus postmodum Sueffionum episcopus, eumdemque Abaelardum superavisse. Id si verum est, eadem tamen Abaelardi in docendo fama, eademque discipulorum frequentia perseveravit. Verum, cum vanitas & superbia, ut ipse fatetur, vigorem animi enervaret, & se jam solum in mundo philosophum superesse putaret; qui antea vixerat continentissime, fræna libidini laxare cepit; & quo amplius in philosophia vel sacra lectione proficere videbatur, amplius a philosophicis & divinis documentis immunditia vitæ recedebat. Cum igitur totus superbia atque luxuria laboraret, utriusque morbi remedium, divina ei gratia, licet nolenti, contulit; luxuriæ quidem primum, his eum multando per quæ peccaverat; superbiæ vero, combustione libri, quo maxime gloriabatur.

L VII.
Odo episcopus
Cameracensis
obit.
b *Spicil. 10. 12.*
p. 469.
* *M. aude.*

Erat & alius per ea tempora celebris magister, Odo scilicet tum Cameracensis episcopus, Tornacensis sancti Martini monasterii instaurator & primus ab institutione abbas. Huic germanus^b erat dominus Benedictus ejus loci monachus & elemosynarius, cui petenti altare Maldæ^{*} ad expensas pauperum dedit. Dehinc corporis infirmitate gravatus, episcopatum dimisit, seque Aquicinctum in lectica deportari fecit. quo audito, Segardus sancti Martini Tornacensis abbas cum aliquot monachis suis illuc properat, rogatque ut ad suum monasterium, quod instauraverat, ubi primo monachus, primusque abbas fuerat, se deferri permittat. At Alvisus Aquicinctensis abbas obstitit, seque nequaquam id passurum dixit. Illic itaque perstitit Odo, ubi intra octo dies morte sublatus est XII. kalendas Julii, cum magno honore in ecclesia coram crucifixi imagine sepultus sub candido marmore, cui ejus imago insculpta est. Scripsit quosdam libellos, scilicet super canonem missæ, disputationem contra Judæum, & de origine animæ, uti Hermannus ejus æqualis in historia monasterii sancti Martini Tornacensis asserit. Beatus Odo sive Odoardus in ecclesia Cameracensi reputatur, cui Burchardus in episcopatu successit. Encyclicam de ejus vita & obitu epistolam scripsit Amandus prior Aquicinctensis, in ejus elogio a nobis relatam.

L VIII.
Alulfus monachus
Gregorialis compo-
nit.
c *Annales.*
10. 1. p. 314.

Odonis necdum episcopi hortatu^c Alulfus, sancti Martini Tornacensis monachus, librum, qui Gregorialis inscribitur, ex Gregorii Magni scriptis contextum, scribere aggressus est exemplo Paterii, cujus ille principium tantum legerat, sequentes autem libros invenire non potuerat; abbatibusque sui, scilicet Odonis, præcepto non solum Salomonis, sed etiam totius veteris ac novi testamenti de omnibus beati Gregorii opusculis in unum testimonia congesta collegit. Hanc vero collectionem in tria volumina redegit, quorum duo priora veteris, tertium novi testamenti expositionem continent. His quartum quoque superaddidit, quod non jam testimonia, sed varias ac diversas sententias complectitur. Toti autem operi nomen GREGORIALIS imposuit, quod integrum habetur in nova Gregorii operum editione a nostris recens adornata. Alulfus porro hoc opus absolvit post obitum Odonis episcopi, quem apud Aquicinctum sepultum esse in prologo suo dicit. Is ante monasticam professionem clericus, Sigeri præcentoris Tornacensis filius, diu reluctantem patre tandem Odoni monasterii sancti Martini instauratori & abbati adjunctus est, ubi *armarii seu cantoris officium quadraginta annis tenuit*, quo tempore Gregorialem suum composuit; tandemque *quadragesimo-octavo conversionis suæ anno in bono proposito vitam terminavit*, ut scribit Hermannus in historia ejusdem monasterii, non confundendus cum Hermanno Laudunensi jam superius laudato, de quo plura inferius, nam Laudunensis tantum monachus fuit; Tornacensis vero monachus & abbas sui monasterii existit.

L IX.
Godefridus
episcopus
Ambianensis
S. Dionysii
cellam resti-
tuit.

Tunc annum pontificatus decimum agebat Godefridus Ambianorum præsul, cum monasterium beati martyris Dionysii in prato Ambianensis suburbii ab Ingutione piissimo sacerdote olim ædificatum, & religiosi fratribus Majoris monasterii ab antecessoribus suis concessum, a prædonum rapinis vindicare conatus est. Ejus hac de re instrumentum in Appendicem referri meretur. Hæc sancti Dionysii ecclesia, tunc in prato suburbano, nunc intra muros inclusa, & patribus Soc. Jesu tradita, ab Ingutione presbytero instaurata fuerat pontificatu Roriconis episcopi, qui eam Fulconi archidiacono & canonicis sancti Nicolai concesserat, ea inter alias lege, ut

singulis annis anniversarium domni Drogonis Taruannensis episcopi celebrarent. Godefridi prædicta charta confirmata est anno Verbi incarnati M C XIII. indictione VII. in capitulo S. Mariæ, VI. anno regni Ludovici regis, X. anno episcopatus domni Godefridi episcopi. quæ indictio, si mendæ expers, repetenda est a mense Septembri; vel referenda pro veteri calculo ad initium anni sequentis.

Non multo post funestum Laudunensis excidii eventum, de quo superius^a egimus, Ambiani consimilem *communiam*, quæ tanti mali Laudunensibus occasio fuerat, illecto^b pecuniis rege, instituerunt. Hoc animadverso, Ingelrannus urbis comes, ex conjuratione opidanorum, vetusta comitatus jura sibi recidi non sustinens, jam rebelles armis aggreditur. Verum ab opidanis pulsus, ab urbe in turrim se recepit. Tum a conjuratis Thomas, Ingelranni pessimus filius, contra parentem, quem ob novercæ exosum habebat, suscitatur. At, Ingelranno pacto cum Thoma fœdere, ac novercæ multis gazis acceptis cum filio reconciliato, hic patri opem contra opidanos pollicetur. Thomas igitur cum Adamo, qui turri præsidebat, vicedominum & opidanos acerrime impugnare & laceßere cepit. Et quoniam episcopum & clericos factæ cum opidanis conjurationis arguebat, res ecclesiæ pervasit, & in una ejus villa præsidium sibi statuit. Ex alia vero cum maximam captivorum catervam, multamque pecuniam abduxisset; residuam promiscui sexus turbam in ecclesia, quo illa confugerat, injecto igne concremavit. Immane hoc factum patratum est imminente festo beati Martini, quo die eremitam quemdam, quem inter captivos tyrannus ille ducebat, obsecrantem ut sui pro honore sancti Martini miseresceret, arrepto pugione transfodit. Cum tantis malis remedium afferre se non posse videret Godefridus; assumpto secum quodam Novigenti monacho, inconsultis omnibus episcopatum abdicavit, remissisque archiepiscopo Remensi anulo & sandaliis, Cluniacum profectus, illic altare consecravit. Inde in majorem Cartusiam secessit, ubi extra conventum in cellula manens, sex de viatico suo argenti sibi marcas retinuit. Hactenus ex Guiberto, qui, ut in Godefridum iniquior esse solet, eum conjuratis opidanis favisse immerito dicit. Longè æquius de eo sentiebat Nicolaus, qui ait, Godefridum, cum tot sæcularium tumultuum tempestates ferre non posset, in Cartusiam se recepisse, cui tunc venerabilis Guigo, *vir egregie doctus & vita integritate conspicuus*, præerat. qui quidem illum tunc sanctissimo fratrum collegio adjunxisset, ni veritus esset, Romanum pontificem, Remorum archiepiscopum, aliosque Galliarum præsules minime passuros. Interim cellulam ei attribuit, in qua cum eum aliquando inviseret, invenit eum lacrymis madidum; sciscitatusque est, an aliorum more munuscula pro sacris ordinibus accepisset. Ad quod ille ingemiscens: Equidem, pater beatissime, inquit, non nummos a quoquam expetebam, sed, vel invitatus, sæpe humani favoris aura inani inficiebar. quo audito, Guigo viri modestiam miratus est. Secessus iste Godefridi contigit anno sequenti, ut suo loco videbimus.

Vix Bernardus cum sociis Cistercium ingressus^c erat, cum Stephanus abbas de novo condendo monasterio cogitare cepit, quippe cui nec regulares ædes, nec substantia tanto gregi continendo & alendo sufficerent. Dum locum ad id opportunum perquireret, ea re cognita Galterius Cabilonensis episcopus simul cum eo dioccesim suam perlustrat, ut in ea uti Cistercio, ita novæ illi colonix sedes infigeret. Quærentibus occurrunt illustres duo comites, Gaudericus & Guillelmus, qui silvaticum locum ad Gronam^{*} fluvium offerunt, construendo bonis illis solitariis domicilio peropportuno. Placuit locus Stephano abbati, qui mox Cistercium reversus, novos eo colonos præmisit ad regularia ædificia præparanda. Id factum hoc anno, & quidem mense Maio, cujus die decimo-octavo monasterium illud *fundatum* dicitur in domesticis tabulis; ejusque ecclesia in honorem beatissimæ Virginis Mariæ a Galterio diocesanæ episcopo, præsentibus Josceranno Lingonensi, duobusque prædictis comitibus, dedicata xv. kal. Junii die dominica, cum pridie ejus diei monachi e Cistercio istuc appulissent. Cum itaque monasterium illud hoc anno *fundatum* legitur octavo-decimo die mensis Maii; de perfectis monasticis ædificiis, haud dubie non admodum magnificis, vel potius extemporaneis casis intelligendum. siquidem eodem anno post quatuor dies nova illa basilica dedicata perhibetur. Novo monasterio inditum est Firmitatis nomen, quod tunc primum firmatum & stabilitum esse cepit Cisterciense institutum, quod ad id tempus prolis defectu

ANN. CHR.
1113.

L X.
Godefridus ob-
turbas in Car-
tusiam secedit.
a *supra n. 300.*
b *Guibert.*
lib. 3. de sua
vita c. 14.

L XI.
Firmitatis mo-
nasterium con-
ditur.
c *supra n. 50.*

* *la Gronne.*

ANN. CHR. 1113.

LXII. Tironienſes monachi in Angliam tranſlati a V. lib. 71. n. 113.

* Tyog.

LXIII. Borneti monaſterium conditur. * le Bourmet. * de Monmoreau.

b ſupra n. 18. Ebalus abbas Tutelenſis. c Baluz. de concord. pag. 1033.

LXIV. Beringerus abbas Rupertum Cunoni abbati commendat.

d Rupert. initio tom. 1. lib. 70. n. 111.

LXV. Rupertus Sigebergam ſe recipit. e Rupert. prol. in Matth.

ruinæ proximæ videbatur. Deduc̄ta illuc colonia duodecim monachorum per Stephanum abbatem, qui Bertrandum eis rectorem præfecit. Hæc prima eſt Ciſtercii filia, quam tres aliæ brevi ſubſecutæ ſunt.

Per idem tempus Bernardus * Tironienſis, Gerardus de Salis, Rotbertus de Arbriſellis, & Vitalis monaſticum inſtitutum magnopere propagabant. Certe in chronico Mailroſenſi Tironenſes monachi hoc anno in Angliam inducti dicuntur, auctore haud dubie Roberto viro nobiliſſimo, qui ſanctum virum Bernardum ab oceani partibus adiit, aſſumtiſque tredecim ex ipſius diſcipulis, in finibus Walliæ ad litus maris Hibernici juxta Tevi * fluvium, primo quidem cellam; poſtea vero, totidem monachis cum abbate impetratis, cœnobium conſtruxit. Exſtabant eo loci prope Cordigamum opidum ſancti Dogmaëlis * monaſterium, & Montonis prioratus, devotæ pietatis domicilia, inquit Spedus, quæ a furentibus hæreticis Henrici VIII. tempeſtate penitus diruta ſunt. Hæc tamen in vulgatis Tironienſium monaſteriorum indicibus non recenſentur.

Eodem tempore Gerardus de Salis beatæ Mariæ monaſterium Borneti * in pago Engoliſmenſi, in valle pingui & amœna ædificavit, fundum ſuppeditante Alone de Monte-Maurelio *, viro in Santonibus prænobili, probante Girardo epiſcopo Engoliſmenſi & apoſtolicæ ſedis legato, cujus ope ac beneficio monaſterium illud conſtructum eſt. Primus ei præfectus eſt abbas Willelmus, ut legitur in chronico Malliacenſi. Non multo poſt hæc abbatia ceſſit Ciſterciënſibus, uti & Grandivalenſis, ſuperius b memorata, & Dalonenſis, de qua agemus anno ſequenti, quæ abbatia itidem a Gerardo de Salis conſtructæ ſunt. Gerardus Engoliſmenſis præful, modo laudatus, hoc anno diremit c controverſiam, inter Ebalum de Turenna Tutelenſem abbatem, & Petrum præbyterum exortam ſuper eccleſia ſancti Stephani de Vairiaco apud Cadurcos, quam Gerardus epiſcopus abbati & monaſterio Tutelenſi adjudicavit.

In urbe Leodicenſi extremos præfecturæ dies in ſancti Laurentii monaſterio agebat Beringerus ſeu Berengarius abbas, qui morti proximus Rupertum monachum, cujus adverſus æmulos tutor & vindex ad id tempus exſtiterat, Cunoni Sigebergenſi abbati commendavit. Verebatur ſcilicet ne ſuus in abbatiali dignitate ſucceſſor fatiſ virium non haberet ad eum protegendum; & parum fidebat Oberto epiſcopo, qui cauſam imperatoris contra ſummum pontificem tuebatur. Hujus rei meminit Rupertus ipſe in epiſtola d ad eundem Cunonem abbatem ſuperius laudatum, libris de Trinitate ejuſque operibus præfixa, cujus hæc verba ſunt, Cunonem ſic alloquentis: *Quaſi paxillus tu mihi factus es, fixus in loco fideli, in quo ſpei meæ poſſit vaſculum ſuſpendi. Proinde actum eſt, credo, per providentiam Dei & Patris, ſine quo nec unus paſſer in terram cadit, ut in notiſſimam veniret tue caritatis & fidei; utque poſtmodum migraturus a ſeculo pater meus, vir vita venerabilis & ſapientie memorabilis, Berengarius abbas ſancti Laurentii in publico monte Leodii, tue committeret fidei, tamquam pupillum tutori. Solus enim hic, qui nunc ſucceſſit ei vir fidelis & prudens Heribrandus, qui & ipſe litterarum peritus, pueritiæ meæ magiſter exſtitit, illuc uſque non poſſit mihi patrocinari, quo, ſicut ſcis, invidia pervenerat nominis mei. Huc refert ſomnium quoddam Rupertus, quod ipſi evenerat, prælagium futuri. tum ſubdit: *Tua namque poſt Deum ope maxime tutus, & fretus teſtimonio, ecce respondebo exprobrantibus mihi verbum: &, dum facis otium ſcribendi, auctoritatemque concedis ſuperno muneri, quod mihi adſpiraviſſe ſponte teſtaris, ad auditum publicum procedit hoc opus, quod ante te cognitum incæperam ad gloriam & honorem ſummæ & individue Trinitatis.* Plura de hoc opere ad annum M C XVII. quo hæc epiſtola ſcripta eſt.*

Mortuo itaque Beringero, & Heribrando in ejus locum ſubrogato, Rupertus ad Sigebergenſe monaſterium ſe recepit: nec ſic tamen invidorum & æmulorum effugit invidiam, obtrectantium quod poſt ſanctos patres & catholicos expoſitores, ſcripturas ſacras interpretaretur. Ad quos e ille reſpondet, exemplo antiquorum patrum veteris teſtamenti, qui plures ſibi foderant puteos, licere ſibi poſt illos tractatus, quos tractaverunt patres & priores noſtri, & alios fodere puteos proprii vomere ingenii, dummodo vivam, inquit, & nos aquam reperire poſſimus, qua nulli noceat bibenti, nulli ſcandalum vel errorem faciat legenti. Plura hac de re idem auctor in libris tertio & duodecimo in Matthæum. Hic adverſus ejuſmodi æmulos patrocinium quoque ſibi comparavit Frederici Colonienſis archiepiſcopi, necnon Guillelmi Præ-

ANN. CHR. 1113.

Gemblacenſes abbates & aliæ res Belgicæ.

* Spicil. to. 6. p. 539.

LXVI. Gofuinus ſic Aquicincti monachus. b ſupra n. 56.

Wirnto abbas Formbacenſis. c lib. 68. n. 109.

d lib. 70. n. 37.

neſtini epiſcopi & apoſtolicæ ſedis legati, qui ejus virtutem cum eximia doctrina conjunctam amplectentes, auctorem non tantum amaverunt & protexerunt, ſed etiam cunctantem ad ſcribendum impulerunt.

In monaſterio Gemblacenſi domnus Lietardus abbas obiit pridie nonas Februarii, cui ſucceſſit octavo loco Anſelmus, qui hæc ſcribit. Addit idem auctor, feria tertia hebdomadæ paſchalis, vi. idus Aprilis, Prumiënſe monaſterium cum officinis ſuis incendio conſumtum fuiſſe, theſauro & bibliotheca eccleſiæ, Deo favente, illæſis. quod etiam Albericus ex Anſelmo totidem verbis refert. Tunc Prumiënſi monaſterio præerat Poppo de Bello-monte, quem anno M C III. Wolframmo ſucceſſiſſe, & anno M C XIX. deceſſiſſe legitur apud Bucelinum, ſuccedente Liutfredo de Haſſia, quem Albero ſeu Adalbero exceperat, ex primicerio Mettenſi factus Prumiæn monachus, ac demum ex abbate archiepiſcopus Trevirenſis. Verum æquivocatione nominis deceptus fuiſſe videtur Bucelinus, ſiquidem Adalbero Mettenſis primicerius promotus quidem eſt ad ſedem Trevirenſem, ſed non fuit monachus. Ad Anſelmum Gemblaci abbatem quod attinet, erat is Guirici ejus loci quondam prioris religioſiſſimi conſanguineus & diſcipulus, ex diſcipulo factus aliorum magiſter, a Francis etiam quantumvis * remotis expetitus; eumque magiſtrum habuiſſe dicuntur, & quaſi ſecundum abbatem Altovillarenſes, & poſt eos Latiniacenſes noſtri, inter quos longo tempore commoratus eſt.

Cum Alviſus abbas Aquicinctiſis monaſterio præſeſſet, Gofuinus jam tum celebris philoſophus b, ſanctioris philoſophiæ ſtudio illuc ſe recepit, ibique monaſticen profectus eſt. Erat is honeſtiſ parentibus Duaci, vel prope Duacum natus, ibidemque primas litteras videtur didiciſſe. Inde Pariſios ſe contulit dialecticæ addiſcendæ ſtudio, ubi Joſſenum magiſtrum habuit. Cum illic ſcholas haberet Abaëlardus, & inſolitas novitates doceret, eum palam impugnare, & diſputando reviciſſe dicitur Gofuinus. Tum in patriam reverſus, Duaci ſcholas aperuit, ibidemque ſancti Amati canonicus factus eſt. Sed rerum labentium inanitatem, ſcholæ labores multiplices & exiguos fructus, mundi denique inſinita pericula reputans animo, de relinquendo ſeculo ſerio cogitare cepit, Deum ſic orare ſolitus: *Domine Deus, ſi ex te eſt, cuſtodi mihi hanc voluntatem.* Hæc cogitatio ſenſim accendebatur ex colloquio tum Alviſi abbatis, quem idemtidem conveniebat, tum ejus officialium ſeu miniſterialium, qui negotiorum cauſa Duacum frequentabant, & ſuavem de ſe ſpargebant odorem: retardabatur vero amore parentum & ſcholarium ſuorum, qui eum impenſe diligebant. Dum ſic propoſitum differt, paulatim tepere cepit primus ille ardor, inſeditque animo Pariſios ſtudioſiorum cauſa repetere cum amico, nomine Haimericio: ſed cum ſodalit ille morbo, ac deinde morte intercepſus eſſet, retentus eſt domi Gofuinus, cujus animo ſenſim recaleſcere cepit primigenius ille fervor, ac tandem cum Bernardo fratre Aquicinctum ſe recepit, & in cœtum fratrum admiſſus eſt hoc anno vel inſequenti. Illic brevi magnum in virtutibus profectum fecit. Et quia alia ſunt incipientium, alia proficientium, alia perfectorum inſtituta; animadvertit, quod ad ſumma tendentibus a minimis eſſet inchoandum; ſtudioſius minimas aſſumpti propoſiti inſtitutiones addiſcebat, quam antea argutas ſubtilitates, vel ſubtiles argutias docuiſſet. Progreſſu tamen temporis incidit in quamdam mentis acediam, (dæmonium meridianum vocant) qua fere nihil exitialius monachis, maxime tironibus accidere poteſt: ſed ei ſponte non acquievit, immo ad eam excutiendam ſæpe viros in ſpirituali palæſtra exercitatos conſulebat, & ad orationem confugiebat. quæ duo remedia efficacia ſunt ad depellendum animi torporem. His acceſſit Gregorii homiliarum ſuper Ezechielem fortuita lectio, qua ita recaluit ejus animus, ut ad priſtinum brevi fervorem excitatus ſit, dignuſque judicatus, qui ſacerdotio honoraretur.

In Formbacenſi Bajoariæ monaſterio Perngerus abbas hoc anno moritur, ordinationis ſuæ e anno decimo-nono, kalendis Novembris. Ejus corpus in baſſilica ſepultum, & ad ejus tumulum miracula patrata fuiſſe dicuntur a Geroho præpoſito Reicherſpergenſi in libro de vita beati Wirntonis abbatis, qui ei ſucceſſit. Hic tunc Garſtenſis monaſterii d prior erat. Wirundus aliis dictus, quo nullus magis idoneus ad ſupplendum demortui abbatis locum viſus eſt. Sic auctus honore vir Dei, labores augere cepit, austerius vivere, & producere præces ac vigiliæ. Hinc fama ejus vulgata apud principes, apud omnes, qui multa ei dona offerebant, felices ſe

ANN. CHR. 1113.

Incorrupta cadavera.

a V. Goarem in Enchol. & aduersaria in Math. Parisum.

Dedicatio ecclesie Mellicensis, eidemque facte donationes.

b Chron. Mellic. p. 53. & 54. Mellicensis abbates.

c ibid. p. 23. & seq. d Lambec. to. 2. p. 610. & seq.

LXXVII. Pontidæ Liprandus presbyter obiit. P. Adla.

e Puricell. p. 546.

f ibid. p. 556. & seq.

ANN. CHR. 1114.

LXVIII. Sublaci gesta per Paschalem papam & Johannem abbatem.

g V. lib. 1. n. 6.

reputantes, si ejus consortio frui, vel ex ejus vestibus quasdam reliquias obtinere possent. Nec defuere tantæ virtuti miracula, quæ in ejus vita referuntur. Id observatione dignum de eo Gerohus commemorat, quod mulier quædam nati sui parvuli exsequias gemebunda prosequens facta est ei obviam, mortui corpusculum ad fratrem ejus, qui ante tres vel quatuor annos defunctus erat, sepultura. Aperto tumulo, pridem mortui corpus ita integrum & incorruptum inventum est, ac si ipsa die humatum fuisset. Hoc spectaculo mulier super alios attonita, virum Dei ejulans sciscitatur, quid causæ sit, quid puer iste admiserit, pro quo in lege tumulorum esse non meruerit? cum alias puer simplex & bonus exstitisset. At ille seorsim a muliere diligenter inquit, num ipsa filio, vel filius ipsi aliquid injuriæ fecisset. Nihil, inquit illa, mihi conscia sum, nisi quod puer aliquando per jocum puerili levitate baculo caput meum percussit, ex quo nonnihil sanguinis fluxit. Ad hæc vir sanctus: An propter id correptus est? Minime, inquit illa. Vade ait, & sumtis virgis corpus ejus verbera. Fecit illa illibenter quod iussa erat; moxque post verbera corpus in cineres solutum est. De excommunicatorum corporibus incorruptis res trita est a apud Græcos, quod post absolutionem redigantur in cineres: quod de quodam excommunicato legitur in actis sancti Libentii archiepiscopi Hamaburgensis.

Vivebat adhuc Sigiboldus primus abbas Mellicii, cum Leopoldus IV. Austriæ marchio Mellicensem ecclesiam vetustate collapsam & a se restructam & in meliorem formam redactam, sollempniter dedicari curavit hoc ipso anno, III. idus Octobris, ab Udalrico Pataviensi episcopo. Nec sollempnitati defuit piissimi marchionis liberalitas: monasterium quippe dotavit quinque ecclesiis plebanis, cum suis partibus decimationis in omnibus harum parochiarum terminis, aliisque prædiis & possessionibus auxit. Quas donationes probavit confirmavitque Udalricus episcopus. Hæc ex Notitia a Schrambio, Mellicensi chronographo relata b. Paucis annis huic dedicationi supervixit Sigiboldus abbas; mortuus anno M C XVI. die vigesima-quinta Martii. Huic successit Engeschalcus ad annum M C XXII. & post eum Erchenfridus ad annum M C LXIII. qui sancti Colmanni martyrium & miracula litteris mandavit. Exstat hæc historia in chronico Mellicensi c, & in tomo secundo Petri d Lambecii, de bibliotheca Vindobonensi, ubi multa habentur de origine nobilis illius monasterii, deque reliquiis beati Gothalmi, & de insigni particula sanctæ Crucis, quæ cum multa veneratione illic habentur.

Perstat etiam nunc celebre in agro Bergomensis monasterium, situm ultra flumen Abduam *, Pontidense appellatum, de quo superius diximus, ubi de beato Alberto primo ejus abbate actum est. Illuc Liprandus presbyter Mediolanensis, qui Grosulanum de archiepiscopatu contra Jordanum contendentem, innocuo per ignem transitu, simoniacum esse probavit, sub finem vitæ secessit, multum cupiens, ut ait Landulfus ejus vitæ scriptor, vitam suam finire in manibus eorum, quorum ope corpus suum & anima protegeretur contra eos, qui Grosulano assentabantur. Itaque Pontidam delatus, ibique a fratribus susceptus sub finem anni præcedentis, ibidem perstitit usque ad epiphaniam Domini, quo die ad cælum migravit, probante magno & suavi splendore, qui mortui domum illustravit. Reverso e sanctis locis Grosulano, mox inter eum & Jordanum civile bellum exarsit. tumque Guillelmus, Ambrosianæ basilicæ abbas, monasterium e suum deseruit, & ad Augustam-Taurinatum se recepit, ubi sancti Solutoris abbatia ei regenda commissa est. Post annos sex, Mediolanensium impensis, exstructum f dicitur, id est renovatum, Pontidense monasterium in honorem sancti Jacobi, forte ob beatum Liprandum, qui illic sepultus erat. Quam ob rem tres ejusdem loci cœnobitæ, Thebaldus scilicet prior, Bernardus & Landulfus monachi, gratias Mediolanensibus acturi Mediolanum missi, populum in teatro sedentem invenerunt; tumque gratiis actis, obtinuerunt, ut ipsorum monasterium vectigalibus aliisque oneribus eximeretur.

J Am annus quadragesimus erat, ex quo Johannes abbas Sublaciensi monasterio præsidebat, cum ejus invitatu Paschalis papa illuc se contulit, ibique sollempnitatem assumptionis Dei-genitricis & octavam celebravit. Tum ad castrum Effide s & quod Ildemundus quidam monachis abstulerat, cum abbate & monasterii militibus profectus, locum expugnavit, & Johanni abbati sub certo pretio restituit. Id

ANN. CHR. 1114.

factum VII. idus Septembris. Alia etiam castella monasterio abstracta idem abbas armata manu recuperavit. qui armorum usus, certe abbatibus & monachis haud probandus, tunc temporis in quibusdam locis non infrequens erat. Longe probabilius est quod fecit Johannes abbas ad ornatum monasterii & ecclesiarum. In his monasteria sancti Victorini, & sancti Johannis-Baptistæ, a sancto patre Benedicto extructa, a fundamentis instaurasse traditur; & in sacro Specu quædam altaria renovavit, quæ per Petrum Anagninensem episcopum & Adamum Alatrensem consecrari curavit, atque viam commodiorem ad eundem Specum aptavit. Ad hæc corpora defunctorum propinquorum suorum, Mariæ scilicet sororis suæ, & Raynerii fratris sui, ad Sublacense monasterium humanda deportari curavit. quo ex tempore Sublaciani nobiles ibidem primum sepeliri cœperunt.

Degebant tunc temporis in monte Thabor Latini monachi, qui non solum monastica professione, sed insuper Cluniacensis ordinis, id est instituti, solliciti, Cluniacensis congregationis corpori uniti erant, ut ex Petro a Venerabili discimus. Verum Turci monasterium illud hoc anno subverterunt, testante præter alios Anselmo Gemblacensi, & monachis cum ceteris omnibus interfectis, universa diripuerunt. Quamobrem æstimare licet, inquit Baronius, quot monachos cæcos, tot laureatos corona martyres e monte Thabor assumptos fuisse in cælum.

Post annos quinque, quam Cantuariensis ecclesia, mortuo Anselmo, pastore destituta erat, electus est tandem VI. kal. Maias anno ejus sæculi quarto-decimo Radulfus Roffensis episcopus ex Sagensi abbate, cum Roffensem ecclesiam annis sex b administrasset. Id quemadmodum factum sit, accurate tradit Eadmerus, testis oculatus, in libro V. historiæ novorum. Post tam diuturnam vacationem rex Henricus Paschalis papæ monitis precibusque Cantuariensium fratrum, multorumque aliorum permotus, episcopos & proceres Anglorum Windleshoram convocavit, ut eorum consilio vacanti ecclesiæ provideretur. Eo etiam invitati sunt Radulfus Roffensis episcopus, & prior nonnullique fratres Cantuarienses. Omnium fere hæc opinio erat, & rex ipse sic statuerat, Faricium Abendonæ abbatem ad illam dignitatem promotum iri. quæ res fratribus præcipue arridebat, quibus ejus industria probata erat. Animus tamen episcoporum & quorundam magnatum alio tendebat, præoptantium videlicet, aliquem ex ordine clericali, aut ex capella regis ad id assumi. Verum ubi eis objectum est, nullum a beato Augustino, nisi ex monastico ordine, unquam illi ecclesiæ præfuisse præter unum, qui ob hanc causam, & alia quædam ab eo perversè commissa, depositus a Romano pontifice fuerat, nec ullam mutantæ præfæ consuetudinis subesse rationem; demum in Radulfum Roffensem episcopum omnes convenerunt. quod rex non agre annuit, nec monachis displicuit. Sic electus ad Cantuariensem pontificatum Radulfus cum summa universorum gratulatione, quippe qui omnibus ob miram humanitatem acceptissimus erat. Acta sunt hæc VI. kalendas Maias præsentis anni, elapso quinquennio cum quinque diebus a transitu beati Anselmi.

Translato ad Cantuariensem metropolim Radulfo, eidem in Roffensi ecclesia suffectus est Ernulfus, jam sæpe a nobis laudatus c, tunc Burgenfis abbas, agente in primis Radulfo, qui ejus sapientiam ac religionem compertam habebat, multumque adjumenti ex illius vicinia sibi proventurum sperabat. Burgo itaque Cantuariam abductus, IV. kal. Octobris in capitulo fratrum ab archiepiscopo, pro antiquo more, investitur coram cœtu eligentium fratrum; ac demum VI. idus Octobris Roffam ab ipso archiepiscopo perducitur. Ejus loco in Burgenfi præfectura suffectus Johannes monachus Sagensis. Denique kalendis Novembris Alboldus Beccensis monachus, idemque sancti Nicassii de Mellento d prior, sancti Eadmundi abbas ordinatus est a Radulfo archiepiscopo, qui anno sequenti pallium a Paschali accepit. Ad Ernulfum quod attinet, quædam doctrinæ e suæ monumenta reliquit, multa quoque ecclesiæ suæ ornamenta & beneficia contulisse memoratur, & dormitorium, capitulum & refectorium extruxisse, testante Edmundo f in Annalibus ecclesiæ Roffensis, ubi observat, nullum exstitisse postea monachum Anglum factum episcopum Roffensem, qui possit inter ecclesiæ suæ benefactores censer. Obiit anno M C XXIII. quatuor & octoginta annos natus. De ejus successoribus vide tomum secundum Angliæ sacræ.

Dum hæc Cantuariæ geruntur, Joffridus Crulandensis abbas, conquistis unde-

Thaborenses monachi a Turcis cæsi. a Petr. Ven. lib. 2. ep. 44.

LXIX. Radulfus sic archiepiscopus Cantuariensis. b lib. 71. n. 59.

LXX. Ernulfus post eum episcopus Roffensis. c V. lib. 68. n. 52.

d Monast. Anglic. p. 295.

e V. lib. 68. n. 52.

f Angl. sac. to. 1. p. 342.

LXXI. Crulandensis novæ ecclesiæ fundamenta jacta.

ANN. CHR.
1114.

quaque subsidiis, quæ ad novæ basilicæ fabricam necessaria erant, ejus fundamenta jecit. Totam rei gestæ seriem singillatim recenset Petrus Blesensis in continuatione historiæ Crulandensis, ubi omnes & singulos, qui primos lapides in variis basilicæ partibus posuerunt, eorumque dona commemorat. Ipso die, quo hæc facta sunt, Joffridus abbas, sollempne epulum universis, qui ad illum diem eo convenerant, exhibuisse perhibetur. Et primo quidem cum germano suo, Roberto scilicet abbate Thorneiensi, refectorium tenuisse dicitur, in quo quadringenti diversorum locorum monachi refecti sunt. Tum duo comites, duoque barones cum uxoribus, militibus & gentilibus suis in aula abbatis. Ad hæc sex cunei virorum cum uxoribus suis, in sex distincti columnas, in claustro discumbebant: cetera denique promiscui vulgi multitudo supra quinque millia, sub dio in curia comedebant. His omnibus monachi propriis manibus ministrabant, Domino dante benedictionem, & diem serenissimum tantæ sollempnitati concedente.

Ipsomet anno rex Henricus insignem eidem loco immunitatem indulxit. Dum vero ejus rei confirmatio regia in thesaurarii & cancellarii manibus tractaretur, illuc advenerunt e Francia duo Henrici regis avunculi, ex sorore ejus proximi cognati, Theobaldus videlicet Blesensis comes, Magnus a posteris dictus, ejusque germanus Stephanus, postea rex Anglorum; ambo Aurelianus in scholasticis disciplinis magistri Joffridi quondam discipuli & alumni: qui suum pædagogum & carissimum præceptorem, tunc ejus loci abbatem, amplexi, eidem regiam illam confirmationem impetrarunt. Idem Joffridus, teste eodem Petro, instituit ut in die sancto parasceves tam abbas quam monachi, in capitulo se se flagellarent in memoriam passionis Domini. quod argumento est, hunc flagellationum usum aliis diebus illic tunc receptum non fuisse.

LXXII.
Wlfi anachoretæ vitæ compendium.

Hoc loco Petrus Blesensis inserit compendium vitæ venerabilis anachoretæ sancti Wlfi seu Wlfi, qui paucis ante annis ad Dominum migraverat. Is, ut ipsemet de se testatur, non infimis parentibus in Anglia natus, vitæ remotioris studio Crulandam secessit, ubi post annuam probationem sancti Benedicti regulam professus est. Cum rudis esset ac litterarum expertus, in exterioribus rebus Marthæ officium exercuit. Sed mentis avocationem, quæ ejusmodi exercitia comitari solet, gravate ferens, a Britmero abbate obtinuit, ut in peculiari cella recluderetur, ubi se totum rebus cælestibus addixit. Post mortem Cnuti regis, quæ anno M xxxv. accidit, Haroldo & Hardecnuto de regno decertantibus, tantum indigenarum, Wlsum consultantium, concursus ad ejus cellam factus est, ut nec solitis fere precibus vacare, nec missæ interesse, nec denique consuetum silentium servare ipsi daretur. Itaque, cum ab inchoata perfectione se deficere sentiret, consulente Avicio ejus loci priore cognato suo, regis ac principum in spiritualibus consiliario, cui conscientia suæ arcana aperire solebat, ad Eveshamense monasterium migravit, per totam viam ligatis fasciis oculis, ne relictas sæculi vanitates videret, earumque imagines in cor ipsius se insinuarent. Ubi illuc pervenit, in capellam sancti Kenelmi martyris, quam ipse fabricaverat, reclusus, septuagesimo-quinto reclusionis suæ anno liber ad cælos evolavit, facto prius ad Mauricium abbatem & fratres Eveshamenses exhortatorio sermone, quem Petrus Blesensis refert. Mauricio abbati successit Reginaldus Glocestriæ monachus, qui litem habuit cum Joffrido Crulandensi abbate, qui prædium quoddam monasterii sui post centum annorum concessionem ab eo repetebat.

LXXIII.
Res Belgicæ.

In Morinis apud Audomaropolim hoc anno sollempnis conventus procerum habitus est, in quo pax sacramentis firmata, uti nos docet diploma Balduini comitis S. Bertini monasterio indultum, cujus hæc clausula: *Actum est hoc apud S. Audomarum in sollempni curia, anno M C xiv. indictione vii. regnante Ludovico Francorum rege, principante in Flandria eodem Balduino comite, ea scilicet die qua ab ipso comite, cunctisque proceribus Flandriæ pax confirmata est sacramentis.* Hoc diplomate confirmatur a Balduino permutatio inter ipsum & Lambertum sancti Bertini abbatem facta villæ Ostresellæ, in Flandria sitæ, quæ juris Bertinensium erat: pro qua comes Berqueriam villam territorii Furnensis eis concessit. Prædicto diplomati subscribere Johannes Taruannensis & Lambertus Noviomensis episcopi; Hermes quoque Bergensis seu sancti Winnoci abbas, qui anno M c xx. abbatiam abdicavit, & in Remense sancti Nicasii monasterium, tunc religione florentissimum, se recepit: ubi reliquos vitæ dies religiosissime transegit. In

In agro Rotomagensi exstat monasterium sancti Georgii de Bachervilla, cujus primariam ecclesiam, a Radulfo de Tancarvilla, Willelmi conquestoris camerario, ante annos quadraginta-octo conditam, & canonicis commissam fuisse in superiori tomo diximus. At Willelmus de Tancarvilla, filius ejusdem Radulfi, idemque regis Henrici camerarius, mortuo patre, monachos ibidem canonicis substituere maluit, idque, obtenta ab Henrico rege facultate, auctoritate apostolica necnon Gaufredi archiepiscopi Rotomagensis hoc anno executus est, eandemque ecclesiam erexit in abbatiam, cui multa prædia tum in Anglia, tum in Nortmannia assignavit. Legimus in ejus loci chartario litteras ipsius Radulfi ipso anno datas, uti & diploma Henrici regis prædictam facultatem concedentis, & donationes confirmantis eidem abbatibus factas: cui diplomati apposita sunt signa Gaufredi archiepiscopi Rotomagensis, Johannis episcopi Lexoviensis, Rogerii Constantiensis, necnon Willelmi camerarii ac Rabelli filii ejus, qui Rabellus, una cum Rotberto fratre suo ac Lucia sorore, non pauca eidem ecclesiæ contulit. Illuc ex Uticensi monasterio decem monachorum deducta colonia est, cui præfectus Ludovicus abbas, qui *judicio majorum*, teste Orderico^b, aptus inventus fuit, qui primus monasticum ordinem cum decem monachis illic inchoaret. Ejus tempore Willelmus junior, prædicti Willelmi filius, ejusdemque in camerarii dignitate successor, *quinto die post susceptum militiæ cingulum*, ad sanctum Georgium se venisse dicit, *ibique cum honorifica processione susceperunt me*, inquit, *abbas Ludovicus & monachi cum magno gaudio letantes*; & *ibi obtuli gladium meum super altare sancti Georgii: & tunc consilio & admonitione sociorum meorum, nobilium virorum, scilicet Roberti de Sis dapiferi mei, & Rogerii de Kailli, & Johannis de Lunda, & aliorum plurium, redemi gladium meum per dona & confirmationem plurium ecclesiarum, quas ipso die concessi eis de meo dono, & sicut avus meus fundator illius monasterii dederat, confirmavi, scilicet ecclesiam de Habetot &c.* Abbatiam annis circiter viginti-quatuor rexit Ludovicus abbas, cujus successor, Victor nomine, sequentis sæculi initium prætergressus est. Aliorum abbatum nomina in Neustria pia videre licet.

Jam ab annis fere septem Richardus Viridunensis electus benedictionis episcopalis expertus erat, cum omnia sibi contraria videns, Romanam ecclesiam infensam, cæsarem infidum, quippe qui auxilio evocatus, Rainaldum Barri comitem ab ipso captum, & nova in se molientem relaxasset, animo tandem constituit, ut se de tantis incommodis eriperet. Ejus rei causa Laurentium sancti Vitoni abbatem, a se pulsum e monasterio, invitavit, ut ad reconciliandum sibi Romanum pontificem^d Romam proficisceretur. Illi vero id renuenti, quippe qui ab eo spoliatus sumtus ad hanc legationem non haberet, itineris necessaria repromisit Richardus, sed ad iter parato denegavit. Ipse vero a Laurentio, ut pro se apud apostolicum responderet, invitatus, peregrinationem ad loca sacra vovit, atque Hugoni Trecentium comiti tunc Jerosolymam moventi cum ingenti pompa se adjunxit. Italiam ingressus, Triburiam, ubi papam tunc versari audierat, se contulit, veniam ab eo petiturus. Ubi in præsentiam venit, cunctis sociis more peregrinorum ad papæ audientiam admissis, ipse solus in medio lutulentæ plateæ, spectante per fenestras palatii pontifice, prostratus in terram corruit, eculando sapius exclamans, ut sui miseretur. Flexus ad commiserationem pontifex, (& quis tam ferreus flexus non esset?) dixit, se ejus gratia Romam quantocius reversurum, & consilio cardinalium misericordiam ei impensurum. At ille: Cedo, inquit, baculum pontificii mei: tantum hic absolve me, nec Romam ire compellas, ne peregrinationis meæ socios deserere cogar. Abnuente pontifice, dolens ille discessit socios persecuturus; languore, quo jam tenebatur, ingravescente, lectica vehi cæpit. Progredienti occurrit Richardus Albanensis, quem ut sibi succurreret obsecravit, ne absque indulgentia moreretur. Expectare tantisper jubet Albanensis, dum a pontifice reconciliationis gratiam reportet. Tum Romam propere pergit, redit veniam deferens, sed Richardum jam mortuum & sepultum invenit. Obierat vero apud Casinum-montem anno septimo, ex quo ad Viridunensem episcopatum electus fuerat. Post eum episcopatus annis tribus ac dimidio vacavit. His acceptis, Laurentius abbas ad propria, unde expulsus fuerat, rediit, suos e Divionensi monasterio, aliisque locis revocavit, & thesaurum ecclesiæ suæ, qui abstractus erat, ut ipsi restitueretur per Brunonem Trevirensium.

Annal. Bened. Tom V.

Ffff

ANN. CHR.
1114.
S. Georgii de Bachervilla ecclesia in abbatiam erigitur.
a lib. 62.
n. 97.b Orderic.
lib. 8. p. 698.LXXIV.
Richardus Viridunensis electus obit.c supra n. 4.
d Specul. vob.
12. p. 305.

Laurentius S. Vitoni abbas restituitur.

ANN. CHR. 1114.
a Labbe to. 1.
p. 491.
L X X V.
Pontii abbas Cluniacensis iter Romam.

sem archiepiscopum effecit. Monachorum in sua reditus post mortem Richardi reponitur in chronico * sancti Vitoni.

Cum gratia summi pontificis, ob improbatum ejus pro investituris privilegium, se excidisse dolerent Cluniacenses, eam per internuntios recuperare tentarunt. Verum, ubi rem non succedere animadvertit Pontius abbas, ipse Romam ejus rei causa profectus est, simul ut Sithienses monachos ad sui obsequium auctoritate apostolica flecteret. Ea gratia vix obtenta, cum nihil in Sithienses obtinere potuisset, ne penitus re infecta redire videretur, a pontifice litteras impetravit, eo spectantes, ut Lambertus Sithiensis abbas de professione Cluniaci facta responderet: sin minus, præfixa die ad papam se sisteret. At Lambertus per Cononem cardinalem & legatum sibi amicum, tunc in Francia morantem, litteras illas infirmari curavit. Videntes itaque Cluniacenses se nihil proficere adversus Sithienses, cum eis concordiam qualemcumque inierunt, quæ usque ad Lamberti obitum tenuit. Hæc ex Johanne Iperio, qui addit, Pontio abbate negotium suum cum Johanne Gaitano in quodam cænaculo Romæ tractante, cænaculum ipsum corruisse, & Johannem quidem ex lapsu interiisse; Pontium vero crure debilitatum fuisse, ubi falsus videtur Iperius saltem in Johanne Gaitano, qui post Paschalem pontifex electus est. Ut ut sit, Pontius abbas a Paschali duo diplomata ^b hoc anno impetravit, & in reditu ex urbe Padolironense monasterium adiit, ut videbimus anno sequenti.

b Bill. Clun. p. 571. & se 19.

L X X V I.
Molismensium cum monachis S. Petri-Vivi.

Inter varias donationes, quæ Senonensi sancti Petri monasterio antiquitus factæ sunt, Ingoara & Leoteria, sancti Ebbonis Senonensis pontificis sorores, villas Rictiacum & Pauliacum ei contulerunt. In his postmodum quartam partem Bernardus miles, Montis-Barri Dominus, & Humberga ejus uxor, anno M. LXXV. sub annuo censu a Gerberto sancti Petri abbate receperunt; & postea eorum filii, Milo & Rainardus easdem villas sub eodem censu tenuerunt. Sed tandem Guido abbas Molismensis monasterii, quod in parochia Pauliaci situm est, hanc villam emit a Milone centum-quinquaginta libris denariorum. Id ubi rescivit Arnaldus sancti Petri abbas, Molismum adiit cum duobus suis monachis, Halduino scilicet priore ac Girardo cellerario, & cum Guidone abbate exposulavit de emptione istius villæ, quam sancti Petri alodium esse assererat. Ad hæc Guido respondit, se hac de re locuturum cum Milone venditore, & cum aliis, quorum consilio uti debebat; pollicitus se responsum daturum ad proximas rogationes. Factum est hoc, ut in chronico ^c sancti Petri legitur, *in fine istius anni, de quo agitur, id est anni M C XIII. secundum veterem calculum, septimo scilicet idus Martii*; adeoque sub initia anni M C XIV. secundum novum. Rogationum tempore misit Arnaldus abbas Guidonem monachum Molismum, ut promissum responsum acciperet. At Guido abbas rursus inducias petiit ad proximum festum sancti Johannis; sed promisso non stetit. Tunc forte accidit, ut Joscerannus Lingonum præsul Senonas veniret, cui Arnaldus multam humanitatem exhibuit. Hac occasione usus, conquestus est de Rainaldo Montis-Barri domino, qui censum de Rictiaco & de Pauliaco ab octo amplius annis non persolverat. De eo præsul se rationem exacturum pollicitus est. Sed & Arnaldus abbatem Molismensem sæpius ea de re interpellavit, sed nihil ab eo, neque a Josceranno episcopo obtinuit. Eadem illi controversia fuit cum Bernardo sancti Johannis de Prato, id est Reomaënsis monasterii abbate super villa Rictiaco, quam Bernardus a Josceranno episcopo impetraverat. Utraque controversia in variis conciliis agitata est, ut in chronico sancti Petri legere licet, quæ singillatim referre non est operæ pretium. Tandem post varias lites villa Pauliacus Molismensibus cessit, probante cum fratribus suis & confirmante Bernardo tum abbate Claræ-vallensi, ut ad annum M CXXIX. videbimus.

c Spicil. to. 2. p. 764.

L X X V I I.
Pontiniaci monasterium exstruitur.

Exacto tirocinii anno apud Cistercium Bernardus cum sociis habitum mutavit, & religiosa veste indutus, professione sollempni Deo se consecravit. Id factum sub initia hujus anni, anno scilicet revoluto ab ingressu Cistercium, quod principio anni superioris ^d contigisse diximus. Suppetit & aliud huic rei probandæ argumentum, quod scilicet Hugo, nobilis ille Matifconensis, Bernardi præcipuus amicus, quem ipse a sæculo abstraxerat, & secum perduxerat Cistercium, hoc ipso anno Pontiniacensis monasterii abbas primus a Stephano institutus est, Bernardo prælatus, forte quod esset atate superior. Erat tunc Pontiniacus alodium Hildeberti canonici ecclesiæ Autisiodorensis, qui novæ Cisterciensium institutionis fama permotus, mo-

ANN. CHR. 1114.

nasterium illic ejusdem instituti extruere constituit. Ivit itaque Cistercium, ac Stephano abbati consilium aperuit suum. Ille primum dubius & hæsitabundus, demum assensit, novæque colonie duodecim monachorum Hugonem abbatem præposuit. Mox jacta novi monasterii fundamenta apud Pontiniacum, duabus ab urbe Autisiodoro leucis positum ad amnem, quem Seneen* vocant acta episcoporum* Autisiodorensium: ubi cujusdam sancti eremitæ, Stephani nomine, oratorium erat. Aliud ibidem oratorium a novis colonis erectum in honorem beatissimæ Virginis: cui Theobaldus, magnus ille Campaniæ comes & Cisterciensium in primis studiosus, aliud longe augustius templum adjunxit. Non dubium quin sacris ordinibus tunc initiatus fuerit Hugo, (quod etiam de Bernardo dicendum) antequam ab Autisiodorensi episcopo Humbaldo abbas ordinaretur. Ordinandus autem episcopo professionem fecit in hæc verba: *Ego Pontiniacensis abbas subjectionem, reverentiam, & obedientiam a sanctis patribus institutam, secundum regulam sancti Benedicti tibi, domine Humbalde episcope, tuisque successoribus canonice substituendis, & sancte sedi Autisiodorensi, salvo ordine nostro, perpetuo me exhibiturum promitto.* quæ professionis formula deinceps a ceteris ejusdem Ordinis abbatibus usurpata est. Pontiniacense monasterium rexit Hugo usque ad annum M C XXXVI. quo ad Autisiodorensis episcopatum promotus est. Hæc secunda Cistercii filia est, quam brevi subsecuta Claræ-vallis tertia filia, ut anno sequenti videbimus; & mox Morimundus, quarta filia.

* Senin. a Labbe bibl. to. 1. p. 473.

Hoc anno Gerardus de Salis, cujus jam sæpe ^b mentio facta est, Dalonum* seu Dalonam petiit, ibique nobile monasterium ædificare cepit. Exstat hic locus in pago Lemovicensi, in parochia Segonziaci*, inter Viseram superiorem & Viseram inferiorem fluvios, versus Petracorios situs. Hunc locum silva obsitum cum illustraret Girardus, monasterium illic ædificare statuit. Pertinebat hic locus ad Geraldum de Turribus & Gulferium ejus fratrem, qui eum *Deo & beate Mariæ, & venerabili patri Geraldo de Salis* liberum & ab omni servitute immunem hoc anno liberaliter contulerunt. quod ab Eustorgio Lemovicensi episcopo confirmatum. Non multo post in synodo Daloni habita, cui Willelmus Petragoricensis episcopus, necnon Mauricius Sollempniacensis & Guido Tusturiacensis abbates cum Geraldo de Turribus & Gulferio ejus fratre, aliisque interfuere; Constantinus Tusturiacensis monachus prædictum locum sui juris esse contendit: sed pretio accepto cessit. Primus Dalonensis abbas a Girardo de Salis institutus est Rogerius, qui abbatiam in pago Ruthenensi, Locum-Dei vocabulo instituit. Ejus successor Amelius cum subditis sibi abbatibus novem apud Arnacum interfuit exsequiis Almodis uxoris Oliverii de Turribus, ut testatur Goffridus Vossensis. Abbatia Dalono subjectæ videntur esse illæ, quæ a Girardo de Salis constructæ sunt. Eo mortuo, Dalonum seu Dalona cum aliis transit ad Cistercienses. Dalonensis abbatia honorifica mentio fit in optimæ notæ vita Stephani Obazinensis abbatis, cujus in libro secundo ^c dicitur, nullum regulare monasterium in illa regione tunc fuisse præter Dalonense. Unde idem Stephanus illud monasterium, quod novem fere milliaribus Obazina distat, frequenter adiisse dicitur, nimirum ut Obazinense ad ejus exemplum conponeret.

L X X V I I I.
Dalonensis cenobii primordia.
b lib. 72. n. 63.
* Dalone.
* Segonzac.

Non solum de viris, sed etiam de sequiori sexu curam gessit Girardus de Salis, ut probat fundatio partheniæ beatæ Mariæ de Ligurio*, quod in pago Petragoricensi, haud procul a Salis, unde ipse cognomen accepit, cum Maximina prima loci abbatissa construxisse traditur, assentiente Willelmo Petragoricensi episcopo mox laudato, fundum in silva Liguriensi suppeditantibus Helia de Bordella & Iterio de Turre, aliisque, ut patet ex ipsius Willelmi litteris anno sequenti datis, ejus episcopatus anno XI. Duplex illic principio monasterium erat, virorum ac feminarum. Huic fundationi interfuisse dicitur Guido superius laudatus abbas Tusturiacensis monasterii itidem apud Petracorios, de cujus origine in superioribus ^d actum est. Superest etiam nunc Liguriense parthenium, cujus syllabum abbatissarum contexit noster Stephanotius in suis collectaneis pro monasteriis diocesis Petragoricensis. Profectus aliquando Girardus de Salis ad Fontis-Ebraldi monasterium apud sanctimoniales ejus loci sermonem facturus, magnopere eas increpuisse traditur ob tortos capillos: quo ex tempore ab illis statutum est, ut a nulla in posterum coma nutriretur. Tum in ipsius Girardi vita subjiciuntur Guillelmi Pictaviensis & eremi-

c Baluz. to. 4. Miscell. p. 108.

L X X I X.
Liguriense parthenium conditur.
* Liguenn.

d lib. 55. n. 70.

Girardi de Salis elogium.

ANN. CHR.
1114.

colarum abbatum de eo testimonia, quod scilicet puer ingressus est cœnobiũ, ex quo in eremum secessit: quod vestis ejus fuerit cilicium, potus aqua, cibus legumina, tota vita martyrium. Denique quod progressus in publicum multa condiderit monasteria, in quibus *normam beati Benedicti usque ad minimum apicem servandam ordinavit*, ut de plerisque superius dictum est.

LXXX.
S. Martialis
abbates.
a Labbe to. 2.
p. 174.

Hoc anno Ademarus abbas, postquam Lemovicensẽ sancti Martialis monasterium per annos amplius quinquaginta religiose ac laudabiliter rexisset, in pace a tandem quievit x. kal. Septembris, & in capitulo sepultus est. Laudatur ab Hildeberto episcopo in libro de vita sancti Hugonis Cluniacensis, cujus *dispensator beneficentiarum* seu eleemosynarum, antequam abbas esset, fuisse dicitur, & non semel *dispensandum* seu immutationem in *distributo non sensisse argento*. Eo mortuo, Ademarus Lemovicensis vicecomes, Ademari senioris filius, & Guido filius ejus, tumultum in monasterio concitarunt, abbatem illuc sua auctoritate intrudere volentes. at Pontius abbas Cluniacensis eo profectus, eis restitit, & secundum Urbani II. editum & chartam Ademari senioris, qua Cluniacensi abbati facultas ordinandi apud sanctum Martialem abbatis concessa est, Bernardum Cluniacensem priorem, qui ante eleemosynarius fuerat, virum prudentissimum, eidem loco præfecit. Actum apud Lemovicas nonis Octobris hoc anno, indictione VII. Testes Rainaldus abbas Vostensis, Stephanus sancti Augustini, & Ademarus sancti Sori abbas, Eustorgio episcopo Lemovicensi. Abbatiam biennio tantum tenuit Bernardus, eique successit Amblardus, cujus tempore, id est anno M CXXII. combustum b fuit castrum sancti Martialis, totumque monasterium cum officinis. Prolixam Amblardo abbati epistolam scripsit Goffridus Vindocinensis, respondens ad ejus litteras super quodam monacho, qui abbati suo detraxerat: quem ait oportere audaciæ suæ poenitentiam agere, & honorem Dei in sacerdote, etiam aliter agente, agnoscere, & suo proposito satisfacere. *Quod si superbus exstiterit*, inquit, *exerce in eum honoris tui potestatem: ut, tamquam homicida, ab omni ordine depositus, vel sic agnoscat ecclesiasticæ censure rigorem*. Utile quippe ac necessarium esse, ut rectores a subditis timeantur, & ab ipsis corrigantur: ut humana formidine peccare metuant, qui divina judicia non formidant. *Optare tamen debes*, inquit, *magis injurias odientium pietate & patientia vincere, quam concessa tibi licentia & auctoritate vindicare*. Hactenus Goffridus.

LXXXI
Varia de Kemperlegio & S. Sergio.

Anno præcedente Benedictus, Alani Cornugallix comitis filius, episcopus Namnetensis & Kemperlegiensis abbas, ecclesiæ suæ & abbatix regimen consecutus senio dimisit, eodemque anno unum e suis monachis, Gurchandum nomine, ad Radulfum Turonum archiepiscopum misit ordinandum, & eidem abbatix præfecit. In Namnetensi vero ecclesia in ejus locum suffectus est Briccius episcopus, qui hoc anno, Christi scilicet M CXXIV. ordinationis suæ primo, benevolentiam suam in Petrum sancti Sergii apud Andegavos abbatem, qui anno superiori Bernardo c successerat, ejusque monachos testatus est, confirmando ea, quæ apud Radesium, in tribus ecclesiis, jam eis concessa fuerant. Sic autem in suis hac de re litteris loquitur. *Dum ego B. Namnetensium episcopus in sede mea sederem, primo ordinationis nostræ anno P. abbas sancti Sergii venit ad nos, postulans, ut quod habebat apud Radesium in tribus ecclesiis, videlicet Roent, Chamaré & capella, quæ Porfnit edificabatur, ei concederem. . . . Et quia religiosum virum offendere timui, petitionem ipsius canonicam implere non distuli: sub certis tamen conditionibus de capella Porfnit, nempe ut infantibus non baptizent, infirmos non visitent, nec eis communionem præbeant. Ad hæc, ut in dominicis & festis diebus missas suas non celebrent, donec in ecclesia sacerdotum, ad quam parochia castri pertinet, missa finiatur, præterquam in festivitate sancti Andree, in cujus honorem fundata est capella, & in dedicatione ejusdem ecclesiæ.*

* Ermen-gard.

Denique pro illa capella pepigit idem abbas *reddere annuum censum Namnetensi ecclesiæ unum auri Bizancium, quod murobotin nuncupatur*. Actum Namnetis mensis Augusti, feria prima, præsentē E. comitissæ, quæ episcopum ea de re rogatum venerat. Post hæc Petrus abbas Radulfum archiepiscopum precatus est, ut ejus auctoritate divinum officium in illo apud Porfnitum oratorio celebrare sibi liceret. Hinc archipræsul, absente Briccio episcopo, archidiaconis Namnetensis ecclesiæ scripsit, ut id concederet. Idem quoque *aquam sacratam, quia forsân*, inquit, *deest vobis, episcopo vestro longius absente, ad consperisionem loco ex more faciendam, scilicet ad benedicendam capellam a nobis eum accepisse sciatis*. Addit pontifex se illos visitaturum

ANN. CHR.
1114.

fuisse, nisi febrium incommodo pernium gravaretur. Et quidem non diu supervixit Radulfus. Mortuus quippe est anno sequenti, eique successit Gislebertus, ex chronico a Kemperlegiensi: in quo Benedictus episcopus Namnetensis & abbas S. Crucis, modo laudatus, iridem decessisse dicitur. Prædictam Radulfi epistolam cum Briccii litteris in Appendice referemus.

a Baluz.
Miscell. to. 1.
p. 524.

Ex parvis rebus magnas sæpe & serias oriri rixas, immo & duella, vel uno patet exemplo, quod Cangius b inter plura alia refert, ut probet colibertos haud alios esse quandoque quam homines de capite, seu censui obnoxios. Miles quidam de Burgolio, Alo, *homo de capite suo sancti Petri Burguliensis*, sub Baldrico abbate, *hominium*, ut vocabant, suum denegavit. Citatus ad iudicium, die conducto super hac causa monasterii actor & miles disceptaturi, immo & duellum habituri, in curiam Gaufridi episcopi Andegavensis convenerunt: ast miles se *hominem de capite suo altaris abbatis* esse confessus est, & se facturum hominum promisit. Baldrico abbate ad sedem Dolensem provecto, & Wiberto in ejus locum Burgulii substituto, Alo *absque consilio dominorum suorum abbas & monachorum* ingenuam & nobilis generis uxorem duxit, facto sacramento, se liberum & ab omni jugo servitutis esse immunem. Id ubi rescivere monachi, Alonem suum esse colibertum contendunt, & ad disceptationem provocant. Tum apud Salmurium castrum in curia Fulconis comitis, licet absentis, conveniunt, ubi barones illius, magister militum, aliique iudices residebant. Ex eorum sententia *pugna duorum virorum, affirmantis & negantis, approbatur*. Indicta die *ab utraque parte cum concionatoribus convenitur. Exposito iudicio, expediti pugiles veniunt ad sancta sanctorum: manus elevant presto juraturi*. Verum Alo *differt causam, consilium querit*; tandemque *promittit se in capitulum venturum, altaris abbati & monachis hominem de capite se professurum*. Quanta pro uno coliberto certamina!

Burgulien-
sium duellum
pro coliberto.
b Glossar.
to. 1. p. 1059.

In chronico Malliacensi seu Maxentiano legitur, Petrum Fontis-Gombaui primum abbatem morbo *arpetæ*, id est igne inextinguibili, hoc anno interiisse: cui successisse dicitur Guillelmus, & post eum Airaudus. Ad hæc Blesense sancti Launomari monasterium incendio consumtum fuisse. Idem accidit in sancti Maxentii monasterio, quod tertia vice ab annis uno & triginta jam conflagraverat: cui instaurando Goffridus abbas omnem curam & diligentiam adhibuit, ad annum M CXXXIV. superstes, quo anno ei successit Petrus-Raimundi chronographus Maxentianus, de quo alias. Sancti Launomari monasterio tum præerat Mauricius abbas, superius laudatus, cujus successor Rainaldus anno M CXXX. per Gaufridum Carnotensem episcopum & sedis apostolicæ legatum ecclesiam villæ Romanæ, a Godefrido Vindocinensi comite ereptam, sancto Launomaro restitui curavit. Goffridus eo nomine secundus successorem habuit Ernaudum, Petri Blesensis nepotem, de quo inferius.

LXXXII.
Fontis Gombau-
i abbas,
& monasteria
combusta.S. Maxentii
& S. Launomari
abbates.

Jam septimus annus erat, ex quo cella Gordanica lege fiduciariæ possessionis Anianensibus a Paschali restituta erat, cum Casæ-Dei monachi, quibus juris sui, si quod in ea haberent, explorandi & explicandi facultas erat, novam hac de re litem denuo excitarunt. Hanc causam Paschalis Arberto Avenionensi, Eustachio Valentino, & Hismioni Diensi episcopis discutiendam, definiendamque commisit. Hi vero perspectis utrimque momentis hanc cellam denuo Anianensibus adjudicandam censuerunt: quorum iudicium pontifex suo decreto roboravit, dato Laterani hoc anno pridie idus Aprilis, & in Appendicem relato. Verum nec sic repressa fuit Casæ-Dei monachorum pervicacia, quæ Romanos pontifices Callistum & Honorium II. fatigavit: adeo ut Galterius Magalonensis episcopus & apostolicæ sedis legatus excommunicationis sententiam in refractarios vibraverit, quam Honorius ipse datis ad Stephanum Casæ-Dei abbatem litteris confirmavit. Sed de ejusmodi rixis satis.

LXXXIII.
Paschalis de-
cretum de cella
Gordanica pro
Aniana.

Hoc anno Bernardus Ceritanensis comes monasterium sancti Martini *de Canegu*, quod Guifredus ipse atavus edificaverat, Craffensi beatæ Mariæ cœnobia c subjecit ea lege, ut abbas Craffæ, ejusque successores illuc abbatem e sua congregatione mitterent, qui ordinem inibi servari curet secundum regulam sancti Benedicti. Ideo vero id se facere ait Bernardus comes, quod prædictus locus sancti Martini a sæcularibus valde dissipatus esset, ejusque bona omnia, tam interiora, quam exteriora, ita ut monachi illic degentes, nullam religionis regulam observarent. Id factum hoc anno, secunda die mensis Februarii, assentiente Petro episcopo

LXXXIV.
Canigonense
monasterium
Craffensi
subj. . . .
c M. J. J. J.
con Dian.
Iral. p. 7.

Elenensi, qui his litteris subscripsit cum multis optimatibus, Raymundo comite Barchinonensi, Lucia comitissa ejus uxore, eorumque filiis Raymundo & Berengario, multisque aliis. Exstat in Marca-Hispanica a Alexandri III. diploma adversus abbatem Canigonensem, qui debitam Crasseni abbati subjectionem denegabat.

Crasseni monasterio tunc præerat Leo abbas^b, qui oppignerationem villulæ de Laco hoc anno accepit ab Aymerico Narbonensi vicecomite, ejusque conjuge Ermengarde. Leoni abbati non multo post successit Berengarius, Aymerici IV. Narbonensis vicecomitis filius, ex Mathilde, quæ ex clara stirpe Rotberti-Guiscardi Sicilia principis originem ducebat; assumptus e monasterio sancti Petri Tomeriarum, ubi monasticen professus erat. Hic monasterii sui immunitates & possessiones a Gelasio II. & Callisto itidem secundo confirmari, & amissa recuperare novaque acquirere curavit, demumque ad Narbonensem pontificatum evectus est. Hujus abbatis frater erat Raymundus-Berengerii Barchinonensis comes, superius laudatus, qui sanctæ Mariæ Crassæ & domno Berengario abbati fratri^c suo, ejusque successoribus, monasterium S. Petri de Galli-cantu itidem reformandum commisit anno M C XVII. Verum anno sequenti idem Berengarius abbas repulsus est a monasterio^d sancti Felicis Guixalensis, quod contra voluntatem ipsius loci abbatis & monachorum invaserat, inconsulto Berengario Gerundenſi episcopo, & capitulo ejus ecclesiæ, quæ illud monasterium semper quiete possederat.

In Saviniacensi monasterio agri Lugdunensis obiit hoc anno Iterius abbas, eo nomine secundus, VII. kal. Maii. Successit Girbaldus^e in annos septem: cujus successor Pontius, nobilis genere, multas utilitates monasterio procuravit. Ordinem post eum Saviniacensium abbatum se ignorare fatetur Benedictus-Maillardi, ejusdem loci major prior & decretorum doctor, qui ex domesticis chartis & instrumentis indicem abbatum Saviniacensium, & res ab eis gestas & acquisitas recensuit. Hic Pontio quindecim annos regiminis tribuit, eumque postea Matisconensem episcopum creatum fuisse dicit. Sed vereor ne æquivocatione nominis lapsus sit: nam Pontius abbas filius nobilis Aimoini de Lay, & a puero monachus fuisse dicitur. Pontius vero Matisconensis episcopus de Rochebaron in Gallia-christiana, ex canonico Podiensi & præcentore Lugdunensi promotus ad episcopatum Matisconensem. Post abbatum seriem idem Benedictus nomina omnia ejusdem loci benefactorum, eorumque donationes commemorat.

LXXXVI Sub finem hujus anni habita sunt duo concilia, Ceperanum scilicet ac Bellovacense. Ceperanum^f seu Ciperanum locus est in Beneventana regione ad fluvium Lyris. Illic mensè Octobri celebrata synodus præſidente Paschali papa, in qua conquestus est Arnulfus archiepiscopus^g Cosentinus adversus Rogerium Apuliæ & Siciliae comitem, quod archiepiscopatu ab eo dejectus esset, coactusque ut fieret monachus. Rem pontifex deferri voluit ad Girardum abbatem Casinensem, ad quem ejusmodi causarum judicium pertinere dixit. Audito archiepiscopo, abbas inſit: Non vult Deus coacta obsequia. quapropter, si quidem per vim monasticum induisti habitum, tuum erit vel eum deponere, vel retinere. Sed primum te eum deponere decet, & ad pedes pontificis abjicere. quo facto, statues e duobus, quod tibi consultius visum fuerit. Mox ille monasticam vestem ad vestigia papæ deposuit, sed resumere noluit. Postmodum vero eum in gratiam cum Rogerio rediisse Ughellus existimat.

Eodem anno Casinenses monachi^h cum Azone decano e Sardinia remeantes, a Sarracenis capti, vincique in Africam ducti sunt. quos Girardus abbas dato precio redemit, relaxavitque rex Calamensis ad preces Rogerii comitis, qui ea de re litteras ad eum scripsit. In Africa tamen mortuus est Azo decanus, ibidemque humatus, ad cujus tumulum ardentes lampades visas fuisse Petrus diaconusⁱ tradit. Per id tempus Hugo miles de Alba-spina, *transalpinus*, haud dubie Gallus, Casini monachum factum fuisse idem auctorⁱ testatur.

LXXXVII. Ceperanum concilium paullo post subsecuta est Bellovacensis synodus, VIII. idus Decembris ejusdem anni habita, ut ex codice Montis-Dei discimus, præſidente Conone cardinale & apostolicæ sedis legato, uno ex illis religiosi, qui eremiticam vitam apud Truncum-Berengarii primo duxerunt, ut in quadam Sigeberti continuatione legitur. In epistola Gaufridi Clarævallis monachi de rebus^k in Remensi concilio sub Eugenio III. gestis Cono cardinalis *regularis quondam canonicus ecclesiæ S. Nicolai*

^a Conc. 10. 10. p. 127.

^b Ibid. c. 44.

^c Ibid. c. 51.

^d Ibid. c. 50.

^e Ibid. c. 49.

^f Chron. Caſin. lib. 4. c. 49.

^g Chron. Caſin. lib. 4. c. 49.

^h Ibid. c. 49.

ⁱ Ibid. c. 49.

^j Ibid. c. 49.

^k Ibid. c. 49.

^l Ibid. c. 49.

^m Ibid. c. 49.

ⁿ Ibid. c. 49.

^o Ibid. c. 49.

^p Ibid. c. 49.

^q Ibid. c. 49.

^r Ibid. c. 49.

^s Ibid. c. 49.

^t Ibid. c. 49.

^u Ibid. c. 49.

^v Ibid. c. 49.

^w Ibid. c. 49.

^x Ibid. c. 49.

de Aruafa fuisse dicitur. Huic synodo interfuere tres metropolitani cum suis provincialibus episcopis, scilicet Radulfus Remensis, Leodegarius Bituricensis, & Daimbertus Senonensis. Adfuit etiam cum Liſiardo Sueſſionum episcopo Guibertus Novigenti abbas, qui ait Liſiardi propositum fuisse, ut in illa synodo^a ageretur de quibusdam Manichæis^b hæreticis ejus diocesis, qui in vinculis tenebantur: at populum, clericalem veritatem mollitiem, eos ex ergastulo rapuisse, & subiecto extra urbem igne cremavisse.

Ad eandem synodum acceſſerunt Ambianensium legati, conquesti se optimo pastore destitutos, scilicet Godefrido, qui paullo ante ad Cartusiam^c seceſſerat. Hic seceſſus contigit post quartum nonas Julias hujus anni, quo die & anno idem Godefridus fundationem cellæ Bonidi-curtis^d, ab Hugone Seniorato, Anscheri Centulensis abbatis fratre, & Lescelina ejus conjuge factam, Majori-monasterio confirmavit in ecclesia Ambianensi. Non itaque ante autumnum inſequentem Ambianis decessit, nec ante mensẽ Decembrem pervenit ad Cartusiam. Auditis Ambianorum legatis, Remensis archiepiscopus: Qua fronte, inquit, hæc apud nos effutire ausi estis, qui optimum pastorem orthodoxum, cunctisque ornatum virtutibus, improbitate vestra e sede sua expulſiſtis? Ite, & tam peritum & catholicum pastorem perquirite, & inventum huc adducite. Neque enim alium, quamdiu in vivis erit, habituri estis. Inter ea, adſunt nuntii Godefridi litteras ad synodum deferentes, quibus significabat, se episcopatum abdicasse, hortabaturque ut alius se dignior Ambianensibus præſiceretur. Neque enim ad eos umquam se rediturum. Has litteras non sine lacrymis legerunt patres, tandemque constituunt apud Sueſſionas convenire ad epiphaniam Domini, ibique quid faciendum sit deliberare. Ubi eo ventum est, jussu Ludovici regis^e monasterio sancti Quintini, ubi vir sanctus a cunabulis educatus fuerat, accersitus Henricus abbas, cum Huberto Cluniacensi monacho, magnæ auctoritatis viro, ad Cartusiam mittitur cum litteris, tum ad Cartusiam priorem, cui imperatum, ut ne diutius episcopum apud se remorari sineret; tum ad ipsum Godefridum, ut quantocius ad sedem suam rediret. Jussis parere coactus Godefridus, cum multo mœrore discedit e Cartusia, ut anno sequenti dicturi sumus, ubi a festo sancti Nicolai episcopi, quæ VIII. idus Decembris celebratur, usque ad quadragesimæ sequentis initium demoratus fuerat. Ex his intelligitur, Godefridum non ante autumnum hujus anni Ambianis recessisse, siquidem ad Cartusiam sub initia tantum Decembris pervenit. In prædicto Belvacensi concilio quoque querelæ delatæ sunt adversus Thomam de Marna, seu de Marla, qui, inter alia sua facinora, Creciacum castrum & Novigentum, quod Abbatissæ vocant, utrumque juris abbatissæ sancti Johannis Laudunensis, rapuerat, castella exstruxerat, quæ rex Ludovicus VI. capta penitus diruit, & utrumque locum sancti Johannis abbatissæ restituit, ut fuisse narrat Sugerius in vita Ludovici-Grossi, & Guibertus in libro tertio de sua ipsius vita.

Tempore prædicti Belvacensis concilii Conon cardinalis judicium tulit super controversia, quæ de ecclesia^f Hanachienſi^g inter abbatissam monasterii sanctæ Mariæ, quæ dicitur ad sanctum Paulum, & canonicos Miliacenses^h vertebatur. Altare illius ecclesiæ ad monasterium sanctæ Mariæ absque ulla contradictione pertinere dicebatur, & abbatissæ ad ipsam ecclesiam presbyterum mittere consuevisse, quod canonici minime refellebant, sed hoc tantum volebant, ut presbyter, ab ejusdem monasterii abbatissæ missus, per ipsos ad prædictam ecclesiam venire deberet, & in eadem cum eorum permisso remanere; idque per triginta annos observatum fuisse contendebant. At judicatum est, ut quandoquidem altare absque ulla contradictione juris monasterii sanctæ Mariæ esse diceretur, deinceps per ipsius abbatissæ dispositionem, absque ullo ad Miliacenses canonicos recurſu, presbyter ad illam ecclesiam mitteretur. Hujus causæ judices fuerunt Rainaldus abbas Vizeliacensis, qui judicium recitavit; Gioldus abbas sancti Luciani, Odo abbas sancti Symphoriani, aliique canonici & clerici. Actum hoc Belvacensi præſente domno Conone Prænestino episcopo, qui judicium hoc laudavit, & sigilli sui impressione firmavit, præſidente Petro Belvacensi ecclesiæ episcopo. Gioldus abbas sancti Luciani Gisleberto successerat: Odo vero sancti Symphoriani abbas is est, cui Guibertus abbas libros suos de pignoribus Sanctorum dicavit, ut suo loco videbimus.

ANN. CHR. 1114.

^a Guibert. lib. 3. de suaviſſima c. 17. ^b V. supra n. 33.

Episcopum fecerunt Ambianenses. ^c supra n. 60. ^d Biancourts.

Judicium pro parthenone S. Pauli. ^d Louvet to. 1. p. 620. ^e Hanache. ^f de Milly.

ANN. CHR.

1114.

LXXXVIII.

Erminoldus

fuit abbas Prufen-

tingensis.

a lib. 71.

n. 91.

b ibid. n. 24.

Ad res Germanicas quod attinet, absoluto Prufeningensi monasterio, quod Otto Babenbergensis episcopus^a ante annos quinque inchoaverat, quaesitus est rector idoneus, qui novum asceterium informaret. Ottoni ea de re sollicito & anxio suggestus est Erminoldus monachus Hirsaugienfis, qui abdicata, ut superius^b vidimus, Lorfacensis praefectura, Hirsaugiam denuo se receperat. Hoc comperto, sanctus praeful scriptis ad Hirsaugiensem abbatem litteris rogavit, Erminoldum mitti Prufeningam, ut incultum novale excoleret. Missus illuc vir Dei omnem curam & sollicitudinem adhibuit excolendo novello agro, sedulo insistens vigiliis, precibus & jeuniis, discipulos ad idem agendum exemplo suo inducens, eisdem admonere solitus, regnum Dei & justitiam praeter omnibus ardentissime quaerere, temporalem fugere gloriam, aeternam sectari. Erat in eo caritas in egenos indeficiens, quae tempore famis ingentis maxime enituit. Cum enim per totam Bajoariam annonae copia ita defecisset, ut propter inopiam pauperes interirent; ipse monasterii cellaria & promptuarium in egenorum necessitates referavit; nec prius in erogando defecit, quoad deficeret quod erogaretur. Exhaustis siquidem omnibus officinis, ipse coepit egere: sed Deus interventu sancti Georgii loci patroni necessaria illi providit per quemdam divitem, qui fratrum inopiam copiose supplevit. Neque tamen viri Dei humanitas zeli expers erat ac censurae. Id probat unum ejus factum erga Heinricum imperatorem, cui ad monasterium adveniendi portas occlusit, ne cum excommunicato communicare videretur. Is quidem ex odio & animi rancore factum primo interpretatus est imperator, quod Lorfacensis abbatiae abdicandae occasionem ei dedisset: at, ratione ejus intellecta, factum probavit, quippe summi pontificis, immo & Dei gratiam imperatoris favori praetulisset; nec assentatorum suggestionibus, ad eam, ut illi dictitabant, injuriam ulciscendam adduci potuit.

LXXXIX.

Monasteria

imperialia &

regia.

Trithemius ad hunc annum compendium refert vitae sancti Erminoldi, ubi Lorfacense Sueviae monasterium, cui primo praefectus est vir Dei, confundit cum Laurishamensi monasterio diocesis Wormatiensis, quod inter imperialia censebatur. Hac occasione triplicis generis monasteria distinguit, imperialia scilicet, regia, & alia, quae neque imperii, neque regni Teutonicorum privilegiis vel titulis insignita erant. Imperialia abbatias tantum quatuor commemorat, Fuldensem, Hersfeldensem, Wissemburgensem, & Laurishamensem seu Laurishamensem. Horum quatuor locorum abbates imperatori aderant, quoties vel celebrabatur publice imperii principum conventus, vel ad bellum procedebat imperator, vel is coronandus Romam pergebat. In conventibus publicis hi quatuor abbates ad pedes imperatoris proximi residebant, referendariorum gerentes officium. Capellis quoque imperialibus praerant, & sacrorum principes dicebantur. Praeter illas abbatias aliae quoque imperiales etiam nunc censentur in primis Campidonensis, Corbeiensis & Murbacensis. Regalia monasteria vocat Trithemius, non quaecumque regum liberalitate constructa, sed illa dumtaxat, quae jura feudalia sive regalia tenebant ab imperio Romanorum, & ad communia regni obsequia per vices obligata erant. Verum utraque illa monasteria suis privilegiis & libertatibus antiquis suo tempore destituta esse queritur idem auctor, quod neglectae regulari disciplinae tribuit.

Aliae res Ger-

manicar.

c lib. 67.

n. 111.

In chronico Saxonico nuper edito domnus Hildeboldus, omnium bonorum memoria dignus Magaburgensis abbas, decessisse memoratur, eique Hugo eodem anno successisse. Nec plura scimus de illo abbate Hildeboldo, quem eximia virtutis virum fuisse oportuit, ut tali elogio afficeretur. In eodem chronico Wernerus Rosfeldensis abbas obiisse dicitur. Tunc etiam interiit Hartmannus, abbas primum Gotwicensis^c, dein sancti Udalrici & sanctae Afrae, unde discessit schismaticum episcopum devitaturus; factus demum abbas Campidonensis, qui Danubii aquis submersus periisse traditur in chronico Augustano.

ANN. CHR.

1115.

X C.

Godefridus

episcopus e

Cartusia venit

ad Remensem

concilium.

d supra n. 87.

Neunte ejus saeculi anno quinto-decimo, & quidem in epiphania Domini apud Sueffionas habitus est episcoporum conventus, praesidente Conone cardinale, cui rex Ludovicus interfuit. In eo conventu actum est de revocando ad sedem suam Godefrido Ambianorum episcopo, qui sub finem anni^d praecedentis, abdicato episcopatu, ad Cartusiam se receperat. Ejus rei causa jussu regis illuc missus est Henricus

Henricus sancti Quintini de Monte abbas cum Huberto Cluniacensi monacho, magnae auctoritatis viro, litteris munitus, tum ad priorem Cartusiae, scilicet Guigonem, ut ne Godefridum apud se diutius remorari sineret; tum ad ipsum Godefridum, ut quantocius ad suam sedem rediret. Interim ad urbem Remorum conveniunt episcopi cum Conone cardinale, concilium celebraturi. Acceptis litteris Godefridus aegre jussis obsequitur, Remosque ad concilium pergit: ubi a Conone legato & a Radulfo archiepiscopo dure increpitus, quod temere sedem reliquisset, jussusque est ad suam reverti ecclesiam, in qua eum ab omnibus cupidissime exceptum fuisse testatur Nicolaus.

Longe aliter de eo scribit^a Guibertus, Novigenti post eum abbas, in Godefridum passim iniquior. Ait enim eum post duos menses, quam in Cartusia demoratus erat, non ab aliquo suorum, sed ab archiepiscopo revocatum, moras in reditu non fecisse; ob idque marcas sibi utiles futuras antea reservasse; denique clerum & populum non sine maerore eum recepisse, qui eo absente de altero eligendo cogitaverat. Sane Ambianensium legati a patribus synodi Belvacensis non ejus e Cartusia reditum, sed alterum pastorem postulare videbantur, conquesti se pastore destitutos, ut tradit Nicolaus. Verum non mirum est, optimum pastorem, qui subditorum vitia severe carpebat, male moratis civibus non omnino acceptum fuisse. Quam indociles & refractarii illi fuerint, vel ex eo patet quod Nicolaus post ejus reditum contigisse refert. Ipso enim cinerum die, cum sanctus praeful more suo nudis pedibus, indutusque cilicio, ad aedem sancti Firmini processisset, ibique abstinentiam a carnibus usque ad dominicae resurrectionis sollempnitatem populo servandam praedixisset; multi nihilo minus proximo die dominico a carnibus abstinere noluerunt, causati, episcopum nova & insueta ab ipsis exigere; se vero nec velle, nec posse assuetis abstinere. Quam obrem in caena Domini in ejusmodi intemperantes graviter investus est vir Dei, eosque a sacra mensa die sancto paschae removeri praecipit, & communionem ad diem sequentem differre. A concione recessere cum multo rubore & maerore plerique, & pontificis mandato parvere, quiritantes, quod pro momentanea delectatione, tam sollempni die, communionem privati essent. Unus tamen ex illis, episcopi interdictum parvi pendens, sub muliebri habitu, ne agnosceretur, ad sacram mensam ipso die paschae accessit, sed non impune. nam percepta eucharistia protinus corrui, acerrimis viscerum doloribus cruciatus, spumafque cruentas ex ore projiciens, quod indignus sumserat, cum multo sanguine vomuit. tumque reatum ille suum cum multo ejulatu confessus est, sancti episcopi jussis se in posterum obtemperantem fore pollicitus. Mitto quod idem Guibertus de eodem Godefrido addit, eum scilicet cum rege turrim feditionum armis impetivisse, qua occasione rex ipse jaculo in pectore sauciatus sit. Perseverabat haec obsidio, cum haec scriberet Guibertus, qui notat, Godefridum dominica palmarum, quae hoc anno in tertium idus Aprilis incidebat, e Cartusia in suam urbem revertisse. Cum itaque ad Cartusiam pervenerit die festo sancti Nicolai, id est VIII. idus Decembris anni praecedentis, non duos tantum menses, ut idem auctor scribit, sed quatuor ibidem permanisse dicendus est. siquidem in reditu ad concilium Remense in ipsa quadragesima celebratum accessit; interfuitque concilio Catalaunensi initio mensis Julii celebrato, ut mox videbimus. Praedictae turris obsidionem biennio duravisse tradit Sugerius in libro de vita Ludovici Grossi; adeoque tertium vitae suae librum scribebat Guibertus hoc ipso anno, vivente adhuc Godefrido episcopo, quem sub finem ejusdem anni decessisse inferius probabimus.

Remensi concilio iidem sine dubio praesules interfuere, scilicet tres metropolitani cum suis coepiscopis, Remensis videlicet, Senonensis & Bituricensis. Remensis metropolis episcoporum nomina habemus in litteris Cononis cardinalis, quibus permutatio quorundam praediorum, inter Balduinum Flandriae comitem & Bovonem juniorem sancti Amandi abbatem facta, in illo concilio confirmatur. His litteris post Cononem subscripta sunt signa Radulfi Remorum archiepiscopi, tum Lifiardi Sueffionensis, Bartholomaei Laudunensis, Guillelmi Catalaunensis, Godefridi Ambianensis, Lamberti Noviomensis ac Tornacensis, Clarembaldi Silvanestensis, & Johannis Morinensis episcoporum. Actum, recitatum & confirmatum in concilio Remis, a domno Conone Romanae ecclesiae legato celebriter habito, anno incarnati Verbi M C XV. indictione VIII. regnante Ludovico Francorum rege glorioso anno octavo.

Annal. Bened. Tom. V.

Gggg

ANN. CHR.

1115.

X C I.

Guibertus de

eo sinistre

sentit.

a Guib. lib.

3. de vita

suz. c. 14.

ed. 13.

X C I I.

Synodi Re-

mensis litterae

pro sancto

Amando.

ANN. CHR.
1115.
Alia concilii
acta.
a *Marlor. to.*
2. p. 258.

In eadem synodo Gervasius Regiteftenfis comes, qui advocacionis prætextu, quam in villis sui comitatus sancto Remigio subiectis habebat, quoddam præstationis genus, quod *salvamentum* vocant, ab illis exigebat; in illa, inquam, synodo culpam suam agnovit, & injustam ejusmodi consuetudinem relaxavit, præsentibus Radulfo archiepiscopo, Lisiardo Sueffionensi, & Godefrido Ambianensi episcopis, & quibusdam laicis.

b *ibid. & seq.*

Sic per id tempus in possessiones ecclesiarum grassabatur multorum nobilium licentia, quorum reprimendis vexationibus rex & concilia sedulam operam navarunt. Similem tyrannidem exercebant in res Trevirensis parthenonis beatæ Mariæ de Horrea Nicolaus de Ruminaco & Guido de Guisa seu Guisca, qui bona illarum sanctimonialium suis confinia diripiebant. Iteratas hac de re litteras ad Radulfum Remorum archipræsulem scripsit Bruno Trevirensis, eum obtestans, ut pro mutua suarum ecclesiarum, quæ *sorores* ab antiquo censebantur, necessitudine ejusmodi prædonum violentias coerceret. Has litteras ad Radulfum tempore prædicti concilii detulit una ex illis sanctimonialibus cum alia epistola capituli Trevirensis ad eundem Radulfum, quem rogat, ut, cum hæc epistola in capitulo sanctæ Dei genitricis Mariæ lecta fuerit *fratribus* suis, (sic Remenses canonicos vocant) eam deinde *sancti concilii synodo* legi præcipiat: *quatenus consilio eorum*, inquit, & *specialiter auxilio fratris vestri Bartholomæi Laudunensis episcopi*, ad effectum petitionem nostram ducere possitis. Ex quo intelligitur, quanta fuerit de Bartholomæi auctoritate opinio apud Trevirenses.

Catalaunense
concilium.

Præter Remense concilium, non multo post aliud Catalauni habitum est, cujus nuda tantum mentio, sed nulla acta habentur in vulgatis conciliis. De eo scribit ad hunc annum Symeon Dunelmensis his verbis. *In octavis Apostolorum magnum concilium a Conone Romana ecclesie cardinali Catalaunis celebratum est: in quo excommunicavit episcopos, qui concilio non interfuerunt; quosdam vero degradavit, & plurimos abbates baculis privatos deposuit de sedibus, ecclesiasticum illis interdicens officium.* Id maxime intelligendum puto de quibusdam episcopis & abbatibus Anglicanis, quorum nonnulli per id tempus exauctorati sunt. In hoc concilio definita est controversia quædam, Vedastinos inter & sancti Quintini de Monte monachos agitata, cujus rei synodici litteris Cono cardinalis, Radulfus Remorum archipræsul, Walo Parisiensis, Godefridus Ambianensis, Guillelmus Catalaunensis, Johannes Morinensis, Johannes item Aurelianensis, Philippus Trecensis, & Rotbertus Atrebatensis episcopi subscribere. *Actum Catalaunis anno incarnationis dominicæ M. C. XV. indictione VIII.* Has litteras in Appendice videre licet.

X C III.
S. Pauli cellæ
altare.
c *supra n. 31.*

Actum est superius de Johanne Sueffionensium comite, qui cum se christianum & catholicum diceret, Judæorum nihilo minus & hæreticorum erroribus patrocinabatur. Is altare de *Terni*, monachis cellæ sancti Pauli, quæ monasterio beatæ Mariæ Silvæ-majoris subiecta erat, ab Hugone Sueffionensium episcopo concessum, violenter abstulit. Id gravate ferens Guido castellanus, nepos Raynaldi, cujus rogatu Hugo episcopus illud altare, quod ab Ingelranno Cociacensi in beneficium tenebat Raynaldus, monachis sancti Pauli contulerat; a prædicto comite id tantum extorquere potuit, ut post ipsius obitum idem altare monachis restitueretur. Eo paulo post mortuo, antequam ejus corpus sepulturæ mandaretur, ejus uxor, filiusque Raynaldus prædictum altare in manus Lisiardi Sueffionensis episcopi, Hugonis successoris, reddiderunt, illudque sancti Pauli monachis restitui non sine lacrymis flagitarunt. quo facta, Gaufridus venerabilis abbas Silvæ-majoris petiit a Lisiardo episcopo, obtinuitque, ut illius altaris donationem & restitutionem novo diplomate confirmaret. Actum hoc anno, cujus rei litteras Bernardus decanus & cancellarius scripsit & subscripsit. Hic est Bernardus, cui Guibertus inscripsit librum suum ^d contra Judæos & Johannem Sueffionensium comitem eorum fautorem, quem paulo ante hunc annum morte sublato fuisse ex his litteris intelligitur. His non obstantibus, prædictus Raynaldus denuo idem altare usurpavit, ut suo loco videbimus. Hæc cella sancti Pauli, in Nemore dicta, quæ inter Calniacum & Noviomum sita est, nunc a patribus Oratorii possidetur, uti & vicus Terniaci, qui prope urbem Sueffionum positus est.

X C IV.
S. Crispino
facta item
restitutio.
* *Edmencourt.*
* *Nelle.*

In prædicto quoque Remensi concilio actum est de villa Edmencurtis*, dicecensis Noviomensis, quam Radulfus Nigellæ* dominus a Sueffionensi sancti Crispini

monasterio vi abstulerat, & cuidam militum suorum, nomine Guarino, *tradiderat in beneficium, quod nos laica lingua dicimus feudum.* Non multo post dominus Odo abbas, cum illius monasterii præfecturam iniisset, Radulfum convenit, eumque de restituendo prædio injuste ablato commonefacit: at ille profus abnuit, & numquam id se facturum contestatur. Abbas repulsus rem detulit ad Baudrici seu Baldrici Noviomensium episcopi audientiam, qui, causa canonicè discussa & diligenter ventilata, tandem post multas disceptationes sancto Crispino prædium illud adjudicavit, & Radulfum hortatus est ad ejus restitutionem ex animo faciendam. at miles contra furere, & malle se mori dixit, quam terram dimittere: quo audito, episcopus eum ad judicium citat, ejus contumaciam canonica auctoritate perfringit, eumque jurare compellit, se numquam terram repetiturum. Verum Radulfus eam rursus vi occupat: abbas vero, Baldrico episcopo mortuo, Lambertum ejus successorem adit Noviomini, de Radulfo conquesturus; dein Sueffiones apud Cononem cardinalem, qui causæ judicium ad Noviomensem ecclesiam remisit, quo cum perventum fuisset, videns Radulfus Odonem abbatem & causæ justitia, & ecclesiastica auctoritate suffultum; tandem prædium illud sancto Crispino libere relaxavit. quod Lambertus episcopus sigillo suo roboravit, & omnes, qui ipsius privilegium violaturi essent, in concilio Remensi excommunicari curavit. His litteris apposita sunt signa Lamberti episcopi, E. id est Eustachii abbatis sancti Eligii, & multorum aliorum. Actum publice primo Noviomini, deinde Nigellæ, anno ab incarnatione Domini M. C. XV. indictione VIII. Qui tunc sancti Crispini monasterio præsidebat Odo abbas, assumtus fuerat e Mauriniacensi prope Stampas asceterio, cujus *professus* a dicitur. *vir erat totius religionis & honestatis præcipuus cultor, qui illud sancti Crispini monasterium à fundamentis instauravit, & disciplina monastica illustravit*, ut Nicolaus scribit in vita sancti Godefridi Ambianensis episcopi, quem idem Odo liberaliter illic excepit, & honorifice sepelivit, translatus demum ad regimen archimonafterii sancti Remigii Remensis, quod ad meliorem frugem reduxit, ut inferius videbimus.

ANN. CHR.
1115.

Odo S. Crispini abbas.
a *Chesni to.*
4 p. 374.

Jam tempus est, ut in lucem prodeat Bernardus, qui per biennium in latebris solitudinis Cisterciensis delituit, dum forte habilis esset ad sacros Ordines suscipiendos. Cum vero divinæ providentiæ placuit, ut eum e tenebris educeret ad dandam plurimis scientiam salutis, Stephano abbati ædificandi post Firmitatem & Pontiniacum tertii monasterii consilium inspiravit. quod ubi rescivit Hugo Campaniæ comes, locum vastæ solitudinis, qualem ei placere noverat, in sua ditioe ei obtulit, positum haud longe a fluvio Alba* in pago seu dicecesi Lingonenfi, ubi olim spelunca latronum, ob id forte dicta Vallis-absinthialis. Missus illuc Bernardus cum sociis duodecim, abbas eorum designatus; ibique confederunt viri illi virtutis, facturi de spelunca latronum templum Dei & domum orationis. Constructis tumultuarii operis casis, quarum reliquiæ ibidem etiam nunc non sine admiratione visuntur, mutatum est infaustum loci nomen in Claræ-vallis ominosum vocabulum, cujus claritas & celebritas non multo post totum orbem christianum implevit, fama Bernardi sanctitatis ejusque discipulorum ad remotissimas quasque regiones propagata. Hunc annum fundatæ Claræ-vallis diserte exprimit Exordium-magnum Cisterciense, cui domestica monumenta suffragantur. Illic durissimam supra humanum modum vitam duxere novi illius soli coloni. Principio panis ex hordeo, milio & vicia confectus, pulmentaria sæpius ex foliis fagi. Processu temporis, panis non tam furfureus quam terreus videbatur, duris fratrum laboribus vix de sterili deserti illius terra productus: cetera quoque cibaria vix aliquid saporis habebant præter eum, quem fames & amor Dei afferebat. Sed & ipsam qualemcumque delectationem suspectam habebant novitii illi a Bernardo instituti, rati inimicam esse animæ omnem delectationem; adeoque quidquid gustui tantisper sapiebat, fugiendum arbitrabantur. Hunc errorem sæpe in illis carpebat vir Dei: at, cum in hoc suspectam aliquo modo haberent ejus correptionem, quasi carni eorum plusquam spiritui indulgentem; rei judicium ad Willelmum Catalaunensem episcopum deferendum censuere: qui, adducto Elisei exemplo, farinæ injectione ollæ filiorum prophetarum amaritudinem temperantis, sumendum esse docuit cum gratiarum actione inconditum alias cibum, qui per Dei gratiam eorum usibus aptatus erat.

X C V.
Bernardus
Claram-vallem constituit.

* *P. Aube.*

ANN. CHR.
1115.
Abbas ordi-
natur.

a. *Tournus*
p. 134.

XCVI.
Clara-vallis
florens status.

Is est Willelmus episcopus, jam sæpe a nobis laudatus, a quo Bernardus abbas ordinatus est, absente scilicet Josceranno Lingonensi antistite, ad quem hæc ordinatio pertinebat. Id factum vacante sede Lingonensi tradit Guillelmus abbas, & post eum Alanus: at certum est tunc illi ecclesiæ præfuisse Joscerannum, qui anno superiore Firmitatis dedicationi adfuit, & hoc ipso anno Trenorchienfi concilio interfuit, habito ante mensem Augustum, quo tempore forte Bernardus ordinatus est abbas. Certe superstes fuit Joscerannus usque ad annum M C XXV. Itaque eo absente, ut jam dixi, vel alias occupato, Bernardus ordinandus abbas cum Elbodone Cisterciensi monacho adiit Willelmum Catalaunensem episcopum, cui necdum notus erat, ut ex eo intelligitur, quod admissus in domum episcopi, juvenis exesi corporis & macie confecti, habitu despicibilis, subsequente seniore illo monacho robusto & forma eleganti, sciscitantibus qui præsentibus erant, uter eorum abbas esset, ridentibus aliis, aliis rem, ut erat, interpretantibus, divino quodam instinctu ab episcopo agnitus est. Dehinc tanta ex colloquio ejus concepta opinio, ut ex illa die facti sint cor unum & anima una in Domino, essetque velut propria domus episcopi Clara-vallis; Clara-vallensium vero efficeretur non sola domus episcopi, sed & per ipsum tota civitas Catalaunensis. Quin etiam tanti præsulis exemplo ceteri quoque episcopi Bernardum revereri cœperunt, tamquam angelum Dei, & demum Gallia, indeque tota europa ad viri Dei reverentiam excitata est.

Hinc Claram-vallem confluere cœperunt numerosa omnium ordinum agmina, quorum alii Bernardi adspectu & colloquio frui, alii se ejus magisterio ac disciplinæ subjicere certabant. Ille vero adventantibus novitiis, & ingredi festinantibus dicere solebat: Si ad ea quæ intus sunt festinatis, foris dimittite corpora, quæ de sæculo attulistis: soli spiritus ingrediantur. nam caro non prodest quidquam. quibus dicti novitate perterritis id de concupiscentia exponebat. Prima facie ab ingredientibus Claram-vallem in simplicitate & humilitate ædificiorum simplicitas & humilitas inhabitantium Christi pauperum facile agnoscebatur. Deinde in valle illa plena hominum, in qua nemini otioso esse licebat, media die mediæ noctis silentium advertatur præter sonitum, quem fratres vel laborantes, vel Dei laudes concanentes edebant. quæ res tanta sæculares ipsos afficiebat reverentia, ut ipsi quidquam, quod ad rem non attineret, loqui vererentur. Inter hæc Bernardus, qui in solitudine Cisterciensi angelicam quodam modo puritatem affecutus erat, tantam a discipulis perfectionem exigebat, ut illis ejus sermo durus videretur, nec caperent quæ audiebant. Unde, cum eos peccata sua confitentes audiebat, si quid inevitabilis humanæ fragilitatis eis accidisset, id quasi intolerabile reputabat; quod homines invenirent, quos in hac parte angelos esse debere credebat. At viri vere religiosi & pie prudentes, licet ad tam sublimia ejus dicta stuperent, quæ quoddam desperatio nis seminarium præferre videbantur; tamen non contradicebant sermonibus sancti, sed in ejus prædicatione venerabantur etiam ea, quæ non capiebant. Hinc contigit, ut ex humilitate discipulorum magistro suus zelus suspectus esse cœperit, seque ipse accusaret, quod altiora quam par esset loquendo læderet conscientias fratrum, a quibus perfectionem exigeret, quam ipse non esset affecutus. Quam ob rem ab exterioribus omnibus ad interiora omnino recolligere se, & in solitudine cordis & secreto silentii se continere statuit, dum ei Deus aperiret, quo pacto erga commissos sibi fratres se gereret. quod brevi ipsi concessum. nam paucis post diebus divinitus ei injunctum est, ut cum fiducia loqueretur quidquid loquenti suggestum esset, quoniam non ipse esset qui loqueretur, sed Spiritus qui loqueretur in eo. quo ex tempore Spiritus-sanctus per eum loquens, tantam ei apud auditores gratiam & auctoritatem conciliavit, ut quidvis eis persuaderet. Hinc vehemens in ejus animo ortus est sancti desiderii & sanctæ humilitatis conflictus. Modo enim se ipsum dejiciens, se fatebatur indignum, per quem fructus aliquis proveniret: modo oblitus sui, flagrantissimo æstuabat ardore, ut nullam, nisi ex multorum salute, consolationem posse admittere videretur. Sic fiduciam caritas pariebat, sed eandem temperabat humilitas. Prævalebat nihilo minus subinde fiducia erga Deum in magnis quibusque angustiis. nam cum ejus frater, cui cellarii cura commissa erat, durius quereretur, ad necessaria domus & fratrum multa deesse, nec suppetere unde ea cœmeret; ab eo petiit vir Dei, quantum ad præsentibus necessitates opus esset: ille vero undecim libras respondit. Mox eo dimisso Bernardus confugit ad orationem: & post paullulum

ANN. CHR.
1115.

ab ipso Gerardo admonitus est, quamdam mulierem de Castellione pro foribus stare, eique loqui velle. Ad quam cum egressus esset vir Dei, hæc ad pedes ejus abjecta, duodecim librarum benedictionem obrulit, preces implorans pro viro suo periculose ægrotante. Ad quam ille: Abi, inquit, sanum invenies virum tuum. quod dictum, ut nimis audax, frater ejus Gerardus & Galtricus avunculus magnopere improbarunt: sed tamen dictum effectus subsecutus est. Abbas vero cellerarii sui pusillanimitatem hoc facto relevans, ad sustinendum in talibus angustiis Dominum reddidit fortiorem. Erat tunc temporis, ait Willelmus, videre Clara-vallis aurea sæcula, cum viri virtutis, olim divites in sæculo & honorati, in paupertate Christi gloriantes, ecclesiam Dei plantarent in sanguine suo, in labore & ærumna, in fame & siti, in frigore & nuditate, in persecutionibus & contumeliis, & angustiis multis, præparantes Clara-valli eam, quam hodie habet, sufficientiam & pacem.

Eodem fere tempore, quo missus est Bernardus ad fundandam Claram-vallem, Cistercium adiit eremita quidam, Johannes nomine, qui eremiticam vitam in confinis Campaniæ & Lotharingiæ haud longe Agrimonte * opido agebat; & Stephano abbati exposuit, se illic locum invenisse Cisterciensi instituto aptissimum, qui facile ab illius terræ domino impetrari posset. Nec mora missi cum eremita duo fratres, qui locum explorarent. Jacet hic locus in pago Bassiniacensi in diocesi Lingonensi, uti & Clara-vallis; suberatque tunc temporis dominis Caseoli * & Agrimontis, Olerico & Adelinæ ejus conjugi, qui fundum novo condendo cœnobio facile concesserunt. Dispositis ex tempore ædificiis, monachorum colonia eo deducta duce Arnoldo, primo eorum abbate, de quo plura inferius. Hic Yepesium arguit Manricus, scribentem, duodecim monachos, Morimundum a Stephano missos, hospitio exceptos, & ad locum ductos fuisse a Josceranno episcopo Lingonensi, quod falsum putat Manricus, deceptus auctoritate Willelmi, qui ait Bernardum ordinatum fuisse abbatem a Willelmo episcopo Catalaunensi, propterea quod sedes Lingonensis vacaret. Verum jam superius dictum est, vel falsum esse eo loci ipsum Willelmum cum Alano, vel commode interpretandum, quod tunc Lingonis abesset Joscerannus, quem sedi Lingonensi ab anno M C XIX. ad annum M C XXV. præfuisse constat. Hæc est quarta Cistercii filia, futura & ipsa mater, uti & tres aliæ, sed longe minus fecunda quam Clara-vallis, quæ reliquas monasteriorum propagine superavit.

Erat Bernardi matris ex sorore nepos, Robertus nomine, adeoque Bernardi consobrino, nepos dictus ob minorem ætatem. Is Deo a parentibus oblatus fuerat puer in Cluniacensi monasterio: sed, cum jam adultus esset, ubi rescivit Bernardum cum fratribus suis ac sociis Cistercium secessisse; & ipse pia æmulatione ductus, ibidem se admitti postulavit. Sed, quia non satis maturæ ætatis videbatur, dilatus est biennium est. Interim, ut erat desiderii impatiens, idem tunc Cistercium ventitabat, nec Cluniaci monasterio se continebat. Unde Bernardus ^a eum *de seculo, non de Cluniaco* Cistercium accessisse dixit, eundemque antea vagum in sæculo fuisse. Alioquin, ait, *oblatus monasterio quid querebat in seculo? nutriendus in seculo cur expositus erat diabolo? De seculo quippe, non de Cluniaco, te teste, Roberte, venisti Cistercium. Quæstisti, peristi, pulsasti: sed pro tui adhuc teneritudine, te licet invito, dilatus es per biennium.* Post biennium, multis precibus & lacrymis ingressum obtinuit; tum per annum secundum regulam in omni patientia probatus, *sponte professus, tunc primum seculari veste rejecta, religionis habitum suscepit.* quibus verbis innuit Bernardus, Robertum Cluniacensem habitum indutum non fuisse, cum Cisterciensem habitum suscepit in ipsa professione, ut sanctus Benedictus in regula præscribit. Nisi forte sæcularem habitum appelleret Cluniacensem comparatione Cisterciensis, utpote pretiosorem & nitidiorum. cui sententiæ accedere videtur quod ipse dicit de Roberti regressu ad Cluniacense monasterium: *Cluniacum ducitur; tondetur, raditur, lavatur: excutitur rusticanis, vetustis, sordidis; induitur pretiosis, novis ac nitidis: & ita in conventum suscipitur.* De hoc regressu inferius. Post professionem Cistercii factam, a Stephano abbate facultatem obtinuit migrandi Claram-vallem amore Bernardi propinqui sui, cujus exemplo Cisterciense institutum amplexus erat.

Hoc anno Theodericus marchio dux Lotharingiæ fato functus est, cui filius ejus Simon in ducatu successit. Theodericus ante obitum in allodio suo apud Nancia-cum campum quemdam ad ecclesiam in honorem beate Mariæ construendam ^b Deo & sanctæ Mariæ Molismensi concessit, eo pacto, ut hæc ecclesia, quamdiu prioratus

XCVII.
Morimundi
abbatia condi-
tur.
* *Agrimont.*

* *de Choiseul.*

XCVIII.
Robertus Clu-
niaco migrat
Cistercium.

a. *Bernard.*
ep. 1.

XCIX.
Molismo Nanc-
iaci cella B.
Mariæ data.
b. *Vignier orig.*
de Lor. p. 112.

AN. CHR. 1115. esset, unoquoque anno marcam argenti Molisimensi monasterio perfolveret : si vero in abbatiam erigeretur, id fieret cum consilio Molisimensis abbatis, qui abbatem e suis eligeret ad illam abbatiam regendam, & quoties eam adierit, primum locum teneat. Abbas vero ille, si vitiosus fuerit aut contemtor sanctæ regulæ, sacrive ordinis destructor, a Molisimensi abbate dejiciatur, & alter, qui dignus fuerit, secundum præceptum sancti patris nostri Benedicti loco ejus subrogetur. Hoc instrumentum caret chronicis notis. Prædictam ecclesiam modo occupant primatialis ecclesiæ Nanciensis canonici, pulsus loco tribus aut quatuor monachis, qui illic supererant, & cellæ reditu, qui ducentos circiter ducatos pendebat, in suos usus absque legitimo titulo usurpato. Quidam putant Theodericum paulo ante obitum secessisse ad Mediolacense pagi Trevirensis monasterium, ibique sepultum fuisse.

Ejus mater Hadewidis cellam sancti Petri apud Casteniacum * castrum, quæ a S. Apri monachis neglecta fuerat, suis sumptibus instauraverat, eamque domno Roberto Molisimensi abbati, ejusque successoribus regendam commiserat. Processu temporis contentio de hac cella orta est Molisimenses inter & S. Apri monachos, qui eam sui juris esse asserabant. Hæc controversia coram Paschali papa cum ventilata esset, jure suo pacis amore cessere Molisimenses, quod ipsismet Paschalis verbis referre visum est: *Inter religiosos viros Molisimenses & S. Apri monachos de cella Casteniacensi questio aliquandiu agitata est, & in nostra seu fratrum nostrorum audientia ventilata: in quo tractatu constitit, quod eandem cellam prius S. Apri monachi obtinuerint: sed eorum neglectu posterius in eundem locum Molisimenses fuerunt introducti. Cum itaque negotium ejusdem deciso jam ad juramenti fidem spectare videretur, placuit eisdem fratribus causam ipsam caritate potius, quam altercatione finire. Abbas igitur Molisimensis Guido cum fratribus qui secum aderant, in conspectu nostro & fratrum nostrorum Casteniacensem cellam abbati S. Apri & ejus fratribus qui in tempore aderant, reddidit cum omni integritate sua & appendiciis suis, in omnibus mobilibus & fundo; promittentes etiam, quod Molismi in conventu fratrum eandem redditionem ipsi fratribus approbati facerent, & scripto ac sigillo tam monasterii sui, quam Lingonensis episcopi confirmarent, & ipsis S. Apri monachis traderent. Rursum abbas S. Apri Guiricus cum monachis suis qui in tempore aderant, caritatis intuitu curaverunt, ne Molisimenses sumptuum dispendia paterentur, quos in celle illius adificatione, & rerum immobilium seu mobilium paratione consumpserant. In conspectu igitur nostro & fratrum nostrorum Molisimensi abbati & ejus fratribus prædium donaverunt, quod dicitur Ixei, & villa libera ab omni advocatio, cum omni integritate, cum terris cultis & incultis, pratis, aquis, molendinis, silvis, mancipiis utriusque generis; promittentes &c. Data Lingonensis episcopi Johannis S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii VIII. kal. Junii, indictione VIII. anno dominice incarnationis M C XV. pontificatus autem domni Paschalis papa anno XVI. Anno sequenti Riquinus episcopus Tullensis ejusdem loci altare monachis sancti Apri concessit, cujus litteris apposita sunt signa Theomari abbatis sancti Manfueti, Antonii Senoniensis, Milonis Mediani-monasterii, Sigiberti sancti Salvatoris, Laurentii sancti Vitoni, Allonis sancti Clementis, Adelrici sancti Urbani, & Scheri sancti Leonis abbatum. Hi omnes Ordinis sancti Benedicti erant præter Scherum, qui abbas erat canonicorum regularium sancti Leonis apud Tullum-Leucorum.*

Eodem anno, eodemque die quo supra, Paschalis papa epistola ^b scripta ad Archimbaldum sancti Albini apud Andegavos abbatem, confirmavit judicium Urbani II. de concordia inita inter monachos sancti Albini & Vindocinenses super ecclesia sancti Clementis Credonensi, in cujus compensationem Vindocinenses ecclesiam sancti Johannis ad Ligerim monachis sancti Albini concesserant. Hanc concordiam cum retractare vellet Goffridus Vindocinensis abbas, nec ad papæ audientiam citatus se sistere voluisset; Paschalis has confirmationis litteras Archimbaldum abbati monasterii sancti Albini indulgit, datas Beneventi anno, die, & indictione prædictis. Tunc Beneventi residebat pontifex ob tumultum Romæ excitatum a Petro-Leonis, qui post mortem patris sui cognominis præfecturam Urbis usurpaverat contra papæ voluntatem ipso die cænæ Domini, cum pontifex oleum sacrum in Constantiniana basilica benediceret. Cumque per sacros illos dies Petrus cum factiosis armatis per Urbem fureret, ex ea recedere coactus est pontifex, ut salutem suam ac civium consuleret, quæ omnia Baroniis fuscè profequitur. Pascha hoc anno incidebat in decimum-

C.I. Paschalis epistola pro S. Albino. ^b Baluz. missell. to. 2. p. 174.

octavum Aprilis, quæ observatio necessaria est ad ea illustranda, quæ modo de Anglicana legatione dicenda sunt.

Instituto, ut paulo ante ^a vidimus, Radulfo Cantuariensi archiepiscopo, missi sunt Romam nuntii, qui ei pallium ab apostolica sede afferrent. Hi nuntii fuere Johannes Sagienfis monachus, recens post Ernulfum ordinatus Burgenfis abbas; Warnerius monachus Cantuariensis, & Johannes clericus, Radulfi archiepiscopi ex sorore nepos, litteris muniti regis Anglorum & archiepiscopi, conventus quoque fratrum ecclesiæ Cantuariensis, & omnium fere Angliæ episcoporum, quas anno insequenti, ejus sæculi quinto-decimo, papæ obtulerunt. Acceptis litteris, pontifex nullum favorabile responsum dabat: tum quia Radulfus ipse Romam ad obtinendum pallium non adiisset: tum quia inconsulto papa a Roffensi ecclesia ad Cantuariensem translatus fuisset. Tunc Romæ aderat Anselmi nuper defuncti archiepiscopi ex sorore nepos Anselmus, pontifici maxime familiaris, & ab eo non ita pridem sancti Sabæ in Urbe monasterii creatus abbas, qui vivente avunculo suo in Anglia multo tempore demoratus fuerat, indigenis non secus ac unus eorum gratus & acceptus. Hic apud pontificem satis egit, evicitque, ut novo archiepiscopo pallium concederetur, & per eundem Anselmum deferretur. His actis, Roma digressi cum Anselmo nuntii, in Nortmanniam veniunt, quo rex Henricus paulo ante ex Anglia venerat; eique papæ litteras obtulerunt, datas Laterani III. kal. Aprilis. Tum, præmissis in Angliam prædictis nuntiis, Anselmus non multo post eos subsequitur, qui ab archiepiscopo perquam honorifice acceptus est, & per multos dies detentus. Postea die dominica, quæ fuit v. kal. Julii, Cantuariæ convenere in metropolitana ecclesia episcopi, abbates, proceres & innumera promiscui vulgi multitudo. Accedenti in urbem Anselmo cum pallio, quod in vase argenteo portabat, itum est obviam ad portam civitatis ab utroque conventu duarum ecclesiarum, primatialis scilicet atque suburbanæ abbatia sancti Augustini. Tum occurrit archiepiscopus nudis pedibus, indutus vestibus sacris, episcopis stipatus. Sic delatum super altare Salvatoris pallium est, & ab archiepiscopo inde acceptum, facta prius Romano pontifici de fidelitate & canonum observantia professione. Dehinc, accepto ab omnibus osculo, pallio indutus, in sede patriarchali collocatur. Hæc fusius commemorat Eadmerus, qui litteras ultro citroque hujus rei causa tunc scriptas refert in libro quinto historiæ novorum: quarum illæ, quæ fratribus ecclesiæ Cantuariensis scriptæ sunt, datæ leguntur Laterani XII. kal. Martii. Prædictus Anselmus abbas sancti Sabæ, post Albaldum factus est sancti Eadmundi abbas, ac demum electus episcopus Londoniensis, ut inferius dicturi sumus.

Cantuariensem ecclesiam octo annis sexque mensibus rexit Radulfus, & ecclesiæ suæ jura constanter propugnavit, maxime contra Turstanum seu Turstinum Eboracensem archiepiscopum electum, qui electioni suæ toto Radulfi episcopatus tempore renuntiare maluit, quam Radulfo debitam subjectionis professionem facere. Turstini antecessor Thomas Junior, Hagustaldensi ecclesia, quæ a principio usque ad cladem Nortmannorum ^b Benedictinis paruerat, restituta, canonicos regulares in eam introduci permisit. Id factum kalendis Novembris anno M C XIII. docet Richardus prior Hagustaldensis, aitque Thomæ juniore Turstinum anno sequenti successisse. Ceterum Radulfus factus archiepiscopus estimationem boni, quam de eo habuerant homines, non sefellit, sed provexit in effectum, evexit in publicum, inquit Willelmus Malmesburienfis, qui alias Gallis nequaquam favet. De Radulfi Romam itinere inferius agendum.

Hoc ipso anno Turgotus, quondam Dunelmensis ecclesiæ prior, tunc sancti Andree in Scotia ^c episcopus, Dunelmum reversus, ibidem vitam finivit. Post cujus obitum septem annos vacavit illa sedes; tandemque Eadmerus monachus ad illam postulatus est, ut inferius dicturi sumus. Tunc etiam Bardneienfense monasterium, quod a Danis eversum fuerat, a Waltero de Gant ^d instauratum est.

Pacatis in Urbe rebus, Romam sub autumnum reversus est Paschalis, ubi residebat III. kalendas Aprilis hujus anni, cum pontificium diploma indulgit Odoni abbati monasterii sancti Xisti, Placentiæ siti, ubi monachi loco sanctimonialium male viventium nuper substituti fuerant, agente præcipue illustris memoriæ Mathildi comitissa, quatenus & religio illic monastici ordinis servaretur, & monasterii possessiones, quæ jam diu destructæ fuerant, per eorum restituerentur industriam. Ad hæc universa

ANN. CHR. 1115. C.II. Radulfo Cantuariensi pallium deferretur. ^a supra n. 69.

^b lib. 25. n. 83.

Turgotus episcopus obit. ^c V. lib. 71. n. 61.

^d Monast. Angliæ. to. 1. p. 142. C.III. Placentiæ apud S. Xistum monachi feminis substituti.

prædia & possessiones, quas Angilberga imperatrix, ejusdem fundatrix monasterii, illic contulerat, ceteraque omnia eidem loco a fidelibus concessa vel concedenda idem pontifex confirmat, tribuitque liberam facultatem eligendi abbatis secundum regulam sancti Benedicti: *Scriptum per manum Gervasi scrinarii regionarii ac notarii sacri palatii. Data Laterani per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii III. kal. Novembris indictione IX. incarnationis dominice anno M C X V. pontificatus autem domni Paschalis pape II. anno XVII.* Authenticum hoc diploma servatur in tabulario Cantogileni apud Arvernos. Eadem sunt chronicæ notæ pontificii diplomatis, Johanni abbati a Perusini sancti Petri monasterii concessum, quo universæ ejus possessiones & omnia jura confirmantur, nisi quod mendose legitur *pontificatus anno XVI. pro XVII.* qui ab Augusti mensis duodecima die inchoatus erat. Ultima sancti Xisti abbatissa fuit Febronia: primus monachorum abbas Odo: ceteros apud Wionem^b, uti & abbatissas videre licet.

^a Bullar. Cassin. no. 2. p. 132.

^b Vision p. 193.

CIV. Mathildis comitissa donatio facta S. Benedicto.

^c Hist. Padoliron. prob. p. 101.

CV. Pontius abbas Cluniacensis illic excipitur. * Bondeno de Rocoris.

In superiori diplomate laudatur *illustris memoria* Mathildis comitissa, quæ verba satis innuunt, eam jam tum mortuam fuisse. Sub finem anni superioris, redacta in suam potestatem Mantua civitate, Padolironense sancti Benedicti adiit monasterium, visitatura Albericum abbatem, qui tunc gravi morbo laborabat. Illic cum versaretur *die octava mensis Decembris* ipso anno M C X IV. amplissimum diploma^c eidem monasterio contulit in hæc verba: *Cum ego Mathildis, filia quondam Bonifacii marchionis, cum quibusdam nostris fidelibus apud sanctum Benedictum veniremus, & domnum abbatem Albericum in infirmitate sua visitaassemus; illam sanctam congregationem vidimus, & super mortificatione eorum compatiens, compunctione misericordie, devotione caritatis, ad eorum sustentationem quedam transferre ex nostra largitate curavimus. Itaque coram illo venerabili collegio super sanctum altare beati Benedicti investituram posuimus, condonantes albergariam, id est jus hospitandi, & quicquid nobis quolibet modo pertinere videbatur in cunctis possessionibus monasterii &c.*

Inde comitissa Mantuam reversa est, ubi sacramentum fidelitatis a subditis recepit. Tum sub initium mensis Decembris, visitato rursus Alberico abbate infirmo, ad proximam villam Bondeni de Rochoris* se recepit, ibique natale Domini celebravit. quod Domnizo tradit his versibus.

*Dum bis-quarta manet indictio, jungitur atque
Virginei partus qui currere cæperat annus
Millenus quintus-decimus centesimus, illum
Natalem Christi voluit celebrare Mathildis
In quodam pago, Bondeno nempe vocato.*

^d Supran. 75.

ubi annum ejus sæculi quintum-decimum veterum quorundam more cæptum dicit Domnizo a natali Domini seu ab octavo kal. Januarii, qui finis erat secundum nostrum calculum anni quarti-decimi, quo tempore *bis-quarta* seu octava indictio a mense Septembri currebat. Tunc temporis Roma^d revertens Pontius Cluniacensis abbas, ad Padolironense sui instituti divertit monasterium, ubi honorifice, uti primarius loci abbas, acceptus est. Tum sub finem anni Bondenum se contulit, Mathildem salutaturus, quæ, ut sacerdotes peculiari honore colere solebat, multam ei assurgens reverentiam exhibuit. quod Domnizo tradit his versibus:

*Roma veniens pater ille,
Religione super cunctos qui maxime lucet,
Scilicet inspector Cluniaci Ponzo sacerdos,
A domina tanta susceptus ut inclytus abbas,
More suo sanctis surgens.*

Bondeno reversus Padolironem Pontius, ut subdit Domnizo, illic prima die novi anni M C X V. missarum sollempnia celebravit, quibus Mathildis interesse voluit, ceterisque tam nocturnis quam diurnis officiis: at, rigente frigore, podagræ atrocissimo dolore correpta, ægre Bondenum delata est. Die sancto epiphaniæ ad S. Benedictum reventa, rursus Pontio abbati sacra celebranti præfens adfuit; moxque ad pristinum locum se recepit. Pontius vero non multo post in patriam reversurus, comitissæ vale

vale dixit, multisque ab ea donariis, in primis pretiosissima cruce gemmis ornata muneratus est, testante Domnizone his versibus.

*Abbas dumque sibi comeatum plane petivit,
Ipsa suis fidens precibus, donavit eadem
Pallia, sacratas vestes, argentea vasa,
Atque crucem sanctam, pulcre gemmis operatam.*

His ditatus magnificæ principis muneribus abbas, sub finem Januarii reditum in Galliam acceleravit.

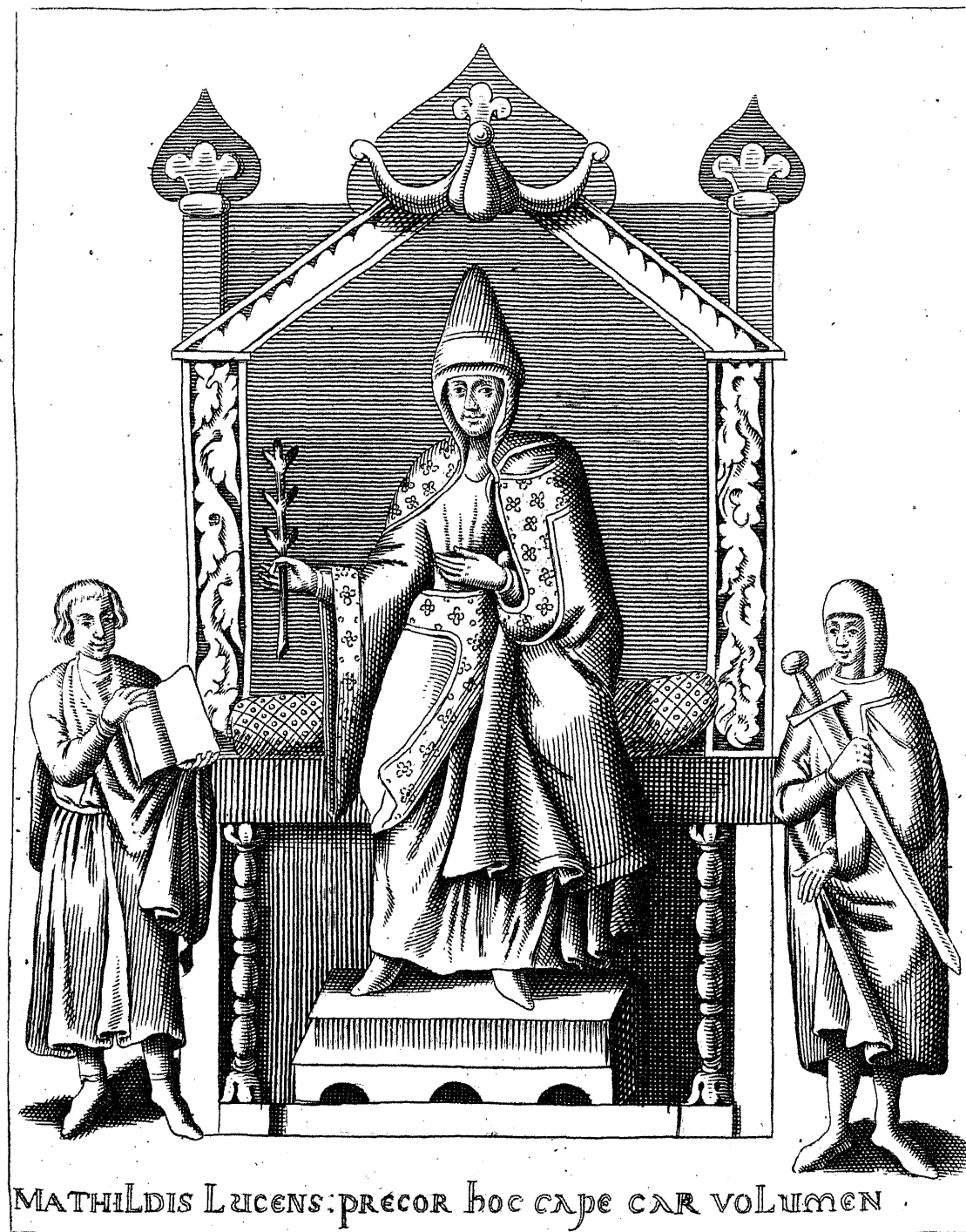
Interim comitissæ morbus sensim crescebat in dies, accedente podagræ viscerum cruciatu, tumque finem vitæ imminere sentiens, ante mortem sua pauperibus distribui curavit, testante Domnizone; multaque beneficia tum Padolironensi monasterio, tum ecclesiæ sancti Cæsarii canonicorum regularium apud Canossam contulit, ut probant duo ultima ejus diplomata, relata a Benedicto Bacchino in historia Padolironensi: quorum alterum pro Padolirone datum est *die Jovis quarto intrante mense Madio* hujus anni; alterum pro S. Cæsario VIII. idus ejusdem mensis, utrumque apud Bondenum, quod de Ronchuro seu de Ronchuris dictum est ad discrimen alterius cognominis, siti in agro Ferrariensi. Post hæc servos suos libertate donavit. Ad hæc oratorium in honorem S. Jacobi majoris subito construi præcepit, cubiculo proximum, in quo jacebat, ex quo missam audivit celebratam a Manfredo Mantuano antistite, quando ipsum oratorium consecravit. Tandem ipsa vigilia ejusdem sancti Jacobi apostoli, scilicet IX. kal. Augusti, piissima comitissa, sacris ecclesiæ munita præfidiis, ad Deum migravit, annos nata sexaginta-novem, heroïcorum factorum suorum pro Dei ecclesiæ patratorum mercedem ab eo receptura: cujus corpus in sancti Benedicti monasterio, quod ipsa tantopere amaverat, honorificentissime, ut tantam benefactricem decebat, sepultum est. Unde Domnizo ita canit:

*Te, Benedicte pater, moriens hæc curat amare,
Cænobiumque tuum ditatur corpore cujus,
Cui prece demonstra celi cognoscere portas.*

Illustris ac piæ hujus heroïcæ res gestas versibus quidem incompositis, sed veritate factorum æstimandis, in quatuor libros digessit Domnizo presbyter, qui ad calcem operis effigiem ipsius Mathildis minio representari curavit. Hanc in æs incisam exhibuit Dominicus Mellini in fine vitæ ejusdem Mathildis italice a se scriptæ, eandemque hoc loco proferre visum est operæ pretium, præmissa inscriptione, quam ipse Dominicus præfixit in hunc modum.

HAEC EST INCLYTA, SAPIENTISSIMA, ET
PIISSIMA MULIER ILLA MATHILDA
DEI GRATIA,
MAGNA ET POTENTISSIMA ITALIAE CO-
MITISSA, QUAE PRO SACROSANCTA
APOSTOLICA, ROMANA ET CATHO-
LICA ACERRIME PERPETUO Q. PRO-
PUGNAVIT ECCLESIA.

CVII.
Petri diaconi
Casinensis ge-
nus & fortuna.

Antequam ex Italia discedamus, pauca hic dicenda sunt de Petro diacono ac monacho Casinensi, chronici Casinensis continuatore, qui hoc anno Casini Deo ac sancto Benedicto quinquennis oblatum est sub Gerardo abbate. Is patre Ægidio Romano Juliae stirpis, filio Gregorii de Alberico Romanorum patricii & consulis ortus, patruos habuit Ptolemæum Romanorum consulem, & Gregorium prædicti Gregorii Romanorum consulis filium, qui ambo Petrum nepotem in suis ad eum epistolis dicunt. Gentem, familiam ac fortunam suam Petrus ipse describit in codice

Casinensi ab Angelo de Nuce relato in hæc verba. *Petrus Casinensis diaconus, cartularius, scriniarius ac bibliothecarius, ex patre Ægidio natione Romano, Gregorii Romanorum patricii ac consulis filio, quinquennis sub Girardo abbate beato Benedicto oblatum, anno dominice incarnationis quinto-decimo centesimo atque millesimo, atque per octo ferme annorum curricula eruditus est.* Cum autem abbas Oderisius secundus, Girardi successor, abbatiam reliquisset, ad exsilium, emulorum suorum faciente invidia, directus est. Huc spectant epistolæ patruorum ejus Ptolemæi ac Gregorii, ab Angelo de Nuce relatæ in notis ad prologum libri quarti chronici Casinensis, in cujus capite LXVI. operum suorum indicem refert. Vitam produxit usque ad pontificatum Alexandri III. qui, exauctorato Ægidio Venusino abbate, eundem Petrum in regimen monasterii ad tempus suffecit, donec de successore provideretur. Ad res Gallicanas revertor.

Non videretur hunc annum prætergressus Godefridus^a episcopus Ambianensis, ut ex his, quæ inferius dicentur, elucescet. Forte necessaria causa eum impulit, ut Remorum urbem adiret, cum Radulfo archiepiscopo de quibusdam negotiis acturus. In itinere divertit ad Sueffionense sanctorum Crispini & Crispiniani monasterium, ab Odone ejus loci abbate superius^b laudato invitatus, ut sanctorum martyrum festivitatem, quæ VIII. kal. Novembris celebratur, sua præsentia honoraret. Proxima post festum nocte, febricula pulsari cœpit, at nihilo minus iter versus Remos profectus. Cum ad tria milliaria progressus est, morbo ingravescente se ulterius procedere non posse dixit. Erat in ejus comitatu egregia indolis juvenis, Nicolaus nomine, monachus Cluniacensis, cujus pater Henricus ex milite factus sancti Crispini monachus, monasterii sui res in villa proxima^{*} procurabat. Præmissus ad eum Nicolaus nuntiat adventare Godefridum episcopum, præ debilitate iter persequi non valentem. Ille statim venienti occurrit, excipitque eo quo par erat honore episcopum, Deo gratias agens, quod talem tantumque hospitem habere mereretur. Triduo illic hæsit episcopus, & in dies deterius habuit. Hoc comperto, Odo abbas eo accurrit, & virum Dei ad monasterium revehendum curavit. Ille vero tanto intentius precibus & lacrymis insistebat, quanto certius se ad finem vitæ properare sentiebat. Imminente obitu, sacrum viaticum de manu Lisardi Sueffionum episcopi accepit; tum benedictione fratribus impertita, rogat, ut in domo capitulari corpus suum sepeliant. Dein extensis manibus, sublatisque in cælum oculis, spiritum Deo reddidit VI. idus Novembris. Ejus corpus Lisardus episcopus in cathedralem ecclesiam transferre cupiebat: sed obstiterit Odo abbas cum fratribus, in primis Theulfus prior, qui Odoni abbati successit. Convenere ad ejus exsequias Lisardus Sueffionum, & Clarembaldus Silvanectensium episcopi; Radulfus sancti Medardi abbas, multique alii monasteriorum rectores. Excessit e vivis vir sanctus, ut jam dixi, VI. idus Novembris, hora diei nona, anno sacerdotii seu episcopatus sui undecimo, ætatis quinquagesimo; adeoque anno ejus sæculi quinto-decimo, non decimo octavo, ut in editis legitur, siquidem anno M C IV. episcopus^c Ambianensem electus est. Emendandæ itaque ceteræ chronice notæ in editis, legendumque, regnante Ludovico, Philippi Francorum regis filio, anno regni ejus octavo, non decimo octavo; incarnati autem Verbi millesimo centesimo decimo quinto. Hic calculus ex eo confirmatur, quod Ingelrannus, ejusdem Godefridi in sede Ambianensi successor, altare de Ciconiis^{*} anno M C XVI. confirmavit, a Godefrido in extremis cum aureo calice jam donatum monasterio sancti Quintini de Monte, cujus alumnus fuerat. Accedit quod Godefridus deceffit quindecim annis ante Johannem episcopum Morinensem, quem anno M C XXX. obiisse ejus ecclesiæ monumenta probant.

Libros duos de sancti Godefridi rebus gestis composuit Nicolaus, *beatorum martyrum Crispini & Crispiniani ipsius urbis, scilicet Sueffionensis, apostolorum & patronorum*, ut ipse dicit, *servus*, id est monachus; opusque suum Rothado Sueffionensis ecclesiæ decano dicavit, qui sæpius ad illam vitam scribendam eum hortatus fuerat. Et primo ad id aggrediendum invitatus, cum annos tantum viginti-quinque natus esset, ætatem & imperitiam obtendit, quo minus id exsequeretur. Deinde eundem ætate jam provectiorem iterum hortatus est Rothadus ad scribendum; nec sic tamen tunc assensit. Sed tertio tandem compulsus, victusque ad scribendum se accinxit. Hic auctor ab aliis accepta, quædam etiam a se visa commemorat. Præcipui

Annal. Bened. Tom. V.

H h h h ij

CVIII.
Godefridus
Ambianorum
præsul obit
apud Sueffio-
nas.
a V. supra
n. 90.
b num. 94.

* s. Venisul.

c V. lib. 70.
n. 76.

* Chines.

CIX.
Nicolaus mo-
nachus ejus
vitæ scriptor,
aliquæ.

ANN. CHR.
1115
* al. Reniger-
tus.

testes ab eo laudati sunt Rothadus ipse Sueffionensis decanus, Godefridi ex sorore Hodierna nepos, a cunabulis ab ipso educatus; deinde Reingerus * sancti Quintini de Monte monachus, ubi per annos viginti-quinque vixerat, jamque annum sexagesimum-seximum excefferat, cum Nicolaus de Godefridi factis eum consuluit. His accessit Gislebertus, vir æque fide dignissimus, qui ei individuus terra marique comes usque ad supremum ejus vitæ diem adhæsit. Nicolai libros duos stilo tantisper contracto edidit Surius, quorum exemplar nusquam mihi reperire licuit. Eorum quoddam compendium inveni in veteri codice Rubæ-vallis prope Bruxellas, typis vulgandum in tomo decimo Actorum Benedictinorum. Quædam de sancto Godefrido carmina scripsit, teste Nicolao, Bernardus decanus Sueffionensis; & breve ejus epitaphium composuit Goslenus seu Joslenus, prius Bituricensis archidiaconus & Parisiensis celeberrimus magister, tunc vero Sueffionum episcopus, cum Nicolaus hanc vitam absolueret, a quo sancti Godefridi corpus anno M CXXXVIII. e capitulo in ecclesiam sancti Crispini translatum est, & ante summum altare sub testudine honorifice reconditum; sed diligenter a nostris perquisitum reperiri non potuit. Josleni versus hi sunt.

*Gloria pontificum, cleri decus, ac monachorum,
Forma gregis, dux, exemplar morum Godefridus
Hic jacet, astra petens octava luce Decembris.*

quo die ejus festum in monasterio sancti Crispini & in Ambianensi ecclesia colitur. Godefrido successit Ingelramnus in sede Ambianensi, qui Rodulfo sancti Fusciani abbati quasdam ecclesias dedit.

C X.
Abaëlardi la-
plus & varia
fortuna.
a *Supra n. 56.*

Piget tam pio & serio argumento Abaëlardi errores & flagitia inferere: sed ea præterire instituti nostri ratio non finit. Hic * ex Laudunenſibus scholis Parisios reversus, litteras sacras non sine auditorum plausu profiteri cœpit. Animum jam satis vanum inflavit ille successus, & quæ superbientium pœna esse solet, homo vitæ antea continentis, in dedecora lapsus est. Erat apud Parisios canonicus quidam, Fulbertus vocatus, qui neptem habebat sibi carissimam, Heloysam seu Heloissam nomine, ingenii facilis & ad discendas scientias a natura comparati. Hanc Abaëlaro in litteris erudiendam temere commisit Fulbertus: sed inter studia litterarum facile in juveniles animos se insinuarunt infani amores, non diu innocentes. Antequam res vulgaretur, Abaëlardus in patriam suam misit Heloissam, quæ Astrolabium (id infanti datum nomen) apud ejus sororem peperit. Ea re accepta, furens avunculus neptem e Britannia reduci cogit, eamque Abaëlaro, illa non approbante, conjugio clanculum alligari. Vulgato nihilominus matrimonio per avunculum, illud palam negabat Heloissa, quæ ob id crebris ab eo contumeliis afficiebatur. Id ægre ferens Abaëlardus, ad Argentogilensē monasterium, tunc sanctimonialium, ubi ipsa olim puellula educata fuerat, eam misit, & veste religiosa, excepto velo, indui curavit. Hoc comperto avunculus ejusque affines supra modum indignati, Abaëlardum per subornatum famulum atrociter mutilari fecerunt. Post tantam injuriam pudore potius quam devotione impulsus infelix amasius, in suburbanam sancti Dionysii abbatiam se recipere constituit, sed Heloissam prius velari curavit. Hujus loci tunc abbas erat Adam, de quo uti & de monasterio, male omnino scribit Abaëlardus, qui abbatis & monachorum vitia frequenter, modo privatum, modo publice se arguisse, ob idque eorum odium in seipsum concitasse dicit. Eam ob rem, discipulis quondam suis flagitantibus, abbate quoque cum fratribus annuente, ad cellam quamdam recessit, scholis more solito vacaturus. Hæc cella erat in Briegii castro Pruvino *, ut Abaëlardus ipse in consequentibus diserte scribit, & quidem Trecentium monachorum sub titulo sancti Aigulfi *, cujus loci prior antea illi familiaris & amicus extiterat. Tunc Fulco prior de Diogilo, quæ cella b est sancti Florentii Salmurenſis abbatie in valle Montis-Maurentiaci, consolatoriam ad Abaëlardum scripsit epistolam c super infortunio, quod illi acciderat, quæ inscripta est, *Petro Deo gratias cussillato*. In hac epistola eum dehortatur a Romano itinere, ad quod se accingere videbatur, haud dubie ut injuriæ sibi factæ ultionem apud apostolicam sedem persequeretur. Ille monenti acquievit, substititque ad tempus apud Pruvinum. Illuc tanta confluit scholarium multitudo, ut nec locus hospitii, nec alimentis terra sufficeret. quæ res aliorum magistrorum, quo-

* *Provin.*

* *S. Aigul.*

b *V. lib. 71.
n. 110.
c Abaëlaro. oper.
p. 117. & segg.*

rum scholæ deserebantur in dies, invidiam in eum & odium concitavit, objicientium proposito monachi non convenire studium sæcularium seu profanorum librorum, nec magisterium divinæ lectionis *sine magistro*, id est, si bene capio, absque gradu magistrali. Hinc illi eundem apud archiepiscopos & episcopos traduxerunt, maxime ob ejus tractatum de Unitate & Trinitate divina, quem humanis & philosophicis rationibus, flagitantibus discipulis, instruxit, ob idque citatus ad concilium Sueffionensē, de quo inferius.

Haud scio an Abaëlardus, qui in Adamum sancti Dionysii abbatem male affectus erat, is sit, qui eum de falsitate apud Ludovicum regem infamaverat. Adami defensionem apud regem suscepit Ivo a Carnutum episcopus, inquit, legibus cautum esse, ut nemini de se confesso credatur super crimen alienum. *Unde excellentie*, ait, *vestre supplico, ut majestati regie primo consulatis, & nobilis monasterii, quod cum omnibus sibi appendentibus vestra voluntati obnoxium est, ne in aliquo jura minuatis; sed potius beneficia, quæ predecessores vestri eidem venerabili loco contulerunt, tamquam in propriam eleemosynam, defendendo vindicetis. Et quia periculosum est loca sanctorum perturbare, militantes in sanctis locis inquietare; salubre consilium mihi videretur, ut, postpositis emulorum insimulationibus, tales personas ad hanc discussionem invitaretis vel expectaretis, qui sine omni furore malitia consilium vobis darent, & vestre utilitati & quieti monasterii salubriter providerent.* Certe Sugerius bonæ memoriæ abbatem Adamum laudat in libro de vita Ludovici Grossi; & in necrologio piæ memoriæ abbas dicitur.

ANN. CHR.
1115.

C X I.
Adam abbas
ab Ivone de-
fensus.
a Ivo ep.
1195.

Hoc anno conditæ cepit monasterium Caduini * in diocesi olim Petragoricensi, modo Sarlatensi, a Gerardo de Salis, cui Rotbertus de Arbrifellis locum illum, sibi ante a Guillelmo de Alba-roca episcopo Petracoriorum & abbate sancti Frontonis concessum, ut amico & sodali suo, liberaliter contulit. unde in chronico Malliacensi monasterium Caduini inter ea recensetur, quæ a Gerardo de Salis constructa sunt, uti & in ipsius vita. Non multo post ad Cistercienses translatum est hoc monasterium, in quo sacrum Christi Domini sudarium asservari traditur, quod Albericus b illuc hoc modo translatum fuisse tradit. Ademarus Podiensis episcopus Antiochiæ moriens, vasculum plumbeum cum illo sudario cuidam vicecapellano suo ad Podiensē beatæ Mariæ ecclesiam cum litteris deferendum commisit; cum eo ut ille fieret canonicus Podiensis, at illius ecclesiæ canonici id ab eo confectum arbitrati, vasculum illud accipere noluerunt, quod vicecapellanus ille, qui ex diocesi Petragoricensi natus erat, ad parochiam suam deportavit, ac postmodum Caduini factus monachus, ibidem illud deposuit. Hæc scribebat Albericus sæculo tertio-decimo, quo fere tempore S. Ludovicus rex Francorum, in Orientem profecturus, Caduinum adiit, Christi sudarium veneraturus.

C X I I.
Caduini mo-
nasterium con-
ditur.
* *Caduini.*

b *Alberic.
an. 1119.*

Tunc etiam Almodis, Marchiæ Lemovicensis comitissa, cum filiis suis Aldeberto & Bosone, cellæ S. Johannis-Baptistæ & beati Nicolai, ac monachis Deo ibidem servientibus, totam terram cum silva, quæ vocatur Castanea *, donavit. Post ejus obitum Aldebertus comes, ipsius filius, eidem loco quædam alia contulit. Illic modo simplex est prioratus diocesis Lemovicensis, pendetque a priore Portus-Dei ejusdem diocesis sub abbatia Casæ-Dei.

Castaneæ
item cella.

* *Castani.*

Verum illustrior fuit hoc anno fundatio domus Portarum diocesis Bellicensis, quæ primum a majore Cartusia cis alpes locum tenet, & est Ordinis totius post Squillacensem Calabriæ domum tertia. Primi illius auctores fuere duo ex nostris Ambronienses monachi, Bernardus & Pontius, qui permisso Desiderii abbatis sui, totiusque capituli, ad eremum Portarum, quæ juris monasterii erat, secesserunt cum aliis clericis & laicis, & obedientiæ absolutionem, ne ipsorum propositum obedientiæ prætextu everteretur, petente Gauceranno Lugdunensi pontifice, necnon Hugone Gratianopolitano cum eremo illa obtinuerunt. Locus iste, silvis & alpihus circumseptus, angustissimus est, sic dictus, ut Chiffletio videtur, quod in eo nativæ ipsæ rupes, certis locis velut artificis manu excisæ, portarum speciem præ se ferant. Distat hic locus a monasterio Ambroniensi diocesis Lugdunensis leucis circiter octo, quatuor vero a majore Cartusia, alpihus intermediis. Primus ejus loci prior fuit Bernardus ipse ex monacho Ambroniensi, qui locum rexit usque ad annum M C XLVII. quo præfecturam abdicavit, eamque cessit alteri Bernardo, qui dimisso Bellicensi episcopatu, ad domum Portarum se receperat. Huic tamen

C X I I I.
Portarum do-
mus Cartu-
sienſium fun-
datur.

Priores ejus
primi.

ANN. CHR.
1115.

sub finem anni M C LII. mortuo Bernardus primus ad pridie idus Februarii anni sequentis superstes, Nanthelmum seu Anthelmum ex priore Cartusie constituit priorem Portarum: cui post non integrum biennium ad Cartusiam reverso successit Bernardus tertius, qui deinde ab Alexandro III. creatus est episcopus Diensis. Sic tres fuere ejusdem nominis priores Portarum sæculo duodecimo, præter alios duos, qui sæculo sequenti eidem loco præfuerunt.

CXIV.
Bernardi pri-
mi prioris
scripta.

Bernardus primus complures epistolas scripsit, quarum tres tantum ad nos pervenerunt, a Chifflerio editæ in Manuali Solitariorum. Prima est de fuga sæculi ad Aymonem de Varenis & Aymonem de Rohoria, Arverniæ domus benefactores. Secunda est ad sanctimonialia Lugdunenses, haud dubie sancti Petri, qua eas hortatur ad servandam magno animo, quam recens excitaverant, regularem disciplinam. Tertia est ad Rainaldum inclusum, cui varia dat monita, quo pacto vitam instituat. Vivebat Rainaldus iste in cella privata seorsim a fratribus Bebronensis seu sancti Ragneberti monasterii, duabus admodum leucis horariis a domo Portarum distantis, ex quo victum accipiebat. Huic Bernardus silentium præscribit a completorio usque ad primam æstivo tempore; hiemali vero usque ad tertiam. Pro vestitu laneas tantum vestes ei concedit, pro camisiis duastunicas, caligarum duo vel tria paria propter frigora, pedulia sufficientia, pelliciam unam vel duas, pelles & cappam. Magnum jejunii & abstinentiæ rigorem ei interdicit, ratus sufficere, ut sexta feria semel reficiat per totum annum cum uno pulmento, abstinendo a vino, nisi festi dies vel sollemnes octavæ in illum diem incidant. Concedit tamen, ut quarta feria, si velit, idem faciat, sed nihil amplius, nisi forte in majoribus vigiliis: de cætero monachorum more jejundet. Cetera prætereo, ne sim longior. Scripsit etiam idem Bernardus ad sanctum Bernardum Clare-vallensem abbatem, qui ejus rogatu Cantica-canticorum commentatus est. Sacram hanc domum Portarum ante aliquot annos lustravimus ego, sociusque quondam meus Michaël Germanus. Mirati sumus horridum situm loci, inter angustissimas alpium fauces ita coartatum, ut vallis interjecta vix regulares capiat ædes. Illic nec habet hortulanus quod ferat, nec vinitor quod excolat. Ecclesia tenuis, sed decenter ornata. Veteres cellæ humiles, angustæ, priscum solitariorum rigorem spirantes, ex quibus una est sancti Anthelmi ex priore Portarum episcopi Bellicensis. Cartusianorum ejus loci habitus ex rudi panno hirsutus quodam modo, & loci horrore optime conveniens. Ibidem supersunt ex libraria supellectile codices non pauci, quorum præcipuus est unus, qui Fulgentii pleraque scripta complectitur. Hi sunt fructus Ambroniensium nostrorum, qui etiam domni Sellionis originem dederunt, ut suo loco videbimus.

CXV.
Res Belgicæ
& Germanicæ.
* Huy.

Ad res Belgicæ & Germanicæ quod attinet, Petrus Eremita, ex Orientis partibus jam dudum reversus, hoc anno diem obiit VIII. idus Julii apud Hoyum*, ibidemque sepultus est in Novo-monasterio, quod in honorem sancti Sepulcri & beati Johannis-Baptistæ pro canonicis regularibus extruxerat, ad quorum forte normam, cum antea monachus esset, se ipse demum composuerat. Plura de eo vide sis in tomo secundo de gestis episcoporum Leodicensium, & apud Fisenum in Floribus ecclesiæ Leodiensis.

Eodem anno conditum legitur extra Brunswigam sancti Ægidii monasterium a Gertrude comitissa Northheimensi, uxore quondam Heinrici comitis, qui Bursfeldense cœnobium fundavit. Hæc corpus sancti Auctoris a Brunone Trevirorum episcopo impetravit, reposuitque eo in loco, ubi permagnificum monachorum cœnobium in honorem sancti Ægidii extruxit, adjuvante Lothario duce, postea imperatore, qui filiam ejus habuit uxorem; ipseque monasterium *Luther**, ex nomine suo dictum, prope Brunswigam fundavit, ubi & sepultus est, ut Siffridus* presbyter testatur. Aliud per id tempus prænobile sancti Ægidii monasterium puellarum conditum est prope Monasterium* Westfalorum, cujus prima fuit abbatissa beata Adelheidis seu Alheidis, quæ, testante Cæsario, quotiescumque sacrum Christi Domini corpus sumebat, non panis, sed ipsius sacramenti, instar favi mellis, saporem sentiebat. Huic successit Ermengardis comitissa, quæ locum in spiritualibus & temporalibus multum auxisse dicitur. Ceteras abbatissas, omnes prænobiles, prætereo. Superest etiam nunc hoc monasterium sub congregatione Bursfeldensi. Aliud quoque fuit sancti Ægidii monasterium in diœcesi Halberstadeni, quod modo Lutheranorum est.

* vulgo Ko-
nigsblutem.
a Siffrid.
an. 1125.
* Monaster.ANN. CHR.
1115.

Ad idem tempus refertur constructio parthenonis Sindeniensis, cujus fundamenta in monte Sindeno in Alfatia hoc anno posuisse dicitur Richwinus ex prapropo Neovillano abbas, & quidem tempore alterius Richwini Mauri-monasterii abbat. Huic Adelo paullo post successit, quo abbate locus sanctimonialibus deputatus est, postmodum anno M C XXXVII. a Theodewino sanctæ Rufinæ episcopo & apostolicæ sedis legato, primitus Mauri-monasterii professo, consecratus rogatu Meinhardi abbatis, ut legitur in veteri inscriptione a Coccio relata, quæ in eo fallit, quod anno M C XV. Callistum II. papam fuisse dicit.

Eodem anno Tanchelmus hæreticus, mendose Tanchelinus, qui Andoverpiam, Walacram & circumjacentes insulas, & maritima illarum partium loca, multis erroribus infecerat, occisus fuisse dicitur in additamentis ad Anselmum Gemblacensem. Nectamen cum eo extincta est ejus hæresis, cujus reliquias sanctus Norbertus apud Antuerpienses debellavit. Exstat apud Tegnagellum epistola Trajectensis ecclesiæ ad Fredericum Coloniensem archiepiscopum de Tanchelmo seductore, qua in epistola ejus retegunt errores, quorum præcipui erant, quod apud Tanchelmeitas tantum ecclesiæ esse diceret; nihil esse, quod sacerdotum officio in mensa dominica confertur; ex meritis & sanctitate ministrorum virtutem sacramentis accedere. Cum hæc epistola scripta est, Tanchelmus, aut saltem ejus discipuli in custodia tenebantur a Frederico, quem rogant Trajectenses, ne eos elabi sinat. Eadem hæreses continuarunt Colonienfes & Tullenfes hæretici, de quibus in consequentibus agendum.

Hoc ipso anno Pontius Cluniacensis abbas Epponi abbati de monte S. Petri & Theotgero abbati S. Georgii monasteriorum in Nigra-silva existentium, eorumque monachis & conversis *barbatis*, necnon sororibus sanctimonialibus & conversis, societatem Cluniacensis fraternitatis concedit. Idem Pontius, ut id obiter notem, statuit, ut in profesto seu vigilia omnium Sanctorum generale officium fieret Cluniaci & in omnibus ejus cellis pro animabus omnium fratrum & propinquorum ipso anno defunctorum: quo die omnibus fratribus refectioem ex suo administrari præcipit; & die sequenti festum Sanctorum refectioem pauperibus exhiberi de pane & carne. quæ dies si in feriam sextam cadat, refectio illa in sabbatum vel dominicam transferatur: ita ut tres pauperes pro singulis fratribus viventibus reficiantur. Ubi vides abstinentiam a carne necdum tunc in sabbato præceptam, receptamve fuisse. Denique hoc ipso anno initia Selodensis in Basiliensi episcopatu monasterii consignanda sunt. quod Geraldus vir nobilis in proprio castello conditum Cluniacensi monasterio subjecit. Illud vero hoc pacto recepit Pontius abbas, ut illuc sanctimonialia, quas S. Udalricus prope Cellam, monasterium a se conditum in Silva-nigra, apud Bolitwiller constituerat, transferrentur. Ejus rei instrumentum ex nostris schedis habes in Appendice.

ANNO subsequente, ejus sæculi sexto-decimo, concilium apud Lateranum ad pridie nonas Martii a Paschali papa indictum est. Hoc intellecto, Heinricus imperator iter in Italiam instituit, veritus ne privilegium illud, quod a pontifice vi extorserat, in concilio rescinderetur, & ipse sollemniter excommunicaretur. Hinc legatos ad papam præmittit, ut ne concordia, sacerdotium inter ac regnum haud legitime inita, disturbaretur. Hujus *legationis primatum*, ut in chronico Saxonico nondum edito legitur, abbas Cluniacensis, scilicet Pontius, *cognatus, ut putabatur, domni papæ tenuit, qui & inter utramque partem pro componendis pacifice rebus fidelis & impiger apocrisarius invigilare studuit*. Et is quidem concilio cum multis aliis abbatibus interfuit, ut mox videbimus. In illo concilio, ut tradit Petrus* diaconus, cum idem Pontius se *abbatem abbatum* jactaret; interrogatus a Johanne cancellario, utrum Casinenses a Cluniacensibus, an Cluniacenses a Casinensibus regulam accepissent? respondit, non modo Cluniacenses, sed etiam univerfos orbis Romani monachos regulam patris Benedicti a Casinensi cœnobio accepisse. Ergo, reposuit cancellarius, ipse solus qui Benedicti legislatoris vicarius est, abbas abbatum merito vocari potest.

Initio concilii cum alii alia negotia discutienda proponerent, unus ex episcopis intercessit, pontificem monens, ut de ecclesiasticis rebus, propter quas episcopi convenerant, tractaretur. Tunc Paschalis fassus est se male egisse, cum scriptum illud quod *privilegium* vocabant, imperatori concessisset, seque illud condemnare dixit.

ANN. CHR.
1116.
CXVI.
Lateranense
concilium.Pontius ab-
bas Cluniacen-
sis interest.a Chron. Ca-
sin. lib. 4. c. 59.

ANN. CHR.
1116.

Mox Bruno Signiensis gratias Deo egit, quod pontifex ore proprio condemnasset scriptum illud, quod hæresim continebat. Ad hæc quidam cavillatorie subjunxit: Si privilegium illud hæresim continebat, ejus auctor hæreticus fuit. Ergone, inquit Johannes Cajetanus, Romanum pontificem appellas hæreticum? Malum quidem fuit illud, sed non hæresis. Immo ne malum quidem, ait alter. Si enim populum Dei liberare bonum est; quod dominus papa fecit, bonum fuit. Ad hæc patientia papæ horrendo hæresis nomine pulsata, excitata est, & ipse silentio manu indicto, dissidentium clamorem compescuit; probavitque Romanam ecclesiam numquam hæresim admisisse, immo hæreses omnes conquassasse. Hæc acta quatuor primis diebus tertiæ hebdomadæ quadragesimæ. Quinta feria papa concilio non interfuit, multis & maxime regis negotiis per domnum Cluniacensem, Johannem Cajetanum, & Petrum Leonis Urbis præfectum, ceterosque illius partis fautores impeditus. Feria sexta Conon cardinalis & legatus in Gallia excommunicari Heinricum volebat: at Johannes Cajetanus cum Petro Leonis ceterisque regis fidelibus restitit: sed tamen ille acta legationis suæ confirmari petiit, obtinuitque. Sabbato episcoporum de sede Mediolanensi disceptantium causâ finita est, & Jordani archiepiscopatus assertus. Hæc fusè referuntur in chronico nostro Saxonico, quæ totidem fere verbis retulit Conradus Urspergensis: sed plura chronographus ille, qui eo tempore scribebat, hoc anno commemorat, ex quibus pauca delibare juvabit.

CXVII.
Res Germani-
cæ.

In primis Heinricus imperator, natali Domini Spiræ celebrato, ea quæ interim Coloniz gerebantur, graviter tulisse dicitur. *Audivit enim*, inquit chronographus, *quam plurimos ibi convenisse, non solum metropolitanos, sed etiam alios episcopos vel optimates regni*, nempe ut sententiam excommunicationis in se latam manifestarent. at Dietericus cardinalis, *cujus hæc initiabantur auctoritate*, in itinere jam defunctus, illò ad sepulturam potius, quam *ad actionem concilii delatus est. Sepultus est Coloniz astantibus episcopis XIII. cum Luderico duce, aliisque nonnullis principibus.* De hoc cardinali nihil alibi legere memini, præterquam apud Trithemium in historia Hirsaugiensi, qui hæc ab eodem chronico acceperat. Dein agit chronographus de Erluwino Wirceburgensi episcopo, cui imperator, quod ab ipsius communionem recessisset, *ducatum orientalis Franciæ, qui Wirceburgensi episcopo antiqua regum concessione competebat*, abstulit, & *Conrado sororis suæ filio, qui postea regnavit, commisit.* Tum *scandala principum declinans, in Italiam se una cum regina, totaque domo sua contulit, ac circa Padum regni negotiis insistens, legatos ad apostolicum pro componendis causis destinavit, cujus legationis abbas Cluniacensis, ut mox dicebam, primum tenuit.* Post hæc Lateranensis concilii acta ex integro refert chronographus; subditque absente imperatore regnum Teutonicum in varias factiones scissum fuisse; multasque hinc strages factas; abbatiam Lintburgensem occupatam atque obsessam, & loca finitima direpta; abbatem Corbeïensem, scilicet Erchinbertum, rebus suis a Moguntinis spoliatum, denique eo effusum calicem furoris Dei, ut *locupletissimum illud ac per totam Germaniam famosissimum ac principale Fuldense cœnobium usque ad ultimam redactum fuerit inopiam, & victus etiam necessarii deessent.* Tunc etiam Thietmarus Verdensium episcopus ab archiepiscopo Colonienfi Friderico ordinatus est in monasterio sancti Albani, cujus loci abbas Theodoricus obiit hoc anno, ut scribit Dodechinus, cui Bertolfus substituitur, eique post triennium Volpertus succedit. Hoc ipso anno Hallense monasterium extra muros Magdeburgenses novo opere constructum est ab Adelgato archiepiscopo, testante Siffrido presbytero.

Fabariensis
libertas affer-
ta.
a V. lib. 71.
n. 93.

Ad hæc Paschalis papa Geroldo abbati monasterii sanctæ Mariæ Fabariensis insigni privilegium indulget, quo definitionem, quæ super controversiâ, inter eum & Basileensem episcopum a Rudolphum habita, episcoporum & cardinalium judicio, ipso Geroldo & episcopi legatis præsentibus facta erat, confirmat: videlicet ut abbatia illa in sua semper libertate permaneat: quippe quæ non a regibus vel imperatoribus, sed ab aliis fidelibus viris fundata & ditata fuerit. Unde regum vel imperatorum præceptis sancitum erat, ut ab omni extranea & iniqua potestate esset immunis; & nulli regum vel imperatorum liceret eam cuiquam dare in beneficium. *Datum Lateranis per manum Chrysoconi subdiaconi, agentis vices domni Johannis cancellarii, III. kal. Februarii, indictione VIII. anno dominicæ incarnationis M C XVI. pontificatus autem domni Paschalis secundi pape anno XVII.* Ubi vides annum incarnationis non a paschate repeti, sed a kalendis Januarii: secus alia ejusdem pontificis pro Miciaco

Miciaco, de qua anno sequenti. Hanc Paschalis constitutionem confirmavit Honorius secundus, bulla ad Wicrammum abbatem data Laterani anno M C XVI. x. kal. Februarii indictione IV.

Inter ea prædones quoque per Galliam, maxime in Lingonenfi pago, debacchabantur, & monasteria vastabant. His cladibus ut occurrerent episcopi, *placitum Dei*, ut tum vocabant, habendum censuere, in primis Jocerannus, Lingonum episcopus, quem hæc cura maxime tangebatur. *Anno itaque a conceptu celeberrimo Virginis in seculo millesimo centesimo sexto decimo*, ut loquitur Theobaudus a Besuensis monachus, *Lingonica promotæ cathedræ religiosi nominis viro Joceranno, ejusdem præfulis pervolat edictum, omnes invitans ad concilium VI. idus Junii.* Ad hunc conventum electus est locus sub divo, a Besua Burgundiæ opido distans stadiis duodecim, juxta villulam, quam Lucum* vocant, ubi gratissima planities erat. Illuc delatæ ex Besuensi monasterio sancti Prudentii martyris reliquiæ, & sub papilionem depositæ, ad quas miracula facta referuntur a Theobauda mox laudato. Facto conventu, cui innumerabilis populi multitudo adfuit, Guido Viennensis archiepiscopus, qui ei præsidebat, gravi oratione temporum injurias, prædonum vexationes & rapinas exposuit, adstantiumque animos ita flexit, ut jurata pace, deinceps ab ejusmodi facinoribus abstinere constituerint. His actis, sancti Prudentii reliquias Besuam retulit cum suis fratribus Stephanus venerabilis abbas, cujus meritis concessum fuisse putat Theobaudus, quod ejus tempore sanctus Prudentius tot tantisque virtutibus emicuerit.

CXVII.
Lingonenfe seu
Lucense concilium.a Labbe to. 2.
p. 619.

* Luc.

In Burgundia item habitum creditur primum Cisterciense capitulum generale, quod deinceps annum esse cœpit, aliisque Ordinibus exemplum dedit. Crescente quippe Cisterciensi familia, jamque propagata ad quatuor præter Cistercium monasteria, convenientissimum patribus visum est, ut ex mutuo colloquio uniformis ubique vivendi ratio & mutua consensus & concordia institueretur. Hujusce capituli, duorumque subsistentium acta non habentur: sed non dubito, quin actum in eis sit de constituenda Charta, ut vocant, caritatis, quæ anno tandem ejus sæculi undevicesimo probata, publicataque est in quarto, ut videtur, capitulo generali. Et si enim hæc Charta brevis sit, magno tamen judicio & singulari prudentia confecta est, tantique momenti, ut illustrissimo Benedictinæ familiæ corpori formam dederit, adeoque non leviter, nec uno statim capitulo concepta, perfecta & approbata.

CXIX.
Cisterciense
primum capitulum
generale.

In Cisterciensibus optime, si quis alius, affectus fuit Hugo de Monte-Acuto, qui ex abbate b sancti Germani Autisiodorensis monasterii in locum Humbaldi illius urbis episcopi, in via Jerosolymitana defuncti, hoc anno successus est, & a Paschali pontifice Romæ consecratus, in reditu a rege ceterisque, qui ejus electioni principio restiterant, bene acceptus. Mos erat illorum temporum, primis quoque sæculis usurpatus, quod de sancto Martino Turonum episcopo liquet, ut apertis sacris codicibus, ex versu qui primus occurrisset, quoddam de novi episcopi futuræ vitæ qualitate præfagium conciperetur. Id cum de Hugone nostro factum fuisset, aperto libro hic versus occurrit, *Ave Maria gratia plena* &c. quo ejus continentissimam vitam significari creditum est. In episcopatu monastici instituti mores, quoad licuit, retinere studuit, monasteria suæ dioceseos frequentare sollicitus, in primis monasterium Caritatis, cui, ne gravaretur, annonam & vinum suppeditari curabat. Ordinem Cisterciensem, qui tunc adhuc recens erat, magnopere dilexit fovitque: ejusque tempore Regniacum, Rupes, & Bonus-radius in sua diocesi condita sunt. Conventui Pontiniacensi, Regniacensi, & virginibus Christi de Crisfinone optimum cellarii sui vinum distribui præcepit. Monachus vero, qui res virginum dispensabat, obtulit vinum illud venale, ut ex pretio vilis emeret. quo intellecto, episcopus vinum illud statuto pretio emit; eoque persoluto, vinum illud denuo Christi virginibus donavit, eisque expendi jussit. Forte aliquando adiit Claram-vallem, & cum Bernardus ejusque fratres in agrum quemdam irent ad metendum, episcopus cum falce pro more suo eis se adjunxit. Ventum est ad locum, ubi seges erat: secant omnes, & fegetem in manipulos colligunt. Tum, densa nube cælum obnubilante & multam pluviam minitante, Bernardus episcopum rogat, ut imminente pluviam dicto avertat. at ille se non hujus meriti respondit, & Bernardum monet, ut ipse Deum ad hoc precetur. Contra Bernardus: Et tu, pater, inquit, precare, & ego tecum. Mox precantur ambo, statimque nubes recessit, & subsecuta est aëris

CXV.
Hugo abbas fit
episcopus Au-
tisiodorensis.
b V. lib. 69.
n. 131.

ANN. CHR.
1116.
a *Labb. to. 1.*
p. 460. c. 5. 99.

CX XI.
Gervasius in
abbatia eius
ecclit.

Hugo abbas
Pratenfis.
b *P. lib. 70.*
n. 60. c. 10.
71. n. 77.

CX XII.
S. Remigio
satisfacit In-
gelramnus.
c *Mariot*
to. 2. p. 260.

CX XIII.
Mathildis ab-
batiffa Sueffio-
nenfis, ejufque
parentes.
d *Hift. de N.*
D. de Soiffons
p. 143.

*vulgo *Esf-*
parzuenail.

CX XIV.
Ivonis epiftola
de Jotrenfi ab-
batiffa, ejufque
obitus.
e *Ivo ep. 251.*

ferentia. Multa alia præclara de hoc venerabili antiftite referuntur in actis^a epifcoporum Autifiodorenfium, inter quæ id memoria dignum, quod cuidam nepoti fuo præbendam numquam dare voluit; & quod monachum domus fuæ procuratorem, qui aliquot nummos a quodam familiari fuo, cui beneficium contulerat, ipfo nefciente acceperat, ubi ab eodem monacho id refcivit, iratus datori reftitui juffit.

Hugoni in abbatali dignitate fuffecit Gervafius, beati Hugonis Cluniacenfis abbatis nepos, & a teneris apud Cluniacum alumnus, qui una cum Hugone Montacutio mox laudato ad reformandum fancti Germani monafterium miffus fuerat. Hic factus abbas multa fuo monafterio commoda procuravit. Sancti Florentini ecclefiam, in qua ufque ad ipfius tempus fuerant canonici fæculares, in cellam monachorum commutavit affenfu Henrici archiepifcopi, quod Innocentius II. confirmavit. Idem litem habuit fuper iuftitia caftri & *burgorum*, ut vocant, fancti Germani cum Guillelmo comite Nivernenfis, ejus nominis tertio, qui poftmodum, abdicato principatu, ad Cartufianos migravit. Multum etiam negotii ei faceffivit Hugo-Manfellus, qui in prædio fancti Germani apud Aunaium ædificavit castrum, quod ut destrueret, & fancto Germano fatisfaceret, ecclefiafticis tandem pœnis compulfus eft.

Eodem anno Rainaldo^b Pratenfis monafterii apud Parisios abbati fuffecit Hugo, affumtus ex Dionyfiano cœnobio, qui ecclefia fuæ libertatem reftituit, ordinem reformavit, & vetera ædificia renovavit. Primum probant apoftolicæ fedis privilegia, quæ a Callifto II. Innocentio II. Lucio II. & Eugenio III. impetravit. Ante biennium revelata fuerant corpora fanctorum martyrum Georgii Bethleemita monachi, & Aurelii Cordubenfis cum capite uxoris fuæ Nathalia, a domno Walone Parisienfi epifcopo & Rainaldo abbate.

Confimilem quoque S. Remigii apud Remos cœnobio vexationem per id tempus inferebat Ingelramnus^c comes, moleftiffimus ecclefiarum deprædator. Sancti Remigii ecclefia terram pagi Laudunenfis, quæ Megium dicitur, in qua Cociacum feu Codiciacum castrum fitum eft, primitus poffidebat, beato Remigio ab ipfis Francorum principibus olim donatam. Proceffu temporis milites, qui Cociacum obtinebant, a monachis Remigianis Cociacum caftellum fub annuo cenfu fexaginta folidorum impetrarunt. Hunc cenfum quotannis perfolverunt Cociacenfes caftellani, ufque ad tempus Ingelramni, qui illum beato Remigio denegavit. Tandem religioforum virorum adhortamentis refpiciens, cenfum illum fingulis annis ad feftum fancti Remigii fe perfoluturum pollicitus eft Azenario ejufque monachis; advocationem vero ipfe retinuit. Hanc autem constitutionem Bartholomæus Laudunenfi epifcopo, in cujus diœcefi Cociacum fitum eft, rogatu utriufque partis fub anathemate hoc anno confirmavit. Huic constitutioni præfentes interfuere Wibertus feu Guibertus abbas Noujanti, Guido caftellanus, multique alii.

Post mortem Adelaidis abbatiffæ beatæ Mariæ Sueffionenfis, quæ nonis Septembris hoc anno accidit, in ejus locum fubrogata eft nobilis & piiffima virgo Mathildis, filia Godefridi^d vicecomitis Firmitatis-Aufculfi feu fub Jotro, & Ermengardis ex ftirpe comitum Aiziacenfium. Hujus abbatiffæ tempore multa in illa Deiparæ bafilica miracula patrata funt, maxime erga eos, qui facro igne paffim per Gallias correpti erant, ut inferius videbimus. Ea vero fuit Mathildis ejufque fororum pietatis efficacia, ut Ermengardis ipfius mater fe ejus difciplinæ fubjecerit affenfu viri fui, qui & ipfe poftmodum monafticæ amplexus eft. Tunc adeo excrevit ejus loci fanctimonialium numerus, ut ex illis colonia deducta fit ad quamdam cellam^e prope Auguftam-Viromanduorum, quam cellam Simon Noviomenfium & Tornacenfium epifcopus a quolibet onere immunem effe voluit.

Una ex poftremis Ivonis epifcopi Carnutenfis epiftolis fcripta eft Manaffæ^e Meldenfium epifcopo, ejus nominis primo, de abbatiffa Jotrenfi, quæ ipfum confuluerat. Ut hæc epiftola nonnihil obfcura intelligatur, præmittendum eft Jotrenfe monafterium tunc exemptum fuiffe a iurifdictione Meldenfis epifcopi, & prefbyteros ejus loci abbatiffæ fubjectos. Unus ex his, immo plures, ex confuetudine poft prandium vomenti, viaticum dare non aufi fuerant; ipfeque ægrotus confilium dederat, ut differrent in crastinum, quatinus hoc facramentum jejunus acciperet, & ei debitam reverentiam pro viribus exhiberet. Verum ad crastinum non fupervixit

ægrotus; ficque absque viatico mortuus eft. Id ubi refcivit Manaffes Meldenfium epifcopus, prefbyteros negligentia arguit, & in jus forte vocavit. Sollicita hac de re abbatiffa Ivonem confuluit, utrum hoc in facto deliquiffent prefbyteri, eumque rogaffe videtur, ut Manaffen placaret. Ei itaque fcriptit Ivo, *fe languentis pietatem laudare, & presbyterorum diligentem negligentiam* in quo reprehenderet non invenire. *In utroque ergo, inquit, non fuit culpabilis negligentia, fed falubris & cauta diligentia: ubi nec medicus fuo defuiffe videtur officio, nec moriens divino caruiffe beneficio.* In fine Manaffen hortatur, ut rei veritatem investigate; & fi ita veritas habeat, nullum inde scandalum in ecclefia faciat: *ne aut nimis impusetur fimplicitati, aut alicui oculte cupiditati*, quafi fcilicet hæc occasione uteretur, ut monafterii & abbatiffæ privilegium impugnaret. Hactenus Ivo, vir hominum fui temporis canonum fcientiffimus & ftudiofiffimus ecclefiafticæ difciplinæ.

De ejus obitus anno difcrepantes funt fententia. Carnutenfes quippe fasti eum anno M C XV. obiiffe tradunt; Albericus in chronico anno M C XVI. Auctor fupplementi Roberti de Monte & Matthæus Parisius anno fequenti. At præferenda sine dubio Alberici auctoritas, cui Andreas fcriptor, ut creditur, fecundæ vitæ Roberti de Arbriffello, ejufque collega adftipulatur. Narrat hic auctor, Rotbertum proximo anno ante fuum obitum, quem anno M C XVII. accidiffe conftat, inftituti fui domos vifitare voluiffe: in his Altæ-Brugeria^{*} monafterium, quod in deferto quodam agri Parisienfis loco, concedent Ludovico Francorum rege exftitulerat. Dum eo tenderet, in tranfcurfu concordiam inter Ivonem epifcopum & Bernerium Bonæ-vallis abbatem reformaffe dicitur, deinde dominicam nativitatem apud Altam Brugeriam (Brogariam veteres, recentiores Brueriam vocant) cum dilectis fibi filiabus celebraffe; indeque peracta follemnitate, cum res ejus loci, tam interius quam exterius difpofuiffet, Carnutas revertiffet, ubi Ivonem epifcopum mortuum acceperit, & Theobaldum comitem fuper electione venerabilis Gaufridi de Leugis in canonicos fævientem invenerit, eifque placatum reddiderit, quod alii fruſtra tentaverant. Ex quibus intelligitur, Ivonem fub finem illius anni defunctum fuiffe; illius, inquam, anni, qui Roberti de Arbriffellis obitus annum præceffit. Hic enim Carnutis digreffus, Bleſas perrexit, ubi Guillelmum Nivernenfem comitem a Theobaldo detentum cum Bernardo Tironii abbate invifit; dein Bituricenſem pagum ingreffus, apud Urfanum e vivis exceffit v. kal. Martii, & quidem anno M C XVII. ut inferius videbimus. Ivo igitur fub finem anni præcedentis obierat, fcilicet x. kal. Januarii, quo die ejus deſtitio in factis ecclefia Carnutenfis notatur. Sepultus eft in ecclefia fancti Johannis de Valle canonicorum regularium fancti Auguftini, quorum Ordinem in Gallia multum illuſtravit.

Columbenſi diœceſi Carnutenſis monafterio ad hoc ufque tempus præfuit Turoldus feu Toroldus abbas, aliis Theoroldus dictus, cujus tempore multæ eidem loco donationes factæ funt. Illic affervantur etiam nunc fancti Gratiani martyris reliquiæ, cujus cultus ibidem celebris eft, eratque olim apud Ambianos in quadam ecclefia tertio ab urbe milliario remota, ob quoddam miraculum, quod fingulis annis patrari confueverat x. kal. Novembris, quo die paſſionis ejus feftum recolitur. Ipſo enim die corylus quædam, illius ecclefia adhærens, foliis jam exſpoliata, pubefcebat, frondeſcebat, & nuceſ pariebat, quas, antequam hora diei ſexta compleretur, ad maturitatem perducebat. Id ubi refcivit quidam Columbenſis monachus, Petrus nomine, cui rei facræ cura commiſſa erat, a Toroldo abbate facultatem petiit adeundi locum illum, ubi idem martyr pro Chriſto occubuerat, & ubi hoc miraculum quotannis fiebat, rei veritatem exploraturus. Ivit ille, viditque in ipſa vigilia feſti folia nata, & fub unius noctis ſpatio nuce� natas & adultas, quas collegit, ad ſua retulit, duasque ex illis venerabili Gaufrido Carnutenſi epifcopo dono dedit, quas pius præful gratanter accepit, & in quadam buxtula inter facras ecclefia fuæ reliquiæ repoſuit: reliquas vero idem Petrus in Columbenſi ecclefia. Atque ut ejus dictis fides adhiberetur, Ingelramni feu Ingeranni^a epifcopi Ambianenſis hac de re litteras, ſigillo ejus ſignatas detulit, quarum hic tenor.

Ingerannus Dei gratia Ambianenſis epifcopus, Toroldo venerabili abbati Columbenſis cœnobii, omnique monachorum congregationi, in extremo examine audire feliciter Domini lata verba, Venite benedicti Patris mei &c. Frater Petrus veſter monachus, ad nos veniens, & de miraculo, quod Deus omnipotens meritù martyris ſui beati Gratiani Annal. Bened. Tom. V.

ANN. CHR.
1116.

CX XV.
Probatur ex
actis Roberti
de Arbriffellis.

* Haute-
brueria.

CX XVI.
Turoldo abba-
ti Columbenſi
annuum mira-
culum S. Gra-
tiani proba-
tum.

a *V. ſupra*
n. 109.

ANN. CHR.
1116.

Coxanensem ejusque successores pertinerent, a vicariis abbatibus illorum consensu & auctoritate regenda & administranda. Non diu tamen Coxanensibus abbatibus subiectum fuisse videtur Electense monasterium. Nam anno M L. Geroldus abbas Electensis proprio nomine obtinuit a Leone IX. confirmationem bonorum monasterii sui. quod idem privilegium a Callisto II. & Eugenio III. indultum fuisse dicit Alexander III. in bulla suo loco memoranda. Eo abbate contigisse videtur quod legimus ^a in *Querimonia* Berengarii vicecomitis Narbonensis adversus Guifredum Narbonensem, proposita in concilio apud Tolosam habito, anno Christi M LVI. scilicet Petrum Raimundi, Biterrensem comitem, insuper habita *iregua Dei*, ut vocabant, violasse ecclesiam sanctae Mariae cenobii loci Electi, *ubi mirificum habetur lignum dominicum*, indeque vi abstractis militibus duobus *inclinatis atque innoxiiis*, unum, qui erat Berengarii vicecomitis consanguineus, patibulo suspendi, alterum morte crudeli, quasi furem occidi iussisse: archiepiscopum vero iis violentiis suffragatum, sacrilegos & homicidas illos, ad se confugientes, in clientelam suam recepisse, nullamque in eo justitiam a vicecomite inveniri potuisse. Nec ecclesiam tantum violavit Petrus Raimundi, sed & monasterii bona depopulatus est. Nam anno M C XIII. Remundus abbas, Geroldi successor, an immediatus ecclesiam, de terra Aplada, quam invaserant Petrus Raimundi & Rogerius Isarni, recuperavit. Testes Amelius episcopus Tolosanus, & Bernardus Laburnensis.

Lis inter
Electenses &
Crassenses de
monasterio S.
Polycarpi.
ibid. p. 18.
& *seqq.*
V. lib. 67. n.
107.

Denique hoc ipso anno in quo sumus, gravis erat controversia inter Raimundum Electi, & Berengarium Crassae abbates, de abbacia sancti Polycarpi. De ea jam disceptaverant Dalmatius Narbonensis archiepiscopus, & Rodbertus Crassensis abbas: sed tandem in concilio Narbonensi anni M XC. lis in gratiam abbatis composita fuerat, ipsique ac ejus monasterio asserta sub certis quibusdam conditionibus abbacia sancti Polycarpi. At non vocati in iudicium, qui vocari debuerant, Electenses, praecipuae in negotio partes, frequentes ad apostolicam sedem querelas detulerunt. Re ad concilium apud sanctum Aegidium habitum anno praecedenti coram legato apostolico relata, terminus utrique parti constitutus est, quo coram Paschali II. se sisterent. Statuto tempore adfuere Electenses, sed Crassenses desinere. Cum idoneis testibus probassent illi, Urbanum papam, Electensis abbatis querela semel & iterum cognita jam praecipisse, ut beati Polycarpi ecclesia Electensi monasterio restitueretur; decessoris sui sententiam interim confirmavit Paschalis, salvo Crassensium, si quod esset, jure, partibusque diem indixit, quo negotio accuratius expenso decretoria tandem sententia ferri posset. Ad diem adfuere Electenses, *opportuna cause munimina perferentes*: ex Crassensi monasterio unus dumtaxat adfuit monachus, *nullos testes, nulla munimina representans*, nec alii deinceps, quamvis diutius expectati ex eo monasterio comparuerunt. Id unum pro se allegare poterant Crassenses, Ermengardam comitissam, cum beati Polycarpi ecclesiam Electensi monasterio confirmasset, mutato postea consilio, Crassensi contulisse; quod non negabant Electenses: sed ii veteribus instrumentis probabant dictam ecclesiam sibi a Guilelmo comite, Caroli, Calvi scilicet, imperatoris tempore collatam, & a Remundo comite, regnante Francorum rege Philippo, redditam ac confirmatam, & ab Electensi monasterio possessam semper fuisse, nec ecclesiastici potestate iudicii, sed potestatum saecularium violentia ab eo subtractam. Quibus probationibus cum Crassensis frater verba dumtaxat opponeret, dicta beati Polycarpi ecclesia Remundo Electensi abbati ejusque successoribus, papae cardinaliumque sententia, restituta & asserta, & in cellam, sub Electensium abbatum obedientia & regimine deinceps permanfuram redacta. Haec omnia discimus ex decreto Paschalis II. cui subscribunt Paschalis catholicae ecclesiae episcopus, Petrus Portuensis episcopus, Cono Praenestinus episcopus, Petrus Romanae ecclesiae cardinalis diaconus, aliique cardinales sex. *Datum apud . . . trans-Tiberim per manum Johannis S. R. E. cardinalis diaconi ac bibliothecarii, ix. Decembris, indictione X. a kal. Septembris, incarnationis dominicae anno M C XVI. pontificatus autem domni Paschalis II. anno XVIII.* Hanc Paschalis sententiam confirmavit Alexander III. anno M C LXII. Paullopost tamen vetus illud sancti Polycarpi monasterium, excusso, ut videtur, Electensis jugo, denuo in abbatiam evasit. Nam anno M CXCVII. Bernardus a S. Ferreolo ex abbate S. Polycarpi electus est abbas Electensis, ut suo loco dicitur. Perstat adhuc San. Polycarpense monasterium, sed sub abbatum saecularium administratione ad tres quatuorve monachos redactum.

ANN. CHR.
1116
CXXX.
S. Johannis de
Podio mona-
sterium.
^a S. Joan. de
Podio ou Poyo.

Distulimus ad hunc locum agere de monasterio sancti Johannis de Podio* in Galicia, diocesis Compostellanæ, quod a sancto Fructuoso conditum fuisse Yepesius conjicit. Prima ejus mentio occurrit in quadam charta donationis eidem loco factae ante medium saeculum decimum: at insignior est in diplomate Urracæ reginae, apud Moralem cum illa charta relato, quo Urraca *Fromarico abbati & omnibus ibidem Deo servientibus* quaedam bona eis ablata restitui curavit, ab eis deinceps possidenda, ut ea priscis temporibus *serenissimi avi Berimundi* seu Veremundi, aëorumque avorum suorum monasterium illud habuerat. ubi *avi* nomine generatim majores suos regina intelligit. Datum est hoc diploma æra M C LIV. quæ huic anno respondet. Huic monasterio proximum erat Castrum-Leonis, ut ex aliis chartis discimus, ubi sanctus Fructuosus monasterium extruxerat. quod faver Yepesii conjecturæ, censentis, monasterium sancti Johannis de Podio eidem sancto suam debere originem. Illic monachi districte sub regula sancti Benedicti saeculo tertio-decimo debebant sub Johanne de Muros abbate, ibidemque restituit regularis disciplina Carolo V. imperante sub Benedictina congregatione Vallisoletana, quæ illic etiam nunc viget. Abbatum ejus loci catalogum apud Yepesium ^a Centuria v. videre licet.

^a Yepes.
an. 942
CXXXI.
S. Aegidii mi-
racula & nova
basilica.

In Septimania sancti Aegidii monasterium regebat hoc tempore Hugo abbas, cujus jussu Petrus Guillelmus, ejus loci monachus, ac bibliothecarius librum de miraculis sancti Aegidii composuit sub hac inscriptione, *Reverentissimo patri domno Hugoni abbati monasterii sancti Aegidii, quod in valle Flaviana situm est, frater Petrus cognomento Guillelmus, ejusdem loci bibliothecarius, debitum in omnibus ut filius famulatum.* In illis miraculis, quæ partim a se visa, partim ab aliis accepta commemorat, mentionem facit de duobus viris ab interitu servatis, dum nova sancti Aegidii ecclesia adificaretur. *Dum enim*, inquit auctor, *anno incarnationis dominicae M C XVI. fundamenta basilicae novae poneremus, quia ecclesia alia minus continens erat, & multitudinem adventantium capere non poterat, subversioni ecclesiarum operam dedimus. Cum autem ecclesiam majorem, quæ cum tribus cryptis, maximis & quadratis lapidibus antiquitus exadificata fuerat, destrueremus, necnon & ecclesiam sancti Petri, quæ octoginta fratres in choro capere poterat, simul cum porticu lapidea, quæ ei adhaerebat, a parte Septentrionis & a capite superioris ecclesiae usque ad extremitatem ecclesiae sancti Petri in longum protendebatur, in qua fratres ad processionem diebus sollempnibus egredi soliti erant, & antiquitus Via-sacra vocabatur, necnon & ecclesiam sanctae Mariae destrueremus, mira virtus omnipotentis Dei pateferebat. Inter tot quippe moles ruinarum & adificiorum corrucientium, beato Aegidio interveniente & plebem fidelem defendente, numquam aliquis ingredientium & egredientium ecclesias ipsas, lapidis unius ictu ataminatus est &c.* In alio capitulo refertur sanatio cujusdam Britonis, cui manus arida facta erat, propterea quod die festo sancti Aegidii terram arasset. Id accidisse dicitur in *Britannia citeriori, quæ & Britannia minor dicitur*, ubi in episcopatu civitatis Namnetis, vicus quidam Bonobria* vocatur, & est ibi ecclesia in honore beati Martini, in qua fratres monasterii sancti Florentii Salmurensis omnipotenti Deo deserviunt, in qua etiam & habetur altare in honore beati Aegidii constructum. Haec ecclesia seu cella corrupte a recentioribus vocatur sancti Martini de Bono-opere, quæ *super fluvium Herdis* sita dicitur in litteris Quiriaci episcopi Namnetensis, qui eam sancto Florentio confirmavit. Denique, ut cetera omittam, in illis sancti Aegidii miraculum unum refertur de quodam Teutonico, ex Ciza civitate oriundo, qui ter suspensus, invocato sancto Aegidio nihil mali passus est. Testis vir honestus, & per cuncta laudabilis, *Guirardus nomine, abbas monasterii sanctae Mariae, quod situm est in insula quæ Hedoa dicitur.* Haec in specimen ex illo libro miraculorum retulisse sufficiat.

* Bonobria.

Per id tempus Rupertus in Sigebergensi ^b monasterio degens, scripsit contra Wilhelmum Catalaunensem & Anselmum seu Ansellum Laudunensem episcopum, qui docebant, quod Deus malum fieri velit, voluntate permittente, non approbante. Adversus duos illos celebres ^c magistros Rupertus primo composuit librum de voluntate dei, ubi ait se ad illum scribendum compulsus fuisse assertionibus cujusdam e suis, qui ex eorum scholis se accepisse dicebat, quod *Deus malum fieri vult; & quod voluntas Dei fuit, quod Adam prevaricatus est; idque non scripturarum auctoritatibus, sed eorum nominis magnitudini innixus; traditamque ab eis hujusmodi divisionem jactaret. Voluntas mali alia approbans, alia permittens.* quam divisionem Rupertus impugnat hoc dilemmate: Vel voluntas illa permittens bona est vel mala.

CXXXII.
Rupertus in
Willelmum
& Anselmum
scribit.
^b *supra n. 65.*
^c *V. supra*
n. 8.

ANN. CHR.
1116.

Si mala, quomodo approbanti malum opposita? Si bona, quomodo species voluntatis mali? Dein contendit permissionem Dei ex auctoritate scripturarum nihil aliud esse quam patientiam Dei. Ergo, inquit, *confidenter dicimus, quia numquam Deus volendo malum fieri permisit, sed sustinendo malos patiens fuit.* Hunc librum scribebat Rupertus Willelmo jam episcopo, adeoque non ante annum M C XIII. quo Willelmus ad sedem Catalaunensem promotus est; sed vivente Anselmo Laudunensi, qui anno M C XVII. decessit. Sic autem eos initio libri alloquitur. *Hæc idcirco nunc ad vos scribere incipimus, ô magistri temporibus nostris inclyti, Willelme Cathalaunensis pontifex, & Anselme Laudunensis lucifer: quia de scholis vestris hoc se quidam nostrorum accepisse fatetur, ut diceret, quia Deus malum fieri vult &c.* Ubi ad duos illos magistros perlatus est hic liber, utrumque valde commovit, eorumque discipulos, qui Ruperto imperitiam objiciebant, quippe qui monasterii claustris contentus, tantos magistros, eorumve similes nusquam vidisset. Hos ille in libro primo super quædam capitula regulæ sancti Benedicti refellit, quem librum post suum ex urbe Lauduno reditum scribebat, id est anno M C XVIII.

CXXXIII.
Anselmi epistola in Rupertum.

Rupertus libertate offensus Anselmus, epistolam scripsit ad Heribrandum sancti Laurentii abbatem, cujus monachus semper censebatur Rupertus, etiam si Sigebertum forte tum degeret. Hæc epistola edita est a nostro Acherio in notis ad Guibertum: sed eam hic exhibere visum est ex codice bibliothecæ sancti Martini Autifiodorensis, ut perspicua sit Anselmi hoc de argumento sententia, in qua fatendum quædam videri tantisper duriora, quæ Rupertum non immerito ad eum impugnantem excitarunt. Sic habet hæc Anselmi epistola:

* Heribrando.

Venerabili abbati de sancto Laurentio H*. Anselmus humilis filius Laudunensis ecclesie salutem. Videndum est, domine, ne illa questio, quæ apud nos sic agitur, non in sententia, sed in pugnis verborum sit. Rectos sensus discutere virorum est: de rebus litigare puerorum est, qui non nisi tenuiter intelligunt quæ dicunt vel audiunt. quos arguit apostolus: Nolite effici parvuli sensibus. præcipit autem: Malitia parvuli estoie. Hoc non attendentes quidam, maxime instati nomine scientiæ, sensus patrum ignorantes, languent, ut ait Apostolus, circa quæstiones & pugnas verborum. Sententiæ quidem omnium catholicorum diverse, sed non adverse, in unam concurrunt convenientiam. In verbis vero sonant quædam quasi contrarietates & pugne in quibus scandalizantur pusilli, exercentur strenui, contendunt superbi, excluduntur probati, qui aliis languentibus dissonantia consonare expedite ostendunt. In hoc genere pugnantium verborum hæc ex scripturis proponuntur: Non vult Deus malum. item, Vult omnia quæ sunt, inter quæ sunt etiam mala; nec aliquid eo invito, vel nolente & coacto. Non vult quidem malum, id est non amat, non gratum habet, non approbat; sed odit, prohibet, damnat. Porro constat Deum fecisse rationabilem creaturam liberæ voluntatis, ut possit mereri; ipsa vero libera voluntas per se non potest vel ad majus dirigi, vel in bono in quo facta est persistere; per se autem potest, si sibi relinquitur, corrumpere. Præsto est igitur ei divina gratia parata adjuvare, sed non cogere: quod esset libertatem quam dederat tollere. Si ergo ipsa libera voluntas præmonita audit & consentit, ad gratiam dirigitur; si renuit, relinquitur, & sibi relicta corrumpit. Quis autem Deum neget velle, & sibi consentientem dirigere? Cum enim univèrse via Domini sint misericordia & veritas: sicut vult Deus quod est misericordia, nihilominus vult quod est justitia. Vult ergo per misericordiam consentientem adjuvare; vult etiam per justitiam relinquere renuentem. quod relinquere dicitur in scripturis in reprobum sensum tradere, indurare, precipitare. Non enim Deus auctor & incentor est mali; sed dum juste, ut diximus, relinquit, rationalis creatura in reprobum sensum traditur, induratur, precipitatur. Nemo ergo neget misericordem & justum Deum & velle misereri, & velle indurare, ut ait apostolus: Cui vult miseretur, & quem vult indurat. & Augustinus super illum versiculum: Tradidit illos Deus in passiones ignominie. Manifestum est Deum in animis hominum operari inclinando voluntates eorum quocumque voluerit, sive ad bonum pro sua misericordia, sive ad malum pro meritis eorum, judicio suo aliquando aperto, aliquando occulto, sed semper justo. Plena est divina pagina hujusmodi locutionibus, quas nullus subitanus debet sinistre accipere, sed cum diligentiâ prudenter attendere. Hæc scribere sensui meo ostendendo satis habeo, vestra autem prudentiæ, quæ hæc & alia novit, perfectius superesse credo.

CXXXIV.
Rupertus scribit librum de Omnipotentia Dei.

Accepta hac epistola, Heribrandus Rupertum fisti voluit coram decano Leodicensis ecclesiæ, aliisque viris doctis, quos illius causæ cognitores adhibuit. Ubi ejus

ANN. CHR.
1116.

ejus rationem coram eis reddidisset, approbassetque Rupertus, librum de Omnipotentia Dei in eosdem magistros scripsit, cujus principio ait idem sibi accidisse quod Psalmistæ, qui quod obmutuisset, cor suum concaluisse, & dolorem fuisse renovatum dicit. *Pene istud mihi contigisse sentio, inquit, ô doctores nostri, & boni auditores Dei, S. & A. qui cum abbate meo H*. coram illustri viro, vestre ecclesie aribidacano & decano H. causa Dei & nostre adfuisistis, & injuriam, quam pro veritate sustinui, indoluisistis. Locutus enim fueram in lingua mea, libellum scribens DE VOLUNTATE DEI, propter temeritatem quorundam, dicentium, quia vult Deus malum fieri; quodque, ut prævaricaretur Adam, voluntas Dei fuerit: & causa ista nimios contra me tumultus excitavit, quasi defendentium omnipotentiam Dei. Atunt enim: Si non volente Deo malum fieri, malum nihilo minus factum est, & fit; consequitur quod omnipotens non sit. Omnipotens enim quomodo est, si quod fieri non vult malum, ne fiat avertere non potest? Hæc & his similia dicentibus illis, & frementibus in me, obmutui parumper, & humiliatus sum, & silui a bonis. . . . Igitur & locutus sum, & adhuc loquar in lingua mea, non jam solum, ut in illo libello, de voluntate Dei; sed & de voluntate simul & omnipotentia Dei. Porro & quod præter ea dicunt, id me agere, olimque egisse arrogantiæ depravatum, & spiritu elationis excitatum; Deo totum committio, qui melius novit occulta cordium.* In hoc itaque libro totus est Rupertus, ut probet, Dei voluntate non fieri malum seu peccatum, nec tamen id ejus omnipotentia derogare. quod quidem probat primum argumento petito ab eximio patre & doctore Augustino, tum ex scripturis sacris. quæ fusius persequi non est hujus loci. Verum neque hoc libro contentus Rupertus, Anselmum adire constituit, eumque coram disputando refellere, at cum Laudunum pervenisset, Anselmus mortuus erat, ut anno sequenti videbimus.

CXXXV.
Paschalis litteræ de monasterium reformatione.

Per id tempus Reinhardus Halberstadenensis præful, de monasteriorum suæ diocesis bono ordine sollicitus, puellarum cœnobita, quæ a recto tramite deflexerant, ad meliorem frugem revocare curavit, atque ut id stabile ac diuturnum foret, Paschalis summi pontificis auctoritatem interposuit. Id vero pergratum habuit pontifex, idque litteris suis comprobavit, ad oram chronici Saxonici necdum editi, relatis in hunc modum:

* Paschalis.

P*. episcopus servus servorum Dei venerabili fratri Reinhardo episcopo Halberstadeni salutem & apostolicam benedictionem. Quædam monasteria monialium audivimus per vestram industriam correctâ, ut remotis secularis pompæ vanitatibus regulari debeant disciplina operam dare. Hanc profecto sollici.udinem tuam laude dignam ducimus, & assertio. nis vestre robore confirmamus. Statuimus ergo, ut in locis ipsis monastica semper religio conservetur, nec cuiquam liceat regularem disciplinam ab eisdem monasteriis removere: ut correctionis tue gratia perpetuis illic temporibus conservetur. Data Laterani XIII. kal. Aprilis.

Ibidem etiam ad marginem ejusdem chronici habetur alia epistola, haud scio an ejusdem Paschalis, de quadam abbatissa, cujus nomen una littera D. exprimitur: quæ cum fuisset per apostolicæ sedis legatum, cooperantibus Moguntino archiepiscopo aliisque episcopis, abjecta & excommunicata, ipsa nihilominus abbatiam denovo invaserat. Quam ob rem pontifex eamdem abbatissam, omnesque, qui ejus reinvasioni cooperati fuerant, divini participatione officii & communionem interdicat. Hæc prætermittere visum non est, tametsi quænam sint illa monasteria ignoremus.

CXXXVI.
Sidelstetense monasterium nostris datum.

Sidelstetense Austriæ inferioris monasterium, quod ante annos decem pro canonicis regularibus conditum fuerat, hoc anno ab Udalrico seu Udalscalco comite illius fundatore monachis instituti nostri commissum fuisse perhibetur, ipsoque anno ecclesia ab Ulrico episcopo Paraviensi, uterino ejus fratre, in honorem beatæ Mariæ dedicata. Illic postmodum comes Udalricus, deposito militiæ cingulo, monastica vitæ se mancipavit: cujus exemplum Rembertus ejus sororis conjux imitatus est. Primus ejus loci abbas e nostris fuit Leopoldus, assumtus e monasterio Gotwicensi, qui gregem sibi creditum annis quatuor & viginti recte gubernavit. Præcipuos ejusdem loci abbates recenset Stengelius, a quo hæc accepimus. Perstat etiam nunc hoc monasterium, cujus iconem idem Stengelius exhibet.

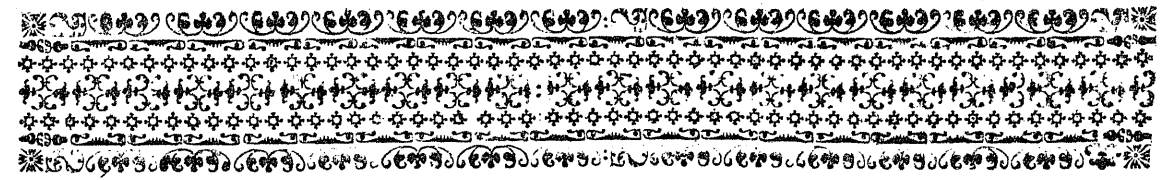
FINIS.

INDEX APPENDICIS SEQUENTIS.

- I. Placitum de Gisorcio cum monachis de Cruce
- II. Chirographum inter Majus-monasterium & episcopum Rotomagensem & canonicos ejus de loco Gisor.
- III. Confirmatio donationis ecclesie S. Clementis de Credonio per Rainaldum dominum Credonensem.
- IV. Alexander papa recipit in clientelam abbatiam S. Rigaldi, & tribuit facultatem fratribus eligendi abbatem secundam regulam S. Benedicti.
- V. Electio Hugonis abbatis in abbatem S. Rigaldi a monachis ejusdem abbatis, & confirmata ab archiepiscopo Lugdunensi.
- VI. Charta donationis villa Nantulsi Majori-monasterio facta ab Ebrardo vicecomite Carnotensi.
- VII. Auctoramentum comitis Teibaldi de villa Nantulsi.
- VIII. Breve elogium quatuordecim primorum abbatum Montis-sancti-Catharinae prope Rotomagum, auctore Guillelmo Forestier ejusdem loci monacho sub annum M CCC IV.
- IX. Descriptio concilii Burdegalenensis & procerum Aquitaniae super ecclesia de Soliaco, qua sancta Crucis Burdegalenensis cenobio attribuitur.
- X. Monasterium novum apud Pictavos Hugoni abbati Cluniacensi commissum.
- XI. Epistola clericorum Cameracensium ad Remenses in gratiam uxorum suarum, quibus nuntium remittere detrectabant.
- XII. De libertate Beccensis monasterii.
- XIII. Privilegium Gregorii papa de monasterio S. Benedicti.
- XIV. Statutum Geraldii abbatis, & conventus Silva-majoris in gratiam Vuillelmi-Guidonis Aquitaniae ducis.
- XV. Hugonis Dientis decretum de consuetudinibus Breonensis comitis pro Dervenensi monasterio.
- XVI. Charta Guarini comitis pro eodem monasterio.
- XVII. Dervenensium pactio cum Goffrido furvilla domino de consuetudinibus terra Blesensis.
- XVIII. Vualterii Meldensis episcopi donum duorum altarium factum monasterio de cella Brienfi.
- XIX. Charta donationis abbatis de cella Brienfi.
- XX. Charta de cella Brienfi, de ecclesia S. Nicolai de Ruceio & de Rameruco, qualiter Majori-monasterio subiecta fuerint.
- XXI. Roberti Meldensis episcopi concessio cella Curia-Evoldis & Villaris.
- XXII. Philippi regis Francorum preceptum de auctoramento Cella.
- XXIII. Auctoramentum Johannis domini de Comburnio super ecclesia de Guguen, & de Voel & de alii.
- XXIV. Charta Hugonis episcopi Gratianopolitani vetantis, ne mulieres Castusam accedant.
- XXV. Abbatia S. Stephani de Vallibus diocesis Santonensis subiectum monasterio Malliacensi.
- XXVI. Victoris papa III. epistola ad imperatricem pro relevando tributo S. Sepulcri.
- XXVII. Cella Gravenensis fundatio.
- XXVIII. Charta pro monasterio Gravenfi.
- XXIX. Charta de S. Laurentio sito in Ambianensi episcopo.
- XXX. Lanfranci archiepiscopi Cantuariensis obituarium.
- XXXI. Charta pro monasterio S. Quintini de Monte, de Albanis.
- XXXII. Charta de cella Tauniacensi, Angeriacensibus subiecta.
- XXXIII. Charta Odonis episcopi Bajocensis pro libertate ecclesia de Ros.
- XXXIV. Excerpta ex libro Godefridi Remensis magistri, cui titulus, Somnium de Odone Aurelianensi.
- XXXV. Fundatio prioratus S. Michaelis supra Ligerim.
- XXXVI. Concilium Burdegalense anno M XCIII. celebratum.
- XXXVII. Versus cujusdam monachi carpentis quemdam abbatem nomine Tonem.
- XXXVIII. Viennensis S. Andreae abbatia Casa-Dei subiectur a Guidone archiepiscopo.
- XXXIX. Epistola sanctimonialium Blasliensium ad Urbanum II.
- XL. Placitum inter Archimbaldum V dominum Burbonensem & monachos Silvanicenses, tempore S. Hugonis.
- XLI. Stephani comitis Blesensis charta pro Majori-monasterio.
- XLII. Epistola Amati Burdegalenensis archiepiscopi & sedis apostolica legati ad Goffridum abbatem Vindocinensem, qua significat restitutam monasterio illius ecclesiam Oleronensem.
- XLIII. Privilegium monasterii Fuviniacensis.
- XLIV. Roberti de Tumbalena prioris S. Vigoris epistola de quodam monacho epileptico a levitate converso.
- XLV. Fundatio cella S. Theobaldi in castro Porcensi.
- XLVI. Conventio inter monachos Molismenses & Alpenfi.
- XLVII. Recognitio chartarum monasterii Centulensis ab Anshero abbate facta.
- XLVIII. Ansheri abbatis Centulensis elogium, auctore, ut videtur, Hariulfo.

- XLIX. Urbani II. bulla pro Casinensi monasterio.
- L. Eiusdem papa rescriptum pro Casinensi monasterio.
- LI. Charta Unfredi comitis pro monasterio S. Michaelis de Montecaveoso.
- LII. Charta Radulfi comitis pro eodem loco.
- LIII. Charta Emma ejusdem Radulfi uxoris pro eodem loco.
- LIV. Confirmatio precedentium a Constantia uxore Boamundi.
- LV. Epistola encyclica de morte Bernardi abbatis Majoris-monasterii.
- LVI. Titulus S. Pauli apostoli Cormaricensis de S. Brunone Carusta fundatore.
- LVII. Epistola Feruntionis abbatis S. Benigni Divionensis ad abbatem & monachos S. Huberti in Ardunna.
- LVIII. Roberti praepositi Bethlehemitici epistola ad Drogonem abbatem Pontelevisensem.
- LIX. Elogium Milonis monachi S. Albini, dein episcopi Praefini sub Urbano II. ex Marbodo.
- LX. Paschalis papa II. decretum pro Saviniacensi monasterio.
- LXI. Hugonis Campania comitis diploma pro Molismensi monasterio.
- LXII. Notitia de abbatibus Turelensibus.
- LXIII. Index abbatum Athanacensium a variis auctoribus concinnatus.
- LXIV. Farfensium libellus supplex contra praedones, Guarnerio duci porrectus. Guarnerii ducis iudicium.
- LXV. Epistola clericorum Remensium ad Radulfum praepositum, ut archiepiscopatu Remensi cedat in gratiam Gervasii.
- LXVI. Paschalis II. epistola ad Radulfum archiepiscopum Turonensem & coepiscopos pro abbate S. Albini.
- LXVII. Epistola Hugonis archiepiscopi Lugdunensis ad Hugonem archiepiscopum Bisuntinum, de ecclesia sancta Maria de Salina.
- LXVIII. Iudicium de cella Gordanica in gratiam Anianensium contra Casa-Dei monachos.
- LXIX. Epistola Suae VII abbatis S. Severi, Vuillelmi ducis & Gastonis ad Paschalem papam.
- LXX. Hugonis monachi Cluniacensis epistola ad Godefridum episcopum Ambianensem.
- LXXI. Donatio facta Cisterciensi novo monasterio a monachis sancti Germani a Pratis.
- LXXII. Alia eorumdem donatio.
- LXXIII. Donum episcopi Aduensis.
- LXXIV. Epistola cujusdam canonici regularis ad priorem Caritatis, de canonico regulari facto monacho, quem ille repetebat.
- LXXV. Nomenclatio sive imitatio praebendarum aliarumque institutionum, sicut moderni & antecessores nostri ab antiquis institutionibus collatas ad nostra usque tempora transfulerunt.
- LXXVI. Concordia Alpensium & Balernensium monachorum facta a Roberto abbate Molismensi.
- LXXVII. Bulla Paschalis II. pro monasterio S. Vualarici.
- LXXVIII. Charta ecclesia Carnotensis pro Bernardo abbate Tironensi.
- LXXIX. Excerptum ex chronico Saxonico MS. de captione & custodia Paschalis papa II.
- LXXX. Epistola domni Johannis Mabillon ad illustrissimum archiepiscopum Lugdunensem.
- LXXXI. Epistola apologetica Laurentii abbatis S. Vitoni ad canonicos Vividunenses.
- LXXXII. Monasterii Fontis-dulcis origo. Charta abbatis & capituli de Casa-Dei.
- LXXXIII. De adventu Clusensis abbatis in Hispaniam. Quod idem abbas Galliciam adiit.
- LXXXIV. Epistola encyclica sanctimonialium Cadomensium de morte Matibildis, prima paribonensis SS. Trinitatis Cadomensis abbatis.
- LXXXV. Titulus S. Leodegarii Pratelli de morte ejusdem Matibildis. Aliarum ecclesiarum tituli.
- LXXXVI. Leodegarius Archiepiscopus Bituricensis Casalis-Benedicti monachos purgat a simonia.
- LXXXVII. S. Godefridus Ambianensis episcopus confirmat Majori-monasterio ecclesiam S. Dionysii.
- LXXXVIII. Briccii Nammetensis episcopi epistola pro S. Sergii monasterio. Rainaldi archiepiscopi Turonensis epistola pro eodem.
- LXXXIX. Paschalis II. decretum de cella Gordanica in favorem Anianensium.
- XC. Canonis cardinalis synodica epistola pro monasterio S. Quintini de Monte prope Peronam.
- XCI. Seledensis monasterii fundatio.
- XCII. Sermo de corilo S. Gratiani martyri.

APPENDIX

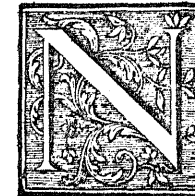
TOMI QUINTI ANNALIIUM BENEDICTINORUM,

Varia diplomata & monumenta complectens.

I.

Placitum de Gisorcio cum monachis de Cruce.

Ad lib. 63.
a. 56.

OVERIT posteritas nostra, Odilonem abbatem S. Leufredi de Cruce calumniasse nobis, videlicet monachis S. Martini Majoris-monasterii, ecclesiam S. Audoeni de Gisorcio, consistentem super fluviolum quemdam nomine Etham, quam olim dederat nobis solutam & quietam miles quidam nomine Hugo de Calvo-monte. De qua calumnia ad hunc tandem finem devenimus in curia Rothomagensis archiepiscopi Johannis, ipso eodem archiepiscopo & Rogerio de Bello-monte iudicibus. Post plurima utrinque verba, tandem guerpivit nobis idem Odilo supradictam ecclesiam solutam & quietam ab omni calumnia sui suorumque monachorum. Nicolaus quoque abbas S. Audoeni ad quem abbatia de Cruce respicit, in eodem loco similiter nobis eam guerpivit, & in capitulo suo hoc ipsum postea coram omni congregatione sua confirmavit. Nos vero propter pacis caritativae confirmationem dedimus supradicto Odiloni sex libras denariorum. Acta sunt haec in curia archiepiscopi anno incarnationis Domini M LXX. XII. calendis Martii, audientibus & videntibus quam plurimis optimatum Normanniarum cum multis aliis quos praefens pagina subnotabit. Et eorum quidem quae facta sunt in curia archiepiscopi testes sunt ipse archiepiscopus Johannes, Robertus comes de Ol, Goterius archidiaconus, Robertus archidiaconus, Ricoardus canonicus, Rogerius de Bello-monte, Hainricus filius ejus, Radulfus camerarius, Geroldus Senescalvus, Nicolaus de Quitreio, Hugo Botellarius, Radulfus homo archiepiscopi, Nicolaus abbas S. Audoeni, Gislebertus monachus, Robertus camerarius abbas, Odilo abbas de Cruce, Wismundus monachus, Boso monachus, Orbertus presbyter, Ansqulinus de Autorio, Odo monachus, Garinus monachus, Radulfus monachus, Dacfredus monachus, Ainarus monachus, Herveus famulus. Sequenti die, id est VII. calendis Martii,

auctoravit nobis ipsam ecclesiam Nicolaus abbas S. Audoeni in capitulo suo, testibus istis, Milone, Erchengerio, Herveo famulo, Johanne famulo, Odone monacho, Garino monacho, Radulfo monacho, Dacfredo monacho, Ainaro monacho, Terbaldo pagano, Sigunto. Dehinc quarto die, id est VIII. calend. Martii, abbas Odilo de Cruce ingressus capitulum suum, clamavit nobis praedictam ecclesiam solutam & quietam, annuente toto capitulo suo. Testibus istis: De suis Guismundo monacho, Eudone monacho, Olberto presbytero: De nostris Herveo, Torstingo Gastinello, Odone monacho, Garino monacho, Dacfredo monacho, Guillelmo monacho.

II.

Chirographum inter Majus-monasterium, & episcopum Rotomagensem & canonicos ejus de loco Gisor.

NOTUM sit omnibus sanctae Dei ecclesiae cultoribus, quod ego Johannes divina ordinante providentia Rotomagensis ecclesiae episcopus, loco consistenti apud Gisorcium qui vocatur S. Audoenis, quidquid videtur habere ipse de rebus quae pertinent ad casamentum Rotomagensis ecclesiae per donationem Hugonis militis de Calvo-monte, mei fidelis, & uxoris ejus Meildis, de cuius dote est ipse locus, necnon & filiorum suorum Totbaldi, Drogonis, Hugonis, atque Lambertii, totum ex integro concedo & annuo, corroborando ex mea auctoritate, jure perpetuo, possidendum ad usum videlicet monachorum ibidem omnipotenti Deo famulantium, tali conditione posita, ut ipsa ecclesia recognoscat se dotatam de rebus S. Mariae, in solvendo annuatim tres aureos denarios, termino constituto XVII. calendis Novembris, omnibus episcopis qui pro tempore praerunt praedictae ecclesiae. Additis

Annal. Bened. Tom. V.

K k k k ij

quoque tribus servitiis quæ reddet per annos singulos monachus qui prærit illi obedientiæ, id est legationem portabit ex parte Rotomagensis ecclesiæ regi Francorum tribus vicibus in anno, inter duos fluvios, Ectham videlicet & Hyseram, si necesse fuerit. Additur etiam his aliud quod est maximum, id est ut cum episcopus prædictæ ecclesiæ morte finierit, & hoc certa relatione monachis Majoris-monasterii cognitum fuerit, præcedente sonitu signorum cum modulatione psalmodiarum pro absolutione animæ illius, sicut monasticus ordo exigit, faciens unum trigésimum, ita ut prima missa erit in conventu celebrata, aliæ vero privatæ. De canonicis quoque cum aliquis obierit, & hoc per notitiam brevi monachis compertum fuerit, factæ sonitu signorum, tres missæ in conventu celebrabuntur pro illorum animarum salute. Hæc eadem facient canonici promonachis, reddentes illis vicem media interveniente fraternæ caritate. Facta est hæc conventio in capitulo S. Mariæ inter nos & monachos S. Martini, quando accepimus beneficium Majoris-monasterii per manum domni Bartholomæi ipsius loci abbatis; & ipse & monachi ejus similiter a nobis beneficium nostri loci, audientibus & videntibus his quorum nomina subscripta sunt. Dominus Johannes episcopus †, Gorerius archidiaconus †, Robertus archidiaconus, Goslenus archidiaconus, Fulco archidiaconus, Afcelinus decanus, Herlecinus, Gotbertus, Ansfredus, Guillelmus Rofto, Landricus Ricardus, Walterius puer, Guillelmus filius Ansfredi, Guillelmus filius decani, Johannes subcantor.

III.

Ad lib. 63
n. 60

Confirmatio donationis ecclesie S. Clementis de Credonio per Rainaldum dominum Credonensem.

Notum sit universis sanctissimæ Dei ecclesiæ fidelibus, præcipueque monachis sanctæ Trinitatis Vindocinensis cœnobii, quod ego Rainaldus filius Roberti Burgundionis, & uxor mea, nomine Ennoguena, filia Roberti de Vitreo, nata de ipsius legali conjuge, filia videlicet Warini naturalis heredis & domini Cred. honoris, confirmamus, & nostra auctoritate corroboramus Domino Deo & loco ejus Vindocinensi donum illud factum de ecclesia sancti Clementis, quæ sita est apud Credonem, quod quidem Gaufridus Andegavorum comes eidem præfato fecerat loco; sic & nos per rectam fidem concedimus integre, sicut ipse dederat, cum universis rebus & redditibus jure ad præfaram ecclesiam pertinentibus, ad supplementum vicualium monachorum perpetually habendum, deinceps & quiete semper possidendum. Quapropter donaverunt mihi monachi jam factæ naturali heredi per susceptionem meæ conjugis, quinquaginta denariorum libras, & uxori meæ septem, ut eis & loco Vindocinensi de præfata ecclesia nostra perpetualiter per rectam, sicut præfatum est, firmaremus auctoritatem. quod quidem & nos ipsi libenter accipientes, ad eandem ambo venimus ecclesiam, ibique sub

Dei testimonio & monachorum, aliorumque virorum fidelium, quorum nomina subscribi fecimus, rem, sicut monachi postulerant, per rectam fidem & sine malo ingenio, donum illud, quod prius Gaufridus Andegavorum comes fecerat, confirmantes, monachis habendum jure perpetuo, & tenendum sine cujusquam calumnia, ac quiete deinceps possidendum super altare sancti Clementis per frustum ligni tradidimus. Atque ut eâ cassari nullo modo possit, auctoramentum nostrum in carta conscribi jussimus, & ad sanctam & apostolicam sedem transmittere per quemlibet fidelem, & super altare beati Petri Apostolorum principis imponere decrevimus, atque vero corde spondimus; quodque in sanctæ Romanæ ecclesiæ scriniis optamus simul & obsecramus ad testimonium perpetualiter reservari, ad honorem videlicet ipsius sanctæ Romanæ ecclesiæ, cujus auctoritate & tuitione locus Vindocinensis sese confidit inter sæculares procellas posse subsistere & quietum fore. S. Rainaldi. S. Eunoguene uxoris ejus. Hujus igitur rei testes sunt viri isti qui affuerunt, Salomon filius Otrardi, Hugo abbas, Robertus filius Geraldii, Normannus filius Salutii &c. Datum v. non. Martii. Actum est hoc apud Credonem in monasterio sancti Clementis, anno ab incarnatione Domini M LXX. indict. VIII. regnante Philippo Francorum rege anno XI. & præfulante Eusebio episcopo anno XXII. patrocinate etiam domno Oderico abbate anno XXV.

IV.

Alexander papa recipit in clientelam abbatiam S. Rigaldi, & tribuit facultatem fratribus eligendi abbatem secundum regulam S. Benedicti. Ad lib. 63
n. 65.

Alexander episcopus servus servorum Dei Congregationi de monasterio S. Rigaldi de Ancisa in perpetuum. Religiosis desideriis ea pietate & benevolentia consulendum atque concedendum est, ut propositum piæ devotionis de fructu suæ provocationis gaudeat, & meritum benignitatis acquirat, quod huic sine difficultate præsidia præstat. Igitur venerabilis frater Eustorgius monasterii S. Austremonii de Alverno monachus, in silva quadam quæ dicitur Adversa, in episcopatu Matiscenensi, eremum inhabitaverat, & desertum loci ad usque monasterii & aliquantulæ congregationis fructum, adjutorio divinæ miserationis & pia collatione fidelium animarum excoluerat, apostolatus nostri præsentiam adiens, intervenientibus fratri nostro Aganonis Augustodunensis episcopi precibus suppliciter postulavit, ut idem monasterium in apostolica jura reciperemus, & privilegio apostolicæ tuitionis muniremus: quatenus ille venerabilis locus singulari parrocinio & defensione matris omnium ecclesiarum suffultus & roboratus, & felicitur in omni bono crescat, & securior inter humana testamenta consistat. Cujus precibus sine contemtu pietatis & justitiæ effectum non potuimus denegare. Notum ergo sit omnibus fidelibus in perpetuum; quoniam eidem fratri & carissimo

fili nostro Eustorgio suisque fratribus, cunctisque eorum successoribus privilegium nostræ apostolicæ tuitionis concessimus, ita utentes & expresse decernentes, ut ipsum monasterium S. Rigaldi de Ancisa, & omnia quæcumque jure habet, aut divina pietas . . . . . in futurum sibi habenda concesserit, ita sub jure & apostolicæ majestatis protectione consistant, ut nullus imperator, rex, dux, marchio, episcopus, comes, seu abbas, vel aliqua persona sæcularis, aut ecclesiastica, magna vel parva, aut invadere, aut molestare, vel in aliquo inquietare, & a statu suo aliquod conditionaliter inde exigendo turbare præsumat. His etiam addimus, ut nullus in eodem monasterio, nisi per electionem fratrum, juxta regulam sancti Benedicti, abbas constituatur: & episcopus Matiscenensis, in cujus parochia est, si gratis, hoc est sine pretio, licet velit facere, electum a fratribus debeat consecrare, & suo regimini cœtu sibi commendare: sin vero pretium exigat pro consecratione, aut aliquo modo canonicam electionem fratrum temptet impedire, ad apostolicam sedem pro ordinando & consecrando abbate suo veniant. Si quis vero citra hujus nosariæ constitutionis & confirmationis paginam nefario ausu agere & venire temptaverit, nisi resipiscat, auctoritate apostolorum Petri & Pauli ac nostra excommunicandum, & ab omni consortio fidelium repellendum se esse pertimescat. Qui autem piæ venerationis intuitu observaverit, & hic apostolicæ benedictionis gratiam & consolationem habeat, & æternæ remunerationis præmium Deo donante capiat. Datum Laterani XVI. kal. Aprilis per manus Petri sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyteri cardinalis anno X. pontificatus domni Alexandri II. papæ, dominicæ vero incarnationis M L XXI. indictione VIII.

V.

Electio Hugonis abbatis in abbatem sancti Rigaldi a monachis ejusdem abbatis, & confirmata ab archiepiscopo Lugdunensi.

Anno millesimo septuagesimo-seculo incarnationis Domini nostri Jesu-Christi, cum auctoritate & privilegio Alexandri venerabilis papæ sanctæ Romanæ ecclesiæ, ex præcepto quoque domni Drogonis Matiscensis episcopi, qui jam obierat in Christo, & cum adjutorio & assensu canonicorum ipsius ecclesiæ, atque cum magna opulutione domni Aganonis Eduensis præfatus: Nos humilis grex monachorum degentium in monasterio sancti Rigaldi vocitato, in honore summæ & individue Trinitatis, atque sanctæ Dei genitricis Mariæ, necnon & ipsius prædicti confessoris dicato, eligimus nobis unum de prioribus fratribus nostris abbatem nomine Ugonem, a puero sub regula beati Benedicti enutritum, doctrina institutum, natura prudentem, moribus temperatum, vita justum, hominibus affabilem, fide catholicum, litteratum in lege Domini institutum, in dogmatibus ecclesiasticis exercitatum. Hunc itaque quoniam Matiscenensi ecclesiæ, in

cujus episcopatu degimus, deest episcopus, cuique nos subijci canonice profitemur, cum assensu canonicorum ejusdem domno archiepiscopo Lugdunensis ecclesiæ Umberto offerimus in abbatem consecrandum, optantes nobis eum præesse & prodesse; simulque promittentes ei audientiam juxta beati Benedicti patris nostri institutionem. S. Umberto Lugdunensis archiepiscopi, S. domni Armanni Viennensis archiepiscopi, S. Guichardi Athenacensis abbatis, S. Bladinæ decani, S. Ugonis præcentoris & camerarii, S. Rothaldi archicappellani, S. Pulcherii astitui. Item S. Ugonis Matiscensis decani, S. Anserardi secretarii, S. Rainulfi præcentoris & cancellarii, S. Eudeleni archidiaconi, S. Gausfredi, S. Odonis, S. Stephani.

VI.

Charta donationis ville Nantulsi Majori-monasterio factæ ab Ebrardo vicecomite Carnotensi. Ad lib. 64
n. 44.

Illustris quidam Carnotensium vicecomes Ebrardus nomine, audita Domini voce, quæ dicit: Nisi quis renuntiaverit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Et, Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego vos reficiam. Timens ne si ab ista Domini benignissima admonitione se faceret alienum, alienaretur etiam in futuro a regno cælorum, excogitare cepit, qualiter ad ipsum Dominum propius accederet, ipsiusque servitio se familiariter manciparet. Et quia ad hoc magnum ei faciebant impedimentum, & præfens sæculum, & quæque in eo possidere videbatur, nec facile illi erat adimplere quod volebat: maluit omnia omnino relinquere, quam pro his in perpetuum infernales cruciatus sustinere. Igitur honorem suum & possessiones fratribus suis dereliquit. Reliqua autem quæ in auro & argento habere potuit, pauperibus erogavit, quatinus nihil jam sollicitus de rebus transitoriis, securius & expeditius inhiaret divinis. Inter illa quidem, quæ Domino per manus pauperum suorum condonavit, dedit nobis monachis, videlicet Majoris-monasterii beati Martini, sub regimine nunc agentibus domni abbatis nostri Bartholomæi, anno ab incarnatione Domini M LXXIII. quicquid in dominio habere videbatur in villa illa quæ Nantulsi nuncupatur, quæ in Dunensi territorio consistit, id est medietatem ipsius villæ, & ecclesiam quamdam quæ apud Averdonum sita est. Reliqua vero prædictæ villæ medietas in manu fratris sui Hugonis, scilicet domini de Puteolo castro ad tempus remansit. Non absurde autem videtur hic inferere, quod prædicta villa non solum ipsa ab omni prorsus exactione libera huc usque perseveravit, verum etiam in tantum hujusmodi privilegio omnes ceteras antecellit, ut de proximis circumquaque villis ad judicium calidi ferriportandum, & ad bellum campionum clipeo & baculo faciendum ex antiquitate semper illic accusatores & accusati conveniant, totaque causa ad ipsius villæ domini deferatur audientiam. Sed ut ad propositum redeamus, dominus Ebrardus nudus & pauper

effectus, patria & parentibus suis derelictis, peregre profectus est. Cumque de peregrinatione illa, in qua multo tempore demoratus est, reverteretur, ad Majus-monasterium habitum inibi monachorum suscepturus devenit, ubi cum pro quibusdam uxoris suae impedimentis aliquandiu in laicali habitu moraretur, venit ad eum Hugo frater ipsius, qui ei in honorem vicecomitis successerat: qui cum ab eo plurima salutis suae monita audisset, compunctus timore divino, immo etiam commotus amore fraterno dedit nobis medieta-tem illius villae, cujus alteram medietatem jam supra diximus domnum Ebrardum nobis donasse, & insuper donum ipsius domni Ebrardi auctori-tate sua in capitulo nostro nobis libentissime con-fermavit, & de utroque donum super altare beati Martini portavit. Eodem quoque modo gratan-tissime auctorizavit utriusque donationem Gualerannus dominus de Bretulio frater ipsorum. Sed quamvis sic se habeant horum trium fratrum dona & auctoramenta; sciendum tamen, quia non facta sunt omnia uno die, nec in uno loco, nec sub iisdem testibus; sed de singulis quibusque & loca & testes distincte inferius subscribuntur. Primum domni Ebrardi donum factum est apud Blefis castrum in ipsius domo, & affuerunt hi testes, Gualerannus frater ejus, Galterius Normannus, Burdinus Odo, domina Maria, Rogrinus ser-viens, Girbertus mariscalcus, Guillelmus filius Odonis, Hezdo filius Rainaldi, Odardus de Pa-liardo, domnus abbas Bartholomaeus, Galterius, Adraldus, Rorbertus de Virsonio, Petrus tunc prior, Isembertus, monachi nostri. Donum & auctoramentum domni Hugonis vicecomitis, fratris domni Ebrardi, factum est apud Majus-monasterium in capitulo, ubi & affuerunt hi au-dientes & videntes. Domnus Ebrardus frater ejus, Adam filius Bernelini, Ansellus filius Arem-berti, Robertus filius Beringeri de Aureliano, Ingrannus filius Guarnerii, Rainricus de Pitveris. Et quando misit hujusmodi donum super altare beati Martini, affuerunt Guicherus de Castro Rainaldi, & Sulpitius de Calmonte, & multi de hominibus eorum. Auctoramentum Gualeranni factum est apud Puteolum, castellum domni Hu-gonis fratris ipsius, quando domnus abbas Bar-tholomaeus querebat solutionem inter domnum Ebrardum & uxorem ejus, & affuerunt audientes & videntes qui subnotati sunt testes. Oto Borel-lus, Odo Malae-herbae, Simon filius Alberici, Herbertus Eschancus, Herbertus de Tiliaco, Gilduinus frater ejus, Odo. De monachis dom-nus abbas Bartholomaeus, Walterius monachus, Wanilo monachus, Odo monachus, Adraldus monachus bajulus. De hominibus qui cum domno abbate Bartholomaeo ierant, Rainaldus de Co-lumbaris, Odo frater ejus, Frogerius maris-calculus, Bernardus major, Gausbertus coquus. Sed nec illud est omittendum, quod hoc quoque sub dono supradicto vicecomes Hugo concessit nobis, annuente ibi tunc domno Ebrardo, & apud castrum Puteolum postea Gualeranno fra-tribus suis, ut quicumque fevari erant, de his quae ad honorem pertinebant possessionis villae Nantulsi fevos ipsos, aut aliquid ex eis, si vellent,

vel donarent nobis, vel venderent, vel etiam de nobis tenerent. Quicquid ergo hinc fieret, suo nobis firmavit auctoramento.

VII.

Auctoramentum comitis Terbaldi de villa Nantulsi.

NOtum pene omnibus satisque manifestum credimus, Terbaldum comitem, Franciae pa-latinum, loci istius, Majoris scilicet monasterii, defensore atque patronum, plurima de rebus suis post mortem patris, ex quo in principatum illius successit, nobis dedisse, & multa dona sive empriones de beneficiis satellitum suorum perpetuo possidenda libentissime annuisse. Cum ergo in dominium S. Martini possessio quaedam, nomine villa Nantulsi, sita in pago Dunensi, cum ecclesiae cujusdam duabus partibus, quae est in pago Ble-siensi, loco qui dicitur Averdonum, devenisset, quod utrumque de casamento illius descendebar, petitionem domni Bartholomaei abbatis, qui forte tunc illum apud Blefium castrum adierat, tam ipse quam filius ejus Stephanus consuetudi-naria liberalitate firmissime annuerunt, & uterque signum suum, sicut subrus parer, manibus propriis annotarunt: qui tamen more suo, illo scilicet nobilissimo, nobis quoque per omnia ejus auctora-menta notissimo, a domno abbate satis humiliter & devote petiit, ut pro hoc sibi centum missas a sacerdotibus monachis juberet celebrari. Quam precem domnus abba, utpote qui salutem illius & vitae longitudinem nobis fore non minus uti-lem quam illi providebat, libentissime susce-pit, & audiente Guidone abbate & Guarino praeposito, qui forte tunc aderant, se facturum esse promisit. Factum est hoc, sicut diximus, apud castrum Blefium, intra curiam, retro palatium, prope turrem patulo inter caminatas ejusdem palatii sito xv. cal. Maii, die dominico post meri-dianam, testibus istis Gilduino vicecomite, Her-berro de Altri, Alzone Borello, Gualterio Pane-parato, Harduino Ruillo, Bonidomo clerico, Odone Malamufca, Alberto de Vitriaco, Mi-lone de Bello-monte, Raherio de Burgomedio, Archembaldo Pejore-lupo, Johanne filio Amal-rici, Ernaldo Aculeo, Hugone praeposito, abbate Guidone, Huberto priore, Herberto monacho, Isemberto monacho, Jacobo monacho, Fulberto monacho, Haimerico monacho, Roberto mona-cho, Adraldo monacho, Girardo famulo coquo.

Signum Terbaldi comitis †. Signum Stephani filii ejus †.

VIII.

*Breve elogium quatuordecim primorum abbatum Ad lib. 648
Montis-sanctae-Catharinae prope Rotomagum, n. 71.
auctore Guillelmo Forestier ejusdem loci monacho,
sub annum M CCC IV.*

ABBAS I. ISAMBERTUS.

PRimus cenobio fuit Isambertus in isto Abbas, pro certo sic est in codice nostro. Hic Audoeni primo monachus fuit almi.

*Ex schedis
nostri Pome-
ranii.*

Hic probus ac mitis fuerat monachisque fidelis. Hic abbas dulcis, pius fuit atque humilis. Regula tunc sancti servata fuit Benedicti; Fratres in pace servavit hic sine lite, Et bona constituit monachis in tempore jura. Uno cenobii fuit annis atque viginti Abbas istius, sic est libro titulatus. In crypta sanctae jacuit primo Katerinae: Ad magnum templum fuit ejus postea latum Abbatis corpus in primi tempore cautus. Tam breve, tam juste, caste, tam vixit honeste, Esse virum sanctum quod certe credimus illum. Per bona, per merita quae fecit tempore vitae, Esse coronatus cum sanctis est reputatus.

ABBAS II. RAYNERIUS.

Abbas Raynerius ista fuit aede secundus; Libris cenobii bene possunt ista videri. Primo Raynerius altus majorque decanus Rotomagi magna constitit ecclesia. Tunc petiit sanctae monachus fieri Katerinae, Et si majorem probus hic dimisit honorem. Dum fuit hic monachus inter fratres quasi primus Semper vivebat, dominari nec cupiebat. Post Isambertum quem credimus esse beatum, Hic fuit electus abbas, & tam cito factus. Clericus excellens fuit, hic multum quoque pru-dens, Grammata noscebat, leges, divina sciebat. Hic fermocinium nitebatur cum grege fratrum Multotiens agere, vel quasi quotidie. Carnem jejuniis maceravit tempore multo. Semper vixit ita simplex sicut eremita. Quatuor ille loci fuit abbas atque viginti. Ille fuit positus in capituloque sepultus: Cum sanctis anima sua caelis sit comitata.

ABBAS III. GALTERUS.

Quidam Galterus fuit abbas tertius hujus Cenobique domus, Caeto fuit hic homo natus, Vandregisili monachus fuit ille beati Et cantor, sanctae misit hunc Deus Katerinae: Nam fuit hic justus, humilis, prudensque, pu-dicus, Sobrius, & castus, sapiens, mitisque, modestus, Templo devotus, ad fratrum jura paratus, Ecclesiam magnam nostram fecit quasi totam, Introitus fecit, cancellos claustraque crevit. Quadraginta vel plus annos loca nostra Ille gubernavit, conventum semper amavit. Hic fecit tantum libratas tempore centum, Quas per quinque vices hic emit reddituales, Praedia tam sanctaeque domos crevit Katerinae: Tam nos dilexit, nobis tot bona fecit, Pro se conventus est Christum poscere tentus. Templi sub tumba jacet hic in parte sinistra. Fecit plura bona, o Domine, illi gaudia dona.

ABBAS IV. HELIAS.

Quartus in hoc abbas tecto permanfit Helias, Libro restante qui nobis scribitur inde. Primo conventus prior extiterat bene summus; Et quia conventus vitam noscebat & actus: Illum dilexit melius quo tempore vixit. Illi nulla re voluit contrarius esse,

Regula talis sit nobis, quantumque prior sit. Conventus poenaeque laboris totius ille Dicitur esse prior, in cunctis participator. Abbas cenobio tres sex permanfit & uno Annis, sic nostri declarat littera libri. Ille jacet navi, jussit hic hoc fieri.

ABBAS V. GALTERUS.

Post haec Galterus abbas quintus fuit hujus Cenobique domus, sit ab hoc formidine nullus. Quatuor hic tecti fuit annis atque viginti. Hujus per librum reperimus sic fere factum. Hic in capitulo ponitur in tumulo. Qui fecit caelos, a poenis eruat illos.

ABBAS VI. DROCO.

Dum nostris legimus in libris, nos reperimus, Quod nofter sextus fuit abbas Droco vocatus. De Cadomo Stephani monachus primo fuit almi, Nosque locum semper bene rexit sufficienter, Fratres dilexit, Katerinae commoda fecit. Abbas octo bis & sex nobis fuit annis. Hic abbas positus, nam fuit atque sepultus. Illic sub tumba fuit corpus ejus & ossa. Quando defunctus fuit, abbas extitit actus Becci. Guillelmus qui fuerat monachus, Qui non decessit abbas, immo resnavit, Unice per merita littera dicit ita.

ABBAS VII. ROGERUS.

Abbas cenobio Rogerus septimus isto Exstitit, hoc scripta testificantur ita. Tectum temporibus in pace satis fuit ejus. Pacifice tenuit bene, fratres & bene rexit. Cum sanctis Christi requiescat luce perenni.

ABBAS VIII. ADAM.

Quando Radulphus resnavit, constitit unus Tunc abbas qui dicitur Adam, Bacon erat ortus Ex Hardinvilla, fuit ecclesiae sibi cura. Illius villae fuerat jam presbyter ille. Hic abbas uno Katerinae constitit anno Cenobii sanctae, scripturae testificantur. Post Audoeni fuit abbas ille beati, Ac ibidem solum fuit abbas ille per annum. Mundus non placuit, sed sponte sua resnavit; Devote sanctam remeavit hic ad Katerinam, Abbas unde prius extitit & monachus. Mundi despiciens, ad caeli gaudia tendens, Ille rogavit ibi corpus ponique recludi. Abbas Guillelmus erat illo tempore nonus, Cujus consensum super hoc habuit quoque fra-trum.

Recluso positus, gaudens ex orbe remotus Esse, nimis duram coepit traducere vitam, Martyrium forte sustinuitque grave.

ABBAS IX. GUILLELMUS VASTEL.

Vastel Guillelmus fuit abbas ordine nonus: Sat tenuit semper nos vota sufficienter. Celarium pulchrum, majorem fecit & aulam, Fecit cenobii muros ex parte parari, Atque novos fieri: per eum sanctique Boniti Argentio theca fuit ex auro cooperta. Pastor cenobii fuit annis ille viginti

APPENDIX

Inde tribus demptis, reperimus nos ita scriptis.
Virginis in sanctæ festoque die Katerinæ
Officium fecit, magnam missam celebravit.
Hic tenuit plures magnas ad prandia gentes,
Et bibit & comedit, multum late sibi fecit.
Illos post esus hic conduxit quasi sanus
Post reditum cameras ridens intravit hic abbas;
Morte repentina cecidit mox ille cathedra,
Ante cubile suum mors subitavit eum.
Gentes quæ cum se fuerant, tristes rediere,
Plentes pro morte, nimis a casu stupefactæ.
Hic ubi quotidie cantatur missa Mariæ,
Ponitur atque jacet, animæ Christus requiem det.

ABBAS X.

Soto-villæ denus abbas noster fuit ortus.
Atrox, crudelis fuit is, sed corde fidelis;
Et tamen iste locus fuit ejus tempore plenus
Divitiis & equis, potibus atque cibis.
Vivus erat dives, post mortem nos locupletes
Dimisit, gazis & loca plena nimis.
Condidit hic aulam simul & grangiam prope
portam,
Atque refectorium reparavit tempore multum,
Et per eum sanctus Vincentius est celebratus
Cappis nobiliter, sic est usus modo noster;
Octavas vere sanctum præcepit habere,
De vini modio fieri pitancia festo
Et quadraginta solidis debet quia vita
Abbas emit ea nobis, nam scivimus ita.
Ecclesiam cappis, casulis ornavit & albis.
Condidit ille cruces . . . . . nobiliores
Argentique crucem fecit pernobilitatam
Ornari gemmis, clavis multum preriosis,
Et calices multo decorans condidit auro.
Fecit vas ubi sunt, & sanctorum requiescunt
Reliquia: caris & resplendentibus auris.
Ille regi pariter tempore nobiliter
Templi majora fecit fieri duo signa,
Quæ fere pullata debent ad maxima festa.
Cœnobii que viros hic cum sex octo per annos
Rexit, scriptura testificatur ita.
Illius in navi corpus jacet, hic paradisi
In sedibus sedeat, gaudia possideat.

ABBAS XI. ROBERTUS.

Deplano nemore Robertus singula more
Mentē prior pura servavit tempore jura.
Abbas undecimus loca rexit nostra Robertus,
Temporibus nostrum qui fecit nobile claustrum.
Infirmitorium fuit ejus tempore factum,
Ille super portam condidit atque casam.
Prædia de monte bonus abbas condidit ille;
Muros & portas condidit & cameras,
Temporibusque suis hic redditibus loca multis
Abbas ditavit, terras, census satis emit
Nummos, gallinas, cappones emit hic abbas.
Hic obitum nostri fundatoris celebrari
Ut festum cappis sic præcepit fore nobis.
Cœnobio nostros reliquo de tempore totos
Præcepit fieri solulares & reparari.
Antea sutores faciebant Rotomagenses;
Sutorem proprium jussit habere domum.
Hic manifestavit, & fratribus hic bene dixit,
Quod quadraginta monachos sanctæ domus ista

Debet de jure Katerinæ semper habere.
De parco quercus & fagos ille Robertus
Condidit evelli pomis pirisque repleri
Ac multis aliis arboribus validis
Robertus multum decoravit tempore parcum.
Nobis proficiunt fructus qui nunc ibi crescunt.
Quatuor & quinque fuit annis pastor in æde.
Hac Robertus ita testatur litera nostra.
Ille suum navi corpus jussit sepeliri.
Cum sanctis Christi sibi deat gloria cæli.

ABBAS XII. RICHARDUS.

Abbas Richardus fuit numero duodenus.
Nam sic per scriptum nobis est testificatum.
His fuit ille locis abbas bis quatuor annis:
Capella sancti tumulatur Bartholomæi.

ABBAS XIII. JOHANNES.

Quando forestarius Willelmus, qui fuit ortus,
Et venit sancti de villa Vandregisili,
Hunc librum fecit, descripsit, versificavit,
De Cantu-piæ Johannes erat Katerinæ
Abbas tredecimus tunc sanctæ; nos bene scimus.
Dum fuit hic abbas Johannes, tam cito sylvas
Nostras de Grouchy commisit venditioni.
Turbavit valde conventum venditione.
Hic fuit a suis & porcellis maledictus:
Fructibus ex horum poterant per quemlibet
annum
Sex decies porci vel plus fieri bene crassi.
Anno milleno trecenteno quoque primo
Quatuor auratos venundedit octoque pannos
Ecclesie sanctæ de thesauro Katerinæ.
Ex hoc conventum non petiit licitum:
Hinc suscepit tres & sexaginta Johannes
Libras, & libram thuris suscepit hic unam.
Jura domus dextra sua perdidit inus & extra;
Devastare bona fuit huic sapientia prona.
Gazæ thesaurum proli donavit & aurum,
Cum tenuit fortis gravis hunc angustia mortis.
Quidquid habebat, ei placuit dare progeniei.
Librarum mille plus debita desit ille.
Abbas tredecimus fuit in numero, reperimus.
Ante suum funus numerantur bis sex & unus.
In dextra cruce de templo parva jacet æde.
Vermibus esca datur, quod promeruit patiatur.

ABBAS XIV. WILLELMUS.

Anno milleno trecenteno quoque quarto,
Tunc quartus-decimus fuit abbas, nomine dictus
Domnus Willelmus, multis prior ante diebus.
Constituit fieri festum sancti Benedicti
Nobis in cappis, quod mense solet fore Martis,
Tempore de veteri solet in tribus hoc venerari.
Ille dedit nobis indicta luce decem bis
Ad piscem solidos prior ex tunc emerat illos;
Et sic donandos jussit per quoslibet annos,
Abbas Willelmus prædictus constituit plus
Sancti devore Benedicti tactus amore,
Quod re quotidie memoratio condita late
Cum cantu nostro conventu de Benedicto,
Quæ solet ex usu fieri tacite sine cantu.
Ille prior mitis, humilis fuit atque fidelis;
Hic abbas talis, nec ob hoc ascendit in altis:
Nomine prælati numquam voluit dominari.

Sunt

Sunt monachi plures, quando veniunt ad honores,
Qui cupiunt socios suppeditare suos.

IX.

Ad lib. 64. n. 80. *Definitio concilii Burdegalenfis & procerum Aquitanie super ecclesia de Soliaco, quæ sanctæ Crucis Burdegalenfis cœnobio attribuitur.*

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti. Ego Amatus, S. R. E. legatus, Ellorensiumque humilis episcopus, jussu ac vice domini domni PP. Gregorii VII. ob ecclesiarum Dei correctionem in Aquitania partes directus, omnibus fidelibus præsentibus & futuris. Per hoc privilegium nostræ auctoritatis notum fieri volo, quod controversiæ illi & altercationi, quæ inter Arnaldum-Trencardi abbatem sanctæ Crucis, & Arnaudum abbatem sancti Severi, & monachos utriusque congregationis, super ecclesia sanctæ Mariæ de Solaco diutius agitata, & usque ad prædictam sedem apostolicam fuerat peragata, in synodo, quam cum confratre nostro Hugone, S. R. E. legato, Diensiumque venerabili episcopo, apud Burdegalensem celebravimus urbem, quantum in nobis, vel potius quantum in ipsa fuit justitia, certum tandem & canonicum imposuimus finem. Cum enim in prædicta synodo, convocatis archiepiscopis, Gocilino scilicet Burdegalensi & Willelmo Ausciensi, Radulfo quoque Turonensi, necnon & Dolensi, cum eorum suffraganeis coepiscopis & abbatibus, simulque aliis religiosis personis tam clericorum quam laicorum, resideremus, atque Domino nostro Jesu-Christo cooperante, & sermones concilii consumante, de multis utilitatibus sanctæ Dei ecclesiæ profuturis pertractando decerneremus, ad dandam definitionem canonicam super controversia, quæ erat inter supra memoratos abbates de prædicta ecclesia sanctæ Mariæ, penultimum concilii indiximus diem. Die igitur determinata instante, utriusque supra nominati abbates, cum advocatis & ratiocinationibus suis, in concilio astiterunt, & prout quisque melius potuit, causam suam licenter enarraverunt, & enarrando peroraverunt. Clamoribus itaque & tenoribus utriusque partis, omnibusque eorum rationibus a concilio diligenter auditis, ac subtiliter pertractatis; ad ultimum, ut per omnem modum satisfaceret importunæ invasioni Arnaldi abbatis sancti Severi, & ut perpetuum silentium ipsi & omnibus successoribus, & super ecclesia sanctæ Mariæ de Solaco canonica censura imponeretur, ex decreto concilii juravit Arnaldus-Trencardi, abbas sanctæ Crucis, sexta manu monachorum suorum, ante nos in medio & in conspectu concilii, illud idem sacramentum sive juramentum, de veritate scilicet privilegii sui, quod dominus PP. Alexander jam diu ante decreverat Romæ debere ante se jurari ab ipso Arnaldo-Trencardi, tertia tantum, manu monachorum suorum, Gregorio abbati sancti Severi. Omnium etenim fidelium posteritati notificare volumus, quod multis testificationibus canonicis

Annal. Bened. Tom. V.

in ipso concilio Burdegalensi coram nobis approbatum fuit, Gregorium abbatem, antecessorem Arnaldi abbatis sancti Severi, usque adeo legibus canonicis jam ante convictum fuisse Romæ ante domnum papam Alexandrum pro injuria quam faciebat Arnaldo abbati sanctæ Crucis de ecclesia sanctæ Mariæ de Solaco, quod ipse abbas Gregorius ipsam ecclesiam sanctæ Mariæ de Solaco in manu ipsius domni papæ Alexandri dimisit, & in manu ejusdem in ipsam ecclesiam se ulterius non invaturum promisit. Subinde ipse domnus papa Alexander ipsum Arnaldum-Trencardi abbatem S. Crucis de ipsa ecclesia S. Mariæ de Solaco revestivit, & nos in ipso concilio revestivimus, & ab omnibus successoribus suis jure perpetuo cum omnibus ad se pertinentibus possidendam canonum censura decrevimus. Ut autem hoc concilii definitio firma semper & illibata per succeedingentia maneat tempora, hoc privilegium nostræ auctoritatis scribi præcepimus, & sigilli nostri impressione signari jussimus. Actum & definitum in concilio Burdegalensi in ipsa matre ecclesia in honore beatorum apostolorum Andreæ & Jacobi constructa, anno M. LXXVIII. ab incarnatione Domini, indictione II. concurrens I. epacta XV. IIII. idus Octobris, anno vero pontificatus domni papæ Gregorii VII. sexto, adstante & confirmante Guillelmo nobilissimo Aquitanorum duce & comite Vasconia cum suis principibus.

X.

Monasterium novum apud Pictavos Hugoni abbati Cluniacensi commissum. Ad lib. 64. n. 106.

IN nomine Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu-Christi, Guillelmus dux Aquitanorum Vasconum. Si erga loca divinis cultibus mancipata propter amorem Dei, ejusque in eisdem sibi famulantes beneficia opportuna largimur, præmium nobis apud Dominum æternæ remunerationis rependi non diffidimus; idcirco noverit omnium fidelium nostrorum, tam præsentium quam futurorum solertia, quia nos Hugonem venerabilem abbatem ex monasterio sanctorum apostolorum Petri & Pauli Cluniacensi, ubi eorum memoria digne recolitur, una cum congregatione ibidem Deo famulante, nec non successoribus eorum concedo monasterium, quod facio ædificare juxta civitatis sedem Pictavum cum ipsis constructis, quas ad præsens licitum mihi non est differere; sed Dei auxilio gubernante futuro adveniente temporis spatio opportune vel decenter concessurum me adfirmo; & cum expleverim omnia, ita ut abbas & congregatio regulariter & honeste vivere possint, supra dictus abbas Hugo regulariter secundum præceptum Domini & sancti Benedicti abbatem ordinet cum monachorum catervis ob redemptionem animæ meæ & parentum meorum, omniumque fidelium. Quapropter volumus, & per hoc nostræ auctoritatis decrevimus præceptum atque jubemus, ut nullus iudex publicus, vel quilibet ex judiciaria potestate in ecclesias aut loca vel agros, seu aliquas possess-

LIII

Ex ceteri membrana.

fiones memorati monasterii, quas moderno tempore infra ditionem imperii nostri iuste & rationabiliter possidet, vel quæque deinceps in iure ipsius monasterii voluerit divina pietas augeri, ad causas audiendas, vel freda aut tributa exigenda, aut paratas faciendas, vel mansiones, aut fideiufores colendos, aut homines ejusdem monasterii, tam ingenuos, quam servos super terram ipsius commanentes distringendos, nec ullas redhibitiones, aut illicitas occasiones requirendas, nostris & futuris temporibus ingredi audeat, vel ea quæ supra commemorata sunt penitus exigere præsumat; sed liceat memorato abbati, suisque successoribus res prædicti monasterii sub immunitatis nostræ auctoritate, quieto ordine possidere; & quidquid exinde fiscus sperare poterat, totum nos pro æterna remuneratione præfato monasterio concedimus, ut in alimoniam pauperum & stipendia monachorum ibidem Deo famulantium proficiat perennibus in augmentis. Hæc vero immunitatis nostræ auctoritas, ut per diuturna tempora inviolabilem atque inconvulsam obtineat firmitatem, & ut a fidelibus sanctæ Dei ecclesiæ & nostris verius certiusque credatur & diligentius conservetur, manu propria firmavimus anno M LXXVI. præsidente domino Gregorio Romanæ sedis papa, regnante Philippo rege Fancorum.

X I.

Ad lib. 64. n. 132. *Epistola clericorum Cameracensium ad Remenses in gratiam uxorum suarum, quibus nuntium remittere detrectabant.*

Ex ms. cod. olim Pataviano, nunc Ottoboniano.

SANCTÆ matri ecclesiæ Remensi, omnibusque ipsius diocesis attributis, Cameracensibus fratres in tuenda publica clericorum libertate esse efficaces. Inuitati diu decreti noviter intonante procella non minus aliis conturbati, & finitimorum litteris probabilibus ad resistendum invitati nos Cameracenses, quibus pro experimento credendum est, non fuimus pigri vobis rescribere, & in his de oppressione nostra quæcumque ut digna videbantur memoria interserere. Hactenus, fratres carissimi, in clericali ordine quo vivimus, maximus vigeat honor & reverentia, & clericorum nomen, tamquam in forte Dei attributum, ceteris insignius dignitate præbeat & gratia. Nunc autem facti sumus opprobrium vicinis nostris, subannatio & derisum his qui in circuitu nostro sunt, nisi ad ea quæ prætenduntur vestra nostraque solleter invigilaverit industria. Siquidem Romanorum, ut audistis, importunitas tanta tamque vehemens nobis incubuit, ut nihil jam intactum, nihilque relinquat intentatum: præsertim cum etiam de imminutione regni majestatis agere audeant, metropolitanos vero excommunicare, episcopos autem quoslibet deponere, quoslibet sublimare præsumant sub specie religionis, cum potius sit ambitionis, crebra indicentes concilia, & peregrina inferentes nobis iudicia. Et hoc totum per quosdam impostores, quibus omnia cum pretio, & quorum dex-

tera semper repleta est muneribus; HUGONEM videlicet Lingonensem, cujus vita & mores satis omnibus innotuerunt; HUGONEM quoque Diensem, ut dicunt, episcopum, cujus præter nomen nulla nobis est cognitio. Ferrur etiam eos interminando hoc addidisse, ne quis in ecclesia duplici potiatur honore, & una tantum quisque contentus vivat præbenda; cum vix duabus aut tribus possit provenire necessariorum sufficientia. Inter hæc, carissimi, verecundiæ nostræ nihil ab illis paritum, ubi clericorum filiis ut ordinari debeant penitus interdicitur: cum beatus dicat Augustinus: Undecumque nascantur homines, si vitia parentum non sequeantur, & recte Deum colunt, honesti sunt, & salvi erunt. Et beatus Isidorus: Quicumque fidem Domini promerentur, nullis maculis carnalis navitatis obfuscantur. Adhuc eadem sententia, quæ prius de conjugatis sacerdotibus fuerat ventilata, nunc etiam in omni ordine clericorum ab illis decernitur: cum regula nostra hoc habeat, ut unius matrimonii clericus traderetur vinculo, qui se continentiae non devoverit titulo; cum etiam Paphnutius de hoc eodem ita intulerit in Nicæna synodo. Synodus enim ipsa corrigere volens hominum vitam in ecclesiis commorantium, posuit leges quas canones appellamus, in quorum tractatu videbatur aliquis introducere legem, ut episcopi & presbyteri, diaconi & subdiaconi cum conjugibus non dormirent, quas ante consecrationem duxerant. Surgens autem in medio Paphnutius confessor, ad cujus intuitum omnium pendebat sententia, contradixit, honorabiles confessus nuptias, & castum esse dicens concubium cum propria conjugis sua; sicque concilio, ne talem ponerent legem, gravem asserens causam, quæ aut ipsis aut eorum jugalibus occasio fornicationis existeret. Et hæc quidem Paphnutius, licet nuptias in expertus exposuit, synodusque ejus laudavit sententiam, & nihil ex hac parte sancivit; sed hoc in uniuscujusque voluntate, non necessitate, dimisit. Reperitur autem in tripertita historia cap. 2. libri XIII. Quidquid autem in talibus agitur, a quibusdam adinventum dicitur atque suggestum, qui totius catholicæ religionis, Eucharistiæ videlicet atque baptismi, confessionis & penitentiae, quæ pro nihilo ducunt, destruere machinantur sacramentum. Et quia absolute nec libera voce audent vel contradicere, sub prætextu religionis ac dolosa imagine sanctitatis quarunt pervertere, credentes suæ pravitati aliquid inde lucrari. In quibusdam Italici partibus cognovimus actum, ubi pro hujusmodi voto jam... divina religionis penitus non agitur mysterium. Qui etiam ideo abominari dicuntur conjugium, quia irreverenter & impie operantur quod abominabile est & nefarium. Pastores autem nostri, tamquam Romanæ auctoritati appareant obedientes, his & talibus autem accommodant libenter. Gravia onera nobis imponere satagunt, & dum sibi quisque timet, in contumeliam nostri nominis gratanter consentiunt; & quasi honeste & irreprehensibiliter vivant, consuetudinibus nostris contraire non desunt: a quorum fructibus si perpendantur conversatio & vita; aut

nulla, aut vix aliqua invenientur bona opera. Quorum ad stipulationem episcopus noster consentiens, nos intolerabiliter aggressus ad imponendum prædictum onus cervici nostræ, multus ac vehemens nuper incubuit: quia & clericos conjugatos chorum intrare & ministrare, & eorum filios ad sacros ordines provehi inhibuit. Cujus impositionis articulo nobis admodum oppressis, ne id ageret humiliter orantibus; & ne præter consensum metropolitani aliquid decerneret canonice suggillantibus, & ipsius ejusdem ecclesiæ metropolitani nostri audientiam appellantis, ab intentione tamen sua nequaquam devocari potuit. Cujus rationis nulla alia auctoritate subnixta est responsio, nisi quod ab HUGONE Dienfi impostum sibi [mandatum] transgredi non auderet, a quo ei exhibitæ est benedictio. In his igitur quæ prælibata sunt, & nostri nominis intolerabilem injuriam consideramus, & apud laicos, quibus futuri sumus in sibilum, maxime perhorrescere oportet infamiam: quantoque apud majores nostros constat esse inauditum, tanto nobis videtur indecens atque inhonestum. Quod si viri estis, si viriliter agere vultis, parvi pendenda sunt hujusmodi concilia, quæ tot & tanta nobis invehunt opprobria, contra illud sanctissimi viri Hieronymi, ubi ait: Absit ut aliquid sinistrum de clericis loquar. Nobis autem hæc est immutabilis sententia. Consuetudinem hæcenus nostram, religiosorum patrum æquanimitate sapienter indultam, inconvulsam tenere: neque inuitatis & periculosis traditionibus in aliquo consentire. Audito itaque & nostræ deliberationis efficacis proposito, & quid periculi, quidve ignominie in tali, nisi resistamus, nos sequatur in negotio; scire a vobis volumus per litteras, quæ sit erga hujusmodi animi vestri sententia, maxime obsecrantes ut circa eandem providentiam mutuo vestra excubet vigilantia, & super his vestra habeamus solatia. Valet.

X II.

De libertate Beccensis monasterii.

Ad lib. 65. n. 40. & lib. 67. n. 48. lib. 68. n. 89.

OPERÆ pretium puto mandare litteris, his qui sunt, & qui futuri sunt post nos, quo ordine & qua libertate Beccensis ecclesia constet ab initio. Neque enim videtur absque culpa esse, si per negligentiam scribendi ea, quæ acta sunt præteritis temporibus, aliqua perturbatio eveniret Beccensi ecclesiæ quoquo modo aliquo tempore. Plurimum enim valere solet noticia præteritorum.

Igitur fundatio Beccensis ecclesiæ constat initium habuisse a quodam militari converso, nomine HERLUINO. Hic in proprio patrimonio istud Beccense cœnobium construxit Dei voluntate & adjutorio, suoque labore & studio. De hoc enim est necesse ut plura loquamur; quia & vita & actus illius optime perscripta tenentur. Tamen quantum ad rem, quam in manibus habemus, pertinet, breviter dicemus. Hic enim cum jam quadraginta annos dececessisset ætatis, & omnino

Annal. Bened. Tom. V.

sæculum deseruisset, a nobili quodam episcopo Normanniæ, qui ducibus terræ illius propinquus extabat, nomine HERBERTO, sacrum habitum monachi accepit, & non post multum tempus sacerdos & abbas est constitutus his, qui ei adhærebant, quamvis pauci admodum essent. Si quæritur quare cum ordinaverit, cum de illius parochia non esset; ideo id factum est, quia tunc ecclesia Rotomagensis absque pastore erat; & idem episcopus, utpote propinquus ducis ROBERTI, quæque volebat, sine contradictione faciebat. Hic venerabilis abbas HERLUINUS nulli umquam hominum fecit de rebus ecclesiæ suæ: quia de patrimonio proprio pæne omnia possidebat, & cetera de eleemosynis baronum terræ illius. Professionem alicui episcopo numquam fecit, quia mos non erat, ut aliquis abbas professionem faceret alieno episcopo.

Hic vir nobilis genere & moribus postquam decessit, monachi illius, qui jam cœperant adolescere in bonitate & religione, prudentiam pastoris amissi retinentes, cautis consiliis in omnibus se providentes, Deo se primum commendaverunt, orationibus & jejniis obnixè pietatem illius postulantes, ut dignum pastorem eis proponere dignaretur. Quorum orationes Deus non distulit adimplere. nam peractis orationibus & jejniis, communi consensu elegerunt sibi in abbatem ejusdem ecclesiæ priorem, nomine ANSELMUM, qui jam tenuerat prioratum pæne xv. annis. Hoc fecerunt absque ulla indictione & ulla permissione alicujus ecclesiasticæ personæ. Electione peracta, innotuerunt hoc, scilicet suam electionem principi WILLELMO, quam ipse non refutavit. Sed concessionem atque donationem distulit usque dum veniret Brionio, quo in proximo erat venturus. Qui cum illuc venisset, misit tres ex optimatibus suis ad ecclesiam, scilicet ROGGERIUM comitem, & WILLELMUM de Britolio, & ROGERIUM de Bello-monte, ut scirent & renuntiarent si communiter in electionem sui prioris concordarent. Qui pergentes & quæ imperata fecerant peragentes, reversi sunt ad dominum suum læti & hilares. Dux autem cognovit per hos communem voluntatem conventus, & humilem illorum petitionem; gavisus est valde, atque iisdem baronibus jussit, ut ei deducerent virum cum aliquantis fratribus. Qui venientes ad cœnobium iussa principis patefecerunt. Ille vero electus hoc audiens, nimium reluctari cœpit, sicut supra fecerat in electione prioratus, ut in vita illius pleniter describitur. Tandem humilibus precibus monachorum victus, iivit ad curiam cum aliquantis fratribus. Princeps vero WILLELMUS cum honore & gaudio suscepit eum, abbatiamque ei tradidit donatione baculi pastoralis, sicut mos erat illius regionis, nec ab eo requisivit ullum hominum. Deinde jussit cuidam episcopo, qui præsens aderat, ut eum Beccum reduceret, & in statione abbas cum honore poneret. Sed Anselmus nullo modo consentit, ut baculum portaret, nec aliquid agere voluit, nisi quantum in prioratu faciebat. Quapropter monachi acceleraverunt negotium, ut benediceretur. Sed quia ecclesia Rotomagensis tunc extabat absque pastore, iussa

LIII ij

principis GISEBERTUS Ebroicensis episcopus peregit hoc opus in ipsa Beccensi ecclesia absque ulla mentione professionis VIII. kalendas Martias.

Hujus venerabilis patris ANSELMI temporibus, ROBERTUS comes Mellenti sua astutia obtinuit apud ducem Normanniæ ROBERTUM castrum Brionnense in dominio suo, quod hæcenus fecerat dominium ducibus Normanniæ. Qui compos voti sui, voluit Beccense cœnobium sub suo dominio possidere, eo quod idem cœnobium in fisco Brionnensis castri constat ædificatum. Tunc primum, ut astutus homo, privatim aurem patris ANSELMI per nuntios expetiit, rogans & quasi suppliciter exorans, ut hoc concederet, promittens multas augmentationes ecclesiæ de suis rebus, maximeque in eodem castro. Quibus pater ANSELMUS respondit, Hoc non est meum concedere: abbatia ista non est mea, sed domini principis Normanniæ, quod illi placuerit, erit. Illi e contra: Concessum principis facile assequi sperat dominus noster, sed voluntatem vestram inde vult scire, & assensum vestrum inde habere. Et abbas: Ego per me de hac re nihil possum facere. dico autem vobis, quod difficilem rem, ut æstimo, elaborat dominus comes. Et legari: Quomodo? Abbas statim edisserit causas. quibus finitis, sine ulla controversia reversi sunt legati ad dominum suum. Comes audiens responsum ANSELMI, obstupuit ad prudentiam viri. Cumque hæc ad notitiam monachorum venissent, veluti destructionem totius ecclesiæ audissent, exhorruerunt, & mature consilium inierunt quidnam contra agerent. Et facillime reperto, ducem ROBERTUM festinanter adierunt, eique causam intimaverunt pro qua venerant. Cumque dux hæc audisset, ira commotus magna voce dixit: Per mirabilia Dei quid est hoc? quæ insania est quam audio? Vult comes Mellenti mihi auferre meam abbatiam, illam utique quam super omnes diligo, vult iste traditor mihi subtrahere? Per mirabilia Dei de dono, quid ei feci, non diu gaudebit. Tunc forte supervenerunt WILLELMUS CRISPINUS, & WILLELMUS de Britolio & ROGERIUS de Benefacta, qui cum causam scissent, magna indignatione commoti, magnis vocibus & terribilibus juramentis protestati sunt, quicquid sui parentes ecclesiæ Beccæ dederant, se auferre, si comes Mellenti cœnobium Beccense in suo dominio quoquo modo haberet; simulque ducem vehementer increpavere, quod clavem suæ provinciæ homini infideli tradidisset. Quid plura? Monachi, petita licentia, redierunt, ducis & principum promissionibus firmati. Post paucos dies comes Mellenti, nesciens quid monachi fecissent, cum paucis venit Beccum, volens per semetipsum animum patris ANSELMI tentare de re supradicta; cujus adventum monachi agnoscentes, cum vehementi furore, quasi ad destructionem loci venisset, præsto ei adfuerunt, scilicet FARMANNUS celerarius, EUSTACHIUS, ALBERTUS, ROBERTUS, quem tamen moderata voce interrogaverunt, qua causa venisset. Comes e contra affectuosius verbis, ut mos erat ei, cœpit loqui. Monachi magna indignatione ad hæc permoti,

vehementer contra eum, argutis versutis vilipendentes personam ejus in hac parte, respondere cœperunt. Cumque utrique pro hac causa vehementer inter se contenderent, pater ANSELMUS supervenit, opponensque se medium inter utrosque compefcuit. Deinde sedens dixit comiti inter cetera: Domine comes, hanc rem, quam elaboratis habere, nullo modo assequi valebitis; quia nec dominus noster vult, nec principes, quorum beneficio vivimus; & insuper domini & filii nostri nullo modo hoc concedere volunt. Non enim est hereditas vestra hoc castrum, sed donum domini principis, qui, quando voluerit, ut rem propriam reperet. Sed de hac re quid opus est, ut inter nos contendamus? Requiritur voluntatem domini nostri & vestri, & inde quod iudicabit, quod iusserit, fiet. Ad hæc Eustachius erigens se, & manum dextram elevans contra ecclesiam dixit: Per istam ecclesiam, cujus monachi sumus, si tu, pater ANSELME, & dominus noster princeps R. in hoc assensum præberetis, quod non spero, ante omnes de ecclesia exiremus, quam hoc concederemus. Et conversus ad comitem, cum nimia constantia dixit illi: Domine ROBERTE, per istam ecclesiam juro tibi, quia, quamdiu ego & ceteri monachi, qui modo in hac ecclesia sumus, superstites fuerimus, nullo modo, nulloque ingenio libertas Beccensis ecclesiæ per vos ancillabitur. Cumque & multa Eustachius & alii monachi præsentem patre & contra comitem dixissent, comes cum nimia ira discessit. Cujus iram pro nihilo monachi duxerunt, ad hoc omnino studentes, ut libertatem suæ ecclesiæ liberam conservare possent. Post paucos dies comes perrexit ad curiam: quod cognoscentes monachi, & levitatem ducis nimium pertimescentes, de suis elegerunt, quos ad curiam festinanter direxerunt, & adventum comitis duci prædixerunt, multisque precibus exoraverunt, ne in suis promissis erga Beccensem ecclesiam verbo aliquo mutaretur. Quibus invicem sermocinantibus, adest comes. Quem dux ut vidit, cachinnando dixit ei: Domine ROBERTE, quid est? Quo modo inter vos & monachos Beccenses? Comes cernens monachos adeste præsentem, demisso vultu respondit, Bene; quidquid enim iusseritis, benigne concessuri sunt. Et dux e contra: Omnino mentiris. Et elevans vocem cum ira, iterum dixit: Per mirabilia Dei, falsissime speras, quod ita sum hebes, ut velim tibi dare abbatiam meam. Et illapsus in verbis, ut mos erat ei, quando irascebatur, quamvis raro, nimium exprobatum comitem propter hanc rem. Comes videns suum studium in hac re fore vacuum, omnino resiliivit ab spe sua; & non post multos dies dux repetiit castrum suum, & de manu comitis abstulit, ROGERIOQUE de Benefacta tradidit, qui hæreditario jure illud requirebat: & inde Beccensis ecclesia pacem de hac re habuit.

Quam abbatiam ANSELMUS strenue gubernavit per xv. annos. Postea propter multa negotia ecclesiæ suæ perrexit in Angliam permissu monachorum: in qua dum demoraretur, retentus est in archiepiscopatu Cantuariensis ecclesiæ, quod audientes fratres, qui domi remanserant, graviter

tulerunt, quod sine illorum permisso ista fecisset: immo quia eos deseruisset. quæ controversia ex utraque parte multum diuque duravit. Tandem pace reddita, consilio illius, immo iussioni illius volentes parere, sicuti illi qui eos nutierat, & educaverat in omni religione: non enim ullum alium agnovimus nostris diebus, qui tam ardentem dilexerit monachicam religionem, & tam bene & honeste atque prudenter sciverit eam aliis edocere. Ille igitur sciens voluntatem eorum, mandat eis per litteras, ut abbatem eligant loco suo, simulque remittens eis baculum suum pastoralem. Ad ista iterum fit magna perturbatio. Interim mittunt, perunt, & multis precibus exorant, ut miserentur, nec eos ex toto relinquant; sed nomen & potestatem abbatis super se retineat, & per præpositos & alios perspicuos ministros sub sua iussione & potestate domus tota intus & foris gubernetur. Ille vero e contra nimium reluctans, nullo modo acquiescens precibus eorum, mandat eis iterum, ut abbatem eligant, reddens rationem ad eorum postulata, quod longius est hic inferere. Hoc diu multumque duravit. Ad extremum fratres videntes suas preces omnino nihil valere ad id quod petebant, in illius electione posuerunt electionem suam, semper timentes de se, ut viri prudentes, ne si per se facerent electionem, & non bene proveniret, ab omnibus merito culparentur: quapropter in ejus iudicio & potestate posuerunt electionem suam, parati ad id quod vellent per omnia obedire. Quod ut ANSELMUS audivit, gavisus est valde, & pro illorum bonitate & humilitate multum Deum collaudans, direxit eis litteras plenas monachicæ doctrinæ: deinde iussit humiliter præceptione, ut unum ex suis eligerent abbatem, scilicet WILLELMUM de Bello-monte; illique iussit per obedientiam, ne in hac re ullo modo contradiceret. quod, ut iussit, factum est. Misit & alias litteras suo priori BALDRICO privatim, præcipiens ei, ut nihil de hac re privatim ageret: nec ulla conciliabula privatim monachis sineret habere inter se; sed in capitulo omnes communiter congregati, litteras, quas congregationi miserat, coram omnibus recitari faceret. Deinde, sicut in sua electione fuerat factum, omnes singillatim per ordinem interrogaret, quid quisque de hac re diceret. Si omnes communiter hanc electionem concederent, bene: si non, citius illi remandaret. quod ut iussit pleniter adimpletum est. Namque omnes communiter consilio & iussioni illius consenserunt, quamvis multi ex illis multo aliter voluissent, sed voluntates suas voluntati patris ANSELMI supposuerunt, per omnia ei volentes obedire, sicut illi, quem super omnem hominem dilexerant. Post hæc ille, qui legationem attulerat, protulit alias litteras, ex parte archiepiscopi transmissas duci ROBERTO pro causis Beccensis ecclesiæ. Tunc fratres gavisus post aliquot dies curiam adierunt, scilicet abbas ROGERIUS monachus Beccensis ecclesiæ & BALDRICUS prior, & alii quam plures, simul & electus abbas. Interim quando venit Becco, locum proprium non mutavit. Venientes autem ad curiam, læto vultu recepit eos dux. Illi vero humiliter pro quo venerant edixerunt. Deinde ille,

qui litteras attulerat, tradidit eas BALDRICO priori, & prior obtulit eas duci. Ille statim iussit cancellario suo, nomine ERNULFO, legere eas coram omnibus. Cumque perlectæ fuissent, jocundo affamine dux dixit: Per mirabilia Dei, oportet facere quod dominus meus ANSELMUS jubet: fiat. Tunc statim tradidit abbatiam illi, qui electus fuerat, donatione baculi pastoralis. Deinde iussit cancellario, ut cum monachis pergeret ad archiepiscopum Rotomagensem, & illi ex sua parte diceret, ut quod ad eum de hac re pertinebat, perficeret. Quod archiepiscopus libenter perfecit, tradens ei curam animarum. Deinde iussit abbati ROBERTO, ut vice sua in statu abbatibus eum poneret: quod abbas ROBERTUS adimplevit ad matutinas nocte festivitatis ecclesiæ: venerant enim tarde. Sed cum ad Primam abbas WILLELMUS venisset in chorum, noluit intrare in statum suum, sed in illum, qui iuxta erat, nec ad missam in cathedra sedere, nec baculum portare, nec proprium sigillum habere usque ad benedictionem, quam benedictionem, nec ipse abbas unquam requisivit, nec monachi per multum tempus: & hoc fecerunt per consilium.

Cum vero illis placuisset, requisierunt archiepiscopum ANSELMUM, quid de hoc illi placeret: ille adjudicavit fieri, mandans per litteras archiepiscopo Rotomagensi WILLELMO, ut Dei amore & suo illum honorifice benediceret. Quod ille libenter annuit, dans diem in quo benediceretur. Ventum est ad locum; cumque dies illuxisset, venerunt ad ecclesiam. Tunc quidam ex clericis privatim innotuerunt abbati, quod archiepiscopus velle omnino ab eo requirere professionem. Quod ille, ut audivit, nimium perturbatus est. Qui cum velle redire ad hospitium, prior dixit ei: Domine, ad vos nihil pertinet de hac re, sed nobis: sufferte & expectate quid nos faciemus. Statim ipse & aliqui, qui cum illo erant, perrexerunt ad ducem ROBERTUM, & audacter introierunt ubi erat. Quos dux ut conspexit, jocundo affamine dixit, Quid est? habetis necesse? Illi statim dixerunt causam. Et dux statim respondit: Per mirabilia Dei nullo modo volo, ut abbas Beccæ faciat professionem. Mox ERNULFO cancellario, & WILLELMO de Britolio, & Willelmo filio Richardi, qui ibi præsentem tunc aderant, præcepit, ut ad archiepiscopum festinanter pergerent, & ex sua parte dicerent, ut WILLELMUM Beccensem abbatem cum honore benediceret, ita libere ut absque mentione professionis fieret: & hoc faceret, si omnino amorem suum retinere vellent. Illi vero statim perrexerunt, quo iussi fuerant. Sed cum venissent ad ecclesiam, ut callidi homines expectaverunt foras, usque dum archiepiscopus altari assisteret. Erat solemnitas passionis S. LAURENTII. Prior BALDRICUS fecit ad missam revestiri abbatem de vestimentis Rotomagensis ecclesiæ. sic enim est consuetudo. Ante evangelium dum decantaretur Sequentia, venerunt qui missi fuerant a duce ante archiepiscopum ubi sedebat, & dixerunt ei præceptum sui Domini. Ille ut hoc audivit, turbatus est non modice, videns se interceptum. Sed ut sapiens vir & religiosus ad se reversus, postposita ira, executus est mandatum sui

domini coram testibus illis, qui a duce missi fuerant. Benedictione finita absque ulla controversia, reversi sunt missi ad dominum suum, & monachi ad hospitium suum.

In crastino rediit abbas ad archiepiscopum, & locutus est cum eo diutius privatim: & tunc sic juncti sunt amore invicem, ut deinceps aliqua discordia nullo modo extiterit inter eos. Cumque vellent discedere, iussit archiepiscopus venerabili WILLELMO abbati Cormeliensi, qui & ipse monachus erat Beccensis, & cum priore Becci illuc venerat, nam supradictus abbas ROGERIUS ante paucos dies in Domino obierat, ut cum abbate WILLELMO Becco rediret, & sua vice eum in proprio statu poneret. In crastino venit abbas ad suam ecclesiam; & tunc primum receptus est cum processione. Venit autem nudis pedibus. sic enim debet fieri. Finita oratione incepit abbas Cormeliensis *Te Deum laudamus*; & tunc posuit eum in proprio statu, deinde osculatus est eum, & omnis conventus post eum, ut erant revestiti. Deinde duxit eum in cameram, & fecit ei a cubiculario primario pedes lavari, & ipsa die manducavit cum fratribus in refectorio, & tabula fuerunt cooperta. Hæc omnia ideo breviter annotavimus, ut cum necesse fuerit, sciant qui post nos futuri sunt, quomodo agi debeat.

Hic venerabilis abbas, postquam abbatiam suam xxx. annis & eo amplius strenue gubernavit, humanis rebus expertus est: post cujus decessum omnis conventus monachorum Becci uno animo elegerunt priorem suum, nomine BOSONEM, quia bonus homo erat & amabilis, & maxime quia fuerat ex disciplina venerabilis ANSELMI, & mores illius in aliquibus quam maxime imitabatur, credentes & sperantes pium pastorem illum fore. Nec frustrati sunt a spe sua. Quam electionem ipse pro nihilo ducens, illorum deprecationem surda aure transibat, tantummodo studens nimia sollicitudine, ne aliqua negligentia intus vel foris eveniret sub sua custodia. Ipse agebat quod ad ministerium suum pertinebat, ut infirmus homo, monachi vero quod ad eos pertinebat. Ea namque tempestate, regio ista nimium exstitit perturbata. Nam WALERANNUS comes Mellenti, & AMALRICUS comes Ebroicensis, & WILLELMUS CRISPINUS, & HUGO de Monte-forti, & alii quam plures contra regem HENRICUM arma moverunt, volentes eum propellere a patrio solo: sed, Deo donante, illorum conatus omnino ad nihilum sunt, & in capite illorum, qui hoc conati sunt, reversum est. Pro his causis non modico gravamine gravata est Beccensis ecclesia. Attamen monachi, ut viri cauti & prudentes, de pastore eligendo non omiserunt, nec diu pertraxerunt; sed electionem, quam in priori suo fecerant, ut potuerunt & ratio dedit, innovaverunt regi HENRICO, & humili supplicatione petierunt, ut voluntati eorum daret consensum. Ille hoc audiens, ut ferus homo omnino renuit. Erat enim ei insensus idem BOZO, propter quasdam causas, quæ inter ipsum HENRICUM & ANSELMUM quondam extiterant. unde iste multum adhuc causabatur. Monachi vero redeuntes ad ecclesiam, conveniunt tunc omnes communiter innovaverunt quod

invenerant: ut viri edocti in sapientia & bonitate, ad summum refugium, quod est Deus, se converterent, orationibus & jejuniis assiduis Deum deprecantes, ut ille qui habet corda regum in manu sua, frangeret cor illius principis ad illorum voluntatem.

Post paucos dies redierunt ad regem, postulantes supplici postulatione, ut consentiret ad illorum electionem. Ille vero nullo modo voluit, sed præcepit ut alium eligerent. Illi nimium tristes effecti, cæperunt inter se multa dicere. Inter hæc exorta sunt causæ per quas impeditum est quod quidam volebant. Cumque essent in magna perturbatione, quidam bono corde vigens, dixit eis ut orationibus assidue instarent, credens quod ad modicum Deus eos exaudiret. Iterum ipse qui hoc consilium dederat, & cum eo alius frater perrexerunt ad regem, & invenerunt eum lætum & hilarem. Tunc humili voce exorare eum cæperunt, ut voluntati eorum bono animo assentiret. Tunc ille: Spero quod bene erit: ite modo, & Deum exorare studete ut vobis consulat, & mihi de salubre consilium super hac re. Post paucos dies venit rex obsidere Briogense castrum, quod contra eum rebellabat. Ibi venit ad eum archiepiscopus Rotomagensis nomine GAUFRIDUS. Rex inter cetera quæ locutus est ad eum, postulationem monachorum Becci ei innotuit, & dixit se velle adimplere voluntatem eorum. Cujus voluntatem multum collaudans archiepiscopus, misit eum rex ad prædictum cœnobium, & cum eo JOHANNEM episcopum Luxoviensem, & ROGERIUM filium Richardi, volens certissime scire per eos, si totus conventus communiter in ejus electione consentiret, aut si essent aliqui, qui in hoc discordarent. Et si omnes in una voluntate inveniret, ex sua parte concederet quod petebant. Ut iusserat, ita factum est. Cumque hi, qui missi fuerant, audirent unanimum illorum voluntatem, archiepiscopus dixit: Rex noster benigne concedit quod bona voluntate concorditer petitis. Conventus gratanter & cum humili inclinatione gratias reddidit. Tunc archiepiscopus conversus ad priorem dixit: Dominus noster concedit huic conventui, quod toto desiderio diu petierunt. Et ego tibi præcipio ea potestate quam supra hanc ecclesiam habeo, ut curam animarum illorum & corporum suscipias. Ille ad hæc respondit: Hoc facere nullo modo possum, quia nimium infirmus sum corpore, ut omnes scitis, & tantum onus super me ponere non præsumo. Audientes hæc fratres humiliter prostraverunt se in terram, petentes ne eos desereret. Videntes hoc qui missi fuerant, admirati sunt valde super humilitatem illorum, & cæperunt eum nimium objurgare, quod voluntati illorum non acquiesceret. Ille e contra opposebat imbecillitatem suam. Tandem cum vidisset immutabilem fore voluntatem cunctorum, dixit: Dico vobis, quamvis coactus, quia est alia causa pro qua non possum obtemperare vestris voluntatibus. Archiepiscopus interrogat quæ sit causa. Ille coram omnibus noluit innotescere. Tunc archiepiscopus duxit extra capitulum in secretiori loco, & iussit ut diceret. Tunc ille:

Olim cum apud dominum apostolicum URBANUM converterer, promisi ei quasi ex fide, quod numquam laico homini hominum facerem; & si dominus noster rex hoc a me voluerit, ut ei faciam, quod nullatenus possum facere, timeo ne per hoc aliqua commotio oriatur in hac ecclesia; quod nullatenus volo ut fiat. Ad ista archiepiscopus, ut sapiens vir, multa respondit. Deinde reversi sunt in capitulo. Tunc dixit archiepiscopus conventui: Audi vi causam voluntatis; sed, ut mihi videtur, non est talis pro qua debeat hoc facere. Nunc autem revertar ad dominum meum, & hi qui mecum sunt, & dicemus ei quæque vidimus, & audivimus. Vos autem nolite cessare ab orationibus, quia ipse Salvator sic dixit: *Petite & accipietis, querite & invenietis, pulsate & aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, & qui querit invenit, & pulsanti aperietur.* Deinde exiit de capitulo & ad regem profectus est. Cumque iter ageret, aperuit episcopo Luxoviensi, quare prior Boso nollet obedire. Audiens hoc episcopus indignatus est nimium, & cæpit invehi verbis super monachos. Quid multa? venerunt ad regem, & archiepiscopus quæque viderat & audierat, manifestavit. Ad cujus verba rex nimium admiratus est ex una parte, videlicet humilitatem & religiositatem fratrum, ex altera parte constantiam viri. Cum hoc audissent episcopus Ebroicensis & episcopus Luxoviensis, cæperunt nimium murmurare coram rege, & dicere: Nos, qui episcopi sumus, facimus hominum domino nostro, & iste monachus dicit se nullo modo facere, quod omnes alii faciunt. Per hæc verba & multo amariora cum vellet animum regis ad iracundiam concitari, rex pacato animo & vultu sereno dixit: Causa hæc ad me pertinet, quod mihi placuerit, erit. Hæc dicens surrexit, & alias se contulit. Ipsa die redditum est sibi castrum cum pace, & ipse diluculo mane surrexit, & contulit se apud sanctam Wiburgam, propter recreationem. Interim monachi positi sub dubia re, & scientes certo relatu, quod episcopus Luxoviensis & episcopus Ebroicensis vellet eis nocere; nimium timidi ad consuetum confugium concurrerunt, & assiduis precibus Deum exorantes, ut illorum voluntatem, quæ ex se erat, ut putabant, perficere dignaretur. Quorum preces arque vota Deus non distulit adimplere: sed, ut in multis jam fecerat, & facit sua clementia. Nam post aliquot dies dum rex ad civitatem pergeret, obviam ei venerunt GAUFRIDUS ejusdem civitatis archiepiscopus, & JOHANNES episcopus Luxoviensis, & cæperunt simul equitare, unus a dextris, & alter a sinistris. Cumque inter se confabularentur, cæperunt verbum habere, archiepiscopus videlicet & episcopus de priore Becci, qui dicebat se nulli homini laico facturum hominum pro ulla re, volentes regem ad hoc deducere, ut mutaret suam sententiam. Verba quorum rex non diu ferens, sed conversus ad archiepiscopum, dixit ei: Domine archiepiscope, scitote pro certo, quia iste abbas nec mihi faciet hominum, nec vobis professionem. Et archiepiscopus e contra: Domine, quod vobis bene-

placitum est de re vestra facite, ut dominus: de re vero, quæ ad me proprie pertinet, inter me & ipsum bene conveniet. Rex vero e contra: Dixi vobis & adhuc dico per mortem Christi, quia abbas Becci nec mihi faciet hominum, nec vobis professionem. ad hæc conticuerunt ambo episcopi, & de re alia cæperunt loqui. Post aliquot igitur dies, misit rex priorem sanctæ Mariæ de Prato Becco, mandans priori ut ad eum veniret, & secum adduceret ex personis ecclesiæ. Mandans etiam conventui salutem, & ut pro eo orarent, & ne illo modo tristes extarent de re tandiu protelata, quia modo paratus erat in omnibus adimplere voluntatem illorum. Prior vero hoc prius recusavit, sed post precibus fratrum victus perrexit. Qui veniens Prato, ibi remansit. In crastinum autem venit rex ibi, & locutus est privatim cum priore. Quid multa? discesserunt ab invicem pacifici. Deinde iussit monachis ut ibi remanerent, usque dum ipse mitteret pro eis, quia admodum impeditus erat multis negotiis. qui ita fecerunt. Post tertium vero diem, mandavit priorem & monachos, ut ad eum privatim venirent; & ita fecerunt, continentem se in una secretiori camera. Ut hoc rex cognovit, dimisit a se omnes, archiepiscopum vero & quemdam episcopum de Anglia, & duos ex optimatibus suis secum retinens. Et vocans priorem & monachos, ante se honorifice sedere fecit. Deinde breviter collaudans eos de illorum perseverantia & de illorum bonitate, quam in eos sperabat, tradidit abbatiam priori, per quamdam donationem sine mentione hominum. Hoc videns archiepiscopus & ceteri, qui ibi erant, admirati sunt valde bonitatem regis erga ecclesiam Beccensem. Deinde requisitus rex a monachis quis poneret abbatem in proprio statu, vocavit episcopum Sagiensem, & iussit ut cum abbate & monachis iret Beccum, & eum honorifice poneret in proprio statu. Audiens hoc archiepiscopus dixit regi: Quia video bonam voluntatem vestram erga ecclesiam Beccensem, ego ipse pergam & mittam eum in proprio statu. Audiens hæc rex & collaudans hoc factum, iussit ut ita ageret.

Ad pentecostem, qui prope erat, venit archiepiscopus Beccum; & in ipso die festivitatis, re-vestitis omnibus, ut dies requirit, ad tertiam ipse archiepiscopus, ut erat re-vestitus, posuit abbatem in suo statu, dum hebdomadarius incepit hymnum, *Veni creator Spiritus*. Ad quam horam ibi fuit, & non amplius usque ad benedictionem. Archiepiscopus ipsa die fecit sermonem ad populum, & missam celebravit. In crastinum summo mane antequam proficisceretur, iussit ut in sequenti sabbato veniret Rotomago; quia in sequenti die dominica vellent eum benedicere. Factum est ut iusserat. Sed antequam ad ecclesiam pergerent, perrexerunt ad regem: quos ut vidit, læto affamine vocavit eos & dixit: Habetis necesse? Illi dixerunt causam pro qua venerant. Rex cognoscens causam, vocavit ROBERTUM de sigillo & alium clericum & misit ad eos archiepiscopum, mandans & præcipiens per amorem quem erga ipsum habebat, ut abbatem Becci honorifice susciperet, & abbatem consecraret sine

ulla mentione professionis, & adjunxit: Ita faciat, si vult retinere suum erga me amorem. Archiepiscopus ut mandatum regis percepit, sicut sapiens vir, nihil contradixit, sed per omnia adimplevit. Ventum est ad missam. Archiepiscopus abbatem honorifice fecit revestiri ornamentis Rotomagensis ecclesie, & ante se fecit sedere usque ad evangelium. Ventum est ad benedictionem. Tunc archiepiscopus ad abbatem: Quamvis non sit necesse, mi domne, ut te interrogem, sicuti mos est alios interrogare & discutere; tamen ne consuetudo ecclesie relinquatur, breviter quæro, si vis subiectus & obediens esse huic sanctæ Rotomagensis ecclesie, & eis qui ei præsumunt? Abbas respondit, Volo; & archiepiscopus, Deo gratias. Deinde incepit *Veni creator Spiritus*. Hoc ordine fuit benedictus.

Post missam invitavit eum archiepiscopus ad prandium suum. Circa vesperam vero redierunt ad regem, gratias agentes pro omnibus bonis, quæ per eum contigerant in hoc negotio. Quas gratias rex libenter accepit, collaudans omnium illorum prudentiam & religiositatem. Deinde admonuit eos, ut laicus homo, ut ordinem suum distincte servare studerent, & ne hospitalitatem, quæ magnum eis nomen acquisierat, relinquerent, dicens inter cetera abbati verbum dignum memorie: Tu esto intus abbas in ordine tuo, & ego ero abbas in rebus exterioribus. Nam, in quantum potero, deinceps ero proficiuus ecclesie vestre, tantum ut de vobis bona audiam, sicut hæcenus audivi. Quibus dictis dimisit eum cum gaudio.

In crastino venit abbas Beccum, & receptus est cum magno gaudio, ut dignitas Beccensis ecclesie exigit, ut supra jam diximus. Rex autem deinceps nimium eum dilexit, intelligens in eum puram bonitatem, quam plurimum etiam sapientem. Quapropter super omnes personas regni sui eum honoravit. Abbas e contra dulciter eum dilexit, & assiduis orationibus eum commendabat Deo & suæ ecclesie. Quam ecclesiam pie & sancte gubernavit per XII. annos & XXI. dies. Fuit enim sapiens homo, magnique consilii, prudens & providus in omni actione sua, optime litteratus, benignus & munificus, caritate plenus, animo & corpore castissimus, patientissimus, mente, verbo, actu tranquillissimus, habens semper cor suum sub moderamine discretionis, & super multos alios homines nostri temporis monachos suos regens paterna disciplina, & eos diligens & fovens materno affectu. Quapropter quod de Joseph legitur, de eo dici veraciter potest, quia Deus erat cum illo, & ideo in cunctis prospere agebat. Transiit autem e mundo media nocte festivitatis sancti Johannis-Baptiste post multas sufferentias & passiones sui corporis, anima cujus sit cum anima domni & magistri sui ANSELMI, ubi vivit immortaliter, videt Deum perenniter, lætatur infatigabiliter, perficitur ipse perpetua beatitudine immarcescibiliter. Amen.

XIII.

Privilegium Gregorii papa de monasterio S. Benedicti.

Ad lib. 65. n. 85.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, Hugoni venerabili abbati Cluniacensis monasterii, suisque successoribus in perpetuum. Suscepti nos officii cura compellit venerabilibus locis, & præcipue his quæ proprii juris sunt sanctæ Romanæ ecclesie, talem nostræ dispensationis adhibere diligentiam, ut in illis ea maxime apostolicis privilegiis & memorabili auctoritate firmetur, quæ ad sacræ eruditionis studium, & ad religiosæ vitæ propositum, & diurnam spiritalis gratiæ ædificationem potissimum valere noscuntur. Quapropter de spiritali gubernatione & statu monasterii sancti Benedicti consistentis inter littora Padi & Larionis fluminum, hujusmodi instituta sancire & confirmare dignum duximus, ut nostra, quam semel impendimus, semper cum Dei adjutorio sollicitudo vigilet, & sicut in illo auctorum, a quibus constructum & Deo oblatum est, omni tempore devotio, fides vivit & pietas, ita ad commune ipsorum ac nostræ devotionis meritum nostra ibidem providentia, Deo disponente, vivat ac opereatur auctoritas. Namque monasterium illud a Thedaldo illustri viro patre marchionis Bonifacii constitutum est, traditum vero, & in proprium jus collatum beato Petro & ejus apostolicæ sedi, sicut & aliqua alia monasteria tempore nostri pontificatus a Mathilde filia ejusdem marchionis Bonifacii quondam decreta & corroborata constitutione, sicut etiam in aliis, quæ ad communionem & confirmationem ejusdem loci fecimus, habetur privilegiis, ut inde per singulos annos beato Petro & ejus apostolicæ sedi, in præsentia Romani pontificis, aut ejus archilegati, Romæ aut ubi ipse iusserit, octo diebus ante vel post kal. Maii, id est Romanæ, uncia auri impensionem reddatur. Verum quia tu, dilectissime frater & abbas venerande, ad regendum illud idem monasterium de congregatione Cluniacensis monasterii, cui, Deo auctore, præesse dinosceris, fratrem Widonem nobis donasti virum religiosum & prudenter edoctum, qui ibidem sacræ religionis formam atque doctrinam secundum regulam sancti Benedicti & vestre conversationis consuetudinem edoceret, & Deo auxiliante, institueret, ne hujus ædificationis vestigia in posterum delectantur, aut tui, frater, spiritalis germinis fructus per subrogationem alicujus extraneæ conversationis & infæcundæ supplantationis, aliquo deinceps tempore deficiat, vel occasione depereat; curam illius loci tibi tuisque successoribus in perpetuum in nostra vice committimus, ut in ejus gubernatione atque custodia nostræ sollicitudinis, tu, omnesque successores tui & potestatem habeant, & studium procuracionis impendant. Decernimus etiam ut, obcunte ibi abbate, vestra semper provideat diligentia, quatenus idonea & huic officio digna in loco regiminis secundum regulam S. Benedicti persona subrogetur, & quidquid in

Ex archivo Cluniacensi.

in monasterio ad augmentum & observationem monasticæ religionis institui vel emendari oportuerit, vestro semper magisterio & dispensatione administretur, salva quidem in omnibus auctoritate sedis apostolicæ, cujus juris locus ille esse dignoscitur, & ceteris quæ de consecratione abbatibus & fratribus monasterii, nec non & aliorum ad id pertinentium, seu de redditione census, postremo de omni statu ejus in privilegiis pro sua stabilitate & speciali munitione sibi concessis decreta ac statuta firmavimus.

XIV.

Ad lib. 65. n. 96. Statutum Geraldi abbatis & conventus Silvæ majoris in gratiam Willelmi-Guidonis Aquitanie ducis.

Ex archivo Silvæ majoris.

IN nomine sanctæ & individue Trinitatis. Notum fieri volumus cunctis sanctæ ecclesie fidelibus, tam posteris quam presentibus, quod domnus Willelmus venerabilis Aquitanie dux, quidquid habebat in territorio, quod Silva-major appellatur, sanctæ Mariæ tradidit, atque omni libertate donavit. Ego itaque Geraldus, providentia Dei abbas primus, cum omni fratrum collegio decrevimus, decretumque in congregatione statuimus, ut pro hoc aliisque beneficiis, quæ plurima erga nos operatur, in nostra semper orationis memoria habeatur, quatenus a Christo remunerationem mereatur. Hoc quoque constituimus, ut pro eo singulis hebdomadis specialis missa canatur, atque quanta singulis fratribus, tanta ei quotidie decernatur præbenda pro eo pauperibus eroganda. Quod ita definitum est, ut sicut hoc in vita ipsius agitur, non minori studio post mortem, quamdiu steterit ecclesia, agatur. Necessarium ergo duximus, ut hoc memorie chartisque mandetur, ne futurorum negligentia priveretur. Scriptæ sunt itaque duæ similes chartulæ, ut præfatus dux habeat unam, altera vero sit apud ecclesiam. Quod si forte quisquam huic decreto contraite præsumpserit, anathematis periculo reus erit, donec satisfactione obdierit. Ad confirmandum ergo hujus rei testimonium subscripsimus nomina eorum, qui huic decreto interfuerunt. S. Roberti de Burgundia. S. Willelmi Elyæ Burdegalenfis. S. Petri vicecomitis de Castellione. S. Amaneuri de Marcha. S. Rodulphi de sancto Eligio.

XV.

Ad lib. 66. n. 26. Hugonis Diensis decretum de consuetudinibus Breonenfis comitis pro Dervenfi monasterio.

Ex chartario Dervenfi.

HUGO Diensis, Dei gratia legatus sedis apostolicæ, omnibus tam presentibus quam futuris filiis sanctæ ecclesie. Quoniam juxta divinum prælagium, ubi abundavit iniquitas, refrigescet charitas multorum, quibusdam ecclesiarum Dei provisoribus, malorum incurfantium totius exigentibus, minus curæ pastoralis regimen procurantibus, utilitati multorum consulentes, apud

Meldensem Gallie urbem concilium tenere decrevimus, ubi a Tebaudo comite palatino, magno & magnifico viro, rogati sumus, ut pro injustitiis & illicitis exactionibus, quas comes Breonenfis violenter faciebat in abbacia monasterii Dervenfis, quod est constructum in honore beatorum apostolorum Petri & Pauli, sanctique Bercharii martyris atque abbatis, excommunicaremus, videlicet ut nec ipse, nec aliquis heredum ejus post eum aliquam violentiam eidem ecclesie inferret, nichil ab hominibus supradictorum sanctorum injusta dominatione eriperet, nihil præter constitutas consuetudines acciperet, quas supra-memoratus comes Tebaudus sibi quamquam injuste denominasset: ita tamen ut his contentus, ab injustis & superfluis exactionibus omnino abstineret. Nam, ut ipse comes Tebaudus nobis dicebat, has denominaverat consuetudines, quæ ipsi comiti Breonenfi certis temporibus anni persolverentur, id est caroperum, frescennas, opus castelli, conventum generale semel in anno, tamen mensurate, & ut loco eidem videretur possibile esse. Verumtamen prius ex decreto primatum suorum sacramentis eum constrinxerat, quod videlicet præter consuetudines denominatas, nihil omnino tam ipse quam heredes ejus acciperent in abbacia. Ille etiam promiserat, & ut dictum est, se servaturum juramento firmaverat. Itaque tam ipse comes Tebaudus, quam fratres ejusdem cœnobii qui aderant, precabantur, quatinus hanc conventionem per manum nostram, ac totius sancti concilii sub anathemate confirmaremus. Nos autem communi decreto totius concilii, rogatu etiam domni Hugonis episcopi Trecentis, quoniam parrochianus ejus erat comes Breonenfis, & ab eodem episcopi testimonio confirmato audieramus veritatem præsentis negotii, perpetuo confirmavimus sub distinctione hujus anathematis. Auctoritate Dei omnipotentis, & beatorum apostolorum Petri & Pauli excommunicamus, & a liminibus sanctæ matris ecclesie separamus & removemus, æterna quoque damnatione percutimus & damnamus eum quicumque ex heredibus comitis Teobaudi, seu comitis Breonenfis Walteri, hujus decreti infregerit statutum, nisi respiciens, & eidem ecclesie satisfaciens, dignæ penitentia gesserit fructum, & tantæ torriditatis non reiteraverit malefactum.

S. Hugonis Diensis episcopi.
S. Amati vicarii papæ Gregorii.
S. Richardi archiepiscopi Bituricensis?
S. Hugonis Trecentis episcopi.
S. Rogeri Cathalaunensis episcopi.
S. Rorici Ambianensis episcopi.
S. Hugonis Grannopolitani episcopi.
S. Hugonis Lingonensis episcopi.
S. Hugonis Nivernenfis episcopi.
S. Haganonis Augustidunensis episcopi.
S. Arnulfi Sueffionensis episcopi.
S. Landrici Marisconenfis episcopi.
S. Tebaudi comitis.
S. Alaidis uxoris ejus.
S. Odonis filii ejus.

Actum Meldis civitate in concilio publico, ubi multitudo sacerdotum, jussu Gregorii papæ, qui & Hildebrandus dictus est, convenerant.

M m m m

XVI.

Ad lib. 66. *Charta Guarini comitis pro eodem monasterio.*
n. 26

Ex eodem
chartario.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Omnibus sanctæ catholicæ ecclesiæ filiis, præsentibus atque futuris, notissimum volo fieri ego Guarinus dictus comes Rosnacensis territorii, quod propter gratiam ejusdem honoris transitorii dum esset filius sæculi, cogitavi ut in alimoniam filiorum Dei, qui pro peccatis meis & totius populi creduntur orare pietatem Domini, donarem partem alodii mei, & illud quod habebam in ecclesia sanctæ Margaritæ, Deo & sancto Petro Cluniacensis cænobii. quod præcogitatum, Domino volente, perfecti, constitutis inibi fratribus, qui sub præposito regulati Deo deservirent & sanctæ Virginis: sed altare & quartam partem ipsius ecclesiæ tunc temporis possidebant fratres Dervenensis monasterii, ubi honorifice requiescit corpus venerabilis Bercharii. Ut ergo prædictam ecclesiam ex integro haberent Cluniacenses monachi, consilio habito cum domno apostolico, Hildebranno nomine, in papatu autem dicto Gregorio, ut morerer mundo, & viverem Deo, in remissionem omnium delictorum, & ad salutem antecessorum meorum, cum benedictione apostolica, & cum licentia episcopi mei, donni Hugonis Trecaffini, & cum favore Teodebaldi comitis palatini, cum laude etiam propinquorum meorum, dedi me cum alodiis meis, principibus apostolorum Petro & Paulo, venerabili quoque Berchario, in præsentia donni abbatis Brunonis, & monachorum fideliumque suorum. Itaque jam dictus abbas & monachi annuerunt Cluniacensibus altare & quartam partem supra memoratæ ecclesiæ, acceptis sibi alodiis, quæ erant liberæ conditionis, & absque jugo ullius advocacionis, sine alicujus judicaria potestate, sine banno, ad postremum sine aliqua retributione omnis hominis. Hæc igitur sunt alodia, quæ tradidi Deo & sanctis apostolis Petro & Paulo, beato quoque martyri Berchario, monachisque suis perpetualiter habenda, Roserias, Mucicium, Juncherium cum appenditiis suis, videlicet servis & ancillis, terris cultis & incultis, silvis, pratis, aquis, aquarumque decursibus. Ut autem hoc meum donum eidem ecclesiæ & fratribus inibi Deo servientibus perpetuo habendum remaneat, & ut nullius calumniatoris injusta invasione rescindi valeat, donnum Hugonem Lugdunensem archiepiscopum & apostolicæ sedis legatum, ex præcepto jam dicti donni apostolici Gregorii rogavi, ut facta excommunicatione hanc chartam confirmaret, sub testimonio & laude omnium episcoporum, abbatum, & ceterorum Dei fidelium concilio Meldensi adstantium. Ipse vero libentissime annuens petitioni meæ assensum præbuit, & communi decreto totius sancti concilii, ut petieram confirmavit sub distinctione hujus anathematis. Auctoritate Dei omnipotentis & beatorum apostolorum Petri & Pauli excommunicamus & a liminibus matris ecclesiæ separamus & removemus, æterna quoque damnatione percutimus & dampnamus eos qui-

cumque de rebus prædictorum alodiorum comitis Guarini aliquam fraudem vel injustitiam fecerint ecclesiæ Dervenensis monasterii, nisi respicientes, & eidem ecclesiæ satisficientes dignum pœnitentiæ fructum egerint.

Nomina testium qui sua signa subscripserunt.

S. Hugonis Diensis episcopi.
S. Amati vicarii papæ Gregorii.
S. Richardi archiepiscopi Bituricensis.
S. Hugonis Trecaffini episcopi.
S. Rogeri Cathalaunensis episcopi.
S. Rorici Ambianensis episcopi.
S. Hugonis Grannopolitani episcopi.
S. Hugonis Lingonensis episcopi.
S. Haganonis Augustidunensis episcopi.
S. Hugonis Nivernensis episcopi.
S. Arnulfi Suctionensis episcopi.
S. Landrici Matifconensis episcopi.
Comes etiam Tebaldus & uxor ejus, Alaidis nomine, & Odo filius ejus laudaverunt, & sua signa fecerunt.
S. Tebaldi comitis.
S. Alaidis uxoris ejus.
S. Odonis filii ejus.

XVII.

Dervenensium pactio cum Goffrido Junville domino de consuetudinibus terra Blesensis. Ad lib. 66. n. 26.

EGO Dudo gratia Dei Dervenensis ecclesiæ abbas cum sibi creditis, ad notitiam tam præsentium quam futurorum mandamus proclamationem, quam ad magnanimum comitem Teobaldum de Gosfrido, Junville domino, multis injuriis coacti fecimus. Qui Gosfridus nomen advocati & defensoris terræ nostræ Blesensis habebat, cui multas tortitudines versa vice inferebat, unde monitus ab ipso comite, ut omnem justitiam pro his tortitudinibus exhiberet nobis in præsentia sui apud civitatem Meldis, & die constituto exhibendæ justitiæ ipso comite, gratia captionis filii sui Stephani carcerali custodia a rege Francorum mancipati, vehementer occupato, inde reversus, hæsitansque ne pari proclamatione iterum monitus acrius argueretur, per donnum Hugonem primitivum, & per alios fideles nostræ ecclesiæ, promisit se a rapinis & injustitiis abstinere, & eas solas consuetudines accipere, quas quondam avus suus Stephanus cum laude abbas & monachorum visus est accepisse. Quæ consuetudines hoc modo recognitæ & diffinitæ sunt. In duabus testamentibus, quas ibi possidemus, id est Villa, & Donno-Martino in mense Maio quadraginta ardetes accipiet; id est in una quaque potestate viginti, quos nostri ministeriales colligentes, ad castellum deducunt. Pari ratione totidem porcorum frefcengias in festo sancti Andree accipiet. Carropera sic accipiet, ut mane progredientes cum carris & animalibus suis ad vesperum revertantur. Hoc autem semel in anno fiet. Similiter de opere castelli ministeriales nostri ordinabunt, ut quando non potuerit quilibet hominum nostrorum solus operarium solvere, duos

Ex chartario
Dervenens.

vel tres, vel etiam quatuor de pauperioribus simul adfocient, qui operarium integra septimana persolvant. Servitia prandiorum vel hospitiorum, quas receptiones vocant, ter per annum in una quaque potestate accipiet, id est simul sex, non tamen ut pro oppressione hominum multitudinem secum adducat, sed simpliciter sicut ei transire contigerit. A clericis nostris & equitibus, quos casatos vocant, & servientibus indomnicatis, id est bubulcis & porcariis, vacariis, vinitoribus, furnariis; neque de prædictis consuetudinibus, neque de aliis rebus quicquam omnino accipiet. Si quid ei ab hominibus nostris in eadem advocacione degentibus forfactum fuerit, ipse vel præpositus suus advocacionem faciet ad villicum sancti Petri, vel ad præpositum, vel ad abbatem. Si ab eis justitiam non impetraverit, tunc demum sicut advocatus justitiam sibi legalem accipiet. Hæc omnia, sicut præscriptum est, prædictus Gosfredus publice recognovit & laudavit, & acceptis a nobis centum viginti libris denariorum, ultro-neus & spontaneus super reliquias sanctorum se ita observaturum juravit, & præpositum suum, nomine Burdinum, id jurare fecit; & quotienscumque præpositi substituerentur, similiter eos id ipsum juraturos infra dies quindecim in eodem firmavit. Obsides etiam de suis liberis hominibus per sacramentum nobis contradidit, Hilduinum, Jocelmm de Scoth, Hugonem Album, Amalricum fratrem ejus, Bosonem de Panceio, Bosonem de Bracheio, Haibertum filium Rogeri, Achardum filium Dodonis, Fredericum filium Seieri, Brunellum de Maifnix. Hos ea ratione contradidit, ut quotiens aliquis ex eis decederet, vel heredem ipsius, vel æqualis valentiæ hominem in obsidatu reponeret. Hi omnes juraverunt, quod hæc, quæ prædicta sunt, observari facerent, & si quid a donno Gosfrido, vel præpositis suis forfactum foret, & per ipsos obsides id emendare nollet, ipsi dampnum infra dies quadraginta ex quo conventi essent a nobis, de suo restaurarent, & deinceps si fractura accideret, totiens simili ratione emendationem facerent.

XVIII.

Ad lib. 66. *Walteri Meldensis episcopi donum duorum altarium factum monasterio de cella Briensi.* n. 26.

QUANTUM intellectus mentis nostræ potest animo sagaci pensare, atque solerter indagatione perpendere, nihil amplius valet in hujus sæculi luce de gaudiis fugitivis lucrari, quam quod de rebus suis locis venerabilibus in alimoniis videtur quis impendere. Sacrorum etenim assertionibus eloquiorum evidenter cunctis fidelium cultoribus datur intelligi, eorum eloquiis roborari ac stipendiis ecclesiam munerari, quatinus orante elemosyna ad Dominum, deleantur macula peccatorum. Oportet itaque unumquemque, priusquam subitanea transpositio eveniat, pro salute animæ vigilare, & dum proprio libertatis jure quis subsistit, vitam æternam sibi mercari. Igitur ego Walterius sanctæ matris Meldensis ecclesiæ præsul, dono fratribus cænobii Lacellenfis, quod

sacratum est sub honore apostolorum principis, duo altaria; unum sub abbatali nomine, quod est in villa quæ Lacella dicitur: alterum ad ejusdem abbatiæ supplementum, quod in villa est quæ vulgo Wairat nuncupatur; & ne quis, quod absit, hæc altaria auferre elaboret a loco, hanc chartulam, multis adstantibus, manu propria corrobore, eo videlicet tenore, ut episcopis tam successores meis, quam mihi, parere non differant abbas & monachi. Ceterum sanctam synodum custodiant, & episcopum, si per illos habuerit transiitum, competenti honore excipiant. Taliter præsul Bernerius, vir religiosus, adhuc vivens facere disposuit, sed, morte præventus, adimplere nequivit. Actum est Meldis hoc IIII. calend. Aprilis, annis ab incarnatione Domini M XLV. regnante rege Francorum Henrico, anno regni sui XVI. S. Walteri pontificis. S. Jorhelini archidiaconi. S. Giraldis archidiaconi. S. Hugonis decani. S. Bernardi exodiarii. S. Rozonis diaconi. S. Ivonis subdiaconi. S. Otlandi præpositi. S. Lamberti militis. S. Hugonis nigri. S. Hilduini †. Pax sit custodientibus eam.

XI X.

Charta donationis abbatia de cella Briensi.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Si in temporalibus & transitoriis quæ ministro-rum incuria negligenter tractata sunt, mutatis officialibus ut corrigantur, cura diligenter adhibetur; quanto diligentius & attentius in his quæ spiritualia sunt, in his profecto quæ non tantum ad corporum sustentationem, verum etiam ad animarum profectum & ad futuram proficiunt beatitudinem, si ignavia ministrantium neglectui data sunt; ut emendentur, mutatis malis ministratoribus, invigilandum sit, res ipsa manifestat. præsertim cum illis corruptibilis & transiens, istis vero fructus acquiritur indeficiens. Hujusmodi consideratione ad rem reducti, ego Ebalus ac frater meus Andreas cum cognato nostro Hugone comite de Domno-Martino, & cum uxori-bus nostris Sibilla, Adelaïde, & Roes, & cum aliis amicis nostris habito consilio super quadam abbatiola nostra, quæ Cella nuncupatur, jam pridem totius religionis rectitudine destituta, & pene ad nihilum temporalis substantiæ reducta, ut eam S. Martino Majoris-monasterii & monachis suis daremus, divina nobis inspiravit providentia. Per colata enim nobis beneficia, quamvis parva, experti sumus quid religionis, quid sanctitatis sit in istis, quæ voluntas ædificandi, quale ingenium loca destructa restaurandi. Fuit nempe hæc, quam diximus, cella a prædecessoribus nostris in alodio ipsorum fundata, ut regularis disciplina jugis exercitatio in ibidem ad honorem & laudem Dei celebraretur, beneficiis quam pluribus constructa & adulta. Sed quoniam illic refriguit caritas, necesse fuit ut multorum abundaret iniquitas: abundante autem iniquitate, defecit etiam commodum temporale. Nos vero hæc considerantes, ordinem videlicet adnihilari, & ecclesiæ facultates negligentia inhabitantium omnino periclitari,

M m m m ij

& quoniam præceperat dominus Hugo Romanus legatus in Meldensi concilio, ut abbatiæ decem monachorum & infra, aut Cluniaco, aut Majori-monasterio subderentur; multo precatur accersito Majoris-monasterii abbate Bartholomæo cum fratribus quot sibi placuit, ut eam recipere dignaretur, quamvis reniteretur & ammonitioni suorum vix faverit, tandem obtinuit. Et licet dominus Hugo comes ex nostra parte & sua donum hoc apud Cellam fecisset, & locum omnem & substantiam loci jam domino abbati tradidisset, & omnes casati loci liberi & servi fidelitatem ei fecissent; placuit tamen eidem domino abbati usque ad Novum-castrum nostram adire præsentiam, ut confirmatio doni supradicti majori corroboraretur auctoritate. Quo suscepto a nobis honorifice, & impensa ei quam debuimus humana benignitate, recapitulando & iterando donum, quod per dominum Hugonem comitem assensu nostro jam factum fuerat, ex integro dedimus ego Ebalus, & frater meus Andreas, & uxor mea Sibilla sancto Martino & domno Bartholomæo abbati & monachis Majoris-monasterii, tam præsentibus quam futuris, Cellam nominatim de Briaco cum omnibus appenditiis suis absque ullo retinaculo, ut in ea possit abbas qualemcumque providere priorem, mitrere & mutare ad consilium capituli Majoris-monasterii, tamquam in aliis cellis suis. Et quia donum de Rameruco in præsentia domni abbatis nondum feceramus, similiter hic confirmando iteravimus. His ita peractis donaverunt nos cariore pignore, recipiendo in consortio fraternitatis suæ, ut deinceps participes simus tam beneficii elemosynarum quam & orationum Majoris-monasterii omni tempore, & anniversarium patris mei Hilduini & matris meæ Adelaidis & Hugonis fratris mei quotannis apud Majus-monasterium, & nostrum omnium qui dedimus, in æterna memoria habeatur. Interfuerunt huic dono de monachis, Gisl. b. rrus camerarius, Bernardus de S. Venantio, Drogo bajulus domni abbatis, Andreas de Gomecio, Supplicius de Ventilaio, Guillelmus de Roccio, Ansellus monachus de S. Berchario. De clericis, Manassès Remensis præpositus, avunculus Ebalii comitis. Rodulfus-viridis. Fulco de Alterio Remenses canonici. De laicis Ebalus Milvus. Albericus frater Widonis. Milo filius Ertaldi. Dudo dapifer. Evrardus Dei amicus. Milo filius Benonis. Falco filius Hecelini præpositi. Giraldus parvus, Giraldus vir Herfendis. Ogerius præpositus. Hilbertus de Bovonis-curte. Giraldus filius Girelli. Gualterius filius Hilduini. Gualterius frater Iterii. Rodulfus filius Rolandi de S. Susanna. De famulis domni abbatis, Ebalus de Turone. Frogerius Durandus. Stabularius Agafo. Girardus de Ventilaio. Renerius Vastinus. Odo celerarius. Engelricus filius Ansegisi. Ifembardus clericus. Liardus camerarius. Benedictus Bucca-bruna. Gualterius.

Facta sunt hæc assensu & consilio domni Teribaldi comitis & uxoris suæ Adelaidis & filiorum ejus Stephani comitis & Odonis, unde sunt testes Eustachius vicedominus de Catalaune. Dudo dapifer. Bonidonus capellanus comitis. Milo filius Freherii. Hubaldus de Chamifiaco. Girardus præpositus. Gilduinus vicecomes de Blefis.

Manassès de Basilicis. Milo medicus & Rainardus filius Remigii Remensis canonici.

Dominicæ incarnationis anno M LXXXII. indictione v. regnante rege Philippo anno XXI. episcopatus Roberti Meldensis episcopi primo facta sunt hæc, auxiliante Domino.

X X.

Charta de cella Briensi, de ecclesiis S. Nicolai de Ruccio & de Rameruco, qualiter Majori-monasterio subiecta fuerint.

SI prædia nostra vel quælibet terrenas possessiones, cum eas deteriorari per negligentiam procuratorum & annullari videmus, quantum possumus restaurare satagimus, & in pristinum statum, correctis vel mutatis procuratoribus, revocare; quanto magis cum loca Deo sacra & Dei servitio mancipata, per malos habitatores pessumdari, & ipsos habitatores, qui per habitum & tursuram sæculi actibus se renuntiasse profitentur, sæculariter vivere, & non Deo, sed voluntatibus suis & voluptatibus deservire videntur, videmus; totis viribus satagere debemus, quatenus & ipsa loca in melius reparentur, & in eis servitus Dei cum omni honore, ut dignum est, celebretur. Hac consideratione permoti ego Ebalus comes de Rameruco, & dominus Hugo de Domno-Martino, cum haberemus locum quemdam qui Cella nominatur, in quo patres mei, qui illum construxerunt, monachos ad serviendum Deo esse constituerunt; & videremus eos non regulariter, sed sæculariter vivere, & voluptatibus potius suis quam Deo servire, utpote qui in tantum mali prouerant, ut proprietatis vitium jam quasi licitum usu & consuetudine haberent & pro nihilo computarent; & plura alia quæ & dicere pudet, & audire turpe est, & commemorare longum est, nec possent a pravitatibus suis revocari ac corrigi, pro abbate, qui eis præerat, sed non proderat; immo nec præerat, nec proderat; quia illos nec regebat nec corrigebat, miserabiliterque se ipsos & res ecclesiæ quasi certatim pessumdarent. Super his ergo malis nos diu multumque dolentes, & qualiter eis finem darem diutissime pertractantes; tandem, reperto salubri consilio, dedimus locum illum abbati & monachis sancti Martini Majoris-monasterii, & de jure nostro in jus illorum transposuimus, ita ut præfati monasterii, scilicet sancti Martini abbas, prout voluerit, locum illum tamquam unam de cellis suis regat & ordinet, & quantos sibi placuerit & loci facultatem posse ferre viderit, tantos illic ad serviendum Deo fratres constituat. Fecimus autem hoc per consilium & assensum domini nostri comitis Teribaldi & uxoris ejus dominæ nostræ A. qui ambo hoc concesserant apud Castellionem coram abbate præfati monasterii venerabili Bartholomæo, in domo in qua ipse hospitabatur, qui illuc propter hanc causam venerat. Ibi & ego affui, & coram ipsis donationem confirmavi. In craftino quoque ipse comes & filius ejus comes Stephanus hoc idem auctoraverunt, multis præsentibus, in porticu domus, quæ est ante ecclesiam ipsius castelli, via

interposita. Et licet dominus Hugo comes ex nostra parte & sua donum hoc apud Cellam fecisset, & locum & omnem substantiam loci jam domino abbati tradidisset, & omnes casati ecclesiæ liberi & servi fidelitatem ei fecissent; placuit tamen eidem domino abbati, hortatu quidem nostro, usque ad Novum-castrum venire, ut donatio ista majori firmaretur auctoritate. Ibi ego & frater meus Andreas & uxor mea Sibilla & avunculus meus dominus Manassès dedimus B. Martino & monachis ejus Majoris-monasterii has tres ecclesias cum universis quæ ad eas pertinent, id est ecclesiam de Rameruco cum omnibus appenditiis suis, ecclesiam S. Petri de Cella, cum omnibus appenditiis suis, ac de totis his tribus præfatis abbati donum fecimus, ut abbas Majoris-monasterii pro arbitrio suo eas disponere, & quemcumque priorem, vel quantos fratres in unaquaque earum ponere vel auferre voluerit, secundum consilium capituli Majoris-monasterii, in sua libera habeat potestate. Notum autem omnibus esse volumus nos nihil dominationis vel consuetudinis in illis ecclesiis vel in rebus earum renuississe, sed solutas & quietas & ab omni inquietatione omnium hominum vel dominatione vel exactione liberas præfati Majoris-monasterii abbati & monachis concessisse, quatenus fratres qui in eis Domino servient, nullius hominis inquietudine ab opere Dei præpediantur; sed in omni tranquillitate & quiete creatori nostro famulentur, ipsumque pro animarum nostrarum ac parentum nostrorum salute sine impedimento jugiter deprecantur, ut, quam actibus nostris non memur, eorum & omnium fratrum Majoris-monasterii precibus vitam æternam, Deo propitio, consequamur. His ita peractis, donaverunt nos dominus abbas ceterique fratres cariore pignore, videlicet recipiendo nos in consortio fraternitatis suæ, ut deinceps participes simus tam beneficii elemosynarum, quam & orationum Majoris-monasterii omni tempore, & anniversarium patris mei Hilduini ac matris meæ Adelaidis & Hugonis fratris mei quotannis apud Majus-monasterium, & nostrum omnium, qui dedimus, in æterna memoria habeatur. Ad quod donum isti testes fuerunt de monachis Gislebertus camerarius, Bernardus de S. Venantio, Drogo bajulus domni abbatis, Andreas de Gometio. De laicis, Ebalus Milvus, Albricus frater Guidonis. Milo filius Artaldi. Dudo dapifer. Evrardus Dei amicus. Milo filius Benonis. Falco filius Hecelini præpositi. Girardus parvus. Giraldus vir Herfendis. Ogerius præpositus. Hilbertus de Bovinis-curte. Girardus filius Gerelli. Gualterius filius Hilduini. Gualterius frater Iterii. Rodulfus filius Rolandi de S. Susanna. De famulis domni abbatis, Ebalus de Turone. Frogerius. Durannus Mariscalcus. Girardus de Ventilaio. Raginerus Vastinus. Odo cellerarius. Engelricus filius Ansegisi. Ifembardus clericus. Searodus camerarius. Benedictus Bucca-bruna. Gualterius. Ubi vero comes Terbaldus & uxor sua Adelaidis, ac filii sui Stephanus & Odo concesserunt hæc quæ supra diximus B. Martino ac monachis suis, isti testes fuerunt. Eustagius Catalaunensis vicedominus. Dudo dapifer. Bonidonus capellanus.

Milo filius Freerii. Hubaldus de Camifiaco. Girardus præpositus. Gilduinus vicecomes de Blefis. Manassès de Basilicis. Milo Medicus. Rainaldus filius Remigii.

Acta sunt hæc anno ab incarnatione Domini millesimo octogesimo secundo, indictione v. regnante rege Philippo anno XXI. episcopatus Roberti Meldensis episcopi anno 1.

X X I.

Roberti Meldensis episcopi concessio cellæ Curia-Evoldis & Villaris.

EGO R. in Meldensi concilio a Romano legato, nomine Hugone, Meldensis ecclesiæ consecratus episcopus, notum facio tam futuris quam præsentibus, quod in episcopatu nostro quædam erat ecclesia beatorum apostolorum Petri & Pauli nomini dedicata, quæ abbatiæ nomen habebat, sed per incuriam habitantium dignitatem hujus nominis amiserat. Ordinavit igitur supradictum concilium, ut hujusmodi abbatiæ cellæ fierent & cellæ nominarentur, religiosisque monachis traderentur. Tali igitur auctoritate admonitus, cum assensu & voluntate comitis Eboli scilicet de Ruceio & Hugonis de Domno-Martino, quorum beneficiis parentum fundata erat, monachis B. Martini Majoris-monasterii illam concessi; & ut eam jure perpetuo sicut cellam possiderent, assertione nostrarum litterarum confirmavi. Concessi etiam illis duas alias ecclesias, ecclesiam videlicet de Curia-Evoldi & ecclesiam cuiusdam vici nomine Villaris, & quicquid in diocesi nostra fideles viti eis donaverint, & quicquid ipsi juste acquisierint.

X X I I.

Philippi regis Francorum præceptum de auctoramento Cella.

IN nomine sanctæ Trinitatis, Philippus Dei gratia Francorum rex. Noverit dilectio fidelium nostrorum, tam præsentium quam futurorum, locum quem Cellam appellant, in terra comitis Teribaldi prope Criciacum, monasterium in ipso loco cum omnibus monasterio pertinentibus, quæ omnia Ebulus de Rociaco, & Hugo comes de Domno-Martino fratribus sancti Martini Majoris-monasterii largiti fuerant, id ipsum annuente præfato comite Terbaldo, & nos ipsos eidem monasterio majori & fratribus ibidem Deo militatibus, rogatu & petitione domni Bartholomæi abbatis ipsius Majoris-monasterii & ceterorum fratrum jure perpetuo concessisse possidendum & habendum. Annuimus etiam & volumus, quatenus quicquid fideles animæ fratribus præfati Majoris-monasterii largiæ vel largituræ sunt in regno nostro, fratres ipsi, tam præsentibus quam posteris, auctoritate nostræ majestatis pari jure ubicumque locorum in perpetuum possideant & habeant. Et ut hoc largitionis donum & concessio nostra firma & inconcussa permaneat, memoriale istud inde fieri, & nostri nominis caractere & sigillo præ-

sentibus de palatio nostro, quorum nomina subtitulata sunt signari & corroborari præcipimus. S. Philippi Francorum regis. S. Hugonis fratris regis. S. Galeranni camerarii. S. Gervasii. S. Teobaldi constabularii. S. Adelardi buticularii. Hi testes interfuere Gilo de Soliaco. Hugo de castello Theoderici. Fratres monasterii Archembaldus & Droco.

Actum Parisius anno incarnati Verbi millesimo octogesimo secundo, regnante Philippo rege anno **xxiii**. Gislebertus regis clericus ad vicem Goisfridi cancellarii, Parisiorum episcopi, legendo subscripsi.

X X I I I.

Ad lib. 66, n. 47. *Auctoramentum Johannis domini de Comburnio super ecclesia de Guguen, & de Voël & de aliis.*

JOHANNES, dictus Dolenfis Comburnii dominus, omnibus fidelibus salutem in Domino. Ego futurorum notitiæ declarare decrevi, quod plurimum relatione audivi & didici, scilicet quod **MAINO** filius **TRHENIGETE** dedit Deo & **B. MARTINO** Majoris-monasterii & abbati **BARTHOLOMÆO** & monachis ejusdem cœnobii apud Comburnum commorantibus ecclesiam **S. MARTINI** de Guguen & ecclesiam **S. MARTINI** de Voël cum omnibus appendiciis suis perpetuo jure possidendas. Descenderat enim aliquando idem venerabilis abbas in Britanniam causa visitandi domos, quas habebat in Britannia partibus, & hospitandi gratia venit Comburnium. Tunc venit ad eum supradictus **MAINO**, rogans eum ut descenderet apud Guguen visitare filios suos **HAIMONEM** & **GAUTERIUM**, qui gravi tenebantur infirmitate. Descendit & signum crucis frontibus eorum imposuit, & statim obdormierunt, & post somnum integra sanitati restituti sunt. Quo viso & audito, quod leprosum osculo sanaverat supradictus abbas, & aquam in vinum converterat; supradictus **MAINO** & **THEENUS** pater ejus senior supradictas ecclesias ei dederunt concedentibus filiis suis **HAIMONE** & **GAUTERIO**. Et **ALANUS** filius **FLOANDI** quidquid juris in ecclesia de **GUGUEN** habebat, eidem abbati concessit ac monachis Comburnii. Monachi vero **GAUTERIUM** presbyterum ibi constituerunt, & **BAUDRICO** archiepiscopo præsentaverunt, & in tempore ipsius **GAUTERII** tertiam partem decimæ de Guguen habuerunt. Hoc ego **JOHANNES** a pluribus audivi; quæ sequuntur vidi, scilicet quod **HAIMO** presbyter de Guguen in præsentia **HUGONIS** archiepiscopi se deposuit, & ad jurisdictionem monachorum supradictam ecclesiam pertinere recognovit, & de manu **GUILLELMI** prioris ipse **HAIMO** ecclesiam recepit, & **HUGONI** archiepiscopo eum prior **WILLELMUS** præsentavit; & **HUGO** hoc concessit, & concessionem sigillo suo confirmavit. Necnon sciant omnes, quod **ALANUS** filius **JORDANI**, & **EUDO** Spina donationes antecessorum suorum concesserunt de ecclesia de Guguen, & innovaverunt in præsentia **HUGONIS** archiepiscopi, videntibus istis **GUILLELMO** priore, **TURPINO** & **DURANDO** monachis, magistro **WILHELMO** Successionensi, **EVANOCATO**, **NORMANNO**

de Listerio, & filio ejus **GAUFREDO**, **PHILIPPO** de Boteniguel, magistro **HERVÆO**, **GAUTERIO** Brasart, & multis aliis.

Dedit insuper coram istis prædictis **ALANUS** per manus **HUGONIS** archiepiscopi ecclesiam de Trunchet cum omnibus appendiciis suis, concedente **GAUTERIO** ejusdem loci magistro & omnibus fratribus ejus.

X X I V.

Charta Hugonis episcopi Gratianopolitani, vetantis ne mulieres Cartusiam accedant. Ad lib. 66, n. 64.

HUGO Gratianopolitanae ecclesiae vocatus episcopus, presbyteris & laicis in Gratianopolitano episcopatu commorantibus, æternam in Domino salutem. Quomodo fratres nostri Cartusiae monachi Deo placere desiderant, mundum quem fugiunt, & loci in quo habitant asperitas & solitudo satis probant. quorum desiderio, quoniam pax & quies maxime necessariae sunt, supra pontem, qui terminus possessionis eorum est, ad removenda ea quæ proposito eorum contraria sunt, domum ædificari consuluimus, & præcepimus. Rogamus itaque dilectionem vestram, & auctoritate divina injungimus, ut feminae per terram eorum nullatenus transeant, neque viri arma portantes. Præter ea infra terminos ipsorum possessionis, piscationem & venationem & avium domesticorum animalium pascua & transitum prohibemus. Obedientes monitis nostris divina clementia in gratia sua multiplicet, & in omnibus bonis quæ ibidem a servis Dei geruntur, vel usque in sæculi finem gerenda sunt, eandem, quam habere ipsi cupiunt, partem tribuat. Inobedientes vero divino judicio reos relinquimus, & sæculari potestate puniri faciemus. Datum mensis Julii, anno **M LXXXIV**.

X X V.

Abbatia S. Stephani de Vallibus diocesis Santonenfis subijcitur monasterio Malliacensi. Ad lib. 66, n. 115.

Venerabilium virorum, imo sanctorum Patrum auctoritate ad nos usque pervenit, ea quæ inter mortales fiunt, donationes videlicet, conventiones, concessionem, sanctionem, & horum similia, memoriae litterarum debere mandari, ne quod a sanctis & religiosis viris pro quiete & religionis custodia bene est dispositum, ulla valeat aboleri vetustate per successiones temporum, vel pravorum hominum invidiosa contentione perturbando debilitari. Proinde omnium posteritati fidelium veraci testimonio scripturæ notificamus, quod monachi **S. Stephani de Vallibus** religionis studio poposcerunt unum de fratribus Malliacensibus sibi dari abbatem, cujus doctrina & magisterio secundum instituta **S. patris Benedicti** regulariter vivere possent: bene memores sanctæ recordationis **Goderanni**, qui Malliacensis abbas, idemque Santonenfis episcopus locum suum primus ab-

batiam constituit, & primum abbatem de Malliacensi monasterio primus ibidem ordinavit. Qui prædicti Vallenses monachi regularis vitæ affectu, ac sanctæ conversationis desiderio, immo sui fundatoris ducti amore, communi assensu dederunt ordinationem sui Vallensis monasterii domno **Gaufredo** abbati Malliacensi, suisque successoribus in perpetuum, & dando concesserunt: ita ut quotiescumque vel obitu, vel recessu abbas defuerit, semper petant sibi abbatem de Malliacensi monasterio, & habeant pro abbatis arbitrio & voluntate fratrum. Hoc etiam retento, quod si in suo Vallensi monasterio talis poterit inveniri, qui dignus sit ad tale & tantum onus suscipiendum, atque idoneus, ducatur ad Malliacensæ cœnobium, factaque inibi professione, & dando concesserunt: ita ut electionem confirmatus, cum honore debito & reverentia ad sapius dictum reducatur monasterium, ordinatusque ibi fungatur abbatis officio. Ergo quia dictus abbas Malliacensis, domnus videlicet **Gaufredo**, multum rogatus a monachis, & a bonæ memoriæ **Rannulpho** Xantonensi episcopo, & ab **Helia** de **Didona** nobili viro, petitioni ipsorum assensum præbuit, fratrem quemdam **Rainaudum** nomine illis tenore suprascripto constituendo abbatem. quod præfatus episcopus pastoralis curæ non immemor, non solum fieri rogavit, verum etiam ordinationem jam dictam suorum consilio clericorum, **Arduini** scilicet, **Guichardi**, **Oberti**, atque **Gaufredi**, Malliacensi monasterio sua sententia pontificali auctoritate more supradicto ipse concessit: pro quo, ut fieret, supplicaverunt episcopo ipsi monachi, & supra memoratus **Helias** de **Didona**, **Helias** quoque cognomine **Arnaudus**, & alii quamplurimi, qui supplicantes fieri rogaverunt, & rogantes, prout scriptum est, concesserunt; isti videlicet, **Willelmus** prior, **Urso**, **Bernardus**, **Gumbaudus**, **Johannes**, **Petrus**, **Arnaudus**, **Willelmus** frater ejus, **Mainardus**, **Ricardus**, **Arbertus**, **Hofstencius**, **Humbertus**, **Girardus**, **Urso**, **Humbertus**, **Petrus** monachi, & cæteri, si quos prætermisimus. **Helias** de **Didona**, **Goscelinus** nepos ejus, **Helias** cognomento **Arnaudus**, **Adhelardus** de **Morniac**, **Girardus**, **Willelmus** cognomine **Vivianus**, **Gaino** **Arnaudus**, laici. Isti, ut prædictum est, concesserunt præfatum ordinationem domno **Gaufredo** abbati Malliaci, suisque successoribus, audientibus istis, domno **Rannulfo** Xantonensi episcopo, cum clericis suis **Arduino**, **Gauzberto**, **Gaufredo**, **Philippo** **S. Leodegarii** abbate, **Willelmo**, **Tebaudo**, **Fulcardo**, **Rainardo** monachis, & fratre ejus **Galebruno**, **Aimerico** cæmentario, laicis, multisque aliis.

X X V I.

Ad lib. 67, n. 24. *Victoris pape III. epistola ad imperatricem pro relevando tributo S. Sepulchri.*

Victor episcopus, servus servorum Dei, gloriose & dilectæ filiæ **A. imperatricis** augustæ.

Apostolicæ sedis debito compellimur, carissima nobis in Christo filia, majoribus & minoribus non subtrahere solitaria monita. in qua utique causa tanto magis insistere sublimioribus debemus, quanto eos temporaliter plus prodesse aut nocere posse Christi pauperibus scimus. Unde cupiens tuam dignitatem in futuro non condemnari pro temporali oppressione peregrinorum & pauperum, sed glorificari pro revelatione eorum, denunciamus & obsecramus in Domino Jesu, ut ab oratoribus & visitatoribus sancti & gloriosi Sepulchri ejus facias cessare gravissimum & importabile tributum quod eis imponitur à tuis officialibus. Ut enim alia quæ ubivis locorum imperii tui patiuntur taceamus, in duobus tantum locis adeo angariantur, ut pro singulis equis tres aurei, & ex binis peditibus totidem tollantur. Insuper equos eorumdem oratorum violenter ablatos quandiu volunt angariant & vexant. Cujus quidem periculi malum, nisi quanto magis imperiaj edicto a regno tuo propellas, in animam tuam, quod abis, redundaturum scias: quia ad majores respicit quicquid a minoribus delinquitur, & facientes & consentientes pari pœna plectentur. Nos tamen, ut decet, semper in bono memores tui, & tuæ venerabilis genealogiæ, optamus te præ multis sic temet atque tuos regere, quatenus sic nomen bonum, quod melius est quam divitiarum multitudo, acquiras, & in futuro gaudium domini tui feliciter introeas. Valere perpetuo tuam excellentiam & optamus & oramus: atque ut Romanæ ecclesiae, scilicet primæ & propriæ matris tuæ, sicut te decet, recorderis, eamque semper venereris admonemus. Equidem ipsa jugiter tui in bono recordatur, & avitam profapiam tuam veneratur.

X X V I I.

Cella Gravenfis fundatio.

Ad lib. 67, n. 30.

Omnibus notum sit quod nos **Stephanus** abbas **S. Rigaldi**, & frater **Etmenaldus** prior ejusdem loci, viviva concordia declinare volentes tumultuosas procellas sæcularium actionum, divino nutu devenimus in quamdam insulam in occidentali Oceano sitam. Cumque solitudinis gratia ibi manere vellemus, ipsam insulam juris esse **Cluniacensis** ecclesiae accepimus. Factis itaque litteris, assensum domni **Hugonis** super hoc quæsitivimus, & paulo post litteras ipsius melliflua consolatione refertas cum auctoramento ædificandi in fidelitate apostolorum **Petri** & **Pauli** & sua suscepimus. Venerat autem ad nos cohabitandi gratia quidam **Cluniacensis** monachus, nomine **Willelmus**, mihi **Stephano** germanus, in labore strenuus, ad piscandum sagacissimus, in cunctis actionibus accommodatissimus. Itaque ipso retea componente, piscarias construentem, centuplo divina repromissionis cepimus abundare.

Audientes incolæ famam nostræ conversationis optabant perfrui solatio nostræ colloccationis. Sed quoniam illuc non intratur sine metu naufragii, nos maximus tremor invaserat, ne aliqui interirent, dum nostri causa tantum subirent periculum.

Gratia igitur hæc evitandi pericula monachis

ac principibus devote suadentibus haud procul ab ipsa insula in locum qui dicitur Grava transmigravimus, ibique illis ad quos pertinebat concedentibus, oratorium & officinas pro posse construximus.

Antequam oratorium inciperemus, ad nos venire dignatus est dominus Amatus sedis apostolicæ legatus, Burdegalenſis archiepiscopus, qui nobiscum manducavit ac pernoctavit, missam celebravit, aquam exorcisavit, cœmeterium consecravit; & ut strenue monasterium edificaremus, non solum concessit atque laudavit, verum etiam & sub obedientia imperavit.

Considerantes itaque tam ex nostrorum ipsorum labore, quam ex redditibus præfatæ insulæ multa nobis provenire, simulque desiderantes monachos regulares in hoc loco nobis succedere, unanimiter concordavimus, ut nos, & omnia nostra quæcumque sunt, atque futura sunt, ecclesiæ Cluniacensi subijciamus.

Notum sit etiam omnibus, quod ex longo tempore, antequam huc venissemus, ex quo scilicet litteras domni Hugonis cum licentia habitandi in Corda insula recepimus, quidquid habebamus, vel quidquid alias vel ibi ædificaturi, vel adquisituri eramus, totum memorato abbati & ecclesiæ Cluniacensi concessimus atque concedimus.

XXVIII.

Ad lib. 67. n. 60. *Charta de S. Laurentio sito in Ambianensi episcopo.*

Ex chartario Angeriacensi.
* Wido.
* Fulco.
* Anselmus.

* Raimundi.
* Roberti.
* Obertus.

* Terbaudus.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, W. * decanus, F. * & A. * archilevitæ, senatus & clerus universis ecclesiæ sanctæ Ambianensis fratribus nostris in Christo præsentibus & successuris de turbine & naufragio mundi periclitantis mente & desiderio exire, & in stadio vitæ præsentis suspirare, & niti ad braviium supernæ vocationis. Dilectioni vestræ innocere decrevimus, fratres in Domino carissimi, quod precum nostrarum instantia, & diligentissimo hortatu, etiam ammonitione fratrum nostrorum R. * & bonæ indolis nepotis ejus R. * monachi, domnus O. * congregationis nostræ celeberrimus frater utiliter sibi providens, & suæ agnitioni ob salutem & remedium patris & matris, & ut declinare valeat increpationem & iram furoris Domini, quando tremens assistet etiam universa curia militiæ celestis, ecclesiam quamdam beati Laurentii martyris sitam in Corbeienſi territorio, beato Johanni-Baptistæ & abbati dedit & fratribus qui tanto famularant præcurſori, quatinus in æternum eam libere & absque omni censu possideant, assensu & benevolentia totius nostræ fraternitatis, ita quidem salvo jure ecclesiæ Ambianensis, & ejus qui secundum Dominum in ea pontifex præsidebit. . . . Concessit etiam T. * frater ejus, ut sit particeps elemosinæ & orationis, silvam suam quæ ibi adjacet, fratribus, quoscumque abbas in monasterio illo deputabit, quantumcumque necessarium erit quoquinæ & omnibus eorum edificis. Præter hæc libens & ultroneus annuit quarinus diebus singulis tantum lignibus in eadem silva incidant, quantum quadriga una trahere

sufficiat, & hoc pro piscibus emendis. Dedit etiam tantum fertiliſ terræ & fecundæ, in quantum karruræ uni per totum annum plenter sufficiat & uberrimæ, ea tamen conditione, quatinus universa ea, quæ misericordia Domini affluens ibi deputavit, & quæ, ut credimus, jam in posterum prolixius accumulabit, ea universis fratribus fratrum conserventur, qui ibi Deo famulabuntur & beato Johanni-Baptistæ præcurſori & martyri & sancto Laurentio, qui licet affatus, sancti tamen non potuit. Karta autem hæc lecta & approbata fuit in Ambianensi capitulo, anno ab incarnatione Domini M LXXXVIII. indictione XI. qua recitara, universus clerus qui aderat, assensit, & dixit: Si quis, quod absit, aliquid horum dissolvere voluerit, sit anathema, maranata, percussus gladio oris cum his deputandus, qui dixerunt Domino Deo: Recede a nobis. Gratia & pax & communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis. Amen. Hæc sunt nomina supradictorum, Wido decanus videlicet & Fulco & Anselmus archilevitæ, Robertus canonicus, Raimundus monachus, Orbertus, Terbaudus.

XXIX.

Lanfranci archiepiscopi Cantuariensis obituarium. Ad lib. 67. n. 64.

Quinto cal. Junii obiit felicis memoriæ Lanfrancus archiepiscopus, catholicæ fidei fidelissimus observator & firmissimus roborator, qui cooperante gratia Dei istam ecclesiam a fundamentis fundavit & consummavit, & multis ac honestis ornamentis, aliis ex auro mundissimo factis, aliis auro, gemmisque paratis, aliis etſi sine auro ac gemmis, magnifice tamen laudandis, ornavit; multis ac religiosis monachorum personis ditavit, multa multumque reverenda religione decoravit. Hic etiam claustra, celaria, refectoria, dormitoria, ceterasque omnes officinas necessarias, & omnia ædificia infra ambitum curiæ consistentia cum ipſo ambitu mirabiliter miranda ædificavit. Pretioso insuper ornamento librorum istam ecclesiam apprime honestavit; [ex] quibus quam plurimos per semetipſum emendavit. Archiepiscopus quoque Eboracensem ceterosque hujus regni episcopos a subjectione hujus ecclesiæ resistentes ad veram & debitam subjectionem revocavit. Per hoc * etiam & ipſo faciente omnes illas terras, quæ in anniversaria die regis Willelmi commemorantur, longo tempore amissas ecclesia ista recuperavit. Extra civitatem larga habitacula fecit, quæ pauperibus & infirmis replevit; quibus de propriis rebus victum & vestitum largiri præcepit. Similiter foris civitatem ecclesiam B. Gregorii composuit, in qua clericos posuit, a quibus morientes & unde sepulturam sibi possent præparare non habentes, & absque pretio susciperentur, suscepti illuc deferrentur, delati honeste sepelirentur. In maneriis ad archiepiscopum pertinentibus multas & honestas ecclesias ædificavit; multas & honestissimas domos præparavit, quod & archiepiscopis essent delectationi & honori, & pauperibus hominibus, qui archiepiscopis domos sapissime præparabant, essent

Ex tom. 1. Angl. sacr.

* l. hunc.

sent [in] tanti laboris sublevationem. Ecclesiam etiam Rossensem a fundamentis incæpit, incæptam honeste perfecit, quam multis & honestis decoravit ornamentis. Insuper & reverendam inibi monachorum religionem instituit. Terras de ecclesia longo tempore ablatas adquisivit, quas monachis ad victum & vestitum habere permisit. Necnon ecclesiam sancti Albani fundavit & fere consummavit, quam etiam multis & pretiosis ornamentis ampliavit.

Semper legatur obitus Lanfranci in ordine suo, licet in ebdomada pentecostes contigerit. Pronunciato anniversario domini Lanfranci archiepiscopi in capitulo, omnes simul fratres procedant in ecclesiam canentes *Verba mea*, interim sonantibus omnibus signis. Post cœnam pulsato signo ad vigiliam, omnes solito more conveniant; ipsas vigiliam festive peragant, duo tertium, tres sextum, quatuor nonum responsorium canant. In crastino quisque sacerdos missam unam pro eo celebrare debet; & qui missam non cantant, quinquaginta psalmos * cantet. Missa in conventu in albis festive celebretur, ad quam cantor & cum eo duo alii fratres sint capis induti; tres ad responsorium, quatuor ad tractum, similiter in capis. Ad pauperes pascendos ipſo die thesaurarii debent dare quadraginta solidos. Servitium refectorii festive fieri debet, sicut in festivitate unius apostoli. Ecclesia parata permaneat, sicut in festivitate S. Augustini, donec peragatur servitium.

6. cantent.

XXX.

Ad lib. 67. n. 94.

Ex authentico.

Charta pro monasterio S. Quintini de Monte, de albanis.

Anno ab incarnatione Domini millesimo & nonagesimo, Francis imperante Philippo regis Henrici filio, Remensem vero gubernante cathedram sanctæ memoriæ archipræſule Rainaldo, urbis Noviomorum domnus Ratbodus administrabat episcopatum, adeo dilectus & electus, ut prudens & fidelis in domo fidei præſulatus ageret principatum: cujus ordinationis vigintitribus volventibus annis, contra donnum abbatem Godef idum ecclesiæ Montis S. Quintini, quamdam litem promovit dominus Odo castri Peronenſis, abbatæ scilicet auferre volens omnes albanos, qui se se martyri prælibato pro tutela & advocacione dederant, antequam præventi essent a suis ministris, prohibendo ne ad prædictæ ecclesiæ dominium ex more confugerent, neve census capitalitios exsolvent. Quæ contentio cum in dies augmentaretur, nec abbate jus ecclesiæ, quod ab antiquis temporibus inconvulsum tenerat, ipsius dominio concedente, nec milite a proposito penitus desistente; tandem supernæ pietatis respectus mentem illius ab hac removit intentione, & advenas avide prius usurpatos, facta donatione, perpetualiter habendos contulit jam dictæ ecclesiæ, ea videlicet conditione, ut si prius martyri manciparentur, quam a suis procuratoribus prævenirentur, nullum deinceps eis jugum servitutis legaliter posset imponere. Ut ergo munus hoc . . . per succedentia tempora firmum ac stabile foret, tertio anno, ex quo pater-

Annal. Bened. Tom. V.

num jure heres susceperat honorem, idem Odo Peronenſis, quod ecclesiæ sancti Quintini Christi testis dederat, deditionem scilicet ac permanſionem albanorum, lege superius dicta scribo commendare voluit; neve in posterum sibi quisquam id vendicaret, in præſentia domni Ratbodi episcopi clericorumque ejus confirmare curavit, ab eodemque præſente auctorizatum proprio sigillo corroboravit. Addidit etiam martyri denominato alia quædam donaria tribuere; data quoque ab aliis huic suæ chartæ fecit adnotari. Ea vero quæ dedit sunt hæc. Ad Alowanniam quatuor hospites & mansus 1. &c. Soror quoque ejus Adila sancto dedit post suum decessum alodium, quod habebat in Logis, & partem suam de cambis Bitrunienſis oppidi. Robertus etiam, pater ipsorum, medietatem altaris de Clariaco, & altare de Cumulis. Helvidis, Roberti mater, pro anima filii Odonis alodium suum de Digniscurt &c. Domnus Ivo clericus, frater Odonis ac Roberti, quartarium largitus est de Liniaco, &c. Post dona horum virorum nobilium, dominorum scilicet castri Peronenſis, contulerunt martyri sæpe fato viri insignes provinciæ, necne matronæ pro suis animabus ea quæ subsequuntur. Paganus de Roia unum mansum terræ ad Clariacum. Milo de Clariaco 1. campum ad Velerioia. Emmelortz nonam partem alodii sui de Manuncurt. Adila, filia Gislannæ de Inera, quartam partem alodii de Bicitzeiler, & quartam partem Gislannæ suæ matris alodii Bittunienſis. Balduinus comes de Montz xxxi. curt. & 1. culturam terræ, & sedem unius furni ad Harmies. Alelmus & Hadvidis foror ejus ad Bus duas partes medietatis villæ ejusdem cum appenditiis suis; & Odo noster monachus unum clausum vineæ ad Copheias. Elisaber mater ad Morilluncurt clausum vineæ & mansum 1. &c. Monachi sanctæ Mariæ Humolariensis eidem sancto quotannis persolvunt sex solidos. . . . ad Cauvinicum pro eadem terra, quam ab eo mutuaverunt. Orulfus monachus dedit Phaphai montem cum silva &c. Goszelinus de Aurea-villa ad Fins alodium Wimeri Grossi de S. Paulo pro Oylardo monacho &c. Herbertus de Suesſonis ad Alamans mansum usque in monasterio & gardonium & pratum & quatuor hospites & campum 1. terræ &c.

XXXI.

Charta de cella Tauniacensi, Angeriacensibus subiecta.

Ad lib. 67. n. 106.

Sandis attestantibus scripturis innumerabiles viros ac mulieres fuisse firmiter retinemos, qui amore & desiderio æternæ felicitatis perquirendæ succensu, propriis corporibus parcere despexerunt. Verumtamen tantæ beatitudinis ingressus non solum martyribus concessus est, sed & omnibus boni operis actiones habentibus pervius patet. Ad hujus igitur tantæ beatitudinis dulcedinem, GAUFRIDUS de Tauniaco inter cetera misericordiæ opera, quæ facere studuit, quoddam beneficium, cujus ALTANUS, cognomine MASCELINUS, incceptor exstitit, sicut in consequentibus apparebit, satis convenienter ad finem usque perduxit. Est autem ecclesia beatæ Mariæ fem-

Ex Authog. & chartario Angeriacensi.

N n n n

per virginis infra Tauniacenses muros fundata, quæ de sancti martyris Hippolyti corpore venerando sit præcipue gloriosa; in hac quoque a præfato Mascelino collocantur canonici, ut devota mente servi Deo famularentur, quorum numerum, majoribus suis defunctis, Gaufridus adauxit in diebus suis. Canonici vero male viventes sæpius admoniti, dum vitam suam corrumpere nolent in præsentia venerabilis RAMNULFI, Santonicæ sedis episcopi, ecclesiam tali tenore relinquunt, generaliter omnes, ut in eadem ecclesia monachi ponantur & abbas, qui die nocteque Deo pariter & martyri suo dignam servitutem exhiberent. De quorum relictione Gaufridus vehementer admirans & gaudens, quippe qui diu quod desideraverat, sine difficultate adimpleri videbat, concito gradu ad Angeriacense cœnobium, ODOM ejusdem loci abbatem, quæ facta fuerant per ordinem relaturus; & ut ordine monastico corroboraret, secundam canonicorum petitionem omnimodo rogaturus. Vix tandem apud abbatem auditus, turba cleri & populi subsequente, capitulum ingreditur, ibi nempe circumstante conventu in manu præfati Odonis abbatis ecclesiam, ubi fieri abbatiam precabatur, ordinationem quoque & omnia quæ ipsius sunt ecclesie, vel quæ possint esse, Deo sanctoque Johanni per hanc chartulam subjugavit, quam postmodum depicta cruce, propria manu principali altari sancti Johannis superposuit videntibus illis, quorum nomina in summitate chartulæ scripta habentur. Hujusmodi autem abbatiam tali conditione Odo abbas accepisse perhibetur, ut quemlibet de suis monachis in ea abbatia jussit ordinari, vel ipse vel successores sui, illi scilicet ordinando virga pastoralis in capitulo dabitur, & ibidem auferetur, si negligenter vivens deponi meruerit. Sane novitios, qui per ejus doctrinam & magisterium adherere Deo voluerint, in congregatione sua recipiet, ac postea ad monasterium sancti Johannis professionem suam facturos adducet.

His itaque firmatis, Romam petiit Gaufridus, notificans URBANO papæ reverentissimo, qualiter ecclesiam suam de manu canonicorum male viventium justo Dei judicio ereptam, ad gradum libertatis per Odonem ereperat; unde papa valde lætificatus ex auctoritate beatorum Petri & Pauli, & sua, quidquid de ecclesia fiebat, & danti & accipienti diligenter annuit, securus antecessorem suum Ildebrandum, magnæ & admirandæ sanctitatis virum, qui dum adhuc viveret, hoc ipsum Gaufrido concessisse cognoscitur. Itaque auctoritate sedis apostolicæ & privilegio Odo abbas prædictus quosdam de monachis suis transmisit Tauniacum, quibus præfecit abbatem, nomine FULCHERIIUM. Ad hunc ergo benedicendum cum accessisset prædictus Santonicæ ecclesie præsul, & paupertatem novellæ abbatie visu corporeo intueretur, motus tam pietate quam præsentium prece, prout divina benignitas disposuerat, ei compatiendo subvenit: Sciant, inquit, omnes quicumque in illis partibus Santonicæ diocesis ecclesiarum sunt possessores, quæ domini vel juris Tauniacensis domini existunt, a me datam esse liberalem licentiam, qua cuicumque volenti licebit, quod in eisdem ecclesiis suum est proprium, donare soli sancto Hippolyto martyri &c. multi multa dede-

rum. Deinde celebratur benedictio abbatis, quæ quidem Gaufrido sæpius nominato tantum gaudium attulit & generavit, ut mox dederit ei, scilicet novello abbati & posteris suis tantum satisfactionis omni tempore, &c. Facta sunt hæc anno ab incarnatione Domini M. XCVI. indictione XIV. regnante Philippo Francorum rege, duce Aquitanorum Willelmo, episcopo Sanctonarum Ramulfo &c.

XXXII.

Charta Odonis episcopi Bajocensis pro libertate ecclesie de Ros. Ad lib. 68. n. 36.

Ex authentico in archiepis S. Audoëni.

EGO Odo, sanctæ Bajocensis ecclesie episcopus, notum esse volo fratribus & cœpiscopis nostris, & maxime hujus ecclesie nostræ rectoribus, tam præsentibus quam futuris, quod calumniam illam, quam adversus congregationem sancti Audoëni totiens procuraveram pro ecclesia quadam nostræ diocesis, id est de Ros, quod inter ejusdem diocesis ecclesias ipsa sola cum appenditiis suis capellis a debiti pontificalis solutione libera manebat, ipsam calumniam ab hodierna die in posterum remissibilem facio, non pecuniæ amore captus, sed scriptis & privilegiis sancti Audoëni perfractus, quibus recitatis, in veritate comperi, quod multa ante nos tempora ecclesia beati Audoëni hanc ecclesiam inconcussa quietudine in usu famulorum Dei tenuit. Et ideo ne videar adversus sanctum Dei injuriosum clamorem renovare, & hunc, quem hæctenus exercui, penitus remitto; & si quem de hac ipsa re ad damnum sancti patris nostri Audoëni & servorum ejus venire contigerit, ex auctoritate Dei patris omnipotentis hunc ipsum, & sanctorum canonum, a liminibus sanctæ ecclesie & a cœtu christianorum alienum facio, excommunico & anathematizo.

Illud autem prætermittendum non est, quod dominus abbas Nicholaus unam pretiosissimam candidi coloris capam michi pro signo contulit, non tamen mea monitis petitione, sed sua spontanea voluntate, quatenus ratum & inconcussum scriptum semper maneat. † S. Odonis episcopi. † S. Bernardi archidiaconi. † S. Rodulphi archidiaconi. † S. Gozelmi archidiaconi. † S. Richardi gramatici. † S. Ogeri cantoris. † S. Fulconis. † S. Osmundi. † S. Stephani. † S. Anskitilli. † S. Normanni. † S. Huberti. † S. Osmundi. † S. Normanni. † S. Rannulfi. † S. Turstini. † S. Richardi. † S. Willelmi script. † S. Willelmi. † S. Lambertii. † S. Odonis.

XXXIII.

Excerpta ex libro Godefridi Remensis magistri, cui titulus, SOMNIUM DE ODOM AURELIANENSI. Ad lib. 68. n. 42.

Abdiderat celerem sol pronus in æquora Ex cod. mss. colleg. Soc. Jesu Paris.

Aditit Odo meos magnum decus inter amicos &c.

Multis laudat ejus dotes, tum de ejus prosapia sic prosequitur:

Quem genus a proavis, & linea sanguinis alti Ornat, ab ingenuis tota trahenda viris. Quorum res gestas, titulos, pacem, horrida bella, Flaventis Ligeris unda flere nequit. Hunc super innumero fregerunt agmine castra, Si qua fuere suis ausa nocere viris. Hunc super hostiles armis stravere catervas, Hunc super indomitos edomuerunt viros. Ortus ab his atavis, & ab his majoribus Odo, Contiguus celo jure videndus erat. Sed licet & generis cesset clarissimus ordo Tantus & ad laudem nil operetur honor, Sufficit ingenii liquidissima vena profundi, Et quod se infudit tota Minerva sibi. Sic certe deducta mihi sua carmina fiunt, Ut si quis docili pollice fila trahat, Nil illic quod corda oneret, quod prægravet aurem, Quoque super vacuum jure vocetur opus &c.

Pluribus laudat ejus versus, tum narrat quomodo ei in somno visus fuerit.

Denique me modico specularus tempore, sedit Et tacita tetigit pectora nostra manu, Atque ait, Odo tuus subii tua recta, tuoque Proximus asideo, mi Godefride, thoro; Sed nec vetus equo, nec cerula per freta velo, Nec pedibus veni, labilibusve rotis. Aëra per vacuum, suspensio corpore pennis, A Genabo Remis me levis aura tulit. &c.

Multa habet de desiderio eum videndi, quo actus ita venerit.

Sic ergo me ventis credens te propter, amice, Non timui dubias pendulus ire vias. Et quia nostra tibi sunt semper opuscula cordi, Neo sunt arbitrio projicienda tuo. Attulimus qui bella canit Trojana libellum, Quem tu sæpe tibi me recitare facis. &c.

Orat, ut recitet quæ de bello Trojano carmina ediderat.

XXXIV.

Ad lib. 68. n. 75. Fundatio prioratus S. Michaëlis prope ligerim.

Ex authentico Burgundensi.

A. N. Antiqua traditio & necessaria consuetudo obrinuit, ut si quid ageretur quod dignum memoria posteris temporibus censeretur, ne venustate ingrante rei gesta veritas fuscaretur, res gesta solemniter litteris mandaretur. Quod, id ipsum ego Aymericus Machelli Santonenis filius fieri mandavi, ne elemosyna scilicet quam legaliter egeram, aliquando traderetur oblivioni. Sciant igitur coetanei & successores nostri, quoniam super fluvium Ligerim prope castellum quod dicitur Legis, est vicus quidam, in quo est in honore sancti Michaëlis ecclesia, a quo ipsa villa sibi nomen vindicavit: ita ut hodie sancti Michaëlis locus ille vulgariter appelletur, pro veneratione scilicet beati archangeli taliter nuncupatus. Ecclesiam itaque præfatam antecessores mei terzis, pratis, vineis, decimis, aliis redditibus aliquan-

Annal. Bened. Tom. V.

tulum ditaverant: ditatam quatuor clericis commiserant, quos canonicos appellabant. Ingelgerius autem avus meus videns quoniam quantum ad Dei servitium ecclesia debebat emendari, ut monachos ibi mitteret, voluntatem quidem habuit, sed voluntatem suam minime implevit. Hoc tamen constituit, ut si aliquando ibi monachi mitterentur, de nullo alio, nisi de loco assumerentur Burgulienfi. Id ipsum pater meus Machellus, qui Burgulii monachus effectus est, & filiam Ingelgerii, matrem meam Richeldim habebat, obtestatus est. Ego vero Aymericus avi & patris mei satisfaciens voluntatibus, & matris meæ Richeldis obsecundans postulationibus, loco sancti Petri Burgulienfis in jus & dominationem monachorum inibi Deo servitium* dedi & transfudi ecclesiam illam, sicuti canonici eam tenuerant & possederant, ipsi canonicis concedentibus: ut de cetero eam quietam teneant & possideant, & ab omni inquietudine sæculari immunem habeant. Consuetudines etiam quas ab antecessoribus meis canonici habuerant, monachi identidem habeant, scilicet in bosco meo porcos suos sine pasuario mittant, quicquid homines mei liberi vel non liberi de suo loco illi dare voluerint, habeant, & si in datis rebus aliquid consuetudinis ego vel successores mei . . . , habuerim . . . absque consuetudinis illius redibitione monachi quiete possideant. Nam & illud canonici similiter fecerant. Præter vineas, prata, terras cultas & incultas, quæ ejusdem ecclesie extiterant, homines monachorum vel in domo vel in terra sua commanentes liberi existant ab omni vicaria. Precor itaque & obtestor omnes successores meos, ut hanc elemosinam meam, quam pro prædecessoribus & successoribus meis feci, ipsi quoque conservent, augmentent, & muniant: ne si aliter egerint, beneficii hujus priventur participio, & tradantur in infernum pro tam nefando sacrilegio. Feci enim hanc elemosinam fidelium meorum sano usus consilio, Richeldis matris meæ, Ingelgerii filie, indolenti succensus precatio, omnium fratrum meorum assensu suffusus benivolo. Feci autem hanc donationem legaliter in capitulo Burgulienfi, videntibus monachis & laicis, ubi reciproca vicissitudine in eodem capitulo beneficium orationum recepi. Et pactum est ut in eodem capitulo ego & Carbonellus frater meus mortui passaremus, aut si vellemus viventes monachi essemus. Dono in capitulo facto accessi ad Radulphum secundum Turonensem archiepiscopum, obsecrans uti dono huic assentiret, quod & ipse fecit, & in capitulo sancti Mauricii Turonensis confirmavit. Supplicavi etiam super hoc Fulconi Andegavenfi comiti, Goffredi Martelli nepoti, qui meæ petitioni libenter assensum præbuit, ut pote pro anima Goffredi Martelli avunculi sui, & ipse confirmavit, & optimatibus suis hanc chartam ad confirmandum tradere iussit. Hoc autem factum est anno incarnationis dominicæ millesimo nonagesimo III. indictione I. epacta XX. concurrentibus V. Hoc donum supradicti Aymerici Machelli viderunt isti testes, nomina quorum subsequuntur. Gislebertus Alo, Aymericus Launus, Hugo Rigaut, Carfridus de Veiorio, Fluchbertus de Silinnaco, Galo de Prulliaco, Andreas sacerdos, Petrus Rufus, Aymericus Rufus, Goffridus de

N n n n ij

Curtiaco, Ivo de Condua, Hugo de Gifuis, Boso Rabaltenus, Aymericus filius ejus, Constantinus judex, Maura. Ex nostris vero, Bernardus serviens abbati, Stabulus coccus, Mainardus filius ejus, Goffridus cellerarius, Silvester frater ejus, Ricardus famulus. Viderunt hi, Galoïus vicarius, Beraldus major, Ademarum Vendarius, Fulco major, Fulcherius, Goffredus S. Carbonelli, Goffredus frater Vicarii, Gaufridus filius Galoïi, Bernardus Arduinus, Constantinus serviens. † S. Aymerici. † S. Berlali de Mosteric. † S. Franconis. † S. Comitis. † Signum Aimerici Faiacensis.

XXXV.

Ad lib. 68.
n. 71.
Ex chartario
Regulensi.

Concilium Burdegalense anno M. XCIII. celebratum.

Omnibus sanctæ Dei ecclesiæ cultoribus notificare curavimus, cœnobium sancti Caprasii, quod est situm in loco, qui dicitur Pontonis, & quod per multa spatia temporum fuerat subtrahum violentia quorundam pravorum, qualiter sit redditum & restitutum monasterio sancti patris Benedicti Floriacensis. Fuit quidam monachus, nomine Orgerius [de Landerron] prior loci Regulæ, qui graviter ferens amissionem tantæ rei, audiens & intelligens ex chartis antiquis conscriptis supradictam fore juris conscripti sancti patris Benedicti, veniens ad Burdegalense concilium coram domno Amato, legato apostolicæ sedis & archiepiscopo Burdegalensi, & archiepiscopo Auxienfi, nomine Willelmo-Bernardo, & coram omnibus circumfidentibus, episcopis videlicet & abbatibus, de Bernardo Aqueñi episcopo, qui tunc temporis locum injuste possidebat, proclamationem facere non distulit. Ille vero legatus, utpote vir apostolicus & veritatis amator, recognoscens ex his dictis multorum proclamationem non esse fictam, super hoc requirens prædictam Aqueñem episcopum, facere justitiam canonice non negavit. Quapropter ille Bernardus condescendens præceptis canonum, recognoscens veritatem, non multum reluctans totum cum omnibus appenditiis suis Deo & sancto patri Benedicto per manum supradicti legati, & archiepiscopi Auxienfi, plenissimo in concilio reddidit. Hujus redditionis testes & visores hoc in privilegio subscribuntur. Signum domni Amati vicarii & archiepiscopi, signum archiepiscopi Auxienfi Willelmi-Bernardi, signum episcopi Agennenfi Simonis, signum episcopi Petragoricenfi Rainaldi, signum Ademari episcopi Engolismenfi, signum Hodonis episcopi Bigoræ, signum Bertrandi Convenenfi episcopi, signum Petri Adurenfi episcopi, signum Stephani episcopi Vafatenfi, signum Bernardi Aqueñis episcopi, cum quo excussa & definita est causa. Actum anno M. XCIII.

XXXVI.

Ad lib. 68.
n. 96.

Versus cujusdam monachi carpentis quemdam abbatem, nomine Tronem.

Ex ms. colleg.
Soc. f. Paris.

Quæ titulata pii titulus profert Dyoniſi,
Hæc modicus modico direxit amicus amico,

Qui nondum norat sub quale caribde laborat,
Occultans illa fiat damnata favilla,
Et ceu scintillæ stipularum corruat ille.
Virtus Samsonis, sapientia vel Salomonis
In melius mutent te, consolando salutent
Cum tu dormites, cum non instantia nites.
Yvo tuum nomen miserum nanciscitur omen,
Sicut enim spero, quæres suffragia sero,
Ni vigili cura ceres superare futura.
Ecce cadit vilis, sublimis honor monachilis,
En cadit & per te, clamatur utrumque super te.
Jam sedet in Rama tua præ tristissima fama,
Crimen inauditum, quem territat omne peritum.
Quem dabis abbatum similem fecisse reatum?
Compedibus fessi, nimiaque tyrannide pressi,
Vocibus & scriptis sibi, te nolente, relictiis,
Per mare, per terras quam veraciter erras
Hac hæresi multa, quæ non remanebit inulta;
Nam super altare præsto sunt dicta probare.
Asterit Algifus in Christi nomine filius,
Yvo simoniace quia vixeris & sine pace,
Ex quo sumpſisti, quam nequiter obtinuisti,
Virgam pastoris sumptam fallacibus horis;
Et gemit, & dicit, Quæ me vesania vicit?
Ah miser! huic hæresi consensu captus adhæsi,
Ne cum Robertus post mole doloris operus,
Quem tibi credentem, sed multum proficientem
Carcere pœnali sub persona laicali
Nequam clausisti, dehinc exilio pepulisti.
Septimus est annus; rex vindicet, obsecro, magnus.
Talibus infudas; sudabat in his quoque Judas.
Ergo dum patrem perdis, sanctam quoque matrem

Ecclesiam flere facis, inque dolore federe.
Nam quos nutrit, in se retinere nequivit.
Ad quidquid velles hostes nec lege rebelles
Tu subtraxisti sibi, tu sub morte dedisti,
Et sic quod nullam debes portare cucullam.
Quid magis iratus faceret pro plebe Pilatus?
Approbat a notis nugis omnino remotis
Qualis & a puero sis, & nunc ordine vero
Quod licet imberbis ex rusticitate superbis,
Quod ne dedicas meretrices pascis amicas.
Quod sis exofus, quod sis irreligiosus,
Quod cupis avelli precibus pro turbine belli,
Quod sis perjurus, cleptes, homicidique durus.
Si quid habes profer, & te, miserabilis, offer
Judicis ante pedes, non has rediturus in ædes,
Deque sua causa sic describit manus ausa.
Non est sub divo similis tibi traditor, Yvo,
Quippe tuo more posito de fronte pudore,
Me tibi confessum nimis egritudine pressum,
Omnibus exutum propriis & te duce tutum
Tecum duxisti furtim regique dedisti,
Rexque suis servis in me torquendo protervis,
Me, cujus pectus reprimat miseranda senectus,
Sudibus afflicto minima cista male stricto,
Præter habere curem mihi diripere salutem,
Responde, quæro, faceretne simillima Nero?
His aliisque modis decerneris instar Herodis.
Huic quocumque modo valet ardens præstitat
Odo

Fortunæ casum nigriore dæmone suatum,
Quid facies inde sit quæstio de Fredeſinde,
Quam ni cognosces, felix existere posses &c...
Vix est tuta fides, argentea munera si des,
Fraude quidem nacta propter tot munera facta,

Ut minus astutum regalia jussa secutum
Pace data tutum cum rege diuque locutum
Sumptibus allatis de regis parte paratis,
Cum jam cœnaret, cum nulla sinistra putaret
Petrus fraude catus, qui nunc est exoculatus,
Azo suus frater, quem spiritus effugit ater,
Illum ceperunt, tortoribus exhibuerunt
Tanquam latronem contra jus & rationem;
Non daret insanus pejora Diocletianus.
An rex nescisset, an munera capta cupisset,
Credidimus miræ districti judicis iræ,
Cum miseri flectent, cum livida membra dolerent,
Corporibus stricis, digitisque rigalibus actis
Imbre superfusi, quo non sunt amplius usi,
Ut misererent; at tu nihil inde veteris:
Imploraverunt, nec quicquam promeruerunt.
Hos pietas digna miseris miserendi benigna
Jure suæ sortis rapuit de numine mortis.
Nunc iterum quærent quod sæpius experierunt
Supplicibus verbis, etiam nimis inde superbis,
Vinclis eductas nec adhuc ad ovile reductas
Pastor oves humeris referas, ut propitius
Illis omnino derosis dente lupino,
Si qua tibi cura præster de morte futura.
Ante pluet sanguis, & fiet lucifer anguis,
Et nix fervebit, & flamma gelata manebit,
Quam cessent isti tibi reddere quod meruisti,
Ni defungaris & sandapila tenearis,
His ni compescas ut quisque famelicus escas,
Ut sitiens potum cupit, extat amabile votum,
Ut te deponant idem sua crimina donant.
Odo petit synodum, cupiens dissolvere nodum.
Talia Roma sciet, per eam res cognita fiet.
Quamvis in baratrum det te sententia patrum,
Audis illatum vera ratione reatum.
Si petis e contra, quid sit fallacia monstra.
Appetit vindex & clarer criminis index,
Quidquid narrabit, ferro candente probabit.
Cervicis duræ vir, non sunt hic ubi curæ,
Ad te prædoni magis assimilas Pharaoni.
Ecce perit quartus vinclis & sudibus artus,
Proditione datus camerarius Odo vocatus,
Pro libris centum, tibi det Deus emolumentum,
Turpis & immanis carcer ligat Aurelianus.
Vos illi, parres, & vos succurrite, fratres.
Clamitat infomnis & plebs & grex pius omnis,
Vel deforis factum, vel ubi vel quando sit actum.
Talibus apponit stimulos tibi perdicionis,
Hæc tibi veridicus audita noravit amicus.
Quod mage miramur modo de Fredeſinde loquamur.
Verus amor nescit abscondi, nec requiescit &c.
Taliter apponit maculas tibi suspicionis:
Rodalulo credis, nec ab ejus velle recedis,
Quem scis sacrilegum, contemptorem quoque legum,
Cum tantum damnum faciat tibi quemque per annum,
Cum d. cics mille tibi libras auferat ille,
Turpis & ignarus pro nequitia tibi carus,
Ecclesiæ tantæ post te dominetur & ante,
Et grex tristatur vilis Gera cui dominatur.
Hic tuus archadicus super omnes regnat amicus.
Frangatur collo, certe sic laudat Apollo.
Eugerus vero demisso corde severo
Effugiens litrem vult se de paupere ditem.
En facinorosum scelus, en ignominiosum

Ergo dicatur lucrum, nam uxor amatur.
Yvo tamen mando caveas scelus hoc agitando,
Nam nisi desistis ab amatis fordibus itis,
Aut cæsus fueris vehementius, aut morieris.
Multa quidem recolo, quorum plus scribere nolo.
Quæso tui pulchri relegas epigramma sepulchri;
Dignus ea laude, per idonea tempora gaude &c.

XXXVII.

Viennensis S. Andreae abbatia Casa-Dei subjicitur Ad lib. 68.
a Guidone archiepiscopo. n. 103.

Guido Dei gratia sanctæ Viennensis ecclesiæ servus, omnibus sanctæ Dei ecclesiæ fidelibus perpetuam in Domino salutem. Ego Guido, per gratiam Dei Viennensium archiepiscopus, gravissimum animadvertens de neglectibus commissorum pastoribus imminere periculum, & copiosum beatitudinis provenire præmium, si salubria eis & recta providerint; cum desiderarem beati Andreae apostoli abbatiam quondam religiosam ac multa dignitate præditam, infra mœnia urbis Viennæ sitam, omni penitus monastica disciplina inhabitantium pravitate desolatam & temporalibus beneficiis profus attenuatam, ne de ipsorum iniquitate judicium subirem divinæ ultionis, convocatis sanctæ Viennensis ecclesiæ fratribus, domno videlicet Rostagno præposito & Sigebodo decano, Ademaro atque Richardo, ceterisque archidiaconibus ac aliis canonicis, sollicitate de prædicti monasterii restauratione in commune tractavimus. Communicato autem consilio, cum manifesta suggereret ratio, nullatenus per prædictos habitatores in pristinam dignitatem ac religionem posse reformati, utile duximus prædictam abbatiam venerabili ac religiosæ abbatia, quæ Casa-Dei dicitur, tradere, & tradendo ad instruendum committere. Quapropter universali Viennensis ecclesiæ conventu unanimiter laudante ac confirmante, domno Pontio Casa-Dei venerabili abbati ejusque successoribus regulariter viventibus prædictam sancti Andreae abbatiam ad honorem Dei & ecclesiæ Viennensis pro salute animarum nostrarum concedimus, & concedendo donamus, ut exinde domnus Pontius abbas Casa-Dei, successoresque ejus eandem libertatem eademque jura habeant in abbatia prædicta, quæ in Casa-Dei habere videntur, salva reverentia Viennensis ecclesiæ & nostra, successorumque nostrorum in omnibus & per omnia, ita tamen ut prædictus locus numquam a dignitate abbatia descendat. Ille vero, quem abbas Casa-Dei in abbatem sancti Andreae de suis & consilio fratrum Casa-Dei elegerit, cum ab archiepiscopo consecratus fuerit, omnem obedientiam & reverentiam, sicut ipse ante electionem persolvere solebat abbati Casa-Dei, cum omni humilitate exhibeat. Si autem, quod absit, in vitium rebellionis se contra archiepiscopum Viennensem, aut contra abbatem Casa-Dei erexerit, aut aliqua digna depositione infamia notatus fuerit, nostra successorumque nostrorum concessione & autoritate abbas Casa-Dei in eum tamquam in suum monachum corrigendi, suspendendi liberam exerceat potestatem, deponendi vero cum Viennensis

archiepiscopi consilio. Si quis autem eum manu tenere aut defendere contra archiepiscopum, aut contra abbatem Casæ-Dei præsumpserit, iudicio subiaceat excommunicationis, & Viennensis mater ecclesia totis viribus in eum insurgat. Illi vero qui impræsentiarum in abbacia sancti Andreae monachi sunt, aut in futuro ibi ad conversionem venerint, consecrati ab abbate ejusdem loci obedientiam sibi promittant, sed professionem secundum morem monasticum abbatia, quæ Casæ-Dei dicitur, faciant. Et ut hoc donum firmum permaneat, ego Guido Guillelmi comitis Burgundia filius, sigilli nostri impressione hanc nostræ donationis paginam signavi. S. domni Rostagni præpositi. S. Sigebodi decani. . . . ceteris canonicis collaudantibus.

XXXVIII.

Ad lib. 69.
n. 21.*Epistola sanctimonialium Blasiliensium ad Urbanum II.*Ex ms. cod.
commun. a
D. Theilhard.

Summo domino papæ Romanæ ecclesiæ Urbano, humilis grex monialium seu clericorum monasterii Blasiliæ in Domino optimam gratiam & salutem, atque in omnibus obedientiæ sibi servitutem. Apostolica ac venerabilis tua dignitas, domine pater, manifeste sciat & credat nos quotidie flexis genibus Deum orare, ut te tuosque salvos & incolumes custodiat, necnon digne & laudabiliter regimen vestrum omni ecclesiæ vigere & præsidere concedat. Vestra enim targa nobis arma & scutum inexpugnabile debet esse, vestri autem privilegii autoritas nos tutos ac liberos ab omni aliorum servitute sibi in perpetuum debet habere. Temporibus igitur patris, matrona quædam, nomine Ermengarda comitissa, uxor Bernardi comitis Picavorum, pro salute sua, utriusque sui, & pro animabus filiorum suorum defunctorum, Warini scilicet & Willelmi, monasterium Blasiliæ in prædiis suis constituit, atque circa adjacentibus campis & villis & ecclesiis sanctimonialibus Deo servientes ibi unde viverent hereditavit, deinde diligenter Romanam petivit, ipsumque cœnobium beato Petro apostolo, atque episcopo, qui tunc temporis apostolicæ sedi præsidebat, in proprio juri concessit; ipse autem papa huic dono benigne favens quinque solidos monetæ Picavienensis sancto Petro semel in anno decrevit, insuper etiam apostolici privilegii auctoritate idem cœnobium abbatiam monacharum in perpetuum constituit, altari etiam, quod adhuc habemus, sua propria manu consecratum per ipsam matronam nobis transmisit, apostolicam quidem absolutionem & benedictionem nostris benefactoribus, excommunicationem atque anathematizationem, calumniam atque inquietudinem nobis inferentibus propriis litteris semper nobis notavit. His igitur firmissimis decretis & constitutionibus nostrum monasterium ædificatum cum omnibus nobis appenditiis diu in pace & magna in prosperitate permansit. Statim ut Roma caput nostrum & defensio nostra inquietari ac perturbari cœpit, insurrexerunt monachi Casæ-Dei, & ecclesiam sancti Stephani protomartyris & sancti Leonis papæ urbis Romæ, quem

Romani, quia Carolus imperator elegit eum, excecaverunt, corpus cuius, ut credimus, ibi requiescit, manu ac violentia cuiusdam potentis Stephani Mercorienis, nobis contradicentibus abstulerunt, & auxilio domini Durandi Claramontensis episcopi ipsam tenuerunt, quamdiu vixit supra dictus Stephanus. Post mortem vero ejus, iudicio præpositi & abbatis Claramontensis septem presbyteri nostri juraverunt alodium esse sancti Petri, ut altaris Blasiliæ, recipiente episcopo hoc sacramentum: ipsi tamen monachi adhuc rebelles, rectum quod firmaverunt, per septem milites tenent, & excommunicatione episcopi illam ecclesiam destitutam & absque ministerio faciunt esse, ministerium etiam ejus in modum sacrilegi extra ecclesiam. Ideoque suppliciter & benigne rogamus & obsecramus, ut consuetudinem quam tui antecessores fecerunt, facias, & ecclesiam quam clamamus, atque monasterium nostrum cum omnibus rebus suis ab invasione & ereptione supradictorum monachorum eripias, & nos a servitute omnium aliorum in perpetuum protegas & defendas. Vale.

XXXIX.

*Placitum inter Archimbaldum V. dominum Burbonensem & monachos Silviacienses, tempore S. Hugonis.*Ad lib. 69.
n. 21.

Cum certissime constet humanum genus jugiter torrentis more ab ortu ad occasum defluere, & cum transeuntibus hominibus facta quoque eorum & dicta oblivione pariter præterire, recti videretur esse consilium, si quoties aliqua certa utilitatis causa futurorum sui notitia imprimenda, ea ne oblivione deperirent, litteris studeamus inferere. Hujus igitur rei gratia, volumus ad cunctorum tam præsentium, quam etiam futurorum notitiam huic tradere chartæ, qualiter inter dominum Hugonem abbatem & Archimbaldum quintum de Silviaciensis loci consuetudinibus placitaverint, qualiterque eas in eodem placito ordinaverint. Locus quippe jam dictus ab ipso sui exordio usque ad hæc nostra tempora satis nobiliter magna pace, & sui de die in diem melioratione floruerat, tam meritis sanctorum ibidem quiescentium, quam etiam devota provisione & tuitione, necnon etiam largitione principum Borbonensium, ejusdem villæ advocatorum dumtaxat vice præsentium. At vero tenente ejusdem terræ principatum quarto Archimbaldus, filio videlicet illius qui apud Monticulum jacet, cum esset isdem vir seculari prudentia & potentia satis præeminens, & seculari ambitione, non solum in rebus laicorum, sed etiam sanctorum locorum immoderatus exardescens, in prædicta villa Silviaciæ quasdam pravas consuetudines primus cœpit introumittere. Sæpius ergo blande, sæpius severe correctus a domno Hugone Cluniacensis monasterii patre, cum nequaquam monitis salutaribus adquiesceret, ad ultimum etiam apud Carum locum synodus congregata est episcoporum, ob ejus vel maxime cœrcendam duritiam. Sed quamvis discretus pater confidens de ejus melioratione, excommunicationis gladium etiam

Ex charta
Silviaciensis.

tunc ab eo suspendi fecisset, non tamen ad plenum malo incepta deseruit. Cum vero, non multo interjecto tempore, decubisset, languore quo & obiit, rogantibus se multis honestis personis, omnes malas consuetudines, quas hæcenus tenuerat, assentiente filio Archimbaldus penitus dimisit. Eo vero vita decedente, isdem successor ejus honoris & nominis hæres Archimbaldus rursus malarum consuetudinum malos cœpit requirere usus. Eodem itaque tempore facta intra Gallias, pro quibusdam sanctæ ecclesiæ utilitatibus, adventu domni Urbani papæ II. cum apud Silviaciæ cum fere per dies octo moraretur, & quodam die in capitulo resideret, cunctorum circumfidentium fratrum cœtus pedibus ejus provolutus, auxilium implorare cœpit super malis quæ jam diu fuerant perpessi. Suscepta eorum petitione benignissime dominus papa, cum altera die rogaretur a jam dicto Archimbaldus, ut patris sui animam apostolica absolveret auctoritate, post expletam absolutionem, antequam a se Archimbaldus idem discederet, antequam etiam a tumulo pedes removeret, monitis ipsius princeps præfatus omnes malas consuetudines, quas injuste querebat, reliquit: & ut melius sui dicti memor esset, osculum pacis ab eodem papa accepit. Sed postea cum nequaquam sui promissi memor, ea quæ promiserat irrumperere cœpisset, prævidens dominus abbas jamjamque, ut ita dicam, beati Petri rempublicam labefactari, totis viribus tam immani se objiciens periculo, in illa magna synodo, quæ apud Arvernensem celebrata est civitatem, domni papæ auribus hæc intimavit. At vero isdem papa, ut semper paratus erat in omnibus jam dicti patris obtemperare votis, evocato ad concilium Archimbaldus, ad hoc cœgit, ut promitteret se juxta consilium archiepiscopi Bituricensis, & episcopi Ancienensis, Guillelmi quoque de Basia, & aliorum quorumdam nobilium virorum, cuncta prave a se contra dominum abbatem gesta emendaturum. Igitur paucis post hæc evolutis diebus, posito apud Silviaciæ domno abbate, & supra nominatis personis præsentibus, advenit eo Archimbaldus cum non parva nobilium caterva virorum, & habito inter se generali placito, prima die miseratione divina ad hoc res processit, ut etiam ab his a quibus sibi veritas timebat jacturam, ab eis acciperet testificata victoriam. Denique omnia quæ dominus Mayolus & ætate & morum probitate reverendus, qui triginta & quatuor annis præfati loci prioratum tenuerat, & Raimundus qui prope viginri annis decaniam habuerat, alique veraces viri, concordantibus sibi antiquissimis cartis, de sæpe factæ villæ antiqua libertate testati sunt, hæc eadem cuncta homines Archimbaldi, sive ministri, ad discerendum contra nos ab ipso evocati, Aymo videlicet senescalcus Borbonensis, & Giraldus & Bernardus, fratres de Colna, Bernardus quoque de Vilars, multique alii suis affirmare testimoniis. Sic itaque atrarumque partium consonantibus dictis, prima placiti die venit ipse Archimbaldus coram domno abbate, & ejus provolutus pedibus, wadium suum pro omnibus quæ contra eum non recte egerat, dedit: moxque illud ab ipso sibi in sua fide commissum recepit. Altera vero die iterum ante ejus præsentiam veniens, genibus solo

fixis, omnes malas consuetudines, quas ipse, vel pater ejus quocumque modo in villa Silviaciæ tenuerant, ex toto dimisit. Insuper ut nequaquam ulterius in eadem villa, vel vinum, vel aliud quid per bannum venderet, cum baculo ipsius domni abbatis reliquit, medietatemque curtis Silviaciensis ab ipso in beneficium accepit, sicut antecessores ejus tam ab ipso domno abbate, quam & ab ejus prædecessoribus, secundum quod etiam carta Archimbaldi, cognomento Franci, declaratur, tenuisse noscuntur. Post hæc absolvit eum dominus abbas ab omnibus malis quæ contra beatum Petrum egerat, excepto de helemosina bonorum virorum, & terris quas pater ejus, vel ipse a jure S. Petri abstulerant: & in tantum alacer ab eodem domno abbate discessit, ut alio die invitatus ad prandium ejus, cum duobus sociis, Matthæo scilicet de Parinaco & Guifredo de Duno, gaudens veniret, & copiosissimis ammonitionum ejus dapibus exfatiatus, etiam usque ad effusionem lacrymarum lætus recederet. His ita secundum rerum gestarum veritatem præmissis, veniendum est nunc ad ea quæ tunc diffinita fuerunt, ut omnis proctus dubietas ab eorum qui futuri sunt cordibus abstergatur. Diffinitum fuit in jam dicto placito, & multorum testimonio approbatum, non debere Archimbaldum, nec aliquam personam in villa Silviaciæ aliquem omnino hominem capere, nec ipsum, nec facultatem ejus, non indigenam, non extraneam, non mercatorem, non peregrinum, non intrantem vel exeuntem, non etiam servum suum, vel alterius alicujus omnino occasionis causa. quod ita hæcenus firmissime constat custoditum fuisse, ut etiam quodam tempore, cum ministri Archimbaldi IV. ordeum cuiusdam servi sui, qui vocabatur Giraldus, cognomine Denerofus, non in villa Silviaciæ, sed extra in loco qui dicitur verus Silviaciæ, ad opus equorum abstulissent, proclamante hoc ipsum Raimundo decano ante eundem Archimbaldum, statim restitui iussit. Diffinitum fuit etiam justitiam omnium hominum ejusdem villæ, sive peregrinorum, vel mercatorum, vel quorumcumque hominum per eam pertranseuntium, in potestate prioris vel decani debere consistere, præter de solis ministris Archimbaldi, nec debere ibi ante priorem vel decanum quemquam clamorem Archimbaldi opponere, vel securitate, vel familiaritate illius, aut aliquo servitio sibi impenso, ne faciat rectum differre, nisi ob hoc tantum, ut si se præjudicatum fateatur; tunc licitum erit in curiam Archimbaldi pergere; & si ibi approbatum fuerit iudicium primo factum, sic demum pœnas contemptus in priorem vel decanum persolvere hujus rei auctor. Si vero tale fuerit crimen, quod vel multatione membrorum, vel etiam ipsius vitæ ademptione videatur debere vindicari, hoc quia incongruum monachis vel religiosis personis videtur esse, potestati seculari, ipsi videlicet Archimbaldus concessum est: non tamen ideo ut aliquid quod pecunia emendari possit, ad eum pertineat. Diffinitum quoque est, quod non debeant cogi homines Silviaciensis villæ ire in expeditionibus Archimbaldi, nisi tribus ex causis, id est, si forte aliquis potens ei bellum mandaverit, aut castellum contra eum, vel ipse super alium firmare voluerit: qui tamen tunc nullum on-

nino instrumentum, vel ad terram purgandam, vel ad materiam incidendam, aut ad aliquod aliud opus secum deferent, nisi solummodo gladios ad defendendum. Hoc tamen sciendum est, nullam omnino consuetudinem, vel expeditionem, vel alterius alicujus rei debere Archimbaldi homines, qui in alodis vel terris sancto Petro à nobilibus viris collatis, & in quibus ipse antea nihil requirebat, inhabitant, quod ipsa ratio evidenter demonstrat. De banno satis superius dictum est. Sciendum vero est, quod de prædictis consuetudinibus maxima primo controversia existit, sed ad postremum adjuravit isdem Archimbaldus Giralduum de Colna & Bernardum fratrem ejus, Aymonem quoque senescalum, per fidelitatem, quam sibi, sicut domino suo, debebant, ut de his vera testarentur; quique cum testimonio supra scriptarum personarum ista quæ supra scripsimus, vera esse approbaverunt. Venit ergo Archimbaldus ante pedes domni Hugonis abbatis, & dedit wadium suum pro omnibus quæ contra eum injuste egerat, promisitque se amplius in eadem villa nullam malam consuetudinem immisurum vel retenturum: ipsum vero wadium a domno abbate traxerunt domnus Ademaricus episcopus Anienensis & Guillelmus de Basia, qui ipso tempore effectus est episcopus Arvernensis. Hujus placiti testes fuerunt præfati duo episcopi, Unbaldus de Borbonio, Matthæus de Pariniaco, Guitfredus Duno, Guillelmus de sancto Amando, Gulsefius de Jaliniaco, Robertus de Castellione, Arnulfus Rabia, Rainaldus de Scola. De famulis vero sancti Petri, Guillelmus de Grangis, Girardus vicarius, Adalardus sartor, Guillelmus de Hospitali, Bernardus de Longoverno, Hugo Caddellus, Petrus Adalardus.

Post peractum placitum supra scriptum, paucissimis interjectis diebus, defunctus est isdem Archimbaldus, & die sepulture ejus venit Aymo frater ejus in capitulum, vix adhuc exsequiis peractis, cunctis fratribus, multis etiam laicis præsentibus, & cuncta quæ frater suus Archimbaldus, cui etiam patrisque sui dono honoris potestas relicta fuerat, concesserat, concessit, quæ reliquerat, reliquit: insuper & locum ipsum donis & honoribus se ampliaturum promisit. Et ex ipso capitulo duxit eum Guillelmus de Bananiaco in ecclesiam, atque iterum super altare sancti Petri cum codice quodam, placitum quod frater ejus Archimbaldus cum domno abbate fecerat, se ex integro servaturum Deo promisit, atque ad confirmationem rei, detulit ei vexillum quoddam de ecclesia Giraldui secretarius, quod tali tenore ex ipso altario isdem Aymo suscepit, ut omnia quæ sancto Petro concesserat, fideliter conservaret, & taliter, ut propter hoc donum alio honore Deus sibi adjutor & consiliator esset. Testes sunt Bernardus Artaldus, Eldinus Brunus, Aimo Baurer, Giraldui vicarius, Guillelmus de Grangis, Bernardus Grasset. Factum apud Silviniacum publice, in præsentia domni Hugonis abbatis, & Eintrici prioris, anno ab incarnatione Domini **MCXCVI. INDICTIO III.**

XL.

*Stephani comitis Blefensis charta pro Majori-
monasterio.*

Ad lib. 69.
n. 36.

IN nomine summe & individue Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus-sancti. Ego Stephanus comes, Terbaldi incliti comitis Palatini filius atque hæres, una cum uxore mea, Adela nomine, illustris Anglorum regis & Normannorum ducis, nobilissimi Willelmi, filia, universos ecclesie sancte fideles, tam futuros, quam presentes, scire volumus, qualiter fecerimus cleemosynam quamdam beato Martino Majoris-monasterii & monachis ejus, ubi comes Odo avus meus, & frater ejus Hugo, Biturigenis archiepiscopus, & eorum mater humati jacent, & quod post eversionem a Danis factam extructum, & amoris canonicis, facultatibus suis anticum, monastico ordini, qui ab initio antiquitus a tempore beati Martini ibi fuerat, restituerunt, abbatemque Willebertum nomine, posuerunt, a sancto Maiolo sibi de Cluniaco datum. Quorum sequens vestigia pater meus, tam pro reverentia & amore gloriosi confessoris Christi Martini, quam pro religione inhabitantium monachorum, eandem abbatiam de substantia sua honoravit admodum & augmentavit; & quia pater suus apud eam sepultus erat, in tantum eam habuit, ut cum totam Turonicam cum civitate ipsa traderet Andecavorum comiti Gaufrido Martello, qui eum ceperat, in redemptionem sui, ipsam tamen, id est abbatiam Majoris-monasterii nominatim exciperet, atque sibi in proprio dominio retineret; quam & ego hæcenus, etsi non ut debui, assidue tutatus sum atque juvi, non multum tamen graviter offendere curavi, nec valde molestus fui. Mortuo denique patre meo, timens ego eum minus honorando, vel minus ei parendo, me ipsum, quoad vix erat, offendisse, cum sæpius inde conquererem, & cum præfata conjugem & amicis & familiaribus meis plerumque inde loquerem, tandem post annos circiter sex accessivi duos quosdam jam dicti monasterii familiares meos, Bernardum scilicet, cognomento Flagellum, & Gaufridum Ludovicum, qui mihi solebant frequenter suadere, ut Majori-monasterio facerem aliquid elemosynæ pro anima patris mei, sicut fecerant antecessores mei. Tempore autem illo eram apud castrum quod * Columbarium vocatur, una cum præfata conjugem mea, volensque ire in Jerusalem cum exercitu Christianorum contra Paganos, jussu papæ Romani, Urbani scilicet secundi euntium; parabam quæ necessaria erant itineri meo. Venerunt itaque monachi ad me, sicut mandaveram, per quos dedi Deo & patrono meo beato Martino monachisque Majoris-monasterii, pro anima Terbaldi patris mei præcipue, & deinde pro animabus mea & Adela uxoris meæ, non solum assensu ejus & ammonitione, sed etiam prece, pro animabus quoque parentum & antecessorum filiorumque, sed & successorum nostrorum, & ut Deus interveni beati Martini & monachorum ejus indulgeret mihi quicquid in se deliqueram, & in patrem meum, sanumque me & incolumem duceret

Ex chartariis
Dunensi.

* *Colemiers.*

ac reduceret per iter memoratum, atque Adela sæpe dictam, conjugem meam, liberosque nostros custodiret, quamdam partem cujusdam alodii nostri, id est bosci, qui silva Lonnia dicitur, ab omni prorsus consuetudine solutissimam atque liberrimam. Præcepi quoque ipsi conjugi meæ quæ remanebat, ut ipsam partem faceret determinari ac metiri per manum cujusdam præpositi nostri, Willelmi scilicet de Villariis, cui ego ipse jam illud idem præceperam, limitesque poni undique faceret, & sic eam monachis traderet: ne quis videlicet inde quicquam ipsis ullomodo minuere vel demere unquam posset. Augere eam liceat cuicumque successorum nostrorum Deus hoc inspiterit. Infra terminos igitur illos ac limites nullus unquam aliquid violentiæ cuilibet inferre audeat, vel manum mittere in ullam rem gratia nocendi, vel extorquendi quippiam, vel etiam surripiendi præsumat. Sed omnium rerum quæ inibi quocumque modo fuerint consuetudines, redditiones, forisfacturæ, justitiæ, vicariæ, districturæ, exactiones, emendationes, leges, sint in æternum beati Martini Majoris-monasterii & monachorum ejus. Atque ut omnia breviter concludantur, sic liberum & solidum habeat deinceps ipsum locum, sicut antecessores nostri, & nos temporibus retroactis habueramus eum. Insuper etiam nihil ibidem nobis, nihil forestiarum sive ministrorum, nihil denique ulli cuicumque mortalium reservamus, aut habendum permittimus. Elemosynam quippe nostram volumus esse liberrimam. Hoc enim solummodo habet homo ex universis facultatibus & possessionibus suis, quod inde Christo per manus pauperum suorum tribuerit. Ipso enim dicente, centuplum illud recipiet; & vitam æternam possidebit. Est autem locus ipse inter castrum, quod vocatur Fractavallis, & Frigidum-mantellum, juxta fluvium qui Leda nuncupatur. Rogavimus deinde sæpe dictos monachos, ut locum ipsum faciant ædificari, quamquam non videatur admodum competens atque uber, sive utilis. Quod, ut libentius faciant, damus eis & concedimus, tam ad opus fratrum suorum, quos ibidem voluerint habitare, quam ad opus omnium hospitum suorum, inter præfatos terminos habitaturorum, & de alia foreste quam nobis retinemus, quamcumque semper inde voluerint, & ad arandum, & ad ædificandum, & ad omnes ceteros usus suos, excepto quod nihil inde vendant. Si qui vero eorundem hospitum fuerint carpentarii, dent forestagium tantummodo forestariis nostris, & inde operentur atque vendant quantum opus eis fuerit. Qui omnes hospites per totam terram nostram sint ab omni consuetudine liberrimi. Si quis autem illorum nobis aut ministris nostris unquam aliquid foris-fecerit alicubi, nullus audeat in eum mittere manum, sed faciant inde clamorem monachis. Qui si fecerint eis inde justitiam, benigne suscipiant eam; sin autem, differatur causa, donec in præsentia nostra examinetur, sicut nobis competens videbitur agendum de elemosyna nostra. Habeant etiam gratis tam monachi inibi habitantes, quam omnes ejusdem terræ hospites, universis pecoribus & bestis suis per totam forestem, quam nobis retinemus, pacus ubicumque eis

Annal. Bened. Tom. V.

placuerit, sine redditione ullius consuetudinis, & absque ullius hominis contradictione, vel alicujus rei exactione. Tempore quoque pastionis mittant ipsi monachi porcos suos in forestem istam nostram, & nullum pasnagium inde reddant, sed insuper pasnagium de omnibus porcis suorum hospitum ipsimet habeant. De extraneorum vero porcis, qui in terra sua illa jacuerint, & in pastionem nostram cucurrerint, nos & ministri nostri habebimus pasnagium. Porci vero silvestres, & cervi, & quæcumque feræ hujusmodi, quæ infra-memoratos captæ fuerint terminos, monachorum sint. Omnia hæc illis ideo ego Stephanus comes & uxor mea Adela comitissa damus, ut & in hac vita & post mortem precibus eorum adjuvari apud Deum mereamur, & tanto copiosior merces sit inde nobis, quanto locus ille melius fuerit ædificatus. Post discessum itaque viri mei Stephani comitis in Jerusalem, ut dictum est, euntis, ego Adela comitissa, præcepti ejus non oblita, sæpe dictam partem bosci memorati, id est silvæ Lonniæ, feci determinari, prout ipse mihi imperaverat, & metiri per manum Willelmi de Villariis, cui ipsemet idem præceperat, fecique limites undique poni, atque tradidi eam præfatis monachis Majoris-monasterii, sicut dictum est superius, omnino solutissimam atque liberrimam a consuetudine prorsus omni. Unde & præsentem cartam sive præceptum tuitionis, gratiæ, immunitatisque impressione sigilli mei, ex auctoritate viri mei atque mea sigillatum, & assensu liberorum nostrorum † in præsentia testium circumstantium, quorum nomina subscribuntur dominicæ crucis impressione † propriis manibus facta, roboratum & auctorizatum ipsis, id est monachis Majoris-monasterii, tradidi. Testium vero nomina hæc sunt. † † Hugo de Basochis. Godefredus dapifer. Herbertus de Castellione. Butardus de Lisi. Gelduinus de Magduno. Hugo de Leugis. Herveus Belonus. Archimbaldus Pejorlupo. Gaufridus Burrellus. Paganus Burrellus. Theodericus de Avaziaco. Hugo Rudillus. Hainricus Rufus. Robertus de Villariis. Gosbertus Beveros. Landricus de Papia. Emmauricus de Medio-vico. Liffivius Panis-paratus. Erlencus Belonus. Hugo Gubillus. Hugo magister panetarius. Guastho de Sezana. Walterius de Castroduno. Burdinus coquus. Guenencus vigerius. Hainricus portarius. Hugo de Lachi. Fulcherius decanus. Herveus de Losduno. Engelbaldus S. Martini homo. Hugo de Castello-Theoderici. Rainaldus de Sezana. Hos omnes testes descripsit scriba Johannes. Ad hanc cartam fingendam fuerunt monachi tres, Bernardus mon. cognomento Flagellum, Adelelmus de Pontivo mon. Goffredus mon.

XLI.

Epistola Amati Burdegalensis archiepiscopi & sedis apostolicæ legati ad Goffridum abbatem Vindocinensium, qua significat restitutam monasterio illius ecclesiam Oleronensem.

Ad lib. 69.
n. 38.

AMatus Dei gratia Burdegalensis archiepiscopus, sedis apostolicæ legatus, dilecto filio Goffrido Vindocinensi abbati, & sibi commissæ

Ex Archivis
Vindocin.

O o o o

congregationi, salutem. Sicut carissimus filius noster Guillelmus Aquitanorum dux nos contristavit, cum ecclesiam S. Georgii, quæ est in Olerona cum pertinentiis suis, vobis abstulit, & Ebloni de castro Allionis dedit, sic nos lætificavit, cum ab injustitia sua respiciens, ablata vobis restituit, & donum, quod venerabilis comes Andegavorum Goffridus de eadem ecclesia & aliis rebus in Piclavensi & Sanctonensi pago vestro monasterio fecerat, confirmavit. Insuper etiam nos humiliter rogavit, ut eandem suam restitutionem & concessionem sanctæ Romanæ ecclesiæ auctoritate & nostra confirmarem, ut ita libere & quiete omnia, quæ venerabilis comes Goffridus & uxor ejus Agnes comitissa Piclavensis vobis dederant, vos & successores vestri jure perpetuo possideretis, sicut ipsi eo die possidebant, quo ea vestro contulerunt monasterio. Confirmamus igitur eandem restitutionem, & illam quam, sicut dicimus vobis, libertatem concessit, auctoritate Dei & nostra sub anathemate prohibentes, ut nullus deinceps ea vobis auferre, vel concessam vobis in eis libertatem violare præsumat. Hoc etiam veraciter testificamur, quod Eblo de Castro Allionis hanc restitutionem vobis factam de ecclesia S. Georgii & ejus pertinentiis concessit, imprecans omnibus illis Dei maledictionem, qui ea Vindocinensibus monachis auferrent, vel quocumque modo eos inde inquietarent.

X L I I.

*Privilegium monasterii Juviniacensis.*Ad lib. 69.
n. 44.

Urbanus episcopus, servus servorum Dei, dilectæ filiæ Galburgi abbatissæ monasterii Juviniacensis, & ceteris quæ post eam regulariter in ejusdem monasterii regimine substituendæ sunt. Apostolicæ sedis auctoritate debitoque compellimur pro universarum ecclesiarum statu satagere, & earum maxime, quæ ejus sedi specialius adherent, & tamquam proprio jure subjectæ sunt, quieti, auxiliante Domino, providere. Quapropter, filia in Christo carissima Galburgis, devotionis tuæ precibus clementer annuimus, & beatæ Scholasticæ virginis monasterium, cui, Domino auctore, præsidet, apud villam, quæ Juviniacum dicitur, constitutum, sub apostolicæ sedis protectionem specialiter conservandum præsentis decreti auctoritate suscipimus. Quod videlicet monasterium egregiæ memoriæ Bonifacii marchio, & ejus uxor Beatrix, cum insigni filia sua domina Mathilde, beato Petro & episcopis sanctæ Romanæ ecclesiæ obulerunt. Per præsentis igitur privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quævis bona a prædictis principibus eidem monasterio data, firma & illibata semper permanent: ipsa videlicet Juviniacensis villa integra cum utriusque medietatibus suis, quarum alteram præfatus marchio & ejus conjux in vita sua, alteram post obitum eorum comitissa Mathildis beatæ Scholasticæ tradidisse cognoscitur: Remonis villa cum pertinentiis suis & redditibus: Remonis villa cum pertinentiis suis & redditibus: Minus Virolinum totum: in villa Vismoli mansi duodecim:

in Marceio tres mansi cum ecclesia: in Clymenæ terra cum quarta parte ecclesiæ: in Hastoit mansi quatuor & tertia pars ecclesiæ cum molendino: in Berrui mansi duo cum ecclesia: in Velanis mansi duo & semis, sexta pars mansi ecclesiæ & molendini & piscationis: in Gualkeringi mansi unus: apud Ase juxta Masenceium terræ: apud aliud Ase quarta pars mansi: apud Nemachium mansi: apud Ham mansi cum quarta parte ecclesiæ & molendini. Confirmamus etiam vobis ecclesiam de Surreio cum alodio & municipiis, novem perticata vinearum lætura, quadraginta & septem diurnata boum in Remoni-villa, quæ tua prudentia ab Arluino prelio comparavit. Quidquid præterea idem beatæ Scholasticæ monasterium juste possidet, aut in futurum concessione pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium juste atque canonicè poterit adipisci, ratum vobis illibatamque servari sancimus. Decrevimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat supra dicti cœnobii congregationem temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, aut oblata retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, eorum, pro quarum sustentatione ac gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Trevirensis ecclesiæ canonica reverentia. Obveniente, nunc ejus loci abbatissa, vel earum quæcumque post te in ejusdem loci regimine successerint, nulla ibi quælibet subreptionis astutia vel violentia præponatur, sed quam sorores communi consensu, vel sororum pars consilii sanioris secundum Deum & beati Benedicti regulam providerint eligendam, adhibito etiam diocæsani episcopi consilio, si catholicus religiosusque exstiterit, ut jam omnino non liceat infra abbatiam ipsam aliquid violentiæ vel prævaricacionis vindicare, aut gravaminis quicquam, quod ancillarum Domini Dei quieti impediatur, irrogare. Advocatum quoque ejusdem loci non alium fore statuimus, nisi quem monasterio utilem abbatissa cum religiosarum suarum voluntate poposcerit. Nec ipsi, aut abbatissæ, nec alicui loci ipsius ministro facultas sit ecclesiæ bona vel in feudum personis sæcularibus dare, vel sub censum redigere, vel modis quibuslibet alienare. Nullum præterea clericum in monasterio vestro ministrare permittimus, nisi de regulariorum canonicorum numero quos apud beati Montani^a ecclesiam religionis vestræ sollicitudo constituit, quibus delegatum ex vestrarum facultatum portionibus victum, ne qua in posterum persona subtrahere audeat, interdiximus. Ad indicium autem perceptæ a Romana ecclesia libertatis, Virdunensis monetæ sex argenteos quotannis Lateranensi palatio persolveris. Si qua igitur in crastinum ecclesiastica persona sæcularisve hujus decreti paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sanctissimo corpore & sanguine Dei & Domini Redemptoris nostri Jesu-Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis

^a Superest haud procul a Juviniaco ecclesia S. Montani, qui S. Remigii ortum prædixerat, ubi duo eremitæ degunt sub clientela monasterii.

autem eodem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Jesu-Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen. Datum in monasterio sancti Ægidii apud vallem Flavianam per manum Johannis sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconi cardinalis decimo-quarto kal. Augusti, indictione quarta, incarnationis dominicæ anno M. xcvi. pontificatus autem domini Urbani secundi PP. ix.

X L I I I.

Ad lib. 69.
n. 44.

Roberti de Tumbalena prioris S. Vigoris epistola ad monachos S. Michaëlis de Monte, de quadam monacho epileptico a levitate converso.

Ex ms. cod. olim bibliothecæ S. Stephani Cadom. nunc Ottoboniana.

Fratribus Montem beati Michaëlis habitantibus frater Robertus & fratres ceteri beati Vigori in Monte-christum servientes. Benedictus Deus Pater & benedictus Deus Dei Filius, sanctusque Spiritus, trinus in ejusdem majestatis substantia Deus, qui nil odit eorum quæ fecit, quoniam vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, qui nos etiam contemptores non contemnit, sed adversos convertit, conversos diligit, dilectosque ad vultus sui hilarissimam beatissimamque visionem in mirabilibus suæ potestatis singularis provehit. Hic est Deus noster, solus timendus, solus amandus, qui non respicit hominis, sed perdit ea quæ sunt, ut ea quæ non sunt instruat; qui apud nos quoque ultimos servos suos timorem suum & amorem revelavit, percutiens superbos, & sanans humiles. Rem vobis loquar dignam memoria, nostris temporibus inauditam, quæ cum omnium aures magnitudine singularitatis suæ valeat exturbare, vos tamen Montanos fratres maxime percurit & sollicitat, quia de vobis est & vobis mittitur. Hugo vocatus frater quidam apud nos degens, nepos Lonensis abbatis quem vos optime nostis, quia apud vos in scholis nutritus est puer, iste quem loquor rem incurrit, quæ vobis necesse est ut nota fiat. In choro quadam die, tertia feria, dum fratres nostri missam marulinam celebrarent, erat & ipse cum ceteris, ut nobis videbatur, sanus & hilaris, qui pauxillum doloris in capite sentiens lectum adiit, ut se prosterneret & quiesceret; ubi cum, nobis omnibus ignorantibus, jaceret, subito illa molestia arripitur, quam medici epilepsiam vocabulo græco dicunt, vel sacrum morbum, eo quod sacras hominis partes, ut est caput, & mentem occupet. Nos vero vulgarter guttam caducam, ex eo quod cadere faciat, vocamus. Hac igitur arreptus est; confestim mentem perdidit, oculos clausit, quos etiam manibus stringit, genua curvavit, calcitrans & volvens se in lecto. Ego vero cum fortuito casu in claustrum sedens scriberem, cucurrit frater quidam exturbatus, & dicens Hugonem mori. Ad hanc vocem cum ego tremefactus surgerem, curreremque post eum, jam finita missa, fratres omnes currebant portantes crucem aquamque benedictam. Venientes igitur, sine mente jacentem invenimus, stringentem manibus oculos, & genibus calcitrantem. Expergefacti itaque, septem

Annal. Bened. Tom V.

psalmos pœnitentiales incepimus; videns vero manus illius oculos ultra quam expedire videretur opprimentes, attraxi eas a loco, dedique fratribus ut tenerent, reluctante illo plurimum, quamvis nihil sentiente. Paululum vero cum ibi super illum psallentes & signantes eum cruce stetitsemus, jussi ut in oratorium portaretur, quem cum obediens fratres undique apprehensum vix portassent, jaciebatur enim inter manus nostras morbo, & dissolvebatur omnibus membris torsione mirabili & miserabili, ante beati Nicolai prostraverunt altare, seque prosternentes & nimia contritione psallentes. Ubi cum ego adesset & mirabiliter dolerem, adeo cruciabar lacrymis & suspiriis quaticibus, ut nec loqui nec psallere valerem, hærens tantum solo & stertibus mœstis. Dicitis itaque psalmis septem & litanias, postea dicebantur triginta, quos usus monachis est ante nocturnam synaxim celebrare, cum ille surrexit planctus miserabilis emittens, nosque, qui eum circumdederamus, dolore nimio & intolerabili concutiens. Surrexi tunc e solo veniens ad illum, ubi in manibus fratrum jacuerat, jamque surrexerat tantum ut sederet. Aspicientem vero eum & vix me agnoscentem rogavi lacrymis infusus, ut nobis quomodo erga se esset ediceret; qui tandem nimis... & summissè loquens ait se miserabiliter tortum & constrictum. Præcepi igitur ut in quadam, qui ibi aderat, lecto poneretur ut quiesceret. Quo sic factò, rogavi fratres ut more suo in capitulum irent, quia ego a fratre, omnino dolore me agitante, recedere non valebam; sedi vero coram eo mœrens & lacrymans, locutusque cum eo, ait itaque: Mihi facta est vox quadam terribilis modo dicens: Cur de monasterio tuo egressus es? Cui sic increpanti me & terrenti, alia vox, me audiente, satis placida & suavis consistim respondit: Quid ex hoc ad te? Dumque ego si aliquid vidisset, quæsissem, tantum audissem, nihilque se vidissem dixit. Finito tandem capitulo, & vocatis quibusdam fratribus, jussi ut in domum infirmorum portaretur, qui portatus jacuit. egoque secutus eum, quippe quem nullo modo res tam nova & tam tristis dimittere me sinebat, assiduus eram. Septies autem usque ad eandem horam crastinam, nobis præsentibus & videntibus, eadem passio eum arripuit, aliis vero diebus pæne omni die semel aut bis idem passus est. Vocati igitur medici duo doctissimi, qui in civitate præsentibus aderant, fecerunt ei quicquid potuerunt; sed quem sua manu prostratum Deus sola sua operatione sanandum providebat, humanæ manus molitionibus erigendum non apravit. Dum hæc agebantur, quadam die ego, qui pæne assiduus aderam, domum in qua frater separatus, ut hujusmodi rei competebar, habebatur, intrans, eum & ridentem, sedentem, jocantemque cum famulis, qui ejus servitio, me præcipiente, seduli assistebant, inveni; tantæ namque levitatis erat, quantæ vos scitis, ut dum mecum in claustrum ante hanc ægritudinem viveret, nullis minis, nullis plagis, nullis blanditiis, nullis admonitionibus ad se rediret ut se cognosceret; indomabiliter enim levitati, joci, & lasciviæ juvenili instans, scurrillitates ex toto sequens, contemnebat omnino, nec alio modo frænabat. Sed quid loquor de humano

O o o o ij

annisu, cum tunc divino iudicio tortus, tam incertis, tam horribilibus tormentis quateretur; nec sic duritia ejus frangeretur, ut vel aliquantulum minus lasciviret, imo amplius & amplius moribus solvebatur; neque enim continua passione, sed incertis spatiis accedebat passio, torquebatur, tenebatur, & dimittebatur. qui dimissus una hora aut dimidia, repertis viribus, surgebat & pristina levitate pascebatur, morboque tortus insania juvenutis eo pejor quo voluptuosius torquebatur. Intrans itaque, ut dicere cœperam, domum, cum mihi valde risus tam importunus displiceret, tunc, & sedi cum eo, parcens ei nihilque dicens, etiam non displicere quod agebat simulavi; timebam enim ne forte verbis meis, si aliquid durius loquerer, turbatus passionem solitam incurreret, unde & ego sæpe etiam dissimulans jocabar, congaudens omnino sanitati ejus & quieti. Cum igitur sederem cum eo, ait: Nocte ista præterita dormiens, visus sum mihi iudicio divino præsentari; ubi cum assisterem, conscientia torquente, accusabat, adductis coram me multis, quæ feceram, malis quæ horrebam pœnaliter, erubescens amplius, quam nunc cogitatione comprehendam. Hoc ego audiens & in eo nihil timoris nihilque aspiciens gravitatis, tacitus dolui, & inclinatis oculis cogitabam quantæ duritiæ esset homo, qui nec divino iudicio exterritus terrebarur. Transactis tandem in hac passionis euntis & redeuntis alternatione viginti & septem diebus, vicefimooctavo ego, qui eum absque intermissione in memoriam gerebam, post cœnam fratrum locum ingrediens sedi juxta cortinam, quæ ante lectum fratris tensa pendebat. Cumque diu sederem, & ille in lecto jaceret, mirabar quod non loqueretur; aperiens vero cortinam aspexi, & ecce jacebat supinus, clausis oculis, tanquam dormiens. Cumque aspiciens hæsitarem, dubitans utrum somno an morbo teneretur; nullatenus enim, sicut pridem accedente passione solebat, movebatur, accessi propius, & caput ejus agitans, clamansque eum nomine proprio, cum non respondisset, nec oculos aperuisset, deprehendi passionem accessisse, & expectavi donec recederet: quæ cum recessisset, aperuit ille oculos, & extensis poplitibus planctum flebilem emisit, dicens se nimis laborasse, & lacerantibus membris fatigari, sicque ter eadem hora mecum eo loquente, accedente passione ivit & rediit. Cumque ego valde dolebam, tanta contritione videns fratrem & filium meum laborare, pro quo animam ponerem, si possem, nec valerem succurrere, ingemiscens interno suspirio, dixit mihi: Pater, pater, quam pessimam noctem ducere me oportet hanc, quæ imminet! Cum rogarem ut diceret quid timeret, & qualiter hoc sciret, adjecit: Vocem audivi terrenam me nimis ac dicentem: Roga priorem tuum Robertum & fratres tuos ceteros, ut orent pro te, quia nisi divina pietas subvenerit, pessimam noctem passurus es istam. Nunc ergo, patres succurrite & orate pro me, quia valde timeo attendens verba quæ dicta sunt mihi. Me itaque præcipiente, confestim vocati sunt fratres quatuor, quos ego nominibus designavi, allatoque cum cruce & candelabris Christi Domini nostri sacrosancto corpore, me exhortante, præmissaque con-

fessione, corporis sacri communionem sumpsit, factusque securior jacebat, nobis coram sedentibus & expectantibus pariter omnibus aut gratiam aut iudicium Dei, qui omnia quæcumque vult potest. Et ecce, jam facta nocte & quiescentibus fratribus, exceptis iis, qui mecum erant, accedente passione, abiit a nobis, sicut consueverat, claudens oculos, & jacens immortuus. Cumque nos psallemus, & ipse sæpius iret & rediret, iussi excitari fratres qui dormiebant, ut venirent; quibus ilico introgressis, psallemus omnes eadem intentione precantes, ut fratri nostro, qui erat sicut nos, pietas divina subveniret. Tum subito ille, videntibus nobis omnibus, claudens more suo oculos abcessit, sicque aliquantulum jacens rediit, aperiensque oculis me intuens, qui semper faciei ejus assistebam, dixit: Dicite dominis istis ut vadant & requiescant, quia ego Dei gratia liber sum & absolutus ab hac passione, nihil passurus usque in diem tertium. A quo cum quæsissem qualiter hoc sciret, respondit: Audivi vocem quæ mihi diceret: Dic servis Dei qui circa te sunt, ut vadant & requiescant, quia usque in tertium diem nihil hujus morbi passurus es. Certus igitur factus, iussi ut recederent qui venerant, & abierunt. His itaque dictis & actis, factus est sanus frater, sic permanens tota illa die, nocte, & die sequenti, usque in diei tertiæ nonam vel decimam horam. Mansit vero timidus valde; & frænata admodum pristina levitate, cum mœrore gravi præstolabatur, quid super eo fieri vellet Deus. Adii autem eum & accessivi verbis, rogans ut ad cor suum rediret & agnosceret quid fuerit, confitereturque omnia peccata sua, & illa maxime, quibus tanquam tormentis conscientia eum in divino iudicio, sicut in somnis visum est sibi, cruciaverat; quod ille audiens & annuens, ilico consitens exposuit mihi omnem vitam suam præteritam, quantum recordari potuit, planctu quo valuit, affluensque consilium a me, quod melius inveni. Die tertiæ, quæ minarum dies erat, me consulente & monente, mane in oratorium, cum & ego secum irem, perrexit, fratribusque Primam psalmosque sequentes & missam matutinalem, quæ etiam ex iussu nostro pro peccatis illius celebrantibus, ille extra chorum sedens, in meditationibus & lacrymis perseverabat. Nos vero finitis quæ finienda erant, hora illa capitulum introgressi sedimus, & post alias fermocinationes, quæ necessaria videbantur, de illo mentionem introduxi, omnibusque annuentibus vocatus est in capitulum, hoc enim a me petierat, me tamen prius consulente & monente, sequebatur; quippe jam multum domitus voluntatem meam ex toto in quibuscumque poterat. Ingressus igitur prosternitur toto corpore coram nobis, tantis lacrymis plenus, tanto luctu fractus, ut me ex imo corde concuteret, tantoque dolore, ut vix loqui ad verba illius valerem, mixto gaudio agitaret. Gaudebam enim vehementer, quod tam superbum, tam lascivum, tam pertinacem in omni adolescentiæ vanitate, modo prostratum, tam humilem, tam modestum, tam conversum ad omnem pœnitentiæ gravitatem videbam. Surrexit igitur, me iubente, & in eodem luctu persistens, adeo ut vix loqueretur, quæsiit a nobis ut super eo & super peccatis suis, quæ valde plurima fe-

fecisse cognoscebat, & quibus, ultra quam putaverat, gravabatur, præciperemus quod placeret. Ergo respondi ego pro omnibus ut potui; neque enim ad perfectum cordis gemitus & lacrymæ defluentes exprimere permittebant quod volebam. Suscepit itaque a fratre, cui præceptum est, exutus staminio iudicium virgarum cum tanta humilitate, sicut mihi postea privatim ab eo dictum est, ut parum sibi videretur, quod percutiebatur. Præcepi igitur fratribus, qui per omnia obediētes erant, ut illa die jejunantes & pulmentorum coctorum perceptione penitus abstinerent. Prandium vero vestrum, inquam, ex toto ego, ut solitum est, vobis parari faciam, quod pro vobis pauperes in eadem domo refectoria una hora ante vos discumbentes comedant, ut in omnibus quæ possumus, & jejuniis & orationibus & elemosynis fratri in necessitate tanta posito succurramus. Quibus omnibus concessis, petitisque orationibus a fratre, qui coram adstabat flens ubertim & graviter suspirans, & præmissis a nobis qui sedebamus vix stetus ut loqueremur interrumpentes, surreximus, cunctes cum psalmorum septem decantatione in oratorium, ubi prostrati jacuimus, donec finiti sunt. Post quæ omnia præcepi uni ex fratribus, ut missam pro peccatis illius statim diceret, quam audiret ipse, & sacramenta corporis & sanguinis Christi perciperet. Factis igitur omnibus quæ dicta sunt, datisque pauperibus refectis per singulos singulis denariis, feci etiam coram fratre, propter quem hæc omnia fiebant, comedente, pauperem qui inventus est sedere, ut cum eo comederet. Volebam enim omnino non solum pro eo, sed etiam cum eo Christum in forma pauperis reciteretur, quem in necessitate tam proxime futura deprecabamur omnes fieri adiutorem. Dati sunt etiam huic duo denarii, quos ad hoc ego fratri tradideram. Cum itaque comedissemus omnes, & hora quæ timebatur proxima fieret, ego domum intrans fratrem sedentem inveni & timidum: qui ilico mihi dans manum & a me susceptus surrexit a loco in quo sedebat, vadens mecum & jaciens se in lectum, ubi cum coram eo sederem, post paululum suspirans, ait: Heu, pater, quantum modo in capite doleo! modo mihi genua dolent; modo crura; nunc brachia, & ecce per totum corpus dolor ingeminatur & crescit: cumque hæc dicens vehementer doleret, affuit quidam laicus, cui ut loquerer oportebat, & exivi, cum statim revocatus a puero, qui ægroto assistebat, ingrediensque domum inveni eum jacentem arripimusque molestia pristina; non tamen calcitrabat aut volvebatur sicut prius; sed clausis oculis, tanquam dormiens non movebatur. Cumque post aliquantulum temporis rediens aperiret oculos, meque inspiceret assistentem, iterum eodem modo raptus est; & cum sæpius fieret, & ille spumaret, videns ego laborem ejus tantum ingemui ex intimo, & mihi pro conventu fratrum ut adessent; quibus presentibus & psallentibus nobis coram omnibus ægrotum molestia sua arripuit. Cumque adhuc ab eadem teneretur, clausisque oculis & pugnis, nihil eorum, quæ a nobis gerebantur, sentiret, aperuit manum dextram subito, & erigens eam ad caput, signavit seipsum ter, nobis videntibus & mirantibus. Psallemus igitur quantum poteramus, ex-

spectantes ut rediret ad sensus, & sciremus ab eo quare hoc fecisset. Et ecce rediit, planctu se concutens, & dicens: Deus, Deus, quantum constringor. Cui cum ego, psallentibus ceteris, dicerem, ut quid erga se fieret aperiret, respondit: Mala bestia me impetunt. A quo cum quærerem utrum nunc presentes sunt, an recesserunt, ait: Recesserunt. Præcepi ilico fratribus omnibus, ut euntes agerent orationes & laudes vespertinas. Quibus egressis, remanens ego solus cum fratre jacente sciscitabar diligenter, ut audirem ab eo de signo crucis quod ter fecerat, & bestiis quas dixerat, veritatem. De quo cum sollicitum me vidisset, ait: Visus est mihi modo ostiolum istud intrare homo nigerrimus & horridus plusquam dicere valeam, oculos habens igneos & ab ore ignem jaciens & super me efflans, trahensque duos canes horridos manu, sicut erat & ipse, quos cum in me animaret & cogeret, egoque illos me impetentes valde expavescerem, unum eorum, qui anteibat, pugno percussi & effugavi, cumque accessisset alter, nec tam proximus, quam alius fuerat, fieret, percussi & eum pugno, & post primum expuli. Ab iis liberatus effugatis ivi ad hominem, qui loco hæserat, & similiter pugno percutiens, post canes eeci, sicque, Domino miserante, tribus ictibus liber factus sum ab his tribus hostibus. Intellexi igitur, quod tres ictus isti fuerunt tria signa crucis quæ videram, nobis psallentibus, fieri. Interea, revocato uno ex fratribus qui abierat, pensum orationum vespertinarum & laudum cum ægroto, qui & ipse nobiscum psallemus, persolvimus. Postea etiam alium vocari præcepi, ut tres essemus cum fratre jacente; alii vero omnes, finitis officiis diurnalibus, ex præcepto nostro temperius quam consuevisent dormituri erunt. Reputabam enim tractans in corde, ut si maxima imminente necessitate aut mortis aut alicujus exitii, quid enim futurum esset incerti eramus, oportebat omnes astuturos esse; bonum erat si aliquantum somno refecti fuerint, & magis sobrie facerent quidquid agendum esset. Fuimus itaque tres cum illo quarto qui patiebatur, loquentes cum eo & consolantes eum, quantum posse dabatur nobis. Tantæ vero debilitatis vel lassitudinis in corpore erat, ut cum in lecto quo jacebat, quoquo modo, ut vel parum tam maxima molestia saltem mutandi situm levigaretur, componere se vellet, nullo modo valeret. Nos vero, qui aderamus, cum ad appetitum, quem fieri in eo videbamus, vellemus eum componere, vix eum etiam cum labore movebamus. Ad naturæ necessaria cum ire vellet, nec surgere nec a loco se movere valens, duobus fratribus, tensis brachiis, erigendum portandumque se præbuit, qui eum cum labore, sine illius aliquo motu auxiliabili, excepto quod pedes per terram magis traheret quam regebat, portantes & reportantes in lecto coram me posuerunt quomodo poterunt. Et cum tantæ ægriutudinis pondere premeretur, dicebat tamen videri sibi quod nihil in corpore pateretur, præ timore quo animus ejus cruciabatur. Cumque ego quærerem quid timeret: Timeo, inquit, me in illorum, quos vidi, manus aut in nequiores reversurum. Loquebamur autem sic invicem, & ecce, jam nocte imminente, raptus est iterum & spumabat, erigensque sicut prius ma-

num, signavit se totum. Cumque nos psalleremus, & ille rediret, quævisimus utrumne vidisset aliquid? Vidi, inquit, intrantes domum hanc homines tres, qui lanceas tres gestabant igneas fœtentes tanquam essent sulfureæ, quibus cum me vellent transfigere, signo crucis quod a me teneri videbatur, (nos quippe in manu illius crucem tenebamus) me deffendebam, & illos fugabam. Jacuit itaque dolens & plangens se vehementer: jam tamen, consolatione accepta, dicebat se sperare optime evasurum. Cumque ego, ipso audiente, ob illius consolationem confirmandam aliqua fratribus qui aderant de scripturis & de fide Trinitatis dicerem, & multa jam noctis pars transiisset, subito cum ille diligenter audiret, clausit oculos, & sensa abiit a nobis. Cumque in eodem excessu positus, jam enim excessum, non molestiam aut passionem nominare habeo, manus jungens ad calum erigeret tamquam orans, nosque psalmum fidei diceremus, *Quicumque vult salvus*, repetitumque mediaremus, ille aperiens oculos, erectasque tenens manus, sicut eas junxerat, locutus est, dicens: Gloria tibi, Deus, cumque nos psalmi finem accelerassemus, & ille sæpius, Gloria tibi, Deus, repetisset, omnino unde tam lata tamque amabilis vox illi data esset, quæ toties reiterabatur, scire appetentes, sciscitanti sumus. At ille aliquantulum severe me intuens, ait: Vocantur mihi omnes monachi de Monte sancti Michaëlis, qui in monasterio isto commorantur; missus sum enim nuntius: cumque hoc mihi satis displiceret, timens hoc aliquod esse illis phantasma, verensque fratres, qui ad nocturnas surrecturi erant orationes, excitando fatigare, multis verbis ne hoc fieret renitebar. At ille mihi profusus restitit, dicens, ex toto sic fieri expedire. Nolui tandem amplius resistere, metuens ex altero, ne si hoc præceptum divinum esset, Deo inobedientem fratrem facerem, unde ego & ipse pariter rei existeremus: quævisimus de se ipso quid sibi futurum videretur, & ille se adhuc necesse respondit. Vocati itaque quos voluit, citissime affuerunt, quibus præsentibus, me rogante ut loqueretur, ait: A Deo & a sancto Michaële & a sancto Vigore, optimo patrono, vobis omnibus dico, ut nunquam in Montem sancti Michaëlis redeatis aut intretis gratia ibi remanendi, quantum iste, qui nunc ibi abbas est, vixerit. Quod si icritis & manseritis, sine malo & morte pessima consumemini. Cumque illi ad verba se inclinassent, flentes præ gaudio, adjecit ille & ait: Signa vobis verborum istorum, quod vera sint, dicturus sum; sed nondum ea audita, audienda præstolor. Quibus dictis, ego fratribus illis Montanis, (erant autem quinque) Eia, domini mei, audistis, quæ a Deo præcepta sunt vobis; recedite nunc, ut iterum in stratis vestris quiescatis; neque enim cum omnia alia optime attendissem, de signis quæ dicenda erant aliquid perceperam; sed hoc ipse idem, restantibus omnibus qui affuerant, se sicut dixisse mihi postea manifestavit. Præcepto igitur meo fratres velocius obedienter jam surgebant, cum ille qui jacebat coram nobis raptus est: detinui itaque hoc videns fratres qui jam surrexerant, ut simul psalleremus, eventum rei expectantes. Diximus ergo totum psalmum *Quicumque vult*, & adjecimus *Gloria Patri*; quo

finito rediit ille & sedit in lecto, dixitque: Benedictus Deus, Benedictus Deus, jungens manus & adorans; oculisque alacribus nos aspiciens: En signa, ait, vobis ut dicam, si audire placuerit. Quod cum omnino placere respondiissemus omnes, nos verbis, & illi nutu qui completorium dixerant, sic locutus est: Si unquam amplius in omni vita mea & vestra me hujus infirmitatis propter quam hic jaceo, signum aliquod aut molestiam patientem videritis, sciatis nequaquam verum fuisse quod a me dictum est; & ecce nunc integre sanus factus sum & firmus, potens surgere & ire & agere quidquid sano homini agendum est. Cumque stupescerem gaudio & evidentia rei, (videbamus enim in ejus facie nescio quod divinum signum sanitatis) miraremur, incunte mihi quodam ex fratribus diximus voce sobria & submisse *Te Deum laudamus*; & illi quidem fratres, quibus propter completorium loquendi licentia non erat, ad strata sua, me jubente, abierunt. Ille vero statim nobis coram positus & cum eo surgentibus qui non abieramus, surrexit, mihi data manu, sanus & hilaris & robustus sicut nos. Stabat igitur gaudens, & nos mirabamur & congaudebamus; videbamus quippe hominem modo in lecto jacentem, diuturna & molesta passione collisum contritumque, & pæne omnibus membris dissolutum, ut nec etiam moveri ad sedendum valeret, effectque ei ipsa lecti mollicies tormentum ingens, nunc vero ipsa eadem hora robuste surrexisse, stare nobiscum sanum & gaudentem. Benediximus itaque Deum, qui percudit & sanat, mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit. Est ergo hodie in claustris, nobiscum benedicens Deum, qui eum vere, ut pater diligens filium, percussit & sanavit. Sanus namque corpore meliorem & de fide ampliorem suscepit in anima sanitatem. Correptus enim & correctus mores omnino mutavit, Deo omnipotenti subdidit ipsa sua vita dans testimonium, quod vere manum Omnipotentis senserit, cui est honor & gloria & potestas in sæcula sæculorum, amen.

XLIV.

Fundatio cellæ S. Theobaldi in castro Porcensi.

Ad lib. 69, n. 49.

Ex archivo S. Huberti.

IN nomine sanctissimæ & individuæ Trinitatis, amen. Notum sit omnibus sanctæ ecclesiæ filiis præsentibus & futuris, quod ego Rogerus comes Porcensis territorii, recogitans ex animo de bonis a summo & omnipotenti Deo acceptis, fui inspiratus, ut in suburbio urbis Castri-Porcensis ecclesiam Deo ædificarem sub invocatione sancti confessoris Theobaldi, pro remedio animæ meæ Ermengaldis uxoris meæ & filiarum meæ Sibilie ac omnium progenitorum meorum. Quapropter de consensu comitissæ uxoris meæ, & annuente filia mea carissima, vocatis ex monasterio S. Huberti in Ardenna religiosi viri ejusdem monasterii monachis, ecclesiam & cellam ante castrum Porcense construxi, quarum proprietatem, dispositionem, regimen, nominationem seu provisionem trado & tradidi in perpetuum religiosissimo abbati Theodorico & ejus successoribus prædicti monasterii abbatibus, nihil juris in dicta cella

mihi reservans, nec successoribus meis. Et ut dicti religiosi Deo alacriorem reddant servitum, pro dicta cellæ fundatione do abbati & conventui S. Huberti quidquid juris mihi competit in burgo seu suburbio urbis, in quo ecclesiam construxi, illud computando a ponte magno usque ad pontem aquæ mortuæ versus orientem cum banno ipsius suburbii cum omnibus appendiciis suis, cum terris cultis & incultis, quas tenebat villicus Godeslarus, cum molendinis juxta pontem magnum sitis, cum pratis, silvis & vineis eidem Godeslaro in censum datis, cum furno bannali, cum omni censu & universo jure & telonio nundinarum quæ sunt & sicut singulis annis in dicto banno, in festo S. Theobaldi, incipiendo a vigilia festi usque ad meridiem diei sequentis. Do præterea sextilagium & minagium omnium granorum, quæ venduntur in dicto banno quolibet anni & hebdomadis die cum domo sextilagii, quæ mihi competit in dicto burgo; quæ omnia vocabuntur feudum abbatibus, quod erit & volo ut sit ab omni subjectione, onere & servitute liberum, nisi quod propter omnem iustitiam, quam trado & tradidi ecclesiæ S. Huberti in dicto banno, quivis abbas S. Huberti aut commissus ejus tenebitur semel mihi & successoribus meis præstare juramentum fidelitatis in recognitionem donationis. Tenebuntur insuper religiosi in dicta cella commissi singulis diebus dominicis tantum summo mane sacrum dicere, dum contingeret venatores ire ad venationem, & a nobis requisiti fuerint, & non alias. Et ob hoc tenebuntur comites pro tempore existentes, singulis annis dare prædictis religiosi dolium vini & mensuræ Remensis. Quod si quæ bona ab eisdem religiosi acquiruntur, volo ut sint libera ab omni decima, terragio, impositione & onere, quæ mihi debentur. Denique in recognitionem pro bonis a Deo datis, comitatum Porcensem censui annuo decem solidorum Parisiensium sub jure dictæ ecclesiæ tamquam Deo. Quam donationem ita liberam, astante & approbante Raginoldo Remensi archiepiscopo, astantibus quoque nobilibus & ignobilibus feci, ut nemini successorum vel ministrorum meorum reclamare quicquam liceat. Hujus donationis testes fuerunt, quorum nomina subscripta sunt, Rogeri comitis, Reginoldi archiepiscopi Remensis, Alberti comitis Namurcensis, Ermengardis comitissæ, Sibilie filiarum, Hugonis Scotti, Pungardi, Odardi filii ejus, Erardi præpositi & aliorum multorum. Actum publice anno incarnationi Verbi M LXXXVII. indictione x. regnante rege Francorum Philippo XXVIII. anno.

XLV.

Conventio inter monachos Molisimenses & Alpenenses.

Ad lib. 69, n. 74.

Ex archivo Molisimensi.

* Alpenensem.

NOTUM volumus fieri universis ecclesiæ filiis, tam futuris quam presentibus, inter nos cœnobii Molisimensis fratres locumque Allensensem super ejusdem loci abbatibus ordinatione & subjectione taliter diffinitum fuisse. Cum scilicet fundus ille olim nostræ ecclesiæ collatus, & per om-

nia subiectus ut cella fuerit; ipsius loci fratres, Deo inspirante, S. P. nostri Benedicti præceptis artius inherentes, quorumdam religiosorum consilio animati, ipsius etiam regulæ auctoritate edocti, abbatem sibi a nobis donari petierunt. In qua petitione suppliciter in nostro capitulo perseverantibus sic tandem annuimus, ut ejusdem loci abbatem obeunte, sicut hic primus, ita omnes ejus successores a nostro loco expetiti atque collari, suscipientes illius loci curam, a nostro abbate ibidem substituantur. Eundem quoque abbatem nostrum, Molisimensem scilicet, dum illuc venire contigerit, omnis ei reverentia tam in sede quam in iustitiis, regulariter tamen peragendis, exhibebitur. Si vero (quod absit) inter illos fratres ac suum abbatem discordiæ malum irrepserit, ad hoc examinandum vel pacificandum noster abbas, non alia quælibet persona advocabitur. Id quoque statutum est, ut si frater quilibet loci illius in aliquo scandalizatus ad nos confugerit, vel de nostris quispiam ad eos itidem facere pertentaverit, sine proprii abbatis permisso minime suscipiatur. Quod si forte illi fratres (quod Deus avertat) ab ipsa quam arriperunt, distractione ad usus sæcularium revertentes apostataverint, pristino more nobis, ut cella, locus ille restituetur. Diffinitum est hoc a domno Roberto Molisimensium abbate primo in præsentia subscriptorum, domni videlicet Widonis in eodem loco primitus in abbatem constituti, Alberici Molisimensis prioris, Ada monachi, Walteri monachi, Liefcelini monachi, Stephani quoque monachi, per cuius manum scriptum est. Confirmatum est autem a domno Roberto Lingonensium episcopo, præsentibus domno Amalrico decano, Narigaldo archidiacono, Hugone archidiacono; sed & Genevensis episcopus itidem confirmavit, præsentibus Victoro decano, Bernardo canonico, Alberto de Lantiaco. Id etiam concesserunt Humbertus comes & Giraldus de Alingia, & Gislo miles, a quibus nobis est ille locus attributus. Actum est hoc anno ab incarnatione Domini millesimo xcvi. indictione iv. pontificatus domni Urbani secundi papæ anno ix. Signum domni Roberti Lingonensis episcopi. Signum domni Widonis Genevensis episcopi.

XLVI.

Recognitio chartarum monasterii Centulensis, ab Anshero abbate facta.

Ad lib. 69, n. 89.

Ex ms. cod. Centulensi. * vi.

ANNO Domini incarnationi M XCVIII. indictione v. regnante Philippo XXXVIII. primo anno regiminis Anicheri, annotata sunt chartæ hic, quæ tunc Centulo habebantur. Præceptum Karoli de Cella-forestensi. Præceptum Ludovici imperatoris. Præceptum Lotharii de Borricio. Præceptum Karoli Calvi. Item ejusdem aliud. Præceptum Karoli Riberti. Præceptum Ludovici filii Calvi Karoli. Præceptum Karoli alterius. Item aliud ejusdem. Item aliud ejusdem. Item Caroli Calvi de Durcapro quod fecit filio suo abbati nostro. Præceptum Warulphi, sub tempore Girberti abbatis. De tempore Ingilardi abbatis. Epistolæ Johannis papæ ad episcopos & comites pro restitutione ecclesiæ sancti Richarii.

Præceptum Arnulfi Remorum episcopi.
 Conditio ejus cum Roberto. Conditio ejus cum
 Wlberto de sacro campo. Conditio ejus cum Jona.
 Conditio ejus cum Nocheri Leggienfi episcopo.
 Item ejusdem ad eundem Nocherum petitio
 super confirmatione prædictæ conventionis.
 Ejusdem Nocheri confirmatio de eadem re.
 Conventio ejusdem donni Ingelardi de Meri-
 morte.
 De tempore autem donni Angelranni abbatis.
 Testamentum Ricardi ducis de ecclesia Scabel-
 livillæ.
 Precatio Ebali Remorum archiepiscopi ad Rai-
 nardum episcopum Leggiensem pro confirma-
 tione conditionis sub donno Ingilardo pactæ.
 Item confirmatio ejusdem conditionis a Du-
 rando episcopo facta.
 Testamentum manu firmæ de terra Hubiaci.
 Item aliud de terra in Hamingo monte.
 Item aliud de terris in pago Targuanensi. Item
 aliud cum Adelulfo. Item aliud cum Heriberto
 abbate Latiniacensi.
 Item aliud cum Francone de Mansionibus.
 Item aliud cum Vermondo de Altovillari.
 Item alia duo vel unum bis scriptum de molen-
 dino sub Montiniaco.
 Item aliud de sacro campo cum Bernardo de
 Medardo. Domno-Med*.
 Item aliud de terra Barelle.
 Item aliud de familia ad altare reducra.
 Testamentum Henrici regis de Noguereis. Item
 aliud de quodam molendino.
 Item donni Angelranni de hominum quietudine
 qui fuerint in Aſloas.
 Testamentum Angelranni comitis de Comit-
 villa.
 Item aliud cum Heriberto quodam.
 Item testamentum regis Henrici de quietudine
 Noguereiarum.
 Item aliud Angelranni comitis de indulto dena-
 rio Argubii.
 Item testamentum Odonis comitis de consuetu-
 dinibus Civinicurtis.
 De tempore donni Gervini.
 Testamentum regis Willelmi de ecclesia Sca-
 bellivillæ.
 Item ejusdem de Esperlai.
 Descriptio consuetudinum quas comes ex ab-
 batia accipere debet.
 Descriptio tortitudinum quas idem comes in-
 flexit.
 Testamentum regis Philippi de indulto Bren-
 natio Civinicurtis.
 Testamentum Widonis episcopi de altaribus
 donatis Argubii & Montis-Elisii.
 Item ejusdem de personatu Montis-Elisii.
 Item aliud contra Effridum de Inera.
 Testamentum Drogonis episcopi Belvacensis de
 personatu Civinicurtis.
 Testamentum donni Gervini de libertate cu-
 jusdam Odonis.
 Item aliud de Guibrentio ad Radolfum.
 Item aliud de Aginardo.
 Item charta de Hundonscurte.
 Item aliud de Noguereis contra Galrerum Tirel.
 Item charta de redditione Ulrebaiz.
 Item aliud de Merimorte.

Item aliud de Filcariis in Vimmaco.
 Item testamentum Angelranni comitis de Portis.
 Item de Majoch, id est de portis.
 Item aliud de molendinis in Grihericurve.
 Testamentum Anselmi Cosdunensis, de advoca-
 tione Civinicurtis.
 De tempore donni Gervini alterius.
 Testamentum donni Radbodi Noviomensis epis-
 copi de ecclesia Bredenæ in Flandria.
 Item aliud super clauso cujusdam vineæ in Ci-
 vinocurte.
 Testamentum cum Roberto de Braio super con-
 suetudinibus de Aſloas.
 Item de molendino Amifardi.
 Item de Villæ-regiæ terris.

XLVII.

Anscheri abbatis Centulensis elogium auctore, in Ad lib. 69.
 videtur, Hariulfo. n. 89.

Corpore formosus, vir nobilis, ingeniosus,
 Moribus ornatus, cordis amore pius;
 Notior Urbanis, & ditior ille Pisanis,
 Multa dedit digno munere largus homo.
 Sic pater Ancherus, probitarum dote procerus,
 Omnia restituens tot nova tecta dedit
 Corpora sanctorum, quæ Centula mater habebat,
 Transtulit in captas, quas dedit esse novas.
 Pallia pulcra satis, vel casula, cruxque lacrata
 Ejus sunt studio reddita Richario.
 Tempore sub cujus miracula magna peregit
 Angilbertus apex, quo Deus astra beat.
 Concurrunt populi præbentes munera sancto:
 Suscipit Ancherus, & bene distribuit.
 Libertatis honor per eum stat valde repertus:
 Præsulis infasti clamor abesse ruit.
 Ecclesiam sancto Nicolao rite decentem
 Ad populi missas hic pater instituit.
 Ecclesiam sanctæ revocavit jure Mariæ,
 Henrici manibus antea complicitam.
 Quo simul ecclesiam Benedicti lectio narrat
 Instanti studio cedere Richario.
 Stigmata murorum circumdedit ille novorum;
 Atque novas turres hostibus opposuit.
 Terræ culturas tibi traxit, Centula, multas,
 Nam pater utilior vix tibi proveniet.
 His visis studeat pietatis jura tenere:
 Sit magis utilior fratribus atque sibi.
 Quam dat mensuram, quod scit sibi danda, me-
 mor sit,
 Judicet & causas judicis ora pavens.
 Plurima Richario voluit conferre beato:
 Non tamen his animam liberat ipse suam.
 Postulet Ancherum grex ducere longa dierum:
 Optet ei vitam quo moriente cadit.
 Non ferat indignum, quia cor servare benignum
 Fratribus insinuo, spernere quos metuo.
 Cum sic laudatur, studeat ne plus timeatur:
 Odiri caveat, atque Deum timeat.
 Plurima narrando quæ fecerat atque notando,
 Forfitan inflatur: mens fera* quippe datur.
 Laudibus emeritis sustollitur ut quasi mitis,
 Signifer Ancherus stirpis honore ferus.
 Isto commisso superis, vel nubis abyssis,
 Ad patris obsequium flectimus eloquium.

* Allusio ad
 Feritatis ca-
 stellum ex quo
 ortus erat.

De

De te narrari, te promere, kare Richari,
 Servulus optat amans, quo tibi complaceat.
 Gesta tuæ laudis depinxit vilibus ausis:
 Quæ tu suscipias, me quoque respicias.
 Fulgidus in cælos famulorum pertrahe melos,
 Et memorare mei in statione Dei.

XLVIII.

Ad lib. 69.
 n. 98. Urbani II. bulla pro Casinensi monasterio.

Ex archivo
 Casin.

Urbanus episcopus, servus servorum Dei,
 dilectis filiis Casinensis cœnobii monachis,
 salutem & apostolicam benedictionem. Ex officii
 nostri debito & auctoritate compellimur ecclesia-
 rum salutem & paci, prout Dominus scire & posse
 dederit, providere, vestri præcipue monasterii,
 quod sanctæ nostræ sedis apostolicæ semper fami-
 liarius ac devotius adhæsit, & in omni persecu-
 tionis opportunitate promptius ac benignius ad-
 fuit. Ideoque opportunum duximus, secundum
 petitionem venerabilis fratris nostri Oderisii ab-
 batis vestri, nostris in posterum litteris annotare,
 qualiter Cinglensis cella causa, unde vestrum cœ-
 nobium diutius inquietatum est, nuper in nostra
 sit audientia nostro iudicio diffinita. Quod enim
 dilectio vestra plenius novit, sæpe de eodem ne-
 gotio in Romana ecclesia, inter synodales actus,
 ante prædecessores nostros quæstio acta est a
 sanctæ memoriæ Desiderio*, apostolicæ sedis
 presbytero cardinali & monasterii Casinensis ab-
 bate, qui postmodum divinæ dignationis gratia
 ad summi pontificatus apicem pervenit, sed exi-
 guo tempore supervixit. Nostro etiam tempore in
 synodalibus gestis a confratre vestro, quem supe-
 rius nominavimus, Oderisii sanctæ nostræ eccle-
 siæ presbytero cardinali de causa ipsa coram
 nostra est præsentia sæpius proclamatum. Accidit
 autem, ut Robertus comes ad beati Benedicti
 devotionem promptius conversus, locum ipsum ad
 vestri monasterii jus pertinere cognosceret, qui
 mox eundem locum in manum præfati fratris
 nostri Oderisii reddidit: eo siquidem tempore
 abbatissa, quæ in cellam violenter ingressa fuerat,
 pro ejusdem comitis timore discesserat. Cæpit
 inter hæc illa nostræ auctoritatis aures, dum in
 Urbe essemus, crebris clamoribus appellare,
 unde nos ex latere nostro viros strenuos usque
 Capuam destinavimus, qui diligenter causam
 utramque cognoscerent, & pacifice definirent;
 quo tunc quidem quibusdam occasionibus ad effe-
 ctum pervenire non potuit. Post aliquantum pro
 causis ecclesiasticis Urbem agressi, cum eandem
 causam diligentius in utriusque partis præsentia
 fratrem nostrum Oderisium abbatem vestrum,
 non malitiæ intentione, sed justitiæ respectu lo-
 cum illum, tamquam sui juris, de quo sæpius
 proclamaverat, recepisse. Enim vero, & pontifi-
 calibus decretis, & regalibus instrumentis, &
 terræ principum scriptis, & loci fundatoris cito-
 grapho cellam ipsam ad vestrum ostendebatur
 monasterium pertinere. Quia tamen sine iudicio
 præcedente receperat, æquum nobis visum est,

* Cum scilicet has partes adit ante aliquot menses,
 quo tempore Capua a Regerio obsidebatur.

Annal. Bened. Tom. V.

ut abbatissa, quæ se querebatur exspoliata, rein-
 vestiretur; post reversionem vero nostram, in
 utramque partem legitimum iudicium ageretur.
 In iis diebus, largiente Domino, plenarium in
 Barenfi urbe concilium celebrare disponebamus.
 Post menses igitur sex abbatissam illam, & litteris
 & nostri oris invitatione vocavimus; venire qui-
 dem renuit, sed nuntium destinavit: cum autem
 minus plenas, nec satis rationabiles causas de
 illius absentia coram concilio reddidisset, nos, ne
 quod illa gravamine pati quereretur, ejusdem
 causæ actionem usque ad nostrum reditum duxi-
 mus differendam. Porro Beneventum venientes,
 iterum nostras ad illam litteras destinavimus, diem
 & locum, quo causa ventilanda fuerit, designa-
 tes. Cum autem nec tunc venisset, ad locum alium
 eam tercio vocavimus. Venit illa, sed causam
 aggredi recusavit, asserens se nequaquam omnia
 Cinglensis cellæ munimenta & litteras recepisse;
 ad quod fratrum nostrorum quidam sacramentis
 asserere parati fuerant, se nec plures, nec alias in
 loco eodem cartas, quam quas reddiderant, inve-
 nisse. Illa secreto nonnullis fratrum, qui nobiscum
 erant, munimenta sua prodidit, nobis autem
 ostendere detrectavit. Cumque iudiciario ordine
 causam nec vellet agere, nec valeret, nos eam, ut
 ad abbatem & fratrum vestrorum concordiam sata-
 geret, commonuimus, nec monita suscepit, & ju-
 dicium penitus subterfugit. Iterum cœnobii vestri
 munimenta vidimus; iterum pontificum Romano-
 rum privilegia & imperatorum scripta perspexi-
 mus; iterum fundatoris loci citographum, & Be-
 neventani principis, qui tunc temporis fuerat,
 concessionem audivimus: quibus omnibus in-
 structi & prius sumus, Cinglensem cellam ab ipso
 fundationis exordio ad Casinensē cœnobium per-
 tinuisse, & per Casinensis abbatis voluntatem
 sanctimonialium ibi congregationem fuisse dispo-
 sitam. Sic post multas tandem dilationes, negotii
 veritate perspecta, communicato cum fratribus
 nostris episcopis, seu Romanæ ecclesiæ cardinali-
 bus, iudicibusque consilio, venerabili fratri Ode-
 risio abbati vestro Cinglensē monasterium ex in-
 tegro restitimus; ita tamen ut de loco ipso san-
 ctimonialibus minime expellantur, sed semper illic
 puellarum Dei congregatio converteretur, tanto, ut
 speramus, religiosius, quanto sanctiori patrono
 monasterioque commissæ sunt, salva in omnibus
 sedis apostolicæ reverentia. Quam scilicet restitu-
 tionem litteris præsentibus ratam & inviolatam
 perpetuo manere censuimus, dico decernimus. Si
 quis autem post hæc, hujusce actionis tenore cog-
 nito, constitutioni nostræ temere obviare tem-
 ptaverit, apostolicæ indignationis ulcione plectetur;
 qui vero conservator extiterit, divinæ benedi-
 ctionis gratia perfruatur. Scriptum per manum
 Petri scribarii nostri sacri palatii, indictione sep-
 tima, mensis Decembris die VII. Datum Romæ
 apud beatum Petrum per manum Johannis sanctæ
 Romanæ ecclesiæ diaconi cardinalis, sexto idus
 Decembris, indictione septima, anno Dominicæ
 incarnationis M. XCVIII. pontificatus autem domini
 Urbani II. papæ XI.

P p p p

XLIX.

Ad lib. 69. *Ejusdem pape rescriptum pro Casinensi monasterio.*
a. 98.

Ex cod. ms.
Casin.
Ansoni.

URbanus episcopus, servus servorum Dei, carissimo filio * A. Beneventanorum domino, salutem & apostolicam benedictionem. Cum nuper a te discessimus, nosti sub quanta te affectione dimissimus: in eadem vero affectione, in eandem benignitatem & nos tibi manere, & te nobis volumus permanere: quoniam quidem nos honorem tuum servare, & in melius augere curabimus, si & tu in beati Petri apostoli, & nostra curaveris fidelitate & amore persistere. De monasterio sanctæ Sophiæ, quoties & ex quanto jam tempore Casinenses monachi reclamaverint, te ipsum ignorare non credimus. Nuper in Barensi concilio cum scriptis & monumentis ecclesiæ suæ justitiam suam astruere parati fuissent, abbas sanctæ Sophiæ occasione tui causæ actionem fugit. Cum Beneventum etiam venissemus in ipsa beatæ Sophiæ domo, fratres ipsi quantum quesivi fuerint audisti. Quid nos tibi de eadem causa dixerimus meministi, tunc nobis pro voluntatis tuæ placito respondisti. Nos autem diutius pati nolumus, ut Casinense monasterium de his quæ ad ipsum pertinere videntur, injuriarum diutius patiat. Locus enim ipse per Dei gratiam beati Benedicti meritis non tantum nobis, qui prope sumus, sed universæ etiam Italiæ opportunus & necessarius est, multumque nos deceret, ut, si possibile esset, locum ipsum de nostris etiam dicarem, nedum sua, favente justitia, non recipiat. Tibi igitur, tamquam carissimo & fideli nostro mandamus, ut venerabili fratri nostro Casinensi abbati & ejus fratribus, de sanctæ Sophiæ monasterio vice nostra justitiam facias. Quod si ante te quasi ecularem potestatem causam agere excuserint, tu eos ad præsentiam nostram venire compelle. quo autem termino ante nos pro causa hac convenire debeant, nobis ante significa, ut & nos Casinensi abbati significemus. Porro quicquid nos exinde statuerimus, tuum erit, his etiam renitentibus, adimplere, alioquin auctoritatis nostræ injuriarum diutius pati nequibimus, quin adversus contumaces, quod officii nostri est, impleamus, & Casinensi abbati, quæ sua sunt, restituamus, quem, in quantum videtur, plenam habere justitiam credimus. Data Ciperani tertio nonas Novembris.

L.

Ad lib. 69. *Carta Unfredi comitis pro monasterio sancti Michaelis de Monte-Caveoso.*
a. 110.

Ex archivis
monast. Montis-Caveosi.

IN nomine Domini nostri Jesu-Christi, anno incarnationis ejusdem millesimo octogesimo quinto, mense Martio, indictione octava. Ego Unfreda comes Montis-Caveosi, cum considerarem nostræ vitæ incommoda, & vigilantem peccatore iniquitatum omnium maculas, quibus tenemur implicari, perscrutaremur, & id solummodo stabile, id firmum esse, quod quis pro sua opera

tur salute. Idcirco ego prædictus comes Unfreda pro meæ vel parentum meorum remedio animarum, coram subscriptis idoneis testibus per sanctorum evangeliorum librum, quem manibus meis supra sacro-sanctum altare posui, & per eundem obtuli, imo tradidi & concessi, primo Redemptori omnium Deo & ecclesiæ monasterii sancti Michaelis archangeli, quod situm constar in civitate vetere, & tibi, venerabilis abbas, Domine Simeon, hanc nostram concessionem tecum recipiente Michel tuo advocato, scilicet, ut ab hodierno die in antea vos vestrique successores abbates teneatis & dominis libere & absolute & secure cunctas possessiones, territoria, villas, terras cultas vel incultas, cellas quoque & obedientias prædicti S. Michaelis cœnobio pertinentes, homines quoque qui ibidem serviunt, tam in casilibus vel castellis, quam ubicumque sunt vel habitant in territoriis prædicti S. Michaelis; ut nec ego, vel mei heredes, aut ordinati audeamus ab eis quærere datum, aut servitium vel angariam seu plazzam erga eos exigere. Et si contigerit in prædictis territoriis aut pertinentiis aliquid inveniri aut comprehendi, ut inventio & comprehensio vobis vestrisque successoribus, o domine abbas, præscriptæ sint. Præterea & nec monachum quemlibet præfati cœnobii S. Michaelis, aut clericum vel laicum, & de ejusdem pertinentiis, ut nec ego vel mei heredes, seu quilibet noster ordinatus, aut comprehendere vel tenere cum audeamus sine vestra successorumque tuorum voluntate. Insuper nullo futuro tempore quæramus a vobis vel vestris successoribus datum aut adjutorium quolibet modo vel ingenio, excepto, si vestra bona voluntas vestrorumque successorum fuerit dare nobis benedictionem aliquam; & ut generaliter dicamus, nec in vobis vel vestris monachis, clericis vel laicis, aut omnibus hominibus, prædicto sacro pertinentibus monasterio, potestatem aliquam judicandi, distinguendi, aut comprehendendi servamus nobis aut nostris heredibus seu ordinatis, sed semper, ut jam diximus, libere & absolute & secure teneatis omnia, sicut supra scripta sunt, vos & successores vestri. Si vero instigatione diabolica hoc, quod modo nos pro salute animæ concessimus, sive ego, sive quilibet noster heres, vel successor aut ordinatus, necnon quispiam hominum disrumpere tentaverimus, aut irritum facere hoc, quod modo fecimus, vel exire in aliquo, primo omnium omnipotens & terribilis Deus in hoc præfati saculo irascatur & maledicat nobis, & in futuro per ministrum suum Michaellem archangelum tradat nos æternis incendiis, atque cum Juda traditore nostri Redemptoris damnatione & anathemate feriamur æterno. Servantibus autem omnia præfata & custodientibus vita & misericordia tribuatur æterna. Et ad confirmandum hoc nostrum actum, manu propria signum sanctæ crucis feci. Insuper Johanni nostro notario jussi concessionis hanc scribere chartam, mense & indictione prolatis. † Signum propriæ manus Domini Unfreda comes. † Signum manu Gualterius. † Signum manu Goffredus filius domino Unfredus comes. † Signum manu domino Rao Machabeo. † Signum manus Alfegetto.

LI.

Charta Radulfi comitis pro eodem loco.

Ex iisdem
archivis.

IN nomine Dei æterni & salvatoris nostri Jesu-Christi. Anno ab incarnatione ejusdem Domini nostri Jesu-Christi millesimo nonagesimo nono, mense Septembris, indictione septima. Ego Radulphus qui & Machabeus, filius Unfredi, una cum Guidelmo fratre meo offero ecclesiæ sancti Michaelis de Monte-Caveoso, & per hoc scriptum altari ejusdem ecclesiæ trado in dote, eo quod nulla ecclesia oportet ædificari sine dote, in die dedicationis illius coram episcopis eandem ecclesiam ædificantibus, scilicet Tricaniensi Librando, Potentino Girardo, Gravinesi Guidoni, Mutilensi Amaro, ibidem astante etiam comite Goffredo, filioque ejus Roberto uxoreque ejus Sichelgaita, Ricardoque seniscalco, aliisque proceribus, nec non pluribus militibus, ecclesiam S. Salvatoris, quæ sita est in castello quod comes Robertus edidit, & ecclesiam beati Vasili, quæ est in territorio Appii, confirmoque illi prædictæ ecclesiæ ea quæ pater meus obtulit pro redemptione animæ illius ipsius ibidem sepulti & animæ matris meæ Beatrix, animæque dilecti mihi fratris mei Goffredi, indulgentiaque meorum delictorum, Crescentii abbati eandem ecclesiam gubernanti: imprimis ecclesiam B. Laurentii martyris cum cunctis suis pertinentiis, & ecclesiam S. Juliani cum finibus suis, & ipsas Roccas cum omnibus finibus suis, & murum cum divisionibus ex ista parte fluminis & ultra transeuntibus, & veterem civitatem, quæ Arcora vocatur, & ecclesiam S. Joannis de Avinella cum ipso eodem castro quod Avinella vocatur, cum integris suis pertinentiis, & medietatem omnium terrarum mihi pertinentium in Metaponte, & medietatem proficui portus, & ecclesiam S. Mariæ, quæ sita est in loco, qui Cornu vocatur, cum pertinentibus sibi, nec non ecclesiam B. Nicolai de Appio & fines suos; & ecclesiam B. Benedicti de Acina; & ecclesiam B. Viti, & ecclesiam S. Mariæ de Locoria; & ecclesiam S. Mariæ de Monte-Caveoso, quæ vocatur nova, cum omnibus suis pertinentiis; & ecclesiam S. Nicolai, quæ est sub meo castello; & ecclesiam S. Lucie cum vineis suis sibi pertinentibus; simul & ecclesiam S. Mariæ, quæ Veterana vocatur, & ecclesiam S. Simeonis, quæ edita est juxta turrim Saverianam, & ecclesiam S. proto-martyris Stephani de Rio cum olivis & vineis; & vineas, quæ sunt in loco qui vocatur Rupa; & ecclesiam S. Martini cum vineis; & ecclesiam S. Leonis cum vineis & terris & omnibus ad se pertinentibus. Hæc autem omnia prædicta volumus ut ipsa ecclesia & gubernatores illius abque contrarietate libere & integre habeant & possideant ad honorem & utilitatem. Etiam promitto me esse defensorem, gubernatorem, advocatorem contra omnes adversarios ipsius ecclesiæ & illam regentium. Quod si, instigante diabolo, aliquo modo hanc oblationem disrumpere vel evacuare ego vel successores mei tentaverimus, licentia sit gubernatoribus illius ecclesiæ nos inordinatum vinculo anathematis, donec ad satisfactionem veniamus. Hæc omnia

Annal. Bened. Tom. V.

vero superius scripta Smaragdo, meo proprio notario, ut firmissima videantur, manibus suis exarare jussi, m. & indictione prætitulata. † Signum propriæ manus meæ, qui supra Radulphi Machabeus. † Signum propriæ manus meæ, qui supra Goffredus inclitus comes. † Signum propriæ manus, qui supra Roberti Cuperfani. † Signum propriæ manus Guidelmi, qui supra fratris mei & filius Unfredi Montis-Caveosi domini. † Signum propriæ manus Alfegette. † Signum manus propriæ Giliberti.

LII.

Charta Emma, ejusdem Radulfi uxoris, pro eodem loco.

IN nomine Domini nostri Jesu-Christi, anno incarnationis ejus millesimo centesimo quinto decimo, mense Martii, indictione octava. Ego Emma comitissa, Rogerii comitis filia, civitatis Severianæ domina, cum illius Dei omnipotentis, qui retributor est omnium & peccaminum relaxator, juxta prophetam pedibus appropinquat, qui in ditandis ecclesiis & maxime monasteriis augmentandis, consideratione præhabita, benevolum & beneplacitum cor apponit. Idcirco ego prædicta comitissa Emma considerans esse caduca omnia & momentanea, quæ humanis usibus acquisita videntur; pro me & viri mei Radulphi Machabei, nostrorum filiorum vel parentum remedio animarum, inter cetera collata beneficia, quæ monasterio sancti Michaelis archangeli, quod situm est in prædicta civitate, contuli diligenti provisione pensatam ad amplioris dignitatem honoris monasterii nominati de ignota benevolentia mea, annuendo etiam petitionibus domni Crescentii venerabilis abbatis dicti cœnobii & conventus ejusdem ad me petentium, ut ad honorem & incrementum dicti monasterii & laudem beatissimi S. Michaelis archangeli, omni tempore forum & nundinas anno quolibet mense Martii pro festo sancti Michaelis in eadem civitate celebrari permitterent & haberent; de solita liberalitate mea coram subscriptis idoneis testibus do & concedo forum seu nundinas in eadem civitate anno quolibet mense Martii perpetuo fieri ad honorem & memoriam dicti cœnobii celebrari; habendum de cetero a prima die mensis Martii usque ad decimum ejusdem francas & liberas, ut omnis homo, undecumque sit, ad dictum forum seu nundinas cum rebus venalibus accesserit, tam vendendo quam emendo, de jure plateæ, seu aliquo modo injuste nullatenus molestetur ab officialibus curiæ meæ nec molestari... sed libere vendat & emat, nemine prohibente. Do etiam & concedo eidem monasterio & abbatibus ipsius jus administrandi justitiam quæstionum civilium, quæ infra dies prædictos possent contingere vel oriri, ut eas possint jure debito terminare, & dicto monasterio acquiri. Si vero instigatione diabolica hoc quod modo nos pro salute animæ concessimus, sive ego, sive quilibet noster heres, vel successor aut ordinatus, nec non quispiam hominum disrumpere tentaverimus, aut irritum facere hoc quod modo fecimus, vel exire in aliquo, primo omnium omnipotens & terribilis Deus in hoc præ-

Pppp ij

senti sæculo irascatur & maledicat nobis, & in futuro per ministrum suum Michaëlem archangelum tradat nos æternis incendiis, atque cum Juda traditore nostri Redemptoris damnatione & anathemate feriamur æterno. Servantibus autem omnia præfata & custodientibus vita & misericordia tribuatur æterna. Et ad confirmandum hoc nostrum actum, manu mea propria signum sanctæ crucis feci. Insuper Juliano notario nostro præcepimus concessionis hanc scribere chartam mense & indictione prælati. † Ego Petrus archiepiscopus Acheruntinus interfui. † Ego Guido Gravinensis episcopus interfui. † Ego Gaudius abbas S. Mariæ Pisticii interfui. † Signum manus dominæ Emmæ comitissæ præscriptæ, comitis Rogerii filia. † Signum manus domini Rogerii Machabei, præscriptæ comitissæ filii. † Signum manus dominæ Adelissæ, jam dictæ comitissæ filia. † Signum manus Arnaldi de Craco. † Signum manus Godardi militis. † Signum manus domini Roberti Barazzi, prædictæ comitissæ comestabularii.

LIII.

Continuatio præcedentium a Constantia uxore Bohamundi.

IN nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Quoniam quidem ea quæ Deo & ei servientibus beneficia impendimus, & in prolata atque intuitu salutaria esse novimus & propitia, Deo grates & hominibus laudabiles sumus, justum duximus ut ea, quæ oblata fuere a prædecessoribus nostris Radulpho Machabeo ejusque conjuge D. Emma comitissa, eorumque filio D. Rogerio, monasterio S. Michaëlis archangeli sito in Montecaveoso, per hoc præfens sigillum concedere & confirmare. Id circo nos Constantia, Philippi regis Francorum filia, & D. Bohamundi Antiocheni principis quondam uxor, & Bohamundus ipsius bonæ memoriæ & V. Constantiæ filius ac heres, pro salute animæ ejusdem domini nostri & remedio animarum defunctorum parentum nostrorum & nostræ, unanimiter mater filiusque concedimus & confirmamus ipsi S. monasterio & D. Guarino venerabili ejus abbati suisque successoribus coram D. Raynaldo Tarentinorum archiepiscopo & ceteris probis idoneisque subscriptis testibus totum illud jus, quod præfato monasterio a prænotatis dominis habere & tenere ac dominari in civitate nostra S. Trinitatis & pertinentiis suis concessum est, secundum privilegium quod monasterium inde habet, scilicet dimidiam Blazzam ejusdem civitatis & dimidium portaticum & medietatem legum & rotius redditus, medietatem etiam portus Basenti & Bradan fluminum, & dimidiam partem de terrateo terrarum adjacentium inter Basentum & Salandram, & mediam partem nostræ salinæ. Hæc itaque omnia superius declarata concessimus Deo & monasterio sancti archangeli & D. Guarino ejusdem monasterii abbati & suis successoribus, ad utilitatem & proficuum ipsius sancti monasterii & fratrum qui in eo sunt, atque confirmavimus habere, tenere & possidere ac dominari in perpetuum, absque omni nostra nostrorumque heredum & successorum & ordinatorum nostro-

rum & aliorum hominum contrarietate & molestia. Unde pro ipsius sacri monasterii & abbatum ejus securitate & firmitate hoc sigillum scribere justissimus per manum Michaëlis nostri notarii, & plumbea bulla nostri soliti typacii bullari & prænotato abbati ad defensionem dari, anno dominicæ incarnationis millesimo centesimo vigesimo quarto, indictione secunda. † Signum manus D. Raynaldi Tarentinorum archiepiscopi. † Constantia. † Signum manus domini Bohamundi, Antiocheni principis filii.

LIV.

Epistola Encyclica de morte Bernardi abbatis Majoris monasterii. Ad lib. 69, n. 134.

OMnibus ecclesiæ Dei ubicumque diffusæ filiis & filiabus, Domini servitio dicatis & confervis suis & participibus spei, quæ est in Christo, Majoris monasterii fratres munæ caritatis in omnibus bonis participationem. Quoniam, Apostolo docente, nos omnes qui Dominum Jesum confitemur, si fidem nostram male vivendo non mortificamus, membra corporis ejus, quod est ecclesia, esse didicimus: cum autem patitur unum membrum, cetera commembra oportere compati, eodem insinuante, non ignoramus. Vobis commembris nostris, ut nobis compatiamini, sicut ratio caritatis exposcit, orbitatis nostræ importabilem passionem nuntiamus. Orbati sumus etenim patre nostro Bernardo, viro admodum venerabili, ut pote vere, quod primum est, catholico, dulci, sapienti, pio, & ut quid de eo sine errore sentire debeatis breviter pandamus, actu & habitu veræ religionis & sanctitatis reverendo. Unde absque dubitationis hæsitacione confidimus, quod ei sit præclarus quietis locus in sanctorum beatifica mansione præparatus. Sed quoniam nullum ita circumspicte vel elimare vivere in hujus ærumnosa carnis mortalitate, cui nihil mundanæ contagionis inhæserit, & probatissimorum sanctorum exemplis & divinæ scripturæ testimonio cognovimus; ei aliquid carneæ rubiginis, quod purgatoris pœnalibus sit expiandum, ex parte aliqua inhæsit formidamus. Hinc est quod petimus, in quo a vobis piæ compassionis adjutorium postulamus, scilicet ut ne forte propter aliquam carneæ fragilitatis maculam januam debitæ quietis ad tempus purgationis ei contigerit obscurari, vos orationum vestrarum clavibus & piarum oblationum impulsibus impetretis festinantius aperiri. Rogamus etiam ut pro nobis communem omnium exoretis creatorem, quatinus ad beneplacitum suum vivere, & nos regere faciat patris defuncti successorem. Et quoniam pius pater noster vir sanctæ severitatis fuit, & non solum verba peccatriciæ, sed & vana & scurrilia, & quæcumque modo inutilia exosa habuit, & ab auditu suo, quantum potuit, rejecit; sanctitatem vestram precamur, ut versuum naniæ & derisiones, quæ potius, quam profunt defuncto, facientibus accumulunt damnationem, ab hac charta summoveatis, tantumque simpliciter locorum vestrorum nomina, & quid pro defuncto patre nostro & pro nobis feceritis annotetis, ut quid etiam nos pro

Ex vetustissima membrana Baluzii.

vobis debeamus facere cognoscamus, sicque præceptum apostoli Jacobi complentes: *Orate pro invicem ut subveniatis*; ad salvatorem nostrum nos mutuis orationibus pertrahamus Dominum nostrum Jesum Christum, qui vivit & regnat cum Patre & Spiritu sancto unus beatus & beatificans Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen. Obiit autem hic piissimus pater noster anno ab incarnatione Domini M C. indictione VIII. epacta VII. concurrente VII. idibus Aprilis, in ipsa hebdomada Paschæ, sabbato quod est in albis, in ipso diei exortu; tamquam qui de tenebris egredere-tur ad lucem.

LV.

Titulus sancti Pauli apostoli Cormaricensis de S. Brunone Carusia fundatore.

Ad lib. 70, n. 29.

Ex vita S. Brunonis.

Dominis & fratribus meis, Deo omnipotenti in monasterio sanctæ Mariæ de Eremo, quæ Turris dicitur, servientibus, Mainardus, uti mundo, fuit Deo. Anno ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo centesimo secundo kalendis Novembris suscepti rotulum istum: legi in eo beatam, ut puto, animam suavissimi magistri mei Brunonis sæculi hujus vaporem transtitorium, perseverando in vera caritate, efflavisse, pennisque virtutum caelestia regna subiisse. Gavissus utique super tanti viri glorioso fine. Sed quia intentio indefessa mihi inerat ad eum in brevi pergere, cumque videre, & audire, omnemque animi mei æstus in illum refundere, & vobiscum sub ejus ducatu sanctæ Trinitati obedire, ultra quam dicere possim, de inopinato transitu ejus conturbatus sum, nec retinere potui habenas ultro profluentium lacrymarum. Mainardus, inquam, ego in Cormaricensi monasterio monachorum plurimorum nomine, non opere, prior, Remorum civitatis oriundus fui, domini hujus Brunonis aliquot annis doctrinam audivi, Deoque volente admodum profeci, profectusque mei grates domino Brunoni, & si in hac vita reddere non potui, nunc saltem animæ illius exhibere statui. Habebo itaque illum, omnemque in Christo dilectionem ejus in memoriali meo, quandiu spirare poterit; universosque convictores meos filios ac fratres spirituales ad idem opus pro posse meo provocabo, excitabo, promovebo; preces, oblationes, elemosynas pro eo, non aliter nec minus quam pro me ipso, offeram Deo Trinitati, quandiu fuerit spiritus in naribus meis.

LVI.

Ad lib. 70, n. 33. *Epistola Jerononis abbatis sancti Benigni Divionensis ad abbatem & monachos sancti Huberti in Arduenna.*

Ex ms. cod. Virdunensi.

Theoderico abbati de sancto Huberto, viro Dei gratia religione venerando, & toti congregationi sub eodem patre Deo militanti, Jerunio Divionis abbas & sancti Benigni tota congregatio spiritum Moyli in Pharaonem & in omnes servos ejus. Moyses Altissimi servus verus ma-

luit veritatem profiteri & affici cum populo Dei tribulatione, quam mendacio contenticus, filius filia Pharaonis appellari. Johannes-Baptista, cujus dextera sanctissimum corpus Salvatoris tangere meruit, sic propugnator & amicus veritatis exitit, ut potius elegerit carceris squalorem & capitis obruncationem, quam in faciem iniqui regis filere, & nefandis ejus nuptiis legis & justitiæ frænæ armatura non obviare. Joannes Evangelista de fonte Salvatoris ebrius, & apud diligenter omnes dilectione præcipuus, senilibus membris fomentum balnei noluit adhibere, quoniam inter balneantes Cherintum conspexit residere, credens illi nihil esse publicum, qui perfidia sua se subtraxerat a consortio christianorum, docensque nullam habendam communionem cum illis, qui per hæresim se se prædicunt a corpore Christi, quique per avaritiam sunt sagittæ diaboli, dentes in faucibus antichristi, subdola viperarum progenies, organa serpentis antiqui. Cherintus in quo dererior Orberto? Cherintus sola fraude catholice fidei nocuit; calliditate perfidiæ suæ quoscumque potuit ad consensum sui erroris attraxit Orbertus, pecuniam dedit ut hæreticus fieret, ut fornax cupiditatis & avaritiæ templum totius religionis & veritatis obrueret, & omni spurcitiæ infectus iniquatione sancta sanctorum suis maledictionibus, si fas est dici, contaminaret. Ecce verus antechristi satelles, currus Sathanæ & fidelis auriga, Simonis magi quædam similitudo vera, molitur destruere regnum Christi, dum sanctæ matris ecclesiæ statum persequi non desistit, & in corpus suum trajicere laborat, quos Christus cruore suo redemit & pascit & potat. Tanti capitis mortem exinanire cupit, ovesque tanto sudore Salvatoris inventas leoni, qui semper sanguinem animarum nostrarum sicut, prodere non formidat; immo omnes in oblivionem veritatis & odium religionis secum præcipitare festinat. Ergo quia nunc tempora periculosa, quæ prædixit apostolus, instant, omnes quod professi sunt, esse contendant. Si tuba sathanæ graviter intonat, & temporalium bonorum minatur dispendia, carnis etiam quandoque morturæ admovent pœnas, totum libenter excipit Christi caritas, ut neque mors neque vita, neque aliqua creatura terreat nos a defensione veritatis & zelo justitiæ, a gremio matris ecclesiæ nequeamus avelli, & a semita Romanæ exorbitare sedis. Quapropter vos, ô amici Dei, & usque modo veritatis & sanctitatis amatores, locum vestrum, id est fidem catholicam nolite deserere, in castra Domini lupos irruentes cum furore, quantum potestis, exturbate, armati fide & spe caelestis gloriæ corroborati, omne pro nomine Jesu improprium, maximam dignitatem reputate, rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscipite, contumelias & corporum vestrorum cruciatus certissimum peccatorum vestrorum medicamentum existimate, gloria & divitiæ Christi sint in corde vestro, bonum conscientia vestra testimonium sit vobis indeficiens consolatio: & si aliquantulum pro veritate sustinetis, fidelis est Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed veniens veniet & non tardabit, facietque proventum ut sustinere possitis; si vero molas leonum, quas Dominus in ira sua confringet, timeris ne vos devorent &

simplicitatis vestrae cursum aliquo modo perturbent, sancti Benigni domus fugam filiorum ecclesiae in Christi gratia benigne suscipiet, & paupertatulam nostram voluntati vestrae non dicam dare, sed quasi vobis reddere vel ministrare, quod sumus parati. Quapropter, fratres carissimi, virilem animum in causa Dei tenete, & a veritate, quae Christus est, ne excidatis omnino satagite; videlicet in exitu Israel de Aegypto sanctificata est per Dominum vera confessio.

LVII.

Ad lib. 70. n. 45. *Roberti praepositi Bethleemici epistola ad Drogonem abbatem Ponteleuensem.*

Ex ms. cod. Ponteleuensi.

DRogoni abbati monasterii Ponleviacensis cum omni fratrum nostrorum collegio, Robertus licet indignus sanctae ecclesiae Bethleem praepositus pacem & salutem. Sanctitati vestrae de nostris patrocinis exiguas quidem, sed pretii inestimabilis portiones mittere decrevimus, quia quod pretiosius invenimus, dignum vestra dilectione munus judicavimus. Siquidem crucem unam fabrefieri studuimus, in cujus cornibus competenter prominent portiunculae locorum venerabilium, quas ibi distincte inseri polirique fecimus, videlicet de ligno dominicae crucis in medio, de praesepi Domini, de sancto sepulchro & de loco ascensionis ejus in caelum. Praeterea de sepulchro sanctae Dei genitricis, quod est in Josaphat, nec non de pretiosissimis ejus capillis, si tamen fas est credere ejus aliquid corporeum residere post ipsam in terris. Haec ergo, carissimi, cum vos susceperitis, prout decet, reverenter pro sui dignitate honorantes, nostros, petimus, in vestris orationibus in perpetuum estote memores. Nostri quoque conventus titulum vestro catalogo annotare memineritis, ut nos pariter vestri celebratores sentiat. Valete.

LVIII.

Ad lib. 70. n. 58. *Elogium Milonis monachi S. Albini, dein episcopi Pranesini sub Urbano II. ex Marbodo.*

Ex ms. cod. S. Albini Andeg.

Roma beata nimis, quae sic excrevit ab imis, Ut jam dicatur, meritisque suis habeatur Ecclesiae lumen, summum mundique cacumen, Lucem regalem vibrans & pontificalem, Cujus doctrina fulcitur nostra ruina, Cernens ecclesiam turbari per simoniam, Misit legatum per Gallica regna probatum; Contra Simonem jussit pugnare Milonem: Ecclesiae pressa lapsaeque jubetur adesse; Pressae tutelam, lapsae donando medelam. Hic gladio Petri ducis impetit agmina tetræ, Indignisque datus aufertur pontificatus, Et datur insignis sedes sine munere dignis: Propter vendentes non excusantur ementes. Utilis adventus erat, ut res postulat, ejus: Nam sunt praelati vigilantes utilitati. Qui faciunt questum, si dona Dei manifestum, Et Christum vendunt, nec eos alii reprehendunt: Quidam terrore tolerant, alique favore:

Nulli donatus gratis est pontificatus. Si sit facta manus, fiet puer ille decanus, Et bene nummati sunt ilico canonicati. Provehitur census, vilet sine nomine census, Est sensu plena nummis impleta crumena, Omnia divitiarum vincunt documenta sophiae, Et cedant diti deliro verba periti. Plus est dona dare, quam veris falsa probare. In sacris summis assurgunt undique nummis: Nullis decretis damnantur dona locupletis, Plus valet argentum quam Gregorii documentum. Nunc status in donis est omnis religionis, Jam sunt buccarum pastores non animarum. Munus in absconso vis, dat dimittere sponso, Si velit uxorem ducere vel nobiliterem. Si bonus esse velis fociis, dominoque fidelis, Incipies fieri derisio maxima cleri: Aft insectator sociorum, fraudis amator, Hic formidatur & ab omnibus hic veneratur. His plenus vitium est torus Gallicus orbis, Sed fidei pilo penetravit ad intima Milo. Xenia nulla bonum nec amor flexere patronum, Mens sibi fortis erat, si vis a corpore decerat. Emptores vidi verbi mucrone recidi, Et Simon immundus sibi succubuit pudibundus. Gaudia quanta bonis virtus dedit illa Milonis; Et multo plura nobis foret illa datura, Et foret invictus, sed mors sibi sustulit ictus. Mens nimium tuta Petrumque rigore secuta, Nunc capis in caelis tua praemia, serve fidelis. Nunc super astra strus, diademate nunc redimitus, Nostros oratus audi solvendo reatus.

LIX.

Paschalis papa II. decretum pro Saviniacensi monasterio.

Ad lib. 70. n. 69.

Ex archivo Saviniacensi.

Paschalis episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Lugdunensis capituli canonicis salutem & apostolicam benedictionem. Saviniacensium fratrum querelam accepimus super castello de Varenis & super obsidibus ab abbate exortis pro castello. Nos quidem obsides perperam & contra ecclesiasticum morem judiciorum censemus exortos. Castellum vero supra monasterium rite destructum, quod neque illud, neque aliud in monasterii laesionem aedificari debuit, nec ulterius aedificari liceat. Obsides ergo ipsos abbati restituendos praecipimus, & ecclesias non juste interdictas absolvimus. Cimiterium vero de Bulliaco liberum & integrum, sicut a Lugdunensi ecclesia datum fuerat, monasterio manere decernimus. Sane concordiam, quae inter abbatem & Stephanum de Varenis per manum Matiscensis episcopi & Wichardi de Bellojoco & Wigo de Yconio & Berardi Matiscensis archidiaconi deliberata est, [servari praecipimus,] si idem Stephanus servare voluerit. De cetero profus a monasterii infestatione desistat, alioquin ut contemptor canonicae ultioni subjiciatur. **Data Laterani quinto idus Decembris.**

LX.

Ad lib. 70. n. 75. *Hugonis Campaniae comitis diploma pro Molisimensi monasterio.*

Ex archivo Molisimensi.

IN nomine sanctissimae & individuae Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti, amen. Hugo comes Campaniae, comitis Theobaudi filius, notum volo fieri omnibus sanctae ecclesiae fidelibus, quod excellentiori usus consilio ampliare & honorare de meis propriis redditibus Molisimensem, quae in honore beatae Mariae semper virginis fundata est, proposui ecclesiam; credens & certissime sciens tanto me in caelestibus partem habere potiorum, quanto eandem beatam Mariam interventricem praemittere procuravero meliorem. Trado igitur & gratanti animo concedo eidem ecclesiae ex possessionibus mei juris villam, quae dicitur Rumiliacus, cum potestate & justitia ejusdem villae post decessum meum tam in memoribus quam in agris, pratis, pascuis & aquis, fervis & ancillis, (excepta uxore Leobaudi de Trevis & infantibus ejus) quae in omni usu consuetudinario; & in praesenti pro vestitura dimidiam partem reddituum. Praeterea concedo redditus venditionis salis, id est salagium de Barro super Albam & justitiam ejusdem salagii, si quis inde foris fecerit. Concedo etiam in possessione Isteni ea quae & parer meus concessit, videlicet villam sancti Theobaudi de Volva & duo molendina super ripam Sequanae sita. Culturam quoque meam ex integro, quae vulgariter Cumina vocatur, aliasque agrorum partes, quae juri meo arrinent; pratum etiam muro Trecenti adjacens, quod frater meus Odo comes ecclesiae sancti Quirini dedit perpetualiter tenendum, concedo. Item apud Insulas furnum bannalem concedo. Molendinum quoque de Larricure, sicut teneo, & quamdam culturam apud castrum Vallicoloris, & tertiam partem in molendino, & tertiam in furno huic dono adiacere disposui. Ne hoc autem aliquando cassaretur, aut tergiversatione alicujus calumniatorum infringeretur, conjugem meam Constantiam, filiam, regis Francorum, necnon & comitissam Adalam, uxorem fratris mei comitis Stephani, nepotes quoque meos, filios, & concessores spontaneos & laudatores huic meae legitimae donationi adhibui. In territorio Remensi villam sanctae Valburgis, quae alio nomine Diona vocatur, & justitiam ejus cum appenditiis suis, sicut in aliis cartis scriptum reperitur, eidem supradictae ecclesiae Molisimensi jure perpetuo contradidi tenendum. Hoc idem uxore mea Constantia, ex cujus parte in jure meo transit, annuente, & fratre suo Ludovico approbante, & sigillo proprio huic concessionis meae assensum praebuit dominus meus Manasses Remensis archiepiscopus cum clero suo super his quae ad eum pertinebant, exoratus supplicationibus meis. Acta sunt haec apud Treccas quinto nonas Aprilis, anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo-quarto, indictione xii. epacta xxi. concurrente v. in sede Romana vicem apostolicam gerente domino papa Paschali, Richardo Albanensi episcopo, apostolicae sedis legato, de negotiis ecclesiasticis in generali concilio Trevis

tractante, Philippo episcopo eidem ecclesiae praesidente, Francorum regnum Philippo & filio ejus Ludovico regente, Hugone comite, filio Theobaudi, Campaniae comitatum pacifice Dei gratia retinente. Cujus largitione praescriptarum rerum donatio concessa, auctoritate corroborata, petitione in ecclesia Trecenti coram omni synodo recitata, a praefato Richardo cardinali approbata, & a consentientibus archiepiscopis, episcopis, abbatibus collaudata, immo tam clericorum quam laicorum judicio est generaliter confirmata, de quibus aliquos nominamus, & ad corroboracionem hujus chartulae hic inscribendos judicavimus. Daimbertus archiepiscopus Senonensis, Rodulfus Turonensis, Ivo episcopus Carnotensis, Hunbaudus Autissiodorensis, Herveus Nivernensis, Marbodus Redonedsis, Robertus Lingonensis, Norgaudus Eduensis, Hugo Catalaunensis, Philippus Trecentis, & clerici ejus Rainaudus praepositus, Gerardus, Gocelinus & Drogo archidiaconi, & ceteri ejusdem ecclesiae canonici. Abbates hi interfuerunt, dominus Robertus primus Molisimensis cenobii abbas, Hilgodus Majoris-monasterii abbas, Lambertus Pultariensis, Rodolfus sancti Petri Insulae Germanicae, Otto Arremanensis. De laicis fuerunt, Milo comes de Barro, Milo de Cacennaco, Wido de Vangionis rivo, Gaufridus filius Otranni, Raynerius de Castellione. Hic ita, ut praescriptum, in Trecenti concilio gestis, eodem anno convenimus Molisimum ego Hugo Trecentis & Guillelmus comes Nivernensis, pro quibusdam negotiorum nostrorum rebus tractandis, quos honorifice fratres, licet invitos, procedentes exceperunt. Post processionem vero, ut credo, divinitus tactus, in praesentia domni Roberti abbatis ceterorumque monachorum adhuc in albis astantium, accessi ad altare & medietatem de Rumiliaco, quam mihi in vita mea retinueram, & post meum decessum dare disposueram, (nam alteram medietatem jam ex toto ecclesia possidebat) extracto de proprio digito annulo in donum de tota potestate super altare ponens, deinceps jure perpetuo possidendam contradidi. Testes sunt Guillelmus comes Nivernensis, Walterius vicecomes de Damiciaco, Hugo de Tilio, Andreas Rameruci comes, Hugo cognomine Bruco filius ejus, Milo comes de Barro, Gaufridus filius Otranni, Libaudus & Grimaudus Trecentis, Theobaudus tunc puer filius comitis Stephani fratris mei. Postea denique Hierosolymam tendens, Molisimum diverti orationis causa; ibique qui de potestate Rumiliaci apud Treccas morabantur omnes homines & eorum mulieres dono superiori addidi. Concedo igitur Deo & beatae Mariae Molisimensi universos qui de potestate Rumiliaci degunt, tam apud Treccas quam & Insulas, ne aliquid de potestate jam dudum concessa minuisse aut decidisse viderentur, excepta uxore Leobaudi & filiis ejus. Concedo etiam salvamentum eorum omnium, quorum capita sunt sanctae Mariae Molisimensi in potestate Rumiliaci. Licet igitur haec dona praescripta diversis fuerint collata temporibus, in unam tamen volui paginam universa congerere. Utque inconcussa permaneant, sigilli mei impressione confirmare & subscriptis testibus corroborare decrevi. Sed & hoc non praeterendum. Si quis de casamento meo aliquid

ecclesie Molifmensi dedit, vel in futurum dare voljerit, ratum & firmum concedo permanere, quod & jam ecclesiis omnibus confiteor concessisse. Si quid vero minus inventum fuerit scriptum in chartula ista de donis patris mei & fratrum meorum & meis, quam jus poposcisset; non idcirco quæ scripsi memorialiter non potuerunt, & tamen dudum concessa habentur a nobis, a confirmatione ista removeo; sed sicut scripta, ita inscripta quæ hæcenus tenuit Molifmensis ecclesia, fixa permanere decerno.

S. Guillelmi comitis Nivernensis. S. Gerardi comitis Brinia. S. Milonis comitis Barri. S. Hugonis comitis Risnelli. S. Guidonis Gamelyria. S. Rogeri Sevincinvilla. S. Hamonis Desticoncel. S. Gaudredi de Balmonte. † Bertrannus sine terra. Gaudfredus tervernis, Haro de Moneta, † Pontius de Triaggello, Hilduinus de Marfolas, Boso filius Albreæ, Achardus Remensis.

Acta sunt hæc & confirmata apud Castellionem, ab incarnatione Domini anno millesimo centesimo-octavo.

L X I.

Notitia de abbatibus Tutelensibus.

Ad lib. 70.
n. 101.

Ex archivo
Cadurcensi.

Duo abbates Tutelenses nostri successive unus post alium uno intermedio, quorum primus vocabatur Bernardus, septimus abbas Tutelensis post sanctum Aymonem, & alius similiter vocatus Bernardus, nepos prædicti Bernardi, septimi abbatis, nonus abbas, fuerunt sumpti in episcopos Cadurcenses de monasterio Tutelensi &c. Et isti duo abbates, Bernardus & Bernardus avunculus & nepos, jura abbatia ministrabant pro monasterio nostro, & jura episcopatus pro ecclesia Cadurcensi & Tutelensi, & apud Rupem-amatoris magnam residentiam faciebant & in aliis locis nostris ad negotia monasterii exercenda, ibique pro abbatibus se gerebant Tutelensibus, licet essent episcopi, ex quadam permissione antiqua, propter paupertatem ecclesie Cadurcensis propter guerras, quæ tunc temporis perniciose vigeabant. Post reedificationem monasterii Tutelensis fuit sanctus Aymo abbas primus, sanctus Odo abbas secundus, Adacius abbas tertius, Bernardus filius Ademari quartus, Geraldus abbas quintus, sextus Ademar, septimus Bernardus abbas Tutelensis & episcopus Cadurci, octavus Petrus abbas, nonus Bernardus abbas Tutelensis & episcopus Cadurci, nepos alterius Bernardi; & uterque istorum, Bernardus scilicet avunculus & Bernardus nepos, quilibet suo tempore rexit abbatiam Tutelensem & episcopatum Cadurcensem, de quibus supra fecimus mentionem. De aliis vero qui postea sunt sequuti usque ad . . . super sedimus ad præfens, quoniam non sunt necessaria ad præmissa.

L X I I.

Ad lib. 71.
n. 6.

Index abbatum Athanacensium a variis auctoribus concinnatus.

Sabinus fuit abbas monasterii Interamnis temporibus sancti Romani abbatis Condadifensis.

Sanctus Anselmus hic fundavit monasterium Leucense, & venit monasterium Athanaci, quod restauraverat sanctus Salonius episcopus Gennensis, filius sancti Eucherii episcopi Lugdunensis.

Brunechildis quoque regina ad preces Arigii sacerdotis & episcopi Lugdunensis construxit monasterium Athanaci, & dedit multa bona.

Sanctus Aurelianus hic fundavit cenobium de Saxiaco.

Amblardus hic reparavit abbatiam, & Gislebertus fuit abbas post eum multo tempore.

Utubaldus fuit abbas post mortem Gisleberti. Asterius post Utubaldum.

Arnulfus post Asterium.

Hugo hic fuit frater Artaudi comitis Forensis, & benefecit.

Raynaudus hic fundavit monasterium sancti Romani in Podio abb anno M VII.

Dayvannus post Raynaudum.

Alius Raynaudus post Dayvannum.

Girardus post Raynaudum & erat abbas anno M LXXI.

Garnerius sedit post eum, & deinde

Humbertus. Huic successit

Artaudus, qui reedificavit suum monasterium, & fuit abbas post eum.

Gaucerannus hic recepit Paschalem papam, qui altare sancti Martini dedicavit, & factus est Gauceranus episcopus Lugdunensis.

Sequentia alterius esse videntur.

Bernardus de Cambernaco fuit abbas post Gaucerannum, & præfuit v. annis.

Pontius sedit post Bernardum.

Augerius fuit abbas post Pontium, & obiit VII. calend. Junii.

Berardus rexit post eum, deinde

Hugo alter, & post eum

Stephanus; huic successit

Humbertus, & deinde

Aymendricus.

Sequentia alia manu adjecta fuisse videntur.

Johannes Rufus electus est abbas anno M CCXIII. erat de Isarone; obiit autem pridie nonas Maii.

Willelmus de Sartinis ei successit, quo mortuo, Girinus de Claro-monte fuit abbas, & post eum

Ayglorius, deinde

Josferannus de Laviaco, qui obiit xv. calend. Martii.

Sequentia alium habent scriptorem.

Anselinus Rigaudi electus est abbas anno M CCC. & fuit septem annis, ei successit

Humbertus de Vareyo. Hic visitavit reliquias sancti Annemandi, & obiit anno Domini M CCC XII. III. idus Maii.

Johannes ei successit, & fuit abbas ad annum M CCC XX. dicebatur Granus.

Bartholomæus fuit abbas post eum, deinde

Johannes de Palude, & post

Guillelmus de Aura, cui successit

Bartholomæus de Cuino, qui erat doctor decretorum & fuit abbas XXIX. annis, sepultus est autem ad ostium claustrum eundo ad capitulum, & scripta sunt hæc super tumulum ejus. Hic jacet venerabilis

venerabilis dominus D. Bartholomæus de Cuino, abbas hujus monasterii, qui rexit XXIX. annis, & obiit anno Domini M CCC LXI. cujus anima requiescat in pace. Amen.

Sequentia a recentiori adjecta.

Adamus de Monte fuit abbas usque ad annum M CCC LXXXII.

Antonius de Brona ei successit, & fuit abbas usque ad annum M CCC X. & post eum fuit abbas Guillelmus de Unciaco, & post eum

Antonius Terrail, qui obiit anno M CCC LVI. & ei successit

Theodorus Terrail. Hic annis XLVIII. rexit abbatiam; sepultus est autem in navi ecclesie, & hæc leguntur in tumulo ejus. Theodorus natione Allobrogus, patria Gratianopolitanus, gentilibus Terralinis, loci hujus summus antistes, hic situs est. Annis præfuit III. mens. IIII. XXX. diebus. Decessit anno salutis M D. V. pridie nonas Maii. ætatis vero suæ LXXXIII. Vivat Deo.

Que sequuntur a domino de la Mevre adjecta fuere.

Philibertus Naturel successit Theodoro Terrail anno M D V.

Antonius de Thalaru sedit post eum. Deinde Nicolaus Gaddius S. R. E. C.

Ludovicus de Borbonio.

Franciscus de Turnone.

Hippolitus Eistensis.

Vespasianus Gribaldy archiepiscopus Vienneensis.

Petrus d'Espinac archiepiscopus Lugdunensis. Camillus de Neuville archiepiscopus Lugdunensis.

L X I I I.

Ad lib. 71.
n. 3.

Farsensium libellus supplex contra prædones Guarnerio duci porrectus.

Ex chartario
Farsensi.

Quoniam Dei ecclesie persecutores maximis ac variis pœnis leges persecutorum, & aliquando davis potestatis semper ulciscuntur, idcirco ego Berlandus abbas, insimul cum Carbone advocato meo, tibi, Guarneri Dei gratia excellentissime dux & marchio, querimus, atque omnibus christianis in Christo pie viventibus notum fieri volumus, sanctæ Dei genitricis ecclesiam multis & variis esse afflictam miseriis. Quapropter conquerimus & proclamationem facimus de Morito & Carbone, qui in tantum Dei ecclesiam persecuti sunt, quia nullus paganus & nullus Judeus super hoc transire valuit. Imprimis scilicet nos stantes & castrum nostræ ecclesie corroborantes ipse prædictus Carbo supradictæ ecclesie persecutor nobis securitatem dedit, & postea assaltum nobis posuit & duos nostros milites interfecit, ab hac hora in antea terram nostram divastaverunt, prædia abstulerunt, messes nostras ignibus cremaverunt, homines quos potuerunt capere, occiderunt, monasteria nostra spoliaverunt, tribus vicibus infra immunitatem ecclesie damnum dederunt, & postea in ecclesiam Dei irrurunt & crimen sacrilegii commiserunt, altaria spoliaverunt.

Annal. Bened. Tom V.

libros & paramenta abstulerunt, monachum infra dormitorium apprehendentes exuerunt, alios verberaverunt, alios in captivitate funibus in collo ligatis duxerunt, & de scapulariis eorum vestimenta & caligas sibi & suis militibus fecerunt, in capite asini scapularium miserunt, & domne abba benedicite dixerunt; insuper Dei famulum spoliatum nudum cum quadam muliere in foveam miserunt, alium vero musellaverunt & morti tradiderunt, quendam Dei ancillam apprehendentes, cippos in pedibus ejus miserunt & funibus suspensam per gyros eam revolverunt, variisque pœnis affecerunt; in tantum Dei ecclesiam affligebant, ut culvertas suas mitterent, quas offerentes de manu presbyteri per vim distraherent, in quorum manibus qui offerebant, osculum præbebant. Super hæc omnia tam pessimam & nefandam & inauditam injuriam, quam dicere licet verecundemur, reticere tamen non possumus, scilicet quia apprehensum Dei famulum & venerabilem monachum de jumento in terram miserunt, & fustibus casum ac male verberatum spoliaverunt, eumque ad caudam vulvam & anum osculari fecerunt, qui eos rogare cepit ut eum dimitterent, quia pro animabus parentum illorum illo die sacrificaverat. De nostris vero hominibus quos potuerunt cœperunt, & plusquam centum libras extorserunt, prædas & assaltus & injurias innumerabiles nobis fecerunt, abbatem vero alium sine armis in via assallierunt, & armati super eum irrurunt, & in fugam miserunt, & vix fuit quia in captivum eum non habuerunt. Post tanta & tam nefaria nobiscum convenerunt, pactiones & obligationes nobiscum fecerunt & plurimis sacramentis nos firmaverunt, nostrique homines devenerunt, & fidelitatem juraverunt, obides dederunt. Inter ea dum in eis magis quam in nullo alio nostro fideli consideremus, fraudulenter ad vicecomites nostros venerunt, inimicos nostros prædam nostram captos esse dixerunt, & ut nostri cum aliquid audirent cum præda ad eos fugerent securitatem dederunt; tunc ipsi malitia pleni fraudeque detenti per diversa loca prædones venire fecerunt, omnesque nostri cum omni præda ad eos confugerunt. Postquam vero in sua virtute prædam habuerunt & homines tenuerunt, & ultra centum libras . . . acquisierunt. Insuper sanctæ Mariæ castrum Carbo cum sua fortitudine intratum & filiam cujusdam nostri boni hominis per vim rapuit, suoque militi in uxorem tribuit, nec ante eam ejus pater recipere potuit, quam bonum equum & aliud quantum ipse Carbo voluit pro ea dedit; alii etiam nostro bono homini, nomine Zaccios, unoquoque anno prædam aufererebant, quam æstimamus valuisse plus quam centum libras. Hæc & alia plura nobis fecerunt, quæ omnia nulla lingua enarrare vel manus scribere valet de tantis & tam nefariis & scelestissimis hominibus, ecclesiam Dei variis & diversis malis persequentibus. Ut fideles christiani deprecamur, ecclesie Dei sic persecuta consoleatis, & qui justitiam a divino numine concessam geritis, suppliciter oramus ut quæ leges præcipiunt, pleniter nobis exhibeatis.

Guarnerii ducis judicium.

In nomine Domini nostri Jesu-Christi. Guarne-

999

rius Dei gratia dux & marchio, notum fieri volumus in Christo pie viventibus, tam futuris quam presentibus, qualiter Maynardus quondam filius Gualterii bona sanctæ Mariæ in Marchia sita Pharchensi ecclesiæ omni jure pertinentia invadere, molestare, diripere, quoad vixit, sacrilega præsumptione non destitit. Simili etiam tyrannide ejusdem venenati patris venenatus filius Adalpertus, & idem cœnobium omnimodis impugnavit, destruere conatum esse. Post hunc quippe Adalpertum sceleratissimi ejus filii Morico & Carbo, quæcumque patri ipsorum, vel avo quæcumque de bonis prædictæ ecclesiæ indestructa remanserunt, temerario ausu & irrefragabili furore præcipitare, demoliri, ac penitus confundere non cessaverunt. Ad quæ sacrilega factio, divina potentia vel imperatorum sive apostolorum concessa prædicto cœnobio præcepta sui privilegia mentes reproborum nullatenus revocaverant. Sed dum tantis, ut jam diximus, pravitatibus prædictam ecclesiam intolerabiliter distraherent, & ejusdem innocentes famulos gravissimis calumniis læcesserent, abbates una cum cœnobitis crebras & miserandas principibus ac rectoribus super his fecerunt querimonias, sed, ut supra docuimus, nec divino timori nec principum jussioni obtemperantes a nefario opere cessare. Postremo nostri regiminis tempore abbas Berlandus, virtutibus & nobilitate vir clarissimus, zelo justitiæ & ultionis divinæ accensus, contra pestiferas prædictorum fratrum Morici scilicet & Carbonis machinationes potenter se erexit, sæpe de ipsis sacrilegis ecclesiæ Dei ac genitricis ejus invasoribus nobis reclamavit. Sæpe nihilominus ipsum venerabilem abbatem & eisdem scelestos datis finienda litis terminis in nostri presentia ad iudicium legaliter vocavimus. Advenientibus autem terminis abbas justitiam & satisfactionem recepturus in nostri presentia adfuit, sed dignam perpetrati sceleris sententiam & proscriptionem metuens reproborum fratrum neuter venit, sed in consueta pravitate contumaciter perseverare. Deinde præfatus abbas, Deo cœliis & ejus sanctæ genitricis victoriam sibi administrante, vindex præteritorum malorum potenter extitit, contra eosdem hostes prævalens, ipsosque de bonis ipsorum omnibus prorsus exhereditavit. Quapropter quomodo ultione divina ac judiciali censura declaratum est, prædictorum rebellium possessionem & proprietatem præfate ecclesiæ jure in omnibus deliberavimus, siye censuimus possidendam, ita ut a modo liceat prædicto abbati ejusque ecclesiæ quiete & libere ac sine aliquo præjudicio rectoribus procurare infandorum præfatorum possessionem & proprietatem. Auctoritate itaque domini imperatoris presentis serenissimi Henrici & eidem sacro cœnobio antiquitus imperiali vel apostolica statuta in præceptis seu privilegiis censura præcipiente jubemus, ut nullus deinceps marchio, comes, vicecomes, vel aliqua magna parvaque persona prædictam ecclesiam molestare vel inquietare in prædictis bonis præsumat. Quod si aliquis forte contra hæc statuta ire præsumperit, centum libras auri componat medietatem prædictæ ecclesiæ, medietatem vero camere nostræ. Quod ut ratum & inconcussum sit, tam apud posteros quam apud presentes ju-

giter permaneat, manu propria hoc signum huic paginae impressum & nostri sigilli impressione consignari præcipimus.

LXIV.

Epistola clericorum Remensium ad Radulfum præpositum, ut archiepiscopatum Remensi cedat in gratiam Gervasii. Ad lib. 71. n. 12.

R*. Remensis ecclesiæ præposito fratres qui Remis sunt sacerdotes omnes. R. cantor & qui cum eis sunt, quæ discordiæ sunt, fugere, & ad pacis visionem tendere. Fratres ecclesiæ Remensis producta tribulatione & continua detriti, genibus tuæ discretionis advolvimus, precantes & obsecrantes, ut dum adhuc tempus est, dum non adhuc oportunitas omnis subterfugit, miseraris ecclesiæ Remensi, condoleas cotidianis lacrymis, remedium præbeas ejus miserabili & violentæ distractioni, indulgeas intolerabili fratrum egestati. Ad ultimum famam tuam ad hæc usque tempora integram, venia sit dicto, ne sis adeo negligens & crudelis: quæ enim asperior & minus audita crudelitas, quam ejus matris lacrymas respicere, quæ te de pulvere suscitavit egenum, quæ cum esles parvulus in oculis tuis, tanquam caput te constituit in tribus suis? Recordare tanquam peritus in litteris, quia cum omnia vitia sint de domo Sathanæ & familia, hæc duo magis sunt domestica, & intra sathanæ penetralia jugiter versantur, ambitio & invidia. Quem autem nec populus expetit, nec clerus eligit, principes respuunt, regis adjuravit animadversio, eum sese quoquomodo in vocabulum episcopi præcipitare, quid aliud videtur nisi ambitiosus? nemo enim sibi sumere debet honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. Eum autem intelligimus vocari a Deo, quem vocat electio. Ille vero sibi sumit honorem, quem per gladios, per ignem & sanguinem, per pauperum oppressiones, per ecclesiarum scissuras rapit ambitio. Sed necesse est ut præceps ear, cujus auriga fuerit ambitio & invidia. Invidia pro certo; quia etsi ore dissimules vel distitearis, conscientia tua tamen intra se clamat, schisma ecclesiæ Remensis ex zelo religionis non processisse, sed, quod luce clarius est, ex invidia. Ne movearis, si exasperando aliquantulum excesserit pagina nostra, quia difficile est in illis habere verba modum, in quibus cotidiana suspiria, bonorum suorum distractio, violenta & jugis pauperum oppressio, obsequii divini silentium, & omnium fere adversitarum turbines & impetus, nullum queunt invenire terminum. Sed melior est & utilior in ore proximi aspera & minime parcens cum dilectione correptio, quam blanda & quæ famæ non consulat in lingua adulteris suis. Videat igitur prudentia tua, quomodo te verbis lacerat omnis sexus, omnis ætas, universa conditio; quia cum in præcedentibus esset eorum de te sententia, pro libertate Remensis ecclesiæ te laborare, ecce omnes improperant quia non est ecclesiæ liberatio, sed causa sit vehemens sola & impudens ambitio, frustra obtendens quod cogi debeas a domino papa, cui leviter ex ratione excusatum te poteris habere, & ne te in

Ex cod. colleg. Paris. Soc. P. * Radulfo.

LXVI.

Epistola Hugonis archiepiscopi Lugdunensis ad Hugonem archiepiscopum Bisontinensem de ecclesia sanctæ Mariæ de Salina. Ad lib. 71. n. 19.

Hugo Dei gratia Lugdunensis ecclesiæ servus, dilecto in Christo fratri Hugoni venerabili Bisontinorum archiepiscopo salutem. Significamus dilectioni vestræ dominum papam nobis nuper litteras direxisset, in quibus præter alia quædam nobis præceptum est, ut vos conveniremus, & autoritate sua commoveremus, quatinus abbari Divionensi ecclesiam sanctæ Mariæ de Salina redderetis, super qua querimonia, prout reminiscimini, præcessor vester sæpe a nobis ad justitiam exequendam cum prædicto abbate vocatus fuit. Et ad ultimum Meldense concilium invitatus, a quo cum nulla existente canonica excusatione se absentasset, ab eodem concilio judicatum est abbatem inde investendum, aut ecclesiam divini officio usque ad plenam justitiam esse privandam. Proinde præscripta præceptione constructi, dilectionem vestram apostolica auctoritate commovimus, ut idem quod rationabiliter prædicti concilii judicio provisum fuit, abbatem de prædicta ecclesia investiat. Quod quantum prudentiæ vestræ satagendum sit, ex sententia domini papæ, quam per eadem verba hic subjecimus, poteritis cognoscere, quibus ita nobis scribit.

Præterea præcipimus strenuitati tuæ, ut ex nostra parte Bisontinum antistitem convenias, ut Divionensi abbati ecclesiam sanctæ Mariæ de Salina reddere auctoritate nostra commoneas, insuper & fructum prædiorum quem retentionis tempore usurparunt.

LXVII.

Judicium de cella Gordanica in gratiam Anianensium contra Casæ-Dei monachos. Ad lib. 71. n. 42.

Caram recordationis ad memoriam retinendam in futuris temporibus scribere curamus de lite, quam habuerunt abbas & monachi sancti Salvatoris de Aniana contra abbatem & monachos Casæ-Dei, de quadam ecclesia sanctæ Mariæ sita in loco qui Gordanica nuncupatur. Post proclamationem autem factam ante dominum apostolicum Paschalem II. dati sunt ab eo iudices, qui causam utriusque partis diligenter audirent & bene discussam diligenti studio definirent, videlicet dominus Richardus Albanensis episcopus & Girardus Engolismensis episcopus & Albertus Avinionensis episcopus & Eustachius Valentinus episcopus & Gauderius Magalonensis episcopus, & presbyteri cardinales dominus Ritus & Landulfus & Divizo, & diacones cardinales Johannes, Ugo & Berardus, qui omnes visis rationibus partium & instrumentis, ex rationibus prædictorum abbatis & monachorum Casæ-Dei, & ex scripturis illorum instrumentorum, cognoverunt prænominatos Anianenses abbatem & monachos ecclesiam supradictam, de qua lites fuerat, prius possedisse, coisque expulsos fuisse a

ejus quem accusasti cathedram impellat, facile erit & accommodatum rationi compescere. Si vero, quod absit, nec lacrymis matris tuæ ecclesiæ motus, nec intolerabili fratrum egestate revocatus, nec pauperum oppressione miseratus, nec sanguinis effusione reveritus decertas in schismate promoveri, tanquam fratres fratri opponimus, quia nec electioni consentimus, nec promotioni congaudemus. Deus pacis & dilectionis procul faciat ab animo & opere tuo quicquid esse potest schismatis & odii.

LXV.

Paschalis II. epistola ad Radulfum archiepiscopum Turonensem & coepiscopos pro abbate S. Albini. Ad lib. 71. n. 18.

P episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus & coepiscopis R*. Turonensi, J*. Cenomanensi, M*. Rhedonensi salutem & apostolicam benedictionem. Sancta Romana ecclesia, sicut omnium mater est, sic omnes materna caritate complectitur, omnibusque ipsius misericordiam postulantibus fatagit subvenire. Presentium siquidem bajulus P*. Alerici suam penes nos querelam deposuit, quod cum sine audientia & iudicio frater noster R*. Andegavensis episcopus a sede ac potestate abbatis, in qua ipsum fratres monasterii sancti Albini posuerant, sub anathematis interdicto expulerit, & A*. qui eandem abbatiam abdicaverat, post appellationem apostolicæ sedis restituerit: questus est etiam quod fratres qui cum elegerant, præbere sibi auxilium seu consilium prohibentur, & qui cum eo vel pro eo appellaverant, officiis suis & obedientiis potestæ sunt privati. Aliam rursus querelam apposuit, quod ad executionem appellationis & causæ suæ communes expensas ab iis qui prædictam abbatiam regere videbantur expetierit, & nullatenus potuerit obtinere. In quibus profecto, si vera sunt, non solum appellanti, verum etiam sedi apostolicæ, ad quam appellatum est, non parva injuria irrogata est. Propterea experientia vestræ mandamus, ut intra dies quadraginta post harum litterarum acceptionem cum fratribus nostris G. Vindocinensi, G. sancti Florentii, G. sancti Sergii abbatibus, & R. de Arbricellis in capitulum sancti Albini Andegavensis convenire curetis, & causam istam, Domino adjuvante, ordine canonico terminetis. Quod si unus ex vobis necessitatis imminetia præpeditus adesse nequiverit, reliqui negotium exequantur, cui nimirum negotio & monachos qui prædictum fratrem P. Alerici elegerunt, libera eis ad tuitionem causæ illius facultate concessa, præcipimus interesse. Interim a lectoribus ipsius monasterii eidem P. restituantur quæ pro controversia sua expendit, & de reliquo usque ad consummationem causæ sibi & suis necessaria ministrentur. Porro fratribus ejus officia sua seu obedientiæ, quibus post apostolicæ sedis appellationem privati sunt, cum sua integritate reddantur. Audivimus præterea, quod idem frater P. Alerici deprædationi sit expositus laicorum. Unde fraternitatem vestram monemus, ut ex parte nostra dilecto filio nostro F. comiti Andegavensium injungatis, quod eum cum suis omnibus officii munimine tueatur. Data Laterani 15. cal. Martii.

Annal. Bened. Tom. V.

prædictis monachis Casæ-Dei, & ideo prænomi-
nati iudices communi consilio iudicaverunt ut re-
stitutio præscriptæ ecclesiæ canonice & plenarie
daretur Anianensibus abbati & monachis jam
sæpe dictis. Quod iudicium postquam ante præ-
dictum Romanum pontificem relatum est, ad ef-
fectum perducere non distulit, sed præfatum ab-
batem Casæ-Dei cum cereo quem tenebat in manu
sua restituere fecit, & ipsemet papa suscepta ea-
dem refutatione illico Anianensem abbatem &
monachos cum eodem cereo & quodam lapide
restituit, salvo tamen jure Casæ-Dei, si quod
ibi habere videbitur. Facta sunt hæc apud Valen-
tiam temporibus domini Paschalis II. papæ & co-
ram eo, dominicæ incarnationis anno M C VII.
mensis Julii, indictione xv.

Ego Rufus presbyter cardinalis Damasi S.

Ego Richardus Albanensis episcopus inter-
fuit, & S.

Ego Johannes diaconus consensit & S.

† Signum factum manu Leodegari Bituricensis
archiepiscopi, qui interfuit, & pro se subscri-
bere iussit.

Ego Landulfus presbyter cardinalis tituli Lu-
cinæ S.

Ego Berardus diaconus S.

Ego Girardus Engolismensis episcopus S.

Ego Divizo cardinalis presbyter tituli beati Mar-
tini & beati Silvestri S.

Eustachius Valentinae ecclesiæ interfuit & manu
propria S.

Ego Rembaldus iudex supra scriptus interfuit &
dictavi atque subscripsi & complevi & absolvi
præfato domno nostro papa jubente.

LXVIII.

Ad lib. 71.
n. 42.

*Epistola Suavii abbatis S. Severi, Willelmi ducis
& Gastonis ad Paschalem papam.*

Ex ms. cod.
S. Severi.

P Alchali sanctæ Romanæ ecclesiæ Dei gratia
episcopo, Suavius abbas beati Severi Was-
conia: totiusque conventus sibi commissus, atque
Willelmus Aquitaniae dux, & Gasto proconsul de
Bearn, inito concilio ecclesiastici ordinis & baro-
num totius Wasconia:, domno karissimo pastori-
que suo digna Deo. Omnes nos pariter scandali-
zamus super quibusdam rationibus, quas quidam
ex vestris sub specie iudicii in placito abbatis
beati Severi atque abbatis beate Crucis protule-
runt. Si enim aliquam iustitiæ semitam investigare
voluissent, decretum domni Alexandri & Grego-
rii VII. summorum pontificum sanctæ Romanæ
ecclesiæ pro adinventionibus suis minime post-
posuissent. In hoc tamen non modice gaudemus,
quod vestra sancta discretio ab illorum se absen-
tavit iudicio, eo quod etiam abbati beati Severi
consilium a vobis petenti consulistis, dicens:
Si litteras patris nostri Alexandri & Gregorii VII.
quas iactas te habere, poteris habere sigillatas,
mitte mihi eas, quibus visis te & abbatem sanctæ
cruccis invitabo, ut termino constituto reverta-
mini ad iudicium. Quare quoniam gratia Dei lit-
teræ sunt inventæ, nos vestri servuli vestræ sup-
plicamus sanctitati, quatenus exemplo Danielis
prophetæ, qui iudicium sanctæ Susannæ minus
continens, ad plenariam reduxit iustitiam, litteris

vestris utrumque abbatem ante reverendam præ-
sentiam vestram dignemini invitare, ut iniustitiam
quam nos credimus in abbatem sancti Severi in-
geri a vestris, vestra præcelsa discretio, Spiritu pa-
raclito prævio, ad canonum revocet iustitiam.
Vestra vita floreat in augmentum iustitiæ.

LXIX.

*Hugonis monachi Cluniacensis epistola ad
Godefridum Ambianensem episcopum.*

Ad lib. 72.
n. 73.

R everendo patri & domino G. episcopo &
omnibus Ambianensis ecclesiæ filiis, frater
Hu. Clun. ultimus servus vester humillimus in
Domino salutem. Notum sit vestræ caritati, quod
alodium illud de *Granviller*, quod prædecessoris
vestri D. Rorigonis episcopi & matris meæ anti-
quitus fuerat, ipse D. R. & mater mea beato Lu-
ciano Belvacensi pro animabus suis & parentum
suorum legitime concesserunt; ita videlicet ut eis
viventibus aliquantula annui census distributio ex
eodem alodio solveretur. Decedente itaque D. R.
episcopo, media pars ipsius alodii quita & sine
censu ecclesiæ sancti Luciani omnino libera re-
mansit. Postquam vero mater mea mundo mortua,
pro Domino se monacham fecit, quicquid ad
ipsam de prædicto alodio pertinuit, possessioni
B. Luciani martyris absque censu aliquo & peni-
tus absolutum devenit. Vestræ sanctitati veritatem
scribere volui.

Ex archivo
S. Luciani.

LXX.

*Donatio facta Cisterciensi Novo-monasterio a
monachis S. Germani a Pratis.*

Ad lib. 72.
n. 77.

N otum sit cunctis sanctæ matris ecclesiæ fi-
liis, quod dominus Rainaldus sancti Ger-
mani Parisiacensis abbas & fratres ejus concesserunt
domno Stephano abbati Novi-monasterii &
fratribus eiusdem ecclesiæ quidquid juris se ha-
bere crediderant in terris, silvis, pratis, quæ Hel-
godus in fundo Giminiaco huc usque tenuerat.
Concesserunt etiam idem abbas & monachi sancti
Germani prædictis fratribus Novi-monasterii
quidquid spinis vel silvis occupatum invenissent
in illa parte terrarum, silvarum, pratorum, quæ
in eodem fundo Giminiaco ipsi possidere viden-
tur. Prædictus etiam abbas cum monachis suis in
omni territorio Gilliacensis potestatis dedit usua-
ria ad pastum porcorum & aliorum animalium &
ad omnia sibi necessaria in terris, pratis, silvis,
aquis, supra dictis monachis Novi-monasterii. In-
super & quatuor jugera terræ, quæ apud Britinia-
cum possederant. Monachi vero Novi-monasterii
sponderunt se singulis annis tam pro his om-
nibus quam decimis persoluturos sex sextarios an-
nonæ, medietatem videlicet frumenti, & medietate
avenæ obedientiaro Gilliacensis; & si vineas in terra
in qua ipsi decimas accipiunt plantarent, cum ipsæ
vineæ fructum redderent, unum tantum modium
vini pro decem jornalibus prædicto obedientiaro
solverent. Et hi sunt testes, Henricus presbyter de
Gilliac, Walo, itemque Walo nepotes eiusdem
Henrici, & Willelmus & Simo & Deodatus deca-
nus, Sennatus & Archadius decimarii.

Ex archivo
Cisterciensi.

LXXI.

Alia eorumdem donatio.

N otum fore cupimus & præsentibus & sub-
sequentibus sanctæ matris nostræ ecclesiæ
filiis, Aimonem & conjugem ejus, Varonem quo-
que & Vidonem filios eiusdem conjugis, ac Do-
donem & uxorem ejus, natosque illorum, mona-
chis sanctæ Mariæ Novi-monasterii octo journa-
les terræ incultæ apud Gilliacum fundum con-
cessisse pro remedio animarum suarum, cuncto-
rumque prædecessorum suorum parentum, tam li-
bere, ut ex toto nil sibi retinerent inde. Istis au-
tem prædicti monachi viginti solidos, filii vero
conjugis supradicti Aimonis, quia hujus terræ he-
redes sperabantur, duas tunicas de sustania sponte
sua ob recordationem facti tribuebant. Et hi sunt
testes, Henricus & Valo presbyteri, Oldierius, Vido
de Sais, Petrus de Granunt, Girardus Leo, Girar-
dus major, Baldricus clericus, Hugo Valo major,
Elisabeth quoque domina castri Viziacensis & filii
ejus, Arnulfus etiam cognomento Cornutus, qui
decem solidos inde suscepit, & conjux ejus, fi-
liisque illorum Rainaldus, & filia hoc donum lau-
dantes & confirmantes, quidquid juris in prædicta
terra hæcenus possederant, prædictis servis Dei
reliquerunt. Monachi vero sancti Germani de Parisi-
aco quatuor jornales terræ similiter incultæ, in-
super etiam nemorosa, quæ contigua erat supra
memoratis octo jornalibus habentes, ante dictis
monachis pauperibus Novi-monasterii causa Dei
magnæque suæ misericordiæ communi consilio
capituli sui contulerunt. Et ut esset perpetua me-
moriam hujus doni, monachi S. Mariæ decem soli-
dos ob recordationem facti Parisiacensibus obtule-
runt. Dehinc prædicti monachi de Parisiaco igne
caritatis ac misericordiæ super inopia ante scripto-
rum pauperum monachorum successi annuerunt
eis, ut pro decimatione duodecim jornalium terræ,
quam ipsi ac præscripti homines illis ad vineam
plantandam donaverant, modium tantum vini an-
nuatim solverent. Quod si fructus hujus vineæ
aliquo anno perierit, monachique modium red-
dere nequiverint ex eo parvo quod in vinea re-
manferit, usitatum illo anno decimam non red-
dant, denuoque cum dominus fructus vineæ ser-
vaverit, ad modium reddendum revertantur. Hæc
sunt statuta tempore domni Arnaldi abbatis sancti
Germani, illo scilicet ista postulante, ordinante
& ad effectum perducite, cui sibi que gregi com-
misso Deus dives in omnibus & potens miseri-
cordiam & pietatem in futuro retribuere digne-
tur. Amen.

LXXII.

Donum episcopi Aduensis.

Ad lib. 72.
n. 77.

Ex archivo
Cisterciensi.

S tephanus Dei gratia Eduensis ecclesiæ episco-
pus, dilecto in Christo fratri Stephano Cister-
ciensi abbati ejusque successoribus regulariter sub-
stituentis in perpetuum. Religionis Cisterciensis
bono odore plurimum delectati, tuis tuorumque
fratrum petitionibus annuentes, dedimus ecclesiam

Combusti liberam, salvo tamen episcopali jure
canonicis Virgiacensis castri. Ipsi autem canonici
precibus nostris in manu nostra censum quem
annuatim in territorio Gergulii grangia vestra a
vobis accipere solebant, Cisterciensi ecclesiæ reti-
nendum in perpetuum guerpiverunt. Cujus do-
nationis & guerpinae census hi testes fuerunt,
Bertrannus archidiaconus de Bella, Humbertus
archipresbyter de Belna, Walo presbyter de Gil-
liaco, Paganus *Rabustol* de Vergiaco.

LXXIII.

*Epistola cujusdam canonici regularis ad priorem
Caritatis de canonico regulari factio monacho,
quem ille repetebat.*

Ad lib. 72.
n. 82.

V enerabili ac jure diligendo domino N. priori
de Caritate S. H. semper bene valere. Au-
distis scripturam dicentem: Caritas non caritæ
quæ sua sunt. nostis quod dico, ubi caritas est,
lumen est & tenebræ non sunt ullæ, nihil fictum
patrat caritas, nihil fuscatur veritas; propterea
vero amico loquor nihil dissimulans, sed cum fi-
ducia qua nostis, quoniam ex caritate est quod
dico. Si autem quod & vos id ipsum sentitis, quo-
niam eandem caritatem habetis ad me, non cre-
datis quod nihil vobis dicam nisi ex caritate &
pro veritate. Propterea cum fiducia loquar nihil
timens offendere in caritate.

Significatum est mihi quemdam de fratribus
ecclesiæ sancti Johannis Senonensis clam de ec-
clesia sua eduxisse, eumque a vobis receptum &
in monasterio vestro cucullatum; præterea & vos
abbati & supra memoratæ ecclesiæ ovem suam re-
quirentibus dura quædam respondisse & minus
dicenda. Non hæc conveniunt servis Christi;
apostolus super alienum fundamentum ædificare
noluit, & lex divina in messem alienam prohibet
falce mitti. Si autem dicitis, quod tamen dicere
vos non puto, sed quosdam qui vobiscum sunt,
quia vita vestra melior est, licet omni homini
quomodo vult & ubi vult, meliorem vitam & con-
versationem potiorem eligere. Recordamini quid
magister nos docuit: apostoli de primatu con-
tendunt: facta est contentio inter discipulos, quis
eorum videretur esse major: fortassis ideo facta est
contentio, quia futura erat contentio. Adhuc con-
tendimus, & dicit unus: Melior sum; alter dicit:
Non tu, sed ego: Christus quid dicit, intendite:
Qui voluerit, inquit, major esse inter vos, erit
vester servus. erit servus, erit Chanaan, erit ser-
vus servorum qui dicit membro Christi: Tu ma-
lus es, esto bonus; verenda patris deridet, ser-
vus servorum erit. O Chanaan quare rides, quare
derides? Servus servorum eris; semen Chanaan
& non Juda, species decepit te, quia veritas non
est apud te; tu gloriaris in specie tua, & sufficere
putas cum non habeas veritatem. Si enim veritatem
haberes, nunquam gloriaberis in specie.
O lingua impudica, post Christum dicere audes,
Tu malus es, ego sum bonus. Ille jam dixit: Qui
voluerit major esse, erit servus; & tu adhuc
impudenter clamas: Ego melior sum? Adrendis
post speciem tuam, & in ipsa gloriaris; respicis
nigredinem tuam, & candorem meum non adren-

dis, quare? quia nigredo species est humilitatis; & ego dico, quia candor species est puritatis. Nigredo, species abjectionis; candor, gloriæ & exaltationis. Commendamus nos modo de specie; tu gloriaris in nigredine, ego in candore. tu in humilitate gloriaris, & utinam bene gloriaberis; si enim de humilitate bene gloriaberis, numquam superbires de humilitate, contrariis contraria miscens: humilitas enim & superbia contraria sunt, non possunt simul esse duo hæc. de humilitate superpire potes, sed cum humilitate superbiam habere non potes; quia igitur superbis de humilitate, humilitatem te non habere ostendis. Tu vis major esse, quid eris; parum est ut dicam minor, quia servus eris. Monachi dicunt: Nos meliores fumus; canonici dicunt: Non, sed nos meliores fumus. ego dico: Nec vos nec nos, quia omnes mali fumus; ubi autem omnes mali sunt, nemo melior est. Veniant, inquit monachi, canonici ad nos ut boni fiant, quia nos meliores fumus: si vos meliores estis, ergo & illi boni sunt; quomodo ergo apud vos boni fient, qui & sine vobis jam boni sunt. sed dicitis: Boni sunt, sed veniant ut meliores fiant. Nulli prohiberi potest quin melior fiat, si vult. Audite: dicitis, quod licet canonico, posthabita & sprete professione sua, ad vestram conversationem transire, quia, ut vos dicitis, melior est: ergo licet mulieri nuptæ, contra matrimonii lege, ad continentiam se transferre, quia, quod negare non potestis, continentia matrimonio melior est. Obliti estis legis, quæ dicit: nec pro bono pejus, nec pro malo melius, idem ipsum, non aliud, quod vovisti, hoc redde; hoc enim debes. Si melius quid dare volueris, cum illo da pro illo; nam non potest nisi per illum cui hoc debes, & per illum per quem debes, quantum in te est, nec aliud debes quam hoc quod vovisti. Si ille aliud accipere voluerit, cui hoc debes in ipsius est voluntate, non in tua potestate. De cetero, pro eo quod dicit apostolus, Honore invicem prævenientes, qui se ipsos commendant, hoc modo fortassis intelligendum putant, ut unusquisque ante alium honorem rapere festinet, jactando & seipsum præferendo: ego sic intelligo: Qui me interrogaverit, si canonicus sum, dico monachos meliores; si monachus sum, dico canonicos potiores. hoc est mandatum Christi & regula christiana. Quapropter si meæ parvitati creditis, non aliud sapietis, nec faciatis. Quod si forte id, quod a vestris minus discrete factum est, corrigere neglexeritis, timeo ne Deo displiceat; & ecclesiastici juris censura, si Romani pontificis audientiam fratres qui a vobis læsi sunt, adierint, inultum esse non permitret. Idcirco modestiæ vestræ quam hæcenus Dei gratia tenuistis, nolite oblivisci. Valere.

LXIV.

Notificatio sive Intitulatio præbendarum aliarumque institutionum, sicut moderni & antecessores nostri ab antiquis institutionibus collatas, ad nostra usque tempora transfulerunt.

IN CHRISTI NOMINE.

Ex codice abarienti.

EGo itaque Geroldus abbas subtili indagazione investigans unguentum sancti Spiritus nequa-

quam redolere posse in domo ubi contentiones, iræ, rixæ, atque semina discordiæ locum invenire possunt, pacem in hoc monasterio informare modis omnibus curavi. Attendens itaque per activæ vitæ defudationem levissime procellosis concuti turbibus, si non contemplativa vita interveniente portus quietus frequenter exoptetur; præbendas aliasque administrationes, prout ab antecessoribus nostris accepimus, in hoc libro, qui dicitur viventium, fecimus adnotari: quatenus fratres libertiores in divino officio peragendo redderemus, sublata totius murmurationis tinea. Sicut enim consuetudinis hujus ad nos linea pervenit, non liberti, non servi hæcenus in nobis locum tenuerunt, quomodo ecclesiam istam liberam recepimus, suæ libertatis jura inconvulsa servari, sicut a principibus accepimus consilium. Formam ergo panis triticeo studiosissime preparati, qualis digne custodibus diu noctuque non tacentibus debet dari, fratribus constitutum, eo videlicet pondere, ut modius non exorbitet a numero xxx. panum & unius qui dabitur pistori de labore suo. Eminam vini, licet juxta constitutum eximii patris Benedicti ad plenum non possimus administrare, ita tamen ut ordinata sit primitus ipsis constitutum, duo scilicet per diem pocula, quorum octo galletam recta compleant mensuram. Kalendis Octobris computatis fratribus cellerario xxvi. casci consignantur talis ponderis, unde sine queræla xii. portiones possint dividi, dimidiisque cascus qui datur quotidie pro præbenda J. de Bulgaria ac de curte de Bidenins eis constitutam dari cotidie constitutum. In omni vigilia apostolorum, similiter B. Mariæ, sancti Laurentii, & in vigilia omnium sanctorum, ferculum unum. In vigilia item Natalis, Epiphaniæ, Ascensionis Domini, & in vigilia Pentecostes ferculum unum. In jejunio quatuor temporum feria quarta ferculum unum, feria vi. ferculum unum, & in sabbato ferculum de jejunio, & ferculum de 12. lectionibus. In litanis fercula duo de processione & jejunio. In omni pleno officio datur ferculum unum, & si sequentia canitur, potum vini. Quandocumque fratres albis induuntur, datur similia fercula tria & potum vini: præter in assumptione B. Virginis, & in dedicatione hujus ecclesiæ, tunc datur per singulos stapus vini & dimidius de curia abbatis, & quatuor fercula, ut quadrati & caritate sancta & veræ vitis inebriati in tantis digne sollempnitatibus gloriari debeant ac letari. Dantur & de curia abbatis alia duo plena servitia instar priorum quæ prælibavimus. In Natali propinatur fratribus albis indutis infra pulsationem campanarum ad vespereas caritas nati infantis poculum vini singulis singula, & sic fit per triduum. Hæc sunt in quibus induimur albis. In Natali per triduum in missa & in secundis vespereis. In octava Domini, in Epiphania, in purificatione S. Mariæ, in festo S. Benedicti, in annuntiatione S. Mariæ, in palmis, in pascha per triduum ad missam & ad vespereas, & propinatur fratribus per omnia sicut in Natali. in ascensa Domini, in pentecoste sicut in pascha per omnia cum caritate constituta. in festo S. Joannis, B. Petri & Pauli, translatione sancti Benedicti, Laurentii martyris, in assumptione S. Mariæ, in natali ejusdem, in dedicatione S. Michaelis, in dedicatione hujus ecclesiæ, in festo omnium

Ss. Pirminii confessoris, Martini episcopi, Nicolai episcopi. In omni dominica ferculum carniū in prandio, & in omnibus majoribus festis, si die tali venerint, quando licet uti carniū. In feria tertia similiter in quinta feria carnes similiter in vi. feria ferculum & pisces de lacu, si venerint, qui etiam omni feria vi. sunt fratribus ordinati. in feria 2. post quinquagesimam fratribus dantur legumina, & in feria iv. quæ est in capite jejunii datur fratribus compositum faba, pisces, & milium, & castaneæ, si forte habentur. Omni dominica ii. iv. & vi. feria per totam quadragesimam dantur pisces sicci & recentes, si sit unde fuerint. In sabbato paschæ, pentecostes & feriis de lectionibus. In die sancto paschæ ad repellendos malos humores primitus datur sorbitum cum lardo, ut stomachus jejuniorum acerbitate lassus in melius reparetur. Datur & singulis ad vestitum per singulos annos pellicium manicatum anno uno. anno vero altero pellicium strictius aliquantum, & tunica quam vocamus superpellicium; duæ etiam pelles caprinæ & plantæ iv. xviii. ulnæ panni linei; calcei nocturni grandes. duæ etiam ulnæ & dimidia panni lanei ad caligas, & cooperatoria; quæ omnia in festo S. Andreæ fratribus debent esse dispensata. Ordinavimus etiam de his quæ habuimus libere de vinea quadam commemorationem annuam fieri obitus mei, & ut fratribus ad plenum serviat ut a magistro hospitatis.

Decernimus ergo ut quæcumque persona spiritalis sæcularive ex his constitutionibus, quas ab antecessoribus nostris accepimus, Adalberto scilicet episcopo & abbate, Salomone & Hartmanno episcopo & abbate, Wechempro prædecessore nostro, infringere conatus fuerit, sit anathema, maranatha, sentiens vindictam districti examinis & indignationem Dei omnipotentis.

Et ego Henricus humilis abbas hujus cœnobii pro remedio animæ meæ, ea quæ abbas Geroldus ordinavit illibata permanere constitui. Et ferculum unum in dominica ad cœnam, & in v. feria ad cœnam. Item unum dari anniversarium meum studiose peragere, & fratribus plenum servitium dari constitui.

LXXV.

Ad lib. 71. n. 29. Concordia Alpensium & Balernensium monachorum facta a Roberto abbate Molismensi.

Abbas Alpensium & Balernensis ad invicem discordiam habentes & pro Balernensis ecclesiæ subjectione, quæ Alpeni subijci debere ferebatur, diu inter se altercantes, tandem pari consensu eademque sententia Molismum petierunt, quatinus domni Roberti primi ejusdem loci abbatis ceterorumque fratrum judicio vel concordia, eorum diutina controversia ad pacem sedaretur, & sicut Molismensis ecclesiæ concilium definiret, ab utrisque abbatibus firmum ac perpetuum teneretur. Præsidente igitur domno Roberto abbate Molismensi & præsente domno Lamberto Pultariensi, assistente etiam toto conventu fratrum, taliter prædictarum ecclesiarum pax & concordia determinata est. Statutum est ergo a prædictis ab-

batibus, quatinus dimissis cunctis retro actis querelis & contentionibus tali subjectione Balernensis abbas Alpeni subderetur, ut si Alpensium Balernum venerit, primam sedem teneat, & quidquid juste vel regulariter disposuerit, vel ordinauerit, & secundum consilium abbatis vel fratrum ejusdem loci, ei cuncti obediant. Si autem Balernensis in aliquo contemtor sanctæ regulæ repertus fuerit, vel in tali causa quæ emendatione digna sit, excesserit, admoneatur ab Alpeni bis, ter, vel quater; si emendaverit, bene: si vero contempserit, vel contra eum rebellare præsumpserit, invitabit eum in suum Alpeni capitulum, & secundum Deum, & ut talem decet personam, causam ejus nulla sibi injecta violentia tractabit. Quod si tanta aut talis causa fuerit, quæ nec sic possit emendari, tunc demum abbati & ecclesiæ Molismensi notificabit, & ipse emendare curabit aut per se aut per quos dignum esse cognoverit. Si autem Balernensis gravari se injuste ab illo senserit, prius eodem abbate simili modo usque quartum commonito, licite Molismensis ecclesiæ audientiam appellabit, nulla aliena audientia a neutro eorum pro qualicumque negotio suo vel discordia, priusquam Molismensis deficiat, appellata. Si propter ecclesiæ disciplinam vel necessitatem aliquos de fratribus Alpensibus secum Balernensis habere voluerit, caritative præstabit ei quantos poterit, præcipiens eis ut ita illi sicut sibi obediant. Neuter tamen eorum de propriis profectis in suum monasterium ad habitandum aliquem sine communi consensu suscipiet. Porro in temporalibus Balernensium substantia nullam violentiam nullamque exactionem Alpensium inferent, sicut nec isti in illorum rebus, nisi quod ex caritate sibi utrinque servient. Si domnus David abbatiam suam quoquo modo reliquerit, libere ad Molismensem, vel si maluerit, ad Alpensium ecclesiam, non ad aliam ibit. Factum in capitulo anno ab incarnatione Domini m c x. indictione iii. agente domno Roberto primo ejusdem loci abbate, præsente domno Lamberto Pultariensi. Testes ex utraque parte sunt isti, Willelmus prior Molismensis, Girbaudus subprior claustralis, Teobaudus cantor, Walterius secretarius, Richerius camerarius, Robertus cellerarius, immo totus conventus, pusilli cum magnis, senes cum junioribus. Signum Widonis Alpensium & Andreæ monachi ejus. Signum David abbatis Balernensis & Stephani monachi ejus.

LXXVI.

Bulla Paschalis II. pro monasterio S. V. Valarici.

Ad lib. 71. n. 107.

Paschalis episcopus servus servorum Dei, dilecto filio in Christo Lamberto abbati venerabilis monasterii S. Gualerici, quod in comitatu Vitmacensi situm est, ejusque successoribus regulariter promovendis in perpetuum. Sicut injusta postulentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Tuis igitur, fili in Christo carissime Lamberte, justis petitionibus annuentes, beati Gualerici monasterium, cui Deo auctore præsidet, & omnia ad ip-

Ex auctoritate.

sum pertinentia sub tutelam apostolicæ sedis excipimus. Quod videlicet monasterium ab Hugone quondam comite in loco qui Leugonau dicebatur, ædificatum agnoscitur. Per præsentis igitur privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quæcumque prædia, quæcumque bona idem comes Hugo vel alii fideles eidem monasterio contulisse de jure proprio cognoscuntur, quæcumque etiam in futurum concessione pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium juste dari offerri contigerit, firma vobis vestrique successoribus & illibata permaneant: ipsum etiam monasterium, juxta prædecessorum nostrorum statuta, semper sub jurisdictione sanctæ Romanæ ecclesiæ conservetur. Nulli etiam sacerdotum in eodem monasterio potestatem exercere liceat, aut ejus bona quibuslibet occasionibus infestare: missas quoque publicas in eodem monasterio celebrari, vel stationes fieri præter abbatis ac fratrum voluntatem omnimodis prohibemus, ne in fervorum Dei recessibus popularibus occasio præbeat ulla conventibus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat idem cœnobium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione & gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. *Christma, oleum sanctum, consecrationes altarium sive basilicarum, ordinationes monachorum qui ad sacros ordines fuerint promovendi, ab episcopo in cujus diocesi estis accipietis, si quidem gratiam atque communionem apostolicæ sedis habuerit, & si ea gratis ac sine pravitate voluerit exhibere. Alioquin liceat vobis catholicum quem volueritis adire antistitem, & ab eo consecrationum sacramenta suscipere, qui apostolicæ sedis fulcus auctoritate, quæ postulantur indulgeat. Sane adjacentes parochia, cum beati Martini ecclesiæ & presbytero ejus, in ea quam hæcenus possedit libertate permaneat. Si qua igitur ecclesiastica secularive persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore ac sanguine Dei & Domini redemptoris nostri Jesu-Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu-Christi, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant & apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. amen, amen. Ego Paschalis catholicæ ecclesiæ episcopus SS. Bene valete.*

Datum Beneventi per manum Joannis sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconi cardinalis ac bibliothecarii *iiii. idus Martii, indictione xiiii. incarnationis dominicæ anno m c vi. pontificatus autem domini Paschalis secundi papæ vii.*

LXXVII.

Carta ecclesiæ Carnotensis pro Bernardo abbate Tironensi.

Ad lib. 72, n. 112.

Ex archivo Tironensi.

IN nomine sanctæ & individue Trinitatis, amen. Ecclesiæ Carnotensis cunctis Christi fidelibus præsentibus & posteris salutem & pacem. Salvatoris nostri Jesu-Christi ejusque genitricis Mariæ piæ matris nostræ admiranda prodigia & præconia nostris in temporibus accidentia cum silere fas non sit, in lucis notitiam educere volentes, omni posteritati notificamus, quod cum tribus continuatis diebus nostrum pluribus visiones quædam, ut nunc perpendimus, apparuissent: quibusdam agmen apum dulcissimum nostras adiens fedes, aliis vir monachali redimitus habitu, miro vallatus candore, ipsos a somno excitans; visiones autem ipsas mirificis & suavissimis sequebatur omnium aromatum odor, quas flagitanti duobus perpensantes diebus, ad extremum quam hæc visiones essent, cujusque rei gratia concernerent, singulis quibusque nostrum per dies, per momenta, per horas solerter discutientibus, missa sancti Spiritus celebrata & ejusdem gratia postulata, paulo post nuntiatum fuit adesse dominum Bernardum reverendum Tyronensem patrem nostro cœtui loqui deprecantem, qui intromissus in nostro capitulo nobis in eo congregatis, proponens se cum sua congregatione malle in beatæ Mariæ territorio quam principis terreni degere, carrucatam terræ ad cœnobium suæ ædificandum congregationi depositens, a nobis libenter admissus est. Cognoscentes enim ab nudius tertius habitas visiones, libenter eisdem eorumque successoribus dictant carrucatam concessimus cum omni jurisdictione, jure, districtu, & alia quavis libertate spiritali & temporalis, & ita libere & quiete tenendam ab ipsis, sicut ipsam prius tenebamus. Lætabundi autem de eorum adventu, eos, si in carrucata terræ quam eis in territorio nostro de Garzeis concessimus, monasterium sibi ædificent, libertatibus sequentibus immunimus. Volentes siquidem ipsos in pace & tranquillitate foveri, ne mundi crescente malitia super optata per nos pace turbentur; volumus & in perpetuum ipsi monasterio largimur, quod ipsum monasterium & ejus cellæ domus & administrationes præsentis & futuræ, & habitantes in eis præsentis & posteris, soli subsint episcopo Carnotensi, ita quod nec nobis decano & capitulo, nec quibusvis nostris archidiaconis, dignitatibus, officiis, vel præbendis subeant, nec coram eis in aliquo respondeant, nec per alium quam per Carnotensem episcopum jurisdictione spiritalis sive in civili in eos exerceatur; sic tamen & sub hac conditione præmissa a capitulo, archidiaconis, dignitatibus, officiis & præbendis rejicimus & tollimus & episcopo tribuimus, quod abbatem Tyronensem ad suam synodum episcopus venire vel interesse non compellat, nisi ab eo super aliquibus totum diocesanos ecclesiasticum statum concernentibus noviter ordinandis, consilium & consensum exquirentibus, litteratorie sibi insinuat & expressis, vocatus & vocandus extiterit. Licentius enim ipsum abbatem sollicitudini

&

ANNALIUM BENEDICTIN. TOM. V. 681

& curæ sibi commissæ vacare vellemus. Insuper volentes eos honoribus plus ceteris attolli, quia in territorio nostro degere præmaluerunt, volumus & largimur quod Tyronensis abba primo quovis honore primus post episcopum emineat. Ut autem eo magis bonis temporalibus accrescat, quo speramus & optamus eos in domo Domini fructus uberes allaturos, volumus & eis in perpetuum concedimus & largimur, quod in quibuscumque dominiis & territoriis nostris & sub nobis existentibus ipsi libere acquirere possint, & acquisitum in manu mortua libere in perpetuum teneant & possideant, nullaque calumnia per nos vel nostrum aliquem super hoc eis inferri possit. Ab omni autem consuetudine & exactione seculari ipsi & eorum homines in quibuscumque dominiis & districtibus nostris liberi sint & immunes. Ut autem per succedentia tempora hæc nostræ largitiones firmæ eis & validæ permaneant, volumus & largimur nullum ipsi lapsum, nullum in contrarium usum vel possessionem, quin his libertatibus & largitionibus in perpetuum inviolabili gaudeant & uti possint in futurum, his obesse posse; quin immo nos ipsos actus, usus & possessiones vel quasi, ac præscriptiones quascumque secutas ex nunc irritamus & annullamus, ac irritas & nullas, irritosque & nullos decernimus. Volentes hæc decreto legati & quorumcumque superiorum nostrorum in perpetuum firmari, & omnes usus, actus, possessiones vel quasi, & præscriptiones sequutas quascumque, præmissis per nos largitis contrarias, per eum & eos irritari & annullari pro in perpetuum, ac irrita ea omnia per quæ contra venirent & nulla decerni. Unde hæc sub nostrorum ecclesiæ Carnotensem facientium nominum subscriptionibus & signis, manibus nostris factis, ipsis religiosi sub sigillorum nostrorum characteribus unanimi omnium voluntate & assensu duximus concedenda, perpetuam firmitatem illatura.

Ego Yvo Carnotensis episcopus.

Arnaudus decanus, Gerogius cantor Carnot.

Hugo subdecanus Carnot. Warinus succentor Carnot.

Ansgerus archid. Carnot. Walterus archid. in Duno.

Goslenus archid. in Pisciaco, Rambaudus archid. in Droco.

Odo archid. in Blefo, Landricus archid. in Windocino.

Goffredus præpositus in Normannia.

Henricus præpositus in Mazeziro.

Jeraudus præpositus in Euvercio.

Hugo præpositus in Ingreyo.

Rodulfus camerarius Carnot.

Stephanus abba sancti Johannis.

Data Carnoti manu Wlgrini cancellarii tertio nonas Februarii anno ab incarnato Verbo *m c x.* regnante in Francia Ludovico Philippi.

LXXVIII.

Ad lib. 72, n. 1.

Excerptum ex chronico Saxonico ms. de captione & custodia Paschalis papæ II.

ANno dominicæ incarnationis *m c xi.* rex Heinricus rebus per Langobardiam atque Tusciam dispositis apud Florentiam dominicæ *Annal. Bened. Tom. V.*

nativitatis gaudia cum ingenti suorum tripudio, & mirando ac eatenus illius patriæ civibus nunquam viso decore & honore percelebravit. Moto inde versus Ariciam exercitu, illoque perveniens, a clericis benivole, a civibus subdole recipitur, quorum etiam insolentiam satis abundeque perdomuit, scilicet civitate illorum cum turribus, quas ad repugnandum regi paraverant, funditus everfa, ecclesiæ tamen omni sua justitia, quam iidem cives violenter abstulerant, juxta clericorum petitionem restituta. Inde ad Aquam-pendentem progressus, legatos suos dudum ab Aricia missos ab apostolico boni nuntii bajulos reperit, remissisque aliis cum Romanorum nuntiis, qui supplices illic sibi occurrerant, paulatim Sutriam processit. Ibi legati apostolici cum missis regis advenientes, paratum esse apostolicum ad consecrationem & omnem regis honorem & voluntatem, si tamen ipse sibi annueret libertatem ecclesiarum laicam, ab illis prohibens investituram, recipiendo nihilominus ab ecclesiis ducatus, marchias, comitatus, advocatias, monetas, telonea, ceterorumque regalium, quæ possident, summam. Præbuit rex assensum, sed eo pacto quatenus hæc transmutatio firma & authentica ratione, consilio totius ecclesiæ ac regni principum assensu stabiliretur, quod tamen vix aut nullo modo fieri posse credebatur. Qua conventionem facta, dimissis legatis, & obsidibus utrimque missis rex hilariter ad urbem properat, dominus autem apostolicus cum omni clero, immo tota Roma se in ejus occursum adornat. Longum est enarrare quam immensa honorificentia sit receptus & per argenteam portam usque ad mediam rotam antiquo Romanorum instituto sit deductus, ibique lectis publice privilegiis, tumultuantibus in infinitum principibus pro ecclesiarum spoliatione ac pro hac beneficiorum suorum ablatione, quam ingenti periculo, quam varia disceptatione tota dies illa consumpta sit. Dum hæc aguntur, factione quorundam tumultus in ecclesiæ gradibus oritur: vulnerantur plures, quidam trucidantur. quo audito a rege, concilium disturbatur, apostolicus cum cardinalibus regie custodiæ deputatur, Romani trans Tiberim diffugiunt, apostolicus ab episcopis & aliis fidelibus regis interim est custoditus usque ad pacatam & ecclesiasticam consecrationem imperatoris, in exemplum patriarchæ Jacob, dicentis ad angelum: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. His in dominica quadragesimæ transactis, eadem nocte civitas Lateranensis tumultu bellico concutitur. Orto mane, erectis signis, Lateranenses unanimiter regem ex improvise invadunt, cubicularii vero regis arma corripunt, multitudini viriliter resistunt, rex vero & acies sua jam adaustra, quæ prius rara erat, venientes audacter invadit, occurrentes multos obruncat, ceteros fugat, plenaque victoria potius, adducto secum apostolico cum cardinalibus versus Albam tendit, castra in campis urbi adjacentibus figit, ubi per totam quadragesimam moratur. His ita gestis, regis optimates quidam, communicato consilio, papam, qui adhuc in custodia regia detinebatur, adeunt, monent, orant, ut super regis negotio mitius agat, injuriæ, si quam adversus regem habeat, obliviscatur, foedus cum rege ineat, regis sibi fidelitatem & obedientiam proponunt, om-

R r r r

nino sollicitant, ut quæ pacis & concordia sunt, cum primoribus regni disponere dignetur: rex ipse pedibus ejus humiliter profusus veniam postulat, obedientiam spondet, dummodo ei in regia potestate jure antecessorum suorum catholicorum regum uti concedat, sicque sæpius dominum papam, ut aiunt, rigorem aliquantisper temperaret, attentavit. Tandem papa vincitur & cedit, & sic Romam honorifice redire permittitur. Igitur cum cardinalibus ceterisque personis ad tale negotium dignis de consecratione regis tractat. Rex Henricus Pascha non longe ab urbe in castris suis celebravit, & post octavas paschæ die scilicet idus Aprilis in ecclesia beati Petri in imperatorem consecratur. Cumque usque ad communicandum missæ sollempnitas esset celebrata, apostolicis, dato silentio, imperatorem sic allocuitur: Hoc corpus Domini nostri Jesu-Christi natum ex Maria virgine, passum pro salute generis humani, sit confirmatio veræ pacis & concordia: inter me & te, & communicantes invicem osculati sunt. Donatus est etiam in præsentem per manum apostolici privilegio investituræ ecclesiastica, juxta quod utriusque prædecessoribus placuerat & permanere consueverat. cujus inconcussibilem stabilitatem papa mox anathemate confirmabat. Sic denique ea die gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, ut ita dixerim, est recuperata, dum tam inveterata & eareus incorrigibilia de regno Christi schismatum ablata sunt scandala. Post hæc imperator apostolicum regis muneribus donat, a quo tamquam filius a patre salutatus dimittitur. Pentecosten autem Veronæ celebrans, per Langobardiam ad Alpes, indeque ad terras Germanicas est reversus. Post reditum quoque suum nonnulla tæm ab ipso quam ab episcopis secum comitantibus, quæ corrigenda videbantur, juxta quod summus pontifex concesserat vel injunxerat, ad planum sunt exposita, vitiatæque ad purum excocæta. Sic Christo respiciente in terras de cælo sancto suo, sicut ubique devotio & religio christiana, ita etiam rerum prosperitas & copia frugum, ac nova circumquaque crescere cæpit lætitia.

Henricus imperator mensè Augusto plurimos episcopos & abbates, nonnullos etiam principes Spiram convocat, quorum assensu & cooperatione patris sui anniversarium permagnifice celebrat. Nam toto quinquennio suspensa communio sepulturæ & orationum apostolica auctoritate ab eisdem sacerdotibus, qui & Romæ coram papa pœnitentiæ illius testimonium reddiderant, tunc testificantibus conceditur, & quibus nulli imperatorum augustiores impensæ sunt exsequiis, juxta majores suos in ecclesia sepelitur. Imperator, habita in assumptione sanctæ Mariæ Moguntia curia, Adalbertus omnium cancellariorum, qui ante eum fuerunt, in aula imperatoris celeberrimus, præsentem imperatore, & consentiente unanimi ecclesiæ electione, Moguntinus archiepiscopus constituitur. Imperator Sigefridum palatinum comitem, diutina satis afflictum custodia, juxta principum consilium atque petitionem sibi reconciliatum dimittens, benigne tractare cæpit, adeo ut ejus filium de baptismo susciperet & injuriarum præteritarum oblivisci se facturum sponderet. Wladizlaus dux Boemæ, matre sua Suatata saragente,

& Herimanno episcopo Pragensi mediante, fratrem suum Sobezlaum revocavit de Polonia, & dedit ei civitatem Satec cum omni ad eam pertinente provincia. Otonem vero patrualem suum idem dux in trienni detinuit custodia.

LXXIX.

Illustrissimo Domino D. Archiepiscopo Lugdunensi, F. Johannes Mabillon S.P.D. Ad lib. 7° n. 3.

Mhi nostri Ordinis Annales persequenti occurrit non levis difficultas circa seriem archiepiscoporum primatialis tuæ ecclesiæ, illustrissime Archipræsul, de qua, si bene meministi, non ita pridem te consulcbam, ut pro eximia tua eruditione tenebris meis lucem afferres.

Inter magnos istius sedis antistites illustris fuit Hugo S. R. E. legatus, ex Diensi episcopo creatus archiepiscopus Lugdunensis, quem anno M C VI. Segusii mortuum fuisse constat, cum ad Guastalense concilium, jussu Paschalis II. convocatum, proficisceretur.

Quæstio inter nos erat, quis ei in sede Lugdunensi successisset.

Ante annum M DC X. receptissima omnium sententia erat, Jocerannum seu Gaucerannum (nam ejus nomen varie scribitur) Athanacensem abbatem, ejus successorem fuisse. Verum prædicto anno, cum vir suspiciendæ memoriæ & eruditionis Jacobus Sirmundus, Societatis Jesu lumen, aliam sententiam iniisset in notis ad epistolas Goffridi abbatis Vindocinensis, & inter Hugonem & Jocerannum interposuisset Johannem; omnes ejus judicio pro summa tanti viri auctoritate subscripserunt.

Sirmundi sententia nititur duabus epistolis Ivonis episcopi Carnutensis, nimirum CC. XXXVI. & CC. XXXVII. quarum prima *Joanni Lugdunensis primæ sedis archiepiscopo* & Daimberto Senonensi inscripta est: alteram Daimberto scribit ipse *Joannes prima Lugdunensis sedis archiepiscopus*. Ex his Sirmundus in notis ad lib. II. epistolam XVII. Goffridi abbatis, qui in reditu ex urbe Roma *Lugduni a domno Primæ Lugdunensi & a tota ecclesia ejus se multum honorifice susceptum fuisse dicit*, Sirmundus, inquam, observat, id intelligendum de Johanne Hugonis successore, quem mirum est, inquit, *ab iis hætenus præteritum fuisse, qui Antiquarium Lugdunensium catalogum texuerunt*. Sed Johannis archiepiscopi Lugdunensis nomen, tempusque, vindicari ex his duabus epistolis, quas anno M C XI. scriptas fuisse constat, postquam scilicet Henricus V. imperator privilegium investiturarum a Paschali captivo per vim extorsisset.

Hæc sententia, ut recte perspicis, Illustrissime Primas, solido nititur fundamento, nec mirum est omnes ei subscripserunt, tamen nullum Johanni locum antea dediderunt illi, qui archiepiscoporum Lugdunensium catalogos texuerant, ut Sirmundus ipse fatetur.

Verumtamen nihil tanti viri existimationi detractum iri puto, si ejus opinionem tantisper ad tuum, Illustrissime Pontifex, examen & judicium sistam. Neque enim tuo examine indigna est hæc difficultas, quæ non parum lucis, si accurate

discutatur, historia ecclesiastica afferre potest.

Atque ut dilucide procedam, tota quæstio in eo versatur, uter Hugonis successor fuerit, Johannes an Jocerannus; dein si quidem Jocerannus, an Johannes Joceranno postponendus sit.

Certe Jocerannum seu Gaucerannum fuisse archiepiscopum constat. id enim & veteres catalogi docent, & acta ab eo edita, quæ inferius adducturus sum. At Johannes ex præmissis tantum Ivonis epistolarum inscriptionibus notus est: quæ si dubiæ sint, dubius; si mendosæ, nullus erit Johanni locus in serie Lugdunensium archiepiscoporum, qui re vera in omnibus indicibus deest.

Atqui Jocerannus jam ea dignitate potiebatur ante annum M C XI. quo prædictæ Ivonis epistolæ scriptæ sunt. Id certum ex epistola S. Anselmi archiepiscopi Cantuariensis, quæ est libri IV. epistola LXXXVI. inscripta *Joceranno domino atque cum dilectione reverendo, & cum reverentia diligendo archiepiscopo Lugdunensi*. Porro hæc epistola scripta est ante finem mensis Aprilis, anni M C IX. quo mensè & anno decessit Anselmus; immo scripta videtur ipso anno M C VII. quo restitutus est in sedem suam Anselmus, cui Jocerannus literis suis gratulatus erat, quod eum Deus sua tandem consolatione lætificasset: ad quas literas Anselmus prædictæ epistola respondit.

Itaque Jocerannus sedem Lugdunensem jam occupabat quadriennio aut saltem biennio ante scriptas ab Ivone epistolas, & si quidem quadriennio, proximo anno post obitum Hugonis.

Jam vero Lugdunensem archiepiscopatum retinebat Jocerannus tum anno M C XII. ut patet ex decreto alterius Gauceranni Lingonensis episcopi ad instituendos canonicos regulares in Divionensi S. Stephani ecclesia, edito anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo decimo-tertio, indictione I. apud Perardum², *Joceranno Lugdunensis ecclesiæ episcopatum regente*; tum anno M C XV. quo Trenorchiano concilio interfuit.

Sergo anno M C XI. id est medio illo tempore, quod inter annum M C VII. quo scripta videtur Anselmi ad Jocerannum epistola, & annos M C XIII. & M C XV. effluxit, Johannes Lugdunensem episcopatum tenuit, ut ex duabus illis Ivonis epistolis collegit Sirmundus; consequens est duos eodem tempore ejusdem sedis fuisse archiepiscopos, & quidem publicis testimoniis agnitos. quod cum nullo veterum testimonio stabiliri possit, dispiciendum est, an non mendosæ sint inscriptiones duarum Ivonis epistolarum, & num potius Joceranno, quam Johanni directæ sint.

Illud maxime pro hac sententia facit, quod ad oram posterioris Ivonianæ epistolæ, scilicet CC. XXXVII. quam Johannes scripsisse dicitur, Souchetus notavit alias legi in quibusdam codicibus *Jocemnos*, non Johannes. ubi nemo non videt, mendosè hoc scriptum *Jocemnos* pro *Jocerannus*, cui in nonnullis codicibus hæc epistola adscripta erat.

At quo pacto, inquis, Johannes pro Joceranno seu Joceranno intrudi potuit? Nimirum in antiquis illis non modo translumptis, sed etiam autographis non raro nomina propria prima dumtaxat littera designari solebant, ut sexcentis exemplis demonstrari posset, si res viris rei antiquariæ peritis explorata non esset. Cum itaque Joceranni

Annal. Bened. Tom. V.

nomen prima tantum littera I. duabus illis Ivonianis litteris designatum esset, factum est, ut amanenses, proprium illud nomen integrum describere temere volentes, Johannis nomen loco Joceranni scripserint.

Quod ne gratis dixisse videar, præsto adest Soucheti notatio ad epistolam CC. XXXVII. ubi observat, varie legi ejus inscriptionem in mss. codicibus: *Sed & in alio*, inquit, *prisco libro prima nominis littera tantum designata habetur*, I. PRIMÆ LUGDUNENSIS &c. quo nihil ad propositum opportunius afferri potest.

Hinc itaque contigisse non dubito, ut Johannes in duabus illis epistolis a temerariis norariis intrusus sit pro Joceranno; adeoque corrui fundamentum, quo Johanni archiepiscopatus Lugdunensis assertus credebatur. Expungendus proinde videtur Johannes iste intrusus e catalogo Lugdunensium archiepiscoporum, nisi alia proferantur argumenta, quæ contrarium persuadeant.

Hæc sunt, Illustrissime Archipræsul, quæ ad illustrandum Joceranni pontificatum, & ad expungendum e catalogo Lugdunensium archiepiscoporum Johannem tibi proponere visum est, ut ex antiquis primatialis istius ecclesiæ monumentis, quæ in numerato memoria retines, decretorium feras judicium, quo vel meus corrigatur error, vel opinatio confirmetur.

Luceciæ Paris. III. kal. Aprilis
M DCCVII.

LXXX.

Epistola apologetica Laurentii abbatis sancti Vitoni ad canonicos Viridunenses. Ad lib. 7° n. 4.

FRATER L. catholicus, Domino misereante abbas, Deo disponente abbatia pulsus, homine persequente, clericatis Viridunensibus quod merentur. Litteras non ad nos, sed de nobis & contra nos, vos comperimus edidisse, editas emisisse & emissis nihil quidpiam respondisse: unde potestis conjicere, quomodo receptæ sunt; siquidem qui acceperunt, ne respondere quidem dignati sunt. Nos autem vobis respondendum censuimus, vestræ potius saluti prospicientes, quam nostram innocentiam, quæ Deo satis nota est, defendentes. Et nos quidem decreveramus vobis nihil penitus scribere, & persecutiones vestras taciti potius tolerare, ne nos verbo saltem videremur ulcisci, exemplo prophetæ dicentis: Cum consisteret peccator adversum me, obmutui & humiliatus sum & silui a bonis. Domini etiam verbis nos consolantes, quibus ait: Beati eritis cum maledixerint vobis homines, & persequuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversus vos, mentientes propter me. Sed quia ipsi nos provocastis, ignaros rerum in nos concitantes, objectionibus vestris respondere compellimur, vobis ipsis in hoc etiam profuturi, si ea quæ scribimus, legere ad finem usque dignemini.

Aliquoties novimus evenisse, ut qui injuriam irrogavit, prior propteraverit ad tribunal, prior arbitros instigarit, prior expetierit ultionem. Hoc in vestram innocentiam ipsi nuperrime admistis, cum Remensi & Catalaunensi ecclesiæ vestras lit-

Rrrr ij

teras destinatis, quidquid vobis in buccam ascendit in nos eructantes ad excusandas excusationes in peccatis, cor vestrum in verba malitiæ declinantes, & injurias quas nobis ipsis inferitis, nos vobis inferre culpantes; ad qua omnia, si prout competit rescribamus, frustra forsitan faciemus; cum, qui nos ipsos abjicitis, apices utique nostros ne lectione quidem dignos aestimabitis: suspicamur tamen, quia scripta nostra, etsi quidam odio nostri despicient, quidam legendi saltem curiositate respicient. Qua de causa vestris calumniis non subfannatione ironica, sed ratione veridica responderemus.

In ipso vestrarum primordio litterarum, me & monachos nostros erga vos immoderatos & indiscretos, per antiphrasim, dicitis existisse, & querimonias nostras ab omni veritate alienas existere. Et ego & monachi nostri, imo nobis commisi, modum & discretionem erga vos eo usque tenuimus, quo usque, salva animarum nostrarum salute, & salva sedis apostolicæ obedientia, tenere potuimus. Ex quo autem ipsi præceptis apostolicis obedire immoderata & indiscreta audacia despexitis, immoderati & indiscreti vobis videmur, quia modo & discretioni universalis ecclesiæ concordare maluimus, præceptis apostolicis obediendo, quam vobis communicare, immoderate & indiscrete eadem contemnendo. Querimonia autem nostræ, quas ab omni veritate dicitis alienas, utinam non tam veræ, utinam non tam omni veritati vicinæ, congruæ & individuas essent, quas si universas enumerare conemur, in ipso nostro conatu deficiemus; sed sicut omnes replicare non est possibilitatis, ita omnes prætermittere non est utique rationis.

Ut autem, plurimis omisis, ea tantum ponamus, quæ conquerendi nobis materiam maximam ingesserunt; in festiuitate beati Vitoni vestriam horam nobis canentibus, vos de industria nos turbare volentes, super nos irruistis, & quia non statim olliis referatis vos excepimus, iræ vestræ offensam incurrimus, cum nos non ob aliud distulimus vos statim recipere, quia necdum pulsatis vespertinis horis, ut moris erat, adventum vestrum præstolabamur, nec communionem vestram, nisi offenso universitatis Domino, poteramus habere. Tunc unum conversorum nostrorum a quibusdam vestrum impelli, distrahi, vellicari caput barbamque aspeximus, aspicientes doluimus, dolentes ei subvenire nequivimus. Tunc ipse, utinam numquam abbas, congregationem mihi commissam patroni sui lætam felicitatem vidi cum perturbatione incipere, cum jejuniis deducere, cum luctu finire. Tunc nobis claves ærarii, & non multo post armarii sunt ablata, quas ipse acceperam, quando a congregatione concorditer sum electus, a catholico episcopo canonicè consecratus, & totius abbatie potestate donatus. Ea tunc potestate privatus sum, nulla accusatione pulsatus, nullo crimine convictus, nullo canonico iudicio condemnatus; sed ob id tantum quod sedi apostolicæ parebam, quia excommunicatis communicare timebam, nec mihi commissis hoc permittebam.

Facile purgari posse dicitis quod neque scandalo linguæ, neque actu commissum est. Si ea,

quæ utroque modo in nos commissa sunt, singillarim recensere velimus, & nos in scribendo, & lector deficit in legendo. Ut enim omittam quod ego ipse non abbas, non frater, non saltem Laurentius, sed Laurentiolus nominabar; rogo, nonne scandalum linguæ erat, quando fratres nostros, non monachos, sed rusticos, gardones, pantonarios & advenas penuria congregatos vocabatis? Aut numquid non merito scandalifari poterant, qui de sæculo conversi talibus se vocabulis denotari audiebant? Actum etiam ipso nonne magnum in nos scandalum commisisistis, quando nos potestate abbatie & intus & extra privastis? quando custodiam claustrum vobis usurpastis? quando quosdam conversorum & monachorum colaphisabatis? quando eis orantibus juxta eos accubantes, orationes eorum præpediebatis? quando ancillis Dei cum accensis luminaribus, psalmos cantantibus & orantibus, quidam vestrum cum risibus & cachinnis eas infestabant, & exsufflantes earum luminaria extinguebant? Rogo, nonne magnum inferebatis nobis scandalum, quando quosdam confratres nostros, qui ob devotionem a nobis se communicari petiverant, postquam a nobis fuerant communicati, ipsi eos confraternitatem nostram negare coegistis, & communioni a nobis datæ vestram supposuistis? hanc violentiam intulistis Johanni de Arcubus, Luzoni & Hayrico canonicis. Si conscientiam vestram coram Deo in veritate convenire velitis, hæc omnia vera esse, ac per hoc querimoniarum locum dari cognoscetis.

Sed forte opponitis nostrum non fuisse canonicorum vestrorum confessiones recipere, nec eos communicare debuisse. Nec plane fecissemus, si vos, quorum officii est confessiones recipere, gradu presbyterii præditos esse, & gratiam sedis apostolicæ habere sciremus: sed cum utrumque vobis deesse constet, rogo quæ fuit illa immanitas qua in animas confratrum nostrorum odio nostri in tantum sævistis, ut eos communionem nostri, qui catholicæ & apostolicæ sedi communicamus, ac per hoc catholici sumus, compuleritis negare, & cum tanto periculo ad illud tremendi iudicis examen feceritis exire? Quicumque hæc, nobis referentibus, audiunt, stuporem pro admiratione concipiunt, & hoc vos fecisse, vos factum non dolere vehementissime dolent.

Quid etiam de Ascelino præcentore vestro dicam? qui cum in ipso mortis articulo animam suam electo vestro committere veller, & ille eam suscipere nolisset, necessitate suprema compulsus, Torpinum pictorem misit ad accersendum me; ad quem cum venissem ex præcepto vestro, Herberrus filius Gundaldi ita mihi ostium obseravit, ut me ad eum qui me rogaverat, qui me desiderabat, nullatenus ingressurum sacramento interposito testaretur. Ludonem quoque & Walterum & quoslibet alios quomodo possimus præterire, qui, quia devotionis causa ad nos veniebant, publice quibusdam casis denuntiastis, ne ad nos, utpote hæreticos, ulterius venire auderent! Quibus cognitis, quilibet arbiter æstimet, qui hæc & his nobis deteriora intulistis, utrum contra nos aliquam injuriæ machinam erexeritis, an sicut ipsi vestræ interrogationi respondentes sub-

junxistis nullam. At nos contra multam, magnam, enormem & intolerabilem, nisi per hanc injuriarum machinam nos cælum scanfuros speraremus. Nam ut adhuc de injuriarum machina erecta contra nos pauca dicamus; rogo, quid minus antiquis martyrum persecutoribus in nos fecistis? Antiquitus martyres verborum convitiis dehoneftabantur, colaphis cadebantur, patrimoniis privabantur, de loco ad locum fugere cogebantur, in vias publicas progredi vetabantur, emere vel vendere non permittebantur, ad ultimum vario mortis genere necabantur. Hoc postremo excepto, superiora omnia, quæ in eorum passionibus legimus, in nostris tribulationibus experti sumus, nisi quod illi passi sunt pro suorum agenda gloria meritorum, nos utinam patiamur pro nostrorum minuenda ignominia peccatorum.

Hæc sunt quæ non, ut ipsi dicitis, de quasi exilio, sed de re vera exilio nostro vos accusabiles, & nos reddunt excusabiles. Quod autem in diffamatione vestri nostram sanctitatem nos dicitis confregisse, scriptori vestro condonandum est, qui verbum quod aptius poneret, ignoravit, Verum, ut quod dixit contemnamus, & id quod dicere voluit condemnemus, nobis non opus est ut vos diffamemus. nam ista vita vestra vos ubique diffamat, & si patienter auditis, diffamando infamat. Ubi enim non diffamatum est, quod cum sacri canones censeant ecclesiam ultra tres menses episcopo vacare non debere; nos jam quinto anno sine episcopali officio vos esse patimini? In tanto annorum spatio quis apud vos criminofus pœnitentiæ est submissus? quis pœnitens reconciliatus? quod oleum consecratum? quod chrisma confectum? qui sacri ordines distributi? quis ignorat quod is ipse, quem pastorem vobis elegistis, non ut pastor ovem pacis, sed ut tyrannus cædibus, rapinis, incendiis in nos omnes delavit, ut lupus dispergit, lacerat, consumit, qui etiam limitem potestatis utcumque acceptæ excedit: qui cum non nisi dominium temporalium de manu regis acceperit, ipse cum infra ordines sit, ordines ecclesiæ spernens, ordinare præsumit, dans vel auferens archidiaconatus, præposituras, præcenturas, decanias, abbatias, quibus vult, qualibus vult, & quomodo vult? In quibus est ille qui ab abbatia Flaviniacensi repudiatus, ab ecclesia Divionensi, cui jubente domino suo abbate Rodulpho professionem fecit fugitivus, ab abbate Divionensi excommunicatus, virgam pastorem, qua in æternum verberandus, suscipere præsumpsit. Cujus præsumtionis participes se fecerunt & illi, qui tam infami personæ curam pastorem commiserunt, & qui se ei committi permissi sunt. Qui ipse quoque contra eos qui Romanæ ecclesiæ resistunt, librum auctoritatibus munitum confecit, & credimus, quia modo juxta quod rustici dicunt, cultrum duas leges habere, alium librum compilabit, subiturus sententiam apostoli dicentis: Si ea quæ destruxi iterum reædifico, prævaricatore me constituo.

Huc accedit etiam quod qui Viridunensem ecclesiam noverunt, universi sciunt, scientes mirantur, mirantes detestantur, quod vos ipsi qui decani dicimini, contra canones agitatis, cum & officium decanorum tenetis, & officii gradum,

id est presbyteratum suscipere recusat. Unde prudentes quique conjiciunt, aut vos episcopos habere suspectos, a quibus ordinari refugitis, aut tale quid admisisse, propter quod ad gradum officii vestri accedere non audetis.

Hæc sunt quæ vos, nobis etiam tacentibus, ubique diffamant. Sane de archiepiscopi Trevirorum epistola ad communionem vestram communitoria, cui consulto abbatis Roberti fratres assenserunt, absit ut, quemadmodum dicitis, ab hac concordia, ab hoc osculo, ut vobis videtur, sancto, & ego affirmo illicito, consensus noster non discrepaverit; semper enim discrepavit, & nunquam concordabit. Quod evidenter ostendi, cum fratres qui se tali osculo contaminaverunt, ad pœnitentiam provocavi, & hoc feci Dei spiritu tactus, de quo notarius vester bene dixit (nescio quo spiritu.) Si enim eo spiritu quo ecclesia catholica per rectores suos pœnitentes ad pœnitentiam exhortatur, plenus esset; quo spiritu tactus sum, utique non nescisset: sed animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei. Nonne enim spiritus Dei me tetigit, cum fratres mihi commisos, quia excommunicatis communicasse cognoveram, pœnitentiæ subdidi, & ne iterum communicare pari modo cogere, locum mutare præcepi. Hoc, inquam, feci spiritu Dei tactus, cui ipsi audacissime resististis, cum litteris apostolicis infra scriptis obedire contemistis, & in hoc contemtu usque hodie perduratis.

PASCHALIS episcopus, servus servorum Dei, fratribus ecclesiæ Viridunensis catholicis, salutem & apostolicam benedictionem. Richardum ecclesiæ vestræ occupatorem a sancta Romana ecclesia pro suis meritis excommunicatum, etsi hæctenus non legistis, certis tamen scire & audisse vos credimus. Hoc autem vobis scripto denuntiamus, quatenus eum excommunicatum scientes, communionem ejus omnino devitetis. Sane abbatem sancti Vitoni & Widonem archidiaconum pro catholicæ veritatis dilectione dignitatibus rebusque suis spoliatos audivimus. Præcipimus ergo, si qua penes vos beati Petri & nostri obedientia est, ut bonis suis restituantur: si autem presentibus litteris obedire contemneritis, nos ecclesiam vestram a divinis officiis interdiximus: qui vero ab hujus erroris macula respuerint, confratris nostri archiepiscopi Trevirensis, seu prædicti abbatis consilio, catholicæ unitati reconcilientur. Præfatum Widonem noveritis apud nos diaconum ordinatum. . . Data Lat. xv. kal. Aprilis.

Has litteras, cum is qui attulerat, supra altare posuisset, vos non solum eas recipere & relegere despexitis, sed insuper in eum unanimiter irruentes & capillos ejus vellicantes, juxta altare matris misericordiæ eum sine misericordia cecidistis, cæsum ab ecclesia extraxistis, extractum vinxistis, vincum ad alia compedibus alligandum, & carcere retrudendum destinastis.

Sed ad hoc quod solitis apponitis; canonicus noster erat, papam illicenter adierat, & ideo nihil deliquimus. Vox ista, vox vestra est, sed non vox rationis, non iudicii, non æquitatis. Concedamus enim quod canonicus vester erat, cur ergo eum canonicè non tractastis? Canonicè autem eum tractavissetis, si tunc quidem, quando vobis litteras & mandata domini papæ deferebat, ei a quo

veniebat, reverentiam servaretis, ac litteras apostolicas, ut filii universalis ecclesiae, reverenter susciperetis, susceptas legeretis, lectis obediretis; aut si vos sentiretis obedire non posse, causas vestrae impossibilitatis ei qui jussit suggereretis, & suggerentes ut praeceptum superaret, humiliter posceretis. Deinde si adversus illum vestrum canonicum aliquid querimoniam vos habere crederetis, inter confratres & pares eum convenientes, iudicio eorum quod deliquerat corrigeretis. Quis catholicorum neget hoc totum ita fieri debuisse, & ita factum esse, si in corde vestro dominam rationem ira ancillula non praesisset, si quae penes vos reverentia Dei & beati Petri mansisset, si tanto ausu vestra fraternitas a fraternitate totius ecclesiae dividi timuisset? Cum vero sedes apostolica iussis suis vos obedire noluisse compertisset, has litteras ad me iterum destinavit.

PASCHALIS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Laurentio abbati sancti Vitoni, salutem & apostolicam benedictionem. Richardus Wirtunensis ad nos veniens, nullam reatus sui satisfactionem ecclesiae fecit, unde nec a nobis in communionem susceptus, nec a vinculo excommunicationis absolutus est. Quapropter dilectioni tuae mandamus, ut illius consortium omnino devites, & tam eum, quam fautores ejus a nobis excommunicatos esse denunties, & omnes qui ei scienter communicant, &c.

Acceptis litteris apostolicis non eis potui non parere, ne si vestram communionem contra domini papae interdictum haberem, ejusdem tonius ecclesiae communionem habere non possem. unde pacem universalis ecclesiae vestra pace pluris feci, & fratres mihi commissos, ubi quietius & christianius viverent, consilio catholicorum, & ipsius domini papae, migrare ad alia praecepi. Qui autem intra provinciam adhuc a me retenti sunt, non, sicut vos improprie dixistis, per lucos sine jugo vagantur, sed ideo ad alia huc usque differunt migrare, ut si Deus omnipotens cor vestrum ad poenitentiam emolliret, eo citius ecclesiam suam reintroirent, quo non longius discessissent. quod si vos in incepro viderimus perdurare; quo alios illos, & istos transducemus: & quotquot nobis inobedientes extiterint, per potestatem a domino papa nobis indultam a corpore praecedentur.

Quod autem dicitis de stabilitate quam fratres juraverant beato Vitono, & non beato abbati Laurentio: hanc ironiam vestram frater qui dictavit, tacitus praeterire non potuit, etiam me volente. Nunc itaque respondite, obsecro, absque contentione: justum est an injustum, ut sedi apostolicae obediatur? justum est an injustum, ut excommunicatorum communicatio caveatur? sed justum esse, ut sedi apostolicae obediatur, ut excommunicatorum communicatio caveatur, nullus justus negat. At nos apostolicae sedi obedimus, at nos excommunicatorum communionem cavemus, quia hoc justum esse testimonio omnis justus probamus. Dominus autem in evangelio dicit: Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam. Si hoc verum est, imo quia quod veritas dicit, verum non esse non potest, beatos videlicet qui persecutionem patiuntur propter justitiam. Nos autem propter eam justitiam qua justum est, ut sedi apostolicae

obediatur, ut excommunicatorum communicatio caveatur, persecutionem patimur, ergo beati sumus. Ergo fratri quoque Laurentio nomen hujus beatitudinis non immerito coaptatur, qui & ipse propter justitiam persecutionem patitur. Fratres autem qui propter stabilitatem, quam juraverant, exire timuerunt, vel se timere sinxerunt, vere ibi trepidaverunt timore, ubi non erat timor. Recte enim hoc dicerent, si non propter illos locum, sed propter locum illos Dominus elegisset; recte hoc dicerent, si ut beato Vitono, sic & parietibus ecclesiae juravissent; at Excelsus in mansuetudine non habitat. Recte, inquam, habitationem sui commutare timerent, si salva pace apostolicae sedis ibidem consistere possent, super cujus nimirum fundamentum universalis ecclesia fundata subsistit, Domino testante, qui ait: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo ecclesiam meam. Unde monachus quisque tamdiu jurat, peccat, si loci sui habitationem mutat, quamdiu ibi stabilitas fidei generalis non mutat: tamdiu ecclesiae suae parietibus stabilitatem promissam debet, quamdiu ibidem bonos mores super universalis fidei fundamentum stare stabiliter videt. Ceterum, si haec ibi coeperit vacillare, stultum profecto est ibi cum animae periculo parietes observare, qui certe pro periculo corporis fugere festinaret, si eos proxime ruituros paulisper cereret titubare. Quod illis qui ad faciendum poenitentiam de saeculo conversi sunt, maxime expedire beatus Hieronymus ostendit, dicens: Si volueris poenitentiam agere, segregare te debes a consortio peccatorum vel omnium malorum, & fugere in alium locum, ut perfecte agere possis. Si juxta sancti doctoris consilium acturus perfecte poenitentiam vitandum est consortium peccatorum & omnium malorum, & fugiendum in alium locum; nemo magis malus est, quam qui a corpore catholicae ecclesiae merito inobedientiae suae anathematis gladio praecitus est. Rogo, non bene fecerunt fratres nostri, qui se a talium peccatorum consortio segregantes, ad locum alium profugerunt, ad quod agendum beati etiam Cypriani magisterio roboramur, Magno presbytero ita scribentis: Ecclesia una est, quae intus & foris esse non potest. Si enim apud Novatianum est, apud Cornelium non fuit, qui Fabiano episcopo legitima ordinatione successit. Novatianus in ecclesia non est, nec episcopis computari potest. Et paulo post: Invenimus in tali facinore non solum duces & auctores, sed & participes poenis destinati, nisi se a communione malorum separaverint, praecipiente Domino per Moysen, Separamini a tabernaculis hominum istorum durissimorum, & nolite tangi ab omnibus qui sunt eis, ne simul pereatis in peccatis eorum; & quod comminatus fuerat per Moysen implevit, ut quisquis se a Chore & Dathan & Abiron non separasset, poenas pro impietate persolveret. Quo exemplo ostenditur & probatur obnoxios culpa & poenae futuros, qui se schismaticis contra praepositos & sacerdotes irreligiosa temeritate immiscuerint. Quis vero sit schismaticus, beato Isidoro demonstrante, in promptu est: Schismaticus, inquit, est qui quidem rectam confiteri se simulat fidem, sed sanctorum patrum traditiones superbe contemnit, & se aliqua malevolentia ab unitate ecclesiae scindit.

Obsecramus vos per Christum, hanc sententiam diligentissima attentione notare, norantes intelligite, intelligentes cavere. Sanctorum patrum traditiones sunt, ante omnia ut fides catholica observetur, ut eadem fides bonis operibus exornetur, ut sedi apostolicae, quae mater est omnium ecclesiarum, ab omnibus ecclesiarum filiis obediatur, ut eorum communicatio, qui ab ea excommunicati sunt, devitetur, ut honores ecclesiastici absque interventu simoniae dispensentur, ut libera mater ecclesia sub nulla servitute laica ancilletur, ut ministri ejus a sacris canonibus non discordent, ut usuris non intendant, ut nulla se succuborum pollutione commaculent. Ecce istae sunt traditiones sanctorum patrum, quas omnes evangelicis, apostolicis, prophetis & canonicis testimoniis comprobare facillimum esset, nisi nos epistolae brevitatis coarctaret. A quibus quicumque discordare se sentit, si non dolet, omnem profusus sensum doloris amittit, qui nimirum sensus ut in eo aliquatenus reviviscat, acriori stimulo pungendus est, ut deprehendatur, si forte quod exterius obstupuit aliquis, in intimis sensus remansit.

Pelagius papa Viatori & Pancratio inter cetera ait: A schismaticorum sacrificiis, potius autem sacrilegiis, abstinere debetis. Idem in eadem epistola: Non est corpus Christi quod conficit schismaticus; nec enim divinum Christum poterit quicumque sine apostoli reprobatione infringere. Unam, ut saepe dictum est, quae corpus Christi est, esse constat ecclesiam, quae in duo vel in plura dividi non potest. Similiter vero cum ab ea quicumque discesserit, esse desinit ecclesia. Unum Jerusalem templum est; idolis necesse est ut immolet, qui semetipsum dividerit. Gregorius in Registro: Nos consecrationem nullo modo dicere possumus, quae ab excommunicationis est celebrata. Notate, rogamus vos, notate quae legitis, quia non sunt nostra, sed pontificum illius ecclesiae verba sunt, a cujus ecclesiae unitate quicumque separatur, membris universalis ecclesiae, cujus iste caput est, non unitur. Tam autem patentia sunt ista, ut dilucidari non egeant, manifestissime namque demonstrant, quod eorum sacrificia, qui extra ecclesiam sunt, irrita sunt & nullius omnino momenti. Extra ecclesiam autem sunt omnes haeretici, schismatici, simoniaci, & quicumque ab ecclesia per excommunicationis gladium sunt praecisi, quod evidenter Augustinus ostendit Valeriano Patricio ita scribens: Vide utrum schismatici non sint, qui se ab eminentissima & manifestissima auctoritate apostolicarum sedium separaverunt. Apostolicas autem sedes appellat, quae vel apostolorum epistolas acceperunt, vel in quibus apostoli federunt, sicuti est Hierosolyma, ubi Jacobus: Ephesus, ubi Johannes: Antiochia, ubi primo Petrus: Alexandria, ubi Marcus, Roma ubi itidem Petrus sedit.

LXXXI.

Monasterii Fontis-dulcis origo.

Ad lib. 72.
n. 17.

Ex ms. cod.
Fontis-dulcis.

Quia largiente Domino monasterium Fontis-dulcis cum multo sudore consummavimus, placuit stylo allegare, ne de memoria fugeret, qui

primi, quibusve temporibus & sub quibus personis illud aedificaverunt; quomodo etiam calumnias, possessiones quoque quas & a quibus dono vel praetio cum Dei adjutorio acquirerunt. Anno igitur ab incarnatione Domini M c xi. Willelmus de Concampo, vir in disciplinis saecularibus atque divinis valde studiosus, tandem supernae pietatis gratia admonitus, & divinae legis scientia illuminatus, quantum a salutis suae tramite deviarat, agnovit, & confestim saecularium litterarum studia dereliquit. Venit itaque cum collega suo Petro ad Fontem-dulcem, non illius desiderans satiari dulcedine, sed fontis vitae, quem suscepit Aymarus senex bonus, in cella sua, quae tunc sita erat ubi nunc est monachorum hortus, cum quo uno anno nihil aedificans demoratus est. Circumspexit interim adjacentibus locis, aliquando in densissima silva locum opportunum ad aedificandum monasterium reperit, quem nulli antea datum, a dominis, Pardone scilicet & Willelmo Paluel & Landrico Ayraudi, instinctu Spiritus-sancti primus obtinuit. Inde cum fratribus suis arbores extirpavit, primusque in voluntate Dei ac gratia hoc monasterium secundo adventus sui anno fundavit, anno vero ab incarnatione Domini M c xii. papa Paschali II. praesidente, Raginaudo Xantonis episcopante, Ludovico rege Francorum, Willelmo ducatum Aquirania tenente, desiderans inibi Deo servire pauper & abjectus, parvis aedificiis paucisque fratribus contentus. Sed inspirante Jesu Christo excitati plures fratres ad eum conveniunt, qui post vi. annos, id est ab incarnatione Domini anno M c xvii. eumdem communi consilio in abbatem elegerunt, & secundum regulam beati Benedicti & instituta Cisterciensis cenobii vivere deliberantes, anno praedicto abbatiam per Dei gratiam feliciter constituerunt. Antea tamen dum praedictus Willelmus adhuc in hac eremo clericus degeret, monachi de Casa-Dei cellam praedicti Aimari senis calumniabantur, sed precibus & auctoritate domini Gerardi, Engolismensis episcopi & sanctae Romanae ecclesiae legati, eandem manu miserunt, consona sententia in audientia totius capituli sancti Roberti data, & sigillata charta quae hodie in hoc monasterio habetur, cujus exemplar in hoc libello scripsimus.

Charta abbatis & capituli de Casa-Dei.

Ego Stephanus, abbas Casa-Dei, notum fieri volo tam praesentibus quam futuris fidelibus, quod consilio capituli nostri querelam illam, quam habebamus adversus Willelmum de Concampo & fratres ejus de loco, qui dicitur Fons-dulcis, tali tenore penitus dimisimus, ut dum in eo statu, in quo sunt, permanerint, sive etiam fieri voluerint monachi seu canonici regulares, ipsi & successores eorum monasterium suum liberum & quietum cum terra & adjacente in perpetuum possideant. Quod si quandoque ad aliam ecclesiam se transferre voluerint, illam justitiam quam in monasterio illo in praesenti habemus, retinemus. Ut autem haec concessio firmiter teneatur, sigillo ecclesiae nostrae munivimus. Facta est haec concessio anno dominicae incarnationis M c xvii. indictione x. regnante Ludovico rege Francorum, anno regni ejus x. Dominus vero Robertus de Bruissello, qui jure

De adventu Clusensis * abbatis in Hispaniam.

Ad lib. 72. n. 27.

Ex apographo D. le Grand. * al Clunia-censis, sed mendose.

obedientia predictam cellam requirebat, eo quod Rotgerius ejus tunc apostata discipulus illam edificaverat & Aimaro reliquerat, predicto Willelmo adhuc clerico libere eam dedit ad tuitionem, domno Lamberto abbate de Corona, & domno Arnaudo Raymondi & multis aliis religiosis fratribus audientibus. Monachi etiam sancti Johannis Angeriacensis susurrantes & quasi a tergo, non in auribus nostris, calumniantes, dicentes, Aimarum cellam suam illis dedisse, ab eodem Willelmo jam abbate frequenter in causam vocari ante domnum Petrum Xantonensem episcopum, & dominos ejusdem loci, renuerunt. Aimarus namque a predicto abbate adjuratus per obedientiam, obnixè negabat se dedisse; semel tamen fatebatur se promississe, si eum monachum facerent, sed, illis renuentibus, ipse se retraxit.

Quia vero in parochia sancti Brictii monasterium situm esse Willelmus Arnaudi capellanus ipsius dicebat, domnus Petrus bonae memoriae Xantonenensis episcopus in Xantonenſi ecclesia capitulo cum archidiaconis & clericis suis, concedente supradicto presbytero, ab omni jure parochiali nostrum monasterium reddidit liberum, & scripto firmavit: cujus exemplar etiam in hoc opusculo scriptum.

Peracto itaque monasterio, rogatu domni Willelmi abbatis conveniunt domnus Gerardus Engolismensis episcopus atque legatus, & domnus Willelmus Xantonenſis episcopus, & ecclesiam nostram in honore sanctae Dei genitricis Mariae consecraverunt anno incarnationis dominicae M C XXVII. convocatis abbatibus & religiosis viris & principibus atque omni populo sub Honorio papa, rege Ludovico, ducis Aquitanorum Willelmo. Rex autem monasterium nostrum predictus abbas Willelmus annis xxv. obiit anno M C XXXVI. anno xlv. kalendas Junii & acquisivit xii. grangias de Chairac, de Jarnazol &c. Creavit autem abbatiam de Tenalia, & acquisivit huic ecclesiae locum de Granataria, quem donavit sibi magister Gislebertus de Casa, ubi postea, Domino adjuvante, a domno Gaufrido abbate fundata est abbatia.

Abbatibus hi recensentur in chartulario Fontis-dulcis.

Willelmus de Concampo primus abbas Fontis-dulcis, natus de Tailla-burgo, patrem habuit Constantinum de Concampo, qui Constantinus duas particulas cujusdam prati cessit Fonti-dulci.

Gaufridus fuit secundus abbas Fontis-dulcis. Geraldus erat abbas Fontis-dulcis annis M C L. & M C LXX. Arnaudus praerat Fonti-dulci annis M C LXXIV. & M C LXXV. Fulcherius, Willelmus Calonis. Willelmus praerat in monasterio Fontis-dulcis anno M CCXXI. Hugo abbas anno M CCCXC. Jobertus anno M CCCXXVIII. Johannes anno M CCCLVIII. regebat. Johannes Aulbin erat abbas anno M D VI. Karolus Guerin abbas anno M D XXV. Anno M C XXVIII. Hugo Bruni multa contulit cenobio Fontis-dulcis apud Sulbiam & alibi, tam in pago Santonico, quam in pago Picavensi sita. Anno M CCCCLIX. ab Anglis castrum Cogniacum captum fuit, & monasterium beatae Mariae de Fonte-dulci ab iisdem spoliatum fuit. Anno M CLX. Petrus regebat abbatiam beatae Mariae de Tenalia in pago Santonico, & Thomas abbatiam beatae Mariae de Granataria.

Interea predictus episcopus videns discordiam tumultum magis magisque multiplicari, & Aragonensem tyrannum feritatis suae impetu fere totam Hispaniam depopulati, pro totius patriae pace sollicitus sanctae Romanae ecclesiae pontifici iterum iterumque litteras miserat, admonens & deprecans eum, ut ipse qui totius orbis dominium tenebat, totiusque christianitatis pastor & rector erat, occidentalibus partibus, nimiam discordiam tumultu perturbatis, consilium suum pertraxerit, scilicet quempiam de cardinalibus suis, seu aliam ecclesiastici gradus venerabilem personam illum mitteret, qui utrobique examinata norma justitiae, aut belligerum Aragonensem ad pacis foedera invitaret, aut renuentem anathematis gladio percuteret. Praeter haec ostendens ei, quae & qualia predictus Aragonensis in eisdem partibus ambitione regni fecisset, quor & quanta mala tyrannidis rabie succensus Hispanis intulisset, videlicet divina & humana ab eo audacter temerata, Hispaniarum ecclesias graviter conturbatas, ecclesiarum thesauros violenter direptos, & earum hereditates & praedia distracta, duces omnesque Hiberiae heredes, alios ab eodem vinculis ferreisque catenis adstrictos, alios gladio percussos, pauperes ferro, fame, frigore morti deditos, ipsos sacerdotes Domini, ipsos ecclesiarum magistrum episcopos, tanquam fures & latrones captos, & a sedibus suis expulsos, diversisque contumeliis afflictos, venerabilem quoque virum Toletanum archiepiscopum & Romanae ecclesiae legatum ab eodem graviter inquietatum, & a diocesibus suis per biennium expulsum, episcopum Palentinum proditione atque Osinensem captos, Burgensem & Legionensem expulsos, abbatem sancti Facundi a cenobio suo abstractum. Praeterca tantam ecclesiae persecutionem, tantam in Hispania afflictionem, quantam nec Sarraceni, si sui juris esset, ei intulissent.

His igitur atque aliis Romanus pontifex a Compostellanæ sedis episcopo multoties suppliciter admonitus, venerabilem personam, scilicet Clusensem abbatem ad Hispanos misit, qui ab eodem legis magistro litteras secum attulit, quatenus omnes Hispaniarum pontifices usque ad proximam beatæ Mariae festivitatem ad praesentiam ipsius papae convenirent, & Aragonensis regis & nobilis reginae Urracae nuntios secum ducerent, ut utriusque causa plenius indagata tantis cladibus, Deo auxiliante, finis imponeretur, & Hispaniae finibus pax & tranquillitas reformaretur. Ecclesiae vero sancti Jacobi supradictum episcopum idem venerabilis pater ad hoc conventum cessare praecipit. noverat enim illum totius patriae esse firmis clypeum, & infinita cura pro patriae tuitione & pacis reformatione sese contra hostes inexpugnabilem opponere murum, & ob hoc Aragonensem tyrannum ei per nimium inimicari, & si posset tota mentis intentione illi muscululam velle machinari. Heu! miser Aragonensis in mentis promptuario non habebat, quod qui foveam fodit

fodit proximo suo, in illam decidet, & qui statuit lapidem proximo, se offendit in eo, & alibi: Nolite tangere christos meos &c. Supradictus abbas Clusensis occidentales partes ingrediens, & multo plura & nefandiora quam quod audierat, videt, totamque Hispaniam discordiae stimulo perturbatam invenit. Tunc impium Aragonensem adiit, atque illi ex auctoritate beati Petri apostoli & sanctae Romanae ecclesiae & ejusdem apostolicae sedis pontificis, uti sibi injunctum fuerat, interdixit, ne deinceps ad consanguineam suam illicitam copulationem rediret, & ne Hispaniae regnum suae feritatis turbine amplius inquietare praesumeret, quod nobilissimus rex Alfonso; persolvens jura naturae, filiae suae Urracae reginae & nepoti suo parvulo regi Alfonso dederat. Quod si aliquid horum facere renueret, anathematis gladio succumberet. Quid igitur ille? nempe quod scriptum est: In malevolam animam non introibit sapientia. Deinde idem abbas Urracam reginam adiit, atque illi eadem retulit. Illa vero, prout eam decevit, congrue respondit, post obitum patris sui regis Alfonso Aragonensem tyrannum ad regnum suum convolasse, & ne Hispaniae regnum tanto rege nuper desolatum aliquo discordiae tumultu fluctuaret, Iberos proceres ad illius connubii unionem invitam coegisse. quocirca cum fas & leges talia prohibebant, Romanae auctoritati satisfacere non repugnabat. Noverat enim, quod sub spe poenitentiae Deum offenderet, est poenitentiae aditum negare. Praeterca Clusensis abbas litteras ad Romanum pontificem directas Hispaniarum episcopis tradidit, & eos ad supradictam synodum tempore determinato invitavit, ut de regis & reginae negotio, & de pacis atque concordiae negotio in praesentia ipsius papae plenius tractarent.

Quod idem abbas Galliciam adiit, & a praedicto episcopo consilium accepit.

His ita dispositis, abbas ad Galliciae partes proficiscitur, per angustas & asperas fauces montium Galliciam ingreditur. Tandem ad apostolicam civitatem Compostellam pervenit, & ab ejusdem loci pontifice honorifice susceptus est. Quumque Clusensis abbas venerabilem ecclesiae beati Jacobi episcopum prudentiae proflum fontem habere noverat, & eum firmissimum patriae clypeum, insuper justitiae cultorem atque pacis amatorem esse sciebat, & pacis foedera, si quoquo modo posset fieri, maxime per ipsum restitui non immerito existimabat, ab eis enucleari summopere expostulavit totius rei curam, & inter impium Aragonensem & reginam Urracam, nobilis regis Alfonso filiam, totius discordiae causam; quae & qualia idem Aragonensis in occidentali plaga fecisset, & quomodo pax & concordia, extirpata discordiae lepra, Hispaniae reformari posset. Ad hac venerabilis episcopus tale fertur dedisse responsum: Et quidem, venerabilissimus frater, in temporibus nobilissimi regis Alfonso Hispaniae regnum divitiarum gloria, & non modica fertilitate nimium & pluviam nimium floruit, & illo regnante pax, fides, leges, jura viguerunt. quo defuncto, postquam Alfonso rex Aragonensis in illicitum ruens, consanguineam suam Urracam reginam praedicti regis Alfonso filiam in matrimonium sumsit, omnia supra dicta in contraria conversa sunt. Quid enim

referam Hispanorum procerum gloriam in laborem & arumnam conversam, & pauperes fame, nuditate omnique calamitate oppressos? Quid referam Hispaniarum ecclesias ab illo Aragonensi violatas & destitutas, divina & humana ab eodem temerata? Quid referam Toletanum metropolitano, venerabilissimum virum & Romanae ecclesiae legatum, & expulsus & captum? proh nefas! Insuper Osinensem, Palentinum, Auriensem, metropolitanos captos, Legionensem, Burgensem, & ecclesiae sancti Facundi abbatem expulsos, & diversis contumeliis dehonestatos? Quid plura? illius violentia leges, justitia discesserunt; fraus, perjurya & cetera hujusmodi subierunt. Unde omnipotentem Deum suppliciter deprecamur, & beato Jacobo tota mentis devotione supplicemus, ut finem tot & tantis malis dignetur imponere, & Hispaniam de ore cruentali Leonis erueret, & quando quidem inter supradictum Aragoniae regem & reginam Urracam consanguineam suam discordiam & discordiam habetur, & ab invicem, ut fieri justum est, separantur; totis viribus animi & corporis niti & resistere debemus, ne amplius inter eos illicitae copulationis fiat concordia; utique enim est ad hoc pluribus de causis laborare. Si enim illud illicitum connubium Aragonensis lupi & Urracae reginae, quod absit, consolidatum fuerit, procul dubio illicitae copulationis horrendum facinus amodo Occidentis partibus auctores illos sequentes inolebit, & sancta mater ecclesia fundo tenus evelleretur & destruetur. Proh dolor! ministri Domini pluribus & intolerabilibus contumeliis opprimuntur, principes, duces omnes, omnes Hispaniarum proceres in contumeliam rediguntur. Denique, Aragonensi tyranno in Hispania regnante, pax & concordia prorsus effugabuntur. Qua in re, venerabilissime frater, quem mater nostra sancta Romana ecclesia ad hoc diffiniendum & discutiendum misit, regem illum Aragonensem hortare & hortando compelle, ut consanguinitatis reatu se amplius pollui pertimescat, & Hispaniae regnum, quod nobilissimus rex Alfonso, dum adhuc viveret, filiaeque suae reginae Urracae & nepoti suo parvulo regi Alfonso, ejusdem reginae filio, tradidit, inquietare desistat, sua habeat, aliena relinquat. Quod si renuerit, a liminibus sanctae ecclesiae & a consortio omnium christianorum segregetur. His auditis, Clusensis abbas pontificis prudentiam nimium collaudavit, acce:toque ab eo consilio, ab apostolica urbe discessit.

Epistola encyclica sancti monialium Cadomensium de morte Mathildis, primae parthenonis sanctae Trinitatis Cadomensis abbatissa.

Ad lib. 72. n. 36.

Omnibus . . . . . catho. . . . . Ex anthe-
filiis universis . . . . . divine tico.
rati . . . . . devote . . . . . suffragia
C . . . . . casus deplo . . . . . est . . . . .
Fratres conditio quam in orbem terrarum invidia . . . . . Eva ambitio & Ade . . . . . inobedientia
introduxit. Cum enim Eva serpenti, Adam Eva morem gessisset, in quibus profecto duobus tan-

quam primis parentibus humanum genus totum latebat; factum est, ut in omnem eorum futuram progeniem maledictionis etiam & peccati poena transfirer. Quam . . . atque miserabilis formidamus & detestamur amarius, cum ejus familiarem violentiam & tormenta sentimus. Porro ipsius aculei mentibus nostris altius sunt impressi, cum piissimam matrem nostram & abbatissam Mathildem legum fatalium extulisset censura. Quæ cum ab ipsis pueritiæ primæ crepundiis regularibus fuerit subdita disciplinis, ipsam nimirum intra Christi cunas ecclesiæ sanctæ fovit mamilla, & evangelici plenius alimenti suavissimum lac in omnem morum & fidei sanctitatem nutrit. Hæc in teneris adhuc annis immortalis sponso virginitatem suam devovit, ut ad ejus nuptias sempiternas & immaculatum cubile plenius mereatur gaudiis introire, & de corona virginum, qui est fructus centesimus, gloriar. In hujus autem desponsionis votivam professionem sacrum velamen in signum subjectionis & humilitatis accepit, contemtoque mundi regno cum ipsius divitiis & ornatu, propter amorem Domini nostri Jesu-Christi, intra monasticæ mansionis claustrales angustias se conclusit: ubi sane verbo vitæ præceptisque salutaribus sic consensit, ut cum ad maturam pervenisset ætatem, & baculum simul pastoralem acciperet, & nobis ad animarum prærogaretur custodiam. In cujus ita ministerio vigilavit, ut & verbo subjectis prodesse satageret & exemplo. Immo sicut in actibus apostolorum invenitur: *Quæ cepit Jesus facere & docere*: quæ prius ipsa fecerat, postmodum prædicavit. Hæc ad nostri cœnobii magistratum non est alteri subrogata, quæ prima incipientis est monasterii mater effecta. Quod profecto monasterium rex Willelmus, qui de Normannis regnum Anglorum primus obtinuit, & uxor ejus regina Mathildis, cujus probos actus & nobilem vitam suorum operum monumenta declarant, a fundamentis intra juris sui terminos extruxerunt. In quo sane filiam suam Ceciliam, nobilissimam virginem, Deo dicantes, in decorem & exultationem domus Dei cultui mancipaverunt divino, ut securius Deo psallerent cum propheta: *Domine dilexi decorem domus tuæ*: in quo præterea post felices actus, post pietatis opera, post vitam virtutum, eadem est regina, sicut ante rogaverat, tradita sepulture: ut sacellum, quod amore vivens coluerat, ossibus mortua decoraret. Ad hujus igitur habitationis regimen est assumpta, cujus vobis annuntiamus obitum, mater nostra: quæ cum viveret, in agro dominico triticum seminavit, cum veniret, ejusdem cum exultatione manipulos reportavit in horreum. Hæc profecto plantationis suæ furculos, quos circumquaque multiphariam inferebat, in florem aperuit, flores in fructum perduxit. Porro quod de fructu jam ipsius maturavit, divinæ manui colligendum, & in cœlesti cellario reponendum mandavit. Multis in locis, gratias Deo, ipsius eruditio custoditur, & ejusdem institutio disciplinæ servatur, quam sicut monasticis necessaria rudimentis divina gratia non reliquit, sed usque in senectam & senium suis incolumem conservavit ancillis. In articulo tamen ultimæ senectutis, cum jam naturæ gloria defecisset, gravi est infirmitate correpta, & per quatuor fere dies doloris

continuatione vexata. Porro cum dissolutionis suæ terminum imminere sentiret, filias suas, quas in amorem pietatis verbi cœlestis educaverat alimento, jubet otios convocari, ut in fine quoque, quam semper docuerat, prædicare non desisteret veritatem. Habito igitur aliquamdiu de religione colloquio, *post olei sacri desideratissimam unctio-nem, post dominici corporis & sanguinis communionem vivificam*, inter sanctarum oscula feminarum, inter suspiria virginum & singultus glorioso transitu migravit a seculo, sine fine regnatura cum Christo. Obiit autem anno prælationis suæ quinquagesimo-quarto, pridie nonas Julias, in confessione fidei christianæ, senex & plena dierum: quam intra monasterii sui parietes cum omni solemnitate filiarum ejus caritas sepelivit & cura: ut quem in vita sua frequentare non desistit, nec in morte locum relinqueret. Agebatur instar exequiarum beati Martini pontificis matris nostræ celeberrimum funus, in quo nec psallentium vocibus fletus, nec lugentium lacrymis poterat cantus abesse. Nemo tamen qui præsentis mundi possit illæsus conversationem evadere, qui non vel levi pulvere fordidetur, quem non oporteat orationum simul & elemosinarum emendari suffragiis. Rogamus ergo vos per fraternæ viscera caritatis, rogamus & per religionis misericordiam christianæ, ut quod in amphiteatro mundi hujus, in quo cum vitiis quasi cum bestiis depugnatur, mater nostra vulnus accepit, precum sanctarum & liberalitatis in pauperes sanetis remedio. Sed & sorores nostras & omnes in utroque sexu, quorum nomina subnotamus, vestræ semper caritatis diligentia commendamus. Mathildem Anglorum reginam, nostri cœnobii fundatricem, Adildem, Mathildem, Constantiam filias ejus, Murielem, Adelidem, Havisam, Catherinam, Mabiliam, Emmam, Adelam, Murielem, Ansfridam, Adelaïdam, Mathildem, Emmam, Havisam, Ermelinam, Eremburgam, Avitiam, Adelidem, Sufannam, Roslam, Basiliam, Emitiam, Basiliam, Lutiam, Ascelinam, Rohaidem, Murielem, Odeldam, Evam, Basiliam, Havisam, Adelidem, Hugonem, Girardum, Hugonem, Gislebertum, atque omnes nostræ congregationis defunctos. Nostro rotulario subvenire precamur pro Domino, ne penuria victus ab incepto deficiat, sed vobis sibi benigne suffragantibus bene cœptum opus ad effectum usque perducatur.

LXXXIV.

Titulus S. Leodegarii Pratelli de morte ejusdem Mathildis.

DUm sic polleret, super hoc dum fama volaret, Abstulit hanc nobis gemmam regina Mathildis, Tradens cœnobium sibi matris jure regendum, Quod sub honore Dei construxerat ipsa Cadomi. Quæ fuerit post hæc, non est recitare necesse, Cum titulus cartæ bene dixerit, & satis inde Fundimus ecce preces, cordis suspiria, flentes, Ut cuncti Christo signati christmate sancto Subveniant animæ matris tam magnificandæ. Nec minus illarum subduntur nomina quarum

Emma, Ansfrida, Richilda, Alberia, Adelina & Alberia, dominæ nostræ Basilia, Hatuisa, Adeliza, Papiæ, Ascclina, Tenscenda, Agnes, Emma, Juliana, Richilda, Mabilia, Ascclina, Alberia, Godelina, IIII. kl. Sept. O Elisabeth m. & Deo sacrata nostri cœnobii.

Titulus S. Petri Nannetis.

Turba puellaris, cur plangis, cur lacrimaris? Cur gemis, & quereris, cur tua membra feris? Qui semel exivit, lacrymis non denuo vivit. Non dolor aut lacrymæ proficiunt animæ. Ergo tuos fletus depone, piissime cœcus, Funde preces potius, hoc erit utilius. Nostraque censura si vobis est placitura, Quod melius scimus, consilium dabimus. Abbatissâ gregis Cæcilia, filia regis, Facta sit. illud erit quod melius poterit. Non videt in rebus, quamvis videt omnia Phœbus, Quæ magis eniteat, quam magis hoc deceat. . . . . archidiaconi Hæc anus & virgo cum præferetur honore, Cunctis obsequio subdita semper erat. Se vilem reputans, pretiosior omnibus inde, Non habuit fastum, cum generosa foret. Viva Deo, mundo jam mortua, pauca reservans Multa dabat; multis dives, egenisque sibi.

Titulus S. Marini Turonensis.

VERSUS ARDUINI.

Femina femineum domuit non femina sexum, Mathildis mente non femina, femina carne. Femina nata quidem, sed in actibus exiit illam. Ex quo nata Deo data, plena Deo monachata, Sic crevit corpus; crevit cum corpore virtus. Post pastoralis non hoc facientibus annis, Sed meritis illi baculus datur, illa * neganti. Sicque decem lustris vivens & quatuor annis, Deque bona totidem nunc optima facta Mundum deseruit, & cum Christo requiescit.

Titulus S. Petri Santonica sedis.

Cujus sit cartæ titulus prima lego parte; Est Christo grata Mathildis virgo dicata, Quæ dum vivebat, nubisse Deo cupiebat, Christo velata, regali stirpe creata, Sprevit mundana, quæ mundi gaudia vana. Postea multarum princeps fuit hæc monacharum Per vitæ meritum sub corde diu stabilitum. Christi digna domo fuit abbatissaque dono. Mathildis regimen nullum tribuit sibi crimen, Nec sibi nec multis pullo velamine cultis, Fecit quod docuit, vivere dum potuit. Plures intruxit monachas & ad hethera duxit. Finita meta mundi steterit in æthere lata, Transeat ad cælum, sprevit veneris quia cælum. Mathildis desit, si quicquam criminis hæsit, Et condonetur si quid nocuisse viderit. . . . . Hujus Christe tuæ, pie rex, famulæ miserere, Quæ vivens voluit normam pro posse tenere; Sed si contraxit, quæ posset culpa nocere, Tolle sibi culpam, quam nullam possit habere. *Annal. Bened. Tom. V.*

Titulus S. Dionysii Nongenti Castri-Pertici.

Anima hujus abbatissæ & animæ omnium fidelium in Christi nomine dormientium requiescant in pace, amen. Orate pro nostris, domno Humberto priore nostro, Benedicto p. Bernardo p. Humberto m. Adalardo m. Willelmo m. Widone m. Willelmo m. & pro ceteris fratribus nostris, quorum nomina Deus scit. Requiescant in pace.

Item versus discipulorum.

Si lacrimæ cuiquam cœlestia regna parent Defunctum quemquæ si carmina nostra juvarent Unus quisque sibi tot carmina composuisset Sicut & ipse reor, quod cartula plena fuisset Sed quia nil profunt lacrymæ nec verificari, Arbitror instandum votis, sed & invigilandum Psalms pro tali, pro virgine tam speciali, Quæ quoniam munda, prudens nimis, aut pudibunda, Nec non casta fuit ut dicit epistola prima Hoc bene confirmo, numquam descendet ad cœna Immo virgineis jungetur virgo choreis.

Item alii.

Regia cœlestis huic debet jure parari Spiritus atque suus præcelsa sede locari Hæc quia dum vixit, carnis vitium superavit Et pura mente factorem semper amavit Nil sibi servabat sua pauperibus tribuendo Deseruit mundum terrestria despiciendo Sprevit mundana, promisit virginitatem Et tenuit votum fugiendo mobilitatem Regibus orta fuit, potuisset scepra tenere Hæc quia deseruit, requiem mereatur habere

LXXXV.

Leodegarius archiepiscopus Bituricensis Casalis-Benedicti monachos purgat a simonia. Ad lib. 72. n. 38.

Sæpe nobis querimoniam fecit abbas Casal. cum fratribus suis, dicens se & antecessores suos non legitime, ut illi videbatur, esse in loco suo: nam domus Andreas primus fundator ipsius loci clericis S. Cyrici, in quorum parochia ipse locus esse videbatur, ut sepulturam ad opus fratrum suorum & oratorii in pace possent habere, promisit dimidiam libram incensi per singulos annos reddendam in festivitate S. Cyrici. Postea vero cum dominus Andreas atque fratres sui burgum facere vellent, non potuerunt habere parochialia jura, nisi dando pecuniam supradictis clericis, & nisi v. solidos per singulos annos censualiter reddendos promitterent. Unde nos, Remis accepto consilio a sapientibus episcopis qui concilio interfuerunt, in capitulum illorum venimus: in quo abbas claves ipsius ecclesiæ nobis tradidit, & parochiam quam injuste adquisiverant, assentientibus fratribus, nobis dereliquit. Nos vero, omnibus monachis illis a capitulo suo expulsis, consilio clericorum nostrorum & monachorum & quorundam virorum nobilium eos redire fecimus, & illis data poenitentia de simonia, ex auctoritate Dei & S. Stephani & nostra ecclesiam

reddidimus; censum vero, quem reddere solebant de supradicta ecclesia clericis S. Cyrilli, prohibemus ne ultra reddatur. Communicatio enim consilio diducata est, ut illi, quorum simoniaca exactione servi Dei quasi pro habenda quiete simpliciter erraverant, lucrum de scelere non consequantur. In periculum ergo anathematis ipsi incurrunt, si iniquitatis hujus pretium exoptulerint amplius. Hoc fuit factum in capitulo Calalis-Benedicti coram his testibus. S. domni Leodegarii Bituricensis archiepiscopi, qui hoc fecit. S. domni Litterici abbatis Soldunensis. S. domni Goslini archidiaconi Bituricensis. S. Radulphi archidiaconi. S. Haymerici archidiaconi. S. Harberti archidiaconi. S. Gaudredi archipresbyteri Bituricensis. S. Johannis & Petri fratris sui de Limeris. S. Emenonis de Debord. S. Arnulfi Euvroini. S. Hugonis Vastinensis.

LXXXVI.

Ad lib. 72.
n. 52.

S. Godefridus Ambianensis episcopus confirmat Majori-monasterio ecclesiam S. Dionysii.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus-Sancti. Amen.

Godefridus gratia Dei Ambianensis episcopus, omnibus catholicae ecclesiae fratribus & filiis praesentibus & futuris, salutis & pacis interminabilem jocunditatem. Necessarium ducimus, fratres in Domino dilectissimi, nos qui gratuita Dei benignitate in ecclesia pastoralis curae officio fungimur, studiosa sollicitudine, animo quoque indefinenter vigilante, super Domini gregis ovile, quod nobis a Domino creditum est, officiosissime intendere, atque pro viribus nobis a Deo Parre collatis speculatoris ipsius actiones imitari, qui super specula jugiter stans die ac nocte, nequaquam dormitat, in aeternum neque dormiet, populum quem peculiarem sibi ex omnibus elegit, conservando ac protegendo familiae Israel. Super muros nempe hujus terrestris Jerusalem, quae in valle lacrymarum primi parentis culpa posita servit cum filiis suis, custodes constituimus, ejus culturam, regimen, tutelam, jugemque observantiam ordinis nostri ratione profitemur. Proinde omni tempore ab hostili incurfu sibi debemus providere, indefessaque vigilantia praecavere, ne repentinis perverforum oppressa injuriis, substantiolas ad usus sibi necessarios a fidelibus delegatas negligentiae nostrae tempore amittat. Consueverunt si quidem ex cupiditatibus hominum perfidorum, rapinas magis quam largitatem diligentium, turbela, & quae non expediunt pacis inquietationes pullulari, damna quoque atque exterminia propagari: quae omnia, si minus cauta providentia, minime praeventa non rescantur; portio ecclesiastica plurimorum utilitatibus distincta distrahitur. Ex qua quidem distractione plurima sequuntur, sicut diximus, incommoda, plurima exoriuntur provisoribus dispensatoribusque pericula, memoriae eorum, qui aut perfectionis voto, aut pro peccato redimendo, res suas ecclesiis contulerunt, apud nos derelinquuntur; quique eas distribuere indigentibus fideliter poterant, officio coronaque fidelium dispensatorum privantur. In facultatibus enim ecclesiasticis existunt pauperum patrimonium, militantibus Chri-

sto stipendia debita, peregrinorum & hospitem susceptacula, basilicarum labentium reparatio, captivorum quoque redemptio, compeditorumque solutio. Quae omnia si adnihilantur, magna necessitatem patientibus solatia subtrahuntur. Consequens est itaque, carissimi, ut propter miseriam inopum devitandam, propter gemitum pauperum supprimendum, propter religionem defendendam, propter nostri loci professionem adimplendam exurgamus, & adversus nefarios ecclesiasticarum possessionum pervasores gladium usque ad animam pervenientem exeramus. Erit enim Deo gratum, cunctisque boni amatoribus acceptum, cum nos senserint studiose praecavere, ne ecclesia defrauderetur suo jure. Quare agite, fratres, nobiscum in prociactu castrorum Dei hodie convocati, scuto fidei quo possimus omnia rela nequissimi ignea extinguere obarmemur, galeaque salutis protecti, gladio spirituali accingamur, firmique muniminis decretum in perpetuum duraturum concordia conscriptione faciamus possessionibus omnibus monasterium B. martyris Dionysii in prato Ambianensis suburbii ab Inguitione, divini pro se amoris & gratiae pleno sacerdote edificari, & religiosis fratribus Majoris-monasterii ab antecessoribus nostris concessi. Hodie ergo praedicto monasterio privilegium confirmantes, excommunicamus, & anathemate indissolubili percutimus illos omnes qui invadere, lacere, separare, juri quoque assignare praesumpserint praedia, possessiones, hospites, pecora, aurum, argentum, gemmas, vel quaelibet alia mobilia vel immobilia ad victum vel ornatum praedicti monasterii pertinentia, & universaliter cuncta donaria quae devotione fidelium ei jam accesserunt, quaeque in futurum adicienda sunt, altare scilicet quod jam eis accessit, omnesque ejus oblationes, ecclesiaeque omnis praedicti martyris, sepulturaeque universae, & quaecumque plantaverunt vel aedificaverunt, decima quoque pecorum suorum atque lanæ sub hujus privilegii consignatione quietae existant, libera quoque atque in perpetuum absoluta ab omni reddito, excepto quod ecclesiae egregii confessoris Nicolai quoque anno in sua sollempnitate persolvent duos cereos duodecim denariorum, & tantum thuris quod sufficiat in die festi. Fratribus quoque in praedicti confessoris ecclesia degentibus caritatis vinculo sic innectantur, ut in funebribus officiis cum candelis clerici cum monachis, monachique cum clericis praesententur. Animas fratrum defunctorum Deo mutuo commendent, trigintaque diebus pro invicem missas decantent. Anniversarium quoque domni Drogonis Theroanensis episcopi celebrent. Altare quoque Durrui, & atrium, & septem curtilli, & omnes redditus & consuetudines eorum, altare de Sarton & atrium, altare sancti Gratiani & atrium, tertia pars altaris de Curcellis, tertia pars altaris de Cassaincurte, & appositio sacerdotis, altare de Vulpi & atrium, & dimidia pars alodiorum camporum, & nemoris & advocatoriae; altare de Septemvilla & atrium, & omnis decima; altare de Cuntai & atrium, altare de Chedrisco, tertia pars duarum partium altaris de Placi, & tres hospites & dimidiis, & dimidia pars decimae case ecclesiae Roboredi, & omnis decima case ecclesiae Uli-

nastris, & unus curtillus & viridiarium; tres campi & tres hospites in Senecurte; terra de Magno-campo, dimidium terrarum Alberti, quae adjacent civitati Ambianis ex parte praedictae ecclesiae, & v. solidi decemque capones de hospitibus ejusdem Alberti; quinque solidi & sex denarii & duodecim capones de eleemosyna Wermundi vicedomini; & quaque hebdomada tres bigadae lignorum de eleemosyna Haimonis de Chiedriu in nemore Fragileti, & una quadrigata in nemore Douxville de eleemosyna Ermecinis & filiae ejus Emmelineae, & in eadem villa duo curtilli; hospites quoque quos in urbe nostra habebat, & extra urbem. Allagerium quoque secundi molendini . . . . . episcopali curia cum istis. Altare quoque Douxville & atrium & dimidia pars decimae case ecclesiae. Gavulum quoque ejusdem villae, quae . . . . . juris Ruriconis episcopi successorumque ejus.

Signum Godefridi episcopi.

Signum Fulconis archidiaconi. S. Ingelranni archidiaconi. S. Rogeri decani. S. Warini thesaurarii. S. Radulfi cancellarii. S. Balduini sacerdotis. S. Radulfi sacerdotis. S. Willelmi diaconi. S. Adsonis diaconi. S. Roberti subdiaconi. S. Symonis canonici. S. Balduini canonici. Signum canonicorum ecclesiae S. Nicolai, Milonis sacerdotis, Walteri diaconi, Rogeri subdiaconi, Roberti & Arnulfi acolythorum.

A ¶ Ω.

Confirmata est haec carta anno Verbi incarnati M C XIII. indictione VII. in capitulo S. Mariae, VI. anno regni Ludovici regis, X. anno episcopatus domini Godefridi episcopi feliciter, amen.

LXXXVII.

Ad lib. 72.
n. 81.

Briccii Namnetensis episcopi epistola pro S. Sergii monasterio.

Ex archivio
S. Sergii.

DUm ego B. Namnetensium episcopus in sede mea sederem primo ordinationis nostrae anno, P. abbas S. S. venit ad nos, postulans, ut quod habebat apud Radesium in tribus ecclesiis, videlicet Roent, Chamere & capella, quae Porfnit aedificabatur, ei concederem. . . . & quia religiosum virum offendere timui, petitionem ipsius canonicam implere non distuli. Sed quoniam de capella illa Porfnit erat controversia inter monachos & sacerdotes ejusdem castris, statutum est, ut monachi de jure sacerdotum nihil usurpent, scilicet infantes non baptizent, infirmos non visitent nec eis communionem praebent, si quid tamen beneficium monachis ab illis impendatur, hoc habeant absque querela. Quod de exsequiis defunctorum juxta consuetudinem ecclesiasticam debetur, sacerdotibus id intactum relinquunt. In dominicis & festis diebus missas suas non celebrant, donec in ecclesia sacerdotum, ad quam parochia castris pertinet, missa finiatur. Processionem absque eorum concessione non faciant, nisi in festivitate beati Andreae, in cuius honore fundata est illa capella, & in dedicatione ejusdem ecclesiae. In his tantum duobus festis monachi ad velle suum mane, & hora tertia missas celebrant, & oblationes sibi accipiunt. Schola est clericorum. Pro praefata capella pepigit idem abbas reddere annum censum Namnetensi ecclesiae unum

auri Bizantium, quod Maraborin nuncupatur . . . praesente E. comitissa quae venerat ut nos rogaret de causa abbatis. Data Nannetis mense Augusto, feria prima, luna vigesima septima, epacta duodecima, Ludovico rege in Francia, Conano duce in Britannia.

Radulfi archiepiscopi Turonensis epistola pro eodem.

R. Dei gratia sanctae Turonorum matris ecclesiae humilis metropolitani, dilectis in Christo filiis R. atque R. archidiaconis aliisque Nanneticae ecclesiae clericis salutem & paterne benedictionem. Noverit dilectio vestra fidelem & confratrem nostrum sancti Sergii abbatem nostram adiuisse humilitatem, supplicandoque nostri ministerii implorasse clementiam, ut quoniam ecclesiae vestrae regiminis summa in potestate nostra precipue nunc constare videretur, assensum nostrum praeremus ei, salvo siquidem jure vestrae ecclesiae, ad celebrandum divinum officium in quodam oratorio apud Porfnitum. Ad cuius humiliter nos flexi petitionem, vestrae caritatis obedientiam non dedignamur super tali re obsecrare, & etiam apostolica nostraque auctoritate inflectere, quatenus ei & vos, quantum ad nostrum pertinet ministerium, hoc concedatis, & pro nostro amore ad haec & ad alia, ubicumque vestro opus ei fuisset fuerit auxilio, promti adiutores aditis. Aquam autem sacratam, quia forsitan deest vobis, episcopo vestro longius absente, ad consperionem loco ex more faciendam, a nobis eum accepisse sciatis. Ego vero nisi divino permisso febrium incommodo pernimum gravater, vestras de ecclesiae vestrae utilitatibus, divina praecunte providentia, vobis & vobiscum ordinaturus jam visitassem partes, quod equidem ad praesens, Deo meam confortante infirmitatem, facere dispono. Valeat.

LXXXVIII.

Paschalis II. decretum de cella Gordanica in favorem Anianensium.

Ad lib. 72.
n. 83.

Paschalis episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Petro, Anianensis monasterii abbati, salutem & apostolicam benedictionem. Apostolicae sedis auctoritate debitoque compellimur, pro universarum ecclesiarum statu satagentes, carum quieti, auxiliante Domino, providere. Ea propter opportunum duximus, dum in Galliarum partibus moraremur, controversiam illam, quae inter Casae-Dei monasterium & Anianense cenobium super cella de Gordanico agebatur, venerabilibus fratribus Arberto Avenionensi, Eustachio Valentino, Hismioni Diensi episcopis discutendam determinandamque committere, qui nimirum utriusque partis ratiocinationibus diligenter discussis & canonicè examinatis, sicut ex eorum allegatione chirographoque comperimus, & perspectis pontificalibus ac regalibus instrumentis & aliarum chartarum indicia justum esse senserunt, & scriptis subscriptionibusque sanxerunt, ut monasterium Anianense praefatam cellam de Gordanico ad Dei servitium regere ac perpetuo habere deberet: ut enim verbis ipsorum loquamur, inter primam justam acquisitionem & ultimam justam reversionem, quam per nos acceperant, nullam invenire potuerunt justam ipsius posses-

tionis interruptionem. Nos ergo supra-dictorum fratrum, quos in hoc negotio nostri vice iudices dedimus, litterarum præsentium decreto iudicium confirmamus, & supra-dictam cellam de Gordanico tibi, carissime Petre abbas prædicti Anianensis monasterii, tuisque successoribus firmam & quietam in perpetuum manere sancimus, præcipientes & interdicientes ne super hac ulterius querimonia Casæ-Dei fratres Anianense cœnobium inquietare præsumant, sed ut quiete ac libere sub Anianensis cœnobii jure ac possessione in perpetuum conservetur cum omnibus pertinentiis ac possessionibus suis, sicut a Lodoico imperatore Caroli-magni imperatoris filio concessum ac traditum Anianensi cœnobio per instrumenti regalis memoriam declaratur. Si qua igitur in futurum ecclesiastica quælibet secularisve persona hanc nostræ confirmationis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore ac sanguine Dei & Domini redemptoris nostri Jesu-Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat, nisi secundo tertiove commonita præsumptionem suam congrua satisfactione correxerit. Cunctis autem eidem cœnobio iusta servantibus sit pax Domini nostri Jesu-Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Paschalis catholice ecclesiæ episcopus SS. Datum Laterani per manum Johannis sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis ac bibliothecarii, II. idus Aprilis, indictione VI*. incarnationis dominicæ anno M C XIII. pontificatus quoque domni Paschalis papæ secundi XIII.

L X X I X.

Cononius cardinalis synodica epistola pro monasterio S. Quintini de Monte prope Perronam.

Ono divina gratia Prænestinensis episcopus, apostolicæ sedis legatus, omnibus fidelibus tam præsentibus quam futuris. Cum legatione in Francia fungeremur, adversus Henricum abbatem sancti Quintini de Monte, de quadam terra de Botencurt, scilicet quam cyrographo sibi defendebat, a quibusdam monachis sancti Vedasti calumnia exorta est. Abbas tamen sancti Vedasti plures ex fratribus ejus illi cyrographo testimonium perhibebant & assensum non negabant. Cum igitur causa ista ad nos usque perlata fuisset, ad illos monachos litteras nostras direximus, ut vel ab injusta calumnia quiescerent, aut si quid contra cyrographum se habere confiderent, in concilio, quod Catalanis futurum indixeramus, calumniam suam ad diffinitionem præsentarent. In indicio igitur termino cum concilium celebrarem, neminem illorum, qui adversus abbatem sancti Quintini vel cyrographum ejus quidquam dicerent, adesse cognovimus. Sic itaque iudicio concilii cyrographum illud ratum probavimus, & ut deinceps stabile & inconversum permaneat, autoritate apostolicæ sedis in hujus paginæ patrocinio confirmavimus. Actum Catalanis anno incarnationis dominicæ M C XV, indictione

VIII. Huic confirmationi testes interfuerunt. S. Radulphi archiepiscopi, S. Godefridi Ambianensis episcopi, S. Gualonis Parisiensis episcopi, S. Guillelmi Catalaunensis episcopi, S. Johannis Morinensis episcopi, S. Johannis Aurelianensis episcopi, S. Philippi Trecentis episcopi, S. Rotberti Attrebatensis.

X C.

Seledensis monasterii fundatio.

Rater P*. Cluniacensis abbas, tam præsentibus quam futuris. Princeps nobilis Geraldus pro amore Dei destructo castello suo, voluit fieri monasterium in proprio alodio suo Seleden, donans illud in manu nostra Deo & beato Petro Cluniacensi, ideo scilicet ut sanctimonialia nostras illuc transferri mandaremus; antea enim manebant Boliwilere. Donatio autem ista facta est nobis, præsentibus Bertolfo duce, scilicet advocato loci, Bertolfo comite, & Adelberto de . . . & legato episcopi Basilienensis domni Rodolphi, Siginando Grandivalensi præposito, & ceteris venerabilibus plurimis. Statuimus autem ut monasterium Seleden neque Cella, neque alicui unquam monasterio subjaceat, nisi tantum Cluniaco. Interdicimus vero, ut in prædictarum monasterio sanctimonialium nulla unquam femina recipiatur, nisi per abbatem Cluniacensem præcipiatur. Decrevimus quoque, ut omnes possessiones, quæ pro susceptione seu sustentatione sanctimonialium, fratribus de Cella aliquando donatæ sunt, qui earum curam multo tempore gesserunt, sanctimonialia ex integro ut proprias sibi recipiant. Diffinivimus etiam quatenus quæcumque monachi de Cella de suis propriis possessionibus ad sustentationem sanctimonialium caritative contulerunt, ex integro recipiant. Illas vero possessiones, quas specialiter pro monialibus quibusdam, videlicet Gisela, Sigeburg, Mathilt, Luigard, Mathilt, pro victu & vestitu earum monachi de Cella distribuerunt, unaquaque earum moriente statim recipiant. Actum anno incarnati Verbi M C XV. Romanorum imperatore augusto Henrico V.

X C I.

Sermo de corylo sancti Gratiani martyris.

Elebrantes hodie, fratres carissimi, beati Gratiani præclara solemnia, tanto majorem causam lætitiæ spiritualis habemus, quanto familiarius pro nostris excessibus Domino supplicat in cælis, cujus hic sacratissimum corpus pio completentes amore veneramur in terris. Omnes quippe sanctos æternæ beatitudini conjunctos pro prædestinatis exorare, sibi que socios optare nequaquam dubitamus. Sed si eos proprios patronos nos habere credamus, quos devotioribus obsequiis venerantes, velut advocatos mitimus ad iudicem, non erramus. Pro grativa igitur nostri Gratiani, summi iudicis ira placabitur, si nos suæ festivitati viderit intentos, & debita devote redentes obsequia. Cujus nostris licet exigentibus peccatis ignoremus passionem, quantum tamen de lapide pretioso coronatus, sole lucidior ante Dominum resplendet, nimis evidenti declaratur miraculo. Quod quamvis suæ magnitudinis inau-

ditata novitate, non solum a vobis, sed & diversarum regionum a populis agnoscat, nequaquam tamen erit incongruum, si vestræ caritati præsentis sermone referatur.

Est igitur in Ambianensi pago brevis ambitu, magna virtutibus ecclesia quædam pretiosi martyris hujus nomini dicata, cunctis mortalibus admiranda, se juxta positam arborem habens, quæ sancti Gratiani corylus ab incolis appellatur. Hic virum Dei martyrium suscepisse tradit antiquitas, qui dum ab impiis decolaretur, sicum colurinum baculum, quem manu tum forte gestabat, in terram fixit, & o res nova! siccitas recipit humorem, aridas viriditatem, truncus illico verritur in arborem. Inhærens humo fumatur imis radicibus, sursum pullulans distenditur in ramos, vestitur foliis, fructibus adornatur. Natura miratur, tempus non expectare coacta; mutat ordinem, dum veteri plantario subministrat novas vires. Quid longius protraham? Videte miraculum, ne credatur Gratianus mori dum moritur, lignum quod diu fuerat mortuum reviviscit. Quam beata vita perpetua vivens in gloria perseverat, evidenter testatur miraculum, quod in corpore moriens operatur.

Talia sunt tua munera, Deus magne largitor, tales tuæ retributiones, benigne remunerator, qui bonis quæ tribuis, si non negligantur, meliora retribuis; qui sanctos tuos in terra gloriose magnificans, gloriosius in cælo coronans, pro singularibus multiplicia, pro temporalibus rependis æterna. Sed, ut verius loquar, tibi famulantes mortalitatis hujus ergastulo dissolutos de multiplicitate veram perducis ad unitatem per exterioris tabernaculi laboriosas immolationes, interius eos introducens requietionis tabernaculum, ad te scilicet unum & verum Deum sine velamine videntium, sine speculo cognoscendum, sine defectione diligendum, semper contemplando desiderandum, desiderando semper contemplandum. Gratianum nostrum de hoste superbo triumphantem, super alta cælorum cacumina hodie sublimasti. Gratianum nostrum pro præsentis vitæ certamine sero perpetuitatis adornasti. Gratianum nostrum quantum diligas ubi tecum vivit, hic ubi pro te mortuus est, tali tantoque miraculo declarasti. Sed mirandis majora succedunt: immo, fratres mei, parum, comparatione sequentium, quidquid de arbore superius narratum est.

Tantum gratiam Gratiano suo confert divina benignitas, ut non huic simile toto terrarum orbe possit reperiri miraculo. Nam decimo calendis Novembris, quando sacræ passionis martyris hujus annua dies agitur, arbor juxta temporis qualitatem arbores ut ceteræ fructibus viduata, foliis etiam expoliata, rursus, quod mirabile dictu, natura mirante pubescit, frondescit, nuce parit, quas antequam hora diei sexta compleatur, ad maturitatem perducit, & temporis non oblita, quo plantata fuit, martyris passionem terrigenis recolendam prædicat, diemque denuntiat. Circumfluit ad tale spectaculum diversis e partibus ingens populorum multitudo, & ludentes, velut apertius rem probaturi, purgant arborem foliis veteribus, si quæ fortasse remanserint, novæ pubertatis alia diluculo visuri, novos fructus quos gratia Gratiano confert collecturi. Sero nihil in

ea dignum admiratione reperiunt, divinam in ea virtutem operatam nocte tuis mane comperiunt. Post deifici mysterii celebrationem certatim a populo curritur, divini muneris ubertas e cælo missa lætabunde colligitur. Vid. . . . inibi sanctam arborem manibus festinantium diripi, futuro tamen anno nullum propter hoc damnum passam fuisse cognosceres; nescit enim gratia cedere naturæ. Denique novo refectioni cibario, lati remeantes ad propria, ad infirmorum curationem partes reservant in posterum. Si quis enim agrotus, maxime febricitans, de Gratiani dono gustaverit, in divino iudicio mereatur affligi, pristinam sanitatem se recipere gratulatur, quod nostro tempore nostraque patria, non solum de fructu, verum quoque de ramulculis certis experimentis verum esse didicimus. Dicant alii quid senserint; ego quidem fateor me nunquam audisse, nusquam tale legisse miraculum.

O quam magnum esset, si sanctus baculus versus in arborem aliarum arborum consuetudinem sequeretur, & ad testimonium martyrii vivens ordine naturali, tempore fructuum suos etiam fructus afferret? Sed parum id esse Gratiano divina munificentia judicavit, ni passionis illius insignia nobis annuo & nunquam deficiente repræsentaret miraculo. Si enim fortasse contigerit aliquotiens naturales fructus deesse, gratia Gratiano, velut debito coacto, suos deesse fructus non patitur. Evenit nempe, quod silentio præterire non debemus, pretiosissimi martyris ecclesiam igne concremari, & quia parietibus illius erat contigua, sanctam arborem sic omnino fuisse combustam, ut nec reviviscendi spes maneret ulterius: sed adest rursus mira Dei potentia, quantique meriti sit apud eum Gratianus evidens declarat indicium. Ne debiti muneris martyri deesse largitio, prodeunt ex radicibus virgulta multiplicia, quæ contra naturalem morem novæ pullulationis eodem anno die solito tributa reddiderunt. Quid dicam? Majus esse procul dubio perspicatur; inuentibus aperte liquet nova scilicet virgulta, naturaliter fecunditatis nescia, hyemali prope tempore fructificasse, quam si Gratiani meritis arbor ab igne fervaretur intacta; illud enim haberet exempla quam plurima, hoc autem habet nullum.

Nonne tibi modo suo loqui manifestissime tenera virgulta videntur, & dicere: Nos nostram quidem matrem ante tempora nativitatis amissimus; sed ne simus ingrati Gratiano, cujus merito meruimus nasci, contra pubertatem nostram servitia materna rependimus? Sperabat se maximum damnum christianis hostis invidus intulisse, miraculum, per quod Dei magnalia prædicantur, funditus extrinxisse; sed suis vinculis irretitus, promissionis suæ damna nunc lugeat, seque tantum licuisse fraude sua deceptus nunc doleat. Quis hæc audiens non admiretur & obstupescat? Quis pie considerans non excitetur ad lacrymas? O miraculum! Cælo residens immortalitatis laurea coronatus, & capitis abscessione candidato martyrum choro junctus, nec uno anno sui redditus munere Gratianus privatur martyris. Si centum in annis semel fieret, nonne dignum admiratione, dignum esset relatione? Quanto magis nunc admirandum & prædicandum est, quod gratia novo genere necessitati subacta, velut sui constitutum solem-

Ad lib. 72.
n. 115.

* Pontius.

L. VII.

Ad lib. 72.
n. 92.

Ex authentico.

Ad lib. 72.
n. 126.

Ex mss. codd.
Columbensi &
Beccensi.

nitatis diem transgredi nescit immunis.

Accedit ad miraculi cumulationem, quod non verno tempore, quando naturaliter humor superiora contendens vires novæ pullulationis subministrat arbutusculis, id agitur, ne videatur arbor sancta naturæ fructus præparare, non gratiæ dare. Sed quando radicibus imis immoraturus humor inferiora petit, tum prius naturales fructus largitione gratiæ foliis decoratus fructu sæcundatur. Cum extollant igitur alii suorum martyrum gesta, & litteris assignata transmittant ad posteros, quæ quoniam non visa cernuntur, possunt ab infidelibus decredi, nos nostri Gratiani superexcellens, quia nunquam deficiens miraculum tacere non debemus: quod quia visu cernitur, manu palpat, ore gustatur, dicere non esse capitis infani. Huic nec incredulitas Judæorum, nec gentilium cervicositas poterit contraire. An nos, cui credulitas famulatur, falsa loquentes fictam contexere fabulam dicemur? Sed cernant oculis, qui corporalibus assueti signa quærunt, & in hoc miraculo, quod pro uno servorum suorum Christus operari dignatur, considerent quam præclara christiano-rum fides habeatur. An fortasse videbitur, quod terræ natura, non gratia subministret arbori tali tempore renovationis vires? Sed nec quis opinari debet quod ratione caret, caret & exemplo. Quod si miraculum credatur, imo quoniam fides est convictio rerum non apparentium, a nullo miraculum esse dubitabitur quod visu cernitur; alteri cuiquam vel confessori vel martyri præter Gratianum reputabitur, sed illius folius meritis id agi certa sunt indicia, & posteris suis ita tradens antiquitas, & præsentis diei sibi dicata solemnitas, & ecclesiæ, quæ contigua est arbor, vicinitas.

Comparemus, si placet, nova veteribus, & excepto significationis typo, quantum Judaicis præmineant videamus christiana miracula. Divino juberetur oraculo legislator singulas virgas a singulis tribuum principibus accipere, & eas ad demonstrandum quem illi Deus elegerat sacerdotem, in tabernaculo recondere. Nam quoniam familiarissimus a secretis Dei Moyses fratrem suum pontificatus honore sublimaverat, putabatur a quibusdam perverse mentis hominibus parentelam suam exaltasse, quod modo facere quosdam nostrum videmus & dolemus, qui, ut multa brevi concludam, recalcitrantes, arcam Dei ferre recusant, tritamque viam deferentes, sinistram divertuntur in partem. Contra quos & ipse Moyses exemplo pugnavit, quia cum tribui Leviticæ quæ tabernaculi erant deferenda distribueret, & filius Gerson atque Merari ad sublevanda onera plaustrorum emolumenta tribueret, filij Cahat, unde ducebat originem, in propriis humeris onus asportare jubentur. Sed quoniam prolixo sermone res indigeret, ut proprietatis genus radicibus amputaretur, his breviter per excessum dictis, ad ordinem redeamus. Cum posuisset Moyses, ut ait sermo divinus, virgas coram Domino in tabernaculo sederis, sequenti die regressus invenit germinasse virgam Aaron in domo Levi, & turgentibus gemmis eruperant flores, qui foliis dilatatis in amigdalas deformati sunt. Transeamus & nunc ostendere, quoniam ad præsens negotium non pertinet, qualiter per ea designatur virga de radice, quæ

peperit florem cælos odore replentem, angelos & homines fructu reficientem. Rei puritatem videamus: illa igitur recens excisa de stipite naturale adhuc humoris aliquid retinebat; hæc, juxta traditionem veri, siccus baculus diu gestatus nil humoris habebat. Illa quidem fronduit peperitque nuces, sed non crevit in immensum. Hæc mirabiliter radicibus innitens, in ramos distenta magnam mox crevit in arborem. Illa semel, semper ista repræsentat miraculum. Hæc ob id ista dicimus, non ut veteri detrahamus testamento, sed ne parvum miraculum putemus, quod singulari præditum dignitate videmus. Denique, illa quoniam umbra fuit, patefacta veritate, juxta quorundam existimationem jam non est: vel, quod nullus ambigit, ubi sit ambigitur: hæc moti nescia semper vivit, & ubi sit certissime scitur. Vivas igitur, ô felix arbor, & certum martyrologium, diem quo Gratianus cælos ascendit, nec anticipans terminum, nec morata denunties. Vivas, precamur, & quod ille vivat in cælis, tu pro modulo tuo demones in terris.

Nos autem, fratres carissimi, quia tanti martyris hodie passionem recolimus, exultemus in Domino. Gaudio spirituali dulcis psalmonum resonet melodia, murmur absit, procul sit discordia, sit nobis cor unum in Domino & anima una, divino sermone pascamur, angelorum pane reficiamur, pauperes recreentur, partes eis dentur, qui non præparaverunt . . . . sanctus enim dies Domini est. Tu vero, martyr inclite, paradisi rosa non marcescens, decus ecclesiæ, patrone noster, piissime Gratiane, juxta proprietatem tui nominis gratia plene, tibi famulantes ac supplicantes, tua solemnitas celebrantes exaudito, & paralis peccaminum constrictos ante Jesum precibus deponito, quatinus ea quæ retro sunt obliviscens, tandem in anteriora, sequentes ad palmam supernæ vocationis Jesum-Christum Dominum nostrum, qui se nobis ad hoc agendum viam stravit humilitatis, quod ipse præstare dignetur, cui honor & imperium in sæc.

Exiit præterea quidam vir monachus, Petrus nomine, tunc temporis secretarius hujus ecclesiæ, qui velut alter Thomas de miraculo nimium dubitans, dixit se nullo modo crediturum, nisi oculis suis contempleretur factum. Itaque a domno Toroldo abbate licentia petita & accepta, ad locum ubi testis Christi pro ipso Domino occubuit, & ubi miraculum superius annotatum quotannis fit, perrexit, oculis suis, ut desideraverat, vidit in ipsa vigilia cum multis aliis, qui ob assuetam consuetudinem ad festivitatem sanctissimi martyris undique confluerant, manu sua folia, & quæque alia a prædicta corylo detraxit, & sub uno noctis spatio nuces natas & ad integrum adultas collegit, detulit, pluribus ostendit, etiam domno Gaufrido Carnotensi episcopo duas ex ipsis nucibus dedit, quas ipse dominus gratanter accepit, & ipso videntem comedit, reliquas vero inter reliquias hujus ecclesiæ in quadam parva buxtula posuit ad memoriam præsentium, & testimonium futurorum. Et ut peregrinatio ejus rata fieret, litteras domni Ambianensis sigillo ejus signatas secum detulit ita se habentes: *Ingeramus* &c. pag. 619.

INDEX GENERALIS

EORUM, QUÆ CONTINENTUR

IN TOMO QUINTO

ANNALIUM BENEDICTINORUM.

Littera a initium pagina, b medium, c finem designat.

A

A Imperatrix, an ei inscripta Victoris III. epistola? 237. b.
 Aalidis S. Bernardi mater, vide Aletha.
 Aaron insula, nunc S. Maclovii urbs; a quo primum illuc translata sedes episcopalis? 621. a.
 Abaelardus, (Petrus) ortus ejus & parentes. Guillelmi de Campellis auditor, prima facta, 382. c. Unde dictus Cucullatus? 324. b. Cum magistro dissidet, *ibid.* 383. a. b. Meliduni scholas tener, deinde Corbolii, 383. a. An Roscelini discipulus? 261. c. 383. a. 384. c. Parisiis docet, 383. b. In patriam reverlus, iterum redit theologiæ addiscendæ causa, 383. c. 384. a. An auctor epistolæ contra Roscelinum? 384. a. b. c. Ejus scripta, *ibid.* b. Viros abbatissæ subjici non probat, 423. b. Ei scribit Fulco Diogili prior, 552. b. Laudinum adit Anselmum auditorus, 585. b. iniquus de eo sentit, *ibid.* c. inde altercationes, *ibid.* Glosandi opus ei interdicitur, 585. c. Parisios redit, & scholas tener, *ibid.* 586. a. Ejus adversarii, *ibid.* miserie & calamitates, 586. a. A Gofvino palam impugnatur, 589. b. Parisiis litteras sacras proficitur, 612. b. Lapsus ejus & varia fortuna, *ibid.* Heloissam velari curat, *ibid.* c. Dionysianorum odium in se concitat, ne non magistorum quorundam invdiam, *ibid.* 613. a. Fulconis consolatoria ad eum epistola, 512. c. Ob tractatum de Trinitate apud episcopos traductus, 613. a.
 Abbamonte, vide Boamundus.
 Abbas non nisi sepulto antecessore eligatur, 265. c. Electioni præmittatur jejunium, 281. a. De monachis monasterii assumatur, modo adit idoneus, 317. c. Etiam ex his qui probabili causa, suo relicto, ad alia secesserint monasteria, 299. a. 307. b. Etiam novitius eligitur, 307. a. b. Ex monacho absque abbatis sui venia fieri non debet, 261. c. 347. b. 381. b. c. Factus ab ejus jurisdictione liber, 347. c. 380. b. c. 381. a. Ante susceptos sacros ordines non ordinetur, 307. b. Etiam diaconus eligitur, 312. a. 413. c. Presbyter fiat aut prælationem amittat, 127. a. 416. c. Ejus ordinatio in quo consistit? 402. b. An proprie dicta consecratio? 402. b. Essentialis non est ad munia peragenda, 421. a. Ab episcopo diocesano fiat, 229. c. Nusquam a schismatico, 402. b. Majoris monasterii abbas a quocumque episcopo interdum consecrari potest, 272. b. Exemptus professionem non faciat, 363. c. Ne quidem sedi metropolitane, 402. a. b. Eiusdem formula, 595. a. Obedientiæ promissio inutilis, ex Anselmo, 261. a. Investitionis modus, 234. a. 281. a. 638. *seqq.* De manu laica abbatiam non accipiat, 237. a. Ordinati prima receptio, 638. In ea *Te Deum* cantatum, 326. b. Sit regularis disciplina studiosus, 526. c. Ab ejus jugo ipse non liber, 375. c. Exemplo virtutem suadeat, 58. b. c. 600. a. Scandali aut

murmuris occasionem non det, 399. b. Pastor, non tyrannus, nec alienarum rerum invasor, 58. b. c. Peculium non habeat, 35. c. Efcis communibus sit contentus, 399. b. Propria commoda negligat, 11. c. In eadem domo cum monachis reficiatur & dormiat, 450. b. Animæ suæ custodiam commissi sibi gregis necessitatibus non præponat, 132. b. Deum in oratione consulat, 604. c. Caritati studeat erga egenos, 554. c. Pauperes curet, 600. b. Erga infirmos sollicitus, 321. c. 322. a. 659. *seqq.* Eos quotidie visitet, 371. c. Ut se gerat in monachos delinquentes, leves, imperfectos, 544. b. 596. b. 659. *seqq.* Erga eos nec indulgentior, nec severior, 529. b. Improbos corripiat & patienter ferat, 374. b. c. Sui detractores severe excipiat, immo excommunicet, 596. b. Etiam sibi subjectum priorem, 532. c. Ejus facta aut dicta non judicanda, 346. b. Priores cellarum revocare potest pro arbitrio, 273. a. Monasterii privilegia custodiat, 375. a. b. Amiffas possessiones recuperare curet, 489. b. Studiosus sit litterarum, 322. c. Bibliothecam curet, 548. a. Et libros colligat, 322. c. 323. a. Pietatis ac religionis specie regimen non dimittat, 374. b. Etiam vexatus, 132. b. Gregem indocilem facile non deserat, 374. b. c. Relinquitur improbat, 269. b. Absque episcopi venia non dimittat, 298. c. 520. a. Abdicandi modus, 595. b. Translationes, 22. c. 23. a. b. 600. c. & passim. An licite duplicem abbatiam teneat? 39. c. 40. a. 117. c. A pluribus retenta, 320. c. 447. c. 498. b. Inconsultis episcopo & principe altiore gradum non ascendat, 304. b. 305. a. Monachorum consensus requiritur, ut episcopus fiat, 305. a. b. c. 381. c. Abbatiam simul & episcopatum non teneat, 53. c. 358. c. 359. a. Secus monasterio detrimentum affert, 483. a. Plures utrumque retinent, 299. a. 376. b. 391. c. 59. c. Quandonam licitum? 672. Exauctoratur ob Simoniacæ crimen, 16. b. Simoniacæ cuidam electo dignitate frui permittitur, 247. a. Nepotem sibi successorem eligens, carpendus, 93. b. Quidam obedientias assignant pro anniversarii vel consecrationis die, 525. a. Morti proximus fratres absolvit, osculatur, & benedicit, 330. b. 355. c. 410. c. Quomodo sepelitur, *ibid.*
 Abbati concessa ecclesiastica munia. Baptismi jus, 8. c. 284. a. Et sepulchri, 284. a. Confessiones externorum audit, 554. c. Ecclesiam reconciliat petita prius aqua benedicta ab episcopo diocesano, 532. c. Excommunicat, 378. b. 379. a. Suis monachis tonsuram confert, 428. a. His dat facultatem prædicandi, confessiones audiendi, 539. b. 450. a. Pœnitentiam absque proprii episcopi licentia non jungat, 127. a. 416. b. Ei episcopalia insignia a summo pontifice concessa, 106. c. 127. a.

Et confirmata, 463. c. Secus non utatur, 428. a. Data facultas ferendi tintinnabulum capellæ, 463. c. Calices & ornamenta benedicendi, 478. a. Mitra usus & anuli indultus, 415. a. 292. c. Sceptrum imperiale gestat loco baculi pastoralis, 46. a. 308. c. Capellam habet, 293. a. Capellanum, 9. b. 299. b. Camerlarium, 23. c. Dapiferum, 258. a. Bajulum seu monachum domesticum, 244. a. Proprium sigillum, 46. a. 308. c. Ejus portio a communi distincta, 530. c.

Abbas Cluniacensis magno comitatu incedit & curiam tenet, 580. a. b. Frater appellatus a summo pontifice, 407. b. *Sanctissimi* etiam titulo donatus, 251. c. Abbates non faciunt milites, 450. a. Armorum usus eis non infrequens in locis quibusdam, 590. c. 591. a. An probandus? 591. a. Partes suas armis tueri illucium, 287. b. Ecclesias ac decimas a laicis non recipiant, absque episcopi consensu vel Romani pontificis, 265. b.

Abbates conciliis adfunt & subscribunt, 14. a. b. 26. c. 57. b. 87. b. 97. b. 127. b. 357. b. Absque metropolitani venia in concilio loquuntur sicut episcopi, 98. b. Conventus abbatum duplicis provincie, 80. c. Inter abbates inita societas, 258. b. De sacro fonte reges suscipiunt, 513. b. Plures, cœnobii relictis, iter sacrum arripiunt, 365. a. Item monachi absque abbatis venia; an prudenter? *ibid.*

Abbas cardinalis apud Glanacolum, 391. a. Abbates papæ legati, 87. c. 149. b. *foqq.*

Abbates episcopi, 30. c. 62. a. b. 258. b. 290. c. Abbas simul & episcopus, 559. c. Abbates canonici nati, 302. b. Abbates canonici, 87. a. Abbas sanctimonialium, 191. a. Abbas secularis, 101. c. Abbas commendatarius, 292. b. Abbas laicus, 127. b. Abbates imperiales seu imperialium monasteriorum, eorum privilegia & officia; dicti sacrorum principes, 600. b. Quotuplices in Germania? *ibid.* c.

Abbates generales, sub quibus abbates vicarii, 621. c. Abbas abbatum solus Calanenſis, 615. c. Talem se jactabat Cluniacensis, 580. a. 615. c.

Abbates duplicis monasterii, 319. c. 581. c. Abbatie de manu laica non accipiendæ, 237. a. Cum episcopatu illicite tenentur, 93. c. 358. c. 359. a. A multis tamen retentæ, 299. a. 376. b. 391. c. 559. c. Necnon plures abbatie ab uno abbate, 310. c. 447. c. 493. b. an licite? 39. c. 40. a. 117. c. A regibus retentæ, 211. a. Una sanctimonialium episcopo concessa, 191. a. Earum nundinationes in Germania sub Henrico IV. 212. c. Non dimitrendæ absque consensu metropolitani, episcopi & conventus, 475. c. Resignandi modus, 404. c. 495. b. 559. c. Eas disjungere aut coadunare, penes summum pontificem, 358. b.

Abbatiale, cellæ appellatæ, 271. c. 273. a. Abbatissa a sanctimonialibus eligatur, cum consilio episcopi, 658. Regimen non dimittat absque venia metropolitani, episcopi, & conventus, 475. c. An monachi ei recte subjiciantur? 423. c.

Abbatissa ad synodum vocatæ, 449. c. Abbo Floriacensis ortus ex schola Aurelianensi, 539. c. Nantoliacum adit, 164. b.

Abderames Maurorum rex, 317. b. Abdicationis episcopatus modus, 587. b.

Abdua, *Loadda*, flumen agri Bergomenſis, 599. b. Ablutio manuum & pedum tribus pauperibus fer. V. in cœna Domini apud Cormaricum, 161. b.

Abrahæ-mons prope Hildebergam, 340. c. 341. a. *vide* Abriusbergense monasterium, in indice peculiari.

Abrincacensis episcopi, Johannes, 3. b. Michæil, 187. a. 199. a. Richardus, 187. b. Turgisius, 579. c.

Absentium vitia, maxime prælatorum, non publice enumeranda aut carpenda, 425. b.

Absolutio generalis cruce signatis indulta a summo pontifice, 359. c. 360. a. Excommunicatis concessa post mortem; trita res apud Græcos, 590. a. Data ab abbate morti proximo, 330. b.

Absinentia a carnibus sabbato nondum in usu, 530. c. Quo tempore induta & quomodo? 147. a. b. Item a vino feria sexta, *ibid.*

Abundantia crescente cupiditas crescit, 532. a.

Academia apud Beccum, 260. b. *vide* Schola.

Acedia seu demonium meridianum; nihil monachis exitialius, maxime tironibus, 589. c. Remedia, *ibid.*

Achardus Cabilonenſis ep. Aulæ concilio interfectus, 26. c. Ejus opera data Insulæ-Barbaræ S. Laurentii cella, *ibid.* 27. a. Chartæ subscribit, *ibid.*

Achardus fit S. Sergii abbas. Magna contentio inter eum & S. Albini abbatem, 186. c. Item lis cum Simone S. Jovini abbate, 243. c. Obiit, 243. c. 334. c.

Achardus Remensis chartæ subscribit pro Mollino, 672.

Achardus miraculi anni S. Gratiani testis, 620. a.

Achardus miles de Monte-merulo Monti-Bertaldo donationem facit, 365. b.

Acheruntinus archiep. Petrus, 668. a.

Acuis Calensis monacha Elisabethæ Roseti fundatrici se adjungit, 467. c.

Ada Viromandensis comitissa in S. Quintinum de monte munifica, 349. c. 442. b. Ejus filii, *ibid.*

Ada Theoderici de Avelniis uxor, Leicicenfis monasterium instaurat, & ad illud secedit, 351. a. 556. a. Varii ejus mariti, *ibid.*

Ada B. Mariæ de Roseto abbatissa, ei donatio facta, 468. a.

Ada priorissa B. Mariæ de Roseto, 468. a.

Adacius abbas Tutelenſis III. 672. c.

Adalaidis Willelmi Tiemenſis principis uxor, Magenciaco factam donationem confirmat, 101. b.

Adalasia nobilis femina fundatrix Piarolienſis monasterii, 138. a.

Adalasia Rogerii Sicilia ducis uxor, sepulturæ locus, 342. b.

Adalbero ex primicerio Mettensi archiep. Trevirensis, 589. a. An fuerit monachus? *ibid.*

Adalbero archiep. Remensis, S. Theoderici reformator, ejus anniversarium ibi institutum, 575. b.

Adalbero Mettensis ep. obiit, 54. a.

Adalbero IV. Mettensis ep. Trudonianum monasterium adit ad sedandas turbas, 513. c. 514. a. Item Aquigranum cum imperatore, *ibid.* b. Viridunum pergit ad imperatorem, 513. b. Rodulfo Trudoniano duas scribit epistolas, *ibid.* Herimannum comitem absolvit ob injurias Senoniensi monasterio illatas, 564. a.

Adalbero Viridunensis ep. 29. c.

Adalbero Wirziburgensis ep. Ejus genus, Lambacum sede pulsus secedit, 258. c. Ejus loci clericos in monachos convertit, & ecclesiam dedicat, 259. a.

Adalbero S. Benigni Divion. abbas, 27. b. Ejus obitus, *ibid.* 115. c.

Adalbero S. Udalrici abbas, ejus obitus, 46. b.

Adalbero S. Vincentii Laudunenſis abbas; ejus elogium; Philippi regis & plurimorum episcoporum benevolentiam ac munificentiam sibi conciliat, 243. b. Donationes eo abbate, 179. a. 347. a. 480. c. Et acta, 573. c. Paschali II. apud Lingonas occurrit, 500. a. Chartis subscribit pro Novigento, 348. c. S. Petro Remensi, 348. a. Majori-monasterio, 574. b.

Adalbero Frisingensis ecclesie decanus submerius perit, 287. b.

Adalbero Gladbacensis abbas; sub eo monasterium florere, 526. b.

Adalbero seu Albero Wissembrenſis abbas in S. Udalrici monasterium intruditur, 542. a.

Adalbero Prumiensis abbas, *vide* Albero.

Adalbertus monachus & Cardinalis Claromontano concilio interfectus, 357. a.

Adalbertus Hammaburgensis archiep. ejus diffidia cum Annone Colonienſi, 43. b. Ei donatæ Corbejenſis & Laurishamenſis abbatie, 43. b.

Adalbertus Bremenſis archiep. ejus obitus, 52. b.

Adalbertus Henrici imperatoris, *Cancellariorum omnium celeberrimus*, Moguntinus fit archiep. 682. c. 1. col.

Adalbertus Laureshamensis abbas, postea depositus, 89. b.

Adalbertus fit Scafusenſis abbas, 412. c. Apud episcopum Constantienſem se purgat, *ibid.*

Adalbertus comes, Hirsaugie advocatus & destructor, 45. c.

Adalburgis Seyceirac prima abbatissa, 461. a.

Adalelmus Casæ-Dei monachus & abbas, 131. b. Genus ejus & patria, *ibid.* c. In Hispaniam missus, 131. c. Miraculis & sanctitate florens ab Alfonso

rege retinetur, 132. a. Pietas ejus in peregrinos, *ibid.*

Adalfridus Sollemaniensis abbas, 160. c.

Adalgisus monachus S. Theoderici miraculorum testis oculatus, 270. a.

S. Adalhardus, ejus reliquie in Flandriam delatæ pro restitutione ablatorum, 82. b. Factum succedit pro voto, *ibid.*

Adalheidis Gandersheimensis abbatissa, forsan Henrici IV. Germaniæ regis foror, 10. b.

Adalheidis Ludovici Saltatoris uxor ab ipso repudiata, Schiblicenfis & Oldenſlebiensis monasteriorum fundatrix, 212. b. Prioris fit prima abbatissa, *ibid.*

Adalpertus Farfensium divexator, 674. a.

Adam Atrenſis ep. a quo dedicata Sublaci S. Thomæ ecclesia, 50. b.

Adam Afulanus ep. S. Benedicti cœnobii auctor; ibi primum abbatem ordinat, 170. a.

Adam ep. an Tufculanus, monasterii S. Benedicti Tufculanenſis fundator, 191. b.

Adamus Alarenſis ep. quedam altaria consecrat in sacro Specu, 591. a.

Adam S. Dionysii abbas, sub quo Sugerius adhuc puer monachus, 332. c. Acta sub eo, 564. c. 565. a. Cum Paschali II. Catalaunum adit, 501. a. De eo Abaelardus male scribit, 612. c. Ejus defensionem apud regem suscipit Ivo Carnut. 613. a. *Pia memoria* dictus abbas, *ibid.*

Adam Montis-Sanctæ-Catharinæ abbas VIII. postea S. Audotni, ejus elogium, 631. b.

Adamus de Monte Athanaci abbas, 673. a.

Adam Cafaurienſis abbas, 62. b.

Adam Disertinenſis abbas libertates & jura monasterii sui confirmari curat, 582. b.

Adamus S. Audomari princeps a Guermundo Pinquiniaci vicedomino comprehenditur, 482. b. A Godofrido Ambianensi liberatus, 483. a. Mira pontificis humilitas & patientia, *ibid.* c.

Adam de Insula, a quo Insula-Adami, chartæ subscribit pro Pontifara, 18. b. Necnon pro Angeriaco, 144. b.

Adefunsus Toleti & Legionis rex chartæ subscribit pro S. Petro de Eiloncia, 410. a. *vide* Alfonso.

Adela I. S. Georgii apud Redonas abbatissa obiit, 7. c. Adela II. de Marhelesone S. Georgii apud Redonas abbatissa; ex ejus stirpe tres alie postea abbatissæ, 8. a.

Adela Sanctimonialis Santonenſis, 148. a.

Adela seu Adelaïdis aut Adeleidis Blefensis comitissa, 298. c. Necnon Trecentis & Carnutenſis, 311. c. 312. a. Meldensis, 544. c. Et Palatii, 340. b. Willelmi Conqueritoris filia & Stephani Blefensis uxor, 92. b. 477. b. In S. Ciliæ monachos munifica, 185. a. Majoris-monasterii, 438. c. 656. Mollimi, 465. b. 671. b. Andecavenſis S. Nicolai, 477. b. Blefensis, 493. c. Chartis pro iisdem subscribit, & donationes confirmat, 298. c. 365. a. 465. b. 656. b. Reformationem curat S. Martini de Valle; Ivonis Carnutenſis ad eam epistola hac de re, 311. c. 312. a. Sollemini sanctæ Helenæ reliquiarum probationi adest, 349. b. S. Quintini de Monte basilicam absolvit, 349. c. Resbaci sub capsa B. Agili sanitatem recuperat, & pallium pretiosissimum offert, 349. c. Canonicos S. Carleſi & Majoris-monasterii monachos reconciliat, 438. b. Infirma ab Anselmo Cantuariensi visitatur, 474. b. Ambo Carnutas pergit, 474. b. In ejus gratiam Hugo Flaviacensis historiam ecclesiasticam scribit, 544. c. Locum offert Bernardo Tironensi pro ædificando monasterio, 552. c. Marciniaci fit monacha. Hildeberti Cenomannenſis ad eam epistola, 438. c.

Adela Baldwinii pii Flandriæ comitis conjux, Rotberri regis Francorum filia, marito mortuo ab Alexandro pp. sacrum velamen Romæ accipit, 5. a. In Messinenſi Parrhenone reliquium vitæ piissime peragit, *ibid.* In S. Winnocum munifica, *ibid.* S. Adalhardi reliquias in Flandriam deportatas retinere conatur, at dextere delusa, *ibid.* c. Obiit, sepulturæ locus, 207. b.

Adela Barri ad A'bam comitissa, ejus filia, 467. b.

Adela Ambianensis comitissa, Crispicenfis monasterii fundatrix, 459. a.

Adela Rodulphi Crispicenfis comitis filia, 467. b.

Adela Danorum regina S. Canuti regis uxor, S. Theoderici cœnobium inſiſit, & donationem facit, 269. c.

270. a. Ejus rogatu S. Theoderici corpus in Flandriam delatum, 270. a. 579. a.

Adela Heribrandi uxor, apud Affligemium una cum marito relictis omnibus secedit, 285. a. Sequuntur quinque filii, *ibid.* b.

Adela Arnulfi reclusi foror, & miraculi ab eo patrati testis, 108. a.

Adelada Falconis Jurenſis principis uxor, Bartholomæi Laudunenſis mater; ejus parentes, 584. c. Et cognatio regia, 585. b.

Adelaïdis Willelmi regis filia, *vide* Adela.

Adelais Palatina comitissa, *vide* Alais.

Adelais S. Bernardi mater, *vide* Alerha.

Adelais S. Crucis Picavenſis abbatissa, possessionum confirmationem, & Sedis Apostolicæ tuitionem ab Urbano II. obtinet, 282. c.

Adelais B. Mariæ Sueffionensis abbatissa obiit, 618. c.

Adelais Warchenſis comitissa, 30. a.

Adelais comitissa, coram ea ventilata controversia Fructuariensem inter & Divionenſem abbatibus, 33. a.

Adelais comitissa donationis testis S. Brunoni factæ, 294. b.

Adelais marchisa, cujus interventu liberatus Benedictus Clufenſis, 114. a.

Adelais, variae hujus nominis Mellenti comitissa, 435. c.

Adelais Hugonis Mellenti comitis foror; ad ejus liberos transit comitatus, 435. c.

Adelardus Laubienſis abbas obiit, 110. a.

Adelardus abbas Trudonianus merore confectus obiit, 190. b. Annus notatur, 196. c. 247. b.

Adelardus Marchianensis abbas, 264. c.

Adelardus Buticuliarius Philippi regis chartæ subscribit pro Angeriaco, 208. b.

Adelardus decanus de Perrona, pactum inquit cum Petro Trenorchienſi, 386. a.

Adelasia Secufie comitissa S. Dalmatii abbatiam de Pedona Astenſibus episcopis subjicit, 216. a.

Adelbertus archiep. Moguntinus chartæ subscribit pro Lacensi monasterio, 581. c.

Adelbertus Bremenſis archiepiscopus, quantæ vir superbia, 10. a. b. Henrici IV. flagitiosi Germaniæ regis pessimus consiliarius, *ibid.* Ab eo captus, & in custodia detentus Ludovicus Saltator, 212. b.

Adelbertus ex monacho Casæ-Dei Dolenſis abbas, donationis testis pro Casæ-Dei, 283. a. Postea archiep. Bituricenſis, *ibid.* 357. a. Claromontano concilio adest, 357. a.

Adelbertus Pontidæ abbas, *vide* Albertus.

Adelbertus comes, injustæ exactionis Friderici Hirsaugienſis auctor, 16. a.

Adelbertus comes, monachus & conditor Hirsaugienſis obiit, 413. a.

Adeleidis Willelmi regis filia, *vide* Adelaïdis.

Adelelmus Alberdonienſis abbas, adest concilio Anglicano, & subscribit, 57. b.

Adelelmus Flaviacensis monachus, ei inscripta Deuteronomii expositio a Richardo Prærelenſi, 436. c. Lugubres versus componit de Willelmo Fiscamnenſi, 504. b. Ejus elogium, *ibid.* 505. a. Item colloquium cum Baldrico Dolenſi archiep. de Fiscamnenſibus abbatibus Guillelmo & Rogero, 505. c.

Adelelmus S. Rotberri Casæ-Dei discipulus, post Durantem ejusdem loci abbas, tum Burgensis in Hispania, 9. c. Burgis pie obiit, 379. b. Moriendi adest Petrus Pampilon. ep. *ibid.* Sepultura & miracula, *ibid.* Translatio in ecclesiam sui nominis, *ibid.* Ejus vitæ scriptor, *ibid.* c.

Adelelmus eremita duo condit monasteria, ejus elogium, 421. c. 535. c. 536. a.

Adelelmus Constabularius Philippi regis chartis subscribit pro Ferrariensi monasterio, 27. c. Pro Senonenſi S. Colombæ, 82. b. Necnon pro reformatione S. Maglorii, 311. a.

Adelgorus Magdeburgensis archiep. Hallenſe monasterium condit, 616. c.

Adelhaïda Alpium Cortiarum marchionissa, Annoni Colonienſis archiep. quadam reliquias concedit, 30. b.

Adelhaïdis Henrici III. Germaniæ regis uxor, e custodia elapsa ad Mathildem comitissam confugit, 303. b.

Adelheida Henrici comitis Palatii uxor, Lacenfis monasterium inchoat una cum marito, 319. a. b. Ejus sepultura, *ibid.* c.

S. Adelheidis seu Alheidis prima abbatissa S. Egidii;

de ea quid relatum a Casario ? 614. c.
 Adelheidis Hartmanni Kiburgensis comitis uxor, Neresheimensis monasterii fundatrix, 362. c.
 Adelheidis Codiciaci vicecomitissa, ipretis saculi pompis, Novigentum secedit, 232. c.
 Adelhunus Moguntinus S. Jacobi abbas; annus obitus, 527. a.
 Adelina Walerami comitis Mellenti filia, 83. c. Rogerii de Bello-monte uxor, 328. b.
 Adelina Cascoli & Agrimontis domina, prima Morimundi fundatrix, 605. b.
 Adelis Rotberti Perronenfis domini conjux, in Corbiniacensis munifica, 442. a. In S. Quintinum de Monte, *ibid.* b.
 Adelfa Gundulfi Beccensis mater, in Cadomeni monasterio monacha, 104. c.
 Adelfisa Gaufridi Ifoldunensis domini uxor, in Cafale-Benedicti munifica, 468. c.
 Adelfisa comitissa uxor Rogerii de Monte-Gomerici, 199. c.
 Adelmannus Moguntinus S. Albani abbas, 211. c. Obit, 362. c.
 Adelmannus Willelmi Mettensis abbatis præceptor, 40. b. Eum ad sæculi contemum horatur Willelmus in epistola, *ibid.*
 Adelo Mauri-monasterii abbas, 615. a.
 Adelprechtus, vir nobilis, primus Schirensis cœnobii auctor, Orcone socio, 125. a.
 Adelramnus I. seu Alramus Cremifanensis abbas, ejus gesta, 555. a.
 Adelramnus seu Alramus II, Cremifanensis abbas, 555. a.
 Adelicus S. Urbani abbas, chartæ subscribit pro S. Apro, 606. c.
 S. Adewoldus Wintoniensis episc. ejus opera monachi in tribus Angliæ Cathedralibus clericis substituti, 35. c.
 Ademanus Aniciensis ep. 656. b. Ad sacra loca proficiscitur, 229. c. In Calmeliacum munificus, 274. c. Chartæ subscribit pro Cluniaco, 358. a. Et S. Benigno, 345. a.
 Ademarus seu Almarus ex Stirpenfi abbate Engolismensis episcopus, 110. b. 164. b. Ejus parentes, 110. b. Chartæ subscribit pro Silva-majori, 163. b. Ejus auctoritate & consilio S. Eparchii cella Angeriaco subiecta, 161. c. 162. a. Burgulienfis ecclesiæ tradit, 376. b. Monachorum amans, 110. b. Conciliis Burdigalensi, 146. b. 253. b. Santonenfi, 156. b. Alteri Burdegalensi adest & subscribit, 318. b. 612. Galterii Eremitæ ecclesiæ consecrat, 409. b.
 Ademarus I. Ruthenensis ep. Salvatoris parthenium Calmeliacensis donat, 274. c. Seveiraci reformationem probat, 461. a.
 Ademarus Podiensis episc. sacre expeditionis dux delectus in concilio Claromontano, 360. a. Sacrum sudarium Podiensis ecclesiæ tradit, 613. b.
 Ademarus abbas S. Martialis Lemovicensis, pluribus conciliis adest, Tolofano, 14. a. Pictavenfi, 127. b. Santonenfi, 156. b. Santonenfi alteri, 178. b. Claromontano, 357. b. Chartis subscribit pro Cluniaco, 8. b. 358. a. Pictavenfi Ecclesiæ, 127. b. Suum jus defendit in electione episcopi Lemovicensis, 361. c. 362. a. Et patrociniatur Urbanus II. *ibi* 1. 6. b. Ab eo renovata basilica, 361. c. Et successoribus indultum ab Urbano II. privilegium, 365. c. Subiectum Terrafonenfe monasterium, 440. a. Obit, 596. a. Cluniaci olim Eleemosynarius, *ibid.*
 Ademarus de S. Riberico Terrafonenfis abbas, se & suum monasterium Lemovicensi subicit, 440. a.
 Ademarus S. Benigni benefactor, ibidem fit abbas, 568. a.
 Ademarus S. Sori abbas, ordinationi adest abbatis S. Martialis, 596. b.
 Ademarus Turculensis abbas, 672.
 Ademarus vicecomes, a quo inducti Cluniacenses in Uzereuse monasterium, 15. a.
 Ademarus Lemovicensis vicecomes, apud S. Martialem tumultum excitat, 596. a.
 Ademarus de Roca-Fulcaldi, Nantoliaci instaurator, 164. b.
 Ademarus-Guillelmi, vir nobilis, filium adhuc puerum Gellonenfi monasterio offert, & donationem facit, 253. a.
 Adenors Bolonis vicecomitis uxor, in S. Cyprianum

munifica, 253. c.
 Adhericus seu Hadericus ep. Aurelianensis, donationis testis pro Majori-monasterio, 5. c.
 Adilidis Mathildis reginæ Anglorum filia, 690. b.
 Ado S. Eugendi abbas, 554. b.
 Adoifa Gaufridi de Reliaco uxor, Majori-monasterio donationem confirmat, 24. b.
 Adolphus Vedastinus abbas, 109. b.
 Advenæ seu Albani monasterio concessi, 179. c. 271. b. In adverteitate, Dei voluntati hilariter assentiendum, 98. b.
 Adultero regi Missam privatim audire permittitur, 303. c.
 Advocatus alicujus loci, id est dominus, 174. c.
 Advocati Sanctimonialium ab ipsis electi, 658.
 Advocati monasteriorum, comites & duces, 43. c. Monasteriis perniciosi, 339. b. Buolonis-villam diripiunt, 499. a. Eorum temperata jura, 90. c. 91. a. Et præscriptæ leges, 319. b. c.
 Adurensis ep. Petrus, 13. c. 318. b.
 Adzela seu Ascela S. Arnulfi Suestionensis foror; ex ejus relatu vita S. Arnulfi ab Haulfo scripta, 242. c.
 Aduentes episcopi Agano, 122. c. Seu Hagano, 384. c. Norgaudus, 457. b. Seu Norgaldus, 404. c. Vel Nargodus, 476. b. Henricus, 468. b. Stephanus, 532. a.
 Aduentes canonici, his reconciliatur Norgaudus episcopus, 457. c.
 Aeglethothus Glastoniensis abbas chartæ subscribit pro S. Eadmundo, 180. b.
 Aegelinus Ramescensis abbas chartæ subscribit pro S. Eadmundo, 180. b.
 Aegelinus Eoveshamensis abbas chartæ subscribit pro S. Eadmundo, 180. b.
 Aegelinus abbas Eilshamensis sodalitate inquit cum Wigorniensis-episcopo & aliis abbatibus, 258. b.
 Aegidia Romaricensis abbatissa; sub ea laxior disciplina, 389. a.
 S. Aegidii festum in Aniciensi ecclesia ceterisque Raimundo comiti subiectis celebratur, 365. b. Ejus miracula & nova basilica, 623. b. c. Liber de iis, Petro Guillelmo auctore, *ibid.* b.
 S. Aegidii comes, Raimundus, 360. a. 365. b.
 Aegidius seu Egidius S. Agericus abbas, ejus electioni interest S. Bernardus; annus obitus, 498. a.
 Aegidius Aurea-vallis monachus; ejus sententia de die obitus Heinrici Leodicensis episcopi, 284. b.
 Aegidius Romanus, Petri Casinensis pater, 610. c. 611. a.
 Aelstanus decanus Wigorceastreensis societatem inquit cum Wigorniensis episcopo & pluribus abbatibus, 258. b.
 Equilibrator regis, id est moderator, 5. c.
 Aeterna transitoris antepone, 105. b.
 Aevierna Aimerici comitis conjux, cujus assensu commissa Cluniaco S. Lupercii cella, 241. b.
 Africam devastant Sarraceni, & ab exercitu Victoris III. debellantur, 237. a.
 Agano seu Hagano Augustodunensis vel Aduensis episcopus, 628. c. Antæ concilio interest, 26. c. Et Meldensi, 157. c. Floriaco S. Symphoriani subiectiorem confirmat, 122. c. Ejus & Lugdunensis provincie episcoporum epistola in gratiam Radulfi Turorensis, 176. b. Gregorii VII. depositioni interest; circumstantiæ ab eo relatæ, 214. a. Chartæ subscribit pro Cluniaco, 358. a. *Vid.* Hagano.
 Agano Flaviniacensis abbas, 454. b.
 Agano Quadrellæ prior, ei confirmatæ quædam ecclesiæ, 476. b.
 Agathensis episcopus Bernardus, 499. c.
 Agelricus archidiaconus Wigorniensis, chartæ subscribit pro eadem ecclesia, 258. a.
 Agennensis episcopus. *Vid.* Aginensis.
 S. Agericus, ejus vita a Stephano abbate scripta, 189. c.
 S. Agili meritis Adela comitissa Resbaci famitai restituta, 349. c. Ejus miraculorum scriptor, *ibid.*
 S. Agilolfi seu Ailulfi corpus Malmundariensis Annoni Coloniensis pollicentur, 43. b.
 Aginenses episcopi seu Agennenses, Guillelmus, 12. b. Raimundus-Berrardus, 78. c. Donaldus, 163. b. Simon, 253. b. 399. c. Girardus, 461. a.
 Agner fluvius, *Pindre*, prope Veduntam, 25. c.
 Agnes prima abbatissa Jerosolymitani B. M. Magdalene parthenonis, 429. c.

Agnes

Agnes amita reginæ Alienordis, Santonenfis abbatissa, 426. a.
 Agnes Urfanenfis apud Bituriges monasterii præfecta, Rotberto Arbricellensi adhæret, 423. b.
 Agnes Pictavorum comitissa, cognominis imperatricis mater, 12. c. Vindocino donationem facit, de qua-lis intentata a Cadolo de Talamonte, *ibid.* & 13. a. Obitus annus, 13. a.
 Agnes angusta mater Heinrici IV. Germaniæ regis Romæ, ob filii flagitia, in monasterio sanctæ Petronillæ versatur, 10. c. Hujus rogatu Johannes abbas pium libellum componit, *ibid.* & 11. a. Ejus interventu Fructuariensibus indultum privilegium ab Alexandro papa, 32. c. Dedicacioni interest Casinensis monasterii, nec non ibi per aliquot menses commoratur & multa donat, 34. b. Sublacum adit, & preciosum pallium offert, 52. b. Wormaciam ad filium Heinricum accedit, Rudolphi ducis reconciliandi causa, 52. a. b. Audita Gregorii VII. electione, Romam revertitur, 66. a. *Pia memoria* imperatrix vivens a summo pontifice vocatur, 72. c. In Germaniam ad Heinricum venit cum pontificis legatis, pro extirpanda simoniacâ heresi & incontinentia clericorum corrigenda, *ibid.* Obit, sepultura locus, 113. c. Ejus anniversarium Cluniaci institutum, 32. a.
 Agnes Leonum regina chartæ subscribit pro Carione, 115. a.
 Agnes Adelaïdis comitissæ nurus, coram ea & aliis ventilata controversia Fructuariensem inter & Divionensem abbates, 33. a.
 Agnes comitissa, Willelmi Pictavenfis comitis filia, in Pinarolium munifica, 137. c. Ejus epitaphium, 138. a.
 Agnes, Friderici Franconiæ ducis uxor, Lorfacenfe monasterium fundat una cum marito, 499. a.
 Agnes Segufiensis comitissa in Fructuariensibus munifica, 556. c. Ibidem forsân postea monacha, *ibid.*
 Agnes Balduini VII. Flandriæ comitis uxor, ejus parentes, 579. a.
 Agnes Rosilionensis comitissa Suredense monasterium Craffenfis committit, 525. c.
 Agnes Gaufridi Andecavorum comitis uxor, Guillelmi Pictavorum comitis mater in Vindocinum munifica, 41. b. 366. a.
 Agnes ex nobilibus primis Fontis-Ebraldi sanctimonialibus, 423. b.
 Agnes nobilis matrona ad Lætiense monasterium secedit, ubi fit sanctimonialis, ejus beneficia, 351. b.
 Agnes Jarentonis S. Benigni abbatis mater, genere clara, 81. c.
 Agnes Anselmi de Ribodi-monte mater, filii donationes S. Amando confirmat, 28. a.
 Agobertus episcopus Carnutenfis obit, 24. c.
 S. Agriicii corpus apud S. Petrum-vivum, 526. a.
 Agrimontis dominus, Olericus, 605. b.
 Agrippinensis archiep. Fridericus, 563. b.
 Ajas, *Aix*, insula apud Pictones Cluniaco datur, 8. a.
 Aibertus Crispini monachus, Urbanus II. adit cum Rainero abbate, 279. c. Vallumbrosanos invisit, *ibid.* Dignus monasterii cellerarius, 280. a. Duas quotidiæ missas celebrat, cetera pia gesta, *ibid.* Solitudinem petit, 279. c. 280. a.
 Aicardus Arelatensis archiep. 165. c.
 Aicardus de Borpo Santonenfi parthenoni donationes confirmat, 425. c. Et auget, 426. a.
 S. Aidaberti inventæ reliquiæ, 473. b.
 S. Aidani inventæ reliquiæ, 473. b.
 Ailfwinus Eoveshamensis abbas, *Vide* Elwinus.
 S. Ailulfi, *Vid.* Agilolfus.
 Aimericus Manso-Garnerii monachus, sancti Licerii ecclesiæ instaurator, 71. a.
 Aimericus Fontis-dulcis eremita; ad eum se recipit Willelmus de Comcampo & monasterium condit, 566. b. c. 687. 688.
 Aimericus sedis apostolicæ legatus, querelæ ad eum de-lata de Gisleberto Porrerano a Sarra S. Crucis abbatissa, 283. a. Ejus litteræ in favorem abbatissæ, *ibid.*
 Aimericus Claromontensis episc. ei tradita Biliomensis S. Lupi ecclesia cum pluribus aliis, 337. a.
 Aimericus Narbonensis comes, coram eo inita concordia inter tribunos Malvierenses, 41. c.
 Aimericus vicecomes Narbonensis, ejus filii, 443. b.
 Aimericus Thoarcii vicecomes Salmurienfi cœnobio donationem facit, 26. a.

Annal. Bened. Tom. V.

Aimericus vicecomes Narbonensis Tomerensibus possessiones confirmat, 400. b. 461. c. Et auget, 461. c. 462. a. Ejus parentes, 461. c.
 Aimericus Asta-Novæ, S. Lupercii & Orientii monasteria reformanda tradit Cluniaco, 241. b.
 Aimericus Fezentiacus comes, 78. c.
 Aimericus seu Aymericus vir nobilis, S. Michaëlis ecclesiæ Burgulienfis committit, 317. c. 318. a. Charta hac de re, 651. Suffragiorum beneficium obtinet, 318. a. Sepultura, *ibid.*
 Aimericus Senegundis Mare-vallis domini filius Angeriaco data confirmat, necnon postea invadit, 8. b. Facti demum penitens & monachus obit, *ibid.* c.
 Aimericus S. Romani decanus chartæ subscribit pro S. Cypriano, 253. c.
 Aimericus, *Vid.* Aymericus.
 Aimeruz Willelmi cujusdam uxore ecclesiæ sanctæ Geniveræ Cluniaco confert, 8. b.
 Aimo Bituricensis archiep. concilio Tolofano adest, 13. c.
 Aimo II. Flaviniacensis abbas, 454. b.
 Aimo canonicus regularis, abbas S. Amiliano præfectus, 380. b.
 Aimo Genevensium comes erga S. Eugendum bene affectus, 283. c. Ejus donationes, 264. a.
 Aimo filius Senechildis de Firmitate-Bauduini, Mauriniacensis fundator, 491. a.
 Ainardus Laudunensis episc. a quo erectus prioratus S. Thomæ prope Verus-Laudunum, 243. b.
 Ainardus Divensium primus abbas e præcipuis sui temporis, 261. b. Obit, 69. b. Funus curatum a Durando Troarnensi, qui & epitaphium composuit, *ibid.* 121. c. Quorundam versuum auctor, *ibid.*
 Ainricus Angeriaci abbas, *Vid.* Henricus.
 Airaldus S. Cypriani monachus & benefactor, *Vid.* Airaudus.
 Airaldus de *Montoiron* seu Airaudus Pictavenfis S. Cypriani benefactor & monachus, 19. a. 161. c.
 Airardus præpositus S. Mariz & S. Lupi ecclesiæ fundator, 24. b.
 Airardus Breonenfis comes, ejus obitus & sepultura, in Dervenfis munificus, 564. c. Ejus parentes, *ibid.*
 Airaudus Fontis-Gombaudi abbas III. 283. b. Quo tempore? 697. b.
 Aistrensis episc. Gunzo, 46. b.
 Alaïs seu Adelaïs Tetbaldi Palatini comitis uxor, Meldensis concilii actis subscribit, 184. b.
 Alanus Redonenfis episcopus in S. Sulpicii parthenium munificus, 578. b.
 Alanus Cadomenfis abbas, quo anno? 506. a.
 Alanus Britanniz dux, 7. c.
 Alanus Redonenfis dux, Kemperlegii fundator, 96. b.
 Alanus Sergandus Britanniz comes S. Florentii cellam prope Dolum Salmurensibus concedit, 128. b.
 Alanus Endonis Britanniz minoris comitis filius S. Olavi ecclesiæ Witebisenfis fugitivis inhabitandam concedit, 257. c.
 Alanus Britannorum consul S. Catwodi monasterium Kemperlegiensibus donat, 264. b.
 Alanus Fergentius seu Furgentius Britanniz dux ad Jerosolymitanam expeditionem proficiscitur, 439. c. Diris additus ob damna Rothonenfis illata & abfultus, 440. a. Redonenfe S. Sulpicii parthenium condit, 577. c. Monastica veste donatus, 440. a.
 Alanus comes donationes Majori-monasterio confirmat, 579. a. Ejus filii, *ibid.*
 Alanus emendatur, 604. a. 605. b.
 Alardus primus Aquicinctensis abbas, vir miræ simplicitatis, 151. b. E suis Affligemium mittit, 196. a. Necnon venit ipse, 206. c. Ejus obitus, 234. a.
 Alatrensis seu Alatrini episc. Albertus, 407. a. Adamus, 581. a.
 Alatrini ep. *Vide* Alatrensis.
 Albamarlensis comes & comitissa, Stephanus & Havisa, 437. a.
 Albaldus primus Mellentensis S. Nicasii prior, postea abbas S. Eadmundi in Anglia, 435. c. Sub coplures ecclesiæ confirmatæ, *ibid.* 436. a.
 Albanenses episcopi, Petrus Igneus, 2. a. Richardus cardin. 445. c. 500. a. 515. a.
 Albani id est advenæ, 271. b. Monasteriis concessi, 179. c. Et averti, 271. b. Charta de his pro S. Quintino de Monte, 649.

V uuu

Albericus ep. Petrus, 556. c.
 Alberada Hunfridi de Vetulis uxor, an marito superstes? 83. c. Pratelesensis parthenonis fundatrix & monacha, *ibid.* 84. a. Ejus obitus, *ibid.*
 Alberada Grossa in Jerofolymitano itinere obit; ex ejus pecunia multum promotu basilica S. Audoeni fabricata, 296. b.
 Albereta Rogerii de Bello-monte neptis, mater Willelmi tertii Eccensis abbas, 306. c.
 Albergaria, id est hospitandi jus, 608. b.
 Albericus Casinenfis monachus, forte postea cardinalis, unius hebdomadae spatio librum edit adversus Berer-garium, 139. b. Ejusdem fidei professione ut addatur vox *substantialiter* insitit in Romana synodo, *ibid.* A juniori Alberico distinguendus, *ibid.* c.
 Albericus Casinenfis junior cum magno Alberico non confundendus, 139. c.
 Albericus Molisim prior illustris, ejus patria, 219. c. Vivitum secedit, a Lingonenfi episcopo postea revocatus, 219. b. Auctor anonymus emendatur, *ibid.* Charta subscribit pro Molisimo, 385. b. Unus e primis Cistercii institutoribus, 395. b. *et seq.* Ibidem fit prior, 394. c. Postea abbas, 219. c. 405. a. Ejus laudes, 405. a. Eius duos mittit ad Paschalem II. pro monasterii confirmatione, 415. b. Privilegium obtinet, *ibid.* c. 416. a. Ejus prima statuta, 431. c. 432. a. Annus obitus, 531. a. A plerisque beatus, a quibusdam sanctus appellatus, *ibid.* An ab eo admittum parvum officium B. M. 531. a. Mutationis auctor nigri coloris in album, unde rixae, *ibid.* b. Excusatur, *ibid.* & c.
 Albericus ex Cluniacensi monacho fit abbas Padoliro-nensis, 402. b. Ritus Cluniacenses inducit, *ibid.* Ei commissum Mantuanam hospitium, 456. a. Infirmus visitatur non semel a Mathilde comitissa, 608. a.
 Albericus S. Anastasii Perusini abbas, de eo graves Gregorii VII. ad Sigebaldum S. Salvatoris abbatem litterae, 86. b.
 Albericus ex monacho Casauriensis fit abbas, prius ad Theatinensem episcopatum electus, 557. a. Ei commissa abbatia S. Johannis in Arclano, *ibid.* A Paschali II. consecratus; ablata recuperat, *ibid.* b. Ejus obitus, *ibid.* 570. c.
 Albericus S. Savini Placentini abbas, 86. b.
 Albericus seu forte Albertus abbas S. Modesti, Beneventane synodo adest & subscribit, 87. b.
 Albericus quidam S. Nicolai abbas, an secundus? 269. b.
 Albericus Remensis, Anselmi Laudunensis discipulus, Abaelardo infensus, 585. c.
 Albericus chronici auctor, 3. b. Emendatur, 252. a.
 Albero Laodicensis episcopus, ei & successoribus datum Bullonium castrum, 29. c.
 Albero seu Adalbero Prumiensis abbas, 589. a.
 Albero Wissenbrunensis abbas, *Vide* Adalbero.
 Albertus-Arellanus antipapa sub Paschali II. 417. b. Ejus fortuna, 487. b. In Averfanum monasterium reclusus, 417. b.
 Albertus cardinalis S. Sabinae, chartae subscribit pro Derivo, 420. a.
 Albertus Heinrici regis cancellarius, 527. b. Necnon Moguntiae ecclesiae archicancellarius, 543. b. Ejusdem postea episcopus, *ibid.*
 Albertus Avenionensis ep. chartae subscribit pro Ando-nensi monasterio, 241. c. Judex a Paschali II. delegatus Anianenses inter & Casae-Dei monachos, 510. a. 675. *Vide* Arberrus
 Albertus Alatrinus episc. cui revelata Paschalis II. electio, 407. a.
 Albertus Affligemienfis simul & Lacensis abbas, 581. c.
 Albertus abbas S. Modesti, *Vide* Albericus.
 Albertus Cremifanensis abbas, 555. a.
 Albertus seu Adelbertus Bergomas, Pontidenfis conditor & abbas, 240. b. 345. a. b. Hugonis Cluniacensis olim discipulus, 345. a. b. Pro sancto habitus a Bergomensibus, 240. b. Annus obitus, *ibid.* c. 345. a. b. Vitae auctor, *ibid.*
 Albertus Hafnionensis abbas chartae subscribit pro monasterio Elnoenfi, 388. a. Urbani II. ad eum litterae pro Lamberto Atrebatensi, 310. b.
 Albertus Rambonenfis abbas, 181. a.
 Albertus II. S. Michaelis ad Mosam abbas, lis ejus cum episcopo Virdunensi, 74. c. Interpellatus ea de

re Gregorius VII. *ibid.* 75. a. Obit, 135. a.
 Albertus S. Michaelis ad Mosam prior, 338. c. 410. b.
 Albertus II. abbas Fructuariensis, 32. c. Conditor cellae in Ripa-rubra, 33. a.
 Albertus monachus S. Valeriae, chartae subscribit pro S. Dionysio, 18. a.
 Albertus Gualteri comitis filius apud Saxum-vivum fit monachus, 215. b.
 Albertus Aquensis canonicus, scripsit de Petro eremita, 324. a.
 Albertus Causei infulae sanctissimus eremita, 421. c.
 Albertus Belvacensis canonicus Angerico dat ecclesiam Buriaci, 144. b. c. 366. b. S. Luciani ecclesiam eidem subicit, 208. a.
 Albertus comes Namucensis, quo favente factus pons lapideus Dionantensis, 168. b. Sancti Hucherti monasterium adit & ablata restituit, 168. b. Chartae subscribit pro eodem, 227. c. 663. a.
 Albertus comes Mansfeldensis, Lutheranus, in cujus manus bona Salefeldensis monasterii devenerunt, 44. c.
 Albertus Austriae marchio partem verae crucis Mellicio donat, 266. c.
 Albertus miles articulum digiti S. Nicolai Bari ad Portum in Loharingia transfert, 320. b. *Vide* S. Nicolaus.
 Albertus quidam in Silvam-majorem munificus, 194. b.
 Albertus Hugonis Perverensis frater, in Floriacum munificus, 41. a.
 Albertus medicus, ei scribit Anselmus Mauricium commendans, 37. c.
 Albi coloris habitum quondam gestaverint Beccenses, 520. b. Inductus etiam apud Cistercium, 531. a. Unde rixae, *ibid.*
 Albigenes Clariaci monasterium pessumdat, 14. b.
 Albigenes, Tolosa & Carcaffonenfis comes & dux, Guillelmus, 165. b.
 De Albino quidam dictus, sancti Albani fit abbas, 308. a.
 Albinus clericus in Majus-monasterium munificus, 207. c.
 Albionensis comes, Wigo, 129. a. Seu Guigo, 530. a.
 Alboldus ex Becchi monacho & Mellenti priore, S. Eadmundi fit abbas, 591. a.
 Albricus S. Manfueti abbas, chartae subscribit pro sancto Michaelis ad Mosam, 217. a.
 Albricus Codiciaci dominus, malam ejus fortunam praedicit Arnulfus reclusus, 107. c. 108. a. b. Ejus rogatu altari Novigentenfi asserta libertas, 118. b.
 Alcha Tullenfis episcopus, ejus corporis inventio, 515. b.
 Alcherius Panormitanus archiep. Squillaci Cartusiam dedicat, 342. b.
 Alcius nominatissimus Cluniaci monachus, postea Lemovicensis prior, 15. a.
 Aldearda Gerardi de Salis mater monasticen amplectitur, 567. b.
 Aldebertus forte Dolensis apud Bituriges abbas, in Casam-Dei liberalis, 283. a.
 Aldebertus de Monte-Maurilionis seu Audebertus, Casae-Dei fit monachus, 92. c. Deinde abbas Dolensis, 192. a. Demum archiep. Bituricensis, 296. c. Utrumque retinet, 299. a. 376. b. Exstruendo Casali-Benedicto favet, 316. b. Ejus auctoritate composita in concilio Claromontano Hugonis Cluniac. & Pontii Casae-Dei controversia, 358. b. Obitus dies, 299. a. 376. b. Varia epitaphia, *ibid.* c.
 Aldebertus I. Lirinenfis abbas, sub eo monasterii clades, 463. a.
 Aldebertus seu Eldebertus II. Lirinenfis abbas, ei inscriptus Danielis Lirinenfis commentarius in psalmos, 211. b. Gestae, 443. c. 444. a. Obitus & epitaphium, *ibid.*
 Aldebertus comes Lemovicensis in S. Johannis cellam beneficus, 613. c.
 Aldebrandus in Rambonenfe monasterium munificus, 180. c. 181. a.
 Aldeburgis donationem facit Casali-Benedicto, 468. c.
 Aldeburgum seu Aldenburgum, *Oudenbourg*, Flandriae oppidum, 206. b. A quo excitum? *ibid.*
 Aldefonsus Aragonum rex & Pampilonis, Sancii regis filius, e chartae subscribit pro Legerensi monasterio, 31. a.
 Aldefonsus Hispaniae rex, *Vide* Alfonso.

Aldemarus ex moracho Casinenfi Capuanus abbas, Sapiens cognominatus, 237. c. Plura condit monasteria, 238. a. *Miraculorum patrorum egregius, ibid.*
 Aldemarius Capuanus clericus, Leonis Marficani magister, 238. c.
 Aldemunster cella instauratur, 46. a.
 S. Aldhelmi reliquiarum translatio & miracula, 236. b.
 Aldiardi nobilissima matrona quaedam Ebroilo confert, 56. c.
 Aldigozus Magdeburgensis ep. Conradum Saltzburgensem profugum humanissime excipit, 561. c.
 Aldo Placentinus ep. dedicationi interest S. Benigni Divionensis, 500. a. Item Dolensis ecclesiae, in qua aitate B. Mariae consecrat, 500. c.
 Aldo Aldeburgensis ecclesiae sancti Petri fundator, eam Laubienfi cenobio attribuit, 206. b.
 Aldo Alculanum S. Benedicti cenobium Farfensibus confert, 170. a.
 Aldredus Eboracensis archiep. chartae subscribit pro S. Dionysio, 17. c.
 Aldredus Wigorniensis ep. Glawornensis cenobii fundator & consecrator, 224. b.
 Aldrinus seu Aldwinus Winchecumbensis aut Wincelcumbensis prior in Norrhamibriam proficitur, 257. a. Una cum duobus. Eveshamensibus monachis Northumbriae monasteria restituit, 84. c. Girvenfe, 85. a. Malbrolesfe, *ibid.* b. Wiramuthense, *ibid.* Turgoto socio monasticum habitum tribuit, *ibid.*
 Aldwinus Dunelmensis prior obit, ejus laudes, 246. c.
 Alecensis ecclesia melius Elecensis, non confundenda cum Alerensi, 621. a.
 Alecenses episcopi, *Vide* Elecenses.
 Alelmus Becchi monachus, Aquicincti fit abbas, 234. a. Ejus obitus, *ibid.*
 Alemannia dux, Bertholdus, 303. b.
 In Alemannia compactum initium inter principes contra Henricum III. 303. b.
 Aleranus nepos unus e lociis S. Gerardi Silvae-majoris fundatoris, 163. c.
 Alermus Columbenfis abbas, 620. b.
 Aleta urbs unde translata sedes episcopalis ad Macloviensem, 524. a. b. 621. a.
 Alerensis episc. Benedictus, 524. a. Donoaldus *ibid.* b. Benedictus III. Johannes de Craticula, 524. b. 621. a. *Vide* Maclovienses.
 Aletensis ecclesia non confundenda cum Alecensi, 621. a.
 Aletensis ep. *Vide* Maclovienses.
 Aletia aut Aalidis, seu etiam Elisabeth S. Bernardi mater, prolapsa illustris, 267. b. 268. a. Utrum ex comitibus Tornodorensibus, 267. c. Pietas ejus eximia, 268. b. Bernardo gravida somnio terretur, *ibid.* Obit, pia mortis circumstantia, 497. a. Apud S. Benignum sepulta, *ibid.* b. Variæ ejus apparitiones, *ibid.*
 Alexander papa II. 9. b. 41. c. Lanfranci discipulus, 260. b. Florentinorum ad eum epistola, 2. a. Adela Roberti Francorum regis filiae sacrum velamen imponit, 5. a. Consultus de filio sacerdotis electo episcopo quid responderet? 6. a. Ejus epistola ad Guillelmum Petragorensem & Durannum Tolosanum episcopos, necnon Hugonem Cluniacensem, 14. b. Ad impediendum Henrici Germaniae regis cum Berta uxore divorcium mittit, 15. b. Novam Casinensem ecclesiam dedicat, 34. a. Lanfranco Cantuariensi praeter pallium consecretum, alterum in amoris signum concedit, 34. c. Coram eo ventilata controversia de primatu Cantuariensis ecclesiae super Eboracensem, *ibid.* 35. a. b. Ejus iussu habitum hac de re concilium in Anglia, 57. a. b. De rebus in eo gestis certior factus a Lanfranco, *ibid.* In monachos Angliae cathedralium molitiones reprimat, *ibid.* *et seq.* Wintoniensium litterae ad ipsum ea de re, 35. c. Ejus rescriptum, 36. a. Scribit etiam ad Lanfrancum pro Wintoniensis ecclesiae, *ibid.* b. Necnon pro Cantuariensi, *ibid.* c. Tullenfi pariter ep. pro ecclesia S. Mauricii, 54. b. Sub eo tentatum ut Romani ritus in Hispania reciperentur, 42. b. c. Ad eum mittit Lanfrancum opusculum suum contra Berengarium, 57. b. Romam citat Henricum IV. regem, 59. c. Ab eo S. Petrus factus Anagninae episc. 484. c. Exauctoratus Rupertus Baberbergensis abbas, 16. b. Coram eo Farfensium lis cum monachis Ss. Colmae & Damiani composita, 51. a. b. S. Eadmundo libertatem auferit, 18. a. Balduino abbati gestatorium altare ab se consecratum donat. *ibid.*

S. Rigaldi abbatiam in clientelam recipit, 628. c.
 629. Subiaci reformationi prospicit, 50. a. Novum abbatem consecrat, *ibid.* b. S. Petro Florentino bona confirmat, 2. b. Item Majori-monasterio ecclesiam S. Guingualoii, 6. b. Ejus privilegia pro monasteriis Pinnarenfi, 42. c. 43. a. Fructuariensi, 32. c. 33. a. S. Dionysio Parisienfi, 17. c. Ferrariensi 27. c. Andaginenfi, 29. 7. Luccensem episcopatum ad ultimum vitae retinet, 62. c. Obit, 60. b. A Fulcoio postea celebratus, 185. c. Ejus successor, 60. b.
 Alexandri II. legati, Petrus Igneus, 2. b. Rainaldus, Gerardus Ostienfis, 4. c. Stephanus cardinalis, 7. b. Amarus, 19. b. Johannes & Petrus presbyteri cardinali, 20. a. Hugo-Candidus cardinalis, 42. a. Petrus Anagninensis ep. 484. c.
 Alexander III. Vallenfium Malliaco subjectionem confirmavit, 226. a. Ejus bulla consistorialis pro Montis-Caveosi monachis, 415. a. Alia pro Elecensibus, 622. a. c. Diogili cellae apostolicam benedictionem imperit, 552. b. Redonenfi S. Sulpicii possessiones omnes confirmat, 578. b. Ejus diploma adversus abbatem Canigonensem, 598. a.
 Alexander Lincolnienfis episc. ei dialogum suum mittit Gislebertus Westmonasteriensis abbas, 435. a.
 Alexander Telefinus abbas & historicus, 403. a.
 Alexander Cantuariensis monachus Romam legatus mittitur ob investituram pro Anselmo, 433. c.
 Alexander Scottorum rex legatos ad Radulfum Cantuariensem mittit, 33. b.
 Alexander Eadgari Scottorum regis frater ostensionem incorrupti corporis S. Cuthberti adest, 473. b.
 Alexii Comneni C. P. imperatoris bulla aurea, 120. b. Utrum ei Victoris III. inscripta epistola? 237. b. Ejus avaritia, *ibid.* 190. b. Vestem imperialem apud Castinum offert, 238. b. Item pallium pretiosum per apocri-farios, 485. a. Ei carus Guillelmus-Ladovicus Commarici monachus, 459. c.
 Alfonsus I. Salernitanus archiep. obit prope tumulum Gregorii VII. sepultus; ejus scripta, 225. b. c. Olim ei injunctum scribendi chronici Casinenfis opus, 238. c.
 Alfonsus II. Salernitanus archiep. 225. c. An ejus consecrationi aliquando restiterit Victor III. 228. b. Ab ejus ditione absoluti Cavenfes, 293. a.
 Alferius Cavenfis primus abbas, de quo scripsit Victor III. 237. c.
 S. Alfgina Eadgari Angliae regis filia, 35. c.
 Alfonso V. Galliciae rex, quamnam ex filiis Willélmi Conqueritoris ei desponsata? 92. b.
 Alfonso Magnus VI. seu Adefonsus vel Aldefonsus aut Ildefonsus ex monacho coacte factu Hispaniarum rex, Leonis, Castellae &c. 31. b. Ejus benevolentia in Cluniacenses, quorum sustentationi providet, *ibid.* c. Censum auget & plura confert monasteria, 56. c. 115. 178. c. 316. c. Eorum insignis in ipsum gratitudo, 31. c. 32. a. Hugoni abbati scribit ut alios e suis iussu mittat, 31. b. Translationi S. Dominici Exilienfis abbatis interest, 71. b. Adalemmum Casae-Dei abbatem apud se retinet, 131. c. 132. a. Ejus filiae, 537. c. Ad eum mittit Gregorius VII. claviculam auream in qua de ceteris B. Petri, 150. c. Scribit ei pontifex pro abjiciendo ritu Mozarabico & Romano recipiendo, 155. c. Paret rex, 156. a. Ex-pugnata urbe Toledo de praeficiendo ei episcopo cogitatur; litterae hac de re ad Gregorium, 171. c. Pontificis responsum, *ibid.* 172. a. Bernardum Saguntensem ordinari curat, 172. c. Irascitur ob destructum a Bernardo Toletano Sarracenicum fanum, 172. c. Ejus litterae commendatariae postea pro eo ad lummum pontificem, 250. c. Offensionem pariter incurrit Didacus Compostellanus, ob id depositus & incarceratus, 251. a. Ei Dalmacium sufficit, 290. a. In Cluniaci majorem ecclesiam aedificandam multam pecuniam confert, 316. c. *Cluniacensis abbas dicitur obedientissimus, ibid.* Ejus obitus, elogium & sepultura, 537. b. Monachis reparat in Hispania, *ibid.* Cenobia ab eo condita, *ibid.* & c. 538. a. Petri Engelberti visio de eo, 537. c.
 Alfonso Aragonensium rex Castellae regnum invadit, necnon strages multas edit, 571. a. Illicita ejus copula cum Urraca; turbarum causa, 570. c. 571. a. Clufenfis abbas ad eum missus cum litteris apostolicis hac de re, 571. b. Castellanis intra Carrionem rex obsequens, *ibid.* Excerptum hac de re ex apographo, 688. *et seq.*

Alfonfus VII. cognomine preliator, Castellæ rex, 537. c.
 Alfonso VIII. cognomine Bonus, Castellæ rex, 537. c.
 Alfonso rex. *Vis.* Aldefonsus.
 Alfredus Angliæ rex a quo primum Gallica scriptura frequentari cepit, 106. c.
 Alffigus abbas Bathoniensis seu Alffius, aut Elffius, sollicitatem inquit cum aliis abbatibus, 258. b. Ejus obitus, *ibid.*
 Alguna, Petri, monasterii S. Gregorii de Concha fundatoris, uxor, 19. c.
 S. Altheidis abbatissa sancti Ægidii. *Vis.* Adelheidis.
 Aligernus abbas Casinensis, unus e præcipuis monasterii instauratoribus, 238. c.
 Alix Viridunensis sancti Mauri abbatissa, ei donationes factæ, 463. c.
 Allo sancti Clementis abbas chartæ subscribit pro sancto Apro, 606. c.
 Almannus S. Teuderii abbas, 27. a.
 Almaricus Aimerici Narbonensis vicecomitis filius, Tomericensi monasterio a patre oblatas, 461. c.
 Almarus Engolismensis ep. *Vis.* Ademarus.
 Almenon rex, ad eum confugit e cœnobio sanctorum Facundi & Primitivi Alfonso postea Castellæ rex, 31. a.
 Almus Fructuariensis abbas, donationes sub eo confirmatæ, 556. c. Et acta, *ibid.* Ei commissa in locis sacris ecclesia, 570. c.
 Almodis Oliverii de Turribus uxor obit; ejus exequiis adfunt plures abbates, 595. b.
 Almodis Marchiæ Lemovicensis comitissa, S. Johannis & S. Nicolai cellæ munifica, 633. c.
 Almodus Rothoniensis abbas, ei Gregorius VII. privilegia confirmat, 103. a.
 Alo de Monte-Morelli, ejus consilio S. Eparchii abbatia Angerica subjecta, 161. c.
 Alo de Monte-Maurelio, de *Montmoreau*, Borneti monasterium fundat, 588. a.
 Alo Burgulienfium colibertus, quanta pro eo certamina, 597. a. b.
 Aloldus S. Vedasti abbas, ei scribit Urbanus II. pro Lamberto ep. Atrebatensi, 310. b. Claromontano concilio adest, 357. b. Chartæ subscribit pro cœnobio Elnonensi, 388. a. Ejus controversia cum Atrebatensi episc. composita, 449. c. Obitus, *ibid.*
 Alphabetum duplex latinum & grecum ab episcopis descriptum in dedicatione basilicæ, 364. b.
 Alpium Cortiarum Marchionissa, Adelhaida, 30. b.
 Alquerius miles ecclesiam S. Petri de Sozziaco una cum fratribus S. Florentio donat, 177. b.
 Altamus Cremifan. abbas, *vide* Adelramnus.
 Alferius Montis-Caveosi abbas, ei indultus mitra usus & anuli, 415. a.
 Alffius Bathoniensis abbas obit, 246. b.
 Alhardus seu Artaldus Vizeliensis abbas, ei libertas asserta in conventu Cassiliensi, 457. c. Interficietur, 497. b. Plures ad eum & de eo Paschalis II. epistolæ, *ibid.* c. Cædis auctores, *ibid.* c.
 Altare B. Mariæ, vestis ejus principalis tactu sancte aliquid affirmatur, 265. b.
 Altaris gestatorii usus a summo Pontifice consecrati, 18. a.
 Altaribus olim thus noctu adolendi usus in monasteriis tam virorum quam virginum receptus, 32. b.
 Altare si movetur, ecclesia de novo consecranda, 514. b. Idem de Altarium tabulis translatis, 261. c.
 Altarium consecratio, 361. c. In his depositæ reliquiæ, 485. c. 570. b.
 Altare matutinale Cluniaci, 356. c.
 Altaria, de eorum redemptione quid statutum in concilio Claromontano? 359. b. Obtenit sub gravi pensione, 188. a.
 Altare in casamento tenere, 201. a. In sefum, quid? 201. a.
 Altare sigillare, quid? 167. c.
 Altenburgensis ep. Ezzo, 73. a.
 Althodorensis ep. Humbaldus, 386. c.
 Altmannus Passaviensis ep. a quo institutus Theodoricus Cremifanensis abbas, 555. a.
 S. Altmannus Pataviensis ep. seu Passaviensis, clericorum incontinentium acerrimus infector, S. Nicolai extra muros Patavienses fundator, 12. b. 169. a. Necnon Gotwicensis, *ibid.* Hoc monasterium post mortem ejus monitu reformatum, 341. b. c. Gar-

stenfis initiis favet, 190. c. Lambaci ecclesiam dedicat, 258. c. 259. a. Eidem pariter munificus, 259. a. Ei scribit Gregorius VII. 180. c.
 S. Alto nobilius Scottus Alto-monasteriensis fundator, 339. c.
 Altolinus Mettenfensis abbas, ejus rogatu Paschalis II. S. Clementis monasterio privilegium concedit, 500. a.
 Alffius abbas Bathoniensis, *vide* Alffigus, Alffius.
 Altus-villaris seu Silva-major, locus inter Dordoniæ & Garunnam, 162. b.
 Alvericus primus Hildisleviensis abbas, 555. c.
 Alvisia S. Eligii Paris. abbatissa, *vide* Hadvisia.
 Alvisus seu Alvisius ex monacho Sithiensis S. Vedasti prior, 540. b. Postea abbas, 450. a. 580. c. 581. a. Monasterii reformator, 450. a. Demum episcopus Atrebatensis, 581. a. Odonem Cameracensem episcop. infirmum excipit, 586. b. Sub eo Gofvinus celebris philolophus monastica veste indutus, 589. b.
 Alulfus monachus, ejus conversio occasione dat reformationi S. Martini Tornacensis, 350. a. b. Fit cantor, *ibid.* b. Gregorialem suum justu Odonis abbas componit, 586. b. c. Annus obitus, *ibid.* c. Ejus pater, *ibid.*
 Alwinus dapifer Woltani Wigorniensis episcopi subscribit, 258. a.
 Amalbertus Fioriacensis abbas, cui commissa S. Caprasii cella, 165. a. 253. b.
 Amalifiani ex occidentalibus primi qui cum orientaliibus commercium inierunt, 429. b. Ipsi auctores monasterii de Latina apud Jerosolymam, *ibid.* Et benefactores, *ibid.* c.
 Amalricus pro sua temeritate Ebroicensi comitatu privatus, 522. b.
 S. Amandus Trajectensis ep. Rotomagi apud S. Amandum missas celebravit, 506. c. Patrum ab eo miraculum, *ibid.* Potestas singularis in demones, 507. a.
 Amandus ex priore Aquicinctensi Marcianensis abbas, Tornacum ad S. Martinum secedit, 352. c. Encyclicam scripsit epistolam de Odone Cameracensi, 586. b.
 Amarus Mutlensis ep. dedicationi interest ecclesie Montis-Caveosi, 667. Obitus, *ibid.*
 Amarus Oleronenfensis ep. 124. a. seu Oloronenfensis, 146. a. vel Olorenfensis, 178. a. aut Elleronenfensis, 175. b. seu Elloronenfensis, 313. c. Postea Burdegalenfensis archiep. 240. c. An monachus? 241. a. Et quidem scriptor Casinensis? 239. b. Apostolici legari munere diu functus, 19. b. c. 240. c. Variis conciliis præest; Burdegalenfibus tribus, 146. a. 253. b. 318. b. 652. 399. c. Santonenfibus totidem, 156. b. 178. a. 379. c. Meldensibus, 157. c. 184. a. Exoldunensibus, 175. b. 186. b. Pictavensibus, 375. c. Mittitur in Hispaniam a Gregorio VII. 123. b. Scribit ad Radulfum Turonenfem contra Gervasium abbatem, 313. c. Necnon contra Gaufridum comitem, 314. a. In Gellonenfensi monasterio altare consecrat, 110. b. Ei finendam committit Gregorius VII. litem Burdigalenses inter & S. Severi monachos, 148. b. Amari litteræ ea de re, *ibid.* c. Chartæ subscribit pro Silva-majori, 163. b. Et Vindocino, 379. c. Ecclesiam de Solaco Burdegalenfibus asserit, ejus definitio hac de re, 633. Malliacum adit, 162. c. Judicio adest pro Generensibus, 191. c. Item conventu Dolensi pro exemptione Majoris monasterii, 333. c. 334. a. Ejusdem privilegia tuetur adversus archiepiscopum Turonenfem in concilio Brivatenfensi, 333. c. Vindocino ecclesiam Oleronenfem restitui curat, 365. c. 366. a. Ejus epistola hac de re ad Goffridum Vindocinensium, *ibid.* 657. Ejus rogatu S. Crucis possessiones confirmatæ, 406. b. Ægrotat, 364. b. Romam adit cum Odone Oleronenfensi, 367. c. Dedicationi adest ecclesie S. Saturnini ab Urbano II. factæ, 368. a. Obit, 240. c. 241. a.
 Amatus ex Casini monacho episcopus, cujus sedis? 239. a. Ejus scripta, *ibid.* b.
 Amauricus primus fundator cœnobii S. Martini Pontifarenfensis, 18. b.
 Ambianenses legatos mittunt ad concilium Belvacense pro petendo episcopo, 599. a. b. 601. a. b. Ipsi indociles & refractarii, *ibid.* c.
 Ambianensis ecclesie charta pro Angerico, 254. a. 648. a.
 Ambianenses episcopi, Guido, 4. b. seu Wido, 5. b. Godfridus,

Godfridus, 11. c. Fulco, Radulfus, 117. a. Roricus, 184. b. seu Rorico, 280. b. aut Rorigo, 529. a. Gervinus, 280. b. seu Gerewinus, 310. a. aut Girvinus, 465. b. Ingelrannus, 611. c. seu Ingelrannus, 612. b. aut Ingerannus, 619. c.
 Ambianenses comites seu consules, & Comitissa, Galterius, Adela, 459. a. Ingelrannus, 466. b. seu Ingelrannus, 523. a.
 Ambiani orta seditio ex communiis, 587. a. b. Turris obfidio biennio durat, an rex Ludovicus jaculo sauciatus? 601. c.
 Amblardus primus abbas Prulliaci, 314. a.
 Amblardus S. Martialis abbas, Goffrido Vindocinensi scribit de monacho quodam detractore, 596. b. Ejus responsum, *ibid.* Sub eo combustum monasterium, *ibid.*
 Amblardus Athanaci abbas, 672. a.
 Ambrosius Liparenfensis abbas, ei inscriptum Urbani II. diploma, 342. a. Et commissum Pascente monasterium, 342. b.
 Ambrosius primus conditor ecclesie de Commifago in locis sacris, 570. c.
 Amedeus Lugdunenfensis archiep. ab eo dedicata Athanacensis ecclesia, 487. a.
 Amelia Hembergi ep. Pictav. mater, ubi sepulta? 19. b. Amelia nobilis maritona Nobiliaco donationem facit, sepulture locus, 620. c. Ejus filii, *ibid.*
 Amelia S. Sulpicii Redonenfensis abbatissa, annus obitus, 578. b.
 Amelia S. Sulpicii Redonenfensis abbatissa, annus obitus, 578. b.
 Amelinus Gervasii militis avus, fundator S. Guingualoti, 6. b.
 Amelinus Tolofanus episc. 622. a. Cluniaco restituit ecclesiam sanctæ Columbe, 550. b.
 Amelinus Dalonenfensis abbas cum subditis abbatibus novem interest exequiis Almodis nobilis maritona, 595. b.
 Amicus sacerdos & monachus Casinensis, 484. c. In Amici receptione viridi junco domus confertni solita, 145. b.
 Amon Tullenfensis ep. ejus corporis inventio, 515. b.
 Amor, eo solo comparatur calorum regnum, 174. a.
 Anagnia a Paschali II. deficit, 487. c.
 Anagninensis episcopus, Petrus, 591. a.
 Anastasius ex monacho S. Michaelis factus Cluniacensis, Sarracenis fidem prædicat, 123. a. Cluniacum redit, postea solitudinem petit, *ibid.* Sanctitate clarus obit, 231. b. Ei in eremo versanti scriptis Hugo Cluniacensis, *ibid.*
 Anceinus Rigaudi, Athanaci abbas, 672. c.
 Anconitanus princeps Guarnerus, 487. c. seu Guarnerius, 488. b.
 Andecavenses episcopi, Huchbertus, 7. a. Eusebius, *ibid.* b. seu Eusebius-Bruno, Goffridus seu Gufridus, 175. c. Gufridus, 359. c. Goffridus de Meduana, 378. b. seu Gufridus, 386. a. Aut Gufridus, Rainaldus de Martiniaco, 439. b. c. Reginaldus seu Rainaldus II. 536. b. R. 675.
 Andecavenses canonici ad Goffridum Vindocin. scribunt, 439. b.
 Andecavenses comites & comitissa, Gaufridus, Julitta, 5. c. Fulco Niger, 7. a. seu Fulco-Rechinus, Bertrada, 273. c. 274. a. Gaufridus Martellus seu Gufridus, 490. b. Aut Goffridus 366. a. Agnes, *ibid.* Fulco-Rechinus, junior, 459. c. 477. a.
 Andecavensibus comitibus primo Vindocinum paruit, 314. b.
 Andoverpia Tanchelmi erroribus inficitur, 615. a.
 Andreas Hilgodi Sueffionum episc. frater chartæ subscribit pro Majori-monasterio, 298. c. Brivatenfensi concilio adest, 333. c.
 S. Andrea in Scotia ep. Eadmerus, 33. b. 607. c. Robertus, 33. b. Turgorus, 246. c.
 S. Andrea episcopus parvi in Scotia quomodo cesserit *Kaledonum* jus, 520. c. 521. a.
 Andreas, Cafalis S. Petri abbas, donationes sub eo. 316. b. Privilegium ab Urbano II. obtinet, 406. b.
 Andreas Valladerii abbas, ejus scripta, 515. c.
 Andreas Vailumbrofanus in Gallia condit monasteria, 254. c. Ad Urbanum papam mittit pro Corneliaco & possessionum suarum confirmatione, 297. a. Ex Corneliacensi priore Cafalis-Benedicti ab eo conditi primus fit abbas, 316. b. Sub eo crescit monasterium numero fratrum & cenus, 468. c. A Paschali II. privilegium obtinet, *ibid.* Pic obit, encyclicæ de eo *Annal. Bened. Tom. V.*

epistola, & gesta, 177. a. b. Translatio, *ibid.* b. Beatus merito dicitur, *ibid.*
 Andreas prior a Goffrido Vindocinensi ob erratum quoddam objurgatur, 399. b.
 Andreas qui & Aigibertus fit Corbiniacensis prior, 442. a. Sancti Marculfi corpus deferri curat ad quærendas suppetias, *ibid.* & 6.
 S. Andreas Barifaci præpositus, S. Amandi discipulus, & Elnonensis abbas, ejus corporis elevatio, 354. b.
 Andreas Rameruci comes, donationis testis pro Molifmo, 671. c.
 Andreas S. Bernardi proavus maternus, 268. a.
 Andreas S. Bernardi frater, ei sapius apparet Aletha utriusque mater, 497. b. Sæculo nuntium remittit, 572. a.
 Andreas laicus, unus e septem primis S. Brunonis sociis, 203. a.
 Andreas quidam Romæ mortuus reviviscit, 30. b. c. An id conversioni S. Brunonis occasionem dederit? *ibid.* c.
 Andreas Januensis, S. Johannis Gualberti vitæ scriptor, 64. a.
 Andreas secundæ vitæ Rotberti de Arbriffellis scriptor, 619. b.
 Andreas Chelnius. *Vis.* Chelnius.
 Angelbertus seu Engelbertus Tornodorenfensis S. Michaelis monasterii abbas, 15. b.
 Angelrannus Arnulfi Sueffionum episcopi archidiaconus, testis miraculi ab eo patrati, 173. b.
 Angilberga imperatrix S. Xithi Placentiæ monasterii fundatrix, 608.
 S. Angilbertus, ejus corpus inventum a Gervino Centulensi abbate, 93. b. Variæ translationes, miracula, canonizatio & festum, 551. b. Vitæ & miraculorum scriptor, 397. b. 551. c.
 Angilrannus Mettenfensis episcopus in Gorziam munificus, 320. b.
 Angleherus decanus Viridunensis, S. Leonis abbatie conditor, 515. b.
 Angliæ status per Lanfrancum innovatus, 21. b. Refloret monasticus ordo, *ibid.* c. Ibi instituti Beccenses, 143. b. Tironenses pariter quo auctore? 588. a. Gravis in monachos exorta persecutio, molientibus quibusdam episcopis & clericis, 35. b. *seqq.*
 In Angliâ, a quo primum Gallicana scriptura frequentari cepit? 106. c. Per omnes ecclesias sunt preces pro eligendo Cantuar. archiep. 303. c. Ecclesie venales sub Willelmo Rufo, 307. a. Angliâ Uibanum II. agnoscit pro legitimo pontifice, 345. b. c. Per eam delatæ reliquiæ pro infaturatione ecclesie Laudunenfensis, 585. a.
 Anglorum religio erga reliquias sanctorum, 401. b. Eorum collegio urbis Romæ unita S. Savini abbatia, 86. b.
 Anglicani episcopi & abbates plures in concilio Catalanenfi exactorantur, 602. b.
 Angliæ regem & reginam, Alfredus, 106. c. Edwardus, 17. c. 33. c. S. Edwardus, 35. c. Willelmus I. 244. c. Mathildis, 3. a. Willelmus Rufus, 244. c. Heinrichus I. 418. b.
 Anicium, huc divertit Urbanus II. & concilium indicit, 345. a.
 Anicenses episcopi, Stephanus, 115. b. Ademarus, 329. c. 345. a. Hujus causam examinandam mandat Gregorius VII. Hugoni Densi, 115. b.
 Anicenses ecclesia, ibi festum S. Ægidii celebrari curat Raimundus comes, ejus benefactor, 365. b.
 Anima per molestias nutritur ad æternitatem, 98. b.
 Anna regina chartæ subscribit pro Fioriaco, 5. b.
 Anna Comnena Petrum eremitam, unde cucullatum dicit? 324. b.
 S. Anno Coloniensis archiep. sancti Innocentii corpus una cum sancti Vitalis capite ex Agaunensi monasterio in Siebergenfem infert, 30. b. Confert pariter B. Cæsarii m. brachium sacello sancti Jacobi a se consecrato, *ibid.* Ejus diffidia cum Adalberto Hammaburgensi, 43. b. Ei tradita Salefelda, 44. c. Donatæ pariter Indiæ & Malmundariæ abbatie, *ibid.* Posteriorem a Stabulaci jurisdictione eximere tenat, unde rixæ, *ibid.* c. 44. a. Romæ a summo pontifice increpatus publice pœnas luit, 44. a. b. *ibid.* c. Præter duas collegiatas tria exstruxit monasteria; Siebergenfem,

Grafscapen, 44. b. Salefeldense, *ibid.* c. 90. b. Erga Fructuarienses bene affectus, 32. c. Ei deuo commissa regni procuratio, 52. b. Per eum Romam citatus Henricus IV. rex, 59. c. Procuratorem publicæ rei deserit, *ibid.* Corbeiam cum episcopis & principibus venit ad hortandos Saxones, 72. b. In eum seditio gravis Colonie excitata, 73. b. c. Ei commissa lis Wernheri Corbeiensis abbatis cum Bennone Osenburgensi ep. 73. c. Brunwillarensem in eum querelæ, 124. b. Ejus pia consilia, 195. c. Godefridi Gibbosi necem prædicit, 90. c. Plura in visit monasteria, 89. b. Mortuum Hermannum Siebergensem priorem funebri oratione laudat, *ibid.* c. Sepulturæ suæ locum designat, *ibid.* In extremis poenitentia ac pietatis signa, *ibid.* 90. a. Obitus & sepultura, *ibid.* Miracula, *ibid.* Vita scriptor, *ibid.* b.

Anno abbas chartæ subscribit pro Insula-barbaræ, 27. a.

Annus novus initus a Septembri, 293. b. Veterum quorundam more a natali Domini, 608. c.

Annus incarnationis non a paschate, sed a kalendis Januarii repetitus 616. c.

Anonymus scriptor vitæ S. Roberti Molismensis emendatur, 219. b.

Anonymus scriptor vitæ Theoderici I. Andaginenfis abbas, an Heribrandus Leodienfis monachus? 248. b.

Anonymus Lambaci monachus, actorum Adalberonis ep. Wirziburgensis scriptor, 259. a.

Anonymus Admontensis, vitæ S. Gebhardi Saltzburgerensis archiep. auctor, 287. c.

Ania oppidum agri Lugdunensis, ubi habita synodus, 26. c. 27. a.

Anscherus Centulæ monachus insignis, 93. b. Eiusdem loci sit abbas, *ibid.* 359. a. Ejus pater, *ibid.* Gesta & scripta, 397. b. 551. b. Chartarum recognitionem fieri curat, 663. 664. Testis est donationis pro Majori-monast. 421. b. Ei ablata restituit Wido Pontivorum comes, *ibid.* c. Sub eo facta Angilberti canonizatio, 551. b. De eo scripsit Hariulfus, 397. b. 664. 665.

Ansculfus Angeriaci abbas, 254. a.

Ansellus Bellovacensis ep. in S. Medardum munificus, 243. a. *Vid.* Anselmus.

Ansellus seu Anselmus Laudunensis canonicus, *vir totius Francie lumen*, 500. b. 573. a. Galdrici ep. Laudunensis electioni contrarius, 500. b.

Ansellus comes. *Vid.* Anselmus.

Ansellus de Dangio S. Cilini monachus & benefactor, 186. a.

Ansellus de Warlanda seu de Garlanda, Ludovici regis dapifer & consiliarius, chartæ subscribit pro Fioriaco, 518. c. 540. a. 576. Item manumissioni, 533. a. In Mauriniacum munificus, 540. a.

Ansellus vir nobilis Mauriniacensis fundator, 491. a.

Ansellus S. Marie cancellarius, chartæ subscribit pro S. Nicolao de Saltu, 442. c.

Anselmus Cantuariensis, Lanfranci discipulus, 260. b. An ejus propinquus? *ibid.* a. Guibertum instituit, 11. a. Ejus virtutes, proprietatis odium, humanitas, prudentia, 11. b. c. Mansuetudo, 528. b. Dicta pro oraculis habita, *ibid.* b. Propter quod frendet demonis invidia, sed frustra, *ibid.* c. Obedientia quam tenax, etiam archiepiscopus, 528. b. Becci prior Guibertum Flaviniacensem erudit, 104. b. Monologium scribit, 37. a. Mauricii discipuli flagitatu, 38. a. Operis idea, 37. a. Trinitatem tres substantias dicit, quo sentu? *ibid.* Idem Lanfranco corrigendum mittit, *ibid.* b. Rainaldo Pichavenfi pariter mittit, 58. a. Scribit librum meditationum, de quo Duraadi Casæ-Dei abbas ad eum epistola, 58. b. Ipsius pariter ad Duraadum, *ibid.* Mauricio Becci monacho scribit, 37. b. Item Lanfranco archiepiscopi nepoti, cujus occasione alia postea epistola Anselmi ad Lanfrancum Cantuar. & Lanfranci ad Anselmum, *ibid.* c. Regulam S. Dunstani sibi mitti petit a Lanfranco, *ibid.* c. Quanti fecerit Mauricius Becci monachus, *ibid.* Gerberto Fontanellesi scribit pro vidua pauperula, 38. a. Item Gualtero, *ibid.* b. Arnulfo Roffensi ageroranti, 98. b. Pia ad eum monita, *ibid.* Osberno Exoniensi, 105. c. Rodulfo Belli abbati, 106. a. Et Duranto Casæ-Dei, 131. b. Quor libror prior scripsit: 133. c. Mortuo Herluino, unanimi consensu eligitur abbas 133. b. Reluctans

a Gisberto Ebroicensi consecratus, *ibid.* c. 142. b. Ejus modestia, 133. c. Sub eo cxxx. monachi, 307. a. An ab eo inducta apud Becum candida vellus? 327. c. 328. a. Abbas quam pie & sapienter se gerit! *ib.* Lanfranco duas epistolas scribit, de missis elemosynis gratias agens, *ibid.* c. In Angliam trajicit, ubi honorifice receptus, *ibid.* Sermonem coram monachis habet; hujus summa ab Eadmero relata, *ibid.* Lanfranci scrupulum solvit de Elfegi sanctitate & martyrio, 143. a. Ejus apud Anglos auctoritas, & pia monita, *ibid.* b. Beccenses ibi constitutos ab eo plures expectant; quod libenter concedit, *ibid.* Hac occasione plures ab eo scriptæ epistolæ, *ibid.* c. Scribit Beccensibus apud Confluentium, de generibus, 173. c. Item Hugoni incluso, 174. a. Honorifica Gregorii VII ad ipsum epistola, 173. c. 174. a. Gisberto e suis Westmouasteriensis abbati electo gratulatur, 189. c. 190. a. Ei inscribit epistolam de Sacramento Altaris, *ibid.* Ad Cestrenses scribit, 295. a. Apra ad eos monita, *ibid.* b. Item preclara ad abbates, 58. b. c. Et monachos, 451. c. 452. a. Cantuarienses, 457. b. Beccenses, 326. b. c. Ad Lambertum Sithiensem, 492. c. Arnulfum Troarensem, 520. a. Pia hortamenta ad vitam monasticam, 262. c. 263. a. Alia ad Mathildem Winthornie abbatissam, 346. a. Ad suos Beccenses, *ibid.* b. Definitioni subscribit pro Fontanellesibus, 187. b. Erga Eadmerum discipulum benevolentia & familiaritas, 327. b. Præcipuus Gundulfi Beccensis amicus, 104. c. Cui Roffensi creato episcopo religiose gratulatur, 105. b. Willelmi Hirsaugiensis dubia solvit, 210. c. Inter utrumque contracta familiaritas, 211. a. A Simone Crispiacensi mortuo per Roberthum monachum reprehensus, 183. a. A Willelmo Angliæ rege morti proximo accersitur, 244. c. Ejus sepulturæ adest, 245. a. Ejus prudentiam miratur Roberthus Meilenti comes, 245. b. Consultitur a Mathilde Scottorum regis filia, 260. b. Lanfrancum nepotem objurgat ob acceptam absque sua venia Fontanellem abbatiam, 261. c. Variæ ejus epistolæ, *ibid.* Ad Arnulfum Troarensem, 261. a. Ad Girardum Morinorum ep. pro Lanfrido S. Wulmari abbate, 263. b. Goffridum Parisiensem, 308. b. c. Bosonem monachum Beccensem, 327. b. Didacum Compostellanum, 455. c. Paschalem II. 506. 517. b. Turolidum Bajocensem, 520. b. Odonem Beccensem, *ibid.* Henricum & Ernulfum Cantuar. priores, non semel, 521. a. Hugonem Lugdunensem, 345. c. Osbernum Exoniensem pro monachis de *Banilla*, 346. a. Hugonem Cantuariensem archidiaconum, 403. c. 404. a. Mathildem Cadomi abbatissam, 475. c. Mathildem comitissam, 476. a. Jocerannum Lugdunensem, 496. b. Henricum Angliæ regem, 519. a. Alia passim epistolæ, &c. Item plures ad ipsum, Roberthi Nortmanniæ ducis, 306. b. Ivonis Carnutenfis, 326. c. Herberti Terfordensis, 450. b. Ludovici Grossi Francorum regis, 460. a. Hugonis Cluniac. 476. a. 496. b. Henrici Angliæ regis, 519. a. & alia passim, &c. Ejus sententia de obedientia promissione ab episcopis in abbas consecratione exacta, 261. a. In Roscelinum scribit, & errorem confutat, 261. c. 262. a. 309. c. Ejus hac de re ad Fulconem Belvacensem epistola, 262. a. Juxta eum diverse tractandi hæretici & infideles, *ibid.* Librum de fide Trinitatis & Incarnationis scribit, 309. a. Fulconis electioni in episcopum Belvacensem primo repugnat, postea assentit, 262. b. De eo scribit ei Urbano II. necnon de Johanne monacho, *ibid.* c. Haimonem & Rainaldum consanguineos ad vitam monasticam adhortatur, 262. c. Beccensis monasterii libertatem tuetur, 635. *Op. seqq.* In Angliam egre trajicit, 294. b. Cestrensi a se ordinato monasterio præficit abbatem, *ibid.* c. Modum ac formam præcationum publicarum ordinat pro futuro Cantuariensi archiep. 303. c. Willelmo regi graviter ageroranti poenitentiam suggerit, a quo & ipse designatur archiepiscopus, 304. a. Reluctans onus suscipit vir modestissimus, *ibid.* b. c. Abbatia S. Albani & aliis ad archiepiscopatum pertinentibus investitur. *ibid.* 305. a. Ei scribit Willelmus Rotomagensis, 305. a. Cum rege dissidet de prædiis ecclesiæ Cantuar. *ibid.* c. Confecrationibus omnibus consecratur, *ibid.* b. Quo die? 308. c. Urbano II. addictissimus, 305. b. Ejus

& aliorum de hac electione plures epistolæ, *ibid.* c. 306. a. Una ad Beccenses malevolorum refutat calumniam, 306. a. b. Willelmum successorem in abbatia designat; variæ hac de re epistolæ, *ibid.* b. Ernulfum in ecclesia Christi priorem constituit, 307. b. Ei scribit Roberthus Normannorum dux pro electione Beccensis abbatis, 306. b. Litteris se purgat apud Walterum cardinalem, 345. c. 346. a. Ejus responsa ad Gelduinum Aquicinctensem, 449. b. Item Paschalis II. ad ipsum, 517. b. Ernulfum Cantuarie priorem Burgensem abbatem creat, *ibid.* Librum de incarnatione Verbi scribit, contra Roscelinum, & Urbano II. offert, 324. c. Item absolvit libros inscriptos, *Cur Deus homo*, *ibid.* 327. b. Willelmi Angliæ regis indignationem incurrit, 325. a. Mira ejus libertas & fortitudo episcopalis, *ibid.* b. c. Urbanum II. legatum pontificem agnoscit, 345. b. a quo pallium recipit, *ibid.* c. Urbano II. gratias agit in epist. 345. c. B. Woltanum consulit de ecclesiæ suæ iuribus, 346. c. Dublinensem & Watfordiensem episcopos consecrat, rogatu Murcherachi Hiberniæ regis, 370. b. Willelmum Dunelm. episc. ægrotañtem inquit, 370. b. In Galliam proficiscitur, variæ insidiæ in via, 389. c. 390. a. Apud S. Bertinum hospitatur, & altare consecrat in S. Audomari ecclesia, 389. c. Cluniacum adit, *ibid.* 390. a. Lugduno ad Urbanum II. nuntios mittit, 390. a. Romam pergit, 395. a. Apud monachos villæ Asperæ hospitatur incognitus, *ibid.* b. A pontifice honorifice acceptus, *ibid.* Ad Willelmum regem scribit, *ibid.* Telesiam adit, 395. b. Deinde Capuan; a Rogerio Apuliæ duce honorifice exceptus, *ibid.* c. Averisæ moratur cum Urbano II., 400. b. Nihil non movet contra eum apud pontificem & principes Angliæ rex, *ibid.* c. Romæ acta pro eo adversus Willelmum regem, 401. b. Episcopali munere absolvi postulat, 400. b. Barenfi concilio interest cum Urbano II. Gracos refellit; quam feliciter! *ibid.* c. 401. a. Pro Willelmo rege intercedit, 401. a. Concilio Romano adest; acta pro eo, 403. b. c. Lugdunum redit, *ibid.* c. Scribit libros de peccato originali & de meditatione redemptionis humane, 417. c. Marciniacum adit, postea Casam-Dei, ubi restitutum ab eo incendium, *ibid.* Rege mortuo in Angliam redit, variæ ad eum litteræ hac de re, *ibid.* Maxime Henrici novi regis, 418. a. Cui jus investituræ denegat, *ibid.* & b. Roberthi S. Edmundi abbatis electionem improbat, epistolæ tres hac de re, 418. b. Quem postea deponit, *ibid.* c. Ob Henrici regis connubium immo-ritu culpatur, 433. a. b. Ob investituram ab eodem vexatus, 433. c. Legatos mittit hac de re ad Paschalem; una cum rege, *ibid.* Pontificis responsum, *ibid.* 434. a. Ei suos in Genesim commentarios dedicat Richardus Pratellensis, 436. c. Librum scribit de variis quæst. ad Walerannum Nuemburgensem ep. 450. b. c. 451. a. Londoniensi concilio præest, 450. a. A rege investitus consecrare detrectat, ob id e regno rursum exire coactus, 450. b. Ejus constantia adversus incontinentes presbyteros, *ibid.* Multas canonicas a rege imponi non probat, 450. b. Quantum abhorret a simonia! 450. a. 451. a. Mathildi reginæ hac de re referunt, 451. b. Angliæ regi iterum resistit ob investituram, Romam denuo pergit hanc ob rem, 456. c. Beccialiquandiu moratur, & Gundulfo Roffensi scribit, 457. a. Roma egressus Lugdunum venit, 474. a. Variæ ab eo scriptæ & acceptæ epistolæ, *ibid.* & b. A rege spoliatur, *ibid.* b. Postea in Nortmanniam venit, 474. b. Adelam Blesensem comitissam adit, & cum ea Carnutas pergit, ad colloquium Angliæ regis, 474. b. Missio Romam legato, Becum proficiscitur, postea Remos, *ibid.* c. Mathildi comitissæ meditationes mittit, 476. a. Becci infirmatur, 488. b. Rex & regina ejus morbum graviter ferunt; utriusque ad eum hac de re epistolæ, *ibid.* c. Ad ejus exequias conveniunt episcopi & abbates, *ibid.* Contra spem sanitati restituitur, *ibid.* Quidam ei detrahens malevolentia dat penas, *ibid.* Henricus rex ad eum venit, & omnibus controversiis finem imponit, *ibid.* Ei dantur duo B. Marie capilli, 489. b. c. Hugonis Cluniac. ad eum epistola de obitu Hugonis Lugdun. 496. b. Item Paschalis II. de presbyterorum filiis, 501. b. Eo præsentate Henricus rex investituram renunciat, 503. b. In Angliam

redux res ecclesiarum curat, 503. b. Apud S. Eadmundum diu infirmatur, *ibid.* Litteras a Paschali accepit, *ibid.* Librum composit de præscientia concordia cum libero arb. 504. a. Ei committitur Angliæ regnum, 506. a. Helgovi ad eum epistola hac de re, ejusque responsum, *ibid.* & b. Ejus sententia de voto monachi ante professionem, 506. b. Gundulfo Roffensi in extremis adest, 519. b. Et funus curat, *ibid.* c. Radulfum ejus successorem consecrat, *ibid.* Ejus ultima verba, & obitus, 384. c. 496. b. Adfunt rex & regina, 527. b. c. Funus curatum a Radulfo Roffensi, 528. a. Sepulturæ locus, *ibid.* Vita scriptores, & scripta, *ibid.* & b. An scripsit contra Rupertum? 563. a. Ejus sanctitatis argumentum, 529. b. A Fulcoio poeta versibus celebratus, 185. c.

Anselmus Luccæ ep. ob acceptam investituram affectus dolore, sit monachus, 62. c. Justu Gregorii VII. ad episcopatum redit, *ibid.* In reformandis clericis & monachis zelus, *ibid.* Austeritas & pia instituta, 63. a. Mathildis comitissa ei a Gregorio VII. committitur in spiritualibus dirigenda, *ibid.* Pontii Fraxineci abbatis abdicationem improbat, 132. b. Gregorii VII. causam adversus schismaticos scriptis propugnat, 154. c. Eiusdem pontificis legatus in Longobardia, 182. a. Ab Henrici hominibus captus, 113. b. Synodo Romanæ adest nequit, 191. a. Utrum unus e tribus a Gregorio VII. ad succedendum designaris? 213. c. 214. a. Obiit; ejus pauperas & humilitas, 228. c. Mantuæ funus sollempni pompa curatum, *ibid.* Sepulturæ locus, *ibid.* Ejus scripta, necnon vitæ & miraculorum scriptores, *ibid.*

Anselmus III. Mediolanensis archiep. Urbano II. addictissimus obiit, 305. b.

Anselmus I V. Mediolanensis archiep. S. Protasii ecclesiam austerit monachis S. Simpliciani, 413. b.

Anselmus Belvacensis ep. seu Ansellus a quo dedicata S. Jacobi ecclesia, 331. a. *Vid.* Ansellus.

Anselmus Lucanus episc. Casæ-Dei benefactor, 453. c.

Anselmus ex S. Medardi monacho Sufionum electus episcopus, in archiepiscopum Viennensem postulat, 192. a.

Anselmus Lareshamensis abbas seu Anselmus, monasterii restaurator, 137. b. Sub eo floret disciplina, 277. b. Cellam novam in monte Abrinbergenfi construit, & dotat, 277. b. 341. a. Chartæ hac de re, 341. a. S. Nazarii corpus humo in fossium eruit, 277. a. Ex oblationum affluentia instaurat ecclesiam, *ibid.* b. A Bertholdo advocato in custodiam retrahitur, *ibid.* Obiit & sepultura, 341. a. 389. b.

S. Anselmus Athanaci abbas, Leucensis monasterii fundator, 672. a.

Anselmus Gemblacensis chronographus, ejusdem loci sit abbas, 589. a. Guericus quondam prioris confanguineus & discipulus, *ibid.* Eum magistrum habent Altovillarense & Latinacense, *ibid.*

Anselmus archiepiscopi cognominis nepos, S. Sabæ abbas, deinde S. Edmundi, postea Londoniensis ep. 607. b. Radulfo Cantuariensi pallium defert, *ibid.* a. b.

Anselmus Beccensis monachus, auctor vitæ S. Berengarii Papulensis, 317. c.

Anselmus eremita S. Johannis de Calmis, 379. a.

Anselmus de Ribodi-monte, seu Ansellus S. Amando plures orationes facit, 27. c. 28. a. Locum dat exstruendo Aquicincti monasterio, 151. b. c. Fundat monasterium S. Nicolai de Prato, qua de re litteræ ad Guibertum, 195. a. b. S. Vincenii monachis satisfacit, 243. b. Chartis subscribit pro Brocaciensi, 179. Et Haimonensi monasteriis; 233. c.

Anselmus vir illustris. *Vid.* Ansellus.

Anselmus archilevita Ambianensis, Angeriaco munificus, 254. a.

Anselmus archidiaconus, a Paschali II. privilegium obtinet pro S. Martini monasterio contra Totnacenses canonicos, 512. a. Inde turbæ, *ibid.* b. c. Quomodo sedantur? *ibid.*

Anselmus cancellarius Laudunensis chartæ subscribit pro Majori-monasterio, 574. b.

Anselmus Laudunensis magister & decanus, ejus elogiū, 563. b. 585. b. Contra eum scribit Rupertus, 563. b. Eum audieus adit Abaelardus, 585. b. Hujus opinio de illo iniquior, *ibid.* c. Unde altercationes, *ibid.* Annus obitus, 585. b.

Anselmus historiæ concilii Remensis scriptor. Herimari

abbatis S. Remigii discipulus, 39. c.
 Anselmus Schramb Mellicensis historiarum auctor, 267. a.
 Ansericus miles de Avalone Fontis-humidi monasterium fundat, 468. b.
 Anselmus canonicus Laudun. *Vid.* Anselmus.
 Ansfredus Prætelensis primus abbas, cujus tempore obiit Hunfridus de Verulis, 83. a.
 Ansfredus II. Prætelensis abbas, ei inscripta Roberti Tumbalensis expositio in Cantica-Canticorum, 369. c. 370. a. A Durando pariter suum in Berengarium opus, 103. c. 104. a. Annus obitus, *ibid.*
 Angerius seu Rangerius ex Majoris-monasterii monacho S. R. E. cardinalis, postea archiep. Regiensis, Cavenensis dedicationi interest, 273. b. Necon concilium Claromontensi & Vastallensi, *ibid.* & c. Annus obitus, *ibid.*
 Angerius natione Brito, Salmurensis monachus, ex S. Euphemie in Calabria priore sit Catanensis episcopus abbas, 290. c. Ei inscriptum Urbani II. diploma, *ibid.* *Vid.* Catanensis ecclesia.
 Angerius Catanensis ep. *Vid.* Georgius.
 Anshelmus Laureshamensis abbas. *Vid.* Anselmus.
 Ansis, *Ensis*, fluvius in Sciria, 110. c.
 Anquilinus ab Urbano II. Moisiacensis ordinatus abbas, Hunaldi factione dejicitur, 337. c. Pontificis eadere epistola ad comitem Tolosanum, *ibid.* 338. a.
 S. Anselmus ex priore Cartusie Portarum postea Bellicensis ep. 614. a. b.
 Antiocheni principes, Boamundus pater, Boamundus filius, 293. a. Seu Boamundus, 429. a.
 Antipolitanus episcopus. Manfredus, 554. a.
 S. Antoninus, ei probata S. Brunonis tempore redivi canonici historia, sed male, 202. c.
 S. Antonii corpus Viennam translatum, 369. a. b.
 Antoniano igne laborantibus erectum xenodochium a Montis-majoris monachis, 369. a. Inde Viennensis S. Antonii Ordinis origo, *ibid.* b.
 Antonianorum monachorum prima origo, 369. a. b.
 Antonius Senoniensis abbas, ortus ejus & vitæ initia, 248. b. Ex Metrensi monacho Laicensis cellæ præpositus, *ibid.* c. 302. b. Postea abbas, *ibid.* c. 285. b.
 S. Clodulfi ecclesiam multum auget, ejusque corpus e veteri in novam transfert, 302. b. Sub eo reparatum monasterium & auctum, 385. b. Plures cellæ extructæ aut comparatæ, *ibid.* c. De injuriis sibi illatis ab Herimano comite conqueritur, 563. c. 564. a. Chartæ subscribit pro S. Apro, 606. c.
 Antonius Lefatenis abbas. *Vid.* Atto.
 Antonius de Brona Athanaci abbas, 673. a.
 Antonius Terrail Athanaci abbas, ejus obitus, 673. a.
 Antonius de Thalaru Athanaci abbas, 673. b.
 Antonius Cantuariensis monachus prioris vices supplet, 521. a.
 Antuerpia, ibi Tanchelmianæ hæresis reliquæ a S. Norberto debellatæ, 615. a.
 Antuerpiæ marchiones, Gozelo, Godefridus-Bullionis, 99. b.
 Anulus episcopalis metropolitano remissus in abdicatione episcopi, 587. b. Abbati permissus, 415. a. Per privilegium, 428. a. Averiano tantum in celebrationibus missarum præcipuarum & conciliorum confessu, 292. c. In consecratione quarundam sanctimonialium sollempniter traditus, 452. b. c.
 S. Apollonius quintus Brixienis ep. ejus reliquiarum pars Canusiano cœnobio collata, 292. b. Ex corpore dum fecatur cruor effluit, *ibid.* Ejus nomine postea insignitum Canusii monasterium, *ibid.*
 Apollonium, caestellum pro vestuario Sublacensium, 51. a.
 Apostatæ etiam laici, qui semel monasteriis mancipati a proposito deficiunt, 287. c. 288. a. *Vid.* monachus fugitivus.
 Appellationes ad Romanam sedem, 347. c. 380. c. *Seq.*
 Apulie duces & ducisse, G. forsan Guiscardus, 26. a. Robertus, Guiscardus, 182. c. Sicelgaita Roberti conjux, 214. a. Boamundus, 214. b. Seu Boamundus, 489. b. Apulie, Calabriae & Siciliae comes, Rogerius, 290. b. 598. b. Adalasia uxor, 290. c.
 Aqua benedicta petita ab episcopo pro reconcilianda ecclesia, 522. c. A metropolitano ad benedicendam ecclesiam missa, absente episcopo, 596. c.
 Aquæ frigida judicium, 71. c. Exorcizatae judicio probati hæretici, 574. c. 575. a. Quo ritu? *ibid.*
 Aquenses archiepiscopi, Bernardus, 13. c. Rostagnus,

178. b. Bernardus, 253. b. Petrus, Fulco, 462. a.
 Aquila, castrum in Normannia, ubi Heinrici regis cum Anselmo colloquium, 474. b.
 Aquilæ dominus, Ingenulfus, 225. a.
 Aquila, *Paglesse*, fluvius pagi Laudunensis, 108. a.
 Aquileiensis patriarchæ, Fridericus, Udalricus, 235. c. 582. b.
 Aquilinus Pinnarenis abbas privilegium ab Alexandro II. obtinet, 42. b. c. 43. a.
 Aquilgranenſis regula, eam amplectuntur Tolosani S. Saturnini canonici, 194. c.
 Aquitanie duces, Pictavorum & Wasconie comites, Gofredus, seu Gosfridus-Guido, Guillelmus III. 13. b. 18. b. Seu Willhelmus, 107. a. Mathilda uxor, 13. b. Guillelmus IX. 478. a. 510. b.
 In Aragonia quondam abjectus Mozarabum cultus, & ubi primum abrogari cepit? 42. b. c. 43. a.
 Aragonie monasteria ab ecclesia Romana dudum alienata ei restituntur, 42. b. c.
 Aragonie reges & Pampilonæ, Sancius, Sancius Ramirius seu Ramirus, Ramirius alter, 30. c. 338. a. Petrus, 317. b. Alfonso, 570. c.
 Aragonie regina, Felicia, 210. a.
 Araldus Carnutenſis ep. seu Arraldus apud Vindocinum capellam domesticam consecrat, 24. c. Ejus ope facta conventio Vindocinensis inter S. Albini monachos de Credonensi cella, 55. c. 56. a. Ad eum scribit Gregorius VII. de S. Launomari abbata, 54. c. Hucbertum S. Petri ab. exagitat & monasterio cedere cogit, 121. b. Chartæ subscribit pro cella Trecenti, 43. a. Ejus obitus, 120. b.
 Arbertus Avenionensis ep. ejus diploma pro Lerinensi monasterio, 155. c. Anianensibus cellam Gordanicam adjudicat, 597. c. 693. *Vid.* Arbertus.
 Arbertus Privazacensis prior, postea Tripolitanus episcopus iter sacrum arripit, 365. b. S. Roberti scyphum ad Cafam-Dei cum donariis remittit, *ibid.*
 Arbrifellum, *Arbrefec*, villa pagi Redonensis, 314. c.
 Archambaldus vicecomes. *Vid.* Archambaldus.
 Archambaldus S. Maxentii abbas, deinde episcopus Burdegalenſis, sede dejectus, quo anno? 12. c.
 Archambaldus de abbata S. Albini contendit cum Paganis; epistola hac de re Paschalis II. & Goffridi Vindocinensis, 495. b. 675.
 Archambaldus Cambornensis vicecomes seu Archambaldus, Maimaci fundator, 160. a. Charta hæc de re, *ibid.* b. Ei libertatem obtinet, 223. b. Ejus parentes, 160. a.
 Archambaldus. *Vid.* Archambaldus.
 Archiabbatis nomen Regulae contrarium, 449. c.
 Archiatræ regis, id est capellanus, 122. a.
 Archicancellarius in Moguntina ecclesia vacante sede, 543. b.
 Archicancellarius regis, 191. b.
 Archidiaconus cardinalis, 265. b. Episcopus, 337. c.
 Archidiaconi majores, 27. b.
 Archidiaconi, Rotomagensis, 369. b. Cenomannensis, 377. b. Carnutenſis, 375. b.
 Archiepiscopus quo ritu pallio indutus? 607. b.
 Archilevita Ambianensis, 254. a.
 Archimbaldus Dumfermelinensis abbas in Scotia, 33. c.
 Archimbaldus S. Albini abbas seu Archimbaldus chartam a Paschali II. obtinet pro cella Credonensi, 606. c.
 Archimbaldus vicecomes chartæ subscribit pro Cluniaco, 101. c.
 Archimbaldus IV. Burboneus dominus malas consuetudines Silviniaco dimittit, 654. 655.
 Archimbaldus V. Burbonenſis seu Borbonenſis dominus, malas consuetudines exigit apud Silviniacum, 356. c. Cirationes mulæ & actiones in eum, *ibid.* 655. & *seq.* Ejus obitus 656. b.
 Archimbaldus S. Maxentii subprior pacto adest pro S. Maxentio, 469. c.
 Archimbaldus. *Vid.* Archimbaldus.
 Arcus sepulcro additus in venerationis signum, 408. c.
 Ardicio marchio, Fructuariensis benefactor & monachus, 556. c.
 Arduinus Pinarolii abbas, 137. c. Acta sub eo, 138. a.
 Arduinus, ejus versus de morte Mathildis Cadomenſis abbatiſſæ, 691.
 Aræ episcopus, Petrus, 146. b.
 Arelatenſis archiep. Aycardus, 149. c. Seu Aicardus, 165. c. 462. a. Raimbaldus, 151. a. Gibilinus seu Gibelinus, 454. c. Gebuinus, 515. c.

Aremburgis

Aremburgis Hugonis II. Burgundie ducis filia Elariaci sanctimonialis, 131. a.
 Aremburgis Geruasi militis uxor, S. Guingaloti fundatrix, 6. b.
 Aremburgis Andecavensis comitissa, *Vid.* Eremburgis.
 Arfastus Terfordensis ep. *Vid.* Erfastus.
 Arfastus seu Erfastus ep. Helmanensis S. Eadmundi abbatiæ vexat; ejus molitionibus resistitur, 64. b. Gregorii VII. ad Lanfrancum contra eum epistola, *ibid.*
 Argentinensis ep. Garnerius II. seu Werinherus, 74. a.
 Argentrada, *Argentré*, villa pagi Cenomannensis; ibi S. Melanii meritis restitutum incendium, 46. b.
 Argila Beræ Ruffilionensis comitis filius Besano filio suo duas villas vendit, 621. c.
 Arialdus S. Dionysii Mediolanensis abbas judicio adest pro S. Simpliciano, 413. b. Item conventui Padolironensi, 456. a.
 Ariani castri palatium, cum quibusdam ecclesiis, Padolironensis datum, 292. c.
 Aribertus Regiensis ep. Anselmi Lucensis exequiis interest, 228. c.
 Armannus Viennensis archiep. electioni Hugonis S. Rigaldi abbatis subscribit, 629. a.
 Armannus Brixienſis episcopus judicio adest pro S. Simpliciano, 413. b.
 Armannus monachus, Petri venerabilis frater, 440. c.
 Armarius, id est bibliothecarius, 288. c. Cantor, 350. 586. c.
 Armorum usus in locis quibusdam monachis & abbatibus non infrequens, 590. c. 591. a. An probandus? 591. a.
 Arnaldus seu Arnaldus Cenomannensis ep. ejus electioni contradicitur eo quod filius sit sacerdotis, 6. a. Rem solvit Alexander papa, *ibid.* Nova Becensis ecclesie dedicationi interest, 119. c. Ab Hugone Diensi suspensus cum pluribus episcopis & abbatibus, a Gregorio VII. postea restitutus, 159. a. b. Obiit, apud sanctum Vincentium sepultus, 175. c.
 Arnaldus-Guiraudus Burdegalenſis archiep. a quo Stipentis abbatiæ canonici in S. Emiliani monasterium inducti, 380. b. Conventui Augeriaci adest pro electione abbatis, 459. c. *Vid.* Arnaldus.
 Arnaldus Trencardi Burdigalenſis S. Crucis abbas, ei denuo aſſerta ecclesia de Solaco, 148. b. c. Definitio concilii Burdegali. hac de re contra Severianos, 633. Nec sic tamen finita, 149. a. Santonenſi concilio adest, 156. b.
 Arnaldus Destios S. Severi abbas seu Arnaudus litem renovat de ecclesia beate Mariæ de Solaco adversus Burdigalenſes, 148. b. In concilio Burdigalenſi iussu Gregorii VII. retractata, Burdigalenſibus iterum bene cedit, *ibid.* c. 633. Nec sic tamen finita, 149. a.
 Arnaldus de Trajecto S. Severi abbas, 510. c.
 Arnaldus de *Cornæ* Burgulienſis abbas Burdigalenſi concilio adest, 146. b. Arnaldus-Odo Condomenſis abbas, ejus obitus, 78. c.
 Arnaldus Castrenſis abbas chartæ subscribit pro sancto Victore, 229. b.
 Arnaldus S. Petri vivi abbas, 373. c. Trecenti concilio interest & privilegium obtinet, 467. a. Ejus gesta, *ibid.* In carcerem retruditur, postea liberatus, *ibid.* Cluniacensium societatem obtinet, 532. b. Mauriaci decanum excommunicat & deponit, *ibid.* c. Bituricensis archiepiscopus & alios convenit apud Evonnum hac de re, *ibid.* c. Ejus controversia cum Petro Claromontensi episcopo, 544. a. Quomodo finita, *ibid.* b. Lis pariter cum Molimense, 594. b. & Reomaense, *ibid.* c.
 Arnaldus sancti Germani abbas. *Vid.* Rainaldus.
 Arnaldus Novicii prior, donationes sub eo, 382. b.
 Arnaldus de Podio-rebelli Vindocini monachus placito interest pro Vindocino, 127. c.
 Arnaldus prior S. Petri de Sorziaco, S. Florentio subijci drectat, 177. b.
 Arnaldus Rotberto in Scholarum Cenomann. regimine succedit, 6. a. Postea ep. Cenomannensis, *ibid.*
 Arnaldus-Arnaldi, a quo abbata de Arulis auro redempta, 129. c.
 Arnaldus S. Stephani de Vallibus fundator alter, 97. a. Bosonem Santonenſem ep. adit tempore synodi generalis pro ejuſdem confirmatione, *ibid.* b.
 Arnaldus Ecolimense comes, Buxienſis cœnobii fundator, 7. c.

Annal. Bened. Tom. V.

Arnaldus-Raimundi in Montis-Olivi monasterium munificus, 461. c.
 Arnaldus a Laima ad S. Jacobum peregrinatur, 164. c.
 Arnaldus Jarentonis S. Benigni abbatis pater, 81. c.
 Arnaudus Fontis-dulcis abbas, 688. c.
 Arnaudus S. Severi abbas. *Vid.* Arnaldus.
 Arno de Velcia morti proximus Ebroilo donationem facit, 164. b. c.
 Arnoldus seu Arnolfus S. Galli monachus in sedem Constantiensem intruditur, 236. a. 259. b. 302. c. 464. b. Unde turbæ, 259. b. 464. b. Heinrico III. constanter adhaeret, 303. b.
 Arnoldus S. Albani abbas obiit, 73. b.
 Arnoldus Arnolfeini abbas, cui inscripta Ottonis Babenbergensis epistola, 541. c.
 Arnoldus primus abbas Morimundi, 605. b.
 Arnoldus comes apud Lambacum clericale monasterium instituit, 258. c.
 Arnoldus S. Stephani conditor in monte Abrinsbergensi, 341. a.
 Arnolfus S. Galli monachus. *Vid.* Arnoldus.
 Arnulfus S. Medardi reclusus fugit, ne regimini onus subeat; coactus fit abbas, 107. b. Abbata cedit seculari militia implicari drectans, *ibid.* c. Bertæ reginæ consilium suum abnuenti mala vaticinatur, *ibid.* In cella denuo reclusus futura prædicit, *ibid.* & 108. a. Ejus vitæ austeritas, 107. c. Gregorii VII. Hugonis Cluniacensis & Girardi Silvæ-majoris literis sæpe eruditus, *ibid.* Sueffionum eligitur episcopus, 156. c. Consecratur, 172. c. 173. a. Theobaldum Campaniæ comitem adit, 172. c. Bertæ reginæ futuræ proli ortum prænuntiat, 173. a. Quanta ejus exitimatio, *ibid.* Sueffionas adveniens repullam patitur, *ibid.* Ejus miracula, *ibid.* b. 108. a. Calvi-montis dedicat ecclesiam, *ibid.* 173. b. Meldensi concilio adest & subscribit, 184. b. Non Sueffionensi; absentia causa, 206. a. Simonis Crispiacensis obitum cognoscit, 183. a. Gregorii papæ legatus in Flandriam tempore concilii Sueffionensis, 206. a. Pontificis ad eum epistola dedit, *ibid.* Turbæ ibi ab ipso compositæ & miracula, *ibid.* Ei data Aldenburgenſis ecclesia, *ibid.* b. Sueffionas regreditur, denuo Flandriam adire coactus, *ibid.* Ejus forores, 242. c. Episcopatum abdicat & ad pristinum cellam secedit, 223. c. Aldenburgum profectus obiit, 206. b. Ejus apologia, & pia mortis circumstantia, 241. c. 242. a. Executio a quibus curata, *ibid.* b. Vitæ auctor Hariulfus, *ibid.* Miraculorum scriptor Lisardus, *ibid.* c. 551. b. Sacrum corpus Medardenses subripere tentant, 243. a. Ejus translatio e veteri theca in novam, 459. a.
 Arnulfus ex S. Medardi monacho Aldenburgenſis abbas, cognominis avunculi sacrum corpus subripere tentat, 243. a. Ejus relatu vita ejuſdem ab Hariulfo scripta, 242. c.
 Arnulfus Jerofolymitanus patriarcha Fructuariensibus committit ecclesiam in locis sacris, 570. c.
 Arnulfus Cofentinus archiep. a Sicilia comite sede dejectus & factus coacte monachus, de eo conqueritur in Ceperano concilio, 598. b. Vestem monasticam ad pedes papæ abjicit, *ibid.* c. Utrum in comitis gratiam redierit? *ibid.*
 Arnulfus Aurelianensis chartæ subscribit pro S. Remigio Senonenſi, 209. c.
 Arnulfus Laninci & S. Columbæ abbas, genere clarus, 138. c. S. Theobaldi fratris sui reliquiarum partem obtinet, 86. a. Et Latiniacum transfert, 82. b. 137. a. b. Et etiam prope Senonas ecclesiam nuncupat, *ibid.* Sub eo libertas monasterio aſſerta, 82. b. Facta pariter translatio S. Florentii, 332. c. Vitæ S. Furci auctor, *ibid.* Ejus lis cum episcopo Parisiensi, 374. a. b. Chartæ subscribit pro S. Remigio Senonenſi, 209. c. Obiit, 332. c. 493. b.
 Arnulfus abbas de Lobus Compendienſi concilio interest, 224. b.
 Arnulfus Laubiensis abbas obiit, substantiæ monasterii decoctor, 338. c. 339. a.
 Arnulfus ex S. Nicaſii monacho Gemblaci abbas pietate & doctrina illustris, 458. c. 575. c.
 Arnulfus Athanaci abbas, 672. a.
 Arnulfus abbas Tullenſis, 564. a.
 Arnulfus seu Ernulfus e Sagenſi priore Troarnenſis abbas a Rotberto Belſim vexatus, 261. a. Anonymi commentarius in Ecclesiastem ei nuncupatus, *ibid.* b.

Y y y y

Electioni adest Uticensis abbas, 281. a. Necnon ejus loci ecclesie dedicationi, 409. a. Item compositioni Fiffannum inter & Ebroicenfis monaster. 490. b. Radulfo Roffensi episcopo scribit, 520. a. Anselmi plures ad eum epistolae, *ibid.*
 Arnulfus Gemblacensis monachus, postea abbas, chronici post Siebertum continuator, 581. b.
 Arnulfus Roffensis monachus, Gundulfi episcopi capellanus, 519. c.
 Arnulfus Navenfis monachus eremiticam vitam amplectitur, 379. a.
 Arnulfus vir illustris apud S. Eugendum fit monachus, 119. b.
 Arnulfus Heribrandi filius, cum filiis & filiabus Affligemium secedit, 285. b.
 Arnulfus clericus Affligemii fit monachus, 234. c.
 Arnulfus comes a quo occupata S. Dagoberti ecclesia, 16. b.
 Arnulfus Flandriae comes, 54. c. Ejus filius, 28. b.
 Arnulfus Chiniensis seu Cimacensis comes Aurea-vallis initium facit, 29. b. Ejus obitus *ibid.* c.
 Arnulfus Egmondensis comes in Egmunda monasterium munificus, 197. a.
 Arnulfus Warchensis comes S. Hucberto donat S. Sulpicii abbatiolam, 30. a.
 Arnulfus Lomenfis comes Viridunum pergit ad imperatorem, 513. b.
 Arnulfus de Los comes, ei data ab Heinrico rege Mettensis episcopi pars dominicalis apud S. Trudonem, 318. c. Inde turbæ, *ibid.*
 Arnulfus d'Estreës chartæ subscribit pro Cluniaco primus inter nobiles plures, 284. b.
 Arnulfus Morinorum archidiaconus, a cujus vexatione Gregorius VII. Rotbertum Flandriae comitem dehortatur, 206. a.
 Arnulfus S. Maximini Trevirensis dignæ memoriæ præpositus, 516. a.
 Arnulfus S. Benedicti cellæ de Asefano fundator, 375. c.
 Arnulfus Belvacensis ab Anselmo salutaris in epistola, 37. b.
 Arnulfus seu Ernostus, vel Hernostus ex Becci monacho Roffensis ep. 98. a. Ejus mortem prædicit Lanfrancus, *ibid.* Anselmi ad eum epistola, *ibid.* b. Obit, 105. a.
Arpens, quoddam morbi genus, 283. b. Seu ignis inextinguibilis, 597. b.
 Arpinus seu Harpinus Bituricus princeps a quo redempta a Philippo rege urbs Biturica, 379. a.
 Arraldus Carnontensis ep. *Vid.* Araldus.
 Arrefortis vicecomes. *Vid.* Tortus.
 Arfendis abbatissa Santonenfis, cui monasterium S. Silvani concessum, 148. a.
 Arsinus de Aibione, Neracum inducit Condomienses monachos, 365. c.
 Aracensis vicecomes, Tortus seu Arrefortis, 253. a.
 Araldus Vizeliacensis abbas. *Vid.* Altardus.
 Arraldus Palliariensis comes Urgellensis B. Mariæ cœnobium instaurat, & Richardo Massiliensi committit, 367. c.
 Arraldus de Avalone in societatem Cluniacensium admittitur, 128. c.
 Artardus Arhanaci abbas a quo reedificatum monasterium, 672. b.
 Arturus, ejus sententia de die obitus Mathildis reginæ, 198. c.
 Arvernorum episcopi, Renco, Durandus seu Durannus, 336. c. Guillelmus Bafienfis, 337. a. seu Willelmus, *ibid.* c. Petrus, 532. b. *Vid.* Claromontenses.
 Arvernensis ecclesia; ejus causam examinandam mandat Gregorius VII. Hugoni Diefi, 115. b.
 Arvernia comites & comitissa, Rotbertus, Audera uxor, 10. a. Rotbertus, Judich, 530. c.
 Ascela S. Arnulfi soror. *Vid.* Adzela.
 Ascelinus cognomento Goëllus, Hildeburgis Pontifarenfis sanctimonialis filius, in idem cœnobium munificus, 331. a. b. Ejus diffidium cum Guillelmo Britoliensi, *ibid.* 40. c.
 Ascelinus Arturi filius Cadomenfis ecclesie aream sui juris a Willelmo rege abstractam in ejus exequiis caufatur, 241. b.
 Ascelinus Foffatensis abbas, ei redditum S. Eligii monasterium, 507. c. Episcopi Parisiensis litteræ hac de re, *ibid.* 508. a.

Alculanus ep. Adam, 170. a.
 Asquelinus Moisiaci fit abbas, 170. b. 283. c. Ei subiectum monasterium S. Petri de Curte, 469. c. Auctor cellæ de Senaco, 470. b. Cetera ejus gesta, 283. c. 470. b. c.
 Astanona comes de Fedenzac, eorum eo Bernardus vicecomes regulæ satisfacit, 461. a.
 Astenova Aimerici comitis filius, cujus assensu commissa Cluniaco S. Lupercii cella, 241. b.
 Astenses episcopi, Otto, Landulfus de Varegate, 455. c.
 Asterius Athanaci abbas, 672. a.
 Astorgius Lyrenfis abbas nigrum habitum ibi restituit, 327. c.
 Asturicenses seu Asturicenses ep. Petrus, 114. c. Pelagius, 571. c.
 Asturicenses comites seu Asturicenses, Guillelmus, 74. c. Rodrigo-velit, 571. c.
 Athelelmus ex monacho Gemeticensi Abendonensis abbas obit, 211. a.
 Ato Claromontensis abbas donationi Casæ-Dei factæ assensit, 131. a.
 Atrebatensis sedes Cameracensibus episcopis diu commissa, 310. b. Ejus restitutio examinata in Claromontano concilio, 358. a.
 Atrebatenses simul & Cameracenses episcopi. Gerardus II. 109. b. seu Geraldus, 214. a. Lambertus, *ibid.* b. 263. c. Alvisus, 581. a. Rotbertus, 602. b.
 Attenfis episc. Adam, 50. b.
 Atto ep. Theatinus, ad quem versus scripsit Alfanus Salernitanus, ejus epitaphii auctor, 225. b.
 Atto Vallumbrosani Ordinis abbas generalis, vitæ sancti Johannis Guaiberti scriptor, 64. a.
 S. Attopistorii S. Michaelis abbas, octavus Vallumbrosanus, 200. c.
 Atto seu Antonius Lefatenfis abbas, 470. c.
 Atto Italiæ marchio Cenomannenſem comitatum usurpat, 6. a.
 Atto Brixienfis marchio, Canusinae ecclesie primus auctor, 182. b. Sepulturæ locus, 292. b.
 Avalonis castrum Gratianopolitanæ diœceseos 128. c.
 Avaritia monachis vitanda, 9. a. 154. b.
 Aucensis ep. Simon, 115. a.
 Aucensis comes, Robertus, 122. a.
 S. Auctoris brachium Treviris in Saxoniam translatum, 516. a. Ejus corpus in S. Egidii monasterium reponitur, 614. c.
 Audebertus Dolensis abbas. *Vid.* Aldebertus.
 Audebertus comes de Marchia chartæ subscribit pro Monasterio-novo, 102. b.
 Audebertus Cenomannenſis magister a Balderico celebratus, 299. c.
 Audera Arvernensis comitissa, 10. a.
 S. Audonius, ejus meritis dissipatus ingens tumultus, 68. c.
 S. Audomari ecclesia, ibi Anselmus altare consecrat, 389. c.
 S. Audomari princeps, Adamus, 482. b.
 Audomaropolis in Morinis, ibi conventus procerum, 592. c.
 Audura, l'Éure, fluvius prope Anetum, in diœcesi Ebroicenti, 40. b.
 Avelina Albrici Codiciaci domini conjux iniqua, 108. b.
 Avenionensis urbis historie scriptor, 515. c.
 Avenionenses ep. Rostagnus, 78. b. 151. a. Albertus, 241. c. 510. a. seu Albertus, 597. c.
 Averfanus ep. Witmundus, 281. c.
 Avesnienses domini, a quo orti? 556. b.
 Avesnienses domini, Guericus seu Wericus, Wedricus Barbarus, Theodericus, 556. b.
 Augenses comites & comitissa, Rotbertus, 17. c. Willelmus, Henricus, 437. a. Helisendis, 437. b.
 Augerius Regienfis ep. ecclesiam donat Lirinensi monasterio, 444. a.
 Augerius Athanaci abbas, annus obitus, 672. b.
 Augerius Regulæ prior, ejus lis cum Bernardo Aquensi episcopo super Caprasii cella, 165. a. In concilio Burdegalensi ventilata, 253. b.
 Augerius de Andirano Condomensis abbas, 78. c.
 Augustenses episcopi, Embrico, 46. b. Sigefridus, 259. b. Bolo, 322. b. Conradus, 472. a.
 Augustensis ecclesia ab Hermanno pseudoepiscopo turbatur, 542. a.

S. Augustini ecclesia, in qua baptizatus olim sanctus doctor, Ambrosianæ basilicæ monachi confirmatur, 463. c. Ejus libri de lib. arb. lectioe subito conversus Aurelianensis magister, 300. a. b.
 S. Augustinus Anglorum apostolus, legatus S. Gregorii papæ in Angliam, 36. a. Eisdem pontificis ad eum responsa de variis ecclesiarum ritibus, 42. b. Ejus translationis historia necnon aliorum cum eo sanctorum, 288. c. 289. a. Oſſa majora, ubi recondita? 288. c.
 S. Augustini clerici apud S. Martinum Tornacensem, 300. c.
 Augustinense chronicon emendatur, 289. a.
 Augustinus cardinalis, sanctorum quatuor Coronatorum, legatus, chartæ subscribit pro Dervo, 420. a. Ad Calauriense monasterium divertit & corporis S. Clementis existentiâ explorat, 485. c.
 Augustodunensis episc. Agano, 628. c. Seu Hagano, 184. b.
 Augustodunensi episcopo necdum undecimo sæculo commissa cura Lugdunensis ecclesie vacantis, 176. c.
 Avi nomen nepoti datum, cur? 511. c.
 Avitus Aquicincti abbas, postea Atrebatensis ep. Labienſium reformationem promovet, 514. c.
 Avitia Radulfi Fulgerienſis uxor Saviniacense monasterium una cum marito & filiis fundat, 579. c.
 Aurelianenses ep. Hadericus seu Adhericus, 5. c. Rainerius, 28. b. 158. b. Arnulfus, 209. c. Sanctio, Johannes simoniacus, 408. a. b. Johannes II. 478. b. 576. c.
 Aurelianenses scholæ. *Vid.* Schola.
 S. Aurelianus ex Athanacensi abbate Lugdunensis archiepiscopus, utrum sanctorum Hilarii & Florentini reliquias dederit ad Bonam-vallam Carnutenſi. transferendas, 298. b. Fundator cœnobii de Saxiaco, 672.
 S. Aurelii Cordubensis corporis cum capite uxoris suæ Nathaliæ revelatio apud Pratenſes, 618. b.
 Auriolus Alarici comitis filius, 621. c.
 Ausciensis archiep. Guillelmus de Monte-alto, 13. c. Guillelmus-Bernardi, 71. c. Seu Willelmus-Bernardus, 318. b. Raimundus, 379. c.
 Aufcufus Angeriensis monachus primus Buciaci prior, 144. b.
 Aufcufus Angeriaci prior Bellovacum missus, 208. a. Eisdem loci fit abbas, 274. c. 283. b. Hugonem sancti Eparchii abbatem ordinat, 162. a. Ei commissum ab Urbano II. Baziacense monasterium, 361. c. Pontificis ad eum epistolæ, *ibid.* 366. b. Eundem hospitio excipit, 366. b. Ejus lis cum Clufenſibus, *ibid.* c. 367. a. Et Maxentianus, 399. c. Obit, 469. c. Contentio magna de successore, 459. c. In conventu definita, 460. a.
 Aufpicius Tullenſis ep. ejus corporis inventio, 515. b.
 Aufindus archiep. Ausciensis Ausciæ concilium habet, 14. a.
 S. Austreberta Pauliacensis olim abbatissa, 281. b.
 Austria marchiones, Leopoldus, Henricus, Albertus, Ernestus, Leopoldus III. 266. c. Leopoldus IV. 555. b. Idem Mellicii advocati, 555. c. Ibi sepulti, 266. c.
 Autbertus Maricolarum abbas chartæ subscribit pro Elnonenſi monast. 481. a.
 Augerius de Rionto unus e primis Silvæ-majoris benefactoribus, 162. b.
 Autifiodorensis episc. Gaufridus 43. a. Seu Goffridus, 95. b. Robertus, 386. c. 387. c. Humbaudus, 465. a. Seu Humbaldus, 368. b. 419. a. 617. b. Hugo de Monte-acuto, 617. b.
 Autifiodorensibus episcopis professionem faciunt Pontificienses abbates, quo ritu? 595. a.
 Auxienſis archiep. Willelmus, 70. c. 163. b.
 Aycaardus Arelatenſis archiepiscopus in Massiliense monasterium munificus, 149. c.
 Aymendricus Athanaci abbas, 672. b.
 Ayglerius Athanaci abbas, 672. b.
 Aymericus de Peyrato Moisiacensis abbas, & chronici auctor, 469. c.
 Aymericus Casæ-Dei fit abbas, 453. b. Ejus laudes, 453. c. Bullas & diplomata a Paschali II. obrinet, 453. b. 499. c. 501. c. Ei commissa plura monasteria, 453. b. c. Concessum privilegium, 501. c. Gordanicam cellam Anianensibus restituit, 510. b. Placitum hac de re, 675. Ei adjudicatur Gafcuolienſes

ecclesie, 565. c. 566. a. Utrum jam episcopus Claromontensis? 566. a. b. Annus obitus, *ibid.* b.
 Aymericus vicecomes Narbonensis anathemate percussus a Richardo archiepiscopo, 525. b. Crassa oppugnationem facit villule de Laco, 598. a.
 Aymericus de Bullio, Brolii-Grolandi fundator, 510. a. *Vid.* Aimericus.
 Aymo de Varenis Arvernie domus benefactor, Bernardi I. Portarum prioris ad eum epistola, 614. a.
 S. Aymo primus abbas Tutelenſis a reedificato monasterio, 672.
 Aymo Borbonensis dominus Silviniaco libertatem affert, 656.
 Aynerius Sancionis Condomensis abbas, 78. c.
 Azanus sancti Benedicti in Tusculano primus abbas ordinatur, 191. b.
 Azelinus sancti Clementis prior, postea Gorziensis abbas, Mediomatricum pergit cum Rodulfo Trudoniano, 513. b.
 Azelinus Porceri abbas, nimis simplex, ejus obitus, 526. b.
 Azenarius sancti Remigii abbas, an Roberto præmittendus? 347. b. Quo anno? 397. a. 416. c. Ejus genus, 417. a. Acta sub eo, 618. b. Et factæ donationes, 458. b. A Paschali II. diploma obtinet, 500. b. Chartis subscribit pro sancto Theoderico, 458. a. Pro suo monasterio, 492. c. Ruminiaco & sancto Nicasio, 575. b.
 Azo Asculani sancti Benedicti cœnobii primus fit abbas, 170. a.
 Azo decanus Casinenſis a Sarracenis captus obit in Africa, ad ejus tumulum vitæ lampades, 598. c.
 Azo marchio, quo præſente liberatus energumenus meritis sancti Theobaldi eremitar, 86. a. Brachium ejusdem Latiniacum transferri permittit, 138. b.
 Azuris comites, Petrus, Didacus, 114. c.
 Azzo marchio, cujus interventu Heinrico IV. reddita communitio, 112. b.
 Azzo Casini monachus, de quo scripsit Victor III. 237. c.

B

B. Presbyter in penitentia Anselmi Luccensis, ejus vitæ & miraculorum scriptor, 228. c.
 Babbenergenſes episcopi. *Vid.* Bambergenſes.
 Bacchinus. *Vid.* Benedictus.
 Baculi pastoralis forma, 9. b. In signum investituræ datus, 18. c. Defuncti episc. Roffensis, pro more, Cantuariam delatus, 519. c.
 Bajoariæ duces & duciſſæ, Walfo, 99. b. seu Welfo, 52. c. 339. b. Mathildis, 99. b. Juditha, 339. b.
 Bajocenses ep. Odo, 17. c. 119. c. Turolus, 490. b.
 Bajocensium episcoporum & canonicorum sepultura, 369. b.
 Bajulus abbas, id est, monachus domesticus, 244. a.
 Baldericus Dolensis, Noviomenſis. *Vid.* Baldricus.
 Baldericus Morinenſis cantor, Chronographus Cameracensis, 109. c.
 Baldwinus Bantzenſis abbas, cui inscripta Ottonis Bambergenſis epistola, 541. c.
 Baldwinus S. Edmundi abbas. *Vid.* Balduinus.
 Baldrici villa Fioriaco concessa, 41. a.
 Baldricus seu Baldericus, aut Baudricus Noviomenſium & Tornacensium ep. erga monachos & monasteria bene affectus, 353. b. Donationes facit S. Quintino de Monte, 398. a. 442. b. S. Quintino de Inlula, 493. a. Elnonenſibus, 507. b. Prædium S. Crispino adjudicat adversus Radulphum Nigellæ dominum, 603. a. Ei scribit Paschalis II. pro S. Martini monasterio, 512. a. Item Godefridus Ambianensis, 522. c.
 Baldricus Burgulienſis monachus, postea abbas, 146. b. Ejus patria & magister, haud incelebris poëta, *ibid.* c. Ejus carmina, *ibid.* 147. a. b. Appellatur Batoricus, 148. a. Dicitur Crisus Aurelianensis, 539. c. Viros illustres versibus celebrat, 299. c. Rahe-rium, 264. b. Godefridum Remensem cancellarium, *ibid.* c. Versus ad Odonem cardin. Ostiensensem necnon Odonis ad ipsum, 381. a. b. 382. a. Ad Cæciliam Willelmi conquestoris filiam, 92. a. Plurimorum epitaphiorum auctor, 377. a. Durandi Claromontensis episcopi, 357. b. c. Raheii viri nobilis, 264. b. Geraldus, Silvæ-majoris abbas, 356. a.

INDEX GENERALIS

712

Odonis Angeriaci, 283. b. Rainaldi S. Cypriani, 422. b. Benedictæ reclusæ, 316. a. Ejus ad Filcamentenses epistolæ, 146. b. Rotbertum S. Remigii abbatem Odoni Oltiensis versibus commendat, 381. a. b. 416. c. Dirimendæ liti interest, inter Andecavensēs monachos, 273. b. Claromontano concilio adest, 357. b. Item Sueffionensi contra Roscelinum, 309. c. Chartæ subscribit pro S. Theobaldi monasterio, *ibid.* Exequiis interest Durandi Claromontensis ep., 357. b. c. Ei factæ donationes, 376. b. Aurelianensi sede excluditur, 408. b. Simonie suspectus, *ibid.* Ex Burgulienſi abbate fit archiep. Dolensis, *ibid.* 523. b. Acta sub eo, 597. a. Roma rediens Salmurensibus bona confirmat, 523. b. Varia perstrat monasteria, *ibid.* Ejus sententia de Organis musicis, 505. c. Scripta, 360. b. Britannicum iter describit in epistola ad Filcamentenses, 504. c. 505. a. b. 523. b. c.

Baldricus Becensis prior, ei scribit Anselmus Cantuariensis, sibi successorem in abbacia designans, 306. b. Rotbertum Nortmanniæ ducem adit contra Rotomagensē archiep. pro Becensi libertate, 326. a. Baldricus Philippi regis moderator, 5. c.

Baldwinus Ebroicensis ep. chartæ subscribit pro S. Dionysio, 17. c.

Baldwinus Noviomensis & Tornacensis ep. 28. a.

Baldwinus Burgulienſis abbas, Miciacensis S. Marcelli ecclesiam cedit, 478. b.

Baldino S. Dionysii Paris. monacho conceditur in suos usus ecclesiæ de *Derhest* in Anglia, 17. c.

Baldwinus seu Baldwinus aut Baldwinus e Dionysiano monacho S. Edmundi abbas, 143. b. Magnam possessionum copiam monasterio acquirit, 18. a. sacerdos Romæ ab Alexandro ordinatus, *ibid.* Ei donat pontifex gestatorium altare a se consecratum, *ibid.* Concilio Anglicano adest, & subscribit, 57. b. Erfasti molitionibus resistit, 64. b. Ei commendat Anselmus Becensis suos in Anglia constituendos, 143. b. Lis ejus cum episcopo Tetfordensi, 180. b. Controversiæ compositiæ testis adest, 199. a. Obiit, 385. b.

Baldwinus Becensis monachus, Anselmum comitatur in Angliam, 304. c. Et Romam, 395. b. Huc legatus mittitur ob investituram, 433. c. Reversus alicuius Angliæ episcopi constanter resistit, *ibid.* 434. a. Iterum Romam mittitur pro re eadem, 474. b. Rediit, 488. b. Missus pariter ad Trecentis concilium ab Anselmo & rege, 503. b.

Baldwinus V. cognomento Pius seu Insulanus, comes Flandriæ, Philippi regis cognatus, 5. c. Et moderator, 4. c. 132. c. Ejus filii, 5. a. Chartis subscribit pro S. Martino Campensi, 4. b. Et Floriaco, 5. b. Majori-Monasterio donationem confirmat, 5. c. S. Winnoci monachorum penuriam relevat, 4. c. 5. a. Sepulturæ locus, 4. c.

Baldwinus VI. dictus Montensis Flandriæ & Hannoniæ comes, 5. a. 28. b. Patri succedit, 5. a. 28. a. b. Ejus filii, 28. a. b. Acre bellum sustinet cum Rotberto Friso, 5. a. Opem ei fert Philippus rex, *ibid.* Chartæ subscribit pro S. Martino Campensi, 4. b. Ab eo reformatum Hasnoniensē monasterium, 28. b. 256. b. Obiit & sepultura, 28. b. 233. c.

Baldwinus VII. Flandriæ comes, Rotberti filius, cognomento *Haphin*, Securis filii Securicula, Balteum & ordinem militarem a Ludovico rege accipit, 565. b. Ejus elogium, *ibid.* S. Salvii ecclesiam Cluniaco cedit, 458. a. Sithiensium libertatem tuetur adversus Cluniacenses, 80. a. b. Audomaropolitano conventui adest, & pacem firmat; ejus diploma pro S. Bertino, 592. c. Permutatio quedam inter ipsum & S. Amandi abbatem in concilio Remensi confirmatur, 601. c. Factus in extremis monachus obiit, 599. a. Sepulturæ locus, *ibid.*

Baldwinus II. Hannoniæ comes seu Montensis, Baldwinus Montensis filius S. Ghileno infestus, 28. b. Ea de re conqueritur Widricus abbas apud Heinricum imperatorem, *ibid.* c. 29. a. Dicitur Jerosolymitanus, 233. c. 360. a. S. Dionysio in Brocacia libertatem affert, 179. b. Servos & advenas concedit, *ibid.* c. Eidem ecclesiam S. Petri subjicit, 179. c. B. Mariæ basilicam apud Valencenas condit, & Hasnoniensē postea cœnobio reformandam tradit, 233. c. Donationem Marchianis confirmat, 265. a. Sepulturæ locus, 233. c.

Baldwinus comes Jerosolymitanus Andrenſe exstruit monasterium, 207. a. b. Obiit & sepultura, *ibid.*

Baldwinus Valencianensis comes, chartæ subscribit pro Ribodimonte, 195. b.

Baldwinus Godefridi Bullionii, postea Jerosolymorum regis, frater, 30. a. E Cruce-signatorum ducibus unus, per Hungariam exercitus partem ducit, 360. a. Cum fratre suo Cruce-signatis adjungitur, 364. c.

Baldwinus cancellarius Philippi regis, variis chartis subscribit pro Floriaco, 5. b. Pro Majori-monasterio, 6. c. Pro S. Martino Pontifarenſi, 18. b. Ferraria, 27. c.

Baldwinus de *Gant* chartæ subscribit pro S. Theoderico, 270. b.

Baldwinus de Radvariis, de *Revers*, Montis-burgi conditor, 281. c.

Baldwinus Sengenensis major, concordiam init cum Aquincensibus & Cifoniensibus.

Baldwinus de Liffula morti proximus apud Pontifaram monachum induit, & donationem facit, 331. a.

Baldwinus abbas. *Id.* Baldwinus.

Balgentiaci domini, Lanclinus, Lanclinus Vassus, Lanclinus III. 145. c. 272. a.

Balradus Brugensis monachus, S. Arnulfi corpus subripere tentat, 243. a.

Balthazar Fleropiensis abbas, apostata & hæreticus, 444. c.

Baluzius, ejus sententia de monachatu Mauricii-Burdini, 361. b.

Bambergenſis episcopi, Herimannus. 59. c. 88. c. Rodbertus seu Riuperus, *ibid.* c. 541. a. Otho seu Orto, 473. a. 541. a.

Bambergenſis episcopatus, ad eum pertinet Tharisenſe monasterium, 473. a.

Baptisma, nobilium infantes ad id S. Roberto Casæ-Dei oblatis, 8. c. De sacro fonte reges ab abbatibus suscepti, 553. b.

Baptisandi potestas abbati concessa, 494. c.

Barba proluxa effeminatorum indicium, 482. b.

Barbati & comati viri arguuntur, 482. b.

Barbati fratres rebus exterioribus deputantur, 554. c. *Id.* fratres conversi.

Barcinonensis episcopus & comes, Fulco, 402. a.

Barcinonenses comites, Raimundus, 41. c. Raymundus-Berengerii, Lucia uxor, 598. a.

Barcinonenses a Sarracenis impetiti Ludovici regis opem implorant, 525. c.

Bardolus Juhelli-largi filius, S. Sulpicio Redonensis donationes confirmat, 578. c. Ibi monachus obiit, *ibid.*

Barium Apuliæ civitas, quo translata S. Nicolai reliquiæ, 239. c. 320. b. Barenſia monasteria, 239. c. 240. a.

Barenſes archiepiscopi, Andreas, Ursus, Elias, 240. a. 265. b.

Barnabite, ad eos devolutum S. Eligii monasterium Paris. 508. a.

Barones Fulconis Andium comitis, Rotbertus Burgundio, Johannes de Caione, Gervasius de Ledio, Hugo de S. Maura, 25. c.

Barri ad Albam comitissa, Adela, 467. b.

Barri comites Milo I. 564. c. 583. c. Milo II. 583. c.

Baronius emendatur, 2. a. b. 139. b. 291. b. An merito culpatus ab eo Paschalis II. ? 569. b.

S. Bartholomæi os brachii ecclesiæ Cantuariensis datum, 401. b.

Bartholomæus Turonensis archiep. Majori-monasterio donationem confirmat, 5. c. Chartæ subscribit pro S. Florentio, 7. b. c. Annus obitus, 25. c.

Bartholomæus Laudunensis ep. Genus ejus, 574. b. 584. c. Et parentes, 585. b. Canonicus Remensis, dein Thesaurarius, 584. c. Postea Laudunensis canonicus, & thesaurarius S. Quintini, ac demum episcopus Laudunensis, 585. a. Ecclesiam & ædes episcopales instaurat, *ibid.* Decem monasteria construi curat, in monachos liberalis, *ibid.* b. Ei dedicati libri ab Hermanno monacho, 556. a. 585. b. Et Guiberto, 585. b. Ejus elogium, *ibid.* 574. b. Quanta de eo opinio, 602. b. S. Germani ecclesiam Ribodimonti subjectam in cellam convertit, 195. b. Lescienſem ecclesiam consecrat, 556. b. Belvacensē concilio adest, 599. a. Et Remensi, 601. c. Litteris subscribit pro S. Amando, *ibid.* Censum annum ad Codiciacensibus S. Remigio persolvendum confirmat, 618. b.

Bartholomæus

Bartholomæus Athanaci abbas, 672. c.

Bartholomæus de Cuino Athanaci abbas, & decretorum doctor, 672. c. Annus obitus & epitaphium, 673. a.

Bartholomæus Majoris-monasterii abbas, 23. c. 24. a. b. Sub eo crevit religio cum re familiari, 6. c. Donationes variæ, 69. c. 70. a. b. 630. b. 145. a. Ei subjectæ plures ecclesiæ, & confirmatæ chartæ hac de re, 643. c. 699. Commissa S. Guingaloii ecclesia, 6. b. Cella Brigenſis, 185. a. Moritonienſis, 186. c. 187. a. Ernaldo Cenomannensi scribit de Vivonio altari, 24. c. Concordiam init cum abbate Nucariensi, 25. b. Apud Salmurum abbatum conventui adest, 80. c. Transcriptum bullæ Gregorii V. pro Turonica S. Marrini-ecclesia, lectu difficile, legit, 96. c. Societatem precum init cum Laudunensi ecclesia, 145. a. Miraculis floret, 194. a. Ejus obitus, 207. c.

Bartholomæus de Inlula, miles, chartæ subscribit pro Vindocino, 375. b.

Bartholomæus S. Bernardi frater, sæculo nuntium remittit, 572. a.

Basilienſes ep. Burchardus, 74. a. 476. b. Rodulfus, 543. a. seu Rodulfus, 616. c. aut Rodolfus, 694. b. 2. col.

Ad Basilicas locus, suburbium Mettense, 271. a.

Basilicam domini, Gervasius, Manasses, 309. b.

Bastardus Josbertus de Luciaco. *Id.* Josbertus.

Bathonienſe monasterium in cathedrale erigitur, 258. b.

Bathoniensis cathedralis episcopus abbas, Johannes, 258. b.

Baturadus Paderbornensis episc. a quo translata S. Landolini reliquiæ, 444. c.

Baudricus Noviomensis ep. *Id.* Baldricus.

Baudwinus Mauriniaci exstructor & promotor, 491. b.

Bearenſis vicecomes & comes Bigorriæ, Centullus, 149. c.

Bearenſis proconsul, Gasto, 510. b.

Bena memoria elogium homini viventi tributum, 402. c.

Beatrix prima Camaldulensis priorissa, 229. a.

Beatrix Amptenhausenſis sanctimonialis, ejus corpus incorruptum, 472. b.

Beatrix Bonifacii Tusciæ marchionis vidua, uxor secunda Godefridi barbati, 16. c. Chartæ subscribit pro Gorziensibus, *ibid.* b.

Beatrix Godefridi Gibbosi uxor, cujus hortatu temperata advocatorum jura, 90. c. 91. a.

Beatrix Mauritanæ comitissa, Rotroci comitis Pertienſis mater, Hubertum Carnutenſem abbatem pulsum a Nogiene capessendo excludit, 121. b. Idem cœnobium una cum marito Cluniacensibus confert, 157. c. Charta hac de re, ab utroque confirmata in concilio Meldensi, *ibid.* Bernardo Tironium confertur, 495. a. 508. c. Hac se recipit, & ingentem basilicam condit, 553. b.

Beatrix Marchisa, cujus consilio Anno Colonienſis pœnas a seipſo reperit, 44. b. Fraxinorenſis, & Canusini monasteriorum fundatrix, 65. b. 182. b. c. S. Profperi cœnobio munifica, 65. a. b.

Beatrix Bertholdi ducis uxor obiit, a Pibone Tullenſi sepulta, 302. c.

Beatrix Bigorritana comitissa, secundis nuptiis Centullo itidem vicecomiti nubit, 124. a. Immunitatem renovat Genereſis monasterii, 367. b.

Beatrix Regiteſtis comitissa Noveio munifica, 382. b.

Beatrix Widenis de Vangionis-rivo conjux, erga Molisium liberalis, 546. b.

Becelinus Corbejenſis bibliothecæ custos, ejus visio, 303. a.

Becemannus Lambacensis abbas, 259. a.

V. Bedæ reliquiarum inventio, 473. b.

Bego Conchenſis S. Fidis abbas, donationes sub eo, 402. a. 461. b. Et gesta, 461. b.

Bego Hugonis monachi Cluniacensis filius, 78. a. Figgiacensium reformationem promovet, *ibid.*

Bego de Calvo-monte, nobilibus miles, chartæ subscribit pro Cluniaco, 101. c.

Belenſis ep. *Id.* Bellicensis.

Belgica secunda episcopi quidam connubium probant Philippi regis cum Bertrada, 348. c. 349. a.

Belisimi dominus, Rotbertus, 260. c.

Bella amica patris Victoris III. ex cujus relatu descripta gesta Offæ Beneventanæ abbatissæ, 32. b.

Annal. Bened. Tom. V.

Z 222

Bellicardi comes, Theodericus, 54. b.

Bellicensis seu Belensēp. Pontius, 405. a. 457. c.

Belli-montis domini, Ivo, 173. c. Radulfus, 535. c.

Bello-montensis comes. *Id.* Belli-montis.

Belvacensis ep. *Id.* Belvacensis.

Bellum Campionum pro accusatoribus & accusatis, 70. a.

Belenſis vicecomes, Rainaldus, 394. b. Hodierna uxor, *ibid.*

Belvacensis ep. Richardus, 97. c. Wido, 122. c. seu Guido, 178. c. Ursio, 224. a. 306. b. Fulco, Rogerius, 357. a. Petrus, 599. c.

Benedictus Namnetensis episc. *Id.* Benedictus.

Benedicta Andecavensis reclusa, ejus epitaphium, 316. a.

S. Benedicti conf. reliquiæ apud Quinciacum, 375. c.

S. P. Benedicti icorpus ob incendium transfertur, 355. b. Translatio in scrinium æneum, & subsequencia miracula, 157. a. b. In novam thecam, 501. c. Utrum huic adfuerit Philippus rex ? 502. a. Petri diaconi fabula refellitur, *ibid.* b. c. Aliæ translationes, *ibid.* a. Vestium ejus particula in Capuana ejus nominis ecclesia reconditæ, 517. b. Ejus meritis sanatus Urbanus II. 249. c. Ejus reliquiæ in Galliam asportatas fuisse egre ferunt Calinates, *ibid.* Ejus imago depicta, 49. a. Specus à centum amplius annis deserta a Palumbo monacho incolitur, 276. a.

S. Benedicti regula primis Cartusianis a S. Brunone proposita, 203. c. 204. a. Juxta eam vivunt Cartusiani cœnobitæ, 456. c. In Orientem jam propagata sæc. XII. 448. c. Debitum episcopo obedientiam adfruit, 261. a.

Benedictinus Ordo; sub ejus disciplina constitutæ ecclesiæ Catanensis, Paſtenſis, Monteregalenſis, Syracusana, &c. 291. a. Ejus propagatio in locis sacris, 428. c.

Benedictina cuculla nullibi alba ante XII. sæculum, 328. a.

Benedictus S. R. E. legatus, ejus auctoritate coercitus Goffridus Vindocini comes, 398. c. Concilium Pictavenſe cogit contra Philippum regem, 415. a. 416. a. b. 422. b. Mira ejus constantia, 422. c. Cistercium adit, ejus litteræ ad Paschalem II. pro confirmatione ejusdem, 415. b. 416. a. Valentino concilio præest, 415. a. 416. a. b. Ejus litteræ pro restitutione Hugonis Flavinacensis, 416. b. Bernardo Tironensi favet contra Cluniacenses, 494. c. Alteri synodo Pictavenſi præest, 469. c.

Benedictus Murinenſis ep. Anselmi Lucensis exequiis interest, 228. c.

Benedictus II. Aletensis episc. Majori-monasterio ecclesiæ donat, 524. a. Dissidet de ecclesia Dinanni, 524. a. Demum cedit, *ibid.* b.

Benedictus III. Aletensis ep. 621. a.

Benedictus seu Benedictus fit Kemperlegienſis abbas, 7. c. Donationes sub eo, 96. b. 264. b. Postea episcopus Namnetensis, 178. a. Abbatiam reninet, 264. b. Simonie reus, *ibid.* Majori-monasterio infensus, tandem ei per Bernardum abbatem reconciliatur, 273. a. Dolonenſem ecclesiam Majori-Monasterio tradit, 533. c. 534. a. Ejus charta hac de re, 534. b. Lofdunenſi concilio adest, *ibid.* a. Ejus licentia Trenorchenſibus in concilio Lofdun. agitata, 535. b. Causa cadit, *ibid.* c. Regimen dimittit, 596. b. c. Et obiit, 597. a.

Benedictus e Casini monacho fit episcopus in Sardinia, 276. b.

Benedictus Cluſinus abbas, ei favet Gregorius VII. 86. c. Ejus scrupulos eximit in somnis B. Benedictus, 113. c. Gregorio VII. addictus adversus Heinricum IV. ob id multa patitur a Cuniberto Taurinensi ep. 113. c. Et aliis Heinrici affectis, 114. a. E monasterio pulsus, 113. c. Gregorii VII. litteræ ea de re, *ibid.* Ejus licentia Angeriacensibus, 366. b. c. Et Toloſanæ Majoris ecclesiæ canonicis, 368. a. Præcognito vitæ termino obiit; ejus fervor, pietas & abstinentia, 288. a. b. Funus a vicinis abbatibus & monachis triduo curatum, *ibid.* b. Ejus discipulus & vitæ scriptor; Hymni de eo compositi, *ibid.* c.

Benedictus primus Anianensis abbas, ejus pater, 530. c. Anidem cum S. Euticio ? 414. a.

Benedictus S. Maxentii abbas, 81. b.

Benedictus S. Vincenzii ad Vulturum abbas, Pascha-

lem II. adit cum Johanne chronographo, 517. b. Ejus iussu scriptum chronicon, 517. c. Benedictus Antifiodori monachus, Selebientis monasterii conditor, 17. b. S. Germani digitum Selebiam furcum asportat, ibid. Primus ejus loci fit abbas, ibid. Abdicato regimine Rovectriam recedit, ibi sepultus, 371. b. Ob nimiam severitatem culpandus, ibid. a. Benedictus Fructuariensis abbas, ejus pietas ac sollicitudo, 87. c. Pacis conciliator inter Taurinensem ep. & abbatem Clusinum, ibid. Benedictus S. Crispini abbas, Compendiensi concilio interest, 224. b. Benedictus abbas monasterii B. M. diocesis Dordonensis Gregorium VII. invisit, 64. c. 65. a. Benedictus Lezatenfis abbas, vicarius sub Coxanensi abbate, 621. c. Benedictus S. Audoeni prior, ei commissum Divense monasterium, ex fule Fulcone abbate, 296. b. Benedictus-Maillardii Saviniacensis major-prior, ejus scripta, 598. b. Emendatur, ibid. Benedictus Tornacensis monachus & elemosynarius, ei datum altare ad expensas pauperum, 586. a. Benedictus Vernerius, utrum patriarchii Bituricensis scriptor? 254. c. Benedictus Bacchinus, litteræ ab eo editæ pro Padolironem emendantur, 456. a. Benedictus cognomento Biscopos, Girvensis cœnobii auctor, 85. a. Benefactores, pro his statuta preces & elemosynæ, 641. Beneventani archiepiscopi, Vodalricus seu Udalricus, Milo, 66. c. Rosfridus, 169. c. Beneventanus archiep. pretiosiori cappa præ cæteris amictus in conciliis, cur? 401. a. b. Beneventanus princeps, Landulfus, 34. a. Beneventi synodus contra schismaticos, 279. b. S. Benigni corpus, an vere translatum in Germaniam? 67. b. Historia ea de re relata quid probat? ibid. c. B. Benigni chronographus emendatur, 567. c. 568. a. Benno Osnaburgensis seu Osnaburgensis ep. ius ejus cum Corbejensi abbate de decimis, 73. c. 74. a. Ad Gregorii VII. communionem accedit, pontificis de eo epistola ad Altmannum Patav. 180. c. Obiit, duorum cœnobiorum auctor, 248. c. Gestorum ejus scriptores, ibid. Benno cardinalis schismaticus, Berengario suffragatur adversus Gregorium VII. 140. b. Hinc abjiciendi papæ anfa a cæteris schismaticis arrepta in conventu Brixie, ibid. Bera seu Beranus comes Ruffionensis, Electensis monasterii fundator, 621. a. Ejus charta hac de re, ibid. b. Exalatenfis muniticus, 621. c. Ejus filii, ibid. Beraldus Farfensis abbas. Vid. Beraldus. Beraldus presbyter, a quo liber de vitandis excommunicatis Gerharo Scafulensi abbati inscriptus, 373. b. Beraldus Majori-monasterio præpositus, 6. c. Beraldus de S. Agidio, Tolosano concilio adest, 14. a. Beranus Ruffionensis comes. Vid. Bera. Berardus diac. cardinalis a Paschali II. iudex delegatus Anianenses inter & Casæ-Dei monachos, 510. a. 675. Berardus Marforum episc. Pauli cæci Casinensis discipulus, 427. a. Berardus Lugdunensis archidiaconus, episcopus Matisconensis consecratur, 384. c. Conventui adest ad Petram-Scissam, 405. a. Eo presente Floriacus S. Marcello astrictus, 471. a. Cluniacensium privilegii repugnans, causa cadit in conventu Massiliensi, 457. b. Lugdunensis archiepiscopi vices agit, ibid. Berardus Athanaci abbas, 672. b. Berardus I. Farfensis abbas, seu Beraldus senior, monasterium adit SS. Cosmæ & Damiani, 51. b. Ei excommunicatio intrentata in concilio Romano, 125. b. Litem mover super ecclesia S. Petri, 169. c. Ei adjudicatur, 170. a. Restituta etiam bona Minionensis & Viterbientis ecclesiæ, 191. b. Item castrum Faræ ab Heinrico IV. 181. b. Ei tradita S. Valentini ecclesia, 200. b. Obiit, ejus statuta, 265. b. Anni præfecturæ, 487. c. Ei dicata a Gregorio monacho chartarum monasterii collectio, ibid. Berardus II. dictus Florentinus, Rainaldo abbati in

Farfæ regimine substituitur, 275. c. Præstiti sacramenti haud memor, monasterii usus mutat, necnon res, ac substantiam dissipat, ibid. 276. a. Ejus iussu continuata chartarum monasterii collectio, 266. a. Monasterium inchoat in monte, ejus constitutum hac de re, 393. a. b. Obiit, 413. b. Berardus III. seu Berlandus aut Beraldus, ex Ophidæ cellæ præposito Farfæ fit abbas, 413. c. Consecutiones loci se servaturum promittit, sponsonis indiculus, ibid. 414. a. Beati Euticii ad eum monita, 414. a. Monasterii, defensor strenuissimus, ibid. b. Paschali II. semper addictus, ejus patrocinium implorat adversus invadentes, 488. a. Item Garnerii marchionis opem, ibid. b. Libellus supplex hac de re, 673. Quot annis præfuit? 487. c. Berardus a. bas. Vid. Bernardus, 191. b. S. Bercharii corpus apud Derwentas, 642. Bercherus Senoniensis abbas obit, 248. b. Berengarius Tarraconensis episc. Rivipullensi abbati satisfacit in concilio Nemaucensi pro violatis privilegiis, 368. b. Berengarius Gerundenfis ep. Craffæ abbatem a Guixalensi monasterio repellit, 598. a. Berengarius seu Berengerus, aut Berengerus, Leodicensis abbas, Ruperti magni præceptor in religione monastica, 301. b. Electioni adest novi abbatis Trudoniani, 196. c. Lanzonem electum astu liberat, 216. c. Andagenis abbati Theoderico I. morienti adest, 248. a. Heinrici regis iussu detruditur, 284. c. 301. a. Nobilitium postea auctoritate restituit, ibid. b. Conventui adest pro Trudonians, 514. a. Ritus Cluniacenses admittit, 526. c. Sub eo stabilitatem firmat Rodulfus Trudonians prior, 514. a. Item miraculum parrarum, 562. b. Rupertum Cunoni abbati commendat, 588. b. Obiit, ibid. c. Berengarius Lemovicensis abbas, extra monasterium in diffensione obit, 81. c. Berengarius seu Berengerus Tomeriensis monachus, nobiles ejus parentes, 443. b. 598. a. Plures ecclesias obtinet ab archiep. Narbonensi, 443. b. Craffæ fit abbas, 598. a. Postea archiep. Narbonensis, ibid. Ejus gesta, ibid. Ei commissum monasterium de Galli-cantu, 598. a. A Guixalensi repulsi, ibid. Ejus iis cum Electensibus de abbatia S. Polycarpi, 622. b. c. Berengarius Gellonenfis abbas, 79. a. 110. b. Dictus Malfactus, 110. b. Donatio sub eo, 253. a. Berengarius S. Cucuphatis abbas, amplissimum privilegium obtinet, 402. a. Berengarius S. Papuli pius & nobilis monachus obit, 317. b. Miraculis clarus, ibid. c. Ejus vitæ auctor, ibid. Berengarius Carlatensis vicecomes, adversus eum scribit Gregorius VII. in gratiam Auriliacensium, 159. c. 160. a. Berengarius Narbonensis comes, ejus querimonia adversus Guifredum archiep. 622. a. Berengarius, Barcinonensis comitis filius, chartæ subscribit pro reformando Canigonenfi monasterio, 598. a. Berengarius de Alta-ripa Lefatenfe cœnobium Cluniaco subijcit, 70. c. Berengarius, vir nobilis, Abatardi pater, sub finem vitæ monachus, 382. c. 383. c. Berengarius-Raimundi, Craffæ muniticus, 41. c. Berengarius Petri, ecclesiam B. M. in valle Cubaria Cluniaco & Moistaco subijcit, 130. a. Berengarius hereticus in concilio Pictavensi propemodum interemptus, 58. a. 96. a. Ejuratos errores diffeminare pergit, ibid. c. In eum scribit Lanfrancus, 19. b. Guirmundus, 103. b. Durandus, 104. a. Ejus calumniam in S. Hilarium diluit Lanfrancus, 57. c. 58. a. Denuo examinatus in concilio Romano, 125. c. De eo Gregorium VII. consulit Hugo Cluniacensis, ibid. Pontificis rescriptum, ibid. 126. a. In altera synodo Romana novam duabus aliis explanationem fidei formulam subscribit, 139. a. Ejus adversarii in illa synodo, ibid. b. Librum adversus eum edit Albericus, ibid. b. In Galliam reversus postremam fidei professionem refutat, 140. a. Gregorii indulgentia abusus ipsum falso accusat, ibid. b. Ei suffragatur Benno schismaticus cardinalis, unde abjiciendi papæ anfa a cæteris schismaticis arrepta, ibid.

In concilio Burdigalensi ultimo damnatus, 156. b. Ejus hæresis in concilio Placentino iterum damnata, 344. c. Vid. Gregor. VII. Berengariani heretici apud Epofum Luciliburgensis pagi castrum, 582. a. Berengerus Montis-olivi abbas, sub eo donationes factæ, 461. c. Berengerus Leodicensis abbas. Vid. Berengerus. Berengerus Craffæ abbas. Vid. Berengarius. Berengerus Fuldenfis monachus in S. Udalrici monasterium intrusus, 542. a. Berengerus ex ultimo Alcorfi abbate primus Weingartenfis abbas, 339. c. Berengerus Leodicensis abbas. Vid. Berengarius. Berengozus seu Berengofus S. Maximini Trevirensis abbas, Thiermarum Helmwardeshufanum honorifice excipit, 516. a. Ejus scripta, 516. c. Ejus rogatu S. Arnulfi possessiones ab Heinrico V. confirmatæ, ibid. Berlaus Dynastes monachos instituit in ecclesia S. Petri apud Monasteriolum, 477. b. Berlandus Farfæ abbas. Vid. Berardus III. Berleghus Francigena, unus e fociis S. Gerardi Silvæ-majoris fundatoris, 163. c. Ejus conversio, ibid. Bermundus Montis-majoris abbas, vir flagitiosæ vitæ, 151. a. Exauctoratur, 165. b. Unde turbæ, ibid. Atelatenfis comitis ea de re epistola ad Gregorium VII. ibid. c. Bernardus cardinalis diaconus, Gregorii VII. legatus, 112. c. Bernardus cardinalis, quartus Vallumbrosanus abbas, donationes sub eo, 427. c. Possessiones confirmatæ, 464. a. Papæ legatus in Italia, 455. c. Apud Padolironem versatur, ibid. Parmæ episcopus a Paschali II. institutus, 486. c. Querelæ ad eum delatæ de hospitali Mantuano, 455. c. Bernardus Sanguentensis abbas, ortus ejus, vitæ primordia, monachus & laudes, 172. a. b. Fir archiep. Tolentanus, ibid. c. Ob destructum Saracenico fanum iram Alfonso regis incurrit, ibid. Palium Romæ ab Urbano II. accipit, primatice denuo instituitur, 250. c. Claromontano concilio adest, 357. a. Item dedicationi ecclesiæ S. Saturnini ab Urbano II. factæ, 368. a. b. Mauricium Burdinum secum perducit in Hispaniam, 361. b. Monachos in sua ecclesia canonicis substituit, 537. b. In exsilium pellitur, 571. a. 688. c. Eius charta pro S. Clemente, 538. a. Aliis subscribit pro Cluniaco, 572. c. Et SS. Servando & Primitivo, 537. c. Bernardus Aquensis ep. Tolosano concilio adest, 13. c. Bernardus de Mugronio ex S. Severi monacho fit Aquensis episcopus, mollis in juris sui defensione dictus, 164. c. Ejus iis cum Augerio Regulari priore, 165. a. S. Caprasii cellam invadit, 253. b. Rem deferunt Floriacenses ad concilium Burdegalense, cui adest & subscribit, ibid. 318. b. Eandem restitueret coactus, 318. b. Decretum concilii hac de re, 652. Generensem ecclesiam consecrat, 367. b. Bernardus Coferanensis ep. Tolosano concilio adest, 13. c. Bernardus Willermus Urgellensis ep. 19. c. Bernardus Namnetensis ep. abiter constituitur Kemperlegiensis monachos inter & Namnetis canonicos, 86. b. Bernardus Corifopitenfis ep. arbiter constitutus Kemperlegii monachos inter & Namnetis canonicos, 96. b. Bernardus incertæ sedis episcopus in Hispania, Cluniaco favorabilis, 114. c. Bernardus Palentis sedis ep. 114. c. 115. a. Chartæ subscribit pro Cluniaco, 56. c. 115. a. Bernardus Lalcurrensis ep. 124. a. Bernardus avunculus, Tutelenfis abbas & episcopus Cadurci, 672. Bernardus Santonenfis ep. 226. a. Ejus assensu editæ litteræ in concilio Pictavensi in favorem Pictavensis S. Crucis Parthenonis, 283. a. Bernardus ep. Tarbejenfis S. Savini reformationi assentit, 259. b. Bernardus Matisconensis ep. & archidiaconus Lugdunensis, donationem Casæ-Dei cons. mar. 337. c. Bernardus Bigorrenfis ep. Generensem ecclesiam consecrat, 367. b.

Bernardus ex Bellicensi episcopo secundus Portarum prior, 613. c. Annus obitus, 614. a. Bernardus III. Portarum prior, postea episcopus Dieffis, 614. a. Bernardus abbas SS. Facundi & Primitivi a Gregorio VII. privilegium exemptionis obtinet, 192. c. Bernardus Laburnensis ep. 622. a. Bernardus-Raimundi de Pelet Lefatenfis abbas, & ep. Coferanensis, 70. c. Bernardus Massiliensis abbas Tolosano concilio adest, 14. a. Gregorii VII. ad Teutonicas partes legatus, 112. c. necnon in Hispaniam & Germaniam, 149. b. In prior legatione captus, ibid. 113. a. Qua de re summi pontificis epistola ad Udonem Trevirensis, 112. c. Item alia consolatoria super ejus absentia ad Massilienses, 149. b. Obiit, 150. a. c. Alia iterum super ejus obitu ad eodem, ibid. b. Ejus sententia de ritibus Cluniacensibus, 222. a. Bernardus de S. Venantio fit Majoris-monasterii abbas, 207. c. Plurium cellarum accessio sub eo, ibid. Ei data ecclesia B. Mariæ de Campis apud Parisios, 209. c. Alia donationes, 207. c. 209. b. Ei confirmata Meldenfis S. Ciliacæ ecclesia, 186. a. Commissum sancti Maglorii monasterium, 310. c. 311. a. Amplissimum ab Urbano II. obtinet privilegium, 272. b. Venatus a monachis pastoralem curam abjicere cogitur, de quo scribit ad Urbanum II. ibid. c. Pontificis rescriptum, ibid. Sux ditionis cellas & obedientias in Britannia perstruat, ibid. Namnetensem episc. sibi reconciliat, 273. a. Ivonis Carnutenfis ad eum epistola, 298. c. Philippi regis pariter pro reformatione Farenfis parthenonis, 311. b. c. Dolensi conventui interest, in quo asserta monasterii sui exemptio, 333. c. 334. a. Robertum S. Remigii abbatem male excommunicat, 347. c. Adest Claromontano concilio, 357. b. 358. b. Ejus tempore dedicata ab Urbano II. basilica, 364. b. Agitata controversia cum Quinciacensibus, 375. c. Ad caulam dicendam citatur, 376. a. Societatem init cum Culturensibus, 377. a. Ejus causa contra Robertum Remigianum in synodo Remensi examinatur, 380. b. Damnati Remigiani ad Urbanum appellanti, ibid. c. Rescissa synodi sententia, ibid. 381. a. Variæ litteræ hac de re, ibid. b. c. Inter S. Nicolai & S. Albini monachos iudex constituitur, 399. c. Novas a fratribus procellas sustinet, 402. a. Ei scribit Ivo Carnut. hac de re, ibid. b. Obiit, 420. c. Quo anno? 402. a. Encyclica de ejus morte epistola, 420. c. 668. Bernardus Tironiensis, ejus vitæ primordia & monachus, 254. b. Elogium, ibid. S. Savini præpositus, 313. a. Ejus diffidium cum Gervasio abbate, ibid. In eremum secedit, cellamque & contubernium Petri eremite cæteris præfert, ibid. b. Austeritas utriusque & vivendi modus, ibid. c. Guillelmi nomen assumit, ibid. b. S. Savini regimen refugit, 283. b. Apud sanctum Medardum latet, 378. b. A Saviniensibus quaesitus, ad Cauleum insulam fugit, ibid. c. Paupertatis amor insignis, ibid. b. Captivos a prædonibus oratione liberat, ibid. c. Cauleo ad silvas eremitarum redit, ubi Fontis-Goyhardi cellam extruit, 421. c. 422. a. S. Cypriani fit præpositus, postea abbas, 422. a. Ejus humilitas, caritas, &c. ibid. b. Pictavensiconcilio adest, 422. b. Cluniacensibus subijci detrectans regimen abdicat, 460. a. b. Paschalis II. litteræ hac de re, ibid. b. Prædicationi insilit, 460. b. Clericos incontinentes exagitat, ibid. c. Ab his vicissim quot patitur mala? ibid. Romam petit; a Paschali in sedem restituitur Pictavos redit, 469. b. Monasterii libertatem tuetur adversus Cluniacenses, ejus iter Romam hac de re, 494. b. Dejectus, brevi postea restituitur, ibid. c. Cardinalis dignitatem recusat, ibid. Ei injuncta ecclesiastica munia a pontifice, ibid. c. Varias lustrat solitudines, 495. a. Articiis Tironium secedit, & in loco S. Annæ dicto monasterium construit, 508. c. Favet ei Ivo Carnut. ibid. 509. a. Vitæ ejus institutio & fama, 509. a. b. c. Fit archiepis abbas, ibid. b. Ejus miracula, ibid. Ex prædicto loco migrare coactus, Ivorem Carnut. adit, 552. b. Fundum alterum ab eo & canonicis accipit, litteræ hac de re, ibid. c. 680. Alium sibi oblatum a Blesensi comitissa recusat, ibid. Monasterium construit, ibid. 553. a. Futura prædicte, 553. a. Principum ac regum in eum beneficia, ibid. & b. c. Ejus fama in exteris regiones penetrat, ibid. b. Quot cellæ ei & monaste-

ria subiecta, *ibid.* c. Monasticum institutum valde propagat, 583. a. Ejus vitæ auctor, 422. b. 509. a. 553. b.

3. Bernardus Clara-vallensis, nativitas ejus annus & locus, 267. b. Parentes pietate & profapia illustres, *ibid.* 268. b. Scipio ejus altius inquiritur, 267. c. 268. a. De eo in somnis terretur gravis mater, 268. b. Canonice ecclesie Castellionensis erudiendus traditur, *ibid.* Castitatis amans, *ibid.* c. Erga B. Virginem perquam devotus, *ibid.* Nativitatis ædes in domum Fulienfium quandam convertebat, 268. b. Mortua mater ei apparere, 497. b. Ejus corporis & animæ dotes, Pericula, 547. b. Curiositatis levis in seipsum quam severus vindex! *ibid.* Mundum fugere cogitans anxius hæret, *ibid.* c. Quomodo firmatum propositum, *ibid.* 543. a. Propinquos aliosque Deo lucratur, 572. a. b. c. Cistercium cum triginta sociis ingreditur, 582. c. Quo ætatis anno? 583. a. Soror ejus & sociorum uxores Juliacum se recipiunt, 584. a. b. Novitius ut se gerit, *ibid.* & b. Virtutum omnium cultor, *ibid.* & c. Sacrarum litterarum spiritu plenus, *ibid.* c. Ejus exemplo quantum crescit familia Cisterciensis! 582. c. 583. a. Cum sociis professionem emittit, 594. c. Sacris ordinibus initiatur, 595. a. Ad fundandam Claram-vallem mittitur, 603. b. Ejus & discipulorum vitæ genus, necnon fama sanctitatis, *ibid.* c. A Catalaunensi ep. abbas ordinatur, 604. a. Cur non a Lingonensi? *ibid.* & 605. b. Exin quam arcta inter utrumque familiaritas, 604. b. Clara-vallis florens status sub eo, *ibid.* b. c. 605. a. Adventantibus quid dicere solebat? 604. b. Nimiam perfectionem a suis exigit, *ibid.* c. Temperat-zelum, *ibid.* Non nisi a Spiritu sancto suggesta loquitur, *ibid.* Quanta fides in angustiis! *ibid.* Cellerarii pusillanimitatem relevat miraculo, 605. a. Ut nimis audax improbat, *ibid.* Robertus ejus nepos Cistercio ad eum migrat, 605. c. In Laudunensi diocesi agente Bartholomæo episc. plura condit monasteria, 585. b. Imminentem pluviam avertit, 616. c. An ei familiaris Gerardus de Salis? 567. b. Bernardi I. Portarum prioris ad eum epistola, 614. b. Cujus etiam rogatu Cantica-canticorum postea commentatus est, 614. b. Ejus litteræ pro Pictavenfi S. Crucis parthenone. 283. a. Sententia de emancipatione monachi, 381. c.

Bernardus Tegernensis abbas, ejus meritum & obitus, 10. c.

Bernardus abbas cellæ Trecentis Philippum regem adit, 43. a.

Bernardus Maurimontis abbas, 76. c.

Bernardus S. Sophiæ abbas, cui indultum a Gelasio II, privilegium, 169. c.

Bernardus II. Reomaniensis abbas, 255. b. Ejus lis cum S. Petri-vivi monachis, 594. c.

Bernardus I. Tutelensis abbas IV. 672.

Bernardus S. Launomari Blesensis abbas, prius evangelii seu capellanus abbas, 299. b. Goffridi Vindocinensis ad eum epistola, *ibid.* Concilio Aduensi adest, *ibid.* & 334. c. Item placito pro Majori-monasterio, *ibid.* Chartæ subscribit pro eodem, 698. c. Et pro Vindocino, 375. b. Ejus obitus, 437. c.

Bernardus de Mesua ex monacho Gellonenfi abbas creatus, quo anno? 443. c.

Bernardus Ripullensis abbas ex Massiliensi monacho, 19. c. Ei satisfaciit Berengarius Tarraconensis ep. in Nemaufensi concilio pro violatis monasterii privilegiis, 368. b.

Bernardus ex priore S. Sergii fit abbas, 243. c. 334. c. Goffridi Vindocinensis ad eum epistola, 334. c. Ei donatio facta, 355. b. Judex constitutus inter S. Nicolai & S. Albini monachos, 399. c. Ejus obitus, 334. c.

Bernardus S. Martini Lemovicensis abbas ossa Hildoini & Donadi abbatum honorifice sepeliri curat, 81. c.

Bernardus Cluniaci elemosynarius, postea prior, S. Martialis-Lemovicensis fit abbas, 596. a. Annus obitus, *ibid.* b.

Bernardus de Cambernaco, Atkanaci fit abbas, 672. b.

Bernardus L. Aduensis S. Martini abbas, 411. c.

Bernardus Montis-Olivi abbas, 461. c.

Bernardus S. Caloceri abbas chartæ subscribit pro Ruminiano & S. Nicasio, 575. b.

Bernardus major prior Cluniacensis, 440. a.

Bernardus cognomento Pontius, Majoris-monasterii prior, 273. c. 364. c. Concilio Brivatensi adest con-

tra Rodulfum Turonensem, 333. c. Vice abbatis causa dicitur adversus Quinciacenses, 376. a.

Bernardus Nogeni prior, ei in somnis apparet S. Hugo, 529. b.

Bernardus Ambroniensis monachus, primus auctor domus Portarum & prior, 613. c. Præfecturam abdicat, *ibid.* Variæ ejus epistolæ, præcipue ad Rainaldum inclusum, 614. b. Successores, *ibid.* a.

Bernardus monachus, scriptor actorum S. Rotberti, 8. c. 9. b.

Bernardus Matthæus, Uticensis monachus, postea Divensis, peritissimus librarius, 69. b.

Bernardus Centulæ monachus pietate insignis, e monasterio expulsus, 93. c.

Bernardus Assiliensis sacrista, 97. b.

Bernardus-Guigo de Grandimontensis Ordinis primordiis scriptis, 101. b.

Bernardus Tumapalerius, comes, in Monte-sancto monachus, 124. a.

Bernardus Tulensis S. Apri monachus & scholasticus, auctor operis luculenti contra Heinricum IV. 153. a. Ejus obitus, 152. c.

Bernardus Divenfis S. Petri monachus, ad quem Anselmi epistola, 173. c.

Bernardus monachus, Cluniacensium consuetudinum scriptor, Udalrico anterior, 221. c. Cur ab eo susceptum opus, *ibid.*

Bernardus cognomento Flagellum, Majoris-monasterii monachus, Stephano Blesensi comiti familiaris, 365. a. 656. b.

Bernardus, a quo concessa Angeriaci Aureæ-vallis cella, an monachus? 367. a.

Bernardus monachus B. Mariæ de Castello, a Goffrido Vindocinensi citatus, 399. a.

Bernardus Casæ-Dei monachus, ejus scripta, 566. b.

Bernardus, Golvini celebris philosophi frater, Aquincincti fit monachus, 589. c.

Bernardus Pontidæ monachus, Mediolanum gratias Mediolanensibus acturus mittitur, 590. c.

Bernardus Tarbiensis archidiaconus, inter quem & Generenses S. Petri monachos grandis altercatio de cupidam sepultura, 191. c.

Bernardus Gualteniensis præpositus exequias S. Arnulfi Sueffionensis curat, 242. b.

Bernardus Sueffionensis ecclesie decanus, cui dicatus Guiberti liber adversus Judæos, 574. b. 602. c. Chartæ subscribit pro cella S. Pauli, 602. c. Quorundam carminum auctor de S. Godefrido Ambianensi, 612. a.

Bernardus Bifuldunensis comes monasteria quædam a se redempta Cluniaco subjecit, 129. c. 130. a.

Bernardus comes, S. Lupercii cellæ conditor, 241. a.

Bernardus comes, fundator S. Johannis parthenonis prope Cremnam, 344. b.

Bernardus Ceritanensis comes, Canigonense monasterium Craffensi subjecit, 597. c.

Bernardus vicecomes in Tomerientes munificus, 400. b.

Bernardus Atro vicecomes Biterrensis, in prociuctu sacri itineris Craffensibus & Gellonenfibus donationem facit, 443. c. Chartæ subscribit pro Cluniaco, 550. b.

Bernardus vicecomes Regulæ, satisfaciit ob teloneum injuste impostum, 460. c. 461. a.

Bernardus vicecomes de Minerba, chartæ subscribit pro Tomerienti monasterio, 462. a.

Bernardus Torennæ vicecomes, in Tutelenses munificus, 478. b.

Bernardus de *Montfort* chartæ subscribit pro Cluniaco & in societatem fratrum admittitur, 128. c.

Bernardus de Monte-forti apud Burgundiam duce in-tervenit pro S. Marcello, 471. a.

Bernardus Aimerici comitis frater, cuius assensu commissa Cluniaco S. Lupercii cella, 241. b.

Bernardus de Monte-Barro donationis testis pro Molifmo, 129. c.

Bernardus de Monte-Barro, S. Bernardi proavus maternus, 267. c. Uxor ejus & filii, 268. a. Ejus pars in villis Richiaco & Pauliaco, 594. b.

Bernardus alter Montis-Barri dominus, S. Bernardi germanus, 268. a.

Bernardus de Mesua, vir nobilis, morti proximus filium suum Gellonenfibus in monachum offert; sepulture locus, 443. c.

Bernardus filius Radulphi de Lauziaco, de *Lugenc*, sancto Rotberto

Rotberto Casæ-Dei a patre offertur, 10. a.

Bernardus Seniofredi, ecclesie B. Mariæ de Riquerio fundator, 42. a.

Bernardus de Marca-fava, *Marque-fave*, Lefatenfe cœnobium Cluniaco subjecit, 70. c.

Bernardus de Rocca Orreæ concilio interest, 72. a.

Bernardus dominus Corbonicensis chartæ subscribit pro Cluniaco, 101. c.

Bernardus de Monceio chartæ subscribit pro Angeriaci, 144. b.

Bernardus de Partella seu Pardeilla, in piaculum duplicis homicidii Aureæ-valli Santonenfi donationem facit, 467. a.

Bernardus Grossius, camerarius Cluniacensis, testis adest pro Quadrellæ monasterio, 476. b.

Bernardus Montis-Bertaldi camerarius, ei facta donatio, 365. b.

Bernardus pater S. Berengarii monachi Papulensis, 317. b.

Bernardus cognomine Dicitus, Casæ-Dei benefactor, 131. a.

Bernerius Lacellenfis abbas, ejus obitus, 185. a.

Bernerius Credonensis prior, a Goffrido Vindocino objur-gatus in epistola, 399. b.

Bernerius seu Bernerus monachus Bonæ-vallensis, monasterio relicto, ad Dolense secedit, cuius eligitur abbas, 298. c. Quo anno? 299. a. Favet ei Ivo Carnutenfis adversus Bonæ-vallenses, *ibid.* Electio non tenet, 376. c. Bonæ-vallis postea abbas, acta sub eo, 494. a. Ab Ivone Carnut. ad Palchaleu II. missus, *ibid.* Ivonis ad eum epistola de monacho apostata, *ibid.* Præclara de eo Goffridi Vindoc. verba, *ibid.* b. A suis vexatus Cluniacum secedere cogit, 494. b. Concordia inita inter ipsam & Ivonem episc. 619. b.

Bernerus abbas S. Nicolai de Bosco, ei facta donatio a Philippo rege, 442. b. c.

Bernerus Bonæ-vallensis abbas. *Vid.* Bernerius.

Berengerus, seu Perngerus, aut Perengerus primus Form-bacensis abbas consecratur, 340. b. Ejus laudes, *ibid.*

Berno Vindocini abbas, 186. c. 232. a. 272. a. Regimen abdicat, 312. a. Ejus elogium & obitus, *ibid.* c.

Berno primus S. Celinæ prior apud Meldas, ad cuius preces ecclesia eadem Majori-monasterio confirmata, 186. a.

Berno, vir nobilis, Richenbacensis monasterii primus benefactor, 197. c.

Bernuinus Tornacensis S. Martini monachus sub Odone abbate, 352. c.

Berqueria, territorii Furnensis villa, 592. c.

Berta Germaniæ regina in Laureshamense monasterium secedere compellitur, ob imminens divortium regis, 15. b. Ei postea utrumque reconciliata, *ibid.* c. Erga Einsidenses bene affecta, 47. b. Imperatrix coronata a pseudopontifice Clemente III. 200. a. Casinum adit, ejus modestia, *ibid.* b. E custodia clapsa ad Mathildem comitissam confugit, 303. b.

Berta Franciæ regina, ei prædicta ab Arnulfo recluso repudium & mala mors, 107. c. S. Symhoriani ecclesiam Floriaco confirmat, 122. c. A Philippo rege repudiat, 203. c. Sepulture locus, 107. c. *Vid.* Philippus.

Berta Redonensis comitissa, cuius instinctu excitatum denuo S. Melanii cœnobium, 26. b.

Berta comitissa, Alani Redonensis ducis uxor, ecclesiam S. Mariæ Kemperlegiensibus donat, 96. b.

Berta seu Bertrea Fulconis Andecavensium comitis uxor cum Philippo rege copulatur, 299. b. *Vid.* Bertreda.

Berta comitissa fundatrix parthenonis S. Johannis Cremonensis, 344. b.

Berta Henrici Tornacensis uxor una cum marito, filia-bus & filio, ad S. Martini monasterium secedit, 352. c.

Berta, Rotberti Burgundi uxor, donationibus Sablolo factis annuit, 376. b.

Berta, Britannicæ ducissa, Stephani Campaniæ comitis uxor, ejus filia, 578. a.

Bertha Toleti & Legionis regina chartæ subscribit pro S. Petro de Eiloncia, 410. a.

Bertholdus Salzburgenfis sedis infafor, 110. c. Schif-maticus 111. a. Detruditur, 287. b.

Bertholdus S. Waldeburgis in Alsatia primus abbas, 74. b.

Bertholdus e S. Blasii priore fit Gotwicensis prior, 449. a. Item abbas Garstensis, *ibid.* 554. b. Sub eo

floret monasterium, 554. b. Eberhardum socium individuum sibi adsciscit, *ibid.* c. Pia ejus opera & modus regiminis, *ibid.* Caritas in egenos, *ibid.* 555. a. Miracula, vitæ scriptor, *ibid.*

Bertholdus Cremifanensis abbas, 555. a.

Bertholdus Alemanniæ dux & marchio locum *Gravin-gen* Cluniacensibus cedit, 53. b. Acquisitionis cuiusdam testis pro eodem loco, 222. b. In odium Heinrici IV. S. Galli res diripit, 124. c. Monasterium devastat, 212. b. 235. c. 259. b. Furoris causæ, *ibid.* Compactum in it ad duos annos contra Heinricum, 303. b. S. Petri in Nigra-silva monasterium condit & dotat, 321. b. Petroburgenfis abbas ab eo ad papam missus a Guibertinis comprehenditur, 323. c.

Bertholdus Hennebergenfis comes Gottifaugiensis monasterium condit & dotat, 563. c.

Bertholdus Laureshami advocatus & vexator, Anselmum abbatem in custodia retrudit, 277. b.

Bertholdus Constantiensis presbyter, auctor accuratissimus, ejus appendix ad Hermanni chronicon, 426. b. Præclara de Willelmo Hirfaugiensis verba, 286. c.

Bertilda prima Forestenfis abbatissa, 372. a.

Bertoldi-curtis, vicus pagi Ambianensis, in quo ejusdem nominis parthenium, 296. b.

Bertoldus marchio, *Vid.* Bertholdus.

Bertolfus S. Albani abbas, 616. c.

Bertolfus dux. *Vid.* Bertoldus.

Berttrada Andecavorum comitissa, Fulconis-Rechini uxor, 274. a.

Berttrada seu Bertreda Laudunensis S. Johannis abbatissa, Vallis-coloris monachis litem movet, 478. c. Quomodo composita? *ibid.* 479. a.

Berttrada Simonis de Monte-forti filia, a Fulcone Andecavorum comite tertia, duabus uxoribus viventibus superducta, necnon postea a Philippo rege ei subducta, 107. c. 246. b. Arnulfi reclusi de hoc postremo vaticinium, 107. c. A Philippo iterum reducta, is in concilio Pictavenfi anathemate denuo percussus, 415. a. Apud Senonas, effacta ecclesie porta, sibi missam dici cogit, 422. c. Baldrico favet pro episcopatui Aurelianensi, 408. b.

Berttrandus Narbonensis archiepisc. S. Aniani abbatiam ad Vernodubrum Tomerienti abbati committit, 400. b. Eidem monasterio plures ecclesias donat, 443. b. Chartæ subscribit pro eo, 462. a. Ejus obitus, 525. b.

Berttrandus seu Bertrannus Convenarum ep. concilio Burdegalensi adest & subscribit, 253. b. 318. b. 652.

Berttrandus Magalonenfis episc. ejus controversia cum Anianensibus in concilio Claromontano composita, 358. b.

Berttrandus Massiliensis ep. obit, 567. c.

Berttrandus Nobiliacensis abbas. *Vid.* Bertrannus.

Berttrandus Grandis-silvæ abbas, de quo Bernardus in epist. ad Tolofates, 567. b.

Berttrandus primus Firmiacis abbas, 585. a.

Berttrandus monachus, frater Girardi de Turre, chartæ subscribit pro Cluniaco, 335. b.

Berttrandus cognomento Dicitus, S. Andulfi ecclesiam Casæ-Dei tradit, 131. a.

Berttrandus filius Radulphi de Lauziaco, de *Lugenc*, 10. a.

Berttrannus Convenarum ep. *Vid.* Berttrandus.

Berttrannus seu Berttrandus Nobiliacensis abbas concilio Pictavenfi adest & subscribit, 123. c. 127. c. Item Burdegalensi, in quo Silvæ-majoris libertatem confirmat, 163. b.

Berttrandus Bellilocensis abbas apud Loccas, a Paschali II. privilegium obtinet, 80. c. 378. b.

Berttrannus sine terra, chartæ subscribit pro Molifmo, 672.

Bertrea Andecavensis comitissa. *Vid.* Berta.

Bertreda Laudunensis abbatissa. *Vid.* Berttrada.

Bertricus Rotensis abbas, cui ab Innocentio II. monasterii confirmata privilegia, 72. a.

Bertricus Mediani-monasterii abbas, plures ecclesias consecrari curat, 210. b. 285. c. Reclusus & reclusa sub eo, 388. c. 389. a. Diffidium cum Cluniacensibus super Frovillæ cella, 564. b. Obit, 484. b.

S. Bertulfus abbas, ejus translatio, 59. b.

Beslius emendatur, 509. c.

Bethania prope Jerosolymam, ibi monasterium Benedictinum, 428. c.

Bibliorum sacrorum menda corriguntur apud Hirsaugiam, quibus auctoribus? 277. c.
 Bibliotheca etiam monachorum, non modo sacris sed & prophetis libris bene instruat, 323. b. Nec curandi malevolentium futurum, *ibid.*
 Bibliotheca in monasteriis, 353. c. Amplissima apud Clusam, 288. c. Pomposam, 322. c. 323. a. Sithiensis monasterium, 354. c.
 Bigorrensis ep. Pontius, 72. a. Hugo, 163. b. Odo, 253. b. seu Hodo, 318. b. Bernardus, 367. b.
 Bigorrensis comes & vicecomes Bearmenis, Centullus, 149. c. Gilda, Beatrix, ejus uxores, 124. c.
 Biliomum, *Billom*, Arvernorum opidum, 336. c.
 Biliomenfes canonici, S. Lupi monasterium diripiunt, 336. c. Urbani II. contra eos epistola ad Durandum Arvernorum ep. *ibid.* Tandem Celsinienfibus adjudicatum, 337. a.
 Bilius Rothomensis abbas elevationi corporis beati Guroldi interest, 103. b.
 Bifontinenfes seu Vefontionenfes aut Chryfopolitani archiepifcopi, Hugo II. Hugo I. Hugo II. Pontius, 511. c.
 Bifontinenfis archiepifcopi vicarius natus, & primus post eum in confeflu, S. Vincentii abbas, 302. b. Item canonicus natus, *ibid.*
 Bifontini clerici, ex mandato papae, Lugduni conveniunt pro S. Benigno, 496. c. 497. a. 675.
 Bifuldunenfis comes, Bernardus, 129. c.
 Biterrenfis vicecomes, Bernardus-Atto, 443. c.
 Biterrenfis & Carcaffonae vicecomitiffa, Ermengardis, 443. c.
 Biturica urbs, Philippo regi a quo vendita? 439. a.
 Bituricensis patriarchii fcriptor, quis? 254. c. Emendatur, 296. c.
 Bituricensis archiep. Aimo, 13. c. Richardus I. 122. c. 156. c. Leodegarius I. Richardus II. 254. c. Aldebertus, 296. c. Leodegarius, 468. c. 566. a.
 Bituricensis diocesis, ibi multa recuperat S. Dionysii Parifienfis cenobium, 17. c. 18. a.
 Biturici principes, Gregorii VII. ad eos epistola pro Warmundo Viennensi in abbatiâ Dolensi reftituito, 149. b.
 Biturici principes, Rodulfus, 149. b. Arpinus seu Harpinus, 379. a.
 Bituricensis vicecomes Stephanus, 296. c.
 S. Bladinus porcorum paffor, a Fulcoio poeta celebratus, 185. b. Sepultura: locus, *ibid.*
 Blanca, alio nomine Hadvifa, Rotberti Burgundionis uxor, 123. a.
 Blafius S. Emiliani abbas, sub quo facta S. Felicis eremitae tranflatio, 278. a.
 S. Blafii ecclesia, praedium pro infirmis Sublaci, 51. a.
 Blefenfes comites, Stephanus, 364. c. Adela comitiffa, 365. a. Theobaldus Magnus, 553. b. 592. a.
 Blimundenfis dominus, *Bremur*, olim Sedunenfis aut Pleudunenfis, Brucinus, 385. a.
 Boamundus Rogerii ducis filius, in Barensem S. Nicolai ecclesiam bene affectus, 240. a.
 Boamundus seu Bofmundus Rotberti-Guifcardi filius, alio nomine Marcus & Abbamonte vocatus, 276. b. Patri fuccedit in Apuliae principatu, 214. b. Cafinum adit, Urbani II. falutandi causa, 249. c. Bantino & Cafino monasteriis munificus, 276. b. Illius immunitatem confirmat, 250. a. Averfanis monachis ecclesiam donat, 293. a. Crucefignatis fe adjungit, 360. b. Monasteriorum restaurator in facris locis, 429. a. Ejus nuptiae cum Conftantia, 471. c. Rotomagum adit cum Brunone cardinali, 489. b. Item Majus-monasterium, postea Lemovicis, 477. c. S. Leonardo compedes argenteas offert, *ibid.* Concilio Pictavenfi adest, 496. a.
 Boamundus seu Buamundus praecedentis filius, ejus charta pro Monte Cavefo, 668.
 Boemorum duces, Borivovius, 341. c. Wladizlaus, 681. c. Bollelaus, Polonozum dux, 540. c.
 Boloniae comes & comitiffa, Eustachius, Ida uxor, 271. b.
 Bonaventurae chronicon emendatur, 298. b.
 Bondenium de Roctoris seu de Ronchuris vel Ronchuro, villa prope Padalonem, 608. b. 609. b.
 Bonifilius Fulginatenfis ep. a quo monasterium Saxi-vivi confecratum, 215. b.
 Bonifacius Conchenfis abbas, 553. c. Donationes

sub eo, *ibid.* 554. a.
 Bonifacius monachus, postea epifc. Aftenfis, 455. c.
 Bonifacius marchio, Juviniacenfis parthenonis fundator, 368. c.
 S. Boniti corpus apud Montis-fanctae-Catharinae monasterium, 631. c. Ejus capfa auro tegitur, *ibid.*
 Bonizo Sutrinenfis ep. cujus confilio Anselmus Luccenfis Mantuae sepultus, 228. c.
 Bonobria, *Bonevove*, vicus diocesis Namnetenfis, 623. c.
 Bonum quod non est in fe, faltem in aliis admirari, 531. c.
 Boni, propter eos mali aequanimiter ferendi, 374. c.
 Bonus Regienfis ep. judicio adest pro S. Simpliciano, 413. b.
 Bonus Pomposiae monachus, instruendae insigni bibliothecae praest, 323. a.
 Bobonenfes domini seu Burbonenfes, Archimbaldus IV. Archimbaldus V. 654. 655. Aymo, 656. c.
 Borivovius Boemorum dux, ejus uxor Wilwira Gotwici reclusa, 341. c.
 Bofa nobilis matrona, S. Neoti restauratrix, 520. b.
 Bofmundus Rotberti Guifcardi filius *Vid.* Boamundus.
 Bofa Santonenfis fit epifc. 81. b. Synodici litteris fubfcribit pro S. Stephano de Vallibus, 97. a. b. Duplici concilio Burdigalenfi adest, & fubfcribit, 146. a. 163. b.
 Bofa Augustenfis epifc. B. Mariae ecclesiam confecrat, 322. b.
 Bofa Stirpenfis abbas, societatem init cum Brantomenfi, 162. a.
 Bofa fit abbas S. Agerici, 189. c. Annus obitus, 264. c. 498. a.
 Bofa Beccenfis abbas, monasterii libertatem tuetur, 639. Ejus elogium, 640. c.
 Bofa II. Floriaci abbas, 502. a. Acta sub eo, 533. a. 544. b. c. Ad Ludovicum regem querelas deferret contra Wafimienfem comitem, 576. c. Annus obitus, 577. a.
 Bofa Crucis S. Audoeni monachus, 23. c.
 Bofa Beccenfis monachus & Anselmi difcipulus, ad eum fcribit Anselmus, 327. b.
 Bofa monachus, cujus fuafu fcripta ab Anselmo quadam opuscula, 417. c.
 Bofa Pratellenfis monachus a patre oblatus, 370. a.
 Bofa eremita Hauzenfis prope Molifinum, 385. c.
 Bofa Petragoricenfis comes, a quo conditum S. Silvanii cenobium, 148. a.
 Bofa vicecomes, cujus assensu Bellicocenfis monasterium Cluniaco commiffum, 101. c.
 Bofa vicecomes, S. Cypriano Pictavenfi confert abbatiâ S. Romani, 253. c.
 Bofa de Viocort monasterium S. Michaele ad Mosam vexat, 167. c.
 Bofa Palatinus comes, *Vid.* Boto.
 Boto seu Borto, aut Bofa comes Palatinus de Witelfbach, cognomento Fortis, Tharifienfis fundator, obit, sepulturae locus, 472. c. 473. a.
 Botvenfes seu Bovenfes comites, *de Bove*, 573. a. Galterius, Ingelramnus, 144. c. 479. c.
 Bovo senior, Elnonenfis abbas, acta sub eo, 109. c.
 Bovo junior, Elnonenfis abbas, 507. b. Ei fcribit Marfilia Rotomagenfis abbatiſſa de insigni miraculo S. Amandi, 506. c. 507. a. Permutatio quadam inter ipsum & Balduinum comitem, in concilio Remenfi confirmata, 601. c. Donationes sub eo, 565. a.
 Brabantum invadit Guericus Sorus, 556. b.
 Brabantenfes, seu Lovanienfes ac Lotharienfes comites, Heinricus, Godefridus barbarus, 234. a. Heinricus II. Sifridus seu Sigefridus, 319. b. c.
 Bracarenfis archiep. Mauricius-Burdinus, 361. b.
 Brabantenfes comites. *Vid.* Brabantenfes.
 Branum, quo delatum S. Marculfi corpus, 442. a.
 Braquenſis ecclesia ad Mosam, Novellio traditur & confirmatur, 382. b. c.
 Bremenſis archiep. Adalbertus, 10. a. seu Adalbertus, 52. b.
 Breonenfes comites, Walterus, 54. b. seu Gualterus, Airardus, 564. c.
 Breviarium follemniter traditum in confecratione Cartufianarum virginum, 452. b.
 S. Briccii corpus delatum ad habendas fuppeticas, 442. a.
 Briccius fit epifcopus Namnetenfis, 596. b. Donationes S. Sergio confirmat, *ibid.* c. Epistola hac de re, *ibid.* 693.

Briegii & Campaniae comes, Theobaldus, 493. b.
 Brigantinus comes, Ruodulfus, 54. b.
 Bruno Formbacenfis abbas. *Vid.* Wirmo.
 S. Brioci epifc. Johannes, 523. b.
 Briaone comes, Rogerus de Beaumont, 83. a.
 Britanniae duces & duciffae, Alanus, 7. c. Hoellus, 8. a. 96. b. Alanus Fergentius, 264. b. 439. c. seu Sergandus, 128. b. Eudo, Alanus, 257. c. Berta, 578. a. Hadvifa, 8. a. Ermengardis, 423. b.
 Britolienfis comes, Guillelmus, 331. b.
 Brivenfis comes, Galterius, 206. a.
 Brixienfes ep. Gothifredus, 292. b. Armannus, 413. b.
 Brixia comes, Gerardus, 672. b.
 Brixienfis marchio, Atto, 182. b.
 Broburgum oppidum prope Gravelinam urbem, 484. a.
 Brucehildis regina, Athanaci fundatrix, 672. a. col.
 Bruno seu Brunus, Signienfis ep. & cardinalis; ejus patria & parentes. Senenſis an Aftenſis canonicus? 139. c. Contra Berengarium in Romana fynodo difputat, *ibid.* Quo anno epifcopus confecratus? *ibid.* Pluribus conciliis adest vel praest, Claromontano, 357. a. Pictavenſi, 496. a. Lateranenſi, 616. a. Cavensis basilicae dedicationi interest, & capellam abbas confecrat, 293. a. Item Cluniaci altare, 356. c. Apud Majus-monasterium capellam infirmorum, 364. b. Et coemeterium, *ibid.* c. In Cafinum bene affectus, 484. c. Ibidem fit monachus, 139. b. 471. b. A Pafchali II. revocatur, *ibid.* c. Ejus epistola hac de re ad amicos cardinales, *ibid.* Cum Boamundo Apuliae dux Rotomagum adit, 489. b. Eo praesente Gosfridus Blefenfis abbas abdicat regimen, 493. c. Apostolicae sedis legatus in Galliam, quo anno? 437. c. 503. a. Varia ejus legationes, 471. c. Cafini fit abbas, 503. a. Cum Pafchali II. Beneventum pergit, 517. a. Difcidii dux & signifer adversus eum, ob pactum de investituris, 559. c. Ejus epistola hac de re ad pontificem, necnon ad Portuensem epifc. *ibid.* Abbatiâ abdicat, *ibid.* Ejus scripta, 484. c.
 Bruno Trevirenfis archiep. in Abrinbergenſem S. Stephani cellam bene affectus, 341. a. Ei dicatum opus Thiofridi Epternacenſis de floribus Sanctor. 498. b. Heinrici imperatoris legatus ad Pafchalem II. pro investituris, 501. a. Plures reliquias concedit Thietmaro Helmwardeshufano abbati, 516. a. b. Vitorianos ad clericalem communionem hortatur, 561. b. Chartae fubfcribit pro Laceni monasterio, 581. c. Quosdam Berengarianos haereticos reprimit, 582. a. S. Vitoni theſaurum abſtractum reſtitui curat, 598. c. 594. a. S. Auctoris corpus apud S. Aggidium transferri permittit, 614. c. Rodulfo Remenſi fcribit pro Sanctimonialibus B. Mariae, 602. a.
 Bruno epifcopus Tulli, postea Leo IX. 16. c. In ejus memoriam & animae remedium conſtructum Tulli S. Salvatoris monasterium, 16. c. 17. a.
 Bruno Osnabrugenfis ep. adversus eum Corbejenſibus confirmata decimarum poſſeſſio, 183. c.
 Bruno Aftenſis ep. cujus fcripta Brunoni Cartufiano falſo adſcripta, 445. c.
 Bruno Spirenſis epifcopus, Romam miſſus ad Calliftum pro componendo ſchiſmate, 542. a.
 Bruno Sainenſis comitis filius, in Mettenſem epifcopatum intruſus ab Heinrico IV. 152. b. c. 211. a. Ejus frater Godefridus, postea comes Palatinus, 235. c. Trudonianum abbatem Herimannum ſimoniace conſtituit, 246. c. 247. a. Epifcopatu expellitur, 247. a. Ab ipſis Mettenſibus postea interfectus, 152. b. c.
 Bruno Dervenſis abbas, 54. b. Donationes sub eo, 642. b.
 S. Bruno Cartufenſis, ortus ejus & vite initia, 201. c. 202. a. Canonicus Remenſis, & ſcholae magiſter, 201. c. Postea Cancellarius, 108. c. 201. c. Hoc nomine chartis ſubſcribit pro S. Baſolo, 108. c. & S. Martino Gemellarum, 201. c. Ab hoc officio depofitus, *ibid.* Vir inculpatu omnino vita, 117. a. Unus e Manaffis accuſatoribus in concilio Aduenſi, 116. c. An ei postea adverſari deſtitit? 117. a. Remis diſcedit, quo anno? 202. a. Vera ſecefſus causa, *ibid.* b. Et converſionis occaſio, 30. b. c. Quid de rediviſi canonici hiſtoria ſentendum, & quis ei praelulerit? 202. a. c. Quemnam magni nominis eremitam conſuluerit? 205. b. c. Apud Siccam-Fontanam aliquandiu eremitice vivit, 205. c. Gratianopolim adit, 202. b. c. Sex ejus ſocii, & Cartu-

fiae majoris iura, *ibid.* 203. a. Mens ejus non auttata, 343. a. Non alia ab eo praeter Benediclinam propoſita regula, *ibid.* c. 234. a. Romam evocatus, 208. c. In ejus abſentia fratres locum deiecerunt, & Cartuſia ab ipſo Caſe-Dei conceditur, 268. c. Ipsi postea reſtituta, *ibid.* 269. a. Romanae Curiae turbas non ferens, in Calabriam ſeceeded, & Turris Cartuſiam condit, 293. c. Rogerii ducis charta hac de re, 294. a. Necnon Urbani II. privilegium, 293. c. Ei conceſſum Arlaſienſe monasterium, 342. b. Cartuſiam Squillacentem dedicari curat, 342. b. Ejus epistolae ad Radulfum viridem, 342. c. 343. a. Et Fratres Majoris-Cartuſiae, 407. c. 408. a. Adit eum Landuinus prior, 407. b. Obie, 444. c. Encyclica de eo epistola, 445. a. Variarum eccleſiarum utuli, *ibid.* b. 669. Ejus fides de Euchariſtia, 445. a. Sepultura, *ibid.* c. Scripta, *ibid.* Diſſenſio de ſucceſſore, *ibid.*
 Bruno vir nobilis Uinhovenſis seu Viſpacenſis aut Schirenſis fit abbas, geſta sub eo, 464. c.
 Bruno ex monacho fit abbas Hirſaugienſis, 447. c. 483. b. Antea canonicus Spirenſis, 483. b. A Richardo Albanenſi ordinatus, *ibid.* Ejus genus, *ibid.* Eius monachos Gottilaugiam mittit, 563. c.
 Bruno comes de Galba, ob pertinacem Heinrico adhaerentem excommunicatus, ultro ſe diviniſ officiis apud Hirſaugiam ingerit, 210. c. Anſelmi hac de re conſultum reſponſum, *ibid.*
 Brunſwicenſis dux, Otto, 266. c.
 Brunus signienſis ep. *Vid.* Bruno.
 ruſchii catalogus emendatur, 277. b.
 Bruſticenſes Tudonianos expugnant, magna utrinque ſtrage, 234. c. 235. a. Monasterio & monachis non parcunt, *ibid.*
 Brucinus Blimurenſis dominus Flaviniaco ablata reſtituit, 385. a.
 Buamundus Apuliae dux, *Vid.* Boamundus.
 Bucco Halberitacenſis ep. *Vid.* Burchardus.
 Bucelinus emendatur, 446. a. 483. b. 589. a.
 Buciacus, *Buffy le long*, proxima Sueſionis villa, ibi quidam maichaei, 574. c.
 Bulzus emendatur, 384. c.
 Bullio, *Vid.* Bullio.
 Bullonius. *Vid.* Godefridus.
 Bulla Gregorii VII. pro inſtitutione Grandimontenſis Ordinis, 65. c. Urbani II. pro Caſinenſi monasterio, 665. Pafchalis II. pro S. Walarico, 679.
 Bulla aurea ab Alexio Commeno data, 190. b.
 Bullio seu Bullonium ſilvae Arduennae caſtrum, 29. c. ab O.berto Leſidiceni epifc. comparatur, 359. b.
 Bullonium caſtrum. *Vid.* Bullio.
 Burchardus Baſilienſis ep. ei commiſſa ſis de advocatia S. Crucis Hugonem inter & Gerardum Leonis IX. nepotes, 74. a. Ab eo cellam acquirit Udalicus, 222. b. S. Albani monasterium Cluniaco ſubjicit, 476. b. Cum Altichirchenſi, *ibid.* c.
 Burchardus Halberitatenſis ep. caelus obit, *ſepulturae locus*, 258. c.
 Burchardus Cameracenſis ep. ejus auctoritate reformata cella, *Monasterium* dicta, 514. b.
 Burchardus I. S. Baſoli abbas, seu Burgardus, Compendienſi concilio intereſt, 224. a. Et Sueſionenſi contra Roſcelinum, 309. c. Item ſollemnium reliquiarum S. Helenae aſſertioni, 349. b. Rainaldi Remenſis archiep. legatus ad Urbanum II. 280. c. Variis chartis ſubſcribit pro S. Theobaldi monasterio, 309. c. Pro S. Theoderico, 310. b. c. S. Vincentio Laudunenſi, 347. b.
 Burchardus II. S. Baſoli abbas, chartis ſubſcribit pro S. Remigio, 458. b. 492. c.
 Burchardus Moguntiacenſis S. Jacobi abbas, ei commiſſum S. Diſibodi monasterium, 527. a. Ejus elogium, & obitus, *ibid.*
 Burchardus ex Hirſaugienſi monacho fit abbas Erfurdienſis, 447. c. 448. a. Per eum Gebehardus Hirſaugienſis caelus correptus, *ibid.*
 Burchardus Remigianus abbas, cujus tempore combuſtum monasterium, 397. a. Ejus causa in concilio Pictavenſi retractata, 416. c.
 Burchardus comes, chartae ſubſcribit pro S. Columbæ monasterio, 82. b.
 Burchardus comes reſtis notatus in quadam charta pro Vindocino, 145. b.

Burchardus comes, filius Fulconis Anseruli comitis, obiit, 232. a. Burchardus Vindocinensis comes, SS. Trinitatis monasterio donationes confirmat, & malas consuetudines remittit, 95. c. Burchardus de Monte-maurenciaco, Diogili cellæ muniticus, 552. b. Burchardus cancellarius Heinrici IV. Germaniæ, 191. b. Burchardus de Insula, Majoris-monasterii monachis donationem facit, ad faciendum damnum a se in bello illatum, 24. a. Burdegalenses archiep. Archembaldus postea dejectus, Gofcelinus, 12. c. 253. b. seu Gauccelinus, 175. b. vel Gocelinus, 633. b. aut Jofcelinus, 148. a. Arnatus, Arnaldus-Guiraudus, 380. b. seu Ernaldus, 535. c. Gaufridus, 283. a. Burdegalensis S. Stephani ecclesia ab Urbano II. dedicatur, 365. c. Burdegalenses S. Emiliani canonici, eorum lis cum Nantoniacensibus in concilio Santonensi agitata, 380. a. Ad Urbanum scribunt hac de re, ibid. b. Burdigalæ præpositus, Radulfus, 162. b. Burgardus S. Baloti abbas. Vid. Burchardus. Burgenfes ep. Scemenus, 56. c. Symeon, 114. c. Garzias, 537. c. Burgenfis S. Johannis ecclesia, quandonam in parochialem conversa? 379. b. S. Adelelmus quouique sepultus ibi perstitit? ibid. Burgenfium patronus S. Adelelmus Casæ-Dei abbas, 379. b. Sub eo nomine construunt ecclesiam, ad quam corpus ejus translatum, ibid. Burgundiæ duces, Robertus, 94. a. 129. a. 442. c. Hugo, 129. a. 442. c. Odo, 394. c. 442. c. Burgundiæ & Matificensium comites, Willelmus I. Rainaldus I. Rainaldus II. Willelmus II. Cono, Rainaldus III. Willelmus III. Stephanus, 511. b. Burgundiæ duces S. Benigni Divionensis benefactores, 369. b. Burgundiæ ducum antiqua insignia, 394. c. Bufentiacum castrum, Buzançay, apud Biturigas, 500. c.

C

CABILONENSES ep. Achardus, 26. c. Rodericus, 122. c. Walterus, 156. c. aut Gualterius, 176. b. Frogerius, 208. b. Walterius, 384. c. seu Galterius, 386. c. aut Gualterus, 404. c. 405. a. 415. b. Cabilonensis comes, Teudbaldus, 192. b. Cabilonensis ecclesia societatem inuit cum S. Benigni monasterio, quo pacto? 567. c. Cadalonus Parmensis episcopus, schismaticus, a quo in custodia Ekkehardus Augiæ abbas diu detentus, 124. b. Cadavera incorrupta, post correctionem vel absolutiorem in pulvere redacta, 590. a. Cadellus Alexandri II. Parmensis æmulus, 44. a. Cadulus nobilis miles, diabolicis insidiis vexatus, S. Anselmum consulit, 11. b. In majori-monasterio fit monachus, ibid. c. Cadurcenses episcopi simul & abbates Tutelenses, Bernardus I. Bernardus II. 672. 1. col. Cæcilia Odonis Aurelianensis mater, 299. c. Cæcilia Willelmi conuictoris filia primogenita, fit monacha Cadomensis, postea abbatissa, 91. c. 199. a. 176. c. Illi versibus gratulatur Baldricus Burgulienfis, 92. a. Cælestinus III. a quo S. Geraldus, Silvæ-majoris abbas, inter Sanctos relatus, 356. a. Cælestinus Bergomensis historiæ scriptor emendatur, 240. b. Cæna Domini Vid. Cæna. S. Casarii brachium Coloniens S. Jacobi facello collatum, 30. b. Ejus invocatio quanti meriti! historia hac de re ab Annone archiep. relata, 30. b. c. Casarius Heisterbacensis, is qui falsa de redivivo canonico, S. Brunonis tempore, historiæ præfuit, 201. c. Cæstani episcopi, Leo, Rainaldus, 276. b. Calabriae monachi Benedictini, primi Aureæ-vallis conditores, 29. b. c. Calabriae monachi seu eremitæ, ad quorum normam Ordinem suum instituit Stephanus de Tigerno, quinam illi? 67. a. b.

Calabria, Apuliæ, & Siciliæ comes, Rogerius, 290. b. 294. c. Adalasia uxor, ibi l. c. Calabriae & Siciliæ comitissa Adalasia, 299. Seu Adelaïs, 294. b. Calacianorum comites, Rainulfus, Rodbertus, 484. c. Calamitates publicæ, in his indictæ processiones, 300. c. Calamus ad sanguinem Christi sumendum, aureus vel faltem argenteus, 549. c. De Calba comes, Bruno, 210. c. Calceorum longorum mos unde inductus & a quo? 246. b. His utuntur nonnulli clerici & monachi, ibid. Caldarenfes rerum S. Savini Tarbeienfis inuafores, ejus reformationi obstitunt, 229. b. Calix in sacrificio, corporali tegi solitus, 517. c. Calices benedicendi facultas abbati concessa, 478. a. Callistus II. Mellicio immunitatem confirmat, 555. c. Ejus privilegium pro S. Melanio Redonensi, 537. a. Pro Pratenfi, 618. b. Electensi, 622. a. Calmociacensis ecclesia, huc se recipiunt Castellici quidam clerici, 389. b. Calo vicecomes Santonensi concilio interest, 178. b. Calonna, locus Andecavensis pagi, ubi reclusus & reclusa, 315. a. b. c. 316. a. Vid. Herveus, Eva. Calumniæ, his purgari se tenetur, quisquis scandalum timet, 306. a. Calvus-mons, Chaumont, Remensis diocesis opidulum, 173. a. Calvomontensis miles, Bego, 101. c. Camaldulenses anachoretas & conventuales habent, 456. c. Cameracenses simul & Atrebatenses episcopi, Lietbertus, Gerardus, II. 109. b. Seu Geraldus, 224. a. Cameracenses episcopi, Manaffes, 398. a. Galcherus, seu Galtherus, Odo, 480. c. seu Odoardus, 586. b. Burchardus, ibid. 514. b. Guido, 372. a. Cameracenses episcopi, ad eos scribit Urbanus II. pro Lamberto Atrebatensi, 310. b. Cameracenses clerici conjugati, eorum epistola ad Remenses in gratiam uxorum suarum, 109. b. c. 634. 635. Similiter Noviomensium ad Cameracenses, 109. c. Heinrico IV. adeherent contra Paschalem II. unde turbæ, 446. b. Camerarius. Vid. Oeconomus. Camerarius abbas, seu Camerarius, 23. c. Camiliacenses canonici, eorum lis cum Majori-monasterio, 535. c. Camillus de Neuville, archiep. Lugdun. Athanaci abbas, 673. b. Campania comites, Theobaldus III. 108. b. seu Theobaldus, 172. c. aut Teobaldus, 201. a. 443. a. vel Theobaudus, 464. c. 465. a. Stephanus-Heinricus, 119. a. 122. c. Hugo, 443. a. 454. b. 464. c. 465. a. Odo, 188. a. Campania & Briegii comites, Theobaldus, 493. b. Campania tantum Stephanus, postmodum rex, 577. c. 578. a. Theobaldus magnus, 595. a. Hugo, 603. b. Campionum bellum pro accusatoribus & accusatis, 70. a. 629. c. Campionum oblatio apud Vindocinum, 127. c. 128. a. Campo ep. Draconaria, ejus lis cum S. Sophiæ monachis in concilio Beneventano definita, 87. b. Cancellarius ecclesiæ, 442. c. Cardinalis, 265. b. Regis, 191. b. Candela die ac nocte ardens in Anicienfi ecclesia pro Raimundo S. Ægidii comite, 365. b. Candelabrum cum septem lucernis S. Petro de Esioncia oblatum, 409. a. SS. Candidus & Victor, quorum corpora Valciodorum translata, 449. b. Historiæ auctor, ibid. Canones sacri, de his monachi non satis curare soliti, 222. c. Canonici regulares ad normam Aquifgranensis regulæ, 194. c. Canonici sæculares cappis & superpellicis ornati, 35. b. Canonici duplicis generis ad succurrendum, 534. c. Canonici decimæ & ecclesiæ non conferantur absque episcopi aut Romani pontificis consensu, 265. b. Hi ad communem vitam adducti, 62. c. Apud Excestram, 434. c. Fratres appellati, 253. c. Fundant monasteria, 552. c. 553. a. Facti monachi, an denuo possint esse canonici? 375. b. c. 376. a. Cucullam saltem ad memoriam retineant, 376. a. Inde cuculla memorialis, ibid.

Canonici

Canonici S. Martini Turonensis concessum jus habendi & eligendi episcopum, 96. c. 97. a. Canonici redivivi historia, utrum vera recessus S. Brunonis causa? fabulæ quis præferat, & a quibus pondus mutata. 202. b. c. Canonizatio S. Angilberti per Paschalem II. 551. b. Canosa, Lombardiæ locus, 182. a. Cantabrigienfis pagus novo Eliensi episcopatu tributus, 521. b. Cantabrigienfis academia instituitur, 539. a. b. Cantaldus Vindocinensis monachus, chartæ subscribit pro suo monasterio, 375. b. Canticum graduum Sublaci ad Missas dictum, 50. c. Canticum Te Deum in receptione abbatis, 326. b. Cantuariensis ecclesia, de illius primatu lis mota ab archiep. Eboracensi, 34. c. 35. a. b. In concilio Anglicano definita, 57. a. Ejus archiepiscopus Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ primas, alia privilegia, 503. c. 504. a. Cantuariensis S. Salvatoris ecclesia igne combusta, magnificentius reedificatur, 84. b. S. Dunstani fit translatio, ibid. Canonici substituti monachi, ibid. Hujus reformationis causa scriptus a Lanfranco rituum monasticus liber, ibid. c. Ibi institutus archidiaconus, ibid. b. Ejus appendix, S. Albani abbatia, 304. c. 305. a. Archiepiscopi Sabbato majori abolutionem indulgent apud S. Augustinum, 224. c. Cantuarienses archiep. Rotbertus, 20. b. Stigandus, 20. a. Lanfrancus, ibid. 21. b. Anselmus, 303. c. Cantuarienses archiep. Radulfus, 33. b. 473. a. Willelmus, seu Guillelmus, 33. b. Cantus apud S. Trudonem emendatur, 526. b. Turbæ acerrimæ ob cantum Glastonix excitatæ, 21. c. Capella monachis confirmata, salvis parochialibus juri-bus, 596. c. 693. Capellæ domesticæ. Vid. Oratoria. Capellanus abbas, 9. b. Dicitur Evangelius, 299. b. Capilli torti, ob id Fontebaldenses Sanctimoniales increpantur, 595. c. Capilli prolixi. Vid. Coma. Capilli B. Virginis. Vid. Maria. Capitium ecclesiæ seu caput, Chevet, 501. c. Capitium tunicis annexa, resecta apud S. Trudonem, 526. c. Capitulum, id est, Capitulum, 286. a. Capitulum dictum Capitolum, 286. a. Item fornax purgatoria animarum, 505. a. In eo electionem facere novitii primo anno non præsumant, 37. c. Graviter ea de re Lanfrancus nepos ab archiepiscopo increpatus, ibid. Capitulum generale primum Cisterciense habetur, aliis Ordinibus postea exemplar, 617. b. Cappe, festa principalia in Cappis celebrata, 632. b. c. Vid. Superpellicia. Capua a Rogerio Apuliæ duce obfessa, 395. c. Capuanus ep. Lico, 49. c. Capuani principes, Richardus, 34. a. 49. c. Jordanus, 170. b. Richardus II. 293. a. Capite damnatos liberandi jus abbati concessum, 293. b. Caputium novitii professus, tertia tantum professionis die detrahendum, 84. c. Carbo Farsenses vexat, postea ad satisfactionem compulsus, 488. b. Libellus supplex contra eum Garnerio marchioni porrectus, 673. Marchionis judicium, ibid. c. 674. Carbonellus a Burgulienfis suffragiorum beneficium obtinet, 318. a. 651. c. Sepultura locus, 318. a. Carcaffonenfis episc. Raimundus, 461. b. Carcaffonenfis, Albigenfis, & Tolosæ comes & dux Guillelmus, 165. b. Carcaffonæ & Biterrenfis vice-comitissa, Ermengardis, 443. c. Cardinales summi pontificis litteris subscribere incipiunt, 420. a. In comitiis generalibus factum Paschalis II. rescindunt, 559. b. Cardinalis abbas apud Glannafolium, 391. a. Cardinalis cancellarius, 265. b. Cardinales presbyteri, 510. b. Archidiaconi, 264. a. Diaconi, 272. b. 292. c. 368. c. 510. b. 622. c. Carinthiæ principes, & duces, Liutoldus, 235. c. Erbo, 472. c. Carion nobile oppidum regni Legionensis, 114. c. Caritas, Dei nomen, in quo majus altare Casæ-Dei consecratum, 9. a. Caritatis præclarum exemplum in Benignianis monachis, 217. c. & seqq. Caritas, certa quædam vini & frumenti quantitas, 180. b. Annus census, 360. c. Caritatis charta. Vid. Charta. Carlatensis vicecomes, Berengarius, 159. c. Carneta, Charnie, silva Cenomannica, 535. c. Carnutum, ibi turbæ de novi episcopi electione, 120. b. c. Ea de re scriptæ a Gregorio litteræ, ibid. Carnutenfes episcopi, Agbertus, Arraldus, 24. c. 64. c. seu Araldus, 120. b. Robertus, Gosfridus, 121. a. seu Gaufridus, 209. c. vel Gosfridus, 158. c. aut Gaufridus, Ivo, 121. a. 291. a. Gaufridus de Leugis, 552. a. 619. b. Carnutenfis ecclesiæ causa commissa Hugoni Dienfi, 115. b. Carnutenfis B. M. canonici, Tironiensis monasterii primi fundatores, 552. c. 553. a. Eorum charta hac de re, 680. Theobaldo comiti reconciliantur, 619. b. Carnutenfis comes, Theobaldus, 565. a. Carnutenfis & Trecentis comitissa, Adela, 311. c. 544. c. Carnutenfes vicecomes, Ebrardus, Hugo, 629. c. 630. a. Carnis abstinentia nondum vigeat Sabbato, 530. c. 615. b. Quo anno inducta, & qua occasione, 146. c. 147. a. Carnis usus monachis illicitus, exceptis infirmis, 399. a. Certis diebus in usu apud Fabaricenses, 544. a. 679. a. Carustianis infirmis an interdictus? 550. a. Caroli-vallis, Chaveral, opidulum Vilcafini pagi, ubi olim Tornienfis cella, 522. b. Carolus magnus, an conditor Clariaci monasterii, 14. b. Carolus Francorum rex, S. Launomari Bles. quondam benefactor, 500. c. Carolus Bonus Balduino VII. succedit in comitatu Flandriæ, 579. a. Carrofi-montis comites. Vid. Scabiosi. Carrufianus Ordo, quo anno institutus, 203. a. b. c. Ejus primordia, 201. c. 203. a. Regula & instituta, 203. c. 204. a. Primi monachi, 203. a. Et mores, 204. b. & seqq. Exarandis libris occupati, 204. c. c. Eorum fama late divagatur, ibid. Nova confruunt cœnobita, 105. a. Vid. Indicem peculiarem. Cartufianorum prima instituta viva voce, & usu primum tradita, 100. c. A quo deinde scripta? ibid. c. Cœnobitæ juxta regulam S. Benedicti instituti, litteræ Paschalis II. hac de re, 456. c. His terras extrameras monasterii possidere nefas, 100. c. Infirmis interdictus carnis usus, cur? 101. b. Cartufianæ Sanctimoniales quomodo consecrantur, & sepeliuntur, 452. b. Cartufiæ majoris fundationis annus, 189. b. Ad fratres ejus loci S. Brunonis epistolæ, 407. c. 408. a. Ejus priores, Landuinus, 268. c. 407. b. 417. c. seu Landovinus, 407. c. aut Landwinus, 408. a. Petrus-Franciscus, Johannes, Guigo, 417. c. Cartufiæ Turris priores, S. Bruno, Lanuinus, 293. c. Casalenses absoluti ad cautelam, 691. In Casamento altare tenere, 201. a. Casati, id est, feudatarii, 107. b. 643. a. Cascoli dominus, Oldericus, 605. b. Cascus in Quadragesima prohibitus, 211. c. Casinenfis abbas cardinalis diaconus, diaconorum Romanorum legatus in electione Urbani II. 251. b. Casinenfes a fratribus ejusdem Ordinis per Alemaniæ & Franciam de variis variorum consuetudinibus consulti respondent, 448. b. Eorum habitus idem cum Germanorum Benedictinorum, ibid. c. Cassanohium, Chasseuil, villa pagi Pictavenfis, a Cassanogilo palatio distinguenda, 409. a. Castellæ reges, Sancius, Aldefonfus, 31. a. b. Urraca regina, 31. c. Castellæ rex, & Legionensis Alfonsus VI. 537. b. Berra regina, ibid. c. Alfonsus VII. Præliator, Alfonsus VIII. Bonus, ibid. c. Castellæ regnum, ibi multæ strages patratæ ab Alfonso Aragonensium rege, 571. a. Clufenfis abbas ad eas reprimendas missus, ibid. b. 688. & seqq. Castellensis comes, Hermannus, 125. a. Castellio, huc delatum S. Marculi corpus, 442. a. Castelli Porcensis comes, Godefridus, 382. b. Castellum, locus diocesis Andecavensis, 398. c.

B b b b

Castitas. *Vid.* Virginitas.
 Castrensis ep. Rotbertus, 224. c.
 Castrensis comes, Hugo, 389. c.
 Castris-Alionis, *Chateillon*, dominus, Isembertus, 8. a.
 Castrum-Ledi, *Chateau du Loir*, huc translata quedam
 sancti Melanii reliquia; subsequencia miracula, 26. b.
 Catalaunum, huc delatum S. Marculfi corpus, 442. a.
 Catalaunenses episc. Rogerus, 4. b. Seu Rogerius II.
 76. b. Vel Rogerus, 195. b. Philippus 284. a. 420.
 b. Hugo, 458. b. Guillelmus de Campellis, 383. b. 601.
 c. Seu Willelmus, 383. b. Joffridus seu Gaufridus,
 575. a.
 Catanensis ecclesia in Sicilia restituitur cum episcopali
 sede, quibus auctoribus? 290. b. Ibi erectum tem-
 plum sub disciplina regulari Ordinis S. Benedicti,
ibid. 291. a. Episcopi abbates, 290. c. Rogerii Cal-
 labriæ &c. comitis littera hac de re, necnon Urbani
 II. diploma, *ibid.*
 Caranensis episcopi, Angerius, an Georgius, Mauri-
 cius, 290. c. 402. c.
 S. Catharina, de ea quosdam versus composuit Airar-
 dus Divensis abbas, 121. c.
 Cathedrale monasterium, nullus ibi abbas præter epif-
 copum, sub quo prior congregationem regit, 258. b.
 Cathedralis ecclesia, ibi monachi præbendas obtinent
 & septimanam faciunt, 567. c.
 In cathedralibus quibusdam Angliæ ecclesiis clericorum
 loco cur substituti monachi, 35. c.
 Caturcensis ep. Geraldus, 78. a.
 Cava opidum juris B. Petri, a Petro de Columna oc-
 cupatum, 487. c.
 Cavenses monachi in Calabria, utrum ii ad quorum
 normam Ordinem suum instituerit Stephanus de Ti-
 gerno? 67. b.
 Cavenis dedicatio ab Urbano II. 293. a.
 Caveosi dominus, *Vid.* Scabiosi.
 Causæ ferri iudicio finite, 187. c.
 Causum, *Chaussey*, insula, Constantiæ urbi objacens,
 378. b. Ibi latet Bernardus Tironensis, *ibid.* 421. c.
 Cum paucis discipulis, 495. a.
 Cellæ, parva monasteria seu abbatiolæ, in quibus aliquot
 monachi sub priore, 271. 273. a.
 Cellerarii in angustiis non sint pusillanimes, 604. c.
 605. a. Cujusdam parvitas punita, 472. b. *Vid.* Præ-
 positus. Oeconomus.
 Cellinus Tullensis ep. ejus corporis inventio, 515. b.
 Cenomannensis episcopatus cura, sede vacante, ad quem
 pertinet? 5. c.
 Cenomannenses episcopi, Gervasius, 6. b. Vulgrinus,
 Arnaldus, 5. c. Seu Ewaldus, 24. c. Hoëllus, 175. c.
 376. c. Seu Hoëllus, 377. a. Hildebertus, seu Ildeber-
 tus, *ibid.*
 Cenomannenses decani, Guicherus, Gervasius, 282. b.
 De Cenomannensi comitatu multæ rixæ, tempore Wil-
 lelmi Nortmannorum ducis, 6. a.
 Cenomannenses comites, Helias, 231. c. Fulco 536. a.
 Cenomannorum & Nortmannorum comes, Rotbertus,
 281. c.
 Cenomannensium & Andecavensium comites & comi-
 tissa. *Vid.* Andecavenses.
 Cenomannensis vicecomes, Wibertus, 6. c.
 Cenomanni, his revocandis ad suas partes impeditur
 Willelmus Angliæ rex, 119. c.
 Apud Cenomannos seditio gravis adversus Hoëllum
 episcopum, turbarum auctores ac incitatores, 281. c.
 & seq. Tandem composita, 282. b.
 Centullus Bigoræ comes & vicecomes Bearnensis, de
 consanguinea illicite sibi copulata Gregorii VII. litte-
 ris reprehensus, 149. c. Eam dimittit, 123. c. In fa-
 cti piaculum Morlanensem cellam erigit, 124. a. Bea-
 tificem Bigoritanam comitissam secundis nuptiis uxore
 ducit, *ibid.* Pinnatensibus donationem facit, 123.
 b. Generensibus favet adversus episcopum Farbiens-
 sem, 191. c. 192. a. S. Savini monasterium Maffi-
 liensibus reformandum tradit, 229. b. Necnon usur-
 pata bona restitui curat, 229. b.
 Ceperanum seu Ciperanum, *Ceperano*, locus Beneven-
 tantæ regionis, 598. b.
 Cerei palchalis medietas Casæ-Dei concessa, 283. a.
 Cericianæ comites, Willelmus, Elisabeth uxor, 41. c.
 Bernardus, 597. c.
 Cestrensis ep. Rotbertus, 433. c. Seu Robertus, 457. c.
 Cestrensis comes, Hugo, 418. b.

Charta Ambianensis ecclesiæ pro Angerico, 648.
 Carnotensis pro Bernardo Tironensi, 553. 630. Pia-
 tentis pro Cistercio, 676.
 Chartæ summorum pontif. Alexandri II. pro Pinna-
 tensi monasterio, 42. b. c. 43. a. Gregorii VII. pro
 Cluniaco, 158. a. b. Urbani II. pro Catanensi eccle-
 sia, 290. c. Eiusdem pro Glanfolii Casino subje-
 ctione, 390. b. c. 391. a. b. Pro Corneliaco, 297.
 a. b. Juviniaco, 368. c. Primatu ecclesiæ Toletanæ,
 250. c. Paschalis II. pro Anianensi monasterio, 693.
 & seq. Saviniacensi, 670.
 Chartæ archiepiscoporum; Guidonis Viennensis pro
 reformatione S. Andree, 653. Leodegarii Bituri-
 censis pro absolutione Casalenfium a simonia, 691.
 & seq. Rainoldi Remensis pro S. Theoderico, 310. b. c.
 Chartæ episcoporum; Benedicti Namnetensis pro refor-
 matione Dolonenfium ecclesiæ, 534. b. Breccii Nam-
 netensis pro S. Sergio, 596. c. 693. Godefridi Am-
 bianensis pro Majori-monasterio, 692. Hugonis Gra-
 tianopolitani Cartusia aditum mulieribus vetantis,
 646. Hugonis III. Nivernenfium pro Patriaco, 383.
 b. Hugonis Trecentis pro Cluniaco, 188. b. Marafis
 Suestionensis pro Novigento, 508. b. Odonis Bajo-
 centis pro libertate ecclesiæ de Ros, 650. Roberti
 Meldensis pro Majori-monasterio, 645. Stephani
 Eduensis pro Cistercio, 677. Stephani Parisiensis pro
 Eligiano monast. Fostatensibus iterum subijciendo,
 507. c. 508. a. Walteri Meldensis pro cella Briensi,
 643.
 Chartæ abbat. Gerardi abbat. & conventus Silve-ma-
 joris in gratiam Willelmi-Guidonis Aquitanæ ducis,
 641. San-Germanensium pro Cistercio, 676. He-
 rimani Remigiani pro fratribus infirmis, & pauperibus
 monasterii, 39. a. b. Rainaldi S. Cypriani Pictaven-
 sis pro Monasterio-novo, 19. a. Udalrici Laurisha-
 mensis pro instauratione cellæ *Aldenmister*, 46. a.
 Chartæ reg. &c. Philippi Francorum regis pro refor-
 matione S. Maglorii, 310. c. 311. a. Alia ejusdem
 pro Majori-monasterio, 645. Pro Novigento, 348.
 c. Pro Silve-majoris cella, 194. a. Constantiæ Phi-
 lippi regis filie pro S. Michaële de Monte-Caveoso,
 668. Sancti Aragoniæ regis pro Tomerenti monast.
 317. a. b. Urraci Ferdinandi regis filie pro restau-
 ratione S. Petri de Estancia, 409. b. c.
 Chartæ ducum, comit. comitiss. vicecomit. milit. &c.
 Guillelmi Aquitanæ ducis pro Cluniaco, 633. 634.
 Boamundi pro Casino, aureo sigillo bullata, 276. b.
 Einne comitissæ pro S. Michaële de Monte-Caveoso,
 667. 668. Guarini Rothacensis comitis pro Dervenfi
 monasterio, 642. Helie Petragoricensis comitis
 pro Brantolmo Casæ-Dei subijciendo, 162. a. Hu-
 gonis Campaniæ comitis pro Molifmo, 671. Mathil-
 dis comitissæ pro Vallumbrosanis, 427. b. c. Radulfi
 comitis pro S. Michaële de Monte-Caveoso, 667.
 Rodulfi Crispianensis comitis pro Waltero filio, 54.
 c. & seq. Rogerii Calabriæ & Siciliæ comitis pro
 S. Brunone, 294. a. Stephani Blesensis comitis pro
 Majori-monasterio, 656. Tetbaldi comitis Franciæ
 Palatini pro Majori-monasterio, 630. Unfredi co-
 mitis pro S. Michaële de Monte-Caveoso, 666. Wil-
 lelmi Burgundiæ & Matiscensis comitis pro Cluniaco,
 511. b. Archembaldi vicecomitis pro Maimaco, 223.
 b. Ebrardi vicecomitis Carnutenfium pro Majori-mo-
 nasterio, 629. 630. Aymerici seu Aimerici pro refor-
 matione prioratus sancti Michaëlis ad Ligerim, 651.
 Gaufridi de Tauniaco de cella Tauniacensi Ange-
 riaco subiecta, 649. 650. Heildini de Monte-Pance-
 rio, 335. b. Johannis de Comburnio pro Majori-mo-
 nasterio, 646. Rainaldi Credonensis pro Vindocino,
 628. Warini de Monte-Pancerio, 335. b.
 Charta fundationis cellæ Gravenfium, 647. 648. Juliaci,
 583. b. c. 584. a. Monasteriensis cœnobii, 196. b. Ni-
 di-avis, 536. b. Porcentis, 662. Saviniacensis, 579.
 c. Seledensis, 694.
 Charta confirmationis Credonensis ecclesiæ super altare
 B. Petri Romæ imposta, ibique in perpetuum refer-
 vanda, 25. b. Alia de electione abbat. S. Rigaldi de
 Ancisa, 629. Alia concessionis domus hospitalis fa-
 ctæ Saviniaco, 166. b. c. Donationis abbat. de cella
 Briensi, 643. Item plura ecclesiarum Majori-mo-
 nasterio, 644. 645. Altera subjectionis Majori-mo-
 nasterii Malliaco, 646. 647. Alpenfium Molifmo,
 663. Alia pro Anianensi monasterio, 675. Pro recou-

litione Alpenfium cum Balernenfibus, 679. Pro
 S. Quintino de Monte de Albanis, 649.
 Chartæ omnes Centulenses, 663. 664.
 Charta in qua notanda verba, *bona memoria*, de abbate
 adhuc superflite, 511. a. Alia in qua hæc conclusio, im-
 perante Domino nostro Jesu-Christo, 78. b. In altera
 nulla mentio excommunicati regis, 376. b. In alia
 christum cum literis Græciæ A & Ω subscriptioni
 præmissum, 7. b. In altera *passionis* nomen pro *incarn-*
ationis verbo usurpatum, 273. a. Alia ubi signa ante
 datam & post datam, 518. c. Altera in cuius fine
 A † Ω, 693. Aut sigillum pro signo, 229. b. Vel si-
 gnum crucis in inferiori margine defectu sigilli, 102.
 b. Quibusdam sigillum sanctæ Crucis impressum in
 confirmationem earundem, 477. b. Pluribus appo-
 sita puerorum & infantum nomina, 175. a. *Vid.* Ref-
 criptum, Statutum, Privilegium, Decretum, Litte-
 ræ, Epistola, Pactio, Chirographum.
 Charta Caritatis; de ea constituenda actum in primis
 capitulis generalibus Cisterciensibus, 617. b. Ejus
 utilitas, *ibid.*
 Chelmsius emendatur, 384. b. 440. b.
 Chinienses comites, seu Cimacenses, Arnulfus, 29. b.
 Otto, 29. b.
 Chirographum inter Majus-monasterium & episcopum
 Rotomagensis de Gilorcio, 627. c. 628. a.
 Chlodoveus Magnus in S. Remigium munificus, 108. a.
 S. Chlodulfi translatio e veteri ecclesia in novam, 302. b.
 Christum præmissum in subscriptionibus, cum literis
 Græciæ A & Ω, 7. b.
 Christum collatio, episcopi munus, 187. c.
 Christiana seu Christina, Edwardi regis filia, Hanto-
 niensis fit monacha, 236. b.
 Christianus Miciaci abbas, ei donationes factæ, 478. b.
 Et confirmatæ, 95. b.
 Christianus S. Petri Carnutenfium abbas, ejus scripta, 478. b.
 Christianus Silve-majoris monachus, vitæ S. Geraldii
 parum accuratus scriptor, 356. a.
 Christianus pius eremita, quo ducit ad insulam Cau-
 seum properat Petrus de Stellis, 421. c.
 Christianus miles & sancti Goberti ecclesiæ advocatus,
 347. a.
 Christianitatem auferre, quid? 396. a.
 Christianus Cormaricensis monachus, primus Leo-
 thericus conversionis auctor, 161. b.
 Christina Edwardi regis filia, *Vid.* Christiana, 246. b.
 Christophorus instaurati monasterii S. Petri de Eston-
 cia primus abbas, 409. b. c.
 Christophorus Uliceridus. an patriarchii Bituricensis
 scriptor? 254. c.
 Christus, omnia ei postponenda, 447. a. Scissis vestibus
 simoniaco presbytero sacra facientes apparet, 222. c.
 Ejus resurrectionis fides miraculo patet, 562. b. Ejus
 effigies olim in Divensi monasterio, Lucentis & Ruensis
 consimilis, 490. b. De ejus sanguine datum Weing-
 gartenfium monasterio, 340. a. In missa aureo vel ar-
 genteo calamo sumptus, 549. c. Sudarii translatio ad
 Caduini monasterium, 613. b. Portio Floriaci ser-
 vata, incendio opponitur, 355. b. S. Crucis & sepul-
 cri frustra e locis sacris relata, 439. c. Eorum re-
 ceptio celebris, *ibid.* 440. a.
 Chrodegangi Mettensis episcopi regula, 434. c.
 Chronicon Saxonicum, *Vid.* Saxonicum.
 Chryfopolitanus archiep. *Vid.* Bisontionensis, seu Ve-
 sutionensis.
 Cimacenses comites. *Vid.* Chinienses.
 Cinelinus miles, unus ex auctoribus Affligemiensibus cœ-
 nobii, 195. c.
 Cinis, super eum depositi moribundi, 379. b.
 Cisterciense institutum novitatis insimulatum, 475. *Vid.*
 Indicem peculiarem.
 Civitatis veteris comes. *Vid.* Montis-Caveosi.
 Clamice vicecomes, Walterius, 443. b.
 Clarebaldus Silvanectensis ep. Remensi concilio adest
 & litteris subscribit pro S. Amando, 601. c. Item Bel-
 vacensi, 799. a. Godefridi Ambianensis exequis in-
 terest, 611. b. In Crispianum munificus, 501. a.
 Clarebaldus dominus Vendolii chartæ subscribit pro
 S. Nicolao de Salu, 118. b.
 Clarigianis jus, 82. b.
 Clarimons, castellum Leodicensis diocesis, 284. b. multo
 pretio ab Orberto Leodicensi ep. acquisitum, *ibid.*
 Clarimontis comites apud Leodicum, Gilbertus, Leut-

gardis uxor, 284. a. Lambertus, *ibid.* b.
 Clarius S. Petri Vivi monachus & scriptor, 374. a.
 Clarius Floriaci monachus S. Benedicti translationi in-
 terest, 501. c. 502. a.
 Clarus de S. Aniano, Vindocini monachus, placito in-
 terest ex parte Vindocinensium, 127. c. Ad Widonem
 Pictavorum comitem mittitur, 145. b.
 Clarii monachi chronicon emendatur, 467. a.
 Claromontenses ep. Durandus, 357. b. Seu Durannus,
 358. a. Willelmus seu Willelmus de Bafia, 358. a.
 Petrus Aymericus, 566. a. Seu Aimericus, 337. a. Ste-
 phanus, 566. a.
 Claudius de Calviniaco ad S. Jacobum peregrinatur,
 164. c.
 Clavicula aurea, in qua de carenis B. Petri, ad Alfon-
 sum regem a Gregorio VII. missa, 150. c.
 Claustra, ex his non exeant sanctimonialis; Marcina-
 censi fides ea in re & constantia, 335. c. 336. a. b.
 Ibi sedentes monachi libros scribunt, 353. c.
 Claustralia officia monasterii S. Amandi 28. a.
 Claya, *la Claye*, Auviolus pagi Turonensis, 314. a.
 S. Clementis papæ corpus apud Calam-auream, 392. c.
 Ejus inventio & translatio, 485. c. Injurias monaste-
 rio illatas ulciscitur, 392. c. 393. a.
 S. Clementis ep. translatio Metras divinitus inspirata,
 270. b. Nundina eo die in perpetuum instituta, nec-
 non equorum exercitia, *ibid.* c.
 Clemens III. pseudopontifex, 154. c. 199. c. 200. a.
 Exercitii præfectus ab Heinrico IV. 181. a. Heinricus
 vicissim ab eo imperator coronatus, 199. c. Et Berta
 ejus uxor, 200. a. Egelberto Treviren. archiep. pal-
 lum concedit, 216. a. Ei contrarii monachi fugere
 coguntur, 217. a. b. c. Arnoldum Constantiensem
 episcopum ordinat contra Gebhardum, 236. a. A Vic-
 tore III. excommunicatur, 236. c. 237. a.
 Clemens VI. primum Casæ-Dei monachus, 9. c.
 Clemens Guigo, Insule-barbarensis abbas, 27. a.
 Clementia Conradi Luciliburgensis comitis & Monste-
 riensis fundatoris conjux, 196. b.
 Clementia Flandriæ comitissa, Rotberti comitis uxor,
 270. b. Broburgensis parthenonis fundatrix, 484. a.
 A pontificibus Romanis privilegia obtinet, *ibid.* Si-
 thienfium reformationi favet, 432. c. Necnon eorum
 libertatem tuetur adversus Cluniacenses, 580. a. b.
 Clementius manicheus errores disseminat, 574. c. Aquæ
 exorcizatae iudicio addictus, supernatur, *ibid.* 575. a.
 In vincula conjicitur, *ibid.*
 Clericale monasterium institutum apud Lambacum, 258. c.
 Clerici præcones dicti, 479. b. An hi soli decimas possi-
 dere queant? *ibid.* Ivonis Carnut. ea de re senten-
 tia, *ibid.* c. Eis arma concessa contra barbaros
 tantum & Dei inimicos, 446. c. Aut sacerdo-
 tio aut conjugio se abdicent, 72. c. Decretum hæc de
 re conventus Lateranensis, *ibid.* b. Eorum congrega-
 tionibus se mancipant laici utriusque sexus in Teuto-
 nicorum regno; pie institutionis origo, 287. c. Hanc
 probat Urbanus II. unde ad conjugatos etiam pro-
 pagatur, *ibid.* Apostasiæ reus quilibet semel a pro-
 polito defecerit, *ibid.* 288. a.
 Clerici simoniaci & incontinentes seu conjugati patro-
 num habent Heinricum IV. Germaniæ regem, 10. b.
 Damnantur in concilio Romano, 88. a. Cameracen-
 ses excitant turbas, 109. b. Eorum epistola ad Re-
 menfem adversus Romanos & suum episcopum, *ibid.*
 634. 635. Noviomensium pariter ad ipsos Camera-
 censes, 109. b. c. *Vid.* Cameracenses, Noviomenses,
 Remenses, Romani. In eos renovata vetera decreta,
 358. a. In concilio Pictavenfi iterum dammati, 416. b.
 Necnon in concilio Londinensi, 450. a. b. Anselmi
 adversus eos constantia, *ibid.* Insecutores pariter Mi-
 lo cardinalis sub Paschali II. 453. a. Et Bernardus
 S. Cypriani abbas, 460. c. Cujusdam infelix exitus,
 417. a. Eorum filii ab ecclesia Pictavenfi proscripti,
 127. b. Paschalis II. epistola eorum causam Ansel-
 mo committentis, 503. b.
 Clericis coronas benedicere, id est, tonsuram conferre,
 428. a. Nonnulli calcæis longis, ex more ridicule in-
 ducto, utuntur, 246. b. Depositos propter simonia-
 cum crimen restituere nulli abbati licet, 449. b. c.
 Clericus monasticam vitam expectens, si certa sit vocatio,
 Deo obediat, etiam renitente episcopo, 308. c. Factus
 monachus, an priorem statum repetere queat? 375.
 b. c. 376. a. Repetens cucullam ad memoriam re-
 tineat, 376. a.

Clito, id est, primogenitus, 236. b.
Cluniacensis Ordinis propagatio, 432. a. *Vid.* Indicem monasteriorum.
Cluniacensium habitus a cæteris discrepans, 448. c.
Cluniacensis chronographus emendatur, 377. c.
Cnutus rex, S. Eadmundi conditor, 18. a.
Coccius, inscriptio ab eo relata emendatur, 615. a.
Cociacus. *Vid.* *Codicicacus*.
Codices gemmis ornati, 498. c.
Codicicacus seu *Codillus*, *Coney*, locus pagi Laudunensis, 108. a. S. Remigio concessus, brevi postea a quibusdam principibus occupatus, 108. b. Ejus castellani census annuus S. Remigio persolvunt, 618. b. Constitutio hac de re confirmata, *ibid.*
Codicicaci domini Rotbertus, Albricus, 108. h. *Avelina* uxor, 108. b. *Ingelmannus*, 232. b. seu *Ingelrannus*, aut *Ingerannus*, 348. c.
Codicicaci miles, *Rainaldus*, 348. c.
Codicicaci vicecomitis, *Adelheidis*, 232. c.
Cogitationes intimæ, in his etiam minimi excessus cavendi, 346. a.
Cæcitatæ rædium pie relevandi modus, 321. c.
Cæcus a nativitate luce donatus *Mariæ* Virg. ope, 15. a.
Cælibatus clericorum perpetuus, assertus in conventu *Lateranensi* sub *Gregorio VII.* 72. b.
Cælorum regnum vniuersale est, at solo amore comparandum, 174. a.
Cæmeterii jus monachis assertum, 368. a. 434. c.
Cæmeterio polluto, quid sit? 210. a.
Cæna Domini; ea die pauperibus pedes abluti, iique oblati non consecratis triduo comunicati, 84. c. Apud *Cormaricum* tribus tantum pedes & manus abluuntur, 161. b.
Colemannus monachus, & *Wigorniensis* cancellarius, 258. a.
Coliberti, homines censui obnoxii, 597. a. *Burgulien-* sium duellum pro uno, *ibid.* b.
Colimbræ princeps, *Silenandus*, 213. b.
Collectæ factæ pro *Romana* ecclesia & *summo* pontifice, 312. c. 313. a. *Vid.* *SS. Reliquiæ*.
Colloquium *Heinrici* regis cum *Anselmo* ad castrum *Aquilam* in *Nortmannia*, 474. b. Eiusdem cum *Ludovico* *Francorum* rege in pago *Vilcastino*, 519. a.
B. Colomannus, ejus martyrium, 266. c. 590. a. *Corpus* *Stokeravie* primum sepultum, *Mellicium* transferretur, 266. c. Ejus miraculorum scriptor, 590. b.
Colonias sedicio gravis in *Annonem* archiep. 73. b. c. *Colonienfes* archiep. *Cunibertus*, 43. a. Anno, 30. a. 43. b. *Hildolfus*, 124. a. b. *Herimannus III.* 285. c. *Fredericus*, 412. a. seu *Fridericus*, 513. b. 616. c. *Colonienfes* archiepiscopi *Malmundarium* *Stabulensi* cœnobio subiectum ægre ferunt, inde magna dissidia, 43. b. *¶ segg*
Colonienfes Virgines, earum corpora *Valciodorum* translata, 449. b.
S. Columba *Hilienfis* abbas, in ejus honorem dedicata capella domestica apud *Vindocinum*, 25. a. Ejus reliquæ illic aservatæ, & festum celebratum, *ibid.*
S. Columbanus *Nivernensis* S. *Stephani* parthenonis primus auctor, 386. b.
Columbarium, *Colomier*, castrum in *Briegio*, 364. c.
Columna, oppidum a *Paschali II.* expugnatum, 487. c.
Comanus episcopus, *Reginaldus*, 191. a.
Comati viri arguuntur, 482. c.
Combornensis vicecomes, *Archembaldus*, 160. a.
Comes *Sollemni* processione a monachis susceptus, 270. b.
Cometes apparet, 478. a.
Comites abbatibus titulo donati, 13. c. *Instituti* monasteriorum advocati, 43. c.
Comitia generalia *Terraciæ* pro electione *Urbani II.* 249. c.
Communiæ, seu *Communitates*, quid? 573. b. Improbantur, *ibid.* c. Earumdem origo, & subsecuta mala, *ibid.* 587. a. b.
Communione facta, triduo ante *Pascha*, ipsoque *Paschæ* die monachi *Cantuarienfes* refecti, 84. c. *Pauperes* vero quibus in cœna Domini pedes abluantur, de oblati non consecratis comunicati, 84. c.
Communio sub utraque specie apud *Cluniacum*, quibus diebus? 252. c. Per inunctum panem in usu x. i. sæc. 307. c.
Communio moribundo data post extremam unctionem, 284. b. c. 288. b. 330. b. *Vid.* *Moribundi*. *Extrema* unctio. *Communio*, *Vid.* *Communitas*.

Communis vita, ad eam adducti canonici, 62. c. Ab *Excestrenfibus* suscepta, 434. c. *Vid.* *Vita*.
Compostellana sedes ad *Iriensem* ecclesiam translata, 251. a.
Compostellani archiep. *Didacus* *Gelmirides*, 290. b. seu *Gelmirus*, aut *Gelmirez*, *ibid.* 455. b. *Petrus*, *Dalmacius*, 290. b. seu *Dalmachius*, 455. b.
Comproffessi fratres, 106. b.
Concilium *Anglicanum* pro primatu *Eboracensis* ecclesiæ supra *Cantuariensem*, cui rex interest cum regina, 57. a. *Afanum*, 26. c. 27. a. *Duplex* *Avenionense*, 156. a. 189. b. *Posterioris* annus expenditur, 189. b. *Æduense* triplex seu *Augustodunenfe*, vel *Oitionense*, 115. c. *¶ segg*. Aliud in quo asserta libertas *Majoris-monasterii*, 333. a. Aliud *ibidem*, 333. c. 334. b. *Aufciense* duplex, 13. c. 14. a. *Barenfe* contra *Græcos*, 400. c. 401. a. b. *Belvacense* contra hæreticos quosdam, 575. a. 598. c. *Episcopi*, 599. a. Et acta, *ibid.* b. c. *Beneventanum* duplex pro *S. Sophiæ* monasterio, 87. b. *Contra* *Schismaticos*, 279. b. *Biivarenfe*, in quo asserta libertas *Majoris-monasterii*, 333. c. *Burdgalense*, 12. b. 13. c. Aliud, 146. a. Ejus definitio super ecclesia de *Soliaco*, 148. b. 633. *Episcopi* qui adfuerunt, 633. b. Aliud contra *Berengarium*, 156. b. Aliud pro *Regula*, 253. b. Aliud *ibidem*, 318. b. *Episcopi* qui interfuerunt, 652. Aliud iterum, 399. c. *Cujus* anni? 400. a. *Carro-* fense, 164. b. 186. b. Apud *Carum*-locum contra *Archimbaloum* *Boiborenfem* domini, 654. *Car-* taunenfe, 602. b. *Ceperanam*, cui præest *Paschalis II.* 598. b. *Claremontanum*, cui præest *Urbanus II.* 256. a. 356. a. *Episcopi* & *abbates* qui interfuerunt, 356. c. 357. a. b. Acta, 358. a. b. 359. b. In eo determinata expeditio facta, 359. c. 360. a. b. *Col-* lonienfe, 616. b. *Compendienfe*, 224. a. b. *Con-* stantienfe, 323. c. *Dalonenfe*, 595. b. *Erfordenfe*, in quo extrema pernicies *Moguntino* archiepiscopo intenta a *pseud-episcopis* *Germaniæ*, 72. c. *Exol-* dunenfe, 97. c. 175. a. 186. b. *Floriacenfe*, 544. b. Ejus acta, *ibid.* c. *Guastallenfe* sub *Paschali II.* in quo *Schismaticis* clericis restituta *communio*, 486. c. 496. b. *Herdense*, in quo improbatæ duplici *conjugato-* rum *monasteria*, 471. b. *Juliobonenfe* in *Caletis*, 156. a. *Lateranenfe* sub *Gregorio VII.* in quo *dama-* natæ *investituræ*, & *perpetuus* *cælibatus* clericorum assertus, 72. b. *Lateranenfe* duplex sub *Paschali II.* contra *investituræ*, 474. a. 615. c. *Posterioris* acta, 616. a. Aliud *intermedium*, in quo abrogatum *ejus-* dem *pontificis* pactum de *investituris*, 568. a. b. *Le-* gerenfe pro *confirmatione* *privilegiorum* *ejusdem* *monasterii*, 31. a. *Legionenfe*, 251. a. *Lingonenfe* seu *Lucenfe* sub *dio* habitum, contra *prædones*, 617. a. *Londonienfe* duplex sub *Lanfranco*, 98. b. *Con-* tra *simoniacos* & *incontinentes* clericos, 450. a. *Lof-* dunenfe, 534. a. seu *Laudunense*, ejus acta, 535. b. c. *Lugdunense*, in quo depositus *Manasses* archiep. *Remensis*, 156. a. *Santonense*, *ibid.* b. Apud *S.* *Mariam* de *Fusellis*, 251. a. *Meldenfe*, 156. b. c. 157. c. Aliud pro *Dervo*, 184. a. *¶ segg*. *Episcopi* qui interfuerunt, & acta, 641. 642. Aliud *ibidem*, 496. c. 675. *Melitanum*, ejus statuta, 265. a. *Narbonense* anni *Mxc.* 622. b. *Nemaufenfe*, cui præest *Urbanus II.* 368. b. *Nortmanniæ*, 20. c. 21. a. *Orreenfe*, in quo *Simorræ* asserta *S. Dodæ* cella, 71. c. 72. a. *Pa-* risienfe, 56. a. 91. b. *Pictavenfe* multiplex: *Adver-* sus *Berengarium*, 58. a. 96. a. Apud *S. Maxentium*, 96. a. *Contra* clericos *conjugatos*, 123. 126. c. *Ejus* *canones*, 127. a. Aliud *ibidem*, 283. a. Aliud contra *Philippum* regem, 415. a. *Ejus* acta contra *in-* continentis & *simoniacos* clericos, 416. c. *Episcopi* qui adfuerunt, 422. b. *Mira* *legatorum* *fortitudis* & *constantia*, *ibid.* c. *Sanciti* *canones*, 428. a. Aliud pro *Angeriaco*, 469. b. c. Aliud *plenum* & *celebre*, juxta *Sugerium*, 496. a. *Piacentinum*, cui præest *Urbanus II.* 344. c. *Remense*, 243. b. Aliud in *causa* *Philippi* regis & *Bertradiæ*, 310. a. *ibidem* pro electione *novi* ep. *Cameracensis*, 480. c. an *falsum*? 482. a. Aliud, 691. c. 2. col. Aliud iterum, 601. a. *Episcopi* qui interfuerunt, & acta, 601. c. 602. a. c. *Romanum*, sub *Nicolao*, 12. b. Sub *Gregorio VII.* 19. b. De eo quid notandum in *editione* *Ache-* riana, *ibid.* *Sud* eodem contra *peruatores* *prædio-* rum *S. Clementis*, 62. a. Aliud iterum contra *si-* moniacos & *incontinentes* clericos, 88. a. *Necnon* contra

contra *Heinricum* *Germaniæ* regem, 98. c. 99. a. *Contra* *Berengarium* duo, 125. c. 139. a. *¶ segg*.
Totidem contra *Heinricum IV.* 154. c. 191. a. Aliud contra eundem, & *Wibertum* *antipapam*, 211. c. Aliud contra *Schismaticos* *episcopos*, 125. b. Aliud sub *Urbano II.* contra *investituræ*, 403. a. *¶ segg*.
375. c. *ibidem* sub *Paschali II.* contra *Heinricum IV.* 446. b. *Santonense* triplex, 156. b. 178. a. 379. c. *Posterioris* acta, *ibid.* 380. a. *Senonenfe* duplex, 95. b. 157. b. *Suessionense* triplex, 200. c. 201. a. Apud *S. Medardum*, 108. c. *Contra* *Rofcelinum*, 308. c. 309. a. b. *Tolosanum* duplex, 622. a. 13. c. *Trecenfe* pro *absolutione* *Philippi* regis, 464. c. *Epif-* copii & *abbates* qui interfuerunt, 465. a. b. 671. *Cujus* *anni*? 467. a. Aliud sub *Paschali II.* 501. b. *Cujus* *anni*? *ibid.* 507. b. *Trenorchienfe*, 614. a. *Turo-* nenfe, cui præest *Urbanus II.* 363. c. 364. a. *Valen-* tinum sub *Paschali II.* 415. a. *Tempus*, 416. a. Acta, *ibid.* b. *Viennenfe*, contra *Paschalem II.* 569. b. c. *Vid.* *Conventus*. *Synodus*.
Concilii interfuerunt *laici*, *monachi*, & *abbates*, 178. b. *Conciliorum* editores emendantur, 250. a. 379. c.
Concionatoria quaestura. *Vid.* *Quæstura*.
Confessio non bona, quam non sublequitur *vita* emenda- tio, 552. a.
Confessiones excipiendi potestas *abbari* concessa, 494. c. *Eriam* *exteriorum*; his *intenus* *abbas*, 554. c. *Eadem* *excipit* *monachus*, 280. a. *Quod* *probant* *summi* *pontifices*, *ibid.* *His* *solis* *presbyteris* *facien-* dæ, quibus *id* *proprius* *episcopus* *commiserit*, 344. c. *Monachis* *peregrinis* aut *monasterii* in quo *degent* *non* *professis*, *haud* *faciendæ*, 265. b.
Confessio publica in articulo *mortis*, 89. c. 90. a.
Confessio *fidei* in *tumulo* *apposita*, 63. b.
Confessio *procerum*, *id* *est*, *fidelitatis* *professio*, 506. a.
Confirmationis *modus*. *Vid.* *Traditionis*.
Confluentium, oppidum *diocesis* *Parisenfis*, 173. c.
Confusi *homines* *quinam* *dicti*? 50. b.
Congratulationis *religiosæ* *specimen*, 105. b.
Conimbricenfis *epifc.* *Mauricius-Burdinus*, 361. b.
Conjugatæ *mulieres* *monasteriis* *manicipatæ* in *Teutonico-* rum *regno*, 287. c. *Vid.* *Vita* *communis*.
Conjugatorum *monasteria* *improbata* in *Hispania*, 471. b.
Conjugari *clerici*. *Vid.* *Clerici*.
A *conjugio* *oto* *septennio* *abintem* *fratricida* *etiam* *in-* *voluntarius*, 14. b.
Conanus *Alani* *Britanniæ* *ducis* *filius* *obit*, 7. c.
Conanus *comes*, *Alani* *comitis* *filius*, *Redonenfis* *S. Sul-* *picii* *parthenoni* *ecclesiam* *conferit*, 578. a. *Dona-* *tionis* *pariter* *Majori-monasterio* *confirmat*, & *no-* *vas* *adjicit*, 579. a.
Connubia *Latinorum* *cum* *cognatis* in *certis* *gradibus*; de his *consultus* *Anselmus* *Cantuar.* 450. c.
Cono *Maurianenfis* *epifc.* *B. Mariæ* *ecclesiam* *consec-* *rat*, 322. b.
Cono *Sigeburgensis* *abbas*. *Vid.* *Cuno*.
Conon *Prænestinus* *ep.* *cardinalis* & *legatus*, *regularis* *quondam* *canonicus* & *eremita*, 598. c. *Sithienfibus* *fauet* *contra* *Cluniacenses*, 594. a. *Judicium* *confir-* *mat* *larum* *pro* *S. Pauli* *parthenone*, 599. c. *Litteris* *sub-* *scribit* *pro* *S. Amando*, 601. c. *Item* *decreto* *pro* *Electen-* *fibus*, 622. c. *Variis* *conciliis* *præest*; *Belva-* *centi*, 598. c. *Suessionenfis*, 600. c. *Remensi*, 601. c. *Lateranenfis* *adeft*, & *Heinricum* *imperatorem* *vult* *excommunicari*, 616. a. *Præest* *Catalaunenfis*, & *plures* *excommunicat* *ac* *deponit*, 602. b. *Ejus* *syn-* *odica* *epistola* *pro* *S. Quintino* *de* *Monte*, *ibid.* 694.
Conon *Wassëburgensis* *Rotenfe* *condit* *monasterium*, 72. a.
Conon *comes*, quo *favente* *factus* *pons* *lapideus* *Dio-* *nanenfis*, 168. b.
Conon *miles* *Aldenburghum* *suus* *odis* *conturbat*, 206. b.
Conradus *Ratisponenfis* *ep.* *imperii* *nomine* *tenet* *advo-* *cationem* *Rotenfis* *monasterii*, 72. a.
Conradus *Augustenfis* *ep.* *postea* *S. Afræ* *monachus*, 472. a.
Conradus *Trajectenfis* *ep.* 197. b.
Conradus *Constantienfis* *ep.* *S. Petri*, *Peterhausen*, *fun-* *dator*, in *Sanctorum* *numerum* *relatus*, 464. c.
Conradus *episcopus* *Saltzburgerfis*, *ejus* *generosum* *factum* *pro* *defensione* *Paschalis II.* 558. c. *Ab* *Heinrico* *rege* *valde* *exagitatur*, 561. c. *Ejus* *fuga* & *Annal. Bened. Tom. V.*

ærumnæ, *ibid.* *A* *Magdeburgensi* *archiep.* *humani-* *time* *exceptus*, *ibid.* *Postea* *restituitur*, 462. a.
Conradus *prior III.* *Cantuar.* *ei* *professionem* *præstat* *Thomas* *Eboracensis* *ep.* 520. c. *Postea* *factus* *abbas* *S. Benedicti* *de* *Hulmo*, 521. a. *Ejus* *elogium*, *ibid.*
Conradus *Schirenfis* *chronographus* *emendatur*, 125. b.
Conradus *monachus* *Wolphelmi* *Brunwillarenfis* *abba-* *tis* *discipulus*, & *actorum* *scriptor*, 286. a.
Conradus *Hirfaugienfis* *frater* *in* *cappa*, ut *vocant*, *S. Thiemonem* *ex* *Schismaticorum* *manibus* *eripit*, 287. b.
Conradus *Urfpergensis* *emendatur*, 487. a.
Conradus *rex*, *Abrinsbergenfis* & *Laureshamenfis* *cœno-* *biorum* *benefactor*, 340. c.
Conradus *Heinrici IV.* *Germaniæ* *regis* *filius*, *Hersfel-* *diæ* *triduanus* *baptisatur*; *ab* *abbate* & *monachis* *e* *facro* *fonte* *suscipitur*, 73. a. *In* *patrem* *rebellat*, *regno* *Longobardorum* *potitus*, 303. a. b. *Rogerii* *Siciliæ* *ducis* *filiam* *uxorem* *ducit*, *ibid.* b. c. *Urbano II.* *fidem* *sacramento* *obstringit*, 345. a. *Ejus* *odium* *in* *Fridericum* *Taurinenfem* *comitem*, 692. c.
Conradus *comes*, 17. b.
Conradus *Luciliburgensis* *comes*, *Monasterienfis* *cœno-* *bii* *fundator*; *ejus* *charta* *hac* *de* *re*, 196. b. *In* *S. Mi-* *chaëlis* *monasterium* *municus*, 217. a. 218. c. *In* *pé-* *grinatione* *Hierosolimitana* *obit*, 218. c.
Conradus *Godofridi* *Gibbosi* *Locharingorum* *ducis* *fi-* *lius* & *successor*, 99. b.
Conscientiæ *testimonium* *bonum*, *consolatio* *indeficiens*, 447. a.
Consecratio *ecclesiarum*. *Vid.* *Ecclesia*, *Dedicatio*.
Consul, *id* *est*, *Comes*, 523. a.
Consuetudines *inveteratas* *immutare*, *quam* *difficile* *est* 514. c. *Monasticarum* *varietas* *non* *improbanda*, *modo* *a* *regula* *non* *discordet*, 448. b.
Constantia *Calenfis* *monacha*, *Elisabethæ* *parthenonis* *de* *Rofeto* *fundatrici* *se* *adjungit*, 467. c.
Constantia *Alfonfi* *Hispaniæ* *regis* *secunda* *uxor*, *Adele-* *limum* *Caës* - *Dei* *abbatem* *accerfi* *curat*, 131. c. 132. a.
Constantia *Philippi* *Galliæ* *regis* *filia*, 349. b. *Hugonis* *Campaniæ* *comitis* *uxor*, 454. b. *Sollemni* *reliquia-* *rum* *S. Helene* *assertionis* *interest*, 349. b. *Moliffi-* *num* *adit*, & *donationem* *facit*, 443. a. 671. *Char-* *tæ* *subferibit* *pro* *eodem*, 454. b. *Post* *suum* *divor-* *tium* *ab* *Hugone* *Tricafino*, *Boamundo* *Apuliæ* *duci* *nubit*, 489. b. *Ejus* *charta* *pro* *Monte-Caveoso*, 668.
Constantia *Mathildis* *Anglorum* *reginæ* *filia*, 690. b.
Constantienfes, seu *S. Laudi* *ep.* *Goisfridus*, 17. c. *Ro-* *gerius*, 593. a.
Constantienfes *ad* *Rhenum* *episcopi*, *Otto*, 47. b. 212. c. *Gebehardus*, 212. c. *Arnoldus* *invafor*, 303. b. *Udalricus* *I.* *Udalricus* *II.* 464. b. 554. b.
Constantienfis *archidiaconus*, *incontinentiæ* *reus*, *Bernar-* *di* *dictis* *cedere* *compellitur*, 460. c.
Constantienfes *S. Galli* *villas* *devastant*, 236. a. 259. b.
Constantinopoli *fabricantur* *januæ* *æreæ* *S. Pauli*, *ca-* *rum* *descriptio*, 32. a.
Constantinopolitanus *imperator*, *Alexius*, 237. b.
Constantinus *Ufrecenfis* *abbas*, 15. a. 160. c.
Constantinus *monachus* *Casinenfis*, *ejus* *patria*, 239. b. *Ob* *nimiam* *eruditionem* *popularibus* *suus* *invisus*, *ibid.* *Varia* *ejus* *fortuna*, & *scripta*, *ibid.*
Constantinus *Tufuriacensis* *monachus*, *monasterii* *ju-* *ra* *tuetur*, 595. b.
Constantinus *quidam* *Navenfibus* *donationem* *facit*, & *mille* *millas* *postulat*, 379. a.
Constantinus *Willelmi* *Fontis-dulcis* *fundatoris* *pater*, *erga* *idem* *monasterium* *liberalis*, 688. c. 1. col.
Constantius *abbas* *de* *Clayraco*, *Tolosano* *concilio* *adeft*, 14. a. b.
Contentiones *de* *perfectiori* *statu* *a* *religiosis* *vitandæ*, 534. c. *Epistola* *hac* *de* *re* *cujusdam* *canonici* *regu-* *laris*, 535. a. b. 677.
Continentiæ *votum* *etiam* *ab* *infirmo*, *cum* *assensu* *con-* *jugis*, *utrumque* *ligat*, 475. b. *Ad* *continentiam* *tenetur* *mulier*, *viii* *hac* *de* *re* *propofito* *affen-* *tiens*, 475. b.
Conventus *ep.* *Guillelmus*, 13. c. *Bertrannus*, 253. b. seu *Bertrandus*, 318. b.
Conventus *Angeriacenfis* *super* *electione* *abbatis*, 459. c. *In* *An*

tifice, 345. b. Ibidem episcoporum, abbatum, & procerum de investituris, 503. b. Alter post reditum Anselmi & Heinrici regis, 503. b. Audomaropolitani, in quo pax firmata, 592. c. Beneventanus adversus Clementem antipapam & affectas, 237. a. Burdigale nobilium, cui preest Willelmus Aquitanie dux, 367. b. Dolensis, pro exemptione Majoris-monasterii contra archiep. Turonensem, 333. c. 334. a. Evaunensis, 532. c. Apud Floriacum, ad transponendas S. Benedicti reliquias, 501. c. 502. a. Francofurtensis, 541. c. Saxonum procerum & principum apud Goslar, 183. c. Apud S. Lambertum, contra Herimannum pseudo-abbatem S. Trudonis, 514. a. b. Lateranensis, sub Gregorio VII. Massiliensis pro Cluniacensibus negotiis, 457. b. c. Apud S. Mauricium Andecav. pro dirimenda lite Sergianos inter & S. Albini monachos, 273. b. Ad Montem S. Marie pro Philippo rege, 348. b. 349. a. Ad Petram-Cistam, *Pierre enise*, pro reditu S. Roberti Molifmensis, 404. b. c. Raniponæ, sub Heinrico V. 542. c. Suesionensis, pro revocando Godefrido Ambianensi episcopo, 599. b. 600. c. 601. a. Plures in Saxonia & Thuringia, contra schismaticos, 211. c. Terracina, pro electione Urbani II. 251. b. Ulmam contra Heinricum IV. Germanie, 203. b. Windleshoræ, pro electione archiep. Cantuariensis, 591. b. Wintonie, duplex, 180. b. 305. b. Wormatiæ, in quo pontificatus Gregorio VII. abrogatus, 99. a. *Vis. Concilium*, Synodus.

Conversi laici, seu batbati fratres apud Cistercium admitti, eorum officia, 431. c. Ipsi non monachi, *ibid.*

Conversionis preclarum exemplum, 300. b. In extremis quam dubia! 305. b.

Copia rerum emollit monachorum animos, 94. b.

Corbonicenses domini, Girbertus, Bernardus, 101. c. Corcodisium castrum, ubi cardinales Paschali II. faventes custodiae mancipantur ab Heinrico V. 550. a.

Corisipontensis ep. Bernardus, 96. b. Robertus, 578. a.

In corio cervino compositum mortui corpus, 9. a.

Corneliaci dominus, Rainaudus-Paganus, 297. a.

SS. Cornelii & Cypriani reliquie Corneliacum translatæ, 254. c.

Cornubia comes, Hoëlus, 7. c.

Cornugallie episcopus, Robertus, 578. a.

Cornugallie comes, Alanus, 596. b.

Corona data sollempniter in consecratione quarundam sanctimonialium, 452. b.

Coronæ in ecclesiis suspendi solitæ, 182. a.

Coronas benedicere, id est tonsuram conferre, 428. a.

Corporale missæ, igni oppositum & intactum relicum, 517. c. Eo calix olim tegebatur, 517. c.

Corporali vindicta purgati monachi in extremis, 154. a.

Corylus S. Gratiani, sermo de eo, 694. *et seqq.*

Cosentinus archiep. Arnulfus, 598. b.

Costeranensis ep. Bernardus, 13. c.

SS. Cosmæ & Damiani insula prope Turones, ad quam fugit Galterius Pontifarenensis abbas, 58. c. *Vis. Galterius.*

Credonensis domini, Warinus, 125. b. Rainaldus, 127. c. Ennoguena ejus uxor. *ibid.* Rotbertus Burgundio, Mauricius, 477. a.

Credonensis silva in confinio Andecavensis & Britannicæ regionis, ubi celebres eremite, 314. c. Quinam præcipui? 314. b. Mulierum curam gerunt, 315. a.

Cremona, Urbani II. ibi acta, 344. b. c.

Cremonenses cives Cluniacensibus ecclesiam donant, 102. b.

Crescentius Montis-sabiosi abbas, ei factæ donationes, 414. c. 666. 667. *et seqq.*

Crispiciensis comes, Hugo magnus, 109. a. 327. a.

Crispiacenses seu Vaudenses comites, Rodulfus, 54. c. Radulfus, 467. b. seu Simon, 77. a. 97. b.

Crispinorum nobile genus, 190. a.

Crota, *in Creuse*, amnis in confinio Pictonum & Biturigum, 283. b.

Cruce-signatorum tessera, 359. c. Et signum, 360. a. His indulta absolutio generalis, pœnitentia relaxata, & rebus promissa publica securitas, *ibid.* Iter aggrediuntur, 364. c.

Crucis sigillum chartis impressum in confirmationem earundem, 477. b.

S. Crucis portio auro ac gemmis ornata Tullesii ecclesie data a Pibone ep. 218. c. Particula insignis apud Mellicium, 266. c. 590. b. Apud Electense monasterium, 621. b. 622. c. Apud Cormaricum, portio per ignem probatur, 459. c. Fructa a Rioco milite e locis sacris relata, 439. c. Receptio percelebris, *ibid.* 440. a.

Crucifixi statua affabre sculpta apud cellam de Senaco, 470. b. Duæ aliæ tum in Lucana civitate, tum in Carrofeni monast. *ibid.* c.

Crucifixi imago in pavementum deposita, ex more olim recepto, ad implorandum Dei auxilium, 81. a.

Crucifixus S. Trinitatis, id est, altare S. Crucis, 363. c.

Cubitalis mensura, a quo originem trahit, 215. b.

Cuculla memorialis, quid? 376. a.

Cuculla monastica, ejus forma, 448. b. Ad opera externa, 371. b. Abique tunica vestitur & vice versa, 526. c. Candida quo tempore cepit apud Beccum? 327. c. 328. a. A iaculis ferreo servata, ad eam, instante saltem ebrii, induendam, 476. a. Velum pariter sanctimonialium, *ibid.* Id consulit Anselmus, *ibid.*

Cuiricus S. Apri abbas, prædium cedit Molifmo, 606. b. Paschalis II. litteræ hac de re, *ibid.*

Cultellus fractus super altare, 95. c. Per eum donatio facta, 102. b. Super altare positus in ejus confirmationem, 175. b. *Vis. Traditio.*

Cunibertus Colonienfis archiep. 43. b.

Cunibertus Taurinensis ep. de quo existant Gregorii VII. litteræ, 113. c. seu Cunipertus, 87. a. Heinrici IV. Germanie regis fautor, 87. a. 113. c. Clusino monasterio infestus, qua de re graves ad eum Gregorii VII. litteræ, 86. c. 113. c. Ad proximam synodum citatus, 87. a.

Cunidia comitissa Camaldulensi Sanctimonialium monasterio munifica, 229. a.

Cuno seu Cono ex Sigebertensi abbate episc. Ratifponensis, 483. b. Ejus elogium, & patria, *ibid.* c. Ei scribit Rupertus, 562. a. 588. c. Et pleraque scripta nuncupat. 563. b. Goffridi Vindocini ad eum epitola, 502. c. Beringeri pariter Leodicensis abbatis, et Rupertum commendantis, 588. b.

Cuno venerabilis monachus, coram eo prostratus Hugo Cluniacensis, errorum veniam petit, 322. a. Ei apparet Udalricus post mortem, *ibid.*

Cuno comes de *Wulfelingen*, S. Petri miles, necnon Zwifaltenensis cenobii fundator, obit, ibi sepultus, 302. c.

Cuonradus Treverensis archiep. quousque superstes? 16. b.

Cuonradus comes, Malmundarii advocatus, 43. c.

Cuonradus S. Georgii monasterium excitat, 321. c.

Cupiditas crescit cum abundantia, 532. a.

Cuiba, *Corbehen*, Flandrensis villa, huc delata S. Adalhardi reliquie, 82. b.

Curiensis episcopus, Wido, 543. c.

S. Cuthberti corpus incorruptum Dunelmi, 370. c. Willelmi episcopi in illud reverentia, *ibid.* Offensio duplex, 473. a. Inventio sub Heinrico VIII. *ibid.* b. Item Evangelii codicis ab ipso scripti, *ibid.*

D

Abbatissa detrusa & excommunicata, abbatiam denuo invadit; iterum excommunicata, 625. c. litteræ hac de re in chronico Saxonico, *ibid.*

Dacbertus S. Sergii abbas, ejus lis cum Odranno S. Albini, 80. c. Obit, 186. c.

Daibertus Pifanus episc. Cluniaci altare consecrat, 356. c.

Daimbertus Senonenfis thesaurarius, donationem Remigianum monasterio factam approbat, 209. c. Fit archiep. Senonenfis, 373. c. 374. a. Lugdunensi archiep. professionem denegat, *ibid.* Ideo ab Urbano II. consecratur, *ibid.* Pluribus conciliis interest; Floriacensi, 544. b. Trecenti, in quo donationem confirmat Molifmo, 465. a. 671. Belvacensi, cum suis comprovincial. 599. a. Remensi, 601. c. S. Martini de veteribus Stampis reformationi assentit, 491. c. Eadem ecclesiam Mauriniaco confirmat, 540. a. Ab eo facta S. Lupi translatio, 493. b. Chartæ subscribit pro Floriaco, 576. c. Philippum regem consecrat; Remensium graves hac de re querelæ, 518. b. Respondet Ivo Carn. pro Daimberto, *ibid.* Willer-

mum Remigianum abbatem ordinat, 525. c. 526. a. A Joicerano Lugdunensi invitatus ad concilium Anfanum contra Paschalem II. 560. b. Ejus nomine respondet Ivo Carnut. *ibid.*

Dainardus abbas Ribodimontis, chartæ subscribit pro S. Nicolao de Sactu, 442. c.

Dalmacius ex Cluniacensi monacho fit Compofstellanus ep. 290. b. Ecclesie sue jura ab Urbano II. confirmari curat, & obit, *ibid.*

Dalmatius, Craffa abbas, postea Narbonensis archiep. necnon abbas Assiliensis, 41. c. 97. b. Ejus opera inita concordia inter 4. tribunos Malvierenses, 41. c. S. Victori Massiliensi donat ecclesiam B. M. de Monachia, 229. a. Et postea confirmat, *ibid.* b. In ejus charta sigillum pro signo, *ibid.* Ejus dissidium cum Rotberto Craffenfi super duplici abbacia, 275. b. S. Grisanti ecclesiam Massiliensibus restituendam tradit, *ibid.*

Dalmatius Saviniacensis abbas, Anfanæ synodo interest, 26. c. Ejus gesta, 166. a. b. Donationes sub eo, 166. b. c. Obitus, sepultura, epitaphium, *ibid.* c.

Damaliochus, Roberti de Arbriffello pater, 314. c.

Damianus cardinalis, Nonantulenfis abbas, Anselmi Lucensis exequiis interest, 228. c.

Damiciaici vicecomes, Walterius, 671. c.

Damnatus capite. *Vis. Reus.*

Dania rex & regina Canurus, Adela, 269. c. 579. a.

Daniel Mantuanus S. Andreae prior, cui subtracta cura hospitalis Mantuani, 455. c. 456. a.

Daniel Diogili prior, acta sub eo, 552. b.

Daniel Lirinenfis monachus, auctor commentarii in psalmos, 211. b. 444. a.

Daniel fugitivus monachus Vindocinensis, Goffridum abbatem infamat, 398. b. Ad pœnitentiam tandem admittitur, *ibid.* c.

David abbas de Buzeto, arbiter constitutus Kemperlegentis monachos inter & Namnetis canonicos, 96. b.

David Vindocinensis monachus, ad Widonem Pictavorum comitem mittitur, 145. b. Ejusdem loci fit abbas, 186. c. Ejus obitus, *ibid.*

David Balernenfium abbas, ejus lis cum Alpensibus, 545. b. Judicium hac de re, 679.

David-Gregorius-Cornerus, Gorwicensis abbas & restaurator, ejus laudes, 341. c.

David Lorhonenfium & Northontonenfium dux, postea rex Scottorum, monasterium de Carmeis pro Tironensibus ædificat, 553. c. Tironium ipse accedit, *ibid.* Ante eum nullus Fermelodunenfis abbas, 33. b. Eiusdem monasterii benefactor, *ibid.* c.

David magister scholarum ecclesie Herbipolenfis, postea S. Jacobi monachus, ejus scripta, 559. b.

Dayrannus Athanaci abbas, 672. a.

Decani, aut presbyteri fiant, aut prelationes amittant, 416. c.

Decima vel altarium oblationes a laicis non possidentæ, 27. a. An a monachis? 479. b. Ivonis Carnut. hac de re epistola, *ibid.* c. De his rixæ apud Thuringia sacerdotes, 59. c. 60. a. A laicis tantum, non a monachis perfolvendæ, Leonis IV. hac de re decretum, 512. a. Monasteriis non conferantur absque episcopi vel Romani pontificis consensu, 265. b. Eas de manu laicorum redimere, an licitum? 449. c.

Decima indominate, 339. b.

Decretum Hugonis Dientis pro Dervenfi monasterio, 641. Concilii Burdigalensis pro Floriaco, 652. Paschalis II. pro Saviniaco, 670. Eiusdem de cella Gordania in favorem Anianensium, 693. *et seqq.*

Dedicatio Assilgemii & Aquincinti, 233. c. 234. a. Ecclesie S. Afræ & S. Udalrici, 46. b. Bantini monasterii per Urbanum II. 249. c. 250. a. Novæ ecclesie Beccensis a Lanfranco, 119. c. S. Benigni Divion. per Paschalem II. 499. c. 500. a. Altaris SS. Petri & Pauli apud Besum ab eodem, 500. a. Ecclesie Bredonensis, 357. c. S. Stephani Cadomenfis a Lanfranco & aliis episcopis, præsentibus Willelmo rege & Mathilde regina fundatoribus, 110. a. Ecclesie Calvi-montis, 173. b. Capuanæ S. Benedicti per Paschalem II. 517. b. Cellæ caritatis ab eodem, 500. b. Novæ ecclesie Casterensis ab Alexandro papa, 34. a. Indulgentiæ indultæ, *ibid.* b. Cavenfis novæ ab Urbano II. 273. a. b. Cisterciensis, 405. b. Dolensis a Paschali II. 500. b. Novæ S. Juliani Turonensis, 209. c. Majoris-monasterii ab Urbano II. 364.

a. b. S. Martialis Lemovicensis ab eodem, 361. c. S. Martini de Campis, adest Philippus rex, 4. b. S. Martini Casterensis, 276. b. Mellicensis, 590. b. S. Michaëlis de Monte-Caveo, 667. S. Michaëlis in Monte sancto, 152. c. Cartusie Squillacensis, 342. b. Uticensis ecclesie, 408. c. 409. a. Variæ ab Urbano II. 361. a. *et seqq.*

Dedicationis modus, 361. c. 364. b.

Defuncta puella amica ex conditio apparet, 484. b.

Defuncti in ecclesia non sepeliendi, 581. b. Preces pro eis in monasteriis institutæ, 615. b. Ut pro eis orabatur Cluniaci, 492. a. 615. b. In majori-Cartusia, 548. c. Anniversarium insigne pro Urlo S. Martini priore, 492. a. De his variarum ecclesiarum tituli, 576. a. b. 690. *et seqq.* Eorum memoriale in monasteriis, 283. a.

Defunctorum missæ, ad eas panis & vinum omnes in monasterio offerunt, 50. c.

Delictum tanto gravius apud Deum, quanto majora ejus beneficia, 315. c.

Denarii a jurantibus ad reliquias sacramentorum missi, 127. c.

Deodatus monachus, auctor epitaphii Gerberti Fontanelle abbatis, 261. b.

Deodatus Seveiraci dominus, S. Theofredi monachos, monialibus alio translati, Seveiracum inducit, 461. a.

Deodunus Leodicensis ep. *Vis. Theodunus.*

Depositorum, res sacra, 170. b. Ob id in ecclesia subtractum, cessatio a divinis, *ibid.*

Depositi propter simoniacum crimen; hos restituere nulli abbati licet, 449. c. *Vis. Clerici.*

Dermechus frater Murchertachi Hibernie regis, 370. b.

Desiderius Casterensis abbas & cardinalis, a quo constructa nova ecclesia Casterensis, 34. a. Et decorata, *ibid.* b. Monasterium renovat, 48. b. c. S. Angeli canobium ad Formam restaurat, 49. c. Ejus jussu scriptura a Guaiferio liber de vita S. Secundini, 239. b. Restrueta S. Martini ecclesia, 276. b. Ad reformandum Sublacum missus, 50. a. Gregorii VII. ad eum epistola, 60. c. 61. a. Adversus Heinricum IV. 171. c. Ei Johannem quemdam Armenium examinandum committit, 169. c. Heinricum quartum Germanie regem vocatus adit; quam sapienter apud eum se gerit, 181. b. c. Apulie ducem in auxilium Gregorii VII. adducit, 200. a. An unus e tribus a Gregorio VII. in successorem designatis, 213. c. 214. a. Electus, pontificatum refugit, 215. a. Romæ papa renuntiatur sub nomine Victoris III. 227. b. Pontificis ornamentis depositis, Casinum redit, *ibid.* c. Hugonis Lugdunensis finistrum de ejus electione judicium refellit, *ibid.* 228. a. b. Papa consecratur, 236. c. De Saracenis ingentem reportat victoriam, 237. a. Clementem antipapam, indicto conventu, cum ejus affectis excommunicat, *ibid.* c. Cætera ejus acta, 236. c. *et seqq.* Casini obit designato successore, 237. a. Ejus scripta, & discipuli, *ibid.* *et seqq.* Translatio, 237. b. In eum paulo iniquior Hugo Flaviniac. in chronico, 453. c. Falsi convincitur, 237. b. *Vis. Victor III.*

Desiderius Ambroniacensis abbas, cujus tempore fundata domus Portarum, 613. c.

Dei judicia aliquando aperta, aliquando occulta, sed semper justa, 624. c. Apud eum tanto graviora delicta, quanto majora ejus beneficia, 315. c.

Deum offendere sub spe pœnitentiæ, est pœnitentiæ adjutum negare, 689. b.

Deus regum favori præferendus, 600. b. Servis suis nequaquam deest, 546. c. 547. a. Cui vult miseretur, & quem vult indurat, quo sensu? 224. c. Misericors cum tribulationes mittit, 396. c. Quomodo malum fieri velit? Ruperti hac de re sententia, 563. b. c. 623. c. *et seqq.*

Deus illud vult, cruce signatorum tessera sub Urbano II. 359. c.

Deus dedit cardinalis scriptis suis Gregorii VII. causam propugnat adversus schismaticos, 154. c.

S. Deus dedit archiep. cujus corporis fit translatio Cantuarie ecclesie in S. Petri, 289. a.

Diabolus, ejus fraudes & insidie, 111. b.

Diaconus ante xxv. annos non ordinetur, 265. a.

Diaconi cardinales, 292. c. 368. c. 510. b. 622. c.

Diaconus prapofitus & abbas, 413. c.

Dictwinus Leodicensis ep. *Vis. Theodewinus.*

Didacus Pelaiç, alio nomine Gelmiridez, Compostellanus archiep. depositus & incarceratus, 251. a. Ab Urbano II. restituitur, brevi postea ab Aldefonso rege in custodiam retrahitur, 290. b. Ac tandem ad primitivum locum revocatus, *ibid.* Obtinendi pallii causa Romam adit, in itinere ubique honorifice exceptus, 454. a. Maxime apud Cluniacum, *ibid.* b. Hugonis abbatis colloquium cum eo, *ibid.* Anselmi ad eum epistola, *ibid.* c. Item Paschalis II. 471. b. Chartæ subscribit pro Cluniaco, 571. c. Hispanicis turbis commotus Paschalem II. interpellat, 571. a. b. 688. *ſeqq.* Ejus scripta, *ibid.* b.

Didacus Azuris comes, Cluniaco data confirmat, 114. c.

Dido de Setona, chartæ subscribit pro Silva-majori, 382. b.

Diedaldus Mediolanensis archiep. *Vid.* Thiebaldus.

Diemar S. Udalrici abbas, quo tempore? 542. b.

Dienſes ep. Hugo, 33. a. P. 275. b. Ilmio, 497. a. ſeu Hiſmio, 597. b. Bernardus, 614. a.

Dienſis comes, Guillelmus, 79. c.

Dietericus cardinalis, ejus obitus & ſepultura, 616. b.

Dierhelmus Tokemburgi miles, e S. Galli loco armis fugatur ab Udalrico abbate, 212. b.

Dietmar Halbertſtadtenſis ep. 258. c.

Dietmari abbatis oſſa levata apud Corbeiam novam, 197. b.

Dietmarus monachus, de quo mortuo energumena interrogatur, 555. a.

Dilectio vera a fide vera neſcit deviare, 454. a.

Dillingenſis & Kiburgenſis comes, Hartmannus, 362. c. Adelheidis uxor, *ibid.*

Dinanni dominus, Gaufridus, 524. a.

Dionaniſus ſuper Moſam pons lapideus, 168. a. b.

S. Dionyſius, de ejus veſtimentis portuſcuſa Paſchali II. conceſſa, 500. c.

Dionyſius ep. Placentinus, Gregorii VII. ad eum litteræ, 86. b. Inter ipſum & Placentinam plebem mota controverſia, *ibid.* Excitarum ab eo S. Sepulcri monaſterium, *ibid.* In ſanctum Savinum pariter munificus, *ibid.* Poſtea depositus, *ibid.*

Diploma Urbani II. pro Catanenſi eccleſia, 290. c. Hugonis Campaniæ comitis pro Molifino, 671. *Vid.* Charta.

Disciplina uſus erga monachos poenitentes, 661. Sufcepta a monachis ad placandam Dei iram, 512. b. ſecularibus impoſita in poenitentiam, 554. c. Morientibus inſiſta in peccatorum expiationem, 346. b. 519. b.

Divitiarum bonus uſus à Deo eſt, 532. a.

Divizo preſbyter cardinalis à Paſchali II. judex delegatus Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos, 510. a. 675. Diutius dictus, *ibid.* b. In Germaniam legatus, *ibid.*

Diutius cardinalis. *Vid.* Divizo.

Doadum, *Doay*, caſtellum, ejus eccleſiæ Trenorchienſibus data, 386. a.

Dodo epifcopus Tarbienſis, grandis altercatio inter eum & Generenſes monachos de cujuſdam ſepultura, 191. a.

Dodo Pecianenſis abbas, renovata ſub eo lis cum Aurelianenſibus de cella Dalmaraci; cauſa cadunt Pecianenſes, acres ea de re Gregorii VII. litteræ in gratiam Aurelianenſium, 159. c.

Dofnaldus epifcopus in Anglia, ad Anſelmum mittit pro conſecratione Watafordienſis epifcopi, 370. b.

Dognata catholica. *Vid.* Fides.

Dolum, caſtrum in Britannia, a Willelmo Conquerſtore obſidetur, 92. c. 96. c.

Dolenſibus ſcribit Gregorius VII. 102. c.

Dolenſis eccleſiæ ſubjectio Turonenſi, in concilio Claromontano diſcuſſa, 358. a. Ejus fundi ſuper Riſelam fluvium, 523. c.

Dolenſes in Britannia archiepifcopi; Johoveus, Evendus, au Ivo ſeu Evantius, 102. c. Vel Evencius, 128. a. Johannes, 243. c. Rotlandus, 379. c. Seu Rollandus, Baldricus, 523. a.

Dolenſium epifcoporum ſeries unde corrigitur? 177. c.

Dolenſis dominus in Britannia, Johannes, 26. a.

Dolenſis eccleſia pagi Bituricenſis a Paſchali II. dedicatur, 500. b.

Dolenſis princeps Radulfus, 316. b. 468. c. Seu Rodulfus, 518. c.

Dolonenſis canonicorum regularium eccleſia Major-

is-monasterio traditur, 534. a. Charta hac de re, *ibid.* b.

Domestici in monasteriis, pro his fabricata oratoria privata, 25. a.

Dominicus & feſtis diebus, apud Grandimontenſes, aditus in oratorium ſecularibus interdictus, 100. c.

Dominicus Caſaurienſis abbas & epifc. Valvenſis obit, ejus ſucceſſores, 62. a. b.

Dominicus Exilienſis abbas mortem ſuam prænuntiat, & obit, 71. a. Sanctitatis ſigna, *ibid.* Corporis tranſlatio, *ibid.* Infinita ejus miracula, *ibid.*

Dominicus Loricatus B. Petri Damiani diſcipulus, 52. a.

Dominicus Mellini, ejus ſcripta 609. b.

S. Domitianus, S. Landelini focius, Crifpinienſis cœnobii conditor, 279. c.

Domni-Petra, locus ubi eremiticam vitam duxit Vitalis de Mauritania, 315. a.

Domnizo preſbyter, ejus verſus de Mathilde comitiſſa, 609. b.

De Domno-Martino comes, Hugo, 184. c.

Donadeus, e Tutelenſi monacho, & poenitentiario Lemovicenſi, abbas Lemovicenſis; ejus miracula, 81. c. Oſſium tranſlatio, *ibid.*

Donadeus monachus Farfenſis, 266. a.

Donaldus Agenenſis ep. concilio Burdegalenſi adest & chartæ ſubſcribit pro Silva-majori, 163. b.

Donaria in proprios uſus nunquam accipiat monachus, 11. b.

Donationum litteris puerorum appoſita nomina, 175. a.

Donationis formulæ & modi. *Vid.* Traditio.

Donatoribus eorumve conjugibus aut liberis facta a monachis munuſcula, 479. a.

Donatus Dublinenſis ep. obit, 370. b.

Donicum opidum, vulgo Dulendum, corrupte Durendum, 620. b.

Donoaldus ſeu Donaldus, ex monacho S. Michaëlis de Monte, Redonenſis abbas, 178. a. 537. a. Fir epifcopus Aletenſis, 620. c. In ſanctum Melaniam munificus, 621. a.

Donaldus S. Melanii abbas. *Vid.* Donoaldus.

Donus Vallenis II. abbas, ejus obitus, 225. c.

Dordonenſis eccleſia ignota, 65. a.

Dormantis villa Sueſſioni proxima, *Dormans*, ibi hæretici quidam concremantur, 575. a.

Dorobernenſis eccleſia, *Vid.* Cantuarienſis.

Dorobernenſes archiep. *Vid.* Cantuarienſes.

Dotes non exiguntur a ſanctimonialibus, niſi ex prava conſuetudine, 475. a. Marbodi Redonenſis notabilis hac de re epifſtola, *ibid.*

Draco Malliacenſis abbas. *Vid.* Drogo.

Draconarie epifcopi, Leo, Campo, 87. b.

Droco ex Cadomenſi monacho Montis-ſanctæ-Catharinæ abbas VI. ejus elogium, 631. a.

Drogo Matifenſis ep. Anſanæ ſynodo intereſt, 26. c. Ejus obitus, 629. c.

Drogo Tervanenſis ep. S. Winnoco donationem confirmat, 5. a. Ab Hugone Dienſi interdictus; de quo queritur Manafſes Remenſis in apologetico, 117. a. Ejus anniverſarii fundatio, 586. c. 587. a. 692.

Drogo Tervanenſis ep. Godolevæ vitam conſcripſit, 256. b.

Drogo Morinenſis ep. poſt ejus obitum creſcunt diſcordia, 178. c.

Drogo miles Maurimontem vexat, 76. a. Reprimatur & ſatisfacit, 76. b. Ibi monachum induit, *ibid.*

Drogo S. Maxentii abbas, 81. b.

Drogo Malliacenſis abbas ſeu Draco Santonenſi concilio adest, 156. b. S. Gerardo locum cedit pro conſtituendo Silvæ-majoris monaſterio, 162. b. c. Chartæ ſubſcribit pro eodem, 163. b.

Drogo ex S. Nicafi monacho, S. Johannis Laudun. abbas, poſtea cardinalis, pietate & doctrina inſignis, 458. c. 575. c.

Drogo Pontelevienſis abbas, ejus tempore reliquæ locis ſacris allatæ, 453. a. Roberti Ethelcemicæ præpoſiti epifſtola hac de re, 670.

Drogo nobilis miles, Uricenſis monachus, 295. a.

Drummarus Corbeia-novæ abbas, ejus miracula & corporis elevatio, 426. b.

Dublinenſes epifcopi; Donatus, Samuël, 37. c. b.

Duces inſtituti monaſteriorum advocati, 43. c.

Dudo Dervenſis abbas in Goffridum juniorem Junvillæ dominum querimoniam movet, 184. c.

Dudo

Dudo abbas a Fulcoſo poeta celebratus, 185. b.

Dudo obedienciarum Scaſuſenſis abbati ſuo ſe ſubtrahit, & reverti cogitur, 323. c.

Dudo cape-lanus Rai-aldi Remenſis archiep. legatus ad Urbanum papam, 280. c.

Dudoviccomes Marogienſis ſolemni reliquiarum ſanctæ Helæe probationi adest, 349. b.

Duellum ad litem dirimendam, 82. c. 83. a. 597. a. Rituum prævii, *ibid.* b. Et formula, 524. a. Indictum pro Nobiliaco, 469. a.

Duguera Pibonis Tullenſis ep. mater, 17. a.

Dulendum opidum. *Vid.* Donicum.

Dunelmenſes epifcopi; Walcherus, 75. a. Willelmus, 246. c. 370. b. Rannulfus, *ibid.* c. 473. a. Gaufridus I. Willelmus II. Hugo, 371. a.

Dunelmenſis hiſtoria emendatur, 370. b.

S. Dunſtanus Cantuarienſis archiep. cujus opera ſubſtituti monachi in tribus Angliæ cathedralibus eccleſiis, 35. c. Monachica inſtituti regula, quam a Lanfranco ſibi mitti petit Anſelmus, 37. c. Ejus corporis tranſlatio pro readificanda S. Salvatoris eccleſia, 84. b.

Duranda Turchetilli uxor, Pratellenſis monacha. 84. a.

Durandus ſeu Durannus ep. Tolofanus, 71. a. Et Moſiacenſis abbas, 78. b. Alexandri II. ad eum epifſtola, 14. b. Tolofano concilio adest, 13. c. 14. a. Sorcinio poſſeſſiones confirmat, 41. c.

Durandus ſeu Durannus aut Durantus S. Roberti Caſæ-Dei diſcipulus & ſucceſſor, 9. c. Ejus epifſtola ad Anſelmum, 58. a. Et Anſelmum ad ipſum, *ibid.* b. 131. b. Factus Claromontenſis ep. *ibid.* c. Ei ſcribit Urbanus II. contra Biliomenſes canonicos, 336. c. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 335. b. Bredonii eccleſiam dedicat, 357. c. Mauziacenſe cœnobium Cluniaco ſubjicit, 358. a. Eo favente Ss. Stephanus & Leonis eccleſiam retinent Caſæ-Dei monachi, 356. b. Gravis hac de re Blaſilienſium epifſtola ad Urbanum II. 654. Obit, 357. a. 357. b. Quam celebres ejus exequiæ! 557. b. His intereſt Urbanus II. *ibid.* Epitaphia duo, *ibid.* c.

Durandus Troarnenſis abbas, funus curat Ainardi Divenſis abbatis, 69. b. In Berengarium ſcribit, quo anno? 103. c. 104. a. Auctor epitaphii Ainardi Divenſis abbatis, 121. c. Cadomum convenit ad ſepulturam Willelmi Angliæ regis, 245. a.

Durandus S. Symphoriani abbas chartæ ſubſcribit, 270. c.

Durandus baro, cognomento Lepuſculus, erga Pratellenſes liberalis, 370. a.

Durandus ſcriniarius monaſterium adit Ss. Coſmæ & Damiani, 51. b.

Durannus, Claromont. ep. *Vid.* Durandus.

Durannus Maurimontis abbas, 76. c.

Durannus S. Marie Eboraci monachus, 17. c.

Duranus ep. *Vid.* Durandus.

Durlendum opidum. *Vid.* Donicum.

E

Sancti **E**ADFRIDI reliquiarum inventio, 473. b.

Eadgarus Angliæ rex, S. Edwardi II. regis pater, cujus auctoritate in tribus Angliæ cathedralibus eccleſiis clericis ſubſtituti monachi, 35. c. Ejus mandata condita a Dunitano Concordia regularis, 37. c.

Eadgarus Clito, ſeu primogenitus Edwardi quondam regis, in Apuliam pergit, 236. b.

Eadmerus ſeu Edmerus, primus Becci, poſtea Cantuariæ monachus, 142. c. 327. b. Demum S. Andrea in Scotia electus epifc. 528. a. Ad eum obtinendum Alexander Scottorum rex legatos ad Radulfum Cantuarienſem mittit, 33. b. Adoleſcens in Anſelmi familiaritate admittitur, 142. c. Non minor neceſſitudo poſtea cum Radulfo, 327. b. Quanta Anſelmi, etiam archiepifcopi, in eum confidentia! *ibid.* Ejus conſiliorum omnium particeps, *ibid.* Immo pater ſpiritualis, *ibid.* 528. a. Eumdem Romam comitatur, 395. b. Capillos duos B. V. ab eo cuſtodientos accipit, 489. c. Ejus vitæ auctor, 528. a.

Eadmundus abbas Pericoreniſis; ſocietas ab eo inita cum aliis abbatibus, 258. b. Ejus obitus, 224. b.

Eadwinus primus inſtaurati Weſtmonaſterii abbas, 22. c.

Ealdwinus abbas de Rameſeja, propter ſimoniam depoſitus. *Annal. Bened. Tom. V.*

ſirus in concilio Londin. 450. a.

Ebalus archidiaconus Laudunenſis ſub Elinando ep. 145. a.

Ebalus de Turrena, ſeu de Torena, Tutelenſis abbas, 478. b. Ejus lis cum Petro preſbytero, 588. b.

Ebalus ſeu Eholus, comes de Rameruco & de Ruceio, plures eccleſias Majori-monasterio ſubjicit, chartæ hac de re, 643. *ſeqq.*

Ebalus Ventadorenſis comes, Caſini ſepultus, 238. b.

Ebalus Rocciensis comes, chartæ ſubſcribit pro S. Theoderico, 270. b.

Ebo ex monacho Laureſhamenſi Wormatiensis ep. S. Nazarii corporis elevationi adest, & caput omnibus venerandum exhibet, 277. a. b.

Eberhardus Campidonenſis abbas obit, 340. a.

Eberhardus Seuturenſis abbas, cui inſcripta Ottonis Babenbergenſis epifſtola, 541. c.

Eberhardus, Cluniacenſis cellæ prior in Nigra-ſilva, Udalrico morienti aſſiſtit, 322. a.

Eberhardus Garſtenſis I. præpoſitus, 169. b. Ejus obitus, 448. c.

Eberhardus ex Garſtenſi clerico ejus loci ſit monachus, verberibus ad id compulſus, 449. a. Bertholdi primi ibidem abbatis capellanus & fidelis collaborator, *ibid.* 554. c.

Ebo Radulfi Dolenſis principis frater, in Caſale S. Petri munificus, 316. b.

Ebolus comes. *Vid.* Ebalus.

Eboracenſis eccleſia, de ejus Cantuarienſi ſubjectione ventilata controverſia, 34. c. 35. a. b. In concilio Anglicano definita, 57. a.

In Eboracenſibus partibus an rari monachi undecimo ſæculo? 17. c.

Eboracenſes archiep. ſeu Eboracenſes, Aldredus, 17. c. Thomas ſenior, 17. b. 34. c. 370. c. Gerardus, 457. c. Thomas junior, Turſtanus ſeu Turſtinus, 607. c.

Eboracenſis vicecomes, Hugo, 17. b. 85. a.

Ebo de Caſtro-Alionis, eccleſiam Oleronenſem Vindocino reſtituere renuens, ab Urbano excommunicatur, 365. c. Variæ de eo epifſtolæ, *ibid.* 366. a. Inita tandem cum eo concordia, 366. b. Reſiliens Iveta ejus conjux cum filio Iembergo excommunicatur, *ibid.* Goffridi Vindocinenſis hac de re epifſtola ad Rannulfum Santonenſem, *ibid.* Item Amati Burdegalenſis ad Goffridum, 657. 658.

Ebo Iembergi Caſtri-Alionis domini & Clarificæ filius, 8. a.

Ebo vicecomes, chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 101. c.

Ebrardus Tarbejenſis S. Savini abbas, judicio adest pro Generenſibus, 191. c. Ulſurpata monaſterii bona reſtitui curat, 229. b.

Ebrardus abbas S. Crucis de Thalamonte, ejus lis cum Vindocinenſibus, 127. c.

Ebrardus S. Carleſi abbas, chartæ ſubſcribit pro S. Vincentio Cœoman. 363. b. Judex conſtitutus inter S. Nicolai & S. Albini monachos, 399. c.

Ebrardus prior de Caſtro-Ledi, ſub Bernardo Majoris-monasterii abbate, 375. c.

Ebrardus de Puteolis, monachus, Majoris-monasterii jus tuetur adverſus Quinciacenſes, 375. c.

Ebrardus eremita S. Johannis de Calmis, cui Arnulfus Navenſis monachus ſe adjungit, 379. a.

Ebrardus Mauchæus errores ſuos dilleminat, 574. c. Aquæ judicio addiſtus, & in vincula conſectus, 575. a.

Ebrardus vicecomes Carnotenſis, ejus converſio, 69. c. Majori-monasterio donationem facit, 70. a. b. 629. 630. Et ſit monachus, 70. a. b.

Ebrardus Puteoli dominus, a quo centus Mauriniaci feodis, 491. c.

Ebroicenſes ep. Balduinus, 17. c. Giſbertus, 119. c. 408. c.

Ebroicenſes comites & comitiſſæ, Willelmus, 82. c. ſeu Guillelmus, 246. a. 522. b. Helviſa, Amalricus, *ibid.*

Ebroinus unus e focis S. Gerardi Silvæ-majoris fundatoris, 163. c.

Ecbertus Trevirtenſis archiep. in Egmondenſe cœnobium liberalis, 597. a.

Ecbertus abbas S. Felicitatis in *Schwarzach*, 44. c.

Ecbertus Babenbergenſis abbas, ad cujus adventum diffugiunt mali monachi, 47. b.

Dddd

Eccardus Augiæ abbas, eum inter & Ottonem Constantinensem simulas, 90. b.
 Ecclesiæ erigenda modus, 356. b. In sollempni ejus primorum lapidum positione epulum generale, 592. a. Antiquæ, subobscure, cur? 252. b.
 Ecclesiæ consecratio, episcopale munus, 187. b. Ad eam benedicendam aqua sacrata a metropolitano missa, ablente episcopo, 596. c. Ab episcopo petita pro ejus reconciliatione, 532. c. Absque sanguinis effusione polluta reconciliatur, 69. a. Etiam ab excommunicato episc. 593. a. Moro altari, de novo consecranda, 514. b. Ejus aditus feminis interdictus apud Cistercienses, 431. c. In ea humari non vult Sigebertus, 581. b. Silentium stricte servandum, 555. a. Irreverentia punita, 253. b. In ecclesiis coronæ suspendi solitæ, 182. a.
 Ecclesiarum vacantium res curandæ, 21. b. Earum emptio prohibita, 127. a. 380. a. Aliquando datæ sub annuo censu, 461. b. Monasteriis non conferantur absque episcopi vel Romani pontificis consensu, 265. b. Earum vexatores, etiam nobiles, reprimuntur, 602. a.
 Ecclesiarum tituli pro defunctis, 576. a. b. c. 690. Plures de morte Mathildis Cadomenis abbatissæ, 690. 691.
 Ecclesia una est, 686. c. 2. col. Corpus Christi est, non dividendum, 687. b. Bella nescit, 446. c.
 Ecclesiasticæ redditus & prædia, secularibus non immiscantur, 304. b. 305. b.
 Ecclesiasticæ institutionis status in Anglia per Lanfrancum innovatus, 21. b.
 Ecclesiastica munia abbati juncta, 494. c.
 Ecclesiasticæ dignitates, ab his non arcendus monachus, qui probabili causa, suo relicto, ad aliud secesserit monasterium, 299. a.
 Ecclesiastici viri, in eos judicia vulgi plerumque iniqualia, 425. c.
 Ectridus seu Ectredus, Prulliaci & Rupeozæ dominus, ex cujus stirpe Vindocinensium comitum secunda series originem trahit, S. Petri Prulliacensis fundator, ejus laudes, & sepultura, 314. a.
 Echardus seu Ekkehardus abbas Babenbergensis, Augiæ abbas, a Gregorio VII. consecratus, 74. a.
 Eckpertus comes Formbacensem cellam in abbatiam erigit & dotat, 340. b.
 Ecolimenses episc. *vid.* Engolismenses.
 Ecolimenses comites, Arnaldus, 7. c. Gaufridus, 110. b.
 S. Edgitha Eadgari Angliæ regis filia, 35. c.
 Edimburgensis S. Andree episcopus, Turgotus, 520. c. Edmerus Beccensis. *vid.* Eadmerus.
 Eudensis ep. *vid.* Eudensis.
 S. Edwardus II. m. Eadgari Angliæ regis filius, 35. c.
 Edwardus Angliæ rex, 17. c. Ejus filius Eadgarus, filia Christina, 236. b.
 S. Edwardus III. rex, ad ejus tumulum patratum miraculum in favorem Wolfani Wigornie episcopi, 134. c. Hac in re quiddam humani passus Lanfrancus, 135. a.
 Edwardus, scilicet Fortis, Angliæ rex, a cujus exercitu eversum Dumfermelini monasterium, 33. c.
 Edvardus Brown Lanfranco grave crimen perperam intentat, 259. c. 260. a.
 Eadulfus Wintoniensis monachus, a Malmesburienfi abbatia arceret ob scyphum Anselmo oblatum, 451. b.
 Effide castrum a Paschali II. expugnatum, & Sublaco restitutum, 590. c.
 Effredus de Prulliaco. *vid.* Ectridus.
 Egarus Cutraci clericus, S. Theoderici meritis sanatus, 270. a. Postea monachus, *ibid.*
 Egbertus S. Michaelis Babenbergensis abbas, ei tradita ecclesia S. Jacobi extra muros Banbergæ, 88. b.
 Egbertus Suarzacii abbas. *vid.* Eggebertus.
 Egbertus Corbejæ novæ abbas. *vid.* Erchinbertus.
 Egbertus Trevirorum archiep. a Clemente pseudopontifice pallium obtinet, 216. a. Horreus parthenoni veneticam abbatissam substituit, 216. b.
 Egelericus Crulandensis abbas & scriptor, 290. a.
 Egelericus Midelunnenfis abbas, simoniace electus, deponitur in concilio Londin. 450. a.
 Eggebertus seu Egbertus Swarzacii abbas, sub quo Herimannus ep. exauctoratus monachus induit, 88. c.
 Eggebertus abbas Augiensis. *vid.* Ekkehardus.

Eggehardus Urangie abbas, 541. a. Cui inscripta Ottonis Babenbergensis epistola, 541. c.
 Egidius S. Agerici abbas. *vid.* Egidius.
 S. Egidius. *vid.* Egidius.
 Egilbertus seu Hilbertus, aut Heilbertus, vel Eilbertus, Trevirensis archiep. Lacensis monasterii fundacionem probat, 319. a.
 Eginus S. Udalrici monachus, ejus genus; ad S. Blasii monasterium fecerit, postea fit abbas S. Udalrici, 542. b. Disciplinam restituit, *ibid.* Ab Herimanno pseudopiscopo exagitatus, 472. a. 542. c. Variæ hac de re tum ipsius, tum Paschalis II. litteræ, 542. c. Ejus vitæ auctor, *ibid.* b. Annus obitus, 472. a.
 Egmundenses comites, Theodericus I. Theodericus II. Echertus Trevir. Arnulfus, Theodericus III. Florentius I. Theodericus V. 197. a. b.
 Egmundensium comitum donationes Egmundæ factæ enumerantur & confirmantur, 197. b.
 Eilbertus Trevirensis archiep. *vid.* Egilbertus.
 Eilsonia Artaldi Palliatensis comitis uxor, una cum marito Urgelienfem cœnobium instaurat, & Richardo Massiliensium committit, 367. c.
 Eistetenfis ep. Udalricus, 249. b.
 Ekkebertus primus Lambaci abbas, ejus elogium, 259. a.
 Ekkehardus junior S. Galli præpositus, libri de monasterii sui calibus continuator, obitus dies, sepulturæ locus, & epitaphium, 46. b. c.
 Ekkehardi quinque, omnes scriptores, & S. Galli monachi, 46. c.
 Ekkehardus seu Eggebertus, ex comitibus de Nellenburgo, Augiæ abbas, 52. c. Rudolfi ducis fautor contra Heinricum regem, 124. b. Ejus varii consilii cum abbatibus S. Galli, 52. c. 124. b. 183. c. In custodia diu detentus a Cadaloo ep. Ichismarico, 124. b. Egressus in S. Gallum debacchatur, *ibid.* c. Augustæ-Vindelicorum præful designatus obit, 52. c. 236. a. 259. b.
 Ekkehardus Babenbergensis abbas. *vid.* Echardus.
 Ekkihardus comes & conditor Helmwardeshufensis, 555. c.
 Elarius, *Laræ*, locus suburbii Divionensis, 130. c.
 S. Elarius Catalaunensis præful, ejus actorum scriptor, 138. c.
 Elbodo monachus Cisterciensis, Catalaunum adit pro ordinatione S. Bernardi, 604. a.
 Eldebertus II. Lirinenfis abbas. *vid.* Aldebertus.
 Electensis ecclesia seu Alethenfis, *Alet*, olim monasterium, nunc sedes episcopalis, ejus situs, 621. a. *vid.* Indicem monaster.
 Electi pauci sunt, ideoque timendum semper, 271. c.
 Eleemolynæ datæ pro defuncto, 445. b.
 Elenenses ep. Raimundus, 42. a. Ermengaudus, 525. c. Petrus, 597. c. 598. a.
 S. Elfegus Cantuariensis ep. de cujus sanctitate & martyrio Lanfranci scrupulos dissipat Anselmus, 143. a. Ejus historię auctor, *ibid.*
 Elfwinus Rameiensis abbas, concilio Anglicano adest, & subscribit, 57. b.
 Elfwinus Eoveshamensis monachus, una cum Aldwino & Reinfredo in Northumbria Girvenfem monasterium restituit, 84. c. 85. a. b. Plures eis se adiungunt, *ibid.*
 Elias e Cavenfi monacho Barenfis abbas, 239. c. Ei reliquiarum S. Nicolai commissæ custodia, *ibid.* Ad novum S. Nicolai monasterium translatus, 240. a. Fit archiepiscopus Barenfis, *ibid.* 265. b.
 Elias Bolonis Petragoricensis comitis filius, S. Silvani monasterium ad sanctimoniales Santonenfes transfert, 148. a.
 Elias Johannis de Siffa filius, patris donationes S. Albino confirmat, 244. a.
 Elias, Wiberti de Talonfene frater, a quodam Bernardo de Partella occisus, 367. a.
 Eliensis episcopus, Hervetus, 521. b. 582. c.
 Elinandus Laudunensis ep. Remensem sedem illicite biennio tenet, 201. b. Variis conciliis interest; Suesfionensium, 201. a. Compendiensium, 224. a. Suesfionensium alteri contra Roscelinum, 309. c. Erga monasteria liberalis; S. Vincentium, 12. a. 179. a. 243. b. S. Hucbertum, 30. a. 168. b. Majus-monasterium, 145. a. S. Theodericum, 243. b. 310. b. Ab eo consecrata nova Novigentenfis ecclesia, & privilegiis insignita, 118. b. Reformatus pariter S. Go-

berti prioratus, & S. Dionysio subiectus, 332. b. 346. c. 347. a. Remensi S. Petri parthenoni altare donat, qua lege? 348. a. Variis chartis subscribit; pro Ribodimonte, 195. a. b. S. Vincentio, 347. b. Novigento, 348. c. S. Theobaldo, 309. c.
 Elinandus Sugerii abbas pater, 441. b. c.
 Elisaberna Calensis monacha, ejus genus & parentes, 467. b. Condit parthenium de Roseto; sanctitatis fama, obitus, & miracula, *ibid.* c. Corpus integrum reperitur, 468. a.
 Elisaberna Willelmi Ceritanie comitis uxor, pro cujus anima Coxano monasterio facta donatio, 41. c.
 Elisaberna Viromandensis, Rotberti Mellenti comitis uxor, ejus filii, 435. c.
 Elisaberna Stirensis marchionissa, ejus sepultura, 448. c.
 Elizabeth Viziensis domina, 677. a. 1. col.
 Elisaberna Hugonis uxor, plura S. Teuderii monasterio confert, 27. a.
 Elisaberna Cononis senioris Rotensis cœnobii conditoris nurus, dorem suam eidem monasterio tradit, 72. a.
 Elisaberna Petri de Curtiniaco uxor, in parthenium Roseti liberalis, 468. a.
 Elisaberna Landrici de Prajaco uxor, Fontis-humidi monasterii munifica, 468. b.
 Elisaberna Gervasi milicis mater, fundatrix S. Guingaloti. 6. b.
 Elisaberna Godefridi Ambianorum ep. mater, 11. c.
 Elisaberna seu Aalidis S. Bernardi mater. *vid.* Aletha.
 Ellenhardus Frisingensis ep. a quo consecrata S. Udalrici ecclesia, 46. b.
 Ellenhardus Polenfis ep. Schirenfem ecclesiam consecrat, 125. a.
 Ellerenfes episc. *vid.* Oleronenfes.
 Elnodus Glaitonienfis abbas, adest concilio Anglicano, & subscribit, 57. b.
 Elsius abbas Bathoniensis. *vid.* Aelfsigus.
 Elvira Hispania infans. *vid.* Ielvira.
 Elwinus seu Ailfwinus Eoveshamensis abbas, adest concilio Anglicano, & subscribit, 57. b.
 Emancipationis litteræ a solo abbate concedendæ monacho electo episcopo, vel abbati, 381. b. c.
 Embrico Angulfensis ep. a quo consecrata S. Udalrici ecclesia, 46. b.
 Embricus primus abbas Tharissenfis, 472. c.
 Emeuo præpositus Cambonensis, chartæ subscribit pro S. Dionysio, 18. a.
 Emina vini, 678. b. 2. col.
 Emma, prima S. Leodegarii in vico Pratellenfi abbatissa, 21. c.
 Emma seu Emmenia, prima S. Amandi Rotomagi abbatissa, 506. c.
 Emma abbatissa, ad quam Baldrici carmen, 145. c.
 Emma Montis-scabiosi comitissa, civitatis Severianæ domina, in S. Michaelis monasterium liberalis, 414. c. Ejus charta pro eo, *ibid.* 427. b. 667.
 Emma, pia matrona, mortem precatur & obtinet, 465. c. Novigenti sepulta, 466. a.
 Emma, Thomæ Leporarii uxor, Alventonienfis cellæ fundatrix, 421. b.
 Emmauricus Montis-fortis dominus, donationis testis pro Mauriniaco, 491. c.
 Emmenia S. Amandi abbatissa. *vid.* Emma.
 Emmeno Anianensis abbas, Gregorio VII. scribit adversus Gellonenfes & Cafe-Dei monachos, 79. a.
 Emmo S. Caloceri seu Maurimontis abbas, chartæ subscribit pro S. Remigio, 458. b. 492. c.
 Emmo S. Andree Viennensis benefactor, 192. b.
 Encyclicæ epistolæ forma de morte alicujus, ludicræ versuum naniæ excludantur, 420. c. 668. *vid.* Epistola.
 Energumena interrogatur de quibusdam recens mortuis, 555. a.
 Engeldardus S. Martini de Campis abbas, chartæ subscribit pro eodem loco, 4. b. Canonici sub eo, 141. b.
 Engelbertus Walteri comitis Breonenfis filius, chartæ subscribit pro Dervo, 54. b.
 Engelbertus. *vid.* Angelbertus.
 Engelramus pædagogus Philippi regis, chartæ subscribit pro S. Martino de Campis, 4. c.
 Engelrannus seu Ingelrannus Laudunensis ep. concilio Pictavenfi adest, 469. c.
 Engelrannus Ambianensis consul, 466. b.

Engelramus vir nobilis, simonia reus, 247. a.
 Engelchalvus Mellicensis abbas, annus obitus, 590. b.
 Engolismenses ep. seu Ecolimenses, Guillelmus, 97. b. aut Willelmus, 110. b. Ademar, *ibid.* 163. b. seu Almarus, 164. b. Girardus, 497. c. 532. c. seu Gerardus, 534. a. Lambertus, 283. a.
 Engolismensium comes, Fulco, 161. c. *vid.* Ecolimenses.
 Ennoguena Rainaldi uxor Credonenfis domini, 127. c.
 Ennougardus S. Sulpicii Redonenfis abbatissa, quo anno? 578. b.
 Enoch Helix comitis Cenomannensis frater, apud Cularum fit monachus, 231. c.
 Ensis in manu, signum equestris dignitatis, & recte factorum, 329. a.
 Episcopalis dignitas. *vid.* Episcopatus.
 Episcopalia munia, quæ? 187. c.
 Episcopalia insignia abbati concessa, 126. c. 127. a.
 Episcopalis benedictio utrum abbatem efficiat? 402. b.
 Episcopatus grave onus, 105. b. Ad eum nulla cogat necessitas præter obedientiam, 492. c. Inobedientia hac in re periculosior quam obedientia fulta spe in Dei misericordiam, *ibid.* 493. a. De manu laicæ non accipiendus, 237. a. Quomodo abdicatur? 251. a. 587. b. Duplicem qui tenet, bigamus, 201. b. Cum abbatia retentus, 299. a. 391. c. An licite? 93. c. *vid.* Episcopus.
 Episcopatus disjungere, vel coadunare, penes summum pontificem, 358. b. 521. b. Eorum nundinationes in Germania, 212. c. Translationes variæ, 251. a. 434. c. 621. a. Erectiones, 521. b.
 Episcopus; pro ejus electione preces publicæ, 303. c. An eligi possit sacerdotis filius? 6. a. Ex abbate non fit absque monachorum consensu, 305. a. b. c. Si populus iuvit, rapax, 22. c. Eligendi dotes, 504. a. Non se ingerat, 280. b. Invidus ac reluctans trahatur, 304. b. Ex obsequio promotus deponitur, 156. c. Etiam si Deus eligat, timendum, 262. b. Electus tamen obediatur, 304. b. 305. a. 306. a. Anselmi consilium hac de re, 492. c. 493. a. Post electionem *Te Deum* cantatum, 304. c. 305. c. Ex apertis sacris codicibus quoddam de eo, ex more, conceptum præfagium, 617. c. Invito clero electus, sed a vulgo arreptus, confirmatur, 463. a. A schismatico ordinationem non accipiat, licet valide, 302. a. Inconsulta apostolica sede, suscepta rescinditur, 290. b. Ex monacho vel abbate episcopus priorem modestiam servat, 522. c. 523. c. Mores 617. c. Habitum, 62. c. 466. b. Regulam, 567. c. Fratrem se appellat, 479. c. 523. a. Humilem filium talis ecclesie se dicit, 624. b. Ecclesiastica doctrina qualis in eo? 135. a. Plus factis quam dictis docet, 466. b. Sit pius, modestus, amet pauperes, & c. *ibid.* Culpas corrigat, 544. b. Spiritualium & secularium æque sollicitus, 304. b. Gratiam principis suorum dispendio non emat, 325. c. Libere cum alloquatur, 325. b. Soli legitimo sacramentum & fidem præstet, 281. c. & c. *vid.* An schismatico communicare & parere debeat? 446. c. Antè obitum non omnia pauperibus distribuatur, 519. b. Unus mortis proximus a monachis reconciliatur, 255. c. Defunctorum corpora lota & balsamo uncta, 528. a. Cum vestibus sacris sepulta, *ibid.* 515. b.
 Episcopi specialia munia & jura, 187. c. In conciliis absque metropolitani venia loquitur, 98. b. Hæreticos in custodia detinet, 615. b. Absque ejus auctoritate mortuis nullus exhibetur cultus, 428. a. Diocesanus advocetur in componendis controverfis, 375. a. Absque ejus absolutione monachum non induat excommunicatus, 449. c. An repetere possit clericum, qui sine licentia in monasterium fugerit? 308. c. Immo & monachos accersere, exigente necessitate? *ibid.* Excommunicationem ab archiepiscopo laram ei relaxare permittitur, 117. b. Ei obedientiam debitam reddant monachi, 261. a. Absque ejus consilio presbyteros in parochialibus suis ecclesiis ne collocent, 359. c. Absque ejus consensu aut Romani pontificis, decimæ vel ecclesie eis non conferantur, 265. b. Abbas eo inconsulto altiorum gradum non ascendat, 304. b. 305. a.
 Episcopis monasteria non ad destructionem subiecta; secus, sed a apostolicæ tribuenda, 86. c. Ab exemptis abbatibus professionem non exigant, 363. c. Inutilis ex Anselmo, 261. a. Extorta declaratur irrita & nulla a summo pontifice, 363. c. Missas non celebrant apud

Majus-monasterium, 272. b. Unus ob violata monasterii privilegia abbari satisfaci, 368. b. Archiepiscopi Rotomag. interdictionem observare renunt. Fiscamenensis, 263. c. Quibus favet Gregorius VII. 264. a. Episcopus unius sit ecclesie, duplicem qui tenet bigamus, 201. b. A quibusdam tamen retenta, 20. b. 493. b. 618. c. c. Abbatia similiter cum episcopatu, 62. a. b. 70. c. 97. a. b. 114. b. 299. a. 376. b. 447. c. 519. c. An licite? 93. c. 358. c. 359. a. His favet Gregorius VII. 149. a. b. Qua occasione retineri potest? 672.

Episcoporum translatio frequens, 591. c. Et alibi. Recta intentione regimen dimittere, nullius culpe reus, 471. c. Abdicandi modus, 251. a. 587. b. Sedis suae nomen ac titulum post abdicationem retinet. 4. c. An eligi possit in abbatem absque injuria? 421. a. Electus, an denuo benedicendus? 421. a. Plures sunt monachi, 189. a. 316. c. 503. a. Et abbates, 273. c. 503. a. Episcopus in consilio metropolitano a summo pontifice non deponitur, 291. b. Depositus unus, ignis probatione adhibita, 1. c. Alter ob usurpatum archiepiscopatum, episcopatu retento, 20. b. Alius in carcerem conjectus, 251. a. In vinculis detentus, 510. c. Exautoratus inter laicos laicaliter vivit, 362. b. Excommunicatus ecclesiam reconciliat, 573. a.

Episcopus duplicis ecclesie, 618. c.

Episcopus & abbas, 258. b. 290. c. In cathedrali monachorum ecclesia, qualis ejus familia, nullus abbas praeter ipsum; sub eo prior congregationem regit, 258. b.

Episcopus villarum sub episcopo Wigornienfi, 258. a.

Episcopi proprii privilegium S. Martini Turonensi concessum, 96. c. 97. a. Idem postea suppressum, 363. c.

Episcopus archidiaconus, 337. c.

Episcopus vocatus coepiscopus a non episcopo, 34. b.

Episcopi litteris subscribit femina, 54. b.

Epistolae summorum pontificum: Alexandri II. ad Wintonienses monachos; ad Lanfrancum dux pro Cantuariensi ecclesia, 36. a. b. c. Victoris III. ad imperatricem pro relevando tributo S. Sepulchri, 647. Gregorii VII. ad S. Martini canonicos Turonenses, 176. c. Eiusdem consolatoria ad Vallumbrosanos, 63. c. 64. a. Et Massilienses S. Victoris monachos, 149. b. Urbani II. quinque pro Casino, 666. Ad Hugonem Cluniacensem, 251. b. c. Ad Bernardum Majoris-monasterii abbatem, 272. c. Ad Manassem Remens. archiep. pro Roberto Remigiano, 381. b. Ad Hugonem Lugdun. legatum, 404. b. Paschalis II. plures; ad Hugonem Cluniacensem, 407. b. Ad Philippum Catalaunensem, 420. b. Ad Lanuvinum Cartusiae Turris priorem plures, 445. c. 446. a. 456. b. c. Ad Petrum Pictavensem episc. 460. b. Ad Rudolphum Basileensem pro Fabariensi monasterio, 543. b. c. Ad Radulfum Turonensem archiep. & coepiscopos pro abbate S. Albini, 675. Ad Virdunenses contra Richardum episcopum, 685. b. 2. col. Ad Laurentium Vironianum abbatem, 686. a. 1. col. Ad Reinhardum Halberstadensem pro monialium reformatione, 625. b.

Archiepiscoporum & cardinalium; Amati Burdegalenfis ad Goffridum Vindocinensem de Oleronensi ecclesia, 657. 658. Anselmi Cantuar. ad Mabilliam monacham, 451. c. Eiusdem ad Paschalem II. pro erigendo novo Eliensi episcopatu, 521. b. Cononis cardinalis synodica pro S. Quintino de Monte, 694. Hugonis Lugdunensis ad Mathildem comitissam de electione Victoris III. 227. c. Altera ad eamdem, 250. a. b. Alia ejusdem; ad Haganonem Edivensem pro Hugone Flaviniacensi, 385. a. Ad S. Rotbertum Molimensem & socios pro institutione Cisterciensium, 393. c. 394. a. Ad Paschalem II. pro Cistercio, 415. c. Ad Hugonem archiep. Bisontinensem pro S. Benigno Divionensi, 675. Radulfi Turonensis archiep. pro S. Sergio, 693.

Episcoporum; Briccii Namnetensis pro S. Sergio, 693. Brunonis Signiensis ad amicos cardinales, 471. c. Hildeberti Cenomannensis in laudem & defensionem Paschalis II. 568. c. 569. a. Ingelranni Ambianensis de corylo S. Gratiani, 619. c. 620. a. Ivonis Carnutensis variae; ad Urbanum II. pro Hugone Suesfionensi ep. 273. c. ad Walterium Fossartensem, 374. b. c. Alia pro concordia Vindocinensis inter & Goffridum comitem, 374. c. 374. a. b. Gratulatoria ad Paschalem II. 407. b. Ad Manassem Meldensem de Jo-

rensi abbatissa explicatur, 618. c. 619. a. Lugdunensis provinciae episcoporum in gratiam Radulfi Turonensis, 176. b. Marbodi Redonensis notabiles ad Vitalem Saviniaci abbatem, 475. a. Ad Hildebertum Cenomannensem, *ibid.* b.

Abbatum & abbatiss. Baldrici Burgulienfis ad Fiscamenenses, 523. b. c. Bartholomaei Majoris-monasterii ad Ernaldum Cenomannensem de Vivonio altari, 24. c. Brunonis Cartusiani ad Radulfum viridem, 342. c. 343. a. Eiusdem ad fratres majoris Cartusiae, 407. c. Ermengaudi Clusensis ad Ramnulfum Santonensem episc. 366. c. Goffridi Vindocinensis dux ad Paschalem II. 312. b. c. Posterior contra investituras, 569. c. 570. a. Hugonis Cluniacensis ad Moissacenses, inedita, 230. a. b. Altera ad Anselmum Cantuar. 496. b. Jarrentonis Divionensis ad Hucbertum Andaginensem, 446. c. 447. a. 669. Laurentii Vironiani abbatiss apologetica ad canonicos Virdunenses, 683. c. 699. Marfiliae S. Amandi abbatissae ad Bovonem Elnonensem, 506. c. 587. a. b. Odrici Vindocinensis ad Girardum Ostiensis de Cretonensi cella, 56. a. Roberti Berlemitici praepositi ad Drogonem Pontilevii abbatem, 670. Rotberti de Tumbalenia ad monachos S. Michaelis de Monte de quodam monacho epileptico, 659. c. 699. Rupertii ad Cunonem Sigebertensem, 588. c. Seguinii Casae-Dei pro restitutione Cartusiae-majoris, 268. c. 269. a. Suavii S. Severi abbatiss ad Paschalem II. 676. Widrici Cellensis ad Heinricum imperatorem adversus Balduinum Haannoniae comitem, 28. c. 29. a. b.

Monachorum, sanctimonialium, clericorum, &c. Heinrici clerici de insigni Pomposiae bibliotheca, 322. c. 323. a. Hugonis monachi Cluniac. ad Godefridum Ambianensem, 676. Mabillonii ad archiepiscopum Lugdunensem, 681. Osberni Cantuariensis monachi ad Anselmum Cantuar. 305. c. Andecavensium canonicorum ad Goffridum Vindocinensem, 439. b. Blasiiensium sanctimonialium ad Urbanum II. 654. Cadomensium encyclica de morte Mathildis abbatissae, 689. Cameracensium clericorum ad Remenses in gratiam uxorum suarum, 634. 635. Calaisi-Benedicti monachorum encyclica de obitu Andree abbatiss, 577. a. b. Remensium clericorum ad Radulfum praepositem in gratiam Gervasii, 674. Wintoniensem monachorum ad Alexandrum II. contra episcopos quosdam, suam e cathedra Wintoniae expulsionem molientes, 35. c. Sacerdotis cujusdam ad Radulfum archiep. Turonensem super concione Andecavensis comitis cum archiepiscopo, 177. a. Item canonici regularis ad priorem Caritatis de canonico regulari facto monacho, 695. a. 677.

Regum, duc. & comit. Philippi regis pro reformatione Parentis parthenonis, 311. b. c. Gastonis procontulis de Berno ad Paschalem II. 676. Willelmi Aquitaniae ducis ad eundem, *ibid.*

Epistolae encyclicae pro defunctis, 586. b.

Epitaphia varia, Durandi Claromontensis episcopi, 357. c. S. Godefridi Ambianensis, 612. b. Guillelmi Rotomagensis, 551. c. Maurilii Rotomag. 3. b. Aldeberti Lirienfis abbatiss, 444. a. Bartholomaei Athanacensis, 672. c. 673. a. Ekkehardi junioris S. Galli praepositi, 46. c. Guillelmi Fiscamenfis abbatiss, 504. b. Herimari Remigiani, 38. c. Johannis Fiscamenfis, 134. b. Josceranni Floriacensis, 459. b. Ivonis I. sancti Dionysii abbatiss, 331. c. 332. a. b. Nicolai S. Audoeni, 295. c. 296. a. Odonis Angeriensis, 283. c. Rainaldi S. Cypriani, 422. b. Teodori Therrail Athanacensis, 673. a. Vitalis Westmonasteriensis, 189. c. Adela abbatissae S. Georgii Redonensis, 7. c. Fredesindis & Sybillae abbatissarum S. Petri Remensis, 348. a. Agnetis comitissae, Willelmi Pictavorum comitis filiae, 138. a. Guirici seu Guerni monachi Gembaccensis illustris, 136. a. Simonis Crispiacensis, Urbano II. auctore, 183. b.

Eporedienses episcopi; Heinricus, Ogerius, 87. a.

Epodium sive Ivodium, Lucilburgenfis pagi castrum, ibi haeretici Berengariani, 582. a.

Eppo abbas de Monte S. Petri in Nigra silva, cui concessa societas fraternitatis Cluniacensis, 615. b.

Epulum generale in sollempni positione primorum ecclesiae lapidum, 592. a.

Equestres ludi ad majorem festi sollempnitatem instituti, 270. b.

Equestris

Equestris nobilitas *militia legitima & antiqua* nomine veteribus designatur, 267. b.

Equitus cancellarii Paschalis II. vicem agit, 500. c.

Eraclius seu Heraclius, Petri Venerabilis frater, archiepiscopus Lugdun. 440. c.

Erardus praepositus chartae subscribit pro S. Huberto, 247. c.

Erasmus episcopus Segnius dedicationi interest Castrensis monasterii & altare consecrat, 34. a.

Eraudus Brementis abbas donationi interest pro Novalesa, 322. b.

Erbertus Virzonensis abbas donationis testis pro Casali-Benedicto, 316. b.

Erceboldus Humolar. abbas. *Vid.* Erleboldus.

Erchemboldus seu Erchinboldus Schirensis seu Vispaciensis vel Ufihorensis abbas a Paschali II. privilegium obtinet, 464. c. Annus obitus, *ibid.*

Erchenaldus monachus chartam tenet subscribente rege, 24. b.

Erchenfridus Mellicensis abbas, quo anno? 590. b. Eius acta, 555. c. Scripta, annus obitus, 590. b.

Erchengerus monachus, de quo mortuo energumena interrogatur, 555. a.

Erchimberrus, seu Erkenbertus, aut Erchenbertus, vel Egerbertus ex hospitalario Corbeiae-novae Hersburgi seu Meriburgi fit abbas, 152. c. 180. c. Postea Corbeiensis, gesta sub eo, 499. b. Crescit res familiaris, 563. c. Chartae subscribit pro Fletorpiensi monasterio, 444. c. Rebus suis a Moguntinis spoliatus, 616. c.

Erchinboldus Schirensis abbas. *Vid.* Erchemboldus.

Erchembertus fit abbas Nienburgensis, 212. c.

Erchembertus Venusii caenobita, brachium S. Nicolai extorquet, 240. b.

Erchemburgis prima Nido-avis abbatissa; ejus obitus, 536. b.

Erchemburgis matrona, prima fundatrix Fontebraldensis monasterii, 423. a.

Erchemburis seu Aremburgis Cenomannensium & Andecavensium comitissa, 578. a.

Eremi sacrae deliciae, 343. a.

Eremitae barbari & inculti, 422. a. Plures, domibus relictis, iter sacrum arripiunt, absque abbatiss venia, 365. a.

Erenfridus palatinus comes. *Vid.* Ezo.

Erfastus seu Arfastus, Telfordensis ep. sedem suam in ecclesia S. Eadmundi statuere tentat, sed frustra, 18. a. 180. b.

Erfastus Helmanensis ep. *Vid.* Arfastus.

Erhardus Corbeiensis monachus doctrina floret, 499. c.

Erhardus Pruveningensis abbas, cui inscripta Otonis Babenbergensis epistola, 541. c.

Erkenbertus abbas. *Vid.* Erchimberrus.

Erleboldus Cameracensis decanus, visum de eo, 484. b.

Erleboldus Humolarienfis abbas, mendose Erceboldus, 420. c.

Erlolfus Murbacensis abbas, postea Fuldenfis, Romam missus ad Callistum pro ichismate componendo, 542. a.

Erluinus S. Oricoli prior, Herimanni Remigiani abbatiss discipulus, 39. c.

Erluwinus Wirceburgensis ep. cui ablatus ab Heinrico imperatore orientalis Franciae ducatus, 616. b.

Ermauricus Stampensis opidanus, S. Juliani ecclesiam dat Maurinico, 491. b.

Ermenaldus S. Rigaldi Matifconensis prior una cum abbate Gravam fecerit, & ibi cellam condit, 240. c. Charta hac de re, 647. 648.

Ermenfredus Sedunensis ep. legatus Wintoniensis synodo praest, 20. a. Coacto Nortmannie concilio, Lanfrancum adigit ad accipiendum archiepiscopatum, *ibid.* c. 21. a.

Ermengaldus Porcensis comitissa, seu Ermengardis chartae subscribit pro S. Huberto, 247. b. c. 662. 663. Ermengarda comitissa in Crassensis liberalis, 622. b. Ermengardis comitissa. secunda S. Aegidii abbatissa, ejus acta, 614. c.

Ermengardis Willelmi Tiernensis principis soror chartae subscribit pro Magenciaco, 101. b.

Ermengardis comitissa, Blasienfis parthenonis fundatrix, 356. b.

Ermengardis Britanniae comitissa Roberto Arbricel-

Annal. Bened. Tom. V.

lenfi adhaeret, Goffridi Vindocin. ad eam epist. 423. b.

Ermengardis comitissa erga Sergianos bene affecta, 596. c.

Ermengardis Porcensis comitissa, *Vid.* Ermengaldus.

Ermengardis Biterrenfis & Carcaffonae vicecomitissa Crallensi monasterio donationem facit, 443. c. 622. b.

Ermengardis Narbonensis vicecomitissa Crassa oppugnationem facit villulae de Laco, 598. a.

Ermengardis Gerardi Brunelli uxor, in Majus-monasterium liberalis, 24. a.

Ermengardis Castellionensis toparchae uxor, ei praegnanti felicem partum asserit Arnulfus reclusus, & filio visum reddit, 108. a. b.

Ermengardis de Giltris una e primis Silvae-majoris benefact. 162. b.

Ermengardis Humberti Borbonii conjux, 192. b.

Ermengardis reformationi Seveiraci parthenonis una cum filiis assentit, 461. a.

Ermengardis nobilis matrona, Mathildis Suesfionensis abbatissae mater, ejus disciplina se subijcit, 618. c.

Ermengaudus Elenensis ep. cujus consilio Suederense caenobium Crassa subjectum, 525. c.

Ermengaudus Clusensis abbas a Paschali II. diploma obtinet, 288. c. Claromontano concilio adest, 357. b. Eius ius cum Angeriensibus, 366. b. Scribit hac de re ad Ramnulfum Santonensem episcopum, *ibid.* c. 367. a.

Ermengaudus fit S. Aniani abbas, 443. c.

Ermengaudus comes & marchio Rivipullo donationem facit, 19. c.

Ermengerus S. Winoci abbas injuste expulsus restituitur, annus obitus, 126. c. 433. a.

Ermentrudis comitissa chartae subscribit pro S. Michaelis ad Mosam, 498. b.

S. Erminoldus ex Hirsaugiensis monacho fit Lorfacensis abbas, 499. a. Simoniam abhorrens Hirsaugiam repetit, *ibid.* Factus postea primus Prufeniensis abbas, 287. a. 499. b. 541. b. Ut se gerit, 600. a. Charitas in pauperes insignis, *ibid.* Heinrico imperatori monasterii portas occludit, *ibid.* b.

Ernaldus Burdegalenfis archiep. Laugdunensi concilio adest, 535. c.

Ernaldus Cenomannensis episc. chartae subscribit pro S. Dionysio, 17. c. Bartholomaei Majoris-monasterii abbatiss ad eum epistola de Vivonio altari, 24. c. *Vid.* Arnaldus.

Ernaudus abbas de Alba-corona arbiter constituitur Kemperlegentes monachos inter & Namnetis canonicos, 96. b.

Ernaldus Uicencensis monachus, Rotberti fratris sui ossa ex Cestrensi caenobio in suum transfert, 295. a. Eius conversionis initia, & varia itinera in Angliam, Apuliam, &c. *ibid.*

Ernaldus ex Carnutensi decano Vindocini monachus priorem statum reperit, Goffridi abbatiss de eo epistola ad Ivonem. 376. a.

Ernaustus Reinardi-fontanus abbas, 212. a.

Ernaustus Petri Blefensis nepos, ipse Blefensis abbas, 494. a.

Ernestus primus Neresheimensis abbas, 362. c.

Ernestus Austriae marchio, Mellicio dat lanceam S. Mauricii, particula sanctae crucis ornatam, cum cratero S. Udalrici, 266. c. Novis etiam praediis ecclesiam dicit, *ibid.*

Ernostus Roffensis ep. *Vid.* Arnulfus.

Ernulfus Cantuariensis prior II. 84. b. Una cum monachis Anselmo scribit, 457. b. Pontificis ad eum plures epistolae, necnon ab eo Burgenfis promotor abbas, 521. a. Roffensis demum electus episc. Cantuarie inuestitur, 591. c. Scripta ejus & gesta, *ibid.* Inter benefactores Roffenses nulli secundus, *ibid.*

Ernulfus Troarnensis abbas. *Vid.* Arnulfus.

Ernulfus Ecclesiae Christi prior, primus S. Luciani monachus, postea Beccensis, 307. b. Restaurator monasterii, *ibid.* De variis dubiis consultus docte respondet, *ibid.* c. 308. a. Eius de Eucharistia fide nihil expressius, 308. a.

Ernulfus Rotberti Nortmannie ducis cancellarius, ad Willelmum archiep. Rotom. missus pro tuenda Becci libertate, 326. a.

Ernulfus Richebacensis monasterii prior sub Willelmo Hirsaugiensis, 197. c.

Eeeee

Erpho abbas Sigebertensis I. sub quo Sigebertum translatum S. Benigni corpus, 67. c. Ejus nomen vicium apud Bucelinum, 483. b. Annoni Colonienfis mortuuro sepius adest, 89. c. 90. a.

Erpho sen Erpo Padbergenfis comes, Electorpiensis monasterii conditor, 444. b.

Erpo Padbergenfis comes. *Vid.* Erpho.

Errores in multis tuit præceptis, quibus catholica dogmata ratione non fide vult allequi, 309. b.

S. Eheldritæ reliquiarum translatio, 418. c.

S. Ehelwoldi reliquiarum inventio, 473. b.

Eva Clintonienfis monacha, postea Calonnæ reclusa cum Hervico monacho, 315. c. Ejus obitus, 316. a. De ea rythmus editus, *ibid.*

Evangelii codex a S. Cuthberto scriptus, 473. b.

Evangelii textus, ex eo de industria super altare positio futuri omen, 446. c. Ex primo versu occurrente concepta de novo episcopo prælagia, 617. c.

Evangelius, id est capellanus, 299. b.

Evantius Pinnatenfis monachus, a quo translata S. Indaletii reliquæ, 211. b.

Evantius. *Vid.* Evenus.

Evans, Combralia vicus in Arvernia, ubi canonici regulares, 532. c.

Eubalus comes de Rocio chartæ subscribit pro Ribodimonte, 195. b.

Eucharistia vere & essentialiter corpus & sanguis Christi, 344. c. An Christus in ea aliquas exerceat sensuum functiones? 562. c. 563. a. Panis azymus & fermentatus non differunt substantialiter, 450. c. In consecratione calicis cur adhibita verba *mysterium fidei*? 571. c. Panem intinctum porrigendi, mos receptus undecimo sæculo, 307. c. An porrigi debeat agrotis etiam cum vomitus periculo? 618. c. 619. a. Moribundis data post olei sacri unctionem, 248. a. 286. b. *Ex passim*. Etiam non jejunis, 487. b. *Vid.* Moribundi. Data cum terribili adjuratione, 559. b. Etiam ante probationem aquæ, 574. c. Indigne sumpta sacrilegum torquet, 601. b. Simoniacus presbyter ab ea offerenda divinitus arceatur, 222. c. Toto triennio abstinet fratrie etiam involuntarius, 14. b. Triduo ante pascha, ipsoque pascharis die, monachi sacra communione refecti, pauperes vero quibus feria v. ablui pedes, de oblatis non consecratis communicari, 84. c. Super eucharistia & sacris reliquiis præstitum sacramentum, 401. b. Cum sanctorum reliquiis in altari collocata, in ejus dedicatione, 364. b. De eucharistia sacramento epistola beati Wolphemi Brunwillarenfis abbatis, 286. a. *Vid.* Communio, Missa, Viaticum.

Eudo Navenfis abbas obit, 452. c. Donationes sub eo, 453. a.

Eudo seu Odo Cadomenfis monachus, vices abbatis diu supplet, 506. a.

Eudo de Blazone Vindocinensibus rixam movet, 81. a. Injuriam reparat, *ibid.* b.

Eudo dapifer Willelmi regis, chartæ subscribit pro Fontanella, 83. a.

Eudo Rotberti Nortmanniæ ducis dapifer, Anselmi Cantuariensis ad eum epistola, 306. c.

Eventius Dolensis archiep. *Vid.* Evenus.

Evenus seu Eventius, aut Evantius, vel Ivo, ex Salmurenfi monacho S. Melanii abbas, 26. b. c. Gervasii Remensis archiep. ad eum epistola de miraculis S. Melanii, cujus ei quædam concessæ reliquæ, 26. b. Crescit sub eo monachorum numerus, *ibid.* c. Conventui adest apud S. Florentium, 80. c. Fit archiep. Dolensis, duæ hac de re Gregorii VII. litteræ, 102. c. Abbariam retinet, 177. c. S. Florentii cellæ constructioni annuit, 66. c. A Johoveo æmulo vexatur, 126. b. Litem dirimi curat Gregorius VII. variis litteris hac de re, *ibid.* c. Cimiterium cellæ S. Florentii benedicit, 128. a. Obit, apud S. Melaniam sepultus, 177. c. Ex ejus inscriptione corrigenda series episcoporum Dolensium, necnon abbarum S. Melanii, *ibid.* 178. a.

Everardus ep. Placentinus, S. Savini instaurator, 86. b.

Everardus Brunwillarenfis abbas, ei dicatus Conradi liber de actibus beati Wolphemi abbatis, 286. a.

Everardus monachus, S. Adalhardi reliquias dextere subtrahens, Corbejam clam reportat, 82. c.

Everardus monachus Carrofo Andernas mittitur, 207. a.

Everardus Tornacensis castellanus Noviomum mittit pro revocandis S. Martini monachis, 350. c. Turbas sedat inter eodem & majoris ecclesiæ canonicos, 512. b.

Everardus comes chartæ subscribit pro S. Apro, 51. a.

Everolfus monachus, S. Arnulfi Sueffionensis familiaris, 242. a. Cujus interventu sanitatem recuperat, 173. a. Ejus vita illius relatu scripta, *ibid.* c.

Everwinus S. Eucharii abbas, nunc S. Mathiæ; cum suis occurrit S. Modoaldi reliquiis, 516. b.

Eufroonia Vindocinensis comitissa, uxor Goffridi comitis, ob Saviniaci ecclesiæ Vindocino ablatam excommunicata, eamdem restituit, 272. a.

Eugenia Materienfis abbatissa, obit, 293. b. c.

Eugenius III. ab eo confirmata Rorensis monasterii privilegia, 72. a. Ejus privilegium pro Pratenfi monasterio, 618. b. Et pro Electensi, 622. a.

Eugubina ecclesia Petro Damiani commissa, 15. c.

Eugubinus ep. Rodolphus, 52. a.

Erigii insula, huc se recipit Pelagius II. Cellæ-novæ abbas, vexationes fugiens Jelvixæ infantis, 428. b.

Eulalia S. Eduardi abbatissa & sorores ejus Anselmi abbatem impatienter ferunt, duæ ejus ad illas epistolæ ac præclara monita, 489. a.

Evoracensis ep. *Vid.* Eboracensis.

Euphrosia Goffridi de Prulliaci uxor, 314. b.

Evrardus S. Sulpicii Bituricensis abbas, 80. b.

Evrardus S. Apri abbas, 210. b. Chartæ subscribit pro S. Michaële, 217. a.

Evrardus Corbejenfis abbas, utrum Compendiensi concilio interfuerit? 224. a. b.

Evrardus Lingonenfis decanus, chartæ subscribit pro Dervo, 54. b.

Euroguena Rainaldi filii Rotberti Burgundionis uxor, donationem ecclesiæ S. Clementis Credonensis Vindocino confirmat, quo jure? 25. b.

SS. Eusebiæ & Rictrudis reliquæ, 265. a.

Eusebius Andecavenfis ep. 7. b. 25. b. 81. b. 127. c. Cognomen Bruno, 175. c. S. Lupi reformationem confirmat, 24. b. Gregorii VII. ad eum epistola pro Berengario, 140. a.

Eustachia Guillelmi-Goëti uxor, cujus instinctu reparata Brajacerfis cella, 452. c.

Eustachius Valentinus ep. cui commissa lis Anianensis inter & Casæ Dei monachos de cella Gordianica, 510. a. 597. c. 675. 693.

Eustachius S. Petri Carnutenfis abbas, ejus lis cum Cluniacensibus de Nogentensi cella in Eduensi concilio agitata, 334. b. Urbani II. decreto compressa, ac nonnisi sub Paschali II. penitus extincta, *ibid.* c. Obit, 452. c.

Eustachius seu Eustatius ex monacho Befuensi S. Eligii abbas, quo anno? 255. b. Chartæ subscribit pro S. Crispino, 629. c. 603. c.

Eustachius Nogiomenfis abbas, 157. c.

Eustachius Barenfis SS. omnium abbas, novo S. Nicolai cœnobio præficitur, 240. a.

Eustachius Beccensis monachus, Anselmum comitatur in Angliam, 304. c.

Eustachius Corbejæ monachus, viventi Hueberto, Carnutenfi abbati substitutus, agente Gaufrido episcopo, 121. b.

Eustachius Petri venerabilis frater, 440. c.

Eustachius Bononiæ comes, chartæ subscribit pro S. Winnoco, 5. a.

Eustachius secundus, Bononiensis comes, 16. c. 320. b. Ejus filius Godefridus Bullionius, Antuerpiæ marchio, postea rex Jerusalemorum, 99. b. Capellæ monasterium condit, 271. b.

Eustachius Godefridi Bullionii frater, 30. a. Cum eo Crucis-signatis adjungitur, 364. c.

Eustachius Bernardi de Monteforti filius, subscribit & in societatem Cluniacensium admittitur, 128. c.

Eustachius comes, S. Wlmari monasterium Cluniaco committit, 511. c.

Eustachius Eligianus abbas *Vid.* Eustachius.

Eustacia comitissa, litteris episcopi subscribit pro Dervo, 54. b.

Eustorgius Lemovicenfis ep. 596. a. In vinculis detentus a Willelmo comite, 510. c. Dalonenfis monasterii initia confirmat, 595. b.

B. Euticius, an Benedictus Anianensis abbas? 414. a. Ejus monita ad Berlandum Farfæ abbatem, 414. a.

S. Eutropius Santonenfis ep. & m. in cujus honorem dedicata capella domestica intra muros Vindocinenses, 25. a. Ejus corpus Vindocini nunc adservatum, *ibid.* Totumne an potior tantum pars? 178. b.

S. Eutropii ecclesia Calonnæ sita, ubi reclusus & reclusa, 315. c.

Ewardus decanus Lingonenfis, 15. b.

Excectrensis episc. *Vid.* Excectrenses.

Excessus minimi monacho nequaquam negligendi, 295. b.

Excectrenses episcopi, seu Excectrenses, Lefricus, Olbernus, 434. b. c.

Excectrensis episcopatus in urbem translatio, quo auctore? 434. c.

Excectrensis ecclesiæ canonici vitam communem degunt, 434. c.

Excommunicati, an & quo pacto habenda sit cum eis communio? 572. a. Licite communicatur in rebus temporalibus, 570. a. Excommunicati nominatim, fugiendi, 572. a. 687. a. Ad divina officia non admittantur, 362. c. Non fiant monachi, nisi præmissa absolute excommunicati episc. 449. c. Excommunicatus episcopus ecclesiæ reconciliat, 573. a. De regibus excommunicatis nulla mentio in chartis, 376. b. Heinrico imperatori portæ occlusæ apud Prufeningam, 600. b. Nequidem cum mortuis communicandum, 543. a. Eorum incorrupta cadavera, post absolutionem in cineres redacta, 590. a. Res trita apud Græcos, *ibid.*

Excommunicatio ob corruptas summi pontificis litteras, 362. b. Ab archiepiscopo Remensi latam relaxandam mandat Gregorius VII. episcopo Parisiensi, nisi ipsemet archiepiscopus ab illa desistat, 117. b.

Excommunicatio lata ab abbate, 378. b. 399. a.

Exemptiones monasteriorum, saltem insigniorum, canonice auctoritati non repugnant, 187. b. A veltigalibus, aliisque oneribus, concessæ, 590. c.

Exemptio Beccensis ab initio, 635. *Ex seq.* Ejus limites, 187. b. Contra Rotomagensem archiep. asserta, 326. a. Item Broburgenfis parthenonis, 484. a. Casinensis, ab Urbano II. confirmata, 391. b. Casinensis monasterii, 293. a. Avertiani, 292. c. Cluniacensis, 155. a. S. Cornelii Compendiensis, in concilio asserta adversus ep. Sueffionensem, 224. a. b. Electensis monasterii, 621. b. Fabariensis asserta, 543. a. *Ex seq.* Et confirmata, 616. c. 617. a. Item Filsamensis ab Urbano II. 264. a. Fontanellenfis vane impugnata, 187. b. Pratenfis S. Germani restituta & confirmata, 618. b. Maimacensis cœnobii, 223. b. Majoris monasterii, 272. b. In tribus conciliis asserta, & ab Urbano II. contra archiep. Turonensem confirmata, 333. a. *Ex seq.* Item in concilio Claromont. ab eodem, 358. b. c. Valentianensis B. Mariæ, 233. c. Mellicensis, 555. b. Confirmata, *ibid.* c. Montis-majoris, 151. a. S. Victoris Massiliensis, 150. b. S. Orienti in concilio Aulciensi confirmata, 14. a. Rosenfis ecclesiæ a Bajocensi episcopo & archiepiscopo Rotomagenfi confirmata, 296. a. Charta hac de re, 650. Saguntensis. 192. c. Siciliæ monasteriorum sub Urbano II. 291. a. Silvæ-majoris in concilio Burdegalensi probata, 162. c. 163. a. Cartusie Squillacensis, 293. c. S. Symphoriani Leodicensis, 284. a. Vindocinensis, 375. b. Ab Urbano II. confirmata, 363. c. 401. c. 402. a. S. Walarici a Paschali II. & Alexandro III. 481. c. Nicolai monachi de ea historia expenditur, 481. b. c. 482. a. *Vid.* Privilegium.

Exoldunenfis seu Suldurienfis S. Cyrici canonici, eorum pactum cum Casalensibus, an Simoniacum? 577. c. Ad cautelam absoluti, 691.

Exonienses ep. Olbernus, 346. a. Willelmus, 503. c. Exonienses clerici, contra hos scribit Anselmus ad Olbernum episc. pro monachis de Bello, 346. a.

Expeditio sacra determinata in concilio Claromont. ab Urbano II. 359. c. Quo dace? 360. a. Signatorum tessera, & signum, 359. c. 360. a. In tres turmas divisi sub variis ducibus, 360. a. Casinense monasterium aduent, *ibid.* b. Plures nobiles eis se adiungunt, *ibid.* 364. c. 365. a. Inmo pergunt abbares plures, monachi, reclusi & eremitæ, etiam absque abbarum venia, 365. a.

Extrema unctio moribundo data ante communionem, 284. b. c. 288. b. 330. b. 497. a. Modo indicativo

apud Casinum, 485. b. *Vid.* Unctio, Moribundi.

Ezelo seu Hezelo, ex canonico Leodiensi monachus Cluniac. Hugonis abbatis vitæ scriptor, ejus elogium, 528. c.

Ezo seu Erenfridus, comes Palatinus, 44. c.

Ezulus Humberti Casini abbatis frater, 50. b.

Ezzo Altenburgenfis ep. Germaniæ reginæ filium tri-duanum baptisat, 73. a.

Ezzo Salefeldensis abbas, an primus? 44. c.

F

F. Andecavenfis comes, 675. c. 1. col.

Fulco Jurenfis princeps, Bartholomæi Laudunenfis pater, 584. c.

Fama bona non contemnenda, 437. b.

Fames per septem continuos annos in Gallia, 540. a.

S. Farcinæ ecclesia S. Cypriano restituta, 19. a.

Faricius Malmesburienfis monachus, fit abbas Abendonensis, 418. c. Ejus elogium, & genus, arte medicus, 419. a. Petri versus de eo, *ibid.*

Fastradus de Offiaco, advocatus Tornacensis, 351. a.

Faventinorum patronus B. Petrus Damiani, 52. a.

Febronia, ultima S. Xisti Placentiæ abbatissa, 608. a.

De Fedenzac comes, Aftanona, 461. a.

Felicia regina Aragoniæ, Silvæ-majoris institutum confirmat in Hispania, 210. a. Necnon donationes Silvensibus factas, 338. b.

Felicia Hispaniæ regina Bartholomæi Laudun. matertera, 585. b.

S. Felicis Complutenfis corpus in Carionensi S. Zoili cœnobio asservatum, 114. c. 115. a.

S. Felicis eremitæ Hispani translatio ad S. Amilianum monasterium, 278. a.

S. Felix Gerundenfis apostolus, cujus reliquæ ad S. Udalricum missæ, cum passionis actis, 249. a.

Felix Casini monachus, de quo scriptis Victor II. 237. c.

Fenestrate in veteribus ecclesiis cur angustæ, aut colorata vitra? 252. b.

Fenollensium vicecomes, Petrus, 129. c.

Ferdinandus seu Fredenandus, Leonum rex, 114. c.

Ferdinandus comes, 409. c.

Ferento S. Benigni abbas. *Vid.* Jarento.

Feria sexta, abstinentia a vino, quo anno sancita, & qua occasione? 147. a.

Feritatis dominus. *Vid.* Firmitatis.

Feritas-regis, castrum a Willelmo Angliæ rege obsecsum, 263. c.

Fernandus-Munio, comes in Hispania, pro eo donatio facta Cluniaco, 571. c.

Ferri calidi iudicium, 70. a. b. 187. c. 629. c.

Ferum calidum instar crucis sibi adhibent Cruce-signati, 360. a.

Ferrucius Guitberti antipapæ minister contra Urbanum II. 312. b.

Festa principalia in cappis celebrata, 632. b. c. In his instituti mercatus, 349. b. Nundinæ, eorum exercitia, ad majorem sollempnitatem, 270. c. Apud Farbarienfes ferculum unum aut plura pro majori vel minori sollempnitate, 678. Diebus festis & Dominicis apud Grandimontenses aditus in oratorium secularibus interdictus, 100. c.

Festivitas S. Petri, dicta Gula-augusti, 145. b.

Festum SS. Trinitatis xri. sæc. celebratum, die octava post Pentecosten, 41. b.

Feudatarii. *Vid.* Calati.

In Fevum altare tenere, quid? 201. a.

Fezentiacus comes, Aimericus, 78. c.

Fidelitatis sacramentum soli legitimo principi præstandum putat Hoëllus episcopus, 281. c.

Fide salva, variæ ecclesiarum consuetudines tolerandæ, 451. a.

Fides ratione persuadenda infidelibus, auctoritate ab hæreticis exigenda, 262. a. Ejus dogmatis impar intellectus aut ratio, sola fides assequitur, 309. b. Circa mysteria ab inutilibus quæstionibus temperandum, 308. a.

Fidei confessio in tumultu apposta, 63. b.

Fidei veræ omnia possibilia, 335. c. 336. a. Insignia ejus exempla, *ibid.* 281. c. *Ex seq.* 546. c. 547. a.

Fidei pusillitas monachis, maxime officariis, vitanda, 218. b. 220. c. 221. a.

Figure xri incisæ, Johannis Marficani, & quorundam

aliorum tom. I. explicantur, 49. a. b. Hunfridi de Vetulis, 83. Ecclesie Cluniacensis, 252. 253. Prætelentium benefactorum, 329. Abbatis Calauriensis scriptum imperiale gestantis, 392. a. Manumissionis formulæ, 533. b. Mathildis comitissæ cum inscriptione, 610.

Figuræ ligno incisæ, Bullæ pontificiæ Gregorii V. pro Turonicis S. Martini canonicis, 97. a. Sigillum Amati Burdegal. papæ legari, 379. c.

Filius suæ matris, id est spurius, 491. b.

S. Firmini martyris reliquiæ, humi depositæ, pro liberatione Adami S. Audomari principis, 482. c.

Firmitatis seu Feritatis dominus, *la Ferié*, Walterius Seniorator, 397. b.

Firmitatis-Huberti dominus, Sancio, 478. b.

Firmitatis sub Jotro vicecomes, Godefridus, 618. c.

Fistula argentea ad sumendum Christi sanguinem in usu apud Cistercium, 531. c.

Flagellatio ante obitum in errorum piaculum, 346. b.

Die parasceves apud Crulandam instituta, 582. b.

Vid. Disciplina, Virgæ,

Flandria cædibus & rapinis miscetur, 206. b. Turbis sedandis occupatur Arnulfus Suefionensis, *ibid.* Ejus proceres pacem firmant in Audomaropolitano conventu, 592. c. In Flandria igniti morbi grassantur, pro quibus curandis S. Theoderici corpus delatum, 270. a.

Flandrenses comites & comitissæ; Balduinus Pius seu Infulanus, 4. b. Balduinus Montensis 5. a. Arnulfus, 28. a. 54. c. Robertus Frisus, 59. b. 82. b. Robertus Junior 179. a. 270. a. 565. a. Balduinus, VII. 579. a. 601. c. Carolus Bonus, 579. a. Adela, 5. a. Richildis, 28. b. Clementia, 270. b. 580. a. Agnes, 579. a.

Flaviana vallis S. Ægidio restituta, 368. b.

Florentia Santonenfis abbatissa, 425. c.

Florentia Blasiliensis abbatissa, privilegiorum confirmationem ab Urbano II. obtinet, 356. b. Graves ejus querelæ ad eundem adversus Cæsaræ-Dei monachos, *ibid.* Epistola hac de re, 654.

Florentiæ seditio perseverat; ignis probatione iræ dimitte, 1. c.

Florentini episcopi, Petrus simoniacus, 2. b. Petrus, *ibid.* Rainerius, *ibid.* c. 229. a.

Florentini ad Alexandrum papam scribunt, 2. a.

S. Florentinus martyr, ejus translatio in Larinacense monasterium, 332. c.

Florentinus I. Egmondensis comes, in monasterium Egmondense munificus, 197. a.

S. Florentii reliquiæ in Salmurense castrum delatæ, 6. c. uerum in Royensem ecclesiam translatae? 109. a.

Floriacense opidum incendio confagrat, 355. a. b.

Fœminis interdictus in ecclesiam aditus apud Cistercienses, 431. c.

Fœmina episcopi litteris subscribit, 54. b.

Folcardus Blandiniensis abbas, cujus opera translatae S. Bertulfi reliquiæ, 59. b.

Folcardus, ejus conversio; una cum fratribus Affligemium secedit, 285. b.

Folcardus seu Fulcardus S. Bertini monachus, postea Tornetensis abbas, 521. c.

Folcardus Carrofenfis abbas. *Vid.* Fulcardus.

Folcmarus Mettenfis comes, 277. b.

Folcradus abbas S. Pauli, quo agente repressæ advocatorum exactiones, 90. c. 91. a. Chartæ subscribit pro S. Michæle ad Mosam, 338. c.

Folminus S. Mariæ ad martyres abbas, an is qui S. Modaldi translationi interfuit? 516. b.

Folmarus primus Monasteriensis abbas, 196. c.

Folmarus comes chartæ subscribit pro S. Felicis monasterio, 270. c. Herimanni comitis absolutioni adest, 564. a.

Fons-dulcis, *Font-douce*, locus apud Santones inter Mediolanum-Santonum & Angeriacum, 566. b.

Fons-humidus seu Fontifmus, *Fontemai*, locus diœcesis Æduensis, 468. b.

Fontane, ibi obit Aletha S. Bernardi mater, 497. b.

Fontbraldensis ordo, ejus initia, 423. a. *Vid.* indicem monast.

Fontifmus. *Vid.* Fons-humidus.

Forcalcarienfis comes, Fulco, 462. a.

Forchemii principes in Alfatia conveniunt & Heinrico IV. imperium abrogant, 112. c.

Forensis comes, Guillelmus, 337. b.

Formula professionis episcopo factæ, 595. a. Manumissionis, 533. b. Professionis Grandimontensium, 99. c.

Fornax purgatoria animarum, id est capitulum, 505. a.

Foro-Julienfis episc. Berengarius, 515. c.

Fortunius Exilienfis abbas, cujus consilio translatus S. Dominici corpus, 71. b.

Francia, in eam irumpit Willelmus Angliæ rex & omnia populatur, 244. b. Interdicto supposita ob divortium Philippi regis, 303. b.

Francorum reges S. Hilarii Pictavenfis, & S. Martini Turonenfis abbatis titulum retinent, 13. b. Aniaensis monasterii benefactores, 406. b. Eorum consecratio ad Remensem ecclesiam pertinet, 518. b. Sepulturae apud S. Dionysium, 518. a.

Francorum reges, Philippus I. 460. Berta regina, 107. c. Ludovicus Grossus, *ibid.* 518. a. b.

Franciæ comes, Stephanus, 360. c.

Franciæ Orientalis ducatus Wirceburgenfis episcopo ablatus, & Conrado Heinrici imperatoris nepoti concessus, 616. b.

Franciscus de Turnone Athanaci abbas, 673. b.

Franciscus Augustinus emendatur, 288. b.

Franciscus absolute nominatus in chartario Dunensi, 438. c.

Franco Affligemienfis simul & Lacensis abbas, 581. c.

Franco vir illustris apud S. Eugendum fit monachus, 119. b.

Franco Castellanus Bruxellensis Fulgentio abbati Forestum dat; eò translatae B. Mariæ sanctimoniales, 372. a.

Franco magister scholarum S. Lamberti, novi S. Trudonis abbatis electioni adest, 196. c.

Franconiæ & Sueviæ dux. *Vid.* Sueviæ.

Fransgalo Radulphus Fulgerienfis Saviniaci fundatoris filius, 579. c.

Frater appellatus canonicus, 253. c. Tales se nominare monachos non pœdeat, 479. c. Episcopus ex monacho fratrem se dicit; Eo nomine donatus abbas Cluniacensis a summo pontifice, 407. b.

Frates laici in monasterio Crulandensi, 106. b. In cappa, seu barbati apud Hirsaugiam, 190. b. 287. b. In construendo monasterio artifices præcipui, 190. b. Eis datur habitus monasticus, 220. c. Ad eorum exemplum laici utriusque sexus, etiam conjugati, communem vitam amplectuntur, 287. c. *Vid.* Vita communis. Tales apud Cartusianos, eorum statuta, 550. a. Apud majorem Cartusiam degentibus gratulatur sanctus Bruno in epistola, 407. c. 408. a. *Vid.* Barbati, Hospitales.

Pro Fratricidio etiam involuntario, qualis pœnitentia, 14. b.

Fredenandus abbas in Hispania Cluniaco aucta confirmat, 114. c.

Fredenandus seu Ferdinandus Leonum rex, ejus uxor & filius, 114. c. 178. c. *Vid.* Ferdinandus.

Fredericus archiep. Colonienfis. *Vid.* Fridericus.

Fredericus Cavenfis improbus monachus, corporali vindicta purgatus obit, 154. a.

Fredericus Tullenfis comes chartæ subscribit pro sancto Apro, 54. a.

Fredericus dapifer Philippi regis variis, chartis subscribit, 82. b. 95. c. 122. c.

Fredefindis seu Fridefindis S. Petri Remensis abbatissa, ei factæ donationes, 348. a. Obitus dies & epitaphium, 348. b. Utrum ejus nominis prima, *ibid.*

Fredenandus Legionensis rex. *Vid.* Ferdinandus.

Freherus. *Vid.* Marquardus.

Fremundus Burdigalenfis S. Fermerii conditor, 161. a.

Frethericus S. Albani abbas obit, 120. a.

Frethericus Corbeix-novæ abbas, nullius frugi, 180. c. Juste depositus, 184. a. 197. b.

Frethericus S. Apri Tullenfis abbas, merito postea exautoratus, 152. c.

Fridelocus Campidonensis abbas, ejus bellum cum Marquardo Inensi abbate, 373. b.

Fridericus Aquileienfis patriarcha occiditur, 235. c.

Fridericus seu Fredericus Colonienfis ep. in Abrinsbergensem S. Stephani cellam bene affectus, 341. a. Chartæ subscribit pro Lacensi monasterio, 581. c. S. Guiberti elevationi assentit, 412. a. 556. a. Viridunum pergit ad imperatorem cum copiis, 513. b. Ruperto adversus æmulos patrocinatur, & ad scribendum impellit, 588. c. 589. a. Trajectensis ecclesie

ad eum epistola contra Tanchelmistas hereticos, 615. a. Thietmarum Verdenfium episcopum ordinat, 616. c.

Fridericus Agrippinensis archiep. Ruperti defensor & patronus, 562. b.

Fridericus Halberstadensis ep. propter quem declinandum Illineburgenfes monachi per quinquennium exfulant, 484. b.

Fridericus Hirsaugia abbas exautoratus, 16. a.

Fridericus S. Albani abbas adest concilio Anglicano & subscribit, 57. b.

Fridericus abbas Rotensis, cui possessiones monasterii ab imperatore confirmatae, 72. a.

Fridericus primus Flectorpiensis abbas, ejus successores, 444. c.

Fridericus Gengenbacensis abbas, cui inscripta Ottonis Babenbergensis epistola, 541. c.

Fridericus Anobarbus, imperator, a quo confirmatae Rotensis monasterii possessiones, 72. a.

Fridericus imperator & Sicilia rex, Montis Caveosi monachis donationes confirmat, 414. c.

Fridericus dux Sueviæ erga monasterium S. Waldeburgis beneficus, 74. b.

Fridericus Sueviæ & Franconiæ dux Lorfacense monasterium fundat, 499. a.

Fridericus Taurinensis comes legitimo pontifici additus; in ejus odium Heinricus imperator Fructuarienses vexat, necnon ejus filium paterna spoliat hereditate, 292. c.

Fridericus palatinus comes, præclarum ejus dictum, 10. b.

Fridericus comes palatinus Herfeldense monasterium reformat, 258. c. Diploma obtinet pro nova Abrinsbergensi cella, 341. a.

Fridericus marchio, 33. a.

Fridericus Thoderici Montis-Biligardis comitis filius Alchirchense monasterium Cluniaco tradit, 476. c.

Fridericus dux, Stabulaci advocatus, 43. c. Obitus & sepultura, *ibid.*

Frideluna Geisenfeldæ abbatissa pactum inquit cum Eistetenfi episcopo, 249. b.

Fridefindis Remensis abbatissa. *Vid.* Fredefindis.

Fridiburga virgo Treveris reliquias S. Paulini & XII. aliorum detegit, 45. b.

Frioldus comes in Armorica Majoris-monasterii benefactor, 193. c.

Frisingenses ep. Ellenhardus, 46. b. Meginwardus, 125. a.

Frithericus capellanus Wigornienfis episcopi chartæ subscribit pro ejus loci monasterio, 258. a.

Fritillaris opidum combustum in expeditione Rodulfi regis, 153. a.

Frodinus abbas Tutelensis. *Vid.* Frudinus.

Frodo monachus Sagienfis, Salopiam mittitur, 199. b.

Frodo Godefridi Ambianorum ep. pater, 11. c. 68. a.

Frodo Andecavenfis magister a Balderico celebratus, 299. c.

Frodo, Godefridi monachi Montis S. Quintini pater, fit monachus, 68. a.

Fregerius de Cathalanis chartæ subscribit pro Novigento, 348. c.

Fromarius Podienfis abbas ablata recuperat, diploma hac de re Urracæ regiæ, 623. a.

Fronciacum, huc se recipiunt cum S. Æmiliani corpore canonici ejusdem nominis, a Nantoniensisibus pulsi, 380. b.

Frotardus abbas S. Pontii, 223. a. Dicitur illustrissimus, 123. b. Tolosano concilio adest, 14. a. A Gregorio VII. in Hispaniam missus, 123. b. Multi nobiles sub eo filios suos monasterio offerunt, 165. b. Oblatus Raimirus Sancii Aragonum regis filius, 317. a. b. Ei commissum Vaurense monasterium, 400. a. Ejus obitus, *ibid.* b.

Froterus seu Froterius Nemaufenfis ep. quem graviter arguit in epistola Gregorius VII. ob violata S. Ægidii jura, 79. c. Soricni abbatis Raimundi electionem approbat, 41. b. c.

Frogerius ep. Cabilonenfis chartæ subscribit pro Angeriacensibus, 208. b.

Fromondus abbas S. Amandi, seu Amantis, chartæ subscribit pro S. Florentio, 7. c.

Frovinus S. Eparchii Engolismenfis abbas synodici litteris subscribit, 97. b.

S. Fructuosus abbas in Hispania, a quo duplicia conjungatur monasteria improbata, 491. b. An Podienfis monasterii fundator, 623. a. Alterius auctor apud Castrum-Leonis, *ibid.*

Frudinus seu Frodinus Tutelensis & Bellilocensis abbas, 160. c. Chartæ subscribit pro Cluniaco, 101. c.

Fulbertus Lacensis abbas, quo anno? 582. a. Ejus laudes, 320. a.

Fulbertus Pontilevienfis abbas, quo tempore? 453. b.

Fulbertus Parisienfis canonicus, Heloissæ avunculus, Abaelardum mutilari facit, 612. b. c.

Fulcardus qui & Lambertus, Einonenfis abbas, 28. a. Ejus obitus, 109. c.

Fulcardus seu Folcardus Carrofenfis abbas, an idem ac Fulcaudus, 164. a. Quo usque superstes? *ibid.* b.

Fulcardus abbas de Gant Compendienfi concilio interest, 224. b.

Fulcardus, Laubienfis abbas, damna monasterii refarcit, quo adjutore? 338. c. Ejus hac de re libellus supplex ad Heinricum imperatorem, 339. a. b. Obic, ejus elogium & sepultura, 514. b.

Fulcardus Moguntinus abbas, 527. a.

Fulcardus Tornetensis abbas. *Vid.* Folcardus.

Fulcaudus Carrofenfis abbas, 207. c. *Vid.* Fulcardus.

Fulcaudus Francardi, primus Tucionis fundator, 579. b.

Fulcherus primus Scrobefsburiensis abbas, 199. b.

Fulcherius Carnutenfis abbas, 103. a.

Fulcherius Carrofenfis abbas Vindocinenfi dedicationi interest, 164. b.

Fulcherius Tauniacensi cœnobio recens reformato præficiatur abbas, 274. a. Pacto adest pro S. Maxentio, 469. c.

Fulcherius primus Orbiterii auctor & abbas, 509. c. Chartæ subscribit pro Brolio-Grolandi, 510. a.

Fulcherius Fontis-dulcis abbas, 688. c.

Fulcherius de Turre ex præcipuis Vindocini benefactoribus, ejusdem fit monachus, 158. c.

Fulcherus Ulterioris portus abbas, ei confirmatae ecclesie & decimæ in diœcesi Rotomag. ab Hugone archiepiscopo, 437. b.

Fulcius-Monoculus S. Brunonis amicus, 202. b.

Fulco Ambianensis ep. electus subscribit, 102. b.

Fulco Beccensis monachus, Lanfranci discipulus, 260. b. Renitente Anselmo fit episcopus Belyacensis, 262. b. De eo Urbanus Anselmo scribit, *ibid.* Variæ ad eum Anselmi epistolæ, 262. a. 306. b. Contra Roscelinum hæreticum, 308. c. 309. a. Chartæ subscribit pro S. Theoderico, 310. b. Ejus obitus, 357. a.

Fulco Parisienfis episc. utrum ei inscripta P. epistola contra Roscelinum, 384. b. Annus obitus, *ibid.*

Fulco Barcinonenfis ep. & comes in Conchenfes munificus, 402. a.

Fulco Aquisenfis ep. a quo Guigo comes excommunicatus, 462. a.

Fulco ex Uticensi priore Divenfis abbas, peritissimos librarios secum Divam adducit, 69. b. 121. c. A Willelmo Anglorum rege in Brigiam ad Bertam comitissam mittitur, 121. c. Varia ejus fortuna, 122. a. An idem ad quem scripsit Anselmus? *ibid.* Cadomi convenit ad sepulturam Angliæ regis, 245. a. Uticensis abbatis electioni adest, 281. a. Calumniam passus Urbanum II. adit, & post septem apud Casinum exsilii annos redit, 296. b. Ejus obitus, 489. c.

Fulco Corbeix-veteris abbas, 106. c. Cogomine Magnus, 372. b. Sub eo delatum S. Adalhardi corpus in Flandriam pro restitutione ablatorum, 82. b. Adela comitissa loculum apud se retinere medians dextera delusa, *ibid.* c. Sub eo vicecomitatus Corbeix restitutus, 144. c. Ipse, non Eyrardus, Compendienfi synodo interest, 224. b. Ejus obitus, 372. b.

Fulco Miciacensis abbas, lis ejus adversus Gemeticenses de cella Domræ-Mariæ, 231. b.

Fulco Burdigalenfis abbas confirmationem obtinet beate Mariæ de Solaco, 367. b. Urbani II. bulla pro eo, 406. b.

Fulco Bellilocensis abbas apud Loccas a Paschali II. privilegium obtinet, 378. b.

Fulco Palmodiensis abbas chartæ subscribit pro Casadei, 426. b. Ei traditur S. Romani de Aquilia monasterium, 454. c.

Fulco Navenfis abbas, quo anno? 453. a.

Fulco ex Saviniacensi monacho Dunensis abbas II. a quo inchoatum novum monasterium, 512. c.

Fulco abbas Lirinensis, 554. a.

Fulco Diogili prior, donationes sub eo, 552. b. Con-
solatoriam epistolam ad Abbatardum scribit, *ibid.*
612. c.
Fulco Cluniacensis, dictus de Galliniaco, Santonen-
si concilio adest, 178. b.
Fulco Gerardi de Salis pater, in extremis fit monachus,
567. b. Frater cognominis, eremita, *ibid.*
Fulco decanus Parisiensis, chartæ subscribit pro Mau-
riniaco, 491. b.
Fulco comes, cujus permisso illata Vindocinensibus in-
juria, 81. a.
Fulco comes cognominatus Anserulus, ejus filius, 232. a.
Fulco comes chartæ subscribit pro reformatione Sata-
naci, 16. b.
Fulco Andecavorum comes, cognomento Niger, Sal-
murensis cenobium incendit, 7. a.
Fulco Richinus Andecavorum comes, Salmurensis castri
fit dominus, 7. b. Ejus barones, 25. c. 597. a. b. Ve-
xationes in Berengarium sedare jubetur, 140. a. Phi-
lippi regis partes tueri adversus Gregorium VII. &
Radulfum Turonensem, 175. c. 176. a. Lugdunensis
provinciae episcoporum adversus eum epistola, *ibid.*
b. Gregorii pariter ad Turonenses, *ibid.* c. Cum Ra-
dulfo Turonensi archiep. colloquium habet apud Ru-
pes, 177. a. Ea de re litteræ cujusdam sacerdotis ad
Radulfum, *ibid.* In monasteria liberalis: Comarice-
num, 25. c. S. Albinum, 243. c. S. Sergium, 334. c.
355. b. c. S. Nicolaum, 363. b. 399. b. Majus-mona-
sterium, 24. a. 364. b. Insulam Glanaffolio restituit,
273. c. 274. a. Duabus uxoribus viventibus tertiam
superducit, a Philippo rege ei postea subductam,
246. a. 303. b. Longorum calceorum morem ridicule
inducit, *ibid.* b. Donationes confirmat Majori-mona-
sterio, 24. a. Et Burgulio, 318. a. 651. c. Ejus rogatu
translata ossa Gaufridi Martelli ab Urbano II. *ibid.* a.
Florem aureum ei donat summus pontifex, 364. a.
Dedicationi interest Majoris-monasterii, *ibid.* b.
S. Nicolao donationem facit, de qua postea discepta-
tio, 399. b. c. Lis ad eum delata de cælia Credonensi,
477. a.
Fulco Rechini filius, Cenomannensis & Andecavensis co-
mes, 536. a. Postea Jerusalemitanorum rex, 553. a. Ro-
trocum comitem Roberto Belinensi ejus inimico
tradit, *ibid.* S. Sulpicio Redonensi donationem facit,
578. a. In ejus curia duellum paratum ad causam
dirimendam, 597. a.
Fulco Engolismensium comes S. Eparchii abbatiam An-
geriaco subicit, 161. c.
Fulco Vindocinensis comes donationi Culturæ factæ as-
sentit, 231. c.
Fulco Forcalcarientis comes, ob abstractum Monti-Ma-
jori castrum, excommunicatus, 462. a.
Fulco Wastiniensis vicecomes Floriacensis vexat, que-
relæ hac de re ad Ludovicum regem, 576. c.
Fulco Galeranni Mellenti comitis filius, 435. c.
Fulco frater Gaufridi comitis chartæ subscribit pro
Majori-monasterio, 5. c.
Fulco Godefridi Ambianorum ep. frater, 11. c.
Fulco Berengarii in Galliam revertentis comes, 140. a.
Fulco quidam Excilium monasterium Cluniaco confert,
8. b.
Fulcoius poeta Meldensis subdiaconus, varia ejus opus-
cula, 185. b. c. Ivonem I. S. Dionysii abbatem lau-
dat, 332. b.
Fulcradus Carrofenensis abbas chartæ subscribit pro Sil-
va-majori, 163. b. 177. b.
Fulcradus S. Pauli apud Verdunum abbas, ejus in S. Vi-
tonum & S. Michaëlem facinora, 167. c. Comprehen-
sus custodiae mancipatur, *ibid.* a.
Fulcradus archidiaconus Laudunensis sub Elinando ep.
145. a.
Fulgencia prima Strumentensis abbatissa, 224. b.
S. Fulgentii codex mf. apud domum Portarum, 614. b.
Fulgencius S. Agerici monachus Affligemium venit cum
Herimanno socio, 206. c. Seccellionis causa, 206. c.
Walbodoni monacho constanter resistit, 234. b. In-
vitus Affligemii primus fit abbas, 256. b. c. B. Ma-
riæ parthenonem prope Bruxellas condit, 371. c. Po-
stea Forestum transfert, 372. a. Ejus hac de re litteræ,
371. c. Instituta, 372. a. Ejus visio de Anselmo &
Hugone Cluniae, 529. b. Laccensi monasterio præfici-
tur, 581. c. An pariter Eligiani fuerit abbas? 255. b.
529. c.

Fulgeriacum, *Fougeves*, castrum in confinio Britannicæ
& Cenomannicæ regionis, 474. c.
Fulgerienfis dominus, Radulfus, 495. a.
Fulginatensis ep. Bonifilius, 215. b.
Fulmarus Crulandensis cantor, ex officio juvenes exercet
in lectione scripturæ Saxonice, 289. b.
Fune ad collum alligato se ad altare sistunt servi perpetui,
monasterio se mancipantes, 158. c. 159. a.
S. Furfei vita ab Arnulfo Latiniacensi abbate scripta,
332. c.
S. Fuscianus martyr, ejus reliquiarum translatio in fe-
rretum novum, 310. a.
Futuri omen ex evangelii textu super altare posito,
446. c. 466. b.
Fuxi comes, Rogerius, 470. c.

G.

Parisienfis episc. inscriptæ ei epistolæ auctor
Abatardus, 384. a. b. c.
G. S. Florentii abbas, de quo Paschalis II. in epist. ad
Radulfum Turon 657. c.
G. S. Sergii abbas, de quo Paschalis II. in epistola ad
Radulfum Turon. 675. c. 1. col.
G. archidiaconus Andecavensis, ejus & ceterorum cano-
nicorum litteræ ad Goffrid. Vindocin. 439. b.
G. Apulie dux an Guiscardus, quanta apud eum Sal-
muriensium existimatio, 26. a.
Gabalitanus, Rutunensis *ep.* comes, Raimundus, 165. b.
Galburgis seu Walburgis S. Agerici reclusa, postea
Juviniacensis abbatissa, ei concessum ab Urbano II.
privilegium, 368. c. 658. Annus obitus, 369. a.
Galcherus Cameracensis ep. *Vid.* Galcherus
Galdricus electus Laudun. ep. a Paschali II. Lingonis
examinatur, 500. a. Guiberti opus de expeditione
Hierosolymitana legere non dignatur, cur? 551. a.
Vid. Gualdricus.
Galdricus S. Bernardi avunculus, Tuillii dominus, nepoti
se adjungit, 572. a.
Gallicie reges & comites. *Vid.* Gallicie.
Galerannus Silvaneensis ep. seu Guido Philippi regis
camerarius chartis subscribit pro Majori-monasterio,
6. c. 102. b. Et Angeriaco, 208. b. *Vid.* Gualerannus.
Galerannus Resbaci abbas, donationis testis pro Ma-
jori-monasterio, 186. a.
Galerannus seu Walerannus aut Gualerannus Mellenti
comes S. Nicasi fundator, ejus filii & filie, 435. c.
Galerannus cognominis Mellenti comitis filius, 435. c.
Galerannus de Britolio chartæ subscribit pro Angeria-
co, 144. b.
Galerannus. *Vid.* Gualerannus, Walerannus.
Galerius filius spurius chartæ subscribit pro Parisiensi
S. Eligii parthenone, 491. b.
Galfredus vicecomes donationis testis pro Majori-mo-
nasterio, 186. a.
Galilea monasterii, id est navis ecclesiæ, 477. c.
In Galliis, Cluniacensium cura, restituta religio, 486.
c. 487. a. Condita monasteria ab Andrea Vallumbro-
fano, 254. c. Viri litterari florent apud Magdunum,
Andecavos, Cenomannos, Remos, 299. c. Pestilenti-
tia ingens grassatur, 323. c. Item famæ per annos
viri, 540. a. Turbatissimæ res ob divortium Philippi
regis cum Berta regina, 303. b. Per eam delatæ
reliquiæ pro instauratione ecclesiæ Laudunensis, 585. a.
Galliarum episcopis scribit Paschalis II. contra inter-
fectores abbatis Vizeliacensis, 497. b. c.
Gallie reges, Henricus, Philippus, 348. c. Ludovicus
Grossus, 460. a. 461. a.
Gallia Christiana. *Vid.* Sammarthani.
Gallicana manus, a quo primum in Anglia frequentari
cepit, 106? c.
Gallicanus ritus brevi post Gregorium Magnum abje-
ctus in Galliis ut Romano locum faceret, 42. b.
Gallicie reges & reginæ, 92. b. 571. c.
Gallicie comites, Petrus-Pelagii, 71. b. Raimundus,
316. c. 410. a. Seu Raimundus, 537. c. Petrus, 571. c.
Galo Parisiensis ep. an ei inscripta P. epistola contra
Roscelinum, 384. b. Ecclesiæ suæ libertatem Suge-
rius contra eum strenue defendit, 441. c. Ab eodem
coram summo pontifice confutatus, 500. b. Caritatis
cellæ dedicationi adest, *ibid.* S. Eligii monasterium,
pulsis feminis Fossatenfis tradit, 507. c. Pascha-
lis II. ei scribit hac de re, *ibid.* b. Annus obitus, 384. b.

Galtherius Cabilonensis ep. S. Stephani Nivernensis de-
dicationi adest, 386. c. Ipse Firmitatis ecclesiæ con-
secrat, 587. c.
Galtherius Meldensis ep. seu Galterus, Ivonis Carnuten-
sis ad eum epistola pro reformatione Farenfis parthe-
nonis, 311. c. Chartæ subscribit pro cella Trecenti,
43. a. Item placito pro Pratenfi, 188. a. *Vid.* Wal-
terius.
Galtherius Ferrariensis ab. Senonensi adest synodo, 157. b.
Galtherius Flaviniaci abbas, postea S. Medardi, 454. b.
Galtherius, seu Gauterius, aut Galterus, vel Gualterius
ex Resbacensi monacho primus abbas Pontifarenfis,
nunc S. Martini, 18. b. Ejus ortus, patria, sanctitas,
ibid. Generose dictum, cum baculum pastoralem a
rege acciperet, *ibid.* c. Regimen non semel deserit &
fugit, toties reductus, 58. c. Vir miræ austeritatis,
ibid. 91. c. Profusæ caritatis, 58. c. Anselmi ad eum
epistola, 59. a. Romam adit muneris vacationem im-
petraturus, 59. a. 91. b. Philippum regem libere ar-
guit, 91. b. Deceptorum Gregorii VII. in concilio
Parisiensi propugnator acerrimus, *ibid.* & c. Ob id con-
tumelios affectus & in custodiam reclusus, *ib.* c. B. Ma-
riae monitu Bertholdi-curtis parthenium condit, 296. c.
b. Suppetias conferunt Godefridis & Helwidis nobiles
monachæ, *ibid.* c. Ejus penitentia singularis & pius
obitus, 330. a. b. Annus & dies inquiruntur, *ibid.* c.
Vita & miraculorum scriptor, *ibid.*
Galtherius abbas S. Vandregesii chartæ subscribit pro
ecclesiâ Rosensi, 296. a.
Galtherius Gemeticensis monachus, cui commissum Di-
vensis monasterium, exsule Fulcone abbate, 296. b.
Galtherius eremita ex nobili milite, cellam suam Car-
rofenfis tradit, qua de re lis cum Buxiensibus,
409. a.
Galtherius S. Richarii monachus donationis testis pro
Majori-monast. 421. b.
Galtherius archiepiscopus Turonensis Bartholomæo ab-
batii privilegium antiquum legendum offert, 96. c.
Galtherius Ambianorum comes, Crispianensis monasterii
fundator, 459. a.
Galtherius de Capis in Planciaco munificus, 206. a.
Galtherius de Pexico cruce signatus Francigena, 364. c.
Galtherius cognomento *Sinehabere* cruce signatus Fran-
cigena, 364. c.
Galtherius. *Vid.* Galterus, Gualterius, Gauterus, Gual-
terus.
Galtherus Meldensis episc. *Vid.* Walterius II. Seu Gal-
terius.
Galtherus Antifiodori abbas obit, 82. a.
Galtherus seu Galterius I. ex S. Wandregisili monacho
Montis S. Catharinæ abbas III. ejus laudes, 84. a.
De eo intelligendus Anselmus in ep. ad Walchelmu-
ibid. Pauliacense sibi traditum monasterium restruit,
387. b. Ejus elogium & acta, 631. c.
Galtherus II. Montis S. Catharinæ abbas V. ejus elo-
gium, 631. a.
Galtherus Thorneiensis abbas obit, 582. b.
Galtherus monachus, cui relevanda & procuranda com-
missa Maurimontis abbatia, 76. a.
Galtherus. *Vid.* Galterius.
Galtherus seu Galcherus Cameracensis ep. deponitur in
concilio Remensi, 480. c. Nequaquam cedens, tandem
pulsus, 481. a.
Galdricus S. Bernardi avunculus, nepotis dictum, ut ni-
mis auidax, improbat, 605. a.
Garganus mons. *Vid.* Mons.
Garinus Ridellus miles placito subscribit pro monast-
rio Pratenfi, 188. a.
Garmundus clericus apud S. Petrum Neronis-villæ,
monachum induit, 194. b.
Garnerius Athanaci abbas, 672. a.
Garnerius vel Garnerus Flaviacensis abbas seu S. Gere-
mari, Guiberti studiis minus favorabilis, 104. b.
Chartæ subscribit pro Angeriaco, 144. b. Præfectu-
ram abdicat, 208. b.
Garnerius S. Maxentii abbas concilio Burdigalensi adest,
399. c. Ejus lis cum Angeriacensibus de quadam ec-
clesiâ, *ibid.* Placitum inquit cum iisdem, 469. c. Dona-
tiones sub eo, 496. a. Et prædium confirmatum,
478. a.
Garnerius I. seu Guarnerius Resbacensis abbas, a quo
societas inita cum Odone Remigiano; an auctor car-
minis de S. Vincentio, 349. c.

Garnerius abbas forte Quinciacensis, disceptationi adest
Quinciacensis inter & Majus-monasterium, 376. a.
Garnerius archidiaconus Andecavensis, *nurtior* Gof-
fridi Vindocinensis, 312. a.
Garnerius Montis-Maurilionis olim dominus, e Picta-
vensi monacho illustri, anachoreta, 254. b.
Garnerius Aldeberti de Monte-Maurilionis frater, Ca-
sæ-Dei fit monachus, 92. c.
Garnerius. *Vid.* Guarnerius, Garnerus.
Garnerus. *Vid.* Garnerius, Guarnerius.
Garfendis sanctimonialis Santonenfis, donationis testis
pro suo monasterio, 148. a.
Garfias Burgenfis ep. chartæ subscribit pro Ss. Servando
& Primitivo, 537. c.
Garfias Jaccensis ep. chartæ subscribit pro Pinnatenfi
monasterio, 123. c.
Garfias abbas Condomensis, 78. c.
Garfias Legeferis abbas chartæ subscribit pro Pinna-
tensi, 123. c.
Garfias-Munonis, S. Dominici Silensis meritis cura-
tur, 71. b.
Garfias Pinnatenfis monachus, per quem translata S. In-
dalefi reliquiæ, 211. b.
Garfindis Arnaldi-Raimundi conjux, in Montis-Olivi
cenobium liberalis, 461. c.
Galpar Astenfis episc. necnon S. Petri de Mulegio com-
mendatarius abbas, 444. b.
Gasto vicecomes Miramontis renovat immunitatem Ge-
nerensis monasterii, 367. c.
Gasto Gualterii militis filius, Carnutis apud S. Petrum
sepultus, 479. a.
Gasto Bearnensis proconsul, Paschali II. scribit pro S. Se-
veri monasterio, 510. b. 676.
Gaubertus Malafayda, seu Gauzbertus, Utercensis ab-
bas, 151. a. Necnon Sollemniacensis, 160. c. Ejus ortus,
362. b. Sub eo dedicata basilica, *ibid.* Obitus & se-
pultura, 510. c.
Gaucelinus Lefatenfis abbas, 70. c.
Gaucelinus de Petra-Buferia, S. Crucis monasterium
Sollemniacensibus committit, 160. c.
Gaucerannus Athanaci abbas, postea episc. Lugdun. 672.
b. Conventui adest ad Petram-Sciffam, 405. a. Fun-
dationi domus Portarum favor, 613. c. *Vid.* Jocerannus.
Gaucerannus Grossus pactum inquit cum Petro Trenor-
chiensi abbate, 386. a.
Gaudericus comes illustris, Firmitatis monasterii fun-
dator, 587. c.
Gaudinus Malliacensis abbas, a Vallensi interpellatur
contra Sulleienses, 226. a.
Gaudinus de Poento Nucariensis abbas, quo anno? 495.
c. Ejus elogium, 496. a.
Gaudius abbas B. Mariæ de Pistitio, quo anno? 427. b.
Chartæ subscribit pro S. Michaële de Monte-Ca-
veolo, 668.
Gaufredus Brito, seu Gaufridus, aut Goiffredus, vel
Goisfredus Cenomannensis ecclesiæ decanus, 377. b.
Fit archiepisc. Rotomagensis, 552. a. Ab eo dedicata
S. Audoini basilica, 575. c. Erektioni ecclesiæ de Ba-
chervilla in abbatiam, assentit, 593. a.
Gaufredus Antifiodorensis ep. chartæ subscribit pro
cella Trecenti, 43. a.
Gaufredus seu Gaufridus, aut Godfridus, Goffridus,
Goisfredus, Gosfridus, vel Josfredus Parisiensis ep.
& Philippi regis cancellarius, 122. c. 132. c. 188. a.
Gregorii VII. ad eum epistola pro duobus S. Remigii
monachis a Manasse archiep. excommunicatis, 117.
b. Parisiæ B. Mariæ de Campis ecclesiæ plura con-
fert, 209. b. Compendiensi concilio interest, 224. a.
Variis chartis subscribit; pro Campensi monasterio,
4. b. Pro Floriaco, 5. b. Majori-monasterio, 5. c.
Cella Trecenti, 43. a. Pontis monachor. 95. b. c.
S. Remigio Senonensi, 209. c. Ejus assensu Consten-
tia cella Becco concessa, 172. c. Walerannum cano-
nicum a vita monastica abstrahit, de quo reprehen-
sus ab Anselmo in epistola, 380. b. c. An ei inscrip-
ta P. epistola contra Roscelinum? 384. b. Annus obi-
tus, 332. c.
Gaufredus seu Gaufridus, aut Gosfridus Malliacensis
abbas, postea rector S. Michaëlis de Clusa, 186. b.
Ei subjectum Vallense monasterium, 225. c. Quo pa-
cto? 332. c. Charta hac de re, 646. 647. Chartæ
subscribit pro Vindocino, 366. a. Donationis testis pro
S. Juniano, 282. c.

INDEX GENERALIS

740

Gaufredus seu Goffridus II. S. Maxentii abbas, a quo institutum monasterium, 597. b. Ejus lis cum Casae-Dei monachis de ecclesiis Gazenolensibus, 565. c. 566. a. Ei donatio confirmata, 478. a. Quo usque superstes? 597. b.
 Gaufredus Mala-terra monachus & historicus, 402. c. Unde oriundus? 403. a. Ejus scripta, *ibid.*
 Gaufredus Volcienensis seu Vofienensis prior & scriptor, 440. b. 477. c. 510. c. 511. a. Emendatur, 530. a.
 Gaufredus seu Gaufridus S. Hugonis frater, Sinemuri dominus, Cluniaci fit monachus, deinde Marciniacensium fororum prior, 95. a. 438. c. 439. a.
 Gaufredus Walconum dux, 78. c.
 Gaufredus Andecavorum comes, a quo direpta res S. Guingaloti, 6. b. *Id.* Gaufridus, Godefridus.
 Gaufredus Andium comes seu Goffridus, Vindocini benefactor, 25. b. 41. b. 366. a. 628. c. *Id.* Gaufridus seu Godefridus.
 Gaufredus Andium comes Divensibus infestus, 490. b.
 Gaufredus Marcellus I. Fulconis Andium comitis avunculus, 25. c. *Id.* Gaufridus, Godefridus.
 Gaufredus Foaldus Burchardi de Insula avunculus, 24. a.
 Gaufredus Ifoldunensis dominus, Casali-Benedicto donationem facit, 468. c. Ejus parentes, *ibid.*
 Gaufredus Dinanni dominus, Majori-monasterio ecclesiae cognominis subjectionem probat, 524. a.
 Gaufredus. *Id.* Gaufridus, Godfridus, Goifredus, Gosfridus, Goisfredus, Josfredus.
 Gaufredus Burdegalenensis archiep. Pictaveni S. Crucis parthenoni favet adversus Gislebertum Porretanum, 283. a.
 Gaufredus seu Goffridus vel Gaufredus Andecavenensis fit episcopus, 175. c. 274. a. Adversus eum & comitem Andecavensem scribant Lugdunensis provinciae episcopi, 176. b. Girardum S. Albini abbatem ordinat, 186. c.
 Gaufredus de Meduana seu Goffridus aut Gaufredus, postea Andecavenensis ep. seditionis auctor per totam Cenomanicam regionem, 281. c. Turbarum causa & incensores, 282. a. b. 355. c. Electioni Petri Bellilocenensis abbatis interest, quo jure? 378. b. Ad eum scribit Goffridus Vindocinensis hac de re *ibid.* Santoneni concilio adest & decreto subscribit pro Vindocino, 379. c. Inter S. Nicolai & S. Albini monachos iudex constitutus, 399. c. Doadi ecclesias Trenorchienfis dat, 386. a. Testis adest pro Quadrellæ monasterio, 476. b. Abdicato episcopatu Cluniacum petit, 402. a. Et fit monachus, 355. c. 462. c. Secessus causa, 439. b. De eo scribit Goffridus Vindocinensis ad Hugonem Lugdun. 402. a. In ejus curia duellum pro coliberto, 597. a. b. Obitus dies, 355. c. Epitaphii auctor, 463. a.
 Gaufredus I. seu Gaufredus, aut Goisfredus, vel Gosfridus Eustachii Bolonensium comitis nepos Carnotensem sedem occupat, 120. b. 121. a. 145. b. Unde turbæ, 120. c. In S. Petri monasterium munificus, 121. c. Donationem Majori-monasterio confirmat, 158. c. Charta subscribit pro S. Remigio Senonensi, 209. c. A Paschali II. ob scelera depositus, 121. b. 291. a. b.
 Gaufredus de Leugis Carnutenensis fit episcopus, ob id Theobaldus comes in canonicos sævit, 619. b. Sedis apostolicæ legatus, 493. c. Ab eo dedicata S. Nicasi Mellent. ecclesia, 435. c. S. Launomaro ablata restitui curat, 493. c. 494. a. A Ludovico Crasso privilegium obtinet, 552. a. Casalensibus ecclesiam tradit, 577. c. Erga Blefenses monachos bene affectus, 597. c. Delatas ei coryli S. Gratiani nuces inter sacras ecclesiae suæ reliquias reponit, 619. c. 696. c.
 Gaufredus seu Joffridus ex S. Nicasi priore fit abbas S. Theoderici, postea S. Medardi, dein episcopus Catalaun. 243. a. 458. c. 575. a. Acta ab eo, *ibid.* b. Walcherum absolvit, *ibid.*
 Gaufredus regis cancellarius, postea episc. Dunelmensis, quo anno? 371. a.
 Gaufredus seu Goffridus vel Gosfridus anachoreta ob colloquia cum devota ab Ivone Carnut. arguitur, 437. b. Blefensis postea abbas, 299. b. Regimen abdicat, 437. c. 493. b. Ejus inconstantia, *ibid.* c. Ivonis Carnut. graves ad eum literæ hac de re, *ibid.* Necnon Goffridi Vindocin. 493. c.
 Gaufredus II. Blefensis abbas, quo tempore? 494. a.
 Gaufredus I. seu Gosfridus monasterii Dunfermelini in

Scotia abbas, an primus? 33. b. c. Ejus obitus, *ibid.*
 Gaufredus II. seu Goffridus Dunfermelini in Scotia monasterii abbas, 33. c.
 Gaufredus Latiniacensis abbas, 33. c. Ejus obitus, 493. b.
 Gaufredus Molimensis abbas reditum S. Rotberti obtinet, 404. a. *Id.*
 Gaufredus seu Goffridus, aut Goifredus vel Gaufredus fit Nobiliaci abbas, donationes sub eo, 282. c. 469. a. Indictum duellum pro Nobiliaco, 469. a. Ejus lis cum monachis Casae-Dei de ecclesia Fronteniaci, 565. c.
 Gaufredus Nucariensis abbas concordiam init cum abbate Majoris-monasterii, 25. b.
 Gaufredus Silvæ-majoris abbas, ejus gesta, 602. c.
 Gaufredus Montis-Bertaldi prior, ei facta donatio, 365. b.
 Gaufredus S. Albini morachus, donationis testis, 244. a.
 Gaufredus S. Petri Carnutenensis monachus, rerum in Normannia sitarum custos & provisor, 121. b.
 Gaufredus reclusus, eum consulunt canonici Dolonenses, 534. c.
 Gaufredus Bernardi Tironiensis discipulus & vitæ scriptor, 553. b. Emendatur, 422. c.
 Gaufredus ex Angeriacensi cœnobio Buriacum missus, 144. b.
 Gaufredus Carnutenensis ecclesiae decanus, ad quem Ivonis epistola de Ebrardo canonico, 375. b. c.
 Gaufredus archidiaconus Namnetensis chartæ subscribit pro Dolonensi reformatione, 534. b.
 Gaufredus comes Andecavenensis, pro eo facta donatio Majori-monasterio, 5. c.
 Gaufredus comes Majori monasterio donationem confirmat, 5. c.
 Gaufredus Andecavorum comes, 25. b. 231. c. *Id.* Gaufredus.
 Gaufredus Martellus a quo instituti apud Salmurum canonici, 7. a. Pro eo Sergianus facta donatio, 355. c. Ejus ossa ab Urbano II. translata, 363. a. *Id.* Gaufredus.
 Gaufredus Barbatus Andecavorum comes in S. Florentium munificus, 7. a.
 Gaufredus Martellus II. Andecavenensis comes, ad eum delata lis de cella Credonensi, 477. a. Mauricium ad emendationem compellit, *ibid.* Occiditur, ejus sepultura, 495. c.
 Gaufredus seu Gaufredus aut Gosfredus vel Gosfridus-Guido-Willelmus, seu Wido-Willelmus, Aquitaniae dux, Pictavorum & Walconie comes, 145. b. Necnon S. Hilarii Pictavenensis abbas laicus, 13. b. Monasterii-novi fundator, cui privilegium obtinet a Philippo rege, 102. b. Ejus assensu condita S. Stephani de Vallibus abbatia, 97. a. Spurius clericos aut clericorum filios ab ecclesia Pictaveni proferibit, 127. b. c. *Id.* Guillelmus VIII.
 Gaufredus de Calvo-monte confirmationem Pontileviensis cœnobii a Philippo rege obtinet, 95. c. Ad eam pariter Willelmi Angliæ regis filium in uxorem, *ibid.* Apud Pontilevium ad patrem, monasterii fundatorem, sepultus, *ibid.* 96. a.
 Gaufredus Mauritaniae comes Rotroci filius Cluniacensis dat Nogiomenfæ S. Dionysii monasterium, 157. c. Chartam hac de re confirmat in concilio Meldensi, *ibid.* Lis postea a Carnutenfibus de hac cella in concilio Aduensi agitata, 334. b.
 Gaufredus Rhedonenfensis comes, S. Melanii restaurator, 26. b.
 Gaufredus de Pruliaco seu Goffridus, aut Gaufredus vel Gaufredus Rhedonenfensis consul, 177. a.
 Gosfridus cognomento Jordanus, Vindocinensis comes, ejus parentes, 314. b. eum coram se citat Amatus Ellorenfensis, *ibid.* a. Concordiam init cum Vindocinensibus, agente Ivone Carnut. 374. c. Pontificis hac de re epistola, *ibid.* 375. a. b. Charta subscribit pro *ibid.*, 366. a.
 Gaufredus comes S. Launomaro ablata restituit, 493. c. 494. a.
 Gaufredus de Reliaco, cognomento Papabos, in S. Mariae & S. Lupi ecclesiam, pulsus laxioribus clericis, monachos aliecit, 24. b. Mutationem confirmat ep. Andecavenfensis, *ibid.*
 Gaufredus puer occiditur, pro eo facta donatio S. Petro de Cultura, 231. c.
 Gaufredus de Brullone pro anima filii occisi S. Petro de Cultura donationem facit, 231. c.

Gaufredus

ANNALIUM BENEDICT. TOM. V. 741

Gaufredus Johannis de Fiffa filius S. Albino donationes confirmat, 244. a.
 Gaufredus de Tauniaco cellam Tauniacensem Angeriaci subjecit, charta hac de re. 649. 650. *Id.* Goffridus.
 Gaufredus primus fundator Casalis-Benedicti, 316. b.
 Gaufredus Senex Jonville; ejus filius, 479. a.
 Gaufredus de Loratorio magister famosissimus, an Sugerius eum audivit? 441. c.
 Gaufredus filius Otranni Trecenti concilio interest, 671. b. Donationis testis pro Molimo, *ibid.*
 Gaufredus. *Id.* Gaufredus, Godfridus, Goffridus, Goifredus, Gosfridus, Coiffridus, Josfridus.
 Gaufredus Bonæ-vallis abbas. *Id.* Gualterius.
 Gaufredus seu Josberrus ex Divionensi priore Befuensis abbas, cui data S. Remigii ecclesia, 219. c. Abdicato postea regimine Cluniacum petit, *ibid.*
 Gaufredus Majoris-monasterii monachus, Belli fit abbas, 105. c.
 Gaufredus - Ludovici, Majoris-monasterii monachus, Stephano Blefensi comiti familiaris, 365. a. 656. b.
 Gaufredus Mauriacensis cellæ decanus in concilio Trecenti deponitur, 467. a.
 Gaufredus Burdegalenfensis archiep. Exoldunensi concilio subscribit, 175. b.
 Gaufredus archiep. Burdegalenfensis. *Id.* Goscelinus.
 Gaufredus Cellenfensis abbas Claromontano concilio adest, 357. b.
 Gaufredus Insulæ-Germanicæ S. Petri abbas, Claromontano concilio adest, 358. b.
 Gaufredus Magalonenfensis ep. a Paschali II. iudex delegatus Anianenfis inter Casae-Dei monachos, 510. a. 675.
 Gaufredus seu Walterius S. Sergii abbas, pœnitentiæ auctor Guillelmi de Verneia, 334. c. Annus obitus, 335. a.
 Gaufredus seu Galterius Nantoniensis abbas locum cedit pro ædificando Tucionensi monasterio, 579. b.
 Gaufredus Pontifrenfensis abbas. *Id.* Gualterius.
 Gaufredus de Nido-Selli seu Nido-avis ejusdem nominis parthenium fundat, 536. b. Ejus charta hac de re, *ibid.* Ibi monachus cum uxore, *ibid.*
 Gaufredus vir nobilis in S. Laurentium de Helliaco munificus, 565. b.
 Gaufredus apud Comburnum a Bartholomæo Majoris-monasterii abbate, signo crucis, sanitati restitutus, 193. c.
 Gaufredus Camberlarius Philippi regis, charta subscribit pro reformatione S. Maglorii, 311. a.
 Gaufredus Malafida Ufircensis abbas. *Id.* Gaufredus.
 Gaufredus Tutelenfensis abbas, 160. c. Charta subscribit pro Uzercensi monasterio, *ibid.* b. Et Maimacensi, 223. b.
 Gaufredus Johannis de Fiffa filius S. Albino donationes confirmat, 244. a.
 Gaufredus miles Cluniaco ecclesiam donat, 14. c.
 Gaufredus Coxani abbas, 41. c.
 Gebehardus Salzburgenfensis archiep. erga Einfdlenses bene affectus, 47. b. Admontenfe monasterium condit & dotat, 110. c. 287. b. Gregorii partes acriter defendit contra Weclonem Moguntinum, 211. c. Diu vexatus, 110. c. Ejus obitus & sepultura, 287. b. Vitæ auctor, *ibid.* c.
 Gebehardus ex Hirfaugie monacho Constantiensis ep. Willelmi Hirfaugienf. discipulus, 286. c. 287. a. Utrum vexator S. Galli in odium Udalrici abbatis? 212. c. Eum adit supinator quidam pœnitens, 222. b. Ei data potestas ab Urbano II. super Augienfem insulam, 259. b. In ejus locum intrudi tentat Arnoldus S. Galli monachus, 236. a. 259. b. Unde turbæ, 259. b. Poppo nem Mettenfem episcopum ordinat, 271. c. Necnon Theogerum S. Georgii abbatem, 277. c. Item Adalbertum Scafulensem, 412. c. Sedis apostolicæ legatus in Germania, 287. a. 303. b. 464. b. Willelmi Hirfaugienf. funeri adest, 286. c. Vani in eum conatus Udalrici Aquilenfis, 302. c. Pactum init curat inter principes contra Heinricum imperatorem, 303. b. Monasteria dedicat: S. Georgii, 321. c. S. Petri in Nigra-silva, 321. c. Wiblingente, *ibid.* Synodum cogit, 323. c. Judithæ uxoris Welfonis Bajoariz ducis funus curat, 339. b. Ei vices suas in Teutonice partibus committit Paschalis II. 415.

Annal. Bened. Tom. V.

a. Sede expellitur, postea restitutus, 464. b. Annus obitus, *ibid.* Et gesta, 554. b.
 Gebehardus ex canonico Argentinerf. Hirfaugie morachus, sub Willelmo abbate, 287. a. 288. a. Deinde prior, postea abbas, *ibid.* Cluniacum missus pro afferendis capillis B. Petri, 286. c. Laureshamensem quoque abbatiam obtinet, 288. a. 389. b. 447. b. Unde turbæ, *ibid.* Ob male acta divinitus correptus, 448. a. Spirenfensis consecratur episcopus, 288. a. 447. c. 483. a. Mores mutat, 483. a.
 Gebehardus Scafulens abbas. *Id.* Gerhardus.
 Gebizo monachus Casinenfensis, ejus vitæ auctor, 426. c.
 Gebuinus Arelatenfensis archiep. ejus lis cum Lerinenfibus, 515. c.
 Gebuinus Hugonis III. comitis Divionenfis filius, 15. b. ex archidiacono Lingonenf. fit Lugdunenf. archiep. in concilio Aduensi, 116. a. b. 165. c.
 Gellinus Viennenfensis comes in S. Theofredi cœnobium munificus, 114. b.
 Geilo Soliacenf. dominus, 296. c.
 Gelafius II. a quo nova Andanenf. cœnobii dedicata basilica, 241. c. Apud Cluniacum sepultus, 428. c.
 Gelduinus Cluniaci abbas, ejus sepultura, 428. c.
 Gelduinus ex monacho Laudunenf. abbas S. Michaëlis in Teorafcia, abdicata præfectura, apud Aquicinctum reclusus vivit, 234. a. *Id.* fit abbas, *ibid.* 449. b. S. Anselmi ad eum responsa, 449. h. A fratribus abjectus ad Sichesie se recipit, *ibid.* c. 580. b. Ad Pontium Cluniacensem mittitur, 580. b. Obiit in Anglia, *ibid.* c.
 Gelduinus quidam de familia Philippi regis apud Silvam-majorem monachus induit, 194. a.
 Geldulfus miles unus ex auctoribus Assigienf. monasterii, 195. c.
 Gelminius Compofstell. ep. *Id.* Didacus.
 Gelvira Hispaniæ infans. *Id.* Jelvira.
 Gelvira Fredenandi imperatoris filia, 115. a. Sen Gelvifa, charta subscribit pro S. Petro de Hloncia, 410. a.
 Gelvira Hlonciæ comitissæ filia in Cluniacum munifica, 571. c.
 S. Gemiani episcopi translatio sollempnis, cui interest Paschalis II. cum Mathilde comitissa, 486. c.
 Sancti Gemmæ seu S. Jacobi ecclesia: de ea pactum facit Willelmus rex Angliæ cum Hugone Floriacensi, 5. b. Ibi castellum extructum a Willelmo, *ibid.*
 Genebrardus celebris apud Sinemurum, 94. c.
 Genevenf. seu Gennulfus ep. Wido, 283. c. 554. b. Seu Guido, 385. b. Otto 525. b.
 Genevenf. comes, Aimo, 283. c.
 Sanctæ Geniveræ V. & M. ecclesia cum aliis ei subjectis Cluniaco collata, 8. b.
 S. Georgii miraculum in favorem Prufenensium, 600. a.
 S. Georgii Bethleemite monachi corporis revelatio apud Pratenf. 618. b.
 Georgius an Anferius, Catanenf. ep. cui inscripta Gaufredi Mala-teriz historia, 402. c. An monachus, *ibid.* 403. a.
 Georgius Salefeldenf. ultimus abbas, 44. c.
 Georgius-Faibius Gerwicenf. abbas & restaurator, 341. c.
 Gepizo S. Bonifacii abbas, Gregorii VII. legatus, postea Casenatis ecclesiae præsul, 87. c.
 Geraldus card. ep. Ostiensis. *Id.* Gerardus.
 Geraldus Caturenf. ep. seu Caturenf. Tolosano concilio adest, 13. c. Ejus assensu Figiacum Cluniaco subditum, 78. a.
 Geraldus seu Gerardus aut Giraldu Casalenf. fit abbas, acta sub eo & donationes, 577. c.
 Geraldus Dolens fit abbas, 376. c.
 Geraldus Lemovicenf. abbas, 81. c. Pro indigenis monachis victum per diecesim querit, *ibid.*
 Geraldus Theokeberiz abbas Wofstanum ep. decumbentem invifit, 546. b.
 Geraldus Tutelenf. abbas, 672.
 Geraldus seu Gerardus nominatissimus Cluniacenf. monachus, postea Ufircenf. abbas, 15. a. 160. b. Sub eo monasterium crescit, *ibid.* c. Ei commissa Maimaci ecclesia, *ibid.* b. Charta subscribit pro eadem, 223. b. Claromontano concilio adest, 357. b. Apud eum hospitatur Urbanus II. 361. a. Obitus & sepultura, 15. a. 362. b.

Ggggg

Gerardus de Venna Casæ-Dei monachus, 9. b. Et S. Roberti capellanus, 9. c.
 Gerardus puer Gellone ad monachilem habitum oblatu, 253. a.
 Gerardus bibliothecarius Clusensis, cui inscriptus liber de vita Benedicti, 288. c.
 Gerardus seu Girardus hospitalis de Jerusalem, ejus obitus, 429. c. 430. a.
 Gerardus de Turribus primus Dalonenfis fundator, 595. b. Eiusdem loci synodo interest, *ibid.*
 Gerardus Selodense monasterium a se conditum Cluniaco subijcit, 615. c. quo pacto a Pontio abbate receptum. *ibid.* 694.
 Gerardus de Salis, ejus frater Grimoardus Tucionensis fit monachus, 579. b. *Vid.* Gerardus.
 Gerardus. *Vid.* Gerardus, Giraldus, Girardus, Giraudus.
 Gerannus S. Benigni abbas. *Vid.* Jarento.
 Gerardivilla, *Graville*, ad ostium Sequanæ posita, 173. c.
 Gerardus seu Geraldus, aut Giraldus, vel Girardus ex monacho prior Cluniacensis; ejus origo, 4. c. 78. a. Cardinalis postea episcopus Ostiensis, an Petri Damiani successor? 4. c. Chartæ subijcit pro S. Martino de Campis, *ibid.* Apostolicæ sedis legatus in Galliam, Hispaniam, *ibid.* 55. c. Germaniam, 72. c. 77. b. Eum conveniunt abbates Vindocinensis & sancti Albini, 12. b. Utinque literæ ad eum de cella Credonensi, 56. a. Gregorii VII. pariter pro concordia Hugonem-Candidum inter & Hugonem Cluniacensem, 61. a. Eius auctoritate Figiacense cœnobium Cluniaco subiectum, 78. a. Pictavenfi concilio præsit contra Berengarium, 96. a. Ab Heinrico IV. dire exagitatus, 4. c. In Longobardia captus, 113. b. Obiit, 4. c. 113. b. 128. c.
 Gerardus Eboracensis seu Evoracensis archiep. Massiliæ conventui adest, 457. c. Eius ad Anselmum epistola, *ibid.*
 Gerardus II. ex monacho & præposito Vedastino Cameracensis ep. ultimus qui Cameracensis & Attrebatenfis simul præfuit, 109. b. Eius electione examinata, ab Hugone Diensi ordinata, *ibid.* Clericis conjugatis infestus, unde turbæ, *ibid.* b. c. Eius causam examinandam mandat Gregorius VII. Hugoni Diensi, 115. b. Concilio Sueffionensi adest 201. b. Et Compendiensi, 224. a. b. Strumenfis parthenii conditor, 224. a. b. Aquicinctensi extruendo locum tribuit, 151. b. c. Affligemii inchoat, 196. a. Erga S. Sepulcri & Geroldimontense cœnobium liberalis, 152. a. 179. a. Novo S. Dionysii in Brocareia monasterio libertatem asserit, 179. b. Eius consilio unita ei S. Petri ecclesia, *ibid.* c. Duo altaria, Valentianis, apud B. Mariæ cœnobium consecrat, 233. c. Affligemium & Aquicinctum dedicat, 233. c. 234. a. Item S. Amandi ecclesiam, 353. a. Morinensis ei commissa ob incestina discordia. 178. c. Propter metum imperatoris duos Affligemii monachos expellit, 234. b. Joannem Sithiensem abbatem ordinat, 178. c. Chartæ subijcit pro Ribodi-monte, 195. b.
 Gerardus seu Girardus Engolismensis episcopus, legatus, Nucariis duos occisos fratres ibi sepultos absolvit, 495. c. Goffridi Vindocinensis ad eum epistola, 497. c. A Paschali II. iudex delegatus Anianensis inter & Casæ-Dei monachos, 510. a. 675. Evaunensi conventui adest, 532. c. Lofundenfi concilio præest, 534. a. 535. b. Majoris-monasterii monachos investit de ecclesia Dinami, 424. a. Eius charta pro iisdem, 535. c. Gasenolienfes ecclesias Casæ-Dei adjudicat adversus Maxentianos, 565. c. 566. a. Fontis-dulcis monasterii inchoat, 566. c. 687. 688. Necnon Tucionensis, 579. b. Et Borneti, 588. a. Prioris ecclesiam consecrat, 566. c. Lateranensi synodo adest & concilii nomine privilegium de investituris abrogat, 568. b. Tutelenfis S. Stephani ecclesiam adjudicat, 588. b.
 Gerardus seu Girardus Teruacensis aut Taruennensis Morinorum episcopus cum duobus aliis, 178. c. Duplici Sueffioni concilio interest, 201. b. 309. c. Ei scribit Anselmus pro abbate S. Wlmar, 253. b. Consecrationi Philippi Catalaunensis adest, 349. a. Lambertum Sithiensem abbatem ordinat, 354. c. In Andrense & Majus-monasterium liberalis, 207. b. c. Chartis subijcit pro Ribodi-monte, 195. b. Sancto Theobaldo, 309. c. S. Theoderico, 310. b.

Gerardus S. Andreae abbas, 481. a.
 Gerardus Canusinus abbas I. Romam, Gregorio ad angustias rei familiaris redacto, ecclesiæ suæ thesaurum mittit, 182. a. c.
 Gerardus Epternaci abbas ob segnitiam depositus, 498. c.
 Gerardus Exoldunensis abbas, 18. a.
 Gerardus seu Girardus Flaviniacensis prior, ab Hugone abbate ad concilium Valentinum citatur, 416. a. In abbatiam postea intrusus, *ibid.* 453. a.
 Gerardus seu Geraldus abbas Fontis-dulcis, Granate-riæ conditor, 567. a. 688. c. An idem cum Gerardo de Salis, 567. a.
 Gerardus seu Girardus Hamensis abbas Compendiensi concilio interest, 224. b. A synodo Remensi ad Robertum Flandriæ comitem missus, 271. c.
 Gerardus Lefatenfis abbas, 70. c.
 Gerardus II. c. Cluniacensi monacho Monasterii-novi abbas, 244. b. *Vid.* Girardus, Geraldus II.
 S. Gerardus Silvæ-majoris auctor, seu Geraldus, aut Giraldus vel Girardus, acitius primum Corbeienfis, ejus gesta, 106. c. Jerusalem profectus, sancti Vincentii Laudunensis post reditum fit abbas, *ibid.* Abdicata præfectura ad S. Medardi regimen postulat, 107. a. c. Sede iterum pulsus Silvam-majoris petit, *ibid.* c. Monasterium condit, operis initia, difficultates, progressus, 162. b. *Ch. segg.* Socii & adjuvatores, *ibid.* 163. c. 164. a. primus abbas institutus, 163. a. Eius laudes, 164. a. Arnulfo recluso scribit, 107. c. Eius & discipulorum fama, 194. a. 338. a. Hispanias penetrat, 210. a. Sancti Aragoniæ regis ad eum epistola, *ibid.* Ei plures in Hispania & Navarra cellas concedit, 338. a. His beneficiis non ingratus, *ibid.* b. Ad sancti Dionysii monasterium in Brocareia monachos mittit; 179. b. Eius statutum in gratiam Willelmi Aquitanie ducis, 641. Obitus & sepultura, 355. c. Miracula, translatio, epitaphia, vitæ scriptores, 356. a. Ecclesiasticum de eo officium, *ibid.*
 S. Gerardus de Salis seu Geraldus aut Geraudus, genus ejus & parentes, apud S. Avitum canonicus regularis 567. a. An S. Bernardo familiaris? *ibid.* b. Monasticum institutum valde propagat, 588. a. Pater ejus, mater & fratres monasticum amplectuntur, 567. b. Plura condit monasteria; Grandis-silvæ, *ibid.* Borneti, Grandi-Valense, 588. a. b. Liguriense, 595. c. Caduini, 613. b. Dolonense, cui abbatias a se constructas subijcit, 588. b. 595. c. An Fontis-dulcis pariter & Granate-riæ? 566. b. c. 567. a. Fontebraidenfes ob tortos capillos increpat, 595. c. Eius elogium, *ibid.* 596. a. Annus obitus & vitæ auctor, 567. b.
 Gerardus S. Trudonis eligitur abbas, unde turbæ, 196. c. 197. a. Illuc remittitur monasterii ruinas reparaturus, 235. b. Baculum a Brunone Mettensi ep. accipere renuit, 246. c. Novæ turbæ, 247. a.
 Gerardus Ufercensis abbas. *Vid.* Geraldus.
 Gerardus Albornensis prior Guarstallæ concilio interest, 498. a.
 Gerardus seu Girardus primus Caritatis ad Ligerim prior, per omnes cellas suas antiphonam & historiam S. Nicolai decantari curat, 230. c. Eius caritas eximia, 220. c. 230. b. Obitus, 230. a.
 Gerardus septimus Grandimontensis prior vitam Stephani fundatoris scripsit, nævi corriguntur, 66. c. *Ch. segg.* Ab eo pariter in vulgatum ordinem redacta Grandimontensis regula, 100. c.
 Gerardus Laufdunensis, ad quem Baldrici carmen, 147. b. Burgulii monachus obiit, ejus epitaphii auctor, *ibid.*
 Gerardus Vitonianus monachus Virduni episcopum Theodericum morti proximum reconciliat, 255. c.
 Gerardus a Bosco emendatur, 308. c. 384. c.
 Gerardus S. Bernardi frater, seu Girardus, 268. b. Mire sæculo renuntiat, 572. b. Bernardi dictum velut audacious improbat, 605. a.
 Gerardus clericus suam S. Stephani ecclesiam Cluniaco donat, 14. c.
 Gerardus comes in Beneventanum S. Sophiæ cœnobium liberalis, 169. c.
 Gerardus Briniæ comes subijcit pro Molismo, 672.
 Gerardus Vaudani-montis comes Bellæ-vallis cellæ fundator, ibi sepultus, 388. b.
 Gerardus de Chirifacio, de *Quierzy*, vir nobilis, Lau-

dunensis S. Johannis parthenii castellanus, obrunctatur, 573. a. Unde turbæ & cades, *ibid.* b. c.
 Gerardus Bruxellensium donationem facit Majori-monasterio, 23. c. Assentiunt uxor & filii, 24. a.
 Gerardus Caper monasterio S. Petri Carnotensis donationem facit, 121. b.
 Gerardus de Granceiaco testis pro Molismo, 129. c.
 Gerardus Niger miles unus ex auctoribus Affligemienfis monasterii, 195. c. 256. b.
 Gerardus Albus miles penitens ad Affligemienfe monasterium secedit, 195. c. 196. a.
 Gerardus Vaudanimontis comitis filius, ejus sepultura, 388. b.
 Gerardus Odonis Aurelianensis pater, 299. c.
 Gerardus de Sallent miles Celsiniani cœnobio donationem confirmat, 501. c.
 Gerardus & Hugo Leonis IX. nepotes. *Vid.* Hugo.
 Gerardus. *Vid.* Geraldus, Giraldus, Girardus, Geraudus.
 Gerberga Henrici abbatiss S. Quintini de Monte mater, 398. a.
 Gerbertus seu Girbertus Fontanellensis abbas, 83. a. Orru Mogantinus, 261. b. Apud eum intercedit Anselmus pro vidua pauperula, 38. a. Eius commendatio, *ibid.* b. Lis cum archiepiscopo Rotomagensi, de exemptione monasterii, 187. a. Sub eo monachum induit Ingulfus, postea Crulandensis abbas, 186. b. Cadomi venit ad sepulturam Angliæ regis. 245. a. Obiit, 261. b. *Sancti* elogio an recte donatus? *ibid.*
 Gerbertus Coxanensis fit abbas, 42. a.
 Gerbertus Vitonianus adhuc monachus, postea Bellilocenfis abbas Theodericum Virduni ep. in extremis reconciliat, 255. c.
 Gerbertus Odonis Aurelianensis in conversione socius, 300. b.
 Gerbertus. *Vid.* Girbertus.
 Gerento Cluniacensis monachus Santonenfi concilio adest, 178. b.
 Gerento. *Vid.* Jarento.
 Gerwinus Ambianensis ep. *Vid.* Gervinus.
 Gerhardus, seu Gebhardus Scaufenfis abbas, abdicato regimine, cum cruce signatus iter sacrum arripit, 373. b. Ei commissa sepulcri Domini custodia, *ibid.* 426. b. Ei inscriptus Beraldi liber de vitandis excommunicatis &c. 373. b.
 Gericus nobilis miles, cujus conversionem Arnulfus reclusus obtinet, 108. a.
 Gerlacus comes, quo agente ad Sigebergense monasterium translatum corpus Annonis Colonienfis, 90. a.
 Gerlacus ad invadendum Malmundarium missus, 44. a.
 Germani Benedictini de tonsura Cluniacensem & habitum Casinenses consulunt, 448.
 Germania, ibi pestilentia ingens grassatur, 323. c. Episcoporum & abbatiarum nundinationes sub Henrico IV. 212. c. Res ejus pessum abeunt, 503. a. Plerique ob decretum concilii Romani ab ejus societate recedunt, 99. a. Episcopi & principes ei imperium abrogant, 112. c. Illuc ire intendit Gregorius VII. pacandarum turbarum causa, *ibid.* Ei favent episcopi contra Paschalem II. 558. c.
 Germaniæ reges & reginæ. Ludovicus III. Arnulfus, Conradus, Henricus Auceps, Otto magnus, 340. c. Henricus Augustus, 341. a. Rudolfus, 52. c. Agnes, 52. b. Adelhaidis, seu Praxedes, aut Berta, 200. a. 303. b.
 In Germania triplicis generis monasteria, 600. b. Singulorum privilegia, *ibid.* c.
 Germanicarum rerum accuratus scriptor Lambertus Scafnaburgensis, 113. b.
 S. Germanus Parisiensis, primarius S. Martini prope Pontifaram cœnobii patronus, 18. b. c.
 Germanus Centule monachus pietate insignis e monasterio expulsi, 93. c.
 Gero Einfdlensis abbas, 47. b.
 Gerohus præpositus Reicherspergensis, auctor vitæ Wirtonis Formbacensis abbatiss, 340. b. 589. c.
 Geroldus proprio nomine jam Electensis abbas, possessiones sub eo confirmata, 622. a. Er acta, *ibid.*
 Geroldus seu Giroldus Fabariensis abbas, a quibusdam dictus beatus, 544. a. Suam libertatem vehementer tueri adversus Basileensem episc. 543. a. b. Regium edictum pro eo, necnon graves Paschalis II. literæ, *ibid.* b. c. Romam pergit & decretoriam sententiam

obtinere, 544. a. Præbendas aliasque institutiones describi curat, 544. a. Earum intitulatio, 678. Insigne privilegium a Paschali II. obtinet, 616. c.
 Geroldus Hamensis abbas chartæ subijcit pro Elnonensi, 388. a.
 Geroldus Laurishamensis fit abbas, undenam assumptus? 389. b. Bonorum cellæ Abrinsbergenfis confirmationem petit ab Henrico imperatore, 341. a. Annus obitus, 389. b.
 Geroldus-Burgundus Mali-Stabuli dynasta, Carnutenfis S. Petri benefactor & monachus, 452. c.
 Gertricus episc. Parisiensis, utrum scripserit ad eum Abatardus contra Roscelinum, 384. c.
 Gerfon, ei probata S. Brunonis tempore redidivi canonici historia, sed male, 202. c.
 Gertrudis Onulphi uxor, cum marito & duobus filiis Affligemium secedit, 285. b.
 Gertrudis uxor Heinrici una cum marito Bursfeldense monasterium condit, 321. a.
 Gertrudis Theoderici Lotharingiæ ducis uxor, erga Buosonis-villæ monasterium bene affecta, 499. a.
 Gertrudis Gisleberti comitis uxor Trudonianis infensa, a Rodolfo placatur, 513. c.
 Gertrudis Northheimensis comitissa S. Ægidii monasterium condit & ibi S. Auctoris corpus reponit, 614. c.
 S. Gervasii ecclesia apud Parisios Mellentensi S. Nicaia confirmatur, 436. a.
 Gervasius ex Cenomanorum præfule Remensis archiep. S. Guingaloii fundator, 6. b. Eius parentes, 26. b. Quosdam S. Melanii reliquias Eveno Redonensi abbati concedit, *ibid.* Eius epistola de miraculis ad illas perpetratis, *ibid.* In S. Hubertum liberalis, 30. a. Necnon Remensem ecclesiam, 4. a. Eximium in extremis fidei argumentum, 3. c. Er obitus, 4. a. 26. c. A Fulco poëta versibus celebratus, 185. c.
 Gervasius comitis Regiteffensis filius sede Remensi deijcitur, 492. b. Clericorum Remensium in ejus gratiam epistola, 674. Archidiaconatum retinet, post obitum fratrum factus Regiteffensis comes, *ibid.* c. Injustas consuetudines S. Remigio relaxat in synodo Remensi, 602. a.
 Gervasius Hugonis Cluniacensis nepos & monachus, S. Germani Autifiodorensis fit abbas, 618. a. Eius gesta & controversiæ cum Guillelmo comite & Hugone-Manfello, *ibid.*
 Gervasius ex S. Florentii monacho S. Melanii abbas, 177. c. 243. c. Obiit, 537. a.
 Gervasius & Pictavenfi monacho illustri, S. Savini abbas, 254. b. 283. a. Litteris subijcit contra spurios clericos, 127. b. Collectas facit pro Urbano II. 312. c. Eius laudes, 254. b. 313. a. Claromontano concilio adest, 357. b. Eius cum Bernardo præposito dissidium, 313. a. Cedere ecactus S. Cypriani monasterium repetit, & S. Savini sumibus domum sibi construit, *ibid.* Simonis insimulatur, qua de re Amati Ellorenfis ad Radulfum Turonensem episc. *ibid.* c. 314. a. Eius obitus, 283. b. 314. a.
 Gervasius, cognominis Cenomanorum episcopi nepos, ejusdem ecclesiæ fit decanus, puerulo ad injuriam Hoëli ep. deposito, 282. b.
 Gervasius dapifer Philippi regis, cujus favore Urfo fit ep. Meldensis, 156. c. Arnulfum Succionem episcopum urbis aditu prohibet, 173. a. Chartis subijcit pro Angerico, 208. b. Er S. Remigio, 269. c.
 Gervasius miles ecclesiam S. Guingaloii Majori-monasterio committit, 6. b. Eius parentes, *ibid.*
 Gervasius de Ledio ex baronibus Fulconis Andium comitis, 25. c.
 Gervasius Basilicarum dominus, monasterii S. Theobaldi auctor, 309. c.
 Gervasius Scrinarius regionarius & notarius sacri palatii, 608. a.
 Gervinus Aldenburgenfis abbas II. cujus vita ab Hariulfo scripta, 242. c.
 S. Gervinus I. Centulensis abbas lepra percussus, ejus pietas & patientia insignis, 38. b. Abbatis onus deponit, & nepotem sibi successorem obtinet, *ibid.* c. In eo carpendus, 93. b. Mira ejus humilitas, obitus sepultura, 93. a. Epitaphii auctor, laudes ac gesta *ibid.* b. Pro sancto itam habitus, *ibid.* b. Eius meritis Odelricus sanitatem recuperat, 372. b.
 Gervinus II. seu Gerwinus aut Girvinus Remigianus monachus, 38. c. Herimari abbatiss discipulus, 39. c.

INDEX GENERALIS

724

S. Gervini Centulensis abbatis nepos, 93. b. Et succellor, 38. c. Patruo longe dissimilis, 93. b. Viri insignes sub eo & gesta, *ibid.* Morum oburgatores e monasterio expellit, *ibid.* c. Compendiensi synodo interest, 224. a. Urbanum II. adit Ambianensem sedem adepturus, 193. c. 280. b. de Simonie vitio sacramento se purgat, *ibid.* c. Nova ea de re pontificis epistola, *ibid.* Abbatiam cum episcopatu retinet, 93. c. 280. c. Ei scribit Anselmus de quodam fratre Nortmanno, 310. a. Sueffionensi concilio interest contra Roscelinum, 309. c. Et Claromontano, 357. Chartæ subscribit pro S. Theobaldi monasterio, 309. c. Philippi Catalaunensis consecrationi adest, 349. a. Ei ablata ab Urbano II. S. Richarii abbatia, 358. c. 359. a. Ad Pictavense concilium pergit & Majori-monasterio donationem facit, 421. b. Abdicato episcopatu ad Majus-monasterium clam secedit, 93. c. 359. b. 465. b. Annus obitus, 359. b.

Gerundenis ep. Berengarius, 249. a. 598. a.

Gerulfus monachus Tornacensis a majoris ecclesie canonicorum ministris graviter percussus, 512. b.

Gerungus Marbacensis canonicus, a quo Theotgerus Hirsaugiam missus, futurus postea S. Georgii abbas, 277. b.

Gerungus Hirsaugie monachus & cantor, deinde prior, ortus ejus & familia, Cluniacum missus rituum ejus addiscendorum causa, tandem celle Pauline factus abbas, 517. a. Scribendi peritissimus, *ibid.*

Gesebertus monachus S. Audoeni Rotom. 23. c.

Geyssa dux Hungarorum, 266. c.

Gibbunus abbas Mosomensis chartæ subscribit pro S. Basolo, 108. c.

Gibelinus archiep. Arelat. *Id.* Gibilinus.

Gibellinus Jerosolymitanus patriarcha obit, 570. c.

Giberga S. Mauri abbatissa, qua agente temperata advocatorum jura, 90. c. *Id.* Girberga.

Gibilinus seu Gibelinus archiep. Arelatenis S. Romani de Aquilia monasterium Pfalmodio unit, 454. c.

Gilberga Hemberii Castril-alionis uxor, Cluniaco donationem confirmat, 8. a.

Gilbertus abbas. *Id.* Giselbertus.

Gilbertus Crispinus. *Id.* Giselbertus.

Gilbertus seu Giselbertus monachus Carrofo Andernas mittitur, ubi prior presertus, 207. a.

Gilbertus Airaldu dominus de Legagnac, 56. c.

Gilbertus comes Clari-montis Cluniaco donationem facit, 284. a.

Gilbertus. *Id.* Gilebertus, Gillebertus, Girbertus, Giselbertus, Gisebertus.

Gilduinus nobilis adolescens archiepiscopus Dolensis electus, hanc dignitatem a se amoliturus Romam adit, 102. Ea de re dux Gregorii VII. litteræ, *ibid.* Ejus obitus, sepultura, Miraucula, 103. a.

Gilduinus primus abbas S. Victoris Parisiensis, 383. c.

Gilduinus Guillelmi Salmurensis abbatis frater, in Salmurensis cenobium liberalis, 128. a.

Gilduinus vicecomes chartæ subscribit pro Majori-monasterio, 630. c.

Gilebertus Casauriensis abbas intrusus res monasterii diripit, 62. b. 391. c.

Gilia nobilis matrona Placiacum fundat & Molisino tradit, 205. c. Aliæ ejus donationes 206. a.

Gillebertus Lexoviensis ep. chartæ subscribit pro Floriaco, 193. b.

Gillebertus Floriacensis monachus quæsturam concionatoriam exercet, 157. b.

Gillebertus seu Giselbertus Athanaci abbas, 672. a.

Gillebertus Everardi comitis filius chartæ subscribit pro S. Apro, 54. a.

Gillebertus miles Forestenis fundator. *Id.* Giselbertus.

Gilo ex Cluniaci monacho cardinalis & ep. Ostiensis Anselmi vitæ scriptor 528. c. 529. a.

Giraldus Ostiensis ep. *Id.* Gerardus.

Giraldus Pontilevii abbas, 96. a.

Giraldus de Alingia Alpenis cenobii fundator, 385. b. 663.

Giraldus Sozziacensis monachus suam ecclesiam prode vult, 177. b.

Giraldus. *Id.* Geraldus, Gerardus, Girardus, Giraudus.

Girardus Aginensis episc. quo præsentate Bernardus vicecomes Regulæ satisfacit, 461. a.

Girardus Potentinus ep. dedicationi interest ecclesie

Montis-Caveosi, 657.

Girardus Sagienis ep. 260. c. Obit, 280. c.

Girardus abbas S. Albini, 148. a.

Girardus II. seu Giraldus sancti Albini Andecavensis ex priore fit abbas, 175. c. Hoëlli comitis filius, *ibid.* Magna contentio inter eum & S. Sergii abbatem, 186. c. 273. b. Donationes sub eo, 244. a. Chartæ subscribit pro S. Vincentio Cenomann. 363. b. Ejus lis cum S. Nicolai monachis de Cavia silva, 399. c. Obit, 495. a. De succellore dissidia, 675.

Girardus Athanaci abbas, 672. a.

Girardus Casinenis abbas ad eum delata Arnulfi Constantini archiep. causa adversus Siciliæ comitem, 598. c. Plures e suis a Sarracenis captos redimit, *ibid.* Sub eo oblatas Petrus diaconus adhuc quinquennis, 611. a.

Girardus Fontanellæ abbas, Ivonis Carnotensis ad eum epistola de tabulis altarium translatis, 261. c.

Girardus eremita Fontis-humidi monasterii conditor & primus abbas, 468. b. Ei donationes factæ, *ibid.*

Girardus seu Gerardus Glanafolienis abbas, Urbani II. ad eum epistola, 363. c. Subscribit pro S. Vincentio Cenomann. *ibid.* b.

Girardus Herefordensis ep. postea Eboracensis, Romam mittitur pro investituris, 433. c.

Girardus S. Luciani Belvacensis abbas, donationes sub eo, 523. a. *Id.* Giroldus.

Girardus Molismensis abbas IV. Annus obitus, 584. b.

Girardus I. Monasterii-novi abbas, 96. a. *Id.* Gerardus, Geraldus.

Girardus S. Vincentii ad Vulturum abbas, monasterii instaurator, 518. a.

Girardus de Turre miles, Cluniaci fit monachus, & plura confert, 335. b.

Girardus monachus, Anselmi Cantuariensis litteras Beccum affert pro electione noviabbatis, 306. c.

Girardus Sugerii nepos, 441. b.

Girardus miles chartæ subscribit pro Dervo, 54. b.

Girardus. *Id.* Geraldus, Gerardus, Giraldus, Giraudus.

Giraudus hospitalis Jerosol. *Id.* Geraldus.

Girbaldus seu Girbaudus Saviniacensis abbas, 166. c. 167. a. Annus obitus, 598. b.

Girbaudus Saviniaci abbas. *Id.* Girbaldus.

Girberga Viridunensis S. Mauri abbatissa, cujus tempore Richildis nobilis femina se Deo vover, 463. b. *Id.* Girberga.

Girbertus seu Gilbertus S. Juliani Turonensis abbas novam monasterii sui basilicam dedicari curat, 209. c.

Gilbertus dominus Corbonicensis chartæ subscribit pro Cluniaco, 101. c.

Girbertus Richardi comitis frater, Seveiraci parthenonis reformationi assentit, 461. a.

Girbertus. *Id.* Gerbertus.

Girinus Insulæ-barbaræ abbas, 27. a.

Girinus de Claro-monte Athanaci abbas, 672. b.

Girogius cellam Majori-monasterio concedit, 158. c.

Giroldus Fabariensis abbas. *Id.* Geroldus.

Giroldus S. Luciani abbas judicium fert pro S. Pauli parthenone adversus Micicacenses, 599. c. *Id.* Girardus.

Gisebors sanctimonialis prope Medianum-monasterium reclusa, 388. c. 389. a.

Giselbertus Regienis abbas, 65. b. 170. a.

Giselbertus abbas Reinardi-fontanus, ad cujus petitionem Henricus imperator monasterium confirmat, 212. a.

Giselbertus seu Giselbertus, aut Gilbertus Lacensis abbas, 319. b. 320. a. Peculiaris primus, 582. a. Annus obitus, 320. a. 582. a.

Giselbertus monachus, Rudolfi ad papam legatus, obit, 144. c. Cujus loci monachus? *ibid.*

Giselbertus Balduini Gandensis filius Alofti parthenii auctor, 256. b.

Giselbertus seu Gillebertus miles primus Forestenis parthenii auctor, ejus parentes, 371. c. 372. a. Sacrum iter arripit, *ibid.*

Giselbertus. *Id.* Gisebertus, Gilbertus, Gifilbertus, Gillebertus.

Gifilbertus Admontensis abbas, 110. c. Reinesprunensi recusata abbatia Hirsaugiam petit; unde ad instaurandum Admontense monasterium educatus abbas creatur,

ANNALIUM BENEDICT. TOM. V. 745

creatur, 287. c. Ad loca sacra profectus, 446. a. Martyrio afficitur, *ibid.* 472. a.

Gifilbertus. *Id.* Gisebertus, Gifelbertus, Gilbertus, Gillebertus.

Gilla Cremonensis S. Johannis abbatissa, 344. b.

Gilla, Centullo comiti Bigorrensi illicite copulata, ab eo tandem dimittitur, 123. c. Marciniaci fit monacha, 124. a.

Gilla nobilis Marciniaci sanctimonialis, 336. a.

Gilla nobilis matrona S. Petri monasterio multa confert, 2. b.

Gisebertus Turonensis archiep. 597. a.

Gisebertus Ebroicensis ep. Beccefi dedicationi interest, 119. c. Ei demandatum funus Hugonis Lexoviensis, 122. a. Herluini Beccefi exequias curat, 133. b. Anselmum succellorem abbatem consecrat, *ibid.* c. 142. b. Apud S. Audoenum archiepiscopi Rotomagi, vices gerit, 141. c. Liti componendæ interest Cadomenfes monachos inter & sanctimoniales, 199. a. Item compositioni inret Fiscannum & S. Taurini monasterium, 490. b. Ei scribit Anselmus Cantuariensis, 306. b. Uricensem ecclesiam dedicat, 408. c.

Gisebertus Maminorus, Willelmi regis capellanus, Lexoviensis fit episcopus, 122. a. Novæ Beccefi ecclesie dedicationi interest, 119. c. Item compositioni Cadomenfes monachos inter & sanctimoniales, 199. a. Chartæ subscribit pro Majori-monasterio, 187. a. Willelmo regi morituro adfuit, 244. c. Ecclesiam Uricensem dedicat, 408. c. Ejus loci abbatem Rogerium ordinare detrectat, 408. c. Auctoritati cedit Willelmi regis, *ibid.*

Gisebertus Porretanus Pictav. ep. 283. a.

Gisebertus Athanaci abbas. *Id.* Gisebertus.

Gisebertus Callidus Cadomenfis abbas, ad quem exstant dux Anselmi epistolæ, 142. a. Ejus tempore Willelmi Angliæ regis corpus Cadomi humatum, 245. a. Obit, 436. a.

Gisebertus-Crispinus seu Gilbertus e monacho Beccefi Westmonasteriensis abbas, 189. c. Ei gratulatur Anselmus, *ibid.* 190. a. Inscripta pariter ejusdem Anselmi de sacramento altaris epistola, 190. a. Ejus disputatio cum Judæo, 434. c. Annus obitus, 435. a. Ab Henrico rege missus ad Anselmum pro S. Augustini monasterio, 503. c. Ejus scripta, 190. a. 434. c. Et obitus, 435. a. Epitaphii auctor, 133. b.

Gisebertus prior, an S. Martini de Campis? Chartæ subscribit pro eodem loco, 4. b.

Gisebertus S. Audoeni fit monachus & promovendæ ecclesie fabricæ pecuniam confert, 296. b.

Gisebertus Beccefi monachus Anselmo archiepiscopo familiaris, 190. a.

Gisebertus Tornacensis S. Martini monachus, peritissimus librarius, ejus obitus, 353. c.

Gisebertus S. Andree apud Elnonem decanus, postea monachus & scriptor, ejus obitus, epitaphium, laudes, 354. b. c.

Gisebertus monachus Theologiæ professor Cantabrig. 539. a.

Gisebertus clericus ecclesie B. M. apud Valentianos provisor, 233. c.

Gisebertus prebiter, sanctitatis fama illustris, 300. b. c. Ejus sepultura, *ibid.* c.

Gisebertus Godefridi Ambianensis individuus comes, 612. a.

Gisebertus comes, Herimanni pseudo-abbatis Trudon. fautor, 513. b. c.

Gisebertus de Claromonte, 144. b.

Gisebertus de Merlo, 144. b.

Gisebertus Ingenulfi Aquilæ domini filius, 225. a.

Gisebertus de Duram, S. Trudonis advocatus, 412. b. c.

Gisebertus de Casa, Granateriæ fundator, 567. a. 688. b.

Gisebertus. *Id.* Gifelbertus, Gifilbertus, Gilbertus, Gillebertus.

Gisterius Rambonensis, S. Flaviani abbas, 180. c. 181. a.

Gislo miles, Alpenis fundator, 385. b. 663.

Gislo Casauriensem abbatiam invadit, at rejectus, 557. a. Mutatis postea moribus revocatur, *ibid.* 570. b. Ejus elogium & gesta, *ibid.* Peritissimi librarii sub eo, 570. c.

Gisfortium castrum de quo actum inter Henricum & Philippum reges, 510. a.

Annal. Bened. Tom. V.

Gisulfus Salernitanus princeps, Casini dedicationi interest, 34. a. Ejus opera Petrus Cavenfis fit Pollicastrensis abbas, 153. b. Gregorii papæ legatus, 213. b. Romam accessit pro electione novi summi pontificis, 227. b.

Gladius super altare positus & redemptus, 593. b.

Glandarenfis episcopus, Imbertus, 554. a.

Gocelinus-archiep. Burdegal. *Id.* Gocelinus.

Godardus Ateniensis, 421. c.

Godebertus monachus, S. Arnulfi corpus subripere tentat, 243. a.

Godefridus ex Novigenti abbate episc. Ambianensis; ejus patria & parentes, 11. c. Nativitas ejus Godefridi S. Quintini abbatis precibus obtenta, *ibid.* 12. a. Editus, ab ipso baptizatur, 12. a. Necnon quinquennis monastica veste induitur, 67. c. 68. a. Fit monasterii œconomus, 174. b. c. Invidus presbyter ordinatus, *ibid.* c. Novigenti fit abbas, 117. c. 195. b. 232. a. Oblatam sibi S. Remigii abbatiam recusat, 117. c. Ejus virtutes & gesta, 232. a. *Id.* 299. c. Constant ad eum multi, etiam abbates, regimine abdicato, 232. c. Simonie crimen abhorret, *ibid.* b. Nobiles femine ejus consiliis reguntur, *ibid.* c. 233. a. Vincti solvuntur ejus precibus, & latrones rescipiunt, 233. b. Donationes sub eo, 348. c. Chartis subscribit pro S. Nicolao de Salru, 442. c. Et S. Remigio, 458. b. Ambianensis eligitur episc. 465. b. 565. b. Talis ab omnibus acclamatus in concilio Trecenti, 465. c. Guiberti iniquior de eo suspicio, *ibid.* Novigenti Emma funus curat, *ibid.* 266. a. Remis celeste de eo iudicium, 466. a. Ambianos proficitur; ejus virtutes, *ibid.* b. 529. c. Monasticam cucullam retinet, 466. b. Fratrem se appetit, 479. c. 522. c. Campensibus donationem facit, 466. b. S. Fulficani instaurationem probat, 480. a. In monasteria liberalis, 523. a. 611. c. Oraatorium S. Thomæ apud Corbeiam dedicat, 480. b. Utrum immunitatem S. Walarici impugnaverit? 481. b. *Id.* 599. c. Plurimorum procerum dona rejicit, ob inonias comas, 482. a. Guermundum Pinquiniaci vicedominum anathemate plectit, 482. c. Multas calamitates patitur, 483. a. Radulfum Remensem archiep. papæ reconciliat, 492. c. Ejus ad Baldericum epistola, 522. e. Necnon Hugonis monachi Cluniacensis ad ipsum, 529. a. 676. 2. col. Ejus visio de S. Hugone Cluniac. 529. c. S. Angilberti miraculorum testis, 551. b. Viennensi concilio præest, 569. c. Majori-monasterio Bonidicurtis fundacionem confirmat, 599. a. S. Dionysii cellam restituit, 586. c. 587. a. Charta hac de re, 692. In Cartusiam secedit, 587. b. An conjuratis opidanis favorit? *ibid.* Ejus modestia, *ibid.* c. Successus dies, & annus, 599. a. b. 601. c. Nuntios mittit de eo ad Belvacense concilium, 599. b. Sueffione conventus pro ejus revocatione, *ibid.* 600. c. Justis obsequitur, 601. a. c. Guiberti de eo suistrum judicium, *ibid.* a. Refractorios cives a sacra mensa remover, *ibid.* b. Chartæ subscribit pro S. Amando, *ibid.* 602. a. Item synodialis litteræ concilii Catalaunensis pro S. Quintino de Monte, 602. b. 694. Obitus annus, 611. a. b. c. Vitæ scriptores, 481. b. c. 611. c. 612. a. Et testes præcipui, 612. a. Epitaphium, translatio, *ibid.* c.

Godefridus Magalovenfis ep. 228. c.

Godefridus Epternaci abbas, pater dictus patriæ, postea Prumiensis rector, 498. c.

Godefridus Fuldenfis abbas, 541. c.

Godefridus ex Gemeticensi monacho Eliensis abbas, 57. c. Postea Malmesburienfis, 179. c. 236. b. 451. b. Ejus laudes, 236. b. 451. b.

Godefridus Monstrenfis abbas, 196. c.

Godefridus ex S. Agerici monacho S. Quintini abbas, 189. c. Vir sanctissimus, 11. c. Sub eo floret religio, 174. b. Godefridi Ambian. nativitate precibus obtinet, *ibid.* 12. a. Edictum baptizat, *ibid.* Necnon quinquennis monasticam vestem concedit, 67. c. 68. a. Compendiensi synodo interest, 224. a. Philippi regis ad eum epistola, 232. b. Cum Odone Perronæ domino dissidet de *Albanis*, 271. b. Ejus obitus, 398. a.

Godefridus ex Befuensis monacho Reomaensis abbas, 255. b.

Godefridus II. Scrobefuriensis II. abbas, 199. b. Obitus, *ibid.* c.

Godefridus abbas, iter sacrum arripit, 365. a.

H h h h

Godefridus Glocestrensis prior, & poeta, 473. b.
 Godefridus Onulfi filius, una cum parentibus Affligemium secedit, 285. b.
 Godefridus Tornacensis monachus, peritissimus librarius, 353. b. Ejus obitus, *ibid.* c.
 Godefridus Remensis magister celebris, 147. c. Et cancellarius, 201. c. 202. a. A Balderico celebratus, 147. c. 299. a. Auctor carminis de Odone Anrelanensi, 300. c. 301. a. Ex eo quaedam excerpta, 650. 651. Charta subscribit pro S. Remigio, 264. c.
 Godefridus Firmianis-Auscultii vicecomes, postea monachus, 618. c.
 Godefridus Magnus seu Barbatus, Lotharingie superioris & inferioris dux, 16. b. Necon Bracharensis, seu Lovanienfis comes, 234. a. Godelonis filius, 16. b. 76. a. Satanaci ecclesiam reformat, & Gorziensibus tradit, 16. b. 320. b. In Mofella ducatum restituit, 16. c. Beatricem secundis nuptiis uxorem ducit, ejus filii, *ibid.* In Bullonii cellam liberalis, 30. a. Necon in Cameracense S. Sepulchri cenobium, 152. b. Coram eo citatur Drogo miles, 76. b. Res B. Marie Remensi adjacentes vicario jure gerit, *ibid.* Sepulchri locus, 16. c. 99. b.
 Godefridus Gibbosus seu Gozelo, Barbati Lotharingie ducis filius & successor, 320. b. Antuerpie marchio, 99. b. Charta subscribit pro Gorzia, 16. c. Advocatorum & subadvocatorum ecclesiarum jura temperat, 90. c. 91. a. Per insidias caesus, 99. b.
 Godefridus Ballionius, Godefridi Gibbosi nepos & successor, 99. b. Lovanienfis comes, 318. c. Postea Jerosolymorum rex, 30. a. Ejus parentes, 320. b. Filia & fratres, 30. a. Bullionis cella possessiones auget, *ibid.* Satanaci cellam Gorziensibus restituit, 16. c. Littere hac de re, 322. b. Ejus auctoritate restituit Berengerus Leodicensis abbas, 301. b. S. Trudonis abbatiam Herimanno venundat, 318. b. c. Postea res diripit, 319. a. Bullionem castrum vendit Oberto Leodicensi episcopo, 339. b. In monachos liberalis, 364. c. Unus e Cruce-signatorum ducibus per Hungariam, 360. 364. c. Palestina rex dicitur, 428. c. In sacris locis monasteria construi curat, *ibid.* Henrico Lemburgeri comiti resistit, 412. c. Viridunum pergit ad imperatorem, 513. b.
 Godefridus Tulcia dux, Stabulaci advocatus, 43. c.
 Godefridus Lovanienfis comes. *Vid.* Godefridus Bullionius.
 Godefridus Namucensis comes, 573. a.
 Godefridus comes Palatinus, 235. c.
 Godefridus Castellus-Porcensis comes, 382. b.
 Godefridus comes Herimanni comitis absolutioni adest, 364. c.
 Godefridus Vindocinensis comes, 597. c.
 Godefridus de Ribodimonte, Anselmi filius, 195. b.
 Godefridus cancellarius Philippi regis, 201. b.
 Godefridus. *Vid.* Goffridus, Godfridus, Gosfridus, Goisfridus, Goisfredus, Goiffredus, Gaufridus, Gaufridus, Gottifredus.
 Godehildis, Eitivalis abbatissa, 136. a.
 Godelindis Bertoldi-curtis fundatrix & abbatissa, 296. c.
 Goderannus seu Godemarus Santonenfis episcopus & Malliacensis abbas, 317. c. Burdegaleusi concilio adest, 12. b. & Tolosano, 13. c. Donationis testis pro Angeriano, 367. a. Ejus assensu condita S. Stephani de Vallibus abbatia, 97. a. Inita pariter concordia Balcicum inter & Vindocinum, 41. b. Obiit, 81. b.
 Godescalcus S. Albani fit abbas, 73. b.
 Godescalcus Affligemienfis simul & Lacensis abbas, 581. c. Deponitur, 211. c.
 Godescalcus abbas Valciodensis, 168. a. b. Ejus obitus, 449. b.
 Godescalcus presbyter & monachus, papa legatus, 276. b.
 Godezo S. Vironi monachus, 410. c. 411. a.
 Godfridus seu Gaufridus abbas B. Marie Eboraci, 257. c. 258. a.
 Godfridus seu Gottifridus Fuldenfis abbas, 472. b. c. Ejus obitus, *ibid.* c.
 Godfridus. *Vid.* Gaufridus, Gaufridus, Goffridus, Goiffredus, Godefridus, Gosfredus, Goisfredus.
 Godildis Broburgenfis abbatissa, 484. a.
 Godmannus primus Tornacensis abbas, 521. c.
 Godo Bonz-vallis Carnu. abbas, 297. c. 298. a. b. Ejus canonum codex, 297. c. 298. a. Nunc Colbertinus, 297. c.
 Godoleva a marito strangulata, 256. b.
 Godricus abbas de Burgo-simoniacae electus deponitur,

146. b. Silve-majori amplissimum concedit privilegium, 162. c. 163. b. Obiit, 240. c.
 Godecelinus episcopus Parisiensis, 384. b.
 Godecelinus Balcicacensis abbas, 41. b.
 Godecelinus Sithienfis, dein Cantuariæ monachus, ejus scripta, 288. c. 289. a.
 Godecelinus infans nobilis miles, 97. c. obit, 98. a.
 Godecelinus Hugonis de S. Maura filius, post necem abfolutus, 495. c.
 Gosfridus Redonenfis comes, Gregorii VII. ad eum episcopus. S. Florentii cellam confirmat, 128. b.
 Gosfridus Eudonis filius, 128. b. *Vid.* Goiffredus.
 Gosfridus de Rupe-forri, 12. c.
 Gostenus de Leugis postea episcopus Carnot. 577. c.
 Gostenus seu Jostenus Sueffionum episcopus, 612. a. b.
 Gofuinus celebris philosophus, 586. a. Abaillardum palam impugnat, 589. b. Duaci scholas aperit, 589. b. Aquicincti fit monachus, *ibid.* c. Postea abbas, 586. a.
 Gotafredus Magalonenfis episcopus, 426. b.
 Godefredus Bellilocensis Argonæ abbas, 175. a.
 B. Gothalmi reliquæ apud Mellicium, 590. b.
 Gothardus Hirsaugiensis abbas, 344. c.
 Gothia; ad universos ejus loci fideles Urbanus II. scribit in gratiam S. Egidii monachorum, 344. b.
 Gothifredus Brixienfis episcopus, 292. b.
 Gothifredus Regienfis episcopus, 182. c.
 Gottifredus dux & marchio, 2. b.
 Gottifridus Faldæ abbas. *Vid.* Godfridus.
 Gozelo Godefridi Barbati filius, 16. c.
 Gozelo seu Godefridus Gibbosus Lotharingorum dux caeditur, 99. b.
 Gozelinus archidiaconus, cancellarius Lingonenfis, 15. b.
 Græcorum schismaticorum objectio, ipsissima causa interdictæ carnis Cartusienfis & Grandimontensibus infirmis, 101. b. In Barenfi concilio ab Anselmo refelluntur, 400. c. 401. a. Ob usum panis fermentati non damiandi, 450. c.
 Grammaticam docent monachi, 539. a.
 Grandimontensis ordinis origo, 65. b. c. 66. a. Et fundator, 99. c. Eulla confirmationis examinatur, 66. b. *Et seqq.* Undenam dicitur Grandimontensis? 101. b. Bernardus-Guidonis de eo scripsit, 101. b. Priorum monachorum austeritas, institutum, primigenius habitus, 100. a. b. Norma profitendi, 99. c. Prima regula, *ibid.* b. Vulgaræ auctor, & præclara instituta, 100. c. 101. a. Interdictæ carnis, etiam infirmis, vera causa, *ibid.* b.
 Gratia Dei gratuita, 624. c. Infirmitatem voluntatem adjuvat, sed non cogit, *ibid.* b.
 S. Gratiani reliquæ apud Columbenfis; coryli miraculum annuum eis probatum, 619. c. Litteræ Ingelrami Ambianensis hac de re, 619. c. 620. a. Sermo de eodem corylo, 694. Noces mirificæ in veteri capsa nuper inventæ, 620. b.
 Gratianopolitanæ Cartusie titulus pro S. Brunone defuncto, 445. a.
 Gratianopolitanus episcopus Hugo venerab. 188. b. 189. b. 613. c.
 B. Gratus a quo conditum S. Laurentii monast. 26. c. Gravenensis episcopus Guido, 667.
 Gregorialis auctores, 586. c.
 Gregoriana constitutio de primatu Cantuariensis ecclesie, 35. a.
 Ex Gregoriano cantu apud Glastonios turbæ, 21. c.
 Gregorii magni sapiens œconomia circa varios ecclesiarum ritus, 42. b. Ejus homiliarum lectio, accessit recalcet animus, 589. c.
 Gregorii V. bulla pro Martinianis Turonicæ urbis canonicis, 96. c. 97. a. Sigilli typus, 95. a.
 Gregorius VII. 9. b. Alexandro II. succedit, 60. b. Presbyter primo consecratus, *ibid.* Utrum in Colonienfi ecclesia educatus? *ibid.* c. Concordiam inter Hugonem-Candidum & Hugonem Cluniacensem confirmari cupit, 61. a. Sub eo abrogati in Hispania Mozarabum ritus, 42. b. 43. a. Abbate Casaurienfi & Valvati episcopo mortuis, utrique sedi prospicit, 62. a. Compunctionis gratiam interventu S. Johannis Gualberti recuperat, 64. a. *Pia memoria* imperatricem vocat Agnetem adhuc viventem, 72. c. Henricum IV. sibi iustitiam parit, 10. b. In Laterano synodum cogit, 72. b. Decreta in Germaniam mittit, 72. c. Non obtemperat Henricus, *ibid.* In magnas conjectus angustias ob contumaciam incon-

tinentium clericorum & Henricianum schisma, 87. c. 88. a. Ad Hugonem Cluniac. legens scribit, 88. a. Pontificatu a rege privatus, ipsum vicissim regno spoliat & excommunicat, 98. c. 99. a. Resipiscentem absolvit, 99. b. 112. b. c. Regi iterum anathema dicit in concilio Romano, & Rudolfum substituit, 154. b. Rex antipapam Clementem intrudit, 154. c. Anselmus Luccensis & Deusdedit cardinalis in papa defensionem scribunt, 154. c. Henricuscepta persequitur, 171. b. Hac de re scribit pontifex Desiderio Casinensi, *ibid.* c. E schismaticis non pauci ad ejus communionem redeunt, 180. c. Pontificis in eos humanitas, *ibid.* Wernheri Corbeienfis litem cum Bennone Osenburg. episcopo definitur curat, 73. c. Monachus S. Michaelis ad Mosam favor contra Viridunensem episcopus, 74. c. 75. a. S. Bonifacii & S. Sabæ abbates, legatos suos instituit, 87. c. Herimannum Bambergæ episcopo excommunicat, & suam S. Jacobi clericis restituit ecclesiam, 88. b. c. Ejus decreta in concilio Parisienfi a Galterio Pontifarenfi constanter asserta, 91. b. Simoni Crispicenti Romæ penitentiam indicit, 92. b. Johanne Dolenfem Hirsaugiensis abbas deponendum mandat, 102. c. Gerardi II. Cameracensis episcopi electionem examinandam committit, 109. b. S. Theodericum Andaginensem abbatem officiosissime excipit, 110. a. Viennensis ecclesie primatum confirmat, & plures abbatias subijcit, 114. b. Hugoni Diensi examinandas mandat multas causas, 115. b. *Ad hæc* coactum concilium, *ibid.* *Et seqq.* Elogium S. Hugonis Cluniacensis, 115. c. Sententiam latam in Robertum Carnut. intralum litteris confirmat, *ibid.* Ad eum appellat Manasse Remensis, 116. c. 117. a. Brunwillarenfis abbas Wolphelmus ad eum legatos mittit, 124. a. b. Eveni Dolenfis litem cum Johanne legatis suis dirimendam committit, 126. b. c. Hugonem Cluniac. increpat, 129. a. b. Fraxineti abbatem Pontium ordinat, 132. a. A Berengario decipitur, & falso accusatur, 140. a. b. Hinc depositionis causa præterditur, *ibid.* Purgatur, *ibid.* c. 141. a. Ejus indoles facilis, 141. a. Promotioni Guillelmi in archiepiscopo Rothomag. statim non assentit, 141. c. Statuta confirmat de abstinentia ferie sextæ a vino, & sabbati a carnibus, 147. b. Amato Olorensi litem Burdigalenses inter & S. Severi monachos committit, 148. b. Warmundo Dolenfem abbatiam simul cum archiepiscopatu Viennensi retinere permittit, 149. a. Claviculam auream ad Alfonso Castellæ regem mittit, 150. c. Centulli Bigoræ comitis conjugium cum consanguinea damnat, 149. b. c. Ejus studium erga Cluniacenses, 154. c. 155. a. Male audientiam apud eum ob retardatam Mozarabum rituum in Hispania abolitionem, 155. a. c. Pontificis mandato parat Alfonso, an pariter Hugo Cluniacensis? 156. a. Arnaldum Cenomannensem & Johelem Culture abbatem suspenses restituit, 159. a. b. Monis-majoris & Crasle reformationem urget, 165. c. 166. a. Herimanno Mettensi absolutionem indulget, 167. a. Johanno cujusdam Armeni errores Roffido Beneventano & Desiderio Casinensi examinandos committit, 169. c. Casini possessiones confirmat, necnon ibi officium cessare jubet, 170. b. Ejus iram incurrit Turonensis S. Martini canonici, 176. a. c. Canuffinæ abbatie thesaurus ei in necessitate cibus, 182. a. Hermannus rex ad eum liberatum expeditionem in Italiam parat, 183. c. Simonem Crispicentem monachum Romam accersit, 182. c. Eundem mittit ad reconciliandum Rotbertum Guiscardum, *ibid.* Romæ mortuo inter Apostolicos sepulturam concedit, 183. a. Hugonem ordinat Gratianopolitanum episcopum, 188. c. Henrici IV. nova contra eum facinora, 190. c. Synodum Romæ indicit pontifex, 191. a. Wenerici Vercellenfis episcopi ad eum epistola, 191. b. Alie ab Henrico excitat procellæ, 199. c. Salernum secedit, 200. a. Episcopum reprehendit sedem alteram illicite tenentem, 201. b. Alderburgenfem S. Petri ecclesiam Tornacensi episcopo restituit, 206. a. b. Arnulfum Sueffionensem mittit in Flandriam, 206. a. Wiberum antipapam, Henricum & fautores anathemate percussit in concilio Romano, 211. c. Ejus pietas erga Walterium occisum, 213. a. Quantæ apud eum existimationis fuerint, Hugo Cluniacensis? 126. a. b. Willelmus Hirsaugiensis, & Almannus Paraviensis? 16. a. Ecclesiam S. Sym-

phoriani apud Eduam reformari curat, 122. b. c. Item Babenbergensibus, Monti-majori, Clufenibus ablata restitui curat, 74. a. 113. 151. a. Monasteriis variis varia confirmat, Hirlaugiae chartam, 45. c. Condomensium possessiones, 78. c. Donationes, 110. b. Rothomensi iura, 103. b. Divionensi, Elariacum, 130. c. Hirlaugensi, Scafulam, 168. c. Cluniaco subiecta monasteria, 102. a. Eidem nova committit; Padolironense, 157. c. 158. a. b. Gignense, 102. a. Varia ejus privilegia pro Andaginensi monasterio, 76. c. 77. a. Pro Clunaco, 102. a. 215. b. 640. Pro S. Cypriano, 161. b. c. Pro Ficiensi, 214. a. Pinarolicensi, 137. a. scafulensibus concessum rescindit, 169. a. Lambacensi reformationi annuit, 259. a. De sepulchro comite in castello, legitimo possessori vi abiato, consuitur, 77. a. Item ab Hugone Cluniac. de Berengario, 125. c. 126. a. Ejus ad Hermannum Metensem epistola confutatur a Sigeberto, 156. b. Aliae epistolae, 79. c. 80. a. Ad Altmannum Patav. 180. c. Ad Andecavenses & Turonenses, 176. b. Ad Anselmum Beccensem, 174. a. Ad Araldum Carnot. de abbacia Bletensi, 64. c. Ad Arraldum S. Severini abbatem, 148. b. Ad Carnutenses contra Robertum iuratum, 120. c. Ad Cunipertum Taurinensem, 86. c. 87. a. Ad Desiderium Casin. 60. c. 61. a. 75. b. Ad Dionysium Piacentinum, 86. b. Ad Dolentes & Britanniae episc. 102. c. Ad Fratres B. M. Dordon. 64. c. 65. a. Ad Frozerum Nemaufensem dura, 79. c. Ad Girardum Othiensem, 61. a. Ad Guillelmum Dientem comitem minax, 79. b. Ad Herimannum Metensem, 75. b. Ad Hugonem Lugdunensem jam archiep. 104. c. Ad Hugonem Cluniac. plures, 39. c. 40. a. 61. c. 77. b. 141. a. Ad Humbertum Lugdun. pro Piraticensi cenob. 80. a. b. Ad Humbertum Pictav. pro Nobiliacens. 79. c. 82. a. Ad Ivonem & monachos S. Dionysii, 91. a. b. Ad Lanfrancum de S. Edmundi abbacia, 64. b. Ad Manasse Remensem, 61. c. 75. b. Ad Massilienses consolatoriae de absentia Bernardi abbatis, 149. b. Et obitu ejusdem, 150. b. Ad Ottonem Constantiensem ep. 90. b. Ad Richardum Bituric. pro Dolensi monast. 80. b. Ad Richardum cardinalem Massiliensem abb. 150. c. 194. c. Ad S. Savini monachos, 86. b. Ad Senonensem archiep. & Carnutes contra Robertum Carnut. intruunt, 120. c. Ad Sigebaldum S. Salvatoris abbatem, 86. b. Ad Stephanum Bellocensem, 80. b. Ad Turonenses S. Martini canonicos, 176. c. Ad Vallumbrosanos, 63. c. 64. a. Ad Udonem Treviensem, 112. c. Ad Willelmum Aufciensem, 159. c. Item ad diversos archiepiscopos contra Berengarium Carlat. vicecomitem, *ibid.* 160. a. Ad Willelmum Hirlaug. 168. c. 169. a. Aliae passim epistolae, 74. c. 88. a. 113. c. 171. c. Item plures ad ipsum; Arelatensis comitis adversus Bermundum Montis-majoris abb. 165. b. c. Emmenensis Anianensis abb. adversus Geilonenses & Casae-Dei monachos, 79. a. Hugonis Dieasis pro Manasse canonico & Brunone Carr. 127. a. Manasse Remensis, 75. b. Willelmi Metensis abbatis, 61. a. b. Die Parasceves orationem pro excommunicatione & depositione Henrici imperatoris dicit precipit, 250. b. Ejus extrema facta, & obitus, 213. b. *seqq.* An Henrico & fautoribus indulgentiam in extremis impertiverit? 213. c. 214. a. Elogium, & vitae scriptores, *ibid.* b. Non factum ab eo testamentum, 228. c. In eum scripsit Theodericus Trevirensis scholasticus, 216. a. Utrum ei aliquando infensus fuerit Desiderius Casinensis? 228. b. c. Amari Casinensis ad eum carmen de gestis SS. Petri & Pauli, 239. b.

Gregorii VII. legati; Amatus Oleron. in Hispania, 123. b. Anselmus Luccen. in Longobardia, 113. b. Bernardus uterque Massiliensis, & cardinalis diaconus in Germania, 112. c. Gepizo S. Bonifacii abbas ad diversa negotia, 87. c. Gerardus Othienensis in Hispania & Germania, 4. c. Guillelmus cardin. 96. b. Hubertus cardin. in Anglia, 126. c. Hugo Dientis in Gallia, 116. c. Humbertus Prænestinus in Germania, 72. c. Kadalaus ibidem, 99. b. Maurus abbas S. Sabae variis in locis, 87. c. Richardus Massiliensis in Hispania, 150. c. Teuzo in Anglia, 116. c.

Gregorius cardinalis, postea Innocentius II. absolutio-

nem generalem pro Cruce-signatis ab Urbano petit, 359. c. 360. a.

Gregorii IX. bulla pro Monte-caveoso, 415. a. Privilegium pro Disertinensibus, 582. b.

Gregorius Lascurrensis ep. Tolosano concilio adest, 13. c.

Gregorius ex Casini monacho episcopus Sueffanus, 427. a.

Gregorius ex Casini monacho Tarracinenis episc. ejus scripta, 417. a.

Gregorius Vercellensis ep. & regis cancellarius, 2. b. Cadalo antipape fautor, 61. b. Be. edictum Clufensem abbatem vexat, 114. a.

Gregorius Regulæ Bigorritanae abbas, 191. c.

Gregorius Casinensis de quo scripsit Victor III. 237. c.

Gregorius Carchophylax Farsensis; ortus ejus & parentes, 266. a. Non faveret Berardus abbas, 276. a.

Gregorius Scribarius Urbani II. 272. b.

Gregorius Bergomensis ex ordine Vallumbrosano, Pontidae benefactor, 345. b.

Gregorius de Alberico Romanorum patricius & consul, 610. c. 611. a.

Gregorius prædicti Romanorum consulis filius, 610. c. Ejus ad Petrum Casin. epistolae, 611. a.

Grimalcus S. Savini Piacentini primus abbas, 86. b.

Grimaldus S. Victoriani abbas, 123. c.

Grimaldus scriptor vitae S. Domini Exiliensis, 278. a.

Grimaldus monachus seu Grimoldus, historiarum translationis S. Felicis scriptor, 278. a.

Grimbaldus abbas S. Mansteti, 54. c.

Griminicus Exiliensis monachus, an gestorum S. Domini scriptor, 71. b.

Grimoaldus ex monacho S. Vincentii & S. Petri de Tirre præposito fit abbas Casauriensis, 62. b. 391. c. seu Piscariensis, 556. c. Ab Urbano II. pastorem baculum loco sceptri imperialis accipit, 391. c. 392. b. Ejus acta, 557. a. S. Clementis reliquias e terra effodit, 485. c. Obitu, 556. c. Sepulchre locus, 557. a.

Grimoaldus frater Gualdri de Salis Turonensis monachus, dein Castellariæ prior, 567. b. Postea abbas Allodiensis, tandem Pictavorum episc. *ibid.* 579. b.

Grimoaldus S. Viti & Virdunensis abbas exactiores advocatorum reprimit, 90. c. 91. a. Ejus depositio & obitus, 135. b.

Grosolanus Mediolanensis archiep. seu Grosolanus, 444. a. Ejus discordia de archiepiscopatu cum Jordano, 463. c. Inter utrumque civile bellum, 550. c.

Gualferius-Benedictus, Casini monachus sub Desiderio, ejus scripta, 34. b. 239. b. An episcopus & fastis sanctorum inscribendus? *ibid.* c.

Gualbertus Tornacensis canonicus, postea monachus, demum Catalaunensis abbas, 300. a.

Gualbertus. *Vid.* Walbertus.

Gualchelmi visio de Gerberto Fontanellensi, 261. b.

Gualchelmus. *Vid.* Walchelmus.

Gualdricus ep. Laudunensis, seu Galdricus Henrici Angliæ regis referendarius, 572. c. 573. a. Gerardi necis auctor, 573. Unde tot mala & caedes, *ibid.* b. 574. a. Ipse necatur, 573. b. c. Sepulchre locus, *ibid.* c. Ejus elogium, 574. a.

Gualdricus. *Vid.* Galdricus, Waldricus.

Gualerannus seu Galerannus aut Guido Walerannus Silvanect. ep. Philippi regis camerarius, variis chartis subscribit, 6. c. 18. b. 27. c. 41. c. 102. b. 122. c. 208. b. 576. c.

Gualerannus II. Mellenti comes S. Nicasii ecclesiam absolvit, 435. c. *Vid.* Walerannus.

Gualerannus seu Galerannus de Brecolio, 70. b. 630. charta subscribit pro Angeriaco, 144. b.

Gualerannus. *Vid.* Galerannus, Walerannus, Guido.

Gualfredus Paschalis II. nepos in aula Henrici regis obfcs, 544. a.

Gualo. *Vid.* Walo.

Gualter, locus juxta fluvium Sicaris, 19. c.

Gualterius seu Gualterius, vel Gaurerius Bonæ-vallis Carnut. abbas Majus-monasterium reperit, 298. b. c.

Gualterii abbas Dolensis electio & depositio, 149. a.

Gualterius S. Judoci abbas, 480. a.

Gualterius Valvensis abbas & episc. 485. c.

Gualterius apud Révillonem villam eremita, 452. c.

Gualterius comes Saxi-vivi fundator, 215. b.

Gualterius vicecomes, Montis-Caveosi benefactor, 414. b. 666.

Gualterius

Gualterius-Gisfardus primus cellæ Caritatis apud Longam-villam fundator, 230. c.

Gualterius miles, Carnut. monasterii benefactor, 479. a.

Gualterius Ferrariensis abbas, 27. c. Chartæ subscribit pro S. Remigio Senonensi, 209. c.

Gualterius Fontanellæ prior, 261. c.

Gualterius alter, ad quem scripsit Anselmus, an monachus? 38. b.

Gualterius ex Beccensi monacho Eoveshamensis abbas, 143. c.

Gualterius Drogonis filius Maurimontem vexat, 76. b.

Gualterius. *Vid.* Walterius, Galterius, Galterus, Gualterius.

Guarinus Rogerii Uticensis abbatis discipulus & successor, 281. a.

Guarinus Averfanus abbas, ei & successoribus usus miræ & anuli concessus, 292. c.

Guarinus abbas S. Michaëlis de Monte-Caveoso, 414. c. 668.

Guarinus Coxanensis abbas & quinque abbatiarum præpositus generalis, 621. c.

Guarinus Wigorniensis prior, 346. c.

Guarinus Rolinacensis comes, in Derenses liberalis, 184. b. Charta hac de re, 642.

Guarinus laicus, unus e septem primis S. Brunonis sociis, 203. a.

Guarinus. *Vid.* Warinus.

Guarmundus. *Vid.* Warmundus, Gaermundus.

Guarnerius II. seu Wernherus Argentinenis ep. 74. a.

Guarnerius S. Maxentii abbas, 366. a.

Guarnerius Anconitanus princeps, seu Guarnerus, ejus ad Henricum imperat. epistola, 487. c. An idem cum Guarnero marchione? 488. b.

Guarnerius marchio seu Guarnerius protectionis dar literas pro Farfa, 488. a. b. An idem cum Anconitano principe, aut cum Wernero Henrici IV. ministeriali? *ibid.* b.

Guarnerius. *Vid.* Warnerius, Garnarius.

Gualconia, *vid.* Walconia.

Guericus seu Wericus cognomento Sorus totum pæne Brabantum cum Nervienfi comitatu invadit, 556. b. Ab eo orti domini Avelinenses, *ibid.*

Guericus, *vid.* Guericus.

Guerinus, *vid.* Guiricus.

Guermundus Piquiniaci vice-dominus Adamum principem comprehendit, 482. b. Anathematus peccatur, *ibid.* c. In vincula postea conjectus, a Godefrido Ambianensi liberatur, *ibid.* 483. a.

Guericus Igniacensis abbas, 372. c.

Guericus archidiaconus Aletensis Majoris-monasterii monachis restitit ab ecclesiam Dinanni, 524. a.

Guericus. *Vid.* Werricus.

Guefnatus emendatur, 525. b.

Guefnatus abbas Rutenus, 96. b.

Guibertus Autifodorensis abbas, 82. a. Chartæ subscribit pro S. Remigio Senon. 209. c. Claromontano concilio adest, 357. b. In concilio Nemaufensi exauctoratur, 368. b.

Guibertus seu Guibertus aut Wilbertus seu Wibertus, ex priore Burgulienfi fit abbas, 523. c. 524. a. Acta sub eo, 597. a. b. Sammarthani emendatur, 524. a.

Guiberti seu Wiberti Gemblacensis elevatio, 411. c. 412. a. Miracula, 555. c. 556. a. Vitæ auctor, 555. c. Et cultus, 556. a.

Guibertus Novigentensis, seu Wibertus Hugone commodiore abbate studia profequitur, 208. b. Ejus sententia de urnis sepulchralibus, 118. a. Conjecturæ de Petro eremita, 324. a. b. Suspicio iniquior de Godefrido Ambianensi, 465. c. Emendatur, 205. a. Helisundi comitissæ familiaris, 437. b. Novigenti fit abbas, 466. a. b. c. Broburgensem parthenonem laudat, 484. b. Paschali II. Lingonis occurrit, 500. a. Et datum Creclacum cum insigni elogio, 508. a. b. Liffardum Stession. ep. suum librum dicit de expeditione Hierosolymitana, 550. c. 551. a. Cætera scripta, 360. b. 437. b. 551. a. Sermonem habet in reconciliatione ecclesie Laudun. 573. b. Tractatum edit contra Judæos, 574. b. c. Utrum prænomen haberit, *ibid.* Aquæ probationem suadet, 574. c. Moralia sua in Genesim Bartholomæo Laudun. dicit, 585. b. Belvacensi concilio adest, 599. a. Tertium vitæ suæ librum scribit, 601. c. Constitutioni interest pro S. Remigio Remensi, 618. b. Marris obitus, 490. c.

Annal. Bened. Tom. V.

Guibertus Flaviacensis monachus a S. Anselmo in sacris studiis eruditus, 111. a. Vice abbatis sui sermonem habet, 104. b. Commentarium in Hexæmeron aggregatur, 104. b.

Guibertus. *Vid.* Guibertus, Wilbertus, Wibertus, Ubertus.

Guicheno emendatur, 284. b.

Guicherius decanus Cenomannensis ab Hilgote presbytero traductus & vexatus, 175. c. Monachum induit, & puerum duodennum decani loco substituit, unde turbæ, 282. b.

Guido seu Wido, Burgundiæ comitis filius, postea Callistus II. ejus pater, 337. c. Fit archiep. Vienneis, 192. a. In S. Eugendum liberalis, 284. a. S. Andreae abbatiam Casæ-Dei reformandam tradit, 337. c. 499. c. Charta hac de re, 653. Ecclesie libertatem tuetur adversus Henricum I V. 560. c. Concilium cogit contra Paschalem II. ob pactum de investituris, 569. b. Lucens præfct, 617. a.

Guido seu Wido Ambianensis ep. 4. b. 5. b.

Guido Cameracensis ep. 372. a.

Guido Gravinensis ep. dedicationi Montis-Caveosi interest, 667. 668.

Guido seu Wido Lemovicensis episcopus, 101. c. 164. b. Ejus lis cum Dolensibus, 159. b. Gerardo Uzercenti abbati Maimacum committit, 160. b. Eidemque libertatem indulget, 223. b.

Guido seu Wido Nivernensis ep. 386. c.

Guido-Walerannus silyanacensis ep. *Vid.* Gualerannus.

Guido III. Calmiliacensis seu S. Theotfredi abbas, regimem dimittit, 79. b.

Guido seu Wido II. Cormaricensis abbas, 25. c. Leotherici conversionis auctor, 161. b. 186. b. Allatæ sub eo e locis sacris reliquæ, 459. c.

Guido Farfæ abbas, 487. c.

Guido S. Launomari Bletensis abbas, 70. b. 101. b.

Guido S. Nicasii abbas, 269. c.

Guido Nivernensis abbas, 102. b.

Guido abbas Percoresens, depositus, 450. a.

Guido primus Pomposianus abbas, pietate insignis, 322. c.

Guido seu Wido Sollemniacensis abbas, 160. c.

Guido Tusturiacensis abbas, Dalonenfi synodo adest 595. b. Necnon Liguriensi fundatori, 595. c.

Guido Beccensis ad quem Lanfranci & Anselmi epistolæ, 37. b. c.

Guido monachus, ejus dissidium cum Isenbardo S. Launomari abbate, 64. c.

Guido S. Bernardi frater, 268. b. Sæculo nuntium remittit, 572. b. Uxor ejus Elariaci abbatissa, 130. c. 572. b.

Guido decanus Catalaunensis, Maurimontis instaurator, 76. a.

Guido Trimoliensis dux, S. Remigii instaurator, 397. a.

Guido Nivernensis comes, 102. b.

Guido Vindocinensis comes, 95. c.

Guido comes, litteris subscribit pro Vallumbrosanis, 427. c. 464. a.

Guido Castellanus & vicecomes, Plani-Castelli fundator, 508. b.

Guido Guillelmi Pictavorum comitis frater, Vindocini benefactor, 41. b.

Guido quidam Guidonis comitis filius, usurpata restituit, 191. b.

Guido Langobardus, Majoris-monasterii benefactor, 209. b.

Guido de Guerra, 427. c. 464. a.

Guido de Acro-monte S. Bernardi avus, 267. b.

Guido de Turre, fundator cellæ S. Nicolai de Aciaco, 492. b.

Guido Seveiraci parthenonis fundator, 461. a.

Guido Guidonis de Cociaco filius, 508. b.

Guido Wangionis-rivi dominus, 511. a.

Guido Petri Pampilonensis ep. nepos, 554. a.

Guido Lemovicensis vicecomitis filius, tumultum apud S. Marziale excitat, 596. a.

Guido de Guifa seu de Guifca, repressa ejus licentia in concilio Remensi, 602. a.

Guido. *Vid.* Wido.

Guidricus Cellensis abbas. *Vid.* Widricus.

Guifredus Narbonensis archiep. a quo abbatia de Arzulis redempta, 129. c. 130. a. Berengarii vicecomitis adversus eum querelæ, 622. a.

Iiiii

- Guifredus Canigonenſis monaſt. fundator, 597. c.
 Guigo Cartuſiæ prior quintus, Cartuſienſis ordinis propagator, & inſtitutionum primus ſcriptor, 100. c. 548. a. Acta & ſtatuta, *ibid.* c. 599. Godfridum Laudunenſem excipit, 587. b. Scriptæ ad eum litteræ juſſu regis pro illius reditu, 600. c. 601. a.
 Guigo Calmelianenſis olim abbas, 274. c.
 Guigo Infulæ-barbaræ abbas, 337. c.
 Guigo ſeu Wigo Albiönenſis comes, Cluniaci ſit monachus, 129. a. Ejus auſteritas, 530. a.
 Guigo monachus, Hugonis Dienſis ep. frater, 131. a.
 Guilafredus S. Eufebii abbas, 369. b.
 Guilencus Lingonum ep. 94. a.
 Guillelmundus comes, Elcctenſis benefactor, 622. c.
 Guillelmus cardinalis titulo S. Petri ad vincula, Ap. Sed. legatus, 96. b.
 Guillelmus Bituricenſis archiep. 502. a.
 Guillelmus Cantuarienſis archiep. 33. b.
 Guillelmus Senonenſis archiep. & legatus, 435. c. 436. a.
 Guillelmus Aginenſis ep. 12. b.
 Guillelmus de Baſia, ſeu Willelmus, aut Willermus, ſit Arvernenſis vel Claromont. epifc. 656. b. Et abbas S. Irenei, 337. c. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 378. a. S. Lupi eccleſiam Celſianenſibus adjudicat, 337. a.
 Guillelmus ſeu Willelmus de Campellis, regularis S. Victoris canonicus, Pariſiis dialecticam docet, 382. c. Ejus diſidia cum Abatlaro, *ibid.* 383. p. 383. b. An poſtea monachus? *ibid.* Fit epifcopus Catalanenſis, *ibid.* 585. c. Canonicatus & epifcopatus anni conciliantur, *ibid.* c. 384. a. Contra eum ſcribit Rupertus, 563. b. 623. c. 624. a. c. *ſeg.* Eum conſulunt primi incolæ Claræ-Vallenſes, 603. c. Bernardum abbatem ordinat, 604. a. Subſcribit pro S. Quintino de Monte, 602. b. 694. Et S. Amando, 601. c. Conciliis adest Remenſi & Belvacenſi, 599. a. 601. c.
 Guillelmus Convenenſis ep. 13. c.
 Guillelmus Ebroicenſis ep. 23. b.
 Guillelmus Engoliſim. ep. adest concilio Burdegal. 12. b. 97. b. In Angeriacum munificus, 110. b. Obiit, *ibid.*
 Guillelmus ex priore S. Marcialis, Lemovic. epifc. 362. b. Ejus obitus, *ibid.* c.
 Guillelmus Pictavinus, Lexovienſis epifc. 21. c.
 Guillelmus Pariſienſis epifcopus, 332. c. Ejus parentes, 374. a. Conventioni aſſentit Mauriniacenſis inter & S. Eligii Sanctimon. 491. b. Ab Ivone Urbano II. commendatur contra Latiniacenſes, 374. a. b. An ei inſcripta P. epifc. contra Roſcelinum, 384. b. Annus obitus, *ibid.*
 Guillelmus Præneſtinus ep. & legatus, Ruperto patrocinatur, 588. c. 589. a.
 Guillelmus, cognomine Ludovicus, Cormarici monachus, poſtea Salpinenſis epifc. 459. b. c.
 Guillelmus ſeu Willelmus, Santonenſis ep. 566. c. 588. b.
 Guillelmus S. Ambroſii abbas, 413. b.
 Guillelmus Ambroſianæ baſilicæ abbas, poſtea Taurinenſis, 463. c. 590. c.
 Guillelmus Andrenſis abbas, & chronographus, 207. b.
 Guillelmus de Unciaco, Athanaci abbas, 673. a.
 Guillelmus Balotenſis, ſit abbas S. Audoëni, 575. c.
 Guillelmus ſeu Willelmus, Carnutenſis abbas, 334. c. Ei donationes factæ, 533. c.
 Guillelmus ſeu Willelmus, ex Becci monacho Cormelienſis abbas, 326. b. Herluino & Lanfranco familiaris, 536. c. Ejus epifc. ad eundem, *ibid.* 537. a. Elegium & obitus, 536. a. c.
 Guillelmus S. Dionyſii abbas, 91. a.
 Guillelmus ſeu Willelmus Deva, ex Cluniaci monacho Arnaci præpoſitus, tum Caleſii prior, 15. a. Demum primus Figiaci abbas, *ibid.* 78. a. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 101. c.
 Guillelmus de Roz, ſeu Willelmus, Fiſcamnenſis abbas III. 134. b. Dictus Puella, *ibid.* 505. a. b. Fiſcamnum ſub eo augetur & floret, 134. b. Cadomum adit ad ſepulchrum Angliæ regis, 245. a. Rothomagenſem archiep. convenit ob interdictionem ab eo latam, 263. c. Ejus epifc. ad Ivonem Carn. necnon Ivonis ad ipſum, 346. b. Obiit, ejus elegium, 504. c. 505. a. b. Lugubres verſus & epitaphium, 504. b.

- Guillelmus Calonis ſeu Willelmus, Fontis-dulcis abbas, 688. c.
 Guillelmus Fontis-Gombauidi abbas II. 283. b. Quo anno? 597. b.
 Guillelmus I. abbas Gellonenſis, 79. a.
 Guillelmus II. ſeu Willelmus, Gellonenſis abbas, 443. c.
 Guillelmus Lemovicenſis abbas, 81. c.
 Guillelmus de Caſtro-novo, Leſatenſis abbas, 470. c.
 Guillelmus S. Melanii abbas, 177. c.
 Guillelmus ex Majoris-monaſterii monacho Carnutenſis abbas, 452. c.
 Guillelmus Vaſtel, Montis-sanctæ-Catharinæ abbas IX. 531. c. 632. a.
 Guillelmus Montis-majoris abbas, Bermundo ſubſtituitur, unde turbæ, 165. b. c. Privilegiorum confirmationem obinet ab Urbano II. 369. a. Eadem a Paſchali II. renovari curat, 454. b.
 Guillelmus I. Nobiliacenſis abbas, 620. c.
 Guillelmus ſeu Willelmus, S. Remigii Senonenſis abbas, 209. c. Obiit, 525. c.
 Guillelmus a S. Theoderico, ſeu Willelmus, S. Nicaſii ſit monachus, 458. c. Contra Rupertum ſcribit, 562. c. 563. a. S. Theoderici ſit abbas, 458. c. 563. a. Pietate & doctrina inſignis, 575. b. c. Auctori libri primi vitæ S. Bernardi, 584. b. Emendatur, 604. a. 605. b.
 Guillelmus Ulterioris-portus abbas ſextus, 427. a.
 Guillelmus prior B. Mariæ de Caſtello, a Goffrido Vindocinenſi objurgatus, 399. a.
 Guillelmus S. Laurentii prior, 189. a.
 Guillelmus prior de Tolone, 241. c.
 Guillelmus de Aura-ſicca, ſacriſta Andæonenſis, 241. c.
 Guillelmus ex archidiacono Namnetenſi Majoris-monaſterii monachus, 375. c.
 Guillelmus de Archis, Molifmenſis monachus, Rotberti Nortmannorum ducis conſiliarius, 246. b. 295. c.
 Guillelmus Nantuaei monachus, 215. c.
 Guillelmus Pratenſis monachus, doſe abbatiam adimpſit, poſtea deſectus, 458. c. 459. a.
 Guillelmus de Monſterolo monachus Uicenſis, 69. b. Poſtea Divenſis abbas, 121. c.
 Guillelmus monachus, grammaticus, 225. b. c.
 Guillelmus puer Judæus baptiſatus, poſtea Elaviaci monachus, 437. b.
 Guillelmus Petri Signarii filius una cum patre Lirino ſe offert, 444. a.
 Guillelmus eremita S. Nicolai Andecav. 477. b.
 Guillelmus magiſter Goffidi Vindocinenſis, 312. a.
 Guillelmus Sugerii abbaris nepos, 441. b.
 Guillelmus Sancius dux in S. Severum munificus, 501. b.
 Guillelmus VII I. ſeu Guido-Gaufredus aut Wido-Gofredus-Willelmus, Aquitanæ dux, Waſconia & Pictavorum comes, 8. a. 148. c. S. Hilarii abbas laycus, 13. b. Monaſterii-novi fundator, 18. c. 102. b. Ad id quid conferunt S. Cypriani monachi? 19. a. Concordiam confirmat inter Vindocinum & Ebrolium, 81. b. Coram eo ſit placitum pro Vindocino, 127. b. Eidem exemptiones & donationes confirmat, 12. c. 13. a. 41. b. Necnon exactiones remittit, 145. b. S. Gerardo auctori eſt conſtruedi monaſt. Silvæ Majoris 107. a. 162. b. 163. b. Cujus & inſtituti propagator, 210. a. In ejus gratiam conventus Silvæ-majoris ſtatutum, 641. b. Burdigalenſi concilio duplici intereſt, 146. b. 148. c. 633. b. Monaſterium-novum Cluniaco committit, 96. a. Charta hac de re, *ibid.* 634. S. Eutropii eccleſiam inſtaurat, 146. a. b. Et Cluniaco reformandam tribuit, 178. a. *Vid.* Gaufridus.
 Guillelmus IX. ſeu Willelmus Aquitanæ dux, Waſconia, Tolofæ & Pictavorum comes, 274. a. Necnon Talemundi dominus, 509. c. Leſatenſibus donationem facit, 470. c. Alias Monaſterio-novo confirmat, 244. b. Oleronenſem eccleſiam Vindocinenſibus reſtituit, 366. a. Minaces ad eum Urbani II. litteræ hac de re, *ibid.* Item epifc. Amari Burdegalenſis ad Goffridum Vindocin. 657. 658. Burdigalenſi nobilium conventui præſert, 367. b. Paſchali II. ſcribit pro S. Severi monaſterio, 510. b. 676. Ejus diſidium cum Goffrido Vindoc. 458. a. Conventui Angeriaci adest pro Hugone Cluniacenſi, 459. c. 460. a. Duellum indicit pro Nobiliaco, 469. a. *Ægre* aſſentit Pictavenſi concilio, 416. b. Ab eo cum minis re-

- cedit, 422. c. An ſtupris inquinatus? *ibid.* b. c. Bernardum vicecomitem ad ſatisfactionem compellit ob teloneum Regulæ impoſitum, 460. c. 461. a. Orbiterium fundat, 509. c. 510. a. Cum eo excommunicato communicat Goffrid. Vindocinenſis, 570. a.
 Guillelmus Aſtuarienſis comes cellæ S. Dodæ conditor, 71. c.
 Guillelmus Britolienſis comes, ejus diſidia cum Aſcelino Goſſo, 40. c. 331. b.
 Guillelmus Dienſis comes, Gregorii VII. ad eum minaces litteræ, 79. b.
 Guillelmus Forenſis comes, 337. b.
 Guillelmus comes Moretonii, Novoburgi fundator, 474. c.
 Guillelmus comes illuſtris, monaſterii Firmitatis fundator, 587. c.
 Guillelmus de Alba-Roca Petragoricenſis, 511. a.
 Guillelmus Arnaldi Ecolimſenſis comitis filius, Buxienſis conditor, 7. c.
 Guillelmus Guidonis Pictavorum comitis frater, 12. c. 13. a.
 Guillelmus de Molinis-caſtro, 121. b.
 Guillelmus vix nobilis, ad quem Anſelmi epifc. 144. a.
 Guillelmus de Monciaco Buriaci benefactor, 144. b.
 Guillelmus Rotberti comitis Moritonii filius, 187. a.
 Guillelmus-Ramo de Barris; grandis altercatio de ejus ſepultura, 191. c.
 Guillelmus Marchiſii filius cruceſignatus, 238. b.
 Guillelmus de Alta-villa, 294. b.
 Guillelmus de Verneſia Torinnacenſium vexator, ſacriſcit, 334. c. 335. a.
 Guillelmus cruceſignatus Francigena, 364. c.
 Guillelmus quidam a Goffrido abbate excommunicatus, 378. b.
 Guillelmus Senior de Monte-Sorelli, 423. a.
 Guillelmus comitis Montis S. Michaëlis in Italia frater, 426. c.
 Guillelmus-Godtus in Carnutenſem S. Petrum munificus, 452. c.
 Guillelmus quidam Montis-Olivi monaſterio S. Petri eccleſiam cedit, 461. b.
 Guillelmus Adelaë Bleſenſis comitiſſæ filius, 465. b.
 Guillelmus frater Rotberti comitis, in ſanctimoniales de Cumis munificus, 10. a.
 Guillelmus-Bernardi de Arviniano, 525. c.
 Guillelmus de Maddanta cognomento Rufinus, 25. b.
 Guillelmus. *Vid.* Bernardus Tironienſis.
 Guillelmus. *Vid.* Willelmus.
 Guillelmus de Aura Athanaci abbas, 672. c.
 Guimpla ſeu Wimpla ſæcularis feminae ornamentum,
 Guinzo Caſini monachus, 237. c.
 Guirardus S. Mariæ in Hedeo inſula abbas, 623. c.
 Guiricus ſeu Guertinus Gemblacenſis, 135. c. Ejus epitaphium, 136. a.
 Guiscardus Apuliæ dux, 26. a. *Vid.* Rotbertus.
 Guiſendis abbatiffa Malbodiensis, 449. c.
 Guibertus antipapa. *Vid.* Wibertus, Guibertus.
 Guiterus Regiſteſtis comes, Novici benefactor, 382. b.
 Guimundus Magnus ſeu Wirmundus Crucis S. Audoëni monachus, 23. c. Lanfranci diſcipulus, 26. a. Ejus iter in Angliam juſſu Willelmi regis, 22. a. Epifcopatum recuſat, *ibid.* & b. Occupatum a Willelmo regnum rapinam deputat, 22. b. In Normannia invidiam patitur multorum, *ibid.* c. In Berengarium ſcribit 103. b. c. Impanatoris nomine primus uſus eſt, *ibid.* An electus archiep. Rotomagenſis? 142. a. Italiam petit, *ibid.* Utrum electioni Victoris III. aliquando obſtiterit? 228. b.
 Gulferius primus Dolonenſis fundator, 595. b.
 Gulvericus ſeu Wlfricus S. Bavonis abbas, 507. b.
 Gumbaodus ſeu Gunbaodus abbas S. Benedicti de Quinciaco, donationis reſtiſ pro S. Juniano, 282. c. Duelli ſpectator pro Nobiliaco, 469. a.
 Gumbertus ex Corbeienſi priore Abdinghovenſis abbas, 499. b. S. Madoaldi reliquis obviam procedit, 516. b.
 Gumbertus Columbenſis abbas. *Vid.* Humbertus.
 Gumbertus Millebeccenſis abbas, 80. c.
 Gumpertus Corbeix-novæ prior, 249. a. Poſtea abbas incerti loci, *ibid.*

- Gunbaodus. *Vid.* Gumbaodus.
 Gunderannus Mellenti comes & Prætelienſis monachus, 328. b. Ejus effigies ari incifa, 329.
 Gundiramus eremita apud Rothonenſes ſtabilitatem firmat, 103. b.
 Gundulfus Rotomagenſis clericus Jerofolymitanum iter ſuſcipit, 104. c. Becci poſtea monachus, 260. b. Anſelmi præcipuus amicus, 104. c. Eum ſibi adiutorem adiciſcit Lanfrancus, Cadomenſis, archiepifcopusque creatus rei ſuæ familiaris procuratorem, *ibid.* 105. a. Roffenſis ſit epifc. 98. a. Ejus prudentia, ſanctitas, pia exercitia, 105. a. b. Reges eum venerantur, *ibid.* Anſelmi ad eum plures epifc. 104. c. 457. a. Baculum Wolfſtani Wigornia epifc. e tumulo S. Edwardi regis efferre non valet, 134. c. Ei commendat Anſelmus Beccenſes ſuos in Angliam miſſos, 143. b. Elevacioni corporis S. Auguſtini præſidet, 288. c. Ejus epifc. ad Beccenſes, 305. c. Per eum inveſtitur Anſelmus, 305. a. Infirmantem eum inviſit archiep. 519. a. Anulum ſuum Radulfo Saugienſi tradit, *ibid.* b. Pius obitus, *ibid.* c. Et vitæ ſcriptor, *ibid.*
 Guniacus, *Guny*, vicus Novigento proximus, 465. c.
 Gunſalbus comes in Hiſpania, 56. c.
 Gunſalbus Salvaroris comes, 178. c.
 Guntardus Gemeticenſis abbas, 211. a. Lis ejus cum Fulcone Miciacenſi de cella Domnæ-Mariæ, 231. b. Willelmo regi morituro adſiſtit, 244. c. Cadomum adit ad ſepulchrum ejuſdem, 245. a. Claromontano concilio intereſt, 357. b. Obiit, 360. c.
 Guntardus Thorneienſis abbas, 582. c.
 Guntchramnus rex S. Marcelli Cabilon. benef. 470. c.
 Gunterius Torneienſis abbas, ejus geſta, 521. c. Obitus & epitaphium, 522. a.
 Gunterus Leſicienſis abbas, 556. b.
 Gunterus. *Vid.* Guntherus.
 Guntherus ſeu Gunterus Herfeldenſis abbas, 447. b.
 Gunthildis prima abbatiffa parthenonis in Alſatia conditi haud procul a S. Waldeburgis monaſt. 74. b.
 Gunzo Aſtetenſis ep. 46. b.
 Gunzo Balmenſis olim abbas divinitus inſpiratus Hugonem monet de nova condenda Cluniaci haſtica, 522. a.
 Gurchandus Kemperlegienſis abbas, 596. c.
 S. Gurlouſii Kemperlegienſis abbaris elevatio, 103. b. 178. a.

H.

- H. Andecavenſis eccleſiæ cantor, 339. b.
 H. Habitus monaſtici forma, 49. a. b. Profeſſionis die, non prius, novitiis datus, 594. c.
 Hadericus Aurelianenſis ep. 5. b. *Vid.* Adhericus.
 Hadervidis Theoderici Lorharingæ ducis mater, 606. a.
 Hadvidis Juviniacenſis abbatiffa, 369. a.
 Hadviſa ſeu Alviſa abbatiffa S. Eligii Pariſienſis, 491. b.
 Hadviſa uxor Rotberti de Sabulio, 5. c.
 Hadviſa Rotberti Burgundionis, uxor, *Vid.* Blanca.
 Hadvidis *duſtrix* Caſtanci, cellam Molifmo committit, 193. a.
 Hadwiſa Hoëlli comitis Namnetenſis uxor, 8. a.
 Hæretici judicio aquæ probati, 574. c. 575. a. Simplicium animos clam ſeducunt, 574. c. Contra eos auctoritate agendum, 262. a.
 Hagano ſeu Agano Auguſtodunenſis ep. 141. b. Melldenſi concilio adest, 184. b. Item Berardi Matifconenſis conſecrationi, 284. c. 385. a. Hugonis Lugdunenſis ad eum epifc. pro Hugone Flaviniacenſi, 385. a. Obiit, 395. c.
 Hagano S. Clementis Mettenſis abbas, ejus geſtus, 271. a. Sub eo facta S. Clementis tranſlatio, 270. b. c. Herimanni epifc. funus curat, *ibid.* 271. a.
 Haimericus Aquincenſis abbas, quo auctore Odo Tornacenſis clericus & focii ſunt monachi, 350. a. b. Claromontano concilio adest, 357. b. Obiit, 449. b.
 Haimericus de Aquila S. Launomari monachus, 375. b.
 Haimericus Goſuini philoſophi ſodalis obit, 589. c.
 Haimo Andecav. S. Nicolai abbas, 80. c.
 Haimo Cernelienſis abbas, 450. a.
 Haimo S. Maglorii abbas, 310. c. Obiit, 311. a.
 Haimo comes, 54. a.
 Haimo Gervafii Remenſis archiep. pater, 26. b.

- miliaris, 437. b.
Helmanensis ep. Arfautus seu Erfastus, 64. b.
Helioissa seu Heloyla, ejus lapsus & fortuna, 612. b. c.
Heltopigris nobilis matrona. *Vid.* Wilwurga.
Helvidis Sueffionensis B. M. sanctimon. 233. a.
Helvidis Vaudanionensis comitissa sepultura, 388. b.
Helvifa Ebroicensis comitissa, Nogionis cellae fundatrix, 522. b. Ejus dissidia cum Heinricho Angliae rege, *ibid.*
Helwidis Beroldi-curtis fundatrix, & monacha, 296. c.
Hemeræus emendatur, 420. b.
Hemina. *Vid.* Emina.
Henricus seu **Henricus**, prior Cluniacensis, 440. a.
Hennebergenis comes, & comitissa, Bertholdus, Luca, 563. c.
Henricus miles, penitens apud Affligemium fecerit, 196. a.
Henricus abbas Salefeldensis, a quo venditum jus cundendae monetæ, 44. c.
Henricus archiep. Ravennas schismaticus obit, 51. b.
Henricus Senonum archiep. 467. b.
Henricus Aduensis episcopus, 468. b.
Henricus Leodicensis ep. 110. a.
Henricus Paderbornensis ep. 444. c.
Henricus S. Agerici abbas, 498. a.
Henricus seu **Ainricus** e Cluniaci monacho Angeriaci abbas, 283. b. De electione contentio, 459. c. 460. a.
Henricus ex Cantuariensi priore Belli abbas, 106. a.
Henricus Einfieldensis abbas obit, 47. b.
Henricus ex Corbeicensi decano Eieburgi abbas, 499. b.
Henricus abbas Fabariensis, 679. c. 1. col.
Henricus Ferrariensis abbas, 467. b.
Henricus abbas de Longo-campo, 290. a.
Henricus Neresheimensis abbas, acta sub eo, 362. c.
S. Henricus Cremonensis Pontidae abbas, 345. a.
Henricus Montis S. Quintini abbas, ejus parentes, & laudes, 398. a. b. Gesta sub eo, *ibid.* 522. c. factæ donationes & confirmatæ, 442. b. Paschalis II. bulla, 398. b. Cum suis ad venerandas S. Marculi reliquias Perronam accedit, 442. b. Ad Cartusiam mittitur pro reditu Godefridi Ambian. 522. c. 599. b. 600. c. 601. a.
Henricus ex monacho Besuensi S. Sequani abbas, 255. b.
Henricus, ex Prateni monacho primus instaurati Latiniaci abbas, 138. b.
Henricus S. Sequani abbas, Paschali II. Besuam occurrat, 500. a.
Henricus S. Vedasti abbas, 449. c. Sub eo languet disciplina, 450. a. Sichiensis accersit ad ejus restitutionem, 540. b.
Henricus Wirzburgensis abbas, postea episcopus in Polonia, 541. a.
Henricus ex Becci monacho Cantuariensis decanus, 84. b. Postea primus prior, 143. b. Anselmi ad eum plures epistolæ, 521. a. Eius scriptura Lanfranco decretorum liber, 84. b. 260. c.
Henricus prior Clun. *Vid.* Henricus.
Henricus Siculus ab Urbano II. in Galliam missus, 357. a.
Henricus de Gornaco, unus e Beccensibus ab Anselmo in Angliam missus, 143. c.
Henricus camerarius Becci, ex Anglia juste revocatus, 143. c.
Henricus miles, S. Crispini monachus, 611. b.
Henricus Tornacensis, una cum uxore & filiabus, ad S. Martini monasterium fecerit, 352. c. Fit cellerarius, 353. b.
Henricus canonicus, ad quem Lanfranci epist. 57. c.
Henricus clericus, ejus epistola de Pomposiana bibliotheca, 322. c. 323. a.
Henricus IV. Francorum rex, Clariaci reditus Laterano attribuit, 14. b.
Henricus rex Provinciae, 78. b.
Henricus Augensis comes, Ulterioris-portus benefactor, 437. a.
Henricus Lemburgensis comes, S. Trudonis major advocatus, 318. c. Monasterii bona consumit, *ibid.* 319. a. Herimannum pseudo-abbatem denuo intrudit, 412. c. Chartæ subscribit pro Lacensi, 319. b.
Henricus palatinus comes, Laccensis conditor, 319. a. b. c. 581. c. Annus obitus, 319. c.
Henricus Wartivicensis comes, Pratiellensis benefactor, & monachus, 328. b. Ejus effigies, 329.

- Henricus** i. Vaudanionensis comes, 388. b. Ejus fortuna, & filii, *ibid.* c.
Henricus II. Vaudanionensis comes, Henrici I. filius, 388. c.
Henricus III. Vaudanionensis comes, Henrici II. filius, 388. c.
Henricus Alfonsi VI. regis gener, 537. c.
Henricus Ambianensis comitissa filius, 459. a.
Henricus advocatus urbis Tulli, 27. b.
Henricus, ad quem Anselmi hortamenta, 262. c. 263. a.
Henricus cognominis abbas S. Quintini pater, 398. a.
Henricus. *Vid.* Heinrich, Ainricus.
Hentfridus de Rethberga, monachus Carroffensis, 207.
Hepidannus S. Galli monachus, & scriptor, 52. c.
Heraclius Lugdun. archiep. *Vid.* Erachus.
Herbertus Teufordensis ep. 264. a. Lofinga cognominatus, 434. a. Ex Filcannenfi priore Rametia abbas, episcopatum nundinatus, *ibid.* Sedem episcop. Norwicum transfert, & monasterium condit, *ibid.* b. Cetera ejus acta, *ibid.* Romam missus pro investituris, 433. c. Ad Anselmum epistolæ, 450. b. 457. c. Massilia conventui adest, 457. c. In gratiam redit Willelmi Angliae regis, 345. c.
Herbertus Ibrici abbas, 40. c.
Herbertus Scrobefburienfis abbas, 199. c.
Herbertus S. Albini prior, 244. a.
Herbertus Majoris-monasterii monachus, 24. a.
Herbertus de Castellione, malas consuetud. Cluniaco remittit, 458. a.
Herefordenses episc. Robertus, 346. b. c. Girardus, 433. c.
Heribertus Regiensis ep. Mathildi comitissa pacem suadet cum Heinricho imperatore, 291. c. 292. a.
Heribertus S. Dionysii in Brocacia abbas, 179. c.
Heribertus Sichiensis abbas obit, 178. c.
Heribertus Brunwillarensis monachus, a piratis liberatus, 286. a.
Heribertus IV. Viromandensis comes, 108. b. In S. Praejectum & Humolarienſis liberalis, 109. a. b. Obit, *ibid.*
Heribrandus ex Leodiensi S. Jacobi monacho S. Laurentii abbas, 588. c. An vita Theoderici Andagionensis auctor? 248. b. Ruperti mag. præceptor, 301. c. Anselmi Laudun. ad eum epistola contra eundem, 624. b. c. 625. a.
Heribrandi principis conversio, 256. c. 284. c. 285. a. Et obitus, 285. b.
Herigerus Abrinsbergensis & Lareshamensis benefactor, 340. c.
Herimannus III. Colonienſis arch. 285. c.
Herimannus seu **Hermannus**, Bamberg. ep. 59. c. Ob simoniam exauct. 88. a. Swarzacii fit mon. *ibid.* c.
Herimannus seu **Hermannus** ex Leodiensi præposito fit Mettensis ep. 54. a. Theodericum Virdunensem ad colloquium citat, 74. c. 75. a. Romam adit, 76. c. Coram eo sinitur Maurimontis vexator, 76. c. Gregorio VII. primum infestus, penitens a Jarentone absolvitur, 167. a. Ab Heinricho IV. bis sede dejicitur, 152. b. 211. a. 216. b. 235. c. S. Trudonis facultates in suos usus convertit, 190. a. Electioni adest ibi novi abbas, 196. b. c. Restituitur S. Clementis translationem facit, 270. b. c. Nundinas & equorum exercitia instituit, *ibid.* c. Obitus & sepultura, 271. a.
Herimannus Colon. S. Pantaleonis abbas, 285. c. Ei dicatur Conradi liber de actibus beati Wolphelmi, 286. a.
Herimannus senior, cognomine Calvus, S. Trudonis abbas simoniacus, 247. a. Expellitur, & obit, 284. b.
Herimannus nepos S. Trudonis monachus abbatiam simoniacam acquirit, 318. b. Postea excommunicatur, *ibid.* c. Denuo intrusus excommunicatur, 412. c. Novas persecutiones excitat, 513. a. & seqq. Ejus fautores, 513. b. c. Leodium adit, & absolvitur, 514. a. b.
Herimannus Affligemii monachus, 256. b.
Herimannus fenex, vir sapiens, & auctoritate præstans, 202. a.
Herimannus comes, 222. b.
Herimannus comes, Senonienſis infestus monasterio factisfacit, 563. c.
Herimannus. *Vid.* Hermannus.
Herimarus S. Remigii abbas, Gervasio archiep. adest

- in extremis, 4. a. Ante obitum acta, 39. a. b. Sepultura & epitaphium, 38. c. 39. a. 55. c. Discipuli, 39. c.
Herrino Hirfaugienſis monachus, sacrorum bibliorum emendator, 277. c.
Herrispila, seu sacer ignis, per totam Flandriam grafatur, 270. a.
Herlefrandus Cameracensis archidiaconus, Laubienſes reprehendit, 514. c.
Herlewinus Glastonienſis abbas, 21. c.
Herluca virgo Berndriedensis, 277. c.
Herluinus Beccensis conditor, & abbas, 11. a. 635. Paterna ejus sollicitudo, 11. a. Lanfranco jubet ut archiepiscopatum suscipiat, 20. c. Sub eo facta monasterii secunda translatio, 69. a. Lanfrancum Cantuar. adit, 38. a. Archiepiscopum ipse quanto cum gaudio excipit! 119. c. Ejus visum de eo, 536. c. Pie obit, 532. c. 133. a. Celebres exequiæ, *ibid.* b. Epitaphium duplex, *ibid.* Vita auctor, 190. a. Discipuli illustres, 133. c. 134. a.
Herluinus Centulæ monachus, pietate insignis, e monasterio expulsus, 93. c.
Herluinus pedagogus Ludovici regis, 491. b.
Hermannus S. R. E. cardinalis, 33. a.
Hermannus seu **Herimannus** pseudo-episcopus Augustensis, a tribus summis pontificibus excommunicatus, 542. a. c.
Hermannus Cremonensis abbas, 555. a.
Hermannus Sigebergensis prior, obit, 89. c.
Hermannus Tullenſis, S. Apri monachus, & scholasticus, 152. c.
Hermannus Laudunensis monachus, 556. a. Ejus scripta, 585. c. Ab Hermanno Tornacensi distinguendus, 586. c.
Hermannus Tornacensis scriptor, 586. c.
Hermannus ex Tornaci præposito S. Martini monachus, 350. b.
Hermannus magister, a Fulco poëta laudatus, 185. c.
Hermannus Luciliburgensis, Heinrich IV. regis amulus, 183. c. Turbas excitat apud S. Gallum, *ibid.* Corbeix-novæ renovat privilegia, 183. c. In Saxoniam redit, *ibid.* c. Caditur, 236. a.
Hermannus Castellensis comes, 125. a.
Hermannus comes, Formbacensis benefactor, 340. b.
Hermannus Gilberti comitis Clari-montis frater, 284. a.
Hermannus marchio, Cluniaci porcorum pastor, 190. c.
Hermannus ep. *Vid.* Herimannus.
Hermarus prior S. Mariae Eboracensis, 421. b.
Hermengardis Combornensis vicecomitissa, 160. b.
Hermengardis vicecomitissa, Casa Dei munifica, 222. c.
Hermengardis amita Gilberti comitis Clari-montis, 284. b.
Hermetrudis Montis-Bilgardis comitissa, 476. c.
Hermes ex Sichiensi priore S. Winnoci abbas, 433. a. Abdicato regimine apud S. Nicasium secedit, 592. c.
Hermunus S. Petri-vivi abbas, ejus obitus, 373. c.
Hernostus Rossensis ep. Lanfranci discipulus, 260. b. *Vid.* Arnustus.
Herrandus, qui & Stephanus, ex abbate Geneburgensis. fit Halberstad. episcopus, 258. c. 276. c. Ejus consilio apud Herleveldam restituitur monachi, 258. c.
Hersendis Fontis-Ebraldi priorissa, 282. c. 283. a.
Hersendis de Campania, seu de Claris-vallibus, prima Fontebraaldensis magistra, 423. a. 424. b.
Herveus Nivernensis ep. Trecenti concilio adest, 465. a. 671. Chartæ subscribit pro Floriaco, 518. c.
Herveus Rancornensis, postea Eliensis primus episcopus, 52. b. Ab eo dedicata Tornetensis ecclesia, 522. a. Consecratur pariter Robertus Crulandensis abbas, 582. c.
Herveus Flaviniaci abbas, 454. b.
Herveus I. S. Melanii abbas, 178. a.
Herveus II. Redonenſis abbas, 537. a. Donationes sub Heo, & acta, 621. a.
Herveus Rochonensis abbas, 440. a.
Herveus Vindocini monachus, dictus de Trinitate.
Herveus magister Pinceruarum Philippi regis, variis chartis subscribit, 82. b. 122. c.
Herveus de Brevarco, 6. c.
Herveus de Monte-Maurenciaco, Diogili benefactor, 552. b.

- Heselinus** comes, 16. b.
Hesso miles, Gruningæ conditor, 53. b.
Hesso, quo auctore conditum S. Georgii Hercin. monast. 277. c.
Heymo Virdunensis ep. S. Mauri parthenonis auctor, 463. c.
Heymo Hirfaugienſis monachus, & scriptor, 286. c.
Hezelo Cluniacensis monachus. *Vid.* Ezelo.
Hezilo S. Afræ abbas, 472. a.
Hezilo S. Georgii in Nigra-silva benefactor, 197. c.
Hezilo ejusdem monast. fundator, 277. c.
Hibernia rex, Murchertachus, 370. b.
Hieronymiani Benedictinis in Caramanie monasterio substituti, 114. a.
Hieronymus Pomposianus abbas, insignis bibliothecæ auctor, 322. c. 323. a.
Hiensis infule monachi, quorum jus super totam provinciam & episcopos, 520. c.
S. Hilarius Pictavenſis, Berengarii in eum calumnia, 57. c. 58. a. *Vid.* Reginaldus, Lanfrancus.
SS. Hilarii & Florentii translatio ex Athanaco ad Bonnam-vallem, de ea quid certi? 298. b.
Hilarius poëta, Anglus, ejus scripta, 315. c.
Hilbertus Trevirensis arch. *Vid.* Egilbertus.
Hilda abbatissa, a qua Streaneshalense dictum monast. 256. c.
Hildebertus seu **Ildebertus** Cenomannensis, 272. a. Ortus ejus, & parentes, 377. a. Scholarum magister, deinde archidiacon. postea episc. *ibid.* b. c. S. Hugonis de eo prædictio, 378. a. Necon Ivonis Carnut. minus favorabile præjudicium, *ibid.* b. Variæ ejus epistolæ; Ad Adelaem Blefensem comitiss. 438. c. Ad Dunelmenses, 371. a. Ad Hugolem Cluniac. 378. a. 462. c. Ad Marbodum Redonenſem, 475. b. Willelmum de Campellis, 383. b. Monachus esse cupit, 462. c. An fuerit? 377. c. Lausdunensi concilio adest, 535. c. Et Santonenſi, 379. c. Judex constitutus inter S. Nicolai & S. Albini monachos, 399. c. Rainaldi Andecavenſis electioni resistit, 439. c. Ordinationi adest reunit, 463. a. Romam adit, 439. c. In Paschalis papæ defensionem scribit, 568. c. 569. a. Alia scripta, & gesta, 378. a. 504. b. 528. c.
Hildebertus e Pictavenſi mon. Dolensis abbas, & Buiric. archiep. 254. b.
Hildebertus Nantoliaci abbas, 163. b.
Hildebertus comes de Marchia, 13. a. Ejus filia Simonis Crispianensis nubit, 92. c. 93. a.
Hildeboldus Magaburgensis abbas, obit, 600. c.
Hildebrandus S. R. E. archidiacon. & monachus, 32. a. Ejus litteræ ad Lanfrancum, 34. c. Ad reformandum Sublacum missus, 50. a. Apud Alexandrum II. agit pro componenda Farfensium lite, 51. a. *Vid.* Gregorius VII.
Hildeburgis Gervasio Remensis archiep. mater, 26. b.
Hildeburgis S. Guingaloei fundatrix, 6. b.
Hildeburgis Goëlli mater, Ibrico munifica, 40. c.
Hildeburgis, cujus assensu S. Gundulfi monasterium Virzoni subjectum, 296. c.
Hildeburgis nobilis vidua, monasteriorum amatrix, 331. a. b. Obitus, miracula, vitæ scriptor, *ibid.*
Hildegardis regina, Campidonensis fundatrix, 373. b.
Hildegardis Willelmi Aquitaniae ducis mater, 366. a.
Hildefonſus Hispaniæ rex, ejus mater, 585. b.
Hildemarus Centulæ monachus, pietate insignis, e monast. expulsus, 93. c.
Hildensheimensis ep. Hecilo, 10. b.
Hildiboldus Magdeburgensis abbas, 412. c.
Hildoini abbas Lemovicensis offa e tumulo extracta, 81. c.
Hildolphi Colonienſis arch. rixæ cum Brunwillarens. 124. b.
Hilduinus Lemovicensis ep. 160. c.
Hilduinus comes de Roccio, Majori-mon. munificus, 145. a.
Hilgodus seu **Hilgorus** ex Belvaci presbyt. Sueffionum ep. 273. b. Petræ-pontis cellam auget, 223. c. Contra eum aſſerta S. Cornelii libertas, 224. a. Chartæ subscribit pro Majori-mon. 298. c. 299. b. Sanctiوني adest pro reformatione S. Magloni, 311. b. Item conciliis Brivatenſi, 333. c. Claromontano, 357. a. 358. c. Trecenti, 465. b. 671. Ad Majus-monasterium secedit, cujus postea fit abbas, 207. c. 273. c. Lis cum Quinciencibus, 375. c. 376. a. Obit, 477. c.

Hilgotus S. Audoeni abbas, 490. b.
 Hilgotus presbyter Cenomann. Hoëlo episc. infestus, 275. c. 282. a. b.
 Hillinus Corbeiae-novae lector, 499. b. Oltenseva fit abbas, 555. c.
 Hilloardis mater S. Berengarii Papulens. 317. b.
 Hilmredus Fombracensis prima fundatrix, 340. b.
 S. Hippolyti reliquiae Tauniaci, 274. b. 650. a.
 Hippolytus Eistensis, Athanaci abbas, 673. b.
 Hilmio Dicensis ep. 597. c. 693.
 Hispania, ibi turbæ, 570. 571. Ad quas pacandas Clu-
 lensis abbas missus, 688. 689. Quandonam abroga-
 gatus Mozarabum cultus? 42. b. c. 43. a. Monasteria
 duplicia improbata, 471. b. Plura Silvensibus attributa,
 338. a. b. Tolertanus ep. primas denuo institutus, 250. c.
 Hispania reges & reginæ, Sancius, Hildefontus, Felici-
 cia, 585. b. Alfonsus, 132. a. seu Adefontus, 178.
 c. vel Hildefontus, 250. c. aut Aldefontus, 290. b.
 Hodierna S. Georgii Redon. abbatissa, 8. a.
 Hodierna S. Glodesindis abbatissa, 217. a.
 Hodierna S. Arnulfi reclusa, 54. a.
 Hodierna Rainaudi-Pagani uxor, 297. a.
 Hodierna Belensis vicecomitissa, Cistercii fundatrix,
 394. b.
 Hodo Bigorrit. ep. concilio Burdegal. adest, 318. b.
 652.
 Hoël. *Vid.* Hoëllus, Hoëlus.
 Hoëllus seu Hoëllus ep. Cenomannensis, 244. a. Ab
 Hilgotu presb. vexatus, 175. c. Vindocino munifi-
 cus, 272. a. Roberti Nortmannorum comitis par-
 ter tuerit adversus Hugonem & Gaufridum, 281. c.
 Interim sedicio; ejus auctores, 282. a. b. Ad An-
 glorum regem confugit, & redit, *ibid.* b. Rodulphi
 Turonensis fautor contra Majoris-mon. monachos,
 333. c. Ejus placitum pro S. Vincentio, 363. b. S. Ju-
 liano donum confirmat; obitus, & sepultura, 376.
 c. A Baldrico laudatus, 377. a.
 Hoëllus comes Namnetensis, postmodum Britannæ
 dux; 8. a. seu Hoël, 96. b.
 Hoëllus Cornubiæ comes, 7. c.
 Hogerius Insulæ-Barb. abbas. *Vid.* Ogerius.
 Hogoldus Cremifanensis abbas, 555. a.
 Homicidia sui in profanam focvam projiciendus, 507. a.
 Homicidii involuntarii poena, 14. b. Eo pollutum cæ-
 mererium, 210. a.
 Hominis voluntas infirma ad bonum per gratiam adju-
 vatur, 624. c.
 Honestus ep. Verulanus, 276. b.
 Honor, id est, comitatus, 398. b.
 S. Honorinæ nova ecclesia apud Confluentium, 173. c.
 Ejus intercessionis vis, *ibid.*
 Honorius II. Salefeldensium bona confirmat, 44. c.
 Necnon Diferinensium libertates, & jura, 582. b. Litteræ
 pro Lirinensi contra Saracenos, 463. a. Pro
 Fabariensibus bulla, 617. a. Melanienfes inter & Vi-
 trecent. concordiam firmat, 621. a. Ejus legatus Gal-
 terius Magalon. ep. 597. c.
 Honorii archiep. translatio, Cantuarie, 289. a.
 Honoricus Hersfeldiæ abbas, Heinrichi IV. legatus in
 Saxoniam, 72. b.
 Hospitales prepositi Jerosol. Geraldus, seu Giraudus,
 Raimundus, 429. c.
 Hospitales fratres Jerosolym. eorum habitus; obedi-
 tiæ jugum excutunt, 430. a.
 Hospites, in eos caritas & munificencia laudatur, 220.
 c. 505. b. Præclara exempla, 405. c. 406. a. Pro
 his solvatur jejuniis regulare, 549. c.
 Nospitii jus monasterio concessum, 608. b.
 Hotrudis seu Hotradis Alarici comitis uxor, 621. c.
 Hubaldus episcopus Sabinensis, 34. a.
 Hubertus legatus cardinal. concilium Nortmanniæ cog-
 git, 20. c. Anglicano adest, 57. a. Gregorii VII. ad
 eum epist. de lite Eveni & Johovi ep. 102. c. 126. a.
 Hubertus Sylvanectensis ep. seu Hubertus ecclesiam
 S. Martino Parisi. confirmat, 492. b. Chartis sub-
 scribit pro S. Remigio, 458. b. Et Floriano, 518. c.
 Excommunicatus Laudunens. ecclesiam reconciliat,
 573. a.
 Hubertus seu Hubertus Carnutenfis abbas exauct. 103.
 a. 157. c. Postea Nogent. prior, 334. b.
 Hubertus abbas de S. Winscio, 224. b.
 Hubertus Petrosellus de Monte-Balonis infirmus mo-
 nachus induit, 495. c.

Hubertus Cluniacensis monachus magnæ auctoritatis,
 599. b. 600. c. 601. a.
 Hubertus cancellarius Philippi regis chartæ subscribit
 pro reformatione S. Maglorii, 311. a.
 Hubertus Baldrici Burgul. magister, 299. c. 146. c.
 Hubertus. *Vid.* Humbertus.
 Hubertus Andecavorum ep. 7. a.
 Huebertus Morinensis ep. Sithium fecedit, 178. c. Mo-
 nasterii instaurator, 179. a.
 Hucbertus Ecolimonsis sacrista, 110. b.
 Hucbertus. *Vid.* Hubertus, Hembertus.
 Hugo-Candidus cardinalis, 41. c. Seu Albus, 14. a.
 Aut Blancus, 99. c. Variis conciliis adest aut præest;
 Ausciensi duplici, 13. c. 14. a. Legecensi, 31. a. Tolo-
 sano, 13. c. In Hispaniam legatus, 42. a. b. c. 43. a.
 Concordia cum Hogone Cluniac. 61. a. Gregorio VII.
 cum aliis pontificum abrogat, 99. a.
 Hugo Dicensis primum, postea Lugdun. archiep. e Bur-
 gundia ducibus ortus, 471. a. S. Marcelli prior,
 utrum & monachus? 470. c. 471. a. R. E. legatus,
 163. b. Cardinalis, 334. b. Coram eo ventiliata con-
 troversia Fructuarient. inter & Divionens. abbates,
 33. a. Item Burdigalensium contra Severianos, 148.
 b. Et commendat Gregorius VII. Simonem Crispici,
 92. b. Necnon plures causas committit, 102. c. 109.
 b. 115. b. *seq.* 126. c. Gregorio VII. scribit pro
 Manasse canonico & Brunone Cartuf. 127. a. Dolens
 monachos ad duo concilia vocat, 159. b. Clericis
 conjugatis infestus, 109. c. Manassen archiep. dam-
 nat, 116. c. & deponit, 156. a. b. c. Drogonem Tar-
 ruenn. interdicit, 117. a. Robertum Carnot. intrusum
 excommunicat, 120. c. Plures episcopos & abbates
 suspendit, su 159. a. b. Variis conciliis adest aut
 præest, *Aduentis*, 116. c. Burdigalens. 146. a. Exol-
 dunens. 175. b. 186. b. Lugdunens. 156. a. b. c. Mel-
 dens. 157. c. 184. a. Santonens. 156. b. 178. a.
 Romano adest nequit, ab Henrico IV. prohibitus,
 191. a. Gregorii VII. ad eum epistola, pro absolu-
 tione Herimanni Mettens. 167. a. De lite Seguini ab-
 batis, 184. c. Arnulfum reclusum Suestion. ep. con-
 fecrat, 156. c. 173. a. Robertum Meldens. 184. b.
 185. a. Willelmum III. abbatem Camiliac. 79. b. Ad
 ecclesiasticos gradus promovet Jarentonem. 82. a.
 In suam familiam adoptat Hugonem postea Grati-
 nopolitanum ep. 188. c. Calmetaco contra Cluniac-
 enses favet, 275. a. Ejus decretum pro Derovo, 641.
 Chartam confirmat pro eodem, 642. Lugdunens-
 is arch. 132. b. 184. c. Totius Gallie primas, 273.
 b. quo anno? 184. c. Salmurum adit, 273. b. Unus
 e tribus a Gregorio VII. in successorem designatis,
 213. c. Excommunicatur, 237. a. Ad Mathildem
 comitiss. scribit de electione Victoris III. 227. c. *seq.*
 Judicium ejus refellitur, 228. b. Apud eandem
 schismatis crimen eluit & de Cluniacensibus conque-
 ritur, 250. a. b. Theoderici Virdun. reconciliatio-
 nem approbat, 255. c. Popponem Mettens. ep. con-
 fecrat, 256. a. Richerum pariter post abjuratorem,
 256. a. Item Berardum Matifonens. 384. c. Conciliis
 adest; *Aduentis*, 333. c. Brivarens. 333. c. Dolens,
 333. c. Meldens. 334. b. Ad ejus vocem restitutum in-
 cendium, 336. a. b. Anselmi ad eum epistola, 345. c.
 Et Urbani II. 386. a. Ei professionem denegat Daim-
 bertus Senonensis, 374. a. Controversiam componit
 Hugonem inter Cluniac. & Pontium Casæ-Dei, 358.
 b. Ad Haganonem *Aduentis* scribit, 385. a. Erga
 S. Engendum, Casam-Dei & Conchenfes liberalis,
 284. a. 461. b. 499. c. Cluniaco plura confirmat,
 476. b. Mauziacnm, 358. a. Nongentensem cellam,
 334. b. Cluniaci altare consecrat, 356. c. Anselmum
 honorifice excipit, 390. a. Non semel, 403. c. 404. a.
 747. a. Eum adit S. Robert. Molism. cum sociis, 393.
 b. Pio eorum proposito annuit, *ib.* c. 394. a. Et Bur-
 gundiæ duci commendat, *ibid.* c. Ei scribit Goffridus
 Vindocinens. 402. a. Urbanus II. pariter & Robertus
 Lingonens. pro revocatione S. Roberti, 404. a. b.
 Conventum habet hac de re ad Petram-scillam, *ibid.*
 c. Definitionem mandat Lingonens. ep. *ibid.* 405. a.
 Richerum Virdunensem reconciliat, 411. b. Ejus litteræ
 commendatitiae pro Cistercio, 415. b. Ei favet
 Hugo Flaviniac. præ Desiderio Casin. 453. c. Ejus
 vices agit Berardus Matifonens. in conventu Massil.
 457. c. S. Benigno favet adversus Hugonem Bifon-
 riuensem, 496. c. Epistola hac de re, 675. Sepultura,
 epitaphium,

epitaphium, 496. a. b. c. 584. c. Hugonis Cluniac-
 ensis epistola de eo, *ibid.* A Fulcoio poeta laudatus,
 185. c.
 Hugo Rotomag. archiep. 187. b. Rosenfes ecclesie im-
 munitatem confirmat, 296. a. 650. a.
 Hugonis II. Bifontinens. seu Chrytopolitani archiep.
 acta & obitus, 26. c. 302. a.
 Hugo III. Bifontinens. archiepisc. S. Vincentii abba-
 tiam proficit, 302. a. b. Salinensem ecclesiam S. Be-
 nigno restituit, 496. c. Qua lege? 497. a. Hugonis
 Lugdunens. epistola ad eum hac de re, 675.
 Hugo Atenfis ep. 445. c.
 Hugo de Monte-acuto, ex abbate S. Germani, Auti-
 sfodor. fit ep. 617. b. Prælagium de eo, *ibid.* c. Et
 acta, 618. a. Imminentem pluviam avertit, 617. c.
 Hugo Bigorrensis ep. 163. b.
 Hugo Catalaunensis episc. 458. b. Concilio Trecenti
 adest, 465. a. 671.
 Hugo Eboracensis thesaurar. postea Dunelmensis episc.
 371. a.
 Hugo Gratianopolitanus episc. 268. c. Ejus patria, pa-
 rentes, 188. b. c. In conc. Avenionens. ep. electus, 156.
 a. Romæ consecratur, 188. c. 189. b. Quo anno?
 203. b. Mathildis comitissæ in eum benevolentia,
 188. c. Corruptelis suæ diocesis emendandis pluri-
 mum infudat, *ibid.* 189. a. De adventu S. Brunonis
 & sociorum in somnis præmonitus, 202. c. Eos exci-
 pit, *ibid.* 203. b. Ancientem abbatem Willelmum
 ordinat, 229. c. Claromont. concilio adest, 357. a.
 Meldens. 184. b. Et Viennens. 569. c. Ab Urbano
 II. reprimatur, 275. a. Casæ-Dei fit monachus, 189.
 a. Dignitatem episcopalem resumit, 337. a. Durandi
 Claromontensis funus curat, 357. b. Chartæ subscri-
 bit pro S. Benigno, 497. a. Fundationi Portarum fa-
 vet, 613. c. Annus obitus, 189. b. Et vitæ scriptor,
 548. a.
 Hugo ex decano Aurelian. ep. Laudun. 574. b.
 Hugo Lcxovienfis; lis de ejus sepultura, 122. a.
 Hugo Lingonensis ep. cognomento Rainardus, 43. a.
 54. b. 94. a. In Dervum munificus, 54. b. Clericis
 conjugatis infestus, 109. c. Conciliis adest, Meldens.
 157. c. 184. b. Santonens. 156. b. *Vid.* Rainardus,
 Rainaldus.
 Hugo Nivernensis ep. 122. c. Ejus litteræ lectæ in sy-
 nodo Burdig. 12. b. Meldens. concilio adest, 157.
 c. 184. c.
 Hugo II. ex decano ep. Nivernensis, 386. c.
 Hugo III. Nivernensis ep. a quo in S. Stephani monast.
 instituti monachi, 387. a. Alia acta, 387. a. b. c. Et
 obitus, 386. c. 387. a.
 Hugo IV. Nivernensis ep. 518. c.
 Hugo Ostiensis & Veletrensis ep. Sublaci reformationis
 auctor, 50. a. b.
 Hugo Sylvanectensis ep. 118. c. 348. c.
 Hugo Suestionensis ep. 188. a.
 Hugo de Petra-fonte Suestionensis ep. conciliis adest;
 Suestionens. 309. b. Et Pictavens. 479. c. Item con-
 fecrationi Philippi Catalaunens. 349. a. Reliquia-
 rum S. Helenæ probationem facit, 349. b. Erga san-
 ctum Theobaldum liberalis, 309. b. c. 310. b. Et
 cellam S. Pauli 602. c. Chartæ subscribit pro Novi-
 gento, 348. c. Societatem init cum Campensibus,
 372. c. Braquensem eccles. Noveio adjudicat, 382. c.
 Hugo Tolosanus ep. 368. a.
 Hugo Trecentis ep. subscribit, 4. b. 43. a. Ejus litteræ
 in synodo Burdigal. lectæ, 12. b. Molismi inopia
 succurrit, 94. a. In Floriacum pariter munificus, 95.
 a. b. Meldens. concilio adest, 184. b. Augiensem cel-
 lam Cluniaco subicit, 188. a. b.
 Hugo II. *Aduentis* abbas veneno interemptus, 411. c.
 Hugo Autisfodor. abbas, 471. a.
 Hugo S. Egidii Nemauf. abbas, 505. c. 623. b.
 Hugo Alti-villarens. abbas, 458. a. b. 492. c. 575. b.
 Hugo I. Athanaci abbas, 672. a.
 Hugo II. Athanaci abbas, 672. b.
 Hugo Morcaulcius magni Hugonis nepos, Autisfodo-
 rensis abbas, 419. a. Paschalis diploma pro eo, 501. b.
 Hugo S. Basoli abbas, 575. b.
 Hugo de Floriaco Beccensis monachus, Willelmi regis
 consanguineus, 307. a. b. Novitius eligitur abbas,
 503. c. 504. a.
 Hugo de Castello-novo Bellilocensis abbas secularis,
 101. c.

Hugo Cerastensis abbas, 193. b.
 Hugo Cluniacensis abbas, 52. b. Doctrinæ & sanctita-
 tis fama, 14. a. b. c. Existimatio & auctoritas, 126.
 a. b. Humilitas & paterna sollicitudo, 321. c. 322. a.
 Erga infirmos, 530. a. Concordia inter eum & Hu-
 gonem cardinalem, 61. a. Odonem priorem cum aliis
 Romam mittit, 78. a. 77. b. Obedientiam quam-
 dam sub annuo censu instaurandam concedit, *ibid.*
 b. Calmetiacensibus subsidia subministrat, 79. a.
 Ejus interventu Henrico IV. reddita communio,
 112. b. Ejus consilio sancti Eparchii abbatia An-
 geriaco subjecta, 161. c. Anastasium e suis ad Sar-
 raceno mittit, 123. a. Variæ ejus epistolæ;
 ad Anselmum, 476. a. 496. b. Anastasium mona-
 chum, 231. b. Arnulfum reclusum, 107. c. Ad Grego-
 rium VII. de Berengario, 125. c. Ad Moissiacenses,
 130. a. b. Item plures ad ipsum: Alfonso Castellæ reg-
 is, 21. b. Gregorii VII. 61. c. 88. a. 92. b. 126.
 a. 129. a. 141. a. 155. a. b. c. 156. a. Hildeberti, 462.
 b. c. Paschalis II. 407. b. Simonis Crispici, 118.
 c. Urbani II. 251. a. b. c. Varia ei commissa mona-
 steria aut cellæ, 114. c. 115. a. S. Alban. 476. b.
 Avalonense, 128. b. Augienfe, 188. a. b. Bellilo-
 cense, 101. c. 102. a. 368. a. S. Bertini, 432. b. c.
 S. Benigni, 116. b. Carionense, 114. c. Campense,
 141. b. S. Columbæ, 178. a. Crispiciense, 119. c. Ad
 Eremitas, 115. a. S. Eutropii, 178. a. b. c. Ss. Fa-
 biani & Sebast. 14. c. 15. a. Figiacense, 77. c. Ss.
 Gervasii & Protas. 178. b. Gigniacense, 101. c. 102.
 a. Laudenfe, 14. c. 15. a. Leletense & S. Licerii, 70.
 c. 71. a. S. Lupi, 178. a. b. c. S. Lupercii, 241. b.
 S. Marci, 14. c. 15. a. Mauziacense, 358. a. Mona-
 sterium-novum, 18. c. 96. a. 633. 634. Morlaucense,
 124. a. Nivernense, 14. c. 386. c. Nogentense, seu No-
 giomense, 334. b. 557. c. S. Orientii, 241. b. Padoli-
 ionense, 157. c. S. Petri de Campo-modio, 115. a.
 Piverense, 158. b. S. Saturnini, 194. b. S. Vaic-
 riani de Rodobio, 188. a. b. S. Wlmar. 101. c. 511.
 c. A Gregorio VII. graviter increpatur, 129. a. b.
 Honorifica ejus de eo epistola, 115. b. c. Ab Urbano
 II. *sanctissimus*, appellatus, 251. c. *Frater* a Paschali
 II. 407. b. Hilpanorum principum in eum reveren-
 tia, 31. b. 114. c. 115. a. Ejus erga Alfonso grati-
 tudo, 31. c. 32. a. Marcianense parthenium con-
 dit, 94. c. 95. a. Figiacense reformat, 77. c. 78. a. Auti-
 sfodorense & Saguntens. abbates præficit, 172. b. 419.
 a. b. Pontidæ & Monasterio-novo priores, 220. b. 240.
 b. Confirmatæ sub eo ecclesie & possessiones, 361. a.
 373. a. 486. c. 511. c. Donationes & privilegia, 8. a.
 419. c. 420. a. 476. b. 511. c. 640. c. Ei litteræ con-
 cessæ pro S. Orientio prope Alciam, 368. a. Ar-
 chimbaldum IV. increpat, 654. 656. Ei commissæ
 lites ecclesiarum & episc. 115. b. c. 116. c. 126. c.
 Walteri episc. Cabillonens. electioni adest, 156. c.
 Bernardum Massiliensem de manibus Heinrichi IV.
 eripit, 113. a. Ad respicientiam hortatur Heinrichum
 199. c. Petrum Caveisem perhumaniter excipit, 153.
 b. Namtuacum adit pro elevatione corporis S. Maxi-
 mi, 215. c. Factum Jarentonis Benigniani de Viro-
 nianis non probat, 218. b. Ei nuncupatus consuetu-
 dinum Cluniac. liber, 221. c. De eo coqueritur Hu-
 go Lugdunens. 250. a. b. Bernardum Toletanum
 commendat apud summum pontificem, 250. c. No-
 væ ecclesie fundamenta jactat, 251. a. Diu absens est,
 275. b. Dedicationi interest Bredonens. ecclesie,
 357. c. Concilio Tolosano, 14. a. Claromontano,
 357. b. Massiliensi conventui, 457. b. Ejus lites cum
 Tenorchienfibus, 385. c. 386. a. Factum sibi de
 Willelmi regis morte oraculum Anselmo aperit, 417.
 c. Didaco Compostellano suadet ut Paschalem per se
 adeat, 455. b. Sub ec admittit Petrus Venerabilis,
 440. c. An pariter Hildebertus Ceromann. 377. c.
 378. a. Alii viri nobiles & benefactores, 335. a. b.
 Futura novit, 77. c. 215. c. 231. a. 378. a. 441. a.
 Commodolici B. Amandi sepulcrum indicat, 419.
 c. Signo crucis imminentem dispellit tempestatem,
 476. c. Urbi prioris Campens. anniversarium confir-
 mat, 492. a. Statuta & testamentum, 254. b. *seq.*
 Ultima facta & obitus, 528. b. c. Vitæ scripto-
 res, *ibid.* c. 377. c. 378. a. Tumulus, 252. c. 529. a.
 Sanctitatis varia argumenta, *ibid.* b. Cluniaci sub eo
 celebritas, 530. a. b. Fjus tunica pro ægrotantibus
 induitur, 199. c. A Fulcoio poeta laudatus, 185. c.

- Hugo Crispeianus abbas, 59. a.
 Hugo Dolensis abbas, 376. c.
 Hugo Elmonensis abbas, ejus parentes, 354. b. Novam ecclesiam perficit, 109. c. 354. a. Tornacensis monachis succurrit, 353. c. Verus de eo, 354. a. b. Donationes sub eo, 388. a. 481. a. 501. b. 507. b. 565. a. & acta, 208. c. 354. b. Annus obitus, 354. b. 507. b.
 Hugo ex Angeriacensi monacho S. Eparchi abbas, 162. a.
 Hugo Vitonius, postea Divion. monachus Flaviniaci cligitur abbas, 8. c. 384. c. 411. b. Ab Aduensi ep. consecratus, 385. a. b. Discordiam cum eo ortus & progressus, 395. c. *et seq.* Absolutionem accipit a Lugdunensi, 396. b. Et dati Divionenses ad solarium laboris, 396. b. In concilio Valentino purgatus restituitur, 416. a. Legatorum litera pro eo, *ibid.* b. Sede pulsus in S. Vitoni abbatiam intruditur, 561. c. Varia ejus fortuna, adversarii & patroni, 453. c. Moderatio & pietas, 454. a. Vulgatum ejus chronicon emendatur, 91. a. 237. b. In quo definit? 453. b.
 Hugo abbas Floriacensis, 5. b.
 Hugo Fontis-dulcis abbas, 688. c.
 Hugo Garnensis abbas vicarius, 621. c.
 Hugo Gingenbacensis abbas, necnon Laureshamensis, 389. b.
 Hugo Laureshamensis seu Gingenbacensis abbas, detrusus, 447. b.
 Hugo Magaburgensis abbas, 600. c.
 Hugo Mauriacensis abbas, 539. c. Abdicat, 540. a.
 Hugo Nereshcimensis abbas II. 362. c.
 Hugo Marifconensis, Bernardi amicus, Pontiniacensis primus abbas, 572. c. 594. c. Autifiodorensi ep. professionem facit, 595. a.
 Hugo I. Pratenis abbas, a quo restituta libertas & ordo reformatus, 459. a. 618. b.
 Hugo II. Reomaensis abbas, 192. c.
 Hugo seu Ugo S. Rigaldi abbas, 629.
 Hugo Sagienis abbas, 519. c.
 Hugo Selebienis abbas, ejus virtutes & acta, 371. b. c. 473. b.
 Hugo Tiernenis abbas, 101. b.
 Hugo S. Victoris abbas, 296. a.
 Hugo abbas de . . . 224. b.
 Hugo Affligemensis prior, 256. c.
 Hugo prior S. Benigni obit, 134. a.
 Hugo Celsinensis prior, 335. c.
 Hugo Crispiacensis prior, 459. a.
 Hugo de Diurnach Mortua-aqua prior, 476. c.
 Hugo S. Laurentii de Helliaco prior & scriptor, 565. b. c.
 Hugo Vallis-coloris primus prior, 479. a.
 Hugo Ventiliaci prior, 145. a. 201. a.
 Hugo Angeriaci monachus, 8. c.
 Hugo Autifiodorensis monachus emendatur, 502. a.
 Hugo Bajocensis monachus epilepticus, de eo epistola, 659. *et seqq.*
 Hugo reclusus Cadomenis, 174. a.
 Hugo monachus Cluniacensis, 77. c. 78. a.
 Hugo Cluniacensis Magni Hugonis medicus, 365. b.
 Hugo Cluniaci cellerarius litem Trenorchiensibus inrentat, 385. c. 386. a. Testis pro Quadralla monasterio, 476. b.
 Hugo monachus Cluniacensis, cujus conversio a S. Hugone praedicta, 529. a. Ejus parentes & scripra, *ibid.* Epistola ad Godefridum Ambianensem, 676. Necnon ad Pontium Cluniacensem, 530. a.
 Hugo Fbroilensis monachus, 56. c.
 Hugo de S. Maria Floriaci floret, 544. c. 545. a.
 Hugo Medianensis monachus Bonae-vallis conditor, 388. b.
 Hugo Vitonius profugus apud S. Benignum stabilitatem firmat, 217. b. c. Professionis verba, *ibid.* 218. a. 256. a.
 Hugo S. Vitoni monachus Richardo Viridunensi communicat, postea respicit & fugit, 561. b.
 Hugo quidam eremita Silvensium benefactor, 338. b.
 Hugo sacerdos natus & septem primis S. Brunonis fons, 203. a.
 Hugo adolescens, ejus revelationes, 270. b.
 Hugo de Puhana auctor hagiologii & necrologii S. Severi, 510. c.
 Hugo archidiaconus major, 27. b.
 Hugo archidiaconus Cantuariensis, 403. c.

- Hugo Cameracensis decanus Aquicincti fundator, 151. c.
 Hugo Capuanus presbyter & scriptor, 228. c.
 Hugo Nivernensis decanus, 14. c.
 Hugo Tullensis primicerius, 53. c. 74. c.
 Hugo thesaurarius Turonensis, 96. c.
 Hugo princeps Plaiola, 188. b.
 Hugo I. Burgundiae dux, 115. c. 116. a. S. Symphoriani Floriaci subjectionem confirmat, 122. c. Erga Cluniacum & Molifmensis liberalis, 128. b. 129. b. c. Loricam ab his accipit, 129. b. c. Cluniaci fit monachus, 119. b. 129. a. De quo increpatur Hugo abbas, 129. b. t. jus laudes, *ibid.* a.
 Hugo II. Burgundiae dux filium suum apud Elariacum consecrat, 130. c. 131. a. Fontis-humidi cenobio donationem confirmat, 468. b. Floriacum S. Marcello affertit, 470. c. 471. a. Cistercii dedicationi interest, 405. b. Necnon S. Benigni, 511. a. cui exactiones remittit, *ibid.* 442. c. Eius dapiferi, Rainerius, 511. a. Hugo, 471. a. Conestabulus, Walterius, *ibid.*
 Hugo Campaniae & Trecentis comes, 471. a. 564. c. Primus Clarae-vallis fundator, 603. b. Jerosolymam pergit cum pompa, 593. c. Erga Moissimum & Autifiod. liberalis, 419. b. 443. a. 454. b. 465. b. 671. In Remensem ecclesiam & S. Eugendum itidem munificus, 284. a. 454. b. Trecenti concilio adest, 464. c.
 Hugo Cestrensis comes cognominis monasterii auctor, 294. b. Varias ejus donationes, 295. b.
 Hugo Magnus Crispeianus comes & Viromandensis, 109. a. 327. a. Philippi regis frater, 238. b. Crucisignatorum dux per Italiam, 360. b. Casinum adit, 238. b. Variis Philippi chartis subscribit, 4. b. 18. b. 27. c. 41. a. 95. c. 102. b. 188. a. 311. a.
 Hugo comes de Domno-Martino, Bullensem cellam S. Luciano restituit, 97. c. Erga Cluniacum liberalis, 178. c. Cellam Brigensem cum aliis Majori-mon. committit, 184. c. 185. a. Charta hac de re, 643. 644. 645.
 Hugo de Luziniaco seu Liziniaco, ejus filii, 530. c. Nobiliacensium defensor, 469. a. Erga Cluniacum liberalis, 530. c. An Gazenolium in feudum a Ma-xentianis acceperit? 565. c. Angeriaci conventui adest, 459. c.
 Hugo Meldensis comes, 6. c.
 Hugo Mellensis seu Mellentis comes, 4. b. Becci fit monachus, 59. a. Ejus parentes, *ibid.* b. 328. b. 435. c.
 Hugo Pontici comes, 195. b.
 Hugo comes de Rameruco, 443. a.
 Hugo Regitefensis comes S. Remigio satisfacit, 332. c. 333. a. Altimontensi reformationi assentit, 347. a. Necnon eandem S. Vincentio Laudun. cedit, 480. c. Novicii fundator, 382. b.
 Hugo Risnelli comes, charta subscribit pro Molifmo, 443. a. 672.
 Hugo Tricassensis comes, 349. b. Constantiae ab eo divortium, 489. b.
 Hugo Vaudanionensis comes, 388. b.
 Hugo Carnorensis vicecomes, 630. a.
 Hugo vicecomes Eboracensis, 17. b. 85. a.
 Hugo vicecomes, 8. b. 14. c. 158. c.
 Hugo de Aloia miles, Vindocini benefactor, 69. c.
 Hugo miles de Alba-Spina, Casini monach. 598. c.
 Hugo Luperciaci dominus, fit monachus, 316. c.
 Hugo Pitiverensis miles, Floriaci benefactor, 40. c. 41. a.
 Hugo de Pitfiaco, camerarius Philippi regis, 82. b. 95. c.
 Hugo constabularius Philippi regis, chartis subscribit, 95. a. 122. c.
 Hugo dictus Strabo, Ludovici regis constabularius, variis chartis subscribit, 518. c. 533. a. 576. c.
 Hugo Burgundiae ducis dapifer, 471. a.
 Hugo de Autogilo, 144. b.
 Hugo de Brenna, 348. c.
 Hugo Bruni Fontis-dulcis benefactor, 688. c.
 Hugo de Calvo-monte, 23. c. Majoris-monast. benefactor, 364. b. 627. a.
 Hugo de Cestra, 187. b.
 Hugo de Crispeio, 178. c.
 Hugo Dissutus primus Clunensis conditor, 440. c.
 Hugo Evremodiensis, S. Laurentii conditor, 520. b.
 Hugo Gregarius, miles, 459. b.

- Hugo Malmazertus, Calauriensis abbatiae dilapidator, 62. b. 391. c.
 Hugo-Manfellus S. Germano Autifiod. satisfacit, 618. a.
 Hugo de Marleniaco, Molifmi benefactor, 93. c.
 Hugo de sancta Maura, 13. a. 25. c. 495. c.
 Hugo occisus, & post sepulturam absolutus, 495. c.
 Hugo de Mercuriolo seu de Palerios, Biliomenis fundator, 336. b.
 Hugo-Metellus plures epistolas scripsit, 515. b.
 Hugo de Monte-Morenciaco, 18. b.
 Hugo de Polliaco, 511. a.
 Hugo de Pusiaco seu de Puteolo, *du Puijet*, 491. a.
 Hugo de Roceto, 6. b.
 Hugo Senioratus, 421. c.
 Hugo miles cognomento Starello, Pratenis vexator, 187. c. 188. a.
 Hugo de Tilio, 671.
 Hugo de Velenosa, 583. c.
 Hugo vir nobilis, S. Teuderii benefactor, 27. a.
 Hugo frater Amelini de Longeio, 25. c.
 Hugo Ebrardi vicecomitis frater, 70. b.
 Hugo & Gerardus Leonis IX. nepotes, 74. a.
 Hugo Teutibaldi Cabilonensis comitis filius, 192. b.
 Hugo Attonis comitis filius, Cenomannencomitatum occupat, 201. c. *et seqq.* Seditiois auctor, & incentores, 282. a.
 Hugo Adæ Viromandensis comitis filius, 349. c.
 Hugo Willelmi Aquitaniae ducis frater, 367. b.
 Hugo Gerardi comitis Vaudanionensis filius, 388. b.
 Hugo Petri-Venerabilis frater, 440. c.
 Hugo Scottus Porcensis comitis filius, 247. c. 663.
 Hulvardus Anglus, Osberni confobrius, 37. b.
 Humbaldus Autifiodorensis ep. Guibertum S. Germani abbat. variorum criminum convincit, 368. b. 419. a. b. Dedicacioni adest S. Stephani Nivernensis, 386. c. S. Benedicti translationi, 502. a. Concilio Trecenti, 465. a. Erga Fontis-humidi monast. liberalis, 468. b. Charta subscribit pro Floriaco, 518. c. Hugonem Pontiniacensem ordinat, 595. a. In itinere Jerosolym. obit, 617. b. 671.
 Humbaldus Lemovic. ep. exauctoratur, 361. c. Ad S. Severum secedit, 362. b.
 Humbaldus Virisioensis abbas, 182. a.
 Humbaudi Virisioensis pactum cum Salmurenibus, 296. c. 297. a.
 Humbelina seu Humberga, S. Bernardi soror, 267. c.
 Julia cum se recipit, 584. b. c.
 Humberga S. Bernardi proavia, 267. c.
 Humberga. *Vid.* Humbelina.
 Humbertus Gratianopol. ep. 274. c.
 Humbertus Lugdunensis archiep. Antæ concilio praesit, 26. c. Gregorii VII. ad eum epistola, 80. a. b.
 Humbertus seu Hubertus Praesit, in Germaniam legatus, 72. c.
 Humbertus Athanaci abbas, 672. a. b.
 Humbertus S. Petri Catalaunensis abbas, 349. b.
 Humbertus seu Gumbertus, Columbenis abbas, 620. b.
 Humbertus S. Eugendi abbas, 284. a.
 Humbertus Pultrariensis abbas, 80. a. b.
 Humbertus abbas Sublacensis, 50. a. b.
 Humbertus Vienneensis, S. Andreæ abbas, 192. b.
 Humbertus prior S. Dionysii Novigent. 691.
 Humbertus Mauriacae comes, 138. a.
 Humbertus II. Sabaudiae comes, necnon Maurianensis & Italiae marchio, 322. b.
 Humbertus comes, Alpinensis fundator, 385. b. 663.
 Humbertus seu Humbertus de Bello-joco, 385. c. 386. a. b.
 Humbertus Borbonius, 192. b.
 Humbertus de Vareyo, acta & obitus, 672. c.
 Eumilitas servanda, sed absque veritatis ac justitiae derimento, 272. c.
 Humolarium delatae S. Marculfi reliquiae, 442. b.
 Hunaldus seu Unaldus I. S. Eugendi abbas, 283. c. Donationes sub eo, 284. a.
 Hunaldus II. S. Eugendi abbas, 284. a. Donationes sub eo, 554. b.
 Hunaldus I. Moissiacensis abbas, seu Unaldus, 70. c. 124. a. 130. a. 192. b. 194. b. Obit; Alatriaci fundator, 283. c. Ad ejus tumulum lampas accensa, *ibid.*
 Hunaldus II. Moissiacensem abbatiam invadit, 337. c. 338. a.

Hunfridus seu Hunfredus de Verculis, Pratesensis fundator & monachus, 328. b. c. Obit, 83. a. Ejus effigies, *ibid.*
 Hungariae reges, Bela, 111. a. S. Ladislaus, 137. b.
 Hungarorum dux, Geyssa, 266. c.
 Huracha seu Uraca, Fredenandi regis filia, 178. c.

J.

- JACCENSIS ep. Garfias, 123. c.
 Ad S. Jacobum in Galicia peregrinatio celebris, 164. b. Eius reliquiae in monte Sionna, 388. a. b.
 S. Jacobi ecclesia extra Babenbergæ muros, 88. b. c.
 Jacobus medicus, concilio Brivateni adest, 333. c.
 Januarius Caffenis, de quo scripsit Victor III. 237. c.
 Jarento Divion. abbas, seu Gerento, aut Ferento, 511. a. Vel Jerunto, 446. c. Dicitur etiam Gerannus, 497. b. Eius laudes, 27. c. 241. c. 568. a. Patria, parentes, 81. c. Valentinae ecclesiae quondam canonicus, 345. a. Casæ-Dei fit monachus, deinde prior, 82. a. Aduensi synodo adest, 116. a. Abbas consecratur, *ibid.* b. Sub eo restituta disciplina, *ibid.* An primus Elariaci monialium institutor? 130. c. Herimannum Mettensem absolvit, 167. a. Profugos S. Vitoni monachos bis excipit, 167. b. 217. b. Per decennium servat, 561. b. Factum non probat Hugo Cluniacensis, 218. b. Gregorium VII. Salernum comitatur, 200. a. Walterius mon. in via occisus, 213. a. Eiusdem pontif. legatus contra schismaticos, 213. a. Ad suos opportune redit, *ibid.* b. Fo agente Poppo Mettensis consecratur ep. 256. a. Plures ecclesias obinet, 345. a. Alia donationes, 175. a. 369. b. Claromontano concilio adest, 357. b. Et Durandi funus curat, *ibid.* In Angliam mittitur, 360. b. Moratur in Normannia, 384. c. Odonem Bajocensem ep. hospitio excipit, 369. b. Eius gratiam amittit Hugo Flaviniacensis, 396. b. c. Conventui adest ad Petram-Scissam, 405. a. Eius epistola ad Theodericum Andagin. 446. c. 447. a. 669. Lugduni convenit contra Bilouin. arch. 496. c. 497. a. 675. Alerhae S. Bernardi matris corpus Fontanis ad S. Benignum transfert, 497. b. Societatem init cum Cabilonensi ecclesia, 567. c. Obiit & epitaphium, *ibid.*
 Jaucerannus Athanaci abbas, 487. a.
 Ibriacum, munitissimum olim castrum dicecessis Ebroicensis, 40. b.
 Ibriaci dominus Guillelmus Britulienis, 40. c.
 Ida Viridun. S. Mauri abbatissa, 463. c.
 Ida sanctimon. B. M. Sueffionensis, 253. a.
 Ida nobilis matrona Tornacum prope S. Martini monasterium secedit & fit sanctimonialis, 351. a. b.
 Ida Godefridi Bullionii filia, 30. a.
 Ida Godefridi Bullionii mater, 16. c. 320. b. Capella monasterium condit, 271. b. Variæ ad illam Anselmi epistolæ, 271. c.
 Idelberga Aldebrandi conjux, in Rambonenfe monasterium munificat, 180. c. 181. a.
 Iejunii diebus serculum unum, 678. b. c. 2. col.
 Jejunium iv. & vi. fer. protractum usque ad vesperam apud Gemblacum, maxime diebus adventus & quadragesimæ, 301. b.
 Jelvira Fredenandi regis filia, 178. c. Seu Elvira aut Geloira, 228. b. Obitus & sepultura, *ibid.* c.
 Jembardus Pratenis abbas, 187. c. 188. a.
 Jerosolyma expugnatur, 403. a. Ibi plura monasteria nostri Ordinis, 428. c. 429. a. Eorum auctores, *ibid.* b. c. Duo condita xenodochia pro viris & mulieribus, Latinis subiecta, 429. c. Unde militaris ordo S. Johannis, *ibid.* 430. a.
 Jerosolymitana expeditio, ad eam suppetias postulat Boamundus princeps, 496. a. De ea libri novem, 347. c.
 Jerosolymitani militaris S. Johannis Ordinis origo, 429. c. 430. a. b.
 Jerosolymitani patriarchæ, Arnulfus, Gibellinus, 570. c.
 Jerosolymorum reges, Godefridus Bullionii, 30. a. 99. b. Fulco, 553. a. Balduinus, 570. c.
 Jerunto Divionensis abbas, *Vid.* Jarento.
 Jescelinus Bassatenis abbas, 97. b.
 Jesu-Christo imperante, Domino nostro, charta conclusio, 78. b.
 Igarus Caritatis prior, *Vid.* Imarus.

Ignis probatio adhibita, 1. c. 222. c.
 Igne probata reliquia, 34. c.
 Ignis morbi in Flandria, 270. a.
 Ignorantia exitiosa etiam monacho, 322. c.
 Ildebertus Cenomannensis, *vid.* Hildebertus.
 Ildebertus Cisterciensis ad Paschalem II. missus, 415. c. 416. a.
 Ildelfonsus rex Hispania. *vid.* Alfonso.
 Idemundus Sublaco ablata restituit, 590. c.
 Ildebrandus, postea Pistoriensis episcopus. antimus abbas S. Michaelis? 200. c.
 Ilyrus vir insignis, varias e sacris locis affert reliquias, 489. b. c.
 Ilius Cluniacensis villæ decanus, 386. a.
 Imarus seu Igarus ex monacho Campensii Caritatis prior, postea Monasterii-novi abbas, demum cardinalis, 231. a.
 Imbertus Parisiorum episcopus, 138. b.
 Imbertus Glandahensis episcopus, 554. a.
 Imbrillo Michelveldensis abbas, 541. c.
 Imma Angliæ regina, 401. b.
 Immilla Mustiaci fundatrix, 114. a. 138. a. Necnon Caramanæ parthenonis, 114. a.
 Immunitas. *vid.* Exemptio.
 Impassionis vocis primus auctor, 103. c.
 Imperfecti bonum quod non est in se, saltem in aliis admittuntur, 531. c.
 Imperatores in Italia quorundam monasteriorum investituræ sibi arrogat, 181. b.
 Imperatori reservata monasterii Rorensis advocatio, 72. a.
 Imperatores Occidentis & Orientis, Henricus III. 17. a. Henricus IV. 112. b. Fridericus Enobarbus, 72. b. Michael, 170. b. Alexius, 238. b. 459. c.
 Imperatrices, Agnes, 10. c. A. 237. b.
 Impenitentibus denegata in extremis sacramenta, 413. c.
 Improbi. *vid.* Mali.
 Incendium fidei & precibus restitutum, 336. a. b.
 Incontinentes clerici. *vid.* Clerici.
 S. Indaletii Vecitani translatio, 211. b.
 Indictio a Septembri inita a Napolitanis scriptoribus, 293. b.
 Indulgentia promissionis Berlandi abbatis, 413. c. 414. a.
 Indulgentia concessa in dedicationibus, 293. a. 363. c. Ad constructionem ecclesiæ, 356. b. Et monasterii, 538. c. Ad procurandam monasteriorum instaurationem, 381. b. In translationibus reliquiarum, 485. c.
 Infans in cunis monasterio oblatas, 352. b. *vid.* Pucri.
 Contra Infidelem ratione agendum, 262. a.
 Infirmorum utilitas, 520. a. Patienter ferenda, 480. b.
 Infirmis olim in eodem morbo sæpius unctio repetita, 480. b. *vid.* Moribundi.
 Infirmorum domus lustrata ab abbate psalmos & litanias recitante, 371. c.
 Ingelarius Bonæ-vallis Carn. abbas, 298. b.
 Ingelbaldu apud Vindocinum servum perpetuum se adicit, 158. c. Oblationis modus, 159. a.
 Ingelbertus abbas S. Quintini de Insula, donationes sub eo, 493. a. Et privilegia, *ibid.*
 Ingelbertus S. Winnoci abbas intrusus, 433. a.
 Ingelbertus una cum fratribus Affligemium secedit, 285. b.
 Ingelbertus de Calsferro Affligemii fit monachus, 284. c. Ejus humilitas, 285. b.
 Ingelgerus Forestensis abbas, 224. b.
 Ingelrammus Sueffionensis episcopus, 195. b.
 Ingelrammus Ambianensis episcopus. *vid.* Ingelrammus.
 Ingelrammus comes Codiciaci dominus, 232. b.
 Ingelrammus Laudunensis comes opidanus rebelles armis aggreditur, 587. a. b. S. Remigio satisficit, 618. b.
 Ingelrammus magister regis Philippi, 5. b.
 Ingelrammus Laudunensis episcopus S. Nicolao in Bosco libertatem asserit, 118. b. Necnon ibi parochiam intulit, 442. c. Urbani II. ad eum epistola, 359. c. Erga S. Remigium liberalis, 458. b. *vid.* Ingelrammus.
 Ingelrammus seu Ingelrammus aut Ingerannus, Ambianensis episcopus S. Fulciano munificus, 612. b. Et S. Quintino, 611. c. Ejus litteræ de corylo S. Gratiani, 619. c. 620. a.

Ingelrammus Bovenensis comes, seu Botvensis, cum eo pactum initum, 144. c. S. Fulciani monasterium instaurat, 479. c. Godefridi Ambian. litteræ hac de re, *ibid.* 480. a. Consuetudinem habet cum uxore comitis Namucensis, 573. a.
 Ingelrammus dominus Lilleriensis, 207. a. 271. c. Hamensis fundator, *ibid.* c.
 Ingelrammus de Cociaco, Plani-castelli fundator, 508. b.
 Ingelrammus Drogonis Botvensis filius, 108. b.
 Ingelrammus. *vid.* Ingerannus, Ingelrammus, Engelrammus.
 Ingenulfus Aquilæ dominus, S. Sulpitii fundator, 225. a.
 Ingerannus Cociaci miles, 348. c.
 Ingerannus. *vid.* Ingelrammus.
 Ingerandus de Bova, S. Honorinæ meritis liberatus, 173. c.
 Ingezo civis Laudunensis, ecclesiam Cluniaco donat, 14. c. 15. a.
 Ingulfus ex Fontanellensi priore Crulandensis abbas, ejus origo, & patria, 98. c. 106. a. b. Erga antecessorem commiseratio & humanitas, *ibid.* c. Monasterii sui instaurator, & historiarum scriptor, *ibid.* c. 289. b. Ejus statuta, scripta, & obitus, 290. a. c. 538. a. b.
 Ingulfus primus Norwicensis abbas, 434. b.
 Ingumarius abbas Kemperlegensis, 7. c.
 Ingutius presbyter, cellæ S. Dionysii Ambianensis restitutor, 586. c. 592. S. Angilberti miraculorum testis, 551. b.
 Inimicis ignoscendum, salva semper veritate, 454. a.
 Inobediencia culpa in monacho graviter puniuntur, 406. a. Bonum opus corrumpit, 493. a.
 Insula, opidum Flandrense, ibi depositæ apud S. Stephanum S. Adalhardi reliquie, 82. b. Inde clam ac dextera a Corbejenfibus monachis erepta, 82. c.
 Investitiones abbatum, 638. 639. 640.
 Investituræ damnatæ in Lateranensi conventu, 72. b. In concilio Romano sub Urbano II. 403. b. In Lateran. concilio, 474. a. Interdictæ in Anglia a Paschali II. 433. c. 434. a. Laicis ablatæ, 503. b. De iis magna dissidia Paschalem inter & Henricum V. 558. b. Victus pontifex cedit, sed factum improbat cardinalis & rescindunt, 559. a. b. Item multi alii, *ibid.* c. 560. a. Ivonis Carnut. & aliorum sententia, & epistolæ, 559. c. 560. b. Turbæ hac de re apud S. Vitonum, *ibid.* c. 561. a. Paschalis II. pactum cum Henrico V. abrogatur in concilio Lateranensi, 568. a. b. Ipse Paschalis II. damnat, 615. c. 616. a.
 Investituræ varii modi; Per clavem & ostium, 200. b. Per fructum ligni 25. b. Per baculum pastoralem, 18. c. 281. a. 304. c. 305. c. Per baculum & anulum pastoralem, 503. b. Per cereum & lapidem, 510. b. 576. a. 1. col. Per anulum aureum, 578. a. *vid.* Traditio.
 S. Innocentii corpus ex Agaunensi monasterio in Sigeburgense illatum, 30. b.
 Innocentius II. confirmat Rotensis monasterii privilegia, 72. a. Bexiensis monasterii bona, 444. b. Possessiones omnes Mediani monasterii, 484. b. Ejus petitione S. Eligii monasterium Fossatenfibus iterum subiectum, 508. a. Mellicio immunitatem confirmat, 555. c. S. Florentii cellæ reformationem, 618. a. Ejus privilegium pro Broburgeasi parthenone, 484. a. Pro Pratenfii monasterio, 618. b. Ejus iustus vita S. Hugonis Gratianopolit. a. Guigone Carnut. scripta, 548. a.
 Joachim Perionius Cormaricensis cœnobita doctissimus, 161. b. Scriptor vitæ Leotherici monachi, 408. c.
 Jobertus Fontis-dulcis abbas, 688. c.
 Jocerannus seu Gaucerannus aut Jocerannus ex Athanaci abbate Lugdunensis archiepiscopus, 496. b. Ei rescribit Anselmus Cantuar. *ibid.* & c. Scribit ei Ivo Carnut. & ipse Daimberto Senonensi, 496. c. Sirmundus hic emendatur, *ibid.* 682. 683.
 Jocerannus fit episcopus Lingonensis, 546. b. An quatuor monachos e Vivico Molisium revocaverit? 219. b. Lucense concilium cogit, 617. a.
 Jocerannus Grossus, monachus Cluniacensis, 316. c.
 Joëlus Culturensis abbas, *vid.* Johellus.
 Joffredus S. Benigni prior, 497. a.
 Joffridus Parisiensis episcopus, 269. c.
 Joffridus seu Goisfredus ex S. Ebrulfi monacho & prior

re abbas Crulandensis, 638. a. c. In schola Aurelian. institutus, 539. c. Pro instaurando monasterio indulgentiam obtinet & per varias regiones predicari curat, *ibid.* 539. a. Cantabrigie sem academiam instituit, 539. a. Ejus sermones ad populum, *ibid.* b. Novæ ecclesiæ fundamenta jacit, & tolemæ epulum adstantibus universis parat, 591. c. 592. a. Flagellationem instituit die sancto parateves, 592. b. Ejus lis cum Glocestrenfibus, *ibid.* c.
 Joffridus S. Theoderici abbas. *vid.* Gaufridus.
 Joffridus Rogerii Calabriae & Siciliæ comitis filius, 290. c.
 Johanna Henrici III. Vandani comitis filia, Romariensis abbatissa, 388. c.
 Johannelinus abbas. *vid.* Johannus.
 S. Joannis-Baptistæ caput urrum olim apud Angeriacum? 550. c. 551. a.
 S. Joannis de Greva ecclesia apud Parisios, S. Nicasio Mellentensi confirmatur, 435. c. 436. a.
 S. Joannis de Valle monasterium canonicorum regularium, ibi sepultus Ivo Carnut. 619. b.
 S. Joannis Ordinis militaris origo, 429. c. 430. a. b. Johannes XXII. Montem-Albanum in episcopatum erexit, 9. c.
 Johannes Tusculanus episcopus & cardinalis in Angliam mittitur, 435. a. b.
 Johannes presbyter cardinalis & legatus Wintoniensis synodo præfuit, 20. a.
 Johannes S. R. E. diaconus cardinalis, 272. b. 274. c. 282. c. 292. c.
 Johannes S. R. E. card. & bibliothecarius, 555. c.
 Johannes diac. card. 556. c.
 Johannes Cajetanus abbas, ex monacho Casin. Lateranensis patriarchii diaconus ordinatur ab Urbano II. 249. c. Trium summorum pontificum cancellarius, 249. c. *Præsignator* seu *prosignator* Urbani II. dictus, 250. c. 251. c. 252. a. Ad Guidonem Molisimensem scribit, 265. b. Concilio Claromontano adest, 357. a. Privilegio Cartusie Squillacensis subscribit, 293. c. Juveniaci, 368. c. 658. Casæ-Dej, sub Paschali II. 499. c. S. Clementis Metensis, 500. a. Judex delegatus Anianensis inter & Casæ-Dei monachos, 518. a. 675. Lateranensis concilii decreto subscribit contra Paschalem II. 568. b. In altero concilio Lateran. papam defendit, 616. a. Pontii Cluniacensis jactantiam recundit, 615. c. Iperii de eo fabula, 594. a.
 Johannes S. R. E. legatus cardinalis, cujus auctoritate repressus Goffridus Vindocini comes, 398. c. Ejus litteræ pro restitutione Hugonis Flaviniacensis, 416. b. Cistercium adit, indeque ad Paschalem II. scribit pro confirmatione ejusdem, 415. b. 416. a. Valentino concilio præfuit, 415. a. 416. a. b. Pictavensi, 469. c. Contra Philippum regem, 416. a. *ch. seq.* 422. b. c. Bernardo Tironensi favet, 494. c.
 Johannes Dolensis archiepiscopus, 243. c.
 Johannes Abrincatenfensis, electus Rotomag. archiepiscopus, 3. c. In ejus curiam tracta causa de Gisoreii cella, 23. c. 627. c. 628. a. Ejus auctoritate Galteri abbas Pontifaram redit, 58. c. Ejus occasione ingens tumultus excitatur apud S. Audoenum, 68. b. *ch. seq.* 69. a. Inter eum & abbatem S. Dionysii inita concordia, 91. a. Cæcilium Willelmi regis filiam moniale consecrat, 91. c. Dedicatoni ecclesiæ Cadomensis interest, 120. a. Hugonis episcopi Lexoviensis funus curare renuit, 122. a. Obit, 141. b. c.
 Johannes an successor Hugonis archiepiscopus Lugdunensis? 560. b. 496. b. c. Epistola hac de re Mabillonii ad Lugdunensem archiepiscopus, 682. 683.
 Johannes de Craticula Alerensis episcopus, 524. b. Ab eo sedes episcopalis Aleta ad urbem S. Maclovii translata, 621. a.
 Johannes Aurelianensis archidiaconus episcopatum simoniace obtinet, 408. b. Ivonis Carnut. hac de re epistolæ, *ibid.* Duas ecclesias Micicacensis confirmat, 478. b. S. Benedicti translationi adest & altare consecrat, 502. a. Chartæ subscribit pro Florac, 518. c. 576. c. Manumissionem facit, 533. a. Formula æri incisa, *ibid.* b.
 Johannes Bathoniensis episcopus, 370. c.
 Johannes S. Brioci episcopus, 523. b.
 Johannes III. Casauriensis abbas & episcopus Valvensis, 62. b. Abbatiam abdicat, 391. c.
 Johannes episcopus Lexoviensis chartæ subscribit pro S. Geor-

gii monasterio, 593. a.
 Johannes Liparenfensis dictus episcopus, ei commissa Patentis abbatia, 342. b.
 Johannes Morinorum seu Taruensis episcopus ejus confilio reformatum Sithiensis monast. Romam adit, 432. c. Ejus opera Hermes fit abbas S. Winnoci, 433. a. Chartæ subscribit pro S. Remigio, 458. b. Godefridi Ambianensis consecrationi adest, 466. a. S. Wlmarii cœnobium Cluniaco committi curat, 501. c. 511. c. Remensi concilio adest, & litteris subscribit pro S. Amando, 601. c. Item Belvacensi, 599. a. Synodice epistolæ concilii Catalaunensis subscribit pro S. Quintino de Monte, 602. b. 694. Broburgenfibus parthenonis immunitatem confirmat, 484. a. Chartæ subscribit pro S. Bertino, 592. c. Obit, 611. c.
 Johannes Portuensis episcopus Ss. Cosmæ & Damiani monasterium adit, 51. b. Claromontano concilio adest, 357. a.
 Johannes Soranus episcopus, 238. a.
 Johannes Spirensis episcopus, 286. a. c. Willelmi Hirsaugensis funeri adest, 285. c.
 Johannes de Nicephoro ex decano Militenfibus primus Squillacensis episcopus Latinus, 342. c.
 Johannes episcopus Tusculanensis dedicationi interest Casinensis monasterii, 34. a. S. Martini ecclesiæ, 276. b. Factum Paschalis II. rescindit una cum cardinalibus, 559. b. Henrici V. manus effugit, 558. c.
 Johannes Valvensis episcopus. *vid.* Johannes Casauriensis.
 Johannes episcopus Wellensis Bathoniensem abbatiam in cathedrali monasterio erigit, 258. b.
 Johannes II. Ambrosianæ basilicæ abbas, 463. c.
 Johannes de Palude Athanaci abbas, 672. c.
 Johannes dictus Granus, Athanaci abbas, 672. c.
 Johannes Athanaci abbas, 672. c.
 Johannes S. Bertini abbas, 271. c.
 Johannes ex monacho Sagienfibus Burgenfibus abbas, 591. c. Romam mittitur, 607. a.
 Johannes abbas an Canusinus? 292. b. Mathildi comitissæ diffuadet pacem cum Henrico imperatore, 291. c. Victoriam spondet, *ibid.* 292. a. b.
 Johannes abbas Casini in Capua-nova monasterium extruxit, 238. c. Chronici cujusdam Casinensis auctor, *ibid.*
 Johannes abbas Clariaci, 14. b.
 Johannes quondam abbas S. Crucis, 178. a.
 Johannes abbas de Curte, Montis-Gargani xenodochii auctor, 426. c.
 Johannes Dolensis abbas, donationis testis pro Casali-Benedicto, 316. b. Eo abbate dedicata ecclesia a Paschali II. 376. c. 500. c.
 Johannes S. Eligii Noviomensis abbas, 255. b. 529. b.
 Johannes Farfensis monachus fit Subiaci abbas, 50. a. Ejus gesta & instituta, *ibid.* b. c. 51. a. Agnetem imperatricem excipit, 52. b. Ejus iiber Sacramentorum, 80. b. Sub eo florer monasterium, 276. a. Abbas & cardinalis decreto Lateranensi subscribit contra Paschalem II. 568. b. Eumdem excipit, 590. c. Ablata vi & armis recuperat, *ibid.* 591. a. Cetera ejus gesta, *ibid.*
 Johannes abbas forte Fiscamnenfibus, 10. c. Liber ejus ad Agnetem, *ibid.* & 11. a.
 Johannes Italicus, secundus Fiscamni abbas, 20. c. 504. c.
 Johannelinus dictus, 134. a. Prius S. Benigni abbas, *ibid.* Willelmi regis ad eum epistola, 22. c. 23. a. Ejus vicissim ad regem, 23. a. Et ad Vitalem Bernacensem abbatem, *ibid.* b. Obitus & epitaphium, 134. c.
 Johannes Flaviaci seu S. Geremari abbas, 480. a. 490. c.
 Johannes Florentinus abbas, 517. a.
 Johannes *Aulii*, Fontis-dulcis abbas, 688. c.
 Johannes S. Gabriellus abbas, 484. c.
 Johannes S. Juliani Turonensis abbas, 376. c.
 Johannes abbas de Kelchow, 33. c.
 Johannes primus Maurimontis abbas, 76. b. c.
 Johannes Montis S. Catharinæ abbas XIII. 632. b.
 Johannes abbas primus Montis S. Eligii Atrebatensis, cui inscripta S. Vindiciani vita, 152. a. Chartæ subscribit pro Elnone, 388. a.
 Johannes ex monacho Casæ-Dei abbas S. Nicasii, ant forte pro abbas, 269. b. c. Sueffionensi concilio interest contra Roscelinum, & chartæ subscribit pro S. Theobaldi monasterio, 399. c. Et pro S. Theoderico, 310. b.

INDEX GENERALIS

762
 Johannes S. Nicolai Andecavensis abbas, 477. b.
 Johannes abbas Perusinus diploma a Paschali II. obtinet, 608. a.
 Johannes abbas de Pisticio, 427. a.
 Johannes de *Muros*, Podicensis monasterii abbas in Gallia, 623. a.
 Johannes Porceti abbas, 526. b.
 Johannes Quinciensis abbas, 375. c.
 Johannes Sagienfis abbas, 519. c.
 Johannes Salvatoris abbas, 395. b. c.
 Johannes Sithienfis abbas, 178. c. Librorum amator, paupertate infignis, 354. c. Pius obitus & sepultura, *ibid.*
 Johannes Sublaci abbas. *Vid.* Johannes Farfensis.
 Johannes Gualbertus ignis probatione Florentini episcopi causam probat, 1. c. Ad eum confugiunt Mediolanenses catholici, 63. a. Quosdam presbyteros ordinari curat, *ibid.* b. Morti proximus epistolam scribit de Caritatis unione servanda, *ibid.* Epistola consolatoria Gregorii V I. ad Vallumbrosianos, *ibid.* c. 64. a. Ejus interventu gratiam compunctionis intermissam recuperat idem pontifex, 64. a. Vita scriptores & discipuli, 64. a. b.
 Johannes Eremita Clarae-vallensis prior, S. Bernardo aequalis, 257. b.
 Johannes majoris Carusae prior quartus, 417. c.
 Johannes monachus Urbanus II. adit, 279. c. Vallumbrosianos invisit, solitudinem postea petierit, *ibid.*
 Johannes eremita Hauzenfis prope Molisimum, 385. c.
 Johannes eremita, Morimundi fundationem suadet, 605. a. b.
 Johannes praepositus S. Angeli ad Formam, 49. c.
 Johannes Beccensis monachus, 262. b.
 Johannes Efulensis monachus & chronographus, 255. b.
 Johannes monachus Casauriensis & peritissimus librarius, 570. b. c.
 Johannes Maricanus archipresbyter fit Casini monachus, 49. a. Codicem offert eodem die, *ibid.* Donationis inscriptio, *ibid.* b.
 Johannes Casini monachus & eremita, 237. c.
 Johannes Cisterciensis monachus ad Paschalem II. missus, 415. c. 416. a.
 Johannes Henrici Tornacensis filius, ad S. Martini monasterium secedit, 352. c.
 Johannes Molisimi monachus, unus e primis Cistercii institutoribus, 393. c. *Ep. seq.*
 Johannes Sagienfis monachus, postea Monae insulae episcopus, 519. c.
 Johannes S. Vincentii ab Vulturum monachus & chronographus, 517. b. c.
 Johannes Mabilionius. *Vid.* Mabilionius.
 Johannes B. Marus emendatur, 2. a.
 Johannes Laudensis scriptor, 52. a.
 Johannes Britto literatus, apud Santonicos haud ignotus, 56. b.
 Johannes magister Ordinis Praedicatorum, 78. c.
 Johannes quidam Armenus, cujus errores examinandos committit Gregorius VII. 169. c.
 Johannes Aurelianensis synodice epistolae concilii Catalaunensis subscribit pro S. Quintino de Monte, 602. b. 694.
 Johannes Barenfis archidiaconus, scriptor translationis S. Nicolai, 239. c.
 Johannes, Sugerii nepos, 441. b.
 Johannes clericus, Radulphi Cantuariensis nepos, 607. a.
 Johannes Sueslionum comes judaizat, 574. b. Adversus eum scribit Guibertus, *ibid.* c. Altare S. Pauli cellae usurpat, 602. b. Misera morte multatur, 574. c. 575. a.
 Johannes de Caenone, 25. c.
 Johannes Dolensis dominus in Salmurensis liberalis, 26. a. 128. a. b. S. Florentii cellam prope Dolium condit, 66. c. 128. b. 26. a.
 Johannes insignis pietate Scottus laxiores clericos Gortwicensis corripit, 341. c.
 Johannes filius Antonis comitis, 215. b.
 Johannes de Fissa, *in Fliche*, S. Albino donationes facit, 244. a.
 Johannes *Frica-patem*, in cujus domo laeta vir Urbanus II. 312. b.
 Johannes Oddo Johannis Casinensis abbas frater, 50. a.
 Johannes quidam, forte Nominalium antesignanus, temerariam Roscelini de sanctissima Trinitate assertio-

nem Anselmo proponit, 261. c. 262. a.
 Johannes quidam Rodberti pseudoabbatis Divensis intersector, 490. a.
 Johannes Monis-Caveosi abbas, 414. c.
 Johel seu Johellus, aut Joelus, Culturae abbas, ab Fugone Dienfi suspensus, a Gregorio VII. postea restitutus, 159. a. b. Placito interest pro Gemicensibus, 231. c. Obit, 376. c. A Baldrico laudatus, 377. a.
 Johoveus Dolensis archiepiscopus, deponitur, 102. c. Pulfus, sedem rursus occupare nititur, 127. b. c.
 Joirannus seu Jorannus ex praeposito S. Nicassi creatus abbas, sub eo floret monasterium, 458. c. 575. b. Charta subscribit pro S. Theoderico, 458. a. Et pro S. Remigio, *ibid.* b. 492. c. Ad Cartusiam Montis-Dei secedit, ejus elogium, *ibid.*
 Jordanes, Rogerii Calabriae & Siciliae comitis filius, 290. c.
 Jordanus, ejus discipula de archiepiscopatu Mediolanensi cum Grosolano, 463. c. Civile bellum, 590. c. Eialferus Mediolanensis archiepiscopus in concilio Lateranensi, 616. a.
 Jordanus Lemovicensis abbas, 81. c.
 Jordanus monachus, Petri Venerabilis frater, 440. c.
 Jordanus Vindocinensis comes, *Vid.* Gaufridus.
 Jordanus princeps, Heinrichi IV. fautor, 181. c.
 Jordanus Capuanus princeps, ob subtractum pecuniae depositum oculis orbatus, 170. b. Respicit & fatiscit, *ibid.* Desiderii Casinensis electioni in summum pontificem favet, 215. a. Casini sepultus, 238. b. 276. b.
 Jordanus de Castro-Achardi filium suum offert apud Nobiliacum, 469. a.
 Joibertus abbas Belsenfis, *Vid.* Gaufridus.
 Joibertus de Marla, in S. Hucbertum gratus, 168. b.
 Joibertus viccomes, 511. a.
 Joiberrus bastardus de Luciac, 294. b.
 Joicelinus seu Goscelinus, Burdegalenfis archiepiscopus, 148. a. 156. b. *Vid.* Goscelinus.
 Joicerannus Lugdunensis archiepiscopus, Paschalem II. judicare vult in concilio; Ivonis Carnut. ad eum epistola hac de re, 560. b. 569. b. 682. 683. Gosfridum Vindocin. humanissime excipit, 570. a. Firmitatis ecclesiae dedicationi interest, 587. c.
 Joicerannus Lingonum episcopus, apud eum querela de Montis-Barri domino, 594. c. An Cisterciensis in Morimundi abbatiam induxit? 605. b. Quo usque superstes? 604. a. Cur ab eo S. Bernardus non ordinatus abbas? *ibid.* 605. b.
 Joicerannus seu Joicerandus, Floriaci abbas, *bona memoria*, precibus incendium restinguit, 355. a. b. Obitus, *ibid.* b. 459. b.
 Josephus Crulandensis abbas, 582. b.
 Joierandus cantor Cabilonenfis ecclesiae, 471. a.
 Josfredus. *Vid.* Gosfridus.
 Josfridus princeps, Vallis-coloris cellam fundat, 478. c.
 Joslenus dialecticam Parisiis docet, 589. b. Postea episcopus Sueslionensis, 586. a. Eo agente inita concordia Martinianos inter & Igniacenses, 372. c. 373. a.
 Joslenus archidiaconus, Bituric. *Vid.* Goslenus.
 Joierannus de Laviaco, Athanaci abbas, 672. c.
 Joicelinus abbas Altiwillarenfis, 108. c.
 Joierannus Lugdun. archiepiscopus. *Vid.* Joicerannus.
 Joierius emendatur, 594. a.
 Joierbertus S. Petri Saltzburgenfis abbas, praefecturam resignat, 111. a.
 Joiericus abbas S. Stephani Pedaniae, 156. b.
 Ad Iriensem ecclesiam translata Compostellana sedes, 251. a.
 Irmingardis Brixienfis S. Juliae abbatissa, 212. b.
 Irreverentia in ecclesia punita, 253. b.
 Irunienfis episcopalis sedes ad Legerienfe monasterium translata, 30. c.
 Ilambertus Montis-sanctae-Catharinae primus abbas, 630. c. 631. a.
 Iarnus Tolosanus episcopus, 41. c. 102. a. 368. b. In Cluniacum bene affectus, 78. b. Affiliensibus jura confirmat, 97. b. Moissiacenses in S. Saturnini ecclesiam inducere vult, 194. b. Sed frustra, *ibid.* c. Vaurcafe monasterium Frotardo abbati Tomerieni instaurandum committit, 400. a.
 Iarnus Frigidilenfis prior, 550. b.
 Isembardus S. Launomari Blesensis abbas, ejus diadema cum Guidone monacho, 64. c.

ANNALIUM BENEDICT. TOM. V. 763

Isembardus Pratenfis S. Germani abbas, obit, 458. c.
 Isembardus ex monacho S. Hucberti Tullensis abbas, 564. b.
 Isembardus nobilis miles, in Cluniacum municus, 158. b.
 Isembertus episcopus Pictavenfis, 19. a. b. Adest synodo Burdegal. 12. b. 13. a. b. Ei scribit Gregorius VII. pro Nobiliacensi monasterio, 79. c. 80. a. Ejus assensu subiecta S. Cypriano S. Romani abbatia, 253. c. Subscribit, 127. b. Coram eo fit placitum pro Vindocino, 127. c.
 Isembertus, forte Hucbertus, S. Germani Paris. abbas, subscribit, 209. c.
 Isembertus filius Eblonis, Castri-Alionis, *Chateilaillon*, dominus, cum Clarificia uxore donationem facit Cluniaco, 8. a. A Rannulfo Santonenfi excommunicatus, 366. b.
 Isibordus Tullensis, S. Apri monachus Illustris, 152. c.
 Isingrinus primus Admontensis abbas, 110. c.
 Isoncia comitissa, S. Salvatoris monasterium in Hispania Cluniaco concedit, 571. c.
 Isnio Dienfis episcopus, 497. a.
 Inardus Nemaufensis episcopus, 222. c.
 Isoldunensis dominus, Gaufridus, 468. c.
 Isoldunensis domini, primi Casalis-Benedicti benefactores, 316. b.
 Isoldunensis S. Cyrici canonici extruendae ecclesiae Casalis-Benedicti potestatem faciunt, 316. b.
 Italia, quorundam ibi monasteriorum investituras sibi arrogabant imperatores, 181. b. Ibi pestilentia ingens grassatur, 323. c. Heinrichi regis res pessimum abeunt, 303. a.
 Italicus dux, Walfo, 291. c.
 Iterius Lemovicensis episcopus, 12. b.
 Iterius de Talaru, Saviniaci abbas, privilegia a Gregorio VII. obinet; ejus obitus, 166. c. Acta sub eo, & donationes, 386. a. b.
 Iterius II. Saviniaciensis abbas, obit, 598. b.
 Iterius de Bulliaco, 462. b.
 Iterius de Turre, unus e primis Liguriensis parthenonis fundatoribus, 595. c.
 Iterius Cogniacensis, 161. c.
 Iterius, adversus eos Guiberrus scribit, 574. b. c.
 Judaeus baptisatus. *Vid.* Guillelmus.
 Judicium Maclouienfis episcopus, 439. c.
 Judicia temeraria, iis obnoxii viri pii & sancti, 405. c.
 Judicia vulgi in ecclesiasticos viros plerumque iniqua, 425. c.
 Judicium calidi ferri, 629. c. Aquae frigidae, 71. c. 574. c. Judicii divini cogitatio quam efficac, 284. c. 285. a.
 Judicaria potestas monachis data, 489. a.
 Juditha Heinrichi IV. imperatoris soror, Boleslai Polonorum ducis uxor, 540. c.
 Juditha Frederici Suevici ducis uxor, 74. b.
 Juditha seu Judica, Welfonis Bajoariae ducis uxor, obit, 339. b. c. Ejus pretiosissima capella Weingarro data, *ibid.* Angliae regina peperam dicta, *ibid.* c. 340. a.
 Iveta Eblonis de Castro Allionis uxor, a Rannulfo Santonenfi excommunicata, 366. b.
 Jura, *Jong*, opidulum diocesis Autisiodorensis, 468. b.
 Juliana Rotroci comitis soror, Tironium se recipit, & aedificia perficit, 553. b.
 Juliana pauperula de sua penuria Crulandensibus confert, 289. b.
 S. Juliani m. caput inventum, 491. b.
 Julianus abbas SS. Facundi & Primitivi, 114. c. 115. a.
 Julia uxore Gaufridi comitis, 5. c.
 Julius II. cujus auctoritate Vallisfoletanae congregationi unitum S. Petri de Esloncia monasterium, 410. a.
 Julius de Marefelone episcopus Redonenfis, 26. b. S. Melanii corpus Redonenfis restituitur curat, *ibid.*
 Juncus viridis, ex eo constrata domus in receptione personae potentis velamici, 145. b.
 S. Junianus B. Amandi discipulus, 419. c.
 Junna, *in Juine*, fluvius prope Senonas, 490. c.
 Junvillae domini, Gosfridus junior, Stephanus de Valibus, 184. c.
 Ivo Dolensis archiepiscopus. *Vid.* Euenus.
 Ivo episcopus Carnotensis, 121. a. Lanfranci discipulus, 260. b. 291. c. Prius Belvacensis S. Quintini abbas, 244. b. 474. c. Electus episcopus Urbanus

II. adit, causam in Richerium Senonensem acturus, 291. a. A fummo post. ordinatus, *ibid.* b. Epistola ad Petrum Pictavensem, ad Urbanum II. *ibid.* Ejus elogium, *ibid.* c. Exoldunensi concilio adest, & ad episcopum Belvacensem de Bullensi cella scribit, 97. c. Concilio Trecenti, 465. a. 671. Pictavenfi, 469. c. Walterium Fossatensem abb. de abdicando regimine dissuadet, 374. b. c. Girardum Fontanelle abbatem consulit de altarum transfatis tabulis, 261. c. A Pontio Cluniacensi consultus responder. 571. c. 572. a. Ejus scripta, *ibid.* Sententia de Monacho qui ad aliud monasterium secedit, 298. c. 299. a. De decimis monachorum, 479. b. c. Monachias improbat, 469. a. Nivernensem S. Stephani ecclesiam consecrat, 386. c. Necnon Gosfridum Vindocinensem abbatem, 312. a. Persecutionem patitur ob improbatum Philippum regis cum Bertrada contubernium, 346. b. Epist. ad Urbanum II. Hilgotum Sueslionensem episcopum purgat, 273. c. Vana, ad moniales S. Aviti, 297. a. b. Ad Bernardum Majoris-monasterii abbatem, 298. c. Ad Dolens pro Bernerio, 298. c. 299. a. Ad Roscelinum haereticum, 309. a. Ad Galterium Meldenensem episc. pro reformatione Farenfis parthenonis, 311. c. Ad Adelam comitissam pro restitutione sancti Martini de Valle, *ibid.* 312. a. Ad clericos Mellentinos contra Mellentensem comitem, 327. a. S. Nigasi ecclesiam Beccensibus confirmat, *ibid.* Eorumdem item cum Molimensibus componit; epistola hac de re ad Anselmum, 326. c. Item alia ad Philippum regem, *ibid.* 327. a. Urbano II. scribit, & Manasse Remorum archiep. commendat, 363. b. Eidem contra Latinianenses, 374. a. Paschali II. 407. b. Eidem pro Hilgoti ep. Majoris-monasterii abbate electo, 421. a. b. Epistola ad Hildebertum Cenomannensem an genuina? 377. b. Ad Bernardum Majoris-monasterii abbatem, 402. b. Ad Gaufridum anachoretam, 437. b. c. Ad Robertum Mellentis comitem, 489. b. Ad Ludovicum regem pro Godefrido Ambianensi, 483. a. Ad Richardum Alban. de controversia Blesensium cum Bonae-vallenfis, 544. c. Ad Laurentium Caritatis ad Ligerim monachum, 572. a. Ad Manasse Meldenensem ep. de Jorensi abbatissa, 618. c. Utrum scripserit Lugdunensi alicui archiep. nomine Johanni, 496. c. Mabilionii epistola hac de re ad Lugdunensem archiep. 682. 683. Ad eum scribit Gosfridus Vindocin. de Ebrardo decano, 376. a. De Gaufrido & Mauricio abbatibus Blesens. 493. c. Hugonis Floriacensis ad eum epistola, 545. a. Paschali II. de investiturarum pacto, 560. a. Ivonis epistola hac de re, *ibid.* b. Ejus lis cum Bonae-vallenfis monachis, 494. b. Componitur, 619. b. Bernerium Bonae-vallensem Romam mittit, 494. a. Ei ecclesiam confert, *ibid.* Item scribit de monacho apostata, *ibid.* Item componit Vindocinenses inter & Gaufridum comitem, 374. c. 375. a. b. Inter Radulphum Turonensem & Guillelmum Majoris-monasterii abbatem componere tentat, 477. c. 478. a. Anselmum Cantuar. excipit, 457. a. Ad eum confugit Gosfridus Vindocin. a comite vexatus, 398. b. Seditiosus monachi calumniis adversus Gosfridum Vindocinensem nimium credulus, 398. b. Radulfo-viridi Remensi archiepiscopo favet contra Gervasium infaorem, 492. b. Blesensibus contra Vindocinenses, 493. c. Adamum S. Dionysii abbatem apud regem Ludovicum deffendit, 613. a. Bernardo Tironienfi locum dat pro aedificando monasterio, 552. c. Litterae hac de re, *ibid.* 680. Tironienfe monast. confirmat, & ei libertatem asserit, 508. c. 509. a. Charta subscribit pro Floriaco, 576. c. Regem Ludovicum adit adversus Hugonem Purtoleensem dominum, 564. c. Johannem Lugdunensem archiep. a celebrando in Paschalem II. concilio deterrit, 569. b. Ab eo canonicorum regularium ordo multum illustratus in Gallia, 619. b. Ejus elogium, obitus, & sepultura, *ibid.* a. c.
 Ivo Saxenfi seu Sagienfis episcopus, 4. b. 5. c.
 Ivo I. abbas S. Dionysii monast. infimulatus, 91. a. Purgatur, *ibid.* b. Ei reformanda tradita S. Goberii ecclesia, 332. b. 346. c. 347. a. Ab inimicis occiditur, 331. c. Necis causa, 332. a. Ejus duo epitaphia, 331. c. Ad Ivonem II. nequaquam referenda, sicut nec verus maligni auctoris, 332. b. A Fulcoio poeta laudatus, *ibid.* 185. c.
 Ivo II. S. Dionysii abbas, ad eum nequaquam referenda

duo Ivonis I. epitaphia, 764. Nec verius cuiusdam maligni auctoris, 332. a. b. Obitus annus, *ibid.* b. Ivo S. Melanii abbas, *ibid.* Evenus.

Ivo Cluniacensis prior, 128. c. Cum quindecim focis ad S. Germani monasterium Aulifiodor. reformandum missus, id Cluniaco subijcere tentat, 419. b. Vir scholasticus, S. Pandulfi vitam expolit, necnon hymnum de eodem, & alterum de S. Martiale componit, 440. a. Subscribit donationi pro SS. Gervasio & Protasio, 316. c.

Ivo Latiniacensis monachus Italiam adit reliquias S. Theobaldi Vicentini eremite relaturus, 138. b.

Ivo clericus in S. Quintinum de Monte munificus, 271. b.

Ivo comes de Bello-monte, 144. b.

Ivo Curva-villæ fundator, 158. c.

Ivo dominus Belli-montis ad Idaram Beccensibus donat Confluentinam S. Honorie cellam, 173. c.

Ivo Talbois, Crulandensibus infestus, 289. c. Læxæ majestatis reus declaratus, & in exilium actus, 290. a.

Ivodium castrum. *ibid.* Epofium.

Juramentum etiam non sponte præstitum, non tamen violandum, 569. b.

Juramentum abbatis tertia vel sexta manu monachorum suorum, 633. c. Per tactum vestis principalis altaris, 265. b. Per ecclesiam, 636. b. Super tumulum, 356. c. In manu monachorum, 148. c. 149. a.

Jurensis princeps, Falco, 584. c.

Juretus emendatur, 291. b.

Iustus obitus, non mors sed mutatio, 286. c.

Iustinus Rothonenfis abbas, 103. b. Receptioni adest quarundam reliquiarum, 439. c. 440. a. Obitus annus, 440. a.

Iustitia & veritas humilitati præponenda, 272. c.

Iustitia de pane & vino pauperibus data, 50. c.

S. Iusti archiep. translatio Cantuarie in ecclesia S. Petri, 289. a.

Juvavensis. *ibid.* Saltzburgenfis.

K.

KADALAUUS Gregorii VII. legatus, postea monachus, 99. b.

Kalo vicecomes cuius assensu instaurata S. Eutropii ecclesia, 146. b.

Karolus Guerin, Fontis-dulcis abbas, 688. c.

Keledei seu Kuldei in Scotia, 520. c. Eorum jura, *ibid.* 521. a.

Kiburgensis & Dillingensis comes, Hartmannus, 362. c. Adelheidis uxor, *ibid.*

S. Killianus Wirziburgensis ep. de eo quosdam versus composuit Aynardus Divensis abbas, 121. c.

Kuldei in Scotia. *ibid.* Keledei.

L.

LVERI numisma inventum apud S. Mansuetum, 515. b.

Labbeus emendatur, 57. b.

Laburnensis episcopus, Bernardus, 622. a.

Lacus apud Ripuarios, a quo Lacense monast. 581. b. c.

S. Ladislaus Hungarie rex, Semichenfis ecclesie, necnon Waradiensis monast. fundator, 137. b.

Læus Passinianensis abbas, 63. b.

Lagnis fluviolus in Burgundia, ejus origo, 94. b.

Latici an investiturarum jus habere possint, 237. a. 560. a. b. Damna in concilio Romano, 403. b. Decimas suas aut ecclesiam monasteriis non conferant absque episcopi vel Romani pontificis consensu, 265. b. 479. b. Decimas vel altarium oblationes nullo jure possidere queunt, 27. a. Eadem ab his redimere an liceat? 449. c. Concilii interunt, 178. b. 465. b. 671. In Laticis utriusque sexus vita communis floret apud Teutones, 287. *ibid.* Teutones.

Latici nimium credulis monachis læpibus infideles, 514. b.

Latici Manu-pasti, 187. c.

Latici fratres in Crulandensi monasterio, 106. b. Eorum institutio apud Hirsaugiam, 198. b. *ibid.* Fratres, Hospitales.

Latici obedientiarum, an ad propria redire possint? 323. c.

Laticus abbas, 127. b.

Lambaci comes, Arnaldus, 258. c. 283. a.

Lambertus Atrebatensis ep. ab Urbano II. consecratur, 310. a. b. In Strumense parthenium bene affectus, 124.

b. Summo pontif. rationem reddit lætæ in Rotberum Remig. sententia, 347. c. 380. b. c. Conc. Eduensi adest, 334. c. Et Claromontano, 357. b. Roberti Remig. ad eum epist. 381. a. Duo altaria tironensibus donat, 387. c. 388. a. Ejus lis cum Vedastinis, 449. c. Malbodienfis. altare confirmat, *ibid.* Chartæ subscribit pro S. Remigio, 458. b. Lanfrido S. Wulmari abbati scribit, 263. c. Godefridi Ambian. consecrationi interest, 466. a. Philippum regem absolvit, 474. a. Sithienfis in S. Vedastum inducit, 540. b.

Lambertus Engolismensis ep. 283. a.

Lambertus Noviomensis & Tornacensis ep. Remensi concilio adest, 601. c. Et Belvacensi, 599. a. Chartis subscribit, 592. c. 603. b.

Lambertus Morinensis ep. intrusus, 178. c.

Lambertus Tornacensis ep. 242. b.

Lambertus S. Nicolai Andecav. abbas, gesta sub eo, 477. b. Et donationes, 363. b. Hildeberti Cernomann. cum eo societas, 377. c. Lis de Cartia silva cum Albinensibus, 399. c. Suffragia spondet pro S. Brunone deff. 445. b. Donationis testis pro Majorimon. 579. a.

Lambertus Elmonensis abbas. *ibid.* Fulcardus.

Lambertus S. Faronis abbas, 186. a.

Lambertus Florin. abbas, Novigentum secedit, 232. c.

Lambertus ex Valciodorensi monacho Hasteriensis abbas, 268. b.

Lambertus Pultariensis abbas S. Brunonis discipulus, 445. b. Trecenti concilio adest, 465. b. 671. Paschali II. Besuam occurrit, 500. a. Apensium & Balermenium concordie subscribit, 545. b. c. 679.

Lambertus Sithienfis S. Bert. abbas consecratur, 354. c. Floret monasterium sub eo, *ibid.* 355. a. Concilio Claromontano adest, 357. b. Cluniaci publice profertur, 432. b. c. Et monasterium suum reformat, *ibid.* 549. b. Item Alchiacense, 433. a. Et Vedastinum, 450. a. 540. b. Remensis electus archiep. non acquiescit, 492. b. c. Anselmi rescript. & monita, *ibid.* 493. a. Eo præfente S. Wlmar. monasterium Cluniaco commissum, 511. c. Permutatio cum Balduino comite, 592. c. Cluniaco subijci detrectat, 580. a. Paschalem II. adit hac de re, *ibid.* b. c. Inita qualicumque concordia, 594. a.

Lambertus S. Walarici abbas, 679.

Lambertus Andaginenfis monachus, 248. b.

Lambertus Scafnaburgensis, 44. c. Ejus sententia de austeriori vita Sigebergensium & Salefeldensium, 45. a. Apud Hersfeldam monachus, quo anno? 113. a. Ejus scripta, *ibid.* b. Emendatur, 16. c.

Lambertus quidam Ernulfo Ecclesie Christi priori varia proponit dubia, 307. c. 308. a.

Lambertus S. Brunonis discipulus, 205. c.

Lambertus, ad quem Anselmi hortamenta, 144. a.

Lambertus archidiaconus de Bar, 27. b.

Lambertus cancellarius, Hugonis Diensis vicarius, 156. b.

Lambertus Clari-montis comes, 284. b.

Lambertus Gerici Nobilis filius, 108. a.

Lancelinus Vassus de Balgentiaco, 145. c.

Lancelinus II. de Balgentiaco, 145. c. 272. a. In Vinl. docinum munificus, 145. c. 146. a. 175. b. ancelinus III. Balgentiaci dominus, 146. a.

S. Landelinus, cuius focus S. Domitianus Crispiniensis fundator, 279. c.

Landericus ep. Matific. *ibid.* Landricus.

Landerici-villa, *Landreville*, diocesis Lingonenfis, 219. c.

Landouinus Cartus. *ibid.* Landuinus.

Landricus Matificensis episc. seu Landericus chartæ subscribit pro Floriaco, 122. c. Ejus lis cum Hugone Cluniac. 141. a. Meldensi concilio adest, 157. c. 184. b. Ejus & Lugdunensis provincie episcoporum epistola in gratiam Radulphi Turonensis, 176. b. Obiit, 384. c.

Landricus de Prajaco Fontis-humidi benefact. 468. b.

Landricus-Ayraudus, unus e primis Fontis-dulcis benefact. 687. a. 2. col.

Landuinus seu Landouinus aut Landwinus, unus e septem S. Brunonis focis, 203. a. Carrusæ prior in absentia S. Brunonis, 268. c. Eundem adit in Calabriam, 407. b. In reditu a Guiberto antipapa comprehensus, 408. a. Obiit & sepultura, 417. b. Non confundendus cum Landino Turris priore, 446. a.

Landulfus presbyter cardinalis, 510. a. 675.

Landulfus

Landulfus de Vargiate ex monacho S. Petri in Cælo-aureo, S. Nazarii præpositus, deinde episcopus Astensis, 455. c.

Landulfus Tullensis abbas, 564. a.

Landulfus Ponticæ monachus Mediolanum mittitur, 590. c.

Landulfus Beneventanus princeps, 34. a.

Lanfrancus e Beccensi monacho Cadomensis abbas, 20. b. Ivonis Carn. præceptor, 291. c. Rotomagensis archiepiscopatam recusat, 3. c. Cantuariensis consecratur, 20. c. Nihil non movet ut ab imposto munere absolvatur, 21. a. Quam arcæ cum Gundulfo familiaritas, 104. c. 105. a. Romam adit, 34. c. Præter consecutum pallium, aliud accipit, *ibid.* Lis de primatu cum Thoma Eboracensi, *ibid.* & 35. a. b. In Angliam redit, 35. b. In monachos cathedralium excitatas turbas exhorret, 35. b. Alexandri II. ad eum epistola, 36. b. c. Ei monologium submittit Anselmus, 37. b. Ejus nepos Becci in monachus, 37. b. Variæ epistolæ de eo, *ibid.* c. Item monita, 37. c. Quanti fecerit Mauricium Beccensem, 37. c. Eum adit Herluinus abbas, 38. a. Futura prædicit, 21. a. 98. a. Angliæ status per eum innovatus, 21. b. Concilio Anglicano adest, 57. a. Et Alexandro II. scribit, 57. b. Eadem mittit opusculum contra Berengarium, 19. b. 57. b. Reginaldo scribit contra eundem, 57. c. 58. a. Gregorii VII. ad eum epistola, 64. b. Ecclesiam S. Salvatoris restituit & reformat, 84. b. Librum de rebus scribit, *ibid.* c. Concilio Londoniensi præf. 98. b. Ejus caritas erga pauperes, & prudentia in reformandis Cantuarie monachis, *ibid.* c. Ingulfum Crulandæ abbatem ordinat, 106. b. Ei concessa a Willelmo rege regni procuratio, 119. b. In Gallias iter, *ibid.* Becci ecclesiam dedicat, *ibid.* c. Necnon variis dedicationibus interest, 120. a. Erga Uticenses munificus, *ibid.* In Angliam reverens concilium habet, 134. c. In Wolstanum ep. vani conatus, 135. a. 346. c. In Beccenses caritas, 142. c. Anselmum honorifice excipit, *ibid.* Ejus scrupuli de cultu & martyrio Elfegi, 143. a. Gisbertum Crispinum Westmonasteriensem abbatem fieri curat, 189. c. A Rodulfo S. Vitoni abbate consultitur, 217. c. Unum e suis in locum Augustinensibus abbatibus contra monasterii privilegia substituit tentat, 246. b. Variis chartis subscribit, 180. b. 258. b. Ejus sententia de monachis non professis, an sæculum repetere possint, 260. b. A Roscelini calumniis purgatur, 262. a. 309. a. Secretum ab eo creditum Willelmo Comelienfis, 536. c. Obiit dies, 259. b. Elogia & gestorum scriptores, 185. c. 259. c. 648. Apologia adversus Edwardi Brown & aliorum calumnias, 259. c. 260. a. Scripta & discipuli, *ibid.* b. c. Obituarium, 648. 649.

Lanfrancus ex Pontidensi monacho Bergomensis episc. 345. b.

Lanfrancus archiepiscopi nepos, Becci fit monachus, 37. b. c. Postea Fontanelle abbas, 261. b. Graves ad eum Anselmi litteræ, *ibid.* c.

Lanfrancus Romani palatii scriptor, 420. a.

Lanfridus cui commissum altare Domne-Mariæ, 243. b.

Lanfridus Odonis Aurelianensis focus misere perit, 300. b.

Langobardorum reges, Liutprandus, 215. b. Conradus 303. b.

Lanfridus S. Wlmar. abbas, 263. b. c.

Lanuinus seu Landuinus Squillacensis prior, 293. c. 294. a. Distinguendus a Lanuino majoris Cartusie, *ibid.* 342. b. S. Brunoni succedit, 445. c. Paschalis ad eum litteræ, *ibid.* 446. a. Ei commissæ vicinorum monasteriorum cura, 466. a. b. Mentauri monasterium exstruit, 456. b. c.

Lanzo S. Vincentii Metrensis abbas ab Heinricianis vexatur, 152. b. S. Trudoni præficitur, unde turbæ, 196. c. 197. a. Chartæ subscribit, 270. c. Claromontano concilio adest, 357. b. Persecutionem sustinet, 397. c. Ejus interventu monete fabric. jus S. Michæli concessum, 410. a. b. Trudoniana sede dejicitur, 216. b. c. Monasterium repetit, 235. b. Jerusalemitanum iter clam suscipit, *ibid.* c. Ob discidium novæ turbæ, 246. c. 247. a.

Lanzo S. Michælis ad Mosam abbas, 498. b.

Laodicensis ep. Alberto, 29. c.

Laocurretes ep. Gregorius, 13. c. Bernardus, 124. a. Sancier, 367. b.

Annal. Bened. Tom. V.

Lateranensi ecclesie attributi Cluniaci redditus, 14. b.

Latini, pro his edificatur monasterium apud Jerosolymas, 429. a. Forum institutum, 591. a. b. Cluniaco se subijciunt, 429. b. A Turcis caduntur, 591. a. b.

Latinorum connubia cum cognatis, de his consultus Anselmus, 450. c.

Latinus episcopus Squillaci, ejus fundator, 342. c.

Laticæ, Lingonicæ diocesis locus, S. Lupi Trecentensis consecratur, 94. b. c.

S. Laudi ep. *ibid.* Constantiensis.

Laudunum delatæ S. Marculfi reliquie, 442. b. Gualdrici episcopi ac civium cædes, 572. c. *ibid.* Major ecclesia bis reconciliata, *ibid.* 573. c. Igne postea consumta cum pluribus aliis, *ibid.*

Laudunensium episcoporum sepultura apud S. Vincentium, 12. a. 573. c.

Laudunenses episcopi; Adalbero, alio nomine Afcelinus, 572. c. Helinandus seu Elinandus, *ibid.* 118. b. Engelramus seu Ingelramus, 469. c. Gualdricus, 572. c. Seu Galdricus, 573. a. Hugo, Bartholomæus, 584. c.

Laudunenses canonici S. reliquias deferunt per Galliam & Angl. pro instauracione majoris ecclesie, 585. b.

S. Laurentii craticula cum duabus ampullis sanguinis plenè sub rovo altari recondita, 570. b.

S. Laurentii de Helliaco ecclesia canonicis regularibus collata, 565. b.

S. Laurentii de Padulo Cartusie, 427. b.

S. Laurentius archiep. ei erecta ecclesia in Scotia, 289. a. Margarita regina ob temeritatem subito percussa, *ibid.*

Laurentius Neapolit. Benevent. synodo adest, 87. b.

Laurentius ex priore S. Vitoni, deinde S. Benigni, Vitoniansis fit abbas, 411. a. b. Romam missus pro reconciliacione Richeri Virdunensis, *ibid.* b. Paschalis II. ad eum epistola, 515. a. Virdunensi ep. & clero communicare renuit, 560. c. Ob id cum fratribus pulsus, 561. a. Eius lapis ad respiciendam horatur in epist. *ibid.* b. Alia ad canonicos Virdunenses apologetica, 683. c. *ibid.* Restitutos suos revocat, 593. c. Abstracta recuperat, 594. a. Chartæ subscribit pro S. Apro, 606. c. Pro eo scribit Paschalis II. ad Virdunenses, 685. b. Necnon ad ipsum, 686. a.

Laurentius a Leodio Vitoniansis monachus, 256. a.

Leccelinus Pontifano benefactor, 331. a.

Lectio publice primo anno a novitiis non facienda, 37. c.

Lectorensis ecclesia in episcopatum reformatur, 13. c.

Lectorensis seu Lectorensis ep. Raimundus, 78. b. Seu Raimundus-Ebbo, 102. a.

Lefricus Excestrensis episcopus, 434. c.

Legagnac, pagus apud Rutenos, 56. c.

Legagnaci dominus, Gilbertus Airdalus, 56. c.

Legati missi ad ecclesias orbatas, 21. b.

Legatus papæ, ultimus subscribit, 4. c.

Legestrensis & Mellentensis comes, Robertus, 328. b.

Legionenses ep. Pelagius, 114. c. Petrus, 537. c.

Legionenses reges & regine, Ferdinandus seu Fredinandus, Sancia, 409. b. Adefonsus, seu Alfonso, Bertha, 410. a. 537. b. c.

Lemburgius comes, Henricus, 319. b.

Lemovicum urbs ob seditiones conflagrat, 478. b.

Lemovicensis ecclesia ab Urbano II. dedicatur, 361. c.

Lemovicenses ep. Hilduinus, 160. c. Iteus, 12. b. Wido, 101. c. seu Guido, 159. b. Umbaldus, 361. c. Guillelmus, 362. b. Eustorgius, 510. c.

Lemovicensis vicecomes, Ademar, 596. a.

Lemovicensis Marchie comitissa, Almodis, 613. c.

Lens *sur-Leigne* seu *Lansuine*, urbs paullo supra Mollimum, utrum ipsa Laticæ, 94. b.

Lentzburgenfis comes, Udalricus, 112. c.

S. Leo papa, in ejus honorem dedicata capella intra muros Vindocinenses, 25. a.

S. Leonis abbatia canonicorum regul. 515. b.

Leo IV. ei obitum Eledensis monasterii, 621. b.

Leo IX. Tuliensem episcopatum retinet, 62. c. Eledensis monast. bona confirmat, 622. a.

Leo X. a quo S. Benedicti monasterium Patricio Capuano in jus patronatus concessum, 517. c.

Leo Mariscanus Casini mon. 49. b. Genus & patria, 238. b. Cardin. abbas & ep. Ostiensis, *ibid.* c. 239. a. 570. b. Sumto plebeio habitu, Heinrici regis manus effugit, 558. c. Bullæ subscribit pro eccl. Marforum, 570. b. Casinensibus scribit pro depositione Brunonis abbatis, 584. c.

N n n n n

559. c. Ultima facta, obitus & scripta 239. a. 570. b.
 Leo alter Cafinenfis mon. & cardinalis, 570. b.
 Leo ep. Cajetanus, 276. b.
 Leo Pistorienfis ep. 200. c.
 Leo I. Cavenfis abbas obit, 153. a. 237. c.
 Leo II. Cavenfis abbas, 225. c.
 Leo Craffenfis abbas, 443. c. Ejus parentes, 525. c. Ei commissum Suredenfe monasterium, *ibid.* Acta sub eo, 597. c. 598. a.
 Leo vir nobilis Cluniaci benefactor, 14. c.
 Leo Craffe a patre oblarus, 41. c.
 Leodegarius Bituric. archiep. Cafali-Benedicto ecclesiam donat, 468. c. Dedicacioni adest Dolensis ecclesie, 500. c. Floriaco ecclesiam confirmat, 544. c. Chartæ subscribit pro eo, 576. c. Ibidem concilio adest, 544. c. Necnon Belvacens, 599. a. Et Remens, 601. c. Item judicio pro Casa-Dei, 566. a. Cafalenses purgat a simonia, 577. c. Instrumentum hac de re, 691.
 Leodegarius Dolensis archiep. 468. c.
 Leodegarius Viennæ in Gallia archiep. 114. a.
 Leodegarius Vivariensis ep. 500. a.
 Leodicenfe necrologium emendatur, 284. b.
 Leodicenfes episcopi, Theodewinus seu Dictwinus, aut Theodwinus vel Deodwinus, 110. a. Henricus, 110. a. Seu Henricus, 190. b. 301. a. Obertus, 284. a. 318. c. Seu Obertus, 284. b. Vel Obertus, 301. a.
 Leodicenfes clerici Henrico IV. adhærent contra Paschalem II. 446. b.
 Leonenses ep. Pelagius, 56. c. Walo, 576. c.
 Leonum reges, Ferdinandus seu Fredenandus, Alfonsus seu Adefonsus vel Aldefonsus, 114. c. Aut Alfonsus, 115. a.
 Leonina urbs obfidetur, 181. a.
 Leonius ex Aquicincti monacho Heflinienfis prior, postea Laubicenfis abbas, 514. c.
 S. Leontius Santonenfis ep. 25. a.
 Leopoldus abbas S. Salvatoris de Telefia, 87. b.
 Leopoldus e Gotwicensi monacho Siderftenfis primus abbas, 625. c.
 Leopoldus I. Austriæ marchio, Mellicenfis primus fundator, 266. b.
 Leopoldus III. Austriæ marchio, Mellici reformator, 266. c. An sanctimonialium pariter instituit, 267. a.
 Leopoldus IV. Austriæ marchio, Mellicenfis benefactor, 555. b. Ecclesiam dedicari curat, 590. b.
 Leobaldus Digionenfis, 476. b.
 Leogerius Vivariensis ep. 274. c.
 B. Leothericus Cormaricenfis monachus, 25. c. Ejus origo, parentes, conversio, 161. a. b. Obitus & sepultura, 408. b. Vitæ auctor, miracula, 161. b. 408. c.
 Leowinus S. Petri Meld. abbas, 209. c.
 Leprosi exstructa domus a Nicolao Corbeienfi abbate, 372. b.
 Lescelina comitissa, Diyenfis fundatrix, 3. a.
 Letaldus S. Hugonis Cluniac. nepos, 96. a. Novi-monasterii abbas, 220. a.
 Letaldus Mollisenfis, unus e primis Cistercii institutoribus, 395. c. *Op. seq.*
 Letbaldus primus abbas S. Nicolai in Bosco, 118. b.
 Letbertus abbas Halmonienfis, 233. c. Quædam vendit alodia, 256. b.
 Letbertus abbas S. Rufi, 426. b.
 Letbertus in libertatem assertus per Johannem Aurelianensem, 533. a. b.
 S. Leudomiri Catalaun. actorum scriptor, 138. c.
 Leutgardis Clarimontis comitissa, 284. a.
 Lexovienfes episcopi, Hugo, Gillebertus Maminotus, 122. a. 408. c. Johannes, 593. a. Guillelmus Pictavinus, 21. c.
 Lexovienfium canonicorum contentio de sepultura Hugonis episcopi, 122. a.
 Leycestrenfes comes, Robertus III. de Bello-monte, 59. b. 435. b. Robertus IV. 435. c.
 Libertas. *Vid.* Exemptio, Manumissio.
 Libi. *Vid.* Panes.
 Librandus Tricaniensis ep. 667.
 Librarii periti in monasteriis, 121. c. 264. c. In claustris scribunt, 353. c. 354. a. Libris emendandis aut scribendis occupati primi Carculenfes, 204. c. 548. a. b. 549. a.

Libri prophani etiam in monasteriorum bibliothecis ponendi, 323. a.
 Liemarus Hammeburgenfis archiep. schismaticus, 191. a. Muliebres abbatias obtinet, 212. c.
 Lietardus Gemblacensis fit abbas, 301. b. Acta sub eo, 555. c. 556. a. Obitus, 581. b. 589. a.
 Lietbertus Cameracensis ep. 28. b. Obit, 109. b. Vitæ auctor, *ibid.*
 Lietbertus S. Trudonis mon. ab ipsi Trudonianis percussus, 235. a.
 Ligerius monachus, Dunensis fundator & abbas, 512. c.
 Lillerienfis dominus, Ingelrannus, 207. a. 271. c.
 Lincolnienfis episcopatus in duos dividitur, 521. b.
 Lincolnix ep. Remigius, 106. b. 289. b. Simeon, Robertus, 418. c. Alexander, 435. a.
 Lincenfes domini, Cafalis-Benedicti benefactores, 316. b.
 Lingonenfes episcopi, Bruno, 219. b. Harduinus, 175. a. seu Arduinus, Rainaudus, cognomento Hugo Robertus, 219. b. c. seu Robertus, 385. b. Guilencus, 94. a. Jocerannus, 219. c. aut Jolcerannus, 587. c.
 Lingonenfis ecclesie titulus pro S. Brunone def. 445. b.
 Lingonenfes clerici Pultarienfes vexant, 80. a. b.
 Lipara Sicilia insula, ubi erectum monast. 342. a.
 Liprandus Fontis-Avellani prior, 51. c.
 Liprandus Mediolanensis, Pontidam fecedit, & obit, 590. b. Sanctitatis indicia, *ibid.*
 Liffacum Nortmannie pagus, 506. c.
 Liffardus S. Arnulfi miraculorum, non vitæ scriptor, 242. b. Hariulfus ad eum epistola, 242. b. Fit episc. Sueffion. 550. b. c. Ei dicatus a Guiberto liber de expeditione Hierosol. 550. c. Necnon ab Hariulfo S. Arnulfi vita, 551. b. Aquæ judicium adhibet contra hæreticos quosdam, 574. c. Quo ritu? *ibid.* 575. a. Belvacens concilio adest, 599. a. Et Remens, 601. c. 602. a. Altaris restitutionem S. Pauli cellæ confirmat, 602. c. Godefrido Ambianens in extremis assistit, 611. b. Ejus scripta, 551. b.
 Litanie quotidianis diebus Subiaci, 50. c.
 Litherius Cormaricenfis, quantæ abstin. vir. 186. b.
 Lites duello direntæ, 82. 83. a.
 Litherius unus e sociis S. Gerardi Silvæ-majoris, 164. a.
 Litteræ Gregorii VII. pro ordine Grandimontensi, 65. c. 66. a.
 Litteræ obedienciales a gyrovagis delatæ, 408. a. Encyclicæ ad cogendas pecunias, 538. c.
 Litteræ emancipationis, 381. b. c. Mundeburdi, 543. a. *Vid.* Epistola.
 Liudericus dux, Dieterici cardin. exequiis interest, 656. b.
 Liudigerus ex Corbeienfi mon. Reinsdorfii abbas, 555. c.
 Liudolfi Corbeienfis elevatio, & miracula, 197. b. 426. b.
 Liugerus Regenstorfenfis abbas, 541. c.
 Liupo seu Luipo, S. Trudonis abbas intrusus, 216. b. Excommunicatur, *ibid.* c. Ad imperatorem pergit, 234. c. 235. a. Restituitur, 284. b. Henrici gratiam simoniace mercatur, *ibid.* c. Ejus obitus, *ibid.*
 Liutfredus de Hassia, Prumiensis abbas, 589. a.
 Liutfridus abbas S. Martini, an Weingartenfis, 373. c.
 Liutgarda venetica, Horrenfis abbatissa, 216. b.
 Liutgerus Stadenfis comes. *Vid.* Udo.
 Liutoldus S. Galli abbas intrusus, 52. c. Fugatur, 124. b. c. Et deponitur, 183. c.
 Liutoldus Carinthie dux, Bertholdo invisus, 235. c.
 Liutolfus comes schismaticorum malleus, 412. c. 413. a.
 Liutpoldus Styrenfis marchio, 561. c.
 Liutprandus rex a quo mensura cubitalis, 215. b.
 Liutulfus ex comite Zwifaltenfis monachus, 198. a.
 Lochenfes in eodem cœmeterio sepeliendi, 80. c.
 Logicam docent monachi, 539. a.
 Lomenfis comes, Arnulfus, 513. b.
 Londonienfes ep. Willelmus, 20. c. Mauricius, 224. c. 504. a. Richardus, 520. a.
 Londonienfis ecclesia utrum paris honoris cum Eboracensi, 35. a.
 Longobard. reges, Liutprandus, Conradus, 303. b. 215. b.
 Loricatus, *Long.* opidum pagi Washtinenfis, 576. c. 577. a.
 Lotharingam Benedictini adeunt ex Calabria, 29. b.
 Lotharingie utrinque duces & ducifæ, Godefridus-barbatus, Godefridus Gibbodus, 320. b. seu Gozolo,

99. b. Godefridus Bullionius, 320. b. Beatrix duplex, 16. c. Mathildis, 99. b.
 Lotharingie duces & ducifæ, Conradus, 99. b. Gerardus, 388. b. Theodericus, 217. a. 499. a. Simon, 605. c. Gertrudis, 499. a. 320. b.
 Lotharingie seu de Moncione comes, Fredericus, 556. c.
 Lotharius Rotensis abbas, 72. a.
 Lotharius imperator, 340. b. *Konighslutern* monasterii fundator, 614. c.
 Lotharientium & Northantoniensium dux David, 553. c.
 Lotulfus Lombardus, Abaelardo infensus, 585. c.
 Lovanienfes comites, Henricus, 284. b. Godefridus-barbatus, 234. a. Godefridus-Bullionius, 412. c. *Vid.* Bombantenes.
 Lucia Barchinonenfis comitissa, 598. a.
 Lucia Ermengaudi comitis uxor, 19. c.
 Lucia Willelmi de Tancarvilla filia, 593. a.
 Lucia Abaelardi mater, postea monacha, 382. c. 383. c.
 Luciliburgenfes comites, 196. b. Henricus, 218. c.
 Lucius II. Pontio Vizeliacensi scribit, 497. c. Ejus privilegium pro Prænsi mon. 618. b.
 Lucius III. ejus bulla pro monasterio de Roseto, 468. a. Pro Disertinenfi, 582. b.
 Lucius vicecomes, S. Nicolai de Palma fundator, 225. c.
 Lucentis episcopatus ab Alexandro II. retentus, 62. c.
 Lucentes ep. Henricus, 182. a. Reingerus, 403. b.
 Lucretia sanctimonialis Santonenfis, 148. a.
 Ludigerus e Corbeienfi mon. Reinsdorfensis abbas, 541. b.
 Ludovicus Tricaricenfis ep. & Canuffi abbas commendatarius, 292. b.
 Ludovicus de Borbonio Athanaci abbas, 673. b.
 Ludovicus Uricenfis mon. S. Georgii reformator, 281. b. Ibidem fit abbas, 593. b. Ejus obitus, *ibid.*
 Ludovicus S. Aggerici monachus & scriptor, 264. c.
 Ludovicus VI. Philippi I. regis filius, apud S. Dionysium cum Sugerio educatus, 441. c. Variis chartis subscribit, 269. c. 454. b. Jam rum Gallie rex una cum patre, 460. a. 461. a. 465. a. Dicitur Grossus, 460. a. seu Craffus, 349. c. Ad Anselmum scribit, 460. a. 474. a. Ejus colloquium cum Paschali II. apud S. Dionysium, 500. c. 501. a. S. Benedicti translationi adest, 501. c. Novi abbatibus Floriac. electioni annuit, 502. a. Bituricis post consecrationem pergit, 518. b. Cum Henrico Angliæ rege colloquium habet, 518. c. 519. a. Bella civilia inter utrumque & comites, 525. c. Ejus opem implorat Barcinonenfes, *ibid.* Manumissionis formula ab eo factæ, 532. c. 533. a. Floriaco Parisos redit, 533. c. Puteolum expugnat, 564. c. Nuntios mittit ad Carculum pro reditu Godefridi Ambian. 599. b. 600. c. 601. a. Infamatus apud eum Adamus S. Dionysii abbas, 613. a. S. Victoris Paris. fundator, 383. c. Reformator S. Medardi, 432. b. Immunitates Ferrariensibus confirmat, 467. b. Et Vizeliacensibus, 498. a. Pro variis privilegiis, 552. a. Erga monachos bene affectus, & liberalis, 349. c. 442. c. 491. c. 500. c. 508. a. 518. b. c. 533. c. 540. a. 552. b. 599. b. In Bernardum Tironensem veneratio & beneficentia, 553. b. An Gasenolium Maxentianis tribuerit? 566. a. Litem componit Floriacens inter & Washtinenfem comitem, 576. c. Ejus pædagogus, Herluinus, 491. b. Dapifer Ansellus de Warlanda seu Garlanda, 540. a. Constabularius Hugo Strabo, Buticularii, Paganus Aurelianensis, 518. c. Wido Silvanect. 533. a. 576. c. Camerarii, Wido Silvanectensis, 518. c. Guido Walcranus, 576. c. Cancellarius, Stephanus, 533. a. 576. c.
 Ludovicus VII. de sacro fonte a Tironensi abbate susceptus, 553. b.
 S. Ludovicus ad S. Nicolaum pergit, voto e naufragio ereptus, 320. c.
 Ludovicus Saltator, Reinardi-fontis conditor, & monachus, 212. a. b.
 Ludovicus comes, & monachus, 276. c.
 Ludovicus comes Hugonem Cluniacensem hospitio excipit, 476. c.
 Ludovicus Warchenfis comitis pater, 30. a.
 Ludovicus nobilis Ringavienfis mon. 527. b.
 Ludi equestres diebus festis instituti, 270. c.
 Ludraicum, alodium S. Cypriani Pictav. 19. a.
 Lugdunenfium canonicorum lis cum Saviniacensibus,

462. a. His favor Paschalis II. *ibid.* b. 670. Saviniaco domum hospitem concedunt, 166. b. c.
 Lugdunenfis primatus in concilio Claromontano o di sculsi, 358. a. Non agnoscent Senonenfes, 374. a.
 Lugdunenfis provincie episcoporum epistola in gratiam Radulfi Tironensis, 176. b.
 Lugdunenfes archiep. Humbertus, 80. a. Gebuinus, Hugo, 184. c. 213. c. Jocerannus, seu Gaucerannus, aut Jolcerannus, 496. b. vel Jaucerannus, 487. a. Aut Jolcerannus, 560. b. Amedeus, 487. a. Heraclius seu Eraclius, 447. c.
 Luliacus, *Lully*, locus pagi Laudunenfis, 108. a.
 S. Lupus Trecentium ep. 94. b. Ejus translatio, 493. b.
 Luponis cuiusdam lis cum Farfenfis, 169. c. 170. c.
 Lupo Tolofanæ ecclesie præpositus, 368. a.
 Lupoldus Moguntinus ep. 113. a.
 Lupus comes, 278. a.
 Lurgardis pro qua conditum Bruxellenfe parthenium, 371. c.
 Lutolfus S. Leonis Tullenfis conditor, 389. b.
 Luxovienfis ep. Gislebertus, 199. a. *Vid.* Lexovienfes.

M.

MABILIA sanctimon. ad quam Anselmi episc. 451. c.
 Mabilionis epistola ad archiep. Lugdun. 682.
 Macarius Floriaci abbas, 283. a.
 Machellus Burgulienfis, 317. c. 318. a. 651.
 Macloviens seu Alatenfes ep. Judicæ, 439. c. Do-noaldus, 537. a.
 S. Maclovii urbs, a quo primum in sedem episc. erecta? 621. a.
 Madantæ miles, Guillelmus, 24. b.
 Madelmus S. Sophiæ abbas, Beneventanæ synodo adest, 87. b. Varia obtinet privilegia, 169. c.
 Maderus emendatur, 113. b.
 Magalonenfes ep. Godefridus, 228. c. Seu Gotafredus, 426. b. Bertrandus, 358. b. Gaurerius, 510. a.
 Magdeburgenfes seu Parthenopolitani archiep. Harduinus, 153. a. Seu Hartwigus, Hartwigus alter, 212. c. Waltranus, 276. c. Aldigozus, 561. c. Seu Adelgotus, 4616. c.
 Magellenfes eremitæ in Aprutio, 67. b.
 Maginulfus antipapa sub Paschali II. 417. b. Seu Silvester III. an Farfenfis abbas? 487. b. c. 488. b. Ejus fortuna, 487. c.
 Meginwardus Hildinesheimenfis abbas, 16. b.
 Magnatum familiaritas monachis periculosa, 438. a.
 B. Magnus Anagninæ patronus, 484. c.
 Maiduni dominus, Stephanus, 452. c.
 S. Majoli translatio, 356. c. Ejus scapulare Silviniaci, 448. b.
 Mainardus Taurinenfis ep. 556. c.
 Mainardus cardin. *Vid.* Meginardus.
 Mainardus Cormaricæ abbas, 459. c. S. Brunonis olim discipulus, 445. c. Titulus de eo, 669.
 Mainardus S. Nicolai abbas, 574. b.
 Mainardus R. bodimont. abbas II. 195. b.
 Mainardus eremita, Saxi-vivi auctor & abbas, 215. a. b.
 Mainierius Uricenfis abbas, 120. a. Cadomum adit ad sepulturam Angliæ regis, 245. a.
 Mainierius S. Ebruffi abbas, 231. c.
 Maingaudus miles, Nucarienfis benefact. 25. b.
 Maino ep. Redonenfis, 8. a.
 Maino quidam apud Comburnum, cujus filii a Bartholomæo abbate lanati, 193. c.
 Maino, Radulfi Sabiniaci fundatoris filius, 579. c.
 Mainfendis Tornaci una cum marito & filiis monacham induit, 352. a. b. c. 353. a. c.
 Malchus Warfordienfis ep. 370. b.
 Malcolmus III. Scotiæ rex, Fermeloduni fundator, 33. a. b. Malbrosenfis monasterii restitutioni obstitit, 85. b. Ejus filia Henrico regi nubit, 433. b. Vitæ auctor, 522. a.
 Malguinus ep. Nivernenfis, 14. c.
 Mali æquamiter portandi, 374. c.
 Malum Deus permittit, 563. b. c. Fieri vult, quo sensu? 623. c. *Op. seq.*
 Manaffes comitis Regirestis filius, 382. b.
 Manaffes I pontificatus Remensem simoniace invadit, 4. b. Ejus sigillum, 108. c. Gregorii VII. ad eum epistola, 40. a. 61. c. 75. b. Necnon Willelmi Remigiani, 75. c.

Ejus pariter ad pontificem, 75. b. 114. b. Coram eo discessit episcoporum quorundam & ecclesiarum causis, 115. b. Erga monachos bene affectus, 108. b. c. 109. a. Ss. Theoderici & Rodulphi reliquias e loculis extrahit, *ibid.* Abbatem & monachos apud Maurimontem constituit, 76. b. Charta subscribit, 122. c. Criminibus multis accusatur in conc. Aduensi, 116. a. c. Damnat ad Gregorium appellat. *ibid.* c. Apologeticum suum scribit, *ibid.* 117. a. Ejus aduersarii, 127. b. Duos S. Remigii monachos excommunicat, 117. b. In concilio Lugdunensi depositus, 156. a. Aliquando se pro archiepiscopo gerit, 201. b. A Fulco laudatus, 185. c.

Manasses II. ex praeposito archiep. Remensis, 4. b. 201. b. Variis chartis subscribit, *ibid.* 347. b. Ejus electionem approbat Urbanus II. 363. b. Robertum Remigianum damnat, 380. b. c. Necon ab Urbano II. absolutum restituere renuit, 381. a. c. Aduersus eum scribit Baldricus, *ibid.* & b. Philippo regi adultero coronam imponit, de quo carpus, 381. a. b. Trecentis concilio adest, 465. c. Godefridum Ambian. consecrat, 466. a. Concilium habet, in quo depositus Galtherus Camerac. 480. c. 481. a. Anselmum honorifice excipit, 474. b. Erga monasteria liberalis; Molisium, 454. b. 671. c. S. Nicaesium, 269. c. S. Remigium, 458. b. 492. b. S. Theodericum, 458. a. S. Vincentium Laudun. 480. c. Bartholomaeum nepotem apud se educari curat, 584. c. 585. a. Obiit, 492. b. De successore discidia, *ibid.* 674.

Manasses Cameracensis ep. 398. a.

Manasses I. Meldensis ep. Cellam Majori-monasterio confirmat, 185. c. Charta subscribit pro Floriaco, 518. c. Iuonis Carn. ad eum epistola de abbatissa Jotrensi, 618. c. 619. a.

Manasses Sueffionensis ep. charta subscribit pro S. Remigio, 458. b. Ejus in Novigentenses affectus, 508. a. b. Plani-castelli cellam confirmat, 508. b. c.

Manasses Virdunensis S. Pauli abbas, 463. c.

Manasses Burgenfis abbas, 126. c. 127. a.

Manasses canonicus Remensis, cognominis archiepiscopi accusator, 116. c. 127. b. An postea ei aduersari defuerit? 117. a. Gregorio VII. ab Hugone Diensi commendatus, 127. a.

Manasses thesaurarius Laudun. 145. a.

Manasses comes, Andrensis benefactor, 271. c.

Manasses Isemberti ep. Pictav. pater, 19. b.

Manasses de Basilica, Majoris-mon. benefactor, 309. c.

Manasses comes, cuius assensu temperata advocatorum iura, 90. c.

Manegoldus S. Georgii abbas caeditur, 426. b.

Manegoldus de Bolheim S. Galli abbas, 582. a. b.

Manfredus Antipolitanus ep. 554. a.

Manfredus Mantuanus ep. 609. b.

Manegoldus Weringensis comes, Ihenfis conditor & abbas, 373. b.

Manichaeorum haereticus, 574. c. Iudicio aquae probantur, *ibid.* c. 575. a. Apud Sueffionas igne cremati, 699. a.

Manipulus, eo monachus non utatur, nisi fuerit subdiaconus, 428. a. Impositus in consecratione Cartusianorum sanctimonialium, 452. b.

Manrius & alii Cisterciens. scriptores emendantur, 405. b. 584. b. 605. b.

Mansfeldensis comes, Albertus, 44. c.

Mantuz obsidium ab Heinricho rege, 284. b. In potestatem Mathildis redacta, 608. a. b.

Mantuz comitissa, Mathildis, 228. c. 455. c.

Mantuanum hospitale, 455. c. S. Andreae ablatum Padolironi tribuitur, 456. a.

Mantuanus ep. Ubaldus, 228. c. Ugo, 456. a. Manfredus, 609. b.

Manumissionum formulae, 533. a. b.

Manupasti laici, 187. c.

Maralda Narbonensis comitissa, 411. c. 462. a.

Marbodus archidiaconus & ep. Redonensis, 273. b. 386. a. Concilium adest; Laudunensi, 535. c. Santonensi, 379. c. Trecenti, 465. a. 671. Charta subscribit pro Treorchio, 386. a. Inter S. Nicolai & S. Albini monachos iudex, 399. c. Vulgata sub ejus nomine ad Robertum Arbriseell. epistola, an genuina? 424. c. 425. a. b. Rainaldi Andecav. electioni fauet, 439. c. 463. a. Scribit ad Vitalem Saviniacens. 474. c. 475. a. Paschalis II. ad eum epist. pro Pagano, 495. b.

675. Bertam S. Sulpicii abbatissam consecrat, 578. a. Pactum init cum Melanienfisibus, 621. a. Ejus scripta, 9. a. 462. c. 463. a. 566. b. 670. c. Ei carmina sua corrigenda offert Baldricus, 146. c.

S. Marcelli capla apud Cluniacum, 528. c.

Marcellinus magister Hugonis fratris Philippi regis, 5. b.

Marcegniacus, *Marcegnay*, villa Latifcensis pagi, 94. c.

Marchia comes, Hildebertus, 13. a. 92. c. 130. c. Seu Audebertus, 102. b.

Marchia Lemovicensis comitissa, Almodis, 613. c.

Marciniaci dominus, Gaufridus, 95. a.

S. Marculfi corpus delatum ad querendas suppetias, 441. c. 442. a. b.

S. Marci Evang. ecclesia, ubi inventum S. Secundini corpus, 34. b.

Marcus Monasterii-novi abbas, 96. a. 220. a. 244. b.

Marcus alter Monasterii-novi abbas, 244. b. Testis pro Cluniaco, 530. c. Et Nobiliaco, 565. c.

Marcus. *Vid.* Boamundus.

Marwardus seu Marquardus Corbeiae-novae abbas, ejus laudes & acta, 153. a. 184. a. 197. b. Sub eo renovata privilegia, 183. c. Reflorent scholae & monast. 197. b. Ei commissum Heriordense parthenium, 183. c. Onasburgenfis postea ep. *ibid.* 248. c. Corbeiam-novam reperit, 302. c. De studiis & libris sollicitus, *ibid.* 303. a. 447. b. 499. b. Bursfeldam monachos mittit, 321. a. Ab eo levata corpora Liudolfi & Drumari abbatum, 426. b. Expellitur, postea relictus, 447. b. Annus obitus, & discipuli illustres, 499. b. c.

Marevallis domina, Senegundis, 8. b.

Margareta d'Angennes, Redonensis abbatissa, 578. c.

Margareta Petri Venerabilis soror, 440. c.

Margareta seu Margarita Scottorum regina, 433. b. Fermeoduni fundatrix, 33. a. Ab ecclesia S. Laurentii divinitus arectur, 289. a. Ejus vitae scriptor, 521. a.

Margarita S. Ludovici uxor, ejus votum ad S. Nicolaum pro rege, 320. c.

Margarita Warivicensis comitissa, 328. b.

B. Maria Virgo; sabbatum ei dicatum jam ab anno 147. a. Ejus capilli Rotomagi & Becci, 489. b. c. Lignea effigies vetus apud S. Remigium, 397. b. Sibi devotos protegit, 90. 91. b. Caeco a nativitate lucem reddit, 15. a. Ejus miracula apud Aldenburgum, 206. b. Laudunum, 585. a. S. Roberti Cafz Dei animam ad superna deducit, 9. a. Ejus monitu conditum Bertoldi-curtis parthenium, 296. b. Cisterciensium ecclesiarum patrona, 394. b. c.

In Sancta Maria ep. Pelagius, 114. a. c.

Maria prima S. Sulpicii Redonensis abbatissa, 577. c. Ejus parentes, 578. a. Et obitus, *ibid.* b.

Maria II. S. Sulpicii Redon. abbatissa, 578. c.

Maria Johannis Sublacensis soror, 591. a.

Marianus Scottus post decem annos reclusionis apud Fuldam Moguntiae denuo inclusus, 15. c. 16. a. Ejus chronicon, 198. b. Et obitus, *ibid.*

Martinus papa S. Angeli libertatem asserit, 49. c.

Marlotus emendatur, 4. b. 39. c. 76. a. 269. b. 347. b. c. 348. b.

Marogienfis vicecomes, Dudo, 349. b.

Marquardus Corbeiae-novae abbas. *Vid.* Marwardus.

Marquardus Ihenfis abbas, 373. b.

Marquardus Freherus emendatur, 341. b.

Marfilia Rotomagensis S. Amandi abbatissa, 506. c. 507. a. b.

Marforum episc. Berardus, 427. a.

Martha prima Laënsis cellae fundatrix, 302. b.

S. Martini parochialis ecclesia Floriaco concessa, 41. b.

Martini IV. bulla pro monasterio de Rosero, 468. a.

Martinus V. duo unit monasteria, 20. a.

Martinus Overensis ep. 537. c.

Martinus Ventimiliensis ep. 554. c.

Martinus Cremifanensis abbas, 555. a.

Martinus S. Dionysii in Brocareia abbas, 179. c.

Martinus Inneburgenfis abbas, 484. b.

Martinus abbas de Ribodi-monte, 299. b.

Martinus S. Stephani de Vallibus abbas, 97. a.

Martinus S. Romani Aquileiensis prior, 454. c.

Martinus, unus e primis Silvae-maj. fundatorib. 163. c.

Martinus Picardus, 438. c.

Martinus Adfonso, comes, 178. c.

Martyr dicendus, qui subditorum commoda propriæ vite pretio redimit, 143. a.

In

In martyrologio benefactoris nomen adscriptum, 164. c.

Matus. *Vid.* Johannes.

Matcelinus seu Misac Gemblacensis abbas, 54. a.

Matcelinus princeps, Tauniaci fundator, 274. b.

Matillienfis episc. Bertrandus, Raimundus II. 567. c.

Matillienfis vicecomes, Gausfredus, 149. c. Seu Josefusus, 462. a. Rixendis uxor, *ibid.*

Matefelenensis ep. Julius, 26. b.

Mater pueros in vita severe corripit, 590. a.

Matera, *Matola*, urbs olim episc. regni Neapol. 293. b.

Materienfis ep. Stephanus, 414. b.

Matfridus vir nobilis, Laënsis benefactor, 302. b.

Matheia femina in libertatem asserta a Ludovico rege, 532. c. Manumissionum formula, 533. a.

Mathildis Cadomenfis abbatissa. 91. c. An Pratelesi monasterio praefuerit? 576. b. Anselmum consulit, 475. c. Encyclica de ejus morte episc. & variarum ecclesiarum tituli, 576. a. b. c. 689. 690. 691.

Mathildis B. M. Sueffionensis abbatissa, 618. c.

Mathildis Winthonienfis abbatissa, 346. a. b.

Mathildis Nidi-avis sanctimonialis, 536. b.

Mathildis Willelmi Anglorum regis uxor, 3. a. Variis chartis subscribit, 5. c. 17. c. Concilio Anglicano adest, 57. a. Cadomefis fundatrix, 91. c. 120. a. 690. b. S. Edmundi ecclesiam monachis asserit, 180. b. Simonis Crispiani tumulum exornat, 183. a. Majori-monasterio pro ea facta donatio, 187. a. Obitus dies, 198. c.

Mathildis Malcolm Scottorum regis filia, 260. b. Ejus connubium cum Heinricho Angliae rege licitum judicatur, 433. b. Immerito hac de re culpatus Anselmus, *ibid.* & c. Malmesburiensem abbatem Eduifum creat, 451. a. Variæ ad Anselmum epistolae, *ibid.* 474. a. 488. c.

Mathildis comitissa, Bonifacii marchionis filia, 608. a. Godefridi-Gibbofi uxor, 29. b. Deinde Walfonis Bajoriae ducis, 99. b. A Gregorio VII Anselmo Lugdunensi commissa, 63. a. Ejus interventu Heinricho IV. reddit communio, 112. b. Padolironense connubium sedi ap. subicit, 157. c. 158. a. Regentem Ss. Petri & Prosperi ecclesiam reformat, 170. a. In eamdem munifica, 65. a. b. Thesaurum Canufinae eccl. Gregorio VII. Romam perferri curat, 182. a. Fraxinorensis & Canufini monasteriorum fundatrix, 65. a. b. 182. b. c. Ejus in Hugone Gratiampol. benevolentia, 188. c. Hugonis Lugdun. ad eam episc. 227. c. 289. 250. a. b. Romam adit cum Victore III. 236. c. Ejus terras devastat Heinrichus, 291. c. Non impune, 292. a. Padolironenses ab eodem vexatos sustentat, 292. c. Ad eam confugit Germaniae regina, 303. b. Adjungit se Conradus aduersus patrem, 345. a. Urbani II. ad eam episc. pro Padoliron. 402. c. Ejus litterae insignes pro Vallumbrosanis, 427. b. Et beneficia, 456. a. 463. c. 464. a. Subcripripio singulari, 427. c. Mantuani hospitalis fundatrix, 455. c. Ei meditationes mittit Anselmus, 476. a. S. Geminiani translationi interest cum Paschali II. 486. c. S. Xisti reformationem promovet, 607. c. Fedus sancit cum Heinricho V. 542. c. Padolironum adit non semel, 608. a. c. Ejus beneficia, *ibid.* b. 609. a. Pietas insignis, 608. c. Sacramentum fidelis a Mantuanis recipit, 608. b. Pontio Cluniac. plura donat, 609. a. Diploma pro S. Caetano, 609. b. Ultima facta, obitus, vitæ auctores, *ibid.* c. Effigies, & inscriptio, 610. a.

Mathildis comitissa, Gosfredi Aquitanorum ducis uxor, 13. b.

Mathildis Willelmi Aquitaniae ducis uxor variis chartis subscribit, 366. a. 367. b. Quid ei acciderit apud Pontones, 253. b. c.

Mathildis Moritonii comitissa, 187. a.

Mathildis Narbonensis vicecomitissa, 598. a.

Mathildis Sieheri Aquicincti fundatoris uxor, 151. b.

Matiscenfis seu Matricenfis ep. Drogo, 26. c. Landricus, 122. c. Seu Landericus, 141. a. Bernardus, 337. c. Seu Berardus, 184. c. Pontius de Rochebaron, 598. b.

Matiscenfi episcopo demandata cura Lugdunensis ecclesiae vacantis, 176. a. b.

Matiscenfis comes, Wido, 119. b.

Matiscensium & Burgundionum comites. *Vid.* Burgundia

Matrimonium an licite contrahere possit virgo non

sponte velata? 433. b. c.

Matthaeus canonicus, postea cardinalis & ep. Ostiensis, 529. c. Kadulfum Remensem archiep. papa reconciliat, 492. c.

Matthaeus Parisius emendatur, 69. a. 141. c.

Matthaeus Cruce-signatus Francigena, 364. c.

Matthaeus-Vitalis, cuius arte corrupta Urbani II. litterae, 362. a. b.

Matutinale altare Cluniaci, 356. c.

Matzelinus Humolarienfis abbas, 420. b.

Maubertus Giannafolienfis prior, 274. a.

Mauniacum villa, 7. a.

Mauriacus comes, Humbertus, 138. a.

Mauriacensis episc. Cono, 322. b.

S. Mauricii m. lancea, S. Crucis particula ornata, Mellicio datur, 266. c.

Mauricius archiep. Rotomag. 23. b.

Mauricius Cataracensis ep. 402. c.

Mauricius Londoniensis ep. 224. c. An Hugone S. Augustini abbatem consecraverit? 504. a.

Mauricius Bleienfis S. Launomari abbas, 299. b. Acres aduersus eum Gaufridi antecessoris litterae, 437. c. 493. b. c. An antea prior Magenciensis? *ibid.* 438. a. Ejus lis cum Goffrido Vindoc. 493. c. A Paschali II. diploma obrinet, 500. c. Boionis II. Floriacensis electioni adest, 502. a. An ei recte inscripti commentarii in Genesim Richardi Prateilenfis, 436. c.

Mauricius Eveoshamensis abbas, 592. c.

Mauricius S. Launomari abbas, 597. b.

Mauricius abbas de Langonio, 96. b.

Mauricius Sollemniensis abbas, 595. b.

Mauricius Magenciensis prior, 101. b.

Mauricius prior Cafz-Dei, 426. b.

Mauricius Beccensis Anselmo familiaris, 37. c. 38. a.

Mauricius unus e Beccensibus monachis ab Anselmo in Angliam missus, 143. c.

Mauricius S. Audoeni mon. auctor epitaphii Nicolai abbas, 296. a.

Mauricius cui dedicata Richardi Prateil. expositio in Cantica-Cant. 437. a.

Mauricius Burdinus, ejus fortuna, 361. a. b. S. Martini monast. in Hispania Cluniaco confirmat, 571. c.

Mauricius Credonensis, ejus lis cum Vindocinensibus, 476. c. 477. a.

Mauricius de Monte-Buxerio Willelmi Tiernenfis nepos, 101. b.

Mauricius Petri Venerabilis pater, 440. b. c. Sepulturae locus, 441. a.

Maurilius ex Eiscamni monacho Rotomagensis archiep. 3. b. c. 104. c. 133. b.

Mauritaniae comites & comitissa, Gaufridus, Rotocus, Gaufridus, 157. b. c. Rotocus, Beatrix, *ibid.* 508. c.

S. Mauri m. reliquiae apud Floriacum, 355. b. Brachium unum Diaci, alterum Pontones, 253. b.

S. Mauri conf. corpus Virduni, 463. c.

Maurus S. Sabae abbas Gregorii VII. legatus, 87. c.

Maurus peritus librarius Casaurienfis, 570. c.

Maurorum rex, Abderames, 317. b.

Maxentianus chronographus emendatur, 163. b.

Maximina Lignienfis abbatissa, 595. c.

S. Maximi Regiensis translationis sollempnitas Nantuaei, 215. c.

Maynardus Farfensium divexator, 674. a.

Mediolani bellum civile, 463. c. 590. c.

Mediolanenses, ad simoniacorum vitandum consorium, ad Vallumbrosanos confugiunt, 63. b. Eorum lis cum S. Simpliciani monachis, 413. a. b. Pontidæ monast. vectigalibus eximunt, 590. c.

Mediolanensis archiep. Thiedaldus seu Diedaldus, 191. a. Anselmus, 413. b. Grossolanus, 444. a. Seu Grossulatus, 590. c.

Mediomatricensis ep. Walo, seu Gualo, 216. c.

Meginardus seu Mainardus ex monacho Casinensi S. Rufinae episcopus & cardin. 62. c.

Meginherus Hersfeldensis abbas, 113. a.

Meginwardus Frisingensis ep. 125. a.

Meginwardus Hildensheimensis, Augiensis abbas intrusus, abdicat, 46. c.

Meingerus Capellæ abbas, 271. c.

Meinwercus Patherbunensis ep. 191. a.

S. Melanii quædam reliquiae ad Castrum-Ledi transferæ, 26. b. Miracula, *ibid.* 537. a.

Meldensis ep. Guakerus I. 4. b. Seu Walterus, 12. b.

O O O O O

- Aur Galterius, 43. a. Seu Walterius, Rotbertus excommunicatus, 184. b. Walterius seu Galterus II. 186. a. Aut Walterus, seu Galterius, 188. a. Vel Gualterus, 224. a. Manaffes I. 185. c. 618. c.
- Meldenis comes & comitissa, Hugo, 6. c. Adela 544. c.
- Mellentium castrum prope Parisios, 435. b.
- Mellentenses comes & comitissa, Galerannus seu Walterannus I. Hugo, Rotbertus, 59. a. b. Seu Robertus, Gunderannus, 328. b. aut Gualerannus II. 435. c. Oda, Adelais, Elisabetha, *ibid.*
- Mellentensis & Lecestrensis comes, Robertus, 328. b.
- Melus ex priore Barenfis abbas, 240. a.
- Membranz purpurea, 498. c.
- S. Memmii Catalaunensis actorum scriptor, 138. c.
- Pia Memoria vocata vivens imperatrix, 72. c.
- Menagius emendatur, 274. a.
- Mengillus Venetensis ep. 12. b.
- Mentura cubitalis origo, 215. b.
- Mentia nobilis Laudun. S. Johannis sanctim, 478. c.
- Mercatus institutus in sollempnitate reliquiarum, 349. b.
- Mercati jus S. Remigio confirmatur, 500. b.
- Merciorum episcopus, Rotbertus de Limosa, 295. a.
- Mergulienfis comes, Melguil, Petrus, 530. b.
- Merslebenensis ep. Wernherus, 302. c.
- Meschinus abbas Marolli, 510. a.
- Melquita, Sarracenicum fanum, 172. c. Quadam in Hispania Sarracenis erepta & Silvensibus data, 338. b.
- Metropolitani jus in concilio, 98. b. Aquam sacramentum mittit pro benedicenda ecclesia, absente episcopo, 596. c.
- Mettenfis ecclesia turbatur, 235. b. c.
- Mettenfis episcopi, Adalbero, 54. a. Hermannus, 167. a. Herimannus, Poppo, 285. b. 498. c. Adalbero, 513. b. Stephanus, 285. c.
- Mettenfis comes, Folcmarus, 277. b.
- Melquita, *ibid.*
- Michael Abrincatenfis ep. 199. a. S. Audoeni ecclesiam reconciliat, 69. a. Variis chartis subscribit, 187. a. 193. b. Gislebertum Lexoviensem episcopum consecrat, 122. a.
- Michael Gotwicensis abbas, 341. c.
- Michael imperator in Casinum munificus, 170. b.
- Michael Ducas imperator, 484. c.
- Miliciana ex nobilibus primis Fontis-Ebraldi sanctimon, 423. b.
- Milefindis, Regiteffis comitissa, Altimontensi reformationi assentit, 347. a. Erga Silvam-majorum liberalis, 382. b.
- Milefindis Hugonis Perverensis mater, 41. a.
- Miliacensis canonici, eorum lis cum S. Pauli sanctimon, 599. c.
- Militaris Ord. S. Johan Jerofol. origo, 429. c. 430. a.
- Miltenfis episc. Gofredus, 294. a.
- Militia legitima & antiqua vir, id est primae post duces & comites nobilitatis, 267. b.
- Milo archiep. Beneventanus, prius decanus Parisiacus, 128. a.
- Milo Beneventi archiep. 65. b. Apud quem mansit Stephanus de Tigerno, 66. b. *Ch segg.* Synodo praesert, 87. b. Annus obitus, 66. c. *Ch segg.*
- Milo ex S. Albini monacho Praenestinus episc. 363. a.
- Cardinalis legatus, 457. b. Ejus elogium, 670.
- Mittitur ad preparanda concilio Claromont. necessaria, 357. a. Cluniaci privilegia confirmat, 457. b. c. Charta subscribit pro eodem, 420. a. Norgaudum Aduensem reconciliat, 457. c. Simoniacorum eleritorum infecutor, 458. a.
- Milo Mediani monasterii abbas, 484. b. 606. c.
- Milo Saviniacensis abbas, 462. b.
- Milo prior S. Laurentii de Heliaco, 565. c.
- Milo decanus S. Dionysii de carcere, 4. b.
- Milo Beccensis, Lanfranci gestorum scriptor, 259. c.
- Milo Aragoniae eremita, 210. a.
- Milo eremita - auzenfis prope Molifnum, 385. c.
- Milo-Crispinus emendatur, 20. b.
- Milo Virdun. primicerius & Tullensis archidiacon. 54. a.
- Milo de Monte-Barro, S. Bernardi avus, Molifmo Pauliacum donat, 94. a. 267. b. c. An gratuiro? *ibid.* 268. a. Lis ea de re, 594. b. c.
- Milo II. Barrenfis comes charta subscribit pro Dervo, 564. c. Juliaci parthenium fundat, 583. c. Charta hac de re, 584. a. b. Trecenti concilio interest, 464. c.
465. a. 671. b. c.
- Milo de Caccenaco, 671. b.
- Milo de Nuceriis, 468. b.
- Milo de Frolles, 471. a.
- Mimatensis episcopus, Adalbertus, 530. c.
- Miminde, locus ubi conditum Bursfeld. monast. 321. a.
- Mindenfes ep. Reinhardus, Volemarus, 212. c.
- Mindunienfis ep. Munio, 571. c.
- De Minerba vicecomes, Bernardus, 462. a.
- A Minimis excessibus summo opere cavendum, 143. b. 346. a. 489. a. Eorum cura vigori monastico essentialis, 295. b.
- Miracula monasterii noxia, 9. b. 235. a.
- Miraeus emendatur, 179. b.
- Miramontis vicecomes, Gasto, 367. c.
- Misc Gemblacensis abbas. *Vid.* Mafcelinus.
- Missâ duplex eodem die celebrata ab uno sacerdote, 280. a. 519. a. Pium exercitium, 105. b. Duæ conventuales Sublaci, 50. c. De defuncti. quotidie, *ibid.* In ea adhibeatur vinum peculiare & optimum, 530. c. Fistula argentea in utro, 531. c. 549. c. A celebratione arceatur simoniacus, 222. c. Cur variis ritibus per diversa loca? 450. c. 451. a. De his scribit Anselmus, *ibid.* In Canone recitata benefact. viventium nomina, 69. c. In consecratione calicis cur adhibita verba, *Mysticium fidei?* 571. c. Pro missis quidquam oblatum recipere Grandimontensibus nefas, 100. c.
- Missâ v. 11. dierum & xxx. pro defuncti. 445. b.
- Centum Missae, 70. b. 630. b.
- Mille Missae, 231. c. 232. a. 379. a.
- Missa publicae apud Majus-monasterium ab episcopis non celebrandae, 272. b.
- Missam privatim audit Philippus rex toto adulterii tempore, 309. c.
- Missâ, id est festum, 114. a.
- Missa, *Vid.* Eucharistia.
- Missale Mozarabum ex Hirachensi monasterio Romam delatum, 57. a. *Vid.* Ritus.
- Mitrae usus, cujus antiquitatis? 428. a. Abbati indulgetus, 292. c. 415. a.
- Modestiae praclarum exemplum in episcopo, 304. b.
- Modii ritus quantitas, 678. b. 2. col.
- S. Modocaldi translatio, 516. b.
- Moguntina ecclesia archicancellarium habet vacante sede, 543. b.
- Moguntini Corbeyensem abbatiam spoliant, 616. c.
- Moguntino archiep. decime in totam Turingiam concessae, 55. b.
- Moguntini archiep. Lupoldus, 113. b. Sigifridus, 52. c. Seu Sigefridus, Wecilo. 210. b. 221. a. Ruothardus, 321. b. Vel Rurhardus, 527. a. Albertus, *ibid.* b. Aut Adalbertus, 581. c. Seu Adelbertus, 682. c. 1. col.
- Molestiae corporales patienter ferendae, 483. b. Per eas nutritur anima ad aeternitatem, 98. b.
- Monach infulae episcopus, Johannes, 519. c.
- Monacha. *Vid.* sanctimonialis.
- Monachali benedictione insigniri, id est, ad monasticam professionem admitti, 440. c. 441. a.
- Monachi oblata parentibus, 525. c. Etiam pueri, in perpetuum, 253. a. 265. b. Ab his non exigendum pretium, 265. b. Tales non admittunt Carusenses, 549. a. Quo aetatis anno recipendi? 549. a. Monachus ante conversionem monasterium ipse liber eligat, 11. c. Susceptus pro anima defuncti, 492. a. Novitium vilissimis quibusque officiis exercendi, 352. c. Ab his nil exigendum, 265. b. Si quid tamen oblatum fuerit, accipitur, 315. b. Monachus non induat excommunicatus, nisi praemissa absolute, 449. c. Ejus vestium descriptio, 448. b. 679. Ampla & laxa damnantur, 448. b. Certis temporibus distributa, 679. Nobili indultus molliorum usus, 530. a. Tunicae absque cucullis induta & vice versa, 526. c. Calceis longis nonnulli ridicule utuntur, 246. b. Fratris nomen non pudeat, 479. c. An liger vorum ante professionem emissum, 506. b. Ordinatus presbyter humilior fiat & sanctior, 173. c. Etiam episcopus priorem modestiam servat, 522. c. 523. c. Habitum, 62. c. 466. b. 566. b. Regulam, 567. c. Mores, 617. c. Fratrem se appellat, 479. c. 523. a. Ex abbate non fiat absque monachorum consensu, 305. a. b. Quidam nondum in sacris eligitur abbas, 503. c. Absque venia proprii abbatis non fiat, 261. c.

347. b. 381. b. c. Factus ab ejus jurisdictione liber, *ibid.* c. 380. b. c. 381. a. Abique absolute obedientiae cretum non petat, 613. c. Propter abusus quosdam monasterium non deserat, 479. b. Relinquentes excusandus, 298. c. Nec ab ecclesiasticis dignitatibus arcendus, 299. a. 307. b. Licet non professus ad saeculum redire non debet, 260. b. Coacte factus habitum deponere vel retinere potest pro libito, 598. c. Ex canonico, an deuo possit esse canonicus? 375. b. c. 376. a. Cucullam ad memoriam retineat, 376. a. Monachus fieri in extremis, veterum pietas, 476. a. Id consilium Anselmus, *ibid.* Assentiente muliere factus, voti reus est, si thorum repetat, 475. b.
- Monachi certius perveniunt ad salutem, 262. c. 263. a. Ad eos congrua monita, 232. c. 286. b. 295. b. 297. b. c. 346. a. b. 399. a. b. 520. a. 524. c. *Ch segg.* 600. a. Eorum virtutes, 583. b. Hospitalis sunt, benigni, 326. b. Obedientes, 489. a. Corde & voluntate, 346. a. Praelari facta aut dicta non dijudicant, 346. b. Inobedientes severe puniuntur, 406. a. 554. c. 555. a. Paupertatem amant, 378. b. Donaria in proprios usus nunquam accipiunt, 11. b. 208. c. Cuidam concessa in suos usus ecclesia, 17. c. Proprietarius demoni additus, 153. b. De sanctis, orationum publicarum exfors, 208. c. Peccatori superposita pecunia, extra coemeterium sepultus, 98. b. 208. c. Opes in foveam projectae, 154. b. Monachis perniciofa nimia rerum copia, 94. b. Religionis non peritus, quem terret paupertas, 100. c. In necessitate non contristentur, 547. a. Pauperum mendicant Cistercienses, 546. c. 547. a. Tunc frugalitas eis commendanda, praefectis vero caritas, 221. a. In refectorio de cibariis nil distrahatur, 526. c. Saecularium familiaritatem fugiant, 526. c. 527. a. Simoniam vitent, 87. c. Avaritiam, 9. a. 154. b. Cellerarii aut rectores cupiditatem aut fidei pusillitatem, 218. b. Ad eos apta monita, 326. b. Monachus puram conscientiam & bonam famam appetat, 437. b. Semper proficiat, 295. a. Minima curet, 143. b. 489. a. 589. c. Orisofitatem fugiat, 295. b. Plalimorum scientiam habeat, 37. c. Quidquid regulae vel tantillum refragatur abiciat, 431. c. Solitudini studeat, 548. c. Silentio, 604. b. Maxime in ecclesia, 555. a. Et dum raditur, 548. b. Non vagueur, 326. b. c. 479. c. 554. c. Gyrovagi saepius detrahentes, 408. a. A saecularibus, maxime mulieribus, caveat, 180. b. 399. b. Propinquo rum frequentationem fugiat, 451. c. Magistram familiaritatem, 438. a. Streptus, rursus, 556. c. Aulam, 143. c. Saecularibus familiares ad obedientiam non missi, 526. c. 527. a. Eis necessarium opus manuum, 297. c. Accedia nihil exitialis, 589. c. Scientia perquam utilis, 322. c. Libris scribendis & emendandis occupati, 264. c. 353. c. 354. a. 548. a. b. 549. a. Illiterati rebus exterioribus, 544. c. Libros studiose servent, 549. a. Simpliciter student, etiam in ecclesia, non ornamentis pretiosis, non aureis calicibus, &c. 531. c. Non affectent singularitatem, etiam sub majoris perfectionis specie, 425. b. Severioris ordinis alios non despiciant, 531. b. c. De perfectioni statu non contendant, 534. c. 535. a. 677. Monachi habitus & nomen etiam in reis & proditoribus venerandum, 490. a. Ambrosiorum merces, 514. b. Delinquentes, etiam aegroti, corporali vindicta subditi, 153. c. 154. a. Infamis peccati rei poenitentia, 399. b. Pro altero a levitate converso preces, jejunia, elemosynae, 661. Penitens benignius a Deo altero non monacho suscipitur, 263. a. Fugitivi, si respiciant, admittendi; sin autem, detur eis licentia ad aliquam aliam transcendendi domum, 550. a. Eorum poena, 398. c. Laxiores reformare, quam difficile! 514. c. Disciplinae restitutionem impatienter vident, 531. b. Monachi carnis efus prohibitus, infirmis exceptis, 399. a. Hi quomodo curantur, 658. *Ch segg.* Quomodo moribundis assistitur? 548. c. 519. b. c. Mors in cinere & silicio, 248. a. 485. b. 527. Pro his elemosynae, 472. b. c. Cellerarii paritas punita, *ibid.* Nomina in martyrologio adscripta, 164. c.
- Monachos e monasteriis abstrahere non licet absque permisso abbatis, 308. c. Irer sacrum arripiunt plures, absque abbatis venia, 364. c. 365. a. Armorum usus illis non infrequens quibusdam in locis, 259. b. 590. c. 591. a. An probandus? 591. a. Decertare aut jurare sibi licere non existimant, 552. a. Pugiles pro te & juratores adhibent, *ibid.* Ad lites duello dirimendas, 552. a. 597. a. b. Eorum servis testificandi potestas asserta, 552. a. In manu monachorum jurare, quid? 148. c. 149. a. In tertia vel sexta juratur, 633. b. c. An decimas possidere queant, 479. b. c. Ab his non perfolvendae, 512. a. Immerito male audiunt apud saeculares, si amissa recuperent, 489. b.
- Monachis concessa privilegia, 640. Eadem servant, 475. a. b. Exemptiones in conciliis assertae, 333. a. *Ch segg.* Contra episcopos, 359. b. Eis data iudicialia potestas, 489. a. Sepulturae jus extraneorum, 512. a. Et coemeterii, 368. a. 434. c. 555. c. Concilii adfunt, 115. c. 116. a. 178. b. Praebendas obtinent in cathedralibus, 302. b. Et septimanam faciunt, 567. c. Canonici vocati, 478. b. Capellanos habent sibi subiectos, 524. b. Eis concessa parochialia jura, 691. Cura animarum, 388. b. Plures concionatores, 460. c. 539. b. c. Confessarii, 280. a. 539. b. c. 554. c. Grammatici, rhetores, sophistae, 539. b. c. Baptisanti, 8. c. Sanctimonialis regunt, 584. a. In spiritualibus & temporalibus, *ibid.* b. c. An recte abbatibus subiciantur? 423. c. Ab abbate tonsuram recipiunt, 428. a. Ordinationem ab episcopo, 187. b. Nullus manipulis utatur, nisi fuerit subdiaconus, 428. a. Illicite ordinatus an munia possit exercere? 546. c. Exempti a diocetano ordinantur; si nolit, a quocumque ep. 457. c. Rotomag. archiepiscopi interdictum observare renunt. Fiscamenfes, 263. c. Quibus favet Gregorius VII. 264. a. Episcopis debite obediant, 261. a. Abique eorum licentia poenitentias non injungant, 127. a. 416. b. Et abbatis permisso, 450. a. In parochialibus suis ecclesiis presbyteros, inconsultis eis, ne collocent, 359. c. Vicariorum molitiones adversus eos, 386. a. b. De talibus quid statutum? *ibid.* 156. a. Peregrinis aut monasterii in quo degunt non professis, haud facienda peccatorum confessio, 265. b. De sacris canonibus non satis curare solent, 212. c. In majoribus festis albis induti, & lautius refecti, 678. Diebus jejunii & quadragesimo, *ibid.* 679. Pro his pauperes, 615. b. Omnes triduo ante pascha ipsoque die, sacra communione, 84. c. Principalia festa in capis celebrant, 632. b. c. Magnatam sollempni processione suscipiunt, 270. b. Suffragiorum beneficium quibusdam concedunt, 318. a. 651. c. Eorum congregationibus se mancipant laici utriusque sexus, 287. c. Rusticus eis cum uxore & liberis ad utilitatem datus, 123. b. Erecta in episcopalem eorum ecclesia, & ipsi retenti, 521. b. A communione episcopi abstinere, 250. b. Morti proximum reconciliant, 255. c. An zari in Eboracensibus partibus undecimo saeculo? 17. c. In Anglia cathedralibus asserti, 35. b. *Ch segg.* Hersfeldenses e sacro fonte suscipiunt Conradum filium Heinrici imperatoris, 73. a.
- Monachus papa legatus, 363. a. Domesticus abbatis, seu bajulus, 244. a.
- Monasterium sumtum pro ecclesia, 581. b. Etiam cathedrali, 521. b. Nullus in hac abbas praeter episcopum, ejus familia, 258. b. Aedificia sint simplicia, 604. b. In asperis locis & solitariis aptius constructa, 509. a. A mulieribus remota, 220. c. 522. a. Saeculares in ea accersere, quanti periculi! 180. b. In bene moratis oratoria domestica, 24. c. Pro familiaribus & domest. peculiaria, 25. a. Pro reparatione aedificiorum monachus quaesturam concionatoriam exercet, 157. b. Concessit indulgentiae, 381. b. Pro uno extruendo tributum praedicti & hominibus impositum, 393. a. In sollempni priorum lapidum positione epulum generale, 592. a.
- In monasteriis tutius ad Deum pervenitur, 263. a. Pueri offeruntur, 317. a. b. 443. c. 525. c. 550. b. Etiam infantes in cunis, 352. b. Immo nascitur, 463. b. Pro excessibus parentum, quod improbat, 469. a. Ab his nullum exigatur pretium, 265. b. In monasteriis scholae celebres, 447. b. 448. a. 539. a. b. Pro filiis nobilibus, 535. c. Pueri educant, 457. b. Eruditi in musica, 354. c.
- In monasteriis silentium servetur, 604. b. Pueri non admittantur, 220. b. Susceptus quidam pro anima defuncti prioris, 442. a. In his detrimentum assert.

abbas simul & episc. 483. a. Crescentibus divitiis relaxantur, 532. a. Miracula etiam noxia, 235. a. Amilla possessiones recuperanda, 489. b. Decima aut ecclesie abque consensu episcopi vel Romani pontificis non conferantur, 265. b. Eorum familia, 167. c. Ad rectores monia, 220. c. 221. a. 326. b. His cavenda fidei pusillitas, 218. b. 406. a. Duritia, 554. c. Morositas, 326. b. In monasteriis pauperum cura, quae? 498. c. 600. a. b. 586. a. 620. b. Pro mortuis pauperes refecti, 615. b. Cura hospitum, 220. c. 505. b. 541. c. Infirmorum, 658. *Ch segg.* Studiorum & bibliothecarum, 302. c. 323. a. *Quot* peritissimi librarii? 121. c. 353. c. 354. c. 570. b. c. In egenis contracta psalmodia prolixiores, 495. a. Festa principalia in cappis celebrata, 632. b. c. Clericorum advenientium immoderatio coeetetur, 526. c. Tabulae usus pro convocandis fratribus, 353. c. Preces pro defunctis, 345. b. Parentibus, 530. c. Benefactoribus vivis, 630. b. 641. Et mortuis, 615. b. 641. Anniversaria solemnia, 575. b. 632. c. Memorialia, 283. a. Suffragiorum beneficium externis concessum, 318. a. 651. c.

In Monasteriis, nobilium sepulturae, 620. b. Episcoporum, 369. b. 376. c. 515. b. 550. b. 573. c. 586. b. 611. b. Et canonicorum, 369. b. c. Monachorum illustrium, in ecclesia, 581. b. Coemeterii jus quibusdam concessum, 555. c. Episcopis non ad destructionem subiecta, 86. c. Secus apostolica sedi tribuenda, *ibid.* Eorum immunitates canonicae auctoritati non contrariae, 187. b. Plura data privilegia, 616. c. Exemtionones, 579. c. 580. a. Earumdem limites, 187. b. A vestigialibus eximuntur, 590. c. Communi interdico, 263. c. 264. a. 579. c. 580. a. Pro violatis privilegiis episcopi satisfactio, 368. b. Pro damnis illatis, Magnatum, 398. c. Jurium usurpatores excommunicati, 575. b. Quibusdam proprii episcopi, 363. c. Jus mercati eis confirmatum, 500. b. Fabricandae monetae jus concessum, 410. a. b. Dari opidani ab omni exactione immunes, 193. b. Servi cum tota progenie sua, 123. b. 316. b. *Albani* seu adventae, 179. c. Sokemanni acquisiti, 18. a.

Monasteriorum advocati, comites & duces, 43. c. 45. c. Eorum officium, 47. a. Non se intromittant abique venia abbatis, 564. a. Saepo his perniciosi, 339. b.

In Monasteriis virorum mulieres receptae, 285. a. b. 331. a. b. 554. a. In disparatis edibus, 351. b. 556. a. c. 583. c. Plures reclusae, 54. a. Offerentibus aliquid permissus capituli ingressus, 69. c. In monasteriis virorum & virg. thus noctu altaribus adoleatur, 32. b. Apud Teutones eis se mancipant laici utriusque sexus, 287. c. Eriam conjugatae, *ibid.* Apostata quisquis a proposito defecerit, *ibid.* & 288. a.

Monasteria duplicia, 578. b. 595. c. Duplicis generis, 423. b. c. Hispanica conjugatorum improbantur, 471. b. Triplicis generis in Germania, 600. b. Privilegia singulorum, *ibid.* c. Unum alteri unum a summo pontifice, 20. a. Sub unico abbate duo, 319. c. Aliud virorum sanctimonialibus concessum, 148. a. Cluniaco subiecta triplicis generis, 419. c. 420. a. Puellarum priorum in spiritualibus & temporalibus subiecta, 584. b. c. Illic dotes prave exiguntur, 475. a. Monasteria imperialia, regia, 600. b. Princeps Tironium, 509. b.

Monasterium canonicorum regularium, 169. a. Clericorum, 258. c.

Monasteria multiplicanda, 541. c. In Benedictinis ante xii. saeculum cuculla nigra, nusquam albi coloris, 328. a. In donationibus saepe munuscula donatoribus, eorumve conjugibus aut liberis facta, 479. a. E monasterio monachum abstrahere non licet absque permissu abbatis, 308. c. Turbae, causa veniabilis monacho discedendi & aliud petendi, 298. c. 299. a. 307. b.

Monasterii servus in libertatem assertus per abbatem, 123. c.

Monasterii in episcopatum reformandi modus, 13. c. Monasterium venditum, 264. b. Plura auro redemra, 129. *Vid.* Monachi.

Monasteriorum & abbatum index peculiaris infra habetur.

Monastica vita, ab ea non deterrendus vocatus a Deo, licet clericus, 308. b. Eius prerogativa, 262. c. 263. a. Pia ad eam hortamenta, 262. c. 263. a.

Monastici ordinis vigori essentialis minimorum cura, 295. b. Innovatus in Anglia per Lanfrancum, 21. b. Monastici habitus descriptio, 448. b. c. Summus in extremis etiam a nobilibus, 579. a. *Vid.* Monachi.

Monasticae consuetudines. *Vid.* Consuetudines.

Monetarii, milites quidam a Richardo Albanensi episc. repressi, 453. b.

Monetae cudendae jus monasteriis concessum, 44. c. 410. a. b.

Moniales. *Vid.* Sanctimoniales.

Monius comes Cluniaco aucta confirmat, 114. c.

Monomachiae improbat, 469. a. Eius leges dissolutae a Rogerio Columbenfi abbate, 620. b.

Mons-Abraha seu Mons-sanctus prope Hildebergam, 340. c. 341. a.

Montis-sancti comes, Henricus, 464. b.

Mons-Albanus in episcopatum erectus, 9. c.

Mons-bellus ab Henrico imperatore obiectus, 291. c. 292. a. b.

Mons-Buxerius, *Montboissier*, castrum in Arvernia, 440. b.

Mons-Pilosus, ibi episcopalis sedes restituta, 9. c.

Montis-Barri domini, S. Bernardi avi materni, Bernardus, Milo, Rainardus, Bernardus alter, 267. c. 268. a. 594. b.

Montis-Bilgardis comes, *Montbeliard*, Theodericus, 476. b.

Montis-Contorii miles, Rotbertus, 175. b.

Montis-Desiderii castellum apud Ambianos, unde remorum Radulfi Crispianensis corpus, 118. c.

Montis-fortis dominus, Emmauricus, 491. c.

Montis-Gargani xenodochium, ejus auctor, Calfino commissum, 426. c.

Montis-Gomerici comes & comitissa, Rogerius, Adellilla, 199. c.

Montis-sancti Michaelis comites, Rotbertus, Henricus, 426. c.

Montis-Scabiosi comites, Unfredus seu Unfreda, 414. b. Raho seu Radulfus, Emma uxor, *ibid.* c.

Montis-Caveosi principes, monasterii ejusdem loci benefactores, 414. c. 666. 667. 668.

S. Montani regulares canonici, Juviniacensium sanctimonialium curae deputati, 358. c. 658.

Montastinus Condomensis abbas, 78. c.

Montensium comes, Balduinus Jerosolym. 233. c. 360. a.

Montifonis reges, Sancius, sancius Ranimirus seu Ranimirus, 30. c. Petrus, 317. c.

Morandus Cluniacensis, Altkirkæ sit prior, ejus vitae auctor, 476. c.

Morbi & molestiae, per haec anima nutritur ad eternitatem, 98. b.

Morum hominum ridicula saepius primordia, 246. b.

Moribundi ut adjuri & adjuvandi, 510. b. c. 548. c. 659. *Ch segg.* Iis passio Christi lecta, 527. c. Super cilicium & cineres depositi, *ibid.* 485. b. Uncti & viatico refecti, 284. b. c. 286. b. 288. b. 330. b. 355. c. 465. a. 485. b. 497. a. 690. a. *Et ubi passim.*

Moricus Farfenses vexat, 488. b. Libellus supplex contra eum, 673. Guarnerii marchionis iudicium, *ibid.* c. 674.

Morinensis ecclesiae intestina cum episcopo discidia, 178. c. Tres simul episcopi, *ibid.*

Morinenses episc. seu Morinenses, Hugo, 33. a. Drogo, Hucbertus, 178. c. Gerardus, 309. c. Seu Girardus, 310. b. Johannes, 432. c.

Moritonii comites & comitissa, Rotbertus, 187. a. 199. a. Goifredus, 328. b. Guillelmus, 474. c. Mathildis, 187. a.

Morositas monachis vitanda, 326. b.

Non-Mors sed mutatio, obitus iusti, 248. a. 286. c. Pia Mortis exempla, 286. *Ch segg.* 346. c. In cilicio & cinere, 248. a. In extremis confessio publica, 89. c. 99. a. *Vid.* Moribundi. Sui interfectores in foveam projiciendi, 507. a.

Mortuis nullus exhibeatur cultus absque episcopi auctoritate, 428. a.

Moulicurte, praedium pagi Sueffionensis, 11. c.

Moyfes Brajacensis prior, 452. c.

Mozarabum cultus in Hispania abrogatus, 42. b. c. 43. a. *Vid.* Ritus.

Mulier exorta meritis S. Amandi, 506. c. 587. a.

Mulier viri in extremis monachum induenti assentiens, utrum ad continentiam teneatur? Marbodi hac de re epistola, 475. b.

Mulcti

Mulieri datum in extremis velum, 490. c. Plures monasteriis mancipatae in Teutonicorum regno, 87. c. In virorum monasteriis receptae, 285. a. b. Veterius tamen ad Cartusiam accessus, 646. A muliere avertendi oculi, 547. b. Cohabitatio aut minus cauta conversatio perniciosa, 425. a. Procul a monasteriis semota, 522. a. *Vid.* Monasteria.

Munacastre locus, civitas-monachorum dictus, in Norumbria, 85. a.

Mundeburdi litterae, id est regiae protectionis, 543. a.

Mundus totus exilium est, 541. c.

Munio Minduniensis ep. 571. c.

Munuscula a monachis facta donatoribus, eorumve conjugibus aut liberis, 479. a.

Murchertachus Hiberniae rex, 370. b.

Mureum, Lemovicensis locus, in quo primordia Ordinis Gra dimontensis, 99. c.

In Musica eruditi pueri in monasteriis, 354. c.

Mutinenis ep. Benedictus, 228. c.

Myra Lyciae metropolis, unde S. Nicolai corpus Barinatum, 239. c. 320. b.

Mysterium fidei, haec verba cur adhibita in consecratione calicis? 571. c.

De Mysteriis inutiliter non disputandum, 308. a.

N.

NAGARENSIS ep. Petrus, 537. c.

Nannetensis ecclesiae titulus de morte Mathildis Cadomensis, 691. A Nortmannis subversa, 273. a.

Nannetenses seu Nannetenses episc. Warechus, 7. c. Quiriacus, 96. b. Benedictus, 273. a. Briccius, 596. c. Bernardus, 96. b.

Nannetensium canonicorum lis cum Kemperlegensibus, 96. b. Et Trenorchienibus, 535. b. c.

Nannetensis comes, Hoellus, 8. a. 96. b.

Namurcenses comites, Albertus, 247. c. 663. c. Godefridus, 573. a.

Nanceianae primitiae ecclesiae unita Nanciaca cella, 193. b. Attributa pariter possessiones Waringii-villae, 321. a.

Nantelmus Cigniaci ecclesiam confert, 322. b.

Nanterus seu Nantaris, non Nanceus comes, Maurimontis fundator, 75. c. 76. b.

Nantelmus Portarum prior. *Vid.* Anthelmus.

Nautilda Arpini Biturici principis uxor, 379. a.

Napolitani scriptores annum novum ac indictionem incunt a mense Septembri, 293. b.

Narbonenses archiep. Dalmarius, 97. b. Guifredus, 129. c. Seu Wiifredus, 130. a. Bertrandus, Richardus cardinalis, 525. b.

Narbonensis, Ruthemensis, Gabalitanus &c. comes, Raimundus, 165. b. 229. b. 241. c. 252. c.

Narbonenses vicecom. & vicecomitissa, Aimericus, 400. b. 443. b. Seu Aymericus, 598. a. Maralda, 400. b. Matta, 443. b. Ermengardis, 598. a.

S. Narsicii Gerundenis corpus incorruptum, 249. a. Passio liber amiffus, 249. b. Vestimenti & stolae particulae ad S. Udalricum missae, *ibid.* a.

Nargodus Aduensis. *Vid.* Norgaudus.

A Natali Domini ceptus annus juxta veteres quosdam, 608. c.

Natalis, S. Nicolai Andecavensis abbas, sub quo subreptum S. Nicolai brachium, 240. b. Dirimendae liti interest, 273. b. Claromontano concilio, 357. b. Urbanum II. apud se invitat, 363. a. Obiit, *ibid.* Baldrici de eo carmina, *ibid.*

Natalis Frogerius, prior Salmurcensis, 177. b.

S. Nathaliae capitis revelatio apud Pratenfes, 618. b.

Navarra Aragoni adjecta a Sancio rege, 338. a.

Navicula argentea ad Waringii-villam ex Margaritae reginae voto delata, 320. c.

S. Nazarii corporis elevatio Laurehami, 277. a. Ex oblationibus instaurata ecclesia, *ibid.* b.

Necessitate urgente, fratres parcimoniae, rectores caritati studeant, 221. a.

Nellenburgensis comes, Ekkehardus, 52. c.

Nemaufum, Galliae Narbonensis civitas, 222. c.

Nemaufenses episc. Froterius, 41. b. Seu Froterus, 79. c. Petrus-Ermengaudi, 222. c. Raymundus, 426. a.

Nemaufensis comes, Raimundus, 222. c.

Nepos avi nomine nuncupatur, 511. c.

Neporem sibi successorem eligens abbas, carpendus, 93. b.

Annal. Bened. Tom. V.

Nerviensem comitarum invadit Guericus Sorus, 556. b.

Neustria pia emendatur, 436. b.

S. Nicolaus Crucis cellae priorem in somnis flagris caedit, 230. b. Eius corpus Myra Barin transfatum, 320. b. Eliae abbati S. Benedicti aliquandiu commissum, 240. a. Translationis scriptor, 239. c. Brachium Venusti in ecclesia Ss. Trinitatis reconditur, 240. a. Articulus digiti ad Portum in Lotharingia transfatus, 320. b. Miraculorum & peregrinorum frequentia, *ibid.* Multae ecclesiae in ejus honorem conditae, 240. b. 321. a.

S. Nicolai de Waringii-villa, opidum. *Vid.* Portus.

S. Nicolai clerici caelibes ab Heiarici IV. satellitibus virgibus publice casti, 169. a.

Nicolai papae sententia contra Albinenses monachos, 12. b.

Nicolaus Gaddius cardinalis Athanaci abbas, 673. b.

Nicolaus S. Audoeni Rotomag. abbas, 23. c. In ejus absentia tumultus ingens excitatus, 68. b. *Ch seg.* Cadomum adit ad sepulturam Angliae regis, 245. a. Acta sub eo, 575. c. 627. 650. Obitus, 295. c. Epitaphium, 296. a. Ei dedicata S. Audoeni vita, *ibid.*

Nicolaus Bexienfis abbas, 444. b.

Nicolaus Corbeienfis abbas in Gallia, privilegiorum confirmationem obtinet, 372. b. Oratorium S. Thomae dedicari curat, 480. b.

Nicolaus Austriae, Mellicensis abbas & reformator, 267. a.

Nicolaus poeta, vir nullius ponderis, an is qui Ivoni I. S. Dionysii abbati maledixit? 331. b.

Nicolaus Schatenus Paderbornensis annalista, 248. c.

Nicolai monachi historia de S. Walarii privilegio, expenditur, 481. b. *Ch seg.*

Nicolaus Cluniacensis mon. Godefridum Ambian. Remos comitatur, 611. a. b.

Nicolaus Crispinianus monachus, Godefridi Ambianensis vitae scriptor, 611. c. 612. a.

Nicolaus Davanno, Pratenfis & Mellentensis cellarum instaurator, 295. c.

Nicolaus Domisus Rumiaci ecclesiam in cellam erigit & Nicasianis tradit, 575. b. Trevirense B. M. parthenium vexat, 602. a.

Nigallus Andecavensis S. Nicolai abbas, 477. b.

Nigelae dominus, Radulfus, 602. c.

Nina S. Sulpitii Redonenfis abbatissa, 578. b.

Nivelo de Petra-fonte in Majus-monasterium munificus, 223. c. 224. a. Chartae subscribit pro Nivengro, 348. c.

Nivernensium episcoporum index emendatur, 386. c. *Ch seg.* 518. c.

Nivernenses ep. Malguinus, 14. c. Roelenus, 387. c. Hugo II. Hugo III. Guido, 386. c. Seu Wido, Herveus, Hugo IV. 518. c.

Nivernenses comites, Guido, 102. b. Guillelmus I. 6. c. Rainaldus II. 141. b. Rotbertus, 231. a. Willelmus II. 443. a. 386. b. 465. b. Willelmus III. 465. b. 509. c. Seu Guillelmus. 618. a. Petrus, 468. a.

Nobilium filii in monasterium scholis eruditi, 335. c.

Nocherius seu Nocherus Alci-villarenfis abbas Sueffionensi concilio interest contra Roscelinum, 309. c. Chartis subscribit pro S. Theoderico, *ibid.* 310. b. c. Et S. Vincentio Laudun. 347. b. Consecrationi adest Philippi Catalaunenfis episc. 349. a. Eius scripta, *ibid.* b.

Nominalium institor Roscelinus, 261. c. 262. a.

Nonnus Gunfalbus comes, 178. c.

Nonnus, id est Demnus, 6. c.

Norbertus Praemonstratensium institutor apud Sigeburgam educatur, 483. c. Pura exstruit monasteria in Laudunensi diocesi, 585. b. Tanchemianae haereticis reliquias debellat, 615. a.

Norgaudus seu Nargodus aut Norgaldus Aduensis sit episc. 395. c. Cum Hugone Flaviniacensi disfidet, *ibid.* 396. a. b. Romam adit, 396. b. In Marciniacum & Cluniacum liberatis, 457. c. 458. a. 476. b. Conventui ad Petram-cilissam interest, 404. c. Trecenti concilio, 465. a. 671. Dedicationi S. Benigni Divion. 500. a. Gerardum in abbatiam Flaviniac. intrudit, 416. b. Simoniae accusatur in concilio Valentino, 416. a. In Pictaverfi postea depositus, *ibid.* b. Cluniacensium privilegiis repugnat, 457. b. A Milione cardin. reconciliatur, 457. c. In capitulo Cluniacensi episcopus acclamatus, 458. a.

P P P P P

Norgaudus quidam, a quo redempta Moritonii cella, 187. a.
 Nortbertus Iburgensis abbas III. & scriptor, 248. c.
 Northemensis comes & comitissa, Heinricus, Gertrudis, 614. c.
 Northumbriae monasteria restituta, 84. c. *Ch. seqq.*
 Normannia ducatus, de eo Angliae rex Galliae regi hominum debet, 519. a. Ad ejus praesidium extructum a Willelmo castellum, 55. b. Infelix ejus status, Rotberto molli & ignavo duce, 246. a. Bellum deflagrat, 263. c. Contra Normannos sententiam promulgat Gregorius VII. 62. a. Hisagentibus Wilkutus Crulandensis exactoratus, 98. c. Episcoporum & abbatum depositorum dignitates monachis datae, 20. b. Idem ab Hugone Dienti suspenduntur, 159. a. b.
 Nortmanni pugna vacant diebus quadragesimalibus, 171. c. Moderandis provinciis praefecti, non innocuum reddunt Willelmi regnum, 21. b. Calfinatum bonorum inyalores reprimuntur, 125. c.
 Nortmannorum duces & Angliae reges, Willelmus, 2. c. Heinricus, 553. b.
 Nortmannorum dux & Cenomanorum comes, Rotbertus, 281. c.
 Nortmanni principes in locis sacris fundant monasteria, 429. a.
 Nortpertus S. Galli abbas, 46. c. Obiit, 51. c.
 Nortvegie rex, Olavus, 85. c.
 Norwicum translata Therdordensis episc. sedes, 345. c.
 Norwicensis ep. Herbertus, 345. c.
 Norwicensis ep. *Vid.* Tetfordensis,
 Notificatio praebendarum aliarumque institutionum Fabarientium, 544. a. 678.
 Notitia de abbatibus Tutelensibus, 672. 673.
 Notkerus S. Galli abbas, 46. c.
 Notkerus Zwifaltensis abbas, 286. c.
 Noviomum fugiunt Tornacensis S. Martini monachi, postea redire iussi, 350. c. 351. a. Illuc delatum sancti Marculfi corpus, 442. a.
 Noviomenses ep. Balduinus, 28. a. Ratbodus, 108. c. Seu Radbodus, 122. c. Baldricus, 398. a. Seu Waldricus, 458. b. Vel Baudricus, Lambertus, 603. a. Simon, 618. c.
 Noviomenses clerici conjugati Cameracensibus scribunt, 109. c. Ex canonicis plures ad S. Amandum secedunt, 353. b.
 Novicii habitus forma, 49. a. Saecularem servant toto tirocinii anno, 594. c. In villis quibusque officiis exercendi, 352. c. Gratis admittendi, 265. b. Si quid tamen oblatum fuerit, accipiendum, 315. b. Primo anno lectionem publice non faciunt, 37. c. Facta professione, triduo communionem corporis & sanguinis Christi percipiunt, 84. c. Sacerdotibus missam celebrare, primo conversionis anno, vetitum, *ibid.* In cellis Cluniacensibus degentium professio, ad Cluniacum reservata, 221. b. Apud Corbeiam novam quavis bibliothecae librum confert, 302. c.
 Novum-castellum, Northumbriae locus, *Muncacestre* dictus, 85. a.
 Nuemburgensis episc. Waletannus, 450. b.
 Nundinae Mettis, die translationis S. Clementis, instituta, 270. c.

O.

OBEDIENTIAE necessitas, 295. b. Praecipuum religionis fundamentum, 100. c. Virtus & meritum, 493. a. Praelati facta aut dicta non dijudicant, 346. b. Obedientiae absolutio data monachis cretum migrantibus, 613. c.
 Obedientiae, praedia insigniora, 272. c. Ad eas non promoti monachi saecularibus familiares, 526. c. 527. a. Obedientiales monachi, vicariorum molitiones adversus eos retunduntur, 386. a. b.
 Obedientiarum laici. *Vid.* Laici.
 Obertus Leodicensis ep. 301. a. b.
 Obvitarium Lanfranci Cantuariensis, 648. 649.
 Obitus iusti non mors sed mutatio, 286. c.
 Obiatis non consecratis communicati pauperes, 84. c.
 Obiides dati in pacti confirmationem, 643.
 Ex Occidentalibus quinque primi cum Orientalibus commercium inire, 429. b.
 Oda nobilis matrona condendo prope Bruxellas parthenoni occasionem dat, 371. c. 372. a.

Oda Galerani Mellentensis comitissa, 435. c.
 Oda S. Arnulfi Sueffionensis ep. soror, 206. b. 242. c.
 Odalricus praepositus Remensis. *Vid.* Odolricus.
 Odardus Rogeri Porcensis comitis filius, 668.
 Oddo Farfae abbas, 413. c.
 Oddo Cluniacensis abbas, 286. c.
 Oddo Sabinensis comes, Farfensis vexator, 414. b.
 Oddo vicecomes, Cluniaci benefactor, 78. b.
 Oddo Ostiensis. *Vid.* Odo.
 Odelarius Aurelianensis presbyter, pater Ouderici Vitalis 199. a. b. Fit monachus, *ibid.* b.
 Odelina Belli-montis abbatissa, 24. b.
 Odelina soror Tacelini de Maliaco, apud Molisium religiosa, 206. a.
 Odelricus S. Gervini meritis sanatus, an Corbeiensis abbas? 372. b. c.
 Odelricus seu Udalricus S. Michaelis ad Mosam abbas, 338. c. *Vid.* Udalricus.
 Odelricus praepositus, archidiaconus de Volfereci-curte, 27. b.
 Odelricus Haimonis comitis filius, 54. a.
 Odelrici militis dissidium cum Tullesii abbate, 74. b.
 Odelricus. *Vid.* Udalricus.
 Odericus Vindocini abbas, 25. b. 145. b. Seu Orricus, 55. c. Vel *Auricus*, 81. b. Scribit Giraldo Ostiensis, 56. a. Varias ejus lites cum Albinensibus, 12. b. c. 13. a. Ebrolensibus, 81. b. Cum abbate S. Crucis de Thalamonte, 127. c. Donationes sub eo, 175. b. Et obitus, 186. c.
 Odericus I. cardinalis, Casini abbas sub Victore III. 237. a. Ejus pietas, familia, 238. b. Et infirmitas Leonis Mariscani chronicon, 238. c. Terracinae conventus pro electione Urbani II. 249. c. Et restitutum Glanna-folienfense monasterium, 363. c. Commisum Montis-Gargani xenodochium, 426. c. Donationes sub eo, 238. b. 484. c. 485. a. Et acta, 401. a. 665. 666. Obitus, 485. a. Bruno Signiensis fit monachus, 471. c.
 Odericus Aurelii filius, 50. b.
 Odilo S. Egidii abbas, 356. a. 368. b.
 Odilo Cluniacensis abbas, 336. b.
 Odilo Crucis S. Audoeni seu S. Leutfredi abbas, 23. c. Guitmundum dimittit, 142. a. Gilforcii cellam cedit Majori-monasterio, 627.
 Odilo nobilis Valentiniensis, Hugonis Gratianopolitani pater, 188. b.
 Odmundus Ss. Cosmae & Damiani abbas in Mica-Aurea, 51. b.
 Odo prior Cluniac. seu Otto vel Oddo, 249. b. Praecipuus Gregorii VII. consiliarius, 77. b. Fit episcopus Ostiensis, 128. b. c. Unus e tribus a Gregorio in successorem designatis, 213. c. Eum relaxari jubet Henricus IV. 199. c. Ex Germanica legatione Cluniacum divertit. 215. c. Acta Nannuaci, *ibid.* Romam redit, 216. a. Ejus conventus in Saxonia & Turingia contra schismaticos, 211. c. An electioni Victoris III aliquando resisterit? 228. b. Eumdem consecrat, 236. c. Papa postea ab eo designatus, 237. a. Eligitur, 249. b. *Vid.* Urbanus II.
 Odo alter seu Oddo ex monacho Cluniac. Ostiensis ep. & cardin. 249. c. 381. c. A Baldrico laudatus, 147. c. 382. a. An ejusdem cum Urbano II. generis? *ibid.* Versus ejus ad Baldricum, Baldrici pariter ad ipsum, 381. b. 382. a. Necnon epistolae pro Rotberto Remigiano, 381. a. b. 416. c. Subscribit pro Cluniaco, 420. a.
 Odo Aurelianensis episcopus, an aliquis hujus nominis? 301. a.
 Odo Bajocensis ep. Willelmi Angliae regis frater, 17. c. Ei commissae rerum ecclesiasticarum cura ab eodem, 3. a. Dedicacioni interest novae Beccensis ecclesiae, 119. c. Rosenfens immunitatem confirmat, 296. a. Charta hac de re, 650. Philippi regis adulterino divortio solus faver, 303. c. S. Vigoris cellae fundator, 369. c. Eadem donat S. Benigno, *ibid.* b. c. Ad sacram expeditionem pergit, *ibid.* c.
 Odo Bigariae ep. 223. b.
 Odo seu Odoardus Aurelianensis celebris magister, 299. c. 539. c. Tulli-Leucorum, dein Tornaci litteras docet, 299. c. Reclium patronus, unde rixae, 300. a. Ejus conversio & focii, *ibid.* b. 350. a. b. *Ch. seqq.* S. Marrini abbas consecratur, 350. b. Sub eo celebritas & fama, 300. c. Ex ejus exemplo Tornacensium mores renovari, 352. b. Sanctimonialium domi-

ilia construi curat, 353. a. Concilio Remensi adest, 480. c. 481. a. Fit episcopus Cameracensis, 539. c. Ejus hortatu Alulfus Gregorialem scribit, 586. b. Ejus donationes, 372. a. 481. a. 586. a. Obitus, sepultura, *ibid.* b. Scripta, 301. a. De eo scribit Godefridus magister Remensis, 300. c. 650.
 Odo II. Generensis abbas & episc. Oleronenfis, 367. b. c.
 Odo Tullesis ep. 388. b.
 Odo e Cluniacensi monacho Alchiacensis abbas & reformator, 433. a.
 Odo abbas Angeriensis, 8. b. c. Pluribus conciliis adest, Burdigalensi, 146. b. Santonensi duplici, 156. b. 178. b. Tolosano, 14. a. Synodice litteris subscribit, 97. b. Item variis chartis pro Cluniaco, 8. a. Monasterio-novo, 96. a. 102. b. Pictavenf ecclesia, 127. b. Silva-majori, 193. b. Vindocino, 12. c. E suis Buriacum mittit, 144. b. Necnon Belyvacum ad S. Lucianum, 208. a. Et subiectum Tanniacense, 274. b. 649. 650. Et S. Eparchii monast. 161. c. Donationes sub eo, 253. c. 254. a. Obitus & epitaphium, 283. b. c.
 Odo Befutenfis abbas, 219. c.
 Odo S. Blasii abbas, 341. b. Gotwici reformator, *ibid.* c.
 Odo Brantomsensis reformati monasterii primus abbas, 162. a.
 Odo Cadomenfis abbas, 436. a.
 Odo e Mauriniaci monacho S. Crispini abbas, ejus laudes & gesta, 603. a. b. Godefridum Ambianensem apud se invitat, 611. a. Necnon mortuum sepeliri curat, *ibid.* b.
 Odo Culturae abbas, 231. c.
 Odo de Diogilo S. Dionysii abbas, ejus scripta, 552. b.
 Odo S. Eugendi abbas, 119. b.
 Odo S. Petri Generensis abbas, 191. c. Ejus parentes & vitae exordia, 192. a. Lis cum Tarbeifensi episcopo de sepultura, 191. c.
 Odo ex cellerario Glocestrenfis abbas, 57. b.
 Odo de Bajeras Lefari abbas, 70. c.
 Odo Lefatenfis abbas, 469. c. 470. a. b. Donationes sub eo & acta, *ibid.* c.
 Odo S. Medardi abbas, 243. a. Sueffionensi concilio interest contra Roscelinum, 309. c.
 Odonis Mettenfis abbas acta & obitus, 564. a.
 Odo II. Molismi abbas, 546. a.
 Odo Remigianus abbas & reformator, 432. b. *Aedificanda* Montis-Dei Carrusae fundum suppeditat, 548. a. a.
 Odo S. Savini Tarbeifensis abbas, 229. b.
 Odo abbas S. Sulpicii Bituricensis, 80. b.
 Odo S. Symphoriani Bellovacensis abbas, cui dicati a Guiberto libri iv. de pignoriibus Ss. 551. a. Judex adest Miliacensis inter & S. Pauli sanctimonialia, 599. c.
 S. Odo Tutelensis abbas, quo tempore? 672.
 Odo S. Xifti abbas I. 607. c. 608. a.
 Odo abbas Odoardi Aurelianensis in conversione socius, 300. b.
 Odo abbas incerti loci, 8. b.
 Odo Caritatis prior, 500. b.
 Odo Cluniacensis prior, 77. b. c. An fuerit archidiaconus Remensis? *ibid.* c.
 Odo prior Majoris-monasterii, 6. c. 24. a.
 Odo unus e Beccensibus ab Anselmo in Angliam missis, 145. c.
 Odo Becci cellerarius, ad quem Anselmi episc. 520. b.
 Odo Majoris-monasterii monachus, 6. c.
 Odo Molismi monachus, unus e primis Cistercii fundatoribus, 393. c. *Ch. seq.*
 Odo Montis S. Quintini mon. austeritate insignis, 68. b.
 Odo ex milite Uicenis monachus, 295. a.
 Odo S. Theobaldi eremita corpus clam furripit & Vangadicam transfert, 85. c. 86. a.
 Odo Laudunenfis cantor, 348. a.
 Odo monachus Saryricus, grammaticae pralector in Cantabrigienfi academia, 539. a.
 Odo Burgundiae dux seu Otto, 470. c. Cistercii fundator, 344. c. Ejus dedicacioni interest, 405. b. S. Benigno exactiones remittit, 442. c.
 Odo Burgundiae dux S. Benigno donationes confirmat, 568. a.
 Odo frater Hugonis Burgundiae ducis, 128. b. In Molisium munificus, 129. c.
 Odo Campaniae comes, 188. a.

Odo comes, 269. c.
 Odo Castellanus Perronenfis, 349. c. Ejus dissidium de *Albanis*, 271. b. Charta hac de re, 649.
 Odo de Avalone, Fontis-humidi benefactor, 468. b.
 Odo de Marchia, 13. b.
 Odo Stephani Blesensis comitis avus, 364. c.
 Odo avunculus Roberti Northumbriae comitis, 369. c.
 Odo Godefridi Ambianorum ep. frater, 11. c.
 Odo Roberti Castri-Rodulfi domini frater, 500. c.
 Odo Teibaldi Palatini comitis filius, 184. b.
 Odo. *Vid.* Eudo, Odoardus, Otto.
 Odoardus. *Vid.* Odo.
 Odolricus S. Fusciani abbas, acta sub eo, 479. c. 480. a. Et obitus, 480. b.
 Odolricus seu Odalricus praepositus Remensis, 3. c. 4. a. Ejus ope instaurata Mauri-montis ecclesia, 75. c. 76. a. b.
 Odvinus vir illustris, Cluniaci benefactor, 564. b.
 Offa Beneventana abbatissa, 32. a. b. Obitus & sanctitatis signa, *ibid.* b. c. De ea scripsit Victor III. 237. c.
 Officio divino nihil praeparatur, 73. c. Cessat ob subtractum depositum in ecclesia, 170. b.
 Oeconomus duricia erga egenos punitur, 554. c. Pecunia in flumen projecta, *ibid.*
 Ogerius Eporedienfis ep. 87. a.
 Ogerius seu Hogerius Insulae-barbarae abbas, 27. a.
 Ogiva Broburgensis abbatissa, 484. a.
 Ogiva Sueffionensis B. M. abbatissa, 233. a.
 Oibaldus Cameracensis archidiaconus, 110. a. Laubienfis pseudo-praepositus & bonorum decoctor, *ibid.* 338. c.
 Oidela Plani-Castelli cellae benefactor, 508. b.
 Olavus Northvegie rex, 85. c.
 Olbertus Leodicensis ep. *Vid.* Odbertus.
 Olbertus Gemblacensis abbas, 54. a.
 Olericus Casoli & Agrimontis dominus, primus Morimundi fundator, 605. b.
 Olericus Henrici Vaudanionensis comitis filius, 388. b.
 Oldricus Caritatis ad Ligerim prior, 231. a.
 Oldricus Casaurienfis librarius, postea abbas, 570. c.
 Olei sancti collatio, episcopi munus, 187. c.
 Olei sacri unctio. *Vid.* Uunctio, Moribundi.
 Oleronenfis ep. 124. a. Seu Oloronenfis, 146. a. Vel Olorenfes, 178. a. Aut Elleronenfes, 175. b. Seu Elloronenfis, 313. c. Amatus, 123. b. Odo, 367. b.
 Oleronis castri capella Vindocino afferta, 41. b.
 Olgerius Befutenfis abbas, 219. c.
 Olivarius de Tutre, Silva-majoris benefactor, 162. b.
 Olivetanis concessum S. Sepulchri monasterium, 86. b.
 Olicus S. Jacobi prior in Lotharingia, 388. b.
 Olicus prior S. Laurentii de Helliaco, 565. c.
 Olcum, *le Lor*, flumen pagi Aginnenfis, 8. b. 14. b.
 Onaburgensis ep. *Vid.* Onaburgensis.
 Oniaci vicecomes, Willelmus, 367. a.
 Onulfus emendatur, 487. b.
 Onulfus conversio & quinque fratrum, 285. b.
 Opes a monacho apostata acquisite in foveam projectae, 154. b.
 Opidani dati monasteriis ab omni exactione liberi, 193. b.
 Opinio sinistra de se diluenda, ubi scandalum timeatur, 306. b.
 Opizo episcopus Romandiolae, 19. c. Ei subiectum monasterium S. Gregorii de Concha, 20. a.
 Opus manuum monachis necessarium, 297. c.
 Orationis pretium, 11. c. Remedium efficac contra accediam, 589. c.
 Oratoria domestica in bene moratis coenubiis fabricata, 24. c. Pro domesticis & familiaribus peculiaria, 25. a.
 Oratorii patres cellam S. Pauli in Nemore possident, 602. c.
 Ordericus Vitalis Cisterciensium institutum carpit, 475. Necnon albas vestes, 327. c. 328. a. Emendatur, 20. b. 91. c. 295. c.
 Ordinatio monachorum, episcopale munus, 187. b. *Vid.* Episcopus, Monachus.
 Ad sacros Ordines aetas requisita, 265. a. Ante susceptos eos non ordinetur abbas, 307. b. Illicite ordinatus an munia possit exercere? 546. c. Ordinari non posse sacerdotum filios, Roscelini error a Thoma Stampenfi refutatus, 309. b.
 Ordo Casae Dei, 9. b.
 Ordo Tironiensis, 553. c.
 Ordo S. Benedicti. *Vid.* Benedictinus.

Ordinis militaris S. Johannis origo, 429. c. 430. a. b. Aliorum institutio, 430. b.
Ordo Romanus, Mozarabicus. *Vid.* Ritus.
Oredonii comes, Sancius, 114. c.
Ordricus præpositus Wigornienfis villæ & plurimarum villarum episcopus, sub Woltano Wigornienfi, 258. a.
Organa musica an probanda? 505. c.
Orguendis mater Roberti de Arbrifello, 314. c.
Oria virgo inclusa prope monasterium Exilienfe, 71. b.
In Oriente jam recepta & propagata S. Benedicti regula, 448. b.
Ex Orientalibus quinam primi cum Occidentalibus commercium inire? 429. b.
Ortus Caritanus monachus, 215. c. Cujus obitus Hugoni Cluniacensi revelatus, 231. a.
Ornamenta benedicendi facultas abbati concessa, 478. a.
Orticus Vindocinensis abbas. *Vid.* Odericus.
Osbernus Excestrensis episcopus, 434. c.
Osbertus Exoniensis episcopus ad quem Anselmi litteræ, 105. c. 346. a.
Osbernus ex monacho Troarnensi Bernacensis abbas, 23. a. b. Cadomum adit ad sepulcrum Angliæ regis, 245. a.
Osbernus Ulterioris-portus abbas, 437. a.
Osbernus Cantuariensis S. Elfegi historici scriptor, 143. a. Ad Anselmum scribit, 305. b. c.
Oscara, *Pouche*, fluvius pagi Divionensis, 470. c.
Osenburgenfis episcopus, Benno, 73. c.
Osmundus Willelmi Angliæ regis cancellarius, postea Sarisberienfis episcopus, 57. b. S. Aldelmi translationi adest, 236. b.
Osnabrugenses episcopus seu Osnabrugenses, Bruno, 183. c. Seu Benno, 180. c. Marcwardus, 658. c. 302. c.
Ostienfis episcopus, Petrus Damiani, Gerardus seu Giralduus, aut Geraldus, 4. c. 113. b. Hugo, 50. a. Odo, 199. c. Seu Otto, 211. c. Vel Orho, seu Oddo, 249. c. Odo alter, 382. a. Mattheus, 529. c. Leo, 558. c.
Ostremerus, quem a comitatu suo repellit Arnulfus Sutfionem episcopus, 172. c. 173. a.
Ostresella, Flandriæ villa, 592. c.
S. Oswaldi regis & martyris caput inventum, 473. b.
Otacherus seu Ottacherus Sirensis marchio, Garstenfe monasterium condit, 169. b. 190. c. Et reformatur, 448. c. 449. a. Bertholdum abbatem constituit, 554. c.
Obertus seu Olbertus ex Leodicensi S. Crucis præposito fit episcopus, 284. b. Luiponem simoniacum S. Trudonis abbatem consecrat, *ibid.* c. Wolbodonom S. Laurentii abbatem restituit, *ibid.* Et scribit Laubienfis adversus Oibaldum pseudo-præpositum, 110. a. Clari-montis castellum multo pretio acquirit, 284. b. Herimannum Trudonianum abbatem excommunicat, 318. c. Laubienfium damna resarci curat, 338. c. 339. a. S. Guiberti Gemblac. elevationi assentit, 412. a. 555. c. 556. a. Heinrico IV. adhæret contra Paschalem II. unde turbæ, 446. b. c. Andagiensens vexat, *ibid.* c. Jarentonis Divionensis durior in eum epistola, 446. c. 447. a. 669. Eum adeunt Trudoniani contra Herimannum pseudo-abbatem, 513. a. b. c. Conventui adest apud S. Lambertum cum imperatore, 514. a. Ab eo dedicatum S. Trudonis monasterium, 527. a.
Obertus Ambianensis canonicus, 253. c. 254. a.
Orbrannus S. Albini abbas Giralduum Ostienfem Carnurris convenit, 55. c. 56. a. Variæ lites cum Vindocibus, 12. b. Et Sergianis, 80. c. Obiit, 175. c.
Ogerius Ferrariensis abbas, 467. a.
Ogerius S. Florentii prior, 523. b.
Ogerius de Landorone Regulæ prior, 318. b. 651.
Ochlonus Ratiponensis monachus, S. Bonif. vitæ scriptor, 60. a.
Ocho Prulliacensis abbas, sub eo donationes, 314. b. Dedicacioni interest Majoris-monasterii, 364. b.
Ocho Ostienfis. *Vid.* Odo.
Ocho comes de Warch, 382. b.
Orositas monachis perniciofa, 295. b. 346. a.
Otto Bambergensis, 473. a. Seu Babenberg. episcopus Judithæ Henrici IV. fororis capellanus, Wirziburgensis xenodochii institutor, Ratiponensis monasterii œconomus, 540. c. Ab imperatore cancellarius factus, 541. a. Postea episcopus. *ibid.* Quot cellæ & monasteria ab eo condita, reparata vel ditata, *ibid.* & b. c. Eius epistola omnibus suæ curæ commissis monasteriis, 541. c. Prufenfem abbatem præficit, 600. a.
Otto Constantinensis episcopus. cetera Einfdienfis benefectus,

47. b. Cum Augiensibate diffidet, 90. b. Exautoratur, 212. c.
Otto ex Massiliensi abbate episcopus Genevensis, 567. c.
Otto Adremarenfis abbas, 465. b. 671.
Otto S. Blasii abbas Wiblingense & S. Georgii monasteria informat, 321. c.
Otto ex præposito S. Nicolai de Pica Casini fit abbas, ejus genus, 485. a. Fratrum querelæ de eo ad Paschalem II. 502. c. Obiit, 503. a.
Otto Massiliensis S. Victoris fit abbas, 523. b. Postea Genevensis episcopus. *ibid.*
Otto Steinenfis abbas, 541. c.
Otto Simorre abbas, 71. c.
Otto magnus rex in Abrinsberg. monasterium munificus, 340. c.
Otto dux in Saxonia obiit, 183. c.
Otto dux Brunfwicenfis, 266. c.
Otto in custodia triennio detentus ab Wladizlao Boëmiz duce, 682. a.
Otto Chiniensis comes, Aureæ-vallis monasterium absolvit, 29. c.
Otto vir nobilis, primus Schirenfis cœnobii auctor, 125. a.
Otto Wiblingensis conditor, 321. c.
Otto Petri Venerabilis frater, 440. c.
Ova in quadagesima prohibentur, 211. c.
Oudalricus seu Udalricus ex clerico Garstenfis monachus, postea abbas S. Lamberti, 449. a.
Oudalricus Cremifanensis abbas. *Vid.* Udalricus.
Overensis episcopus, Martinus, 337. c.

P.

P CARDINALIS, 251. b.
*P. Diensis episcopus, 275. b.
P. nepos Alexandri II. 56. b.
P. epistola Parisienfi episcopo G. inscripta. an Petri Abaelardi, 384. a. b. c.
Padbergenfis comes, Erpo seu Erpho, 444. b. Beatrix, uxor, *ibid.* c.
Paderbornenfes episcopus. Baturadus, Henricus, 444. b. c. Paganellus Farfenfibus Aulianum cœnobium confert, 170. a.
Paganus cardinalis diaconus, 427. c. 464. a. Pandolironensi conventui adest, 456. a.
Paganus-Alericus, 495. b.
Paganus Ludovici regis buticularius, 518. c.
Palatini comites & Germaniæ, Fridericus, 10. b. Henricus, 17. a. Seu Henricus, 581. c. Ezo seu Erenfridus, 44. c. Fridericus, Sigefridus, 341. a. 581. c. Erbo, 472. c. Boro seu Bolo aut Botto, *ibid.* 473. a. Palatini comites Franciæ, Tebaldus, 184. a. 201. a. Seu Theobildus, 184. a. b. Vel Tebaldus aut Teobaudus seu Theobaldus, 641. Vel Teodebaldus, 642. Godefridus, 235. c. Stephanus, 349. b. Comitissæ, Alais, 184. a. Adalais, 349. b.
Palatinus & Blesensis comes, Stephanus, 438. b.
Palentini episcopus, Bernardus, 114. c. Petrus, 571. c.
Palliarensis comes & comitissa, Artaldus, Eilonfius, 367. c.
Pallium absenti non tribuendum, duo Lanfranco concessa, 34. c. Recipiendi sollempnis ritus, 607. b.
Pampilonis rex, Aldefonsus, 31. a.
Pampilonæ & Aragonum reges, Sancius, Petrus, 317. b.
Pampilonensis episcopus, Petrus, 338. b.
Pandulfus emendatur, 487. c.
Panis & vinum ad missas defunctorum oblata, 50. c. Azymus & fermentatus non differunt substantialiter, 450. c.
Panis *Libi* vocati, 209. a.
Panormitanus archiepiscopus, Alcherius, 342. b.
Pantaleon consul, *Mulfgenus* dictus, æreæ portæ januas S. Pauli fabricari curat, 32. a.
Papa. *Vid.* Romanus pontifex.
Parisienfis episcopus. Imbertus, 138. b. Gaufridus, 43. a. Sen Gosfridus, 122. c. Aut Josfredus, 117. b. Vel Josfridus, 269. c. Aut Gosfridus, 209. b. Vel Goisfredus, 224. a. Aut Gaufridus, 332. c. Guillelmus, 374. a. 491. b. Fulco, Galo, 384. b. 441. c. Seu Wallo, 518. c. Gerricus, 384. b. Stephanus, 507. c.
Parisienfi clero invisa Pratenfium privilegia, 458. c.
De Parochiis quas tenent monachi, quid statum in concilio Claromont. 359. c. Earum cura presbyteris ab abbate eligendis delegata, 193. b.
Parochialia jura acquirere pecunia, an simoniacum? 577. c.

Parœcial

ANNALIUM BENEDICT. TOM. V. 777

Parœciali officio interesse debent seculares dominici & festis, 100. c. Aditus in oratorium his diebus apud Grandimontenes interdictus, *ibid.*
Parmentes episcopus, Cadalous 124. b. Bernardus cardinalis, 427. c. 486. c.
Parthenopolitani episcopi. *Vid.* Magdeburgenses episcopi.
Paschatis die, necnon triduo ante, monachi sacra communione refecti, pauperes vero de obiatibus non consecratis communicati, 84. b. c.
Paschalis II. ex Cluniac. monacho cardinalis, postea Ss. Laurentii & Stephani abbas Urbano II. succedit, 406. c. 407. a. Barensem S. Nicolai ecclesiam sub tutelâ apostolicâ sedis suscipit, 240. a. Eius auctoritate exstincta lis Carnutenfium & Cluniacensium de cella Nogenfensi, 334. c. Dolentem ecclesiam consecrat, 376. c. Goisfredum Carnutenfem deponit, 121. a. Richerum Virdunenfem episcopus suspendit, 411. b. Richardum Elienfem abbatem restituit, 418. c. Necnon Bernardo S. Cypriani interdictum nunus, 469. b. Electionem confirmat Hugonis abbatis Auifiodor. 419. b. Gebehardo Constantienfi vices suas in Teutoniciis partibus committit, 415. a. Legatos mittit in Galliam, *ibid.* Investituram interdicat, 433. c. Henrici Angliæ regis legatos excommunicat, 434. a. Johannem cardinalem in Angliam mittit, 435. a. b. Coram eo S. Dionysii libertas strenue defensa a suggerio, 441. c. Richardum cardinalem mittit ad Cartusiam Turris, 445. c. 446. a. Henricum IV. excommunicat, 446. b. Eo instigante bellum Cameracensibus & Leodicensibus illatum, 446. b. c. Eum adit Anselmus, 457. a. Milonem cardinalem in Galliam mittit, 457. b. Petro Aquensi pallium concedit, 462. a. Hildebertum Cenoman. monachum fieri non finit, 462. c. Udalrico I. Constantinensi electo consecrationem denegat, 464. b. Richardum cardin. in Galliam mittit pro absolutione Philippi regis, 464. c. Brunonem Signienfem e Casino revocat, 471. c. Angliæ proceres e. communicat, 474. a. Henricus rex & Anselmus ad eum legatos mittunt, 474. b. Guillelmum Majoris-monasterii abbatem ordinat, 477. c. In sanctorum numerum refert Petrum Anagnin. episcopus, 484. c. Casinensium querelâ ad eum contra Ottonem abbatem, 485. a. 502. c. 503. a. In Germaniam iter instituit, 486. c. Consilium mutat, 487. a. Sub eo tres antipapæ & plures turbæ, 487. b. c. Eius patronium implorat Berlandus Farfenfis, 488. a. Indignationem incurrit Radulfus Rem. 492. c. Bernardo Tiron. favet, 494. b. c. Guaritallæ concilium celebrat, 496. b. 497. c. 498. a. Eius iter per Franciam & acta, 487. a. 499. c. 500. a. *Ch. segg.* An S. Benedicti translationi adfuerit? 502. b. c. Richardum Virdunenfem excommunicat, 515. a. Acta Florentiæ, Beneventi, Capuæ, 517. b. Richardum cardin. Narbonenfem archiepiscopus confirmat, 525. b. Ottonis Babenberg. electionem, 541. a. Campaniam adit, 542. c. 543. a. S. Angilbertum in sanctorum numerum admittit, 551. b. Ab Henrico V. captus cedit, 558. b. *Ch. segg.* Turba inde exorta, 560. a. *Ch. segg.* Concilia, 568. a. *Ch. segg.* In Hispaniam mittit ad pacandas turbas, 571. a. b. 688. *Ch. segg.* Gualdrici Laudunenfis episcopus electionem confirmat, 573. a. Subiaci festum celebrat, 590. c. 591. a. Eius monita pro electione novi archiepiscopi. Cantuariensis, 591. b. Radulfo electo pallium mittit, *ibid.* c. 607. a. b. Richardo Virdunenfi veniam pollicetur, 593. c. Cluniacensibus gratiam vix restituit, 594. a. Ceperano concilio præfuit, 598. b. Ex urbe recedit ob tumultum Petri Leonis, 606. c. Redit, 607. c. Laterani concilium habet, 615. c. 616. a. Hugonem Auifiodor. episcopus consecrat, 617. b. Catauacensis molitiones reprimat, 420. b. Contra Basiliensem lœtentia, 544. a. Henricus imperat. eo veritate interpositus jacet, 474. a. Monasteria quadam duplicia imprebat, 471. b. Variæ ejus epistolæ; ad Anselmum, 433. c. 435. b. 474. a. 501. a. 503. b. Ad Basiliensem episcopus, 543. b. c. Ad cardinales, 559. c. Henricum Angliæ regem, 433. c. Variæ ad ipsum; Anselmi, 521. b. Bruonis Casinensis, 559. c. Gosfridi Vindoc. 312. b. c. 495. b. 569. c. 570. a. Henrici Germaniæ regis, 473. c. Leonicentem contra ipsum, 44. b. c. Ijus bullæ pro monast. diplomata, decreta, donationes, & c. 45. 2. b. 476. & c. *passim.* Mufivo opere Athanaci depictus, 487. a.

Annal. Bened. Tom. V.

Paschalis II. legati, Augustinus cardin. 485. c. Benedictus cardin. in Gallia, 415. a. Bernardus Toleu. in Hispania, 537. c. Bernardus Vallumb. card. in Italia, 455. c. Bruno Signienfis seu Brunus in Gallia, 437. c. 485. a. 503. a. Conon cardin. in Francia, 594. a. 598. c. Gaufridus Carnot. 597. b. Gebehardus Constantinensis apud Teutones, 415. a. 554. b. Gérardus Engolism. seu Girardus in Gallia, 495. c. 597. c. 532. c. 534. a. Johannes cardin. *ibid.* 415. a. Milo cardin. *ibid.* 457. b. Richardus cardin. in Burgundia, 453. b. 464. c. 532. c.
Paschalis cereus. *Vid.* Cereus.
Passavienfes seu Patavienfes episcopus. Altmannus, 53. b. 555. a. Udalricus, 169. b. 341. c. Seu Ulricus, 625. c. Passionis nomen pro incarnatione positum in charta, 273. a.
Pastoralis baculi forma, 9. b.
Patherbrunenfes episcopus. Poppo, 152. c. Meinwercus, 191. a.
De Patientia sermonem habet Beux Paschalis II. 500. a.
Pauliacus villa, paterna hereditas avi & proavi S. Bernardi, 267. c.
Pauliaci dominus Thomas, 281. b.
Paulina, Cellæ cognominis fundatrix & reclusa, 516. c. Eius obitus, 517. a.
S. Paulini & x111. aliorum mart. corpora Treviris detecta, 45. b.
S. Pauli basilicæ æreæ januæ, 32. a.
Paulus S. Albani abbas, 120. a. Anselmi ad eum monita, 58. b. c. Monasterii reformator, 224. c. Et sanctimonialium contiguarum, 120. a. Eius obitus, 308. a.
Paulus cæcus Casini mon. dictus alter Didymus, 426. c. Eius scripta & discipuli, *ibid.* 427. a.
Pauper gratis factus monachus pro benefactore, 338. b.
In Pauceres charitas commendatur, 600. a. b. Eorum cura in monasteriis, *ibid.* 620. b. 661. Pro defunctis refecti, 31. c. 615. b. Iis pedes abluti, & de obiatibus non consecratis triduo communicati, 50. c. 84. c. Carne refecti, 492. a.
Paupertas & obedientia præcipuum religionis fundamentum, 100. c.
Paupertatis amor insignis. *Vid.* Proprietas.
Peccatum Deus non vult fieri, 623. c. *Ch. segg.*
Peccatorum confessio. *Vid.* Confessio.
S. Pecinæ reliquiæ an Augustam-Viromandorum translatae? 109.
Peculium etiam abbati interdictum, 354. c.
Pecunia in flumen projecta ob inobedientiam fratris, 554. c.
Pelagius episcopus in sancta Maria, 114. c.
Pelagius episcopus Asturicenfis, 571. c.
Pelagius episcopus Leonensis seu Legionensis, 56. c. 114. c.
Pelagius I. Cellæ-novæ abbas in Gallia, 428. b.
Pelagius II. Cellæ-novæ abbas, 428. b. c.
Pelles caprinæ pro monachis, 679. a. 1. col.
Pellicia varia, 649. a.
Die Pentecostes ad terciam hymnum *Veni creator* dici statuit Hugo Cluniac. 530. a.
Peregrinationes ad S. Jacobum in Gallia, 164. b. Ad S. Nicolaum de Waringii villa, 320. c. Ad sancta loca, 429. c. 430. a. & c.
Peregrinus Condomenfis abbas, 78. c.
Perfecti imperfectos non despiciant, 531. c.
Pergeri Formbacensis abbatis obitus & miracula, 589. c. *Vid.* Berengerus.
Perronam delatum S. Marculfi corpus, 442. a.
Perronæ domini, Robertus, 271. b. Seu Rotbertus, 349. c. 398. b. Odo, 271. b.
Ad Peronenfes scripta S. Furci vita, 332. c.
Perfo. a potens, in ejus receptione viridi junco confrata domus, 145. b. Pro eadem processio sollempnis a monachis, 270. b.
Peticensium comes, Rotrocius, 553. b.
Pes Liutprandi, mentura cubitalis, 215. b.
Petragoricenfes episcopus. Willelmus I. 96. a. Seu Guillelmus, 97. b. Guillelmus II. de Monte-Berulfo, 162. a. Rainaldus, 223. b. Guillelmus III. de Alba-Roca, 613. b. Willelmus IV. 148. b.
Petragoricenfes comites, Boto, Willelmus, 148. a. Elias, *ibid.* b. Seu Helias, 177. b.
Petronax Casinensis abbas, 238. c.
Petronilla prima Fontis-Ebraaldi abbatissa, 423. a. 424. b.

Q9999

Petronilla Barchardi Vindocini comitis mater, 127. c.
 S. Petri monitum incepta nova Cluniaci basilica, 252. a.
 De eius capillis ibidem & apud Hirsaugiam, 286. c.
 Eius festiuitas dicta Gula-Augusti, 145. b.
 Petrus Rogerii Casa-Dei monachus, postea Clemens VI. 9. c.
 Petrus Presb. cardinalis, 20. a.
 Petrus presbyter cardinalis & bibliothecarius, 43. a. 110. b. 192. c.
 Petrus diaconus cardinalis, 622. c.
 Petrus Damiani Ostiensis ep. & legatus Henrico IV. resistit, 15. b. Alexandri querelas patitur, *ibid.* c. Ei commissum Conchense monasterium, 19. c. 20. a. Et Eugubina ecclesia, 15. c. Obitus, 4. c. 51. b. Vitæ scriptor, 51. c. Elogia, *ibid.* Discipuli, 52. a. Cultus, *ibid.* Post abdicacionem Ostiensis ep. titulo insignitus, 4. c.
 Petrus Acheruntinus archiep. 668.
 Petrus d'Espine Athanaci abbas & archiep. Lugdunensis, 673. b.
 Petrus Adurensis ep. 13. c. 163. b. 253. b. 318. b. 652.
 Petrus Johannis Gualb. discipulus, 64. b. Unde dicitur Ignis? 1. c. 2. a. Creatus Albanensis episcopus, 2. b. In Franciam & Germaniam legatus, *ibid.* 211. c. 212. c. 213. a. Annus obitus, 2. b.
 S. Petrus Anagninæ ep. acta, obitus & vitæ scriptor, 484. c. 591. a.
 Petrus episc. Aquensis, 462. a.
 Petrus ep. de Arca, 146. b.
 Petrus Asturica ep. 56. c. 114. c.
 Petrus Belvacensis ep. 599. c.
 Petrus Claromontensis seu Arvernorum ep. 544. b. Eius controversia cum Arnaldo abbate Senonensi, 544. a. b. Ad eum Richardi & Gerardi legatorum litteræ, *ibid.* 532. b. c. Obit, 566. a.
 Petrus ep. Compostellanus, 251. a. Postea exauctoratus, *ibid.* 290. b.
 Petrus Elenensis ep. 597. c. 598. a.
 Petrus Florentinus ep. ob simoniam detrusus, 2. b. c.
 Petrus Legionensis ep. 537. c.
 Petrus Nagarenis ep. 537. c.
 Petrus Ermengaudi, Nemaufensis ep. 222. c. 223. a.
 Petrus Palentinus ep. 571. c.
 Petrus Pampilonensis ep. 357. a. 379. b. In Silvam-majorem liberalis, 338. b.
 Petrus Pampilonensis episc. 553. c. 554. a.
 Petrus II. Pictavenis ep. 375. c. 379. c. 469. c. 535. c. In monasteria bene affectus, 253. c. 282. c. 283. a. 366. a. 379. c. 579. b. Eius carmina de Petro Venerabili, 440. b. Ad Bernardum S. Cypriani abb. epistola, 469. b. Paschalis II. ad eum, 460. b.
 Petrus Pictorienis episc. 200. c. 427. c. 464. a.
 Petrus Portuenis ep. 559. c. 622. c.
 Petrus de Sulbiza, *Soubize*, episc. Santonenis, 426. a. 535. c. Nobiliaco Froneniaci cellam confirmat, 565. c.
 Petrus Vincienis episc. 444. a.
 Petrus Xantonensis ep. 688. a. 1. col.
 Petrus Affligemienis simul & Lacensis abbas, 581. c.
 Petrus Alti-Villarenis abbas, 224. b.
 Petrus Andanensis abbas, 241. c. 253. a.
 Petrus de *Salve*, Anianensis abbas, 79. a. 357. b. 406. a. b. 693.
 Petrus abbas Aureliacensis, 357. b. 532. b. Eiuslis cum Peciariensis, 159. c.
 Petrus Bellilocensis abbas, 80. c. Eius electionem non probat Goffridus Vindocinensis, 378. a. b.
 Petrus abbas S. Benedicti super Padum, 158. b.
 Petrus S. Benigni abbas, 568. a.
 Petrus Brolii-Grolandi I. abbas, 510. a.
 Petrus Carrofenis abbas, 254. a. 357. b. 363. a.
 Petrus Policastrensis ep. postea Cavenis abbas, 153. b. Virtutes & gesta, *ibid.* c. 154. a. b. In synodo nudo capite assidenti Urbanus II. mitram mittit, 154. b. 279. b. Eiusdem pontificis & Rogerii ducis privilegia pro eo, 293. b.
 Petrus Condomenis abbas, 78. c.
 Petrus Dolensis abbas, 7. c.
 Petrus de Columna, an Farfensis abbas? 487. c.
 Petrus abbas Ficiensis, 214. a.
 Petrus de Stella seu de Stellis eremita, Fontis-Gombaudi conditor & abbas, 283. b. Ad eum cecedit Bernardus Tiron. *ibid.* 313. b. Ipse Bernardum perqui-

rit, 421. c. Eius obitus, *ibid.* 597. b.
 Petrus Gellonenis abbas, 79. a. 110. b.
 Petrus de Angulis Generensis abbas, 367. c.
 Petrus S. Germani Pratenis abbas, 187. c.
 Petrus abbas Glocestrensis, 473. b.
 Petrus Ibraici I. abbas, 40. b.
 Petrus de Ponte-Gibaudi S. Illidii abbas, 223. b. Juxta prophetiam Segui, 131. c. 223. b. Claromontano concilio adest, 357. b.
 Petrus S. Johannis Sueffionensis abbas regularis, 445. c.
 Petrus Lemovicensis abbas, 81. c.
 Petrus I. Lerinenis abbas, 554. a.
 Petrus II. Lirinenis abbas, 554. a.
 Petrus abbas S. Luciani Belv. 144. b. 224. b.
 Petrus S. M. ad Martyres abbas, 516. b.
 Petrus Raimundi S. Maxentii chronographus & abbas, 597. b.
 Petrus Montis-majoris abbas, 454. c.
 Petrus Montis-Olivi abbas, 461. b. An postea episcopus? *ibid.* c.
 Petrus Nantoliacensis abbas, 164. b.
 Petrus Nobiliacensis abbas, 123. c.
 Petrus Orbacensis abbas, 349. b.
 Petrus S. Remigii abbas, 382. c.
 Petrus S. Saturnini abbas, 406. b.
 Petrus S. Sergii abbas, 596. c. 693.
 Petrus de *Goz*, S. Severi abbas, 510. c.
 Petrus Silvæ-majoris abbas VII. 356. a.
 Petrus Soliacensis abbas, 361. a.
 Petrus Tenaliæ abbas, 688. c.
 Petrus II. abbas Tomeritensis, possessiones sub eo confirmatæ & auctæ, 400. b. 443. b. 461. c. 462. a. Ei commissa S. Aniani abbatia ad Vernodubrum, 400. b.
 Petrus Trenorchienis abbas, 156. c. 405. a. Eius lites cum Cluniacensibus, 385. c. 386. a.
 Petrus abbas Tutelenis, 672.
 Petrus-Willelmus abbas Vallensis, 225. c. 226. a.
 Petrus Vangadicensis abbas, sub quo facta S. Theobaldi translatio, 85. c. 86. a. Eiusdem reliquias quaedam latiniacensibus concecit, 178. a. b.
 Petrus Uzereensis abbas, 511. a.
 Petrus Venerabilis, ejus ortus, parentes, educatio, & prima facta, 440. c. 441. a. Eius testimonium de fide & constantia Marciniacensium, 335. c. 536. a. b. Tumulus Cluniaci, 252. c.
 Petrus-Franciscus majoris Cartusie prior III. 417. c.
 Petrus Dolensis apud Bituriges prior seu decanus, 299. a.
 Petrus Lemovicanus Grandimont. prior, collecta Grandimont. regular primus auctor, 100. c. Mureto fratres Grandimontem transfert, 101. b.
 Petrus eremita S. Quintini de monte prior, distinguendus ab eo de quo Guibertus & alii, 324. b.
 Petrus-Guillelmus S. Aegidii mon. bibliothecarius & scriptor, 623. b.
 Petrus Bielenis, historiae Crulandensis continuator, 290. a. Emendatur, 538. a. b.
 Petrus diaconus Casinensis, ejus genus, & fortuna, 610. c. 611. a. Venusino monasterio præfectus ad tempus, 611. a. Chronici Casinensis continuator, 238. c. 239. a. 570. b. Emendatur, 159. c. 239. c. Eius fabula de S. Benedicti translatione, 502. b. c.
 Petrus Gundisalvi apostata in cellam novam intrusus, 428. b.
 Petrus Divenis monachus, postea, 259. c.
 Petrus eremita re & nomine, an fuerit S. Quintini prior? 324. a. b. Expeditionis sacre præcipuus inventor, 232. c. E Cruce-signatorum ducibus ipse, per Hungariam, 324. c. 360. a. b. 364. c. Novimonasterii auctor, 814. c. Obitus, & de eo scriptores, 324. c. 614. c.
 Petrus Molisimi mon. unius & primis Cistercii institutoribus, 393. c. *Ch. Fezz.*
 Petrus ex Molisimi mon. Juliaci prior; vitæ auctor, & miracula, 584. c.
 Petrus de sancto Balderio, Mauriaci decanus, 467. a. Scandali & varbarum auctor, 532. b. c.
 Petrus S. Bruttonis discip. apud Siccam-Fontanam eremita, 205. c.
 Petri presbyteri diffidium cum Tutelenis, 588. b.
 Petrus S. R. E. subdiac. & bibliothecarius, 6. b.
 Petrus Urbani II. camerarius, 405. a.
 Petrus Willelmi Malmebur. sodalis, ejus versus, 419. a.
 Petrus de Carlin. Philippi-Aug. regis patruus, 468. a.

Petrus Sancii Aragonum regis filius, 31. a. Rex ipse in Suprarbio, &c. & patris successores, 317. a. b. Silvam-majoris institutum confirmat, 210. a. Necnon donationes patris, 338. b.
 Petrus comes in Alfania, 74. b.
 Petrus Azuris comes, 114. c. 178. c.
 Petrus-Raimundi Biterrenis comes, 622. a.
 Petrus-Pelagii Gallicie comes, 71. b.
 Petrus Gallicie comes, Cluniaco S. Martini monasterium committit, 571. c.
 Petrus Mergulienis comes, 530. b.
 Petrus Nivernensis comes, 468. a.
 Petrus Valpergia comes, postea fructuariensis abbas, dein episcopus Albenis, 556. c.
 Petrus Fenollensium vicecomes, 129. c.
 Petrus marchio, 113. c.
 Petrus-Bernardi, 41. c. Crassa benefactor, 525. c.
 Petrus Bernardi vicecomitis de Minerba filius, 462. a.
 Petrus S. Gregorii de Concha fundator, 19. c.
 Petrus de Lauziaco, S. Andrea de Valle-Dei fundator, 10. a.
 Petrus-Leonis urbis præfectus, Henrico imp. fidelis, 616. a. Tumultum Romæ excitat, 606. c.
 Petrus Samuëlis, Nobiliaci benefactor, 620. c.
 Petrus S. Stephani de Vallibus fundator, 97. a.
 Petrus Willelmi Fontis-dulcis conditoris focus, 566. c. 687.
 Petrus notarius region. sacri palatii, 454. c.
 Petrus Protoscribiarius, 51. b.
 Petrus cancellarius Philippi regis, 43. a.
 Perverentia castrum dicecesis Aurelian in Belfia, 41. a.
 Pexetum, *Poissy*, locus dicecesis Carnutenis, 306. c.
 Philibertus Natufel Athanaci abbas, 673. b.
 Philippus Catalaunenensis ep. Remis consecratur, 349. a. Ei delegata vices archiep. Remensis, 349. b. Dervi libertatem minuire tentat, 420. b. Erga S. Eugendum liberalis, 284. a. Eius obitus, 420. b.
 Philippus Pictavorum ep. 409. a.
 Philippus Redonenis ep. 578. b.
 Philippus Trecentis ep. 209. c. 465. a. 602. b. Mollissimi benefactor, 95. b.
 Philippus Bonæ-Spei abbas, auctor vitæ S. Amandi, 507. a.
 Philippus Resbacensis abbas, 349. b. c.
 Philippus I. Gallie rex, opem fert Balduino Montensi adversus patruum, 5. a. Floriacensium querelas componit, 5. a. b. Eius bellum cum Simone Cripiacensi, 77. a. 92. b. Cum Roberto Flandrensi diffidia, 82. b. Cum Willelmo Anglie rege, 102. b. 244. a. Lites de Gisorsio, 263. c. 264. a. Gaudefridum Aquitanie ducem adit, 102. b. Corbeiam in ditionem revocat, 82. b. Ob simoniacas actiones a Galkerio Pontifarenis intrepitus, 91. b. 408. b. Bertam reginam repudiat, 107. b. Rodbertum S. Euphemie abb. ad Carnutensem sedem postulat, 120. b. Radulfum Turonensem sede dejici mandat, 176. a. b. c. Godefridi Novigentensis electionem probat, 232. b. Eius dictionem de Willelmo Anglie rege, 244. b. Fulconi Andecavorum comiti Bertradam subducit, 246. a. 299. b. Ob id sacris abstinens, 303. b. Unus faret Odo Bajocensis ep. *ibid.* c. Montis S. Marie synodum Urbani sententia opponit, 348. c. Belgice secundæ episcopi quidam ejus conubium probant, 349. a. b. Ivonis Carn. ad eum epistola, 326. c. 327. a. Ab Urbano II. reconciliatur, 369. b. Anathemate denuo percussus in concilio Pictavenis, 415. a. 416. b. 422. b. Pro ejus absolutione Richardus cardin. in Galliam missus, 464. c. 465. a. A Lamberto Atrebatensi abfoivitur, 474. a. Et Anselmo scribit, 474. a. Ludovicum filium sibi regem confociat, 460. a. 461. a. 465. a. Constantia ejus filia Apulia duci nubit, 489. b. Apud S. Dionysium cum Paschali II. colloquium habet, 500. c. 501. a. An S. Benedicti translationi interfuerit? 502. a. b. c. Ecclesiam S. Martini de Campis dedicari curat, 4. b. Variis monasteriis varia confirmat vel donat, Andecav. S. Nicolao, 477. b. Angeriaco, 208. b. Cluniaco, 95. c. 102. b. 141. b. 158. b. 173. b. 178. c. 358. a. &c. *passim*. Eius obitus & sepultura Floriaci, 518. a. Annus regni eodem anno diverse dicitur, 209. a.
 Philippi I. regis frater, Hugo magnus, 5. b. 238. b. Moderatores, Balduinus Intul. 4. c. Baldricus, 5. c. Pedagogus, Engelrammus, 4. c. Cancellarii, Gre-

gorius Vercellensis ep. 2. b. Balduinus, 5. b. Petrus, 43. a. Gaufridus Paris. ep. 95. b. 188. a. Seu Gosfridus, 132. c. Aut Godefridus, 201. b. Rogerus, 141. b. Seu Rogerius, 158. c. Willelmus, 82. b. 138. c. Hubertus, 311. a. Camerarii, Galcranus, 6. c. Seu Gualerannus, 27. c. 41. a. 122. c. Hugo de Pitfaco, 82. b. 95. c. Gouffinus, Gauterius, 311. a. Dapiferi, Robertus, 141. b. Balduinus, 27. c. Fredericus, 82. b. 95. c. 122. c. Gervafius, 173. a. 208. b. Wido, 311. a. Robertus de Castella, 311. a. Constabularii, Adelemus, 27. c. 311. a. Adelerius, 82. b. Hugo, 95. c. 122. c. Terbaldis, 208. b. Buticularii, Rainaldus, Adeldardus, 208. b. Magister pincernarum, Herveus, 95. c. 122. c.
 Philippus Ludovici VI. filius, 553. b.
 Philosphiam docent monachi, 539. a.
 Phrygium, id est, tiara summi pontificis, 500. c.
 Pibo Tullensium ep. 16. c. Seu Popo, 74. c. Eius patria, parentes, 17. a. Alexandri II. ad eum epist. 54. b. Theodericum Virdunensem ad colloquium citat, 74. c. 75. a. Ex Ultrajectino concilio ablo proripit, 167. a. Hierosolymitanum iter aggreditur, 17. b. 217. a. In reditu S. Benigni fit monachus, 75. a. 218. c. Beatricis ducissæ funus curat, 302. c. Erga monachos bene affectus & liberalis, 27. b. 54. a. b. c. 152. c. 193. b. 210. b. 217. a. 285. c. 302. b. 388. a. 478. c. Ecclesie sue curam resumere coactus, 218. c. Richerum Virdun. honorifice excipit, 256. a. Obit, 515. b.
 A Pictavenis ecclesia proscripti spurii clerici, 127. b.
 Pictavenis episcopi, Itembertus, Petrus II. 253. c. 409. a. 579. b. Willelmus, 578. a. 620. c. Grimoardus, 579. b. Gislebertus Porret, 283. a. Philippus, 409. a.
 Pictavorum, Aquitanie & Walsconie comites & comitisse, Willelmus VIII. 244. b. Seu Goffridus-Guido-Willelmus, seu Wido, 8. a. 18. b. 122. c. Aut Willelmus-Gaufridus, 96. a. Vel Gosfredus, 127. b. Willelmus IX. 244. b. Seu Guillelmus III. 470. c. 509. c. 510. b. Agnes, 12. c. Mathildis, 253. b. c. Pictavenes comites, S. Hilarii abbates, 13. b.
 Pia memoria vivens appellatur, 72. c.
 Pii viri temerariis imperfectorum judiciis obnoxii, 405. c.
 Pinquiaci vicedominus, Guermundus, 482. b.
 Pisanus episcopus, Daiberus, 556. c.
 Pisanus calculus vulgarem novem annis anteverrit, 501. a.
 Pifces fici in quadragesima, 679. a. 1. col. *Generale unum ex pifibus*, die obitus abbatis, fratribus datum, 209. a.
 Pistorienis ep. Leo, Petrus, 200. c. 427. c. Ildeprandus, 200. c.
 Pitverensis miles, Hugo, 40. c.
 Placentie Urbani II. acta, 344. c.
 Placentini ep. Everardus, Dionysius, 86. b. Aldo, 500. b. *Placitum Dei habere*, id est, concilium, 617. a.
 Placitum pro Anianensi monasterio, 510. b. 675. De Giforeio cum monachis de Cruce S. Audoini, 627. Inter Archimbadam Burbonensem & monachos Silviniac. 654. 655. *3. c. passim*
 Plaſtolæ princeps, Hugo, 188. b.
 Planciaco, *Plancy*, castrum dicecesis Trecentis, 205. c.
 Podienis episc. Ademarus, 360. a.
 Pœnitentia in extremis dubia, 305. b. In loco patratæ facinoris agenda, 195. c. A consortio peccatorum recedendum, 686. b. 2. col. Pars condonata confitentibus aliquid ad monasterii reconstructionem, 381. b. Vel alio peragenda assignata, 92. b. Quam dura pro homicidio etiam involuntario, 14. b. c. Publica ad tumulum S. Remigii, 333. a. Occulæ quædam a solo episcopo determinandæ, 187. c. Ab eis tantum injungantur quibus proprius ep. hanc curam dederit, 416. b.
 Pœnitentia spe qui Deum offendit, pœnitentiæ aditum sibi negat, 689. b. 1. col.
 Pœnitentiæ signum, virgarum fasciculus, 335. a.
 Pœnitentiarius presbyter, 288. c.
 Pœnitentium reconciliatio, munus episcopale, 187. b.
 Polenis ep. Ellenhardus, 125. a.
 Pollutum cœmeterium homicidio, 210. a.
 Polonæ regina, Richeza, 44. c. 124. a.
 Polonorum dux & ducissa, Boleslaus, Juditha, 540. c.

Pontia Petri Venerabilis soror, Marciniaci sanctimonialis, 440. c.
 Pontifex. *Vid.* Romanus.
 Pontificalia ornamenta abbati concessa, 106. c. 127. a. Et confirmata, 463. c. Mitra usus & anuli indutus, 415. a. 292. c. In soli utantur, quibus id fuerit a Romana ecclesia permillum, 428. a. Cum iis sepulti episcopi, 528. a. *Ch. alibi.*
 Pontificia littera, in his non adhibita subscriptio *Valesi*, 416. c.
 Pontifara, pagi Viicassini opidum, 18. b.
 Pontivorum comes, Wido, 242. c.
 Pontivorum proceres, Simon, Hugo Senioratus, Godardus-Arenensis, 422. c.
 Pontivi princeps, Willelmus, 482. c.
 Pontius Bellicensis ep. 405. a. Seu Belensis, 457. c.
 Pontius Bigorrensis ep. & abbas Simorrensis, 72. a.
 Pontius Matiscensis ep. dictus *de Rochebaron*, 598. b.
 Pontius ep. Rotensis, 402. a.
 Pontius Vefontionensis ep. 511. c.
 S. Pontius Andanensis abbas obit, 241. b.
 Pontius Athanaci abbas, 672. b.
 Pontius I. de Turnone, Casæ-Dei abbas, 337. a. Ejus laudes, *ibid.* b. c. Ei commissa S. Andree Viem. abbatis, 337. c. Charta hac de re, 653. Claromontano concilio adest, 357. b. Concordiam inquit cum episcopo Nemausensi, 426. a. Fit ep. Ancienensis, 453. b.
 Pontius Cluniaci abbas, ejus genus, 530. b. c. Et statuta, *ibid.* 615. b. Sub eo acta, 550. b. Ei dedicata ab Hildeberto Cenomannensi S. Hugonis vita, 378. a. Inscripti pariter commentarii Richardi Præcellensis, 437. a. Ejus cum Medianensibus discordium, 564. b. Ivoni Carnut. dubia proponit, 571. c. 572. a. Ei commissa monasteria S. Martini Mindun. 571. c. Selodense, 615. c. 694. Sichienles sibi subicere tentat, 580. a. b. c. 594. a. Diplomata duo a Paschali obtinet, 594. a. Romam adit, 594. a. S. Martialis abbatem ordinar, 596. a. In reditu Bondenam divertit, Mathildem comitissam salutaturus, 608. c. Ab ea munera accipit, 609. a. Societatem concedit Nigræ-silvæ monachis, 615. b. Abbatem se abbatum jactans retunditur, 615. c. 616. a. b. Cluniaci tumulatus, cur pedes irritos præfert? 252. 2.
 Pontius Fraxinensis abbas, 132. a. b.
 Pontius Lesatenensis abbas, 70. c.
 Pontius Fortis Lerinensis abbas, 463. a. Acta sub eo, 515. c. Et donationes, 444. a. Obit, 554. a.
 Pontius S. Medardi pseudo-abbas, 107. a.
 Pontius Saviniaci abbas, 166. c. 167. a. An fuerit ep. Mariconensis? 598. b. Ejus gesta, *ibid.* Cum ecclesia Lugdun. diffidet, 462. a. b. Acta superiorum abbatum describit curat, 462. b.
 Pontius Petri Venerabilis frater, Vizeliaci abbas, 440. c. Paschalis II. ad eum epistola, 497. c.
 Pontius Ambroniaci monachus, auctor domus Portarum, 613. c.
 Pontius de Glana, reformationis S. Symphoriani auctor, 122. b. c.
 Pontius Palatinus, Tolosanorum comes, 71. a.
 Poppo Tullenensis ep. *Vid.* Pibo.
 Poppo Trevirensis archiep. 266. c. Mettensis fit episcopus, 271. a. Antonium Senonæ abbatem præficit, 285. b. Cum Henrico rege diffidet, 318. c. Richeurum honorifice excipit, 256. a. Trudonianam abbatiam simoniace affectit Herimanno, 318. a.
 Poppo Partherbrunensis ep. 152. c.
 Poppo de Bello-monte Prumiensis abbas, 589. a.
 Porciensis comes seu Porcensis, Rogerus, 247. b. 662. c. Seu Rogerius, 573. a. Aut Rogeus, 662. c. Ermengaldis, seu Ermengardis uxor, *ibid.*
 Porta argentea Romæ, 681. b. 2. col.
 Portus in Lotharingia, peregrinationibus celebris, 320. b.
 Potuensis ep. Johannes, 357. a. Petrus, 559. c.
 Potentius ep. Girardus, 667.
 Potentium mores etiam ridiculi in subditorum consuetudinem propagantur, 246. b.
 Portugallie comes, Henricus, 316. c.
 Præcepta varia. *Vid.* Charta.
 Præcones, id est, clerici, 479. b.
 Prædicandi potestas abbati concessa, 494. c.
 Prælationes fugiendæ, 304. b. 306. a. b.
 Prælatorum abdicatum vitia absque utilitate publice non

carpenda, 425. b. *Vid.* Abbas, Superior.
 Præfeste a Paschali II. deficit, 487. c.
 Prænestini ep. Humbertus seu Hubertus, 72. c. Mile cardinal. 457. b. Guillelmus, 588. c. 589. a. Cono, 622. c. Seu Conon card. 694.
 Ad Præpositos monasteriorum monita, 520. b. *Vid.* Cellerarius, Monasterium.
 Præpositura, religionis specie, facile non abjicienda, 374. b. c. *Vid.* Abbas, Monachus.
 S. Præcedis festum XI. undecimo sæculo, 282. c.
 Præcedes Germaniæ-regina e custodia clapsa ad Mathildem comitissam confugit, 383. b.
 Preces publicæ pro eligendo pontifice, 303. c.
 In Presbyteratus gradu humilior & sanctior fiat monachus, 173. c.
 Presbyter veste religionis indutus, licet non professus, sæculum non repetat, 260. b. Ante annos xxx. non ordinetur, 265. a. Confessiones non audiat nisi prius ab episcopo approbatus, 544. c. De presbyteris pro monachis ecclesiam tenentibus quid statutum? 156. a. Plures abbatibus subjecti, 599. c. 618. c. An recte? 423. c. Incontinentes exagitari & damnari, 450. b. 460. c. Cujusdam infelix exitus, 417. a. *Vid.* clerici.
 Presbyter penitentiarum, 228. c.
 Presbyteri cardinales, 510. b.
 Primitivus Tullensis, 53. c. 74. c.
 Principes, in eorum aulis maligni nunquam desunt, 325. a. Soli legitimum sacramentum fidelitatis præstandum, 281. c.
 Prior sub episcopo abbate, 258. b.
 Priores majores, 221. c. 273. 440. a. Claustrales, 221. c. Cluniaci plures, 77. c.
 Priores sanctimonialibus in spiritualibus & temporalibus præpositi, 584. c. In cellis ad nutum abbatibus revocabiles, 273. a. Sæculares an fuerint? 471. b.
 Privilegia pro monachis, 552. a. 555. b. c. 618. b. In conciliis asserta, 333. a. *Ch. seq.* Ab episcopis non impune violata, 368. b. 363. c. *Vid.* Episcopus.
 Privilegium Gregorii VII. de S. Benedicti monasterio, 640. Urbani II. pro Averfano, 292. c. Pro Juvinico, 368. c. 658. Paschalis II. pro Broburgensi parthenone, 484. a. Pro Casæ-Dei, 501. c. Pro Mellicio, 552. b. c. Alexandri II. pro S. Rigaldo de Ancilla, 628. 629. Callisti II. pro Broburg. parthenone, 484. a. Innocentii II. pro eodem, *ibid.* Heinrici V. pro Fabaticensis, 543. a. Aliud inigne pro illdem, 616. c. Confirmatur, 617. a. Pro Maimaco, 223. b. *Vid.* Exemptio, Charta.
 Probatio reliquiarum sollempnis, 349. a.
 Proccssio ad suscipiendam elemosynam, 547. c. Sollemnibus nudis pedibus, 300. c. Pro receptione Magnatis, 270. b.
 Processiones in cappis, 50. c. Per claustrum pedibus exalceatis, 50. c. Cleri Virdunensis ad S. Vitonum, 561. a. Eisdem ritus Casini in die nativitatibus Domini, 485. c.
 Procinctus monasterii, id est ambitus, 339. b.
 Profectus monacho essentialis, 271. c. 295. a.
 Professionis monasticæ ritus apud Casinum, 485. b. Formula Grandimontensium, 99. c. Hugonis Vironiani apud S. Benignum, 217. c. 218. a. Pontiniacensium abbatum Aurisiodorensi episcopo, 595. a. Ab exemptis non exigenda, 272. b. 402. a. b. Inutilis ex Anselmo, 261. n. Extorta, declaratur irrita a summo pontifice, 363. c.
 Promissionis firmandæ modus per denarios super caput & per cutellum, 398. c.
 Proprietatis vitium quam perniciosum monachis, 11. b. 98. b. 208. c. *Vid.* Paupertas, Monachus.
 S. Properi reliquiarum translatio, 65. b.
 Prosperitas nimia, monachis exitiosa, 532. a.
 Providentiæ divinæ præclara signa, 218. b. 405. c. 406. a.
 Provincie rex, Henricus, 78. b.
 Provincie comes, Gausfredus, 151. a.
 Provincie marchio, Tolosæ comes & Narbonæ dux, Raimundus IV. 241. c. 252. c. Seu Raimundus, 570. c.
 Proximi salutem providendum, quam suæ, 437. b.
 S. Prudentii reliquie delatæ ad concilium Lucense, 617. a.
 Prudentii Sandovalii sententia de monachatu Mauricii-Burdini, 361. b.
 Prulliacum, *Prilly*, locus pagi Turonensis, 26. b. 314. a. Prulliaci

Prulliaci domini, Efridus seu Efficus, 315. a. Gosfridus, Gausfridus, seu Goffridus, 314. a. b.
 Psalmodiæ prolixiores contractæ in monasteriis egenis, 495. a.
 Psalmus *Exaudiat* cum sua collecta Cluniaci decantatus pro Alfonso rege, 31. c.
 Pueri in monasteriis a parentibus oblato, 317. a. b. 352. b. 443. c. *Ad monachilem habitum* in perpetuum, 253. a. 265. c. An bene? 220. b. Etiam in cunis, 352. b. Immo nascituri, 463. b. In monasteriis educati, 457. b.
 Pueri non recipiunt Cartusienfes, 549. a.
 Pueri chorales apud Cluniacum, 252. c. Casam-Dei, 9. a.
 Pueri cadaver incorruptum virginitatis, 590. a.
 Puerorum nomina chartis apponit, 175. a.
 Pugna vacant Nortmanni in quadagesima, 171. c.
 Putcoli domini, Ebrardus, 491. b. Hugo, 564. c.

Q.

QUADRAGESIMÆ diebus ova & caseus prohibita, 211. c. His vacare pugna solitum apud Nortmannos, 171. c.
 Quæstura concionatoria pro ædificiis refectibus, 157. b.
 Quæstura-docta quo secedit Bernardus Tiron. 495. a.
 Quiriacus Namnetensis ep. synodo Burdegal. adest, 112. b. Erga monachos bene affectus; Kemperlegiensis 96. b. Majoris-monasterii, 193. c. 273. a. S. Florentii, 627. c.

R.

RANDECAVENSIS ep. 675.
 R. Cilonensis abbas, 241. b. 580. c.
 Rabodo ep. seu Radbodus. *Vid.* Radbodus.
 Rademundus seu Raymondus abbas Dolensis, 9. c.
 Radulfus ex Sagienfi monacho & abbate, Roffensis ep. postea Cantuariensis, 33. b. 260. c. 473. a. 519. c. 591. c. Electioni adest Uticensis abbas, 281. a. Et ordinationi, 408. c. Eisdem ecclesiæ dedicationi, 409. c. Offensionem corporis S. Cuthberti, 473. a. Ebecum adit, 448. c. Gundulfum Roffensem in extremis invisit, 519. b. Ei scribit Arnulfus Troarnensis abbas, 520. a. Anselmi successit, 527. c. 528. a. Pallium petit & accipit, 607. a. Alboldum S. Eadmundi abbatem consecrat, 591. c.
 Radulfus seu Rodulfus Viridis, præpositus Remensis, ad eum scribit S. Bruno, 202. b. 342. c. 343. a. Testis miraculi ab Arnulfo Suctionensi, 173. b. Ei nuncupata ejusdem vita, 242. b. Necnon liber miraculorum & vite S. Angilberti, 397. b. 551. b. Fit archiepiscopus Remensis, 492. b. Clericorum Rem. ad eum epistola, 654. Floriacensi concilio adest, 544. b. Ecclesiam Laudunensem reconciliat, 573. c. Ruminaciæ cellæ erectionem confirmat, 575. b. Bartholomæum Laudun. episc. consecrat, 585. a. Litteris subscribit pro S. Amando, 601. c. Belvacensi concilio adest, 599. a. Item Remensi, 601. c. Catalaunensi, 602. b. 694. Ad eum scribit Bruno Trevirensis, 602. a.
 Radulfus seu Rodulfus Turonum archiep. 274. a. 163. b. Ejus discidium cum Bellioensi abbate, 80. b. c. Ei causam Dolensium committit Gregorius VII. *ibid.* Scribit idem papa ad eum pro Berengario, 140. a. Scribit Amarus Ellorensis, 313. c. 314. a. Romanæ sedis legatis contra Philippum regem favet, 176. a. b. c. Cum Fulcone comite Andecavensi colloquium habet, 177. a. Santonensi adest concilio, 166. b. Exoldunensi, 175. b. Brivatensi & Augustodunensi, 333. c. Donationem Bugulienfis confirmat, 318. a. 651. c. Novam S. Juliani basilicam dedicat, 209. c. Coram eo lis inter S. Sergii & S. Albini monachos agitata, 273. b. Ejus discidium cum Majoris-monasterii monachis, 333. a. b. c. Excommunicatus obit, 334. a.
 Radulfus seu Rodulfus alter, Turonensis archiep. Majori-monasterio infestus, 334. a. 356. b. c. Eisdem ecclesiam consecrat cum Urbano II. 364. b. Sollemni reliquiarum S. Helenæ probationi adest, 349. a. Necnon conciliis Burdegalensi, 633. b. Floriacensi, 544. b. Trecenti, 465. a. 671. A Willelmo Majoris-monasterii abbate professionem exigit, 477. c. 478. a. Paschalis II. ad eum epistola, 495. b. 675. Sullionem homicidam excommunicat, 495. c. Gur-

chandum ordinat Kemperlegii abbatem, 596. c. Sergianis officium apud Porfinitum celebrare permittit, 596. c. Epistola hac de re, 693. Annus obitus, 597. a.
 Radulfus Ambianensis ep. 117. a.
 Radulfus Divensis abbas, 490. a.
 Radulfus abbas de Fidemisi, 442. c.
 Radulfus S. Fusciani abbas, 480. b.
 Radulfus Latiniaci abbas, 138. c. 332. c. 493. b.
 Radulfus *de Chantemiole*, Lemovicensis S. Martini abbas, 160. c.
 Radulfus Lyrensis abbas, 327. c.
 Radulfus S. Medardi abbas, 243. a. 611. b.
 Radulfus S. Melanii abbas, 620. c.
 Radulfus Nobiliacensis abbas, 469. a. 620. c.
 Radulfus Redonensis abbas, 537. a.
 Radulfus abbas S. Symphoriani, 144. b. 214. b.
 Radulfus S. Theoderici & S. Vitoni. *Vid.* Rodulfus.
 Radulfus Nortmannus Tornacensis mon. Monasterioli conditor, 353. b.
 Radulfus de Fusteia, eremita, 283. b. 313. b. 315. a.
 Radulfus princeps Dolensis, Casalis-Benedicti fautor, 316. b. 368. c.
 Radulfus comes, 459. a.
 Radulfus Vadenfis seu Crispianensis comes, de quo consultur Gregorius VII. 77. a. Ejus corpus e castello Montis-Desiderii Crispianum transfertur, 118. c. Hinc occasio conversionis Simonis filii ejus, 119. a.
 Radulfus seu Raho Montis-Scabiosi comes, 414. c.
 Radulfus Strenuus, Viromandensis comes, 467. c. 349. c.
 Radulfus vicecomes & Belli-montis dominus, Carretensis seu Estivalensis parthenii fundator, 535. c. 536. a.
 Radulfus Nigellæ dominus, 602. c. 603. a.
 Radulfus de Balgentiaco, 175. b. 299. b. 334. c.
 Radulfus Fulgeriensis Bernardo Tironensi favet, 495. a. Saviniaci primus fundator, 474. c. 579. b.
 Radulfus de Fusteia S. Jovini de Maris monachus, quo agente Redonenfis S. Sulpicii parthenium conditur, 577. c.
 Radulfus *de Osmon* nobilis miles, Tornaci apud S. Martinum fit monachus, 351. c. 352. a. b. c. 353. c. Ejus humilitas, 352. b. 353. b.
 Radulfus de Tancarvilla, S. Georgii de Bachervilla fundator, 593. a.
 Radulfus. *Vid.* Radulphus, Rodulfus.
 Radulphus Tudertinus ep. 63. b.
 Radulphus abbas Brivatensis, 10. a.
 Radulphus Passeronus, S. Rotberti Casæ-Dei discipulus, 9. a. b.
 Radulphus de Lauziaco, *de Lugene*, S. Andree de Val-le-Dei fundator, 10. a.
 Ragemundus Valatenfis ep. 12. b.
 Raginaldus Lemovicensis abbas, 81. c.
 Ragenierus Vercellensis ep. Bexienfis conditor, 444. b. *Vid.* Rainerius.
 Raginaldus archiep. Remensis. *Vid.* Rainaldus.
 Raginaldus Burgundio de Credone, 175. c.
 Raginaldus. *Vid.* Raginoldus, Reginaldus, Reginoldus. Ragnerius. *Vid.* Rainerius.
 Raginoldus archiep. Rem. *Vid.* Rainaldus.
 Raho seu Rao Montis-Scabiosi comes. *Vid.* Radulfus.
 Raimbaldus Arelatenfis archiep. 151. a.
 Raimbaldus seu Rainaldus S. Theoderici abbas, 108. c. Ejus religio erga reliquias Ss. Theoderici & Rodulfi, 108. c. 209. a. Obitus, *ibid.*
 Raimbertus famosus magister Insulensis, Nominalium patronus, 299. c.
 Raimboldus. *Vid.* Raimbaldus.
 Raimirus seu Ramirus aut Ranimirus, Sancii Aragonum regis filius, 317. a. b.
 Raimundus Aucienfis archiep. , 379. c. 380. b. 399. c. 550. b.
 Raimundus-Bernardus ep. Aginensis, 78. c.
 Raimundus Carcaffonensis ep. 461. b.
 Raimundus Elenensis ep. 42. a.
 Raimundus, primus restauratæ Lectorenfis ecclesiæ ep. 13. c. 78. b. 357. c. Dictus Ebbo, 102. a.
 Raimundus Massilienfis ep. 567. c.
 Raimundus Valatenfis ep. 163. b. Burdigalensi concilio adest, 146. b. Santonensi, 156. a. S. Fermerii monasterium Salmurenfis committit, 161. a.
 Raimundus Burgulienfis abbas, 13. b.
 Raimundus Condomensis abbas, 78. c. 365. c. 110. b. Tolosano concilio adest, 14. a.

Raimundus de Galardo Condomensis abbas ultimus, & primus episcopus, 78. c.
 Raimundus seu Remundus Electensis abbas distracta recuperat, 622. a. b.
 Raimundus abbas S. Orientii, 14. a.
 Raimundus S. Papuli abbas, 14. a. 41. c. Ejus rogatu scripta S. Berengarii vita, 317. c.
 Raimundus abbas Pecianensis, 159. c.
 Raimundus-Bernardi S. Severi abbas VI. postea Aginensis ep., 510. e.
 Raimundus-Sancius S. Severi abbas X. 510. c.
 Raimundus III. S. Severi abbas XI. postea Aginensis ep. 510. c.
 Raimundus Soricini abbas, 41. b. c.
 Raimundus Tomericensis abbas, 400. b. 462. a.
 Raimundus comes Cruce-signatus, 360. a. S. Agidjo ablata restituit, 344. b. 368. b. Eiusdem festum in ecclesiis sibi subiectis celebrari curat, 365. b. Anticenis ecclesie donationem facit, *ibid.* Eius in S. Rotbertum Cafæ-Dei abbate & monasterium pietas, *ibid.* 365. b. Obiit, *ibid.*
 Raimundus Aldefonsi regis gener & Gallicie comes, 290. b. 537. c. Eius in Hugonem Cluniacensem revertentia, 316. c.
 Raimundus Rutenensis, Gabalitanus &c. comes, 229. b. Tomericensis cenobio bona confirmat, 165. b. S. Baudilii ecclesiam Cafæ-Dei subijcit, 222. c. 223. a. Figiacum Cluniaco, 78. a.
 Raimundus IV. Tolosæ comes, Narbonæ dux & Provincie marchio, 241. c. 252. c. 253. a.
 Raimundus vicecomes, 56. c.
 Raimundus de Turenna, 440. a.
 Raimundus-Willelmi in Craffam liberalis, 41. c. Lefatenfe cenobium Cluniaco subijcit, 70. c.
 Raimundus-Petri, ecclesie B. M. in Valle Cubaria restaurator, 130. a.
 Raimundus de Geniaco S. Fermetii monasterium Salmuricibus committit, 161. a.
 Raimundus Jerofolymitani xenodochii præpositus, abbatibus jugum excutit, 429. c. Inde militaris S. Johannis Ordinis origo, *ibid.* 430. a. 554. a.
 Raimundus Barcinonensis comes, 41. c.
 Rainaldus ex abbate Vizeliacensi Lugdunensis archiepiscopus, 529. a.
 Rainaldus seu Rainoldus II. archiep. Remensis, 4. b. 195. b. 209. a. 232. b. 233. b. 243. b. 310. 347. a. b. 348. c. 575. c. 663. c. Pontificatus initia, 201. b. Bullionium castrum dat episcopo Leodicensi, 29. c. Compendiosè concilium cogit, 224. a. b. Suffensionis præst, 200. c. 201. a. Alterum eodem convocat contra Roscelinum, 308. c. *Ch. seg.* Romam adit, 264. c. Duos Affligemii monachos expulsos restitui curat, 234. b. Cafæ-Dei monasterium invist, 269. b. Urbano II. Gervinum Ambianensem episc. electum commendat, 280. b. Pontificis ad eum epistola pro Lamberto Atrebatensi, 310. b. Hugonem Regiteftenfem comitem absolvit, 333. a. Philippum consecrat ep. Catalaunensem, 349. a. Sollemni reliquiarum S. Helene probationi non adest, cur? 349. b. Obiit, 363. b.
 Rainaldus de Martiniaco fit Andecavensis episc. 439. c. 463. a. Credonense castrum interdicto subijcit, cur? 477. a. Nido-avis parthenium dedicat, 536. b.
 Rainaldus e Castini mon. ep. Cajetanus, 276. b.
 Rainaldus Meldensis ep. 186. a.
 Rainaldus Petragoricensis ep. 253. b. 318. b. 399. c. 652.
 Rainaldus Abendonensis abbas. *Vid.* Rainoldus.
 Rainaldus Ambroniacensis abbas, 26. c.
 Rainaldus Blesensis abbas, 493. c. 494. a.
 Rainaldus monachus Culturenfem abbatiam invadit, 159. a.
 Rainaldus S. Cypriani Pictavenfis abbas, 146. b. 163. b. 178. b. 253. c. 254. a. 357. b. In Monasterium-novum beneficium, 18. c. 19. a. Sui libertatem tueretur, 19. b. Lanfranci ad eum rescriptum contra Berengarium, 57. c. 58. a. Anselmus ei Monologium mittit, 58. a. Urbanus II. concedit S. Crucis ecclesiam de Engla, 291. b. Eiusd. pont. ad inopiam redacti, epistola, 312. c. Bernardum Tironicensem Pictavos reducit, & successorum designat, 422. a. Eius epitaphium, 422. b.
 Rainaldus Farfæ abbas contra canones eligitur, 265. c.

Postea dejectus, *ibid.* 275. b. 487. c.
 Rainaldus I. Burgundie ducis frater, Flaviniaci abbas, 384. c.
 Rainaldus II. Flaviniacensis abbas, 454. b.
 Rainaldus S. Germani Pratenfis abbas, seu Arnaldus, 458. c. 676. c. 677. c. Deceptus regimen abdicat, 458. c. Brevi postea restitutus, 459. a. Cistercio donationem facit, 532. a. Charta hac de re, 676. b. Eius obitus, 618. b.
 Rainaldus S. Launomari abbas, 597. b.
 Rainaldus Mauriacensis abbas, 491. a. Obiit, 539. c.
 Rainaldus S. Medardi abbas, obit, 107. a.
 Rainaldus Vizeliacensis abbas, 599. c.
 Rainaldus Vofienfis abbas, 596. b.
 Rainaldus comes de Nivernis, 141. b.
 Rainaldus Suffensionis comes, 195. a. b.
 Rainaldus comes Turbulienfis, 4. b.
 Rainaldus Belenensis vicecomes, Cistercii fundator, 394. b.
 Rainaldus Credonis dominus, Vindocini benefactor, 127. c. 312. a. 628. Et Sablollii, 376. b.
 Rainaldus Buriacensis, 18. b.
 Rainaldus. *Vid.* Rainaldus, Rainaudus, Reginaldus.
 Rainardus-Hugo, parociale Barri-Sequanensis ecclesiam in cellam erigit, 15. b.
 Rainardus-Hugo, seu Rainaldus, Lingonum fit ep. 43. a. 175. a. Pulcrarienfes vexat, 80. a. b. Primus Mollismi fundator, 94. a. 192. c. 206. a. Reomai benefactor, 192. c. Jarentonem eligi curat abbatem S. Benigni, 116. a. b. Eius & Lugdunensis provincie episcoporum epistola in gratiam Radulfi Turonensis, 176. b. Obitus, 219. b. *Vid.* Hugo.
 Rainardus S. Petri Cabilonensis abbas, 156. c.
 Rainardus abbas I. Ribodimont. 195. b.
 Rainardus Montis-Barri dominus, S. Bernardi avus paternus, 267. c.
 Rainardus vicecomes, 405. b.
 Rainardus-Paganus, Corneliaci dominus, 297. a.
 Rainaudus. *Vid.* Rainaldus, Raginaldus, Reginaldus, Reinoldus, Rainaldus, Rainardus, Rainardus.
 Rainaldus Apostolicæ sedis legatus, 4. c.
 Rainerius seu Raingerius, cardinalis, postea summus pontifex, ejus ortus, 406. c. Parentes, 407. a. Ss. Laurentii & Stephani creatus abbas, *ibid.* *Vid.* Pachelis II.
 Rainerius Aurelianensis ep. 28. b. Dicitur Flandrenfis, 158. b. Chartis subscribit, 43. a. 95. b. 122. c.
 Rainerius Florentinus ep. 2. c. 229. a.
 Rainerius seu Ragenerius, Verceilensis ep. 191. c. 200. b.
 Rainerius seu Raynerius, Montis-sanctæ-Catharinæ abbas II. 84. a. 631. b.
 Rainerius abbas S. Dionysii Paris. 17. c. 91. a.
 Rainerius seu Raginerius, Nucariensis abbas, 25. b.
 Rainerius abbas, Hugonis Clun. frater, 115. a.
 Rainerius Crispini abbas, 279. c.
 Rainerius S. Sepulcri abbas, 481. a.
 Rainerius. *Vid.* Rainerius, Reinerius, Reinerus.
 Raingardis Petri Venerabilis mater, 440. b. Apud Marciniacum sanctimonialis, *ibid.* c.
 Raingerius. *Vid.* Rainerius.
 Rainoldus Parisiorum ep. 209. b.
 Rainoldus seu Rainaldus, Abendonensis abbas, 211. a.
 Rainoldus comes, 498. b.
 Rainoldus. *Vid.* Raynodus, Rainaldus, Reginaldus.
 Raifendis Laudun. S. Johannis abbatissa, occiditur, 574. a. An Reiscensis? *ibid.*
 Ramerucci comites, Andreas, 671. c. Hugo, 443. a.
 Ramiris monachus, Alfonsi regis frater, 571. a. 688. *Ch. segg.*
 Ramirus abbas in Hispania, 114. c.
 Ramnulfus Dunelmensis episc. 370. c. 473. a.
 Ramnulfus Santonum episc. 357. b. 365. b. 379. c. 386. b. 399. c. 400. a. 459. c. 469. c. 650. c. Eius rogatu Rainaudus fit Vallensis abbas, 317. c. Goffridi Vin-docini. ad eum episc. 366. b. Ermengardi Clunensis, 366. c. Tauniaco abbate ordinat, 274. b. Vallensium Malliaco subjectionem confirmat, 225. c. Eorundem reformationi assentit, 647.
 Ramnulfus seu Rannulfus, Buxiensis abbas, 409. a.
 Ramnulfus Cenoman. S. Vincentii abbas, 363. b.
 Ramnulfus abbas S. Michaëlis de monte, 5. b.
 Rancornensis in Wallia episc. Herveus, 521. b.
 Rangerius Regiensis ep. & cardinalis, 293. a. 357. a. 358. c. Majoris-monasterii ecclesiam consecrat cum

urbano II. 364. b. c. *Vid.* Anlgerius.
 Rao Montis Scabiosi comes. *Vid.* Radulfus.
 Raperivillanus comes, Rudolfus I. 47. b.
 Raibodus seu Radbodus, Noviomensis & Tornacensis ep. 28. b. 59. b. 108. c. 109. a. 122. c. 179. a. 201. b. 224. a. 243. b. 255. b. 309. c. 310. b. 348. c. 349. c. Godefridum monachum presbyterum ordinat, 174. c. Aldeburgenfem ecclesiam confert ad construendum monasterium, 206. b. Odoni Aurelianensi & focis tradit S. Martini ecclesiam, 300. b. c. Eosdem fugientes regredi cogit, 350. c. 351. a. Ablata restituit, 351. a. Odonem S. Martini abbate ordinat, 350. b. S. Amandi ecclesiam confectat, 353. a. Simonæ reus, 351. c.
 Radbodus Sagienfis ep. filium habet, 23. b.
 Ratio fidei dogmatibus impar, 30. b.
 Ratiponenfes ep. Conradus, 72. a. Cuno, 562. a.
 Rau seu Radulfus, Montis-Caveosi abbas, 414. c.
 Rau seu Rodulfus Montis-Scabiosi dominus, 427. a.
 Ravengarius Capellæ abbas, 271. c.
 Ravennas archiep. Henricus schismaticus, 51. b. Guibertus, Antipapa, 112. a. 125. b. 154. c.
 Ravennates Romanæ ecclesie reconciliantur, 51. c.
 Raugerius. *Vid.* Rogerius, Rogerus.
 Ravulfus abbas Wincelcumbensis, 258. b.
 Raymundus Nemaufenfis episc. 426. a.
 Raymundus-Berengerii Barcinonensis, 598. a.
 Raymundus. *Vid.* Rademundus, Raimundus.
 Raynaldus Tarentinorum archiep. 668.
 Raynaldus Vizeliacensis abbas, Hugonis Cluniacensis frater, 498. a. Monasterii restaurator, *ibid.* Lugdun. archiepiscopus, *ibid.*
 Raynaudus I. Athanaci abbas, S. Romani in Podio fundator, 672. a.
 Raynaudus II. Athanaci abbas, 672. a.
 Raynaudus. *Vid.* Rainaldus, Reginaldus.
 Raynerius. *Vid.* Rainerius, Rainerius.
 Recardus Ulterioris portus abbas VII. 437. b.
 Richardus Bituricensis archiep. 186. b.
 Reclusi & reclusæ, 315. b. 316. a. Medianenses, 388. c. 389. a.
 Reclusi in monasterio, 107. a. Aquicincti, 234. a. Bebronii, 614. a. Cadomi, 174. a. Crulandæ & Eoveshamii, 592. b. c. S. Medardi, 107. b. c. *Vid.* Anulfus.
 Reclusi in monasteriis virorum, 54. a. 244. b. Prope monasteria virorum, 331. a. b. 341. c. Apud S. Agricum, 369. a. Apud cellam Paulinæ, 516. c.
 Reclusi domibus relictis, iter sacrum carpunt, 365. a.
 Recosindus abbas Arulensis, 621. b.
 S. Redrudis Marcianensis fundatrix, ejus reliquie apud Andernas, 207. a. b.
 Redonenses episcopi, Maino, 8. a. Silvester, 177. c. Marbodus, 379. c. Alanus, Stephanus, Philippus, 578. b.
 Redonensis comes & comitissa, Gaufridus, Berta, 26. b. 126. c.
 Redonensis dux & ducissa, Alanus, Berta, 96. b.
 In Refectorio Novitii primo anno legunt, 37. c.
 Reformationes novæ, quam difficiles! 514. c. Murmuratio & indignationi imperfectorum semper obnoxia, 531. b. c.
 Refutationis modus per cereum, 510. b. 676. a. 1. col.
 Regiensis ep. seu Regitani, Tausus, Thomas, 65. b.
 Gothifredus, 182. c. Aribertus, 228. c. Anlgerius, seu Rangerius, 273. b. aut Rangerus, 293. a. 357. a. Bonus, 413. b. Augerius, 444. a.
 Regimbertus Epternaci abbas, 498. c.
 Regimundus Rodensis abbas, 402. a.
 Reginaldus seu Rainaldus II. Andecavensis ep. *Vid.* Rainaldus.
 Reginaldus Comanus episc. 101. a.
 Reginaldus S. Cypriani abbas. *Vid.* Rainaldus.
 Reginaldus Eoveshamensis abbas, 592. c.
 Reginaldus Lucionensis abbas, 445. b.
 Reginaldus primus Vallium abbas, 225. c. 226. a.
 Reginaldus. *Vid.* Reginaldus, Reginaldus, Raynaudus, Rainaldus, Rainaldus, Raginaldus.
 Reginaldus Laurishamensis abbas, & Abrinbergenfis restaurator, 340. c.
 Reginerus S. Vincentii Laudun. abbas, 12. a. Obiit, 106. c.
 Reginhardus prior Sigeborgenfis, Annonis Colonienfis

amicus, 89. c. 285. c. 483. b. Eius iussu scripta eju-dem vita, 90. b.
 Reginaldus. *Vid.* Reginaldus, Rainaldus.
 Regitani episcopi. *Vid.* Regiensis.
 Regiteftenfes comites & comitissa, Hugo, 332. c. 492. b. Guiterius, seu Witerius, 382. b. Gervafius, 492. c. Milefindis, Beatrix, 382. b.
 Regniacum, *Regny*, locus diocesis Autifodor. 468. b.
 Regnum Dei comparari non potest nisi per multas tribulationes, 457. b. *Vid.* Cælorum regnum.
 Regnum occupatum, exclusis legitimis hæredibus, rapina deputatur, 22. a. b.
 Regula, opidum pagi Burdegalensis, 460. c.
 Regula S. Benedicti non contrarie consuetudines, haud improbandæ, 448. b. Porrecta episcopo in signum dimissionis, 495. b.
 Regularis disciplina ex frequentioribus miraculis immi-nuta, 235. a.
 Reinaldus abbas S. Theoderici, 145. a.
 Reinaldus. *Vid.* Rainaldus, Reginaldus.
 Reinerus Cameracensis abbas, 388. a.
 Reinerus Crispiniensis abbas, 556. b.
 Reinerus de Carneriis Lescienfis abbas, 556. b.
 Reinfridus monasterium Northumbrenfium instaurator, 85. a. b. 257. a.
 Reingerus Luccensis ep. 403. b. c.
 Reingerus abbas Elewangenfis, an S. Benigni corpus Sigeborgenfis concessit? 67. c.
 Reingerus seu Renigerus S. Quintini de Monte monachus, 612. a.
 Reinhardus Halberstadenfis ep. 625. b.
 Reinhardus Meldensis ep. deponitur, 212. c.
 Reinhardus Reinhaufenfis I. abbas. ejus scripta, 373. c.
 Reinhardus Figulus, a quo nuncupatum Reinhardi-Fontanum monast. 212. b.
 Reinoldus. *Vid.* Rainaldus, Reginaldus.
 Reiscensis Laudunensis abbatissa. *Vid.* Raifendis.
 Reistensis comes. *Vid.* Regiteftenfis.
 Reliacum, castrum diocesis Andecav. 24. b.
 Religio illibata vix servari potest in magna rerum copia, 532. a. Eius præcipuum fundamentum obedientia & paupertas, 100. c.
 Ss. Reliquiarum festum institutum Epternaci, 498. c.
 Sub altari reconditæ, 364. b. 485. c. 570. b. In castrum translationibus datæ indulgentiæ, 485. c. Nullus eis cultus exhibendus abque episcopi auctoritate, 428. a. Anselmi hac de re epistola, *ibid.* Igne probatæ, 34. c. 349. a. b. Super iis præstitum sacramentum, 401. b. In calamitatibus humi depositæ, 482. c. Ad concilia delatæ, 82. b. 108. c. 339. a. 617. a. Ad colligendas elemosynas, 441. c. 442. a. b. 538. c. 585. a. Quod improbat, 428. a. 551. a. De iis unde tot contentiones inter ecclesias? 551. a.
 S. Remaclus Stabulenfis & Malmundariensis monasteriorum sub uno rectore conditor, 43. b. *Ch. seg.* Eius corpus cur ad Heinricum imperat. delatum? 43. b. *Ch. segg.*
 Remensis ecclesie prærogativa, 363. b. Ad eam pertinet consecratio regum Francorum, 518. b. Luliacum & Codiciacum usque ad Frodoardum possedit, 108. a. 445. c.
 Remenses archiep. Odalricus, 233. b. Ebalus, *ibid.* Wido, 76. b. Gervafius, *ibid.* 3. c. Manaffes, 4. b. 233. b. Rainaldus I. seu Reginaldus, *ibid.* 243. b. 280. b. c. Manaffes II. 4. b. 116. c. 585. a. Radulfus seu Rodulfus-viridis, 492. b. 674. Rainaldus II. 575. c. Cena iis exhiberi solita apud S. Remigium abrogatur, 500. b.
 Remensium clericorum opem implorant Cameracenses clerici conjugati, 109. b. c. 634. 635. Ad Radulfum præpositum scribit in gratiam Gervafii, 674.
 Remigius Lincolniæ ep. Crulandæ abbate benedicit, 106. b. Et Elicensem, 180. a. Crulandense monasterium adjuvat, 289. b.
 Remigius S. Nicassii abbas, 39. c.
 Remundus Electensis abbas. *Vid.* Raimundus.
 Renco Arvernorum episcopus, 336. c.
 Reufridus. *Vid.* Reinfridus.
 Renigerus. *Vid.* Reingerus.
 Rennarus abbas Buofonis-villæ, 498. c. 499. a.
 Rescriptum. *Vid.* Charta.
 Retellius emendatur, 498. a.
 Reus ad quosdam ecclesias confugiens, liber & abso-

lulus dimittitur, 105. c.
 Reos a capitali sententia liberandi jus abbati concessum, 293. b.
 Regem libere alloquatur episcopus, 325. b. In ejus aula maligni nunquam defunt, *ibid.* a. An multas canonicas conciliorum violatoribus imponere queat? 450. b. Schismatico an communicandum & obediendum? 446. c.
 Reges de sacro fonte ab abbate suscepti, 553. b. Summo pontifici occurrentes pedibus ejus incurvantur, 500. c. 101. a. Abbas titulo donati, 13. c.
 Regina Mathicenfium comitissa, Marciniaci sanctimonialis, 511. c.
 Rhegenses episcopi. *Vid.* Regienfes.
 Rheni comes, Richardus, 527. b.
 Rhetoricam docent monachi, 539. a.
 Ribbodo Centulensis abbas, ab eo illatum in basilicam S. Angilberti corpus, 551. b. Occultatum metu paganorum, 93. b.
 Ribodimontensis comes Anselmus seu Ansellus, 195. a. Richarda Austriae marchionissa, 266. c.
 Richardus cardin. legatus, & Massiliensis abbas, 537. c. Bernardo succedit, 150. b. An monachus fuerit? *ibid.* c. Mozarabicum ritum in Hispania abrogari curat, *ibid.* 155. c. Pictavenfi concilio interest, 150. c. Gregorii VII. ad eum epist. 150. b. 194. c. Ei commissa reformatio Crastæ & Majoris monasterii, 165. c. 166. a. Excommunicatur, 237. a. Ab ejus communiōne abstinent Cluniacenses, 250. b. Concilio Fufelano præfuit, 251. a. Didacum Compofellanum ep. dejicit, 290. b. Sigefrido Scafulensi Nobiliacum donat, 321. b. Claromontano concilio adest, 357. b. Tarafconensis cellæ erectioni, 368. a. Ei commissum Urgellenfe B. M. cœnobium, & alia Urgellitani comitatus, 367. c. Fir archiep. Narbonensis, 525. b. Donationes sub eo confirmatæ, 462. a.
 Richardus cardin. Albanensis, 445. c. Missus ad Cartusiam Turris, *ibid.* In Burgundiam & Franciam legatus, 453. b. Ad absolvendum Philippum regem, 464. c. Trevis concilium cogit, *ibid.* 465. a. 671. Ivo nis ad eum epistola, 464. c. 544. a. In concil. Trecenti Godefridum Ambian. electum confirmat, 465. c. Brunonem Hirsaugiensem ordinat, 483. b. S. Manfructi ecclesiam consecrat, 515. c. Benignianæ in idem dedic. interest, 500. a. Judex delegatus Anianensis inter & Casæ-Dei monachos, 510. b. 675. Cluniaci adest eum sex abbatibus, 532. b. Petro Arvernorum ep. scribit contra decanum Mauriacensem, *ibid.* 544. b. Floriaci concilium cogit, *ibid.* c. Ecclesie libertatem tuetur contra Henricum V. 560. c. Richardum Virdunensem electum reconciliat, 593. c.
 Richardus II. Bituricensis archiep. 122. c. 156. b. 175. b. 184. a. b. 254. c. Ei scribit Gregorius VII. pro Dolenfi monasterio, 80. b. S. Dionysii monachis amissa restituit, 18. a. Majori-monasterio ecclesiam confert, 175. b. Obiit, 296. c.
 Richardus Abrincatenfis ep. 187. b.
 Richardus Belvacensis ep. 97. c.
 Richardus Londoniensis ep. 520. c.
 Richardus ep. Virdunensis excommun. 515. a. Vitoniam vexat & pellit, 560. c. 561. a. b. c. Laurentii abbatibus epistola apogetica ad canonicos Virdunenses, 683. *seqq.* Hugonem Flaviniac. in S. Vitoni abbatiā intrudit, 565. c. Paschalis II. epistola contra eum ad Virdunenses, 685. b. 2. col. Jerosolymam pergit, 593. b. Triburiz a summo pontifice veniam petit, *ibid.* c. Casini obit, *ibid.*
 Richardus S. Agerici abbas, 264. c. 498. a.
 Richardus S. Albani abbas, 173. a.
 Richardus II. S. Apri abbas, 210. b.
 Richardus de Aquila Divenfis abbas, 490. b.
 Richardus S. Calocerii abbas, 458. a.
 Richardus primus Cestrensis abbas, 143. c. 294. c. 295. b.
 Richardus Eliensis abbas, 418. c. Ultimus, 521. c. Depo nitur in concilio Londin. 450. a. A Paschali postea restituit, *ibid.* 503. b. Ejus obitus, 521. c.
 Richardus de Duabus-Virginibus, Gellonenfis abbas, 443. c.
 Richardus Marcianensis abbas, 310. b. 388. a.
 Richardus S. Mauricii abbas, 90. c.
 Richardus Montis-sanctæ-Catharinæ abbas XII. 632. a.
 Richardus de Furnellis, Prætelensis abbas, 370. a.

489. a. Ejus initia & fortuna, 436. b. Scripta, *ibid.* c. 437. a. c.
 Richardus novitius Beccensis, cujus nomine epistolam scribit Anselmus, 143. b.
 Richardus de Ridvariis, de *Reviens*, cui commissa ab Henrico Angliæ rege Montis-burgi abbatia, 281. c. Ab Anselmo laudatur apud Palchalem, 506. b.
 Richardus Rotomagenfis archid. 369. b.
 Richardus Willelmi Anglorum regis filius, 5. c. 17. c.
 Richardus Capuanus princeps, 34. a. 49. c.
 Richardus II. Capuanus princeps, S. Laurentii monasterium Averfano attribuit, 293. a. 485. a.
 Richardus comes Rutenensis, 461. a.
 Richardus comes Casauriensem abbatiam emit & vexat, 392. b. c. Subita morte percussus, *ibid.* 393. a.
 Richardus Anglus Beccenses monachos ab Anselmo expetit in possessione sua constituendos, 143. b. c.
 Richeldis Hannoniæ comitissa. *Vid.* Richildis.
 Richerius Senonenfis archiep. 4. b. 43. a. 104. b. 122. c. 138. b. 157. c. 158. b. 175. a. 192. c. 349. a. Walterium Meldensem ordinat, 184. b. Ivonem Carnut. consecrare detrectat, 291. b. Remigianis S. Baldi ecclesiam informandam tradit, 209. c. Obiit, 373. c. A Fulcoio poeta laudatus, 185. c.
 Richerius S. Basili abbas, 233. b. 458. a.
 Richerii chronicon emendatur, 285. c.
 Richerus Virdunensis ep. 255. c. 256. a. 338. c. A Paschali II. divinis interdictus, 411. b. Vitonianos ad dignum abbatem eligendum hortatur, 411. a. S. Michæli ad Mosam jus eudendæ monestæ concedit, 410. a. b. In S. Agericum & alia monast. munificus, 256. a. 338. c. Obiit, 515. a.
 Richerus S. Theoderici Remensis abbas, 209. a. 224. a. Ejus obitus, 243. b.
 Richerus. *Vid.* Richerius.
 Richeza Poloniæ regina, ejus tabulæ, 44. c.
 Richildis seu Richeldis Flandriæ comitissa, 28. b. B. M. Valentinensis fundatrix, 235. c. Necon S. Dionysii in Brocarea, 179. b. c. Crispiniensis restauratrix, 555. b. Sepulcræ locus, 235. c.
 Richolfus Rheni comes, 527. b.
 Ricwinus Mauri-monasterii abbas, 615. a.
 Ricwinus abbas Sindeniensis, 615. a.
 Ss. Kictrudis & Eusebiæ reliquæ, 265. a.
 Rigizo S. Savini Placentini simoniacus abbas, 86. b.
 Rioco miles, cellæ Salvatoris conditor, 439. c.
 Riparcorenfis episc. Arnulphus, 406. b.
 Riparcurensis rex necnon Supraibii & Petrus, 317. b.
 Riquinus Tullensis ep. 373. a. 515. c. 564. b. 606. c.
 Rihelli comes, Hugo, 443. a.
 Ritus presb. Cardin. 510. a. 675.
 Ritus Romanus in Hispania admittus, abrogato Mozarabico, 150. c. Ab illo recipiendo Hispanos dehortatur Robertus mon. 155. a. c. Gregorii VII. ea de re epistola, *ibid.* b. c. Paret Castellæ rex, an pariter Hugo Clun. 156. a. *Vid.* Romanus, Mozarabicus.
 Ritus Casinenses, maxime in celebrandis divinis officiis, 485. b. c.
 Riveria Fontebraldensis prima fundatrix, 423. a.
 Rixæ magnæ ex parvis sæpe rebus oriuntur, 597. a.
 Robertus archiepiscopus Cantuariensis, 20. b.
 Robertus S. Andree episc. in Scotia, 33. b.
 Robertus Atrebatensis ep. 602. b. 694.
 Robertus Autistodorenfis ep. 387. c.
 Robertus Banbergæ ep. 88. c.
 Robertus Carnotensis ep. 95. b.
 Robertus Cestrensis ep. 224. c. 457. c. Romam mittitur pro investituris, 433. c. Anselmo scribit, 457. c.
 Robertus Corisopitensis seu de Cornugallia, ep. 578. a.
 Robertus Herefordensis episc. 346. b. c.
 Robertus Lincolnensis ep. 418. c. 419. a. Episcopatus ejus dividitur, 521. b. Joffridum Crulandæ abbatem consecrat, 538. c.
 Robertus Lingonenfis præsul, 129. c. 193. a. 443. a. 445. b. 468. b. 471. a. 497. a. 500. a. 511. a. 663. Ab eo dedicata Sicca-fontanæ ecclesia, 205. c. Betsuz monasterium reformat, 219. b. c. 255. a. Alpenfe Molimenses confirmat, 385. b. 663. Ad Hugonem Lugdun. scribit pro reditu S. Roberti Molimenses, 404. b. Eum adit abbas redux, 405. a. concilio Trecenti adest, 465. a. 671. Molismi fit Monachus & obit, 546. b.
 Robertus ex abbate Resbacensi fit ep. Meldensis, 184. b. 185. a. Postea depositus, 184. b.

Robertus

Robertus de Limofia Merciorum ep. 295. a.
 Robertus Sagienfis ep. 119. c. Fulconem abbatem Divensem consecrat, 121. c.
 Robertus Andagenensis abbas, 248. b.
 Robertus seu Robertus Aquicincti abbas, 580. c.
 Robertus de Arbrifello, ortus ejus & parentes, &c. 314. c. Ad eum eremiticam vitam agentem se recipit Bernardus Tiron. 283. b. 313. b. 314. b. Ei donationem facit Sibylla S. Crucis Pictavenfis abbatissa, 282. c. Pictavenfi concilio adest, 422. b. Ei commissa causa Pagani S. Albani abbatis, 675. c. 1. col. Fontebraldensis Ordinis institutor, 423. a. 425. c. Duplex pro utroque sexu edificat monasterium, 423. a. b. An viros abbatissæ subjecerit? *ibid.* b. c. Ejus regula, 424. a. b. Nimia cum feminis familiaritatis arguitur, 424. b. An merito? 425. c. Vulgata hac de re Goffridi Vinodoc. epistola, an genuina? 424. b. c. Item alia Marbodi Redonenfis, 424. c. 425. a. b. Ob vestis singularitatem notatur, 425. b. Initiis Fontis-dulcis intercedit, 566. c. 687. 688. Monasticum institutum valde propagat, 588. a. Ejus in prædicatione focii, 567. a. Tucionense monasterium condit, 579. b. Caduni locum Gerardo de Salis ad extendendum cœnobium confert, 613. b. Domos sui instituti visitat & lites componit, 619. b. Obiit & vitæ auctor, 619. b.
 Robertus S. Florentini Bonæ-vallis abbas, 209. c. 298. c. 334. c.
 Robertus Cadomenfis abbas obit, 436. a. 505. c. 506. a. S. Robertus Casæ-Dei abbas, sub eo floret monasterium, 9. b. Discipuli & miracula, 18. c. Infantes baptizat, 8. c. Mors & sepultura, 8. c. 9. a. Cultus, 131. a. 365. b.
 Robertus Cellenfis abbas, 15. b.
 Robertus II. Cormarici abbas, 25. c.
 Robertus Crastensis abbas cum Dalmatio Narbonensi archiep. diffidet, 275. b. Obiit annus, 443. c. 525. c.
 Robertus seu Robertus S. Dionysii pseudomonachus Divensem abbatiam simoniace obtinet, 489. c. Heinricum regem fraude circumvenit, *ibid.* 490. a. Cum de decore pulsus in Franciam fugit & Argentolii præfecturam obtinet, *ibid.* Misere postea interemtus, *ibid.*
 Robertus Dumifermelini abbas, 33. c.
 Robertus S. Ebrulfi monachus in abbatiam S. Eadmundi intruditur, 389. c. 418. b. Postea depositus, *ibid.* c. 450. a.
 Robertus S. Eadmundi abbas, 389. c. 418. c. Ab Anselmo consecratur, 503. c. Annus obitus, 450. b.
 Robertus abbas Forstensis, 480. a.
 Robertus abbas de Hasnone, 224. b.
 Robertus S. Hucherti abbas, 561. b.
 Robertus Molismi conditor, ejus & sociorum durissima vita, 93. c. Paupertas, 94. a. A monachis jam laxioribus recedere statuit, *ibid.* b. Ejus religio, 129. c. Nullus non rectorem ac ducentem cupit habere, 205. c. Seccidit ad Alfensem cellam, 218. c. 219. a. Ei commissa Castanci & Nanciaci cellæ, 193. a. b. Item Planciacum, 206. a. Et Alpenfe monast. 385. b. c. Charta hac de re, 663. Cum focis Cistercium pergit, 393. b. *seqq.* Hugonis Lugdun. litteræ, 393. c. 394. a. Primus ibi fit abbas, 394. c. Immo totius Ordinis fundator, 395. a. 405. b. Molisium redire cogitur, 404. a. b. Levitatis immerito culpatur, 405. c. Ejus charitas erga hospites, *ibid.* 406. a. Monasterii sub eo fama, 443. a. Curiam adit Willelmi Nivernenfis comitis, 443. b. Hugonem Campaniæ comitem sollempni pompa excipit, 465. b. 671. Trecenti concilio adest, 465. b. Ei confirmata S. Walburgis ecclesia, *ibid.* & 671. Insigne de ejus sanctitate testimonium, 478. c. Alpenfes & Balernenfes reconciliat, 543. b. c. Judicium hac de re, 679. Obiit annus & dies, 545. c. 546. a. c. Etas, 546. a. Sepultura, canonizatio & vitæ auctor, *ibid.* An is eremitia quem consuluit S. Bruno? 205. b.
 Robertus Montis-sanctæ-Catharinæ abbas XI. 632. a. c.
 Robertus Nobiliacensis abbas, 620. c.
 Robertus S. Remigii abbas, 347. b. c. Herimari discipulus, 39. c. Claromontano concilio adest, 357. b. Ejus scripta, *ibid.* 347. c. 348. a. 360. a. 365. b. 416. c. Exauctoratus, cur? *ibid.* Depositionis historia, 380. b. c. *seqq.* Jerosolymam pergit, *ibid.* Ad Senuensem cellam seccidit, *ibid.* 416. c. Ejus causa in concilio Pictavenfi retractata, 416. c.
 Robertus Rothonenfis abbas, 103. b.
 Robertus Sagienfis abbas placito interest pro Gemeticensibus, 231. c. 245. a. Obiit, 260. c.
 Robertus S. Severi abbas, 510. c.
 Robertus seu Robertus Thorneienfis fit abbas, 522. a. b. 582. b. 592. a.
 Robertus de Tumbalena, primus abbas S. Vigoris Bajocensis, ejus fortuna, 369. c. Scripta, 370. a. Discipuli, *ibid.* Charitas erga epilepticum monachum, de quo epistola, 659. *seqq.*
 Robertus Vizeliacensis abbas, 497. c.
 Robertus primum Uticenfis abbas, postea S. Euphemie in Calabria, Carnutum a Philippo rege postulat episcopus, 120. b.
 Robertus seu Ruperrus Urtemburanus abbas, 472. a. 131. b.
 Robertus Urticidi prior, Mauriaci fit decanus, 532. c.
 Robertus Cluniacensis mon. ad Alfontum, Castellæ regem cum aliis mittitur, 31. b. Apud Gregorium VII. ob retardatam Mozarabici ritus abolitionem male audit, 155. a. b. c.
 Robertus S. Bernardi confobrinus, dictus nepos, Cluniaco Cistercium migrat, 605. b. c. Claram-vallem petit, *ibid.*
 Robertus Nantoliaci presbyter, Ponteleium reliquias mittit, 453. a. 670.
 Robertus monachus Carnutensem sedem ambitiose occupat, 120. b. c. Ab Hugone Divenfi excommunicatur, *ibid.* Absolutus obit, 121. a.
 Robertus Andecavenfis, ortus ex schola Aurelianensi, 539. c.
 Robertus Hugonis Burgundiæ ducis frater, 128. b.
 Robertus celebris grammat. Cenomannensium scholarum moderatur, 6. a.
 Roberti de Monte appendix ad Siebertum duplex, 581. b.
 Robertus Guiscardus Apuliæ princeps Gregorio VII. reconciliatur, 182. c. Ejus auxilium quaerit pontifex contra Henricum IV. 171. c. Illum Salernum abducit, 200. a. Magno in honore habet Constantinum Casinatem, 239. b. Caranensem ecclesiam restituit, 290. b. c. Obiit, 214. b. Variæ ejus donationes Casino factæ, *ibid.* c. Filii, *ibid.* b. De ejus gestis in Apulia & Sicilia quatuor libri, 402. c. 403. a.
 Robertus Burgundiæ dux, 94. a. c. 95. a. 115. c. 442. c.
 Robertus Willelmi Angliæ regis primogenitus, Normanniæ comes, 5. c. 17. c. 83. a. 187. a. 244. c. Infelix provinciæ sub eo status, 246. a. Patri suo reconciliatur, 173. b. Mellenti comitis molestia Beccentes liberat, 245. b. c. 246. a. Gisorium dat Philippo regi, 263. c. Bellum inter eum & fratrem Willelmum, 263. c. Electionem abbatibus Uticenfis confirmat, 281. a. Adversus eum gravis scditio per totam Cenomannicam regionem, 281. c. *seqq.* Turbarum auctores & inceptores, 282. a. Cellam B. M. de Bono-nuntio Becco attribuit, 295. b. Anselmi Cantuariensis electioni assentit, 305. a. Eidem scribit pro eligendo Beccensi abbate, 306. b. Willelmi III. electionem probat, 306. c. Contra eum parat bellum Willelmus Angliæ rex, 324. c. Beccensem libertatem tuetur contra arch. Rotomagensem, 326. a. 636. *seqq.* De eo conciliando cum Henrico Angliæ rege Paschalis II. scribit ad Anselmum 435. a. Jerosolymam profecturus terram suam Willelmo fratri custodiendam tradit, 360. b. c. Iter sacrum aggreditur, 364. c. 449. a. Italia transiens Casinum adit, 238. b. 360. a. S. Vigoris cellam Benignianis confirmat, 369. c. Proceribus invidus, 464. b. Roberti pendo abbatis Divenfis cum eo pactum, 489. c. 490. a. Eum in abbatem Divensem intrudit, 489. c.
 Robertus comes Arvernorum, 10. a. 357. c. 358. a. Casæ-Dei defensor, 131. b. 358. a.
 Robertus Aucensis comes, 17. c. 122. a.
 Robertus Galacianorum comes, 484. c. 485. a.
 Robertus Fortis, primus a quo S. Martini Turon. abbatibus titulus retentus, 13. b.
 Robertus Frisius, cui Arnulfi Flandriæ comitis tutela commissa, 28. b. Bellum indicit Balduino Montensi, 5. a. 54. c. Blandiniensis cœnobii possessiones confirmat, 59. b. Necon Messiuensis partheonensis, 167. c. 168. a. Lambertum in Morinensem sedem intrudit, 178. c.
 Robertus junior, Flandriæ comes, in Geroldi-montem bene affectus, 179. a. Corbeix possessiones in Flan-

S lllf

dris occupat, 82. b. Postea restituit, *ibid.* Per ejus infidias Godefridus Gibbosus caesus, 99. b. Apud S. Theodericum sollempni processione suscipitur, 270. b. Concilium Remense ad emendationem cum impellit, 271. c. Ejus iis cum Corbeienfibus, 372. b. S. Vedasti & S. Petri Gandensis reformator, 432. b. c. 540. b. c. Illius possessiones ejus rogatu confirmatae, 449. c. S. Theoderici monasterio benefacit, 269. c. 270. b. Jerosolimam proficiscitur, 270. b. 364. c. Cassino transit, 238. b. Leodicenfibus clericis & Cameracenfibus bellum infert, 446. b. Ob inoniam commam arguitur, 382. a. In Broburgense parthenium munificus, 484. a. Elnonenfibus donationem facit, & obit, 540. b. 565. a. b.

Robertus de Bello monte, postea Mellentensis comes & Leyceftrensis, 187. c. 188. a. Ejus parentes, 328. b. Beccenfes Mellentum inducit, 59. b. 435. b. Becci libertatem violare tentat, sed frustra, 245. b. c. 246. a. 636. Willelmo abbati favet, 306. c. A Paschali II. excommunicatur, 474. a. Eum laudat Anselmus apud summum pontificem, 606. b. Ejus odium incurrit Helvifa Ebroicenfis comitissa, 522. b. Pratelensis benefactor & monachus, 328. b. 489. a. Ejus effigies ari incisa, 329.

Robertus Moritonii comes, 187. b. 193. b. 199. a.

Robertus Nivernensis comes, 231. a.

Robertus comes de Ol, 627. c.

Robertus Perrone castri dominus, 271. b. 349. c. 442. b.

Robertus de Belifmo, 199. a. 231. b. Majori monasterio favet, 477. c. Sagienfes vexat ac Troarnenfes, 260. c. 261. a. 281. a. De ejus rapacitate sermonem habet Serlo Sagienfis ep. 482. b. Ejus captivitas a Bernardo Tironensi praedicta, 553. b.

Robertus Codiciaci dominus, 108. b.

Robertus castri Rodulphi dominus, 500. c.

Robertus vice dominus, 492. a.

Robertus Burgundio, 25. c. 122. c. 123. a. 178. b. 376. b. Ejus propinqui, 123. a. & filii, 376. b. Credonensis dominus, 123. b.

Robertus, nobilis Anglus, Tironenfes monachos in Angliam accersit, 553. c. 588. a.

Robertus de Castellia, dapifer Philippi regis, 311. b.

Robertus de Magentiac, an pater Mauricii Blesensis abbatis? 437. c. 438. a.

Robertus de Rodicento, Hunfridi filius, in monasterio Cestrensi primum sepultus, 294. c. Postea in Uticenfe translatus, 295. a. Ejus epiraphii auctor, *ibid.*

Robertus fundator S. Guingaloei, 6. b.

Robertus in Richardi fratris Apuliae ducis principatu succedit, 485. a.

Robertus dapifer Philippi regis, 141. b.

Rocchi Pirri sententia de pluribus ecclesiis ad Ordinem Benedict. pertinentibus, 291. a. 342. b. 402. c.

Rocceenfes comites, Eubalus, 195. b. 270. b. Hilduinus, 556. a. 584. c.

Rocherius Senonensis archiep. 95. b.

Rodbertus *Vid.* Robertus.

Rodericus Cabilonensis ep. 122. c.

Rodoardus Vitreienfis praepositus, 621. a.

Rodolfus Basiliensis ep. 694. b. 2. col.

Rodricus Moniz, comes, 178. c.

Rodrigo-Velitz, comes Asturicenfis, 571. c.

Rodulfus Basileensis ep. 694. b. 2. col. Fabariense monasterium invadere tentat, 543. b. c. 544. a.

Rodulfus ep. *Vid.* Radulfus, Rodolphus.

Rodulfus Belli abbas, 106. a.

Rodulfus S. Fusciani abbas, 612. b.

Rodulfus Mosonensis abbas, 458. a. b. 492. c.

Rodulfus Massiliensis abbas, 567. c.

Rodulfus S. Petri Insulae Germanicae abbas, 465. b. 671.

Rodulfus S. Taurini Ebroicenfis abbas, 490. b.

Rodulfus S. Theoderici abbas, 243. b. 310. b. 347. b. 349. b. 458. b. 492. c. Sub eo S. Theoderici corpus in Flandriam delatum, 269. c. 270. a. Obit, 575. a.

Rodulfus seu Radulfus, S. Trudonis chronographus & abbas, ortus ejus, conversio, prima facta, 526. a. b. Apud S. Trudonem veniens, musicam ibi docet, & cantum emendat, *ibid.* Prior factus Cluniacenses mores inducit & abulius emendat, *ibid.* c. Regimen abdicat, & recedit, 513. a. b. c. Apud S. Laurentium Leodic. stabilitatem firmat, 514. a. Abbas factus S. Trudonis, disciplinam regularem instaurat,

526. c. 527. a. Chronici S. Trudonis scriptor, 284. b. & 12. c. An Lietberti vitae auctor? 109. b. Ejus epistola ad Sibertum S. Pantaleonis priorem, 265. b.

Rodulfus totius Ordinis Vallumbrosani abbas post Johannem Gualb. 63. b. 64. a.

Rodulfus II. Vallumbrosanus abbas, 427. c.

Rodulfus S. Vitoni abbas, 135. b. c. 338. c. Inter alios sui temporis praecipuus, 256. b. Theodericum Viridun. bis reconciliat, 167. a. b. 255. c. Ab eo vexatur, 167. b. Romae facultatem accipit a Gregorio VII. reconciliandi schismaticos, 167. a. b. Perfectionem sustinet, 397. c. Apud S. Benignum profugus agrae stabilitatem firmat, 217. b. Per eum reconciliatus Richerus Viridun. 255. c. 256. a. Ejus interventu fabricanda monetae jus S. Michaeli ad Mosam concessum, 310. a. b. Flaviniaci pie obit, ejus laudes & ultima verba, 410. b. c. Varias translationes, *ibid.* c. 411. a.

Rodulfus Camaldulensis eremi prior, primi sanctimonialium Camaldulensium monasterii auctor, 229. a.

Rodulphi Belvacensis thesaurarii conversio, 143. c. 144. a. Gratulatoria ad eum Anselmi epist. *ibid.*

Rodulfus Odonis Aurelianensis in conversione socius, 300. b.

Rodulfus rex S. Launomari Bles. quondam benefactor, 500. c.

Rodulfus Bituricus princeps, 149. b.

Rodulfus Crispianensis seu Vadenfis comes, 54. c. 55. a. Ejus filia, 467. b.

Rodulfus Dolensis comes, 27. c. 518. c. Ejus castellum obsidetur, 96. c.

Rodulphi castri dominus, Robertus, 500. c.

Rodulfus intra-muranæ S. Luciani Bellovacensis ecclesiae fundator, 208. a. Belvaci dictus *casatus*, dapifer, *ibid.* b.

Rodulfus. *Vid.* Radulfus, Rndolfus, Rodolfus, Rodolphus.

Rodolphus ep. Eugubinus, 52. a.

Rodolphus de Soliaco, Caritatis ad Ligerim prior, 231. b.

Rodolphus rex, cujus in Hassiam expeditione Fritillaris opidum cum monasterio combustum, 153. a.

Roffenfes episcopi, Siwardus, Arnulfus seu Ernstus vel Hernoftus, Gundulfus, 98. a. 519. b. Radulfus, 519. b. c. 591. c. Ernulfus, 59. c.

Roffridus Beneventanus archiep. 169. c.

Roffridus S. Agerici Viridunensis abbas, 498. a.

Rogierus cardin. archidiacon. papae legatus, 264. a.

Rogierus seu Rogerius cardin. subdiaconus, 250. b.

Rogierus Belvacensis ep. 357. a.

Rogierus II. ep. Catalaunensis, 4. b. 76. b. 184. b. 195. a. b. 224. a. An is cui nuncupata S. Urbani vira? 138. c.

Rogierus Constantiensis ep. 593. a.

Rogierus Sariberiensis ep. 503. c.

Rogierus Carnutenfis abbas, cui directus a Bernardo liber de praepcepto & dispensatione, 478. a.

Rogierus Columbenfis abbas, 620. b.

Rogierus primus Dalonenfis abbas & institutor, 595. b.

Rogierus Dervenfis abbas seu Rogerus, 420. a. 564. c.

Rogierus primus abbas Exaquensis, 133. a. 306. c.

Rogierus Eiscamni abbas IV. ejus elogium, 504. c. 505. b.

Rogierus Latiniaci abbas, 138. b.

Rogierus Moisiacensis abbas, 470. c.

Rogierus abbas S. Michaelis in Periculo-maris, 245. a. 370. a.

Rogierus Montis-burgi abbas & conditor, 281. c.

Rogierus seu Rogerus Montis-sanctae-Catharinae abbas VII. 631. b.

Rogierus de Sappo fit Uicenfis abbas, 281. a. b. Diu episcopalis benedictionis expertus, cur? 408. c. Tandem consecratus, *ibid.* Ecclesiam suam dedicari curat, *ibid.* 409. a. Monachos Nogionem mittit, 522. b.

Rogierus Nogionis cellae prior, 522. b.

Rogierus de Bello-monte seu Rogerus Longobardus, Pratelensis benefactor & monachus, 83. a. c. 187. b. 328. b. c. Ejus effigies ari incisa, 329.

Rogierus Guimundum ad scribendum contra Berengarium impellit, 103. b.

Rogierus Fuxi comes, 470. c.

Rogierus comes, 78. b. Seu Rogerus, 101. c. 102. a.

Rogierus fit Siciliae, Calabriae & Apuliae dux, 214. b. Ejus filia Conradi Longobardorum regis uxor, 303. b. Casinum adit Urbani II. salutandi causa, 249. c. Rei christianae instaurator in Sicilia, 341. c. Lipa-

rensem & Pactensem ecclesias aedificat, & benedictinis tradit, 342. a. b. Catanensem & alias restituit, 290. b. c. 291. a. Latinum episcopatum fundat in civitate Squillacensi, 342. c. In monasteria beneficus, 250. a. 276. b. 293. b. 342. b. 414. c. Anselmum Cantuar. honorifice excipit, 395. c. Ad eum accedit cum Anselmo Urbanus II. 400. b. c. Messanensia duo monasteria subicit B. Mariae de Latina, 429. a. De eo conqueritur in Ceperano concilio Colentinus archiep. 598. b. De ejus gestis in Apulia & Sicilia quatuor libri, 402. c.

Rogierus seu Rogerus Belifmensis, comes de Monte-Gomerici & Salopia, Schrobelsburienfis fundator, 199. a. b. c. Utrum & monachus? *ibid.* c.

Rogierus comes, Lelatenfe cenobium Cluniaco subicit, 70. c.

Rogierus de Benefacta, 245. c. 246. a.

Rogierus de Calviniaco, 164. c.

Rogierus de Ibrico, Ibreii fundator, 40. b.

Rogierus unus e primis Odonis sociis apud S. Martinum Tornacensem, 353. b.

Rogierus comes Porcensis, 173. b. Ejus uxor & filii, 573. a. 662. c. S. Theobaldi cellam fundat, *ibid.* 663.

Rogierus seu Rogerius comes, S. Angeli seu S. Michaelis fundator, 456. b.

Rogierus cancellarius Philippi regis, 141. b. 158. c.

Rogierus Wangionis-rivi cellae auctor, 174. c. 175. a.

Rogierus. *Vid.* Rogerius, Rogerius.

Rolandus seu Rolannus, Montis-majoris abbas, 151. a.

Rollandus episcopus Dolensis, 399. c. Obit, 523. a.

Rollandus abbas Cluniacensis, 252. b.

Roma, eam Henricus IV. obsidione premit, sed frustra, 81. a. Ibi excitatae procellae ab eodem, 199. c. & seqq. Eam recuperat Rotbertus Guiscardus, 200. a. S. Pauli arcis portae, 32. a. Porta argentea, 681. b. 2. col.

Romana ecclesia nunquam haeresis admittit, 616. a.

Rogierus antipapae factione ad summam inopiam redacta, 312. c. 313. a. Pontificalium ornamentorum utrum abbatibus per privilegium concedit, 428. a. Ad Romanam eadem appellatio, 347. c.

Romani rui, abjecto Gallicano, in Galliis quando recepti? 42. b. Item in Hispania abrogato Mozarabico, 42. b. c. 43. a. *Vid.* Ritus.

Romani pontificis jura, & potestas, 358. b. c. Casula & pallio amictus in conciliis, 401. b. Synodi sententiam rescindit, 380. c. 381. a. Cum errat admonendus, at temere non judicandus, 560. b. Occurrentes reges ejus pedibus incurvantur, 500. c. 501. a. 558. c. Episcopus, inconfulto metropolitano, non deponat, 291. b. In concilio se purgat, & acta sua ipse rescindit, 568. a. b. In ipsum coactum concilium, 569. b. c. Ejus factum in comitiis generalibus a cardinalibus rescissum, 559. b. Altare gestatorium a se consecratum donat, 18. a. Ejus litteris cardinales subscribere incipiunt, 420. a.

Romani pontifices, Alexander II. Gregorius VII. 60. b. 127. b. Victor III. 227. b. 229. c. Urbanus II. 249. c. Paschalis II. 406. c. Antipapae: Cadalous, 61. b. Guibertus Ravennas dictus Clemens III. 190. c. 199. c. 217. b. 279. b. Albertus Attellanus, Theodoricus Romanus, Maginulfus, 417. b. 487. b.

S. Romani m. Gerundenfis reliquiae ad S. Udalricum missae, 249. b.

Romella seu Romilla aut Romildis, Ruffilionensis comitissa, 621. a. b.

Romildis Ruffil. comitissa. *Vid.* Romella.

Rorans Gervasio Remensis arch. avia, 26. b.

Roricus aut Rorico Ambianensis ep. 184. c. 195. b. 201. b. 224. a. S. Luciani benefactor, 529. a. S. Dionysii cellam S. Nicolai canonicis concedit, 586. c. 587. a. Ejus obitus, 280. b.

Rocelinus haereticus, quis & qualis? 261. c. 262. a. In eum scribit Anselmus, *ibid.* 308. c. 304. a. b. 324. c. Ad concilium Sueffionense citatus, simulate errorem abjurat, 309. a. Ivonis Carn. ad eum epistola, *ibid.* Exfilio actus in Angliam novas excitat turbas, *ibid.* b. An contra eum scripserit Abaelardus? 384. a. b. c.

Rocelinus S. Columbæ abbas, an Nominalium antesignanus? 493. b.

Roferum, *Rofoy*, vicus pagi Waftinenfis, 467. b.

Rofnacensis comes, Guarinus, 184. b. 642.

Roffilionenfes seu Ruffionenfes comes & comitissa,

Girarus, 525. c. Guillelmus Bera seu Beranus, 621. b. Agnes, 525. c.

Rostagnus Aquefis archiep. 178. b.

Rostagnus episcopus fortian Avenionensis, 78. b.

Rostagnus ep. Avenionensis, 151. a.

Rotberga, Archembaldi Maimaci conditoris mater, 160. b.

Rotbertus. *Vid.* Robertus.

Rotenorum comes, Raimundus, 78. a.

Rotensis episcopus, Pontius, 402. a.

Rotfridus S. Agerici abbas, 264. c.

Rorgerius. *Vid.* Rogerius, Rogerus.

Rothadus Sueffionensis, 611. c.

Rorlandus Dolensis archiep. 379. c.

Rorlandus Antifiodori abbas, 82. a. Deponitur, 209. c.

Rotomagenfes archiep. Maurilius, 3. b. c. 23. b. Johannes Abrincatenfis *ibid.* c. 23. c. 91. a. Guillelmus seu Willelmus Bona-anima, 141. c. 551. c. Goisfredus, 575. c. seu Goiffredus vel Gaufridus-Brito, 552. a. Aut Gaufridus, 593. a. Hugo, 187. a. b.

Rotrocius Pericenfium & Mauritaniae comes, 553. a. Ab eo Nogionem cenobium cbinet abbas S. Petri Carnutenfis, 157. b. Sagiensem ecclesiam vexat, 281. a. Bernardo Tironensi & discipulis Arcifias concedit, 495. a. Alia ejus beneficia, 508. c. 553. a.

Rualodus Novi-monasterii Wintonienfis abbas, 57. b.

Ruberius Babenbergensis abbas, cognomento Nummularius, simoniace Augiensem abbatiam obtinet, 46. c. 47. a. b. Anathemate percussus, & Augia pulsus, 52. b. c.

Rudericus Toleranus emendatur, 172. a.

S. Rudisindi meritis, Cellae-novae monachi amiffa recuperant, 428. b. c.

Rudgangus archiep. Moguntinus, 46. a.

Rudolfus Basileensis ep. 616. c.

Rudolfus I. Einsidienfis abbas, 47. b.

Rudolfus Sueviae dux, Heinrico regi reconciliatur, 52. b. Ei delatum imperium post depositionem Henrici IV. 52. c. 112. c. Apud S. Gallum abbatem constituit, unde turbæ, 124. b. c. In regia dignitate confirmatus a Gregorio VII. 154. c. Annus obitus, *ibid.* 171. b. S. Rufinae episc. Meginarus, seu Mainardus, 62. c. Theodewinus, 615. a.

Ruminiacum, villa dicecesis Remensis, 575. b.

Ruminiaci Toparchæ, Odo-Fortis, Nicolaus, Nicolaus Domifus, 575. b.

Rumoldus abbas S. Winnoci, 5. a.

Ruodolfus Brigantini monast. fundator, 464. c. Ejus rixæ cum Udalrico II. Constantienfi episc. 554. b.

De Rupeforti comes, Wido, 500. b.

Rupepofæ & Prulliaci dominus Efridus seu Effredus, 324. a.

Rupertus abbas Babenbergensis, Augia fit abbas, 16. b. Postea exauctoratus, *ibid.*

Rupertus Tuicenfis abbas, ejus primordia & institutio, 301. b. c. 302. a. Sua opera Cunoni Karisponenfi dedicat, 483. b. c. Libros de divinis officiis scribit, 562. a. b. c. *seqq.* Sententia de Eucharistia, *ibid.* Cunoni Sigebertensi commendatur, 588. b. Sigebertum se recipit, *ibid.* c. Amuis nova obtruncantibus respondet, *ibid.* 589. a. Scribit librum de voluntate Dei, 623. c. Exponit quedam capitula reguæ S. Bened. 624. a. Anselmi Laudun. contra eum epistola, *ibid.* b. c. Se sistit coram decano Leodienfi, *ibid.* c. Librum de omnipotentia Dei contra coldem scribit, 625. a.

Rupertus Utremburanus abbas. *Vid.* Robertus.

Rufcionenfes comites, seu Ruffilionenfes. *Vid.* Ruffilionenfes.

Rufticus tertius Vallumbrosanus abbas, 427. c.

Rutgerus Thariffenfis abbas, 473. a.

Ruthardus seu Ruothardus, Moguntinus archiep. Reinardbrunnæ & Bursfeldenfis benefactor, 212. a. 321. b. Gebehardum Spirenfem ep. consecrat, 483. a. S. Disibodi monasterium instaurantum committit Moguntiacenfibus, 527. a. Ringavienfem cellam condit, & s. Albano subicit, 527. b. Ejus obitus, *ibid.*

Ruthardus Hersfeldenfis abbas, 59. c. 60. a. Ulro se abdicat, 53. a. Obit, 73. a. Ejus laudes & scripta, *ibid.* b.

Ruthardus seu Ruzelinus, ex Hersfeldenfi mon. fit abbas Fuldenfis, 89. a.

Ruthenensis ep. Ademar, 274. c.
Ruthenensis & Narbonensis comes, Raimundus, 229. b.
165. b. *Id.* Rotenensis.

S.

Canonici regularis epistola ad priorem Caritatis, 534. c. 535. a. 677.
Sabaudia ducum origo, 138. a.
Sabaudia comes, Humbertus, 322. b.
Sabbato, abstinentia a carnibus nondum viget, 530. c. 615. b. Saltem ubique, 146. c. 147. a. Quo anno inducta, & qua occasione? 247. a. Major excepta festivitas vel infirmitas, *ibid.* b.
Sabinae Jortensis sanctim. visio de S. Hugone Clun. 529. c.
Sabinenses ep. Hubaldus, 34. a. Teuzo, 265. c.
Sabinenses comes, Oddo, 414. b.
Sabinus monasterii Interamnensis abbas, 672. c.
Sablotii dominus, Rotbertus Burgundus, 376. a.
Seculares in monasteria accersere periculosum, 180. b. Aditus ecclesiarum eis interdictus apud Grandimontenses, dominicus & festis diebus, 100. c.
Secularium curam in alios non rejiciat episcopus, 304. b.
Secularis abbas, 101. c.
Sacerdotis Lemov. vitæ auctor, 545. a.
Sacerdos illicite ordinatus an munia possit exercere? 546. c.
Sacerdotis filius an eligi possit episcopus? 6. a. Eum ad sacros ordines promoveri non posse, Roscelini error, 309. b.
Sacerdotium a schismaticis non suscipiatur, licet valide, 301. c. 302. a.
In Sacramentis variæ consuetudines tolerandæ, unitatis & charitatis causa, 451. a. Validis minister, etiam schismaticus, 302. a.
Sacramentum super Christi corpore & Sanctorum reliquiis, 401. b. *Id.* Fidelitas.
Sacrificium extra ecclesiam celebratum, an verum sacrificium? 687. b. c. *Id.* Mistæ.
Sagienensis ecclesia turbatur, 281. a.
Sagienensis seu Salariensis, aut Saxenses ep. Ivo, 4. b. Rotbertus, 69. b. seu Robertus, 121. c. Girardus, Serlo, 280. c.
Salarientis episcopi. *Id.* Sagienensis.
Salefeldensis Senatui cadendæ monetæ jus a Salefeldensi abbate venditum, 44. c.
Salernum relegatus Gregorius VII. 213. *Id.* *Id.*
Salernitani arch. Alfano I. Alfano II. 225. c.
Salernitanus princeps, Gisulfus, 34. a. 213. b.
Salmurensis domini, Fulco cognomento Niger, Gaufridus Martellus, Gaufridus Barbarus, 7. a. Fulco Richinus, *ibid.* b.
Salomon S. Galli abbas, 46. c.
Salomon anachoreta, Nidi-avis, & aliorum mon. conditor, 536. a. b. c.
Salonius Genevensis ep. Athanaci restaurator, 672. 2. col.
Salopia comes, Warinus, 199. b.
Saltzburgenfes seu Juvavenfes arch. Gebhardus, Bertholdus schismaticus, S. Thimo, 111. a. Conradus, 558. c.
Salvaticus Navenfis benefact. 379. a.
Salvatoris comes, Gondisalvus, 114. c.
De Salute securus non est, qui non ita vivit, ut pauci sint quibus ipsius vita debeat comparari, 271. c.
Sammarthani emendantur, 7. c. 54. b. 141. c. 177. a. 355. c. 386. c. 387. a. b. c. 496. b. 518. c. 524. a. 560. b. 566. a. 682. 683.
Samuel Dunelmensis ep. prætermisus in historia Dunelm. 370. b.
Samuel ex S. Albani mon. Dublinensis ep. 370. b.
Samuel Cadomenfis monachus, 37. b.
Sancia regina Fredenandi uxor, 178. c. Ejus filia, *ibid.* 410. a.
Sancio Firmitatis-Huberti dominus, 478. b.
Sancius I. Legerensis abbas & episc. 30. c.
Sancius minor Legerensis abbas & ep. 30. c. 31. a.
Sancius Lafcurrenfis ep. 367. b.
Sancius Pinnatenfis abbas, 123. c. 211. b.
Sancius Castellæ rex, 31. a.
Sancius Aragonie rex, Ranimiri pater, 30. c.
Sancius Ranimirus seu Raimirus Aragonum rex & Montifonis, 30. c.

Sancius-Ranimirus Ranimiri filius, Aragonie rex & Navarra, 30. c. Ejus filii, 31. a. Romanos ritus in Pinnatenfi cenobio suscipi curat, 42. b. c. 43. a. In idem liberalis, 123. b. Silvæ-majoris institutum promovet in Aragonia, 210. a. 338. a. b. Montaragonis conditor, 317. b. Filium suum Raimirum Deo offert in Tomerientis monasterio, 317. a. b. Ejus obitus, *ibid.* 338. b.
Sancius comes, Generensis fundator, 367. b.
Sancius Ordoini comes, 114. c.
Sanctorum reliquia sub altari recondita, 570. b. Nullis exhibetur cultus, absque episcopi auctoritate, 428. a. *Id.* Reliquia.
Sanctorum filii, non qui eorum loca tenent, sed qui opera exercent, 396. c.
Sancti temerariis imperfectorum judiciis obnoxii, 405. c.
Sandalia metropolitano remissa in abdicatione episcopi, 587. b.
Sandealdus Isemberti ep. Pictav. avunculus, ubi sepultus? 19. b.
Sandovallius. *Id.* Prudentius.
De Sanguine Christi datum Weingartenfi monasterio, 340. a.
Sanctimoniales quo ætatis anno admittendæ? 524. c. Consecratio duplex pro duplici eorum genere, 452. c. Distincta a professione monastica, 452. a. b. Non sponte velata, an licite matrimonium contrahere possit? 260. b. 433. b. c. Quæ diu monasticum gessit habitum, sed ab episcopo non consecrata, an seculum repetere queat? 260. b. 451. c. 452. a. Ab his dotes non nisi ex prava consuetudine exiguntur, 475. a. Silvatica indumenta, præter cooperatoria, eis prohibita, 584. a. Ob tortos capillos increpantur, 595. c. Monachis in temporalibus & spiritual. subiectæ, 351. b. 539. b. 584. a. b. c. Ad eas monita, 489. a. 524. c. Secularium & propinquorum frequentationem fugiant, 451. c. Claustrum inviolabiliter servant, 335. c. 336. a. b.
Sanctimoniales exemptæ sub se presbyteros habent, 599. c. 618. c. Monachi an recte eis subiciantur? 423. c. Heinrico imper. obviam procedunt, 558. b. Una Trevirensis epistolam defert ad Remensem arch. 601. a. Sancti-Montis comes, Henricus, 236. a. *Id.* Mons.
Santonis S. Eutropii corpus Vindocinum translatum, 25. a.
Santonensis ecclesie titulus de morte Mathildis, 691.
Santonenses episc. Gondemarus, 13. c. Seu Goderannus, Boso, S1. b. Rannulfus, 399. c. 469. c. Seu Rannulfus, 225. c. Petrus de Sulbisa, 426. a. Petrus, 535. c. 688. a. Guillelmus, 566. c. Seu Willhelmus, 688. b. Santonensis comitissa, Agnes, 426. a.
Saracho abbas Corbeia-novæ, 73. c. Seu Saricho, 47. b.
Sardinensis ep. Benedictus, 276. b.
Saricho abbas. *Id.* Saracho.
Sarifbetiensis episcopi, Osmundus, 57. b. Rogerius, 503. c.
Sarlo vir nobilis, Navenfis benefactor, 378. c. 379. a.
Sarra S. Crucis Pictav. abbatissa, 283. a.
Sarraceni ab exercitu Victoris III. debellati, 237. a. Ab his destructæ aut violatæ ecclesie in Sicilia, 290. c. 291. a. Ejecti a Rogerio duce, 341. c. 342. a. Litanense mon. devastant, 462. b. c. Honorii II. litteræ adversus eos pro eodem, 463. a. Contra eos Ludo vici regis opem implorant Barcinonenses, 525. c. Cadenenses capiunt, 598. c. His fidem prædicat Anastasius Cluniacensis, 123. a.
Satanacum, opidum in confinio Lotharingæ, 16. b.
Satisfactio publica Magnatum pro damnis monasterio illatis, 398. c.
Savaricus Navenfis abbas, 453. a.
Savinus abbas S. Lupi, 87. b.
Saxensis ep. *Id.* Sagienfis.
Saxo comes, Farfa benefact. 51. b.
Saxones inter & Heinricum IV. dissensio serpit, 72. b. Omnes fere episcopi schismatici, 302. c.
Saxonicum chronicon ms. 681.
Saxi-vivi comes, Atto, 215. b.
Saxowalus Centulensis chronograph. 242. c. 359. b.
Scabiosi-montis comites. *Id.* Montis.
Scandali vitandi causa, a calumnia sepurgandum, 306. a.

Scantia

Scantia, rivulus Viriduni, 463. c.
Scapularis monastici forma, 448. b. Longiora a quibus inducta? 448. b.
Scemenius Ocenfis ep. 71. a.
Schillacensis ep. *Id.* Squillacensis.
Schirensis comes, Otto, 125. a.
Schisma in Alemannia, 321. b.
Schismatici, qui sunt? 686. c. 2. col. 687. a. c. Hi fugiendi, 686. c. 2. col. Ab eorum sacrificiis abstinentum, 687. a. Episcoporum schismatic. ordinationes validæ, 302. a. Gregorio VII. adversantes anathemate percussus, 211. c.
Schola Cantabrigiensis a monachis instituta, 539. a. Aurelianensis celebritas, 539. c. Beccensis, 260. b. Celsinensis, 335. a. Corbeiensis, 153. a. 184. a. 302. c. 303. a. Stanfordensis, 539. b.
Scientia monachis perquam utilis, 322. c.
Scirpus ex viridi junco datus in signum, 145. b.
Scollandus seu Scotlandus aut Scollandus S. Augustini abbas in Anglia, 57. b. 180. b. Obiit, 246. b.
Scottorum reges, Malcolmus III. Margareta uxor, 433. b. Eadgarus, Alexander, 473. b. David, 553. c. Eorum sepultura, 33. c.
Scriptores librorum. *Id.* Librarii.
Scuta bellica Vindocino tradita, 127. c.
S. Secundi Trojani ep. vitæ scriptor, 34. b. 239. b. Igne probatæ ejus reliquie, 34. c.
Secusia comitissa Adelasia, 216. a.
Sedunenfes episc. Ermenferdus, 20. a. Hugo, 33. a.
Segardus S. Martini Tornacensis prior, postea abbas, 481. a. Sub eo acta, 512. a. b. c. 586. b.
Seguinensis ep. Willelmus, 34. a.
Seguinus seu Seguinus S. Roberti Casæ-Dei discipulus, & abbas, 9. c. 310. c. Ejus laudes, 131. b. c. 337. a. Ei commissa monasteria, 162. a. 222. c. 223. a. 269. b. Santonenfi concilio adest, 178. b. Ab Hugone interdictus, 18. a. c. Sub eo fit monachus Hugo Gratianopolitanus, 188. b. c. Ejus prophetia de S. Illidii abbate, 223. b. Ei data Cartusia-major, 268. c. Quam restituit, 269. a. Obiit, 337. a.
Seguinus Condomensis abbas, 78. c.
Seguinus Lesciensis abbas, 70. c.
Segunium, *Suzo*, urbs ad Alpium radices, 496. b.
Segusienfis comes & comitissa, Petrus, Agnes, 556. c.
Seherus abbas S. Leonis Tullenfis, 389. b. 515. b. 606. c.
Seifredus Tegernensis abbas obiit, 10. c.
Seifridus abbas. *Id.* Sigifridus.
Selingerus abbas Einsidensis, 47. b.
Sempectæ, id est tentores, 290. a.
Senegundis domina Mare-vallis, 8. b.
Senonenfes archiep. Richerius, 43. a. Seu Richerus, 4. b. Aur Rocherius, 95. b. Daimbertus, 373. c. 599. a. Seu Daimberus, 465. a. Guillelmus, 435. c. Henricus, 467. c.
Senonenfis archiep. professionem denegat Lugdunensi, 374. a.
A Septembri novum annum incunt Neapolitani scriptores, 293. b.
S. Sepulcri frusta e locis sanctis relata, 439. c. 440. a. Victoris III. epistola pro relevando ejus tributo, 647.
Sepulcro arcus additus in venerationis signum, 408. c.
Sepulcrales urnæ. *Id.* Urnæ.
Sepeliendi modus, 9. a. Pedes Orienti obversi ex veteri more, 529. a.
De Sepultura grandis altercatio, 191. c. Ejusdem jus S. Martino Tornacensi assertum, 512. a.
S. Serenici vicus apud Andecavos, 536. a.
Ss. Sergii & Bacchi reliquie Sergianis datæ, 273. b.
Serlo ex Uticensi abbate ep. Sagienfis, 280. c. A Rotberto Bellimontis & Rorone Mauritanienfis vexator, 281. a. Claromontano concilio adest, 357. a. Ecclesiam Uticensem dedicat, 408. c. Heinricum Angliæ regem cum ceteris optimatibus attondet, 482. b.
Serlon Glawornensis abbas, 224. b.
Serlo fit Glocestrenfis abbas, 57. b. Seu Glowecestrenfis 258. b. 346. b. Obiit, 473. b.
Serlo Witcheiensis prior, 257. a.
Sermo de corylo S. Gratiani, 694. *Id.* *Id.*
Servaria, Subiaci prædium, 50. b.
Servis ecclesiarum testificandi potestas asserta, 552. a. Plures monasterio concessi, 179. c. Cum tota proge-

Annal. Bened. Tom. V.

nie sua, 316. b. Cujusdam voluntarii oblatio, 158. c. 159. a. Alius in libertatem assertus ab abbate, 123. c.
Servi indomiti, qui? 643. a.
Servus talis ecclesie, id est, monachus, 611. c.
Severaci dominus, Deodatus, 461. a.
Severiana civitas. *Id.* Mons-Scabiosus.
Severitas nulla humanitate temperata, diu tolerari nequit, 360. c.
S. Sexburgæ reliquiarum translatio, 418. c.
Sexus longe a monasteriis ablegandus, 220. c. *Id.* Mulier.
Sibertus S. Pantaleonis prior, 265. b.
Sibotho comes, 10. c.
Sibylla S. Crucis Pictavenfis abbatissa, 282. c.
Sibylla I. S. Petri Remensis abbatissa, 348. a.
Sibylla Santonenfis abbatissa, 426. a.
Sicardis Rorgerii comitis uxor, 78. b.
Sicelgaita seu Sicelgaita Rotberti Guiscardi conjux, 214. b. c. Sepulcræ locus, 238. b. 276. b.
Sicherus Aquicincti fundator, 151. b. c. Et mon. 152. a.
Sicilie ecclesie a Saracenis destructæ, 290. c. 291. a. A quo infaturatæ cum monasteriis? 341. c. 342. a. b.
Sicilia, Apulia & Calabria comites & comitissa, 290. b. c. 294. b. 388. c. 414. c. 598. a.
Sico episcopus Capuanus, 49. c.
Sifridus abbas, 27. a.
Sifridus. *Id.* Sigefridus, Sigifridus.
Sigebaldus Perusinus S. Salvatoris abbas, 86. b.
Sigebertus seu Sigibertus Gemblacensis chronographus, 136. a. S. Guiberti elevationem suadet, 411. c. 412. a. Et curat, 555. c. Heinrico IV. adhæret, 446. c. Obiit, 181. a. Ejus scripta, & laudes, 136. a. 555. c. Discipuli, 581. b. Emendatur, 212. c.
Sigebertus Corbiniacensis prior. *Id.* Andreas.
Sigehardus seu Sigehardus, S. Afræ fit abbas, 169. b. Fidelis dictus, 46. b. 542. b. Reliquias obrinet a Berengario Gerundenfi ep. 249. a. b.
Sigefridus Moguntinus archiep. 15. b. Cluniacum secedit, postea revocatus, 52. c. 53. a. Decimas a Turingie sacerdotibus exigit, 59. c. 60. a. Corbiam venit cum episcopis & principibus, 72. b. Eiectura pernicies intentata in synodo Erfordensi, *ibid.* c. Obiit, 210. b.
Sigefridus Augultæ Vindelicorum episcopus, 340. a. 259. b.
Sigefridus Scafulensis abbas, 321. b. c. Ei commissum S. Petri monasterium, 321. c. De Dudone obediensario conqueritur in synodo Constantienfi, 323. c. Obiit & laudes, 373. b.
Sigefridus seu Sifridus Brabantie comes, 319. a. b. Et Palatinus, 341. a. 682. c. Lacense monasterium absolvit & dotat, 319. b. c. 320. a. 581. a.
Sigerus Tornacensis præcentor, S. Martini fit monachus, 350. a. b. 586. c.
Sigehardus S. Afræ abbas. *Id.* Sigehardus.
Sigibertus S. Salvatoris abbas, 606. c.
Sigiboldus primus Mellicensis abbas, 267. a. Acta sub eo & donationes, 555. b. c. 590. b.
Sigifridus seu Seifridus ex monacho S. Agerici, S. Michælis ad Mosam fit abbas, 135. a. 167. c. 217. a. Obiit, 338. c.
Sigillare altare, quid? 167. c.
Sigilli defectu, signum crucis positum, 102. b. 477. b.
Sigillum in charta pro signo, 229. b. Plura donatoris effigiem referunt, 270. c. 308. c. 348. c. Fere nudam, 485. a.
Sigilla abbatum in usu, 46. a.
Sigillum aureum, 276. b.
Sigismundus S. Martini in collibus fundator, 266. b.
Signienfis ep. Bruno, 471. b. 559. c.
Signum crucis in charta, defectu sigilli, 102. b.
Signum, id est campana, 159. a.
Sigo Salmurenfis S. Florentii abbas, 7. c. Obiit, 25. c. Corpus ejus incorruptum, 26. a. Discipuli insignes, 26. b.
Siginus Casæ-Dei abbas. *Id.* Seguinus.
Silentio studeant monachi, 548. c. In ecclesia, 555. a. Dum raduntur, 548. b.
Silva-major. *Id.* Alus-villaris.
Silvanectenses episc. Galerannus, 102. b. Urfo, 188. a. Seu Urfo, 224. a. Hugo, 343. c. Letardus, Hubertus, 458. b. 492. a. Clarembaldus, 501. a.
S. Silvani villula apud Arvernus, 9. b.

T t t t

Silvarica indumenta sanctimonialibus prohibita, 584. a.
 Silvester Rhedonensis ep. 8. a. 177. c. 243. c. 314. c.
 Silviniacum, locus pagi Burbonensis, 501. b.
 Silviniacensis codex emendatur, 445. c.
 Simeon Dunelm. plagiarus auctor, 85. c. 246. c. 289. a.
 Simeon, seu Symeon ex Wintonienfi priore fit Eliensis
 abbas, 180. a. Obiit, 308. b.
 Simeon Montis-Caveosi abbas, 414. c. 666.
 Simeon. *Vid.* Symeon.
 Simon apostolicus legatus, 272. a.
 Simon patriarcha Jerofolym. 323. c. 324. a.
 Simon Aginensis ep. 253. b. 318. b. 379. c. 399. c. 852.
 Simon Aucensis ep. 115. a.
 Simon Noviomensium & Tornacensium episc. 618. c.
 Simon S. Agerici abbas, 498. a.
 Simon Aquincinctus abbas, 580. c. 581. a.
 Simon Floriaci abbas, 459. b. Obiit, 502. a.
 Simon S. Nicolai abbas in Vedogia silva, 332. c. 493. b.
 Simon ex monacho S. Nicasii, abbas S. Nicolai de Ne-
 more, 458. c. 575. c.
 Simon S. Jovini abbas, 243. c.
 Simon S. Mariae de Caglia abbas, 186. a.
 Simon prior S. Laurentii de Helliaco, 565. c.
 Simon prior S. Martini de Campis, 372. c.
 Simon Monceus Waringifi villæ prior, 310. c.
 Simon Crispiacensis seu Vadenfis comes, 54. c. 77. a.
 Romam adit, 92. b. c. Radulfi patris exuvias Cris-
 piacum transfert, 118. c. Ejus conversionis occasio &
 modus, *ibid.* 10. a. 119. a. b. Apud S. Eugendum mo-
 nachus, 93. a. 119. a. b. 220. a. Ejus exemplo plu-
 res monasticam vitam amplectuntur, 128. c. 129. a.
 Philippum & Willelmum reges adit, 173. b. Ejus
 gesta, 182. b. c. Et obiit, 183. a. Honorifica se-
 pulchra & vitæ auctor, *ibid.* c.
 Simon Theoderici Lotharingæ dux, 499. a. 605. c.
 Simon de Monte-forti, Guillelmi Paris. ep. pater, 374. a.
 Simon de Nicla feder ad pedes Philippi regis, 24. b.
 Simonia muneris a manu; ob eam abbatia dimittitur,
 499. b. Eadem ab obsequio damnata, 156. c. Mo-
 nachis vitanda, 87. c. Gravis scrupulus Cafalensis
 torque, 577. c. Absoluit ad cautelam, 691. Hoc vitio
 infamati & corrupti Teutonici monachi, 47. a.
 Ea se purgat abbas Ss. evangeliorum tactu, 280. c.
 Damnata in concilio Londinensi, 450. a. Depositum
 propter eam, restituere an licet? 449. c. Simonia-
 corum abhorrenda elemosynæ, 546. c.
 Simoniacus ep. ignis probatione adhibita condemna-
 tus, 1. c. Abbas exactoratur, 16. b. cuidam di-
 gnitate frui permittitur, cur? 247. a. Presbyter ab
 offerendo sacrificio divinitus arcetur, 222. c.
 Simoniaci clerici damnati, 88. a. Fautorem ha-
 bent Henricum IV. 10. b. Infecutores, Milonem car-
 dinalem sub Paschali, 458. a. *Vid.* Clerici.
 Sinemurum, *Semur*, opidum pagi Alexiensis, 94. c.
 Sinemurum castrum ad Ligerim, 94. c.
 Sinemuri dominus, Gaufridus, 438. c.
 Singularitas monachis vitanda, 425. b.
 Sinus-aureus, *Senoire*, fluviolus S. Flori diocesis, 10. a.
 Sirmundus emendatur, 299. b. 496. c. 560. b. 570. a.
 682. 683.
 Sisebudus Cari-dignæ abbas, 115. a.
 Sifeginus archicancellarius Henrici IV. 191. b.
 Sifeanandus Colimbræ princeps, 213. b.
 Siwardus Roffensis ep. antea Certeseiæ abbas, 98. a.
 Sobezaus Boëmiæ regis frater, 682. a.
 Societas inter abbates, 258. b. Et ecclesiæ, 145. a.
Sokemanns, id est homines liberi, 18. a.
 Soliacensis castri dominus, Geilo, 296. c.
 Solitudinis sacræ delicia, 343. a.
 Somniaticæ perolvere, quid? 108. b.
 Sophia Beke Hungariæ regis filia, 111. a.
 Sophia comit. a qua hospitio exceptus Hugo Clun. 476. c.
 Sophia Lotharingæ comitissa, 167. c. Almagiam cel-
 lam absolvit, 217. a.
 Soranus episcopus, Johannes, 238. b.
 Sorus, id est subrufus, 267. b.
 Souchetus emendatur, 377. b.
 Sparnacum delatum S. Marculfi corpus, 442. a.
 Spatenbergum a Turingis obfiderur, 73. a.
 Spicilegium emendatur, 497. c.
 S. Spinuli translatio & miracula, 388. c.
 Spirensis episcopi, Johannes, Gebhardus, 287. a. Bru-
 no, 542. a.

Spurii, qui eo nomine olim designati? 491. b.
 Squillacensis seu Schillacensis, aut Squillatinus primus
 ep. Latinus, Johannes de Nicephoro, 342. c.
 Squillarinus ep. Theodoros, 294. a.
 Stabilitatis votum non infringit, qui salutis suæ causâ
 in aliud monasterium migrat, 217. c.
 Stadenfis comes, Udo, seu Liurgerus, 258. c.
 Stampenses suppetias conferunt ad Mauriniaci constru-
 ctionem, 491. a.
 Stationum festivarum institutio, 17. a.
 De statu perfectiori vitanda contentio inter monachos,
 534. c. Epistola hac de re, 535. a. 677.
 Statutum Silvensium mon. in gratiam Willelmi-Gui-
 donis Aquitanie ducis, 641.
 Staupus vini, 678. c. 2. col.
 Steplinius venerabilis mon. a Trudonianis percussus,
 235. a.
 Steplinius Leodiensis abbas. *Vid.* Stephanus.
 Stephania comitissa, cognomento Dulcis, prima fun-
 datrix cellæ Taralconensis, 367. c.
 S. Stephani monitu incepta nova Cluniaci basilica,
 252. a.
 Ss. Stephani & Leonis ecclesia a monachis Casæ-Dei
 usurpata, 356. b. 654.
 Stephanus cardinalis, 7. b. Legatus in Gallia, 12. b.
 Burdigal. concilio præfuit, 13. c.
 Stephanus Aduensis episc. 468. b. Ejus charta pro Cis-
 tertiis, 532. a. 677.
 Stephanus de Marcorio, Aniciensis episc. simoniacus,
 115. b. c.
 Stephanus Casæ-Dei abbas, postea ep. Clarom. Ejus
 charta pro Fontis-dulcis monast. 687. Miracula, vitæ
 scriptor, 566. b.
 Stephanus Halberstatensis ep. *Vid.* Herrandus.
 Stephanus Materiensis ep. 414. b.
 Stephanus Mettenfis episcopus, S. Stephani conditor
 juxta Danubrium, 285. c.
 Stephanus Parisiensis ep. 507. c. 508. a.
 Stephanus Redonensis ep. 578. b.
 Stephanus Tornacensis ep. 356. a.
 Stephanus S. Genovefæ Paris. abbas, postea Tornacen-
 sis ep. 535. b.
 Stephanus Trojanus ep. 34. b. 239. b.
 Stephanus Vafatenfis ep. 253. b. 652. 461. a.
 Stephanus abbas S. Agerici, 189. c.
 Stephanus Athanaci abbas, 672. b.
 Stephanus Bellilocensis abbas, 7. c. 80. b.
 Stephanus ex S. Eugendi mon. S. Stephani Barrenfis
 prior, 254. c. Postea abbas Befuentis, 119. b. 546.
 b. Et reformator, 220. a. b. 254. c. 255. a. b. Pal-
 chalem II. honorifice excipit, 500. a. S. Prudentii
 reliquias defert ad concilium Lucense, 617. a.
 Stephanus Hardingus Molifimi prior, ejus patria, 219.
 b. c. Præcipuus Cistercii instaurator, 393. b. *Ch. seg.*
 Ibi subprior, 394. c. Prior, 405. a. Abbas, 219.
 c. 531. c. Donationes sub eo, 532. a. b. 676. 677.
 Gesta, 546. c. 547. a. Firmicatis monast. auctor,
 587. c. 588. a. Monachos novos Pontiniacum mit-
 tit, 594. c. 595. a. Morimundum, 605. b. Bernar-
 dum ad Claram-Vallem, 603. b.
 Stephanus Columbenfis abbas, 620. b.
 Stephanus ex Witebiensii abbate S. Mariæ Eboraci au-
 ctor & abbas, 17. c. 371. b. 473. b. 257. b. c.
 Stephanus abbas Egmondensis, 197. a. b.
 Stephanus Grandis-Silvæ abbas I. 567. b.
 Stephanus S. Augustini Lemovicensis abbas, 596. b.
 Seu Steplinius, 526. c.
 Stephanus Leodiensis S. Jacobi abbas, 513. b. Rodul-
 fum Trudonianum benigne excipit, 513. c. 514. a.
 Ejus scripta, 516. b.
 Stephanus Marerensis S. Eustachii abbas, 293. b.
 Stephanus S. Michaelis abbas in Teorafcia, 442. c.
 Stephanus Montis-Scabiost abbas, 414. b.
 Stephanus-Blancus, Nemaufensis abbas, 501. c.
 Stephanus Nucariensis abbas, 25. b. Vir magnæ aucto-
 ritatis, 495. c. Ejus acta, *ibid.* 209. c. 210. a. 376.
 a. 579. a. Claromontano concilio adest, 357. b.
 358. c.
 Stephanus Obazinensis abbas, 595. c.
 Stephanus S. Rigaldi Marifconensis abbas, Gravenfis
 cellæ auctor, 240. c. 647. 648.
 Stephanus-Sicci S. Romani abbas, 253. c.
 Stephanus S. Urbani abbas, 138. c.

Stephanus Wizeburgenfis abbas, 341. a.
 Stephanus de Tigerno, ejus patria & parentes, 65. b.
 Instituti ordinis facultatem obtinet, *ibid.* c. 66. a.
 Bulla confirmationis examinatur, *ibid.* b. *Ch. seg.*
 Mureti eum instituit, 99. b. Ad quorum normam,
 67. b. Ejus virtutes, 100. a. *Ch. seg.* An regulæ pec-
 cularis auctor? 101. b. c. Carnis elum etiam infir-
 mis interdicat, 101. c. An eremita a S. Brunone con-
 sultus? 205. b.
 Stephanus Crispiacensis prior, 459. a.
 Stephanus S. Flori prior, 361. a.
 Stephanus uterque, Burgenfis & Dienfis, S. Brunonis fo-
 cii, 203. a.
 Stephanus S. Rotberti Casæ-Dei discipulus, 9. b.
 Stephanus Veneticus Casinenfis, de quo scripsit Victor
 III. 237. c.
 Stephanus Malafayda cæcus a nativitate, B. Virginis
 ope luce donatus, 15. a. 510. b.
 Stephanus eremita Pontiniacensis, 595. a.
 Stephanus Andecaensis decanus, 439. b. 463. a.
 Stephanus archidiaconus Parisiensis, 491. b.
 Stephanus Albar-Marlenfis comes, 437. a.
 Stephanus-Henricus Blefenfis comes, 91. b. 119. a.
 122. c. 298. b. 334. c. Iter factum aggreditur, 364.
 c. 656. Ejus obitus, 438. c.
 Stephanus Campaniæ comes, postea Angliæ rex, 187.
 b. 577. c. 578. a. 592. a. b.
 Stephanus Franciæ comes, 360. c.
 Stephanus Palatinus comes, 349. b.
 Stephanus vicecomes de Tigerno, 65. b.
 Stephanus vicecomes, 348. c.
 Stephanus Maiduni dominus, 379. a. 453. a.
 Stephanus Mercoriensis, 356. b. 654.
 Stephanus de Nucario, 129. b. c.
 Stephanus de Turre, 335. b.
 Stephanus de Vallibus, Junvillæ comes, 184. c.
 Stephanus de Varennis, Saviniaci vexator, 462. b.
 Stigandus Cantuariensis archiep. 17. c. Postea depofi-
 tus, 20. a. b.
 Stirenfis marchionis, seu Styrenfis, aut Styrgenfis,
 Ottacherus, 448. c. Seu Otacherus, 610. b. Liut-
 poldus, 561. c.
 Stola imposta in consecratione Cartufianarum virgi-
 num, 452. b.
 Sub Stola alicujus, id est, sub custodia, 200. b.
 Stratoris officium, 345. a.
 Suavius S. Severi abbas, 149. a. Ejus epistola ad Pas-
 chalem papam, 676. Obiit, 510. b.
 Subadvocatus ecclesiarum, 90. c.
 Subdiaconus ante xlv. annos non ordinatur, 265. a. Non
 ordinatus, etiam monachus, manipulo non utatur,
 428. a.
 Sublacum opidum Sublacensi monasterio restitutum,
 50. b. c.
 Sublaciani nobiles apud Sublacum tum primum sepul-
 ti, 591. a.
 S. Sudarii ad Caduini monasterium translatio, 613. b.
 Porcio Floriaci incendio opponitur, 355. c.
 Sueslanus ep. Gregorius, 427. a.
 Suesfio, huc delatum S. Marculfi corpus, 441. a. In qui-
 busdam partibus hæretici dogmata disseminant, 574.
 b. Aquæ judicio addicti, 575. a. Igne cremati, 599. a.
 Suesfionensis ecclesiæ societas cum Campensi, 372. c.
 Suesfionum episcopi, Teobaldus seu Theobaldus, 107.
 b. Aut Teobodus, 122. c. Arnulfus, 156. b. c. Hel-
 godus, 316. c. Aut Hilgorus seu Hilgodus, 223. c.
 Heinricus, 309. b. c. Hugo de Petra-Fonte, 309. b. c.
 Manaffes, 458. b. Lifardus, 242. b. Joflenus, 372. c.
 373. a. Hugo, 382. b. 469. c. Rochadus, 611. c.
 Suesfionensis comites, Willelmus, 4. b. Rainaldus,
 195. a. Johannes, 574. b.
 Sueviæ monasteriorum reftaurator Willelmus Hirsau-
 gienfis, 286. c.
 Sueviæ & Franconiæ duces, & duciffæ, 52. b. 74. a.
 499. a.
 Suffragiorum beneficium a monachis concessum, 318.
 a. 651. c.
 Sugerius seu Sugerius S. Dionysii monachus, 332. c.
 441. a. b. c. Gaufridi de Loratorio discipulus, *ibid.*
 c. Tauriaci fit præpositus, 441. c. Eiusd. jura pro-
 pugnat, 564. c. 565. a. Ejus scripta, 564. c. Con-
 cilio Pictavenfi interest, 496. a. Et Lateranenfi,
 568. b. c. Galouem Paris. ep. confutat, 500. b. Cum

Paschali II. Catalaunum adit, 501. a.
 Sulduriensis. *Vid.* Exoldunenfis.
 Sulio de Rupibus Nucariense cæmeterium homicidio
 polluit, 209. c. 210. a. 495. c.
 Sulpicius Mafciacensis abbas, 18. a.
 Superbia & vanitas animi vigorem enervant, 586. a.
 Superiores. *Vid.* Prælati.
 Superpellicia & capæ canonicorum secularium, 35. b.
 Suprabbii, Riparcuciæ & Montefoni rex, Petrus, 317. b.
 Surtius emendatur, 242.
 Surtiensis ep. Bonizo, 228. c.
 Symeon Burgenfis ep. 114. c.
 Symeon. *Vid.* Simeon, Simon.
 Synodus Ambianensis, 480. a. Atrebatensis, 387. c.
 Beneventana sub Urbano II. 279. b. Sub-Paschali
 II. 517. b. Pictavenfis, 375. c. 376. a. Remensis,
 380. b. c. Rotomagenfis, 280. c. Windrefforenfis,
 10. b. Wintonienfis, 20. a. b.
 Synodus. *Vid.* Conventus, Concilium.
 Synodi sententia a Romano pontifice rescissa, 381. a. b. c.
 Syracufana ecclesia Benedictini olim Ordinis, 291. a.

T.

Figura baculi pastoralis S. Rotberti, 9. b.
 Tabulæ sonitus pro convocandis fratribus, 353. c.
 Talamonis dux, Wibertus, 366. c. Seu Wirbertus,
 367. b.
 Talemundum seu Talemons, opidum diocesis Lucio-
 nensis, 510. a.
 Talemundi domini, Willelmus I. Willelmus II. Pipi-
 nus, Willelmus III. 509. c. 510. a.
 Tancardus ex Fiscamenfi priore abbas Gemeticensis,
 360. c.
 Tanchelmus hæreticus, mendofe Tanchelinus, ejus er-
 rores, & discipuli, 615. a. b.
 Tarafco, locus infra Avenionem, 356. b.
 Tarafia comitiffa S. Zoyli monasterium Cluniaco con-
 fert, 114. c.
 Tarafia Alfonfi VI. regis filia, 537. c.
 Tarbienfis ep. Dodo, 191. c. Bernardus, 229. b.
 Tarcinensis vicecomes, Tortus, seu Arrefortis, 165. a.
 Tarentafensis episc. Bolo, 322. b.
 Tarentinorum archiep. Raynaldus, 668. a.
 Tarraconenfis episc. Berengarius, 368. b.
 Tarracinenfis episc. Gregorius, 427. a.
 Tarricenfis vicecomes. *Vid.* Tarcinensis.
 Tarnunenfes episcopi. *Vid.* Morinenfes.
 Tanniaci ad Carenteram domini, Mafcelinus, Goffri-
 dus, seu Gaufridus, 274. b.
 Tanniaci canonicorum ecclesia reformatur, & Ange-
 riaco subjicitur, 274. b.
 Tauriacus, *Toury*, famofa S. Dionysii villa, 441. c.
 564. c.
 Taurinensis ep. Cunipertus, 86. c. Seu Cunibertus,
 Witelmus, 114. a. Mainardus, 556. c.
 Taurinensis comes, Fridericus, 292. c.
 Taurinus Eporedienfis abbas, 87. a.
 Tausus episcopus Regienfis, 65. b.
Te Deum cantatum post electionem episcopi, 304. c.
 305. c. Et abbas, 326. b.
 Tebaudus comes. *Vid.* Tebaldus.
 Teclinus vir nobilis, Silvæ-majoris benefact. 194. b.
 Teclinus Sorus. *Vid.* Teclinus.
 Teobaldus Vetulus Majoris-mon. monachus insignis,
 2. c.
 Tegeno ex Brunwillarenfi mon. Malmundarii abbas,
 43. c.
 Temeraria judicia. *Vid.* Judicia.
 Teobaldus comes. *Vid.* Tebaldus.
 Terræ sanctæ infelix status, 359. c. *Vid.* Expeditio
 sacra.
 Terricus monachus, acutiffimus sophista, 539. a.
 Terracensis ep. Gerardus, 201. b.
 Teclinus Sorus, S. Bernardi pater, 267. b. 471. a.
 511. a.
 Testamenta varia pro Centulensibus, 664.
 Testes pro monachis, eorum fervi, 552. a.
 Tebaldus seu Teobodus, aut Theobaldus, Suesfion ep.
 107. b. 121. c. 243. b.
 Tebaldus seu Theobaldus S. Luciani Belv. abbas, 97. c.
 Tebaldus III. Campaniæ comes Palatinus seu Theobil-
 dus, aut Tebaudus vel Theobaldus, 231. b. Mel-

denſi concilio adefſt, 184. a. b. c. Et Sueffionenſi, 201. a. Erga monachos bene affectus, 43. a. 70. b. 82. b. 95. b. 157. c. 185. a. 186. a. 630. 201. a. Codicium occupat, 108. b. Arnulfum Sueffionenſem humaniter excipit, 172. c. Annus obitus, 365. a. Sepultura, 656. a.

Teubaldus IV. Campaniæ, Bleſenſium, Carnutenſium, Briegii &c. comes, 438. c. 465. b. Dictus Magnus, 592. a. b. Romani conditor, 595. a. Ejuſ acta, 332. c. 493. b. Cum Ludovico rege diſcordia, 555. a. b. Carnutenſibus canonicis reconciliatur, 619. b. Bernardum Tiron ad Heinrichum regem deducit, 553. b. Teubaldus. *Vid.* Theobaldus, Teutbaldus, Thebaldus.

Teufordenſes ſeu Norwienſes ep. S. Edmundi libertatem confirmant, 18. a.

Teufordenſes epifc. Willelmus, 124. c. Arfaſtus ſeu Erafſtus, 180. b. Herbertus, 264. a.

Teudbaldus Cabilonenſis comes obit, 192. b.

Teudoldus Centulæ mon. pietate inſignis, 93. c.

Teulfus Mauriniaci abbas & chronographus, 491. a. b.

Teulfus Mauriniaci prior in abbate electus, 539. c.

Teutonicum regnum in varias factiones ſcinditur, 616. b. c. Ibi floret vita communis in laicis utriuſque ſexus, 287. c. 288. a. Monafteria reformata per Sigebertum, 45. a. Simonia vicio & fordibus quaſtibus infamati monachi, *ibid.* 47. a.

Teuzo Gregorii VII. legatus, 126. c. 127. a. 178. b.

Teuzo Sabinenſis ep. 265. c.

Teuzo Razolenſis abbas, 64. b.

Teuzo unicus & focius S. Gerardi Silvæ-majoris fundatoris, 163. c.

Thabor mons ſanctus, 429. a.

Thaborenenſes monachi a Turcis caeduntur, 591. a. b.

Tharafia Adefonſi regis filia, 410. a.

Theatinus ep. Atto, 225. b.

Thebaldus Ponticæ prior, 590. c.

Thebæ legionis martyrum quædam reliquiæ in Sigebertense monaſterium illatae, 30. b.

Theodinus ſeu Tuinus Navenſis abbas, 378. c. 379. a.

S. Theobaldi ſeu Theobaldi Vicentini eremita variæ tranſlationes, 82. b. 85. c. 86. a. Ejuſ miracula, *ibid.* Brachium Latiniaci, 138. a. b.

Theobaldus c. Criſpianenſi priore Cluniacenſis abbas, 459. a.

Theobaldus S. Columbae abbas, 493. b.

Theobaldus Columbenſis abbas, 620. b.

Theobaldus Foſſarenſis abbas, 507. c. 552. a. Ejuſ modestia, 508. a.

Theobaldus Cormarici abbas, 459. c.

Theobaldus Pontifarenſis abbas inſignis, 330. c. 459. a. Acta ſub eo & donationes, 331. a. b.

Theobaldus prior S. Martini de Campis, 141. b. Quantæ auctoritatis, 492. b. Acta ſub eo, 492. a. b. 501. a.

Theobaldus de Helliaco, 565. b.

Theobaldus de Rubeo-monte, 111. c.

Theobaldus. *Vid.* Teubaldus, Teubaudus.

S. Theoderici corpus in Flandriam delatum, 270. a.

Laudunum ad finiendam controveſiam, 108. c.

Theodericus antipapa ſub Paſchali II. 487. b. 488. b. In Cavenſe monaſterium relegatus, 417. b.

Theodericus Virdunenſis epifc. Varia ejus negotia cum S. Michaëlis monachis, 74. c. 75. a. 135. b. Abbatiam deſtruit, 217. a. Sibi contrarios monachos vexat, 206. c. 217. b. Angeriacenſes, 189. b. c. Vitonianos, 217. b. Coram eo ſiſtitur Gualterus Maurimontis vexator, 76. c. Sub ejus nomine Wennericus Vercellenſis ad Gregorium VII. ſcribit, 191. b. Pontifici reconciliatus, 167. a. Ad vomitum redit, *ibid.* b. Heinrich IV. ad eum epifc. 181. a. Calumniis adverſus duos Affligemii monachos nimium credulus, 234. b. In S. Mauri parthenium liberalis, 463. b. Abſolutus obit, 255. c.

Theodericus I. Andaginienſis S. Hucberti abbas, 29. c. 30. a. Romam adit, 76. c. Odium incurrit Theodewini Leodicenſis. *ibid.* 77. a. Septima vice Romam petit, 110. a. Remorum urbi pluviam cælicus impetrat, 110. a. Evernei-curtis cellam condit, 168. b. Acta ſub eo & donationes, 247. b. 662. a. Obitus, laudes, 247. b. c. 248. a. Vita ſcriptor, *ibid.* b.

Theodericus II. ſeu Theodericus Andaginienſis abbas, 30. a. 247. b. Acta ſub eo, 301. b. 339. b. Jaren-tonis Divion. ad eum epifc. 446. c. 447. a. 669. Obitus, 248. b.

Theodericus Lacenſis abbas. *Vid.* Thirricus.

Theodericus Petri-domus, *Peterhauſen* abbas, 236. a. 464. b. 554. b.

Theodericus ex Gemblacenſi & Gandavenſi monacho Trudonianus abbas, 247. b. 412. b. Acta ſub eo & perfecutiones, 412. b. c. 526. b. c. Obitus, 513. a.

Theodericus Valciodorenſis abbas, 449. b.

Theodericus ſcholasticus Trevirenſis, poſtea S. Martini abbas, ejus ſcripta, 216. a. b.

Theodericus Vallumbroſianæ congregationi præpoſitus, 464. a.

Theodericus de Aveſniis, Leſcienſis fundator, 351. b. Et inſtauratur, 556. a.

Theodericus Lotharingiæ dux, 210. b. Aſmingiæ cellæ conditor, 217. a.

Theodericus Lotharingiæ dux, 270. c. 499. a. Nanci-ci cellæ fundator, 605. c. 606. a. Ejuſ obitus, 606. a.

Theodericus Bellicardi comes, S. Waldeburgis fundator, 74. b.

Theodericus I. Egmondienſis comes, Egmondæ fundator, 197. a.

Theodericus II. Egmondienſis comes, 197. a.

Theodericus III. Egmondienſis comes, 197. a.

Theodericus IV. Egmondienſis comes, 197. a.

Theodericus Hadwidis duciſſæ filius, Caſtanei cellam in abbatiâ erigit, 193. b.

Theodericus Radulſi de Oſmont filius, quinquennis ſimoniam abhorret, 351. c. Tornaci poſtea monachus, 352. a. b.

Theodewinus ſeu Diſtwinus, aut Theoduinus vel Deoduinus, Leodicenſis ep. 76. c. 77. a. 110. a.

Theodewinus S. Rufinæ epifc. & legatus, 615. a.

Theodewinus ex Gemicenſi monacho Elienſis abbas, 57. c.

Theodericus S. Albani abbas, obit, 616. c.

Theodericus de Gozze, Cremifanenſis reſtauratur & abbas, 555. a.

Theodericus S. Maximini Trevirenſis, necnon Stabulenſis abbas, 43. c. 44. a.

Theodericus Uticenſis abbas, 23. b.

Theodericus. *Vid.* Theodericus.

Theodorus Terrail, Athanaci abbas, 673. a.

Theodorus Squillacenſis ep. 294. a.

Theogerus S. Georgii abbas. *Vid.* Theogerus.

Theomarus S. Manſueti abbas, tria feicta detegit, 515. b. Donationes ſub eo, & acta, 388. b. 564. b. 606. c.

Theophania Belli-Montis abbatiſſa, 24. b.

Theophania S. Georgii apud Redonas abbatiſſa, 8. a.

Theoroldus Columbenſis abbas. *Vid.* Turolodus.

Theotardus Caritatis ad Ligerim prior, 231. b.

Theotardus Magenciacenſis prior, 101. b.

Theotardus Willelmi Tierenſis principis filius, 101. b.

Theotgerus ſeu Theogerus ex Hirſaugiæ mon. Reichen-bacenſis prior, 277. b. c. Poſtea Hercinienſis abbas, *ibid.* 278. a. Demum ep. Metrenſis, 287. a. Plurimum monaſteriorum pater, 197. c. 472. a. b. Willelmi Hirſaugienſis funeri adefſt, 286. c. Necnon ordinationi Brunonis ſucceſſoris, 483. b. Ei conceſſa fraternitatis Cluniac. ſocietas, 615. b.

Theofordenſis epifcopatus Norwicum tranſlatus, 345. c.

Theuderada duciſſa, Beneventani parthenonis fundatrix, 32. a.

Theutbergæ reginæ ſepultura, 345. b.

Thiatmarus abbas forte Bursfeldenſis, 303. a.

Thiatmarus. *Vid.* Thietmarus.

Thiebalduſ ſeu Diebaldus, Mediolanenſis archiepifc. 191. a.

S. Thiemo, ejus primordia, 110. c. Ex monacho Al-tahenſi Juvavenſis abbas, 111. a. Poſtea archiep. ejuſd. urbis, 287. b. A ſchiſmaticis captus, *ibid.* A barbaris occiditur, 446. a. Martyrii ſcriptores, & miracula, *ibid.*

Thiemo comes, Formbacenſis cellæ advocatus, 340. b.

Thietbertus prope Medianum-monaſterium reclusus, 388. c. 389. a.

Thietmarus Verdenſium ep. 616. c.

Thietmarus ſeu Thiatmarus ex Corbejæ mon. Helmwar-dufenſis abbas, 499. b. S. Auctoris brachium & S. Modoaldi corpus obtinet, 516. a. b.

Thietmarus Gemblacenſis abbas, 54. a. 135. c. Sub eo viri illuſtres, 135. c. 136. a. Obit, 301. b.

Thiofridus

Thiofridus Epternaci abbas, ſeu Thiofridus, 136. b. Ejuſ ſcripta, & obitus, 498. b. c.

Thirricus ſeu Theodericus Lacenſis abbas, 319. b.

Thomas ſenior ex canonico Bajoceniſi Eboracenſis arch. 17. b. Ejuſ acta, 17. b. 180. b. 258. b. 370. c. Et variæ lites, 34. c. 35. a. b. 257. b. c. Concilio Londonienſi intereſt, 98. b. Necnon dedicationi eccleſiæ Cadom. 120. a. Epitaphii Willelmi Angliæ regis auctor, 245. b. Anſelmus ab eo conſecratus arch. 305. b.

Thomas junior, Eboracenſis ep. priori Cantuarienſi profeſſionem præſtat, 520. c. Ejuſ acta, *ibid.* 607. c.

Thomas Regienſis ep. S. Petri Regienſ. conditor, 65. b.

Thomas Granatariæ abbas, 688. c.

Thomas ex Columbenſi mon. abbas Mauriniacenſis, 540. a.

Thomas Wigornienſis cathedralis prior, 346. c. 258. a.

Thomas Leporarius, Alvertonienſis prioratus conditor, 421. b.

Thomas de Marna, vulgo de Marla, vir nequiſſimus, excæcatur, 573. b. 574. a. 599. b.

Thomas de Monte-acuto Corbiniaci direptor, 442. a.

Thomas Pauliaci dominus, quo auctore reſtructum Pauliacenſe monaſt. 281. b.

Thomas Ingelranni Laudunenſis comitis filius, 587. a. b.

Theorcii vicecomes, Aimericus, 26. a.

Thus noctu altaribus adoleſtur in monaſteriis virorum & virginum, 32. b.

Tibaldus miles, unus ex auctoribus Affligemienſis monaſterii, 195. c.

Tierenſis princeps, Willelmus, Adalaidis uxor, 101. b.

Timendum ſemper de ſalute, 271. c.

Tintinnabulum ferendi facultas abbati data, 463. c.

Tiodrochus Laureſhami abbas, Abrinbergenſis primus conditor, 340. c.

Tiro S. Benedicte, id eſt novicius, 462. c.

Tironienſis ordo, ex quibus conſtat? 553. c. *Vid.* Indicem monaſt.

Titubaldus Aquicincti prior, 196. a.

Tituli eccleſiarum, ſeu lugubres verſus in memoriam deſuncti, 445. a. 669. 690. 691.

Tokemburgi miles, Diethelmus, 212. b.

Tolerum urbs, quo anno expugnata a Chriſtianiſ? 172. a. b. Ejuſ eccleſiæ primatus reſtituitur, 250. c.

Toletanus ep. Bernardus, 172. b. 368. a. 571. a.

Toleti ac Legionis reges & reginæ, Adephonſus & Bertha, 410. a.

Tolonenſis ep. Willelmus, 229. b.

Tolofani ep. Durannus ſeu Durandus, Iſarnus, 78. b. 368. b. Amelius, 550. b.

Toloſanorum canonicorum liſ cum Clufenſibus de eccleſiâ S. Gavelle, 368. a.

Toloſæ comitatus Caſæ-Dei factus veſtigialis, 365. b.

Toloſæ comites, Pontius, 71. a. Willelmus IV. 101. c. Sen Guillelmus, 194. b. Raimundus IV. 241. c. Guillelmus IX. 470. c.

Toralduſ Columbenſis abbas. *Vid.* Turolodus.

Torenz vicecomes, Bernardus, 478. b.

Tornacenſis urbs, ſacro igne contacta, 300. c. Alio fugere volentes S. Martini monachi retinentur, 350. c. 351. a.

Tornacenſis epifc. Stephanus, 356. a.

Tornacenſes ep. *Vid.* Noviomienſes.

Tornacenſes canonici S. Martini monachos vexant, 512. a. b. c.

Tornodorenſis comes, Willelmus, 443. a.

Tornum, Porcenſis pagi caſtrum, 573. a.

Toroldus Burgenſis abbas, 57. b.

Toroldus. *Vid.* Turolodus.

Torris ſeu Arrefortis vicecomes, Artacenſis Pontonis conditor, 165. a. 253. a.

Traditionis & confirmationis varii modi; per anulum, 671. c. Anulum aureum, 376. b. 578. a. Baculum, 534. c. Baculum paſtoralem, 18. c. Baculum buxi, 620. c. Cavillam Caiſinam, 299. b. Per cultellum, 175. b. 534. a. Cultellum fractum, 95. c. 399. c. 479. a. Cultellum juxta buferum, 579. a. Per chyrothecam avellanis plenam, 409. b. Per encauſtum, 376. c. Feſtucam nodatam, 102. b. Per fuſtum, 191. b. Per redemptionem gladii, 593. b. Per fruſtum ligni, 25. b. Per librum evangeliorum, 666. Per fragmentum marmoris lapidis, 468. b. Per pannum mantelli, 579. a. Ramum arboris, 102. b.

Per Wantonem, Wafonem terræ, Wandiluc, 102. b.

Trajectenſis eccleſiæ epifc. contra Tanchelmicitas hæreticos, 615. a.

Trajectenſis ep. Conradus, 197. a.

Tranſmundus puer ſcholasticus, ad quem verſus Alfani Salernitani arch. 225. b.

Tranſmundus ex monacho Valvenſis ep. & Caſaurienſis abbas, 62. a. b.

Trebecum caſtrum, ubi Paſchalis II. cuſtodia mancipatus, 559. a.

Treccenſes ep. Hugo, 95. b. 188. a. Philippus, 95. b. 465. a. 602. b.

Treccenſium comites, Theobaldus, 43. a. Hugo, 471. a. *Vid.* Campania.

Trevirenſis archiep. Cuonradus, 16. b. Udo, 45. b. Seu Uto, 47. b. 112. c. Ecbertus, 197. a. Seu Egbertus, 216. a. Aut Egilbertus ſeu Hilbertus, 319. a. Aut Heilbertus, *ibid.* b. Vel Eilbertus, 320. b. Bruno, 341. a. 561. b.

Trewinus cardinalis, 285. c.

Tribulatio non eſt, quidquid animam non lædit, 105. b.

Miſerantis Dei flagellum, a rerum proſperarum torpore excitans, 396. c. Quandonam prodeſt? 520. a.

Regni cæleſtis porta, 457. b.

Tributum prædiis & hominibus impoſitum pro ædificatione monaſterii, 393. a.

Tricantenſis ep. Librandus, 667.

Tricaricenſis ep. Ludovicus, 292. b.

Tricaſſenſis comes, Hugo, 349. b. 489. b.

Trimoliensis dux, Guido, 397. a.

In Ss. Trinitate perſona & ſubſtantia unum & idem juxta Anſelmum, 37. a. 58. a. Roſcelini & Nominalium error ab eodem conſutatur, 261. c. 262. a.

Ss. Trinitatis feſtum, *Vid.* Feſtum.

Tripolitaniſ epifc. Arbertus, 365. b.

Trithemius Hirſaugienſis chronographus, 286. c. 321. b. Emendatur, 600. b.

Trojanus epifc. Stephanus, 239. b.

Ad S. Trudonis tumulum concurſus frequens, 190. a. Miracula monachis noxia, 235. a.

Tudertinus ep. Radulſus, 63. b.

Tullium, *Tullion*, caſtrum territorii Aduenſis, 572. a.

Tullii dominus Galdricus, 572. a.

Tuinus Navenſis abbas. *Vid.* Theodinus.

Tullenſis epifc. Leon IX. retentus, 62. c.

Tullenſis eccleſiæ ſex nummos ſolvunt Moliminenſes pro Commerciaci cella, 373. a. Ei data veræ Crucis portio auro ac gemmis ornata, 218. c.

Tullenſes epifc. in ordinem monaſticum optime affecti, 53. c. Primorum ſepultura apud S. Manſuetum, 515. b.

Tullenſes primi epifc. S. Manſuetus, Amon, Alcha, Ceſſinus, Auſpicius, Uruſ, 515. b.

Tullenſes alii ep. Bruno, Udo, Pibo, 16. c. 210. b. Riquinus, 515. b.

Tullenſis comes, Fredericus, 54. a.

Tumapalerius comes, Bernardus, 124. a.

Super Tumulum jurare, 356. c.

Turbulenſis comes, Raimaldus, 4. b.

Turcheillus mon. Uticenſis, peritus librarius, 69. b. 121. c.

Turci Thaborence monaſterium ſubvertunt, 591. a.

Tureldus Carnutenſis abbas. *Vid.* Turolodus.

Turgiuſ Abrincenſis ep. 579. c.

Turgotus ex Dunelmenſi priore S. Andree ep. 520. c. Genus ejus, & varia fortuna, 85. c. In Nortumbria monacharum reſtituit, *ibid.* b. Incorruptum S. Cuthberti corpus explorat, 473. a. Ejuſ obitus, 607. c. Et ſcripta, 246. c. 521. a.

A Turingiæ ſacerdotibus decimæ contra jus exactæ, 15. b. 59. c. 60. a.

Turingiæ comites & comitiſſæ, Ludovicus Barbarus, Ludovicus Saltator, Adelheidis, 212. b.

Turketulus Crulandenſis abbas & reſtauratur, 289. c. 290. a.

Turolodus de Euvremodio, Bajoceniſis ep. 490. b. 520. b.

Turolodus ex Fiſcamn. monacho Malmelburienſis, poſtea Burgenſis abbas, 180. b. 236. b. 451. b.

Turolodus ſeu Tureldus, Carnutenſis abbas, 479. a.

Turolodus ſeu Toroldus, aut Toraldus, Columbenſis abbas, aliiſ Theoroldus, 619. c. Ei probatum annum S. Gratiani miraculum, *ibid.* 620. a. 696. c.

Turonenſis eccleſiâ, in ea ingentes turbae, 176. a. & ſeq.

Ejus causa de subiectione Dolensis discussa in concilio Clarom. 358. a.
 Turonenses arch. Bartholomaeus, 25. c. Rodulfus, 80. b. 313. a. 318. a. Rodulfus alter, 334. a. Seu Radulfus, Gislebertus, 597. a.
 Turonicis S. Martini canonicis concessum jus habendi & eligendi episcopum, 96. c. 97. a. Iram incurrun Gregorii VII. necnon Radulfi Turonensis, 176. a. c.
 Turris, locus Squillacensis seu Schillacensis diocesis, ubi condita a S. Brunone Carrusia, 293. c. Ibi obit S. Bruno, 444. c. 445. a.
 Turstanus seu Turstinus ex Cadomensi mon. Glastoniensis abbas, 198. c. Dicitur Nortmannus, 21. c. Monachos vexat ob cantum, 198. b.
 Turstanus Cereciensis abbas, 57. b.
 Turstinus seu Turstanus Eboracensis archiep. 607. c.
 Turstinus e Glawornensi monacho Perchorensis abbas, 224. b. Obiit, 246. b.
 Tusciae marchio, Bonifacius, Beatrix uxor, 16. c.
 Tusciae dux, Godefridus, 43. c.
 Tusculanum a Paschali II. deficit, 487. c.
 Tusculanus ep. Johannes, 34. a. Adam, 191. b. Lavinianus, Johannes, 435. a. b.

V.

VADENSIS comes. *Vid.* Crispiacensis, 54. c.
 Valentianensis comes, Balduinus, 195. b.
 Valentiae episcopus, Gontardus, 345. a.
 Valentinus episcopus, Eustachius, 510. a.
Valete, hac subscriptio non usurpata in litteris pontificiis, 416. c.
 Valo abbas de Latona, 511. a.
 Valpergia comes, Petrus, 556. c.
 Valterus unus e sociis S. Gerardi Silvæ-majoris fundatoris, 164. a.
 Valenses episcopi, Dominicus, Traismundus, Johannes, 62. a. b.
 Varnerus nobilis monachus S. Nicolai de Saltu, 118. b.
 Vafatenfes episc. Ragemundus, 12. b. Seu Raimundus, 156. a. Stephanus, 253. b.
 Vafconiz comes, Guillelmus, 633. b.
 Vaudani-montis comes, Gerardus, Hugo, Gerardus, Hugo III, 388. b. Henricus, *ibid.* c. Henricus II. Henricus III. *ibid.*
 Valdus Mantuanus ep. 228. c.
 Ubertus seu Guiberus ex Fructuariensi abbate Eporedienfis ep. 33. a.
 Ubertus Pinarolii abbas, 138. a.
 S. Udalrici inventio, 169. b. Crater datus Melicio, 266. c.
 Udalricus Beneventi archiep. 66. c.
 Udalricus III. S. Galli abbas seu Vodalricus, 182. a. Fit Aquileiensis patriarcha, 235. c. 124. b. c. Ejus rixa cum Ekkehardo Augiensis, 183. c. Et Werinhario, 112. b. c. Gêphardi Constantiensis electioni resistit, 212. c. Eum detrudere tentat, 259. b. 302. c. 464. b. Constantiensis in se concitat, 236. a. Ejus obitus, 582. a.
 Udalricus I. Constantiensis ep. 464. b. Ejus gesta, *ibid.* c. 554. b.
 Udalricus II. Constantiensis ep. 554. b. Apud S. Blasium fit monachus, 464. c.
 Udalricus Eistetenfis ep. 249. b.
 Udalricus Pataviensis ep. 169. b. 340. b. 341. c. Melicij exemptioni assentit, 555. b. Ejuſdem ecclesiam dedicit, 590. b.
 Udalricus ex praeposito Augiensis abbas, 259. b. Placentino concilio interest, 344. c.
 Udalricus II. S. Galli abbas, 52. c. Obiit, 124. b.
 Udalricus ex Garstensi monacho Glunici abbas, 449. a.
 Udalricus II. Cremifanensis abbas, 555. a.
 Udalricus III. seu Oudalricus Cremifanensis abbas, 555. a.
 Udalricus Laureshamensis abbas & Murbacensis, 46. a. Obiit, & laudes, 89. b.
 Udalricus seu Odelricus S. Michaelis abbas, 338. c. Acta sub eo, 397. b. c. 410. c. 411. c. 498. b. Ei concessum jus eundem monachos, 410. a. b. Ejus charitas, 397. c.
 Udalricus seu Ulricus, Cluniaci mon. postea Gruningæ prior, 53. b. Willelmi Hirfangiensis hortatu, consuetudines Cluniacenses scribit, 220. b. Qua occa-

sione? 221. b. 222. a. Et ordine? 221. c. Male venatur, 222. b. c. Ejus obitus, & miracula, 321. c. 322. a. Vitæ auctor, 322. a.
 Udalricus Lenzburgensis comes, 112. c. 113. a.
 Udalricus comes, Formbacensis benefactor, 340. b.
 Udalricus comes, Augiæ-majoris conditor, 389. b.
 Udalricus seu Udaliscalcus comes, Sijdestetenfis conditor, & mon. 625. c.
 Udaliscalcus Tegernsensis abbas, 10. c.
 Udo Trevirensis archiep. 45. b. Gregorii VII. ad eum epistolæ, 74. c. 75. a. 112. c.
 Udo Tulli episcopus, S. Salvatoris conditor, 16. c. 17. a.
 Udo seu Liutgerus Stadenfis comes, Herfeldæ reformator, 258. c.
 Udo marchio, Rossenvaldensis benefactor, 444. c.
 Vecicanus ep. S. Indaleus, 211. b.
 Vectigalibus exempta monasteria, 590. c.
 Velctrenfis ep. Hugo, 50. a.
 Velum antea altare apponendum, 410. a.
 Velum virginitatis inhigne, quo ætatis anno accipiendum? 452. a. Non sponte susceptum, an obligat? 433. b. c. Mulieri datum in extremis, 490. c. Secreto servatum, ad illud, instante saltem obitu, capiti immittendum, 476. a.
 Vendolii dominus, Clarembaldus, 118. b.
 Venerentis ep. Mengisus, 12. b.
Veni Creator, Cluniaci ad Tertiam die Pentecostes cantatur, 530. a.
 Ob Veniales culpas confessione non dilutas, in extremis territus episcopus, 3. b.
 Venna, *la Venné*, viculus apud Arvernos, 9. b.
 Ventadurum, castrum pagi Lemovicensis, 467. a.
 Ventadorensis comes, Ebalus, 238. b.
 Ventiliacum, *Ventelay*, villa diocesis Remensis, 201. a.
 Ventimiliensis episc. Martinus, 554. a.
 Veranus Floriacensis fit abbas, 157. a. b. Ejus obitus, 355. a.
 Vercellenses episcopi, Wennericus, Rainerius, seu Ragenarius, 191. c.
 Verdensium episcopus, Thietmarus, 616. c.
 Verecundus Condomeus abbas, 78. c.
 S. Veremundus Hiracheus abbas, 57. a.
 Verinharius Augiensis mon. in S. Galli abbatiam intrusus, 183. c.
 Veritas humilitati præponatur, 272. c. Pro ea omnia sustinenda, 447. a.
 Vermannensis comes. *Vid.* Viromandensis.
 Versus maligni in Ivonem S. Dionysii abbatem, 652. Marbodi de Milone Prænestino, 670.
 Verulanus ep. Honestus, 276. b.
 Vesonionensis archiep. *Vid.* Bilonionensis, Chryso-politanus.
 Vespasianus Gribaldy archiep. Viennensis, Athanaci abbas, 673. b.
 Vestimentis recentis corpus sepultum, 9. a.
 Verule civitatis pars media Farsensibus data, 51. b.
 Vexillum datum in rei confirmationem, 656. c.
 Ughellus emendatur, 2. b.
 Ugo diac. cardinalis sub Paschali II., 510. a. 675.
 Ugo Laurishamensis abbas, 541. a.
 Ugo S. Martini in collibus fundator, 266. b.
 Ugo. *Vid.* Hugo.
 Ugoarus seu Ugolinus Saxi-vivi primus fundator, 215. a.
 Ugoletus Lirinenfis prior, 444. a.
 Ugoletus. *Vid.* Ugoarus.
 Viaticum porrigendi ritus apud Casinum, 485. b. *Vid.* Moribundus.
 Vicariorum molitiones adversus monachos, 386. a. b. De his quid statuum in concilio Claromontano, 359. b. c.
 Vicentia, unde S. Theobaldi corpus Vangadiciam translatum, 85. c.
 Victoris III. consecratio, 236. c. *Ch. sagg.* Sergius vocatus, 237. b. Adversus eum schismatis crimen a se amolitur Hugo Lugdunensis, 250. a. Ejus epistola pro relevando tributo S. Sepulchri, 647. Acta, & obitus, 236. c. *Vid.* Desiderius Casin.
 Victor abbas II. S. Georgii de Bachervilla, 593. b.
 Victonensis S. Antonii ordinis prima origo, 369. a. b.
 Viennensis in Gallia arch. Amannus, 629. a. b. Leodegarius, Waasmundus, 114. a. Seu Guarmundus, Guido, 192. a. 337. c. Seu Wido, 284. a.

Viennensis comes, Geilinus, 114. b.
 Vigeræ, fluvius infra Glanafolium, 274. a.
 S. Vincentius Cæsariensis martyr, 349. c.
 Vincentius abbas S. Petri de Aslanza, 115. a.
 Vincienfis episc. Petrus, 444. a.
 S. Vindiciani episc. Cameracensis vitæ auctor, 109. c. 152. a. b.
 Vindocinum Andecavensibus comitibus primum paruit, 314. b.
 Vindocinenses comites, Guido, 95. c. Fulco, 231. c. Burchardus, Goffridus, cognomento Jordanus, seu de Prulliac, 272. a. 366. a. Seu Godefridus, 597. c. Eufronia uxor, 272. a.
 Vindocinensium comitum secunda series, a quo originem trahit? 314. b.
 Vinum peculiare & optimum pro sacrificio altaris, 530. c. Ejus mensura in majoribus sollempnitatibus aucta, 678. b. c. 2. col. Abstinentia ab eo, die sexta, quo anno inducta, & qua occasione? 147. a. Eo ablutum cadaver, 9. a. *Vid.* Emina, Staupus.
 Vipertus marchio Reinsdorffensis & Pegavienfis monasteriorum fundator, 541. b.
 Ad Viridunenses Paschalis II. epistola contra Richardum episcopum, 685. b. 2. col. Contra eos pariter ad Laurentium S. Vitoni abbatem, 586. a.
 Viriduni advocatorum ecclesiarum temperata jura, 90. c. 91. a.
 Viridunenses episcopi, Heymo, 463. b. c. Rambertus, 189. b. c. Theodericus, 181. a. 463. b. c. Richerus, 255. c. 410. a. b. 515. a. Richardus, 189. b. c. 515. a. Henricus, 463. b. Seu Henricus, 410. a. b. Adalbero, 29. c.
 Viridunenses episcopus inter & Vitonianoſ mon. soluta vetus necessitudo, 167. b.
 Viridunensium episcoporum historiae scriptores, 411. c.
 Viridunensibus canonicis communicare renunt Vironiani, 561. a. b. Laurentii abbatibus apologetica epistola ad coldem, 683. *Ch. sagg.*
 Virga pastoralis. *Vid.* Baculus.
 Virgarum fasciculus, penitentiae signum, 335. a.
 Virgarum iudicium, 661. His cædi se jubet Galterus Pontifarenfis abbas ante obitum, 33c. a. b. Cæsum pariter incorruptum cadaver, ob culpam in vita non correctam, 590. a.
 Virgo non sponte velata, an licite matrimonium contrahere possit? 433. b. c. Quo ætatis anno velo donanda? 452. a.
 Virgines reclusæ in monasteriis, 54. a.
 Virginitatis gradus quanto superior, tanto gravior castus, 297. b. c.
 Viromandensis comes & comitissæ, Heribertus IV. Hugo magnus, Radulfus Strenuus dictus, 467. b. c. Ludovicus, 398. b. Ada, 349. c. Adila, 398. b. Seu Adela, 467. c.
 Virtutes, opidum pagi Caralaunensis, 172. c.
 Vita communis flores apud Teutones in laicis utriusque sexus, 287. c. Ad conjugatas propagatur, *ibid.* A pio proposito deficiens, apostasie reus, *ibid.* 288. a.
 Vita communis & canonicæ restaurator in Gallia Ivo Carnutenfis, 291. c.
 S. Vitalis caput ex Aganensis monasterio in Siebergenſe illatum, 30. b.
 Ss. Vitalis & Agricola reliquæ apud Casam-Dei, 356. a.
 Vitalis abbas S. Gildasii, 7. c.
 Vitalis de Mauritania, ejus ortus & patentes, 314. c. 315. a. Credonensis eremita, *ibid.* 283. b. Ei se adjungit Bernardus Tironiensis, 313. b. 421. c. Rotberti de Arbristellis pariter socius, 579. b. Novoburgi conditor, 474. c. Saviniaci pariter, & abbas, *ibid.* 579. b. Ejus laudes, & sanctitatis fama, 475. b. Ab Olerico carpus, 475. c. Apud Anglos Gallice verba faciens intelligitur, *ibid.* Instituta ab eo, & miracula, 579. b. c. Paschalis II. & Marbodi ad eum epistolæ, 474. c. 475. a. 580. a. Monasticum institutum valde propagat, 588. a. Annus obitus, 475. c.
 Vitalis Westmonasteriensis abbas ex Bernacensis, 22. c. 23. a. b. 180. b. Obitus & epitaphium, 189. c.
 Vitalis Angligena, auctor epitaphii Rotberti de Rodento, 295. a.
 Vitia absentium absque utilitate publice non carpenda, 425. b.
 Vitonus Fontanellenfis prior, 106. b.
 Vitriaci redditio, 91. c.

Vivarienses ep. Leogerius, 274. c. Seu Leodegarius, 500. a.
Vivax, clamor post electionem prælati, 304. c.
 Viteta nobilis matrona, postea Sueslionensis B. M. sanctim. 233. a.
 Vivianus Lesatenfis abbas, 470. c.
 Vivicus, *Vivier*, locus diocesis Lingonenfis, 219. b.
 Viziacensis domina, Elisabeth, 677. a. 1. col.
 Ulbertus Novigent prior, Plani-Castelli auctor, 508. b.
 Ulciacum, *Onchy-le-Château*, Sueslionensis diocesis castellum, 173. a.
 Ulgerius Andecavensis episc. 359. c.
 Ulgerius Befuensis abbas. *Vid.* Olgerius.
 Ulricus Pataviensis ep. 625. c.
 Ulricus ex S. Agerici mon. abbas S. Michaelis ad Mosam, 189. c.
 Ulricus Gruningensis prior. *Vid.* Udalricus.
 Umbaudus S. Sigiranni abbas, 316. b.
 Umberto Lugdunensis archiep. 80. a. 629.
 Umberrus. *Vid.* Humbertus.
 Unaldus seu Hunaldus, Molificensis abbas, 78. b.
 Unaldus. *Vid.* Hunaldus.
 Unctio extrema in eodem morbo an iterari queat? 480. b. Imponitenti denegata, 413. c. Data ante viaticum, 248. a. *Vid.* Moribundi.
 Unfredus seu Unfreda Montis-Scabiosii comes, S. Michaelis fundator, 414. b. Charta pro eo, 666. 667.
 Ungarus abbas Conchenfis, 20. a.
 Unitate servata, consuetudo diversa non nocet, 451. a.
 Vodalricus Beneventi arch. *Vid.* Udalricus.
 Volcmaus Mindensis ep. 212. c.
 Volcmarus Nienburgenfis abbas, 212. c.
 Volpertus S. Albani abbas, 616. c.
 Voluntas humana. *Vid.* Homo, Gratia.
 Vota facta ante professionem an obligant? 506. b.
 Urbanus II. papa eligitur, antea Odo Ostiensis, 240. a. 249. c. Electionis historia ab ipomet relata, 251. b. c. Eum conveniunt comites & barones, 249. c. 250. a. Johannem Cajetan. patriarchii Lateran. diaconum ordinat, 249. c. Ejus postea in omnibus angustis adiutorem, 252. a. Abbatiam cum episcopatu Ambian. abrogat Germino, 93. c. Apud Melfim concilium celebrat, 265. a. Claro-montem, 256. a. Placentiam, 344. c. Romæ, 375. c. 403. a. *Ch. sagg.* Barrenſi præsit, 400. c. 401. a. Ejus elogium de Anselmo, 401. a. Rotlannum Aufusiodorensis abbat. deponit, 209. c. Bernardo Toletano pallium concedit & primatum, 250. c. Constantienſi potestatem super Augiæ insulam, 159. b. Rothomagenſi pallii usum interdicit, 264. a. Barim adit, 265. b. Brunonem Carruf. Romam evocat, 268. c. Beneventi synodum habet contra antip. Guibertum, 279. b. Petro Cavenſi, nudo capite in synodo adſidenti, mitram mittit, 279. b. Electionem Germini Ambianensis confirmat, 280. b. Item vitæ communis institutum apud Teutones, 287. c. 288. a. Petri Compostellani ordinationem rescindit, 290. b. Ejuſd. ecclesie jura confirmat, 290. b. Necnon Catanenſis restitutionem, 290. c. Ab Henrico IV. vexatur, 291. c. Quam pauci ei adhaerent! 397. b. c. Præter Walfonem ducem & Marhildem comitissam, 292. a. b. In Cavenſi & Materienſi cenobiis hospitat, 293. b. c. Ad puellare S. M. de Marina divertit; ejus acta ibi, 293. c. Eo favente Conradus adversus Heinricum patrem rebellat, 303. b. Fidelitatis sacramentum ab eo recipit, 345. a. Legatos mittit ad Philippum regem ob divortium cum Berra, 303. c. Ei addictissimus Anselmus uterque, Mediolan. & Cantuar. 305. b. Ab isto librum de fide Trinitatis & Incarnationis accipit, 309. a. 324. c. A Goffrido Vindocinensi subsidia, 312. b. c. Guibertini liberum ad eum transitum non permittunt, 323. b. c. Ejus litteræ pro Fulcone Divenſi, 296. b. Et Lamberto Atrebatensi, 310. a. b. Pro faciendis collectis, 312. c. 313. a. Ad Anselmum, 262. b. c. Ad Bernardum Majoris-mon. abb. 272. c. Ad Durandum Arvernorum ep. 336. c. Ad universos Gothie fideles, 344. b. Ad Hugonem Gratianop. ep. 275. a. b. Hugonem Lugdun. 386. a. Hugonem Cluniae, 251. e. Mathildem comitissam, 402. c. Willelmum Angliæ regem, 305. b. 310. b. 338. a. *Ch. passim.* Item vœniæ ad ipsum; Anselmi Cantuar. 345. c. 390. a. S. Emiliani canonicorum, 389. a. b. Goffridi Vin-

doc. 366. a. Ivonis Carnut. 273. c. 363. b. 374. a. Lamberti Atrebatensis, 347. c. Simonis Ierosol. patriarche, 323. c. 324. a. Udalrici S. Michaelis abb. 338. c. 397. b. c. Ejus erga Hugonem Clun. veneratio, 251. c. Ad ecclesiam Deauratam coemeterium extrui permittit, 338. a. Anquilini-Moisiacensis abb. partes tuetur, 337. c. 338. a. Gotwico primum abbatem instituit, 341. c. In Anglia agnoscitur pro iugitimo pont. 345. b. c. Anselmo pallium mittit, *ibid.* Herbertum Tetfordensem purgat a simonia, 345. c. Ivonem Carnut. consecrat, 291. a. Necnon primus Casauriensem abbatem, 391. c. An ordinationem Goffridi Andecavensis improbaverit? 439. b. Sententiam meditatatur contra Philippum regem, 348. c. 349. a. Varia lustrat loca, 344. c. 345. a. Ad concilium Claromont. properat, acta in itinere; apud Calam-Dei, 356. a. b. S. Egidium, *ibid.* b. 368. c. 369. a. Taralcomæ, 356. b. 367. c. 368. a. Avenione, Cluniaci, Silviniaci, 356. c. 654. *Et seqq.* Tempore concilii, 357. b. 358. b. c. 359. c. Post concilium, 361. a. Abolutionem generalem Crucisignatis indulget, 360. a. Gesta Lemovicis, 361. c. 362. a. b. Pictavis, 363. a. 365. c. 366. a. Andecavensis, 363. a. Glanafolium adit; Cenomannos lustrat, *ibid.* Vindocini acta, *ibid.* c. Turonibus, *ibid.* 364. a. b. 372. b. Angeriaci, Burdegale, Leiraci, Tolosæ, 365. c. 366. a. 368. a. b. Moisiaci, 368. a. Santonis, 365. c. 366. a. Nemausi, 368. b. 373. a. Cabellici, 369. a. Aptæ-Julizæ, *ibid.* b. Philippum regem reconciliat, *ibid.* b. Erga monachos optime affectus & liberalis, 169. b. 233. b. 251. c. 264. a. 265. b. 273. b. 279. b. 281. b. 291. a. 297. a. b. 312. c. 334. a. 342. c. 346. a. 369. c. 390. b. *Et seqq.* 401. c. 402. b. 666. Pro variis bullæ, 373. a. 406. a. b. 665. Diplomata, 250. a. 282. c. 342. a. 360. a. *Et seqq.* 410. a. Privilegia, 274. c. 293. c. 294. a. 272. b. 292. c. 293. b. 344. b. 360. a. *Et seq.* 658. Dedicaciones passim, 360. a. *Et seq.* 207. c. 250. a. 293. a. Decretum pro monachis ad clericatum revertis, 376. a. Item contra Carnuteses de cella Nogen. 334. c. Anselmi ad eum nuntii, 390. a. Eum adeunt Molismenses pro reditu S. Rotberti, 404. a. b. Synodi Remensis sententiam contra Rotbertum Remig. rescindit, 380. b. c. 381. a. Anselmum honorifice excipit, 395. b. Regis Willelmi conatus apud eum contra archiepiscopum, 400. b. c. Romæ acta pro eo, 401. b. Epiraphii Simonis Crisp. auctor, 183. b. Ejus obitus, instituta, 406. b. c. Sanctitatis signa, *ibid.* c. Successor, *ibid.* *Et seq.*

Urbanus II. cancellarius, Johannes Cajetanus, 357. a. Scribarius, Gregorius, 272. b. Legati, Amatus, Burdegalenis in Gallia, 334. a. 379. c. Benedic- tus, 398. c. Gebehardus Constant. in Germania, 287. a. 464. b. Godefridus presb. & mon. 276. b. Herbertus Tetford. 264. a. Hugo Lugdun. in Gallia, 334. a. 394. b. Johannes, 398. c. Milo, 363. Rainerius, 251. a. Rogerius cardin. 264. a. Richardus cardin. in Hispania, 251. a. 290. b.

Urbanus S. Gregorii de Concha abbas, 20. a.

Urgellenis ep. Bernardus-Wilhelmus, 19. c. Erim- baldus, 406. b.

Urnæ sepulchrales, 118. a.

Urraca Castellæ regina, Alfonsi VI. uxor, 31. c. 32. a.

Urraca Ferdinandi regis filia, Alfonsi soror, S. Petri de Esthonia instauratrix & reformatrix, 409. b. Ejus donationes, *ibid.* c. 410. a.

Urraca Alfonsi VI. Castellæ regis filia, 290. b. 537. c. Alfonso Aragonensi illicite copulata, 570. c. 571. a. b. Excerptum hac de re ex apographo, 688. *Et seq.* Ejus diploma pro monasterio Podienis, 623. a.

Ursio Belvacensis ep. 224. a.

Ursio seu Urslo, Silvanctensis ep. 188. a. 208. b. 224. a. 311. a.

Ursio Bantini monasterii abbas, 250. a.

Ursio seu Ursus, c. Cluniaci monacho S. Martini de Campis primus prior, 141. b. Societatem init eum Suelionensis ecclesia, 372. c. Obit, 492. a. Insigne pro eo anniversarium, *ibid.*

Ursio monachus, sede Suelionensi merito detrusus in concilio Meldensi, 156. b. c.

S. Ursimari corpus delatum ad recuperanda Laubiensium bona, 339. a.

Ursio vicecomes, 258. a.

Ursus Barenfis archiep. 239. c.

Ursus Tullenis ep. ejus corporis inventio, 515. b.

Ursus S. Faronis abbas, 186. a.

Ursus Gemeticensis abbas, 360. c. 361. a. 490. b.

Ursus ex Gemetici subprior Montis-burgi abbas, 281. c.

Ursus prior primus S. Martini de Campis. *Vid.* Ursio.

Ursus S. Jacobi in Lotharingia conditor, 388. a. b.

Uto Treverensis archiep. 47. b.

Utubaldus Athanaci abbas, 672. a.

Vulgi judicia in ecclesiasticos viros plerumque iniqua, 425. c.

Uxor consanguinea vetita, 149. c.

W.

W. Archidiaconus Andecavensis, 439. c.

W. Walacra Tanchelmi erroribus inficitur, 615. a.

Walbertus ex Tornacensi S. Martini priore abbas in monte S. Martini, 352. c. Marciensis reformator, *ibid.*

Walbertus. *Vid.* Gualbertus.

Walburgis Juviniaci abbatissa. *Vid.* Galburgis.

Walchelmus ex Cadomeni mon. ep. Wintoniensis, 84. a. Seu Walkelmus, 180. a. Aut Walchelinus, 370. c. Monachis infestus, 35. b. Ernulphum priorem consulit de incestis conjugis, 307. c.

Walchelmus. *Vid.* Gualchelmus.

Walchelinus. *Vid.* Walchelmus.

Walcherus Dunelmensis ep. 85. a. c.

Walcherus Rocceus excommunicatur, 575. b.

Walcherus Ikenensis monasterii conditor, 573. b.

Walchunus Entsdorfensis abbas, 541. c.

Walderus comes, a Normannis occisus, ejus miracula, 98. c. Inventio & translatio, 289. c.

Waldradus Ribodi-montis abbas, 232. c.

Waldricus Noviomenis episc. 458. b.

Waldricus S. Præjecti Viromand. abbas, 109. a.

Waldricus. *Vid.* Gualdricus, Galdricus.

Walerannus Nuemburgensis ep. schismatice, 450. b. c. 451. a.

Walerannus Parisiensis cantor, ad S. Martinum de Campis secedit, 308. b.

Walerannus Mellenti comes, 638.

Walerannus. *Vid.* Gualerannus, Galerannus.

Walso Bajejarie dux, 99. b. Seu Welfo, 212. c. 287. b. Ejus bellum cum Henrico IV. 291. c. 292. a. 303. b. Weingartenis fundator, 339. b. c.

Walkelmus Wintoniensis. *Vid.* Walchelmus.

Walo Leonensis ep. 576. c.

Walo seu Gualo, Mediomatricensis seu Mettensis episcopus, intrusus, 216. c. 235. b.

Walo seu Gualo Parisiensis ep. 518. c. Ejus acta, 552. b. 602. b. 618. b. 694.

Walo S. Arnulfi abbas, 54. a. 152. b. 564. a.

Walo abbas Novillarenis, 564. a.

Walterius seu Gualterius, aut Walterus, Cabilonensis ep. 156. c. 405. a. Ejus acta, 241. c. 385. a. 476. b. 567. c. Epistolæ, 176. b. 405. a. 415. b. Meldensi concilio adest, 157. c. Conventui ad Petram-Scissam, 405. a. Berardi Mariscionensis consecrationi, 384. c.

Walterius I. seu Walterus Meldensis ep. 4. b. 12. b. Ejus charta pro cella Brienfi, 185. a. 647. Obitus, 184. b.

Walterius II. Meldensis ep. 184. b. Seu Galterus, 186. a. Aut Gualterus, 224. a. Vel Walterus, 188. a. 209. a.

Walterius I. & II. Disertinensis abbas, 582. b.

Walterius Follatenis abbas, 374. b. c.

Walterius seu Walterus Laubiensis abbas, 514. b. c.

Walterius Pontelevisiensis abbas, 453. b.

Walterius Rhotonenis abbas, 440. a.

Walterius S. Sergii abbas. *Vid.* Gaurerius.

Walterius seu Gualterius Ss. Trinitatis de Monte abbas, 245. a. 490. b.

Walterius Divionensis mon. occiditur, 200. a. 213. a.

Walterius vicecomes de Clamiceo, 443. b.

Walterius Damiaci vicecomes, 671. c.

Walterius. *Vid.* Gualterius.

Walterus Senioratus seu Seniorator, Firmitatis domini, 359. a. 397. b.

Walterus cardinalis Albanensis, 345. c. 346. a.

Walterus

Walterus S. Joscii abbas, 224. b.

Walterus Millebecensis abbas, 18. a.

Walterus Salefeldensis abbas, 44. c.

Walterus S. Sepulchri abbas, 109. c. Ejus scripta, & obitus, *ibid.* 152. a. b.

Walterus c. nobili milite Tornaci apud S. Martinum mon. 351. c. Ejus acta, *ibid.* 353. b.

Walterus Breonenis comes, 54. b. Decretum contra eum pro Dervo, 564. c. 641.

Walterus de Gant, Barducienis monast. instaurator, 607. c.

Walterus de Hadonis-villa, decanus, archidiaconus, & cancellarius, 27. b. 74. c.

Walterus Tornacensis advocatus, S. Martini fit monachus, 351. b.

Walterus Vadenfis comitis filius, occiditur, 54. c. 55. a. b. c.

Walterus Aquicincti conditor, 151. b. c. & mon. 152. a.

Walterus. *Vid.* Gualterus, Walterius.

Wandelbertus dux, Ferrariensis conditor, 467. b.

Wandelgerus cognomento Bruno, Dervensis abbas, 54. c.

Wandiluc, id est ramus arboris, 102. b.

Waramundus Corbejæ-novæ abbas, 303. a. 499. b.

Warchentes comes, Arnulfus, 30. a. Orho, 382. b.

Warechus ep. Namnetensis, 7. c.

Warinus Corbejæ-novæ abbas. *Vid.* Weinherus.

Warinus S. Richarii prior, 421. c.

Warinus ex Lyre monacho abbas Malmesburienis, 236. b. 451. b.

Warinus eremita, Fontis-humidi auctor, 468. b.

Warinus Salopie comes, cenobiorum conditor, 199. b.

Warinus de Belimo, 95. c.

Warinus dominus Credonensis, 25. b.

Warinus de Monte-Pancerio, Cluniaci monachus, 335. a. b.

Warinus. *Vid.* Guarinus.

Warmundus seu Guarmundus, Dolensis abbas, 7. c. 18. a. Necnon arch. Viennensis, 114. a. b. 156. b. Acta sub eo, & turbæ, 80. b. 149. a. b. Simonæ infimularus, 188. c. Deponitur, 192. a. Et obit, *ibid.* 173. b.

Warnerius Westmonasteriensis mon. dictus Homilia- rius, 435. a.

Warnerius primus fundator cenobii S. Martini Pontif. 18. b.

Warnerus Gorziensis abbas, 320. b.

Warnerus. *Vid.* Guarnerius.

Warulfus abbas III. Ribodimontensis, 195. b.

Walcoom duces, 78. c. 148. c. 361. b. *Vid.* Aquitanie.

Wastinensis vicecomes, Fulco, 576. c.

Watafordiensis episc. Malchus, 370. b.

Wecilo Moguntinus archiep. Heinrici partium fautor, 210. b. 211. c.

Wedericus monachus Gandensis, divini verbi præco per Flandriam & Brabantiam, 195. c.

Wedricus Barbatu, Avesniensis dominus, 556. b.

Welfo Bajejarie dux. *Vid.* Walso.

Wellensis ep. Johannes, 258. b.

Wellensis episcopus ad Bathoniensem transfertur abbatiam, 258. b.

Wenmericus Vercellensis ep. 191. c.

Wentana civitas Angliæ, 57. a.

Wentanus ep. Walchelmus, 35. b. *Vid.* Wintoniensis.

Wericus Sorus. *Vid.* Guericus.

Weringenses comites, Mangoldus, Walcherus, Wolfradus, 373. b.

Werinarius Augiensis abbas, 212. b. c. 235. c.

Werinherus Corbejæ-novæ abbas, 47. b. Seu Werneh- rus, 73. c. 74. a. Aut Warinus, 152. c. Acta, & obitus, *ibid.*

Werinherus S. Galli abbas, 582. b.

Werinherus seu Wernerus, Rossenveldensis primus abbas, 444. c. Obit, 600. c.

Wernerus Heinrici IV. ministerialis, Marchiæ Aquinensis præfectus, 487. a.

Wernherus Argentiniensis ep. *Vid.* Guarnerius II.

Wernherus Merseburgensis ep. 302. c.

Wernherus Wiblingensis abbas, 321. c.

Wernherus. *Vid.* Werinherus.

Werricus abbas Indensis, 17. a.

Werricus Satrapa, vir nobilis, 420. b.

Werricus. *Vid.* Guericus.

Westanus Glocestrensis abbas, 57. b.

Wibertus seu Guibertus Ravenas antipapa contra Gregorium VII. 190. c. Et Urbanum II. 303. b. 312.

b. c. Sub nomine Clementis III. 154. c. 199. c. Heinrici regis fautor, 112. c. 199. c. 200. a. In pluribus conciliis excommunicatus, 125. b. 211. c. 272. b. A Gregorio VII. non absolutus, 213. c. Ejus fautores turrim Crescentii obtinent, 223. b. c. Anselmo infidias parant, 390. Ipse Landuinum Cartuf. in carcere detinet, 408. a. Obit, 417. b. *Vid.* Clemens. III.

Wibertus seu Guibertus abbas S. Noviani, 574. b.

Wibertus vicecomes Cenomannorum, 6. c.

Wibertus de Loissaco, 95. c.

Wibertus seu Wibertus Talomoni dominus, Aurex- vallis Santon. fundator, 366. c. 367. a.

Wibertus. *Vid.* Guibertus.

Wicardus Athanacensis abbas, 26. c.

Wicherus Conciaci prior, 550. c.

Wicramnus Fabariensis, eruditione clarus, 543. b. Deinde abbas, 544. a. 617. a.

Wideradus Fuldensis abbas, 47. a. Acta sub eo, 59. c. 60. a. Expeditioni Saxonice adest, 88. c. Ejus obitus, 89. a. Laudes, *ibid.*

Wido seu Guido Belvacensis ep. 97. c. 122. c. 144. b. 178. c. 195. b. 208. a. 366. b. Concilio Suelionensi adest, 201. b.

Wido seu Guido Genevensis episc. 322. b. 385. b. 663. In S. Eugendum liberalis, 283. c. 284. a. 554. b.

Wido Silvanectensis, Ludovici regis buticularius, 533. 576. c.

Wido Alpinis abbas, 385. b. 545. b. 679. An postea Molismensis? 546. b.

Wido S. Apri abbas Tullenis, 27. b. 54. a. 74. b. 152. c. Obit, 210. b.

Wido S. Augustini Cantuar. abbas in Anglia, 246. b. Acta sub eo, 288. c. 289. a. c.

Wido seu Guido S. Benedicti super Padum abbas, 158. a. b.

Wido ex Arremarenfi monacho Befuz abbas, 219. c.

Wido S. Augustini Cantuar. abbas, 307. a.

Wido seu Guido Molismi abbas II. 268. a. 265. b. An ex Alpinis? 546. b. c. Acta sub eo, 564. c. 584. a. b. 594. b. c. 606. b.

Wido seu Guido ex Cluniaci priore Monasterii-novi abbas, 96. a. 127. b. Obit, 220. a.

Wido Pontilevis abbas II. 96. a.

Wido Saviniaci abbas, 166. c.

Wido ex Befuens mon. S. Michaelis Tornodorensis abbas, 255. b. 500. a. 546. b.

Wido comes Matif. 119. b. Ejus conversio, 128. c.

Wido nobilis miles, Uicentis mon. 295. a.

Wido Centulæ mon. pietate insignis, 93. c.

Wido Viridunensis archidiaconus, Romam mittitur, 411. b.

Wido unus e sociis S. Gerardi Silve-majoris fundato- ris, 163. c.

Wido princeps, 175. a.

Wido Willelmi Tiernenis principis filius, 101. b.

Wido Barenfis comitis filius, 664. c.

Wido Pictavorum comes, 122. c. 145. b. 161. a. *Vid.* Gausfridus, Guillelmus.

Wido Pontivorum comes, 242. c. 421. c.

Wido comes de Rupeforti, 500. b.

Wido comes, 54. b.

Wido de Monte-Leutherico, 5. b. Seu de Monte-Ie- thario, 18. b.

Wido de Nuceriis, 468. b.

Wido de Vangionis-rivo, 671. b.

Wido. *Vid.* Guido.

Widricus S. Apri abbas, 210. b.

Widricus II. S. Apri abbas, 388. b. 564. b.

Widricus seu Guidricus, S. Ghileni abbas, 28. b. c. 29. a. b.

Widricus Valciadori fit abbas, 449. b.

Wigandus Thariensis abbas, 473. a. 541. c.

Wigo. *Vid.* Guigo.

Wigornæ ep. Wolstanus, 134. c. Seu Wulfstanus, 258. a.

Wilbaldus Stabulensis abbas, simulque Corbejæ & Ca- sinensis, 449. b.

Wilbertus Burgulienis. *Vid.* Guibertus.

Wilfredus Naibonenis archiep. 130. a.

Willa mater S. Theobaldi Vicentini, crem. 138. b.

Willelmus de Monte-Alto, seu Guillelmus-Bernardi ex Cluniacensi mon. & S. Orientii, Aufciensis archiep. 14. a. 124. a. 78. b. c. Ejus acta, 70. c. 191. c. 163. b. 241. a. b. 367. b. Erga Cluniac. liberalis, 78. b. 365.

c. Acres ad eum Gregorii VII. litteræ, 159. c. Burdegalenſi concil. duplici adest, 253. b. 318. b. 633. b. 652. Tolofano, 14. a. Orrenſe convocat, 71. c. Willemus ex clerico Dunelmensis archiepiscopus Cantuar. 473. b.

Willemus Bona-anima, seu Guillelmus, ex archid. Rotom. Beccensis mon. postea Cadom. abbas, 23. b. 260. b. Fic archiep. Rotom. 141. c. 187. a. Ejus acta, 245. a. 280. c. 281. b. 306. c. 307. a. 479. a. 490. b. 551. c. Epistolæ, 305. a. Ad ipsum, 281. b. 418. b. Lis de exemptione Fontanell. 187. b. Becco immunitatem concedit, 187. c. Professionem exigere vult ab abbate, 637. *ſeqq.* Nortmanniam totam interdicto ſubjicit, 263. c. Duos B. M. capillos magno cum honore excipit, 489. e. Ejus obitus & epitaphium, 551. c.

Willemus I. Dunelmensis ep. 246. c. Obitus & ſepultura, 370. b. c.

Willemus II. Dunelmensis episc. 371. a.

Willemus Exoniensis ep. 503. c.

Willemus Londoniensis ep. 20. c.

Willemus I. seu Guillelmus de Monte-Berulfo, Petragoric. episc. 14. b. 97. b. 162. a. 163. b. 177. b. Concilio Pictav. adest, 96. a.

Willemus II. seu Guillelmus de Alba-Roca, Petragoric. ep. 595. c. Et abbas S. Frontonis, 613. b. Dalonenſi ſynodo intereſt, 595. b. Caduini fundator, 613. b.

Willemus III. Petragoricus ep. 148. b.

Willemus Pictavensis ep. seu Guillelmus, 578. a. 595. c. 596. a. 620. c.

Willemus ep. Tolonenſis, 229. b.

Willemus Teterfordensis ep. 224. c.

Willemus Wintoniensis ep. 503. c.

Willemus de Sarrinis, Athanaci abbas, 672. b.

Willemus de Bello-monte, Becci fit abbas, 325. c. 326. a. b. 408. c. Acta ſub eo, 435. c. Ad eum epistolæ, 506. b. 536. c. 537. a. Baldricum Dolentem archiep. honorifice excipit, 504. c. Anſelmum conſulit de voto monachi ante professionem, 506. b. Pontificis ad eum monita, 326. b. c. Monasterii libertatem tuetur, 637. *ſeqq.*

Willemus Britulicenis abbas, 224. b. 480. a.

Willemus Botneti primus abbas, 588. b.

Willemus III. ex decano S. Eugenie Calmeliaci reformator, & abbas, 79. b. c. Obit, 229. b.

Willemus IV. Calmeliacensis fit abbas, 229. c. Acta ſub eo, & donationes, *ibid.* 230. a. 274. c. 275. a.

Willemus Divion. abbas, Beſuſenſis reformator, 219. c.

Willemus ex archid. Redonenſi Majoris-monasterii mon. & prior, Dolonenſis fit abbas, 534. a.

Willemus Dunifermelinenſis abbas, 33. c.

Willemus ex Ficamni priore abbas Ebroicensis, 490. b.

Willemus seu Guillelmus abbas Ebroicensis, 56. c. 81. b. 164. c.

Willemus Divionensis, primus Ficamni abbas, 504. c.

Willemus seu Guillelmus, S. Florentii Salmur. abbas, 80. c. 523. b. Ejus fama ſanctitatis, 26. a. Donationes ſub eo, 128. a. 177. b. Ei commiſſum S. Fernerii monasterium, 161. a. Claremontano concilio adest, 357. b. Pactum init cum Virzonenſib. 296. c. 297. a. Inter S. Nicolai & S. Albini monachos judex, 399. c.

Willemus Floriaci abbas, 40. c. 41. a. 95. b. Seu Guillelmus, 122. c. Obit, 156. b. 157. a.

Willemus de Concampo, Fontis-dulcis conditor, & primus abbas, 566. b. c. 687. Tenaliæ pariter, 567. a. Obitus, & geſta, *ibid.* 688. b. c.

Willemus II. Fontis-dulcis abbas, 688. c. *Vid.* Guillelmus.

Willemus ex S. Emmerammi mon. Hirſaugienſis abbas, 16. a. Ejus laudes, & acta, 45. c. 286. a. b. Romam adit, 90. b. Divinitus ei ſanitas reſtituta, *ibid.* E ſuis plures Cluniacum mittit, 113. a. Plurimum monasteriorum conditor, vel inſtitutor, 125. a. b. 168. c. 169. a. 197. b. c. 198. a. b. Zwifaltenſe inſtaurat. 198. a. Suum de novo extruit, 190. b. Omnium velut paſtor generalis, 197. c. 198. a. Quanta ſub eo Hirſaugie celebritas, 190. c. Diſciplinæ monaſticæ inſtaurator in Suevia, 286. c. Fratrum laico-corum inſtitutor, 287. c. Pro his monasterium condit, 198. a. b. Eccleſiæ graviora negotia ei commiſſa a Gregorio VII. 169. a. Anſelmum conſulit de Brunone excommunicato, 210. c. Inter utrumque con-

tracta familiaritas, 211. a. Ejus conſuetudines laudat Udalricus, 220. b. c. Halungenſes numero lxxx. apud ſe recipit, *ibid.* 221. a. Ejus hortatu ritus Cluniacenses Udalricus ſcribit, *ibid.* b. 222. a. Simoniacum preſbyterum ad celebrandum non recte admittit, 222. c. Theogerum S. Georgii abbatiæ præficit, 277. c. Ejus ultima verba, & obitus, 286. a. b. c. Scripta, 221. c. 222. a. 287. a. Vitæ auctores, 287. a. Diſcipuli, *ibid.* 499. a.

Willemus de Cambornis, seu Guillelmus, Majoris-monasterii abbas, 477. c. Ejus geſta, 478. a. Teloneum in fluvio Ligeris recuperat, 477. c. Paſchali II. occurrit, 500. c. Poſſeſſiones ſub eo auctæ & confirmatæ, 534. a. b. 578. c. 579. a. Loſdunenſi concilio adest, 534. b.

Willemus Mettenſis & Remigianus abbas, 39. c. 40. a. Variæ ejus epistolæ, *ibid.* 61. a. b. Poſtiorum abbatiæ abdicat, 40. a. 61. c. 75. b. c. An inter Remigianos abbates numerandus, 347. b.

Willemus abbas S. Meremii, 439. c.

Willemus Pontis S. Catharinæ abbas XIV. 632. c.

Willemus abbas Padolironenſis, 158. b. Ei ſubjectum S. Martini monasterium, 266. b. Ab Heinricho IV. vexatus fugit, 292. c. Obit, 402. b.

Willemus ex Pexei priore Beccensis abbas, 306. c. 307. a.

Willemus Pfalmodienſis abbas, 229. b.

Willemus Ribodimontenſis abbas, 195. b.

Willemus seu Willermus, ex S. Petri-vivi mon. S. Remigii Senonenſis abbas, 525. c. 526. a.

Willemus Talamonenſis abbas, 620. c.

Willemus S. Theotfredi abbas, ei reformandum committitur Seveiraci parthenium, 461. a.

Willemus Tutelenſis abbas, 362. c. 478. b. 532. b.

Willemus Angeriacenſis prior, 469. c.

Willemus ex archid. Redonenſi Majoris-monasterii prior, 478. a.

Willemus Centulæ mon. pietate inſignis, 93. c.

Willemus Clufenſis monachus, Aureæ-vallis cellæ primus auctor, 366. c. 367. a.

Willemus Coche, Majoris-monasterii monachus inſignis, 2. c.

Willemus Faber, Majoris-monasterii mon. cui commiſſa cura conſtruendi Belli-monasterii, 20. c.

Willemus Malmesburienſis ſcriptor, 346. c. 528. a. Temere judicat de S. Rotberto, 405. c. Emendatur, 422. c.

Willemus Thornus emendatur, 289. a. 307. a. 504. a.

Willemus Odonis Aurelianenſis magiſtri in converſione ſocius, 300. b.

Willemus monachus, Cantabrigienſis rhetor, 539. a.

Willemus Bajocenſis decanus, 369. b.

Willemus archidiaconus Rotomagienſis, 104. c.

Willemus Pictavienſis præpoſitus, Nobiliacenſium vexator, 469. a.

Willemus seu Guillelmus conquæſtor, Angliæ rex, & Normannorum dux, 40. b. 187. a. 193. b. Ejus conjux, 5. c. Filii & filię, 83. a. 91. c. 92. b. 244. b. 576. c. Fratres, 3. a. 4. b. Monasteriorum fundator ac promotor, 2. c. 3. c. 17. b. c. 18. a. 105. c. 120. a. 245. a. b. Ejus pactum cum Hugone Floriacenſi, 5. b. Nobiles Anglos beneficiis ſibi conciliare ſtudet, 3. a. Neutriæ proſpicit quieti, 3. c. Eccleſiarum ſtatui & tranquillitati invigilat, 20. a. b. 21. b. c. Simoniacam hæreſim abrogat, *ibid.* Ejus Cenomannenſis comitatus uſurparat, 6. a. Glaſtoniæ res mutuat, 21. c. Gravibus Guitmundi monitis non offenditur, 22. a. b. Johanni Ficamnenſi ſcribit, *ibid.* c. 23. a. b. Concilio Anglicano adest, 57. b. Varias lites componit, 82. c. 83. a. 122. a. 187. b. 198. c. 199. a. Turrim in Dionyſiana baſilica facit conſtrui, 91. b. Apud Ficamnum primogenitam ſuam offert, 91. c. Dolum obſidet, *ibid.* 96. c. Gregorii VII. ad eum epilt. 102. c. 126. b. Johoveo Dolentſi arch. favet, 126. b. Simonem Criſtipacenſem interpellat, ut filiam ſuam ducat uxorem, 119. a. b. In Gallia verſatur, 119. b. c. Ejus bella cum Philippo rege, & occaſio, 102. b. 244. b. Rodberto S. Euphemie abbati ob injuſtum exſilium veniam poſtulat, 120. b. Fulconem Divenſem ad Bertam comitiſſam mittit, 121. c. Baculum paſtoralem dat Anſelmo Beccenſi, 133. c. Wolſtanum Wigornie ep. ſede dejicere tentat, 134. c. 135. a. Rotberto filio reconciliatur, 173. b. Godefridum Elienſem ad Malmesburienſem

ſedem transfert, 179. c. S. Eadmundi abbati favet contra ep. Teterfordenſem, 180. b. Turſtanum Glaſtonienſem deponit, 198. c. Capellanis ſuis episcopatus donat, *ibid.* 224. a. Ejus obitus, 244. c. Et ſepultura, 245. a. Maufoleum inſigne, *ibid.* b. Pro ejus anima donatio Majori-monasterio facta, 187. a. Ejus cancellarius, Oſmundus, 57. b. Scriba, Ingulfus, 106. a.

Willemus Rufus seu Guillelmus, Angliæ rex a patre designatus, 83. a. 187. a. 244. c. Londoniæ consecratus, 245. b. Auguſtinenſibus contra Lanfrancum favet, 246. b. Eboracenſis B. Mariæ fundator, 257. c. Montis-Burgi, quo ſenſu? 281. c. Ejus diploma pro erectione Bathoniensis cathedralis, 258. b. S. Auguſtini elevationem permittit, 288. c. Abbatiæ plures uſque ad obitum retinet, 211. a. Vacantium redditus in ſuos uſus proſtat, 294. b. Sub eo eccleſiæ venales, 307. a. S. Auguſtini abbatiæ conſanguineo tradit, 307. a. b. Ejus bella cum Rotberto fratre, 263. c. 324. c. 325. c. Ei reconciliatur, 360. b. c. Romam mittit ad exploranda legitimi pontificis jura, 345. b. c. Preces ægre permittit pro electione arch. Cantuarienſis, 303. c. Anſelmum arch. creat, 304. a. b. c. Nuntii hac de re in Neutriam, 305. a. Variæ ad eum epilt. *ibid.* Ejus diſſidia cum Anſelmo, 305. a. Vexationes & male artes, *ibid.* b. 307. a. 389. c. 390. a. 400. b. c. Urbani II. epistola hac de re, 395. b. Reſponder, 401. b. In ejus gratiam reddit Herbertus Teterfordenſis, 345. c. Seſebienſum ad eum querelæ, 371. b. Concilii Barenſis ſententiam declinat, 401. a. Utricumſum jura tuetur, 408. c. Bona confirmat, 281. a. Obit, 417. c.

Willemus Heinrichi Angliæ regis filius, hominum præſtat Gallie regi ob Nortmanniæ ducatum, 519. a.

Willemus Heinrichi Angliæ regis legatus, 456. c. 457. a.

Willemus Pontivi princeps, 482. c.

Willemus Tiernenſis princeps, 101. b.

Willemus Auguſtini comes, 437. b.

Willemus Burgundiæ & Matifenſium comes, 511. b.

Willemus Ceritanie comes, 41. c. 42. a.

Willemus Ebroicensis comes, 82. c. 83. a. Seu Guillelmus, 246. a.

Willemus Ebroicensis comes, Nogionis cellæ auctor, 522. b.

Willemus I. seu Guillelmus, Nivernenſis comes, 6. c. 14. c. S. Stephani inſtaurator, 386. b. c. 387. a. b. Ejus filii, *ibid.* b. 443. b.

Willemus II. seu Guillelmus, Nivernenſis comes, 386. c. 443. b. 518. c. Moliſmum adit, 465. b. 671. 672. Paſchalis II. ad eum epilt. 497. b. A Theobaldo comite detentus, 619. a. Tironenſium penuriam levat, 509. b.

Willemus III. seu Guillelmus, Nivernenſium comes, poſtea Cartuſianus, 618. a.

Willemus Normannorum dux, Rollonis filius, 476. a.

Willemus comes Petragoricenſis, 148. a. b.

Willemus comes Sueſſonenſis, 4. b.

Willemus V. seu Guillelmus, Tolofæ, Carcaſſon. Albig. & comes, 78. a. 101. c. Erga monachos bene affectus, 165. b. 194. b. c. 337. c. 338. a.

Willemus Tornodorenſis comes, 443. a. Nivernenſis comitis filius, 387. c.

Willemus comes, Oſbemi filius, 17. c. Ei commiſſa rei bellicæ cura in Angliæ, 3. a.

Willemus comes, Geſlonis cellæ conditor, 79. a.

Willemus comes, 469. c. 510. c.

Willemus Roberti comitis Atvernorum filius, 10. a.

Willemus Stephani Bleſenſis comitis filius, 438. b.

Willemus Guillelmi Tiernenſis principis filius, 101. b.

Willemus de Britolio Beccenſes tuetur, 245. c. 326. a.

Willemus-Criſpinus, Beccenſes tuetur, 245. c.

Willemus de Tancarvilla S. Georgii eccleſiam in abbatiæ erigit, & dotat, 593. a.

Willemus de Wareſwaſto, Heinrichi Angliæ regis legatus pro inveſtituris, 474. b. 488. b.

Willemus Conradi Luciliburgi comitis filius, 196. b.

Willemus cancellarius Philippi regis, 82. b. 138. c.

Willemus de Perrey, Witebienſis benefactor, 257. a.

Willemus Taſſio, Cafaurienſis abbatiæ dilapidator, 391. c. 392. a.

Willemus. *Vid.* Guillelmus.

Wilencus Caritatis ad Ligerim prior, 231. a.

Wilwiga alio nomine Heltopirgis, Boimorum duciſſa, 341. c.

Wimandus S. Bavonis abbas, 224. b.

Wimpla. *Vid.* Guimpla.

Wimundus Taviltokenſis abbas ſimoniacus, 450. a.

Windleſora villa regia Angliæ, 57. a.

Winherus abbas Lauriſhamenſis, poſtea Wormat. ſedis inſavor, 137. a. b.

Wintolſus ex Corbejenſi mon. abbas in Bigau, 426. c.

Wintonienſes seu Wentani ep. Walhelmus, 180. a. Seu Walhelmus, 370. b. Aut Walchelinus, 370. c. Willemus, 503. c.

Wipertus marchio, Pegavienſis conditor, 321. b.

Wirceburgenſis episcopus, orientalis Franciæ ducatum amittit, 616. b.

Wirziburgenſes ep. seu Wirceburg. Adalberto, 258. c. Erluwinus, 616. b.

Wirnto seu Wirundus, aut Wirundo, mendose Brinro, ex Gotwici & Garſtenſi priore Formbacenſis abbas II. 340. b. 449. a. 554. b. Sanctitas ejus & miracula, 589. c. 590. a. Vitæ auctor, 589. a. 340. b.

Witbertus. *Vid.* Wibertus.

S. Witburgæ tranſlatio, 418. c.

Witelmus Taurinenſis episcopus, 114. a.

Witerius Regiteſtenſis comes. *Vid.* Guiterius.

Witmundus ep. Averſanus; ejus ſcripta, 281. c. *Vid.* Guimundus.

Wadizlaus Boëmiæ dux, 682.

Wifelingenſis comes, Cuno, 302. c.

Wilferius Foſſatenſis abbas, 274. a.

Wilſoldus Certenſenſis abbas, 180. b.

Wilframus Drumienſis abbas, 516. b.

Wulframus. *Vid.* Wolframus.

Wulfricus S. Bavonis abbas. *Vid.* Gulvericus.

Wlgrinus ex S. Sergii abbate Cenomannorum ep. 24. c. Ejus obitus, 6. a. Et ſepultura, 376. c.

Wulgrinus cancellarius Carnutenſis, 523. a.

Wlſius arachoreta, seu Wlſinus, 592. b. c.

Wlſtanus. *Vid.* Wolſtanus, Wlſtanus.

Wolbodo S. Laurentii Leodicenſis abbas, 284. c. 301. a. b.

Wolfelmus Fuldenſis abbas, 541. c. Obit, 542. a.

Wolphelmus Brunwillarenſis abbas, 124. a. b. Obit, 285. c. Miracula, & ſcripta, 286. a.

Wolfradus Iſnenſis fundator, 373. b.

Wolframus S. Michælis Babenberg. abbas, seu Wulframus, 541. a.

Wolpoto Gortifaugienſis primus abbas, 663. c.

Wolſtanus seu Wulſtanus, Wigornienſis ep. 57. b. Inſcitie male inſimulatur, 346. c. Ejus in Lanfrancum conſtantia, 134. c. 135. a. Monasterii cathedr. B. M. auctor & abbas, 258. a. Ejus obitus, vitæ ſcriptor, feſtum, 346. b. c.

Wormatiensis ep. Ebbo, 277. a.

Wulbodo miles, unus ex auctoribus Affigemienſis monasterii, 195. c. Ejus infelix lapſus pacem turbat, 234. b.

Wulfoldus abbas de Ceortefige, 258. b.

Wulgrinus filius Ulgerii decani S. Martini, 13. 2.

Wulketulus Crulandenſis abbas, 98. c.

Wulſtanus ep. Wigornienſis. *Vid.* Wolſtanus.

Wulſtanus e Wigornienſi mon. Glawornenſis abbas, 224. b.

X

XANTONENSES episcopi. *Vid.* Santonenſes. Xenodochium. *Vid.* Jerofolymitanum.

Y

YMARUS e Campenſi mon. Caritatis prior, poſtea abbas Monasterii-novi, demum cardinalis & ep. Tuſculan. 459. a.

Ymarus Criſpiaci prior, 459. a.

Yvo I. S. Dionyſii abbas. *Vid.* Ivo.

Z

ZABULINA comitiſſa, 229. a.

Zagarola opidum a Paſchali II. expugnatum, 487. c.

Zianus, id eſt, patruus, 426. c.

S. Zillii canonicorum lis cum Cenomannenſibus monachis, 363. b.

INDEX PECULIARIS MONASTERIORUM ET ABBATUM.

A

- A**BENDONENSE seu Abendonense, *Abendon*, 211. a. 418. c. Abbates Athelhelmus, Rainoldus, 211. a. Seu Rainaldus, 211. a. Faticius, 418. c.
- Abdinghofense, 516. b. Seu Abdinghovensē, 449. b. Abbas Gumbertus, 516. b.
- Aberbrodok in Scotia, 33. c.
- Aberneburg. *Vid.* Abrinsbergense.
- Abrahā-mons, vulgo Mons sanctus, aut Sanctorum. *Vid.* Abrinsbergense.
- Abrinsbergense S. Michaelis vetus, 389. b. Seu *Abrinsberg*, aut Heiligenbergense, vulgo Mons-sanctus, Mons Abrahā, 340. c. 341. a. 389. b. Renovatur, 341. a.
- Abrinsbergensis Ss. Stephani & Laurentii cella conditur, 277. b. 341. a.
- Admontense S. Mariæ & S. Blasii in Stiria conditur, 110. c. Auctor & instaurator, 287. b. Illuc secedit S. Thimo Saltzburgenensis arch. 111. a. In cellario subterraneo latitavit Conradus itidem archiep. 561. c. Neenon Sophia Belæ Hungariæ regis filia religiose vivit, 111. b. Scriptores, 287. b. Abbates Iunginus, Gisilbertus, 110. c. 472. a. Heinrichus, 555. b.
- Admarentense, *Montieramē*, abbas Otto, 465. b. S. Adriani. *Vid.* Balnearē.
- Æduense S. Martini, *Anthun*, huc acciti Benigniani, 411. c. Ibi hospitatur episcopi Lavicanus & Æduensis, 435. b. Hugo abbas veneno interemptus, 411. c. Abbates, Hugo, Bernardus I. 411. c.
- Æduense S. Symphoriani, olim monasterium, 122. b. Floriaco traditur, unde querelæ, *ibid.* c.
- S. Ægidii prope Nemaufum, S. Gilles, 344. b. 355. b. In Septimania, 623. b. In Valle Flaviana, 356. a. Ab episcopo Nemauf. interdictum, 79. c. Ei subiectum Semichenſe monast. 137. b. Urbani II. ibi acta, 356. a. 368. b. c. Ablata restituntur, 344. b. 368. b. Injurias refecit Raimundus comes, 365. b. Donationes & benefactores, 137. b. Summorum pontif. privilegia, 137. b. 356. c. 501. c. S. Ægidii miracula, & nova basilica, 623. b. c. Scriptores, *ibid.* Abbates, Beraldus, 14. a. Odilo, 137. b. 368. b. Stephanus-Blancus, Hugo, 501. c. 623. b.
- S. Ægidii diocesis Halberſtadenſis, modo Lutheranorum, 614. c.
- S. Ægidii puellare prope monasterium Westfalorum conditur, 614. c. Abbatissa S. Adelheidis seu Alheidis, Ermengardis, 614. c.
- S. Ægidii extra Brunſwigam conditur, 614. c. Ibi S. Auctoris corpus, *ibid.*
- S. Ægidii capella Madantæ, Majori-monasterio concessa, 24. a.
- S. Ægidii in Hungaria. *Vid.* Semichenſe.
- S. Æmiliani in Hispania, S. Milan, huc translatus S. Felicis corpus, 278. a. Abbas, Blasius, *ibid.*
- S. Æmiliani prope Burdigalam, varia fortuna, 380. a. Abbas, Aimo, *ibid.*
- Affligemienſe, *Affligem*, S. Petri, 206. c. 256. b. 234. a. In Brabantia, 424. a. Ejus situs, 581. c. Initia, auctores, primi incolæ, 195. c. 196. a. Elogium, 234. c. 371. c. 581. c. Turbæ, 233. b. Novi monasterii dedicatio, 233. c. Nobilium conversio, 284. c. 285. a. b. Ei unitum Lacense, 319. c. 581. c. An die hæc unio perſiterit? 320. a. Juxta ritus Cluniacenses informatum, 353. c. 432. b. Ad ejus normam conditum pro Sanctimonialibus cœnobium, 371. c. 372. a. Monachi illustres, 256. c. 284. c. 285. a. b. Donationes & benefactores, 234. a. 364. c. 372. a. Hugonis Cluniaci post mortem apparitio, 29. c. Abbates, Fulgentius, Franco, Albertus, Petrus, Go-
- defcalcus, 581. c. Priores, 256. b.
- S. Afræ. *Vid.* S. Udaltici.
- Agaunense S. Mauri, 30. b.
- S. Agerici. *Vid.* Virdunense.
- S. Aigulfi. *Vid.* Pruvinenſe.
- Alairiacense S. Martini, *Leyrac*, ejus conditor, 288. c.
- Alamontense S. Martini, 369. a.
- Alathense monasterium, 110. c.
- Albæ-Coronæ abbas, Ernaudus, 96. b.
- Albaneta cella Casinensis, 49. c.
- S. Albani in Anglia, S. Albans, 120. Restituta disciplina, aucta possessiones, renovata ædificia, 224. c. Subiecta Tinemuthensis cella, 224. c. 225. a. Cantuariensis arch. attributum, 304. c. 305. a. Novæ basilicæ dedicatio solemnis, 308. a. Inde assumti episcopi, 370. b. Abbates, Fridericus, 57. b. Seu Fræthericus, 120. a. Aut Frædericus, 58. b. Paulus, 120. a. Alter dictus de *Albino*, 308. a. Richardus, 473. a.
- S. Albani. *Vid.* Moguntinum.
- S. Albini. *Vid.* Andecavense.
- Albornensis prior, Gerardus, 498. a.
- Alchiacense Sithienſi subiectum reformatur, 433. a. Abbates, Robertus, Odo, 433. a.
- Alcinensis S. Mariæ cella, de ca lis, 87. b.
- Aldechiacense. *Vid.* Altichirchense.
- Aldenburgenſe S. Petri in Flandria, seu Aldenburgenſe, 551. b. Ejus origo, 206. b. Ibi obit S. Arnulfus Suctionum ep. 242. a. b. 243. a. Scriptores, 242. c. Abbates, Arnulfus, Gervinus, Hariulfus, 242. c.
- Aldeunmster cella, 46. a.
- Aleſtenſe. *Vid.* Eleſtenſe.
- Aleſtenſe monasterium deflagrat, 473. a.
- S. Alexandri. *Vid.* Grafſeſenſe.
- Alikirkenſe. *Vid.* Altichirchense.
- Alloidiensis abbas, Grimmoardus, 579. b.
- Aloſti parthenium conditur, 256. b.
- Alpenſe seu Alſenſe, 219. a. Conditur, & Mollismo subjicitur, 385. b. Conventio inter utrumque, 663. An idem cum loco *Hauz* dicto, 385. c. Ejus lis cum Balerneſibus, 545. b. Compositur, *ibid.* c. 679. Abbas, Wido, 545. b.
- In Alſatia parthenon conditur prope S. Waldeburgam, 74. b.
- Alſenſe. *Vid.* Alpenſe.
- Alta-Brugeræ monast. seu Brogaræ, aut Brueræ, *Haute-Bruyere*, ejus conditor, & situs, 619. b.
- Altrenſe. *Vid.* Elrenſe.
- Altichirchensis seu Aldechiacensis, aut Alikirkenſis, *Alikirch*, S. Christophori cella Cluniaco traditur, 476. b. c. Prior, Morandus, 476. c.
- Altimontensis ecclesia S. Vincentio Laudunenſi concessa, 347. a. b. 480. c.
- Altivillarenſe S. Petri, *Hautvillers*, 589. a. S. Helenæ reliquiarum probatio sollempnis, 349. a. b. Mercatus institutio qualibet feria sexta, *ibid.* b. Abbates, Jorſelinus, 108. c. Petrus, 224. b. Nocherius, 309. c. Seu Nocherus, 310. b. Hugo, 492. b.
- Alto-monasterienſe in pago Frisingenſi, ejus auctor, & varia fortuna, 339. c.
- Altortſii abbas, Beringerus, 339. c. *Vid.* Weingartenſe.
- Alvertonenſis Majoris-monasterii prioratus, ejus fundatores, 421. b.
- S. Amandi. *Vid.* Elnonenſe, Rotomagenſe.
- S. Amanii. *Vid.* Buxienſe.
- Ambianense S. Dionysii de Prato, ejus initia, & fortuna, 586. c. Restituitur, *ibid.* 587. a.
- Ambroiacense monasterium a quo orta Portarum Cartusia, 548. a. 613. c. 614. b. Abbates, Rainaldus, 26. c. Desiderius, 613. c.

Ambrosianum

- Ambrosianum seu Ambrosiana basilica. *Vid.* Mediolanense.
- Amptenhausenſe parthenium, ejus situs, & auctor, Beatrix sanctitate floret, 472.
- S. Anastasii. *Vid.* Perusinum.
- Andaginense. *Vid.* S. Huberti.
- Andaonense. *Vid.* Avenionense.
- Andecavense S. Albini, S. *Aubin d'Angers*, ejus lites cum Vindocinensibus, 12. b. 55. c. 56. a. b. Sergianis, 80. c. 186. c. 273. b. S. Nicolai monachis, 399. c. Possessiones confirmatæ, 175. c. 243. c. 244. a. Donationes, 243. c. Ecclesiam ab Urbano II. dedicari nolunt monachi, 363. a. Paschalis II. epist. pro iisdem, 606. c. De abbate contentio, 495. b. 675. Sergianis datæ Ss. Sergii & Bacchi reliquiæ, 273. b. Inde assumti episcopi, 670. Abbates, Otbrannus, Girardus, 175. c. Archembaldus, 495. b. Seu Archimbaldus, 606. c.
- Andecavense S. Nicolai, 240. b. Ecclesiarum dedicatio per Urbanum II. 363. a. Oſtium translatio Gaufridi Martelli, *ibid.* Possessionum confirmatio, 377. c. 477. b. Donationes & benefactores, 399. b. 477. b. Regium sigillum quibuslibet chartis impositum, 477. b. Ejus titulus de S. Brunone, 445. b. Abbates, Haimo, 80. c. Natalis, 363. a. Lambertus, 399. c. Johannes, Nigellus, 477. b.
- Andecavense S. Sergii, S. *Serge d'Angers*, 335. a. Variæ lites cum Albinensibus, 80. c. 186. c. 273. b. Ss. Sergii & Bacchi ei concessæ reliquiæ, 273. b. Donationes & benefactores, 243. c. 355. b. c. 596. c. 597. a. 693. Nobilium sepultura, 334. c. 355. b. c. Prioratus, 335. a. Abbates, Wlgrinus, 6. a. Dacbertus, Achardus, 186. c. Bernardus, 243. c. Walterius seu Gauterius, 334. c. 675. c. Petrus I. 335. a. 596. b. Priores, 334. c.
- Andecavense S. Mariæ de Caritate. *Vid.* Ronceretum.
- Andecavense S. Mariæ & S. Lupi. *Vid.* S. Mariæ.
- Andernenſe. *Vid.* Andrenſe.
- S. Andree de Cumis puellare, 92. c.
- S. Andree ad pedem montis Soractis, 417. b.
- S. Andree. *Vid.* Avenionense, Castellum Cameracensis, Clunienſe, Clusienſe, Exalatenſe, Mantuanum, Suderenſe, Vallis-Dei, Viennenſe.
- Andrenſe seu Andernenſe, *Andernes*, conditur, quo auctore? 207. a. Eo inducti Carrofenſes, *ibid.* b. c. Scriptores, *ibid.* c. Abbas Gislebertus seu Gilbertus, 207. a. b.
- S. Angeli ad Formam apud Capuam restauratur, 49. c. Præpositus, Johannes, *ibid.*
- S. Angeli. *Vid.* Mellitenſe.
- Angeriense, seu Ingeriacense S. Johannis, S. *Jean d'Angely*, 283. b. An ibi aliquando S. Johannis caput? 550. c. 551. a. Ecclesia concessæ, 144. b. c. 253. c. 366. b. 648. 565. b. c. Subiecta monasteria aut cellæ, Baziacense, 361. c. S. Eparchii, 161. c. 162. a. S. Luciani Belv. 208. a. b. Tauniacense, 274. b. 649. 650. Duo recepti monachi pro anima Willelmi ep. Ecolimensis, 110. b. Illuc secedit Senegundis nobilis matrona cum filiis, 8. b. c. Lis cum Cluniacensibus, 459. c. 460. a. Clusienſibus, 357. b. 366. c. 367. a. Maxentianis, 399. c. 400. a. 469. b. c. Pactum initum cum Willelmo comite, 469. c. Loci cessio pro fundatione Fontis-dulcis, 566. c. 688. a. Illic Urbani II. acta, 365. c. 366. b. Abbates, Gaufridus, Odo, 8. b. c. Aufulfus, Ainricus, seu Henricus, 283. b. Aut Heinrichus, Hugo, 469. c. Priores, 208. a. 469. c.
- Anianense S. Salvatoris, *Aniane*; Gellonenſes, alique jugum excutunt, 79. a. Lis de Gordanica cella, 501. c. 510. b. 597. c. 675. 693. Petri abbatis cum ep. Magalonenſi controversia, 318. b. Urbani II. bulla pro eo, 406. b. Benefactores Francorum reges, *ibid.* Abbates, Benedictus, 530. c. Pontius, Emmenno, Petrus de *Salve*, 79. a. 357. b.
- S. Aniani ad Vernodubrum, S. *Chinise sur Vernazon-lore*, Tomericensi monasterio commissum, 400. b. 443. b. Abbas, Ermengaudus, *ibid.* c.
- S. Aniani. *Vid.* Tullenſe.
- S. Anne juxta probaticam piscinam. *Vid.* Jerosolymitanum.
- S. Antonii de Mota prope Viennam, Montis-majoris cella, 369. a. Unde Antonianorum origo, *ibid.* b. S. Apollonii. *Vid.* Canosa.
- S. Apri. *Vid.* Tullenſe.
- Aptense. *Vid.* S. Eusebii.
- Aquicinctense in Belgio, *Anchin*, seu Aquicinenſe, conditur; auctores, & benefactores, 151. b. c. Ab Halnonienſibus informatum, *ibid.* b. Ibi recepti ritus Cluniacenses, 353. c. 432. b. Dedicatur, 234. a. Inde acciti vitæ monastica magistri pro Affligemienſi monasterio, 196. a. Ejus instituta, & consuetudines assumunt Tornacenses, 350. a. b. 351. a. Orta dissensio, 449. c. Vexationes, 580. c. Inde assumti Episcopi, 581. a. Et abbates, 514. c. Quidam abdicata præfectura illuc secedunt, 234. a. 586. b. Viri illustres, 234. a. 589. b. Abbates, Alardus, Alelmus, Hamericus, Gelduinus, 234. a. Robertus seu Robertus, Simon, Alvisus, 580. c. 581. a. Seu Avifus, 514. c. Aut Alvisus, 450. a. Golvinus, 586. a. Priores, 196. a. 350. a. 352. c.
- Aquicinenſe. *Vid.* Aquicinctense.
- Aquilense S. Sulpicii, 225. a.
- Aragonense. *Vid.* Pinnatenſe.
- Arelatenſe. *Vid.* Mons-major.
- Argentorium, *Argentoril*, 468. a. Ibi monacham induit Heloilla Abacardi conjux, 612. b.
- Argentolii præfectus Rodbertus pseudo-abbas Divensis, 490. a.
- Arnaci præpositus, Guillelmus Deva, 15. a.
- Arnolſteingenſis abbas, Arnoldus, 521. c.
- S. Arnulfi. *Vid.* Crispiacense, Mettenſe.
- Arverniæ Cartusie benefactores, 614. a.
- Arulenſe S. Mariæ in Elenenſi territorio, 129. c. Abbates, Recosindus, 621. b. c.
- Aſculanum S. Benedicti Farfa concessum, 170. a.
- Aſmantia cella S. Michaelis ad Mosam, 217. a.
- Aſperæ-Villæ monachi, apud quos hospitat S. Anselmus, 395. a. b.
- Aſſilienſe S. Stephani, 97. b. Prior, Pontius, 97. b.
- Arhanacum S. Petri, *Aſſnay*, 487. a. 672. c. 673. a. A Brunehilde regina fundatum, 672. a. Novæ ecclesie dedicatio per Paschalem II. *ibid.* 487. a. An inde Ss. Hilarii & Florentini reliquiæ ad Bonam - vallem translata? 298. b. Abbates, Wicardus, 26. c. Seu Guichardus, 629. a. Joecerannus seu Jocerannus, aut Gaucerannus, 496. b. *Vid.* Indiculum in Appendice relatum, 672. 673.
- Atrebatense S. Vedasti, seu Nobiliacense, S. *Vaſt d'Arrens*, accitis e Tornacensibus monachis reformatur, 432. b. Neenon per Sithienſes, 540. b. Lis cum episcopo Atrebatensi, 449. c. Et monachis S. Quintini de Monte, 602. b. Ejus prioratus, 540. b. c. Nobiles sepultura, *ibid.* c. 365. a. Possessiones a Paschali II. confirmatæ, 449. c. Abbates, Adolfus, 109. b. Seu Adulfus, 449. c. Henricus, 540. b. Priores, 540. b. Atrebatense. *Vid.* Mons S. Eligii.
- Avalonis ecclesia Cluniacensibus concessa, 128. c.
- S. Audoeni. *Vid.* Crux, Gifortium, Rotomagenſe.
- Avenionense seu Andaonense, seu Montis-Andaonis, S. *André, S. André d'Avignon*, huc accedit Urbanus II. 241. c. Donationes, 252. c. 253. a. Et bonorum confirmatio, 241. c. Pontius abbas sanctitate floret, 241. c. Eo secedit Seguinus Caſa-Dei abbas, 337. a. Abbates, Pontius, Petrus, 253. a.
- Averſanum S. Laurentii, S. Petri juris, 292. c. Abbatum privilegia, *ibid.* Donationes, & benefactores, 293. a. Ei commissum Capuanum S. Laurentii, *ibid.* Ibi hospitatur Anselmus Cantuar. cum Urbano II. 400. b. Illuc retrusus Albertus Atellanus antipapa, 417. b. Abbates Guarinus, 292. c. Robertus, 299. a.
- S. Augendi monasterium. *Vid.* S. Eugendi.
- Augienſe prope Constantiam, *Richenavv*, 46. c. 47. a. Cum Gallensibus dissidet, 183. c. 212. b. Ei interdicta omnis potestas in clerum & populum, 344. c. Constantienſi episcopo data potestas episcopalis super insulam, *ibid.* Abbates, Udalticus, Meginwardus, Rupertus, 16. b. Seu Rubertus, 46. c. Ekkehardus, 52. b. c. Seu Eggebertus, 259. b. Aut Eccardus, 90. b. Werinarius, 212. b. Udalticus, 344. c.
- Augiæ majoris seu Brigantine monast. conditur, 389. b.
- Augienſis seu Oyenſis cella prope Sezanam Cluniaco subjicitur, 188. a. b.
- Augia-Dei. *Vid.* Gottraugienſe.
- Augustanum. *Vid.* S. Udaltici.
- S. Augustini ecclesia in qua olim S. doctor baptizatus, Ambrosiano monasterio confirmata, 463. c.

S. Augustini. *Vid.* Cantuariense, Lemovicense.
 Augultodunense. *Vid.* Eduense.
 Avinionense. *Vid.* Avinionense.
 S. Aviti. *Vid.* Dunense.
 Aurea-Insula. *Vid.* Casauriense.
 Aurea-Vallis in pago Aurelianensi, 367. b.
 Aurea-Vallis in pago Carolensi, 367. b.
 Aurea-Vallis apud Luciliburgum seu Luxemburgum,
 Cisterciense, *Orval*; ejus initia, fundatores, incre-
 menta, 26. b. c. 367. b.
 Aurea-Vallis apud Santonas, *Orlac*; ejus origo, 366.
 c. 367. a. De ea lis Clufenses inter & Angerienses,
 366. b.
 Aurelianense B. Mariæ de Bono-nuntio, *Bonne-Nou-
 velle d'Orleans*, 312. a.
 Aurelianensis S. Gervasi ecclesia Floriaco concessa, 132.
 c. In simplex beneficium postea redacta sub titulo S.
 Pharetrii, *ibid.*
 Aurelianensis Ss. Symphoriani & Samsonis abbatia, S.
 Martino de Campis tradita, 4. b.
 Auriliacense, *Aurillac*, ejus lis cum Peciensi, 159. c.
 160. a. Ei confirmatum Viacense, 160. a. Huc adit
 Urbanus II. 361. a. Abbas, Petrus, 159. c. 532. b.
 Aufciense. *Vid.* S. Orientii.
 S. Austremonii. *Vid.* Mauziacense, Ieodorense.
 Autiodorense S. Germani, *S. Germain d'Auxerre*, 82.
 a. Restauratur, 419. b. Cluniacensium vani conatus,
ibid. Qua ratione eis subjectum? *ibid.* 420. a. Guie-
 bertii abbas depositio, 368. b. Cum Guillelmo II.
 Nivernensi comite dissidium, 618. a. Hugonis-Man-
 fellii vexationes, *ibid.* Paschalis II. diploma, 501.
 b. Monachi illustres, 17. b. 139. c. Prioratus, 618.
 a. Nobiles benefactores, 419. b. Inde assumptus epis-
 copus, 617. b. Abbates, Galterus, Rotlanus, Guibertus,
 82. a. Hugo Mont-acutus, 419. b. Gervasius, 618. a.
 Auxilonense. *Vid.* Exoldunense.

B

BADENBURGENSE S. Michaelis, seu Bambergense, 74.
 a. 88. b. c. A quo instauratum? 541. a. Abba-
 tes, Rupertus, 16. b. Seu Rubertus Nummularius,
 46. c. Eberhardus, 47. a. Wolframus, 541. a.
 Bajocense S. Vigoris. *S. Vigor de Bayeux*, ejus origo,
 369. c. Divionensi subicitur, *ibid.* b. c. Ibi mona-
 chus epilepticus, 370. a. 659. *Ch segg.* Bajocensium
 presulum & canonicorum ibi sepultura, 369. b. c.
 Congregatio dispersa, 436. b. Viri illustres, & scrip-
 tores, 369. c. 370. a. Abbas, Robertus Tumbaleni-
 ensis, 436. b.
 Balcheri-Villæ ecclesia, seu Baucherivillæ, reformatur,
 281. b. *Vid.* S. Georgii.
 Balenense conditur, ejus situs, 385. c. Cum Alpen-
 sibus discordia, 545. b. c. 679. Abbas, David, 545. b.
 Balmense, Urbani II. privilegium pro eo, 265. b.
 Balneare S. Adriani, 409. c.
 Balneolensis privilegia confirmata, 368. b.
 Bantimum B. Mariæ prope Acheruntiam; ejus ecclesia
 ab Urbano II. consecratur, 250. a. Immunitas & pri-
 vilegium, 276. b.
 Bantzenis abbas, Baldewinus, 541. c.
 Barcinonense. *Vid.* S. Cucuphatis.
 Bardnefense instauratur, 607. c.
 Barense S. Benedicti, abbas, Elias, 239. c.
 Barense S. Nicolai, ubi recondita ab Urbano II. ejus-
 dem Sancti reliquæ, 240. a. Nova basilica a Pas-
 chali II. sub tutela Sedis Apostolicæ suscepta, *ibid.*
 Abbates, Elias, Eustachius, Melus, 240. a.
 Barense Ss. oranium, abbas, Eustachius, 240. a.
 Barense S. Scholasticæ, parthenium, 240. a.
 Barense S. Stephani ecclesia, 239. c.
 Barisacum, cella S. Amandi, 28. a.
 Barri-super-Albam. *Vid.* S. Petri.
 Barri Sequanensis cella, Tornodorenfi S. Michaelis
 commissa, 15. b.
 S. Bartholomæi. *Vid.* Liparense, Parisiense.
 Basilicarum S. Theobaldi, *Basiches*; ejus situs & au-
 ctor, 309. b. c.
 S. Basili prope Remos, *S. Basle*; eo delatum S. Mar-
 culfi corpus, 442. a. Donationes, & benefactores,
 108. b. c. 233. b. Privilegia confirmata, & possessio-
 nes, 233. b. Abbates, Stephanus, Burchardus I. Ri-

cherius, 233. b. Seu Richerus, 458. a. Burchardus
 II. *ibid.* Hugo, 575. b.
 Balciacense S. Stephani, *Bassac*, 41. b. Seu Baziacen-
 se, 361. c. Vel Baciacense, 469. c. Aut Bastiatense,
 97. b. Romanæ ecclesiæ juris, Angeriaco committi-
 tur, 361. c. Abbates, Gofcelinus, 41. b. Aut Joice-
 linus, 97. b. Goffredus, 469. c.
 Bathoniensis abbas, *Ælfigus*, seu Altfius, vel Elfius,
 258. b. Aut Altfius, 246. b.
 Bathoniense cathedrale ob transfatum illuc Wellensem
 episcopatum, 258. b. Abbas episcopus, Johannes, *ibid.*
 Baucherivilla. *Vid.* Balcherivilla.
 S. Baudilli. *Vid.* Nemaufense.
 S. Bavonis. *Vid.* Gandavense.
 Bebronense S. Ragneberti, 614. b.
 Beccenfe S. Mariæ, *le Bec*, ejus altera translatio, 69. a.
 Floret, 104. b. Ecclesia nova a Lanfranco dedicatur,
 119. c. Ibi singularis in B. Virginem devotio, 133.
 b. Scholæ celebres, 260. b. Institutus olim Ivo Car-
 nutensis, 291. c. Herluini abbatis obitus, 132. c. 133.
 a. Successor Anselmus, 142. b. Beccenfium cari-
 tas erga hospites, 142. c. Eorum penitentiæ subvenit
 Lanfrancus, *ibid.* Plures ex eis in Angliam missi, 143.
 b. c. Mutationis tempus nigri habitus in album, 327.
 c. 328. a. Et ratio, 133. b. Anselmus abbas eligitur
 archiepiscopus Cantuariensis, 304. a. *Ch segg.* Eli-
 cito prius Beccenfium consensu, 305. a. b. c. Apud
 eos pontifex se purgat, 306. a. b. c. In abbatiam suc-
 cessor Willelmus sollemnii processione suscipitur, 325.
 c. 326. a. b. Ejus asserta libertas contra Rotoma-
 gensis archiepiscopus, 326. a. Ad eum & Beccen-
 ses præclara Anselmi monita, *ibid.* b. c. 346. b.
 Mellentum introducuntur, 59. a. b. Quo auctore?
 435. b. c. Becco immunitas concessa ab archiepiscopo
 Rotomagensi, 187. b. c. Ejus exemptio strenue def-
 fenditur, 245. b. c. 246. a. Ab initio repetita, 635.
Ch segg. Variæ cellarum donationes, S. Honorinæ,
 173. c. B. Mariæ de Bono-Nuntio, 295. b. c. S. Neo-
 ti, 520. b. S. Nicassii confirmatio, 327. a. Cum Mo-
 lismensibus dissidium, 326. c. 327. a. Illuc delati duo
 B. Virginis capilli, 489. b. Ibi manet Hildeburgis
 nobilis matrona, 331. b. Aliquandiu moratur An-
 selmus Cantuar. 457. a. 474. b. Morbo correptus re-
 verit, 488. b. Episcoporum & abbatum accessus, *ibid.*
 c. Necon Henrici Angliæ regis, *ibid.* Honorifica
 receptio Baldrici Dolensis archiep. 504. c. Seceffus
 Turoldi ep. Bajocensis, 520. b. Monachi nobiles,
 59. a. 331. a. Scientia & sanctitate illustres, 134. c.
 Ex his assumpti cardinales, 435. b. Archiepiscopi,
 133. c. Episcopi, 98. a. 104. c. 133. c. 262. b. 435.
 b. Abbates, 103. c. 134. c. 308. c. *Ch segg.* 551. c. 591.
 c. Priores, 521. a. 591. c. Lanfranci discipuli, 260.
 b. Abbates, Herluinus, Anselmus, 133. b. Willel-
 mus, 306. c. 435. c. Priores, 37. b. 306. b. 326. a.
 Bella-Vallis, Mediani-monasterii cella, S. Spinuli mi-
 raculis celebris, 388. c. Ibi Vaudaniontis comitum
 sepultura, *ibid.* b.
 Bellilocense S. Petri apud Lemovices, *Beaulieu en Li-
 mosin*, Cluniaco committitur, 101. c. 368. a. Sa-
 cularis abbas Hugo de Castello-novo, 101. c.
 Bellilocense Turonum prope Loccas, *Beaulieu près Le-
 ches*, 80. b. Ibi Lochenfium sepultura, *ibid.* c. Pas-
 chalis II. privilegia, 378. b. Abbates, Stephanus,
 7. c. Rodulfus Turonensis prius antistes, 80. b. Pe-
 trus, Bertrannus, Fulco, 378. b.
 Bellilocensis seu Bellocensis Argennæ abbas, Gotefredus,
 175. a.
 Belli-montis. *Vid.* Turonense.
 Bellovacense S. Luciani, *S. Lucien de Beauvais*, ejus
 jura, 208. b. Angeriaco subicitur, 208. a. b. Do-
 nationes, 97. c. 98. a. Et benefactores, *ibid.* 523. a.
 Ei restituta Bullentes ecclesiæ, 97. c. Hugonis Clu-
 niac. monachi epistola pro eo ad Godefridum Ambia-
 nensem, 676. Abbates, Teibaldus seu Theobaldus,
 97. c. Petrus, 144. b. Gislebertus, Giroldus, 599.
 c. Seu Girardus, 523. a.
 Bellovacense S. Pauli puellare, 599. c.
 Bellovacense S. Quintini canonicor. reg. 374. c. Abbas
 Ivo, postea Carnur. episcopus, 144. b.
 Bellovacense S. Symphoriani, abbates, Radulfus, 144.
 b. Odo, 551. a.
 Bellum S. Martini in Anglia, seu de Batalla, *Bataville*,
 conditur, 2. b. Ejus situs, 3. a. Fundator Willelmus

Conquest. 105. c. 106. a. Libertas & privilegia, *ibid.*
 apud Exoniæ cella, 346. a. Abbates, Gaufridus,
 Henricus, Rodulfus, 106. a.
 S. Benedicti cella de Aenaio, de qualis Quinciacum in-
 ter & Majus-monasterium, 375. c. 376. a.
 S. Benedicti de Hulmo abbas, Conradus, 521. a.
 S. Benedicti de Fulcanum, Barense, Beneventanum,
 Capuanum, Floriacense, Nantoliacense, Padoliro-
 nense, Patriciacense, Quinciacum, Salernitanum,
 Tufculanum.
 Beneventana S. Benedicti ecclesia, 87. b.
 Beneventanum S. Petri puellare, 32. b. Miraculis flo-
 ret Offa abbatissa, *ibid.* c.
 Beneventanum S. Sophia, 84. b. Casino assertum, 401.
 c. 666. Ejus privilegia, 169. c. Abbates, Amicus,
 87. b. Sienolfus, Madelmus, Bernardus, 169. c.
 S. Benigni. *Vid.* Divionense.
 S. Bernharti. *Vid.* Dervenfe.
 Bergense S. Winnoci, *Berg-saint-Winok*, reforescit &
 augetur, 433. a. Abbates, Rumoldus, 5. a. Ermen-
 gerus, Manasse, 126. c. Ingelbertus, Hermes, 433.
 a. 592. c.
 Bessense. *Vid.* Magdeburgense.
 Berlaii S. Petri. *Vid.* Monasteriolum.
 Bernacense B. Mariæ, *Bernay*, 21. c. 23. a. Abbates,
 Vitalis, 22. c. Osbernus, 23. a.
 S. Bertini. *Vid.* Tarvannense, Sithiense.
 Bertoldi-Curtis B. Mariæ parthenon conditur, 296. b. c.
 Abbatissa prima Godelindis, 296. c.
 Bessense. *Vid.* Bexiense.
 Bessense S. Petri, *Bexse*, ejus status, 219. c. Reformatur,
 220. a. Et amplificatur, 254. c. 255. a. Inde assumpti
 abbates, *ibid.* b. Huc accedit Paschalis II. 500. a.
 Delata S. Prudentii reliquæ ad concilium Lucentis,
 617. a. Scriptores, *ibid.* 255. b. Abbates, Ulge-
 rius seu Oigerius, Odo, Wido, Gaufridus, 219. c.
 Stephanus, 119. b. 220. a. 546. b.
 Bexiense S. Jacobi, 161. c. Seu Bessense, ejus auctor,
 & fortuna, 444. b. Abbas, Nicolaus, 444. b.
 Biblingenfe. *Vid.* Wiblingense.
 Biburgense, *Biburch*, ejus conditor, 541. b.
 Bigau, abbas Wintolfus, 426. b.
 Bigorritanæ Regulæ. *Vid.* Regula.
 Bilhomense S. Lupi, ejus auctor, 336. b. Et fortuna,
ibid. c. 337. a.
 Bifontinense. *Vid.* Vefontionense.
 Bituricense S. Sulpicii, Navenfe, *S. Sulpice de Bourges*,
 20. b. Arnulfus mon. eremum petit, 379. a. Mille
 Missæ instituntur, 379. a. Nobiles monachi, 412.
 c. Donationes, & benefactores, 378. c. 379. a. 412.
 c. 458. a. Prioratus, 378. c. Abbates, Odo, 80. b.
 Evardus, Theudinus seu Tunus, 578. c. Eudo, 379.
 a. 452. c. Fulco, Helias, Savaricus, 453. a.
 Bituricensis. *Vid.* Dolense.
 Blaudiniense. *Vid.* Gandense, aut Gandavenfe.
 Blasienfe seu Blasienfe parthenium, ejus fundatrix, &
 privilegiorum confirmatio, 356. b. Contra Casæ-Dei
 monachos querelæ, *ibid.* 654. Abbatissa Florentia,
 356. b.
 S. Blasii in Nigra-silva, 341. b. Inde Gotwicum de-
 ducta colonia, *ibid.* c. 169. b. Eo secedit Udalricus
 II. Constantiensis ep. 464. b. 554. b. Abbates, Odo,
 341. b. Seu Odro, 321. c. Priores, Hartmannus, 341.
 b. Bertholdus, 449. a.
 Blasienfe. *Vid.* Blasienfe.
 Blesense S. Launomari, *S. Laumer de Blois*, 493. c. 494.
 a. Ejus benefactores Francorum reges, 500. c. Do-
 nationes, & alii benefactores, 493. c. Cum Bonæ-
 Vallensibus & Vindocinensibus dissidia, 493. c. 494.
 b. 544. c. Incendium, 597. b. Abbates, Isember-
 tus, 70. b. Seu Isembardus, Guido, Bernardus, Gof-
 fridus seu Gaufridus, Mauricius, 299. b. Rainaldus,
 493. c. Gaufridus II. Ernaudus, 494. a.
 Bonæ-Spei, abbas, Philippus, 507. a.
 Bona-Vallis Carnur. Ss. Petri & Marcellini, *Bonneval*,
 297. c. 298. a. b. Oblatus a Godone canonum codex
 nunc Colbertinus, *ibid.* a. Lis cum Blesensibus, 494.
 a. 544. b. Donatio, 494. a. Turbæ, 298. c. Concor-
 dia reformata cum Ivone Carn. 619. b. Presbyteri
 incontinentis infelix exitus, 417. a. Abbates, Godo,
 298. a. b. Robertus, Gaurerius, seu Gualterius,
 298. b. Robertus, 209. c. Seu Rotbertus, Berne-
 rius, aut Bernerus, 494. a.

Bonidi-Curtis cella Majori - monasterio confirmata
 599. a.
 S. Bonifacii ecclesia dedicatur, 285. c.
 S. Bonifacii. *Vid.* Romanum.
 Bonus-Radius Ordinis Cisterc. 617. c.
 Bornerum B. Mariæ, *le Bourner*, conditur, ejus situs, &
 fundator, 588. a. b. Abbas I. Willelmus, 588. b.
 Bosci-Grolandi. *Vid.* Brolii-Grolandi.
 Brajacensis cella, S. Petri Carnur. prioratus, 452. c.
 Prior, Moyles, 452. c.
 Brantolmenfe seu Brantolmienfe, *Brantolme*, Casæ-
 Dei subicitur, 162. a. 453. c. Abbas, Odo, 162. a.
 Bredonnii S. Timothei & S. Crucis ecclesia, 357. c.
 Bremensis abbas, Evardus, 322. b.
 Brigantinum monasterium, ejus fundator, & consecra-
 tor, 464. b. 554. b.
 Brigenfe cella reformatur, 184. c. Dicta Lacella, 185.
 a. Seu abbatia cellæ reformat, *ibid.* c.
 Brigonienfe. *Vid.* S. Blasii.
 Britolienfe B. M. *Breuil*, abbas, Willelmus, 224. b.
 480. a.
 Brivatenfis abbas, Radulphus, 10. a.
 Brixienfe S. Julii, *Brescia*, abbatissa, Irmgardis,
 212. b.
 Broburgense seu Broburgense B. M. ejus fundatrix,
 Romanorum pontificum privilegia, 484. a. Elogium,
ibid. b. Abbatissa, Godilidis, Ogiva, 484. a.
 Brocarenfe S. Dionysii erigitur, & Silvæ-majori
 subicitur, 179. b. Fundatrix, benefactores, pri-
 vilegia, *ibid.* c. Abbates, Martinus, Heribertus,
 179. c.
 Brolii seu Bosci-Grolandi mon. *Bois-Groland*, conditur,
 ejus situs, fundator, primi incolæ, 510. a. Abbas,
 Petrus, 510. a.
 Bruerolienfe S. Germani, cella S. Petri Carnur. 121. c.
 Brunwillarenfe S. Nicolai & Medardi; ejus dissidia
 cum arch. Colonienfibus, 124. a. b. S. Wolphel-
 mi abbas obitus, 285. c. Miracula, 286. a. Mo-
 nachi plures in Daciam missi, 286. a. Scriptores, *ibid.*
 Abbates, S. Wolphelmus, 285. c. Everhardus,
 286. a.
 Bruxellenfe B. M. *Vid.* Forestense.
 Bullens cella, ejus fortuna, 97. c.
 Bullionis S. Petri cella, ejus benefactores, 29. c. 30. a.
 Buofonis-Villæ S. Crucis, *Boufonville*, 498. c. Nobiles
 benefactores, 499. a. Abbas, Kennarus, 498. c.
 Burdigalenfe S. Crucis, *Sainte-Croix de Bordeaux*, ejus
 lis cum S. Severi monachis de ecclesia B. M. de Sola-
 co, 148. b. e. 149. a. Concilii Burdigal. definitio,
 367. b. 633. Urbani II. bulla, 406. b. Abbates, Ar-
 naldus Trencardi, 148. b. Fulco, 367. b.
 Burenfe in Anglia. *Vid.* S. Eadmundi.
 Burenfe in Anglia, seu Medeshamstedenfe, 591. c. Viri
 illustres, & scriptores, *ibid.* b. Abbates, Toroldus, 57.
 b. Seu Turoldus, 236. b. Godricus, 450. a. Ernul-
 fus, Johannes, 607. a.
 Burenfe S. Johannis Evang. in Hispania, 132. a. Ab-
 bas Adelelmus, 9. c.
 Burenfe S. Columbæ in provincia Castellæ, 178. c.
 Burgulienfe S. Petri, *S. Pierre de Bourgueil*, dictum Ro-
 setum, 523. b. Ibi languet disciplina, 147. b. Ne-
 quidem sabbato a carnibus abstinetur, 146. c. Do-
 nationes, & benefactores, 13. b. 317. c. 318. a. 651.
 376. b. Prioratus, 376. b. Ibi duella, 524. a. 597.
 a. Baldricus abbas floret, 146. c. *Ch segg.* 360. b. Fit
 archiep. Dolensis, 523. a. b. Abbates, Raimundus,
 Arnaldus de Corac, Baldricus, 146. b. Guibertus,
 523. c. Seu Guibertus aut Wibertus, Bernardus,
 524. a.
 Buriacum Angeriaci cella, 144. b. c. 366. b. Prior, Auf-
 culfus, 144. b.
 Bursfeldense Ss. Thomæ & Nicolai conditur, ejus
 fundatores, 321. a. Primi incolæ, *ibid.* b. Primus
 abbas, Waramundus an Thiatmarus? 303. a.
 Bustum prædium Cellenfis mon. 28. c.
 Buxienfe seu Buxia apud Rhutenos, *Boisse*, S. Amandi,
 seu S. Amantii, 7. c. 409. a. Abbates, Frotmundus,
 7. c. Rannulfus seu Rannulfus, 409. a.
 Buzienfis abbas, David, 96. b.
 Buzzani monasterium, 556. c.

C.

CABILONENSE S. Marcelli; *S. Marcel de Châlons*, 470. c. 471. a. b.
Cabilonensis S. Petri; *Châlons sur Saône*, abbas, Rainardus, 156. c.
S. Cadoci prioratus, *S. Cadoc*, 264. b. *vid.* S. Catwodi.
Cadomense S. Stephani, *S. Etienne de Cain*, 3. a. A Lanfranco informatum, 23. b. Ecclesia dedicatur, 69. a. 120. a. Vestium color ab initio, 327. c. Celebres Willelmi regis exequiæ, 244. c. 245. a. b. Lis cum monialibus Ss. Trinitatis, 198. c. 199. a. Permutatio quædam cum Divionensibus confirmata, 436. a. Illic versatur Henricus Angliæ rex, 489. c. 490. a. Assumpti inde archiepiscopi, 141. c. 263. c. 551. c. Et abbas, 120. a. 296. b. 631. a. Monachi insignes, 120. a. 174. a. Scriptores, 19. b. Abbat, Guillelmus Bona-anima, 141. c. 142. a. Seu Willelmus, 263. c. Gislebertus, seu Gilbertus, Robertus, Odo, 436. a. Seu Eudo, Alanus, 505. c. 506. a.
Cadomense Ss. Trinitatis, ejus fundatores, 3. a. Lis cum S. Stephani monachis, 198. c. 199. a. Mathildis reginæ exequiæ, 198. c. Illustres & regniæ sanctimonialis, 91. c. 92. b. 104. c. 676. b. Epistola encyclica de morte Mathildis abbatis, 689. *Ch. seg.* Variarum ecclesiarum tituli de eadem, 690. a. 691. a. Abbatissæ, Mathildis, Cæcilia, 91. c.
Caduinum, *Cadovin*, conditur, postea ad Cistercienses translaturum, 613. b. Ibi sacrum Christi sudarium, *ibid.*
S. Cæcilie, *vid.* Colonienf.
Cajetanus abbas, Johannes, 568. b.
Calense, *Chelles*, 467. b. Nobiles ejus benefactores, *ibid.* c. Rofei parthenonis origo, *ibid.*
Calcesii prior, Guillelmus Deva, 15. a.
Calmiliacense S. Theofredi, seu Calmiliacense, *S. Chastre*, reformatur, 79. b. Et instauratur, 229. c. Chartulæ in unum corpus redactæ, 230. a. Bona omnia ab Urbano II. confirmata; ecclesiæ concessæ, 274. c. Benefact. 79. c. Cum Cluniacensibus dissidium, 274. c. 275. a. b. Abbat, Guido, 79. b. Willelmus III. Willelmus IV. 229. c.
S. Caloceri, *vid.* Maurimons.
Calvi-montis ecclesia, Remensis diocesis dedicatur, 173. b.
Camaldulensium sanctimonialium primum monasterium, Eremo semper subjectum, ejus auctor, & benefactores, 229. a. Prior, Rodulfus, *ibid.* Priorissa, Beatrix, *ibid.*
Cambraci S. Johannis ecclesia Majori-monasterio tradita, 299. b.
Cambronense, *Chambon*, præpositus, Emeno, 18. a.
Camelionum, *Chemill*, sub Majori-monasterio, 477. c.
Cameracensis castellum, *vid.* Castellum.
Cameracense S. Sepulcri, *S. Sepulchre de Cambrai*, 109. b. Donationes & benefactores, 152. a. b. Abbat, Walterus, 152. a. Reinerus, 388. a. Seu Rainerus, 481. a.
Campergense Willelmo Hirsaugiensi commissum, 198. a.
Campidonense, *Kempten*, in Suevia, s. Hildegardis, 373. b. Princeps, 340. a. Imperiale, 600. c. Illic ditioni sex horis subiectum, 373. b. Abbat, Eberhardus, 340. a. Fridelocus, 373. b. Hartmannus, 600. c.
Campi-rotundi S. Petri, *Campredon*, Cluniaco subiectum, 129. c.
Canigonense S. Martini. *Canigon*, Crassiæ subiectur, 597. c. 598. a.
Canofa, *vid.* Canusinum.
Canuariense, *Canterbury*, S. Augustini, 224. c. 433. c. Seu S. Petri, 288. c. Ibi libera abbat electio, 246. b. Ordinationis locus, 503. c. 504. a. S. Augustini & aliorum sollempnis transitio, 288. c. 289. a. Abbat, Scollandus, 57. b. Seu Scollandus, 246. b. Wido, Hugo de Fioriaco, 307. a.
Cantuariense cathedrale Christi, seu S. Salvatoris, ei monachi affecti, 35. c. 36. c. A Lanfranco reformantur, 98. c. Anselmus eo adveniens de rebus moralibus præclare disserit, 142. c. Fratrum ad eum epistola, 457. b. Ibi investitur Ernulfus Roffensis arch. 591. c. Lanfranci archiep. elogium & acta, 648. Ejus obituarium, *ibid.* 649. Priores, Henricus, Ernulfus, 84. b. Seu Arnulfus, 299. a. Conradus, 521. a.
Canusinum S. Apollonii, ejus situs, origo, & fundato-

res, 182. a. b. Reliquiæ, 292. b. Ibi suspensum Henricianum vexillum, 291. c. Thefaurus ejus Gregorio VII. ad rerum angustias redactio traditus, 182. a. Nobiles sepulture, *ibid.* c. 292. b. Abbat, Gerardus, 182. a. Johannes, 292. b. Commendatarius Ludovicus Tricaricenis ep. *ibid.*
S. Caprasii de Pontonis cella, *Pontons*, 165. a. Ejus fortuna, 253. a. b. Fioriaco restituta, 165. a. 318. a. b. 652. Ibi S. Mauri reliquiæ, 253. b.
Capuanum S. Benedicti cella Calini, 517. b. Sub eo Dianæ Tifatinæ monasterium, 49. c. Ejus fortuna, 517. c.
Capuanum S. Laurentii, 293. a.
Caramanice S. Mariæ, ejus fortuna, 114. a.
Caracassonense S. Hilarii, Coxanæ subiectum, 621. c. Vicariarius abbas, Benedictus, 621. c.
Caradinense seu Cari-Digna, abbat, Sifebundus, 115. a. Petrus, 290. b.
S. Carilefi, *S. Calixt*, abbat, Gofbertus, Ebrardus, 363. b. 272. a. Ebrardus, 363. b. 399. c.
Carionense, *vid.* S. Zoily.
Caritatis ad Ligerim, *la Charité sur Loire*, B. Mariæ, 230. b. Ei subiectum S. Victoris Nivernenf. 387. b. Illic accedit Anselmus Cantuar. 474. b. A Paschali II. dedicatur, 499. c. 500. b. Contentio de admisso canonico, 534. c. 535. a. 677. Possessionum confirmatio, 231. a. Cellæ, 230. b. *Ch. seg.* Per omnes decantatur S. Nicolai antiphona, *ibid.* Priores, Girardus, Wilencus, Imarus seu Igmarus, aut Ymarus, Oldricus, Theotardus, Rainardus, Rodolphus de Soliaco, 231. a. b. Odo, 500. b.
Caritatis cella apud Longam-Villam in Caletis, 230. c. 231. a.
Caritas S. Mariæ, *vid.* Roncereium.
Carnetenf., *vid.* Estivalense.
Carnutenf S. Petri, *S. Pere de Chartres*, 374. c. Turbis exagitur, 121. b. Incendio deflagat, *ibid.* b. c. Lis cum Cluniacens. de Nogiomo, 157. c. 334. b. c. Donationes, benefactores, 121. b. 331. b. 452. c. 479. a. 533. c. Bullæ pontif. litteræ regie, prioratus, 452. c. Scriptores, 103. a. 478. b. Gilduini ibi sepulti miracula, 103. a. Abbat, Landricus, 157. b. Hucbertus, 157. c. Eustachius, 121. b. 334. a. Guillelmus, 334. c. Seu Willelmus, 533. c. Fulcherius, 103. a. Christianus, 478. a.
Carnutenf S. Martini de Valle, 311. c. 312. a.
Carrofenf S. Salvatoris, *Charoux*, 207. c. Inde ducti primi Hamenses monachi, 207. c. Colonia pariter pro Andrenf. 207. a. b. Urbanus II. majus altare consecrat, 363. a. Ibi concilium habitum, 164. b. 186. b. Cum Buxiensibus dissidium, 409. a. Ibi statua affabre sculpta, 469. c. Abbat, Fulcherius, Folcardus, 164. a. b. Seu Fulcardus, 164. a. Petrus, 357. b.
Cartusienf Ordo crescit sub Guigone, primarii instituti noticia brevis, 548. a. *Ch. seg.* Monachi ad transcribendos libros occupati, 548. b. 549. a. An carnum eius infirmis interdicitur, 550. a. *vid.* Indic. maj.
Cartusia major Guigone priore floret, & renovatur, 548. a. *Ch. seg.* Ab ea arcentur mulieres, 646. b. Ibi amplissima bibliotheca, 548. a. Godefridi Ambian. ad eam secessus, 587. b. 599. a. Repetitur, *ibid.* b. 600. c. 601. a. b. c. Priores, Johannes Tufcus, Guigo, 548. a.
Casa-aurea, *vid.* Casaurienf.
Casa-Dei, *La Chaise Dieu*, ejus elogium, 82. a. 337. a. b. 453. b. Patroni titulares, 337. b. S. Roberto abbat quanta celebritas, 9. b. Ejus obitus, 8. c. 9. b. Monasterium floret sub Seguino, 131. b. 269. a. Ab Urbano II. dedicatur, 356. a. Varia ei commissa cænobio & cellæ, 9. c. 453. c. S. Andree Viennensf. 337. c. 653. S. Baudilii, 222. c. 223. a. 426. a. S. Mariæ, 426. a. Montis-Albani & Pilosi, 9. b. Vallis-Dei, 9. b. 10. a. An pariter S. Nicasii Remensf. 269. b. Aliud S. Johannis, quo ulque ei subiectum perstitit, 379. c. Ex his omnibus Ordo constat, 9. b. Aliæ datæ ecclesiæ, 131. a. 268. c. 269. a. 283. a. 437. b. Confirmatæ possessiones & cellæ, 453. b. 499. c. Renovata privilegia, 453. b. Tolosæ comitatus factus vechigalis, 365. b. Variæ lites, 184. b. Cum Anianensibus, 79. a. 501. c. 510. a. b. 597. c. 675. 693. Blasienfibus, 356. b. 654. Nobiliacensibus, 565. c. Cluniacensibus, 358. b. Maxentianis, 565. c. Concordia inita cum episcopo Nemaufensi,

Nemaufensi, 426. a. Loci cessio facta pro condendo Pontis-dulcis monast. 566. c. S. Roberti miracula desunt, 9. c. Pastoralis ejus baculi pars superior adhuc servatur, *ibid.* b. Sciphus pro reliquiis habitus, 365. b. Aliorum reliquiæ, 356. a. Illic accedit Rainaldus Remeafis archiep. 269. b. Anselmus Cantuar. incendium restinguit, 417. c. Hugo Gratianop. fit monachus, 188. b. 189. b. Monachi illustres, 9. c. 81. c. 82. a. 92. c. 93. a. 183. c. 189. b. 390. c. 566. b. Scriptores 8. c. 379. c. Abbat, miraculis clari, 9. c. 379. b. 566. c. Assumpti inde summ. pont. cardin. episcopi, abbat, 8. c. 9. c. 81. c. 82. a. 357. b. 390. c. 453. b. 566. a. Donationes & benefactores, 10. a. 131. a. 283. a. 566. b. Summorum pontif. privilegia & bullæ, 337. a. b. 356. a. 501. c. Prioratus & cellæ, 453. b. 499. c. 613. c. Abbat, S. Robertus, 8. c. Durandus seu Durandus, *ibid.* & 9. c. Adelelmus, 9. c. Durandus Adelelmus, 131. c. Seguinus, aut Siguinus, *ibid.* Pontius de Turnone, 337. b. Aymericus, 453. b. Stephanus, 566. b. Priores, Jarento, 11. a. Mauricius, 426. b. Rodulfus, 532. b.
Casale-Benedictum, *Chesal-Benoiff*, 154. c. prius Casale Malanum seu Casale S. Petri, conditur, ejus auctor, situs, 316. c. Benefactores, *ibid.* 468. c. Urbani II. bulla, 406. b. Paschalis privilegium, 468. c. Encyclica epistola de obitu Andree abbatis, 577. a. b. Gravis scrupulus Casalenses torquet, *ibid.* c. 577. c. Ad cautelam absoluti, *ibid.* 691. *Ch. seg.* Eorum prioratus, 577. b. Abbat, Andreas, Geraldus, seu Gerardus, aut Giraldus, Isembertus, Radulfus, 577. a. c.
Casale-Malanum, *vid.* Casale-Benedictum.
Casaurienf S. Clementis, seu Casa-aurea, Piscarienf, *Casaurie*, 557. a. Monasterium regium, 181. b. Ejus abbat episcopi Valvenses, 62. a. b. Ab his olim scripturum imperiale gestatum loco baculi pastoralis, 391. c. 392. a. Prædica direpta, 62. a. b. vexatores, 391. c. *Ch. seg.* Instauratur, *ibid.* 392. a. b. c. Ablata restituntur, 557. a. Tyrannus a S. Clemente percussus, 302. c. Eiusdem sancti exploratæ reliquiæ, 485. c. Palatium pro abbatibus constructum, 557. a. Crescit monasterium & floret, 570. b. c. Viri illustres, 557. a. Peritissimi librarii, 570. b. c. Abbat, Wido, Dominicus, Trafundus, Adam, Johannes, Grimoaldus, 62. a. b. 341. c. Albericus, Giso, 557. a. Oldricus, 570. a. b.
Casinenf seu Mons-Casini, *Le Mont-Cassin*, renovatur, 48. b. c. Ecclesiæ dedicatio per Alexandrum II. 34. a. Indulgentiæ indultæ, *ibid.* b. Abbas super omnes abbat, 391. b. Diaconorum Romanorum legatus in electione Urbani II. 251. b. Ecclesia interdicta a Gregorio VII. 170. c. Ejus investituram sibi arrogat Henricus IV. 181. b. c. Desiderius abbas fit summus pont. sub nomine Victoris III. 227. *Ch. seg.* Ejus discipuli, 237. c. *Ch. seg.* Obitus & sepulch. 237. a. Ibi scholæ, 427. a. Ritus peculiare, 485. b. c. Ei subiecta monasteria, 49. c. 401. c. 665. 666. Restitutum Glanafolium, 363. c. 390. b. *Ch. seg.* Inde acciti monachi ad informandum monast. de Latina, 429. b. Ab ejus abbatibus constructum Capuanum, 517. b. Restaurata S. Martini ecclesia, 49. a. Dedicatur, 276. b. Invadentes Normanni reprimuntur, 125. c. Illic accedit Cruce-signati, 238. a. 360. a. Gregorius VII. 200. a. Paschalis II. 517. b. Vestem imperialem & pallium pretiosum offert Alexius imp. 238. b. 485. a. Ibi solito dolore relevatur Urbanus II. 249. c. Bertæ imperat. notanda religio, 200. b. Agnetis donaria, 34. b. Michaël imperator pariter munificus, 170. b. Richardus princeps per legatos solita obsequia reddit, 485. a. Ei datum Montis-Gargani xenodochium, 426. c. Aliæ donationes & benefactores, 214. b. c. 238. a. 276. b. 426. c. 484. c. 485. a. Possessionum confirmatio, 170. b. 237. a. 276. b. Jordani principis generale præceptum, 170. b. Litteræ summorum pontif. 237. a. 390. b. 665. 666. Ejus privilegia, 390. b. *Ch. seg.* Viri illustres & scriptores, 34. b. 49. a. 237. a. 239. b. c. 426. c. 427. a. 471. b. 570. b. 598. c. 610. c. 611. a. Assumpti inde cardinales, episcopi, abbat, 276. b. 427. a. 559. c. 570. b. Monachorum querelæ ad summum pont. de Ottone abbat, 485. b. 502. c. 503. a. *Ægre jam ferunt* S. Benedicti reliquias in Galliam asportatas fuisse, 249. c. Eorum epistola ad fratres in Alemannia versantes, 448. b. c. E Sardinia remeantes a Sarracenis capti, 598. c. Brunonis abbatis discordia cum Paschali II. 559. c. Ibi exsul remanet

Fulco Divensis abbas, 296. b. Alfani Salernit. carmina de Casino, 225. b. Chronici auctor & continuator, 570. b. Nobiles sepulture, 276. b. Abbat, Desiderius seu Victor III. 171. c. Odericus, 390. b. Otto, 502. c. Bruno seu Brunus 503. a. Girardus, 598. c. Wilbaldus, 449. b.
Cassanoli ecclesia, *Jaxneuil*, Buxiensibus data, 409. a.
Castanæ cella S. Johannis & S. Nicolai, *Chatam*, 613. b. c.
Castanetum S. Petri & S. Mariæ cella, seu Casteniacum, *Chastenet*, 193. a. Ejus fortuna, *ibid.* 606. b.
Castellum-Cameracensium, seu Novum-castellum S. Andree, *Chasteau-Cambresis*, abbat, Goifridus, 388. a. Gerardus, 481. a.
Castellarie prior, Grimoardus, 567. b.
Casteniacum, *vid.* Castenetum.
Castrenf abbas, Arnaldus, 229. b.
Castri-Heraldi abbatia, *vid.* S. Romani.
Castri-Ledi apud Cenoman. *vid.* S. Guingaloi.
Castri-Leonis in Galicia, 623. a.
Catalaunenf S. Petri, *Châlons sur Marne*. Abbas, Humbertus, 349. b.
Catanenf Cathedrale instituitur, 290. b. c. 291. a. Abbas episcopus, Anferius, 290. c.
S. Catharinæ, *vid.* Rotomagenf.
S. Carwodi prioratus, 264. b. *vid.* S. Cadoci.
Cavenf Ss. Trinitatis, *Cave*, ejus elogium, 293. b. 153. b. Novæ basilicæ dedicatio per Urbanum II. 293. a. Exemptio & privilegia, *ibid.* Ei subiecta monasteria, 153. c. 154. a. 225. c. Ope a monacho acquisitæ in foveam projectæ, 154. b. Eo relegatus Theodoricus antipapa, 417. b. Abbat, Aferius, Leo, Petrus, 153. a.
Caviriaci ecclesia, 81. a.
Caunenf ecclesia a Caunenfi monasterio diversa, 462. a. S. Celinæ Majoris-monasterii cella, 185. c. 186. a.
Cella Cluniacensis in Silva-nigra, 53. b. Monachi inique vexati, 222. b. c. Ibi fratres barbati, 222. b. S. Udalrici conditoris obitus, & miracula, 321. c. 322. a.
Cellenf abbas, Gaufridus, 357. b.
Cella Barri ad Sequanam, abbas, Robertus, 15. b.
Cella-Paulinæ, 516. c. 517. a. Abbas, Gerungus, 516. c.
Cella nova in Galicia, 428. b. Abbat, Eicanus, Pelagius I. Pelagius II. 428. b.
Cellenf, *vid.* S. Ghilfeni, Trecentf.
Celsianenf S. Petri, seu Celsianenf, *Sauvillanges*, ab Urbano II. dedicatur, 361. a. Ibi educatur Petrus Venerab. 441. Scholæ, 335. c. Huc divertit Paschalis II. 501. c. S. Juliani ecclesia ei confirmata, *ibid.* Traditum Biliomenf S. Lupi, 336. c. Prior, Hugo, 335. c.
Cenomannenf S. Vincentii, *S. Vincent du Mans*, 282. a. 363. b. Ejus societas cum Majori-monasterio, 377. a. Episcoporum Cenomann. ibi sepulture, 6. a. 175. c. 376. c. Abbas, Rannulfus, 363. b.
Cenomannenf, *vid.* Culturenf.
Centulenf, *vid.* S. Richarii.
Coortefigenf abbas, Wulforoldus, 258. b.
Cerastenf, *Cerisy*, abbas, Hugo, 193. b.
Cernienf abbas, Haimo, 450. a.
Certesæ abbat, Turstanus, 57. b. Siwardus, 98. a. Wlffoldus, 180. b.
Cestrenf S. Walburgis conditur, auctor & institutor, 294. b. c. Donationes, benefactores, 295. a. b. Abbat, Richardus, 294. c. 295. a.
S. Chlodulphi cella, *vid.* Latenf.
S. Christophori cella, Senonienf prioratus, 285. b.
S. Christophori, *vid.* Altirkirchenf.
Chrysolopolitanum, *vid.* Vefontionenf.
Cifonienf, *Cifoing*, abbas, R. 580. c.
Cistercium, *Cîteaux*, principio Monasterium-novum 405. c. Ejus & Ordinis primordia, 393. b. *Ch. seg.* Primus institutor S. Robertus, 393. b. 405. b. Patrona generalis B. M. 394. c. A Paschali II. confirmatur, 415. b. c. Ejus fautores, *ibid.* 617. b. Benefactores, 394. b. c. 532. a. 676. 677. Insignia, 394. c. Austerior vivendi modus, 405. b. Statuta, 431. c. 432. a. Ecclesiæ aditus feminis interdicitur, 431. c. In ea nec aureæ nec argentæ cruce, *Ch. seg.* 531. c. Ejus dedicatio, 405. b. Parvi officii B. V. recitandi auctor, *ibid.* b. Item mutari coloris, *ibid.* S. Roberti discessus, & causa, 404. a. b. c. 405. a. Bernardi & Sociorum ingressus, 572. a. b. 583. a. b. Professio, 594. c.

Ibi olim principum curia, 531. c. Ei subiectum Borneum, 588. b. Dalonum, *ibid.* 595. b. Dunense, 512. c. 513. a. Grandi-Vallense, 588. b. An pariter Juliacenfe, 584. b. c. Ejus quatuor filiaz; Firmitas, 587. c. 588. a. Pontiniacum, 594. c. 595. a. Clara-Vallis, 604. b. Morimundum, 605. a. Cisterciensium fides in extrema inopia, 546. c. 547. a. Mendicant, 546. c. *Crispi* cur dicti? 531. b. Eorum instituta apud Fontem-dulcem recepta, 566. c. Primum capitulum generale, 617. b. Fratres barbatos admittunt, 431. c. Alberici obitus, 531. a. Robertus S. Bernardi nepos Cluniaco Cistercium migrat, 605. b. c. Abbat, S. Rotbertus, Albericus, 405. b. Stephanus Hardingus, 219. c. Priores, 394. c. 405. a. Claiacum, *vid.* Claiacum.

Clara-Vallis, *Clairvaux*, olim Vallis-Abfinthialis, ejus primordia, & austeritas, 603. b. c. Florens status sub Bernardo, *ibid.* 604. b. *Ch. segg.* Imminentem pluviam dicto avertit, 617. c. 618. a. Ad eum migrat Robertus, 605. c. Abbas Bernardus, 283. a. Prior, Johannes eremita, 267. b.

Clariacum, abbatia secularis apud Bencarnos, 14. b. Clariacum aliud S. Petri, ejus fortuna, 14. b. Abbat, Constantius, Johannes, 14. b.

Clari-Mons, Mediani-monasterii cella, 388. c. Claromontense S. Illidii, S. *Alire de Clermont*, bellico turbine oppressum, 131. c. Quor procellis iactatum? 223. b. Abbat, Ato, 131. a. Petrus de Ponte-Gibaudi, 223. b. 357. b.

Chypracum, *vid.* Claiacum.

S. Clementis, *vid.* Cafauriense, Credonense, Mettense, Toleranum.

Clintoniense B. Mariæ parthenium, 315. c.

Cluniacum, *Cluny*, 123. a. 221. b. 322. a. 441. a. 455. a. 506. c. 605. b. c. Ejus elogium, & fama, 8. a. 31. b. 115. b. 221. b. 222. a. 310. c. 353. c. 530. a. 550. b. c. Totius religionis monasticæ caput, 455. a. Speciali jure Romanæ sedis additum, 155. a. Ejus libertas a summis pontificibus confirmata, 115. a. 356. c. Abbas magno comitatu incedit, & curiam tenet, 580. a. Ejus portio jam a communi distincta, 530. c. Varii officiales post eum, 221. c. Archi-abbatis nomen usurpat, 494. c. Novæ ecclesiæ initia & descriptio, 252. a. Figura æri incisâ, 253. 254. Dedicatio per Urbanum II. 356. c. Pontificis erga monachos affectus, 251. c. Hugonis abbatis auctoritas in ecclesiâ, 126. a. b. Erga eum summi pont. reverentia, 251. c. Et principum, 316. c. Ejus statuta, 524. c. 515. a. b. 530. a. Testamentum, 524. c. Obitus, 528. a. Sepultura, 529. a. b. Paschalis II. ibi gesta, 499. c. Illuc accedunt Anselmus Cantuar. 389. c. 474. a. Didacus Compostellanus, 455. a. Godefridus Ambian. 87. b. Milo cardin. 457. b. Odo Ostiensis, 215. c. Norgaudus Aduensis in capitulo episc. acclamatus, 457. c. 458. a. Ejus gesta ibi, 476. Pontius abbas fratrum animos in se concitat, 530. b. Ejus iter Romam, 594. a. b. 608. c. 609. a. Abbatum se abbatem immerito iactat, 615. c. Cluniacensium op. in plebique Galliaz locis restituta religio, 486. c. 487. a. Item in Hispania disciplina monastica, 31. a. Ad eorum normam quot informata vel reformata monasteria, 96. a. 310. c. 419. a. 433. a. 434. b. 540. b. Cluniacum adeunt plures, consuetudinum addiscendarum causa, 113. a. 153. b. 517. a. Eas Udalricus scribit, 220. b. 221. b. c. 222. a. Ex his tanquam ex fonte Hirsaugiensis ritus manant, 222. a. In pluribus locis admittit, 353. c. 412. c. 432. a. b. 526. c. Conc. Meldensis decretum pro subjiendis Cluniaco vel Majori-mon. minoribus abbatibus, 184. c. Varia ei subiecta vel commissa monasteria, 419. c. Autifodorense, 420. a. S. Albani, 476. Augiense, 188. a. b. Belilocenfe, 101. c. 368. a. Biomenfe, 336. b. S. Columbe, 100. b. c. 178. a. b. c. 550. b. c. Eremitarum sub alpe Cerrat, 115. a. Excitum, 8. b. S. Eutropii, 178. a. b. c. Ss. Fabiani & Sebastiani, 14. c. 15. a. Figiacense, 78. a. Ss. Gervasi & Protasii Arelat. 178. a. b. Gigniacense, 102. a. Gruningense, 53. b. S. Jacobi de Pontida, 240. b. S. Isidori in Hispania, 56. c. Leslense, S. Licerii, 70. c. 71. a. S. Lupi, 178. a. b. c. Malliacense, 468. b. S. Marci, 14. c. 15. a. S. Martialis Lemov. 596. b. S. Mariz ad Arulas, 129. c. S. Mariz in Valle-Cubaria, 130. a. S. Marriji de Campis, 141. b. Mauziacense, 358. a.

Mindunienfe, 571. c. Monasterium-novum, 633. 634. Morlanense, 124. a. Nivernense, 14. c. 386. b. c. Nogiomenfe, 157. c. 334. b. 361. a. 501. b. Padolironense, 157. c. 158. a. 402. b. c. S. Pauli in Valle-Olei, 129. c. S. Petri de Campo-modo, 115. a. Campi-Rotundi, 129. c. Pitverense, 158. b. c. S. Salvatoris in Hispania, 571. b. c. Selodenfe, 615. b. 694. Tarvannense, 420. a. Thaborenfe, 591. a. S. Valeriani de Rodobio, 188. c. Vallis-Cluzæ, 511. c. S. Wlmar, 501. c. 511. c. S. Zoyli, 114. c. Pariter se subdunt indigenæ sacrorum locorum monachi, 429. b. An ei subiecta S. Saturni ecclesia? 194. b. c. Aliaz assertæ ecclesiæ vel donatæ 8. a. b. 102. a. 128. c. 334. b. c. 358. a. 361. a. 364. b. 365. c. 368. b. 457. c. 458. a. 486. c. 501. b. 611. b. c. 564. b. Summorum pont. decreta vel confirmaciones, 154. c. 155. a. 158. a. 334. b. 361. a. 368. b. 365. c. 476. b. 486. c. 501. b. Privilegiolorum assertio, 457. b. Malarum consuet. remissio, 458. a. Exemptio a decimis, 476. b. Ablatorum restitutio, 173. b. Variæ donationes, 8. a. b. 53. b. 78. b. 101. c. 102. a. b. 284. a. 458. a. 511. b. 530. b. 550. b. c. Benefactores, reges, 31. b. c. 114. c. 141. b. 316. c. 337. b. 358. a. Burgundiaz duces, & Matificensium comites, 511. b. c. Alii benef. 8. a. b. 129. a. 335. a. b. 365. c. 457. c. 458. a. 530. b. 550. b. c. Eo fecerunt plures episcopi abdicato regimine, 52. c. 53. a. 316. c. 355. c. 402. a. 439. b. 462. c. Erabbates, 18. c. 81. b. An ibi mon. Hildebertus Cenomann. 462. c. Pueri chorales sex ex nobilibus ibi educati, 252. c. Societas fraternitatis aliis concessa, 128. c. 532. b. 615. b. Vinca empta pro missæ sacrificio, 530. c. Communio sub utraque specie, 252. c. Insigne editum pro Hispaniæ rege & regina, 32. a. Ibi anniversaria pro nobilibus, 528. c. 530. c. Insigniorum sepultura, 192. b. 252. c. Generale officium pro defunctis frat. & parentibus, 530. c. 615. c. Tres pauperes pro viventibus refecti, 615. b. Monasteria a se reformata sibi subjugare conantur Cluniacenses, 459. c. Eorum molitiones in Angeriaco, *ibid.* 460. a. b. S. Cyprianum, *ibid.* 19. b. 494. c. Autifodorenfe, 419. b. S. Sihenfe, 580. a. b. c. Lites cum Casa-Dei, 358. b. Calmelico, 274. c. Trenorchio, 385. c. 386. a. Eorum querelæ de Hugone Gratianop. 275. a. b. Apud Rom. pontificem male audiunt, 155. a. b. c. Ab Hugonis Lugdunensis & Richardi Massiliensis communiione abinent, 250. b. Improbant Paschalis II. pactum de investituris cum Henrico, 560. a. Ab his inducta longiora scapularia, 448. c. Apud eos abbatum conventus, 532. a. b. Priores plures, 77. c. Viri illustres, & scriptores, 220. b. 528. c. 529. a. b. c. 530. a. 531. a. 599. b. Assumti inde summi pontif. 249. c. 406. c. 407. a. 530. a. 531. a. Card. & episcopi, 4. c. 113. b. 128. c. 249. c. 381. c. 382. a. Abbat, 293. a. 218. a. Nobiles monachi, 128. c. 129. a. 190. c. 335. a. b. 355. c. 438. c. 439. a. Prioratus, 222. c. 321. c. 323. a. 365. c. 445. c. 513. c. 550. c. Abbat, S. Hugo, Pontius, Hugo II. 439. a. Priores majores, Ivo, Hendricus seu Henricus, 440. a. 458. a. Bernardus, 458. a. Priores, Odo, Warmundus, 77. b. c. 128. c. Gerardus, 4. c. 128. c. Petrus, 386. c. Officiales, 188. b. 476. b. Clunienfe S. Andreæ, *Cluniz*, abbat, 541. b. c. Clusinum seu Clusense S. Michaelis, *Cluse*, 86. c. 113. c. 114. a. 440. b. 470. a. b. 571. a. Ibi amplissima bibliotheca, 288. c. Viri illustres, *ibid.* b. 366. c. Lis cum Angeriacensibus, 357. b. 366. b. c. 367. a. Et Tolosæ canonicis, 368. a. b. Ejus titulus de S. Brunone, 445. a. Abbat, Benedictus senior, Benedictus junior, Ermengaudus, 288. b. c. Gaufridus, 186. b.

Colniense S. Cæciliz, 73. c.

Coloniense S. Pantaleonis, 73. b. c. 248. c. Honorifice excipitur S. Modoardi corpus, 516. Abbas, Herimannus, 285. c. Prior, Sibertus, 265. b.

Colticensis cella, *Couches*, Flaviniaci, 395. c. 396. a.

S. Columbæ puellare, Viennens. S. i. curi subiectum, 114. b.

S. Columbæ, *vid.* Burgenfe, Senonenfe.

Columbenfe B. M. *Conlombs*, 331. b. Ibi turbæ, 479. b. c. S. Gratiani miraculum annuum, 619. c. 620. b. 694. 695. *Ch. segg.* Ei subiectum Ibriciense, 40. b. Donationes, 619. c. Cellæ, 620. b. Abbat, Tu-

reldus seu Turoidus, 479. a. Aut Toroldus, 619. c. Rogerius, Humbertus, seu Gumbertus, Alernus, Theobaldus, 620. b.

Commerciacensis cella Molisimo asserta, 373. a.

Comodoliacum S. Juniani, 419. c.

Compendiense S. Cornelii, ejus libertas asserta, 224. a. b. Conchenfe S. Salvatoris & S. Fidis, *Sainte Foy de Conques en Rouergue*, 368. b. Figiaco unitum, 358. b. Inde assumti episcopi, 553. c. Donationes & benefact. 402. a. 461. b. 554. a. Ibi conjuges ambo admitti, 554. a. Abbat, Bego, 402. a. Bonifacius, 553. c. Conchenfe S. Gregorii, *vid.* S. Gregorii.

Condatiense monasterium, *vid.* S. Eugendi.

Condomiense S. Petri, nunc cathedrale, *Condom*, 365. c. Donationes confirmatæ, 78. c. 110. b. Abbat, Petrus, Verecundus, Raimundus, Segunus, Aycynus Sancionis, Garfias, Peregrinus, Montafinus, Augerius de Andirano, Arnaldus-Odo, Raimundus de Galardo, primus ejus loci episcopus, 78. c.

Confluentina S. Honoriz cella Becco tradita, 173. c. Confiacum, *Coigny*, Cluniacensis cella, 550. c. Prior, Wicherus, 550. c.

Corbeia-nova, *Corvey* seu *Corbie in Saxe*, abbatia imperialis, 600. c. Adalberto Hammaburgensi data, 43. b. Marcwardo abbate scholæ refovent, 153. a. 184. a. 197. b. Augerur bibliotheca, 302. c. A novitio quovis conferendus liber, *ibid.* 303. 2. Ss. Liutolfi & Dietmari corporum elevatio, 184. a. 197. b. 426. b. Cum Bennone Onasburgensi diffidium, 180. c. Inde deducta Hersfeldam colonia, 321. a. Heinrich regis benefacta, 499. b. 563. c. Marcwardi abbat. depositio, 447. b. Studiorum lapsus, *ibid.* 499. b. Privilegiolorum renovatio, 183. c. Viri illustres, 152. c. 499. b. 541. b. 555. c. Abbat, Saricho, seu Saracho, Werinherus, 47. b. Aut Wernherus, 73. c. Seu Warinus, 152. c. Frerichus, 152. c. Marwardus, 153. c. Erchenbertus seu Erkenbertus, aut Erchinbertus vel Egbertus, 563. c. Willbaldus, 449. b. Priores, 249. a. 499. b.

Corbeia-verus seu Corbieense S. Petri, *Corbie*, 480. b. S. Adalhardi reliquiæ in Flandria delatæ, 82. b. c. Restitutus Corbeiz vicecomitatus, 144. c. Ab avita nobilitate decidit, 372. b. Privilegiolorum ejus confirmatio, leprosis domus extructa, *ibid.* Cellæ, 565. c. Abbat, Fulco, 82. b. Evrardus, 224. a. Fulco magnus, Nicolaus, 372. b.

Corbiacensis S. Marculfi cella, 441. c. Præpositus Andreas, qui & Sigebertus, 242. a.

Cordæ cella Cluniacensis, 440. c.

Cormaricense S. Pauli, *Cormery*, 25. c. S. Martino restituitur, 363. c. 364. a. Ibi flor. B. Leothericus, 25. c. 186. b. 408. b. c. Reliquiæ e sacris locis allatæ, 459. b. Ejus titulus de S. Brunone, 669. Abbat, Rorbertus II. Guido seu Wido II. 25. c. 186. b. Mainardus, Guido, Theobaldus, 459. c.

Corneliense S. Mariæ, *Cornelles*, abbat, Rogerius, 326. a. Guillelmus seu Willelmus, 536. c.

Cormeriense. *vid.* Cormaricense.

Corneliacum, *Cornilly-les-Contres*, conditur, ibi Ss. Corneli & Cypriani reliquiæ, 254. c. Possessiones ab Urbano II confirmatæ, 297. a. b. Casali-Benedicto postea subiectum, *ibid.* b. Prior, Andreas Vallumbrosanus, 316. b.

S. Corneli. *vid.* Compendiense.

Coronæ abbas, Lambertus, 688. a. 1. *col.*

Ss. Cosmæ & Damiani in Mica-aurca, 51. a. b. Abbas, Oilmundus, 51. b.

Cotewich *vid.* Goiwicense.

Coxanense S. Michaelis, *Coxanes*, 41. c. 42. a. Ei subiectæ plures abbatiz sub abbate generali, 621. c. Abbat, Gauzfredus Gerbertus, 42. a. Abbas generalis, Guariuus, 621. c. Abbas vicarius, Giffredus, *ibid.*

Crassense seu Urbionense B. M. *Nofre-Dame de la Grasse*, reformatur, 150. c. 165. c. 166. a. Ei subiectum Canigonense, 597. c. 598. a. S. Petri de Galli cantu, 598. a. Suredenfe, 525. c. Restitutæ S. Laurentii & S. Polycarpi abbatiz, 275. b. Subjici detrectat Guixalense, 598. a. Ejus donationes & nobiles benefactores, 41. c. 443. c. Immunitates & possessiones a summis pontificibus confirmatæ, 598. a. Cum Elecensibus diffidium, 622. b. c. Nobiles monachi, 525. c. Abbat, Randulfus, Dalmatius, 41. c. Rorbertus, 175. b. Robertus II. Leo, Berengarius de

Narbona, 443. c.

Credonensis S. Clementis cella, *Craon*, 606. c. De ea variæ lites, 12. b. 25. b. 55. c. 56. a. 476. c. 477. a. Priores, Bernerius, 399. b. Allo, 606. c.

Cremifanense, *Cremifanfeher*, 555. b. Abbat, Theodorius de *Cozze*, Hogoldus, Bertholdus, Adelramnus I. Hermannus, Udalricus I. Udalricus II. Albertus, Martinus, Adelramnus II. seu Alramus, Udalricus III. seu Cudalricus, 555.

Cremonenfe S. Johannis Evangelistæ, 344. b. Abbatissa, Giffa, 344. b.

Crisenonenfe parthenium Juliacenfe Ordinis Molisimo subiectum, 584. b. c. Ejus benefact. 617. c.

Crispiacense S. Arnulfi seu Crispienfe, S. *Arnoul de Crepy*, 347. b. Cluniaco subjiatur, 119. c. Ejus fundatio & possessiones a Paschali II. confirmatæ, 459. a. 501. a. Illuc translatum corpus Radulfi comitis, 119. c. Donationes & nobiles benefact. 459. a. 501. a. 523. a. S. Arnulfi reliquiarum translatio, 452. a. Abbat, Hugo, 59. a. Willelmus, 347. b. Priores, Stephanus, Hugo, Ymarus, Theobaldus, 459. a.

Crispinienfe, *Crepsin*, in pago Hainoënsi, 279. c. Viri illustres, *ibid.* 180. a. Abbas, Rainerus, 279. c. Seu Reinerus, 556. b.

Ss. Crispini & Crispiniani. *vid.* Sueffionense.

Crucis S. Leutfredi, seu S. Audoëni, aut Crucis Eltonis, Madriacense, *La Croix S. Leufroy*, 22. a. Rotor-magenfi S. Audoëno subiectum, 23. c. Ibi flor. Guitmundus, *ibid.* 103. b. Abbas Odilo, 142. a.

S. Crucis parthenon in Alatia, 74. a.

S. Crucis monasterium Sollemaniaco commissum, 160. c.

Crucis cella pagi Brigenfi, Caritati ad Ligerim subiecta, 230. b. c.

S. Crucis & Timothei ecclesia. *vid.* Bredoniense.

S. Crucis. *vid.* Buosonis-villa, Burdegalense, Kemperlegense, Moguntinum, Talemontis.

Crucis-Eltonis monast. *vid.* Crucis S. Audoëni.

Crulandense, *Croyland*, ejus possessiones regia auctoritate recentiz, 106. c. Thefaurus direptus, 98. c. Totum fere conflagratur, 289. b. Magnifice restauratur, *ibid.* 538. c. Novæ ecclesiæ fundamenta jacta, 591. c. Quo die epulum sollempne, 592. a. Immunitas ab Heinricho rege concessa, *ibid.* b. Variæ constitutiones & statuta, 290. c. Ibi fratres Jaci, 106. b. Flagellatio in capitulo die tantum parafceves, 592. b. Cantabrigiensis academiæ institutio, 539. a. Juvenes in lectione scripturæ saxonice exercentur, 289. b. Moiaci illustres, 539. b. Et scriptores, 290. a. Ibi reclusus S. Wlfinus, 592. b. Waldevi corporis inventio & translatio, 289. b. Miracula, 98. c. Wilketuli abbat. depositio, 98. c. Lis cum Glocestrenfibus, 592. c. Ivonis cujusdam dira machinatio, 289. c. Benefactores, *ibid.* a. Prioratus, 539. b. Abbat, Wulketulus, Ingulfus, 98. c. Turketulus, Egelricus, 290. a. Joffridus, 538. a. Seu Gotsfredus, *ibid.* b.

S. Cucupharis in Catalunia, alias Octavienfe, S. *Culgar de Uvals*, 402. a. Abbas, Berengarius, 402. a.

Culturenfe S. Petri, *La Couture*, 282. b. Viri illustres, 231. c. Mille missæ pro defuncto, *ibid.* Abbat, Johele, 159. a. Seu Joheles, aut Joëlus, vel Johehus, 376. c. Odo, 231. c.

De Cumis parthenon. *vid.* Vallis-Dei.

Cunaldensis cella, Trenorchii prioratus, 535. c.

Curiz-Evroidis cella Majori-monasterio subjiatur, 645.

Curtenfis abbas, Johannes, 426. c.

Curvæ-villæ cella Majori-monasterio datur, 158. c.

S. Cuthberti. *vid.* Dunelmense.

S. Cypriani. *vid.* Pictavenfe.

D

SANCRI Dagoberti. *vid.* Satanacum.

S. Dalmaici cella Aureliaco restituta, 159. c.

S. Dalmatii de Pedona varia fortuna, 216. a.

Dalonense, *Daloue*, ejus situs & primordia, 595. b. c. Ei subditæ abbatiz, *ibid.* Cistercio cedit, 588. b. Abbat, Rogerius, Amelius, 595. b.

Deaurata. *vid.* Tolosanum.

Derhestensis ecclesia in Anglia, 17. c.

Dervenfe S. Petri seu S. Bercharii, *Monier-en-Der*, Acta pro eo in concilio Meldensi, 641. *Ch. segg.* Ejus asserta libertas, 184. a. Donationes, 54. b. 564. b. c.

Nobiles sepulture, 564. b.c. Paschalis II. privilegium, 420. a. b. Abbates, Bruno, Dudo, 184. c. Rogerus, 564. c.
 Diana Tifatinæ cœnobium sub custodia S. Benedicti Capuani, 49. c.
 Dinanni ecclesia, *vid.* S. Maclovii.
 Diogilii seu Duellii S. Eugenii cella, *Deuil*, al. *Dueil*, Salmurensis abbatia subjecta, 612. c. Ejus situs & origo, 552. a. Nobiles benefactores, *ibid.* b. Priores, Fulco, Daniel, 552. b. 612. c.
 S. Dionysii prope Parisios, *S. Denys en France*, 91. a. 535. b. Ivo abbas simonia infumatur, *ibid.* Ejus privilegiorum confirmatio, 17. c. Amislorum recuperatio, 18. a. Donationes, 346. c. 347. a. Benefact. 17. c. Ivonis abbatibus obitus & epitaphia, 337. c. 332. a. Ibi educatus Ludovicus Philippi regis filius, 441. c. Sugerii monachi initia, 332. c. Illuc accedit Paschalis II. *tamquam ad propriam B. Petri sedem*, 500. c. 502. b. Ejus acta, 501. a. Occurrit ei Philippus rex cum filio, 500. c. 501. a. S. Goberti prioratus reformatio, 332. b. Tauriaci jura propugnata, 564. c. 565. a. Illuc fecerit Abaelardus, 612. c. A Willelmo Anglor. rege constructa turris in ecclesia, 91. b. Cur non sepultus ibi Philippus Gallie rex? 518. a. Inde assumti abbates, 18. a. 618. b. Scriptores, 552. f. Abbates, Rainerius, 17. c. Guillelmus, Ivo I. 91. a. Adam 332. b. 612. c. Ivo II. seu Yvo, 332. b.
 S. Dionysii Ambian. cella, Majori-monasterio restituta, 586. c. 592.
 S. Dionysii, *vid.* Brocaricenses, Mediolanense, Nogen-tense, seu Nogioimense.
 Diertinense, *Difentis*, pontificum bullæ & privilegia pro eo, 581. b. Abbates, Adam, Walterius I. Walterius II. 582. b.
 S. Disibodi monasterium instauratur, 527. a.
 Divense B. Mariæ apud S. Petrum, *N. Dame de S. Pierre sur Dive*, ejus dedicatio, 3. a. Fulconis abbatibus ex-filius, 296. b. Illuc adferti ex Utcensis peritissimi libri, 69. b. 121. c. Rodbertus abbas simoniae intruditor, 489. c. Unde turbæ, 490. a. Ibi olim Christi Domini effigies Lucensis consumilis, *ibid.* Abbates, Ad-nardus, Fulco, 121. c. Rodbertus seu Rotbertus simo-niacus, 489. c. Radulfus, Richardus de Aquila, 490. a.
 Divionense S. Benigni, *S. Benigne de Dijon*, Jarentone abbate reforescit, & augetur, 27. c. 115. c. 116. a. b. An translatum in Germaniam S. Benigni corpus? 67. b. c. Walterii monachi cædes, 213. a. Jarentonis a legatione reditus, *ibid.* Profugi Vitoniani ibi stabilitatem firmant, 217. b. c. Charitas erga eos laudatur, 218. a. b. Eorum exitus, 255. c. 256. a. Jarento in Angliam mittitur, 360. b. c. Inde Flavi-niacum acciti monachi, 396. b. Aduam pariter missi, 411. c. Odo Burgundie dux in capitulo abso-lutus, 442. c. Paschalis II. ecclesiam consecrat, 499. c. 500. a. 511. a. Ab Hugone duce liberata ejus fir-mata, 511. a. Vitoniani denuo vexati & pulsi illuc se recipiunt, 561. c. Eorum discessus, 593. c. *Ch. seg.* Unus e monachis præbendam habet in Cabilonensi ecclesia & septimanam facit, 567. c. Jarentonis obitus & epitaphium, *ibid.* Lis cum Fructuariensibus, 33. a. Ei confirmatum a Gregorio VII. Elariaci parthenium, 130. c. Addicta Wangionis-rivi cella, 174. c. 175. a. Aliæ restitutæ & datæ ecclesiæ, 241. c. 345. a. 369. b. 476. c. 497. a. 675. Altaria confirmata, 17. b. 27. b. Ibi hospitatur Odo Bajocensis ep. 369. b. Pibo Tullensis fit monachus, 75. a. 218. c. Aletha S. Bernardi mater sepulta, 497. b. Permutatio qua-dam cum Cadomensibus a Paschali II. confirmata, 436. a. Inde assumti abbates, 219. c. 384. c. 385. a. 411. c. Benefactores Burgundie duces, 568. Dona-tiones & benefact. 369. b. 511. b. Abbates, Adalbero, Jarento, 27. c. Seu Gerannus, 497. b. Aut Gerento, vel Ferento, 511. b. Aut Jerunto, 669. 567. c. Ade-marus, Petrus, Henricus, 568. a. Priores, Hugo, 134. a. 219. c. 411. b. 497. a.
 S. Dodæ sub Simorra, 71. a. c.
 S. Dogmælis, *S. Dogmels*, in finibus Wallie, 588. a.
 Dolense apud Bituriges, *Bourg Deols*, seu *Bourg-Dien en Berry*, 296. c. Gravis rixa adversus Warmundum, abbatiam simul cum archiepiscopo Viennensi retinere volentem, 149. a. c. Lis cum Bituricensi, b. S. Sul-picii monachis, 80. b. Cum episcopo Lemovicensi, 159. b. Dissensio de electione Bexnerii abbatibus, 298. c. 299.

a. 376. b. Ecclesiæ dedicatio per Paschalem II. 276. c. 500. b. Inde assumti archiep. 7. c. 283. a. Abbates, Rademundus aut Raymundus, Petrus, Guarmundus, 7. c. Seu Warmundus, 18. a. Aldebertus de Monte-Maurilionis, 92. c. Seu Audebertus, 192. a. GERALDUS, Hugo, Johannes, 376. c.
 Dolensis cella. *vid.* S. Florentii.
 Dolonense S. Medardi reformatur, & Majori-monasterio subjicitur, 533. c. 534. a. b. Prior, Willelmus, 534. a. b.
 Domena Gratianopolitane diocesis cella, præpositus, Petrus Venerab. 441. a.
 S. Dominici Silensis. *vid.* Toletanum.
 Dongii cella erigitur, 193. c.
 Dordonense. *vid.* S. Mariæ, 64. c.
 Duellii cella. *vid.* Diogilii.
 Dunfermilingense Ss. Trinitatis, *Dunfermelin*, in Scotia, ejus fundatores, 33. a. b. c. Ibi Scotia regum sepul-turæ a Macolmo, *ibid.* c. Abbates, Gosfridus I. seu Gaufridus, Gaufridus II. Archimbaldus, Willelmus, Goffridus, Robertus, 33. c. Prior, Petrus, 33. b.
 Dunelmense in Anglia, *Durham*, 17. c. Nulla sepul-turæ in ecclesia, 370. c. S. Guthberti incorrupti corpo-ris ostensio, *ibid.* 473. a. Aliæ inventæ reliquiæ, *ibid.* b. Ibi obit Turgotus S. Andree in Scotia episc. 607. c. Inde assumti episcopi, *ibid.* 520. c. Scrip-tores, 246. c. 521. a. Priores, Aldwinus, Turgotus, 85. c. Dunense S. Aviti, *S. Avit de Château-Dun*, puellare, ejus situs, 297. b. Solutio ibi disciplina, *ibid.* b. c. Dunense B. M. monachorum nigrorum in Flandria, ejus initia, primus auctor, 512. c. Fortuna, 513. a. Abba-tes, Ligerius, Fulco, 512. c.
 Durbonis Cartusie conditor, 548. a.
 Durnum, prædium Cellensis monasterii, 28. c.

E

SANCITI Eadmundi Burense in Anglia, a Cnuto rege conditum, 18. a. Ejus libertas a summo pontifice, episcopis ac rege asserta, *ibid.* Contra illud Terfor-densium episcoporum molitiones, 28. a. 64. b. 434. b. Reprimuntur, 180. b. Rotbertus in abbatiam intrusus, 418. b. Deponitur in concilio London. *ibid.* 450. a. Anselmi Cantuar. ibi acta, 503. b. Inde assumti episcopi, 607. b. Abbates, Leofstanus, 143. b. Balduinus Gallus, 389. c. Seu Baldewinus, 18. a. Aut Baldwinus, 57. b. Rotbertus, Rotbertus alter, 389. c. Alboldus, 418. b. c. Seu Albaldus, 435. c. Anselmus, 418. b. c. 607. b. Guillelmus, 435. c. Seu Willelmus *Curvey*, 180. b.
 Eboracense S. Mariæ, 17. c. Prius S. Olavi, 257. b. Ortum habet a Witebensi, 85. b. 257. b. c. Inde edu-cti monachi ad condendam abbatiam B. Mariæ de Fontibus, *ibid.* c. 258. a. Abbates, Stephanus, Richardus, Godfridus seu Gaufridus, 257. c.
 Eboracensis S. Mariæ, Majori-monasterii cella, 421. b. Prior, Hermarus, *ibid.*
 Ebroicensis S. Taurini, *S. Taurin d'Evreux*, Fiscanno subjicitur, 490. b. Ibi manet Hildeburgis nobilis mar-trona, 331. b. Abbates, Rodulfus, Willelmus, 490. b.
 Ebroylense S. Leodegarii seu Ebroilente apud Arvernos, *Ebreuil*, 56. c. Lis cum Vindocinensibus, 81. b. Dona-tiones, 56. c. 164. c. Abbates, Gislebertus seu Gil-bertus, Guillelmus, 56. b. Seu Willelmus, Theodardus, 164. c.
 S. Ebrulfi, *vid.* Utricense.
 Ecolimense, *vid.* Engolismense.
 S. Edmundi, *vid.* S. Eadmundi.
 S. Eduardi in Anglia, abbatissa, Eulalia, 489. a.
 S. Egidii, *vid.* S. Egidii.
 Egmundense, *Egmond*, abbas Stephanus, 197. a.
 Einsidense in Helvetia, *Einsiden*, seu *N. Dame des Er-mites*, abbates, Henricus, Selingerus, Rudolfus I. Ger-ero, 47. b.
 Eifeshamiensis abbas, Ægelvigus, 258. b.
 S. Elani, *vid.* Vaurense.
 Elariaci parthenon, *Laré*, 130. c. 572. b. Abbatissæ, 130. c.
 Electense B. M. monast. *Alet*, seu Alectense, ejus situs, 621. a. c. Fundatores, immunitas, *ibid.* b. Varia for-tuna, *ibid.* c. 622. a. b. c. Abbates proprii, Geroldus, Remundus seu Raimundus, 622. a. b. Abbas vicarius, Benedictus, 621. c.
 Elwangenfe

Elwangenfe, *Elwangen*, abbas, Reingerus, 67. c.
 Eliense in Anglia, *Ely*, 180. a. b. Annis septem vacat, 308. b. Richardo abbati variæ inflicte molestiæ, 418. c. 450. a. Ss. Etheldritæ, Sexburgæ & Witburgæ trans-latio, 418. c. In episcopale erigitur, 521. b. Ejus hi-storiæ scriptores, *ibid.* c. Abbates, Turstanus, Theo-devinus, Godefridus, 57. c. 197. c. Symeon, 180. a. Seu Simeon, 308. b. Remigius, Richardus, 418. c. S. Eligii, *vid.* Mons-S. Eligii, Noviomenfe, Parisiense, Elifoncenfe, *vid.* Elifoncenfe.
 Elnonense S. Amandi, *S. Amand*, 601. c. Ab Hugone abbate absolutum, 353. a. Ejus consecratio, *ibid.* b. Andrea reliquiarum elevatio, *ibid.* b. Orta inter fratres discordia, 109. c. Donationes & benefacto-res, 27. c. 28. a. 387. c. 388. a. 481. a. 565. a. Pascha-lis II. diplomata, 501. b. 507. b. Clauftralia officia, 28. a. Abbates Fulcardus qui & Lambertus, Bovo, Hugo, 109. c. Bovo II. 507. b.
 Elnonenfe S. Petri ecclesia, 300. b.
 Eltenense seu Altmenfe, puellare, in Saxonia, 191. a. S. Emmerammi Ratispon. monasterium, 16. a.
 Engolismense S. Eparchii, *S. Cybar d'Angoulême*, An-geriaco subjicitur, 161. c. 162. a. Abbates, Frovin-us, 97. b. Hugo, 162. a.
 Entsdorfenfis abbas, Walchunus, 541. c.
 Eoveshamenfe, inde assumti monachi pro reformandis Northumbriensibus monasteriis, 84. c. Ibi reclusus S. Wlfinus, 592. c. Abbates, Ailfwinus seu Elwino, 57. b. Seu Ægelwinus, 180. b. Gualterus, 143. c. Mauricius, 501. c. Reginaldus, *ibid.*
 S. Eparchii, *vid.* Engolismense.
 Eporedienfe S. Stephani, *Ivrée*, Ejus abbates canonici, 87. a. Abbas, Taurinus, 87. a.
 Epternacense seu Eternacense, *Eternac*, 136. b. c. Festi Ss. reliquiarum institutio, 498. c. Viri illustres, 136. b. c. 498. b. Abbates, Humbertus, Regimbertus, Thio-fridus, 136. b. Gerardus, Godefridus, 498. b. c.
 Erchana, villa Cellensis monasterii, 29. a.
 Eremitarum cella feu Eremus B. Mariæ, *vid.* Einsid-ense.
 Eremitarum locus sub Alpe Cerratos, 115. a.
 Eresburgi abbatibus, Erchimbertus, 152. c. Henricus, 276. c. Seu Henricus, 499. b.
 Erfordense Ss. Petri & Pauli, *Erfurt*, 198. a. Abbas, Burchardus, 448. a.
 Efloncenfe seu Elifoncenfe S. Petri, 71. b. c. Reformatur & instauratur, 409. b. Possessiones ab Urbano III. con-firmata, 410. a. Abbates, Christophorus, 409. b. Martinus, 410. a.
 Elpagnemai, B. M. Sueff. cella, 618. c.
 Efternacense, *vid.* Epternacense.
 Eftivalense seu Stivalense apud Cenomannos, cognomen-to de Carneto, seu de Charnia, conditur, 536. a. Ab-batiffa, Godehildis, 536. a.
 Evaunenfe, ubi conventus episcoporum, 532. c.
 S. Eucharii, *vid.* Trevirenfe.
 Evernei curtiis B. Mariæ, *Evernicourt*, S. Huberti cella, 30. e. 301. b.
 Eveshamense, *vid.* Eoveshamenfe.
 S. Eugendi seu Augendi Condatifense, *S. Claude de Joux*, c. 283. Ibi fit monachus Simon Critpiac. cum pluribus aliis, 139. a. b. Ei ecclesiæ data, 183. b. 283. c. 284. a. 554. b. Nobiles benef. 284. a. 554. b. Paschalis II. pri-villegium, 284. a. Abbates, Odo 119. b. Hunaldus seu Unaldus I. Humberus, Hunaldus II. 283. c. 284. a. Ado, 554. b.
 S. Eugenii, *vid.* Diogilii cella,
 Eugubini monachi, ad eos scribit Gregorius VII. 87. c.
 S. Euphemie in Calabria, ejus conditor, 238. a. Inde assumti præfules proſiciliæ ecclesiæ, 291. a. Abbas Rodbertus, 120. b. Prior Anglerius, 290. c.
 S. Eusebii infra Aptam-Juliam, *S. Eusebe d'Apt*, Abbas Guilfredus, 369. b.
 S. Eustachii, *vid.* Materienfe.
 S. Eutropii, *vid.* Santonenfe.
 Euvremodienfis S. Laurentii cella, Becciprioratus, 520. b.
 Exalarenfe S. Andree, 621. c.
 Exaquensis abbas, Rogerus, 133. a. 306. c.
 Exceftrenfe seu Exceftrenfe S. Petri, puellare, ibi epif-copalis sedes, 434. b.
 Excifum *Excifis*, Ss. Gervasii & Protasii, ejus situs & for-tuna, 8. b.
 Exloncenfe. *vid.* Elfoncenfe.
 Annal. Bened. Tom. V.

Excubiarum Cartusie auctor, 548. a.
 Exidolii monasterium, *Exidol*, 511. a.
 Exienfe. *vid.* Excifum.
 Exilienfe, S. Dominici miracula & translatio, 71. b. Ab-bates, S. Dominicus, Fortunius, 71. b.
 Exoldunenfe abbas, Gerardus, 18. a.
 Exonienfis S. Olavi cella, 105. c.
 F
 FABARIENSE monasterium, *Pfevers*, ejus libertas alle-ta, 543. a. b. c. 544. 616. c. Carnis elus certis die-busibi concessus, 544. a. 679. col. 1. a. Ejus præbenda-rum & institutionum descriptio, 678. 679. Abbates, Geroldus seu Giroldus, Wicramnus, 543. c. 544. a. Fabricata B. M. *vid.* Tolofanum.
 S. Facundi, *vid.* Saguntenfe.
 Farenfe parthenium, *Farmoutier*, ejus infelix status, 311. b. c. Philippi regis & Ivonis Carnut. episcopi pro ejus reformatione, *ibid.* Ibi olim monachi ministrabant, abbatiffæ subjecti, 423. c.
 Farfenfe seu Pharphenfe, *Farfe*, 51. a. b. 169. c. 170. b. 191. a. 393. a. b. 674. a. Ei concessum Alfulanum S. Benedicti cœnobium, 170. a. Illuc Henricus IV. Germanie rex accedit, 181. b. c. Omnia ejus benefi-cia & possessiones confirmat, 200. b. Cellæ & mon-asteria ejus ditionis, *ibid.* Charta ejus omnes in tria volumina redactæ, 265. c. 266. a. Infelix monasterii sta-tus sub Rainaldo, Berardo & Oddone abbatibus, 275. b. c. 276. a. 413. c. Instaurat Berlandus, 413. c. 414. a. Paschalis II. & Guarnieri marchionis opem implorant monachi vexati, 488. a. b. Abbates, Berardus I. feu Be-raldus, Rainaldus, Beraldus II. 265. c. 266. a. 275. b. c. 276. a. 487. c. Oddo, 413. b. Berlandus seu Be-wardus III. *ibid.* c. Guido, 487. c. An etiam Theode-ricus, Maginulfus, & Petrus de Columna? 487. b. c. 488. a. b. Prior, Romanus, 393. a.
 S. Faronis. *vid.* Meldense.
 Faventinum S. Mariæ, *Favente*, ibi sepultus B. Petrus Damiani, 52. a.
 S. Felicis de Silare ecclesia Caste-Dei concessa, 283. a.
 S. Felicis. *vid.* Guixaltenfe, Mettenfe.
 S. Felicitatis. *vid.* Swarcenfe.
 Feretram monachi, ad eos scribit Gregorius VII. 87. c. Fermelodunum. *vid.* Dunfermilingense.
 S. Fermetii monasterium, *S. Ferme*, 160. c. 161. a.
 Ferrariense cœnobium, *Ferrieres*, Alexandri II. & Pas-chalis II. privilegia 27. c. 467. b. Francorum reges, ejus benefactores, sicut & Senonum archiepiscopi, *ibid.* Prioratus, *ibid.* Abbates, Gualterus, Otgerius, Henricus, 27. c. 157. b. 467. b.
 Fiaccense. *vid.* Figiacense.
 Fiacienfe seu Fiacienfe monasterium, ei commissum Pistorienfe S. Michaelis de Furculis cœnobium, 200. c. Abbas, Petrus, 214. a.
 Fidemiensis abbas, *de Femy*, Radulfus, 442. c.
 S. Fidis. *vid.* Conchenfe.
 S. Fidis cella. *vid.* Morlanensis.
 Figiacense monasterium, *Figiac*, Cluniaco subditum, 77. c. 78. a. 358. b. 368. b. Abbas, Willelmus, 78. a.
 Firmitatis monasterium B. M. *La Feme*, conditur, 587. c. 588. a. Prima Cistercii filia, 588. a. Primus abbas, Bertraudus, 588. a.
 Fiscammenfe Ss. Trinitatis monasterium, *Fescamp*, 3. a. c. An ibi Cæciliam primogenitam Deo obtulerit Wil-lelmus Conquæstor? 91. c. Guillelmo II. abbate florere, 234. a. b. Interdictum latum a Willelmo Rothomag. observare renuit, 263. c. Ejus libertas denuo asserta ab Urbano II. 264. a. Ibi organa musica, 505. c. Viri illustres, *ibid.* a. c. Ei Bernacense subjectum, 22. c. 23. a. Ebroicensis S. Taurini monasterium, 490. b. Ibi honorifice excipitur Baldricus Dolensis archiep. 504. c. 505. a. b. c. 523. c. Inde assumti abbates, 450. b. Maurilius Rotom archiepisc. 3. c. Abbates, Guillelmus I. Johannes, Guillelmus II. 22. c. 134. a. b. 263. c. 504. c. Rogerius, 504. c. Priores, Tancar-dus, 360. c. Willelmus, 490. c. Robertus, 505. b.
 Flaviacense. *vid.* S. Geremati.
 S. Flaviani. *vid.* Rambonenfe.
 Flaviniacense monasterium, *Flavigny*, 385. a. Abbas primas partes habet in electione episcopi Eduensis, 395. c. Illuc acciti e Divisione monachi, 396. b. Hu-gonis abbatibus discordia cum episcopo Eduensi, 395. c.
 A a a a a

396. a. b. c. Detrufti varia fortuna, 416. a. b. 453. c. 454. a. Abbates, Hugo, Gerardus, Agano, Rainaldus II. Aimo II. Galterius, Hervicus, 384. c. 416. a. b. 454. a.

Flavinacium, cella S. Vitoni Viridunensis, ibi obit Rodulfus abbas, 410. b. c.

Flectropienfe B. M. monasterium conditur, 444. b. c. Abbates, Fridericus &c. Balhafar apostata, 444. c.

Florentinum B. M. monasterium, 517. a. Abbas, Johannes, *ibid.*

Florentinum S. Petri monasterium, 2. b. c.

S. Florentini ecclesia in cellam conversa, 618. a.

S. Florentii cella prope Dolum, 66. c. 67. a. 128. a. b. S. Florentii. *Vid.* Salmurenfe, Glonnenfe.

Floriacense S. Benedicti, *Flouri*, vel *S. Benoift fur Loire*, ei data & aſſerta, 5. b. c. 40. c. 41. a. 95. a. b. 122. b. c. 132. c. 156. a. 165. a. 193. b. 318. b. 532. c. 533. a. 544. c. 575. c. 598. b. Celebratum ibi concilium, 544. c. Feminam manumittit Ludovicus rex, 532. c. 543. a. Formula, *ibid.* Opidum incendio conflagrat, 355. a. Sacra reliquia incendio oppoſita, *ibid.* Corporis S. Benedicti translatione in novas thecas, 157. a. 501. c. 502. a. b. Petri diaconi fabula, *ibid.* Floriaci ſepultus Ludovicus rex, 598. a. b. Viri illuſtres, Abbo, 539. c. Clarius, 501. c. Hugo de S. Maria, ejus ſcripta, 544. c. 545. a. Abbates, Abbo, 164. b. Hugo, Guillelmus, 40. c. Veranus, 157. a. 355. a. Amalbertus, 165. a. Macarius, 283. a. Joſcerandus, ſeu Joſcevanus, Simon, 335. a. b. 459. b. Boſo II. 502. a. 576. c.

Floriaci cella S. Marcello aſſerta, 470. c. 471. a.

Floriaci ecclesia ad Olcaram, *POnche*, fluvioſum, ibi obit Robertus Burgundia dux, 95. a.

S. Floriani ecclesia, Padolironenſis prioratus, 402. c. Florinienſis abbas, Lambertus, 232. c.

S. Flori, *S. Flour*, 361. a. Prior Stephanus, 361. a.

Fontis-Avellani eremi prior, Liprandus, 52. c.

Fontis-dulcis monasterium B. Mariæ, *Fontdoſce*, ejus ſitus, origo & fundatores, 566. b. c. 687. Ejus abbates Tenalla & Granateriæ fundatores, 567. a. Item Grandis-ſilvæ, & aliorum, *ibid.* & b. 687. 688. Ab Anglis ſpoliatum, 688. c. Primi benefactores, 687. 688. Abbates, Gerardus de Salis, ſeu Gerardus, 567. a. Willelmus de Concampo, Gerardus, Gaufridus, Arnaudus, Fulcherius, Guillelmus Calonis, Hugo, &c. uſque ad annum M. d. xxv. 688. c.

Fontis-Ebraldi, ſeu Eyraldi, aut Ebraudi, *Fontevrault*, Ordinis & monaſterii origo & auctor, 423. a. Ordinis caput aliquandiu Tucionenſe monaſterium, 579. b. Pro utroque ſexu conditum Fomebraldenſe, 423. a. Regula & ritus, 424. a. Societas & patroni, *ibid.* 441. c. Incolarum numerus, 424. b. Feminæ illuſtiores, 423. a. b. An abbatiffæ ſubditi viri? *ibid.* & c. Siniftri rumores de Roberto Arbrifello, 424. b. c. 425. a. Reprehenſe moniales, 595. c. Magiſtræ ſeu abbatiffæ, Herſendis, Petronilla, 423. a.

Fontis-Gombaudi monaſterium conditur, 283. b. Abbates, Petrus de Stella ſeu de Stellis, Guillelmus, Airaudus, 283. b.

Fontis-Goyhardi cella, ejus conditor, 422. a.

Fontis-humidi monaſterium, *Fontemoy*, conditur, 468. b. Donationes & benefactores, *ibid.* Poſtea Regniacum tranſlatum, *ibid.* Abbas, Girardus, 468. b.

Fons-S. Martini cella, 578. a.

Fontanella. *Vid.* S. Vandregifili.

Foreſtenſes abbates, Ingelgerus, 224. b. Robertus, 480. a.

Foreſtenſe B. Mariæ parthenium, ejus origo & inſtituta, 371. c. Aſſigementum ſubjectum, ab eo poſtea avallum, 372. a. Abbatiffa, Bertilda, 372. a.

Formbacenſis B. M. cella in abbatiam erigitur, 340. b. Perengeri abbatiffa miracula, 589. c. B. Wirtonis fama, *ibid.* Miracula, 590. a. Abbates, Perengerus ſeu Berengerus aut Perengerus, Wirto, 340. b. Seu Wirundo, 449. a. Aut Wirundus, 554. c.

Foſſatenſe agri Pariſienſis monaſterium, *S. Maur des Feſſes*, ei ſubjectum Glannaſolium, 274. a. Ablarum deinde & Caſino reſtitutum, 363. b. 389. b. Traditum Pariſienſi S. Eligii monaſterium, 507. b. c. 508. a. Monachi vitæ laxioris, 374. b. c. Eorum ſervis reſtituendi poteſtas aſſerta, 552. a. Abbates, Wulferius, 274. a. Walterius, 1374. b. c. Theobaldus, Alcelinus, 507. c. 552. a.

France-villa cella, Majoris monaſterii prioratus, 438. b.

Fraxineti monaſterium, 65. a.

Fraxinenſe cœnobium, 132. b. Abbas, Pontius, 132. b.

Fraxinorenſe monaſterium, ejus origo & ſtatus præſens, 182. b. c. Fundatores, Caſæ-Dei ſubjicitur, 453. c.

Fredenſis parthenonis abbatia, 212. c.

Frigidilenſis prior, Harnus, 550. b.

Fritflarienſe cœnobium, 72. b. Combustum in expeditione Rodulphi regis in Haſſiam, 153. a.

Frodonenſis cella, vulgo Frovilla, 564. b.

S. Frontonis abbas, Guillelmus de Alba-Roca, 613. b.

Fruſtarienſe S. Mariæ cœnobium, 32. c. 33. a. Ab Heinricho imperatore vexatum, 292. c. Ex eo acciti ſigebergenſes monachi, 45. a. Eccleſiæ ſubjectæ, 556. c. 570. c. Donatores, 556. c. Feminæ reclusæ, *ibid.* Inde aſſumpti epifcopi, *ibid.* Nobiles monachi, *ibid.* Abbates, Albertus II. Ubertus ſeu Guibertus, poſtea ep. Eporedienſis, 33. a. Almeus, Petrus, 556. c.

Fuldrenſis abbatia imperialis, 600. b. Vexata, 59. c. 60. a. Res ejus direptæ, 72. c. 73. a. De eligendo novo abbate grandis concertatio, 89. a. Abbatia ab Heinricho IV. *pro adulterio* collata, 212. c. Ibi magna lues, 472. b. Cellerarii flagellatio & obitus, *ibid.* c. Inopia, 616. c. Abbates, Wideradus, Rurhardus, 88. c. 89. a. Godfridus ſeu Gotfridus, 472. c. 541. c. Wolfelmus, 641. c. Erlolfus, 542. a.

S. Fulciani monaſterium, *S. Fuſien des bois*, inſtauratur, 479. c. 480. a. 522. c. 523. a. Donationes & benefactores, *ibid.* 612. b. S. Fulciani reliquia in novum feretrum tranſlata, 310. a. Abbates, Odolricus, Radulfus, 480. a. Seu Rodulfus, 612. b. Eutachius, Wigomarus, Simon, *ibid.* b.

G

S ANCTI Gabriëlis abbas, Johannes, 484. c.

55. Gabriëlis & Raphaëlis capella Cluniacenſibus donata, 102. b.

Gallanenſis S. Stephani abbatia, 215. c.

Galliacenſe Caſæ-Dei ſubjicitur, 453. c.

S. Galli monaſterium, *S. Gal en Suſſe*, ibi turbe, 124. b. c. Kixæ inter Gallenſem abbatem & Augienſem, 183. c. 212. b. c. 235. c. 236. a. 259. b. Arnolfus monachus in Conſtantienſem ſedem intruditur, 464. b. Schilina de eligendo abbate, 582. b. De caſibus S. Galli ſiber ſcriptus, 466. c. Abbates, Salomon, Norpertus, Norkerus, 46. c. Udalricus I. Udalricus II. Liutoldus, 124. b. Manegoldus, 582. b. Abbates intruſi, Liutoldus, Verinharius, 183. c.

Galli cantus. *Vid.* S. Petri.

Gandavenſe S. Bavonis, abbates, Wimandus, 224. b. Gulvericus ſeu Wlfricus, 507. b.

Gandavenſe ſeu Blandinenſe, 59. b. S. Petri, 412. b. Reformatur, 432. b. 540. c. Coxanæ ſubjectum, 621. c. Abbas, Fulcardus, 59. b.

Gangenbacenſe reformatum, 472. a.

Garneſe, *vid.* Curtenſe.

Garſtenſe, *Garſen*, conditur, 190. c. Canonicis ſubſtituti Gotwicenſes monachi, 169. b. 448. c. 449. a. Bertholdo abbate ſoret & creſcit, 554. c. 555. a. Inde aſſumpti abbates, 449. a. 554. c. 589. c. Abbas, Bertholdus, 449. a. Prior, Wirundus, 554. c. Seu Wirto, 589. c. Præpoſitus, Eberhardus, 169. b.

Geitenfeldenſis parthenon, 249. b. Abbatiffa, Fride-runa, *ibid.*

Gellonenſe S. Salvatoris ſeu S. Guillelmi, *S. Guillelmus du Deſert*, 110. b. 253. a. 443. c. Aniacenſium jugum excutit, 79. a. Abbates, Petrus, Berengarius, Guillelmus, 110. b. Hugo, Willelmus II. Richardus de duabus Virginibus, Bernardus, 443. c.

Gemblacenſe ſeu Gemmelacenſe, *Giblon*, ibi jejunium xv. & vi. feria uſque ad velperam protrahunt, 301. b. Sigebertus monachus Heinricho imperatori adheret contra Paſchalem II. 446. c. S. Guiberti miracula & elevatio, 411. c. 412. a. 555. c. 556. a. Viri illuſtres, & ſcriptores, 135. c. 136. a. b. 555. c. 581. b. 589. a. Abbates, Olbertus, Malcelinus, Thiemmarus, 54. a. 301. b. Licardus, 301. b. Arnulfus, 581. b. Anclmus, 589. a.

Gemetienſe B. M. *Junieges*, 231. b. Eccleſiam dedicari curat Willelmus Angliæ rex, 3. b. Inſigis Evangeliorum liber, 211. a. Galterio ibi monacho commiſſum Divente monaſterium, 296. b. Hinc diſcedit

Tancardus abbas ob feritatem intolerabilis, 360. c. 435. a. A Baldrico Dolentiarchiep. viſitatur, 523. c. Anclmus illic inſtitutus, 488. b. Inde aſſumpti abbates, 450. b. Abbates, Guntardus, 357. b. Tancardus, 360. c. Urſus, 361. a. Subprior, Urſus, 281. c.

S. Gemmæ cella, 372. c.

Gemmelacenſe, *vid.* Gemblacenſe.

Generenſe S. Petri, *S. Pé de Generez*, 191. c. 192. a. Ejus fundator, 367. b. Eccleſia dedicatur, *ibid.* Abbates, Arius, Odo, 192. a. Odo II. Oleronenſ. ep. Petrus de Angulis, 367. b. c.

Gengenbacenſe, *vid.* Gingenbacenſe.

De S. Genio, 78. b.

S. Georgii de Bachervilla eccleſia, *S. George de Bacherville*, in abbatiam erigitur, 281. b. 593. a. b. Abbates, Ludovicus, Victor, 593. a. b.

S. Georgii in Hercynia ſeu Nigra-ſilva, aut Villingenſe, 472. b. 615. b. A Willelmo Hirſlaugienſi extructum, 197. c. Ab Ottone S. Blaſii abbate informatur, 321. c. Theogero abbate ſoret, 272. a. 277. c. Mulieres ſeſe ejus magiſterio committunt, 278. a. 472. c. Manegoldus abbas cadit a nefario monacho, 426. b. Abbates, Heinrichus, Theogerus ſeu Theogerus, 197. c. 277. c. Manegoldus, 426. b.

S. Georgii eccleſia, *vid.* Oleronenſis.

S. Georgii, *vid.* Prufenſenſe.

S. Georgii, *vid.* Redonenſe.

S. Georgii eccleſia, *vid.* Rogenſis.

S. Geremari, ſeu Flaviacenſe, *S. Germer*, ibi ſoret Guibertus, 11. a. 104. b. 208. b. Ejus mater, 490. c. Duo proprietarii monachi, 208. b. c. Ibi monachus quidam olim Judeus, 437. b. Scriptores, 504. b. Abbates, Garnerius, Hugo, 208. b. Johannes, 480. a.

S. Germanæ cella, 83. b.

S. Germani eccleſia, 195. b.

S. Germani *Vid.* Autifodorenſe, Montis-Falconis ſeu Viridunenſe, Pariſienſe, Pontifarenſe, Selebienſe.

Geroldi-montenſe, *Gramont*, conditur, ſcholis etiam inſigne, 179. a. b.

Ss. Gervafii & Protafii apud caſtrum, *Foſſas*, 178. b.

Ss. Gervafii & Protafii eccleſia, 316. c.

Ss. Gervafii & Protafii monaſterium. *Vid.* Excilum.

S. Gervafii eccleſia, *vid.* Aurelianenſis.

S. Ghifleni, *vid.* Giſleni.

Gignacenſe, *Gigny*, 322. b. Cluniacenſibus commiſſum, 202. a.

S. Gildafii abbas, Vitalis, 7. c.

Gingenbacenſes abbates, Hugo, 389. b. Fridericus, 541. c.

Girvenſe S. Pauli ex integro fere dirutum reſtituitur, 85. b.

S. Ghifleni Cellenſe, *S. Guillain*, a Balduino Hannoniæ comite dire vexatum, 28. b. c. 29. a. b. Abbates, Heribrandus, Widricus, Folcardus, Alardus, *ibid.*

Gifortii cella S. Audoëni, *S. Oüen de Giforts*, Majori monaſterio aſſerta, 23. c. 627.

Glabacenſe, *Glabar*, 526. b. Abbas, Adalbero, 526. b.

Glanafolenſe S. Mauri, *S. Maur ſur Loire de Glanſüil*, 273. c. 274. a. Foſſatenſi ſubjectum, 274. a. Urbano II. illuc adveniente jugum excutere moliantur Glanafolenſes, 363. b. Caſino reſtituntur, *ibid.* c. 390. b. Urbani II. ampliffimum privilegium, 365. b. Cardinalis abbas ibi confirmatus, 391. a. Abbates, Girardus, 363. b. Seu Gerardus, *ibid.* c. Prior, Mautbertus, 274. a.

Glaſtonienſe, *Glaſtonbury*, ibi turbe ob cantum, 21. c. 198. b. Cœnobii res peſſumdata, 21. c. Illuc retrufus Wulkerulus Crulandenſis exauctoratus, 98. c. Abbates, Turſtinus ſeu Turſtanus, Herlevinus, 21. c. 98. c. Elnodus, 57. b. Egelnodus, 180. b.

Glawornenſe S. Petri, abbates, Wulſtanus, Serlo, 224. b.

Gloceſtrenſe, *Gloceſter*, 57. b. 592. c. Inde aſſumpti abbates, 592. c. Abbates, Weſtanus, Serlo, Odo, 57. b. Petrus, 473. b. Prior, Godefridus, 473. b.

Glonnenſe S. Florentii, *S. Florent la Vieil*, 109. a. Abbates, Sigo, 7. c. Willelmus, *ibid.*

Glunicum, *Glunick*, abbas, Udalricus, 499. a.

S. Gobani prioratus, *S. Gobain*, 12. a.

S. Goberti eccleſia, 346. c. 347. a.

Gordanica S. Mariæ cella, de ea liſ Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos, 501. c. 510. b. 597. c. 675. 693.

Gorzienſe, *Gorze*, 16. b. c. 320. b. c. Illuc pœnitens fecedit Walo S. Arnulfi abbas, in Metrenſem ſedem antea intruſus, 152. b. 235. c. Abbates, Henricus, Warnerus, 320. b. Azelius, 513. b.

Gottlaugienſe ſeu Augia-Dei, *Gottſauw*, conditur, 563. c. Abbas, Wolpoto, *ibid.*

Gotwicenſe, *Korvitch*, B. Mariæ, conditur, 53. b. Canonicis regularibus primo conceſſum, *ibid.* Iis monachi ſubſtituti, 269. b. 341. b. c. Ibi in cella proxima Wilwiga nobilis ſanctimonialis, 341. b. c. Hinc aſſumpti monachi ad Garſtenſe informandum, 169. b. 449. a. Abbates, Hartmannus, 169. b. Michaël, Georgius Falbius, David-Gregorius-Cornerus, 341. c. Priores, Wirundus ſeu Wirto, Bertholdus, 449. a.

Granateria, *la Grenetiere*, ejus fundatio & ſitus, 567. a. 687. 688. Abbas, Thomas, 688. c.

Grandimontenſes priores, Stephanus, Petrus Lemovicauus, Gerardus, 65. b. 100. c. *Vid.* in indice maj.

Grandis-ſilva, *Grand-Selve*, ejus fundator, & primi incolæ, 567. b. Abbates, Stephanus, Bertrandus, 567. b.

Grandivallenſis abbatia Ciftercio cedit, 588. b.

Grafcaſenſe S. Alexandri, *Grafcaſ*, ejus fundator, 44. b. c. 45. a.

Gravenſis cella conditur, 240. c. 647. 648.

S. Gregorii de Concha monaſterium, ejus fundator & ſtatus, 19. c. 20. a. Abbates, Ungarus, Urbanus, 20. a.

S. Grifanti eccleſia, 275. b.

Gruningæ cœnobium conditur, 53. b. Prior, Udalricus, 53. b.

S. Gualerici, *vid.* Walarici.

S. Guengaloti Caſtri-Ledi, reformatur, 6. a. b. Prior, Ebrardus, 375.

S. Guillelmi, *vid.* Gellonenſe.

Guixalenſe S. Felicis, 598. a.

S. Gundulſi monaſterium Virzoni ſubjicitur, 296. c. Salmurenſibus reſtituitur, 297. a.

Guſtella parthenium conditur, 256. b.

H.

H ACANOS monaſterium conditur, 257. a.

Haffigienſe. *Vid.* Aſſigementum.

Hagufaldenſe Benedictinorum, poſtea canonicorum regularium prior, Richardus, 607. c.

Hallenſe extra muros Magdeburg. 616. c.

Hamenſe, 207. c. Inde acciti monachi pro Capellæ cœnobio, 271. b. c. Ejus bona confirmata, 271. c. Abbates Giraldus, 224. b. Seu Gerardus, 271. c. Aut Geroldus, 388. a.

Hantonienſe. *Vid.* Rumeſienſe, ſeu Rameſienſe.

Harreenſe puellare, abbatiffæ, Imila, Liutgarda venetica, 216. b.

Hartfeldenſe, *vid.* Neresheimenſe.

Hafnonienſe, 256. b. 371. c. Inſtauratur & reformatur, 28. Inde aſſumpti monachi ad novum Aquicinctenſe informandum, 151. b. Ei commiſſa Valentiana B. M. eccleſia, 233. c. Abbates, Robertus, 224. b. Letbertus, 233. c. Alkertus, 310. b.

Haſprenſe, S. Vedasti cella, 540. b.

Halterienſe, modo cella abbatiffæ Valciodoreniſis, 168. b. Abbas, Lambertus, 168. b.

Haſunge S. Hemmeradi, 221. b.

Hauz, eremitarum locus prope Moliffimum, 385. c.

Heiligenbergenſe, *vid.* Abriwbergenſe.

S. Helenæ, *vid.* Alciwillarenſe.

Helliacenſe, *vid.* S. Laurentii. 253. c. 254. a.

Helmwardenſe in Saxonia, 212. Seu Helmwardeshuſanum, ejus auctor, 215. c. Inſtauratur, 516. a. Ibi S. Auctoris brachium & S. Modaldi corpus, *ibid.* c. Abbas, Thiatmarus ſeu Thietmarus, 499. b.

S. Hemmeradi. *Vid.* Haſungenſe.

Hereſburgenſis abbas, Erchimbertus, 180. c.

Hertbipolenſe, *vid.* Wirzburgenſe.

Herivordenſe puellare, 183. c.

Herſeveldenſe reformatur, 258. c. Diſtinguendum ab Herſeldenſi, ſeu Herſeldenſi, *ibid.*

Herſeldenſe ſeu Herſeveldenſe, 59. c. 60. a. Diſtinguendum ab Herſeveldenſi, 258. c. Abbatia imperialis, 600. b. Res ejus direptæ, 72. c. 73. a. Ibi filium parit Germaniæ regina, 73. a. Illuc accedit Anno Coloniienſis, 89. b. Abbates, Meginherus, 113. Ruthardus, Har-

wicus, 53. a. Seu Hartwicus, 73. a. 212. c. Guntherus seu Gunterus, 447. b.
 Herthinium, villa Einonenſi cœnobio collata, 27. c. 28. a.
 Herveldense, *vid.* Hertsfeldense.
 Hildinienſis prior, Leovius, 514. c.
 Hiiienſis infula in Scotia, ubi monachi *Keledei* seu *Kuldei* appellati, 520. c. 521. a.
 S. Hilarii. *vid.* Carcaſtonenſe, Piſtavenſe.
 S. Hilde. *vid.* Witebienſe.
 S. Hildegardis. *vid.* Campidonenſe.
 Hildensheimenſis abbas, Meginwardus, 16. b.
 Hildilſevenſis præpoſitura in abbatiam mutatur, 555. c. Abbas, Alveicus, *ibid.*
 S. Hildulſi eccleſia dedicatur, 285. c.
 Hirachenſe in regno Navarra, 57. a. Inde Romam delatum miſſale Mozarabicum, *ibid.* Abbas, S. Veremundus, 57. a.
 Hirſaugienſe, *Hirſauge*, 18. a. Novum conditur, 190. b. Ejus libertas aſſerta, 45. c. Summorum pontif. & reg. privilegia, 90. b. 344. c. Wilhelmo abbate fama & inſtituti propagatio, 190. b. 287. c. Subjecta monaſteria, 125. a. 197. b. *ſq.* Ejus conſtitutiones ex Cluniacenſibus deſumptæ, 220. b. 221. c. 222. a. 517. a. Pueri non admitti, 220. b. Pro fratribus laicis conſtructum monaſterium, 198. a. b. Et oratorium dedicatum, 286. a. 287. c. Horum exemplo apud Teutones vitam communem amplectuntur laici utriuſque ſexus, 287. c. Bruno comes de Calba monachos perturbat, 210. c. Illic ſecedunt epifcopi, 111. a. 137. a. b. 287. b. Item vir ſupro infamis, 222. b. c. Accedit pariter Anſelmus, 211. a. Haſtingenſes palabundi numero lxx. illic excepti, 221. a. b. Lorſacenſes pariter numero xl. 499. b. Willemi abbatis obitus, & celebres exequiæ, 286. b. c. Eo allati capilli quidam B. Petri, *ibid.* c. Inde ad cellam Paulinam & Gottſaugiam acciti monachi, 516. c. 563. c. Gebhardus abbas caſtus correptus ob ſubtractam pauperibus annuam, 448. a. Hirſaugienſium factione propulſi Laureſhamenſes, 447. b. Illi ſchiſmaticis odioſi, 448. a. b. Viri illuſtres, 286. c. 287. a. 516. c. 517. a. Epifcopi & abbates, 483. a. 499. a. Abbates, Fridericus, Willemus, 16. a. Gebhardus, 286. c. 287. a. Seu Gothardus, 344. c. Bruno, 447. c. Priores, 386. c. 517. a.
 S. Honorati. *vid.* Lirinienſe.
 S. Honoratæ de Conſtuentio eccleſia, 435. c.
 Hornurum, prædium Cellenſis monaſterii, 28. c.
 S. Huberti Andaginienſe, *S. Hubert en Ardenne*, 29. c. Ejus poſſeſſiones a Gregorio VII. confirmatæ, 76. c. 77. a. Donationes & ablatorum reſtitutio, 168. b. S. Huberti miracula, *ibid.* Theoderici abbatis obitus, 248. a. Eo redit Berengerus Leodicenſis abbas, 301. b. Monachi a communione Heinrici imperatoris abſtinent, 446. c. Jarentonis abbatis hac de re epiftoſa, *ibid.* 447. a. Benigne excipitur Rodulfus S. Trudonis prior, 513. c. Ejus prioratus, *ibid.* & cellæ, 29. c. 30. a. 247. b. 339. b. 662. Viri illuſtres, 564. a. Abbates, Theodericus, 29. c. Theodoricus II. ſeu Theodericus, 446. c. Rotbertus, 561. a.
 Hugonis-curie monaſterium, 472. a.
 Humolarienſe, *Homblières*, 109. a. Nobiles ibi monachi, 420. c. Abbates, Henricus, 109. a. Seu Henricus, 223. a. Erleboldus, mendoſe Erceboldus, Matzelinus, Aldo, Hugo, 420. c.

I.

SANCRI Jacobi ſacellum, S. Georgii templo contiguum, 30. b.
 S. Jacobi cella in Lotharingia, 388. a. b.
 S. Jacobi in monte prior, Olricus, 388. b.
 S. Jacobi in Hiſpania, prior Petrus, 571. c.
 S. Jacobi de Bexia. *vid.* Bexienſe.
 S. Jacobi. *vid.* Herbipolenſe, Leodienſe, Moguntinum, Pontidenſe.
 Ss. Jacobi & Georgii. *vid.* Iſnenſe.
 Triaſenſe S. Mariæ, *Jury*, ejus fortuna, 40. b. c. Abbates, Petrus, Herberus, 40. c.
 Iburgenſe, ejus auctor, 248. c. Abbas Norbertus, 248. c.
 Jerofolymitanum S. Annæ puellare, juxta probaticam piſcinam. 428. c.
 Jerofolymitanum S. Lazari puellare, in Bethania, 428. c.

Jerofolymitanum B. Mariæ de Latina, 429. a. Ejus initia, *ibid.* b. 430. a. Meſſanenſia duo monaſteria ei ſubjecta, *ibid.*
 Jerofolymitanum B. M. Magdalenæ, 429. c. Abbatiffa, Agnes, *ibid.*
 Jerofolymitanum S. Johannis Eleemoſin. xenodochium, B. M. de Latina ſubjectum, præpoſiti, Geraldus, ſeu Giraudus, Raimundus, 429. c. Inde Ordinis milit. S. Johannis origo, *ibid.* 430. a. b.
 Jerofolymitanum xenodochium pro mulieribus, 430. a.
 Jerofolymitanum in monte Thabor. *vid.* Thaborenſe.
 Igniacenſe, abbas, Guericus, 372. c.
 Iſnenſe, ubi Scoriorum regum ſepultura, 33. c.
 S. Illidii. *vid.* Claromontenſe.
 Ilſeneburgenſe. *vid.* Ilſenburgenſe.
 Indenſe, *Cornils-Munſter*, 16. c. 17. a. 43. b. Abbas, Werricus, 17. a.
 Ingeriacenſe S. Johannis. *vid.* Angeriacenſe.
 Ingridenſe. *vid.* Angeriacum.
 Inſula-Aaron. *vid.* S. Maclovii.
 Inſulæ-barbaræ S. Martini, *Piſſe-Barbe*, 26. c. 27. a. Abbates, Ogerius ſeu Hogerius, Clemens-Guigo, Givinus, 27. a.
 Inſulæ-Germanicæ S. Petri apud Trecas, abbates Gauſmarus, 358. c. Rodolfus, 465. a.
 Inſulana S. Stephani eccleſia, 82. c.
 Inſulanum S. Petri, 4. c.
 Inſulenſe. *vid.* S. Quintini.
 Interamnſis monaſterii abbas, Sabinus, 672.
 S. Johannis B. monaſt. a S. Benedicte conditum inſtauratur, 591. a.
 S. Johannis de Calmis, ubi eremitæ, 379. a.
 S. Johannis ad Ligerim, 606. c.
 S. Johannis monaſterium, *S. Juan de la Vega*, 379. c.
 S. Johannis in Aſturiis. *vid.* Verulum.
 S. Johannis in Caſtro Malaſti. *vid.* Montis-Olivi monaſt.
 S. Johannis. *vid.* Angeriacenſe, Burgenſe, Cremonenſe, Laudunenſe, Legionenſe, Orbiternum, Podienſe, Reomatenſe, Virdunenſe.
 S. Johannis-Baptiſt. *vid.* Laudunenſe, Novum-monaſterium, Pinnatenſe, Porcetum, Regensdorfenſe, Ringavienſe, Vendolienſe.
 S. Johannis Evang. *vid.* Michelvendenſe.
 Ss. Johannis & Benigni eccleſia conſecratur, 285. c.
 S. Jolcii. *vid.* S. Judoci.
 Joſaphat in Palæſtina, ubi plura Benedicte monaſteria, 428. c.
 Jorrenſe puellare, *Jouarre*, 423. c. Ibi S. Hugonis apparitio, 529. c. Preſbyteri abbatiffæ ſubjecti, 618. c. Ivonis Carn. epiftoſa pro abbatiffa, 619. a.
 S. Jovini abbas, Simon, 243. c.
 S. Jovini. *vid.* Pertum.
 S. Iſidori. *vid.* Legionenſe.
 Ilſenburgenſe, ſeu Ilſeneburgenſe, aut Iſneburgenſe in Saxonia, 258. c. Abbates, Errandus qui & Stephanus, 258. c. Martinus, 484. b.
 Iſnenſe ſs. Jacobi & Georgii conditur, 373. a. b. Abbates, Mangoldus, Wernerus, Marquardus, 373. b.
 S. Judoci, abbas Gualterius, 480. a. Seu Walterus, 224. b.
 S. Juliani, olim ſanctimonialium, 491. b. Ibi caput S. Juliani, *ibid.*
 S. Juliani. *vid.* Turonenſe.
 Juliaenſe parthenium ſeu Julleſenſe conditur, 583. c. Moſiſmo in omnibus ſubjectum, *ibid.* 584. a. b. Varia ex eo propagata monaſteria, *ibid.* Prior, Petrus, 584. c.
 S. Juniani. *vid.* Comodoliacenſe, Nobiliacenſe.
 S. Julii. *vid.* Segufenſe.
 Juvavenſe. *vid.* Saltzburgenſe, 111. a.
 Juviniacenſe S. Scholaſticæ, ejus fundatores, 368. c. 658. Abbatiffa, Galburgis, 368. c. Seu Walburgis, 369. a. Hadvidis, *ibid.*

K.

KARROFENSIS abbas, Fulcradus, 177. b.
 De Kelchow abbas, Johannes, 33. c.
 Kemperlegienſe S. Crucis, *Kimperlé*, 96. b. Ei datum S. Catwodi monaſterium, 264. b. S. Gurloëſii elevatio, 178. a. Benedicte abbas ſit ep. Namnetenſis, *ibid.* 533. c. 596. b. Abbates, Ingumarius, Benedicte, 7. c. Gurchardus, 596. b.
 Konigslutern ſeu *Luther* prope Brunſwigam, 614. c.

L.

L.

LACELLEENSE, *la Celle*, ſeu de Cella Brieniſi, 185. a. Majori-monaſterio ſubjicitur, 643. *ſq.* Abbas, Bernerius, 185. a.
 Lacenſe S. Mariæ & S. Nicolai conditur, 319. a. Ejus fundatores palatini comites, 319. a. 581. c. Affligemio unitum ſub uno abbate, *ibid.* 320. a. Abbates, quinque primi iidem qui Affligemienſes, 581. c. Peculiaris, Giſelbertus vel Gilbertus, 582. a. Seu Giſelbertus, Fulbertus, 320. a. Thirricus ſeu Theodericus, 319. b.
 Lactorenſe. *vid.* Lactorenſe.
 Latienſe, ejus fundatores, 351. b.
 Latienſis S. Chlodulphi cella, præpoſitus, Bernardus, 302. b.
 Lambacenſe, *Lambach*, 258. c. Reformatur, 259. a. Abbates, Ekkebertus, Becemannus, 259. a.
 S. Lamberti abbas Udalaricus ſeu Oudalaricus, 449. a. Lancheimenſe S. Mariæ, 541. a.
 Langonienſis abbas, Mauricius, 96. b.
 Latiniacum S. Petri, *S. Pierre de Lagny*, 589. a. Eo tranſlatæ S. Theobaldi Vicentini reliquiæ, 138. b. Necon S. Florentii, 332. c. Lis cum epifcopo Pariſienſi, 374. a. b. Paſchalis II. ibi acta, 501. a. Abbates, Herberus, Rogerius, Radulfus, Arnulfus, 138. b. c. Gaufridus, Radulfus II. 493. b.
 Latinorum monaſterium. *vid.* Jerofolymitanum.
 Latone abbas, Waldo, 511. a.
 Laubienſe Ss. Petri & Pauli, *Lobes*, ejus bona direpta, 110. a. Reſtituitur, 338. c. Fulcardi abbatis libellus ſupplex hac de re ad Henricum imp. 339. a. A Leodicenſibus tentata ejus reformatio, 514. c. Eccleſiæ dedicatio, 114. b. Abbates, Adelardus, 110. a. Arnulfus, Fulcardus, 338. c. Walterius, 514. b. Seu Walterus, Leonius, *ibid.* c.
 Laudunenſe S. Johannis puellare, *S. Jean de Laon*, cum Vallis-coloris monachis diſſidet, 478. c. 479. a. Occiditur Rainſendis abbatiffa, 574. a. Abſtracta recuperantur, 599. c. Baſilica concrematur, 573. c. Abbatiffa, Bertreda ſeu Bertrada, 478. c. Rainſendis ſeu Reicſendis, 574. a. Primus abbas, Drogo, 575. c.
 Laudunenſis S. Mariæ eccleſia, dicta Profunda, concrematur, 573. c.
 Laudunenſis S. Petri eccleſia concrematur, 573. c.
 Laudunenſe S. Vincentii, *S. Vincent de Laon*, Laudunenſium epifc. olim ſecunda ſedes & cœmeterium, 12. a. 573. b. Item canonicorum & nobilium, 12. a. Ei data eccleſiæ & cellæ, *ibid.* 179. a. 347. a. b. 480. b. c. Benefactores, 243. b. Anſelmi de Ribodi-monte publica ſatiſfactio, *ibid.* c. Gualdrici epifcopi exequiæ, 573. c. Abbates, Reginerus, Gerardus, 106. c. Rogerius, Adalbero, 179. a. 573. c.
 Lavenſe Hirſaugiæ commiſſum, 198. a.
 S. Launomari. *vid.* Bleſenſe, Magenticum.
 S. Laurentii monaſt. Inſulæ-barbaræ datum, 26. c. 27. a.
 S. Laurentii de Helliaco eccleſia Angeriaci datur, 253. c. 254. a. 648. Ejus varii ſtatus, 565. b. c. Benefactores, ſcriptores, *ibid.* Priores canonici, Olricus, Hugo de Foliaco, Simon, Milo, 565. b. c.
 S. Laurentii in Monte Ord. Oliv. 20. a.
 S. Laurentii ſupra Nigellam Craſſæ reſtituitur, 275. b.
 S. Laurentii in Scotia, 289. a.
 S. Laurentii prior, 189. a.
 S. Laurentii. *vid.* Averſanum, Capuanum, Leodicenſe, Romanum.
 Laureſhamenſe ſeu Laurienſe, *Laureſheim*, monaſt. imperiale, 600. b. Diſtinguendum a Lorſacenſi, 499. b. Adalberto Hammaburgenſi donatum, 43. b. Berra regina ad illud ſecedit ob diortium Germanici regis, 15. b. Winthero abbate res diſſipatæ, 137. a. b. Baſilica & monaſterium combuſta, 276. c. S. Nazarii corporis elevatio, 277. a. Ex oblationum aſſuentia eccleſia inſtauratur, principalis tamen nonniſi LXI. poſt annos dedicata, 277. b. Ei ſubjectum Abrinſbergienſe S. Michælis, *ibid.* 340. c. 341. a. Et S. Stephani, *ibid.* b. Anſelmus abbas in cuſtodiam reſtruſus, 277. b. Hirſaugienſium factione diſperſi monachi, 447. b. c. Abbates, Tiodrochus, Waltherus, Gerhardus, Gerbodo, 340. c. Ugo, 341. a. Udalaricus, Adalbertus, 89. b. Wintherus, Anſelmus, 137. b. Seu Anſhel-

-Annal. Bened. Tom. V.

mus, Geroldus, 341. a. b. Hugo, Gebhardus, 389. b. Diemo, 341. b.
 Laurienſe. *vid.* Laureſhamenſe.
 S. Lazari puellare in Bethania, 428. c.
 Lactorenſe, *Letaurs*, ſeu Lactorenſe, denuo in epifcopatum reformatur, 13. c.
 Legerenſe in Hiſpania S. Salvatoris, *Leyre*, ſub tutela ſedis apoſt. 31. a. Eo tranſlata Trunenſis epifcopalis ſedes, 30. c. Ibi coactum concilium, 31. a. Ejus privilegia, *ibid.* Abbates epifcopi, Sancius I. Sancius minor, 30. c. 31. a. Abbas, Garſias, 123. c.
 Legionenſe S. Johannis, S. Petro de Eſloncia datum, 409. c.
 Legionenſe S. Iſidori, *Leon*, 56. c. Regiæ ibi ſepultura, 428. b.
 Lehunenſe monaſterium, Cluniacenſe, ei ſubjectæ eccleſiæ, 565. c.
 Leiraci cella, ad eam divertit Urbanus II. 365. c.
 Lemovicenſis S. Auguſtini abbas, Stephanus, 596. b.
 Lemovicenſe S. Eutropii, hoc adit Urbanus II. 365. c.
 Lemovicenſe B. Mariæ de Regula, puellare, 361. b. 478. b.
 Lemovicenſe S. Martialis ſeu Salvatoris, ei ſubjectum Terrafonenſe, 440. a. Ejus abbatum privilegia, 362. a. b. 365. c. Eccleſiæ conſecratio per Urbanum II. & libertas aſſerta, 361. b. c. 362. a. Illuc accedit Baumundus Antiochie princeps, 477. c. Gerardi & Gauzberti abbatum Uzercenſium ibi ſepultura, 15. a. 362. a. b. 510. c. Turbæ de electione abbatis, 596. a. Grande incendium, *ibid.* Abbates, Ademarus, Bernardus, Amblardus, *ibid.* Prior, Guillelmus, poſtea epifc. Lemovic. 362. b.
 Lemovicenſe S. Martini Tutelenſi commiſſum, 160. c. Inde aſportata oſſa Hildoini & Donadei abbatum, 81. c. Abbates, Hildoinus, Berengarius, Donadeus, Jordanus, Geraldus, Ragenaldus, Guillelmus, Petrus, 81. c. Radulfus de Chantemioule, 160. c.
 Lemovicenſe. *vid.* Bellilocenſe.
 S. Leonis. *vid.* Tullenſe.
 Leonis-montis cella, ſeu Romonenſis, *Leomont*, Senonienſis prioratus, 285. b. 388. c.
 S. Leodegarii cella, cujus auctor Simon Criſp. 183. b. S. Eugendo attributa, *ibid.*
 S. Leodegarii. *vid.* Prætelſenſe.
 Leodienſe S. Jacobi, *S. Jacques de Liege*, 513. c. Ritus Cluniac. admittit, 526. c. Ejus ſcriptores, 516. b. Abbas, Stephanus ſeu Steplinius, 526. c.
 Leodienſis S. Lamberti major eccleſia, ibi conventus pro Trudonianis, 514. a. b.
 Leodienſe S. Laurentii in Publico monte, ibi turbæ, 301. a. b. Eo inducti ritus Cluniacenſes, 526. c. Eo ſe recipit Rodulfus Trudonianus prior, 514. a. Ibi floret Rupertus & libros de divinis officiis ſcribit, 301. b. c. 562. a. b. 588. b. Ejus adverſarii, 562. b. *ſq.* Miraculum patrum die paraſceves, 562. a. Abbates, Wolbodo, Berengerus ſeu Beringerus aut Berengerius, 301. a. Vel Berengarius, 588. b. Heribrandus, *ibid.* c.
 Lirinienſe S. Honorati, *Lerins*, a barbaris penitus everſum, 462. b. c. Heinrici II. litteræ pro conſtruenda ibi contra Saracenorum impetum munitione, 463. a. Aldeberti abbatis geſta & obitus, 443. c. Viri illuſtres & ſcriptores, 444. a. Paſchalis II. privilegium, *ibid.* Donationes, *ibid.* 515. c. Benefactores, 554. a. Prioratus, 515. c. Abbates, S. Oddo, Amalricus, 211. b. Aldebertus I. ſeu Eldebertus, 444. a. Aldebertus II. 463. a. Seu Adelbertus, 211. b. Pontius Fortis, Petrus I. Fulco, Petrus II. 554. a. Prior, 444. a.
 Leſatenſe. *vid.* Lezatenſe.
 Leſcienſe ſeu Letienſe inſtauratur & reformatur, 556. a. b. Reineri prioris miraculum, *ibid.* b. Abbates, Reinerus, Gunterus, Reinerus de Carneriis, Wedricus, 556. b.
 Leſtingha, prædium, ad quod fugati ſe recipiunt Witebienſes, 257. c.
 Letienſe. *vid.* Leſcienſe.
 Leucenſe, ejus fundator, 672.
 S. Leutfredi. *vid.* Crucis S. Audoeni.
 Lexovienſe B. Mariæ puellare, ibi ſepulſus Hugo Lexovienſis, 122. a.
 Lezatenſe S. Petri, *Lezat*, reformatur & Cluniaco ſubjicitur, 70. c. Ei ablaturum S. Petri de Curte cœno-

B b b b b

bium, 469. c. Donationes & benefactores, 470. c. Coxana postea commissum, 621. c. Abbas simul & ep. Colerantensis, Bernardus Raimundi de *Pelat*, 70. c. Abbates ex parte Cluniacensium, Pontius, Seguinus, Gancelinus, Gerardus, *ibid.* Seu Geraldus, 470. a. *Odo de Bajeras*, 70. c. Atto seu Antonius, Guillelmus de Castro-novo, Vivianus, 470. c. Abbas vicarius, Benedictus, 621. c.

S. Liberatoris monasterium, 238. a.

S. Licerii monasterium, *S. Lizier*, Cluniaco subiectum, 70. c. 71. a.

Ligurienſe B. M. parthenium, *Ligneux*, conditur; ejus situs & benefactores, 595. c. Principio duplex, virorum & feminarum, *ibid.*

Lihunenſis cella, 580. b.

Limburchenſe occupatur & obſidetur, 616. b.

Liparenſe S. Bartholomæi, 342. a. Johannes abbas dictus episcopus, *ibid.* b. Abbates, Ambrosius, Johannes, 342. a. b.

Lirenſe B. M. *Vid.* Lyrenſe.

Litinenſe. *Vid.* Lirinienſe.

De Lobus abbas, Arnulfus, 224. b.

Loccenſe. *Vid.* Bellilocenſe.

Locmaria minor, Redonenſis S. Sulpicii prioratus, 578. a.

Longi-campi abbas, Henricus, 290. a.

Loratorii cella, *Loroir*, Majoris-monasterii prædium, ubi rixa, 13. a.

Lorchingæ cella, Senonenſis prioratus, 285. c.

Lorſacenſe in Suevia, *Lorch*, conditur, 499. a. Ibi regum ſepulcræ, *ibid.* b. A Laurishamenſi diſtinguendum, *ibid.* 600. b. Abbas, Erminoldus, 499. a.

Lothonienſe B. Mariæ de Roca-Burgio, seu de Carmeis aut Carmeis, Tironio subiectum, ejus auctor, 553. c.

Luccenſe S. Martini in collibus, Padolironenſi ordinandum subſcitur, 266. b.

Ss. Lucia & Agathæ. *Vid.* Materienſe.

S. Luciani. *Vid.* Belvacenſe.

Lucionenſe S. Mariæ, 445. b. Abbas, Reginaldus, *ibid.*

Lugdunenſe S. Petri parthenium, 614. a.

S. Lupercii monasterium inſtauratur & Cluniaco committitur, 241. a. b.

S. Lupi eccleſia ad Ifaram Cluniaco datur, 178. c.

S. Lupi abbas, Savinus, 87. b.

S. Lupi. *Vid.* Andecavenſe, Biliomenſe.

Lurcii altare S. Amandi, 387. c. Ejus obedientiarum monachus Atrebatenſi ſynodo intereſſe debet, 388. a.

Luther monaſt. *Vid.* Konigslutern.

Luxemburgenſe. *Vid.* Monſterienſe.

Lyrenſe B. M. *Lyre*, 327. c. 450. b. Abbates, Radulfus, Aſtorgius, 327. c.

M.

S. ANCTI Maclouii eccleſiæ de Inſula Aaron & Dinanni Majori-monasterio datæ & confirmatæ, 524. a. b.

Madantenſis S. Egidii capella. *Vid.* S. Egidii.

Madeldorſenſe, *Malafiorf*; ejus conditor, 541. b.

Madriacenſe. *Vid.* Crux S. Leutfredi.

Magaburgenſe. *Vid.* Magdeburgenſe.

S. Magdalenz de Fulgeroſa, S. Sulpicii Redonenſis prioratus, 578. a. b.

S. Magdalenz. *Vid.* Jerofolymitanum, Quadrella.

Magdeburgenſe aut Magaburgenſe, *Magdebourg*, seu Bergenſe aut S. Johannis in Monte seu ad Montem, 412. c. Abbates, Hildibodus, 412. c. Seu Hildeboldus, Hugo, 600. c.

Magenciacum apud Arvernos, 101. b. Priores, Theotardus, Mauricius, 101. b. Bernardus, 437. c. 438. a.

S. Maglorii, *vid.* Pariſienſe.

Majus-monasterium, *Marmouſtier les Tours*, ejus fama Cluniaci quodam modo æmula, 6. c. Eccleſiæ dedicatio per Urbanum II. 363. c. 364. a. b. Parroni titulari, *ibid.* b. Ejus jura vindicantur, 13. a. Ampliſſimum ab Urbano II. datum privilegium, 272. b. Omnia in conc. Claromontenſi confirmata, 273. b. Variæ lites cum Radulfo Turonenſi de exemptione, 333. a. b. 477. c. 478. a. Ea in pluribus conciliis aſſerta, 333. a. b. 358. b. c. Neenon ab Urbano II. 273. b. 334. a. Et Paſchali II. 421. a. b. 478. a. Abbatibus data facultas calices & ornamenta benedicendi, 478. a. Miſſæ publicæ ab episcopis ibi non celebran-

da, 272. b. Cauſæ graviores ſummo pontif. refervatæ, *ibid.* Pedagii exemptione monaſterio conceſſa, 500. c. Concilii Meldenſis decretum pro ſubſcendis ei vel Cluniaco minoribus abbatibus, 184. c. Ad ejus normam plura in Galliis informata vel reformata monaſt. 207. c. 310. c. 321. c. Ei commiſſum Farenſe, 311. b. c. Datæ eccleſiæ; S. Egidii, 24. b. Cellæ Brieniſis, 184. c. 185. a. 643. 644. Curvæ-villæ, 158. c. Dinanni, 524. a. b. S. Dionyſii Ambian. 692. S. Guingaloſi, 6. b. Inſulæ-Aaron, 524. a. b. S. Machuti, 5. c. In Morinis cellæ, 187. a. Moritoni, 187. a. S. Nicolai de Roceto, 145. a. Petræ-Pontis, 223. c. Ventiliaci, 201. a. *et c.* 24. b. 184. c. 185. a. c. 186. a. 223. c. 224. a. 644. 645. Aliæ confirmatæ, 186. b. 535. c. 599. a. Eo ſecedit Gerwinus Ambian. ep. 93. c. 359. b. 465. b. Hilgotus Sueſion. fit mon. 273. c. 357. a. Poſtea electus abbas, 420. c. De quo diſſidium cum archiep. Turon. 421. a. Ebrardus mon. ex canonico priorem ſtatim repetit, 375. b. c. Bernardus abbas Rorbertum Remigianum excommunicat, 347. b. c. 348. a. Ipſe a monachis exagitatur, 272. b. 273. a. 402. a. Obiit, 420. b. c. Encyclica de eo epiſt. 668. Ibi tres miſſæ pro defunctis quibusque Rotomagenſibus canonicis, 628. a. Lis cum Quinciacenſibus, 375. b. c. 376. a. Cum ep. Andecavenſi, 24. c. Item de Gilortio, 23. c. 627. c. 628. a. Concordia duplex cum S. Carleſi canonicis, 438. b. De S. Egidii eccleſia, 25. b. Societas inita cum Laudeniſi eccleſia, 145. a. Et Cenomannenſibus, 377. a. Benedictus Namnetenſis ep. ſelectur, 273. a. Monachi in epistola Lugdunenſis provinciæ episcoporum. graviter excepti, 176. b. Bartholomæi abbatibus miracula, 193. c. Guillelmi geſta, 478. a. Illic accedit Buamundus princeps, 477. c. Redit Gualterius Boax-vallis abbas, 298. c. Paſchalis II. ibi acta, 500. c. Variæ donationes & benefactores, 6. b. c. 23. c. 24. a. 69. c. 70. a. b. 175. a. 193. c. 194. a. 209. b. 264. a. 299. b. 364. b. c. 365. a. 421. b. 438. b. c. 500. c. 629. 630. a. 656. Poſſeſſionum confirmatio, 69. c. 70. a. b. 376. b. 478. a. Chartæ, 298. b. 629. 630. 644. 645. 646. Monachi illuſtres, 375. c. Episcopii & cardin. 273. b. 358. c. Abbat. 347. b. c. 452. c. Scriptores, 333. a. Nobilium ſepulcræ, 346. c. 656. Prioratus, 375. c. 421. b. 438. c. Abbates, Bartholomæus, Bernardus, Hilgotus, 207. c. Seu Hilgodus, 421. b. Willelmus de Cambornis, seu Guillelmus, 477. c. Priores, 24. a. 273. c. 364. b. 375. c. 376. a. b. 478. a.

Maimacenſe B. M. conditur, 160. a. b. Uzercenſi abbatibus subſcitur, *ibid.* b. Ei privilegium conceſſum, 223. b. Præpoſitus, Stephanus, 223. b.

Malbrocenſe, ejus reſtitutioni obſiſtit Malcolmus Scottorum rex, 85. b.

Malbodienſe puellare, 449. c. Abbatiffa, Guifendis, *ibid.*

Malliacenſe, *Maillezois*, 162. b. c. Ei subſcitur Valenſe S. Stephani, 97. a. b. 225. c. 226. a. 317. c. 646. 647. Ipſum Cluniaco subſcitur, 460. b. Incendio conſumitur, 186. b. 597. b. Scriptores, *ibid.* Abbates, Goderannus, 97. a. Drago seu Drogo aut Draco, 156. b. Gaufridus, 225. c. Seu Gaufridus, 317. c. Aur Gosfridus, 366. Vel Goffridus, Petrus Raimundi, 597. b. Gaudinus, 226. a.

Malmesburienſe, *Malmesbury*, S. Adelhelmi tranſlatio & miracula, 236. b. Godefrido abbate ibi ſtoret religio & augeatur bibliotheca, *ibid.* 451. b. Abbates, Godefridus, 179. c. Turoldus, Warinus, Godefridus, 236. b. 450. b.

Malmundarieuſe, *Malmedy*, Stabulaco unitum, unde rixæ multæ, 43. b. *et ſeqq.* Annoni Colonienſi donatum, 43. b. Ejus advocatus, Cuonradus comes, *ibid.* c. Abbas electus, Tegenus, 43. c.

S. Mammetis parochialis eccleſia, 71. b. c.

S. Manſueti. *Vid.* Tullenſe.

Manſum-Garnierii seu Garnenſe aut Curtenſe S. Petri, *Le Mai-Garnier*, Coxanz subſcitur, 621. c. Vicarius abbas, Hugo, *ibid.*

Mantuanum S. Andreæ, 455. c. 456. a. Prior, Daniel, 456. a.

S. Marcelli. *Vid.* Cabilonenſe.

Ss. Marcellini & Petri. *Vid.* Haſnonienſe.

Marchianenſe in Belgio, seu Marcianenſe, aut Marchienſe, *Marchiennes*, 264. c. Olim ſanctimonial. 207. a. b. Ibi reliquiæ Ss. Rictrudis & Eufebiz, 265. a. Re-

formatur & inſtauratur, 352. c. Abbates, Adelardus, 264. c. Amandus, 352. c. Richardus, 388. a.

Marciniacenſe, *Marcigny*, ejus ſitus, 94. c. Et conditor, 95. a. Ibi monacha sub priore, 438. Plures nobiles & regii ſanguinis, 92. b. 124. a. 129. a. 335. c. 438. c. 440. a. Earum fides & conſtantia, 335. c. 336. a. b. Ad earum normam inſtitutum Foreſtenſe prope Bruxellas, 372. a. Urbani II. privilegium, 361. a. Donatio eccleſiæ S. Juliani, 476. b. Eo accedit Anſelmus Cantuar. 417. c. Hugonis Cluniac. ultima ſtatuta, 524. b. c. 525. a. b. Priores, Gaufridus, 95. a. Seu Gaufridus, 438. c. Hugo, 439. a.

S. Marci Evang. & Ss. Fabiani & Sebaſtiani eccleſia Cluniaco conceſſa, 14. c. 15. a.

S. Marculfi cella. *Vid.* Corbiniacenſis.

S. Mariæ monaſterium, dictum Mater eccleſiæ, Rivipullo subſcitur, 19. c.

S. Mariæ Dordonenſis diœceſis, ignotum, 64. c. 65. a. Abbates, Uberrus, Benedictus, 64. c.

S. Mariæ cella, S. Benigni prioratus, 567. c.

S. Mariæ de Caſtello cella, Vindocino subſcitur, 398. c. Prior, Guillelmus, 399. a.

S. Mariæ de Cingla, Caſini cella, 401. c. 665.

S. Mariæ de Fontibus, ortum ab Eboracenſi, 257. c. 258. a.

S. Mariæ in Minione, 51. a. b.

S. Mariæ de Plancis cella, 121. b.

S. Mariæ de Regula, *vid.* Lemovicenſe.

S. Mariæ de Riquerio, Coxano tributa, 42. a.

S. Mariæ de Salis, 129. c.

S. Mariæ in Silva Buxienſi, 409. a.

S. Mariæ in valle Cubaria, Cluniaco & Moſiaco subſcitur, 130. a.

S. M. in Hedoa inſula, abbas, Guiraudus, 623. c.

S. Mariæ eccleſia apud Ruthenos, Ebroſilo data, 566. c.

S. Mariæ ad Arulas. *Vid.* Arulenſe.

S. Mariæ de Bono-nuntio, *vid.* Aurelianenſe, Rotomagenſe.

S. Mariæ de Capella, *vid.* Merkenſe.

S. Mariæ in Campis, nunc S. Crucis, *vid.* Moguntinum.

S. Mariæ de Campis, *vid.* Pariſienſis.

S. Mariæ de Caritate, *vid.* Ronceretum.

S. Mariæ ad Gradus, *vid.* Moguntinum.

S. Mariæ de Torrea, *vid.* Trevirenſe.

S. Mariæ de Latina, *vid.* Jerofolymitanum.

S. Mariæ ad Martyres, *vid.* Trevirenſe.

S. Mariæ ad S. Paulum, *vid.* S. Pauli.

S. Mariæ de Picciano, *vid.* Materienſe.

S. Mariæ de Roca-Burgio, *vid.* Lothonienſe.

S. Mariæ de Regula, *vid.* Lemovicenſe.

S. Mariæ, *vid.* Alcinienſe, Aurelianenſe, Bantium, Becenſe, Bernacenſe, Bornetum, Britolienſe, Broburgenſe, Bruxellenſe, Caramania, Caritatis, Caſtanetum, Clintonienſe, Clunienſe, Cluſinenſe, Columbenſe, Cormelienſe, Craſſenſe, Deaurata, Divenſe, Dunenſe, Eboracenſe, Einſidlenſe, Electenſe, Fabarienſe, Farſenſe, Faventium, Firmitatis, Fleſtorpienſe, Florentinum, Fontis-dulcis, Fontebraidenſe, Foreſtenſe, Formbacenſe, Fructuarienſe, Gemeticenſe, Gordania cella, Gorwicenſe, Granataria, Ibricenſe, Jerofolymitanum, Lucenſe, Lancheimenſe, Lexovienſe, Lucionenſe, Lyrenſe, Materienſe, Matinenſe, Meduntana eccleſ. Meſſinenſe, Moguntinum, Moſimum, Montis-burgi, Moritonium, Moſomenſe, Najarenſe, Namnetenſe, Nanciacum, Narbonenſe, Nemaufenſe, Nidi-avis, Nogiomenſe, Novigentenſe, Nucarienſe, Pinarolienſe, Piſtinenſe, Pompoſianum, Pontevienſe, Ponrenſe, de Quinque-milliaris, Reinardi-fontanum, Rivipullenſe, Rotomagenſe, Roſetum, Santonenſe, Sidelſetenſe, Sinemurenſe, Solacum, Soliacum, Sueſſionenſe, Taunienſe, Tenalia, Tolofanum, Trevirenſe, Urgellenſe, Waradienſe, Wigornienſe.

S. Mariæ & S. Lupi diœceſ. Andec. reformatur, 24. b.

S. Mariæ & S. Nicolai, *vid.* Lacenſe.

S. Mariæ Magdal. *vid.* Plagum-caſtellum.

Ss. Marini & Aniani, *vid.* Rotenſe.

Marolium, *Mareuil*, 510. a. Nunc cella S. Michaëlis in cremo, *ibid.* Abbas, Melchius, 510. a.

S. Martialis, *vid.* Lemovicenſe.

S. Martini canonic. regul. alias S. Laurentii de abbacia, 367. c. Abbas, Dongio, *ibid.*

S. Martini de Alamonte, 454. c.

S. Martini de Bello, 434. b. c. *Vid.* Bellum.

S. Martini de Bono-Opere cella, S. Florentii Salmur. 623. c.

S. Martini de Calidis-aquis, 361. a.

S. Martini de Campis, olim de Briva apud Bituricas, 186. b.

S. Martini in Hiſpania Cluniaco committitur, 571. c.

S. Martini de Veteribus Stampis, 491. c.

S. Martini in Collibus, *vid.* Luccenſe.

S. Martini de Campis, *vid.* Pariſienſe.

S. Martini, *vid.* Aduenſe, Alairiacenſe, Alamontenſe, Carnigenenſe, Carnurenſe, Fontis S. Martini, Inſula-barbara, Lemovicenſe, Malciacenſe, Moguntinum, Moſciacenſe, Papienſe, Pontifarenſe, Sagienſe, Saviniacenſe, Schirenſe, Tornacenſe, Trevirenſe, Troatnenſe, Turonenſe, Tutelenſe, Weingartenſe, Wiblingenſe. Malciacenſes abbates, Sulpicius, 18. a. Guariunus, 544. c.

Maffilienſe S. Victoris, *S. Victor de Marſaillo*, 149. b. Romanæ ſedi ſpecialiter unitum, 150. b. Ei subſcitur Rivipullenſe, 19. c. Et S. Grifanti, 275. b. Richardo abbati commiſſa Urgellitani comitatus monaſteria, 367. c. Confirmata eccleſia B. Mariæ de Monachia, 229. a. b. Neenon Tarafconenſis, 367. c. 368. a. Cognominis Pariſienſis, ejus cella, 383. b. c. Inde aſſumpti archiepiscop. 462. a. Donationes & benef. a. 462. a. 525. b. Viri illuſtres, cardinales, arch. 149. b. 150. c. Episcopii, 149. b. 150. c. a. 525. 567. c. Abbates, Bernardus, Richardus, 150. b. Otto, 525. b. Rodulfus, 567. c. Hugo, 296. a.

S. Victoris, *vid.* Pariſienſe.

Materienſe S. Euſtachii, 293. b. c. Abbates, Stephanus, Simon, 293. b.

Materienſe Ss. Lucia & Agathæ, abbatiffa, Eugenia, 293. b. c.

Materienſe de Armenis, Virginum, 293. c.

Materienſe S. Salvatoris parthenium, 293. c.

Materienſe B. M. de Picciano Virgin. diſtinguendum a Matinenſi in Calabria, 293. c.

S. Mathæi cella in Calabria, 153. c. 154. a.

S. Mathæi, *vid.* Trevirenſe.

Matinenſe S. M. parthenium in Calabria, 293. c.

Matilconenſe, *vid.* S. Rigaldi.

Mauriacum S. Petri Senonenſis decanatus, 467. a. 544. b. c. Ibi paratrum grande ſcandalum, 532. b. c. Decanus, Gauſbertus, 467. a. Priores, Petrus, Robertus, 532. b.

S. Mauricii eccleſia ſuper Bleſam Dervenſibus aſſerta, 54. b.

S. Mauricii, *vid.* Sigeborgenſe, Virdunenſe.

Mauri-monasterium, *Maurſmünſter*, 615. a. Abbas, Richwinus, 615. a.

Maurimons seu S. Caloceri, ejus ſitus, fundatores, 75. c. 76. a. Varia fortuna, 76. a. b. c. Abbates, Joannes, 76. c. Richardus, 458. a. Emmo, 492. b. Bernardus, 575. b. Durannus, 76. c.

Mauriacum Ss. Trinitatis prope Stampas, *Maurigny*, 490. c. 603. b. Paſchalis II. charta pro eo, 540. Benefact. Galliz reges, *ibid.* 491. c. Alii benef. *ibid.* a. 540. a. Cellæ, 491. c. Abbates, Rainaldus, Hugo, 539. c. Thomas, 540. a. Prior, Teulfus, 539. c.

S. Mauri, *vid.* Glannaſolienſe, Foſſatenſe, Virdunenſe.

Maurizenſe Aurelianenſibus reſtitutum, 160. a.

Mauziacenſe S. Auſtremonii, *Mauzac*, Cluniaco subſcitur, 358. a. 432. a.

S. Maxentii, *S. Maxent en Poitou*, ſtammiſ abſumtum, 186. b. Ibi celebratum concilium, 96. a. Cum Angeriacenſibus & Caſæ-Dei mon. diſſidet, 399. c. 400. a. 469. c. 565. c. Illic divertit Urbanus II. 365. b. Donationes & benef. 478. a. 496. a. Nobiles mon. prioratus, 496. a. Abbates, Archembaldus ep. Burdegal. 12. c. Goderannus Santon. ep. Drogo, Benedictus, 81. b. Adam. 478. a. Guarnerius, 366. a. Seu Garnerius, 399. c. Goffridus, 478. a. Seu Gaufridus, 365. c.

S. Maximini, *vid.* Micicacenſe, Trevirenſe.

S. Medardi, *vid.* Dolonenſe, Sueſſionenſe.

Medianum-monasterium, *Moyen-moutier*, 210. b. 285. c. Ibi reclusus & reclusa, 389. c. Poſſeſſiones ab Innocentio II. confirmatæ, 484. b. Cum Cluniacenſibus diſſidium, 564. b. Prioratus, 388. b. c. Benefactores, *ibid.* b. Abbates, Benedictus, Bertricus, 210. b. Milo, 484. b.

Mediolenſe pagi Trevir. 606. a. Reſtauratur & ſollet, 136. c. Ibi ultimos exigit dies Theodericus Mo-

cellanorum dux, 137. a. Abbates, Everhelmus, Mizo, 136. c. Libo, 137. a.
 Mediolanense S. Ambrosii seu Ambrosiana basilica, 590. c. Abbas primus post archiep. pontificalibus ornamentis utitur, 463. c. Abbates, Heribertus, Johannes; Guillelmus, Johannes alter, 463. c.
 Mediolanensis S. Dionysii abbas, Arialdus, 456. a.
 Mediolanense S. Protasii, 413. a. b.
 Mediolanense S. Simpliciani, 413. a. b. Abbas, Johannes, 413. b.
 Meduntana B. M. ecclesia, 244. b.
 S. Melanii, vid. Redonense.
 Meldenense S. Celinæ, prior, Berno, 186. a.
 Meldenensis S. M. de Caglia, abbas, Simon, 186. a.
 Meldenensis S. Petri abbas, Leowinus, 209. c.
 Mellentensis S. Nicasii cella, S. Nicaise de Meslent, 295. c. Becco datur, 59. b. 435. b. Et confirmatur, ibid. c. 327. e. Benefactores, 435. c. 436. a. Prior, Albalduus, 435. c. Seu Alboldus, 591. c.
 Mellicense S. Petri, Melic, ejus situs, origo, fundatores, 266. b. Ecclesie dedicatio, 590. b. Exemptio a summo pont. confirmata, 555. b. Abbas a solo Romano pont. consecrandus, ibid. c. S. Colomanni illuc translatio, 266. b. Alia reliquia, ibid. c. 590. b. Austriaeorum marchionum illic sepultura, 266. b. Viri illustres & script. 267. a. 598. b. Bibliotheca, ibid. Abbates, Sigilbodus, Engelchalcus, Erchenfridus, 590. b. Mellitense S. Michaëlis seu S. Angelii, ejus fundator, 456. b.
 Mentaurii cœnobium extruitur a Lanuino Cartusiano, 456. b. Institutio & vivendi modus, ibid. c.
 Merkenfense B. M. de Capella conditur, 271. b. Ejus fortuna, ibid. 282. a. Abbates, Ravengarius, Meingerus, 271. c.
 Merfburgensis abbas, Erchenbertus seu Erchenbertus, 299. b.
 Messinense S. M. Messines in Flandria, 5. a. Ejus statuta, 167. c. 168. a.
 Mettenfense S. Arnulfi, S. Arnoul de Metz, 54. a. 564. a. Ibi reclusa, 54. a. Abbates, Willelmus, 39. c. Walo, 54. a. Odo, 564. a.
 Mettenfense S. Clementis seu S. Felicis, ejus situs, 270. c. 271. a. 513. b. Sub tutela Romanæ sedis, 500. a. S. Clementis fit translatio, 270. c. Abbates, Hagano, 270. c. Altolinus, 500. Allo, 606. Prior, Azelinus, 513. b.
 Mettenfense S. Glodefindis abbatissa, Hodierna, 217. a.
 Mettenfense S. Petri, 512. b.
 Mettenfense S. Petri ad Arenas ecclesia, 271. a.
 Mettenfense S. Symphoriani abbas, Durandus, 270. c.
 Mettenfense S. Vincentii, abbas, Lanzo, 397. c.
 S. Mevennii abbas, Willelmus, 439. c.
 Micaurea, vid. Romanum.
 S. Michaëlis in Eremo, S. Michel en l'Herme, ejus prioratus, 510. a.
 S. Michaëlis cella ad Ligerim, Burgulio commissa, 317. c. 318. a. 651.
 S. Michaëlis de Monte, cella Cluniaci, 365. c.
 S. Michaëlis de Monte seu Mons S. Michaëlis in periculo maris, seu de Monte Tumba, le Mont S. Michel, 369. c. Inde acciti monachi ad Bajocense S. Vigoris, 370. a. Ed. redit Robertus Tumbalenensis, 436. b. Inde assumti abbates, 620. c. Scriptores, 369. c. 370. a. Abbates, Ramnulfus, 5. b. Rogerius, 245. a.
 S. Michaëlis Montis-Caveosi seu in Monte Caveoso, situs, & primordia, 414. b. Donationes, & nobiles benefactores, ibid. c. 417. b. 666. 667. 668. Pontificum bullæ, privilegia, 415. a. Ecclesie dedicatio, 414. b. Abbates, Stephanus, Simeon, Crescentius, 414. b. c. Guarinus, Rau seu Radulfus, Johannicus, ibid. c. Alferius, Johannes, 415. a.
 S. Michaëlis in Monte sancto, 152. c. vid. Abrinbergense.
 S. Michaëlis ad Mosam, S. Miel, varia ejus negotia cum episcopo Virdunensi, 74. c. 75. a. Ecclesia concremata, 167. c. Alia vexationes, & monachorum fuga, ibid. 206. c. 217. a. Monachi in novo monasterio primum sepulti, 338. c. 397. b. c. Possessiones, & cellæ a Paschali II. confirmatæ, 498. b. Auctæ donationes, 135. b. 217. a. 338. c. Benefactores Virdunenses ep. 75. a. 338. c. Cudendæ monetæ jus concessum, 410. a. b. Prioratus, 498. b. Abbates, Al-

bertus, Sigifridus seu Seifridus, 135. a. Aut Sigefridus, 338. c. Ulricus, 189. c. Seu Odelricus vel Udalricus, 338. c. Lanzo, 410. a. Priores, 338. c.
 S. Michaëlis in Theoracia, S. Michel en Tiersch, Abbates, Gelduinus, 234. a. Stephanus, 442. c.
 S. Michaëlis, vid. Abrinbergense, Babenbergense, Clusense, Coxanense, Mellitense, Pistoriense, Sigebenbergense, Tornodorense.
 Michelvendense S. Johannis, 541. a.
 Miciacense S. Maximini, S. Mejsin près d'Orleans, 231. b. c. Philippus rex donationes confirmat, 95. b. Data ecclesie & confirmatæ, 478. a. Monachi Canonici vocati, ibid. b. Abbates, Fulco, 231. b. Christianus, 478. a.
 Mideitunensis abbas, Egelricus, 450. a.
 Millebecense, Meunbec, Abbates, Walterus, 18. a. Gumberus, 80. c.
 Mindense, unde ad Iburgense missi monachi, 248. c.
 S. Modesti abbas, Albericus seu Albertus, 87. b.
 Moguntinum S. Albani, S. Alban de Mayence, 46. c. Ibi schismaticorum conciliabulum, 211. c. Cluniaco subicitur, 476. b. An ibi reclusus Marianus Scotus? 16. a. Ibi ordinatur Thieumarus ep. Verdensis, 616. c. Abbates, Godecalcus, Adelmannus, 211. c. Theodericus, Bertolfus, Volpertus, 616. c.
 Moguntinum S. Jacobi, abbas, Burchardus, Adelhunnus, Fulcardus, 527. a.
 Moguntinum S. Mariæ ad Gradus, 15. c. 16. a.
 Moguntinum S. Crucis, olim S. Mariæ in Campis, 15. c. 16. a.
 Moguntinum S. Martini Cathedrale 16. a. Conflagrat, 180. c.
 Moisiacense seu Musciacense S. Petri, Moissac, ei subjecta vel commissa monasteria, 129. c. 130. a. Excitium, 8. b. S. Petri de Curte, 469. c. 470. a. An pariter S. Saturnini? 194. b. c. Ed. divertit Urbanus II. 368. a. Honorifice excipitur Didacus Compostellanus, 455. a. Hugonis Cluniac. ad ejus monachos epist. 130. a. b. Apud eos turbæ, 337. c. 338. a. Aquilini abbatis gesta, 470. b. Chronici monast. auctor, 469. c. Prioratus, 470. c. Abbates, Durannus seu Durandus ep. Tolosanus, Unaldus, 78. b. Seu Humaldus, 192. b. Aquilinus, Rogerius, Guillelmus, 470. b.
 Molimense B. M. Moleme, ejus origo, situs, primi benef. 93. c. 94. a. Sub tutela positum Romanæ sedis, 361. a. Opes monachis in perniciem vertunt, 94. a. 218. c. S. Rotberti & alior. discessus, 219. a. b. Cistercii origo, 393. b. c. Redire cogitur, 219. a. 404. a. b. c. 405. a. Fama religionis sub eo, 443. a. 478. c. Oeconomus ob dissidentiam objurgatur, 406. a. Vallis-Coloris prioratus fundatur, 478. c. Monasteria ei subjecta aut cellæ, 192. c. 193. a. b. 584. b. Alpenfense, 385. b. Planiacum, 205. c. Castanctum, 193. a. An pariter Pratenfense B. M. 295. c. Afferat ei Commercianfense cella, 373. a. S. Walburgis data, 464. c. 465. a. Et Nanciaci, 193. b. 605. c. 606. a. Alia donationes & confirmat. 129. c. 192. c. 206. a. 267. b. c. 268. a. 443. a. b. 465. b. 546. b. Benefactores Remenses arch. 454. b. Alii benef. 443. a. b. 465. b. 192. c. 193. a. b. 546. b. De Villæ incendio satisfaciit Willelmus Tornodor. comes, 443. b. Sollemniter excipitur Hugo Campaniæ comes, 465. b. Ejus diploma, 671. Rotbertus abbas Alpenfense & Balernenfense reconciliat, 545. b. c. 679. Ejus obitus, 545. c. 546. a. Viri illustres, & script. 219. b. 546. a. b. 584. b. Monachum induit Robertus Lingonenfense ep. 546. b. Ibi religiosæ mulieres in disparatis ædibus, 583. c. Juliaci parthenium eis conditur, ibid. 584. a. Variæ lites cum Beccensibus, 326. c. 327. a. S. Apri monachis, 608. b. Sithiensibus, 594. b. Quid de monacho illucite ordinato? 546. c. Nobiles sepultura, ibid. b. Titulus de S. Brunone deff. 445. b. Abbates, S. Rotbertus, Gaufridus, Wido, 545. c. 546. a. Seu Guido, Girardus, 584. c. Priores, Albericus, Stephanus Hardingus, 219. c. Willelmus, 679.
 Monasterium S. Petri supra Namucum monialium nigr. S. Fregandi reliquiis insignit, 526. a.
 Monasterium Berliaci S. Petri, Montreuil-de-Bellay, 476. b.
 Monasterium, cella Laubienfense, 514. b.
 Monasterium novum in pago Santonico, 145. b.
 Monasterium novum, vid. Cisterciense.

Monasterium

Monasterium-vecus, vid. Aldenmunster.
 Monemuta in Anglia, possessio Salmuriensis mon. 26. a.
 Moniols ad opera claustris S. Amandi, 28. a.
 Mons-Abrahæ, vid. Abrinbergense.
 Mons-Albanus in comitatu Tolosano, 9. c.
 Mons-Barrenfense S. Stephani; prior, Stephanus, 254. c.
 Montis-Bertaldi prior, Gaufridus, 365. b.
 Mons-Burgi B. M. Montbourg, ejus situs, & auctor, 281. b. c. Abbates, Rogerius, Urfus, 281. c.
 Mons-Caveosus, vid. S. Michaëlis.
 Mons-sanctæ-Catharinæ seu Ss. Trinitatis extruitur & reparatur, 631. c. c. 699. Et traditum Pauliacum, 281. b. Abbates, Ilembertus, 84. a. Seu Isamberus, 630. c. Kainerius, 84. a. Seu Raynerius, Gualterus, 245. a. Aut Galterus, Helias, Galterus II. seu Walterus, Droco, Rogerus, Adam, Guillelmus Vastel, 490. b. 631. Kobertus, Richardus, Johannes, Willelmus, 632.
 Montis-Dei Cartusia, 575. c. Ejus fundator Odo S. Remigii abbas, 548. a.
 Montis S. Eligii abbas, Johannes, 152. a.
 Mons Falconius S. Germani, 90. c.
 Mons-Major S. Petri prope Arelatem, Mont-Majour, speciali jure Romanæ sedis subicitur, 151. a. Ibi turbæ, 165. b. c. Ejus reformatio Richardo Massiliensi commissa, 150. c. 165. c. 166. a. Bona restitui jubet Gregorius VII. 151. a. Ejus possessiones & privilegia ab Urbano II. confirmata, 369. a. Eadem renovata a Paschali II. 454. b. Confirmata pariter monasteria, ibid. c. Guigo Forcalcarienfense comes ob abstractum ei castrum excommunicatur, 462. a. Abbates, Eldebertus, Rolandus seu Rolannus, Bermundus, 151. a. Guillelmus, 454. b. Petrus I. ibid. c.
 Montis-sancti-Martini abbas, Walterus, 352. c.
 Mons S. Michaëlis, vid. S. Michaëlis.
 Mons Olivii diocesis Carcalis, ejus varia nomina, 461. b. Donationes, & benefactores, ibid. c. Abbates, Petrus, Berengerius, Bernardus, 461. b. c.
 Montis S. Petri abbas, Eppo, 615. b.
 Mons Pilosus in Basilicata provincia regni Neapolitani, varia ejus fortuna, 9. c.
 Mons S. Quintini prope Peronam, le Mont S. Quentin; abbas Godefridus, 67. c.
 Mons-sanctus, vid. Abrinbergense.
 Mons-Spirosus, vid. Moguntinum.
 Mons Ss. Trinitatis, vid. Mons S. Catharinæ.
 S. Montani ecclesia canonic. regul. Juviniaco subjecta, 368. c. 658.
 Montaragonis mon. a Sancto rege conditum, 317. b.
 Montonis prioratus in finibus Walliæ, 588. a.
 Montferienfense seu Luxemburgenfense, ejus fortuna, 196. b. c. Abbates, Folmarus, Godefridus, c. 196. b.
 Morimundi abbatia, quarta Cistercii filia, conditur, 605. a. b. Abbas, Arnoldus, 605. b.
 Moritonii B. Mariæ de Rocheto, Morrin, 193. b. Sub Majori-monasterio 186. c. Et data prabenda in S. Ebrulfi collegiata, 187. a.
 Morlanensis S. Fidis cella conditur, & Cluniaco committitur, 124. a.
 Mortuæ-Aquæ prior, Hugo de Diurnoch, 476. c.
 Mosolenfense S. Mariæ, Moson; abbas, Gibbuinus, 108. c. Rodulfus, 492. b. Hardericus, 575. b.
 Mulegienfense S. Petri, postea Vallumbrosanis attributum, 191. c.
 Muirbacense, 46. a. 542. a. Abbatia imperialis, 600. c. Abbates, Udalricus, 89. b. Erlolfus, 542. a.
 Musinacum S. Petri, 114. a.
 Musciacense, vid. Moisiacense.

N.

NAGARENSE seu Nagarenfense S. M. in Hispania, 537. b. c.
 Namnetensis S. Mariæ ecclesia Kemperlegiensibus data, 96. b.
 Nanciaci B. M. cella conditur, & Molifimo subicitur, 193. b. 605. c. Ejus præfens status, 193. b. 606. a.
 Nantoliacense S. Benedicti, seu Nantogium, Nantolium, Nantuacum, Nantuliacum, Nantonicum, Salmurenfense primò commissum, dein S. Cypriano Pict. 164. b. S. Maximi Regensifense fit translatio seu elevatio, 215. c. Cum canonicis S. Amilianis diffi-

dium, 380. a. b. Abbates, Hugo, 77. c. Hildebertus, Petrus, 163. b.
 Nantuacense, vid. Nantoliacense.
 Narbonense B. Mariæ de Monachia, la Mourgué, Massiliensifense S. Victoris datur, 229. a. b.
 Navenfense S. Sulpicii. Vid. Bituricense.
 S. Nazarii. Vid. Laurehamense.
 Nemaufense S. Egidii. Vid. S. Egidii.
 Nemaufense S. Baudilii, S. Baudille de Nismes, Casæ-Dei subjectum, 222. c. 223. a. 426. a. b. 453. c. Prior, Petrus Guidonis, 426. a.
 Nemaufense S. Mariæ, puellare, Casæ-Dei subjectum, 426. a. b.
 S. Neori in Anglia Beccensibus datum, 327. c. 520. b.
 Neracum S. Thomæ & S. Nicolai, 365. c.
 Neresheimense conditur, eo missi Zwifaltenfense, 362. c. Abbates, Ernestus, Hugo, Theodoricus, Henricus, 362. c.
 Neronis-Villæ S. Petri, Neronville, Silvæ-majoris cella, 194. b.
 S. Nicasii, vid. Mellentense, Remense.
 S. Nicolai de Aciano, cella sancti Martini Parisiensifense, 492. b.
 S. Nicolai in Bosco seu in Vedogia silva, aut de Nemore, S. Nicolas aux Bois, situs & initia, 118. b. Benefactor Philippus rex, 442. c. Ejus libertas asserta ab episc. Landunenfi, ibid. 118. b. Inde assumtus abbas, 493. b. Abbates, Lebalduus I. 118. b. Bernerus, 442. b. Simon, 493. b. 575. c.
 S. Nicolai de Carneta apud Cenomanos, conditur, 535. c. 536. a.
 S. Nicolai in Lotharingia, origo & celebritas, 320. b. c. Conditor, 321. a.
 S. Nicolai de Palma mon. Cavenfibus instituendum committitur, 225. c.
 S. Nicolai de Pica præpositus, Otto, 485. a.
 S. Nicolai de Prato. Vid. Ribodimontense.
 S. Nicolai de Regniaco, varii status, 565. c.
 S. Nicolai mon. Tarascone, jussu Urbani II. erectum, 356. b. c.
 S. Nicolai de Roccio, seu de Ruccio, Roney, 145. a. Majori-monasterio subicitur, 644. 645. Ejus benefactores, 574. b. Abbas, Maynardus, 574. b.
 S. Nicolai, vid. Andecavense, Barenfense, Bursfeldense, Laccense, Nera cum, Paraviensifense.
 Nidi-Avis B. M. parthenium conditur, 536. a. b. Ibi monasticam vestem induit Gauderius fundator, ibid. Abbatissa, Eremburgis, ibid.
 Nienburgenfense abbas, Volcmarus, Erembertus, 212. c.
 Niorti S. Martini ecclesia Saviniaco subjecta, 386. b.
 Nivernense S. Stephani, olim puellare, 386. b. Instauratur, & Cluniaco subicitur, ibid. 387. a. 614. c. Donationes, 387. b. c. Ibi hospitatur Rotbertus Molifimi abbas, 443. b.
 Nivernensis abbas, Guido, 102. b.
 Nivernense S. Victoris, Caritati ad Ligerim subjectum, 387. b.
 Nobiliacense S. Juniani, Noisaille, 8. c. Gregorii VII. epistola pro eo, 79. c. 80. a. Item duellum indictum, 469. a. Donationes, & benefactores, 282. c. 620. c. Concordia cum Talamonenfibus, ibid. Ei asserta Fronteniaci ecclesia, 565. c. Nobiles sepultura, 620. c. Abbates, Petrus, Bertrannus, 123. c. Seu Bertrandus, Goffridus seu Gaufridus, 282. c. Vel Gaufridus, 469. a. Aut Goffredus, 565. c. Radulfus, 496. a. Guillelmus I. Rotbertus, Joscelinus de Mortuo-mari, 620. c.
 Nobiliacum, cella S. Victoris Massif. Scafufanis concessa, 321. b.
 Nobiliacense, vid. Arrebatense.
 Nogentum, vid. Novigentense.
 Nogiomenfense S. Dionysii seu Nogentum Rotroci, Nogens le Rotrou, Cluniaco datur, 121. b. 157. c. Et confirmatur, 361. a. 501. b. De eo lites cum Carnutenfibus, 334. b. c. Ejus titulus de morte Mathildis Cadomenfense abbatissæ, 691. Abbas, Eustachius, 157. c. Priores, Hubertus, Hubertus alter, 334. b. Seu Humbertus, 691. Bernardus, 529. b.
 Nogionis B. M. cella in Vilcaffino, 522. a. b. c. Priores, Rotbertus seu Rodbertus, aut Robertus, Rogerius, Rannulfus, 522. a. b.
 Nonantulenfense abbas, Damianus, 228. c.
 Norwicense conditur, totius diocesis princeps, ejus

C C C C C

privilegia, 434. b. Abbates, Ingulfus, Elias, Richardus, 434. b.
 Novalesia B. Petri, 322. b.
 Noveium, *Novy*, Silvæ-majoris cella conditur, 332. b. Et tradita & confirmata Braquenſis eccleſia, *ibid.* c. Prior, Arnaldus, 382. b.
 Novigentum Rotroci, *vid.* Nogiomenſe.
 Novjandum, *vid.* Novigentum.
 Novjannum, *vid.* Novigentum.
 Novigentense B. M. *Nogent sous Coucy*, ejus primordia, 117. c. 118. a. Quid certi de templo *Virginie paritura* dicato, 118. b. *Eccleſiæ novæ* consecratio, & privilegia, *ibid.* Godefrido abbate reſoret monaſt. & creſcit, 232. b. Ad illud conſuunt multi, etiam abbates, regimine relicto, *ibid.* c. Nobiles fœminæ Godefridi conſiliiſ reguntur, *ibid.* 233. a. Res ejus à Philippo rege confirmata, 348. b. c. Godefridus abbas fit epiſc. Ambian. 465. b. Emma pia matrona mortem precatur ante ejus diſceſſum, & obtinet, *ibid.* c. 466. a. Sacramenta dominica ex Godefridi manu percipit, *ibid.* Guibertus abbas floret, 360. b. 437. b. 550. c. 572. c. 573. b. 574. b. Viri illuſtres, 508. c. Prioratus, *ibid.* Benefactores, Sueſſionum epiſcopi, 508. b. 550. c. Abbates, Heinrichus, Godefridus, Guibertus, 117. c. Seu Wiberus, 618. b. Prior, Ulbertus, 508. b.
 Novigentum, Plani-caſtelli cella erigitur, 508. b. c. Novillarenſis abbas, Walo, 564. a.
 Noviomense Ss. Eligii; & Lupi, *S. Eloy de Noyon*, 255. b. Abbates, Johannes, Fulgentius, Euſtaſius ſeu Euſtaſchius, 255. b.
 Novoburgense Ss. Trinitatis parthenium conditur, 474. c. Marvodi Redonenſis de eo epiſtola, 475. a.
 Novum-monaſterium, *vid.* Affligemienſe, Ciſterciense, Piſtavenſe, S. Sepulcri, Wintonienſe.
 Nucariense B. M. *Noyers*, ejus inſtauratur, 25. b. Cœmeterium homicidio pollutum, 209. c. 465. c. Crimen eluit reus, *ibid.* 210. a. Duorum occiſorum fit abſolutio, 465. c. Stephanus abbas floret, 495. c. Donations & benefact. 465. c. Abbates, Gaufridus, Rainerius, ſeu Ragnerius, 25. b. Stephanus, Gaudinus de Poënto, 495. c. 496. a.

O.

OBAZINENSE monaſt. 595. c.
 Octavienſe, *vid.* Barcinonenſe, S. Cucuphatis.
 S. Olavi, *vid.* Eboracenſe, Exonienſe.
 Oldenlebenſe monaſterium, 212. b.
 Oleronenſis S. Georgii eccleſia Vindocinenſibus reſtituitur, 365. c. 366. a. Epiſtola hac de re Amati Burdegali. 657. 658. Reſtitutio confirmatur, 379. c.
 Olſtenſe abbas, Hillinus, 555. c.
 Onienſe S. ſalvatoris, *Onia*, ibi ſepultus Sancius Caſtellæ rex, 31. a.
 Ophida Farſenſis cella, 413. c.
 Orbaci, *Orbais*, abbas, Petrus, 349. b.
 Orbiterium S. Johannis *Orbeſtier*, conditur, 509. c. Ejus ſitus, 510. a. Abbas, Fulcherius, 510. a.
 S. Oricoli, *vid.* Sindunum, ſeu Senucenſe
 S. Orientii prope Auſciam, *S. Orient d' Auſch*, Cluniaco committitur, 241. b. Ejus immunitas in concilio confirmatur, 14. a. Necnon cœmeterii jus ab Urbano II. 368. a. Abbas Raimundus, 14. a.
 Ottemburanum, *vid.* Uttemburanum.
 Oyenſis cella, *vid.* Augienſis.

P.

PACTENSE in Sicilia conditur & Liparenſi ſubjicitur, 342. b. Ibi poſtea epiſcopalis ſedes, *ibid.* Abbates iidem ac Liparenſes, 342. b.
 Padolironenſe S. Benedicte, *Polirone* ſeu *San Benedetti*, Romanæ ſedi addicitur, 402. b. c. Ejus elogium, 456. a. Cluniaco committitur, 157. c. 402. b. c. Gregorii VII. hac de re diploma, 158. a. b. Item privilegium pro eo, 640. Ei ordinandum ſubjicitur Luccenſe, 266. b. Ob vexationes Heiſrici imperatoris ad anguſtias redactum, 292. c. Willelmi abbaris fuga, *ibid.* Anſelmus Lucc. fit monachus, 22. c.

Ibi verſatur Bernardus cardin. legatus, 455. c. Ei tributum hoſpitale Mantuanum, 456. a. Urbani II. epiſtola pro eo, 402. b. c. Mathildis comitiſſe ibi ſepultæ figura & inſcriptio, 609. b. c. 610. a. Ejus donationes, 292. c. 608. a. b. 609. a. Alii benef. 456. a. Abbates, Petrus, Wido, 158. a. Seu Guido, *ibid.* b. Willelmus, 158. b. Albericus, 402. b.
 Palmaræ monaſterium in locis ſacris, 429. b.
 Pamperonii cella, S. Maxentii prioratus, 496. a.
 S. Pantaleonis, *vid.* Colonienſe.
 Papienſe S. Martini Caſæ-Dei ſubjicitur, 453. c.
 Papienſe S. ſalvatoris, 113. c.
 S. Papuli in Septimania, 317. b. c. Abbas Raimundus, 317. c.
 Paraclitenſe, quo anno ab Argentoſenſibus ſancimonia libus inhabitari cœpit? 468. a.
 Pariſienſe S. Dionyſii, *vid.* S. Dionyſii.
 Pariſienſe S. Eligii puellare, 491. b. In deteriora prolapſum Foſſatenſibus tribuitur, 507. b. Scrupulo tacti Foſſatenſes illud reſignant, *ibid.* c. Eis poſtea redditum, *ibid.* 508. a. Abbatiffa, Hadviſa, 491. a.
 Pariſienſe S. Germani Pratiſ, *S. Germain des Prés les Paris*, 187. c. 188. a. Ei factæ donationes, 188. a. Summorum pontificum privilegia, 618. b. Ejus exemptio clero Pariſienſi inviſa, a Paſchali II. confirmata, 458. c. Guillelmus monachus abbatiam inique obtinet, *ibid.* 459. a. Hugone I. abbate libertas reſtituta & ordo reſormatus, 459. a. Ejus donationes & chartæ pro Ciſtercio, 532. a. 676. 677. Plurium reliquia-rium revelatio, 618. b. Abbates, Robertus II. Petrus, Iſembardus, 187. c. Seu Iſembertus, 209. c. Rainaldus, 458. c. 676. c. Seu Arnaldus, 677. c. 1. col. Hugo, 618. b.
 Pariſienſe S. Bartholomæi & S. Maglorii, *S. Magloire*, reſormatur & Majori-monaſterio committitur, 310. c. Charta Philippi regis hac de re, *ibid.* 311. a. Abbas, Haimo, 310. c. Prior, Robertus, 311. a.
 Pariſienſe S. Mariæ de Campis, *N. Dame des Champs*, Majoris-monaſterii prioratus, 209. b.
 Pariſienſe S. Martini a Campis, *S. Martin des Champs*, eccleſia ſolemniſter dedicatur, 4. b. Cluniaco ſubjicitur a Philippo rege, 141. b. Et ab Urbano II. aſſeritur, 368. b. Ibi floret diſciplina, 372. c. Inita ſocietas cum eccleſia Sueſſionenſi, *ibid.* Waſjeranni Pariſienſis cantoris illuc ſecellus, 308. b. Theobaldi prioris magna auctoritas, 492. b. De Urſi anniverſario inſigne conſtitutum, 492. a. Ei datæ eccleſiæ, 372. c. 466. b. Poſſeſſiones a ſummis pontificibus confirmata, 373. a. 492. b. 501. a. Auſcæ a Philippo rege, 4. b. Ludovici Craſſi diploma pro eo, 552. a. Alii benef. 466. b. Inde aſſumti cardin. epiſcopi & abbates, 459. a. 529. c. Abbates, Engelardus, 4. b. Bernardus, 209. b. Priores, Urſus ſeu Urſio, Theobaldus, 141. b. Simon, 372. c.
 Pariſienſe S. Victoris, ejus origo & fundator, 383. b. Primitus cella S. Victoris Maſſil. *ibid.* c.
 Pariſienſe S. Mauri, *vid.* Foſſatenſe.
 Paſſinianenſis abbas, Lærus, 63. b.
 Paſticienſe B. M. *vid.* Piſticienſe.
 Patavienſe S. Nicolai canonic. regul. 169. a.
 Patriciacenſe, *Perrey*, in pago Carolenſi, 387. b. Floriaco ſubjectum, 367. b. Prior, Petrus, 387. b.
 Pauliacenſe reſtituitur & Rotomagenſi Ss. Trinitatis traditur, 281. b. Utriuſque præſens ſtatus, *ibid.*
 Pauli-cruis, S. Vitoni cella, 561. b.
 S. Pauli cella in Nemore, Silvæ-majori ſubjecta, 602. b. c. S. Pauli in Valle-olei mon. Cluniaco ſubjectum, 129. c. S. Pauli. *vid.* Bellovacenſe, Cormaricenſe, Girvenſe, Virduenenſe.
 Pecianenſe ſeu Pezanenſe in ſuburbio Auſciorum, 159. c. Abbates, Raimundus, Dodo, 159. c.
 Pedanienſis S. Stephani abbas, Irenæus, 156. b.
 Pegavienſe monaſterium recens dedicatur, 321. b. Ejus conditor, *ibid.* 541. b. Abbas in comitiſ imperialibus jus habet ferendi ſuffragii, 321. b.
 Peronenſe *vid.* S. Quintini de Monte.
 Perſcorenſe in Anglia ſeu Perſcorenſe, 450. a. Abbates, Edmundus, Turſtinus, 224. b. Guido, 450. a.
 Perurum, *le Perre*, S. Jovini apud Piſtones cella, 243. c.
 Peruſinum S. Anaſtaſii nobis ignotum, 86. b. Abbas, Albericus, *ibid.*
 Peruſinum S. Petri, *Perugia*, *Perouſe*, 608. a. Abbas, Johannes, *ibid.*

Peruſinum S. ſalvatoris, 86. b. Abbas, Sigebaldus, *ibid.* Petershaufen. *vid.* Petri domus.
 Petræ-pontis cella, Majori-monaſterio attributa, 223. c.
 Petri-domus prope Conſtantiam, *Petershaufen*. Wilmo Hirſaugienſi commiſſum, 198. a. Ejus fundator, 464. b. Ab Heinrico de Sancto-monte vexatum, 464. b. Ejus rixæ cum epiſcopo Conſtantienſi, 554. b. Abbas, Theodericus, 464. b. 554. b.
 S. Petronilla. *vid.* Romanum.
 S. Petri cella apud Barr. ſuper Albam ſub S. Eug. 183. b.
 S. Petri monaſterium in Nigra-ſilva conditur, 321. b. Scaſufenſi abbati commiſſum, *ibid.* c. Apoſtolicæ ſedi nullo medio ſubjectum, *ibid.*
 S. Petri ad Arenas. *vid.* Mettenſe.
 S. Petri de Alſanza abbas, Vincentius, 115. a.
 S. Petri eccleſia de Babanco in provincia Hydruntina, Averſano monaſterio data, 293. a.
 S. Petri in Cælo-aureo, 435. b. 455. c.
 S. Petri de Campo-modo in Hiſpania, Cluniaco datum, 115. a. Ibi reconditæ plures reliquiæ, *ibid.*
 S. Petri de Curte mon. a Leſatenſium ditione ad Moſiacenſium juſtulanſium, 469. c. 470. a.
 S. Petri Dominarum. *vid.* Toletanum.
 S. Petri de Ferrania prope caſtrum Caſtri, 137. c. Ejus fortuna, 138. a.
 S. Petri de Galli-cantu Craſſæ commiſſum, 598. a.
 S. Petri de Mulegio. *vid.* Vercellenſe.
 S. Petri de Muſinaſcha, Pinarolienſi ſubjectum, 138. a.
 S. Petri de Sozziaco eccleſia S. Florentio datur, 177. a.
 S. Petri. *vid.* Aldenburgenſe, Athanenſe, Belliloſenſe, Beneventanum, Befuſenſe, Bullionis, Burgulienſe, Campi-rotundi, Cantuarienſe, Carnutenſe, Caſale-Benedictum, Caſinenſe, Caſtanetum ſeu Caſteniacum; Catalaunenſe, Celſinienſe, Condomenſe, Corbeienſe, Culturenſe, Deaurata, Dervenſe, Divenſe, Elnonenſe, Erfordenſe, Eſlonienſe, Ferrarienſe, Florentinum, Gandavenſe, Generenſe, Glaſwormenſe, Haſnonienſe, Inſula-Germanica, Inſulanum, Latiniacenſe, Lezatienſe, Lugdunenſe, Mellicenſe, Mettenſe, Moſiacenſe, Monaſterienſe, Monaſteriolium Berlaini, Mons-major, Mons-S. Petri, Mulegienſe, Muſinaſcum, Neronis-villæ, Novalesia, Orbacenſe, Peruſinum, Petri-domus, Pontifarenſe, Prætelienſe, Prulliacenſe, Remenſe, Reſbacenſe, Rodenſe, Rotomagenſe, Salefeldenſe, Salzbürgenſe, Scroburienſe, Senonenſe, Tomerienſe, Viennenſe, Virduenenſe, Virzionenſe, Uzerecenſe, Wiramuthenſe, Witebienſe.
 Ss. Petri & Marcellini. *vid.* Bona-vallis.
 Ss. Petri & Pauli. *vid.* Erfordenſe, Generenſe, Laubienſe.
 Ss. Petri & Proſperi. *vid.* Regienſe.
 Ss. Petri & Remachi, *vid.* Stabulacum.
 Pexium. *vid.* Pixiacum.
 Pezanenſe, *vid.* Pecianenſe.
 Pharphenſe, *vid.* Farſenſe.
 S. Philiberti, *vid.* Trenorchienſe.
 Pica, *vid.* S. Nicolai de Pica.
 Picianenſe, *vid.* Pecianenſe.
 Piſtavenſe S. Crucis, 282. c. Abbatiffæ, Petronilla, Adelaïs, Sibylla, 288. c. Sarra, 283. a.
 Piſtavenſe S. Cypriani, 18. c. 19. a. Gregorii VII. ampliffimum pro eo privilegium, 161. b. c. Ei commiſſum Nantoliacum, 164. b. Subjecta S. Romani abbatia, 254. c. Data ab Urbano II. eccleſia S. Crucis de Engla, 291. a. b. Quædam reſtituta ab Iſemberto Piſtav. 19. a. Illud ſibi ſubjicere tentant Cluniacenses, *ibid.* Paſchali II. litteræ hac de re, 460. a. b. Bernardus abbas ſubjici detrectans ſe dem abdicat, *ibid.* Ejus reſtitutio, 469. b. Ei inſuncta eccleſiaſtica munia, 494. c. Rainaldi abbatiffa epiſtaphium, 422. b. Libertas monaſterio aſſerta adverſus Cluniacenses, 494. b. Ejus donationum confirmatio, 253. c. Viri illuſtres, 254. b. Nobiles ſepulturæ, 19. b. Abbates, Reginaldus ſeu Rainaldus, 57. c. Bernardus, 253. c. 422. a.
 Piſtavenſe S. Hilarii ad ſæculares canonicos tranſlatum, quomodo? 13. b. Piſtavorum comites ibi olim abbatiffa titulo gaudebant, nunc Francorum reges, *ibid.*
 Piſtavenſe. *vid.* S. Maxentii.
 Piſtavenſe Monaſterium-novum, *Monſtierneuf*, 17. b. Ejus dedicatio per Urbanum II. & patroni ciculares, 18. c. 363. a. Benefactores, S. Cypriani monachi, 18. c. 19. a. Cluniaco ſubjicitur, 18. c. 96. a. Charta hac de re Guillelmi Aquitanæ ducis, 633. 634. Ei

donationes confirmata, & privilegium a Gregorio VII. conceſſum, 102. b. 244. b. Abbates, Wido, 96. a. Seu Guido, 127. b. Girardus, 96. a. Seu Geraldus, Letaldus, Marcus, 220. a. Gerardus II. Marcus alter, 244. b. 565. c. Ymarus poſtea card. 459. a.
 Piſtavenſe S. Petri puellare, 423. c.
 Piſtavenſe S. Savini, 378. b. Abbas, Gervafius, 283. a.
 Pinarolienſe S. Mariæ in Pedemontana regione, *Pignevolles*, ejus abbates nonniſi in abbatum conventu eligendi, 137. c. Ei ſubjecta abbatia S. Petri de Muſinaſcha, 138. a. Abbates, Aginulfus ſeu Arnulfus, Arduinus, Ubertus, 137. c. 138. a.
 Pinciaceum. *vid.* Pixiacum.
 Pinnatenſe S. Johannis B. 123. b. c. Ibi primum abrogato Mozarabum cultu recepti Romani ritus, 42. b. c. 43. a. Eo tranſlatæ S. Indaletii reliquiæ, 211. b. Ibi ſepultus Sancius Aragonum rex, 317. b. Alexandri II. privilegium pro eo, 42. c. 43. a. Abbates, Aquilinus, 42. b. Sancius, 211. b.
 Piſcarienſe. *vid.* Caſaurienſe.
 Piſciaceum. *vid.* Pixiacum.
 Piſticienſe ſeu Paſticienſe B. M. ejus ſitus, & nobiles benefactores, 427. a. b. Varia fortuna, *ibid.* b. Abbates, Johannes, Gaudius, 427. b.
 Piſtorienſe S. Michaëlis, Fieucenſi commiſſum, 200. c. Abbates, Ildeprandus, S. Atto, 200. c.
 Pixiacum vel Pexicium, aut Piſcianum, ſeu Pinciaceum, *Poiſſy*, cella forte Beccenſis, 326. c. 327. a. Prior, Willelmus, 306. c.
 Placentinum S. Sabini ſeu Savini, *Plaiſance*, 86. b. Abbates, Grimalcus, 86. b. Albericus, Rigizo ſimoniacus, 86. b.
 Placentinum S. Sepulchri, 86. b.
 Placentinum S. Xilti, 607. c. 608. a. Abbas, Odo, 607. c. Ultima abbatiffa, Febronia, *ibid.*
 Planciacenſe conditur, & Moſiſmo traditur, 205. c. 206. a.
 Planum-Caſtellum, Novigenteniſis cella, erigitur, 508. b. c.
 Podienſe S. Johannis, *S. Jean de Podio ou Poggio*, 623. a. Abbas, Fromarius, 623. a.
 Podienſe S. Romani, ejus fundator, 672. a.
 S. Polycarpi abbatia, varia ejus fortuna, 275. b. 622. b. c.
 Pompoſianum S. Mariæ, ibi inſignis bibliotheca, 322. c. 323. a. Abbates, Guido, Hieronymus, 322. c.
 Pontis-monachorum cella, 95. b. c.
 Pontidenſe S. Jacobi conditur, & Cluniaco ſubjicitur, 240. b. c. Ibi ſepulcus B. Liprandus preſb. Mediolan. 590. b. c. An pariter Theutberga regina? 345. b. Mediolanenſium impenſis renovatur, 590. c. Ejus privilegia, *ibid.* Benefactores, & varia fortuna, 343. b. Abbates, Albertus ſeu Adelbertus, Henricus Cremonenſis, 345. a. Priores, 240. b. 590. c.
 Pontilevienſe B. M. *Pontleuoy*, à Philippo rege confirmatum, 95. c. Eo allatæ è locis ſacris reliquiæ, 453. a. Poſſeſſiones confirmatae à Lucio II. *ibid.* b. Inſignes ibi ſepulturæ, 96. a. Abbates, Anſbertus, Wido, Giraldus, 96. a. Drogo, Walterius, Fulbertus, Fulcherius, 453. a. b.
 Pontiniacum, *Pontigny*, ſecunda Ciſtercii filia, extruitur, 594. c. Situs ejus & fundator, *ibid.* 595. a. b. Benefactores nobiles, *ibid.* 617. c. Abbas, Hugo, 594. c. 595. a.
 Pontifarenſe S. Martini, *S. Martin de Pontoise*, 17. b. Prius S. Germani, 18. b. c. Ejus origo, & primi auctores, *ibid.* Hildeburgis nobilis viduæ ad illud ſecellus, 331. a. Beneficia, obitus, & miracula, *ibid.* b. Galteri abbatiffa fama, 91. b. c. Et pius obitus, 330. a. b. c. Abbates, Galterus, 330. a. Seu Galterius, Theobaldus vel Theobaudus, *ibid.* c.
 Pontifarenſis S. Petri eccleſia Beccenſibus confirmatur, 435. c.
 S. Pontii eccleſia diocceſis Agatheniſis Gellonenſibus traditur, 443. c.
 S. Pontii, *vid.* Tomerienſe.
 Pontonis cella, *vid.* S. Capraſſii.
 S. Porcarii cella Burgulio ſubjecta, 13. b.
 Porcetum S. Johannis B. modo Ciſtercienuſium virginum, 456. b. Abbates, Azelinus, Johannes, 526. b.
 Porcenſe S. Theobaldi fundatur, 247. b. Et S. Huberto conceditur, 662.
 Portarum Cartuſia fundatur, ejus ſitus, 613. c. 614. b. Auctores, 548. a. Ordinis tertia, 613. c. Inde aſſumti epiſcopi, 614. a. b. Scriptores, *ibid.* Priores, Ccccc ij

INDEX PECULIARIS

Bernardus I. Bernardus II. 613. c. S. Nanthelmus, seu Anhelmus, 614. a. Bernardus III. *ibid.*
 Portus-Dei, Casæ-Dei prioratus, 613. c.
 S. Præjecti, *vid.* S. Quintini.
 Pratellense virorum, S. Petri, *Præaux*, ejus fundatoris & benefactorum ibi sepulcorum effigies, 83. a. 328. b. c. 329. a. Ecclesia quo anno dedicata, 436. b. Ei data judiciaria potestas, 489. a. Aliæ donationes & benef. *ibid.* 370. b. Scriptores, 436. b. c. 437. a. Abbates, Ansfredus, 103. c. Seu Ansfredus, 83. a. Willelmus, Gotsfridus seu Gotsfredus, vel Gausfredus III. Richardus de Furnellis, 436. b.
 Pratellense S. Leodegarii, puellare, 21. c. Nobilium ibi sepultura, 84. a. Ejus titulus de morte Mathildis Cadomenfis abb. 576. b. 690. Abbatissa, Emma, 21. c.
 Pratellense virginum Remensis diocesis Molifmo subiectum, 584. b. c.
 Pratenfe, *vid.* Parisiense, Ribodim. Rotomagenfe.
 Pratum-longum, puellare, *Pralon*, Molifmo subiectum, 584. b. c.
 Prestebienfe, *vid.* Witebienfe.
 Privazacenfis apud Rutenos prior, Arbertus, 365. b. S. Properi monasterium, *vid.* Regienfe.
 S. Prorasi, *vid.* Mediolanenfe.
 Prufenigenfe, *Prueling*, S. Georgii, conditur, 540. c. Quo auctore? 541. b. Absolvitur & floret, 600. a. b. Abbates, S. Erminoldus, 287. a. Eribo, 541. c.
 Prulliacenfe Salvatoris & S. Petri, 314. a. b. Abbates, Amblardus, Otho, 314. b.
 Prumienfe, *Prum*, 498. c. 516. b. Incendio confagrat, 589. a. Abbates, Wolframms, 589. a. Seu Wolframms, 516. b. Liutfredus de Haffia, Albero seu Adalbero, 589. a.
 Pruvienigenfe. *vid.* Prufenigenfe.
 Pruvinenfe S. Aigulfi, *S. Ayoil de Provins*, quo secedit Abaillardus, 412. c. 613. a.
 Pſalmodiense, *Pſalmody*, cui unitum Aquilienfe S. Romani, 454. c. Abbates, Willelmus, 229. b. Fulco, 454. c.
 Pultariense apud Lingones, *Pousteres*, ejus diffidium cum Lingonenſibus clericis, 80. a. b. Titulus de S. Brunone defuncto, 445. b. Abbates, Humbertus, 80. a. Lambertus, 545. b.

Q

QUADRELLÆ S. Magdalena, *le Charolois*, Prior, Agano, 476. b.
 Quimperlegium. *vid.* Kemperlegium.
 Quinciacenfe S. Benedicti in pago Pictavenſi, *Quinſy*, ejus lis cum Majori-monasterio, 375. c. 376. a. Abbates, Gualterius, Johannes, 375. c. Garnerius, 376. a. Gunbaudus, 469. a.
 De Quinque-milliaris B. Mariæ ecclesia, 50. b.
 S. Quintini de Infula, *S. Quentin en Isle*, 493. a. Paſchalis II. privilegium pro eo, & benefactores, *ibid.* Abbas, Ingelbertus, 493. a.
 S. Quintini de Monte, *le Mont S. Quentin proche Perrone*, ibi floret disciplina, 11. c. 12. a. 398. a. Godefridus poſtea Ambian. ep. ibi monachus, 174. b. c. Ejus industria res in integrum reſtituta, *ibid.* Lis de *Albanis* cum Perrone domino, 271. b. Charta hac de re, 649. Cum Vedastinis diffidium, 602. b. S. Marculfi reliquias obviam itur, 442. b. Donationes & benefactores, *ibid.* 12. a. 271. b. 349. c. 398. a. 649. Poſſeſſiones à Ludovico rege & aliis confirmatae, *ibid.* 522. c. 611. c. Perfecta baſilica ab Adeleide comitiſſa, 349. c. Cononis cardin. epif. pro eo, 694. Abbates, Godefridus, Henricus, 442. b.
 S. Quintini S. Præjecti, *S. Prix à S. Quentin*, abbas, Waldricus, 109. a.
 S. Quintini, *vid.* Belvacenfe.

R

SANCTÆ Rade Gundis collegiata ecclesia Pictavenſi S. Crucis parthenoni ſubjecta, 282. c. 283. a. Radigenſe monasterium, 552. a.
 Rambonenſe S. Flaviani, ei factæ donationes, 180. c. 181. a. Abbates, Gilferius, 180. c. Albertus, 181. a.

Rameruci ecclesia Majori-mon. ſubjecta, 644. 645. Rameſienſe in Anglia ſeu Rameſienſe, aut Rameſienſe, non confundendum cum Rumeſienſi, 236. b. Ealdwinus abbas deponitur in concilio Londonienſi, 450. a. Abbates, Elfwinus, 57. b. Egelfinus, 180. b. Herbertus poſtea Norwicenſis ep. 345. c. Ealdwinus, 450. a.
 Ratifponenſe. *vid.* S. Emmerammi.
 Razolenſis abbas, Teuzo, 64. b.
 Redonenſe S. Georgii, *Georges de Rennes*, 8. a. Abbatiffæ, Adela, 7. c. Hodierna, Theophania I. Adela II. Adela de Mathefelone, 8. a.
 Redonenſe S. Melanii, *S. Melaine de Rennes*, denuo inſtauratum, 26. b. c. 177. c. S. Melanii corpus ei reſtitutum, *ibid.* Ejus miracula, *ibid.* Calliſti II privilegium pro eo, 537. a. Inde aſſumpti epif. *ibid.* 620. c. Factum cum Marbodo epif. 621. a. Donationes, *ibid.* Abbates, Evenus aut Evantius, ſeu Ivo, 102. c. Gervafius, Herveus, Dontaldus, 177. c. 178. a. Seu Donoaldus, Radulfus, Herveus II. 537. a.
 Redonenſe S. Sulpicii & S. Mariæ Virginum, conditur, 577. c. Donationes, & nobiles benefactores, 578. a. b. Bona omnia ab Alexandro III. & aliis confirmata, *ibid.* c. Ibi monachi ſub priore in altero monaſterio, *ibid.* c. Prioratus conventuales, *ibid.* b. Abbatiffæ, Maria I. Nina, Ennoguendis, Amelina, Maria II. 578. b. Margareta d'Angennes, *ibid.* c.
 Regienſe Ss. Petri & Proſperi, 65. a. b. 170. a. Abbates, Landulfus, Gifelbertus, 65. b.
 Regensdorfenſe S. Johannis B. *Reinsdorf*, ejus conditor, 541. b. Abbas, Liudigerus, 555. c. Seu Liugerus, 541. c. Aut Ludigerus, 541. b.
 S. Regneberti, *vid.* Bebrunenſe.
 Regniacenſe, ejus origo, 468. b. Et benefactores, 617. c.
 Regula, *la Reole*, Floriaci cella, *Squirs* olim vocata, 156. a. Ei reſtituta S. Capraſii-cella, 165. a. 253. b. Teloneum remiſſum, 460. c. 461. a. Priores, Augerius, 165. a. 253. b. Seu Orgerius de Landorronne, 318. b. Raimundus, 460. c.
 Regula monaſt. in Beneatna ubi conventus epifcopor. 165. a.
 Regulæ Bigorritane abbas, Gregorius, 191. c.
 Regula B. M. *vid.* Lemovicenſe.
 Reichembacenſis prior Theogerus, ſeu Theogetus, 277. b.
 Reicherspergenſis præpoſitus, Gerohus, 589. c. 590. a. Reinardi-Fontanum S. M. apud Turingos conditur, 212. a. b. 276. c. Abbates, Gifelbertus, Ernastus, 212. a.
 Reinhardbrunnenſe, *vid.* Reinardi-Fontanum.
 Reinhardtbornenſe, *vid.* Reinardi-Fontanum.
 Reinhaufenſe, *Reinhausen*, in Saxonia conditur, 373. c. Abbas, Reinhardus, 373. c.
 S. Remachi. *vid.* Stabulenſe.
 Remenſe S. Nicafii, 310. c. Ad paucos redactum monachos, 269. b. c. Sub Joranno abbate floret, 458. b. 592. c. Eo ſecedit Hermes S. Winnoci abbas, 592. c. Inde aſſumpti abbates & epifcopi, 458. b. 575. a. Ei ſubjecta Ruminaci cella, 575. b. Et poſſeſſiones confirmatae, *ibid.* c. Abbates, Remigius, 269. b. c. Seguinus, 310. c. Johannes Seguinus vices gerens, 310. b. 309. c. Guido, Jorannus, 458. b. Seu Jorannus, *ibid.* a. Prior-Gaufridus ſeu Joffridus, 575. a.
 Remenſe S. Petri, 423. c. Donationes & benefact. 348. a. Abbatiffæ, Sibylla I. Fredeſindis ſeu Frideſindis an ſecunda, Eliſabeth, 348. b.
 Remenſe S. Remigii, proprios abbates quando habere cepit? 108. a. Rebus ejus inhiat Manafſes arch. 61. c. Et excitat turbas, 117. b. Combustum inſtauratur, 397. a. Per Sichienſes reformatur, 432. b. Roberti abbatis varia fortuna, & ſcripta, 347. c. 348. a. 360. b. Ejus cauſa in ſynodo Remenſi agitur, 380. b. Delata ad Urbanum II. *ibid.* 381. a. & ſeqq. In concilio Pictavenſi retractata, 416. c. 417. a. Hugo Regiteſtis comes ad tumulum S. Remigii poſnitens ſatiſfacit, 332. c. 333. a. Item Ingelrannus comes, 618. b. Manafſes II. ibi conſecratur archiep. 363. b. Ibi B. Mariæ lignea effigies cum inſcriptione, 397. a. Eo delatum S. Marculfi corpus, 442. a. Codicicum caſtrum Ingelranno datum ſub Advocariæ nomine, 108. a. Corbiniacum ei reſtitutum, 359. c. Jus mercatus a Paſchali II. confirmatum, 500. b. A

A Philippo rege renovata privilegia, 269. c. Cæna in duabus S. Remigii ſollemnitatibus a Remenſi arch. accipi ſolita abrogatur, 500. b. Benefactores reges, arch. & ep. 4. a. 108. a. 458. b. 492. b. Donationes, 54. c. 55. a. b. 108. a. 264. c. Nobiles ſepulturae, 33. a. 54. c. Abbates, Herimarus, Willelmus, 39. c. Henricus, 309. c. Seu Henricus, 310. b. Robertus, 347. b. Seu Robertus, 380. b. Burchardus, Azenarius, 381. c. Odo, 432. b.
 Remenſe S. Theoderici, *vid.* S. Theoderici.
 S. Remigii mon. in Nemore, 482. c.
 S. Remigii, *vid.* Remenſe, Senonenſe.
 Reomaenſe S. Johannis, *Moutier S. Jean*, abbates, Hugo I. Hugo II. 192. c. Godefridus, 255. b.
 Reſbacenſe S. Petri, *Rebez*, 18. b. c. Ibi Adela comitiſſa S. Agli meritis ſanitatem recuperat, 349. c. Abbates, Rotbertus, 184. b. Seu Robertus, Philippus, Garnerius I. ſeu Guarnertus, Natalis, Briccius, 349. c. Galerannus, 186. a.
 Revillonis villa, ubi eremita, 452. c.
 Ribodimontenſe, alias S. Nicolai de Prato, ejus ſitus, initia, auctor, 195. a. b. Abbates, Rainaudus, Mainardus, Warulfus, Willelmus, 195. b. Waldradus, 232. c.
 S. Richarii de Centula, *S. Riquier en Pontieu*, plures mon. & monaſterio expelluntur, 93. a. b. c. Gervinus abbas miraculis floret, *ibid.* 372. b. Fit epifcopus Ambianenſis, 280. c. Ei auferuntur abbata, 358. c. Ejus poenitentia nullam fidem habent monachi, 359. a. S. Angilberti varia tranſlationes, miracula, & canonizatio, 551. b. Chartarum omnium recognitio, 397. b. 663. Ablatorum recuperatio, 421. c. Viri illuſtres, & ſcriptores, 93. b. c. 397. b. 551. c. Chronographi, 242. c. 359. b. Abbates, Gervinus I. Gervinus II. Anſcherus, 93. a. b. Prior, Warinus, 421. c.
 Richembacenſis prior, Ernultus, 197. c.
 S. Rigaldi ſeu Rigaudi de Avela aut de Ancifa prope Matifonem, *Avois*, 240. c. Alexandri II. privilegium pro eo, 628. Electio Hugonis abbatis ab archiep. Lugdunenſi confirmata, 629. Stephani abbatis ſecceſſus ad locum Gravam dictum, 240. c. Ibi conditur cella, *ibid.* Charta hac de re, 647. 648. An ibi monachus famoſus Petrus eremita? 324. b. c. Abbates, Hugo, Stephans, 421. c.
 Rimeſigenſis ecclesia Cluniaco donata, 53. b.
 Ringavienſis S. Johannis B. præpoſitura conditur, & S. Albani abbati committitur, 527. b. Ei adjunctum virginum cœnobium, *ibid.*
 Ripæ-rubeæ cella, ejus fundator, 33. a.
 Rivipullenſe B. M. ſeu Rivipollenſe, *Ripouil*, 19. c. Maſſilienſi S. Victoris cœnobio ſubjectum, pro violatis ejus privilegiis Berengarius Tarraconenſis ep. ſatiſfacit, 368. b. Eadem privil. ab Urbano II. confirmata, *ibid.* Abbates, Bernardus I. Bernardus II. 19. c.
 Roboretæ cella, *Sivunrolle*, S. Eugendo attributa, 283. b. Roca-Baula, Caſæ-Dei cella, 453. b.
 Rodenſis S. Petri abbas, Regimundus, 402. a.
 Rodobienſe S. Valeriani Cluniaco commiſſum, 188. b.
 Roſſenſe Cathedrale Chriſti, *Rocheſter*, 105. a. b. Poſſeſſionum ejus pars epifcopo, pars monachis assignata, cur? *ibid.* b. Gundulfus epif. obit, 519. b. c. Funus ejus curatum ab Anfelmo, *ibid.* c. Prior, Rodulfus, 106. a. Radulfus, 473. a.
 Romanum S. Bonifacii, abbas, Gepizo, 87. c.
 Romanum S. Gregorii, *vid.* S. Gregorii de Concha.
 Romanum Ss. Laurentii & Stephani, abbas, Rainerius, ſeu Raingerius, poſtea Paſchalis II. 407. a.
 Romanum S. Pauli, ejus ærea porta, 32. a.
 Romanum S. Petronillæ, ibi verſatur Agnes imperatrix, 10. c.
 Romanum S. Sabæ; abbas, Maurus, 87. c. Anfelinus, 607. a.
 S. Romani de Aquilia, Palmodienſi unitum, 454. c. Abbates, Garnerius, Rogerius, 454. c. Prior, Martinus, *ibid.*
 S. Romani clericalis abbata S. Cypriano Pict. ſubjicitur, 253. c. Abbas cleric. Stephanus-Sicci, 253. c. Decanus, Aimericus, *ibid.*
 S. Romani, *vid.* Podienſe.
 Romonenſis cella, *vid.* Leonis-Montis.

Annal. Bened. Tom. V.

Romarici-mons, *Remivemont*, ob laxiores ſanctimonialium mores recedunt monachi earum curæ deputati, 389. a. Item clerici in Caſtello reſidentes, *ibid.* b. Abbatiffæ, Johanna, 388. c. Ægidia, 389. a.
 Roncerium, ſeu S. M. de Caritate apud Andecav. 536. a.
 Roſetum B. M. conditur, ejus ſitus, 467. b. c. Donationes & nobiles benefactores, 468. a. Pontificum bullæ, *ibid.* Abbatiffæ, Eliſabetha, Adam, 467. c. 468. a.
 Roſetum, *vid.* Burgulium.
 Roſſenvaldenſe ſeu Roſſenvaldenſe, aut Roſvaldenſe, pulſis clericis inſtituitur, Romanæ eccleſiæ ſubjectum, 444. c. Abbas Weirherus, *ibid.* Seu Wernerus, 600. c.
 Rotenſe Ss. Marini & Aniani cœnobium, *Rott*, 72. a. Romanæ eccleſiæ ſub anno cenſu tributum, *ibid.* Ejus advocatio imperatori reſervata, *ibid.* Privilegia, & poſſeſſiones deinceps confirmatae, *ibid.* b. Abbates, Bertricus, Lotharius, Fridericus, 72. a.
 Rothonenſe S. Salvatoris, *Redon*, ejus privilegia confirmat & auget Gregorius VII. 103. a. b. Ibi Alanus Britannia dux ad poenitentiam receptus, 440. a. Abbates, Almodus, Bilius, Rotbertus, Juſtinus, 103. b. 440. a. Walterius, Herveus, 440. a.
 Rotomagenſe S. Amandi, ſeu S. M. S. *Anand de Roien*, ejus antiquitas, 506. c. Inſigne ibi patrarum miraculum, *ibid.* 507. a. Abbatiffæ, Emma ſeu Emenia, Marſilia, 506. c.
 Rotomagenſe S. Audoeni, *S. Ouen de Roien*, ibi turbæ inter Johannem arch. & cœnobitas, 68. b. c. 141. b. Eccleſia reconciliatur ab epifcopo Abrincatenſi, 69. a. Eo venit Johannes archiep. die ſeſto S. Audoeni, & ſacro intereſt, 141. b. Emendandi hic Marthæus Paris, & Sammarthani, *ibid.* c. A Nicolao abbate incepta ingentis baſilicæ fabrica, 295. c. 296. a. 575. c. Multum promotum ſub Helgoto ejus ſucceſſore, 296. b. 575. c. Incendio poſtea deformata, & reparata, 575. c. 576. a. Ei dantur duo B. Virginis capilli, 489. b. Priori Benedicto commiſſum Divenſe monaſterium, 296. b. Inde aſſumpti abbates, 630. c. Scriptores. 296. a. Abbates, Nicolaus, 23. c. Hilgortus, 490. b. Seu Helgortus, Guillelmus, 575. c.
 Rotomagenſe B. M. de Prato, vulgo B. M. de Bono-Nuntio, *N. D. de Bonne-Nouvelle*, 295. b. c. Illuc inducti Beccenſes monachi, *ibid.* An prius Molifmenſes? *ibid.*
 Rotomagenſe Ss. Trinitatis, *vid.* Mons S. Catharinæ.
 Roſſeſtria, quo ſecedit Benedictus Selebienſis abbas, 371. b. *vid.* Roſſenſe.
 Royenſis S. Georgii ecclesia, 109. a.
 S. Rufi abbas, Leibertus, 426. b.
 Ruſienſis abbas, Guethenucus, 96. b.
 Rumeſienſe puellare, 428. a. Diſtinguendum à Rumeſienſi virore, 236. b.
 Ruminaci S. Petri cella S. Nicafio ſubjicitur, 575. b. c. Rupes, 617. c.

S

SANCTI Sabæ, *vid.* Romanum.
 S. Sabini, *vid.* Placentinum.
 Sabolienſis prior, Alfiredus, 376. b.
 Sagienſe S. Martini, *S. Martin de Seez*, inde aſſumpti monachi ad Scroberburienſe, 199. b. A Rotberto Beſlimæo vexatur, 260. c. 261. a. Inde aſſumpti epifcopi, 519. b. c. 591. b. Abbates, Rotbertus, Radulfus, 260. c. Hugo, Gilbertus, Johannes, 519. b. c. Prior, Arnulfus, 261. a.
 Saguntenſe Ss. Facundi & Primitivi, atque Thyri de Domnos ſanctos, *Domnos ſantos*, a juridiſtione expimitur a Gregorio VII. 192. c. Ibi coactus monachum induit Alfontus, poſtea Caſtellæ rex, 31. a. Inter ejus loci monachos & fratres S. Petri de Exonza diffidium, 71. b. c. Ibi floret Bernardus abbas, poſtea Toletanus archiep. 172. b. c. Ibi regis ſepulturae, 537. b. Turbæ, 571. a. 689. a. 2. col. Abbates, Julianus, 114. c. Bernardus, 172. a. 537. b.
 Saleſeldenſe, *vid.* Saleſeldenſe.
 Saleſitanum S. Benedicti, 484. c.
 Saleveldenſe S. Petri, *Salevelt*, ejus ſitus, initia, fundatores, &c. 44. b. c. Hoc inſiſt Anno Colonienſis, 89. b. Auſterioris vitæ fama terrorem aliis monaſterii inji-

D d d d d

INDEX PECULIARIS

822

cit, 44. c. 46. a. E cenobio pulsi monachi, 44. c. Abbates, Georgius, 44. c. Waltherus, Ezzo, Heinrichus, *ibid.*
 Salgiacensis ecclesia dedicatur, 283. a.
 Saligniaci prior, Petrus, 81. c.
 alimenfis ecclesia S. Benigno restituta, 469. c. Epistola hac de re Hugonis Lugdun. 675.
 Salmurensis S. Florentii, *S. Fleurant de Saumur*, ibi conventus abbatum, 80. c. An inde translata S. Florentii reliquie in Royensem ecclesiam? 109. a. Sigonis abbatis ibi sepulti corpus incorruptum, 25. b. 26. a. Monachorum ibi apud omnes existimatio, *ibid.* Ei reformandum subjicitur S. Fermerii cenobium, 160. c. 161. a. Dara ei S. Florentii cella prope Dolum, 128. b. Necnon S. Petri de Sorziaco, 177. b. Ei subiecta Diogili cella, 552. Pactum initum de S. Gundulfi monasterio, 296. c. 297. a. Ecclesia Casiri Salmurensis ei restituta, 6. c. 7. a. *Et seqq.* Aliæ ei ablatæ & Trenorchienfis redditæ, 364. a. Ejus privilegia, 26. a. Donationes, 26. a. 128. a. Cellæ, 612. c. 623. c. Possessiones in Anglia, 26. a. Bona confirmata a Baldrico Dolensi arch. 523. b. Abbates, Sigo, 25. c. Guillelmus, 26. a. Seu Willelmus, 161. a. 523. b. G. 675. c. 1. col. Priores, Natalis, 177. b. Otgerius, 523.
 Salopienfis, *vid.* Scrobeburienfis.
 Salzburgenfis S. Petri abbates, Irembertus, S. Thimo, 111. a.
 S. Salvatoris de Telefia abbas, Leopoldus, 87. b.
 S. Salvatoris in Valle-vidi Cluniaco datur, 571. b. c.
 S. Salvatoris. *Vid.* Anianenfe, Cantuarienfe, Carrofenfe, Conchenfe, Gellonenfe, Legerienfe, Lemovienfe, Marolium, Materienfe, Onienfe, Papienfe, Perunum, Prulliacenfe, Rothonenfe, Schafufenfe, Septimum, Seveiracum, Telefenfe, Tullenfe, Tironienfe.
 S. Salvii ecclesia prope Valentianas, 458. a.
 Ss. Jambonis & Symphoriani. *Vid.* Aurelianenfe, 4. b. Sanctorum omnium. *Vid.* Barenfe.
 Santonenfis S. Eutropii Cluniaco subiectum, 178. a. b. Ecclesia inauratur, 146. a. b.
 Santonenfis B. Mariæ, *N. D. de Saintes*, ei concessum S. Silvani monasterium, 148. a. Aliæ donationes, & benef. 425. c. 426. a. Nobiles sanctum. *ibid.* Abbatiffæ, Arfendis, 148. a. Seu Herfendis, Florentia, 425. c. Sibylla, 426. a. Agnes, *ibid.*
 Sardenacum, ubi monachi Græci sanctimonialibus subiecti, 423. c.
 Sazanacum S. Dagoberti, *Stenny*, 16. b. Gorziæ restituitur, 320. b.
 S. Saturnini in pago Urgellenfis abbas, Petrus, 406. b. S. Saturnini. *Vid.* Carcaffonenfe, Tolosanum.
 Saviniacum. *Vid.* Saviniacum.
 Saviniacenfe S. Martini, *Savigny*, ei subiecta Niorri ecclesia, *ibid.* Domus hospitalis a capitulo ecclesie Lugdunenfis ei concessa, 166. b. c. Ejus vicarii stipendium suum augeri volunt, 386. a. Ejus controversie cum ecclesia Lugdunenfi, 462. a. b. Paschalis II. decretum hac de re, 670. Ibi viri illustres, 598. b. Abbates, Durantus II. Dalmatius, Wido, Iterius de Talari, Girbaudus, 166. c. Seu Girbaudus, 598. b. Pontius, Milo, 462. b. Major prior, Benedictus Maillardus, 598. b.
 Saviniacum seu Savineum Ss. Trinit. conditur, quibus auctoribus, 474. c. 475. c. 579. b. c. Quale ibi institutum, 475. b. c. Paschalis II. privilegium pro eo, 580. a. Abbates, Vitalis de Moretonio, Gaufridus, 475. b.
 Saviniaci ecclesia Vindocino concessa, 272. a.
 S. Savini seu Sabini. *Vid.* Pictavenfe, Placentinum, Tarbeufenfe.
 Saxiacum, ejus fundator, 672. a.
 Saxi-vivi monasterium conditur, 215. a. b. Eo translata Ss. Carphori & Abundii reliquie, *ibid.* b. Caput monasteriorum extitit, *ibid.* Ejus præfens status, *ibid.* c. Scasulanum seu Schafufenfe, *Schafouse*, Salvatoris, Hirsaugie commissum, 168. c. 169. a. 198. a. Ibi laici utriusque sexus sub monachorum obedientia, 287. c. Apostata declaratur quidam a proposito deficiens, *ibid.* 288. a. Sigefridus abbas Nobiliacum cellam impetrat a Massiliensib. quo ipse & monachi ad tempus fecerant, 321. b. c. Gerhardus abdicato regimine cum Cruce-signatis iter facrum arripit, 373. b. Abbates,

Sigefridus, Gerhardus seu Gebehardus, 373. b. Adalbertus, 412. c.
 Scaldinii altare S. Amando datur, 387. c. Ejus obedientiarium monachus Atrebatensis synodo interesse debet, 388. a.
 Schiblicensis fundatrix & prima abbatiffa, Adalheidis Ludovici Saltatoris uxor, 212. b.
 Schirensis S. Martini origo & fundatores, 124. c. Hirsaugienfis commissum, 125. a. Ob varias sedes varia fortitum nomina, *ibid.* 464. c. Postea in abbatium erectum, 125. b. Abbates, Erchemboldus, 125. b. Seu Erchimboldus, Bruno, 464. c.
 S. Scholasticæ. *Vid.* Barenfe, Juviniacenfe, Sublacenfe. Schwarzach S. Felicitatis abbas, Ecbertus, 44. c. Scrobeburienfe S. Petri seu Salopienfe conditur, occasio & auctor, 199. a. b. Eo adiciit Sagienfis monachi, *ibid.* b. c. Abbates, Fulcheredus, Godefredus, Herbertus, 199. b. c. Prior, Reginaldus, *ibid.*
 Seuturenfis abbas, Eberhardus, 541. c.
 Segufenfis S. Justii, ubi sepultus Hugo Lugdun. archiepiscopus, 496. b.
 Seiffiacensis S. M. ecclesia S. Eugendo data, 283. c.
 Selebenfe S. Germani in Anglia, ejus situs, primordia, benefactores, 17. b. Instauratur, 371. c. S. Germani Autistodorensis digitus eo furtim alportatus, *ibid.* Inter fratres orta similtas, 371. a. b. Abbates, Benedictus, 17. b. Hugo, 371. b. 473. a.
 Seledenfe seu Selodenfe Basileensis dioc. conditur & Cluniac. subiectur, 615. b. Illuc translata sanctimonialia, *ibid.* 694.
 Semichenfis S. Agidii ecclesia, 137. b.
 Senacum, *Senac*, Moisiaci cella, ubi crucifixi statua affabre sculpta, 469. c.
 Senonenfe S. Columbe, *S. Columbe de Sens*, 38. c. Ejus libertas asserta a Philippo I. rege, 82. b. Reforet, 493. b. S. Lupi fit translata, *ibid.* Abbates, Wilencus, Arnulfus, 82. b. Roscelinus, Theobaldus, 493. b.
 Senonenfe S. Petri vivi, *S. Pierre le Vif*, 374. a. Ibi S. Agricii reliquie, 526. a. Ei assertum privilegium in concilio Trecenti, 467. a. Arnaldus abbas in carcerem retrufus, *ibid.* Ei Claromontensis ep. plene satisfacit ob Mauriaci decanum, 532. b. c. 544. b. Decretum concilii Floriacensis hac de re, *ibid.* c. Ejus cum Molifmensibus diffidium, 594. b. Inde assumti abbates, 525. c. Turrus S. Petri perfecta, & chorus tectus, 526. a. Abbates, Herminius, Arnaldus, 373. c. 594. b. Halduinus prior, *ibid.*
 Senonenfe S. Remigii, ei concessa S. Baldi ecclesia, 209. c. Abbas, Guillelmus, 209. c. Seu Willelmus, aut Willelmus, 525. c.
 Senonenfe in Volago, *Senone*, Mettenfi ecclesie subiectum, 285. b. Ejus prioratus, *ibid.* c. Berchero abbate mortuo ad triennium vacat, 248. b. Ei satisfacit Herimannus comes, 563. c. 564. a. Abbates, Bercherus, Antonius, 248. b.
 Senucensis S. Oricoli cella, seu Sindunum, *Senuc*, ibi Robertus Remigianus abbas exauctoratus de expeditione Jerofolymitana scribit, 39. c. 347. c. 381. c. Prior, Erluinus, 39. c.
 Septimum S. Salvatoris prope Florentiam, 1. c.
 S. Sepulchri & S. Johannis B. Novum monast. apud Hoyum, *Huy*, fundator ejus Petrus eremita, 614. c. S. Sepulchri. *Vid.* Cameracenfe, Placentinum.
 S. Sequani, *S. Seine*, abbas Henricus, 500. a.
 S. Sergii. *Vid.* Andecavenfe.
 Ss. Servandi & Germani. *Vid.* Toletanum.
 Seveiracum Salvatoris, *Severac*, ejus fundator & primæ abbatiffæ, 461. a. S. Theofredi monachis reformandum traditur, *ibid.* 274. c. Abbatiffa, Adalburgis, 461. a.
 S. Severi in capite Walconie, *S. Sever Cap.* ejus lis cum Burdegalenfis S. Crucis de ecclesia B. M. de Solaco, 148. b. c. 149. a. 510. c. Concilii Burdegal. definitio hac de re, 633. Inde assumti episcopi, 164. c. 510. c. Eo delatus Anno de Velcia morti proximus, 164. b. c. Scriptores, 519. c. Abbates, Gregorius, Arnaldus Destiof. 148. b. Suavius, 149. a. Raimundus-Bernardi, Petrus de Goz, Robertus, Arnaldus de Tracteto, Raimundus Sancius, Raimundus III. 510. c. Sideretenfe B. M. Auftritz infer. nostris datur, 625. c. Abbas, Leopoldus, 625. c.
 Sigeborgenfe S. Michaëlis & S. Mauricii, ejus monachorum fama & austeritas, 44. c. 46. c. De eorum con-

fuetudinibus Lamberti Scafnaburg. sententia, *ibid.* Ad eorum normam plura instituta aut reformata monasteria, *ibid.* 526. b. Eo translata quedam reliquie ex Agaunensi cenobio, 3. b. An pariter S. Benigni corpus? 67. b. c. Ibi sepultus Anno Colonienfis, 89. b. c. 90. a. Ad ejus sepulcrum quot miracula? 90. a. Ibi institutus Norbertus Præmonstratensis, 483. c. Cunonis abbatis elogium, *ibid.* b. c. Eo fecedit Rupertus, 588. c. Et in Willelmum scribit, 623. c. *Et seqq.* Inde assumti episcopi, 563. b. Abbates, Erpho, Reginhardus, Cuno, seu Cono, 483. Priores, Herimannus, Reginhardus, 89. c.
 Signiacenfe monasterium, 575. c.
 Silense. *Vid.* Exilienfe.
 Silvæ-majoris Carusia, ejus conditor, 548. a.
 Silvæ-majoris mon. *La Sauvée-majorie*, a S. Gerardo conditur, 107. a. 162. b. c. Adjutores & benef. 163. c. 164. a. Romanæ fedi nullo medio subiectum, 163. a. Ejus libertas probata in concilio Burdegal. 162. c. 163. a. Civilis pariter asserta, 163. b. Ejus fama religionis, Girardo abbate, 194. a. 338. a. Ad Hispaniam, Angliam, Belgicam II. pertingit, 210. a. 382. b. Ei subiectum S. Dionysii cenobium in Brocarcia, 179. b. Possessiones ejus & cellæ in Hispania, 338. a. b. Aliæ donationes & cellæ, 194. b. 382. b. c. 602. b. Ejus monachorum statutum in gratiam Sancti regis, 210. a. Et Willelmi Aquitanici ducis, 641. Philippi regis honorificum diploma pro eo, 194. a. S. Geraldus obitus, 355. c. Miracula, translatio, vitæ & epitaph. auctores, 356. a. Abbates, Girardus, 107. c. Seu Girardus, 194. a. Aut Gerardus 210. a. Petrus, 356. a.
 Silvæ-majoris cella in ecclesia S. Petri Neronis-villæ, 194. b.
 Silvæ-tubræ cella. *Vid.* Roboretæ.
 Silviniacum, *Souigny*, Cluniacensis cella prope Molinas, 445. c. Ibi assertum S. Maïoli scapulare, 448. b. Ejus corporis translatio pro Urbano II. 356. c. Libertas monasterii ab eodem asserta, *ibid.* Malæ consuetudines remiffæ, 654. *Et seqq.* Ibi sepultus Robertus Carnot. ep. 121. a.
 Simorrenfis S. M. abbates, Otto, 71. c. Pontius Bigorrenfis ep. 72. a.
 S. Simpliciani. *Vid.* Mediolanenfe.
 Sindenienfe in Alfatia conditur, 615. a. Abbates, Richwinus, Adelo, 615. a.
 Sindunum S. Oricoli. *Vid.* Senucenfe.
 Sinemurenfe B. M. *Senur*, sub Flaviniaco, ibi Gebardi tumulus, 94. c.
 Sithienfe S. Bertini, *Sithieu* vel *S. Bertin à S. Omer*, a Cluniacensibus reformatur, 432. b. c. 540. b. Ad ejus normam alia postea reformata, *ibid.* 433. a. 540. b. Cluniaco subiecti detrectat, 419. c. 594. a. Paschalis II. diploma hac de re, *ibid.* 580. a. b. Illuc fecedit Hucbertus episc. Morinenfis, 178. c. Succensum monasterium inauratur, 179. a. Eo se recipere coactus Gelduinus abbas Aquicincti, 449. Anselmi Cantuariensis ibi acta, 389. c. Lamberti abbatris elogium, 354. c. 355. a. Inde assumti episcopi & abbates, 433. a. 492. c. 493. a. 581. a. Insignes ibi sepulturæ, 579. a. Balduini comitis diploma pro eo, 592. c. Abbates, Heribertus, Joannes, 178. c. Lambertus, 179. a. Priores, 178. c. 354. c. 433. a.
 Solacum B. M. *Solac*, 148. b. c. Burdegalenfis S. Crucis assertum, 367. b.
 Solemnensis cella S. Petri de Cultura, *Solème*, 282. b. Soliacum B. M. *Souillac*, ibi Stephanus Mala-fayda cæcus a navitate, B. Virginis ope, luce donatur, 155. a. 510. c. Abbas, Petrus, 361. a.
 Sollemniacenfe, *Solignac*, ei commissum S. Crucis monasterium, 160. c. Abbates, Geraldus, Adalfridus, 160. c. Wido seu Guido, 60. c. Gauzbertus, 160. c. Mauricius, 595. b.
 S. Solutoris. *Vid.* Taurinenfe.
 S. Sophiæ. *Vid.* Beneventanum.
 S. Sori abbas, Ademar, 596. b.
 Soricinum B. M. *Soreze*, 41. b. Abbas, Raimundus, 41. b. c.
 Sozziacum. *Vid.* S. Petri.
 S. Spinuli ecclesia dedicatur, 285. c.
 Squillacensis Cartusia, alio nomine Turrus dicta, dedicatur, 342. b.
 Stablonenfe Monti-majori confirmatur, 369. a. 454. c.
 Stabulacum Ss. Petri & Remacii, *Stavelo*, ei unitum

Malmundarienfe, unde rixæ, 43. b. *Et seqq.* Ejus advocati, 43. c. Scholæ, 449. b. Abbates, Theodericus, 43. c. Wilbaldus, 449. b.
 Stanfordenfe, ubi viri illustres, 539. b. Prior, Elfinus, *ibid.*
 Steinenfis abbas, Otto, 541. c.
 S. Stephani de Gallano abbatia, 215. c.
 S. Stephani juxta Danubium, Senonienfis cella, 285. b. c.
 S. Stephani Capella, Majori-mon. adjudicata, 535. c.
 S. Stephani. *Vid.* Abrinsbergenfe, Affilienfe, Cadomenfe, Eporedienfe, Mons-Barri, Nivernenfe, Val-lenfe.
 Ss. Stephani & Leonis ecclesia Blaffenfis sanctim. restituta, 356. b. 654.
 Stirpenfis abbas, Bofo, 162. a.
 Stivalenfe. *Vid.* Eivalenfe.
 Streaneshalenfe. *Vid.* Wirebienfe.
 Strumenfe conditur, 224. b. Abbatiffa, Fulgentia, 224. b. Suerza seu Swarzacum S. Felicitatis, diecesfis Herbipolenfis, 88. c. Inde assumti monachi pro Thariensis monast. 472. c. Abbas Eggebertus seu Egbertus, 88. c.
 Sublacenfe, *Subiugo*, reformatur, 49. c. *Et seqq.* Distracta prædia recuperantur, 50. b. Hujus loci instituta, *ibid.* c. 51. a. Prædia assignata pro vestiar. infirm. hospiti. 51. a. Hoc invisit Agnes imperatrix & preciosum pallium offert, 52. b. Johanne abbate floret, 276. a. Palumbus mon. ad specum S. B. fecedit, *ibid.* Paschalis II. ibi gesta, 590. c. Monasterium milites armata manu castra recuperant, *ibid.* 591. a. Sublacianorum nobilium ibi tum primum sepulturæ, *ibid.* Inde acciti primi monachi Mellicenses, 266. c. Illuc conflunt nobiles multi, 276. a. Abbates, Humbertus, Johannes cardin. 50. a. 568. b.
 Sueffionenfe S. Crispini majoris, *S. Crespin le Grand*, 602. c. 603. a. b. Ejus monachi reformantur, 174. b. c. Ibi sepultus Godefridus Ambianensis, 611. b. Ejus translatio, 612. a. Nicolaus mon. vitam ejus scribit, 611. c. 612. a. Abbates, Benedictus, 224. b. Odo, Theulfus, 611. c.
 Sueffionenfe B. M. *N. D. de Soiffons*, deiparæ miraculis floret, 618. c. Inde colonia deducta ad cellam *Esparagnemil*, *ibid.* Ibi olim monachi ministrabant abbatiffæ subiecti, nunc canonici, 423. c. Nobiles sanctim. 233. a. b. 388. c. Abbatiffæ, Ermengardis, Ogiva, 233. a. b. Adelais, Mathildis, 618. c.
 Sueffionenfe S. Medardi, *S. Medard de Soiffons*, ad extrema redactum sub pravi abbatris regimine, 107. a. Ab Arnulfo recluso restituitur, *ibid.* b. Ibi habitum concilium, 108. c. Prædictus Arnulfus Sueff. eligitur ep. 156. c. Abdicato regim. pristinam cellam repetit, 223. c. Ejus corpus monachi apud Aldenburgum surripere tentant, 243. a. A Sithienfis reformantur, 432. b. Ex his assumti ep. 156. a. 575. a. b. Abbates, Rainaldus, Pontius, Arnulfus, 107. a. b. Odo, Radulfus II. Gaufridus, 243. a. Seu Godefridus, 454. a. Aut Joffidus, 575. a. Galterius, 454. a.
 Sulleienfis Cella, Vallensibus subiecta, 226. a.
 S. Sulpicii abbatia S. Hucberto data, 30. a.
 S. Sulpicii. *Vid.* Aquilenfe, Bituricenfe, Navense, Redonenfe.
 Surenenfe S. Andræ, *S. André du Sau*, Crastie instaurandum committitur, 525. c.
 De Suris cella, Mediani-monasterii prioratus, 388. c. Swarzacum. *Vid.* Suarza.
 S. Swituni in Anglia, 17. c.
 S. Symphoriani ecclesia diecesfis Leodicensis, 284. a.
 S. Symphoriani, Cluniacensis cella, 513. c.
 S. Symphoriani. *Vid.* Eduenfe, Bellovacenfe, Mettenfe, Thiermenfe.
 Ss. Symphoriani & Samfonis. *Vid.* Aurelianenfe.

T.

TALAMONENSE S. Crucis, *Talemont*, 620. c. Abbates, Ebrardus, 127. c. Willelmus, 620. c.
 Taracconensis cella ab Urbano II. erecta, Massiliensim monast. confirmatur, 367. c. 368. a.
 Tarbeufenfe S. Savini, *S. Savin de Tarbes*, reformandum traditur Massiliensim, 229. b. c. Abbates, Odo, Ebrardus, *ibid.* b.
 Tartenfe sanctimonialium, *le Tart*, ex Juliacensim propagatum, & Molifmo subiectum, 584. b. c.

D d d d d ij

Taruannense S. Bertini, *vid.* Sithienſe.
 Tauennense in Favilla redactum, 24. a.
 Taviftokeſe in Anglia, abbas Wimundus, 450. a.
 Tauniacenſe B. M. ſeu Talmiacenſe, 469. c. reformatur & Angeriaci ſubjicitur, 274. b. Charta hac de re, 649. 650. Abbas, Fulcherius, 274. c.
 Tauriacum, *Towry*, S. Dionyſii præpoſitura, 441. c. Exactiones Putcolenſium dominorum reprimuntur, 564. c. 565. a. Ejus præpoſitus, Sugerius, 441. c.
 Taurinacenſe S. Solutoris, *S. Soluter de Turin*, 463. c. Abbas ſeu rector, Guillelmus, 590. c.
 S. Taurini, *vid.* Ebroicenſe.
 Tegernſenſe in Bavaria, ſeu Tegriſe, *Tegernſee*, abbat. Seifridus, Bernardus, Udalcacus, 10. c.
 Teleſienſe Salvatoris, abbat. Johannes, 395. b. Alexander, 403. a.
 Tenaliæ monaſterium, *la Tenaille*, ejus fundatio & fitus, 567. a. 687. 688. Abbas, Petrus, 688. c.
 Teſſfordenſe, ubi inſtituti Cluniacenſes, 434. b.
 Terraconenſe Lemovicenſi S. Marcialis ſubjicitur, 440. a. Abbates, Geraldus duo, Ademarus de Sancto Riberico, *ibid.*
 S. Teuderii in pago Viennenſi, *S. Claf*, 27. a. Viennenſi eccleſiæ ſubjicitur, 114. b. Abbas, Almannus, 27. a.
 Thaborenſe Latinorum, 429. a. Cluniaco ſubjectum, 591. a. A Turcis ſubverſum, *ibid.*
 Thalamontenſe *vid.* Talamonenſe.
 Tharienſe, *Teris*, ſeu Thariſenſe aut Thariſenſe ſeu Theriſenſe, ejus ſitus & fundator, 472. c. 473. a. Abbates, Embrius, 472. c. Ruegerus, Wigandus, 473. a.
 S. Theobaldi, *vid.* Porciſenſe.
 S. Theodardi ſub Caſa-Dei, 453. c.
 S. Theoderici prope Remos, *S. Thiery près de Reims*, 209. a. Ss. Theoderici & Theodulfi theſæ ex auro & argento compoſitæ, *ibid.* Eo divertit Adela Danorum regina & donationem facit, 269. c. 270. a. Item Robertus Flandrenſum comes, 270. b. S. Theoderici corpus in Flandriam deferretur, *ibid.* a. Item ad ſedandam peſtilentiam, 575. a. Ibi inſtitutum anniverſarium pro Adalberone archiep. 575. b. Walcheri inſeſtationes reprimuntur, *ibid.* Ejus benefact. Laudunenſis epiſc. 310. b. Rainoldi Remenſis archiep. charta inſignis pro eo, *ibid.* & c. Ejus prioratus, *ibid.* Donationes, 108. c. 109. a. 209. a. 243. b. 458. a. b. Abbates, Raimbaldus, 108. c. Seu Reinaldus, 145. a. Aut Raimboldus, Richerus, 209. a. Radulfus, 243. b. Seu Rodulfus, 310. b. Joffridus, 275. a. Aut Goffridus, Willhelmus ſeu Guillelmus, 458. b. Rupertus, 563. a.
 Ss. Theodori & Martini, *vid.* Cajetanum.
 Theokſenſis abbas, Geraldus, 346. c.
 S. Theofredi ſeu Theofredi, ei aſſerta S. Viſtoris eccleſia, 114. b. Ab ejus monachis reformatum Seveiaci parthenium, 461. a. Abbas, Willhelmus, *ibid.* *vid.* Calmiliacenſe.
 Theriſenſe, *vid.* Tharienſe.
 S. Theuderii, *vid.* Teuderii.
 Thiernenſe S. Symphoriani, *Thiern*, ejus origo, 435. b. Abbas, Hugo, 101. b.
 S. Thomæ cella, ſubtus Verus-Laudunum, S. Vincentio datur, 170. a.
 S. Thomæ, *vid.* Bursfeldenſe.
 S. Thomæ & S. Nicolai, *vid.* Neracum.
 Thorneienſe, *vid.* Torneienſe.
 Tiernenſe, *vid.* Thiernenſe.
 S. Timothei, 357. c. *vid.* Bredonienſis eccleſia.
 Tiemuthenſis cella, S. Albano ſubjecta, 224. c. 225. a. Tipſiacus ad panem fratrum S. Amandi, 28. a.
 Tironienſe Salvatoris, Ss. Trinitatis & S. Mariz, conditur, 508. c. 512. c. Novigentenes movent rixas, 509. a. Fundum dant canonici Carnut. 552. c. 680. Monaſterii celebritas ſub Bernardo, 509. b. c. 553. a. b. Ejus miracula, 509. b. Principum ac regum beneficia, 553. a. b. c. Alii benef. *ibid.* 509. c. Ingens baſilica conditur, 553. b. Quot ei ſubjecta monaſteria etiam in exteris regnis, 509. b. 553. c. 588. a. Ab ejus abbatibus Philippus & Ludovicus poſtea reges de ſacro fonte inſcripti, 553. b. Abbas, Bernardus, 619. b.
 Toleranum S. Clementis parthenium Ordinis Cifterci. Ejus ſitus & benefact. 538. a.
 Toleranum S. Dominici Silenſis parthenium, ab Alſonſo VI. fundatum, 537. c.

Toletanum S. Petri Dominarum parthenium, ab Alſonſo VI. fundatum, 537. c.
 Toletana eccleſia, in eam induciti monachi canonicorum loco, 537. b.
 Toletanum Ss. Servandi & Germani, ab Alſonſo VI. fundatum, Maſſilienſi monaſterio ſubjectum, 537. c.
 Tololanum B. M. Deauratæ, olim Fabricatæ, *N. D. de la Deaurade*, 338. a. & S. Petri, *ibid.* Prior, Guillelmus, 470. c.
 Tololanum S. Saturnini, *S. Sernin*, 194. b. Ab Urbano II. conſecratur, 368. a. b.
 Tomerienſe S. Pontii, *S. Pons de Tomieres*, S. Salvatoris & S. Mariz, 461. c. Frotardo abbat. flor. 165. b. Ei unita Vaurenſis S. Elani eccleſia, 400. a. b. Item S. Aniani commiſſa, *ibid.* 443. b. Aliæ conceſſæ eccleſiæ, 443. b. 462. a. Ei donationes factæ, 123. b. 165. b. 400. b. 461. c. Et confirmatæ, 223. 240. b. 461. c. 462. a. Benefactores, *ibid.* Ibi Deo offerunt Raimirus a patre Sancio Aragonum rege, 317. a. Donationes pro eo ampliffimæ, *ibid.* b. Aſſumti inde epiſc. & abbates, 357. a. 379. b. 598. a. Viri illuſtres, 530. b. Abbates, Frotardus, 400. b. Seu Frotarius, Petrus II. Raymundus, 462. a.
 Torinniacenſis cella, 334. c. 335. a.
 Tornacenſe S. Martini, *S. Martin de Tournay*, inſtauratur & reformatur, quo auctore? 300. c. 350. a. *Ep. ſeqq.* 586. a. b. Ablata recuperantur, 351. a. Ibi recepti ritus Cluniacenſes, 353. c. 432. a. Cum Aquincienſibus magna neceſſitudo, 351. a. Ejus monachi alio fugere volentes renitentur, 350. c. 351. a. Ab his Tornacenſis provincia renovatur, 352. b. Reformantur S. Vedasti & S. Petri Gand. monaſteria, 432. b. Eorum vivendi modus, 352. c. 353. a. Nobiles laudim. ad eos prope monaſterium ſcedunt, 351. b. 353. a. Eorum inopiæ ſuccurrunt Elnonenſes, 353. c. 354. a. Cum majoris eccleſiæ canonicis graviter diſſident de ſepultura, 512. a. Paſchalis II. privilegium hac de re, *ibid.* Quomodo ſedatæ turbæ, *ibid.* b. c. Viri illuſtres & ſcriptores, 351. b. c. *Ep. ſeqq.* 353. b. c. 539. c. 586. b. Epiſcopi inde accepti, 480. c. 481. a. 512. a. 539. c. 586. a. Abbates, Odo, Segardus, 512. a. 352. c. Priores, 352. c. 481. a.
 Torneienſe ſeu Thorneienſe a S. Ethelwodo conditum, 521. c. 522. a. Roberto abbat. baſilica abſoluta & ded. cata, *ibid.* 522. c. Muliebris habitatio procul a monaſterio, 522. a. Abbates, Godmannus, Folcardus ſeu Fulcardus, Gunterius de Bello, 521. c. Seu Galteus, 582. b. Robertus, 522. a. Aut Robertus, 582. b. Guntardus, *ibid.*
 Tornodorenſe S. Mihaëlis, *S. Michel de Tonnerre*, 15. b. Abbates, Robertus, Angelbertus ſeu Engelbertus, 15. b. Wido, 546. b.
 Trecentenſis cellæ monaſter. 43. a. Abbas, Bernardus, *ibid.*
 Trenorchienſe S. Philiberti, *Tournus*, ei datæ eccleſiæ aut aſſerta, *ibid.* 364. a. 386. a. Ejus prioratus, 535. b. c. Lites cum Cluniaco, 385. c. 386. a. Abbas, Petrus, 405. a.
 Trevirenſe S. Eucharii, nunc S. Mathizæ, *S. Mathias de Treves*, 516. b. Ibi ſcriptores, 216. b.
 Trevirenſe S. Mariz de Horrea, puellare, 602. a.
 Trevirenſe S. Mariz ad Martyres, 516. b. Abbates, Folcuinus, Petrus, 516. a.
 Trevirenſe S. Martini, ſupra Moſellam, 516. b. Abbates, Sigibertus, Theodericus, 216. a.
 Trevirenſe S. Maximini, *S. Maximin*, 216. a. b. c. Abbas Berengozus, 516. a. Seu Berengofus, *ibid.* c.
 Ss. Trinitatis de Monte-Fineſio, Piſticio datum, 427. b.
 Ss. Trinitatis, *vid.* Cadomenſe, Cavenſe, Dunfermillingenſe, Fiſcamenſe, Mauriniacenſe, Mons S. Catharinæ, Novoburgum, Piſtavenſe, Saviniacenſe, Tironienſe, Venunum, Vindocinenſe.
 Troarnenſe S. Martini in Neuftria, *Troarn*, ibi flor. Durandus, 103. c. A Roberto Belifmenſi vexatur, 260. c. 261. a. Abbates, Arnulfus, Durandus, 261. a. S. Trudonis, *S. Trom*, ad ejus tumulum frequens concuſus; 190. a. Monaſterii res direptæ, *ibid.* b. Ejus miſerabilis ſtatus & variæ ſuccreſcentes turbæ, 196. c. 197. a. 216. b. c. 234. c. 235. a. 246. c. 247. a. 284. b. c. 318. b. c. 319. a. 412. b. c. 513. a. *Ep. ſeqq.* Gerardo & Theoderico abbatibus inſtauratur, 335. b. 412. b. Sub Rodulfo perſicitur & dedicatur, 526. c. 527. a. Ritus Cluniacenſes admittuntur, 412. b. 526. b. c. Reſtituitur diſciplina, veſtes reformantur,

ANNALIUM BENEDICT. TOM. V. 825

tur, 526. b. c. Scriptores, 109. b. Abbates, Adelfardus, 196. c. Gerardus, 235. b. Theodericus, Rodulfus, 526. a. Intruſi, Lanzo, 197. a. Liupo, 216. b. Herimannus, 247. a.
 Tucionenſe, *le Touſſon*, conditur, 579. b. Fontebraledenſis ordinis caput, *ibid.* Inde aſſumti epiſcopi & abbates, *ibid.*
 Tuſienſe, *Tuy*, abbas, Hartmannus, 124. b.
 Tullenſe S. Apri, *S. Evre de Toul*, 27. b. 53. c. Ejus cellæ, 54. a. 74. b. 606. b. Et bona confirmata, 152. c. Abbates, Widricus, Richardus, Wido, Eyrardus, 20. b. Widricus II. 388. b.
 Tullenſe S. Leonis canonicorum regul. 389. b. Ejus initia, & fundator, 516. b. Abbas, Scherus, 389. b.
 Tullenſe S. Manſueti, *S. Manſuy de Toul*, Regiæ ibi ſepultura, necnon primorum Tullenſium epiſcoporum, 515. b. Nova dedicatur eccleſia, *ibid.* c. 285. c. Donationes, 388. b. Benefactores epiſcopi Tullenſes, 515. c. Abbates, Grimbalduſ, 54. a. Albricus, 217. a. Thiemarus, 388. b. Seu Theomarus, 515. b.
 Tullenſe S. Salvatoris, prius S. Aniani, 16. c. 17. a. Abbas, Sigibertus, 606. c.
 Turonenſe Bellimontis, *Beaumont près de Tours*, abbatiffæ, Theophania, Odelina, 24. b.
 Turonenſe S. Juliani, *S. Julien de Tours*, 376. c. Nova baſilica dedicatur, 209. c. Abbates, Gilbertus ſeu Girbertus, 209. c. Johannes, 376. c.
 Turonenſe Majus-monaſterium, 578. c. 579. a. *vid.* Majus-monaſt.
 Turonenſe S. Martini, *S. Martin de Tours*, exemtum, 363. c. Reges Francorum in eo abbatiffæ titulum retinent, 13. b. Proprii epiſcopi privilegium ei confirmatum, 96. c. 97. a. Poſtea ſuppreſſum, 363. c. Ibi habetur concilium, *ibid.* 364. a. Ei aſſertum Cormaricenſe cœnobium, 363. c. 364. a. Eo accedunt Urbanus II. & Paſchalis II. 363. c. 500. c. Ejus titulus de morte Mathildis Cadomenſis, 691.
 Turris Cartuſia dedicatur, 342. b. *vid.* Squillacenſis.
 Tuſculanum S. Benedicte fundatur, 191. b. Azanus, 191. b.
 Tuſturiacenſis abbas, Guido, 595. b.
 Tutelenſe S. Martini, *S. Martin de Tulle*, ab ejus monachis informatum S. Martini Lemovicenſe, 160. c. In eorum cœdis piaculum fundatum Maimacum, 160. a. b. Urbani II. privilegium pro eo, & ejus aſſerta libertas, 362. c. Quo auctore inſtauratur? 478. b. Ei adjudicata eccleſia S. Stephani de Vairiaco, 588. b. Inde aſſumti ep. 672. b. Primi abbates, S. Aymo, S. Odo, Adacius, Bernardus I. Geraldus, Ademarus, Bernardus II. ep. Cadurci, Petrus, Bernardus III. ep. Cadurci, 672. 2. col. Alii abbates, Adacius, Frodinus, ſeu Frudinus, Gauzbertus, Willhelmus, 160. c. 532. b. Ebalus de Toreana, 478. b.

V.

ANCRÆ Valburgis, *vid.* Walburgis.
 Valciodorenſe, 168. b. Ibi ſcholæ, & ſcriptores, 449. b. Abbates, Lambertus, Godeſcalcus, 168. b. Widricus, Theodericus, Robertus, 449. b.
 Valentiana B. M. eccleſia Haſnonienſibus reformanda traditur, 235. c. Major appellata, *ibid.*
 S. Valeriani, *vid.* Rodobienſe.
 Valladerii abbas, Andreas, 515. c.
 Vallenſe S. Stephani, *S. Eſtienne de Vaux*, conditur, 97. a. b. Et Malliaco ſubjicitur, 225. c. 317. c. 646. 647. Vallenſibus pariter Sullejenſis prioratus, 226. a. Abbates, Martinus, 97. a. Donus, Reginaldus, 225. c. Seguinus, 226. a. Rainaudus, 317. c. Petrus-Willhelmus, 226. a.
 Vallis eccleſia, de qua contentio Cluſinenſes inter & Arriacenſes, 357. b.
 Vallis-cluſa Cluniaco traditur, 511. c.
 Vallis-coloris cella ſub Molifmo, *Vaucoleur*, conditur, 478. c. 479. a. Ejus benefactores, 479. a. Prior, Hugo, *ibid.*
 Vallis-Dei parthenium, *Vaudou*, S. Andreæ, olim de Cumis de Camps, Caſæ-Dei ſubjectum, 9. c. 10. a.
 Vallis-Onæ parthenium Molifmo ſubjectum, 584. b.
 Vallis-Sigerii, *vid.* Montis-Olivi.
 Vallis-traverſæ cella ſub Caſa-Dei, 453. c.
 Vallis-umbroſa, *Vallumbroſe*, ejus elogium, 279. c. Inde accerſitur Johannes abbas ad finiendam inter Flo-

rentinos controverſiam, 1. c. Ibi ſepultus Petrus Igneus, 2. a. Illuc conſugiunt Mediolanenſes Catholici ad vitandum ſchiſmaticorum conſortium, 63. b. Gregorii VII. epiſt. conſolatoria ad Vallumbroſanos ſuper Johannis Gualberti obitu, 63. c. 64. a. Iſſubjectum Piſtorii cœnobium, 200. c. Mathildis comiſſæ pro his proteccionis litteræ, 427. b. c. Et beneficia, 463. c. 464. a. Alii benefactores, 427. c. Viri illuſtres, 577. a. Abbates generales, Johannes Gualbertus, Rodulfus, Ruſticus, Atto, 63. b. 64. a. Bernardus cardinalis, 427. c. 455. c. Prior, Andreas, 254. c. Præpoſitus, Teodericus, 427. c.
 Valvenſe monaſterium, inde aſſumti epiſcopi, 485. c. Abbas, Gualterius, *ibid.* c.
 S. Vandregelli, *vid.* Wandregelli.
 Vangadicenſe S. M. eò reportatur S. Theobaldi corpus, 85. c. 86. a. Ejus mater ibi incluſa in proxima cellula, 86. a. Reliquiarum ejus pars cum quibusdam aliis Latiniacum tranſlata, 138. b. Abbas, Petrus 85. c.
 Vaurenſis S. Elani eccleſia Tomerienſi unitur, 400. a.
 S. Udalrici & S. Afiz Auguſtenſe, *S. Ulric d'Ausbourg*, ejus eccleſiæ dedicationi adest Heinricus imperat. 46. b. Monaſterium incenditur, 169. b. S. Udalrici miracula, 542. c. Et inventum ſepulcrum, 169. b. Eo miſſæ quædam Ss. Narciffi, Felciffi, & Romani reliquie. 249. a. b. A Theogero S. Georgii abbat. reformatur, 472. a. Sub intruſis abbatibus gemit, 542. a. Sub Eginone reſpirat, *ibid.* b. Ibi monachum induit Conradus Auguſtenſis ep. 472. a. Abbates, Adelbero, Sigehardus Fidelis, 46. b. Seu Sigehardus, 169. b. Eginus, Hezilo, 472. a. Intruſi, Hartmannus, 600. c. Beringurius, Albero ſeu Adalbero, 542. a.
 S. Vedasti, *vid.* Atrebatenſe.
 Vedunenſis prioratus, *Vonte*, Cormarico conceſſus, 25. c.
 Vendolienſis S. Johannis B. cella ſupra Faram, 179. a.
 Ventiliaci cella ſub Majori-monaſt. *Ventelay*, 201. a. Prior, Hugo, 145. a.
 Venunum Ss. Trinitatis, ibi S. Nicolai brachium, 240. b.
 Vercellenſe S. Petri de Mulegio conditur, ejus varia fortuna, & abbates, 444. b.
 Vefonionenſe S. Vincentii perſicitur, abbatiffæ ejus privilegia, 302. a. b. Ejus præſens ſtatus, *ibid.* Abbas, Acharudus, *ibid.*
 Verulum S. Johannis in Aſturiis ſub Eſloncienſi S. Petri, 409. c.
 Verus-monaſterium, *vid.* S. Mihaëlis ad Moſam, 3.
 Viacenſe Aureliacenſibus confirmatur, 160. a.
 Vicenſis eremita, S. Theobaldus, 138. a.
 S. Viſtoriani abbas, Grimaldus, 123. c.
 S. Viſtorini monaſt. a S. P. B. conditum, inſtauratur, 591. a.
 S. Viſtoris prædium quoddam Tarraſcone ab Urbano II. in eccleſiam converſum, poſtea S. Nicolai monaſterium, 356. b. c.
 S. Viſtoris, *vid.* Maſſilienſe, Nivernenſe, Pariſienſe.
 Viennenſe S. Andreæ, *S. André de Vienne*, 192. b. Caſæ-Dei reformandum ſubjicitur, 337. c. 653. Et confirmatur, 499. c. Abbas, Humbertus, 192. b.
 Viennenſe S. Andreæ puellare, 114. b.
 Viennenſe S. Petri, 114. b.
 Viennenſe, *vid.* S. Antonii. S. Theuderii.
 S. Vigoris, *vid.* Bajocenſe, Ceracenſe.
 Villa-Caſſonis parthenon, *Villecaſſon*, quo tranſlate ſanctimoniales de Roſeto, 468. a.
 Villare prædium Cellenſis monaſt. 29. a.
 Villemels ad camerarium S. Amandi, 28. a.
 Villingenſe, *vid.* S. Georgii in Nigra-ſilva.
 S. Vincentii ad Vulturum, 518. a. 556. c. 557. a. Inde aſſumti abbates, *ibid.* Ejus chronici auctor, 517. b. c. Abbates, Girardus, Benedicteus, 517. c. 518. a.
 S. Vincentii, *vid.* Cenomanenſe, Laudunenſe, Merrenſe, Pariſienſe, Vefonionenſe.
 Vindocinenſe Ss. Trinitatis, *Vindôme*, ejus libertas ab Urbano II. aſſerta, 12. b. 358. 363. c. Recognita ab Ivone Carnut. 375. a. b. Profeſſio ab abbate facta irrita declaratur a ſummo pontifice, 363. c. 402. a. Ejus privilegia ab eodem confirmata, 401. c. Ibi S. Columbæ & S. Eutropii reliquie, 25. a. b. 178. b. Capella domeſtica pro pauperibus & familiaribus dedicatur, 24. c. 25. a. Multi nobiles ſunt monachi, 69. b. 158. c. Servi perpetui oblationis modus, *ibid.*

E e e e e

159. a. Campionum oblatio, 127. c. 128. a. Ernaldus mon ex canonico, priorem statum reperit, 376. a. Ibi hospitantur Urbanus II. & Paschalis II. 363. c. 500. c. 502. b. Ille in Eblonem invasorem diras profert, 365. b. c. Mille missæ pro defuncto celebrantur, 232. a. Procilla excitatur ab Eudone de Blazone, 81. a. b. Indebita exigit Ulgerius ep. Andec. 359. c. Vindocin. comes Goffridum abbatem vexat, 398. b. Discordiam auget seditionis mon. *ibid.* c. Utriusque poenitentia, *ibid.* Alia dissidia & lites, 13. a. 127. c. 374. c. 375. a. De S. Aniano, 12. c. De Credonio, *ibid.* b. 55. c. 56. a. b. 476. c. 477. a. 606. c. De Monte Revell. 81. b. Societas inita cum Fontebaldensibus, 424. b. Variæ ei restitutæ ecclesiæ aut assertæ, 41. b. 127. c. 365. c. 366. a. 379. c. 657. 658. Remissæ exactiones, 95. c. Donationes factæ aut confirmatæ, 69. c. 95. c. 122. c. 123. a. 127. c. 145. b. c. 146. a. 175. a. 272. a. Eius benefactores, 158. c. 312. a. Prioratus, 398. c. 399. a. b. Rainaldi Credonensis charta pro eo, 628. Abbates, Odericus seu Orricus, 55. c. David, Beruo, Goffridus, 186. c. 232. a. Seu Goffredus, 425. a. Prior, Radulfus, 424. b.

S. Vinnoci, 4. c. *vid.* Bergense.

Vinearum, *vid.* Weingartenf.

Virdunenfe S. Agerici, S. *Airy de Verdun*, religione floret, 135. c. 189. c. Ab ejus monachis reformatum S. Vitoni monast. 135. c. Ex iis assumi abbates xii. pro locis diversis, *ibid.* 189. c. Ob vexationes Theoderici Virdunenfe loco cedere coguntur, 189. b. 206. c. Dedicatio fit ecclesiæ S. Salvatoris, 264. c. Ibi inclusa Walburgis, 369. a. Eius benefactores, 255. c. 256. a. Abbates, Stephanus, Bolo, 189. c. Rotfridus, 264. c. Seu Rofridus, Richardus, Ægidius, seu Egidius, Henricus, Simon, 498. b.

Virdunenfe S. Mauri, 90. c. Seu S. Johannis, 465. b. c. Ibi S. Mauri corpus, *ibid.* b. Abbatifæ, Alix, Girberga, Ida, *ibid.*

Virdunenfe S. Pauli, 206. c. Abbates, Folcradus seu Fulcradus, 90. c. Manaffes, 463. c.

Virdunenfe S. Vitoni seu S. Petri, S. *Vannes de Verdun*, reformatur, 135. c. Eius advocatorum temperata jura, 90. c. Rodulfi abbas quanta existimatio, 167. b. 256. b. c. Ipse & monachi ob persecutiones ep. Virdunenfe fugere coacti, 167. b. 206. c. Apud S. Benignum se recipiunt, 167. b. Et stabilitatem firman, 217. b. c. Jarentonis abbas erga eos charitas, 218. a. b. Redeunt, quo anno? 255. c. 256. a. Theodericum episc. morti proximum absolunt, 255. c. Flaviniaco refertur Rodulfi abbas corpus, 410. c. 411. a. A Richardi ep. & Cleri Virdun. communionem abstinent, 411. b. 515. a. 560. c. Ob id iterum pulsus, S. Benignum repertum, 561. a. Juniores victi respiciunt, *ibid.* b. c. Laurentii abbas epistola apologet. ad canonicos Virdun. 683. *ep. 199.* Tandem redeunt, 593. c. Thefaurus ecclesiæ restituitur, 594. a. Insignes ibi sepultura, 99. b. 411. a. Scriptores, 411. b. 561. b. Prioratus, 561. b. Abbates, Grimoldus, Rodulfus, 135. b. Seu Radulfus, Laurentius, 411. a.

Viomandenfe S. Præjcti, *vid.* S. Quintini.

Virzigrenfe, *vid.* Virzionenfe.

Virzionenfe S. Petri, *Pierxon*, 296. c. 297. a. Abbas, Humbaudus, 296. c.

Vilpacenfe, *vid.* Schirenf.

S. Vitalis & Agricola, *vid.* Casa-Dei.

S. Viri cella in Suevia, 67. b. c.

Vizeliacenfe, *Vezelny*, ejus libertas asserta in conventu Maffiliensi, 457. c. Artaldi abbas cædes, 497. b. c. *Seniorum ibi doctores & custos Ordinis* Petrus Venerabilis, 441. a. Monasterio concessa Bullensis cella, 97. c. Paschalis II. privilegium pro eo, 497. b. Et Ludovici VI. 498. a. Assumti inde archiepiscopi, 529. a. Abbates, Alardus seu Artaldus, 497. c. Raynaldus, 498. a. 599. c. Pontius, 400. c. 497. c.

Ulcernenfe S. Michaëlis, *Trepont*, ejus benefactores, 437. a. b. Abbates, Aluredus, Osbernus, 437. a. Fulcherus, Guillelmus, Recardus, *ibid.* b.

Vofienfe, *Vigeois*, abbas, Rainaldus, 596. b. Prior, Gaudfredus, 510. c.

Uragienfe seu Uragienfe, ejus auctor, 541. a. Scriptores, 563. c. Abbas, Eggehardus, 541. a.

S. Urbani abbas, Stephanus, 138. c. Adelicus, 606. c.

Urbunenfe, *vid.* Craffenfe.

Urenfe, ejus conditor, 541. a.

Urgellenfe instauratur, & Maffiliensi S. Victoris cum aliis Urgellitani comitatus informandum committitur, 367. c.

Urfanenfe apud Bituriges præfecta, Agnes, 423. b.

Urfanenfe monasterium, 373. b.

Urfpergenfe abbas, Conradus, 487. b.

Urticidi prior, Robertus, 532. c.

Ulcernenfe S. Petri apud Lemovices, *Uferche*, Geraldo abbate augetur, & floret, 160. c. Ecclesia dedicatur, 362. b. Ei commissum Exidolii monasterium, 511. a. Subjectum Maimacum, 160. a. b. Ibi hospitantur Urbanus II. 361. a. b. Honorifice excipitur Didacus Compostellanus, 455. a. Abbates, Richardus, 160. c. Constantinus, Gerdaldus, 15. a. Seu Gerardus, 357. b. Gaubertus Malafayda, 15. a. Seu Gaubertus, 160. c. Petrus, 511. a.

Ufilhovenfe, *vid.* Schirenf.

Uticenfe S. Ebrulfi seu S. Petri, S. *Erroul*, ejus privilegia, 408. c. Ad ejus & basilicæ instauracionem multa confert Lanfrancus arch. 120. a. Sub Rogerio abbate monachi, numero cxv. 281. b. Multi nobiles, 295. a. Ex his plures assumti abbates, 281. b. 582. b. Intrusus unus, 418. b. c. Ab eis constructum Nogionis monast. 522. b. Ecclesia dedicatur, 408. c. 409. a. Ibi contentio ob professionem episcopo denegatam, 408. c. Roberti de Rodelento corpus eo translaturum, 295. a. Serlo abbas fit ep. Sagienfe, 281. a. 409. a. Monasterii bona a Willelmo rege confirmata, 281. b. Alii benef. 134. b. Abbates, Rodbertus, 120. b. Theodorius, 23. b. Maineriis, 120. a. Serlo, 280. c. Rogerius de Sappo, 281. a. Guarinus, *ibid.* b. Priores, Fulco, 69. b. Joffridus seu Goufredus, 538. c.

Urtemburanum seu Ottemburanum in Suevia, 340. a. Reformatur, 472. a. Abbas, Robertus seu Rupertus, 472. a.

Vulturnenfe, *vid.* S. Vincentii.

W.

SANCTI Walarici seu Gualerici Leuconanfe, S. *Valery sur Somme*, Nicolai mon. narratio de ejus immunitate expeditur, 481. b. c. Ea a Romanis pontif. confirmata, *ibid.* c. Eius limites, 481. a. Paschalis II. bulla pro eo, 679. Abbas, Lambertus, 679.

S. Walburgis ecclesia Molifino confirmata, 464. c. 465. a.

S. Walburgæ in Anglia, 143. c. *vid.* Cestrenfe.

S. Waldeburgis in Alsaria conditur, 74. b. Abbas, Bertholdus, *ibid.* Aliud etiam virginum haud procul edificatur, *ibid.*

S. Wandregesili Fontanelenfe, S. *Vuandrille*, seu *Fontanelle*, 631. c. Eius exemptio vane impugnat ab arch. Roromagenfi, 187. b. Lis ejus cum Willelmo Ebriocensi comite, 82. 83. a. Willelmus Angliæ rex donationem facit, 106. b. Lanfrancus abbas durius agit cum monachis, ad quos Anselmus consolatoriam mittit epistolam, 261. c. Eos invifit Baldricus Dolensis arch. 523. c. Abbates, Gerbertus seu Girbertus, Lanfrancus, Girardus, 261. b. c. Galterius, 296. a. Priores, 106. a. 261. c.

Wangionis-rivi sub S. Benigno, 174. c. 175. a.

Waradienfe S. M. a Ladislao Hungarorum rege conditum, 137. b.

Waringit-villæ cella, ejus situs & fortuna, 320. b. c. 321. a. Prior, Simon Moncelus, 320. c.

Wadlogienfe, *vid.* Bellus locus in Argon.

Weingartenfe S. Martini, seu Vinearum, *Weingarten*, a Welfone Bajoariæ duce conditum, 339. b. c. Apostolicæ sedi subjectum & vestigale, *ibid.* Ei datum de Christi sanguine, 340. a. Abbates, Beringerus, 339. c. Liutfridus, 373. b.

Westmonasterienfe S. Petri Londini, *Westminster*, de ejus prima constructione conscriptus liber, 189. c. Gislebertus abbas floret, 190. a. Eius disputatio cum Judæo, 434. c. Ibi susceptum a Willelmo regni sceptrum, 22. c. Inde assumti abbates, 189. c. 103. c. 450. b. Viri insignes ibi, & scriptores, 434. c. 435. a. Regiæ sepultura, 22. c. Abbates, Eadwinus, Vitalia, 22. c. 180. b. Gislebertus-Crispinus, 189. c. Prior, Robertus, 389. c. 450. b.

Wiblingenfe seu Biblingenfe S. Martini conditur, ejus

fitus, 321. c. Abbas, Wernherus, 321. c.

Wigornienfe B. M. Cathedrale, *Worcester*, 35. c. Ibi nullus abbas præter episcopum, 238. a. b. Eius familia, *ibid.* a. Sub eo episcopus villarum, *ibid.* Priores, Thomas, Gravinus, 346. c.

Wilhelmense Willelmo Hirsaugiensi commissum, 198. a.

Wincelcumbenfe seu Winchelcumb. Prior, Aldwinus, 84. c. 257. a. Abbas, Ravulfus, 258. b.

S. Wingaloti, *vid.* S. Guengaloti.

S. Winnoci abbas, Hubertus, 224. b. *vid.* Bergense.

Winthonienfe parthenium, *Vinchester*, abbatifæ, Mathildis, 346. a.

Winthonienfe Cathedrale, ei monachi asserti, 35. b. c. Alexandri II. ad eos epist. 36. a. Plures inde Eliam missi, 180. a. Prior, Simeon, 180. a.

Winthonienfe Novum mon. abbas, Rualadus, 57. b.

Wiramuthenfe S. Petri restituitur, 85. b. c.

Wirzburgenfe seu Wirzburgenfe Herbipolenfe, *Wirzburg*, S. Andrea, postea S. Burchardi & S. Jacobi, 540. c. 541. a. 559. b. Abbates, Stephanus, 341. a. Henricus, 540. c.

Wisbrunenfe seu Wissenbrunenfe, 542. a. Abbas, Albero seu Adalbero, 542. a.

Willemburgensis abbatia imperialis, 600. b.

Witebienenfe, prius Streaneshalenfe, 85. b. Deinde Preftebienenfe, 256. c. Instauratur, 257. a. b. Virorum olim & sanctimonialium conversacione insignis, *ibid.* b. Hinc discedere coacti monachi ortum dant B. Mariz Eboraci, *ibid.* c.

Witebienenfe S. Petri & S. Hilde ecclesia, 257. b. Prio-

res, Reinfridus, seu Renfridus, Serlo, 257. a. Abbates, Willelmus, Stephanus, *ibid.*

Wizeburgenfe, *vid.* Wirzburgenfe.

S. Wulmari apud Morinos, *Samer*, 263. b. Cluniaco reformandum committitur, 501. c. Paschalis II. litteræ hac de re, 511. c. Abbates, Alfridus, Lanfridus, 263. a. b.

Wlturnenfe, *vid.* S. Vincentii.

X

SANCTI Xisti, *vid.* Placentinum.

Y

YCOLMKILENSE, *vid.* Ilienfe.

Z

SANCTI Zachariæ Benedictinarum virg. 452. b.

S. Zoyli de Carione, S. Felicis Complutenfis corpore decoratum, 114. c. 115. a. Cluniaco datur, 114. c.

Zwifaltenfe, 302. c. A Willelmo Hirsaugiensi instauratum, 198. a. Eo fecedit Henricus S. Galli abbas destrusus, 580. b. Abbas, Notkerus, 286. c.

INDEX SCRIPTORUM PRÆCIPUORUM,

Qui in hoc Tomo quinto laudantur.

A

ANONYMUS vitam scripsit Morandi Alckirkæ prioris, 476. c.

ANONYMUS librum scripsit de vita Petri Juliaci prioris, 584. c.

ANONYMUS monachus historiam discidii Rodulfum inter & Majoris-monasterii monachos scripsit, 333. a.

ANONYMUS scripsit vitam S. Roberti Molifinensis, 546. a.

ANONYMUS Simonis Crispianensis acta litteris mandavit, 183. a.

ANONYMUS libros duos de Selebienenfe monasterii origine & progressu composuit, 17. b.

ANONYMUS scripsit vitam Theoderici I. Andaginensis abbas, 248. b.

ANONYMI duo martyrium S. Thiemonis Saltzburgenfis archiep. scripserunt, 446. a.

ANONYMUS Admontenfe monachus, vitæ S. Gebhardi Saltzburgenfis archiep. auctor, 287. b.

ANONYMUS Blandinienfe monachus, scripsit vitam & translationem S. Bertulfi abbas, 59. b.

ANONYMUS Bonæ-vallenfis chronici scriptor, 298. a.

ANONYMUS Calmeliacenfe monachus, omnes monasterii sui chartulas in unum corpus redegit, cui & breve chronicon adjunxit, 230. a.

ANONYMUS Carnutenfe monachus scripsit librum de vita & miraculis Gilduini, 103. a.

ANONYMUS auctor vitæ S. Udalrici Cluniacenfe, 322. a.

ANONYMUS Gemblacenfe chronici scriptor, 581. b.

ANONYMUS Lambacenfe monachus, actorum Adalberonis Wirzburgenfis episcopi scriptor, 259. a.

ANONYMUS Sigeborgenfe vitam S. Annouis Colonienfe scripsit, 90. b.

ANONYMUS Koffenfe monachus, Gundulfi episcopi vitam scripsit, 519. c.

ANONYMUS Silvæ-majoris monachus, vitam S. Gerdaldi abbas scripsit, 356. a.

ANONYMUS Stabulenfe monachus, triumphum S. Remacii scripsit, 44. a.

ANSELMUS Centulenfe abbas, librum de miraculis & vita S. Angilberti scripsit, 397. b. 551. b. 664. 665.

ANSELMUS ex abbate Beccenfe archiepiscopus Cantuarien-

Eeeee ij

sis, scripsit Monologium, librum Meditationum, Prologium, Apologeticum contra Gaunilonem, libros de Veritate, de Casu diaboli, de Libertate arbitrii, de Grammatica, de Malo, 37. a. 38. a. 58. a. b. 59. a. 133. c. 476. a. Librum de fide Trinitatis & de Incarnatione Verbi contra Roscelinum, 309. a. b. 324. c. Libros duos, *Cur Deus homo?* 324. c. Librum de professione Spiritus sancti, 401. a. De peccato originali, de meditatione Redemptionis humanæ, 417. c. De concordia prædestinationis cum libero arbitrio, 504. a. Plures epistolæ, 37. b. c. 305. 306. a. *Opus passim*. Alia scripta, *Opus* 450. c. 451. a. 526. b.

Anselmus decanus Laudunensis, scripsit epistolam contra Rupertum, 624. b.

Anselmus Luccensis scripsit Apologeticum pro Gregorio VII. & expositionem in lamentationes Jeremiæ, quædam in psalmos imperfecta, collectionem canonum, 154. c. 228. c.

Anselmus Becensis, alius a S. Anselmo, scripsit vitam S. Berengarii, ad S. Papulum monachi, 317. c.

Anselmus, Herimari S. Remigii abbatis discipulus, scripsit historiam concilii Remensis sub Leone IX. ejus denique pontificis iter, 39. c.

Anselmus Schramb, Mellicensis historie auctor, 267. a.

Arnulfus Gemblacensis chronici continuator post Sigebertum, 581. b.

Arnulfus, Latinianensis abbas, vitam S. Furci ad Peronenfes scripsit, 332. c.

Atto Vallumbrosani ordinis abbas generalis, vitam S. Joannis Gualberti scripsit, 64. a.

Aymericus de Peyrato, Moisiacensis abbas, ejusdem loci scripsit chronicum, 469. c.

B

Scriptor vitæ & miraculorum Anselmi Luccensis ep. 228. c.

Bacchinus (Benedictus) Padolironensis historie scriptor, 609. a.

Baldericus ex cantore Morinensi episc. Noviom. chronicon Cameracense scripsit, 109. c. 522. c.

Baldericus scripsit vitam Roberti Arbricellensis, 424. a.

Baldricus ex Burgulienf abbate Dolensis archiep. poeta haud incelebris, ejus ad varios carmina, 92. a. 146. b. *Opus segg.* Ad Fiscamenses scripsit epistolam, 146. b. 504. c. 505. a. Plures doctrina illustres versibus celebravit, 299. c. 363. a. 381. a. b. 382. a. Variorum epitaphia ab eo composita, 264. b. 283. c. 299. a. 316. a. 356. a. 357. b. c. 376. b. c. 377. a.

Benedictus-Maillardi, Saviniaci major-prior, indicem abbarum, & ab eis gesta vel acquisita recensuit, 598. b.

Benedictus Bacchinus, *vid.* Bacchinus.

Berengolus, S. Maximi Trevirensis abbas, tres libros de inventione S. Crucis, & quosdam sermones composuit, 516. c.

Bernardi Cartusæ Portarum prioris scripta, 614. b.

Bernardus Casæ-Dei monachus, S. Roberti vitam scripsit, 8. c. 9. b. 566. b.

Bernardus Cluniacensium consuetudinum scriptor, 221. c.

Bernardus Corbejæ novæ monachus, scripsit opus contra Heinricum IV. imperatorem, 153. a.

Bernardus Sueffionensis decanus, carmina scripsit de S. Godefrido Ambianensi ep. 612. a.

Bernardus-Guigo de Grandimontensis Ordinis primordiis scripsit, 101. b.

Bertharius presbyter Virdunensium episcoporum historiam inchoavit, 411. c.

Bertholdus presbyter Constantiensis, appendicem composuit ad Hermannii chronicon, 426. b.

Brunonis Aftensis episc. expositio in Psalms, 445. c.

S. Bruno Carthus. expositionem in Psalms composuit, & commentarium in Pauli epistolæ, 445. c.

Bruno Signiensis vitam scripsit S. Petri Anagninæ episcopi, 484. c.

Burchardus post Ekkehardum juniorem libri de causis S. Galli continuator, 46. c.

C

CHRISTIANUS Carnutensis abbas, sermones in totum annum dominicales composuit, 478. b.

Christianus Silvæ-majoris monachus, vitam S. Geraldii abbatis scripsit, 356. a.

Christophorus Uliercensis, Sulpicianus monachus, Bitoricensis patriarchii scriptor, 254. c.

Conradus Brunvillarenfis monachus, beati Wolphelmi acta scripsit, 286. a.

Constantinus Casini monachus, libros de medicina plurimos latine vertit, 239. b.

D

DANIEL Lirinenfis monachus, commentarium in Psalms composuit, 211. b. 444. a.

David Herpibolenfis monachus, tres libros de diffidiis Heinrici V. cum Paschali II. scripsit, 558. b.

Desiderius Casinensis abbas, postea Victor III. scripsit epistolam A. Imperatrici, 237. b. Opus de miraculis S. Benedicli & quorundam Casinensium, *ibid.* c. Dialogos, 32. b.

Deusdedit cardinalis, causam Gregorii VII. contra schismaticos scriptis propugnavit, 154. c.

Dominicus Mellini Mathildis comitissæ vitam scripsit, 609. b.

Domnizo presbyter, gesta Mathildis comitissæ quatuor libris scripsit, 609. b.

S. Dunstanus concordie regularis author, 37. c.

Durandus Troarnensis in Neustria abbas, opus in Berengarium scripsit, 103. c. Ainaridi Divenfis abbatis epitaphium composuit, 121. c.

E

EADMERUS Cantuar. monachus, Anselmi vitam scripsit, & historiam Novorum in sex libros distinctam, 528. a.

Egelricus Crulandensis abbas, gesta Turkeruli abbatis scripsit, 290. a.

Egghardus Uraugienfis abbas, chronicon scripsit, 563. c.

Ekkehardus junior, S. Galli præpositus, librum de casibus sui monasterii post Hartmannum & Ratpertum continuavit, & ad Norckerum abbatem perduxit, 46. c.

Erchenfridus Mellicensis abbas, S. Colmanni martyrium & miracula descripsit, 590. b.

Ernulfus ex Cantuarie prioris Roffensis episc. plura scripsit, 307. c. 308. a. 391. c.

Ezelo monachus Cluniacensis, S. Hugonis vitam scripsit, 528. c.

F

FRANCISCUS Doremieux, Montis S. Eligii abbas, novam S. Vindiciani vitam adornavit, 152. b.

S. Fructuosus abbas, communem regulam scripsit, 471. b.

Fulbertus Lacensis abbas, *ob reliqua ingenii sui monumenta* commendatus, 320. a.

Fulcoii Meldensis subdiaconi, poetæ, varia opuscula, 185. a. c.

G

GAUFREDUS Vofensis prior, sæculi XII. scriptor, 440. b.

Gaufridus monachus vitam scripsit Bernardi Tironensis, 422. b. 555. b.

Gaufredus Mala-terra, monachu, historiam scripsit de rebus gestis Roberti Wiscardi, & Rogerii ejus fratris, 402. c.

Gautbertus scripsit librum contra Judæos & Johannem Sueff. comitem, 602. c.

Gelmirus Compostellanus ep. Compostellanam historiam scripsit, 571. b.

Gerardus abbas scripsit noticiam de origine monasterii Silvæ-majoris, 107. a.

Gerardus Grandimontensis prior septimus, vitam S. Stephani de Tigerno scripsit, 66. b. Ab eo regula Grandimontensium in vulgatum ordinem redacta, 100. c.

Geraldus de Venna, Casæ-Dei monachus, vitam & miracula S. Roberti litteris mandavit, 9. b.

Gerohus præpositus Reicherspergensis, vitam scripsit Wirntonis Formbacensis abbatis, 340. b. 589. c. 590. a.

Gilo monachus Hugonis Cluniacensis vitam scripsit, 476. c. 528. c.

Gislebertus Crispinus, Becensis monachus, postea abbas Westmonasteriensis, plura scripsit in libros factos, vitam & epitaphium B. Herluini Becensis, necnon disputationem quam habuit ipse cum Judæo, 190. a. 133. b. 320. a. 434. c.

Gislebertus Elnonensis monachus, libellos quatuor scripsit de incendio & miraculis S. Amandi, 353. b.

Godefridus

Godefridus prior versus scripsit de Serlone Glocestrenfi abbate, 473. b.

Godefridus Remensis magister, scripsit carmen inscriptum, *Somnium de Odone Aurelianensi*, 300. c. Excerpta ex eodem, 650.

Golscherus Trevirensis scholafticus, Annalium Trevirensium continuator, 216. b.

Gofcelinus Sithienfis, postea Cantuariensis monachus, scripsit historiam translationis S. Augustini, & aliorum, 288. c.

Goflenus seu Joflenus Sueffion. ep. epitaphium composuit Godefridi Ambianensis, 612. a.

Gregorii VII. papæ epistolæ, *passim*.

Gregorius Tarracensis ep. varia ejus scripta, 427. a.

Gregorius Farfensis monachus, omnia monasterii sui instrumenta in tria majora volumina redegit, 265. c.

Grimaldus monachus auctor historie translationis S. Felicis eremite Hispani, 278. a.

Grimaldus alter, auctor vitæ S. Domini Exiliensis, 278. a.

Griminicus Exiliensis monachus, librum de S. Domini Silensis gestis composuit, 71. b.

Guaiferius Calinensis monachus, auctor vitæ & historie inventionis S. Secundi ep. 34. b. 239. b.

Guarnerius Resbacensis abbas, scripsit carmen de S. Vincentio Cæsaraugustano, 349. c.

Guiberti Novigentensis varia scripta, 550. c. De Expeditione sacra, 599. c. 601. c. 324. a. 366. b. De pignoribus rum, 484. a. 551. a. Tractatum contra Judæos edidit, 551. a. 574. b. Commentarios scripsit in Genesis, 11. a. 208. b. 585. b. In Hexameron, 104. b.

Guigo Cartusæ prior quintus, Cartusienfis Ordinis institutiones primus scripto digessit, item librum de vita S. Hugonis Gratianopolitani ep. composuit, necnon Meditationes & epistolæ, 548. a.

Guillelmus Pictavinus, Lexovienfis episc. scripsit gesta Willelmi Anglorum regis, 21. c.

Guillelmus S. Theoderici abbas, vitam S. Bernardi scripsit, 584. b.

Guillelmus Forellier, Montis-sanctæ-Catharinæ monachus, quatuordecim primorum ejusdem loci abbatum elogia edidit, 630. *Opus segg.*

Guitmundus Averlanus, S. Leutfredi in Neustria monachus, tres libros in Berengarium scripsit, 103. b. 281. b.

H

HARIVLVS Aldenburgenfis tertius abbas, vitam S. Arnulfi Sueffionensis duobus libris scripsit, 242. b. 551. b. Item vitam & epitaphium Gervini abbatis Centul. necnon libellum de miraculis S. Petri Apostoli intercessionem apud Aldenburgum patris, 93. a. 242. c. Item chronicon Centulense absolvit, 242. c. 359. b. 397. b. Carminis auctor de Anſchero Centulensi abbate, 397. b.

Hebrethmus Cluniacensis monachus, S. Indaletii Viciani episcopi translationis historiam scripsit, 211. b.

Henricus clericus, ejus epistola de Pomposiana bibliotheca, & librorum catalogus, 322. c. 323. a. b.

Hepidannus S. Galli monachus, vitæ S. Wiboradæ scriptor, 52. c.

Hermannus Tornacensis abbas, ejus loci historiam scripsit, 586. c.

Hermannus Lauduni monachus, scripsit de miraculis S. Mariæ Laudunensis, 556. a. 585. a.

Heymo Hirſaugienfis monachus, Willelmi Hirſaugienfis gestorum primus scriptor, 286. c.

Hilarius, poeta Anglus, Rhythmus edidit de Eva reclusa, 315. c.

Hildebertus Cenomannensis ep. S. Hugonis Cluniacensis vitam scripsit, 378. a.

Hugo Cluniac. scripsit Gregorio VII. de Berengario hæretarcha, 125. c.

Hugo Flaviniacensis, chronici auctor, 397. a. 453. c.

Hugo monachus Cluniac. S. Hugonis abbatis vitam scripsit, 529. a.

Hugo Fioriacensis historiam Ecclesiasticam scripsit, 544. c. Item librum de vita S. Sacerdotis, 545. a. Ac Opus de regia & sacerdotali potestate, *ibid.* a. b.

Hugo de Foliaco, S. Laurentii prior, scripsit libros de clauſtro animæ, 565. c.

Hugo Metellus plures scripsit epistolæ, 515. b.

Hugo presbyter Mantuanus, librum scripsit de miraculis Anselmi Luccensis episcopi, 228. c.

Annal. Bened. Tom. V.

Hugo clericus de Puihana, hagiologium & necrologium S. Severi scripsit, 510. c.

I

INGULFUS Crulandensis abbas, monasterii sui chronographus, 106. b. 290. a.

Joachimus Perionius, Cormaricensis monachus, S. Leotherici vitam edidit, 161. b. 408. c.

Johannes Casini abbas, Chronici cujusdam Casinensis auctor, 238. c.

Johannes abbas, forte Fiscamensis, scripsit librum ad Agnetem, 10. c. 11. a.

Johannes Besuensis monachus & chronographus, 255. b.

Johannes grammaticus, Farfensis monachus, & chartarum collector, 266. a.

Johannes Laudensis gesta [scripsit] Domini Loricati, & Rodulfi episcopi Eugubini, 52. a.

Johannes S. Vincentii ad Vulturum monachus, ejus loci chronicon scripsit, 517. b.

Johannes scriptor vitæ S. Petri Damiani, 51. c.

Johannes Barenfis archidiaconus de translatione S. Nicolai scripsit, 239. c.

Johel monachus Culturæ, scripsit librum de vita S. Nicolai, 159. b.

Ivo Carnut. ejus scripta, 571. c.

Ivo Cluniacensis prior, S. Pandulfi vitam inculto stilo scriptam expolivit, necnon hymnum de eodem, & alterum de S. Martiali composuit, 440. a.

L

LAMBERTUS Scafenburgensis, Annalium scriptor ab orbe condito ad annum ML. deinceps vero res potissimum Germanicas enarrat ad annum MLXXVII. 113. b.

Landulfus Liprandi presb. Mediol. vitam scripsit, 590. c.

Lanfrancus Cantuariensis scripsit librum decretorum seu monasticorum rituum, 84. c. Librum adversus Berengarium; commentarios in epistolæ Pauli; epistolæ plures, 19. b. 37. b. c. 57. c. 58. a. 260. b. c.

Laurentius de Leodio S. Vironi abbas, Virdunensium episcoporum historia continuator, 411. c. 561. b. Ejus epistolæ, *ibid.*

Leo cardinalis & monachus Casinensis, plures epistolæ Urbani II. nomine scripsit, & ejus registram fecit, 570. b. Cronicon Casinense quatuor libris edidit, 238. c. 570. b.

Lifardus ep. Sueffionensis, librum de miraculis S. Arnulfi Sueffionensis duobus ejus vitæ libris adjecit, 243. c. 551. b.

M

MANASSES archiepiscopus Remensis, Apologetici sui auctor, 116. c. *Opus segg.*

Marbodus ep. Redonensis acta S. Roberti Casæ-Dei in litteras recitit, 9. b. 566. b. Epitaphium composuit Gaufridi de Meduana, 462. c. 463. a. Ejus versus de Milone Prænestino, 670.

Marianus Scottus, chronici auctor, Psaltes etiam regium commentariis illustrasse fertur, 198. b.

Mauricius S. Audoeni monachus, Nicolai abbatis epitaphii auctor, 296. a.

Michael Buchingerus, Colmarienfis, vitam Urbani II. scripsit, 405. b.

Milo Becensis monachus & cantor, gesta Lanfranci scripsit, 259. c.

N

NEVELO Corbejenfis monachus, martyrologium scripsit, 372. b.

Nicolaus poeta, auctor duarum satyrarum in abbates, 332. b.

Nicolaus Becensis monachus, auctor libri de miraculis S. Nicolai, 230. a.

Nicolaus Ss. Crispini & Crispiniani monachus, vitam scripsit Godefridi Ambianensis, 603. b. 611. c. 612. a.

Nocherus Altvillarenfis abbas, de S. Helenæ miraculis scripsit, 349. c.

O

ODO seu Odoardus Cameracensis ep. scripsit plures libellos super canonem Missæ, disputationem contra Judæum, & de origine animæ, 586. b.

Odo Ostiensis ep. & cardinalis, ejus versus ad Baldricum

F f f f f

Burgulienem, necnon Baldrici ad ipsum, 381. a. b. 382. a.
 Odo de Diogilo S. Dionysii abbas, librum scripsit de expeditione Hierosolymitana, 552. b.
 Odo seu Odoardus Aurelianensis, scripsit librum de bello Trojano, 300. c. Et carmen de primis Genesios versibus, 301. a.
 Olberius Cantuariensis monachus, historiam S. Elfegi scripsit, 143. a. Epistolas ad S. Anselmum, 305. c.
 Othlonus Ratiponensis monachus, vitam S. Bonifacii scripsit, 60. a.

P

PATERIUS Gregoriam pluribus libris scripsit, 386. b.
 Paulus Cæcus, monachus Casinensis, de Romanorum cum Grecis altercatione scripsit; item commentarios in Prophetas & in novum Testamentum, ac libellum de vita Gebizonis monachi Casinensis, 426. c. 427. a.
 Petrus Blesensis, historiæ Crulandensis continuator post Ingulfum, 290. a. 592. a.
 Petrus diaconus, chronici Casinensis continuator, 239. a. 370. b. 610. c. Scripsit librum de viris illustribus, 239. a.
 Petrus Divensis monachus, metro cecinit laudes Herluini, Lanfranci, Anselmi, &c. 259. c.
 Petrus Gazadius historiam monasterii S. Petri de Regio scripsit, 65. b.
 Petrus-Guillelmus, S. Egidii monachus, librum de miraculis S. Egidii scripsit, 623. a.
 Petrus Lemovicanus, Grandimontensis prior primus, à quo concinnata regala Grandimontensium, 100. c.
 Petrus-Raimundi, Maxentianus abbas, & chronographus, 597. b.
 Petrus, Willelmi Malmesburienfis sodalis, versus in laudem Faricii abbatis composuit, 419. a.
 Philippus Bonæ-Spei abbas, vitam S. Amandi scripsit, 507. a.
 Pontius Saviniacensis abbas, gesta superiorum abbatum describi curavit, 462. b.

R

RANDAONENSIS monachus, S. Pontii abbatis vitam scripsit, 241. b.
 Radulfus Phycicus, carmen de Sugerio composuit, 441. c.
 Rainaldus Vizeliacensis abbas, S. Hugonis Clun. acta prosa & metro descripsit, 529. a.
 Reinhardus Reinhaufenfis abbas, commentarios in Isaiam, in Ezechielem, in Job, & in omnes beati Pauli epistolas composuit, 373. c.
 Richardus Præcellensis abbas, scripsit commentarios in Genesim, Numerorum librum, Deuteronomium, 436. c. Proverbia Salomonis, & Cantica-Canticorum, 437. a.
 Richardus Eliensis monachus, ejusdem ecclesiæ historiam profectus est, 521. c.
 Richerus Valciodori monachus, scripsit libellum de translatione Ss. Candidi & Victoris, & Ss. Virginum Coloniensium, 449. b.
 Robertus S. Remigii abbas, libros scripsit de expeditione Hierosolymitana, 39. b. 360. b. 416. c.
 Robertus de Monte, ejus appendix ad Siebertum duplex, 581. b.
 Robertus Quatremarius dissertationem edidit de S. Walariici exemptione, 482. a.
 Robertus de Tumbalenia, expositionem scripsit in Cantica-Canticorum, 369. c. Item prolixam epistolam fratris Montis S. Michaelis de epileptico monacho, 370. a. 659.
 Rodulfus monachus, dein S. Trudonis abbas, scripsit vitam Lietberti Cameracensis ep. chronicon monasterii sui, & vitas Sanctorum non paucas, 109. b. 284. b.
 Rodulfus Casæ-Dei monachus, vitam scripsit S. Adelelmii ejusdem loci abbatis, 379. b.
 Rogerius Cadomenfis, carmen de contemptu mundi composuit, 134. a.
 Rupertus Tuitiensis, ejus opera, 483. b. c. 588. c. 623. c. & seqq. Scripsit duodecim libros de Divinis Officiis, 562. a. b. c. Item librum de voluntate Dei, 563. b. 623. c. Item in regulam S. Benedicti, *ibid.* 624. Et de Dei omnipotentia, 563. b. 625. a.

Ruthardus Hersfeldensis abbas, quædam opuscula scripsit de tranquillitate vitæ, de miferia vitæ præsentis, de sacramento Altaris contra Berengarium, 73. b.

S

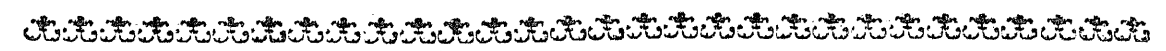
SAXOWALDUS, chronicon Centulense inchoavit, 243. c. 358. b.
 Schrambius Mellicensis chronographus, 590. b.
 Sicardus Westmonasteriensis monachus, scripsit librum de prima ejusdem loci constructione, 189. c.
 Siebertus Gemblacensis, plura composuit, S. Lucie virginis & mart. passionem prosa & metro; librum de jejuniis quatuor temporum; responsiones ad epistolas Hildebrandi seu Gregorii VII. & Paschalis papæ, 136. a. b. S. Guiberti vitam scripsit, 555. c. Chronicon, & librum de scriptoribus ecclesiasticis, &c. 581. a.
 Simeon Dunelmensis, librum de gestis Anglorum scripsit, 85. c. Ejus loci historiam continuavit a libro quarto, 521. a.
 Stepinus auctor libri de miraculis S. Trudonis, 235. a.
 Stephanus S. Agerici abbas, vitam ejusdem S. Agerici scripsit, 189. c.
 Stephanus S. Jacobi Leodicensis abbas, S. Modoaldi translationis historiam descripsit, 516. b.
 Stephanus S. Urbani monasterii abbas, passioni sui vitam scripsit, &c. 138. c.
 Sugerius scripsit vitam Ludovici Grossi, & libellum de rebus in administratione sua gestis, 564. c.

T

TEBULFUS monachus, auctor chronici Mauriniacensis, 491. a.
 Theobaudus Belfuensis monachus, scripsit acta, translationes, & miracula S. Prudentii martyris, 617. a.
 Theodericus Rotomagensis monachus, S. Audouini vitam metricè scripsit, 296. a.
 Theodericus Trevirensis scholasticus, Annalium Trevirensium scriptor, 276. b.
 Thiofridus Epternaci abbas, scripsit libros de vita S. Willibrodi, ac de vita S. Liutwini, 136. c. Flores epiphaphii Sanctorum, 498. b. c.
 Thomas Eliensis monachus, scripsit historiam ejusdem ecclesiæ, 521. c.
 Thomas Siampensis, Oxoniensis theologus, scripsit contra Roscelinum hæreticum, 309. b.
 Trithemius Hirsaugiensis chronici auctor, 286. c.
 Turgotus Dunelmensis prior, scripsit librum de translationibus & miraculis S. Cuthberti, 473. b. Dunelmensem historiam, 85. c. 246. c. 521. a. Item vitam Malcolmii regis, & Margaretæ reginæ, &c. 521. a.

V

UDALRICUS Cluniacensium consuetudinum scriptor, 220. b. & seqq.
 Udalfcalcus scripsit de disensionibus Augustensium, b. 510.
 Urbani II. papæ epistolæ, 310. b. &c. *passim*.
 Walterus S. Sepulchri primus abbas, vitæ S. Vindiciani auctor, 109. c. 152. b.
 Wennericus Vercellensis ep. sub nomine Theoderici Viridunensis, de discordia regni & sacerdotii ad Gregorium VII scripsit, 191. b.
 Willelmus Mettensis, S. Arnulfi abbas, plures epistolas scripsit, 39. c.
 Willelmus Curveys abbas, notitiam quamdam pro monasteriorum libertate scriptis mandavit, 18. a.
 Willelmus Hirsaugiensis, duos libros consuetudinum Hirsaugiensium scripsit, 221. c. 222. a. 286. c. Item libellum de Musica, 287. a.
 Willelmus Clusensis monachus, utriusque Benedicti abbatis senioris & junioris vitam scripsit, 288. b.
 Willelmus Malmesburienfis, tribus libris gesta scripsit B. Wolfstani episcopi, 346. c. Alia ejus scripta, 473. b. 528. b.
 Willelmus Tyrius de Petro eremita accuratissime scripsit, 320. a.
 Wintolfus abbas in *Bigan*, chronicon composuit, 426. c.
 Wolphelmus Brunwillarenfis abbas, epistolæ auctor de Eucharistiæ sacramento, 286. a.

Addenda & corrigenda in superioribus tomis, præter ea quæ jam in aliis tomis notata sunt.

IN TOMO PRIMO.

Pag. 23. l. 17. quinquagesimo-quarto, lege quadragesimo-quarto.

IN TOMO SECUNDO.

Pag. 548. l. 10. tricesimi, lege vicefimi

IN TOMO TERTIO.

Pag. 611. l. 49. alterius Alberici filius, Letaldi nepos, lege alterius Alberici nepos, Letaldi filius.

IN TOMO QUARTO.

Pag. 54. ad marg. num. 12. S. Pauli cella, lege S. Petri cella.

Pag. 108. l. 6. His patribus, lege ex *ms. cod.* Dominis patribus.

Pag. 109. l. 5. Hic est Fredericus &c. sic corrige. Hic Fredericus Cluniacensis monachus fuisse videtur, nec cum eo confundendus, qui scholis Majoris-monasterii præfectus adversus Bernerii abbatis vitam insurrexerat.

Pag. 194. l. 36. Sicardus, adde seu Sicardus.

Pag. 195. l. 15. Prima ejus loci abbatissa, lege. Tertia ejus loci abbatissa Theophania seu Tiphania.

Pag. 246. l. 23. prædium suum Deservum, lege partem prædii sui de Servum.

Pag. 310. l. 40. Frederico sancti Juliani monacho, lege, Frederico Majoris-monasterii monacho. Et paulo post pro, Alius eodem tempore Fredericus, lege. Is ipse eodem tempore Fredericus Salmurensi monasterio præerat.

Pag. 334. l. 16. ipse Wido, lege, ipse Otto.

Pag. 362. l. 53. regnante rege Rotberto XXXIV. adde, vel XLIV. ex quo scilicet regnare cœpit cum patre.

Pag. 391. l. 12. Hic est Gislebertus, cognomento Crispinus, lege. Haud confundendus hic Gislebertus, Brionensis comes, cum altero cognomine, dicto Crispino, cujus posterius erga Becci monasterium &c.

Pag. 392. l. 29. filii esse videntur Gilleberti &c. lege, superiores domini esse videntur Tavilleii & Surceii villarum, a quibus eas in feudum accepit Herluinus, sicut Burnevillam & Serriaum a Gilleberto comite.

Pag. 400. l. 36. & 37. matris ejus nomen ignoratur, quam, lege, Matrem ejus, Herlevam nomine, cujusdam Herberti &c.

Ibid. l. 42. Ita Albericus, adde, qui Falesiam urbem male collocat in Caletis, quam in Sagiensis pago sitam esse constat. & quem Hervelinum de Vado-comitis vocat, alii Herluinum de Corravilla appellant.

Pag. 415. l. 18. in atrio ecclesiæ, lege, in capitulo.

Ibid. l. 22. post Hugo, dele, scilicet archiepiscopus Bituricensis.

Pag. 438. l. 49. Gisleberto, lege, Widone. *Ibid.* l. 56. Erat Guillelmus filius naturalis... sed postea, lege, Erat Guillelmus frater naturalis Richardi secundi Nortmannorum ducis, cujus beneficentia comitatum Oximensem adeptus est. verum cum in fratrem rebellasset, dignitate ab eodem spoliatus, sed postea &c.

Pag. 439. l. 4. Fallitur Guillelmus Gemeticensis... Lexoviensem episcopatum obtinebat. *Hæc omnia dele.*

Pag. 511. l. 3. & Arnoldus Santonenfis, *expuncta conjunctione & lege*, Arnoldus Santonenfis & Gozfredus Constantiensis in Nortmannia. Et paulo post *expunctis his verbis*, Ex episcopis enim solus occurrit Gozfredus Constantiensis,

totum hunc locum ab iis verbis, & Perencefus sancti Salvatoris Rotonenfis, sic corrige: quos Fulco abbas Corbeienfis paulo post subsecutus est, & Lanfrancus tum prior Beccensis sub

Herluino abbate, sive a pontifice accitus, sive ab suo abbate Romam missus negotiorum causa. Mirum est quam pauci ex Germania episcopi & abbates pontifici in urbem redeunt se adjunxerint.

Pag. 520. l. 4. ad Ornam fluvium, lege, ad Divam fluvium.

Pag. 522. l. 9. Marbodus, Hamelinus & Iterius, Namnetenses episcopi, lege, Marbodus, Hamelinus, Redonenses, & Iterius Namnetensis, episcopi.

Pag. 538. l. 45. 46. v. idus Januariæ, lege, v. idus Junias.

Pag. 625. l. 25. dele, quod Guido jurejurando probare paratus erat.

Pag. 646. l. 3. Majoris-monasterii abbas Herveus, lege, Majoris-monasterii abbas Guillelmus Herveo abbati & monachis Rothonenfisibus &c.

Pag. 674. n. XCVI. Si Warinus &c. lege. Qui Warinus abbas modo memoratus est, abbas erat sancti Vigoris Cerafiensis, tertius, ut videretur, ab instauratione ejus monasterii, a Rotberto duce Nortmannorum facta. Alia erat ecclesia sancti Vigoris episcopi Bajocensis, quæ sita est juxta murum urbis, ad quam Odonem episcopum monachos possuisse scribit Ordericus Vitalis, eisque religiosum & sapientem Robertum de Tumbalenia patrem præposuisse; ac tandem prædictum monasterium Grentoni seu Jarantoni abbati Divionensi commississe; & ab eo tempore cellam fuisse Divionensium monachorum. Mons in quo sita est ecclesia hæc sancti Vigoris, urbi Bajocensi proximus, Christum olim dictus est, propterea quod illic ab antiquo ecclesia baptismalis esset, ubi olim gentilium sanum existerat. Huic monasterio &c.

Proinde in *Indice generali ad nomen*, Warinus abbas S. Vigoris, dele, An primus &c. Et in *Indice peculiari monasteriorum, ad nomen*, Bajocense S. Vigoris, post, quando ibi monachi? dele, & abbas; tum, abbas Warinus, &c.

Pag. 849. in *addendis & emendandis, col. 2. tota annotatio que incipit*, D. Pag. 203. n. 71. lin. 2. lege, translata dicuntur &c. male refertur ad tomum primum; pertinet ad secundum. Transferenda igitur in pag. seq. inter ea quæ spectant ad tomum secundum, proxime ante ea verba: Pag. 204. l. 33. adde: Non desunt tamen argumenta &c. quibus postremis verbis concludi debet annotatio.

ERRATA HUIUS TOMI.

- P**ag. 5. lin. 11. dictus Montensis. Hic cum Roberto Frisio *etc. sic emenda*, dictus Montensis, quo trionio post mortuo, Arnulfus filius cum Roberto Frisio. *Ibid.* l. 28. *dele* Sancti Gemme *etc.*
- Pag. 6. l. 23. revelata, *lege*, relevata.
- Pag. 6. l. 49. Nivernensis, *lege*, Nivernensis.
- Pag. 9. l. 42. nec eis ulterius valvæ apertæ sunt, nec obsequia exhibita, *lege*, nec cuiquam ulterius valvæ apertæ sunt, nec obsequia palam exhibita.
- Pag. 12. l. 21. Sancti Bobani, *lege*, Sancti Gobani, *et ad marg. lege* Saint Gobain.
- Pag. 12. l. 27. patres, *lege* partes. *Ibid.* l. 38. sancti Albani, *lege* sancti Albini.
- Pag. 13. l. 10. in tertium, *lege* in sextum.
- Ibid.* l. 56. Godemarus, *lege* Goderannus.
- Pag. 16. l. 28. Ragoberti, *lege* Dagoberti.
- Pag. 24. l. 35. Theophaniam primam ejus loci abbatissam *etc. iis omnibus expunctis sic emenda*, Theophaniam ejus loci tertiam abbatissam in superioribus laudavimus. quænam vero eam præcesserint, quæve Odeline successerint, nobis incompertum.
- Pag. 28. l. 13. Balduino, *lege* Ratbodo.
- Pag. 33. l. 56. Eadgari, *lege* Edwardi.
- Pag. 41. l. 25. Bolonis, *lege* Goderanni.
- Pag. 43. *ad marg. num.* xcvi. *lege* cellæ Trecenti.
- Pag. 66. l. 55. exstructi, quod, *lege* exstructa, quam
- Pag. 82. l. 30. illis, *lege* illi.
- Pag. 87. l. 49. Benedictum abbatem, *lege* Albertum, ejus nominis secundum, Fructuaricem abbatem.
- Pag. 88. n. xc. *ad marg.* Herimannus abbas, *dele* abbas.
- Pag. 93. l. 33. conquerenda, *lege* conquirenda.
- Pag. 107. l. ult. Codiacensis, *lege* Codiciacensis.
- Pag. 113. l. 41. Heinrici II. *lege* Heinrici III.
- Pag. 117. *ad marg. num.* IX. Turbæ .... monasterio, *lege* Turbæ monasterio.
- Pag. 144. l. 56. Franco, *lege* Fulco.
- Pag. 148. l. 21. quartus, *lege* tertius.
- Pag. 159. l. 37. quas, *lege* quam.
- Pag. 178. l. 1. m. c. viii. *lege* m. c. ix.
- Pag. 197. l. 14. *et* 23. Theodericus V. *lege* IV.
- Pag. 206. l. 42. *et* pag. 234. l. 25. Sancti Agerici, *utrobique legendum videtur* Sancti Vitoni.
- Pag. 207. l. 8. præminebat, *lege* præminebant.
- Pag. 216. l. 38. fautore, *lege* fautori.
- Pag. 335. l. 49. Augien. mon. *lege* Augiensis abbas.
- Pag. 246. l. 18. Eroicensis, *lege* Ebroicensis.
- Pag. 256. l. 30. 31. Drogone Teruanensi, *lege* Ratbodone Noviomensi.
- Pag. 258. l. 52. facta est, *lege* dedicata est.
- Pag. 258. l. 52. ecclesia, *lege* ecclesiæ dedicatio.
- Pag. 266. l. 45. m. xi. *adde* vel m. xv. secundum alios.
- Pag. 267. l. 35. paternus, *lege* maternus.
- Pag. 284. l. 11. m. c. x. *lege* m. c. i. *Ibid.* l. 26. obitus, *lege* obitum.
- Pag. 298. l. 35. Robertus, *adde* ejus nominis secundus.
- Pag. 299. l. 40. Martinus, *lege* Mainardus.
- Pag. 301. l. 16. nec innocentia, nec æquitas, *lege* nec innocentiam, nec æquitatem.
- Pag. 308. l. 9. ex Beccensi mon. *lege* ex Cadomensi mon.
- Pag. 335. l. 3. Bernardus, *lege* Walterius.
- Pag. 337. l. 48. Brullemi, *lege* Willelmi.
- Pag. 368. l. 19. Tolofani, *lege* Toletani.
- Pag. 375. l. 31. Carnutensis, *lege* Cenomannensis.
- Pag. 383. l. 47. confitebantur, *lege* confitebatur.
- Pag. 384. l. 27. vel Goscelino qui anno m. c. v. *lege* vel Galoni qui anno m. c. v.
- Pag. 384. l. 38. Gerberto, *lege* Gerrico.
- Pag. 427. l. 2. sanctum, *lege* factum.
- Pag. 432. l. 47. Constantiæ, *lege* Clementiæ.
- Pag. 433. l. 9. triginta & uno, *lege* viginti & duobus.
- Pag. 449. l. 25. Casinensis, *lege* Casinensi.
- Pag. 465. l. 32. Laudunensi, *lege* Parisiensi.
- Pag. 470. l. 3. monachi, *lege* monachos.
- Pag. 478. l. 18. octavo, *lege* sexto.
- Pag. 478. l. 19. Balduinus, *lege* Baldricus.
- Pag. 499. l. 13. filia, *lege* filia.
- Pag. 500. l. 36. beatæ Mariæ, *lege* beati Andreæ.
- Pag. 508. l. 46. conjux, *lege* mater. *Et lin. seq.* marito, *lege* filio.
- Pag. 520. *ad marg. num.* LX. *lege* notabiles epistolæ.
- Pag. 535. l. 53. florebat, *lege* florebat.
- Pag. 536. l. 9. Richardi, *lege* Radulfi.
- Pag. 541. l. 55. hec uno, *lege* hoc anno.
- Pag. 543. l. 15. Gregorium, *lege* Geroldum.
- Pag. 550. l. 47. m. c. ix. *adde* quo.
- Pag. 556. l. 38. confirmavit, *lege* confirmari curavit.
- Pag. 569. l. 27. *et* 30. Johannes, *lege* Jocerannus.
- Pag. 596. l. 38. Bernardo, *lege* Walterio.
- Pag. 617. l. 2. m. c. xvi. *lege* m. c. xv. i.
- Pag. 618. l. 3. quod monachum, *lege* quod per mon.
- Pag. 621. l. 7. *et* 8. Johannes de Craticula, ex abbate sanctæ Crucis de Guingampo, canonicor. reg. *lege* Johannes de Craticula, ex monacho Ordinis Cist.
- Pag. 624. l. 50. Willelmum Catalaunensem & Anselmum Laudunensem ep. *lege* Willelmum Catalaunensem ep. & Anselmum Laudunensem decanum.
- Pag. 633. col. 1. *ad marg.* *lege* lib. 64. n. 69.
- Pag. 634. col. 1. *ad marg.* *lege* num. 133.
- Pag. 666. col. 2. *ad marg.* *Instrum.* 1. *lege* n. 121.
- Pag. 669. col. 2. *ad marg.* *lege* lib. 67.
- Pag. 672. col. 2. l. 3. Gennensis, *lege* Genuensis.